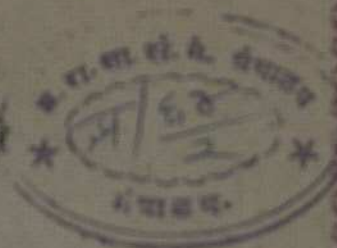

६४

अंतरभारती : पुष्प तिस्रो

कन्नड-मराठी शब्दकोश

संपादक

भी. पुंडलीकजी काळुगडे

कन्नड-मराठी शब्दकोश

आंतरभारती : पुष्प तिसरे

कन्नड-मराठी शब्दकोश

संपादक

श्री. पुंडलीकजी कातगडे

© १९६९, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ

पहिली आवृत्ती : १९६९

प्रकाशक :

अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ
सचिवालय, मुंबई ३२

मुद्रक :

वि. पु. भागवत

मौज प्रिंटिंग व्यूरो, खटाववाडी, मुंबई ४

निवेदन

भारत हे बहुभाषी राष्ट्र आहे. कमीजास्त प्रमाणात लेखनिविष्ट व लोकांच्या दैनंदिन व्यवहारात वापरल्या जाणाऱ्या कमीत कमी १६ ते २२ भाषा भारतात आहेत. भारतीय १४ भाषा भारताच्या संविधानातील अनुसूचित मान्य केलेल्या आहेत. हिंदी, उर्दू, बंगाली, पंजाबी, काश्मिरी, सिंधी, असामी, उडिया, गुजराती, मराठी, तेलगु, कानडी, तामीळ व मल्याळम् या तर संघराज्यमान्य भाषा आहेतच; त्याशिवाय भोजपुरी, मैथिली, राजस्थानी, कोकणी, डुल्, नेपाळी इत्यादी भारतीय भाषाही लेखनिविष्ट भाषा म्हणून समजल्या जातात. शिवाय उपभाषा किंवा बोलीभाषा म्हणून परिगणन केल्यास त्यांची संख्या २०० ते २५० च्या दरम्यान उपलब्ध होते.

भारताची राष्ट्रीय एकात्मता ही पश्चिमी देशांतील एकराष्ट्र व एकभाषा अशा समीकरणाची नाही. अपवादात्मक स्वित्झर्लंड, कॅनडा इत्यादी छोटी राष्ट्रे सोडल्यास बाकीच्या पश्चिमी राष्ट्रांची एकात्मता ही भाषिक एकात्मतेशी समांतर आहे. उदयाला आलेल्या व वाढीस लागलेल्या वा महनीय परिणतपदास पोहोचलेल्या जगातील राष्ट्रांत भारत हेच एक राष्ट्र एकात्मक असून त्याच्यातील प्रत्येक एकभाषिक प्रदेश युरोपातील मोठ्या प्रगत राष्ट्राएवढा आहे. येथे वैविध्यपूर्ण, वैचित्र्यपूर्ण व साहित्यसंपन्न अशा १२ तरी भाषा आहेत.

या सर्व भारतीय भाषांच्या व साहित्याच्या देवघेवीची प्रक्रिया व सांस्कृतिक व वैचारिक विनिमयांची प्रक्रिया संस्कृत भाषेच्या द्वारे व धर्माच्या द्वारेच आजपर्यंत झाली आहे. इंग्रजी राज्य झाल्यानंतरच्या काळात पश्चिमी संस्कृतीच्या, पश्चिमी ज्ञानाच्या व पश्चिमी आधुनिक शिक्षणाच्या द्वारा विचार व भावना यांचे संवादित्व या भारतीय भाषांमध्ये निर्माण होऊ लागले आहे. स्वातंत्र्याच्या आंदोलनाने व राजकीय एकात्मतेमुळे या भाषांचे वैचारिक संबंध अधिक निकटचे बनले आहेत.

परंतु, या भाषांचा भाषिक सीमाप्रदेश सोडल्यास अन्योन्यसंबंध आवश्यक तितका प्रभावी स्वरूपात निर्माण होत नाही. वैचारिक, भावनात्मक व सांस्कृतिक मूल्यांची देवघेव, परंपरागत धर्म व इंग्लिश भाषा यांच्या द्वारेच राखली जात आहे. हिंदी, गुजराती, मराठी, बंगाली, पंजाबी, असामी, उडिया, नेपाळी, काश्मिरी व उर्दू यांच्यामध्ये त्या इंडो-आर्यन भाषा असल्यामुळे बरेच सादृश्य आहे. म्हणून त्यांत शब्दांची व कल्पनांची देवघेव आपोआप जितकी होते त्यापेक्षा दक्षिणेकडील तेलगु, तामीळ, मल्याळम् व कानडी या द्रविडी भाषा व वर उल्लेखिलेल्या इंडो-आर्यन भाषा यांच्यामध्ये त्या मानाने फारच कमी देवघेव होते. ही परस्पर देवघेव विपुल प्रमाणात होणे आपल्या सांस्कृतिक प्रगतीचा वेग वाढविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक आहेच. परंतु त्याहीपेक्षा भारताची राष्ट्रीय एकात्मता दृढ व अमेद्य बनविण्याकरिता अधिक आवश्यक आहे.

याकरिता महत्त्वाचा उपाय म्हणजे प्रत्येक प्रादेशिक मातृभाषा बोलणाऱ्या लोकसमूहामध्ये लगतच्या किंवा दूरच्या भारतीय प्रदेशांच्या भाषा उत्तम रीतीने अवगत केलेले, त्यापैकी एक किंवा अनेक भाषा उत्कृष्ट रीतीने लिहू व बोलू शकणारे आणि त्याचप्रमाणे त्या त्या अन्यप्रदेशीय भाषांतील प्रथितयश लेखांचे, ग्रंथांचे व ग्रंथकारांचे साहित्य स्वतःच्या प्रादेशिक मातृभाषेत चांगल्या रीतीने, भावार्थ न गमावता, भाषांतरित व रूपांतरित करण्यास समर्थ झालेले सुशिक्षित निर्माण होण्याची मोठी निकड आहे.

ही निकड भागविण्याची पहिली पायरी म्हणून महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाने आंतरभारतीय योजना आखली आहे. या योजनेप्रमाणे मराठी सुशिक्षित मनुष्यास उर्दू, बंगाली, कानडी, गुजराती इत्यादी इंडो-आर्यन व द्रविडी भाषा स्वप्रयत्नाने शिकता याव्यात म्हणून प्रत्येक भाषेचा द्विभाषिक कोश (दोन्ही प्रकारे म्हणजे उर्दू-मराठी आणि मराठी-उर्दू असे), भाषा प्रवेश आणिवाचनपाठमाला अशी चार पुस्तके प्रकाशित करण्याचे ठरविले आहे. आतापर्यंत या आंतर-भारतीय योजनेत गुजराती-मराठी शब्दकोश, उर्दू-मराठी शब्दकोश, गुजराती भाषाप्रवेश ही पुस्तके प्रसिद्ध आहेत.

याच आंतभारतीय योजनेपैकी, संकलक-संपादक श्री. पुंडलीकजी कातगडे, वेळगाव यांनी रचलेला कन्नड-मराठी शब्दकोश छापून वाचकांच्या हाती देण्यात आम्हास समाधान वाटत आहे. अन्य भाषांप्रमाणेच कन्नडचाही भाषाप्रवेश व वाचनपाठमाला मराठी वाचकांच्या हाती देण्यास लवकर संधी मिळेल अशी कार्यवाही आम्ही करीत आहोत. या कोशाच्या संपादनाचे काम श्री. पुंडलीकजी कातगडे यांनी आस्थेने केले त्याबद्दल त्यांचे आम्ही हार्दिक आभार मानतो. त्याचप्रमाणे मौज मुद्रणालयाचे व्यवस्थापक श्री. वि. पु. भागवत यांनी छपाईचे काम काळजीपूर्वक करून दिल्याबद्दल त्यांचे आम्ही ऋणी आहोत.

लक्ष्मणशास्त्री जोशी

अध्यक्ष

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ.

सचिवालय, मुंबई - ३२

गांधीजयंति

२ ऑक्टोबर १९६९

प्रस्तावना

‘संस्कृत’ देववाणी आहे. आणि देववाणीतच वेद प्रथम प्रगट झाले. जगांतील सर्व भाषांपेक्षा वेद हेच आदिवाङ्मय म्हणून सर्वांनी मान्य केलेले आहे. अर्थात या भाषेमध्ये कोशकल्पना प्रथम आली असली तर त्यांत आश्चर्य मानण्याचे काहीच कारण नाही ? शब्द संग्रहित करण्याचा विचार या वेदग्रंथांतील ‘निघंटु’मध्ये दिसून येतो. मराठीमध्येहि अशा तऱ्हेने प्रथम ‘निघंटु’ सदृश ग्रंथ तयार झाले. मात्र त्यांना ‘निघंटु’ असे न म्हणता ‘कोश’ अशीच संज्ञा वापरलेली आढळते. आजच्या प्रगत कोश-कल्पनेप्रमाणे या शब्दसंग्रह करण्याच्या पुस्तिकांना ‘शब्दांच्या यादी’च म्हणावे लागेल. उदाहरणार्थ, शिवाजीमहाराजांनी करविलेल्या ‘राज्यव्यवहार कोश’ हा ग्रंथ देखील ‘शासनोपयोगी शब्दांची जाणीवपूर्वक शब्दमाला’ एवढाच त्याचा मर्यादित अर्थ आहे.

मराठी भाषा ही संस्कृतोद्भव भाषा असल्यामुळे तिचा संसार संस्कृत भाषेच्या अनुषंगाने व अनुकरणानेच होणे स्वाभाविक आहे. मराठीतील शब्दकोशाची कल्पना भकराबाराव्या शतकापेक्षा जुनी नाही. तरीसुद्धा इतिहाससंशोधकांच्या चिकाटीच्या, प्रयत्नां आणि मराठीच्या अभ्यासकांनी जे काही लहान मोठे शब्दसंग्रह उजेडांत आणिले आहेत, त्यावरून मराठी शब्दसंग्रहकारांची कल्पना संस्कृत भाषेतील ‘निघंटु’ लेखकापेक्षा किंवा पाश्चात्यदेशीय ग्रीक शब्दयादीपेक्षा मुळीच वेगळी दिसत नाही. सामान्यतः सर्व देशांत कोशनिर्मितीची कारणे एकाच प्रकारची आढळतात. केवळ कालमानपरिस्थितीप्रमाणे व गरजेप्रमाणे जो फरक दिसेल तेवढाच. वेद हे भारतीय आर्यांचे धर्मग्रंथ ठरल्यामुळे धार्मिक विचारानु-रोधाने व धार्मिक दृष्टीनेच संस्कृतांतील ‘निघंटु’ अर्थात शब्दमाला तयार झाल्या. ग्रीसमध्ये आपल्या रामायण-महाभारत-प्रमाणे ऐतिहासिक महाकाव्ये म्हणून मान्यता पावलेले ‘इलियड व ओडेसी’ हे ज्ञानग्रंथ असल्यामुळे, त्यांच्या शब्दयाद्या (ग्लॉसरीज) ऐतिहासिक दृष्टीने तयार झाल्या, त्याचप्रमाणे आपल्या मराठीत देखील ‘महानुभावीय वाङ्मय’ आणि ‘ज्ञानेश्वरी’ हेच सांप्रदायिक वाङ्मय प्रथम आल्यामुळे या वाङ्मयाच्या आधारानेच शब्दमालिका, तयार झालेल्या आढळतात. आणि त्याची वाढहि त्याच दिशेने झालेली आहे.

हेमाद्रीच्या रघुवंशीकेंत काही ठिकाणी संस्कृत शब्दांना मराठी पर्यायशब्द दिलेले आहेत. त्यावरून संस्कृत वाङ्मयांतील ज्ञान मराठी बहुजनसमाजापर्यंत पोहोचवावे, हा त्यामागील हेतु स्पष्टच दिसतो. याच संस्कृत पंडितांनी शककाला-प्रमाणे बाराव्या शतकाच्या उत्तरार्धात संस्कृत-मराठी-कोश केला. द्विभाषिक कोशाची सुरवात या कालापासून समजण्यास हरकत नसावी. यापूर्वीचे शब्दकोश हे बहुधा संस्कृत भाषेतच असल्यामुळे त्यांचा कल शब्दांचे अर्थ सांगण्याकडेच असे. म्हणून ते कधी एकार्थक तर कधी नानार्थ प्रतिपादक असत. यादवकाली म्हणजे साधारणतः बाराव्या तेराव्या शतकांत संस्कृत-मराठी-कोश अगर मराठी-मराठी-कोश जे तयार झाले त्यांचे स्वरूपहि प्रायः असेच नानार्थदर्शक आहे.

यानंतर मात्र कोशांचे-विशेषतः मराठी कोशांचे-स्वरूप आस्तेआस्ते बदलतच गेले. मराठी जनतेचा विदेशी संस्कृ-तीशी संपर्क निर्माण झाला. महाराष्ट्राला मुसलमानांशी सुकाबला करावा लागला. याचा परिणाम ओघानेच वाङ्मयावर झाला. यादव कालोत्तर यावनी शब्दांचा-व्यवहारांत रुढ होत चाललेल्या व्यापार व जमाखर्चविषयक शब्दांचा-अर्थ देणारा एक पद्यमय कोशहि आढळतो. यानंतर शिवशाहींत छत्रपतींच्या प्रेरणेने ‘राज्यव्यवहारकोश’ निर्माण झाला. या कोशांत मराठीपेक्षा फारशी शब्दांना संस्कृत प्रतिशब्द देण्याकडेच विशेष कल दिसून येतो. या कोशासंबंधी शासनविभागांतील मराठीचे स्वरूप—महाराष्ट्र शासन भाषाविभाग पृ. ११ वर म्हटले आहे की, “सदरु कोश हा मराठीतील नसला तरी, मराठीसाठी केलेला पहिला प्रशासन कोश होय. हे त्याचे ऐतिहासिक महत्त्व मान्यच केले पाहिजे.” मराठीच्या शुद्धीकरणाचा एक प्रयत्न, या दृष्टीने याचे महत्त्व कदाचित् यामुळे कोणास कमी अधिक वाटले तरी, मराठी शब्दकोशाच्या अभिवृद्धीच्या

दृष्टीने विचार करतां, निजामाच्या दरबारीं असलेले पेशव्यांचे वकील व मुत्सदी गोविंदराव काळे यांनीं युरोपीय लष्कराची परिभाषा लिहून ठेविली ती अधिक मोलाची वाटते. बळावत जाणाऱ्या परकीय सत्तेचें बळ सैन्याच्या शिस्तीत आहे हें ओळखून त्याची लष्करी परिभाषा टिपून घेणारा काळे मुत्सदी तर खराच, पण या त्याच्या कृतीनें कोशरचनेतील एक वेगळी दृष्टी, एक वेगळा उद्देश दिसून येण्यासारखा आहे.

या मराठ्यांच्या काळापूर्वी कोश लिहिण्यांत शब्दांचे अर्थ देणें, अन्य भाषेतील ज्ञान आपल्या भाषेंत आणणें, संघर्षानें किंवा दळणवळणानें येणाऱ्या व्यवहार व व्यापार विषयक शब्दांचा संग्रह करणें, ऐवढाच हेतु असे; पण मराठी सत्तेनंतर त्याला राजकीय स्वरूप येऊं लागलें. धर्माची जागा राजकारणानें घेतली. हें बरील दोन्ही प्रयत्नांवरून उघड होण्यास हरकत नाहीं.

यानंतर मराठ्यांचा धर्म, वंश, संस्कृति, आणि लौकिक ध्येयदृष्टी या सर्वच बाबतींत भारतीय आर्यांचा वेगळ्या असलेल्या लोकांशीं संबंध आला. यांपैकीं डच, फ्रेंच, पोर्तुगीज आणि इंग्रज लोकांनीं कांहीं प्रांतांत आपल्या वसाहती स्थापल्या, व्यापारउदीम करतां करतां संरक्षणाच्या मिषालाही सैन्यें उभारलीं, आणि येथील सरंजामशाही शासनाला मदत देतां देतां राजकारणांत हात घातला, आणि पुढें इंग्रजांनीं येथें राज्यच केलें. हें करीत असतां, इंग्रज-पोर्तुगीजांनीं भारतीय वाङ्मयाची ओळख करून घेतली, धर्मप्रचारासाठीं येथील पंडितांच्या साह्यानें देशी वाङ्मय भाषांतरानें, आणि शब्दकोश-व्याकरण यांनीं समृद्ध केलें आणि आपला धर्मप्रसारहि केला. यांपैकी वाङ्मयातील 'कोश' शाखेपुरताच येथे विचार करावयाचा आहे.

इंग्रजी अमदानीतील ज्या इंग्रज अधिकाऱ्यांनीं मराठींत कोशरचना केली किंवा करण्याचा प्रयत्न केला, ते सर्व अधिकारी लष्करी पेचाचे किंवा लष्कराशीं संबंधित खात्यांत कामकरणारे आहेत. ही माणसें—पुढें त्यांची वाङ्मयीन कामगिरी लक्षांत घेऊन—शिक्षणक्षेत्रांत किंवा शासनांत आली तरी त्यांचा पहिला वापर लष्करांतीलच आहे. इ. स. १७ व्या शतकांत कांहीं पोर्तुगीज पंडित धर्मप्रचारकांनी कोकणी—पोर्तुगीज अथवा पोर्तुगीज-कन्नड-कोकणी कोश केले असले तर त्यांचा वापर महाराष्ट्रांत फारसा नाहीं. इंग्रज पंडितांनीं जी कोशरचना केली त्याचें स्वरूप वेगळ्या प्रकारचें आहे. हेस्टिंगच्या खटल्याच्या प्रसंगानें जी शब्दांची विस्तृत यादी अठराव्या शतकांत प्रसिद्ध झाली, ती शब्दमाला म्हणजे एक छोटासा शब्दकोशच आहे. (स. १७८८). यानंतर इंग्रजांचें राज्य वाढूं लागलें. त्यांचा संबंध सामान्य जनतेच्या दैनंदिन व्यवहारापर्यंत पोचूं लागला आणि राजकृत्यांना शब्दकोशाची आवश्यकता तीव्रतेनें जाणवूं लागली. म्हणून मराठी-इंग्रजी कोश तयार करण्यासाठीं त्या काळीं पाऊणलाख रुपये खर्चण्याची तयारी ठेवून तशी योजनाहि आखली गेली.

ईस्ट इंडिया कंपनीचे नोकरच पुढें हिंदुस्थानचे राज्यकर्ते होणार आहेत व येथे राज्य करावयाचें तर येथील लोकांची भाषा समजून घेतली पाहिजे हें कंपनीच्या बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्सना वेल्सलीनें कळविलें. एवढेंच नव्हे तर ता. ४ मे १८०० च्या श्रीरंगपट्टण येथील लढाईच्या विजयदिवशीं त्यानें कलकत्ता येथें फोर्ट विल्यम कॉलेज स्थापलें. या कॉलेजमध्ये अरबी, फारशी, संस्कृत, बंगाली, मराठी, तेलगु, तामील, कन्नडादि अनेक भाषांचा अभ्यास चालू केला. डॉ. वुल्यम कॅरे हा मराठीचा कोशकार याच कॉलेजांत प्राध्यापक होता. त्यांचा A Dictionary of Maratha Language हा कोश १८१० सालीं प्रसिद्ध झाला. या कोशांत मराठीसाठीं मोडी लिपी वापरलेली आहे. आजच्या मराठी लोकांच्या बोलण्यांतून गेलेले बरेच मराठी शब्द या कोशांत आढळतात. पुढे या कोशाचा उपयोग करून व्हॅन्स केनेडी यानें १८२४ सालीं आपला कोश तयार केला.

मध्यंतरी कलकत्ताप्रमाणे मुंबई येथेंहि डॉ. ड्रमंड यानें १८०८ सालीं एक व्याकरण ग्रंथ तयार केला. त्यांत गुजराती मराठी, आणि इंग्रजी भाषांतील व्याकरण विषयाचें सोदाहरण विवेचन केलें असून, त्यांतच एक लहानसा शब्दकोश, भारतांतील वर्ण-जाती-दर्शक तक्ता व वंशाशास्त्राची त्रुटित माहितीहि दिली आहे. कॅ. हॅचिन्सन या लष्करी अधिकाऱ्याने देखील एक योजना केली होती. असाच प्रयत्न कॅ. केपनेंहि केला होता, पण त्यांच्या प्रयत्नाला यावें तसें यश आलें नाहीं.

केनेडीच्या आठ हजार शब्दांच्या कोशांत कॅ. कोकनें तयार करविलेला मराठी-हिंदुस्थानी-कोश आणि मराठींत तयार केलेल्या अमरकोशाची यादी, या सर्वांचा उपयोग केलेला आहे. तरी मुद्दा हा कोश जुजबी कामचलाऊ वाटतो. मराठी भाषेच्या अभ्यासकांना त्याच्या जुनेपणामुळे जो उपयोग होईल तेवढाच. त्यामुळे मोठ्या शब्दसंस्थेचा व शब्दार्थाच्या विविध

वेगवेगळ्या छटा दाखविणारे शब्द देणारा कोश होईल तर वरें, असे वाटू लागलें. त्या दृष्टीने मोल्स्वर्थने १८२१ साली कोशाची जुळवाजुळव आरंभिली, व स. १८३१ साली त्याने आपला मराठी-इंग्रजी कोश छापून प्रसिद्ध केला. याच सुमारास शास्त्रीमंडळींनी तयार केलेला महाराष्ट्र भाषेचा कोश १८२९ मध्ये मुंबई-शिक्षा मंडळीच्या शिला छापखान्यात छापला गेला. हा कोश एकभाषिक कोश आहे. या कोषांत 'अं' या स्वराचा अंतर्भाव 'अ' या अक्षराखालीच केला असून, 'क्ष' व 'ज्ञ' ही जोडाक्षरे स्वतंत्र वर्णरूप मानली आहेत. याशिवाय, या कोशांत प्राथिक व प्रांतिक मराठी बोली-भाषेतील शब्दांचा वापरहि केलेला आहे. त्यामुळे हे दोन्ही शब्दकोश जनतेला उपयुक्त ठरले. यानंतर याच वाट्यालीने प्रगती करीत करीत 'हंसकोश', 'रत्नकोश', 'मराठी भाषेचा नवीन कोश', 'मराठी शब्दरत्नाकर', 'सरस्वती कोश' आणि ज्ञानकोशाच्या संपादक मंडळींनी केलेला 'महाराष्ट्र शब्दकोश' असे अनेक कोशग्रंथ झाले आहेत.

मोल्स्वर्थच्या द्विभाषिक कोशानंतर, 'वाचा पदमजीचा कोश', 'कॅडीचा कोश' अशी अधिकाधिक शब्दभरणा असलेली कोशरचना झाली. शब्दसंख्याहि ६० हजारपर्यंत वाढली. पण या सर्व प्रयत्नावर ताण करणारा प्रो. एन्. वी. रानडे यांनी १८ वर्षे खपून सुमारे २००० पृष्ठांचा इंग्लिश-मराठी कोश तयार केला. त्यांत वाङ्मय, शास्त्र, कायदा, वैद्यक, व्यापार, स्थापत्य, पदार्थ-विज्ञान, व रसायनशास्त्र वगैरे विविध विषयांतील पारिभाषिक शब्दहि दिलेले आहेत. द्विभाषिक कोशांच्या इतिहासाकडे पाहतां, प्रा. मा. चं. पटवर्धन यांचा फारशी-मराठी कोश, श्री. वा. गो. आपटेकृत 'बंगाली-मराठी कोश' आणि श्री. पुंडलीकजी कातगडे (प्रस्तुत संपादक) यांचा 'हिंदी-मराठी कोश', श्री. य. न. केळकर यांचा ऐतिहासिक फारसी-मराठी कोश असे कितीतरी कोशवाङ्मय प्रसिद्ध झाले आहे.

महाराष्ट्राच्या सीमेवर असणाऱ्या सर्व भाषांचे कोश होणे ही मराठीची गरज आहे. त्या दृष्टीने श्री. ना. मो. सप्रे यांनी 'मराठी-कन्नड कोश' लिहिला असून त्याला 'मराठी व कन्नड भाषेचे परिज्ञान' म्हटलें आहे. त्यांत देवनागरी लिपि देऊन तिच्याखाली कन्नड लिपि दिली आहे. या ग्रंथाचा आणखी एक विशेष असा आहे की, 'त्यांत प्रथम मराठी व त्याच्यापुढें तद्वाचिक कन्नड शब्द, दोन्ही देवनागरी लिपीमध्ये दिले आहेत' कन्नडप्रमाणेच गुजरातीहि मराठीची शेजार भाषा असूनहि 'गुजराती-मराठी' अगर 'मराठी-गुजराती' असा नांव घेण्यासारखा शब्दकोश झाला नव्हता याचें नवल वाटतें. वास्तविक मुंबईसारखें शहर, गुजराती धनिक समाजानें आपलेसे केलेलें, गुजरात आणि महाराष्ट्र यांचा ऐतिहासिक संबंध, बडोद्यासारखें संपन्न आणि प्रगत संस्थान पाठीशी असूनहि, गुजराती-मराठी भाषांतील हा खजिना कोणीहि उघडा केला नाही; याचें एक कारण कदाचित् असेंहि असू शकेल की, गुजराती वाङ्मयाचा इतर भाषांवर प्रभाव पाडिल असें प्रांतिक जुने गुजराती साहित्य विशेष नसावें, किंवा केवळ व्यापाराकडेच गुजरातची दृष्टी असल्यामुळे, गुजरातीसाहित्यिकांचें लक्ष या गोष्टीकडे गेलें नसावें.

आतां यानंतरचा मोठा शब्दकोश म्हणजे भारताच्या शासनानें स्वीकारलेल्या चौदाहि भाषारत्नांचा हार गुंफण्याचा प्रयत्न होय. याचा एक लहान प्रकार म्हणून मराठी शब्दांशी समानार्थक अन्य भाषेतील शब्द त्या त्या भाषेच्या रकान्यांतून देण्याचा प्रयत्न या पूर्वी झालेला आहे. पण तो मोलाचा असला तरी सर्वांना सहज हाताळण्यासारखा होणार नाही, आणि तितकी आवश्यकता वा तितका उपयोगहि सामान्य वाचकाला नेहमीं असतोच असें नाही. या क्षेत्रातील यापेक्षां सुलभ उपाय म्हणजे या चौदाहि भाषांचे मराठीत द्विभाषिक कोश तयार करणें हाच आहे, आणि तें काम महाराष्ट्र राज्याच्या संस्कृति आणि साहित्य मंडळानें आपल्या अंगावर घेऊन नेटानें चालविलें आहे.

त्यापैकी 'कन्नड-मराठी शब्दकोश' आज वाचकापुढें या ग्रंथाचे रूपानें येत आहे. या सर्व कोशांची रचना देवनागरी लिपीत झालेली असल्यामुळे, कन्नड न येणाऱ्या मराठी वाङ्मयाच्या अभ्यासकांला त्याचा अतिशय उपयोग होण्यासारखा आहे. कन्नड शिकू इच्छिणाऱ्यांना तर त्याचा उपयोग आहेच आहे. किंवा हा या कोशांत देवनागरी लिपी वापरल्याने त्यास अखिल भारतीय महत्त्व प्राप्त होणार आहे. देवनागरीशी समान लिपी असणाऱ्या हिंदी, गुजराती, आदि भाषकांनाहि याचा उपयोग होण्यासारखा आहे. म्हणजे भारताच्या तीन चतुर्थांश इतक्या जनतेच्या डोळ्यांपुढें आंतरभारतीच्या स्वरूपाचा हा कोश झालेला आहे. साहजिकच भारताच्या एकात्मतेच्या वाढीला या कोशानें फार मोठा हातभार लागणार आहे.

या कन्नड-मराठी शब्दकोशांमध्ये मूळ कन्नड शब्द, देवनागरी व कन्नड या दोन्ही लिपीमध्ये दिला असल्यामुळे मराठी शिकू इच्छिणाऱ्या कन्नड बंधूनां हि त्याचा उपयोग झाल्याशिवाय राहणार नाही. हा कन्नड-मराठी शब्दकोश लिहीत असतांना, घरांतील सर्वच लहानथोर स्त्री-पुरुषांची, एवढेंच नव्हे, तर आजूबाजूच्या शेजारी-पाजारी परिचितांचीहि मदत मला झालेली आहे. कन्नड शब्दाला एकादा दुर्मिळ मराठी शब्द हुडकून काढीत असतांना हे सर्वच संबंधी लोक आपापली बुद्धि चालवीत असत. तो सर्व इतिहास मनोरंजक असला तरी, त्याची नोंद विस्तारानें करण्याचें हें स्थळ नव्हे. पण त्या सर्वांचे आभार मानणें हा एक कृतज्ञता व्यक्त करण्याचा भाग आहे. हा शब्दकोश संपादनाच्या कामीं मी ज्यांना लेखनासाठीं गुंतविलें होतें, त्यांच्यापैकीं माझे स्नेही श्री कृष्णाजी बाबुराव मराठे यांची मदत, केवळ लेखनाच्या बाबतींतच नव्हे, तर शब्दांचे विविध अर्थ निश्चित करण्यांत व योग्य प्रतिशब्द निवडण्यांत आणि त्यांतील बारीकसारीक छटा व्यक्त करण्यांत, मला पुष्कळच झालेली आहे. त्यांच्या मदतीशिवाय हा शब्दकोश अनेक दृष्टींनीं अपुरा राहिला असता. म्हणून त्यांचे आभार मानणे व त्यांच्याविषयींची कृतज्ञता व्यक्त करणें मी माझें कर्तव्य समजतों. मराठी भाषेवरील त्यांचा ताबा व अधिकार काहीं विशेष आहे. या शब्दकोशासाठीं मी निवडलेल्या सर्वच सहकाऱ्यांचा मी आभारी आहे. महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळानें ही संधी मला दिली याबद्दल त्या मंडळाचाहि मी ऋणी आहे, एवढें नमूद करून मी ही प्रस्तावना येथेंच संपवितों.

गांधीजयंति

२ ऑक्टोबर १९६९ }

पुंडलीकजी कातगडे

कन्नड-मराठी-शब्दकोश वापरण्याच्या दृष्टीने कांहीं आवश्यक माहिती

हा कन्नड-मराठी शब्दकोश हाताळणारा कन्नडलिपि जाणत आहे असे सामान्यतः गृहीत धरून, कन्नड लिपींतील स्वर व व्यंजने आणि स्वरचिन्हे या शब्द-कोशाच्या प्रारंभी देण्याचे विचारपूर्वक ठाळले आहे. तथापि कांहीं आवश्यक सामान्य माहिती येथे देत आहे.

मराठीप्रमाणे अक्षरांची बाराखडी कन्नडमध्ये नाही. कन्नडभाषेत बाराखडीऐवजी चौदाखडी आहे. कन्नडमध्ये तिला 'बळ्ळी' असे म्हणतात. कन्नड स्वरलिपीत उच्चारणाच्या दृष्टीने दोन वेगळे स्वर कल्पिलेले आहेत. मराठी-तील 'अ-ओ' ची चिन्हे कन्नड भाषेतील न्हस्व आणि दीर्घ 'अ-ओ' च्या स्वरोच्चाराने काम भागवितात. तरीसुद्धा कन्नड भाषेच्या अभ्यासात ही स्वरोच्चाराने अडचण मराठी भाषकांना राहू नये म्हणून, या कोशापुरती मराठीत कन्नडमधील चौदाखडीची सोय दोन वेगळे दीर्घ स्वर अधिक कल्पून केली आहे. प्रचलित देवनागरी लिपीतील 'अ-ओ' कन्नड भाषेतील न्हस्व स्वर मानून, त्यांच्या दीर्घोच्चार स्वरासाठी 'अं-ओं' असे नवे स्वर येथे उपयोजिले आहेत. एकदां ही स्वरचिन्हे स्वीकारल्यावर 'कन्नड बळ्ळी' म्हणजे चौदाखडी कशी लिहीली जाईल हे कोणाच्याहि ध्यानात येईल. कन्नडभाषेच्या उच्चारभेदांना या न्हस्व व दीर्घ स्वरांचे लेखन करण्याची सोय देवनागरीलिपीत नाही. पण हे वैगुण्य मानण्याचे कारण नाही. खुद्द कन्नड भाषेत तरी 'अ' व 'आ' यांच्या उच्चाराने सर्व भेद दाखविण्याची चिन्हे कोठे आहेत? 'गत जीवन' आणि 'जीवनाची गत' या शब्दांतील 'गत'चे उच्चार, किंवा 'गवत' या शब्दांत जे 'अ'चे वेगवेगळे उच्चार आहेत, ते व्यक्त करण्याची वेगळी चिन्हे कन्नडलिपीमध्येहि नाहीत.

कन्नडमधील जोडाक्षर लेखनपद्धति, मराठीतील जोडाक्षर लेखनपद्धतीपेक्षा वेगळी आहे. मराठीतील जोडाक्षरलेखन, मग ते आडवे अगर उभे कसेहि असो, उच्चारानुवर्ती असते. कन्नड लिपीमधील जोडाक्षर लिहिण्याची पद्धति प्रायः उभी म्हणजे एकाखाली दुसरे अक्षर जोडून लिहिण्याची आहे. पण तीसुद्धा पूर्ण उच्चारानुवर्ती नाही. याप्रमाणे कन्नड जोडाक्षरलेखन हे अगदी भिन्न असल्याने, ते समजून घेतले

पाहिजे. कन्नड जोडाक्षरलेखनात विशेष लक्षात ठेवण्यासारखी बाब ही आहे की, जे अक्षर जोडावयाचे तेच पूर्ण लिहून ज्याला ते जोडावयाचे ते अर्धे म्हणजे व्यंजनांत लिहिलेले असते. या अगदी भिन्न उच्चारलेखनाचा प्रभाव साध्या कोशचिन्हेतहि दिसून येतो. 'न्हद', 'ल्हद', आणि 'व्हय' असे अनेक शब्द अक्षर विल्हप्रमाणे त्या त्या योग्य जागी न येता, त्यांचे संकलनक्रम एका 'ह' या अक्षराखालीच कोशांत सामावलेले आहेत. अर्थात तसाच क्रम आम्ही या 'कन्नड-मराठी-शब्दकोशा'तहि घेतला आहे.

मराठी लिपि तीनमजली आहे. तर कन्नड लिपि दुमजली आहे. स्वरचिन्हे, अनुनासिक (व अनुस्वार) ही मराठी-प्रमाणे अक्षराच्या वर किंवा खाली जोडली जात नसत ती व्यंजनाच्या पुढे म्हणजे लेखनाच्या ओळीत लिहिण्याचा प्रघात कन्नडलिपीमध्ये आहे.

मराठी व कन्नड दोन्ही भाषांमधील व्याकरणातील नामविचार जवळजवळ सारखाच आहे. म्हणून त्याविषयी येथे अधिक ऊहापोह केलेला नाही. दोन्ही भाषांतील नामांच्या पोटभेदांमध्येहि म्हणण्यासारखा फरक नाही. नामविचार म्हणजे मुख्यतः 'लिंगविचार' व 'विभक्ति-विचार' यांचाच विचार होय. पण शब्दकोशाच्या क्षेत्रामध्ये यांचा किंवा संधीप्रकरणाचा ऊहापोह करण्याची आवश्यकता नाही.

या शब्दकोशात वापरलेली संक्षिप्त चिन्हे (अंत्रिबि-एशन्स) खालीलप्रमाणे आहेत.

- अ. दे. दुसऱ्या भाषेतून आलेला शब्द.
- ना. नाम.
- वि. विशेषण.
- धा. धातु.
- अ. अव्यय.
- क्रि. क्रियापदाचे सिद्ध रूप.
- क. कन्नड.
- सं. संस्कृत.
- प्र. प्रत्यय.

अ (अ) (सं) ना. - वर्णमालेतील पहिले मूलाक्षर; विष्णु; वायु;
अंतःपर; नकारात्मक उपपद; ब्रह्मा; महेश.

अं (अं) (सं) अ. - शब्दाच्या शेवटी लागणारे अव्यय.

अंश (अंश) (सं) धा. तुकडा करणे; भाग पाडणे.

अंश (स) (अंश अंश) (सं) ना. - भाग; तुकडा; गणितांतील
एक संकेत; अक्षांश; वारसदार.

अंशक (अंशक) (सं) ना. - भागीदार; संबंधिक; भाग; तुकडा;
सौर मासांतील एक दिवस.

अंशमापक (अंशमापक) (सं) ना. - द्रव पदार्थ मापण्याचे
साधन; कोनमापक.

अंशांक (अंशांक) (सं) ना. - भागांतील उपभाग; पोटभाग.

अंशि (अंशि) (सं) ना. - अंशातील उरलेला भाग; स्थिति.

अंशु (अंशु) (सं) ना. - किरण; प्रकाश; बिंदु; शेवट; अत्यंत
लहान भाग; सूर्य; तेजोमंडल.

अंशुक (अंशुक) (सं) ना. - रेशमी वस्त्र; मलमल; पान;
प्रकाशाचे कोमल किरण.

अंशुमत् (अंशुमत्) (सं) वि. - चक्राकारे;
(अंशुमत्) (सं) वि. - चक्राकारे;

कांतिमय; तेजस्वी; सूर्यवंशीय राजाचे नाव.

अंशुमति (अंशुमति) (सं) ना. - यमुना नदी.

अंशुमत्फला (अंशुमत्फला) (सं) ना. - केळ; केळ्यांचा
घड; लोंगर.

अंशुल (अंशुल) (सं) वि. - चक्राकारे; तेजस्वी.

(सं) ना. - चाणक्याचे नाव.

अंसल (अंसल) (सं) वि. - बलशाली; घट्टमुट्ट; बडधाकट.

(सं) ना. - शक्तिमान भुज असलेला; मनगटांत जोर असलेला.

अंह, अंहस् (अंह अंहस्) (सं) धा. - निघणे; जाणे;

पोहोचणे; बोलणे; प्रकाशणे; पाठविणे.

(सं) ना. - पाप; ताप; उपद्रव.

अंहति (अंहति) (सं) ना. - वर; संकट; गंडांतर; विपत्ति; देणगी.

अंहिति (अंहिति) (सं) ना. - वर; दान.

अः (अः) (सं) अ. - आश्चर्यबोधक अव्यय; आनंदसूचक अव्यय.

अक (अक) (सं) ना. - दुःख; कष्ट; कळ; सुखाभाव; पाप; प्रत्यय.

अकच (अकच) (सं) वि. - केशविहीन; खल्वाट; टकल्या.

अकट (अकट) (सं) अ. - अरेरे.

अकंटक (अकंटक) (सं) वि. - निष्कंटक; निरुपद्रवी; निर्वेध.

अकर (अकर) (सं) वि. - थोटा; कातरलेला; वेका.

अकरण (अकरण) (सं) ना. - उद्योगशून्य; अवयवहीन;

निरुद्योग.

अकर्म (अकर्म) (सं) वि. - आळशी; निरुद्योगी; दुष्ट; अयोग्य.

(सं) ना. - अपराध; दुष्कृत्य.

अकल (अकल) (सं) वि. - पूर्ण; संबंध;

अकल्क (अकल्क) (सं) ना. - दैवशक्ति; महासागराच्या पाण्याचा
सांठा.

अकल्का (अकल्का) (सं) वि. - शुद्ध; पवित्र

(सं) ना. - चंद्रप्रकाश; चांदणे

अकल्प (अकल्प) (सं) वि. - अनियंत्रित; अशक्त; अतुलनीय.

अकल्मष (अकल्मष) (सं) वि. - निर्दोष, घाण नसलेले; स्वच्छ;
निष्कलंक.

अकलंक (अकलंक) (सं) वि. - निष्कलंक; निर्दोष; निष्पाप.

अकलत्र (अकलत्र) (सं) ना. - ब्रह्मचारी; अविवाहित; विधुर;

अकांड (अकांड) (सं) वि. - आपोभाप बंद; अकस्मात बंद;

विन बुडाचा;

अकार्य (अकार्य) (सं) वि. - न करण्यासारखे.

(सं) ना. - दुष्कर्म; अकाम; वाईट काम.

अकाल (अकाल) (सं) वि. - कालाला न शोभणारे; विपरीत.

अकिंचन (अकिंचन) (सं) वि. - दरिद्री; दुर्दैवी; हातांत काही
नसलेला.

अकिंचित्कर (अकिंचित्कर) (सं) वि. - मुग्ध; निरुपयुक्त.

अकुटिल (अकुटिल) (सं) वि. - वाकडा नसलेला; सरळ;

प्रामाणिक; निष्कपट.

अकुतः (अकुतः) (सं) अ. - सर्वत्र अभाव

— भय (अकुतः) (सं) वि. - निर्भय, कोटूनहि भय नसलेला.

अकुप्य (अकुप्य) (सं) ना. - चांदी; सोने.

अकूपार (अकूपार) (सं) ना. - कासव; कूर्मराज; समुद्र; सूर्य.

अकृत (अकृत) (सं) वि. - न केलेले; अपूर्ण; अकल्पित;

स्वाभाविक; असिद्ध; स्वयंभु; कपटरहित.

अकृष्ट (अकृष्ट) (सं) वि. - न नांगरलेले; पड; न ओढलेले.

अक (का) अकृ (कृ) (सं) ना. - वडील बहीण.

अकृज (अकृज) (क) ना. - आश्चर्यकारक वस्तु; मात्सर्य; असंतोष.

अकडि (डि) अकृ (कृ) (क) ना. - दोन पिकांमधील पाट;

चाकोरी. नांगराने पडलेली ओळ; संकट; वजनमापातील कपट.

अकदाम (अकृदा०) (क) ना. — जपमाला; रुद्राक्षची माला;
 अकर (अकृ०) (क) ना. — अक्षर; प्रीति.
 अकरिके (अकृ०क) (क) ना. — प्रीति; एक वनस्पति.
 अकरिग (अकृ०ग) (क) ना. — अक्षरज्ञ; पंडित.
 — वेळ (अकृ०) (क) ना. — पडजमीन.
 अकरु (अकृ०रु) (क) ना. — प्रीति.
 अकरे (अकृ०रे) (क) ना. — लहान मुलांना प्रेमाने दिलेला घोट.
 — गुदकु (गुदकु०) घोट.
 अकवे (अकृ०वे) (क) ना. — प्रयोजन; अजीर्ण.
 अकस (अकृ०स) (क) ना. — अनुराग; ईर्ष्या; राग.
 अकळिसु (अकृ०सु) (क) धा. — जांभई देणे; भुकेने व्याकुल
 होणे; चूळ भरणे.
 अकळे (अकृ०ळे) (क) ना. — छुरळ.
 अकळि (अकृ०ळि) (क) ना. — जैन सन्यासिनी.
 अकळडु (अकृ०ळडु) (क) धा. — तुडविणे; फेकणे; वाहणे;
 ओसरणे; बलहीन होणे; कांतिहीन होणे.
 अकारु (अकृ०रु) (क) धा. — रडून रडून कंठ सुकणे; कंठ
 दाटून येणे.
 अकि (अकृ०) (क) ना. — तांदूळ; भातांतील धान्य.
 — कुचु (अकृ०कुचु) (क) ना. — भाताची पेज; भातावरील
 पाणी; कांजी.
 अकिसु (अकृ०सु) (क) धा. — वितळविणे; पचविणे.
 अकु (अकृ०कु) (क) धा. — वश करून घेणे; नियंत्रण धरणे;
 आलिंगणे; पकडणे; वितळविणे.
 अकुड (अकृ०ड) (क) वि. — उत्साही; बळवंत; सत्वशाली;
 आतुर; विश्वासु; राबणारा.
 अकुडिसु (अकृ०डिसु) (क) धा. — संकोचणे; उतरणे;
 कलाक्षय होणे.
 अकुडिसु (अकृ०डिसु) (क) धा. — ‘अकळिसु’ पहा. मागे
 सरणे; पाऊल मागे घेणे.
 अकुरळि (अकृ०रुळि) (क) ना. — भय; घाबरेपणा; घाबरपणा.
 अक्के (अकृ०) (क) ना. — आकंदन; रडारड;
 (क) अ — होऊ दे!
 अक्त (अकृ०) (सं) वि. — लुप्त; निश्चल.
 अक्रम (अकृ०क्रम) (सं) वि. — क्रमहीन; आडवातिडवा; विसंगत.
 (सं) ना. — अव्यवस्था; औचित्यभंग; अन्याय; वाक्यदोष;
 अनियमितपणा.
 अक्रोड (अकृ०क्रोड) (सं) ना. — एक कवचीचे फळ; अक्रोडाचे
 झाड.
 अक्रोव (अकृ०क्रोव) (सं) ना. — राग नसलेला; शांति.
 अक्लीव (अकृ०क्लीव) (सं) ना. — पौरुष नसलेला; नपूंसक, घट.

अक्लेश (अकृ०क्लेश) (सं) वि. — दुःखहीन; तापहीन.
 (सं) ना. — तापनिवारण; विघ्नविनाश.
 अक्ष (अकृ०) (सं) ना. — गाडी; गाडीचा कणा; अक्षरेखा; गर्भसूत्र,
 डाळ; फांसा; वृत्त, साप; विन्याचे झाड; गरुड; डोळा; मणि.
 अक्षमणे (णि) (अकृ०मणे) (सं) ना. — जपमालेतील मणि.
 अक्षत (अकृ०क्षत) (सं) वि. — क्षत नसलेले; संपूर्ण; संपर्क नसलेले.
 (सं) ना. — मंत्राक्षता; मंगलसमयी लावण्याचा तिलक.
 अक्षते (अकृ०क्षते) (सं) ना. — कुकु लावलेले तांदूळ; पुरुषसंपर्क
 नसलेली स्त्री.
 अक्षय (रय) (अकृ०क्षय) (सं) वि. — नाश न होणारे;
 रिकामे न होणारे.
 (सं) ना. — संवत्सरमालेतील शेवटचे वर्ष.
 — पात्रे (अकृ०पात्रे) (सं) ना. — कधीहि रिकामे न होणारे भांडे.
 सिद्धस्थाली.
 — चट (अकृ०चट) (सं) ना. — गयाक्षेत्रातील प्राचीन वटवृक्ष.
 अक्षर (अकृ०क्षर) (सं) वि. — नाश न होणारे; न बदलणारे; विषम.
 (सं) ना. — परब्रह्म; लिपी चिन्ह; अकारापासूनची सर्व अक्षरे;
 पाणी; आकाश; धर्म.
 अक्षांति (अकृ०क्षांति) (सं) ना. — तिरस्कार; असहनशीलता;
 मात्सर्य.
 अक्षांश (अकृ०क्षांश) (सं) ना. — भूमध्याच्या वर्तुळाशी समांतर
 असा भूगोलवर काढलेला वर्तुळाचा भाग. विषुववृत्ताशी
 समांतर वर्तुळ.
 अक्षार (अकृ०क्षार) (सं) वि. — स्वभावसिद्ध; अकृत्रिम.
 (सं) ना. — मीठ; लवण.
 अक्षि (अकृ०क्षि) (सं) ना. — डोळा; दोन भाग दाखविणारा संकेत
 — गत (अकृ०गत) (सं) वि. — डोळ्याला दिसणारे; दृष्टिसमारचें;
 आजकालचें.
 अक्षिकर्ण (अकृ०क्षिकर्ण) (सं) ना. — सर्प; कानाचें काम करणारा
 डोळा.
 अक्षीण (अकृ०क्षीण) (सं) वि. — दरिद्री न होणारा; पूर्ण; अक्षय्य.
 अक्षीव (अकृ०क्षीव) (सं) वि. — मस्ती न येणारा.
 अक्षुण्ण (अकृ०क्षुण्ण) (सं) वि. — न फुटलेले, न तुटलेले;
 असाधारण.
 अक्षुद्र (अकृ०क्षुद्र) (सं) वि. — लहान नसलेले; विशाल; मोठे;
 बलाढ्य.
 अक्षुभित (अकृ०क्षुभित) (सं) वि. — चलविचल न होणारे; उद्रेक
 न पावणारे; क्षोभ न होणारे.
 अक्षूण (अकृ०क्षूण) (सं) वि. — कमी न होणारे; तुटवडा न
 पडणारे.
 अक्षेत्र (अकृ०क्षेत्र) (सं) ना. — पडीक; न नांगरलेली भूमि.

अक्षोट (अक्ष०६३) (सं) ना. — अक्रोड फळ; अक्रोडाचें झाड.
 अक्षोभ्य (अक्ष०६४) (सं) वि. — अचल; उद्रेक न पावणारें,
 उत्तेजित न होणारें; दृढ; अभंग.
 अक्षौहिणी (अक्ष०६५) (सं) ना. — सैन्याची संख्या;
 अक्षौहिणी.
 अखंडन (अख०६६) (सं) ना. — समय; संपूर्ण वस्तु;
 अविस्मरणीय गोष्ट; शाश्वत तत्त्व.
 अखंडभाग्य (अख०६७) (सं) ना. — संपूर्ण श्रीमंती;
 गर्भश्रीमंती; अखंड सौभाग्य.
 अखंडमंडल (अख०६८) (सं) ना. — चक्राधिपत्य; संपूर्ण
 राज्याधिकार.
 अखर्व (अख०६९) (सं) वि. — संपूर्ण; मोठें; पुष्कळ.
 अखल्य (अख०७०) (सं) वि. — मित्रा; काळाला अनुसरून नसेलें.
 अखाड (अख०७१) (क) ना. — कुस्तीचा आखाडा; रंगस्थळ,
 रंगभूमि; व्यासपीठ; आळशाचा अड्डा.
 अखात (अख०७२) (सं) वि. — न उकरलेलें; पुरून ठेवलेलें.
 (सं) ना. — नैसर्गिक जलशय्य; आखात.
 अग (अग०) (सं) वि. — टाकलेलें.
 (सं) ना. — वेष्ट; दगड; झाड.
 अगचाटलु (अग०७३) (क) ना. — अडचण; कठिण प्रसंग.
 अगचु (अग०७४) (क) धा. — टकलणें; ओढणें; हिसकणें.
 अगजा (जाते) (अग०७५) (सं) ना. — पार्वती.
 अगड (अग०७६) (क) अ. — अनिर्बंधपणें.
 (क) वि. — शूर; जाणता; दुष्ट; मारका; बेलामी; कुणासहि न
 मानणारा; संस्कारविहीन.
 अगड्ड (अग०७७) (क) वि. — दुष्ट; क्रूर; क्षुद्र; हीन.
 — तन (अग०७८) (क) ना. — क्रूरपणा; दुष्टपणा; क्षुद्रता.
 — मारे (अग०७९) (क) ना. — क्रूरमुख; कपाळाला आळ्या
 घातलेला चेहरा.
 अगणि (अग०८०) (क) ना. — अडणा; कडी; कुलप; बंधन.
 अगण्य (अग०८१) (सं) वि. — मोजतां न येणारे; अमुख्य; गौण;
 कमी प्रतीचें.
 अगत (अग०८२) (क) ना. — उकरणी; जमीनखुदाई.
 अगति (अग०८३) (सं) ना. — कष्ट; नरक; दिशाभूल.
 अगते (अग०८४) (क) ना. — जमिनीची उकरणी.
 अगद (अग०८५) (सं) ना. — रोग; दुखणें; आजार; गंडांतर.
 अगदंकार (अग०८६) (सं) ना. — वैद्य; रोगाचा नाश
 करणारा; रोग न होजें देणारा.
 अगदि (अग०८७) (क) अ. — पूरा; एकंदरीत; वट्ट.
 अगधर (अग०८८) (सं) ना. — गोवर्धन पर्वत उचलून धरणारा;
 कुण्ठा.

अगपडु (अग०८९) (क) धा. — वश होणें; आधीन होणें.
 अगपे (अग०९०) (क) ना. — लाकूड; सालीची तयार केलेली वस्तु;
 भूस; कोंडा.
 अगभेदि (अग०९१) (सं) ना. — पर्वत फोडणारा इंद्र; वीज;
 अशनिपात; लाकूडफोड्या; कुदळ.
 अगम (अग०९२) (सं) ना. — गतिनिरोध; खरडी; गतिरोधक.
 अगम्य (अग०९३) (सं) वि. — न समजणारें; न पांचणारें;
 हाताला न येणारें; न पटणारें.
 अगम्यागमन (अग०९४) (सं) ना. — न जावें तेथें जाणें;
 व्यभिचार.
 — गामी (अग०९५) (सं) ना. — व्यभिचारी; परदारागमनी.
 अगर (अग०९६) (क) ना. — जहाजाचा मागचा भाग.
 अगरणे (अग०९७) (क) ना. — दुर्दैव; आरोप ठेवणें.
 अगरिपु (अग०९८) (सं) ना. — पर्वतशत्रु; इंद्र.
 अगरु (अग०९९) (क) ना. — डोक्यावरील टेंगुळ; आबालु.
 अगरु (अग१००) (क) ना. — चंदन.
 — गंध (अग१०१) (सं) ना. — चंदनाचें गंध
 अगल (अग१०२) (क) धा. — दूर करणें; दूर होणें; विस्तारणें;
 वेगळें होणें; नाहीसें होणें; मरणें.
 अगल (अग१०३) (क) वि. — पुरेसें; अवलपधळ;
 (क) ना. — रंदी; अडणा.
 अगलिके (अग१०४) (क) ना. — वेगळीक; दूर जाणें; वियोग.
 अगलिचु (अग१०५) (क) धा. — वेगळे करणें; रंद करणें; दूर
 करणें.
 अगलितु (अग१०६) (क) वि. — रंद; विशाल; दीर्घ.
 अगलिसु (अग१०७) (क) धा. — वेगळे करणें; दूर करणें;
 कामावरून काढणें; विलग करणें.
 अगलु (अग१०८) (क) धा. — दूर होणें; विस्तारणें.
 (क) वि. — विस्तृत; रंद.
 (क) ना. — दिवस.
 अगलुविके (अग१०९) (क) ना. — वियोग; विप्रयोग; मोकळीक.
 अगलचु (अग११०) (क) धा. — दूर करणें; वेगळे होणें; विलग
 करणें.
 अगलके (अग१११) (क) ना. — खड्डा; डबरा; मोक; 'अगलुविके'
 पहा.
 अगल्ले (अग११२) (क) ना. — खड्डा, खळगा; डबरा.
 अगवडु (अग११३) (क) धा. — अडकून पडणें; सांपडणें.
 अगवैरी (अग११४) (सं) ना. — पर्वतशत्रु; इंद्र.
 अगस (अग११५) (क) ना. — परीट; धोबी.
 अगसगिति (अग११६) (क) ना. — परटीण; धोबीण; रजकपत्ति.
 अगसति (सिति) (अग११७) (क) ना. — परटीण;

अगसाल (अगसाल) (क) ना. — 'अकसालिग' पहा, सोनार
अगसाले (अगसाले) (क) ना. — अकशाळा; पाकगृह; स्वयंपाक-
घर; सोनारशाळा.

अगसिंग (अगसिंग) (क) ना. — धोब्याचा गोतावळा.
अगसुते (अगसुते) (सं) ना. — पर्वतकन्या; पार्वती.
अगसुतेश (अगसुतेश) (सं) ना. — ईश्वर; पार्वतीपति.
अगसे (गिसे) (अगसे [गिसे]) (क) ना. — वेस; गावाबाहेर
जाण्याचा महादरवाजा.

अगसे (अगसे) (क) ना. — गळित धान्य, तेलबी; जवस.
अगस्ति (अगस्ति) (सं) ना. — अगस्तिऋषि; कुंभजन्मा; एक
नक्षत्र.

अगस्त्य (अगस्त्य) (सं) ना. — मित्रावरुणांना उर्वशीपासून
झालेला मुलगा; एक शानी मुनि.

अगळ (अगळ) (क) धा. — हलणें; निसटणें; उकरणें; खोदणें.

अगळ (अगळ) (क) ना. — किल्ल्याचा तट.

अगळत (अगळत) (क) वि. — रुंद.

(क) ना. — खंदक, कोटाभोवतीचा खोल खड्डा.

अगळि (अगळि) (क) ना. — अडणा; अर्गळ; कडी; बंद करण्याचें
साधन.

अगळु (अगळु) (क) ना. — शिजलेला तांदूळ. शीत.

(क) धा. — उकरणें; दातानें चावणें.

अगळुत (ळिते) (अगळुत [ळिते]) (क) ना. — किल्ल्याच्या
भोवतालचा खंदक.

अगळते (अगळते) (क) ना. — खंदक.

अगळंति (अगळंति) (क) ना. — खंदक.

अगाढ (अगाढ) (सं) वि. — विरल; सुलभ; सोपें.

अगाध (अगाध) (सं) वि. — खोल; तळ न लागणारे.

(सं) ना. — खोल खंदक; गुहा.

अगाधजल (अगाधजल) (सं) ना. — सरोवर; तळ न
लागण्याइतकें खोल पाणी.

अगाधिप (अगाधिप) (सं) ना. — पर्वतराज; मेरुपर्वत.

अगार (अगार) (सं) ना. — घर, स्थान, वासस्थळ; जागा.

अगि (अगि) (क) धा. — उकरणें; खोदणें; खड्डा काढणें; रवंध
करणें; हलविणें; दळणें; आनंदविणें; मिणें.

(क) ना. — लहान रोप; साल; मोड; कोंब.

अगटिगे (टिगे) (अगटिगे [टिगे]) (क) ना. — शेगडी; शेकोटी.

अगिणि (अगिणि) (क) ना. — पाणी;

अगिनि (अगिनि) (क) ना. — अग्नि; निखारा, विस्तव; इंगळ.

अगिर (अगिर) (सं) ना. — स्वर्ग.

अगिल् (लु) (अगिल् [लु]) (क) ना. सुवास; सुगंध; सुगंधी
द्रव्य.

अगिविलि (अगिविलि) (क) वि. गंधहीन; वासरहित.

अगु (अगु) (क) धा. — उकरणें; वाढविणें;

अगुचु (अगुचु) (क) धा. — घट्ट धरून ठेवणें, दाबून धरणें.

अगुंदले (अगुंदले) (क) ना. — विस्तीर्णता; भरीवपणा;

बाहुल्य.

अगुर (अगुर) (क) धा. — उकरणें, खणणें; खोदणें.

अगुरू (अगुरू) (क) वि. — संकीर्ण, लहान; सोपे, लघु.

अगुडु (अगुडु) (क) ना. — भीति; भयंकर आकृति.

अगुर्विसु (अगुर्विसु) (क) धा. — भिवविणें; भेडसावणें;
वेडावणें.

अगुलु (अगुलु) (क) धा. — हलविणें; थरथरविणें, कापविणें.

अगुवु (अगुवु) (क) ना. — दाक्षिण्य; उपकार; आश्रय;
आधार.

अगुसु (अगुसु) (क) धा. — 'अगुचु' पहा.

अगुळ (अगुळ) (क) धा. — उकरणें; खोदणें; पाण्यात बुडणें.

अगुळी (अगुळी) (क) ना. — अडणा; अर्गळा.

अगुळु (अगुळु) (क) ना. — शिजवलेला तांदूळ; माताची मूद,

एकप्रकारची औषधी वनस्पति.

अगुलिसु (अगुलिसु) (क) धा. — उकरविणें, खोदविणें.

अगुलुचु (अगुलुचु) (क) धा. — बुडविणें; पाण्यात बुडविणें.

अगूढ (अगूढ) (सं) वि. — अनाकलनीय; स्पष्ट

अगूह (अगूह) (सं) ना. — संन्यासी, अनिकेत; वेधर.

अगो (अगो) (क) अ. — क्रियाविशेषणात्मक प्रत्यय.

अगोडि (अगोडि) (क) ना. — खड्डे काढण्याची जागा.

अगोद्रे (अगोद्रे) (सं) ना. — श्रेष्ठ पर्वतपैकी एक

अगोद्रेज (अगोद्रेज) (सं) ना. — पर्वतराजकन्या, पार्वती.

अगो (गो) (अगो [गो]) (क) अ. — दूरची वस्तु निर्देशिणारे

उद्गारवाचक अव्यय.

अगोचर (अगोचर) (सं) वि. — डोळ्याला न दिसणारें;

दृष्टीपलीकडचें; उठून न दिसणारें.

(सं) ना. इंद्रियांना अगम्य वस्तु; ब्रह्म.

अग्ग (अग्ग) (क) वि. — सवंग, स्वरत; कमी किमतीचे;

अग्र; प्रथम; सर्वांत पुढचे.

अगगरणे (अगगरणे) (क) ना. — दोरी; बांधण्याचे साधन;

काढणी; सुतळी.

अगगल (अगगल) (क) ना. — रुंदी; विशालता; आधिबय.

अगगलिसु (अगगलिसु) (क) धा. — विस्तार पावणें; वाढणें.

अगगवणि (अगगवणि) (क) ना. — तीर्थ; पाणी.

अगगळिके (अगगळिके) (क) ना. — अडणा; अडसर; कडी;

अहंकार, ताठा.

अगगळु (अगगळु) (क) ना. — अहंकार; भरंवसा; आधिबय.

अगळे (अ० ६) (क) ना. — महाबळी; सामर्थ्यवान पुरुष.
अगळाडि (अ० ७) (क) ना. — निर्लज्ज स्त्री; निलाजरी.
— कार (— ८) (क) ना. — गारुडी; जादूगार; इंद्रजाल
करणारा; कपटी मनुष्य.

अगिग (अ० १) (क) ना. — अग्नि; निखारा.

अगिगा (अ० २) (क) ना. — पुढारी; राजा; निरुपयोगी
मनुष्य; निकामी.

अगिगटिके (अ० ३) (क) ना. — शेकोटी; आगटी; शेगडी.

अगिगटिके (अ० ४) (क) ना. — 'अगिगटिके' पहा.

अगिगि (अ० ५) (क) ना. — जलाशय.

अगिसु (अ० ६) (क) धा. — तरुं लावणें; रोपणें.

अग्न्यस्त्र (अ० ७) (सं) ना. — तोफ; बंदुक; अनलास्त्र.

अग्नायि (अ० ८) (सं) ना. — अग्न्यस्त्र; त्रेतायुग.

अग्निकण (अ० ९) (सं) ना. — किटाण; ठिणगी; स्फुल्लिंग.

अग्निकार्य (अ० १०) (सं) ना. — यज्ञासाठी अग्नि पेटवून तो
तूप घालून पाजळणें.

अग्निकाष्ठ (अ० ११) (सं) ना. — सरपण; जळण; समिधा;
लाकूड.

अग्निकौण (अ० १२) (सं) ना. — आग्नेय दिशा.

अग्निज (अ० १३) (सं) ना. — अग्नीतून उत्पन्न झालेला; पण्मुख.

अग्निज्वाले (अ० १४) (सं) ना. — जाळ; पेट; अग्नि
ओकणारा वृक्ष; तांबड्या फुलाचें झाड.

अग्नितारे (अ० १५) (सं) ना. — कृत्तिका नक्षत्र.

अग्निदीपन (अ० १६) (सं) ना. — पचनशक्ति; पचनाची
वाढ.

अग्निदेवे (अ० १७) (सं) ना. — कृत्तिका नक्षत्र.

अग्निनयन (अ० १८) (सं) ना. — अग्निप्रमाणें डोळे
असलेला; स्वर.

अग्निनेत्र (अ० १९) (सं) ना. — ईश्वर, शंकर.

अग्निपक्षी (अ० २०) (सं) ना. — लांब पाय, मान आणि

अगिसारखी लाल चोंच असलेला पक्षी.

अग्निपरीक्षे (अ० २१) (सं) ना. — कठीण प्रसंग, अग्निदिव्य.

अग्निफल (अ० २२) (सं) ना. — वज्र; माणिक; हिरा.

अग्निवाय (अ० २३) (सं) ना. — जळणे तोडणें; लाकूडफाटा
तोडणें

अग्निभू (अ० २४) (सं) ना. — अग्नीतून उत्पन्न झालेला पण्मुख;
स्कंद.

अग्निमथन (अ० २५) (सं) ना. — लाकडावर लाकूड घासून
अग्नि उत्पन्न करणें.

अग्निमंथ (अ० २६) (सं) ना. — लाकडांच्या धर्षणानें अग्नि
पेटविणें.

अग्निमांथ (अ० २७) (सं) ना. पचनशक्तिहीनता;
खाहेलें न पचणें.

अग्निरक्षणे (अ० २८) (सं) ना. — अग्निहोत्र.

अग्निवर्ण (अ० २९) (सं) ना. — सूर्यवंशातील शेवटचा राजा.

अग्निवीर्य (अ० ३०) (सं) ना. — रुद्र.

अग्निवैश्य (अ० ३१) (सं) ना. — द्रोण व द्रुपद यांचा
अस्त्रविद्येतील गुरू. द्रोणाचा काका.

अग्निशिख (अ० ३२) (सं) ना. — अग्नीच्या ज्वाळा; जाळ.

अग्निशिखे (अ० ३३) (सं) ना. — एक झाड; दिवा; बाण; सुवर्ण.

अग्निष्टोम (अ० ३४) (सं) ना. — एका यज्ञाचें नांव;

अग्निदीपन स्तोत्र.

अग्निसख (अ० ३५) (सं) ना. — अग्नीचा मित्र; वायु.

अग्निसाक्षिक (अ० ३६) (सं) ना. — अग्निसमक्ष चाललेला
(विवाह).

अग्निस्तंभन (अ० ३७) (सं) ना. — मंत्रानें अग्नि शांत करणें.

अग्निहोत्र (अ० ३८) (सं) ना. — अग्निदेवतेला अर्पण केलेले
अर्घ्य.

अग्निहोत्री (अ० ३९) (सं) ना. — यज्ञातील अग्नि जोपास-
णारा; यज्ञकुंडाला जपणारा; अग्निहोत्र करणारा.

अग्न्युत्पात (अ० ४०) (सं) ना. — धूमकेतु.

अग्र (अ० ४१) (क) ना. — तोंड येणें, ओठावर उठणारे फोड.

(सं) ना. — शेवट; शिखर; पुढचा भाग; गावचें प्रवेशद्वार; स्तुति.

अग्रग (अ० ४२) (सं) ना. — पुढारी; मार्गदर्शक; नेता.

अग्रगामी (अ० ४३) (सं) ना. — पुढें जाणारा; पुढारी.

अग्रज (जन्म) (अ० ४४) (सं) ना. — आधी जन्मलेला,
आण्णा; ब्राह्मण; विष्णु.

अग्रजाते (अ० ४५) (सं) ना. — आधी जन्मलेली, अक्का.

अग्रजे (अ० ४६) (सं) ना. — अक्का; पार्वती.

अग्रजेष्ठ (अ० ४७) (सं) ना. — पार्वतीपति; शिव; अक्काचा
नवरा; भावोजी.

अग्रणि (णी) (अ० ४८) (सं) ना. — अक्षय; न संपणारे;
वाढ; पुढारी; नायक.

अग्रतःसर (अ० ४९) (सं) वि. — पुढें जाणारा, नेता; नायक
मुखंड.

अग्रतनूज (अ० ५०) (सं) ना. — पहिला मुलगा; आण्णा;

अग्रतांबूल (अ० ५१) (सं) ना. — सर्वप्रथम अक्षता
मिळणें; सभेंत मिळणारें पहिलें मानाचें पान.

अग्रदूत (अ० ५२) (सं) ना. — सर्वप्रथम सेवक; विश्वासु
सेवक.

अग्रपूजे (अ० ५३) (सं) ना. — विशिष्ट पूजा; सभेतील पहिला
मान; मर्यादा; गौरव.

अग्रफल (अ०, ३७) (सं) ना. — प्रथमफल; पहिला मुलगा.
 अग्रवल (अ०, ७७) (सं) ना. — विनीवरील सैन्य; आघाडीची सेना, पहिली रांग
 अग्रमांस (अ०, २००) (सं) ना. — हृदय.
 अग्रंबर (अ०, ०७०) (अ.) क. — शेवटपर्यंत; शेड्यापर्यंत;
 अग्रसाले (अ०, २०७) (सं) ना. — देवस्थानांतील स्वयंराक्षस.
 अग्रस्थ (अ०, २००) (सं) ना. — सभापति; नायक; मुख्यस्थ
 अग्रहस्त (अ०, ७२) (सं) ना. — हाताची बोटे; हत्तीच्या सोंडेचा शेवटचा भाग.
 अग्रहार (अ०, ७००) (सं) ना. — ब्राह्मणाचें वासस्थान; ब्राह्मणपुरी; ब्राह्मणगल्ली.
 अग्रहारिक (अ०, ७००) (सं) ना. — ब्राह्मणपुरीत राहणारा.
 अग्राम्य (अ०, २००) (सं) वि. — खेडूत नसलेला, ग्रामवासी नसलेला; सुधारलेला.
 अग्राम्यवचनवृत्ति (अ०, २००) (सं) ना. — प्राचीन काव्यलक्षणामधील एक लक्षण.
 अग्रासन (अ०, २००) (सं) ना. — मुख्यपीठ; स्वामीची गादी.
 अग्रासीन (अ०, २००) (सं) ना. — सभापति; श्रेष्ठ जागी बसलेला
 अग्राह्य (अ०, २००) (सं) वि. — अस्वीकार्य, धारणातीत;
 अग्रिम (अ०, २००) (सं) वि. — प्रथम; मुख्य, उत्तम.
 अग्रिय (अ०, २००) (सं) वि. — जास्तीचें; प्रथमचें.
 (सं) ना. अण्णा; वडील बंधु.
 अग्रेश्वर (अ०, २००) (सं) ना. — महाप्रभु; सर्वश्रेष्ठ मनुष्य.
 अग्रैसर (अ०, २००) (सं) ना. — पुढे जाणारा; नायक; पुरुषोत्तम; सर्वोत्तम.
 अग्रोदक (अ०, २००) (सं) ना. — मूर्तिपूजेचें पाणी.
 अग्र्य (अ०, २००) (सं) वि. — उत्तम; प्रथम; अर्घ्यपूर्वक.
 अग्र (अ०, २००) (सं) नां. — पाप; दोष; प्रमाद; दुःख; व्यसन; संकट; घाण.
 अघट (अ०, २००) (सं) वि. — पुष्कळ; अतिशय; आश्चर्यकारक; अचिंत्य.
 अघटन (अ०, २००) (सं) ना. — असंभव; असंभाव्य गोष्ट; न घडण्यासारखी कठीण गोष्ट; अशक्य घटना.
 अघटमान (अ०, २००) (सं) ना. — न जुळणारी गोष्ट; विसंगत वाणी; असंभाव्य गोष्ट.
 अघटित (अ०, २००) (सं) वि. — कधी न बडलेली; कधी न साधलेली; आश्चर्यकारक
 (सं) ना. अपूर्व कृति; आश्चर्यकारक घटना.
 अघन (अ०, २००) (सं) ना. — लहान, कोवळे, मृदु.
 अघमर्षण (अ०, २००) (सं) वि. — पापहारक, शापविमोचक मंत्र; अघमर्षणमंत्र; या मंत्राचा वेदातील एक ऋषि.

अघरिपु (अ०, २००) (सं) ना. — अघासुराचा शत्रु; कृष्ण.
 अघ्न्ये (अ०, २००) (सं) ना. — अघ्न्य स्त्री; गाय; बैल; ब्रह्मदेव.
 अं (अ०) (क) अ. — द्वितीया विभक्ति प्रत्यय. जनावराला बोलावण्याचा आवाज.
 अंक (अ०, २००) (सं) ना. — आकडा; वाकडा; बांक; मांडी, पंख; संज्ञा, चिन्ह; दोष; कलंक, जड बोजा, अडचण; नाटकाचा भाग; मृत्तु.
 अंककार (अ०, २००) (सं) ना. — प्रभावी मनुष्य; प्रमुख सेवक; नायक;
 अंककार्ति (अ०, २००) (सं) ना. — नायिका; मुख्यसेविका.
 अंकण (अ०, २००) (क) ना. — खण; दोन खांबांतील अंतर; दोन रेषांतील स्थळ;
 अंकत्रिणेत्र (अ०, २००) (सं) ना. — शूर; शिव.
 अंकन (अ०, २००) (सं) ना. — खूण; चिन्हकरण; मुद्रा मारणें; मुद्रा परिचय चिन्ह.
 अंकपालि (अ०, २००) (सं) ना. — आलिंगन; मिठी
 अंकपाश (अ०, २००) (सं) ना. — गणितातील अंकचमत्कार. गणितातील कोडे; कूट; अंकसंभ्रम.
 अंकमाले (अ०, २००) (सं) ना. — अंकसमूह; विरुदावली; मणिमाला;
 अंकपीठ (अ०, २००) (सं) ना. — मांडी; जंघा.
 अंकमुख (अ०, २००) (सं) ना. — नाटकाचा आरंभ; पुढील घटनेची प्रस्तावना.
 अंकलि (अ०, २००) (क) ना. — वृक्षविशेष; अकोल.
 अंकलिपि (अ०, २००) (सं) ना. — मूलाक्षर चिन्ह; मूललिपि; अक्षरांची ओळख करून देणारी पुस्तिका.
 अंकवणे (अ०, २००) (क) ना. — शोभिवंत मणि; शोभिवंत पीठ.
 अंकवरे (अ०, २००) (क) ना. — रणवाद्य; रणालगी; रणभेरी.
 अंकवातु (अ०, २००) (क) ना. — सुंदर भाषण; गोडशब्द; सुभाषित; सूक्ति.
 अंकित (अ०, २००) (सं) वि. — चिन्हित; संख्या घातलेले.
 (सं) ना. — चिन्ह; सही; आधीनता; शब्दार्पण.
 अंकिसु (अ०, २००) (क) धा. — खून करणें; निरखणें; टक लावून पाहणें; गौरवदृष्टीने पाहणें.
 अंकुर (अ०, २००) (सं) ना. — कोंब; मोड; डोळा (बटाटा, ऊस वगैरेचा). रक्त; पाणी; घर; पुटकुळी; सुगारा पित्त उठणें.
 अंकुरित (अ०, २००) (सं) ना. — कोंब फुटलेलें; मोडाचे; अंकुरलेलें.

अंकुरिसु (अ०क०रु०सु०) (क) धा. - उत्पन्न होणे; मोड येणे; डोळा फुटणे; कोंब फुटणे

अंकुश (स) (अ०क०शु० [स]) (सं) ना. - माहुताच्या हातांतील आयुध. हत्तीला आठोक्यांत ठेवण्याचे हत्यार.

— चारण (—अ०र०ण) (सं) ना. - अंकुश चालविणे.

अंकुशचारणि (अ०क०शु०अ०र०ण) (सं) ना. - माहुत.

अंके (अ०क०) (क) ना. - परवानगी; आधीनता; अधिकार; पकड; अनुज्ञा; विनंती; विश्वास; आसरा; अंकसरूखा.

अंकोठ (अ०क०ठ) (सं) ना. - अंकोल वनस्पति

अंकोणि (अ०क०ण) (क) ना. - शक्ति; अधिकार; इच्छा; अभिप्राय.

अंकोल (अ०क०ल) (सं) ना. - वनस्पति विशेष.

अंकोलिका (अ०क०ल०का) (सं) ना. - आलिंगन; मिठी.

अंकोलु (ले) (अ०क०ल०) [ल] (क) ना. - एक झाड; एकजातीचा काटा.

अंग (अ०ग) (क) ना. - रीति; मार्ग.

(सं) ना. - भाग; अवयव; पूरकशास्त्र; कवितेची ओळ;

देह; नाटकातील अमुख्य पात्रे. मन; ज्ञान; अंगदेश; बंगाल.

अंगचित्त (अ०ग०चित्त) (सं) ना. - हृदयाची हाक; इच्छित वस्तु.

अंगचेंष्टे (अ०ग०चेंष्टे) (सं) ना. - देहाचे चलनवलन; चाले; भ्रमंग; भुवई हलविणे.

अंगज (अ०ग०ज) (सं) ना. - देहापासून उपजलेले; कैस; पुत्र; प्रेम; रोग; रक्त; पाणी; घाम; कामदेव; पंचेव्रिये.

— जनक (—अ०न०क) (सं) ना. - कामपिता; विष्णु;

अंगजन्म (अ०ग०जन्म) (सं) ना. - काम, मदन; पुत्र; रक्त.

अंगजन्मांतक (अ०ग०जन्म०अ०तक) (सं) ना. - शिव; मदनाला मारणारा.

अंगज वैरी (अ०ग०ज०वैरी) (सं) ना. - मदनशत्रु शिव.

अंगजात (अ०ग०जात) (सं) ना. - पुत्र; मन्मथ काम.

अंगजांतक (अ०ग०जात०अ०तक) (सं) ना. - मदनाला जाळणारा; शंकर.

अंगजारि (अ०ग०जारि) (सं) ना शिव; मदनरिपु.

अंगडि (अ०ग०डि) (क) ना - दुकान; क्रयविक्रयस्थान. बाजारपेठ.

अंगडिकार (अ०ग०डि०कार) (क) ना. - दुकानदार; दुकान मालक.

अंगण (अ०ग०ण) (क) ना - अंगण; घरापुढील मोकळी जागा; घराचा पुढचा भाग.

अंगत (अ०ग०त) (क) वि. - उताणा; जमीनीला पाठलावून पडलेला.

अंगत्त (अ०ग०त्त) (क) वि. - 'अंगत' पहा.

अंगद (अ०ग०द) (सं) ना. - वालीपुत्र; दंड; रड्डा; रड्ड्याचा वरचा भाग.

अंगदाब्ज (अ०ग०दाब्ज) (सं) ना. शरीरबल; देहाचा वटपणा.

अंगना (ने) (अ०ग०ना [ने]) (सं) ना - स्त्री; पत्नि; कलत्र; सुंदरी.

अंगनाजीवि (अ०ग०ना०जीवि) (सं) ना. - पत्नीच्या उत्पन्नावर जगणारा; भायेंच्याश्रमावर जगणारा.

अंगन्यास (अ०ग०न्या०स) (सं) ना. - हावभाव; शरीराचें चलनवलन.

अंगभव (अ०ग०भव) (सं) ना. - मन्मथ; मदन; काम.

अंगभेद (अ०ग०भेद) (सं) ना. अवयव; शरीराचा भाग.

अंगमणि (अ०ग०मणि) (सं) ना - लघ्नप्रसंगी किंवा पहिलट- करणीला दिलेला अहेर; स्त्रीघन.

अंगमर्द (अ०ग०मर्द) (सं) ना. - अंग मर्दन करणारा; सेवक, अंग रगडणारा.

अंगमर्दी (अ०ग०मर्दी) (सं) ना. मालिश करणारा.

अंगयष्टि (अ०ग०य०ष्टि) (सं) ना. - शरीर; अंगकाठी; सडपातळ देह;

अंगयसु (अ०ग०य०सु) (क) धा. - मिळणे; जवळ येणे; प्रवेश करणे; एकत्र येणे.

अंगर (अ०ग०र) (क) ना. - अग्नि; निखारा; अंगार; राख.

अंगरक्ष (क्षक) (अ०ग०र०क्ष [क्ष]) (सं) ना. - देहरक्षण; कवच; चिलखत.

अंगरक्षे (अ०ग०र०क्षे) (सं) ना. - देहरक्षण; कवच; मंत्र.

अंगराग(रंग) (अ०ग०रा०ग [रंग]) (सं) ना. - स्नानानंतर अंगाला लावावयाचें सुगंधी द्रव्य; उटी.

अंगराज (अ०ग०रा०ज) (सं) ना. - अंगदेशाचा राजा; कर्ण.

अंगरुह (अ०ग०रु०ह) (सं) ना - रोमांच; अंगावरील कैस; रोम.

अंगल् (अ०ग०ल्) (क) धा. - शोक; करणे; दुःखानें रडणे; स्फुदणे.

(क) ना - शोक; विलाप.

अंगल (अ०ग०ल) (क) वि - पातळ; रुंद.

अंगलाचु (अ०ग०ला०चु) (क) धा. - दैन्यवाणें मागणें; पदर पसरणें.

अंगलाशु (अ०ग०ला०शु) (क) ना. - लोभी मनुष्य; दुःखीजीव.

अंगवट्टि (अ०ग०व०ट्टि) (क) ना. - शरीरसौष्टव; अंगलट; देहरचना.

अंगवडि (अ०ग०व०डि) (क) ना. - रिकीव; रिकाव; स्वाराची पाय ठेवण्याची जागा.

अंगवणे (अ०ग०व०णे) (क) ना. - शक्ति; सामर्थ्य; अधिकार; इच्छा; अभिप्राय.

अंगवस्त्र (अ०ग०व०स्त्र) (सं) ना.—स्नानानंतर अंग पुसण्याचा पंचा; अगावरील उपकरणे; रखेली.

अंगविकल (अ०ग०व०क०ल) (सं) वि.—कुरूप; विद्रुप; गलितगात्र.

अंगविकार (अ०ग०व०क०र) (सं) ना.—विद्रूपता; मूर्छा; देहविकार.

अंगविक्षेप (अ०ग०व०क्षे०प) (सं) ना.—अवयवांचें चलनवलन; नाच; अभिनय.

अंगविसु (अ०ग०व०सु) (क) धा.—देणें; सांघणें; एकत्रित होणें. गोळा होणें; मिसळणें.

अंगवैकल्य (अ०ग०व०वै०क०ल्य) (सं) ना.—गलितांग; अवयवविकृति.

अंगसंग (अ०ग०स०ग) (सं) ना.—देहसंपर्क; भेट; मीलन.

अंगसंयोग (अ०ग०स०य०ग) (सं) ना.—अवयवाची सुस्थिति; मीलन; शरीरस्वास्थ्य.

अंगसंस्कार (अ०ग०स०सं०स्कार) (सं) ना.—देहशृंगार; जामानिमा; स्नान; अनुलेपन; नटपट्टा.

अंगसाधक (अ०ग०स०स०ध०क) (सं) ना.—व्यायाम घेणारा; तालीमवाज; पेहेलवान.

अंगहीन (अ०ग०ह०न) (सं) वि.—अवयवहीन; कामधेव.

अंगहीनते (अ०ग०ह०न०ते) (सं) ना.—अवयवहीनता; पांगुपळणा.

अंगल (अ०ग०ल) (क) ना.—टाळू; तोंडातील जिमेच्या वरचा भाग.

अंगलु (अ०ग०लु) (क) ना.—टाळू 'अंगल' पहा.

अंगात (अ०ग०त) (क) वि.—'अंगत' पहा.

अंगाधिप (अ०ग०अ०धि०प) (सं) ना.—अंगदेशाचा राजा, कर्ण.

अंगार (अ०ग०र) (सं) ना.—निखारा; विस्तव. रक्षा, राख; कोळसा.

अंगारक (अ०ग०र०क) (सं) ना.—मंगळ ग्रह; अमिसारखे लाल रंगाचे ग्रह.

—वार (—वार) (सं) ना.—मंगळवार

अंगारधनिके (अ०ग०र०ध०न०के) (सं) ना.—शेकोटी; शेंगडी; प्रवासी चूल.

अंगारवलि (अ०ग०र०व०लि) (सं) ना.—एका जातीची वेली.

अंगल (लु) (अ०ग०लु) (क) ना.—पायाचा तळवा;

अंगि (अ०ग०) (सं) ना.—अवयव असणारा, देहधारी.

(क) ना.—सदरा; बगलबंदी; कुडता; शर्ट.

अंगिरस (अ०ग०र०स) (सं) ना.—एका ऋषीचें नाव.

अंगीकरण (अ०ग०र०क०ण) (सं) ना.—स्वीकार; अंगिकार; शब्ददान.

अंगीकारिसु (अ०ग०र०क०र०सु) (क) धा.—स्वीकारणें; अनुमती देणें; कबूल करणें.

अंगीकार (अ०ग०र०क०र) (सं) ना.—स्वीकार; कबुली; संमति.

अंगु (अ०गु) (क) ना.—भीड; दाक्षिण्य; उपकार; आश्रय; आधार.

अंगुठ (अ०गु०ठ) (क) ना.—अंगठा; पादत्राणाचा अंगठा.

अंगुल (अ०गु०ल) (सं) ना.—बोट; चाणक्य ऋषीचें नाव; अगुष्ठमात्र; बोटमाप.

अंगुलि (अ०गु०लि) (सं) ना.—'अंगुल' पहा

अंगुलित्राण (अ०गु०लि०त्रा०ण) (सं) ना.—बोटाचे कवच; बाण सोडतांना वापरण्याचें अंगुलित्राण. बोटावरील टोपण.

अंगुलिदर्शन (अ०गु०लि०दर्श०न) (सं) ना.—बोट दाखवणें; अंगुलि निर्देश.

अंगुलिप्रहरण (अ०गु०लि०प्र०हर०ण) (सं) ना.—बोट दाखवणें.

अंगुलिसुद्धे (अ०गु०लि०सु०द्धे) (सं) ना.—करपलवी; मोहोर; टसा.

अंगुलिमोटन (अ०गु०लि०मो०टन) (सं) ना.—बोटें मोडणें; शाप देणे.

अंगुलिसंदेश (अ०गु०लि०सं०देश) (सं) ना.—बोटानें दिलेले हुकूम; बोटाची आज्ञा.

अंगुलीय (क) (अ०गु०ली०य [क]) (सं) ना.—बोट चावणें.

अंगुष्ठ (अ०गु०ष्ठ) (सं) ना.—'अंगुठ' पहा

अंगुस (अ०गु०स) (क) ना.—'अंकुश' पहा.

अंगुल (अ०गु०ल) (क) ना.—अंगण; टाळू; तोंडांतील तालस्थान.

अंगुलि (अ०गु०लि) (क) ना.—बोट; एक जातीचा रोग.

अंगुलीयक (अ०गु०ली०य०क) (क) ना.—'अंगुर' पाहा.

अंगुले (अ०गु०ले) (क) ना.—एक जातीचा रोग; हाताचे बोट.

अंगूर (अ०गु०र) (सं) ना.—द्राक्ष.

अंगूष (अ०गु०ष) (सं) ना.—वेगानें जाणें; बाण.

अंगेय (अ०गु०य) (क) ना.—तळहात.

अंगेयसु (अ०गु०य०सु) (क) धा.—एकत्रित करणें; आज्ञा धरणें.

अंगोद्व (अ०गु०द्व) (सं) ना.—देहापासून उपजणारा; मदन, काम.

अंगोपांग (अ०गु०पा०ंग) (सं) ना.—देह आणि अवयव.

अंगोरा (अ०गु०रा) (अ. दे.) ना.—एक जातीची मेंढी.

अंग्राणे (अ०गु०णी) (क) ना.—दूषण; क्षुद्र; अंगोरा मेंढी.

अंगवणे (अ०गु०व०णे) (क) ना.—इच्छा; अपेक्षा; मागणी.

अंगि (अ०गु०) (सं) ना.—काल; पाद; मूळ; कवितेची ओळ. पाय.

अंगिज (अ०गु०ज) (सं) ना.—नीच कुळांत जन्मलेला; शूद्र.

अंगितल (अ०गु०ज०ल) (सं) ना.—पायाचा तळ.

अंगित्राण (अ०गु०ज०त्रा०ण) (सं) ना.—पादरक्षा; पायतन; चप्पल; वहाण; खडावा.

अंघ्रिप (अ०३५३) (सं) ना. - पादप; पायानें पिणारें; झाड.
 अंघ्रिवलय (अ०३५३७००) (सं) ना. - पायाचा घेर;
 घोड्याच्या खुराचा घेर.
 अचक्षु (अ०३५३७) (सं) ना. - अंधळा; निरुपयोगी डोळा;
 फुटका डोळा.
 अचंचल (अ०३५३७७) (सं) वि. - स्थिर; निश्चल.
 अचंड (अ०३५३७८) (सं) वि. - मृदुस्वभावी; साधु; निराग्रही;
 हट्ट न करणारा.
 अचंडि (अ०३५३७९) (सं) ना. - गरीबवृत्ति; गरीब गाय.
 अचतुर (अ०३५३८०) (सं) वि. - मद्ध; धडु; अडाणी; चातुर्य
 नसलेला; भोळसट.
 अचपल (अ०३५३८१) (सं) वि. - मंद; हट्ट; सुस्त.
 - ते (—ठै) (सं) ना. - स्थैर्य; ठामपणा.
 अचर (अ०३५३८२) (सं) वि. - न हलणारे; स्थावर; स्थिर; अचल.
 अचल (अ०३५३८३) (सं) वि. - स्थिर; अचंचल.
 (सं) ना. - पर्वत; भूमि; मुक्ति; महायोगी; अरण्यवासी.
 - ते (अ०३५३८४) (सं) ना. - स्थिरता; ठामपणा.
 अचलरिपु (अ०३५३८५) (सं) ना. - पर्वतशत्रु; इंद्र.
 अचलि (अ०३५३८६) (सं) ना. - भूमि; स्थिरवस्तु; अचलता.
 अचलित (अ०३५३८७) (सं) वि. - हट्ट; निश्चल; न हलणारे.
 अचलेंद्र (अ०३५३८८) (सं) ना. - पर्वतराज; हिमालय; मेरुपर्वत.
 अचातुर्य (अ०३५३८९) (सं) ना. - धडुपणा; चुकीच्या मार्गानें
 चाललेलें काम; बुद्धपणा.
 अचिंत्य (अ०३५३९०) (सं) वि. - मनाला न झेपणारें; विचारांत न
 सांपडणारे; चिंतन करतां न येण्याजोगे.
 अचित (अ०३५३९१) (सं) वि. - निश्चित.
 अचिर (अ०३५३९२) (सं) वि. - अस्थिर, क्षणिक; दीर्घकाल न टिकणारे.
 चंचल.
 अचिरद्युति (अ०३५३९३) (सं) ना. - चपला; वीज; तडित्.
 विद्युत.
 अचिरांशु (अ०३५३९४) (सं) ना. - 'अचिरद्युति' पहा.
 अचिरप्रभा (अ०३५३९५) (सं) ना. - वीज; विद्युत.
 अचुंबित (अ०३५३९६) (सं) वि. - न चुंबलेलें; असंबंधित;
 अस्पृष्ट; साजूक.
 अचेत (अ०३५३९७) (सं) वि. - वेगुद्ध; वेखबर; निश्चेष्ट.
 अचेतन (अ०३५३९८) (सं) वि. - निर्जीव; जड; वेगुद्ध;
 शक्तिहीन; चैतन्यहीन; निश्चेष्ट.
 अचैतन्य (अ०३५३९९) (सं) ना. - चेतनाहीनत्व; अज्ञान;
 वेगुद्धि; जाड्य; शक्तिहीनता.
 अचोद्य (अ०३५४००) (सं) वि. - सौजन्यशून्य; सामान्य.
 (सं) ना. - सामान्य विषय.

अच (अ०३५४०) (क) वि. - शुद्ध; निव्वळ; निर्मळ; निश्चित; न
 समजणारे.
 अचक (अ०३५४०१) (क) ना. - सलगी; मैत्री; खंडणी; करभार.
 अचकिक (अ०३५४०२) (क) ना. - स्वच्छ केलेले तांदूळ; सडीक
 तांदूळ; धुतलेले तांदूळ.
 अचरा (अ०३५४०३) (क) ना. - मानसिक गोंधळ, संभ्रम; गडबड.
 अचरागड (अ०३५४०४) (क) ना. - शुद्ध कनड; सुगम कानडी.
 अचरड (अ०३५४०५) (क) ना. - पांघरूण; दुपटें; उत्तरीय.
 अचरते (अ०३५४०६) (क) ना. - अक्षता; विवाहप्रसंगी योजलेल्या
 अक्षता.
 अचचय (अ०३५४०७) (क) वि. - अक्षय्य; अविनाशी.
 - कोल (—कै०३५४०८) (क) ना. - अक्षय. बाण.
 अचचर (अ०३५४०९) (क) ना. - अक्षर.
 अचचरसि (अ०३५४१०) (क) ना. - देवता स्त्री; अप्सरा.
 अचचरि (अ०३५४११) (क) ना. - आश्चर्य, अचंबा; साजूकता;
 अप्सरा.
 अचचलि (अ०३५४१२) (क) धा. - नष्ट होणें; नाश पावणें; निर्मूल
 होणें.
 अचचालि (अ०३५४१३) (क) ना. - सशक्त मनुष्य; धडाकडा.
 अचचालिके (अ०३५४१४) (क) ना. - धडधाकटपणा; धट्टीकट्टी.
 अचचालु (अ०३५४१५) (क) ना. - शूर; धडाकडा; समर्थ;
 घटमुट मनुष्य.
 अचचि (अ०३५४१६) (क) ना. - भाकरी (बालकाच्या तोंडी असलेला
 शब्द) पापा, भाकी; आई; स्तन.
 अचचिके (अ०३५४१७) (क) ना. - 'अचचक' पहा प्रेम; संपत्ति.
 अचचिग (अ०३५४१८) (क) ना. - 'अचचग' पहा प्रियकर; ठणका;
 वेदना; पीडा.
 अचचु (अ०३५४१९) (क) ना. - हट्टता; मुद्रण; मुद्रा; निर्दिष्टता.
 अचचुक (अ०३५४२०) (क) ना. - प्रेम; सलगी; आकृति; रूप.
 अचचुकट्टु (अ०३५४२१) (क) ना. - उत्तम व्यवस्था; सुव्यवस्था;
 तजवीज.
 अचचुकट्ट (अ०३५४२२) (क) ना. - मुद्रणालय,
 अचचुगुलि (अ०३५४२३) (क) वि. - उपयुक्त; मनाजोगा; पसंत.
 अचचुत (अ०३५४२४) (सं) ना. - अच्युत; विष्णु.
 अचचुवीग (अ०३५४२५) (क) ना. - कुलपाची जोडी.
 अचचुवेल् (अ०३५४२६) (क) ना. - गुळांची ठेप; रवा.
 अचचुमेच्यु (अ०३५४२७) (क) ना. - अतिस्नेह; अत्यंत प्रेम.
 अचचुल (अ०३५४२८) (क) ना. - सलगी; मैत्री; संगती.
 अचचुवणिग (अ०३५४२९) (क) ना. - सरकारास विपुल कर
 देणारा जमीनदार.
 अचचुवलिग (अ०३५४३०) (क) ना. - सरकारास विपुल कर
 देणारा जमीनदार.

अच्युल्लायत (अच्युल्लायत्) (क) ना. — रक्षक; पहारेकरी; सेवक; नोकर.

अच्ये (अच्ये) (क) ना. — गोंदण; अगावरील गोंदण.

अच्येरु (अच्येरु) (क) ना. — अच्येर; अर्धाशिर.

अच्य (अच्य) (सं) वि. — स्वच्छ; स्फटिक; पातळ; अस्वल.

अच्यमल्ल (अच्यमल्ल) (सं) ना. — पांढरें अस्वल.

अच्यमल्लिके (अच्यमल्लिके) (सं) ना. — मोगरीचें फूल;

कोथिविरीचे रोप.

अच्यस्फटिक (अच्यस्फटिक) (सं) ना. — पारदर्शक स्फटिक.

अच्यद्र (अच्यद्र) (सं) वि. — छिद्र नसलेलें; निर्दोष; नवा;

मोक नसलेलें.

अच्यन्न (अच्यन्न) (सं) वि. — संपूर्ण; संबंध; न कातरलेलें.

अच्योटन (अच्योटन) (सं) ना. — शिकार, मृगया.

अच्योद (अच्योद) (सं) ना. — शुद्ध पाणी.

अच्युत (अच्युत) (सं) वि. — न ढळणारे; नष्ट न होणारे;

च्युति नसलेले.

(सं) ना. — विष्णु.

अच्युतक (अच्युतक) (सं) ना. — एका वृत्ताचें नाव.

अच्युताग्रज (अच्युताग्रज) (सं) ना. — कुष्णाचा वडील

भाऊ; बलराम; इंद्र.

अज (अज) (सं) वि. — जन्म नसलेले; न जन्मणारे.

(सं) ना. — अनादि पुरुष; ब्रह्म; ब्रह्मा; विष्णु;

शिव; मदन; सप्तर्षीतील एक ऋषि; समय; सूर्य;

पाऊस; दशरथपिता; नायक.

अजकल्प (अजकल्प) (सं) ना. — ब्रह्मदेवाची एक कालगणना.

अजकव (अजकव) (सं) ना. — शिवाचा बाण; शिकार.

अजकु (अजकु) (क) धा. — मिणें; धावरणें.

अजग (अजग) (सं) ना. एक प्रकारचा साप; एक कवि; एक

भक्त.

अजगजांतर (अजगजांतर) (सं) ना. — शेळी व हत्ती

यामधील तफावत, जमीन अस्मानाचें अंतर.

अजगण (अजगण) (सं) ना. — द्राविड छंदात येणारा ब्रह्म गण.

अजगण (अजगण) (क) ना. — महादेव; शिव; भक्तनाम.

अजगंधिके (अजगंधिके) (सं) ना. — तुळस; तुळशीचें झाड.

अजगलस्तन (अजगलस्तन) (सं) ना. — शेळीच्या गळ्याखाली

लोंबणारे थान; अजगलस्तन; निरुपयोगी वस्तु.

अजगव(गाव) (अजगव [गाव]) (सं) ना. — शिवाचा बाण;

पिनाक.

अजगवपाणि (अजगवपाणि) (सं) ना. — शिव; 'पिनाक' धनु

हाती घेणारा शंकर.

अजजटि (अजजटि) (सं) ना. — जटाधारी; दवना. पुदीना.

अजत्त्व (अजत्त्व) (सं) ना. — ब्राह्मी स्थिति.

अजध्वनि (अजध्वनि) (सं) ना. — अजासारखा ध्वनि; बें बें.

अजन (अजन) (सं) वि. — निर्जन; माणसातून उठलेला; शुद्ध;

पामर.

अजननि (अजननि) (सं) ना. — मातृहीन मनुष्य.

अजनि (अजनि) (सं) ना. — मार्ग; वाट; रस्ता.

अजनिमु (अजनिमु) (क) धा. — तिरस्कारणें; हंगविणें.

अजन्य (अजन्य) (सं) वि. — अपशकुनकारक; उत्पन्न होऊ नये

असा.

(सं) ना. — अनर्थसूचक भूकंपादि उपद्रव.

अजप (अजप) (सं) ना. — अपटिक ब्राह्मण; अशुद्धवाणीचा

ब्राह्मण.

अजपे (अजपे) (सं) ना. — मनुष्याचा सहज श्वासोच्छवास;

हंसमंत्र.

अजप्रास (अजप्रास) (सं) ना. — प्रासामधील एक प्रास.

अजमायिसु (अजमायिसु) (अ. दे) धा. — कल्याण करणें;

अजमावणें; अंदाज घेणें.

अजमासु (अजमासु) (अ. दे.) अ. — सुमारें; अंदाजें; थोडे

कमी अधिक.

(अ. दे) ना. — सरासरी; अंदाज;

सरासरी हिशोब.

अजमीद (अजमीद) (सं) ना. — अजमीर; शहराचें नाव;

अजामीळ; युधिष्ठिराचें नांव.

अजमेद (अजमेद) (सं) ना. — औषधी वनस्पति;

अजवान; ओवा.

अजमैदिका (अजमैदिका)

अजंभ (अजंभ) (सं) वि. — बोतरा; दात नसलेला;

(सं) ना. — वेडूक; सूर्य; दात न आलेला पुत्र.

अजय (अजय) (सं) ना. — पराजय; अपजय; पराजित मनुष्य.

अजय्य (अजय्य) (सं) वि. — अजेय; अजिंक्य.

(सं) ना. — विष्णु.

अजर (अजर) (सं) ना. — एक झाड; गुळवेल; जरा नसलेला;

देव.

अजरामर (अजरामर) (सं) वि. — वृद्धावस्था व मरण

नसलेला.

(सं) ना. — देवता; परमेश्वर.

अजर्य (अजर्य) (सं) वि. — पचन न होणारे; न कुजणारे; न

पचणारे.

(सं) ना. — मित्रत्व; सख्य.

अजश्रृंगि (अजश्रृंगि) (सं) ना. — मेंढीचे शिंग; एक औषधी

वनस्पति; मुरडशिंग

अजस्र (अजस्र) (सं) वि. - आदि, मध्य व अंतरहित; महान्;
आति मोठे.

अजहे (अजहे) (सं) ना. - एक जातीची वेल; खाजकुलती-
कुयली.

अजागर (अजागर) (सं) वि. - निद्रित; मूर्छित; वेद्युद्ध; वेखवर.

अजागरूक (अजागरूक) (सं) ना. - शुद्धि नसलेला मनुष्य.

अजागरूते (अजागरूकते) (सं) ना. - वेद्युद्धि; मूर्छना;

असावधान; दुर्लक्ष.

अजागलस्तन (अजागलस्तन) (सं) ना. - 'अजगलस्तन' पहा

अजाग्रते (अजाग्रते) (सं) ना. - असावधानता; निश्चिंता;

मूर्छा; वेखवरी.

अजाजीव (अजाजीव) (सं) ना. - धनगर, मेंढपाल; मेंढ्या
पाळून उपजीवन करणारा.

अजाड्य (अजाड्य) (सं) ना. - निरोगीपणा; आरोग्य.

अजाण (अजाण) (क) ना. - अज्ञान; नेणता; मूर्ख; धड्डोवा.

अजांड (अजांड) (सं) ना. - ब्रह्मांड; भूमि; विश्व; जगत्

अजात (अजात) (सं) वि. - अजन्मा; नसलेला.

(सं) ना. - शिव, भक्त.

अजातशत्रु (अजातशत्रु) (सं) ना. - बैरी नसलेला; दयाळु;
सात्विक; गरीब; युधिष्ठिर.

अजानेय (अजानेय) (सं) ना. - जातिवंत घोडा;

अजामिल (अजामिल) (सं) ना. - 'अजमीद' पहा.

कृष्णभक्ताचे नांव.

अजि (अजि) (क) वि. - गिजबीज; खाडाखोड; चित्खाट.

— गिज (— गिज) (क) ना. - वखगाळ पूड.

अजिक्य (अजिक्य) (सं) वि. - अजेय; न जिकतां येणारा.

अजित (अजित) (सं) ना. - विष्णु; शिव; न जिकलेला; जैन;

तीर्थंकर.

अजितृ (अजितृ) (सं) ना. - नायक; चालक.

अजिन (अजिन) (सं) ना. - कातडे; चर्म; चामडे.

अजिनपत्रे (अजिनपत्रे) (सं) ना. - वटवाघुळ; चर्मपंखी.

अजिर (अजिर) (सं) वि. - शीघ्र; चलाव.

(सं) ना. - ज्ञानेन्द्रिय; वायु; शरीर; वेडूक; अंगण.

अजिवान (अजिवान) (सं) ना. - ओवा; अजमोदा.

अजिह्वा (अजिह्वा) (सं) वि. - सरळ; समीप; जवळचा.

अजिह्वाग (अजिह्वाग) (सं) ना. - बाण; उपनिवेश; समीपगमन.

अजिह्वा (अजिह्वा) (सं) ना. - वेडूक

अजीगर्त (अजीगर्त) (सं) ना. - वेदकालीन ऋषि.

अजीर्णाश (अजीर्णाश) (सं) ना. - किंचित् अपचन; न

विरघळलेला भाग.

अजीवनि (अजीवनि) (सं) ना. - मरण; मृत्यु; शाप.

अजुर (अजुर) (सं) ना. - वृक्षविशेष; नीळीचे झाड.

अजे (अजे) (सं) ना. - मूळ प्रकृति; माया; ब्रह्म; शेळी.

अजेय (अजेय) (अजेय) (सं) वि. - अजिक्य;

अपराजित.

अज्ज (अज्ज) (अज्ज) (क) ना. - अनुकूल समय; योग्य
वेळ; शुभशकुन; आर्य; महातारा; आजोबा.

अज्जग (अज्जग) (क) ना. - मिळकत; प्राप्ति; अर्जन.

अज्जि (अज्जि) (क) ना. - आर्य स्त्री; वृद्धा; अजी, आजी.

अज्जिगे (अज्जिगे) (क) ना. - एक जातीचे सुवासिक फूल;
मोगरी.

अज्जु (अज्जु) (क) ना. - सलग्नीने राहणे; स्नेहभेट.

अज्जुके (अज्जुके) (क) ना. - देवदासी.

अज्जुगे (अज्जुगे) (क) ना. - मालतीपुष्प; जायफल.

अज्जते (अज्जते) (सं) ना. - अज्ञान; मूर्खपणा; बुद्धिहीनता.

अज्ञानकृत (अज्ञानकृत) (सं) वि. - अजाणतां केलेले;
नकळत झालेले.

अज्ञानि (अज्ञानि) (सं) वि. - निर्बुद्ध; धड्ड; ठोंब्या.

(सं) ना. - मूर्ख; विनडोक.

अज्ञेय (अज्ञेय) (सं) वि. - न समजण्यासारखे; गूढ; अगाध.

(सं) ना. - परतत्व; श्रेष्ठतत्व.

अंचडि (अंचडि) (क) ना. - पांघरुण; गोघडी; कापड.

अंचन (अंचन) (सं) ना. - गमन; गणितातील भाग; बांक;
वाकविणे.

अंचल (अंचल) (सं) ना. - पदर; कापडाचा शेवटचा भाग;
कांठ.

अंचित (अंचित) (सं) वि. - गत; वाकलेला; स्पष्ट; स्वच्छ;
चकाकणारा.

अंचु (अंचु) (क) धा. - वेळ साधणं; संधि साधणं; शाकारणं;
कौले लावणं.

(क) ना. - कांठ; धारी.

अंचुबटे (अंचुबटे) (क) ना. - लंगोट; परकर.

अंचे (अंचे) (क) ना. - टपाल; पत्र.

अंचेकटे (अंचेकटे) (क) ना. - टपाल कचेरी; पोष्ट ऑफीस.

अंचेदार (अंचेदार) (क) ना. - टपालाधिकारी; पोष्ट मास्तर.

अंचेयाळु (अंचेयाळु) (क) ना. - पत्रे वाटणारा; पोष्टमन.

अंजन (अंजन) (सं) ना. - लेप; रात्र; जाळ; दिग्गज; पश्चिम
वा नैर्ऋत्य दिशेचा हत्ती; खंदक; स्वच्छ करणं; स्वच्छता.

अंजनक्रिये (अंजनक्रिये) (सं) ना. - विलेपन; लेप

लावण्याचे काम; चोळणं.

अंजना (अंजना) (सं) ना. - अंजनी देवी; हनुमंत
माता; उत्तर दिशेची हत्तीण.

अंजनाद्रि (अंजनाद्रि) (सं) ना. — तिरुपतीजवळील एक बेंद; हंपी जवळचे बेंद; कळकीचें बेंद.

अंजनि (अंजनि) (सं) ना. — वेळूची गुंफा; वेणुकुंज.

अंजलि (जुलि) (अंजलि [जुलि]) (सं) ना. — ओंजळ; शीर; हाताचा खोल्याट तळवा; पसा.

अंजलिपुट (अंजलिपुट) (सं) ना. — 'अंजलि' पहा.

अंजलिबंध (अंजलिबंध) (सं) ना. — कपाळाला हात लावून केलेला नमस्कार.

अंजस (अंजस) (सं) वि. — योग्य; समंजस; सरळ; प्रामाणिक.

अंजि (अंजि) (क) ना. — सरकी काढलेला कापूस; पेळू.

अंजिके (अंजिके) (क) ना. — भय; भीति; घाबरेपणा; काळजी.

अंजिसु (अंजिसु) (क) धा. — भिवविणें; घाबरविणें.

अंजीर (अंजीर) (सं) ना. — अंजीर फळ.

अंजु (अंजु) (क) धा. — मिणें; घाबरणें.

(क) ना. — भय, घडकी; घवराट.

अंजुकुलि (अंजुकुलि) (क) वि. — भित्रा; धैर्यहीन; नपुंसक.

अंजुगुलि (अंजुगुलि) (क) वि. — भित्रा; धैर्यहीन; नपुंसक.

अंजुलि (लि) (अंजुलि [लि]) (क) ना. — ओंजळ; पसा

अंजुलि (अंजुलि) (क) ना. — झारीची तोटी.

अंजूर (अंजूर) (क) ना. — अंजीर फळ

अट (अट) (सं) ना. — संचार; सहस; फिरती; नड; अट; शर्त.

(क) ना. — खेळ; लपटाव; नजरबंदीची विद्या;

बाधा; हरकत; काठी; कोंब; विलंब; वेळ

अटकायिसु (अटकायिसु) (क) धा. — आडवें येणें; हरकत घेणें; अटकविणें; अडकणें.

अटकिसु (अटकिसु) (क) धा. — अडकणें; गुतणें. गुंतविणें.

अटतटि (अटतटि) (क) ना. — हरकत; अडचण; तारांबळ

अटन (अटन) (सं) ना. — फिरती; भ्रमंती; झोका; डोल; हलणें

अटनि (अटनि) (सं) ना. — बाणाचें टोक; धनुष्याची दोरी; ज्या;

मूस; अटणी.

अटमट (अटमट) (क) ना. — फसवणूक; लबाडी; ठगी;

हातचलाखी.

—इसु (—इसु) (क) धा. — फसविणें; ठकविणें.

अटमटिग (अटमटिग) (क) ना. — जादुगार; गारुडी;

हातचलाखी करणारा.

अटरुव (रुव) (अटरुव [रुव]) (क) ना. — अडळसा;

अडळशाचें झाड.

अटवट (अटवट) (क) ना. — 'अटमट' पहा.

अटवणे (अटवणे) (अ. दे) ना. — आठवण; कारभार; खंडणी; गणित.

अटवि (अटवि) (सं) ना. अरण्य; जंगल; वन; रान.

अटविक (अटविक) (क) ना. — जादुगार; बहुस्त्री; वेपधारी; सोंगाडा.

अटवीचर (अटवीचर) (सं) ना. — वनचारी; गिरिजन; बेरड; वंजारी.

अटव्यवि (अटव्यवि) (सं) ना. — रानमेंढी. (अवि-मेंढी)

अटाण (अटाण) (क) ना. — अटाण नामक कर्नाटकी राग;

कानडा रागाचा एक प्रकार; अडाणा.

अटिग (अटिग) (क) वि. — खेळ करणारा; खेळिया; खेळाडू; खेळवणारा.

अटिसु (अटिसु) (क) धा. — खेळणें; फिरणें; अटविणें.

अटे (अटे) (क) ना. — खेळ.

अटोप (पु) (बु) (अटोप [पु] [बु]) (अ. दे.) ना. — पकड; आवर पकड; सिद्धता.

अट्ट (अट्ट) (क) वि. — पड; पडीक; नापीक.

अट्टकवल् (लु) (अट्टकवल् [लु]) (क) ना. जवळची शाखा.

अट्टट्टि (अट्टट्टि) (क) ना. — बातमीदार; माहिती देणारा;

निरोप्या; फरीप्ता.

अट्टट्टिके (अट्टट्टिके) (क) ना. — पाठलाग; माग; पीडा.

अट्टिणे (अट्टिणे) (क) ना. — उंच गोपूर.

अट्टनेगु (अट्टनेगु) (क) ना. — सुका नारळ गुडगुडे.

अट्टपडि (अट्टपडि) (क) ना. — लाठी; लांब काठी.

अट्टवणे (अट्टवणे) (क) ना. — पुस्तक ठेवण्याचे तिकाटणें; ग्रंथासन.

अट्टवे (अट्टवे) (क) ना. — अष्टमी; अमावास्या किंवा पूर्णिमा या तिथीपासून आठवा दिवस.

अट्टाहास (अट्टाहास) (सं) ना. — खिदळणें; खोकळणें; आक्रोश प्रौढी. आरास करणें.

अट्टळ (अट्टळ) (क) ना. — अडचण; गोंधळ; मंडळ.

अट्टळे (अट्टळे) (क) ना. — राजवाड्याचा एक भाग; कोट; गच्ची; माळवद; धावे; छातीइतक्या उंचीची भित.

अट्टाल (लक) (अट्टाल [लक]) (सं) ना. — माडीचा एक भाग; राजवाडा; बुरुज.

अट्टास (अट्टास) (क) ना. — अट्टहास; उत्साहातिरेक; हास्य.

अट्टि (अट्टि) (क) ना. — वाडी; कोठी.

अट्टिगालिग (अट्टिगालिग) (क) ना. — परीट; धोबी.

अट्टिसु (अट्टिसु) (क) धा. — अटविणें; वळवणें; ताब्यांत ठेवणें शिजवणें शिजवून घट्ट करणें.

अट्टु (अट्टु) (क) ना. — सामीप्य; बांधव; जमवून घेणें.

(क) धा. पाठविणें; पाठलाग करणे; पळविणे; ढकलणे;

अटविणें.

अट्टुबलि (अट्टुबलि) (क) ना. — ग्रंथासन; जेवण करण्यासाठी वापरावयाचें तिकाटणें; अडाणी.

अट्टलि (అట్టలి) (क) ना-त्रास; पीडा; शिकारीचा मृग;
लोकसमूह; गर्दी.

अट्टे (అట్టే) (क) वि-वाकलेले

(क) ना-धड; शिरावाचून देह; पायतनाचा तळ; रुंद; सार;
वाकलेली कांठी; जळ.

अट्टोळि (అట్టొల్లి) (क) ना-माळवद; मजला; माळा; उतरती
माळी.

अट्टे (అట్టే) (क) ना-फिरती; उडगणी; भटकंती.

अट्टु (అట్టు) (क) ना-चिखल; पाणसळ जमीन; दलदल.

अटाणा (అటాణా) (क) ना-अडाणा; 'अटाण' पहा.

अड (అడ) (क) वि-अडवा; अडवातिडवा; वेडावाकडा.

(क) ना-विरोध; उशीर; विलंब; धुद्र; दाव; ठेका.

अडक (అడక) (क) ना-ठासभरती; भरमाप; मर्यादा; लपणें;
संग्रह; संक्षेप; लपण्याचें ठिकाण.

अडकल (అడకల) (అडकల [అ]) (क) धा-एकावर एक ठेवणें;
शीग लावणें; चवड उभारणें.

(क) ना-उतरंड; चवड; चळत.

—कोंगे (—కొంగే) (क) ना-अडगळीची खोली.

अडकिल् (అడకिल्) (क) ना-‘अडकल्’ पहा.

अडकु (అడకు) (क) धा-गच्च भरणें; दावून खुपसणें; कोंवणें;
शीग लावणें; चळत रचणें; मिसळणें; मावणें; निग्रह करणें;
रास करणें; उतरणें.

अडके (అడకే) (అడకే [అడకే]) (क) ना-सुपारी; विड्यातील
सुपारी; सुपारीबाग. इच्छा; आशा. आकांक्षा.

अडकोत्तु } (అడకోత్తు) (क) ना-अडकित्ता.
अडकत्तरी } (అడకత్తరి)

अडग (అడగ) (क) ना-लपंडाव; अदृश्य होणें; अंतर्धानता.

अडगळु (అడగळు) (क) ना-ऐरण.

अडगणिसु (గాణిసు) (అడగణిసు [గాణిసు]) (क) धा-
अडचणींत येणें; अडणें; नडणें.

अडगिसु (అడగిసు) (क) धा-नष्ट होणें; लपविणें; नियंत्रण
करणें; संक्षेपणें; झांकणें.

अडगु (అడగు) (क) धा-लपणें; दृष्टिआड होणें; आड होणें;
नाहीसैं होणें; वाकणें.

(क) ना-‘अडग’ पहा. मांस; कंड; रहस्य; मथितार्थ.

अडगुचुचुनो (అడగుచుచునో) (क) ना-मास भाजण्याचे
साधन.

अडगे (అడగే) (क) ना-स्वयंपाक; जेवण, भोजन.

अडगेडे (అడగేడే) (क) धा-अडवा पडणें; साष्टांग नमस्कार
घालणें.

अडंगारत्त (అడంగారత్త) (क) ना-किल्यात राहणारा;
किल्लेदार; गडकरी.

अडंगिसु (అడంగిసు) (क) धा-लपविणें.

अडंगु (అడంగు) (क) धा-‘अडगु’ पहा.

अडचणे (అడచణే) (अ. दे.) ना-तुटवडा; वाण; अभाव;
अडचण; संकट; खोळंबा.

अडचु (అడచు) (क) धा-धरणें; खुपसणें; झांकणें.

अडतर (అడతర) (क) ना-व्यसन; निरुपयोगिता; विषाद;
निस्तेज; अडणा; अडकांठी.

अडनडे (అడనడే) (क) ना-अनाडी; अडाणी; अडमुठा.

—तन (—తన) (क) ना-अडाणीपणा; अडमुठेपण.

अडप (అడప) (क) ना-चंची; न्हाव्याची धोकटी; विड्याची
पट्टी; पानपट्टी; पिशवी.

अडपचळ (అడపచళ) (అడపచళ [అ]) (क) ना-न्हावी; विडा
देणस नोकर, कंचुकी

अडपु (అడపు) (क) ना-हडप; कुत्र्याची दूत; कुत्र्याचा
चर्मरोग, आश्रय.

अडवडिसु (అడవడిసు) (क) धा-गडवडणें; हटावणे; एकदम
सरणें.

अडवळ (అడవళ) (అడవళ [వళ]) (क) ना-स्वयंपाकी;
आचारी; मांसपाचक.

अडवे (అడవే) (क) ना-क्रौर्य; क्रूरपणा.

अडयाळ (అడయళ) (क) ना कला; खूण; ओलख.

अडर् (అడర) (అడర [డర]) (क) धा-चढणें; वाढणें;
चिकटणें; वर पडणें.

अडरासु (అడరాసు) (क) धा-आशा दाखवणें; घाई करणें.

अडरिसु (అడరిసు) (क) धा-दावणें; चिकटविणें; चढविणें.

अडरु (అడరు) (क) धा-‘अडर्’ पहा.

—इके (—ఇకే) (क) ना-चढ.

अडर्चिसु (అడర్చిసు) (क) धा-आणून देणें; पोंचविणें; गोळा
करणें.

अडर्चु (అడర్చు) (क) धा-सिद्ध होणें; वर चढणें; घालणें.

अडर्पु (అడర్పు) (क) ना-विश्वास; श्रद्धा; रास; समह;
प्रतिबिंब; राख; तळ.

अडळु (అడळు) (क) धा-हलविणें; थरकापणें; भिणें
(क) ना-भीति; थरकाप; दिशाभूल.

अडवट्ट (అడవట్టు) (क) वि-वाकडातिकडा; कुरूप.

अडवि (అడవి) (क) ना-अरण्य; जंगल; वन; अटवी; रान.

—किच्चु (—కీచ్చు) (क) ना-वणवा

—ताण (—తాణ) (क) ना-वनप्रदेश;

—पालागु (—పాలాగు) (क) ना-दिशाभूल, निर्वासित-

अडवु (अडवु) (क) ना-अडचण; परिपूर्णता; संतोष;
 अडकांठी; धोंड
 अडसरणे (अडसरणे) (क) ना-अडकाठी; अडचण; वाण.
 अडसल } (अडसल)
 अडसल बडसल } (अडसल बडसल) (क) वि.-अर्धेकचें;
 कच्चे. अर्धवट शिजलेले, असह्य वागणुकीचा.
 अडसले (साल) (अडसले [साल]) (क) ना-अडसलशाचें झाड.
 अडसु (अडसु) (क) धा-डकवणें; उत्पन्न होणें; बडवणें;
 चिकटणें.
 अडहडिसु (अडहडिसु) (क) धा-वर पडणें; घट्ट पकडणें;
 गडबडणें; दृढ होणें; गडबड करणें.
 अडहाय (अडहाय) (क) धा-अडवे येणें; बंद पडणें;
 विलंबणें.
 अडहु (अडहु) (क) ना-‘अडवु’ पहा.
 अडाडि (अडाडि) (क) ना-गडबड; घाई; त्वरा.
 (क) वि-घाईचा; गडबडीचा.
 अडायिसु (अडायिसु) (क) धा-थांबविणें; अडविणें;
 विरोधणें.
 अडायुध (अडायुध) (क) ना-एक तऱ्हेचें खड्ग.
 अडायुडि (अडायुडि) (क) वि-गडबड्या; घाईतला.
 (क) ना-घाई; गोंधळ; मांडण; बंड.
 अडि (अडि) (क) ना-पाप; पाऊल; कवितेतील चरण; तळ; वूड.
 (क) वि-पिकलेले; पाडास आलेले. मुक्त; नीच; व्यर्थ.
 अडिकिल् (अडिकिल्) (क) ना-रास; (क) धा. एकावर एक
 ठेवणें; शीग रचणें.
 अडिकेडु (अडिकेडु) (क) धा-हातपाय गाळणें; धीर सोडणें;
 मिणें; स्वच्छ होणें.
 अडिग (अडिग) (क) ना.-सापाचें बीळ; सपेरा; सापाला
 खेळवणारा गारुडी; पाय असलेला.
 अडिगडिगे (अडिगडिगे) (क) अ.-वारंवार; पावलोंपावलीं;
 सारखें.
 अडिगटु (अडिगटु) (क) ना.-लाकूड; जळण; पाया;
 आधार.
 अडिगंडु (अडिगंडु) (क) ना.-तळची राड; महावृक्ष; वड.
 अडिगलु (अडिगलु) (क) ना.-लोहाराची घेरण; पायाचा
 दगड.
 अडिगिडु (अडिगिडु) (क) धा.-‘अडिकेडु’ पहा.
 अडिगे (अडिगे) (क) ना.-स्वयंपाक; जेवण; भोजन; स्वयंपाकाची
 वस्तु.
 अडिगेडु (अडिगेडु) (क) धा.-मुळासकट उपटणें; ‘अडिकेडु’
 पाहा.

अडिगेडे (अडिगेडे) (क) धा.-अडवे पडणें; खाली पडणें.
 अडिगेयव (अडिगेयव) (क) ना.-‘आंधसिक’ पहा.
 अडिगे (अडिगे) (क) धा.-पराजित करणें; कमीपणा देणें;
 खाली घालणें.
 (क) ना.-पराजय; पीछेहाट; मागे पाऊल; तळहात.
 अडिदावरे (अडिदावरे) (क) ना.-पदकमल.
 अडिदास (अडिदास) (क) ना.-पादसेवक; भक्त.
 अडिनेल (अडिनेल) (क) ना.-पाताळलोक.
 अडिपाय (अडिपाय) (क) ना.-पाया; आधार.
 अडिमुट्ट (अडिमुट्ट) (क) अ.-मुळासकट; खालपर्यंत;
 शेवटपर्यंत.
 अडिमे (अडिमे) (क) ना.-सेवकवृत्ति; नीचता.
 अडिय (अडिय) (क) ना.-शूद्र; सेवक.
 अडिरज (अडिरज) (क) ना.-पायधूळ; चरणरज.
 अडिव (अडिव) (क) ना.-जन्म; उत्पत्ति; अस्तित्व.
 अडिवन्न (अडिवन्न) (क) ना.-कृतकमणि.
 अडिवणल् (लु) (अडिवणल् [लु]) (क) ना.-तळची राड;
 चिखल.
 अडिवि (वे) (अडिवि [वे]) (क) ना.-अरण्य; वन; जंगल.
 अडिसु (अडिसु) (क) धा.-स्वयंपाक करणें. रांधणें, शिजविणें.
 अडिडुडिमाडु (अडिडुडिमाडु) (क) धा.-वस्त्रगाळ पूड
 करणें; पीठ करणें; तुडवणें.
 अडु (अडु) (क) धा.-स्वयंपाक करणें; शिजवणें; रांधणें;
 पिकणें; भोजन बनविणें.
 (क) ना.-आव्हानाचा शब्द; फळ मऊ होणें.
 अडुकु (अडुकु) (क) धा.-लपणें; टासून मरणें.
 अडुकूळ (गुळ) (अडुकूळ [गुळ]) (क) ना.-माडी;
 माळवद; अन्न; प्रभृती, इत्यादि.
 अडुगवु (अडुगवु) (क) ना.-इंधन; जळण; वाडा.
 अडुगायि (अडुगायि) (क) ना.-गरम लोणचे.
 अडुगूलज्जि (अडुगूलज्जि) (क) ना.-म्हातारी; वृद्ध
 स्वयंपाकीण.
 अडुगे (अडुगे) (क) ना.-स्वयंपाक; पाक; भोजनवस्तु.
 अडुमडके (अडुमडके) (क) ना.-कुकर. स्वयंपाकाचे भांडें;
 पाकपात्र.
 अडुपाय (अडुपाय) (क) ना.-वेगळी वाट; वेगळा रस्ता.
 अडुर (अडुर) (क) धा.-थांबवणें; तटविणें; व्यापणें; मापणें.
 अडुवळ (अडुवळ) (क) ना.-आचारी, बल्लव; स्वयंपाकी;
 महाराज.
 अडुसु (अडुसु) (क) ना.-चिखल; राड; पंक; गळळ
 पाणी.

अडे (अडे) (क) अ. - 'रे, अरे', वाचक शब्द
(क) ना. - स्थळ; दुकान; एक प्रकाची अंबोळी;
घावन. वस्त्राचा कांठ.
(क) धा. - भरणें; पूर्ण करणें; जमविणें; तटविणें; मान्य
करणें.
—हाकु (—हाकु) (क) धा. - अडी घालणें; उबेवर पिकवणें,
उबविणें.
अडेयुडुगु (अडेयुडुगु) (क) धा. - स्थळ सोडणें.
अडेवोत्तु (अडेवोत्तु) (क) धा. - अर्धवट अंगावर घेणें.
अड्ड (अड्ड) (क) वि. - पुष्कळ; आडवें; वाढावू.
(क) ना. - विरोध; हरकत.
अड्डकट्टु (अड्डकट्टु) (क) धा. - थांबविणें; हरकत घेणें;
अडचण उत्पन्न करणें; विरोधणें
(क) ना. - निर्वेध.
अड्डकते (अड्डकते) (क) ना. - उपकथा; उपाख्यान; आडकथा.
अड्डकल्लु (अड्डकल्लु) (क) ना. - जाते; चक्की.
अड्डकसवु (अड्डकसवु) (क) ना. - जोडधंदा; उपधंदा.
अड्डकसु (अड्डकसु) (क) ना. - काखेतील मूल; कमरेवरील
मूल; कडेवरचे पोर; तुकुवाळ.
अड्डगिसु (अड्डगिसु) (क) धा. - पकडणें; धरणें; हरकत घेणें.
अड्डके (अड्डके) (क) धा. - हरकत करणें; विरोध करणें;
डावीकडून उजवीकडे मोजलेले अंक.
—हाकु (—हाकु) (क) धा. आडकाठी घालणें; अडथळा
आणणें.
अड्डचाटु (अड्डचाटु) (क) ना. - पडदा; लाट; अडोसा.
अड्डण (अड्डण) (क) ना. - हाल; सणाचे जेवण.
अड्डणिगे (अड्डणिगे) (क) ना. - तिपाई; तिबई; अडणी;
तिकाटणें.
अड्डताकु (अड्डताकु) (क) धा. - आडवा येणें; हरकत घेणें.
अड्डतिड्ड (अड्डतिड्ड) (क) वि. - आडवातिडवा; तेढा;
वाकडातिकडा.
—आडल (—आडल) (क) ना. - विरोधी; प्रतिस्पर्धी.
अड्डतोडरु (अड्डतोडरु) (क) धा. - पीडा देणें; आड येणें;
मध्ये येणें; आडवा पडणें; तटविणें.
अड्डरेसु (अड्डरेसु) (क) धा. - हरकत करणें; मध्ये येणें;
तटविणें; थांबविणें;
अड्डोड्डण (अड्डोड्डण) (क) ना. - ढालाईत पायदळ.
अड्डनाम (अड्डनाम) (क) ना. - आडनाव; उपनाम; कुलनाम.
अड्डनुडि (अड्डनुडि) (क) ना. - दुष्ट भाषण; विरुद्ध भाषण;
आवाच्य भाषा.
अड्डने (अड्डने) (क) अ. - पलीकडे; तिकडे; पैल; पार.

अड्डमोरे (अड्डमोरे) (क) ना. - दुर्मेल; वाकडे तोंड;
असमाधानी समय.
अड्डगिसु (अड्डगिसु) (अड्डगिसु [अड्डगिसु]) (क) धा. - 'अड्डगिसु'
पहा.
—ह (—ह) (क) ना. - हरकत; प्रतिबंध; विलंब.
अड्डुरि (अड्डुरि) (क) धा. - थांबविणें; तटविणें
अड्डल्लु (अड्डल्लु) (क) ना. - अडचण; रुंदी; संकट; त्रास.
अड्डवरि (अड्डवरि) (क) धा. - आडवें जाणें; कुमार्गानें जाणें;
आडमार्ग धरणें.
(क) ना. - कुमार्ग; पायवाट.
अड्डवार (अड्डवार) (क) ना. - सुट्टीचा दिवस; आडवार;
नेमलेल्या दिवसाखेरीजचा दिवस; अयोग्य दिवस.
अड्डसालु (अड्डसालु) (क) ना. - आडवी ओळ.
अड्डसुळि (अड्डसुळि) (क) धा. - आडवें जाणें; अपशकुन करणें
(क) ना. - दुश्चिन्ह; अपशकुन.
अड्डहादि (अड्डहादि) (क) ना. - पायवाट; आडमार्ग; कुमार्ग.
दुर्वर्तन; बदचाल.
अड्डादिड्डि (अड्डादिड्डि) (क) ना. - 'अड्डतिड्ड' पहा.
अड्डि (अड्डि) (क) ना. - आडकाठी; विरोध; विलंब. हरकत
अड्डिके (अड्डिके) (क) ना. - गळ्यातील दागिना, कंठाभरण.
अड्डिगे (अड्डिगे) (क) ना. - लाडू; भोजन; स्वयंपाक.
अड्डे (अड्डे) (क) ना. - तुळई; कावड, दांडीच्या दोन्ही टोकांला
ओसे टांगून नेण्याची कांब.
अड्डेकल्लु (अड्डेकल्लु) (क) ना. - नवीन मनुष्य; नवा रयत.
अड्डल (अड्डल) (क) ना. - पडवळाचा वेल.
अड्डिगे (अड्डिगे) (क) ना. - उथळ बुट्टी; शितर; पसरट टोपली;
परडी.
अण (अण) (क) अ. - दिग्वाचक प्रत्यय.
अणक (अणक) [क] ना. - सामीप्य; दृढबंध; स्थैर्य; हास्य;
थट्टा; पीडा; त्रास; मुलभता; सौंदर्य.
—इसु (—इसु) (क) धा. - हंगविणें; थट्टा करणें; पाणउतार
करणें; अपमान करणें.
अणकु (अणकु) (क) धा. - लपणें; दडणें; लपणें; दबणें;
वाकणें.
अणकुवे (अणकुवे) (क) ना. - नम्रता; सम्यता; नीति.
अणगिसु (अणगिसु) (क) धा. - कमी करणें; चेष्टा करणें;
अपमान करणें; हंगविणें; लपविणें.
अणगु (अणगु) (क) धा. - 'अणकु' पहा
अणचि (अणचि) (क) ना. - ताळ; मेळ; धरबंद; शिस्त;
नियमबद्धता.
अणचु (अणचु) (क) धा. - नम्र होणे, लीन होणें.

अणजि (गंवे) (ळंवे) (अळवे [ळं०ळं] [अं०ळं]) (क) ना. — कुऱ्याची छत्री; अळंबी; पावसाळ्यांत उत्पन्न होणारी एक वनस्पती; भुई फोड.

अणदिगे (अळदिगे) (क) ना. — पाण्याचा कुजा; माठ; गळंतिका.
अणं (अळणं) (क) अ. — थोडे सुद्धा; किंचित हि.

(क) वि. — अतिसूक्ष्म; धुद्र; तिरस्करणीय.

अणळ (ळ) (अळळ [ळं०]) (क) ना. — तोंडांतला खालचा भाग; खार; चाननी.

अणले (अळले) (क) ना. — वनस्पति-विशेष.

अणसु (अळसु) (क) ना. — समूह; थवा; कळप; मूठ.

अणि (अळ) (सं) ना. — नेडे; रथाच्या खांब्याचा निमूळता भाग; सीमा; मर्यादा; योग्यता.

(क) ना. — समुच्चय; विनय; सौंदर्य; नियमितपणा; क्रम; सैन्याची रांग.

अणिकट्ट (अळिकट्ट) (क) ना. — पीळ; पीळ घालण्याचा खांब.

अणिकल्लु (अळिकल्लु) (क) ना. — गोफणगुंडा; गोफणीचा दगड.

अणिकार (अळिकार) (क) ना. — तयारी.

अणिकसु (अळिकसु) (क) ना. — अर्भक; बाळ; लाडका मुलगा; प्रथम संतती; पहिलटकरीण.

अणिग (अळग) (क) ना. — ऋणको; कर्जदार.

अणिगे (अळगे) (क) ना. — फणी; आज्ञा; परवानगी.

अणिपाडु (अळपाडु) (क) ना. — रहस्य; मथितार्थ; मर्म.

अणिमा (अळमा) (सं) ना. — अष्टसिद्धिपैकी एक; बारकावा; अतिसूक्ष्मता.

अणियरं (अळियरं) (क) वि. — श्रेष्ठ; वडील; अतिशय.

(क) अ. — नाजूकपणाने; विनयेंकरून.

(क) ना. — योग्यता; मोठेपणा; विनय.

अणियु (अळयु) (क) धा. — मारणे; आपटणे.

अणिलु (अळलु) (क) ना. — खार; चाननी.

अणु (अळ) (सं) ना. — कण; रेणु; अतिसूक्ष्म वस्तु.

— रेणु (— रेंणु) (क) ना. — सूक्ष्मकण.

— वाद (— वाद) (सं) ना. — विज्ञानातील अणुतत्त्वविचार.

अणुग (अळग) (क) ना. — लहान मूल; अर्भक; पुत्र.

— इगि (— णि) (क) ना. — लाडकी लेकर; पुत्री; कन्या.

अणुगिनव (अळगिनव) (क) ना. — विदूषक; खुषमस्कन्या; गोड्डी; हसविणारे पात्र.

अणुगिरिवोय (अळगिरिवोय) (क) धा. — मागणे; तिबणे.

अणुगु(पुंगु) (अळगु) (क) धा. — करकचून बांधणे; रगडणे; मऊ करणे; बुकलणे; जमीनदोस्त करणे; खंगणे. — पाणउतार करणे; अपमानित होणे; नष्ट करणे.

(क) ना. — प्रीति.

अणुजीवि (अळुजीवि) (सं) ना. — अमीबा; विविधरूपी; सतत रूप बदलणारे.

अणुव (अळुव) (क) ना. — हनुमान; मोठा जबडा असलेला.

अणुवत (अळुवत, ड) (सं) ना. — लहान व्रत.

अणे (अळ) (क) धा. — वडविणे; थप्पड देणे; जमवून घेणे; शिवणे; स्पर्शणे; धार लावणे; आळिगणे; फिरवणे; ठोकून टोक करणे.

अणे-कट्ट (अळकट्ट) (क) ना. — सेतु; धरण; भराव; मोठा बांध.

अणैदु (अळैदु) (क) धा. — लेप देणे; सारविणे; माखणे.

अणोरणीयान् (अळोरणीयान्) (सं) वि. — सूक्ष्मातिसूक्ष्म.

अणके (अळु) (क) ना. — लेपन; मलम; लेपनक्रिया; सारवण; माखण; उटी.

अंतरले (अळंतरले) (क) ना. — एक प्रकारचे फळ; वृक्षविशेष. रिटा.

अंतरिके (अळंतरिके) (क) ना. — पायाला चिकटणारे गवत; कुत्रेगवत.

अंतरिसु (अळंतरिसु) (क) धा. — वाफ होऊन जाणे; चिकटणे; बिलगणे; गळी पडणे; कवटाळणे.

अंटिसु (अळंटिसु) (क) धा. — जुळून घेणे; लावणे, चिकटविणे.

अंटु (अळंटु) (क) धा. — लावणे; जमविणे, आळिगणे, पाठी लागणे; संसर्गणे.

(क) ना. — ढिक; गोंद; चिकटरस; संबंध; संसर्ग; कलम; अशुद्धता.

अंटुक (अळंटुक) (क) ना. — चिवट मनुष्य; लेचट; चिकटा.

अंटुकल्लु (अळंटुकल्लु) (क) ना. — लोहचुंबक; स्पर्शमणि.

अंटुरोग (अळंटुरोग) (क) ना. — स्पर्शजन्य रोग; सांसर्ग रोग.

अंड (अळ) (सं) ना. — अंडे; दीर्घवर्तुळाकार वस्तु; ब्रह्मांड; कस्तुरी मृगाचा नामीकोष; शिवनाम.

— आशय (— अळय) (सं) ना. — बीजकोष; पुरुषरेत स्थान.

अंडज (अळज) (सं) ना. — पक्षी; मासा; साप; पाल; ब्रह्म; अंड्यातून जन्मलेले.

अंडजा (अळजा) (सं) ना. — कस्तुरी.

अंडले (अळले) (क) धा. — करकचून बांधणे; जवळ ठेवणे; दुखविणे. अडचण उत्पन्न करणे; वाईट वागवणे उडगणे.

(क) ना. — पीडा, त्रास, बळजोरी, जबरदस्ती.

अंडिगे (अळिगे) (क) ना. — बोजा; गाठोडे; मोट.

अंडिसु (अळिसु) (क) धा. — जवळ करणे; जमवून घेणे; आश्रय देणे; आधारदेणे; हातदेणे; लावून घेणे.

अंडीर (अ०३९८) (सं) ना. — पूर्ण वाढीचा मनुष्य; धिप्पाड; दांडोत्रा; लठ्ठ भारती.
 अंडु (अ०३९९) (क) ना. — नितंब; ढुंगण; आश्रय; आधार.
 —कोळ(ळु) (—क०३९९ [अ०३९९]) (क) धा. — शिरणें; घुसणें; खुपसणें; चिकटून राहणें.
 अंडे (अ०४००) (क) ना. — कोळवें; पोकळ बांबूचें भांडें; समीपता; आधार; आश्रय.
 अंडेय (अ०४००००) (क) ना. — हंडा; पातेले.
 अण्ण (अ०४००) (क) ना. — वडील भाऊ; अग्रज; बुद्धिमान मनुष्य.
 अण्णा (अ०४००) (क) ना. — मूर्ख, भोळसट; अर्धवट मनुष्य; यव्वड.
 अण्णु (अ०४००) (क) ना. — स्त्री; मुलगी.
 अण्णु (अ०४००) (क) ना. — प्रीति; बंधुता; लेपन द्रव्य; उठी.
 अण्णे (अ०४००) (क) वि. — उत्तम; परिशुद्ध; कोळवे; पोकळ बांबूचें भांडें.
 —कल्लु (—क०४००) (क) ना. — ओली सुकी; सुईदोरा (खेळारंमीचा निर्णय).
 अण्णेवाळ (अ०४००००) (क) ना. — निर्मेल दूध; अकडी दूध; धारोष्ण.
 अण्णित (अ०४०००) (क) ना. — बांधव्य; मित्रत्व; बंधुता; स्नेह.
 अण्णु (अ०४०००) (क) धा. — समर्थ होणें.
 (क) ना. — पौरुष; शक्ति; सामर्थ्य.
 अतः(तस) (अ०४०० [अ०४००]) (सं) अ. — अर्थात्; म्हणूनच; त्यासाठी; त्यामुळे.
 अतःपरम् (अ०४००००) (सं) अ. — नंतर; त्यानंतर; यापुढें.
 अतट (अ०४००) (सं) वि. — तीर नसलेले; अंतिम; शेवटचें.
 अतथ्य (अ०४०००) (सं) ना. — अर्थशून्यत्व; असत्य; तात्पर्यहीनता.
 अतद्गुण (अ०४००००) (सं) वि. — तो गुण नसलेला; पदरचें; हातचे घातलेले; साहित्यांतील एक अलंकार.
 अतन(नु) (अ०४०० [अ०४००]) (सं) ना. — काम; शरीर नसलेला.
 अतनुजित् (अ०४००००) (सं) ना. — शंकर; काम जिंकणारा; शिव.
 अतंत्र (अ०४०००) (सं) ना. — तंत्रात न अडकणारा; निरुपयोगी मनुष्य.
 अतंद्र (अ०४०००) (सं) ना. — निरालस्य; जागृत मनुष्य.
 अतन्वरिपुत्र (अ०४०००००) (सं) ना. — शिवपुत्र; वीरभद्र.
 अतर्क(कथे) (अ०४०० [अ०४००]) (सं) वि. — तर्कबद्ध नसलेला; निष्कारण; भव्य; अजिंक्य.
 अतर्कित— (अ०४०००) (सं) वि. — तर्क न केलेले; निरीक्षणा पलीकडील; तर्कातीत.
 —संभव (—अ०४०००) (सं) वि. — अकस्मात् झालेली गोष्ट; आकस्मिक; काकतालीय.

अतल (अ०४००) (सं) वि. — विनवुडाचें; अगाध; (सं) ना.
 ससतलपैकी एक; शिव.
 —स्पर्शा (—अ०४००) (सं) वि. — पाताळस्पर्शा.
 अतसी (अ०४००) (सं) ना. — जवस धान्य; अळशी.
 अति (अ०४००) (सं) वि. — पुष्कळ; अधिक; अमाप; विशेष; श्रेष्ठ; विशिष्ट.
 अतिकथ (या) (अ०४०० [अ०४००]) सं ना. — अतिशयोक्ति; परंपरा-पद्धति; निरर्थक गप्पा.
 अतिकर्म (अ०४००००) (सं) ना. — दुष्ट कृति; कुकर्म; नीच कृत्य.
 अतिकाय (अ०४००००) (सं) ना. — राक्षसदेही; भीमदेह; वज्रदेही; असामान्य शरीर असलेला मनुष्य.
 अतिक्रमण (अ०४००००) (सं) ना. — मुलुखगिरी; मर्यादात्याग; कर्तव्यच्युति; अपराध; शिरजोरी.
 अतिक्रमिसु (अ०४००००) (क) धा. — चढून जाणें; आक्रमणें; अपमान करणें; मर्यादा ओलांडणें; दुखविणें; सोडणें; विरोधणें; निसटणें; अलक्षिणें; असंबद्ध होणें.
 अतिगंध (अ०४०००) (सं) ना. — अतिस्वास; गंधक.
 अतिगळे (अ०४०००) (क) धा. — अलक्षिणें; तिरस्कारणें; नाकारणें; निसटणें.
 अतिग्राहक (अ०४००००) (सं) वि. — चलाखबुद्धीचा; तरतरीत; कुशल; शीघ्रसंवेदक; तल्लख.
 अतिचर (अ०४०००) (सं) वि. — सारखा बदलणारा; क्रांतिकारी.
 (सं) ना. — क्रांतिकार; क्रांतिकारक.
 अतिचरा (अ०४०००) (सं) ना. — एक प्रकारचे कमळ; स्थूलपद्म.
 अतिचरण (अ०४००००) (सं) ना. — अत्यासक्ति; अतिश्रम; शक्तिवाहेरचे श्रम.
 अतिचार (अ०४०००) (सं) ना. — ग्रहाची गति; प्रमाद; अतिक्रम.
 अतिजव (अ०४०००) (सं) ना. — असाधारण वेग.
 अतिजात (अ०४०००) (सं) वि. — वेधर; अनिकेत.
 अतिजन (अ०४०००) (सं) ना. — पूर्वजानुपुरस्सर; अग्रेसर; पुढारी; नेता. पूर्वजाच्या पुढें जाणारा.
 अतितरा (अ०४०००) (सं) अ. — आधिक्य दर्शक प्रत्यय; अमर्याद; जनस्तोम.
 अतिदेश (अ०४०००) (सं) ना. — स्थलांतर; देशांतर; दुसराच संबंध जोडणें.
 अतिद्वय (अ०४००००) (सं) वि. — अजोड; वेजोड; अनुपम; अद्वितीय; अतुल्य.
 अतिधणु (अ०४००००) (सं) वि. — अवाच्यासवा; फाजील; भलत्या उड्या मारणारा; शक्तीवासेरच्या गोष्टी करणारा; थापाड्या.
 अतिधन्वा (अ०४००००) (सं) ना. — श्रेष्ठ धनुर्धर.
 अतिनय (अ०४००००) (सं) ना. — सुबलक औदार्य, नम्रता; विनय;

अतिनिश्चय (अतिनिश्चय) (सं) ना. — प्रतिज्ञा; निःसंशय निर्णय.
अतिपतन (अतिपतन) (सं) ना. — प्रमाद; डळमळ; झोक-तोल
सुटणें.

अतिपत्र (अतिपत्र) (सं) ना. — सागाचें झाड.

अतिपार्थ (अतिपार्थ) (सं) ना. — राजमार्ग; उत्तम रस्ता.

अतिपरिचय (अतिपरिचय) (सं) ना. — अतिसलगी; दाट
मैत्री; जिवश्चकंठश्चत्व. आसपणा; लडिवाळपणा.

अतिपरिचर्य (अतिपरिचर्य) (सं) ना. — श्रेष्ठ सेवा; भक्ति;
सश्रद्ध सेवा.

अतिपाति (अतिपाति) (सं) ना. — वेगवान्; वेगाने चालणारा;
जलदगति.

— पात्यम् (—पात्यम्) (सं) ना. — चालढकल; दिरंगाई;
पुढें पुढें टाकणें; अळढळ; टाळाटाळ.

अतिपीडन (अतिपीडन) (सं) ना. — ओरड; ओरडून सांगणें;
त्रास.

अतिप्रच्छन्न (अतिप्रच्छन्न) (सं) वि. — गूढ; गुप्त; अनाकलनीय.

अतिप्रबंध (अतिप्रबंध) (सं) वि. — दामटणारा; रेख्या;

न कचरतां रेणारा.

अतिप्रसंग (अतिप्रसंग) (सं) ना. — उपद्रव्याप; फाजीलपणा;
अमर्यादा. विनयभंग; अनर्थ; फाजील सलगी. अपवादात्मक
गोष्ट; ओवडबोवडपणा.

अतिप्रसक्ति (अतिप्रसक्ति) (सं) ना. — 'अतिप्रसंग' पहा.

अतिप्रौढ (अतिप्रौढ) (सं) ना. — विवाहकालमर्यादातीत कन्या.
अविवाहित प्रौढा.

अतिबल (अतिबल) (सं) ना. — महावीर; अतुल बलशाली.

अतिबाल (अतिबाल) (सं) वि. — पोरकट; अज्ञानी; अजाण.

अतिभव (अतिभव) (सं) वि. — जयशील; यशस्वी; श्रेष्ठ.

अतिमति (अतिमति) (सं) ना. — हट्ट; मस्ती; धुंदी घमंड; गर्व.

अतिममत्य (अतिममत्य) (सं) ना. — अतिमानव; असामान्य
व्यक्ति; अतिमानुष.

अतिमानुष (अतिमानुष) (सं) ना. — अवतारी पुरुष.

अतिमाय (अतिमाय) (सं) ना. — विरक्त; मायातीत; साधू.

अतिमुक्त (अतिमुक्त) (सं) वि. — स्वतंत्र; मुक्तश्रेष्ठ.

(सं) ना. — एक प्रकारची वेल.

अतिमुक्ति (अतिमुक्ति) (सं) ना. — परम मोक्ष

अतिरंहस (अतिरंहस) (सं) ना. — मर्यादातीत वेग; शर्षीचा
वेग.

अतिरथ (अतिरथ) (सं) ना. — रथातील एकाकी योद्धा.

अतिराज (अतिराज) (सं) ना. — नीतिमान राजा; सद्बर्तनी राजा.

अतिरिक्त (अतिरिक्त) (सं) वि. — असमान; मर्यादातीत; असीम;

शिवाय.

अतिरुच (अतिरुच) (सं) ना. — सुंदर स्त्री, लावण्यवती;
अप्सरा.

अतिरुद्ध (अतिरुद्ध) (सं) वि. — अतिपरिचित; नेहमीच्या
वापरातलें; नित्योपयोगी; सामान्यज्ञात.

अतिरुक्ष (अतिरुक्ष) (सं) वि. — वाळलेले; ओवडबोवड;
निर्जीव.

अतिरेक (अतिरेक) (सं) वि. — पुष्कळ; श्रेष्ठ; प्रमुख.

अतिलंघी (अतिलंघी) (सं) वि. — चुका करणारा; प्रमाद
करणारा.

अतिवर्ति (अतिवर्ति) (सं) वि. — अधिक प्रसंगी; अंतेवासी.
(सं) ना. — परम मित्र; निकट स्नेही.

अतिवाक्य (अतिवाक्य) (सं) ना. — असाधारण भाषण;
शिबीगाळ; टोमणा; विसंगत भाषण; निंदा.

अतिवाद (अतिवाद) (सं) ना. — कठोर भाषण, अपमानकारक
बोलणें.

अतिवास (अतिवास) (सं) ना. — श्राद्धाच्या आदल्या दिवसाचा
उपवास.

अतिवाहन (अतिवाहन) (सं) ना. — अतिश्रम; सहनशक्ति;
पाठवणी; निसटणें; सुटका.

अतिविषे (अतिविषे) (सं) ना. — अत्यंत विपारी वनस्पती;
अतिविष औषधी; अत्यंतकडु पदार्थ.

अतिवृत्ति (अतिवृत्ति) (सं) ना. — अतिशयोक्ति; वेफाट विधान.

अतिवैल (अतिवैल) (सं) वि. — अवेळचें; अप्रस्तुतचें; अनिर्बंध;
मर्यादातीत.

अतिव्यक्त (अतिव्यक्त) (सं) वि. — अत्यंत स्पष्ट; उठून दिसणारे;
डोळ्यांत भरणारे.

अतिव्याप्ति (अतिव्याप्ति) (सं) ना. — अतिविस्तृतता,
अलक्ष्यावर लक्षणाची व्याप्ति, फाजील समावेश.

अतिवृष्टि (अतिवृष्टि) (सं) ना. — संततधार पाऊस; अमर्याद
पर्जन्य.

अतिशयि (अतिशयि) (सं) वि. — श्रेष्ठ; मर्यादातीत; सीमापार.

अतिशूद्र (अतिशूद्र) (सं) ना. — हरिजन; अस्पृष्ट.

अतिश्च (अतिश्च) (सं) वि. — कुत्र्यापेक्षांहि पलीकडचा; लाचार;
अगतिक; दीन.

अतिसक्ति (अतिसक्ति) (सं) ना. — जवळचा संबंध; निकट
आसपणा; जवळचें नातें.

अतिसंधान (अतिसंधान) (सं) ना. — फसवणूक वंचना; कपटतंत्र.

अतिसर (अतिसर) (सं) ना. — नेता; पुढारी; पार पडणारा.

अतिसर्ग (अतिसर्ग) (सं) ना. — दान; परधार्जिगता; सोडवणूक,
सुटका.

अतिसर्जन (अतिसर्जन) (सं) ना. — औदार्य; वरदान.

अतिसार (अ०३००) (सं) ना. - पोटा झाडण्याचा रोग. संग्रहणी.
अतीत (अ०३१७) (सं) वि. - हातचा गेलेला, निसटलेला; श्रेष्ठ;
जास्तीचा; विस्मृत; मृत.

—काल (—३०७) (सं) ना. - भूतकाल; गतकाल;

अतीन्द्रिय (अ०३०००,००१) (सं) वि. - अगोचर, इंद्रियांना
आकलन न होणारे; मन.

अतीव (अ०३१८) (सं) वि. - पुष्कळ, अतिशय; फार; मुबलक.
अतुकु (अ०३०८०) (क) धा. - देवविणें; मानणें; कबूल करणें;
कालोचित वागणें.

अतुल (अ०३०७) (सं) वि. असम; अनुपम; विनजोड.

अतुषार (अ०३०७००) (सं) वि. - थंड नसलेले; अशीत.

—कर (—३०८) (सं) ना. - सूर्य.

अतृप्ति, अतृप्ति (अ०३०३०, अ०३०३१) (सं) ना. - असमाधानी;
बखबल; हाव; लोभ.

अत्त (न) (ण) (अ०३ [७] [७]) (क) अ. - तिकडे; त्या
दिशेकडे; त्या बाजूला.

अत्तपर (अ०३०८०) (क) ना. - रणवाद्य; वाद्यविशेष.

अत्तल (अ०३०९) (क) अ. - विशेषतः; फारकरून; अतिशयतः

अत्तला (अ०३०९०) (क) ना. - दुःख, टणका; सूज; वृद्धि;
कळवळा.

अत्ति (अ०३०) (क) ना. - वृक्षविशेष; वड.

अत्तिगे (अ०३०१) (क) ना. - वहिनी; नणंद; नवऱ्याची बहीण.

अत्ते (अ०३०) (क) ना. - सासू; अत्या; वडीलाची बहीण;
पत्नीची आई.

अत्तु, अत्तन (अ०३०३, अ०३०४) (सं) ना. - सूर्य; वारा; वायु.

अत्यग्नि (अ०३०१०) (सं) ना. - पचनक्रिया

अत्यंकुश (अ०३०८००) (सं) वि. - बंधनातीत; पकडतां न येणारा.

अत्यंतिक (अ०३००३८) (सं) वि. - निकटचा; अतिदूरचा;

तीव्रगतिमान्,

अत्यय (अ०३००३) (सं) ना. - विगाश; मरण; सुटका; दुर्गुण;
संकट; विपत्ति; शिक्षा.

अत्यर्थ (अ०३०८०) (सं) ना. - विपुलता; बाहुल्य; अतिस्थूलता.

अत्यवस्थे (अ०३०८००) (सं) ना. - मरणसमय; अंतकाल;

शेवटची घटका. आसन्नमरणा.

अत्याकार (अ०३०८००) (सं) ना. - तिरस्कार; निंदा; स्थूल देह.

अत्याशे (अ०३०८०) (सं) ना. - अतिशय आशा; हांव; बखबल.

अत्याश्रम (अ०३०८०, ८१) (सं) ना. - संन्यास; संन्यासी.

अत्यासन्न (अ०३०८०, ८१) (सं) वि. - मरणोन्मुख; अंतकालीन;
अगदीं जवळचा.

अत्याहित (अ०३०८०) (सं) ना. - महाविपत्ति; अतिसाहस;
संकटसंमुखता, आपत्तीला तोंड देण्याचा गुण.

अत्युपध (अ०३०८०) (सं) वि. - विश्वासपात्र; कसोटीस
उतरलेला; ताबूनसुखाखून निघालेला; उत्तीर्ण.

अत्युक्ति (अ०३०८०) (सं) ना. - काव्यांतील एक अलंकार;
अतिशयोक्ति; लांबट वाढविलेले चन्हाट.

अत्र (अ०३०) (सं) अ. - या लोकीं; इह.

अत्रप (अ०३०, ३१) (सं) वि. - निर्लज्ज; आज्ञाहीन; घटनाबाह्य.

—आत्मिके (—अ०३०८०) (सं) ना. - निर्लज्ज स्त्री; निलाजरी.

अत्रि (अ०३०) (सं) ना. - वैदिक कालांतील एक ऋषि; गोत्रनाम.

—ज (—३०) (सं) ना. - चंद्र.

अथ (अ०३०) (सं) अ. - यानंतर; असें; येथें; आता; आणि.

(सं) ना. - संपूर्णता; संशय.

अथर्व (अ०३०८०) (सं) ना. - अथर्वण वेद; अग्निपूजक आचार्य.

अदकु (अ०३०८०) (क) धा. - टकलणें; किंवचणें; मुरगळणें;

तुडविणें; ठेचले जाणें.

अदके (कके) (अ०३०८० [३०]) (क) अ. - त्यासाठीं; म्हणून;
त्याकरतां.

अदक्षिण (अ०३०८०) (सं) ना. - मूर्ख मनुष्य; बावळा; कुशल;
ज्ञानी.

(सं) वि. - अनुपकारक; असह्य.

अदट (अ०३०८०) (क) ना. - शूर; पराक्रमी; धीट.

अदटु (दुतन) (अ०३०८० [३०८०]) (क) ना. - वीर्य, पराक्रम;
अहंकार; गर्व; धीटपणा.

अदत्त (अ०३०८०) (सं) वि. - अन्यायानें दिलेला.

(क) ना. - अविवाहित स्त्री.

अदत्तपूर्वा (अ०३०८०, ३०८०) (सं) वि. - प्रथम वाङ्मिश्रय
झालेली.

अदन (अ०३०८०) (सं) ना. - खाद्य; खाण्याची क्रिया.

अदन्ने (अदं) (अ०३०८० [अ०३०]) (क) अ. - तेंच.

अदपु (अ०३०८०) (क) धा. - मुरगळणें; मोडणें; किंवचणें.

अदबु (अ०३०८०) (अदं) ना. आदब; गौरव; मर्यादा; मान.

अदभ्र (अ०३०८०) (सं) वि. - पुष्कळ; बहुत; अतिशय; अधिक.

अदय (अ०३०८०) (सं) वि. - निर्दय; करुणाहीन; कठोर.

अदरु (अ०३०८०) (क) धा. - हलविणें; भिणें; थरकापणें.

(क) ना. - मीति; थरकाप.

—गुंडिगे (—गुंडिगे) (क) ना. - बुळेपणा; नेमळट वृत्ति.
मेंघळेपणा.

—बेने (—बेने) (क) ना. - अर्धांगवात.

अदरु (अ०३०८०) (क) धा. - भिवविणें; हरविणें; खालीं रेटणें;
गरजणें.

अदर्श (अ०३०८०) (सं) ना. - असामान्य; प्रतिबिंब; लोप; न
दिसणें.

अद्वल्लु (अद्वल्लु) (क) ना. - व्यथा; चिंता; उद्वेग; संताप.

अदायाद (अदायाद) (सं) वि. - वारसा हक नसलेला.

अदावति (अदावति) (अ. दे.) ना. - स्पर्धा; वैर; विरोध.

अदिति (अदिति) (सं) ना. - कश्यप ऋषीची पत्नि; देवमाता;

भूमि; गाय; मापण.

अदर (अदर) (क) वि. - त्याचा-ची-चे.

अदरिंद (अदरिंद) (क) अ. - त्यामुळे; त्यापासून.

अदिरु (अदिरु) (क) धा. - 'आदर' पहा.

अदिरुंति (अदिरुंति) (क) ना. - लताविशेष; माधवी वेली.

अदिरुंति (अदिरुंति) (क) धा. - हलविणें; भिवविणें.

(क) ना. - थरकाप, भीति.

अदिरुंते (अदिरुंते) (क) ना. - एकप्रकारचे फुलझाड;

वासंतिक वेलि.

अदीपन (अदीपन) (सं) ना. - अग्निमांद्य, अपचन.

अदु (अदु) (क) ना. - ते.

अदुकुलि (अदुकुलि) (क) ना. - संतोष; सुख; आनंद;

समाधान

अदुवत (अदुवत) (क) वि. - अद्भुत; आश्चर्यकारक.

अदुसु (अदुसु) (क) धा. - दावून धरणें; वट्ट दावून धरणे;

करकचून बांधणें.

अदुरु (अदुरु) (क) ना. - 'अदर' पहा.

अदुहु (अदुहु) (क) धा. - संशय घेणें; संशयग्रस्त होणें.

अदृश (अदृश) (क) वि. - अंधळा; दृष्टि नसलेला.

अदृश्य (अदृश्य) (सं) वि. - डोळ्यांना न दिसणारें; गुप्त.

—शक्ति (—शक्ति) (सं) ना. - दैविकशक्ति, सृष्टिसामर्थ्य.

अद्वगणि (अद्वगणि) (क) ना. - सोनारी ऐरण.

अद्व (अद्व) (क) ना. - अर्थ.

अद्वगाणि (अद्वगाणि) (क) ना. - अवेला; सापिका; अल्प

किंमतीचे नाणें, रुका.

अद्वरिसु (अद्वरिसु) (क) धा. - भिवविणें; थरकाप उत्पन्न करणें;

कापविणें.

अदु (अदु) (क) धा. - बुडणें; उतरणें; भिजत घालणें;

भिजविणें; भिवविणें.

अद्य (अद्य) (सं) अ. - सध्या; आतां; आज; सद्य; यावेळीं.

अद्यतन (अद्यतन) (सं) वि. - आजचे; चालूषडीचे;

आजकालचे.

अद्यापि (अद्यापि) (सं) अ. - आतांसुद्धा; आजसुद्धा; सद्यः.

अद्वय (अद्वय) (सं) ना. - निरूपयोगी वस्तु; कुशिष्य.

अद्रि (अद्रि) (सं) ना. - पर्वत; वेढ; टेकडी; शिला; वीज;

महावृक्ष; सूर्य; पालवी; लोकसमूह.

—कन्या (—कन्या) (सं) ना. - पार्वती.

अद्वय (अद्वय) (सं) वि. - अजोड; अद्वितीय

(सं) ना. - विद्यापति; ऐक्य; अभेद; प्रामुख्य; मुख्य खूण.

अद्वान (अद्वान) (क) ना. - संकट; पीडा; तापत्रय.

अधस्(धः) (अधस्[धः]) (सं) अ. - खाली; खालचे.

अधःकरिसु (अधःकरिसु) (सं) धा. - धिक्कारणें; अपमानित

करणें; छी-थू करणें; निंदा करणें.

अधःकृत (अधःकृत) (सं) वि. - धिक्कारलेले; निंदित;

अपमानित.

अधट (अधट) (सं) ना. - शूर; बलाढ्य मनुष्य.

अधट्ट (अधट्ट) (क) ना. - सामर्थ्य; शौर्य.

अधम (अधम) (सं) वि. - हीन; नीच; वाईट.

(सं) ना. - नीच मनुष्य.

—अधम (—अधम) (सं) ना. - पापी; अत्यंत पापी; धटिंगण.

अधमर्ण (अधमर्ण) (सं) ना. - कर्जदार; ऋणको.

अधर (अधर) (सं) ना. - खालचा ओंठ.

(सं) वि. - नीच; हीन; सामान्य प्रतीचा.

—ते (—ते) (सं) ना. - नीचता; हीनपणा.

अधरपान (अधरपान) (सं) ना. - चुंबन; मुका; पापा.

अधवे (अधवे) (सं) ना. - विधवा; गतभर्तृका.

अधि (अधि) (सं) वि. - वर; बाजूला, श्रेष्ठ.

अधिकमास (अधिकमास) (सं) ना. - धोंड महिना; तेरावा

महिना.

अधिकरण (अधिकरण) (सं) ना. - आधार; वडीलपणा; सरकार;

विषय.

अधिकारिसु (अधिकारिसु) (सं) धा. - सत्ता गाजवणें; वडीलपणा

चालवणें; लक्ष ठेवणें.

अधिकाम (अधिकाम) (सं) वि. - अशांत; कामुक;

प्रबल वासना असलेला; इच्छाशक्तवान.

अधिकृत (अधिकृत) (सं) वि. - नेमलेला; वडीलपणाचा;

अधिकार प्राप्त झालेला.

अधिकोत्तर (अधिकोत्तर) (सं) वि. - अतिश्रेष्ठ; कमीअधिक.

अधिक्षिप्त (अधिक्षिप्त) (सं) वि. - तिरस्कृत; अपमानित.

अधिक्षेप (अधिक्षेप) (सं) ना. - तिरस्कार; निंदा; त्याग;

असहकार.

अधिगत (अधिगत) (सं) वि. - पाठ केलेले; शिकलेले;

मिळवलेले; आक्रमित.

अधिगमन (अधिगमन) (सं) ना. - वडीलपण, मालकी;

अभ्यास; ज्ञान; लाभ; आवड; समेट, स्वीकार; धनसंपादन.

अधिजिह्व (अधिजिह्व) (सं) ना. - साप; जिभेवरील सूज;

तोंड येणें.

अधिज्यधन्वन् (अधिज्यधन्वन्) (सं) ना. - शरसज वीर.

अधित्यके (अधि०कु०) (सं) ना. — पर्वताचा शिरोभाग.
 अधिदेवते (अधि०दे०व०) (सं) ना. — मुख्य दैवत.
 अधिनाथ (अधि०ना०थ०) (सं) ना. — श्रेष्ठ मालक; सुवास.
 अधिनायक (अधि०ना०य०क०) (सं) ना. — मालक, शास्ता.
 अधिप (पति) (अधि० [प०]) (सं) ना. — राजा, नायक;
 स्वामी; मालक.
 अधिरथ (अधि०र०थ०) (सं) ना. — सारथी, कर्णाचा पालकपिता.
 अधिराज (अधि०रा०ज०) (सं) ना. — चक्रवर्ती; श्रेष्ठराजा.
 — त्व (— त्व०) (सं) ना. — चक्रवर्ती पद.
 अधिरुढ (अधि०रु०ढ०) (सं) वि. — चढलेले; लागलेले;
 जवळ असलेले.
 अधिरोह (अधि०रो०ह०) (सं) ना. — वरचढणे. स्वार होणे.
 अधिरोहिणि (अधि०रो०हि०णि०) (सं) ना. — शिडी; जिना; सार,
 चढ.
 अधिवास (अधि०वा०स०) (सं) ना. — घर; राहण्याचे ठिकाण;
 वसतिस्थल.
 अधिवासन (अधि०वा०स०न०) (सं) ना. — सुगंधी द्रव्य;
 देवताप्रतिष्ठापना.
 अधिविन्ने (अधि०वि०न्ने०) (सं) ना. — सवत असलेली; सापत्न.
 अधिवेत्तु (अधि०वे०त्तु०) (सं) ना. — प्रथम पत्नीचा त्याग करणारा.
 अधिवेदन (अधि०वे०दन०) (सं) ना. — द्वितीय पत्नी करणारा.
 अधिश्री (अधि०श्री०) (सं) ना. आणि वि. — श्रेष्ठ; देखणा; तेजस्वी;
 दिव्य शोभा.
 अधिष्ठान (अधि०ष्ठा०न०) (सं) ना. — आधार; पाया, स्थान;
 अधिकार; शक्ति; हातोटी; राज्य; सरकार.
 अधीत (अधि००) (सं) वि. — शिकलेला; पढीक.
 (सं) ना. — अभ्यास; स्मरण.
 अधीन (अधि००) (सं) वि. — आश्रित, वश झालेला;
 जमवून घेतलेला.
 अधीर (अधि००) (सं) वि. — भित्रा; भोळा; अस्थिर.
 अधीवास (अधि०वा०स०) (सं) ना. — लांब कोट; झगा; कफनी;
 पायघोल वस्त्र.
 अधीश (अधि००) (सं) ना. — प्रमुख; मालक;
 अधुना (अधि०ना०) (सं) अ. — आतां; सांप्रत.
 अधोक्षज (अधि०क्ष०ज०) (सं) ना. — अतींद्रिय ज्ञान असलेला;
 विष्णु; कृष्ण.
 अधोगति (अधि०ग०ति०) (सं) ना. — हीन स्थिति; अवनति.
 अधोलोक (अधि०लो०क०) (सं) ना. — पाताळ.
 अध्ययन (अधि०य०न०) (सं) ना. — अभ्यास; शिक्षण.
 अध्यवसाय (अधि०व०सा०य०) (सं) ना. — प्रयत्न; साहस; निश्चय;
 निर्णय; बौद्धिकज्ञान.

अध्यापन (अधि०पा०न०) (सं) ना. — शिकविणे; पाठ देणे;
 अध्यारोपण (अधि०रो०पा०ण०) (सं) ना. — आरोप; आरोप
 लादणे; गौरव; बीपेरणी.
 अध्यास (अधि०या०स०) (सं) ना. — गैरसमज; आसन; स्थान;
 विपरीतज्ञान.
 अध्याहार (अधि०या०हा०र०) (सं) ना. — वाद; नवकल्पना; गुप्तस्फोट.
 लेप.
 अध्याहृत (अधि०या०हृ०त०) (सं) वि. — उघडकीला आणलेले; गुप्त
 अधुव (अधि०व०) (सं) वि. — अस्थिर; अशाश्वत; क्षणभंगुर.
 अध्व (अधि०व०) (अधि०व० [अधि०व०]) (सं) ना. — मार्ग; रस्ता;
 अंतर; प्रयाण; प्रवास; आकाश; वातावरण; उद्देश, पद्धति.
 अध्वर (अधि०व०र०) (सं) ना. — यज्ञ; सोमयज्ञ.
 अध्वर्यु (अधि०व०र्यु०) (सं) ना. — यज्ञपुरोहित. यज्ञवेदांतील
 क्रिया करणारा पुरोहित; नेता; मुखंड.
 अध्वान (अधि०व०ान०) (सं) ना. — पायवाट; अरुंदरस्ता; हीनस्वर;
 अरण्य; दुर्दैव; कष्ट; प्रयास; काल.
 अन् (अन्) (सं) ना. — नकारार्थी उपसर्ग; नाही.
 अनक (का) (अन्क० [क०]) (क) अ. — पर्यंत; इतक्यांत.
 अनकहुंहुभि (अन्कहुंहुभि०) (सं) ना. — ढोल; नगारा;
 चर्मवाद्य.
 अनक्षर (अन्क्ष०र०) (सं) वि. — नाश नसलेला; अबोल; मूक;
 शिविगाल; निंदा; अर्वाच्य भाषण.
 अनघ (अन्घ०) (सं) वि. — निष्पाप; निर्दोष प्रमादरहित;
 अचूक; परिशुद्ध, हरिहर; सुरक्षित; ठणका नसलेले; अदुःख.
 अनंग (अन्ग०) (सं) ना. — देहरहित; काम; मदन.
 — रंग (— रंग०) (सं) ना. — कामशास्त्रावरील एक ग्रंथ.
 अनङ्ग (अन्ङ्ग०) (सं) ना. — खोंड; पाडा; घुळी
 अनत (अन्त०) (सं) वि. — अशरण; न वाकलेला, अनम्र;
 अवश.
 अनतिशय (अन्ति०श०य०) (सं) वि. — लहान; बारीक; अल्प;
 थिटे.
 अनधिकारी (अन्दि०का०री०) (सं) ना. — अधिकार नसलेला;
 अनिर्वद्ध; उपरा; उपरसुप्त.
 अनधीत (अन्धी०त०) (सं) वि. — अपढीक; अशिक्षित; न
 शिकलेला; न वाकलेला.
 अननुकूल (अन्नु०कूल०) (सं) वि. — अनुकूल नसलेला;
 अडचणीचा.
 अनंत (अन्त०) (सं) वि. — अंत नसलेला; अविनाशी;
 शाश्वत; स्थिर.
 (सं) ना. — आदिशेष; वामुकी; तीर्थंकर; विष्णु; कृष्ण;
 शंकर; आकाश; वातावरण; भूमि.

अनंतरम् (अन०ड०) (सं) वि. — नेतर; त्यावर; त्यानंतर.
अनंतशयन (अन०ड०य०न) (सं) ना. — शेषशायी विष्णु.
अनन्य (अन०न्य) (सं) वि. — अद्वितीय, एकजीव झालेला.
केवल.

— गति (— ग०) (सं) ना. — अन्य मार्ग नसलेला. एकनिष्ठ.
अनन्वय (अन०न्य) (सं) ना. — काव्यांतील एक अलंकार;
कोणाशी न जुळणारा; एकांडा शिलेदार.

अनपत्य (अन०प०त्य) (सं) ना. — निपुत्रिक; निर्बंश.
अनपेक्षे (अन०पे०क्षे) (सं) ना. — अपेक्षा नसलेला; निरिच्छ;
अहेतु.

अनपेत (अन०पे०त) (सं) वि. — दुरावलेला; अविरही; विश्वस्त;
एकत्रित.

अनभ्यास (अन०भ्या०स) (सं) ना. — सवय सुटलेली; आळस;
अंगचोरपणा.

अनभिज्ञ (अन०भि०ज्ञ) (सं) वि. — अज्ञ; निर्बुद्ध; मूर्ख.
अनय (अन०य) (सं) ना. — दुर्वर्तन. वाईटरीति; अन्याय; सूड;
अव्यवस्था; अनिष्टता; दुर्दैव; विपत्ति. राधेचा पति.
अनर्गल (अन०ग०ल) (सं) वि. — वेबंद; स्वैर; हट्टी; मनमानी;
अडणा नसलेले.

अनर्थ (अन०र्थ) (सं) वि. — अमूल्य; अधिक किमतीचा; श्रेष्ठ.
अनर्थ (अन०र्थ) (सं) वि. — अर्थशून्य; निरुपयोगी; दुर्दैवी;
दुःखी.

(सं) ना. — अविवेक; अज्ञान. संकट.

अनर्पित (अन०र्पि०त) (सं) वि. — अर्पण न केलेला.

अनर्ह (अन०र्ह) (सं) वि. — अयोग्य; अनुचित,

अनऊ (अन०ऊ) (सं) ना. — अग्नि; अग्निदेवता; जठराग्नि;
पचनशक्ति.

— नेत्र (— ने०) (सं) ना. — शंकर; शिव.

अनवकाश (अन०व०का०श) (सं) वि. — धन नसलेला; भरीव;
अवकाश नसलेला; आंत जागा नसलेला.

(सं) ना. — अवकाळ; अयोग्य वेळ; दुर्दैव; वाईटवेळ;
आपत्ति.

अनवच्छिन्न (अन०व०छि०न्न) (सं) वि. — अखंड; अमर्याद;
अतूट, न तुटलेले.

अनवद्य (अन०व०द्य) (सं) वि. — निर्दोष; निर्मल; उत्तम;
कलंकरहित.

अनवधान (अन०व०धा०न) (सं) ना. — दुर्लक्ष; प्रमाद;
असावधानता; अज्ञाप्रति.

अनवधि (अन०व०धि) (सं) वि. — अमर्याद; अपार.

अनवरत (अन०व०र०त) (सं) अ. — नित्य; सतत; केव्हाहि;
अविलंब

अनवस्थित (अन०व०स्थि०त) (सं) वि. — चंचल; अशाश्वत.

अनवस्थे (अन०व०स्थे) (सं) ना. — दुवरस्था; दुस्थिति; दुर्दैव.

अनशन (अन०श०न) (सं) ना. — उपवास; निराहार; रोजा; फाक्या.

अनसूये (अन०सू०ये) (सं) ना. — अमात्यसूर्य; अत्रिपत्नि.

अनहित (अन०हि०त) (सं) ना. — अडचण; नुकसान; हानी;
अननुकूलता.

अनाकार (अन०का०र) (सं) वि. — निराकृति; कुरूप; आकारहीन;
वेढव.

अनाकुल (अन०का०कु०ल) (सं) अ. — अनायास; एकमतानें;
निश्चितपणें.

(सं) वि. स्थिर; शांत; नियमित; अनिबद्ध.

अनागत (अन०गा०त) (सं) वि. — भावी; भविष्यकालीन;
न कळलेले; न आलेले.

अनागार (अन०गा०र) (सं) वि. — अनिकेतन; निराश्रित; वेधर;
गृहविहीन.

अनाचार (अन०आ०चा०र) (सं) ना. — दुर्वर्तन; कुमार्गगमन;
ध्येयशून्य जीवन; अनीति.

अनात्म (अन०आ०त्मा) (सं) ना. — आत्महीन; विरुद्धात्मा
— इक (— इ०) (सं) ना. — मर्त्य.

अनाथे (अन०आ०थे) (सं) ना. — विधवा; दुर्दैवी स्त्री; गतधवा.

अनादर (अन०आ०द०र) (सं) ना. — तिरस्कार; अमान्यता;
अस्वीकृति.

अनादि (अन०आ०दि) (सं) वि. — निरारंभ; शाश्वत.

(सं) ना. — स्वर्ग.

अनादृत (अन०आ०दृ०त) (सं) वि. — तिरस्कृत; अस्वीकृत; आदर
नसलेली.

अनाद्यनंत (अन०आ०द्य०न०अ०त) (सं) वि. — आदि व अंत नसलेले;
शाश्वत; त्रिकालाबाधित.

अनानस (अन०आ०न०स) (सं) ना. — अननस; फळविशेष.

अनास (अन०आ०स) (सं) ना. — परदेशी; आईबाप नसलेला;
नातेवाईक नसलेला.

अनामक (अन०आ०म०क) (सं) ना. — निनावी; नाव नसलेला;
अप्रसिद्ध; नामशून्य.

अनामधेय (अन०आ०म०धे०य) (सं) वि. — नाव नसलेला;
अस्तित्व नसलेला; कुप्रसिद्ध.

अनामय (अन०आ०म०य) (सं) वि. — रोगरहित; निरोगी; शुद्ध;
सुंदर; शिव.

अनामिक (अन०आ०मि०क) (सं) ना. — नीच; पापी; अप्रसिद्ध;
अस्पृष्ट; चांडाल

अनामिके (अन०आ०मि०के) (सं) ना. — करांगुलि; करंगली;
चांडालिणी.

अनायक (अ०००००) (सं) वि. — अव्यवस्थित; निर्नायक;
गोधळाचें; मालक नसलेलें.

अनायत (अ०००००) (सं) वि. — अविस्तृत; प्रतिबंधरहित;
मनःपूत वागणारा.

(सं) ना. — आक्रमण; गैरवर्तन, पाप.

अनायस (यास) (अ००००० [००००]) (सं) अ. — सहज.
श्रमाशिवाय; हलकेंच, सुलभरीतीनें; वेतानें; हळुवारपणें.

अनारत (अ००००) (सं) वि. — अविलंबित; शाश्वत;
त्रिकालावाधित; न संपणारें.

अनार्थ (अ००००) (सं) वि. — हीन; वाईट; अयोग्य; नीच;
आर्थ नसलेला.

अनावरण (अ०००००) (सं) ना. — उद्घाटन; आवरण
नसलेला; उघडा; आच्छादन नसलेला.

अनावृष्टि (अ०००००) (सं) ना. — अवर्षण; पर्जन्याभाव;
कोरडा पावसाळा.

अनाहत (अ००००) (सं) वि. — नवीन; अभेद्य; मार न
खालेला; जखम न झालेला; अखंडित; न थांगणारा.

अनाहुत (अ००००) (सं) ना. — हाणी; नाश; अकल्याण;
आपत्ति; दुर्दैव; संकट.

अनाहूत (अ००००) (सं) वि. — अनियंत्रित; आगंतुक;
न बोलावलेला.

अनिच्छे (अ००००) (सं) ना. — अनिच्छा; निरीच्छता.

अनितु (तु) (अ०००० [०००]) (क) वि. — इतकें; एवढें.

अनित्य (अ००००) (सं) वि. — अस्थिर; क्षणिक; खरे नसलेलें.

अनिद्य (अ००००) (सं). वि. — निद्रोष; निष्पाप; निंदण्यास
अयोग्य.

अनिबर (अ००००) (सं) ना. — इतकें सर्वजण; सर्व.

अनिमित्त (अ००००) (सं) वि. — अकारण; निराधार;

निरुद्देश; अहेतुक.

अनिमिष (अ००००) (सं) ना. — देवता, विष्णु; भीन, मत्स्य
मासा.

— आश्रय (—००००) (सं) ना. — स्वर्ग; समुद्र.

— दृष्टि (—००००) (सं) ना. — पापणी न मिटतां पाहणें;
एकटक नजर; रोखलेली दृष्टी.

— ध्वज (—००००) (सं) ना. — मीनध्वज; मत्स्य चिन्ह
असलेलें निशाण, कामदेव.

अनियत (अ००००) (सं) वि. — नियमित नसलेला; पकडीत न
सापडणारा.

अनियोग (अ००००) (सं) वि. — निरूपयोगी; कामाला न येणारें.

अनिरुद्ध (अ००००) (सं) वि. — स्वैर; अविलंबित, अप्रतिहत.

(सं) ना. — मन्मथपुत्र.

अनिर्जित (अ००००) (सं) वि. — अपराजित; अजेय;
पराजय न झालेला.

अनिर्दिष्ट (अ००००) (सं) वि. — अपरिचित; अज्ञात; अविदित;
माहीत नसलेला.

अनिर्देश (अ००००) (सं) ना. — अस्पष्टता; संदिग्धता.

अनिल (अ०००) (सं) ना. — वायुदेव; वारा.

— ज (—००) (सं) ना. — वायुपुत्र, हनुमंत; भीमसेन.

अनिल बांधव (अ००००००) (सं) ना. — अग्निदेव.

अनिल विश्लेषक (अ००००००) (सं) ना. — वान्यावर सत्ता
गाजवण्याचें मांत्रिक साधन.

अनिवार (य) (अ०००० [०००]) (सं) ना. — अमर्याद; अचूक;
प्रतिकारासंभव; निवारण करण्यास कठीण काम.

अनिशं (अ०००) (सं) अ. — सदाकदा; केव्हांहि; कोणत्याहि
वेळीं; वेळींअवेळीं.

अनीक (अ०००) (सं) ना. — सैन्य; समूह; मेळा.

अनीति (अ०००) (सं) ना; दुर्वर्तन; गैरवर्तन.

अनीतु (अ०००) (सं) ना. — लगाम; वेसन; संयम.

अनीप्सित (अ००००) (सं) वि. — अवांछित; न इच्छिलेले;
न मागितलेले; नको असलेलें.

अनीश (अ०००) (सं) ना. — असमर्थ; मालकी नसलेला.

अनीश्वरवाद (अ००००००) (सं) ना. — नास्तिकवाद;
चार्वाकमत.

अनु (अ००) (सं) अ. — लागलीच; भूतकाळांतील; सह; बरोबर.
(सं) ना. — योग्यता; शक्ति; न्याय्य कार्य; सिद्धता;

लाभ.

— केडु (—०००) (क) वि. — योग्य, रम्य; स्वच्छ; सुंदर;
मनोहर.

(क) ना. — रीतिहीनता.

अनुकंप (पे) (अ००००० [००]) (सं) ना. — दया; सहानुभूति;
करुणा; कोमलता; मऊपणा.

अनुकरिषु (अ०००००) (क) घा. — अनुकरण करणें;
पावलावर पाऊल ठेवून जाणें.

अनुकाल (अ००००) (सं) वि. — उचित; कालानुरूप.

(सं) ना. — समयोचितता; औचित्य.

(सं) अ. — केव्हांहि.

अनुकीर्तने (अ००००००) (सं) ना. — प्रसिद्धि; प्रचार; प्रसार.

अनुकूल (अ०००००) (सं) वि. — दयाळु; एखादी गोष्ट मानणारा.
(सं) ना. — सहाय्य; कल, सहमत.

अनुक्त (अ००००) (सं) वि. — अनिर्दिष्ट; अकथित;
न सांगितलेलें

अनुक्रमण (अ००००००) (सं) ना. — अनुसरण; प्रवाहपतितता.

अनुक्रमणिके (अनुक्रमणिका) (सं) ना. — प्रवाहपति वृत्ति;

रीति; विषयसूचि; प्रकरणसूचि; क्रम, परंपरा; ओळ.

अनुक्रोश (अनुक्रोश, १८) (सं) ना. — दया, करुणा; कोमलता.

अनुग (अनुग) (सं) ना. — अनुचर; सेवक; वंशज; प्रेम; पति.

अनुगडिनु (अनुगडिनु) (क) धा. — सांपडणें; वडविणें; मारणें

अनुगत (अनुगत) (सं) वि. — साथीदार; अनुचर; अनुसरणारा.

अनुगमन (अनुगमन) (सं) ना. — सतीजाणें; अनुचरण;

सहगमन.

अनुगामी (अनुगामी) (सं) ना. — जोडीदार; सांगाती;

सहप्रवासी; अनुयायी.

अनुगाल (अनुगाल) (क) अ. — सदोदित; केव्हांहि.

अनुगुण (अनुगुण) (सं) वि. — समानशील; जुळणारा; अनुकूल.

अनुग्र (अनुग्र) (सं) ना. — दया; उपकार; सहकार; साहाय्य;

कृपा; प्रसाद; उपदेश.

—इसु (—असु) (क) धा. — दया दाखविणे; कृपा करणें;

उपकार करणें.

अनुचर (अनुचर) (सं) ना. — नोकर, सेवक; सांगाती.

अनुचित (अनुचित) (सं) वि. — अयोग्य; चुकीचा; वावगें;

अशिष्ट; विलक्षण; गुणहीन; वापरांत नसलेला.

अनुज (अनुज) (सं) ना. — पाठचा भाऊ, लहान भाऊ.

अनुजात (ते) ((अनुजात [ड])) (सं) ना. — लहान बहीण.

अनुजीवि (अनुजीवि) (सं) ना. — आश्रित; हुज्या; दास.

अनुज्ञे (अनुज्ञे) (सं) ना. — मान्यता, परवानगी; संमती;

आज्ञा.

अनुताप (अनुताप) (सं) ना. — पश्चात्ताप; दुःख; कष्ट, संताप

अनुत्कट (अनुत्कट) (सं) ना. — संक्षेप; संग्रह; परिमित;

अनतिशय.

अनुत्तम (अनुत्तम) (सं) वि. — चांगलें; हलकें; कमीप्रतीचें;

हिणकस.

अनुदात्त (अनुदात्त) (सं) वि. — गंभीर, वेदांतील स्वरांपैकी

एक; उदात्त स्वरूप नसलेला.

अनुदिन (अनुदिन) (सं) अ. — नित्य; दररोज; सदा.

अनुधावन (अनुधावन) (सं) ना. — पाठलाग; फिरती;

चौकशी; शोध.

अनुनय (अनुनय) (सं) ना. — नम्रभाव, स्नेह; प्रेम; विनय;

प्रार्थना; वळण; शिस्त; बरोबर नेणें.

अनुनासिक (अनुनासिक) (सं) ना. — वर्णमालेच्या व्यंजन-

वर्गातील पाचवें अक्षर. नाकातून उच्चारलें जाणारें अक्षर.

अनुपत्य (अनुपत्य) (सं) ना. — दारिद्र्य; गरिबी.

अनुपद (अनुपद) (सं) अ. — पावलांपावलीं; बरचेवर; पदोपदीं.

अनुपदीन (अनुपदीन) (सं) ना. — पावुका; खंडावा; पादत्राण.

अनुपपत्ति (अनुपपत्ति) (सं) ना. — अपजय; काथ्याकूट;

निरुत्पादन; असंभव.

अनुपपन्न (अनुपपन्न) (सं) वि. — न जन्मलेले; असिद्ध;

पोकळ; कंगाल; अनाकलनीय.

अनुपम (अनुपम) (सं) वि. — अजोड; असामान्य; अतुल्य;

निरुपम.

अनुपल्लवि (अनुपल्लवि) (सं) ना. — संगीतमान्य चाल.

अनुपान (अनुपान) (सं) ना. — पथ्य; औषधाबरोबर

ध्यावयाचा द्रव. औषधाचा उतारा; भोजन.

अनुप्रास (अनुप्रास) (सं) ना. — शब्दालंकाराचा एक प्रकार;

कवितेतील अक्षरावृत्तीने होणारा अलंकार.

अनुबद्ध (अनुबद्ध) (सं) वि. — संबद्ध; जुळलेले;

जडलेले; चिकटलेले.

अनुबंध (अनुबंध) (सं) ना. — संबंध; उपांग; अनुपंगिक

भाग; परिशिष्ट; परिणाम.

—इ (—उ) (सं) ना. — आत; संबंधिक; नातेवाईक.

सोयरेघायरे.

अनुवर (अनुवर) (सं) ना. — बलात्कार; पाटिंबा; दडपण.

अनुबिंध (अनुबिंध) (सं) ना. — प्रतिबिंब; प्रतिकृति.

—इसु (—असु) (क) धा. — नकलणें; उतरणें; प्रतिकृति

करणें; बघून लिहून काढणे.

अनुभव (अनुभव) (सं) ना. — प्रचिती; स्वतः मिळविलेले ज्ञान.

साक्षात्कार; दृष्टांत; दाखला; आस्वाद.

अनुभाव (अनुभाव) (सं) ना. — आत्मानुभव; परमात्मज्ञान.

मनोभाव व्यक्त करणारे अंगविक्षेप; अधिकार; गौरव;

आविर्भाव.

अनुभूति (अनुभूति) (सं) ना. — प्रत्यक्षज्ञान; साक्षात्कार;

प्रत्यय; गौरव.

अनुभोग (अनुभोग) (सं) ना. — सुखदुःखाची प्रचीति; भोग;

आपत्ति.

—इसु (—असु) (क) धा. — अनुभवणें; भोगणें.

अनुमत (अनुमत) (सं) वि. — संमत; कबूल केलेले; मान्य

केलेले.

(सं) ना. — कबुली; परवानगी; अभिप्राय; मान्यता; मत;

निवाडा; संमती; फैसला; शिरा.

अनुमति (अनुमति) (सं) ना. — कबुली; पसंती; परवानगी;

अनुज्ञा; चतुर्दशीयुक्त पूर्णिमा तिथी.

अनुमरण (अनुमरण) (सं) ना. — सहगमन; चितारोहण;

सती जाणें.

अनुमान (अनुमान) (सं) ना. — संशय; तर्क; शंका; अटकळ;

अंदाज; कल्पना.

—इसु (—असु) (क) धा. —तर्क करणें; अटकल बांधणें.
अंदाजणें.

अनुमिति (अनुमिति) (सं) ना. —तर्क; तर्कज्ञान; निर्णय.

अनुमेय (अनुमेय) (सं) वि. —तर्क्य; अंदाज करण्यायोग्य;
अटकल बांधण्याजोगें; कल्पना करण्यास योग्य.

अनुमोदन (अनुमोदन) (सं) ना. —पाठिंबा; दुजोरा; पसंती;
मान्यता; प्रशंसा.

अनुयायि (अनुयायि) (सं) ना. —नोकर; साथी; शिष्य;
शागीर्द; हुजऱ्या; विशिष्ट पंथ अनुसरणारा.

अनुयोग (अनुयोग) (सं) ना. —परीक्षेतील प्रश्न.

अनुरक्ति (अनुरक्ति) } (सं) ना. —प्रीति; भक्ति; आसक्ति;
अनुरति (अनुरति) } आवड; इच्छा; निष्ठा; स्नेह; ममता.
अनुराग (अनुराग) }

अनुरागि (अनुरागि) (सं) ना. —प्रेमी; प्रणयी; आसक्त;
ममताळु; स्नेहाळु.

अनुराध (धा) (धे) (अनुराध [दा]) [द] (सं) ना. —
नक्षत्राचें नांव; कृष्णपति.

अनुरूप (अनुरूप) (सं) वि. —जुळणारें; शोभणारें, सयुक्तिक;
यथायोग्य; साजणारें.

(सं) वि. —साम्य असलेले.

अनुरोध (अनुरोध) (सं) ना. —बलात्कार; जबरदस्ती;
हुकमत; वर्चस्व; कल; रोख; धोरण; दिशा.

अनुलाप (अनुलाप) (सं) ना. —द्विरुक्ति; दुवारकथन.

—इसु (—असु) (क) धा. —द्विरुक्ति करणें; वारंवार सांगणें.

अनुलेपन (अनुलेपन) (सं) ना. —लेप; माखणें; उटी; मलम.

—इसु (—असु) (क) धा. —माखणें; लेप देणें; मलमपट्टी
करणें; लावणें; फासणें.

अनुलोम (अनुलोम) (सं) वि. —क्रमानुसारी; अन्वय.
वरिष्ठ जातीचा पुरुष व कनिष्ठ स्त्री यांची संतती.

अनुवर (अनुवर) (सं) ना. —युद्ध; संग्राम; लढाई.

अनुवर्तन (अनुवर्तन) (सं) ना. —अनुसरण; अवलंबन; सेवा;
चाकरी; परिणाम; मार्गून जाणें; अनुकरण.

अनुवर्ति (अनुवर्ति) (सं) ना. —अनुयायी; आज्ञांकित; अंगभूत;
उपयोगास येणारा; कामाचा.

अनुवश (अनुवश) (सं) ना. —अंकित राहणें; अनुयायी.

अनुवलि (अनुवलि) (क) धा. —नीच स्थितीला येणें; आधार
सुटणें; आश्रय गमावणें; कंगाल होणें.

अनुवागु (अनुवागु) (क) धा. —सिद्ध होणें; तयार होणें.

अनुवाह (अनुवाह) (सं) ना. —भाषांतर; निंदा.

अनुविमु (अनुविमु) (क) धा. —विनंती करणें; नम्रतेने मागणें;
संपादन.

अनुवृत्ति (अनुवृत्ति) (सं) ना. —अनुकरण; क्रम; मालिका;
रांग; सुश्रूषा; साहचर्य; नकल; संमति.

अनुशय (अनुशय) (सं) ना. —पश्चात्ताप; विषाद; उद्वेग;
कोप.

अनुशासन (अनुशासन) (सं) ना. —नियमन; परवानगी;
अनुज्ञा; मार्गदर्शन; सल्ला.

अनुपंग (अनुपंग [अनुपंग]) (सं) ना. —जवळचा
संबंध; आलिंगन; कोमलता; अवश्य परिणाम.

अनुष्टुप (अनुष्टुप) (सं) ना. —कवितेंतील एक छंद.

अनुष्ठान (अनुष्ठान) (सं) ना. —आचरण; विधिपूर्वक धर्मकृत्य;
महत्कार्य; अवघड काम; संपादणी.

अनुसंधान (अनुसंधान) (सं) ना. —जोडणी; योजना;
मांडणी; अवधान; ध्यान; हेतु; लागावांधा; धोरण; जम.

अनुसरण (अनुसरण) (सं) ना. —अनुकरण; अंगिकार;
स्वीकार; नकल करणें; मागोमाग जाणें.

—इसु (—असु) (क) धा. —अनुकरण करणें; मताचा
स्वीकार करणें.

अनुसार (अनुसार) (सं) अ. —त्याचप्रमाणें; अस्तु;
मागोवाघेत.

अनुसारिणी (अनुसारिणी) (सं) ना. —बरोबर येणारी;
तंबोऱ्यांची दुसरी तार.

अनुस्वार (अनुस्वार) (सं) ना. —वर्णमालेंतील शिरोबिंदु (—)
चिन्ह.

अनूचान (अनूचान) (सं) वि. —सद्वर्तनी; अभ्यासासक्त;
परंपरेला धरून चालणारा; सनातनी.

अन्न (अन्न) (सं) वि. सनातनी. —संपूर्ण; भरगच्च; तुडुंब;
उणेपणा नसलेले.

अनूरु (अनूरु) (सं) ना. —अरुण; सूर्यसारथी; उपःकाल;
संध्याकाळ.

अनृत (अनृत) (सं) ना. —असत्य; खोटें; कपट; फसवणूक;
अवद्ध शेती.

अने (अने) (क) अ. —विशेषणाला क्रियाविशेषण वनवितांना
लागणारा प्रत्यय.

अनेय (अनेय) (क) अ. —विशेषण करतांना लावण्याचा प्रत्यय.

अनेक (अनेक) (सं) वि. —एकाहून अधिक.

अनेकप (अनेकप) (सं) ना. —अनेक वेळा पाणी पिणारा,
हत्ती; द्वीप.

अनोकह (अनोकह) (सं) ना. —झाड; वृक्ष; घर सुटलेला;
वानप्रस्थ.

अंत (अंत) (सं) ना. —शेवट; मरण; मृत्यु.

अंतक (अंतक) (सं) ना. —यम; मृत्युदेव.

अंतर (स्) (तः) (अ० ड० [स्] [डः]) (सं) अ. — आंतील;
अंतःकरणांतील.

अंतःकरण (अ० ड० क० र० ण) (सं) ना. — अंतःकरण; मन; करुणा;
कळकळ; सहानुभूति; प्रेम; जिवाळा.

अंतःकलह (अ० ड० क० ल० ह) (सं) ना. — आपसांतील भांडण;
गृहकलह; आपापल्यांतील वितुष्ट.

अंतःपट (अ० ड० क० ष० ट) (सं) ना. — अंतर्पाट; विवाहप्रसंगी
वधुवरामध्ये आडवे धरलेले वस्त्र.

अंतःपुर (अ० ड० क० प० र) (सं) ना. — राणीवसा; स्त्रिया राहाण्याचें
स्थान.

अंतःप्रक्षेपणि (अ० ड० क० ष० ष० णि) (सं) ना. — टोचणें;
सुई मारणें; पिचकारी.

अंतःस्थ (अ० ड० क० ष० थ) (सं) ना. — मन; अंतर्वास;

अंतःपार (अ० ड० क० ष० प० र) (सं) ना. — टांबटिकाणा; शेवटचें व
पलीकडचें.

अंतःप (अ० ड० क० ष० प) (क) वि. — असें असें; असे असलेले;
याप्रमाणें असलेले.

अंतर (अ० ड० र) (सं) ना. आंतील भाग; प्रेम; आपलेपणा;
आतत्त्व.

अंतरात्म (अ० ड० क० र० अ० त्म) (सं) ना. — मन; जीवात्मा.

अंतराय (अ० ड० क० र० अ० य) (सं) ना. — आडकाठी; विरोध; हरकत;
वितुष्ट.

अंतराल (अ० ड० क० र० अ० ल) (सं) ना. — आकाश, गगन; नभ. मधला
भाग, पोकळी.

अंतरिक्ष (अ० ड० क० र० अ० ष० क्) (सं) ना. — आकाश; गगन.

अंतरित (अ० ड० क० र० अ० रित) (सं) वि. — दूर केलेले; सोडलेले; त्यक्त.

अंतरिम् (अ० ड० क० र० अ० रिम्) (क) अ. — त्यामुळे; 'अंतर' शब्दाच्या
तृतीयेचें एकवचन.

अंतरिन्द्रिय (अ० ड० क० र० अ० रिन्द्रिय) (सं) ना. — मन; बुद्धि; अहंकार;
चित्त; आंतील इंद्रिय.

अंतरिसु (अ० ड० क० र० अ० रिस्) (क) घा. — दूर होणें; विरह होणें;
विलंब करणें.

अंतरीय (अ० ड० क० र० अ० रि) (सं) ना. — मध्य; मध्यबिंदु; केंद्रस्थान.

अंतरीय (अ० ड० क० र० अ० रि) (सं) ना. — लावून घेण्याचें वस्त्र;
पंचा; उपवस्त्र.

अंतर्गत (अ० ड० क० र० अ० त्गत) (सं) वि. — आंतील; गुप्त; संलग्न.

अंतर्गृह (अ० ड० क० र० अ० त्गृह) (सं) ना. — माजघर, तळघर. गर्भागार;
घराचा आंतील भाग.

अंतर्गोलक (अ० ड० क० र० अ० त्गोलक) (सं) ना. — आंतील बाजूस वळलेला
गोल; पुढाकार गोलक.

अंतर्दाहक (अ० ड० क० र० अ० त्दाहक) (सं) वि. — मनांतल्या मनांत
जळणारा; जळफलणारा; मन दुबळें करणारा.

(सं) ना. — मात्सर्य; मत्सर.

अंतर्धान (अ० ड० क० र० अ० त्धान) (सं) ना. — गुप्तपणा; अदृश्यता;
नाहीसे होणें.

अंतर्भाव (अ० ड० क० र० अ० त्भाव) (सं) ना. — समावेश; सहजीवन; मन;
अभिप्राय.

अंतर्भूत (अ० ड० क० र० अ० त्भूत) (सं) वि. — समाविष्ट; अंतर्गत;
आंतील.

अंतर्मुख (अ० ड० क० र० अ० त्मुख) (सं) वि. — ध्यानस्थ, आत्मानुकूलदृष्टि
असलेला; आत्मानात्म विवेकी.

अंतर्त्य (अ० ड० क० र० अ० त्त्य) (सं) ना. — अंतरीचा; आंतील विचार,
अंतःसूत्र.

अंतर्धामि (अ० ड० क० र० अ० त्धामि) (सं) ना. — परमात्मा; विश्वात्म्याचा
अंश.

अंतर्वर्ति (अ० ड० क० र० अ० त्र्वर्ति) (सं) ना. — गर्भिणी; गरोदर; दिवस
अंतर्वर्त्ति (अ० ड० क० र० अ० त्र्वर्त्ति) (सं) ना. — गेलेली.

अंतर्वास (सन) (अ० ड० क० र० अ० त्वास) (सं) ना. — माजघर;
मलवस्त्र; लावून घेण्याचे वस्त्र.

अंतर्हित (अ० ड० क० र० अ० त्हित) (सं) वि. — अंतर्गत; गुप्त; निक्षेपित;
झाकलेले; दडवलेले.

अंतर्वरम् (अ० ड० क० र० अ० त्वरम्) (क) अ. — शेवटपर्यंत; अखेर पावेतो;
तड लागेपर्यंत.

अंतर्वुर (अ० ड० क० र० अ० त्र्वुर) (क) ना. — अंतःपुर; राणीवसा; स्त्रिया
राहाण्याचें स्थान.

अंतस्ताप (अ० ड० क० र० अ० त्स्ताप) (सं) ना. — पोटांतील आग; मनस्ताप;
पीडा; दुःख.

अंतस्तु (अ० ड० क० र० अ० त्स्तु) (सं) ना. — माळा; माडी; मजला; योग्यता;
प्रगति.

अंतह (अ० ड० क० र० अ० त्ह) (क) अ. — याप्रमाणें; याप्रकारें; असले.

अंतिक (अ० ड० क० र० अ० त्क) (सं) अ. — जवळ; नजिक; आसपास;
(सं) ना. — संबंधिक; आस; नातेवाईक.

अंतिम (अ० ड० क० र० अ० त्तिम) (सं) वि. — शेवटचा; अखेरचा.

अंतिके (अ० ड० क० र० अ० त्कि) (क) अ. — असें; या प्रकारें; याप्रमाणें,

अंतु (ते) (अ० ड० क० र० अ० त्) (क) अ. — असें; याप्रमाणें.

अंतुड (अ० ड० क० र० अ० त्नुड) (क) अ. — 'अष्टु' पहा.

(क) वि. — एवढें; इतकें.

अंते (वो) वोल् (अ० ड० क० र० अ० त्ते) (क) अ. — 'अंतु'
पहा.

अंतैवासि (अ० ड० क० र० अ० त्तेवासि) (सं) ना. — हरिजन; शिष्य; शागीर्द;
अनुयायी.

अंत्य (अ० ङ) (सं) वि. - शेवटचा; अखेरचा; नीच.

(सं) ना. - मरण; मृत्यु.

अंत्यज (अ० ङ) (सं) ना. - चांडाल; अस्पृष्ट; हरिजन.

अंत्र (अ० ङ) (सं) ना. - आंतडें; अंतःकरण; प्रेम; ममता.

अंद्र (अ० ङ) (क) ना. - चांगलेपणा; सौंदर्य; तेज; रूप;

झळाळी; ओप.

—अेरु (—अ० ङ) (क) धा. - सुंदर होणे; चांगलें होणें;
ओप चढणें.

अंदण (अ० ङ) (क) ना. - पालखी; सेणा;

आच्छादित डोली.

अंदि (दु) ने (अ० ङ) (क) ना. - साखळी; तोडा;

पैंजण; चाल; वाळा.

अंदुक (अ० ङ) (सं) ना. - पैंजण; धुंगुरु; चाल.

अंधक (अ० ङ) (सं) ना. - आंधळा; राक्षसाचें नांव.

—जित (—अ० ङ) (सं) ना. - शिव.

अंधकार (अ० ङ) (सं) ना. - काळोख; अंधार; रात्र;

दिशाभूल.

अन्न (अ० ङ) (सं) ना. - आहारपदार्थ; विष्णु; सूर्य; पाणी.

—कंटक (—अ० ङ) (सं) ना. - दुसऱ्याच्या पोटावर पाय
देणारा.

—च्युति (—अ० ङ) (सं) ना. - उपजीवनांतील संकट.

—छत्र (—अ० ङ) (सं) ना. - पापपरिहारार्थ फुलट अन्न

मिळणारे घर; सदावर्त; मुक्त अन्नसंतर्पणगृह.

अन्नक (अ० ङ) (क) अ. - पर्यंत; पावेतों; वेरी.

अन्नगत (अ० ङ) (सं) वि. - आहारसंबंधी.

अन्नदात (अ० ङ) (सं) ना. - अन्नदाता; यजमान; मालक.

अन्नप (अ० ङ) (क) वि. - असला; यापकारचा;

अन्नपूर्ण (अ० ङ) (सं) ना. - पार्वती.

अन्नप्राशन (अ० ङ) (सं) ना. - उष्ट्रावण; मुलाला प्रथम

अन्न भरवण्याचा विधी.

अन्नय (अ० ङ) (क) ना. - अन्याय;
न्यायाभाव.

अन्नर (अ० ङ) (क) वि. - अशा प्रकारचें; असें; असलें.

(क) ना. - प्रियकर; लाडका; प्रेमाचें माणूस.

अन्नसत्र (अ० ङ) (सं) ना. - 'अन्नछत्र' पहा.

अन्नल (अ० ङ) (क) ना. - असली स्त्री.

—मनदल (—अ० ङ) (क) ना. - मनाजोगी स्त्री;

पाहिजे तशी स्त्री.

अन्नाधीन (अ० ङ) (सं) वि. - अन्नावर अवलंबून असणारे

अन्नान्नगति (अ० ङ) (सं) ना. - धोर दारिद्र्य;

अतिदुःस्थिति; कंगालपणा; विपन्नावस्था.

अन्नार्थि (अ० ङ) (सं) वि. - भोजनाकांक्षी; भुकेला;

अन्नासाठी आलेला; अन्नासाठी हपापलेला. पोठार्थी;

पंक्तिपठाण. (सं) ना. - भिक्षेकरी; भिकारी; भीक मागणारा.

अन्न (अ० ङ) (क) धा. - म्हणणें; बोलणें; निवेदणें.

(क) अ. - द्वितीया विभक्तीचा प्रत्यय.

—इसु (—अ० ङ) (क) धा. - बोलाविणें;

म्हणविणें; अनुभवाला आणणें; कबूल करविणें

अन्ने (अ० ङ) (क) ना. - असली स्त्री.

—मनद (—अ० ङ) (क) ना. - मनपसंत स्त्री; प्रेयसी;

सुंदर स्त्री.

अन्नगे (अ० ङ) (क) अ. - आतांपर्यंत; इतक्यांत; एवढ्यांत.

अन्नेवर (वर) (अ० ङ) (क) अ. - तेथपर्यंत;

त्यावेळेपर्यंत. तों पावेतों.

अन्नोदक (अ० ङ) (सं) ना. - अन्न व पाणी; योगक्षेम; पोष्टगी.

अन्न्य (अ० ङ) (सं) वि. - दुसरा; द्वितीय; शिवाय.

अन्न्यकामिनी (अ० ङ) (सं) ना. - दुसऱ्याची पत्नि; पर स्त्री.

अन्न्यचक्र (अ० ङ) (सं) ना. - शत्रुसैन्य; परक्याचे सैन्य;

परचक्र; परक्याचा हल्ला.

अन्न्यतम (अ० ङ) (सं) वि. - अनेकांपैकी एक; कित्येक
वस्तूंपैकी एक.

अन्न्यतर (अ० ङ) (सं) वि. - दोन्हीपैकी एक; दोहोंतून एक.

अन्न्यत्र (अ० ङ) (सं) अ. - दुसरीकडे; कोठेंतरी; परत्र.

अन्न्यथा (अ० ङ) (सं) अ. - चुकून; दुसऱ्या रीतीने; व्यर्थ.

—ज्ञान (—अ० ङ) (सं) ना. - गैरसमज; विरुद्ध ज्ञान;

विपरीत ज्ञान.

अन्न्यपुष्ट (अ० ङ) (सं) ना. - दुसऱ्यावर पोसलेला;

अन्न्यभृत (अ० ङ) (सं) ना. - दुसऱ्यावर पोसलेला;

कोकीळ; इतरांनी पोषण केलेला; परान्नभोजी.

अन्न्यादश (अ० ङ) (सं) वि. - असाधारण; अद्वितीय;

अजोड.

अन्न्यून (अ० ङ) (सं) वि. - न्यून नसलेले; संपूर्ण; उणेपणा
नसलेले.

अन्न्योक्ति (अ० ङ) (सं) ना. - काव्यातील एक अलंकार;

अप्रस्तुत प्रशंसांलंकार; दुसऱ्याचें म्हणणें.

अन्न्योन्य (अ० ङ) (सं) अ. - परस्पर; एकमेक.

—आश्रय (—अ० ङ) (सं) ना. - परस्परवलंबन.

—भाव (—अ० ङ) (सं) ना. - परस्परामधील प्रेमभावना.

—सल्लाप (—अ० ङ) (सं) ना. - प्रेमालाप; प्रेमवार्ता.

—स्नेह (—अ० ङ) (सं) ना. - गाढ प्रेम; दाट मैत्री.

अन्न्यय (अ० ङ) (सं) ना. - परंपरा; कुल; वंश; संबंध;

काव्यातील पदसंबंध जोडणी; सार; रहस्य.

अन्वधिसु (अन्व०००००) (क) धा. - संबंध जोड़णें; मिलाफ होणें; समर्थ होणें.

अन्वर्थ (अन्व००००) (सं) वि. - अर्थानुसार; अर्थयोग्य.

—नाम (—नाम०) (सं) ना. - सार्थनाम; अर्थात्ता जुळणारे नांव.

अन्वित (अन्व०००) (सं) वि. - स्पष्ट; जमलेला.

अन्वेषण (अन्व००००) (सं) ना. - शोध; तपास; चौकशी.

अप (अप०) (सं) ना. - पाणी; जल.

अप (अप०) (सं) वि. - विरुद्ध; वाईट; चुकीचा.

(सं) ना. - निषेध; उपसर्ग.

अपकर्ष (अप००००) (सं) ना. - अवनती; हानि; नुकसान; मागें ओढणें; हीनता.

अपकार (अप००००) (सं) ना. - द्रोह; वाईट करणें.

—इ (—अ) (सं) ना. - द्रोही; नुकसान करणारा.

अपकीर्ति (अप००००) (सं) ना. - अकीर्ति; कुप्रसिद्धि;

दुर्लौकिक; दुष्कीर्ति.

अपकृति (कृत्य) (अप०००० [कृ०००]) (सं) ना. - कुकर्म;

अपकार; कृतघ्नता; दुष्कर्म; विषाद.

अपक्रम (अप००००) (सं) ना. - पीछेहाट; मागें पाऊल; कच;

क्रमविरुद्ध; युद्ध; भांडण; अवमान.

अपख्याति (अप००००) (सं) ना. - दुष्कीर्ति; कुप्रसिद्धि,

दुर्लौकिक.

अपगत (अप०००) (सं) वि. - गमावलेले; सोडलेले; गळलेले;

निसटलेले; त्यक्त.

अपगति (अप०००) (सं) ना. - दुःस्थिति; दुरवस्था; नरक;

निरयगति.

अपगम (अप००००) (सं) ना. - पीछेहाट; कच; मरण.

अपघन (अप००००) (सं) ना. - देहावयव; शरीर; काया.

अपघात (अप००००) (सं) ना. - दुर्घट प्रसंग; अनर्थ; घोरसंकट;

अकालमरण; खून.

अपचय (अप००००) (सं) ना. - क्षीणता; न्हास; अवनति;

संग्रह; साठा.

अपचरित (अप००००) (सं) ना. - प्रमाद, दुराचार; दुष्कृत्य.

अपचार (अप००००) (सं) ना. - अपराध; गुन्हा; अयोग्य वर्तन;

वाममार्ग; कमीपणा; प्रमाद.

अपचिति (अप००००) (सं) ना. - मानमर्यादा हानी; नष्टचर्य;

विश्वंस; दिवाळें; प्रायश्चित्त; खर्च.

अपज्ञान (अप००००) (सं) ना. - गैरसमज; मिथ्यारोप.

अपनिवृत्ति (अप००००) (सं) ना. - पत्ति नसलेला; विधुर.

अपत्य (त्यक) (अप००० [अ०००]) (सं) ना. - संतान; पुत्र;

वंशज.

अपत्रपे (अप०००) (सं) ना. - निर्लज्जता; निलाजरेपणा;

मर्यादाहीनता; आज्ञाहीनता.

अपथ्य (अप०००) (सं) वि. - अयोग्य; अहितकर; असंबद्ध;

कुपथ्य; संबंध नसलेले.

अपदगामि (अप००००) (सं) ना. - सर्प; पोटावर सरपटणारा

प्राणी; जाऊ नये तेथें जाणारा.

अपदान (अप००००) (सं) ना. - सत्कार्य; औदार्य; सद्गर्तन;

पूर्वचरित्र.

अपदांतर (अप००००) (सं) वि. - जवळचा; दूर नसलेला.

पावलावरचा.

अपदूर (अप००००) (क) ना. - चहाडी; अपमान; निंदा;

असत्य; खोटें.

अपदेसे (अप०००) (सं) ना. - दुःस्थिति; हीनस्थिति; दुरवस्था.

अपदेश (अप०००) (सं) ना. - चिन्ह; ओळख; कीर्ति; स्थान;

मिष; सोंग; सबब.

अपद्वार (अप००००) (सं) ना. - शेजाऱ्याचा दरवाजा;

बाजूचें द्वार; चोरवाट; चोरदार.

अपधैर्य (अप००००) (सं) ना. - भिन्नेपणा; नपुंसकत्व;

अविश्वास.

अपध्यान (अप००००) (सं) ना. - वाईट विचार; दुश्चित्तन.

अपध्वंस (अप००००) (सं) ना. - अवनति; अधोगति.

अपध्वंसि (अप००००) (सं) वि. - अवनतीला कारण असलेले;

उतरत्या कलेचा; अवनत.

अपध्वस्त (अप००००) (सं) वि. - उध्वस्त; बेचिराख;

दशदिशांनीं नाश पावलेला.

अपनंबिके (गे) (अप०००० [गं]) (क) ना. - अविश्वास;

अपनंबुगे (अप००००) (सं) शंशय; गैरसमज.

अपनिंदे (अप००००) (क) ना. - अपमान; अकीर्ति; शिविगाळ.

अपनीत (अप००००) (सं) वि. - काढून टाकलेले; गमावलेले,

गेलेले, हरण केलेले.

अपनोद (अप००००) (सं) ना. - परिहार; त्याग; गमावणूक.

अपप्रयोग (अप००००) (सं) ना. - अशुद्ध प्रयोग; चुकीचा

उपयोग; गैरवापर;

अपमृति (त्यु) (अप०००० [अ०००]) (सं) ना. आकस्मिक मरण;

अकाल मरण; दुर्मृत्यु.

अपयशस्सु (अप००००) (क) ना. - अपकीर्ति; दुर्नाम;

कुप्रसिद्धि; दुर्लौकिक.

अपयान (अप००००) (सं) ना. - कच; पीछेहाट; अवनति.

अपर (अप०००) (सं) वि. - त्यानंतरचे; बाकी असलेले; मागील;

खालचे.

(सं) ना. - पश्चिम; भविष्य; हत्तीचा मागील भाग.

अपरक्रिये (असंरुद्ध) (सं) ना. — उत्तरक्रिया; मृताचा उत्तरविधि, और्ध्वदैहिक.

अपरक्त (असंरुद्ध) (सं) वि. — विटलेलें; मलीन; रंग गेलेलें; कोमेजलेलें.

अपरंजि (असंरुद्ध) (सं) ना. — चोख सोनें; शुद्ध सुवर्ण.

अपरपक्ष (असंरुद्ध) (सं) ना. — कृष्णपक्ष; विरोधी पक्ष.

अपरभाग (असंरुद्ध) (सं) ना. — मागील भाग.

अपररात्रि (असंरुद्ध) (सं) ना. — रात्रीचा उत्तरभाग; अपरात्र.

अपर (वारिधि) वारिधि (असंरुद्ध) (सं) ना. = पश्चिम समुद्र.

अपराजित (असंरुद्ध) (सं) वि. — अपजय नाही असा, पराभव न झालेला.

(सं) ना. — विष्णु; शिव.

अपराजिते (असंरुद्ध) (सं) ना. — दुर्गादेवी. चामुंडी,

अपराद्ध (असंरुद्ध) (सं) वि. — चूक केलेले; लक्ष्य चुकलेलें.

अपरांत (असंरुद्ध) (सं) वि. पश्चिमेकडील सीमाप्रांत;

कोंकणभाग.

अपराण्ह (असंरुद्ध) (सं) ना. — दिवसाचा उत्तरभाग.

अपरिच्छिन्न (असंरुद्ध) (सं) वि. — सतत; निरंतर; अतूट.

अपरिमित (असंरुद्ध) (सं) वि. — अमर्याद, अमाप; असीम; सर्वोपरी.

अपरूप (असंरुद्ध) (सं) वि. — दुर्लभ; वापरांत नसलेला;

केव्हातरी दिसणारा; विकृतरूप; विलक्षण; अनुपम.

अपरोक्ष (असंरुद्ध) (सं) वि. — प्रत्यक्ष; दृष्टिसमोरचे.

—ज्ञान (—अज्ञान) (सं) ना. — आत्मज्ञान; मोक्षज्ञान.

अपर्णा (र्णे) (असंरुद्ध) (सं) ना. — पार्वतीदेवी.

अप (व) लज्ज (असं) (सं) वि. — सुदूर; अंतरा-अंतरावरचें.

अपलाप (असंरुद्ध) (सं) ना. — सत्यगोपन; उडवाउडवीचे बोलणें; टोमणा; अज्ञान प्रदर्शन.

—इसु (—असु) (क) धा. — तिस्कारणें; टोमणा मारणें.

अपवर्ग (असंरुद्ध) (सं) ना. — मोक्ष; दान; देणगी; अपमान; वर.

अपवर्तन (असंरुद्ध) (सं) ना. — दुर्वर्तन; पीछेहाट; कच.

अपवर्तिसु (असंरुद्ध) (क) धा. — फिरविणें; मागे खेचणें; भाग पाडणें; गमावणें.

अपवाद (असंरुद्ध) (सं) ना. — कलंक; दोष; निंदा; तिस्कार; आरोप; आज्ञा.

अपवारण (असंरुद्ध) (सं) ना. — झांकण; आच्छादन; दादरा; लपवा लपवी.

अपव्यय (असंरुद्ध) (सं) ना. — भलता खर्च; अकारण खर्च; उधळपट्टी.

अपसद (असंरुद्ध) (सं) ना. — चांडाल; नीच मनुष्य; हलका.

अपसरण (असंरुद्ध) (सं) ना. — पळ; टाळाटाळ; आळ;

अपसरण (असंरुद्ध) (सं) ना. — बालट; पीछेहाट.

अपसर्प (असंरुद्ध) (सं) ना. — गुप्तचर; हेर; शत्रूकडील गुप्त बातमी काढणारा.

अपसव्य (असंरुद्ध) (सं) ना. — दक्षिण; उजवी बाजू.

अपसाक्ष्य (असंरुद्ध) (सं) ना. — खोटी साक्ष; आंधळे डोळे.

अपसिद्धांत (असंरुद्ध) (सं) ना. — चुकीचा निर्णय; चूक तत्त्व प्रातिपादन; चूक तत्त्वज्ञान.

अपस्नान (असंरुद्ध) (सं) ना. — उत्तरक्रियेनंतरचें स्थान. और्ध्वदैहिक स्नान.

अपस्मार (असंरुद्ध) (सं) ना. — मूर्छा; फेररें; विस्मरण; मूर्च्छनारोग.

अपस्वर (असंरुद्ध) (सं) ना. — वेसुर; विरोधी वचन. खो घालणें.

अपहत (असंरुद्ध) (सं) वि. — त्यक्त; नष्ट; दूर.

अपहरण (हार) (असंरुद्ध) (सं) ना. — चोरी; लूट; नागवणूक; नाडणूक; स्वाहाकार.

अपहरिसु (असंरुद्ध) (क) धा. — चोरी करणें; अपहार करणें; उपटून टाकणें. हरण करणें; लांबविणें. लंपास करणें.

अपहारतूर्य (असंरुद्ध) (सं) ना. — युद्धविरामाची सूचना देणारे वाद्य.

अपहास (स्य) (असंरुद्ध) (सं) ना. — निंदा; उपहास; चेष्टा; पोरकटपणा; टिंगल.

अपन्हव (न्हुति) (असंरुद्ध) (सं) ना. — झाकण; काव्यांतील एक अलंकार; नकार.

अपांसुले (असंरुद्ध) (सं) ना. — निर्मला; पतिव्रता; परिशुद्ध स्त्री.

अपाकृत (असंरुद्ध) (सं) वि. — तिरस्कृत; हकललेलें; रुंद.

अपांग (असंरुद्ध) (सं) ना. — अंगहीन; अपंग; कटाक्ष; दृष्टिक्षेप; काणाडोळा.

अपात्यय (असंरुद्ध) (सं) ना. — ज्ञानाकडे डोळेझांक; ज्ञान दृष्टिआड करणें.

अपात्र (असंरुद्ध) (सं) वि. — अयोग्य; अपुरे; अपूर्ण.

अपादान (असंरुद्ध) (सं) ना. — दूरीकरण; वियोग; पंचमी विभक्तीचा अर्थ.

अपान (असंरुद्ध) (सं) ना. — पंचप्राणांतील एक प्राण.

अपामार्ग (असंरुद्ध) (सं) ना. — आघाडा वनस्पति; वायकांच्या केसांचीं अंग्रे; मोक्ष; मुक्ति.

अपाय (असंरुद्ध) (सं) ना. — हानी; दुःख; ठणका; अकल्याण; मरण.

अपार (अपार) (सं) वि. - विशाल; पुष्कल; अमर्याद; पार नसलेले.

अपार्थ (अपार्थ) (सं) वि. - निरर्थक; असत्य; विपरीत अर्थाचे.

अपावृत (अपावृत) (सं) वि. - उघडे; उघडलेले; खुले; आवरण काढलेले.

अपाश्रय (अपाश्रय) (सं) ना. - आश्रयहीन; कुंपण; काटे.

अपासंग (अपासंग) (सं) ना. - दडपण.

अपि (अपि) (सं) अ. - समीप; तथापि.

अपि (पिपि) मे (अपि [पि] ग) (क) ना. - आनंद; मिलाप; एक जूट.

अपिधान (अपिधान) (सं) ना. - झाकण; आवरण; दादरा.

अपुत्र (अपुत्र) (सं) वि. - निपुत्रिक; निर्वंश; कुपुत्र.

अपूप (अपूप) (सं) ना. - मांडा; धारगा; अंबोळी; धिरडे; पक्वान्न; गोड खाद्य; अनरसा.

अपेक्षे (अपेक्षे) (सं) ना. - इच्छा; आकांक्षा.

—इसु (—असु) (क) धा. - इच्छिणें; अपेक्षा करणें; वांछिणें.

अपेत (अपेत) (सं) वि. - सुटका झालेले; गमावलेले; नाश पावलेले.

अपेय (अपेय) (सं) वि. - न पिण्यासारखें; पिण्याला निषिद्ध —पान (—अन) (सं) ना. - निषिद्ध पेय पिणें.

अपोलो (अपोलो) (अ. दे.) ना. - ग्रीकाची सूर्यदेवता; सुंदर पुरुष.

अपोह (अपोह) (सं) ना. - संशयनिवारण.

अप्य (अप्य) (क) ना. - पिता, वडील; बाप.

अप्यट (अप्यट) (क) वि. - शुद्ध; निर्मल; निर्मल; कोरे.

अप्यणे (अप्यणे) (क) ना. - आज्ञा; हुकूम; निरोप.

अप्यंत (अप्यंत) (क) ना. - संभावित, शिष्ट सभ्य.

अप्यंते (अप्यंते) (क) अ. - शक्य तेवढें; असेल तितकें; असें

अप्ययिसु (अप्ययिसु) (क) धा. - आलिंगणे; मिठी मारणें; गळ्यांत गळा घालणें.

अप्यरि (ळि) सु (अप्यरि [ळि] सु) (क) ना. - आपटी;

कुस्करा; झटका. (क) धा. हापटणें; उचलून आपटी देणें.

अप्यतपि (अप्यतपि) (क) अ. - चुकूनमाकून; रानमाळीं.

अप्यु (प्युगे) (अप्यु [प्युगे]) (क) ना. - आलिंगन; आठीमिठी.

—इसु (—असु) (क) धा. - आलिंगणे; मिठी मारणें; आठीमिठी घालणें.

अप्युगे (अप्युगे) (क) धा. - अंगीकरणें; आलिंगणें.

अप्येसु (अप्येसु) (क) धा. - आलिंगणें; मिठी मारणें.

अप्रकाश (अप्रकाश) (सं) ना. - अप्रसिद्धी; काळोख.

अप्रकाशित (अप्रकाशित) (सं) वि. - अप्रसिद्ध.

अप्रगल्भ (अप्रगल्भ) (सं) वि. - अज्ञान; अप्रौढ; अपक्व.

अप्रति (तिम) (अप्रति [तिम]) (सं) वि. - अजोड; अद्वितीय; अनुपम.

अप्रतिभ (अप्रतिभ) (सं) वि. - प्रतिभा नसलेला; भ्यालेला; भयभीत; दूरदृष्टी नसलेला.

अप्रतिरथ (अप्रतिरथ) (सं) ना. - शूर; योद्धा.

अप्रतिष्ठे (अप्रतिष्ठे) (सं) ना. - अपकीर्ति; अपमान; हीनगुण.

अप्रतीति (अप्रतीति) (सं) ना. - कुप्रसिद्धि; दुर्लौकिक; अनुभवशून्यता.

अप्रधान (अप्रधान) (सं) वि. - गौण; अप्रमुख.

अप्रबुद्ध (अप्रबुद्ध) (सं) वि. - सुर्व; अज्ञान; मूढ.

अप्रयोजक (अप्रयोजक) (सं) वि. - निरुपयुक्त; निरर्थक; अकारण.

अप्रलंब (अप्रलंब) (सं) वि. - चपल; तीव्रगतीचा; चंचल.

अप्रस्तुत (अप्रस्तुत) (सं) वि. - असंबद्ध; असुरत्य; वेगळा; बाहेरचा; अयोग्य; अप्रासंगिक; अप्राकृत.

अप्राकृत (अप्राकृत) (सं) वि. - प्राकृत नसलेले; असामान्य; अप्रासंगिक.

अप्रामाणिक (अप्रामाणिक) (सं) वि. - प्रामाणिक नसलेला; अविश्वासु; मरंवसा ठेवण्यास अपात्र.

अप्रिय (अप्रिय) (सं) वि. - प्रेम नसलेला; मनाला न येणारा तिरस्कृत; नापसंत.

(सं) ना. - वैरी; शत्रु.

अप्सरस् (अप्सरस्) (सं) ना. - देवता स्त्री; अप्सरा; सूर्यलोकीची नर्तकी.

अफल (अफल) (सं) वि. - निष्फल; नापीक; पडीक; माळ.

अफीमु (अफीमु) (अ. दे.) ना. - अफू; एक अमली पदार्थ.

अवद्ध (अवद्ध) (सं) वि. - चुकलेले; मूर्खपणाचें; अनिर्बद्ध; खोटे; अपप्रचाराचें; विसंगत.

अबाध (अबाध) (सं) वि. - स्वतंत्र; स्वैर; मोकाट; अनिर्बंध.

अबुज (अबुज) (क) ना. - अब्ज; कमळ.

अबुदि (अबुदि) (क) ना. - समुद्र; अब्धि.

अबुध (अबुध) (अबुध [अबुध]) { सूर्ख; अज्ञान; अज्ञानी.

अबोध (अबोध) (सं) ना. -

अब्जिनि (अब्जिनि) (सं) ना. - कमलिनी; कमलसरोवर.

अब्जासन (अब्जासन) (सं) ना. - ब्रह्मा; विष्णु.

अब्जासने (अब्जासने) (सं) ना. - लक्ष्मी; कमलासना.

अब्जोदर (अब्जोदर) (सं) ना. - विष्णु.

अब्जोद्भव (अब्जोद्भव) (सं) ना. - ब्रह्मा.

अब्द (अब्द) (सं) ना. - दग; संवत्सर; वर्ष.

—वाहन (—वाहन) (सं) ना.—शिव.
 —सार (—सार) (सं) ना.—कापूर; कर्पूर.
 अधिव (अधि) (सं) ना.—समुद्र; शुद्धज्ञान; नेति.
 —ज (—ज) (सं) ना.—चंद्र; रत्न.
 —सार (—सार) (सं) ना.—मोती.
 अधिवनवनीत (अधिवनवनीत) (सं) ना.—चंद्र.
 अधिष (अधि) (सं) ना.—वरुण देव; पञ्चनयदेवता.
 अधिषयन (अधिषयन) (सं) ना.—विष्णु.
 —(शायी) (—शायी) (सं) ना.—विष्णु.
 अव्वर (अध्वर) (क) ना.—उच्चध्वनि, आरडाओरडा; शंख, गोंधळ, बाँव.
 —इसु (—इसु) (क) धा.—शंख मारणें; गोंधळ माजविणें; आरडाओड करणें.
 अधि (अधि) (क) ना.—जलपात; प्रपात; धबधबा; पाणलोट.
 अव्वे (अधि) (क) ना.—आई; माता; माय; अंबा.
 अव्वहण्यं (अध्वहण्यं) (सं) अ.—पापकृति.
 अभक्त (अधक्त) (सं) ना.—श्रद्धा नसलेला; अश्रद्ध; अभाविक.
 —इ (—इ) (सं) ना.—अविश्वास; अश्रद्धा.
 अभंगुर (अधंगुर) (सं) वि.—शाश्वत; अविनाशी; स्थिर; नाश नसलेला.
 अभय (अधय) (सं) ना.—निर्मय; सुरक्षिततावचन; संरक्षण.
 —हस्त (—हस्त) (सं) ना.—आशिर्वाद; संरक्षण.
 —प्रद (—प्रद) (सं) वि.—अभय देणारा.
 संरक्षण देणारा.
 अभव (अधव) (सं) ना.—अजन्मा; शिव; रुद्र; दुर्दैवी; जैन नसलेला.
 अभ्राजन (अध्राजन) (सं) वि.—अपात्र; अयोग्य.
 अभि (अधि) (सं) अ.—वर; आजुबाजूला; समोर; पुढें; कडे; करितां; अधिक.
 अभिख्या (ख्ये) (अधिख्या) (सं) ना.—नांव; प्रसिद्धि. कीर्ति.
 अभिगमन (अधिगमन) (सं) ना.—जवळ जाणें; सामोरे होणें. स्वागत.
 अभिवात (अधिवात) (सं) ना.—मार; चोप; हानी; जलम; विघ्न.
 —इ (—इ) (सं) ना.—घातक; द्वेषी; पेव.
 अभिघार (अधिघार) (सं) ना.—तृप; अन्नशुद्धि; घृत.
 अभिचर (अधिचर) (सं) ना.—सेवक; चाकर. नोकर.
 अभिचार (अधिचार) (सं) ना.—अन्याय; अविश्वास दर्शन; इंद्रजाल; जारणमारण; चेदुक; करणी.
 —इ (—इ) (सं) ना.—जादूगार; गारुडी.

अभिजन (अधिजन) (सं) ना.—वंश; जाति; पक्ष.
 अभिजात (अधिजात) (सं) वि.—कुलीन; संपन्न; श्रेष्ठ; मधुर; सुंदर; पंडित; विद्वान्; परिशुद्ध.
 अभिजित् (तु) (अधिजित् [तु]) (सं) ना.—शुभ नक्षत्र; मध्यान्ह; चंद्रपनि.
 —मुहूर्त (—मुहूर्त) (सं) ना.—शुभसमय; सुवेळ; शकुन; मध्यान्हीचा मुहूर्त.
 अभिज्ञ (अधिज्ञ) (सं) ना.—पंडित; ज्ञानी; सुजाण.
 अभिज्ञान (अधिज्ञान) (सं) ना.—जाणीव; स्मरण; खूण; अनुभव; गळ.
 अभिधान (अधिधान) (सं) ना.—नांव; भाषण; शब्द; अर्थ; निघंटु; कीर्ति; प्रकाश.
 अभिधे (अधिधे) (सं) ना.—ध्वनि; नाद; शब्दशक्ति; शक्यार्थ.
 अभिधेय (अधिधेय) (सं) ना.—नाम; नांव.
 अभिनव (अधिनव) (सं) वि.—नवीन; नूतन.
 अभिनिवेश (अधिनिवेश) (सं) ना.—निश्चय; ममता; प्रीति; जुळवणूक; समावेश.
 अभिनीत (अधिनीत) (सं) वि.—अलंकृत; समीपगत.
 अभिन्न (अधिन्न) (सं) वि.—समान; एकरूप; व्यत्यास नसलेले.
 अभिप्राय (अधिप्राय) (सं) ना.—भाव; उद्देश; ज्ञान; ध्येय. मत.
 अभिभव (अधिभव) (सं) ना.—पराभव; अपमान; अयश; तिरस्कार, अभिवृद्धि; उन्नति; विकास.
 अभिभावि (अधिभावि) (सं) ना.—जयशालित्व; गौरव; आदर.
 अभिभू (अधिभू) (सं) धा.—पराजित होणें; हीन स्थितीला जाणें; दिवाळे निघणें.
 (सं) ना.—काशीराजाची कन्या.
 अभिभूत (अधिभूत) (सं) वि.—पराजित; अपमानित; हीन.
 अभिमत (अधिमत) (सं) ना.—संमती; कबुली; पसंती; आशा; आशय.
 अभिमंत्रण (अधिमंत्रण) (सं) ना.—आमंत्रण; स्वागत; कृपायाचना.
 अभियोग (अधियोग) (सं) ना.—हल्ला; आक्रमण; चढाई. भांडण; निंदा; दुरुत्तर; अपसिद्धांत.
 —इ (—इ) (सं) ना.—हल्लेखोर; चढाई करणारा.
 अभिरक्षण (अधिरक्षण) (सं) ना.—संरक्षण.
 अभिरंजक (अधिरंजक) (सं) ना.—परम सौंदर्य; कांति.
 अभिरंजने (अधिरंजने) (सं) ना.—भलाई; चांगलेपणा; संतोष.
 अभिराम (अधिराम) (सं) वि.—सुंदर; मनोहर; आल्हादक.
 (सं) ना.—सौख्य; आल्हाद.
 अभिरुचि (अधिरुचि) (सं) ना.—इच्छा; आसक्ति; रुचि; प्रकाश; आशा.

अभिरूप (अभि०रूप) (सं) वि. — शोभेसा; साजेसा; मनोहर;
(सं) ना. — विद्वान्; नकल; प्रतिकृति.
अभिलषित (अभि०लषि०) (सं) वि. — इच्छित; मागितलेला.
(सं) ना. — इच्छा; आकांक्षा. वासना.
अभिलाष (अभि०लाष) (सं) ना. — इच्छा; आशा; लोभ; प्रीति.
अभिवंचिसु (अभि०वंचि०सु) (क) धा. — फसविणें. ठकविणें
अभिवंदन (ने) (अभि०वन्दन [नं]) (सं) ना. नमस्कार,
सन्मान; आदर.
अभिवर्णिसु (अभि०वर्णि०सु) (सं) धा. — विवेचन करणें; उत्तम
वर्णन करणें.
अभिवाद (दन) (अभि०वाद [दं]) (सं) ना. — नमस्कार;
प्रणिपात; नमन; पाठिबा.
अभिवाद्य (अभि०वाद्य) (सं) वि. — वंदनीय; नमस्कारार्ह; पूज्य.
अभिव्यक्त (अभि०व्यक्त) (सं) वि. — स्पष्ट, खुलासेवार.
— इ (—उ) (सं) ना. — स्पष्टता; खुलासा.
अभिशाप (अभि०शाप) (सं) ना. — दुःशाप; आळ; ठपका; आरोप
तळतळाट.
अभिषंग (अभि०षंग) (सं) ना. — शाप; पराजय; शपथ;
ऐक्य; तिरस्कार; निंदा.
अभिषव (अभि०षव) (सं) ना. — अभिषेक; शुद्धिकरण; यज्ञस्नान;
धार्मिक स्नान; सोमरस काढणें.
अभिषिक्त (अभि०षिक्त) (सं) वि. — अभिषेक झालेला; संस्कार-
पूर्वक स्थापलेला.
अभिषेचन (अभि०षेचन) (सं) ना. — अभिषेक; संस्कार.
अभिष्वंग (अभि०ष्वंग) (सं) ना. — अतिप्रेम; श्रेष्ठता.
अभिष्वंद (स्वंद) (अभि०ष्वंद [स्व०दं]) (सं) ना. — गळती;
झिरपणें; झरा; वर्षाव.
अभिसंधि (अभि०संधि) (सं) ना. — मिलाप; जम; मेळ; फसवणूक;
अभिसर (रण) (अभि०सर [रं]) (सं) ना. — वाताहत; पीछेहाट.
अभिसार (अभि०सार) (सं) धा. — प्रियकर; प्रेमानें, जवळ
जाणें.
अभिसारिके (अभि०सारिके) (सं) ना. — संकेतस्थळीं प्रियाकडे
जाणारी स्त्री.
अभिहति (अभि०हति) (सं) ना. — मार; धक्का; जखम; तडाखा;
चपेटा; थप्पड.
अभिहार (अभि०हार) (सं) ना. — हल्ला; युद्धसिद्धता; श्रम;
थकवा; प्रयत्न.
अभिहित (अभि०हित) (सं) वि. — निरोपित; कथित; सांगितलेलें;
स्पष्ट केलेलें.
अभि (भीक) (अभि० [भीक]) (सं) वि. — प्रिय; कामुक; निर्भय;
निडर.

अभीक्षण (अभि०क्षण) (सं) वि. — प्रतिमुखावलोकन; त्याकडे;
पाहणे; दृष्टिक्षेपण.
अभीक्ष्ण (अभि०क्ष्ण) (सं) अ. — वारंवार; पुनःपुनः सदाकदा.
अभीप्सित (अभि०प्सित) (सं) वि. — इच्छित; अपेक्षित; मागि-
तलेलें; याचित.
अभीर (अभि०र) (सं) ना. — गौळी; गौल; वैदु; गवळी; अहीर.
अभीरु (अभि०रु) (सं) वि. — धीट; धीराचा; धटिंगण; दांडगा;
घडमुट.
अभीष्ट (अभि०ष्ट) (सं) वि. — अपेक्षित; इच्छित; इप्सित; स्वीकार्य;
स्वीकृत.
(सं) ना. — इच्छा, अपेक्षा; आशा; प्रेम.
अभूत (अभि०भूत) (सं) वि. — अस्तित्वशून्य; असत्य.
— पूर्व (—पूर्व) (सं) वि. — पूर्वी न झालेला; पूर्वी
न घडलेला.
अभेद (अभि०भेद) (सं) ना. — भेदभावशून्यत्व; एकरूपता;
सारस्वपणा.
अभेद्य (अभि०भेद्य) (सं) वि. — न फोडतां येणारे; अविस्मरणीय.
अभ्यंग (अभि०भ्यंग) (सं) ना. — तैलस्नान; मालिश; मर्दन;
अभंजन (अभि०भंजन) (सं) ना. — तैलस्नान; मालिश; मर्दन;
उठणें लावणे.
अभ्यंतर (अभि०भ्यंतर) (सं) वि. — आंतील; सलग्गीचें; संघर्षकारक.
अभ्यर्चन (अभि०भ्यर्चन) (सं) ना. — आदरसत्कार; पूजा; सत्कार.
अभ्यर्हित (अभि०भ्यर्हित) (सं) वि. — अतिगौरवित; मान्य.
अभ्यवहार (अभि०भ्यवहार) (सं) ना. — पोटापुरते खाणें; वर्णित;
तनुनिर्वाहाय सेवन; देहधारणेसाठीं खाणें.
अभ्यस्त (अभि०भ्यस्त) (सं) वि. — पठित; तोंडपाठ; परिचित;
मिळून केलेले.
अभ्याकुल (अभि०भ्याकुल) (सं) वि. — अत्यंत जड; अमर्याद;
थकलेला.
अभ्यागत (अभि०भ्यागत) (सं) ना. — अतिथि; पाहुणा; अनिमंत्रित.
आगांतुक; आगतुक.
(सं) वि. — जवळ आलेला; आलेला.
अभ्युत्थान (अभि०भ्युत्थान) (सं) ना. — सादर स्वागत; उठून
सामोरें जाणें; ताजीम देणें; खडी ताजीम.
अभ्युदय (अभि०भ्युदय) (सं) ना. — अभिवृद्धि; आनंद; सुख; प्रगति.
अभ्र (अभि०) (सं) ना. — मेघ; ढग; आकाश; वातावरण; डोळा.
अभ्रक (अभि०भ्रक) (सं) ना. — दगड; अभ्रक (वट्ट पारा).
अभ्रकेश (अभि०भ्रकेश) (सं) ना. — शिव. भुरक्या केसाचा.
अभ्रकष (अभि०भ्रकष) (सं) वि. — गगनचुंबी, आकाशाला
मिडणारे.

अभ्रग (अभ्रग) (सं) ना. - पक्षी; विहंगम; गगनविहारी.
 अभ्रमणि (अभ्रमणि) (सं) ना. - सूर्य; प्रभाकर; भास्कर.
 अभ्रमातंग (अभ्रमातंग) (सं) ना. - ऐरावत; पांडरा
 हत्ती; इंद्राचा हत्ती.
 अभ्रमु (अभ्रमु) (सं) ना. ऐरावती; हत्तीण; पांडरी हत्तीण,
 इंद्राची हत्तीण.
 अम (मु) कु (अम [मु] कु) (क) धा. - दडपणें; जोरानें
 दावणें; जोरानें ढकलणें.
 अमटी (टी) (अमटी [टी]) (क) ना. - आमटी; सांवारे;
 कालवण; कोरड्याशी; व्यंजन पदार्थ; तोंडी लावणें.
 अमत (अमत) (सं) ना. - रोग; आळस; मरण; वेळ.
 अमत्र (अमत्र) (सं) ना. - अर्थ; अर्थपात्र; पात्र.
 अमत्सर (अमत्सर) (सं) वि. - उदार; पोटदुःखी नसलेले.
 अमुष्ट.
 अमंद (अमंद) (सं) वि. - सशक्त, चपल, मोठें; महत्त्वपूर्ण;
 जास्तीचें.
 अमर (र) (अमर [र]) (क) धा. - जमवून घेणें; मिसळणें;
 पाहणें; मान्य करणें; धावून जाणें; एकत्रित करणें; गोळा
 करणें.
 अमर (अमर) (सं) ना. - देवता; चिरंजीव; मरण नसलेला;
 सेने; चांदी.
 अमरकुज (अमरकुज) (सं) ना. - कल्पवृक्ष; देवतरु;
 अतिविस्तीर्ण वृक्ष; देवदार.
 अमरकोश (अमरकोश) (सं) ना. - अमरसिंहानें लिहिलेला
 संस्कृत कोश; निघंटु.
 अमरगंगे (अमरगंगे) (सं) ना. - स्वर्गंगा; देवगंगा नदी.
 अमरगुरु (अमरगुरु) (सं) ना. - बृहस्पति; देवगुरु.
 अमरत्व (अमरत्व) (सं) ना. - देवत्व; मुक्ति; अमरपट्टा.
 अमरधेनु (अमरधेनु) (सं) ना. - कामधेनु; कल्पदुहा;
 इच्छा तृप्त करणारी गाय.
 अमरनागेंद्र (अमरनागेंद्र) (सं) ना - ऐरावत.
 अमरपति (अमरपति) (सं) ना - देवेंद्र; देवांचा राजा; इंद्र.
 अमरेंद्र (अमरेंद्र) (सं) ना - देवेंद्र; देवांचा राजा; इंद्र.
 अमरमुनि (अमरमुनि) (सं) ना - नारद; देवकृषि.
 अमराचल (अमराचल) (सं) ना - देवगिरी; मेरुपर्वत.
 अमरारि (अमरारि) (सं) ना - देवशत्रु; राक्षस; असुर.
 अमरावति (अमरावति) (सं) ना - देवलोक; इंद्राची राजधानी.
 अमरी (अमरी) (सं) ना. - देवता; स्त्री.
 अमरिके (अमरिके) (क) ना. - आलिंगन; मिलाप; योग्यता.
 अमरिसु (अमरिसु) (क) धा. - मिळविणें; संपादणें; गोळा
 करणें; पसरविणें.

अमर्चु (अमर्चु) (क) धा. - करकचून बांधणें; आवळणें;
 कांढणें; दडपणें; रेटणें.
 अमर्त्य (अमर्त्य) (सं) ना. - अमर देवता; न मरणारे.
 अमर्त्यमार्ग (अमर्त्यमार्ग) (सं) ना - देवतांचा मार्ग;
 आकाश; नभ.
 अमर्दपु (अमर्दपु) (क) धा. - दढालिंगन देणें; मिठी
 मारणें; आटिमिठी घालणें.
 अमर्दु (अमर्दु) (क) ना. - अमृत; अमरसुधा; संजीवनी;
 दूध; मोक्ष.
 अमर्दुगदिर (अमर्दुगदिर) (क) ना - अमृतकिरण; चंद्र.
 अमर्दुणि (अमर्दुणि) (क) ना. - अमृतप्राशिनी देवता.
 अमर्दुवेण (अमर्दुवेण) (क) ना - मोक्षांगना; पावती.
 अमर्ष (पर्षण) (अमर्ष [पर्षण]) (सं) ना. - क्रोध; कोप; राग;
 पोटदुखी, हट्ट.
 अमल (अमल) (सं) वि. - निर्मल; शुद्ध; स्वच्छ; पांढरे.
 चकचकीत; तेजस्वी.
 अमलिन (अमलिन) (सं) वि. - अचूक; सारखे; जमणारे.
 अमलु (अमलु) (क) ना. - धुकें; कैफ; निशा; गुंगी; मादक
 पदार्थ.
 अमळ (अमळ) (क) ना. - जोर; दुसरा; जोडीदार; साथीदार.
 अमळर (अमळर) (क) ना. - आवळेजावळें; आश्विनी देवता.
 अमळदलेवकि (अमळदलेवकि) (क) ना - दोन डोक्याचा
 प्राणी; द्विशिर.
 अमळवकि (अमळवकि) (क) ना. चक्रवाक् पक्षी; वाघूळ.
 अमा (अमा) (सं) अ. - एकत्र; जवळचा; सन्निध.
 अमात्य (अमात्य) (सं) ना. - मंत्री; प्रधान; समीपस्थ; जवळ
 असलेला.
 अमानतु (अमानतु) (अ. दे) ना - ठेव; विश्वासानें ठेवलेली
 वस्तु; ओलीस ठेवलेली वस्तु.
 अमानस्य (अमानस्य) (सं) ना. - दुःख, ठणका; कळ.
 अमान्य (अमान्य) (सं) वि - मान्य नसलेले, नाकबूल;
 नापसंत.
 अमावसु (अमावसु) (सं) ना - उर्वशी पुरुषा यांचा पुत्र;
 विजय.
 अमावास्ये (अमावास्ये) (सं) ना - कृष्णपक्षाची शेवटची
 तिथी; अमोशा; आवस.
 अमित (अमित) (सं) वि. - पुष्कळ; विपुल; अमर्याद; अमाप;
 न बांधलेलें; न मापलेलें; न मोजलेलें.
 अमितगति (अमितगति) (सं) वि - अमर्याद गति असलेला;
 मनोजव; वायुवेगी.
 (सं) ना. - एक जैन कथाकार.

अमीक्षे (अमीक्षे) (सं) ना. कढवलेलें लोणी; तूप.
 अमीर (अमीर) (अ. दे.) ना. - सरदार; मोठा मनुष्य; श्रीमंत.
 अमुक्त (अमुक्त) (सं) वि. - परतंत्र; मोकळा नसलेला, आधीन.
 अमुत्र (अमुत्र) (सं) अ. - परलोकी; स्वर्ग.
 अमूर्त (अमूर्त) (सं) वि. - डोळ्यांना न दिसणारे; निराकार.
 अमृतकर (किरण) (अमृतकर [किरण]) (सं) ना. - चंद्र.
 अमृततरंगिणि (अमृततरंगिणी) (सं) ना. - चांदणें;
 चंद्रप्रकाश; चंद्रिका.
 अमृतांगने (अमृतांगने) (सं) ना. - मोक्षांगना; पार्वती.
 अमृतांध (अमृतांध) (सं) ना. - अमृत भक्षिणारी देवता.
 अमृतान्न (अमृतान्न) (सं) ना. - अमृताहारी देवता;
 अमृताशनि.
 अमृतांशु (अमृतांशु) (सं) ना. - चंद्र; सुधाकर.
 अमे (अमे) (क) अ. - कनड निषेधार्थक प्रत्यय.
 अमेध्य (अमेध्य) (सं) ना. - मल; दुर्गंधि; ठार मारण्याला
 अयोग्य.
 अमेय (अमेय) (सं) ना. - अमाप; मोक्षांत न येणारे.
 अमोघ (अमोघ) (सं) वि. - व्यर्थ न गेलेले; सुफलित;
 यशस्वी; अचूक.
 अमौल्य (मौलिक) (अमौल्य) (अमौल्य) (सं) वि. -
 किंमतवान; अमूल्य; किमती.
 अंपक (अंपक) (सं) ना. - पाठवणी; निरोप समारंभ,
 बोलवण.
 अंब (अंब) (सं) ना. - बाप; वडील; डोळा.
 अंबक (अंबक) (सं) ना. - डोळा; तांबे; वडील.
 अंबर (अंबर) (सं) ना. - वस्त्र; वातावरण; आकाश; कापूस.
 अंबरमणि (अंबरमणि) (सं) ना. - सूर्य; दिवाकर; भास्कर;
 गगनमणि.
 अंबरीष (अंबरीष) (सं) ना. सूर्य; दिनेश, सूर्यवंशी; राजा;
 शिव; विष्णु; युद्ध.
 अंबल (अंबल) (सं) ना. - चावडी; कचेरी; सार्वजनिक
 बैठकीचें ठिकाण; अड्डा.
 अंबा (अंबा) (सं) ना. - आई; दुर्गा; काशीराजाची कन्या;
 'हंवरणें.
 अंबाकांत (अंबाकांत) (सं) ना. - दुर्गापति; शंकर.
 अंबारी (अंबारी) (क) ना. - हत्तीवरील आसन; हौदा; चौकी.
 अंबालिके (अंबालिके) (सं) ना. - विचित्रवीर्याची पत्नि.
 काशीराजाची तृतीय पुत्री.
 अंबि (अंबि) (क) ना. डोण; होडी; नाव.
 अंबिग (अंबिग) (क) ना. - नावाडी; होडी चालवणारा.
 वरहे मारणारा.

अंबिका (अंबिका) (सं) ना. - आई; दुर्गादेवी; पार्वती; काशी
 राजाची दुसरी मुलगी.
 अंबिकारमण (अंबिकारमण) (सं) ना. - शंकर; शिव.
 अंबिरिचिड्ड (अंबिरिचिड्ड) (क) धा. - धार धरणें; तीरासारखी
 उडी मारणें; धार ओतणें.
 अंबिल (अंबिल) (सं) ना. - गंजी; लापशी; अंबिल.
 अंबु (अंबु) (सं) ना. - पाणी; बाण; वाळवण; फाडणूक; देणगी.
 अंबुचर (अंबुचर) (सं) ना. - जलचर प्राणी.
 अंबुवाह (अंबुवाह) (सं) ना. - टगा; जलद; मेघ.
 अंबुगार (अंबुगार) (सं) ना. - धनुर्धर; धनुर्विद्या प्रवीण.
 अंबुज (अंबुज) (सं) ना. - कमळ; ब्रह्मदेव.
 अंबुजांबक (अंबुजांबक) (सं) ना. - कमलासारखे डोळे
 असलेला; विष्णु; कमलनेत्र.
 अंबुजारि (अंबुजारि) (सं) ना. - कमलवैरी; चंद्र.
 अंबुजासन (अंबुजासन) (सं) ना. - कमल ज्याचें आसन
 आहे असा; ब्रह्मदेव.
 अंबुजोदर (अंबुजोदर) (सं) ना. - विष्णु; पद्मनाभ;
 कमलनाभी.
 अंबुद (अंबुद) (सं) ना. - जलद; मेघ; आकाश.
 अंबुदरथ (अंबुदरथ) (सं) ना. - इंद्र; मेघारूढ इंद्र.
 अंबुधर (अंबुधर) (सं) ना. - टगा; मेघ.
 अंबुधि (निधि) (अंबुधि [निधि]) (सं) ना. - समुद्र; सागर;
 पाण्याचा साठा.
 अंबुरुह (अंबुरुह) (सं) ना. - कमळ; जलज; सरोरुह.
 अंबुवीड्ड (अंबुवीड्ड) (क) ना. - भाता; तुणीर; बाणकोप
 अंबे (वा) (अंबे [वा]) (क) ना. - आई; आजी; पार्वती.
 अंबेगालु (अंबेगालु) (क) धा. - रांगणे; गुडवे व हात
 टेकून सरकणें.
 अंबेरु (अंबेरु) (क) ना. - बाणानें झालेली जखम.
 अंभ (भस्) (अंभ [भस्]) (सं) ना. - पाणी; जल; नीर.
 अंभोज (अंभोज) (सं) ना. - कमळ; जलज.
 अंभोद (अंभोद) (सं) ना. - मेघ; पाऊस देणारा.
 अंभोधि (निधि) (अंभोधि [निधि]) (सं) ना. - समुद्र; सागर.
 अम्म (अम्म) (क) ना. - मातापिता.
 अम्मु (अम्मु) (क) धा. - समर्थ होणें; धैर्य धरणें, अनुमति
 देणें; इच्छिणें; दिलासा देणें; आश्वासणें.
 अम्लान (अम्लान) (सं) वि. - ताजे; स्वच्छ; न कोमेजलेले;
 निर्माल्य न झालेले; सतेज.
 अय (अय) (सं) वि. - जाणारे, हलणारे.
 (सं) ना. - सुदैव; पूर्वजन्माचें सौभाग्य; सत्कर्म;
 पूर्वसुकृत.

अयत्नं (अय्यत्तुं) (सं) अ. - अनायासें; सहज; प्रयत्नावांचून
अयन (अय्यन्न) (सं) ना. - गमन; आगमन; मार्ग; स्थळ;

दृश्य; डोळा; उद्देश, लक्ष्य.

अयस् (अय्यस्) (सं) ना. - लोखंड; पोलाद.

अयस्कांत (अय्यस्कांत) (सं) ना. - लोहचुंबक; परिस.

अयाचित (अय्यचित्त) (सं) वि. - अप्रामाणिक; न मागितलेलें;

अयुक्त (अय्युक्त) (सं) वि. - अयोग्य; न जुंपलेलें. न जोडलेलें.

अयुत (अय्युत) (सं) वि. - दहा हजार; दशसहस्र; एकरूप न झालेलें; न मोजलेलें.

अयोनिजे (अय्योनिजे) (सं) ना. - स्त्रीगर्भांतून न जन्मलेली;

स्वयंभु; सीतादेवी.

अयोमय (अय्योमय) (सं) वि. - लोखंडाचे; लोहमय;

केवळ लोखंडी.

अयोमुख (अय्योमुख) (सं) ना. - बाण; पहार. लोखंडी आयुध.

अयक्लि (अय्यक्लि) (क) ना. - मेघ; हिम; धुके.

अयक्लिबेष्ट (अय्यक्लिबेष्ट) (क) ना. - हिमालय; हिमाचल.

अयक्लि कुवरि (अय्यक्लि कुवरि) (क) ना. - पार्वती, हिमालय कन्या.

अय्तरु (अय्यत्तरु) (क) धा. - येणें; बाकी.

अय्दु (अय्यदु) (क) धा. - मरणें; जाणें; मिळणें; सारखें करणें.
(क) ना. - संख्या; पांच.

अय्दिसु (अय्यदिसु) (क) धा. - जमणें; सारखें करणें.

अय्दे (अय्यदे) (क) अ. - चांगल्या रीतीनें; उत्तम प्रकारें.

(क) ना. - सौभाग्यवती; सुमंगला; पति असलेली.

अय्देमिनुगु (अय्यदेमिनुगु) (क) ना. - मांगल्य;
ताळतंत्र.

अय्मोगु (अय्यमोगु) (क) ना. - पंचमुखी शिव; पंचानन.

अय्यरु (अय्यरु) (क) वि. - पंचजन

अय्य (अय्य) (क) ना. - आर्य; पिता; विद्यागुरु; मालक.

अय्यतन (अय्यतन) (क) ना. - मालकी; स्वामित्व;

जंगमोपनयन; बालजंगमदीक्षाविधि.

अय्यलु (अय्यलु) (क) ना. - भीति; गलबा; कालवा; गडबड.

अय्यवर् (अय्यवर्) (क) ना. - पांच जण.

अय्यवाय् (अय्यवाय्) (क) ना. - सिंह.

अय्यसले (अय्यसले) (क) अ. - नाही का? बहादूर; बापरे;
वाहवा.

अय्यसु (अय्यसु) (क) वि. - इतकें.

अर (अर) (क) ना. - कानस; तांदूळ रोळून खडा काढणे;

‘अरस’चे संक्षिप्त रूप;

(सं) ना. - चाकाचा अरा; पाय; यम; अर्ध दुष्काळ.

अरक (अरक) (क) ना. - रोळा; तांदळांतील पाण्यात राहिलेले
खडे. ‘अर’ पहा.

अरकुडि (अरकुडि) (क) ना. - राजघराणें; राजवंश.

अरके (अरके) (क) ना. - अर्धा भाग; तुकडा; भाग; फाक;
हुडकणें; शोध.

अरगिळि (अरगिळि) (क) ना. - श्रेष्ठ जातीचा पोपट; राघू.

अरगीळ् (अरगिळ्) (क) ना. - चाकाचा दाता;

अरगु (अरगु) (क) धा. - जीर्ण होणे; वितळणें.

(क) ना. - लाख; ठसा; लाक्षा; मुद्रा.

अरगुलि (अरगुलि) (क) ना. - धर्मद्रोही; शिकारी.

अरगुवर (अरगुवर) (क) ना. - राजकुमार; राजपुत्र; धर्मवीर;
युधिष्ठिर.

अरचु (अरचु) (क) धा. - ओरडणें; शंख करणें; चोळणे;
घासणें.

अरजस् (अरजस्) (सं) ना. - देवयानी; विटाळ न गेलेली स्त्री.

अरण (अरण) (क) ना. - अहेर; लग्नकार्यातील मानपान;

वस्त्राभरण.

अरणि (अरणि) (सं) ना. - यज्ञातील समिधा; अश्वत्थाचे लाकूड;
यज्ञाभि उत्पन्न करण्याचें पिंपळाचें लाकूड.

अरणे (अरणे) (क) ना. - सरडा; नागीण; विपजंतु.

अरण्यक (अरण्यक) (सं) ना. - अरण्यांत लिहिलेले धर्मग्रंथ;
आरण्यक.

अरण्यानि (अरण्यनि) (सं) ना. - घनदाट जंगल; विशाल वन.

अरत (अरत) (सं) वि. - अप्रिय; प्रीति नसलेले; लक्ष नसलेले.
(सं) ना. - दळण; खलन.

अरति (अरति) (सं) ना. - दुःख; अतृप्ति; उदासीनता; कंटाळा;
अप्रीति.

अरदळ (दाळ) (अरदळ [दाळ]) (क) ना. - हरताळ; पिवडी.

अरनारि (अरनारि) (सं) ना. - अर्धोगरोग; एका बाजूचा पक्षाघात.

अरबु (अरबु) (क) ना. - दुष्काळ; अभाव; महागाई; टंचाई;
वाण.

अरमगळ (अरमगळ) (क) ना. - राजपुत्री; राजकुमारी.

अरमणि (अरमणि) (क) ना. - सिंहासन; राजपीठ.

अरमने (अरमने) (क) ना. - राजगृह; राजवाडा; राजभवन.

अरमे (अरमे) (क) वि. - अर्ध; अल्पस्वल्प.

(क) ना. - पाया; चुंबन; लाड; प्रेम; गोंजरणें,

माया करणें.

अरल् (ळु) (अरल् [ळु]) (क) ना. - फुल; पुष्प;

(क) धा. - उमलणें; विकसणें.

अरळुपंदर (अरळुपंदर) (क) ना. - पुष्पमंडप; फुलांनी

श्रृंगारलेला मांडव; सुशोभित मंडप.

अरळविल्ह (अ००००००) (क) ना. — पुष्पवाण, कामदेव.
अरवटि (टि) ने (अ०००००० [०००]) (क) ना. — पाणपोई;
सराई; धर्मशाळा.

अरवरिसु (अ००००००) (क) धा. — अर्धवट करणें; मध्येच
सोडणें; विलंब न लावणें.

अरबळिय (अ००००००) (क) वि. — धर्मनिष्ठ; नीतिमान्;
धर्मरायण.

अरविंद (अ००००००) (सं) ना. — कमळ.

अरवे (अ०००) (क) ना. — अजीर्ण; अपचन.

अरवेडति (अ००००००) (क) ना. — राणी; राजपत्नि.

अरवेडिर् (अ००००००) (क) ना. — राजपत्नी; राण्या;
राजपत्यागार. 'अरवेडति' याचे अनेकवचन.

अरसि (सिति) (अ००० [०००]) (क) ना. — राणी; राजपत्नी.

अरसु (अ०००) (क) धा. — हुडकणें; शोधणें; निवडणें.

(क) ना. — राजा.

अरसंचे (अ००००००) (क) ना. — राजहंस पक्षी.

अरळ (ळु) (अ००० [०००]) (क) धा. — उमलणें; विकास पावणें.

अरळि (अ०००) (क) ना. — पिंपळ; अश्वत्थ.

अरळे (अ०००) (क) ना. — कापूस; पेळू; कांब; अश्वत्थ.

अरळेले (अ०००००) (क) ना. — लहान मुलाच्या कपळावर
घालण्याचा दागिना; बिंदी; बाळलेणें; अग्रफुल.

अराजक (अ०००००) (सं) वि. — वेवंदशाही; वज्रवज्रपुरी;
अंदाधुंदी; गोंधळ.

अराति (अ००००) (सं) ना. — शत्रु; वैरी.

अराल (अ००००) (सं) वि. — वांकडे; बांकदार; वाकलेलें; दाट.

अरि (अ००) (सं) ना. — वैरी; पेव.

(क) ना. — नेत्ररोग; धान्याची रास.

(क) धा. — कातरणें; तुकडे करणें; नाश करणें;

वाटणें; पूड करणें; समजणें.

अरिके (त) (बु) (अ००० [००] [००]) (क) ना. — समज; विनंति;
समजावणी. ज्ञान.

अरिकेकार (अ००००००) (क) ना. — ज्ञानी; समजदार; जाणकार.

अरिगालि (अ०००००) (क) ना. — कर्तनचक्र; गोलकवेत;
कापण्याचे चाक.

अरिगे (अ०००) (क) ना. — रांजण; माठ; ढाल; डेरा.

अरिचु (अ००००) (क) धा. — 'अरचु' पहा.

अरिटण (अ०००००) (क) ना. — रिठा; रिंगे.

अरिदु (अ००००) (क) ना. — असाध्य; गहन; कष्टसाध्य.

(क) अ. — कळूनसवरून; जाणूनबुजून; उघड्या डोळ्यांनीं
पाहून; समजून उमजून; जोरानें; दडपून; जबरदस्तीन.

अरिंदम (जय) (अ०००००० [००००]) (सं) ना. — विजयशाली;
शत्रूंना जिंकणारा.

अरिपद (अ०००००) (सं) ना. — असेबद्ध पद.

अरिपु (अ००००) (सं) ना. — मित्र, स्नेही.

(क) धा. — समजून घेणें; ज्ञात करून घेणें.

(क) ना. — ज्ञान; समजून; जाणीव.

अरिमे (अ००००) (क) ना. — समजून; ज्ञान; जाणीव.

अरियमे (मिके) (अ००००० [००००]) (क) ना. — अज्ञान;
मूर्खता; अज्ञापण; वेसमजूनदारपणा

अरिल् (अ०००) (क) ना. — नक्षत्र.

— बट्टे (— ००००) (क) ना. — नक्षत्रमार्ग; तारकापथ.

अरिवर्ग (अ०००००) (सं) ना. — शत्रुसेना; विरोधक; प्रतिपक्षी.

अरिषड्वर्ग (अ०००००००) (सं) ना. — कामक्रोधादि षड्विपु.

अरिविलि (अ००००) (क) वि. — अज्ञानी; अज्ञाण.

(क) ना. — अज्ञान; नेणतेपण; वेसमजून.

अरिवे (अ०००) (क) ना. — वस्त्र; रोग; माठ.

अरिवोरळ (अ०००००००) (क) ना. — मर्माघात; तडा;
भेद; फूट.

अरिष्ट (अ००००) (सं) ना. — दुर्दैव; संकट; ताप; शाप; कावळा;
दैत्यांचें नांव.

अरिष्टांश (अ०००००००) (सं) ना. — अशुभ नक्षत्र चरण.

अरिसमास (अ०००००००) (क) ना. — मिश्रभाषीय शब्दांचा
समास; कन्नड संस्कृत शब्दजुळणी; आर्य-अनार्य शब्दांचा
समास.

अरिसिण (न) (अ००००० [००]) (क) ना. — पिवळा रंग; हळकुंड;
हळद.

अरु (अ०००) (क) धा. — चीर पडणें; दडपणें; रगडणें; पिसणें;
खलणें, कुटणें.

(क) ना. — सहाचा पर्याय; काठ; कड; शेवट; शेडा.

अरुग (अ००००) (क) ना. — अर्हत्. जैनयति; बुद्ध.

अरुचि (अ००००) (सं) ना. — कांतिहीनता; वेचव; वेरंग.

अरुज (अ००००) (सं) ना. — आरोग्य; निरोगीपणा; स्वातंत्र्य;
रावणाचा देहरक्षक.

अरुण (अ००००) (सं) ना. — सूर्यसारथि; तांबडारंग; धूल; किरण;
सोने.

अरुणसारथि (अ००००००००) (सं.) ना. — सूर्य; मास्कर.

अरुणांबु (अ००००००००) (सं) ना. — लालपाणी; रक्त;

अरुत (अ००००) (क) वि. — वाटलेले; खललेले; उखळांत
रुबलेले; दाबलेले; कुटलेले.

अरुंतुद (अ०००००००) (सं) ना. — राहु; ठणकणारी जलम;
कर्कशता.

अरुंधति (अरु००००३) (सं) ना. - वसिष्ठपत्नि; सप्तर्षीतील एक नक्षत्र.
 अरुण (अरु००००३) (क) धा. - समजावणे; शिकविणे; पटवून देणे.
 अरुमे (अरु००००३) (क) ना. - भीति; प्रेम; पोरकटपणा; पोराटकी.
 अरुमोग (अरु०००००००) (क) ना. - पण्मुख; शिवपुत्र.
 अरुवगे (अरु०००००००) (क) ना. - प्रह्मिपु.
 अरुविलमे (अरु००००००००) (क) ना. - अज्ञान; मूर्खता.
 अरुहु (अरु०००००००) (क) धा. - समजावणे; पटवून देणे.
 (क) ना. - ज्ञान; प्रज्ञा.
 अरुळ (अरु०००००००) (क) ना. - प्रसाद; कृपा.
 अरे (अरु०००००००) (क) धा. - विभागणे, घासणे; पृष्ठ करणे; रगडणे.
 (क) वि. - अर्थ; 'अर' पहा.
 (अ.दे.) अ. - उद्गारवाचक अव्यय. अरेरे.
 अरेगेलसि (अरु००००००००) (क) ना. - अर्धवट काम करणारा;
 कामचुकार; आळशी; कामाला बुद्धि मारणारा.
 अरेदिंगलु (अरु०००००००००) (क) ना. - पंथखडा; पक्ष.
 अरेदिट्टि (अरु०००००००००) (क) ना. - अर्धा उघडलेला डोळा;
 अर्धोन्मीलित दृष्टि.
 अर (र) नेले (अरु०००००००००) (क) ना. - पेंढार; खोगीर-
 भरती; पिछाडी; सैन्याचा मागील भाग.
 अरे नोट (अरु०००००००००) (क) ना. - 'कडेगण' पहा.
 अरेपोरिक (अरु०००००००००) (क) ना. - अर्धपूरिता; अर्धव्याप्ति.
 अरेवर (अरु०००००००००) (क) वि. - कांहीं; कित्येक; पुरेसे.
 अरेमरुळ (अरु००००००००००) (क) वि. - अर्धवट; वेडपट; भोळसर;
 भोगळ; अज्ञानी.
 अरेमेय (अरु००००००००००) (क) ना. - अर्धांग; अर्धदेह; पक्षाघात.
 अरेमेयवण (अरु०००००००००००) (क) ना. - अर्धनारी नटेश्वर;
 शिव.
 अरेयट्टु (अरु०००००००००००) (क) धा. - मारून पळविणे; पाठलाग
 करणे.
 अरेवरिसु (अरु०००००००००००) (क) धा. - अपूर्ण सोडणे; हात सोडणे;
 तिरस्कार करणे; अर्ध्यावर टाकणे.
 अरेवानिस (अरु०००००००००००) (क) ना. - नरसिंह.
 अरेवेणमेय (अरु००००००००००००) (क) ना. - अर्धनारीनटेश्वर.
 अरेवेरे (अरु०००००००००००) (क) ना. - अर्धचंद्र; चंद्रकोर.
 अरेसीकारि (अरु०००००००००००) (क) धा. - अर्धवट जळणे; भाजणे;
 पोळणे; चटका बसणे.
 अरोचक (अरु०००००००००००) (क) वि. - अरुचकर; अमंगळ; न
 आवडणारे; घाण.
 अरु (अरु०००००००००००) (सं) ना. - सूर्य; चंद्र; किरण; सार; रहस्य;
 स्फटिक; तवि; आश्चर्य; कल्पवृक्ष; रुई.

अरुज (अरु०००००००००००) (सं) ना. - शनि; यम; कर्ण; सुग्रीव.
 अरुपर्ण (अरु०००००००००००) (सं) ना. - रुईचे पान.
 अरुवार (अरु०००००००००००) (सं) ना. - रविवार; आदित्यवार.
 अरुअम (अरु०००००००००००) (सं) ना. - स्फटिक; सूर्यकांत;
 अरु (अरु०००००००००००) (क) ना. - विलाप; रोदन; रड; पश्चात्ताप;
 कापूस.
 अरुगल (अरु०००००००००००) (सं) ना. - अडणा; आडकांठी; अडचण;
 विलंब; बाधा.
 अरुगल (अरु०००००००००००) (क) ना. - एक जैन कवि; अमिवृद्धि; गर्व;
 अहंकार; अमिमान.
 अरुव (अरु०००००००००००) (सं) ना. - किंमत; देणगी; मौल्य; महागार्ड.
 अरुव (अरु०००००००००००) (सं) वि. - अमूल्य.
 (सं) ना. - पूजाद्रव्य; पूजाजल.
 अरुवपाय (अरु०००००००००००) (सं) ना. - (सं) ना. - अतिथीची
 पाद्यपूजा; धार्मिक विधियुक्त सत्कार.
 अरुव (अरु०००००००००००) (सं) ना. - पुजारी; पूजा करणारा; भटजी.
 अरुव (ने) (अरु०००००००००००) (सं) ना. - पूजा; अर्चा.
 अरुवनीय (अरु०००००००००००) (सं) वि. - पूज्य; पूजनीय.
 अरुवि (अरु०००००००००००) (सं) ना. - प्रकाश; जाल; कांति; ज्योत; ज्वाला.
 अरुवे (अरु०००००००००००) (सं) ना. - पूजा; मूर्ति.
 अरुजन (ने) (अरु०००००००००००) (सं) ना. - संपादन; मिळकत;
 प्राप्ति; उत्पन्न.
 अरुजि (अरु०००००००००००) (क) ना. - विनंती; प्रार्थना; मागणी पत्र; अर्ज.
 अरुजित (अरु०००००००००००) (सं) वि. - संपादित; मिळविलेले; गोळा
 केलेले.
 अरुजिसु (अरु०००००००००००) (क) धा. - संपादणे; मिळवणे; प्रार्थना
 करणे; विनंति करणे.
 अरुजुन (अरु०००००००००००) (सं) वि. - पांढरें.
 (सं) ना. - अर्जुनवृक्ष. मत्ति; सोने, रुपें; पांढवापैकी एक बंधु.
 अरुण (अरु०००००००००००) (सं) वि. - वेगवान; गतिमान; चालता.
 (सं) ना. - पाणी.
 अरुणव (अरु०००००००००००) (सं) ना. - महासागर; समुद्र; चालता.
 —जात (—अरु०००००००००००) (सं) ना. - चंद्र.
 अरुति (अरु०००००००००००) (क) ना. - प्रीति; इच्छा; सुख; विनोद; बाणाचे
 टोक; माप.
 (सं) ना. - दुःख; ठणका; पीडा.
 अरुतिकार (अरु०००००००००००) (क) ना. - विलाप; विनोद; विदूषक;
 वीट; गोडी.
 अरुतिंग (अरु०००००००००००) (क) ना. - संकटग्रस्त मनुष्य; व्यापारी.
 अरुथदृक् (अरु०००००००००००) (सं) ना. - न्यायाधीश;
 न्यायविद; न्यायशास्त्री.

अर्थनाथ (अर्थनाथ) (सं) ना. - कुवेर.

—सख (—सख) (सं) ना. - शिव.

अर्थन्यास (अर्थन्यास) (सं) ना. - ठेव; ठेवलेले गाठोडे; साहित्यातील एक पद्धति.

अर्थवंत (अर्थवंत) (क) ना. - श्रीमंत; धनिक.

अर्थव्यक्ति (अर्थव्यक्ति) (सं) ना. - स्पष्टार्थ; खुलासा; विशदीकरण.

अर्थागम (अर्थागम) (सं) ना. - लक्ष्मी येणे; सुदैव; दैव फळफळणे.

अर्थात् (अर्थात्) (सं) अ. - म्हणून; म्हणजे; प्रसंगानुकूल; ओघानेच.

अर्थानुरूप (अर्थानुरूप) (सं) वि. - अर्थाला शोभणारे; अर्थाला जुळणारे; अर्थयोग्य.

अर्थान्तर (अर्थान्तर) (सं) ना. - 'अर्थन्यास' पहा.

अर्थालंकार (अर्थालंकार) (सं) ना. - साहित्यातील एक अलंकार.

अर्थि (अर्थि) (सं) ना. - प्रार्थना करणारा; याचक; भिक्षुक; नोकर; चाकर; कामाठी; गडी.

अर्दन (ने) (अर्दन [ने]) (सं) ना. - गोंधळ; रागाला आणणे, चिडवणे; नाशिणे; विध्वंस करणे; याचना; मागणी.

अर्धनारीश्वर (अर्धनारीश्वर) (सं) ना. - अर्धनारीनटेश्वर; शिव.

अर्धांग (अर्धांग) (सं) ना. - अर्धांगवात; अर्धतनु. पक्षाघात.

अर्धावलिक (अर्धावलिक) (सं) ना. - एक प्रकारचे अस्त्र,

अर्धेंदु (अर्धेंदु) (सं) ना. - अर्धचंद्र; चंद्रकोर.

अर्पु (अर्पु) (क) धा. - आलिंगणे; मिठी मारणे.

अर्पण (अर्पण) (सं) ना. - दान; देणगी; समर्पण.

अर्वि (अर्वि) (क) धा. - झरणे; पाणी वाहणे; ओघ येणे; झिरपणे.

अर्विसु (अर्विसु) (क) धा. - ओरडणे; हाक मारणे; बोंबलणे; गर्जणे.

अर्वु (अर्वु) (क) धा. - हाक मारणे; ओरडणे; बोंबलणे (क) ना. - हाक; बोंब; ओरड; सुंदर वस्तु.

अर्वुद (अर्वुद) (सं) ना. - दशकोटी; साप; दातदुखी; दोचणी.

अर्भक (अर्भक) (सं) ना. - लहान मूल; वासरु; पिछे.

अर्य (अर्य) (सं) ना. - वैश्य; कोमटी.

अर्यम (अर्यम) (सं) ना. - सूर्य; मास्कर.

अर्याणि (अर्याणि) (सं) ना. - वैश्य स्त्री.

अरै (र्या) (अरै [र्या]) (सं) ना. - वैश्य व्यवहार करणारी; वाणि स्त्री; व्यापार करणारी.

अर्व (अर्व) (सं) ना. - घोडा; नीच; हीन जाति.

अर्वत्त (अर्वत्त) (सं) वि. - नीच; हीन; निम्न प्रतीचा.

अर्वती (अर्वती) (सं) ना. - घोडी.

अर्वाच (च) (अर्वाच [च]) (सं) वि. - आतांचा; चालू; वर्तमान; ज्वळचा.

अर्वि (अर्वि) (सं) ना. - झरा; पर्वतातून वाहणारी नदी; गिरिनिर्झर.

अर्विसु (अर्विसु) (क) धा. - पसरविणे; वाढविणे; विस्तारणे.

अर्श (अर्श) (सं) ना. - मूळव्याधी.

अर्ह (अर्ह) (सं) वि. - योग्य; किंमतीचा.

(सं) ना. - चंद्र; जैन तीर्थंकर.

अर्हत्त (अर्हत्त) (सं) वि. - पात्र; योग्य.

(सं) ना. - जैनयति; बुद्ध.

अर्हते (णे) (अर्हते [हं]) (सं) ना. - योग्यता.

अर्हत्त, अरुहत्त (अर्हत्त, अरुहत्त) (सं) ना. - बुद्ध; योग्य मनुष्य; ज्ञानी.

अर्हित (अर्हित) (सं) वि. - गौरवित; मान्य.

अल् (लु) (अल् [लु]) (क) अ. - धातूला जोडण्याचा भावार्थी प्रत्यय.

अल (ला) (अल [ला]) (क) अ. - नव्हे का? अबव. अलल.

अलक (अलक) (सं) ना. - डोक्याचे केस, अगोळ; जावळ; चौल; झुलपे.

अलकनंदा (अलकनंदा) (सं) ना. - गंगेची शाखा; उपगंगा.

अलका (अलका) (सं) ना. - कुबेराची राजधानी.

अलक्त (अलक्त) (सं) ना. - अळिता; लाक्षारस; तांबडारंग; रक्तवर्ध.

अलक्षण (अलक्षण) (सं) ना. - अवलक्षण; हीनता. अपशकुन.

अलक्षित (अलक्षित) (सं) वि. - उपेक्षित; दुर्लक्ष झालेले;

लक्ष न गेलेले; महत्त्वहीन.

अलक्षिसु (अलक्षिसु) (सं) धा. - उपेक्षिते; अवमानणे;

दुर्लक्षिते; महत्त्व न देणे.

अलगणिसु (अलगणिसु) (सं) ना. - उपेक्षा; कंटाळा; तिरस्कार.

अलगु (अलगु) (क) ना. - माता, म्यान;

(क) वि. - मोठे; भव्य.

अलगुकणे (अलगुकणे) (क) ना. - भात्यांतील बाण; तीक्ष्ण बाण.

अलगो (अलगो) (क) ना. - टिमकी; चर्मवाद्य; दिमडी.

अलसु (अलसु) (सं) वि. - मोठे; भरीव; जड; सशक्त.

अलंकरिसु (अलंकरिसु) (क) धा. - शृंगारणे; सजविणे.

अलंकृत (अलंकृत) (सं) वि. - शृंगारलेले; सुशोभित केलेले.

अलंघ्य (अलंघ्य) (सं) वि. - न ओलांडण्याजोगे.

अलसु (अलसु) (क) धा. - हलविणे; गदगदविणे.

अलतगे (अलडगै) (क) ना. — 'अलकत' पहा.

अलपु (बु) (अलडु [डु]) (क) ना. — श्रम; थकवा; अडचण; पीडा.

अलबु (अलडु) (क) धा. — भिजवणें; धुणें; विसळणें; खळवळणें.

अलंगु (अलडु) (क) ना. — वैभव, आधिक्य; सुख; संतोष; अलंकार; सौंदर्य; माधुरी.

अलर (रु) (अलड [रु]) (क) धा. — विकास होणें; वाढणें; भरभराटणें.

(क) ना. — फुल; पुष्प; पाकळी; कापूस.

अलरंब (बु) (अलडु [रु]) (क) ना. — कुसुमचाप; मदन; काम.

अलरिच (अलडु) (क) ना. — पुष्पोद्भव; ब्रह्मदेव.

अलरिके (अलडु) (क) ना. — भरभराट; उन्नति; विकास.

अलरिचु (सु) (अलडु [सु]) (क) धा. — विकास करणें; भरभराटीला आणणें; प्रसार करणें.

अलरुणि (अलडु) (क) ना. — भ्रमर; भुंगा; मधमाशी;

अलरु (अलडु) (सं) ना. — पिसाळलेलें कुत्रें.

अलरुग (ण) (अलडु [ण]) (क) ना. — कमलनेत्र; विष्णु.

अलरुगे (ण) (अलडु [ण]) (क) ना. — कुसुमबाण; काम.

अलरुगेलु (अलडु) (क) ना. — कुसुमबाण; मदन; पुष्पधनु.

अलरुवरे (अलडु) (क) ना. — प्रफुल्ल कमल; विकसित प्रश्न.

अलरुवकि (अलडु) (क) ना. — फुलपाखरुं; भ्रमर; भुंगा.

अलरुवे (वांसु) (अलडु [वांसु]) (क) ना. — पुष्पशय्या; फुलांनीं शृंगारलेली गादी, पलंग.

अलरुडि (पुडि) (अलडु [पुडि]) (क) ना. — पराग.

अलरुडि (अलडु) (क) ना. — नाभिकमळ, प्रज्ञानाभ; विष्णु.

अलरुडि (अलडु) (क) ना. — विष्णु.

अलव (अलव) (सं) वि. — मोठे, विस्तीर्ण; बलाढ्य.

अलवरलु (अलडु) (क) धा. आशा करणे; इच्छिणें;

मागणें; विनवणें; प्रार्थना करणें.

अलवरि (लि) के (अलडु [लि]) (क) ना. आशा; मार; धका; पकड.

अलस (अलस) (सं) ना. — आलस्य; आळस; चुकारपणा;

धडपणा; दमछाट; थकवा; दमणूक.

अलसिके (मे) (अलडु [मे]) थकवा; दमणूक; धडपणा.

अलसु (अलसु) (क) धा. दमणें; श्रमणें; कंटाळणें

अलसुंगार (अलसुंगार) (क) ना. — आळशी.

अला (अला) (क) अ. — नव्हे का ? आश्चर्य.

अलि (लि) (अलि [लि]) — (सं) ना. — भ्रमर; मधमाशी; विंचू.

अलि (लि) क (अलि [लि]) (सं) ना. — कपाळ; निढळ;

भालप्रदेश.

अलिकाक्ष (अलि [अलि]) (सं) ना. — भालावर नेत्र असणारा; शंकर भाललोचन.

अलिरेहन्याय (अलिरेहन्याय) (सं) ना. — स्वाभाविक वैर; उपजत शत्रुत्व; हाडवैर.

अलिकुंतल (अलि [अलि]) भ्रमरासारखे केस असलेली स्त्री.

अलिनि (लिनि) (अलि [लि]) (सं) ना. — भ्रमरी; मोहोळ; मधमाशांचा थवा.

अलिंद (दक) (अलि [दक]) (सं) ना. — महाद्वार; पटांगण; देहुडी; पुढची पडवी; महाद्वारावरील गोपूर.

अलीक (अलि [अलि]) (सं) वि. — असत्य; खोटें; अयथार्थ.

अलकु (गु) (अलि [गु]) (क) धा. — हलणें; थरथरणें; गदगदणें; स्फुरणें.

अलगिसु (अलि [अलि]) (क) धा. — हलविणें; गदगदविणें; स्फुरविणें.

अलबु (लुबु) (अलि [लुबु]) (क) धा. — विसळणें; धुणें; खळवळणें; हलविणें.

अले (अलि) (क) धा. हलणें; फिरविणें; गुंडाळणें; तोडणें; चावणें; दुखविणें.

(क) ना. — लाट; अडचण; पीडा; संकट.

अलेगै (अलि [अलि]) (क) धा. — पीडा देणें; गांजणें; सताविणें.

अलेत (प) (अलि [प]) (क) ना. — दळण; घुसळ; भ्रमंती; फिरती.

अलोक (अलि [अलि]) (सं) ना. — परलोक.

अलु (अलु) (क) धा. — हलविणें; फिरविणें.

अलु (अलु) (क) अ. — नव्हे कां ?

अलु (अलु) (सं) वि. — थोडे; लहान, क्षुद्र; तुच्छ; नगण्य; खुजा; गिड्डा.

अलपतनु (अलडु) (सं) ना. — सडपातळ बांधा; शेलाटी शरीर; किरकोळ देह.

अलप्राण (अलडु) (सं) ना. — मृदुव्यंजन.

अलपमति (अलडु) (सं) वि. — धड्ड; बुद्धिहीन. अदूरदर्शी; दुष्ट; हलक्याबुद्धीच्या.

अलपवृष्टि (अलडु) (सं) ना. — सामान्य पाऊस; पावसाची भुरभुर; शिरवे; झुमझुम.

अल्पायुष्य (अल्पायुष्य) (सं) ना. — लहान वयांत आलेलें मरण, अकालीं मरण.

अल (अल्ल) (क) अ. — नव्हे; निषेधार्थक अव्यय.

(क) ना. — आलें; अदरक; ओली सुंठ.

अल्लगळे (अल्लगळे) (क) धा. — निराकरण करणें; धिःकारणें; तिरस्कारणें.

अल्लणि (णिगे) (अल्लणि [ल्लणि]) (क) ना. — हास्यविनोद, हंसें पिकणें; हास्याची उकळी; हंसेच हंसें.

अल्लम (अल्लम) (क) ना. — ईश्वरनाम; वीरशैव; शिवशरणश्रेष्ठ.

अल्लर (अल्लर) (क) ना. — प्रेमी लोकांचा विरह; स्नेहाचा विरह; ताटातूट.

अल्लरि (अल्लरि) (क) ना. — पीडा; दुःख; कष्ट; अडचण.

अल्लवर् (अल्लवर्) (क) अ. — निष्कारण, अकस्मात.

अल्लवल्लणिगे (अल्लवल्लणिगे) (क) ना. — हास्य; विनोदन.

अल्लळि (अल्लळि) (क) ना. — 'अल्लणि' पहा.

अल्लळिकाळेग (अल्लळिकाळेग) (क) ना. — लटपुटीची लढाई.

अल्लळिवोगु (अल्लळिवोगु) (क) धा. — फाडणें; तुकडे करणें.

अल्लिद (अल्लिद) (क) वि. — तेथील, तेथचा; तेथें राहणारा.

अल्लिगारिग (अल्लिगारिग) (क) ना. — परीट; घोबी; रजक

अल्लु (अल्लु) (क) धा. — जोडणें; शिवणें; सांधणें.

(क) ना. — लडवडणी; थरकाप; डोल, झोका.

अल्लोल (अल्लोल) (सं) वि. — चंचल; तरंगयुक्त.

— कल्लोल (—कल्लोल) (सं) ना. — कोलाहल; तरंगलहरी.

अव (अव) (सं) वि. — वाईट, दूर, खाली या अर्थाचा उपसर्ग.

अवकर्णिसु (अवकर्णिसु) (क) धा. — ऐकणें; ध्यान देणें; लक्ष देणें.

अवकाश (अवकाश) (सं) ना. — स्थळ, बाजू; संदर्भ; अवधि; पुरवत; मोकळी जागा.

अवक्रीर्ण (अवक्रीर्ण) (सं) वि. — विस्कळित; अस्ताव्यस्त, विखरित; फेकलेलें; टाकलेलें.

अवकुं (कुं) ठन (अवकुं [ठन] ठन) (सं) ना. — आच्छादन; पांघरूण; घुसमट घेणें; वस्त्राचा लपेट; मुसकट घेणें.

अवकृपे (अवकृपे) (सं) ना. — असंतोष; अपकार.

अवकृष्ट (अवकृष्ट) (सं) वि. — अवमानित; पदच्युत; खाली ओढलेलें; स्थानभ्रष्ट.

अवकेशि (अवकेशि) (सं) ना. — फळ न देणारे झाड; नापीक जमीन; वांझ; वांझोटें झाड.

अवगंड (अवगंड) (अ.दे.) ना. — कठिण प्रसंग; विपत्ति; अडचण; अपघात; साहस.

अवगणित (अवगणित) (सं) वि. — तिरस्कृत; धिःकारित; अवमानित.

अवगत (अवगत) (सं) वि. — ज्ञात; हस्तगत; अंतर्गत; माहीत झालेलें; समजलेलें.

अवगति (अवगति) (सं) ना. — ज्ञान; दुर्गति; दुर्दशा; दुःस्थिति. अवगविसु (अवगविसु) (क) धा. — भरणें; स्वीकारणें; लाटणें; अपहरण करणें; लुबाडणें.

अवगाहिसु (अवगाहिसु) (क) धा. — स्नान करणें; बुडणें; अंधोल करणें.

अवगाह (न) (अवगाह [न]) (सं) ना. — स्नान; बुडी; ज्ञान; समज; ग्रह; डुक्की.

अवगाहिसु (अवगाहिसु) (क) धा. — बुडी मारणें; समजून घेणें; उतरणें.

अवग्रह (अवग्रह) (सं) ना. — वियोग; हरकत; विलंब; दुराग्रह; अडचण; दुष्काळ. 'अ' चिन्ह.

— चिन्ह (—चिन्ह) (सं) ना. — अशी 'अ' कारदर्शक खूण.

अवघटन (अवघटन) (सं) ना. — संघटण; मिलाफ.

अवघट्टन (अवघट्टन) (सं) ना. — वाढ; विकास; ताण; कुच-वणा; कोंडमारा.

अवघात (अवघात) (सं) ना. — अपघात; दुखणें; कळ; अडचण.

अवचरु (अवचरु) (सं) ना. — तिरस्कारणें; असह्य करणें; न रुचणें; मन विटणें.

अव (वु) चु (अव [वु] चु) (क) धा. — लपविणें; आड करणें; घट्ट मिठी मारणें; आळिगन देणें.

अवचूर्णित (अवचूर्णित) (सं) वि. — उघळलेलें; ओंजळीतून गळलेलें.

अवच्छन्न (अवच्छन्न) (सं) वि. — झाकलेलें; दृष्टिआड केलेले; भरलेलें; लपविलेलें.

अवच्छिन्न (अवच्छिन्न) (सं) वि. — मोडलेलें; मिसळलेलें; भरलेलें; तोडलेलें.

अवच्छेदक (अवच्छेदक) (सं) वि. — विभक्त; नाहीस होणारें.

अवज्ञे (अवज्ञे) (सं) ना. — तिरस्कार; अवमान; दुर्लक्षितता; अपमान.

अवतंस (अवतंस) (सं) ना. — फुलांची माळ; शिरोभूषण; किरीट; कर्णभूषण; श्रेष्ठ.

अवतरण (अवतरण) (सं) ना. — भाषांतर; उतारा; टिपणी; उद्धृत वचन; चिन्ह; उतरण्याची क्रिया.

— चिन्ह (—चिन्ह) (सं) ना. — उतारा दर्शक चिन्ह.

अवतार (अवतार) (सं) ना. — देवतेचा प्राणिरूपानें जन्म; अधःपतन; अवदंबर.

अवतारण (अवतारण) (सं) ना. — राक्षसाचें निवासस्थळ.

अवतारिके (अवतारिके) (सं) ना. — प्रस्तावना; आरंभ; प्रास्ताविक शब्द.

अवतीर्ण (अवतीर्ण) (सं) वि. — उद्धृत; खाली उतरलेलें.

अवते (अवते) (क) ना. — दुर्दशा; अवस्था; दुःस्थिति.

अवदशे (अवदशे) (सं) ना.—दुर्देव; दुःस्थिता; दुःस्थिति.
 अवदात (अवदात) (सं) वि.—द्युद्ध; पादरे; पिवले; मनोहर.
 अवदान (अवदान) (सं) ना.—पवित्र कार्य; पवित्र साधना;
 महत्कार्य; तुकडा; भाग.
 अवद्य (अवद्य) (सं) वि.—हीन; वाईट; असमर्पक; वर्णनास
 अयोग्य.
 अवधरिसु (अवधरिसु) (क) धा.—कान देणें; ऐकणें; लक्ष
 देणें; विचार करणें; आलोचना करणें.
 अवधान (अवधान) (सं) ना.—लक्ष; चित्त; ग्रहण करणें.
 अवधारण (अवधारण) (सं) ना.—निश्चय; आघात; श्रद्धावचन.
 अवधारु (अवधारु) (सं) ना.—अवधान; ध्यान; लक्ष.
 अवधारिसु (अवधारिसु) (क) धा.—ध्यान देणें; चित्त लावणें;
 लक्ष देणें.
 अवधि (अवधि) (सं) ना.—लक्ष, संदर्भ; निर्णय; मिति; दुर्देव;
 विरहकाल; हंगाम; विश्रांति. वैपुल्य.
 अवधीरण (णा) (अवधीरण [हण]) (सं) ना.—तिरस्कार;
 निंदा; अपमान.
 अवधीरिसु (अवधीरिसु) (क) धा.—तिरस्कार करणें; अपमान
 करणें.
 अवधूत (अवधूत) (सं) ना.—विरक्त; संसारत्यागी; निरंजन.
 अवध्य (अवध्य) (सं) वि.—मारतां न येण्यासारखा; अलंघनीय;
 अनतिक्रम्य.
 अवन (अवन) (सं) ना.—संरक्षण; पालन, संगोपन; पोषण.
 अवनत (अवनत) (सं) वि.—वाकलेले; नमस्कृत; वाकविलेले;
 अपमानित.
 अवनति (अवनति) (सं) ना.—नीचपणा; अधोगति; नमस्कार;
 हीनदशा.
 अवनद्ध (अवनद्ध [नद्ध]) (सं) वि.—नमस्कृत; वाकलेलें;
 विनम्र; लीन.
 अवनि (नी) (अवनि [नी]) (सं) ना.—भूमि; नदी; तळ; बूड.
 अवनिजे (जाते) (अवनिजे [जाते]) (सं) ना.—भूमिकन्या; सीता.
 अवनीजे (जाते) (अवनिजे [जाते]) (सं) ना.—भूमिकन्या; सीता.
 अवनिरुह (अवनिरुह) (सं) ना.—झाड; वृक्ष.
 अवनिसुर (अवनिसुर) (सं) ना.—भूदेव; ब्राह्मण.
 अवनिमिक्त (अवनिमिक्त) (सं) ना.—चुकीची सूचना;
 बदसल्ला; अपशकुन.
 अवनु (अवनु) (क) ना.—तो.
 अवन्ति (ती) (अवन्ति [ती]) (सं) ना.—उज्जयिनी शहर;
 उज्जैनी.
 अवध्य (अवध्य) (सं) वि.—वांझ; नापीक; व्यर्थ; दुष्ट; अर्वाच्य.
 अवभुत (अवभुत [भुत]) (सं) ना.—यज्ञांतील अंतिमस्नान.

अवबोध (अवबोध) (सं) ना.—पूर्वसूचना; जायति; सिद्धता;
 ज्ञान; न्याय; निर्णय.
 अवमर्द (अवमर्द) (सं) ना.—तुडवातुडव; हेळसांड; नाश;
 अपमान.
 अवयवि (अवयवि) (सं) ना.—देही; देहधारी; एक अमंग
 संपूर्ण वस्तु.
 अवर (अवर) (सं) वि.—नीच; खालचा; कनिष्ठ; नंतरचा;
 मागील.
 अवरज (अवरज) (सं) ना.—लहान भाऊ; अनुज; कनिष्ठ बंधु.
 अवरत (अवरत) (सं) वि.—आवरलेला; धरलेला.
 अवरी (अवरी) (क) ना.—वाल; पावटा; एक कडधान्य.
 अवरीष्ट (अवरीष्ट) (सं) वि.—लहान; नीच; कनिष्ठ.
 अवरु (अवरु) (क) धा.—नखानें ओरबाडणें; ओचकारणें;
 चिमटणें.
 (क) ना.—ते 'अवतु'चे अनेकवचन.
 अवरोच (अवरोच) (सं) ना.—हरकत; विलंब; अंतःपुर;
 राणीनिवास.
 अवरोह (हण) (अवरोह [हण]) (सं) ना.—उतार;
 संगीतातील स्वरांचा उतारक्रम. वरचढण.
 अवर्गीय (अवर्गीय) (सं) वि.—वर्गीकरण करतां न येणारे.
 —व्यंजन (—व्यंजन) (सं) ना.—य र ल व ही व्यंजनें.
 अवर्ज्य (अवर्ज्य) (सं) वि.—न वगळण्याजोगें; अत्याज्य.
 सोडतां न येण्यासारखें.
 अवर्षण (अवर्षण) (सं) ना.—दुष्काळ; अनावृष्टि; पावसाचा
 अभाव.
 अवलक्ष (अवलक्ष) (सं) ना.—पांढरा रंग.
 अवलम्ब (अवलम्ब) (सं) वि.—लेंबणारा.
 (सं) ना.—कंबर; मध्य, कटि.
 अवलंब (वन) (अवलंब [वन]) (सं) ना.—आश्रय, आधार,
 पायाखालची जमीन, अनुसरण; लेंबकळ, वोळंबा, मिलाफ.
 अवलंबित (अवलंबित) (सं) वि.—आश्रित; विसंबून
 राहिलेला;
 अवलिप्त (अवलिप्त) (सं) वि.—लेपलेलें; माखलेलें; मस्त;
 अहंकारी; गर्विष्ठ.
 अवलीन (अवलीन) (सं) वि.—अकुंचित; खराब; नष्ट;
 वाळलेला.
 अवलु (अवलु) (क) ना.—एक प्रकारचा मासा; पोहे.
 अवल्लेप (अवल्लेप) (सं) ना.—गर्व; दर्प; अहंकार; एकोपा.
 अवल्लोक (कन) (अवल्लोक [कन]) (सं) ना.—दृष्टिक्षेप.
 अवल्लोकिसु (अवल्लोकिसु) (क) धा.—पाहणें; परीक्षणें;
 निरीक्षण.

अवलौह (अवलोह) (सं) ना. - हीन. हीनधातु; दुष्ट.
 अवशिष्ट (अवशिष्ट) (सं) वि. - उरलेला; सोडलेला; राहिलेला;
 शेष; शिल्लकी.
 अवश्य (अवश्य) (सं) वि. - पाहिजे असलेला; अगत्याचा;
 जरूरीचा, निश्चित; आधीन.
 अवष्टंभ (अवष्टंभ) (सं) ना. - आश्रय; वनता; गर्व; खांब;
 आत्मविश्वास; घट्टपणा; काठिण्य.
 अवसन्न (अवसन्न) (सं) वि. - संपलेला, गहाळ;
 अवसर (अवसर) (सं) ना. - संदर्भ; वेग; गडबड; अवकाश;
 आतुरता; अपेक्षा.
 अवसादन (अवसादन) (सं) ना. - अंत; शेवट; मुक्तता; मरण;
 विराम; सीमा; मर्यादा.
 अवसान (अवसान) (सं) वि. - संपलेलें; शेवटास पोचलेलें;
 अंत गाठलेलें.
 अवसीत (अवसीत) (सं) ना. - धान्यसंग्रह; कोठा.
 अवसे (अवसे) (क) ना. - अमावास्या.
 अवस्कंद (अवस्कंद) (सं) ना. - हल्ला; चढाई; आक्रमण;
 झंझावात; ध्वधवा.
 अवस्थे (अवस्थे) (सं) ना. - स्थिति; कष्ट; अडचण; दुर्दैव.
 अवहित्य (अवहित्य) (सं) वि. - आंतल्या गाठीचा; मनोभाव
 गुह्य राखणारा; आत्मप्रीदी नसलेला; अनहंकारी.
 अवहेल (लन) (अवहेल [लन]) (सं) ना. - तिरस्कार; निंदा;
 मानहानी.
 अवळ (अवळ) (क) ना. - तिची.
 अवळी जवळी (अवळी जवळी) (क) ना. - जोड; जुळें.
 अवळु (अवळु) (क) ना. - ती.
 अवाक् (च) (अवाक् [च]) (सं) वि. - मूक; वाचाहीन;
 तोंड नसलेला; दक्षिण दिशेचा; नीच.
 अवाचीन (अवाचीन) (सं) वि. - दक्षिणेचा.
 अवाच्य (अवाच्य) (सं) वि. - अपमानकारक; नीच; न
 सांगण्याजोगें; न उच्चारण्याजोगें.
 अवांतर (अवांतर) (सं) ना. - माध्यमिक; मधला; अपाय;
 विघ्न; गंडांतर.
 अवार्थ (अवार्थ) (सं) वि. - अनिवार; न वारण्याजोगें;
 काढून टाकतां न येण्यासारखें.
 अवास (अवास) (सं) वि. - वेधर; नश; दिगंबर.
 अवि (अवि) (क) धा. - लपणे; आड होणें; घेरणें; वेढा घालणें.
 (सं) ना. - शेळी; मेंढी; रवि; ठेकूण; वात; पर्वत; कांबळे;
 भित; लंदीर; वज्र; वीज.
 अविकट (ल)(ळ) (अविकट [ल] [ळ]) (सं) वि. - अभाव;
 नसलेला; अव्यंग; निर्दोष; नियमित.

अविचल (लित) (अविचल [लित]) (सं) वि. - स्थिर;
 अचंचल; न हलणारा.
 अविचार (अविचार) (सं) वि. - अविवेकी; बेअकली.
 (सं) ना. - गैरसमज; कुकल्पना.
 अवि (वु) चु (अवि [वु] चु) (क) धा. - झाकून ठेवणें;
 लपवणें; आड करणें. आढोसा घेणें.
 अविच्छिन्न (अविच्छिन्न) (सं) वि. - अभंग; अखंड; पूर्ण;
 सतत; न तुटलेला.
 अविच्छेद (अविच्छेद) (सं) ना. - अभंगत्व; अखंडता.
 अवितथ (अवितथ) (सं) ना. - सुफल; सत्य; सार्थक; व्यर्थ न
 होणारे.
 अविद्ये (अविद्ये) (सं) ना. - माया; अज्ञान; प्रकृति.
 अविधेय (अविधेय) (सं) ना. - न सांगण्याजोगें; निरुद्देश;
 आज्ञा मान्य न करणारा.
 अविनय (अविनय) (सं) ना. - विनयहीनता; गर्विष्ठपणा;
 अहंकार; मस्ती; हुंक्पणा.
 अविना (का) ण (अविना [का] ण) (क) ना. - अभिज्ञान,
 ओळख; अभिप्राय; ध्येय; वेध; लक्ष; गळ.
 अविनीत (अविनीत) (सं) वि. - विनयहीन; दुर्वर्तनी; दुष्ट.
 अविनेय (अविनेय) (सं) वि. - न सुधारण्याजोगा; सरळ न
 होण्यासारखा.
 अविभक्त (अविभक्त) (सं) वि. - एकत्र; संबंध; संपूर्ण; भान न
 झालेला.
 अविमुक्त (अविमुक्त) (सं) वि. - परतंत्र, मोकळा न झालेला.
 अविरत (अविरत) (सं) वि. - निरंतर; अविलंबित; अनवसरिता.
 अविरल (ळ) (अविरल [ळ]) (सं) वि. - दाट; विलग नसलेला;
 दडपलेला; सामान्य; लागून असलेला.
 अविलंब (वन) (अविलंब [वन]) (सं) ना. - तातडी; घाई,
 जलदी; तीव्रता; शीघ्रता.
 अविवक्षित (अविवक्षित) (सं) वि. - अनिर्दिष्ट; अप्रसिद्ध; अकल्पित.
 अपरिचित; अचितित.
 अविवाहि (हित) (अविवाहि [हित]) (सं) ना. - लग्न न
 झालेला; ब्रह्मचारी.
 अविवेक (अविवेक) (सं) वि. - विचार नसलेला; अज्ञानी.
 (सं) ना. - मूर्खपणा; विचारहीनता.
 अविहित (अविहित) (सं) वि. - अकथित; अयोग्य.
 अवुकु (वुकु) (अवुकु [वुकु]) (क) धा. - हिसकावणें;
 दडपणें; चावणें; ढकलणें.
 अवुडु (वुडु) (अवुडु [वुडु]) (क) धा. - ओढणें;
 कुस्करणें; चेंगरणें; चुरगळणें.
 (क) ना. - अधरोष्ठ; खालचा ओठ; अधर.

—कस्वु (—कस्वु) (क) धा. — ओठ चावणें; राग दाखवणें; क्रुद्ध होणें.

अधुतण, औतण (अधुतण, औतण) (क) ना. — आमंत्रण; पाचारण; आवतण; निमंत्रण; सत्कार; मेजवानी. बोलावणी. अवैक्षण (अवैक्षण) (सं) ना. — टक; निरीक्षण; एकाग्रदृष्टि; लक्षपूर्वक पाहणे.

अवेद्य (अवेद्य) (सं) वि. — अगाध; अथांग; अज्ञेय; अनाकलनीय.

अवैदिक (अवैदिक) (सं) ना. — वैदिक धर्मांशीं संबंध नसलेला; वेदविद्या न समजणारा; अडाणी.

अव्यक्त (अव्यक्त) (सं) वि. — अस्पष्ट; उघड नसलेले; अज्ञेय. (सं) ना. परमात्मा; सोने.

अव्यय (अव्यय) (सं) वि. — अविकारी; अविनाशी.

(सं) ना. — स्वर्ग; विभक्ति प्रत्यय न लागणारा.

अव्यवच्छिन्न (अव्यवच्छिन्न) (सं) वि. — अखंड; तडा न गेलेले; एकसारखे; सत्मा.

अव्यवहित (अव्यवहित) (सं) वि. — 'अव्यवच्छिन्न' पहा.

अव्याकुल (अव्याकुल) (सं) वि. — निर्भय; निश्चित; शांत.

अव्यापार (अव्यापार) (सं) ना. — असंबद्ध काम; नसता उद्योग; नसती उठाटेव.

अव्यापारेषु व्यापार (अव्यापारेषु व्यापार) (सं) ना. — भलती गोष्ट; विकतश्राद्ध; उठाटेव;

अव्याप्ति (अव्याप्ति) (सं) ना. अपुरी व्याख्या; लक्ष्यार्थाचा भाग लक्षणेंत न सामावणे असा दोष.

अव्य (अव्य) (क) ना. — माता; आई; अंबा, जननी.

अव्वलिसु (अव्वलिसु) (क) धा. — उडी मारणें; हेंप घेणे; उलंघन करणें; टप खारणें; उशी घेणें.

अशन (अशन) (सं) ना. — अन्न; खाद्य; आहार, जेवण; खाना; भोजन.

अशनपणि (अशनपणि) (सं) ना. — सुगंधि वनस्पति; मर्वा.

अशनार्थि (अशनार्थि) (सं) वि. — अन्नार्थी; भुकाळु; अधारी; हावरा; अतृप्त; पोटाथी.

अशनि (अशनि) (सं) ना. — वीज; वज्र; खड्ग.

अशरीर (अशरीर) (सं) ना. — आकाश; देह नसलेला; कामदेव.

अशरीरवाणि (अशरीरवाणि) (सं) ना. — आकाशवाणी;

अश्रणी; अशरीरिणी; देववाणी; रेडिओ.

अशस्त्रीय (अशस्त्रीय) (सं) वि. — शास्त्रविरोधी; शास्त्राला धरून नसलेला.

अशिक्षित (अशिक्षित) (सं) वि. — अज्ञान; मूर्ख; अविद्य; न शिकलेला; अनधीत.

अशिर (अशिर) (सं) वि. — अग्नि; सूर्य; वारा; राक्षस; रत्न.

अशिव (अशिव) (सं) वि. — अमंगल; अपवित्र; अभद्र.

अशील (अशील) (सं) वि. — दुर्वर्तनी; नीतिभ्रष्ट.

अशुचि (अशुचि) (सं) वि. — अशुद्ध; कश्मल, घाण; ओवळे; चुकीचा.

अशुभ (अशुभ) (सं) वि. — अमंगल; वाईट; दुर्दैव; अपशकुनी.

अशेष (अशेष) (सं) वि. — पूर्ण; सर्व; वेवाक.

अशोक (अशोक) (सं) वि. — शोकविरहित; अशोकवृक्ष; अशोकराजा; देवता; सुर.

अशोभे (अशोभे) (सं) ना. — शोभाहीनता; कांतिहीनता; तेजाभाव; निस्तेजता.

अशौच (अशौच) (सं) ना. — विटाळ; ओवळें; सुतक; घाण.

अश्म (अश्म) (सं) ना. — दग; दगड.

अश्मगर्भ (अश्मगर्भ) (सं) ना. — पांच; मरकत; पंच.

अश्मकारक (अश्मकारक) (सं) ना. — पाथरवट; गवंडी.

अश्रद्धे (अश्रद्धे) (सं) ना. — तिरस्कार; निरिच्छता; अविश्वास; असद्बाल.

अश्रांत (अश्रांत) (सं) वि. — न दमलेला; अविरत; विराम न घेतलेला; वापरांत नसलेला.

अश्राव्य (अश्राव्य) (सं) वि. — न ऐकण्याजोगे; श्रवणास अयोग्य.

अश्रु (अश्रु) (सं) ना. — आसु; डोळ्यातील पाणी; नेत्रबिंदु.

अश्रुत (अश्रुत) (सं) वि. — न ऐकलेले, शास्त्रज्ञानहीन.

अश्लील (अश्लील) (सं) वि. — नीतिवाह्य; असभ्य; अनैतिक.

अश्व (अश्व) (सं) वि. — घोडा.

अश्वभा (अश्वभा) (सं) ना. — वीज; अशनि.

अश्वजनि (अश्वजनि) (सं) ना. — चाबुक; कोरडा; चंवाटा; फटका.

अश्वत्थ (अश्वत्थ) (सं) ना. — पिंपळ.

अश्वत्थाम (अश्वत्थाम) (सं) ना. — द्रोणाचार्याचा पुत्र.

अश्वमुख (अश्वमुख) (सं) ना. — घोड्याचे तोंड असलेला किन्नर; घोडेमुख; तुंबर.

अश्वमेध (अश्वमेध) (सं) ना. — अश्वमेध यज्ञ.

अश्वशाले (अश्वशाले) (सं) ना. — घोडशाळा; पागा.

अश्वसीन (अश्वसीन) (सं) ना. — तक्षक पुत्र.

अश्वारोह (ही) (अश्वारोह) (सं) ना. — घोडेस्वार; राऊत.

अश्वारोहण (अश्वारोहण) (सं) ना. — घोड्यावर स्वार होणें.

अश्विनि (अश्विनि) (सं) ना. — एक नक्षत्र; अश्विनि देवता.

अष्ट (ष्टक) (अष्ट [ष्टक]) (सं) वि. — आठाचा समूह;

अष्टदल, आठाळे; धावे.

अष्टकरि (अष्टकरि) (सं) ना. — अष्ट दिग्गज; आठ दिशांचे हत्ती.

अष्टदिक् (अष्टदिक्) (सं) ना-दिशोपदिशा; आठ दिशा.
अष्टपद (अष्टपद) (सं) ना-विंचु; कोळी; आठ पायांचा
प्राणी; कैलास; सोने; बालक.

अष्ट मंगल (अष्टमंगल) (सं) ना-सुलक्षणी श्वेताश्व;
पंचकल्याणी घोडा; अष्टौप्रहर ज्याला मंगल आहेत असा.
अष्टमद (अष्टमद) (सं) ना-आठ प्रकारचे मद; गर्वाची
आठस्थाने; अहंकाराष्टक.

अष्टमि (अष्टमि) (सं) ना-शुक्ल वा कृष्ण पक्षांतील आठवी
तिथि.

अष्टमूर्ति (अष्टमूर्ति) (सं) (ना.) ईश्वराचे अष्टावतार.
ईश्वराच्या अवताराचीं नांवे.

अष्टवसु (अष्टवसु) (सं) ना.-आठ प्रकारची संपत्ति.
अष्टशोभे (अष्टशोभे) (सं) ना-आठ प्रकारचे अलंकार;
अष्टालंकार.

अष्टसिद्धि (अष्टसिद्धि) (सं) न.-आठ प्रकारची सिद्धि.

अष्टांग (अष्टांग) (सं) ना.-देहाचे आठ अवयव; देवगुरु;
वीरशैव गुरु; लिंगादि आठ अंगे.

अष्टांग प्रणाम (अष्टांगप्रणाम) (सं) ना-साष्टांग
नमस्कार.

अष्टादश (अष्टादश) (सं) ना-अठरा.

अष्टादश पुराण (अष्टादशपुराण) (सं) ना-अठरा पुराणे

अष्टावक्र (अष्टावक्र) (सं) ना-अष्टावक्र नामक ब्राह्मण;
एक उपगीता.

अष्टावरण (अष्टावरण) (सं) ना.-आत्माची आठ आवरणे;
वीर शैव धार्मिक विधान.

अस (अस) (क) ना.-योग्यता; आज्ञा; बल; शक्ति; सामर्थ्य.

असंशय (असंशय) (सं) अ. निःशक; निःभ्रान्त; निःसंशय.

असंस्कार (असंस्कार) (सं) ना.-संस्कारहीनता;

असंहत (असंहत) (सं) वि.-वेगळें; विस्कळित; एकजीव
न झालेलें; अस्ताव्यस्त.

असकळि (असकळि) (क) धा.-अतिक्रमण करणें; आटोक्याबाहेर
जाणें; हातांतून निसटणें; परागंदा होणें.

असकृत् (असकृत्) (सं) अ.-वारंवार; न सोडतां; अव्याहत.

असक्त (असक्त) (सं) वि.-न गुंतलेला; प्रेम नसलेला; आवड
नसलेला; आसक्तिरहित; अनासक्त.

असग (असग) (सं) ना.-परीट, घोबी; रजक; एक कन्नड कवि.

असंकीर्ण (असंकीर्ण) (सं) वि.-अमिश्र; शुद्ध;

असंख्य (असंख्य) (सं) वि.-अगणित; अमोज; पुष्कळ; फार

असंगत (असंगत) (सं) वि.-विसंगत; असंबंधित; अजोड;

अविनाशी.

असडि (असडि) (क) ना.-मूर्ख स्त्री.

असड्ड (असड्ड) (क) ना.-मूर्खता; वेड; पागलपणा.

असड्डे (असड्डे) (क) ना.-अश्रद्धा; तिरस्कार; अलक्ष.

असत् (असत्) (सं) वि.-नसलेलें; खरें नसलेलें.

(सं) ना.-प्रमाद; चूक; खोटें; दुष्टत्व.

असति (असति) (सं) ना.-दुर्वर्तनी स्त्री; वाईट चालीची स्त्री.

असदळ (असदळ) (क) वि.-असाध्य; अव्यवहार्य; अशक्य;
असदृश.

असदाख्याति (असदाख्याति) (सं) ना.-अपप्रचार; जैनधर्म-
परिभाषा; कविसमय; काव्यालंकार.

असदृश (असदृश) (सं) वि.-अजोड; अतुल्य; श्रेष्ठ.

असनि (असनि) (सं) ना.-‘अशनि’ पहा.

असंतुष्टि (तोष) (सं) ना.-[असंतुष्टि [तोष]]

तुष्टिहीनता; असमाधानता; कंटाळा.

असभ्य (असभ्य) (सं) वि.-अयोग्य; नीच; अश्लील; निकृष्ट;
रांगडा; समाजबाह्य.

असम (असम) (सं) वि.-समानताहीन; वाकडातिकडा.

असमंजस (असमंजस) (सं) वि.-गोंधळलेला; बावळट;
समज नसलेला.

असमनयन (असमनयन) (सं) वि.-विषमनेत्र; त्रिनेत्र;
शिव; एकाक्ष; कावळा.

असमर्थ (असमर्थ) (सं) वि.-सामर्थ्यहीन; अशक्त; मित्रा;
बावळा; नपुंसक.

असमशर (असमशर) (सं) ना.-विषमशस्त्र; काम; मन्मथ.

असमाधान (असमाधान) (सं) ना.-अतुष्टि; गडबड;

शांतिहीनता, असंतोष.

असमास (असमास) (सं) वि.-न संपलेले; लाडका भाऊ;
प्रियवन्धु.

असमीप्याकारि (असमीप्याकारि) (सं) ना.-पूर्वयोजनरहित
राबणारा; मागचा पुढचा विचार न करणारा.

असंबद्ध (बंध) (असंबद्ध [बंध]) न जमणारे; संबंध
नसलेलें; न जुळणारे.

असंभाव्य (असंभाव्य) (सं) वि.-अशक्य; असाध्य; न
कळणारे; अज्ञेय; असंभवनीय.

असंभूत (असंभूत) (सं) वि.-न झालेलें; न जन्मलेलें;
स्वयंभू.

असंमत (असंमत) (सं) वि.-विरुद्ध; नाकबूल; अमान्य.

असंमति (असंमति) (सं) ना.-नामंजुरी; अमान्यता;
नाकबुली.

असवर (स) (असवर [स]) (क) ना.-घाई; त्वरा; तातडी;
गडबड.

अस(सु)वलि (अस [सु] वलि) (क) धा.-कंटाळणें; मरणें.

असहन (असहनं) (सं) ना. - मात्सर्य; वैर; द्वेष; पोटदुखी.
असहाय (असहाय्य) (सं) वि. - मदत नसलेले; सहायहीन;
निराश्रित; अनाथ; पोरका.

असह्य (असह्य) (सं) वि. - गर्हणीय; असहनीय, दुःसह;
विलक्षण.

असाकल्य (असाकल्य) (सं) ना. - अपूर्णता.

असाह्य (असाह्य) (सं) ना. - असमता; अनुपमेय.

असाधारण (असाधारण) (सं) वि. - विलक्षण; जास्तीचा;
गौरवाचा; अलौकिक.

असार (असार) (सं) वि. - निःसत्त्व; तात्पर्यहीन; पोकळ;
असमर्पक.

असि (असि) (सं) ना. - खड्ग; तरवार.

(क) धा. - कांपणे; हलणे, वापरणे.

(क) वि. - गरीब, पातळ; वाळलेला.

असित (असित) (सं) वि. - काळे; नीलवर्णी.

(सं) वि. - असित ऋषि.

असितकंदर } (असितकंदर) } (सं) ना. - काळ्या केसाचा
असित गल } (असितगल) }

असितरसे (असितरस) (सं) ना. - काळी जमीन; ओलसर पिकाळ
जमीन (रसा = भूमि)

असितानन (असितानन) (सं) ना. - काळतोडे माकड; विंगळ.

असितांबर (असितांबर) (सं) ना. - बलराम.

असिताहि (असिताहि) (सं) ना. - कृष्णसर्प; कालिया, कालिंग;
कृष्ण.

असिदु (असिदु) (क) वि. - पातळ, रोड; बारीक; कोमल.

असिधारा (रे) (असिधारा [र]) (सं) ना. - तरवारीची धार;
म्यान;

—व्रत (—व्रत) (सं) ना. - कठिण काम.

असिधेनुके (असिधेनुके) (सं) ना. - तलवार; खड्ग.

असिनडु (असिनडु) (क) ना. - सिंहकटि; बारीक कमर.

असिपत्र (असिपत्र) (सं) ना. - तरवारीचे पातें.

असिपत्रव्रत (असिपत्रव्रत) (सं) ना. - असिधाराव्रत;
स्त्रीपुरुषांनी संगम निवारणार्थ नागवी तरवार मध्ये ठेवून
एकासनावर झोपणे; ब्रह्मचर्यव्रत.

असियवेरळु (असियवेरळु) (क) ना. - बारीक लांब अंगुलि;
मधले बोट. (वेरळ = बोट; असिय = लांब, बारीक)

असियळु (असियळु) (क) ना. - एकशिवडी; सडपातळ स्त्री;
कोमलांगा.

असी (असी) (सं) ना. - गंगेची उपनदी.

असु (असु) (सं) ना. - प्राण; जीव; गडबड; तीव्रता.

असुकुडि (असुकुडि) (क) धा. - प्राण घेणे; जीव घेणे.

असुके (ने) (असुके [न]) (क) ना. - अशोक वृक्ष.

असुकोळ } (असुकोळ) } (क) धा. - प्राण घेणे; ठार मारणे;
असुगोळ } (असुगोळ) }

वश होणे

असुगावळु (असुगावळु) (क) ना. - प्राणरक्षण; अंगरक्षण.

असु (सुं) दोरे (असु [सुं] दोरे) (क) धा. - प्राण सोडणे;
मरणे; अखेरचा श्वास घेणे.

असुडु (असुडु) (क) धा. - चालू ठेवणे; ढकलणे; दोरीला
पीळ देणे.

(क) ना. थकवा; कंटाळा;

असुर (असुर) (सं) ना. - देवता; राक्षस; सूर्य.

असुरगुरु (असुरगुरु) (सं) ना. शुक्राचार्य; राक्षसाचा गुरु

असुररिपु (असुररिपु) (सं) ना. - राक्षसाचा शत्रु; विष्णु; शिव.

असुरि (रे) (असुरि [र]) (सं) ना. - राक्षसी; कर्कशा; कैदाशीण.

असुलाभ (असुलाभ) (सं) ना. - प्राणलाम, बचाव;

शिरसलामती.

असुवळि (डगु) (असुवळि [डगु]) (क) धा. - जीव जाणे;
प्राण हरपणे.

असुकल्लु (असुकल्लु) (क) ना. - धारेचा दगड; सहाण;
निसाण.

असुह्व (द) (असुह्व [द]) (सं) ना. - शत्रु; अमित्र;
वैरी.

असुये (असुये) (सं) ना. - मत्सर, द्वेष, पोटदुखी; असूया.

असुक असुक (सं) ना. रक्त; न ओवलेले.

असुखलित (असुखलित) (सं) वि. - न चांचरणारे, न निसरणारे;
ठाम; स्थिर.

अस्त (अस्त) (सं) वि. - मावळलेले; बुडलेले; न दिसेसे.

अस्तगिरी (अस्तगिरी) (सं) ना. - पश्चिम पर्वत; मावळतीचा
पर्वत.

अस्तराग (अस्तराग) (सं) ना. - सूर्यास्ताच्या वेळी आकाशांत
दिसणारा लाल रंग;

अस्तविसु (अस्तविसु) (क) धा. - बुडणे; अदृश्य होणे.

अस्तव्यस्त (अस्तव्यस्त) (सं) वि. - अव्यवस्थित; विखुरलेले.

अस्ति (अस्ति) (सं) ना. - अस्तित्व; वर्तमान; संपत्ति.

अस्तित्व (अस्तित्व) (सं) ना. - वास्तव्य; ठिकाणा; असणेपणा.

अस्तित्वार (अस्तित्वार) (अ. दे) ना. - पाया; तळ; धर;

आधार.

अस्तु (अस्तु) (सं) अ. - ठीक; असो; बरे तर.

अस्तोक (अस्तोक) (सं) वि. - पुष्कळ; अतिशय; अस्वस्थ.

अस्त्र (अस्त्र) (सं) ना. - अभिमंत्रित आयुध; बाण; शस्त्र.

अस्त्रि (अस्त्रि) (सं) ना. - मिल्ह; बाण वापरणारा.

अस्त्रजीव (अस्त्रजीव) (सं) ना. - योद्धा; सैनिक; अस्त्रविद्येवर जगणारा.

अस्थि (अस्थि) (सं) ना. - हाड; हड्डक.

—पंजर (—पंजर) (सं) ना. - हाडांचा सांगाडा; सांपळा.

अस्थिगत (अस्थिगत) (सं) वि. - हाडात मिनलेले; हाडीज्वर.

अस्थिर (अस्थिर) (सं) वि. - चंचल, खरे नसलेले, बदलतें.

अस्तिगव (अस्तिगव) (सं) वि. - चिकट नसलेला; गुळगुळीत नसलेला. खडबडीत; कठोर, कर्कश.

अस्पृश्य (अस्पृश्य) (सं) वि. - स्पर्श करण्याला अयोग्य; हरिजन.

अस्पृष्ट (अस्पृष्ट) (सं) वि. - मोघम; गुळमुळीत; जीम अडखळत बोलणारा; अस्फुट; दुर्बोध.

अस्फुट (अस्फुट) (सं) वि. - स्पष्ट न केलेले; गूढ; गुप्त; न समजलेले.

अस्मत् (दीय) (अस्मत् [दीय]) (सं) ना. - आपला; संबंधी.

अस्त्र (अस्त्र) (सं) ना. - डोक्याचे केंस. डोळ्यांतील पाणी; रक्त.

अस्त्रप (अस्त्रप) (सं) ना. - रक्तपिपासु; राक्षस.

अस्वस्थ (अस्वस्थ) (सं) वि. - अशांत; असुरक्षित;

आरोग्यहीन; रोगी.

अस्वाभाविक (अस्वाभाविक) (सं) वि. - कृत्रिम; बनावट.

अस्वारस्य (अस्वारस्य) (सं) वि. - नीरस; वेचव, सपक; अरसिक.

अस्वार्थ (अस्वार्थ) (सं) ना. - निःस्वार्थ; मतलब नसलेला. अहेतु.

अस्वास्थ्य (अस्वास्थ्य) (सं) ना. - अशांति; अनारोग्य; रोगिपणा.

अह (अह) (सं) वि. - होणारा; असलेला; प्राप्य.

अहगे (अहगे) (क) अ. - असें; याप्रमाणें.

अहंकार (कृति) (अहंकार [कृति]) (सं) ना. - मीपणा; ताटा; मस्ती; मद; गर्व; अहंता; आत्मप्रौढी; दुरभिमान.

अहन् (अहन्) (सं) ना. - दिवस; सूर्योदयापासून सूर्यास्तापर्यंतचा अवधि.

अहंत्य (अहंत्य) (सं) वि. - मारण्यास अयोग्य;

अहन्यहनि (अहन्यहनि) (सं) अ. - नित्य; दिवसानुदिवस; अहोरात्र.

अहमहमिके (अहमहमिके) (सं) ना. - ईर्ष्या; चडाओढ; चुरस; स्पर्धा; अहंकार; मीपणा.

अहर (सु) (अहर [सु]) (सं) ना. - 'अहन्' पहा.

अहर्निश (अहर्निश) (सं) (अ) - अहोरात्र; रात्रंदिन; लगातार.

अहर्पति (अहर्पति) (सं) ना. - सूर्य; दिनेश्वर; दिनकर.

अहलेकार (अहलेकार) (क) ना. - सार्वजनिक सेवक;

अधिकारी; सरकारी अधिकारी.

अहल्ये (अहल्ये) (सं) ना. - गौतम पत्नी.

अहस्कर (अहस्कर) (सं) ना. - सूर्य; दिनकर; प्रभाकर.

अहार्य (अहार्य) (सं) वि. - हरण करतां न येण्याजोगी.

अहि (अहि) (सं) ना. - सर्प; नाग; राहु; वृत्रासुर; सूर्य; प्रामाणिक.

अहिसे (अहिसे) (सं) ना. - हिंसाभाव; म. गांधीच्या अकरा व्रतांपैकी एक.

अहिकटक (अहिकटक) (सं) ना. - सर्पभूषण; शिव; सर्पसमूह.

अहिकांत (अहिकांत) (सं) ना. - वासुकी; नागप्रमुख.

अहिकुंडल (अहिकुंडल) (सं) ना. - सर्पाकृति कर्णभूषणें वापरणारा; सर्पकुंडल; शंकर.

अहिच्छत्र (अहिच्छत्र) (सं) वि. - उत्तर पांचाल खंडातील रामनगर.

अहित (अहित) (सं) वि. - अकल्याणकारी; अरोचक; अमित्र; वैरी.

अहितत्त्व (अहितत्त्व) (सं) ना. - शत्रुत्व; नाग तत्त्वज्ञान.

अहितुंडिक (अहितुंडिक) (सं) ना. गारुडी; साप खेळवणारा; सपेरा.

अहितबल (अहितबल) (सं) ना. - शत्रुसेना; विरोधीसैन्य.

अहिधर (अहिधर) (सं) ना. - नागधारी शिव.

अहिनकुल (अहिनकुल) (सं) ना. - हाडवैरी; उपजत शत्रुत्व; सर्प सुंगुस यांच्या स्वभावाप्रमाणें वैर.

अहिप (अहिप) (सं) ना. - आदिशेष; नागकुलपूर्वज.

अहिपकंकण (अहिपकंकण) (सं) ना. - शिव.

अहिपुर (अहिपुर) (सं) ना. - नागपूर.

अहिभुक् (अहिभुक्) (सं) ना. - सर्पभक्षक; सुंगुस; गरुड.

अहिभूषण (अहिभूषण) (सं) ना. - नागालंकार; शिव.

अहिमकर (अहिमकर) (सं) ना. - भास्कर; सूर्य.

अहिमहिले (अहिमहिले) (सं) ना. - नागकन्या.

अहुदु (अहुदु) (क) अ. - होय; असेंच.

अहेतु (अहेतु) (सं) अ. - अकारण; सहज; निःसंशय.

अहोरात्र (अहोरात्र) (सं) ना. - रात्रंदिवस.

अन्ह (अन्ह) (सं) ना. - 'अहन्' पहा.

अळ (अळ) (क) धा. - बुडणें; रडणें; विलाप करणें; आक्रोश करणें.

अळबुकु (अळबुकु) (क) वि. - रड्या, रडका, रडवा.

अळ (ल) क (अळ [ल] क) (क) ना. - एक माप; लेखनांतील रेघ; अंगुलिमाप.

अळकापुर (अळकापुर) (सं) ना. - कुबेराची राजधानी.

अळगे (अळगे) (क) ना. - धान्य मापण्याचें पात्र.

अलंके (अलंके) (क) ना. - विघ्न; स्वाधीनता; वशता; आधीनता.
 अलंते (अलंते) (क) ना. - प्रमाण; माप; मोजणी.
 अलंबल (अलंबल) (क) ना. - सामर्थ्य; माहात्म्य; मोठेपणा;
 श्रेष्ठता.
 अलंर (र) (अलंर) [रं] (क) धा. - भिगें; घाबरणें; नाश होणें.
 (क) ना. भीति; घबराट; घाबरेपणा.
 अलंरिसु (अलंरिसु) (क) धा. - भिवविणें; घाबरविणें; रडविणें.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - भय; घाबरगुंडी;
 अलंरु (लु) (अलंरु [लु]) (क) दुःख; ठणका; चिंता, व्याकुलता;
 अलंरिके (अलंरिके) (क) तळमळ; संताप; पोटादुखी;
 व्यसन.
 अलंरि (अलंरि) (क) ना. - खार; चाननी;
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - रडविणें; दुःख देणें.
 अलंरुडु (अलंरुडु) (क) धा. - हातीं सापडणें; पकडीत सापडणें;
 समरसणें; साध्य होणें; मिळवणें.
 अलंरुडिके (अलंरुडिके) (क) ना. - जुलवणूक; हस्तगत; सुठीत
 घेणें.
 अलंरुडि (अलंरुडि) (क) धा. - निसटणें; क्षीण होणें; मूर्छित
 होणें; समावेशिणें.
 अलंरु (रु) (अलंरु [रु]) (क) ना. शक्ति; बल; पराक्रम; युद्ध;
 माप.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - भरती; पाणी चढणें; पाण्याची वाढ.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - आळशीपणा; गोंधळ; दिरंगाई;
 वेळकाढूपणा.
 अलंरुगामिनि (अलंरुगामिनि) (सं) ना. - धीरे धीरे चालणारी;
 गजगामिनी; हळु हळु जाणारी; मंदगति.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - मरणें; नाश होणें; संपणें; सोडविणें.
 (क) वि. - वाईट; नष्ट.
 अलंरु (अलंरु) (सं) ना. - कपाल; भालप्रदेश; नशीब; तकदीर.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - क्षुद्रकाव्य.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - दुष्ट कवि; कवडा.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - वाईट दृष्टि, दूषित दृष्टि
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - अकाल; अंतकाळ; मरण.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - भुव्र जातीचा वैदु
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - अपकीर्ति; दुष्कीर्ति.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - संकटातून वाचणें; मरून उरणें;
 थोडक्यांत वाचणें.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - दुराशा; वाद; भीक;
 (क) धा. - आशा करणें; नाश करणें; पुसणें.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. जावई.
 (क) वि. - व्यर्थ, हीन.

अलंरुदेय (अलंरुदेय) (क) वि. - मित्रा; नपूंसक.
 अलंरुक्कस (अलंरुक्कस) (क) ना. - क्षुद्र राक्षस.
 अलंरुवाड (अलंरुवाड) (क) ना. - उध्वस्त गाव; बेचिराख गाव.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - खार.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - नाश; मरण; सत्यानाश; विध्वंस;
 दिवाळें.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - दुराचारिणी; दुर्वर्तिनी.
 अलंरुदेय (अलंरुदेय) (क) ना. - काम, मदन.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - नाश करणें; रडविणें; पुसणें.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - खोटे करणें; पुसणें.
 अलंरु (अलंरु) (अलंरु [अलंरु]) (क) धा. - भिगें; घाबरणें;
 नाश पावणें; थरकांप होणें.
 (क) ना. - भय; घबराट; घाबरेपणा.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - भिवविणें; घाबरविणें; पुसून
 टाकणें.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - प्रेम करणें; गोंजारणें; माया करणें.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - दुराशा करणें; दिशाभूल करणें;
 हरकत घेणें; अडविणें; अडचण करणें.
 अलंरु (अलंरु) (क) वि. - अधिक; अतिशय; उत्तम.
 (क) ना. - अधिक्य; विपुलता; बाहुल्य.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - व्यापणें; आवरणें; भिवविणें.
 अलंरुके (अलंरुके) (क) ना. - भीति; घाबरेपणा.
 अलंरुके (अलंरुके) (क) ना. - भीति; घाबरेपणा.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - मोजमाप; मापणी; झाकण.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - खार.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - पोटादुखी; मत्सर; मीति; अन्याय;
 'अकज' पहा.
 अलंरु (अलंरु) (क) अ. - लागलीच, ताबडतोब; आतांच्या
 आत्ता.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - अजीर्ण; भीति; घाबरेपणा.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - प्रीति 'अकरे' पहा
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - हलणें; हलविणें; पूर्णनाश
 होणें.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - नाश होणें; तळमळणें;
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - घाबरणें; जीर्ण होणें; न्हास होणें;
 मार्गें घेणें.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - भिगें; घाबरणें.
 अलंरु (अलंरु) (क) ना. - भीति, रडारडा; आलिंगन; आढीमिठी.
 अलंरु (अलंरु) (क) अ. - चुकूनमाकून; तळतळून.
 अलंरु (अलंरु) (क) धा. - लय होणें; क्षीण होणें; नाश होणें;
 पुसून जाणें.

अळो (अळो) (क) ना. - स्वयंपाक.
 अळित(ने) (अळि [ने]) (क) ना. - प्रीति; संतोष; आशा;
 विश्वास.
 अळदु (अळदु) (क) धा. - बुडविणें; जळणें; जाळणें; नाश होणें;
 मरणें.
 अळपु (अळपु) (क) ना. - आलिंगन; अठिमिठी.
 अळवु (अळवु) (क) धा. - जाळून राख करणें; पूर्ण जाळणें.
 अळिरि (अळिरी) (क) धा. - थरकाप करणें; भयभीत करणें,
 थरथरणें.
 अळलु (अळलु) (क) धा. - हलविणें.
 (क) ना. - लाही.
 अळलूम (अळलूम) (क) ना. - खार. 'अळलि' पहा.

अळळे (अळळे) (क) ना. - बलहीन; कोमल; हलणारा;
 कापूस
 अळळेकुतु (अळळेकुतु) (क) ना. - पक्षशृङ्खल, उसण.
 अळळेकोंबु (अळळेकोंबु) (क) ना. - गाडगे; माठ;
 मडकें.
 अळळेकोवु (अळळेकोवु) (क) ना. - हीनता; दुर्बलता.
 अळळजोळतन (अळळजोळतन) (क) ना. - झोले जाणारी
 देहस्थिति; गलितगात्रता.
 अळळेदे (अळळेदे) (क) ना. - भीति; धडधड; घाबरेपणा.
 अळळेविलेयागु (अळळेविलेयागु) (क) धा. - अतिश्रम
 करणें; दमणें; थकणें; दमून शेण होणें.
 अळळेरु (अळळेरु) (क) ना. उसासा; धाप.

आ

आ (अ) (क) ना. - कन्नड मूळाक्षरांतील दुसरें अक्षर.
 (क) अ. - आश्चर्य व दुःख व्यक्त करणारें प्रश्नार्थक
 अव्यय.
 (सं) अ. - पर्यंत; सभोवतीं; असेतो; अल्पतः
 आकंठ (अकंठ) (सं) अ. कंठापर्यंत; कांठोकांठ.
 आकंपन (अकंपन) (सं) ना. - कंप; धक्का; झोले खात चालणे;
 बुकांडी.
 आकर (अकर) (सं) ना. - आगर; खाण; मूलस्थान; समूह.
 आकरण (णे) (अकरणे [णे]) (सं) ना. - हाक; स्पर्धा; हट्ट;
 हिशोब.
 आकरिसु (अकरिसु) (क) ना. - मान्यता; अंगीकार; स्वीकार;
 आकारणी.
 आकर्ण(गांत) (अकरणे) (अकरणे) (सं) अ. - कानापर्यंत;
 कानभरून.
 आकर्णक परीक्षायंत्र (अकरणेक परीक्षायंत्र) (सं) ना. -
 हृदय फुफ्फुस वगैरेमधील ध्वनि ऐकण्याचें वैद्यकीय साधन.
 आकर्णन (अकरणेन) (सं) ना. - ध्यान; शिक्षण; पाठ.
 —इसु (—इसु) (क) धा. - कान देऊन ऐकणें; लक्षपूर्वक
 ऐकणें; ध्यान देणें.
 आकर्ष (अकरणे) (सं) ना. - आकर्षण; ओढा; वाण.
 आकर्षक (अकरणेक) (सं) वि. - मनोहर; चुंबक; चित्तवेषक;
 लक्षवेषक.
 आकर्षणीय (अकरणेनीय) (सं) वि. - 'आकर्षक' पहा.
 आकर्षिसु (अकरणेसु) (क) धा. - ओढणें; आकर्षणें; लक्ष
 वेधणें; मन खेचणें.

आकलन (अकलन) (सं) ना. - समज; ज्ञान; बंधन; मिळवणी
 आकलित (अकलित) (सं) वि. - जोडलेले; संबद्ध.
 आकल्प (अकल्प) (सं) अ. - कल्पापर्यंत.
 (सं) ना. - आभरण; शृंगार.
 आकस्मिक (अकस्मिक) (सं) अ. अकस्मात; न समजतां;
 अकारण; एकाएकी.
 आकळ (ळु) (अकळ [ळु]) (क) ना. - गाय; गाईचा कळप.
 आकळिसु (अकळिसु) (क) धा. तोंड उघडणे; जांभई देणें;
 कंटाळा झाडणें; आळस झाडणें.
 —इके (—इके) (क) ना. - जांभई.
 आकांक्षा (क्षे) (अकळिसु) (अकळिसु) (सं) ना. - इच्छा;
 वासना; मागणी.
 आकार (अकळ) (सं) ना. - रूप; वेष; ओळख; संज्ञा; निमंत्रण;
 बोलावणें; आकारणी.
 आकारण (अकळणे) (सं) ना. - आमंत्रण; बोलावणें.
 आकाशगंगे (अकळगंगे) (सं) ना. - देवगंगानदी; नक्षत्रांचा
 पट्टा.
 आकाशगामि (अकळगामि) (सं) ना. - गगनविहारी;
 देवता.
 आकाशगुड (अकळगुड) (क) ना. - आकाशदीप.
 आकाशविल्लु (अकळविल्लु) (क) ना. - सुरचाप; इंद्रधनुष्य.
 आकाशवाणि (अकळवाणि) (सं) ना. - हवेतून ऐकू येणारा
 ध्वनि; अश्रणी; अशरीरी वाणी; रेडियो.
 आकाशराज (अकळराज) (सं) ना. - पद्मावतीदेवीचा बाप;
 एक राजा.

आकीर्ण (अ०१००८) (सं) वि. - काठकांठ; तुडुंब भरलेलें; दाट;
गर्मगळित; खचलेलें; गुंडाळलेलें.

आकुंचन (अ०००७८०) (सं) ना. - संकोच; आवरणें; आकसणी.

आकुल (अ०००७९) (सं) वि. - पूर्ण; भरलेलें; एकत्रित; व्यथित;
गडबडलेला.

आकुलिसु (अ०००७९०) (क) धा. - 'आकुलिसु' पहा.

आकृत (अ०००७९०) (सं) ना. - चेष्टा; वासना; उद्देश; संज्ञा.

आकृति (अ०००७९०) (सं) ना. - आकार; रूप.

आकृष्ट (अ०००७९०) (सं) वि. - ओढलेला; खेचलेला;

आखडलेला; आवरलेला.

आक्रेवाळ (अ०००७९०) (क) वि. - धीट; शूर; बलशाली;
पराक्रमी.

आक्रेकर (अ०००७९०) (सं) ना. - 'ओरेंगण' पहा.

आक्रंद (दन) (अ०००७९० [८००]) (सं) ना. - शोक; रड; युद्ध;
हांक; बलात्कार; वैधु; राजा; प्रतिबंधक; अडकांठी.

आक्रमिसु (अ०००७९०) (क) धा. - आक्रमणें; घेरणें; वेढणें;
आवरणें, व्यापणें.

आक्रांत (अ०००७९०) (सं) वि. - आवरलेलें; संपादित; पराजित;
समाविष्ट; जोडलेलें; मिळविलेलें; व्यापलेलें.

आक्रीड (अ०००७९०) (सं) ना. - विनोद; क्रीडा; क्रीडांगण;
विहारोद्यान.

आक्रोश (अ०००७९०) (सं) ना. - भीति; गर्जना; कोप; वासना;
धडपड; क्रोध.

आक्षेपण (अ०००७९०) (सं) ना. - उपवास; उपासानें केलेली
शुद्धि.

आक्षिप्त (अ०००७९०) (सं) वि. - फेकलेलें; तिरस्कृत; हीन;
घुसडलेलें.

आक्षेप (अ०००७९०) (सं) ना. - इच्छा; प्राप्ति; शाप; शिवी;
थरकाप; संशय; टोमणा; एक काव्यालंकार; अडकाठी; हरकत.

आक्षोभ (अ०००७९०) (सं) ना. - भावावेश; भाववशता.

आखंडल (अ०००७९०) (सं) ना. - इंद्र; विस्मरण; विनाश;
दिवाळें.

आखात (अ०००७९०) (सं) वि. - उबडलेलें; जमिनीत शिरलेला
पाण्याचा लांडा; नैसर्गिक जलाशय; आखात; खोदलेलें.

आखु (अ०००७९०) (सं) ना. - उंदीर; घूस

—द्विष, —भुक् (—द्विष, —भुक्) (सं) ना. - मांजर; मार्जार
मृपकशत्रु.

—वाहन (—वाहन) (सं) ना. - मृपकवाहन; गणपति;
गजानन.

आखेट (रक) (अ०००७९० [८००]) (सं) ना. - पाठलाग; शिकार;
शिकारी; भय; भीति.

आख्य (ख्या) (अ०००७९० [८००]) (सं) ना. - नांव; प्रसिद्धी;
लौकिक; विवरण.

आख्यात (अ०००७९०) (सं) वि. - प्रसिद्ध; मोजलेला; क्रियापद.

आख्याति (अ०००७९०) (सं) ना. - प्रसिद्धी, नावलौकिक.

आख्यान (अ०००७९०) (सं) ना. - कथन; कथा; निरूपण.

आख्यायिके (अ०००७९०) (सं) ना. - दंतकथा; लहान गोष्ट;
लोकवार्ता; किंवदंती; परंपरेने सांगितलेली गोष्ट; ऐकलेली कथा.

आग (अ०००७९०) (क) अ. - त्या प्रसंगी; नंतर; पश्चात; त्यानंतर;
मग.

आगस् (अ०००७९०) (सं) ना. - अपराध; पाप; चूक; प्रमाद.

आगड (अ०००७९०) (क) ना. - खेल; विनोद; चेष्टा; मस्करि.

—कार — (अ०००७९०) (क) ना. - त्रास देणारा; पीडा देणारा.

आगडित (अ०००७९०) (क) वि. - अकालीन; अप्रासंगिक;
विसंगत; अनाहूत.

आगडे (अ०००७९०) (क) अ. - लागलींच; लौकर; ताबडतोब; शीघ्र.

आगत (अ०००७९०) (सं) वि. - आलेला; जोडलेला; स्पष्ट; ओघानें
आलेला.

आगति (अ०००७९०) (सं) ना. - आगमन; आदाय; गृहप्रवेश;
नफा; फायदा; मिळकत.

आगंतुक (अ०००७९०) (सं) ना. - न सांगतां आलेला; अतिथि;
पाहुणा; न बोलावलेला; अनामंत्रित.

आगम (अ०००७९०) (सं) ना. - आगमन; ज्ञान; शास्त्र; वेद; शिव;
शक्ति; पूजातंत्र; पार्वती; आगमप्रत्यय.

आगमज्ञ (अ०००७९०) (सं) ना. - ज्ञानी; शास्त्री; वेदशास्त्रसंपन्न.

आगमन (अ०००७९०) (सं) ना. - येणें; ज्ञान; 'आगति' पहा.

आगमातीत (अ०००७९०) (सं) वि. - शास्त्रापलीकडील.
(सं) ना. - शिवादि देवता.

आगर (अ०००७९०) (सं) ना. - 'आकर' पहा; वासस्थळ; तळ;
मळा; खाण.

आगर्भ (अ०००७९०) (सं) वि. - जन्मापासूनच; परंपरागत.

पितृवाअनुपितृवा चालत आलेला.

—श्रीमंत — (अ०००७९०) (सं) ना. - श्रीमंतावरीं जन्मलेला.

आगस (अ०००७९०) (क) ना. - आकाश; अवकाश; सूर्य.

आगस्ती (अ०००७९०) (सं) ना. - दक्षिण; अगस्ति ऋषि.

आगस्त्य (अ०००७९०) (सं) ना. - दक्षिण दिशेचे; दाक्षिणात्य.

आगळुं (अ०००७९०) (क) अ. - केव्हाहि; कोणत्याहि वेळी;
कधीहि.

आगामि (मिक) (अ०००७९० [८००]) (सं) वि. - पुढें येणारें;
पुढील; भावी; भविष्यकालीन.

आगार (अ०००७९०) (सं) ना. - आश्रय; जमीन; तळ; सांठा.

आगिके (अ०००७९०) (क) ना. - होणारें; भवितव्यता; प्रासंगिकता.

आगिसु (अगिसु) (क) धा. - करून संपविणें; पुनः उत्पन्न करणें; खोदून काढणें; उकरणें.
 आगु (अगु) (क) धा. - होणें; संभवणें; अस्तित्वांत येणें; वाढणें; प्रवेश मिळणें; सिद्ध होणें; निर्णयाला येणें.
 आगुळिके (अगुळिके) (क) ना. - श्रम; त्रास; जांभई; डुलकी; दीर्घ निश्वास.
 आग्नेय (अग्नेय) (सं) ना. - अग्निसंबंधी; पूर्व आणि दक्षिण यांमधील उपदिशा.
 आग्नेयास्त्र (अग्नेयास्त्र) (सं) ना. - अग्नि ओकणारे अस्त्र; अग्निबाण.
 आग्रह (अग्रह) (सं) ना. - बल; हट्ट; दडपेगिरी; दाब; क्रोध; आवेश.
 आघर्ष (अघर्ष) (सं) ना. - संघर्ष; वाचावाच, भांडण, वादविवाद; तंटा; तोंडातोंडी.
 आघाट (अघाट) (सं) ना. - सीमा; मर्यादा; पानांचा बिंडा; पुडके; गट्टा.
 आघात (अघात) (सं) ना. - मार; तडाखा; चपेटा; गुदा; धक्का.
 आघ्राण (अघ्राण) (सं) ना. - वास; हुंगणें; अवघ्राण; वास घेणें.
 आघ्राणिसु (अघ्राणिसु) (क) धा. - वास घेणें; वास घेऊन पाहणें; वासना धरणें; अवघ्राण करणें.
 आंके (आंके) (क) ना. - आश्रय; आधार; पक्कड.
 आंकेगोळ (आंकेगोळ) (क) धा. - धरणें; इन्कार करणें; विरोध करणें; नाकबूल करणें; नाकारणें.
 आंगिरस (आंगिरस) (सं) ना. - देवांचा गुरु, बृहस्पति; अंगिरस ऋषि.
 आंगिक (आंगिक) (सं) वि. - दैहिक; अवयवासंबंधी; मूलचेंच.
 आंगोळगु (आंगोळगु) (क) ना. - गोघपद; गाईचें पाऊल.
 पोवा; बासरी; मुरली; गाईच्या गळ्याखालची पोळी.
 आचंद्रतारक (आचंद्रतारक) (अचंद्रतारक) (सं) अ. - यावच्चंद्रदिवाकरी; चिरकाल; त्रिकालाबाधित; शाश्वत.
 आचंद्रार्क (आचंद्रार्क) (सं) अ. - यावच्चंद्रदिवाकरी, निरंतर; शाश्वत.
 आचमन (आचमन) (सं) ना. - मंत्रविधिपूर्वक ग्रहण केलेले जल; (हे तीन वेळां करतात)
 आचय (आचय) (सं) ना. - संग्रह; साठा; निधि.
 आचरण (आचरण) (सं) ना. - वर्तन; वागणूक; अनुसरण; रुढी.
 आचार (आचार) (सं) ना. - सद्गति; रुढी.
 आचार्य (आचार्य) (सं) ना. - सद्गती मनुष्य; धर्मगुरु; उपाध्याय; पुरोहित; विद्वान.

आचार्याणि (आचार्याणि) (सं) ना. - आचार्यांची पत्नि;
 आचार्ये (आचार्ये) (सं) ना. - उपाध्यायिनी; पुरोहिता; सद्गतीनी स्त्री.
 आचु (आचु) (क) धा. - मागणें; याचना करणें; विनवणें; प्रार्थिणें.
 आच्छाद (आच्छाद) (सं) ना. - झांकण; प्रावरण; विस्मरण; सुस्कुट मारणें; लपवाळपवी.
 आच्छेद (आच्छेद) (सं) ना. - भाग; खंड; छेद; कातरण; परिच्छेद.
 आच्य (आच्य) (सं) वि. - वाकलेलें, नम्र, नत, विनम्र.
 आजन्म (आजन्म) (सं) अ. - आजीव; जन्मापासून; जीवित असेतो; आमरण; आजन्ममरण.
 आजस (आजस) (सं) अ. - केव्हाहि; कधीहि; सतत; अजस.
 आजानुवाहु (आजानुवाहु) (सं) ना. - गुडग्यापर्यंत लांब हात असलेला मनुष्य.
 आजानेय (आजानेय) (सं) ना. - कुलीन; कुलवंत; घराणदाज.
 आजि (आजि) (सं) ना. - स्पर्धा; युद्ध; रण; समरस्थळ.
 -रंग (आजि) (सं) ना. - युद्धभूमि; समरांगण.
 आजीव (आजीव) (सं) अ. - 'आजन्म' पहा. जीवनोपाय; जैनमिश्र.
 आजीवक (आजीवक) (सं) ना. - जैन वा बौद्ध मिश्रक; मिश्र.
 आज्ञासि (आज्ञासि) (सं) ना. - आज्ञा; परवानगी; मोकळीक; निरोप; अनुज्ञा.
 आज्ञा (आज्ञा) (सं) ना. - शपथ; कबुली; पुरस्कार. शासन; हुकूम.
 -भंग (आज्ञा) (सं) ना. - अविनय; शासनोच्छेद; कायदेभंग; नियमतोड.
 -धारक (आज्ञा) (सं) ना. - आज्ञेप्रमाणे चालणारा; नम्र सेवक; हुकूम पाळणारा.
 आज्ञापना (ने) (आज्ञापना) (सं) नां. - परवानगी; निरोपदान; पाठवणी; टाटा.
 आज्य (आज्य) (सं) ना. - नृप; धृत; अन्नशुद्धि.
 आजनेय (आजनेय) (सं) ना. - अंजनिपुत्र; हनुमंत; मारुति.
 आट (आट) (क) ना. - क्रीडा; खेळ; नाटक; नृत्य; जादू; चेष्टा; थड्या.
 आटगुलि (आटगुलि) (क) वि. - खेळिया; क्रीडाप्रिय;
 आटंगुलि (आटंगुलि) (क) वि. - खेळकर.

आटविक (अटविक) (सं) ना. - अरण्यवासी; वनौकस; जंगली माणूस.

(क) ना. - नट; आरंभक; जादुगार;

गमत्या.

आटर् (अटर्) (क) धा. - वर पडणे; भार घालणे.

आटलिक (अटलिक) (क) ना. - नट; धूर्त मनुष्य; जादुगार.

आटलु (अटलु) (क) ना. - चाल; हेलकावा; झोका; तोल.

आटदळरुत (अटदळरुत) (क) अ. - घाईच्या बतावणीने; गडबडीच्या मिथाने.

आटंदु (अटंदु) (क) अ. - वर पडून; भार घालून.

आटालि (अटालि) (क) ना. - 'आटगुलि' पहा.

आटि (अटि) (क) ना. - नट; खेळाडू; जादुगार.

आटिके (अटिके) (क) ना. - खेळ; खेळणे; खेळवस्तु.

आटिसु (अटिसु) (क) धा. - मागणे; इच्छिणे; अपेक्षिणे.

वासना धरणे.

आटोप (अटोप) (सं) ना. - अहंकार; दंभ; प्रौढी; संभ्रम.

आडंबर; अधिकार; वश.

आडंगि (अडंगि) (क) ना. - अर्धोगिनी; पत्नि; भार्या; बायको.

आडंबर (अडंबर) (सं) ना. - गर्व; मस्ती; देखावा; गर्जना;

अभ्र; क्रोध; विकार; संतोष; विनोद; रणवाद्य; हत्तीचे पिळ.

आडळ (ळि) त (अडळ [अ] ड) (क) ना. - माप; अधिकार;

व्यवस्था; राज्यकारभार; शासन.

आडिंग (अडिंग) (क) ना. - व्रती; नट; भटक्या; विदूषक.

आडिर (अडिर) (क) ना. - अडचण; प्रसंग; हरकत; आडकाटी.

आडी (अडी) (क) ना. - अंदरासुराचा मुलगा, हंसपक्षी.

आडु (अडु) (क) धा. - खेळणे; उडी मारणे; आक्षेप घेणे;

बोलणे; फसविणे; थापा मारणे.

(क) ना. शेळी; वकरी.

आडुगुडु (अडुगुडु) (क) ना. - आरपार; भोंक; रंभ;

दोन्हीकडे तोंड असलेले बीळ.

आडुगुलि (अडुगुलि) (क) ना. - खेळांत वेळ गमविणारा;

व्यसनी; लहरी.

आडुबोल (अडुबोल) (क) ना. - क्रीडांगण; विहारस्थळ;

मैदान; परिचित ठिकाण.

आडुसोणे (अडुसोणे) (क) ना. - 'अटव' पहा. अड्डलसा.

आड्य (अड्य) (सं) वि. - श्रीमंत; भरलेले; गर्वित; मानी.

आणक (अणक) (सं) वि. - हीन; नीच; हलके; कमी प्रतीचे.

आणति (अणति) (क) ना. - 'आश्रुति' पहा.

आणव (अणव) (सं) वि. - सूक्ष्म; अति लहान; इवलेसे.

आणि (अणि) (क) वि. - अथ; किंमती; मूल्यवान.

(सं.) ना. - खड्गधार.

—सुत्तु (—सुत्तु) (क) ना. - किंमती मोती.

आणिकार (अणिकार) (क) ना. - रत्नपारखी; सराफ; जव्हेरी; रत्नव्यापारी.

आणिसु (अणिसु) (क) धा. - उन्हावेणे; ऊन देणे; उन्हांत वाळवणे.

आणे (अणे) (क) ना. - आज्ञा; शपथ; प्रतिबंध.

आंड (आंड) (सं) ना. - अंडज; पक्षी; प्राणी; ब्रह्म.

आण्व (आण्व) (सं) ना. - राज्य करणारा; शास्ता; शासक.

आणम (आणम) (अण्व [अ] क) (क) ना. - मालक; प्रभु; यजमान.

आतंक (आतंक) (सं) ना. - विलंब; रोग; भीति; धंदानाद; दूत; साथ.

आतत (आतत) (सं) वि. - विस्तृत, लांबसंद; अतिव्याप्ति; ताणलेले.

आततायि (आततायि) (सं) ना. - खुनी; अपराधी; चोर; अविवेकी; पातकी.

आतप (आतप) (सं) ना. - ऊन; सूर्यप्रकाश; ज्वाळा; उष्णता; ताप; संकट.

आतपत्र (त्रक) (सं) ना. - (आतपत्र, [अ, क]) छत्र; छत्री.

आतपवारण (आतपवारण) (सं) ना. - छत्री; छत्र.

आतपन (आतपन) (सं) ना. - शिव.

आतर (आतर) (सं) ना. - नदी ओलांडण्याचे भाडे; उतारा; नोर; नावाड्याची मजुरी; गलबताचे भाडे.

आतिथेय (आतिथेय) (सं) ना. - अतिथिसत्कार; पाहुणचार; आतिथ्य; आदारातिथ्य.

आतु (आतु) (सं) ना. - आधार. नावेत चढण्यासाठी केलेला लाकडी धक्का, आखात.

(क) अ. - आधारून; मिळूनमिसळून.

आतुर (आतुर) (सं) वि. - रोगपीडित; उतावळा; घाईत असलेला; तीव्र इच्छा करणारा; मोहवश.

आतुरिय (आतुरिय) (क) ना. - उतावळी; घाई; त्वरा; गडबड.

आतुष्टि (आतुष्टि) (सं) ना. - पूर्णवृत्ति; संतोष; समाधान.

आतोंघ (आतोंघ) (सं) ना. - पोवा; सुरली; वेणु; वाद्य.

आत्त (आत्त) (सं) वि. - प्राप्त; स्वीकृत; संपादित; प्रवाहित; निवडलेला.

आत्तगंध (आत्तगंध) (सं) वि. - पराजित; आक्रमित; अवघात; हुंगलेले; मस्ती उतरलेले.

आत्तगर्व (आत्तगर्व) (सं) वि. - अपमानित; तिरस्कृत; पाण उतार केलेला; फजीत पावलेला.

आत्तदंड (आत्तदंड) (सं) वि. - राजदंडधारी.

आत्मनस्क (अत्तम्मनस्क) (सं) वि. - आनंदोन्मत्त;
अत्यानंदाने देहमान हरलेला; वेमान.
आत्म (अत्त) (सं) ना. - जीव; प्राण; स्वभाव; समजत; ज्ञान;
मत्त; उत्साह; रूप; आकृति.
आत्मार्षण (अत्तम्मार्षण) (सं) ना. - स्वतःचें बलिदान;
सर्वस्वदान; देहाहुति; आत्माहुति; देह वाहणें.
आत्मि (त्तम) क (अत्त [त्त] क) (सं) वि. - आपलें; स्वतःचें;
स्वतःविषयक; आपुलकीचें.
आत्मीय (अत्तमीय) (सं) वि. - स्वतःसंबंधी.
आत्रेय (अत्त्रेय) (सं) ना. - अत्रिकुलोत्पन्न; अत्रिपुत्र; दत्त.
आत्रेयि (अत्त्रेयि) (सं) ना. - अत्रिपत्नि; अनसूया; रजस्वला.
आथर्वण (अथर्वण) (सं) ना. - चतुर्थवेदासंबंधी; जादुगार.
अथर्ववेद.
आद (दो) डे (अद [दो] डी) (क) अ. - म्हणून; परंतु.
आदं (अदं) (क) अ. - मुख्यतः; विशेषकरून; अधिकत्वानें.
आदर (रणे) (अदर [रणे]) (सं) ना. - मान; मर्यादा; सन्मान.
—इसु (—इसु) (क) धा. - मानणें; मर्यादणें; सन्मान
करणें; आदरणें; सत्कारणें.
आदरातिथ्य (अदरातिथ्य) (सं) ना. - पाहुणचार;
अतिथिसत्कार;
आदरिक- (अदरिक) (सं) ना. - मदतगार; संकटसहायक.
आदर्पिसु (अदर्पिसु) (क) धा. - गर्वहरण करणें; मस्ती
जिरवणें; दुखविणें.
आदर्श (अदर्श) (सं) ना. - ध्येय; आरसा; दर्पण; नमुना.
—वादी (—वादी) (सं) ना. - ध्येयवादी; ध्येयनिष्ठ.
आदले (अदले) (क) ना. - ती बाजू; तो पक्ष; तिकडे; कपाल.
आदाय (अदाय) (सं) ना. - उत्पन्न; लाभ; फायदा; मिळकत.
आदि (अदि) (सं) ना. - मूळ, प्रारंभ, मुख्य कारण.
(सं) वि. - प्रारंभीचा; प्रमुख, मुख्य.
—पुरुष (—पुरुष) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण.
आदिकारण (अदिकारण) (सं) ना. - मूळ कारण; मुख्य कारण.
आदिकेशव (अदिकेशव) (सं) ना. - विष्णु; कनकदास कवीची
इष्ट देवता.
आदिगमेश्वर (अदिगमेश्वर) (सं) ना. - गर्मश्रीमंत; जन्मधनिक
आदित्य (अदित्य) (सं) ना. - अदिपुत्र; देव.
आदित्य (अदित्य) (सं) ना. - अदितीची संतती; देव; सूर्य.
आदिशक्ति (अदिशक्ति) (सं) ना. - पार्वती; दुर्गा; माया.
आदिष्ट (अदिष्ट) (सं) वि. - आज्ञापित; कथित; दिग्दर्शित.
आहुणिग (अहुणिग) (क) ना. - फुकट जेवणारा; फुकटलाऊ;
पंक्तिपठाण; मिथुक; कृपण.
आदेय (अदेय) (सं) वि. - देण्यायोग्य; स्वीकरणीय.

आदेश (अदेश) (सं) ना. - बातमी; निरोप; आज्ञा; सांगावा;
समाचार; दाखवणी; सूचना; बदली अक्षर.
—वादी (—वादी) (सं) ना. - उपदेशक; भविष्यवादी;
ज्योतिषी; निरोप्या.
आहत (अहत) (सं) ना. - आदर केलेलें; स्वीकृत; गौरवित.
आद्य (अद्य) (सं) वि. - सुरवातीचा; प्रथम; पुरातन; पूर्वज;
श्रेष्ठ.
—कवि (—कवि) (सं) ना. - वाल्मिकी; ब्रह्मदेव; मूलकवि.
आद्योत (अद्योत) (सं) ना. - प्रकाश; उजेड; सोंग; नसता
आव; वाळला मोठेपणा.
आद्यान (अद्यान) (सं) ना. - आश्रय; ठेव; आचरण;
जबाबदारी; जिम्मेदारी; खात्री.
आधार (आधार) (सं) ना. - आश्रय; साह्य; पाठिंबा; प्रमाण;
पाया; परिशुद्धि; अधिष्ठान.
आधारपीठ (आधारपीठ) (सं) ना. - पाया; टेका; धीर;
खांबाचा चबुतरा; उखळी.
आधि (अधि) (सं) ना. - मनोव्यथा; चिंता; हृद्रोग.
आधिक्य (अधिक्य) (सं) ना. - आधिकता; उन्नती; श्रेष्ठता.
आधिदैविक (अधिदैविक) (सं) वि. - देवता संबंधी.
आधिपत्य (अधिपत्य) (सं) ना. - मालकी; अधिकार; राज्य.
आधिभौतिक (अधिभौतिक) (सं) वि. - पांचभौतिक; प्राकृतिक;
त्रिविधतापाविषयी; पंचमहाभूतासंबंधी.
आत्रीन (अत्रीन) (सं) वि. - वश्य; ताब्यांत आलेले; हस्तगत;
सत्तेखालील.
आधुनिक (अधुनिक) (सं) वि. - वर्तमान; चालू काळचें;
अर्वाचीन.
आधूत (अधूत) (सं) वि. - हलविलेलें; स्थानांतरित.
आधृत (अधृत) (सं) वि. - आधारलेलें, उचलून धरलेलें;
अनुमोदित.
आधेय (अधेय) (सं) ना. - स्थापलेला; आश्रित; व्यापलेला;
भरलेला.
आधोरण (अधोरण) (सं) ना. - माहूत; हत्तीहाक्या; हत्ती
चालविणारा.
आध्यात्म (अध्यात्म) (सं) ना. - आत्मज्ञान; परमात्मज्ञान.
आध्यापक (अध्यापक) (सं) ना. - शिक्षक, गुरुजी.
आन् (नु) (अन् [नु]) (क) धा. - सहन करणें; जमविणें;
अवलंबणें; थांबणें; संपविणें; लेवणें; सामोरे जाणें.
(क) ना. - मी.
आनक (अनक) (सं) ना. - ढोल; भेरी.
आनकदुंदुभि (अनकदुंदुभि) (सं) ना. - कृष्णपिता;
वसुदेव; रणवाच; भेरी.

आनत (अनड) (सं) वि. — वाकलेले; अडवें पडलेले; नम्र; विनम्र.

—इ (—अ) (सं) ना. — नमस्कार; दंडवत.

आनद (अनद) (सं) ना. — चर्मवाद्य; मेरी; नगरा.

आनन (अनन) (सं) ना. — मुख; तोंड; वदन.

आनंद (अनंद) (सं) ना. — संतोष; सुख.

—मय (—मय) (सं) ना. — परब्रह्म; अतिसंतोष;

आनंदपूर्ण.

आनंदकर (अनंदकर) (सं) वि. — संतोषकारक, प्रमुदित;

आनंददायक.

आनंदजल } (अनंदजल) (सं) ना. — आनंदाश्रु.

आनंदबाष्प } (अनंदबाष्प) (सं) ना. — आनंदाश्रु.

आनंदतुंदिल (अनंदतुंदिल) (सं) वि. — हर्षोन्मत्त; आनंदानें पोटा भरलेला; आनंदानें देहभान हरपलेला.

आनंदपरवश (अनंदपरवश) (सं) ना. — आनंदोन्मत्त;

हर्षोत्कट मनुष्य.

आनंदाश्रु (अनंदाश्रु) (सं) ना. — 'आनंदजल' पहा.

आनय } (अनय) (सं) ना. — आणणे; घेऊन येणे.

आनयन } (अनयन) (सं) ना. — आणणे; घेऊन येणे.

आनिके (अनिके) (क) ना. — आधार; ओझे उचलण्याचें साधन; तरफ.

आनिल (अनिल) (सं) ना. — वायुसुत हनुमंत; भीम.

आनिसु (अनिसु) (क) धा. — निजविणें; वाकविणें; रग जिरविणें.

आनुकूल्य (आनुकूल्य) (सं) ना. — अनुकूलता; कृपा; अनुग्रह.

आनुगुण्य (आनुगुण्य) (सं) ना. — अनुरूपता; साम्य;

समानगुण.

आनुपूर्वि (आनुपूर्वि) (सं) ना. — क्रम; शिस्त; सुसंगति;

एकापुढें एक.

आनुपंगिक (आनुपंगिक) (सं) वि. — संबंधित; अनिवार्य;

अत्यवश्य; गौण.

आनेगुडुपु (आनेगुडुपु) (क) ना. — हत्तीचा कळप.

आनेगोले (आनेगोले) (क) ना. — हत्तीचें मरण; भयंकर खून.

आनेगोळी (आनेगोळी) (क) ना. — हत्तींना धरण्यासाठी

केलेला मोठा खड्डा.

आनेमोग (आनेमोग) (क) ना. — गजानन; गजमुख; गणपति.

आनेय (आनेय) (क) ना. — जाळे; वचना. फसवेगिरी; कपट.

आनेत्र (आनेत्र) (सं) वि. — जवळचा, दृष्टीसमोरचा;

दृष्टिपातला; समीपस्थ.

आंत (आंत) (क) वि. — ठेवलेला; रचलेला.

आंतर (आंतर) (सं) वि. — आंतील; गुप्त.

आंतर्य (आंतर्य) (सं) ना. — मन; रहस्य; अंतरंग.

आंतिका (आंतिका) (सं) ना. — सर्वांत वडील बहीण.

आंतु (आंतु) (क) अ. — स्वीकारून; मान्य करून.

आंदेग (आंदेग) (क) ना. — घुबड. दिवाभीत.

आंदोल (लन) (आंदोल [लन]) (सं) ना. — पालखी;

झोपाळा; जीक; पाळणा; मेणा; डोली; चळवळ.

आंदोलक (आंदोलक) (सं) ना. — लंबक; एका बाजूकडून

दुसऱ्या बाजूकडे हलणारी लंबवी वस्तु.

आंदोलिक (के) (आंदोलिक) (आंदोलिक) (सं) ना. — डोली;

पालखी; मेणा.

आंधसिक (आंधसिक) (सं) ना. — आचारी, रांघपी; स्वयंपाकी.

आंध्र (आंध्र) (सं) ना. — तेलंगण, तेलगुप्रदेश.

आन्विक्षिकि (आन्विक्षिकि) (सं) ना. — तर्कशास्त्राचें एक तत्त्व;

राजनीतीचा एक प्रकार.

आप (आप) (सं) ना. — पाणी; धार्मिक उत्सव.

(क) वि. — शक्य, सशक्त; समर्थ.

आपगा (गे) (आपगा [गे]) (सं) ना. — नदी; ओढा; पाण्याचा

प्रवाह.

आपडे (आपडे) (क) अ. — शक्य तर, साध्य झाल्यास.

आपण (आपण) (सं) ना. — दुकान; पेठ; बाजार; मंडई.

आपणिक (आपणिक) (सं) ना. — दुकानदार; व्यापारी; वर्तक.

आपत् (तु) (आपत् [तु]) (सं) ना. — संकट; विघ्न; दुःख;

ठणका; कळ.

आपत्ति (आपत्ति) (सं) ना. — विघ्न; दुखणें; सहायशून्यता; मरण.

आपद (दे) (आपद [दे]) (सं) ना. — दुर्दैव; संकट.

आपद्रुत (आपद्रुत) (सं) वि. — संकटग्रस्त; दुर्दैवी; संकटातील.

आपद्धर्म (आपद्धर्म) (सं) ना. — प्रासंगिक नीति; तात्कालिक

धर्म; आपत्कालचा धर्म.

आपन (आपन) (सं) ना. — शिवाशिव; मिळकत; स्थानांतराचे

कारण.

आपनितु (आपनितु) (क) वि. — शक्य तेवढें; मिळेल तेवढें;

होईल तितकें.

आपन्न (आपन्न) (सं) वि. — संपन्न; मिळवलेलें; आक्रमित;

संकटग्रस्त.

आपन्नसत्त्वं (आपन्नसत्त्वं) (सं) ना. — गर्भिणी; गरोदरी.

आपस् (पः) (आपस् [पः]) (सं) ना. — पाणी; जल; उदक.

आपस्तंभ (आपस्तंभ) (सं) ना. — कृष्ण यजुर्वेदीय ऋषि;

आपस्तंभ ऋषि.

आपात (आपात) (सं) वि. — संभाव्य; त्याज्य; क्षेपणीय.

आपाततः (आपाततः) (सं) अ. — आद्यंत; आरंभापासून

अखेरपर्यंत; लक्षपूर्वक; अंतर्बोद्ध परीक्षून; मधूनमधून.

आपाद (आपाद) (सं) अ. — पायापासून; पायापर्यंत.

(सं) ना. — संकटग्रस्तता; दुःखकारण होणें.

आपादन (ने) (अपादन [न]) (सं) ना. - दोषारोपण; मृत्यु; आरोप; आक्षेप.

आपादित (अपादित) (सं) वि. - दोषी; आरोपी; प्रमादी.

आपान (अपान) (सं) ना. - निशाबाजांचा गट; गुत्ता;

अतिपान

आपाळित (अपाळित) (सं) वि. - व्याप्त; संयमित.

आपीड (अपीड) (सं) ना. - मस्तकाभरण; दडपण.

आपीन (अपीन) (सं) वि. - वाढलेले; पुष्ट; लठ्ठ.

आपु (अपु) (क) ना. - गवत; गजघास; आकाश; उशी;

आश्रय; रक्षण; संयम; लगाम.

आपूर (अपूर) (सं) वि. - भरणारे; उर्तू जाणारे; वयांत आलेला; परिपूर्ण; शिरलेले.

आपूर्ण (रित) (अपूर्ण [रित]) (सं) वि. - भरलेले; कांठोकांठ; ओतप्रोत; तुटुब.

आपृत (अपृत) (सं) वि. - आवरलेले; कामाचें; घाईचें.

आपैय (अपैय) (सं) वि. - पानीय; पेय; पिण्यायोग्य.

आपेक्षन (अपेक्षन) (सं) ना. - भोजनपूर्व व भोजनोत्तर स्वाहाकारानें ध्यावयाचें आचमन.

आस (अस) (सं) वि. - विश्वसनीय; बांधव; नातलग; जवळचें.

आसि (असि) (सं) ना. - लाभ; मिळकत; स्पर्श; दान; योग्यता;

औचित्य; सुक्ति; तृप्ति.

आप्य (अप्य) (सं) वि. - लभ्य; प्राप्य; जुळण्यासारखें.

आप्यायन (अप्यायन) (सं) ना. - तृप्ति; समाधान; ऐश्वर्य; वृद्धि; तुष्टि; अपहार; अभिलाष.

आप्यायमान (अप्यायमान) (सं) वि. - समानकारक; संतोषदायक; तृप्तिकर.

आप्ल (प्ला) व (अप्ल [प्ला] न) (सं) ना. - स्नान; आंघोळ; बुडी; डुबकी.

आप्लवत्रत (अप्लवत्रत) (सं) ना. - सोडमुंजा.

आवास (अवास) (क) ना. - आभास.

(क) वि. - हास्यास्पद; हेय; तिरस्करणीय.

आविक (अविक) (सं) वि. - वार्षिक; वर्षांतिक.

आभ (अभ) (सं) वि. - समान; जुळणारा.

(सं) ना. - प्रकाश; प्रतिबिंब.

आभरण (अभरण) (सं) ना. - अलंकार; दागिना; लेणें; भूषण.

आभार्य (अभार्य) (सं) ना. - 'आभरण' पहा.

आभाव (अभाव) (सं) ना. - आस्तित्व, स्थिति; रीति.

आभाषण (अभाषण) (सं) ना. - हाक; पाचारण; हळी; -ला उद्देशून बोलणें.

आभा (अभा) (सं) ना. - छाया; समानता; अवास्तवता; शान; प्रकाश; रूप.

आभिचार (अभिचार) (सं) ना. - चारणमारण; मद; कैफ; गुंगी; वेडेपणा; हातीं घेतलेलें कार्य.

आभिचारक (अभिचारक) (सं) ना. - मांत्रिक; जादूटोणा करणारा.

आभीक्ष्ण्य (अभीक्ष्ण्य) (सं) ना. - पुनरुच्चारण; ताठचाल; शोकें न जातां चालणें.

आभीर (अभीर) (सं) ना. - अहीर; गवळी; गुराखी; गोहवैदू.

—पल्लि (—पल्लि) (सं) ना. - गौळवाडा; गवळी गल्ली.

आभील (अभील) (सं) वि. - भयंकर; कष्टकारक; भयानक.

—शील (—शील) (सं) ना. - उग्रस्वभावी; क्रोधी.

आभे (भा) (अभे [भा]) (सं) ना. - कांति; प्रकाश; रंग प्रतिबिंब; साम्य; सादृश्य; उपमा.

आभौग (अभौग) (सं) ना. - भोग; पूर्णता; नागफणी; फडा; प्रयत्न; वाक; घेरा.

आभ्यंतर (अभ्यंतर) (सं) वि. - मधील; आंतील.

आम (व) (अम [व]) (क) ना. - आम्ही.

आमन (अमन) (सं) वि. - अयुक्त; ओलें; घाण.

आमनस्य (अमनस्य) (सं) ना. - दुःख; ठणका.

आमय (अमय) (सं) ना. - दुखणें; रोग; अस्वस्थता.

आमरण (णान्त) (अमरण) (अमरणान्त) (सं) अ. - मरतों; जीवमान असे पयेंत.

आमर्दन (अमर्दन) (सं) ना. - कुस्करा; दडपण; मालिश.

आमर्ष (अमर्ष) (सं) ना. - कोप; क्रोध; अशांति; मत्सर.

आमलक (अमलक) (सं) ना. - आवळा; आवळ्याचें झाड.

आमशंके (अमशंक) (सं) ना. - अतिसाररोग; आमांश; संग्रहणी.

आमात्य (अमात्य) (सं) ना. - मंत्री; सल्लागार; सेनापति; मित्रसल्ला; 'अमात्य' पहा.

आमिक्षे (अमिक्षे) (सं) ना. - विरजण; जोरण; दहिलावण.

आमिलित (अमिलित) (सं) वि. - मिसळलेले; मिश्रित; बरोबर असलेले; आनुषंगिक.

आमिष (अमिष) (सं) ना. - आशा दाखवणारे मांस; लाडूच; प्रलोभन; आशा; लाच; इच्छा; मोहक वस्तु.

आमिवाशि (अमिवाशि) (सं) ना. - मांसाशन करणारा प्राणी; लालचावलेला मनुष्य; लाचखाऊ.

आमुक्त (अमुक्त) (सं) वि. - शिथिल, परित्यक्त; सोडलेला.

आमुत्रिक (अमुत्रिक) (सं) वि. - परलोक संबंधी; पारलौकिक.

आमुष्मिक (अमुष्मिक) (सं) वि. - 'आमुत्रिक' पहा.

आमुष्यायण (अमुष्यायण) (सं) ना. - कुलीन; सत्कुलोत्पन्न; घराणदाज.

आमूलं (अमूल०) (सं) अ. - मूलापासून; मूलापर्यंत;
पूर्णपणे; संपूर्णतया.
आमूलाग्र (अमूल०ग्रा) (सं) अ. - आद्यंत; पायापासून
शेंडीपर्यंत; मुळामासून शेंड्यापर्यंत; आरंभापासून अंतापर्यंत.
आमे (वे) (अमू [मू]) (क) ना. - कूर्म, कासव; हत्ती.
आमोद (अमू०द) (सं) ना. - संतोष; सुवास, सुख.
—इसु (—अमू) (क) धा. - आनंदणे; संतोषविणे.
आम्नाय (अमू०य) (सं) ना. - वेद; श्रुति; कुलाचार; शील;
सदाचार; सद्गर्तन.
आम्र (अमू) (सं) ना. - आंबा.
—कूट (—अमू०) (सं) ना. - एक पर्वत.
—वन (—अमू) (सं) ना. आमराई; आंब्याचें वन.
आम्रेडित (अमू०डिड) (सं) ना. - द्विरुक्त; दोनदां सांगणें;
द्विरुक्ति.
आम्ल (मिलका) (अमू० [मू० का]) (सं) ना. - चिंच; चिंचवृक्ष;
तितिणी, आंबटपणा.
आम्लजनक (अमू० जलक) (सं) ना. - आंबटपणा उत्पन्न
करणारा वायु; प्राणवायु.
आय (यु) (अय० [यू०]) (क) धा. - मिसळणें; हुडकणें;
निवडणें.
—के (—अय०) (क) ना. - निवडणूक; चुनावणी; निवड.
आय (अय०) (सं) ना. - लाभ; उत्पत्ति; संपादन; मिळकत.
(क) ना. - मर्म; रहस्य; विवर; माप; सिद्धता; विशालता;
एकांत; सामर्थ्य; ब्रह्म; सत्य.
आयकट्टु (अय०कट्टु) (क) ना. - अनुकूलता; योग्यता; लोभ;
योग्यस्थळ; 'आस्तिवार' पहा.
आयगार (अय०गार) (क) ना. - व्यवस्थित काम करणारा;
जन्मभूसेवक; कंजूर; चिक्कू.
आयत (अय०ड) (सं) वि. - विस्तृत; लांब; गुंडाळलेलें;
अंतस्थ; औरसचौरस.
(सं) ना. - काटकोनचौकोन; सौंदर्य, योग्य रीत; इष्ट लिंग दीक्षा.
आयतन (अय०डन) (सं) ना. - स्थान; घर; आश्रय; विराम-
स्थळ; यज्ञशाला; देवस्थान.
आयताक्ष (तांबक) (अय०डाळु) (अय०डाळु) (सं) ना. -
विशालनेत्र; मोठ्या डोळ्याचा; टपुन्या डोळ्याचा.
आयति (अय०डि) (सं) ना. - विस्तार; गौरव; वैभव; उन्नति;
पराक्रम; भविष्यत्काल.
आयतिके (अय०डिके) (सं) ना. - श्रेष्ठता; वैभव; अनुकूल स्थिति.
आयत्त (अय०डु) (सं) वि. - प्राप्त; वशीभूत; सिद्ध; आधीन;
आश्रित.
आयत्ति (अय०डि) (सं) ना. - सामर्थ्य; सीमा; बांध; रुंदी; हद्द.

आयस (अय०स) (सं) ना. - श्रम; थकवा; कष्ट; दमणूक; थकावट.
(सं) वि. - लोखंडी; पोलादी.
आयान (अय०यान) (सं) ना. - आगमन; अनाहुत येणें.
आयाम (अय०याम) (सं) ना. - विस्तार; लांबी; ऐसपैसपणा.
आयास (अय०यान) (सं) ना. - श्रम; मेहनत; दगदग; 'आयस'
पहा.
आयि, (यु) (अय० [यू०]) (क) धा. - निवडणें; हुडकणें.
आयिके (अय०यिके) (क) ना. - निवडणूक; शोध; निवड.
आयिल (अय०यिल) (सं) ना. - दुर्वर्तन; 'वाहनार्थी प्रत्यय;
(जसें घोळायिल = घोडेस्वार)
आयुस् (अय०युस् [यू०]) (सं) ना. - जीवन; संसार;
प्रपंच; हयात; जीवमान.
आयुकुळि (अय०युकुळि) (क) ना. - मिश्रक; याचक; मिश्रा;
याचना; निवड; लाभ.
आयुग (अय०युग) (क) ना. - तलवारीची मूठ; आवड; नियोग;
संगति.
आयुध (अय०युध) (सं) ना. - शस्त्र; अस्त्र; हत्यार.
आयुधिक (अय०युधिक) शूर सैनिक.
आयुरारोग्य (अय०युरारोग्य) (सं) ना. दीर्घायुष्य;
निरोगीजीवन.
आयुरेखे (अय०युरेखे) (सं) ना. - आयुष्यरेखा; हातावरील
आयुष्यदर्शक रेखा.
आयुर्दाय (अय०युर्दाय) (सं) ना. - आयुष्य; जीवनकाल;
जीवित मर्यादा; जीवनधन.
आयुर्वेद (अय०युर्वेद) (सं) ना. - भारतीय वैद्यकशास्त्र; एक
उपवेद.
—इ (—अय०) (सं) ना. - देशी वैद्य; आयुर्वेदाचार्य.
आयुष्कर्म (अय०युष्कर्म) (सं) ना. जावळ; चौल; श्वौर.
आयुष्मत् (अय०युष्मत्) (सं) ना. - दीर्घायुषी; पुत्र; चिरंजीव.
आयुस्सु (अय०युस्सु) (क) ना. - आयुष्य; जीवन.
आयुग (अय०युग) (सं) ना. - विनियोग; समावेश; समर्पण;
सुपूरता.
आयुधन (अय०युधन) (सं) ना. युद्ध; रण; कंदन.
आर (अर) (सं) वि. - गाडीचा तुंबा; पाटा; पितळ.
आरक्त (अरक्त) (सं) वि. - ताम्र; तांबेधातूप्रमाणें लाल.
आरक्ष (अरक्ष) (सं) ना. - संरक्षण; पालन; लालन.
आरज (अरज) (सं) ना. - संकोच; इच्छा; अपेक्षा; स्फूर्ति.
आरट (अरट) (सं) ना. - नट; अभिनय करणारा.
आरडु (अरडु) (क) धा. - ओरडणें; बोंबलणें; शंख करणें.
आरडि (अरडि) (क) ना. - भ्रमर; वरदी; वैर; मधमाशी;
अपवाद; अडचण; प्रकाशाचा बहिरंग.

आरडिवेदे (अ०८८८८८) (क) ना.—सदनशान; कामधनु; ज्या;
मोर्वी; तीर.

आरडिगोळु (अ०८८८८८८) (क) धा.—मधुरवृत्ति धारण
करणे; मधुप होणे.

आरण्य (पयक) (अ०८८८ [८८८]) (सं) वि.—जंगली;
जंगलसंबंधी; (सं) ना. वनमानव; मृग, ऋषींनी वनांत
सांगितलेले तत्त्वज्ञान; दर्शन.

आरत (अ०८८) (सं) वि.—शांति मिळालेला; संतुष्ट; सभ्य,
विलंबित; संपलेला.—तृष्णा. (सं) ना. काम; आशा; तहान.

आरति (अ०८८) (सं) ना.—विलंब; नीरांजन; मंगलदीप;
कुरवंडी; आरती.

आरवु (अ०८८८) (क) ना.—साहसी; आडदांड; जंगली.

आरव (अ०८८८) (सं) वि.—आरंभलेले; सुरवात केलेले.

आरं (वु) (अ०८८८ [८८८]) (क) ना.—शेती; शेतकी.

आरंभगार (अ०८८८८८८) (क) ना.—शेतकरी; शेतांत रावणारा.

आर्य (यि) (अ०८८८८ [८८८]) (क) धा.—उरकणे; अन्वेषणे;
पाहणे; पोसणे.

आर्यके (अ०८८८८) (क) ना.—सेवा; संरक्षण; पालनपोषण.

आर्यसु (अ०८८८८८) (क) धा.—विचारणे; पाहणी करणे;
इच्छिणे; लक्ष देणे; अभिलाषा धरणे.

आरव (अ०८८) (सं) ना.—शंख; गर्जना; हाक; गप्पा.

आरवार (अ०८८८८) (सं) ना.—बोंब; गोंधळ; गलबला.

आरडाओरडा.

आरवे (अ०८८) (क) ना.—आराम; उद्यान; मळा.

आराजित (अ०८८८८) (सं) वि.—शृंगारलेले; शोभिवंत
केलेले; सुशोभित; प्रकाशित.

आराजिसु (अ०८८८८८) (क) धा.—प्रकाशणे; शोभणे; शृंगारणे;
दावविणे.

आराट (अ०८८८) (क) ना.—देवाचा अभिषेक; आरडाओरड;
कण्हणे.

आराट (अ०८८८) (सं) अ.—दूर; समीप.

आराति (अ०८८८) (सं) ना.—पेव; वैरी; हरकत; बाधा.

आरातीय (अ०८८८८८) (सं) वि.—प्राचीन; पूर्वकालीन;
वैय्यासबंधी.

आरात्रिक (अ०८८८, ८) (सं) वि.—‘आरति’ पहा.

आरावन (ने) (अ०८८८८ [८८८]) (सं) ना.—पूजा; प्रार्थना;
उपासना; भजन, संतोष.

—इसु (—अ०८८८) (क) ना.—पूजा करणे; प्रार्थिणे;
संतोषविणे; मर्जीधरणे.

आराम (अ०८८८८) (सं) ना.—विश्रांति; आनंद; विनोदस्थळ;
क्रीडाभुवन; घरापुढील वाग; स्वास्थ्य.

आरालिक (अ०८८८८) (सं) ना.—‘बाणसिक’ पहा.

आराव (अ०८८८) (सं) ना.—ओरड; किंचाळी; किंचाळी.

आर् (अ०८८) (क) धा.—ओरड करणे; गर्जणे; वाळणे; विक्षणे;
भरणे; बुडणे; समर्थ होणे.

(क) ना.—बैलजोडी; खांडाची जोडी; कोण; जुंपलेले बैल.

(क) अ.—सांडोसांड; समर्थ होण्यासारखे.

आरिसु (अ०८८८) (क) धा.—हुडकणे; शांत करणे; वाळवणे;
मालवणे; तृप्त करणे; निवडणे.

आरु (अ०८८) (क) धा.—समर्थ होणे; वाळणे; ओरडून बोलावणे;
हांक देणे.

(क) ना.—एक झाड; डुक्कर; नदी; सहा (संख्या); कोण?

आरुणि (अ०८८८८) (सं) ना.—उद्दालक.

आरुड (अ०८८८८) (सं) वि.—स्वार झालेला; चढलेला.

(सं) ना.—मुक्त; विरक्त.

आरे (अ०८८) (क) ना.—काटा; लहान झाड; समर्थ होणे.

आरेकार (अ०८८८८) (क) ना.—पालक; आश्रयदाता; संगोपक;
पालनकर्ता; रक्षक.

आरेदे (अ०८८८) (क) ना.—मीति; भय.

आरैसु (अ०८८८८) (क) धा.—हुडकणे; शोधणे; विचार करणे.
निवडणे.

आरोगण (णे) (अ०८८८८८ [८८८]) (क) ना.—जेवण; भोजन;
खानपान; फराळ.

आरोगिसु (अ०८८८८८८) (क) धा.—जेवणे; सेवन करणे;
स्वीकारणे.

आरोप (पणे) (अ०८८८८८ [८८८]) (सं) ना.—प्रमाद; दोष;
आरोप; बाणाला दोरी लावणे.

आरोपिसु (अ०८८८८८८) (क) धा.—दोष देणे; छाती वर काढणे;
तक्रार करणे.

आरोहिसु (अ०८८८८८८) (क) धा.—चढणे; वर जाणे; स्वार
होणे.

आर्ग (अ०८८) (क) अ.—कोणाला? कुणाप्रमाणे.

आर्चिसु (अ०८८८८८) (क) धा.—रडविणे; रडण्याला कारण
होणे; चिडविणे; चिरडीला आणणे; पूजा करणे.

आर्म (अ०८८८८) (क) धा.—मोठ्याने हाक मारणे; पुकारणे;
निवडणे; निवडणे; चिरडीला आणणे.

(क) ना.—समाधान; तृप्ति.

आर्चिक (अ०८८८८८) (सं) ना.—ऋषिपुत्र.

आर्जन (ने) (अ०८८८८ [८८८]) प्राप्ति; मिळवलेले; लब्ध.
ऋजुता; सरळपणा; नम्रता; निष्कपटत्व.

आर्जित (अ०८८८८) (सं) वि.—प्राप्त; मिळवलेले; लब्ध.

आर्णव (अ०८८८८) (सं) ना.—समुद्र, समुद्रासंबंधी.

आर्त (अर्त) (सं) वि. — दुःखित; संकटग्रस्त; पीडित; बद्ध; दुर्दैवी.

(क) वि. — समर्थ; अपेक्षित.

आर्तते (अर्तते) (सं) ना. — दुःख; पीडा; इच्छा; वासना;

आशा; आकांक्षा; डोहाळे.

आर्तव (अर्तव) (सं) ना. — रजोदर्शन, रेत, विटाळ; प्रदर; ऋतुमानाला धरून.

आर्तस्वर (अर्तस्वर) (सं) ना. — दुःखाची हाक; किंकाळी; कण्हणें; किंवाळी.

आर्ति (अर्ति) (सं) ना. — कष्ट; दुःख; डोहाळे; ओकारी; वाणाचें टोंक; नीरांजन.

आर्तु (अर्तु) (क) अ. — पराक्रमानें; सामर्थ्यपूर्वक; डोळ्याला डोळा मिडून; समोरासमोर; प्रत्यक्ष.

आर्दिसु (अर्दिसु) (क) धा. भिणें; गर्जणें; ओरडणें; किंवाळणें.

आर्दु (अर्दु) (क) अ. — ओरडून; गर्जून; बुडून.

आर्द्र (अर्द्र) (सं) वि. — मऊ; थंड; ओला; भिजलेला; हिरवाकचा; दमट.

आर्द्रक (अर्द्रक) (सं) ना. — आलें; ओली सुंठ.

आर्द्रा (अर्द्रा) (सं) ना. — पावसाचें ६ वें नक्षत्र.

आर्पु (अर्पु) (क) ना. — सामर्थ्य; साहस; बल; शक्ति.

आर्पुळि (गुंडु) (अर्पुळि [गुंडु]) (क) धा. — दुबळें होणें; शक्तिहीन होणें; रोडणें; कुश होणें.

आर्वाटि (डि) सु (अर्वाटिसु) (अर्वाटिसु) (क) धा. हाक मारणें; ओरडणें; गर्जणें; हळी देणें.

आर्वा (अर्वा) (क) ना. — हाकाटी; ओरड; शंखध्वनि; गर्जना.

आर्भटे (अर्भटे) (सं) ना. — हाकाटी; ओरड; गर्जना.

आर्भ (अर्भ) (सं) ना. — सुख; आश्रय; आधार.

आर्य (अर्य) (सं) ना. — स्वामी; मालक; यजमान; श्रेष्ठ; सत्कुलोपन्न; आर्यवंतती; सूर्य; गौरव; मित्र.

आर्यक (अर्यक) (सं) ना. — सर्पराज; महाशेफ.

आर्यभट (अर्यभट) (सं) ना. — बीजगणित प्रस्थापक.

आर्याणि (अर्याणि) (सं) ना. — आर्यस्त्री; पार्वती.

आर्यावर्त (अर्यावर्त) (सं) ना. — आर्यांचें वसतिस्थान; हिमालय व विंध्य यांमधील प्रदेश; भारत देश.

आर्या (र्ये) (अर्या [र्ये]) (सं) ना. — सामान्य स्त्री; आजी.

आर्षश्रृंगि (अर्षश्रृंगि) (सं) ना. — बकासुराचा वंशज; राक्षस.

आर्ष (र्ये) (अर्ष [र्ये]) (सं) वि. ऋषिविषयक; हिंदु विवाहपद्धति; सनातनी लग्नपद्धति.

आर्षभ्य (अर्षभ्य) (सं) ना. — तरुण खोंड; घुळी; पोळ; वळ.

आर्ह (है) त (अर्ह [है]) (सं) ना. — मातृसंबंधिक; आईकडील नातेवाईक; जैनवर्मगुरु.

आल् (अल्) (क) धा. — कान देणें; ऐकणें; हाक मारणें.

— इडु (— अडु) (क) धा. — हाक देणें.

आल (अल) (क) ना. — वट; बड; न्यग्रोध; रक्तकमल; गुळवेल; विंचवाची नांगी.

आलच (अलच) (सं) ना. — 'आलान' पहा.

आलंब (बने) (अलंब [बने]) (सं) ना. — आश्रय; आधार; सहाय; आदिकारण; समीप्य.

आलंबनविभाव (अलंबनविभाव) (सं) ना. — रसनिर्मितीची साधन.

आलंबित (अलंबित) (सं) वि. — संरक्षित; आधारित; लोंबतें; लोंबकळतें; अवलंबून असलेलें.

आलंबिसु (अलंबिसु) (क) धा. — आश्रय मिळणें; आधारणें; लोंबकळणें; अवलंबून राहाणें.

आलंभ (भन) (अलंभ [भन]) (सं) ना. — यशांतील पशुबली; स्पर्श; खून; हत्या.

आलय (अलाय) (सं) ना. — आश्रम, घर; मंदिर; निवास; वसतिस्थान.

आलसु (अलसु) (क) धा. — लक्षपूर्वक ऐकणें; मन लावणें.

आलवट्ट (अलवट्ट) (सं) ना. — पंखा; विझणा; व्यंजन; बारा घण्याचें साधन.

आलवाल (अलवाल) (सं) ना. — अळें; कोंडाळें;

झाडाभोवतीचा खुडा.

आलस (अलस) (सं) ना. — आळशी मनुष्य; मरूख.

आलस्य (अलस्य) (सं) ना. — आळस; अंगचोरी; कंटाळा; धडपण; मरूखपणा.

आलान (अलान) (सं) ना. — गजस्तंभ.

आलाप(पना) (अलाप [पना]) (सं) ना. — भाषण; उद्गार; संभाषण; तान; लंकेर.

आलावर्त (अलावर्त) (सं) ना. — 'आलवट्ट' पहा.

आलास्य (अलास्य) (सं) ना. — मगर; सुसर; नक्र.

आलि (अलि) (सं) ना. — सखी; बुबुळ; मैत्रिण; सेतु;

बुबुळांतील बाहुली; दृष्टि; विंचु; ओळ; समूह; चढ;

— कल्लु (— कल्लु) (क) ना. — गारा.

आलिङ्ग (अलिङ्ग) (सं) ना. — अठीमिठी; कवटाळणें; आलिङ्गन; भेट.

आलिङ्गिसु (अलिङ्गिसु) (क) धा. — आलिङ्गन देणें; मिठी मारणें; कवटाळणें; भेटणें; आठिमिठी घालणें.

आलिङ्ग्य (अलिङ्ग्य) (सं) वि. — आलिङ्गनाहें; कवटाळण्यायोग्य.

आलिङ्ग (अलिङ्ग) (सं) ना. — एक चर्मवाद्य.

आलिखरल (अलिखरल) (सं) ना. - 'अलिख' पहा. बाहेरचा दरवाजा.

(क) ना. - 'आलिखल' पहा.

आलिसु (अलिख) (क) धा. - 'आलिसु' पहा-ध्यान देणें; चित्त ठेवणें.

आलीढ (अलिख) (सं) वि. - चाटलेलें; सोललेलें; चर्वण केलेलें.

(सं) ना. - धनुष्याला बाण लावण्याचा क्रम.

आलीन (अलिख) (सं) वि. - विटाळलेलें; पूड झालेलें.

आलु (अलिख) (क) ना. - हाक मारणें; हाळी देणें; गर्जना करणें.

आलु (लुख) (अलिख [लुख]) (सं) ना. - लहान पात्र; भांडें; महाशेष.

आले (अलिख) (क) ना. - कानाचें पाळें; गुन्हाळ; गारा.

आलेख्य (अलिख) (सं) वि. - लेखनीय; चित्रणीय.

(सं) ना. - लेख; चित्र; आलेखन; लिखाण.

आलेपन (अलिख) (सं) ना. - दोष; आरोप; लेप; मलम.

आलोक (अलिख) (सं) ना. - निरीक्षण; दर्शन; कांति; दृष्टि; उजळ; प्रकाश.

आलोकिसु (अलिख) (क) धा. - टक लावणें; लक्ष लावून पाहणें; न्याहाळणें.

आलोचना (ने) (अलिख) (सं) ना. - विचार; योजना.

—इसु (—अलिख) (क) धा. - विचार करणें; योजणें.

आलोडन (अलिख) (सं) ना. - चिंतन; मनन; विसाण; शिक्षण; उक्तरण.

आलोल (अलिख) (सं) वि. - कंपित; चंचल; थरथरणारे; पीळदार; स्थिर; नको असलेलें; कृष्णासद; कळवळीचें.

आव (अलिख) (क) अ. - कोणते? काय?

आवग (गं) (अलिख [गं]) (क) अ. - केव्हांहि; अधिकचा; पुढेंपुढें; अधीरतेनें.

आवगे (अलिख) (क) ना. - कासव; कुंभारशाळा; कुंभाराचा आवा.

आवपन (अलिख) (सं) ना. - जरूरीचें काम; पेरणी; पेरणीचें साधन. 'कूरिंगे' पहा.

आवर (रण) (अलिख [रण]) (सं) ना. - झांकण; विस्मृति; गुंडाळा; चाक; कंप; पांवरुण.

आवरि (अलिख) (क) ना. - पाण्यांतील कासव. 'उगि' पहा.

आवरिके, आवरे (अलिख) (क) ना. - आवण्याचा वेल; कडवे वाल; पावटे; आळसंदी; चवळी; कवच; प्रावर्ण.

आवरे (अलिख) (क) ना. - 'आवरिके' पहा.

आवरिसु (अलिख) (क) धा. - झाकणें; भरणें; आड करणें; व्यापार करणें.

आवर्जिसु (अलिख) (क) धा. - वाकविणें; घट्ट बांधणें; करकचून बांधणें.

आवर्त (अलिख) (सं) ना. - सुरळी; गुंडाळी; भोवरा; पाण्याची ओढ; डोह.

आवर्तन (अलिख) (सं) ना. - पुनरागमन; वेदा; घुसळण; ओढ; डोह.

आवल् (अलिख) (क) ना. - रक्तकमल; मैना; नायटिंगेल पक्षी.

आवलि (लिके) (अलिख [लिके]) (सं) ना. - ओळ; रांग; समूह; क्रम; आवळी जावळी.

आवलिक (अलिख) (सं) ना. - एक प्रकारचा जोड बाण.

आवलित (अलिख) (सं) वि. फिरवलेला; प्रेम केलेला; आलितलेला.

आवलि (लिके) (अलिख [लिके]) (क) अ. - कोठेंहि; कोणत्याहि स्थळीं.

आवश्यक (अलिख) (सं) वि. - जरूरीचें; पाहिजेच असलेलें; निकडीचे; नडीचे.

आवसथ (अलिख) (सं) ना. - वसति; निवास; विश्राम; राहण्याचें ठिकाण; विश्रान्तिस्थान; व्रत.

आवसित (अलिख) (सं) ना. - धान्यसंग्रह; धान्य.

आवसथ्य (अलिख) (सं) ना. - अमिकुंड; अग्न्याधान; यज्ञीय; अग्निस्थळ.

आवह (अलिख) (सं) वि. - वाहून आणणारा; संपादणारा; नामाला लागणारा प्रत्यय, जसे भयावह.

आवाप (अलिख) (सं) ना. - पेरणी; खळगा; आळें 'आलवाल' पहा.

आवार (अलिख) (सं) ना. - वेष्टण; सामीप्य; अंगण; गावकुस; आसपासची जागा; कांपाउंड.

आवारित (अलिख) (सं) वि. - झाकलेलें; जुळविलेलें; गुंडाळलेलें.

आवास (अलिख) (सं) ना. - घर; वस्ती; निवास.

आवाहन (अलिख) (सं) ना. - निमंत्रण; देवतांना समंत्र पाचारण; बोलावणें.

आवि (अलिख) (क) ना. - पाण्याची वाफ; हवा; उष्णता; कुंभाराचा आवा; भट्टी.

आविक (अलिख) (सं) ना. - लोकरा पांवरुण; कांवेळे; धावळी; प्रावरण.

आविद्ध (अलिख) (सं) वि. - बद्ध; गांढलेलें; टोचलेलें; त्रस्त; कोरलेलें; कोरीव; शोकांतिका; दुःखांतिका.

आविर्भ (भी) व (अलिख [विर्भ]) (सं) ना. - उत्पत्ति; निर्मिती; प्रतीति; चव्हाट्यावर येणें.

आविर्भविसु (अवर्धविसु) (क) धा. — उपजणें; प्रगटणें;
प्रकाशांत येणें; उगड होणें; चव्हाट्यावर येणें.

आविर्भूत (अवर्धवुठ) (सं) वि. — प्रत्यक्ष; दृष्टोत्पत्तीस
आलेलें. समजलेंलें; प्रचीतीस आलेलें.

आविल (अविळ) (सं) वि. — अमंगल, अनिर्मल; समाविष्ट;
भरलेंलें.

आविष्कार (अविस्कार) (सं) ना. — प्रगटन; अवतार; प्रत्यंतर;
प्रत्यक्षानुभव; शोध.

आविष्कृत (अविष्कृत) (सं) ना. — निर्मित; अवतरित; प्रगटित.

आविष्ट (अविष्ठा) (सं) वि. — प्रविष्ट; मिसळलेलें; आवेशपूर्ण;

आवु (अवु) (क) ना. — गाय; आही.

आवुक (अवुक) (क) ना. — जनक; पिता.

आवुगे (अवुगे) (क) ना. — 'आवि' पहा.

आवुति (अवुति) (क) ना. — आहुति; एक आयुध.

आवुदु (अवुदु) (क) ना. — कोणतें ?

आवुत (अवुत) (सं) वि. — आवरलेलें; झाकलेंलें; घेरलेलें
गुंडाळलेलें; जुळविलेलें; व्याप्त; गुरफटलेंलें.

आवृत्ति (अवृत्ति) (सं) ना. — एक आयुध; झाकणी; आवरण.

आवृत्त (अवृत्त) (सं) वि. — वाकविलेलें; गुंडाळलेलें;
फिरविलेलें.

आवृत्ति (अवृत्ति) (सं) ना. — पाळी; वारी; माघार; लपेट.

आवृष्टि (अवृष्टि) (सं) ना. — पाऊस; वर्षाव; वर्षा.

आवे (अवे) (क) ना. — कासव; धूर, कुंभाराचा आवा.

आवेग (अवेग) (सं) ना. — गडबड; धाई; उद्वेग.

आवेश (अवेश) (अवेश [अवेश]) (सं) ना. — समावेश; प्रवेश;
संभ्रम; संचार; विकारवशता; गर्व; स्फूर्ति; उत्साह.

आवेशिक (अवेशिक) (सं) ना. अतिथिक; गृहागत; पाहुणा;
संदर्श.

आवेश (अवेश) (सं) ना. — प्रवेश; समाविष्टता.

आवेशन (अवेशन) (सं) ना. — झांकण; दोपण; घुंगट; सुसकुट;
सुसुक; लपेट; वेढा; आड.

आवोलिसु (अवलिसु) (क) धा. — 'आकळिसु' पहा.

आवोडु (अवोडु) (क) धा. — वागणें; ओढणें.

आव्यान (अव्यान) (सं) वि. — झाकलेला; बंद केलेला.

आशंसन (अशंसन) (सं) ना. — इच्छा; आकांक्षा; स्पष्टोक्ति,
डांगोरा; डंगरी; दौंडी; साद.

आशंसे (अशंसे) (सं) ना. — वासना; इच्छा; मागणें; प्रगटना.

आशंके (अशंके) (सं) ना. — गैरसमज; संशय; अविश्वास; शंका.

आशय (अशय) (सं) ना. — अभिप्राय; आधार; इच्छा; वासना;
विश्रांतिस्थळ; उद्देश; भाव; पाणी; संपत्ति; वड; ऐश्वर्य;
कृपणता; लोभी.

आशा (शे) (अशा [शे]) (सं) ना. — अपेक्षा; दिशा; गज.
— वारण (— वारण) (सं) ना. — अष्ट दिग्गज.

आशापाश (अशापाश) (सं) ना. — मोहजाल; विषयरज्जु;
संसारिक इच्छा; आशा रूप जालें.

आशाभंग (अशाभंग) (सं) ना. — निराशा; हिरमोड;
अपेक्षाभंग.

आशांबर (अशांबर) (सं) ना. — दिगंबर; नम्र; संन्यासी;
परित्यागी; अवधूत.

आशासन (अशासन) (सं) ना. — मंगल आशिर्वाद; सदिच्छा;
सद्भाव.

आशित (अशित) (सं) वि. — खाल्लें; पचविलेलें.

आशी (अशी) (सं) ना. — विपारी सर्पाची जात.

आशीर्वचन (अशीर्वचन) (सं) ना. — 'आशासन' पहा.

आशीर्वाद (अशीर्वाद) (सं) ना. — विषदंत; विपारी सर्प.

— हावु (— हावु) (क) ना. — सर्प; विपारी जातीचा सर्प.
आशु (अशु) (सं) अ. — शीघ्र; लागलीच; लौकर; ताबडतोब.

(सं) ना. एक प्रकारचे भात (धान्य).

आशुकवि (अशुकवि) (सं) ना. — शीघ्रकवि; स्फूर्तीने ताबडतोब
काव्य रचणारा.

आशुग (गति) (अशुग [गति]) (सं) वि. — जलद चालणारा.
(सं) ना. — वायु; वाण; सूर्य.

आशुतोष (अशुतोष) (सं) वि. — शीघ्रसंतुष्ट; त्वरित
समाधान होणारा; अल्पसंतोषी.

आशुक्षणि (अशुक्षणि) (सं) ना. — अग्नि; वायु; ज्वाळा.

आशौच (अशौच) (सं) ना. — अशुद्धता; सुतक.

आश्रम (अश्रम) (सं) वि. — दगडी, दगडाचे.

आश्रम (अश्रम) (सं) ना. — घर; वास; स्थान; पर्णकुटी;
चार प्रकारचे आश्रम (ब्रह्मचर्य, गृहस्थ, वानप्रस्थ, संन्यास)

आश्रय (अश्रय) (सं) ना. — आधार देणें; मदत; सहाय्य.

— इसु (— इसु) (क) धा. — आधार देणें; मदत करणें.

आश्रयाश (अश्रयाश) (सं) वि. — आश्रित भक्षक; नरभक्षक.
(सं) ना. — अग्नि.

आश्रयि (अश्रयि) (सं) वि. — आधारित; शरणार्थी;

आश्रयप्राप्त झालेला.

आश्रव (अश्रव) (सं) ना. — ओढा; झरा; नाश; कंटाळा; प्रमाद;
अडचण; अभिवचन.

आश्रित (अश्रित) (सं) वि. — सुरक्षित; आधारित; अवलंबित.

— राज्य (— राज्य) (सं) ना. — सामंतराज्य; मांडलिक

राज्य; चिमुकलें राज्य.

आश्रुत (अश्रुत) (सं) एकलेला; कबूल केलेलें; अभिवचन मिळवलेलें.

आश्रय (अश्रय) (सं) ना. - अविमित्री; आलिंगन; एक नक्षत्र.
आश्र (अश्र) (सं) वि. - घोड्यासंबंधी.

आश्रयुज (अश्रयुज) (सं) ना. - आश्विन महिना; दसव्याच्या सणाचा महिना.

आश्रालायन (अश्रालायन) (सं) ना. - विश्वामित्राचा पुत्र;
सूक्तर्ता; आश्रालायन ब्राह्मण.

आश्रास (सन) (अश्रास [सं]) (सं) ना. - आसोच्छवास;
अध्याय; परिच्छेद; अभिवचन; शब्दान; धीर; वचन; प्रतिज्ञा.

आश्रासिमु (अश्रासिमु) (क) धा. - आस घेणे; उत्तेजन देणे;
वचन देणे; अभिवचन देणे; प्रतिज्ञा करणे.

आश्रिनेय (अश्रिनेय) (सं) ना. - आश्विनीकुमार; देववैद्य;
नकुल-सहदेव.

आश्वीन (अश्वीन) (सं) वि. - घोड्यासंबंधी; दिवसभराची
घोड्यावरील रपेट; एका महिन्याचे नांव. आश्विन महिना.

आषाढ (अषाढ) (सं) ना. - एक महिना; मुंजाचा हातांतील
दंड; मलयपर्वत; जलसिंचन. आषाढ महिना.

आषाढभूति (अषाढभूति) (सं) ना. वंचक; कपटी मनुष्य;
विशिष्टनाम. असत्यवादी.

आस (अस) (सं) ना. - बाण; आसन; त्याग; फेक.

आसक (असक) (सं) वि. - मग्न; रत; उत्कट आशा असणारा;
लंपट; लोभी; अनुरक्त; शाश्वत.

आसक्ति (क्तते) (असक्ति [क्त]) (सं) ना. - तीव्र वासना;
प्रयत्नपरायणता; प्रीति, अनुराग; मोह; लंपटता.

आसंग (असंग) (सं) ना. - समरसता; संबंधिकता.

आसड (असड) (क) ना. - 'आषाढ' पहा

आसत्तु (असत्तु) (क) अ. - श्रमपूर्वक; कंटाळेपर्यंत; कष्ट
घेऊन; प्रयत्नतः.

आसन (असन) (सं) ना. - ठिकाण; बैठक; योगासन; तटस्थता;
तिन्हाईतपणा; स्थिरता.

आसनोपकरण (असनोपकरण) (सं) ना. - बैठक; जाजम;
बसकूर; बसण्याचा कपडा.

आसन्न (असन्न) (सं) वि. - समीप; जवळचा; जवळ असलेला.

आसन्नभव्य (असन्नभव्य) (सं) ना. - सायुज्यता, सांसारिकता.

आसर् (रु) (असर् [रु]) (क) धा. - जळणे; थकणे

(क) ना. - आयास; श्रम; आग.

आसर (रे) (असर [रे]) (क) ना. - 'आश्रय' पहा.

आसर्गळे (असर्गळे) (क) धा. - थकणे; श्रमपरिहार करणे;
दमणे.

आसव (असव) (सं) ना. - मद्य; औषधी पेय. अरिष्ट; अर्क.

आसाद (दन) (असाद [दन]) (सं) ना. - प्रासाद; कार्यसमाप्ति;
चद; रचना; मांडणी.

आसादित (असादित) (सं) वि. - जवळ बसलेला; संपादित;
मिळवलेला; प्राप्त.

आसार (असार) (सं) ना. - आडवळे पाऊस; पाऊस झड;
राजसैन्य; पेव झांकणे. आहार-पुरवठा.

आसीन (असीन) (सं) ना. - बसलेला; आसनस्थ.

आसु (असु) (क) धा. - वरून सोडणे; उतरवणे; रुंद करणे.
(क) ना. - शालवृक्ष.

आसुकरं (असुकरं) (सं) अ. - अतीव; अतिशय;

(सं.) ना. अत्यवस्थता; भयंकर स्थिति;

आसुति (असुति) (सं) ना. - यशांतील सोमरस पिणे.

आसुर (असुर) (सं) ना. - वैपुल्य; वाढ; श्रेष्ठता; हृदीपणा;
आवेश; बळ; पीडा; कष्ट; एक विवाहपद्धति.

आसे (असी) (क) ना. - आशा; इच्छा; दिशा.

—गार (—गार) (क) वि. - आशाभूत; हावरा; खादाड.

आसेचन (असेचन) (सं) ना. - वर्षाव; शिंपण; सिंचन; ओतणे

आसेदन (असेदन) (सं) ना. - कार्यारंभ; व्यापार; स्त्रीसंयोग.

आस्कंदन (अस्कंदन) (सं) ना. - युद्ध; रणकंदन.

आस्तर (रण) (अस्तर [रण]) (सं) ना. - अंधारुण; हांतरी;
वैठक; चटई; शय्या; गादी.

आस्ति (अस्ति) (सं) ना. - संपत्ति; अस्तित्व, स्थावर मिळकत.

आस्तिक (अस्ति) (सं) ना. - देववादी; देवावर विश्वास
ठेवणारा, श्रीमंत, ऐपतदार, सुखवस्तु.

आस्तिक्य (अस्तिक्य) (सं) ना. - अस्तिकभाव; विश्वास; श्रद्धा.

आस्तिमित (अस्तिमित) (सं) वि. - कोमल; रास्त; योग्य; सुंदर;

स्थिर; संतुष्ट. आस्तिवार (क) ना. अनुकूलता; योग्यता; लोभ.

आस्तीक (अस्तीक) (सं) ना. सर्पयज्ञ थांबवणारा ऋषि.

आस्था (स्थे) (अस्था) (सं) ना. - प्रबल अपेक्षा; सभा;
उत्साह; प्रयत्न; कळकळ; उत्कंठा.

आस्थान (अस्थान) (सं) ना. - स्थळ; राजसभा; केंद्र.

आस्थानिक (अस्थानिक) (सं) ना. - राजसभेतील सदस्य.

आस्थान कवि (अस्थान कवि) (सं) ना. - राजकवि.

आस्थायिका [के] (अस्थायिका [के]) (सं) ना. - राजसभा;
दरबार;

आस्थित (अस्थित) (सं) वि. - थांबलेले; नियोजित; निवासित;
स्थापित; प्रतिष्ठित.

आस्पद (अस्पद) (सं) ना. - अवकाश; आश्रय; उन्नति; संदर्भ;
स्थळ; जागा.

आस्फालन (अस्फालन) (सं) ना. - आदळ-आपट;

आपटाआपटी; दंडथोपटणी.

आस्फुरण (अस्फुरण) (सं) ना. - झेप घेणारा; प्रकाश देणारा
स्फूर्तिकर.

आस्फोट (टन) (अस्फोट [डल]) (सं) ना. — मांडी थोपटणें;

छद्म मारणें; टोसा; हैराण दशा; नित्राण स्थिति.

आस्य (अस्य) (सं) ना. — मुख; चेहरा; तोंड; आशिया खंड.

आस्यपत्र (अस्यपत्र) (सं) ना. — कमल; रक्तकमल.

आस्याब्ज (अस्याब्ज) (सं) ना. — मुखकमल.

आस्ये (अस्ये) (सं) ना. — आसन; गादी; कमलवदना; आश्रय; बैठक.

आस्येदु (अस्येदु) (सं) ना. — मुखचंद्र; वदनचंद्र.

आश्रव (अश्रव) (सं) ना. — प्रवाह; दुःख; ठणका; कळ; दुखणें.

आस्वाद (दन) (अस्वाद [दल]) (सं) ना. — रुचि, रस,

उपभोग; चोखंदळता.

आहत (अहत) (सं) वि. — बडविलेला; समजलेला.

(सं) ना. — चर्मवाद्य. नवीन कपडा.

आहित (अहित) (सं) ना. — टोळा; टोसा; मार; दणका; धका.

आहर [रण] (अहर [रल]) (सं) ना. — वाहणें; उपनयन; चोरी; अपहरण.

—इसु (—इसु) (क) धा. चोरणें; ओढून नेणें; हिसकाविणें.

आवह (अवह) (सं) ना. — युद्ध; लढाई. बलिदान; यज्ञ.

आहवंगोडु (अहवंगोडु) (क) धा. — काळाला आमंत्रण

देणें; स्पर्धा करणें; चढाओढ करणें; आव्हान देणें.

आहवनीय (अहवनीय) (सं) वि. — यज्ञयोग्य अग्नि.

आहवि (अहवि) (सं) ना. — सैनिक; सेनानी; योद्धा.

आहा (अहा) (क) अ. — भावबोधक उद्गार; आश्चर्यदर्शक उद्गार; अहाहा; धन्यधन्य; शाबास.

आहाव (अहाव) (सं) ना. — जनावरासाठीं केलेला पाणवठा; सांडपाण्याचा खळगा.

आहिक (अहिक) (सं) वि. दैनिक; पाणिनीचें नांव.

आहित (अहित) (सं) वि. — ठेवलेले; स्थापित; निश्चित; पुरलेले; वैन्यासंबंधी.

आहितुंडिक (अहितुंडिक) (सं) ना. — गारुडी; नागाला खेळवणारा. सपेरा.

आहु (अहु) (सं) धा. बोलावणें; हळी मारणें; हाक देणें.

(सं) ना. — तांडुळ; मात; क्षण; परिमाण.

आहुक (अहुक) (सं) ना. — उग्रसेनाचा पिता.

आहुत (अहुत) (सं) वि. — समर्पित; बलि दिलेला.

आहुत (अहुत) (सं) ना. — आतिथ्य; मानवाला दिलेला वर.

आहुति (अहुति) (सं) ना. — देवतेला अर्पिलेले हवन;

यज्ञांतील घृतसमर्पण.

आहूति (अहूति) (सं) ना. — हाक; हळी; आमंत्रण; निमंत्रण.

आहत (अहत) (सं) वि. — आणलेले; दिलेले; शिकलेले;

गोळा केलेले.

आहो (अहो) (सं) अ. — आश्चर्यबोधक उद्गार.

(सं) ना. — विचार; संदेह.

आन्हिक (अन्हिक) (सं) वि. — दैनिक; रोजचें; प्रात्याहिक; नित्य.

(सं) ना. — नित्यकर्म, ब्रह्मकर्म; उपासना.

आह्वय (अह्वय) (सं) ना. — नांव; हाक; भांडण; स्पर्धा; कळह. हळी.

आह्वानिसु (अह्वानिसु) (क) धा. — आव्हान देणें; युद्धाची आरोळी मारणें; सामन्यासाठी हाक देणें; हळी मारणें.

आळ (अळ) (क) धा. — रक्षण करणे, बुडणें; अधिकार चालवणें; धरणें; संपादनें; ताब्यांत ठेवणें; राज्य करणें.

(क) ना. — दूत; बातमीदार; योद्धा; सैनिक; नोकर; सेवक.

आळ (अळ) (क) ना. — खळगा; खोलपणा; दैन्य; गडी; मजूर.

आळजाळ (अळजाळ) (क) ना. — भिन्नभिन्न; वेगवेगळा; प्रकारप्रकारचा.

आळति (अळति) (क) ना. — संगीत; गायन.

आळवाळ (अळवाळ) (क) ना. — आळे; कट्टा; पार.

आळं (अळं) (क) अ. — व्यर्थ; जास्तीचे; अधिकचें.

आळंबर (अळंबर) (क) ना. — अवडंबर; दंभ; दोंग; कोरडा डौल; ऐट.

आळबु (वे) (अळबु [वळ]) (क) ना. — कुन्याची छत्री; 'अनजी' पहा.

आळपिसु (अळपिसु) (क) धा. — सामोरे जाणें; विरोध करणें.

अळवाडु (अळवाडु) (क) धा. — निंदणें; कमी लेखणें;

पाण उतार करणें; हंगविणें; टोचून बोलणें; मनाला लागेल असें बोलणें;

आळाप (अळाप) (क) ना. — आलाप; संभाषण; दुःख; तान.

आळि (अळि) (क) ना. — 'आले' पहा. युक्ति; वंचना; अपमान; कठोरता; घराणें; साधित नामाचा प्रत्यय.

आळिकार (अळिकार) (क) ना. — वंशस्थ; घराण्याचा; वंशज; उत्तराधिकारी.

आळिके (अळिके) { (क) धा. — राज्यकारभार; अधिकार; मालकी

आळिविके (अळिविके) { (क) धा. — विरोध करणें; निंदणें; टोचून बोलणें; पाणउतारा करणें;

आळिडाळि (अळिडाळि) (क) ना. — आरडाओरड; गोंधळ गडबड; धांदल; गोंगाट; गलबला.

आळिनेरिके (अळिनेरिके) (क) ना. — लपंडाव; कपट; फसवेगिरी.

आळिंदति (अळिंदति) (क) ना. — खार; चाननी.

आळिपोंगु (अळिपोंगु) (क) धा. — बुडून जाणें; नाशपावणें.

आळु (अळु) (क) धा. - संपादणें; राज्य करणें; बुडणें; व्यवस्था करणें; रचणें.

(क) ना. - सेवक; शिपाई; दूत; नोकर; कृति.

आळतन } (अळुडन)

आळतन } (अळुडन) (क) ना. - राजेपणा; अधिकार; शौर्य;

पराक्रम; सेवा; शासनाधिकार.

आळमट्ट (अळुमट्ट) (क) ना. - पुरुषभर उंची; पुरुषभर खोली.

आळवेरि } (अळुवेरि)

आळवेरि } (अळुवेरि) (क) ना. - खंदकयुक्त किल्ल्याचा तट.

आळके (अळके) (क) ना. - सरकार; अधिकार; कारभार; शासन.

आळद (ळम) (अळु [अळु]) (क) ना. - मालक; आण्णा; यजमान.

आळवलमे (अळवलमे) (क) ना. - मनुष्यशक्ति, मानवीशक्ति

आळवेस (अळुवेस) (क) ना. - सेवावृत्ति; चाकरी;

स्वयंसेवा.

आळवेलि (अळुवेलि) (क) ना. - कुंपण; कूड, संरक्षणार्थ घातलेली भिंत; पुरुषभर उंचीची वई.

इ

इ (अ) (क) ना. - कन्नड तिसरें मूळाक्षर; स्त्रीलिंगी रूपाचा साधित प्रत्यय.

इं (इन्) (अ [अन्]) (क) वि. - गोड; रुचकर; स्वादिष्ट

(क) अ. - आतां; यानंतर; जुन्या कानडीतील एक प्रत्यय.

इके (अके) (क) ना. - भाववाचकनामाचा प्रत्यय.

इको (नो) (अके [नो]) (क) अ. - तें पहा; असें पहा;

असा विचार कर.

इकट्ट (अकट्ट) (क) ना. - स्थळसंकोच; अडचण; संकट;

इकडे आड तिकडे विहीर; कोडी; पेचप्रसंग; समस्या.

इकडि (अकडि) (क) धा. - दुभागणें; द्विखंडणें.

(क) ना. - दोन्ही भाग.

इकडे (अकडे) (क) ना. - दोन्ही बाजू; दोन्ही पक्ष; उभयपक्ष.

इकरिसु (अकुरिसु) (क) धा. - मारणें; ठार करणें; विखरणें;

विशद करणें; दोघांत वाटणें; सरसर असा शब्द करणें; उघडणें.

इकळ (अकळ) (क) ना. - मोठा चिमटा; सांडस; थोटा.

- सुत्तिगे (—सुत्तिगे) (क) ना. - गावी; पक्कड; मोठा

चिमटा.

इक्कु (अक्कु) (क) धा. - चोपणें; ठार करणें; ठेवणें; घालणें;

झाकणें; पुसणें; त्याग करणें; दान करणें; ठोकणें; बडविणें.

इक्कुळ (ळ) (अक्कुळ [ळ]) (क) ना. - 'इकळ' पहा.

इक्कुळिगे (अक्कुळिगे) (क) ना. - एक जातीचें गवत.

इक्कुवे (हडगु) (अक्कुवे [हडगु]) (क) ना. - दुहेरी नाव;

दोन डोणीचें जहाज.

इके (अके) (क) ना. - निवास; आश्रय; गुहा; भूमि; गोठा;

वसतिस्थान; घर; आश्रम.

इकेके (अकेके) (क) ना. - दाटण; समूह; गर्दी; खेंचाखेंच.

इकेदाण (अकेदाण) (क) ना. - राहण्याचे ठिकाण; वासस्थळ;

निवास; गुहा; गोठा.

इकेल (अकेल) (क) ना. - दोन्ही बाजू; उभय पक्ष.

इके हके (अके हके) (क) ना. - परिस्थिति.

इकेरि (अकेरि) (क) ना. - सुवर्ण नाणें; विदनूर राज्याची राजधानी.

इको (अके) (क) अ. - 'इको' पहा.

इक्षु (अक्षु) (सं) ना. - ऊस; कोदंड.

- चाप (—अक्षु) (सं) ना. - मदन; काम; कामवाण.

इक्ष्वाकु (अक्ष्वाकु) (सं) ना. - सूर्यवंशीय राजाचें नांव;

वैवस्वत मनुचा पुत्र. दूध भोपळा.

इगरु (अगरु) (क) ना. - वाळविणें; थंड पडणें.

(क) ना. - कॉम; रोप; दाताची कवळी.

इगर्जि (अगर्जि) (अ. दे) ना. - ख्रिस्त मंदीर; चर्च.

इगुंडिग (अगुंडिग) (क) ना. - डॅवेलस; व्यायामाचें एक उपकरण.

इंक (अंक) (क) वि. - थोडें; अल्प; आवळून बांधलेलें; करकचून बांधलेलें.

इग (अग) (क) अ. - पुलिंगी प्रत्यय.

इंगड (अंगड) (क) वि. - विभक्त; स्वतंत्र; एकांत;

इंगडळ (ळ) (अंगडळ [ळ]) (क) वि. - क्षीरसागर, दुग्धसागर.

इंगडलकुवरि (अंगडलकुवरि) (क) ना. - क्षीराब्धीकन्या; लक्ष्मी.

इंगदिर (अंगदिर) (क) ना. - शीत किरण; चंद्र किरण; चांदणें.

इंगदिर (अंगदिर) (क) ना. - चंद्र

इंगदिरुणि (अंगदिरुणि) (क) ना. - चकोरपक्षी; चांदणें पिऊन जगणारा पक्षी.

इंगलीक (अंगलीक) (क) ना. - इंगळीक; लालरंग; हंसपाद.

इंग (गा) ङ (अ० गं [ग०] ङ) (क) ना. — असि; निखारा;

इंगळाचें झाड; जखम भरून काढणारी औषधी वनस्पति.

इंगलगण (अ० गं ङ गं ल०) (क) ना. — रक्तलोचन; लाल

डोळ्याचा शिव.

इंगित (अ० गं ङ) (सं) ना. — रहस्य; सारांश; मर्म; अभिप्राय;

अंगचेष्टा.

इंगितज्ञ (अ० गं ङ ज्ञ०) (सं) ना. — मर्मज्ञ, रहस्य जाणणारा.

इंगिसु (अ० गं ङ सु०) (क) धा. — निवडणें; स्मरणें; धूर करणें.

इंगु (अ० गं) (क) धा. — मोकळें होणें; रितें होणें; निवणें; जिरणें;

वाळणें; कमी होणें; पत दावणें.

(क) ना. — हिंग.

इंगुदि (अ० गं ङ दि०) (सं) ना. — जखम भरून काढणाऱ्या

वनस्पतीचें नांव.

इंगुहचु (अ० गं ङ हचु०) (क) धा. — फसविणें; मोहविणें;

तोडाला पातें पुरणें; थाप मारणें; एकचरणी गीत गाणें.

इंगोले (लु) (अ० गं ङ ले० [ल०]) (क) ना. — ऊस; इक्षु.

इंगोलिवल (अ० गं ङ ले० लु०) (क) ना. — इक्षुवाण; काम; मदन.

इंग्रेजी (अ० गं, १३) (अ. दे) ना. — इंग्रजी भाषा.

इच्चक (अ० ङ्क) (क) वि. — तोडपूजक; मुखस्तुति करणारा;

इच्चेगे (अ० ङ्क) (क) वि. — दुसऱ्याचे म्हणणें मान्य करणारा;

नम्र; विषेय.

इच्चट (अ० ङ्क) (क) ना. — अडलचोर; दोन्हीपक्षाचा;

उभयपक्षाचा; सामान्य.

इच्चिडि (अ० ङ्क) (क) वि. — दोसुती.

इच्चे (अ० ङ्क) (क) ना. — इच्छा; वासना; अपेक्षा; आशा; मनीषा.

इच्चेग (गार) (अ० ङ्क गं [गार]) (क) ना. — काम; कामुक;

वासनासक्त.

इच्चेगार्ति (अ० ङ्क गार्ति०) (क) ना. — रति; मदनिका; प्रिया.

इच्छानुसार (अ० ङ्क नुसार०) (सं) वि. — मनःपूत; इच्छेला

धरून; मनसोक्त.

इच्छावति (अ० ङ्क वति०) (सं) ना. — लोकांना आपल्यामागें

लावून घेणारी.

इज्जलु (अ० ङ्क लु०) (क) ना. — शई; कोळसा.

इज्जोडु (ते) (अ० ङ्क ज्जोडु [ते]) (क) वि. — विजोड;

इज्जते (अ० ङ्क ज्जते०) परस्पर न जुळणारे; विसंगत.

इज्य (अ० ङ्क) (सं) ना. — देवगुरु; बृहस्पति; जोड.

इज्ये (अ० ङ्क) (सं) ना. — यज्ञ; आराधना; पूजार्ह दान;

बृहस्पति.

इंचर (ल) (अ० ङ्क र [ल]) (क) ना. — मधुरस्वर; गोड आवाज.

इंचे (अ० ङ्क) (क) ना. — हिंसा; खून; पीडा; अडचण; कानी;

समस्या; दुर्धर प्रसंग.

इडकु (अ० ङ्क कु०) (क) ना. — अभाव; न्यून; कमीपणा; अडचण.

इट्टणि (अ० ङ्क ट्टणि०) (क) धा. — गोळा करणे; एकत्रित करणे.

(क) ना. — समूह; सर्व; अखिलत्व; पूर्णता.

इट्टणे (ळ) (अ० ङ्क ट्टणे [ळ]) (क) ना. — समूह; हरकत; विलंब;

सांधा; जोड; मदत.

इट्टि (अ० ङ्क) (क) ना. — खड्ड; वरची; यष्टि; यज्ञ; टोकाचे

आयुध.

इट्टिगे (अ० ङ्क ट्टिगे०) (क) ना. — वीट; एक यज्ञ.

इट्टियरु (अ० ङ्क ट्टियरु०) (क) ना. — वर्वीधारी योद्धा; इट्टेकरी.

इट्ट (ट्टे) डे (अ० ङ्क ट्टे [ड्टे]) (क) ना. — संधी; एकी; ओतप्रोतता;

तुडुवपणा.

इट्ट (ळ) (अ० ङ्क ट्टे [ळ]) (सं) ना. — आहार पदार्थ; एक देवता.

इट्टकु (अ० ङ्क कु०) (क) धा. — वट्ट धरणे; हिसकणे; चिवडणे;

मारणे; धक्कावुकी करणें.

(क) ना. — अडचण; अभाव; न्यून.

इट्टरु (अ० ङ्क ट्टरु०) (क) ना. — अडचण; उंचवटा.

इट्टा (डे) (अ० ङ्क ट्टा [डे]) (सं) ना. — भूमि; स्वर्ग; गाय; एक

नाडी.

इट्टि (अ० ङ्क) (क) धा. — भरणें; खुपसणें; कोंवणें; मिळून जाणें.

(क) वि. — पूर्ण भरलेंलें; संपूर्ण; पूरा.

इट्टिकिरि (अ० ङ्क ट्टिकिरि०) (क) धा. — दाट होणें; भरून येणें; समृद्ध होणे.

इट्टि (अ० ङ्क ट्टि०) (क) ना. — वाक; कमान.

इट्टु (अ० ङ्क ट्टु०) (क) धा. — ठेवणे; बडविणे, उचलून फेकणें; भोजन

घालणें; सोडवून ठेवणें.

इट्टु (डु) कु (अ० ङ्क ट्टु [डु] कु०) (क) धा. — 'इट्टकु' पहा.

इट्टुगु (अ० ङ्क ट्टुगु०) (क) धा. — व्यापणें; भरणें; पसरविणें.

इट्टुगायि (अ० ङ्क ट्टुगायि०) (क) ना. — देवापुढें ठेवलेला नारळ.

इट्टुगंडु (अ० ङ्क ट्टुगंडु०) (क) ना. — ठेव; न्यास. ठेवलेलें धन;

पुरून ठेविलेलें धन.

इट्टुपु (अ० ङ्क ट्टुपु०) (क) ना. — रास; भोक; खळगा; फूट.

इट्टुमुडुकु (अ० ङ्क ट्टुमुडुकु०) (क) ना. — अरुंद वाट; बांद;

पायवाट, वाकडातिकडा रस्ता.

इट्टुमुडुकने (अ० ङ्क ट्टुमुडुकने०) (क) अ. — विस्मृत्य; विसरून.

इट्टुवु (अ० ङ्क ट्टुवु०) (क) ना. — ठेव; न्यास; गहाण वस्तु; राशि.

इण (णि) चि (अ० ङ्क ट्टे [णि] चि०) (क) ना. — शिडी; खार; घोण.

इणि (अ० ङ्क ट्टे) (क) ना. — बैलाचें वशिष्ट.

इणुकु (अ० ङ्क ट्टे कु०) (क) धा. — डोकावणें; वाकून पाहणें.

इंडे (अ० ङ्क ट्टे) (क) ना. तुकडा; पुष्पमाला; रास.

इतर (अ० ङ्क ट्टे) (क) वि. — वेगळे; नीच; वाईट. अन्य; सदरफटर.

इतरत्र (अ० ङ्क ट्टे) (सं) अ. — अन्यत्र; दुसरीकडे.

इतरंतर (अडरैडर) (सं) ना.—परस्पर; अन्योन्य.

इतरंतुः (अडरैडरुः) (सं) ना.—उद्यां, आणखी एक दिवस, अन्यदिन

इति (अड) (सं) अ.—असें; याप्रमाणें; अखेरीस.

इत्त (ड) (डि) (अडुळ [ड] ड) (क) ना.—दोन्ही तीर; दोन्ही बाजू; ही बाजू; उभय पक्ष.

इत्तंड (अडुंड) (क) ना.—शृंगापत्ति; अडचण; संकट; दोन्ही डगरी.

इत्तर (त्तर) (अडुट [डुट]) (क) ना.—दोन्ही रस्ते, दोन्ही ओळी; दोन्ही गल्ली.

इत्तिग (अडुग) (क) ना.—‘इत्त’ पहा.

इत्तु (अडु) (क) अ. दिल्यावर; देऊन; भूतकाळाचा प्रत्यय.

इत्थं (अडुं) (सं) अ.—असें, या प्रकारें.

इत्थर्थ (अडुर्थ) (सं) ना.—निर्णय; तात्पर्य; सारांश.

इत्को (अडुको) (क) अ.—‘इको’ पहा.

इदानीं (अडानीं) (सं) अ.—आतां; सद्यः; यापुढें.

इदिर (अडिर) (क) अ.—‘एदुर’ पहा.

—इडु (—अडु) (क) धा.—स्पर्धा लावणें; बारीकसारीक पाहणें; ताडून पाहणें.

इदिरिलि (अडिरिलि) (क) ना.—एकसारखा; असमान; एकुलता एक.

इदिरिसु (चुं) (अडिरिसु [डुं]) (क) धा.—अडकवणे;

थोपविणें; विरोध करणें; थांबून धरणें; हरकत घेणें.

इदिरुत्तर (अडिरुत्तर) (क) ना.—निराकरण; तोंडावर सांगणें; हमरीतुमरीवर येणें; समोरासमोर बोलणें.

इद्वेसे (अड्वेसे) (क) ना.—दोन्ही दिशा, दोन्ही टोके.

इद्व (ध्य) (अड्व [अड्व]) (सं) वि.—उज्ज्वल, पेटणारे.

(सं) ना.—शेणी, गोवरी; लाकूड; यशकाष्ठ; प्रकाश; आश्चर्य, निर्मलता.

इन (अड) (सं) ना.—पति; नवरा; मालक; सूर्य.

इनं (अडं) (क) अ.—पर्यंत; पावेतों.

इनकुल (अडकुल) (सं) ना.—सूर्यवंश.

इनरिपु (अडरिपु) (सं) ना.—राहु; केतु; सूर्यवैरी.

इनसुत (अडसुत) (सं) ना.—सूर्यपुत्र, कर्ण.

इनि (अड) (क) वि.—गोड; रुचकर; मधुर; मनोहर.

इनितु (तु) सु (अडितु [डु] सु) (क) वि.—एवढें; इतकें; थोडें; अल्प.

इनितुड (अडितुड) (क) अ.—एवढेंच, इतकेंच, एवढ्यावर.

इनिदु (अडिदु) (क) वि.—‘इनि’ पहा.

इनिदुकंपु (अडिदुकंपु) (क) ना.—सुवास; मधुरवास.

इनिवर् (रु) (अडिवर् [डु]) (क) ना.—एवढें सर्व; एवढे लोक.

इनि (ने) य (अड [ड] य) (क) ना.—पति; वल्लभ; प्रियसखा; प्रेम; नवरा.

इनियळ (ळु) (अडियळ [डु]) (क) ना.—प्रिया; कांता; प्रियपात्र.

इनिवण (अडिवण) (क) ना.—गोड फळ; पक्व मधुरफळ.

इनिवातु (अडिवातु) (क) ना.—मधुर बोल; सुभाषित; लाडीगोडी; प्रेमालाप.

इनिविरि (अडिविरि) (क) ना.—कल्याण; संतोष; सुख; गोडी. (क) धा.—फोडणें; अलग करणें; विरह होणें.

इनिविरिदु (अडिविरिदु) (क) वि.—विशाल; एवढें मोठें.

इनिविल् (अडिविल्) (क) ना.—बाण; इक्षुचाप.

इनिविल्ल (अडिविल्ल) (क) ना.—इक्षुचाप; मदन; काम;

इनिसु (अडिसु) (क) वि.—‘इनितु’ पहा.

इंत (अडंत) (क) अ.—अधिक्यार्थी प्रत्यय.

इंतह (अडंतह) (क) वि.—असें; या प्रकारचें; असलें.

इंतु (अडंतु) (क) अ.—कसें? म्हणजे.

इंतुडु (अडंतुडु) (क) अ.—इतकें होतांच; एवढें होऊन; याप्रमाणें; असें.

इंद (दं) (अडंद [डुं]) (क) अ.—पर्यंत; अधिकारार्थी प्रत्यय.

इंदगि (अडंदगि) (सं) ना.—इंद्रजित्

इंदाल (अडंदाल) (क) वि.—मागून चढाई करणारा.

इंदिंदिर (अडिंदिर) (क) ना.—सुंगा, भ्रमर.

इंदिर (अडिंदिर) (सं) ना.—इंद्र; देवस्वामी; देवांचा राजा.

इंदिरविल् (अडिंदिरविल्) (सं) ना.—इंद्रधनुष्य; पर्जन्यधनु.

इंदिरा (रे) (अडिंदिरा [डुं]) (सं) ना.—महालक्ष्मी;

ऐश्वर्यशालिनी.

इंदिराज (अडिंदिराज) (सं) ना.—रामाचें आयुध.

—अस्त्र (—अडु) (सं) ना.—काम; कमल; पुण्यबाण.

इंदिरापति (अडिंदिरापति) लक्ष्मीपति; विष्णु.

इंदीवर (अडिंदीवर) (सं) ना.—नील कमल.

इंदीवरेक्षणे (अडिंदीवरेक्षणे) (सं) ना.—नील कमलाक्षी.

इंदु (अडु) (सं) ना.—चंद्र; शशी.

(क) अ.—आज; यावेळीं.

इंदुकळे (अडुदुळे) (सं) ना.—चंद्रकला; चंद्रप्रकाश.

इंदुकांत (अडुदुकांत) (सं) ना.—चंद्रकांतमणि; अमृतशिला.

इंदुचूड (जूट) (अडुदुचूड [डु]) (सं) ना.—चंद्रमौली; शिव.

इंदुज (जि) (अडुदुज [डु]) (सं) ना.—चंद्रपुत्र; बुध.

इंदुजनक (अडुदुजनक) (सं) ना.—चंद्रपिता; समुद्र; अत्रिजपि.

इंदुधर (अ०दु०ध०र) (सं) ना. - चंद्रशेखर; शकर.
 इंदुपुत्र (अ०दु०पु०त्र) (सं) ना. - 'इंदुज' पहा.
 इंदुमणि (अ०दु०म०णि) (सं) ना. - चंद्रकांत मणि; स्फटिक;
 पांढरा दगड.
 इंदुमंडल (अ०दु०म०ण्ड०ल) (सं) ना. - चंद्रबिंब; चंद्रमंडल.
 इंदुमति (अ०दु०म०ति) (सं) ना. - पूर्णिमा; पूर्णचंद्र; अज-
 राजाची पत्नि.
 इंदुमुखी (अ०दु०मु०खी) (सं) ना. - चंद्रमुखी, चंद्रानना.
 इंदुरेखे (अ०दु०रे०खे) (सं) ना. - चंद्ररेखा; शुक्लपक्षीच्या
 प्रारंभीची चंद्रकोर.
 इंदुवार (अ०दु०वा०र) (सं) ना. - सोमवार; चंद्रवासर.
 इंदुहास (अ०दु०हा०स) (सं) ना. - चंद्रहास.
 इंदुपल (अ०दु०प०ल) (सं) ना. - चंद्रकांत; (उपल = मणि)
 इंदोवर् (अ०दु०व०र्) (क) ना. - कडु मधुर; रुचकर; गोड.
 इंदोळे (अ०दु०ळे) (क) ना. - भ्रमर; भुंगा.
 इंद्र (अ०दु०) (सं) ना. - पूर्वदिशेचा स्वामी; राजकुमार, मालक.
 (सं) वि. - अत्युत्तम; श्रेष्ठ.
 इंद्रकील (अ०दु०की०ल) (सं) ना. - एक पर्वत.
 इंद्रकौश (अ०दु०कौ०श) (सं) ना. - चंद्रशिला; कट्टा; आवार.
 इंद्रगोप (अ०दु०गो०प) (सं) ना. - गांडुळ, काडू; सोमकिडा,
 गोम.
 इंद्रचाप (अ०दु०चा०प) (सं) ना. - इंद्रधनुष्य; पर्जन्यबाण.
 इंद्रज (अ०दु०ज) (सं) ना. - इंद्रपुत्र; अर्जुन; जयंत.
 इंद्रजाल (अ०दु०जा०ल) (सं) ना. - जादूटोणा, षड्यंत्र,
 फसवाफसवी; फसवणूक; कपट.
 इंद्रजित् (तु) (अ०दु०जि०त् [तु]) (सं) ना. - इंद्राला
 जिंकणारा; रावणपुत्र.
 इंद्रदिक (अ०दु०दि०क) (सं) ना. - पूर्वदिशा; उदय.
 इंद्रद्युम्न (अ०दु०द्यु०म्न) (सं) ना. - भरतपुत्र; पांडवाचा
 हितैषी ऋषि.
 इंद्रधनु (अ०दु०ध०नु) (सं) ना. - 'इंद्रचाप' पहा.
 इंद्रनील (अ०दु०नी०ल) (सं) ना. - नीलरत्न; नीळ; निळ्या
 रंगाचे रत्न.
 इंद्रप्रस्थ (अ०दु०प्र०स्थ) (सं) ना. - पांडवांची राजधानी.
 इंद्रमणि (अ०दु०म०णि) (सं) ना. - 'इंद्रनील' पहा.
 इंद्रलोक (अ०दु०लो०क) (सं) ना. - स्वर्ग; देवलोक.
 इंद्रवर्म (अ०दु०व०र्म) (सं) ना. - पांडवस्नेही राजा.
 इंद्रवारण (अ०दु०वा०रण) (सं) ना. - ऐरावत; सात सोंडांचा
 हत्ती.
 इंद्रसेन (अ०दु०से०न) (सं) ना. - नळराजाचा पुत्र.
 इंद्रसेने (अ०दु०से०ने) (सं) ना. - नळराजाची कन्या.

इंद्राणि (अ०दु०रा०णि) (सं) ना. - इंद्रपत्नि; शची देवी; वृक्ष
 विशेष; रति; भारती; दुर्गा; किरण; पंचेंद्रिये.
 इंद्रानुज (अ०दु०रा०नु०ज) (सं) ना. - उषेंद्र; विष्णु; कृष्ण.
 इंद्रायुध (अ०दु०रा०यु०ध) (सं) ना. - वज्र; इंद्राचे धनुष्य;
 एक जातीचा घोडा.
 इंद्रारि (अ०दु०रा०रि) (सं) ना. - वृत्रासुर.
 इंद्रावरज (अ०दु०रा०व०रज) (सं) ना. - 'इंद्रानुज' पहा.
 इंद्रियग्राभ (अ०दु०रि०य०ग्रा०भ) (सं) ना. - अवयवसंग.
 इंद्रियनिग्रह (अ०दु०रि०य०नि०ग्र०ह) (सं) ना. - संयम;
 वासनानिरोध; इंद्रिये ताव्यांत ठेवणे.
 इंद्रे (अ०दु०रे) (सं) ना. - इंद्राणि; शचीदेवी.
 इंद्रेभ (अ०दु०रे०भ) (सं) ना. - ऐरावत; गर्जेद्र; पुंडरीक; कमल.
 इंधन (अ०दु०ध०न) (सं) ना. - सरपण; जळण; जळाऊ लाकूड;
 जाल.
 इक्षम् (अ०दु०क्ष०म्) (क) ना. - अशा प्रकारचे; असें असें.
 इक्षर (अ०दु०क्ष०र) (क) वि. - असलें; अशा प्रकारचे.
 इक्षु (अ०दु०क्ष०) (क) वि. - असलें; याप्रकारचे.
 इक्षु (अ०दु०क्ष०) (क) अ. - नंतर; आतां; आणखीन; यापुढे.
 इक्षुणिसु (अ०दु०क्ष०णि०सु) (क) ना. - रुचकर भोजन; गोडघोड;
 पक्वान्न.
 इक्षेगं (अ०दु०क्ष०गं) (क) अ. - इतक्यात; येथपर्यंत.
 इक्षेवरं (वरं) (अ०दु०क्ष०वे०रं [वरं]) (क) अ. - आतांपर्यंत;
 येथवर.
 इप्प (अ०दु०प्प) (क) वि. - इह, या लोकीचा; मर्त्यलोकीचा.
 इप्पुदु (अ०दु०प्पु०दु) (क) ना. - अस्तित्व, हयात.
 इप्पे (अ०दु०प्पे) (क) धा. - राहणें; असणें.
 इव्वगे (अ०दु०व्व०गे) (क) ना. - दोन्ही प्रकार; दोह करणें.
 इव्वदि (अ०दु०व्व०दि) (क) ना. - दोन्ही बाजू; दोन्ही तट; उभय
 किनारे.
 इव्वनि (नि) (अ०दु०व्व०नि [नि]) (क) ना. - धुकें; हिम.
 इभ (अ०दु०भ) (सं) ना. - हत्ती; गज; ऐरावत.
 इभगति (गमने) (अ०दु०भ०ग०ति) [गमने] (सं) ना. - गजगामिनी;
 गजगति; मंदगति.
 इभपुर (नगर) (अ०दु०भ०पुर [नगर]) (सं) ना. - हस्तिनापूर.
 इभमुख (वक्त्र) (अ०दु०भ०मुख [वक्त्र]) (सं) ना. - गजानन;
 गजवदन, गणपति
 इभवाहन (अ०दु०भ०वा०हन) (सं) ना. - इंद्र; ऐरावताला ताव्यांत
 ठेवणारा.
 इभवैरि (अ०दु०भ०वै०रि) (सं) ना. - सिंह; हत्तीचा शत्रु.
 इभहस्त (अ०दु०भ०ह०स्त) (सं) ना. - सोंड.
 इभी (अ०दु०भी) (सं) ना. - हत्तीण.

इभ्य (अभ्य) (सं) वि. - श्रीमंत; संपत्तिमान; गजांतलक्ष्मी
असलेला; गर्मश्रीमंत.
इमरिसु (अमरिसु) (क) धा. - निवडणें; दावणें; जिरवणें;
वाळवणें.
इमरु (अमरु) (क) धा. - दावणें; वाळणें; तापणें; वाटणें;
धूमणें; धुमसणें.
इमारतु (अमरतु) (अ. दे) ना. - प्रासाद; वाडा, इमला.
इमे (अमे) (क) ना. - पापणी.
इंपु (अंप्) (क) ना. - माधुरी, गोडी, रम्यता; सौंदर्य; शोभा.
इंपुडरु (अंप्पुडरु) (क) धा. - शोभा वाढविणें; सुशोभित
करणें.
इंपुपडे (अंप्पुपडे) (क) धा. - गोड होणे; मनोहर बनणें.
इंपेसे (अंप्पेसे) (क) धा. - मनोहरता व्यक्त करणें; सौंदर्य
प्रगट करणें.
इंब (अंभ) (क) ना. - विस्तार; रुंदी; अवयव; मऊ फळ.
इंबट्टुवरु (अंभट्टुवरु) (क) धा. - मान्य करणें; कबूल
करणें; सहमत होणें.
इंबळ (अंभळ) (क) ना. - जमीन; भूमि.
इंबळिकके (अंभळिकके) (क) अ. - यानंतर.
इंबागु (अंभगु) (क) धा. - रुंद होणें; आश्रय देणें; साह्य
करणें.
इंबिडिसु (अंभिडिसु) (क) धा. - विस्तार पावणें; रुंदावणें.
इंबु (अंभु) (क) ना. - घर; निवास; आश्रय; विस्तार; स्थिति.
इंबेलसु (क) (अंभेलसु) (क) ना. - सुपीकता, उत्तम पीक.
इम्मडि (अंम्पुडि) (क) ना. - दुप्पट.
इम्म (स्मे) ने (अंम्पु [म्पु] ने) (क) अ. - मधुरपणें;
गोडीगुलावीनें.
इम्मावु (अंम्मावु) (क) ना. - गोड आंवा; रखाळ आंवा.
इम्मिगिलु (अंम्पुगिलु) (क) वि. - दुप्पट; आधिक्य.
इम्मिदळ (अंम्पुदळ) (क) ना. - सुंदर स्त्री.
इम्सु (अंम्सु) (क) ना. - माधुरी; सुरुची; गोडी.
इम्मे (अंम्मे) (क) अ. - दोनदा; दुबार; दुवक्त.
इम्मेय् (अंम्मेय्) (क) ना. - दोन्ही अंगे.
इम्मेय्गानिके (अंम्मेय्गानिके) (क) ना. - शरीराची दोन्ही
अंगें दिसणें.
इम्मेय्जोडु (अंम्मेय्जोडु) (क) ना. - दुहेरी कवच.
इयत् (अयत्) (सं) वि. - एवढें; याप्रतीचें.
इर (अर) (क) धा. - असणें; उरणें; पाय मागें घेणें; विलंब
करणें (क) ना. - एक आदेश.
—इरु (अरु) (क) धा. - विलंब करणें; थांबवणें;
अस्तित्व राखणें.

इरकु (अरकु) (क) ना. - अडचण; कोंडी.
—इसु (असु) (क) धा. - अडचणींत आणणें; कात्रीत
पकडणें.
इरके (अरके) (क) ना. - 'इक्के' पहा.
इरचलु (अरचलु) (क) ना. - बारीक पाऊस; बुरबुर; पावसाचे
तुषार.
इरलु (अरलु) (क) धा. - जिवंत असणें; जीवित राहणें.
इरवंति (तिरो) (अरवंति [तिरो]) (क) ना. - पुष्पविशेष.
इरवु (अरवु) (क) ना. - अस्तित्व; स्थिति; आधार; रीति.
इरा (अरा) (सं) ना. - भूमि; माषण; वागदेवि; वाणी; आहार;
सराई.
—ईश (अई) (सं) ना. - विष्णु; गणेश; वागीश.
—चर (अचर) (सं) ना. - गारांचा पाऊस; शिलावृष्टि.
—वंत (अवंत) (क) ना. - महासागर.
इरि (अरि) (क) धा. - टोचणें; मारणें; खून करणें; अंगावर जाणे.
इरिकुळि (अरिकुळि) (क) वि. - मारका; अंगावर जाणारा.
इरिके (अरिके) (क) ना. - सुरळी, सर्पाचें वेटोळें.
इरिकु (अरिकु) (क) धा. - मारणें; अंगावर जाणें; उसकटणें.
इरिचलु (सलु) (अरिचलु [सलु]) (क) ना. - पावसाचे
शितोडे; बुरबुर.
इरित (अरित) (क) ना. - राहणें; अस्तित्व.
इरिविट्टु (अरिविट्टु) (क) ना. - सेवा, नोकरी; चाकरी.
इरिविडु (अरिविडु) (क) धा. - धार धरणें; ओतणें.
इरिसिलु (अरिसिलु) (क) ना. - वन्य पशु धरण्याचा खड्डा;
सापळा; हत्ती, वाघ यांना धरण्याचें ठिकाण.
इरिसु (अरिसु) (क) धा. - ठेवणें, ठार मारविणें.
इरु (अरु) (क) धा. - राहणें; जगणें; आसरा घेणें.
इरुकु (रुकु) (अरुकु [रुकु]) (क) धा. - दाबून धरणें;
पिळणें; करकचून बांधणें.
(क) ना. - संकट; अडचण;
कोंडी, गंडांतर.
इरुपे (रुपे) (अरुपे [रुपे]) (क) ना. - मुंगी; पिंपीलिका.
इरुवु (रुवु) (अरुवु [रुवु]) (क) ना. खड्डा; 'इरिसिलु' पहा.
इरुवे (अरुवे) (क) ना. - समूह; दाटण; गर्दी.
इरुवंतिरो (अरुवंतिरो) (क) ना. - 'इरवंति' पहा.
इरुवार (अरुवार) (क) ना. - दुप्पट; दोन्ही भाग; पिकाचा
चतुर्थांश, चौथाई.
(क) अ. - पुनः; दुबारा.
इरुसलु (अरुसलु) (क) ना. - 'इरिचलु' पहा.
इरुलु (अरुलु) (क) ना. - रात्र.
इरुहु (अरुहु) (क) ना. - अस्तित्व; वास; राहणें; वास्तव्य.

इरुहे (ಇರುಹೆ) (क) ना. — 'इरुपे' पहा.

इरुंहु (ಇರುಂಹು) (क) ना. — विकट स्थिति; संकटावस्था.

इरुसु (ಇರುಸು) (क) धा. — मारणें; खून करणें; दावणें; पिळणें.

इरुं (ಇರುं) (क) धा. — दावणें; पिळणें; कोंडणें; चिमटणें;

मारणें. (क) ना. — खून; नाश.

इरुं (ಇರುं) (क) ना. निवास; भूमि; पक्षी.

इरुंदि (ಇರುंदಿ) (क) धा. — चोपणें; मारणें; खेचणें; ओढणें.

इरुं (ಇರುं) (क) धा. — 'इरिसु' पहा.

इरुंढ (ಇರುंढ) (क) ना. — 'इतंड' पहा.

इरुं (ಇರುं) (क) ना. — 'इतर' पहा.

इरुं (ಇರುं) (क) ना. — दोन्ही प्रकार; उभय पद्धति; दोरीति.

इरुं (ಇರುं) (क) ना. — रस; गोडी; अस्तित्व.

इरुं कुंहु (ಇರುंकುಂಹು) (क) धा. दावणें; वाळणें; रसहीन होणें; मुकुणें.

इरुंहु (ಇರುंहु) 'इरुंकुंहु' पहा.

इरुं (ಇरुं) (क) ना. — दोन्ही पक्षांचें सैन्य.

इरुं (इरुं) (ಇರುं [ऊं]) (क) ना. — जखम; शौर; हजामत.

इरुंकार (ಇरुंಕಾರ) (क) ना. — हजाम; नापिक; कारागीर.

इरुं (ಇरुं) (क) ना. — सौंदर्य; इच्छा; चांगुलपणा;

मनोहारिता.

(क) अ. — दोनदां; दुबारा; दोन वेळां.

इरुं (ಇरुं) (क) वि. — दोवे.

इरुं (इरुं) (ಇರುं [उं]) (क) ना. — घर; स्थळ; वास; आश्रय

इरुं (ಇरुं) (सं) ना. — भूमि; जमीन; पशु; शब्द.

— अधिप (—ಅಧಿಪ) (सं) ना. — राजा; भूमिपाल.

— पुत्री (—ಪುತ್ರಿ) (सं) ना. — सीता.

इरुंभुत (ಇರುಂಭುತ) (सं) ना. — राजा; पर्वत.

इरुंभुत (ಇರುಂಭುತ) (सं) ना. — प्राचीन प्रसिद्ध भूखंड.

इरुं (ಇರುं) (क) अ. — येथील; येथलें.

(क) ना. — उंदीर; मूषक.

इरुंदेर (ಇರುंदेर) (क) ना. — गणपति; मूषकवाहन.

इरुंपाषाण (ಇರುಂಪಾಷಾಣ) (क) ना. — शांखपाषाण; उंदराचें विष.

इरुंमिचि (ಇರುಂಮಿಚಿ) (क) ना. — लिंबवृक्ष; शांखळी; जंजीर, श्रृंगला.

इरुं (ಇरुं) (सं) ना. — भरतपिता.

इरुं (ಇरुं) (क) अ. — निषेधात्मक अव्यय; नाही (क्रियापद).

इरुं (इरुं) (ಇರುं [उं]) (क) ना. — धूर; शार्ङ्ग; काजळ; अंधार; कोष्टी; विणकर.

इरुंमें (वे) (ಇರುಂಮೇ [ವೆ]) (क) ना. — अभाव; नास्तित्व; अनुपस्थिति.

(क) अ. — अथवा.

इरुं (ಇरुं) (सं) ना. — वातापी राक्षसाचा भाऊ; आतापी.

इरुं (ಇरुं) (अ. दे) ना. — सूचना; इषारा; सल्ला.

इरुं (इरुं) (ಇರುಂ [ಉಂ]) (अ. दे) ना. — खून; निशाणी; पूर्वसूचना.

इरुं (इरुं) (ಇರುं [ಉಂ]) (सं) ना. — रंगान्याचा कुंचला; बाण.

इरुं (ಇरुं) (सं) ना. — बाण; अस्त्र.

— आसन (—ಆಸನ) (सं) ना. — शरासन; भाता; शरपंजर.

इरुं (ಇರुಂ) (सं) ना. — भाता; बाणांचा साठा; शरसंग्रह.

इरुं (ಇರुಂ) (सं) वि. — इच्छित; वांछित.

(सं) ना. — इच्छा; वासना; प्रेम; कामना; पति.

इरुं (ಇರುಂ) (सं) ना. — वीट.

इरुं (ಇರುಂ) (सं) वि. — सुगंध; सुवासिक.

इरुं (ಇರುಂ) (ಇरुಂ) (सं) ना. — कुलदेवता; पावणारी देवता.

इरुं (ಇರುಂ) (ಇರुಂ) (सं) ना. — सखेसोयरे; मित्रपरिवार;

सोबती; परिचित; मित्र.

इरुं (ಇರುಂ) (सं) ना. — आत; आवडतीं माणसें; मित्रगण.

इरुं (ಇರुಂ) (ಇरुं) (सं) ना. — वीर शैवाची लिंगमूर्ती.

इरुं (ಇರुಂ) (सं) ना. — उपद्रव; पीडा; त्रास; दुःख.

इरुं (ಇರುಂ) (ಇरुಂ) (सं) ना. — कार्याची सिद्धि;

प्रयत्नाचें फळ.

इरुं (ಇರುಂ) (ಇरुಂ) (सं) ना. — आवडनिवड; रुचिररुचि;

हिताहित; पसंती — नापसंती; शुभाशुभ.

इरुं (ಇರುಂ) (ಇरुಂ) (सं) ना. — उद्देशसाधना; इच्छिलेलें संकट.

इरुं (ಇರुಂ) (ಇरुं) (सं) ना. — 'इष्टापत्ति' पहा;

इच्छासिद्धी; एक धार्मिक कृत्य; इच्छापूर्ति.

इरुं (ಇರुಂ) (ಇरुं) (सं) ना. — मनोवांछा; इच्छित वस्तु;

हेतुसिद्धि.

इरुं (ಇरुं) (सं) ना. — यज्ञ; इच्छा; आमंत्रण; आज्ञा; गडबड.

इरुं (ಇರुಂ) (क) वि. — थोडें; इतकें; अल्प; परिमाण.

(क) ना. — अस्त्र; बाण.

इरुं (ಇರुಂ) (सं) ना. — प्रिया; प्राणेश्वरी; दयिता.

इरुं (ಇರುಂ) (ಇरुं) (सं) ना. — वसंतकाल; काम.

इरुं (ಇರुಂ) (ಇरुಂ) (सं) ना. — भाता, शरासन.

इरुं (ಇರुಂ) (क) ना. — इसब; चर्मरोग.

इ (ई) सिकोळ (ಇ [ಉ] ಸಿಕೋಳ) (क) धा. — काढून घेणें; उपटणें; हिसकावणें; मागून घेणें.

इसु (इसु) (क) धा. — बाण मारणें; बाण सोडणें.

(क) अ. — घातूचा प्रेरणार्थी प्रत्यय.

इसुगे (इसुगें) (क) ना. बाणमार; बाणफेक.

इसुवेस (इसुवेंस) (क) ना. — आशपित कार्य; निरोपित काम; सोपवलेलें काम; सांगकाम.

इह (इह) (सं) वि. — इहलोकीचें; पार्थिव; अस्तित्व.

इहलोक (इहलोक) (सं) वि. — हा लोक; भूलोक; मर्त्यलोक.

इहगे (इहगे) (इहगें [इहगें]) (क) अ. — असें; या पद्धतीनें (सं) ना. — जीवित्व; अस्तित्व.

इहत्र (इहत्र) (सं) अ. — या लोकीं; येथील; इकडे.

इहुदु (इहुदु) (क) अ. — राहू दे तर.

इहेतु (इहेतु) (क) अ. — राहीन; राहतों; जगतों.

इळ (इळ) (क) धा. — ओढणें; फरफटणें; दरदर ओढणें.

इळ (लु) कळ (इळ [ळ] कळ) (क) ना. — उतार; वसरगुंडी; पाणी.

इळानाडि (इळानाडि) (सं) ना. — इला नामक नाडी; नागपुरी.

इळि (इळि) (क) धा. खाली उतरणें; रोडणें; वाळणें.

(क) ना. — हीनता; संपूर्णता; विळी.

इळिकेय् (इळिकेय्) (क) धा. — तिरस्कार करणें; अवमानणें; पाणउतारा करणें.

इळिकेपडे (इळिकेपडे) (क) ना. — तिरस्कार; अपमान; पाणउतारा; धिक्कार.

इळि (ळि) के (इळि [ळि] के) (क) ना. — क्षीणता; हीनता; दैन्य; गरिबी; अपमान; मानहानि.

इळित (इळित) (क) ना. — अशक्तपणा, उतार.

इळिदु (इळिदु) (क) अ. — खाली येऊन.

(क) वि. — क्षीण; दीन.

(क) ना. — दुःख, दुस्थिति.

इळिसुळुगु (इळिसुळुगु) (क) धा. — पूर्ण बुडणें; नाश पावणे.

इळिपु (सु) (इळिपु [सु]) (क) धा. — खाली ओढणें; निदणें; अपमानित करणें.

अळिहु (अळिहु) (क) धा. — 'इळिपु' पहा.

इळिहोत्तु (इळिहोत्तु) (क) ना. — अपराण्ह; उतरत्या उन्हाचा समय; दोनप्रहरपासून सायंकाळपर्यंतचा काळ.

इळ (इळ) (क) धा. — दोचणें.

इळे (इळे) (सं) ना. — इळा नाडी; भूमि.

—आणम (—आणम) (सं) ना. — स्वामी; मालक; भूपति.

इळकल (इळकल) (क) ना. — 'इळकुल' पहा.

इळकुळिगोल (इळकुळिगोल) (क) धा. — ओढणें; फरफटणें.

इळदुवरि (इळदुवरि) (क) ना. — चिरफाड; ओढाताना.

५५

ई (ई) (क) ना. — कन्नड मूळाक्षर मालेतील ४ थें अक्षर.

समीपदर्शक सर्वनाम हॅा, हॅी, हॅें; कामदेव; दुःख; राग; विवेक; आव्हान.

(क) धा. — देणें; ठेवणें; विणें.

(सं) धा. — जाणें; प्रकाशणें; इच्छिणें; खाणें; मागणें;

गर्भधारण करणें.

ईयु (ईयु) (क) धा. — 'ई' पहा.

ई (ई) (क) वि. — गोड, रुचकर.

ईके (ईके) (क) ना. — ही स्त्री.

ईक्षक (ईक्षक) (सं) ना. — प्रेक्षक; देहळ्या; परीक्षक;

तपासणारा; निरीक्षक.

ईक्षण (ईक्षण) (सं) ना. — पाणी; डोळा; दृश्य.

(क) अ. — आतांच; या क्षणीं.

ईक्षणिक (ईक्षणिक) (सं) ना. — भविष्यवादी; ज्योतिषी; अदृष्ट सांगणारा.

ईक्षणिके (ईक्षणिके) (सं) ना. — भविष्य सांगणारी; ज्योतिषी स्त्री.

ईक्षित (ईक्षित) (सं) वि. — पाहिलेलें; गृहीत; समजलेलें; उघड झालेलें.

ईक्षिसु (ईक्षिसु) (क) धा. — पाहणें; परीक्षणें; विचार करणें.

ईसे (क्षा) (ईसे [क्षा]) (सं) ना. — विचार; समजूत; दृश्य; डोळा; उद्देश; लक्ष; वेध्य.

ईक्ष्य (ईक्ष्य) (सं) वि. — लक्ष्य; प्रेक्षणीय; वेध्य.

ईग (गडु) (ईग [गडु]) (क) अ. — यावेळीं; आतां; आज.

ईगडी (ळि) (न) (ईगडी [ळि]) (क) वि. — आतांचें; या घटकेचें; वर्तमानकालीन.

ईगळ (ईगळ) (क) अ. — 'ईगे' पहा.

ईगे (ईगे) (क) अ. — लागलीच; ताबडतोब.

ईगे (गिगे) (ईगे [गिगे]) (क) अ. — याकाळी; यावेळीं; आतां.

ईगडळ (ईगडळ) (क) ना. — 'ईगडळ' पहा; क्षीरसागर; दुग्धसमुद्र.

ईचर (ईचर) (क) ना. — मधुरध्वनी; सुस्वर; गोड आवाज.

ईचल् (लु) (ईचल् [लु]) (क) ना. — ताडवृक्ष; शिंदीचे झाड; गांधीलमाशी.

ईचु(सु); ईचु (ईचु [सु]); (ईचु [सु]) (क) वि. - कोमजलेले; शिळे; बासे; वाळलेले; झडलेले. (क) ना. - दांडा; नांगराची मूठ; गाडीचा अग्रभाग.

ईचुवोगु (ईचुवोगु [सु]) (क) धा. - रसहीन होणे; वाळणे; बावणे; कोमेजणे.

ईचे (ईचे) (क) अ. - इकडे; या बाजूला; याकाली; सांप्रत; हल्ली.

ईचु (ईचु) (क) धा. - पोहणे; तरणे; तरंगणे; अनुभवणे.
— गायि (— गायि) (क) ना. - पोहणे शिकतांना
— बुरुडे (— बुरुडे) (क) धा. - वापरावयाचा मोपळा; सांगड.

ईटि (ईटि) (क) ना. - बरची; टोकदार आयुध.

ईटु (ईटु) (क) वि. - 'इष्ट' पहा.

ईडागु (ईडागु) (क) धा. - कारणीभूत होणे; पुरवठा होणे.

ईडाडु (ईडाडु) (क) धा. - मिरकावणे; फिरवून फेकणे;

गोफण मारणे; विसकळणे; रेलचेल होणे; पुरेसे होणे.

ईडि (ईडि) (क) ना. - गोवरी; शेणी.

ईडित (ईडित) (सं) वि. - गौरवित, वर्णित; प्रशंसित.

ईडिरि (ईडिरि) (क) धा. - ठोसा देणे; घाव घालणे; वेगाने पुढे जाणे; जोराने ओढणे.

ईडु (ईडु) (क) ना. - जोड; लक्ष्य; गडीलावणी; वैरण;

बंदुकीची दारू; छरे वगैरे; शक्ति; ऐश्वर्य; योग्यता.

— गार (— गार) (क) वि. - बलिष्ठ; शक्तिमान्; खेळांतील म्होरक्या.

ईडुजोड (पाडु) (ईडुजोड [सु]) (क) ना. - योग्य जोडीदार; तुल्यबल; अनुरूप जोड.

ईडे (ईडे) (सं) ना. - स्तुति; वर्णन; शिफारस; गौरव; वाखाणणी.

ईडेसु (ईडेसु) (क) धा. - संपविणे; शेवटास नेणे; समाप्त करणे; पुरविणे.

ईडेसु (ईडेसु) (क) धा. - सफल होणे; शिवणे; पोहोचणे.

ईडिसु (ईडिसु) (क) धा. - बसविणे; चिकटविणे; अडकविणे.

ईटु (ईटु) (क) धा. - पिणे; सेवन करणे.

ईत (ईत) (क) ना. - हा मनुष्य; वीत; जन्म; बाळंतपण.

— गळ (— गळ) (क) ना. - ही माणसे.

ईति, ईतिबाधे (ईति, ईतिबाधे) (क) ना. - दुष्काळ.

योलघाड वगैरेमुळे होणारे नुकसान; पराजयापासून होणारा त्रास.

ईतु (ईतु) (क) अ. - संशयार्थी नपुंसकलिंगी प्रत्यय.

ईदले (ईदले) (क) अ. - इकडे; या बाजूस.

ईदकता (ईदकता) (सं) वि. - या प्रकारची उन्नति; ईयत्ता; सारखेपणा.

ईदप (प) (ईदप [सु]) (सं) वि. - या प्रकारचे; असे.

ईदोरेतु (ईदोरेतु) (क) अ. - या प्रकारे; अशा रीतीने.

ईन (नु) (ईन [सु]) (क) धा. - डोक्यावर देणे; चढविणे; भार घालणे; घाव घालणे; आड घालणे; झांकणे.

ईपि (ईपि) (क) ना. - माशाची घाण; मासळीची दुर्गंधी;

ऊं; चिळस; उवालिखा.

ईप्सित (ईप्सित) (सं) वि. - इच्छित; वांछित.

(सं) ना. - इच्छा; आकांक्षा; वासना.

ईप्सितार्थ (ईप्सितार्थ) (सं) ना. - मनोवासना; इच्छित वस्तु.

इप्से (प्सा) (ईप्से [सु]) (सं) ना. - आशा; इच्छा; वासना; कामना.

ईबु (ईबु) (क) ना. - अभाव; भेद; दोष.

ईथिसु (ईथिसु) (क) धा. - मिसळणे; जोडणे; प्रसवणे; विणे.

ईर (ईर) (क) वि. - दोन.

(क) धा. - ओढणे; फरपटणे.

ईर (ईर) (क) ना. - थंडी; हिम.

ईरडि (ईरडि) (क) ना. - द्विपाद; मनुष्य; पंक्ति.

ईरण (ईरण) (सं) ना. - उचलून धरणे; पीळ; पाठिंबा;

कारभार.

ईरणगे (ईरणगे) (क) ना. - फणी; विंचरून उवा काढणे.

ईरिण (ईरिण) (सं) ना. - अरण्य; नापीक जमीन; वैराण.

ईरित (ईरित) (सं) वि. - कथित; प्रेषित; प्रक्षिप्त; चोपलेले.

ईरु (ईरु) (क) धा. - ओढणे; खेचणे; हिसकणे.

ईरुळि (ईरुळि) (क) ना. - कांदा; कंदर्प

ईरुळिगे (ईरुळिगे) (क) ना. - उवा काढण्याची फणी.

ईरेंलु (ईरेंलु) (क) वि. - चौदा (संख्या).

ईमन (ईमन) (क) ना. - जलम; ठेच; क्षत; व्रण; ताप.

ईमे (ईमे) (क) ना. - 'ईम' पहा.

ईये (ईये) (क) ना. - भटकंती; भ्रमंती.

ईपी (पी) लु (ईपी [सु]) (सं) वि. - इधेंबाज; मत्सरी; स्पर्धालु; डोक्यात ऊ असलेली स्त्री.

ईपें (पें) (ईपें [सु]) (सं) ना. - मात्सर्य, पोटादुखी, स्पर्धा.

ईलागु (ईलागु) (क) धा. - साधु होणे, दिवखांत असणे. (बाळंतपणापूर्वी)

— इसु (— इसु) (क) धा. - 'ओगिसु' पहा.

ईलि (लि) (ईलि [सु]) (सं) ना. - विली.

ईलिक (का) (ईलिक [सु]) (क) ना. - 'इळिगे' पहा.

ईलु (ईलु) (क) ना. - साधु होणे, ओढा, लगन, मीलन,

कृणानुबंध, आपुलकी.

ईवर (ईवर) (क) अ. — आतांपर्यंत, थोडे पुढे.
 ईवोत्तु (ईवोत्तु) (क) अ. — आज, यावेळी.
 ईश (ईश) (सं) ना. — मालक, स्वामी, शिव, ईश्वर.
 ईशान (ईशान) (सं) ना. — शिव, अष्ट दिक्पालांपैकी एक;
 सूर्य; शमी, आपटा यासारखी सोन झाडे.
 ईशानी (ईशानी) (सं) ना. — पार्वती, दुर्गा.
 ईशान्य (ईशान्य) (सं) ना. — उत्तर व पूर्व यामधील उपदिशा;
 शिव.
 ईशावास्य (ईशावास्य) (सं) ना. — दशोपनिषदांपैकी एक
 उपनिषद्; ईशोपनिषद्.
 ईशितव्य (ईशितव्य) (सं) वि. — पूजार्ह; अनुशासनीय.
 ईशित्य (ईशित्य) (सं) ना. — स्वामी; यजमान; अनुशास्ता.
 ईशिव (ईशिव) (सं) ना. — स्वामित्व; यजमानकी; अनुशासन.
 ईश्वरसन्न (ईश्वरसन्न) (सं) ना. — देवालय; देवघर;
 देवस्थान.
 ईश्वरि (ईश्वरि) (सं) ना. — पार्वती; शिवभवानी; मालकीण;
 यजमानीण; विपन्न वनस्पति; ईश्वरमुळी.
 ईवण (ईवण) (सं) ना. — अपेक्षा; वासना; शोध.
 — त्रय (—उ, ०३) (सं) ना. — सति-सुत-संपत्ति या तिहींची
 वासना.

ईषत् (ईषत्) (सं) वि. — स्वल्प; थोडे; लहान; अंतर.
 ईषा (ईषा) (सं) ना. — पोहणे; तरंगणे; नांगराचा
 दिंड.
 ईस (ईस) (सं) ना. — ईश्वर; देव.
 ईसिकोळ (ईसिकोळ) (क) धा. — 'ईसिकोळ' पहा
 ईसु (ईसु) (क) धा. — विणे; जोडणे; पोहणे.
 (क) ना. — नांगराचा तुंडा.
 (क) वि. — एवढे; इतके.
 ईह (ईह) (क) वि. मीलित; मिफाफ झालेले; मिसळलेले.
 ईहा (ईहा) (सं) ना. — इच्छा; चेष्टा; उद्योग.
 ईहामृग (ईहामृग) (सं) ना. — लांडगा; मृगजळ; रुपकभेद.
 ईहित (ईहित) (सं) वि. — अपेक्षित; शोधित; संपादित.
 ईहे (ईहे) (सं) ना. — प्रयत्न; आशा; थकवा; इच्छा; स्पृहा.
 ईळ (ईळ) (क) धा. — फाटणे; तडकणे; अपहार
 करणे; उपटणे.
 कोळूळ (—कोळूळ) (क) धा. — हिसकणे; जवरीने काढून
 घेणे; अपहरण करणे.
 ईळि (ईळि) (क) ना. अन्न, समूह, कान, निशाणी, ईश.
 ईळिने (ईळिने) (क) ना. विळी, पाटाला बसवलेली विळी.
 ईळे (ईळे) (क) ना. नारिंग, संत्रे, ईडलिंबु.

उ

उ (उ) (क) ना. कन्नड मूलाक्षरमालेतील ५ वे अक्षर; जुन्या
 उं (उं) कानडीतील व्यंजनांत नामाला नवकन्नडमध्ये
 लागणारा प्रत्यय.
 उकड (उकड) (क.) अ. समुच्चयवाचक अव्यय, आणि रूपांतर
 करतांना येणारे अंत्याक्षर.
 उक (उक) (क) अ. शब्दाचे धातुसाधित करण्याचा एक प्रत्यय.
 उकड (उकड) (क) वि. उकट, जास्तीचा; फाजील;
 अधिकचा; श्रेष्ठ.
 (क) ना. शहराभोवतीचा तट; देवडी; पहारेकऱ्याची चौकी;
 नाका; जकातनाका; डोण; पाणी ओढण्याच्या दोरीचा फास.
 उकंड (उकंड) (क) वि. अधिक, पुष्कळ, दड.
 (क) ना. वाव; सड; वैपुल्य; उदंडता; दांडी.
 उकलिसु (उकलिसु) (क) धा. हातचें जाणे, मिणे, भयभीत
 होणे.
 उकलु (उकलु) (क) ना. विश्रांतिस्थल; व्यवस्था; वेळ.
 उकलिके (उकलिके) (क) ना. आतुरतेने पाहणे; व्याकुल-
 दृष्टि; वियोग; भीति; लाट; विषाद; वासना; कमंडलु.

उकि (उकि) व. (उकि [उकि] व) (क) ना. फसवणूक, प्रमाद,
 कुत्सितपणा.
 उक्कु (उक्कु) (उक्कु [उक्कु]) (क) धा. उतू येणे, वाढणे,
 चिरणे; पिणे; फुगणे.
 (क) ना. मस्ती; तापवलेले लोखंड; ठोकीव लोखंड; बुडबुडा,
 फेस.
 उकडिसु (उकडिसु) (क) धा. अधिकार गमावणे, शक्ति
 घालवणे.
 उक्कुल (उक्कुल) (क) ना उन्नति, भरभराट, उत्कर्ष, गर्व,
 अहंभाव, ताटा.
 उक्के (उक्के) (क) ना. नांगरणी; बाकी; इत्यादि; शेष.
 उक्केहोडे (उक्केहोडे) (क) धा. नांगरणे; मारणे; राहणे.
 उक्केव (उक्केव) (क) ना. उत्सव; समारंभ; सण; उत्साह.
 उक्केरु (उक्केरु) (क) धा. अधिक होणे; वरचढ होणे.
 (क) ना. भरती; वाढ.
 उक्त (उक्त) (सं) वि. बोललेले; कथित; सांगितलेले.
 उक्ति (उक्ति) (सं) ना. गोष्ट; भाषण; शब्द; सुभाषित, वचन.

उक्तिविद् (उक्तिविद्) (सं) ना. कथेकरी, गोष्ठीवेल्हाळ;
वैद्याकरणी; गोष्ठी सांगणारा.

उक्ष (उक्ष) (सं) ना. बैल; वृषभ. खोंड.

उक्षग (गमन) उक्षग [गमन] (सं) ना. नंदीवाहन; शंकर.

उक्षण (उक्षण) (सं) ना. प्रोक्षण; शिंपडणी; शिंतोडा; शिंपण.

उक्षतर (उक्षतर) (सं) ना. बलाढ्य बैल, वळू, पोळ.

उक्षध्वज (उक्षध्वज) (सं) ना. वृषभ; केतु; शंकर.

उखे (उखे) (सं) ना. पात्र; मडकें; मांडें.

उग (उग) (क) ना पुष्टिगी धातुसाधिताचा प्रत्यय.

उगड (उगड) (क) वि. - 'उत्कट' पहा.

उगड (डणे) (उगड [डळ]) (क) ना. - स्तुतिपाठ; तोच
तोच स्तुतिपाठ.

उगम (उगम) (सं) ना. - जन्म, मूल, आदी, आरंभ.

उगरिसु (उगमसु) (क) धा. - उद्गारणें, उसासा देणें, दीर्घ
श्वास सोडणें.

उगादि (उगादि) (क) ना. - वर्षप्रतिपदा, गुढीपाडवा.

उगाभोग (उगाभोग) (सं) ना. भाट; एक गवई.

उगि (उगि) (क) धा - तडकणें; फाटणें; चिरणें; बडवणें, जखम
करणें; आंत दकलणें; ओतणें; पडणें; चूर करणें; अपहार
करणें; प्रवेश करविणें.

(क) ना. - कासव, हुवा.

उगिपद (उगिपद) (क) ना. - अपहरण; लूट; धाड; लुटमार.

उगिवगि (विगि) (उगिवगि [विगि]) (क) धा - फोडणें; भेदणें;
चिरणें.

उगिवंडि (उगिवंडि) (क) ना. - आगगाडी; इंजिन.

उगिसु (उगिसु) (क) धा. - फेकणें, ओतणें; शिरणें;
विचडवणें; सैल करणें.

उगु (उगु) (क) धा. - ओतणें; सोडणें; फेकणें; पडणें; थुंकणें;
चालू लागणें.

उगुरु (उगुरु) (क) ना. - सोलण्याचें साधन; संगाडा.

उगरिसु (उगुरुसु) (क) धा. - नवानें फाडणें; संपवणें,
शेवटास लावणें; नखानें उकरणें.

उगुरुवेचने (उगुरुवेचने) (क) अ. - कोमटपणानें;
शीतोष्णतेनें.

उगुल (उगुल) (क) धा. - थुंकणें; ओकारी काढणें; छीथु
करणें; तिरस्कारणें.

(क) ना. - लाळ; थुंकी; मुखरस.

उगे (उगे) (क) अ. - चिरून; बाहेर पडून; ओतून.

उग (उग) (क) ना. - भांड्याच्या तोंडाला बांधलेली
शिकाळी; तोतरा.

उगड (उगड) (क) ना. - उत्कट; पीडा; अडचण; संकट.

उगडणे (उगडणे) (क) ना. - उद्घोषणा; स्तुति; गर्जना;
ओरड.

उगडिसु (उगडिसु) (क) धा. - जयजयकार करणें; घोषणा
करणें; पुकारून सांगणें; 'उत्कटिसु' पहा.

उगार (उगार) (क) ना. - उद्गार; अभिप्राय; मत.

उगु (उगु) (क) धा. - पाणी शिंपडणें; अडखळत बोलणें.
(क) ना. - तोतरेपणा; बोवडे बोल.

उग्र (उग्र) (सं) वि. - भयंकर; भीषण; क्रूर; उष्ण; तिखट;
रागीट; तीव्र.

उग्रगंधे (उग्रगंधे) (सं) ना. - ओवा; अजवान; 'वजी'
नामक वनस्पति (गंडमाळेवरील औषध); चाफा.

उग्रधनु (उग्रधनु) (सं) ना. - इंद्र; उग्र धनुष्य हातीं
ठेवणारा.

उग्रलोचन (उग्रलोचन) (सं) ना. - शिव; अंगारनेत्र.

उग्रशासन (उग्रशासन) (सं) ना. - कठीण शिक्षा; दंडपशाही;
सक्तमजुरी; क्रूर कायदा.

उग्रश्रव (उग्रश्रव) (सं) ना. - शीघ्रबुद्धि; रोमहर्ष सुनि.

उग्रसेन (उग्रसेन) (सं) ना. - कंसपिता.

उग्राण (उग्राण) (क) ना. - वसुली करणारा; सामान संग्रह
करण्याची जबाबदारी; कोठार; खजिना; कोठी.

उग्राणते (उग्राणते) (क) ना. - अधिकोत्पत्ति; उठाव.

उग्राणि (उग्राणि) (क) ना. - वसुली करणारा; सेवक;

तळवार; हरकाम्या.

उग्राणिसु (उग्राणिसु) (क) धा. - अतिशय होणें; अमाप
होणें; वसूल करणें.

उग्रान्वय (उग्रान्वय) (सं) ना. - उग्रसेनाचा वंश; भयंकर
वंश.

उग्राहि (उग्राहि) (सं) ना. - काळसर्प; निशाचर; भयंकर
उधे (उग्राहि) (सं) अ. - वाहवा ! भलें !

उंकी (उंकी) (क) ना. - पांजणी; सुताला खळ चढविण्याची
क्रिया.

उंकिसु (उंकिसु) (क) धा. - परीक्षणें; लक्षपूर्वक पाहणें;
निरीक्षणें; पांजणी करणें.

उंगुट (उंगुट) (क) ना. - अंगुष्ठ; पायाचा अंगठा.

उंगुरु (उंगुरु) (क) ना. - अंगठी; बोटांतील दागिना;
अंगुलीयक,

उंगुरुदल (उंगुरुदल) (क) ना. - कुरळकेस.

उंगुरेरल (उंगुरेरल) (क) ना. - अनामिका;

करांगुळीजवळचे बोट.

उचायिसु (उचायिसु) (क) धा. - ओलांडणे, पार पडणें;
निसटणें; वेळ काढणें, निभावून नेणें.

उचित (७७३३) (सं.) वि.—योग्य; धर्मार्थ; संभावित; समुद्ध;
किरकोळ; वहिवाटीचे; अनुकूल.

उचितज्ञ (७७३३३) (सं.) ना.—औचित्य जाणणारा; विवेकी;
समजूतदार; जाणता; जाणकार.

उच्च (७७३३) (सं.) वि.—श्रेष्ठ; उंच; उन्नत; गंभीर; वरच्या
दर्जाचा.

उच्चंड (७७३३०८) (सं.) वि.—तीव्र; प्रचंड; उद्धट; बेताल;
अविवेकी.

उच्चत् (७७३३०) (सं.) वि.—वर उडणारा; भरारी मारणारा.

उच्चय (७७३३०५) (सं.) ना.—संग्रह; पुंजी; रास; निरी; लाट.

उच्चरण (७७३३०६) (सं.) ना.—उच्चार.

(सं.) धा.—बाहेर जाणें; वर जाणें; चढणें.

उच्चरित (७७३३०३) (सं.) वि.—दूर गेलेला; वर उडालेला;
उच्चारलेला; बोललेला.

उच्चरिसु (७७३३०४) (क) धा.—सांगणें; बोलणें; म्हणणें;
उच्चारणें.

उच्चल (७७३३०७) (सं.) ना.—मन; गृहीत गोष्ट; समजूत.

उच्चलत् (७७३३०८) (सं.) वि.—वर उडणारा, चढणारा.

उच्चलित ७७३३०९ (सं.) वि.—उकळी फुटलेला, विभक्त,
वर उडालेला, दूर गेलेला

उच्चालि(लि)सु ७७३३१० [६] सु (क) धा.—लिहिणें, बाहेर
पडणें, वर चढणें, उकळणे, विभक्त होणें, घुसणें, पार पडणें,
निसटणें, तुकडे तुकडे होणें.

उच्चाटन(ने) (७७३३११) [६] (सं.) ना. हकालपट्टी,

उन्मूलन, झाडलोट, भूतबाधा परिहार.

उच्चापति (७७३३१२) (क) ना.—किरकोळ कर्ज; सामानांची
उधारी; हात उसने.

उच्चार (७७३३१३) (सं.) ना.—‘उच्चरण’ पहा.

उच्चालिसु (७७३३१४) (क) धा.—‘उच्चलिसु’ पहा.

उच्चावच (७७३३१५) (सं.) ना.—असंबद्ध प्रलाप;

अचावचा; अविवेकी भाषण; कमजास्त.

उच्चावचक्रीडे (७७३३१६) (सं.) ना.—तोल काठी,
झुकदांडी; जीक.

उच्चासन (७७३३१७) (सं.) ना.—उंचावरील बैठक; गादी;
वेदिका; देवपीठ.

उच्चु (७७३३१८) (क) धा.—ओढणें; बाहेर काढणें; सोडवणें;
ढिलेकरणें; प्रवेशणें; तोंड उघडणें; बाणासारखे उडणें.

उच्चुंड (चुल) (७७३३१९ [३३३७]) (सं.) ना.—ध्वजाच्या
टोकावरीला टोपण; ‘उच्चल’ पहा.

उच्चैसु (७७३३२०) (सं.) वि.—वरचा; उन्नत.

(सं.) अ.—जोरानें; ओरडून; बळेंच.

उच्चैःश्रव (७७३३२१) (सं.) ना.—लंबकर्णी; प्रखरश्रुति;
इंद्राश्रव.

उच्चैःघोष (ध्वनि) (७७३३२२ [३३३८]) (सं.) ना.—
घोषणा; उद्घोष; नारा; पुकार.

उच्चैस्तर (७७३३२३) (सं.) वि.—वरिष्ठ; असाधारण;
अत्युच्च; दैवी.

उच्छादन (७७३३२४) (सं.) ना.—उत्पादन; सुगंधलेपन;
उटणे माखन.

उच्छिष्ट (७७३३२५) (सं.) ना.—उष्टे; भोजनावशेष.

उच्छीर्षक (७७३३२६) (सं.) ना.—उशी; गिरदी; उसें.

उच्छृंखल (७७३३२७) (सं.) वि.—मोकळा; स्वैर; स्वतंत्र.

उच्छोषण (७७३३२८) (सं.) ना.—वाळवण.

उच्छ्रय (७७३३२९) (सं.) ना.—उन्नति; उदय; उर्जितावस्था;
उंची.

उच्छ्रित (७७३३३०) (सं.) वि.—उन्नत; उदित; माजलेला; अधिक.

उच्छ्वास (७७३३३१) (सं.) ना.—निःश्वास; श्वसन.

उजाडू (७७३३३२) (अ. दे.) ना.—निर्जन प्रदेश; उद्ध्वस्त
खेडें.

उज्जनि (७७३३३३) (सं.) वि.—जन्मलेलें; संपादित; निर्गत.

उज्जयिनि (७७३३३४) (सं.) ना.—विक्रमराजाची राजधानी;
अवंति.

उज्जवणे (७७३३३५) (क) ना.—उद्यापन; समारोप; सोडवणूक;
कन्यादान.

उज्जल (७७३३३६) (क) वि.—उज्ज्वल; चकाकणारे; शांत.

उज्जालिके (७७३३३७) (क) ना.—प्रकाश; उजाला; चकाकी;
तेज.

उज्जासन (७७३३३८) (क) ना.—खून; ठार मारणें.

उज्जीविसु (७७३३३९) (क) धा.—जगविणें; जीवदान देणें

उज्जु (७७३३४०) (क) धा.—चोळणें; झिजणें.

—कोरडु (—कोरडु) (क) ना.—रंधा; तासणी; उजवट.

उज्जुग (७७३३४१) (क) ना.—उद्योग; काम; श्रम.

उज्जुगंबलि (७७३३४२) (क) ना.—ज्यावर कपडे पसरून
इस्त्री केली जाते ते कांबळ्याचें आसन.

उज्जुगिसु (७७३३४३) (क) ना.—काम करणें; कामांत गुंतणें.

उज्जुविके (७७३३४४) (क) ना.—चोळणें; घासणें; मालीश

उज्जुंभित (७७३३४५) (सं.) वि.—उमललेलें; विकसित;
उघडलेले; वाढलेले; विस्तृत; तोंड वासलेले.

उज्ज्वल (७७३३४६) (सं.) वि.—प्रकाशमय; शांत; स्वच्छ;
शोभिवंत

—इसु (—इसु) (क) धा.—प्रकाशणें, स्वच्छ करणें.

—ते (—ते) (क) ना.—शांति; शोभा; प्रकाश; तेज.

उज्ज्वलन (उज्ज्वलन) (सं) ना. — अग्नि; धग; प्रकाश.
 उज्ज्वलित (उज्ज्वलित) (सं) वि. — स्वच्छ केलेले; धगधगीत.
 उज्झित (उज्झित) (सं) वि. — त्यक्त; टाकलेले.
 उज्ज्वलित (उज्ज्वलित) (सं) ना. — बलुता; आयाजीवी; उर्वरित
 धान्य संकलन वृत्ति.
 उट (उट) (सं) ना. — पाला पाचोळा; गवत; कडबा; घास.
 उटज (उटज) (सं) ना. — पर्णकुटी; झोपडी; पर्णशाला;
 खोपट; पाला पाचोळ्याचें घर.
 उट्ट (उट्ट) (क) ना. — स्त्रियांच्या नेसणाची कमरगाठ.
 उट्टि (उट्टि) (क) ना. — दुर्वचन; शिविगाळ; शिके; पोळे;
 मोहोळ.
 उठावुठि (उठावुठि) (अ. दे) ना. — लागलीच; ताबडतोब;
 तीव्रत्वानें
 उड (उड) (क) ना. — घोरपड; नेसण्याचें वस्त्र; कंबर, ओटी;
 पदर.
 उडळ (उडळ) (क) ना. — 'उडि' पहा; पोषाख; पेहराव.
 उडाल (उडाल) (क) ना. — भटक्या; खुशालचेंडू; वात्रट;
 आळशी; उडाणटप्पु.
 उडि (उडि) (क) धा. — कातरणें; पळून जाणें; कुस्करणें;
 खुपसणें; ठेचणें; तुकडे करणें; फिरविणें.
 (क) ना. — कमर; पोट; ओटी; नितंब; कटि; तुकडा;
 चकमक.
 उडिकूसु (उडिकूसु) (क) ना. — कमरेवरील मूल; तान्हे बाळ.
 उडिके (उडिके) (क) ना. — कोंभ; पुनर्विवाह.
 उडिगे (उडिगे) (क) ना. — वस्त्रप्रावर्ण; अंगावरील वस्त्र.
 उडिदार (उडिदार) (क) ना. — कडदोरा; कमरेला बांधलेला
 गोप; दोरा.
 उडिदोवळ (उडिदोवळ) (क) ना. — कमरे भोवतीं
 बांधण्याचें कातडें; चर्म.
 उडिनुल (उडिनुल) (क.) ना. — 'उडिदार' पहा.
 उडिल् (ल) (उडिल्) [ल] (क.) ना. — कमर; पोषाख;
 पेहराव.
 उडिसु (उडिसु) (क) धा. — नेसविणें; कपडे घालणें; कातरणें;
 तुकडे करणें.
 उडु (उडु) (सं) ना. — नक्षत्र; पाणी.
 (क) धा. — कपडे घालणें; नेसणें.
 (क) ना. — सरडा; कमर.
 उडुक (उडुक) (क) ना. — कमरेभोवती गुंडाळण्याचें वस्त्र.
 उडुगु (उडुगु) (क) धा. — संकोचणें; लहान होणें; घडी
 घालणें; वाकविणें; उतरवणें; झाडणें; विलंबणें.
 — इसु (— इसु) (क) धा. — झाडविणें, स्वच्छ करणें.

उडुगे तोडुगे (उडुगे—तोडुगे) (क) ना. — वस्त्राभरण;
 अलंकार; दागदागिने; 'उडिगे' पहा.
 उडुगो (गो) रे (उडुगो [गो] री) (क) ना. — अहेर;
 डाग, तप्तमुद्रा.
 उडुते (उडुते) (क) ना. — 'इणिवि' पहा.
 उडुदेव (राज) (उडुदेव) [राज] (सं) ना. — चंद्र.
 उडुप (पति) (उडुप) [पति] (सं) ना. — चंद्र
 उडुपखंड (उडुपखंड) (सं) ना. — अर्धचंद्र.
 उडुपखंडशिखंड (उडुपखंडशिखंड) (सं) ना. — शिव;
 चंद्रमौली.
 उडुपजुट (उडुपजुट) (सं) ना. — चंद्रशेखर, शंकर.
 उडुपु (उडुपु) (क) ना. — 'उडुगे तोडुगे' पहा.
 उडुरु (उडुरु) (क) ना. — बैलाची डरकाळी; हंबारव.
 उडुलु (उडुलु) (क) ना. — 'उडिलु' पहा.
 उडुवर (उडुवर) (सं) ना. — चंद्र; नक्षत्रपति.
 उडुवे (उडुवे) (क) ना. — अरण्य; काटेरी प्रदेश.
 उडे (उडे) (क) ना. — अंगावरील वस्त्र.
 उडेमणि (उडेमणि) (क) ना. — कमरपट्टा; रत्नखचित मेखला;
 रत्नजडित कंबरपट्टा.
 उड्डीन (उड्डीन) (सं) ना. — उड्डाण; भरारी; झेप; गगनविहार.
 उण् (णु) (उण् [णु]) (क) धा. — खाणें; जेवणें;
 अनुभवणें; भोगणें; सहन करणें.
 — इसु (— इसु) (क) धा. — खावविणें; जेवविणें; भरविणें.
 (क) ना. — भोजन; फराळ; खाणेपिणें; जेवण.
 उणि (उणि) (क) ना. — खानपान; अन्न; भरणपोषण.
 उणुगु (उणुगु) (क) ना. — खाद्य.
 उंटु (उंटु) (क) अ. — होकारार्थी अव्यय.
 (क) क्रि. — आहे.
 उंडलिगे (उंडलिगे) (क) ना. — तांदळाची आंबोळी;
 धिरडें; घावन.
 उंडाडि (डिग) (उंडाडि [डिग]) (क) ना. — उडाणटप्पू;
 खाऊन फिरणारा; खुशालचेंडू. 'उडाळ' पहा.
 उंडिग (उंडिग) (क) ना. — एकांडा; सडेसोट; उंडगा; उडाणटप्पु.
 उंडिगे (उंडिगे) (क) ना. — मुद्रा; मोहोर; छाप; ठसा;
 परवाना; प्रवेशपत्र.
 उण्णवळियदु (उण्णवळियदु) (क) अ. — पुष्कळ; अतिशय;
 उन्मुळून; मुळासकट उपटून.
 उणिण (उणिण) (क) ना. — भोजन; गोचीड; गोमाशी; तांब.
 उण्णे (णी) (उण्णे [णी]) (क) ना. — मंदीची लोकर.
 उण्मु (उण्मु) (क) धा. — होणें; असणें; जन्मणें; चढणें;
 मारणें; फुगणें. सुचणें.

उत् (७७) (सं) अ. — वर; पुढें; बाहेर; अधिक; श्रेष्ठ.

उत् (७७) (सं) अ. — अथवा; किंवा; विकल्पानें.

(सं) ना. — संशय; भीति.

उत्तर्य (७७) (सं) ना. — अंगिरस ऋषीचा पुत्र.

उताहो (७७) (सं) अ. — 'उत' पहा.

उत्क (७७) (सं) वि. — चंचल मनस्क; हावरा; आतुर.

उत्कच (७७) (सं) ना. — ताठ केस; ऊर्ध्वकेश.

उत्कट (७७) (सं) वि. — प्रमुख; श्रेष्ठ; उद्धट; कठिण;

खुळा; आतुर; कष्टप्रद; गंडस्थळांतून वाहणारा रस.

उत्कटिसु (७७) (क) धा. — अतिक्रमण करणें;

उद्घोषणें.

उत्कंठित (७७) (सं) वि. — इच्छिणारा; वासना

ठेवणारा; आशाळभूत; उत्सुक; धाधावलेला; अधीरा.

उत्कंठे (ठा) (७७) (सं) ना. — उत्कटता; आतुरता. ह्वापी.

उत्कर (७७) (सं) ना. — समूह; रास; संग्रह; वैपुल्य;

बाहुल्य; आधिक्य.

उत्कर्ष (७७) (सं) ना. — श्रेष्ठता; संतोष; उन्नति;

भरभराट; अधिकता.

उत्कल (७७) (सं) ना. — उडीसा देशाचें प्राचीन नांव.

उत्कलिका (के) (७७) (सं) ना. — विरह; चिंता;

भीति; कुतूहल.

उत्कीर्ण (७७) (सं) वि. — संग्रहित; अस्ताव्यस्त; कोरीव;

भोक पाडलेले.

उत्कुण (७७) (सं) ना. — देकण; जं; लिख; चिळस.

उत्कृत्त (७७) (सं) वि. — कोरीव; कातीव; कातरलेले.

उत्कृष्ट (७७) (सं) वि. — श्रेष्ठ; उत्तम; चांगले; उन्नत.

उत्कोच (७७) (सं) ना. — लाच; मनोति; हातओल.

उत्क्रम (मण) (७७) (सं) ना. — अतिक्रमण;

उलंघन; क्रमबाह्यवर्तन; दिशाभूल; निर्गमन; उन्नति.

—इसु (—इसु) (क) धा. — पार होणें; दाटणें; उलंघणें.

उत्क्रांति (७७) (सं) ना. — 'उत्क्रम' पहा.

उत्क्रोश (७७) (सं) ना. — घोषणा; ओरड; पक्षविशेष.

उत्क्षेप (७७) (सं) ना. — फेक; भिरकाट; विखरण; त्याग.

उत्खात (७७) (सं) वि. — उकरलेले; उखणलेले;

उपटलेले; पदच्युत; स्थानभ्रष्ट.

उत्त (ता) (७७) (क) अ. — वर्तमान काळाचा कृदंत

प्रत्यय.

उत्तंस (७७) (सं) ना. — किरीटांतील रत्न; कर्णभूषण;

कानांतील दागिना.

(सं) वि. — श्रेष्ठ.

उत्तंड (७७) (सं) ना. — सरीसारखा गळ्यांतील दागिना;

फास; पति.

उत्तस (७७) (सं) वि. — तापलेला; रागावलेला; क्रुद्ध;

संतप्त.

(सं) ना. — वाळलेले मांस; शिरोभूषण.

उत्तमर्ण (७७) (सं) ना. — सावकार; कर्ज देणारा;

धनको.

उत्तमश्लोक (७७) (सं) ना. — पुण्यपुरुष;

कीर्तिमान; सत्कीर्त युधिष्ठिर; नळ; वगैरे पुण्यचरित.

(सं) वि. — पूज्य; स्तवनीय; अर्हणीय.

उत्तमांग (७७) (सं) ना. — डोके; शिर; श्रेष्ठ अवयव.

उत्तमाधम (७७) (सं) वि. — श्रेष्ठकनिष्ठ; उच्चनीच;

लहानथोर; बराबर.

उत्तमिके (७७) (सं) ना. — चांगुलपणा; श्रेष्ठपणा.

उत्तमे (७७) (सं) ना. — सुंदरा; सुलक्षणा; सुशोभा;

शोभना.

उत्तमौज (७७) (सं) ना. — पांडवाकडील एक राजा.

उत्तरक्रिये (७७) (सं) ना. — और्ध्वदैहिक; प्रेतसंस्कार;

मरणोत्तर विधी.

उत्तरकुरु (७७) (सं) ना. — मेरू पर्वताच्या उत्तरेकडील

एकदेश; उत्तर ध्रुवाजवळील प्रदेश.

उत्तरकोडु (७७) (क) धा. — जाव देणें; उत्तर देणें;

उलट बोलणें; तोंडावर बोलणें

उत्तरंग (७७) (सं) ना. — लाटांचें तांडव; लाटांचा

धिंगाणा; कळोळ; जलकळोळ.

उत्तरच्छद (७७) (सं) ना. — उपरणें; प्रावरण; वरचें

पांघरुण.

उत्तरण (७७) (सं) ना. — सुटका; निसट; उतारण; पैल-

गाठणें; पैलपार; पर तीरीं जाणें.

उत्तरदिक्वर (७७) (सं) ना. — उत्तर दिशेचा राजा;

कुबेर.

उत्तरपक्ष (७७) (सं) ना. — प्रतिवादी; विरोधीपक्ष;

कृष्णपक्ष; खंडणपक्ष (वादांतील).

उत्तरपूजे (७७) (सं) ना. — विसर्जन विधी;

मानखंडणा; पूजेतील शेवटचा भाग.

उत्तरमीमांसे (७७) (सं) ना. — सहावें (षड्)

दर्शन; वेदांत; बादरायणांची ब्रह्मसूत्रें.

उत्तरवयस्सु (७७) (सं) ना. — उतारवय;

म्हातारण; वृद्धत्व.

उत्तरवादि (७७) (सं) ना. — प्रतिवादी; जबाबदार.

उत्तरवादिच (७७) (सं) ना. — जबाबदारी.

उत्तरसाधक (७७७७७७७७) (सं) ना. - सहायक; मदतगार.
उत्तरा (७७७७७) (सं) ना. - विराटराजाची मुलगी. एक
नक्षत्र.

उत्तराधिकारी (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - वारस; मरणोत्तर
स्वामित्वाधिकारी.

उत्तराभिमुख (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - उत्तर दिशेला
तोंड असलेला; उत्तरेकडे जाणारा.

उत्तरायण (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - मकरवृत्तापासून
कर्कवृत्तापर्यंतचा सूर्यगतीचा काळ; एक अयन; उत्तरेला जाणे.

उत्तरायि (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उपकार स्मरण;
दूरचा मनुष्य; परका.

उत्तराशापति (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उत्तरदिशेचा स्वामी;
कुवेर.

उत्तरासंग (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उत्तरवस्त्र; प्रावरण;
अंगावरील दुसरे वस्त्र.

उत्तरिगे (७७७७७७७७७७) (क) ना. - 'उत्तरासंग' पहा.

उत्तरिसु (७७७७७७७७७७) (क) धा. - उत्तर देणे; पारहोणे; सोडून
देणे; निसटणे.

उत्तरीय (यक) (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - 'उत्तरासंग'
पहा.

उत्तरे (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - 'उत्तरा' पहा.

उत्तरेष्टुः (७७७७७७७७७७) (सं) अ. - उद्यां; दुसऱ्या दिवशीं.

उत्तरोत्तर (७७७७७७७७७७) (सं) अ. - पुढे पुढे; प्रगतिपर;
अधिकाधिक.

(सं) ना. - जय; सुख.

उत्तल् (७७७७७७७७७७) (क) अ. - येथेच; दूर नव्हे की जवळ नव्हे
अशा ठिकाणी. नातिदूर; न अतिसमीप.

उत्तवलिकं (७७७७७७७७७७) (क) ना. - प्रयत्न; युक्ति; योजना;
आराखडा.

उत्तान (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - उताणा; उथळ; वर उचलेले;
उघडलेले.

उत्तानक (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - कुस्तीतील पट; आयुध
चालवण्यांतील डाव; पंक्ति; ओळ; आवृत्ति; वंश; घराणें;
नृत्य-लय; संगति; लहर.

उत्तानपाद (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - ध्रुवपिता;
मृगनक्षत्रांतील एक तारा.

उत्तानशय (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उताणे निद्रासन; अभेक.

उत्तानित (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - तोंड वर करून झोपणारा;
वरतोंड्या; एकजीव झालेला.

उत्तार (रण) ७७७७७७७७७७ (सं) ना. - सुरक्षितता; परतफेड;
युक्तभूदान; उच्चस्वर; विस्तार; गमावणूक; हरण.

उत्ताक (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - नावाडी; नाविक; नाव; डोण;
होडी.

उत्ताल (ळ) (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - बलाढ्य; शक्तिमान्;
चपळ; उंच; मोठे; वेगवान्; वर उचललेला.

उत्तीर्ण (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - पारपडलेला; निसटलेला;
सुरक्षित; उत्तराई; ऋणमुक्त; पुढे गेलेला.

उत्तु ७७७७७ (क) धा. - पेरणे; जुळणे; सारखे होणे; सोडणे;
नांगर मारणे.

उत्तुंग (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - उंच; श्रेष्ठ; उन्नत; लांब; उच्च.
उत्तुत्ते (त्ति) (७७७७७७७७७७) [७७७७] (क) ना. - खारीक; खजूर;
तत्तेजक (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - प्रोत्साहक; हुरूप देणारा; चेव

आणणारा.

उत्तेजन (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - चेतना; क्षोभ; प्रोत्साहन;
उत्साह; उत्साह.

उत्तेजित (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - उत्तेजित; प्रोत्साहित; हुरूपी.
उत्तोलनदंड (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - तरफ;

तरफदांडी.

उत्थ (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - पुढे येणारा; वर चढणारा; प्रगत;
ढोकें वर काढणारा.

उत्थान (७७७७७७७७७७) (सं) नां. - उन्नति; अभ्युदय; दीर्घ प्रयत्न;
गृहकृत्य; रामबाण औषध; अंगण; पुस्तक; संतोष; युद्धप्रयाण
उत्थानद्वादशी (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - कार्तिक शुद्ध
द्वादशी; वामन द्वादशी.

उत्थापन (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - प्रतिष्ठा; उठाव; विसर्जन.

उत्थिन (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - उठलेले; थांबलेले; वाढलेले;
स्थापित; यत्न केलेले.

उत्पतन (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उडी मारणे; उड्डाण; उडी; झेप.

उत्पत्ति (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उत्पादन; लाभ; प्रयोजन;
मिलकत; जन्म.

उत्पथ (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - दुर्गम; प्रमाद; हवा; आकाश.

उत्पल (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - नील कमल; इंदीवर; कमळ;
चंद्रकमळ.

उत्पलमित्र (सख) (७७७७७७७७७७) [७७७७] (सं) ना. - चंद्र.

उत्पलासाश्म (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - चंद्रकांत मणि.

उत्पवन (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - शुद्धिकरण; सोवळेओवळे;
सोवळे.

उत्पाटन (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - नाश; उत्खनन; उच्चाटन.

उत्पात (तक) (७७७७७७७७७७) [७७७७] (सं) ना. - अवलक्षण; गंडांतर;
अपशकुन; कुदर्शन.

उत्पादक यंत्र (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - एंजिन;
उत्पादनशक्ति देणारे यंत्र.

उत्पाद (दन) (७७७७) [दं] (सं) ना. — उत्पत्ति; जन्म; पुढें आणणें.

— इसु (—असु) (क) धा. — उत्पन्न करणें; सिद्ध करणें; तयार करणें; बनवणें.

उत्पिज (जल) (७७७७) [जल] (सं) ना. — अव्यवस्था; अडचण; संकट.

उत्पिहित (७७७७) (सं) वि. — झांकलेले; झाकणाचे.

उत्पुलक (७७७७) (सं) वि. — आनंदित; रोमहर्षक;

उत्पास (७७७७) (सं) ना. — अट्टहास; उकळी; अतिदूर नेणें.

उत्प्रेक्ष (क्षे) (क्षण) (७७७७) [क्षे] [क्षे] (सं) ना. — ऊर्ध्वदृष्टि; परीक्षण; चलन; तर्क; विचार; कल्पना.

उत्प्रेक्षा (क्षे) ७७७७ [क्षे] (सं) ना. — एक अर्थालंकार 'उत्प्रेक्ष' पहा.

उत्प्रेक्षत् (७७७७) (सं) वि. — तरंगणारे, तरणारे.

उत्प्लवन (७७७७) (सं) ना. — उडाण; उडी; वर तरंगणें.

उत्फुल (फल) (७७७७) [फल] (सं) वि. — ब्रीद;

फाटलेलें; पूर्ण उलगडलेलें; उमललेलें.

उत्स (७७७७) (सं) ना. — पर्वतातील शरा; नदी; कारंजा.

उत्संग (७७७७) (सं) ना. — मांडी; डोंगराचा उतार; ओटी.

उत्सर्ग (जन) (७७७७) [जल] (सं) ना. — त्याग; दान; अर्पण; प्रोक्षण; अर्क काढणारा; प्रस्तावना; पाणी घालणें; शासन.

— इसु (—असु) (क) धा. — सैल सोडणें; टाकणें; दिलें करणें.

उत्सर्पण (७७७७) (सं) ना. — फुगवटा; फूग; हांजीहांजी; प्रयाण; निसरण; गमन.

उत्सव (७७७७) (सं) ना. — समारंभ; मंगलकार्य; सण; संतोष; जत्रा.

उत्स (त्सा) ह (७७७७) [ह] (सं) ना. — प्रयत्न; उत्साह; संतोष; शक्ति; शौर्य; चकाट्या; गप्पा; निरर्थक बडबड.

उत्सादन (७७७७) (सं) ना. — निर्मूलन; बडतर्फी; नाश;

पोषण; गंधलेपन; स्वच्छता; नांगरट; झाडलोड; टवळाटवळ

उत्सारक (७७७७) (सं) वि. — बाहेर घालवणारा; दूर पाठवणारा; निवारणारा; मारक.

(सं) वि. — द्वारपालक, देवडीवाला.

उत्सारित (७७७७) (सं) वि. — निवारित; प्रेषित; बहिष्कृत; सुटका झालेला.

उत्साहि (७७७७) (सं) ना. — हुरूपी; उत्तेजक; प्रोत्साहक.

उत्सिक्त (७७७७) (सं) वि. — उद्धत; वाढलेला; उत्कमित; मर्यादा ओलांडलेला.

उत्सुक (७७७७) (सं) ना. — हुरूप असलेला; उत्कृष्टित; आतुर; त्वरित; आशाळभूत; दुःखी.

उत्सुकते (७७७७) (सं) ना. — उत्साह; आतुरता; हुरूप; उत्साह.

उत्सृष्ट (७७७७) (सं) वि. — फेकलेला; टाकलेला; त्यक्त.

उत्सृष्ट (७७७७) (सं) ना. — अहंकार; क्रोध; मस्ती; हट्ट; प्रोक्षण.

उत्सृष्ट (७७७७) (सं) ना. — उंची; लक्ष्मणा; जाडी;

चांगुलपणा; कार्य; लाभ; देह; खून.

उद (७७७७) (सं) अ. — वर; वरच्या बाजूला; असें; दूर.

उद (दक) (७७७७) (सं) ना. — पाणी; जल.

उदक (दत्) (७७७७) [दत्] (सं) अ. — वरील;

उत्तरेकडील.

उदक्रे (७७७७) (सं) ना. — विटाळशी; रजस्वला.

उदगयन (७७७७) (सं) ना. — 'उत्तरायण' पहा.

उदग्र (७७७७) (सं) वि. — उंच; पुढारलेले; भयंकर; बलाढय; उत्तेजित; श्रेष्ठ.

उदज (७७७७) (सं) ना. — कमल; जलज; जलांत वाढणारे.

उदंच (७७७७) (सं) वि. — भरभराटलेला; उद्दिष्ट साधणारा.

उदंचन (७७७७) (सं) ना. — माठ; बादली; झांकण;

पांघरुण.

उदंचित (७७७७) (सं) वि. — वर उचललेला; वर फेकलेला;

उदधि (७७७७) (सं) ना. — समुद्र; सागर; जलाशय.

उदंत (७७७७) (सं) ना. — बुद्धिकौशल्य; बातमी; खबर;

'उ'कारांत; उद्योग करुण पोटा भरणारा मनुष्य; श्रमजीवी.

उदन्वत् (७७७७) (सं) ना. — समुद्र; सागर.

उदपान (७७७७) (सं) ना. — विहीर; कूप; पाणपोई; आड.

उदय (७७७७) (सं) ना. — जन्म; उत्पत्ति; लाभ; पूर्वगिरी;

प्रकाश; उडी; उत्पत्ति; मूर्तस्वरूप; उदमन.

— राग (—७७७७) (सं) ना. — उदयकाळी गावयाची रागिणी; उदय राग; रक्तवर्ण.

उदयन (७७७७) (सं) ना. — चंद्रवंशीय राजा.

उदयाचल (७७७७) (सं) ना. — उदयाद्रि; पूर्वैकडचा पर्वत; उदयगिरी.

उदयादित्य (७७७७) (सं) ना. — सूर्य; एका राजाचें नांव; उगवता सूर्य.

उदयिसु (७७७७) (क) धा. — जन्मणें; उपजणें; दिसणें; प्रगटणें.

उदर (७७७७) (सं) ना. — पोटा; गर्भ; जठर.

— निर्वाह (—७७७७) (सं) ना. — उपजीवन; पोटाभरणें; उदरभरण.

—शिखि (—३३) (सं) ना.—जठराग्नि.
 —शूले (—३००) (सं) ना.—पोटदुखी.
 उदरार्थि (उदरार्थि) (सं) ना.—पोटार्थी; खादाड; पोटभर.
 उदरावर्त (उदरावर्त) (सं) ना.—बेंबी; नाभी.
 उदरि (उदरि) (सं) ना.—मोठ्या पोटाची स्त्री; दोंदील स्त्री.
 —कृशोदरि (—कृशोदरि) (सं) ना.—कोमलांगी; पातळ पोटाची; भकाळ पोटाची स्त्री.
 उदरू (उदरू) (क) धा.—अलग होणें; विस्कटणें; झडणें; खाली पडणें.
 उदर्श (उदर्श) (सं) ना.—भविष्यफल.
 उदश्रु (उदश्रु) (सं) ना.—उचंबळीनें आलेले अश्रु; हुंदका.
 उदवासित (उदवासित) (सं) ना.—घर; निवास; आश्रय.
 उदवास (उदवास) (सं) ना.—समुद्र; जलचर.
 उदधित (उदधित) (सं) ना.—जलमिश्रित ताक; लस्सी; मट्ठा.
 उदस्त (उदस्त) (सं) वि.—फेकलेलें; हिसकलेले; मागून घेतलेले.
 उदात्त (उदात्त) (सं) वि. श्रेष्ठ; गंभीर; प्रख्यात; कुलीन; उदार; दानी.
 (सं) ना.—एक काव्यालंकार; तीव्र ध्वनि.
 उदात्तचरित (उदात्तचरित) (सं) वि.—कुलवंत; कुलीन; महामना; चारित्र्यवान्; पुण्याचरणी.
 उदान (उदान) (सं) ना.—उदानवायु; कंठांतून निघणारा वायु; धाप; ढेंकर.
 उदार (उदार) (सं) वि.—गंभीर; प्रामाणिक; उत्तम दानी; त्यागी.
 उदारि (उदारि) (सं) ना.—मोठ्या मनाचा; त्यागी.
 उदास (उदास) (सं) ना.—तटस्थता; अनास्था.
 उदासीन (उदासीन) (सं) वि.—कंटाळलेला; विरक्त; तटस्थ.
 —ते (—३) (सं) वि.—आलस्य; अनासक्ति; विराग.
 उदास्थित (उदास्थित) (सं) ना.—व्यवस्थापक; द्वारपाल; हेर; बातमीदार.
 उदाहरण (उदाहरण) (सं) ना. कथन; आदर्श; दृष्टान्त; प्रसंग.
 —इसु (—३३) (क) धा.—दृष्टान्तानें सांगणें; विवरण करणें; आदर्श ठेवणें.
 उदाहृत (उदाहृत) (सं) वि.—कथित; विवेचित; नामाभिहित; समजावलेले.
 उदित (उदित) (सं) वि.—सांगितलेलें; जन्मलेलें; बद्ध; वर्धमान्; अंकुरित.
 उदितोदित (उदितोदित) (सं) वि.—वर्धणु; फोफावणारे; अधिकाधिक वाढलेले.

उदिरु (र) (उदिरु [र]) (क) धा.—खाली पडणें; पडणें; झडणें; अलग होणें; विस्कटणें.
 उदिरिसु (उदिरिसु) (उदिरिसु [र]) (क) धा.—खाली पाडणें; उतरविणें; फेकणें; झडविणें.
 उदिसु (उदिसु) (क) धा.—जन्मणें; उगवविणें; अभिवृद्धि करविणें.
 उदीचि (ची) (उदीचि [र]) (सं) ना.—उत्तर दिशा.
 उदीचीन (उदीचीन) (सं) ना.—उत्तरदेशीय; औत्तरीय.
 उदीच्य (उदीच्य) (सं) वि.—उत्तरेचा; उत्तरदेशसंबंधी.
 उदीरण (उदीरण) (सं) वि.—पुढे ढकललेला; पुढें लोटलेला. (सं) ना.—कथन; भाषण; बोल.
 उदीर्ण (उदीर्ण) (सं) वि.—वाढलेला; मोठा; उदार; भरीव; वर सरकलेला; वडील; मस्त; महात्मा.
 उदु (उदु) (क) ना.—दोहो बाजूचे वगळून मधला. (क) अ.—तृतीय पुरुषी नपुंसकलिंगी प्रत्यय; कृदंत भाववाचकनाम प्रत्यय; 'लागलीच' या अर्थी शब्दयोगी अव्यय.
 उदुगरिसु (उदुगरिसु) (क) धा.—उद्गारणें; सांगणें; ओकणें; सोडणें.
 उदुभव (उदुभव) (क) ना.—उद्भव; उपज; निर्मिति.
 —इसु (—३३) (क) धा.—उपजविणें; निर्मिणे; दिसणें.
 उदुंबर (उदुंबर) (सं) ना.—औदुंबर; उंबरवृक्ष; तांबे; उंबरा.
 —मशक (—३३) (सं) ना.—उंबरातील किडा.
 उदुरु (उदुरु) (क) धा.—'उदिरु' पहा.
 उधोउधो (उधोउधो) (सं) अ.—उदो उदो! देवीच्या नांवाचा जयजयकार.
 उद्गंध (उद्गंध) (सं) वि.—सुवासिक; सुगंधित; दरवळणारा.
 उद्गत (उद्गत) (सं) वि.—वर गेलेला; जबाबदारी घेतलेला; विडा उचलेला; शिरोधृत.
 उद्गम (उद्गम) (सं) ना.—उत्पत्ति; मूल; जबाबदारी; फूल; कन्या.
 —मंजरी (—३३) (सं) ना.—पुष्पगुच्छ.
 —सार (—३३) (सं) ना.—मध; पराग.
 उद्गमन (उद्गमन) (सं) ना.—उन्नति; भरभराट; बढती; वाढ; अभिवृद्धि; विरह.
 उद्गमनीय (उद्गमनीय) (सं) वि.—वर जाण्यायोग्य; सोवळ्याचा पंचा.
 उद्गमिसु (उद्गमिसु) (क) धा.—वर चढणें, उठणें; भरभराटणें; वाढणें.
 उद्गलित (उद्गलित) (सं) वि.—पडल्यासारखा; गळलेला; थकलेला.

उद्गातृ (उद्गातृ) (सं) ना. — यज्ञपुरोहित; सामगायक ऋत्विज
 उद्गार (उद्गार) (सं) ना. — बोल; बोलून दाखवणें; थुंकी;
 वांती; ओक; अभिप्राय.
 उद्गीर्ण (रण) (उद्गीर्ण [रण]) (सं) ना. — मतप्रदर्शन;
 वमन; वांती; वहिष्कार.
 उद्ग्रंथ (उद्ग्रंथ) (सं) ना. — जाडा ग्रंथ; आशयघन पुस्तक.
 उद्ग्रीव (उद्ग्रीव) (सं) ना. — मान; गळा; लिखाण; पत्र;
 हस्ताक्षर.
 उद्ग (उद्ग) (सं) ना. — शक्ति; श्रेष्ठता; आनंद; आदर्श; घनता.
 उद्गट (उद्गट) (सं) ना. — मोठें मांडें; एक पात्र.
 उद्गटन (उद्गटन) (सं) ना. उघडणूक; विवेचन; सोडवणूक;
 विमोचन.
 उद्गटन (उद्गटन) (सं) ना. — मारामारी; लढाळडी; मारपीट.
 उद्गीट (उद्गीट) (सं) ना. — जकातकटा; पहाराघर.
 उद्गीटक (उद्गीटक) (सं) ना. — उघड करणारा; विहीरींत
 सोडलेला दोर; वागर; किल्ली.
 उद्गात (उद्गात) (सं) ना. — मार; आयुध; आरंभ; प्रकरण;
 परिच्छेद; नाकानें प्राणवायु घेणें.
 उद्गसि (उद्गसि) (सं) ना. — उत्तम खड्ड; चांगली तरवार.
 उद्गृष्ट (उद्गृष्ट) (सं) वि. — घासलेले; घासून गुळगुळीत
 केलेले; उज्जल; उगाळलेले.
 उद्गोषण (उद्गोषण) (सं) ना. — ओरडून सांगणें; ओरड;
 गर्जना.
 — इसु (— इसु) (क) धा. — ओरडणें; गर्जणें.
 उद्ग (उद्ग) (क) वि. — उर्ध्व; उंच; दीर्घ; खोलवर.
 उद्गंश (उद्गंश) (सं) ना. — ढेकून; डांस; मच्छर; मशक;
 चावून गांधीं उठणारा किडा.
 उद्गंड (उद्गंड) (सं) वि. — वर उचललेले; भयंकर; तीक्ष्ण
 शिंगाचा.
 (सं) ना. — धैर्य; गर्व; अहंभाव; उद्धटपणा; साष्टांग नमस्कार.
 उद्गंडते (उद्गंडते) (सं) ना. — घनता; श्रेष्ठपणा; अहंभाव.
 उद्गंघा (उद्गंघा) (क) धा. — वर उडणें; गगनविहार
 करणें; झेंप घेणें; भरारणें.
 उद्गमि (दिमे) (उद्गमि [दिमे]) (सं) ना. — उद्योग; व्यवहार.
 उद्गमिसु (उद्गमिसु) (क) धा. — उद्योग करणें; कामधंदा
 करणें.
 उद्गुरि (द्विरि) उद्गुरि [द्विरि] (क) ना. — हातउसनवट;
 अर्थव्यवहार; जोडीदार; बरोबरीचा मनुष्य.
 उद्गान (उद्गान) (सं) वि. — विशाल; घन; उद्दाम.
 (सं) ना. — चूल; रोगडी.
 उद्गानि (उद्गानि) (सं) वि. — अतिशय विशेष; दाता; उदारहस्त.

उद्दाम (उद्दाम) (सं) वि. — उन्मत्त; मनःपूत; मस्त; मोठा;
 उत्तम; विशिष्ट.
 उद्दालक (उद्दालक) (सं) ना. — ऋषिनाम; धौम्यऋषीचा
 शिष्य; आरुणी; मधविशेष.
 उद्दिगे (उद्दिगे) (क) ना. — गाडीच्या पुढच्या भागाचें जाड
 लाकूड.
 उद्दिश्य (उद्दिश्य) (सं) ना. — उद्देश्य; लक्ष्य; निशाण.
 (सं) अ. — करितां; साठीं; स्तव; कारणें.
 उद्दिष्ट (उद्दिष्ट) (सं) वि. — विवक्षित; निर्दिष्ट; उल्लेखित.
 उद्दीप (पन) (उद्दीप [पन]) (सं) ना. — पेट; चेतना; मडका;
 प्रज्वलन.
 उद्दीप्त (पित) (उद्दीप्त [पित]) (सं) वि. — प्रज्वलित; कांतियुक्त;
 प्रकाशित; स्वच्छ केलेले.
 उद्दु (उद्दु) (क) धा. — घासणें; उजळणें; स्वच्छ करणें.
 (क) ना. — उडीद.
 उद्दुस्तन (उद्दुस्तन) (क) ना. — उद्धटपणा; कपट;
 फसवणूक; ओबडधोबडपणा.
 उद्दृष्ट (उद्दृष्ट) (सं) वि. — गर्विष्ठ; मस्तीचा; अहंकारी;
 धमंडखोर.
 उद्देश (उद्देश) (सं) ना. — निशाण; लक्ष्य; कारण; आशा;
 अपेक्षा; दिशा; निवास; प्रगटन.
 — इसु (— इसु) (क) धा. — मतलबानें सांगणें; सहेतुक
 करणें; हेतुपुरस्सर वागणें.
 उद्योत (उद्योत) (सं) वि. — चकाकणारे; चमकणारे
 कांतियुक्त.
 उद्दट (त) (उद्दट [त]) (सं) वि. — गर्विष्ठ; अहंकारी.
 (क) ना. — मस्ती; औद्धत्य.
 उद्दति (उद्दति) (सं) ना. — उन्नति; अहंकार; मस्ती; मार;
 कंपन.
 उद्दर (रण) (उद्दर [रण]) (सं) ना. — उन्नति; उन्नयन, उद्धार;
 पालन; सुटका; नाश; प्रवाहन; पाठिबा.
 — इसु (— इसु) (क) धा. वर उचलणें; ओरडून सांगणें;
 घोषित करणें.
 उद्दरणि, (णे) (उद्दरणि [णे]) (सं) ना. — पळी; अर्घ्या;
 तीर्थांची झारी; स्तुवा.
 उद्दव (उद्दव) (सं) ना. — कृष्णाचा मंत्री; आनंद; उत्साह;
 सण.
 उद्दार (उद्दार) (सं) ना. — उन्नति; वाढ; भरभराट; उत्कर्ष.
 उद्दारक (उद्दारक) (सं) ना. — उद्धार करणारा; सहाय्यक.
 उद्दुर (उद्दुर) (सं) वि. — जुवापासून सुटलेला; विलंबित;
 उत्साहित; बंधमुक्त; मोठा; स्थिर.

उद्धृत (उद्धृत्) (सं) वि. — उवललेला; हलविलेला;
गुंडाळलेला; उंच.

उद्धूल (लन) (उद्धूल [लन]) (सं) ना. शिंपणी; प्रोक्षण;
झड; पानझड; फुलझड.

उद्धूलित (उद्धूलित) (सं) वि. — प्रोक्षित; झडलेले;
कोमेजलेले; निर्मात्य झालेले.

उद्धृत (उद्धृत्) (सं) वि. — उद्धरलेले; सावरलेले; उचलून
धरलेले; निवडलेले; उघडलेले.

उद्धृत (उद्धृत्) (सं) वि. — अत्यंत बलिष्ठ; शक्तिशाली.

उद्धातु (उद्धातु) (सं) वि. — हात वर केलेला; हात
उभारून.

उद्धुद्ध (उद्धुद्ध) (सं) वि. — जागृत; समजावलेला; विकसित;
उमललेला.

उद्धोवन (ने) (उद्धोवन) [नं] (सं) ना. — उद्धोवन; जागृत;
बलवंताचा हितोपदेश.

उद्धव (उद्धव) (सं) ना. — जन्म; उत्पत्ति, प्रतीति.

उद्धाव (उद्धाव) (सं) ना. — प्रदर्शन; संतती.

उद्धास (उद्धास) (सं) ना. — चकाकी; कांती; चांगुलपणा;
किरण; बोट.

उद्धिज (ज) (उद्धिज [ज]) (सं) ना. — वनस्पति; वृक्षलता
वगैरे.

—कोटि (कौटी) (सं) ना. — वनस्पतीवर्ग.

उद्धिद (उद्धिद) (सं) वि. कांब फुटलेला; फुटून बाहेर येणारा;
अंकुरलेला.

उद्धिन्न (उद्धिन्न) (सं) वि. — उघडलेले; अंकुरित; विभक्त;
आमंत्रित; आहुति दिलेला; बाहेर आलेला.

उद्धेद (वन) (उद्धेद) [दं] (सं) ना. — मोडफुटी; अंकुरण;
अंकुरदर्शन; कांब फुटलेला.

उद्धम (उद्धम) (सं) ना. — भ्रमंती; धावपळ; चळवळ;
मनस्ताप; पश्चात्ताप; आतुरता.

—इसु (— इसु) (क) धा. — गडबड करणे; बावरणे; भ्रमणे.

उद्धमि (उद्धमि) (सं) वि. — विवहळ; खुळा; भ्रमिष्ठ;
दिशाभूल झालेला.

उद्यत् (उद्यत्) (सं) वि. — शोभणारा; वर येणारा; जन्मणारा;
वर चढणारा.

उद्यत (उद्यत) (सं) वि. — गुंतलेला; वर उचललेला; सिद्ध;
प्रयत्नशील; चपळ.

उद्यम (उद्यम) (सं) ना. — परिश्रम; उद्योग; काम; वाढ;
भरभराट.

उद्यमि (उद्यमि) (सं) ना. — प्रयत्नशील; साहसी कार्यकर्ता;
उद्योगी.

उद्यान (वन) (उद्यान) [नं] (सं) ना. — मळा; विवाहस्थळ
सहल.

उद्यापन (ने) (उद्यापन) [नं] (सं) ना. — समारोप; समाप्ति;
सोडवणूक; विधि उरकणे; निर्णय घेणे.

उद्युक्त (उद्युक्त) (सं) वि. — सिद्ध; उत्तेजित; अतिचपळ;
गुंतलेला; मग्न.

उद्योगस्थ (उद्योगस्थ) (सं) ना. — कामसु; नोकर; सेवक.

उद्ग (उद्ग) (सं) ना. — पाणमांजर; पाणकुत्रे; ऊद.

उद्भिक्त (उद्भिक्त) (सं) वि. — उत्तेजित; अधिक; निश्चल;
कोपलेला.

उद्भेक (उद्भेक) (सं) नां. — धीटपणा; उद्धटपणा; अतिशयता;
भोग; भुक्ति; पुरोगमन.

—इसु (— इसु) (क) धा. — रागाला आणणे; चिडविणे.

उद्धर्त (तेन) (उद्धर्त) [नं] (सं) ना. — सुगंधलेपन;
गंधमाखन; बढती; वाढ.

उद्धर्तनालय (उद्धर्तनालय) (सं) ना. — स्नानगृह;
न्हाणीघर; अंधोळीचें ठिकाण.

उद्धह (उद्धह) (सं) ना. — आनंद; संतोष; विवाह; लग्न;
सतवायुमार्गापैकी एक मार्ग.

उद्धहन (उद्धहन) (सं) ना. — संरक्षण; विवाह; सांभाळ;
ओझेकन्याचा धंदा; कामाठी; हमाली.

उद्धाह (उद्धाह) (सं) ना. विवाह; आदरातिथ्य.

उद्धाहन (उद्धाहन) (सं) ना. — विवाह; आदरातिथ्य.

उद्धाहन (उद्धाहन) (सं) ना. — वर चढविण्याचें साधन;
विवाह.

उद्धाहिक (उद्धाहिक) (सं) वि. — वैवाहिक; लग्नसंबंधी.

उद्धाहिसु (उद्धाहिसु) (क) धा. — लग्न करणे; विवाहित
होणे.

उद्धिम (उद्धिम) (सं) वि. — खिन्न; दुःखित; हळहळीचें.

उद्धृत्त (उद्धृत्त) (सं) वि. — माजलेला; मस्त; उद्धट; गुंड;
अप्रामाणिक; लबाड.

उद्धृत्ती (उद्धृत्ती) (सं) ना. — हट्टीपणा; मस्ती; गुंडगिरी.

उद्ध्वेग (उद्ध्वेग) (सं) ना. — भीति; तळमळ; दुःख; गडबड;

उत्तेजन; चळवळ; आंदोलन; पश्चात्ताप; मनस्ताप

उद्ध्वेगिसु (उद्ध्वेगिसु) (क) धा. — वेगाने जाणे; घाई करणे.

उद्ध्वेजिसु (उद्ध्वेजिसु) (क) धा. — भिवविणे; थरकापवणे;

भावना दुखविणे; भीति दाखविणे.

उद्धेल (उद्धेल) (सं) ना. — महापूर; मर्यादोद्ध्वन.

उन्तितु (उन्तितु) (क) वि. — इतके; एवढे; तेवढे;

एवढेतेवढ्यामधील परिमाण; मित.

उंतु (उंतु) (क) अ. — असें; मध्यममार्गी; सुवर्णमध्य घेतां.

उंते (७००ड) (क) अ. - अकारण; विनाकारण; उगीचच्या
उगीच; अहेतुतः.
उंदळ (७००दळ) (क) ना. - संग्रह; रास; समूह; टोळके.
उंदु (७००दु) (क) अ. - आज; यावेळीं; क्षणभरानें.
उन्नत (७००नुड) (सं) वि. - उंच; श्रेष्ठ; उंचावलेलें; शोफारलेलें;
मोठें.
उन्नतछाय (७००नुडछाय) (सं) ना. - मोठा आवाज
असलेला; पहाडी आवाजाचा; कंडीक; दाट सावलीचा.
उन्नतानत (७००नुडतानत) (सं) वि. - उंचसखल असलेला;
सपाटीचा; सपाट प्रदेशावरील.
उन्नति (७००नुडति) (सं) ना. - भरभराट; बढती; वाढ, गरुडपत्ति;
वैपुल्य; भरीवपणा.
उन्नतिके (७००नुडतिके) (सं) ना. - श्रेष्ठता; घनता; उंची.
उन्नतोन्नत (७००नुडतानत) (सं) वि. - उंचच उंच; अति
श्रेष्ठ; अत्युच्च.
उन्नद (७००नुडद) (सं) वि. - करकचून बांधलेलें; सुजलेलें;
गर्वांन फुगलेलें; वाढलेले; ताढर.
उन्नमित (७००नुडमित) (सं) मि. - उचललेलें, वाढविलेले.
उन्नय (यन) (७००नुडय) (सं) ना. - उर्ध्वगमन;
भरभराट; वाढ; चढविणें.
उन्नर (७००नुडर) (क) ना. असले लोक.
उन्नाळ (७००नुडळ) (सं) वि. - लांब घाटाचें; लांब देठाचें.
उन्निद्र (७००नुडद्र) (सं) वि. - जाग्रत; विकसित; उमललेलें;
झोप उडालेलें.
उन्निषु (७००नुडषु) (क) धा. - समजून घेणें; पर्यालोचन
करणें.
उन्नेग (७००नुडग) (क) अ. - आतांच; आतांपर्यंत; त्यावेळीं;
तोपर्यंत.
उन्नेय (७००नुडय) (सं) वि. - अनुमानित; इच्छित; अपेक्षित;
आशा केलेलें.
उन्मत्त (७००नुडत्त) (सं) वि. - मस्त; अविचारी; अहंकारपूर्ण;
वेडा; उद्रेकित.
(सं) ना. - मोहाचे झाड; मदमस्त मनुष्य.
उन्म (न्मा) द (७००नुड) (सं) ना. - मस्ती; अहंकार;
वेडा; कैफ; गुंगी; धुंदी; अविवेक.
उन्मन (नस्) (७००नुडन) (सं) वि. - वासना
असलेला; आतुर; पश्चात्तत; तळमळलेला.
उन्माथ (७००नुडथ) (सं) वि. - मीतीनें कांपणारा; घातकी.
(सं) ना. - जाळें; वंचना; अडचण; संकट; कुंचला; बाणाचें
टोक.
उन्मान (७००नुडमान) (सं) ना. - तोल; माप; परिमाण.

उन्मिषित (७००नुडमिषित) (सं) वि. - विकसित; उमललेलें;
उकललेलें; मोकळें केलेलें.
उन्मीलन (७००नुडमीलन) (सं) ना. - उघडणूक; विकसन;
विमोचन; जागरूकता; डोळे उघडणें.
उन्मीलित (७००नुडमीलित) (सं) वि. - विकसित; विमुक्त;
उकललेलें; उमललेलें.
उन्मुक्ति (७००नुडमुक्ति) (सं) ना. - सुटका; सोडवणूक.
उन्मुख (७००नुडमुख) (सं) ना. - राजशालक; नीरध्वजाचा मेहुणा.
(सं) वि. - वर तोंड करून फिरणारा; मस्तीचा; जवळचा;
सिद्ध; वाट पाहणारा.
उन्मूलन (७००नुडमूलन) (सं) ना. - निर्मूलन; मुळासकट
उपटणें.
उन्मेषण (७००नुडमेषण) (सं) ना. - विकसन; जाग्रण;
डोळाउघडण.
उप (७००नुड) (सं) वि. - जवळचा; शेजारचा; किचिन्मात्र; थोडें;
सहित.
उपकंठ (७००नुडकंठ) (सं) ना. - शेजार; सामीप्य; खेड्यालगातचा
प्रदेश; वस्त्र्याची वरची बाजू.
उपकथे (७००नुडकथे) (सं) ना. - जोडकथा; मुख्यकथेला पोषक
अशी दुसरी कथा; पार्श्वकथा.
उपकरण (७००नुडकरण) (सं) ना. - साधन; साहित्य; सामग्री.
उपकरिसु (७००नुडकरिसु) (क) धा. - साहाय्य करणें; मदत करणें.
उपकार (कृति) (७००नुडकार) (सं) ना. - साहाय्य;
हितप्रयोजन; पाठिंबा.
उपकारिके (७००नुडकारिके) (सं) ना. उपकारकर्त्री; राजगृह;
सरदारगृह.
उपकुर्वाण (७००नुडकुर्वाण) (सं) ना. - सोडमुंजा; ब्रह्मचर्य
आश्रमानंतर गृहस्थाश्रम स्वीकारणारा.
उपकुल्ये (७००नुडकुल्ये) (सं) ना. - काल्वा; चर; पाट; चरांडी.
उपक्रम (७००नुडक्रम) (सं) ना. - प्रारंभ; सुरुवात; प्रस्थान;
कार्यारंभ.
उपक्रमि (७००नुडक्रमि) (सं) ना. - आरंभ करणारा; सुरुवात
करणारा; प्रारंभक.
उपक्रोश (७००नुडक्रोश) (सं) ना. - निंदा; शिविगाळ;
अपशब्द; कटुवच; उद्वेग.
उपक्षम (७००नुडक्षम) (सं) ना. - सहनशीलता; तितिक्षा; दम
खाणें.
उपख्यात (७००नुडख्यात) (सं) वि. - प्रसिद्ध; विख्यात; नजरेपुढें
असलेला.
उपगत (७००नुडगत) (सं) वि. - जवळ आलेला; पोहोचलेला;
प्राप्त; मान्य; अभिवचन दिलेला; जवळ गेलेला.

उपगम (मन) (उपगम) [मन] (सं) ना. —आगमन;
निर्गति; उपवेशन; संवादन; संमती.

उपगिरी (उपगिरी) (सं) ना. —पर्वताजवळची टेकडी; पर्वताचा
आसमंत भाग.

उपगृह (उपगृह) (सं) ना. —लघाच्छी; झाकण;
आश्रय; आश्रय.

उपग्रह (उपग्रह) (सं) ना. —घरांतील खोली; दालन; ओवरी.

उपग्रह (उपग्रह) (सं) ना. —मोठ्या ग्रहाभोवती फिरणारा
लहान ग्रह; उपचंद्र; अनुग्रह; कैदी; पकड.

उपग्रहण (उपग्रहण) (सं) ना. —अटक; कैद; वेदाभ्यास.

उपग्राम (उपग्राम) (सं) ना. —शहराजवळील खेडे; वाडी.

उपग्राह्य (उपग्राह्य) (सं) वि. —स्वीकार्य; पूज्य; पूजनीय.

उपघ्न (उपघ्न) (सं) ना. —आश्रय; आधार; निवास.

उपघात (उपघात) (सं) ना. —जखम; ठोसा; मार; नाश; घात.

उपचय (उपचय) (सं) ना. —संचय; संकलन; रास; वाढ;
पालनपोषण.

उपचरण (चार) (उपचरण [चार]) (सं) ना. —उपवेशन;
उपगमन; साह्य; सेवा; सत्कार; आतिथ्य; गौरव; श्रुष्टा;
परिचर्या.

उपचर्ये (उपचर्ये) (सं) ना. —‘उपचरण’ पहा.

उपचरिषु (उपचरिषु) (क) धा. —गौरवणे; सेवाकरणे;
सत्कारणे; वाट पाहणे; दया दाखवणे; दिनय दाखवणे.

उपचित (उपचित) (सं) वि. —संग्रहित; गोळा केलेले;
वाटलेले; एकत्रित झालेले.

उपजिह्वे (उपजिह्वे) (सं) ना. —द्विजिह्व; सर्प.

उपजीवक (उपजीवक) (सं) ना. —दुसऱ्याच्या जिवावर
जगणारा.

उपजीवि (उपजीवि) (सं) ना. —सेवक; आश्रित; जगणारा.

—सु (—सु) (क) धा. —जगणे; जिवंत राहणे; कुटुंब
चालविणे; उद्योग करून पोट भरणे.

उपजोष (पण) (उपजोष [पण]) (सं) ना. —विलास;
प्रीति; तृप्ति; मौन.

(सं) अ. —मौनाने; शांतपणे; नित्य; सतत.

उपज्ञ (उपज्ञ) (सं) वि. —स्वतंत्र विचार करणारा; स्वयंज्ञानी.
—ते (—ते) (सं) ना. —स्वतंत्र विचार शक्ति; प्रतिभा.

उपठळ (उपठळ) (क) ना. —पीडा; अडचण; संकट; उपद्रव.

उपतंड (उपतंड) (क) ना. —टोळके; लहान टोळी; समूह.

उपताप (उपताप) (सं) ना. —मरण; जखम; दुखणे; रोग;
पीडा; त्रास; आपत्ति.

उपत्यक (के) (उपत्यक [के]) (सं) ना. —पर्वताच्या पायथ्याचा
प्रदेश; कुमरी; पालापाचोळा.

उपदंश (उपदंश) (सं) ना. —गरमी; महारोग; आंत्ररोग;
कोमेजणारा पदार्थ; उत्तेजक पेय.

उपदान (नक) (उपदान [नक]) (सं) ना. —संभावना; लाच;
मनोती; वहाणा; पादुका; खडावा.

उपदिश्यमान (उपदिश्यमान) (सं) वि. —दाखविणारे;
उपदेश देणारा.

उपदृष्ट (उपदृष्ट) (सं) ना. —उदाहरण; दृष्टोत्पत्तीस
आलेले.

उपदे (उपदे) (सं) ना. —पादत्राण, संभावना, देणगी, दान.

उपद्रव (उपद्रव, [द्रव]) (सं) ना. —अडचण; पीडा;
त्रास; कष्ट; विपत्ति; हिंसा; दुःख; जाच; काट.

उपद्वीप (उपद्वीप) (सं) ना. —लहान द्वीप, बेट.

उपद्रयाप (उपद्रयाप) (सं) ना. —नसती कटकट; उसाभर;
विकतश्राद्ध; रिकामा उद्योग; उठावेव.

उपधान (उपधान) (सं) ना. —उशी; तक्या; विशेषता;
वैशिष्ट्य; व्यक्तित्व; धार्मिक आचार; अत्युत्तमता.

—ईय (—ईय) (क) ना. —उशी; गिरदी.

उपधि (उपधि) (सं) ना. —फसवणूक; कपट; भय; घबराट;
शक्तिमानता; चाक.

उपधृति (उपधृति) (सं) ना. —कांती; शोभा; प्रकाश; किरण.

उपधे (उपधे) (सं) ना. —प्रामाणिकपणाची कसोटी;
उपांत्य अक्षर.

उपध्मान (उपध्मान) (सं) ना. —ओठ; ओष्ठ.

—ईय (—ईय) (सं) वि. —ओष्ठवर्ग; पवर्ग.

उपनगर (उपनगर) (सं) ना. —शहराजवळील खेडे; वाडी.

उपनत (उपनत) (सं) वि. —नम्र; नमस्कृत; वाकलेले;
अवलंबित; स्वयंभु; संभवसिद्ध.

उपनदि (उपनदि) (सं) ना. —लहान नदी; नदीची शाखा;
मिळणारी नदी; नदीचा ओघ.

उपनंदन (उपनंदन) (सं) ना. —उद्यान; बाग; आराम
मळा; वृंदावन; चमन.

उपनयन (उपनयन) (सं) ना. —मुंज; मौजीबंधन; व्रतबंध;
गुरुगृही गमन; उपनेत्र; चम्पा; चाळिसी.

उपनाम (उपनाम) (सं) ना. —टोपणनाव; आडनाव;
कुलनाम; गोत्रनाम; संक्षिप्त नांव.

उपनिधि (उपनिधि) (सं) ना. —ठेव; गंगाजळी; विश्वस्त मंडळ;
विश्वासाने ठेवणे.

उपनिषत् (उपनिषत्) [उपनिषत्] (सं) ना. —सत्यज्ञान;
रहस्य; भव्य मंदिर; उपनिषद्ग्रंथ; वेदांतग्रंथ; गूढज्ञान.

उपनीत (उपनीत) (सं) वि. —जवळ आणलेला; मौजीबंधन
झालेला; मुंज्या.

उपनिष्कर (७७७७७७) (सं) ना. - राजमार्ग; हमरस्ता;
मुख्यपथ; आमरस्ता.
उपनेत्र (७७७७७७) (सं) ना. - चष्मा; चाळशी; 'कन्नडक'
पहा; आरशी.
उपन्यास (७७७७७७) (सं) ना. - भाषण; सूचना; विवरण;
ठेव; शासन; नियम; सबब सांगणे; परिचय करून घेणे;
सुभाषित.
उपपत्ति ७७७७७७ (सं) ना. - जार; धगड; यार; मिट; राखा;
व्यभिचारी.
उपपत्ति (७७७७७७) (सं) ना. - उत्पत्ति; जन्म; साहा; मिळकत;
वेतन; मजुरी; लाभ; उदाहरण; योग्यता; संभव.
उपपत्ति (७७७७७७) (सं) ना. - जारिणी; व्यभिचारिणी;
रखेली; अंगवस्त्र.
उपपद (७७७७७७) (सं) ना. - जोडशब्द; पदवी; विरुद;
प्रशस्ति; मूल शब्दाचा अर्थ फिरविणारा जोडशब्द.
उपपन्न (७७७७७७) (सं) वि. - परिणत; प्राप्त; संपादित; सिद्ध;
योग्य; मुक्त; पुरेसा; उथृत; जन्मलेला; मिशळलेला.
उपपातक (७७७७७७) (सं) ना. - पंचमहापातकाबरोबरच
सांगितलेले इतर पाप.
उपपादन (७७७७७७) (सं) ना. - सिद्धता; निश्चय; परीक्षा;
विवेचन; प्रतिपादन; रुजवात; मांडणी.
—इसु — (७७७७) (क) धा. - सिद्धकरणे; रुजू करणे.
उपपादित (७७७७७७) (सं) वि. - सिद्ध केलेला; प्रस्थापित;
ठरविलेला.
उपपुराण (७७७७७७) (सं) ना. - जोडपुराण; मुख्य
पुराणाशी संबद्ध असें दुसरें पुराण; जुनी कथा.
उपप्लव (७७७७७७) (सं) ना. - पीडा; संकट; अडचण; दुर्दैव;
ग्रहण; उस्कापात; हल्ला; अंगावर धावून जाणे.
उपवह (हण) (७७७७७७) (सं) ना. - उशी; गिरदी;
तक्या; 'उपधान' पहा.
उपभक्ति (७७७७७७) (सं) ना. - भक्तीची व्रते व नियम.
उपभाग (७७७७७७) (सं) ना. - लहान भाग; समीपत्व.
उपभोग (७७७७७७) (सं) ना. - सुखानुभव; सुख; उपभोग;
आनंद.
उपम (मा) (मान) (७७७७७७) (सं) ना. -
साम्य; दृष्टांत; उदाहरणार्थ घेतलेली प्रतिमा; दाखला; सादर्य;
लहानमाप.
उपमर्द (ईन) (७७७७७७) (सं) ना. - तंटावखेडा;
तिरस्कार; चिमटा; दुःख; जवम.
उपमात्र (ते) (७७७७७७) (सं) ना. - सावत्र आई;
दाई; अंगावर पाजणारी स्त्री; शालनकर्ती.

उपमित (७७७७७७) (सं) वि. - दृष्टांत; उदाहृत; तुलित.
उपमिसु (७७७७७७) (क) धा. - तुलना करणे; ताडून पाहणे;
मापून पाहणे.
उपमेय (७७७७७७) (सं) ना. - तुलनीय वस्तु; दृष्टान्ताहं
पदार्थ.
उपयम (याम) (७७७७७७) (सं) ना. - लय;
विवाह.
उपयुक्त (७७७७७७) (सं) वि. - उपयोगी; कामाला येणारा;
संबंधी.
उपरक्त (७७७७७७) (सं) वि. - कत्तल झालेला; ग्रहण लागलेला;
घायाळ; रंगीत.
(सं) ना. - ग्रहण लागलेला सूर्य वा चंद्र; ग्रस्तसूर्य; ग्रस्तचंद्र.
उपरत (७७७७७७) (सं) वि. - सक्त, विलंबित; थांबलेले.
उपरति (७७७७७७) (सं) ना. - स्तंभन; समारोप; निधन; मृत्यु;
निवृत्ति; वैराग्य; समाप्ति; अवकाश; प्रेम.
उपरम (मण) (७७७७७७) (सं) ना. - 'उपरति' पहा.
उपराग (७७७७७७) (सं) ना. - सूर्यग्रहण; चंद्रग्रहण.
उपरि (७७७७७७) (सं) अ. - वर; यानंतर; मग; एवढें होतांच.
उपरिम (७७७७७७) (सं) ना. - उच्चस्थान; वरची जागा.
उपरिलोक (७७७७७७) (सं) ना. - स्वर्गलोक; परलोक.
उपरोचि (७७७७७७) (सं) ना. - झाकण; पांथरुण; रहस्य.
उपरोध (७७७७७७) (सं) ना. - अवरोध; विलंब; विरोध;
खंडण; पीडा.
—इसु — (७७७७) (क) धा. - थांबणे; हरकत घेणे; विलंब
करणे.
उपल (७७७७७७) (सं) ना. - दगड; वस्तुविभाजन.
उपलक्षण (७७७७७७) (सं) ना. - निरीक्षण; पाहणी; लक्षण
तृतीया.
उपलक्ष्य (७७७७७७) (सं) ना. - निशाण; संधान; वेध्य;
आदर्श.
उपलक्षित (७७७७७७) (सं) वि. - ओघळलेले; संधान
बांधलेले; झिरपलेले.
उपलब्ध (७७७७७७) (सं) वि. - प्राप्त; परिचित; सांपडलेले;
जमलेले; समजलेले.
(सं) ना. - ज्ञान; प्राप्ति; लाभ.
उपलंभ (७७७७७७) (सं) ना. - जोड; समजूत; गणना;
मोजणी.
उपलालन (ने) (७७७७७७) (सं) ना. - लाड; कौतुक;
आलिंगन; चुंबन; पापा; प्रशंसा.
उपलालिसु (७७७७७७) (क) धा. - प्रेम करणे; पापा घेणे;
लाड करणे; आलिंगणे; चुंबणे; प्रशंसणे; गौरवणे.

उपले (७७७७) (सं) ना. - खडीसाखर; गुळीसाखर;

गाडगीसाखर.

उपलेपन (७७७७७७) (सं) ना. - पांघरूण; प्रावरण; मलम.

उपवन (७७७७७) (सं) ना. - उद्यान; बाग; आराम; तोफ;

नगरोद्यान.

उपवनोपकरण (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - बागवगीचाचें साधन.

उपवर्तन (७७७७७७७) (सं) ना. - बागेमोवतीचा प्रदेश; देशविभाग; राज्य.

उपवस्त्र (७७७७७७) (सं) ना. - निराहार; उपोषण; उपास; अन्नत्याग.

उपवास (७७७७७७) (सं) ना. - 'उपवस्त' पहा. सान्निध्य; जवळ राहणें.

उपवाह्य (७७७७७७७) (सं) ना. - राजहची; ऐरावत; रथ; वाहन.

उपविष्ट (७७७७७७) (सं) ना. - बसलेला; प्रविष्ट; राहणारा.

उपवीत (७७७७७७) (सं) ना. - जानवें; यज्ञोपवीत.

उपवृत्ति (७७७७७७७) (सं) ना. - उपजीवनाचें गौण साधन; जीवनोपयोगी चिह्नरकाम.

उपवेद (७७७७७७) (सं) ना. - गौण वेद.

उपवेश (शन) (७७७७७७७ [७७७]) (सं) ना. - बैठक; एकाग्रता

उपवेष्टित (७७७७७७७७७) (सं) वि. - वेढलेले; वस्त्रभूषित; पोषाख केलेले; गुंडाळलेले.

उपशम (मन) (७७७७७७७ [७७७]) (सं) ना. - समाधान;

शांति; उतार; विलोभन; स्वास्थ्य; इन्द्रियनिग्रह; आशा लावणें.

उपशलय (७७७७७७७) (सं) ना. - गावकुसु; गावाबाहेरील मैदान.

उपशाखे (७७७७७७) (सं) ना. - कोवळा मोड; फांदी; अंकुर; गाभा; लहान विभाग.

उपशांत (७७७७७७७) (सं) वि. - शमलेले; थंड झालेले; समाधान पावलेले.

उपशांति (७७७७७७७) (सं) ना. - तृप्ति; 'उपशम' पहा.

उपश्रुत (७७७७७७७) (सं) वि. - ऐकलेले; अभिवचन दिलेले; शब्द दिलेले.

उपसंख्यान (७७७७७७७७७) (सं) ना. - उपवस्त्र; मांडवस्त्र.

उपसंहरिसु (७७७७७७७७७७) (क) धा. - संपविणें; मार्गें खेचणें; वाहून नेणें; नाश करणें; आवरणें.

उपसंहार (७७७७७७७७) (सं) ना. - पीछेहाट; समारोप; नाश; वेणीबंधन; बुचडा; गुंडाळी.

उपसन्न (७७७७७७७) (सं) वि. - सामील; अनुरूप; जवळ आलेले; जुळणारे; ठेपलेले.

उपसंपन्न (७७७७७७७७) (सं) वि. - मिळवलेले; प्राप्त;

संपादित.

उपसर (७७७७७७) (सं) ना. - जवळ येणारा; कळी फुटण्याचा काळ; फळणूक; फलशोभन काळ.

उपसर्ग (७७७७७७७) (सं) ना. - सादृश्य; एकत्रीकरण; पीडा; दुर्दैव; अपशकुन; असह्यता; उपद्रव; शब्दाचें उपपद.

उपसर्जन (७७७७७७७७) (सं) ना. - अडचण; आडकाठी; पीडा; आदेश; संबंध; हिंसा; शुभाशुभ; शकुन; त्याग.

उपसर्प [पण] (७७७७७७७ [७७७७]) (सं) ना. - सान्निध्य; अनुकरण 'अपसर्प' पहा.

उपसाक्षि [क्ष्य] (७७७७७७७ [७७७७]) (सं) ना. - सहाय्यक; साक्षीदार; अल्पसाक्ष.

उपसुंद (७७७७७७७) (सं) ना. - सुंद राक्षसाचा भाऊ.

उपस्कर (७७७७७७७) (सं) ना. - उपकरण; संगता; पूर्ति; हंगाम.

उपस्थ (७७७७७७) (सं) वि. - समीप; जवळचा.

(सं) ना. - सारथ्यानें बसावयाची जागा.

उपस्थित (७७७७७७७) (सं) वि. - समोर आलेला; हजर; जवळचा; आंत शिरलेला; सामोरा आलेला.

उपस्पर्शन (७७७७७७७७७) (सं) ना. - स्नान; शिवाशिव; सोवळें.

उपहति (७७७७७७) (सं) ना. - खून; नाश; हानि; अडचण; उपद्रव.

उपहसित (७७७७७७७) (सं) वि. - हास्यास्पद; फजित; अपमानित; हंगवलेले.

उपहार (७७७७७७७) (सं) ना. - देणगी; बलिदान; कीर्ति; पूजा; नास्ता.

उपहास (७७७७७७७) (सं) वि. - तिरस्कार; हंगवणी; टोमणा; थट्टांमस्करी; तिरस्कारदर्शक हास्य.

उपांशु (७७७७७७७) (सं) अ. - गूढत्वानें; सारांशानें; गुप्तरीत्या; खाजगी; हलक्या आवाजांत.

उपाकरण (७७७७७७७७) (सं) ना. - जवळ बोलावणें; जवळ करणें.

उपाकर्म (७७७७७७७७) (सं) ना. - सिद्धता; श्रावणी; जानवें घालण्याचा समारंभ; वेदाध्ययनारंभ.

उपाकृत (७७७७७७७७) (सं) वि. - जवळ आणिलेला; देवताबली; वैश्वदेव; काकबली.

उपाख्यान (७७७७७७७७७) (सं) ना. - 'उपकथा' पहा.

उपागम (७७७७७७७७) (सं) ना. - संभव; जवळ येणें; सान्निध्य; कबुली; मान्यता; अभिवचन.

उपाग्न (७७७७७७७) (सं) वि. - नीच; हीन; उपान्त्य.

उपांग (७७७७७७७) (सं) ना. - लहान अवयव; उपसाहित्य; पुरवणी; उपभाग; परिशिष्ट.

उपात्त (उपात्त) (सं) वि. - स्वीकृत; प्राप्त; संपन्न; दूरीकृत;
पूर्ण नेलेले; दूरंतरित.

उपात्यय (उपात्यय) (सं) ना. - सीमोहघन; विस्मरण;
तिरस्कार; मर्यादातिक्रमण.

उपादान (उपादान) (सं) ना. - काढून लावणे; भिक्षा; घटक.
— कारण (— कारण) (सं) ना. - घटकद्रव्य; समवायीकरण.

उपादेय (उपादेय) (सं) वि. - अंगीकारार्ह; स्वीकरणीय;
उत्तम, उपयुक्त.

उपाधि (उपाधि) (सं) ना. - ब्रीद; हाकेचा शब्द; फसवणूक;
ठक; विघ्न.

— वंत (— वंत) (सं) वि. - गौरवित; पदवीधर;

उद्योगनिरत, अंगभर काम असलेला.

उपाध्याय (उपाध्याय) (सं) ना. - पुरोहित; गुरु; शिक्षक;

उपाध्य (उपाध्य) - उपदेशक.

उपाध्यायिनि (उपाध्यायिनि) (सं) ना. - गुरुपत्नी; शिक्षिका.

उपाध्यायि (उपाध्यायि) (सं) ना. - पौरोहित्य करणारी स्त्री.

उपानत् (ति) [ह] (उपानत् [३] [४]) (सं) ना. वाहणा;
पादुका; पादत्राण; पायताण; जोडा; खडावा.

उपांत (त्य) उपांत [३] (सं) वि. - जवळचे; काठचे;
अंत्याक्षराच्या जवळचे अक्षर; दृष्टिकोण.

उपाय (उपाय) (सं) ना. - सुलभ साधन; तंत्रविधान; मार्ग;
योजना; घटनातंत्र; जवळचेणे-आणणे.

उपायन (उपायन) (सं) ना. - देणगी; पारितोषिक; कार्य;
निवाह; सान्निध्य.

उपाजन (उपाजन) (सं) ना. - मिळकत; प्राप्ति; संपादना.

उपाजिसु (उपाजिसु) (क) धा. - मिळविणे; संपादणे; प्राप्त
करून घेणे.

उपाखंड (उपाखंड) (सं) वि. - जवळचे; जास्त; वाढलेले;
चढलेले.

उपालंभ (भन) (उपालंभ [३] [४]) प्राप्ति; मिळकत; तिरस्कार;
निंदा.

उपाश्रय (उपाश्रय) (सं) ना. - आधार; आश्रय; श्रद्धा;
विश्वास; उशी; टेकण; तक्क्या; लोड.

उपासंग (उपासंग) (सं) ना. - भाता; म्यान.

(सं) वि. - समीप; जवळचा.

उपासन (ने) (उपासन [३] [४]) (सं) ना. - पूजा; सेवा;

आराधना; धनुर्विद्या; धनुर्विद्याभ्यास.

उपासित (उपासित) (सं) वि. - पूजित; सेवित; पुष्पाच्छादित;

उपास्ति (उपास्ति) (सं) ना. - ध्यान; पूजा; सेवा; सुश्रूपा.

उपाहार (उपाहार) (सं) ना. - नास्ता; अल्पाहार; फराळ;
फलाहार; थोडे खाणेपिणे.

उपाहित (उपाहित) (सं) वि. - जवळ टेवलेले; सानील;
एकत्रित; गाळ साचलेले शेत; उत्का.

उपे (पे) क्षा (उपे [३] [४]) (सं) ना. - तिरस्कार;
अनासक्ति; अनादर; दुर्लक्ष; अश्रद्धा; 'असद्धे' पहा.

उपेक्षिसु (उपेक्षिसु) (क) धा. - तिरस्कारणे; माजणे;
वेपवा वागणे; दुर्लक्षिणे.

उपेत (उपेत) (सं) वि. - मिसळलेले; संवंधी; जवळ केलेले;
उपेद (उपेद) (सं) ना. - इंद्राचा धाकटा भाऊ; कृष्ण;

विष्णु; राजा.

उपोद्धात (उपोद्धात) (सं) ना. - प्रारंभ; उदाहरण;
आदर्श; विवरण; प्रस्तावना; पीठिका; भजन.

उपोषण (ष्य) (उपोषण [३] [४]) (सं) ना. - उपास; उपवास;
निराहार.

उप्त (उप्त) (सं) वि. - पेरलेले; बीं टाकलेले.

उप्ता उप्ता (सं) ना. - पेरणी; पेरा; बी फेक; पेरें.

उप्ती (उप्ती) (सं) ना. - 'उता' पहा.

उप्ते (उप्ते) ना. - रात्र; पेरणी.

उप्पड (उप्पड) (क) ना. - वस्त्र; खारवलेले कच्चे फळ;
खारवलेला भाजीपाला; लोणचीं.

उप्पयण (उप्पयण) (क) ना. - प्रवास थांबवणे; प्रयाण पुढें
टाकणे; प्रयाण पुढें लोटणे.

उप्पर (उप्पर) (क) वि. - वरचा; उच्च; उंचावरील.

उप्प (रि) (सु) (उप्प [३] [४]) (क) धा. - हसणे;
वरजाणे; उडणे; उच्चलून बांधणे; वाढणे; पांघरूण घेणे;

उठविणे; विस्तारणे.

उप्परपट्ट (उप्परपट्ट) (क) ना. - वरचे पांघरूण; वरचा
कपडा.

उप्परवोरलु (उप्परवोरलु) (क) ना. - वरचा पदर; वरचें
पांघरूण.

उप्परिगे (उप्परिगे) (क) ना. - माडी; माळा; राजवाडा;
प्रासाद; सौध; 'करुमाड' पहा.

उप्पलिग (उप्पलिग) (क) ना. - गवंडी; मीठ करणारा; मासे
धरणारा; कोळी.

उप्पवड (उप्पवड) (क) ना. - उदयरग; प्रबोधनगीत; भूषाळी.

उप्पवडिसु (उप्पवडिसु) (क) धा. - 'उठविणे; अंथरणा-
वरून उठणे; जागे होणे; जागृत होणे.

उप्पळ (उप्पळ) (क) ना. - 'उत्पल' पहा. विद्याल होणे.

उप्पार (उप्पार) (क) ना. - गवंडी; लिंपणारा; गिलावा
करणारा.

उप्पारांत (उप्पारांत) (क) ना. - नीरांजन, मंगलदीप; खळे
करतेवेळीं होणारी आरती; गवंड्याची पत्नि.

उत्पु (उत्पु) (क) ना. — मीठ; लवण; प्रीति; ममता; पापा; एक खेल; टोमणा. 'कुडकुडीत मिठाचा खडा' हा खेल.
 उत्पुकार (उत्पुकार) (क) ना. — तिखटमीठ लावणें; पदरचें घालणें; वाढवून सांगणें.
 उत्पुमा (उत्पुमा) (क) ना. — उप्पीठ; फोडणीच्या पिठाचें खाद्य.
 उवटे (उवटे) (क) ना. — गर्व; शौर्य; धैर्य; शक्ति; सौंदर्य; उन्नति; आधिक्य; अवाढव्यता; आरडाओरड.
 उवडि (डिग) (उवडि) [डिग] (क) ना. — आधिक्य; वैपुल्य; सृज.
 उववण (उववण) (क) ना. — आयुधविशेष; तरवार; स्पष्टता; दाटण.
 उववर (उववर) (क) ना. — आधिक्य; सृज; वैपुल्य; आवासणें.
 उववरिसु (उववरिसु) (क) धा. — आनंदणें; वाढणें; फुगणें; अधिक होणें.
 उववल (उववल) (क) ना. — माताचे फोल; तू; झडलेले केस; गुंतवळ; लोकर.
 उववस (उववस) (क) ना. — उर्वश्वास; कष्ट; संकट; अडचण; माल्य.
 उववळ (ळिके) (उववळ) [ळिके] (क) ना. — वांती; ओकारी; उलटी; वमन.
 उवविरित (उवविरित) (क) ना. — जोराचा तडाखा; 'इरित' पहा.
 उववु (वु) (वु) (उववु) [वु] [वु] (क) धा. — उठणें; उंचावणें; आनंदणें; मोठे होणें; गर्व करणें; अधिक होणें.
 — इसु (—इसु) (क) धा. — पीळ घालणें; आनंदणें.
 उववे (उववे) (क) ना. — उष्णता; जाळ; पाऊस.
 उववेग (उववेग) (क) ना. — उद्वेग; हळहळ; दुःख; आतुरता; भीति.
 उववेमने (उववेमने) (क) ना. — परीटाचे कपडे वाळवण्याची जागा.
 उववेहाकु (उववेहाकु) (क) धा. — उष्ण श्वास सोडणें; आंच देणें; वाळविणें; कपडा सुकवणें.
 उववय (उववय) (सं) वि. — दोन्ही.
 उववयसंकट (उववयसंकट) (सं) ना. — दोन्ही बाजूंनी अडचण; इकडे आड तिकडे विहीर; श्रृंगापत्ति.
 उववयकर्म (उववयकर्म) (सं) वि. — इहपर कामें चांगली असलेला.
 उववयकवि (उववयकवि) (सं) ना. — कन्नड संस्कृत भाषांतून काव्यें रचणारा.

उभयानुमत (उभयानुमत) (क) वि. — दोन्ही पक्षी मान्य असलेला.
 उमरु (उमरु) (क) ना. — उकाडा; उष्मा; गरमा.
 उमा (उमा) (सं) ना. — पार्वती; गौरी; दुर्गा.
 उमि (मि) (उमि) [मि] (क) ना. — माताचा कोंडा; तू.
 उंवळि (उंवळि) (क) ना. — देणगी; दान; करमुक्त भूदान.
 उममत (च) (उममत) [च] (क) वि. — उन्मत्त; मस्त; गर्विष्ठ, अहंकारी; धोतरा; एक वनस्पति.
 उममद (उममद) (क) ना. — उन्माद; गर्वातिरेक; ताठा; आढ्यता; अहंकार; दर्प.
 उममगे (उममगे) (क) अ. — निमृष्टणें; उगाच.
 उममय (उममय) (क) ना. — 'ओमै' पहा.
 उममल (उममल) (क) ना. — कफ; श्लेष्मा; धाप; दमछाट; व्याजस्तुति.
 उममळ (ळिके) (उममळ) [ळिके] (क) ना. — तळमळ; हळहळ; आयास; संकट; दुःख.
 उममळिसु (उममळिसु) (क) धा. — तळमळणें; दुःखी होणें; व्यथित होणें.
 उममगे (उममगे) (क) ना. — गव्हाचा हुरडा, शितनी.
 उममु (उममु) (क) धा. — वर देणें; बाहेर फुटणें; फुगणें.
 (क) ना. — उत्पत्ति; अन्न; सादय.
 उय (उय) (क) धा. — शिवी देणें; निभावून नेणें.
 (क) ना. — सुकलेले दाणें; चोथा; 'उमि' पहा.
 उयल (ले) (उयल) [ले] (क) धा. — टांगलेला पाळणा; शोका;
 उयल (ले) (उयल) [ले] (क) धा. — झुलता शोपाळा.
 उर (रस) (उर) [रस] (सं) ना. — धैर्य; शौर्य; छाती.
 उरकल (उरकल) (क) ना. — जळण; सरपण; वाडा.
 उरग (उरग) (सं) ना. — साप; सर्प.
 उरदु (रुदु) (उरदु) [रुदु] (क) वि. — खडबडीत; गोलाकार गुंडाळलेले.
 उरदणि (उरदणि) (क) ना. — वधुवरांचा परस्परामधील सत्कार.
 उरदे (उरदे) (क) ना. — फास; गळफास.
 उररीकृत (उररीकृत) (सं) वि. — वचनबद्ध; मान्य केलेले; अंगीकृत; विस्तारलेले; रुंद.
 उरल (उरल) (क) ना. — फास; गळफास; जाळे; फसवणूक.
 उरवणिगे (उरवणिगे) (क) ना. — शंखध्वनि; बोंब; मोठ्याने हाक मारणें; अहंकार; गर्व.
 उरवणें (उरवणें) (क) ना. — आतुरता; गडबड; वेग; क्रोध; प्रभाव; धीटपणा.
 उरस (उरस) (सं) ना. — छाती; हृदय.
 उरसिज (उरसिज) (सं) ना. — स्तन; थान; उरोज.

उरस्य (७०८५) (सं) वि.—शासन संमत; कुलवंत.

उरस्क (७०८५) (सं) वि.—छातीचा; सहृदय; हार्दिक.

उरःसूत्रिके (७०८:५०३, ८) (सं) ना.—छातीवरील मोत्याचें पेंडें; मुक्ताहार; हिऱ्याचा हार.

उरळि (७०८५) (क) ना.—समूह; रास; गोटी; लाडू; गोळी.

उरि (७०८) (क) धा.—जाळ होणें; पेटणें; प्रकाशित होणें; कळवळणें; जळणें.

(क) ना.—अग्नि; ज्वाला; कळकळ.

उरिगण (७०८५) (क) ना.—अंगारनयन; अग्निनेत्र; शिव.

उरिगेय्य (७०८५) (क) ना.—भस्मासुर; हातीं अग्नि असलेला.

उरिगेस (७०८५) (क) ना.—ताम्रकेश; तांबूस केश असलेला.

उरिनंजु (७०८५) (क) ना.—शीतज्वरबाधा; पडसें; सरदी.

उरिनालने (७०८५) (क) ना.—अग्निशिखा; ज्वाळा.

उरिपु (७०८५) (क) ना.—जळजळ; भगमग; लाहीलाही.

काहिली; तगमग; तलखी.

उरिमातु (७०८५) (क) ना.—कठोर भाषण; मत्सरी बोलणें; टोमणा; टोचून बोलणें.

उरिमारि (७०८५) (क) ना.—दुर्गादेवी; उग्रमुद्रा.

उरिसु (७०८५) (क) धा.—पेटणें; जळणें; सहन करणें.

उरिसिनि (७०८५) (क) ना.—अतिविकारी मनुष्य.

उरु (७०८) (सं) वि.—मोठा; श्रेष्ठ; अमूल्य; उत्तम; प्रख्यात; विस्तृत.

उरुकु (७०८५) (क) धा.—स्थिरावणें; थांबणें; हालचाल थांबणें.

—इसु (—७०८५) (क) धा.—विकारी होणें; वाकडेतिकडे करणें.

उरुगु (७०८५) (क) ना.—क्रोध; क्रोप; आवेश.

उरुटणि (७०८५) (क) ना.—वधुवरांचें सत्कारगीत.

उरुहु (७०८५) (क) नि.—ओवडघोवड; खडबडीत; असंस्कृत.

उरुहु (७०८५) (क) धा.—रक्षिणें; वळणें; लोळणें;

(क) ना.—बिनबुडाचें भांडें.

उरुडिसु (७०८५) (क) धा.—वापरणें; निभावणें; चालवणें.

उरुतर (७०८५) (सं) वि.—फार मोठें; श्रेष्ठ; विशाल.

उरु [रं] वु (७०८ [८०] ५) (क) धा.—अंगावर पडणें; धावून जाणें; हल्ला करणें.

(क) ना.—बलात्कार; आवेश; क्रोध.

उरुवे (७०८५) (क) ना.—वैपुल्य; आधिक्य; राशि; बलात्कार; भयंकरता.

उरुमिके [मिगे] (७०८५) (क) ना.—अतिशयता; वाहुल्य.

उरुथ्य (७०८५) (सं) ना.—जातिवंत घोडा.

उरुलु (७०८५) (क) ना.—दोराचा फास.

उरुलुबले (७०८५) (क) ना.—जाळें, फास.

उरुव (७०८५) (क) वि.—श्रेष्ठ; अधिक; जास्त; बलवान.

उरुवणिसु (७०८५) (क) धा.—रागावणें; आतुर होणें.

उरुवलु (७०८५) (क) ना.—जळण; मोठा वाडा; राजगृह; सरपण.

उरुवु (७०८५) (क) ना.—रास; समूह; शोभा; मोठेपण.

उरुहु (७०८५) (क) धा.—पेटवणें; आग लावणें; फुंकणें.

(क) ना.—पेट; आग.

उरुळ [ळु] (७०८५ [५]) (क) धा.—वळणें; लवडणें;

झडणें; फिरणें.

उरुळि (७०८५) (क) ना.—कोंडी; गाडीचें चाक; लाडू; मूद, सुवर्णपात्र; मैना; साळुंकी.

—इसु (—७०८५) (क) धा.—पाडणें; लवडविणे.

उरुळुक (७०८५) (क) ना.—लाटणें; मंत्रांतील सुताचा वेढा.

उरें (७०८) (क) अ.—वैपुल्यानें; संपूर्णतया; पुरेपूर.

उरोंज (७०८५) (सं) ना.—स्तन; थान;

उरोंरुह (७०८५) (सं) ना.—थान; स्तन.

उरुं (७०८५) (क) धा.—उतूं जाणें; मस्तीला येणें; सुजणें.

(क) ना.—अहंकार; उद्वेग; धिटाई; शौर्य.

उरुंके (७०८५) (क) ना.—विरोध; निरोध; सामना.

उरुं (७०८५) (क) धा.—ओढणें; टोचणें; भेद पाडणें;

सैल होणें. 'उचु' पहा.

उरुं (७०८५) (क) धा.—जोडणें; 'अडर' पहा.

उरुं (७०८५) (क) धा.—वासणें; स्वच्छ करणें; उजळणें.

(क) ना.—उडीद.

उरुं (७०८५) (क) ना.—चढाई; 'उवर' पहा.

उरुं (७०८५) (क) धा.—सुजणें; वाढणें; फुगणें; अधिक होणें.

(क) ना.—संतोष; गर्व.

उरुं (७०८५) (क) ना.—वैपुल्य; वाहुल्य; पुष्कळ; आधिक्य;

उरुं (७०८५) (क) वि.—श्रेष्ठ; बहुत; पुष्कळ 'उरुव' पहा.

उरुं (७०८५) (सं) ना.—सुपीक जमीन; पीक असलेली भूमि.

उरुं (७०८५) (सं) ना.—पृथ्वि; भूमि; काव्यांतील एक छंद.

उरुं (७०८५) (सं) ना.—राजा; भूपति; भूमिपाल; जमीनमालक.

उरुं (७०८५) (क) धा.—सुजणें; वाढणें; अधिक होणें.

उरुं (७०८५) (क) धा.—तापणें; गरम होणें.

उलक (क) (७०८५) (क) ना.—उल्का; चांदणी; तारा.

उलकु (उलकुं) (क) धा. - विस्कटणें; वर उठणें; निवणें; वाटणें;
स्फुरणें; भीतीनें कापणें; चिंता करणे.

उलि (उली) (क) धा. - बोलणें; कुजबुजणें; हाक मारणें;
उच्चारणें.

(क) ना. - शब्द; आवाज; ध्वनि.

उलिप (उलीप) (क) ना. - वाल; शब्द; ध्वनि; केका.

उलकु (उलकुं) (क) धा. - 'उलकु' पहा.

उलपु (उलपुं) (क) ना. - शब्द; हाक; ध्वनि.

उलवु (उलवुं) (क) ना. - चाहुल; शोध; चलन; सूचना.

उलक (उलकं) (सं) ना. - घुबड; दिवाभीत.

उलखल (उलखलं) (सं) ना. - उखल; खड्डा.

उलपि (उलीपि) (सं) ना. - नागकन्या.

उलक (ल्का) उलपु [उलपु] (सं) ना. - नक्षत्र; कांति; तारा.

—पात [—पात] (सं) ना. - नक्षत्रपात; तुटता तारा.

उलवण (उलवणं) (सं) वि. - बलिष्ठ; श्रेष्ठ; दाट.

(सं) ना. - मोठेपणा; आधिक्य.

उलमुक (उलमुकं) (सं) ना. - जळते लाकूड; पेटती गोवरी.

उलंघन [ने] (उलंघनं) [नं] अतिक्रमण; पैलपार पोचणें;
दुर्लक्ष.

उल(ला)स (उल्ल [उल्ल] सं) (सं) ना. - विनोद; सुख; संतोष;
हाव; आशा.

उलसत् (उल्लसत्) (सं) वि. - चकाकणारे; लखलखणारे;
नाचणारे.

उलसन (उल्लसनं) (सं) ना. - विनोद; हास्य; मलती उडी.

उलसित (उल्लसितं) (सं) वि. - उमललेले; संतोषित.

उल्लाव (उल्लव) (सं) वि. - चतुर; कुशल; शुद्ध; संतुष्ट;
रोगमुक्त.

उल्लाप (उल्लाप) (सं) ना. - ओरड; शंखध्वनि; वाकडे
बोलणें; ध्वनिसूचना.

उल्लार (उल्लार) (क) ना. - मऊ भासन; झरोका; साणें.

उल्लि (उल्लि) (क) अ. - मध्यस्थळीं; मधोमध; मध्यावर.

उल्लंठे (रन) (उल्लंठे [उल्लंठे]) (सं) ना. - तेढें;
बोलणें; टोचून बोलणें.

उल्लुळित (उल्लुळितं) (सं) वि. - हलणारे; डोलणारे;
हेलकावणारे.

उल्लेख (खन) (उल्लेख [खन]) (सं) ना. - लिखाण; विवरण;
रेषओढ; उच्चार; वांती; एक अर्थालंकार; खड्डा; चित्रण.

उल्लोच (उल्लोच) (सं) ना. - जांभई; राहुटी.

उल्लोल (उल्लोल) (सं) ना. - मोठी लाट; पर्वतप्राय लाट;
जोराचा हेलकावा.

उल्वण (उल्वण) (सं) ना. - 'उल्वण' पहा.

उल्वुदक (उल्वुदकं) (क) ना. - गरम पाणी.

उव (उव) (क) अ. - वर्तमानकालीन व भविष्यकालाची
विशेषणें बनवण्याचा एक प्रत्यय.

उवनु (उवनु) (क) ना. - मध्यवर्ती होणारा.

उवळ (उवळ) (क) ना. - मध्यवर्तिनी.

उशन(नस्) (उशन [नस्]) (सं) ना. - शुक्रग्रह, शुक्रचार्य.

उशीर् (उशीर्) (सं) ना. - वाला.

उश्वास उश्वास (सं) ना. - श्वास बाहेर सोडलेला; उसासा.

उष(पा)(वस्) (उष [वस्] [वस्]) (सं) ना. - प्रातःकाल,
पहाट; सकाळ; अरुणोदय.

उषण (उषण) (सं) ना. - सुंठ; मिरे.

उषर्बुद (उषर्बुद) (सं) ना. - अग्नि; दाह; चटका.

उषा (उषा) (सं) ना. - प्रातःकाल; मिठागर; स्वयंपाकाचें
भाडें; बाणासुरकन्या; अनिरुद्धपति.

उषापति (उषापति) (सं) ना. - उषेचा नवरा; अनिरुद्ध.

उषित (उषित) (सं) वि. - जळलेले; जमीनदोस्त; वेगवान.

उष्ट (उष्ट) (सं) वि. - प्रकाशणारे; कांतिमान्; राहिलेला.

उष्ट (उष्ट) (सं) ना. - उंट.

उष्टपक्षी (उष्टपक्षी) (सं) ना. - शहामृग.

उष्ण (उष्ण) (सं) ना. - ऊन; उष्मा; गरमाई; जलधारा;
वेगवान प्रवाह.

उष्णजलधारे (उष्णजलधारे) (सं) ना. - पाणी तापवण्याचा
वंश; 'गरम झरा';

उष्णरश्मि (उष्णरश्मि) (सं) ना. - सूर्य; भास्कर; रवि.

उष्णीष (उष्णीष) (सं) ना. - रुमाल; मुंडासे; शिरोवस्त्र;
शिरोभूषण.

उष्णोदक (उष्णोदक) (सं) ना. - ऊन पाणी; कटत पाणी.

उष्म (ग्मन्) (ग्मे) उष्म [उष्म] [उष्म] (सं) ना. -
उकाडा; तलखी; उकाडा; तगमग; उन्हाळा.

उस (सि) कने उव [सि] कने (क) अ. - अप्रस्तुत; गुपचिप; न
दिसतां.

उस (सु) वु उव [सु] वु (सं) ना. - वालु; विकास; उमलण.

उसिर, (रु) (उसिर [रु]) (क) धा. - सांगणे; उद्धारणें.

(क) ना. - श्वास; प्राण; उसासा.

—आहु—(आहु) (क) धा. - श्वास घेणें.

उसुरु (उसुरु) (क) धा; ना. - 'उसिर' पहा.

उसुगुडु (उसुगुडु) (क) धा. - मान डोलवणें; होकार देणें.

उसुळि (उसुळि) (क) ना. - उसळ; मिजाण्याची उसळ; घुगण्या.

उस्त (उस्त) (क) ना. - प्रकाश; किरण.

उहु (उहु) (क) अ. - संवेदनात्मक वा निषेधात्मक उद्धार
अव्यय.

उळ (७७) (क) धा. - राहणें; नांगर हांकणें.

(क) अ. - चांगल्या प्रकारें; आंत.

उळि (७७) (क) धा. - सोडणें; लपणें; लपवून ठेवणें; वाढणें; अधिक होणें; पार होणे.

(क) ना. - सुटकेचा दिवस; पटाशी; सुताराचें हत्यार.

उळिग (७७) (क) ना. - शकुंतपक्षी; शकुन देणारा पक्षी.

उळ (७७) (क) धा. - नांगर हाकणें; जुंपणें; राहणें.

(क) ना. - नांगरट; वसती; लस; श्रीमंती.

उळकलु (७७कलु) (क) ना. - शेष; शिल्क; शिल्लें.

उळकु (७७कु) (क) धा. - हलविणें; शीर धरणें;

आंखडणें.

उळगु (७७गु) (क) धा. - आळिगणें; गोंजारणें; प्रेम करणें; माया करणें.

उळगिसु (७७गिसु) (क) धा. - आळिगविणें; गोंजारविणे.

उळहु (७७हु) (क) धा. - रक्षण करणें; वाचविणें.

उळकु (७७कु) (क) धा. - प्रकाशविणें; चकाकविणें.

उळकुमुळकु (७७कुमुळकु) (क) धा. - बुडणें; आड होणें;

आडोसा घेणें.

उळके (७७के) (क) ना. - 'उकके' पहा.

उळगे (७७गे) (क) ना. - प्रेम; स्नेह; अनुराग; माया; ममता.
उळुडिगे (७७डिगे) (क) ना. - चांगला कपडा; सुवसन; खूण;
लिपिसंकेत; मुद्रा मारणें.

उळदु (७७दु) (क) ना. - 'उर्दु' पहा.

उळमे (७७मे) (क) ना. - वसती; श्रीमंती.

उळवु (७७वु) (क) ना. - चकाकी; जाणीव; समजूत;
समजशक्ति.

उळळ (७७ळ) (क) वि. - असणारा; जवळ असणारा; श्रीमंत.

उळळजिसु (७७ळजिसु) (क) धा. - भीति उत्पन्न करणें;
भिवविणें.

उळळचेवरं (७७ळळचेवरं) (क) अ. - असेतो; असे पर्यंत.

उळळलर (रु) ७७ळळलर [रु] (क) धा. - अर्धविकसित होणें;
अंतर्विकास पावणें.

(क) ना. - अधोन्मीलित पुष्प; स्मित हास्य.

उळळव (७७ळळव) (क) ना. - श्रीमंत; धनिक.

उळिळ (७७ळिळ) (क) ना. - कांदा; कंदर्प.

उळळुडे (७७ळळुडे) (क) ना. - अंतर्वस्त्र.

उळळुकु (७७ळळुकु) (क) धा. - भिणें; धीर सोडणें.

उळळोळ (७७ळळोळ) (क) ना. - वडवा; वणवा; वडवाभि.

उ

ऊ (७७) (क) ना. - वर्णमालेंतील ६ वे अक्षर.

ऊके (७७के) (क) ना. - ही, ती व ही यामधील; पांजणी.

ऊगाडु (७७गाडु) (क) धा. - लांबणें; लांबकळणे; हळी
मारणें.

ऊच (चु) (७७च [चु]) (अ. दे) वि. - उच्च; उंच; श्रेष्ठ; उच्च
प्रतीचा.

ऊचनीच (७७चुनीच) (अ. दे) वि. - उच्चनीच; उंचनीच.

ऊजु (७७जु) (क) धा. - वितंडवाद घालणें; वाचाबाची करणें.

ऊट (७७ट) (क) ना. - जेवण; आहार; भोजन; भक्षण.

ऊटले (७७टले) (क) ना. - ढोंग; अहंकार; गर्व; मस्ती.

ऊटि (टे) (७७टि [टि]) (क) ना. - कारंजें; चिलीम; झरा;
पाझर.

ऊड (डु) क (७७ड [डु] क) (क) ना. - उडाळ; भटक्या;
किंवडा; बहिरा.

ऊडिकोळु (७७डिकोळु) (क) धा. - भिरकावणें; फेकणें;
विरुरणें.

ऊडिसु (७७डिसु) (क) धा. - भरवणें; वास घालणें; जेवू
घालणें.

ऊडु (७७डु) (क) धा. - जेवणें; लेपणें; भरवणें; लावणें;
मिसळणें; कालवणें; साह्य करणें; जूं घेणें.

ऊड (७७ड) (सं) वि. - विवाहित; सरळ केलेला; उशीराचा;
विलंबाचा.

ऊडे (७७डे) (सं) ना. - प्रौढा स्त्री, वधु.

ऊणेय (७७णेय) (क) ना. - कमतरता; अभाव; न्यूनता; हीनता.

ऊत (७७त) (सं) ना. - हा; घटपणा; भरीवपणा; फुंक; निग्रह;
मनोदाढर्य.

ऊति (७७ति) (क) ना. - वेग; युति; सादृश्य.

ऊतु (७७तु) (क) ना. - आधार; तरफ; 'आनिके' पहा.

ऊदुल (७७दुल) (क) ना. - सूज; फुगवटा; फुगारा.

ऊदि (७७दि) (क) ना. - श्यामवर्ण; उदाच्या रंगाचा.

ऊदिसु (७७दिसु) (क) धा. - फुगवणें; वारा घालणें; पीळ देणें.

ऊदु (७७दु) (क) धा. - वारा भरणें; श्वास सोडणें; फुंकून वायू
वाजविणें.

(क) ना. - फुगवटा; उदकाडी; उदबत्ती.

—किवि (—किवि) (क) धा. - चहाडी करणें; वाममार्गांत
भर देणें.

ऊन (ऊन) (सं) वि. - कमीपणा असलेला; अपंग; हीन; दोषी.

(सं) ना. - न्यूनता; अभाव.

ऊनते (ऊनते) (सं) ना. - अभाव; कमीपणा; न्यूनता; अडचण; दोष.

ऊबल (ऊबल) (क) अ. - भर देऊन; फुगवून.

ऊबु (ऊबु) (क) धा. - फुंकणे; दळणे.

(क) ना. - कुसळ गवत; कुसळ; कुसळ.

ऊम (ऊम) (क) ना. - सुका; मित्र.

ऊमे (ऊमे) (क) ना. - सुकी.

ऊर (रु) (ऊर) [रु] (क) ना. - ग्राम; शहर; गांव.

ऊरव्य (ऊरव्य) (सं) ना. - वैश्य; मांडीशी संबंध असलेला.

ऊरिके (ऊरिके) (क) ना. - पुरण्याचें साधन; खांब; रोवण्याचें साधन; गाडणें.

ऊरिसु (ऊरिसु) (क) धा. - वाकविणें; बांधणें; चालविणें; दाखविणें; वाढविणें.

ऊरु (ऊरु) (क) धा. - लावणें; चालणें; टोचणें; बोचणें.

(क) ना. - गांव; खेडें; प्रांत.

ऊरुकोलु (ऊरुकोलु) (क) ना. - यष्टि; हातकाठी; आधार; अनाथाचा आश्रय.

ऊरुग (ऊरुग) (क) ना. - खेडवळ; ग्रामसेवक; तळवार.

ऊरुज (ऊरुज) (सं) ना. - क्षत्रिय; वैश्य.

ऊरुनरि (ऊरुनरि) (क) ना. - कुतंत्री; कावेबाज; दुरालोचक; उपद्रव्यापी.

ऊरुवर्ष (ऊरुवर्ष) (सं) ना. - पायाचा खालचा भाग; पाऊलमाप.

ऊरुंबळि (ऊरुंबळि) (क) ना. - गावाला दिलेली योग्य देणगी.

ऊर्ज (ऊर्ज) (सं) ना. - शक्ति; बळ; प्रयत्न; आधिक्य; कार्तिकमास.

ऊर्जस्वल (ऊर्जस्वल) (सं) वि. - बलशाली; शक्तिमान; प्रबल.

ऊर्जस्वि (ऊर्जस्वि) (सं) ना. - 'ऊर्जस्वल' पहा.

ऊर्जित (ऊर्जित) (सं) वि. - प्रसिद्ध; श्रेष्ठ; प्रगत; पुष्कळ; वहिवाटीत असलेला.

ऊर्ण (ऊर्ण) (सं) ना. - लोकर; ऊन.

ऊर्णनाभ (ऊर्णनाभ) (सं) ना. - कोळी; कोळ्याचें जाळें; जाळें घालणारा.

ऊर्णा (णें) (ऊर्णा) [णें] (सं) ना. - कपाळावरील भाग्यरेषा; चक्रवर्तिचिन्ह.

ऊर्णाय (ऊर्णाय) (सं) ना. - मेंढी; लोकर असलेला प्राणी.

ऊर्णायु (ऊर्णायु) (सं) ना. - कांबळें; लोंकरीचें वस्त्र; शाल; धाबळी.

ऊर्ध्व (ऊर्ध्व) (सं) वि. - लांब; वरचा; उंचीचा; उंच; उन्नत.

ऊर्मि (मिंके) (ऊर्मि) [मिंके] (सं) ना. - लाट; लहरी; प्रवाह; निरी; भूक; ताप; नख.

ऊर्मिले (ऊर्मिले) (सं) ना. - लक्ष्मणपत्नि.

ऊर्व (ऊर्व) (सं) ना. - वडवांसि; दावानल.

ऊर्वशि (ऊर्वशि) (सं) ना. - एक अप्सरा; देवलोकाची नर्तकी; पुरुरव्याची पत्नि.

ऊषर (ऊषर) (सं) ना. - खारजमीन; नापीक भूमि.

ऊष्म (ष्मे) (ऊष्म) [ष्म] (सं) ना. - उकाडा; गरमा; उष्ण हवा; तगमग; तलखी.

ऊसरवळिळ (ऊसरवळिळ) (क) ना. - विपारी प्राणी; सरडा.

ऊह (हा) (हे) (ऊह) [हा] [हे] (सं) ना. - तर्क;

अनुमान; वरवरचा विचार; कल्पना; ऊहापोह; चलन.

ऊहाकार (ऊहाकार) (सं) वि. - तर्कवादी; तार्किक; प्रतिभावान; कल्पनाशक्ति असलेला.

ऊहापोहे (ऊहापोहे) (सं) ना. - तर्कवितर्क; साधकबाधक विचार; चर्चा.

ऊहित (ऊहित) (सं) वि. - अपेक्षित; आकांक्षित; तर्कात येणारें.

ऊहिनि (नी) (ऊहिनि) [नी] (सं) ना. - समूह; मेळा; जमाव.

ऊहिसु (ऊहिसु) (क) धा. - तर्क करणें; कल्पना करणें; विचार करणें; चिंतणें; अपेक्षा बाळगणें.

ऊळ (ऊळ) (क) धा. - हाक मारणें; हळी मारणें; ओरडणें; भुंकणें; कोव्हेकुई करणें.

ऊळमे (वे) (ऊळमे) [वे] (क) ना. - मोठ्या आवाजानें केलेली ओरड; कालवा करणें; कोव्हेकुई.

ऊळग (गतन) (ऊळग) [गतन] (क) ना. - काम; सेवा; परिचर्या; बोळगी; बोळगण.

ऊळडु (ऊळडु) (क) धा. - हाक मारणें; ओरडणें; कोव्हाप्रमाणें ओरडणें.

ऊळु (ऊळु) (क) धा. - ओरडणें; गाडणें; पुरणें.

ऋ

ऋ (ॐ) वर्णमालेतील ७ वे अक्षर.

ऋक् (क्कु) (ॐॐ [ॐ]) (सं) ना. — ऋग्वेदांतील मंत्र; ऋचा; ऋग्वेद.

ऋक्थ (ॐॐ) (सं) ना. — संपत्ति; स्थावर जंगम मिळकत.

ऋक्ष (ॐॐ) (सं) ना. — अस्वल; चंद्रवंशीय राजा; नक्षत्र; विचार.

— पति (—ॐ) (सं) ना. — जावुवंत; चंद्र.

ऋग्वेद (ॐॐॐ) (सं) ना. — चार वेदांपैकी प्रथमवेद.

ऋग्वेदि (ॐॐॐ) (सं) ना. — ऋग्वेदसंप्रदायी.

ऋचे (ॐॐ) (सं) ना. — वेदमंत्र; स्तोत्र; देवतास्तुतिपर मंत्र,

ऋच्छे (ॐॐ) (सं) ना. — इच्छा; अपेक्षा.

ऋजु (ॐॐ) (सं) अ. — सरळपण; आपलेपणाने.

(सं) वि. — प्रामाणिक; सरळ; न्याय्य; साधा; अकृत्रिम, मान्य असलेला.

ऋण (ॐॐ) (सं) ना. — कर्ज; उपकार; आश्रय; आधार.

ऋणत्रय (ॐॐॐ) (सं) ना. — देव-ऋषि-पितृ यासंबंधीचे कर्तव्य.

ऋणमुक्त (ॐॐॐ) (सं) वि. — उऋण; कर्जातून मोकळा झालेला.

ऋणविमोचने (ॐॐॐ) (सं) ना. — कर्जफेड; कर्जातून झालेली मोकळीक.

ऋणानुबंध (ॐॐॐ) (सं) ना. — पूर्वजन्मीचे नाते; धरोवा; योगायोग; प्राक्तन; ईश्वरीसूत्र; इष्टानिष्ट फल देणारा पूर्वसंबंध.

ऋणि (ॐॐ) (सं) ना. — कर्ज घेणारा; उपकार स्वीकारणारा.

ऋत (ॐॐ) (सं) वि. — सरळ; नित्य; प्रामाणिक; उदित; गत.

(सं) ना. — सद्गर्तन; योग्य वर्तणूक; प्रियभाषण; सूर्य, चंद्र; हंस; पाणी; काळोख.

ऋति (ॐॐ) (सं) ना. — मार्ग; गति; अभिवृद्धि; आवड; शिविगाळ.

ऋतु (ॐॐ) (सं) ना. — दोन महिन्यांचा कालविभाग; हंगाम; मोसम; रजोदर्शन काळ; मासिक विटाळाचा काळ.

ऋतुपर्ण (ॐॐॐ) (सं) ना. — अयोध्येचा एक राजा; नळराजाचा आश्रयदाता.

ऋतुमति (ॐॐॐ) (सं) ना. — न्हाणवली; विटाळशी; रजोदर्शन झालेली.

ऋतुराज (ॐॐॐ) (सं) ना. — ऋतूमधील श्रेष्ठ ऋतु; वसंत.

ऋतुशांति (ॐॐॐ) (सं) ना. — गर्भाधानविधि; फलशोभन.

ऋतुसंहार (ॐॐॐ) (सं) ना. — कालिदास कवीचे एक काव्य, यांत सर्व ऋतूंचे वर्णन आहे.

ऋतुस्नान (ॐॐॐ) (सं) ना. — ऋतुकालानंतरचे स्नान; विटाळशीचे चौथ्या दिवसाचे स्नान.

ऋत्विक् (ज) (ॐॐॐ) (सं) ना. — यज्ञपुरोहित; यज्ञांत भाग घेणारा.

ऋद्ध (ॐॐ) (सं) वि. — वाढलेला; भरभराटलेला.

ऋद्ध (ॐॐ) (सं) ना. — संपत्ति; शिजलेले धान्य; धान्य संग्रह; सिद्धांत.

ऋभु (ॐॐ) (सं) ना. — देवतांश; स्वर्ग; ब्रह्मदेवाचा मानसपुत्र.

ऋभुक्ष (ॐॐ) (सं) ना. — स्वर्ग; इंद्र.

ऋश्य (ॐॐ) (सं) ना. — पादरे ठिपके असलेला हरिण.

ऋश्यकेंतु (ॐॐ) (सं) ना. — प्रद्युम्नपुत्र; अनिरुद्ध.

ऋषभ (ॐॐ) (सं) ना. — वृषभ; बैल; एक मुनि; पांड्य देशीय पर्वत; सप्तस्वरांतील दुसरा स्वर; आदितीर्थकर.

— ध्वज (—ॐ) (सं) ना. — शिव.

— वाहन (—ॐ) (सं) ना. — शंकर; शिव.

ऋषिक (ॐॐ) (सं) ना. — कांबोज प्रदेशाजवळचा एक देश.

ऋषिकुल्या (ॐॐ) (सं) ना. — कलिंगदेशातील एक नदी.

ऋष्टि (ॐॐ) (सं) ना. — खड्ड; भाला.

ऋष्य (ष्यक) (ॐॐ) (सं) ना. — 'ऋश्य' पहा.

ऋष्यमूक (ॐॐ) (सं) ना. — एक पर्वत.

ऋष्यशृंग (ॐॐ) (सं) ना. — एक ब्रह्मर्षि, दशरथासाठी पुत्रकामेष्टि करणारा ऋषि.

ऋष्यशृंगाश्रम (ॐॐ) (सं) ना. — भागलपूर जिल्ह्यांतील कोशीनदीवरील एक आश्रम.

ऐ

ऐ (ॐ) (सं) ना. — कन्नड मूलाक्षरमालेतील ८ वे अक्षर.

ऐ (ॐ) (क) अ. — संबोधनार्थी अव्यय; प्रथमपुरुषी प्रत्यय.

ऐकरे (ॐ) (सं) ना. — क्षेत्रमापनांतील एक भाग; ४९४० चौरस गज (यार्ड).

ऐक्क (ॐ) (क) ना. — अर्क; एक प्रकारची वनस्पति; एकाकी; एकटा.

ऐक्कचर (ॐ) (क) ना. — एकाकी चालणारा; एकांडा; एकलकोंडा.

अेक्कं (०८०) (क) ना. — अंकशास्त्रांतील पहिलें पद; एकांडा;
'एकला चलोरे'.

अेक्कटि (०८०८ [८१]) (क) ना. — एकांत; रहस्य;
एकाडेपणा; एक बाजू; आपल्यापुरती दृष्टि.

— करे (—८०) (क) धा. — एकांतासाठीं बोलावून नेणें;
बाजूला बोलावून नेणें.

अेक्कटिंग (०८०८ [८१]) (क) वि. — श्रेष्ठ; उदार; गंभीर; मोठा;
महत्वाचा; आश्चर्यकारक; भरीव.

अेक्कटे (०८०८ [८१]) (क) ना. — 'अेक्कटि' पहा; मोठेपणा;
श्रेष्ठता; गौरव; आश्रय; आश्चर्य.

अेक्कड (वड) (०८०८ [८८]) (क) ना. — पादत्राण; पायतण;
चप्पल; जोते.

अेक्कताल (०८०८ [८८]) (क) ना. — ठेका; बारा मातेचा एक
ताल.

अेक्कताळि (०८०८ [८८]) (क) ना. — हास्य; चेष्टा; हशा; कुचेष्टा.

अेक्कतुळ (०८०८ [८८]) (क) ना. — शौर्य; सारखेपणा; पूर्णबल;
आवेश; आश्चर्य.

अेक्कभाग (०८०८ [८८]) (क) ना. — एक भाग; एक ओळ; एकच
ओळ.

अेक्करिसु (०८०८ [८८]) (क) धा. — निंदा करणें; टोचून बोलणें;
कुचेष्टा करणें; टिंगल करणें.

अेक्कल (०८०८ [८८]) (क) ना. — मस्तीला आलेला प्राणी; रानडुक्कर.
(क) वि. — मोठा; फुगलेला.

अेक्कवड (०८०८ [८८]) (क) ना. — शिकारीच्या वेळीं वापरावयाचें
पायतण.

अेक्कसक (०८०८ [८८]) (क) ना. — अव्यवस्था; गोंधळ; संशय;
चेष्टा; टिंगल; तमाशा.

अेक्कसके (०८०८ [८८]) (क) ना. — हट्टी स्त्री; दुर्बुद्ध स्त्री.

अेक्कसर (०८०८ [८८]) (क) ना. — एकसर; एकदाणी; मोत्याची
एकावळी; एकपदरी माळ.

अेक्कळे (०८०८ [८८]) (क) ना. — एक कुमी.

— जिरले (—८०८ [८८]) (क) वि. — विपुल; पुष्कळ.

अेक्कवळि (०८०८ [८८]) (क) ना. — एकावळी; एकदाणी; एकसर.

अेक्कु (०८०८ [८८]) (क) धा. — विभागणें; कापसाची घसडी बांधणें;
दूर करणें; लोकर पिंजणें; चवड्यावर उभे राहणें; उमलणें;
वर येणें.

(क) ना. — प्रवाह; कापूस-पिंजणी.

अेक्के (०८०८ [८८]) (क) ना. — 'अेक्क' पहा; प्रख्याति; श्रेष्ठता;
मेळा; समूह; अतिघळ.

अेक्केके (०८०८ [८८]) (क) अ. — बरचेवर; वारंवार; एकावर एक;
एकेकटा; एका ओळीनें; आतुरतेनें; ईर्ष्येनें.

अेक्केवाल्वारि (०८०८ [८८]) (क) अ. — एका झेपेंत; एका
ओळींत.

अेगसु (०८०८ [८८]) (क) धा. — उपहास करणें; कुचेष्टा करणें;
विनोद करणें.

अेगचिग (०८०८ [८८]) (क) ना. — विदूषक; विनोद करणारा;
गमत्या; गोड्डी.

अेगरिके (०८०८ [८८]) (क) ना. — उड्डाण; आकांक्षा; इच्छा;
भरारी.

अेगरिसु (०८०८ [८८]) (क) धा. — बर उडवणें; हंसविणें; दूर
करणें; दूर नेणें.

(क) ना. — खर्चवेच; नाश; शीज; उड्डाण; प्रहसन.

अेगरु (०८०८ [८८]) (क) धा. — बर चढणें; अंगठ्यावर उभे राहणें;
मदत करणें; रंद करणें.

अेगलु (अेगो) (०८०८ [८८]) (क) अ. — खालवर; मागेंपुढें.
(क) ना. — झाडांची ओळ; फांदी; कोंब.

अेगा (०८०८ [८८]) (क) वि. — पडीक; ओसाड; मूर्ख; धडु; असभ्य;
घट्टा; कठोर; ग्रामीण; मूढ.

— तन (—८०८ [८८]) (क) ना. — मूर्खपणा; असभ्यता;
अडाणीपणा.

अेगळ (०८०८ [८८]) (क) वि. — अधिक; विपुल; पुष्कळ; भरपूर;
पुरेसें.

अेगु (०८०८ [८८]) (क) ना. — लाज; लजा; मर्यादा; अपमान;
कमीपणा; अडाणीपणा.

अेगुळि (०८०८ [८८]) (क) ना. — नीरस भाषण; कठोर; ग्रामीण.

अेगो (०८०८ [८८]) (क) अ. ना. — 'अेगलु' पहा.

अेकलु (०८०८ [८८]) (क) ना. — कोंब; फांदी; अंकुर.

अेगि (०८०८ [८८]) (क) वि. — अपंग; अजाण; मूढ; मूर्ख; मोळा;
खोटा; फसव्या; लबाड.

अेचर (रु) (०८०८ [८८]) (क) धा. — जागे होणें; शुद्धीवर
येणें.

(क) ना. — जागृति; जाग; पहारा.

अेचु (०८०८ [८८]) (क) अ. — अंतर भेद करून; भूतकालदर्शक
अव्यय.

(क) धा. — वाढविणें; सुशोभित करणें; समपातळीत आणणें.

अेज (०८०८ [८८]) (क) ना. — भोंक; छिद्र; सुईचें नेडें; रत्नाला वेज
पाडण्याचें हत्यार.

अेजळ (लु) (०८०८ [८८]) (क) ना. — उच्छिष्ट; उष्टें; अशुद्ध;
विटाळ; घाण; थुंकी.

अेटकु (०८०८ [८८]) (क) धा. — हाताला येणें; शिवणें; स्पर्शणें;
पुरेसें होणें; अंगठ्यावर उभे राहणें.

अेटु (०८०८ [८८]) (क) धा. — मिळविणें; संपादनें; मस्तीनें चालणें;

आढोक्र्यांत असणें; ओसा देणें; हाताला येणें; मारणें; तडाखा देणें.

अंड (अड) (क) ना. - वामभाग; डावी बाजू; कमी प्रतीचें, जमीन; जागा.

अंडगलिसु (अडगलिसु) (क) धा. - पार होणें; ऐकून घेणें; पैलपार होणें; ओलांडणें.

अंडचु (अडचु) (क) धा. - बोलतांना लागणें; तोतरे बोलणें; बोवडें बोलणें; डाव्या हातानें काम करणें.

(क) ना. - विघ्न; विलंब.

अंडताकु (अडताकु) (क) धा. - खेडे घालणें; येरझारा करणें; मटकणें.

अंडति (अडति) (क) ना. - मध्यम वयाची स्त्री; निरुपयोगी स्त्री; वेडी; हिजडा.

अंडप (अडप) (क) धा. - वेडपा; डावखुरा.

अंडपु (हु) (अडपु [हु]) (क) धा. - पायांत पाय घालणें; चाट मारणें; टेंच लागणें.

अंडवु (अडवु) 'अंडपु' पहा.

अंडर (रु) (अडर [रु]) (क) धा. - दुष्टपणा करणें; फसविणें. (क) ना. - अडचण; - दुःख; हरकत;

प्रतिबंध; दरिद्र; कष्ट; दुष्टपणा; अकल्याण.

अंडरालि (अडरालि) (क) ना. - वैर; वैरी; अडचण करणारा.

अंडव (अडव) (क) ना. - 'अंडप' पहा; पौरुषहीन; नपुंसक; हिजडा.

अंडवरिसु (अडवरिसु) (क) धा. - विलंबकरणें; चुकीचें बोलणें; झोका देणें.

अंडि (अडि) (क) धा. - कुटणे; मारणें; बडविणें; चेंचणें.

अंडवु (अडवु) (क) धा. - 'अंडपु' पहा.

अंडे (अडे) (क) ना. - स्थळ; अंतर; मध्य; पत्रावळ; मोजनाचे पान; वैपुल्य; मूलस्थान; बक्षीस; अवकाश.

—अरि (—अरि) (क) धा. - स्थानमान जाणणें; प्रसंगाचें ज्ञान करून घेणें.

—आडु (—आडु) (क) धा. - फिरणें; लोंवणें; झोका घेणें.

—कटु (—कटु) (क) धा. - अडविणें; भेदणें; फोडणें.

अंडेग (अडेग) (क) वि. - पौरुषहीन; नीच; निरुपयोगी.

अंडेयुडुगु (अडेयुडुगु) (क) धा. - जागा सोडणें; अवसर देणें; संपणें; अखेर पावणें; सरणें.

अंडेयेडे (अडेयेडे) (क) अ. - कोठेंहि; कोणत्याहि स्थळीं.

अंडेवर (अडेवर) (क) धा. - मवेच विसरणें; वारंवार विस्मरण होणें.

अंडेवरि (अडेवरि) (क) धा. - जागा सोडणें; अवकाश देणें; कातरणें.

अंडेवलि (अडेवलि) (क) ना. - दिग्वलि; दिशादिशांना दिलेला वळी.

अंडेवाय (अडेवाय) (क) धा. - मध्येच येणें; आड येणें; विरोधणें; अचानक उद्धरणें; अकस्मात येणें.

अंडेविडु (अडेविडु) (क) धा. - आक्रमणें; मर्यादा ओलांडणें; अवकाश देणें.

अंडेवु (वो) गु (अडेवु [वो] गु) (क) धा. - जवळ येणें; मधें पडणें; आडकाठी करणें; गोता घालणें.

अंडेवेरसु (अडेवेरसु) (क) धा. - थांबणें; विरोध करणें; खोडून काढणें; प्रत्युत्तर देणें.

अंडेसेळे (अडेसेळे) (क) ना. - प्रवाहाची ओढ; वाहतूक.

अंडेहगलु (अडेहगलु) (क) ना. - सकाळीं नऊपर्यंतचा सुमार; रामपार; सूर्योदयानंतरचा पहिला प्रहर.

अंडेहोत्तु (अडेहोत्तु) (क) ना. - भलता वेळ; नाही तो वेळ; अवकाळ; संध्यासमय.

अंडु (अडु) (क) वि. - सुंदर; मनोहर; फसव्या; लबाड; ठीक; नीतीचें; खूळ.

अंडुतन (अडुतन) (क) ना. - धडपणा; खुळचटपणा; कपट.

अंडिसु (अडिसु) (क) धा. - हंगविणें; चढविणें; तिरस्कारणें; फसविणें.

अंडु (अडु) (क) ना. - आलस; लबाडी; मूर्खपणा.

अण (अण) (क) धा. - मोजणें; आलोचणें.

(क) ना. - आठ (आठ या अर्थी समासांत येणारें रूप)

अणिके (अणिके) (क) ना. - गणती; आलोचना; अभिप्राय.

—कोळ (—कोळ) (क) धा. - आलोचना करणें; सहा देणें; मत सांगणें.

अणिसु (अणिसु) (क) धा. - मोजणें; विचार करणें; अभिप्राय बनविणें.

अणे (अणे) (क) ना. - जोडीदार; मित्र; सारखेपणा; साम्य; जुळणारा; संबंध.

—आडु (—आडु) (क) धा. - जोडीनें खेळणें; सर्पयुग्माचें खेळणें.

अणेमार (अणमार) (क) ना. - 'अणे' पहा.

अणेमोण (गोण) (अणमोण [गोण]) (क) ना. - साम्य शोधन; ब्रह्म.

अणेगंडु (अणगंडु) (क) ना. - वेणी; जटा.

अणेयोडु (अणयोडु) (क) धा. - हरकत घेणें; अडचण उत्पन्न करणें; संकट आणणें.

अणेवक्कि (अणवक्कि) (क) ना. - चक्रवाक् पक्षी; जोडीनें रहाणारे पक्षी.

अंडडि (अंडडि) (क) ना. - विंचु; शरभ.

—परिज (—पंजि) (सं) ना. — शरमवेषधारी वीरभद्र.
अंतिर्दे (अंतिर्दे) (क) ना. — धैर्य; छातीठोकपणा; मस्ती.
अण्णु (अण्णु) (क) धा. — मोजणें; योजना करणें; आलोचना करणें.

अण्णे (अण्णे) (क) ना. — तेल; तिलेल.

—केंपु (—केंपु) (क) ना. — तांबूस रंग; करडा वर्ण.

अण्देसे (अण्देसे) (क) ना. — अष्टदिशा

—पेण (—पेण) (क) ना. — अष्ट दिगंगना.

अण्मर (अण्मर) (क) ना. — आठजण; अष्टदिवपाल.

अण्मेय्य (अण्मेय्य) (क) ना. — अष्टमूर्ति शिव; अष्टांग शिव.

अत्त (अत्त) (क) अ. — कोठे ?; काय ?; कोणीकडे ?.

अत्तण (अत्तण) (क) वि. — कोणत्या बाजूलें; कोठील.

(‘अण’ हा दिग्वाचक प्रत्यय लागून झालेले ‘एत्त’चें रूप)

अत्तर (अत्तर) (क) वि. — उच्च; उत्तम; श्रेष्ठ.

अत्तानु (अत्तानु) (क) अ. — कसेंहि करून; कोठेंतरी;

कोणत्याहि बाजूलें.

अत्तिके (अत्तिके) (क) ना. — वर उचल; उठाव; चढाव;

उंचीकरण; आरोह.

अत्तिकोळ (ळ) (ळळ) (अत्तिकोळ [ळ] [ळळ]) (क) धा. —

वर उचलणें; वर ओढून घेणें; आलिंगणें; मिठी मारणें.

अत्तिकट्ट (अत्तिकट्ट) (क) धा. — पाठराखण करणें, संरक्षणें;

इरेस घालणें; बैराला प्रोत्साहन देणें.

अत्तिबरे (अत्तिबरे) (क) धा. — नकल करणें; उतारा घेणें;

अवतरण करणें.

अत्तिहाक (अत्तिहाक) (क) धा. — चोरणें; अपहार करणें;

लुबाडणें.

अत्तिहिडि (अत्तिहिडि) (क) धा. — वर घरणें; वर चढविणें;

पाठिवा देणें; उंचावणें; वाहवा करणें; पीळ मरणें; मान्य

करणें; स्पर्धा करणें.

अत्तिहोग (अत्तिहोग) (क) धा. — वर पडणें; कांटाकांटानें

जाणें.

अत्तु (अत्तु) (क) धा. — वर नेणें; वाटणें; जुळणें; दोष देणें;

मिसळणें; सांगणें; चोरी करणें; समजावणें; वाढवणें.

(क) ना. — बैल; पोळ; नंदी; धुळी.

अत्तुगडे (अत्तुगडे) (क) ना. — प्रयत्न; उगार; उद्धार; बरी

वेळ; दैव.

अत्तुवळि (अत्तुवळि) (क) ना. — अपहार; उचल; चोरी; मिसळ.

अत्तुवळिके (विके) (अत्तुवळिके [विके]) (क) ना. — ‘अत्तुवळि’

पहा.

अत्तोदु (अत्तोदु) (क) ना. — चर्वितचर्वण; मनन; चिंतन;

विचारपूर्वक अभ्यास.

अेतन (अेतन) (क) ना. — यत्न; खटपट; प्रयत्न.

अेदरिसु (अेदरिसु) (क) धा. — विरोध करणें; आड येणें;

छातीठोक राहणें; स्पर्धेला उभे राहणें.

अेदरु (अेदरु) (क) अ. — समोरासमोर; प्रत्यक्ष; तोंडावर;

समक्ष.

अेतुराळि (अेतुराळि) (क) ना. — वैरी; शत्रु; प्रतिस्पर्धी.

अे (इ) दुरिसु (अ [इ] दुरिसु) (क) ना. — ‘अेदरिसु’ पहा

अे (इ) दुरु (अ [इ] दुरु) (क) अ. — ‘अेदरु’ पहा.

अेतुरुकोळलु (अेतुरुकोळलु) (क) धा. — विनवणीनें मन

वळवणें; विरोधणें.

अेतुचु (अेतुचु) (क) धा. — विरोधणें; वैर करणें; स्पर्धा

करणें; जिद्द मारणें.

अेदे (वें) (अेदे [वें]) (क) ना. — हृदय; धैर्य; तरवारीची मूठ;

दया; दुःख; व्यथा; प्रीति; ध्यान.

—अेदरु (—अेदरु) (क) धा. — धैर्य धरणें; छाती करणें.

—कदडु (कदडु) (क) धा. — धीर सोडणें; कळेनासें होणें;

विमनस्क होणें; गर्भगलित होणें.

—करगु (करगु) (क) धा. — मन विरघळणें; दया येणें.

—किचु (किचु) (क) ना. — पोतदुखी; मात्सर्य.

—बडे (—बडे) (क) धा. — भिणें; हातपाय गाळणें; छाति

बडविणें.

अेदेगार (अेदेगार) (क) वि. — धीराचा; साहसी; खंबीर.

—इके (—इके) (क) ना. — धाडस; धीटपणा;

छातिठोकपणा.

अेदेगाति (ति) (अेदेगाति [ति]) (क) ना. — धाडसी स्त्री;

धीट स्त्री.

अेदु (अेदु) (क) धा. — भिजवणें; बुडविणें.

अेन (अेन) (क) धा. — म्हणणें; सांगणें; बोलणें; नांव ठेवणें.

(क) अ. — उभे राहून.

(क) ना. — तेज; चकाकी; शुद्धता; नय.

अेन (अेन) (क) ना. — उचार; मत; चकाकी; समजूतदारपणा.

अेनतु (अेनतु) (अेनतु [अेनतु]) (क) ना. — ममत्त्व; माझेपणा.

अेनसु (सु) (अेनसु [सु]) (क) वि. — किती; थोडकें;

पुष्कळ; चांगलें.

अेनितु (अेनितु) (अेनितु [अेनितु]) (क) वि. — किती; केवढें.

अेनिष्प (अेनिष्प) (क) वि. — मोजण्यासारखे; असें; असलें;

प्रणनीय.

अेनिबर (अेनिबर) (क) ना. — कितीजण; ‘अेनितु’ पहा.

अेनिसु (अेनिसु) (क) धा. — सांगविणें; अनुभवाला येणें;

नावांज कारणीभूत होणें; शब्दाचा धनी होणें; मोजणें; गणणें.

(क) ना. — गणना; मोजणी; गणती.

अेनु (नु) (अनु [नु]) (क) धा. ना. - 'अेनु;' पहा.
 अेनेवतु (अेनेवतु) (क) धा. - मनाला येणें; आवडणें; इच्छा
 तुप्त होणें.
 अेतुदु (अेतुदु) (क) अ. - कसें; किती.
 अेन (अेन) (अेन [अेन]) (क) वि. - कसला; मला; माझा;
 मजविपर्या.
 अेनळ (अेनळ) (क) वि. - कसली; कोणत्या प्रकारची.
 (क) अ. - काहीं नाही.
 अेन्ने (अेन्ने) (अेन्ने [अेन्ने]) (क) अ. - केव्हां; कधी;
 कधीहि.
 अेन्नेवर (अेन्नेवर) (क) अ. - कोठवर; कोठपर्यंत; केव्हांपर्यंत.
 अेन्नोदिगं (अेन्नोदिगं) (क) ना. - आत; जोडीदार;
 माझा सखा.
 अेवड (अेवड) (क) वि. - अज्ञानी; खुळचट; भोळा; बोवडा.
 - इसु (—अेसु) (क) धा. - बोवडे बोलणें; धडुपण
 दाखवणें; भोळेपणानें; वागणें.
 - तन (—अेतन) (क) ना. - भोळेपण; अज्ञान; धडुपण.
 - तवड (—अेतवड) (क) ना. - वेडेचार; गडबड; वाकडे
 तिकडे; खुळचटपणा.
 अेवडि (अेवडि) (क) ना. - खुळी स्त्री; धडु स्त्री; भोळी.
 अेवडु (अेवडु) (क) धा. - संपविणें; पाटिवा देणें; पाटलाग
 करणें; हद्दीबाहेर पिटाळणें; तडीपार करणें.
 अेविसु (अेविसु) (क) धा. - उठविणें; जागें करणें; उंच स्थानीं
 नेणें; अपहार करणें; चोरणें; जीवदान देणें; दूर घालविणें.
 अेवु (अेवु) (क) धा. - उपडणें; उचलणें; उचकणें; पाटिवा
 देणें; दुखवणें; अटविणें; पळवणें; पिटाळणें.
 अे (अे) (क) ना. - मी.
 (क) क्रि. - मी आहे.
 अेम (अेम) (क) अ. - ठीक; वरें तर; होउं द्या.
 अेमतु (अेमतु) (अेमतु [अेमतु]) (क) वि. - आमचें; आपलें.
 अेवुकेय (अेवुकेय) (क) धा. - संमति देणें; कबुली देणें;
 सांगितल्याप्रमाणें वागणें; बोलण्याप्रमाणें चालणें.
 अेवुविके (अेवुविके) (क) ना. - आशय; म्हणणें; मतिताथ.
 अेमतु (अेमतु) (क) वि. - 'अेमतु' पहा.
 अेमव (अेमव) (अेमव [अेमव]) (क) ना. - आप्त;
 नातेवाईक; संबंधी; सोयरा.
 अेम्मे (अेम्मे) (क) ना. - म्हैस; महिषी.
 अेमिके (अेमिके) (क) ना. - कुडी; स्त्रियांचें कर्णभूषण; हाड.
 अेमे (अेमे) (क) ना. - पापणी; पापणीचें केस.
 अेवेय (अेवेय) (क) अ. - द्वितीय पुरुषी एकवचनी प्रत्यय.
 अेतर् (अेतर्) (अेतर् [अेतर्]) (क) धा. - येणें; जवळ येणें.

अेतु (अेतु) (क) धा. - नाहीसें होणें; मरणें 'अेतु' पहा.
 अेतुणु (अेतुणु) (क) धा. - अधिक होऊन वर येणें;
 उतूं येणें; काठोकाठ भरून वहाणें.
 अेतुदे (अेतुदे) (क) अ. - पूर्णतया; चांगल्या प्रकारें; भरपूर.
 अेतुमि (अेतुमि) (अेतुमि [अेतुमि]) (क) ना. - साळ;
 सालिंद्र.
 अेर (अेर) (क) ना. - मागणी; हातउसनवट; लोखंडी कणा;
 आंस.
 अेरक (अेरक) (क) ना. - मिश्रधातु; नाहणी; न्हाणें; मोल;
 आकार; भाग; नमस्कार; प्रेम; उष्णता.
 अेरकचेत्त (अेरकचेत्त) (क) वि. - तप्त; तापलेले; आकारित;
 परस्परमिलून गेलेले.
 अेरकिरु (अेरकिरु) (क) धा. - (डाक दिल्याप्रमाणें) एकसंध
 होणें; एकरूप करणें.
 अेरकिलु (अेरकिलु) (क) ना. - माली; छप्पर.
 अेर (अेर) के (अेर [अेर] के) (क) ना. - हातोपा; बाही; अस्तनी.
 अेरगिवि (अेरगिवि) (क) ना. - चहाडी ऐकणारा कान; कानाचें
 पाळें; हलका कान; कथलाचा कान.
 अेरगु (अेरगु) (क) धा. - वाकणें; नमणें; नमस्कार करणें;
 उतरणें; गळाठणें; दळणें; मारणें; वर पडणें; वारा घालणें.
 इच्छेप्रमाणें करणें.
 अेरचु (अेरचु) (क) धा. - फेंकणें; चिमटणें; शिंपडणें; रुंदकरणें
 पेरणें; पखरणें; उधळणें.
 अेरडु (अेरडु) (क) ना. - दोन; भेद; कपट; फसवणूक.
 अेरडेणिसु (अेरडेणिसु) (क) धा. - नीचपणा करणें; द्रोह करणें;
 वाईट करणें; अकल्याण इच्छिणें; भेदभाव करणें.
 अेरणे (अेरणे) (क) ना. - मालशेणी; वासराचे शेण; नागराणी.
 अेरति (अेरति) (क) ना. - रति; यजमानीण; वरधनीन.
 अेरपु (अेरपु) (क) ना. - हातउसने; उसनवार.
 अेरल् (अेरल्) (क) ना. - खेळ; नाच; वायु; वेणी; 'अेरल्'
 पहा.
 अेरले (अेरले) (क) ना. - हरीण; कृष्णमृग; कुरंग.
 अेरव (अेरव) (क) वि. - रानवट; रानटी मनुष्य; कर्जदार;
 ऋणको; उसनवार आणणारा.
 अेरवणिग (अेरवणिग) (क) ना. - ऋणको; कर्ज काढणारा
 'अेरव' पहा.
 अेरवलु (अेरवलु) (क) ना. - कर्ज; ऋण; दाव; शत्रुत्व;
 अभाव; इच्छित वस्तु; अपाय; हानी; तिरस्कार; प्रेमहीनता;
 दूरचें नातें.
 अेरविग (अेरविग) (क) ना. - 'अेरवणिग' पहा.
 अेरवु (अेरवु) (क) ना. - 'अेरवलु' पहा.

अरेवु (अरेवु) (क) ना. — उंच स्थळ; टेकडी; वेट.
अरेळ (अरेळ) (क) वि. — समासामधें 'अरेडु' चे 'अरेळ' होतें. दोन.

—नालगो (—नालगो) (क) ना. — द्विजिह्व; सर्प.

—नालगोवळ (नालगोवळ) (क) ना. — बोलण्यांत बोलणें नसलेला; द्विजिह्व; दुतोंड्या.

—मातु (—मातु) (क) ना. — दुतोंडेंपणा; अवचनिक.

अरेळे (अरेळे) (क) ना. — 'अरेले' पहा.

अरे (अरे) (क) ना. — समग्रता, पूर्णता.

अरेमेय (अरेमेय) (क) ना. — म्हैस; रेडा.

—नाडु (नाडु) (क) ना. — म्हैसप्रदेश.

अरे (अरे) (क) धा. — मागणें; नेणें; दान करणें; प्रार्थिणें; वितळणें; ओतणें.

(क) ना. — पक्षाचा आकार; मालकी; काळी जमीन; आहार; कांत; मोग; कीटक.

—त (—त) (क) ना. — प्रार्थना; मागणी; यजमानकी; युवावस्था; विवाहाचें वय.

अरेय (अरेय) (क) ना. — मालक; पति; प्रियकर; स्वामी.

अरेवडु (अरेवडु) (क) ना. — आश्रयस्थान; घर; आधार; निवास; निवारा; धर्मशाळा.

अरेवालु (अरेवालु) (क) ना. — तापवलेलें दूध.

अरेहुळु (अरेहुळु) (क) ना. — मृतकीटक; कंदीरंगाचा किडा.

अरेकें (अरेकें) (क) ना. — अर्काचें झाड; मांदार.

अरेदु (अरेदु) (क) धा. — भिजवणें; ओले करणें.

(क) अ. — उठून; निघून; चालते होऊन.

अरेदें (अरेदें) (क) ना. — 'अदे' पहा.

अरेदंगोळ (अरेदंगोळ) (क) धा. — धैर्य करणें; हृदयंगम होणें; समजून घेणें; ध्यानांत घेणें.

अरेदपुतु (अरेदपुतु) (क) धा. — मनाला लागणें; मनावर घेणें; संयम करणें.

अरेदपाणम (अरेदपाणम) (क) ना. — हृदयेश्वर; प्राणप्रिय; प्रियरमण.

अरेद्वलाके (अरेद्वलाके) (क) अ. — भांबावून; गडबडून; धावे दणाणून; धाबरून; धैर्य सोडून.

अरेद्वळ (अरेद्वळ) (क) ना. — व्यथा; चिंता; दुखणें; ठणका; धागधुग.

अरेद्वारिवडु (अरेद्वारिवडु) (क) ना. — छाती फोडून घेणें; बेमान होणें; तोंडचें पाणी पळणें; पूर्वसूचना मिळणें; शकुन होणें.

अरेवु (अरेवु) (क) धा. — 'अरेवु' पहा.

अरेविसु (अरेविसु) (क) धा. — 'अरेविसु' पहा; जागे करणें; चोरणें.

अरेल (अरेल) (अरेल [अरेल]) (क) अ. — उद्गारवाचक अव्यय; अरेच्या; संबोधनात्मक अव्यय.

अरेलक (अरेलक) (अरेलक [अरेलक]) (क) ना. — हिमप्रदेशांतील एक क्रूर जातीचा मृग.

अरेलग (अरेलग) (क) ना. — 'अरेलक' पहा.

अरेलगे (अरेलगे) (क) अ. — स्त्रीलिंगी संबोधन अगे; अये.

अरेलरु (अरेलरु) (क) ना. — वारा; उच्छ्वास; वायु.

—णि (—णि) (क) ना. — वातभक्षक; सर्प.

—पक्केग (—पक्केग) (क) ना. — उपद्र; शेषशाची विष्णु.

—पक्केपगेय (—पक्केपगेय) (क) ना. — मुंगूस; गरुड.

अरेलर (अरेलर) (क) ना. — 'अरेलरु' पहा.

अरेलरोळेय (अरेलरोळेय) (क) ना. — वायुमित्र; अग्नि.

अरेलरु (अरेलरु) (क) धा. — हवा भरणें; पीळ देवविणें; चेतना उत्पन्न करणें; फुगविणें; स्फूर्ति देणें.

अरेलवेष्टे (अरेलवेष्टे) (क) ना. — आकाशमार्ग; दिग्वस्त्र.

—ग (—ग) (क) ना. — आकाशगामी; देवता.

—पावु (पावु) (क) ना. — आकाशगामी सर्प.

अरेलव (अरेलव) (क) ना. — शालवृक्ष; झाड; भूरुह.

अरेलवु (अरेलवु) (अरेलवु [अरेलवु]) (क) ना. — हाड; अस्थि.

अरेल (अरेल) वो अरेल [अरेल] (क) अ. — संबोधनात्मक अव्यय.

अरेलला (अरेलला) (क) अ. — अय्यो; बाप; भले; अवब.

अरेलु (अरेलु) (क) ना. — हाड; अस्थि.

अरेले (अरेले) (क) अ. — संबोधक अव्यय; अरे; हे.

(क) ना. — झाडाचें पान; विडा; तांबूलपत्र; चाकू वस्तरा वगैरेचे पातें. 'अरेलु' पहा.

—कत्तरी (—कत्तरी) (क) ना. — जावळाच्या विधीतील दर्म कापण्याची क्रिया; चौलकर्मविधी.

अरेलेतरळ (अरेलेतरळ) (क) क्रि. — कांब येणें; पालवी फुटणें.

अरेल (अरेल) (क) वि. — सर्व; समग्र; संपूर्ण; असेल तेवढें.

अरेलगाळ (अरेलगाळ) (क) अ. — केव्हांहि; कोणत्याहि वेळी.

अरेलियण (अरेलियण) (क) ना. — कोठचा; कोटूनचा.

अरेल्लिदं (अरेल्लिदं) (क) ना. — कोण; कोण्यागावचा; कोठील.

अरेल्लियानुं (अरेल्लियानुं) (क) अ. — कोठेहि; कोणीकडचाहि

अरेल्ले (अरेल्ले) (क) ना. — मर्यादा; मिति; सीमाप्रांत.

अरेल्लेकडु (अरेल्लेकडु) (क) वि. — लहान; खुजा; खुरटा; वामनमूर्त.

अरेल्लु (अरेल्लु) (क) ना. — 'अरेल' पहा.

अरेवे (अरेवे) (क) ना. — 'अरेवे' पहा.

—इकदं (—अकुदं) (क) ना.—डोळे झाकलेली देवता; ध्यानस्थ देवता.

—बिडु (—बिडु) (क) धा.—डोळे झाकणें.

अस (अस) (क) ना.—झाकण; आवरण.

असकद (असकद) (क) वि.—प्रख्यात; कीर्तिमान.

असक (असक) (क) ना.—कार्य; सामर्थ्य; बल; कीर्ति; रचना; चकाकी; तेज; कांती; चांगुलपणा; आनंद; रीति; रूप; प्रभाव; आकार; दैव; सोंग; टोंग.

असकंगिडु (असकंगिडु) (क) धा.—कांतीहीन होणें; निस्तेज होणें; विरूप होणें.

असगु (असगु) (क) धा.—उद्योग करणें; आरंभणें; ध्वनि ऐकणें; वारा घालणें; प्रयत्न करणें; दाखविणें.

(क) ना.—प्रारंभ; सुरवात.

असडि (असडि) (क) ना.—खेंकडा; कर्कटक,

असर (रु) (असर [रु]) (क) ना.—उकळी; द्रव; रस; निवळ.

असबु (असबु) (क) ना.—सौंदर्य; कांती; शोभा.

असळ (ळु) (असळ [ळु]) (क) ना.—दळ; पाकळी.

—इसु (—असु) (क) धा.—पाकळी फुटणें; पानें फुटणें.

—कणु (—कणु) (क) ना.—कमलनेत्र.

—कुरुप (—कुरुप) (क) ना.—पाकळ्यांचा समूह.

—पसे (—अस) (क) ना.—पुष्पशय्या.

असिगे (असिगे) (क) ना.—‘इसुगे’ पहा.

असे (अस) (क) धा.—मारणें; वाण सोडणें; हलणें; चांगलें दिसणें; प्रकाशणें; उठून दिसणें.

(क) ना.—फेक; मिरकट; मार; टोसा; मिरकाव.

असु (असु) (क) धा.—फेकणें; ‘इसु’ पहा.

असेगे (असिगे) (क) ना.—फेक; शोभा; मार; मिरकाव.

अहगे (हगे) (अहगे [हगे]) (क) अ.—असें; कोणत्याहि रीतीन.

अळ (अळ) (क) ना.—तिल; तीळ.

(क) वि.—नाजूक; कोवळा; विनयी; लहान; सात.

अळ (ळक) (अळ [ळक]) (क) वि.—लहान; कोवळा; विनयी; अशक्त.

(क) ना.—सभ्यता; दुर्बलता; हलकेपणा; पातळपणा.

—नगे (—अहगे) (क) ना.—गालांतल्या गालांत हसणें; स्मित.

—नीर (—अहगे) (क) ना.—शाहाळ्याचें पाणी.

अळग (अळग) (क) ना.—मेंढीची जात; पडका.

अळदु (अळदु) (क) धा. अ.—‘अर्दु’ पहा.

अळगु (अळगु) (क) वि.—कोमल; कोवळा; झुलता; डोलणारा.

अळमे (अळमे) (क) ना.—कोवळेपणा; बाल्य.

अळर (अळर) (क) ना.—भय; भीति; घसका. ‘अळर’ पहा.

अळल (ळु) (अळल [ळु]) (क) ना.—लोंबणें; तरंगणें.

अळल्लु (अळल्लु) (क) धा.—लोंबवणें; तरंगवणें; टांगणें; झोका देणें.

अळबु (अळबु) (क) धा.—झोका देणें; हलविणें; क्रम लावणें; विलंब लावणें.

(क) ना.—बालग्रह; अकडी; व्यवस्था; क्रम.

अळवे (अळवे) (क) ना.—बाल्य; कोवळेपणा.

अळसु (अळसु) (क) धा.—इच्छिणें; आकांक्षा धरणें; ओढविणें; व्यापणें; आनंदणें.

अळे (अळे) (क) धा.—ओढणें; हिसकावणें; आकर्षणें.

(क) वि.—कोवळे; लहान; नाजूक.

(क) ना.—एक पंक्ति; रांग; दोरा; भूमि; ‘इला’ पहा.

अळेकुळि (अळेकुळि) (क) ना.—ओढ; अरक्षण; ओढणारा.

अळेत (अळेत) (क) ना.—‘अळेकुळि’ पहा.

अळेतट (अळेतट) (क) ना.—हिसका; ओढ; बळजोरी.

ओढाताण.

अळेतरू (अळेतरू) (क) धा.—ओढून आणणें; भीड घालून बोलावणें.

अळेदाट (अळेदाट) (क) ना.—हिसकाहिसकी; ओढाताण; स्पर्धा.

अळेदर (अळेदर) (क) ना.—भूमि हाच रथ म्हणणारा शिव.

अळेवेरेय (अळेवेरेय) (क) ना.—लहानपणा; कोवळीक; पोरवय; अर्भकवयी.

अळचर (रु) (अळचर [रु]) (क) धा.—जागे होणें; सावध होणें; संधि पाहात राहणें; डोळा ठेवून बसणें; टपून बसणें.

अळत् (अळत्) (क) धा.—जवळ येणें; उठून येणें; आदर करणें; सामोरे जाणें.

अळतर (अळतर) (क) ना.—उन्नति; श्रेष्ठता; अम्युदय; वाढ; उंची.

अळतु (अळतु) (क) ना.—बैल; खोंड; वृषभ.

अळयांगु (अळयांगु) (क) धा.—उठून जाणें.

अळिवसु (अळिवसु) (क) धा.—उठविणें.

अळबु (अळबु) (क) धा.—‘अळबु’ पहा.

अळबटु (अळबटु) (क) धा.—पळविणें; पिटाळणें; पाठलाग करणें.

अळळु (अळळु) (क) ना.—तीळ; गळित धान्य.

अळळुनीरू (अळळुनीरू) (क) ना.—तिलांजली विधि; निराशा.

—बिडु (—बिडु) (क) धा.—आशा सोडणें; प्राणाची पर्वा न करणें; तिलांजली देणें.

—कोडु (—कोडु) (क) धा.—ऋणमुक्त होणें; कर्ज वारणें.

अं (२) (क) ना. - कनड वर्णमालेतील १२ वें अक्षर
 अंम (२०) (क) ना. - कोणते; कसले; काय.
 अंक (२८) (क) वि. - अद्वितीय; एकमेव; एकुलता; एकटा;
 असमान; एक; दोहोंपैकी एक.
 —क (—क) (क) वि. - एकाकी; दुसऱ्याच्या
 सहाय्यावाचूनचे.
 अंककाल (२८८०७) (सं) ना. - एक वेळ; एक काल.
 अंककुंडल (२८८००८७) (सं) ना. - एक कुंडल असलेला;
 बलराम.
 अंकगुरु (२८८०००) (सं) ना. - एका गुरुचे चेले; सहाय्यायी;
 वर्गबंधु.
 अंकग्राहि (२८८०००) (सं) ना. - एकदाच सांगून समजून
 घेणारा; तैलबुद्धि; शीघ्रबुद्धि; आग्रही; एकच धरून बसणारा.
 अंकग्रीव (२८८०००) (सं) ना. - एककंठ; एकमुखी मागणी;
 एकसूर; एक आवाज.
 अंकचक्र (२८८०००) (सं) ना. - एकछत्री राज्य; सूर्याचा
 एकचक्र रथ; वक्रासुराच्या तावडीत सापडलेले शहर.
 अंकचक्रवर्ति (२८८००००००) (सं) ना. - सम्राट; बादशाह.
 अंकचक्राधिपति (२८८००००००००) (सं) ना. - चक्रवर्ति सम्राट.
 अंकचर (२८८०००) (सं) ना. - एका पायावर चालणारा; एकटाच
 फिरणारा; भूचर; मिळून चालणारा.
 अंकच्छत्र (२८८०००००) (सं) ना. - साम्राज्याचा कारभार;
 एकछत्री राज्य.
 अंकच्छत्रि (२८८०००००) (सं) ना. - सम्राट; साम्राज्य.
 अंकच्छाय (२८८०००००००) (सं) वि. - दाट छाया; छायाच छाया;
 काळोख; गर्द; दाट; छायाळ.
 अंकजाति (२८८००००) (सं) ना. - एकदाच जन्मणारा; एकाच
 रीतिरिवाजाचा; शूद्र.
 अंकतर (२८८०००) (सं) ना. - तें नाहीतर हें; दोन्हीपैकी एक.
 अंकतान (२८८००००) (सं) ना. - एकचित्त; एक ध्येय; एक राग;
 एक स्थान; गाईलेले गीत; तद्रत; एकमत.
 अंकताल (२८८००००) (सं) ना. - चार मात्रेचा ताल; गायन
 वादन आणि नर्तन यांतील सुसंगती.
 अंकते (२८८०००) (सं) ना. - एकत्व; ऐक्य; एकपणा.
 अंकत्र (२८८०००) (सं) अ. - एकीकडे; एका बाजूस;
 एकंदरीत; एकपक्षी; एकदृष्टीने विचार करतां.
 अंकदंत (२८८००००) (सं) ना. - गणपति; (कुमारस्वामींनी
 गणपतीचा दुसरा दात उपटला अशी कथा आहे).
 अंकदल (२८८०००) (सं) ना. - एक पानवेल; सरस्वति वेल.

अंकदा (२८८०००) (सं) अ. - एके वेळी; कोण्या एका काळी;
 त्यावेळीं.
 अंकदश (२८८००००००) (सं) ना. - उत्तम दृष्टीचा;
 एकाक्ष; कावळा; शिव.
 अंकदेश (२८८०००००) (सं) ना. - एक भाग; एक तुकडा.
 —तद्व (—२८८०००००) (सं) ना. - समासांतील एकपद तद्व
 असलेला समास.
 अंकदेशि (२८८०००००) (सं) ना. - एकाच देशाचे; समदेशी;
 एककल्ली; एकांगी.
 अंकदेशीय (२८८००००००००) (सं) वि. - एकाच देशासंबंधी; एका
 भागाच्या जवळचा.
 अंकदेह (२८८०००००) (सं) ना. - मित्र; जिवश्चकंठश्च; बुधग्रह.
 अंकपतिके (२८८०००००) (सं) ना. - एकच पति असलेली स्त्री;
 परम पतिव्रता.
 अंकपत्न (२८८०००००) (सं) ना. - एकच बायको असलेला;
 अव्यभिचारी; दुसरे लग्न न करणारा.
 अंकपत्नि (२८८०००००) (सं) ना. - 'एकपत्न' पहा.
 अंकपत्नीव्रत (२८८००००००००) (सं) ना. - एक मायाव्रत;
 आयुष्यांत एकाच स्त्रीशी विवाहित राहण्याचें व्रत.
 अंकपद् (२८८०००००) (सं) ना. - एक पाय असलेला; एक समय;
 कवितेंतील एक चरण; एकच पाद.
 अंकपाठि (२८८०००००) (सं) ना. - एकदाच वाचून वा ऐकून
 ध्यानांत ठेवणारा; अंकग्राही.
 अंकपादगति (२८८००००००००) (सं) ना. - लंगडा; लंगडी; एकाच
 पायावर जाणारा.
 अंकपादशाधि (२८८०००००००००) (सं) ना. - एकाच पायावर
 राहून झोपणारा; बगळा.
 अंकपिंगल (२८८००००००००) (सं) ना. - उमाशापानें डोळे पिंगळे
 (पिवळे) झालेला; कुबेर; पीतनयन.
 अंकभुक्त (२८८००००००) (सं) ना. - दिवसांतून एकदांच जेवणारा.
 अंकमत (२८८००००००) (सं) ना. - मतैक्य; एक अभिप्राय.
 अंकमात्र (२८८०००००००) (सं) अ. - एकच एक; एकटाच;
 सहोदर; एकाच आईच्या पोतचे.
 अंकयष्टि (२८८००००००००) (सं) ना. - एकावळी; एकदाणी. 'एकसर'
 पहा.
 अंकरस (२८८०००००) (सं) ना. - शृंगाररस; एक प्रकारची मधुरता.
 अंकरूप (२८८००००००००) (सं) ना. - एकाच प्रकारची
 वेष्टभूषा; ऐक्य; अविभक्त; समरूप.
 अंकलडि (२८८००००) (क) ना. - एकदाणी; एकसर.

अंकलिगदेव (अंकलिगदेव) (सं) ना. - कुबेर; यक्षराज; शंकर.

अंकवचन (अंकवचन) (सं) ना. - एक गणन सांगणारा शब्द.
—इ (—अ) (सं) ना. - सत्यवादी; एकवचनी.

अंकवाक्यते (अंकवाक्यते) (सं) ना. - ऐक्य; परस्पर जुळणारे विचार.

अंकशेष (अंकशेष) (सं) ना. - बाकी एक राहणारे; समाप्तांतील एक भेद.

अंकस्थ (अंकस्थ) (सं) वि. - मिळून राहणारा; एकत्र राहणारा; एकलकोंडा.

अंकसंधिग्राहि (अंकसंधिग्राहि) (सं) ना. - 'एकपाठि' पहा.

अंकसार (अंकसार) (सं) ना. - एकलड; एकसर; एकदाणी.

अंकस्थानि (अंकस्थानि) (सं) ना. - एकाच ठिकाणचे; एकाच स्थळाशी संबंध असलेले.

—इय (—इय) (क) वि. - एकाच गांवीं जन्मलेला.

अंकहस्त (अंकहस्त) (सं) ना. - सिद्धहस्त; अप्रतिम; कलाकुशल; एकच हात असलेला.

अंकाकि (किन्) (अंकाकि [किन्]) (सं) ना. - एकटाच; एकलकोंडा.

अंकाकिनि (नी) (अंकाकिनि [नी]) (सं) ना. - एकाकी स्त्री; एकलकोंडी.

अंकाक्षि (अंकाक्षि) (सं) ना. - कावळी; शिव; 'एकाक्ष' पहा.

अंकाग्र (अंकाग्र) (सं) वि. - एकच टोक असलेला; एकाच ठिकाणी दृष्टि स्थिर ठेवणारा.

अंकाग्रचित्त (अंकाग्रचित्त) (सं) वि. - एकाच ठिकाणी मन लावणारा; एकल्य.

अंकांगि (अंकांगि) (सं) ना. - एकांडा, अविवाहित; एकाकी.

अंकांगिनि (अंकांगिनि) (सं) ना. - एकटी, अविवाहित स्त्री.

अंकांग्रि (अंकांग्रि) (सं) ना. - एक पाय असलेला; लंगडा.

अंकांक (अंकांक) (सं) ना. - एकांकिका; नाटिका; एक अंकी नाटक.

अंकाधिपति (अंकाधिपति) (सं) ना. - सम्राट; चक्रवर्ती.

अंकाधित्य (अंकाधित्य) (सं) ना. - एकशासन; चक्रवर्तित्व.

अंकांत (अंकांत) (सं) वि. - एक ध्येय; एकाच टोकाचा.

(सं) ना. - गुप्त स्थळ; गुजगोष्ठ; रहस्य; मर्यादातिक्रमण; खुलेपणा.

अंकायन (अंकायन) (सं) ना. - अधिकृत; एकच विषय; एकमत.

अंकार्थ (अंकार्थ) (सं) ना. - एकच प्रयोजन; एकलाम.

अंकावलि (अंकावलि) (सं) ना. - मोत्याची एकदाणी; एक पदर; एक काव्यालंकार.

अंकाश्रय (अंकाश्रय) (सं) ना. - अनन्य शरणागति; एकश्रद्ध; एक भाव; एकनिष्ठा.

अंकाह (हन्) (अंकाह [हन्]) (सं) ना. - एक दिवस, दिवसाचा अवधि.

अंकीनि (अंकीनि) (सं) ना. - निर्भयता; सत्यवादित्व; प्रामाणिकपणा; एकमुखता; निष्कपट.

अंकीभविसु (अंकीभविसु) (क) धा. - एक होणे; संकलित होणे; मिसळून जाणे.

अंकीभाव (अंकीभाव) (सं) ना. - एकता; संस्था; एकी.

अंकु (अंकु) (क) ना. - धाप; उचकी; बोंबडेपणा. 'उगु' पहा.

अंकोक्ति (अंकोक्ति) (सं) ना. - एकवाक्य; सत्यवादित्व, एकवचनीयता.

अंकोदर (अंकोदर) (सं) ना. - सहोदर; बंधु.

अंकोदरि (अंकोदरि) (सं) ना. - अका; बहीण; ताई.

अंकोद्देश (अंकोद्देश) (सं) ना. - एकध्येय; एक साधना.

अंग (अंग) (क) अ. - केव्हाहि; खात्रीने; प्रतिशेवर.

अंगळ (ळु) (अंगळ [ळु]) (क) अ. - नित्य; सदोदित;

अंगळु (अंगळु) (अंगळु) अष्टौप्रहर; सदाकदा.

अंगु (अंगु) (क) धा. - धापा टाकणे; उचकी येणे; शिजविणे; तापविणे; साध्य करून घेणे.

अंगुवुदु (अंगुवुदु) (क) अ. - काय करावे?

अंगैवं (वं) (अंगैवं [वं]) (क) अ. - काय करूं या?

मी काय करतो आहे?

अंगोळ (अंगोळ) (क) धा. - मान्य करणे; कबूल करणे; प्रीति करणे; माया करणे; गोंजारणे.

(क) ना. - संभावना; इनाम; पारितोषिक; बहुमान; अहेर.

अंड (अंड) (क) ना. - मार; तडाखा; टोसा; धका; तीर.

अंडडक (अंडडक) (क) ना. - मेंढी; एडका; रानमेंढी; किवंडा.

अंडि (अंडि) (क) ना. - 'असडी' पहा.

अंडिसु (अंडिसु) (क) धा. - उपहास करणे; हसविणे; तिरस्कारणे; वाईट करणे; गांजणे; टोचून बोलणे; पूड करणे.

अंण (णु) (अंण [णु]) (क) ना. - पदर; शेवट; सोंडा; उंचवटा.

अंण (अंण) (सं) ना. - हरिण; कृष्णमृग; कालवीट.

अंणधर (अंणधर) (सं) ना. - हरिणांक; चंद्र.

अंणधरधर (अंणधरधर) (सं) ना. - चंद्रमौली; मालचंद्र; शंकर.

अंणरिपु (अंणरिपु) (सं) ना. - मृगशत्रू; मृगेंद्र; सिंह.

अंणलंछन (अंणलंछन) (सं) ना. - चंद्र.

अंणवाहन (अंणवाहन) (सं) ना. - वायुदेव.

अंणाक्षि (अंणाक्षि) (सं) ना. - मृगनयना.

अंणांक (अंणांक) (सं) ना. - 'अंणलंछन' पहा.

अेगाजिन (अेगाजिन) (सं) ना. - मृगाजिन; हरिणाचें कातडें.
 अेगाधिनाथ (अेगाधिनाथ) (सं) ना. - शिव.
 अेगाधिनायक (अेगाधिनायक) (सं) ना. - शंकर; शिव.
 अेणि (अेणि) (सं) ना. - मृगी; हरिणी; शिडी; निसण.
 अेणु (अेणु) (क) ना. - शेष; पदर; शेषट; भाता; म्यान.
 अेगेवार (अेगेवार) (क) ना. - समवयस्क; जोडीदार.
 अेत (अेत) (क) ना. - मोट; भात कुटण्याचें साधन; पहार.
 अेतत् (अेतत्) (अेतत् [अेतत्]) (सं) ना. - हें; असें.
 अेतदेशीय (अेतदेशीय) (सं) वि. - मूलदेशवासी.
 अेतर् (अेतर्) (सं) ना. - काय; कोणते; कोणीहि.
 अेतर्हि (अेतर्हि) (सं) अ. - आतां; आतांच; यावेळीं.
 अेतादृश्य (अेतादृश्य) (सं) वि. - असलें; या प्रकारचें.
 अेतावत् (अेतावत्) (सं) वि. - एवढें; इतकें; मोठें; या मापाचें.
 अेतु (अेतु) (सं) ना. - 'अेतर्' पहा.
 अेतु (अेतु) (क) धा. - प्रयत्न करणें; साहस करणें; फुगवणें; तरंगणें.
 (क) ना. - साळु; साळ; साळिद्र.
 अेतुपंदि (अेतुपंदि) (क) ना. - रानडुक्कर.
 अेतोरे (अेतोरे) (क) अ. - हें बरोबर होईल कां? अनुपम.
 -तु (अेतु) (क) अ. - कोणत्याहि प्रकारें; कसें बरें होईल?
 अेधे (अेधे) (सं) ना. - अभ्युदय; प्रगती; वाढ; भरभराट.
 अेन् (अेन्) (अेन् [अेन्]) (क) ना. - काय; कशासाठीं; किती; कसें.
 अेनानु (अेनानु) (क) अ. - काहींतरी.
 अेनः (अेनः) (अेनः [अेनः]) (सं) ना. - पाप; दोष; अपराध.
 अेनिके (अेनिके) (क) ना. - गणती; काहीं; काय म्हणतां म्हणतां क्षण.
 अेपच्चं (अेपच्चं) (क) अ. - हें काय भूषण आहे?
 अेवंडं (अेवंडं) (क) अ. - काय विचार! काय धन!
 तालमाल.
 अेवंडु (अेवंडु) (क) अ. - कोण अपमान!
 अेवज (अेवज) (क) ना. - इंद्रगोप; गांडुळ.
 अेवडि (अेवडि) (क) अ. - कशाचेंहि विरोधीपणें.
 अेर (अेर) (क) धा. - चढाई करणें; विरोध करणें; वाढणें; चढणें; योग्य होणें; समर्थ होणें; चकाकणें; प्रकाशणें; निवडणें.
 (क) ना. - दुःख; जखम; मार; धाव.
 अेरका (अेरका) (क) ना. - गांठ नसलेले गवत; लव्हाळें.
 अेरंड (अेरंड) (सं) ना. - एरंडाचें झाड;
 अेरदेगे (अेरदेगे) (क) धा. - ओढणें; वर चढणें.

अेरल् (अेरल्) (क) ना. - पीठ; आसन; गादी; पाट.
 अेरलिकु (अेरलिकु) (क) धा. - आसन देणें; पाट मांडणें; घसकूर घालणें.
 अेराट (अेराट) (क) ना. - चढण; स्वार होणें; राग; चीड; हल्ला; वर पडणें; चढाई.
 अेरालि (अेरालि) (क) ना. - चांगला स्वार; हल्ला करणारा; आक्रमक; चढाई करणारा.
 अेरि (अेरि) (क) ना. - उंच प्रदेश; उंच बांध; चढाव; तलाव; उंचवटा.
 अेरिरि (अेरिरि) (क) धा. - जखम करणें; भोसकणें; (क) ना. - नदीतीर.
 अेरिहोगु (अेरिहोगु) (क) धा. - अंगावर जाणें; हल्ला करणें; चढाई करणें.
 अेरिलित (अेरिलित) (क) ना. - उंचसखल जमीन; सागराची भरती-ओहोटी; बरेंवाईट; चढउतार; भाग्याभाग्य.
 अेरु (अेरु) (क) धा. - 'अेर' पहा.
 (क) ना. - उन्नति; प्रगति; अभ्युदय; भरभराट; मस्ती; अहंकार.
 अेरंजवने (अेरंजवने) (क) ना. - प्रौढ स्त्री; प्रौढा.
 अेरुत (अेरुत) (क) ना. - अभ्युदय; उन्नती; वरचढ.
 अेरेंदे (अेरेंदे) (क) ना. - फुगवलेली छाती; जखम झालेली छाती.
 अेरेंडु (अेरेंडु) (क) धा. - सिद्ध होणें; व्यवस्थित होणें; जखम होणें; व्यवस्था करणें.
 अेरेंपांड (अेरेंपांड) (क) ना. - व्यवस्था; सिद्धता; रचना.
 अेरेंपाडु (अेरेंपाडु) (क) ना. - 'अेरेंपांड' पहा.
 अेरेंसे (अेरेंसे) (क) धा. - जखम होणें; दुःख होणें.
 अेरेंस (अेरेंस) युद्धकार्य; समरसिद्धता.
 अेरेंकि (अेरेंकि) (क) ना. - वेलदोडा; वेलची; पानपट्टी; पान.
 अेरेंला (अेरेंला) (सं) ना. - 'अेरेंकि' पहा.
 अेरेंलां (अेरेंलां) (क) ना. - लिलाव, उचट; उचल.
 अेरेंलापत्र (अेरेंलापत्र) (सं) ना. - सर्पराज; नागेंद्र; शेष.
 अेरेंव (अेरेंव) (क) ना. - मात्सर्य; हेवा.
 -इसु (अेरेंव) (क) धा. - द्वेष करणें; मत्सर करणें.
 अेरेंवं (अेरेंवं) (सं) अ. - अशा प्रकारें; असेंच.
 (सं) ना. - असें.
 अेरेंवंच (अेरेंवंच) (सं) अ. - असेंच; एकंदरीत.
 अेरेंवाळ्ते (अेरेंवाळ्ते) (क) अ. - काय कारण! कोण दुरवस्था!
 अेरेंविसु (अेरेंविसु) (क) धा. - हेवा करणें; द्वेष करणें.
 अेरेंवुदु (अेरेंवुदु) (क) अ. - काय करावें? कशासाठीं हवें? काय कारणें.

अवें (अवेँ) (क) अ. — 'अवेँदु' पहा.

अवेँलवें (अवेँलवें) (क) अ. — काय सांगू ? काय सांगावें ?

अवण (अवण) (सं) ना. — इच्छा; आशा; लोखंडी बाण; शोध.

— त्रय (— अ, य) (सं) ना. — सुत; पति; संपत्ति या तीन इच्छा.

असाडु (असाडु) (क) धा. — फेकणें; पखरणें; उधळणें.

असु (असु) (क) वि. — किती.

अळ (अळ) (अळ [अळ]) (क) धा. — सावध होणें; वर येणें; उन्नत होणें; सिद्ध होणें; तयार राहणें.

(क) वि. — सात (संख्या).

अळगे (अळगे) (अळगे [अळगे]) (सं) ना. — अभिवृद्धि; भरभराट;

अळगे (अळगे) (सं) ना. — अभिवृद्धि; भरभराट;

उन्नति; उत्तम स्थिति.

अळिद (अळिद) (क) ना. तिरस्कार; तुच्छता; ओरबड; दोमणा; निंदा.

अळिदिके (अळिदिके) (क) ना. — अपमान; तिरस्कार; निंदा.

अळिसु (अळिसु) (क) धा. — उठविणें; फुगविणें; स्थानभ्रष्ट करणें; पदच्युत करणें; तिरस्कारणें; मुसकुट मारणें; तोंडावरून पांघरून घेणें; 'अळिसु' पहा.

अळगेवाडिव (अळगेवाडिव) (क) ना. — पाडवा; शुक्लपक्षीय प्रतिपदा.

अळवरु (अळवरु) (क) ना. — सातजण.

अ

अ (अ) (क) ना. — कनडवर्णमालेतील १० वें अक्षर.

(क) अ. — संबोधक अव्यय.

अककळ (अककळ) (सं) ना. — एकसुर; 'क' वर्ग.

अकमल्य (अकमल्य) (सं) ना. — एकमनस्कता; ऐक्य; एकता;

एकाभिप्राय.

अकागारिक (अकागारिक) (सं) ना. — निर्जन घरांत घुसणारा.

— कळ (— अळ) (क) ना. — चोर; दरवडेखोर.

अकाडय (अकाडय) (सं) ना. — एकग्रता; एकचित्त; एक ध्येय.

अकात्म्य (अकात्म्य) (सं) ना. — तद्रूपता; एकात्मता.

अकांतिक (अकांतिक) (सं) वि. — एकांतसंबंधी; एकटा; बलिष्ठ;

एकपति; एकध्येय.

अकिल (अकिल) (क) ना. — हिम; बर्फ; धुकें; थंडी.

अकिल्वेट (अकिल्वेट) (अकिल्वेट [अकिल्वेट]) (क) ना. — हिमाद्रि;

हिमालय.

अकिल्वेटगुणि (अकिल्वेटगुणि) (अकिल्वेटगुणि [अकिल्वेटगुणि]) (क) ना. —

हिमालयकन्या; पार्वती.

अक्य (अक्य) (सं) ना. — एकता; एकमत्य; एकरूपता; अभेद.

— आगु (— अगु) (क) धा. — एक होणें; समरस होणें;

मरणें.

— भाव (— भाव) (सं) ना. — एकात्मता; एकरूपता.

अक्षव (अक्षव) (सं) वि. — उसापासून झालेलें; गूळ; साखर.

अक्षवाक (अक्षवाक) (सं) वि. — इक्ष्वाकुवंशातील.

अक्षणेय (अक्षणेय) (क) ना. — (अशोक; अरविंद; चूत;

नवमल्लिका व नीलोत्पल) हे पंचबाण; मदन; काम.

अगळ (अगळ) (क) ना. — पंचकंठ; शिव.

अगरुळ (अगरुळ) (क) ना. — उपाध्याय; अय्या.

अगोरळ (अगोरळ) (क) ना. — पंचकंठ; शिव.

अगोल (अगोल) (क) ना. — 'अक्षणेय' पहा.

अच्छिक (अच्छिक) (सं) वि. — इच्छावर्ती; आपोआप आलेलें; वैकल्पिक.

अडविड (अडविड) (क) ना. — कुबेरासंबंधी

अडक (अडक) (क) ना. — शृंगार; सजावट; शोभा.

अण (अण) (सं) ना. — हरिण; 'अण' पहा.

अणेंय (अणेंय) (सं) वि. — हरिणीसंबंधी.

अतर (अतर) (अतर [अतर]) (क) धा. — येणें; जवळ येणें.

अतरेंय (अतरेंय) (सं) ना. — उपनिषदापैकी एक उपनिषद.

अतिह्य (अतिह्य) (सं) ना. — चरित्र; इतिहास; परंपरेचा वृत्तांत.

अदने (अदने) (क) वि. — पांचवे.

(क) अ. — खरखरमुंड्या वृत्तीनें

अदलेय (अदलेय) (क) अ. — पंचकंठ शिव.

(क) धा. — जाणें; कडे जाणें; सरकणें.

अदु (अदु) (क) वि. — पांच.

अदे (अदे) (क) अ. — उत्तम रीतीनें; पुरेपुर.

(क) ना. — सुवासिनी; सुमंगला; सौभाग्यवती.

अनु (अनु) (अ. दे.) वि. — प्रमुख.

अनुताळि (अनुताळि) (क) ना. — सौभाग्याभरण.

अनीरु (अनीरु) (क) ना. — रजस्वलीचे पांचव्या दिवशीचें

स्नान; विटाळशीचें शुद्धस्नान.

अंगुद (अंगुद) (सं) ना. — इंगुदी वृक्षसंबंधी.

अंदव (अंदव) (सं) ना. — चंद्रासंबंधी; चंद्रकला

— कले (— अळ) (सं) ना. — चंद्रकला; मृगशीर्षनक्षत्र.

अंदा (अंदा) अ. दे. अ. — नंतर; त्यानंतर.

—माडु (—मडुळ) (क) धा.—रास करणें; घर करणें; भाड्यानें राहणें.
 ओक्कल(ळ) (७८५७ [७५]) (क) ना.—कुटुंब; कुणबी; शेती-पेशाचा.
 ओक्कलगिति (७८५७१३) (क) ना.—शेतकऱ्याची पत्नि; मजूर स्त्री.
 ओक्कलतन } (७८५७३२) (क) ना.—शेती; शेतकाम.
 ओक्कलुतन } (७८५७३२) (क) ना.—शेती; शेतकाम.
 ओक्कलागु (७८५७३२) (क) धा.—घर करून राहणें; अभिवृद्धि पावणें; विन्हाड करून राहणें.
 ओक्कलिवकु (७८५७३२) (क) धा.—आपटणें; बडविणें; नाश पावणें; विध्वंसणें.
 ओक्कलिग (७८५७३२) (क) ना.—शेतकरी; रयत; कुणबी.
 —इति (—७३) (क) ना.—शेतकरीण; कुळबीण; शेती करणारी स्त्री.
 ओक्कलिवकु (७८५७३२) (क) धा.—‘ओक्कलिवकु’ पहा.
 ओक्क(क्कु)ळ (७८५७ [८५]) (क) ना.—वीस पायलीचे माप; मण; मुडा.
 ओक्कालु (७८५७३२) (क) ना.—एकपाद; चतुर्थीश; लंगडा; वाचणें एकपट तर सांगणें तिपट (ओडु ओक्कालु बुद्धि सुकालु.)
 ओक्किके (७८५७३२) (क) ना.—धान्य निवडणें; धान्य वेगळें करणें.
 ओक्किल (ळ) (७८५७ [७५]) (क) ना.—धान्यनिवड; ‘ओक्किके’ पहा.
 ओक्कु (७८५७) (क) अ.—ओतवून; ‘उगु’ धातूचें भूतकृदंत.
 (क) धा.—धान्य गोळा करणें; बैलाकडून धान्य तुडविणें; फेकणें; उधळणें; नाश करणें.
 (क) ना.—शकुन; शुभाशुभ लक्षण.
 ओक्कुडिते (७८५७३२) (क) ना.—घोट; ओंजळ.
 ओक्कुद (७८५७३२) (क) ना.—उडें; प्रसाद; भुक्त; जंगमाला वाढलेली भिक्षा.
 ओक्कुलिसु (७८५७३२) (क) धा.—ढेकर देणें; लोंबकळणें; बोद्धन दाखवणें; समाधानाचा निःश्वास सोडणें; तृप्तीचा उमाळा घेणें.
 ओक्केय (७८५७३२) (क) ना.—एक हाती; एकाडेपणा; एकाकी शौर्य.
 ओगडु (७८५७३२) (क) ना.—समस्या; प्रहेलिका; उखाणा; कूट; गूढ गोष्ट.
 ओगटे (७८५७३२) (क) ना.—उखाण्यानें वेतलेले नांव; प्रहेलिका.
 ओगडिके (७८५७३२) (क) ना.—ओकारी; वांती; उलटी.
 ओगडु (७८५७३२) (क) धा.—वांती करणें; ओकारी देणें.

(क) ना.—वांती; वमन; ओकारी; उलटी.
 ओग(मे)त (७८५७ [८५]) (क) ना.—फेक; हिसकावून घेणें; अपयश; हानी; मरण.
 ओग(मे)वन (७८५७ [८५]) (क) ना.—आप्तत्व; नातें; सोयरीक; दंपतीजीवन; संसार.
 ओगनि (७८५७) (क) ना.—आंबटगोड; गोण; पोतें; सनक; अंबाडी; ताग.
 ओगर् (रु) (७८५७ [८५]) (क) ना.—कडूपणा; मीठ; माधुर्य-हीन रुचि.
 ओगरे (७८५७) (क) ना.—समानता; योग्यता; साम्य; बरोबरी.
 ओगसुग (७८५७३२) (क) वि.—अतिशय; आश्चर्यकारक,
 (क) ना.—सोबळें करणारा; बुद्धिवंत.
 ओगु (७८५७) (क) धा.—ओतणें; फेकणें; खाली उतरवणें; ओडें लादणें; प्रवेश करविणें.
 ओगुमिगे (७८५७३२) (क) वि.—पुष्कळ; अतिशय,
 (क) अ.—उत्तम रीतीनें
 ओगे (७८५७) (क) धा.—उपजणें; पुढें येणें; कारण होणें; उठणें; दाखवणें; घडी घालणें.
 ओगेतर (रु) (७८५७ [८५]) (क) धा.—जन्मणें; उपजणें; दाखवणें; सोबळ्यानें येणें; मारणें.
 ओगडु (७८५७३२) (क) ना.—‘ओक्कडु’ पहा.
 ओगार (७८५७) (क) ना.—रास; समूह; समाज.
 ओगारणे (७८५७३२) (क) ना.—फोडणी; खमंगता.
 ओगारिसु (७८५७३२) (क) धा.—फोडणी देणें; खमंग करणें; चमचमीत करणें; तिखटमीठ लावून बोलणें.
 ओगिसु (७८५७३२) (क) धा.—साधूची दीक्षा देणें; वाकविणें; मान्य होण्याजोगें करणें; जमणें; सलगी करणें; एकत्र होणें.
 ओगु (७८५७) (क) धा.—एक होणें; मनाला येणें; जमवून घेणें; अनुसरणें; एकत्रित होणें.
 (क) ना.—रास; समूह; सुसंगति.
 ओगोडे (७८५७३२) (क) ना.—एकछत्री राज्य, एकछत्राधिपत्य.
 ओंकि (७८५७) (क) ना.—कडें; सोन्याची वाकी; बंदी.
 ओच् (७८५७) (क) वि.—एक; एक संख्येचा निर्देश.
 ओच्च (७८५७) (क) वि.—सुप्रसिद्ध; कडुर; हाडाचा.
 ओच्चत (७८५७३२) (क) ना.—समानता; समरसता; मान्यता; संतोष; समाधानवृत्ति मनोहरता; बांधीवपणा; सुसुत्रता.
 ओच्चतकोळ (७८५७३२ [८५]) (क) धा.—एकदम उचलणें; एकाएकी उचलून घेणें; एकदम अंत्राळी करणें.
 ओच्च (चो) सु (७८५७ [८५]) (क) ना.—एक वेळ; दिवसाचा अर्धा भाग; पारोग.

ओच्चय (ओच्चय) (क) ना. - तिरस्कार; अपमान; निंदा;
अनौचित्य; हास्य.
ओच्चर (ओच्चर) (क) ना. - एकसर; एकदाणी; एकावली;
एकसर; एककंठ.
ओच्चि (ओच्चि) (क) ना. - अयोग्य वेळ; अवेळ; एक.
ओच्चु (ओच्चु) (क) धा. - निर्मूल होणे; निर्नाम होणे.
ओचे (चे) रे (ओचे [ओचे] र) (क) ना. - ओंजळ, पसा,
कुडचा.
ओचेरेगण (ओचेरेगण) (क) ना. - सुंदर नेत्र, सुलेचन.
ओजर (ओजर) (क) ना. - वज्र; शरा; कारंजा; उमळ; उद्रेक;
चिलिम; गुडगुडी.
ओट्टज (ओट्टज) (क) ना. - कर; खंडणी; करभार; देणगी.
ओट्टजे (ओट्टजे) (क) ना. - समूह; संघ; रास; श्रेणि; आधिक्य;
अतिशयता; विस्मरण; शौर्य; विस्कटाविस्कट.
- किडु (—किडु) (क) धा. - गौरव गमावणे; विसरणे;
दुर्बल होणे; निस्तेज होणे; कोमेजणे.
ओट्टण (ओट्टण) (क) ना. - समूह; संघ; गर्दी; विरोध; स्पर्धा.
ओट्टिसु (ओट्टिसु) (क) ना. - गोळा करणे; एक होणे;
रास करणे; स्पर्धा करणे; जिकणे; ढकलणे; विरोधणे; झाडणे;
बाहेर निघणे.
ओट्टलु (ओट्टलु) (क) ना. - 'ओट्टजे' पहा.
ओट्टारे (ओट्टारे) (क) अ. - एकंदरीत; सारांश; मुख्यतः;
मुख्यत्वे; थोडक्यांत म्हणजे.
ओट्टि (ओट्टि) (क) वि. - हट्टी; स्वेच्छाचारी.
(क) ना. - मूर्ख स्त्री.
ओट्टिल् (लु) (ओट्टिल् [लु]) (क) ना. - ओंजळ; 'ओट्टजे'
पहा.
ओट्टिसु (ओट्टिसु) (क) धा. - रास करविणे; गोळा करविणे;
ओतणे; बांध घालणे.
(क) ना. - रास; प्रतिज्ञा; बांध.
ओट्टु (ओट्टु) (क) धा. ना. - 'ओट्टिसु' पहा.
ओट्टुकिचु (ओट्टुकिचु) (क) ना. - खांडव; भडका,
स्मशानाग्नि.
ओट्टि(ओट्टि) (ओट्टि [ओट्टि]) (क) धा. - भोक पडणे; फट
पडणे; भेग पडणे.
(क) ना. - भोक; रंघ; भेग; चीर; फट.
ओड (ओड) (क) अ. - लागलीच; ताबडतोब; बरोबर; सह;
मिळूनमिसळून.
ओडकु (ओडकु) (क) ना. - भेग; फट; फूट; तूट; विस्मृति; भ्रमता.
ओडगविसु (ओडगविसु) (क) धा. - एकत्रित करणे; जमविणे;
गोळा करणे; भागविणे; संभालणे; एकदम गर्दी करणे.

ओडगुडु (ओडगुडु) (क) धा. - एक होणे; मिसळणे; आवडणे.
—इसु (—इसु) (क) धा. - एक होणे; भागविणे; साध्य
करणे.
ओडगोडु (ओडगोडु) (क) धा. - फेकणे; भिरकाटणे;
विसकटणे.
ओडगोळु (ओडगोळु [ओडगोळु]) (क) धा. - जोडीदार होणे;
जमवून घेणे; हातमिळवणी करणे.
ओडतन (ओडतन) (क) ना. - मित्रत्व; स्नेह; आस्तत्व.
ओडति (ओडति) (क) ना. - यजमानीण; मालकीण; मालकाची
बायको; पत्नि.
ओडन (ओडन) (क) ना. - खेळ; सोबत; संगत; मैथुन.
ओडनाट (ओडनाट) (क) ना. - सहजीवन; सहक्रीडा; संग;
व्यवहार; उपयुक्तता.
ओडनाडि (ओडनाडि) (क) ना. - स्नेही; मैत्रीण; सहेली;
सोबतीण.
ओडनाडु (ओडनाडु) (क) धा. - सहक्रीडा करणे; प्रेमाने
वागणे; स्नेहाने राहणे; लाडिलोडी लावणे; गोंजारणे.
ओडने (ओडने) (क) अ. - लागलीच; ताबडतोब; मिळून; सह;
ओडनोडने (ओडनोडने) (क) अ. - वारंवार; लागलीच.
बोलता बोलता; जोडीने; मिळून मिसळून.
ओडबडि (ओडबडि) (क) धा. - मोडणे; एकदम नाश करणे.
ओड (ड) बडिके (ओड [ड] बडिके) (क) ना. - संमती; तह;
अंगीकार; एकी; सहा;
ओड (ड) बडु (ओड [ड] बडु) (क) धा. - कबूल करणे;
तृप्त करणे; मान्यता; देणे; सहमत होणे.
ओडमे (ओडमे) (क) ना. - वस्तु; आभरण; संपत्ति.
ओडंवि (वे) (ओडंवि [वे]) (क) ना. - शरीर; देह; यष्टि.
ओडर (ओडर) (क) धा. - मान्य करणे; मिळणे; गुंतणे;
आरंभणे; पोचणे. मुक्त होणे; घासणे.
ओडरु (रिचु) (ओडरु [रिचु]) रचणे; प्रयत्न करणे;
घुडसणे; पत्करणे; काम हातीं घेणे.
ओडरिसु (ओडरिसु) (क) धा. - 'ओडरिचु' पहा.
ओडरु (ओडरु) (क) धा. - उपन होणे; उपजणे; येणे.
ओडल् (ओडल्) (क) ना. - देह; शरीर; पोटा; मुख्य भाग.
(क) अ. - पोटा बांधून; कंजूपण.
ओडलिच (ओडलिच) (क) ना. - देहज, काम.
ओडलु (ओडलु) (क) ना. - 'ओडल्' पहा.
ओडलुगोळु (ओडलुगोळु) (क) धा. - देह धारण
करणे; जन्म घेणे; अवतरणे.
ओडलुरि (ओडलुरि) (क) ना. - पोटादुखी; जठराग्नि; द्वेष.
ओडवरे (ओडवरे) (क) अ. - सोबतीने येताना.

ओडवे (७८८८) (क) ना. — वस्तु; अलंकार; 'ओडमे' पहा.
ओडवेगोडु (७८८८८८८८) (क) ना. — संपत्तीचा नाश; वस्तुहानी;
धनविनाश.

ओडवेरसु (७८८८८८८८) (क) अ. — मिळून; एकत्र येऊन.

(क) धा. — एकत्र येणे; मिळवून घेणे; जमवून घेणे.

ओडवेरे (७८८८८८) (क) धा. — सोबत होणे; जमवून घेणे;
एकत्रित होणे.

ओडवेळे (७८८८८८) (क) धा. — मिळून वाढणे; सोबतीने राहणे;
बरोबरीने वाढणे.

ओड (डे) सु (७८८ [८८] ८८) (क) धा. — फोडणे; फाडणे;
फोडण्याला कारण होणे; तुकडे करणे; भेद पाडणे.

ओडसीळु (७८८८८८८) (क) धा. — पूडपूड करणे; ठासणे.

ओडहाय (७८८८८८८८) (क) धा. — शीघ्र वाकणे; सटकणे;
येऊन जाणे.

ओडहुदु (७८८८८८८८) (क) ना. — सहोदरत्व; दिवस पाळण्या
इतके नाते; सुतक पाळण्यासारखे नाते; निकटत्व.

ओडे (७८८) (क) अ. — संबोधनाथी अव्यय.

(क) ना. — वडीलकी; आधीनत्व पुढारीपण; स्वामित्व;
तापवलेले दूध.

(क) धा. — नाश होणे; चूर होणे; विरघळणे; तोडाळपणा
करणे; थडाथडा बोलणे; अधिकार चालवणे.

ओडेक (७८८८) (क) ना. — फूट; तोडाळपणा.

ओडेगलसु (७८८८८८८) (क) धा. — मिसळणे; कालविणे;
'ओडेवेरसु' पहा.

ओडेगाति (७८८८८८) (क) ना. — मालकीण; यजमानीण;
स्वामिनी.

ओडेतन (७८८८८८) (क) ना. — मालकी; यजमानत्व; धनीपणा;
स्वामित्व.

ओडेति (७८८८) (क) ना. — मालकी मिरवणारी स्त्री. स्वामिनी.

ओडेतुळि (७८८८८८) (क) धा. — मोडेपयंत तुडवणे; दमवणे;
मागे रेटणे; खाली दाबणे; पाणउतारा करणे.

ओडेमुनि (७८८८८८८) (क) धा. — जखम करणे; फोडणे; चिरणे.

ओडेय (७८८८८८) (क) ना. — स्वामी; नायक; पुढारी; राजा.

— ति (— ८) (क) ना. — राणी; नायिका; मालकीण;
स्वामिनी.

ओडेसु (७८८८८८) (क) धा. — भेदणे; चिरणे; भेद पाडणे.

ओडु (७८८८) (क) ना. — रास; सैन्य; प्रतिज्ञा; द्यूतसाहित्य;
गवंडी; पुढारी; घरधनी.

ओडुण (णे) (७८८८८ [८८]) (क) ना. — 'ओडु' पहा.

ओडुमुनि (७८८८८८८) (क) धा. — 'ओडेमुनि' पहा.

ओडुयिसु (७८८८८८८८) (क) धा. — मिळून विरोध करणे;

जिकणे; पराजय करणे; प्रतिरोध करणे.

ओडुव (७८८८८) (क) ना. — लेखनशैली; शैलीसौंदर्य; सैन्य;
प्रतिज्ञा.

ओडुवणे (७८८८८८) (क) ना. — ओळ; पंक्ति; रांग; सिद्धता;
तयारी; 'ओडुण' पहा.

ओडुडि (७८८८) (क) अ. — पदर पसरून; गयावया करून; सामोरे
जाऊन.

(क) ना. — चौकडा; चौकडी.

ओडुडिके (७८८८८८) (क) धा. — रास करणे; गोळा करणे; ठेवणे.

ओडुडु (७८८८८) (क) धा. — पदर पसरणे; तोंड वेंगाडून मागणे;
पुढे सरकणे; एकत्र होणे; रांगेत राहणे; विरोध करणे.

(क) ना. — सैन्य; प्रतिज्ञा; गांभीर्य; विस्मय; आश्चर्य;

गुणाकारासाठी दिलेली संख्या.

ओडुगोळ (७८८८८८८८) (क) धा. — गोळा होणे; जमणे.

ओडुगळ } (७८८८८८८८) (क) ना. — मार्गातील धोंड; दगड;
ओडुंकळु } (७८८८८८८८) गाडा; सील; कीलक.

ओडुवलगे (७८८८८८८८) (क) ना. — रणवाद्य; भेरी; ढोल;
दुंदुभी; रणालगी; रणहलगी.

ओडुवेरे (७८८८८८८८) (क) धा. — सैन्य जमवणे; सैन्याची
पहाणी करणे; सैन्यांत भरती करणे;

ओडुवेसु ((७८८८८८८८) क) धा. — 'ओडुयिसु' पहा.

ओडुडोलग (७८८८८८८८) (क) ना. — राजसभा; अधिवेशन;
दरबार.

ओडुयाण (७८८८८८८८) (क) ना. — कमरपट्टा; मेखला; गोप.
'कांचीदाम' पहा.

ओणकु } (७८८८८८) (क) वि. — दुर्बळ; सुका; वाळविलेला.
ओण } ((७८८८८८) कृश; रोडलेला; किडकिडीत.

ओणकळु } (७८८८८८८८)

ओणगु (७८८८८८८८) (क) धा. — दुर्बळ होणे; रोडणे; सुकणे;
वाळणे; किडकिडीत होणे.

ओणमोरे (७८८८८८८८८८) (क) ना. — चिंतित मुख; सुकलेला
चेहरा; निस्तेज मुद्रा; सपकचर्या; उतरलेले तोंड.

ओणहेम्मे (७८८८८८८८८८) (क) ना. — दुरभिमान; दिखाऊ
मोटेपणा; दंभ; दिमाख.

ओणर (७८८८८८८८) (क) धा. — समजणे; आलोचिणे; वाटणे;
मोजणे; गणणे.

ओटि (डे) (७८८८८ [८८]) (क) ना. — उंट; खांड; एकटा, एकाकी;
कानांतील दागिना; कर्णफुल.

ओटिंग (७८८८८८८८) (क) ना. — एकाकी; एकांडा; सोबती
नसलेला; एकला.

ओंहु (ओंहु [ओंहु]) (क) ना. - चिखलाचा ढीग; बांध; उंचस्थळ.

ओव (ओव) (क) वि. - समाप्तांतील एक वाचक 'त' बदल येणारा आवेश.

ओत्तड (ओत्तड [ओत्तड]) (क) ना. - एक बाजू, दडपण; दबाव; विरोध; भीती; बागुलबुवा; बुजगावणें; भेडसावणी.

ओत्तहु (ओत्तहु [ओत्तहु]) (क) अ. - एका बाजूला; संबंध तोडून.

ओत्तंड (ओत्तंड [ओत्तंड]) (क) ना. - एक समूह; गट; वर्ग.

ओत्तंब (ओत्तंब [ओत्तंब]) (क) ना. - बलात्कार; जबरदस्ती; शिरजोरी. हुंजपणा; अडदांडता.

ओत्तर (ओत्तर [ओत्तर]) (क) ना. - दबाव; दडपण; वेग; विवेकहीनता; घिसाडवाई; 'ओत्तड' पहा.

ओत्तरिसु (ओत्तरिसु [ओत्तरिसु]) (क) धा. - गडबड करणें; बाजूला सारणें, दाट होणें; निसटणें; मर्यादा ओलांडणें; 'अळवळि' पहा.

ओत्ताट (ओत्ताट [ओत्ताट]) (क) ना. - दबाव; विरोध; प्रतिकार; 'ओत्तड' पहा.

ओत्ताय (ओत्ताय [ओत्ताय]) (क) ना. - बळजोरी; जबरदस्ती; बलात्कार. 'ओत्तंब' पहा.

ओत्तरसर (ओत्तरसर [ओत्तरसर]) (क) ना. - साहाय्य; मदत; पाठिंबा; पुष्टि; दुजोरा; जवळीक.

ओत्तासे (ओत्तासे [ओत्तासे]) (क) ना. - साहाय्य; सहानुभूति; पाठिंबा; लांच.

ओत्ति (ओत्ति [ओत्ति]) (क) अ. - दाबून; आवळून; चुरमडून; चुरडून. (क) ना. - सरडा; पाल.

ओत्तिगे (ओत्तिगे [ओत्तिगे]) (क) अ. - जवळ; एकंदरीत; समीप. (क) ना. - समीपता; पुस्तक; बही.

ओत्तल (ओत्तल [ओत्तल]) (क) अ. - 'ओत्ते' पहा.

ओत्तिविडि (ओत्तिविडि [ओत्तिविडि]) (क) धा. - घट्ट धरणें; दाबून धरणें; आवळून धरणें; करकचून आवळणें.

ओत्तु (ओत्तु [ओत्तु]) (क) धा. - आवळणें; बलात्कार करणें; टकलणें; राज्य करणें; जिंकणें; उल्लंघणें; लेपणें; फासणें; माखणें; आंत घुसणें.

(क) ना. - दाटपणा; रास; सामीप्य; आखात; पूर; आधार; माप; राज्यकारभार; एकाखाती एक अक्षर-लेखन.

ओत्तुकागद (ओत्तुकागद [ओत्तुकागद]) (क) ना. - टीपकागद; ओत्तुकरडु (ओत्तुकरडु [ओत्तुकरडु]) (क) ना. - टीपकागद;

व्हॅलिंगपेपर; धारणा; पकड; वर्णांच्या द्विताची खूप; आकलन.

ओत्तुग (ओत्तुग [ओत्तुग]) (क) ना. - दाबयंत्र; दबाव; दडपण.

ओत्तुविके (ओत्तुविके [ओत्तुविके]) (क) ना. - दबाव; दडपण; रेडारेटी.

ओत्तुह (ओत्तुह [ओत्तुह]) (क) ना. - दबाव; दडपण; घासणी; घुसणी. 'ओत्तुग' पहा.

ओत्ते (ओत्ते [ओत्ते]) (क) ना. - रांडरोटी; आडकाठी; तारण; गहाण.

(क) अ. - आग्रह पूर्वक; जोरानें.

ओत्तेगोंबळ (ओत्तेगोंबळ [ओत्तेगोंबळ]) (क) ना. - तारण ठेवून

ओत्तेगोंडळ (ओत्तेगोंडळ [ओत्तेगोंडळ]) (क) ना. - तारण ठेवून

वेणारी; वेर्या.

ओदगु (ओदगु [ओदगु]) (क) धा. - अनुकूल होणें; सिद्ध होणें; उपयोगी पडणें; मदत करणें; मिळविणें.

(क) ना. - आधिक्य; मिळकत.

—इसु— (ओदगु [ओदगु]) (क) धा. - गोळा करणें; कमावणें; अनुकूल करून देणें; प्राप्त करविणें.

ओदडु (ओदडु [ओदडु]) (क) ना. - ओठ; ओष्ठ; लब.

ओदर (ओदर [ओदर]) (क) धा. - हळी मारणें; मोठ्यानें बोलावणें; हाक मारणें; थरकापणें; थरथरणें; कंप भरणें.

ओदवु (ओदवु [ओदवु]) (क) धा. - 'ओदगु' पहा.

(क) ना. - अनुकूलता; सिद्धता; मदत; पुष्टि.

ओदविद (ओदविद [ओदविद]) (क) वि. - उत्पन्न झालेलें; प्राप्त; मिळालेलें; मिळविलेलें.

ओदविसु (ओदविसु [ओदविसु]) (क) धा. - 'ओदगिसु' पहा.

ओदे (ओदे [ओदे]) (क) धा. - लाथ मारणें; पाय झाडणें.

(क) ना. - मागचे पाय बांधणें, लाथ.

ओदेव (ओदेव [ओदेव]) (क) ना. - गाईचे मागचे पाय बांधण्याची दोरी.

ओदे (ओदे [ओदे]) (क) वि. - आर्द्र; ओले; भिजलेलें; कच्चे.

(क) ना. - ओल; दमटपणा; ओलेपणा; पाऊस; आर्द्रता.

ओन (नि) के (ओन [नि] के) (क) ना. - सुसळ; लाट.

ओनकेवा (पा) डु (ओनकेवा [पा] डु) (क) ना. - घाणा

ओनकेवाडु (ओनकेवाडु [ओनकेवाडु]) (क) ना. - घाणा

घालतांना म्हणावयाचे गाणें; कांडतांना म्हणावयाचे गाणें;

कुटतां वेळचें गाणें. ओन (ने) पु (ओन [ने] पु) (क) ना. - मोह पाडणारे हावभाव;

नाट्य; अभिनय.

ओनपुगार (ओनपुगार [ओनपुगार]) (क) ना. - नट; अभिनय करणारा.

ओनपुगाति (ओनपुगाति [ओनपुगाति]) (क) ना. - नटी; अभिनय करणारी.

ओनल (ओनल [ओनल]) (क) धा. - अनिवार रागावणें;

क्रोधानें भडकावणें; डोळे फिरविणें; डोळे लाल करणें.

(क) ना. - अतिक्रोध; तीव्र संताप; अनिवार राग.

ओनलि (ओनलि [ओनलि]) (क) ना. - चाळण; गाळणी.

ओने (ओने [ओने]) (क) धा. - चाळण घालणें; निवडणें; पाखडणें;

लॉन्ग ठेवणें; टांगणें.

ओंदरि (ओंदरि [ओंदरि]) (क) ना. - 'ओनलि' पहा.

ओंदु (ओंदु [ओंदु]) (क) वि. - प्रथम संख्या; एक;

(क) धा. - जुळणें; आवडणें; घालणें; मिसळणें.

—आगु (—अगु) (क) धा.—एकवटणें.

—गूडु (—गूडु) (क) धा.—सोबती बनणें; साथ देणें; एक होणें.

—तन (—डन) (क) ना.—ऐक्य; एकवटपणा; एकी.

ओदिग (ओदिग) (क) ना.—सोबती; आस; जमवून घेतलेला.

ओदिसु (ओदिसु) (क) धा.—घालणें; एकत्रित होणें; जमवून घेणें; एक होणें.

ओप्प (ओप्प) (क) ना.—लेपन; प्रकाश; तेज; चकाकी; सौंदर्य; चमक; छाप; कांती; अभिनय.

ओप्पकेडिसु (ओप्पकेडिसु) (क) धा.—कुरूप करणें; विद्रूप करणें; फूट पाडणें; दुही निर्माण करणें.

ओप्पचि (चि) (ओप्पचि [छि]) (क) वि.—अल्पस्वल्प; अतिथोडे.

ओप्पणि (ओप्पणि) (क) वि.—‘ओप्पचि’ पहा.

ओप्पंद (ओप्पंद) (क) ना.—तहनामा; संधि; एकमत; मान्यता; कबुली; वारसदार.

ओप्पंबडे (ओप्पंबडे) (क) धा.—मान्य करणें; सुंदर होणें; चकाकणें; जुळणें.

ओप्पयिसु (ओप्पयिसु) (क) धा.—मान्य होण्यासारखें करणें; उजाळा देणें; ओप देणें; विनवणें; कबूल करवणें.

ओप्पिके (ने) (ओप्पिके [ने]) (क) ना.—संमती; मान्यता; समेट; अनुमति.

ओप्पु (ओप्पु) (क) धा.—संमती देणें; होकार देणें; मान्य करणें; सुंदर दिसणें; जमवून घेणें; एकी करणें.

(क) ना.—चांगुलपणा; ओप; चकाकी; कांती.

ओप्पुगे (ओप्पुगे) (क) ना.—मान्यता; कबुली; संमती; उत्तमता.

ओप्पुबजर (ओप्पुबजर) (क) ना.—पाजळलेलें शस्त्र, धार लावलेलें वज्र.

ओव्व (ओव्व) (क) ना.—एकटा; एकाकी; एकांडा.

ओव्वट्ट (ओव्वट्ट) (क) ना.—पोळी; आंबोळी; गोडखाद्य.

ओव्वंदिग (ओव्वंदिग) (क) ना.—एकटा; एकाकी.

ओव्वुळि (ओव्वुळि) (क) ना.—रास; समूह; एकवटता; एकत्रीकरण.

ओव्वुळिगूडु (ओव्वुळिगूडु) (क) धा.—एकवटणें; एकत्र येणें.

ओव्वुळिसु (ओव्वुळिसु) (क) धा.—रास होणें; रास करणें; एक होणें; एकीकडे येणें.

ओव्वे (ओव्वे) (क) ना.—शिजवलेली वस्तु; वापरलेले जिनस; (छडप; दाट झाडी; माता; छप्पर; मोटली; भारा; मोळी; जुडी.)

ओव्ववर् (ओव्ववर्) (क) ना.—नऊ माणसें, ‘ओव्व’ ऐवजी ‘ओव्व’ आदेश होतो.

ओम्मत (ओम्मत) (क) ना.—एकमत; एक निर्णय; एक अल्प विचार.

ओम्मन (ओम्मन) (क) ना.—एकमत; एकमन.

ओम्सु (ओम्सु) (क) धा.—शिरणें; जुळणें; अनुमति देणें; कबूल करणें.

(क) ना.—मान्यता; कबुली; सहमत.

ओम्मे (ओम्मे) (क) अ.—एकदाच; एकावेळी; एकाकाळी.

ओम्मे (ओम्मे) (क) ना.—एकदेह; एकांडपणा; विश्रितपणा; धीटपणा; शौर्य.

ओम्मोग (ओम्मोग) (क) ना.—एक मुख; एक मत; एक वाज;

ओय् (य्यु) (ओय्यु [य्यु]) (क) धा.—निभावून नेणें; अपहार करणें; स्पर्श करणें; वाहून नेणें.

ओय्कने (ओय्कने) (क) अ.—सरळपणें; निश्चलत्वे; नीट.

ओय्यगे (ने) (ओय्यगे [ने]) (क) अ.—सावकाशीने; क्रमानें; स्पष्टपणें; विचारपूर्वक

ओय्याने (ओय्याने) (क) अ.—जपून; सावकाश; विचारपूर्वक

ओय्यनागु (ओय्यनागु) (क) धा.—निस्तेज होणें; कळा घालवणें; कोसेजणें

ओय्य (य्या) र (ओय्य [य्य] र) (क) ना.—‘ओनपु’ पहा. सौंदर्य; शोभा; सोंग; विलास.

ओय्यारगाति (ओय्यारगाति)

—गिति (—गिति)

ओय्यारि (ओय्यारि)

(क) ना.—सौंदर्याभिमानि

नटी; नट्टापट्टा करणारी; विलासिनी.

ओय्याळि (ओय्याळि) (क) ना.—घोडदौड; लाकडी घोड्यांची मिरवणूक; घोड्यांच्या सोंगाची मिरवणूक.

ओर (ओर) (क) वि.—एक या अर्थी ‘ओरु’चा ‘ओर’ आदेश.

ओर (रु) गु (ओर [रु] गु) (क) धा.—वाकणें; पडणें; निजणें; श्लोप घेणें; आडवें होणें; वामकुक्षी करणें; पेंगणें; विश्रांति घेणे.

ओरडु (डुतन) (ओरडु [डुतन]) (क) वि.—मजवूत, घट्ट, खडबडीत; ओबडधोबड.

(क) ना.—मजवूती; घट्टपणा; मस्ती; तडाखा; खडबडीतपणा.

ओरत (ओरत) (क) ना.—घासणी; चोळणें; मालिश; मसाज; मर्दन,

ओरते (ओरते) (क) ना.—गुडगुडी; झरा; पाझर; खाव.

ओरल् (लु) (ओरल् [लु]) (क) धा.—हाक मारणें; बोंबलणें; कण्हणें; प्रेम करणें; लागू असणें; किंचाळणें.

(क) ना.—मैत्री; आसपणा; हाक; कुणत्राजगीत.

ओरखु (ओरखु) (क) धा.—किंचालल्यासारखें ओरडणें; दुखविणें; रडविणें.

ओरवु (७०८३) (क) ना. — 'ओरते' पहा. पाण्याचा पाझर;
निचरा; निर्झर.
ओखासि (७०८३) (क) ना. — एक प्रकारची कुदळ; खोरे.
ओरसु (७०८३) (क) धा. — घासणें; स्पर्शणें; भरडणें; पुसणें;
धान्यावरील फोल काढणें; टरफल काढणें; सोलणें.
ओरळ (ळ) (७०८३ [७०]) (क) ना. — 'ओरल्' पहा.
ओरे (७०८) (क) धा. — सांगणें; घासणें; ताडून पाहणें; स्पर्शणें;
जमणें; ओतणें; प्रवेशणें.
(क) ना. — म्यान; भाता; साम्य; सारखेपणा.
— इडु (— ७०८३) (क) धा. — गुणपरीक्षा करणें; पारखणें;
ताडून पहाणें.
— कट्टु (— ७०८३) (क) धा. — विरोधणें; वजन करणें; गुण
ओळखणें; किंमत करणें; रंग ओळखणें; आजमावणें.
— गार (— ७०८३) (क) ना. — रंगपारखी; जाणकार.
— गिडु (— ७०८३) (क) ना. — समस्थान; समतोल; हीनता,
पराजय, जातीसाम्य.
ओरेत (७०८३) (क) ना. — 'ओरत' पहा; निरोप; म्हणणें.
ओरेदोरे (७०८३०८) (क) ना. — साम्य; समानता; जुळणी.
ओरियागु (७०८३०८३) (क) धा. — विसरणें; प्रवेश करणें,
आडवें होणें; आटोक्यांत राहाणें.
ओकाळ (७०८३०८) (क) ना. — एक वेळ; एक काळ,
ओकुडिते (७०८३०८३) (क) ना. — एक घोट; एक ओंजळ;
एक पसा.
ओकेसु (७०८३०८३) (क) धा. — आलिंगणें; धरणें; वाहणें; घट्ट
पकडणें; मिठी मारणें.
ओरु (गु) (७०८३ [७०८३]) (क) धा. — सरळ होणें; कबूल
होणें; जमवून घेणें; हात मिळविणें.
(क) ना. अतिपरिचय; समूह; गट; ओळ; रास.
ओरुडिसु (७०८३०८३०८३) (क) धा. — एका ठिकाणी रास करणें.
कलणें; झोले जाणें; 'ओरियागु' पहा.
ओरुडिसु (७०८३०८३०८३) (क) धा. — संधान बांधणें; एकत्रित
करणें; कबूल करविणें.
ओरुगेडे (७०८३०८३) (क) धा. — संधांतून फुटणें; दूर सरणें;
बाजूला होणें.
(क) ना. — एक छत्र.
ओरुचर (७०८३०८३) (क) ना. — एकावळी; एकदाणी; एकसर;
एकसर.
ओरुचरे (७०८३०८३) } (क) ना. — एक ओंजळ; पसा; अंजलि.
ओरुचरे (७०८३०८३) }
ओरुत्त (७०८३०८३) (क) धा. — बोकणा; कवळ; एक तोंडभर
घास.

ओरुपिंडि (७०८३०८३) (क) ना. — हातभर; ओंजळभरती; एकमूठ.
ओरुपिंडिगोळ (७०८३०८३०८३) (क) ना. — पिंड; आहार; घासभर
अन्न.
ओरु (७०८३) (क) धा. — कबूल करणें; संमती देणें; ठिकणें.
(क) ना. — शक्ति; दृढालिंगन; ठिकाण; जाडेभरडेपणा; स्थैर्य.
ओरु (वै) (७०८३ [७०८३]) (क) ना. — एकटा; एक मनुष्य;
एकजण.
ओरुळि (७०८३०८३) (क) ना. — एकटी; रास; एकवटपणा.
'ओरुळि' पहा.
ओरु (७०८३) (क) अ. — एकदा; एका वेळीं.
ओरु (७०८३०८३) (क) ना. — एकटाच; एकदेह; एकांगवीर;
असहाय्य; शूर; बलशाली; पुरुषार्थ गाजविणारा.
ओरु (ले) (७०८३०८३ [७०८३]) (क) अ. — सर्वांआधी;
पहाटे; प्रथमार्ध; मूळारंभी.
ओरु (७०८३०८३) (क) ना. — एकभाग; एकबाजू; अर्धा-
सापिका; दुगाणी (दोन पै किंमतीचें नाणें)
ओरु (७०८३) (क) धा. — संतोषणें; इच्छणें; प्रेम करणें; नकोसा
होणें; तिरस्कारणें.
(क) अ. — सारखें; जणुं; म्हणून; एतावता.
ओरु (लवु) (७०८३ [७०८३]) (क) ना. — प्रीति; नम्रता; दया;
ओढा; उपरणें; कापडाचा तुकडा.
ओरुके (७०८३) (क) ना. — 'ओनके' पहा.
ओरुगार (७०८३०८३) (क) ना. — प्रियकर; सज्जन.
ओरुगाति (७०८३०८३) (क) ना. — प्रिया; प्रेयसी.
ओरुगट्टु (७०८३०८३) (क) धा. — सामोरे जाणें; स्वागत करणें.
ओरुगिने (७०८३०८३) (क) ना. — घाणा; चरक; पिळण्याचें साधन.
ओरु (ले) त (७०८३ [७०८३]) (क) ना. — प्रेम; प्रीति; नम्रता; विनय.
ओरुपु (७०८३) (क) ना. — 'ओरु' पहा.
ओरुपुगार (७०८३०८३) (क) ना. — छानछोक करणारा;
ऐटबाज; विलासी; खुशाल चेंडू.
ओरुपुगाति (७०८३०८३) (क) ना. — नटपट्टा करणारी;
शृंगारसाज करणारी; विलासिनी.
ओरुवट्टु (७०८३०८३) (क) अ. — संतोषकरून; आनंदपावून.
ओरुवट्टु (रु) (७०८३ [७०८३]) (क) धा. — संतोषणें; आनंदणें.
ओरुवर (७०८३) (क) ना. — आनंद; संतोष; पक्षपात.
ओरुहु (७०८३) (क) धा. — झुलणें; मार्गपुढें झुकणें; झोकाळणें.
(क) ना. — संतोष; आनंद.
ओरु (७०८३) (क) धा. — प्रसन्न होणें; दया दाखवणें; आनंदणें;
कलणें; योग्य असणें.
ओरुसु (७०८३०८३) (क) धा. — वाकविणें; पसंत करणें; प्रेम करणें;
पसंत पडणें.

ओलिपु (ओलिपु) (क) ना. - पसंती; प्रीति; आनंद.

ओलिमे (ओलिमे) (क) ना. - प्रीति; 'ओलिपु' पहा.

ओलु (ओलु) (क) धा. - 'ओल्' पहा.

ओले (ओले) (क) ना. - विस्तव; चूल; रोगडी; नम्रता; शब्द;

पेटदारगति; पाहणी; निरीक्षण; अस्थिस्थान.

ओलेत (ओलेत) (क) ना. - 'ओलत' पहा.

ओलेदाट (ओलेदाट) (क) ना. - परस्पर प्रेम; स्नेहभाव.

ओल्लणिगे (ओल्लणिगे) (क) ना. - 'ओलणिगे' पहा.

ओल्लमे (ओल्लमे) (क) ना. - 'ओलिमे' पहा.

ओल्लदे (ओल्लदे) (क) अ. - नकोसें होऊन; तिरस्कारून; अमान्य करून.

ओल्लने (ओल्लने) (क) अ. - धीरेधीरे; सावकाश; 'नको ? कवूल नाही ?' या अर्थी प्रश्नार्थक अव्यय.

ओवज (ओवज) (क) ना. - ओज; गुरु; हुरूप.

ओसगु (ओसगु) (क) धा. - प्रयत्न करणे; चोळणे; घासणे;

उगाळणे; अडचण उत्पन्न करणे.

ओसगे (ओसगे) (क) ना. - संतोष; आनंदी प्रसंग, शुभवार्ता;

समाराधना; बातमी; भाषण.

ओसगेव (प) रे (ओसगेव [ळ] ठी) (क) ना. - मंगलवाद्य (परे-वाद्य) परवानगी; समाचार; बातमी.

ओसडि (डु) (ओसडि [ळ]) (क) ना. - दांताची हिरडी.

ओसर् (रु) (ओसर् [रु]) (क) धा. - पाझरणे; खवणे;

थेंबाथेंबानें ओतणे; ठिक्कणे.

(क) ना. - पाणी जिरपण्याचें ठिकाण; ओतण्याची क्रिया; ओतणें.

ओसर्गळ (ओसर्गळ) (सं) ना. - चंद्रकांत मणी; स्फटिक.

ओसे (ओसे) (क) धा. - प्रसन्न होणे; आनंदणे; संतोषणे; प्रेम

करणे; संमती घेणे; कवूल करणे; मंगल करणे.

ओसेगे (ओसेगे) (क) ना. - पारितोषिक; वर; देणगी.

ओळ (ओळ) (क) अ. - आंत; तेथें; ठीक; म्हणजे; उत्तम; छान.

(क) धा. - राहणे; असणे.

(क) वि. - उत्तम; ठीक; चांगले.

ओळक (के) य् (ओळक [के] य्) (क) धा. - आधीन करून घेणे; समाविष्ट करणे; आत घेणे.

(क) ना. - तळहात.

ओळकट्यु } (ओळकट्यु) (क) अ. - स्वीकारून; वश करून

ओळकट्यु } (ओळकट्यु) घेऊन.

ओळकुरुव (ओळकुरुव) (क) ना. - वेट; द्वीप; द्वीपकल्प.

ओळक्यु (ओळक्यु) (क) धा. - अंतर्भूत होणे; 'ओळक्यु' पहा.

ओळकै (ओळकै) (क) ना. - गुप्त मार्ग; चोरवाट.

ओळकोळु (ओळकोळु) (क) धा. - आंत घेणे; समाविष्ट करणे;

मावणे; समरस करून घेणे; गृहीत घरणे.

ओळकोटे (ओळकोटे) (क) ना. - किल्ल्याच्या अंतर्भाग.

ओळगागु (ओळगागु) (क) धा. - आधीन होणे; ऋणांत

सापडणे; आटोक्यांत येणे; पकडीत येणे.

ओळगु (ओळगु) (क) ना. - अंतर्भाग; रहस्य; मर्म; मध्य;

गर्भागार.

ओळगुडि (ओळगुडि) (क) ना. - मंदिराचें गर्भागार; माजघर;

झोपडीचा आंतील भाग.

ओळगुदोरु (ओळगुदोरु) (क) धा. - अंतरंग प्रगट करणे;

रहस्य-स्फोट करणे.

ओळगुमाडु (ओळगुमाडु) (क) धा. - आपल्या बाजूला

वळवून घेणे; आपलेसे करणे; वश करून घेणे.

ओळगे (ओळगे) (क) ना. - 'ओळगु' पहा.

ओळगै (ओळगै) (क) धा. - 'ओळगुमाडु' पहा; प्रेम करणे;

वाहवा करणे.

(क) ना. - हेर; गुप्तचार; दुसऱ्याचें इंगित

जाणणारा.

ओळगोळु (ओळगोळु) (क) धा. - 'ओळकोळु' पहा.

ओळतु (ओळतु) (क) अ. - होय; ठीक; बरे.

ओळतोटे (ओळतोटे) (क) ना. - अंतःकलह; भाऊबंदकी;

दायादी; घरगुती भांडण.

ओळहु (ओळहु) (क) ना. - 'ओळगु' पहा.

ओळदेगे (ओळदेगे) (क) धा. - मागे; सरणे; हटणे; पाय मागे

घेणे; कच खाणे; उलट फिरणे.

ओळपडु (ओळपडु) (क) धा. - आधीन होणे; अधिकारावर

येणे.

ओळपुगु (ओळपुगु) (क) धा. - आंत शिरणे; आंत जाणे.

ओळमातु (ओळमातु) (क) ना. - गुजगोष्ट; कानगोष्ट;

रहस्य; मर्म; गुप्तगोष्ट.

ओळमुख (ओळमुख) (क) ना. - अंतर्मुखता; आत्मनिरीक्षण;

अंतर्ज्ञान.

ओळमुचक (ओळमुचक) } (क) न.. - लाजाळूचें झाड.

ओळमुचग (ओळमुचग) } (क) न.. - लाजाळूचें झाड.

ओळर (रु) (ओळर [रु]) (क) धा. - ओरडणे; किंचाळणे;

हाक मारणे; 'ओरळ' पहा.

(क) अ. - आहेत; असतील.

ओळले (ओळले) (क) ना. - शंख; शिंप; बोंडले.

ओळवणगे (ओळवणगे) (क) ना. - अंतःशत्रु; गृहशत्रु; अस्तनींतील

निखारा; षड्रिपु.

ओळवरटे (७५०००) (क) ना. — खलबत; गुप्त विचार;
कारस्थान; कट; कपट.

ओळवु (७५००) (क) अ. — आहेत; असतील.

(क) ना. — आधीनता; अंतर्भाग; गुप्त रहस्य; मर्म.

ओळसरि (७५००) (क) धा. — मागे हटणे; पराजय होणे;

ओळसार (७५०००) (क) निष्फळ होणे.

ओळसंचु (७५०००) (क) ना. — खलबत; गुप्तविचार;
कारस्थान; कपट; कट.

ओळसोरु (७५००००) (क) धा. — धीर धरणे; हिऱ्या करणे.

ओळहु (७५००) (क) ना. — अर्क; डबोलें; मिळकत; वश करून
घेणे; छाप पाडणे; सत्य; चांगुलपणा; श्रेष्ठता; शोभा.

ओळहोगु (७५००००) (क) धा. आंत शिरणे; प्रवेशणे; घुसणे.

ओळहोरगु (७५००००) (क) धा. — अंतर्बाह्यता; खुलंखुला;
उघडाउघडी; उघडे गुपित.

ओळगर (७५०००) (क) ना. — आंतील भाग; बाग; मळा.

ओळाय (७५०००) (क) ना. — माजघर; मध्यस्थल.

ओळि (ळि) तु (७५ [५] ००) (क) ना. — कल्याण; मंगल.

— केडकृ (— ००००) (क) ना. — बरेवाईट.

ओळहु (७५००) (क) ना. — ‘ओळहु’ पहा.

ओळकु (७५००) (क) धा. — सरणे; वाहविणे.

(क) ना. — प्रवाह; लोंढा; पूर.

ओळगन्नड (७५००००) (क) ना. — मधुर कन्नड; कन्नड
बालभाषा,

ओळगन्न (७५०००) (क) ना. — शुभकार्य; अंतःपूर.

ओळगु (७५००) (क) धा. — ‘ओगु’ पहा.

ओळगोने (७५०००) (क) ना. — गोड शेवट; सुखपर्यवसान.

ओळजस (७५०००) (क) ना. — सत्कीर्ति; सुयश.

ओळतन (७५०००) (क) ना. — चांगुलपणा; संभावितपणा.

ओळदळे (७५०००) (क) ना. — सुधारणे; सुंदर होणे.

ओळदुडिगे (७५००००) (क) ना. — चांगला पोषाख; शुभालंकार.

ओळदोडे (७५००००) (क) ना. — मांडी; मांडीचा भाग; रंभोर;

केळीच्या सोटासारखी मांडी.

ओळदोरे (७५००००) (क) ना. — मोठा प्रवाह; लोंढा.

ओळनाडु (७५००००) (क) ना. — चांगला देश; सुसंस्कृत देश.

ओळनुडि (७५०००) (क) ना. — सुभाषित; सत्य; विवेकवाणी;
अमृतवाणी.

— कार (— ०००) (क) ना. — सुभाषितकार; श्रेष्ठ कवि;
साहित्यिक.

ओळनुडिदोर (रु) (७५०००००० [००]) (क) धा. — चांगली
भाषा वापरणे; उत्तम साहित्य निर्माणे.

ओळनेरु (७५००००) (क) ना. — उत्तम साहित्य; सहानुभूति.

ओळपु (७५०००) (क) ना. — चांगुलपणा; शोभा; शैली; अभिवृद्धि.

ओळपुदि (७५०००) (क) धा. — व्यापणे; पसरविणे; वाढविणे.

ओळमातु (७५००००) (क) ना. — ‘ओळनुडी’ पहा.

ओळवरलु (७५००००) (क) ना. — अनर्घ्यरत्न; अमूल्य माणिक.

ओळवेळगु (७५००००) (क) ना. — उत्तम प्रकाश; सुकीर्ति; नांव.

ओळवेट (७५००००) (क) ना. — शृंगारसमय; मीलनवेळा.

ओळळरु (ळु) (७५०००० [००]) (क) ना. — सुपुष्प; सुगंधी
फूल.

ओळळाल [ळु] (७५००० [००]) (क) ना. — चांगला नोकर, नम्र
सेवक; शूर सुंदर पुरुष; शक्तिमान मनुष्य.

ओळळितु (७५०००) [००] (क) वि. — उत्तम; चक्राक-
णारे; दिपवणारे.

ओळळिद (७५०००) (क) ना. — सभ्य; सहृदय.

ओळळिह (७५०००) (क) ना. — श्रेष्ठ; संभावित.

ओळळिसु (७५०००००) (क) ना. — रुचकर आहार; पक्वान्न;
गोडधोड; पूर्णान्न; सारणयुक्त पक्वान्न.

ओळळु (७५००) (क) ना. — भ्वातारा कोव्हा.

ओळळे (७५००) (क) ना. — चांगुलपणा; पाणसाप; वेरुळा.

ओळळेतन (७५००००) (क) ना. — सभ्यता; चांगुलपणा; नीति;
विनय.

ओळळेदे (७५००००) (क) ना. — सहृदयता; औदार्य; सहानुभूति.

ओळळेदेय (७५०००००) (क) वि. — सद्य; उदार; सहृदय.

ओळळोसगे (७५०००००) (क) ना. — संतोष; समाचार; सत्कार्य;
शुभवार्ता; शुभाशीर्वाद.

ओळळोज (७५००००) (क) ना. — सद्गुरु; गुरुजी; शिक्षक.

ओळळोप (७५००००) (क) ना. — प्रिया सती; दयिता.

ओ

ओ (६) (क) ना. — कन्नड वर्णमालेतील १२ वें अक्षर; संबोधन; संबोधन; प्रत्युत्तर ध्वनि.

(क) अ. — प्रश्नसूचक अव्यय; विकल्पदर्शक अव्यय.

(क) धा. प्रेम करणें; आशा करणें; संतोषणें; जमवून घेणें; मैत्री करणें; स्मरण देणें.

ओक (कस्) (६० [००]) (स) ना. — घर; आश्रय; वास; आनंद; पक्षी; शूद्र; 'ओक' वृक्ष.

ओकरि (के) (६०० [००]) (क) ना. — वांती; उलटी; ओकारी.

ओकरु (६०००) (क) धा. — ओकणें; ओकारी काढणें; उलटी होणें;

ओकसौकस (६०००००) (सं) ना. — अंतर्गृह; चिमणी.

ओक (कु) लि (६० [००]) (क) ना. — मंगलकार्यातील रंगखेल; सणांत उडवलेला रंग; रंगशिपड; गुलालक्रीडा.

ओग (६०) (अ. दे) ना. — ओघ; प्रवाह; भर; वेग; समूह; रास.

ओगटे (६००) (क) ना. — 'ओगटु' पहा.

ओगडिसु (६००००) (क) धा. — वर उचलणें; ओकारी देणें;

ओकारी येणें; ओकारी काढणें

ओगत्य (६००००) (क) ना. — अपशब्द; अशुभवचन; संकट;

लोम; कृपणता; कंजवृषणा; कासावीस; सुव्यवस्था.

ओगर (६००) (क) ना. — अन्न; आहार; खाणेंपिणें; खाद्य.

ओव (६००) (सं) ना. — 'ओग' पहा; प्रवाह; वेग; समूह.

ओकार (६००००) (सं) ना. — प्रणवाक्षर; बीजाक्षर; बीजमंत्र.

ओज (६०) (क) ना. — गुरु; आचार्य; कार्यकर्ता; आकाश; कलावंत; सुतार; कौशल्य; कुंभार; सोनार; तेज; कळा; काठी.

ओजवाडु (६०००००) (क) ना. ग्रामदेवतेला वळी समर्पण करतांना म्हणावयाचें गाणें; डफावरील गाणें.

ओजस् (६००००) (सं) ना. — बल; पौरुष; हिंमत; प्रकाश;

सौंदर्य; कांती; स्वार्थ; आधार; प्रगटपणा.

ओजायिल (६००००००) (क) ना. — अधिकारी; वडिलधारा;

औचित्य; अधिकृत पुरुष.

ओजिसु (६००००) (क) धा. व्यवस्था लावणें; जोपासणें.

ओजविणें; ओप चढविणें.

ओजे (६०) (क) ना. — ओळ; पंक्ति; क्रम; रास; संस्था;

नियमितपणा; औचित्य; योग्यता; सद्भिप्राय.

—क्रेड (गेडु) (—०० [००]) (क) धा. अस्ताव्यस्त होणें; रीत सोडणें; मर्यादा उल्लंघणें.

—कोळ (—०००) (क) धा. — नम्र होणें; कमीपणा स्वीकारणें.

—तप्पु (—०००) (क) धा. — आडमार्गाला जाणें; रीत सोडणें.

—पिडी (विडी) (—०० [००]) (क) धा. — नियमानें चालणें; सन्मार्ग धरणें.

—पेरु (वेरु) (—००० [०००]) (क) धा. नियमाला अनुसरणें; औचित्य साधणें; स्थानमान पाहून चालणें.

ओट (६०) (क) ना. दौड; धावस्पर्धा; शर्यत; वेग; प्रवाह; स्पर्धा; ओट धान्य.

ओटि (६०) (क) ना. फट, भोक; फुंकणी; बांबूची नळी; ओटंबा; कोय; बी.

ओड (६०) (क) ना. डोण; होडके, होडगे.

ओडु (६००) (क) धा. — पळणें; वेगानें जाणें; पाय मागें घेणें; हुंगणाला पाय लावणें.

(क) ना. — गंगाल; फळाची साल; टरफल; पलायन; कवटी; डोक्याची कवची; ढाल; साल.

ओडाट (६०००) (क) ना. — पळापळी; येरझारा; यडताकपट्टी; यातायात.

ओडुकुलि (६०००००) (क) ना. — पळणारा; यशस्वी स्पर्धक; हेजीव; गांवोगांवी टपाल पोचविणारा; रनर.

ओडे (६०) (क) ना. — डेरा; कणगी; धान्य साठवण्याचें मातीचें भांडें.

ओणि (६०) (क) ना. — गल्ली; ओळ; पंक्ति; बोळ; लागूनच्या घरांची ओळ; शरणागति.

ओत (६०) (क) वि. — विणलेलें; शिवलेलें.

(क) ना. — वीण; धागा; ताणा.

ओतप्रोत (६०००००) (सं) वि. — आडवा उभा; पुष्कळ; भरपूर.

ओति (६०) (क) ना. — सरडा; पाल.

ओतिकाट (६००००) (क) ना. — 'ओति' पहा.

ओतु (६००) (क) अ. — प्रीति करून; पाठिवा देऊन.

(क) ना. — वाचन; अभ्यास; वेदपठण; संपादित वस्तु; रानमांजर; मार्जार.

ओदन (६००) (सं) ना. — अन्न; ब्रह्म; अशन; 'ओगर' पहा.

ओदाळि (६०००) (क) ना. — वाचनप्रेमी; पुस्तकांतला किडा; पाठक; पंडित.

ओदु (६००) (क) धा. — शिकणें; अभ्यासणें; सांगणें; वाचून दाखविणें; वाचणें; ऐकविणें.

(क) ना. — विद्या; अभ्यास; वाचन; पठन.

—इसु (—७६०) (क) धा. — शिकविणें; अभ्यास करणें; भक्तीनें अर्पणें.

—गार (—१०७) (क) ना. — पंडित; विद्वान; ज्ञानी; अभ्यासक; वाचक; वाचून दाखविणारा; ऐकविणारा.

ओप (६०६) (क) ना. — रक्षणकर्ता; पालक; संरक्षक; प्रेमी; प्रियकर; पति; स्वामी.

ओपळ (६०७) (क) ना. — नातलग; प्रेमी; दयिता; प्रियतमा; प्रेमपात्र; 'ओ' चे वर्तमानकालवाचक साधित.

ओपादि (६०८) (क) अ. — असें; म्हणून; सारलें; त्याप्रमाणें.

ओबिराय (काल) (६०९) [७०७] (क) ना. — अति प्राचीन राजाचा काल; अतिप्राचीन कालवाचक पर्याय शब्द.

ओम (६१०) (सं) ना. — दया; कृपा; साह्य; उपकार; एक सुगंधी द्रव्य; यज्ञीय आहुति देणारा; होता; अवकाश; आकाश.

ओर (६११) (क) वि. — समासामध्ये 'ओदु' शब्दाऐवजी होणारा आदेश.

ओरगित्ति (६१२) (क) ना. — जाऊ; भावजय.

ओरमे (६१३) (क) ना. — समवयस्कता; समानता; सादृश्य; जोड; वारगी; एक वयाचा.

ओरडि (६१४) (क) ना. — उतार; कमीअधिक; तराजू; ताजवा; तागडीचे पारडें; 'पासंग' पहा.

ओरण (६१५) (क) ना. — ओळ; पंक्ति; शिस्त; व्यवस्था; मंगी.

ओरणिसु (६१६) (क) धा. — व्यवस्थित ठेवणें; ओळीनें लावणें; रचणें; अनुक्रमानें लावणें.

ओरंद (६१७) (क) ना. — एक रीत; सादृश्य; सौंदर्य; समानता.

ओरिगे (६१८) (क) ना. — 'ओरगे' पहा.

ओरु (६१९) (क) धा. — आलोचणें; विचार करणें; समजून घेणें; लढणें; चौकशी करणें; ('होर' पासून साधित); अंदांजणें.

ओरे (६२०) (क) ना. — उतार; वाक; दुष्टपणा; प्रमाद; जमिनी-पासून वर मिंतील लावलेला तांबडा रंगपट्टा.

—आगु (—७१०) (क) धा. वाममार्गानें जाणें; दुष्ट होणें. आडमार्ग धरणें.

ओरेगणु (६२१) (क) ना. — वक्रदृष्टि; प्रेमाद्र दृष्टि; दुष्ट दृष्टि; काणदृष्टीनें पाहणें.

ओरेगार (६२२) (क) ना. — रंगारी; चित्तारी; रंगकाम करणारा.

ओरेगोरे (६२३) (क) वि. — वाकडातिकडा; आडवातिडवा.

ओरेचप्पर (६२४) (क) ना. — छपराचें पाखें

ओरियागु (६२५) (क) धा. — 'ओरे आगु' पहा

ओरोमें (६२६) (क) अ. — एखादे वेळीं; एकेकदां; केव्हां केव्हां.

ओरोत्रे (६२७) (क) वि. — एकेकदां; एकदाच; कोणीएक.

ओरुंगिसु (६२८) (क) धा. — एका बाजूला गोळा करणें; रास करणें; ढीग करणें.

ओल् (६२९) [७३] (क) अ. — म्हणे; असें; मित्रत्वानें. (क) ना. — जलक्रीडा; प्रेम; मैत्री; स्नान; राजस्वागत.

ओलगु (६३०) (क) ना. — सेवा 'ऊळिग' पहा. राजसभा; दरबार; वाद्यवादन.

—आर्त (—७३१) (क) ना. — स्वामिनिष्ठा दर्शविण्याची इच्छा; श्रद्धापूर्वक अभिवादन.

ओलगंगोड (६३२) (क) ना. — राजसभाधिवेशन; दरबार भरविणें; स्वागतवाद्य.

ओलगाले (६३३) (क) ना. — राजसभागृह; दरबारगृह.

ओलगिकार (६३४) (क) ना. — सेवक; अनुयायी; अनुचर; साह्य.

ओलगिसु (६३५) } सेवा करणें; अनुकरण
ओलवि [इ] सु (६३६) [७३] } करणें; राजनिष्ठा व्यक्त करणें; बोलल्याप्रमाणें वागणें; अनुसरणें; मिळणें; समाविष्ट होणें; मन जिंकणें.

ओलाट (६३७) (क) ना. — मैत्री; स्नेह; प्रेमलीला; चित्त-चांचल्य, नम्रता.

ओलाडु (६३८) (क) धा. — प्रेम करणें; वाकणें; पाण्यांत पोहून स्नान करणे; संतोषणें; उतूं जाणें; पुशारकी मारणें; गर्व करणे; आनंदानें फुगणें.

ओलिडु (६३९) (क) धा. — आतिथ्य करणें; स्वागत करणे; सामोरे जाणें.

ओलु (६४०) (क) ना. — वाकविणें; ताडणें; ओलखणें; अंदाजणें. (क) ना. — जबाबदारी; प्रतिज्ञा; आतिथ्य;

भद्रता; क्षेम; 'अडबु' पहा

ओलगार (६४१) (क) ना. — जबाबदार; जमीनदार; जोखमदार; उत्तरदायी; उत्तरवादी.

ओले (६४२) (क) ना. — पत्र; ताडपत्रावरील लेख; सवाष्णीच्या म्हणजे सुवासिनीच्या कानांतील आभरणें; ताडाचें साल; बैलगाडीवरील सवारी; गाडीचा टप; छत.

ओलेगा(का)र (६४३) [७३] (क) ना. — टपाल पोहचविणारा वाताहर; हिशेबनीस; ग्रामसेवक; रत्न.

ओलेदाट (६४४) (क) ना. — 'ओलाट' पहा.

ओलेभाग्य (६४५) (क) ना. — सौभाग्य; मांगल्य; अहोभाग्य; सौभाग्यालंकार; मंगलाभरणें; मंगलसूत्र.

ओलेसर (६४६) (क) ना. — तालवृक्ष; ताडवृक्ष.

ओव (६४७) (क) ना. — 'ओम' पहा; 'ओप' पहा; एकदा; परमात्मा; रक्षक.

ओवदे (६४८) (क) अ. — प्रेम न करतां; रागानें; रक्षण न करतां.

ओवरि (ॐव०) (क) ना. - देववर; पडवी; माजवर; सोपा.
 ओवु (ॐवु) (क) धा. - रक्षण करणें; उपचार करणें; प्रेम करणें;
 लक्ष देणें; गौरवणें; मान्यता देणें; माया करणें; कुरवाळणें.
 ओवधि (धी) (ॐवधि [०१]) (सं) ना. - एकदाच फल देणारी
 वनस्पति; मोहाचें झाड; बांडगूळ; भांडुगी; ऋण.
 ओवधीश (ॐवधि०) (सं) ना. - वनस्पतींचा स्वामी; चंद्र.
 ओवधिप्रस्थ (ॐवधि०, ००) (सं) ना. - हिमालयाजवळील प्रसिद्ध
 शहर.
 ओष्ठ (ॐष्ठ) (सं) ना. - ओठ; लब.
 —पल्लव (—पल्लव) (सं) ना. - लाल ओठ; ओठाची पाकळी.
 —पान (—पान) (सं) ना. - चुंबन; पापा; सुका.
 ओष्ठपुट (ॐष्ठपुट) (सं) ना. - ओठाची पावळी; पाकळी.
 ओष्ठपुष्प (ॐष्ठपुष्प) (सं) ना. - ओठाप्रमाणें लाल फूल;
 बंधुक; जास्वंद; दासळी.
 ओष्ठय (ॐष्ठय) (सं) वि. - ओठासंबंधी; ओठापासून निघणारे.

‘उ ऊ पवर्ग’ आदि अक्षरें.

ओसर (ॐसर) (क) ना. - नम्रता; उतार; ओझ्यानें वांकणें.
 ओसरिके (ॐसरिके) (क) ना. - कळ; झुकाव; वळण; रोख; ओढा.
 ओसरिसु (ॐसरिसु) (क) धा. - एका बाजूस जाणें; विसरणें;
 हवाली करणें; सोडणें; निसरविणें; वजन करविणें; हटणें;
 अपमान करणें; कांकू करणें.
 ओसु (ॐसु) (क) वि. - सर्व; सगळें संबंध; पूर्ण.
 ओसुग (गर) (ॐसुग [००]) (क) अ. - साठी; कारणें;
 ओस्कर (ॐस्कर) करितां; उद्देशानें
 ओहिल (ळ) (ॐहिल [००]) (क) वि. - मानवी; पार्थिव; ऐहिक
 ओहो (ॐहो) (क) अ. - ओ हो! आश्चर्य; आनंद; गौरव
 इत्यादि व्यक्त करणारा उद्गार.
 ओळ (ॐळ) (क) ना. - निधोन; संमोग; मैथुन; भाग; फोड;
 अंश; चूर; तुकडा; फट; भेग; रतिसुख; वापर; भोगवटा.
 ओळि (ॐळि) (क) ना. - ‘ओणि’ पहा.

आ

औ (ॐ) (क) ना. - कन्नड वर्णमालेतील १३ वें अक्षर.
 औकु (औकु) (ॐकु [००]) (क) धा. - दावणें; पिळणें;
 मर्दन करणें; ‘अदुसु’ पहा.
 औक्ष (क्षक) (ॐक्ष [००]) (सं) ना. - बैरांची झुंड; बैलांची
 जांगल.
 औघ (ॐघ) (सं) ना. - ओघ; रास; पूर; लोंढा; समूह.
 औचिति (त्य) (ॐचिति [००]) (सं) ना. - योग्यता;
 संतोष; आनंददायक वस्तु; उचिता.
 औचु (ॐचु) (क) धा. - ‘अवचु’ पहा.
 औजस (ॐजस) (सं) ना. - चकाकी; तेज; कांती; सुवर्ण;
 उत्साह; शौर्य.
 औडल (ॐडल) (सं) ना. - एरंड; एरंडाचें झाड
 औडु (औडु) (ॐडु [००]) (क) ना. - ओठ; घुटका.
 —कच्चु (—कच्चु) (क) धा. - ओठ चावणें; क्रोधाविष्कार
 करणें; रागानें दातओठ खाणें.
 औडुंबर (ॐडुंबर) (सं) ना. - ‘उदुंबर’ पहा.
 औतप (ॐतप) (सं) ना. - जैनांचें मौनव्रत; मौनव्रताचें तप.
 औत्कंठ्य (ॐत्कंठ्य) (सं) ना. - उत्कंठा; उत्साह; आतुरता;
 व्यसन.
 औत्तरेय (ॐत्तरेय) (सं) वि. - उत्तरापुत्र परीक्षिती; उत्तर
 दिशेचा; मागूनचा.
 औत्तानपादि (ॐत्तानपादि) (सं) ना. - उत्तानपादपुत्र; ध्रुव;

ध्रुवतारा.

औत्संगिक (ॐत्संगिक) (सं) वि. - मांडीपासून जन्मलेला;
 वैश्य; मांडीवर खेळणारे बालक.
 औत्सर्गिक (ॐत्सर्गिक) (सं) वि. - उत्सर्गयोग्य; त्याज्य;
 स्वामाविक; सामान्य.
 औत्सुक्य (ॐत्सुक्य) (सं) ना. - उत्सुकता; संभ्रम; आसक्ति;
 प्रेम; चिंता; कळकळ; आकांक्षा; हाव; भीति.
 औदानिक (ॐदानिक) (सं) ना. - आचारी; बल्लव; बघर्जी;
 आहार पदार्थ करणारा मनुष्य; स्वयंपाकी; महाराज.
 औदर्य (ॐदर्य) (सं) वि. - उदरांतील; पोटाचें; पोटासंबंधी.
 औदार्य (ॐदार्य) (सं) ना. - उदारपणा; दातृत्व; थोरमन;
 महती.
 औदासीन्य (ॐदासीन्य) (सं) ना. - उदासीनता; मंदपणा;
 ढिलाई; दुर्लक्ष; बेफिकिरी; वेपरवाही.
 औदास्य (ॐदास्य) (सं) ना. - उदासता; वैराग्य; अनासक्ति;
 अप्रीति; बेफिकिरी; वेपरवाही.
 औदुंबर (ॐदुंबर) (सं) ना. - ‘उदुंबर’ पहा.
 औद्धत्य (ॐद्धत्य) (सं) ना. - उद्धटपणा; मस्ती; अविनय;
 बेछूट वृत्ति; अविवेकता; अविधेयता.
 औद्वाहिक (ॐद्वाहिक) (सं) वि. - लग्नांतील आहेर; लग्नखर्च.
 औन्नत्य (ॐन्नत्य) (सं) ना. - उन्नति; मोठेपणा; हट्ट; उंची;
 आडमुठेपणा.

औपकार्य (औपकार्य) (सं) ना. — पालपट; गुडार; विडार.
 औपचारिक (औपचारिक) (सं) वि. — उपचारासंबंधी; वरपांगी;
 सामान्य; गोप्य.
 औपचर्य (औपचर्य) (सं) ना. — खोटा उपदेश; अर्धसत्य.
 औपचरि (औपचरि) (सं) वि. — कपटी; भानगडीचे; ढोंगी.
 औपचर्य (औपचर्य) (सं) ना. — रथचक्र; रथांग.
 औपपत्तिक (औपपत्तिक) (सं) वि. — सिद्ध; हस्तगत; योग्य;
 सुलभसाध्य; तात्त्विक; उचित.
 औपग्य (औपग्य) (सं) ना. — सोम्य; सारखेपणा; उपमात्त्व;
 जोड; तुलना; तुल्यता.
 औपयिक (औपयिक) (सं) वि. — योग्य उपचार करण्यासारखे;
 उपायक्षम.
 औपरोधिक (औपरोधिक) (सं) वि. — संबंधी; निष्पन्न.
 (सं) ना. — दया; करुणा; विरोध.
 औपल (औपल) (सं) ना. — दगाडी; दगाडविषयक.
 औपवस्त (औपवस्त) (सं) ना. — उपवास; निराहार; लंघन;
 उपोषण.

औपवाह्य (औपवाह्य) (सं) ना. — मेणा; राजरथ; ऐरावत;
 राजहत्ती; श्रेष्ठ वाहन.
 औपसंख्यानिक (औपसंख्यानिक) (सं) वि. — परिशिष्ट; पुरवणी.
 औपासन (ने) (औपासन [नै]) (सं) ना. — अग्निपूजा;
 गृहस्थाचें नित्यकर्म.
 औरस (औरस) (सं) ना. — वडील; शासनसंमत पुत्र; धर्मपती-
 पासूनची संतती; वडील पत्नीचे संतान; शासनसंमत वंश.
 और्वदैहिक (और्वदैहिक) (सं) ना. — उत्तरक्रिया; शवसंस्कार.
 और्व (और्व) (सं) ना. — वैश्य; भृगुवंशातील एक ऋषि.
 और्वअग्नि (और्वअग्नि) (सं) ना. — वडवानल.
 और्वानिल (और्वानिल) (सं) ना. — झंझावात; वावटळ.
 औलूक्य (औलूक्य) (सं) वि. — बुबडाच्या थव्यासंबंधी.
 और्शस् (और्शस्) (सं) राजनीति; शुक्रनीति.
 औषध (औषध) (सं) ना. — दारू; मादक द्रव्य; चिकित्सा;
 वनस्पती; चंद्र; वैद्य; मुळी.
 औडूक (औडूक) (सं) ना. — उंटाचा तांडा; उंटासंबंधी.
 औष्ट्य (औष्ट्य) (सं) वि. — ओटासंबंधी; 'ओष्ट्य' पहा.

क

क (क) (क) ना. — कवड व्यंजन मालेतील प्रथमाक्षर.
 कं (कं) (क) ना. — ब्रह्मदेव; सूर्य; जीव; डोकें; पाणी; संतोष;
 आत्मा; यम; अग्नि; विष्णु; मोर; दक्षप्रजापति; काल; धन;
 शब्द; आजार; कामदेव; राजा; पति; डबोलें; ऐवज; गरुड;
 मन; देह; दग; खील; प्रकार.
 कंस (कंस) (सं) ना. — पितळ; कंठ-चिन्ह; कांसे; तांबड;
 पानदान; कंस राक्षस.
 — अरि, अनाति (—कं, कंठ) (सं) ना. — कृष्ण.
 — ताल (कं) (—कं [कं]) (सं) ना. — झांज; घाट.
 कंसाळ (कंसाळ) (सं) ना. — झांज; घंटा; घांट.
 कंसाळक (कंसाळक) (सं) ना. — सोनार; सुवर्णकार.
 ककुंजल (ककुंजल) (सं) ना. — चातक पक्षी.
 ककुत् (ककुत्) (सं) ना. — वशिष्ठ.
 ककुस्थ (ककुस्थ) (सं) ना. — ककुदंशातील राजा
 शशादाचा इंद्रस्वरूपी. बैलावरील स्वार.
 ककुस्थज (ककुस्थज) (सं) ना. — ककुदंशातील राजा;
 राम; ककुद घराण्याचा वंशज.
 ककुद् (ककुद्) (ककुद् [ककुद्]) (सं) ना. — वशिष्ठ; प्रधान;
 खड्ग; आकाश; शिंग; पोळ; पालापाचोळा; छत्रचामरादि
 राजचिन्हे.

ककुत्त (ककुत्त) (सं) ना. — बैल; वृषभ.
 ककुम् (ककुम्) (ककुम् [ककुम्]) (सं) ना. — दिशा; प्रदेश; श्रेष्ठ
 तरवार; आकाश; तंबोऱ्याच्या भोपल्याचें कातडें; अर्जुन वृक्ष;
 तंबोऱ्याचा भोपळा; चतुर्थीस वर्तुळ; सौंदर्य; चंपकमाला;
 कुड्याचें फूल; कातळ; पर्वत शिखराचा दगाड; चांगुलपणा.
 ककु (ककु) लते (ककु [ककु] लते (क) ना. — काकळत; काकुळत;
 व्याकुलता; प्रीति; दया; चिंता; संकट; आशा; चापल्य; संदेश;
 अपेक्षा.
 ककूट (ककूट) (सं) ना. — ककूट पक्षी.
 ककें (ककें) (अ. दे) ना. — कोकोचें झाड.
 कक (कक) (क) ना. — काका, चुलता.
 ककड (ककड) (क) ना. — काकडा; हिलाल; दिवटी.
 ककडे (ककडे) (क) ना. — बरची; खड्ग; भोसकण्याचे शस्त्र.
 ककंबु (ककंबु) (क) ना. — बाण; शर.
 ककर (ककर) (क) ना. — ककर पक्षी; एकबाण; पायांतील
 घागरी; नुपूर.
 ककरि (ककरि) (क) ना. — वाकडेपणा; वक्रता; दुष्टपणा;
 दुर्बुद्धि.
 ककस (ककस) (क) ना. — आयास; वीट; कठीणपणा; टणका;
 क्रौर्य.

—गार (—गार) (क) ना.—कूर मनुष्य; कसाई; हिंसक;

खाटीक; कटक,

ककसु (ककसु) (क) ना.—पायखाना; शेतखाना; संडास,

ककिसु (ककसु) (क) धा.—ओकारी करवणें; बाहेर पाडणें;

वांती करविणें; बाहेर हाकलणें; उलटी करविणें; वमन करविणें.

कक्कु (ककसु) (क) धा.—वांती करणें; ओकणें;

(क) ना.—शस्त्राचें टोक; करवताचा दाता;

असभ्यता; राकटपणा; हुंबपणा; बोलण्यातील कठोरपणा.

कक्कुदरि (ककसुदरि) (क) ना.—दतुरायुध; दाते असलेले शस्त्र;

करवती तरवार.

कक्कुल (ककसुल) (सं) ना.—बकुल वृक्ष.

कक्कुला (लि) ते (ककसुल [७]डी) (क) ना.—‘कक्कुलते’

पहा.

कक्कुलतेगार (ककसुलतेगार) (क) वि.—प्रेमळ; दयाळु; काक-
ळूत करणारा.

कक्कुलि (क) (ककसुलि [७]डी) (सं) ना.—सुवासिक द्रव्य;

कंकोळ; कापूरचिनी.

कक्ष (कक्ष) (सं) ना.—कंकोळ; छातीवरील पदर; कोना; खोली;

दार; दलदल; विरोध; मनगट; नक्षत्र; राणीचें अंतःपूर; हत्तीला

बांधण्याची चामड्याची दोरी; मिणी; पाप; जंगल; पक्ष;

एक रोग; लपण्याची जागा; गुप्तस्थान; वेल; गवत.

कक्षप (कक्षप) (सं) ना.—कासव.

कक्षपट (कक्षपट) (सं) ना.—काचा; कासोटा; लंगोट.

कक्षपाल (लिके) (कक्षपाल [७]डी) (सं) ना.—बगलथैली;

शोळी; हातथैली.

कक्षशाय (यु) (कक्षशाय [७]डी) (सं) ना.—कुत्रा; श्वान;

शूनक.

कक्षांतर (कक्षंतर) (सं) ना.—मंत्रागार; खलबतखाना.

कक्षा, कक्षपट (कक्ष, कक्षपट) (सं) ना.—चड्डी; लंगोटा;

कासोट्याचें कापड.

कक्षावैश्वक (कक्षवैश्वक) (सं) ना.—राणीवशावरील

अधिकारी; कंचुकी; अंतःपुराचा कारभारी; राजोद्यानपालक;

जार; खाजगी कारभारी; द्वारपाल; राजकवि; नट; खेळिया;

नर्तक; रंगारी; भावना.

कक्षि (कक्षि) (सं) ना.—भांडण; तंटा; वाद; पक्ष; तट.

—गार (—गार) (सं) ना.—तंटेखोर; वादीप्रतिवादी.

कक्षे (कक्षे) (सं) ना.—‘कक्ष’ पहा.

कक्षेसु (कक्षेसु) (सं) ना.—बाणविशेष; कवडीक नांवाचा

बाण.

कक्ष्ये (क्ष्ये) (कक्ष्ये [७]डी) (सं) ना.—खोली; अंतःपूर;

विभाग; उन्नति; प्रगति; जलाशय; हौद.

कग्ग (कग्ग) (क) ना.—नापीक जमीन; नीरस भाषण;

गुळमुळित बोलणें; पीळ नसलेलें भाषण.

कग्गटु (कग्गटु) (क) ना.—सोडतां न येणारी गांठ; निर्गांठ;

ब्रह्मगांठ; बैलगांठ; अनिवार्य बंधन.

कग्गत्तले (कग्गत्तले) (क) ना.—किर काळोख; घनदाट अंधार.

कग्गने (कग्गने) (क) अ.—विशेषकरून; बहुतेकरून;

अधिकरवें.

(क) ना.—काळोखी; काळेपणा.

कग्गल्लु (कग्गल्लु) (क) ना.—काळा पत्थर; कठीण दगड.

कग्गवि (कग्गवि) (क) ना.—काळोखी गुहा.

कग्गाडु (कग्गाडु) (क) ना.—दाट जंगल; घोर वन; निबिड अरण्य.

कग्गायि (कग्गायि) (क) ना.—कच्चे फळ; अपक्व फळ.

कग्गारु (कग्गारु) (क) ना.—अतिवृष्टि; नको होण्याइतका

पाऊस; अमर्याद पर्जन्य.

कग्गाल (कग्गाल) (क) ना.—दुष्काल; अनावृष्टि; दुर्दिन;

अवकाल.

कग्गु (कग्गु) (क) ना.—प्रमाद; रसहीनता; असंस्कृता;

निसत्त्व; कच्चे; बरड.

कग्गोले (कग्गोले) (क) ना.—कूर हत्या; जाळें; फास; यमपाश;

मृत्युपाश.

कंक (कंक) (सं) ना.—धार; नारायण पक्षी; गिधाड; ब्राह्मण.

वेपधारी युधिष्ठिर; कंकभट; यम; आम्रविशेष.

कंकशाय (कंकशाय) (सं) ना.—कुत्रा; शुनि; शूनक.

कंकट (टक) (कंकट [७]डी) (सं) ना.—कवच; चर्म;

पांघरुण; अंकुश.

कंकण (कंकण) (सं) ना.—बांगडी; कडे; काकण; अश्रुबिंदु.

—ग्रहण(—ग्रहण) (सं) ना.—कंकणाकार ग्रहण.

कंकणतोडु (कंकणतोडु) (क) धा.—कंकण बांधणें; विडा

उचलणें; प्रतिज्ञा करणें; शपथ घेणें.

कंकणबद्ध (कंकणबद्ध) (सं) वि.—वचनबद्ध; प्रतिज्ञाबद्ध;

कार्यप्रमुख.

कंकत (तिके) (कंकत [७]डी) (सं) ना.—कंगवा; फणी; कंगई.

कंकनरि (कंकनरि) (क) ना.—लांडग्याप्रमाणें दिसणारा

कंकजातीचा कोल्हा.

कंकपत्र (कंकपत्र) (सं) ना.—एक प्रकारचा बाण.

कंकमाले (कंकमाले) (सं) ना.—वाद्यविशेष.

कंकर (कंकरी) (क) ना.—‘कग्गल्लु’ पहा. वाळू; पातळ ताक.

कंकरि (कंकरि) (क) ना.—चावूक; चबाटा; खडी.

कंकरिके (कंकरिके) (क) ना.—मनगटी; किंकिणी;

कंकणिका (कंकणिका) (क) ना.—मनगटी; किंकिणी;

मनगटावरील अलंकार; घागरपट्टा.

कंकरिगोल (कं०क०ग०ल) (क) ना. — मोटा चिमटा; साणस;

तासणी; मोटा चावूक.

कंकशाय (कं०क०श०य) (सं) ना. — कुत्रा; श्वान; घुनि.

कंकळ (कं०क०) (क) ना. — 'कंकण' पहा. बांगडी; काकण;

सलकडी; गोड; कडें.

कंकाल (क) (कं०क०ल [४]) (सं) ना. — अस्थिपंजर.

— धर (—४०) (सं) ना. — अस्थि वाहणारा शिव.

कंकालिय (कं०क०ल०य) (सं) वि. — देह.

कंकालमालि (कं०क०ल०म०ल) (सं) ना. — शिव; कंकाली.

कंकि (कं०क) (क) ना. — बुरखुंड; धान्य काढून घेतल्यानंतरचें

कणीस; धाट; रोड स्त्री.

कंकुल (कं०क०ल) (क) ना. — कावळा; काक; काख; बगल.

कंकल (लि) (कं०क०ल [४]) (सं) ना. — अशोकवृक्ष.

कंगने (कं०ग०ने) (क) अ. — 'कंगने' पहा. अतिशयोक्तीने.

कंगडे (कं०ग०डे) (क) ना. — काणा डोळा; तिरवा डोळा; अपांग.

कंगळ (गाल) (कं०ग०ळ [१०४]) (क) वि. — अंध; दृष्टिहीन.

कंगारु (कं०ग०रु) (क) ना. — कुरुपता; असंतुष्टता; कांगारू.

कंगाल (कं०ग०ल) (अ. दे.) वि. — दरिद्री; गरीब; परदेशी;

अनाथ; धनहीन.

कंगालु (कं०ग०लु) (अ. दे.) ना. — दारिद्र्य; गरिबी; भिक्षुकी.

कंगु (कं०ग०) (क) ना. — आश्चर्य; ढोंग; कोप; राग; सुपारी;

सुवास; राळें; पोफळें; नाराजी; अतृप्ति.

— आगु (—७१०) (क) धा. — नाराज होणें; रागावणें; त्रासणें;

कोपणें.

कंगेडु (कं०ग०डे) (क) धा. — अंध होणें; डोळे दिपणें;

दिशाभूल होणें; धावरणें; भेदणें.

कंगोलिसु (कं०ग०ल०सु) (क) धा. — शोभिवंत होणें; प्रकाशणें;

चांगलें दिसणें; चकाकणें; काजळ घालणें; मनोहर होणें.

कच (कं०क) (सं) ना. — केस; केशभार; बृहस्पतिपुत्र; शुक्राचार्य

शिष्य; दग; बांधणी; अलंकाराची विरडी; फासा; फोडणीचा

आवाज; हाक.

कचप (कं०क०प) (सं) ना. — दात; पान.

कचपक्ष (कं०क०प०क्ष) (सं) ना. — शोभिवंत केलेले केस; सावरलेले

केस; दाट केस.

कचपु (कं०क०पु) (सं) ना. — पानावर वाढलेलें अन्न; सार;

सांवार; शेवटचा भात.

कचबंध (कं०क०ब०ध) (सं) ना. — वेणी; चुचडा; खोपा.

कचभर (कं०क०भ०र) (सं) ना. — 'कचपक्ष' पहा.

कचमाल (कं०क०म०ल) (सं) ना. — धुराचीं वलयें; गोल होत

जाणारा धूर.

कचूर (कं०क०र) (क) ना. — खजूर; खजूरा.

कचैरी (कं०क०र) (अ. दे.) ना. — चावडी; कार्यालय; सार्वजनिक

कार्याचें घर; ऑफिस.

कच (कं०क) (सं) ना. — 'कक्ष' पहा, लंगोट; कासोटा. काचा.

कचट (कं०क०ट) (अ. दे.) ना. — 'कक्षापट' पहा. कौपीन;

लंगोटा; लंगोटी; काष्टा.

कचड (कं०क०ड) (अ. दे.) ना. — कचरा; घाण.

कचडि (कं०क०डि) (क) ना. — चटणी; कटण; ठेचा.

कचने (कं०क०ने) (क) अ. — कचकन; एकदम; झटकन.

कचर (कं०क०र) (सं) वि. — घाण; वाईट; दुष्ट; अविवेकी; कचरा;

नाटाळ.

कचरि (कं०क०रि) (क) ना. — भजी; ठेचा; पाकविशेष.

कचलि (कं०क०लि) (क) ना. — पवित्रक; सरी; वाकी.

कचा (कं०क०) (अ. दे.) ना. — अर्धाकचा; हिरवा; प्रमादी.

कचाट (कं०क०ट) (क) ना. — भांडण; कलह; चावाचावी; झगडा.

कचिरि (कं०क०रि) (क) धा. — जोडणें; मांडी घालणें; वाळवणें;

उन्हें देणें.

कचु (कं०क०) (क) धा. — दातीं धरणें; धुवून स्वच्छ करणें;

चावणें; जोडणें; निर्देशणें.

(क) ना. — चावा; दंतव्रण; चावल्याची खूण;

कचच; धुवणाचें पाणी.

कचुगालि (कं०क०ग०ल) (क) ना. — दंतुर चाक.

कचचे (कं०क०) (क) ना. — 'कचच' पहा; दुटांगी नेसण; गाई-

म्हशींचें जननेत्रिय; निरण.

कच्छप (कं०क०ष) (सं) ना. — कासव; कुवेराच्या नवसिद्धीपैकीं

एक; मल्लविद्या.

कज (कं०क) (क) ना. — कार्य; काम; काज; कजा; उद्योग.

कजल (क) (कं०क०ल [४]) (सं) ना. — काजळ; अंजन; शाई.

कजाय (कं०क०ज०य) (क) ना. — भाकरी; रोटी; गोड खाद्य.

कजि (कं०क०) (क) ना. — खरुज; खाज; चर्मरोग.

कंचडि (कं०क०डि) (क) ना. — 'कासि' पहा. कुस्तीची चड्डी.

कंचरे (कं०क०र) (क) ना. — 'कासि' पहा.

कंचि (कं०क०) (क) ना. — एक प्रकारच्या आंबट लिंबाचें झाड;

कांची क्षेत्र.

कंचिग (कं०क०ग) (क) ना. — दैत्य; राक्षस; दानव,

कंचिनि (कं०क०नि) (क) ना. — नर्तकी; वेद्या.

कंचु (कं०क०) (क) ना. — कांसें; मिश्रधातु.

— गार (—१००) (क) ना. — कासार.

कंचुक (कं०क०क) (सं) ना. — चोळी; कवच; बंडी; कात;

नागफणी.

कंचुकि (कं०क०कि) (सं) ना. — अंतःपुर सेवक; कवचधारी;

नागसाप.

कंज (कंज) (सं) ना. - कमल.

कंजगर्भ (कंजगर्भ) (सं) ना. - पद्मनाभ; विष्णु; ब्रह्मदेव;

कमलनाभी; कमलजन्म.

कंजगुण (कंजगुण) (सं) ना. - कमलनाळ; कमळाचें देठ.

कंजन (कंज) (सं) ना. - कामदेव; कांदा; कंदर्प; पक्षी.

कंजनाभ (कंजनाभ) (सं) ना. - 'कंजगर्भ' पहा.

कंजबाण (कंजबाण) (सं) ना. - मदन; मन्मथ.

कंजर (कंजर) (सं) ना. - पोत; ब्रह्म; सूर्य; हत्ती; कंजार नामक भटकी जात.

कंजलोचन (कंजलोचन) (सं) ना. - कमलनेत्र; विष्णु.

कंजवैरी (कंजवैरी) (सं) ना. - चंद्र; कमलशत्रु.

कंजसख (कंजसख) (सं) ना. - कमलमित्र; सूर्य.

कंजसदने (सदने) (कंजसद [सदने]) (सं) ना. - कमलालया; लक्ष्मी; कमलांत घर करणारी लक्ष्मी.

कंजात (कंजात) (सं) ना. - नीरज; पाण्यांत जन्मलेले कमल; चंद्र; तारकासुर.

कंजास (कंजास) (सं) ना. - सूर्य; भास्कर; रवि.

कंजारि (कंजारि) (सं) ना. चंद्र.

कंजासन (कंजासन) (सं) ना. - कमलासन; ब्रह्मदेव.

कंजोदर (कंजोदर) (सं) ना. - विष्णु.

कट् (कट्) (क) ना. - एक प्रकारचा आवाज; 'कापणें' या अर्थी 'कट्' असा देणारा आदेश.

कट (कट) (सं) ना. - चौकट; कड; बाजू; कोपरा; चढई; दोरी; गाल; गंडस्थळ; प्रेत; बाण; पद्धति; कर; फाळा; सारा; स्मशान; अति.

कटक (कटक) (सं) ना. - सैन्य; समुद्र; राजधानी; अतिशयता; समूह; दात; दाढ; मीठ; क्षार; बाणाचें टोक; उष्णता; वेड; नितंब; हुंराण; अभिनय प्रकार; कंकण.

कटकटे (कटकटी) (क) ना. - कटांजन; कठडा; कटकट; त्रास. पीडा.

कटकरिसु (कटकरिसु) (क) धा. - मोडणें; फोडणें; कटकरणें.

कटकरोहिणि (कटकरोहिणि) (सं) ना. - तापावरील वनस्पति;

कटाकि (कटाकि) (सं) वेड; पर्वत.

(क) ना. - निंदा; स्तुति; व्याजस्तुति; व्यंग भाषण; रागाचें बोलणें; टोमणा; कानपिचक्या.

कटकु (कटकु) (क) ना. - 'कटक' पहा; रत्नकुंडल; वाळवणी.

कटकोलु (कटकोलु) (अ. दे) ना. - पिकदाणी; थुंकण्याचें भांडें.

कटंकट (कटंकट) (सं) ना. - अभि; सुवर्ण; विनायक; गणपति.

कटवायि (कटवायि) (क) ना. - जिवणीचा कोपरा.

कटाक्ष (कटाक्ष) (सं) ना. - काणा डोळा; दृश्य; डोळा; दया; ध्येय; उद्देश; दृष्टिक्षेप; आदर; श्रृंगारदृष्टि; सहानुभूति.

कटाक्षिसु (कटाक्षिसु) (क) धा. - दृष्टिक्षेप करणें; आदरणें; सहानुभूति दाखविणें.

कटाक्षि (कटाक्षि) (सं) ना. - गवत; करड; अग्नि.

कटांजन (कटांजन) (सं) ना. लोखंडी अगर लाकडी कठडा; 'कटकटे' पहा.

कटार (कटार) (क) ना. - कढई; काहील; कटाह.

कटारि (कटारि) (क) ना. - कटयार.

कटांबु (कटांबु) (अ. दे) ना. - कातरण; कातरणी.

कटाह (कटाह) (कटाह) (सं) ना. - 'कटार' पहा. चपटे पात्र; वाडगा; अर्धगोल विहीर; वेड; टेकडी; फुटके कौल.

कटि (कटि) (सं) ना. - कमर; कंवर; नितंब.

—प्रमाण (—सुल्ला) (सं) अ. - कमरेपर्यंत.

कटिवंध (कटिवंध) (सं) ना. - कडदोरा; कमरपट्टा; उडयाण; भूप्रदेश; मेखला; कांची; उष्णशीत हे कटिवंध.

कटिलक (कटिलक) (सं) ना. - कारले.

कटिसूत्र (कटिसूत्र) (सं) ना. - 'कटिवंध' पहा.

कटीर (कटीर) (सं) ना. - 'कटि' पहा.

कटु (कटु) (सं) ना. - कडु; तिखट; अयोग्याकृति; निंदा; चांफा.

—वर (—वर) (सं) वि. - तीक्ष्ण; विषयी; तुरट; दुर्वासनी; जळजळीत; वेदक; मांडक.

कटुक (कटुक) (क) वि. - दुष्ट; पाषाणहृदयी; खुनी; हत्यारि. (सं) वि. - तिखट; तीक्ष्ण; असह्य; असंतुष्ट; कडु.

कटुकटे (कटुकटी) (क) ना. - कठोरपणा; ओवडधोवडपणा; हुंवपणा; दुष्टपणा; कटुता.

कटुकु (कटुकु) (क) वि. - थोडें; लव; स्वल्प; पातळ; शेवटचें.

कटुर (कटुर) (सं) ना. - कठोर; क्रूर; तीक्ष्ण.

कटूक्ति (कटूक्ति) (सं) ना. - कठोर भाषण; टोचून बोलणें; लागट बोलणें.

कटे (कटे) (क) धा. - घुसळणें; मंथन करणें.

कटोर (कटोर) (सं) ना. - मातीचें भांडें; ततराणी; तत्राणी; रांजण; डेरा; हरवी.

कट कटकडे (कट, कटकु, कटु) (क) अ. - अंती; शेवटी.

कटगे (कटगे) (क) अ. - बुकणा होऊन; जहालपणें;

जळजळीत रीतीन.

कटचरि (कटचरि) (क) ना. - महदाश्चर्य; अपूर्वता; चमत्कार.

कटड (कटड) (क) ना. - इमारत; बांधलेला इमला.

कटडवि (कटडवि) (क) ना. - घोर अरण्य; निबिड वन;

दाट जंगल.

कट्टण (कट्टण) (क) ना. - इमारत.

कट्टणक (कट्टणक) (क) ना. — अतिहास्य; सौंदर्य; प्राक्व्य.
 कट्टणि (कट्टणि) (क) ना. — चिलीम; सुंदरी.
 कट्टप्पणे (कट्टप्पणे) (क) ना. — कडक हुक्म; सुग्रीवाज्ञा;
 अटल हुक्म; अभिवचन.
 कट्टसु (कट्टसु) (क) धा. — आलिंगणें; मिठी मारणें;
 गळासिठी घालणें.
 कट्टरण्य (कट्टरण्य) (क) ना. — 'कट्टडवि' पहा.
 कट्टरिके (कट्टरिके) (क) ना. — कीर्ति; प्रसिद्धि; प्रख्याति;
 नांवलौकिक.
 कट्टल (लु) (कट्टल) [लु] (क) ना. — बद्धस्थिति; वेढा; वेरा.
 कट्टवालि (कट्टवालि) (क) ना. — दुष्ट स्त्री; मारकी गाय.
 कट्टववि (कट्टववि) (क) ना. — प्रबल शक्ति; तुसुल युद्ध.
 कट्टले (ले) (कट्टले) [ले] (क) ना. — मोठी लाट; सोनेचांदी
 तोलण्याचें वजन; दगड; नियम; क्रम; पद्धति; मट्टा; लस्ती;
 गोड ताक; अटल हुक्म.
 कट्टासे (कट्टासे) (क) ना. — 'कट्टप्पणे' पहा.
 कट्टाडिसु (कट्टाडिसु) (क) धा. — खांद्यावर घेऊन खेळवणें;
 गोंजारुण खेळवणें.
 कट्टाणि (कट्टाणि) (क) ना. — अमूल्य वस्तु; रत्नहार; मोतीपेंडा.
 कट्टाणे (कट्टाणे) (क) ना. — 'कट्टप्पणे' पहा. अभिवचन.
 कट्टाय (कट्टाय) (क) ना. — दृढ सामर्थ्य; कठिण नियम.
 महाप्रतिज्ञा; स्वैर्य; निष्कर्ष; निर्णय; मार्मिक साहस.
 कट्टासरु (कट्टासरु) (क) ना. — दमळाट; अत्यायास; शीण;
 थकवा; तहान; पवित्र आश्रय.
 कट्टासुर (कट्टासुर) (क) ना. — अतिकौर्य; अमर्याद क्रोध.
 कट्टाल (लु) (कट्टाल) [लु] (क) ना. वि. — धैर्यशाली; बलिष्ठ;
 शूर; समर्थ सैन्य; सैनिक.
 — तन (— तन) (क) ना. — अतिबल; सामर्थ्य; प्राक्व्य; प्रस्थ.
 कट्टिदिर् (रु) (कट्टिदिर्) [रु] (क) अ. — अगदीं तोंडासमोर.
 कट्टिरुवे (कट्टिरुवे) (क) ना. — काडसुंगी; सुंगळा; चावणारी
 सुंगी; काळी मोठी सुंगी.
 कट्टु (कट्टु) (क) धा. — बांधणें; आवळून गुंडाळणें; उत्पन्न
 करणें; रचणें; जुगणें; शपथ घेणें; न येईलसें करणें.
 (क) ना. — नियम; विलंब; किनारा; शेवट; बांध;
 रूप; रीति; आकार; बंधन; पेज; कट; पेंडी; भारा.
 कट्टुक (कट्टुक) (क) ना. — बंधारा; बांधणारा; खोटेपणा;
 लबाडी; असत्य.
 कट्टुकडि (कट्टुकडि) (क) धा. — नियम मोडणें; उल्लंघणें;
 व्याकुलणें; प्रतिज्ञा भंगणें; व्रत मोडणें.
 कट्टुकते (कट्टुकते) (क) ना. — कल्पित कथा; भाकडकथा;
 दंतकथा; आख्यायिका; किंवदंती.

कट्टुकोडुगे (कट्टुकोडुगे) (क) ना. — इनाम जमीन; जुडी
 जमीन.
 कट्टुग (कट्टुग) (क) वि. — अतिभयंकर; वज्रकठिण;
 अतिटणक.
 कट्टुजुरिगे (कट्टुजुरिगे) (क) ना. — कमरेला बांधण्याची
 तरवार.
 कट्टुत्तर (कट्टुत्तर) (क) ना. — 'कट्टप्पणे' पहा.
 कट्टुद (कट्टुद) (क) वि. — अतिदीर्घ; फार लांब; सन्नत;
 लांबच लांब.
 कट्टुपट्टि (कट्टुपट्टि) (क) ना. — जखमेवरील पट्टी; मलमपट्टी;
 बंडेज; जखम बांधणें.
 कट्टुपाडु (कट्टुपाडु) [पाडु] (क) ना. — नेमनियम;
 व्रतवैकल्य; मर्यादा.
 कट्टुपास (कट्टुपास) (क) ना. — निर्जळ उपवास; निराहार;
 उपोषण; कडकडीत उपास.
 कट्टुवीळु (कट्टुवीळु) (क) धा. — आधीन होणें; बांधून घेणें;
 मान देणें; ऋणी राहणें; उपकारबद्ध होणें.
 कट्टुवस (कट्टुवस) (क) ना. — उर्ध्वश्वास; धाप; श्वासरोग;
 दमा; धूर.
 कट्टुववेग (कट्टुववेग) (क) ना. — अत्यातुरता; उत्कंठा; कट्टु
 उद्योग; अव्यापारेषु व्यापार.
 कट्टुलुहु (कट्टुलुहु) (क) ना. — ओरड; गोंगाट; गलबला;
 गोंधळ; कालवा; मोठा आवाज.
 कट्टुवडे (कट्टुवडे) (क) धा. — बंधनांत सांपडणें; इंद्रियनिग्रह
 करणें; मनोनिग्रह करणें.
 कट्टुवास (कट्टुवास) (क) ना. — वासन; पांघरुण; आवरण.
 कट्टुशब्द (कट्टुशब्द) (क) ना. — सांकेतिक भाषा; खुणेची
 बोली; गुप्तभाषा; परबल; परबलीची भाषा.
 कट्टुह (कट्टुह) (क) ना. — बंधन; बांधणूक; नियम.
 कट्टुळिग (कट्टुळिग) (क) ना. — कठीण सेवा; न सोडतां येणारें
 काम; टाळतां न येण्याजोगें काम.
 कट्टे (कट्टे) (क) ना. — कट्टा; सोपा; ओसरी; तलाव; गाढोडें;
 'अणेकट्टु' पहा.
 कट्टेसक (कट्टेसक) (क) ना. — महत्त्वाचें काम; कल्याण; सांग;
 विलास; डोल; चैन; आडंबर.
 कट्टेसुगे (कट्टेसुगे) (क) ना. — शरवृष्टि; वाणांचा पाऊस;
 वाणांचा प्रबल प्रयोग.
 कट्टेकांत (कट्टेकांत) (क) ना. — अतिरहास्य; मेतकूट;
 इंगित; गौप्य; नीरव एकांत.
 कट्टेळगे (कट्टेळगे) (क) ना. — अमर्याद प्रगती; पराकोटीची
 प्रगती.

कटोडे (कटोडे) (क) धा. - शब्दावाहेर जाणें; नियम उल्लेखणें;
सभा उधळणें; पक्ष तोडणें; फूटपाडणें; गट मोडणें.
कटोरलिके (कटोरलिके) (क) ना. - असह्य ठणका; अति
ओरडणें.
कटोरलेमे (कटोरलेमे) (क) ना. - अतिप्रेम; ममता; असीम
माया; अलोट प्रीति.
कटले (कटले) (क) ना. - 'कटले' पहा.
कठ (कठ) (सं) ना. - वैशांपयनशिष्य कठमुनि; कठोपनिषद्
यजुर्वेदशाखा.
कठारि (कठारि) (क) ना. - कठ्यार; तरवार; बरची.
कठिंजर (कठिंजर) (सं) ना. - 'काम कस्तुरि' पहा. परिमळ
द्रव्य; कचोरा.
कठिन (कठिन) (सं) वि. - घट्ट; अडचणीचा; न सुटणारा; घन.
--हृदय (हृदय) (सं) ना. - निर्दय.
कठिनि (कठिनि) (सं) ना. - करांगुलि; सीमाचिन्ह; खड्ड.
कठोर (कठोर) (सं) वि. - निष्ठुर; क्रूर; निर्दय; कठिण; पुरा;
भरपूर.
कड (कड) (सं) वि. - मूक; मूर्ख; अज्ञानी; असंस्कृत; वरट.
(क) ना. - ओळ; कर्तव्य; जाग्रति.
कडकळ (कडकळ) (क) ना. किल्ल्याची चोरवाट; दाणागोटा;
कडधान्य.
कडग (कडग) (क) ना. - 'कटक' पहा.
कडगार (कडगार) (क) ना. - ऋणकां; कर्जदार.
कड (ड) गु (कड [ड] गु) (क) धा. - उल्साहित होणें;
उमाळा येणें; भरून येणें; भावनावश होणें.
(क) ना. - लहान खड्डा; कालवा; पाट; इच्छा; आकांक्षा.
कड (डे) गोल (कड [डे] गोल) (क) ना. - रवी; मंथा;
घुसळकाठी; अरणि.
कडंगार (कडंगार) (कडंगार [कडंगार]) (क) ना. - डाळीचा साठा;
मुस्ता; होट्ट; वाळका चारा; चारा खाणारे जनावर.
कडंगारत (कडंगारत) (क) ना. - खास सेवक; खास
कामगार.
कडंगु (कडंगु) (क) धा. - 'कडंगु' पहा. त्वरा करणें;
आतुरता दाखवणें; कळकळ दाखवणें; प्रयत्न करणें.
कडज (कडज) (क) ना. - गांधीलमाशी; कणगी; धान्यसंग्रह;
गंधोली.
कडजीरिगे (कडजीरिगे) (क) ना. - 'कडज' पहा.
कडत (कडत) (क) ना. - धाव; चावा; तुकडेतोड; कपड्यावर
लिहिलेलें पुस्तक; पासोडी.
कडडु (कडडु) (क) ना. एकदम उतार; वरटपणा; कठोरपणा;
घट्टपणा.

कडदाळ (कडदाळ) (क) ना. - बलिष्ठ; दणकट; दांडगेश्वर;
पोलादी मनुष्य; दांडगोत्रा; दणकट नोकर.
कडदुगार (कडदुगार) (क) वि. - धैर्यशाली; छातीवान; बलिष्ठ.
कडदुक्ष (कडदुक्ष) (क) ना. - 'कडज' पहा.
कडंदुरु (रुते) (कडंदुरु [रुते]) (क) ना. - 'कडजीरिगे'
पहा.
कडव (कडव [कडव]) (क) ना. - एक जातीचा हरिण,
कालवीट,
कडवु (कडवु) (कडवु [कडवु]) (क) ना. - कडवू; कानोला;
पुराणाची करंजी.
कडमे (डिमे) (कडमे [डिमे]) (क) वि. - थोडें; अल्प;
एवढेसे; इतलें.
कडंपरीय (कडंपरीय) (क) ना. - धान्याहारी मृग.
कडंबळ (कडंबळ) (क) ना. - काकणासारखीं बल्यें असलेला
साप.
कडय (कडय) (क) ना. - कडें; बल्य; 'कटक' पहा.
कडळ (कडळ) (कडळ [कडळ]) (क) ना. - समुद्र; गाडीचा धक्का
टाळण्यासाठीं रोवलेला वळणावरील दगड; प्रवाहात वर
आलेला दगड; खडप; उघडा पडलेला खडक.
कडलणुग (कडलणुग) (क) ना. - सागरोद्भव चंद्र.
कडलणुगि (कडलणुगि) (क) ना. - सागरसंभवा; लक्ष्मी.
कडलाण्म (कडलाण्म) (क) ना. - समुद्रदेवता; वरुण.
कडलिडु (कडलिडु) (क) धा. - प्रयत्न करणे; दमछाट करणें;
श्रम करणें; प्रवाहाबरोबर जाणें.
कडलुरि (कडलुरि) (क) ना. - वडवांसि; औवांसि.
कडल्लिचु (कडल्लिचु) (क) ना. - 'कडलुरि' पहा.
कडव (कडव) (क) ना. - कडंब; ताल; कालवीट; हरीण; एक
वनस्पति; अड्डसा.
कडवर (कडवर) (क) ना. - वासना; निधि; सोने; आर्तध्वनि;
चिन्ह; द्रव्य; किंवाळी.
कडवस (कडवस) (क) ना. - त्वचा; चर्म; कृष्णाजिन;
मृगाजिन; व्याघ्रांबर.
कडवळ [कडवळ] (कडवळ [कडवळ]) (क) ना. - देव; देवता.
कडवाल (कडवाल) (क) ना. - 'कडव' पहा. कडंब; ताल.
कडवु (कडवु) (क) ना. - उतार; प्रवाहापलीकडे जाण्याचा मार्ग.
कडवे (कडवे) (क) ना. - 'कडव' पहा.
कडसिगे (कडसिगे) (क) ना. - वृक्षविशेष.
कडसु (कडसु) (क) ना. - पुढवेंत गाय, भैस; पहिल्या विताची
गाय, भैस.
कडह (कडह) (क) ना. - मंथन; घुसळण.
(सं) ना. - फुलझाड.

कडाणि (कडाण) (क) ना. - कुणी; गाडीचें चाक निसटूं नये म्हणून कण्यांत घातलेली खील.

कडाय (कडाया) (क) ना. - कडई; काहील. 'कटाह' पहा.

काडायिसु (कडायासु) (क) धा. - 'कट' असा आवाज करणें; चावकानें मारणें; मोठा आवाज करणें; वावटळीप्रमाणें वाहणें; तोंडीं येईल तशी शिवीगाळ करणें; घर बांधणें; खिळ्याप्रमाणें जाम ठोकणें.

कडार (कडाण) (सं) वि. - माजलेला; मस्त; अविवेकी.

(सं) ना. - अरुणवर्ण; तांबूस रंग; सेवक.

कडारि (कडाण) (क) ना. - यज्ञदीक्षित; होता; यज्ञ करणारा; मेंढा; एडका; टकरीचा मेंढा.

कडाविगे (वुगे) (कडाणि [वुग]) (क) ना. - पादुका; खडाव; लाकडी पादत्राण.

कडावु (कडावु) (क) ना. - खडाव; पादुका.

कडि (डिल्) (कडि [डिल्]) (क) धा. - दात खाणें; खड्डा काढणें; उपटणें; माखणें; गुळगुळीत करणें; अंगावरून हात फिरवणें; चावणें; कातरणें; तुकडा पाडणें; कुरतडणें.

(क) ना. - पाकी; तुकडा; लड; भाग.

कडिक (ग) (कडि [ग]) (क) वि. - चावरा; चावणारा; कुरतडणारा.

कडिकु (कडि [कडि]) (क) ना. - तुकडा; भाग; ओडका.

कडिकंड (कडि [कंड]) (क) वि. - कुटलेले; चुरचूर झालेले.

कडिके (कडि [के]) (क) ना. - धान्य; धान्यसंग्रह 'कडज' पहा.

कडिगे (कडि [गे]) (क) ना. - 'कुजे' पहा.

कडित (कडि [डित]) (क) ना. - टोसा; तडाखा; 'कडत' पहा.

—कार (—कार) (क) ना. - मारणारा; मारका.

कडितले (कडि [डितले]) (क) ना. - खड्डा; चावडी; ढाल; हलगी; डफ; साहस.

कडिटु (कडि [डिटु]) (क) वि. - एकदम उतार; कडा असलेले;

'कडटु' पहा. घट्ट; तीक्ष्ण; शक्तिमान; क्रूर; दाट; निबिड.

कडिपु (डुपु) (कडि [डिपु]) (क) ना. - वेग; गर्व; दर्प; बळ; सामर्थ्य; पराक्रम; साहस; आशा.

कडिमे (डुमे) (कडि [डिमे]) (क) ना. - 'कडमे' पहा.

कडिय (कडि [डिय]) (क) वि. - घट्ट; बलिष्ठ; न तुटण्यासारखे.

कडियण (याण) (कडि [डियण]) (क) ना. - लगाम.

कडियाल (डियाल) (क) ना. - शंखिणी; काटेरी लगाम;

चोरपुष्प; खोगीर; जीन; थडी.

कडिल् (कडि [डिल्]) (क) अ. - धसमुसलेपणानें; जोरावरानें; खटकन.

कडिवण (वाण) (कडि [डिवण]) (क) ना. - 'कडियण' पहा.

कडु (कडु) (क) वि. - कटु; पुष्कळ; अधिक; स्थिर; बलिष्ठ; दुष्ट; उंच; कडवट; कर्कश; कठिण; चपल; आवेशपूर्ण; उद्देश-पूर्वक; एकाच ठिकाणीं जाणारे मार्ग.

कडुकंगेडु (कडुकंगेडु) (क) धा. - दिशाभूल होणें; भ्रमणें; भिणें.

कडुकय (केय) (कडुकय [केय]) (क) धा. - गडबड करणें; वेग वाटविणें; शीघ्र करणें; समर्थ होणें.

कडुकरुणि (कडुकुण) (क) ना. - अतिदयाशीलत्व; कृपाळुपणा.

कडुकार्पण्य (कडुकार्पण्य) (क) ना. - फारकंजुपणा; कवडी-चुंबकता; अतिलोभ; अतिदारिद्र्य.

कडुकापु (कडुकापु) (क) ना. - जागता पहारा; खडा पहारा.

कडुकावलु (कडुकावलु) (क) ना. - जागरूक संरक्षण.

कडुकावु (कडुकावु) (क) ना. - अत्युष्णता; कडक पहारा; शेक.

कडुकु (कडुकु) (क) ना. - भाग; तुकडा; शव; प्रेत; कबंध; मुंड; घड; बुंधा; कर्णकुंडल; 'कटक' पहा.

कडुकूरद (कडुकूरद) (क) वि. - विशेष आसक्ति नसलेला; अधिक पराक्रमी नसलेला.

कडुकोप (कडुकोप) (क) ना. - अतिक्रोध; अत्युग्रता; अतिराग; शीघ्र कोप.

कडुग (कडुग) (क) ना. - खड्डा; तलवार.

कडुगाक्कस (कडुगाक्कस) (क) ना. - कटुकर्कशता; अतिक्रौर्य; अति ओबडधोबडपणा; असंस्कारिता.

कडुगज (कडुगज) (क) ना. - महान कार्य.

कडुगडिग (कडुगडिग) (क) वि. - क्रूर; हिंस्र; खुनी; हिंसक.

कडुगंडु (कडुगंडु) (क) ना. - सोडतां न येणारी गाठ; पक्की गाठ; निरगाठ.

कडुगत्तले (कडुगत्तले) (क) ना. - दाट अंधार; अमावास्येचा अंधार.

कडुगंदि (कडुगंदि) (क) ना. - वत्सला; वासरावर प्रेम करणारी गाय.

कडुगंगु (कडुगंगु) (क) ना. - अति सुगंध; परिमळ; सुवास; दर्प.

कडुगर्पु (कडुगर्पु) (क) ना. - काळाकुट्ट. अंधार; अधःकार; काळोल.

कडुगलि (कडुगलि) (क) ना. - अतिशूर; महावीर; सुधीर.

कडुगळतले (कडुगळतले) (क) ना. - दाट काळोल; अमा-वास्येची मध्यरात्र.

कडुगायि (कडुगायि) (क) धा. - अति कोपणें; तापणें; संतापणें; अति रागावणें; रागानें पेटणें.

कडुगायु (कडुगायु) (क) ना. — अतिकोप; संताप;
अत्युष्णता.

कडुगासि (कडुगासि) (क) ना. — अतिश्रम; अत्यायास.
कडुगु (कडुगु) (क) धा. — उकळणें; तापणें; रागाला देणें;
निर्दय होणें; खंवीर होणें.

(क) ना. — उत्साह; ह्रुप; पराक्रम; साहस;

आवेश; गर्व; इच्छा.

कडुगेंडुग (कडुगेंडुग) (क) वि. — अकल्याण झालेला;
फजीत पावलेला.

कडुतवक (कडुतवक) (सं) ना. — 'कडुदवक' पहा.

कडुदवक (कडुदवक) (क) ना. — घाई; त्वरा; गडबड.

कडुपु (कडुपु) (क) ना. — शौर्य; मस्ती; उत्साह; दर्प;
काळाभोर रंग.

कडवेसगे (कडवेसगे) (क) ना. — अति उष्णता; वदतपणा.

कडुमे (कडुमे) (क) ना. — 'कडिमे' पहा.

कडुविल्ल (कडुविल्ल) (क) वि. — तीक्ष्ण बाणधारी; धनुर्विद्या-
निष्णात.

कडुसोंदि (कडुसोंदि) (क) वि. — शीलभ्रष्ट; दुराचारी;
दुर्वर्तनी.

कडुहु (कडुहु) (क) ना. — 'कडिय' पहा.

कडुहुकार (कडुहुकार) (क) वि. — बलिष्ठ; पराक्रमी.

कडे (कडे) (क) धा. — मोडणें; तुकडा पाडणें; गमावणें; अडकणें;
बुसळणें; उलंघणें; पडणें; बुडणें; पार होणें.

(क) ना. — अंत्य; शेवट; मरण; टोक; पक्ष;

दिशा; मर्यादा; कड; बाजू.

कडेगण (कडेगण) (कडेगण [कडेगण]) (क) ना. — कटाक्ष;
डोळ्याचा कोपरा; अपांग.

कडेगणिसु (कडेगणिसु) (क) धा. — तिरस्कार करणें; अवाच्य
बोलणें; दुर्लक्षिणें; निराकरण करणें; तुच्छतेने पाहणें; संपविणें.

कडेगणचु (कडेगणचु) (क) धा. — 'कडेगणिसु' पहा.

कडेगंदि (कडेगंदि) (क) ना. — शेवटचें वीत झालेली गाय;
अत्यवत्स गाय; दूध आटत चाललेले जनावर; दूध बंद
होणारें जनावर.

कडेगाल (कडेगाल) (क) ना. — मरणकाल; शेवटचा क्षण;
प्रलयकाल.

कडेगोलु (कडेगोलु) (क) ना. — रवी; मंथनदंड; मंथा;
घुसळकांठी; घुसळ दांडी.

कडेचलु (कडेचलु) (क) ना. — तोडण्याचें साधन.

कडेचु (कडेचु) (क) धा. — तिरस्कारणें; 'कडेगणिसु' पहा.
वाकड्या डोळ्यानीं पहाणें.

कडेप (ह) (कडेप [कडेप]) (क) ना. — बुसळण; मंथन.

कडेय (कडेय) (क) ना. — काकण; कडे.

(क) वि. — शेवटचें; अखेरचें.

कडेवगळ (लु) (कडेवगळ [लु]) (क) ना. — संध्याकाळ;
सायंकाळ; तिसरा प्रहर; सूर्यास्तापूर्वीचा प्रहर.

कडेवडु (कडेवडु) (क) धा. — संपवणें; शेवट होणें; हातावेगळें
होणें.

कडेसिल्लु (कडेसिल्लु) (क) धा. — मागें राहणें; रेंगाळणें;
मागें हटणें; विलंब होणें.

कडेहाय (यु) (कडेहाय [यु]) (क) धा. — पार होणें;
निसटणें; उत्तीर्ण होणें; संकटांतून मुक्त होणें; दुसरें टोक
गांठणें.

कडेहोल्लु (कडेहोल्लु) (क) धा. — पार होणें; निसटणें; उत्तीर्ण
होणें; 'कडेहाय' पहा.

कडु (कडु) (क) ना. — दड्ड; गावडा; ग्रामीण; मूढ; धैर्य;
मात्सर्य; वैर; हत्ती पकडण्याचा खड्डा; वाळलेले गवत.

कडुण (णिगो) (कडुण [णिगो]) (क) ना. — वेणी; बुचडा;
बांधलेले केस.

कडुवार (कडुवार) (क) ना. — गदायुद्ध.

कडुय (कडुय) (क) ना. — सामर्थ्य; जबरदस्ती; निर्बोध;
अवश्य कर्तव्य; पिळगूक.

— गार (— गार) (क) ना. — दुसऱ्याच्या हकावर गदा
आणणारा.

कड्डि (कड्डि) (क) ना. — बारीक चिवा; लहान काठी; दुष्ट स्त्री.

कड्डे (कड्डे) (क) ना. — धीराची स्त्री; अव्यस्थित स्त्री.

कण (णु) (कण [णु]) (क) ना. — नेत्र; डोळा;
मोरपिसावरील डोळा; नखाखालील पोकळी; सुईचें नेडें;
मोंक; छिद्र; दृष्टि.

कणपापे (कणपापे) (क) ना. — 'कणपापे' पहा.

कण (कण) (सं) ना. — धान्यकण; टिंगणी; तुकडा; चूर; बिंदु.
(क) ना. — अंगण; खण; खेळ; तळवे; मळणीची जागा;
युद्धरंग; आखाडा; हौदा; खोली; बाण; क्षण; निमिष.

कणक (कणक) (क) ना. — कणीक.

कण (ण) कण्ण (कण [कण] कण्ण) (क) ना. — वायुल;
धुवडाच्या जातीचा पक्षी; किलबिला.

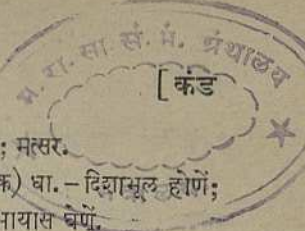
कणकालु (कणकालु) (क) ना. — पिढरी; जंघा; मांडी.

कणगिल (लु) (कणगिल [लु]) (क) ना. — सुवासिक फुलझाड;
कण्हेर.

कणज (कणज) (क) ना. — 'कडज' पहा.

कणर (कणर) (सं) ना. — आयुधविशेष; बरनी; लोहरतंतु;
जंघाशस्त्र.

कणव (कणव) (क) ना. — पांढऱ्या खुराचा घोडा.

कणभक्षक (कणभक्षक) (सं) ना. - कणादमुनि; जलाशय; दौद;
खोल जलकुंड.

कणय (कणय) (क) ना. - वापरल्या कपड्याचें गांठोडें;
'कणप' पहा.

कणसु (कणसु) (क) ना. - शोभा; मनोहर दृश्य; सौंदर्यदर्शनानें
देहमान हरपणें.

कणा (काणा) (कणा [कणा]) (क) अ. - पाहिलें काय ?
नव्हे काय ?

कणाद (कणाद) (सं) ना. - परमाणुवादाचा जनक; कणादकृषि
वैशेषिक दर्शनकार.

कणि (कणि) (क) ना. - खाण; खनि; भविष्यकथन; शकुन;
उत्पत्तिस्थान; गांठोडें; पेंडी; चर्मवाद्य; दगडी चीप.

कणिका (के) (कणिका [के]) (सं) ना. - धान्य काढल्यानंतरचे
कणीस; बुरखुंडा; तुकडा; चूर; ठिणगी; अणु; बिंदु.

कणिकाल (कणिकाल) (क) ना. - पिंदरी; गुढग्यापासून खालचा
पाय.

कणिकु (कणिकु) (क) ना. - 'कणिका' पहा.

कणिगाति (कि) (कणिगाति [कि]) (क) ना. - शकुनसांगणारी;
कोरवेंजी; भविष्यवादिनी.

कणितले (कणितले) (क) ना. - गंडस्थल; गालाचा वरचा भाग.

कणिमे (वे) (कणिमे) [वे] (क) ना. - दरी; बेटांतील पायवाट;
पांद; पाण्यांतील पायउतार.

कणिले (ळिले) (कणिले) [ळिले] (क) ना. - कोवळा बांबूचा
कोंब; रोप.

कणिश (कणिश) (क) ना. - माताची लोंब; लोंगर; धान्यकणीस.

कणे (कणे) (क) ना. - बाण; शर; काठी; 'कणय' पहा.

कणेगरे (कणेगरे) (क) धा. - बाणाचा पाऊस पाडणें; बाणावर
बाण सोडणें; खळ न पडता बाण टाकणें.

कणय (कणय) (क) ना. - कहाणी; कथा; आरंभ; मळणी;
संवर्ष; तंटा; भांडण.

कणकट्ट (कणकट्ट) (क) धा. - हात चलाखी करणें; फसविणें;
नकळत काम साधणें.

(क) ना. - इंद्रजाल; कपट; जादू;

मायाविद्या.

कणाडे (कणाडे) (क) ना. - कटाक्ष; 'कडेगणु' पहा.

कणादिरु (कणादिरु) (क) ना. - डोळ्यांतील तेज; नेत्रशोभा;
नेत्रसौंदर्य; डोळ्याचें पाणी.

कणावुद (कणावुद) (क) ना. - निरीक्षण; प्रतीक्षा; पहाणी.

कणिगु (कणिगु) (क) ना. - दुखरे डोळे; खुपणी;
डोळ्यांची खूण; मत्सर.

कणिगुर (कणिगुर) (क) ना. - पोट दुखी; पोटांत गोळा

येणें; पंक्ति भेद; डोळेदुखी; दृष्टिदोष; मत्सर.

कणिगडु (डु) (कणिगडु, कणिगडु) (क) धा. - दिशाभूल होणें;
कलेनासे होणें; श्रमणें; कष्ट करणें; आयास घेणें.

कणगोने (कणगोने) (क) ना. - कटाक्ष; 'कडेगणु' पहा.

कणचु (कणचु) (क) धा. - दाखवणें; पाहणें.

कणजवु (कणजवु) (क) ना. - अहंकारदृष्टि; डोळे वठारणें;
डोळ्यांतील गर्व.

कंट (कंट) (क) ना. - ताडपत्रावर लिहिण्याची लेखंडी लेखणी;
दाभण; कंट; गळा; भांड्यावरील खूण; मान; ध्वनि.

कंटक (कंटक) (सं) ना. - काटा; बाधा; पीडा; विघ्न;

अडचण; पेच; हिंसा; युद्ध; जन्म; कुंडलीतील अशुभस्थान.

कंटक द्रुम (कंटकद्रुम) (क) ना. - काटेरी झाड; बाभळ;
वरुचें झाड;

कंटकभक्षक (कंटकभक्षक) (क) ना. - उंट; उष्ट्र.

कंटकि (कंटकि) (क) ना. - समाज कंटक; घातकी; पीडाकारी;
काटेरी.

कंटणे (ळे) (कंटणे [ळे]) (क) ना. - पीच्छेहाट; भीति;
अवनति; दुरवस्था.

कंटणिसु (कंटणिसु) (क) धा. - दटावणें; भिवविणें;
कंटाळणें; थकून मुद्दा होणें.

कंटलिसु (कंटलिसु) (क) धा. - 'कंटणिसु' पहा.

कंटि (टि) (कंटि) (क) ना. - कंठी; गळेसर; काटेरी झाडाचें
रोप; दापी.

कंटिके (कंटिके) (क) ना. - गळ्यांतील अलंकार; कंठिका;
एकावळी.

कंटिसु (कंटिसु) (क) धा. - सरळ करणें; त्रास देणें; लाकूड
लावणें.

कंठ (कंठ) (सं) ना. - गळा; मान; कंठध्वनि; नाद;
किनारा; काठ; तीर.

(क) वि. - समीप; जवळ; 'कट' पहा.

—नीलक (—नीलक) (क) ना. - हिलाल; मशाल.

—नीडक (नीडक) (क) ना. - गरुड.

कंठगे (कंठगे) (सं) ना. - 'कठगे' पहा.

कंठपाठ (कंठपाठ) (सं) ना. - तोंडपाठ; मुखोद्गत.

कंठशोष (पण) (कंठशोष [पण]) (सं) ना. - बसा फाटेपर्यंत
ओरड; निरर्थक भाषण.

कंठाळ (कंठाळ) (सं) ना. - नौका; कुदळ; उंट; युद्ध.

कंठिके (कंठिके) (क) ना. - 'कंठि' पहा.

कंठीरव (कंठीरव) (सं) ना. - सिंह; मदोन्मत्त हत्ति; पारवा;
कवूर.

कंड (कंड) (क) ना. - खंड; मांस; तुकडा; चूर.

कंडणे (ने) (कंडळ [न]) (क) ना. - एकी; अंधुक दृष्टि;

सत्य; योग्य; अंतिम निर्णय; तह; तहनामा.

कंडपट (कंडळपट) (स) ना. - अंतरपाट; अंतःपट; पडदा.

कंडरणे (कंडळरणे) (क) ना. - धाव; टोला; शिल्पाकृति; खोद-
काम; कोंरीव काम.

कंडरिसु (कंडळरिसु) (क) धा. - तासणें; कोरणें; तुकडा पाडणें.

कंडि (कंडळ) (क) ना. पायवाट; मळवाट; वेस; स्थिति; रंघ्र;
भोक; तोंड; उद्घाटण; मोरी; वजनाचा दगड.

कंडिके (कंडळिके) (क) ना. - तुकडा; धोऱ्यांतील सूतकांडी;
बुंधा; पेर; कांड.

कंडित (कंडळित) (क) अ. - स्पष्ट; निश्चितपणें; वस्तुतः;
दृढतापूर्वक; खरोखर.

(क) वि. - तुकडा पाडलेलें; खंडित.

कंडिवले (वले) (कंडळिवले [वले]) (क) ना. - श्वापद
पकडण्याचें जालें; मृगफांस.

कंडिसु (कंडळिसु) (क) धा. - दर ठरवणें; भाव ठरवणें.

कंडू (कंडळ) (क) ना. - भाग; तुकडा.

(क) अ. - पाहून; पहा बरें !

कंडुग (कंडळग) (क) ना. - धान्याचें माप; गंज; कोळणें;
पंचपात्र.

कंडुति (कंडळुति) (क) ना. - खाज; कोरडी खरुज; क्षीणता;
चिंता; रोडपणा.

कंडून (कंडळून) (स) ना. - 'कंडूति' पहा.

कंडेय (कंडळेय) (क) वि. - आशीन; विशाल.

(क) ना. - खड्ड; आयुध.

कंडेयसिरी (कंडळेयसिरी) (क) ना. - खड्ड; श्री; पराक्रम.

कंडेरे (कंडळेरे) (क) ना. 'कंडूति' पहा.

कणजिटलि (कंडळजिटलि) (क) ना. - रांजणवाडी; अंधुरली.

कण (कंडळ) (क) ना. - कृष्ण; कन्हैया.

कणप्य (कंडळप्य) (क) वि. - कृष्णाप्रमाणें राहणारा; कृष्णोपम

(क) ना. - शिवशरण; 'नेमिनाथ' काव्याचा

लेखक; एक जैन कवि.

कणमणि (पमणि) (कंडळमणि [कंडळमणि]) (क) वि. सुंदर;
हितकारी; प्रियदर्शन; दृष्टिहर.

कणरिके (कंडळरिके) (क) ना. - डोळ्यानें केलेली खूण;
नेत्रपल्लवी; डोळेवटारणी.

कणलर (कंडळलर) (क) ना. - पुष्पनेत्र; कमलनेत्र.

कणळते (वु) (कंडळळते [वु]) (क) ना. - दृष्टिपावरील
वस्तुजात; नेत्रसामर्थ्य.

कणारे (कंडळारे) (क) अ. - डोळाभर; डोळ्यासमोर; प्रत्यक्ष.
(कंडळ) (क) ना. - दोर; दावें; 'कडिबले' पहा.

कणिलि (कंडळिलि) (क) ना. - अंधळा धृतराष्ट्र; अंधळेपणा.

कणिले (कंडळिले) (क) ना. - 'कडिबले' पहा; दोरीचें जालें.

कणोर (कंडळोर) (क) ना. - अश्रु; अश्रुविंदु.

कणु (कंडळु) (क) ना. - 'कण' पहा.

- इडु (कंडळु) (क) धा. - नजर देणें; डोळा ठेवणें; मन
लावणें; अपेक्षिणें.

- कूरु (कंडळु) (क) धा. - डोळे झाकणें; पंगणें.

- कोरडसु (कंडळेरुडसु) (क) धा. - डोळे दिपविणें;
झगझगाट करणें; शोभविणें; चकाकणें; 'कंगोळिसु' पहा.

कणेंजलु (कंडळेंजलु) (क) ना. - दृष्ट; दृष्टिदोष.

कणले (कंडळले) (क) ना. - 'कणळते' पहा; लक्ष.

कणवे (कंडळवे) (क) ना. - पापणीचे केस.

कणुतणि } (कंडळुतणि) (क) अ. - डोळे
कणतणि, कणदणी } (कंडळुतणि, कंडळुतणि)

भरून; डोळ्याचें समाधान होईतों; आनंद वाटण्याजोगें.

कणुतेरु } (कंडळुतेरु) (क) ना. - डोळ्याची उघड; निद्रा;
कणुतेरु } (कंडळुतेरु)

विश्रांति; पंग; डोळे मिटून विश्रांति.

कणुबीज (कंडळुबीज) (क) ना. - 'डोळे येणें' या
रोगावरील औषधी बी.

कंदेरे (कणंदेरे) (कंडळेरु) (क) धा. - डोळा उघडणें;
लक्षपूर्वक पाहणें; निहाळणें; जागृत होणें; मान राखणें;

अहंकार सोडणें.

कणदोलु (कंडळुदोलु) (क) ना. - डोळ्याचीं बुबुळें फिरवणें;
मिरिमिरी पाहणें; चौफेर दृष्टिक्षेप.

कणबडिग (कंडळुबडिग) (क) ना. - जादुगार; नजरबंदी करणारा;
भुरळ पाडणारा.

कणबरी (कंडळुबरी) (क) ना. - विवेक; जागृति; डोळे उघडणें.

कणबापे (कंडळुबापे) (क) ना. - बुबुळ; डोळ्यातील बाहुली.

कणबीलि (कंडळुबीलि) (क) ना. - मोराचे पंख; मोरपीस; पापणीचे
केस.

कणवेट (कंडळुवेट) (क) ना. - दृष्टिमिलन; प्रेमाकांक्षा; डोळा
मारणें; डोळा बालणें.

कणबोल (कंडळुबोल) (क) ना. - दृष्टिक्षेपांतील प्रदेश; दृष्टिपथ;
दृष्टिगोचरस्थळ.

कणमरल (लर) (कंडळुमरल [लर]) (क) ना. - नेत्रकमल;
नयनकंज.

कणमणे (कंडळुमणे) (क) ना. - 'कणमणि' पहा.

कणमुचळिके } (कंडळुमुचळिके) (क) ना. - लपंडाव; अंधळी
कणमुचणिके } (कंडळुमुचळिके)

कोशिबीर; पापणी. 'एमे' पहा.

कम्मुट्टु (ಕಮ್ಪುಟು) (क) अ. — डोळ्यासमोर; प्रत्यक्ष; पहातरी
कण्व (ಕಣ್ವ) (सं) ना. — कण्वत्रयि; शकुंतलेचा पिता.

—सुता (—सुता) (सं) ना. — शकुंतला.

कण्वापे (ಕಣ್ವಾಪೆ) (सं) ना. — 'कण्वापे' पहा.

कण्मुळुकु (ಕಣ್ಣುಳುಕು) (क) ना. — चिपडें; डोळ्यांची धाण.

कण्मोल्लु (ಕಣ್ಣುಲ) (क) ना. — डोळ्याचा ताण; दृष्टिपराजय;
नेत्रानंद.

कत् (ಕತ್) (क) ना. — कारण; निमित्त; कृत; कृत्रिमता.

कत्तक (ಕತ್ತಕ) (क) ना. — कृतक; कृत्रिम; कपट; फसवेगिरी.

(सं) ना. — पाणी शुद्ध करणारी वनस्पति.

कत्तकत्ते (ಕತ್ತಕತ್ತೆ) (क) ना. — रक्ताची सळसळ;

शिजण्याची खदखद.

कत्तम(मत्) (ಕತ್ತಮ) [ಮತ್] (सं) वि. — कितवा ?

कत्तर(रत्) (ಕತ್ತರ) [ರತ್] (सं) ना. — दोहोंपैकीं कोणतें ?

कत्तमाल (ಕತ್ತಮಾಲ) (सं) ना. — अमि.

कत्ति (ಕತ್ತಿ) (सं) वि. — किती.

(क) ना. — क्रोध.

कत्तिगोल्ल (ಕತ್ತಿಗೊಲ್ಲ) (क) धा. — 'खतिगोल्ल' पहा.

कत्तिपय (ಕತ್ತಿಪಯ) (सं) वि. — कित्येक; काहीं.

कत्ते (ಕತ್ತೆ) (क) ना. — कथा; चरित्र; निवेदन; प्रसंग; अवस्था.

कत्तरि (ಕತ್ತರಿ) (क) ना. — कातरी; कात्री; कातरण्याचें साधन;
गुणिलें चिन्ह.

—इसु (—ಇಸು) (क) धा. — कातरणें; तुकडे करणें; भाग
करणें.

कत्तरिवाणि (ಕತ್ತರಿವಾಣಿ) (क) ना. — कटृक्ति, लागट बोलणें;
टोमण्यानें बोलणें; कट्ट पाणि; नौकाग्र; नौकामुख; नावेचा
पुढचा भाग.

कत्तल्ल (ಕತ್ತಲ್ಲ) [ಲ] (क) ना. — अंधार; काळोख; दाट
धुके; अंतराल; रात्र; काळेपणा; अज्ञान.

कत्तल्लिसु (ಕತ್ತಲ್ಲಿಸು) (क) धा. — काळोख करणें; प्रकाशाचा
प्रतिबंध करणें.

कत्तले (ಕತ್ತಲೆ) (क) ना. — 'कत्तल्ल' पहा.

कत्तलेगवि (ಕತ್ತಲೆಗವಿ) (क) धा. — मुसकुट मारणें,

डोक्यावरून पांवरुण घेणें; नेणतेपण घेणें; मूर्ख होणें.

(क) ना. — गाढ अंधार; गुहेतील अंधार.

कत्तलेमणि (ಕತ್ತಲೆಮಣಿ) (क) ना. — अंधारांत प्रकाश देणारा
चंद्र; तमोहर चंद्र.

कत्तल (ಕತ್ತल) (अ. दे.) ना. — हिंसा; खून; कत्तल.

कत्ति (ಕತ್ತಿ) (क) ना. — खड्ग; कट्यार; कातरी; चाकू; वस्त्रा.

कत्तिगे (ಕತ್ತಿಗ) (क) ना. — कृत्तिका नक्षत्र; कातरी; कात्री.

कत्तिसु (ಕತ್ತಿಸು) (क) धा. — जाल करणें; पेटवणें; उजेड करणें.

कत्तु (ಕತ್ತु) (क) धा. — पेटविणें; जाल करणें; हाक मारणें;
ज्वाळा वादविणें; झगझगणें; उजेडच उजेड होणें.

कत्तुपेन (ಕತ್ತುಪೆನ) (क) ना. — भांडण; तंटा; मानगड.

(क) ना. — गळा; मान; लिखाण; पत्र; अक्षर; हस्ताक्षर.

कत्तु (त्तु) रि (ಕತ್ತु [ತ್ತ] ರಿ) (क) ना. — कस्तुरी,
मृगनाभिगंध.

कत्तुरिमिग (ಕತ್ತುರಿಮಿಗ) (क) ना. — कस्तुरिमृग, कस्तुरि
देणारा मृग.

कत्तेकिरुव (ಕತ್ತೆಕಿರುವ) (क) ना. — गाढव, कुत्रे, खाणारा व
हसत्याप्रमाणें ओरडणारा हिंस्र प्राणी.

कत्थन (ಕತ್ತನ) (सं) ना. — प्रशंसा; आत्मस्तुति; विपरीत
प्रशंसा.

कथम् (ಕಥಮ್) (सं) अ. — कसैं ? कोणत्या प्रकारें.

कथक (ಕಥಕ) (सं) ना. — कथा सांगणारा; पुराणिक; एक नृत्य-
पद्धति.

कथकलि (ಕಥಕಲ್ಪಿ) (अ. दे.) ना. — केरळदेशीय नृत्य; कथा
वा प्रसंग; अभिनयानें व्यक्त करण्याची पद्धति.

कथन (ಕಥನ) (सं) ना. — निवेदन; विवरण; सांगणें.

कथा (ಕಥಾ) (सं) ना. — गोष्ट; भाषण; सांगणें.

—नायक (—ನಾಯಕ) (सं) ना. — नाटकांतील व कथेंतील
मुख्य पात्र.

—प्राण (—ಪ್ರಾಣ) (सं) ना. — नट.

कथांतर (ಕಥಾಂತರ) (सं) ना. — उपाख्यान; उपकथा;

कथासंभाषणांतील भाग; पोटकथा; कथेंतील कथा.

कथानक (ಕಥಾನಕ) (सं) ना. — कथाप्रसंग; कथावस्तु;

कथाकथन; आख्यान.

कथाप्रसंग (ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ) (सं) ना. — कथासंभाषणाची
जोडणी; चर्चा; गप्पीदासी तिलकमीट लावून सांगितलेला
प्रसंग; गोष्टीवेव्हाळपणा; पदरचे घालून सांगितलेली कथा.

कथाभित्ति (ಕಥಾಭಿತ್ತಿ) (सं) ना. — कथावस्तु.

कथालाप (ಕಥಾಲಾಪ) (सं) ना. — वार्तालाप; विवरण; आशय.

कथिक (ಕಥಿಕ) (सं) ना. — 'कथक' पहा.

कथित (ಕಥಿತ) (सं) वि. — सांगितलेलें; विवेचिलेलें.

कथिसु { (ಕಥಿಸು) (क) धा. — सांगणें; विवेचन करणें;
कथायिसु { (ಕಥಾಯಿಸು) विवरणें.

कथे (था) (ಕಥೆ [ಥಾ]) (सं) ना. — गोष्ट; चरित्र; भाषण; प्रसंग;
वर्णन.

कद् (ಕದ್) (सं) वि. — वाईट; कु; अल्प; निरुपयोगी;
निरुपयुक्ततादर्शक उपसर्ग.

कद (ಕದ) (सं) ना. — मृदता; कळ; दुःख; ठणका; रड; हाक;
खून; व्रण.

(क) ना. — कडी; दरवाजाची उबडझाप करण्याचे साधन; दरवाजा.

—अभि (—अभि) (क) ना. — थोडा अभि; धुगधुगी; धग; ठिणगी.

कदक (कदक) (क) वि. — चोर; कपटी.

(सं) ना. — चांदणें; छप्पर; विस्तार; जांभई; राहुटी.

कदकदपु (कदकदपु) (क) ना. — कंपन; कुडकुडणें; थरथर; हलणेंडोलणें.

कदक (क) दिसु (कदक [कु] दिसु) (क) धा. — कंप पावणें; थरथरणें; थंडीनें कुडकुडणें; अट्टाहास करणें; गळगळणें; हातवारे करीत हसणें.

कदडु (कदडु) (क) धा. — राड होणें; मिसळणें; हलविणें; धुवध करणें; क्रम चुकविणें; कलागत लावणें; गोंधळ माजविणें. (क) ना. — राड; गोंधळ; पाठकोर कागद.

कलह; अडचण; क्षोभ; वावर; अशुद्ध प्रत; निरुपयोगी काम; नाश.

कदडेळ (कदडेळ) (क) धा. — राड होणें; भांडणें; आदळ आपट करणें.

कदध्व (कदध्व) (सं) ना. — दुर्भाग; वाईट वाट; खडकाळ रस्ता.

कदन (कदन) (सं) ना. — तंदा; लढाई; कत्तल.

कदनकलि (कदनकलि) (क) ना. — शूर सैनिक; योद्धा; रणवीर.

कदन्न (कदन्न) (सं) ना. — वाईट अन्न; निरस्त आहार; हलके खाद्य.

कद (दं) पु (कद [दं] पु) (क) ना. — साय; गाल; नाजूक गाल.

कदंब (वक) (कदंब [वक]) (सं) ना. — कदंब वृक्ष; तालतरु; मोहरीचें झाड; समूह; दल; दहीभात; दहीवडा.

कदर (कदर) (सं) ना. — करवत; अंकुश; चरख्याची चाती; गुणाची पारख; धाक.

कदरु (कदरु) (क) धा. — 'कदडु' पहा.

(क) ना. — सूत गुंडाळण्याची चाती; किरण; कांती.

कदर्थ (कदर्थ) (सं) ना. — नीच कार्य; शूद्र मागणी; कुमार्गि मिळालेलें धन.

कदर्थन (ने) (कदर्थन [ने]) (सं) ना. — पीडा; त्रास;

गांजणूक; तिरस्कार; निंदा; पाणउतारा; हाल; डोकावणें.

कदर्थ (कदर्थ) (सं) वि. — कृपण; लोभी; कंजूर; चिक्क; शूद्रमनस्क.

कदल (लक) (कदल [लक]) (सं) ना. — केळीचें झाड.

कदलि (ली) (कदलि [ली]) (सं) ना. — केळीचें झाड; वावटा; मंदिर; ध्वज; समूह; शिव; आकाश; हत्ती; हरिणविशेष;

काळोख; मथारण्य.

कदलिके (कदलिके) (क) ना. — वेग; हुरूप; गडबड; चलनवलन.

कदलिसु (कदलिसु) (क) धा. — चालू करणें; हलविणें;

अदलाबदल करणें; मिसळणें.

कदलु (कदलु) (क) धा. — हलविणें; चालविणें; लोंबकळणें;

टांगणें; जागा सोडणें; 'कदडु' पहा.

—आडु (—आडु) (क) धा. — हलणें; डोलणें.

कदले (कदले) (क) ना. — समूह; समाज; जमात; एकूण.

कदबु (दु) (कदबु [दु]) (क) ना. — 'कद' पहा.

कदलि (कदलि) (क) ना. — 'कदलि' पहा.

कडा (कडा) (सं) अ. — केव्हां; कोणत्या वेळीं.

कदाचन (कदाचन) (सं) अ. — केव्हांतरी; केव्हां केव्हां; यदाकदाचित्; केव्हांहि.

कदाचित् (कदाचित्) (सं) अ. — कधीतरी; एखादेवेळीं; चुकून; न जाणो.

कदापि (कदापि) (सं) अ. — केव्हांहि; कोणत्याहि वेळीं; कधीहि.

कदालिक (कदालिक) (सं) ना. — 'कदलि' पहा.

कदि (कदि) (क) धा. — चोरी करणें; अपहार करणें; लांबविणें.

कदिन (कदिन) (क) ना. — तोफ; बंदुक; खेळातील वस्तु; खेळणें.

कदिर् (रु) (कदिर् [रु]) (क) ना. — किरण; कांती;

चरख्याची चाती; कदर; धान्याचें कणीष.

कदु (दु) कु (कदु [दु] कु) (क) धा. — चावून तुकडा पाडणें; दावणें; 'कदडु' पहा.

कदुपु (कदुपु) (क) ना. समूह; समाज; लोक.

कदुबु (कदुबु) (क) धा. — बलात्कार करणें; जबरदस्ती करणें;

अडचण उत्पन्न करणें; पांघरूण घालणें; घेरा देणें; आवरणें.

कदुबु (कदुबु) (क) ना. — प्रसंग; संभव. ताव; काव. तसलाल.

कदुण (कदुण) (सं) वि. — कोमट; ईषदुण; उन; किंचित् तापलेलें; शेकलेलें; बोट न भाजण्याइतकें उन.

कदकु (कदकु) (क) धा. — 'कदु' पहा.

कदे (कदे) (क) धा. — मिळणें; एक होणें; शिरणें; जोडीदार होणें; साथ देणें; संकुचित होणें; दवणें; दाबलें जाणें.

कदवणि (कदवणि) (क) ना. — रोमांच; अंगावरील कांटा.

कदळिग (कदळिग) (क) ना. — कोष्टी समाजातील एक पोटजात; विणकरसंघ.

कदिकार (कदिकार) (क) वि. — धीट; शूर; प्रेमी; पारितोषिक जिंकणारा.

कदेयिसु (कदेयिसु) (क) धा. — प्रेम करणें; वासना ठेवणें; शिबी देवविणें.

कद्रु (कद्रु) (सं) ना.—पिंगलवर्ण; सापांची आई; काश्यप पत्नी; एकग्रह; कंदीरंग.

कद्रुकु (कद्रुकु) (क) धा.—‘कद्रुकु’ पहा.

कद्रुद (कद्रुद) (क) वि.—मर्यादा सोडून बोलणारा; गप्पीदास; हलकीभाषा वापरणारा; नीच; खुशालचेंद्र; अंगमेहनत न करणारा.

कन (कन) (क) ना.—स्वप्न ‘कनसु’ पहा.

कनक (कनक) (सं) ना.—सुवर्ण; चकाकणारी धातु; धोतरा.

कनकगिरि (कनकगिरि) (सं) ना.—मेरुपर्वत; कांचनाद्रि; सुवर्ण पर्वत; कनकाचल.

कनत् (कनत्) (सं) वि.—चकाकणारे; प्रकाशणारे; अमृत्यु; प्रेम करणारा.

कनकदास (कनकदास) (क) ना.—एक प्रसिद्ध वैष्णव भक्त, ‘मोहन तरंगिणी’, ‘नळचरित्र’ या काव्यांचा कर्ता.

कनकाक्ष (कनकाक्ष) (सं) ना.—हिरण्याक्ष राक्षस.

कनकारविंद (कनकारविंद) (सं) ना.—सुवर्णकमळ; सोनकमळ.

कनर (रु) (कनर [रु]) (क) ना.—कच्चे फळ; अपक्व फळ; वेचव फळ; दुर्गंध येणारे फळ; तुरट रुचीचें फळ.

कनल् (लु) (कनल् [लु]) (क) धा.—रागाला येणें; मडकून जाणें; रागावणें; अंगावर जाणें.

(क) ना.—राग; कोप क्रोध; चीड.

कनल्के (लिके) (कनल्के [लिके]) (क) ना.—कोप; क्रोध; जलन; जळण.

कनवनिप (कनवनिप) (क) वि.—भयंकर; भयोत्पादक.

कनवरिसु (कनवरिसु) (क) धा.—स्वप्नात बडबडणें; स्वप्न पाहणें; एकाचेंच ध्यान धरणें.

कनसु (कनसु) (क) ना.—स्वप्न; दिवसाचे व्यवहार स्वप्नात पाहणें.

कनंबरी (कनंबरी) (क) धा.—‘कनकरिसु’ पहा.

कनि (कनि) (क) ना.—‘कणि’ पहा.

(क) धा.—चकाकणें; प्रकाशणें.

कनिकर (कनिकर) (क) ना.—दया; करुणा; सहानुभूति; दुःख; व्यथा; प्रीति, ध्यान; ‘मरुक’ पहा.

कनिष्क (कनिष्क) (सं) ना.—बौद्धमत प्रचारक; यवनसम्राट; प्राचीन राजा.

कनिष्ठ (कनिष्ठ) (सं) वि.—शेवटचा; लहान; कोवळा; नीच.

कनिष्ठिका (के) (कनिष्ठिका [के]) (सं) ना.—करांगळी; हाताचें सर्वांत लहान बोटा.

कनीनिका (के) (कनीनिका [के]) (सं) ना.—बुबुळ; डोळ्यांतील बाहुली.

कनीय (यस्) (कनीय [यस्]) (सं) वि.—लहान;

शेवटचा; तळचा; कमी प्रतीचा; खालचा.

कनीयान् (यांस) (कनीयान् [यांस]) (सं) वि.—

‘कनीयस्’ पहा.

कंत (कंत) (क) वि.—अगाध; खोल; हप्ता; ठराविक काळानें दिलेला पैसा.

कंति (कंति) (क) ना.—संन्यासिनी; योगिनी; भगवी वस्त्रे नेसणारी; एक जैन कवयित्री; व्यालेलें जनावर; वस्त्र.

कंतु (कंतु) (सं) ना.—मन्मथ; मदन, सुखजीवी; हप्ता.

(क) धा.—बुडणें; दिसेनासा होणें.

कंतुक (कंतुक) (क) ना.—खेळांतील चेंद्र.

कंतुपित (कंतुपित) (सं) ना.—मन्मथपिता; विष्णु; कृष्ण.

कंतुवैरि (हर) (कंतुवैरि [हर]) (सं) ना.—मदनांतक शिव.

कंते (कंते) (क) ना.—पांघरुण; कंथा; वाकळ; ओझे; बोजा; कोरड्या गप्पा; वाळलें पुराण; फाटका कपडा; पेंडी; निरुप-युक्तता.

कंतेपुराण (कंतेपुराण) (क) ना.—वांगीपुराण; एरंडाचें गुन्हाळ; निरुपयोगी गप्पा.

कंतेविसाडु (कंतेविसाडु) (क) धा.—पांघरुण काढणें; सरणें.

कंथा (थे) (कंथा [थे]) (क) ना.—वाकळ; गोघडी; पासोडी; पांघरुण; भित.

कंद (कंद) (सं) ना.—आकाश; दग; कंदमुलें.

(क) ना.—चिरंजीव; मुलगा; पुत्र; कंट.

कंदक (कंदक) (क) ना.—खंदक; कोटा भोवतीचा खोल खड्डा.

कंदनाडि (कंदनाडि) (सं) ना.—सुषुम्ना नाडी.

कंदमूल (कंदमूल) (सं) ना.—कंदमुलें.

कंदर (कंदर) (सं) ना.—गुहा; अरुंद खोल पायवाट.

कंदरि (रे) (कंदरि [रे]) (सं) ना.—‘कंदर’ पहा.

कंदर्प (कंदर्प) (सं) ना.—मन्मथ; काम.

—जनक (—जनक) (सं) ना.—‘कंतपित’ पहा.

—रिपु (—रिपु) (सं) ना.—‘कंतुवैरि’ पहा.

कंदल् (कंदल्) (क) ना.—तत्राणी; पाण्याचा माठ; कुजा; मोघा.

कंदल (कंदल) (क) ना.—सुवर्ण; युद्ध; मत्स्यविशेष.

कंदलि (कंदलि) (क) ना.—निशाण; हरिणविशेष; केळीचे

झाड; काटेरो झाड; एक आयुध.

कंदवाहन (कंदवाहन) (सं) ना.—मेघावरून जाणारा; इंद्र.

कंदवि (कंदवि) (सं) ना.—‘कंदलि’ पहा.

कंदळ (ल) (कंदळ [ल]) (सं) ना.—खांदा; धाट; गड्डा;

कपोल; ‘कदपु’ पहा.

कंदलित (कंदलित) (सं) वि. - अंकुरित; कोंव आलेले; मोड आलेले; मोडका फुटलेले.

कंदाचार (कंदाराचार) (अ. दे) ना. - सैन्य; दल.

कंदाय (कंदाराय) (अ. दे) ना. - कर; फाळा; चावडी;

उद्योतिषशास्त्रातील चातुर्मास.

कंदि (कंदी) (क) ना. - व्यालेली गाय; वासरू; पिंगट रंग.

कंदिके (कंदीके) (क) ना. - निस्तेजता; रोडकेपणा; मळलता; कांतिहीनता, कोमेजणी.

कंदु (कंदु) (क) धा. - कोमेजणे; वाळणे; मळणे; निस्तेज होणे.

(क) ना. - कलंक; गालबोट; लासें; डाग; वासरू;

केळीचा मोना; अडचण; तवा; रंगविशेष; जात्याचें वरचें पेड.

—इसु (—इसु) (क) धा. - कोमेजणे; मळल होणे.

—कंदु (—कंदु) (क) ना. - अडचण; दुःख; कला; वाद.

कंदुक (कंदुक) (सं) ना. - चेंडू; खेळाची वस्तु; खेळणे.

कंदुगार (कंदुगार) (क) ना. - दृष्टिदोष असलेला मनुष्य.

कंदुगोरल (कंदुगोरल) (क) ना. - नीलकंठ; शिव.

कंध (कंध) (सं) ना. - दग; आकाश; कंठ; गळा.

कंधर (कंधर) (सं) ना. - कंठ; गळा; मान; खांदा; पयोद; मेव.

—बंध (—बंध) (सं) ना. - खांदा.

कंधरा (रे) (कंधरा [र]) (सं) ना. - मान; गळा पयोद; मानिनी.

कंधि (कंधि) (सं) ना. - मान; गळा.

कन्न (कन्न) (क) ना. - भगदाड; चोरट्यांनी पाडलेली खिंड; कान; कपोल.

—कळ (—कळ) (क) ना. - दरोडा; चोरी.

कन्नगत्तरि (कन्नगत्तरि) (क) ना. - कानकुरणे; कानकोरणे.

—गार (—गार) (क) ना. - चोर; दरोडेखोर.

कन्नड (कन्नड) (क) ना. - कन्नड भाषा; कन्नड जन्मभूमि;

कन्नड मातृभूमि.

कन्नडक (कन्नडक) (क) ना. - उपनेत्र; चष्मा; चाळशी.

कन्नडवक्त्रि (कन्नडवक्त्रि) (क) ना. - पोपट; शिकवलेले बोलणारा पक्षी.

कन्नडि (कन्नडि) (क) ना. - आरसा; दर्पण; आयना; प्रतिबिंब दिसणारी काच.

कन्नडिग (कन्नडिग) (क) ना. - कन्नड मातृभाषा असणारा.

—इति (—इति) (क) ना. - कन्नड स्त्री.

कन्नडिसु (कन्नडिसु) (क) धा. - कन्नडभाषेत भाषांतरित करणे;

दुर्गविणे; स्थिर करणे; दिसेलसें करणे.

कन्नवड (कन्नवड) (क) ना. - मितभर आरसा.

कन्नवुर (कन्नवुर) (क.) ना. - कर्णभूषण.

कन्नि (न्य) के (कन्निक [कन्निक]) (क) ना. - कन्या; मुलगी कुमारी; पुत्री; कुवार.

कन्ने (कन्न) (क) ना. - कन्यका; कन्या.

—तन (—तन) (क) ना. - मुलीचें नातें; कोवळीक;

नाजूकपणा; कुवारपण.

कन्नेमाड (कन्नमाड) (क) ना. - अंतःपुर; माळीवरील अंतःपुर.

कन्नेवेण (कन्नवेण) (क) ना. - कुमारी; लग्न न झालेली मुलगी.

कन्यका (के) (कन्नका [क]) (सं) ना. - कुवारी; कुमारी.

कन्यसा (से) (कन्नसा [स]) (सं) ना. - करंगळि; कनिष्ठिका;

कन्या (कन्न) (सं) ना. - लग्न न झालेली; कुवार; कन्यारास; दुर्गा.

कन्याकुमारी (कन्नकुमारी) (सं) ना. - पार्वतीची तपोभूमि; कन्याकुमारी; भूशिर; दुर्गा.

कन्याकुब्ज (कन्नकुब्ज) (सं) ना. - कनोज; कनोजदेश

कन्यादान (कन्नदान) (सं) ना. - विवाहातील कन्यादान विधी.

कन्यापरिणते (कन्नपरिणते) (सं) ना. - बुद्धिवान् मुलगी; विकसित बुद्धिमती.

कन्यार्थी (कन्नार्थी) (सं) ना. - उपवधू; विवाहेच्छु वर.

कन्यावरण (कन्नवरण) (सं) ना. - वाङ्मनश्चय; कन्येला वरणे; कन्येची पसंती.

कन्याव्रत (कन्नव्रत) (सं) ना. - आजीव ब्रह्मचारिणी राहण्याच्या प्रतिज्ञेचा विधी.

कन्याशुल्क (कन्नशुल्क) (सं) ना. - वरदक्षिणा; हुंडा.

कन्ये (कन्न) (सं) ना. - 'कन्या' पहा.

कपट (कपट) (सं) ना. - फसवणूक; वंचना; असत्यभाषण; छद्म; कावा; लुचेगिरी.

कपटकृत्य (कपटकृत्य) (सं) ना. - फसवणूक; लबाडी; लुचेगिरी.

कपटपटु (कपटपटु) (सं) वि. - कपट करण्यात कुशल;

शकुनिमामा, गळेकापू.

कपटवेष (कपटवेष) (सं) ना. - खोंग; छद्मवेष;

फसवणूकीसाठी घेतलेले रूप; भूमिगत होण्यासाठीचें रूप.

कपटशबर (कपटशबर) (सं) ना. - अर्जुनाचें सामर्थ्य प्रगट

करण्यासाठी मिळवणाऱ्या युद्ध करणारा शंकर.

कपटहृदय (कपटहृदय) (सं) वि. - पोटांत कपट असलेला.

कपटि (टिक) (कपटि [टिक]) (सं) वि. - मायावी; फसव्या;

कपटे (कपट) (क) ना. - कपडा; कापड; 'कर्पट' पहा.

कपर्द (कपर्द) (सं) ना. - कवडी; शिवाभरण; गंगेच्या पाण्यानें मिजलेल्या शंकराच्या जटा; पाळी; खेप; बारी.

कपर्दि (कपर्दि) (सं) ना. - जटाजूट शिव; कवडी.

कपालि (कपालि) [कपालि] (क) ना. - कपाली; कापालिक; मोट; पाट; मळा; पखाल.

कपाट (वाट) (कपाट) [कपाट] (सं) ना. - दार; दरवाजा; कवाड.

कपायि (कपायि) (सं) ना. - मूर्तीला नेसवण्याचें वस्त्र; कापड.

कपाल (कपाल) (सं) ना. - कवटी; भिक्षापात्र; करटी; परटी; खापर; श्रांकण.

—धर, भृत्— (—धर, भृत्) (सं) ना. - शिव; शंकर.

—मोक्ष— (—मोक्ष) (सं) ना. - डोके फुटणें; नाश; मृत्यु.

कपालि (कपालि) (सं) ना. - शिव; शंकर.

कपालिनी (कपालिनी) (सं) ना. - शूद्रापासून ब्राह्मणीला झालेली कन्या; नीच जातीची स्त्री; दुर्गा.

कपि (कपि) (सं) ना. - माकड; हुण्या; सुग्रीव.

—केतु— (—केतु) (सं) ना. - अर्जुन.

कपिजल (कपिजल) (सं) ना. - पक्षी; कपिजल कपि; कवडा; तित्तिर; चातक.

कपित्थ (कपित्थ) (सं) ना. - कवटाचे झाड; कवठ; बेलाचें झाड; वेल्फळ.

कपिध्वज (कपिध्वज) (सं) ना. - 'कपिकेतु' पहा.

कपिनी (कपिनी) (सं) ना. - एका ओढ्याचें नांव.

कपिमुष्टि (कपिमुष्टि) (सं) ना. - माकडाची पकड; न सुटणारी पकड; आग्रह; हटवाद; हट्टीपणा.

कपिल (कपिल) (सं) ना. - सांख्यमुनि; पिंगट रंग.

—वस्तु— (—वस्तु) (सं) ना. - बुद्धाची जन्मभूमि.

कपिले (कपिले) (सं) ना. - कंदी रंगाची गाय; अग्नेय दिशेची हत्तीण; कामवेतु; ओढ्याचें नांव; वृक्षविशेष.

कपिवृषभ (कपिवृषभ) (सं) ना. - कपिश्रेष्ठ; वाली; सुग्रीव; हनुमंत.

कपिश (कपिश) (सं) ना. - गेरूचा रंग; कावेचा रंग; हुर्मुजी; माकडाच्या देहाचा वर्ण.

कर्पीद्र (कर्पीद्र) (सं) ना. - सुग्रीव; राम.

कपोत (कपोत) (सं) ना. - पारवा; कवतूर.

—पालि— (—पालि) (सं) ना. - पक्षासाठी लावण्याचें जालें.

कपोताजन (कपोताजन) (सं) ना. - सुरमा काजळ.

कपोल (कपोल) (सं) ना. - गाल; कपाळ; कानशील.

कप्प (कप्प) (क) ना. - खंडणी; प्रतिजेचें कंकण; व्रतबंधन कंकण; कर.

कप्पड (कप्पड) (क) ना. - 'कर्पट' पहा. कापड; कपडा.

कप्पर (रे) (कप्पर) (क) ना. - काहील; मोठी कटई.

कप्पल (लु) (कप्पल) [लु] (क) ना. - होडी; जहाज; फुलांचा गुच्छ; ताटवा; वेळ; फूल; केळ.

कप्पि (कप्पि) (क) ना. - पडघम, रहाट; पुली.

कप्पु (कप्पु) (क) धा. - उकरणें; खडबडणें; खड्डा काटणें; खोदणें;

(क) ना. - हत्ती धरण्याचा खड्डा; काळा रंग; काकण; पताका; निशाण.

कप्पुर (कप्पुर) (क) ना. - कापूर; कपूर; सुगंधि द्रव्य; कापराचें झाड.

कफ (कफ) (सं) ना. - श्लेष्मा; खाकरा; बडका; आयुर्वेदीय त्रिदोषांपैकी एक.

कवकन (कवकन) (क) अ. - 'कवकन' पहा.

कवट (कवट) (क) ना. - कपट; फसवणूक; वाधूल; पाकोळी.

कबंध (कबंध) (सं) ना. - पाणी; दग; धड; मुंड; राहू; धूमकेतु; एक राक्षस.

कवरि (री) (कवरि) (सं) ना. - बुचडा; केशमार; केसाचा झुबका, वेणी; जटा.

कवल (ल) (कवल) (सं) ना. - कवल; घास; ग्रास.

कवळ (कवळ) (क) ना. - शिकारी; व्याध; नकार; मित्रा; नपूसक शवर.

कवळिसु (कवळिसु) (क) धा. - मिळणें; खाणें; गिळणें; स्वाहाकरणें.

कव्व (कव्व) (क) ना. - काव्य; कविता; रसमय साहित्य; सुरस साहित्य.

कव्वदंगने (कव्वदंगने) (क) ना. - काव्याधीन देवता; काव्य; कन्या; सरस्वती.

कव्वारे (कव्वारे) (सं) ना. - नारायणीय पक्षी; वगळ्याच्या जातीचा एक पक्षी.

कव्वि (कव्वि) (क) ना. - लगाम. 'कव्विण' पहा.

कव्विग (कव्विग) (क) ना. - कवि; पद्यकार, काव्य रचणारा.

कव्विगण (कव्विगण) (क) ना. - काळे लोखंड; लोह.

कव्विल (कव्विल) (क) ना. - मिह; व्याध; पारधी; खेडुत.

कव्विलिग (कव्विलिग) (क) ना. - कोळी; नावाडी; फसव्या;

वंचक; सोनेचांदी वाळूनें घासणें; अंभी; अंबी.

कव्विलित (कव्विलित) (क) ना. - जादुगारीण; वंचना करणारी; नावाडीण; अंभीनि; अंबिनी.

कव्वु (कव्वु) (क) ना. - इशु; ऊस; गोड रसाचे धाट.

कव्वुन (कव्वुन) (क) ना. - लोखंड; लोह; पोलाद; 'कर्बुन' पहा.

कञ्जुविल्ल (ಕಂಜುವಿಲ್ಲ) (क) ना. - मन्मथ; मदन.
 कञ्जोमे (ಕಂಜೋಮೆ) (क) ना. - कृष्णमेघ; काळ्यारंगाचे दग.
 कमठ (ಕಮಠ) (सं) ना. - कूर्म; पाण्यात राहणारा; कमंडलु;
 संन्याशाचें जलपात्र.
 कमंडल (ಕು) (ಕಮಂಡಲ [ಲ]) (सं) ना. - तुंबा; संन्यासी,
 ऋषीमुनीचें जलपात्र; अंजीर वृक्ष.
 कमंडलविडि (ಕಮಂಡಲವಿಡಿ) (क) धा. - कमंडलु धारण करणें;
 संन्यासी होणें; मिश्रुवीक्षा घेणें.
 कमन (ಕಮನ) (सं) वि. - चांगले; सुंदर; मनोहर; कामुक.
 (सं) ना. - अशोकवृक्ष.
 कमनच्छद (ಕಮನಚ್ಚದ) (सं) ना. - सुंदर पक्षी; देखण्या
 पंखांचा पक्षी. कंक पक्षी, कौंच; बगला.
 कमनीय (ಕಮನೀಯ) (सं) वि. - चांगले; सुंदर; मनपसंत;
 इष्ट; आल्हादक; आवडीचा.
 कमरु (ಕಮರು) (क) धा. - कोमेजणें; निस्तेजणें; ढील पडणें;
 सैल करणें; कमी होणें; क्षीण होणें; बारीक होणें.
 (क) ना. - निरिच्छा; वासनाहीनता.
 कमल (ಕಮಲ) (सं) ना. फूल; तांबें; असि; सारसपक्षी; पाणी.
 —खंड (—ಖಂಡ) (सं) ना. - कमल गुच्छ; पुष्करणी;
 पद्माकर, सरोवर.
 —गर्भ (—ಗರ್ಭ) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.
 —जांड (—ಜಾಂಡ) (सं) ना. - ब्रह्मांड.
 —नाभ (—ನಾಭ) (सं) ना. - पद्मनाभ; विष्णु.
 —चांधव (—ಚಾಂಧವ) (सं) ना. - सूर्य; चंद्र.
 कमला (ಕಮಲಾ) (सं) ना. लक्ष्मी; उत्तम स्त्री.
 कमलाकुमार (ಕಮಲಾಕುಮಾರ) (सं) ना. - मन्मथ; मदन;
 कामदेव.
 कमलाक्ष (ಕಮಲಾಕ್ಷ) (सं) ना. - विष्णु.
 कमलास (ಕಮಲಾಸ) (सं) ना. - सूर्य.
 कमलांबक (ಕಮಲಾಂಬಕ) (सं) ना. - विष्णु; कमललोचन.
 कमलारि (ಕಮಲಾರಿ) (सं) ना. - चंद्र.
 कमलालये (ಕಮಲಾಲಯ) (सं) ना. - लक्ष्मी.
 कमलासन (ಕಮಲಾಸನ) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; पद्मासन.
 कमलिनि(नी) (ಕಮಲಿನಿ[ನೀ]) (सं) ना. - कमल; पद्म;
 पुष्करणी; सरोवर; कमलखंड.
 कमले (ಕಮಲೆ) (सं) ना. - लक्ष्मी.
 कमलेश (ಕಮಲೇಶ) (सं) ना. - विष्णु; कमलापति.
 कमलोद्गर (ಕಮಲೋದಗ) (सं) ना. - विष्णु; मृगांक; चंद्र.
 कमलोद्भव (ಕಮಲೋದಭವ) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.
 कमल (ಕಮಲ) (क) ना. - कमल; तावर.
 कंप(पन) (ಕಂಪ[ಪನ]) (सं) ना. - कापणें; लटपट; थरथर;

थरकाप; दलदलीची जागा; आयुधविशेष.
 कंपगाति (ಕಂಪಗಾತಿ) (क) ना. - सुगंधा; सुगंधिनी; सुवासिक
 अंगाची स्त्री.
 कंपण (ಕಂಪಣ) (क) ना. - एक आयुध; विजयनगरचा एक
 राजा; जिल्हा; देशविभाग.
 कंपणिग (ಕಂಪಣಿಗ) (क) ना. - पाहारेकरी; द्वारपाल;
 देवडीवाला; नोकर.
 कंपल(लु) (ಕಂಪಲ[ಲ]) (क) ना. - बैल वा गाय यांच्या
 गळ्यांतील पोळी.
 कंपायमान (ಕಂಪಾಯಮಾನ) (सं) वि. - थरथरणारा;
 हलणारा; कापणारा.
 कंपाडग (ಕಂಪಾಡಗ) (क) ना. - सागवान; सागाचें लाकूड.
 कंपिलि (ಕಂಪಿಲಿ) (सं) ना. - ग्रामनाम.
 कंपु (ಕಂಪು) (क) ना. - गोडी; सुवास; माधुर्य; परिमळ;
 आमोद; रुचि; सुगंध.
 कंपुगु (ಕಂಪುಗು) (क) धा. - परिमळणें; दरवळणें; सुवास
 पसरविणें.
 कंपुवीरु (ಕಂಪುವೀರು) (क) धा. - सुगंधणें; दरवळणें; परिमळणें.
 कंपुवडे(पडे) (ಕಂಪುವಡೆ[ಪಡೆ]) (क) धा. - सुगंधित होणें;
 सुवासित होणें.
 कंपुवडे (ಕಂಪುವಡೆ) (क) धा. - सुगंध पसरविणें; सुवासित
 होणें.
 कंप्र (ಕಂಪ್ರ) (सं) वि. - चालणारा; थरथरणारा; कांपणारा.
 कंप (ಕಂಪ) (क) ना. - स्तंभ; खांब; आधार; खुंट.
 कंपच्चु (ಕಂಪಚ್ಚು) (क) ना. - भोके पाडलेली तार ओढण्याची
 लोखंडी सोनारपट्टी.
 कंपनि (ಕಂಪನಿ) (क) ना. - अश्रुबिंदु.
 —करे(गरे) (—ಕರೆ[ಗರೆ]) (क) धा. - अश्रु ढाळणें;
 डोळ्यांत पाणी आणणें; रडणें.
 —तुंडु (—ತುಂಡು) (क) धा. - डोळे भरून येणें;
 भावनातिरेकानें डोळ्यांत पाणी साठणें; डोळे डबडबणें.
 —तु(दु)लुकु (—ತು[ದು]ಳುಕು) (क) धा. - अश्रु बाहणें;
 डोळ्यांतून पाणी काढणें.
 —तोडे(दोडे) (—ತೋಡೆ[ದೊಡೆ]) (क) धा. - डोळे पुसणें.
 कंपल (ಕಂಪಲ) (सं) ना. - कांबळें; लोकरीचें जाळेंभरडें वस्त्र;
 हरिणविशेष; आसन; विष्णु; शिव.
 कंपळ (ಕಂಪಳ) (क) ना. - रेड्यांची पळण्याची शय्यत; शेतीच्या
 प्रारंभीचा उत्सव; अवडंबर; रोजमुरा; पोळाचा सण.
 कंपार (ಕಂಪಾರ) (क) ना. - लोहार; चिवाडी.
 कंवि (ಕಂಪಿ) (क) ना. - शलाका; सलाकी; सळी; चिवा;
 चिवाटा; वस्त्राचा कांठ; तार; नाकाचें हाड; पेरुचें झाड.

कंविकार (कं०००००) (क) वि.—काठीला बांधून ओढें वाहणारा.

कंविकीळ (कं००००००) (क) धा.—पाय काढणें; पळून जाणें; जागा सोडणें; स्थलत्याग करणें.

कंविरा (कं००००) (क) ना.—लाठीबंध; सोटाबहादर; कंचुकी; देवडीवाला; पहारेकरी; द्वारपाल.

कंबु (कं००००) (सं) ना.—शंख; बांगडी; कंकण; वाद्यविशेष; हत्ती; पाणी; गळा; 'मका' धान्य.

कंबुकंठ (कं००००००) (सं) वि.—शंखाप्रमाणें कंठ असलेला.

कंबुकंठि (कं००००००) (सं) वि.—शंखाप्रमाणें कंठ असलेली.

कंबुग्रीव (कं००००००) (सं) वि.—'कंबुकंठ' पहा.

कंबोज (कं००००००) (सं) ना.—उत्तरभारतांतील वायव्य प्रांत. शंखजाति; हत्तीविशेष.

कंभ (कं०००) (क) ना.—'कंब' पहा.

कम्म (कं०००) (क) ना.—कर्म; काम; आमोद; सुवास; माधुर्य.

कम्मगे (कं००००) (क) अ.—खमंगणें; हवेहवेसें वाटून; सुवासिकतेनें; मधुरत्वे.

कम्मट (कं००००) (क) ना.—कर्मठ; टांकसाळ; सोनारशाळा.

कम्मटि (कं००००) (क) ना.—नाणी पाडणारा; टांकसाळांत काम करणारा.

कम्मने (कं००००) (क) अ.—'कम्मगे' पहा.

कम्मर (कं००००) (क) ना.—लोहार; घिसाडी.

कम्मरि (कं००००) (क) ना.—जळप्रपात; धबधबा; झडा; कडा; तट; लोहारकाम; घिसाड्याचा धंदा.

कम्मंगळले (कं००००००) (क) ना.—आंवेमोहोर तांदुळ; सुवासिक तांदूळ; गंधशाळ.

कम्मंगोल् (कं००००००) (क) ना.—उसाचें कांडें; पेरें; ऊस; इक्षुबाण; मदन.

कम्मंगोल्चिल्ल (कं००००००) (क) ना.—मदन; काम.

कम्मर (कं००००) (क) ना.—'कम्मर' पहा; रंगारी.

—साले (—साले) (क) ना.—लोहारशाळा.

कम्मि (कं००००) (अ. दे.) वि.—कमी; थोडे; स्वल्प; हीन; नीच.

कम्मिंतु (कु) (कं००००००) (क) ना.—दरवळ; परिमळ; सुगंधी वातावरण.

कम्म (कं००००) (क) ना.—मनोहरता; सौंदर्य.

कम्म (कं०००) (क) वि.—मनोहर; सुंदर.

(क) ना.—भोगापेक्षा; कामुकता; शृंगार; शोभा;

कडवटपणा; रवि.

कय (कं०००) (क) ना.—हात; हातोपा; रड्या; अस्तनी.

कयकय (कं००००००) (क) धा.—शृंगारणें; थाटमाट करणें; कडू होणें.

कय (कं०००) (सं) ना.—अगाध जलाशय; तळे; पाण्याच्या सांठवणाचें भांडे.

कयमे (कं००००) (क) ना.—भात; तांदूळ; लामण दिवा.

कयगुणु (कं००००००) (क) धा.—अधिक होणें; पार होणें; हाताबाहेर जाणें; अतिक्रमण करणें; हात धुणें; आरंभणें.

कयगोय (कं००००००) (क) धा.—शृंगारणें; अलंकारणें; सुशोभित करणें.

कयगुळि (कं०००००) (क) धा.—हाताबाहेर जाणें; अतिक्रमण करणें; मर्यादेबाहेर जाणें; निसटणें; हातातून गळणें.

कयगायि (कं००००००) (क) धा.—दिरंगाई करणें; सहन करणें; समाधानानें घेणें.

कयगोडु (कं००००००) (क) धा.—कामाला लागणें; फसवणूक करणें; साह्य करणें.

कयगोळ (कु) (कं०००००० [००]) (क) धा. आरंभणें; गुंतणें; स्वीकारणें; कवळ करणें; मान्य करणें.

कयतु (कं००००) (क) अ.—कडवटपणा स्वीकारून; फटकून; तुरटपणें.

कयतु (कं००००) (क) अ.—(क) अ.—संपवून; कैद करून. (क) ना. कैदी; बंधन; तुरुंगवास; आयुध.

कयपरे (कं०००००) (क) ना.—टाळी.

—गुडु (—गुडु) (क) धा.—टाळी वाजवणें.

कयपे (कं००००) (क) ना.—कडवटपणा; खारटपणा.

कयपेसर (कं००००००) (क) ना.—दुर्लौकिक; अपकीर्ति; बदनाम; नको ते नांव.

कयमरे (कं०००००) (क) धा.—आश्चर्य करणें; आश्चर्यचकित होणें.

(क) ना.—आश्चर्य; विस्मय; नवल.

कयवर (कु) (कं०००००० [००]) (क) धा.—हाताला येणें; फळ मिळणें; यश येणें; कार्यारंभ करणें.

कयवार (कं००००००) (क) ना.—वर्णन; स्तुती; पाठिंबा; कुस्ती; कड; कैवार.

कयवारि (कं००००००) (क) ना.—सहाय्यक; संरक्षक; सहाय्य देणारा; पाठिंबा देणारा.

कयवोल (कं००००००) (क) ना.—लहानसा मळा; गादे बांधण्याची मोकळी जागा; कृत्रिम क्षेत्र.

करं (कं०००) (क) अ.—पूर्णपणें; अतिशयत्वेकरून, अधिक्यानें; चांगल्या रीतीनें.

कर (कं००) (सं) ना.—हात; हत्तीची सोंड; फाळा; खंडणी; किरण; कांती; गारा; ओले; नक्षत्र; बलुता; जकात.

करक (कं०००) (सं) ना.—जळवात्र; गारा; कर्मडळ; वातीवरील कोळी; कोळसा; जळून काळवंडलेली वस्तु; शाई.

करकंकणन्याय (करकंकणन्याय) (सं) ना. — उषड गोष्ट;
 वस्तुस्थिति; स्पष्ट दिशणारी गोष्ट; हस्तामलक न्याय.
 करकडे (करकडे) (क) अ. — अगदी शेवटी; कोपन्यांत.
 करकड (करकड) (क) ना. — करपलेलें अन्न; लागलेला भात;
 धुरकटलेलें अन्न.
 करकर (करकर) (क) ना. — उष्णांशु; सूर्य; उग्र किरणाचा सूर्य;
 करकर आवाज.
 करकरे (करकरे) (क) ना. — कटकट; नित्यपीडा; चिंता; अडचण.
 — इसु (— इसु) (क) धा. — चिंता करणें; अडचण
 करणें; संकटाला कारण होणें.
 करकांभस् (करकांभस्) (सं) ना. — नारळ; श्रीफल;
 नारिकेल.
 करकु (करकु) (क) ना. — 'करक' पहा.
 करग (करग) (क) ना. — जलमात्र; गारा; 'करक' पहा.
 करगात (करगात) (सं) वि. — हातीं आलेलें; पकडीत सापडलेलें;
 हस्तगत झालेलें.
 करगास (करगास) (क) ना. — करवत; क्रकच.
 करगु (करगु) (क) धा. — पाणी होणें; द्रवणें; जीर्ण होणें;
 विरणें; विरघळणें; रोडणें; कमी होणें; दया येणें; मवाळणें;
 मऊ होणें; व्यया उत्पन्न होणें.
 — इसु (— इसु) (क) धा. — विरघळविणें; जिरविणें.
 करग्रह (हण) (करग्रह) (सं) ना. — पाणीग्रहण;
 विवाह; हातमिळवणी; हातपकड.
 करंग (करंग) (सं) ना. — करंडक; संडूक; लहान पेटी;
 डोकीवरील पाटी; बुटी; दुरडी; बगलथैली; पिशवी.
 करंगु (करंगु) (क) धा. — वितळणें; काळे पडणें; पाणी होणें.
 करजात (करजात) (सं) नख; करज.
 करट (टक) (करट) (सं) ना. — कावळा; काक; हत्तीचा
 कपोल; करवंटी; करटी; पंचतंत्रातील कोल्हाचे नांव.
 करटि (करटि) (सं) ना. — हत्ती; कठीण कवचीचीं फळें.
 करड (करड) (क) ना. — बाळलेलें गवत.
 करडि (करडि) (क) ना. — अस्वल; भल्लूक; भरड; असडी तांदुळ.
 करडिगे (करडिगे) (क) ना. — 'करक' पहा; सपुट.
 करडु (करडु) (क) धा. — 'कदडु' पहा.
 करडे (करडे) (क) ना. — चर्मवाद्य; ढोल; करडी ढोल.
 करण (करण) (सं) ना. — इंद्रिय; उपकरण; साधनसामग्री;
 क्रिया; देह; क्षेत्र; लिखाण; व्यापार; भूमि; कायस्थ; वैश्य;
 वैश्याला शूत्रीपासून झालेली संतति.
 करणत्रय (करणत्रय) (सं) ना. — काया वाचा मन हीं
 त्रिविध इंद्रिये.
 करणशाला (करणशाला) (सं) ना. — पाठशाला; चावडी.

करणिक (करणिक) (सं) ना. — कारकून; हिशोबनीस; ज्योतिषी;
 गणिती.
 करणीय (करणीय) (सं) वि. — कर्तव्य; करण्यायोग्य.
 करंड (डक) (करंड) (सं) ना. — करंडा; पेटी; संपुट;
 काटेरी झाड.
 करंडकवाहिनी (नि) (करंडकवाहिनी) (सं) ना. — पान
 देणारी दासी; पानदान आणणारी स्त्री.
 करंब (करंब) (क) ना. — 'कदंब' पहा.
 करतन (करतन) (क) ना. — क्रोध; चीड.
 करतल (ल) (करतल) (सं) ना. — हाताचा तळवा.
 करतलामलक (करतलामलक) (सं) ना. — तळहातावरील
 आवळा; सुलभ व निश्चित कार्य; सुसाध्य काम; स्वतःसिद्ध गोष्ट.
 करदंड (करदंड) (सं) ना. — हातातील दंड; लाठी; हातकाठी;
 कमळ; काटेरी झाड.
 करपत्र (करपत्र) (सं) ना. — करवत; हस्तपत्रिका; जाहिरात;
 जाहीर निवेदन.
 करपलव (करपलव) (सं) ना. — हातानें केलेली खूण; पालवी-
 प्रमाणें असलेला हात.
 करपात्रे (करपात्रे) (सं) ना. — वाटी; दांडा असलेले मांडें.
 करपुट (करपुट) (सं) ना. — हाताचा तळवा; झाकलेली मूठ,
 तळहात.
 करवाल (ल) (करवाल) (क) ना. — खड्ग; तरवार;
 करवाल.
 करभ (करभ) (सं) ना. — हत्तीचें पिल्लें; उंटाचें पिल्लें; तळवा;
 मणगट; मणिबंध.
 करभोर (करभोर) (सं) ना. — हत्तीच्या सोडेप्रमाणें मांडी
 असलेली सुंदर स्त्री.
 करमे (करमे) (क) अ. — 'करं' पहा.
 कररुह (कररुह) (सं) ना. — 'करजात' पहा.
 करवल्य (करवल्य) (सं) ना. — बांगडी; काकण; मल्लविद्येंतील
 डाव; दांडपट्याचे हात.
 करवाळ (क) (करवाळ) (सं) ना. — खड्ग; कृपाण; तरवार.
 करवीर (करवीर) (सं) ना. — कण्हेर; कोल्हापूर; कृपाणविशेष;
 शृगालाची राजधानी.
 करशीकर (करशीकर) (सं) ना. — हत्तीच्या सोडेंतून फुस्कारलेलें
 पाणी; फवारा.
 करह (करह) (क) ना. — आवाहन; आमंत्रण; हाक; बोलावणी;
 दूध तापवणें.
 कराम (कराम) (सं) ना. — हाताचें टोक; हत्तीच्या सोडेंचे
 टोक.
 करांगुलि (करांगुलि) (सं) ना. — हाताचीं बोटे.

कराट (कराट) (सं) ना. - 'करंडक' पहा.

कराने (कराणे) (क) ना. - दूधदुभते.

कराभरण (कराभरण) (सं) ना. - कंकण; काकण; हस्तालंकार.

करामति (करावळ) (अ. दे) ना. - प्रभाव; कर्तृत्व; करामत;
कारभार; कार्यकुशलता.

कराल (कराळ) (कराळ [४]) (सं) वि. - मोठे; भयंकर; विरूप;
विकाल; काले.

(सं) ना. - जनक वंशातील एक शानी राजा.

करालंबन (कराळंबन) (सं) ना. - साह्य; मदत; आधार;
पाठिंबा.

करालि (कराळी) (सं) ना. - दुर्गा; शिवशक्ति.

करावळंबन (करावळंबन) (सं) ना. - 'करालंबन' पहा.

करावळि (करावळी) (क) ना. - समुद्रकिनारा; सागरतीर.

करावु (करावु) (क) धा. - धार काढणे; दूध काढणे; गाई
म्हशी पिळणे.

करासि (करासी) (क) ना. - तीक्ष्ण खड्ग.

कराळमुख (कराळमुख) (सं) ना. - भयंकर मुख; राक्षसाचें
नांव.

करास्फोट (करास्फोट) (सं) ना. - छडू; शडु; आव्हान.

करि (करि) (सं) ना. - हत्ती; आठ संख्या.

(क) ना. - काळोख; शाई; कोळसा.

(क) धा. - तळणे; काळे होणे.

करि (रिं) कु (करि [००] करि) (क) धा. - जळून काळवंडणे
पोळणे; चटका वसणे.

(क) ना. - कोळसा; शाई; वातीचा कोळी.

करिगाल (करिगाल) (क) ना. - कुलक्षणी वेळ; कुसमय.

करिगालि (करिगाली) (क) ना. - कुलक्षणा; घरबुडवी; कुलटा.

करिगोरल (करिगोरल) (क) ना. - नीलकंठ; शिव.

करिघटे (करिघटे) (सं) ना. - हत्तीचा कळप; हत्तीचा तांडा.

करिचर्मधारि (करिचर्मधारि) (सं) ना. - हत्तीचे चामडे
पांघरणारा; शिव.

करिचर्मावर (करिचर्मावर) (सं) ना. - शिव.

करिचु (करिचु) (करिचु [४]) (क) धा. - धरून ठेवणे; पकडणे.

करिणि (करिणि) (करिणि [४]) (सं) ना. - हत्तीण.

करिदिंगळु (करिदिंगळु) (क) ना. - कृष्ण पक्ष;

पौर्णिमेनंतरचा अमावास्येपर्यंतचा काळ; अमावास्या.

करिदिन (करिदिन) (क) ना. - ग्रहणादिकाच्या पर्वकाळाचा

दुसरा दिवस; अशुभ दिवस.

करिदु (करिदु) (करिदु [४]) (क) ना. - काळारंग; काळेपणा;
काळोख.

करिपोत (करिपोत) (सं) ना. - करभ; हत्तीचे पिळू.

करिमकर (करिमकर) (सं) ना. - सागरीराक्षस; लोककथेतील
समुद्रराक्षस.

करिमणि (करिमणि) (क) ना. - मंगळसूत्र; करमरा मणि;
काळेमणी.

करिमुख (करिमुख) (सं) ना. - गजानन; गणपति.

करिमुनि (करिमुनि) (करिमुनि [०४]) (क) धा. - जळणे; खाक
होणे; पेटणे; तमाखू ओढून संपविणे.

करियालि (करियालि) (क) ना. - डोळ्यातील बुबुळाचा
काळाभाग.

करि(री)र (करि [०९] र) (क) ना. - माठ; हत्तीच्या दाताचें
मूळ; वंशांकुर; कळकाचा कोंब; नेपतीचे काटेरी झाड.

करिरिपु (करिरिपु) (सं) ना. - सिंह.

करिवदन (करिवदन) (सं) ना. - गजवदन; गणपति.

करिवरि (करिवरि) (क) धा. - जळून खाक होणे; काळे होणे.

करिशावक (करिशावक) (सं) ना. - करभ; हत्तीचे पिळू.

करिष्णु (करिष्णु) (सं) वि. - कार्येच्छु; कार्यप्रेमी; कृतिशील.

करिस (करिस) (क) ना. - वाळलेपणा; रोडकेपणा; कृशता;
क्षीणत्व; काश्य.

करिसु (करिसु) (क) धा. - वाळविणे; सुकविणे; रोडावणे;
कृशकरणे.

करिस्कंध (करिस्कंध) (सं) ना. - 'करिघटे' पहा.

गजदल; हत्तीसेना.

करिरक (करिरक) (सं) ना. - लढाई; भांडण; तंटा.

करिरि (करिरि) (सं) ना. - 'करिरक' पहा.

करिष (करिष) (क) ना. - शेणी; गोवरी; उपल.

करु (करु) (क) वि. - उंच; सशक्त; खुणेचा; मोठा.

(क) ना. - वस्त्र; वासरु; पुतळा; कळप; ठसा; टेकडी;
मोठेपणा; सामर्थ्य.

(क) धा. - नेम घरणे; विचार करणे; स्तुतिकरणे;

आकारणे; कटिबद्ध होणे; प्रतिज्ञा करणे.

करुकु (करुकु) (क) ना. - काळोख; शाई; कोळसा.

करुगाहि (करुगाहि) (क) ना. - गुराखी; गोवळा; गौळी.

करुण (करुण) (सं) ना. - दया; कळवळा; तपस्वी; दुःख;

काव्यांतील नवरसपैकी एक रस.

करुणाकर (करुणाकर) (सं) ना. - दयाशील; दयावंत; कोमल
हृदयाचा.

करुणानिधी (करुणानिधी) (सं) ना. - दयासागर.

करुणाब्धि (करुणाब्धि) (सं) ना. - दयासागर.

करुणावु (करुणावु) (सं) ना. - दयेने आलेले अश्रु.

करुणालवाल (करुणालवाल) (सं) वि. - दयावंत;

करुणाशील; भावनाप्रधान.

करुणि (करुणं) (सं) वि. - दयाशील; करुणाकर.

करुणिसु (करुणं सु) (क) धा. - दया दाखवणें; कृपा करणें;

अनुग्रह करणें; प्रीति करणें.

करुणे (णा) (करुणं [हण]) (सं) ना. - दया; कळकळ;

सहृदयता; भावनाप्रधानता.

करुत्तु (करुणु) (क) अ. - मत्सर करुन; पोटातिडकीनें;

हेतुतः; उद्देशपूर्वक.

—इरि (—उ०) (क) धा. - नेम धरुन मारणें; उद्देश

बाळगणें; ध्येय राखणें.

करुनाडु (करुणुण्डु) (क) ना. - उंच प्रदेश; कन्नड प्रदेश;

कन्नडमाता.

करुपु (करुणु) (क) ना. - असहनशीलता; मात्सर्य; तिरस्कार.

करुव (करुणु) (क) ना. - पोटातिडकीचा मनुष्य; मत्सरी मनुष्य.

करुवु (करुणु) (क) धा. - पोटादुखी करणें; मत्सर करणें; दावा

धरणें; डंख धरणें; सूडवृत्ति बाळगणें.

(क) ना. - मत्सर; पोटांतील आग; जळफळाट; दावा; डंख.

—तन (—उ०) (क) ना. - मात्सर्य; दावा; डंख; सूडवृत्ति.

करुमाड (करुणुण्ड) (क) ना. - तळघर; मजला; उंच घर; सौध

‘उप्परिगे’ पहा.

करुंखु (करुणुणु) (क) ना. - ‘करुवु पहा.

करुविट्ट (करुणुणु) (क) वि. - ठसा उठवलेले; लाख

मिसळलेले; लक्षामिश्रित; ओतीव; ओतलेले.

करुविडु (करुणुणु) (क) धा. - ठसा उठवणें; ओतणें;

ओतवणें.

करुहु (करुणु) (क) ना. - ‘करुपु’ किंवा ‘करुवु’ पहा.

करुळ (करुणु) (क) ना. - प्रीति; वात्सल्य; आप्तपणा; नातें.

करुणा; दुःख; व्यथा; ध्यान.

करुळत्तरि (करुणुणु) (क) ना. - विश्वासघात; बंधुद्वेष;

कृतघ्नता.

करुळिवुचु (करुणुणु) (क) धा. - पोटांत कालवणें;

तळमळणें; कसेतरी होणें; मळमळणें.

(क) ना. - तळमळ; कळकळ; कालवाकालव.

करुळोरित (करुणुणु) (क) ना. - द्रोह; द्वेष; मळमळ.

करे (करु) (क) धा. - हाक मारणें; हळी देणें; बोलावणें;

लिहविणें; ओतविणें; धारा काढणें; वर्षाव करणें; उतरविणें;

लपणें; दृष्टिआड होणें; अश्रु गाळणें; आमंत्रण देणें.

(क) ना. - काठ; डाग; कलक; अपकीर्ति; ठसा; शेवट; पदर;

दोष; प्रमाद; गुरांची जांगळ; अहेर; तप्त मुद्रा.

करेकळु (करुणुणु) (क) धा. - बोलावणें; सांगून पाठविणें;

कळविणें; पाचारणें.

करेगणु (करुणुणु) (क) धा. - मर्यादा ओलांडणें; भरुन

सांडणें; उल्लंघणें; अतिक्रमण करणें; पार होणें; उतू जाणें.

करेगाळि (करुणुणु) (क) ना. - भूमीकडून समुद्राकडे वाहणारे

वारे; मलतयी वारे; मोसमी वारे.

करेगोरल (करुणुणु) (क) ना. - नीलकंठ; शिव.

करेयिसु (करुणुणु) (क) धा. - आमंत्रणें; बोलावणें; दूध

करेसु (करुणुणु) काढणें; धारा पिळणें.

करेह (करुणुणु) (क) ना. - हाक; निमंत्रण; धार; दूध; दुभती गाय.

करेणु (करुणुणु) (सं) ना. - हत्ती.

करोटि (करुणुणु) (क) ना. - बुट्टी; पाटी; करंडी; पात्र.

करोंड (करुणुणु) (अ. दे.) ना. - कोट (संख्या); शतलक्ष; कोटि.

—पति (—उ०) (क) ना. - कोट्याधीश; नवकोट नारायण.

कर्क (क) (करुणुणु) (सं) वि. ओवडघोवड, घट्ट;

कर्कटक, कटक (करुणुणु, करुणुणु) कठिण बलिष्ठ (सं) ना. -

खेकडा; कुलीन; कर्करास; कोड; पांढरेपण; चर्मरोग; अग्नि;

पांढराघोडा; चांगुलपणा.

कर्क (क) डे (करुणुणु) (सं) ना. - आयुधविशेष;

कर्कटिका (करुणुणु) एक शस्त्र.

कर्कधु (करुणुणु) (सं) ना. - भोवरीचा वेल.

कर्कमीन (करुणुणु) (सं) ना. - एक जातीचा मासा;

खेकड्याच्या किंवा विंचवाच्या आकाराचा मासा.

कर्कर (करुणुणु) (सं) वि. - घट्ट; खडबडीत.

(सं) ना. - एक जातीचा हंसपक्षी.

कर्कवृत्त (करुणुणु) (सं) ना. - विषुववृत्ताच्या उत्तरेकडील

२३½ अंशापर्यंतचे कल्पित वर्तुळ.

कर्कश (करुणुणु) (सं) वि. - उग्र; भयंकर; घट्ट; भरीव; कठिण;

उद्धट; निर्दय; खडबडीत.

कर्कशयौवन (करुणुणु) (सं) ना. - गद्वेपंचविशी;

उन्मादक तावण्य.

कर्कोटक (करुणुणु) (सं) ना. - कर्कमहिना; एक सौरमास.

कर्कोटक (करुणुणु) (सं) ना. - एक रत्न; चांदी.

कर्कोटक (टक) (करुणुणु) (सं) ना. - अनंत; वासुकी;

पद्म; महापद्म; तक्षक; शंखपाल; कर्कोटक; पुलिंद; या अष्ट

संपादिका एक साप.

कर्कोटक (करुणुणु) (सं) ना. - कारले; करडुली.

कर्गु (करुणुणु) (क) धा. - वितळणें; विरघळणें.

(क) ना. - काळा डाग; ‘करगु’ पहा.

कर्चरे (करुणुणु) (क) ना. - देहाचा एक भाग.

कर्चु (करुणुणु) (क) धा. - चावणें; धुणें; प्रक्षालणें.

(क) ना. - चावा; दंश; घाव; प्रक्षालन.

कर्ण (करुणुणु) (सं) ना. - कान; ऐकण्याचे इंद्रिय; सुकाणु;

कुंतीचा प्रथम पुत्र; त्रिकोणातील काटकोनासमोरील भुजा; मृदंगाची शार्ङ्ग.

कर्णकठोर (कर्णकठोर) (सं) वि. - कर्कश; असह्य; कान किटवणारे.

कर्णकुंडल (कर्णकुंडल) (सं) ना. - कानांतील दागिना. कर्णभूषण.

कर्णक्षेत्र (कर्णक्षेत्र) (सं) ना. - कानांत कायम होणारा आवाज.

कर्णगत (कर्णगत) (सं) वि. - कानावर आलेले; पदकर्णी झालेले; समजलेले; विदित.

कर्णगोचर (कर्णगोचर) (सं) वि. - कानाला ऐकू येणारे; कर्णपथांत येणारे.

कर्णज (जात) (कर्णज) (सं) ना. - कर्णपुत्र; वृषसेन. कर्णजप (जाप) (कर्णजप) (सं) वि. - चहाडखोर; चुगलखोर; पदरचे सांगणारा; आरोप करणारा.

कर्णजित (कर्णजित) (सं) ना. - कर्णाला जिंकणारा; अर्जुन. कर्णताल (कर्णताल) (सं) ना. - कानाची फडफड; कानाचा आवाज.

कर्णधार (रक) (कर्णधार) (सं) ना. - सुकाणु धरणारा; स्रग्धार; पुढारी; नायक; जहाज चालवणारा.

कर्णपरंपरे (कर्णपरंपरे) (सं) ना. - कर्णोपकर्णी पसरणारी बातमी; किंवदंती.

कर्णपूर (कर्णपूर) (सं) ना. - अशोकवृक्ष; कानातील दागिना; कानपूर.

कर्णपोटि (कर्णपोटि) (सं) ना. - उच्चासन; जाड उंच गादी; उच्च समास्थान; उंचावरील व्यासपीठ.

कर्णमूल (कर्णमूल) (सं) ना. - कानशील; कानाचा आरंभीचा भाग.

कर्णवेष्टन (कर्णवेष्टन) (सं) ना. - कानांतील आभरण. कर्णशूल (कर्णशूल) (सं) ना. - कानदुखी; कानांतील ठणका.

कर्णसंभव (कर्णसंभव) (सं) ना. - कानापासून उत्पन्न झालेला; कर्णपुत्र वृषसेन.

कर्णसू (सूत्र) (कर्णसू) (सं) ना. - 'कर्णसंभव' पहा. कर्णकर्णिक (कर्णिके) (कर्णिके) (सं) ना. - 'कर्णपरंपरे' पहा.

कर्णाट (कर्णाट) (क) ना. - कर्नाटक; कन्नड भाषा; कन्नड प्रांत; कन्नड जनता.

कर्णारि (कर्णारि) (सं) ना. - कर्णशत्रु; अर्जुन. कर्णालंकार (कर्णालंकार) (सं) ना. - कानांतील दागिना.

कर्णवत्सल (कर्णवत्सल) (सं) ना. - कर्णभूषण; श्रुतिसुभगता; श्रवणमधुरता.

कर्णिक (कर्णिक) (सं) ना. - कर्णपुत्र वृषसेन; सुकाणू असलेले जहाज; नांगराचा भाग; हिरोबतपाखनीस; गुमास्ता; मुनशी; कारकून; कुलकर्णी.

कर्णिक (कर्णिक) (सं) ना. - 'कर्णिक' पहा. शानभोग.

कर्णिके (का) (कर्णिके) (सं) ना. - हत्तीच्या सोडेचे टोक; कर्णभूषण; कमलाचा बीजकोप; एक तीर्थ; मधले बोट; शेंडेफळ.

कर्णिकार (कर्णिकार) (सं) ना. - कण्हेरी; एक फुलझाड.

कर्णजप (कर्णजप) (सं) ना. - 'कर्णजप' पहा.

कर्णोद्विज (कर्णोद्विज) (सं) ना. - कान; ऐकण्याचे इंद्रिय.

कर्णोपकर्ण (कर्णिका) (कर्णिका) (सं) ना. - 'कर्णपरंपरे' पहा.

कर्त (कर्त) (सं) ना. - कार्यकर्ता; काम करणारा; यजमान;

स्वामी; राजा; व्यवहारात आणणारा.

कर्तन (कर्तन) (सं) ना. - कातरण; छेदन; कापणी.

कर्तरी (सी) (कर्तरी) (सं) ना. - कातरी; कातरण्याचे साधन; वस्तरा; चाकू.

—प्रयोग (—प्रयोग) (सं) ना. - कर्त्यानुसारी क्रियापदाची वाक्यरचना.

कर्तले (कर्तले) (क) ना. - 'कर्तले' पहा;

कर्तार (कर्तार) (सं) वि. - कर्ता; करणारा; स्रष्टा.

कर्तुं (कर्तुं) (सं) ना. - 'कर्तार' पहा.

कर्तुक (कर्तुक) (सं) वि. - कर्तृत्ववान; कर्ता.

कर्त्री (कर्त्री) (सं) ना. - करणारी; स्वामिनी; राणी; कातरी; चाकू.

कर्त्रिके (कर्त्रिके) (सं) ना. - लहान कातरी; वस्तरा; शिंका-याचा सुरा.

कर्द (कर्द) (कर्द) (सं) ना. - राड; चिखल; पंक.

कर्दम (कर्दम) (सं) ना. - चिखल; राड; पाप; मांस;

कर्दमवृक्ष; पंक्ति.

कर्दमजात (कर्दमजात) (सं) ना. - पंकज; कमळ; हीन

कुळांतला; हीनयातीचा.

कर्तुं (कर्तुं) कु (कर्तुं) (कर्तुं) (क) धा. - खुपणे; चावणे; काठीनें चोपणे.

कर्निके (कर्निके) (क) ना. - देठ; नाळ; तुकडा; भाग.

कर्पट (कर्पट) (सं) ना. - कापड; कपडा; जुने वस्त्र;

फाटके कापड.

कर्पर (कर्पर) (सं) ना. - बुडी; मडके; शिजवणे; काहील.

कर्प (पी) स (कर्प) (कर्प) (सं) ना. - कापूस; कपाशी.

कर्पु (कर्पु) (क) ना. - काळेपणा; डाग; कलंक; हत्ती धरण्याचा खड्डा; जालें.

कपुं (फूँ) र (कपुं [कपुं] णं) (सं) ना. — कापूर; जालण्याचें सुगंधी द्रव्य.

—आरति (—उरठि) (सं) ना. — कापराची ओवाळणी; कुरवंडी.

कर्पो (बों) ने (कपुं [कपुं] णं) (क) ना. — काळा धूर; कृष्णमेघ.

कर्बुविल (कपुं [कपुं] क) ना. — लोखंडाचा बाण असलेला राम. कर्बु (बों) न (कपुं [कपुं] णं) (क) ना. लोह; लोखंड 'कविचण' पहा.

कर्बु (बों) र (कपुं [कपुं] णं) (सं) ना. — रंगीवेरंगी मिश्ररंगी सोने; राक्षस.

कर्बुरित (कपुं [कपुं] क) (सं) वि. — रंगीवेरंगी; मिश्ररंगी.

कर्म (कपुं) (सं) ना. — कर्तव्य; करण्यासारखें काम; कामाचें फळ; पूर्वजन्मीचें पाप; दुष्परिणाम; व्याकरणातील कर्म; धार्मिक विधि.

—अंत (—उंड) (सं) ना. — मशागत केलेली जमीन; धान्यसंग्रह.

—कर (कपुं) (सं) ना. — मजूर; श्रमिक; कूली.

—कांड (कपुं) (सं) ना. यज्ञयाग सांगणारा वेदाचा भाग.

कर्मकार (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — कार्यकर्ता. 'कम्मार' पहा. शिल्पी.

कर्मकीलक (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. घोबी; परीट; रजक.

कर्मक्षम (कपुं [कपुं] क) (सं) वि. — कार्यक्षम; कार्याल योग्य.

कर्मठ (कपुं [कपुं] क) (सं) वि. — कर्ममार्गी; कर्मावर निष्ठा ठेवणारा; कट्टर आचारवंत; कार्यनिपुण; श्रद्धालु; आचारालाच धर्म मानणारा.

कर्मडु (कपुं [कपुं] क) ना. — अगाध डोह; पावसाच्या पाण्याचें साचलेलें सरोवर; काळा डोह.

कर्मणि (कपुं [कपुं] क) ना. — काळा मणी; कर्मानुसारी वाक्य-रचना; पगार; वेतन; भाडे.

कर्मण्य (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — कलाकौशल्य; कार्यनिपुणता; चळवळ; व्यापार.

—कर्मण्या (—कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — मजुरी; रोजमुरा.

कर्मनिरत (कपुं [कपुं] क) (सं) वि. — कार्यमग्न; कर्मरत; कृतव्यग्र.

कर्मनीति (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — कार्य उरकण्याची पद्धति.

कर्मपद (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — कर्त्याची क्रिया निर्दिष्ट करणारा शब्द. कार्यक्षेत्र.

कर्मपरिपाक (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — कर्मविपाक; पूर्व कर्म-फल सिद्धांत.

कर्मफल (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — पूर्वजन्मीच्या पापपुण्यानुसार मिळणारें फळ; कार्याचा परिणाम; प्रारब्ध.

कर्मभोग (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — पूर्वार्जित पापपुण्याची फलभुक्ति; संचितानुसार येणारी स्थिति.

कर्मसार्ग (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — धार्मिक विधिविधान.

कर्मशाले (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — लोहारशाला; उद्योगमंदिर; कार्यभवन.

कर्मशील (कपुं [कपुं] क) (सं) वि. कर्तव्यदक्ष; सततोद्योगी.

कर्मसचिव (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — कार्यनिर्वाहक; न्यायाधीश; कार्यमंत्री; प्रतिनिधि.

कर्मसाक्षि (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — सर्वसाक्षी; सूर्य; ईश्वर.

कर्माधीन (कपुं [कपुं] क) (सं) वि. — कर्मानुरूप; प्रारब्धानुसार आलेले.

कर्मायुक्त (कपुं [कपुं] क) (सं) वि. — 'कर्माधीन' पहा.

कर्मिष्ठ (कपुं [कपुं] क) (सं) वि. — कार्यमग्न; कार्यचतुर; पापी.

कर्मेन्द्रिय (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — हातपाय वगैरे कार्य करणारे अवयव.

कर्मांड (कपुं [कपुं] क) ना. — काळे दग; निले कर्मुगिळ (कपुं [कपुं] क) ना. — काळे दग; निले आकाश.

कर्ने (कपुं [कपुं] क) अ. — काळेकुट्ट; काळेभोर.

कर्बट (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — जिल्ह्याचें मुख्य ठिकाण; मध्यवर्ती शहर.

कर्बुरेगोळ (कपुं [कपुं] क) (सं) धा. — सभोवती बांधणें; घेरणें; वेढा देणें; आक्रमणें; झाकणें.

कर्बुविल (कपुं [कपुं] क) ना. — लोहबाण मारणारा राम.

कर्बेडु (कपुं [कपुं] क) ना. — काळा पर्वत; निलगिरी; अंजनात्रि.

कर्बेळगु (कपुं [कपुं] क) ना. — काळोख; काळेकिरण.

कर्बोंगे (कपुं [कपुं] क) ना. — काळाधूर 'कयोंगे' पहा.

कर्बोन्नु (कपुं [कपुं] क) ना. — लोह; खत.

कर्बेण (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — ओढ; हिंसा; झीज; नांगर; कुळवणी; शेतकरी; रयत; घासावीस; दान; कुशता; रोडकेपण; सोळा माषांचें वजन.

कर्बक (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — शेतकरी; नांगर चालवणारा.

कल् (कपुं [कपुं] क) धा. — शिकणें; अभ्यास करणें; मोजणें; धरणें; ध्वनि काढणें; नेणें; जाणें; विचार करणें; जाणणें; हलविणें; पकडणें.

(क) ना. — धोंडा; विद्या.

कल (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — अव्यक्त मधुरध्वनि; कोमलस्वर; रात्र; पात्र; मडकें; चिंता; व्यथा; सोने; संगीतलय; चतुर्थांश भाग.

कलकंड (कपुं [कपुं] क) (सं) ना. — मधुरध्वनि; कोकिल; भ्रमर.

कलकंठि (कलकंठ) (सं) ना. - पारवा; हंसी; कोकिला; भ्रमरी.

कलकल (कलकल) (सं) ना. - कलकलाट; गोंगाट; कोलाहल; गोंधळ.

कलकृजिका (णिका) } (कलकृजिका [कृजिका])
कलकूलिका } (कलकूलिका) (सं) ना. -

विलासिनी; कामुकी; क्रीडासक्ति; स्वेच्छाचारिणी.

कलनाद, (कलनाद) (सं) ना. - मधुरध्वनि; 'इंचल' पहा.

कलहंस (कलहंस) (सं) ना. - राजहंस; पाय व चोंच लाल पण अंग पांढरे असलेला पक्षी.

कलकु (कलकु) (सं) ना. - मिसळणें; 'कदहु' पहा.

कलगच्छु (कलगच्छु) (क) ना. - तांदळाचें धुवण, चुन्याचा गिलावा; गिरावा.

कलंक (कलंक) (सं) ना. - डाग; दोष; पाप; अपकीर्ति; धब्बा.

कलंकप (पी) (कलंकप [३१]) (सं) ना. - सिंहाचें दांपत्य.

कलंकु (कलंकु) (क) घा. - 'कदहु' पहा.

कलंकित (कलंकित) (सं) वि. - दोषी; अपवित्र; कलंक लागलेलें.

कलत्र (कलत्र) (सं) ना. - कुटुंब; पत्नी; गृहलक्ष्मी.

कलधौत (कलधौत) (सं) ना. - चिन्ह; चांदी.

कलप (कलप) (सं) ना. - कळप; समूह; तांडा.

कलपु (कलपु) (अ. दे.) ना. - केस काळे दिसण्याकरितां लावलेला रंग.

कलभ (कलभ) (सं) ना. - शरभ; करभ; हत्तीचें पिल्लें.

कलम (कलम) (सं) ना. - लेखणी; शिजके नाणें; भात;

तांदूळ; नापीक जमीन. 'कळम' पहा.

कलमल (कलमल) (क) ना. - 'कळवळ' पहा.

कलन (कलन) (सं) ना. - संकलन; जोडणी.

कलंदिका (कलंदिका) (सं) ना. - नैपुण्य; कौशल्य.

कलंब (कलंब) (सं) ना. - वाण; कदंब; पाणी.

कलंबासन (कलंबासन) (क) ना. - वाणांचा भाता; विल.

कलंबि (कलंबि) (क) ना. - कटई; काहील.

कलंबुट (कलंबुट) (सं) ना. - लोणी; नवनीत; ताजे लोणी.

कलरव (कलरव) (सं) ना. - 'कलनाद' पहा.

कलल (कलल) (सं) ना. - गर्भकोष; गर्भावरील आवरण.

कललगर्भ (कललगर्भ) (सं) ना. - स्वप्नांतील गर्भधारणा.

कलर्विक (ग) (कलर्विक [१]) (सं) ना. - पक्षी; चिमणी.

कलवे (कलवे) (क) ना. - पाणकमल; जलज.

कलवेरके (कलवेरके) (क) ना. - मिसळ; विसाण; मिश्रण.

कलश (कलश) (सं) ना. - कळशी; गाडगें; गडवा; धान्याचें

माप; चोवीस शेर; देवालाचा कळस; शिखर; धागरं.

—ज (—ज) (सं) ना. - अगस्ती; कुंभज; भारद्वाज.

कलशकुचे (कलशकुचे) (सं) ना. - तरुणी.

कलस (कलस) (क) ना. - कळस.

कलसु (कलसु) (क) घा. - मिसळणें; कालविणें; एकत्रित करणें; जोडणें.

कलसुमे लोगर (कलसुमे लोगर) (क) ना. - मसालेभात; दहीभात; बुत्ति.

कलह (कलह) (सं) ना. - भांडण; तंटा; वैमनस्य; झगडा.

कलहप्रिय (कलहप्रिय) (सं) वि. - भांडखोर; तंटलवाज; भांडकुदळ.

(सं) ना. - नारद.

कलहांतरिते (कलहांतरिते) (सं) ना. - प्रियकराशी भांडून वेगळी झालेली.

कलहार (कलहार) (सं) ना. - युद्ध; भांडण.

कलहाशन (कलहाशन) (सं) ना. - नारद; भांडणावर जगणारा.

कला (कला) (सं) ना. - कुशल विद्या; शिल्प; कारागिरी;

रसविद्या; संगीत; चित्र; साहित्य इ० कला; डाग; कलंक; चूक; वेळचें परिमाण; तुकडा; त्याग; काळेपणा.

कलाकेलि (कलाकेलि) (सं) ना. - विलास; विनोद.

कलाजीवि (कलाजीवि) (सं) ना. - कलावंत.

कलाधर (कलाधर) (सं) ना. - चंद्र; कलाकांत.

कलाकौशल्य (कलाकौशल्य) (सं) ना. - हस्तलाघव; हस्तचातुर्य;

कलाद (दक) (कलाद [दक]) (सं) ना. - सोनार;

कलाधरधर (कलाधरधर) (सं) ना. - चंद्रशेखर; शिव.

कलानिधि (कलानिधि) (सं) ना. - चंद्र.

कलांतर (कलांतर) (सं) ना. - व्याज; लाभ.

कलाप (कलाप) (सं) ना. - कळप; समूह; मोरपिसारा;

मेखळा; अलंकार; चंद्र; भांडण.

कलापक (कलापक) (सं) ना. - समस्यापूर्ति; कवितेचे चार चरण एकत्र करून अर्थपूर्ण करण्याची रीति.

कलापकलधार (कलापकलधार) (सं) ना. - चंद्रकला धारण करणारा शंकर; चंद्रमौली.

कलापि (कलापि) (सं) ना. - पिसारा असलेला; मोर.

कलापिनी (कलापिनी) (सं) ना. - रात्र; चंद्र.

कलावतु (कलावतु) (अ. दे) ना. - जरतारी काम.

जरीबुट्टीचें काम; जर; जरीचे वस्त्र.

कलापंडित (कलापंडित) (सं) ना. - कलाविज्ञानी; कलावंत.

कलायि (कलायि) (अ. दे) ना. - कलहई.

कलावक्त्र (कलावक्त्र) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; सोळा मुखें असलेला ब्रह्मा.

कलावलि (ती) (कलावलि [३१]) (सं) ना. - दुर्गादेवी.

कलावंत (कलावंत) (सं) ना. - कलाजीवी; कलाविद;

कलाकार; नटराज.

कलावन्ति (कलावन्ति) (सं) ना. — कलावन्तीण; वेद्या; राख;
 राड; वेसवा; दुर्गा.
 कलाविद (कलाविद) (सं) ना. — 'कलावन्त' पहा.
 कलाहीन (कलाहीन) (सं) वि. — कला कमी असलेला चंद्र;
 कलागुण नसलेला; निस्तेज.
 कलि (कलि) (सं) ना. — चतुर्थयुग; कलियुग; कलिपुरुष; युद्ध;
 भांडण; तालवृक्ष; दारिद्र्यलक्ष्मी.
 (क) वि. — शूर; धीट; भांडखोर,
 (क) धा. — अभ्यास करणें; वहिवाट पाडणें.
 कलिका (के) (कलिका [क]) (सं) ना. — कळी; मुकुल; गाल;
 न उमललेलें फूल.
 कलिके (कलिके) (क) ना. — शिक्षण; अभ्यास; चातुर्य; समज;
 कोवळे फळ; भांडण.
 कलिंग (कलिंग) (सं) ना. — 'ओडिसा' प्रांत; एका देशाचें
 प्राचीन नांव.
 कलिज (कलिज) (सं) ना. — चटई; गवताचें आसन; दर्भासन;
 पडदा; तोंडावरील आवरण.
 कलिजक (कलिजक) (क) ना. — कणगी; धान्यसंग्रह.
 कलिज (कलिज) (क) ना. — मूत्रपिंड.
 कलित (कलिज) (सं) वि. — शिकलेलें; पठित; समजलेलें; एकत्रित
 केलेलें; पिकलेलें; पक्व.
 (क) ना. — शिक्षण; विद्या.
 कलितन (कलिज) (क) ना. — शूरपणा; धीटपणा.
 कलिनाशन (कलिनाशन) (सं) ना. — कलिपरिहार; कलियुगांतील
 कष्टांचा नाश.
 कलिद (कलिद) (सं) ना. — यमुना नदीचे उगमस्थान.
 — जे (—ज) (क) ना. — यमुना नदी.
 कलिमन (कलिमन) (क) ना. — धैर्यशील, धीर; दृढ मनाचा
 मनुष्य.
 कलियुग (कलियुग) (सं) ना. — चतुर्थ युग.
 कलिल (कलिज) (सं) वि. — मिसळलेलें; मिश्रित; एकजीव
 झालेलें; भरलेलें; मिळून राहाणारे.
 (सं) ना. — तळमळ, कळोळ.
 कलु (कलु) (क) ना. — दगड; धोंडा; पत्थर.
 कलुकु (कलुकु) (क) धा. — 'कदडु' पहा.
 कलुकुटिग (कलुकुटिग) } (क) ना. — पाथरवट; वडारी;
 कलुगुटिक (कलुगुटिक) } शिपी; एकपक्षी.
 कलगोंटे (कलगोंटे) (क) ना. — दगडी किड्या; किल्याचा
 तट; गड; दुर्ग; कोटाचा सौध.
 कलुडु (कलुडु) (क) धा. — कळकळणें; कळकणें; 'कदडु'
 पहा.

कलुष (कलुष) (सं) ना. — डाग; कलंक; राड; वाण; चिखल;
 पाप; चगळ; संभाजीचा कलुषामंत्री.
 कलुडु (हे) (कलुडु [क]) (क) वि. — अशुद्ध; गडळ; दूषित.
 कले (कलि) (सं) ना. — 'कला' पहा. भाग; चातुर्य; नैपुण्य;
 प्रकाश; कांती; मनोहरता; चांगुलपणा.
 (क) धा. — एक होणें; समाविष्ट होणें; मिसळणें.
 (क) ना. — जखमेची खूण; खण; उणीव; अभाव; ध्वनि; गोंधळ.
 कलेवर (कलेवर) (सं) ना. — देह; शरीर.
 कल्कि (कल्कि) (सं) ना. — कलियुगांतील विष्णूचा दहावा अवतार;
 कल्मष; राड; नीच पुरुष.
 कलके (कल्कि) (क) ना. — शिक्षण; विद्या.
 कलमानिस (कलमानिस) (क) वि. — पाषाणहृदयी; कठोर
 अंतःकरणाचा; 'कदुक' पहा.
 कल्प (कल्प) (सं) ना. — प्रलय; जगाचा अंतकाळ; ब्रह्मदेवाच्या
 कालगणनेतील परिणाम; वेदांगांतील एक नियम.
 — अंत (—अंत) (सं) ना. — विश्वविनाश; जलप्रलय.
 कल्पक (कल्पक) (सं) ना. — प्रतिभाशाली कल्पनाशक्ति
 असलेला; आदर्श; ध्येयभूतवस्तु; अनुकरणीय वस्तु.
 कल्पकुज (कल्पकुज) (सं) ना. — कल्पद्रुम; कल्पवृक्ष; कामतरु;
 देवतरु; इच्छा पुरविणारा वृक्ष.
 कल्पन (ना) (कल्पन [ना]) (सं) ना. — कातरण्याची क्रिया;
 शकल; युक्ति; अनुमान; तरंग; भांडणी; विचारलहरी.
 कल्पनाकथे (कल्पनाकथे) (सं) ना. — कादंबरी; जुळवलेली गोष्ट.
 कल्पनी (कल्पनी) (सं) ना. — कैची; कात्री; कातर.
 कल्पने (कल्पने) (सं) ना. — स्थिरता; नियम; क्रिया; सौंदर्य;
 शोध; भावना; मनांतील मांडे; कथारचना; युक्ति; आकांक्षा;
 सृष्टिरचना; रीति.
 कल्पभूज (जात) (कल्पभूज) } [कल्पभूज] (सं) ना. — कल्पवृक्ष
 कल्पभूरुह (कल्पभूरुह) }
 कल्पलते (कल्पलते) (सं) ना. — कल्पवृक्षासारखी वेली.
 कल्पाग्नि (कल्पाग्नि) (सं) ना. — प्रलयाग्नि; जगविनाशक अग्नि.
 कल्पांघ्रिप (कल्पांघ्रिप) (सं) ना. — कल्पवृक्ष
 कल्पांत (कल्पांत) (सं) ना. — विश्वविनाशाचा अंत्यसमय.
 कल्पादि (कल्पादि) (सं) ना. — प्रथम सृष्टिकार्य.
 कल्पाद्र (कल्पाद्र) (सं) ना. — कल्पांतकाळाची मेघवृष्टि.
 कल्पावनीज (कल्पावनीज) (सं) ना. — कल्पवृक्ष.
 कल्पि (लिपक) (कल्पि [लिपक]) (सं) ना. — कला; ललितविद्या;
 शिक्षण.
 कल्पित (कल्पित) (सं) वि. — कल्पना केलेले; कृत्रिम; संशोधित;
 व्यवस्थित.
 (सं) ना. — विचारभावना; शस्त्रसिद्ध युद्धगज

कल्पिसरि (कल्पीसरी) (क) ना. - वटवृक्ष; वड.
 कल्पिसु (कल्पीसु) (क) धा. - कल्पना करणें; व्यवस्था लावणें;
 शोध करणें; अस्तित्वांत येणें; निर्मिणें; मांडणें; योजना करणें.
 कल्पाणि (कल्पाणि) (क) धा. 'कल्पिसु' पहा.
 कल्मष (कल्मष) (सं) ना. - राड; चिखल; घाण; कलंक; पाप.
 कल्माष (कल्माष) (सं) ना. - राखीरंग; धूसरवर्ण.
 —कंठ (—कंठ) (सं) ना. - शिव.
 —इ (—इ) (सं) ना. - यमुनानदी.
 कल्प (कल्प) (सं) वि. - सिद्ध; सायुध; सशस्त्र; चांगला.
 (सं) ना. - निरोगी; उपःकाल; प्रातःकाल; काल;
 आदला दिवस; मादक आसव; बहिरा; किंवडा; परस्पर बंधन;
 मुका; चतुर निर्देशन.
 कल्याण (कल्याण) (सं) ना. - शुभमंगल; विवाह; क्षेम; सुदैव.
 मान्यता; सोनं; चिन्ह; संतोष.
 कल्याणि (कल्याणि) (सं) वि. - संतोषकारक; दैववान; अनुग्रही;
 शुभकारक; (सं.) ना. सरस्वती; पार्वती; लक्ष्मी.
 कल्लरे (कल्लरे) [क] ना. - दगडाचा ढींग; दगडाचा डोंगर; दगड
 वाहणारी गाडी.
 कलि (कलि) (सं) ना. - अंगी; बंडी; कुडले; सुसकी; वाकळ;
 विणलेली पिशवी; करलें.
 कल (कल) (सं) ना. - बहिरा; किंवडा; मुरबाड; नापीक जमीन.
 कलिगूल (कलिगूल) (क) ना. - पाथेय; शिंदोरी; बांधून
 घेतलेले अन्न; बरोबर घेतलेलें जेवण.
 कलारत (कलारत) (क) ना. - विद्वान; पंडित; आचार्य.
 कलियोगर (कलियोगर) (क) ना. - 'कलिगूल' पहा.
 कलुकुटिक (कलुकुटिक) (क) ना. - गवंडी; वडुर; दगडकाम
 करणारा; पाथरवट.
 कलणिसु (कलणिसु) (क) ना. - ध्वनि; आवाज; हाक; हळी.
 कलुहाकु (कलुहाकु) (क) धा. - दगड फेकणें; काम विघडवणें;
 धोंड उभी करणें; हरकत घेणें; नष्ट होणें; उध्वस्त होणें.
 कल्लेदे (कल्लेदे) (क) वि. - निर्दय; पाषाणहृदयी; नीच अंतःकरणी.
 —य (—य) (क) वि. - करुणाहीन; निष्ठुर.
 कलोल (कलोल) (सं) ना. - तरंग; लाट; वैरी; संतोष;
 अडचण; पीडा.
 कलोलमाले (कलोलमाले) (सं) ना. - तरंगावली.
 कलोलिनि (नी) (कलोलिनि) (सं) ना. - नदी; ओढा;
 प्रवाह; झरा.
 कल्वेस (कल्वेस) (क) ना. - शिल्पकला; गंवडीकाम; कोरकाम.
 कल्वार (कल्वार) (सं) ना. - सुवासिक रक्तकमल; सुवर्णकमल;
 श्वेतकमल.
 कव (कव) (क) ना. - क्रम; ओळ; रीति; पद्धति; सुव्यवस्था.

(सं) ना. - स्तुती; विवरण; रचना; वर्ण रंजना; चित्रलेखन.
 कवककने (कवककने) (क) अ. - वसकन; खसकन (ओरडून
 अंगावर जाणें).
 कवच (कवच) (सं) ना. - पांघरूण; झाकण; चर्म; कातडें;
 अंगत्राण; मंत्रविधान; कुडा; कुटजलता; चिलखत.
 कवचहर (कवचहर) (सं) वि. - वयस्क; वयस्कर; वृद्ध.
 ववचु (कवचु) (क) धा. - वरखाली करणें; येरझाऱ्या घालणें.
 कवड (कवड) (क) ना. - कपट; फसवणूक; वंचना.
 —गंटक (—गंटक) (क) ना. - महाकपट; राहू.
 कवडी (कवडी) (क) ना. - कपर्दिका; कवडी; एक नाणें;
 पगडी खेळण्याचे साधन.
 कवडिके (कवडिके) (क) ना. - धोतराचा काठ; बाण; कपट
 करणारा; कवडी.
 कवडु (कवडु) (क) ना. - कपट; फसवणूक; वंचना; माया;
 धोतराचा काठ; बास.
 कवडुविजे (कवडुविजे) (क) ना. - कपटविद्या; फसवेगिरी;
 मायाविद्या.
 कवणे (कवणे) (क) ना. - गोफण.
 कवते (कवते) (क) ना. - अपहरण; नागवणूक; मनाला लगाम
 घालणें; संयम; मनोनिग्रह; विभाग.
 कवन (कवन) (सं) ना. - पद्य; काव्य; भेदबुद्धि; विलाप; शोक.
 कवर् (रु) (कवर् [रु]) (क) धा. - अपहरण करणें;
 नागविणें; उपटणें; चिरून टाकणें; 'कमर' पहा.
 (क) ना. - रथाचा एक भाग; फांदी; शाखा.
 कवरिडु (कवरिडु) (क) धा. - हिंसकावून घेणें; बुचाडणें.
 कवर (रा) री (कवर [रा] [री]) (सं) ना. - मिश्रण
 मिसळलेले; भर.
 —भार (—भार) (सं) ना. - वेणी; बुचडा; कबरी.
 कवर्ते (कवर्ते) (क) ना. - 'कवते' पहा.
 कवल (लु) (कवल [लु]) (क) धा. - शाखा फुटणें; चिरणें;
 कांब येणें. (क) ना. - शाखा; कांब; विभक्त स्थिति.
 कवल (कवल) (सं) ना. - घास; विडा; मिठी; आलिंगन.
 कवलित (कवलित) (सं) वि. - खाळेलेले; मुरलेले; आवरलेले;
 पकडलेले; आलिंगलेले.
 कवलडे (कवलडे) (क) धा. - हलणें; फाटणें; दूर होणें;
 विभक्त होणें.
 कवलंबु (कवलंबु) (क) धा. - अर्धचंद्राकृति बाण.
 कवलिरि (कवलिरि) (क) धा. - टोचणें; खुपसणें; तुकडे पाडणें.
 कवले (विले) (कवले [विले]) (क) ना. - कपिला गाय; नंदीबैल.
 कवलोटु (कवलोटु) (क) ना. - झाडाचा बुंधा; बुडखा;
 खोड.

कवल्गणे (कवल्गणे) (क) ना. - 'कवल्गु' पहा.

कवल्गोवु (कवल्गोवु) (क) ना. - लहान लहान चरी असलेला पाट.

कवल्गुवेट्टे (कवल्गुवेट्टे) (क) ना. - आडवाट; पायवाट; पाऊलवाट.

कवल्गरियिसु (कवल्गुरियिसु) (क) धा. - कोंब आणणे; मोड आणविणे.

कवल् (कवल्) (क) ना. - 'कवल्' पहा.

कवल्लि (कवल्लि) (क) ना. - मूर्छा; बेमानता; वेगुद्धि; करवंद; एक फळ.

कवल्लिने (कवल्लिने) (क) ना. - कपाल; कपालिका; भिक्षापात्र; थाळी; डोक्यावरील पाटी; पंचपात्र; पानाचा पुडा; सांधेजोड.

कवाट (कवाट) (क) ना. - कवाड; कपाट; दरवाजा.

कवाटशलाके (कवाटशलाके) (सं) ना. - चिमणी; खीळ; खिटी.

कवाड (कवाड) (क) ना. - जनावराचा तांडा; 'कपाट' पहा. गोशाळा; कोंडवाडा.

कवाडगिन्ति (कवाडगिन्ति) (क) ना. - गुराखीण; गोवळीका; गवळण.

कवाडिग (कवाडिग) (क) ना. - गोवळा; गुराखी.

कवायित्तु (कवायित्तु) (अ. दे) ना. - कवाईत; कवायत; युद्धकलेचे शिक्षण.

कवि (कवि) (सं) धा. - तोंडावरून पांघरूण घेणे; चढाई करणे; पसरणे; धावून जाणे; गुंडाळणे; भरणे; झाकणे.

(सं) ना. - शुक; शुक्राचार्य; पाणी; हल्ला; वेरा; हत्ती; कविता रचणारा.

(क) ना. - विचारवंत; चतुर; पाणकोंबडा; वाल्मिकी; ब्रह्म; सूर्य; लगाम.

कविक (कवि) (कवि) (क) ना. - 'कडियाण' पहा.

कविचु (कविचु) (क) धा. - खालवर करणे; आवरणे; झाकणे; घर जाईलसे करणे; क्विचणे.

कविजळ (कविजळ) (क) ना. - 'कविजळ' पहा.

कविता (कविता) (कविता) (सं) ना. - कविकृति; काव्य.

कविपुंगव (कविपुंगव) (सं) ना. - कविराज; कविश्रेष्ठ.

कविमार्ग (कविमार्ग) (सं) ना. - काव्य करण्याची रीति; उत्तर देण्याची पद्धति.

कविराजमार्ग (कविराजमार्ग) (सं) ना. - कन्नडमधील नृपतुंग कवीचा 'कन्नड लक्षण ग्रंथ.'

कविल् (कविल्) (कवि) (कवि) (क) ना. - कपिल वर्ण; तांबडारंग.

कविले (कविले) (क) ना. - 'कपिले' पहा.

कविस्तकासे (कविस्तकासे) (क) ना. - तांबड्या रंगाची वस्तु.

कविसमय (कविसमय) (सं.) ना. - काव्यसमय; काव्यधोरण; संकेत; कवींच्या विशिष्ट समजुती; परंपरेने चाललेली काव्यपद्धत; वळण.

कविहृदय (कविहृदय) (सं.) ना. - कविमानस; काव्यमर्म.

कवींद्र (कवींद्र) (सं.) ना. - कविश्रेष्ठ; गरुड; राजहंस.

कवुं (कवुं) (क) ना. - 'कंकुल' पहा. कंकोल.

कवुंगु (कौंगु) (कवुंगु) (क) ना. - क्रमक; पोफळ; सुपारी.

कवुचु (कवुचु) (क) धा. - 'कविचु' पहा.

कवुदि (कवुदि) (क) ना. - कंथा; वाकळ, विंध्याचे दुपटे.

कवुधर्म (कवुधर्म) (क) ना. - दुर्वर्तन; अधर्म; अनीति; वाईट वागणूक; कुळाळा.

कवुरिडु (कवुरिडु) (क) धा. - दुर्गंधी माजवणे; घाण पसरवणे.

कवुरु (कवुरु) (क) ना. - दुर्गंधी; जळका वास.

कवुरेलु (कवुरेलु) (क) धा. - दुर्गंध पसरणे; घाण सुटणे.

कवुलु (कवुलु) (क) ना. - गाल; कपोल; थोबाड.

कवुलुडे (कवुलुडे) (क) ना. - उशी; तव्या; गिरदी; उसे.

कवे (कवे) (क) ना. - 'कवल्' पहा.

कवेकेडु (कवेकेडु) (क) ना. - जादू; कपट; खेळ; माया.

कवेर (कवेर) (सं.) ना. - कावेरीचा पिता.

कवोण (कवोण) (सं) ना. - कोमट; हृषदुष्ण; बोट राहण्याइतपत ऊन.

कव्य (कव्य) (सं) ना. - पितरांना देण्याचे पिंड; वगैरे.

कव्वरे (कव्वरे) (क) ना. - भ्रमण; भ्रम; उन्माद; धावेपणा.

कव्वल् (कव्वल्) (क) ना. - दर्प; उग्रवास.

कशा (कशा) (कशा) (क) ना. - चाबूक; फटका; चाट;

चिमटा; चपाटी.

कशिपु (कशिपु) (सं) ना. - आहार; वस्त्रप्रारण; अन्नवस्त्रांचे साधन; उसे; उशी.

कशेरु (कशेरु) (कशेरु) (क) ना. - पाठीचा कणा; काश गवत. कशेरु (कशेरु) (कशेरु) (क) ना. - पाठीचा कणा; काश गवत.

कश्चित् (कश्चित्) (कश्चित्) (सं) ना. - कोणी एक; एकटाच; कोणीहि.

कश्मल (कश्मल) (सं) ना. - घाण; विटाळ; भय; मूर्छा.

कश्य (कश्य) (सं) वि. - चाबकाचा मार खाण्यायोग्य; चाबकाने मारण्यायोग्य

(सं) ना. घोड्याची कंबर; सोमरस; अमृत.

काश्यप (काश्यप) (सं.) ना. - दिती अदिती यांचा पति; एक ऋषी; कासव; कच्छप; मासा; हरिण.

—नंदन (—नंदन) (सं.) ना. - अरुण; गरुड.

कष (कष) (सं.) धा. - घासणे; रगडणे.

(सं.) ना. - निकष; कसोटी; कस लावण्याचे साधन.
 कषण (कॅषण) (सं.) ना. - घर्षण; कसवटी; रगडणे.
 कषाय (कॅषाय) (सं) ना. - काढा; औषधपद्धति; भावातिरेक;
 भगवा; गेरवा; क्लेश.
 कषायांबर (कॅषायाम्बर) (सं.) ना. - भगवें वस्त्र; संन्याशाची
 छाटी.
 कषायित (कॅषायित) (सं) वि. - भगवें; हुसुंजी; तांबुस;
 रंगाचें.
 कष्ट (कॅष्ट) (सं) ना. - देहश्रम; अडचण; दुःख; पाप; चूक;
 प्रमाद; नीच; हीन; अंत्य.
 कष्टाल (कॅष्टाल) (सं.) वि. - सतत श्रम करणारा;
 अथक कष्टणारा; विसावा न घेतां राबणारा.
 कस (कॅस) (क) ना. - निरूपयोगी वस्तु; धूल; केरकचरा;
 अंगावरील सज्ज; अशांतता; आयास.
 कसकळ (कॅसकळ) (कॅसकळ) (क) ना. - झाडणी; सालुता;
 केरसुणी; सालोती; फडा.
 कसकसे (कॅसकसे) (क) ना. - खसखस; मसाल्यातील एक वस्तु.
 कसरिके (कॅसकिके) (क) ना. - कंटाळा; अभाव; उणीव; संशय;
 तंत्र; कपट; कश्मल; कूज.
 कसरु (कॅसरु) (क) ना. - अपहास्य; धूल; कूज; अडचण;
 कच्चेपणा; अपक्वता; उणीव; चलनांतील अंतर; कसर; कूस;
 अभाव.
 कसवर (कॅसवर) (क) ना. - 'कडवर' पहा.
 कसवु (कॅसवु) (क) ना. - शक्ति; बळ; जोम; त्राण;
 सामर्थ्य.
 कासविसी (कॅसविसी) (क) ना. - कासावीस; संकट; ताप; दुखणे;
 कळ; ठणका.
 कसारिके (कॅसारिके) (क) ना. - 'कसरिके' पहा.
 कसि (कॅसि) (क) धा. - घसरणे; पडणे; जमिनीवर लोळणे;
 हिसकणे; अपहार करणे; निसत्त्व होणे; येणे; बुरबुर येणे;
 'ओसरू' पहा; (क) ना. - अपक्व फळ; संस्कार; बारीक
 पाऊस
 कसिक (कॅसिक) (क) वि. - हिसकणारा; अपहरण करणारा.
 कसित (कॅसित) (क) वि. - हटलेला; बाजूला झालेला; गत.
 कसीदे (कॅसिदे) (क) ना. - सुईने काढलेला कशीदा.
 कसुगायि (कॅसुगायि) (क) ना. - 'कग्गायि' पहा.
 कसुवु (कॅसुवु) (क) ना. - 'कसवु' पहा.
 कसूति (कॅसूति) (क) ना. - 'कसीदे' पहा.
 कसे (कॅसे) (क) ना. - 'कशा' पहा; चाट; अंगरस. कपटजाल;
 दोरी; बंद; चावूक.
 कसेरु (कॅसेरु) (क) ना. - 'कशेरु' पहा.

कस्तु (कॅस्तु) (अ. दे.) ना. - कष्ट; खस्ता; किंकाळी;
 उद्धटपणा; जखम.
 कस्तूरी (रिका) (कॅस्तूरी) (सं) ना. - मृगनाभीतून
 येणारे सुगंधी द्रव्य.
 कस्तूरीमृग (कॅस्तूरीमृग) (सं) ना. - कस्तूरी देणारा हरीण.
 कस्मात् (कॅस्मात्) (सं) अ. - कशापासून; कोठून; कशामुळे.
 कस्वर (कॅस्वर) (सं) वि. - चंचल; विलोल; जाणारे.
 (सं) ना. - संपत्ति; द्रव्य; वस्तु; विश्वात्म; नित्य;
 परमात्म; अक्षय; अनंत्य.
 कहला (का) (कॅकला) (सं) ना. - शिंगांचा आवाज.
 कहळे (कॅकळे) (क) ना. - शिंग; तुतुरी; तुतारी.
 कहळेकार (कॅकळेकार) (क) ना. - शिंग्या; शिंग फुंकणारा;
 तुतारी मारणारा; तुतुरी वाजविणारा.
 कहि (कॅहि) (क) ना. - कडू रस.
 कहिकु (कॅहिकु) (क) धा. - कडू होणे; न रुचणे, नावडणे;
 कटू होणे.
 कहिपु (कॅहिपु) (क) ना. - कटुता; कडवटपणा; कटुत्व.
 कहोव (कॅहोव) (सं) ना. - अष्टावक्राच्या पित्याचें नांव.
 कलहार (कॅकलहार) (सं) ना. - कलहार; कमळ.
 कळ (कॅकळ) (क) धा. - चोरणे; अपहार करणे.
 (क.) ना. चोर; भामटा; लुच्चा.
 कळ (कॅकळ) (क) वि. - 'कल' पहा
 (सं) वि. - नीच; खल; आखाडा; खळे; मूक.
 कळकंठ (कॅकळकंठ) (सं) ना. - मधुरध्वनि; कोकिल.
 कळकळिके (कॅकळकळिके) (क) ना. - दुःखस्थिति; मनस्ताप.
 असंतोष; चिंता.
 कळकुळ (कॅकळकुळ) (क) धा. - भिणे; गर्भगळित होणे.
 (क) ना. - घाबरुंडी; गाळण; घाबरेपणा.
 कळंक (कॅकळंक) (क) ना. - 'कलंक' पहा.
 कळचु (कॅकळचु) (क) धा. - निसरून पडणे; निसरणे; झडणे;
 वेणे; वादविणे; हलविणे; सैल करणे; घालविणे. लाडून लावणे.
 (क) ना. - गोघळ; दाणादाण; गाळण; त्रेधातिरपीट.
 कळचूर्य (कॅकळचूर्य) (क) ना. - दक्षिणेतील कळचुरी राजघराणे.
 कळत्र (कॅकळत्र) (सं) ना. - पत्ति; बायको; कलत्र.
 कळनु (कॅकळनु) (क) ना. - 'कळ' पहा; खण; युद्धरंग; रणभूमि;
 कुस्तीचा आखाडा.
 कळपे (कॅकळपे) (क) ना. - नापीक भूमि; सुरबाड माल; निरुप-
 युक्तता; निकामीपणा; निकसता; वैयर्थ्य.
 कळम (मे) (कॅकळम) (क) ना. - भात; तांदूळ; 'कळवे'
 पहा.
 कळमश्री (कॅकळमश्री) (सं) ना. - धान्यलक्ष्मी; माताच्या

पिकाची कांती; प्रकाश.

कळंब (कळंब) (क) ना. — बाण-‘कलेब’ पहा.

कळर (रु) (कळर [रु]) (क) धा. — बोलणें; त्रास देणें; पीडणें.

कळल (लु) (कळल [लु]) (क) धा. — गरीब होणें; लहान होणें; रोडणें; निराश होणें; निसरणें; पडणें; धावरणें; फेकणें; सैल होणें.

(क) ना. — दही; ताक; रोडकेपणा; पैजण; चाळ; वाळा.

कळलिसु (लु) (कळलिसु [लु]) (क) धा. ‘कळचु’ पहा.

कळलु (कळलु) (क) धा. — सैल होणें; काढून टाकणें; चाकू उघडणें.

(क) ना. — उसाची वाडी; कळकाचा कोंब.

कळले (कळले) (क) ना. — क्षीणता; कोमलता; गरीबी; काटेरी शाड.

कळल्लु (कळल्लु) (क) धा. — ‘कळचु’ पहा. पाठवणें; दूर करणें; खेचणें; ओढणें.

कळव (म) ल (कळव [लु]) (क) ना. — दुखणें; जलम; खरुज, चिंता.

कळवळिके (कळवळिके) (क) ना. — दुःख; जलम; गर्दी; विलाप; प्रलाप.

कळवळिंग (कळवळिंग) (क) ना. — रडका; विलापी; चोर; कपटी; गारुडी.

कळविणे (कळविणे) (क) ना. — केवढ्यासारखें एक फूल; शेंडीदार फूल.

कळवु (कळवु) (क) ना. — प्रवाहातील पायउतार; चोरी; चोरटेपणा.

कळवे (कळवे) (क) ना. — ‘कळम’ पहा. तिरस्कार; पाया; सडके फळ; गुळगुळीत नाणें.

—कोळ (—कोळ) (क) ना. — तांदळाचा भात.

कळश (स) (कळश [स]) (क) ना. — ‘कलश’ पहा.

कळसिणे (कळसिणे) (क) ना. — धान्य मोजण्याचें भांडें; कळशी.

कळसु (कळसु) (क) धा. — पाठविणें; निरोप देणें; कमी करणें; संकटातून सुटणे.

कळहु (कळहु) (क) धा. — पाठविणें; ‘दूरजा’ म्हणून सांगणें; चोरी करणें.

कळह (कळह) (क) ना. — दूरीकरण; कमी करणें; चालढकल; पुढें ढकलणें. दूर करणें.

कळाकुळ (कळाकुळ) (क) वि. — व्याकुळ; चिंताकुल; काळजीचा; चिंताग्रस्त.

कळागम (कळागम) (सं) ना. — वृद्धि; आधिक्य; पीक.

कळाभाव (कळाभाव) (सं) ना. — प्रेमकला रीति; प्रणयसारणी; निस्तेजता; कांतिहीनता.

कळाविद (कळाविद) (सं) ना. — कलापंडित; कलानिपुण; कलाजीवी; कलावंत.

कळास (कळास) (क) ना. — एकूण; सर्व; संबंध; पोतें; थैली; समारोप; शेवट.

(क) वि. — खलास; समाप्त; रास केलेले.

कळि (कळि) (क) धा. — पिकणें; पक्क होणें; तड लावणें; शेवट गांठणें; मरणें; दूर जाणें; काढून टाकणें; भेदणें; विसरणें.

(क) ना. — महदंतर; वियोग; आंब; आंबील; खाटी.

कळिके (का) (कळिके [कळ]) (क) ना. — सुकुल; उवाळा; चंद्रकळा

कळिंग (कळिंग) (सं) ना. — कळिंग देश; गारुडी; फसव्या; ठक; दुष्ट; पक्षीविशेष.

कळिपु (कळिपु) (क) धा. — ‘कळिसु’ ‘कळिहु’ पहा.

कळिले (कळिले) (क) ना. — बांबूचा कोंब; वंशांकुर.

कळिवण (कळिवण) (क) ना. — पक्क फळ,

कळिवरि (कळिवरि) (क) धा. — उल्लंघणें; ओलांडणें; पुरून उरणें; अधिक होणें.

कळिवु (कळिवु) (क) धा. — समारोप करणें; शेवट करणें; काढणें; गमावणें.

कळिवू (कळिवू) (क) ना. — कोमेजलेलें फूल. ‘कळिपु’ पहा.

कळिसु (कळिसु) (क) धा. — ‘कळिपु’ पहा. पाठविणें; धाडणें.

कळिह (कळिह) (क) ना. — मर्यादातिक्रमण; तडीपार घालविणें.

कळु (कळु) (क) धा. — चोरी करणें; फसविणें; खोटें सांगणें.

(क) ना. — नदीपार होण्याचें ठिकाण; अंकुश;

शूल; आधिक्य.

कळुपु (वु) (कळुपु [वु]) (क) धा. — ‘कळिसु’ पहा.

कळे (कळे) (क) धा. — घालविणें; गमावणें; फेकणें; पाठविणें;

कमी करणें; उघडणें; नाकारणें; पर होणें; खर्चणें; उरवणें;

नाश करणें; दिवा मालवणें.

(क) ना. — तण; शेतांतील गवत.

(सं) ना. — कळा; कांती; प्रकाश; किरण; विद्या.

—एळु (—एळु) (क) धा. — तेज वाटणें.

—कुंयुं दु (कुंयुं दु) (क) धा. — निस्तेज होणें.

—केडु (केडु) (क) धा. — कोमेजणें, काळवंडणें,

कारवेजणें.

कळेदुकोळ (कळेदुकोळ) (क) धा. — निवारणें; काढून घेणें; हिसकावून घेणें; कष्ट देणें.

कळेवर (कळेवर) (सं) ना. — देह; शरीर; प्रेत; कलेवर.

कळकने (कळकने) (क) अ. — अकस्मात्; एकदम; झटकन; फकन.

कळकले (कळकुळ) (क) ना. - अंधार; काळोख.
 कळकु (कळकु) (क) धा. - ओकणें. 'ओगडिसु' पहा.
 कळग (कळग) (क) ना. - काळें होणें. 'कडगु' पहा.
 कळगुडि (कळगुडि) (क) धा. - दारू पिणें; मद्य पिणें.
 —क (—क) (क) वि. - दारूड्या; मद्यपी; दारूबाज.
 कळतले (कळतले) (क) ना. - काळोख; रात्र; निशा; अंधकार.
 कळते (कळते) (क) ना. - गाढव; गर्दभ; 'कत्ते' पहा.
 कळिदरि (कळिदरि) (क) ना. - भटकणें; भिक्षा मागत फिरणें;
 गटागटानें फिरणें.
 कळ (कळ) (क) ना. - चोर; तस्कर; चुकार; डाकू; अंगचोर.
 कळकागद (कळकागद) (अ. दे.) ना. - छोटे दस्तवज; छोटा
 कागद; बनावट सही.
 कळकिंडि (कळकिंडि) (क) ना. - चोरखिंड; गुप्त मार्ग; सुयार.
 कळगंड (कळगंड) (क) ना. - गुप्तधन; पुरून ठेविलेलें धन.
 कळने (कळने) (क) अ. - 'कळकने' पहा.
 कळवाळ (कळवाळ) (क) ना. - कलाल; दारू विकणारा;
 गुत्तेदार.
 कळवेंप (कळवेंप) (क) ना. - गुप्तवेष्टधारी; तोतया.
 कळहोकाहादि (कळहोकाहादि) (क) ना. - संशयास्पद स्थिति;
 भयोत्पादक प्रकार.
 कळि (कळि) (क) ना. - शोराचे झाड; चिकाचें झाड; कळी;
 दुष्ट मनुष्य; चोरटी.
 कळुळ (कळुळ) (क) ना. - मधु; आसव; ताडी; शिंदी.
 कळेमळे (कळेमळे) (क) ना. - काळ्यामाळ्या; स्वतःभोवती
 गिरक्या घेत घेत चालण्याचा खेळ.
 का (का) (क) धा. - पालन करणें; रक्षण करणें; निरीक्षण करणें;
 जोपासणें.
 (क) ना. - कावकाव; जंगल; अरण्य.
 (सं) वि. - कुत्सित; वाईट; हीन; निरुपयोगी.
 कांसीय (कांसीय) (सं) ना. - काशाचें; कासेधातूचें.
 कांस्य (कांस्य) (सं) ना. - कांसि; मिश्रलोह. 'कंचु' पहा.
 कांस्यताले (कांस्यताले) (सं) ना. - काशाची झांज; ताल.
 कांस्यतोरण (कांस्यतोरण) (सं) ना. - काशाची घंतामाळ.
 काक (काक) (सं) ना. - कावळा; उद्धट मनुष्य; धाणपाणी;
 सांडपाणी; विघाड; कडू; तुरट.
 —जात, पुष्ट (—जात, पुष्ट) (सं) ना. - कोकीळ.
 —दंत (—दंत) (सं) ना. - असंभाव्य चिकित्सा.
 —निद्रे (—निद्रे) (सं) ना. - कावळ्याची शोप; सावध
 शोप.
 काकतालीय न्याय (काकतालीय न्याय) (सं) ना. -

कावळा वसतांच फांदी मोडणें; यदृच्छाप्रसंग; आकस्मिक
 घटना.
 काकतुंड (काकतुंड) (सं) ना. - कावळ्याचें मुख; एक राक्षस;
 एक वनस्पति.
 काकपक्ष (काकपक्ष) (सं) ना. - लहान मुलांची कानावरील
 केसांचीं झुलपें; केशसंभार.
 काकपद (काकपद) (सं) ना. - लेखनात उपयोजलेलें काकचिन्ह;
 (१). हंसपादचिन्ह.
 काकपिंड (काकपिंड) (सं) ना. - मृताकरता दिलेला पिंड.
 काकबलि (काकबलि) (सं) ना. - कागवळ; जेवण्यापूर्वी
 कावळ्याला दिलेले अन्न.
 काकबळसु (काकबळसु) (क) धा. - दोषालोचन करणें;
 दोष समजून घेणें; दैन्य दाखविणें; विनम्र होणें; कुमार्गानें
 जाणें.
 काकबुद्धि (काकबुद्धि) (सं) ना. - दुर्बुद्धि; वाईट विचार;
 दुसऱ्याचें अनिष्ट चिंतन.
 काकभाजन (काकभाजन) (सं) ना. - काकवळी; काकपिंड.
 काकभीरु (काकभीरु) (सं) ना. - घुबट; धुक.
 काकंवि (काकंवि) (सं) ना. - काकवी; निवलेली राव; चिकी.
 काकारुक (रुक) (काकारुक [रुक]) (सं) वि. - मित्रा;
 नेभळा; नपुंसक; ठक; असत्य; गरीब; नम्र; दिगंबर.
 काकल (काकल) (सं) ना. - कंठाभरण; मोराचें अनुकरण
 करणारा पक्षी; किरकावळा; भारद्वाज.
 काकलि (ली) (काकलि [ली]) (सं) ना. - मधुरध्वनि; गान;
 गुंजवेल; कोकिलरव; एक वाद्य.
 काकलिपि (काकलिपि) (सं) ना. - दुर्बोध अक्षर; वाईट अक्षर;
 कावळ्याच्या पायाची आकृती घेणारी वाकडीं अक्षरें.
 काकवंध्या (काकवंध्या) (सं) ना. - एकाच कन्येनंतर पुनः
 गर्भवती न होणारी स्त्री.
 काका (काका) (अ. दे.) ना. - काका; चुलता; वडिलांचा भाऊ.
 (क) ना. - बिचवाची नांगी; सालपट; लाल लाख;
 काताचें झाड; खुळेपणाची निंदा; चाहडी.
 काकाक्षिगोलकन्याय (काकाक्षिगोलकन्याय) (सं) ना. -
 कावळ्याची दोन्हीकडे दृष्टि ठेवण्याची रीति; दोन्हीकडे लागू
 पडणारा शब्द; दोन्ही डगरीवर हात ठेवणारा पक्ष.
 काकारि (काकारि) (सं) ना. - कावळ्याचा शत्रु; घुबड;
 काकासुराचा वध करणारा राम.
 काकासुर (काकासुर) (सं) ना. - रामाच्या बाणाला बळी
 पडलेला राक्षस.
 काकि (की) (काकि [की]) (सं) ना. - कावळी; काकू; काकी;
 आत्या; आत.

काकिणि(णी) (काकिणि[णी]) (सं) ना. - कवडी; दोन गुंजा वजन; विलक्षण शक्तीचें रत्न; भूतयोनि.

काकु (काकु) (सं) ना. - भयोद्रेकाचा ध्वनि; गद्गद स्वर; कुटिल भाषा; कोपरखळी; दुर्गंधी; असभ्यता; जीभ.

(क) वि. - तीक्ष्ण; पाजळलेला; कडू; तुरट.

काकुत्थ (काकुत्थ) (सं) ना. - ककुत्थाचा वंशज; राम.

काकुनुडि (काकुनुडि) (क) ना. - दुर्वचन; वाईट बोलणें; क्षुद्र भाषण.

काकुमति (काकुमति) (सं) ना. - दुर्बुद्धि; अहितचिंतन; दुर्विचार.

काकुमनुज (काकुमनुज) (सं) ना. - कापुरुष; क्षुद्र; नीच.

काकोदर (काकोदर) (सं) ना. - नाग; शेष; साप.

—शायि (—शायि) (सं) ना. - विष्णु; शेषशायि.

काकोल (काकोल) (सं) ना. - डोमकावळा; विषभेद; सर्प; कुंभार; रानडुकर; सालु; साळ.

काकोलघर (काकोलघर) (सं) ना. - नागेश; शंकर; सर्पघर.

काग (काग) (सं) ना. - कावळा; काक.

कागज (कागज) (अ. दे.) ना. - कागद.

कागिणि (कागिणि) (क) ना. - कवडी; कपर्दिक.

कागिनेले (कागिनेले) (क) ना. - कनकदास कवीच्या उपास्य देवतेचे - आदिकेशवाचे - गांव.

कागु(कांगु) (कांगु[कांगु]) (क) ना. - काळा रंग; काळे कापड; काळा पोषाख.

कांगरु (कांगरु) (अ. दे.) ना. - कांगारू; एक आस्ट्रेलियातील प्राणी.

कागुणित (कागुणित) (सं) ना. - चांदीची अक्षरे.

कागे (कागे) (क) ना. - कावळा.

कांके (कांके) (क) ना. - उष्णता; आंच.

कांक्षा(क्षे) (कांक्षा[क्षे]) (सं) ना. - इच्छा; आकांक्षा; अपेक्षा.

कांक्षि (कांक्षि) (सं) वि. - इच्छुक; कामना असणारा.

कांक्षिणी (कांक्षिणी) (सं) ना. - आकांक्षा बालगणारी.

काच (काच) (सं) ना. - आरसा; काच; नेत्ररोग; शंख; नख.

काचभाजक (काचभाजक) (सं) ना. - काचपात्र; काचेचें भांडें.

काचु (काचु) (क) ना. - कात; एका झाडाचा चीक.

काजवार (काजवार) (क) ना. - रानरुहैस; गवी.

काजु (काजु) (क) ना. - काजूची बी; कात; काच; आरसा.

कांच (कांच) (क) ना. - 'काजु' पहा.

कांचन (कांचन) (सं) ना. - सोने; सुवर्ण; नागचाफा;

सोनचाफा; पिवळा धोतरा; एक वनस्पति.

कांचनमाले (कांचनमाले) (सं) ना. - एक छांदस वृत्त.

कांचनी(नि) (कांचनी[नि]) (सं) ना. - हळद; हरिद्र.

कांचाल (कांचाल) (क) ना. - शिसवी लाकूड; एक जंगली लाकूड.

कांचि(ची) (कांचि[ची]) (सं) ना. - स्त्रियांचा कमरपट्टा; मेखला.

कांचीवाम (कांचीवाम) (सं) ना. - मेखला; कमर, कटी.

कांचीपद (कांचीपद) (सं) ना. - कटि; कमर; जघन; नितंब.

कांचीबंधन (कांचीबंधन) (सं) ना. - मेखलाबंधन; पट्टा बांधून तयार; कटिबद्धता; सिद्धता.

कांजु (कांजु) (क) ना. - कंदीरंग; तांबुसवर्ण.

—कण्णु (—कण्णु) (क) ना. - घारे डोळे; मांजरे डोळे; चमकदार निळसर हिरवे डोळे.

काट (काट) (क) ना. - त्रास; आडकाठी; आडचण; उपद्रव; पीडा; वेला.

काटक (काटक) (क) ना. - शिकारी; उपद्रव; पीडक; रानटी जात.

काटकायि (काटकायि) (क) ना. - हल्ला; सूर्य; घेरा; वेढा; लूट; नागवणूक; अपहार.

काटकोन (काटकोन) (सं) ना. - नव्वद अंशाचा कोन; कोपरा.

काटि (काटि) (क) ना. - अंबील; पेज; गवारेडा; खाटी.

काटु (काटु) (क) ना. - जंगली; असंस्कृत; अशिक्षित; मूढ; अडाणी.

काटे (काटे) (क) ना. - आग्ल; मद्य; 'कटि' पहा.

काटिन्य (काटिन्य) (सं) ना. - कटिणता; क्रूरपणा; धीटपणा; उर्मटपणा.

काडवे (काडवे) (क) ना. - 'कडवे' पहा.

काडाडि (काडाडि) (क) ना. - वनचर; शबर; हरिण शिकारी; पारधी.

काडि (काडि) (क) ना. - शबरी; पारधीण.

काडिके (काडिके) (क) ना. - उपद्रव; पीडा; त्रास; कष्ट; अडचण.

काडिग (काडिग) (क) ना. - पीडक; त्रास देणारा.

काडिगे (काडिगे) (क) ना. - काजळ; सुरमा.

काडु (काडु) (क) घा. - उपद्रव देणें; पीडणें.

(क) ना. - अरण्या; असभ्यता; पीडा; नाश; हरकत; अनागरिक.

काडुकिच्छु (काडुकिच्छु) (क) ना. - दावांसि; वणवा; वडवानल.

काडुकोण (काडुकोण) (क) ना. - गवा; रानरेडा.

काडुह (काडुह) (क) ना. - उपद्रव; त्रास.

काडेम्मे (काडेम्मे) (क) ना. - रानरुहैस; गवी; पैसा.

काग् (कळ्) (क) धा. - पाहणें; निरीक्षणें; प्रत्यक्ष होणें.

(क) वि. - निरीक्षक.

— किडु (—कडु) (क) धा. - वाट चुकणें; आडमार्ग धरणें.

— कोळ (—कळ) (क) धा. - दृष्टिसमोरचा मार्ग धरणें.

— बट्टे (—बट्टे) (क) ना. - दृष्टिपथ; दिसण्यासारखा रस्ता.

काण (कळ) (क) वि. - अंधळा; तिरवा; तिरळा; बुरसल्या बुद्धीचा.

काणा (कळ) (क) अ. - पाहिले कां ? नव्हे का ?

काणि (कळ) (क) ना. - पासंग; देणगी; वर; दुग्गाणि; दमडी; पैसा; पुंजी; मिलकत; वारसा.

— कट्टु (—कट्टु) (क) धा. - पासंग लावणें; समतोल करणें.

काणि (ण) के (कळ) [कळ] (क) ना. - दृष्टि; उपायन; देवाला वाहिलेली वस्तु.

काणिकेपरद (कळ) (क) ना. - देणगी देण्यायोग्य वस्तूचा व्यापारी.

काणिसु (कळ) (क) धा. - पाहणें; दाखवणें; समजून घेणें; मनाला पटवून घेणें; ध्यानांत येणें.

काणु (कळ) (क) धा. - पाहणें; निरीक्षण करणें; डोळ्यापुढें धरणें; दाखविणें; दिसणें; तपासणें.

काणुविके (कळ) (क) ना. - दृष्टि; नजर; संदर्शन; तपासणी.

काणुह (कळ) (क) ना. - नजर; समज; दर्शन.

काणूक (कळ) (क) ना. - पाणकौंबडा; कावळा.

काणके (कळ) (क) ना. - 'काणिके' पहा.

कांड (कळ) (सं) ना. - बुंधा; बुडला; बाण; ग्रंथभाग; जन-समूह; नीच; निंदा; लाट; वेग; घोडा; भारा; मेळा; सुगी;

हंगाम; चिखल; पांडित्य; अनुकूल समय; आकाश; मीलन.

कांडज (कळ) (सं) ना. - कांडोत्पन्न; कमल.

कांडधि (कळ) (सं) ना. - समुद्र; सागर.

कांडपट (कळ) (सं) ना. - लाट; पडदा; अंतःपट; तंबूच्या बाजूनी बांधलेलें कापड; कनात.

कांडपृष्ठ (कळ) (सं) ना. - पाठीवरून ओझे नेणारा सैनिक.

कांडव (कळ) (सं) ना. - खांडववन; सरस्वती व दृषद्वती या नद्याकाठचें घोर वन.

कांडवत (वत्त) (कळ) (सं) ना. - धनुर्धारी; बाण फेकणारा सैनिक

कांडवप्रस्त (कळ) (सं) ना. - इंद्रप्रस्थ; जुने दिल्ली शहर.

कांडेर (कळ) (सं) ना. - सशस्त्र सैनिक.

काण्मे (कळ) (क) ना. - डोळ्यावर येणें; स्वच्छ दर्शन;

पराक्रम; भीमकाय; वज्रदेही.

कात (कळ) (क) वि. - लागास आलेले; फळास आलेले; संरक्षित; उकरलेले; उत्खात.

कातर (कळ) (सं) वि. - मित्रा; भ्यालेला; इच्छा असलेला.

(सं) ना. - नेमळटपणा, भित्रेपणा; कळवळा; आतुरता.

— इसु (—इसु) (क) धा. - आतुरणें; धावरणें; धावरे होणें.

— ते (—ते) (क) ना. - कळवळा; गडबड; धावरेपणा; भय; तळमळ.

कातळ (कळ) (क) ना. - 'कातर' पहा; चिंता; भय; कळवळा.

काति (कळ) (क) ना. - राग; क्रोध; काथ्याची दोरी; वळलेले चन्हाट.

— गोळ (—गोळ) (क) धा. - रागाला येणें; चिडणें; अंगावर येणें.

(क) ना. - शेवंतीचे फूल; गर्व; दंभ; कोरडा अभिमान; पोकळ ताठा; लक्ष्मी; संपत्ति.

कातु (कळ) (क) अ. - फळ धरून; लागास येऊन.

कातुकोळ (कळ) (क) धा. - फळ येणें; लागास येणें.

कात्यायन (कळ) (सं) ना. - पाणिनीच्या सूत्रावर वार्तिके लिहिणारा वररुचि मुनि.

कात्यायनि (नी) (कळ) (सं) ना. - उमा; दुर्गा; मध्यमवयाची विधवा; याज्ञवल्क्य ऋषिपति.

— पुत्र (—पुत्र) (सं) ना. - गणपति; प्रमुख.

कादंब (कळ) (सं) ना. - शिंदी, हंस, बाण, ऊस, कुलव, कदंबवंशीय.

कादंबरी (रि) (कळ) (सं) ना. - शिंदी, मादकद्रव्य, चोर, बाणकवीचा ग्रंथ, कादंबरीप्रमाणें लिहिलेले कथासाहित्य. प्रदीर्घ कथा.

कादंबिनि (नी) (कळ) (सं) ना. - मेघ; मेघमाला; दग; मळम.

कादल् (कळ) (क) ना. - प्रेम; प्रीति; संतोष. समाधान. (क) अ. - प्रेम करून.

कादल् (कळ) (क) ना. - रक्षक; पालनकर्ता; प्रेम करणारा; संतोष देणारा; प्रिय सखा; मित्र.

कादले (कळ) (क) ना. - प्रिया; प्रियतमा; सखि.

कादल्मे (कळ) (क) ना. - प्रीति; संतोष; मैत्री; स्नेह.

कादि (कळ) (क) ना. - जाडेभरडें कापड; खादी.

कादिगे (कळ) (क) ना. - खंदक; किल्ल्याभोवतीचा खोल खड्डा.

कादु (कळ) (क) धा. - युद्ध करणें, मांडणें.

—आट (—७४) (क) ना.—युद्ध. मारामारी.
 —आडु (—७४) (क) धा.—भांडण करणें; युद्ध करणें.
 (क) अ.—तापून; निरीक्षणोत्तर; राखून; रागारागानें.
 कादुह (कादुह) (क) ना.—भांडण; तंटा; मारामारी.
 काद्वेय (काद्वेय) (सं) ना.—कद्रूचा मुलगा; सर्प.
 कान (नु) (कां [नु]) (अ. दे.) ना.—अरण्य; वन; दाट जंगल.
 कानक (कांरक) (सं) वि.—सुवर्णाचें, सोन्यासंबंधीं.
 कानन (कांरन) (सं) ना.—अरण्य; वन.
 काननचर (कांरनचर) (सं) ना.—वनचर; जंगली मनुष्य;
 वेरड; शिकारी.
 काननकुसुम (कांरनकुसुम) (सं) ना.—रानफूल; असंगाशी संग; अगम्यगमन; नको त्या ठिकाणीं जन्म काढणारा.
 काननवल्लरि (कांरनवल्लरि) (सं) ना.—वनवेल; कनकलता; पुन्नागवृक्ष.
 कानीन (कांरन) (सं) ना.—कुमारीपासून जन्मलेला; कर्ण; व्यास; येशू ख्रिस्त.
 कानुकडि (कांरुकडि) (क) धा.—मोठें काम केल्यासारखें दाखविणें; अतिवर्तन करणें.
 कानूनु (कांरुनु) (अ. दे.) ना.—कायदा; निधी; नियम.
 काने (कांर) (अ. दे.) ना.—खाना; खोली; विभाग.
 कांत (कांर) (सं) वि.—सुंदर; मनोहर; प्रिय; तेजस्वी; प्रकाशमय; वांछित.
 (सं) ना.—मालक; पति; स्वामी; धर; चंद्र; केशरी रंग; लोह; अनर्घ्य रत्न; प्रणुत्व.
 —आयस् लोह (—७४, ७५) (सं) ना.—लोहचुंबक.
 कांतपक्षी (कांरपक्षी) (सं) ना.—मोर; मयूर.
 कांता (ते) (कांरता [ते]) (सं) ना.—मालकीण; सुंदरा; प्रिया; पत्नि; प्रियंगुलता; टोपर वेलदोडा; भूमि.
 —अंघ्रिदोहद (अंघ्रिदोहद) (सं) ना.—अशोक.
 कांतार (कांरतार) (सं) ना.—कानन; जंगल; कठिण मार्ग; एक जातीचा ऊस.
 कांति (कांरति) (सं) ना.—सौंदर्य; शोभा; प्रकाश; चकाकी; इच्छा.
 —कुंदु (—७४) (क) धा.—निस्तेज होणें; कोसेजणें.
 —स्तंभ (स्तंभ) (सं) ना.—सागरांतील दीपस्तंभ.
 कांदिशीक (कांदिशीक) (सं) वि.—पळपुट्या; अस्थिर; युद्ध-पराडमुख; गर्भगळित; म्यालेला.
 कान्मिग (कांरमिग) (क) ना.—वनहरिण; रानमृग.
 कान्यकुब्ज (कांरकुकुब्ज) (सं) ना.—कनोज शहर.

कापटिक (कांरपटिक) (सं) ना.—फसव्या; लुचा; खुपमस्कन्या; तोंड पूजेपणा करणारा.
 कापट्य (कांरपट्य) (सं) ना.—कपटीपणा; फसवेगिरी; वंचना; अप्रामाणिक.
 कापाटिक (कांरपाटिक) (क) ना.—कपट; माया; जादू.
 कापथ (कांरपथ) (सं) ना.—दुमार्ग; चुकीचा रस्ता; नीच मार्ग; आडरस्ता.
 कापाडु (कांरपाडु) (क) धा.—पालन करणें; रक्षण करणें. जोपासणें.
 कापाल (कांरपाल) (सं) वि.—मिक्षापात्र; बुट्टी; करंडा.
 कापालि (कांरपालि) (सं) ना.—शिव.
 कापालिक (कांरपालिक) (सं) ना.—शैवपंथ; कापालिक पंथ.
 कापिडु (कांरपिडु) (क) धा.—रक्षण करणें; पाहरा करणें; पालन करणें; जपून ठेवणें; जोपासणें. 'कापाडु' पहा.
 कापि (कांरपि) (अ. दे.) ना.—नवकल; प्रत; प्रतिलेख; किता; सोम.
 कापिशायन (कांरपिशायन) (सं) ना.—मद्य; दारू; सोमरस.
 कापु (कांरपु) (क) ना.—रक्षण; पाहारा; जतन; जोपासना; तीट; गालबोट; पृष्ठीपूजन.
 —वळ (—७४) (क) ना.—पाहरेकरी; आरक्षक.
 कापिरिसु (कांरपिरिसु) (क) धा.—रक्षण करणें; पाहरा करणें.
 कापुत्र (कांरपुत्र) (सं) ना.—अविवेकी चिरंजीव.
 कापुरुष (कांरपुरुष) (सं) ना.—वाईट मनुष्य; क्षुद्र; मित्रा.
 कापेय (कांरपेय) माकडचेष्टा; ताडीमाडी; हीन प्रतीचें मादक पेय.
 कापोत (कांरपोत) (सं) ना.—पारवा रंग; राखीवर्ण; काळसर पांढरा रंग; काजळ; सुरमा.
 कापोतांजन (कांरपोतांजन) (सं) ना.—नेत्रांजन; सुरमा; काजळ.
 काव (कांरव) (क) वि.—दर्शनी; भासित; सुलविणारे.
 कावळते (कांरवळते) (क) ना.—संभ्रम; गडबड; वाबरेपणा; भ्रांति; दिशाभूल.
 कावा (कांरवा) (अ. दे.) ना.—मक्केतील मुसलमानांचें पवित्र देवालय.
 काव्य (कांरव्य) (क) ना.—काव्य; ऊस.
 काम (कांरव्य) (सं) ना.—इच्छा; वासना; मन्मथ; प्रेम; एक पुरुषार्थ; प्रपंच; सुखोपभोग; पडिपुपैकी एक.
 कामकर (कांरव्यकर) (सं) ना.—गर्भ; मस्ती; कापुस पिंजण्याचा वाण; अहंकार; गांभीर्य.
 कामकार (कांरव्यकार) (सं) ना.—सांगकाम्या; इच्छेप्रमाणें वागणारा; स्वैर; मनमानी.

कामकस्तूरि (कामकस्तूरि) (सं) ना. — सुगंधी वनस्पति.
 कामकूट (कामकूट) (सं) ना. — व्यभिचार; वेश्या; नर्तन.
 कामकैलि (कामकैलि) (सं) ना. — स्त्रीपुरुषसंभोग.
 कामगामी (कामगामी) (सं) ना. — स्वैरवर्तनी.
 कामगार (कामगार) (अ. दे.) ना. — कार्यकर्ता; मजूर.
 कामगारि (कामगारि) (अ. दे.) ना. — उद्योग; व्यापार;
 कामगिरी.
 कामचार (कामचार) (सं) ना. — स्वैर वर्तन; दुर्वर्तन.
 कामचारि (कामचारि) (सं) वि. — स्वैरवर्तनी; दुर्वर्तन करणारा.
 कामचारिणि (कामचारिणि) (सं) ना. — स्वैरिणी.
 कामज (कामज) (सं) ना. — कामपुत्र; अनिरुद्ध.
 कामजनक (कामजनक) (सं) ना. — कामपिता; विष्णु; कृष्ण.
 कामज्वर (कामज्वर) (सं) ना. — विरहताप; प्रेमज्वर.
 कामंचि (कामंचि) (क) ना. — ताक; मट्टा; लस्सी; पीयूष;
 गवत.
 कामाणि (कामाणि) (क) ना. — कावीळ; कामीण; पिवळे
 दिसण्याचा रोग.
 कामतंत्र (कामतंत्र) (सं) ना. — प्रेमकला; गृहस्थधर्मशास्त्र.
 कामद (कामद) (सं) वि. — इच्छादानी; इच्छा पुरविणारा.
 कामदहन (कामदहन) (सं) ना. — होळीत होणारे मदनाचे
 दहन; वासनात्याग.
 कामदुह (घ) (कामदुह) (सं) ना. — कामवेतु; बुहुदुधी
 गाय.
 कामधेनु (कामधेनु) (सं) ना. — देवगाय; सुरभि; इच्छित
 देणारी गाय.
 कामध्वंसि (कामध्वंसि) (सं) ना. — कामनाशन शिव.
 कामना (ने) (कामना) (सं) ना. — इच्छा; वासना.
 कामंदक (कामंदक) (सं) ना. — रतिशास्त्र लेखक ऋषि.
 कामपत्नि (कामपत्नि) (क) ना. — मदनाची
 बायको, रति.
 कामपाल (कामपाल) (सं) ना. — पुत्राप्रमाणे कामाचे संगोपन
 करणारा; बळराम; बळमद्र; मधुप्रिय.
 कामबाण (कामबाण) (सं) ना. — अशोक; अरविंद; चूतबाण;
 आंव्याचा मोहोर; नवमलिका; नीलकमल इत्यादि कामदेवाचे
 बाण; कामप्रेरणा.
 कामभक्ष (कामभक्ष) (सं) ना. — मनसोक्त खाणारा.
 कामरिपु (कामरिपु) (सं) ना. — शिव; कामारि.
 कामरूप (कामरूप) (सं) ना. — आसामप्रांत; बहुरुप्याचे संग;
 इच्छारूप; नरकामुराचे राज्य.
 कामरूपि (कामरूपि) (सं) ना. — बहुरुपी; इच्छित सोंगाड्या;
 इच्छानट; एक राक्षस.

कामल (कामल) (सं) वि. — कामुक; वासना बाळगणारा.
 कामवाद (कामवाद) (सं) ना. — विनोदी गप्पा; मनोरंजन.
 कामशास्त्र (कामशास्त्र) (सं) ना. — स्त्रीपुरुषसंबंधाचे शास्त्र.
 प्रेमकलातंत्र; कोकशास्त्र; रतिरहस्यशास्त्र.
 कामहर (कामहर) (सं) ना. — कामशत्रु; शिव.
 कामळी (कामळी) (क) ना. — एक जातीचा पक्षी.
 कामाक्षि (क्षी) (कामाक्षि) (सं) ना. — दुर्गा; कांचीची
 कामाक्षी देवत; मुनेत्रा; मुलोचना.
 कामांग (कामांग) (सं) ना. — मद्य; मादक पेय.
 कामाटि (कामाटि) (अ. दे) ना. — मजूर; कामकरी; कामाठी.
 कामातुर (कामातुर) (सं) वि. — कामपीडित; उल्लू; प्रेमातुर.
 कामांतक (कामांतक) (सं) ना. — शंकर; शिव.
 कामांध (धक) (कामांध) (सं) वि. — प्रेमांध; कामानें
 अंध झालेला; कामनिर्लज; प्रेमासुलें विवेक सुटलेला.
 कामार्त (कामार्त) (सं) वि. — प्रेममूढ; कामपीडित.
 कामास्त्र (कामास्त्र) (सं) ना. — कामायुध; मदनबाण; स्त्रियांचें
 दृष्टिसूचन.
 कामि (कामि) (सं) वि. — विट; कामोत्तेजक; वासनासक्त.
 कामित (कामित) (सं) वि. — इच्छित; वासना केलेले.
 (सं) ना. — इच्छा; वासना.
 कामितार्थ (कामितार्थ) (सं) ना. — इच्छित वस्तु; अभीप्सित
 लाभ.
 कामिनि (नी) (कामिनि) (सं) ना. — प्रिया; पत्नि; सुंदरी.
 कामिले (कामिले) (क) ना. — कावीळ; 'कामणी.' पहा.
 कामिसु (कामिसु) (क) धा. — वासना धरणे; इच्छा करणे;
 मागणे.
 कामुक (कामुक) (सं) वि. — 'कामि' पहा.
 कांबल (कांबल) (सं) वि. — घोंगडी; कांबले पांघरणा; घोंगडी
 संबंधी.
 कांभोज (कांभोज) (सं) ना. — अफगाणिस्तान देश.
 कांभोधि (कांभोधि) (सं) ना. — संगीतातील एक राग.
 काम्य (काम्य) (सं) वि. — इच्छा करण्यायोग्य; सुंदर, मनोहर;
 ऐच्छिक.
 — मरण (मरण) (सं) ना. — इच्छामरण; आत्महत्या.
 काम्यार्थ (काम्यार्थ) (सं) ना. — इप्सितार्थ; इच्छित वस्तु.
 काय (काय) (क) धा. — फळ येणे; रक्षिणे; रागावणे;
 पहारा देणे; तापणे.
 (क) ना. — कच्चे फळ.
 काय (काय) (सं) ना. — देह; शरीर; झाडाचा बुंधा; संघ;
 बाजार; राजधानी; वस्ती; घर; चिन्ह; स्वभाव; करांगुळी;
 ओळखीची खूण; प्राजापत्य विवाहपद्धति.

कायक (कायक) (सं) ना. — देहासंबंधी उद्योग; शरीरश्रम.
 कायकल्प (कायकल्प) (सं) ना. — वृद्धावस्थेत तारुण्य देणारी
 एक आयुर्वेदिक पद्धति.
 कायज (जात) (कायज [जळ]) (सं) ना. — देहापास्त
 जन्मलेले; मदन; काम.
 — पिता (पिता) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण.
 — अंतक (अंतक) (सं) ना. — शिव; कायजारि.
 कायभव (कायभव) (सं) ना. — मदन; काम.
 — रिपु (रिपु) (सं) ना. — शिव.
 कायमान (कायमान) (क) ना. — मंडप; छप्पर; देहाचे
 माप; मांडव; एक पुरुष माप.
 कायले (कायले) (अ. दे.) ना. — 'कायिले' पहा.
 कायस्थ (कायस्थ) (सं) ना. — लेखक; गुमास्ता; कायस्थ जात;
 सुंदर स्त्रीची इच्छा करणारा.
 कायि (कायि) (क) धा. — तापणें; रागावणें; लाल होणें.
 (क) ना. — अपक्व फळ; कैरी; कच्चे फळ.
 कायिका (कायिका) (सं) ना. — 'कायक' पहा.
 कायिले (कायिले) (अ. दे) ना. — तलवली; काहिली;
 उकडहंडी; तगमग.
 (क) ना. — रोग; जाड्य.
 कायु (कायु) (क) धा. — निरीक्षणें 'कापाडु' पहा.
 कायु (कायु) (क) ना. — क्रोध; उष्णता; रक्षण; पराक्रम.
 — आरु (आरु) (क) धा. — राग शांत होणें.
 — अरु (अरु) (क) धा. — राग वाढणें; क्रोध चढणें.
 — कोळ (कोळ) (क) धा. — रागावणें.
 — पेर् (पेर्) (सं) [सं] (क) धा. — रागावणें;
 दातओठ खाणें; क्रोधाविष्कार करणें.
 कायपेरु (कायपेरु) (क) धा. — फलभार येणें; फळ लगडणें;
 तापणें.
 कार (कार) (क) ना. — काळेपणा; अंधार; काळोख; कृष्णमेघ;
 पावसाचे दग.
 (क) धा. ओकणें; ओकारी देणें; चावणें; खाणें.
 — इडु (इडु) (क) धा. — काळे होणें.
 — इरुळ (इरुळ) (क) ना. — काळोखी रात्र; पावसाळी
 काळोखी रात्र.
 — एळु (एळु) (क) ना. — चर्मावरील काळा डाग; पद्म;
 तिलक.
 — ओडल (ओडल) (क) ना. — कृष्ण; काळा देह.
 — मिंचु (मिंचु) (क) ना. — मेघांतील वीज.
 — मुगिल् (मुगिल्) (क) ना. — पावसाळ्यातील दग.

मांडु (मांडु) (क) ना. — पावसाचे काळे मेघ.
 कार (कार) (क) ना. — तीक्ष्णरुचि; तिखट; खारट; मीठ; क्रोध;
 कड.
 (सं) वि. — करणारा; निभाऊन नेणारा; ग्रंथलेखक.
 (सं) ना. — क्रिया; कृतिवाचक प्रत्यय; धार्मिक उग्रता;
 अधिकार; बळ; कर; पति; स्वामी; प्रभु; निश्चय;
 हिमराशी; शब्दध्वनि.
 कारक (कारक) (सं) ना. — उत्पन्न करणारा; कर्ताकरविता;
 मालक; जळाऊ लाकूड; रजा; सुट्टी; उधळेपणा; विभक्तिप्रत्यय.
 कारकून (कारकून) (अ. दे) ना. — लिहिणारा; लेखक;
 गुमास्ता; कर्णिक.
 कारखाने (कारखाने) (अ. दे) ना. — उद्योगधंदा; कारखाना;
 उद्योगभवन; उद्योगमंदिर.
 कारगृह (कारगृह) (सं) ना. — कारा; कैदखाना; बंदिशाळा;
 तुरुंग.
 कारगे (कारगे) (क) ना. — असंतोष; कळमळ; असमाधान.
 कारंजि (कारंजि) (क) ना. — पाण्याचा कारंजा; उटी; फवाऱ्याचे
 साधन.
 कारण पुरुष (कारणपुरुष) (सं) ना. — महापुरुष; मूलमानव;
 सृष्टीत उत्पन्न झालेला पहिला पुरुष; आदिमानव; देवता;
 असाधारण कार्यकर्ता; महात्मा.
 कारणवीळु (कारणवीळु) (क) धा. — हवेसे वाटणें;
 आवश्यकता उत्पन्न होणें; गरज भासणें.
 कारणभूत (कारणभूत) (सं) वि. — आधारभूत; प्रयोजन;
 मूल झालेले.
 कारणमूर्ति (कारणमूर्ति) (सं) ना. — अवतार; अवतारी
 पुरुष.
 कारणांत (कारणांत) (सं) अ. — कारण नसर्ता; विनाकारण;
 आकस्मिकपणें.
 कारणांतर (कारणांतर) (सं) ना. — अन्यकारण; दुसरा हेतु.
 कारणिक (कारणिक) (सं) ना. — संशोधक; निरीक्षक; परीक्षक;
 समारंभ; उत्सव; व्यवस्थापक; निभावणी.
 कारणे (कारणे) (क) ना. — जमिनीपासून भिंतीच्या किनारांची
 रंगपट्टी; मृत्संकट; यातना; दुखणें; रंगाची किनार.
 कारंड (कारंड) (सं) [सं] (सं) ना. — एक जातीचे भात;
 हंस; 'कादंब' पहा.
 कारभार (कारभार) (अ. दे) ना. — उद्योग; कामगिरी;
 अधिकार; व्यवस्था; व्यापार; उठावेव.
 कारभारि (कारभारि) (अ. दे.) ना. — कारभार करणारा;
 शासक; अधिकारी; मोठ्या संस्थेचा व्यवस्थापक; संस्थानाचा
 दिवाण; उठावेव करणारा; गडबड्या.

कारवि (कारुव) (क) ना. - खारवें; कापसाचे जाड कापड; पालपट.

कारागार (कारागार) (सं) ना. - कारागृह; तुरुंग; जेल.

कारागीर (कारागीर) (अ. दे.) ना. - कामामधें निपुण; कलावंत.

कारागृह (कारागृह) (सं) ना. - 'कारागार' पहा.

कारावर (कारावर) (सं) ना. - कातडें कमावण्याच्या

कामावरील हीन जातीचा मनुष्य. हीनयाति; नीचजन्म.

कारि (कारि) (क) ना. - आखात; खाडी; काटेरी झाड; हंगामा-संबंधी; पावसाळी हंगाम.

(सं) ना. - कलाविद; यंत्रज्ञ; रुंदी.

(सं) वि. - करणारा; कारणीभूत.

कारिके (कारिके) (सं) ना. - कार्यकर्ती; नदी; उद्योग; व्यापार; व्याख्यान; कला; टिपण.

कारिणि (गी) (कारिणि [री]) (सं) ना. - कार्यकर्ती.

कारीष (कारीष) (सं) ना. - गोवण्यांचा ढीग; हुडवा.

कारु (कारु) (क) धा. - पाऊस ओतणें; ओकणें; वर्षा करणें.

(क) ना. - डाग; अंधार; पाऊस; वांती; शूलाचें टोक; घर; विज्ञान; कलाविद.

—कत्तले (कत्तले) (क) ना. - काळोखी रात्र; अमावास्याची रात्र.

—हुण्णिवे (हुण्णिवे) (क) ना. - ज्येष्ठांतील पूर्णिमा.

कारुक (कारुक) (सं) ना. - शिंपी; तासकाम करणारा; यंत्रविशारद.

कारुकृत्य (कारुकृत्य) (सं) ना. - शिंपीकाम; शिवणकला; खोदकाम करणारा.

कारुणिक (कारुणिक) (सं) वि. - मृदु अंतःकरणवाच;

करुणामय; कोमल हृदयाचा.

कारुण्य (कारुण्य) (सं) ना. - दया; करुणा.

कारुण्यनिधि (कारुण्यनिधि) (सं) ना. - दयासागर;

करुणाशील; ईश्वर.

कारुह (कारुह) (क) ना. - वांती; ओकारी.

कारूप (कारूप) (सं) ना. - विरूप; बिहार प्रांताचें प्राचीन नांव.

कारे (कारे) (क) ना. - एक झाड; बंधन; करार; कारागृह; जलम; दुखणें; सोन्याची कंठी; जमिनीतिल भेग; टीक; टिका.

कार्कश्य (कार्कश्य) (सं) ना. - कर्कशता; काठिण्य; कठोरता; पाषाणहृदय.

कार्खाने (कार्खाने) (अ. दे.) ना. - गिरणी; हस्तकौशल्य. 'कारखाने' पहा.

कार्गोल (कार्गोल) (क) ना. - पावसाळा; वर्षाऋतु.

कार्तवीर्य (कार्तवीर्य) (सं) ना. - सहस्रार्जुन; कृतवीर्याचा मुलगा.

कार्तस्वर (कार्तस्वर) (सं) ना. - सुवर्ण; सोने.

कार्तातिक (कार्तातिक) (सं) ना. - भविष्यवादी; भाग्य वर्तविणारा.

कार्तिक (की) (कार्तिक [री]) (सं) ना. - एक चांद्रमास; कार्तिक महिना.

कार्तिकेय (कार्तिकेय) (सं) ना. - बुध; रणदेवता; षण्मुखस्वामी.

कार्पट (कार्पट) (सं) ना. - वादी; अर्जदार; फाटका कपडा; लाव.

कार्पण्य (कार्पण्य) (सं) ना. - कृपणता; कंजुषपणा; दैन्य; दारिद्र्य; दया; कळकळ; पीडा; उपद्रव; दुःख.

कार्पण्यदोरु (कार्पण्यदोरु) (क) धा. - दैन्य दाखविणें; नम्रता व्यक्त करणें; पदर पसरून मागणें; तोंड वेंगाडणें.

कार्पास (कार्पास) (सं) ना. - कापूस; सुताचे कापड.

कार्पासि (कार्पासि) (सं) ना. - कपाशीचें झाड.

कार्बोने (कार्बोने) (क) ना. - काळा धूर; धुराचा लोंढा.

कार्बोन्नु (कार्बोन्नु) (क) ना. - काळे लोखंड; लोह.

कार्मण (कार्मण) (सं) ना. - कार्याचा समारोप करणारा; पीडाकारक मंत्रविद्या.

कार्मिक (की) (कार्मिक [री]) (सं) ना. - कार्यकर्ता; कशिदा; भरतकाम; जीगकाम; जरीकाम.

कार्मुक (कार्मुक) (सं) ना. - धनुष्य; बांबू; कार्यकर्ता.

कार्मुगिल् (लु) (कार्मुगिल् [लु]) (क) ना. - काळे पावसाळी ढग.

कार्मेड (कार्मेड) (क) ना. - पाऊसकाळचे ढग.

कार्य (कार्य) (सं) ना. - काम; कर्तव्य; उद्योग.

—कर्ता (कर्ता) (सं) ना. - काम करणारा; उद्योग करणारा

—दक्ष (दक्ष) (सं) वि. - कामकुशल; कार्यदर्शी; चिटणीस; कामात वाकबगार.

—पुट (पुट) (सं) वि. - अयोग्य; आळशी.

कार्यकारिणीसभा (कार्यकारिणीसभा) (सं) ना. - सभेच्या निर्णयाप्रमाणें कार्य करणारी समिति.

कार्यवाहिक (कार्यवाहिक) (सं) ना. - चिटणीस; कार्यवाह; जबाबदारीने काम रेटणारा.

कार्ये (कार्ये) (सं) ना. - दारिद्र्य; गरिबी; कुशता; बारीकपणा.

कार्ष (कार्ष) (सं) ना. - रयत; शेतकरी; कृषिक; करदा.

कार्षिक (कार्षिक) (सं) ना. - कवडीकिंमतीचें नाणें; कार्षापण.

काष्ण्य (काष्ण्य) (सं) ना. - काळेपणा; अंधार.

काष्ण्यी (काष्ण्यी) (सं) ना. - कृष्णपुत्र; प्रद्युम्न.

काल् (काल्) (क) ना. - कालवा; पाय; पाद; पाटा.
 काल (काल) (सं) ना. - समय; वेळ; यम; संवत्सर; संगीतांतील तालप्रमाण.
 कालकर्म (कालकर्म) (सं) ना. - मरण; मृत्यु; अंतकाल.
 कालकाल (कालकाल) (सं) ना. - यमाचा काल; शिव.
 कालकंठ (कालकंठ) (सं) ना. - शिव; नीलकंठ; चिमणी.
 कालकेश (कालकेश) (सं) ना. - नीलकंठ; शिव; चिमणी.
 कालकूट (कालकूट) (सं) ना. - हलाहल; महाविष.
 कालक्षेप (कालक्षेप) (सं) ना. - कालहरण; कालापव्यय;
 वेळ घालवणे.
 कालगणने (कालगणने) (सं) ना. - महत्त्वाच्या घटनेपासूनची कालाची मोजणी; खगोलशास्त्र; ज्योतिषशास्त्र.
 कालगति (कालगति) (सं) ना. - कालमान; परिस्थिति; कालहरण.
 कालचक्र (कालचक्र) (सं) ना. - नशिवाचा फेरा; दैवगति.
 कालघटकाचें आवर्तन; कालहाटी; कालाचें रहाट गाडणें;
 चक्रनेमिक्रम.
 कालजित् (तु) (कालजित् [तु]) (सं) ना. - काळाला जिंकणारा; शिव; राम.
 कालज्ञानि (कालज्ञानि) (सं) ना. - भविष्य जाणणारा;
 त्रिकालदर्शी; कालज्ञ; ज्योतिषी.
 कालत्रय (कालत्रय) (सं) ना. - भूत-वर्तमान-भविष्य हे तीन काल; सकाळ-दुपार-सायंकाळ असे तीन समय.
 कालदर्शि (कालदर्शि) (सं) ना. - कालधर्म प्रतिपादणारा;
 समयज्ञ; भविष्यज्ञानी.
 कालदूत (कालदूत) (सं) ना. - यमाचे दूत; मरणाची सूचना.
 कालधर्म (कालधर्म) (सं) ना. - यमधर्म; समयानुसार नीति;
 मरण.
 कालनेमि (कालनेमि) (सं) ना. - एक राक्षस; मारीचपुत्र.
 कालंदुगे (कालंदुगे) (क) ना. - पायातील तोडा; कडे;
 पायातील आभरण.
 कालपक्व (कालपक्व) (क) वि. - पक्षकार; अनुकूलता; अनुभव.
 कालपुरुष (कालपुरुष) (सं) ना. - यमदूत; यम; भयंकर पुरुष.
 कालपृष्ठ (कालपृष्ठ) (सं) ना. - कर्णाचा एक बाण.
 कालबल (कालबल) (सं) ना. - 'कालालु' पहा.
 कालभेद (कालभेद) (सं) ना. - ऋतुमान; भिन्नभिन्न काल.
 कालभैरव (कालभैरव) (सं) ना. - मृत्यु आणणारा भैरव.
 कालरुद्र.
 कालमान (कालमान) (सं) ना. - काळाचे माप; काळानुसार.
 कालमुख (कालमुख) (सं) ना. - काळतोंड्या; कावळा;
 काळामेघ.

कालमेघ (कालमेघ) (सं) ना. - प्रलयकालीन मेघ; काळाढग.
 कालयवन (कालयवन) (सं) ना. - एक राक्षस.
 कालरात्रि (कालरात्रि) (सं) ना. - भयंकर रात्र; प्रलयकालीन रात्र; दुर्गा; यमाची बहिण; यमी; कार्तिकी अमावास्या.
 कालवश (कालवश) (सं) वि. - कालाधीन; मरणाधीन;
 समयाधीन.
 कालवन्धि (कालवन्धि) (सं) ना. - प्रलयाग्नि; कालाग्नि.
 कालव्यापि (कालव्यापि) (सं) वि. - स्थिर; सार्वत्रिक;
 सार्वकालीन.
 कालवृत्ति (कालवृत्ति) (सं) ना. - काळाचा तडाखा; मरणाघात;
 कालानुक्रम; कालस्थिति.
 कालहरण (कालहरण) (सं) ना. - काळ काढणें; विलंब;
 प्रलयरात्र; कालापव्यय.
 कालाग्नि (कालाग्नि) (सं) ना. - प्रलयकाळचा अग्नि.
 कालाडु (कालाडु) (क) धा. - पायानें तुडविणें; रागाला आणणें; छडू मारून आव्हान देणें; पायानें खोडी काढणें;
 लाथाडणें.
 कालातिक्रम (कालातिक्रम) (सं) ना. - नियमित कालाचें उलंघन.
 कालाचीन (कालाचीन) (सं) ना. - मरण; कालवशता.
 कालानुकाल (कालानुकाल) (सं) अ. - कालानुसार;
 कोणत्याहि काळी; कालाला धरून.
 कालानुकूलते (कालानुकूलते) (सं) ना. - कालानुकूल समय;
 शुभकाल; योग्यवेळ.
 कालांतक (कालांतक) (सं) ना. - काळाचाहि काळ; शिव.
 कालांतर (कालांतर) (सं) ना. - अन्यकाल; अर्धविराम;
 कालविभाग; दुसरी वेळ.
 कालाप (कालाप) (सं) ना. - बाहुटा; पताका; डोक्याचे केस.
 कालायस (कालायस) (सं) ना. - लोह; काळी धातु; लोखंड.
 कालावधि (कालावधि) (सं) ना. - नियमित वेळ; कालविभाग;
 वर्षाखेर; वर्षांना शेवट; सवत्सरांत.
 कालास (कालास) (सं) ना. - ध्वज; निशाण.
 कालाहि (कालाहि) (सं) ना. - कालधर्म; भयंकर विषारी साप.
 कालालु (कालालु) (क) ना. - पायदळ; पदाति; पादचारी;
 सहाय्यक नोकर; मदतनीस.
 कालि (ली) (कालि [ली]) (सं) ना. - दुर्गा; काळारंग.
 कालिक (कालिक) (सं) वि. - कालासंबंधी; ऋतुमानानुसार.
 कालिका (के) (कालिका [के]) (सं) ना. - दुर्गा; काळा डाग;
 भांड्याचा कळक; दगामुळें येणारा काळोख; मेघच्छाया.
 कालिकु (कालिकु) (सं) धा. - पुढें जाणें; पुढें चालणें;
 आरंभणें; पाऊल उचलणें; पुढें सरकणें.

कालिंगमर्दन (कालिंगमर्दन) (सं) ना. — कालियामर्दन
करणारा कृष्ण.
कालिदास (कालिदास) (सं) ना. — सुप्रसिद्ध संस्कृत कवि;
मेघदूत; शाकुंतल वगैरे काव्यग्रंथांचा कर्ता.
कालिंदि (दी) (कालिंदि [दि]) (सं) ना. — यमुना नदी.
— वैरी (वैरी) (सं) ना. — बलराम.
— सोडर (सोडर) (सं) ना. — यमधर्म.
कालिमे (कालिमे) (सं) ना. — काळिमा; तीट; गालबोट; कलंक.
कालिय (कालिय) (सं) ना. — यमुनेतील कालिंग सर्प.
— मर्दन (मर्दन) (सं) ना. — कृष्ण.
कालिवे (कालिवे) (सं) ना. — कालवा; ओढा.
कालीन (कालीन) (सं) वि. — कालानुसार; समयानुरूप;
ऋतुकमानें.
कालु (कालु) (क) ना. — पाय; चरण; चतुर्थांश.
— आडिसु (आडिसु) (क) धा. — फिरविणें; पदयात्रा
करणें.
— इड्ड (इड्ड) (क) धा. — प्रवेशणें; आरंभणें; गुंतणें;
पाऊल ठेविणें.
— कट्ट (कट्ट) (क) धा. — पाया पडणें; दैन्य सांगणें;
विवाह करणें; पाय बांधणें; चतुर्भुज करणें.
— कडग (कडग) नुपुर; वाळा; पायाचें आभरण.
— कुप्पस (कुप्पस) (क) ना. — विजार; पायजमा;
पायमोजा.
— कृष्णि (कृष्णि) (क) ना. — जनावराच्या पायाचें दावें;
पायबंद; दावण.
— तेगे (तेगे) (क) धा. — पाय काढणें; पळून जाणें;
हटणें; पोबारा करणे.
— मरे (मरे) (क) ना. — चप्पल; पायतन; पादत्राण;
पैजार; वहाण.
— बट्टे (बट्टे) (क) ना. — पायवाट; पाऊलवाट.
— पोळे (पोळे) (क) ना. — प्रवाहातील पायउतार.
कालुप्य (कालुप्य) (सं) ना. — कलमप; पाप; कुजलेली वस्तु;
अनैक्य.
कालर् (रु) (कालर् [रु]) (क) धा. — पाय ठेवणें; पदार्पण
करणें.
(क) ना. — खेडे; लहान गांव; वाडी; लहान वस्ती.
कालेले (कालेले) (क) धा. — सावकाश चालणें; काळ कंठणें;
व्यर्थ काळ काढणें.
कालोचित (कालोचित) (सं) वि. — कालानुसार; समयाला
योग्य.
कालोरग (कालोरग) (सं) ना. — काळसर्प; काळा नाग.

कालकापु (बु) (कालकापु [बु]) (क) ना. — पादत्राण; वहाण;
चप्पल; सैनिक; रक्षक.
कालगोडु (कालगोडु) (क) धा. — पायातील शक्ति कमी होणें;
पाय लटपटणें; मिणें; घाबरणें; गळाटणें.
कालगोद (कालगोद) (क) वि. — पाय ठेवलेले; वाहनस्थ.
कालदळ (कालदळ) (क) ना. — पायदळ; पदाति; सैनिक;
पायाचा तळवा.
कालदोरे (कालदोरे) (क) ना. — उथळ प्रवाह; पाण्याचा पाट;
ओढा; लहान प्रवाह.
कालनडे (कालनडे) (क) ना. — पदयात्रा; पायी प्रवास; पायचाल.
कालमणे (कालमणे) (क) ना. — लहान वाट; पायवाट; आसन.
काल्य (काल्य) (सं) वि. — कालोचित; कालयोग्य; कालानुरूप;
शुभ.
(सं) ना. — प्रकाश; अरुणोदय.
कालवोरे (कालवोरे) (क) ना. — पायाला झेपण्यातकें ओडें;
मोट; डोक्यावर वाहण्याइतपत बोजा.
काव (काव) (क) ना. — संरक्षक; चाता; पालनकर्ता.
कावचि (कावचि) (सं) ना. — कवचधारी सैनिक; चिलखती सैन्य.
कावडि (कावडि) (क) ना. — कावड; पर्याहार; धान्यसंग्रह;
वाट.
कावण (कावण) (क) ना. — मंडप; छप्पर; माचाड; माची.
कावर (कावर) (क) ना. — क्रोध; मस्ती; उद्रेक; कपट; हट्ट;
गवत राखणें; कुरण राखणें.
कावल (कावल) (क) ना. — राक्षण; पाहरा; उष्णता;
कुरणाची राखण.
कावल् (लु) (कावल् [लु]) (क) ना. — राक्षण; पाहरा; उष्णता;
सैन्यरक्षण.
कावलि (कावलि) (क) ना. — लोखंडी तवा; मोठा तवा म्हणून
वापरलेला पत्रा.
कावल (कावल) (क) ना. — अंधार; धुकें; गोंधळ; अभ्र.
कावि (कावि) (क) ना. — गेरुचा रंग; भगवा; तांबुस केशरी वर्ण.
— कल (कल) (क) ना. — गेरु; हुर्मज; काव.
— बट्टे (बट्टे) (क) ना. — भगवी वस्त्रें; संन्याशाचीं वस्त्रें; छाटि.
कावु (कावु) (क) ना. — आंच; नाळ; कांडे; तुकडा; काठी;
पोलादी आयुधे ठेवण्याचे आसन; म्यान.
कावुगोलु (कावुगोलु) (क) धा. — पीळ धरणें; रागावणें;
चिडणें; वसकून अंगावर येणें.
कावुर (कावुर) (क) ना. — 'कावर' पहा.
कावुळ (कावुळ) (क) 'कावल' पहा.
कावे (कावे) (क) ना. — बोडदौड; घोड्यावरील रपेट; चौफेर

घोडा सोडणें.

कावेरि (कावेरि) (सं) ना. - कवेर सुनीची कन्या; कावेरी नदी.

कावेरु (कावेरु) (क) धा. - उद्वेगणें; रागावणें; चिडणें.

काव्य (काव्य) (सं) वि. - ऋषितुल्य; हुरुपी; भविष्यसूचक.

(सं) ना. - कवन; पद्य; कविभाव; साहित्य;

शुक; कल्याण; गुरु.

काव्यकर्तृ (काव्यकर्तृ) (सं) ना. - कवि; कवन करणारा;
पद्यकार.

काश (श) (काश [श]) (सं) ना. - प्रकाशन; प्रकटन; प्रभा;
काशगवत; दृष्टि; चकाकी; कांती.

काशि (शी) (काशि [शी]) (सं) ना. - वाराणसी; कांती; प्रगटन.

काशीराज (काशीराज) (सं) ना. - एक राजा; अनुशालाचा
बाप; धन्वंतरी.

काश्मीर (काश्मीर) (सं) ना. - प्राचीन भारताचा एक भाग;
कुंकुम; केशर; रक्तपुष्प.

काश्यप (काश्यप) (सं) ना. - भूमि; अरुण; गरुड; दिती
अदितीचा पति; कण्वऋषि; शिल्पशास्त्रकार.

काषाय (काषाय) (सं) ना. - भगवें वस्त्र; अर्क; एकपेय.

काषायांबर (काषायांबर) (सं) ना. - काषायवसन;
सन्याशाचीं वस्त्रें; छाटि; कफनी.

काषायधारी (काषायधारी) (सं) ना. - संन्यासी; भगवी
वस्त्रे वापरणारा.

काष्ठ (काष्ठ) (सं) ना. - काडी; लाकूड; सरपण; मूर्ख; कृशता;
गरीबी; पातळपणा; रोडपण; पाचर.

काष्ठतक्ष (काष्ठतक्ष) (सं) ना. - सुतार; लाकूड तासणारा.

काष्ठव्यसन (काष्ठव्यसन) (सं) ना. - निरुपयोगी कामांत गुंतणें;
व्यर्थ दुःख.

काष्ठे (काष्ठे) (सं) ना. - दिशा; स्थळ; दृष्टि; स्वच्छता; स्पष्टता;
अनुकूलता; विकास; उन्मीलन.

कास (कास) (क) ना. - प्रकाश; चकाकी; विकास; चांगुलपणा;
खोकला; उर्ध्वश्वास.

कासदार (कासदार) (अ. दे.) ना. - खासदार; मोतदार;
घोडेवाला.

कासगि (कासगि) (अ. दे.) वि. - खासगी; स्वतःचें; आपलें;
वैयक्तिक.

कासट (कासट) (क) ना. - 'कवडे' पहा.

कासर (कासर) (सं) ना. - गवा; रानरेडा; रानगहैस.

कासरि (री) (कासरि [री]) (सं) ना. - म्हैस; महिषी.

कासाय (कासाय) (क) ना. - 'काषाय' पहा.

कासार (कासार) (सं) ना. - सरोवर; तळें; जलाशय; पाण्याचा
संचय.

कासि (कासि) (सं) ना. - कास; काचा; कौपीन; लंगोट; चड्डि;
'कचडि' पहा.

कासित (कासित) (सं) वि. - पाठविलेले; दूर टाकलेले; फेकलेले.

कासु (कासु) (क) धा. - तापविणें; ऊन करणें; शिजवणें;

उकळणें; वितळणें; जाळणें; रागाला आणणें.

(क) ना. - तांब्याचे नाणें; दमडी; एक आयुध.

—कट्टु (कट्टु) (क) धा. - तुकसान भरून देणें; न्यून भरून
काढणें; भरपाई करून देणें.

—कोसरु (कोसरु) (क) धा. - मापावर घालणें; मोजून देणें.

—कळ (कळ) (क) वि. - कृपण; कंजुष; चिकू; मखल.

कासू (शू) (कासू [शू]) (सं) ना. - एक आयुध; अस्पष्ट
भाषण; प्रकाश; कांती; भक्ति.

कासे (कासे) (क) ना. - 'कासि' पहा.

कास्तार (कास्तार) (क) ना. - 'कासदार' पहा.

काहक (काहक) (क) वि. - संरक्षक; पालक; निरीक्षक; पोषक.

काहल (काहल) (क) ना. सुताची लडी; मांजर; पंचमहावाद्ये;
कावळा.

काहले (काहले) (क) ना. - तुतारी; शिंग; 'कहळे' पहा.

काहि (काहि) (क) ना. - रक्षक; पालक.

काहु (काहु) (क) ना. - रक्षण; उष्णता; प्रतिपालन.

काहुर (काहुर) (क) ना. - आतुरता; गडबड; जंगलीपणा; संभ्रम.

काहेरु (काहेरु) (क) ना. - उष्णतावाद; उकाडा; तलखी;
तगमग.

काहोनल (लु) (काहोनल [लु]) (क) ना. - जंगलांतील
स्रोत; आकास्मिक येणारा पूर; वेढा.

काल (लु) (काल [लु]) (क) ना. - बीज; धान्य; उपद्रव;
अनिष्ट; पाप.

काल (काल) (सं) ना. - काल; काळे; कोळी; यम.

—उरग (उरग) (सं) ना. - काळा साप; कालिंग.

—कत्तले (कत्तले) (सं) ना. - प्रलयकालीन अंधार.

—रात्रि (रात्रि) (सं) ना. - काळीकुट्ट रात्र; काळरात्र.

—हस्त (हस्त) (सं) ना. - यमाचा हस्त; मृत्यू.

काल(ले)ग (काल[ले]ग) (क) ना. - युद्ध; भांडण.

कालगंगोडु (कोडु) (कालगंगोडु [कोडु]) (क) धा. -
युद्धाचें आव्हान देणें; युद्धाला उभें राहणें; आव्हान देणें.

काल गरु (कालगरु) (क) ना. - काळे गंध; रक्तचंदन;

कृष्णगरु.

काल गवलगे (कालगवलगे) (क) ना. - रणहलगी; रणवाद्य;

दुदुंभी; ढाल.

कालज (कालज) (अ. दे.) ना. - काळीज; गोरोचन; यकृत;

कालजाचें मांस.

काळजी (काळंज) (अ. दे.) ना. — जाग्रति; लक्ष; निरीक्षण; दाक्षिण्य.
 काळंजी (काळंज) (क) ना. — पिकदाणी; उष्ट्रे टाकण्याचें भांडें; अत्तरदाणी; गुलाबदाणी; पंखा; पितळेचें भांडें.
 काळमुख (काळंमुखा) (सं) ना. — नीच मनुष्य; निर्दय मनुष्य; एकपंथ.
 काळस (काळं) (सं) ना. — कवितेचें ध्येय; काव्याचें चांगलें लक्षण; औचित्य.
 काळने (काळं) (क) अ. — काळें होऊन; गाढ होऊन; बलेंच; पूर्णपणें.
 काळसंते (काळं) (क) ना. — काळाबाजार; चोरव्यवहार.
 काळगु (काळं) (क) धा. — कणसांत दाणा भरणें; वाईट वाटणें.
 काळंजि (काळंज) (क) ना. — 'काळंजि' पहा.
 काळमुख (काळंमुखा) (क) ना. — 'काळमुख' पहा.
 काळस (काळं) (क) ना. — बावटा; निशाण; औचित्य; तंतोतंतपणा.
 काळि (काळं) (सं) ना. — दुर्गा; काळी स्त्री.
 (क) ना. — कळवळ; कातर; संभ्रम; गडबड.
 काळिक (काळं) (क) ना. — अंजन; कोळी; कोळिष्ठक; सुरमा; काजळ.
 काळिके (काळं) (क) ना. — कालिका देवी.
 (सं) ना. — दोष; काळेपणा.
 काळिंग (काळं) (सं) ना. — कृष्णसर्प; कालिया; महासर्प.
 काळिवरि (रिमे) (काळं) (सं) ना. — काठिन्य; कठोरपणा; दोष; असंस्कृति.
 काळु (काळं) (क) ना. — नाश; अकल्याण; पशु; काळेपणा; धान्य; उपद्रव.
 — किच्छु (काळं) (क) ना. — दावाभि; वणवा.
 — केडे (गेडे) (काळं) (क) धा. — निंदा करणें; दोष लावणें; आरोप करणें.
 — केलस (काळं) (क) ना. — दुष्कृत्य; वाईट काम.
 — बुडि (काळं) (क) धा. — दुर्वचन करणें; खोटें बोलणें.
 — मरे (काळं) (क) ना. — नीचवृत्ति; दुर्मति; दुष्ट बुद्धि.
 — मार्ग (काळं) (क) ना. — वाईट रस्ता; आडरस्ता; दुर्मार्ग; भलता मार्ग.
 — मूळ (काळं) (क) वि. — असंस्कृत; हीन; वाईट; बुद्धिहीन.
 काळुग (काळं) (क) ना. — धान्याचा व्यापारी; धान्यव्यापारी.
 काळे (काळं) (क) ना. — वाद्यविशेष; शिंग; 'कहळे' पहा.
 काळेग (काळं) (क) ना. — युद्ध; कलह; रणकंदन; कापाकापी.

काळोडे (काळं) (क) धा. — दोष देणें; घसरणें; निंदा करणें; शिवीगाळ करणें; बीज होणें; कारणीभूत होणें.
 काळोरग (काळं) (क) ना. — काळसर्प; कृष्णसर्प.
 कळकौण (काळं) (क) ना. — माजलेला रेडा; जंगली रेडा.
 काळिगच्छु (काळं) (क) ना. — दावाभि; वणवा.
 काळोडे (काळं) (क) ना. — दोष देणें; निंदा करणें; शिवी देणें.
 काळंगैत (काळं) (क) ना. — दुष्कृत्य; कुकर्म; अनैतिक कर्म.
 काळपुर (काळं) (क) ना. — जंगलांतील प्रवाह; वनस्रोत.
 काळिमग (काळं) (क) ना. — वनहरीण; मृग; कुरंग; हरिणाचें पिल्ल.
 काळुर (काळं) (क) ना. — 'काळपुर' पहा.
 किं (काळं) (सं) ना. — काय ? कोणते ? दोहोपैकी कोणते ?
 किंवदंति (काळं) (सं) ना. — ऐकीव बातमी; वर्दंति; अनधिकृत अहवाल; आख्यायिका; गटारगप्पा; बाजारगप्पा; आफवा; आवई.
 किंशारु (काळं) (क) ना. — जकात; बाण; नारायणपक्षी; बकपक्षी; वनस्पति.
 किंशुक (काळं) (सं) ना. — पळसाचें झाड; बंधुकवृक्ष.
 किंकीदिव (काळं) (सं) ना. — नीलकंठ पक्षी; मैना; गप्पीदास; थापाड्या.
 किंकिरि (काळं) (क) धा. — दाटण होणें; खेचून भरणें; दाट होणें; कोंबणें.
 (क) ना. — दाटण; दबाव; समूह; गट.
 किंकिरिगिरि (काळं) (क) धा. — टासून भरणें; कोंबणें; दाट वाढणें; घनदाट होणें.
 किंकिरिसु (काळं) (क) धा. — टासून भरणें, कोंबणें, जवळ-जवळ बांधणें.
 किंक्कुड (काळं) (क) धा. — ओरडणें; हळी मारणें; घासणें.
 किंगगु (काळं) (क) ना. — लहान गाढाडें; मोळी; पोतडें; बोचके.
 किंगगणु (काळं) (क) ना. — बारीक डोळे; लहान डोळे.
 किंगळ (काळं) (क) वि. — हीन; कोवळा; किंमत नसलेला; क्षुद्र; कवडीकिंमतीचा.
 किंगगुंड (काळं) (क) ना. — 'किंगगुंड' पहा.
 किंगगळि (काळं) (क) ना. — वाऱ्याची शुळक; वार; वायुलहरी; शिकारप्रकार.
 किंकर (काळं) (सं) ना. — सेवक; चाकर; कुली; नोकर.
 किंकरते (काळं) (सं) ना. — नोकराचाकरी; सेवा; मागणी; न्यूनता; अभाव; कमीपणा.
 किंकरे (काळं) (सं) ना. — सेविका; शेतकरीण.

किंकल (किंकल) - (सं) ना. - समूह; संकीर्णता; साठा;

कोकिला; गट.

किंकिणि (किंकिणि) (सं) ना. - चाल; घागरी; मंजुल आवाज;

धुंगुर; घागरीपट्टा; माजपट्टा; मासपट्टा.

किंकिर (किंकिर) (सं) ना. - घोडा; अश्व; कोकिल; काळी मोठी

मधमाशी; मन्मथ; काम.

किंकिरात (किंकिरात) (सं) ना. - अशोकवृक्ष; कोरांतक; पांदरी

कोय.

किंकिरि (किंकिरि) (क) धा. - 'किंकिरी' पहा.

— पोगु (पोगु) (क) धा. - उद्रेक होणे; कळकणे;

एकत्र होणे; मिसळणे.

किंकिर (किंकिर) (सं) ना. - 'किंकल' पहा.

किंकुर्वाणते (किंकुर्वाणते) (सं) ना. - असहाय परिस्थिति;

दिग्मूढता. 'पुढे-काय' चिंता.

किंकोळे (किंकोळे) (क) ना. - हिंसा; अडचण; संकट;

आपत्ति; पेच; कोंडी.

किंचडि (चडि) (किंचडि [चडि]) (क) ना. - खिचडी;

डालमिश्रित भात; दुग्गी; गव्हाची खीर.

किंचिकल (लु) (किंचिकल [लु]) (क) ना. - खिंकाळणे;

माकडाचे किंचकणे.

किंचु (किंचु) (क) ना. - अग्नि; निखारा; आगडोंब.

किंचन (किंचन) (सं) ना. - कांहीं तरी; अल्प.

किंचित् (किंचित्) (सं) वि. - स्वल्प; कांहींतरी; तिळभर;

कणमात्र.

किंचुलक (किंचुलक) (सं) ना. - हळू चालणारा किडा पोयानें

सरपटणारा प्राणी; काडू; गांझळ; उरग.

किंचलक (जलक) (किंचलक [जलक]) (सं) ना. - कमलातील

केसर; बिसतंतु.

किटक (किटक) (सं) ना. - खिडकी; रंध्र; साणे; भोंक.

किटि (किटि) (सं) ना. - वनहरिण; रानडुकर.

किटिकि (किटिकि) (सं) ना. - खिडकी. 'विंडो वातायनो खिडकी

गवाक्षो भोंक भित्तिचे -' सुलाचा गमतीकोश.

किट्ट (किट्ट) (क) ना. - कदमल; फुटक्या भांड्याचा डाक;

चाकी; गंज; शेणखत.

किट्टि (किट्टि) (क) ना. - देहदडपण; शारीर शिक्षा.

किट्टु (किट्टु) (क) धा. - शिवणे; पोहोचणे; स्पर्धा करणे;

हाताला येणे; लाभ होणे; प्राप्त होणे; जवळ येणे.

(क.) वि. घुसडलेले; कोंबलेले.

किड (किड) (क) ना. - अवनत मनुष्य; नुकसानीत आलेला.

किडि (किडि) (क) ना. - किटाण; स्फुलिंग; ठिणगी; किटाळ.

किडिकिडियागु (किडिकिडियागु) (क) धा. - चिडणे;

अतिक्रोव करणे; संतापणे.

किडिकिडियागु (किडिकिडियागु) (क) धा. - 'किडिकिडियागु' पहा.

किडिगण (किडिगण) (क) ना. - रागानें लाल झालेले डोळे.

किडिगणि (किडिगणि) (क) ना. - क्रुद्ध नेत्र; शंकर; अग्निनेत्र.

किडिगरे (किडिगरे) (क) धा. - मत्सर करणे; द्वेष करणे; अंगार

ओकणे; सुडानें जळणे.

किडिगेदरु (किडिगेदरु) (क) धा. - दिसेल त्याच्या अंगावर

जाणे; आग पाखडणे; ठिणग्या उडविणे.

किडिगेडि (किडिगेडि) (क) ना. - अग्नीप्रमाणें वाईट करणारा;

अविवेकी; आडसुडा; दुष्ट.

किडिवीळ (किडिवीळ) (क) धा. - ठिणगी पडणे; भांडणे;

ठिणग्या उडवणे; वसवस करणे; भांडणाला मूळ होणे.

किडिसुसु (किडिसुसु) (क) धा. - आगीच्या ठिणग्या ओतणे;

अतिक्रोव करणे.

किडिसु (किडिसु) (क) धा. - वाईट करणे; वाटोळें करणे; नाश करणे.

किडु (किडु) (क) धा. - वाईट होणे; विघडणे; नाश होणे;

वाटोळें होणे; निरुपयोगी होणे; दृष्टिआड होणे.

किडुक (किडुक) (क) ना. - वाईट मनुष्य; दुर्मनुष्य; किडक्या मनाचा मनुष्य.

किडुगज (किडुगज) (क) ना. - दुष्कृत्य; वाईट काम;

अपकार्य.

किण (किण) (सं) ना. - घट्टा; दड्ड; भोवरी.

किणि (किणि) (क) ना. - चाहूल; दातातील घाण.

किंडि (किंडि) (क) ना. - खिड; रंध्र; खिडकी.

किट् (किट्) (क) वि. - लहान; कोवळे; लांडे या अर्थी समासात येणारा आदेश.

कितम (कितम) (क) ना. - कृत्रिमता; कपट; फसवणूक;

फसव्या.

कितव (कितव) (सं) ना. - वंचक; जुगार; चोर; सुमेधी द्रव्य;

मादक पदार्थांचे झाड.

किताव (किताव) (अ. दे) ना. - पुस्तक; पदवी; मोठी वही.

कित्तड (कित्तड) (क) ना. - जुगुप्सा; असहायता; वैराग्य;

असत्य; किल्लस; घृणा; क्रोध.

कित्तडि (कित्तडि) (क) ना. - संन्यासी; तपस्वी; योगी;

एकांतवासी; यात्री; प्रवासी.

कित्तळे (कित्तळे) (क) ना. - 'किनु' पहा; संत्री.

किता (किता) (अ. दे) ना. - अनुकरण; समय; पाळी; वरची ओळ; नमुना.

किताट (किताट) (क) ना. - भांडण; उच्छाटण.

किन्नानारु (किंनु, लुण्ठ) (क) ना. - दुर्गंधी; नर्ककुंड;
सांडपाण्याचा साठा; ताग; अंबाडा.

किन्तीळे (किंती, ई) (क) ना. - नारिंग; संत्रे; फाक; पाकळी;
पिवळा व तांबडा मिळून होणारा रंग.

किन्त (किंनु, उ) (क) ना. - लहान; खुजा; लांडा.

(क) अ. - उपटून; वर उचलून; खणून; निर्मूल करून.

— ईळे (ई, ई) (क) ना. - संत्रे; नारिंग.

किन्तेसळ (किंती, सळ) (क) ना. - फुलाची पाकळी; दळ; लहान
पाकळी.

किन् (किंनु, ए) (क) अ. - खालील; समासामधे 'केळगु' या
शब्दाचा 'किन्' किंवा 'किळ' असा आदेश होतो.

किनारे (किंनु, रे) (अ. दे.) ना. - किनारा; कांठ; शेवट; पदर; बाज.

किनिसु (किंनु, सु) (क) धा. - क्रोडाला येणें; रागावणें; चिडणें.

(क) ना. - कोप; चीड; क्रोध.

किंतु (किंनु, तु) (सं) अ. - पण; परंतु.

किंदुर (किंनु, दुर) (सं) ना. - द्रौपदीस्वयंवरासाठी ठेवलेला
धनुष्यबाण.

किन्न (किंनु, न्न) (सं) वि. - खिन्न; कोमेजलेलें; ग्लान; नीरस.

किन्नर (किंनु, र) (सं) ना. - मानवाचा भास निर्माण करणारी
योनी; अश्वदेही मनुष्य; कुबेराची प्रजा.

— पति (सं, ति) (सं) ना. - कुबेर; किन्नराचा राजा.

किन्नरि (किंनु, रि) (सं) ना. - किन्नरजातीची स्त्री; किन्नरी;
वाद्यविशेष; एकतारी.

किन्नरेश (श्वर) (किंनु, रेश [रु, रु]) (सं) ना. - कुबेर.

किपायति (किंनु, यति) (अ. दे.) ना. - किपायत; लाभ;
शिल्लक; फायदा.

किप्परी (किंनु, री) (क) धा. - उठणें; उड्डी मारणें; अभिवृद्धि
होणें; एकत्रित करणें.

किप्पोटे (किंनु, पोटे) (क) ना. - ओटी; पोटाच्या खालचा भाग.

किन्नवटे (किंनु, वटे) (क) ना. - खालचा रस्ता; लहान वाट;
पायवाट.

किन्नवदि (रि, (किंनु, दि [दि]) (क) ना. - खालचा भाग;
जवळचा भाग.

किन्नसिरु (सुरू) (किंनु, सिरु [सुरु]) (क) ना. - पोटाखालचा
भाग; खालचें पोट.

किन्नवि (न्वे) (किंनु, वि [वि]) (क) ना. - द्वीपाचा उतार;
तळ्याचा काठ.

किन्नोदु (किंनु, उदु) (क) ना. - करांगळी; करंगळी.

किन्नोटे (किंनु, ओटे) (क) ना. - 'किप्पोटे' पहा.

किमिचु (किंनु, चु) (क) धा. - चिरडणें; हिसकावून घेणें;
चुरडणें; चोळामोळा करणे.

किमु (मुत) (किंनु, मुत [मुत]) (सं) अ. - आणखी जास्त ते
काय? दोहोपैकी एक.

किमुळ (किंनु, मुळ) (क) ना. - कुस्करलेलें; संकुचित झालेलें.

किमुळचु (किंनु, मुळचु) (क) धा. - 'किमिचु' पहा.

किंपाक (किंनु, पाक) (सं) वि. - अपक्व; बालिश; पोरकट; मूर्ख.

किंपुरुष (किंनु, पुरुष) (सं) ना. - किन्नर.

किमत(तु) (किंनु, तु [तु]) (अ. दे.) ना. - किंमत; मूल्य;
दाम.

किम्मिर (किंनु, मिर) (क) ना. - बकासुराचा लहान भाऊ; किर्मिर
राक्षस; भिन्न जातीचा वर्णसंकर.

— वैरी (वै, री) (क) ना. - भीम; किम्मिराचा वध
करणारा.

किर् (किंनु, र) (क) धा. - झाकणें; आवरणें; रस्ता रोखणें; कुंपण
घालणें; मौन धरणें.

(क) ना. - लहान; खालचा; तळचा.

किर (किंनु, र) (सं) ना. - डुकर; रानडुकर.

किरकुळ (किंनु, कुळ) (क) वि. - लहानसहान; क्षुद्र; किरकोळ.

किरचु (किंनु, चु) (क) धा. - ओरडणें; किंकाळणें; घट्ट आवळून
घरणें.

(क) ना. - ओरड; किंकाळी.

किरण (किंनु, रण) (सं) ना. - प्रकाश; प्रकाशशलाका; कांती;
प्रकाश रेखा.

किरण वि किरणकारक (किंनु, रण वि किरणकारक) (सं) ना. -
उष्णतांतर करण्याचें साधन; तापवण्याचें साधन.

किरव (वु) (किंनु, वु [वु]) (क) ना. - कोळ्याच्या जातीचा
प्राणी; चित्ता.

किरय (किंनु, य) (क) ना. - किंमत; मूल्य; भाडें.

किरमंजि (किंनु, मंजि) (क) ना. - किरमिजी.

किराणि (किंनु, णि) (अ. दे.) ना. - मसल्याचें सामान; मीठ
वगैरे आहार पदार्थ; किरणामाल.

किरात (किंनु, रात) (सं) ना. - व्याध; शबर; शिकारी; खुजा;
खुरटा; लहान.

(क) ना. - वेरड जमात; वेरड कुल.

किराय (किंनु, राय) (अ. दे.) ना. - किंमत; भाडें; कुली; करकर
आवाज. 'किरय' पहा.

किरि (किंनु, रि) (क) धा. - भादरणें; क्षौर करणें; दांत काढणें.

(क) वि. - कोवळे; लहान; छोटे.

(क) ना. - प्रवाह; दोऱ्याची गुंडी; डुकर.

किरदु (किंनु, दु) (क) अ. - उघडून; उचलून; सोडून.

(क) वि. लहान; लडें; किरटें.

किरिने (किंनु, रिने) (क) ना. - ओंजळ; शीर; अंजली.

किरिचु (कि००३३) (क) धा. — किंचाळणें; गाढवासारखें ओरडणें;
 शंख मारणें; बोंबलणें.
 (क) ना. — गर्वमध्वनि; ओरड; आरडाओरड; गोंगाट.
 —आट (७४) (क) ना. — वाटेल तशी ओरडाओरड;
 गोंगाट.
 किरिनालगे (कि००३७०) (क) ना. — पडजीभ.
 किरिनुडि (कि००३७३) (क) ना. — क्षुल्लक गोष्ट; सामान्यबाब;
 हीन वचन.
 किरिबीळ (कि००३९९) (क) धा. — कमी होणें; न्यूनता येणें;
 लांडें पडणें; थिटें पडणें.
 किरिट (कि००९६३) (सं) ना. — मुकुट; राज शिरोभूषण.
 किरिटि (कि००९६३) (क) ना. — अर्जुन; इंद्राकडून मिळवलेला
 असूय किरिट वापरणारा.
 किरु (कि००३) (क) वि. — लहान; थिटें; लांडे; कोमल.
 (क) धा. — आडवें येणें.
 —ईचल (७४७) (क) ना. जंगली ताडवृक्ष.
 —कुणि (७४७) (क) ना. भोक; रंघ; करांगुळी; बिचके;
 खड्डा.
 —कुळ (७४७) (क) वि. — सामान्य; अल्प; क्षुद्र.
 (क) ना. उपद्रव; हिंसा; त्रास; पीडा; नीच जात.
 —गणे (७४७) (क) ना. — परकर, स्त्रियांचें अंतवस्त्र.
 —पनि (७४७) (क) ना. — थेंब; बिंदु; बूंद.
 —प (व) रथ (—७४७) (क) ना. — लहान वय,
 बालवय, कोंवळें वय.
 —पेंडि (७४७) (क) वि. — कोंवळ्या वयाची; लहान
 वयाची.
 किरु कुणिके (कि००३७७) (क) ना. — करंगळी; अनामिका.
 किरुव (कि००३७) (क) ना. — चित्ता; कोल्ह्याच्या जातीचा प्राणी.
 किरुवेलर (कि००३७७) (क) ना. — वातलहरी; झुळुक; वायु
 तरंग.
 किरुळ (कि००३७) (क) वि. — अल्प; कोंवळें; बाल; मूल.
 किरु (कि००३७) (क) ना. — उपसलेली तलवार; उबडलेला चाकू
 किर्दि, (कीर्दि) (कि००३७) (अ. दे.) ना. — जमाखर्चाची
 वही.
 किर्ने (कि००३७) (क) अ. — 'किर्' असा आवाज करीत.
 किल (कि००३७) (सं) अ. — निश्चयपूर्वक; अर्थात्; असें म्हणतात कीं.
 (सं) ना. किलकिलाट; किलविल; खेळ.
 किलकिंचित (कि००३७३) (क) ना. — प्रिय खेळ; प्रेयसीची
 प्रेमचेष्टा; केली; चाळा.
 किलकिल (ला) (कि००३७) (सं) ना. — आनंदध्वनि,
 पक्ष्यांचा आनंदरव; किलबिलाट.

किलाट (कि००३७) (क) ना. — आटीव दूध, खवा, खसखस.
 किलास (कि००३७) (सं) ना. — तारुण्यपीठिका; मोडी; यौवन
 पुटकुळी; शिवे; तोंडावर येणारी तारुण्याची पुटकुळी.
 किलि (कि००३७) (क) धा. — हसणे खिदळणें; आनंदात येणें.
 किलिग (कि००३७) (क) ना. — क्षौरिक; कारागीर; न्हावी; हजाम.
 किलु (लुं) वु (कि००३७) (७४०) (क) ना. — गंज; दोष; जंग;
 विष.
 किल्विष (कि००३७) (सं) ना. — पाप; दोष; धाण; विष; कल्मष;
 प्रमाद; अपराध.
 किले (कि००३७) (अ. दे) ना. — किल्ला; दुर्ग; गड.
 —दार (७४०) (अ. दे) ना. — गडकरी; किल्ल्याचा मालक.
 किव (वु) वु (कि००३७) (७४०) (क) धा. — चुरगळणें; पिळणें;
 चुरडणें; किवचणें.
 किव (वु) वु (कि००३७) (७४०) (क) वि. — किवंडा; बहिरा;
 मंदकर्ण; कानाला ऐकूं न येणारा.
 किवि (कि००३७) (क) ना. — कान; श्रवणेंद्रिय; कर्ण.
 —आरे (७४०) (क) अ. — कानांत पोहोचेल्या; ऐकू जाईलसे.
 —ओले (७४०) (क) ना. — कर्णभूषणें; कानांतील दागिना.
 —तेरे (७४०) (क) धा. — लक्ष देणें; ऐकणें; ध्यान देणें.
 —तुडिने } (७४०) (क) ना. — कानांतील दागिना;
 } कर्णभूषण.
 —तोडुवु (७४०) (क) धा. कान दोचणें.
 किविवु (पु) गु (कि००३७) (७४०) (क) धा. — कानात शिरणें;
 ऐकूं येणें.
 किविवेट (कि००३७) (क) ना. — आसक्ति; परस्परांची प्रेमवार्ता
 ऐकून होणारा संतोष.
 किवुडुतन (कि००३७) (क) ना. — किवंडेपणा; बहिरेपणा;
 अलक्ष; दुर्लक्ष; कानाडोळा.
 —आगु (७४०) (क) धा. — तिरस्कारणें; न ऐकणें; दुर्लक्षणें;
 कानाडोळा करणें.
 —कैल् (७४०) (क) धा. — ऐकून न ऐकलेसें करणें;
 अलक्षणें; दुर्लक्षणें; मनावर न घेणें.
 किवुळ (ळु) (कि००३७) (७४०) (क) धा. — चिरडणें; चुरगळणे
 हिसकणें; हिसकावणें.
 किवुकेल (कि००३७) (क) धा. — अलक्षणें; न ऐकणें; मनावर
 न घेणें.
 किशोरक (कि००३७) (सं) ना. — पिळू; शिंगरू; शरभ; पोर;
 पेठा; बालक.
 किंकिध (कि००३७) (सं) वि. — एकत्रित; मिश्रित; एकसंध;
 दडपलेले; 'इहणि' पहा.
 किंकिधे (कि००३७) (सं) ना. — वाली सुग्रीवांची राजधानी.

हल्लीच्या हंपीच्या जवळचा प्रदेश.
 किष्कु (किष्कु) (क) वि. - वाईट; क्रूर.
 (क) ना. - वीत; बारा अंगळें मापाची जागा.
 किस (कि) (क) वि. - वाकडतिकडे; वक्र; उघडलेलें.
 —(वा) बाय (वा) बाय (क) ना. - उघडे तोंड;
 नृसिंह देव.
 —वायदास (वायदास) (क) ना. - प्रल्हाद.
 किसकने (किसकने) (क) अ. - लागलीच; एकदम; मोठ्याने
 शिकून.
 किसलय (किसलय) (सं) ना. - कोंब; अंकुर; पालवी; मोळकें.
 किसि (किसि) (क) धा. - उघडणें; विकसित होणें; रुंद करणें.
 (क) वि. 'किसिदु'चे समासात येणारे रूप.
 किसिदु (किसिदु) (क) वि. - उघडलेलें; रुंदावलेलें
 (क) अ. सताड उघडें, रुंद करून.
 किमु (किमु) (क) ना. - ताम्रवर्ण.
 —कण (कण) (क) ना. - नेत्रविस्फार; डोळे वटारणें;
 कुदनेत्र.
 —कल् (कल्) (क) ना. - तांबडा दगड; माणिक; रत्न.
 —कुळ (कुळ) (क) ना. - पीडा; न्यून.
 —खंजे (खंजे) (क) ना. - अरुण; संध्याराग; तांबुस रंग
 किमुर् (किमुर्) (क) ना. - तिरस्कार; तिटकारा;
 क्रोध; असह्यता; वाईट दृष्टि; भांडण; कलह.
 किसे (किसे) (क) ना. - खिसा; पिशवी; हातपिशवी;
 —कळ (कळ) (क) ना. - खिसेकापू.
 किळ (किळ) (क) वि. - खालचा; नीच; हीन; क्षुद्र; तुच्छ;
 'किन्' पहा.
 किळिर् (किळिर्) (क) धा. - रागावणें; खिकाळणें.
 किळिरु (किळिरु) (क) धा. - 'किचिकिल्' पहा.
 किळिंदले (किळिंदले) (क) ना. - नम्रता; विनय.
 किळु (किळु) (क) धा. - हीन होणें; खाली उतरणें; निनाम
 होणें; खुजा होणें; लहानपण पतकरणें.
 किळु (किळु) (क) अ. - उपद्रव; उकरून.
 किळवाळ (किळवाळ) (क) ना. - हीन जीवन;
 कथ्यार.
 किळालवळ (किळालवळ) (क) ना. - नागवी तरवारधारी;
 राजाचे अंगरक्षक.
 की (की) (क) धा. - पू होणें; पू भरणें; जखम पिकणें.
 कीकस (कीकस) (क) ना. - हाड; अस्थि.
 कीचक (कीचक) (सं) ना. - विराटाचा सेनापति; वंशी; पावा;
 मुरली.

कीचु (कीचु) (क) ना. - उंदीर, पक्षी वगैरेचा चिरचिराट;
 कौच पक्षी; (क) धा. 'कीसु' पहा.
 कीट (कीट) (किट) (सं) ना. - कृमिकीटक; जीवजीवाणु;
 तिरस्काराचा शब्द; क्षुद्र साम्य.
 —तन (तन) (क) ना. - पीडा; कटकट; काट; त्रास.
 कीटले (कीटले) (क) ना. - अडचण; उपद्रव; पीडा; चेष्टा.
 कीटालय (कीटालय) (सं) ना. - न्हाणीघर; स्नानगृह.
 कीटु (कीटु) (क) वि. - एवढे थोडें; इतकें अल्प.
 (क) ना. - तिरस्कार; अलक्ष; असहनशीलता; अनादर.
 कीडि (कीडि) (क) ना. - कृमिकीटक; जीवजंतु.
 कीण (कीण) (क) ना. - मात्सर्य; विचार; आलोचना.
 कीत (कीत) (क) ना. - पू झालेली जखम; कुजलेली जखम.
 कीतु (कीतु) (क) अ. - पू भरून; कुजून.
 (क) ना. - मांस किंवा फळ यांचा तुकडा.
 कीन (कीन) (क) ना. - न्यून; अभाव; लाडपणा; कमीपणा.
 कीनाश (कीनाश) (सं) वि. - दरिद्री; गरीब; लोभी; लहान;
 लुब्ध. (सं) ना. - मांसाहारी; नोकर; रोगी; योद्धा; यम;
 मृत्यु; माकड.
 कीनाशनगरि (कीनाशनगरि) (सं) ना. - यमलोक; शैमिनी.
 कीनाशनाश (कीनाशनाश) (सं) ना. - यमाचा नाश करणारा;
 मृत्युहर; शंकर.
 कीनि (कीनि) (क) धा. - उघडणें; दात काढणें.
 (क) वि. - उघडें; दात पडलेले; बोतरा.
 कीनिके (कीनिके) (क) ना. - दात खाणें; क्रोधाविष्कार; क्रोध.
 कीर (कीर) (सं) ना. - पोपट; मांस.
 (क) ना. - मुंगूस; दूध; क्षीर.
 कीरार (कीरार) (क) ना. - क्षीरसागर; दुग्धसंचय; दुग्धकेंद्र;
 रक्त; पाणी; नागफणी.
 कीरु (कीरु) (क) धा. - चिडणें; ओरडणें; क्रोधानें लाल होणें;
 टोकरणें; रेवोठ्या ओढणें; पुसणें.
 (क) ना. - जेवण वाढलेलें ताट; खीर.
 कीरुति (कीरुति) (अ. दे) ना. - कीर्ति; यश; वर्णन; नावलौकिक.
 कीरे (कीरे) (क) ना. - भाजीपाला; शाकभाजी.
 कीर्ण (कीर्ण) (सं) वि. - विस्तारित; पसरलेले; विस्तृत;
 व्याप्त; फेकलेले; गुप्त; लपलेले.
 कीर्दी (कीर्दी) (अ. दे) ना. - किर्दी' पहा.
 कीर्तनगेय (कीर्तनगेय) (क) ना. - कीर्तन; वर्णन;
 कथानिवेदन.
 कीर्तनकार (कीर्तनकार) (सं) ना. - कथेकरी; भाट.
 कीर्तिमुख (कीर्तिमुख) (सं) ना. - शिगावरील टोपण;
 अलंकार; वस्त्र.

कीर्तिवंत (०१०८०००) (सं) वि. — कीर्तिवान्; नामांकित; यशवंत.
कीर्तिसु (०१०८००) (क) धा. — वाखाणणें; स्तुति करणें; वर्णन करणें; रंगविणें.

कीर्थ (०१००००) (सं) वि. — फेकलेले; प्रसरित; टाकलेले.
कील (लक) (०१० [०८]) (सं) ना. — खीळ; कडी; अडणा;
बिजागरे; खुंटी; पर्वत; लाख; पशुबांधण्याचा खुंटा;
संवत्सरनाम; अग्निज्वाला; इंद्रकीलपर्वत.

कीलन (०१०८०) (सं) ना. — तंत्र; विधान; अडथळा; खील.
कीलार (०१०८०) (क) ना. — 'कीरार' पहा.
कीलारि (०१०८०) (सं) ना. — दुग्धमंदिर; दुधाचा व्यापारी;
गवळी; भय्या.

कीलाल (०१०८०) (सं) ना. — 'कीरार' पहा. कृपणपणा;
खोगीर; ज्वाला; अमृत; पशु; रक्त.
कीलि (०१०) (क) ना. — कुलूप; टाळ; कडी; संरक्षण; कल्याण-
साधन; किळी.

कीलिंग (०१०८०) (क) ना. — कडीत अडकविण्याची खील.
कीलित (०१०८०) (सं) वि. — संरक्षित; बंदिस्त; कुलूप लावलेले;
दाबून घातलेले; आवळलेले. बडवलेले.

कीलिसु (०१०८०) (क) धा. — बांधणें; आवळणें; टोचणें; आत
घालणें; स्थिर करणें; राखणें; रक्षण करणें.
कीलु (०१०८०) (क) ना. — कुलूप; खुंटी; रहस्य; मूलकारण;
मिळकत; सोपा; कष्टा. ओटा; विचाररहस्य.

— कूट (०१०८०) (क) ना. — सांधणूक; मिसळणी; मिळवणी.
— गो (०१०) वे (१०० [१००] १०) (क) ना. — कळसूत्री
बाहुले.

कीले (०१०८०) (क) ना. — जाळ; ज्वाला.
कीलेगोळिसु (०१०८० १००) (क) धा. — कुलूप लावणें; राखणें;
संरक्षणें.

कीलेदेगे (०१०८० १०) (क) धा. — सोडणें; मुक्त करणें; कुलूप
काढणें; उघडणें; अडकाठी दूर करणें.

कीव (वु) (०१० [१०]) (क) ना. — पू; जखमेतील घाण;
त्रणातील द्रव.

कीश (०१०८०) (सं) वि. — नागडा; नम्र.
(सं) ना. — माकड; सूर्य; पक्षी; कपिसेना.

कीसर (०१०८०) (क) ना. — गोंधळ; गोंगाट; कानठळी;
डोकेउटी.

कीसु (०१०८०) (क) धा. — उपडणें; घासणें; पातळ करणें;
ओढणें; उकरणें; उकरून रंद करणें.
(क) ना. — कर्णपत्र; कौंच पक्षी.

कीसुळि (०१०८० १०) (क) ना. — रंधा; सामता; भोक पाडण्याचे
साधन; डील.

कीळ (०१०८०) (क) धा. — उपटणें; ओढणें; वर उचलणें; समूळ
उपटणें; नागविणें.

(क) ना. — वासरु; हीनता; क्षुद्रपणा; पडवी;
चंद्रशाळा; आवार; हीन सोने; अधम; लगाम.

कीळ (०१०८०) (क) वि. — हीन; वाईट; अडाणी (भाषा).

कीळाळ (०१०८० १०) (क) ना. — नीच मनुष्य; सामान्य जन;
कमी दर्जाचा मनुष्य.

कीळिसु (०१०८० १०) (क) धा. — उपटणें; उखडणें; कोवणें; घट्ट
बांधणें.

कीळिल् (०१०८० १०) (क) ना. — घरांतील नोकर राहाण्याची
जागा; देवडी.

कीळु (०१०८०) (क) ना. — वासरु; रेडकू; कोकरु.
(क) धा. — 'कीळ' पहा.

— आगु (०१०८०) (क) धा. — क्षुद्र हीन अल्प होणें.

— आय (०१०८०) (क) ना. — देहाचा खालचा भाग.

— गोरव (१००८०) (क) ना. — मिश्रुक; भटक्या.

कीळे (०१०८०) (क) ना. — पाताळ; तळलेक.

कीळेसळ (०१०८० १०) (क) ना. — तळपाकळी; दळ; रेंडा;
टिकशी; कुडी.

कीळगळ (०१०८० १०) (क) वि. — सामान्य; अधम; प्रेत.

कीळव (व) ळी (०१०८० [१०] १०) (क) ना. — दुर्भाग; कुवंश;
खुरटा वेल.

कीळमानिस (०१०८० १० १०) (क) वि. — हीनकुलात जन्मलेला;
अधम.

कीळवातु (०१०८० १०) (क) ना. — हीन वचन; शिवी; दुर्वच;
अभद्र भाषा; दुरस्तर.

कीळवाळु (०१०८० १०) (क) ना. — हीन जीवन; गरीबीचे
जीवित; दुर्वर्तन.

कीळनुडि (०१०८० १०) (क) ना. — नीच भाषण; दुरस्तर;
टाकून बोलणें. 'कीळवातु' पहा.

कु (०१०) (सं) वि. — वाईट; हीन; नष्ट; 'वाईट' या अर्थी
नामापूर्वी येणारा उपसर्ग.

कुकुभ (०१०८० १०) (सं) ना. — तीव्र निशा चढवणारे मद्य.

कुकिल् (लु) (०१०८० [१०] १०) (क) ना. — कुहु कुहु; कोकिलध्वनि.

— इडु (१०८०) (क) धा. — कुहु करणें; कोकिलेचा
आवाज काढणें.

कुकील (०१०८०) (सं) ना. — पर्वत; वेट; द्वीप.

कुकुर (०१०८०) (सं) ना. — देवशुनि; देवलोकीचा कुत्रा;

यदुवंशीय राजा; दशार्ण नावाचा देश.

कुक्कूल (०१०८० १०) (सं) वि. — अत्युत्कृष्ट; श्रेष्ठ; धूमावृत; पठार;
सपाटीचा प्रदेश.

कुक्कटि (कुक्कुटि) (क) ना. — कलिंग; पक्षी; भारद्वाज;
सोनकावला.

कुक्कडि (कुक्कुडि) (क) ना. — सुताची कुकडी; गुंडी; पांजणी.
कुक्करिसु (कुक्कुडिसु) (क) धा. — कुस्करणे; बसविणे; कोंबणे;
आपटणे; नाश करणे.

कुक्कि (कुक्कु) (क) ना. — मुसकी; मुखाडकी; मुखबंधन.
कुक्किसु (कुक्कुडिसु) (क) धा. — टोचणे; धुणे; प्रकाशणे;
बुद्धिगोचर करणे.

कुक्कु (कुक्कु) (क) धा. — टपली मारणे; तडाखा देणे;
आग्रहपूर्वक सांगणे; मिचकणे; मिचकावणे; दिपणे; टोचणे;
वस्त्र चुवकणे; हलविणे.

कुक्कुट (कुक्कुटि) (क) ना. — लांडोर; बगळा; रानकोंबडा.
(सं) ना. — कोंबडा.

कुक्कुटासन (कुक्कुट्यासन) (सं) ना. — योगांतील एक आसन.
कुक्कुभ (कुक्कुडि) (सं) ना. — रानकोंबडा.

कुक्कुर (कुक्कुडि) (सं) ना. — कुत्रा; एक देश; भाजीपाल्याचा
दर्प.

कुक्कुरिसु (कुक्कुडिसु) (क) धा. — कुस्करणे; मुदडणे; कुटणे;
आदळणे; जमिनीवर आपटणे. 'कुक्कुरिसु' पहा.

कुक्कुळ (कुक्कुडि) (क) धा. — सतावणे; अतित्रास देणे; अंत
पाहणे; परीक्षा पहाणे; कसाला लावणे.

कुक्के (कुक्कु) (क) ना. — बुट्टी; टोपली.

कुक्षि (कुक्कु) (सं) ना. — पोटा; काल; कुशी; कूस.

— वामकुक्षि (वामकुक्कु) (सं) ना. — भोजनोत्तर डुलकी;
भोजनोत्तर थोडे आडवे होणे.

कुगुरु (कुक्कुडि) (क) ना. — पेंग; डुलकी.

कुगृह (कुक्कुडि) (सं) ना. — वाईट घर; उद्धत पत्नीचा संसार.

कुगु (कुक्कुडि) (क) धा. — कमी होणे; वाकणे; संकुचित होणे;
विनीत होणे; लपणे; कृश होणे; खचणे.

— इसु (इसु) (क) धा. — बारीक करणे; संकुचित करणे;
मुदडणे; चुरमडणे; पाचोळा करणे.

कुग्रह (कुक्कुडि) (सं) ना. — अनिष्ट वेळ; वाईट नक्षत्र; प्रतिकूल
समय; अशुभग्रह; अशुभ काल.

कुग्राम (कुक्कुडि) (सं) ना. — लहान खेडे; शोषडपट्टि.

कुंकुम (कुंकुम) (सं) ना. — कुंकु; कुंकुम केशर;

सुवासिनीच्या कपाळावरील कुंकवाची टिकली.

कुंकुमांक (कुंकुम्यांक) (सं) ना. — कुंकुमतिलक; कपाळा-
वरील कुंकु; कुंकवाचा टिळा.

कुंकुमांकिते (कुंकुम्यांकिते) (सं) ना. — सौभाग्यवती;
सुवासिनी; सुमंगला; पतिव्रता; सधवा.

कुंकुव (कुंकुव) (क) ना. — 'कुंकुम' पहा.

कुंके (कुंकु) (क) ना. — खांदा, पाठ.

कुंग (कुंकु) (क) ना. — कोळी; जाळीवापरणारे; वेस्तरजात.

कुंगु (कुंकु) (क) ना. — मौन; स्तब्धता; अबोलपणा.

कुच (कुंकु) (सं) ना. — स्तन; थान; मांसग्रंथी.

— मुख (मुख) (सं) ना. स्तनाग्र, थानाचा बोंडी;

चुचुक.

कुचर (कुंकु) (सं) ना. — दुर्वर्तन; बदचाल; मंदगति; अनीति;
दुराचार.

कुचंदन (कुंकु) (सं) ना. — रक्तचंदन; तांबडे गंध; रक्त
चंदनाचा टिळा.

कुचलु (कुंकु) (क) वि. — शिजवलेले; रांधलेले, उकडलेले.

कुचाग्र (कुंकु) (सं) ना. — 'कुचमुख' पहा.

कुचालि (कुंकु) (सं) ना. — दुर्वर्तन; निंदा; चेष्टा; दुराचार;
अनीति.

कुचित्त (कुंकु) (सं) ना. — दुर्विचार; अहितचिंतन.

कुचुगुड (कुंकु) (क) धा. — कुजबुजणे; कानगोष्ट करणे;
हलक्या आवाजाने कानांत बोलणे.

कुचेल (कुंकु) (सं) ना. — सुदाम; फाटके वस्त्र.

कुचेष्टे (कुंकु) (सं) ना. — निंदा; दुष्कृति; थडा; टवाळी;
उपहास; विडेवन; मस्करी.

कुचोद्य (कुंकु) (सं) ना. — परिहास; अपहास; कुकल्पना;
कुटिल वृत्ति; दुर्वर्तन.

कुच्च (कुंकु) (क) वि. — अंध; डोळ्याच्या खाचा झालेला;
आंधळा.

कुच्चलकि (कुंकु) (क) ना. — उकडे तांदूळ.

कुच्चलु (कुंकु) (क) अ. — शिजवून; उकडून; रांधून.

(क) ना. — शिजवण; उकडण; रांधवण.

कुच्चिपुडि (कुंकु) (क) ना. — नृत्यविशेष; नर्तनप्रकार.
नृत्यपद्धति.

कुच्चित (कुंकु) (क) वि. — कुत्सित; वाईट; हीन; शिजवलेले;
रांधलेले.

कुच्चु (कुंकु) (क) धा. — शिजवणे; उकडणे; रांधणे; वाफ देणे.
(क) ना. — कुंचला; झाडणी; ब्रश.

(सं) ना. — मत्स्यविशेष; मासळीचा प्रकार.

कुज (कुंकु) (सं) ना. — भूरुह; भूमीत जन्मलेले; चंद्र; मंगळ;
क्षितिज; भौम; मित्रा; किरात; हीन कुळी जन्मलेला.

कुजन (कुंकु) (सं) ना. — दुष्ट मनुष्य; दुर्जन; नीच मनुष्य.

कुजनते (कुंकु) (सं) ना. — दुर्जनता; वाईटपणा; दुष्टता; द्वेष.

कुजवार (कुंकु) (सं) ना. — भौमवासर; मंगळवार.

कुजात (कुंकु) (सं) ना. — 'कुज' पहा. क्षितिज.

कुजे (कुंकु) (सं) ना. — हीन स्त्री; दुष्ट स्त्री; वेळी; हीन कुलजा.

कुज्जे (कुज्जे) (क) ना-फणस; फणसाचें झाड.

कुंच (कुंच) (क) ना.-रंगाचा कुंचला; चवरी; चामर; ब्रश.

कुंचक (कुंचक) (क) वि.-वाकलेले; वाकडे झालेले;

मुदडलेलें; चुरडलेलें; चुरमडलेलें

कुंचटिंग (कुंचटिंग) (क) ना.-शूद्र; वृषल; तूरडाळ करणारी.

कुंचवडिंग (कुंचवडिंग) (क) ना.-झाडणीतें माशा मारणारा.

कुंचिका (के) (कुंचिका [च]) (सं) ना.-वचनबद्धता;

गुंतलेला हात; 'कसिले' पहा.

कुंचि (चिने) (कुंचि [चिनी]) (क) ना.-कुंची; लांब टोपरें;

धुगी; अर्भकाचे टोपडें.

कुंचित (कुंचित) (सं) वि.-दुमडलेलें; वाकलेलें; दिपलेला;

आकुंचित; आखुड; संकुचित; आकसलेलें.

कुंचु (कुंचु) (क) धा.-'कुंगु' पहा.

कुंज (कुंज) (सं) ना.-लतामंडप; गुंफा; लताग्रह; जबडा;

हत्तीचा दात.

कुंजर (कुंजर) (सं) ना.-हत्ती; गजासुर.

—कर (कर) (सं) ना.-हत्तीची सोड.

कुंजरारि (कुंजरारि) (सं) ना.-सिंह; मृगेंद्र.

कुंजराशन (कुंजराशन) (सं) ना.-अश्वत्थवृक्ष.

कुंजल (कुंजल) (क) ना.-गंजी; अंबील; पेज.

कुंजु (कुंजु) (क) धा.-हसणें; उडणें; उडी मारणें;

हास्याची उकळी येणें; आनंदित होणें.

कुट (कुट) (क) ना.-जलपात्र; पाण्याचें भांडें; घर; मंदीर;

झाड; दगड फोडण्याचा हातोडा; सुतकी.

कुटक (कुटक) (सं) ना.-दाता; पिणारा; लाकडी नांगर;

घुसळलांब.

कुटकु (कुटकु) (क) धा.-कांवरणें; चावरणें; चावा वेंणें.

(क) ना.-खुटखुट आवाज.

कुटंक (कुटंक) (क) ना.-माळा; माडी; छप्पर; माची.

कुटज (कुटज) (सं) ना.-कुड्याचे झाड.

कुटहारिका (कुटहारिका) (सं) ना.-दासी; नोकरिण.

कुटि (टी) (कुटि [टी]) (सं) ना.-झोंपडी; पुष्पगुच्छ.

कुटिक (ग) (कुटिक [ग]) (क) ना.-कुटणारा; फोडणारा.

कुटिर (कुटिर) (सं) ना.-झोंपडी; छोटी वस्ती; वाडी; टोला.

कुटिल (कुटिल) (सं) वि.-वाकडें; वाकलेले; अप्रामाणिक;

अनासक्त; नकली; अविश्वासी.

(सं) ना.-फसवणूक; हातचलाखी; अन्याय.

कुटिलते (कुटिलते) (सं) ना.-वाकडेपणा; वाक; फसवेगिरी;

अप्रामाणिकपणा; अन्याय.

कुटिलांग (कुटिलांग) (सं) ना.-लवाडीचें साधन; युक्ति;

अप्रामाणिक मार्ग; दुर्वर्तन; दुराचार.

कुटिलाशय (कुटिलाशय) (सं) वि.-लफंग्या; अप्रामाणिक;

फसवणुकीचा विचार असलेला.

कुटिले (कुटिले) (सं) ना.-फसवी; चेटकी; दुर्वर्तनी स्त्री.

कुटीर (कुटीर) (सं) ना.-लहान घर; झोंपडी; छप्पर;

आश्रम; मंदिर; 'कुटि' पहा.

कुटुकु (कुटुकु) (क) धा.-चावरणें; ठोकणें; गिळणें; बडवणें;

बोटानें दाखवणें; खण करणें; चपाट्या मारणें.

(क) ना.-घोट; घास; गुदक.

कुटुकिसु (कुटुकिसु) (क) धा.-घोट वेंणें; गिळणें; चावरणें;

चर्वण करणें.

कुटुंगक (कुटुंगक) (क) ना.-वेलीचा मंडप; कुंज; गुंफा.

कुटुंब (कुटुंब) (सं) ना.-संसार; प्रपंच; वराणें; गोतावळा;

पत्नि; खटलें; परिवार; सामायिक कुटुंब.

कुटुंबव्याघृत (कुटुंबव्याघृत) (सं) वि.-मोठा कुटुंब-

परिवार असलेला; सामायिक कुटुंबांतील.

कुटुंबस्थ (कुटुंबस्थ) (सं) वि.-ग्रहस्थ; प्रापंचिक; घरांत

राहणारा; विवाहित;

कुटुंबि (विक) (कुटुंबि [विक]) (सं) ना.-मालक; घरधनी;

यजमान.

कुटुंबिनि (नी) (कुटुंबिनि [नी]) (सं) ना.-मालकीण;

ग्रहिणी; घरधनीण; नातेवाईक.

कुटुक (कुटुक) (सं) वि.-जाते दळणारा; दळ्या.

कुटुण (कुटुण) (सं) ना.-कुटण्याचें साधन; सुसळ; पहार.

कुटुणि (कुटुणि) (सं) ना.-'कुटिनि' पहा. कुंठीण.

कुटुणि (कुटुणि) (क) ना.-उखळ, वगैरे कुटण्याचें साधन.

कुटान (कुटान) (सं) ना.-कातरकाम; कात्रण; कातरण;

दळण; वाहतूक.

कुटार (कुटार) (सं) ना.-पर्वत; स्त्रीपुरुषसंयोग; लोकरीचें

वस्त्र; कांबळे; बहिष्कार; निषेध.

कुटिजात (कुटिजात) (सं) ना.-वनदेवता.

कुटित (कुटित) (सं) वि.-पूड केलेलें; कुटलेलें; ठेचलेलें;

चोपडलेलें; दळलेलें; तिरस्कृत.

कुटिनि (कुटिनि) (सं) ना.-कुंठण; कुंठिणी; परस्त्री पुरुषसंबंध

जोडणारी स्त्री; व्यभिचाराला प्रेरणा देणारी स्त्री. 'कुटुणि' पहा.

कुटिम (कुटिम) (सं) ना.-पाया; पायाभरणी.

कुटिहारिका (कुटिहारिका) (सं) ना.-दासी; स्त्री नोकर.

कुटु (कुटु) (क) धा.-मारणें; चोप देणें; पूड करणें; ठेचणें;

(क) ना.-मार; कूट; पूड; पोटदुखी.

कुटुह (कुटुह) (क) ना.-कुटण्याची क्रिया; कुटणें.

कुटे (कुटे) (क) ना.-सुतारपक्षी; झाड खाणारे कृमि; राख;

समूह.

कुट्मल (कुट्मल) (सं) ना. - मुकुर; अंकुर.

कुठ (कुठ) (सं) ना. - झाड; वृक्ष.

कुठार (रि) (कुठार [०]) (सं) ना. - कुन्हाड; फरशी;

परशु; लाकूड तोडण्याचें साधन.

कुठारघर (कुठारघर) (सं). ना. - परशुराम.

कुठारिक (कुठारिक) (सं) ना. - विनाशक; विध्वंसक; लाकुड-
तोड्या; परशुराम.

कुठारु (कुठारु) (सं) ना. - झाड; जहाजाचा निमूळता भाग.

कुड (कुड) (क) ना. - लाखेची कांडी; नांगराचा फाळ; सरकी
काढण्याची सळी.

कुडते (कुडते) (क) ना. - पान; पिण्याची क्रिया; पसा; पद्यांश
भाग; चुळका; कुडचा. 'कुडिते' पहा.

कुडि (कुडि) (क) धा. - पिणें; प्राशन करणें; गिळणें.

(क) ना. - परात; शेवट; हरण; अंत; कोंब; शिंग;
वेलीचा शेंडा; कोयती; घराणें; वंश; कुटुंब; दीपज्योत;
चावकाची वादी; खेडें; खेडवळ; शूद्र.

कुडि-क (कुडि-क) (क) ना. - पिणारा; दारूबाज; दारूडा.

—कण्णु (—कण्णु) (क) ना. - डोळ्याचा कोपरा;
अपांग; कटाक्ष.

—कर्पु (कुडि) (क) ना. - स्तनाग्राचा कालेपणा;
स्तनाच्या बोंडाचा कालेपणा.

—त (ड) (क) ना. - मद्यपान; दारू पिणें.

—नालगे (—नालगे) (क) ना. - जिभेचें टोक; ज्वालेचें
टोक.

कुडिके (कुडिके) (क) ना. - मातीचें लहान भांडें; मद्यपी स्त्री.

कुडिते (कुडिते) (क) ना. - पसा, चुळका; कुडचा; 'कुडते'
पहा.

कुडिन (कुडिन) (क) ना. - नांगराचें लाकूड.

कुडिय (कुडिय) (क) ना. - शेतकरी; शूद्र; पंच; डोंगरी;
गिरिजन प्रस्तावक; आरंभक; कृषिक.

कुडिलु (कुडिलु) (क) ना. - पलव; कोंब; मोड; पालवी.

कुडिसु (कुडिसु) (क) धा. - वाकविणें; वाकडे करणें; देवविणें;
पान करविणें; पिकविणें; पिवविणें; पाजणें;

कुडु (कुडु) (क) धा. - देणें; दान करणें.

(क) वि. - वाकलेलें; वक्र; दुष्ट; घड; खाचगळग्याचे.

(क) ना. - देणगी; तडाखा; मार.

—कोल् (कुडि) (क) ना. - कुन्हाड; आयुध; कोयता.

—पुर्वु (कुडि) (क) ना. - सुवई; वक्रभू; भुकुटि.

—पेरे (कुडि) (क) ना. - चंद्रकोर.

कुड्मल (कुड्मल) (सं) ना. - मुकुर; 'कुट्मल' पहा.

कुड्य (कुड्य) (सं) ना. - मित; आडकाठी.

कुड्याधार (कुड्याधार) (सं) ना. - भिंतीला दिलेला टेका;

दगडाचा आधार; जोड मित.

कुणप (कुणप) (सं) ना. - शव; प्रेत; मर्दे.

कुणपाशन (कुणपाशन) (सं) ना. - प्रेत भक्षक; राक्षस; पिशाच.

कुणि (कुणि) (क) धा. - नाचणें; खेळ करणें; निंदणें; बागडणें;
उड्या मारणें.

(क) ना. - खड्डा; खळगा; पाण्याचा साठा; फाटके वस्त्र;
गुणवंत; बाण.

कुणिक (कुणिक) (क) ना. - लंगडा; पांगळा; लुळा; पेंगडा.

कुणिके (कुणिके) (क) ना. - दोरीची गांठ; बोट; खड्डा; कोंडी;

सुरगाट; अंगठी; संग्रह; कोन; नाच; लालशंख; पाषाण.

कुणिल् (कुणिल्) (कुणिल् [०]) (क) ना. - काठी; लाठी; सोटा.

कुणित (तह) (कुणित [डळ]) (क) ना. - नृत्य; नाचणें;
बागडणें; नर्तन.

कुणुकु (कुणुकु) (क) धा. - सुसळाचा घाव घालणें; कांडणें;
नाचणें.

कुंट (कुंट) (क) ना. - लंगडा; पांगळा; लुळा; खुजा; धुद्र;
कुब्ज.

कुंटणगिति (कुंटणगिति) (क) ना. - कुंठिणी; कुडिणी;

जार जारिणी मध्यस्थ; कुंठीण.

कुंटणि (कुंटणि) (क) ना. - 'कुंटलगिति' पहा.

कुंटणिग (कुंटणिग) (क) ना. - कुंटणकाम करणारा; दवणा.

कुंठि (कुंठि) (क) ना. - जमीन साफ सपाट करण्याचें अवजार;
कुळव; लंगडी स्त्री; संकेतस्थळ.

कुंठिलगिति (कुंठिलगिति) (क) ना. - कुडिनी, कुंठिणी.

कुंठु (कुंठु) (क) धा. - लंगडणें; दुडक्या चालीनें जाणें.

(क) ना. - लंगडी चाल.

—आट (कुंठु) (क) ना. - लंगडीचा खेळ.

—नेव (कुंठु) (क) ना. - खोटी सबब; खोटे विधान;
लबाडी.

—सुद्धी (कुंठु) गटारगण्य; ऐकीव बातमी; निराधार
बातमी; बाजारगण्य; अनधिकृत वार्ता.

कुंटे (कुंटे) (क) ना. - लंगडणारे; कापड गुंडाळण्याचें मागा-
वरील लाकूड; खळगा; तळें.

कुंठ (कुंठ) (सं) वि. - मंद; मोंड; मूर्ख; अशक्त; आळशी;
असमर्थ; मदांध.

कुंठित (कुंठित) (सं) वि. - मोंड; बोथट; आडवलेलें;
थांबलेलें.

(सं) ना. - मूर्ख; अज्ञान; अज्ञानी.

कुंड (कुंड) (सं) ना. - खळगा; पाण्याचा साठा; तळे; पात्र;
पाण्याचा गंज; व्यभिचारी पुत्र; पाण्याचा बांध.

—(अग्नि) कुंड (कुंड ०००००) (सं) ना.—आहुति देण्याचें अग्निस्थळ; वेदी.

कुंडगोलक (कुंडगोलक ०००००) (सं) ना.—व्यभिचारोत्पन्न संतती.

कुंडरिके (कुंडरिके ०००००) (क) ना.—आरामखुर्ची; परिस्तोम; फिरती खुर्ची.

कुंडल (कुंडल ०००००) (सं) ना.—कानांतील दागिना; कर्णभूषण; कंसचिन्ह; कानांतील सुदी; वलय.

कुंडलि (कुंडलि ०००००) वेढोळे घातलेला साप; कुंडल वापरणारा; जन्मग्रहपत्रिका; जन्मकुंडली.

कुंडलित (कुंडलित ०००००) (सं) वि.—सुरळी झालेलें; वर्तुळाकार; गोल.

कुंडलीश्वर कुंडल (कुंडलीश्वर कुंडल ०००००) (सं) ना.—सर्प भूषण; शिव.

कुंडलिनि (कुंडलिनि ०००००) (सं) ना.—हृदयांतील योग शक्तीचें केंद्र.

कुंडलीशशयन (कुंडलीशशयन ०००००) (सं) ना.—शेषशायी; विष्णु.

कुंडि (कुंडि ००००० [कुंडि]) (सं) ना.—कमंडलु; जलपात्र; हुंगण; गांड.

कुंडिका (कुंडिका ०००००) (क) ना.—नितंब; हुंगण; गांड.

कुंडिज (कुंडिज ०००००) (सं) ना.—कौंडिण्य ऋषि.

कुंडिन (कुंडिन ०००००) (सं) ना.—धृतराष्ट्रपुत्र; भीष्मक राजाची राजधानी; विदर्भाची राजधानी.

कुंडे (कुंडे ०००००) (क) ना.—कमरेचा मागील भाग; पृष्ठ; मांड्याचा तळ; हुंगण.

कुंडोदर (कुंडोदर ०००००) (सं) ना.—नरबली मागणारे भूत.

कुण्म (कुण्म ०००००) (क) धा.—वाकणें; वक्र होणें; वाकणें.

कुतनि (कुतनि ०००००) (अ. दे.) ना.—रेशमी वस्त्र; खुतनीचे कापड; दुकूल.

कुतंत्र (कुतंत्र ०००००) (सं) ना.—वाईट विचार; दुरालोचना; कुमति.

कुतर्क (कुतर्क ०००००) (सं) ना.—विसंगतवाद; वितंडवाद;

गैरविचार; वाकडा न्याय; हटवाद.

कुतप (कुतप ०००००) (सं) ना.—अपराध; सायंकाल; यज्ञदर्भ; कुश; हीनतप; पसा; श्राद्धाला योग्यकाल; कोमटपणा.

कुतापि (कुतापि ०००००) (सं) ना.—दुराशेनें पछाडलेला मनुष्य.

कुतुक (कुतुक ०००००) (सं) ना.—कौतुक; आतुरता; कुतूहल; उत्साह; संतोष.

कुतुप (कुतुप ०००००) (सं) ना.—‘कुतप’ पहा. तेलचा बुदला.

कुतुवि (कुतुवि ०००००) (अ. दे.) ना.—मुस्लीमांचा खुतबा सण.

कुतूहल (कुतूहल ०००००) (सं) ना.—‘कुतुक’ पहा.

कुत्कील (कुत्कील ०००००) (सं) ना.—जीमूत पर्वत,

कुत्त (कुत्त ०००००) (क) ना.—दोष, रोग; संकट; आपत्ति; न्यून; अडचण; प्रमाद; अनारोग्य; दुखणें; आजार; अभाव.

कुत्तरि (कुत्तरि ०००००) (क) ना.—गंज; गवताची बणवी; ढीग.

कुत्तरु (कुत्तरु ००००० [कुत्तरु]) (क) ना.—‘कुत्तरि’ पहा.

कुत्तिगे (कुत्तिगे ०००००) (क) ना.—गळा; कंठ.

—कोडु (कुडु ०००००) (क) धा.—बलिदान करणें; दुसऱ्याला अडचणीत धरणें.

—कोयू (कुडू ०००००) (क) धा.—विश्वासघात करणें; गळा कापणें.

—कोयूक (कुडूक ०००००) (क) वि.—विश्वासघाती; केसानें गळा कापणारा.

कुत्तु (कुत्तु ०००००) (क) धा.—मारणें; भोसकणें; ढकलणें; फेकणें. खड्ड्यांत घालणें; वाकविणें.

(क) वि.—लहान; कोवळे; कोमल.

कुत्तुर् (कुत्तुर् ०००००) (क) ना.—‘कुत्तरि’ पहा.

कुत्तुसिर् (कुत्तुसिर् ००००० [कुत्तुसिर्]) (क) ना.—थांबून थांबून येणारा निश्वास.

कुत्ते (कुत्ते ०००००) (क) ना.—रोगी स्त्री; आजारी स्त्री.

कुत्तेसरु (कुत्तेसरु ०००००) (क) ना.—मंदाग्नीवर शिजवणें; शिजवण.

कुत्तित (कुत्तित ०००००) (सं) वि.—वाईट; हीन; नष्ट; नित्य; तुच्छ, निरुपयुक्त; क्षुद्र; अपक्व.

कुथे (कुथे ०००००) (क) ना.—रंगवलेलें चित्र; चित्रांकित कापड; रंगकाम.

कुदुकलु (कुदुकलु ०००००) (क) ना.—‘कुचलु’ पहा.

कुदपलु (कुदपलु ०००००) (क) धा.—वठणीवरयेणें;

आटोक्यात आणणें; ताळ्यावर आणणें; वळणावर आणणें.

(क) ना.—खोलगत जमीन; दिसूळ भूमि; ओढा; ओढ्यातील बेट.

—इसु (इसु ०००००) (क) ना.—सुधारणें; वठणीला आणणें; ताळ्यावर आणणें.

कुदशेन (कुदशेन ०००००) (सं) ना.—दष्ट; अपायकारक दष्टि; वाईट नजर, व्युत्पत्ति, पद्धति.

कुदि (कुदि ०००००) (क) धा.—उकळणें; तळमळणें; मनस्ताप गिळणें; कष्टी होणें.

(क) ना.—उकळी; क्रोध; तडफड; उष्णता; ताप; रक्ताची सळसळ.

कुदिकोळ (कुदिकोळ ०००००) (क) धा.—कष्टी होणें; तळमळणें.

कुदिप (कुदिप ००००० [कुदिप]) (क) ना.—शिजवण; कामताप; मनस्ताप; पोततिडिक; अमर्याद संकट; हृद्रोग.

कुदिर् (कुदिर् ००००० [कुदिर्]) (क) ना.—धान्याची कोठी; ‘कुत्तरि’ पहा.

कुदकु (कुंदाकु) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; अभिवृद्धि होणें; पळणें; प्रकाशांत येणें; चकाकणें; चमकणें.

(क) ना. — कुक्कुटचाल; उड्डण.

कुदगुलि (कुंदागुलि) (क) वि. — त्वरा करणारा; आतुर.

कुदुर (रु) (कुंदा [रु]) (क) धा. — व्यवस्था होणें; आजारातून उठणें; स्थिर होणें; शांत होणें; हाताशीं येणें; यशस्वी होणें; सुधारणें; पुढें चालणें; भरभराटणें; कबूल करणें; योग्यता पावणें; सत्यनिर्णयाजवळ जाणें.

(क) ना. — निर्णय; सौंदर्य; क्रमबद्धता; अनारोग्य; पूर्णता; कुटुंब; धान्याची पूड होऊ नये म्हणून खळात घातलेला फडक्याचा बोळा; हातचिमणी; सुवकता; व्यवस्थितपणा.

कुदुरे (कुंदा [रु]) (क) ना. — अरव; तट्टु; बंदुकीचा घोडा; बुद्धिबळाचा घोडा.

कुदुरेयोदु (कुंदा [रु] [योदु]) (क) ना. — वरवर केलेलें वाचन; पुढें पाठ मागें सपाठ असें वाचन.

कुदृष्टि (कुंदा [रु] [ष्टि]) (सं) ना. — तीक्ष्ण नजर; वाईटदृष्टि. वाईट हेतु.

कुदे (कुंदा [रु]) (सं) ना. — बंधन; सुरगाट; दोरीची गाठ; बोचके; गळपट्टीची गुंडी.

कुदाल (कुंदा [रु] [ल]) (क) ना. — कुदळ; पर्वतशिखर; टेकडी.

कुधर, कुध (कुंदा [रु] [ध]) — (सं) ना. — पर्वत; मूधर; टेकडी; उंचवटा.

कुनसु (कुंदा [रु] [सु]) (क) ना. — सुड; मत्सर; दीर्घद्वेष.

कुनि (कुंदा [रु] [नि]) (क) धा. — वाकणें; मुरडणें; वाकविणें.

(क) ना. — उतार; उतरती जमीन; वक्रभूमि; 'कुणि' पहा; हातमळा; कोपरा; जमिनीचा तुकडा.

कुनिकिल् (लु) (कुंदा [रु] [लु]) (क) ना. — पोते; हातपिशवी; बाक; वक्रता.

कुनिष्ठ (कुंदा [रु] [निष्ठ]) (सं) ना. — दुष्टपणा; मदांधता; मस्ती; धमंड.

कुनिसु (कुंदा [रु] [निसु]) (क) धा. — दुखविणें; त्रास देणें.

कुनुंगु (कुंदा [रु] [नुंगु]) (क) धा. — ठेचणें; वाकणें; नम्र होणें; पाय मागें घेणें; दुमडणें.

कुंत (कुंदा [रु] [कुंत]) (सं) ना. — बर्ची; हिंसात्मक आयुध; ईट हत्यार.

कुंतल (कुंदा [रु] [कुंतल]) (सं) ना. — केशपाश; चंद्रहासाचे राज्य;

डोक्याच्या पुढच्या भागाचे केश.

कुंतलहस्त (कुंदा [रु] [कुंतलहस्त]) (सं) ना. — वेणी; बांधलेले केश; बुचडा.

कुंति (ती) (कुंदा [रु] [कुंति]) (सं) ना. — पांडवमाता; कुंती; भोजाची मानसकन्या.

— कुमार (कुंदा [रु] [कुमार]) (सं) ना. — पांडव.

कुंद (कुंदा [रु] [कुंद]) (सं) ना. — मोग्याचें फूल; विष्णु; सुदर्शन.

कुंदक (कुंदा [रु] [कुंदक]) (क) ना. — अभाव; न्यूनता; उणीव; कमीपणा.

कुंदण (न) (कुंदा [रु] [कुंदण]) (क) ना. — कोदण; चोख सोन्याच्या खात्रीचा ठसा.

कुंदम (कुंदा [रु] [कुंदम]) (सं) ना. — मांजर; माजूर.

कुंदि (कुंदा [रु] [कुंदि]) (क) ना. — खोलगट जमीन; उतरणीची भूमि.

कुंदिसु (कुंदा [रु] [कुंदिसु]) (क) धा. — पाणउतार करणें; संकोचणें; वाकविणें; विनय दाखविणें.

कुंदिलि (कुंदा [रु] [कुंदिलि]) (क) ना. — हरिणाची एक जात; न्यूनभाव; निर्मळपणा; स्वच्छपणा.

कुंदु (कुंदा [रु] [कुंदु]) (क) धा. — कमी होणें; संकोचणे; क्षीण होणें; पातळ होणें; कोमेजणें; सुकणे; निस्तेज होणें.

(क) ना. — न्यूनता; अभाव;

(सं) ना. — उंदीर; मूषक.

कुंदुह (कुंदा [रु] [कुंदुह]) (क) ना. — अपहार; निस्तेजता.

कुन्नगे (कुंदा [रु] [कुन्नगे]) (क) ना. — थोडा हात; मुंडा हात; तुटका हात.

कुन्नि (कुंदा [रु] [कुन्नि]) (क) ना. — पिल्लु; कुठ्याचें पिल्लु; विक्षित बुद्धीचा; एक वेली.

कुपथ (कुंदा [रु] [कुपथ]) (सं) ना. — दुर्माग; दुर्वर्तन; वाईट रस्ता; दुराचार.

कुपित (कुंदा [रु] [कुपित]) (सं) वि. — क्रुद्ध; चिडलेला.

(सं) ना. — राग; क्रोध; मनोविकार.

कुपिंद (कुंदा [रु] [कुपिंद]) (सं) ना. — विणकर; कोष्टी.

कुपूय (कुंदा [रु] [कुपूय]) (सं) वि. — तिरस्करणीय; हीन; तुच्छ.

कुप्पटे (डिगे) (कुंदा [रु] [कुप्पटे]) (क) ना. — आगंटी; शेकोटी; सोनारभट्टी; शेंगडी; अंगार फुलवण्याचें मडकें.

कुप्परिगे (कुंदा [रु] [कुप्परिगे]) (क) ना. — 'कुप्पटे' पहा.

कुप्परिसु (कुंदा [रु] [कुप्परिसु]) (क) धा. — उडणें; अभिवृद्धि करणें;

उचळून फेकणें; उडी मारणें; वर चढविणें; प्रकाशांत येणें;

चकाकणें.

कुप्पस (कुंदा [रु] [कुप्पस]) (क) ना. — चोळी; स्तन; स्तनाग्र; पोलके.

कुप्पलिसु (कुंदा [रु] [कुप्पलिसु]) (क) धा. उडणें; उडी मारणें; रास करणें.

(क) ना. अग्नि, गरमपाणी, वगैरे मुलें येणारे माजके फोड.

कुप्पि (ने) (कुंदा [रु] [कुप्पि]) (अ. दे) ना. — कुपी; करंडा; वाटी.

कुप्पिसु (कुंदा [रु] [कुप्पिसु]) (क) धा. — दोन्ही पायांन उडी मारणें.

तुडकी उडी मारणें.

कुप्पु (कुंदा [रु] [कुप्पु]) (क) धा. — एकत्रित करणें; गोळा करणें; रास करणें; उडणें; एकावर एक चढणें; रचणें.

(क) ना. — एक रोग; उतरंड; चळत; चवड; एकावर एक रचणें.

कुप्पे (कुप्पे) (क) ना. - रास; समूह; 'अडकल' पहा. गाईर;
शेणखताचा खड्डा.

—कूडिसु (कुडिसु) (क) धा. - शेणी रचणें; हुडवा
करणें.

कुप्प (कुप्प) (सं) ना. - हीन धातु; सोने, चांदीखेरीज इतर
धातु.

कुब्बस (कुब्बस) (क) ना. - 'कुप्पस' पहा.

कुब्ज (कुब्ज) (सं) वि. - कुब्ज; वक्र; वाकडे; कुबडे;
खुजट; गिड्डा.

कुबुवि (बु) (कुब्बाबि [बु]) (क) ना. - किंचाळी; ओरड;
बोंब; आरडाओरड; बोंबाबोंब.

कुबेर (कुबेर) (सं) ना. - ईशान्यदेवता; शिवाचा कोशपाल;
धनपाल.

कुब्ज (कुब्ज) (सं) वि. - 'कुब्ज' पहा.

कुभृत (कुभृत) (सं) ना. - पर्वत; टेकडी.

कुमति (कुमति) (सं) ना. - दुर्बुद्धि; दुराचार; दुर्वर्तन.

कुमन (कुमन) (सं) ना. - दुर्मति; कुबुद्धि.

कुमंत्र (कुमंत्र) (सं) ना. - वाईट आलोचना; दुर्विचार;
कुयोजना; अयुक्ति; बदसल्ला; दुर्माग.

कुमंत्रि (कुमंत्रि) (सं) वि. - बद सल्लागार; दुष्कार्य प्रवर्तक;
दुर्विचार सुचवणारा; कुयोजना सुचविणारा.

कुमरि (कुमरि) (क) ना. - जंगलातील झाडे तोडून लागवडीस
आणलेली जमीन; शेत.

कुमाये (कुमाये) (सं) ना. - कुतंत्र; कुयोजना; कुमांग.

कुमारगुरु (कुमारगुरु) (सं) ना. - शिव.

कुमारराम (कुमारराम) (सं) ना. - विजयनगरकालातील
एक वीर.

कुमारवाल्मिकि (कुमारवाल्मिकि) (सं) ना. - रामायण
लेखक कन्नडकवि.

कुमारव्यास (कुमारव्यास) (सं) ना. - दशपर्व भारत
लिहिणारा कन्नडकवि.

कुमारस्वामी (कुमारस्वामी) (सं) ना. - कार्तिकेय; षण्मुख
स्वामी.

कुमांग (कुमांग) (सं) ना. - कुपं, दुर्माग; दुर्वर्तन;
वाईटचाल.

कुमुद (कुमुद) (क) धा. - उडी मारणें; उठणें; कोंबडीचा
खेळ खेळणें.

(क) ना. - दुर्वासना; दुरिच्छा; दुर्गंध; घाण

कुमुद (कुमुद) (सं) ना. - कमळ; कापूर; चंद्र; दिग्गज;
झाड; पिंगटरंग; पाणी; लोकानंद.

कुमुदिनि (कुमुदिनि) (सं) ना. - कमलिनी; पुष्करणी.

—कांत (कांत) (सं) ना. - चंद्र.

कुसुद्रत् (कुसुद्रत्) (सं) ना. - कमल सरोवर.

कुसुद्रति (ती) (कुसुद्रति [ती]) (सं) ना. - एक नदी;
पुष्करणी; नागकन्या; कुशपत्ति; संगीतातील दुसऱ्या श्रुतीचे
नांव.

कुमोदक (कुमोदक) (सं) ना. - विष्णु.

कुपटे (कुपटे) (क) ना. - आगटी; शेगडी.

कुपणि (कुपणि) (अ.दे.) ना. ईस्ट इंडिया कंपनी.

कुंब (कुंब) (सं) ना. - कुंभ; मातीची घागर; हत्तीचे
गंडस्थळ.

कुंबतल (कुंबतल) (सं) ना. - हत्तीचे गंडस्थळ; कुंभस्थळ.

कुंबर (बार) (कुंबर [बार]) (सं) ना. - कुंभार; कुंभकार;
कुलाल.

कुंबळ (कुंबळ) (क) ना. - भोपळा; कोहळा; कुप्मांड.

कुंबु (कुंबु) (क) ना. - जीर्णता; विघाड; कूज; सडण; वाक;
नमस्कार; नम्रता.

—हड्ड (हड्ड) (क) धा. - नमस्कार करणें; वंदणें.

कुंबे (कुंबे) (क) ना. - भिंतीवरील कुंभी; नियम; पेंडी; भारा.

कुंभ (कुंभ) (सं) ना. - घागर; जलपात्र; गंडस्थळ; कुंभरास;

झाड (कुंबा); प्राणायामांतील एक विभाग; उपपत्ति.

कुंभक (कुंभक) (सं) ना. - प्राणायाम; श्वासनिरोध.

कुंभकर्ण (कुंभकर्ण) (सं) ना. - रावणाचा धाकटा भाऊ;
राक्षस.

कुंभकुच (कुंभकुच) (सं) ना. - कुंभकारस्तन; पुष्टस्तन.

कुंभज (कुंभज) (सं) ना. - कुंभोत्पन्न; अगस्ति; द्रोणाचार्य.

कुंभमंडूक (कुंभमंडूक) (सं) वि. - कूपमंडूक; व्यवहार-
शून्य; संकुचित विचारी.

कुंभवाद्य (कुंभवाद्य) (सं) ना. - मृदंग; घटवाद्य.

कुंभस्थळ (कुंभस्थळ) (सं) ना. - 'कुंबतल' पहा.

कुंभा (कुंभा) (सं) ना. - वेद्या; रखेली; ठेवलेली बाई.

कुंभांड (कुंभांड) (सं) ना. - एक ऋषि; राक्षस जात.

कुंभि (कुंभि) (सं) ना. - हत्ती; गाडगें; धान्यसंग्रहाचें पात्र;
एक वनस्पति; सुसर; उतरंड.

कुंभिका (कुंभिका) (सं) ना. - वेद्या; कळशी; लहान घागर.

कुंभिनि (नी) (कुंभिनि [नी]) (सं) ना. - भूमि; जमीन.

कुंभिल (कुंभिल) (सं) ना. - चोर; दरबखोर; अंगचोर;

मेहुणा; शालक; दिवस पूर्ण होण्यापूर्वी जन्मलेले मूल.

कुंभीक (कुंभीक) (सं) ना. - पुंनाग वृक्ष; नागकेशर.

कुंभीनस (कुंभीनस) (सं) ना. - सर्पविशेष; नाग.

कुंभीपाक (कुंभीपाक) (सं) ना. - नरकविशेष; कुंभीपाक
नरक.

कुंभीर (कुं०भी०र) (सं) ना. — सुसर; नक्र; मगर.
कुंभीलक (कुं०भी०लक) (सं) ना. — चोर; दरोखोर;
घरफोड्या.

कुंभोदय (कुं०भो०दय) (सं) ना. — 'कुंभज' पहा.
कुय (गुडु) (कुं०य [गुडु]) (क) ना. — दैन्यानें मागणें;
तोंड वेगाडणें; याचना करणें; भीक मागणें.
कुम्मट (कुं०मु०ट) (क) ना. — 'कुमुट' पहा.
कुम्मु (कुं०मु०) (क) धा. — कांडणें; कुटणें.
कुय (कुं०य) (क) धा. — कापणें; कातरणें; फाडणें; चिरणें.
कुयक (कुं०यक) (क) वि. — नीच; ठक; फसव्या; दांभिक; बंचक,
कुयंत्र (कुं०य००ड) (सं) ना. — वाईट साधन; दुर्विचार; कुतंत्र.
कुयंत्रक (कुं०य००डक) (सं) ना. — बदसल्लागर; कुविचार
देणारा.

कुयि (कुं०यि) (क) धा. — कापणें; फाडणें; चिरणें; कातरणें.
कुयिल (कुं०यि०ल [यि]) (क) ना. — कापणी; चीरफाड.
कुयुक्ति (कुं०यु०क्ति) (सं) ना. — कुयोजना; बदसल्ला; वाईट
युक्ति.

कुयिसु (कुं०यि०सु) (क) धा. — 'कुय' पहा.
कुयु (कुं०यु०) (क) धा. — 'कुय' पहा.
(क) ना. — लाकूड; जळण; काठी; सोटा; पदार्थ; दुष्ट;
सरोवर; खूर.

कुर (कुं०र) (क) ना. — फोड; करट; कोळगे; गेळा; खूर.
कुर (रं) कर (कुं०र [रं] कर) (सं) ना. — बक पक्षी.
कुरग (कुं०रग) (क) ना. — मृग; ऐरण.
कुरंग (गक) (गम) (कुं०रंग [गक] [गम]) (सं) ना. — हरिण.
कुरंगी (कुं०रंगी) (सं) ना. — हरिणी; मृगी.
कुरचिल्ल (कुं०रचिल्ल) (सं) ना. — खेकडा; कर्कट.
कुरट (कुं०रट) (सं) ना. — चोमार; चर्मकार.
कुरटिके (कुं०रटिके) } (सं) ना. — कोरांटीचे फूल; पिवळी कोरांटी
कुरंटक (कुं०रंटक) }
कुरर (कुं०रर) (सं) ना. — पक्षी विशेष; चिमणी.
कुरल (कुं०रल) (क) धा. — ओरडणें; किंकाळी फोडणें; बोंबलणें.
कुरवक (कुं०रु०क) (सं) ना. — लाल कोरांटी.
कुरल्ल (रुल्ल) (कुं०रु०ल्ल [रुल्ल]) (क) ना. — कुरले केस.
कुराण (कुं०रु०ण) (अ. दे) ना. — इस्लाम धर्मग्रंथ; कुराण.
कुरि (कुं०रु) (क) धा. — विचार करणें; उद्देशणें; उगवणें; मनांत
विणें; पटणें.

(क) ना. — लक्ष्य; ध्येय; मेघ; मेंढी.
— तन (डन) (क) ना. — अजाणपण; नेणीव; धड्डापणा.
कुरितु (कुं०रु०डु) (क) अ. — उद्देशून; हेतुतः; अधिकारानें;
करितां; साठीं.

कुरिदरि (री) (कुं०रु०दरि [री]) (क) धा. — बोकड फाडणें;
फाडून विंध्या करणें; टरकावणें.

कुरिपु (हु) (कुं०रु०पु [हु]) (क) ना. — लक्षण; खूण; गुण.
कुरु (कुं०रु) (क) वि. — लहान; कोवळें; कोमल.
(क) ना. — करट; व्रण; कुरुवंश.

कुरुकुल (कुं०रु०कुल) (सं) ना. — कुरुवंश; कौरव संतति.
कुरुक्षेत्र (कुं०रु०क्षेत्र) (सं) ना. — कौरव पांडवांची युद्धभूमि.
कुरुगणि (कुं०रु०गणि) (क) ना. — अवनति; दुर्दिन; वाईट
दिवस; हीनावस्था; दुर्दैव.

कुरुचु (कुं०रु०चु) (क) वि. — कोवळे; कुरळे; लहान.

(क) ना. — शैशव; बाळपणा; कुरळकेस.

कुरुजात (कुं०रु०जात) (सं) ना. — धृतराष्ट्रचें वंशज.

कुरुजातु (कुं०रु०जातु) (सं) ना. — प्राचीन काळचे एक नाणें.

कुरुयु (कुं०रु०यु) (क) ना. — माळा; मजला; बुरज; मंडप; माची.

कुरुजे (कुं०रु०जे) (क) ना. — काटेरी झाड; आच्छादन;

पांघरुण; बाणांचा भाता.

कुरुटिके (कुं०रु०टिके) (सं) ना. — खुरटी; अजश्रुंगी.

कुरुड (हु) (कुं०रु०ड [हु]) (क) ना. — अंध; अंधळा;
अंधळेपणा.

कुरुदारि (कुं०रु०दारि) (क) ना. — लहान मार्ग; बोळ; बंदरस्ता.
पायवाद; पांद; पाजल वाट.

कुरुनायक (कुं०रु०नायक) (सं) ना. — कौरवप्रमुख; दुर्योधन.

कुरुपिडु (कुं०रु०पिडु) (क) धा. — ओळखणें; विचार करणें.

कुरुपु (कुं०रु०पु) (क) ना. खूण; सूचना; अभिप्राय; उद्देश;
ध्येय.

कुरुपे (कुं०रु०पे) (क) ना. — कृपा; दया; खुरपे.

कुरु (रं) व (कुं०रु [रं] व) (क) ना. — धनगर; मेंढपाल;
कोल्ह्याच्या जातीचा प्राणी; चित्ता.

कुरुवे (कुं०रु०वे) (क) ना. — शाहाळे; शाहाळ्यांतील पाणी.

कुरुव (कुं०रु०व) (क) ना. — द्वीप; बेट; चित्ता.

कुरुवक (कुं०रु०वक) (क) ना. — 'कुरवक' पहा.

कुरुवु (हु) (कुं०रु०वु [हु]) (क) ना. — 'कुरिपु' पहा.

कुरुळ (कुं०रु०ळ) (क) ना. — केस; केशभार; कुरळे केस; पघळ
तोडाचें मडकें.

— इडु (अडु) (क) धा. — वेणी घालणें; बुचडा बांधणें;
केस सावरणे.

कुरुळे (कुं०रु०ळे) (क) ना. — रुंद तोडाचें गाडणें.

कुरुळचु (कुं०रु०ळचु) (क) धा. — शस्त्राचे हात चालवणें; शस्त्र
चालविणें.

कुरुंद (कुं०रु०द) (क) ना. — तांबडा निसणा; धारेचा दगड;
माणिक रत्न; मत्स्य; डोळ्याच्या पांढऱ्या भागावरील ठिपका.

कुरुंब (कुरुंब) (क) ना. - किलेदार; किल्याचा पहारेकरी; गडकरी; धनगर.

कुरुंबु (कुरुंबु) (क) ना. - हट्ट; खुलेपणा; मूर्खता; दुराग्रह.

कुरुविंद (कुरुविंद) (सं) ना. - माणिक; सेंधव; पादेलोण;

आरसा.

कुरुप (कुरुप) (सं) ना. - विरूप; वाईट रूप; अंधपणा.

कुरुपि (कुरुपि) (सं) वि. - अंधळा; विरूपी; विद्रूपी.

कुरुव (कुरुव) (क) ना. - 'कुरुव' पहा.

कुरे (कुरे) (क) ना. - चोख चांदी; शुद्ध रूपे; कुत्रीचा ध्वनि.

कुरक (कुरक) (क) ना. - कुत्र्याचें पिल्ल.

कुरकुट (कुरकुट) (सं) ना. - कोंबडा; त्याग; आवर्जन.

कुरुर (कुरुर) (सं) ना. - श्वान; कुत्रा.

कुरु (कुरु) (क) धा. - संकोचणें; वाकणें; लाजणें; विनय दाखवणें; लाजाळू होणें.

(क) ना. - विनय; ओळख; पत्ता; शोधन; कुड; लाज.

कुरिके (कुरिके) (सं) ना. - खसखस; चित्रांचा कुंचला; किल्ली; चावी; फूल; सुई; दुष्ट स्त्री; बांबू.

कुरिंगे (कुरिंगे) (क) ना. - गवत काढण्याचें साधन; खुरपें; कोयती.

कुरि (कुरि) (क) ना. - काळेपणा.

कुरास (सक) (कुरास [सक]) (सं) ना. - 'कुरास' पहा.

कुरव (कुरव) (क) ना. - 'कुरुव' पहा.

कुराण (कुराण) (सं) ना. - कृति; कोडे; गूढ; शिखर.

कुल (कुल) (सं) ना. - समूह; शिखर; लोक; रास; जात; घराणें; पक्षप्रमुखता; उन्नति; घर; स्थळ.

—केडु (केडु) (क) धा. - कुलाला बट्टा लावणें.

—केडि (केडि) (क) वि. - कुलकलंक; कुलगार.

कुलक (कुलक) (सं) ना. - एक पद्यरचना; कुलसंबंधी; कुलीन.

कुलकरणि (कुलकरणि) (सं) ना. - जननमरणाची नोंद करणारा; ग्रामव्यवस्थापनेचा हिशेब ठेवणारा; शानभोग;

शानभाग; कारकून.

कुलकलंक (कुलकलंक) (सं) वि. कुलनाशक; नीच; घरबुड्या; कुलकंटक.

कुलकायक (कुलकायक) (सं) ना. - जातिउद्योग; कुलचार; कुलाचें संरक्षण करणारा.

कुलकु (कुलकु) (क) धा. - 'कुलकु' पहा.

कुलक्षय (कुलक्षय) (सं) ना. - वंशहत्या; वंशनाश; कुलक्षय.

कुलगिरि (कुलगिरि) (सं) ना. - सप्तगिरीपैकी एक; कुलाचल;

कुलात्रि.

कुलगुरु (कुलगुरु) (सं) ना. - कुलपुरोहित; आचार्य;

जातिगुरु.

कुलगृह (कुलगृह) (सं) ना. - योग्य स्थळ; सासर.

कुलगोत्र (कुलगोत्र) (सं) ना. - वंश; घराणें; जातीयता.

कुलदे (या) (कुलदे [या]) (सं) ना. - दुर्वर्तनी स्त्री; नीच स्त्री; अपवित्र स्त्री.

कुलतिलक (कुलतिलक) (सं) ना. - कुलातील श्रेष्ठ पुरुष;

कुलसूषण.

कुलदीपक (कुलदीपक) (सं) ना. - कुल उजळणारा; वंशाला नावलौकिक मिळवून देणारा.

कुलदैवते (कुलदैवते) (सं) ना. - आराध्यदैवत; घराण्याचें दैवत.

कुलदेश (कुलदेश) (सं) ना. - जन्मभूमि.

कुलधन (कुलधन) (सं) ना. - वारसा संपत्ति; पैतृक धन.

कुलधर्म (कुलधर्म) (सं) ना. - कुलाचार; वंशरूढी.

कुलनग (कुलनग) (सं) ना. - 'कुलगिरी' पहा. कुलपर्वत.

कुलनारि (कुलनारि) (सं) ना. - कुलीना; कुलीन स्त्री; पतिव्रता.

कुलनाशक (कुलनाशक) (सं) वि. - 'कुलकलंक' पहा.

कुलपति (कुलपति) (सं) ना. - घराण्यातील प्रमुख;

विश्वविद्यालयाचा अधिपति.

कुलपालिके (कुलपालिके) (सं) ना. - 'कुलनारि' पहा.

कुलपांसुल (कुलपांसुल) (सं) ना. - कुलनाशिनी.

कुलबालिका (कुलबालिका) (सं) ना. - 'कुलपालिके' पहा.

कुलभ्रष्ट (कुलभ्रष्ट) (सं) ना. - कुलपांसुल' पहा.

कुलमद (कुलमद) (सं) ना. - वंश, जातीचा अहंकार.

कुलवधु (कुलवधु) (सं) ना. - 'कुलबालिका' पहा.

कुलविवर (कुलविवर) (सं) ना. - जातिभेद; कुलभेद.

कुलवृद्ध (कुलवृद्ध) (सं) ना. - कुलांतील वडील; कुटुंब प्रमुख.

कुलश्रेष्ठि (कुलश्रेष्ठि) (सं) ना. - 'कुलवृद्ध' पहा.

कुलसंकर (कुलसंकर) (सं) ना. - जातीजातीचें मिश्रण;

वर्णसंकर; मिश्रजाति.

कुलसंबंध (कुलसंबंध) (सं) ना. - नातें; सोयरीक; आप्तस्व.

कुलसंभव (कुलसंभव) (सं) ना. - कुलीन; कुलपुत्र.

कुलस्त्री (कुलस्त्री) (सं) ना. - 'कुलनारी' पहा.

कुलस्थ (कुलस्थ) (सं) वि. - कुलीन; सत्कुलोत्पन्न.

कुलहीन (कुलहीन) (सं) ना. - अकुलीन; दुःकुलांत जन्मलेला.

कुलाचार (कुलाचार) (सं) ना. - कुलरूढी; कुलांत पडलेली चालरीत.

कुलातिक्रमण (कुलातिक्रमण) (सं) ना. - कुलधर्मध्वंसन.

कुलाचार त्याग; कुलाचार सोडणारा.

कुलांतक (कुलांतक) (सं) वि. - घरमोड्या; कुलविघातक;

कुलनाशक.

कुलाय (कुलाय) (क) ना. — पक्ष्याचें घरटें; कुची; लहान मुलाचें टोपरें; लहान मुलांची कुची; टोपडें.

कुलाल (कुलाल) (सं) ना. — कुंभार; मातीचीं भांडीं करणारा.

— चक्र (अक्ष) (सं) ना. — गाडें मंडकें करण्याचें चाक.

कुलालि (कुलाली) (सं) ना. — कुंभारीण; कुंभार पत्नी.

कुलि (कुलि) (सं) वि. — मारणारा; विघडवणारा; नाश करणारा; मारक.

कुलिक (कुलिक) (सं) ना. — कुलीन; कुलीन सर्प; जातिवंत साप.

कुलित (कुलित) (सं) ना. — संग्रहित; गोळा केलेले; ढीग केलेले; संपादित.

कुलिश (कुलिश) (सं) ना. — वीज; वज्र.

— घर, घारी (— ढर, ढार) (सं) ना. — इंद्र; वज्र वापरणारा; हातीं वज्र बाळगणारा.

कुलीन (कुलीन) (सं) वि. — चांगल्या कुलांत जन्मलेला; सभ्य; सन्माननीय.

कुलीने (कुलीने) (सं) ना. — कुलीना; सत्कुलांत जन्मलेली स्त्री.

कुलीर (कुलीर) (सं) ना. — खेकडा; कर्कटक.

कुल (कुल) कु (कुल [कुल] कु) (क) धा. — हलविणें; आंदोलणें; झोका देणें.

(क) ना. — आंदोलन; ठासून भरण्याची क्रिया; झोका.

— गाति (गाति) (क) ना. — अभिनेत्री; नटी; सांगाडी.

कुलमे (लमे) (कुलमे [कुल]) (क) ना. — चूल; शेगडी; भाता; चुलाणें.

कुलेंद्र (कुलेंद्र) } (सं) वि. — 'कुलीन' पहा.

कुलोद्धार (कुलोद्धार) } (सं) वि. — सत्कुलासंबंधी; कुलाचारसंबंधी.

कुल्य (कुल्य) (सं) वि. — सत्कुलासंबंधी; कुलाचारसंबंधी. (सं) ना. — कालवा; खड्डा; पाट; लहान प्रवाह; अरण्य; अस्थि; हाड.

कुल्ये (कुल्ये) (सं) ना. — कुलीना; लक्ष्मी; कालवा; खंदक.

कुवर (कुवर) (सं) ना. — कुमार; पुत्र; कुंभार; पडदा; यमराज, मुसकट.

कुवरि (कुवरि) (सं) ना. — कन्या; कुमारी; पुत्री.

कुवलय (कुवलय) (सं) ना. — भूमंडल.

(सं) वि. कोवळे; कोमल.

कुवलयघारि (कुवलयघारि) (सं) ना. — राजा; सरोवर.

कुवले (कुवले) (सं) ना. — सुधन्वाच्या वहीणीचें नांव.

कुवाक् (क्व) (कुवाक् [क्व]) (सं) ना. — गाळी; शिवी; दुरुत्तर; दुर्वचन; अपशब्द; गाली.

कुवाद (कुवाद) (सं) ना. — हठवाद; विषयांतर करून बोलणें; विसंगत चर्चा; रीत सोडून केलेली चर्चा.

कुवि (कुवि) (क) धा. हाक मारणें; हळी देणें; ओरडून बोलावणें.

कुविंद (दक) (कुविंद [दक]) (सं) ना. — विणकर; देवांग; कोष्टी.

कुवेणि (कुवेणि) (सं) मासे भरलेली पाटी.

कुवेर (कुवेर) (सं) ना. — कुवेर; शिवाचा भांडारी; कोशपाल.

कुव्हे (कुव्हे) (सं) ना. — झरलें; गोरप; गोरफ.

कुश (कुश) (सं) ना. — रामपुत्र; दर्भ; गवत; पाणी; कुशखंड.

कुशज (कुशज) (सं) ना. — कमल; कुमुद; नीरज.

कुशब्द (कुशब्द) (सं) ना. — अपशब्द; शिवी; गाली; दुर्वचन; अपप्रयोग.

कुशल (कुशल) (सं) वि. — तेजस्वी; तरल बुद्धीचा; जाणता;

समपातळी; सद्गुणी; सौख्य; योग.

— कले (कले) (सं) ना. — ललित कला.

कुशलगार (कुशलगार) (क) वि. — चतुर; बुद्धिमान.

कुशलगार्ति (ति) (कुशलगार्ति [ति]) (क) ना. — जाणती; चतुर स्त्री.

कुशलग्रन्थ (कुशलग्रन्थ) (सं) ना. — क्षेमसमाचार; क्षेम-चौकशी.

कुशलव (कुशलव) (सं) ना. — रामाचे पुत्र.

कुशस्थळ (कुशस्थळ) (सं) ना. — कान्यकुब्ज.

कुशाग्रमति (कुशाग्रमति) (सं) वि. — सूक्ष्म बुद्धीचा; बुद्धिमान.

कुशाल (कुशाल) (अ.दे) वि. — सुखसंपन्न; विनोदी; चेष्टेखोर.

कुशासन (कुशासन) (सं) ना. — दर्भासन; गैर कारभार; वाईट राज्यकारभार.

कुशि (शी) (कुशि [शी]) (सं) ना. लोहशलाका; नांगर; संतोष; उरहास; खुशी.

कुशिक (कुशिक) (सं) ना. — नांगराची ओळ; गळिताचें धान्य; विश्वामित्राचा पिता, किंवा पितामह.

कुशिर (कुशिर) (सं) ना. — 'कुशिक' पहा.

कुशीगौतमि (कुशीगौतमि) (सं) ना. — बुद्धशिष्या; बुद्धाची शिष्या.

कुशीलव (कुशीलव) (सं) ना. — नर्तक; नट; नाचणारा.

कुशूल (कुशूल) (सं) ना. — धान्याचें कणीस.

कुशे (कुशे) (सं) ना. — दर्भ; विप्र; पाणी; लगाम; ओंडका.

कुशेशय (कुशेशय) (सं) ना. — कमलासन विष्णु.

कुष्कि (कुष्कि) (क) ना. — पावसाच्या पाण्यावर पीक देणारी जमीन; कोरडवाहू जमीन; खुष्की चमीन.

कुष्ठ (कुष्ठ) (सं) ना. — कोड; महारोग; एक वेल.

कुष्मांडक (कुष्मांडक) (सं) ना. — सावे; राळे; धान्य; कोहळा.

कुसकु (कुसकु) (क) ना. — मार; चोप; ठेच.

कुसंग (कुसंग) (सं) ना. - वाईट संगती; दुष्ट मैत्री; कुसंगत.
कुसंधि (कुसंधि) (सं) ना. - एकी; लहान फट; ग्रहक्षत्रांच्या
विरोधाचा काळ; दुर्दिन.

कुसमय (कुसमय) (सं) ना. - वाईट करार; वाईट वेळ,
नियम; दुर्दैव.

कुसि (कुसि) (क) धा. - संकोचणें; वाकणें; खालीं दुमडणें;
निसटून पडणें; कमी होणें; घसरणें; बुडणें.

(क) ना. - बाक; बुडी; मोडतोड.

— गोरल (गोरल) (क) ना. - आखुड मान; गिड्डीमान.

कुसीद (दिक्) (कुसीद [दिक्]) (क) ना. - व्याजावर

जगणारा; सावकार; व्याजवट्टा; उद्धत, मनुष्य.

कुसु (सुं) कु (कुसु [सुं] कु) (क) धा. - मारणें; चोपणें;
बडवणें; घसरणें; ठेचणें; चुबकून धुणें; डोळे दिपणें.

कुसुकु (कुसुकु) (क) ना. - रहस्यस्थळ; एकांतस्थळ;
एकांतवास.

कुसुबु (कुसुबु) (क) धा. - कापड तुडवून बुडवून धुणें;
चुबकणें; घासून चोळून धुणें; विघडविणें.

कुसुबे (कुसुबे) (क) ना. - कुसुबा-गळित धान्य; तेलबी;
कुसुबा.

कुसुम (कुसुम) (सं) ना. - फूल; प्रदर; स्त्रीरोग.

कुसुमधन्व (न्वा) (कुसुमधन्व [न्वा]) (सं) ना. - पुष्प-
बाण; काम; मदन.

कुसुमबाण (कुसुमबाण) (सं) ना. - काम; मदन; मन्मथ.

कुसुमसंजरी (कुसुमसंजरी) (सं) ना. - फुलांचा गुच्छ;
फुलांचा तुरा; फुलांचा झेला; मंजिरी.

कुसुम-रस (कुसुमरस) (सं) ना. - मकरंद; मध.

कुसुममाले (कुसुममाले) (सं) ना. - फुलमाल; पुष्पमाला.

कुसुमवति (ती) (कुसुमवति [ती]) (सं) ना. - फुलवेल;
मासिक पाळी असणारी; रजस्वला.

कुसुमविशिख (कुसुमविशिख) (सं) ना. - काम; मदन;
पुष्पबाण.

कुसुमशर (कुसुमशर) (सं) ना. - मन्मथ 'कुसुम बाण'
पहा.

कुसुमषट्पदि (कुसुमषट्पदि) (सं) ना. - पद्याचा षट्पदी
प्रकार (१०-१२ मात्रायुक्त)

कुसुमसंकोचक (कुसुमसंकोचक) (सं) ना. - फूल
बावण; फुलाचा लाजाळूपणा; कोमेजणी; निस्तेजता.

कुसुम सायक (कुसुमसायक) (सं) ना. - 'कुसुम बाण'
पहा.

कुसुमाकर (कुसुमाकर) (सं) ना. - फुलांचा ताटवा; वसंत
ऋतु.

कुसुमांघ्रि (कुसुमांघ्रि) (सं) ना. - फुलझाड; एक
वृत्त.

कुसुमांजलि (कुसुमांजलि) (सं) ना. - फुलांची ओंजळ;
नटी सूत्रधारांनी श्रोतुसन्मानार्थ नांदीने केलेले पूजन; रंग-
देवतेचें पूजन.

कुसुमायुध (कुसुमायुध) (सं) ना. - काम; कुसुम हेंच
आयुध असलेला मदन.

कुसुमाल (कुसुमाल) (सं) वि. - चोर; लबाड; लुच्चा.

कुसुमास्त्र (कुसुमास्त्र) (सं) ना. - मन्मथ 'कुसुमायुध'
पहा.

कुसुमिंत (कुसुमिंत) (सं) वि. - फुललेली; फुलारलेली.

कुसुसु (कुसुसु) (क) धा. - 'कुसुबु' पहा.

कुसुमे (कुसुमे) (क) ना. - 'कुसुबे' पहा.

कुसुमेषु (कुसुमेषु) (सं) ना. - 'कुसुम बाण' पहा.

कुसुमा (मो) पचय (कुसुमा [मो] पचय) (सं) ना. -
फुलांची गुंफण; वेणी; फुलखुडा; बुचडा.

कुसुंवरि (कुसुंवरि) (क) ना. - कोशिबीर; कोथिबीर.

कुसुंवे (कुसुंवे) (क) ना. - 'कुसुबे' पहा.

कुसुंभ (कुसुंभ) (सं) ना. 'कुसुबे' पहा. केशरीरंग;
कुसुबी वर्ण.

कुसुरि (रु) (कुसुरि [रु]) (क) ना. - शाकभाजी; फळभाजी;
अपराध; फुलाच्या तळवटीचा मऊ भाग; वृंत; चातुर्य;
कलाकुसरीचें आभरण; लहानपण.

कुसुरिगायि (कुसुरिगायि) (क) ना. - कोवळें फळ; अपक्व.
फळ.

कुसुरिदरि (कुसुरिदरि) (क) धा. - अंग मऊ करणें; हाड
नरम करणें; ठेचणें; मर्दन करणें; अंग रगडणें.

कुसुर (कुसुर) (क) ना. - 'कुसुरि' पहा.

कुसुबु (कुसुबु) (क) ना. - सनक; ताग; वाक; अंबाडी.

कुसूल (कुसूल) (का) ना. - धान्याचें तूस; धूस; रवा;
धान्याचा कोंडा; भुस्सा.

कुसृति (कुसृति) (सं) ना. - दुर्वर्तन; आडमार्ग; वाईट चाल;
दुराचार.

कुस्ति (कुस्ति) का ना. - मळयुद्ध; तुसुल युद्ध; हातघाई.

कुस्तिकण (ळ) (कुस्तिकण [ळ]) (क) ना. - कुस्तीचा हौदा;
आखाडा; कुस्तीचें मैदान; कुस्तीचा खण.

कुस्तुभ (कुस्तुभ) (सं) ना. - कौस्तुभधारी विष्णु; महासागर.

कुस्तुंबरि (कुस्तुंबरि) (सं) ना. - कोशिबीर. कोथिबीर.

कुस्वर (कुस्वर) (सं) ना. - वेसर; कर्कश आवाज; अपप्रचार;
बदसर.

कुह (कुह) (सं) ना. - कुवेर; संपत्तीचा मालक.

कुहक (कुळक) (सं) वि. - बंचक; कहटी; फसव्या.
 (सं) ना. - बाईट विचार; फसवणूक; ठकवाजी; बंचना.
 —स्वन (र) (कुळ [र]) (सं) ना. - कोंवडा; कुक्कुट.
 कुहकि (कुळकि) (सं) वि. - बंचिका; कपटी.
 कुहन (कुळन) (सं) ना. - उंदीर; साप; मृत्तिकापात्र;
 काचेचें मांडें.
 कुहना (ने) (कुळना [न]) (सं) ना. - मात्सर्य; मत्सर;
 दुराग्रह; फसवणूक; दिलाऊ धर्माचरण; दंभ.
 कुहर (कुळर) (सं) गुहा; कंदर; भगदाड; खड्डा; विवर;
 कानाचें भोक.
 कूहळ (कुळळ) (क) ना. - विद्याच्या पानाची शाखा.
 कूहु (हू) (कुळ [हू]) (सं) ना. - अमावास्या;
 कोकिलध्वनि.
 कुहु - कंठ (मुख) (कुळ - कंठ [मुख]) (सं) ना. -
 कोकीळ.
 —रव (शब्द) (रव [कुळ]) (सं) ना. - कोकिलेचा ध्वनि.
 कु (कू) ल (कु [ल] क) (सं) ना - वंश; जमीन करणारे कूळ;
 श्रीमंताचा नोकर; कर बसल करणारा.
 (क) ना - लोखंडी सळी; नांगराचा फाळ; कुळवाचा दात;
 गडबड; घाबरेपणा.
 कुळवाडि (कुळवाडि) (अ. दे.) ना. - वाडी; इनामी खेडें.
 कुळमंदिर (कुळमंदिरी) (सं) ना. - माहेर; मायघर; पितृगृह.
 कुळंबित (कुळंबित) (सं) वि. - जमिनीपर्यंत लोंबकळणारे.
 कुळांत (कुळान्त) (सं) ना. - कुलनाश; निवेश.
 कुळि (कुळि) (क) ना. - खड्डा; पाण्याचा साठा; कोलाहल.
 (क) धा. - उकरणे; खोदणें.
 —कोळ (कुळ) (क) धा. - छिद्र पडणें; भोक पडणें
 कुळिक (कुळिक) (क) ना. - विषारी साप.
 कुळिके (कुळिके) (क) ना. - 'कुणिके' पहा.
 कुळिर् (कुळिर्) (क) धा. - वाकणें; वश होणें; गार पडणें; थंड
 होणे; बसून राहणें.
 (क) ना - थंडी; हींव; धुकें; बर्फ.
 —कल्लु (कुळु) (क) ना. - चंद्रकांत मणी.
 —वेड्डु (कुळु) (क) ना. - हिमालय.
 कुळिल् (कुळिल्) (क) ना. - झाडावरून उडी मारण्याचा
 आनंद.
 कुळिस (श) (कुळिस [श]) (क) ना. - वज्रायुध; वीज पडणें;
 विद्युत्पात.
 कुळीर (कुळीर) (सं) ना. - हिरडी; 'एडे' पहा.
 कुळु (कुळु) (क) धा. - बसणें; मांडी ठोकणें; स्थिर होणें.
 (क) ना. - कूड; तड्या; पडदी.

कुळुंमे (कुळुंमे) (क) ना. - तळें; जलसंचय.
 कुळुवाडि (कुळुवाडि) (अ. दे.) ना. - 'कुळवाडी' पहा.
 जमीनीचे कूळ.
 कुळगु (कुळगु) (क) धा. - चुरमडणें; दुमडणें; कोमेजणें;
 कुस्कारणें.
 कुळतडि (कुळतडि) (क) ना. - पाऊलवाट; संकुचित पदन्यास;
 जवळजवळ पावले टाकणें.
 कुळळ (कुळळ) (क) वि. - कुब्ज; कुबडा; गिड्डा; लहान; क्षुद्र.
 कुळिळ (कुळिळ) (क) धा. - बसणें; बसून राहणें.
 —इसु (—इसु) (क) धा. - बसविणें; मनःपूर्वक स्वागत
 करणें.
 कुळिळह (कुळिळह) (क) ना. - बैठक; धरणें धरणें; हट्ट; आग्रह.
 कुळु (कुळु) (क) ना. - माळशेणी; 'वेरणें' पहा.
 —वान (वान) (क) धा. - शेणीचा हुडा.
 कू (कु) (क) ना. - हाक; हरळी; कुक्कुटरव; आखणें; बांग.
 कूक (ग) नि (कुळ [ग] क) (क) ना. - कानांतील मळ; पिंजूप.
 कूकंब (कुळकंब) (क) ना. - सूकाणू; कर्णधार.
 कूकलु (कुळकलु) (क) ना. - हाक; ओरड; एक जातीचा पक्षी.
 कूकिरि (कुळकिरि) (क) धा. - 'आर्बेटिसु' पहा.
 कूकु (कुळकु) (क) धा. - हाक मारणें; ओरडणें; हरळी मारणें.
 कूकुद (कुळकुद) (क) ना. - सालंकृत कन्यादान करणारा.
 कूकुंब (कुळकुंब) (क) ना. - 'कूकंब' पहा.
 कूगटे (कुळगटे) (क) ना. - रिठ्याचे झाड; 'कुकाणें' पहा.
 कूगु (कुळगु) (क) धा. - गरजणें; ओरडणें.
 —इडु (—इडु) (क) धा. - ओरडणें; हरळी देणें;
 हाक देणें.
 कूकु (कुळकु) (क) धा. - चटणें; अंगावर जाणें;
 (क) ना. - उरसण; आक्रमण; हल्ला.
 कूचु (चे) (कुळचु [चे]) (क) ना. - कासव; वराह; डुकर;
 खिटी; चिमणी; खुरटें झाड; वहाळाच्या आधाराचा
 भिंतीतील खांब.
 कूज (कुळज) (क) ना. - कूजा; पाणी थंड करण्याचें मृत्तिकापात्र.
 (सं) ना. - कलकलरव; कूहुध्वनी.
 कूजव (कुळजव) (सं) वि. - 'कूहू' ध्वनि करणारा.
 कूजन (जित) (कुळजन [जित]) (सं) ना. कुहुध्वनि; कलरव.
 कूट (कुळकूट) (क) ना. - मिषळ; विसाण; चहाटा.
 (सं) ना. - समूह; रास; शिखर; स्थैर्य; ब्रह्म; बंचना; कपट,
 नांगर; चिमूट; योग; संघ; संधि; कवटी; गुप्ती; हरिण
 पकडण्याचें जाळें.
 कूटक (कुळकूट) (सं) ना. - नांगर; समूह; पडत; कपटजाल;
 उच्चति; तंत्र प्रामुख्य.

कूटकुलि (कूळीकुळी) (क) ना. - भोळसट, अर्धवट मनुष्य;
व्यर्थ काळक्रमण करणारा.

कूटपालक (कूळीपालक) (क) ना. - पित्तजनित ताप.

कूटमान (कूळीमान) (क) ना. - संगीतातील वृंदवादन; खोटें
वजनमाप.

कूटयंत्र (कूळीयंत्र) (सं) ना. - सापळा; जालें

कूटयुद्ध (कूळीयुद्ध) (सं) ना. - कपटनीतियुद्ध; गनिमी
काव्याची लढाई.

कूटर (कूळीर) (सं) ना. - निरुपद्रवी प्राणी; दुर्बल; अजागळ.

कूटस्वर्ण (कूळीस्वर्ण) (सं) ना. - गिळीटाचें सोने; मुलामा
दिलेलें सोने.

कूटसाक्ष्य (कूळीसाक्ष्य) (क) ना. - खोटी साक्ष.

कूट (कूळी) (क) ना. - आमटी; फोडी घालून केलेले सांबारें.

कूटोपाय (कूळीउपाय) (सं) ना. - कपटव्यूह; जादूटोणा;
जारणमारण.

कूड (कूळ) (क) अ. - सह; बरोबर; तसेंच.

—इरिसु (असु) (क) धा. - बरोबर रावणें; जोडीला
ठेवणें.

कूडल् (कूळल्) (क) ना. - संगम; जोड.

(क) वि. - युत; अन्वित; सहित; सह.

कूडलसंगम (कूळलसंगम) (क) ना. - कृष्णा मलप्रभा
संगमस्थान. (वसवेश्वरांचें आराध्यदैवत शिवलिंग येथें आहे.)

कूडलसंगमेश्वर (कूळलसंगमेश्वर) (क) ना. -

कूडलसंगमावरील शिवलिंग.

कूड (कूळ) (क) धा. - मिसळणें; एकत्र करणें; साध्य होणें;

कामाला लागणें; भेटणें; जुळवून घेणें; भोगणें; योग्य होणें;

शक्य होणें; आक्रमणें; मिठी मारणें; एकजीव होणें.

(क) ना. - संमेलन; संवदन; जोडीदारी.

—इसु (असु) (क) धा. - जमविणें; संग्रह करणें;
साठवणें.

—हाकु (हाकु) (क) धा. - एकत्र करणें; रास घालणें.

कूडकोडि (कूळकोडि) (क) ना. - जोडणारा दुवा.

कूडदले (कूळदले) (क) ना. - यश; अभिवृद्धि; वाढ; अभ्युदय.

कूडे (कूळ) (क) अ. - लागलीच; एकदम; ताबडतोब; बरोबर;
जोडीनें.

कूंड (कूळी) (क) धा. - लंगडणे; वाकडेतिकडे चालणें;

विकृत वागणें.

(क) ना. - विकृत गति.

कूणिका (कू) (कूळीका [कू]) (सं) ना. - जनावरांची शिंगें;

वीणा; तंबोऱ्याचा दांडा.

कूणित (कूळित) (सं) वि. - आच्छादित; झांकलेलें.

कूतु (कूळी) (क) अ. - प्रेम करून; बसून.

(क) धा. - उडणें; हसणें.

(क) ना. - नाच; खेळ; उडी.

कूतकोळु (कूळीकोळु) (क) धा. - बसून घेणें; विश्रांति

घेणें; बसणें; ठाण मांडणें; ठिय्या मारणें.

कूदल् (कूळल्) (क) ना. - केस; रोम; कुंतल.

कूदल् (कूळल्) (क) ना. - केस; रोम; कुंतल.

कून् (कूळ) (क) धा. - वाकणें; संकोचणें; नमस्कार करणें.

(क) ना. - खूण; गुण; कुबड; परिचय.

कून् (कूळ) (क) ना. - खूण; करट; संकेत; रक्त

कूनि (कूळी) (क) ना. - तेव्हाचे मुत्तिकापात्र; कुब्जा.

कूनिमु (कूळीमु) (क) धा. - खूण करणें; संकेत करणें; ओळख
पटविणें.

कूनु (कूळी) (क) ना. - शोधन; पत्ता; ओळख.

कूप (कूळ) (सं) ना. - विहीर; कुआ; खळगा; तळें.

—मंडूक (मंडूक) (सं) वि. - बाह्यजगाबद्दल अज्ञानी;
आकुंचित दृष्टि असलेला.

—यंत्र (यंत्र) (सं) ना. - रहाटगाडगें; रहाट.

(क) ना. - प्रियकर; दोन भुवयांमधील स्थान.

कूपक (कूळक) (सं) ना. - गुहा; विवर; कंदर; डोह;

पाण्यांतील खांब; खळगट.

कूपस्तंभ (कूळस्तंभ) (सं) ना. - 'कूकंब' पहा.

कूपार (कूळार) (सं) ना. - समुद्र; महासागर.

कूबर (कूळी) (सं) ना. - जू; कुबडा.

कूर् (कूळ) (क) धा. - प्रीति करणें; स्नेह राखणें; गोंजारणें;

जमवून घेणें; मांडी ठोकून बसणें.

—अलगु (अलगु) (क) ना. - तीक्ष्ण बाण.

—असि (असि) (क) ना. - तीक्ष्ण खड्ग.

—इके (इके) (क) धा. - निमूळते होणें; टोकदार होणें.

—केयु (केयु) (क) धा. - धार लावणें; सहाणेला
लावणें; पाजळणें.

कूर (कूळ) (क) वि. - क्रूर; निर्दय; असह्य; उग्र; धारदार;

तप्त; अरोचक.

(क) ना. - अन्न; भात.

कूरहु (कूळी) (क) ना. - खड्ग; तलवार; कट्यार.

कूरंगि (कूळी) (क) ना. - हरिणी; मृगी.

कूरानु (कूळी) (क) ना. - पेज; आटवल.

कूरिके (कूळी) (क) ना. - तीक्ष्णता; धारदारपणा; प्रखरता.

कूरिगे (कूळी) (क) ना. - धान्य पेरण्याचें साधन; चाडें.

कूरितु (कूळी) (क) वि. - तीक्ष्ण; प्रखर;

धारदार.

कूरिद (कूरिद) (क) वि. - तीक्ष्ण धारेचें.

(क) ना. - शूर; प्रेमवीर.

कूरिलि (कूरिलि) (क) वि. - बोथट; धार नसलेले; मोंड; मंड.

कूरिसु (कूरिसु) (क) धा. - धार लावणें; प्रेम करावयास लावणें.

कूरु (कूरु) (क) धा. - पेंगणें; झोपणें; डुलकी घेणें; वामकुक्षी करणें.

कूरे (कूरे) (क) अ. - प्रेम करून; स्वागतपूर्वक; पेंगतांना.

(क) ना. - उवा; लिंका.

कूर्गणेवले (कूर्गणेवले) (क) ना. - तीक्ष्ण बाणांची वृष्टि.

कूर्गोळ (कूर्गोळ) (क) धा. - प्रखर होणें; तीक्ष्ण होणें.

कूर्गोळ (कूर्गोळ) (क) ना. - तीक्ष्ण बाण.

कूर्च (कूर्च) (सं) ना. - कूर्चा; कुंचला; भुवयांच्यामधील स्थळ व त्यावरील केस; दाढीमिशी; कपट; दर्भ; डोके.

—शीर्ष (शीर्ष) (सं) ना. - नारळ; नारिकेल.

कूर्चिके (चैक) (कूर्चिके) (सं) ना. - कुंचला; चित्र काढण्याचे कलम; ब्रश.

कूर्तळ (कूर्तळ) (क) ना. - प्रिया; प्रेयसी.

कूर्तु (कूर्तु) (क) अ. - प्रखरपणें; प्रेमानें; निश्चयंकरून; खाटीं; करितां.

कूर्दन (कूर्दन) (क) ना. - उड्डाण; उड्या; गमजा; टिन्या बडवणें.

कूर्दसि (कूर्दसि) (क) ना. - तीक्ष्ण खड्ग.

कूर्दाडे (कूर्दाडे) (क) ना. - अणकुचीदार दात.

कूर्दाल (कूर्दाल) (क) ना. - कुदल.

कूर्प (कूर्प) (क) ना. - प्रियकर; दोन भुवयांमधील स्थळ; बांबूचें झाकण; गुप्तेद्रियांवरील केस.

कूर्पवळ (कूर्पवळ) (क) ना. - 'कूर्तळ' पहा.

कूर्पार (कूर्पार) (सं) ना. - कोपर, दोपर; खूर.

कूर्पास (कूर्पास) (सं) ना. - 'कुप्पस' पहा. चोली; काचोळी.

कूर्पु (कूर्पु) (क) ना. - काठिन्य; प्रीति; स्नेह; शौर्य; वेड; नाश; तीक्ष्णता; हानी.

कूर्म (कूर्म) (सं) ना. - कासव; विष्णूचा द्वितीय अवतार; कूर्मावतार.

कूर्मपुराण (कूर्मपुराण) (सं) ना. - कूर्मावतारासंबंधीचें पुराण.

कूर्मासन (कूर्मासन) (सं) ना. - एक योगासन.

कूर्मि (कूर्मि) (क) ना. - प्रेम; स्नेह; लाड; प्रीति; मोह.

—कडल (कडल) (क) ना. - प्रेमसागर; अपार माया.

कूल (कूल) (क) ना. - सापळा, जाळें; पळेदार जाळें.

कूल (कूल) (सं) ना. - तट; किनारा; रास; टेकडी.

कूलकष (कूलकष) (सं) वि. - तीर कापत जाणारा (प्रवाह); आद्यंत विचार; समग्र; सूक्ष्म विवरणात्मक.

(सं) ना. - नदी; समुद्र; पूर्णत्व.

कूलदेश (कूलदेश) (सं) ना. - किनारपट्टी; किनाऱ्यावरील प्रदेश; किनारा.

कूलि (कूलि) (क) ना. - मजूर; कामाठी; मजुरी; रोजमुरा; कामाचा धान्य मोवदला; श्रम; कष्ट.

—कार, (कांति) (कूलि) (क) ना. - स्त्रीपुरुष मजूर.

कूलिसु (कूलिसु) (क) धा. - पाडविणें; नाश करणें.

कूलु (कूलु) (क) धा. - खालीं पडणें; विध्वंस होणें; नष्ट होणें; पाणउतार होणें; अपमानानें मान वाकणें.

(क) ना. - तळ्याचा पायउतार; घाटाचा उतार; पायऱ्या; सोप्याच्या पायऱ्या.

कूव (कूव) (क) ना. - विहीर; 'कूकंब' पहा.

कूवकंब (कूवकंब) (क) ना. - कूपस्तंभ; ध्वजस्तंभ; शिडाचा खांब.

कूवर (कूवर) (सं) ना. - रथाचा एक भाग; गाडीची दांडी; कणा.

कूवरी (कूवरी) (सं) ना. - गाडीची सवारी; गाडीचा बुरखा; अच्छादन.

कूवे (कूवे) (क) ना. - तवकील; धातु वितळविण्याची मूस.

कूवमांड (कूवमांड) (सं) ना. - कोहाळा; भोपळा.

कूसु (कूसु) (क) ना. - शिशु; बालक; पोर; कुमारी.

कूळ (कूळ) (कूळ) (क) ना. - अन्न; शिजविलेला भात.

कूळ (कूळ) (अ. दे.) ना. - खूळ; वेड; मोंडपणा; मूर्खत्व; क्रूरता.

कूळि (कूळि) (क) ना. - खोड; वळु; बुळी; सड; जोधळा, तूर वगैरे कापत्यावर जमिनीवर राहणारे धाट; मासे पकडण्याचें जाळें; नीच स्त्री; नीच पुरुष.

(क) अ. - व्यर्थ; निरर्थक.

कूळे (कूळे) (क) ना. - 'कूळि' पहा.

कूळदिकोळ (कूळदिकोळ) (क) ना. - चिंतावस्था; चिंता-व्यग्रता; आहारचिंता; आधी; मनस्ताप.

कूळवडिक (कूळवडिक) (क) ना. - खादाड; खा खा करणारा; पोटपरायण; पोटपुजारी.

कूळवट्टे (कूळवट्टे) (क) ना. - अन्नवस्त्र; अंबली कंबलीची कूळी; पोटावारी नोकरी.

कूक (कूक) (सं) ना. - नरडें; गळा; आवाजी; कंट.

कूकर (कूकर) (सं) ना. - एक पक्षी; पंचप्राणापैकी एक;

डोळ्याची उघडझाप; निमिषोन्मेष; तित्तिर; कवडा.

कूकलास (कूकलास) (सं) ना. - सरडा.

कृकाटिके (कृ० क० ४३८) (सं) ना. - डोक्याचा मागील भाग; मानगूट.

कृकुवाकु (कृ० क० ४३९) (सं) ना. - कोंबडा; मोर; कंठांतून आवाज काढणारा पक्षी.

कृच्छ्र (कृ० ४४०) (सं) ना. - विपत्ति; संकट; कष्ट; आयास; ठणका; दुखणें; अपाय; कठीण व्रत; दुष्कृत्य.

कृत् (कृ० ४४१) (सं) ना. - कातरण; घडण; साधन; 'कृत्' प्रत्यय.

कृत (कृ० ४४२) (सं) वि. - कृत्रिम; केलेलें; करविलेलें; सभ्य; उत्कृष्ट; योग्य.

(सं) ना. - कार्य; काम; कृतयुग; यमधर्म; सभ्य मनुष्य; उपकार; फल; रचना.

कृतक (कृ० ४४३) (सं) वि. - कृत्रिम; अस्वाभाविक; नकली; बनावट; असत्य.

कृतकरूप (कृ० ४४४) (सं) ना. - कपटवेश; असाधुवेश; अतिमानुषवेश; रीतिनीति.

कृतकर्म (कृ० ४४५) (सं) ना. - कृतकृत्यता; कृतार्थता; निपुणता; चतुरता; केलेले पाप.

कृतकाचल (कृ० ४४६) (सं) ना. - कृत्रिम पर्वत; हातून होऊन गेलेलें.

कृतकि (कृ० ४४७) (सं) ना. - कपटी स्त्री; चेटकी.

कृतकृत्य (कृ० ४४८) (सं) ना. - 'कृतकर्म' पहा.

(सं) वि. - तृप्त; शांत; चतुर.

कृतक्षण (कृ० ४४९) (सं) ना. - वेळेवर काम करणारा; वेळ पाहून काम करणारा.

कृतघ्न (कृ० ४५०) (सं) ना. - उपकार न जाणणारा; उपकाराची फेड अपकारानें करणारा.

कृतघ्नते (त्व) (कृ० ४५१) (सं) ना. - नीचपणा; द्रोह; कृतघ्नता.

कृतज्ञ (कृ० ४५२) (सं) ना. - उपकाराचें स्मरण करणारा; प्रत्युपकारी.

कृतज्ञते (त्व) (कृ० ४५३) (सं) ना. - उपकारशीलता; उपकारस्मरण.

कृतवी (कृ० ४५४) (सं) ना. - विद्वान; पंडित; शास्त्राध्ययन केलेला मनुष्य; सुसंस्कृत; बुद्धिमंत.

कृतपुंख (कृ० ४५५) (सं) वि. - धनुर्विद्या निपुण.

कृतमुख (कृ० ४५६) (सं) वि. - यशाची किड्डी जाणणारा; चतुर.

कृतयुग (कृ० ४५७) (सं) ना. - सत्ययुग; चार युगांपैकी पहिलें.

कृतलक्षण (कृ० ४५८) (सं) ना. - सद्गुणानें प्रसिद्ध झालेला; सद्गुणानें पुढें आलेला.

कृतवर्म (कृ० ४५९) (सं) ना. - रहस्यज्ञ; चतुर; राजाचे नाव. कृतवीर्य (कृ० ४६०) (सं) वि. - अर्जुनाचा. (कार्तवीर्य)

बाप; वीरत्व संवादलेला.

कृतसापत्तिके (कृ० ४६१) (सं) ना. - सवत असलेली स्त्री.

कृतस्वर (कृ० ४६२) (सं) ना. - सोने; ध्वनिपूर्ण कंपस्वर.

कृतहस्त (कृ० ४६३) (सं) ना. - 'कृतपुंख' पहा.

कृताकृत (कृ० ४६४) (सं) वि. - केलेलें न केलेलें. योग्यायोग्य.

कृतांजलि (कृ० ४६५) (सं) ना. - सन्मानपूर्वक हात जोडणें; नमस्कार.

कृतांत (तक) (कृ० ४६६) (सं) ना. - यम; लक्ष्य; सिद्धांत; ध्येय; पापकर्म; कार्यपूर्ति; कार्याचा परिणाम.

—मर्दन (क) (कृ० ४६७) (सं) ना. - यमांतक; शिव.

कृताभिषेक (कृ० ४६८) (सं) ना. - अभिषेक झालेला; अभिषिक्त.

कृतार्थ (कृ० ४६९) (सं) वि. - मिळवता येईल तितके मिळवणारा; ध्येय गांठलेला; जयशाली; धन्य.

कृतार्थते (त्व) (कृ० ४७०) (सं) ना. - धन्यता; ध्येय-सिद्धी.

कृताश्र (कृ० ४७१) (सं) वि. - अश्वविद्या पारंगत; वीरपुरुष.

कृति (कृ० ४७२) (सं) ना. - कार्य; कर्तृत्व; रचना; कवन; ग्रंथ.

(सं) वि. - विद्वान; चतुर; पंडित; 'कृतार्थ' पहा.

कृतिपति (कृ० ४७३) (सं) ना. - कार्यकर्ता; काम उरकणारा; कार्यनायक.

कृत्त (कृ० ४७४) (सं) वि. - कापलेले; चिरलेले; विभाग पाडलेले; फाडलेलें.

कृत्ति (कृ० ४७५) (सं) ना. - चर्म; कातडे; वृक्षविरोध; भुजपत्र.

कृत्तिकृतवस्त्र (कृ० ४७६) (सं) ना. - चर्म पांघरणा; शिव.

कृत्तिका (के) (कृ० ४७७) (सं) ना. - एक नक्षत्र; वाहन; गाडी.

कृत्तिघर (कृ० ४७८) (सं) ना. - शिव; 'कृत्तिवास' पहा.

कृत्तिवास (कृ० ४७९) (सं) ना. - चर्मधारी शिव.

कृत्य (कृ० ४८०) (सं) ना. - करण्यायोग्य काम; उद्योग; कर्तव्य; द्रोही देवता; दुष्टशक्ति.

कृत्ये (कृ० ४८१) (सं) ना. - मायाविद्या; कृत्या; कुलटा.

कृत्रिम (कृ० ४८२) (सं) वि. - 'कृतक' पहा. दत्तकपुत्र.

कृत्स्न (कृ० ४८३) (सं) वि. - संपूर्ण; पुरा; सगळा; अखंड.

कृदंत (कृ० ४८४) (सं) ना. - 'कृत्' प्रत्ययांत शब्द.

कृदर (कृ० ४८५) (सं) ना. - धान्याचा साठा; कोठी; कोठार; कणगी.

कृतन (कृ० ४८६) (सं) ना. - काटणी; कटावणी; तोडप; तोड.

कृप (कृ० ४८७) (सं) ना. - द्रोणाचार्याचा मेहुणा कृपाचार्य.

कृपण (कृष्ण) (सं) वि. - लोभी; कंचुष; दीन; गरीब; मूर्ख; क्षुद्र; दयापात्र.

कृपा (कृष्ण) (सं) ना. - दया; अनुग्रह.

—कटाक्ष, दृष्टि. (कृष्ण, दृष्टि) (सं) ना. - हितदृष्टि; दयादृष्टि; अनुग्रह.

कृपाकर (कृष्णकर) (सं) वि. - दयावंत; करुणाशील; दयालु; प्रेमल.

कृपांग (कृष्णंग) (सं) वि. - दया हेच अंग झालेला; महादयालु; दयाशील.

कृपाजलधि (कृष्णजलधि) (सं) ना. - दयासागर; दयानिधी.

कृपाण (कृष्णण) (सं) ना. - खड्ग; तलवार; कट्यार.

कृपानिधि (कृष्णनिधि) (सं) ना. - दयासागर; करुणासमुद्र.

कृपाण्व (कृष्णण्व) (सं) ना. - दयासमुद्र; करुणासागर.

कृपालु (कृष्णालु) (सं) वि. - दयालु; करुणावंत.

कृपावलोकन (कृष्णवलोकन) (सं) वि. - दयादृष्टि; करुणा कटाक्ष.

कृपाहीन (कृष्णहीन) (सं) वि. - निर्दय; निष्ठुर; नीच.

कृपि (पी) (कृष्ण [पी]) (सं) ना. - कृपाचार्यांची लैहान बहीण.

—पुत्र (कृष्ण) (सं) ना. - अश्वत्थामा.

—पति (कृष्ण) (सं) ना. - द्रोणाचार्य.

कृपीट (कृष्णपीट) (सं) ना. - 'कंचु' पहा. सौध; जळण; पाणी; ढेरपोट.

—योनी (कृष्णयोनी) (सं) ना. - अग्नि; निखारा.

कृपे (कृष्ण) (सं) ना. - दया; अनुग्रह; करुणा; कोमलता; हितैषी.

—पडे (कृष्ण) (क) धा. - उपकार करणे; अनुग्रह करणे.

—पेरु (कृष्ण) (क) धा. - दया दाखवणे.

—वेरसु (कृष्णवेरसु) (क) अ. - सद्यतेने; सकरुणत्वे.

कृमि (कृष्णमि) (सं) ना. - जीव; कीटक; किडा.

—पर्वत (कृष्णपर्वत) (सं) ना. - वारुळ.

—फल (कृष्णफल) (क) ना. - उंबर; बडफल.

—ला (कृष्णला) (सं) ना. - सफळ स्त्री.

कृमिन् (कृष्णमिन्) (सं) वि. - कृमिनाशक; कीटसंहारक.

कृवि (कृष्णवि) (सं) ना. - माग; विणण्याचें साधन.

कृश (कृष्ण) (सं) वि. - किडकिडीत; रोडका; क्षीण; सडपातळ.

—अंग (कृष्णअंग) (सं) ना. - दुबळा देह; शिलाट काठी.

—उदरि (कृष्णउदरि) (सं) ना. - पातळ पोटाची स्त्री; सुंदरी.

कृशानु (कृष्णशानु) (सं) ना. - अग्नि; विस्तव; प्रज्वलित होणारी जडवस्तु; चित्रमूळ.

—रेतसु (कृष्णरेतसु) (सं) ना. - शिव.

कृशाश्च (कृष्णशाश्च) (सं) ना. - दक्षप्रजापतीचा जावई; एक ऋषि.

कृशाश्चि (कृष्णशाश्चि) (सं) ना. - नर्तक; नट; अभिनेता; कृशाश्वाचा शिष्य; अभिनयशास्त्रलेखक.

कृशीकरण (कृष्णशीकरण) (सं) ना. - वात झडून रोडावणे; फोपसेपण जाणे.

कृशोदरी (कृष्णोदरी) (सं) ना. - कोमलांगी.

कृषि (कृष्ण) (सं) ना. - शेतकी; शेतकरी पेशा; आरंभ.

कृषिक (कृष्णकृषि) (सं) ना. - शेतकरी; रयत.

कृषिका (गा) र (कृष्णकृषि [गा] र) (सं) ना. - 'कृषिक' पहा.

कृषीवल (कृष्णकृषि) (सं) ना. - 'कृषिक' पहा.

कृष्ट (कृष्ण) (सं) वि. - उरलेले; उर्वरित; ओढलेले; वाहून नेलेले; उखडलेले.

कृष्टि (कृष्ण) (सं) ना. - बुद्धिमंत; ओढाताण; उखणी.

कृष्ण (कृष्ण) (सं) ना. - आकर्षण; कपट; बसदेवपुत्र;

वेदव्यास; अर्जुन; कावळा; कोकीळ; काळा मनुष्य; इंद्र;

अग्नि; पाणी; आकाश; किरीट; जालें; कृष्णपक्ष.

कृष्णकर्म (कृष्णकर्म) (सं) ना. - दुष्कृति; पापकर्म; हिंसा.

कृष्णकाश (कृष्णकाश) (सं) ना. - कृष्ण कावळा.

कृष्णते (कृष्णते) (सं) ना. - काळारंग; काळेपणा; फसवणूक; कपट.

कृष्णद्वैपायन (कृष्णद्वैपायन) (सं) ना. - व्यासऋषि.

कृष्णपक्ष (कृष्णपक्ष) (सं) ना. - काळोखी पंधरवडा.

कृष्णपक्षि (कृष्णपक्षि) (सं) ना. - पक्षीविशेष; गुलामांच्या व्यापारासाठी पळवून आणलेला निग्रो.

कृष्णमैदि (कृष्णमैदि) (सं) ना. - एक औषधी वनस्पती; कटुरोहिणी.

कृष्णमुख (कृष्णमुख) (सं) वि. - काळतोड्या; काळ्या तोंडाचें माकड; पिंगलक; शेंडा जळलेले.

कृष्णमृत्तिके (कृष्णमृत्तिके) (सं) ना. - काळी माती; कस्तुरी.

कृष्णले (कृष्णले) (सं) ना. - गुंज.

कृष्णवक्त्र (कृष्णवक्त्र) (सं) ना. - 'कृष्ण मुख' पहा. लांब शेपटीचा माकड.

कृष्णवर्ण (कृष्णवर्ण) (सं) ना. - काळा रंग; राहू; शूद्र.

कृष्णवर्म (कृष्णवर्म) (सं) ना. - अग्नि; राहू; व्यभिचारी; दुर्वर्तनी; आडमार्गानें जाणारा.

कृष्णवेणि (कृष्णवेणि) (सं) ना. - काळी वेणी असलेली; कृष्णानदी.

कृष्णसख (कृष्णसख) (सं) ना. - अर्जुन; मध्यमपांडव.

कृष्णसर्प (कृष्णसर्प) (सं) ना. - काळासर्प; काळासाप.

कृष्णसार (कृष्णसार) (सं) ना. - कृष्णसारंग; काळवीट.

कृष्णसारथि (कृष्णसारथि) (सं) वि. - अर्जुन; कृष्ण ज्याचा सारथी आहे असा.

कृष्णहृदय (कृष्ण हृदय) (सं) वि. - वंचक; कपटी; कलंकित;
दुष्ट; हीनमनस्क.
कृष्णागर (कृष्ण गङ्गा) (सं) ना. - श्रीगंध; रक्तचंदन; चंदन.
कृष्णांक (कृष्ण ०८) (सं) ना. - काली खून; कृष्णस्मृति;
कृष्णाचें नांव.
कृष्णांगि (कृष्ण ०१) (सं) ना. - श्यामला; काली; यमुना;
दुर्गा.
कृष्णाजिन (कृष्ण जिन) (सं) ना. - काळविटाचें कातडें.
कृष्णी (कृष्ण) (सं) ना. - कालीरात्र; काळ रात्र.
कृष्णे (ष्णा) (कृष्ण [ष्ण]) (सं) ना. - द्रौपदी; दुर्गा; कालिंदि;
यमुना; मिरीचा कोंब; अग्निजिह्वा.
कृष्ण (कृष्ण) (सं) वि. - नांगरण्यायोग्य (जमीन.)
(सं) ना. - नांगरलेली जमीन.
कृसर (कृसर) (सं) ना. - खिचडी; सैंपाक; स्वयंपाक.
कलस (कलस) (कलस [कलस]) (सं) वि. - निश्चित; सिद्ध;
परिणामकारक; निपुण; सुद्ध; नियोजित.
(सं) ना. - किंमत; मूल्य; वेतन.
केकर (कैकर) (क) ना. - कलिंगडें; कलिंगडाचा वेल.
—नोट (नोट) (क) ना. - स्थिरदृष्टि; एकटक; क्रोधदृष्टि;
कुद्ध नजर.
केकरिसु (कैकरिसु) (क) धा. - लाल होणें; भीतीनें पाहणें;
रागेजणें; क्रोधानें पाहणें.
केकस (कैकरस) (क) ना. - अपमान; शिवी; खुदाई.
(क) अ. - अपमानित होऊन.
केकळ (कैकरु) (क) वि. - मयंकर; भीतिप्रद.
—इसु (इसु) (क) धा. - भीतीनें कापणें; थरकाप होणें.
केककु (कैकरु) (क) ना. - जनावरें वळविण्याचा आवाज.
केके (कैकरु) (क) ना. - कानशील; कपोल; कानफट; 'कडपु'
पहा.
कें (कै) (क) वि. - लाल; तांबडे.
केंक (कैक) (क) ना. - लाल रंग; लालिमा.
केंकण (गण) (कैकण [गण]) (क) ना. - लाल डोळे;
रक्ताक्ष.
केंकण (गण) (कैकण [गण]) (क) ना. - कोकिल; लाल
डोळे असलेला; रक्ताक्ष.
केंकणे (कैकण) (क) ना. - लाल रंगाचा बाण; मेढरुं; मेंढीचें
पिलें; लाल कोकल; करडें.
केंकलु (गलु) (कैकलु [गलु]) (क) ना. - लाल रंग; तांबडा
रंग; ताम्रवर्ण; एक जातीचा मासा.
केंकणवकि (कैकणवकि) (क) ना. - कोकिल.
केंकणु (कैकणु) (क) ना. - 'केंकण' पहा.

केंगदिर (कैंगदिर) (क) ना. - सूर्य; रक्तकिरण.
केंगरिगोल (कैंगरिगोल) (क) ना. - लाल पिसाचा बाण.
केंगलिसु (कैंगलिसु) (क) धा. - लाल होणें; लाली येणें.
केंगळवे (कैंगळवे) (क) ना. - बत्ती; लाल कडम; तांबडा
तांदूळ, मंगलाक्षता.
केंगळि (कैंगळि) (क) ना. - अश्रिकण; स्फुल्लिग; ठिगगी.
केंगुडि (कैंगुडि) (क) ना. - ध्वजा; बावटा; मृगशावक;
पोवळें; लाल पालवी.
केंगेंड (कैंगेंड) (क) ना. - निलारा; विंत्तव.
केंगोल (कैंगोल) (क) ना. - लाल किणाचा सूर्य; भास्कर.
केचने (कैचने) (क) वि. - लाल; रक्तवर्णी; तांबडा.
केचलु (लु) (कैचलु [लु]) (क) ना. - आचळ; जनावराच्या
स्तनाजवळील भाग.
केचु (कैचु) (क) धा. - तंतुवाद्य वाजविणें; पानें जोडणें.
(क) ना. - खोड; दर्प; लालरंग; मस्ती; धैर्य.
केचुकट्टु (गट्टु) (कैचुकट्टु [गट्टु]) (क) ना. - घट्ट होणें;
स्थिरावणें; मर्यादा ओलांडणें.
केचुवीळ (कैचुवीळ) (क) धा. - ताडून राहणें; गर्वानें
चालणें.
केचुमन (कैचुमन) (क) ना. - मनाची दृढता; हिंमत;
मनोदाढ्य.
केचुदे (कैचुदे) (क) ना. - धैर्यशाली हृदय; निर्भीक मन.
केचुदेय (कैचुदेय) (क) वि. - धीर; वीर.
केंच (कैच) (क) ना. - गोरा मनुष्य; पिंगट केस; लाल
नेत्राचा; अनार्य; असंस्कृत मनुष्य.
केंचगे (ने) (कैचगे [ने]) (क) अ. - रागावून; क्रोधाविष्ट
होऊन; लाल होऊन.
केंचलिलु (कैचलिलु) (क) ना. - तांबुस खार.
केंचि (कैचि) (क) ना. - ताम्रवर्णी स्त्री; अनार्या; असंस्कृत स्त्री.
केंचु (कैचु) (क) ना. - लाली; रक्तिमा; तांबडे फुटणें.
केंजग (जिग) (कैजग [जिग]) (क) ना. - जाळ; मोठी
लाल मुंगी.
केंजरु (कैजरु) (क) ना. - 'केंचु' पहा.
केंजिगे (कैजिगे) (क) ना. - 'कुसुवे' पहा.
केंजुगे (कैजुगे) (क) ना. - 'केंजग' पहा; किंदल;
किंजलवृक्ष.
केट्ट (कैट्ट) (क) वि. - वाईट; नाश पावलेले; विघडलेले.
केट्टेणिसु (कैट्टेणिसु) (क) धा. - वाईट चिंतणें; नाश करणें;
विध्वंसणें.
केडकि (कैडकि) (क) ना. - वाईट काम करणारी; दुराचारिणी;
अविवेक; दुष्टता; क्षुद्रता.

केडकु (कैडकु) (क) ना. - वाईट काम; दुष्कर्म; हानो; अपाय;
नाश; दुर्वर्तन.

केडपु(डु)(डु) (कैडपु [डु]डु) (क) धा. - खाली पडणे;
जमीनदोस्त करणे; फेकणे; खाली वाकविणे; टोचणे; अंतर्भेद
करणे.

केडिक (कैडिक) (क) वि. - निंदकर्मा; दुराचारी; नाश करणारा;
वाईट करणारा.

केडिके (कैडिके) (क) ना. - दुर्वर्तनी स्त्री; नाशिनी; विधवणारी.

केडिसु (कैडिसु) (क) धा. - नाश करणे; नाहीसे करणे;
अकल्याण करणे, वाटणे.

केडु (कैडु) (क) धा. - नाश होणे; बरबाद होणे; सुकणे;
निवणे; थंडावणे; वाईट होणे; खोडणे; निर्मूल करणे; दम
खाणे; हीन स्थितीला जाणे.

केडुकु (कैडुकु) (क) ना. - 'केडकु' पहा.

केडुक(कि)(कैडुक [कि]) (क) ना. - केडिके' पहा.

केडुनुडि (कैडुनुडि) (क) ना. - अपशब्द; शिवी; विसंगत
बोलणे; पाणउतारा; शाप.

केडुह (कैडुह) (क) ना. - नाश; हानी; स्थानांतर; अदर्शन;
विनाश.

केडे (कैडे) (क) धा. - पडणे; पाडणे; तोल जाणे; घसरून पडणे;
लोडणे; बुडणे; विचार न करता पाडणे.

केडेनुडि (कैडेनुडि) (क) धा. - अविचाराने बोलणे; चुकीचे
विधान करणे; टोचून बोलणे; निंदणे; घसरणे; अपशब्द
वापरणे.

(क) ना. - टोचणे; कुचके बोल; निंदा; शिवी; अपशब्द;
अविचार; शाप; पहाट.

केडेनुंकु (कैडेनुंकु) (क) धा. - जमीनदोस्त करणे; पुरा
निजविणे; भुईसपाट करणे.

केडेबडि } (कैडेबडि) (क) धा. - पाडून पुढे
केडेहोडे (य) } (कैडेहोडे [य]) जाणे; पडेंपयेंत मारणे;
जमिनीवर लोळवणे.

केडेहाय (कैडेहाय) (क) धा. - पडेल असे अंगावर जाणे;
पाडून पुढे जाणे; धडक हल्ला करणे; धडक देणे.

केड्डा (कैड्डा) (क) ना. - रानटी हत्तींना पकडण्याचे रान.

केणकु (कैणकु) (क) धा. - रागाला आणणे; तंत्र्याला कारण
होणे; स्पर्धा करणे; आव्हान देणे.

केणकाट (कैणकाट) (क) ना. - आव्हान; चीड; क्रोध.

केंड (कैड) (क) ना. - निखारा; अंगार; अतिक्रोध.

केंडलिसु (कैडलिसु) (क) धा. - फाडणे; विभागणे.

केंडविसु (कैडविसु) (क) धा. - आग सावरणे; पेटविणे;
ज्वाळ करणे; अग्नी एकत्र करणे.

केत्तने (कैडुल) (क) ना. - खोदकाम; खुदाई; शिल्पकाम;
कोरकाम; कोंदणकाम; कंप.

केत्तिगे (कैडुगे) (क) ना. - कोंदणकाम.

केत्तिसु (कैडुसु) (क) धा. - खोदणे; दिसणे; कोंदण घालणे;
रत्न जडवणे.

केत्तु (कैडु) (क) धा. - थरथरणे; कापणे; स्पंदन पावणे;

जुळणे; जुळविणे; कवच काढणे; तासून चिंचोळे करणे;

गुळगुळीत करणे; मोह होणे; ठसा उठविणे; खोदकाम करणे;
कोरणे; सांवन पावणे.

केदकु (कैडकु) (क) धा. - खाजविणे; हलविणे; कालविणे;
खोदणे; जमीन पोकाळ करणे.

केदर (रु) (कैडर [रु]) (क) धा. - विस्कटणे; ओतणे; फेकणे;
विस्तारणे; विखरणे.

(क) ना. - अग्नीचा पेट; मंदाग्नि; धुमसणारा अग्नी.

केदरीदल (कैडरीदल) (क) ना. - विस्कटलेले केस;
पसरलेल्या झिजा; खाजवलेले डोके.

केदरीले (कैडरीले) (क) ना. - खाजवलेले डोके; झिजा;
सुटलेले डोके.

केदरीसे (कैडरीसे) (क) ना. - कुचल्यासारख्या मिशा;
मिशीचे जंजाळ; झंझाट.

केने (कैने) (क) धा. - घोड्यासारखे खंकाळणे, लाजविणे.

(क) ना. - दुधावरील साय; तुपावरील तवंग; मनोहारिता;
सौंदर्य; शोभा; घोड्याचे खंकाळणे; स्वच्छता; रम्यता; स्तुति.

केनेगंजि (कैनेगंजि) (क) ना. - तांदळाची गंजी; कांजी.

केनेगडु (कैनेगडु) (क) ना. - साईचे विरजण.

केनेरि (कैनेरि) (अ. दे.) ना. - गाणारा पक्षी; कॅनेरी पक्षी.

केनेवाल (कैनेवाल) (क) ना. - साईचे दूध; निरसे दूध;
अकडी दूध.

केंदले (लेग) (कैदले [लेग]) (क) ना. - पिंगट केसाचा;
वर्तक.

केंदळ (कैदळ) (क) ना. - लालतळा; लाल पाकळी;

हरिणशावक; लालपान; पालवी.

केंदळिर् (रु) (कैदळिर् [रु]) (क) ना. - पालवी; शावक.

केंदरि (कैदरि) (क) ना. - मंदिर; देवालय.

केंदरि (पूरे) (कैदरि [पूरे]) (क) ना. - लाल कमल.

केंदळि (कैदळि) (क) ना. - तांबूस नारळ.

केंडु (कैडु) (क) ना. - लालरंग.

(क) धा. - वर वाकणे.

केंडुटि (कैडुटि) (क) ना. - लाल ओठ.

केंडूळ (कैडूळ) (क) ना. - तांबडी माती; वावटळीतील
धूळ.

केचं (कैलू०) (क) अ. - बहुतरुणः; सामान्यतः; विशेषकरुण.
 (क) वि. लाल; तांबडे.
 केचालगे (कैलू०) (क) ना. - लाल जीम.
 केचौर (कैलू०) (क) ना. - लाल पाणी; रक्त.
 केचे (कैलू०) (क) ना. - कपोत. 'कदपु' पहा.
 केचेत्तर (कैलू०) (क) ना. मिश्र रक्त; लालसर काळे रक्त.
 केचेदिदले (कैलू०) (क) ना. - रक्तकमळ; लालकमळ.
 केचेल (कैलू०) (क) ना. - लाल जमीन; मसारी भूमि; नापीक जमीन; तांबडी माती.
 केचु (कैलू०) (क) ना. - किंवडेपणा; बहिरेपणा; काळेपणा.
 केचारे (कैलू०) (क) ना. - पक्षीविशेष.
 केचे (कैलू०) (क) ना. - लालपणा; पिंगटता; साल; बोतरे तोंड.
 के (कै०) (क) ना. - साय. लाली.
 केजेळ (कै०) (क) ना. - लाल विंचु; विंचवाच्या आकाराची गांधड; वृश्चिक.
 केपु (कै०) (क) ना. - लाल रंग; पिंगटता; ताम्रवर्ण.
 केबडे (कै०) (क) ना. - लाल वस्त्रे; लाल रस्ता.
 केवरल् (कै०) (क) ना. माणिक; लाल; रत्न.
 केवलगे (कै०) (क) ना. - लाल ढाल; लाल शस्त्र.
 केवळ (कै०) (क) ना. - पोवळें; विद्रुम.
 केवळयिगे (कै०) (क) ना. - लाल निशाण; रक्तध्वज.
 केवारे (कै०) (क) ना. - संध्यारंग; सूर्यास्ताची लाली; मावळतीचा रंग.
 केविसिल् (कै०) (क) ना. - तांबडे उन्हे; अरुणोदय; संध्यारंग.
 केवुळ (कै०) (क) ना. - इंद्रगोप; काडू; गांझळ; आमिष.
 केवूत (कै०) (क) ना. - मोराचें अनुकरण करणारा पक्षी; किरकावळा; भारद्वाज.
 केवेरल् (कै०) (क) ना. - लाल अंगुली; मेंदी लावलेलीं बोटे; पालवीसारखें बोट; रंगविलेलें बोट.
 केवेळगु (कै०) (क) ना. - संध्याप्रकाश; पहाट; लालकांती.
 केवोगर् (कै०) (क) ना. - 'केवेळगु' पहा.
 केवोगे (कै०) (क) ना. - लाल धूर.
 केवोत (कै०) (क) ना. - 'केवूत' पहा.
 केवोनल् (कै०) (क) ना. लाल प्रकाश; लाल झरा; लाल प्रवाह.
 केवोरु (कै०) (क) धा. - लाल होणें; रागावणें; लाली धारण करणें.
 केवोळपु (कै०) (क) ना. - लालकांती; अरुणराग.
 केम्मगे (ने) (कै०) (क) अ. - मुकाट्यानं; कारण नसता; निष्कारण.

केम्मट्टि (कै०) (क) ना. - लाल माती.
 केम्मीनु (कै०) (क) ना. - लाल रंगाचा मासा.
 केम्मुह (कै०) (क) ना. - खोंकला; खोंक.
 केम्मोरे (कै०) (क) ना. - लाल तोंडाचें माकड; क्रुद्ध मुख.
 केय् (कै०) (क) धा. - करणें; सहकारी होणें; मदत देणें.
 (क) ना. हात; मुंडाहात; खोंड; फांदी;
 काठी; खांब; मूठ; किल्ली; लहानपण; उपकरण.
 केय्कट्टु (कै०) (क) धा. - हात बांधणे; हातांचें स्वस्तिक करणें.
 केय्करण (कै०) (क) ना. - सुलभ औषधयोजना; सहजसाध्य औषध.
 केय्कट्ट (कै०) (क) ना. - शेतकाम; शरीरकष्ट; रोजमुरा.
 केय्कळि (कै०) (क) धा. - हाता बाहेर जाणें; मर्यादे-बाहेर जाणें; आटोक्यात न राहाणें.
 केय्कागद (कै०) (क) धा. - करपत्रिका; लहान पत्रक; करारपत्र; पुढा; हातकागद.
 केय्काल्कट्टिकोळु (कै०) (क) धा. - हातापाया पडून मागणें; दीनवाणे प्रार्थिणें; गयावया करणें.
 केय्काल्के (ने) डु (कै०) (क) धा. - दिडमूड होणें; अंधारी येणें; कांहीं कळेनासें होणें.
 केय्काल्बीळु (कै०) (क) धा. पद पसरून मागणें; अनन्यगतिक होऊन प्रार्थणें; हातापाया पडणें; गयावया करणें.
 केय्काल्होणु (कै०) (क) धा. - छाती फुटणें; धैर्य सुटणें; गर्भगलित होणें; तोंडाचें पाणी पळणें.
 केय्कालुपडे (कै०) (क) धा. - धैर्य येणें; कार्या-भिसुल होणें.
 केय्कालग (कै०) (क) ना. - हातघाई; मल्युद्ध; मूठभेड.
 केय्कुचिके (कै०) (क) ना. - लहान कुंची.
 केय्कुडिते (कै०) (क) ना. - ओंजळ; पसा.
 केय्कूळि (कै०) (क) ना. - रोजमुरा; दैनिकश्रम; शरीराची रावणूक; शारीरिक कष्ट.
 केय्केलस (कै०) (क) ना. - हस्तव्यवसाय; हस्तकला; हातकाम; यांत्रिक उद्योग.
 केय्कोडलि (कै०) (क) ना. - लहान कुन्हाड; फरशी; हातकुन्हाड.
 केय्कोडलिग (कै०) (क) ना. - परशुराम.
 केय्कोडु (कै०) (क) धा. - साहा करणें; पसविणें; हातावर तुरी देणें.

केयकोळ (कैय्योळ) (क) धा - आरंभणें; स्वीकारणें; धरणें;
ठरविणें; निश्चय करणें.
केयकोळिसु (कैय्योळिसु) (क) धा. - आपलासा करणें;
स्वीकार्य करणें; स्वीकाराहं करणें.
केयकोळह (कैय्योळह) (क) धा. - आरंभणें; हातीं घेणें.
केयको (गो)ळ (कैय्योळ [गोळ]) (क) ना. - हातांत
धरण्याची काठी; हातकाठी; उपजीवनाची वस्तु; भ्हातारपणची
संतती.
केयकोळ (कैय्योळ) (क) ना. - श्रृंखला; वेडी; हातकडी.
केयगड (कड) (कैय्योळ) (क) ना. - हातउसनवट; मदत.
केयगडे (कैय्योळ) (क) धा. - हात तोडणें; हातानें तोडणें.
केयगंड (कैय्योळ) (क) ना. - गुप्तधन; लपवलेला ठेवा;
किरकोळ रक्कम; कल्पित गोष्ट; पदरचें घालणें.
केयगंड (कैय्योळ) (क) वि. - अनुभवी; रुढ; अनुभवाचा.
—केलसु (कैय्योळ) (क) ना. - अनुभूति; अनुभवाचें काम.
केयगुणसु (कैय्योळ) (क) धा. - मर्यादेबाहेर जाणें;
आटोक्यांतून जाणें; अतिक्रमण करणें.
केयगुत्ति (कैय्योळ) (क) ना - चिमुकली तलवार; लांडी
तलवार; गुप्ती.
केयगडक (कि) (कैय्योळ) (क) ना. - सुरख्या चोऱ्या
करणारी स्त्री.
केयगडक (ग) (कैय्योळ) (क) ना. - भुरटा चोर;
खिसे कापु.
केयगळि (कैय्योळ) (क) धा. - अतिक्रमण करणें; पकड दिली
होणें; मर्यादा ओलांडणें. 'असुवळि' पहा.
केयगळिके (कैय्योळ) (क) ना. - हातानें दिलेली देणगी;
उपायन; अल्प देणगी.
केयगाय (कैय्योळ) (क) धा. - संरक्षण करणें; शांत राहणें;
सहन करीत राहणें; हात आवरणें.
केयगुक्कु (कैय्योळ) (क) ना. - बाळघास; मदतगार; सेवक;
परिचारक; कर्पुटयुग्म.
केयगुडिते (कैय्योळ) (क) ना. - ओंजळ; पसा; अंजलि.
केयगुड (गोडु) (कैय्योळ) (क) धा. - 'केयकोळ'
पहा.
केयगुड (कैय्योळ) (क) धा. - हात टेकणें; नामोहरम
करणें; हात चालेनासा होणें; उपाय थकणें.
केयगुड (कैय्योळ) (क) धा. - फळाळा येणें; लागास येणें;
लाभ होणें; आकांक्षा पूर्ण होणें.
केयगेय (कैय्योळ) (क) धा. - श्रृंगारणें; कारणीभूत होणें;
कारण करणें.

केयचलक (कैय्योळ) (क) ना. - हात चलाखी; हस्त
कौशल्य; दिडमूढता.
केयजोडिसु (कैय्योळ) (क) धा. - हात जोडणें; विनंती
करणें; प्रार्थणें.
केयत (कैय्योळ) (क) ना. - काम करण्याची हातोटी; हस्तकौशल्य.
केयतट्टु (कैय्योळ) (क) धा. - टाळी वाजवणें; संकेत करणें;
खुणावणें.
केयतपु (कैय्योळ) (क) धा. - हात आवरणें; संयम करणें;
हातून चूक होणें; हात सोडणें.
केयदावरे (कैय्योळ) (क) ना. - करकमल.
केयदाल (कैय्योळ) (क) वि. - अप्रामाणिक; लुचा; फसव्या.
केयदि (कैय्योळ) (क) ना. - श्रृंगार; शोभा; सजावट.
केयदीविगे (कैय्योळ) (क) ना. - हातचिमणी; करदीपिका.
केयदु (कैय्योळ) (क) ना. - आयुध; शस्त्र; अस्त्र.
केयदुकार (कैय्योळ) (क) ना. - योद्धा; सैनिक; लढवय्या.
—तन (कैय्योळ) (क) ना. - धनुर्विद्यानिपुणता.
केयदुडुडु (कैय्योळ) (क) ना. - चाचपड; शोध;
गडबड.
केयदेगे (कैय्योळ) (क) धा. - मार्गें पाऊल घेणें; पाठीमार्गें
हटणें; मार्गें सरणें; हात मार्गें घेणें.
केयदोडिते (कैय्योळ) (क) ना. - मुक्त हस्तें केलेलें दान.
केयदोळिसु (कैय्योळ) (क) ना. - मुष्टियुद्ध; ठोसाठोसी;
गुद्दागुद्दी; गुदलपेंडी.
केयदोरू (कैय्योळ) (क) धा. - सामर्थ्य प्रगट करणें; हुंगा
दाखवणें; साहस करणें; फसवणें; कपट करणें; शक्तिप्रदर्शन
करणें
केयनीडु (कैय्योळ) (क) धा. - साह्य करणें; हात देणें;
आधार देणें.
केयनीरु (कैय्योळ) (क) ना. - पाणीग्रहणाच्या वेळीं
वधुवरांनी केलेले अर्घ्यप्रदान.
केयनेरु (कैय्योळ) (क) ना. - सहाय्य; अनुकूलता.
केयनेय (कैय्योळ) (क) ना. - हाताखालचा नोकर;
दुय्यम मदतगार; पडचाकर.
केयपरे (कैय्योळ) (क) ना. - टाळी; करताळ; करध्वनी.
केयपरेगुड (कैय्योळ) (क) ना. - टाळी वाजवणें; पुष्टि
देणें.
केयपडि (कैय्योळ) (क) ना. - आधार; बाणाचा मधला
भाग; हातचा आरसा; आधार ग्रंथ; मूठ; हत्या; पकड;
हातकाठी.
केयपोडे (कैय्योळ) (क) ना. - हाताचा खालचा भाग;
वाणपुच्छ.

केरपोरुलु (कैय्योप्पोरुलु) (क) ना. - टाळी; हातपिटणें.

‘केरुतट्टु’ पहा.

केरुवदुलु (कैय्योवदुलु) (क) ना. - कर्ज; ऋण; हातउसनवट.

केरुवडु (कैय्योवडु) (क) धा. - हात सोडणें; साह्य

रोखणें; मदत थांबवणें; आधार काढून घेणें; मदत टाळणें.

केरुमरे (कैय्योमरे) (क) ना. - विस्मय; आश्चर्य; अचंबा;

विस्मरण; एक नृत्यविधान.

केरुमाडु (कैय्योमाडु) (क) धा. - दाखविणें; शस्त्र चालविणें;

खुणेनें व्यवहार करणें; अंगावर जाणें.

केरुमिगु (कैय्योमिगु) (क) धा. - ‘केरुगळि’ पहा.

केरुमीरु (कैय्योमीरु) (क) धा. - हाताबाहेर जाणें;

सामर्थ्याबाहेर जाणें; मर्यादा ओलांडणें.

केरुमुदु (कैय्योमुदु) (क) ना. - हस्तसाधन; स्वयंस्फूर्त काम.

केरुसुरि (कैय्योसुरि) (क) धा. - हात मोडणें; निरुपाय होणें; मदत हुकणें.

केरुमे (कैय्योमे) (क) ना. - करणी; कार्य.

केरुवोय (कैय्योवोय) (क) ना. - हाताची टाळी; करपिटणी; करपुटयुग्म.

केरुवोरुलु (कैय्योवोरुलु) (क) ना. - टाळी; ‘केरुयेर’ पहा.

केरुयळवि (कैय्योयळवि) (क) ना. - पकड; स्वशक्ति; सिद्धी; साध्यता.

केरुयाडिसु (कैय्योयाडिसु) (क) धा. हात फिरविणें; राबणें; उदारता दाखवणें; गोंझारणें; प्रेमानें पाजवणें.

केरुयान् (कैय्योयान्) (क) धा. - धरणें; आधार देणें; मदत पोचविणें; धीर देणें.

केरुयान्तु (कैय्योयान्तु) (क) अ. सिद्ध होऊन; अंगीकरून; प्रथमारंभी.

केरुयारे (कैय्योयारे) (क) अ. - पुरेसें होईतो; हात लावून.

केरुयासे (कैय्योयासे) (क) ना. - लाचलुचपत; लांज.

केरुयि (कैय्योयि) (क) धा. - शेत करणें; जमीन साफ करणें. (क) ना. - जमीन; गादा; शेत; आधार; पात्र.

केरुयिडु (कैय्योयिडु) (क) धा. - आंरभणें; हात घालणें; गुंतणें; अधिक प्रसंग करणें.

केरुयूरु (कैय्योयूरु) (क) धा. - थकून बसणें; जमिनीला हात टेकणें; लाचार बनणें; निरुपाय होणें.

केरुयोडु (कैय्योयोडु) (क) धा. - ओंजळ पसरणें; हात पसरून मागणें; भीक मागणें.

केरुवट्ट (ट्टि) (कैय्योवट्ट [ट्टि]) (क) ना. - हातरुमाल; करवस्त्र; (वट्टि=पट्टि).

केरुवर् (रु) (कैय्योवर् [रु]) (क) धा. - हाताला येणें; सांपडणें; प्राप्त होणें; फळ मिळवणें, हातीं येणें.

(क) अ. - हाती येऊन; प्राप्त होऊन.

केरुवरे (कैय्योवरे) (क) ना. - हस्तवाद्य; ढोल; टाळी.

—कु (गु) ट्टु (कु [गु] ट्टु) (क) धा. - टाळी

वाजविणें; हातांचा आवाज करणें.

केरुवश (कैय्योवश) (क) ना. - हातपकड; अडकणी.

केरुवाड (कैय्योवाड) (क) अ. - हाताशी; हातावर.

(क) ना. तंत्र; हस्तकौशल्य; हातकाम.

केरुवार (कैय्योवार) (क) ना. - पक्षपात; अभिमान; साह्य; कड; बाजू.

केरुविल (कैय्योविल) (क) ना. - सोंडेवरील सुरकुत्या; वळ्या; सोंडेचा शेवट; पुट.

केरुवोल (कैय्योवोल) (क) ना. - हातानें नांगरलेलें शेत; गादा.

केरुसन्ने (कैय्योसन्ने) (क) ना. - हातानें केलेली खूण; संकेत.

केरुसार (कैय्योसार) (क) धा. - प्राप्त करणें; मिळणें; जवळ येणें; सापडणें.

केरुसाल (कैय्योसाल) (क) ना. - हातउसनवट; तांडी कर्ज.

केरुसुरिने (कैय्योसुरिने) (क) ना. - सुरी; चाकू; खंजीर.

केरुसुरे (कैय्योसुरे) (क) ना. - लूट; लुबाडणी; लुबाडणूक.

केरुसोडर् (कैय्योसोडर्) (क) ना. - करदीप; कयपंजी; पणती.

केर (कैर) (क) ना. - पादत्राण; जोडा; वहाण.

केरक (कैरक) (क) ना. - खाजवणारा; जुनी भांडणे उकरणारा.

केरकलु (कैरकलु) (क) वि. - काळवंडलेले; करपलेले; तळाला लागलेले; फाटले तुटलेले; उरलेले.

केरकु (कैरकु) (क) धा. - खरडणें; खाजवणें; घासणें.

केरहु (वु) (कैरहु [वु]) (क) ना. - ‘केर’ पहा.

केरळ (ळु) (कैरळ [ळु]) (क) धा. - रागावणें; चिडणें;

क्रोधाविष्ट होणें; हळी मारणें; दुखणें वाढणें.

केरळुचु (कैरळुचु) (क) धा. - आरडाओरड करणें; गोंधळ

माजवणें; रागाला आणणें; रागावणें; रागेजणें.

केरे (कैरे) (क) धा. - नखानें खाजवणें; उकरणें; ओरबाडणें;

खरडून काढणें; हजामत करवणें.

(क) ना. - जलशाय; गाईचा कळप; तळ्याचा बांध.

केरु (कैरु) (क) ना. - ‘केरुव’ पहा.

केल् (कैल्) (क) ना. - झाडाची फांदी; झाडाचा कोंव; अंकुर.

केल (कैल) (क) वि. - काहीं; कितीतरी; लहान.

(क) ना. - बाजू; गल्ली; जवळची ओळ; आजुबाजू.

केल्दं (कैल्दं) (क) ना. - एकपक्ष घेऊन राहणारा; जवळ राहणारा.

केलनागु (कैलनागु) (क) धा. — बाजूला सरणें;

त्या बाजूला जाणें; वाट सोडणें.

केलनीर् (कैलनीर्) (क) ना. — हाताला येणारे पाणी;

खोल नसलेले पाणी; विपुल पाणी.

केलंदेगे (कैलंदेगे) } (क) धा. — बाजूला सरणें;

केलंदोलगु (कैलंदोलगु) } वाट सोडणें.

केलपाय् (कैलपाय्) (क) धा. — एका बाजूला होणें; दूर होणें.

केलवर (कैलवर) } (क) वि. — कांहीं; कित्येक.

केलवर (कैलवर) } (क) वि. — कांहीं; कित्येक.

केलबल (कैलबल) (क) ना. — उजवी अथवा डावी बाजू; दोन्ही बाजू; उभय तट.

केलवणि (कैलवणि) (क) ना. — कोंदणांतील रत्न.

केलसार (रु) (कैलसार [रु]) (क) धा. — बाजूला सरणें; दूर होणें; आंत येणें; वियोग होणें.

केलसिडि (कैलसिडि) (क) धा. — 'केलसार' पहा.

केलचु (कैलचु) (क) ना. — सहाय्य; मदत; आधार; कुमक.

केलस (कैलस) (क) ना. — उद्योग; काम; उद्यम; कार्य; कृति; कृत्य; उपयोग; नियोजन; अनुकूलता; कर्तव्य.

केलसवरु (बीळु) (कैलसवरु [बीळु]) (क) धा. — उपयोग होणें, उपयोगी पडणें; कामाला येणें.

केलसगळ (कैलसगळ) (क) वि. आळशी; अंगचोर; चुकारतडु.

केलसि (कैलसि) (क) ना. — कामगार; कार्यकर्ता; न्हावी; कारागीर.

केले (कैली) (क) ना. — उदोष; ओरड; उत्साही घोषणा; बडबड; असंबद्ध भाषण; आरवणें; क्रोध; तोंडी येईल तें बोलणें.

केल (कैल) (क) ना. — दोरीचा तुकडा; दोरखंडाचा तुकडा; चाळण.

केलयिसु (कैलयिसु) (क) धा. — चिडणें; त्रास होणें; दुख-विणें; रागावणें.

केले (कैली) (क) ना. — उचकी; आयुध; थरकाप; तुटून पडलेला भाग; हुडहुडी; कापरे; तुकडा.

केलेगेडे (केडे) (कैलेगेडे [कैडे]) (क) धा. — चूरचूर करून फेकणें; वुक्कणा करणें.

केस (कैस) (क) ना. — एक वनस्पति; शोणू; एक पालेभाजी; आळू.

केसर (रु) (कैसर [रु]) (क) ना. — राड; चिखल; ओली माती; कलंक; दोष; भिस्त टाकलेली माती.

केसरंक (कैसरंक) (क) ना. — जेठी; मल; योद्धा.

केसर्मळिगे (कैसर्मळिगे) (क) ना. — कमल; पंकज.

केसरकंब (कैसरकंब) (क) ना. — स्थिर नसणारी गोष्ट; वाऱ्या-वरची वरात; अनिश्चित निर्णय; दोलायमान स्थिति; नाजूक परिस्थिति, चंचल अवस्था.

केसु (कैसु) (क) ना. — 'केस' पहा.

केळ (ळगु) (कैळ [ळगु]) (क) अ. — समीप; शेजारील.

(क) ना. — नीच स्थिति; खालचा भाग; बंड; खड्डा; हीन स्थिति.

केळगणगेवर (कैळगणगेवर) (क) धा. — उतरणें; अवनतीला जाणें; हीनस्थितीला पोचणें; कंगाल होणें.

केळगिविगेय (कैळगिविगेय) (क) धा. — दुर्लक्षणें; अलक्ष करणें; तिरस्कारणें.

केळगिळिसु (कैळगिळिसु) (क) धा. — मार्गे हटविणें; अपमान करणें; खाली ठेवणें; कामाचा भार कमी करणें; पाणउतार करणें.

केळदि (कैळदि) (क) ना. — सखि; संगति; मैत्रिण; जोडीदारीण; इक्रेरि राजाची राजधानी.

केळमने (नेल) (कैळमने [नेल]) (क) ना. — पाताळ; अधो-लोक; तळघर; माजघर.

केळर (कैळर) (क) धा. — उमलणें; विकसणें; उठणें; दिसणें; गर्वानें फुगणें; वाढणें; विस्तार होणें; गर्जेणें; हळी मारणें; वाद घालणें; चिडणें; रागाला येणें.

—इसु (इसु) (क) धा. — फुगवणें; बनवणें, खोटी स्तुति करणें; चढवणें; हरबऱ्याच्या झाडावर चढवणें.

केळदु (कैळदु) (क) अ. — रागावून; चिडून; छाती बडवून.

केळव (कैळव) (क) वि. — वृद्ध; म्हातारा; निराधार; लंगडा; अंगहीन.

केळवाडि (कैळवाडि) (क) ना. — उसाचा एक प्रकार; एक जातीचा वेळु.

केळे (कैली) (क) ना. — मित्रत्व; मैत्री; आकर्षण; मित्र; एकी; सहकार.

—तन (डल) (क) ना. — मित्रत्व; मैत्री.

केळेय (कैळेय) (क) ना. — जिवाचा मित्र; पतिपत्नि; सप्तपदीनें झालेला जिवलग.

के (कै) (क) धा. — आडवें होणें; झोपणें; विश्रांति घेणें; ओतणें; सुस्त क्रिया, निधान क्रिया करणें.

केकट (कैकट) (क) ना. — वांझोटी, बंध्या, सुरबाड जमीन; वालवंट; नापीक भूमि; खडबडीत जमीन.

केकय (कैकय) (क) ना. — एक सूर्यवंशी राजा; केकय राज्य; मळा; केकयीचा बाप.

केकर (कैकर) (क) वि. — काणा; तिरळा; चकणा; उत्तम पुरुष; कटाक्ष; अपांग.

केकरावलोकन (कैकरावलोकन) (सं) ना. — प्रेमकटाक्ष; प्रेमदृष्टि; डोळेमोड; डोळा मारणें; डोळा घालणें.

कैकरिके (कैकरिके) (क) ना. — खाकर; वडका.

केंकरिसु (कें००००) (क) धा. — खाकरुन थुंकरणें; केकाठणें;
 मोराप्रमाणें ओरडणें; तिरस्कारानें आठ्या घालणें.
 केंका (के) (कें०० [०]) (सं) ना. — मयूर; मोर.
 केंकारव (कें००००) (सं) ना. — मोराचा आवाज; टाहो.
 केंकावल (कें००००) (सं) ना. — 'केका' पहा.
 केकि (क) (कें०० [०]) (सं) ना. — मोर; मयूर
 केंके (कु) गु (कें०० [०]) (क) ना. — मोराचा टाहो;
 घनरव; मेघांचा गडगडाट.
 केंडालि (कें००००) (क) वि. — अकल्याण करणारा; दुष्ट; पीडक.
 केंडि (डिग) (कें०० [०]) (क) वि. — 'केडालि' पहा.
 केंडु (कें००) (क) ना. — वाईटपणा; नाश; अकल्याण; उपद्रव;
 हानी; नष्टचर्य; बाधा; दुष्कृत्य; गंडांतर.
 केंडिलि (कें०००) (क) वि. — त्रास नसलेला; निरुपद्रवी.
 — वस्तु (वस्तु) (क) ना. — सनातन वस्तु; ब्रह्म; देवता;
 अविनाशी तत्त्व; नित्यवस्तु
 केंडुग (कें००००) (क) ना. — 'केडि' पहा.
 केंण (कें००) (क) ना. — मातस्य; पोटदुखी; खड; असंतोष;
 हट्ट; दुराशा; दाक्षिण्य; क्रोध; विकार; विचार; योजना.
 'कीण' पहा.
 केंणि (कें००) (क) ना. — आड; कोंबडी; खेळ; उद्योग;
 बाजारातील जिन्नसावरील कर.
 केंणिग (कें०००) (क) ना. — उद्योगी मनुष्य; सुखवस्तु.
 केंणिकार (कें०००००) (क) वि. — जाणकार, जाणीता; बुद्धिवंत;
 व्यापारी; श्रेष्ठ.
 केंणिकोळ (कें०००००) (क) धा. — स्वीकारणें; एकत्रित होणें;
 कामांत गुंतणें.
 केंणिका (के) (कें००० [०]) (क) ना. — गुडार; पालपट;
 तात्पुरती वस्ती; अल्पकाळची वस्ती.
 केत (कें००) (सं) ना. — वस्ती; वसतिस्थान; घर; निवास;
 अस्तित्व; मानस; उद्देश; इच्छा.
 केतक (कें०००) (सं) ना. — एक वनस्पती; केवडा; ध्वज;
 डोक्यांतील दागिना.
 केतकि (की) (कें००० [०]) (सं) ना. — केवडा. 'केतक' पहा.
 केतन (कें०००) (सं) ना. — सरडा; आमंत्रण; बोलावणें; स्थळ;
 दृश्य; तेज; ओज; घर; बावटा; ध्वज; ध्वजचिन्ह.
 केतु (कें००) (सं) ना. — ध्वज; पताका; केतुग्रह; किरण; तेज;
 देवविमान; शिविका; मेणा; आजार; वैरी.
 केतुदंड (कें०००००) (सं) ना. — निशाणाची काठी; ध्वजस्तंभ.
 केतुपट (कें०००००) (सं) ना. — ध्वजा; पताका; बावट्याचें कापड.
 केतुमाल (कें०००००) (सं) ना. — पुराणप्रसिद्ध भूखंड;
 एक राजा; एक नदी.

केंदुगि (ने) (कें००० [०]) (क) ना. — 'केतकि' पहा.
 केंद्वार (कें०००) (सं) ना. — जमीन; गादा; उपवन; मळा;
 मंदिर; देवालय; झाड; देह; रागविशेष; एक पर्वत; यात्रा
 स्थळ.
 — नाथ (नाथ) (सं) ना. — शिवाचें एक रूप;
 बदिकेदारेश्वर.
 केंन (कें००) (सं) अ. — कशामुलें; कोणत्या कारणानें.
 केंनार (कें०००) (सं) ना. — कानशील; गालाचा वरचा भाग.
 केंनिपात (क) (कें०००० [०]) (सं) ना. — कुदळ; कर्ण;
 सुकाणु.
 केंपु (कें००) (अ. दे) ना. — बंदुकीचा केप; बंदुकीच्या घोड्या-
 वरील तांब्याची दारुयुक्त टोपी; बंदुकीची खेळांतील
 दारुयुक्त कागदी चकती.
 केम (कें००) (अ. दे) ना. — क्षेम; खुशाली; आहे त्यांतील
 समाधान.
 केयूर (कें०००००) (सं) ना. — भुजाभरण; तोळबंदी; बाकी;
 बाजुबंद.
 केर (र) (कें०० [०]) (क) धा. — धान्य बडवून भुसकट काढणें;
 रेंदा काढणें.
 (क) ना. — विव्हा; गोडवी.
 केरल (कें०००) (सं) ना. — केरळप्रदेश; मल्याळम् देश;
 क्षत्रियांतील एक भेद.
 केरि (कें००) (क) ना. — गल्ली; आळी.
 — कोळ (कें०००) (क) धा. — एक मार्ग धरणें; रस्ता
 सुधारणें.
 केरे (कें००) (क) ना. — एक साप; निर्विष साप; गोडवी.
 केलक (कें०००) (सं) ना. — नर्वक; नट.
 केलि (ली) (कें०० [०]) (सं) ना. — खेळ; क्रीडा; आनंद;
 संतोष; विनोद; विहार.
 केलिक (कें०००) (सं) ना. — अशोकवृक्ष.
 केलिका (के) (कें००० [०]) (सं) ना. — 'केलि' पहा.
 केलिगृह (कें०००००) (सं) ना. — क्रीडामंदिर; विहारस्थळ;
 क्रीडामवन.
 केलिकिल (कें००००) (सं) ना. — विवृषक; गुड्डी; खुपमस्कन्या;
 नर्मसचिव; नायकाचा अंतरंगतील स्नेही.
 केलिकुंचिका (कें०००००००) (सं) ना. — बायकोची लहान
 बहीण; लहान मेव्हणी.
 केलिनिकेतन (कें००००००) (सं) ना. — विहारग्रह; केलिसम्राट;
 क्रीडामंदिर.
 केलिवन (कें००००) (सं) ना. — 'केलि' पहा.
 केव (कें००) (क) ना. — अहंकार; गर्व; उद्धटपणा.

केवण (कै०८६) (क) ना. —क्षेपण; फेंक; सांध; कोंदण;
शिरकाव; प्रवेश.
केवणिसु (कै०८६०) (क) धा. —ओवणें; जुळवणें; व्यवस्थित
लावणें; ठेवणें; कोंदणांत बसविणें.
केवल (लं) (कै०८७[७०]) (सं) अ. —मात्र; संपूर्णतः;
निखालस; बिलकूल; सुळींच; हुवेहुव.
(सं) वि. —सत्य; निश्चित; शुद्ध; पवित्र; निर्मल; हुवेहुव;
निव्वळ.
(सं) ना. —दैविकज्ञान; कैवल्य; मोक्ष; निर्वाण.
केवलज्ञान (कै०८७७) (सं) ना. —निर्मलज्ञान; सत्यज्ञान;
दैवविषयकज्ञान.
केवल (कै०८७) (सं) ना. —जैन योगी; सिद्ध पुरुष; अर्हंत;
महंत.
केश (कै०८) (सं) ना. —सुगंध; केस.
—कर्म (कै०८८) (सं) ना. —केस विचरणें.
—ग्रहण (कै०८९) (सं) ना. —झिज्या ओढणें.
—पक्ष (कै०९०) (सं) ना. —केशभार.
—पाश (कै०९१) (सं) ना. —वेणी; बुचडा.
—बंधन (कै०९२) (सं) ना. —कवरी; बुचडा.
—मार्जन (नि) (कै०९३) (सं) ना. —फणी; कंगवा.
—संहार (कै०९४) (सं) ना. —केस बांधणें; केश बंधन;
वेणी घालणें.
केशकर्तारि (कै०९५) (सं) ना. केस किंवा लोकर कापण्याची
कातर.
केशव (कै०९६) (सं) ना. —विष्णु; कृष्ण; पाण्यातील प्रेत.
केशवेश (कै०९७) (सं) ना. —वेणी; बुचडा.
केशहस्त (कै०९८) (सं) ना. —केशसंभार; कवरी.
केशाकेशि (कै०९९) (सं) ना. —झिजा पकडून झालेलें भांडण;
शोंवाहोवी.
केशि (कै०१०) (सं) ना. —केसाल मनुष्य; दैत्य; केशिराज;
'शब्दमणिदर्पण' ग्रंथाचा कर्ता; १२ वा रुद्र—सिंह.
—निपूदन (कै०१०१) (सं) ना. —केशिराजाचा
—मथन, हर (कै०१०२) (सं) ना. —केशिराजाचा
वध करणारा; कृष्ण.
केशिनि (कै०१०३) (सं) ना. —रावण-कुंभकर्णाची आई.
कै (कै०१०४) (क) वि. —लाल; तांबडे; तांबडे तांदूळ; मंगलक्षता.
—अडि (कै०१०५) (क) ना. —लाल तळवा.
—उरि (कै०१०६) (क) ना. —निखारा; लाल हंगळ.
कैस (कै०१०७) (क) ना. —'केश' पहा.
कैसर (शर) (कै०१०८) (सं) ना. —सिंहाची आयाळ;
फुलांतील तंतु; कुंकुमकेशर; बकुल; पुन्नाग वृक्ष.

—अचल (कै०१०९) (सं) ना. —मेरुपर्वत.
कैसरि (कै०११०) (सं) वि. —अत्युत्तम; प्रमुख; वर्गीय.
(सं) ना. —सिंह; घोष; पुन्नाग वृक्ष; हनुमंताचा बाप.
—द्विप (कै०१११) (सं) ना. —सिंहशत्रु; शरभ; हत्ती.
—सुत (कै०११२) (सं) ना. —हनुमंत.
कैसोडल (कै०११३) (क) ना. —मंगळग्रह; गोरा मनुष्य.
कैळ (कै०११४) (क) धा. —कान देणें; ऐकणें;
लालनपालन करणें; भिक्षा मागणें; हक्कानें मागणें.
—इके (कै०११५) (क) ना. —लालन; प्रश्न; श्रवण.
—इसु (कै०११६) (क) धा. —ऐकविणें; समजावणें.
कैलि (कै०११७) (सं) ना. कैलि; खेळ; केळें; विनोद.
(क) ना. —ओळ; पंक्ति; पाळी; समूह.
कैलिकागृह (कै०११८) (सं) ना. —क्रीडाघर; नाटकगृह;
विश्रांतिभवन.
कैलुह (कै०११९) (क) ना. —प्रश्न; विचारणा.
कै (कै०१२०) (क) धा. —करणें; श्रृंगारणें; साह्य करणें.
(क) ना. —'केय' पहा. कोष; शाखा; सोड; जमीन; हवि;
गाढा; हात; श्रृंगार; कटुता; घुसळरवि.
कैकये (कै०१२१) (क) ना. —कैकयी; भरताची आई.
कैकसे (कै०१२२) (सं) ना. —'केशिनि' पहा.
कैकादेवि (कै०१२३) (सं) ना. —दशरथपत्नि; कैकयी.
कैकुसु (गुसु) (कै०१२४) (क) ना. —अंगालांच्या-
वरील मूल; कडेवरील मूल; लहान मूल; भर्भक.
कैकु (गु) लु (कै०१२५) (क) ना. —स्वतः केलेला
सैंपाक; घास; आपल्या हातानें केलेला स्वयंपाक.
कैके (कै०१२६) (सं) ना. —कैकयी; कैकादेवि.
कैकेय (कै०१२७) (सं) ना. —कैकय देशाचा राजकुमार.
कैकोडु (कै०१२८) (क) धा. —मदत देणें; सहकार देणें; हात
देणें; उडविणें; हातावर तुरी देणें.
कैकोळ (कै०१२९) (क) धा. —आरंभणें;
अंगीकारणें.
कैगट्टि (कै०१३०) (क) ना. —श्रीगंध; चंदन.
कैगंब (कै०१३१) (क) ना. —खांबाचा हात; रस्तासुतक खांब;
मार्गदर्शक स्तंभ.
कैगंबि (कै०१३२) (क) ना. —हातकाटी; कटांजनाची सळई;
आधारकांठी.
कैगळु (कै०१३३) (क) ना. —दगडफेकीइतके अंतर; हातांतील
दगड; थोडे दूर अंतर; (क) वि. —आशाधारक.
कैगळि (कै०१३४) (क) धा. —हाताबाहेर जाणें; अतिक्रमण करणें;
शक्तिपलीकडे जाणें.
कैगाणिके (कै०१३५) (क) ना. —नजराणा; उपायन.

कैगाय (यु) (कैगाय [युगाय]) (क) धा. रक्षण करणें;
जपून राहणें; बेतानें वागणें.
कैगुदिके (गे) (कैगुदिके [गै]) (क) ना. ठोसा; हातकाठी;
सोटा; टोणा.
कैगुदुरे (कैगुदुरे) (क) वि. — हातात बसलेले; हातचा मळ;
संवयीतील; रोजच्या बहिर्वाटीतील; रुळलेले.
(क) ना. — मदतीचा घोडा; बुद्धिबळांतील घोडा;
खेळातील घोडा.
कैगुंदु (कैगुंदु) (क) धा. — शक्तिहीन होणें; मागे पडणें;
पराजित होणें.
कैगुंडु (कैगुंडु) (क) धा. — हाताला येणें; पकडीत सापडणें;
अनुकूल होणें; फलीभूत होणें; सिद्धि पावणें.
कैगुंडु (कैगुंडु) (क) धा. पराजित होणें; मागे पडणें; हटणें.
कैगेडे (कैगुंडे) (क) ना. आधीनता; परवशता.
कैगेय (गे) (कैगुंडे [गै]) (क) धा. — श्रृंगारणें; अलंकारणें;
पकडून देणें.
कैगेडु (कैगुंडु) (क) धा. 'कैकोडु' पहा.
कैगेण्डु (कैगुण्डु) (क) धा. हस्तभूषण होणें; स्वाधीन
होणें.
कैगेवे (कैगुण्डे) (क) ना. हातचें बाहुलें; करपुतळी; सांगेल
तसें वागणारा; खेळांतील बाहुली.
कैगेरे (कैगुण्डे) (क) अ. त्याचप्रमाणें; त्यासमान.
कैगेले (कैगुण्डे) (क) ना. आपला पैसा गुंतवणें; स्वतःच्या
हातानें ठार करणें.
कैगेळ (ळु) (कैगुण्डे [गै]) (क) धा. तयार होणें;
स्वीकारणें; कबूल करणें; मान्यता देणें.
कैगेळिनव (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. कंचुकी; झनान्यावरील
रक्षक; नाटक झालेचा रखवालदार; अंतर्गृहाचा रक्षक.
कैकय (कैगुण्डे [गै]) (स) ना. किंकरता; सेवकत्व; सेवा.
कैकळक (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. हस्त लाघव; हात चलाखी;
जादुगिरी; चापल्य.
कैकभ (कैगुण्डे [गै]) (स) ना. मधुराक्षसाचा लहान भाऊ.
— अरि (७०) (स) ना. कैटभाचा शत्रु; विष्णु; कृष्ण.
कैत (कैगुण्डे [गै]) (क) वि. कृत; केलेले.
(क) ना. कार्य; करणी; कर्तृत्व.
कैतव (कैगुण्डे [गै]) (स) ना. फसवणूक; वंचना; कपट; जादुगिरी.
कैतवक (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. 'कैकळक' पहा.
कैतु (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. 'हस्तकलंक'.
कैदव (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. 'कैतव' पहा.
कैदारक (कैगुण्डे [गै]) (स) वि. कैदारसंबंधी.
(स) ना. — शेतगाद्यांचा समूह.

कैदाळ (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. करताळ; हातानें धरलेला ठेका;
जवकणाचार्यांचें गाव.
कैदि (कैगुण्डे [गै]) (अ. दे.) ना. बंदिवान; अटक झालेला; तुरुंगांत
पडलेला.
कैदीपिका (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. हातदिवा; लामणदिवा;
हातातून नेण्यासारखा दिवा; कंदील.
कैदु (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. आयुध; शस्त्र; हत्यार.
— कार (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. योद्धा; वीर; भट; सैनिक.
कैदुडुडु (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. घाईनें काम करणें; कार्याला
हात घालणें; शरीर श्रम.
(क) ना. — गडबड; भांडण; विरोध; हट्ट.
कैदेगे (कैगुण्डे [गै]) (क) धा. — संबंध सोडणें; पाऊल मागे घेणें;
मदत बंद करणें; पाठिंबा काढून घेणें.
कैदोसळु (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. — भांडणाचे विचार; द्वंद्वयुद्ध;
मल्लयुद्ध; भांडखोरी.
— गार (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. — पेहेलवान; मल; कुस्तिगीर.
कैदोड (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. लहान मळा; घरापुढील बाग.
कैदोरिके (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. पराक्रम; फसवणूक;
जादुगिरी; कृतघ्नता.
कैनीडु (कैगुण्डे [गै]) (क) धा. साह्य होणें; हात देणें; मदत
करणें; शिक्षा वाढणें.
कैनीरु (कैगुण्डे [गै]) (क) धा. 'केयूनीर' पहा.
कैने (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. दासी; परिचारिका; वास; कवळ.
कैनेगहू (कैगुण्डे [गै]) (क) धा. हात वर उचलणें; घोषणा
करणें; मारामारीला तयार होणें; मारामारीला उभे राहाणें.
कैनेरवु (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. सहाय्य; अनुकूलता.
कैनेरे (कैगुण्डे [गै]) (क) धा. मदतीला उभे राहाणें; आधार
देणें.
(क) ना. साह्य; मदत; अनुकूलता; आधार.
कैपरे (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. टाळी, 'कैदाळ' पहा.
कैपावड (कैगुण्डे [गै]) (क) ना. — करवळ; हातरुमाल; सोधणें;
हातपुसणें.
कैपिडि (कैगुण्डे [गै]) (क) धा. — हात देणें; आश्रय देणें;
(क) ना. — हातचा आरसा; अर्थदशिका; हातकाठी;
अत्यसाधन.
कैपे (कैगुण्डे [गै]) (क) वि. — तुरट; कडु.
कैपोडे (कैगुण्डे [गै]) (क) धा. हातानें मारणें; चपराक देणें;
थोबाडीत मारणें.
(क) ना. बाणाचा मागील भाग; चामड्याचा हातमोजा.
— कट्टु (कैगुण्डे [गै]) (क) धा. — तिरंदाजाच्या हाताची
चामड्याची पट्टी बांधणें; हातमोजा घालणें.

कैफियत्तु (कै० य० य०) (अ-वे) ना. - निवेदन; म्हणणे;
लेखी जवानी; हकीगत; वर्णन.
कैबळे (कै० ब०) (क) ना. - कंकण; काकण; बांगडी; प्रतिशंककण;
आम्हान; पिंजराचा तोडा.
कैमंचिके (कै० म० च०) (क) ना. - नाटिका; लघुखेळ.
कैमरे (कै० म० र०) (क) धा. - आश्चर्यचकित होणे; तादात्म्य
पावणे; आळशी होणे; गाफील राहणे; बेसावध असणे.
कैमसक (कै० म० स० क०) (क) ना. - रड्यातील शक्ति; बाहुसामर्थ्य;
कर्तृत्वशक्ति; हातबळ.
कैमसुक (कु) (कै० म० सु० क०) (क) ना. - हस्तमालिन्य;
झिजूत मारणारे विष.
कैमाट (कै० म० ट०) (क) ना. - हातखूण; कपट; हावभाव;
हातचलाखी.
कैमाडु (कै० म० ड०) (क) धा. - अंगावर जाणे; भांडणांत सामील
होणे; शस्त्र चालविणे; किंमत ठरविणे; हाताने खुणावणे;
अभिनय करणे; बोलवणे.
कैमाराट (कै० म० रा० ट०) (क) ना. - हातविक्री; फुटकर व्यापार;
किरकोळ विक्री; इकडे घेऊन इकडे विकणे.
कैमारु (कै० म० र०) (क) ना. - हातविक्री करणे; उदीम करणे;
छोटा व्यापार करणे.
(क) ना. - वाव; दिनमान सांगण्याची खेडवळ रीति; हातविक्री.
कैमिगु (कै० म० गु) (क) धा. शक्तिवाहेर जाणे; अंगाबाहेर जाणे;
अतिक्रमण करणे; अति होणे; चमकणे.
कैमिचु (कै० म० च०) (क) धा. मर्यादेबाहेर जाणे; अंगाबाहेर
जाणे.
कैमीरु (कै० म० र०) (क) धा. हाताबाहेर जाणे; असाध्य होणे;
मर्यादा ओलांडणे.
कैमुगि (कै० म० गु) (क) धा. शरण जाणे; काम सोडणे;
नमस्कार करणे; हात जोडणे.
कैमुंचु (कै० म० च०) (क) धा. चढून जाणे; हात वर उचलणे;
अंगावर हात टाकणे; हात पुढे करणे.
कैमुतिकन्याय (कै० म० ति० क० न्या०) (सं) ना. मोठ्या वस्तूत
लहान वस्तूचा अंतर्भाव; गाडीबरोबर नळ्याची यात्रा.
कैमुरि (रि०) (कै० म० र० [००]) (क) ना. 'कैबल' पहा.
कैमे (कै० म०) (क) ना. - काम; शेती; 'गैमे' पहा. कृति 'कैमे'
पहा.
कैयलवि (कै० य० ल० वि) (क) ना. - सुसाध्यता; हातचे काम;
सहज साधणारे काम.
कैयान (सु) (कै० य० आ० [ल०]) (क) ना. - स्वीकार; आधार;
धीर; धैर्य.
कैयारे (कै० य० आ०) (क) ना. - 'केयारे' पहा.

कैयासे (कै० य० आ०) (क) ना. - 'केय्यासे' पहा.
कैयालु (कै० य० आ०) (क) ना. - दास; घरचा नोकर; सेवक.
कैयिक्कु (कै० य० क०) (क) धा. - हात घालणे; गुंतणे; समाविष्ट
होणे; आरंभणे; पराजित होणे.
कैयूरु (कै० य० र०) (क) धा. - हात ठेकणे; थकून बसणे;
असाध्य होणे; लाचार होणे; 'केयूरु' पहा.
कैयेडे (कै० य० डे) (क) ना. - हात उचलून दिलेली वस्तु;
दक्षिणा; बाजूला ठेवलेला पैसा; न्यास.
(क) अ. - हाताशी; हातावर.
कैयोळिरु (कै० य० ओ० र०) (क) धा. - आधीन होऊन राहणे;
सांगितल्याप्रमाणे चालणे; नतमस्तक चालणे.
कैरव (कै० र० व०) (सं) ना. - कमल; कुमुद; श्वेतकमल.
— बांधव, मित्र (बा० ण० व०, बा० ण०) (सं) ना. - चंद्र.
कैरवि (कै० र० वि) (सं) ना. - चांदणे.
कैराटि (टण) (कै० रा० टि [००]) (क) ना. - हातरहाट;
चरखा; पाणी काढण्याचा रहाट.
कैवर (रु) (कै० व० र० [००]) (क) धा. - हाताला येणे; सांपडणे;
मिळणे; अनुकूल होणे; हात पोचणे.
कैवर्त (कै० व० र्त०) (सं) ना. - नावाडी; कोळी; भिस्ति; वेस्तर
जात.
कैवर्तकीज (कै० व० र्त० की० ज०) (सं) ना. - वेस्तर जातीत
जन्मलेला.
कैवर्तिके (कै० व० र्त० की०) (सं) ना. - हातदिवा; हातबत्ती.
कैवर्तिसु (कै० व० र्त० सु) (क) धा. - हाताला येणे; आधीन होणे;
कबूल करणे; अस्ताव्यस्त फेकणे; गमावणे.
कैवल्य (कै० व० ल०) (सं) ना. - मोक्ष; मुक्ति.
— लक्ष्मी (ल० क्ष० मी०) (सं) ना. - मोक्षश्री.
कैवार (कै० वा० र०) (क) ना. - प्रशंसा; गुणगान; वर्तुळ काढण्याचे
उपकरण; कंपास; आयुध.
कैवीसु (कै० वी० सु) (क) धा. - हात चोळणे; हात चोळत बसणे;
हातवारे करणे; निराश होणे.
कैवुगु (कै० व० गु) (क) धा. - हाताला येणे; पोहोचणे; प्राप्त
होणे.
कैवोडे (कै० वी० डे) (क) ना. - 'कैपोडे' पहा.
कैवोल (कै० वी० ल०) (क) ना. - 'कैदो' पहा.
कैशिक (कै० शि० क०) (सं) ना. - केशसंभार; प्रेम; कल; संगीतांतील
कोमल निषाद स्वर.
कैशिकि (की) (कै० शि० कि० [००]) (सं) ना. - संस्कृत नाटकांतील
गंभीर शैली.
कैशोर (कै० शी० र०) (सं) ना. - बाल्य; बालपण; कौमार्य.
कैश्य (कै० श्य०) (सं) वि. - केशराशि; केशासंबंधी; केसाल.

कैसागु (कैसागु) (क) धा. — श्रीमंती थाटांत राहणें;
खर्चिकपणें वावरणें.
कैसार (कैसागु) (क) धा. — जवळ येणें; हातांत सांपडणें;
शिरणें; जमून घेणें.
कैसेरे (कैसागु) (क) ना. — बंदिवान; कैदी; तुरुंगातील नोकर.
— आगु (आगु) (क) धा. — तुरुंगांत पडणें; कैद होणें.
कैसोडर (कैसागु) (क) ना. — हातचिमणी; पणती; लामण-
दिवा.
कहचु (कैसागु) (क) धा. — आरंभणें; रागावणें
कैहोडे (कैसागु) (क) धा. — टाळी वाजवणें; तिरस्कार
दाखविणें.
कैहोडेदुनगु (कैसागु) (क) धा. — तिरस्कारानें हसणें;
अट्टाहासाने करणें.
को (को) (क) अ. — सुटलो! काय रे! रे! दाखविण्याची रीति.
कोकर (कोकर) (क) ना. — असह्यता; बोंब; शंख; प्रतिकार;
प्रत्युत्तर.
कोकरिसु (कोकर) (क) धा. — भिवविणें; शिवी देणें;
रागाला आणणें; अपमान करणें; निंदणें; शंख करणें; हाक
मारणें; वाकणें; वाकविणें; नेसणें; उपद्रव देणें; प्रतिकार करणें;
डोळ्यावर कातडें ओढणें.
कोकरे (कोकर) (क) ना. — बकपक्षी; बगळा; एक वनस्पति.
कोकि (कोकर) (क) ना. — काठी; दुष्टपणा; हट्ट; कपट; पान
नसलेला खुंट.
— मनुष्य (मनुष्य) (क) ना. — हडाग्रही; हडी मनुष्य;
जिही मनुष्य.
कोक्के (कोकर) (क) ना. दुष्टपणा; वाकदारपणा; वक्रता; आयुध;
उसाचा चरक; कडीकोडा. 'कोकि' पहा.
कोक्कु (कोकर) (क) ना. — पक्षाची चोच; कुक्कुर पक्षी.
कोक्केमातु (कोकर) (क) ना. — हडाची भाषा; एकदा
स्वीकारलेली गोष्ट; हट्ट; जिह.
कोक्केमृगु (कोकर) (क) ना. — वाकदार नाक; गरुडनाक;
पोपटाच्या चोचीसारखें नाक.
कोग्ग (कोकर) (क) ना. — वक्रता; वाकडेपणा; वाकदारपणा;
गर्जना; कर्कश ध्वनि.
कोग्गु (गिग) (कोकर) (क) ना. — कानकोरणी.
कोंक (कोकर) (क) ना. — गोड्डा; विदूषक; बहुरूपी.
कोंकण (कोकर) (क) ना. — पश्चिम सागरतीर प्रदेश; अरबी
समुद्राच्या किनाऱ्याचा प्रदेश.
— स्थ (स्थ) (क) ना. — कोकणरहिवासी; कोकणचा ब्राह्मण.
कोंकगा (कोकर) (क) ना. — रेणुकादेवी; यल्लमादेवी.
— सुत, पुत्र (सुत, पुत्र) (क) ना. — परशुराम.

कोंकळ (कोकर) (क) ना. — 'बगळ' पहा; पक्ष;
पुतकळी.
कोंकि (कोकर) (क) ना. — कोयंडा; स्तनाचें बोंड; साखळी-कडी
अडकवण्याचा कोंडा; दोमणा; दोचणी; बांक.
कोंकु (कोकर) (क) धा. वाकणें; वाकडेतिकडे होणें; संकोचणें;
मोडणें; सहन न होणें.
(क) ना. — गुरुत्व; असत्य; कपट; खवचटपणा; लागट बोल.
(क) वि. — वक्र; कुटिल; वाकडे.
— आन (आन) (क) धा. — वाकडे होणें.
— इडु (इडु) (क) धा. — वाकडे चालणें; वाकडे तोडणें.
— उगुरु (उगुरु) (क) ना. — वळलेली नखें; हिंस्र
पशुचीं नखें.
— कुरुळु (कुरुळु) (क) ना. — कुरळे केस.
— कोरते (कोरते) (क) ना. — अडीअडचण; न्यूनातिरेक;
रुमजास्त.
— नुडि (नुडि) (क) ना. — हंगवणी; दोमणा; दोचणी.
— बिल (बिल) (क) ना. — धनुर्धारी राम.
कोंकुरुगळते (कोकर) (क) ना. — खेंचर.
कोंकुळ (कोकर) (क) ना. — 'बगळ' पहा.
कोंग (कोकर) (क) ना. — माकडचेष्टा करणारा; गोड्डा;
बहुरूपी; मूढ; केरळ रहिवासी; खुपमस्कण्या.
कोंगरि (कोकर) (क) वि. — वक्र; कुबडा; पोक आलेला;
विकारी; (क) ना. — शिविगाळ; खवचट बोल.
कोंगु (कोकर) (क) धा. — वाकडे होणें; शत्रुत्व करणें.
(क) ना. — वक्रता; वाकडेपणा; केरळदेशीय; केरळी बोडा;
माकडचेष्टा; सैरावरा धावपळ; सुपारी; कुर्बोडीचा खेळ.
कोंगे (कोकर) (क) ना. — झाडाची फांदी; कोंब; दापी.
कोचि (कोकर) (क) अ. — कातरून; प्रशंसून; अहंकारानें; तुकडे
तुकडे करून.
(क) ना. — कोचीन प्रांत; मलबार किनाऱ्याचा प्रदेश.
कोच्चिके (कोकर) (क) ना. — अहंकारी भाषा; ताड्याचें
बोलणें; आत्मप्रीति; तुकडतोड.
कोच्चु (कोकर) (क) धा. — तुकडे पाडणें; कातरणें; चूरचूर
करणें; चव्हाट वळणें; गप्पा मारणें; गर्व वाहणें; अहंकार
मिरवणें; आत्मस्तुति करणें.
(क) ना. — कातर; सुरी; कुंचला; कात्री.
कोचे (कोकर) (क) ना. — चिखल; राड; कर्दम; पंक;
गाईर.
कोजे (कोकर) (क) ना. — चिकणमाती; आव्याची माती.
कोजे (कोकर) (अ. दे.) ना. — खोजा पुरुष; शिखेडी;
नपुंसक; हिजडा.

कोंच (कों००५) (क) ना. - कोंच पक्षी; करकोचा; लहानपण;
अल्पता; थोडकेपणा; थोडकेपणा.
(क) वि. - सामान्य; अल्प; थोडे; कमीप्रतीचे.
कोंचिगे (कों००५०) (क) वि. - थोडे; अल्प.
कोंचे (कों००५०) (क) ना. - कोंच; आवरण; पाण्याचा पाट; नितंब;
हुंगण; प्राकार; आवार; शाळा; दीप; पर्वत; बाळूचा ढीग.
कोट (कों००५०) (क) ना. - कुष्ठरोग; कुष्ठी; कोड.
कोटडि (कों००५०) (क) ना. - खोली; खोपट; कोठडी.
कोट(डा)र (कों००५०[५०५०]) (अ. दे.) ना. - शोपडी; लहान
घर; खोली.
कोटगार (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - कोष्टागार; कोठार; सामान
ठेवण्याची कोठडी.
कोट(ट्टि)गे (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - गोठा; गोदन; गवाण.
कोट्टाज (कों००५०) (क) ना. - देणगी; करभार; शेतसारा;
'पोगदि' पहा; खंडणी; 'उंबळि' पहा.
कोट्टण (कों००५०) (क) ना. - हातसडीचे तांदूळ.
—कु(गु)ट्ट (कों००५०[५०५०]) (क) धा. - भात सडून
तांदूळ करणे.
कोट्टणगिति (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - हातसडी तांदुळ
करणारी; भात कुटणारी.
कोट्टवळ (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - किलेदार; किल्याचा
खवालदार.
कोट्टस (कों००५०) (क) ना. - भाजलेले मांस; भाजलेली मासळी.
कोट्टार (कों००५०) (क) ना. - कोठार; कोठी; अंबारखाना.
कोट्टारि (कों००५०) (क) ना. - कोठारी; कोठारावरील
अंमलदार; कोष्टाधिकारी.
कोट्टि (कों००५०) (क) वि. - खोटा; असंस्कृत; नीच; कठोर; वांड;
(क) ना. - बाळंतघर; किरीट; अंतःपूर; कोय; वाठ; पेय;
पानक; कोठी.
कोट्टिंग (कों००५०) (क) ना. - टिटवी; विखरित पिसांची
शेपटी; विस्कळित शेपटाचा पक्षी.
कोट्टिगे (कों००५०) (क) ना. - राजकोठी; राजाचे राहण्याचे
ठिकाण; 'कोट्टगे' पहा.
कोट्टु (कों००५०) (क) अ. - देऊन; दिल्यानंतर.
(क) ना. - शेवट; घर; किरीट; सुवर्णालंकार; शेंडी; शिखर;
कोय.
कोट्टुक (ग) (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - टिटवी.
कोट्टुह (कों००५०) (क) ना. - 'कुट्टु' पहा.
कोड (कों००५०) (क) ना. - घागर; घडा; मध; कोडगुमांत.
(क) वि. - कोवळे; लहान; अल्पवयी.
—कूसु (कों००५०) (क) ना. - अर्भक; कन्या.

कोडकु (कों००५०) (क) वि. - वाकडातिकडा.
कोडके (डंके) (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - कान; श्रवण;
कर्णभूषण.
कोडग (कों००५०) (क) ना. - दारिद्र्य; अडचण; न्यूनता;
गरिबी; अभाव; कोडगदेशीय.
कोड (डि) ने (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - दान; देणगी;
'उंबळि' पहा.
कोडचि (कों००५०) (क) ना. - काटेरी फुलझाड.
कोडचु (कों००५०) (क) धा. - कानांतील मळ काढणे;
भांड्याचे आंतील भाग घासणे; कान कोरणे.
कोडत (कों००५०) (क) धा. - टोचणे; वेज पाडणे; पोकळ
करणे; कापणे; कोरणे; दुःखाला कारण होणे.
(क) ना. - शीत; थंडी; कटाचे दुखणे; चर्मरोग; कुठ्याचा पट्टा.
कोडति (कों००५०) (क) ना. - लाकडी चिमटा; टोकणी;
लाकडाचा तुंबा; मत्स्यविशेष.
कोडपु (हु) (वु) (कों००५०[५०५०]) (क) धा. - झाडणे;
अस्ताव्यस्त टाकणे; विखरणे; झाडणे.
कोडमे(डंवे) (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - मासे धरण्याची
बुडी; जाळे; 'कळि' पहा.
कोडलि (कों००५०) (क) ना. - फरशी; कुन्हाड; परशु.
—राम (कों००५०) (क) ना. - जमदग्निपुत्र परशुराम.
कोडव (कों००५०) (क) ना. - 'कोडवु' राज्यातील राक्षसी.
कोडवणिग (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - द्रोण; अगस्ती.
कोडवु (कों००५०) (क) ना. - कोडगु प्रांत; कोडगु भाषा.
कोडसिगे (कों००५०) (क) ना. - वृक्षविशेष; कुडा; कुटज.
कोडहु (कों००५०) (क) ना. - दान; देणगी.
कोडि (कों००५०) (क) ना. - शक्ति; जाडी; दाढी; भाद्रपदमास.
कोडिगे (कों००५०) (क) ना. - देण्याची क्रिया. 'उंबळि' पहा.
कोडु (कों००५०) (क) धा. - देणे; दुसऱ्याला पोचविणे; अर्पणे.
(क) ना. - व्यवहार; पोटीगी; रांडरोटी.
—डंके (ने) (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - दान; देणगी.
कोडुगूसु (कों००५०[५०५०]) (क) ना. - अर्भक; कन्या.
कोडे (कों००५०) (क) धा. - उकरणे; पोकळ करणे; सुसुशीत करणे;
नखाने सोलणे; जखम होणे; दुखणे होणे.
(क) अ. - देत नाही.
(क) ना. - छत्री; आतपत्र; छत्र.
कोडेर (कों००५०) (क) ना. - दूध नासणे; दूध फाटणे.
कोडु (कों००५०) (क) ना. - इंद्रधनुष्य; नापीक भूमि; 'कोरडु'
शब्दाचा अपभ्रंश; मरुभूमि; (क) वि. अंधळा.
कोण (कों००५०) (क) ना. - गार; तलाव; ध्वन्यनुकारी शब्द;
अनुकरणात्मक शब्द.

कोणकु (कोणकु) (क) धा. - उडणें; हंसणें; चौखूर उडणें; अडविणें.

कोणगु (कोणगु) (क) ना. - गुराचा पाय; पाण्याचा गंज; खूरपुट; गेळ.

कोणत (कोणत) (क) ना. - लोड; करेला; गदा, लोटणा.

कोणबिगे (बिगे) (कोणबिगे [बिगे]) (क) ना. - भाकरी थापट-ण्याची लाकडी परात; हरिवाण.

कोणसु (कोणसु) (क) ना. - मृगशावक; हरिणबाळ.

कोंटु (कोणकुं) (क) ना. - कोडता; मुद्गर; ठोकणी.

कोंड (कोणकुं) (क) ना. - पर्वत; डोंगर; टेकडी; तळें; खड्डा.

कोंडमारु (कोणकुंमारु) (क) धा. - खरेदीच्या किमतीलाच विकणें; नफा न घेतां विकणें.

कोंडाट (कोणकुंडाट) (क) ना. - प्रशंसा; स्तोत्र; गुणवर्णन; स्तुति.

कोंडाडु (कोणकुंडाडु) (क) धा. - प्रशंसिणें; प्रसिद्धी देणें; नांवाजणें; गुणवर्णन करणें.

कोंडि (डे) (कोणकुं [डे]) (क) ना. - चहाडी; निंदा; विंचवाची नांगी; खुंटी; आकडा; कोयंडा.

कोंडिसु (कोणकुं [डे]) (क) धा. - चहाडी करणें; निंदणें; बदनाम करणें; अपप्रचार करणें.

कोंडुकोने (कोणकुंकोने) (क) धा. - 'कोंडाडु' पहा.

कोंडे (कोणकुं [डे]) (क) ना. - गोडा; झालर; कुंचला; निंदा; चहाडी. —कार (कोणकुं [डे]) (क) ना. - निंदक; चहाडखोर.

—गित्ति (कोणकुं [डे]) (क) ना. - चहाटळ स्त्री; चहाडखोर स्त्री.

कोंडेग (य) (कोणकुं [डे]) (क) ना. - अपमान; चहाडी; निंदा; (क) वि. दुष्ट; नीच; चहाडखोर; निंदक.

कोंडेगार (कोणकुं [डे]) (क) वि. - निंदक; चहाडखोर.

कोंडेतन (कोणकुं [डे]) (क) ना. - दुष्टावा; दुष्टपणा.

कोंडोय् (कोणकुं [डे]) (क) धा. - अपहार करणें; पळवणें; घेऊन जाणें; छोट मारणें.

कोत्तणि (कोणकुं [डे]) (क) ना. - समूह; रास; टोळी; संग्रह; थवा.

कोत्तुवरि (कोणकुं [डे]) (क) ना. - कोथिंबीर; धण्याची वनस्पति.

कोत्तल (ळ) (कोणकुं [डे]) (क) ना. - किल्याचा वरचा भाग; गढी; मोर्चा; बुरुज.

कोत्तळि (कोणकुं [डे]) (क) ना. - 'कोत्तणि' पहा. कावळ्याचा समूह; थवा; वेस्तरसमूह.

कोत्ति (कोणकुं [डे]) (क) अ. - टोचून; कापून; खरडून; दडपून.

(क) ना. - मांजर; कस्तुरीमार्जार; ऊद; रान मांजर.

कोत्तु (कोणकुं [डे]) (क) धा. - चावणें; अंगावर धावणें; कातरणें.

(क) ना. - कुंचला; जुडगा; घोस.

कोदलु (कोणकुं [डे]) (क) ना. - बोवडेपण; चोचरेपण.

कोनबु (कोणकुं [डे]) (क) वि. - दाट; दावून ठेवलेलें.

कोनर (रु) (कोणकुं [डे]) (क) धा. - अंकुर फुटणें; अंकुरणें; डोंकें वर काढणें; डोकावणें.

(क) ना. - कोंब; पालवी; कमल देठ.

—अंरु (कोणकुं [डे]) (क) धा. - पालवी फुटणें; पालवणें;

अंकुरणें; वृद्धि पावणें; कोंब येणें.

कोने (कोणकुं [डे]) (क) धा. - कामात वाढ होणें; वृद्धि पावणें.

(क) ना. - अंत; अवसान; शेवट; मरण; सुक्ति;

अंकुर; घर; झाडाचे अळे; पालें; अग्र; उन्नति.

—काणिसु (कोणकुं [डे]) (क) धा. - संपविणें; शेवट लावणें;

ठार मारणें.

—काणु (कोणकुं [डे]) (क) धा. - संपणें; मरणें.

—कोडके (कोणकुं [डे]) (क) ना. - कानाचा शेवट.

—परे (कोणकुं [डे]) (क) धा. - गालांतल्या गालांत हसणें.

—वरेगम् (कोणकुं [डे]) (क) अ. - शेवटपर्यंत; संपेतों.

कोंत (कोणकुं [डे]) (क) ना. - गदा; मुद्गर; करेला; बरची; ईट.

—कैय (कोणकुं [डे]) (क) वि. - गदाधारी; शस्त्रसज; सायुध.

कोंति (कोणकुं [डे]) (क) ना. - कुंतीदेवी.

कोप्प (ळ) (कोणकुं [डे]) (क) ना. - झोपडी; खोपट; लहान खेडें.

कोप्पर (कोणकुं [डे]) (क) ना. - भुजकिरीट; भुजकवच; काहील; कढई; खार; खपर; मार.

कोप्परिगे (कोणकुं [डे]) (क) ना. - कढई; काहील; पसरट तोंडाचें मोठें भांडें; पंचपात्र; मोठे कोळणें.

कोप्पुरिसु (कोणकुं [डे]) (क) धा. - मारणें; नाश करणें; वश करून घेणें.

कोप्पलु (कोणकुं [डे]) (क) ना. - 'कोप्प' पहा.

कोप्पु (कोणकुं [डे]) (क) ना. - धनुष्यकोटी वाणाचें टोक;

मिकवाळी; वेणीतील अलंकार; मूद.

कोप्पे (कोणकुं [डे]) (क) ना. - रास; समूह; इरलें; गोरफ.

कोव्व (कोणकुं [डे]) (क) ना. - ट मनुष्य; धड्डा; असभ्य; नीच मनुष्य; मूर्ख; 'अंगा' पहा.

कोव्वटु (कोणकुं [डे]) (क) ना. - करड; माताची मरड; कोंडा; भुस; असंस्कृत मनुष्य; अडाणी.

कोव्व (ब) रि (कोणकुं [डे]) (क) ना. - खोबरे; ओलें खोबरे.

कोव्विग (कोणकुं [डे]) (क) वि. गर्विष्ठ; मस्तवाल.

कोव्विल (कोणकुं [डे]) (क) ना. - 'कोव्व' पहा.

कोव्वु (बुं) (कोणकुं [डे]) (क) धा. - माजणें; मस्तीला येणें; गर्व करणें; जाड होणें फुगणें; मेद वाढणें.

(क) ना. - गर्व; अहंकार.

—अरु (अरु) (क) धा. —मस्तीला येणें; उद्धट होणें; वाढणें.
 कोमर (कोमर) (क) ना. —कुमार; कुवर.
 कोमे (कोमे) (क) धा. —जळण्याला सुरवात होणें; तळमळणें;
 जळफळट करणें.
 कोपे (कोपे) (क) ना. —लहान खेडें; वाडी; काटेरी झाड.
 कोंव (कोंव) (क) ना. —स्वीकारणारा; मिऱ्हाईक.
 कोंबु (कोंबु) (क) ना. —जनावराचें शिंग; दापी; फांदी;
 फुकून वाजवण्याचें वाद्य; शिंग; आश्रय; संकेतस्थळ.
 —कोळ (कोळ) (क) धा. —आश्रय मिळणें;
 लणें; आड होणें.
 कोबे (कोबे) (क) अ. —काढून घेऊन; हिसकावून.
 (क) ना. —फांदी; दापी; शाखा.
 कोय (कोय) (क) धा. —कापणें; तुकडे करणें;
 कातरणें; फळ कापणें.
 (क) ना. —कापणी; चिरफाड; चिरणी.
 कोयक (कोयक) (क) ना. —कपटी; फसव्या; 'कुहक' पहा.
 कोयक (कोयक) (क) ना. —कापणारा; कातरणारा; फसव्या;
 क्षुद्र मनुष्य.
 कुत्तगे कोयक (कुत्तगे कोयक) (क) वि. —गळेकापू;
 विश्वासघातकी.
 कोयत (इत) (कोयत) [इड] (क) ना. —कापणी; कातरणी.
 कोयतरु (कोयतरु) (क) धा. —कापून आणणें; छाटणें.
 कोयलु (इलु) (कोयलु) [इलु] (क) ना. —कापणी;
 कटावणी; चिरणी.
 —काल (कोल) (क) ना. —कापणीचा हंगाम; सुगी.
 कोर (कोर) (क) ना. —कुरकूर; मांजराचा आनंदोद्गार;
 ध्वन्युत्कारी शब्द; लाभ; उपयोग; प्राप्ति; अनुकूलता; खूर;
 पशूचा पाय.
 कोरकलु (कोरकलु) (क) ना. —पाण्यातून जाणारी पायवाट;
 जलपात; खाचवळण्याचा रस्ता; सांदर; बोळ.
 कोरग (कोरग) (क) ना. —वाजंत्री; सनईवादक; फुकून वाद्य
 वाजवणारा.
 कोरगणे (कोरगणे) (क) ना. —दुःख; दुखणें; ठणका; कळ.
 कोर (रं) गु (कोर [रं] गु) (क) धा. —रोडणें; क्षीण होणें.
 (क) ना. —दुःख; दुखणें; ताप; क्षीणता;
 रोडक्रेपणा; रसहीनता.
 कोरच (कोरच) (क) ना. —कोव्हेजी जात; शकुन सांगणारी
 जमात; शिकार उठवणारे हाके.
 कोरचु (कोरचु) (क) धा. —निंदा करणें; टोचून बोलणें;
 वाकडे लावणें; पाणउतार करणें.
 (क) ना. —अपशब्द; शिवीगाळ; लागट बोलणें; निंदा; टोमणा.

—आडु (आडु) (क) धा. —निंदणें; शिवी देणें; अपप्रचार
 करणें; लावालावी करणें.
 कोरटु (टिगे) (कोरटु [टिगे]) (क) ना. —कोय; वाट; बी.
 'कोय' पहा.
 कोरडु (कोरडु) (क) ना. —झाडाचा तुकडा; बुंधा; खोड;
 ओंडका.
 कोरडे (कोरडे) (अ. दे.) ना. —चाबूक; कमचा; कोरडा;
 आसूड; चंवाटा (कडकलधमीवाला वापरतो तसला चाबूक).
 कोरंटु (टे) (कोरंटु) [टिगे] (क) ना. —कोय; वाट; बी.
 कोरते (कोरते) (क) ना. —न्यूनता; कमीपणा; उणीव; अभाव.
 कोरप (कोरप) (क) ना. —खरारा; तासणी; साधु; इरलें; करप.
 कोरम (कोरम) (क) ना. —'कोरच' पहा.
 कोरलु (कोरलु) (क) ना. —कंठ; गळा; ध्वनी;
 मान.
 —चु (चु) (क) धा. —हाकारणें; ओरडणें; गरजणें;
 हरली देणें; आक्रोशणें.
 कोरवेंजि (कोरवेंजि) (क) ना. —'कोरच' पहा. शकुन
 सांगणारी 'कोरच' स्त्री.
 —कोरळ (कोरळ) (क) ना. —'कोरलु' पहा.
 कोरे (कोरे) (क) धा. —बोलणें करणें; ठरवणें; कातरणें;
 डरकाळी फोडणें; पिरपिर करणें; टोकदार वस्तूनें टोचणें.
 (क) ना. धान्य; वस्त्र.
 —कलु (कोलु) (क) ना. —'कोरकलु' पहा.
 —त (त) (क) ना. —बोलणे करणें; ठराव; तुकडा.
 कोरुं (कोरुं) (क) धा. —ठेचून बारीक करणें; कुटणें;
 कातरून बारीक चूर करणें; पूड करणें.
 कोरुं (कोरुं) (क) धा. —मस्तीला येणें; अंहकार करणें;
 ताठर होणें; जाड होणें; फुगणें; माजाला येणें.
 (क) ना. —मस्ती; अंहकार; गर्व; माज. 'कोरु' पहा.
 कोरुं (कोरुं) (क) धा. —'कोरु' पहा.
 कोल् (कोल्) (क) धा. —ठार मारणें; प्राण घेणें; नाश करणें.
 (क) ना. —काठी; लाठी.
 —मे (मे) (क) ना. —खून; घात; हत्या; हिंसा.
 कोलव (कोलव) (क) ना. —विणकर; देवांग कोष्टी; पडीकार;
 पट्टे विणणारा.
 कोलिके (कोलिके) (क) ना. —जमणें; साम्य; सारखेपणा;
 सादस्य; कोंडी.
 कोलिमे (कोलिमे) } (क) ना. —'कुलुमे' पहा.
 कोलुमे (कोलुमे) }
 कोले (कोले) (क) ना. —खून; हत्या; मरण; हिंसा; वेवारशी
 प्रेत; कोंडी; पिशाच.

—कडिक (कडिक) (क) वि. — वातक्या; खुनी; क्रूर.

—कार (गार) (कार [गार]) (क) ना. — हिंसक; खुनी मनुष्य.

केडुक (कैडुक) (क) वि. — प्राणघातक; हिंसाचारी.

कोलेग (कोलेग) (क) वि. — खुनी; हिंसक.

कोलुटिग (कोलुटिग) (क) ना. — डोंबारी; कोल्हाटी; डोंब.

कोलुटिमिचि (कोलुटिमिचि) (क) ना. — डोंबारीण; बहुरूपिणी.

कोलुणिगे (कोलुणिगे) (क) ना. — खेळ; विनोद; प्रयोग; हात-चलाखी.

कोलार (कोलार) (क) ना. — सवारीची गाडी; खटारा; सामान भरलेली छकडी.

कोलि (कोलि) (क) ना. — वाकडेपणा, कमानदारपणा; आखात; उपसागर.

कोल्लु (कोल्लु) (क) धा. — 'कोल्' पहा.

कोले (कोले) (क) ना. — 'कोलि' पहा; वक्रता; बाकदारपणा.

कोसगु (कोसगु) (क) ना. — कण्हेर; कमळ.

कोसरिके (कोसरिके) (क) ना. — आशा; अभिलाषा; आधिक्य;

विस्तार; वर्णन; गोंधळ; कांगावा; समूळ नाश; निपट.

कोसरू (कोसरू) (क) धा. — विस्तार पावणे; वाढणे; अधिक होणे; हाकारणे; वर्णने; मर्यादेबाहेर जाणे; निपटणे;

अत्याशा करणे; उपटून काढणे.

(क) ना. — आतुरता; कामुकता; आधिक्य.

कोसाकुलि (कोसाकुलि) (क) धा. — निंदणे; जबरदस्ती करणे; फरफटणे; अतिप्रसंग करणे.

(क) धा. — अडचण; दुःख; दुखणे.

कोसे (कोसे) (क) ना. — घोडा उधळण्याचा प्रकार.

(क) धा. — हिंसाकावणे; हिंसाकृत घेणे.

कोळ (कोळ) (क) धा. — काढून घेणे; स्वीकारणे; धरणे; मनाला घेणे; रुचणे; पसंत पडणे; अतिक्रमणे; ओढणे; जयशाली होणे; संमती देणे.

—इसु (इसु) (क) धा. — काढून घेणे; हिंसाकावणे.

कोळ (कोळ) (क) ना. — तटाक; पुष्करणी; निश्चित स्थान; संकेतस्थळ.

कोळकटे (कोळकटे) (क) वि. — कुजलेले; घाण झालेले; सडलेले.

कोळकु (कोळकु) (क) ना. — घाण; राड; सडकेपणा.

कोळके (कोळके) (क) ना. — माताचें तिसरें पीक.

कोळग (गु) (कोळग [गु]) (क) ना. — गुराच्या पायाचे खूर; गेळ; कर्णभूषण; शिरस्त्राण; धान्यमापाचे परिमाण; लोखंडी मोठे भांडे; कुंची.

कोळगाहि (कोळगाहि) (क) ना. — तटाकरक्षक.

कोळगुळ (कोळगुळ) (क) ना. — युद्ध; रणकंदन.

कोळचि (चे) (कोळचि [चे]) (क) ना. — घाण; राड; कुचकेपणा.

कोळर (कोळर) (क) ना. — वाळा; करकोचा; बगळा.

कोळरवकि (कोळरवकि) (क) ना. — पाण कोंबडा; बकपक्षी.

कोळलु (कोळलु) (क) ना. — वेणु; सुरली; पावा.

कोळवके (कोळवके) (क) ना. — वृक्षविशेष.

कोळवि (कोळवि) (क) ना. — कोळवे; नळी; पावा.

कोळवेर (कोळवेर) (क) ना. — 'कोळर' पहा.

कोळहे (कोळहे) (क) ना. — 'कोळ' पहा.

कोळायि (कोळायि) (क) ना. — नळ; नळी.

कोलि (कोलि) (क) ना. — मूट; पकड.

कोलिके (कोलिके) (क) ना. — सांद; कोण; पकड. 'कोळके' पहा.

कोलिसु (कोलिसु) (क) धा. — कुजवणे; देवविणे; पकडून देणे;

धरण्याला अनुकूल करणे.

कोळु (कोळु) (क) धा. — 'कोळ' पहा.

कोळुकोडे (कोळुकोडे) (क) ना. — क्रयविक्रय; देवाणघेवाण;

साटेलेटे.

कोळुगिडि (कोळुगिडि) (क) ना. — वणवा; पसरणारा अग्नि.

कोळुगुळ (कोळुगुळ) (क) ना. — युद्ध; रणरंग.

कोळुह (कोळुह) (क) ना. — धरपकड; पकडापकडी.

कोळे } (कोळे)
कोळेसकद } (कोळेसकद) (क) ना. — निरुपयोगी संस्कृत भाषा.

कोळुगुदि (कोळुगुदि) (क) ना. — वृथा चिंता; निरर्थक काळजी; अकारण दुरदूर; व्यर्थ चिंता.

कोळपु (कोळपु) (क) ना. — 'कोपु' पहा; मूढ; वेणीतील दागिना.

कोळळ (कोळळ) (क) ना. — खड्डा; खळगा; गर्ता; ओढा; गुहा.

कोळळ (कोळळ) (क) ना. — जळते लाकूड; विश्रान्ति; आराम.

कोळलु (कोळलु) (क) ना. — 'कोळ' पहा.

कोळळे (कोळळे) (क) ना. — लूट; जालपोळ; अतिलाभ; डचू.

—होडे (होडे) (क) धा. — नागवणे; लुबाडणे;

मनमाने वागणे.

को (को) (क) धा. — ओवणे; कोंदण घालणे; फुले माळणे.

कोक (कोक) (सं) ना. — चक्रवाक; लांडगा; वेडूक; रवजूर;

वडील बहीण; तारि; रतिशास्त्रलेखक; देवपारवल.

—बुध (बुध) (सं) ना. — सूर्य; कामशास्त्राचा लेखक.

कोकनद (कोकनद) (सं) ना. — चंद्रकमळ; कमळाचें पान;

लक्ष्मीपति विष्णु.

—वैरी (वैरी) (सं) ना. — चंद्र.

कोकशास्त्र (कोकशास्त्र) (सं) ना. — कोकपंडिताचे कामशास्त्र.

कोकि (की) (कौकि [कै]) (सं) ना. — चक्रवाकी.

कोकिल (कौकिल) (सं) ना. — कोयल; कोकिला.

—आवास (अवास) (सं) ना. — कोकिलेचें घरटे; आमतंत.

कोगिल (कौगिल) (क) ना. — 'कोकिल' पहा.

कोगिरु (कौगिरु) (अ-दे) ना. — खोगीर; जिन;

बोड्यावरील बैठक.

—भरति (भरति) (क) ना. — खोगीरभरती; बाजारबुणगे.

कोकणा (णे) (कौकण [कौ]) (सं) ना. — रेणुका;

यलमादेवि.

—सुत (सुत) (सं) ना. — परशुराम.

कोच (कौच) (सं) ना. — क्रमबद्ध बांक; संकोच; जातिभेद;

देशभेद.

कोचु (कौचु) (अ-दे) ना. — घोडागाडी; टांगा; बग्गी; हास्य;

भंपकपणा.

कोजागर (कौजागर) (सं) ना. — देवी जागर; देवीव्रतांतील

जागरण.

—कोट (कौट) (क) ना. — शैत्य; एक प्रकारचा पक्षी;

खोटेपणा; गोलजातीय मनुष्य. खेडें.

(सं) ना. — दाढी; किल्ली; शोपडी; वक्रता; वाकडेपणा.

कोट्यनुकोटी (कौट्यनुकोटी) (सं) अ. — कोटीच्याकोटी;

अनेक कोटी संख्या.

कोटर (कौटर) (सं) ना. — होली; झाडातील पोकळी; समूह.

कोटरा (कौटरा) (सं) ना. — बलिराजाची पत्नी.

कोटरि (री) (वि) (कौटरी [०९]२) (सं) ना. — दुर्गा;

नम स्त्री.

कोटले (कौटले) (क) ना. — अडचण; पीडा; उपद्रव; किटाळ;

दुःख.

—इग (इग) (क) वि. — पीडक; उपद्रवी.

कोटलेगोळ (कौटलेगोळ) (क) धा. — अडचणीत सांपडणें.

कोटलेपडु (कौटलेपडु) (क) धा. — अडचणीत येणें; दुःखी

होणें.

कोटि (टी) (कौटि [३९]) (क) ना. — कोठी; घर; शेवट;

खड्ग; बाणाचे टोक; श्रेष्ठ; उत्तम; शतलक्ष; वृक्षविशेष; सृषण;

वादातील पूर्व पक्ष; राज्य; काटकोनाचा भुज; पक्षोपपक्ष;

सौंदर्य; आभरण; चांगुलपणा; उल्हास; उत्साह; कलह; युद्ध;

गुहाविभाग; शाखा.

—पाल (पाल) (क) ना. — कवडीचुंबक श्रीमंत.

कोटिक (कौटिक) (सं) ना. — शिखर; शेवट; शिंग.

कोटिकटले (कौटिकटले) (सं) अ. — बहुसंख्येनें; अगणित.

कोटिपात्र (कौटिपात्र) (सं) ना. — जहाजाचे सुकाणु;

जहाजाचे मुख; अरिज; कर्ण; वल्हे.

कोटीर (कौटीर) (सं) ना. — किरीट; मुकुट; शिरस्त्राण.

कोटे (कौटे) (क) ना. — किल्ल्याचा तट; कोट; दुर्ग; गड;

किल्ला; पुराकार.

—कलु (कलु) (क) ना. — भिंतीचे चिरे; दगड.

—कावल (कावल) (क) ना. — किल्ल्याचे रक्षक सैन्य.

—तेने (तेने) (क) ना. — किल्ल्याचा दुर्ग; बुरुज.

कोटेश्वर (कौटेश्वर) (सं) ना. — शिव.

कोटार (कौटार) (सं) ना. — चोरवस्ती; चोरघर; स्वेच्छाचार.

कोट्यंतर (कौट्यंतर) (सं) ना. — अनेक कोटी; कोट्यवधि.

कोटि (कौटि) (अ. दे.) ना. — कोटार; धान्यसंग्रह; मोठें

जहाज; कणगी.

कोडगलु (कौडगलु) (क) ना. — पर्वतशिखर; पर्वतपटार.

कोडग (कौडग) (क) ना. — माकड; हुण्या.

कोडंगि (कौडंगि) (क) ना. — विदूषक; खुषमस्कन्या.

कोडि (कौडि) (क) ना. — निशाण; ओत; सांड; अभाव;

कमीपणा; कला; उत्साह; धैर्य; भूमीचा शेवट; पाणी; मार्ग.

—परि (परि) (क) ना. — जास्तीचें पाणी वाहणें; भरून

वाहणें.

कोडिगळे (कौडिगळे) (क) धा. — पूड करणें; दुर्लक्षिणें;

निराकरण करणें; न्यून दाखवणें; कमीपणा उघडकीस आणणें.

कोडिगणिसु (कौडिगणिसु) (क) धा. — न्यून दाखवणें; दोष;

दाखविणें; चूक दाखवणें.

कोडिडु (कौडिडु) (क) धा. — श्रेष्ठ होणें; अत्युत्तम होणें.

कोडु (कौडु) (क) धा. — थंड होणें; शीतल होणें; झाडणें;

भिणें; संकोच वाटणें.

(क) ना. — भय; शैत्य; पर्वतशिखर; गोलवस्तु; दान; खुंटी;

शंग; शिंग.

—कलु (कलु) (क) ना. — पर्वत शिखर.

—सुरि (सुरि) (क) धा. — शिंगे मोडणें; सुखभंग करणें;

मस्ती उतरवणें.

कोडुवीस (कौडुवीस) (क) ना. — कर; बैलावरील कर.

कोडुगवणे (कौडुगवणे) (क) ना. — जोड गोफण.

कोडुकै (नै) (कौडुकै [११]) (क) ना. — उदार हस्त; दानी;

दान देणारा हात.

कोडेर (कौडेर) (क) ना. — शिंगाचा आघात; अतिशैत्य;

थंडी.

कोडे (कौडे) (क) ना. — थंड हवा; उन्हाळा; उन्हाळी भातपीक.

कोण (कौण) (क) ना. — रेडा; महिष; सेरिभ.

(सं.) ना. — मंगळ ग्रह; कोपरा; कोन; कपासाचा मध्यबिंदु;

नगान्याची टिपरी; तंतुवाद्य वाजवण्याची काडी; खड्गधारी;

मुद्गर; धडु; महामूर्ख.

—कुण (कुण) (क) ना. —डेकूण.
 कोणप (कोणप) (सं) ना. —यमधर्म; निमूति नामक दिक्पाल;
 पिशाच; भीष्म.
 कोणि (कोणि) (क) ना. —चर्मवाद्य वाजवण्याची टिपरी.
 लाकडाचा ओंडका.
 कोणे (कोणे) (क) ना. —कोठडी; स्वयंपाकघर; कंपासाचे टोक;
 उतरण्याची पायरी.
 कोटे (कोटे) (क) ना. —‘कोटे’ पहा.
 कोत (कोत) (क) ना. —निलगिरीवासी जात; गिरिजन;
 वन्यजात; कमी करणे.
 कोतलु (कोतलु) (क) ना. —उणीव; बाकी; प्राप्ति; हीन;
 अडीअडचण; शिल्पक.
 —संबळ (संबळ) (क) ना. —जास्तीच्या कामाचें वेतन;
 जास्तीचा पगार.
 कोति (कोति) (क) ना. —‘कोडग’ पहा. विदूषक.
 कोतु (कोतु) (क) ना. —‘कोडु’ पहा. बाकी; उरवणी;
 कामचलावूपणा; करार; नियम; भाडेंपत्रक.
 कोदंड (कोदंड) (सं) ना. —धनुष्यबाण; कोलदांडा; सुवई.
 —पाणि (पाणि) (सं) ना. —शूरधनुर्धर; राम.
 कोदु (कोदु) (क) अ. —ओवून; विणून; घालवून.
 कोद्रव (कोद्रव) (सं) ना. —कद्रु; नाचणी खाऊन जगणारे.
 कोद्रवीण (कोद्रवीण) (सं) ना. —नाचणीचे शेत.
 कोद्रहरि (कोद्रहरि) (सं) ना. —नाचणीचे गवत.
 कोद्रकटि (कोद्रकटि) (सं) ना. —आंबा; आंब्याचें झाड.
 कोन (कोन) (सं) ना. —कोपरा; सांद; दृष्टिकोण; दृष्टिपथ.
 कोनेरु (कोनेरु) (क) ना. —समोवार पायरी असलेले तळे;
 पुष्करणी.
 कोप (कोप) (सं) ना. —क्रोध; चीड.
 —अग्नि (अग्नि) (सं) ना. —क्रोधानल; अतिराग; जळफळाट.
 —आटोप (आटोप) (सं) ना. —रागानें केलेली बडबड;
 रौद्रावेश.
 कोपोद्रेक (कोपोद्रेक) (सं) ना. —असीम राग.
 कोपने (कोपने) (क) ना. —रागीट स्त्री. चिडखोर स्त्री.
 कोपि (कोपि) (सं) वि. —रागीट; कोपनशील;
 क्रुद्धस्वभावी; चिडखोर.
 कोपु (कोपु) (क) ना. —भावावेश, भावभंग, नाट्याभिनय.
 कोमटि (टिंग) (कोमटि) (क) ना. —वैश्य व्यापारी;
 कृपण; कंजूस.
 कोमले (ले) (कोमले) (सं) ना. —कोमलांगी; सुंदरी;
 विपुल केश असलेली स्त्री; केशिनी.
 कोमु (कोमु) (अ. दे.) ना. —जात; पोटाजात; वर्ण.

—वारु (वारु) (क) अ. —जात्यनुसार; जातीला साजेल
 असें.
 कोयष्टिक (कोयष्टिक) (सं) ना. —टिटवी; फुटीरशेपटीचा
 पक्षी.
 कोयंड (कोयंड) (क) ना. —कोदंड; धनुष्यबाण.
 कोयल् (विल्) (इल्) (कोयल्) (सं) ना. —देवालय.
 कोयल (कोयल) (अ. दे.) ना. —कोकिल.
 कोर् (रु) (कोर्) (क) धा. —इच्छिणें; वाटणी करणें;
 ओढणें.
 —इके (इके) (क) ना. —आकांक्षा; इच्छा; वाटणी;
 भागीदारी.
 कोर (कोर) (क) ना. —कुमार; कुवर.
 कोरक (कोरक) (सं) ना. —सुकुल; कळी; कमलपराग; सुगंधी
 द्रव्य; उपवर कन्या.
 कोरकित (कोरकित) (सं) ना. —कळी सुटलेलें झाड.
 कोरके (कोरके) (क) ना. —पसरट तोंडाचें भाडें; आकांक्षा.
 इच्छा.
 कोरंगि (कोरंगि) (क) ना. —वेलची, वारीक वेलदोडा.
 कोरडि (कोरडि) (क) वि. —पोकळ; मोकळे; अशाश्वत.
 (क) ना. —हुंडा; इसारा; विसार; वीर्य; हिंसा; न्यूनता; रीति.
 —ग (ग) (क) ना. —वीर; हिंसक.
 कोरडि (कोरडि) (अ. दे.) ना. —कमची; चावूक; आसुड;
 फटका.
 कोरदाडे (कोरदाडे) (क) ना. —क्रूरदंष्ट्रा; तीक्ष्णदात; सुळे;
 टोकदार दात.
 कोरयिसु (कोरयिसु) (क) धा. —डोळ्यात सलणें; खुपणें;
 कचकचणें; तिंवणें; डोळे चोळणें.
 कोरंडु (कोरंडु) (क) ना. —कवच; वस्त्र; आवरण.
 कोरि (कोरि) (क) अ. —इच्छा करून; अपेक्षून; समभाग करून.
 (क) ना. फाटकें कांबळें; वस्त्र; चिंधी.
 कोरु (कोरु) (क) धा. —‘कोर’ पहा.
 कोरु (कोरु) (क) ना. —जर; कलाबतु; एक प्रांत.
 कोरे (कोरे) (क) वि. —वाकडे; वक्र; क्रूर; धारदार; निमुळते;
 आश्रययुक्त.
 (क) ना. —कातरण.
 —वाडे, हल्लु (—वाडे, हल्लु) (क) ना. —सुळेदात; सुळे.
 कोर्डे (कोर्डे) (अ. दे.) ना. —न्यायालय; न्यायमंदिर; कोर्ट.
 कोल् (कोल्) (क) ना. —चाण; किरण; काठी; दंडा; आगटी;
 अग्निकुंड; एक काठी माप; अधिकार; मोठेपणा; विस्तार.
 —करे (करे) (क) ना. —शरदृष्टि; बाणांचा वर्षाव.

—तुस (ठुस) (क) ना. — काठीच्या टोकावरून भाजलेले मांस.

—बले (बल) (क) ना. — एक प्रकारचे जाले.

—मळे (मल) (क) ना. — बाणवृष्टि.

कोल (कोल) (क) ना. — आभरण; तोंडावरील पदर; गोषा; श्रृंगार; सार्वजनिक मिरवणूक; डुकर.

कोलदल (कोलदल) (क) ना. — एक परिमल द्रव्य.

कोलाट (कोलाट) (क) ना. — बाणयुद्ध; नाच; टिपरीचा खेळ.

कोलार (कोलार) (क) ना. — हीन जातीचा घोडा; तडू;

कर्नाटकातील सोन्याच्या खाणीचे एक शहर.

कोलाहल (कोलाहल) (सं) ना. — गोंधळ; गडबड; ओरड; संभ्रम; हवालदीलपणा.

कोलि (कोलि) (क) ना. — खून; कोठडी; जोंधळ्याचा सड.

कोलु (कोलु) (क) ना. — 'कोल' पहा.

—अरगु (अरगु) (क) ना. — लाखेची कांडी.

—अलबु (अलबु) (क) ना. — चिवा; देवनळ; बरु.

—संपगे (संपगे) (क) ना. — सोनचाफा.

—कुदरे (कुदरे) (क) ना. — काठीचा घोडा.

कोलुकार (कोलुकार) (क) ना. — सनदी; रक्षक; दंडधारी; पाहरेकरी.

कोले (कोले) (क) ना. — काळेमिरे; वारीक मिरे; 'कोलि' पहा.

कोव (कोव) (क) वि. — ओवणारा; मडकी भाजणारा.

(क) ना. — कुंमार.

कोवण (कोवण) (क) ना. — कौपीन; लंगोटी; कच्छी.

कोवरि (कोवरि) (क) ना. — संभ्रम; गडबड; दिशाभूल.

कोवळ (कोवळ) (क) वि. — कोमल.

कोवळे (कोवळे) (क) ना. — कुवलय; कमळ; कोमला.

कोवि (कोवि) (क) ना. — बंदूक; पिस्तूल; गोळी घालण्याचे साधन.

कोविद (कोविद) (सं) ना. — विद्वान; पंडित; ज्ञानी; समजदार; निपुण; बुद्धिमान; चतुर; चाणाक्ष.

कोविदत्त्व (कोविदत्त्व) (सं) ना. — नैपुण्य; बुद्धि चतुर्य; बुद्धिमत्ता; पांडित्य; विद्वत्ता.

कोविदार (कोविदार) (सं) ना. — कांचनवृक्ष; शिखीचे झाड.

कोवु (कोवु) (कोवु) (क) धा. — ओवणे; उपटून काढणे; अस्ताव्यस्त फेकणे; मडकी भाजणे.

(क) ना. — ओवणी; ओत; आखात.

कोवे (कोवे) (क) ना. — आटणी; मूस; लहान मुलांचा रोग; खवा; पेढा; वासरु.

कोश (कोश) (सं) ना. — पिशवी; पिण्याचे भांडे; पेयपात्र; भांडार; संग्रहस्थान; कोठी; कळी; निधी; द्रव्यागार; सोनेचांदी.

—कारक (कारक) (सं) ना. — रेशीम किडा.

—गृह (गृह) (सं) ना. — खजिना; जामदारखाना; तिजोरी.

—हीन (हीन) (सं) वि. — दरिद्री; गरीब.

कोशातकि (कोशातकि) (सं) ना. — व्यापार; वर्तक; उदीम; उद्योग; काकडी.

कोशि (कोशि) (सं) ना. — कवच; झाकणी; साल; एक नदी.

कोष (कोष) (सं) ना. — कोश; भांडार.

कोष्ठ (कोष्ठ) (सं) ना. — विभाग; कणगी; धान्यसंग्रह;

वृक्षविशेष; कुष्ठरोग; रकाना; कोष्ठक.

कोष्ठाक (कोष्ठाक) (सं) ना. — विवरणपूर्वक लिहिलेली यादी; रकान्यांत भरलेली माहिती; आवारमित्त; तट.

कोष्ठागार (कोष्ठागार) (सं) ना. — संग्रहालय; खजिना; रांजण; कणगी.

कोष्ण (कोष्ण) (सं) वि. — कोमट; सोमळ.

कोस्कर } (कोस्कर) (क) अ. — करिता; सार्दी.

कोसर } (कोसर) (क) अ. — करिता; सार्दी.

कोसल (कोसल) (सं) ना. — अयोध्याप्रदेश; सरयूतीर प्रदेश.

कोसु (कोसु) (क) वि. — सरळ नसलेला; वाकडातिकडा. (क) ना. — कोबीचा गड्डा; कोस; दोन मैल; कोश.

—कण (कण) (क) वि. — तिरवा; वाकड्या दृष्टीचा; चकणा; काकटि.

कोसुंवरि (कोसुंवरि) (क) ना. — कोशिबीर; पचडी.

कोइल (कोइल) (सं) ना. — संगीतवाद्य; कटुमय.

कोइळ (कोइळ) (क) वि. — कोवळे; कोमल.

कोइळि (कोइळि) (क) ना. — कोवळी; मादक पेय; मद्य.

कोइळे (कोइळे) (क) ना. — पिशवी; आवरण; कात मेंग; कवच; लखोटा.

कोहु (कोहु) (क) ना. — पंक्ति; ओळ; ओवणे; ओवलेली माल.

कोळ (कोळ) (क) ना. — खड्डा; नागवणूक; भक्ष; शिकार; चावा; पकड; अंत्य प्रदेश.

—ओडवे (ओडवे) (क) ना. — लुटीतील माल.

—कोळ (कोळ) (क) धा. — लुटणे; नाश करणे.

—पिडि (पिडि) (क) ना. — जबरदस्ती करणे; तुरुंगात टाकणे. (क) धा. 'कोहु' पहा.

कोळ (कोळ) (क) ना. — कार्यांरंभ; हाती घेणे; प्रारंभ; वेडी; बंधन; साखळी.

कोळाहळिके (कोळाहळिके) (क) ना. — 'कोलाहल' पहा.

कोळि (कोळि) (क) ना. — कोंबडी; पायाला बांधण्याचे शस्त्र; एक नेत्ररोग.

—कटु (कटु) (क) धा. — कोंबडभुंज लावणे.

—काळिम (काळीम) (क) ना. —कोंबड्यांची झुंज.

कोळु (काळु) (क) धा. —‘कोडु’ पहा. लुटणे.

(क) ना. —मर्यादा; गौरव.

कोळे (काळे) (क) ना. —नेत्रपुट; ओहळांतील फूल; कफ;
रानडुकर; खाडीचा फाटा; कण्हेर; आंबट पदार्थांचे पाणी;
कोळ; गोज.

कोळगे (काळेगे) (क) ना. —पेटी; संदूक.

कोळगेसर (काळेगेसर) (क) ना. —थंडगार खिखल.

कोळगेळु (काळेगेळु) (क) धा. —वैर आवरणे; शत्रुत्व सहन
करणे; शांत होणे.

कोळदांड (काळेदांड) (क) धा. —वेगाने निसटून जाणे;
निसटणे; पार होणे.

कोळपडु (काळेपडु) (क) धा. —लुटले जाणे; अस्ताव्यस्त होणे.

कोळिमग (काळेमग) (क) ना. —क्रूरमृग; कालवीट.

कोळमोग (काळेमोग) (क) ना. —आठ्या पडलेला चेहरा;
म्लान मनुष्य; चिंताक्रांत चेहरा.

कोळमोगु (काळेमोगु) (क) धा. —बळी पडणे; भक्ष्य होणे.

कोक्षेय (काळेक्षेय) (सं) वि. —कुक्षीमधे राहणार; कुशीचा;
पाडेचा; जवळ असलेला.

कोक्षेयक (काळेक्षेयक) (सं) ना. —पोटांत असलेला; तरवार;
खड्ग.

कोंकुलु (काळेकुलु) (क) ना. —‘कंकुलु’ पहा.

कोंगु (काळेगु) (क) ना. —सुपारी; क्रमुक; पुगीफल; रोठा;
पांदरी सुपारी; पोफळ.

कौट (टि) (काळे [टि]) (सं) वि. —स्वतंत्र राहाणारा;
आपल्या घरी राहणारा; कुटुंबविषयक; अप्रामाणिक; जाल्यांत
सापडलेला.

—साक्षी (काळे) (सं) ना. —खोटी साक्ष देणारा.

कौटवि (काळेवि) (सं) ना. —नग स्त्री.

कौटिक (काळेक) (सं) ना. —उपजीविकेसाठी मांस विकणारा;
शिकारी; फासेपारधी; अप्रामाणिक मनुष्य.

कौटिल्य (काळेकुलु) (सं) ना. कुटिलता; वाकडेपणा; ठकवाजी;
फसवणूक; चंद्रगुप्ताचा मंत्री; आर्य चाणक्य; प्राचीन
अर्थशास्त्रज्ञ; वाक; कमान.

कौणप (काळेण) (सं) ना. —स्त्रीभक्षक राक्षस; लाव.

—दंत (काळे) (क) ना. —भीष्म.

कौडिन्य (काळेडिन्य) (सं) ना. —एक ऋषि; वैय्याकरणी.

कौतूहल (काळेकूतल) (सं) ना. —अत्यातुरता; उत्सुकता;
कुतूहल.

(सं) वि. —आश्चर्यजनक; विस्मयकारक.

कौदि (काळे) (क) ना. —वाकळ; कथा; पासोडी; पोते.

कौंति (काळे) (सं) ना. —एक सुवासिक द्रव्य.

कौंत्य (काळे) (सं) ना. —कुंतीपुत्र, पांडव.

कौंद (काळे) (सं) वि. —कुंदपुष्पासंबंधी.

कौप (काळे) (सं) ना. —कौपीन; लंगोटी.

कौपीन (काळेपीन) (सं) ना. —‘कौप’ पहा.

कौबेर (काळेबेर) (सं) वि. —कुबेरविषयक.

कौबेरि (काळेबेरि) (सं) ना. —उत्तरदिशा; कुबेराची दिशा.

कौमार (काळेमार) (सं) ना. —सोळा वर्षांपर्यंतचे कुमार वय;
बाल्य; पणमुखशक्ति.

कौमारिक (काळेमारिक) (सं) ना. —केवळ मुलीचाच बाप;
दक्षप्रजापति.

कौमारिकेय (काळेमारिकेय) (सं) ना. —अविवाहित पुत्र;
कर्ण.

कौमुद (काळेमुद) (सं) ना. —कार्तिक महिना.

कौमुदि (काळेमुदि) (सं) ना. —चांदणे; चंद्रिका; कार्तिकी
पौर्णिमा; शीतप्रकाश; विषयविवरण; व्याकरणग्रंथाचे नांव.

कौमोदकि (काळेमोदकि) (सं) ना. —विष्णूच्या हातांतील गदा.

कौरव्य (काळेव्य) (सं) ना. —कुरु संतती; कुरुवंशीय राजा.

कौरवारि (काळेवारि) (सं) ना. —पांडव; कौरवशत्रु.

कौरु (काळे) (क) ना. —दुर्वासना; दुराशा.

कौर्म (काळेर्म) (सं) ना. —कूर्मविषयक; कासवासंबंधी.

कौल (लि) (काळे [लि]) (सं) ना. —सरळ वारसदार;
सत्कुलोत्पन्न; शक्तिपूजक.

कौलटि (काळेकुल) (सं) ना. —दुर्वर्तनी स्त्री; व्यभिचारिणी;
कुलटा.

कौलटिनेय (काळेकुलटिनेय) (सं) ना. —व्यभिचारिणी पुत्र;
कुलटेचा मुलगा.

कौलिक (काळेक) (सं) ना. —कुलाचार चालविणारा; वारसदार;
विणकर.

कौलीन (काळेलीन) (सं) ना. —कुलीन; खबर; माहिती; रोगी;
काला; प्राण्यांचे द्वंद्वयुद्ध; झुंज; शक्ति; उपासना.

कौलु (काळे) (क) ना. —समेट; प्रवासामध्ये बैय्याला दिलेले
संरक्षण; झाडाचा कोंब; पांढी; ‘कवल’ पहा.

कौलेय (क) (काळेलेय [क]) (सं) ना. —सत्कुलोत्पन्न; शिकार;
शिकारी कुत्रा.

कौल्य (काळे) (सं) वि. —सत्कुलज; उच्चजन्मा.

कौवरे (काळेवरे) (क) ना. —संभ्रम; गडबड; भ्रांती; गोंधळ.

कौवे (वे) र (काळेवे [वे] र) (सं) वि. —कुबेरविषयक.

कौशल (ल्य) (काळेकुल [ल्य]) (सं) ना. —कुशलपणा; नैपुण्य;
संतोष; सुख.

कौशलिक (काळेकुलिक) (सं) ना. —लांच; मनोती.

कौशलिका (कौशलिका) (सं) ना. - देणगी; दान; अभिन्दन;
मित्राचें आरोग्यचिंतन; मित्रक्षेम.
कौशांबि (कौशांबि) (सं) ना. - प्राचीन राजधानीचें एक
शहर.
कौशिक (कौशिक) (सं) ना. - इंद्र; कुशिकाच्या वंशांत
जन्मलेला; विश्वामित्र; गारुडी; साप धरणारा; गुग्गुलु; सर्पमुख;
घुवड.
—अरि-अराति (अरि, अराति) (सं) ना. - घुवड.
—प्रिय (प्रिय) (सं) ना. - रामचंद्र.
कौशिके (कौशिके) (सं) ना. - पाणी पिण्याचें भांडे;
शुभनिशुभांना ठार मारणारी.
कौशेय (कौशेय) (सं) ना. - कोशापासून जन्मणारे; रेशीम;
पतंग; फुलपाखर.
कौसलेय (कौसलेय) (सं) ना. - कौसलेय; कौसल्यापुत्र राम.
कौसाल (कौसाल) (क) ना. - कास्याचें टाळ; झांज.
कौसिक (कौसिक) (सं) ना. - मोगरा; गुग्गुलु.
कौसीय (कौसीय) (सं) ना. - उद्धटपणा; रानटीपणा.
कौसुम (कौसुम) (सं) वि. - फुलांनी खचलेले; पुष्पविषयक.
कौस्तुभिक (कौस्तुभिक) (सं) ना. - कपटविद्यानिपुण; जादूगार;
फसवणूक.
कौस्तुभ (कौस्तुभ) (सं) ना. - विष्णूच्या कंठांतील हार.
कौलिक (कौलिक) (सं) वि. - वंचक; फसव्या; कपटी.
कौलुडे (कौलुडे) (क) ना. - उशी; कमलाचा बीजकोश.
क्रकच (क्रकच) (सं) ना. - लाकूड कापण्याचें साधन; करवत.
—पाद (पाद) (सं) ना. - चुकचुकणारा प्राणी; पाल.
क्रकर (क्रकर) (सं) ना. - पारवळ; करवत; गरीब; दीन; रोप.
क्रतु (क्रतु) (सं) ना. - यज्ञयाग; सप्तर्षींतील एक ऋषि.
—ध्वंसि (ध्वंसि) (सं) ना. - यज्ञाचा नाश करणारा;
दक्षाच्या यज्ञाचा नाश करणारा; शिव.
क्रतुपुरुष (क्रतुपुरुष) (सं) ना. - विष्णु.
क्रथ (क्रथ) (सं) ना. - यादवांतील एक पोटजात.
क्रथन (क्रथन) (सं) ना. - हिंसा; खून.
क्रंदन (क्रंदन) (सं) ना. - रडारड; आक्रोश; आक्रंदन;
ओरड.
क्रमण (क्रमण) (सं) ना. - वर्तन; मुक्ति; प्रगति.
क्रमागत (क्रमगत) (सं) ना. - परंपरा; रुढी; कुलरीत.
क्रमिक (क्रमिक) (सं) वि. - क्रमसंबंधी.
—पुस्तक (पुस्तक) (सं) ना. - पाठ्यपुस्तक.
क्रमिसु (क्रमिसु) (क) धा. - चालणें; पुढें सरकणें; पार होणें;
निसटणें.
क्रमुक (क्रमुक) (सं) ना. - 'कौंगु' पहा. सुपारी.

क्रमेलक (क्रमेलक) (सं) ना. - उष्ट्र; डंट.
क्रय (क्रय) (सं) ना. - किंमत; मूल्य.
—विक्रय (विक्रय) (सं) ना. - व्यापार; खरेदीविक्री.
—शासन (शासन) (सं) ना. - व्यापारविषयक करार;
व्यापारी नियम.
क्रथिक (क्रथिक) (सं) ना. - गिन्हाईक; ग्राहक; विकत घेणारा.
क्रथ्य (क्रथ्य) (सं) वि. - घेण्यास योग्य; विक्रीचा माल;
विक्रय.
क्रथ्य (क्रथ्य) (सं) ना. - कच्चे मांस; श्वापद; पिशाच; राक्षस;
मांसभक्षण.
क्रथ्याद (क्रथ्याद) (सं) ना. - मांसभक्षक; क्रूर प्राणी; राक्षस.
क्रांत (क्रांत) (सं) वि. - होऊन गेलेले; संपलेले.
—दर्श (दर्श) (सं) ना. - भविष्यवादी; भूतकालज्ञ.
क्रायक (क्रायक) (सं) ना. - ग्राहक; गिन्हाईक; खरेदीदार.
क्रांतिवृत्त (क्रांतिवृत्त) (सं) ना. - सूर्यगतीतील दक्षिणोत्तर
गमनमार्ग; ग्रहांचा चलनमार्ग; कर्कवृत्त; मकरवृत्त.
क्रिमि (क्रिमि) (सं) ना. - कृमी; कीड; कीटक; लाघ.
—झ (झ) (सं) ना. - कृमीनाशक.
क्रिमिज (क्रिमिज) (सं) ना. - रेशीम.
क्रिया (ये) (क्रिया [ये]) (सं) ना. - कार्य; काम; कष्ट;
चळवळ; कलाभिज्ञता; तत्त्वव्यवहार; श्राद्ध; साहित्यकृति;
पूजा; क्रियापद; पिंडप्रदान; औषधोपचार; वेग; भांडणांतील
साक्ष; शोध.
—अन्वित (अन्वित) (सं) वि. - कार्यमग्न; कामांत गढलेला.
—अभ्युपगम (अभ्युपगम) (सं) ना. - एकी; स्वीकारपत्र;
कबूलनाम.
—द्वेषि (द्वेषि) (सं) ना. - खोटा साक्षीदार.
क्रियाकार (क्रियाकार) (सं) ना. - करार; एकी; समेट.
क्रियाखंडन (क्रियाखंडन) (सं) ना. - आक्षेप; विरोध;
निरोध; तुकडेतोड; चूरचूर.
क्रियापद (क्रियापद) (सं) ना. - व्याकरणांतील क्रियादर्शक
शब्द वा पद.
क्रियांग (क्रियांग) (सं) ना. - नाट्यांतील प्रवेशनिर्गम;
नटाचे प्रोपाख, पेहराव; अभिनयवस्त्रधारण.
क्रियाफल (क्रियाफल) (सं) ना. - क्रियेचा परिणाम; कर्म.
क्रियावंत (क्रियावंत) (सं) ना. - सत्यवादी; कार्यकर्ता;
प्रचारक.
क्रियालोप (क्रियालोप) (सं) ना. - अध्याहृत क्रियापद;
कर्तव्यच्युति.
क्रियासमभिहार (क्रियासमभिहार) (सं) ना. - तेंच तेंच
काम करणारा; क्रियावाचक पदाची दुसरी.

क्रिस्तशक (८, २५ ८८) (अ-दे) ना. — इसवीसन; ख्रिस्ताच्या जन्मदिनापासूनची कालगणना.

क्रींकार (८, १० ८८८) (सं) ना. — हंसाचा कलकलाट.

क्रीडाकुलि (८, १० ८८९) (क) ना. — विहार सरोवर; जलमंदीर; विलास; प्रेम.

क्रीडागृह (८, १० ८९०) (सं) ना. — विनोदगृह; केलिगृह; रहस्यस्थान.

क्रीडानारि (८, १० ८९१) (सं) ना. — वेद्या; विधवा; सुरळी.

क्रीडामयूर (८, १० ८९२) (सं) ना. — खेळांतील मोर.

क्रीडारथ (८, १० ८९३) (सं) ना. — विरामाकडे जावयाचा रथ.

क्रीडावन (८, १० ८९४) (सं) ना. — विहार; उपवन;

विहारोद्यान.

क्रीडाशैल (८, १० ८९५) (सं) ना. — क्रीडेसाठी केलेला डोंगर.

क्रीडिसु (८, १० ८९६) (क) धा. — रमविणें; खेळविणें; मनोरंजन करणें.

क्रीत (८, १० ८९७) (सं) वि. — आईबापापासून पैसे देऊन घेतलेला; विकत घेतलेला.

क्रीतानुशय (८, १० ८९८) (सं) ना. — विकत घेतलेली वस्तु परत करणें.

क्रुंच (८, १० ८९९) (सं) ना. — क्रींचपक्षी.

क्रुद्ध (८, १० ९००) (सं) वि. — कोपित; चिडलेला.

क्रुपे (८, १० ९०१) (क) ना. — कृपा; दया.

क्रुष्ट (८, १० ९०२) (क) वि. — बोलावलेला; हाक मारलेला.

(सं) ना. — आमंत्रण; बोलावणें; ओरड.

क्रेणि (८, १० ९०३) (सं) ना. — व्यापार; व्यवहार; 'केणि' पहा.

क्रेतव्य (८, १० ९०४) (सं) वि. — विकत घेण्यास योग्य.

क्रैवृ (८, १० ९०५) (सं) ना. — गिन्हाईक; ग्राहक; विकत घेणारा.

क्रैय (८, १० ९०६) (सं) वि. — विकत घेण्यास योग्य.

क्रौड (८, १० ९०७) (सं) ना. — छाती; हृदय; शनिग्रह; बराह;

विष्णूचा अवतार; रानडुकर; मस्तखोर.

— रूपि (८, १० ९०८) (सं) ना. — बराहावतारी विष्णु.

क्रौडीकरण (८, १० ९०९) (सं) ना. — संक्षेप; स्वीकार;

कबुली; गळामिठी.

क्रौडीकरिसु (८, १० ९१०) (क) धा. — आलिंगणें;

मिठी मारणें; संक्षेप करणें.

क्रौवन (८, १० ९११) (सं) वि. — रागीट; क्रुद्ध; कोपाविष्ट.

(सं) ना. — एक संवत्सर.

क्रौधवश (८, १० ९१२) (सं) वि. — कोपिष्टपणा; रागीटपणा.

क्रौधि (८, १० ९१३) (सं) ना. — रागावलेला मनुष्य; क्रुद्ध मनुष्य.

क्रौश (८, १० ९१४) (सं) ना. — कोस; दोन मैल अंतर; हरळी;

ओरड; प्रसंग; दिव्य; आक्रोश.

क्रौष्ट (८, १० ९१५) (सं) ना. — ओरड; हाक; कोल्हा; कोल्हेकुई.

क्रौंच (८, १० ९१६) (सं) ना. — क्रींचपक्षी; हिमालयातील एक भाग; एक प्राचीन भूखंड.

— दारण (८, १० ९१७) (सं) ना. — क्रींचपर्वत फोडणारा;

प्रमुख; क्रींचशत्रु.

क्रौर्य (८, १० ९१८) (सं) ना. — क्रूरता; उग्रता; ओबडधोबडपणा; मयंकरता.

क्लम (थ) (थु) (८, १० ९१९) (सं) ना. — थक्का; झीज; हुताशपणा; विकल्ता; विन्नता.

क्लांत (८, १० ९२०) (सं) वि. — थकलेला; कोमेजलेला; वाळलेला; रोडलेला.

क्लांति (८, १० ९२१) (सं) ना. — थक्का; म्लानता; दुर्बलता; झीज.

क्लिन्न (८, १० ९२२) (सं) वि. — थकित; विन्न; ओलसर; भिजलेला.

क्लिशित (८, १० ९२३) (सं) वि. — क्लेश पावलेला; गळलेला; वापरलेला.

क्लिष्ट (८, १० ९२४) (सं) वि. — श्रम घेतलेला; कठिण; दुखावलेला; अपमानित; विरुद्ध; असंबद्ध; जस्त.

क्लीव (व) (८, १० ९२५) (सं) ना. — नपुंसक; हीन; नीच; कृपण.

क्लुस (क्लस) (८, १० ९२६) (सं) वि. — माहीत असलेला; शांत; निश्चित झालेला.

क्लेद (८, १० ९२७) (सं) वि. — कच्चा; ओला; शांत; तप्त.

क्लेरियानेद (८, १० ९२८) (अ. दे.) ना. — तोंडानें फुंकून वाजविण्याचें वाद्य; सनई; मुरली.

क्लेश (८, १० ९२९) (सं) ना. — दुःख; ताप; कष्ट.

— पडु (८, १० ९३०) (क) धा. — श्रम घेणें; दुःख करणें.

क्लैव्य (८, १० ९३१) (सं) ना. — नपुंसकता; मित्रेपणा; धांदटपणा; शक्तिहीनता.

क्व (८, १० ९३२) (सं) अ. — कोटें.

क्वचित् (८, १० ९३३) (सं) अ. — केव्हांतरी; कुठेंतरी; तुरळक; चुकूनमाकून; अति विरळा; हात उचलून.

— प्रयोग (८, १० ९३४) (सं) ना. — आकस्मिक उपयोग; प्रसंगानुसार.

क्वण (८, १० ९३५) (सं) ना. — ध्वनि; स्वर; शब्द.

क्वणत् (८, १० ९३६) (सं) वि. — ध्वनित; आवाज करणारा; हाक मारणारा; शब्द करणारा.

क्वणत्कण (८, १० ९३७) (सं) ना. — किणकिणारी कंकरणें, काकणांचा आवाज.

क्वणित (८, १० ९३८) (सं) वि. — आवाज केलेला; शब्दोच्चारित.

क्वणन (८, १० ९३९) (सं) ना. — किंकिणीचा आवाज; किणकिण.

ककथित (कुक्क) (सं) वि. - शिजलेले; कढलेले.
 कवाण (कुक्क) (सं) ना. - ध्वनि; शब्द.
 कवाथ (कुक्क) (सं) ना. - काढा.
 क्षण (कुक्क) (सं) ना. निमिष; शीघ्र; कलाविभाग; विश्रांति;
 विराम; संधि; प्रसंग; व्याप्ति; उद्योग; सण व्यापार; हर्ष;
 श्रृंगार; मद्य.
 —गभस्ति, युति (-गभस्ति, -युति) (सं) ना. - क्षणभर
 चमकणारी; वीज; क्षणरुचि; क्षणलक्षण.
 —इ (इ) (सं) ना. - पाणी देणारा; भविष्यवादी; ज्योतिषी.
 —दा, दे (दा, -दे) (सं) ना. - विश्रांतिसमय; रात्र.
 क्षणन (कुक्क) (सं) ना. - हिंसा; जखम.
 क्षणप्रमे (लक्षण) (कुक्क, धं [कुक्क]) (सं) ना. - वीज;
 विद्युत.
 क्षणभंगुर (कुक्क, धं [कुक्क]) (सं) वि. - अशाश्वत; क्षणिक.
 क्षणार्ध (कुक्क, धं [कुक्क]) (सं) ना. - निमिष; अर्धक्षण.
 क्षणिक (कुक्क, धं [कुक्क]) (सं) वि. - क्षणासंबंधी; अशाश्वत; चंचल.
 क्षणिके (कुक्क, धं [कुक्क]) (सं) ना. - क्षणद्युति, वीज.
 क्षत (कुक्क, ड) (सं) वि. - फुटलेले; जखम झालेले; चावलेले;
 मार लागलेले.
 क्षतव्रत (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - व्रतभंग करणारा; व्रत मोडणारा.
 क्षति (कुक्क, ड) (सं) ना. - जखम; मार; घाय; घाव; हानी.
 क्षत्र (कुक्क, ड) (सं) ना. - द्वारपाल; सारथी; जातिसंकरानें
 जन्मलेला; कातरणारा.
 क्षत्र (कुक्क, ड) (सं) ना. - क्षत्रिय; हिंसेपासून रक्षण करणारा;
 चार वर्णांतील एक लढाऊ वर्ण.
 क्षत्रदेव (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - शिखंडीपुत्र.
 क्षत्रधर्म (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - क्षत्रियाचा धर्म; युद्ध.
 क्षत्रिया (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - वीरनारी; क्षत्रिय स्त्री; युद्ध
 करणारी स्त्री.
 क्षत्रियाणि (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - क्षत्राणि; क्षत्रियपति.
 क्षपण (णक) कुक्क [कुक्क] (सं) ना. - उपवास; नाश; बुद्ध
 संन्यासी; जैनयति; विक्रम राजाचा दरबारी कवि.
 क्षपा (पे) (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - रात्र; रजनी.
 —कर, नाथ (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - चंद्र.
 क्षपित (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - पाठविलेला; फेकलेला.
 क्षम (कुक्क, ड) (सं) वि. - योग्य; समर्थ; सहनशील; धीराचा;
 धैर्यशील; दयार्द्र.
 क्षमते (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - योग्यता; समर्थता.
 क्षमा (क्षमे) (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - भूमि; सहनशीलता;
 शांति.
 —प, -पति (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - भूमिपालक राजा.

—पण(णे) (कुक्क [कुक्क]) मान्यता; झालेली चूक विसरून जाणे.
 —रुह (कुक्क) (सं) ना. - वृक्षवेली.
 क्षमि (कुक्क, ड) (सं) ना. - साहसी; बलशाली; क्षमा करणारा.
 क्षमिसु (कुक्क, ड [कुक्क]) (क) धा. - क्षमा करणे; चूक विसरणे;
 अपमान गिळणे; सहन करणे.
 क्षय (कुक्क, ड) (सं) ना. - क्षीज; रोडपणा; क्षीणता; हानी; एक
 रोग; एक संवत्सर; प्रलय; घर; भूमि; यमाचा मंत्री.
 —इसु (कुक्क, ड) (क) धा. - कमी होणे; क्षिजणे.
 क्षयकर (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - क्षयी करणांचा; चंद्र.
 क्षयपक्ष (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) वि. - कृष्णपक्ष; कळोखी पंधरवडा.
 क्षर (कुक्क, ड) (सं) वि. - नाश पावणारा; क्षीण होणारा; नष्ट.
 क्षरण (णे) (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - रोडपणा; गळती.
 क्षरि (कुक्क, ड) (सं) ना. - पावसाळा; वर्षाऋतु.
 क्षव (वथु) (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - खोकला; शिंक; कफ;
 मोहरी; सर्पप.
 क्षळ (कुक्क, ड) (सं) ना. - 'ळ' कार; संस्कृत 'ल्' काराबद्दल
 येणारा 'ळ' कार.
 क्षात्र (कुक्क, ड) (सं) ना. - क्षत्रियधर्मासंबंधी; पराक्रम; पौरुष;
 शौर्य; छातीदोकपणा.
 क्षांत (कुक्क, ड) (सं) वि. - सहनशील; समाधानी.
 क्षांति (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - समाधान; सहनशीलता.
 क्षाम (कुक्क, ड) (सं) ना. - दुष्काळ.
 (सं.) वि. - गरीब पातळ; नष्ट.
 क्षारक (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - कळी; कळा; न उमललेले फूल.
 क्षारांबुधि (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - समुद्र.
 क्षाल (लन) (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - धुणे; प्रक्षालन.
 क्षालित (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - धूत; धुतलेले.
 क्षित (कुक्क, ड) (सं) वि. - नष्ट झालेले; क्षीण झालेले; लहान;
 कापलेले.
 क्षिति (कुक्क, ड) (सं) ना. - भूमि; घर; निवास; क्षीणता; नाश.
 —ज (कुक्क, ड) (सं) ना. - क्षितिज; आकाश भूमीला
 टेकल्याप्रमाणे जेथे वाटते ते स्थळ; वृक्षवेली वगैरे, भूरुह.
 —घर (कुक्क, ड) (सं) ना. - पर्वत.
 क्षितिवधु (कुक्क, ड [कुक्क]) (सं) ना. - भूदेवी; भूलक्ष्मी.
 क्षिस (कुक्क, ड) (सं) वि. - शिजलेले; फेकलेले; तिरस्कृत;
 पाठविलेले.
 क्षिप्र (कुक्क, ड) (सं) अ. - तीव्र; लागलीच; लौकर; तत्क्षणीच; शीघ्र.
 क्षीण (कुक्क, ड) (सं) वि. - अशक्त; शिजलेला; दुर्बल; नित्राण.
 —इसु (कुक्क, ड) (क) धा. - क्षीण होणे; क्षिजणे.
 क्षीव (कुक्क, ड) (सं) वि. - मत्त; माजलेला; झिंगलेला; निशा
 चढलेला.

क्षीर (क्षीरं) (सं) ना. - दूध; पाणी; आकाश; दग; अमृत.

—अगार (अगारं) (सं) ना. - दुग्धालय; दूधघर.

—ज (ज) (सं) ना. - ताक; लोणी.

—दोहन (दोहणं) (सं) ना. - धारा पिळणें; दूध काढणें.

क्षीरनीरन्याय (क्षीरनीरन्याय) (सं) ना. - दूधपाणी वेगळे करण्याचें सामर्थ्य; न्यायशास्त्रांतील एक न्यायदृष्टांत.

क्षीरस (क्षीरस) (सं) ना. खवा; खव्याचे जिनस.

क्षीराधिजाते } (क्षीराधिजाते) (सं) ना. - सागरोत्पन्न लक्ष्मी.

क्षीरोद्भि (क्षीरोद्भि) (सं) ना. - दुग्धसागर.

—तनय (तनय) (सं) ना. - चंद्र.

—द्रव (द्रव) (सं) ना. - चंद्र.

क्षीव (क्षीव) (सं) वि. - झिंगलेला; उन्नत. 'क्षीव' पहा.

क्षुण्ण (क्षुण्ण) (सं) वि. - पूड झालेले; ठेचलेले; तुडवलेले; अनुसरित; मुरलेले; निपुण.

क्षुत् (क्षुत्) (सं) ना. - भूक; क्षुधा.

—वाधे (वाधे) (सं) ना. - संकट; भुकेने कळंगणे; पोटांत कावळे उठणें.

क्षुत (क्षुत) (सं) ना. - शिक.

क्षुद्र (क्षुद्र) (सं) वि. - लहान; नीच; खुजा; गरीब; तुच्छ; हीन; गिड्डा.

(सं) वि. - मध; बुदबुद; गोळी; आंबोण; मुंगी; प्रमाद; क्रौर्य; चहाडी; ऊन्ह; तुंबी.

—गार (गार) (सं) ना. - निंदक; चहाडखोर.

क्षुद्रत् (क्षुद्रत्) (सं) वि. - भुकेला; क्षुधापीडित.

क्षुधा (क्षुधा) (सं) ना. भूक.

क्षुधार्त (क्षुधार्त) (सं) ना. - क्षुधातुर; भुकेने व्याकुळलेला; कळंजलेला.

क्षुब्ध } (क्षुब्ध) (सं) वि. - तळमळणारा; क्षोभ पावलेला; क्षुभित } (क्षुभित) (सं) वि. - तळमळणारा; क्षोभ पावलेला; कंपित.

क्षुर (क्षुर) (सं) ना. - वस्त्रा; क्षौर; प्राण्याचे खुर.

क्षुरिका (क्षुरिका) (सं) ना. - कट्यार; सुरी; वस्त्रा.

क्षेत्र (क्षेत्र) (सं) ना. - जमीन; शेत; पत्ति; मातृस्थळ; पुण्यक्षेत्र; शरीर; प्रदेश.

—ज (ज) (सं) ना. - पुत्र; मुलगा.

—ज्ञ (ज्ञ) (सं) ना. - अनुभविक; आत्मज्ञानी; चतुर.

—पाल (पाल) (सं) ना. - शेतारक्षक; भैरव; साप.

—फळ (फळ) (सं) ना. - चौरसमाप; लांबी व रुंदी यांच्या गुणाकारानें येणारी मोजणी; कार्याकार्य परिणाम.

क्षेत्राजीव (क्षेत्राजीव) (सं) ना. - शेतीवर उपजीवन करणारा; शेतकरी; क्षेत्री.

क्षेत्रिक (क्षेत्रिक) (सं) ना. - शेतकरी; शेतांत काम करणारा; पति; नवरा.

क्षेप (क्षेप) (सं) ना. - फेक; हिसका; विखरण; चलनवलन; पतन; कालक्रमण; मुक्ति; विलंब; अपमान; गर्व; तिरस्कार; उद्धटपणा.

क्षेपक (क्षेपक) (सं) ना. - फेकणारा; दकलणारा; विखुरणारा.

क्षेपणि (क्षेपणि) (सं) ना. - सुकाणु.

क्षेपिष्ठ (क्षेपिष्ठ) (सं) ना. - वेगवान; अतिचपळ.

क्षेरयि (क्षेरयि) (सं) ना. - खीर; दुधांतील वस्तु.

क्षोड (क्षोड) (सं) ना. - हत्ती बांधण्याचा खांब; गजस्तंभ; 'आलान'.

क्षोणि (क्षोणि) (सं) ना. - भूमि; जमीन; मोठी संख्या; खर्च.

—जे (जे) (सं) ना. - सीतादेवी.

—पति, भृत्य (पति, भृत्य) (सं) ना. - राजा.

क्षोणीध्र (क्षोणीध्र) (सं) ना. - आदिशेष; पृथ्वीचा भार घेणारा; आदिकर्म; पर्वत.

क्षोद (क्षोद) (सं) ना. - पूड; धूळ; धुरळा; तळमळ; घर्षण; कर्तन; पीठ; वाटणें; वोटणें.

क्षोभ (क्षोभ) (सं) ना. - क्षोभ (क्षोभ) (सं) ना. - चलनवलन; आंदोलन; कंपन; उद्योग; कलकल.

क्षोभण (क्षोभण) (सं) ना. - 'क्षोभ' पहा.

क्षोभित (क्षोभित) (सं) वि. - 'क्षुब्ध' पहा.

क्षोम (क्षोम) (सं) ना. - रेखामी वस्त्र; पीतांबर; पैठणी.

क्षौद्र (क्षौद्र) (सं) ना. - मध; चापा; पाणी; पूड.

क्षौम (क्षौम) (सं) ना. - 'क्षोम' पहा.

क्षौर (क्षौर) (सं) ना. - हजामत; बोडंती; केस कापणें.

—क, इक (क, इक) (सं) ना. - न्हावी; हजाम.

क्षुण्ण (क्षुण्ण) (सं) वि. - धार लावलेले; सहाणलेले.

क्षमा (क्षमा) (सं) ना. - भूमि.

—ज (ज) (सं) ना. - झाडवेली वगैरे.

—जे (जे) (सं) ना. - सीतादेवी.

—घर (घर) (सं) ना. - पर्वत; राजा.

क्षमे (क्षमे) (सं) ना. - भूमि.

क्ष्वेड (क्ष्वेड) (सं) ना. - विष; गरळ.

क्ष्वेडन (क्ष्वेडन) (सं) ना. - गुणगुण; गुंगार; फूत्कार.

क्ष्वेडित (क्ष्वेडित) (सं) ना. - सिंहाजना.

क्ष्वेला (क्ष्वेला) (सं) ना. - विनोद; पोरकटपणा;
खुळचटपणा; खूळ.

क्ष्वेल (क्ष्वेल) (सं) ना. - विष; 'क्ष्वे' पहा.

क्ष्वेलगळ (क्ष्वेलगळ) (सं) ना. - विषकंठ; नीलकंठ; शिव.

ख

ख (ख) (सं) ना. - 'क' वर्गीतील दुसरे अक्षर; आकाश;
इंद्रिय; मन; ब्रह्म; स्वर्ग; खूण; माप; बुद्धि; क्षेत्र; यति;
संन्यासी; शून्यस्थळ; कलियुग; 'वे'चा पाडा.

खग (खग) (सं) ना. - पक्षी; विमान; वण; देवता; सूर्य; पतंग;
मंदिर; घर.

—ईश्वर (ईश्वर) (सं) ना. - गरुड; पक्षीराज.

—गति (गति) (सं) ना. - पक्षाची झेप; पक्षांचे उडणे.

—त्व (त्व) (सं) ना. - गगनविहार.

खगम (खगम) (सं) ना. - भारतकालांतील एक ब्राह्मण.

खगोल (खगोल) (सं) ना. - आकाश; नभोमंडल;

आकाशातील ग्रहगोल; नाक्षत्रशास्त्र; ज्योतिषशास्त्र.

खंकर (खंकर) (सं) ना. - जटा; वेणी; केशकलाप.

खंकरि (खंकरि) (सं) ना. - केशकलाप.

खचर (खचर) (सं) ना. - गगनविहारी; पक्षी; सूर्य; गंधर्व;
'खग' पहा.

—अंगने (अंगने) (सं) ना. - देवता स्त्री; गंधर्व; स्त्री.

—अत्रले (अत्रले) (सं) ना. - देवता स्त्री; गंधर्व; स्त्री.

खचित (खचित) (सं) वि. - निश्चित; उपटून काढलेले; दान
करविलेले; कोदणांत वसविलेले; जडित.

खज (खज) (सं) ना. - पळी; मधाचे पोळे; मोहोळ; लाकडाची
पळी.

खजक (खजक) (सं) ना. - छत; वितान.

खजाने (खजाने) (अ. दे) ना. - कोश; संग्रहस्थान; भांडार;
तिजोरी.

खजांची (खजांची) (अ. दे) ना. - खजिनदार; कोशाधिकारी;
कोट्याधीश.

खंज (खंज) (सं) ना. - लंगडा; पांगळा; लुला.

खंजन (खंजन) (सं) ना. - काळी चिमणी;
परटीणपक्षी.

—अक्षी (अक्षी) (सं) ना. - सुनेत्रा.

खंजरि (खंजरि) (सं) ना. - एक चर्मवाद्य; डफरी; टिमकी.

खट (खट) (सं) वि. - कार्यव्यावृत्त; प्रयत्नशील.

(सं) ना. - कोरडी विहीर; गवत; कफ; कुन्हाड; नांगर.

खटकटाहक (खटकटाहक) (सं) ना. - पिकदाणी; तस्त;
थुंकण्याचे भांडे.

खटपटि (खटपटि) (अ. दे) ना. - प्रयत्न; साहस.

खटिके (खटिके) (सं) ना. - सीमादर्शक खड्ड.

खटिक (खटिक) (सं) ना. - खाटीक; खून करणारा; कसान.

खट्व (खट्व) (सं) ना. - मंच; पलंग; शोंपाळा; व्यासपीठ;

पाळणा; 'उव्याल' पहा.

खट्वांग (खट्वांग) (सं) ना. - शिवहस्तांतील हाडाची गदा;
पलंगाच्या पायाच्या आकाराची गदा; पाटी; दुरडी; यतीच्या
डोक्यावरील छत्राची दांडी.

—धर (धर) शिव.

खट्वा (खट्वा) (सं) ना. - माचा; पलंग; अंथरुण; खाट.

खड (खड) (सं) ना. - कडी; गवत; विभाग; मोड; खड्ड.

खडाखडि (खडाखडि) (सं) ना. - खड्डयुद्ध; सडेतोड बोल;
फटकळ भाषण.

खड्ड (खड्ड) (सं) ना. - तलवार; खड्डमृग; गंडक; गेंडा.

खड्डपिधान (खड्डपिधान) (सं) ना. - तरवारीचे ग्यान.

खड्डफल (खड्डफल) (सं) ना. - तरवारीची धार; तरवारीचे
पाणी.

खड्डमृग (खड्डमृग) (सं) ना. - नाकावर शिंग असलेला
गंडक; गेंडा.

खड्डहस्त (खड्डहस्त) (सं) ना. - भैरव; योद्धा.

खड्डाखडि (खड्डाखडि) (सं) ना. - तरवारीचे युद्ध.

खड्डि (खड्डि) (सं) ना. - खड्डधारी; गेंडा.

खणत्कर (खणत्कर) (सं) ना. - खणखणाट; तरवारीवर तरवार
आपटून होणारा आवाज.

खणिगट्ट (खणिगट्ट) (क) धा. - खणखणाट करणे.

खणि (खणि) (खणि) (क) ना. - खणखणाट.

खंड (खंड) (सं) ना. - तुकडा; अंश; विभाग; विस्तीर्णभूभाग;
रहस्य; अर्धचंद्र; खडीसाखर.

खंडन (खंडन) (सं) ना. - तुकडा; भाग; पूड;
विरोध; विधान खोडणे.

खंडपरशु (खंडपरशु) (सं) ना. - परशुराम; पशुराक्षसाला
मारणारा; गणपति.

खंडमाणिक्य (खंडमाणिक्य) (सं) ना. - लाल कमळ;
माणिक रत्न.

खंडरिसु (खंडरिसु) (क) धा. - खंडन करणें; तुकडे पाडणें;
तोडणें; खड्डा खणणें; मोक पाडणें.

खंडशशधर (खंडशशधर) (सं) ना. - अर्धचंद्र.

खंडशशि (खंडशशि) (सं) ना. - चंद्रकोर; अर्धचंद्र.

—धर, शेखर (धर, शैखर) (सं) ना. - चंद्रशेखर; शिव.

खंडि (खंडि) (अ. दे.) ना. - खिड; किल्ल्याची पायवाट;
वीस मणांचें वजनमाप.

खंडिक (खंडिक) (सं) ना. - सुइमूग; शेंगा.

खंडित (खंडित) (क) अ. - 'कडित' पहा; निश्चित; भाग
पडलेले.

खंडिसु (खंडिसु) (क) धा. - फोडणें; मोडणें; बोलणें; खोडणें;
भाषा उलटवणें; पराजय करणें. 'खंडरिसु' पहा.

खंडेय (खंडेय) (सं) ना. - आयुध; खड्ग; तलवार.

खंडोबा (खंडोबा) (सं) ना. - महाराष्ट्रांतील शिवस्वरूपी
देवता.

खतमाल (खतमाल) (सं) ना. - ढग; धूर.

खतं (खतं) (अ. दे.) ना. - समाप्ति; शेवट.

खतावणि (खतावणि) (अ. दे.) ना. - खातेवही.

खति (खति) (क) ना. - 'कति' पहा. उपकरण.

—गोळ (गोळ) (क) धा. - रागावणें; कोपणें; क्रोध करणें.

खतिलक (खतिलक) (सं) ना. - सूर्य.

खत्र (खत्र) (अ. दे.) ना. - एक संगीत वाद्य.

खदिर (खदिर) (सं) ना. - खैराचें झाड; काताचें झाड.

खदिरतांबूल (खदिरतांबूल) (सं) ना. - कात घातलेला
विडा.

खद्योत (खद्योत) (सं) ना. - काजवा; सूर्य; भ्रमर.

खनक (खनक) (सं) ना. - उकरणारा; खाणींत काम करणारा;
घूस; उंदीर; विदुरमित्र.

खनन (खनन) (सं) ना. - खुदाई; पुरणें; खणणें; उकरण.

खनि (खनि) (सं) ना. - खाण; धातु; निधि; विपुल संग्रह;
स्थान.

खनिज (खनिज) (सं) ना. - खाणींत मिळणारे लोहादि धातु.

खनित्र (खनित्र) (सं) ना. - कुदळ; खणण्याचें साधन; पिकास;
खोरें.

खपुर (खपुर) (सं) ना. - सुपारीचें झाड; त्रिपुर; मुख; वस्त्र;
कोपरा; अपमान; मिठार माती.

खप्रवाह (खप्रवाह) (सं) ना. - देवगंगा नदी; दुग्धय.

—जट (जट) (सं) ना. - जटेंत गंगा ठेवणारा शिव.

खय (खय) (सं) ना. - दाक्षिण्य; खोड; निरुपयुक्त वस्तु;
नीचता; हीनता.

खर (खर) (सं) वि. - वट; ओवडधोवड; उग्र; तीक्ष्ण.

(सं) ना. - वस्तरा; गाढव; एक राक्षस; रावणाचा सावत्र
भाऊ; क्षार; क्रूर; एक संवत्सर; काटेरी झाड.

—वंड (वंड) (सं) ना. - कमळ; नाळ.

—नाइ (नाइ) (सं) ना. - शिंगरू.

—प्रिय (प्रिय) (सं) ना. - पारवा; कवूतर; पारवळ.

—नाल (नाल) (सं) ना. - कमळ.

—स्वरा (स्वरा) (सं) ना. - रानजाई.

खरकर (खरकर) (सं) ना. - चंडकिरण; सूर्य.

खरणस् (स) (खरणस् [स्]) (सं) वि. - टोकदार नाक
असलेला.

खरचैरी (खरचैरी) (सं) ना. - खर राक्षसाला मारणारा राम.

खरशाण (खरशाण) (सं) ना. - तीक्ष्ण करवत; जातें.

खरसार (खरसार) (सं) ना. - भेंजें; माइनमूळ.

खरारि (रांतक) (खरारि [रांतक]) (सं) ना. - 'खरचैरी'
पहा.

खरा (रे) (खरा [रे]) (अ. दे.) ना. - सत्य; वस्तुस्थिति;
खरेपणा.

खर्चु (खर्चु) (अ. दे.) ना. - खर्चवेच; व्यय.

खर्जूर (खर्जूर) (खर्जूर [खर्जूर]) (सं) ना. - चांदी; रुपें;
पक्क खारीक; खजूर.

खर्पर (खर्पर) (सं) खापर; खापरी; कवटी; देशनाम; ठग;
कासवाची पाठ; मिक्षापात्र; छत्री; चोर.

—धर (धर) (सं) ना. - संन्यासी; शिव.

खर्व (खर्व) (सं) ना. - टेंगु; बुटका; कोंदर; दहा अब्ज संख्या

—शाक (शाक) (सं) ना. - टेंगणा; गिड्डा; खुजा; खोल्हाट.

खर्वट (खर्वट) (खर्वट [खर्वट]) (सं) ना. - वेट; खेडें.

खल (खल) (सं) ना. - दुष्ट; नीच; हीन; व्यभिचारी; युद्ध;
अंगण; रंगभूमि; स्थळ; चिखल.

—उक्ति (उक्ति) (सं) ना. - शिवी; अपशब्द; दुष्टवाणी.

खलकरण (खलकरण) (सं) ना. - खळ्यांतील काम;

खळ्यांतील धान्य; मळणी; तुडवण.

खलति (खलति) (सं) ना. - खल्वाट; टकल.

खलतिक (खलतिक) (सं) ना. - टकल; पर्वत.

खलन्याय (खलन्याय) (सं) ना. - चूकनिर्णय; दुरुपदेश;
बदसल्ला.

खलपु (खलपु) (क) ना. - भेंगी.

खलिनि (खलिनि) (सं) ना. - खळ्यांतील धान्य.

खलीकरण (खलीकरण) (सं) ना. - हिसकाहिसकी; ठेकाठेच;
जखम; दुखणें.

खालिन (लीन) (खालिन [लीन]) (सं) ना. - लोखंडी कांब;
लगाम.

खलु (खलु) (सं) अ. - निश्चयं करुन; खरोखर; न चुकतां; होय ना ?
 (सं) ना. - प्रार्थना; विचारणा; तनखा; विरोध; बहिष्कार; कारण; अभ्यर्थना; वाक्यांकारपूरण.
 खलुज (खलुज) (सं) ना. - काळोख; अंधार; कलंक; प्रमाद; काळोखी.
 खलुरिके (खलुरिके) (सं) ना. - व्यायामशाळा; तालीम; आवाडा; सैनिकांचे कवायत मैदान; रणांगण; युद्धभूमि.
 खलेवालि (खलेवालि) (अ. दे) ना. - मलखांब; खेळातील मर्यादा खांब.
 खल्या (खल्या) (सं) ना. - मऊ मातीचा ढीग.
 खलवाट (खलवाट) (सं) - 'खलति' पहा.
 खलखलिसु (खलखलिसु) (क) धा. - जाळणें; इच्छिणें; अत्यातुर होणें; खातांना मचमच करणें.
 खसूचि (खसूचि) (सं) ना. - दिग्दर्शन; आकाशाकडे तोंड करून पाहणें; संभ्रम; भ्रांति.
 खसखस (खसखस) (सं) ना. - खसखस.
 --रस (रस) (सं) अफ्र.
 खळ (खळ) (सं) ना. - 'खल' पहा.
 खळिलेने (खळिलेने) (क) अ. - बळेबळे; जोर करून; उद्धटपणें; गर्जून.
 खळग (खळग) (सं) ना. - खड्ग; तलवार; तलवारीची धार; गंड्याची मादी.
 खाट (टि) (टी) (टीका) (खाट) [ख] [ख] [ख] (सं) ना. - तिरडी; शवयान; प्रेतविमान; शववाहन.
 खाढ (खाढ) (सं) ना. - 'खड्ग' पहा.
 खाढाखाढि (खाढाखाढि) (सं) ना. - खड्गयुद्ध; तुमुलयुद्ध.
 खाढि (खाढि) (सं) ना. - प्रवाहाचा ओत; आखात.
 खाण (खाण) (सं) ना. - गवत; चारा; ऊस.
 खांडव (खांडव) (सं) ना. - अर्जुनानें जाळलेले खांडववन.
 खात (खात) (सं) वि. - उकरलेले; तळें; सरोवर; खळगा; ऋणको; कर्जदार.
 खातक (खातक) (सं) ना. - खड्डा; उकरणारा.
 खाकू (खाकू) (सं) ना. - खाकरा; घसा-घफाई; खाकरणे.
 खाति (खाति) (सं) ना. - 'खाति' पहा; उकरण.
 खाते (खाते) (खाते) [खाते] (सं) ना. - पुष्करणी; दैनिक सेवा; हिशोब; खातेवही; हिशोबवही-खातावणी.
 खात्र (खात्र) (सं) ना. - कुदळ; उकरण; जंगल, भय; विडार भगदाड; सूत; दोरी.
 खाद (दन) (खाद [दल]) (सं) ना. - आहारसेवन; खाणें; दात ओढणें.

खाद्य (खाद्य) (सं) ना. - खाण्याचा पदार्थ; फराळाचें सामान.
 खादि (खादि) (अ. दे.) ना. - खादी कापड; हातसुत; हातविणीचें कापड.
 खादित (खादित) (सं) वि. - खाछेलेले; पचविलेले; गिळलेले.
 खान (खान) (सं) ना. - उकरण; जखम.
 (अ. दे.) ना. - सरदार; अमीर; मुसलमानी पदवी.
 --उदक (उदक) (सं) ना. - नारळाचें झाड.
 खानक (खानक) (सं) वि. - उकरणारा; खळगा काढणारा.
 खानि (खानि) (अ. दे) ना. - खाना; रकाना; कोठी; लहान भाग; चौकट; लहान घर.
 (सं) ना. - खान.
 खानिल (खानिल) (सं) ना. - दरबंदखोर; घरफोड्या.
 खाने (खाने) (अ. दे) ना. - घर; वासस्थळ; पेटीचा कप्पा.
 खानेसुमारि (खानेसुमारि) (अ. दे) ना. - जनगणना; शिरगणती.
 खामखा (खामखा) (अ. दे) अ. - निश्चितपणें; खात्रीनें; अवश्य (हिंदी) खामखाह; खचित; नक्की.
 खारिगे (खारिगे) (अ. दे.) ना. - खारीक; खुदाई; उकरण्याची क्रिया.
 खार्वा (खार्वा) (सं) ना. - त्रेतायुग.
 खालि (खालि) (अ. दे) ना. - मोकळा वेळ; रिकामपण; निरुपयुक्तता.
 खासगि (खासगि) (अ. दे) वि. - स्वतःचें; वैयक्तिक; रहस्यमय.
 खासा (खासा) (अ. दे) वि. - स्वतःचें; आपले.
 खिंकृत (खिंकृत) (सं) ना. - बाणाचा सुई SS असा आवाज.
 खिखिर (खिखिर) (सं) ना. - (सं) ना. - कोल्हा; पलंगाचा पाय.
 खिजमत (खिजमत) (अ. दे) ना. - सेवा; चाकरी; सुश्रूपा; परिचर्या.
 खिदिर (खिदिर) (सं) ना. - चंद्र; दारिद्र्य; अनाथ; मिथुक;
 खिन्न (खिन्न) (सं) वि. - दुःखित; चिंतातुर; व्यथित; अपमानित.
 खिल (खिल) (सं) वि. - व्यर्थ; निरुपयोगी; शून्य; फाटलेले; उरलेले; मुक्त; मोकळे.
 (सं) ना. - मरुभूमि; नापीक जमीन.
 --क्षेत्र (क्षेत्र) (सं) ना. - पड जमीन; पडीक शेत.
 खुद (खुद) (खाद [दल]) (अ. दे) अ. - स्वतः, जातीनें.
 खुर (खुर) (सं) ना. - पशूचा पाय; पलंगाचा पाय; सुगंधी द्रव्य; कोळगें, वस्तरा.
 --आघात (आघात) (सं) ना. - लक्षा; लाथ; दुगाण्या.
 खुरणस (खुरणस) (सं) ना. - फताडे नाक.

खुरपुट (खुरपुट) (सं) ना. — खुर; गेळ.
 खुरली (खुरली) (अ. दे.) ना. — सैनिकी कार्यक्रम.
 खुराक (खुराक) (अ. दे) ना. — खुराक; पक्वान्न; शक्ति
 वर्धक खाद्य.
 खुराल (लि)क (खुराल [लि]क) (सं) ना. — लोखंडी शस्त्र;
 उशी.
 खुनीसु (खुनीसु) (अ. दे) ना. — नमस्कार; वंदना;
 प्रणाम.
 खुलासे (खुलासे) (अ. दे) ना. — निर्णय; मुक्ति; सुटका;
 स्वतंत्रता; विशदीकरण.
 खुल (खुल) (सं) वि. — खुलक; क्षुद्र; लहान; दुष्ट.
 —तन (डल) (क) ना. — दुष्टता; हीनता.
 (सं) ना. — आतुरता; अशांति; रोष; क्रोध.
 —तात (डाड) (सं) ना. — काका; चुलता.
 खुला (खुला) (अ. दे) वि. — मोकळा; खुला; उघडा.
 खून (खून) (अ. दे.) ना. — खून; चिन्ह; रक्त.
 खूनी (खूनी) (अ. दे.) ना. — खून करणारा; हत्यारी.
 खेचर (खेचर) (सं) ना. — 'खंग' पहा.
 —अहि (अहि) (सं) ना. — राहू.
 खेट (टक) (खेट [टक]) (सं) ना. — श्लेष्मा; कफ; लाळ;
 खेडें; ढाल; अडणा; शिकार; वाईट; दुष्ट; पुष्टी; दुजोरा.
 खेटितान (नन) (खेटितान [नन]) (सं) ना. — वैतालिक;
 भाट; स्तुतिपाठक; गाणे म्हणत राजाला जाग आणणारा.
 खेड (खेड) (क) वि. — मयभीत.
 (क) ना. — खेडें; ग्राम.
 —तन (डल) (क) ना. — बाबरेपणा; भय; खेडवळपणा;
 उमळ.
 खेडाकुळि (खेडाकुळि) (क) ना. — माळा; सखल जमीन.
 खेडेय (खेडेय) (क) ना. — उतार; चर्म; चामडे; अडणा;
 फळी.
 खेड्य (खेड्य) (अ. दे) ना. — हत्ती पकडण्याचा खड्डा.

खेद (खेद) (सं) ना. — दुःख; चिंता; दुःखणें; व्यथा; चिवा;
 वेळ; विष.
 —गोळ (गोळ) (क) धा. — खेद होणें; दुःखणें; दुःखवणें.
 खेपु (खेपु) (अ. दे) ना. — खेप; येरझारी; हेलप टा; एक वेळ;
 एक पाळी.
 खेंय (खेंय) (सं) वि. — किल्ल्याभोवतीचा खेदक; अडणा.
 खेळ (खेळ) (खेळ [खेळ]) (सं) ना. — खेळ; विनोद; फेक;
 उधळपट्टी.
 खेळमेलन (खेळमेलन) (सं) ना. — बरोबरीच्याशी झालेला
 खेळ; तुल्यवर्तीचा खेळ.
 खेले (ला) (खेले [ला]) (सं) ना. — खेळ; विनोद.
 खेळ (खेळ) (सं) ना. — खेळाडू; विरोधी; मिड; मल्याळी मनुष्य.
 खैर (खैर) (अ. दे) ना. — खैर ! ठीक ! बरें तर ! नमस्कार.
 खोजा (खोजा) (अ. दे) ना. — मुसलमानांतील एक जात.
 खोड (खोड) (खोड [खोड]) (सं) ना. — लंगडा; पांगळा.
 खोडि (खोडि) (क) वि. — वाईट; नीच; निरुपयुक्त.
 —तन (डल) (क) ना. — वाईटपणा; नीचता; निरुपयोगिता.
 खोडु (खोडु) (क) ना. — कुलक्षण; अडचण; नीचगुण.
 खोळि (खोळि) (सं) ना. — खोली; कमरा; म्यान.
 ख्यात (ख्यात) (सं) वि. विख्यात; प्रसिद्ध; नावाजलेला;
 माहीत झालेला.
 —क (क) (सं) वि. — नाव मिळवलेला; प्रसिद्ध असलेला.
 —गर्हण (गर्हण) (सं) ना. — थोरांची निंदा; थोराविपर्यी
 अपप्रचार; कुप्रसिद्धी; परमदुष्टता.
 —यश (यश) (सं) ना. — कीर्तिमान; अतिप्रसिद्ध.
 ख्याति (ख्याति) (सं) ना. — प्रसिद्धि; नाव लौकिक; यश; प्रशंसा;
 गौरव; पदवी; कथासंदर्भ; ज्ञान; वस्तुविवेक.
 ख्यापन (ख्यापन) (सं) ना. — प्रशंसा; प्रशस्ति; मानपत्र;
 प्रशस्तिपत्रक; मिरवणूक.
 ख्येय (ख्येय) (सं) ना. — दिग्दर्शन; निवेदन;
 व्याकरणांतील आख्येय; विधेय.

ग

ग (ग) (सं) ना. — कवगीतील तिसरें अक्षर.
 (सं) वि. — चालू, प्रवेशणारे; संबंधित; संबंध जोडणारे.
 (सं) ना. — संगीतांतील गांधार स्वर; गंधर्व; गणेश; संगीत.
 गंहर (गंहर) (क) वि. — खोल; अगाध; कुत्रिम; बनावट.
 (सं) ना. — गुहा; यौवन; गवसणी.
 गकने (गकने) (क) अ. — एकदम; झटकन; त्वरित; शीघ्र.

गकें (गकें) (क) ना. — बकपक्षी.
 —पाडु (पाडु) (क) अ. — अकस्मात; एकदम; अचानक.
 गगन (गगन) (सं) ना. — आकाश; वातावरण; शून्य; स्वर्ग;
 सूर्य.
 —अंगने (अंगने) (सं) ना. — अप्सरा.
 —उल्लुख (उल्लुख) (सं) ना. — मंगलग्रह.

- कुसुम (कुसुम) (सं) ना. — असंभाव्य गोष्ट; असाध्य विचार; काल्पनिक घटना.
- गति (गति) (सं) ना. — देवता; ग्रह; पक्षी; विमान.
- चर (चर) (सं) ना. — पक्षी; सूर्य; देवता; ग्रह; गंधर्व.
- चरि (चरि) (सं) ना. — गंधर्व स्त्री; खेचरी.
- ध्वज (ध्वज) (सं) ना. — दृग; सूर्य.
- गगनगंगे (गगनगंगे) (सं) ना. — देवगंगानदी; स्वर्गगा.
- गगनचाप (गगनचाप) (सं) ना. — इंद्रधनुष्य.
- गगनद्वार (गगनद्वार) (क) ना. — 'गगनकुसुम' पहा.
- गगनमणि (गगनमणि) (सं) ना. — सूर्य प्रभाकर.
- गगनलक्ष्मी (गगनलक्ष्मी) (सं) ना. — आकाशलक्ष्मी.
- गगनलते (गगनलते) (सं) ना. — केवळ कल्पनाविलास; असंभव गोष्ट.
- गगनसिंधु (गगनसिंधु) (सं) ना. — आकाशगंगा.
- गगनस्थलीरमे (गगनस्थलीरमे) (सं) ना. — 'गगनलक्ष्मी' पहा.
- गगनांगण (गगनांगण) (सं) ना. — आकाशप्रदेश.
- गगनाध्वग (गगनाध्वग) (सं) ना. — सूर्य; चंद्र; ग्रह; नक्षत्र; देवता; विमान; पक्षी.
- गगनांबुधि (गगनांबुधि) (सं) ना. — आकाश-सागर.
- गगनारविंद (गगनारविंद) (सं) ना. — 'गगनकुसुम' पहा.
- गगार (गगार) (सं) ना. — पायांतील पैजण; घागरी.
- गगायि (गगायि) (क) ना. — कोवळें फळ; 'कगायि' पहा; मिडी; तोर.
- गंग (गंग) (क) ना. — दक्षिणेंतील एक राजघराणें.
- गंगडिकार (गंगडिकार) (क) ना. — शूद्र; हीनयाति;
- गंगवाडी शूद्र.
- गंगसागर (गंगसागर) (सं) ना. — एक प्रकारची दारू.
- गंगळ (गंगळ) (क) ना. — घंगळ; थाली; ताटवाटी.
- गंगाभृत् (गंगाभृत्) (सं) ना. — शिव; हिंदी महासागर.
- गंगाल (गंगाल) (सं) ना. — भोजनपात्र.
- गंगे (गंगे) (सं) ना. — गंगानदी.
- गंगेचु (क) ना. — खेळांतील बैल.
- गंगेदोगलु (गंगेदोगलु) (क) ना. — गाईच्या मानेखालील पोळी; गायीच्या मानेखाली लोळणारे कातडे.
- गंगेवाळुकसम (गंगेवाळुकसम) (सं) वि. — असंभाव्य; अशक्य.
- गंगोत्रि (गंगोत्रि) (सं) ना. — गंगेचे उगमस्थान; गंगेचें यात्रास्थळ.
- गंगोल (गंगोल) (सं) ना. — गोमेध रत्न.
- गंगुचु (गंगुचु) (क) ना. — चुनागच्च; गार; गिलाव्याची माती.

- गच्छ (गच्छ) (सं) ना. — झाड; गणितांतील साखळी रीती.
- गज (गज) (सं) ना. — हत्ती; राक्षस; सुग्रीव सैनिक; शकुनीचा नातलग; वारकाठी; आडव्या आकड्याचा संकेत; एक झाड.
- गजकवळ (गजकवळ) (सं) ना. — हत्तीचा आहार; वेलफळ; अश्वत्थ वृक्ष; झाडाची साल.
- गजकर्ण (गजकर्ण) (क) ना. — खरुज; दद्रु; खाजवून झालेला व्रण.
- (सं) ना. — शिव.
- गजग (गजग) (क) ना. — प्राचीन कन्नड महाकवि; गजगा; सागरगोटा.
- गजगमन } (गजगमन) (सं) ना. — हत्तीप्रमाणें मंद डौलदार
- गजगति } (गजगति) (सं) ना. — हत्तीप्रमाणें मंद डौलदार चाल; इंद्र; मंदगामी स्त्री; मंदगमना स्त्री.
- गजगमने (गजगमने) (सं) ना. — गजगामिनी; मंदगमना स्त्री.
- गजगलिसु (गजगलिसु) (क) धा. — चकाकणें; प्रकाशणें; प्रज्वलित करणें.
- गजचर्मधारि (गजचर्मधारि) (सं) ना. — हत्तीचें कातडें पांघरणारा शिव.
- गज(जा)जीव (गज [जा] जीव) (सं) ना. — सेवक; माहुत.
- गजते (गजते) (सं) ना. — हत्तीचा कळप.
- गजदंत (गजदंत) (सं) ना. — गणपति; हस्तिदंत
- गजदान (गजदान) (सं) ना. — हत्तीचे दान; हत्तीचा मदखाव.
- गजदानव (गजदानव) (सं) ना. — गजानुर.
- गजदुलि (गजदुलि) (सं) ना. — हत्तीचें बळ अखणारा.
- गजनि (गजनि) (सं) ना. — विपुल भातपिकी जमीन.
- गजनिमीलिके (का) (गजनिमीलिके [का]) (सं) ना. — अल्पनिद्रा; हुलकी; जागृत; झोप.
- गजपति (गजपति) (सं) ना. — राजबिरुद; राजाचा हत्ति.
- गजपुर (गजपुर) (सं) ना. — हस्तिनापूर; पांडवांची राजधानी.
- गजबंधन (नि) (गजबंधन [नि]) (सं) ना. — हत्ती बांधण्याची जागा; हत्तीखाना.
- गजबिंदु (गजबिंदु) (सं) ना. — अंगावरील शिवें; हत्तीच्या पाठीवरील ठिपके; पद्मकला.
- गजभक्षक (गजभक्षक) (सं) ना. — 'गजकवळ' पहा.
- गजमुख (गजमुख) (सं) ना. — गणपति; गजानन.
- गजरगळे (गजरगळे) (क) ना. — चकाक्या; गप्पासण्या.
- गजराज (गजराज) (सं) ना. — ऐरावत; मोठा हत्ती.
- गजरु (गजरु) (क) धा. — गर्जना करणें; शिवीगाळ करणें; भिवविणें.
- (क) ना. — गर्जना; भीति.
- गजवदन (गजवदन) (सं) ना. — गणपति; गजानन.

गजलक्ष्मि (गजलक्ष्मी) (सं) ना. — अपारसंपत्ति; गजांतलक्ष्मी.
 गजवरि (गजवरी) (सं) ना. — गजारि; सिंह; गजारसुरशत्रु; शिव.
 गजहस्त (गजहस्त) (सं) ना. — हत्तीची सोंड.
 गजांतलक्ष्मि (गजांतलक्ष्मी) (सं) ना. — दारी हत्ती झुलत
 राहण्याएवढी संपत्ति.
 गजाराति (गजाराति) (सं) ना. — सिंह.
 गजामुर (गजामुर) (सं) ना. — 'गजदानव' पहा.
 गजारूढ (रोह) (गजारूढ [रौह]) (सं) ना. — हत्तीस्वार;
 माहूत; हत्तीवर आरोहण करणारा.
 गजालु (गजालु) (क) ना. — गोंधळ; गडबड; व्यर्थ गप्पा;
 ओरड; गायिका.
 गजुग (जग) (गजुग [जग]) (क) ना. — मुलांच्या खेळातील
 वस्तु; गजगा; नेत्ररोग; सारा.
 गजे (गजे) (क) ना. — गदा; मुद्दल.
 गजोल्कर (गजोल्कर) (सं) ना. — हत्तीचा कळप.
 गज्जे (गज्जे) (क) ना. — घुंगुर; चाल; खुलखुळा.
 गंज (गंज) (सं) ना. — भांडार; ओंजळ खजिना; दारुचा
 गुत्ता; खाण; कणगी; तिरस्कार; द्वेष.
 गंजणि (लि) (गंजणि [६]) (क) ना. — कुसवळ गवत;
 गांजणगवत; कांटे.
 गंजन (गंजन) (क) ना. — अपमानाचा बळी; अपमान;
 अपयश; पराजय; तिरस्कार.
 गंजळ (ल) (गंजळ [७]) (क) ना. — गांजणगवत; पशूंचे मूत्र.
 गंजा (गंजा) (क) ना. — झोंपडी; बिन्हाड; पाणी पिण्याचें
 भांडें.
 गंजी (गंजी) (क) ना. — गंजी; गव्हातांदळाचें गोडवणी.
 गंजिका (गंजिका) (सं) ना. — धर्मशाळा; पथिकाश्रम; गुत्ता.
 गट (गट) (सं) ना. — घट; घागर; मृत्तिकापात्र; गटगट असा
 आवाज.
 गट्ट (गट्ट) (क) ना. — घाट; पर्वतावलि; टेकड्यांची रांग.
 गट्टणे (गट्टणे) (क) ना. — मार; चोप; आपटी; दडबंघन;
 आवळून करकचीत बंधन.
 गट्टि (गट्टि) (क) वि. — बलिष्ठ; चपल; बल; घन; दृढ.
 (क) ना. — खडबडीतपणा; घनीबंधन; शक्ति; योग्यता;
 स्थिरता; घनता; कर्कशपणा; चापल्य; सुगंध; विनयशीलता;
 सौंदर्य.
 गट्टिया (गट्टिया) (क) ना. — बलवंत; साहसी; धारिष्टवान.
 गट्टितन (गट्टितन) (क) ना. — बुद्धिमानता; चातुर्य; धैर्य;
 साहस; कौशल्य.
 गट्टिवलित, (लिति) (गट्टिवलित [७३]) (क) ना. — सुगंधी
 द्रव्यलेपन करणारी स्त्री.

गट्टिसु (गट्टिसु) (क) धा. — प्रयत्न करणें; ठासून सांगणें;
 घट्ट करणें; चोपणें; मारणें.
 गट्टु (गट्टु) (क) ना. — घाट; धक्का; सागरतीर; नदीकिनारा.
 गड (गड) (क) अ. — 'गड' उपसर्गात्मक अव्यय; नव्हे का ?
 पाहिलेस का ? सहज खरोखर; घाईनें; तीव्रतेनें.
 (क) ना. — किल्ला; दुर्ग; गड; सीमा; निश्चितता.
 (सं) ना. — छाट; तरंग; पडदा; कुंपन; विघ्न;
 खंदक; एक सोनेरी मासा.
 गडगडे (गडगडे) (क) ना. — पाणी ओढण्याचा गडगडा; चाक;
 रहाट.
 गडचु (सु) { (गडचु [सु]) (क) ना. — घट्टपणा;
 गडसु { (गडसु) कठीणता; जाडी;
 ओढघोःडपणा; कर्कशता; भार; ओझें.
 गडण (गडण) (सं) ना. — समूह; रास; दीग.
 — इसु (इसु) (क) धा. — शिरणें; एकत्रित होणें;
 रास करणें; जुळवून घेणें; मिळ होणें; संबंध घेणें.
 गडणे (गडणे) (क) ना. — गायन; उद्देश; अर्थ; काल; गाणें;
 पाहण्यायोग्य; निरीक्षणीय; चिंता; मोजणी.
 — गोळ (गोळ) (क) धा. — लक्ष देणें; दृष्टोत्पत्तीस येणें;
 दिसणें.
 गडइ (दु) (गडइ [दु]) (क) वि. — दाट; जाड; घट्ट; स्थूल.
 (क) ना. — ध्वनि; खोली; अतिशयता; आविष्य.
 गडपु (गडपु) (सं) ना. — गडप; लपवाळपवी; दृष्टिआड.
 गडबड (गडबड) (क) ना. — घाई; गोंधळ; घाबरेपणा;
 अस्थिरता; चांचल्य.
 गडयंत (गडयंत) (क) ना. — ढग; मेघ.
 गडव (गडव) (क) ना. — हुण्या; कोडगा; नरवानर.
 गडसु (गडसु) (क) ना. — पौरुष; स्थूलता; लढपणा.
 गडह (गडह) (क) ना. — दाराचा खालचा भाग; उमरटा.
 गडा (गडा) (क) अ. — पाहिलेस का ? होय ना ? नव्हे का ?
 गडाइसु (गडाइसु) (क) धा. — गाडणें; रोवणें; पुरणें;
 घडविणें.
 (क) ना. — सीमादगड; बांधाचा दगड.
 गडारि (गडारि) (क) ना. — लोखंडी कांब; पहार.
 गडावणे (गडावणे) (क) ना. — गडगडाट; शंख; गोंधळ;
 संभ्रम; मोठा आवाज.
 गडि (गडि) (क) ना. — मर्यादा; सीमा; सिति; अवधि; लहान
 किल्ला; अडचण; खांब; कोव्हेकुर्द; राष्ट्राची सीमा; सरहद्द,
 वास; गळति; बडि; घटिका.
 गडि (ड) ने (गडि [ड] ने) (क) ना. — घटका; घागर; जलपात्र;
 कुंभ; मडके; घट.

गडिविडि (गडिविडि) (क) ना. - गडवड; घाई; चापल्य;
घावरेपणा; अधीरता.
गडियर (गडियर) (क) घड्याळ; घटिका यंत्र; कालदर्शक यंत्र.
गडु (गडु) (क) ना. समय; करार; नियमित; अवधि; मर्यादा.
(सं) ना. प्रक्षिप्त साहित्य; शल्य; शूल; पाण्याचें भांडें; गडू;
कुवड.
गडुक (गडुक) (सं) ना. - पाण्याचें भांडें; गडवा; हाताची नखें.
गडुतर (गडुतर) (क) वि. जड; स्थूल; घड धाकट; लड; मस्त.
गडुल (र) (गडुल [र]) (क) वि. - कुवड्या; वाकलेला; कुवड
असलेला.
(क) ना. - मेंढी; शेळी.
गडुसरि (गडुसरि) (क) वि. - स्थूलकाय; गलेलड; फोपसा;
डेव्या.
गडुसु (गडुसु) (क) वि. - खडबडीत; ओबडधोबड;
कर्कश; कठीण.
(क) ना. - सुताची गुडी; सुताची गाठ; घसडी.
गडे (गडे) (क) ना. - चिवा; वेळु; लोखंडी कांब; तारतम्य;
समता; गडगडा.
गडेकर (गडेकर) (क) ना. - हत्तीवरील निशाण धरणारा;
नाविक; डोंव.
गडगडे (गडगडे) (क) ना. - गडगडा; रहाट; चाक.
गडु (गडु) (क) ना. - दाढी; दाढीचे केस.
गडुरिका (क) (गडुरिका [र]) (क) ना. - मेंढी; शेळी;
प्रवाह; पाट; अजागति; विचार न करतां मेंढीप्रमाणें मारून
जाणें.
गडु (गडु) (क) ना. - कंदमूल; विरजण; सोपा; रवि; कानाचा;
गडु; कर्णमूल; द्वीप; मध्य; नदीतीर; १० दस्ते कागद.
—कडु (कडु) (क) धा. - घट्ट होणें; विरजणें.
गण (गण) (सं) ना. - समूह; रास; पक्ष; वाजू; धर्मपंथ;
गुणगुण; छांदस मात्रावर्तन; संख्या; मांडी; जंघा; सैन्यविभाग;
अक्षोहिणीचा भाग; ओवा; अजवान; प्रजा; जनस्तोम;
गणपति; सोबती; सहायत्री; बाजारबुणगे.
गणकार (गणकार) (क) ना. - गणती करणारा; भीमसेन.
गणपीठक (गणपीठक) (क) ना. - हृदय; हृदयस्पंदन.
गणक (गणक) (सं) ना. - जोशी; ज्योतिषी; गणितज्ञ;
हिशोबनीस;
गणकी (गणकी) (सं) ना. - ज्योतिष्याची पत्नि; ज्योतिषीण.
गणकयंत्र (गणकयंत्र) (सं) ना. - गणित करणारें यंत्र.
गणजिले (गणजिले) (क) ना. - वारेफोड्या; गोवर; देवीरोगाचा
प्रकार.
गणजे (गणजे) (सं) ना. - हरिण; गंधर्व; शरभ.

गणति (न) (ने) गणति [र] (सं) ना. - मोजमाप; हिशोब;
परिगणना; आलोचन.
गणदेवते (गणदेवते) (सं) ना. - शंकराचे गण; उपदेवता;
गणदेवता.
गणद्रव्य (गणद्रव्य) (सं) ना. - सार्वजनिक संपत्ति.
गणनातीत (गणनातीत) (सं) वि. - असंख्य; अगणित;
अमोज.
गणनायिका (गणनायिका) (सं) ना. - दुर्गादेवी.
गणनीय (गणनीय) (सं) वि. - मोजतां येण्याजोगें; परिमित;
सन्मान्य; वंद्य; पूजनीय.
गणराज्य (गणराज्य) (सं) ना. - प्रजातंत्रराज्य; लोकशाही;
प्रजेच्या तंत्रानें चालणारें राज्य.
गणरात्र (गणरात्र) (सं) अ. - अनेक रात्रीपर्यंत; रात्रानुरात्र.
गणरूप (गणरूप) (सं) ना. - 'एवके' पहा, अर्काचें झाड;
रुईचें झाड.
गणलु (गणलु) (क) ना. - चिवा; बोटाचे पेर; कांड; उसाचा
डोळा.
गणाचल (गणाचल) (सं) ना. - कैलासपर्वत.
गणाधिक } (गणाधिक)
गणाधीश्वर } (गणाधीश्वर) (सं) ना. - गणपति; शिव;
संघनायक.
गणि (गणि) (क) ना. - खाण; खनि.
(सं) ना. - मोजणी; हिशोब; गट असलेला; संघ असलेला.
गणिका (क) (गणिका [र]) (सं) ना. - वेद्या; विधवा; हत्तीण;
हत्तीचें पिल्लें; एक प्रकारचें फूल; देवदासी; नर्तकी.
गणिसु (गणिसु) (क) धा. - मोजणें; हिशोब करणें; मानणें;
मनावर घेणें; आदरणें.
गणे (गणे) डोंबारी ज्यावर चढतो तो वेळु; नाव चालवण्याचा
चिवा.
—गार (—गार) (क) ना. - डोंबारी; नाविक;
गणेरु (गणेरु) (क) ना. - कर्णिकार; कण्हेर; वेद्या; कुंठिणी;
दासी; घास; कवळ.
गंडल (गंडल) (गंडल [र]) (क) ना. - गळा; नरडें; कंठनाल;
ध्वनि.
गंडि (गंडि) (क) ना. - गाठ; कुंडल; प्राणी; रुद्र; ब्रह्म.
गंडिके (गंडिके) (क) ना. - गांठ; गुंता; गुतवळ.
गंडु (गंडु) (क) ना. - गांठ; ग्रंथि; बंधन; मोट; द्रव्य; संपत्ति;
भांडवल; शरीराचा सांधा; गंडमाळ; गुल्म प्लेगाची गांठ;
संबंध.
—इकु (इकु) (क) धा - गाठ मारणें; तुरुंगांत घालणें;
बंधनांत टाकणें; जमविणें; सोयरीक करणें.

—कोयक (कौय्यु) (क) ना. — व्यापारांतील मांडवलच खाणारा.

—बीळु (बीळु) (क) धा. — गाठ पडणें; मैत्री जडणें; संबंध येणें; पीडेप्रमाणें मार्गें लागणें.

—मोरे (मोरे) (क) ना. — आठ्या पडलेला चेहरा; दुर्मुखलेली चर्या.

—लगामु (लगामु) (क) धा. — काटेरी लगाम; (तुंड कुदरिगे गंट लगामु)

—हाकु (हाकु) (क) धा. — पैसा साठविणें; गुंतवणें; पैसा खाणें; संबंध आणणें.

गंटे (गंट) (क) ना. — घंटा; समय; वेळ.

—कायक (कायक) (क) ना. — घंटा वाजवून पोट भरणारा जंगम वर्ग.

गंड (गंड) (क) ना. — पति; मालक; यजमान; वांड; शूर. (सं) ना. — गंडांतर; ग्रहपीडा; गंडस्थल; करट; अहंकटक; संधि; जलम.

—गर्व (गर्व) (क) ना. — दुरभिमान; खोटा अभिमान; दुराग्रह.

—मत्सर (मत्सर) (क) ना. — अतिद्वेष.

—वसन (वसन) (क) ना. — उत्तम वस्त्र; तलम कापड.

गंडक (गंडक) (क) ना. — 'खड्गमृग' पहा.

गंडकि (की) (गंडकि [की]) (सं) ना. — गंगेची उपनदी; गंडकी नदी.

—शिले (शिले) (सं) ना. — शाळीग्राम; गंडकी नदीतील शिला.

गंड (डु) गाडि (गंड [डु] गाडि) (क) ना. — पौरुष; वेष्टभूषण; वीरत्व.

गंड भेंड (गंड भेंड) (सं) ना. दोन डोक्यांचा पक्षी; म्हैसूर राज्याचें ध्वजचिन्ह.

गंडमाले (गंडमाले) (सं) ना. — गंडमाळा; गुल्म.

गंडवुत (गंडवुत) (क) ना. — हरिणविशेष; हरिणांचा कळप.

गंडशैल (गंडशैल) (क) ना. — पर्वतावरून गडगडत आलेला दगड.

गंडसु (गंडसु) (क) ना. — पुरुष; पुत्ररत्न.

गंडस्थल (गंडस्थल) (सं) ना. — करट; हत्तीचें गंडस्थल.

गंड-डुडि (गंडगुडुडि) (क) ना. — अव्यवस्था; अवांतर; सटरफटर; अन्यायाचें मांडण; विंढन; उकरून मांडण.

गंडाडि (गंडाडि) (क) ना. — साहसी वीर; आपत्तींशी झगडणारा; सत्त्वधीर.

गंडांतर (गंडांतर) (सं) ना. — विपत्ति; संकट; भीति.

गंडि (गंडि) (क) ना. — जकात घेणारा कारकून; किल्ल्याची चोरवाट; भूयारी रस्ता;

गंडिग (गंडिग) (क) वि. — समर्थ; साहसी; शूर.

गंडीर (गंडीर) (क) ना. — वीर; नायक; शौर्यशाली.

गंडु (गंडु) (क) ना. — बल; पौरुष; मोठेपणा; सामर्थ्य; धीयता; वीर पुरुष.

गंडुगालि (गंडुगालि) (क) ना. — वीर; बलशाली मनुष्य.

गंडुगच्चे (गंडुगच्चे) (क) ना. — वीरानें घालण्याचा कासोटा; पचंग; काचा.

गंडुगाडि (गंडुगाडि) (क) ना. — वीरवेश; वीराचें चलनवलन; शूराची हालचाल; वीरावेश.

गंडुगिडु (गंडुगिडु) (क) धा. — शक्ति घालविणें; पौरुषहीन होणें.

गंडुकैलस (गंडुकैलस) (क) ना. — साहस; धीट वर्तन; पौरुष.

गंडुगोडलि (गंडुगोडलि) (क) ना. — परशु; फरशी; हात-कुऱ्हाड; परशुरामाचे आयुध.

गंडुगोल (गंडुगोल) (क) धा. — धैर्य धरणें; साहस करणें.

गंडुडे (गंडुडे) (क) ना. — वीरवेष्ट; कवच; पुरुषी पेहराव.

गंडुदोरे (गंडुदोरे) (क) धा. — धीर सोडणें; दुर्बल होणें; पौरुषहीन होणें.

(क) ना. — नद; (सिंधु; ब्रह्मपुत्रा वगैरे नद.)

गंडुस (गंडुस) (क) ना. — दीर.

गंडसूळे (गंडसूळे) (क) ना. — चतुर वेश्या.

गंडू (गंडू) (सं) ना. — उशी; गाठ; मिळकत; तेल.

गंडूपद (गंडूपद) (सं) ना. — काडू; आमिष; गंडूळ.

गंडूप (वे) (गंडूप [वे]) (सं) ना. चूळ; पाण्याचा घोट.

गण (गण) (क) ना. — भाताचा गादा.

गणु (गणु) (क) ना. — एक लहान माप; बोटाचें पेर; धाटाचें पेर; कांड.

गण्य (गण्य) (सं) वि. — मान्य; मोजण्यायोग्य; गौरवास्पद; गणनीय.

गत (गंड) (सं) वि. — होऊन गेलेले; घालविलेले; संपलेले; दूर गेलेले; नियुक्त; न दिसणाऱ्या; अवस्थेला पोचलेले.

(सं) ना. — वेग; स्थिति; अवस्था; घटना; गति; चाल.

गतक (गंडक) (सं) वि. — कृतक; कृत्रिम; फसव्या; धातक.

गतकांति (गंडकांति) (सं) वि. — कांतिहीन; वैभवहीन.

गतगोष्टि (गंडगोष्टि) (सं) ना. — झाल्यागेल्या गोष्टी; झालेला प्रकार.

गत तेजस (गंड तेजस) (सं) ना. — 'गतकांति' पहा.

गतप्रत्यागत (गंडप्रत्यागत) (सं) ना. — आले गेले; आद्यंत; अस्थिर वृत्ति; सतारीची गत; अनुलोम प्रतिलोम.

गतप्राण (गंडप्राण) (सं) ना. — मृत्यु; मरण; समीपता.

गतवर्ष (गंडवर्ष) (सं) ना. — गेले वर्ष; गुदस्ता.

गताक्ष (गंठाक्ष) (सं) वि. — अंधळा; डोळे गेलेला.
 गतागत (गंठागत) (सं) ना. — आलेगेलेले; ये-जा; परंपरा;
 ग्रहगतीची अव्यवस्था.
 गतानुगतिक (गंठागतिक) (सं) ना. — मागीलप्रमाणें; पुढें
 चालवणारा; अनुकरण; एखाद्याचें अनुसरण.
 गताब्द (गंठाब्द) (सं) — 'गतवर्ष' पहा.
 गतायु (गंठायु) (सं) वि. — वृद्ध; म्हातारा; दिवस झालेला.
 गतार्तव (गंठातव) (सं) वि. — विटाळ गेलेली; वांझ.
 गतार्थ (गंठातथ) (सं) वि. — निराश झालेला; निर्धन.
 गतासु (गंठासु) (सं) वि. — गतप्राण; मृत.
 गति (गंति) (सं) ना. — चलन; बरीवाईट स्थिति; अवस्था;
 अभिवृद्धि; मार्ग; प्रगति; मोक्ष; पाप; उपाय; नर्तनगति; आश्रय;
 समजूत; यात्रा; वेग; मिरवणूक; सुख; ग्रहगति; क्रांति.
 — किडु (केडु) (कंठ [कंठ]) (क) धा. — हीन स्थितीला
 येणें; निराधार होणें; दुःखी होणें.
 — की (के) डिसु (कं [कं] डिसु) (क) धा. — नाश करणें.
 — के (के) डि (कं [कं] डि) (क) वि. — दुर्दैवी; दरिद्री;
 हीनगति; अगतिक.
 — कोडु (कंठडु) (क) धा. — पुढें चालविणें; चालू लागणें.
 — पडे (कंठडे) (क) धा. — चालविणें; सुखी होणें; मोक्ष
 मिळविणें.
 — भंग (कंठंग) (सं) ना. — दिशाभूल; तालभंग; वाट चुकणें;
 दिङ्मूढता.
 गतिबंधन (गंतिबंधन) (सं) ना. — वेगावरील ताबा.
 गतिलावव (गंतिलावव) (सं) ना. — मंदचाल; नाजूक चाल.
 गतिसु (गंतिस्) (क) धा. — घालविणें; जाणें; मरणें; कालक्षेप
 करणें.
 गतिस्तंभ (गंतिस्तंभ) (सं) ना. — गतिरोध; वेगनिरोध; वाट
 रोकणें; गतिस्तंभन.
 गतु (गंठु) (अ-दे) ना. — गत; संगीतांतील लय; धोरण; रीत;
 नृत्यपद्धति.
 — गार (गंठ) (क) ना. — कालानुवर्ती; उपाय जाणणारा;
 युक्तिवाज; ठक.
 — गारिके (गंठिके) (क) ना. — समयानुसंधान; योग्य
 उपायानें कार्यसिद्धि.
 गत्यंतर (गंठुंतर) (सं) ना. — भिन्न उपाय; अन्य युक्ति;
 दुसरा मार्ग; वेगळा आश्रय.
 गत्वर (गंठुवर) (सं) ना. — नाश; अधिक्षेप; फेक; हानी; नुकसान;
 तोटा.
 गद (गंठ) (सं) ना. — रोग; वचन; वाक्य; विष; थरकाप; कापरें;
 एक यादव.

गदक (गंठक) (क) ना. — कपट; कृतक; फसवणूक.
 गदकि (गंठकि) (क) कपटी; फसव्या; वंचक.
 गदगदिसु (गंठगदिसु) (क) धा. — गदगद आवाज करणें;
 कांपणें; कापरें भरणें; दुःखोद्गार काढणें.
 गद (दु) गु (गंठ [गंठ] गु) (क) ना. — गदगदशहर; येथील
 वीर नारायणाच्या देवळांत कुमारव्यासानें वीर भारत लिहिल्याचें
 सांगतात.
 — ग (गं) (क) ना. — पशुमूत्राची दुर्गंधी; शेळ्यामेंढ्यांचा
 उग्र दर्प; मिरची किंवा तंबाखु जळल्याचा खाट; दुर्गंधी;
 गंज; जंग;
 गदडु (गंठडु) } औषधी द्रव्याचा दर्प; केरवचरा.
 } (क) धा. — कळकणें; घाण करणें.
 गदरु (गंठरु) (क) धा. गर्जणें; भिवविणें; किंचालणें; घोषणा
 करणें.
 (क) ना. — हरळी; हळळी; हाक; घोषणा.
 — इसु (गंठु) (क) धा. — 'ओरडणें; किंचालणें; भिवविणें;
 गदा (गंठा) (सं) ना. — गदा; सुदूर; एक आयुध.
 गदाम्रज (गंठाम्रज) (सं) ना. — गदाचा म्हणजे गदाधराचा
 भाऊ; श्रीकृष्ण.
 गदादंड (गंठादंड) (सं) ना. — भीमाची गदा, जायफळ; पत्री
 गदाधर (गंठाधर) (सं) ना. — श्रीकृष्ण.
 गदांबर (गंठांबर) (सं) ना. — ढग; मेघ.
 गदि (गंठि) (सं) ना. — गदाधारी विष्णु; रोगी; रुग्ण.
 गदित (गंठित) (सं) वि. — बोललेलें; शब्दांकित फेलेलें;
 आश्वासलेलें.
 गदु (दुडु) (गंठु [गंठु]) (क) ना. — सज; फूग; गांदड; दान.
 गदगोळ (गंठगोळ) (क) धा. — गदा पेलणें; गदा उगारणें.
 गदोत्कर (गंठोत्कर) (सं) ना. — अरिष्ट; व्याधी; दुखणें.
 गदद (गंठद) (सं) वि. — दुःखानें भारावलेला; कंपित स्वराचा.
 — कंठ (कंठ) (सं) ना. — दुःखध्वनि, कंपितस्वर.
 गद (गंठ) (क) ना. — दाढी; दाढीचे केस; हनुवटी; चिबुक.
 गदण (गंठण) (क) ना. — कमी किंमतीचें तांब्याचें नाणें;
 सोन्याचे लहान नाणें.
 गदरिसु (गंठरिसु) (क) धा. — वाघसिंहाप्रमाणें ओरडणें;
 डरकाळी फोडणें; सुजणें; गोवर येणें; गर्जना करणें.
 गदल (गंठल) (क) ना. — गोंधळ, संभ्रम; कोलाहल; उसाभर;
 अस्पष्ट उच्चध्वनि.
 गदि (दु) ने (गंठु [गंठु] ने) (क) ना. — सिंहासन; पाट; कट्टा;
 चौथरा; गादी; पीठ; समाधि.
 गदे (गंठे) (क) ना. — भातशेत, गादा; जमीन; क्षेत्र.
 गद्य (गंठु) (सं) ना. — बोलीभाषेतील साहित्य.

—साहित्य (साहित्य) (सं) ना. — कथाकादंबरी वगैरेचें लेखन.

गद्यपद्यात्मक (गद्यपद्यात्मक) (सं) ना. — चंपू; नाटक; प्रबंध वगैरे गद्यपद्य साहित्य.

गद्याण (न) (गद्याण [न]) (सं) ना. — 'गद्य' पहा.

गन (गन) (क) वि. — घन; घट्ट; भरीव; मोठे दग, 'घन' पहा.

गनह (गनह) (सं) ना. — शिव; ब्राह्मण; महात्म्य.

गनि (गनि) (क) ना. — खाण; खनि.

गनीम (गनीम) (अ. दे) ना. — वैरी; सार्वत्रिक शत्रु.

गने (गने) (क) धा. — गर्जना करणें; ओरडणें.

गंति (गंति) (क) ना. — ग्रंथि; गाठ; आवाळु; 'गड्डे' पहा.

गंतु (गंतु) (सं) ना. — गंतु; जाणारा; यात्रिक; पथिक;

वाटसरु; हालचाल; नतन; पथ; मार्ग; हास्यविनोद.

'कुलित' पहा.

गंतुकाम (गंतुकाम) (सं) ना. — जाण्याची इच्छा करणारा.

गंतु (गंतु) (सं) ना. — 'गंतु' पहा.

गंत्री (गंत्री) (सं) ना. — बैलजोडी; स्त्रीसंयोग; फेक.

गंद (गंद) (अ. दे) ना. — गंध; सुवास; चंदनवृक्ष; एक

जातीचा दगड; स्वभाव; अहंकार; गर्व; स्वत्व.

गंदकचुरि (गंदकचुरि) (सं) ना. — गंध आणि कस्तुरी;

सुगंधी द्रव्य.

गंदर (गंदर) (क) ना. — गंधर्व; एक देवजाति.

गंदरगिविद्य (गंदरगिविद्य) (क) ना. — गानलुब्ध शिव;

गंधर्वांचें गाणें.

गंदा (दी) (दे) (गंदा [दी] [दी]) (अ. दे) वि. — घाण;

कुजलेंलें; दुर्गंधित.

गंदि (गंदि) (क) ना. — पित्त; मांस; वायुयुक्ता; ब्रह्म.

गंदिग (गंदिग) (क) ना. — कुंठिणी; सुगंधी द्रव्यें विकणारा;

गंधी.

गंदिगे (गंदिगे) (क) ना. — औषधी दुकान.

गंधक (गंधक) (सं) ना. — गंधक द्रव्य.

—घृति (द्रावक) (घृति [द्रावक]) (सं) ना. —

तेजाव; गंधकाल

गंधकरसायन (गंधकरसायन) (सं) ना. — रक्तशुद्धीवर

गंधक मिश्रितऔषध.

गंधका (कालि) (गंधका [कालि]) (सं) ना. — व्यासमाता;

सत्यवती.

गंधद्वीप (हस्ति) (गंधद्वीप [हस्ति]) (सं) ना. — उत्तम

जातीचा हत्ती.

गंधन (गंधन) (सं) ना. — अविश्रांत परिश्रम; हट्ट; साधना;

प्रगटण.

गंधनकुल (गंधनकुल) (सं) ना. — सुगुप्त; ऊदमांजर; विचुंद्री.

गंधनालि (लिका) (गंधनालि [लिका]) (सं) ना. — नाक;

नासिका; घ्राणेंद्रिय.

गंधमाइन (गंधमाइन) (सं) ना. — गंधक; मेरुपर्वताजवळील

सुगंधी पर्वत; मलयपर्वत.

—मादनी (मादनी) (सं) ना. — उच्च प्रतीचें मद्य.

—मादिनि (मादिनि) (सं) ना. — अगरु; चंदन.

गंधमाजाल (र) (गंधमाजाल) (सं) ना. — ऊद; सुगंध.

सोडणारें मांजर.

गंधमाल्य (गंधमाल्य) (सं) ना. — सुवासिक फुलमाल;

सुगंधी द्रव्य व फुलें यांनीं केलेली सत्कारपूजा.

गंधमूषिके (गंधमूषिके) (सं) ना. — चुचुंद्री.

गंधर्वविवाह (गंधर्वविवाह) (सं) ना. — हिंदुविवाह-

पद्धतीतील एक प्रकार; प्रेमविवाह.

गंधर्ववेद (गंधर्ववेद) (सं) ना. — सामवेद; संगीतशास्त्र;

भरतशास्त्र.

गंधवति (गंधवति) (सं) ना. — भूमि; मोगरीची एक जात;

व्यासमाता; वायुवरणांचे शहर; मद्य; सुगंधी द्रव्य; गंधक.

गंधवह (वाह) (गंधवह [वाह]) (सं) ना. — वारा; सुगंध;

दरवळणारा वायु.

गंधवहे (गंधवहे) (सं) ना. — वास घेणारें इंद्रिय; नाक;

घ्राणेंद्रिय.

गंधसिंधूर (गंधसिंधूर) (सं) ना. — माजलेला हत्ती;

मदस्ताव होणारा हत्ती.

गंधहारिका (गंधहारिका) (सं) ना. — सुगंधी द्रव्यें करून

गंधकारिका (गंधकारिका) (सं) ना. — सुगंधी द्रव्यें करून

देणारी दासी.

गंधाक्षते (गंधाक्षते) (सं) ना. — मंगलाक्षता.

गंधापण (गंधापण) (सं) ना. — सुगंधी द्रव्याची पेट.

गंधालि (गंधालि) (सं) ना. — गांधीलमाशी. 'कडज' पहा.

दरवळणारा सुवास.

—गर्भ (गर्भ) (सं) ना. — बारीक वेलदोडा.

गंधि (गंधि) (सं) ना. — सुगंधी द्रव्याचा व्यापारी; सुवास

धारण करणारा.

गंधिक (गंधिक) (सं) ना. — अत्तर विकणारा; गंधक.

गन्ध, (कन्ध) (गन्ध [कन्ध]) (क) ना. — फसवणूक; वंचना;

कपट; चोरी; दरवडा; दरोडा.

—गतक (गतक) (क) ना. — फसवणूक.

—गरुविके (गरुविके) (क) ना. — खोटा वडेजाव; कोरडा

अहंकार; दंभ.

गन्धदंक (गन्धदंक) (क) ना. — मानवी युद्ध; कपटी मनुष्य; वंचक.

गपचिप् (गपचिप्) (अ. दे) ना. — स्तब्धता; मौन.

गप्पने (गप्पने) (क) अ. — अकस्मात्; झटकन; एकदम.

गवक्कने (गवक्कने) (क) अ. — 'गप्पने' पहा. एकदम; एका झपाट्यांत.

गव्व (गव्व) (क) ना. — गर्भ; गर्व; गर्भवती; पोटाचा आतील भाग; अहंकार; मस्ती; अभिमान; खोटी प्रतिष्ठा; दंभ.

— आगु (आगु) (क) धा. — पोटा वाढणे; गर्भधारण करणे.

गव्वरिसु (गव्वरिसु) (क) धा. — व्यापणे; पसरणे; खोदणे; खड्डा खणणे.

गव्वि (गव्वि) (क) ना. — गर्व करणारा; मस्ती करणारा; अहंकारी; हट्टी; अनावर मनुष्य.

गव्विल (गव्विल) (क) ना. — 'कणकप्पडि' पहा.

गव्वु (गव्वु) (क) ना. — दुर्गंधी; मस्ती; जळकावास; अहंकार.

गभस्ति (गभस्ति) (सं) ना. — कांती; सूर्य; चंद्र; सूर्य किरण; अग्निपत्नि स्वाहा; स्वधा.

गभस्तिकर (मत्) (गभस्तिकर [गभस्ति]) (सं) ना. — सूर्य; पाताळ लोक.

गभीर (गभीर) (सं) वि. — खोल; गंभीर; रहस्यमय; एकांडा; एकाकी स्वभावाचा; पूर्ण.

— आत्म (आत्म) (सं) ना. — परमात्मा.

गम (गम) (सं) वि. — जाणारा; चलिता.

(सं) ना. — उड्डाण; आतुरता; अविवेक; पुढची चाल;

धमधमाट; सुवास; मार्ग.

गमा (सि) क (का) (गमा [सि] क [का]) (सं) ना. —

स्वरकंपन वेग; रीति; त्वरा; संगीतांतील एक गत; श्रम; थकवा.

गमकि (गमकि) (सं) ना. — रागयुक्त काव्यगायन; चीज; गायन.

गमन (गमन) (सं) ना. — जाणे; संचार; दृष्टि; लक्ष; कंपन; वासना; मिळकत.

गमनागमन (गमनागमन) (सं) ना. — ये—जा; येरझार; यडताकपट्टी.

गमनिसु (गमनिसु) (क) धा. — जाणे; चालू लागणे; यात्रा करणे; लक्ष देणे; गणणे.

गमनीय (गमनीय) (सं) वि. — जाणण्यास योग्य; ध्यान देण्यास योग्य; गण्य; गणनीय; लंघनीय; आचारणीय.

गमित (गमित) (सं) वि. — गत; गेलेले; प्रेषित; पाठविलेले; आणविलेले.

गमिसु (गमिसु) (क) धा. — जाणेयेणे; अंदाज चालविणे; विचारांत घेणे.

गंपु (गंपु) (क) ना. — परिमळ; सुवास.

गम्म (गम्म) (क) ना. — धाम; धर्म; उकाडा; उष्णता.

गम्मने (गम्मने) (क) अ. — एकदम; अकस्मात्; लागलीच तीव्रतेने.

गग्गु (गग्गु) (क) धा. — विस्कटणे; विचकणे; अस्ताव्यस्त करणे.

गग्गु (गग्गु) (सं) वि. — जाणण्यायोग्य; समजण्यासारखे; स्वीकार्य; मान्य; प्राप्य; मिळविण्याजोगे; पटण्यासारखे.

गय (ये) (गय [यय]) (सं) ना. — गयाक्षेत्र; बुद्धगया; एक गंधर्व; एका राक्षसाचे नांव.

गयावळ (गयावळ) (सं) ना. — गयेतील क्षेत्रमिश्रक; गयावळ; अव्यवस्थित ब्राह्मण; गवाळ्या; भोंगळ ब्राह्मण.

गय्याळ (गय्याळ) (क) वि. — निरुपयोगी; दुबळा; बडबड्या; वाचाल.

गय्याळि (गय्याळि) (क) ना. — बडबडी स्त्री; लोचट स्त्री; मोड बाई; हट्टी बाई.

गर (गर) (सं) ना. — विष; वाईट करण्याची शक्ति; मद्य; प्रोक्षण; शिडकावा; सडा; शिंपडणूक.

(क) ना. — घरघर; ग्रह; नक्षत्र; पिशाच; भूत.

गरकु (गरकु) (क) ना. — विषमता; खळगा; भूस; ओबधोबड; कठिण.

गरकु (गरकु) (गर्कु [गरकु]) (अ. दे) ना. — निमग्नता; तल्लीनता.

गरगरिके (गरगरिके) (क) ना. — सौंदर्य; चांगुलपणा; आनंद; घरघर; ठक; अहंकार; गर्व; नियमबद्धता 'अचुकट्ट' पहा.

गरगस (गरगस) (क) ना. — 'करगस' पहा.

गरडि (गरडि) (क) ना. — व्यायाम; तालीम; व्यायामशाळा.

— साधक (साधक) (क) ना. — व्यायाम करणारा; तालीमवाज; व्यायामपट.

गरण (गरण) (क) ना. — ग्रहण; स्वीकार; हात.

गरति (गरति) (क) ना. — पतिव्रता; कुलीन स्त्री; मानिनी; गृहस्था.

गरल (गरल) (सं) ना. — विष; नंज; अपुऱ्या दिवसाच्या बाळंतपणासुळे येणारा रोग.

— कंठ, ग्रीव (कंठ, - ग्रीव) (सं) ना. — नीलकंठ; शिव.

गरलघर (गरलघर) (सं) ना. — शिव; विषघर.

गरलघूर (गरलघूर) (क) ना. — सर्प; विषारी साप.

गरलभुक् (गरलभुक्) (सं) ना. — विष सेवन करणारा;

गरलाशन (गरलाशन) } विष पचवणारा शिव.

गरवट (गरवट) (क) ना. — ग्रहपट; कुंडली; जातक; जन्म पत्रिका.

गरवटिगे (गरवटिगे) (क) ना. — यज्ञशाळा; पहारा; चौकीदारी; राखणदारी; राखण.

गरवल (गरवल) (क) ना. - ग्रहवल; ग्रहनक्षत्राचा योगायोग.
 गरबु (गरबु) (क) धा. - ओढणे; आकर्षणे; आपल्याकडे खेचणे; वाकविणे.
 गरवट्टिने (गरवट्टिने) (क) ना. - अद्भुतता; प्रचंडता.
 गरळ (गरळ) (क) ना. - 'गरल' पहा.
 गरास (गरास) (क) ना. - ग्रास; घास; कवल; पकड.
 गरि (गरी) (क) ना. - पक्षाची पिसं; पिसारा; पक्षाचे शेंपूट; तुरा; गवत; पाला; बाणाचा मागील भाग.
 —कट्टु (कट्टु) (क) धा. कंवर कसणे; सुधारणे.
 —केदरु (केदरु) (क) धा. पिसारा उभारणे; पसरणे.
 गरिके (गरीके) (क) ना. - एक जातीचे गवत.
 गरिगणवकि (गरिगणवकि) (क) ना. - मोर; डोळे असलेल्या पिसान्याचा मोर.
 गरिग (गरीग) (क) ना. - बाण; मोर.
 गरिसुरि (गरिसुरि) (क) वि. - दड; घट्ट; बळकट.
 गरिम (मा) (मे) (गरीम [मज] मी) (सं) ना. - मोठेपणा; महात्म्य; श्रेष्ठता; जडपणा; स्थूलता; योग्यता.
 गरिष्ठ (गरीष्ठ) (सं) वि. - थोर; श्रेष्ठ; जड; वजनदार; गौरवित; मस्त; अहंकारी.
 गरिय (यस्) (गरीय [यस्]) (सं) वि. - जड; मोठे; वजनदार.
 गरुडध्वज (गरुडध्वज) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण.
 गरुडपाताळ (गरुडपाताळ) (सं) ना. - गळ; पाताळगड.
 गरुडपुराण (गरुडपुराण) (सं) ना. - संकट विनाशार्थ वाचावयाचे पुराण.
 गरुडवाहन (गरुडवाहन) (सं) ना. - विष्णु.
 गरुडवाहिनि (गरुडवाहिनि) (सं) ना. - सैन्याची विलक्षण गरुडव्यूह (गरुडव्यूह) रचना.
 गरुडहरि (गरुडहरि) (सं) ना. - ग्रीक पुराणांतील एक प्राणी; गिधाड.
 गरुडाग्रज (गरुडाग्रज) (सं) ना. - गरुडाचा वडील भाऊ; अरुण.
 गरुडांक (गरुडांक) (सं) ना. - गरुडध्वज; विष्णु; कृष्ण.
 गरुडि (गरुडि) (क) ना. - 'गरडि' पहा; चावडी; जमीन; भित; गुहा.
 —गैमे (गैमे) (क) ना. - कुस्ती; व्यायाम.
 —साधने (साधने) (क) ना. - शरीरसौष्टव.
 गरुत् (गरुत्) (सं) ना. - पंख; पीस; पक्ष.
 गरुत्मत् (गरुत्मत्) (सं) ना. - गरुड; बाण; सूर्य; चंद्र.
 गरुत्मंत (गरुत्मंत) (सं) ना. - 'गरुत्मत्' पहा; सूर्य; पक्षी.
 गरुल (गरुल) (सं) ना. - गरुड.

गरुव (गरुव) (सं) ना. - 'गरिम' पहा; योग्यता; थोर पुरुष; पूज्य व्यक्ति; गर्व; मस्ती; अहंकार.
 गरुवल्लि (गरुवल्लि) (क) ना. - हवा; वारा.
 गरुवायि (विके) (गरुवायि [विके]) (क) ना. - गंभीरगमन; गजगति; पायबळ्या; विजयोन्माद; अहंकार; गरीमा; गांभीर्य सुनि; ब्रह्मदेवाचा मुलगा.
 गर्ग (गर्ग) (सं) ना. - यदुकुलपुरोहित; गर्गक्षि; गजग्याचा वेल; पाडा; खोड; कुमि.
 गर्गैर (गर्गैर) (सं) ना. - पाण्याचा डोह; एक संगीत वाद्य; रवि; मंथा.
 गर्धर (गर्धर) (सं) ना. - धरधर; धागर; वाळा; धुंगुर.
 गर्जित (गर्जित) (सं) वि. - घोषित; पुकारलेले.
 (सं) ना. - भयंकर ध्वनि; हत्तीचा ध्वनि; चीत्कार; विजेचा कडकडाट; मेघगर्जना.
 गर्जिसु (गर्जिसु) (क) धा. - घोषणा देणे; गर्जना करणे; ओरडणे.
 गर्त (गर्त) (सं) ना. - तळें; ओढा; खड्डा; उच्चासन; सिंहासन; न्यायपीठ; युद्धरथावरील आसन; एक रोग; बुद्धिबलपटावरील एक घर.
 —आश्रय (आश्रय) (सं) ना. - बिळात राहणारा प्राणी.
 गर्तिका (गर्तिका) (सं) ना. - हातमाग; विणकराचा माग.
 गर्दभ (गर्दभ) (सं) ना. - गाढव; रासभ.
 गर्दु (गु) ने (गर्दु [गु] ने) (क) ना. - आसन; पीठ; सिंहासन; व्यासपीठ.
 गर्दे (गर्दे) (क) ना. - गादी; क्षेत्र.
 गर्धन (ने) (गर्धन [ने]) (क) ना. - अत्याशा करणारा; लोभी; कृपण; कंजूस; चिक्कु.
 गर्व (गर्व) (क) ना. - गर्व; मस्ती; अहंकार; गर्भ; गर्भिणी; गर्भवास; पोटाशी; दिवस गेलेली स्त्री.
 गर्बु (गर्वु) (क) ना. - तीव्र दुराशा; गाम; गर्भ. 'कोळे' पहा.
 गर्भ (गर्भ) (सं) ना. - गर्भकोश; पोटांतील अर्भक; गर्भिणी; आंतील भाग; मधोमध; अग्नि; आहार; गरा.
 —करगु (करगु) (क) धा. - पोटाचे पडणे.
 —गुडि (गुडि) (क) ना. - गर्भागार; मंदिराचा आंतील भाग; अंतर्मंदिर.
 गर्भधरिसु (गर्भधरिसु) (क) धा. - दिवस जाणे; गर्भधारणा होणे.
 गर्भक (गर्भक) (सं) ना. - वेणींतील फूल.
 गर्भगृह (गर्भगृह) (सं) ना. - माजघर; अंतर्गृह; ओसरी; सोपा.

गर्भधारण (गर्भधारण) (सं) ना. — गामण; दिवस जाणें;
गर्भवती होणें.
गर्भनृत्य (गर्भनृत्य) (सं) ना. — गरबा; रास; नृत्यप्रकार;
नाचण्यांतील पदन्यास.
गर्भपदि (गर्भपदि) (सं) ना. — गोगलगाथ; पिकळी.
गर्भपात (गर्भपात) (सं) ना. — गर्भ गळणें; पोटाचें पडणें;
'अकालप्रसूति'.
गर्भमोचन (गर्भमोचन) (सं) ना. — बाळंतपण; हळजण;
प्रसूति.
गर्भवति (गर्भवति) (सं) ना. — गर्भिणी; गरोदर; दिवस गेलेली.
गर्भवास (गर्भवास) (सं) ना. — गर्भावस्था; माजघर.
गर्भश्रीमंत (गर्भश्रीमंत) (सं) वि. — परंपरागत श्रीमंत;
जन्मश्रीमंत.
गर्भसंस्कार (गर्भसंस्कार) (सं) ना. — गर्भाधान; गर्भिणीच्या
सहाय्या अगर आठव्या महिन्यांत करावयाचे धार्मिक विधी.
गर्भस्त्राव (गर्भस्त्राव) (सं) ना. — 'गर्भपात' पहा.
गर्भागार (गर्भागार) (सं) ना. — सोया; माजघर; अंतर्गृह.
गर्भागने (गर्भागने) (सं) ना. — गर्भिणी; गरोदरी.
गर्भादान (गर्भादान) (सं) ना. — ऋतुशांति; गर्भधारणा
संस्कार.
गर्भाशय (गर्भाशय) (सं) ना. — गर्भकोश.
गर्भिणि (गर्भिणि) (सं) ना. — गर्भवति; गरोदर स्त्री.
गर्भित (गर्भित) (सं) वि. — सुत; भरलेले; गूढार्थक.
गर्भकृत (गर्भकृत) (सं) वि. — सुत; समाविष्ट; अंतर्भूत.
गर्भकरिषु (गर्भकरिषु) (क) धा. — एकत्रित करणें; लपवून
ठेवणें; आड करणें; अंतर्धान करणें.
गर्व (गर्व) (सं) ना. — मस्ती; अहंकार; दर्प; पोटादुखी;
अभिमान; ताटा; बडेजाव.
— इसु (इसु) (क) धा. — गर्व करणें; मस्ती करणें; दाखविणें.
गर्वीट (गर्वीट) (सं) ना. — पहारेकरी; चौकीदार; राखणा;
राखणदार; रक्षक.
गर्वित (गर्वित) (सं) वि. — मस्त; माजलेला; फुगलेला; चढेल.
गर्विष्ठ (गर्विष्ठ) (सं) वि. — अहंकारी; मस्तीचा; घमेंडखोर;
अभिमानी.
गर्वु (गर्वु) (क) ना. — 'गर्व' पहा.
गर्वोद्धत (गर्वोद्धत) (सं) वि. — गर्वानें फुगलेला; मस्तवाल;
अतिगर्विष्ठ.
गर्शक (गर्शक) (सं) ना. — वाटोळी वाटी; गुंडी; गोलमांडें.
गर्हण (गर्हण) (सं) ना. — निंदा; शिवीगाळ.
गर्हा (हें) (गर्हा) (सं) ना. — निंदा; अपमान;
तिरस्कार; शिवीगाळ.

गर्ह्य (गर्ह्य) (सं) ना. — निंद्य; हीन; तुच्छ.
— वादी (वादी) (सं) ना. — नीच भाषण करणारा; वाईट
चालीचा; अपशब्द उच्चारणारा.
गल (गल) (सं) ना. — गळा; नरडे; आवाज; गळति; गडबड;
गळगळ असा आवाज.
गलकंदूति (गलकंदूति) (सं) ना. — घशाची खवखव;
घशाची खाज.
गलकंदल (गलकंदल) (सं) ना. — शंखध्वज; भरदार मानेचा.
गलकंबल (गलकंबल) (सं) ना. — गायबैलाच्या गळ्याखालची
पोळी; गाईच्या गळ्यामोवती गुंडाळलेली शाल; कापड.
गलन (गलन) (सं) ना. — गळती; स्वलन; पात.
गलंति (तिके) (गलंति) (सं) ना. — पाण्याचें लहान
मांडें; अभिवेकपात्र.
गलवे (मे) (गलवे) (क) ना. — गडबड; गोंधळ; कोलाहल;
धांदल.
गलहस्त (गलहस्त) (सं) ना. — तळहाती हनुवटी घेणें;
गळ्याला हात घालणें; कुस्तीतील एक डाव.
गलित (गलित) (सं) वि. — गळलेले; घालविलेले; पक्व झालेले;
पडलेले; सत्त्वहीन; जीर्ण.
गलितक (गलितक) (सं) ना. — एक प्रकारचें नर्तन; नृत्यविशेष;
एक तऱ्हेचा नाच; नर्तनांतील पदन्यास.
गलहु (गलहु) (क) ना. — घुंगुरांचा नाद.
गलोद्देश (गलोद्देश) (सं) ना. — गळा; नरडे.
गल्भ (गल्भ) (सं) वि. — धैर्यशाली; साहसी; प्रगल्भ; वयांत
आलेला.
गल्ये (ल्ये) (गल्ये) (सं) ना. — गोंगाट; ओरडा.
गल (गल) (क) ना. — पति; गाल; दाराची कडी; दरवाजा; कपोल.
— गुळि (गुळि) (क) ना. — गालावरील खळी; खळी
पडणारा गाल.
गलणे (गलणे) (क) ना. — अडचण; ताप; संकट; गलगल असा
आवाज; पीडा; आयास; दमणूक; उपद्रव.
गलि (गलि) (अ. दे) ना. — बोळ; लहानवाट; बीदी; आळी.
गलिसु (गलिसु) (क) धा. — पीडा देणें; कष्ट करणें; दमविणें;
हलविणें; ढकलणें; लोटणें; खालवर करणें.
गलु (गलु) (क) ना. — फाशी; फाशीचा खांब.
गळे (गळे) (क) ना. — वाळवलेला गोळा; कोय.
गळे (गळे) (अ. दे) ना. — गळा; पैशाची पेटी.
गव (गव) (सं) ना. — गाय; बैल; पशु.
गवड (गवड) (क) ना. — गौड; पाटील; ग्रामाधिकारी; ग्रामीण.
गवन (गवन) (क) ना. — गमन; लक्ष; जागृति; जागर; काम
चालू राखणें; जाणीव; ज्ञान.

गवनि (गव०) (सं) ना. — आवरण; झांकण; पांघरूण.
 गवय (गव०) (सं) ना. — रानवैल; रामाच्या कपिसैन्याचा मुख्य.
 गवयि (गव०) (अ. दे) ना. — संगीतज्ञ; गायक; उस्ताद.
 गवरिग (गव०) (क) ना. — बुरुड; 'मेदार' पहा.
 गवल (गव०) (सं) ना. — रेड्याचें शिंग; रानरेडा; गवा.
 गवलाग (गव०) (सं) ना. = धृतराष्ट्राचा सारथि; संजयपिता.
 गवसणि (गव०) (क) ना. — पांघरूण; आवरण; पोतें;
 गवसणिक्के (मे) (गव०) (क) आडोसा; पिशवी.
 गवळि (ळिग) (गव०) (क) ना. — गोपालक; गुराखी;
 गोपाल; दहीदूध विकणारा; दूधदुभते विकून पोटा भरणारा.
 गवळिति (गव०) (क) ना. — गवळण; गोपालिनी.
 गवाक्ष (गव०) (सं) ना. — खिडकी; सहाणें; बैलाचा डोळा.
 गवास्पद (गव०) (सं) ना. — गोशाळा; गोठा; गोधन;
 गाईंशी बांधण्याचें ठिकाण.
 गवि (गव०) (क) धा. — गुंडाळणें; आवरण घालणें; गाठ सोडणें;
 रुंद करणें; पुढें टकलणें.
 (क) ना. — गुहा; गवहर; वीळ; झाकणी; विस्तार; रुंदी.
 गविसु (गव०) (क) धा. — लक्षदेणें; ध्यानांत येणें.
 गवीन (गव०) (सं) वि. — गाईसंबंधी; पशूसंबंधी.
 गवुजल (गव०) (क) ना. — परटीण पक्षी; 'खंजन' पहा.
 गवुडी (गव०) (गव०) (क) ना. — दासी; पाटीलकी
 करणारी. सेविका, पाटलीण; शेतकरीण.
 गवुडगिति (गव०) (क) ना. — पाटलाची पत्नि; पाटलीण.
 गवुडिति (गव०) (क) ना. — पाटलीण.
 गवुर (गव०) (गव०) (क) ना. — जोराची हाक; हरळी,
 पाखरें उठवणें; युद्धाचें आवाहन;
 —कहळे (गव०) (क) ना. — युद्धाचें आवाहन.
 —उगि (गव०) (क) धा. — मोठा आवाज करणें; दूरध्वनीची
 हाक मारणें पुकारणें.
 गवुळि (वळि) (गव०) (क) ना. — पाल.
 गवेद्र (गव०) (सं) ना. — मोठा बैल; पुंगव; श्रेष्ठ वृषभ.
 गवेक्षित (गव०) (सं) वि. — चौकशीत पडलेलें; विचार
 चाळ असलेलें.
 गव्य (गव०) (सं) वि. — गाईसंबंधी; गोरस; गोरसासंबंधी; पंचगव्य
 गव्यूत (ति) (गव०) (सं) ना. — दोन कोसाचें अंतर;
 कुरणाची राखण; दसऱ्याला दिलेले धान्यतरु, गवती सेनें,
 शमी.
 गव्वर (गव०) (क) ना. — गवहर; साणें; वीळ; खिडकी.
 गवण (गव०) (क) ना. — धर्पण; मांडण; घासाघीस.
 गवणे (गव०) (क) ना. — अडचण; संकट; घासाघीस; तंटा;
 आपत्ति; चिंता; वृद्धि.

—कोळ (गव०) (क) धा. — चिंताक्रांत होणें; आतुर
 होणें.
 गसि (गव०) (क) ना. — चिखल; बांध; बंधारा; मेर.
 गह (गव०) (क) ना. — हास्यध्वनि.
 —गहिके (गव०) (क) ना. — हसहसाट; पोटा धरधरून
 हसणें; खो खो हास्य; हास्यकळोळ.
 —गहिसु (गव०) (क) धा. — खिदळणें; सातमजली
 हसणें; तिरस्कारानें हसणें; पोटा धरून हसणें.
 गहन (गव०) (क) ना. — दोषैक दृष्टि; अडचणीचे भाषण;
 टोचून बोलणें.
 (सं) वि. — आश्चर्यजनक; अगाध; खोल; दुर्बोध; कठीण
 गति; प्रवेश दुःसाध्य.
 (सं) ना. — अरण्य; मर्म; रहस्य.
 गव्हर (गव०) (सं) वि. — खोल; अगाध; गहन; कृत्रिम;
 कपटी.
 (सं) ना. — अरण्य; गुहा; न ओळखतां येण्याजोगा उखाणा;
 प्रहेलिका; अहित; कलंक; अंधकार; तमालवृक्ष; काळोख.
 गव्हरी (री) (गव०) (सं) ना. — भूमि; जमीन; पृथ्वी.
 गळ (गव०) (सं) ना. — 'गल' पहा; गळा; नरडें; चिवा; सूज;
 गळगळ असा आवाज.
 (क) अ — पाहिलें कां? नव्हे का? —तोडिगे (गव०) (क) ना. — कंठाभरण; सरी; कंठी
 वगैरे सारखा गळ्यांतील दागिना.
 गळगळने (गव०) (क) अ. — घाईघाईनें; तीव्रतेनें,
 गळगळ (गव०) (क) ना. — गळाला अडकणारा मासा;
 मासे धरण्याचें साधन.
 गळगे (गव०) (क) ना. — बांबूची केलेली कणगी.
 गळग्रास (गव०) (सं) ना. — सुसर; मगर.
 गळत् (गव०) (सं) वि. — पडणारे; गळणारे.
 गळध्वनि (गव०) (सं) ना. — रति कृजित; कंठानून येणारा
 आवाज.
 गळतिगे (गव०) (क) ना. — अंतर्गृह खोली; ओवरी;
 'गळतिगे' पहा.
 गळपु (गव०) (क) धा. — गप्पा मारणें; व्यर्थ
 बोलणें; फुसकें बोलणें; असत्य भाषण करणें.
 गळरव (गव०) (सं) ना. — 'गळध्वनि' पहा.
 गळले (गव०) (क) ना. — गालगुंड; गंडमाळा रोग; सांधेसूज.
 गळह (गव०) (क) वि. — वाचाळ; बडबड्या; असत्यभाषी; गप्पिष्ट.
 गळि (गव०) (क) धा. — पक्व होणें; पिकणें; घालविणें.
 गळिगे (गव०) (क) ना. — घटका; चोवीस निमिषांचा अवधि;
 कापडाची घडी; घडी घातलेला कपडा; मोट; मोटली.

गळिगेवट्टलु (गळिगेवट्टलु) (क) ना. - घटकापात्र; वाळूचें
घड्याळ.

गळित (गळित) (क) वि. - गमावलेलें; पक्क; पिकलेलें; कुजलेलें.
(सं) वि. - गत; हवलेलें.

गळियसु (गळियसु) (क) धा. - संपादन करणें; स्पर्शणें;
गळिसु (गळिसु) (क) धा. - संपादन करणें; स्पर्शणें;

मिळणें; जमविणें; संभवणें; सिद्ध होणें; आस्तित्वांत येणें.

गळिपु (गळिपु) (क) धा. - व्यर्थ गप्पा मारणें; कोरड्या गप्पा
मारणें; चकाट्या पिटणें.

गळे (गळे) (क) ना. - चिवाट्याची काठी; शेतकीचें साधन; रवि;
डोंबारकांठी; डोंबाच्याची खेळकाठी.

गळेकार (गळेकार) (क) ना. - बुडड; बांबूचें काम करणारा.

गळेवळि (गळेवळि) (क) वि. - पंखाच्या आकाराचें बाहुमूषण
वापरणारा; दंडावरील पंखालंकार.

गळ्ळे (गळ्ळे) (क) ना. - लढगा; लढा.

गा (गा) (क) अ. - बोलणें शिकण्यावेळचा बालकाचा ध्वनि.

गागल (गागल) (क) ना. - गोघळ; संभ्रम; उसाभर; गडबड.

गांगेय (गांगेय) (सं) ना. - भीष्म; कार्तिकेय; सुवर्ण
रुपे.

गाचार (गाचार) (क) ना. - गृहाचार; ग्रहांची पीडा; त्रास;
आपत्ति.

गाजु (गाजु) (क) ना. - कांच; आरसा; जायफळ; गैरिक.

गांज (जांज) (गांज [जांज]) (क) ना. - गांजा; भांग.

गाट (गाट) (क) वि. - गाढ; दाट; अतिशय; फार मोठें;
खडबडीत; घट्ट; त्रस्त.

(क) ना. - त्रास; खाट; खोकला उत्पन्न करणारी धूळ.

गाटळिसु (गाटळिसु) (क) धा. - त्रास देणें; पीडा देणें;
अडचण उत्पन्न करणें. आडकाठी आणणें.

गाढ (गाढ) (क) वि. - गाढ; घट्ट; दृढ; अतिशय; खरोखर.

गाडि (गाडि) (क) ना. - गांभीर्य; सौंदर्य; मनोहरता; शोभा;
भरलेली गाडी; चाकाचा अरा; लकडी.

—पडे, —पेंस (गळे, गळे) (क) धा. - गंभीर होणें;
शोभिवंत होणें. नटणें; सुंदर दिसणें.

गाडिकाति (गाडिकाति) (क) ना. - विलासिनी; गाडी हाकणारी
सुंदरी; नट्यापट्टा करणारी; अभिनेत्री.

गाडिकार (गाडिकार) (क) वि. - विलासी; सौंदर्योपासक; गाडी
हाकणारा.

गाडिके (गाडिके) (क) ना. - चांगुलपणा; शोभा; अतिशयता;
आधिक्य; मोठेपणा; डौल.

गाडिग (गार) (गाडिग [गार]) (क) ना. - जादुगार; गारुडी;
हाकणारा; मांत्रिक; वंचक.

गाडिगाति (गाडिगाति) (क) ना. - मायावती; मंत्रतंत्र करणारी;
'गाडिकाति' पहा.

गाडिगतन (गाडिगतन) (क) ना. - विलास; डौल; शोभा;
नट्यापट्टा.

गाडिसु (गाडिसु) (क) धा. - घट्ट होणें; आवेशपूर्ण होणें;
उत्तेजित होणें; मर्यादातिक्रमण करणें; आतुर होणें; बद्ध होणें.

गाढ (गाढ) (सं) वि. - बुडलेले; खुपसलेले; लपलेले; अंतर्भूत;
घट्ट बांधलेले; निबद्ध; खोल; अगाध; निविड; उद्देशपूर्ण
उत्तेजित; अधिक दाट; घन; बळकट; सांद्र.

गाढांधकार (गाढांधकार) (सं) ना. - निविड अंधकार;
अतितिमिर; मिट्ट काळोख.

गाढायिल (गाढायिल) (क) वि. - बलिष्ठ; आतुर; गाढालिंगन
देणारा.

गाढालिंगन (गाढालिंगन) (सं) ना. - दृढालिंगन; आट्टिमिट्टि
गाढोक्ति (गाढोक्ति) (सं) ना. - निष्ठुर वचन; सडेतोड बोलणें.

गाण (गाण) (क) ना. - गान; संगीत; गवईपणा; गायकी;
घाणा; चरक; मासे धरण्याचा गळ; ग्रहण.

गाणर् (गाणर्) (क) ना. - गायक; गवई.

गाणपत्य (गाणपत्य) (सं) ना. - गणपतीचे उपासक.

गाणि (गाणि) (क) ना. - गायिका; संगीतज्ञ स्त्री.

गाणिक्य (गाणिक्य) (सं) ना. - वेद्यावृंद; गाणिकासमूह.

गाणिग (गाणिग) (क) ना. - पांढऱ्या शेपटीचा कलिंग पक्षी.

गांडि (गांडि) (क) ना. - गांठ; गांठोडें; डबोलें; मोटली;
पुडकें.

गांडिव (डीव) (गांडिव [डीव]) (सं) ना. - अर्जुनाचें
धनुष्य.

गांडि (डी) वि (गांडि [डी] २) (सं) ना. - गांडीवधर;
अर्जुन.

गांडु (गांडु) (सं) ना. - दणकट; गदा; टोणपा; बुद्धीहीन;
प्रचंडगदा

गाण्प (गाण्प) (क) ना. - धड्ड; मूर्ख; 'अंगा' पहा

गाण्णु (ण्णु) (गाण्णु [ण्णु]) (क) ना. - जंगलीपणा;
गांवढळपणा; मूर्खता; घडुता; अज्ञान.

गात (गात) (क) ना. - घात. 'पट्ट' पहा.

गातु (गातु) (सं) ना. - गाणारी; गायिका; गवयित्री;
नरकोकीळ.

गातृ (गातृ) (सं) ना. - गाणारा; संगीतज्ञ; गंधर्व.

गात्र (गात्र) (सं) वि. - शरीरधारी; देही.

(सं) ना. - अवयव; देह; अंग; हत्तीचा पुढचा पाय; जाडी;
लहपणा.

—मार्जनी (मार्जनी) (सं) ना. - पंचा; टोवेल; अंग पुसणें.

गात्ररक्तकि (ग०उ०र०क०) (सं) ना. — रक्तचंदन; तांबडे गंध.
 गात्रविशेष (ग०उ०वि०शे०) (सं) ना. — अवयवांचा परस्पर संबंध; अवयवांचा समीप संबंध.
 गात्रानुलेपन (ग०उ०नु०ले०प०न०) (सं) ना. — अंगाला लावण्याचें उरणें; सुगंधी द्रव्य.
 गात्रावरण (ग०उ०व०र०ण०) (सं) ना. — ढाल; 'हरिवाण' पहा; डफ; फळी; फळा; मृदंग; चर्मवाद्य; 'अड्डण' पहा.
 गात्री (ग०त्री०) (सं) ना. — गायिका; गंधर्व स्त्री.
 गाय (ग०य०) (सं) ना. — गायक; गाणारा; संगीत; पुराणिक; कवि.
 गाथ (थि) क (ग०य० [थि] क०) (सं) ना. — 'गाथ' पहा.
 गाथिका (ग०य०थि०का०) (सं) ना. — गीत; श्लोक; पद्य; काव्य; कहाणी.
 गाथे (था) (ग०य०थे०) (सं) ना. — गायन; गतिबद्ध संगीत; गप्प; भाकडकथा; पवाडा; श्लोक; पद्यसंग्रह.
 —कार (ग०य०थे०) (सं) ना. — कवि; पद्यकार; काव्य करणारा.
 गादरि (ग०य०द०रि०) (क) ना. — गांधड; पिताच्चे गांधी; माराचे वळ; माराची सूज; वण.
 गादि (ग०य०दि०) (क) ना. — तक्क्या; लोड; गादी; उशी.
 गादिगे (ग०य०दि०गे०) (क) ना. — खंदक; खाण; 'अगळु' पहा.
 गादु (ग०य०दु०) (क) ना. — कुरण; गवताचा गादा.
 गादे (ग०य०दे०) (क) ना. — गाथा; म्हण; लोकोक्ति; परंपरित कथा; जाति; प्रदेश.
 —गार (ग०य०दु०) (क) ना. — म्हण सांगणारा; लोकोक्तिकार.
 गाध (ग०य०ध०) (सं) वि. — उथळ.
 (सं) ना. — भुसभुशीत जमीन; संनिवेश; लाभाची आशा; इच्छा; तळ.
 गाधि (ग०य०धि०) (सं) ना. — विश्वामित्राचा पिता.
 —ज, —नंदन (ज, न०द०न०) (सं) ना. — विश्वामित्र.
 —पुर, —नगर (ग०य०धु०, न०ग०र०) (सं) ना. — कनोज शहर.
 गाधेय (ग०य०धे०य०) (सं) ना. — गाधिपुत्र; विश्वामित्र.
 गान (ग०य०न०) (सं) ना. — गायन; संगीत; गाणें.
 (सं) वि. — गहन; कठिण.
 गादिनी (ग०य०दि०नी०) (सं) ना. — काशीराजाची मुलगी; अक्रूराची आई; गंगा.
 —सुत (ग०य०धु०) (सं) ना. — भीष्म; कार्तिकेय; अक्रूर.
 गांधर्व (ग०य०धु०र्व०) (सं) ना. — गंधर्वसंबंधित; एक उपपद; संगीत.
 —भवन (ग०य०धु०र्व०) (सं) ना. — संगीतशाळा; गायनशाळा.
 गांधर्वविवाह (ग०य०धु०र्व०वि०वा०ह०) (सं) ना. — प्रेमविवाह; 'गंधर्व विवाह' पहा.

गांधार (ग०य०धु०) (सं) ना. — संगीतांतील तिसरा स्वर;
 गांधारदेश; सिंधूच्या तीरावरील प्रांत.
 गांधारि (ग०य०धु०) (सं) ना. — धृतराष्ट्रपत्नि; कौरवमाता.
 गांधरि (ग०य०धु०) (क) ना. — गडबड; भीति; भय.
 गामि (ग०य०मि०) (सं) ना. — जाणारा; हाकणारा; पहारेकरी; स्वारी.
 गामिनि (नी) (ग०य०मि० [नी]) (सं) ना. — जाणारी; चालणारी.
 गांप (ग०य०प०) (क) ना. — 'गाण्प' पहा.
 गांपु (ग०य०पु०) (क) ना. — 'गाण्पु' पहा.
 गांभीर्य (ग०य०भी०र्य०) (सं) ना. — गंभीरपणा; भारदस्तपणा; गौरव; आचारशीलता.
 गाय (ग०य०य०) (क) ना. — घाय; घाव; जखम; ठेच; खरचटा; कंपन; क्षत; व्रण; अंगावरील डाग; ताप.
 —काणिसु (ग०य०य०सु०) (क) धा. — जखम करणें; चोपणें.
 —पडे (ग०य०य०) (क) धा. — जखम होणें; मार खाणें.
 गायक (ग०य०य०क०) (सं) ना. — संगीतज्ञ; गवई; गाणारा.
 गायत्रि (ग०य०य०त्रि०) (सं) ना. — गायत्री मंत्र; गायत्री देवता; सूर्य; एक छंद.
 गायनि (ग०य०य०नि०) (सं) ना. — गाणारी; गायिका.
 गारण (ग०य०रण०) (क) ना. — चहाडी; अपप्रचार; निंदा; 'दूर' पहा.
 गारणे (ग०य०रण०) (क) ना. — 'कारणे' पहा.
 गारिगे (ग०य०रि०गे०) (क) ना. — घारघा; गोड वडा; खड्डा; खंदक.
 गारिसु (ग०य०रि०सु०) (क) धा. — तळणें; भाजणें; उकडणें.
 गारु (ग०य०रु०) (क) ना. — कोरडी खरुज; कंड; वाळली खाज; अपराध; छळणूक.
 (क) वि. — घट्ट; खडबडीत; आवेशयुक्त; वाळलेले; पीळ नसलेले.
 —केडे (ग०य०रु०) (क) धा. — मनसोक्त वागणें; स्वैर राहणें; नाश करणें; वाळविणें; निंदणें; शिवी देणे; उपहास करणें.
 —नुडि (ग०य०रु०) (क) ना. — कठोर भाषा; उपहास; निंदा.
 —बडि (ग०य०रु०) (क) धा. — वाळणें; नासणें; नाश करणें.
 गारुड (ग०य०रु०ड०) (सं) वि. — गरुडासंबंधी.
 (सं) ना. — विष-परिहारक मंत्र; मायाविद्या; जादूचा खेळ; पाच; पाचू.
 —कर्म (ग०य०रु०ड०) (क) ना. — इंद्रजालविद्या; मायाविद्या.
 —मणि (ग०य०रु०ड०) (क) ना. — पाच; मरकत; एक रत्न.
 गारुडि (डी) (ग०य०रु०ड० [डी]) (सं) ना. — मायाविद्या करणारा; जादुगार; इंद्रजाल करणारा.
 गारुत्मत (ग०य०रु०ड०) (सं) ना. — मरकत; पाच; गारुडमणि.

गारुवडु (गारुवडु) (क) धा. - लड्ड होणें; वाळणें; सुकणें;
थंड होणें; निवणें.

गारे (गारु) (सं) ना. - गच्च; गिलावा; चुन्यारांदा; विब्याचें
झाड.

—गार (गारु) (सं) ना. - गिलावा करणारा.

गार्थ (गार्थु) (सं) ना. - गर्गवृषीचा वंशज.

गार्थि (गार्थि) (गार्थि [गार्थि]) (सं) ना. - विदुषी; याज्ञवल्क्य
ऋषीची पत्नि.

गार्भ (गार्भु) (सं) ना. - गाढव; रासभ.

गार्हपत्य (गार्हपत्यु) (सं) ना. - अग्निहोत्र; यज्ञार्थ सिद्ध
केलेला अग्नि.

गार्हस्थ (गार्हस्थु) (सं) ना. - गृहस्थधर्म; गृहस्थाश्रम;
गृहासंबंधी.

गाल (गालु) (सं) वि. - ओतलेले; मिळणारा; वाहणारा;
प्रवाही.

(सं) ना. - गालणी; चाळणी.

—इसु (इसु) (क) धा. - गालणें; शोधणें; चाळणें.

गालव (गालवु) (सं) ना. - एक प्राचीन ऋषि; विश्वामित्राचा
पुत्र; विश्वामित्राचा शिष्य; लेप्रवृक्ष.

गालि (गालि) (क) ना. - गाडीचे चाक; रथचक्र; रथांग; शून्य.

गालित (गालितु) (सं) वि. - गाललेलें; स्थानांतर पावलेलें;
पडलेलें; ओझ्याखालीं दडपलेलें.

गालु (गालु) (क) ना. - आक्रमण; नाश; संकट; अव्यवस्था;
गडबड; घाई; गोंधळ; कुंथणें; कण्ठणें.

गाव (गावु) (क) ना. - ग्राम; खेडें; वसति.

गावटि (गावटि) (अ. दे) ना. - गावटी; गावरान; सरकारशीं
संबंध नसलेले; सारसवृक्ष.

गावणिग (गावणिगु) (क) ना. - गांवढळ; जंगली; नीच
स्थितीला गेलेला मनुष्य.

गावद (गावदु) (क) ना. - गव्युत; बारा मैलाचें अंतर.

गावदि (गावदि) (क) वि. - मूढ; धडु; दूरदृष्टि.

गावर (गावरु) (क) ना. - मोठा आवाज; हूल; शब्द; झंकार;
हाक; चाहूल; 'आम्हे' पहा.

गावळणि (गावळणि) (सं) ना. - धृतराष्ट्रमन्त्री; संजय.

गावसिंग (गावसिंगु) (क) ना. - ग्रामसिंह; कुत्रा; कुकुर

गावळि (गावळि) (क) ना. - शब्द; गोंधळ; अभ्र; 'गावर'
पहा.

गावळिग (गावळिगु) (क) ना. - गर्जना करणारा; आवाज
देणारा; ओरडणारा.

गाविल (गाविलु) (क) वि. - ग्रामीण; मूढ; खेडुत; खेडवळ;
गांवाचा वडीलधारा; ग्राममुख्यस्थ.

गावुद (गावुदु) (क) ना. - 'गवद' पहा.

गावुळि (गावुळि) (क) ना. - समूह; रास; गट.

गावुंड (गावुंडु) (क) ना. - पाटील; गौड.

गासि (गासि) (क) ना. - अडचण; पीडा; त्रास; उपद्रव;
आयास; दमणूक; हानि.

(अ. दे) ना. - गाशा; आसनावरील वस्त्र; चादर; पलंगपोस.

गाह (गाहु) (सं) ना. - बुडी; डुबकी; स्नान; लपणें; अंतरंग;
गाभा; नोकर.

गाहक (गाहकु) (सं) ना. - खोल बुडणारा; पाणबुड्या;

इंगितज्ञ; रहस्यज्ञ.

गाहगतक (गाहगतकु) (क) ना. - वंचना; कपट; असत्य;
फसवणूक; लबाडी.

गाहु (गाहु) (क) ना. - ठकपणा; असत्यता; वंचना;
फसवेगिरी.

गाहे (दे) (गाह [दे]) (क) ना. - गाथा; आर्यांछंदापैकी एक
प्रकार; गृहण; लोकोक्ति; सुभाषित; वाक्प्रचार.

गाळ (गाळु) (क) ना. - मळ; अडेतडे; 'वडिश' पहा.

गाळक (गाळकु) (क) वि. - योग्य; संभावित; जाणता;
नाशकारक; घातक; उधळ्या; वाऱ्यावर वस्तु सोडणारा.

(क) ना. - चाळण; गाळणी.

गालि (गालि) (क) ना. - पिशाच; भूत मूर्छा; उन्मादवायु;

प्राणवायु; पोकळपणा; दुष्टशक्ति; हवेचें आंदोलन; हलकेपणा.

गालिक (गालिकु) (क) ना. - पिशाच; भूत; दुष्ट शक्ति; हवेत
संचरणारा; खेचर; आकाशविहारी; गगनगामी.

गालिगंडु (गालिगंडु) (क) ना. - वाऱ्याची मोट; निरुपयोगी
वस्तु.

गालिगोपुर (गालिगोपुरु) (क) स्वप्नांतील घर; खोटा विचार;
निर्णयात्मक विचार;

—कटु (—कटु) (क) ना. - इच्छा करणें; आलोचणें;
हवेंत किल्ले बांधणें.

गालिचील (गालिचीलु) (क) ना. - बारा कुंकून होणारें कागदी
फुगे; बारा भरून झालेले खरी फुगे.

गालितेरु (गालितेरु) (क) ना. - हवेंत उडणारा रथ; विमान.

गालिबट्टे ((गालिबट्टे)) (क) ना. - वायुमार्ग; आकाश; हवेशीर
स्थळ.

—ग (ग) (क) ना. - हवेंत उडणारा प्राणी; हवेंत उडणारें
यंत्र; विमान; ग्रह; नक्षत्र.

गालिबडि (गालिबडि) (क) धा. - भूत लागणें; पिशाचबाधा
होणें; मूर्छा येणें.

गालिसोडर (गालिसोडरु) (क) ना. - निष्फळ अशा;
हवेंतील दिवा.

गाळिवातु (गाळिवातु) (क) ना. — कर्णोपकर्णी आलेली गोष्ट.

निराधार बातमी; बाजारगण्य; शिवीगाळ; गटार गण्य
गाळिसु (गाळिसु) (क) धा. — गाळणें; चाळणें; शोधणें;
वारा देणें; झाडणें; पाखडणें; जकात चुकवणें.

गाळु (गाळु) (क) ना. — कष्ट; विपत्ति; नाश; गोंधळ; मस्त स्त्री.
(क) वि. — अल्प; नीच.

गाळुक (गाळुक) (क) ना. — गाळणी; चाळण; चाळण्याचें
साधन; चिमूट; चिमटा; आकडा.

गाळुगोरव (गाळुगोरव) (क) ना. — क्षुद्र; तपस्वी; सामान्य
योगी.

गाळदोतु (गाळदोतु) (क) ना. — दासी; हीन जातीची
दासी; हीन कुलांतील स्त्री.

गिज (गिज) (क) ना. — अस्पृष्टता; किचकटता; गिजविज;
बोवडेपणा.

गिजटि (गिजटि) (क) ना. — गुंज; तांबड्या रंगाचें धान्य;

गिजवायि (गिजवायि) (क) ना. — बोवडे बोल; तोतरेपणा;
अज्ञान.

गिविजि (गिविजि) (क) ना. — बोवडेपणा; अस्पृष्टता.

गिजिरु (गिजिरु) (क) ना. — चिखल; राड; गार्डर; गार.

गिजुगार (गिजुगार) (क) ना. — गिजगिज आवाज करणारा
पक्षी; परटीणपक्षी; 'खंजन' पहा.

गिंचलु (गिंचलु) (क) ना. — एक जातीचा पक्षी.

गिंजु (गिंजु) (क) ना. — फळाच्या डेळाकडील भाग; कडवट
माधुरी; बियांनीं भरलेलें; कंदी.

गिटकु (गिटकु) (क) ना. — नारळांतील सुकें खोबरें; खोबऱ्याची
वाटी.

गिटिसु (गिटिसु) (क) धा. — फायदा होणें; मिळविणें; जमवून
घेणें; स्पर्शणें; शिवणें.

गिटु (गिटु) (क) धा. — कोंबणें; लाभ होणें; जाड होणें; प्राप्त
करून घेणें.

गिड (गिड) (क) ना. — शिकारी पक्षी; शिक्रा;
ससाणा.

गिडी (गिडी) (क) धा. — तोंडांत कोंबणें; गपागपा खाणें; तोंडांत
बोळा कोंबणें; आवळणें; घट्ट करणें; दाबणें.

(क) ना. — बडबड; डोराचा आवाज.

गिडिग (गिडिग) (क) ना. — 'गिडरा' पहा.

गिडिविडि (गिडिविडि) (क) ना. — डमरूप्रमाणें असलेलें वाद्य;
कुडबुडें; एकसारखी बडबड.

गिडु (गिडु) (क) ना. — झाड; तरु; रोग.

गिडुग (गिडुग) (क) ना. — श्येन; गिधाडाच्या जातीचा पक्षी.

गिडु (गिडु) (क) ना. — लहान; गिडु; वामनमूर्त; टेंगु; खुजा.

गिणि (गिणि) (क) ना. — राघु; पोपट; हिरवा पक्षी; कीर; शुक्र;
खुंदी; गुणगुण; मृदुध्वनि.

गिंट (गिंट) (क) ना. — जोडधाग्याचे सूत. पीळदार दुहेरी
सुताचें कापड.

गिंडि (गिंडि) (क) ना. — लहान गट्ट; लहान तोंडाचें भांडें.

गिंडु (गिंडु) (क) धा. — नखानें चिमटणें; चिमटा घेणें; जोरानें
चुरडणें.

गिण्ण (गिण्ण) ल (गिण्ण [ल]) (क) ना. — लहान वाटी;
द्रोण. 'गिंडी' पहा.

गिण्णु (गिण्णु) (क) ना. — खसखस; गाठ; सांध; पेऱ्याची गांठ.

गिर् (गिर्) (क) धा. — विचार करणें; ऊहापोह
करणें; कल्पना करणें; आलोचणें; गिरगिरणें; वाटणें; बारीक
आवाज करणें.

(क) ना. — गोष्ट; सरस्वति; वाणी.

गिर (गिर) (क) ना. — गिरकी; ध्येय दृष्टि; कुजवूज; अपस्मार;
चौथा भाग; चतुर्थीश; वाणी; फेपरें.

गिरके (गिरके) (क) ना. — सरकी काढण्याचें यंत्र; जीन; तकळी;
चाती; चक्र; फेरी.

गिरकु (गिरकु) (क) धा. कोंबणें; दडपणें; दाटी करणें.
(क) ना. — ताठपणा; दाटपणा; सांद्रता.

गिरने (गिरने) (क) ना. — पद; खालचा भाग; चौथा भाग;
पद्यचरण; मूळ 'पद' पहा.

गिरगि (गिरगि) (अ. दे) ना. — हस्तकौशल्याच्या वस्तु तयार
करण्याचें यंत्र; यंत्रशाळा; कारखाना.

गिरस्त (गिरस्त) (अ. दे) ना. गृहस्थ; सभ्य मनुष्य; घर करून
राहणारा.

गिरा (गिरा) (सं) ना. — भाषा; भाषण; ध्वनि; गोष्ट; वाणी
वचन.

गिराकि (गिराकि) (अ. दे) ना. — ग्राहक; गिऱ्हाईक; कायक.

गिरागति (गिरागति) (अ. दे) ना. — ग्रहगति; घराण्याची
स्थिति; योगक्षेम; अनैतिक संतति; अनिर्बंध प्रजा; चक्राव्या.

गिराचार (गिराचार) (क) ना. — गृहाचार; दुर्दशा; पीडा;
ग्रहापासून होणारे बरेवाईट परिणाम.

गिरि (गिरि) (सं) ना. — पर्वत; आठाचा संकेत; जायति; गाडा;
नेत्ररोग; संन्यासी; पदवी; चेंडू; घूस; उंदीर; मटकावणी;
गिळणूक.

(क) ना. — गिरगिर फिरणें; गिरकी; गिरगिरमाथा.

आपल्याभोवती फिरण्याचा खेळ; काळ्यामाळ्या.

गिरिकंटक (गिरिकंटक) (सं) ना. — वज्र.

— की (क) (सं) ना. — इंद्र.

गिरिकंदर (गि०क०द०र) (सं) ना. — पर्वता वरील गुहा; घळ;
'कोरकळ' पहा.

गिरिके (गि०कै) (क) ना. — फेरा; गुंडाळी; गिरगिरमाथा.
(सं) ना. — उंदीर; चुचुंदरी; उपरिचर वसूची
पत्नि; बृहद्रथाची आई.

गिरिगटि (टे) (गि०ग०टि [डि]) (क) ना. — गिरगिरमाथा; खेळ;
काळ्यामाळ्या.

गिरिज (गि०ज) (सं) ना. — गिरिजन; तांबडी माती; लोखंड.
गिरिजा (जे) (गि०ज० [डि]) (सं) ना. — पार्वती; पर्वतकन्या.
गिरिजाता (ते) (गि०ज०ज० [डि])

— कांत (क०००) (सं) ना. — शिव; परमेश्वर; गिरीजेश.
गिरिजेंद्र (गि०जें०द०) (सं) ना. — पार्वतीपति; शंकर.
गिरिदुर्ग (गि०दु०ग०) (सं) ना. — डोंगरी किल्ला; गड.
गिरिवन्ध (गि०द०व०) (सं) ना. — पर्वत हेच धनुष्य वापरणारा
शिव.

गिरिधर (गि०द०र) (सं) ना. — गोवर्धनपर्वत धरणारा कृष्ण;
कूर्मावतारी पाठीवर पर्वत घेणारा विष्णु.
गिरिभिद्र (गि०भि०द०) (सं) ना. — पर्वत फोंडणारा; इंद्र.
गिरिमल्लिके (गि०म०ल्लिके) (सं) ना. — कुटज; कुडा; मोगरा;
'विचकिल' पहा.

गिरिराज (गि०र०ज) (सं) ना. — हिमालय; मेरु.
गिरिरिपु (गि०रि०पु) (सं) ना. — पर्वतशत्रु इंद्र.
गिरिश (गि०श) (सं) ना. — कैलासपर्वतावर शयन करणारा; शिव.
गिरिशृंग (गि०शृ०ग०) (सं) ना. — पर्वतशिखर.
गिरिस (गि०स) (क) ना. — 'गिरिश' पहा.
गिरिसानु (गि०स०नु) (सं) ना. — पर्वतावरील प्रदेश; पठार;
पर्वतशिखर; 'खेट' पहा.

गिरिसार (गि०स०र) (सं) ना. — लोखंड; खड्ड
गिरिसुत (गि०स०त) (सं) ना. — पर्वत पुत्र; मैनाक पर्वत.
गिरिसुता (ते) (गि०स०त० [डि]) (सं) ना. — पर्वतकन्या;
पार्वती; शक्ति; गिरिनदी.

गिरिश (श्वर) (गि०श [डि]) (सं) ना. — कैलासपर्वताचा
स्वामी; शिव.

गिह (गि०ह) (क) वि. — फिरणारा; गिरगिर आवाज करणारा.
(क) धा. — विचार करणे; भावणे; योजणे.

गिरुगटे (गि०ग०टे) (क) ना. — 'गिरिगटि' पहा.
गिरुगिडि (गि०ग०डि) (क) ना. — गिरगिर; गिरकी; भ्रमर; मुंगा.
गिरे (गि०) (गि० [डि]) (सं) ना. — भाषा; गोष्ट; म्हणणे
गिरंग (गि०ग०) (क) ना. — करडी वाद्याचा आवाज; कर्कशध्वनि.

गिल (गि०) (सं) वि. — गिलणारा.

(क) ना. — गिलगिल ध्वनि. किलकिलाट,

गिलकु (गि०कु) (क) ना. — धुंगुराचा ध्वनि; वाळ्याचा
आवाज; मौजेचे गप्पाष्टक.

गिलग्राह (गि०ग०ग्राह) (सं) ना. — सुसर; मगर; 'गिडुग' पहा.
गिल (ळ) न (गि० [डि]) (सं) ना. — गिलणूक; मटकावणी;
घास; कवळ; गुडगुडीतणा.

गिलाय (यि) (गि०लाय [डि]) (अ. दे) ना. — गिलावा;
लिंपण; गारा; मातीचा थर; सारवण.

गिलि (गि०) (क) ना. — विडी; गिल्ली; चिनी; भय; भीति; संशय.
गिलिके (गि०कै) (क) ना. — लाकडी खेळणे; किरकिरा.
गिलित (गि०डि) (सं) वि. — गिललेले; खालेले.

गिष्णु (गि०ष्णु) (सं) ना. — गायक; संगीतज्ञ; सामगायक.
गिलि (गि०) (क) ना. — पोपट; झुक; राघू; बोलणारा पक्षी.
गी, (गीः) (गि०, [गि०]) (सं) ना. — भाषा; वाणी; गिरा.
— पति (गि०) (सं) ना. — सुरगुरु; बृहस्पति.

गीकार (गि०कार) (क) ना. — हत्तीचा चिंकार.

गीचु (गि०चु) (क) धा. — रेघोट्या ओढणे; अस्ताव्यस्त
लिहिणे; ओढणे; नांगर चालवणे; खूप करणे.
(क) ना. — नांगराचा तास; फराटा; खापा; कच्च.

गीज (जु) ग (गि०ज [डि]) (क) ना. — लांबट घर करणारा
पक्षी; किरकिरा पक्षी; कवडा.

गीज (डु) (गि०ज [डि]) (क) धा. ओळ काढणे; रेघ मारणे;
रेखणे.

(क) ना. — रेघ, ओळ; रेषा.

गीण (गि०ण) (क) वि. — वाखाणलेला; नावाजलेले; गौरवित;
गिलित; गिललेले; गिलित.

गीतक्रम (गि०त०क०र०म०) (सं) ना. — स्तुति; वाखाणणी; क्रमबद्ध
कवन.

गीतगोविंद (गि०त०गो०वि०द०) (सं) ना. — एक संस्कृत काव्य;
जयदेवकवीचे कृष्णस्तुतिपर भक्तिगीत.

गीतप्रिय (गि०त०प्रि०य०) (सं) वि. — गानलोलुप; शिव.

गीति (गि०ति) (सं) ना. — कवन; चुटका; स्फुट पद्य;

गीतक; आर्याछंद.

गीते (गि०ते) (सं) ना. — पद; कवन; भगवद्गीता.

गीथे (गि०थे) (सं) ना. — पद; कवन; गीत; गायन.

गीबु (गि०बु) (क) ना. — घर; झोपडी; निवास; चिकाचे दूध.

गीर् (गि०र्) (सं) ना. — भाषा; वाणी; गिरा.

गीरअंजु (गि०र०अ०जु) (क) ना. — लहान काठाचा पंचा.

गीर् गंव (गि०र् ग०व०) (सं) ना. — गंधावर ओळीने लावलेल्या
अक्षता.

गीर गुंफन (गि०र् गु०फ०न०) (सं) ना. — गोष्टीतून गोष्ट सांगणे;
गोष्टीची लांबण लावणे; अन्योन्य पदविन्यास; ओज.

गीरू (गिरू) (क) ना. — लाट; नागराटीचा तास; फराटा;

बोचकारा; वण; बळ.

गीरंडे (गिरंडे) (क) ना. — किरं आवाज करणारा किडा;

पतंग; टोळ; झिळी.

गीर्ण (गिर्ण) (सं) वि. — गिळलेले; खाल्लेले; वाखाणलेले.

गीर्वाण (गिर्वाण) (सं) ना. — देवता; देव; संस्कृत भाषा; देववाणी.

गीर्वाणनाथ (गिर्वाणनाथ) (सं) ना. — इंद्र; अर्हत्; जैनस्वामी.

गीर्वाणभाषे (वाणी) (गिर्वाणभाषे [वाणी]) (सं) ना. — संस्कृतभाषा.

गीर्वाणि (गिर्वाणि) (सं) ना. — सरस्वति देवि; देवतास्त्री.

गीष्पति (गिष्पति) (सं) ना. — बृहस्पति; सुरगुरु.

गीळ (गिळ) (क) धा. — गर्जणे; हाकारणे; विनंती करणे; किंचाळणे; आशा धरणे; हाक मारणे.

(क) ना. — गर्जना; चीत्कार; अत्याशा.

— इड्ड (गिळ) (क) धा. — गर्जणे; चीत्कार करणे.

गीळू (गिळू) (क) वि. — हीन; नीच; खालच्या दर्जाचा.

(क) ना. — अपमान; अभाव.

— माड्ड (गिळू) (क) धा. — अपमान करणे; खाली ओढणे; तिरस्कारणे; फाडणे; दुर्मंगणे.

गुक्कु (गुक्कु) (क) धा. — तोतरे बोलणे; बोबडे बोलणे;

दमछाट होणे; डरकाळी फोडणे; दुखण्याचा सुस्कारा टाकणे; इवळणे; छाती बडवून घेणे.

(क) ना. — कवळ; घास; घोट; घुटका.

गुगुरि (गुगुरि) (क) ना. — उखळ; घुगुर्या, रोमांच; वात;

घटा; चाहूल; घुंगरु; अपक्व धान्य; चामडी जाड होणे.

— कट्टु (गुगुरि) (क) ना. — मीति; थंडीने अंगावर काटा येणे; चर्मवृद्धि; रोमांच.

गुग्गुलु (गुग्गुलु) (गुग्गुलु [गुग्गुलु]) (सं) ना. — एक सुगंधी धूप द्रव्य; गुग्गुलु; कौशिकवृक्ष; ऊद; प्रसाद.

गुग्गे (गुग्गे) (क) ना. — कानांतील मळ. 'कूकणि' पहा.

गुंगाड (गुंगाड) (गुंगाड [गुंगाड]) (अ. दे.) ना. — डास; घुंगरटे;

गुंगाणि (गुंगाणि) (गुंगाणि [गुंगाणि]) चिह्न; धुद्रकाम; निरुपयोगी वस्तु.

गुंगि (गुंगि) (क) ना. — गुंगु आवाज; भ्रमर; मधमाशी.

— डुळ (गुंगि) (क) ना. — गुंगा; द्विरेफ; नीलकंठ; परमारोग.

गुंगु (गुंगु) (क) ना. — माताचें तूस; माताचे फोल; तन्मयता; उन्माद; भ्रम; अत्याशा.

गुंगुरु (गुंगुरु) (क) ना. — कुरळे केस; भ्रमर; मच्छर.

— कूडळ (गुंगुरु) (क) ना. — कुरळे केस.

गुच्छु (गुच्छु) (सं) ना. — तुरा; गोटा; गुच्छ; मोत्याचा सर;

लड; मोत्याचा वेंडा; मोहनमाळ.

गुच्छक (गुच्छक) (सं) ना. — 'गुच्छु' पहा;

गुच्छक (गुच्छक) (सं) ना. — फुलांचा गोटा; बुक्का; गेंद; घोस.

गुच्छपत्र (गुच्छपत्र) (सं) ना. — तालवृक्ष.

गुजरणे (गुजरणे) (अ. दे.) ना. — दिनक्रम; डायरी; कालहरण; कालक्षेप; कालयापन; गांठ; साठवलेले धन.

गुजरि (गुजरि) (अ. दे.) ना. — तात्कालिक सामान; भाजी-बाजार; संध्याकाळचा बाजार; सार्वजनिकता.

गुजुगुडु (गुजुगुडु) (क) धा. — कानगोष्ट करणे; गुजुगुडु बोलणे; कुजबुजणे; तोतरे बोलणे; कानांत हल्ले बोलणे.

गुजुरु (गुजुरु) (क) वि. — लहान; धाकटा; खालचा; धुद्र; गिड्डा; कुब्ज; 'कुल' पहा.

गुज (गुज) (क) वि. — 'कुळ' पहा.

गुजगे (गुजगे) (गुजगे [गुजगे]) (क) ना. — सुवासिक फूल; शेवंती.

गुज्जर (गुज्जर) (क) ना. — गुज्जर; गुजराथी; गुजरात

गुज्जारी (गुज्जारी) (क) ना. — 'कुळ' पहा.

गुज्जु (गुज्जु) (क) ना. — खुजेपणा; गिड्डेपणा; आखडता; लहानपण; अस्वता; ठेंगूपणा.

गुज्जुगुरुळ (गुज्जुगुरुळ) (क) ना. — शिस्त; ठेव; संभ्रम; लांडे केस; आखड केस.

गुज्जुगोरळ (गुज्जुगोरळ) (क) ना. — बसकी मान; आखड मान; गिड्डि मान.

गुज्जुगोळ (गुज्जुगोळ) (क) धा. — दुमडणे; झाकणे; सुदडणे; संकुचित होणे.

गुंठ (गुंठ) (क) ना. — कुंचला; 'कुच' पहा.

गुंज (गुंज) (क) ना. — लतासमूह; वेळी; गुंज; भांडार; कोठार; दारुचा गुत्ता.

गुंजव (गुंजव) (सं) ना. — झंकारनाद; गुई असा आवाज.

गुंजा (गुंजा) (सं) ना. — गुंज

गुंजाभरण (गुंजाभरण) (सं) ना. — गुंजांचा दागिना; गुंजमाळ.

गुंजारव (गुंजारव) (सं) ना. — मर्मररव; भ्रमरध्वनी.

गुंजि (गुंजि) (गुंजि [गुंजि]) (क) ना. — गुंज; गुंजभार वजन.

गुंजु (गुंजु) (क) धा. — ओढणे; ताणणे; आकुंचित होणे.

(क) ना. — गुंज; वस्त्रावरील गुंज; अडचण; कात; काथ्या; गाठ; घाण; नारळाची शेंडी; निरुपयोगी वस्तु; जोंधळ्याचें गोंड; क्षिप्तम पाऊस; शिरवा.

गुटकि (गुटकि) (क) धा. — गटागट पिणे.

गुटकु (गुटकु) (क) ना. — पेयाचा घोट; घुटका.

गुटिके (का) (गुटिके [गुटिके]) (सं) ना. — गोळी; लाडू; गोळा; मात्रा; गोटी.

गुडकु (गुडकु) (क) ना. — 'गुडकु' पहा. 'ओकुडिते' पहा. ठसका.

—नीरकुडि (नीरकुडि) (क) धा. — बुडणें; संकटांत सांपडणें.

—नीरकुडिसु (नीरकुडिसु) (क) धा. — बुडविणें; संकटांत घालणें; हत्याराला धार लावणें.

गुदुरु (गुदुरु) (क) धा. — मोठ्या आवाजांत बोलविणें; ओरडणें; डरकाळी फोडणें; डुरकी देणें; धुमणें.

—हाकु (हाकु) (क) धा. — बोगण्या आवाजात बोलविणें; डुरकी फोडणें.

गुट्टि (ट्टे) (गुट्टि [ट्टे]) (क) ना. — गुटी; घोट; बाळगुटी; उंचवटा; टेकडी.

गुट्टु (गुट्टु) (क) ना. — गूढ; रहस्य; गुप्त गोष्ट; सारांश.

गुड (गुड) (सं) ना. — गूळ; लाडू; चेंडू.

—पान (गुड) (सं) ना. — गूळपाणी; गुळवणी.

गुडसल्लु (गुडसल्लु) (क) ना. — छप्पर; मांडव; छावणी; झोपडी; खोपट; मंडप; रसानें भरलेली गुंडी; गार.

गुडसु (गुडसु) (क) धा. — जोडणें; एकत्रित करणें.

(क) ना. — खडबडीतपणा; वाक; वक्रता; स्वरचिन्हाची खूण.

गुडाकु (गुडाकु) (क) ना. सुगंधी तमाखु; सुगंधी द्रव्यमिश्रित तमाखु; गोड पदार्थ; मोदक.

गुडाकैस (गुडाकैस) (सं) ना. — पार्थ; अर्जुन; निद्रा जिंकणारा (गुडाका=निद्रा; आळस).

गुडाण (गुडाण) (क) ना. — काहील; हंडा; मोठें जलपात्र.

गुडार (गुडार) (क) ना. — डेरा; तंबु; पालट.

गुडि (गुडि) (क) ना. — झोपडी; देवालय; मंडप; बावटा; ध्वज; मंडले; ध्येय; घोस; घड.

नाडगुडि (नाडगुडि) (क) ना. — राष्ट्रध्वज.

गुडिगडु (गुडिगडु) (क) धा. — सूर्यचंद्राभोवती खले पडणें; ध्वज उभारणें; रोमांचित होणें; अत्यानंद होणें; उत्साहित होणें.

गुडिगार (गुडिगार) (क) ना. — लाकूड; लाकडी खेळणी करणारा; चित्रकार; रंगारी; लाकडी कोरकाम करणारा; हस्तकौशल्याचें काम करणारा.

गुडिगुडार (गुडिगुडार) (क) ना. — चिमुकलें घर; दुमदार हवेली; अव्यवस्थित वस्तु.

गुडिरि (गुडिरि) (क) धा. — मर्यादेबाहेर वाढणें; अतिशय होणें;

गुडिल् (लु) (गुडिल् [लु]) (क) ना. — 'गुडिसल्लु' पहा; वैपुल्य; आधिक्य; समूह; पुष्कळता.

गुडिलिरि (गुडिलिरि) (क) धा. — अधिक होणें; अति होणें; मर्यादेबाहेर जाणें.

गुडिलु (सिलु) (गुडिलु [सिलु]) (क) ना. — छप्पर; लहान घर; कुटीर; झोपडी.

गुडिसु (गुडिसु) (क) धा. — स्वच्छ करणें; केर काढणें; झाडणें; लोटणें; अवतरणचिन्ह करणें; घालणें.

गुडगु (गुडगु) (क) धा. — गर्जना करणें; विजेचा कडकडाट होणें; श्वास रोखून धरणें.

(क) ना. — मेघांचा गडगडाट; विजेचा कडकडाट.

—आडु (आडु) (क) धा. — दम धरून पळणें; गर्जना करणें; ओरडणें.

गुडगुडि (गुडगुडि) (क) ना. — तंबाकु ओढण्याचें साधन; हुका; चिलीम; कोळवे.

गुडगुडिसु (गुडगुडिसु) (क) धा. — गुडगुडणें; गुडगुडध्वनि करणें; गर्जना करणें.

गुडुवन (गुडुवन) (क) ना. — 'गुडाण' पहा. काहिल; कढई.

गुडे (गुडे) (क) ना. — चेंडू

गुड्डु (गुड्डु) (क) ना. — कुब्ज; गिड्डा, टंगू; लहानवयाचा विद्यार्थी; शिष्य; बाळपण. टेकडी; रास.

गुड्डि (डुडे) (गुड्डि [डुडे]) (क) ना. — रास; समूह; वट; एकूण; कनीनिका; बुचूळ. डोळ्यातील वाहुली.

गुड्डु (गुड्डु) (क) ना. — 'गुड्डु' पहा. कनीनिका; अंडें; खुजेपणा; एका जातीचें भात; कापडाचा तुकडा.

गुड्ड (गुड्ड) (क) ना. — गिड्डा; कुब्ज; पर्वत; मुलगा; शिष्य; विद्यार्थी.

गुडल (गुडल) (क) ना. — 'गुडिसल्लु' पहा.

गुण (गुण) (सं) ना. — धारा; सूत; बाणाची दोरी; मोर्बी; क्षेम; मुत्सद्दीपणा; राजकारण; रोगाचा उतार; स्वभावप्रौढता; संपत्ति; त्रिगुण; षड्रस; पंचेन्द्रिय; आस्वाद; सद्गर्तन; योग्यता; मोठेपणा; बुद्धि; ज्ञान; सत्त्व; शक्ति; गौरव; साधुत्व; त्याग; नीति; नियति; परमात्मा; योगीश्वर; सोबळें; आचारी; गुणाकर; काव्यगुण; रक्षण; तुकडा; युद्ध; दूर्वा; तीनचा संकेत दान.

—वंत (गुण) (सं) वि. — गुणवान; गुणी; सुलक्षणी; नीतिमान.

गुणकरुगोळ (गुणकरुगोळ) (क) धा. — प्रेम करणें; ममत्व दाखविणें.

गुणक (गुणक) (क) ना. — गुणिलें चिन्ह; गुणग्याची संख्या; झांगट वाजवण्याची टिपरी.

गुणकथन (गुणकथन) (क) ना. — प्रशंसा; स्तुति; कीर्तन.

गुणकु (गुणकु) (क) ना. — 'कौत' पहा; लहान दांडू; टिपरी.

गुणकृत (गुणकृत) (सं) ना. — सूत गुंडाळण्याची चाती.

गुणगण (गुणगण) (सं) ना. — गुणसमूह; सद्गुण; योग्यता.

गुणग्रहण (गुणग्राहण) (सं) ना. - रसग्रहण; साहित्यांतील गोडी चाखणे; साहित्यगुण ओळखणे.
 गुणग्राहि (गुणग्राही) (सं) वि. - गुणज्ञ; गुण जाणणारा; गुणाची चहा करणारा.
 गुणज्ञ (गुणज्ञ) (सं) ना. - विद्वान; गुणाढ्य; गुण जाणणारा.
 गुणणे (गुणणे) (क) ना. - नाटकशाळा; नाटकग्रह; रंगभूमि.
 गुणत्रय (गुणत्रय) (सं) ना. - सत्त्व, रज, तम या त्रिविध गुणांचा समूह.
 गुणस्त्व (गुणस्त्व) (सं) ना. - गुणाकार; परावलंबन; आधीनता; सद्गुण; गुणवत्ता.
 गुणदोष (गुणदोष) (सं) ना. - बरेवाईट गुण.
 गुणधर्म (गुणधर्म) (सं) ना. - स्वभाव; नीति; कर्तृत्व; कर्म; नियति.
 गुणन (गुणन) (सं) ना. - गुणाकार; पट करणे.
 गुणनंदि (गुणनंदि) (सं) ना. - छंदःशास्त्राचा कर्ता; एक कविनाम.
 गुणनाम (गुणनाम) (सं) ना. - स्वभावानुरूप नांव; अस्वर्थक नांव.
 गुणनिधि (गुणनिधि) (सं) ना. - गुणसागर.
 गुणनिलय (गुणनिलय) (सं) ना. - कोळी; सद्गुणाचे माहेरघर.
 गुणपृष्ठ (गुणपृष्ठ) (सं) ना. - कोळी.
 गुणपण (गुणपण) (क) ना. - गुण हीच संपत्ति असणारा.
 गुणमणि (गुणमणि) (सं) ना. - सद्गुणशाली; गुणरत्न.
 गुणमूलि (गुणमूलि) (सं) ना. - रताळें; चिन्नें.
 गुणलयलि (गुणलयलि) (सं) ना. - डेरा; तंबू.
 गुणवत् (गुणवत्) (सं) ना. - गुणी; सद्गुणी; श्रेष्ठ; पूर्णत्वाला पोचलेला.
 गुणवत्ति (गुणवत्ति) (सं) ना. - गुणवान स्त्री; गुणिला; सुत भरलेली चाती.
 गुणवाचि (गुणवाचि) (सं) ना. - गुणवाचक विशेषण.
 गुणवृक्ष (गुणवृक्ष) (सं) ना. - होडी बांधण्याचा खांब; शिडाचा खांब.
 गुणाग्रणि (गुणाग्रणि) (सं) वि. - गुणाढ्य; श्रेष्ठ गुणी; (सं) ना. कामधेनु; सुरभि.
 गुणांक (गुणांक) (सं) वि. - सद्गुणानें प्रसिद्धी पावलेला; गुणातिशयी.
 गुणातिशय (गुणातिशय) (सं) ना. - उत्तम गुणसंपत्ति; सदाचार; सच्छीलत्व.
 गुणारि (गुणारि) (सं) ना. - पाटील-कुलकर्णी यांचे साहाय्यक अधिकारी.
 गुणि (गुणि) (सं) ना. - गुणवंत; प्रत्येका जोडलेले धनुष्य;

मोर्बायुक्त धनुष्य.

—कण्णु (कण्णु) (क) ना. - खाच; खळगा; चाबकाची वादी.

(क) ना. - डोळ्याची खाच; खोल डोळे.

—गुळु (गुळु) (क) ना. - बसके गाल; खोलगट गाल.

—गुणिके (गुणिके) (क) ना. - नाच; नृत्य; लहान काठी; कणीस; मात्रा; गोळी.

गुणित (गुणित) (सं) वि. - गुणाकार केलेले; मोजलेले.

गुणोत्कर्ष (गुणोत्कर्ष) (सं) ना. - गुणवैपुल्य; गुणाढ्यता.

गुणोदय (गुणोदय) (सं) ना. - गुणविकास 'गुणोत्कर्ष' पहा; गुणांची वाढ.

गुंड (गुंड) (क) ना. - गोल; वर्तुळ; नोकर; असत्यता;

मलिन स्त्री; लुटारू; त्रास देणारा; केसेबजे करणारा.

गुंडांतर (गुंडांतर) (सं) ना. - पाया; आधार; धर;

पायांत घातलेली दगडांची भर.

गुंडि (गुंडि) (क) ना. - क्षय. 'गुणि' पहा.

गुंडिगे (गुंडिगे) (क) ना. - हृदय; धैर्य; छातीठोकपणा;

कमंडलु; जलपात्र.

गुंडितु (गुंडितु) (क) ना. - अगाधता; खोली; गंभीरता;

तळ न लागणें.

गुंडिपुष्पक (गुंडिपुष्पक) (क) ना. - वृक्षविशेष.

गुंडु (गुंडु) (क) ना. - गोल वस्तु; गोल; वर्तुळ; बंदुकीची

गोळी; वाटोळा दगड; गोलगोटा; रास; समूह; श्रेणि; तांडा.

गुंडाडिसु (गुंडाडिसु) (क) धा. - साफ करणें; गुळगुळित

करणें; सलग्नी दाखवणें; अनुकरण करणें.

गुंडिक् (गुंडिक्) (क) धा. - दगडानें ठेचणें; गोळी घालविणें.

गुंडुवले (गुंडुवले) (क) ना. - जाळें; गोलजाळें.

गुण्णु (गुण्णु) (क) ना. - गांभीर्य; खोली; रास; रहस्य;

पूर्णता; वैपुल्य; पवित्रता.

गुण्य (गुण्य) (सं) ना. - गुणण्यासारखें; गुणले जाण्यासारखे;

पाठ करावयाची संख्या.

गुत्त, (त्तक) (गुत्त [त्तक]) (क) ना. - समीपता; जवळीक;

घट्टपणा; गुप्तता; रहस्यपूर्णता; उघडपणा; प्रगटपणा.

गुत्तने (गुत्तने) (क) अ. - लगत; जवळ; निविड; समीप;

न सोडतां; न गडबडतां.

गुत्ति (गुत्ति) (क) ना. - फुलाचा वा फळाचा घोस; घड; कांटा;

भित; प्रकाश; पायखाना; 'कक्कसु' पहा; आडपडदा.

—गै (गै) (क) धा. - झाकणें; आडपडदा करणें.

गुत्तिगे (गुत्तिगे) (अ. दे.) ना. - मक्ता; उकें; ठराव; गुत्ता.

गुत्तु (गुत्तु) (क) ना. - खूण; लक्षण; स्नान; आग्रह. एकी;

गुद (गुद) (सं) ना. - मलद्वार; गांड; बोचा; अपानद्वार.

गुदि (गुदि) (क) धा. — उडणें; पायाचा आवाज करणें; तुडवणें; पाया पडणें.

(क) ना. — नारळीवर चढतांना पायाला बांधावयाची दोरी; कुंचला; समूह.

गुदिगे (गुदिगे) (क) ना. — सोदा; लाठी; सुदळ; गदा.

गुदरिसु (गुदरिसु) (क) धा. — ढकलणें; पुढें सरकविणें; डोक्यानें रेटणें.

गुदलि (गुदलि) (क) ना. — कुदळ; पिकास; हातोडा.

गुदु (गुदु) (क) धा. — ठोसा देणें; मारणें.

(क) ना. — गुहा; ठोसा; मार; बीळ; रंध्र; गुहा.

गुनि (गुनि) (क) ना. — जोंधळ्याचें गोंड; भाताचें फोल.

गुन्न (गुन्न) (क) ना. — टेकडी; डोंगर; लहानपण; धीट मनुष्य

गुन्नाने (गुन्नाने) (क) ना. — लहान हत्ती; शरभ; हत्तीचें पिल्ल.

गुन्ने (गुन्ने) (अ.दे) ना. — गुन्हा; अपराध; पायदळ; सैन्य.

गुपित (गुपित) (सं) वि. — गुप्त; निहित; झाकलेलें; रहस्यमय.

(सं) ना. — रहस्य; गाभा; मर्म; इंगित.

गुप्त (गुप्त) (सं) वि. — आड झालेलें; सुप्त; न दिसलेलें;

सुरक्षित ठेवलेलें; रहस्यमय.

— गेय (गेय) (क) धा. — लपणें; राखणें; आड होणें.

गुप्तकुल (गुप्तकुल) (सं) ना. — गुप्तवंश; मगध देशाचा राजवंश; गुप्तराजाचे घराणें.

गुप्तांग (गुप्तांग) (सं) ना. — शकुंतपक्षी; कुयलीचा वेल;

गुह्यत्रिय; दुर्गण; दूधपक्षी.

गुप्ति (गुप्ति) (सं) ना. — गुप्ती; लपणूक; दृष्टिआडपणा; गुप्त

वस्तु; ठेव; बीळ; छिद्र.

गुप्पु (गुप्पु) (क) धा. — मुस्कट मारणें; डोक्यावरून पांघरणें; झांकून राहाणें; आड होऊन राहाणें; 'कुप्परिसु' पहा. लपणें; खोळ घेणें.

गुप्पे (गुप्पे) (क) ना. — रास; समूह; ढीग.

— गोळ (गोळ) (क) धा. — रास करणें; ढीग रचणें.

गुवरु (गुवरु) (क) धा. खोळ घेणें; बुरखा घेणें; आपादमस्तक झाकून घेणें; वेषांतर करणें.

(क) ना. — लाट; जाडी; वात; पोटाची फुग; फुगवटी; दगांचा जमाव.

गुव्वच्चि, गुव्विचि (गुव्वच्चि, गुव्विचि) (क) ना. — चिमणी; लहान

गुव्विल (गुव्विल) (गुव्विल [ल]) पक्षी; चिमणी.

गुव्वलिसु (गुव्वलिसु) (क) धा. — कवृतराप्रमाणें घुमणें;

पक्ष्याचा आवाज करणें.

गुम (गुम) ट (गुम [गुम] [ल]) (क) ना. — घुमट; अर्ध-

गोलाकार शिखर; गोलाकार गोपूर; कमान; गोमतेश्वराची मूर्ति;

वावटळ; कागदाचा दिवा; घुमटेश्वर मूर्ति.

गुमानि (ने) (गुमानि [ल]) (अ.दे.) ना. — संशय; अनमान; दाक्षिण्य; लक्ष्य; अहंकार.

गुमास्त (गुमास्त) (अ.दे) ना. — हिशोबनीस; कर्णिक;

कुलकर्णी; लेखक; कारकून.

गुमि (गुमि) (क) ना. — रास; ढीग; समूह; वाटवलेले; वाटावा.

गुमित (गुमित) (सं) ना. — वार्ता; बाजारगप्प; शुभवार्ता;

ऐकीव गोष्ट; 'ओसगे' पहा.

गुंपन (गुंपन) (क) ना. — गुंफणें; गुंफा; रास; ढीग.

(क) धा. — रास घालणें; व्यवस्था करणें; माल गुंफणें.

गुंपिसु (गुंपिसु) (क) धा. — संकोचणें; लाजणें; मागें घेणें;

रास करणें.

गुंपु (गुंपु) (क) ना. — ढीग; रास; मजूर; गांभीर्य. 'गुंपु'

पहा.

गुंफ (फन) (गुंफ [ल]) (सं) ना. — ओवणी; बांधणी;

लेखनशैली; वाक्यरचना; टाका घालणें.

गुंफित (गुंफित) (सं) वि. — व्यवस्थित; सुरचित; सुलिखित;

जुळवून टाका घातलेलें.

गुंन (गुंन) (क) वि. — गुप्त; रहस्यमय; अगम्य;

अनाकलनीय; संरक्षित; गुंन; मूक; अडलेली.

गुंभ (गुंभ) (क) ना. — कुंभ; घागर; पात्र; चाकाचा गड्डा;

तुंबा; नर्तकी; नृत्यविशेष.

गुंम (गुंम) (क) ना. — बुजगावणें; बागुलबुवा.

गुंमट (गुंमट) (सं) ना. — 'गुमट' पहा. कुंभाकार गोपूर;

मनोरा; डेरा; मन्मथ.

गुंमान (गुंमान) (क) ना. — घुमेपणा; मुलाचा खेळ; लपंडाव.

— गुंसुग (गुंसुग) (क) वि. — अवोल; मूक; घुस्मा;

आतल्या गाठीचा; खालमुंड्या; आपल्याशी विचार करणारा.

गुंमने (गुंमने) (क) अ. — लागलीच; झटकन; एकदम;

सवड न देता; मुकाटपणें; मुक्यानें.

गुंमि (गुंमि) (क) ना. — जलाशय; रास; ढीग.

— मने (मने) (क) ना. — लंगरखाना; सैनिकांचें

भोजनगृह.

गुंमु (गुंमु) (क) धा. — 'कुंमु' पहा. कुटण्याचा आवाज

करणें; मारणें; गुदा घालणें; सुरळी करणें; एकत्रिणें; शब्द

करीत पोहणें.

— इक्कु, (इड्ड) (इड्ड [ल]) (क) धा. — प्रतिध्वनि

करणें; प्रतिसाद घालणें; ध्यापणें; पसरणें.

गुंमे (गुंमे) (क) ना. — समूह; ढीग; बुवका; गुच्छ; 'बंबल्'

पहा.

गुरगुरायिसु (गुरगुरायिसु) (क) धा. — गुरगुरणें; रागानें

अंगावर जाणें; अंगावर जाण्याची तयारी दाखविणें.

गुरजे (गुरज्जे) (क) ना. — 'कुरुजु' पहा.

गुर (ल) गंजि (गुर [७] गंज) (क) ना. — गुंज; गुंजांचा वेल.

गुरण (गुरण) (सं) ना. — दमणूक; थकवा; उबल; उचल.

गुरव (गुरव) (सं) ना. — भयंकर दृश्य; मारपीट.

गुराणि (गुराणि) (क) ना. — ढाल; 'अड्डण' पहा.

गुरि (गुरि) (क) ना. — लक्ष्य; खूण; दृष्टि; ध्येय; उद्देश.

गुरिकार (गुरिकार) (क) ना. — यजमान; मालक; नायक; पुढारी; धनुषारी; अचूक वेध घेणारा; मार्गदर्शक.

गुरियाळ (गुरियाळ) (क) ना. — मुलांचा एक खेळ.

गुरु (गुरु) (सं) वि. — मोठे; जड; धन; गौरवास्पद.

(सं) ना. — बृहस्पति; उपदेशक; कुलपुरोहित; आर्हवाप;

शिक्षक; गुरुजी; उपाध्याय; वडीलधारा; दीर्घअक्षर;

द्रोणाचार्य; गुरुग्रह.

गुरुकु (गुरुकु) (क) ना. — गुरगुर; झोपेतील घोर.

(क) धा. — घोरणें; डुरकी मारणें; गुरकी देणें.

गुरुकुलवास (गुरुकुलवास) (सं) ना. — प्राचीन

विद्याव्यासंगपद्धति; अभ्यासासाठी गुरुघरी राहणें.

गुरुकुलवासी (गुरुकुलवासी) (सं) ना. — अंतर्वासी; शिष्य;

विद्यार्थी; छात्र.

गुरुगुदु (गुरुगुदु) (क) धा. — विरोध करणें; क्रोधानें

बोलणें; असमाधान व्यक्त करणें; असंतोष दाखविणें.

गुरगुरिसु (गुरगुरिसु) (क) धा. — डुरकणें; रागावणें;

गुरगुरणें; असमाधान दाखवणें.

गुरुतल्प (गुरुतल्प) (सं) ना. — गुरुजींचा विछाना; आसन;

गुरुपति.

गुरुतु (गुरुतु) (क) ना. — परिचय; माहिती; ओळख; स्नेह;

लक्षण; कडेक; लांछन; मुद्रा.

गुरुत्व (गुरुत्व) (सं) ना. — वडीलपणा; मोठेपणा; गौरव;

घनत्व; वजन; पृथ्वीचें आकर्षण; गुरुची खूण (—). जडपणा;

गुरुस्थान.

गुरुदक्षिणे (गुरुदक्षिणे) (सं) ना. — विद्यार्जनसमाप्तीनंतर

गुरुजींना अर्पण केलेली मानवंदना.

गुरुद्रोह (गुरुद्रोह) (सं) ना. — गुरुचा विश्वासघात;

गुरुचा द्वेष; विरोध.

गुरुपूजे (गुरुपूजे) (सं) ना. — गुरुची पूजा; गुरुवंदन;

कुलदेवतेची आराधना; थोरांची सेवा; कार्यारिभीची बृहस्पती

—पूजा.

गुरुवु (गुरुवु) (क) ना. — 'गुरुव' पहा.

गुरुमंत्र (गुरुमंत्र) (सं) ना. — गुरुपदेश; गुरुचें

मार्गदर्शन; प्रबलशक्तीचा मंत्र; ओंकारमंत्र; रहस्य; सल्लामसलत

गुरुभा (गुरुभा) (सं) ना. — रानकेळ; चवई.

गुरुलिंगजंगम (गुरुलिंगजंगम) (सं) ना. — वीर शैवांची त्रिविध आराध्यस्थानें (गुरु + लिंग + जंगम.)

गुरुस्फूर्ति (गुरुस्फूर्ति) (सं) ना. — गुरुची इच्छा; मोठेपणा; घनता.

गुरुहस्त (गुरुहस्त) (सं) ना. — गुरुपदेशाधीन राहणारा; वीरशैव.

गुरुळे (गुरुळे) (क) ना. — फोड; गांधड; करट; पायाचें लहान बोट.

गुरुळ (गुरुळ) (क) ना. — 'गुरुगुळ' पहा. धूप; उद; सुगंधी धूप.

गुर्जर (गुर्जर) (सं) ना. — गुजरात; गुजराथ; गुर्जरप्रांतीय मनुष्य.

गुर्दु (गुर्दु) (क) ना. — 'गुर्दु' पहा.

गुर्वे (गुर्वे) (क) ना. — 'गुरुव' पहा.

गुर्वि (गुर्वि) (गुर्वि [गुर्वि]) (सं) ना. — गर्भिणी स्त्री; धबल्या

पोटाची स्त्री; शेताणी; ढेरपोटी.

गुर्विणी (गुर्विणी) (गुर्विणी)

गुर्वु (गुर्वु) (क) ना. — आश्चर्य; विस्मय; भीति.

(क) वि. भयानक; भयंकर.

गुर्वे (गुर्वे) (क) ना. — सालपट; फोल; वल्कल.

गुल (गुल) (क) ना. — गुंज; गूळ.

गुलगंजी (गुलगंजी) (क) ना. — 'गुरगंजी' पहा. गुंज; गुंजांचा वेल.

गुलिके (गुलिके) (गुलिके [गुलिके]) (क) ना. — बंदुकीची गोळी; तोफेचा गोळा; गुटिका; गोळी.

गुलाबि (गुलाबि) (क) ना. — गुलाबाचें झाड; गुलाब;

गुलाबीरंग; पाटलवेळीचा रंग.

गुलाम (गुलाम) (अ. दे) ना. — दास; सेवक; विकत घेतलेला मनुष्य; गुजराती दुबळा.

गुलालि (गुलालि) (क) ना. — पाटलरंग; लालरंग.

गुलुड (गुलुड) (सं) ना. — पुष्पगुच्छ; तुरा; सुवका.

गुलुम (गुलुम) (क) ना. — गुल्म; पोटातील गाठीचा रोग; प्लीहा रोग; पाणथरी; किल्ला; सैन्यविभाग; वनस्पति.

गुल्फ (गुल्फ) (सं) ना. — घोटा.

गुल्म (गुल्म) (क) ना. — 'गुलुम' पहा.

गुलु (गुलु) (क) ना. — गांधड; गडबड; उसाभर; चुंबन; पापा; मुद्रा; कलंक; खूण; ओळख; परिचय.

गुह (गुह) (सं) ना. — कार्तिकेयस्वामी; षण्मुख; शरयू

नदीपार करणारा रामाचा नाविक; नावाडी; कोळी.

गुहजनक (गुहजनक) (सं) ना. — षण्मुख पिता; शिव.

गुहा (गुहा) (सं) ना. - गहर; कंधर; बीळ.

गुहिल (गुहिल) (सं) ना. - केकारव; केका; मोराचा टाहो.

गुह्य (गुह्य) (सं) वि. - रहस्यपूर्ण; गुप्त; अनाकलनीय; अगम्य; सूक्ष्म.

(सं) ना. - गुह्येन्द्रिय; कौपीन; लंगोटी.

गुह्यक (गुह्यक) (सं) ना. - कुबेरसेवक; कुबेर; धनपति.

गुळ (गुळ) (क) ना. - गूळ; गुड; साखर; फळांतील गर;

झुळ; पाखर; शलाका; सळई; गुळवेळ; अनुकरणाचा आवाज.

गुळि (गुळि) (क) ना. - खड्डा; सरोवर; स्वभाव वाचक तद्धित प्रत्यय; (जसे आटगुळि = खेळकर.)

गुळिद (गुळिद) (क) वि. - खाचखळग्याचा; खोल.

गुळुच्छ (गुळुच्छ) (क) ना. - पुष्पगुच्छाचा शेंडा.

गुळे (गुळे) (क) ना. - समूह; स्थानांतर; वळसा; वाकण.

—तेमो (डेंग) (क) ना. - परांगदा कुटुंब; निर्वासित; गुढें; देशत्याग केलेला समाज.

गुळ्य (गुळ्य) (क) ना. - स्थानांतर; परांगदेपणा; चंबुगवाळें उचललेलें; गुढे; गुढार; गाशा गुंडाळलेलें.

गुळ्ळ (गुळ्ळ) (क) ना. - 'गुळ्ळे' पहा. पाण्याचा बुडबुडा; बुदबुद.

गुळ्ळनरि (गुळ्ळनरि) (क) ना. - एक जातीचा कोल्हा.

गुळ्ळ्य (गुळ्ळ्य) (क) वि. - गोल; वर्तुळाकार.

गृ (गृ) (क) ना. - घृत्कार; धुबडाचें ओरडणें; घं घृ ध्वनि; चतुर्थी विभक्तीचें कारक; देखील; हिं.

गृक (गृक) (क) ना. - घृत्कार; कोवळा फणस.

गृगु (गृगु) (क) ना. - 'गुंगु' पहा. सूस; टरफल; 'अमि' पहा.

गृगो (गृगो) (क) ना. - घुबड; कौशिक; दिवाभीत; उलूक; पेचक.

गृट (गृट) (क) ना. - खुंटी; खुंटा.

—बडि (बडि) (क) धा. - खुंटी मारणें; टोला देणे; खीळ घालणें; अडकाठी देणें; पायांत पाय घालणें.

गृडार (गृडार) (क) ना. - 'गुडार' पहा.

गृडिसु (गृडिसु) (क) धा. - जमविणें; स्वच्छ करणें.

गृडु (गृडु) (क) ना. - पश्याचें घरटें; नीड; वसति; वंचक;

अस्थिपंजर देह; कापलेल्या पिकाची रास; बणवी.

गृडुपेरु (गृडुपेरु) (क) धा. - आश्रय देणें; आधार देणें.

गृडुपोगु (गृडुपोगु) (क) धा. - भीतीनें लपणें; घरांत घुसणें.

गृडुसेर (गृडुसेर) (क) धा. - 'गुडुपोगु' पहा.

गृडे (गृडे) (क) ना. - दुरडी; गंगाळ; वेल्लीविशेष; मुलगी.

गृह (गृह) (सं) वि. - गुप्त; रहस्यमय; अगम्य; अनाकलनीय; न दिसणारे; अंतरंगांत दडलेले.

—चर (चर) (सं) ना. - गुप्तचर; हेर; चित्रगुप्त.

गृहते (गृहते) (सं) ना. - रहस्य; अज्ञान; अगम्यता.

गृहप (वा) द (गृहप [गृह] (सं) ना. - साप; पोटांनें सरपटणारा प्राणी.

गृहसाक्षि (गृहसाक्षि) (सं) ना. - गुप्त बातमी देणारा साक्षीदार; माफीचा साक्षीदार.

गृहांग (गृहांग) (सं) ना. - कासव; कूर्म; गुह्यांग; गुप्तेन्द्रिय

गृणु (गृणु) (क) ना. - 'गृह' पहा. कोनाडा; कमान.

गृट (गृट) (क) ना. - खुंटा; खुंटी; पाचर; खीळ.

गृदे (गृदे) (क) ना. - टोमेटो; गुरुद्वार; गांड.

गृनु (गृनु) (क) ना. - 'कृनु' पहा; कुबडी पाठ; कुबड.

गृधे (गृधे) (क) ना. - घुबड; उलूक; पेचक; 'गृगे' पहा.

—कण्णु (कण्णु) (क) ना. - गरगर फिरणारा डोळा; चंचल नेत्र.

—बालु (बालु) (क) ना. - घृक जीवन; अंधारातील जगणें; एकांत जीवन; प्रसिद्धिपराध्वनता; आळशी जीवन.

गृलु (गृलु) (क) ना. - दीर्घ श्वास; सृज; गुरुगुरुश्वास.

गृरु (गृरु) (क) धा. - खोकणें; शिंगाने किंवा हाताने जमीन उकरणें.

(क) ना. - दमा; सृज; कफश्वास.

—आडु (आडु) (क) धा. - जमीन उकरणे; ओढून कोंबणें.

गृर्णिसु (गृर्णिसु) (क) धा. - घोरणें; जांभई देणें.

(सं) ना. - घूर्णा; जांभई.

गृर्मिसु (गृर्मिसु) (क) धा. - गर्जना करणें; धडधडणें; मोठा आवाज करणें; पडसाद देणें; डरकाळणें; तुतारी फुंकणें.

गृव (गृव) (क) ना. - कपोत; पारवळ; एक सुगंधी द्रव्य.

गृवाक (गृवाक) (क) ना. - पोकळ सुपारीचें झाड; पूरा; कपुंग.

गृहन (गृहन) (सं) ना. - लपणूक; आड होणें; अपलाप; अपन्हुति.

गृळ (गृळ) (क) ना. - 'गृह' पहा.

गृळि (गृळि) (क) ना. - बैल; खोंड; बळ; वृषभ; मासे धरण्याची बुद्धि.

गृळिनायि (गृळिनायि) (क) ना. - केसाळ मोठ्या डोक्याच्या कुठ्याची जात; मांडण उकरून काढणारा.

गृळ्य (गृळ्य) (क) ना. - 'गुळ्य' पहा.

गृजन (गृजन) (सं) ना. - लसण.

गृधु (गृधु) (सं) वि. - आशाळभूत; दुराशा बाळगणारा.

गृध्र (गृध्र) (सं) ना. - गिधाड; लोभी; आशाळभूत.

गृधराज (गुधराज) (सं) ना. - जटायु; गरुड; गिधाड.

गृष्टि (गुष्टि) (सं) ना. - पहिल्या वीताचे जनावर.

गृहकन्यका (गुहकन्यका) (सं) ना. - ब्रह्मीवेल; कोरफड;

लोळसर; कुमारी.

गृहदुम (गुहदुम) (सं) ना. - चिवा; बांबू; सागवान.

गृहस्थाश्रम (गुहस्थाश्रम) (सं) ना. - गार्हस्थ्य; चार

आश्रमांपैकी दुसरा; कौटुंबिक जीवन.

गृहस्थिके (गुहस्थिके) (सं) ना. - गृहस्थधर्माचें कर्तव्य;

सद्वर्तन; संभावितपणा; सभ्यता; सुचरित.

गृहाराम (गुहाराम) (सं) ना. - उपवन; घरापुढील बाग.

गृहावग्रहणि (गुहावग्रहणि) (सं) ना. - घराचा उंबरा; कट्टा;

सोपा; ओसरी.

गृहि (गुहि) (सं) ना. - गृहस्थ; कुटुंबवत्सल; कौटुंबिक जीवन

घालविणारा.

गृहिणि (णी) (गुहिणि [ली]) (सं) ना. - पत्नि; यजमानीण;

माया.

गृहीत (गुहीत) (सं) वि. - विदित; समजलेले; उमगलेले;

स्वीकृत.

गृहीतदिक (गुहीतदिक) (सं) वि. - पळणारे; सरकरणारे;

वाट फुटेल तिकडे जाणारे; दिड्मूढ.

गृहोपकरण (गुहोपकरण) (सं) ना. - कुटुंबाला लागणारी

वस्तु; जीवितसाधन.

गृह्य (गुह्य) (सं) वि. - कौटुंबिक; गृहासक्त; 'इलाद' पहा.

—सूत्र (गुह्यसूत्र) (सं) ना. - गृहधर्मी सूत्रें; नियम.

गेमे (गुमे) (क) वि. - लहान; छोटा; चिमुकला.

गेजे (गुजे) (क) ना. - नूपुर; धुंगुर; पैजण; धागऱ्या; गवत.

—गार (गुजेगार) (क) ना. - धुंगुर करणारी जात; शूद्राची उपजात.

गेडप (ह) (गुडप [ड]) (क) ना. - पोपटपंची; राघूचे बोल;

राघूची हाक.

गेडे (गुडे) (क) धा. - पांचट बोलणें; विनबुडाचें बोलणें;

निराधार विधान.

(क) ना. - सहवास; संपर्क; सहभाव; सरळपणा; पंख.

—कोळ (गुळे) (गुळे [गुळे]) (क) धा. -

स्नेहकरणें; सांगवणें; बरोबरीनें प्रवास करणें; सहयात्री होणें.

गेडेवकि (गुडेवकि) (क) ना. - जोडीनें राहणारे पक्षी;

चक्रवाक.

गेडे (गुडे) (क) ना. - कंद; गड्डा; मूळ; रताळ.

गेडेहड्ड (गुडेहड्ड) (क) धा. - मुळासकट उपटणें; निर्मूल

करणें; समूल नाहीसें करणें.

गेणति (गुणति) (क) ना. - मैत्रीण; सांगातीण; जोडीदारीण;

सखि; यजमानीण; अंगातोंडावरील तीळ; ठिपका.

गेणे (गुणे) (क) धा. - गेडे' पहा.

गेणेगाति (गुणेगाति) (क) ना. - 'गेणति' पहा.

गेणेगार (गुणेगार) (क) ना. - मित्र; सखा; स्नेही; सोबती.

गेण्ट (गुण्ट) (क) ना. - दूर राहणारा; दूरस्थ.

गेण्टु (गुण्टु) (क) ना. - अंतर; आकाश; व्यत्यास; सुटका;

मुक्ति; दूर दूर असणाऱ्या गाठी; धक्का; दिशा.

गेडेमीन (गुडेमीन) (क) ना. - एक प्रचंड मासा.

गेत्तु (गुत्तु) (क) अ. - समजून उमजून; जाणून बुजून;

आलोचना करून; विचारपूर्वक; पद्धतशीरपणें.

गेदि (गुदि) (क) धा. - जिंकणें; विजयी होणें; मिळवणें.

गेड्ल (लि) (गुड्ल [ली]) (क) ना. - पांढरी मुंगी;

गेजळ (लि) (गुजळ [ली]) (क) ना. - नाशकारक मुंगीच्या जातीचा किडा.

गेबर (गुबर) (क) धा. - खाजविणें; नखानें ओरबडणें;

गेय (यु) (गुय [यु]) (क) धा. - श्रम करणें; उरणें;

तयार ठेवणें; सिद्ध करणें.

गेयत (गुयत) (क) ना. - श्रम; काम; उद्योग.

गेयमे (गुयमे) (क) ना. - परिश्रम; शारीरश्रम; कृति;

शिल्लक; उरवणी.

गेरसे (गुरसे) (क) ना. - सूप; बुडी; धान्य स्वच्छ करण्याची दुरडी.

गेरे (गुरे) (क) धा. - खाजणें; निपटून घेणें; खाजवणें; सावडणें.

(क) ना. - रेखा; शोभा; अदृष्ट; गर.

गेरु (गुरु) (क) धा. - वाकविणें; मनोरंजन करणें; खेळविणें;

भोगणें; अनुभवणें.

गेल् (ल) (गुल् [ली]) (क) धा. - जिंकणें; जय

मिळविणें; लाभ होणें; पोहोचणें; लेपणें.

(क) ना. - जय; झाडाची पारंबी; खांदी; फांदी.

गेल (गुल) (क) ना. - विजय; जयोत्साह; विजयोन्माद;

अहंकार; सुख; आल्हाद; गर्व; हरुष; उत्साह.

गेलनुडिबं (गुलनुडिबं) (क) वि. - कल्याणकारक; सद्वर्तनी;

सदाचारी.

गेलु (गुलु) (क) ना. - जय; सुख; संतोष; विजय.

गेलि (गुलि) (क) धा. - यशस्वी होणें; विजयी होणें.

गेलिटु (लुटु) (गुलिटु [ली]) (क) अ. - विजयानें; जिंकून;

जय पावून.

गेलुगे (लुगे) (गुलुगे [ली]) (क) ना. - जय.

(क) अ. - विजय असो.

गेलुगेय (गुलुगेय) (क) धा. - इष्टार्थ साधणें; इच्छा फळा

येणें; कृतार्थ होणें; संतोषाला कारण होणें.

गेलुमोग (गेलुमोग) (क) ना. — आनंदी मुद्रा; विजयानंद
मुद्रा; उल्हास; हसतमुख.
गेलुवु (खुडु) (गेलुवु [खुडु]) (क) ना. — विजय; विजयानंद.
गेह (गेलु) (क) ना. विजय; यश; उत्साह; गर्व 'गेल' पहा.
— गोल् (गेलु) (क) धा. — जयशाली होणे.
— सेसे (सेसे) (क) ना. — मंगलाक्षता; जयशाली मंगलाक्षता.
— वेण (वेण) (क) ना. — जयलक्ष्मी; विजयवधु.
गेह्लु (गेलु) (क) ना. — 'गेलुवु' पहा.
गेळे (गेलु) (क) ना. — स्नेह; सहवास; संघ; 'ओडनाट'
— तन (डन) (क) ना. — स्नेह; मैत्री; प्रेम; नातें.
— ति (ति) (क) ना. — सखि; मैत्रिण; यजमानीण.
गेळेय (गेलुय) (क) ना. — स्नेही; मित्र; सांगाती; सहचर.
गे (गेलु) (क) धा. — सिद्ध करणे; उरविणे; 'गेय' पहा. श्रम
करणे; कष्ट करणे.
गेण (गेलु) (क) ना. — वीत; नऊ इंच माप; ऊ; लांब तलवार;
खड्ग; सुरी.
गेणि (गेलु) (क) ना. — लावणी; सारा; कुळाचा खंड; लागण.
गेणु (गेलु) (क) ना. — 'गेण' पहा.
— हाकु (हाकु) (क) धा. — वीत घालणे; वितीनें माप घेणे;
आंतल्या आंत जमवून घेणे.
गेडामृग (गेलुमृग) (क) ना. — खड्गमृग; गेंडा.
गेडु (गेलु) (क) ना. — चेंडूफळी; क्रिकेट बॅटचा खेळ.
गेडुक (गेलुक) (क) ना. — गेंडा.
गेन (गेलु) (क) ना. — ज्ञान; आलोचना; समजूत; मोजणी.
गेनिके (गेलुके) (क) ना. — ज्ञान; आलोचना; समजूत; मोजणी.
गेवे (गेलु) (क) ना. — दुखण्याची सृज; फूग; फुगीरपणा.
गेय (गेलु) (सं) ना. — गाण्यास योग्य; गानीय.
(सं) ना. — गाणे; संगीत; वृत्त.
गेयु (गेलु) (क) धा. — श्रमणे; राबणे; मिळवणे; 'उलु'
पहा.
गेरु (गेलु) (क) धा. — धान्य पाखडणे; धान्याला बारा देणे;
निवडणे.
(क) ना. — बिबा; मल्लातक; बिब्याचे बी; गोडंबी; बिबटीचे
झाड.
गेरे (गेलु) (क) ना. — तात्पुरते आवरण; कुपण; वई.
गेलि (गेलु) (अ. दे.) ना. — अपहास्य; चेष्टा; परिहास; टोचून
बोलणे; 'अणक' पहा.
गेह (गेलु) (सं) ना. — घर; वास; स्थान; वस्ती; ठिकाण.
'वीडु' पहा.
गेहनि (नी) (गेलुनि [नी]) (सं) ना. — पत्नि; घरधनीण;
भार्या.

गेहेनर्दि (गेलुनर्दि) (सं) ना. — बायकांत बडबडणारा;
गेहेशुर (गेलुेशुर) (सं) उत्तरकुमार; नथेतून तीर मारणारा;
बागरगडचा सुभेदार; घरांतला शूर.
गेहोपवन (गेलुपवन) (सं) ना. — अंगणातील बाग;
उपवन.
गे (गेलु) (क) धा. — करणे; जोडणे; 'गेय' पहा.
गेरिक (गेलु) (सं) ना. — तांबूसपणा; तांबडमाती; सोने; लोह;
काव.
गेरु (गेलु) (अ. दे.) ना. — गैर; चूक; गैरवर्तन; प्रमाद; दुर्वर्तन.
गेरुहजरु (गेलुहजरु) (अ. दे.) ना. वि. — गैरहजर;
अनुपस्थित; टाळाटाळ; टाळणूक.
गेरेय (गेलुय) (सं) ना. — शिलाजित; गिरिपुष्पक.
गोगु (गेलुगु) (क) ना. — लहान मुलांना भिवविण्यासाठी
केलेला विकृत चेहरा; तोंड ताणून जीभ बाहेर काढलेला
नारसिंह बावा.
(क) वि. — स्तब्ध; निश्चल; अवाक्.
गोंके (गेलुके) (क) ना. — मान; गळा; सुंडी.
गोंगे (गेलुगे) (क) ना. — रास; दीग; समूह; घोस; गुच्छ.
गोजगु (गेलुगु) (क) धा. — बोबडे बोलणे; अस्पष्ट बोलणे;
लुडवे बोलणे.
गोजज(जि)गे (गेलुज [जि]गे) (क) ना. — शेवंती 'गुजिगे'
पहा.
गोजजलु (गेलुजलु) (क) ना. — राड; चिखल; गार; गाईर.
गोजजु (गेलुजु) (क) ना. — सांबारे; सार; आंबट कडवट रुचि;
वांगे, आंबे वगैरेचा रस; डांगर; तोंडी लावणे; कारल्याचें
पंचामृत.
गोजजुगे (गेलुजुगे) (क) ना. — 'गोजजगे' पहा.
गोजजे (गेलुजे) (क) ना. — राड; किचकिच; चिखल; गार;
गाईर.
गोंचल् (लु) (गेलुचल् [लु]) (क) ना. — फुलाचा गुच्छ;
ताटवा; फुलवाग; 'गुच्छ' पहा.
गोंचल्लिमचु (गेलुचल्लिमचु) (क) ना. — विजेची लकाकी;
विद्युत्पुंज.
गोंचि(चे) (गेलुचि [चे]) (क) ना. — 'गोंचल्' पहा; समूह;
प्रतिमा; खेळाचें सामान; पुतळी; बुचूळ.
गोटरु (गेलुटरु) खड्डा; बीळ; भगदाड; पक्ष्यांचा आवाज;
नाच. 'कुणि' पहा; 'कुळि' पहा.
गोट्ट (गेलुट्ट) (क) ना. — वासराना आहार घालण्याची नळी;
आंव्याची कोय.
गोट्टि (गेलुट्टि) (क) ना. — विद्रव्यभा; समूह; सहवास; गोठा;
कोठडी; गोशाळा; घोडी.

गोट्टिगाणरु (गोट्टिगाणरु) (क) ना. — मेळा; गायकांचा फड; मैफळ; गायकवृंद.

गोट्टिगे (गोट्टिगे) (क) ना. — अश्विनी; घोडी.

गोट्टु (गोट्टु) (क) ना. — आडकाठी; दुष्टपणा; असंस्कृतता; फसवणूक; लुचेगिरी; उलाणा; कोडे; प्रहेलिका; वक्रता.
(क) वि. — दुर्लभ; दुःसाध्य; कठिण; अवाचनीय; नीरस, वाळलेले.

गोट्टु (गोट्टु) (क) ना. — चावा; लचका; त्रास; पोळपणा; पेव; बीळ; भगदाड.

गोट्टिचि (गोट्टिचि) (क) ना. — डोळे; मोतिबिंदु; एक वनस्पति. निर्गुडी.

गोट्टरु (गोट्टरु) (क) धा. — डुरकणें; डरांव डरांव करणें; पक्षाप्रमाणें घुमणें; पक्षाप्रमाणें गुटगुंकरित पिंसा घालणें.

गोट्टलु (गोट्टलु) (क) ना. — भूस; साल; टरफल; कचरा.

गोट्टवे (गोट्टवे) (क) ना. — संबंध; संपर्क; विचार; आलोचना; उषाभर; भानगड; आलिंगन; मिठी.

— बिडु (बिडु) (क) धा. — संबंध टाळणें; समीप न जाणें; असहकार करणें.

गोट्टु (गोट्टु) (क) ना. — अडचण; फटकळपणा; निंदा; चेष्टा; मस्करी; नाश.

गोट्टि (गोट्टि) (गोट्टि [गोट्टि]) (क) वि. — वांझ; निष्फल; निःसार.

गोट्टाट (गोट्टाट) (क) ना. — त्रास; भगभग; एक विफल खेल; चेंडूचा खेल.

गोगण (गोगण) (क) ना. — गंगणा; नाकात बोलणारा; चहाडखोर; लावालावी करणारा.

गोगणु (गोगणु) (क) धा. — गुणगुणणें; कानांत सांगणें; चहाडी करणें; गंगणे बोलणें; नाकबूल करणें; वेडावणें.

गोगणु (गोगणु) साखळीचा दुवा; दोरीचें जाळें; काड्यांचें जाळें; मोत्याची कुडी.

गोगे (गोगे) (गोगे [गोगे]) (क) ना. — बाणाच्या दोरीचा भाग.

गोटि (गोटि) (क) ना. — समूह; गुच्छ; ढीग; कणीस; घोस; घड.

गोट्टु (गोट्टु) (क) ना. — दिशा; अवस्था; दशा.

गोट्टारण्य (गोट्टारण्य) (क) ना. — गोट्टवन; एक निर्जन अरण्य.

गोट्टे (गोट्टे) (गोट्टे [गोट्टे]) (क) ना. — गुच्छ; समूह; रास; ढीग; घोस; घड.

गोट्टु (गोट्टु) (क) ना. — ओळख; परिचय; ज्ञान; समजूत; नियम; निबंधन; आज्ञा; ध्येय; निश्चित स्थळ; आश्रय.

— गोट्टु (गोट्टु) (क) धा. — वेकार होणें; व्यर्थ काल काढणें; आळशी होणें; ध्येयशून्य होणें; निरोप देणें.

— गार (गार) (क) ना. — परिचित गृहस्थ; मुख्य मनुष्य; देवता.

गोट्ट (गोट्ट) (क) ना. — गुदगुद; जाडगंजी; दाट लापशी; विरजण; मंदू.

गोट्टकु (गोट्टकु) (क) ना. — राड; चिखल; गार; गिलाव्याची माती.

गोट्टे (गोट्टे) (क) ना. — मत्स्यविशेष.

गोट्ट (गोट्ट) (क) ना. — वृक्षविशेष; काळा मोठा सुंगळा.

गोनम (गोनम) (क) ना. — एक पक्षी. 'गोणम' पहा.

गोने (गोने) (क) ना. — फळांचा घड; कणीस; घोस; शिखर; अंत; शेवट; समुदाय.

— गार (गार) (क) ना. — केळी विकणारा.

गोंतु (गोंतु) (क) ना. — जनावरांचें मूत 'गोंत' पहा. 'गेजळ' पहा.

गोतरु (गोट्टु) (गोंतु [गोंतु]) (क) धा. — किंचाळणें; ओरडणें; हाक मारणें; हरळी देणें; जुंपणें.

गोंदण (गोंदण) (गोंदण [गोंदण]) (क) ना. — समूह; रास; ढीग; ओळ; मेघ; सभा; गोंधळाची कथा.

— इसु (इसु) (क) धा. — जमणें; एकत्रित होणें; एकत्र येणें.

गोंदल (गोंदल) (गोंदल [गोंदल]) (क) ना. — गोंधळ; गरबा; गोंधळकथा; उषाभर; समूह.

गोंदि (गोंदि) (क) ना. — खांद; फट; एकी; 'इटकु' पहा.

गोंदे (गोंदे) (क) ना. — नंदी; वृषभ; बैल; बसव; पुंगव; टकरीचा बैल.

गोप्पे (गोप्पे) (क) ना. — पपईचें झाड; फणसाचें झाड; फिरंगीचें झाड.

गोव्वर (गोव्वर) (क) ना. — खत; केरकचरा; निरुपयोगी वस्तु; 'कोटले' पहा.

गोव्वु (गोव्वु) (क) ना. — खेल; विनोद; नाच; नृत्य; घाण; 'कोव्वु' पहा. चरबी; मंदू; 'नेण' पहा.

गोव्वुळि (गोव्वुळि) (क) ना. — बुडबुडा; बुडबुड; पांढरी बाभळ; 'बोव्वुळि' पहा.

गोंवे (गोंवे) (क) ना. — बाहुली; खेळाचें सामान; रास; समूह.

गोरगु (गोरगु) (गोरगु [गोरगु]) (क) ना. — गोरव; इरले; पानछत्री.

गोरव (गोरव) (क) ना. — शैवभिक्षु; संन्यासी; गुरव; तपस्वी; शिव.

गोरवंक (गोरवंक) (क) ना. — मैना; साळुकी; एकपक्षी.

गोरवि (गोरवि) (क) ना. — मशालीचें झाड; मशवाल;

वृक्षविशेष.

गोरविति (गोरविति) (क) ना. — शैवभक्तीण; पार्वती.

गोरसु (गोरसु) (क) ना. — खूर; प्राण्याची अशक्तता.

गोरे (गोरे) (क) ना. — ध्वनि; आवाज; शब्द; डरकाळी;

पशूचें ओरडणें.

गोलसु (गोलसु) (क) ना. — साखळी; दुवा; एक आभरण.

गोले (गोले) (क) ना. — झुवका; घड; कणीस; बाणाचें टोक.

‘गोने’ पहा.

गोल (गोल) (गोल [गोल]) (क) ना. — गोपाल; गवळी;

गुराखी; दहीदूध विकणारा.

गोलति (गोलति) (क) ना. — गवळण; दहीदूध विकणारी.

गोलवाळिंग (गोलवाळिंग) (क) ना. — ‘गोल’ पहा.

गोललि (गोललि) (क) ना. — भूस; भातावरील फोळकट; कोंडा;

टरफल; चिंचेचें फोळकट.

गो (गो) (सं) ना. — गाय; बैल; किरण; मरीचि; स्वर्ग;

देवलोक; वीज; वज्र; बाण; भूमि; भूलोक; दिशा; स्थान; शिंग;

इंद्रिय; पर्वत; माता; जल; डोळा; गोष्ट; सरस्वती; वाणी; केस;

कुक्षी; पोटा; वृक्ष; लाट; पक्षी; तीर.

गोकिल (गोकिल) (सं) ना. — सोटा; मुसळ; कोळपा; टोणपा.

गोकुल (गोकुल) (सं) ना. — पशुचा कळप; गोठा; श्रीकृष्णाचें

बालपण जेथे गेले ते गोकुल; गोकूल.

गोक्षुर (गोक्षुर) (सं) ना. — गोखरुचा वेल; सराटा.

गोगरे (गोगरे) (क) धा. — वेडकीप्रमाणें ओरडणें; दीनवाणें

मागणें; डरांव डरांव करणें; दुरदुरणें.

गोग्रह (गोग्रह) (गोग्रह [गोग्रह]) (सं) ना. — विराटाच्या

गाईचें गंधर्वांनीं केलेले अपहरण.

गोग्रास (गोग्रास) (सं) ना. — गाईसाठीं घास; गाईचा नैवेद्य;

गाईला घास घालण्याचा धार्मिक विधि.

गोगिसु (गोगिसु) (क) धा. — ओकारी देणें; ओकणें; वांती

होणें.

गोघृत (गोघृत) (सं) ना. — गाईचे तूप; पावसाचें पाणी.

गोचर (गोचर) (सं) ना. — गायरान; कुरण; गुरचराई;

इंद्रियांना आकलन होणारा विषय; पक्कड; शक्ति; प्रभाव.

—इसु (इसु) (क) धा. — दृष्टीस पडणें; समजणें; आकलन

होणें; ठाम दिसणें.

गोचर्म (वसन) (गोचर्म [वसन]) (सं) ना. — शिव.

गोचारक (गोचारक) (सं) ना. — गोपाल; गुराखी; गोवळा.

गोचु (गोचु) (क) धा. — हिसकावून घेणें; ढीग करणें;

स्वच्छ करणें.

गोजाति (गोजाति) (सं) ना. — पशुजाति; पशुस्वभाव;

उद्धटपणा.

गोजि (गोजि) (क) ना. — उसाभर; भानगड; अडचण; संबंध;

संकट; गुंज.

गोटि (गोटि) (क) ना. — अडचण; पीडा; त्रास; अभाव.

गोटु (गोटु) (क) ना. — कोपरा; कोन; काठ; किनार; धारी;

निशा; पदर; वाजू; पक्ष; समावेश; मिश्रण; वांझ; निवर्ता;

घोट; ‘गोपटु’ पहा.

गोटु (गोटु) (क) ना. — विहीर किंवा नदीतील गाळ; कांड;

किनार.

गोटुंव (गोटुंव) (सं) ना. — कळिगडे; टरवूज.

गोटु (गोटु) (क) ना. — भित; तट; कूड; कनात.

गोण (गोण) (गोण [गोण]) (क) ना. — मान; गळा; नरडें;

अचनलिका.

—सुरि (सुरि) (क) ना. — मुंडी सुरगळणें; कष्ट देणें; गळा

दाबणें; ठार मारणें; तुकसान करणें; गळा दाबणें.

—मोळगु (मोळगु) (क) ना. — कंठध्वनि; गळा; आवाज.

गोणगोखु (गोणगोखु) (क) धा. — गळा कापणें;

अकल्याण करणें; विश्वासघात करणें.

गोणि (गोणि) (गोणि [गोणि]) (सं) ना. — पोते; पिशवी;

गोणपाट; कनात; पाटके कपडे; माप.

गोटु (गोटु) (क) ना. — कोपरा; कोठी; खोली. ‘गोटु’ पहा.

गोट (गोट) (सं) ना. — गोट जात; आदिवासी जन.

गोट (गोट) (क) ना. — खत; अयश; हानी; निष्फल प्रयाण;

झोक; तोल.

गोटम (गोटम) (सं) ना. — एक ऋषीचे नाव; अहिल्येचा

पति; गौतम.

गोटमी (गोटमी) (सं) ना. — अहिल्यादेवि.

—गुत्र (गुत्र) (सं) ना. — शतानंदऋषि.

गोत्र (गोत्र) (सं) ना. — गोठा; पशुसमूह; जाति; पक्ष;

संतति; वंश; कुलपर्वत; देश; क्षेत्र; ज्ञान; अरण्य; संपत्ति;

अभिवृद्ध; भविष्यज्ञान.

गोत्रभिद् (गोत्रभिद्) (सं) ना. — इंद्र; वज्रायुध.

गोत्रवधे (गोत्रवधे) (सं) ना. — कुलक्षय; कुलनाश.

गोत्रस्वलन (गोत्रस्वलन) (सं) ना. — भलत्या नावाची हाक.

गोत्राग्र (गोत्राग्र) (सं) ना. — पर्वत; शिखर.

गोत्रारि (गोत्रारि) (सं) ना. — कुलपर्वताचा शत्रु; इंद्र.

—गुत्र (गुत्र) (सं) ना. — अजून.

गोत्रे (गोत्रे) (सं) ना. — गाईचा कळप; भूमि.

गोत्रैकपालक (गोत्रैकपालक) (सं) ना. — गिरिधारी कृष्ण;

महासागर.

गोदण (गोदण) (क) ना. - गोठा; गवानी; गवांती;
 गोदलि (लु) (ले) (गोदलि [लु] ली) (क) ना. - 'गोदण'
 पहा.
 गोदान (गोदान) (सं) ना. - गायदान; समावर्तन संस्कार;
 जावळ; चौलकर्म.
 गोदामु (गोदामु) (क) ना. - (Godown) या इंग्रजी
 शब्दाचा अपभ्रंश; गुदाम; वखार; धान्यकोठार; उग्राण;
 कृणगी.
 गोदारण (गोदारण) (सं) ना. - नांगर; कुदळ; पिकास.
 गोदावरि (गोदावरि) (सं) ना. - गोदावरी नदी.
 गोदि (दुवे) (गोदि [दुवे]) (क) ना. - गहू; धान्यविशेष;
 गोधूम.
 गोदुह (दोह) (गोदुह [दोह]) (सं) ना. - गाईची
 गोदोहन (गोदोहन) } धार काढणे; दूध
 काढणारा गवळी; मध्यान्ह काळ.
 गोदु (गोदु) (क) ना. - व्यायामशाळा; शक्तिमंदिर;
 आखाडा; तालीम.
 गोदे (गोदे) (क) ना. - झाडाची गाठ; मूळ; आखाडा;
 गोदानदी; गोदावरी नदी.
 गोवन (गोवन) (सं) ना. - गाय हीच संपत्ति; गाईचा
 कळप.
 गोधि (धिके) (गोधि [धिके]) (सं) ना. - सरडा; घोरपड.
 गोधूम (गोधूम) (सं) ना. - गहू; एक धान्य.
 गोधूमवर्ण (गोधूमवर्ण) (सं) ना. - गव्हाळी साप;
 गव्हाळी रंग.
 गोधूलि (ली) (गोधूलि [ली]) (सं) ना. - गाईच्या
 पावलांनी उघळलेली धूल; संध्यासमय; संधिप्रकाश.
 गोवे (वि) (गोवे [वि]) (सं) ना. - घोरपड; धनुषारीने
 डाव्या दंडावर बांधलेली चर्मरक्षा.
 गोत्र (घर) (गोत्र [घर]) (सं) ना. - पर्वत; डोंगर.
 गोनाळि (गोनाळि) (क) ना. - कंठ; मान; गळा; नरडें.
 गोन्काय (गोन्काय) (सं) ना. - गाईचा कळप; पशूचा
 समूह.
 गोद (गोद) (क) ना. - डिक; सरस; चिकटविण्याचे साधन.
 गोदे (गोदे) (क) ना. - वसव; वृषभ; बैल; शिंगाचे जनावर.
 गोप (गोप) (सं) ना. - पशुपालक; गुराखी; गोरुवामी सूर्य;
 राजा; कृष्ण; हिमाचल; सौरभ; विष्णु; इंद्र; चंद्र;
 वाताधिकारी; मेरू; सुपर्ण; गरुड.
 गोपति (गोपति) (सं) ना. - शिविराजाचा नातु.
 गोपध्वज (गोपध्वज) (सं) ना. - वृषभध्वज; शिव.
 गोपन (गोपन) (सं) ना. - रक्षण; लपवणूक; लापन; संग्रह.

गोपवाहन (गोपवाहन) (सं) ना. - ऐरावत; इंद्र; हंस;
 गरुड; नदी; शिव; सूर्य; विष्णु.
 गोपत्री (गोपत्री) (सं) ना. - गवळण; गोपवधु; गोलकामिनी.
 गोपायित (गोपायित) (सं) वि. - लपवलेला; आड झालेला;
 न दिसणारा.
 गोपाल (लक) (गोपाल [लक]) (सं) ना. - गवळी; गोप;
 कृष्ण.
 गोपि (पी) (गोपि [पी]) (सं) ना. - गवळण; यशोदा.
 गोपित (गोपित) (सं) वि. - लपविलेला; झाकलेला; सुरक्षित;
 राखून ठेवलेला.
 गोपु (गोपु) (सं) ना. - गोफ; आभरण; गळ्यातील दागिना.
 गोपुर (गोपुर) (सं) ना. - शिखर; मंदीरावरील कळस;
 घुमट; शहराचे महाद्वार; वेस.
 गोप्य (गोप्य) (सं) वि - गुप्त; अंतर्हित; रहस्यमय; रक्षणीय;
 आकलनीय; जागरणीय.
 (सं) ना. - दासीपुत्र; सवतीपुत्र.
 गोप्यक (गोप्यक) (सं) ना. - सेवक; नोकर.
 गोमनाळि (गोमनाळि) (क) ना. - 'गोनाळि' पहा.
 गोमय (गोमय) (सं) ना. - शेण; पशुविष्टा.
 गोम (गोम) (सं) ना. - घोण; पैसाकिडा; इंद्रगोप.
 गोमंत (गोमंत) (सं) ना. - द्वारकेजवळील एक पर्वत.
 गोमांतक (गोमांतक) (सं) ना. - गोवे; भारताचा एक
 अविभाज्य भाग.
 गोमिनि (नी) (गोमिनि [नी]) (सं) ना. - लक्ष्मी.
 गोमाय (गोमाय) (सं) ना. - गोमय; कोव्हा; गंधर्व.
 गोमु (गोमु) (क) ना. - अडीअडचण; दंभ; ढोंग; सोंग;
 वृथा अहंकार.
 गोमुख (गोमुख) (सं) ना. - गाईचे तोंड असलेला; यक्ष
 जाति; सुसर; एक वाद्य; गंगोत्री; यात्रास्थळ.
 —व्याघ्र (व्याघ्र) (सं) ना. - दुष्टहृदयी; वरुण गरीब
 दिसणारा पण अंतरी लबाड.
 गोमेद (दिक) (गोमेद [दिक]) (सं) ना. - गोमेदरतन;
 वैदूर्य; नवरत्नांपैकी एक.
 गोमेध (गोमेध) (सं) ना. - पशूची आहुति असणारा यज्ञ.
 गोमेधिक (गोमेधिक) (सं) ना. - 'गोमेद' पहा.
 गोर् (रु) (गोर् [रु]) (क) धा. - ओढून कौबणे; मासे
 मारणे; जाळे टाकणे.
 गोरेटे (गोरेटे) (न) ना. - कोरंटी; एक फुलझाड.
 गोर्ध (गोर्ध) (सं) ना. - मगध देशातील पर्वत.
 गोरस (गोरस) (सं) ना. - दूध; गाईच्या दुधापासून झालेले
 पदार्थ.

गोराटके (गोराटके) (सं) ना. - मैना; पोपटाचें पिल.
 गोरि (गोराटके) (क) ना. - मृगदिकांना बेभान करणारे गाणें;
 ओढ; आकर्षण; एकत्रिकरण; एक प्रकारची शिकार.
 (अ. दे) ना. - शवसमाधि; थडगें; स्मशान.
 गोरिगोलिसु (गोराटके) (क) धा. - समाधि घेणें;
 ठार मारणें; नाश करणें.
 (क) ना. - आकर्षण; ओढ; मोह; वशीकरण; शिकारी हरीण;
 शिकार आणणारे हरिण.
 गोरिकल्लु (गोराटके) (सं) ना. - थडगें; समाधीचा दगड.
 गोरु (गोराटके) (क) धा. - रास करणें; गोळा करणें; पाखडणें;
 धान्याला वारा देणें; विंचरणें; लुटणें; परजणें; जखम करणें;
 जमीन सारखी करणें; ओढून आणणें; आडकाठी बाजूस करणें.
 (क) ना. - कष्ट; अडचण; पीडा.
 -मणे (गोराटके) (क) ना. - जमीन सारखी करण्याची फळी.
 हेंडोरा. 'कोरडु' पहा.
 गोरें (गोराटके) (क) ना. जहाजावरील झाडणी; मासे धरण्याची
 बुट्टी; लाकडांन बाजूला सारलेला गूळ; कापड.
 गोरोंच (चन) (गोराटके) (सं) ना. - शरीरातील
 लाखी रंगाचे औषधी द्रव्य; अष्टगंध; एक पिवळे सुगंधी द्रव्य.
 गोरेंल्लु (गोराटके) (क) ना. - दडीचा दगड; वेशीपुढील
 दगड.
 गोरें (गोराटके) (सं) ना. - मेंदू; 'गोद' पहा.
 गोल (गोराटके) (सं) ना. - वर्तुळ; वर्तुळाकार वस्तु; वाटोळी वस्तु;
 गाईची मान; विधवा पुत्र; अनौरस संतती.
 गोलक (गोराटके) (सं) ना. - 'गोल' पहा; नांगर.
 गोलपट (गोराटके) (सं) ना. - पृथ्वीचा गोल; ग्लोब.
 गोलंगु (गु.) ल (गोराटके) (सं) ना. - गाईप्रमाणें लांब
 (गोराटके) शेंपटीचा माकड; पिंगलीक.
 गोलि (गोराटके) (क) ना. - मुलांच्या खेळातील एक वस्तु;
 गोटी; बंदुकीची गोळी; मुद्रा करण्याची लाख; दगड; सील.
 गोलु (गोराटके) (सं) ना. - गोटी; वर्तुळ; ग्लोब.
 गोले (गोराटके) (सं) ना. - तांबडा शंख; पाषाण.
 गोव (गोराटके) (क) ना. - 'गोप' पहा
 गोवत्साद (गोराटके) (सं) ना. - लांडगा; वासरे खाणारा
 प्राणी.
 गोवर्धन (गोराटके) (सं) ना. - वृंदावनांतील एक पर्वत.
 -धर (धारी) (गोराटके) (सं) ना. - श्रीकृष्ण.
 गोवळ (गोराटके) (क) ना. - गोपाल; गुराखी.
 गोवाहन (गोराटके) (सं) ना. - नंदीश्वर; शंकर.
 गोविंद (गोराटके) (सं) ना. - गाईचा मालक कृष्ण;
 इंद्रियावर ताबा मिळवणारा; विष्णु; बृहस्पति.

गोवि (गोराटके) (क) ना. - वेणु; बासरी; मुरली; पावा.
 गोविट् (गोराटके) (सं) ना. - गोमय; गाईचें शेण.
 गोवु (गोराटके) (क) ना. - गाय; गोधन.
 गोवृंद (गोराटके) (सं) ना. - गाईचा कळप; गोकुळ; गोठा.
 गोवे (गोराटके) (क) ना. - गोमंतक; गोवाप्रांत.
 गोव्रज (गोराटके) (सं) ना. - गोकुळ, 'गोवृंद' पहा.
 गोशाले (गोराटके) (सं) ना. - गोशाला; गोठा; गुरे
 बांधण्याची जागा; 'कोंटिंगे' पहा; गुरघर.
 गोष्टि (गोराटके) (अ. दे) ना. - शब्द; कथा; वार्तालाप.
 गोष्ट (गोराटके) (सं) ना. - गोशाला; 'गोष्ट' पहा.
 गोष्टपति (गोराटके) (सं) ना. - गोष्टाचा मुख्य; गोपालक.
 गोष्टध (गोराटके) (सं) ना. - गवानीतील कुत्रा; स्वतःला नाही
 नि दुसऱ्याला नाही ही वृत्ति.
 गोष्टि (गोराटके) (सं) ना. - सभा; बोलणेंचालणें; संभाषण;
 चर्चा; समाज; गोठा; कोठी.
 गोवपद (गोराटके) (सं) ना. - गाईच्या पावलाएवढे संजाव;
 डोक्यावरील शेंडीचा घेरा; गाईचे पाऊल.
 गोववारे (गोराटके) (अ. दे) ना. - तपशिलावरून काढलेला
 सारांश; अमिप्राय; तात्पर्य; सक्षित उतारा; टांचण; निष्कर्ष;
 संक्षेप.
 गोस (गोराटके) (क) ना. - खेडें; समावेश; 'गोष्ट' पहा.
 गोसणे (गोराटके) (अ. दे) ना. - घोषणा; जाहीरात; डांगोरा.
 डंका.
 गोसर्ग (गोराटके) (सं) ना. - गुरें सोडण्याची वेळ; उदयकाळ.
 गोसायि (वि) (गोराटके) (सं) ना. - गोस्वामी; बैरागी;
 संन्यासी; विरक्त; पशुपति.
 गोसुंबे (गोराटके) (क) ना. - सरडा.
 गोस्तन (गोराटके) (सं) ना. - अचळ; गाईचें स्तन; सड; कास;
 पुष्पगुच्छ; चारपदरी फुलांचा हार.
 गोस्तनि (नी) (गोराटके) (सं) ना. - द्राक्षें; द्राक्षांचा घोस;
 चौपदरी हार.
 गोस्वामि (गोराटके) (सं) ना. - गोपालक; गोवर्धन.
 गोहत्या (गोराटके) (सं) ना. - गाईच्या हत्येचे महापाप;
 संन्यास; गौरव पदवी; इंद्रियवासनाचें दमन करणारा संन्यासी;
 गोहुर (गोराटके) (क) ना. - गोपुर' पहा.
 गोळ (गु.) (गोराटके) (क) ना. - हाक; विलाप; रड; दुःख;
 पाप; संकट; विवळणे; कष्ट; गोळ; गोंधळ; अनवस्था.
 गोळ (गोराटके) (क) ना. - घोळ; गिजवीज; वाबरेपणा; गडबड;
 गोळ, अस्ताव्यस्ता. वाकडेतिकडेपणा.
 गोळाडु (गोळाडु) (गोराटके) (क) धा. - दीणवाणें
 ओरडणें; कोमेजणें; धैर्याने राज्य चालविणें.

गोळारल (इल) (गोळारल) [अ०] (क) ना. - घोडेस्वार;
राऊत; अश्वरथ; पिंपल.

गोळामोळि (गोळामोळि) (क) ना. - कोलाहल; उसाभर;
गोंधळ; गडबड.

गोळि (गोळि) (क) ना. - 'गोळि' पहा; एक वनस्पति; घोळी.
—इसु (अ०) (क) धा. - तुपांत तळणें; तुपावर परतणें;
भाजणें; घासणें; उगाळणें; कालविणें.

गोळमुरिगोळ (गोळमुरिगोळ) (क) धा. - मुंडी मुरगळणें;
गळा दावणें; ठार करणें.

गौ (गौ) (सं) ना. - गाय; बैल.

गौड (गौड) (क) ना. - प्रदेश; जातिविशेष; ताक; संगीतांतील
एक राग; गांवचा प्रमुख; पायल.

गौडमार्ग (रीति) (गौडमार्ग [०९३]) (सं) ना. -

गौडीरीति (गौडीरीति) काव्यातील एक शैली.

गौडा (गौडा) (सं) ना. - कमलबीज.

गौडि (गौडि) (क) ना. - गौडपति; पाटलीण; गुळापासून झालेले;
एक प्रकारची दारू.

गौडीयाति (गौडीयाति) (सं) ना. - काव्यशैली भेद.

गौण (गौण) (सं) ना. - अमुख्य, दुय्यम, प्रतिनिधी.

(सं) वि. गुणांसंबंधी; लाक्षणिक; अलंकारिक.

—पक्ष (अ०) (सं) ना. - अमुख्य सिद्धांत.

गौतम (गौतम) (सं) ना. - गोतम कुलात जन्मलेला;

मेधातिथि; नचिकेताचा पिता; शतानंदमुनि; बुद्ध; भारद्वाज;
अहल्यापति.

गौतमि (गौतमि) (सं) ना. - एक नदी; राक्षसी; द्रोणपति;

गोरोचन; दुर्गा; कुशी; गोदावरी.

गौर (गौर) (सं) वि. - पांढरे; पिवळसर; लालसर; कुंकुम
केशरी; चकाकणारे; तेजस्वी.

(क) ना. - पांढरी मोहरी; चंद्र; शुद्धात्मा.

गौरव (गौरव) (सं) ना. - गुरुरव; भार; मोठेपणा; घनता;
आदर; मान; प्रमुखता; श्रेष्ठता; वडीलकी.

गौरांगप्रभु (गौरांगप्रभु) (सं) ना. - चैतन्य स्वामी;
कृष्णभक्त.

गौरिका (गौरिका) (सं) ना. - मैना; राघूचें पिल्लू; पोपट.

गौरी (गौरी) (सं) ना. - पार्वती; गौरीदेवी; पिवळा रंग;
निर्मल; शुद्ध; सोबळी; अष्टवर्षी; घास; कवळ.

गौरीकांत (गौरीकांत) (सं) ना. - गौरीपति; शिव.

गाळ (गाळ) (क) ना. - एक देश; संगीतांतील एक राग; गौड.

गौळि (गौळि) (क) ना. - पाल; गवळण.

ज्ञान (ज्ञान) (अ-दे) ना. - ज्ञान; समजूत; बुद्धिमानता.

ज्ञापक (ज्ञापक) (अ-दे) ना. - ज्ञापक; ज्ञप्ति; आठवण.

ग्रथन (ग्रथन) (सं) ना. - बांधणूक; ओवणी; वीण; रचना.

ग्रथित (ग्रथित) (सं) वि. बांधलेलें; रचलेलें; ओवलेलें.

ग्रंथि (ग्रंथि) (सं) ना. - गाठ; पोतडें; गड्डा; देहांतील
रसग्रंथी.

ग्रंथिक (ग्रंथिक) (सं) वि. - ग्रंथासंबंधी; ग्रंथवाचन केलेला;
गुंफलेला; वांती झालेला.

ग्रसन (ग्रसन) (सं) ना. - गिळणें; स्वाहा; मटकाव; पक्कड;
कवळ; घोट.

ग्रस्त (ग्रस्त) (सं) वि. - पकडलेले; खालेले; ग्रासलेले; अस्पष्ट.

ग्रह (ग्रह) (सं) ना. - सूर्यचंद्रादि ग्रह; भूतपिशाच; स्वीकार;
मान्यता; युद्धसिद्धता.

ग्रहचार (ग्रहचार) (सं) ना. - ग्रहगतीनें मिळणारे लाभालाभ.

ग्रहचिंतक (ग्रहचिंतक) (सं) ना. - ज्योतिषी; जातक सांगणारा.

ग्रहपति (ग्रहपति) (सं) ना. - सूर्य; चंद्र; गुरु.

ग्रहणि (ग्रहणि) (सं) ना. - अतिसार; संग्रहणी; लहान मुलांचा
एक रोग.

ग्रहदुम (ग्रहदुम) (सं) ना. - पांढरीचें झाड; लहान झाड.

—फल (अ०) (सं) ना. - पांढरीचीं फळे.

ग्रहराज (ग्रहराज) (सं) ना. - 'ग्रहपति' पहा.

ग्रहशांति (ग्रहशांति) (सं) ना. - पीडाकर गृहांची शांति.

ग्रहसंगम (ग्रहसंगम) (सं) ना. - ग्रहांची युति.

ग्रहिके (ग्रहिके) (सं) ना. - समजूत; स्वीकार; ग्रहीत गोष्ट.

ग्रहिसु (ग्रहिसु) (क) धा. - समजूत घेणें; स्वीकारणें; ग्रहीत
घरणें.

ग्राम (ग्राम) (सं) ना. - खेडें; जनांग; देश; संकुल; समूह;

रागभेद; भोग; रेतस; इंद्रिय; समुद्र; किरण; शब्द; ध्वनि; भूत.

—कंटक (कंटक) (सं) ना. - उपद्रवापी; खेड्यांत भांडणें
लावणारा.

ग्रामणि (ग्रामणि) (सं) ना. - कौशिक; ग्राममुख्यस्थ;

व्यभिचारिणी.

(सं) वि. - उत्तम; श्रेष्ठ.

ग्रामते (ग्रामते) (क) ना. - खेड्यांचा समूह.

ग्रामरुह (ग्रामरुह) एरंडाचें झाड.

ग्रामशावूल (ग्रामशावूल) (सं) ना. - ग्रामसिंह; कुत्रा;
कुक्कुर; श्वान.

ग्रामांतिक (ग्रामांतिक) (सं) ना. - खेड्याचा आसमंत प्रदेश.

ग्रामीण (ग्रामीण) (सं) वि. - गांवडळ; अनागरिक; हुंब;

असंस्कृत.

ग्रामीणे (ग्रामीणे) (सं) ना. - नीळ; निळारंग.

ग्राम्य (ग्राम्य) (सं) वि. - खेडूत; खेडवळ; असंस्कृत;

असंस्कृत; अश्लील; जनपदरीति.

प्राव (ग०, ल०) (सं) ना. — दगड; पर्वत; आकाश; अभ्र; दग; धीटपणा; धैर्य.
 प्रावाल (ग०, ल०, ङ०) (सं) वि. — दगड; कांतमणि; स्फटिक.
 प्रास (ग०, ल०) (सं) ना. — घास; घोट; आहार; कवल.
 ग्राह (ग०, ल०) (सं) ना. — मगर; सुसर; पाणहत्ती; नक्र; ग्रहण; संयमन; पकड.
 ग्राहक (ग०, ल०) (सं) ना. — स्वीकारणारा; घेणारा; गिन्हईक.
 — यंत्र (ग०, ल०, ङ०) (सं) ना. — फोटो काढण्याचे यंत्र; कैमेरा.
 — शक्ति (ग०, ल०) (सं) ना. — आकलनशक्ति; ग्रहणशक्ति.
 ग्राहि (ग०, ल०) (सं) ना. — परिशीलन; परिग्रहण; समजूत; स्वीकार; मूर्छा; देव्य; झंझावात; सोसाटा.
 ग्राह्य (ग०, ल०, ङ०) (सं) वि. — स्वीकार्य; स्वीकरणीय; योग्य; ग्रहण करण्यासारखे.
 ग्रीव (वा) (वे) (ग०, ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — मान; गळा; कंठ; मुंडी.

ग्रीष्म (ग०, ल०, ङ०) (सं) ना. — उष्णऋतु; उन्हाळा; उकाडा; तगमग.
 (सं) वि. — उष्ण; ऊन; तापलेले.
 — राज (ग०, ल०) (सं) ना. — वसंतऋतु; उन्हाळा.
 ग्रैवेय (यक) (ग०, ल०, ङ०, ञ०) [ग०, ल०, ङ०] (सं) ना. — कंठाभरण; गळ्यातील हार; हत्तीच्या मानेभोवतीचा पट्टा.
 ग्लपन (ग०, ल०) (सं) ना. — निस्तेजता; ग्लानि; सुस्ती; खिन्नता; मांघ.
 ग्लह (ग०, ल०) (सं) ना. — स्पर्धा; पण; चढाओढ; मुष्टियुद्ध; झूत; सांगण्याचा खेळ.
 ग्लान (ग०, ल०) (सं) वि. — दमलेला; थकलेला; वापरलेला; कोमेजलेला.
 (सं) ना. — अशक्तपणा; वापर; थकवा.
 ग्लानि (ग०, ल०) (सं) ना. — आयास; थकवा; श्रम; दमणूक; हानी; वीर्यनाश; असंतुष्टता; दुःख; भीती; चिंता; तळमळ; आतुरता; वापर; दुखणे.
 ग्लौ (ग०, ल०) (सं) ना. — चंद्र; शशी.

घ

घ (झ) (सं) ना. — क वर्गातील चौथे व्यंजन.
 घट (झ) (सं) ना. — देह; मातीचे भांडे; घागर; घडा; समावेश; संग्रह; ऐनरंग; हत्तीचा कळप; काठ; शेवट; पदर; घटक.
 (सं) वि. — मिसळण्यासारखे; जुळते; जुळणारे.
 घटक (झ) (सं) ना. — मिसळणारा; जोडीदार; सवंगडी; सैन्याचा मालक; बलवंत; धैर्यधर; समावेश; अवयव.
 घटन (ना) (ने) (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — प्रसंग; संनिवेश, प्रयत्न; साधन; नियम; शासन; प्रक्रिया; संभाव्यता; भवितव्यता.
 — बद्ध (ल०, ङ०) (सं) वि. — शासनसंबद्ध; नियमबद्ध.
 घटनावलि (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — नियमावलि; प्रसंग; परंपरा; संघ-संस्थांचे नियम.
 घटयोगि (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — घटांत जन्मलेला; द्रोण; अगस्ति.
 घटवाद्य (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — मृदंगासारखे वाद्य; गाडग्याचे तोंडावर चामडे लावून केलेले वाद्य.
 घटसर्प (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — एक रोग; भयंकर सर्प; सर्प रोग.
 घटि (टी) } (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — घटका; २४
 घटिका (के) } (झ) (ल०, ङ०, ञ०) [ल०] मिनिटांचा अवधि; वेळ; बिंदूगा; जलपात्र; गाडगे; झांगट; तास; पंचवाद्यांपैकी एक.

घटिकाशत (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — घटकाभरांत १०० पद्ये रचणारा कवि.
 घटित (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) वि. — मिश्रित; समाविष्ट; चालू होऊन गेलेले; संसृत.
 घटियसु } (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (क) घा. — होणे; जन्मणे; जमविणे;
 घटिसु } (झ) (ल०, ङ०, ञ०) मिसळणे.
 घटियंत्र (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — गडगडा; रहाट; विहिरीतून पाणी काढण्याचे चाक; घड्याळ; रहाटगाडगे.
 घटे (टा) (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — गांधड; रास; गजदल; हत्तीचा कळप; प्रयत्न; साहस.
 घटोत्कच (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — भीम-हिडंबा पुत्र.
 घटोद्भव (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — द्रोण; अगस्ति.
 घट्ट (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — घाट; नदीतीरावरील घाट; पर्वतावलि; माळी; स्पर्श; धक्का; आदळआपट; आरुफालन; तळ.
 घट्टण (णे) } (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — स्पर्श; मिश्रण;
 घट्टन (ना) } (झ) (ल०, ङ०, ञ०) [ल०] मीलन; घर्षण; चलन; झगडा; मार; घाव; जखम; घाय.
 घट्टाघट्टी (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — मारामारी; मारपीट.
 घट्टि (झ) (ल०, ङ०, ञ०) (सं) ना. — बलशाली, कठिण, भरीव वस्तु; लोखंडी सळी.

घट्टित (घट्टित्) (सं) वि. - जवरदस्तीनें जोडलेलें; ठोकलेलें; हलविलेलें; मारलेलें.

घट्टिवलित (घट्टिवलित्) (सं) ना. - उदकाडी; गंध उगाळणारी.

घट्टिसु (घट्टिसु) (क) धा. - ठोकणें; मारणें; घडी घालणें; समर्थ होणें.

घडियार (ळ) (घडियार [घं]) (अ. दे.) ना. - वेलायंत्र; घड्याळ.

घंटा (घंटा) (सं) ना. - घणघणणारे वाद्य; कालावधि; तास; लोखंडी लेखणी.

—मणि (मणि) (सं) ना. - घंटा वाजवण्याचा ठोका; टिपरी.

—रव (रव) (सं) ना. - घंटेचा आवाज; घणघण.

घंटाकर्ण (घंटाकर्ण) (सं) ना. - शिवगण; कार्तिकेयाचा गण.

घंटापथ (घंटापथ) (सं) ना. - राजमार्ग; हमरस्ता; प्रमुखपथ.

घंटिके (घंटिके) (सं) ना. - लहान घंटा; घुंगुर; पेंजण; किंकिणी.

घन (घन) (सं) वि. - मोठा; श्रेष्ठ; भरीव; भक्कम; तीव्र संख्या तीनदा वेऊन केलेला गुणाकार; गौरवित.

(सं) ना. - वजनदार वस्तु; सुदर; बल; गड्डा; दग; देह; वन; वेदपठनरीति; पाणी; मोह; नृत्यविधान; रणकंदन; खून; योगी; वनवास; मेघ.

—पथ (पथ) (सं) ना. - आकाश; गगन.

—पाठी (पाठी) (सं) ना. वैदिक; घनपाठ म्हणणारा.

घनपुष्प (घनपुष्प) (सं) ना. - मेघपुष्प; पाणी.

घनदीप्ति (घनदीप्ति) (सं) ना. - वीज; दगांतील प्रकाश.

घनमहिमा (घनमहिमा) (सं) ना. - अपार शक्तिशाली देवता; अनंतमहिमा असणारी देवता.

घनरव (घनरव) (सं) ना. - गडगडाट; विजेचा कडकडाट; वीज.

घनरस (घनरस) (सं) ना. - पाणी; काढा; द्रवपदार्थ; कापूर.

घनश्याम (घनश्याम) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण; राम; दगाचा रंग असलेला.

घनसमय (घनसमय) (सं) ना. - वर्षात्रितु; पावसाळा.

घनसार (घनसार) (सं) ना. - कापूर; पाणी; गारा; वर्ष.

घनावन (घनावन) (सं) ना. - जलद; पाऊस; पाणी देणारा दग; मस्तीला आलेला इत्ती; दुष्ट; क्रूर; देवेंद्र; संबंध, ऐक्य; समूह; एरावत.

घनिसु (घनिसु) (क) धा. - घट्ट होणें; सांद्र होणें; भरीव होणें; भक्कम होणें.

घनीभूत (घनीभूत) (सं) वि. - घट्ट झालेले; भरीव; घनघोर; दाट.

घनोपल (घनोपल) (सं) ना. - 'अलिकलु' पहा. गारा; ओले.

घरट्ट (घरट्ट) (सं) ना. - जातें; दळण्याचें साधन.

—इसु (इसु) (क) ना. - दळणें; फिरवणें; पूड करणें; पीठ करणें.

घघर (घघर) (सं) ना. - घरघर; डुकराचें ओरडणें; कर्कशध्वनि.

घघरिके (घघरिके) (सं) ना. - घंटामाळ; घंटातरंग; घघर.

घर्म (घर्म) (सं) ना. - घाम; उकाडा; 'गम्म' पहा. ऊन; ताप; उष्णता.

—अंबुकण (अंबुकण) (सं) ना. - घामाचे थेंब; घर्मबिंदु.

घर्मोत्तर (घर्मोत्तर) (सं) ना. - तीव्र उकाडा.

घर्मण (घर्मण) (घर्मण) (सं) ना. - घासणें; उजेड; शांत होणें.

घसणे (घसणे) (क) ना. - अंतक; चिंता; संकट; घर्मण;

भांडण; वादावादी; चर्चा.

घाळिल्ले (घाळिल्ले) (घाळिल्ले) (क) अ. - लोकर; शीघ्र; त्वरया; आवाज करीत.

घाट (घाट) (अ. दे.) ना. - 'घट्ट' पहा.

घात (घात) (सं) ना. - पेरें; मार; गुणाकार; मरण; हानी; नोकर.

घातक (घातक) (सं) वि. - घात करणारा; खुनी; कपटी.

घातळिके (घातळिके) (क) ना. - वाईट करण्याची वृत्ति; दुरुद्देश.

घाताळि (घाताळि) (क) वि. - खुनी; हिंसक; द्रोही; वाईट चिंतणारा.

घाति (घाति) (सं) ना. - मार; हानी; मरण; घात; गुणाकार; पक्षी घरण्याचें जाळें; अनादि कर्मवासना.

घातुक (घातुक) (सं) वि. - खुनी; कपटी; विध्वंसक; द्रोही.

वास (वास) (क) ना. - कवळ; आहार; गवत; घास.

वासि (वासि) (सं) ना. - हिंसा; दमणूक; श्रम; दुखणें; वापर; फसवणूक; कष्ट; आयास; मार; नाश.

वींकार (वींकार) (सं) ना. - हत्तीचा चीत्कार.

घुणाक्षरन्याय (घुणाक्षरन्याय) (सं) ना. - सहज घडणारी गोष्ट; असंकल्पित घटना.

घूक (घूक) (सं) ना. - कौशिक; घुबड; दिवाभीत; उल्क.

घूणन (घूणन) (सं) ना. - चलनवलन; कंपन; वेष्टन; प्रदक्षिणा.

—इसु (इसु) (क) धा. - विस्तारणें; कंप येणें; हलणें; फिरणें; गुंडाळणें; गांजना करणें; पाहणें; कूस बदलणें.

घृणि (घृणि) (सं) ना. - उष्णता; किरण; कांती; प्रकाश;

ज्वाला; तेज; असंतोष; तिरस्कार; जुगुप्सा; कोमल द्रव्य.

घृणा (घृणा) (घृणा) (सं) ना. - दया; सद्भावना; जुगुप्सा; कीव; निंदा.

घृत (घृत) (सं) ना. - तूप; पाणी; मध; अमृत; जलसिंचन.

घृष्टि (घृष्टि) (सं) ना. - दळण; घर्षण; मर्दन; खलन.
 घोट (टक) (घोट) [घोट] (सं) ना. - बोडा; अश्व.
 घोशयिल (घोशयिल) (क) ना. - घोडेस्वार; राजत;
 'गोलाहल' पहा.
 घोण(णे) (घोण) [घोण] (सं) ना. - नाक; घुणा; घ्राण;
 नासिका.
 घोर (घोर) (सं) वि. - भयंकर; क्रूर; बलिष्ठ; शिव.
 —मूर्ति (मूर्ति) (सं) ना. - भैरव.
 घोष (घोष) (सं) ना. - जोराची हाक; गर्जना; घोषणा;
 डांगोरा; नदीतीरावरील गौळवाडा; खेडे; गलवा; कोलाहल; हूल.

ड

ड (ड) (सं) ना. - क वर्गातील पांचवें व्यंजन; कवर्गीय अनुनासिक; या अक्षराने आरंभ होणारा शब्द नाही.

च

च (च) (सं) ना. - 'च वर्गातील पहिले व्यंजन; चंद्र; कासव;
 चोर; निश्चय.
 (सं) अ. - आणि व आणखी.
 चक्रमक (चक्रमक) (क) ना. - चकाकी; कांती; प्रकाश; ओप;
 लकाकी; चमक.
 चकचकित (चकचकित) (क) वि. - चकाकणारे तेजस्वी; घासून
 स्वच्छ केलेले; लकलकीत.
 चकडा (चकडा) (अ. दे) ना. - छकाडी; शकट; बैलगाडी;
 घोटी; छका; फळ काढण्याचा आकडा.
 चक्रमकि (चक्रमकि) (क) ना. - अग्निप्रस्तर चक्रमक; ठिणगी
 पडणारी गार; गरमागरम चर्चा; चुरशीची चढाओढ; स्पर्धा.
 चकलगुलि (चकलगुलि) (क) ना. - गुदगुल्या; आनंदाची
 उकळी; सुखकर स्पर्श.
 चकार (चकार) (सं) ना. - 'च' नामक शब्द; कोणता हि
 उच्चारशब्द.
 चकास (चकास) (सं) वि. - विकसित; चकाकणारे; स्पष्टीकृत.
 चकित (चकित) (सं) वि. - आश्चर्यावह; भयभीत; कंपित;
 भ्यालेला.
 चकिल (चकिल) (सं) वि. - चकाकणारा; लकाकणारा; तेजस्वी.
 चको (को) त (चको) [चको] (क) ना. - राजगिन्याचे
 साल; चाकवताची भाजी; गोड लिंबू.
 चकोर (क) (चकोर) [चकोर] (सं) ना. - चकोरपक्षी;

—इसु (इसु) (क) धा. - घोषणा करणे; स्पष्ट सांगणे;
 सांगून टाकणे.
 घोषणे (घोषणे) (सं) ना. - निवेदन; प्रगटण; डांगोरा;
 म्हणणे.
 घोळ (घोळ) (क) ना. - बोडा; 'बोट' पहा. भानगड.
 घ्राण (घ्राण) (सं) ना. - वास; परिमळ; नाक; नासिका.
 —इसु (इसु) (क) धा. - वास घेणे; हुंगणे.
 घ्राणीय (घ्राणीय) (सं) वि. - वास घेण्यायोग्य; हुंगण्यायोग्य.
 घ्राणेंद्रिय (घ्राणेंद्रिय) (सं) ना. - नासिका; नाक.
 घ्रात (घ्रात) (सं) वि. - वास घेतलेले; हुंगलेले.

चंद्रकिरणावर जगणारा पक्षी; चांदण्यात फिरणारा पक्षी.
 चकोरि (री) { (चकोरि) [०९] (सं) ना. चकोर मादी.
 चकोरिका (के) { (चकोरिका) [०९] (सं)
 चक्र (चक्र) (सं) ना. - चक्र.
 (सं) वि. - चकाकणारे; चोख; पट्टक; सहाचा संकेत.
 —चौक (चौक) (क) ना. - चौरस; हमचौक; चौथरा.
 चक्रडि (चक्रडि) (क) ना. - बैलगाडी; छकाडी; शकट.
 चक्रने (चक्रने) (क) अ. - लागलीच; ताबडतोब; अकरमात;
 एकदम; झटकन; लौकर.
 चक्रंद (चक्रंद) (क) ना. - विलास; विनोद; गप्पा; वेळ
 काढण्यासाठी पिटलेल्या चकाऱ्या; संतोष; तृप्ति.
 चक्ररिसु (चक्ररिसु) (क) धा. - मेंढीचे में मे; वें वें करणे.
 चकलगुलि (चकलगुलि) (क) ना. - 'चकलगुलि' पहा.
 गुदगुल्या.
 चकळ (चकळ) (क) ना. - चर्म; साल; वेत—वेळपासून केलेली
 चटई; वाजले; वाजा.
 चकळि (चकळि) (क) ना. - चकती; साल; दावाने आलेला
 चपटेपणा; आवरण; कात; मॅग.
 चक्रुबंदि (चक्रुबंदि) (अ) - दे ना. - चक्रबंदी; स्थळाची
 चतुःसीमा.
 चकुलि (चकुलि) (क) ना. - चकली; पट्टकी; सहा कडा
 असलेली वस्तु; चपकुली; तळलेला खाद्यपदार्थ.

चके (चेके) (छेऊ [छेऊ]) (क) ना. - लाकडाची छकलें;
शक्ती; दलपी.

चकौत (छेऊ, १६) (क) ना. - राजगिरा; चकोरपक्षी.

चक्रदंत (छेऊ, ८०७) (सं) ना. - दंतुरचाक; दाते असलेले
चाक.

चक्रधर (छेऊ, ८०८) (सं) ना. - चक्रधारी विष्णु; कृष्ण; कुलाल;
कुंभार.

चक्रधारा (रे) (छेऊ, ८०९ [८१]) (सं) ना. - चक्राची धार;
चक्रायुधाची धार; चक्राची बाहेरील धारदार बाजू.

चक्रपाणि (छेऊ, ८१०) (सं) ना. - हाती चक्र धरणारा;
'चक्रधर' पहा.

चक्रवड्डी (छेऊ, ८११) (क) ना. - चक्रवाटव्याज.

चक्रवाक (छेऊ, ८१२) (सं) ना. - दंपतीपक्षी; चक्रवाकपक्षी.

चक्रवाल (छेऊ, ८१३) (सं) ना. - लोकालोक पर्वत; पृथ्वीभोवती
कल्पिलेली पर्वतांची ओळ.

चक्रवाल (छेऊ, ८१४) (सं) ना. - मंडल; उंच पठार.

चक्रवृद्धि (छेऊ, ८१५) (सं) ना. - चक्रवाटव्याज.

चक्रव्यूह (छेऊ, ८१६) (सं) ना. - चक्राकार सैन्यरचना विशेष.

चक्रसत्ते (छेऊ, ८१७) (क) ना. - त्रेक; चक्रगति थांबवण्याचें यंत्र;
खरडी; गतिरोधक.

चक्रांग (छेऊ, ८१८) (सं) ना. - चक्रवाक; रथ; हंस; एक स्थूल-
काय प्राणी.

चक्रांगि (छेऊ, ८१९) (सं) ना. - हंसी; चकोरी.

चक्रादि (छेऊ, ८२०) (सं) ना. - नदीचें बळण; ओढ्याचें बळण;
प्रवाहांतील भोवरा.

चक्रायुध (छेऊ, ८२१) (सं) ना. - चक्र हेच आयुध
वापरणारा; विष्णु; कृष्ण; चक्रपाणी.

चक्रि (छेऊ, ८२२) (सं) ना. - चक्रधारी; विष्णु; कृष्ण; कुंभार; सर्प;
चक्रवाक; गाढव; चक्रवर्ति राजा.

चक्रिपति (छेऊ, ८२३) (सं) ना. - खेचर; वाजितर.

चक्रिकावर्ति (छेऊ, ८२४) (सं) ना. - बंचक; कपटी.

चक्रीवत् (छेऊ, ८२५) (सं) ना. - गाढव; खर.

चक्रेश (श्वर) (छेऊ, ८२६ [८२७]) (सं) ना. - सार्वभौम;
चक्रवर्ति; विष्णु.

चकिल (छेऊ, ८२८) (क) ना. - चिंचेचें झाड; फराळ; चकली;
चकली; कोरडा फराळ.

चक्षण (छेऊ, ८२९) (सं) ना. - दिसणारा; समजून येणारा;
उत्तेजक पेय; समजूत; गोष्ट; म्हणणें; नांव; हाक.

चक्षु (छेऊ, ८३०) (सं) ना. - डोळा; बृहस्पति; शिक्षक;
अध्यात्मज्ञान देणारा; दृष्टि; दृश्य.

—विषय (८३०) (सं) वि. - दृष्टिपथांत येणारा.

चक्षुश्रव (वस्) (छेऊ, ८३१ [८३२]) (सं) ना. - सर्प;
नेत्र हेच कान आहेत ज्याला असा साप.

चक्षुष्य (छेऊ, ८३३) (सं) वि. - मनोहर; सुंदर; प्रेक्षणीय.

चग (गा) चे (छेऊ [८३४] छेऊ) (क) ना. - तगरीचें झाड;
वृक्षविशेष.

चं, (चेम्) (चेन्) (छेऊ [८३५] छेऊ) (क) वि. - तांबडा
लाल.

चंरुसत् (छेऊ, ८३६) (सं) वि. - अति चकाकणारे; झळकणारे;
दैवीप्यमान.

चंक्रमण (छेऊ, ८३७) (सं) ना. - गति; येरझारा; पुढें
चालणें; बौद्ध यतीचें आत्मनिरीक्षण; पुनःपुनः पाहून चूक
शोधणें.

चंगगगिलु (छेऊ, ८३८) (क) ना. - 'चंगण गिलु' पहा.

चंगदिर (छेऊ, ८३९) (क) ना. - 'चंगदिर' पहा.

चंगने (छेऊ, ८४०) (क) अ. - लागलीच; त्वरित; झटकन.

चंगलवे (छेऊ, ८४१) (क) ना. - 'चंगलवे' पहा.

चंगळे (छेऊ, ८४२) (क) ना. - चांगुणादेवी; चांगळादेवी;
शिराळशेटची पत्नि.

चंगु (छेऊ, ८४३) (क) धा. - उडणें; उडी मारणें; अभिवृद्धि होणें;
वर चढणें; प्रकाशांत येणें; चकाकणें; 'चंगु' पहा.

(क) ना. - उडी; उगाटना उडी.

(क) वि. - वक्र; वाकडा.

चंगाट (छेऊ, ८४४) (क) ना. - थयथयाट; नाचगाणें; हसं-
खिदळ.

चंगूलि (छेऊ, ८४५) (क) ना. - रोजमजुरी; रोजमजूर.

चचचकार (छेऊ, ८४६) (क) ना. - संगीतामध्ये पायानें धरलेला
ताल; तालयुक्त पदन्यास.

चचचर (छेऊ, ८४७) (क) अ. - सत्त्वर; लागलीच; ताबडतोब;
हुपारीने.

चचु (छेऊ, ८४८) (क) धा. - ठेचणें; कुटणें; मारणें; चोप देणें;
चेंचणें; धान्य पाखडणें; आसडणें; वेचणें; कोचणें.

चंच (छेऊ, ८४९) (क) ना. - शबर; वेरड; पारधी.

चंचत् (छेऊ, ८५०) (सं) वि. - चकाकणारा; प्रकाशणारा;
थरथरणारा; कापणारा; उड्या मारणारा; चंचल.

—रूप (८५१) (सं) ना. - अस्थिर प्रतिबिंब; हलतें बिंब.

चंचर (रि) (छेऊ, ८५२ [८५३]) (सं) ना. - भ्रमर; मधमाशी; काळी
मधमाशी.

चंचल (छेऊ, ८५४) (सं) वि. - हलणारी; अस्थिर.

(सं) ना. - वीज; रानमैना; हवा; व्यभिचारिणी.

—अपांग (८५५) (सं) ना. - अस्थिर दृष्टि.

—नेत्र (८५६) (सं) ना. - चंचलाक्षी.

चंचले (ॲ०ॲ०) (सं) ना. - लक्ष्मीदेवी; संपत्ति; वीज; चंचल स्वभावी स्त्री.

चंचि (ॲ०ॲ०) (क) ना. - पानसुपारी ठेवण्याची पिशवी. शबरी; 'संचि' पहा.

चंचिति (ॲ०ॲ०) (क) ना. - शबरी; भिल्लीण.

चंचु (ॲ०ॲ०) (सं) ना. - चोंच; पक्षाचें नाक; शबरालय; लाल एरंड.

(सं) वि. - जाणता; प्रसिद्ध; यथासांग; सशास्त्र.

—घात (ॲ०ॲ०) (सं) ना. - चोचीचा टोचा; चोच मारणें.

चंचुपुट (ॲ०ॲ०ॲ०) (सं) ना. - मिटलेली चोच; झाकलेली चोंच.

चंचुर (ॲ०ॲ०ॲ०) (सं) वि. - निपुण; कुशल; चतुर; मनोहर.

चट (ॲ०ॲ०) (क) ना. - चटचट शब्द; आसक्ति; चाळा; दुरभ्यास; खोड; रुढी; नाद; व्यसन.

चटक (ॲ०ॲ०) (सं) ना. - चिमणी; चिमणा.

चटकश्राद्ध (ॲ०ॲ०ॲ०) (सं) ना. - एक श्राद्धविधि; पिंडाविना श्राद्ध.

चटकायिसु (ॲ०ॲ०ॲ०ॲ०) (क) धा. - चटकन कापणें; थोडक्यांत उडवून देणें.

चटके (ॲ०ॲ०) (सं) ना. - चिमणी; चिमणीचें पिल.

चटकने (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) अ. - झटकन; त्वरित; लौकर; लागलीच.

चटलने (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) अ. - 'चटकने' पहा.

चटवटिके (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) ना. - तीव्रता; चतुरता; चापल्य; कार्यकलाप; चळवळ.

चटाकु (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) ना. - छटाक; पाच तोळे वजन.

चटिके (गे) (ॲ०ॲ०) (क) ना. - रुंद तोंडाचें गाडगे; चट्टि; मोघा.

चटुल (ॲ०ॲ०ॲ०) (सं) वि. - हलणारे; कापणारे; चंचल; अस्थिर; कचे; सुंदर; विनयशील; क्रूर.

चटुलते (लिते) (ॲ०ॲ०ॲ०) (सं) ना. - थरकाप; आंदोलन; तीक्ष्णता.

चटुवटिके (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) ना. - 'चटवटिके' पहा.

चट्टकि (ॲ०ॲ०ॲ०) (सं) ना. - मुखस्वुति; तोंडपुजेपणा; लाळघोटेपणा.

चट्टिसु (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) ना. - फसविणें; वंचना करणें; विश्वासघात करणें; काळजाला हात घालणें.

चट्ट (ॲ०ॲ०) (क) ना. - छात्र; विद्यार्थी; अनुयायी; गाळून किंवा पाखडून काढलेला कचरा; पठार; सपाट प्रदेश; चोखपणा; गाडीची चौकट; पलंग; खुर्ची; चित्राची चौकट; तिरडी; युक्ति; व्यवस्था; नियम.

(क) वि. - स्वच्छ; साफ.

चट्टने (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) अ. - लागलीच; एकदम; झटकन.

चट्टि (ॲ०ॲ०) मातीचें मांडें; मोघा; पारडें; पट्टि.

चट्टिरि (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) धा. - उट्टी लावणें; लेपणें.

चट्टु (ॲ०ॲ०) (क) ना. - सपाट जमीन; चपटेपणा; छकडीची आंतील बैठक; छत; वितान; अशुद्धता; नाश; खून; कठीणता; पालखीचें छत; बिघाड; टरफलाचें वी; घाणेरडेपणा.

—आगु (ॲ०ॲ०) (क) धा. - चपटें करणें; नाश होणें; मरणें.

—बडि (ॲ०ॲ०) (क) धा. - नासणें; मागें खेचणें; पातळ करणें.

चट्टेकार (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) ना. - चट्टीपट्टी करणारा; युरोपियन पेहराव करणारा; मिश्र रक्तानें जन्मलेला; खुपमस्कन्या.

चट्टण (टिन) (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) ना. - सांबारें; तिखट चटणी; ठेचा; चटका; कूट.

—माडु (ॲ०ॲ०) (क) धा. - मारून मऊ करणें; नाश करणें; ठार करणें.

चडति (ॲ०ॲ०) (अ. दे.) ना. - रस्त्याची चटती; चढण; आधिक्य.

चडाय (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) ना. - चढ; आधिक्य; मगरमिठी; घट्टपणा.

चडायिसु (ॲ०ॲ०ॲ०ॲ०) (क) धा. - आवळणें; घट्ट बांधणें; चढणें; वर नेणें; अनुकरण करणें; चाबकानें मारणें.

चडावु (ॲ०ॲ०ॲ०) (अ. दे.) ना. - चढ; टेकडी; भूमीचा उंच भाग; भाववाद; दुराग्रह; दुरहंकार; पादुका; चढाव; पायतण.

चडाळ (ॲ०ॲ०ॲ०) (क) ना. - आधिक्य; करकोचा; चढ; उन्नति.

—इसु (ॲ०ॲ०) (क) ना. - आवळणें; वाढविणें; जुळवून घट्ट बांधणें; अधिक होणें.

चडि (ॲ०ॲ०) (क) ना. - पायरी; सोपान; जिना; छडी; जोड; बांबू.

चडे (सेडे) (ॲ०ॲ०) (क) वि. - एकाकीगमन; (क) धा. चिडून जाणें; चिडणें.

चड्डि (ॲ०ॲ०) (क) ना. - विजार; कौपीन; चोळणा; पाटलेण.

चण (ॲ०ॲ०) (सं) वि. - निपुण; प्रख्यात; माहीतगार;

(सं) ना. नैपुण्यदर्शक प्रत्यय; निमिष; क्षण; कण्हणें.

चणक (ॲ०ॲ०) (क) ना. - चड्डी; चोळणा; मांडचोळणा.

चंड (ॲ०ॲ०) (सं) वि. - तीक्ष्ण; उग्र; क्रूर; गरम; हात पोळणारे; चकाकणारे; उद्रिक्त; रागीट; भयंकर; चपळ; हुषार; तीव्रगति; अत्याचारी; अविवेकी; दृष्ट; घासदायक; उकरलेला.

(क) ना. - यमाचा दूत; दैत्याचें नांव; चिंचेचें झाड; उष्णता; कोप; शिवषण्मुख.

—मुंडा (ॲ०ॲ०ॲ०) (सं) ना. - दुर्गा.

—दीधिति (ॲ०ॲ०) (सं) ना. - सूर्य.

चंडकर (चंडकर) (सं) ना. - सूर्यकिरण; प्रखर किरण;
जकात.
चंडकीर्ति (चंडकीर्ति) (सं) ना. - शिवगणातील एक.
चंडकोदंड (चंडकोदंड) (सं) ना. - प्रबल धनुष्य; भयंकर
बाण; जड धनुष्य वापरणारा; शिव.
चंडकौशिक (चंडकौशिक) (सं) ना. - विश्वामित्र.
चंडने (चंडने) (सं) ना. - उद्रेक; रौद्रता.
चंडमृग (चंडमृग) (सं) ना. - बलाढ्य हिंस्र पशु.
चंडरुचि (चंडरुचि) (सं) ना. - चंडाशु; सूर्य.
चंडवाळ (चंडवाळ) (क) ना. - व्यापारातील संचकार;
इसारा; अगाऊ दिलेला पैसा.
चंडविक्रम (चंडविक्रम) भीम पराक्रम; परशुराम.
चंडातक (चंडातक) (सं) ना. - लांब पोलके; जाकीट;
काचोळी.
चंडाल (चंडाल) (सं) ना. - महार; चांडाल; दुर्वतनी; शूद्र
व ब्राह्मणी यांची संतती.
चंडि (चंडि) (सं) ना. - दुर्गा; काली; हट्टी स्त्री; चिडखोर स्त्री;
क्रोध; हट्ट; गुहा.
चंडिके (का) (चंडिके [का]) (सं) ना. - दुर्गा; काली.
(क) ना. - शेंडी; केस; बुचडा; जटा; काथ्या
चंडिकारमण (चंडिकारमण) (सं) ना. - शिव; परमेश्वर.
चंडिकोळ (गोळ) (चंडिकोळ [गोळ]) (क) धा. - हट्ट
धरणे; रागावणे; आग्रह धरणे.
चंडिम (चंडिम) (सं) ना. - विकार; क्रोध; हिंसा; उष्णता;
ऊब.
चंडिल (चंडिल) (सं) ना. - रुद्र; क्षौरिक; न्हावी; कारागीर.
चंडिसु (चंडिसु) (क) धा. - रागाला येणे; शेंडी पकडणे; हट्ट
धरणे.
चंडु (चंडु) (क) ना. - चेंडू; खेळांतील वस्तु; गडगडगारी
वस्तु; गर्दन; मान.
चंडेश (श्वर) (चंडेश [चुण]) (सं) ना. शिव.
चंडे (डा) (चंडे [डा]) (सं) ना. - विकारवश स्त्री; दुर्गा;
एक प्रकारचे पान; शेवट; अंत.
चंडोल (चंडोल) (सं) ना. - पक्षीविशेष; चंडोल; रानमैना
चण्ण (चण्ण) (क) ना. - चोळणा; विजार; लंगोट. 'चड्डि'
पहा.
चतुः (स) (र) (चंडा [रु] र) (सं) वि. - चार; चौक.
चतुःपट्ट (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चौपाट; चौक; चौगुण;
चौकोनी कापड.
चतुःपद (पाद) (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चार पायांचा
प्राणी; पशु.

चतुःशाले (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चौक.
चतुःपष्टि (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चौसष्ट संख्या; चौसष्ट कला.
चतुर (चंडा [रु] र) (सं) वि. - चार; चारीचा पाढा.
चतुर् (चंडा [रु] र) (सं) वि. - निपुण; जाण; दक्ष; मनोहर.
(सं) ना. - नैपुण्य; मनोहरता; हत्तीखाना.
चतुरंग (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चौरंग खेळ; बुद्धिवळाचा खेळ.
(हत्ती; उंट; घोडा; प्यादे) हीं चार अंगे.
—बल (बल) (सं) ना. - गज; अश्व; रथ; आणि पदाति
ही सैन्याची चार अंगे; चतुरंग सैन्य.
चतुरतर (चंडा [रु] र) (सं) वि. - अतिचतुर; विशेष निपुण.
चतुरंत (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चहुबाजूने बंदिस्त भूमि; मळा;
पालखी.
चतुरश्र (च) (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चौकोन; चौस;
सर्वांगसुंदरता; संगीतातील लय; चारमात्रांचा ताल.
चतुरानन (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चार मुखे असलेला
ब्रह्मदेव; कवि.
चतुरांतर (चंडा [रु] र) (सं) ना. - यज्ञवेदी.
चतुरपाय (चंडा [रु] र) (सं) ना. - साम, दाम, दंड, आणि
भेद असे चार उपाय; योग्य प्रयत्न.
चतुरांति (चंडा [रु] र) (सं) ना. - काखव; जैनधर्मातील चार
गति.
चतुर्थ (चंडा [रु] र) (सं) वि. - चौथा; तुरीय.
चतुर्थश्रम (चंडा [रु] र) (सं) ना. - ब्रह्मचर्य; गृहस्थ;
वानप्रस्थ आणि संन्यास या चार आश्रमांपैकी चौथा आश्रम;
संन्यास.
चतुर्थी (चंडा [रु] र) (क) ना. - चवथी तिथि.
चतुर्दश (चंडा [रु] र) (सं) ना. - ऐरावत; इंद्राचा हत्ती; चार
दात असलेला.
चतुर्दश (चंडा [रु] र) (सं) वि. - चौदावा; चौदा भुवनें;
चौदा लोक; चौदा विद्या.
चतुर्दशि (शी) (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चौदावी तिथि.
चतुर्बल (चंडा [रु] र) (सं) ना. - 'चतुरंग' पहा.
चतुर्भद्र (चंडा [रु] र) (सं) ना. - धर्मार्थकाममोक्ष हे चार
पुरुषार्थ; चार प्रकारची इच्छा; एषणा.
चतुर्भुज (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चार हातांचा विष्णु;
विवाहबद्धता; सामर्थ्य.
चतुर्मुख (चक्र) (चंडा [रु] र) (सं) ना. -
'चतुरानन' पहा.
चतुर्गुण (चंडा [रु] र) (सं) ना. - कृत, त्रेता, द्वापार आणि
कलि हीं चार युगे.
चतुर्वर्ग (चंडा [रु] र) (सं) ना. - चार पुरुषार्थ; चार वर्ग.

चतुर्वर्ण (चंडावर्ण) (सं) ना. — ब्राह्मण; क्षत्रिय; वैश्य
आणि शूद्र हे चार वर्ण.

चतुर्विंशति (चंडावर्ण) (सं) ना. — चोवीस.

चतुर्विध (चंडावर्ण) (सं) वि. — चार प्रकारचे; चतुर्बाजूचा.

चतुर्वेद (चंडावर्ण) (सं) ना. — ऋक्सामयजु व अथर्व हे
चार वेद.

चतुरश्र (चंडावर्ण) (सं) मा. — वाटी; चौसोयी घर.

चतुष्क (चंडावर्ण) (सं) ना. — चौक; चौकडी; चव्हाटा.

चतुष्पदि (चंडावर्ण) (सं) ना. — पशु; कविता; चार चरणांचे
पद्य.

चतुष्टय (चंडावर्ण) (सं) ना. — चौकडी; चौकडा.

चतुष्पाद (चंडावर्ण) (सं) ना. — पशु; पद्य; कविता.

चतुःसीमे (चंडावर्ण) (सं) ना. — चकवंदी; चार दिशेकडील
मर्यादा.

चत्तरी (रिगे) (चंडावर्ण) (अ. दे.) ना. — छत्र; छत्री;
आतपत्र.

चत्तण (चंडावर्ण) (क) ना. — पद्यजाति; गानप्रकार.

चत्तु (चंडावर्ण) (क) ना. — छत; वितान; आवरण; झाकण.

चत्र (चंडावर्ण) (क) ना. — छत्र; अन्नछत्र; धर्मार्थ वासप्रासाची
व्यवस्था.

चत्रिगे (चंडावर्ण) (क) ना. — 'चत्तरी' पहा.

चत्वर (चंडावर्ण) (सं) ना. — यज्ञभूमि; अंगण.

चत्वार (रिगे) (चंडावर्ण) (सं) ना. — चाराचा पाटा.

चदर (चंडावर्ण) (क) ना. — चतुर; चौक; विस्तीर्ण स्थळ.

चदरु (चंडावर्ण) (क) धा. — अस्ताव्यस्त होणे; दूर जाणे;
विस्तारणे; फेकणे; विखुरणे.

(क) ना. — चातुर्य; समजूत; अव्यवस्था; विस्कट.

चदरिसु (चंडावर्ण) (क) धा. — वादविणे; दूर करणे; रंद करणे;
फेकणे; विखुरणे.

चदिर् (चंडावर्ण) (सं) ना. — चंद्र; कापूर; हत्ती; सर्प.

चदुर (रु) (चंडावर्ण) (क) ना. — नैपुण्य; जाणतेपण;
कौशल्य; जाणकारीपणा.

चदुर (चंडावर्ण) (क) वि. — चतुर; कुशल; निपुण.

चदुरंग (चंडावर्ण) (क) ना. — 'चतुरंग' पहा.

चदुरे (चंडावर्ण) (क) ना. — ज्ञानी स्त्री; हुषार स्त्री; समजदार
स्त्री.

चदुर (चंडावर्ण) (अ-दे) ना. — चादर; पांघरूण; प्रावरण.

चन् (चंडावर्ण) (क) ना. — तांबडेपणा; चांगुलपणा; स्वच्छता;
नीटनेटकेपणा; सौंदर्य.

चन (चंडावर्ण) (सं) अ. — केव्हांहि; तरीसुद्धा; 'चन' अव्ययात्मक
प्रत्यय, जसे कदाचन, किंचन वगैरे.

चंद (चंडावर्ण) (क) ना. — चंद्र; छंद; गुणधर्म; स्वभाव;

इष्ट गोष्ट; लहर चंद्र; सौंदर्य; थाट; मनोहरता; आकार;

रीति; औचित्य; योग्यता; लावण्य.

चंदण (ल) (क) (चंडावर्ण) (ल) (क) ना. — चंदन; श्रीगंध

चंदनाचे झाड; देवी; ऐतिहासिक स्त्री.

चंदन (चंडावर्ण) (सं) ना. — 'चंदण' पहा.

— अक्षता (चंडावर्ण) (सं) ना. — गंधाक्षता.

चंदनाचल (चंडावर्ण) (सं) ना. — मलयपर्वत; सह्यागिरीचा
एक भाग.

चंदनावति (चंडावर्ण) (सं) ना. — कुलिंद राजाची राजधानी.

चदनोपल (चंडावर्ण) (सं) ना. — सहाण.

चंदर (चंडावर्ण) (अ-दे) ना. — चंद्र.

चंदरुर (चंडावर्ण) (क) ना. — चंद्रपूर; चंद्रलोक.

चंदि (चंडावर्ण) (क) ना. — आवार; मित; अर्धमित; पोवळे.

चंदिर (चंडावर्ण) (सं) ना. — चंद्र; शशी; कुंकु; तांबडी वस्तु.

चंदु (चंडावर्ण) (क) ना. — चंद्र; दिनांक; तारीख; तिथि; मिति.

चंद्रक (चंडावर्ण) मोरपिसावरचा डोळा; हाताच्या बोटाचे नख;

चंद्राकार वर्तुळ; कंस () चिन्ह.

चंद्रकांत (चंडावर्ण) (सं) ना. — चंद्रकांतमणि;

अमृतशिला; दुग्धमणि; स्फटिक; चंद्र.

चंद्रकांति (चंडावर्ण) (सं) ना. — चांदणे; कौमुदी; ज्योत्स्ना.

चंद्रकावि (चंडावर्ण) (क) ना. — एक प्रकारचा तांबडा रंग;

तांबडे लुगडे.

चंद्रकि (चंडावर्ण) (सं) ना. — मोर; मयूर.

चंद्रगुप्त (चंडावर्ण) (सं) ना. — मौर्य सम्राट; चंद्रगुप्त.

चंद्रचूड (शेखर) (चंडावर्ण) (सं) ना. — शंकर;
शिव.

चंद्रज (चंडावर्ण) (सं) ना. — बुध; बुधग्रह.

चंद्रज्योति (चंडावर्ण) (सं) ना. — चांदणे; चंद्रप्रकाश;

चंद्रज्योत (दारुकाम); शुक्लपक्ष.

चंद्रतिलक (चंडावर्ण) (सं) ना. — कपाळावरील मंगल
टिळा; सौभाग्यतिलक.

चंद्रदार (चंडावर्ण) (सं) ना. — नक्षत्र; चंद्रपत्ति.

चंद्रनखि (चंडावर्ण) (सं) ना. — रावणाची वहीण.

चंद्रप्रभ (चंडावर्ण) (सं) ना. — एक जैन तीर्थंकर.

चंद्रभागा (चंडावर्ण) (सं) ना. — पंजाबकाश्मीरकडील एक
नदी; पंढरपुराजवळील नदी.

चंद्रम (मस्) (चंडावर्ण) (सं) ना. — चंद्रमा; चंद्र;
शशी.

चंद्रमंडल (चंडावर्ण) (सं) ना. — चंद्रबिंब; चंद्राकार.

चंद्रमति (चंडावर्ण) (सं) ना. — हरिश्चंद्रपत्ति; तारामति.

चंद्रमौलि (चंद्रमौलि) (सं) ना. — 'चंद्रचूड' पहा.
 चंद्रलेखे (चंद्रलेखे) (सं) ना. — चंद्रकला; चंद्ररेखा.
 चंद्रवंश (चंद्रवंश) (सं) ना. — चंद्राचा वंश; सोमवंश;
 यादव व कौरव पांडव यांचे कुल.
 चंद्रवदना (ने) (चंद्रवदना [नं]) (सं) ना. — सुंदरानना;
 चंद्रमुखी स्त्री; सुंदरा.
 चंद्रशाले (चंद्रशाले) (सं) ना. — गच्ची; माडी.
 चंद्रशिले (चंद्रशिले) (सं) ना. — चंद्रकांत मणि; अमृतशिला;
 तुंगमणि.
 चंद्रहार (चंद्रहार) (सं) ना. — गळ्यांतील दागिना.
 चंद्रहास (चंद्रहास) (सं) ना. — कुंतल देशाचा राजा;
 चंद्राला लाजविणारें सौंदर्य असलेला.
 चंद्रांगद (चंद्रांगद) (सं) ना. — इंद्रसेन राजाचा पुत्र.
 चंद्राचूड (चंद्राचूड) (सं) ना. — 'चंद्रचूड' पहा.
 चंद्रातप (चंद्रातप) (सं) ना. — चंद्रिका; कौमुदी; चांदणें.
 चंद्रामज (चंद्रामज) (सं) ना. — चंद्रपुत्र; बुध.
 चंद्रामीड (चंद्रामीड) (सं) ना. — शिव; तारापीडाचा पुत्र;
 कादंबरीचा प्रियकर.
 चंद्राभरण (चंद्राभरण) (सं) ना. — चंद्रालंकार शिव.
 चंद्रावलि (चंद्रावलि) (सं) ना. — राधेच्या वडील बहिणीचें
 नांव.
 चंद्राश्म (चंद्राश्म) (सं) ना. — 'चंद्रशिला' पहा.
 चंद्रि (चंद्रि) (सं) वि. — लकाकणारा; चकाकणारा.
 (सं) ना. — चंद्रपुत्र बुध; कपाळावर पांढरा ठिपका असलेली
 गाय; म्हैस; पितळी वाटी.
 चंद्रिके (चंद्रिके) (सं) ना. — चांदणें; ज्योत्स्ना; चंद्रप्रकाश;
 चाकी; मुद्रा.
 चंद्रे (चंद्रे) (क) ना. — छत असलेली मोकळी पडवी; राहुटी.
 चन्न (चन्न) (क) वि. — सुंदर; चांगलें.
 चन्न (चन्न) (क) ना. — चांगलेपणा; सुंदर पुरुष; श्रेष्ठपणा,
 'चेन्न' पहा.
 चन्निग (चन्निग) (क) ना. — 'चेन्निग' पहा.
 चन्नंग (चन्नंग) (क) ना. — मुरुचे झाड; सरळ उंच वाढणारे
 झाड.
 चन्नंगि (चन्नंगि) (क) ना. — चणी; मसूर.
 चन्ने (चन्ने) (क) ना. — 'चेन्ने' पहा.
 चन्नेसणे (चन्नेसणे) (क) ना. — मसूरानी खेळावयाचा खेळ;
 मुलींचा एक खेळ.
 चप (चप) (क) ना. — वेळ; सळी.
 चपटे (चपटे) (चपटें [चपटें]) (क) धा. — जमीन चोपणें;
 बडबून साफ करणें; चोपून गुळगुळीत करणें.

—सूगु (सूगु) (क) ना. — वसके नाक; नकटे नाक.
 चपल (चपल) (सं) वि. — हुषार; चंचल; क्षणिक; अस्थिर;
 तत्तरीत; उद्धट; अशिक्षित.
 (सं) ना. — आशा; आकांक्षा; चप्पल; पादरक्षा.
 चपला (ले) (चपला [ले]) (सं) ना. — विद्युत; वीज; भाग्य;
 संपत्ति; लक्ष्मी; आशा; चंचल स्त्री; व्यभिचारिणी; जीम.
 चपलत्व (ते) (चपलत्व [ते]) (क) ना. — चपळाई;
 चपलतन (चपलतन) (चपलतन) चापल्य; चंचलता; अस्थैर्य.
 चपाटि (चपाटि) (क) ना. — सपाटी; गिजवीज; चापट; थप्पड;
 तुडवण; लूट.
 चपाति (चपाति) (अ-दे) ना. — चपाती; गव्हाची पोळी; रोटी;
 दशमी.
 चपायिसु (चपायिसु) (क) धा. — चोरी करणें; छापणें;
 छापणें; पत्ते पिसणें.
 चपेट (चपेट) (सं) ना. — तळहाताची थप्पड; चापट;
 वाघ किंवा मांजर यांच्या पंजाचा तडाखा.
 चप्पडि (चप्पडि) (क) ना. — वंचना; फसवणूक; ठकाजी.
 —हाकु (हाकु) (क) धा. — व्यत्यय आणणें; धोंड बालणें;
 हरकत घेणें.
 चप्पटे (चप्पटे) (क) ना. — टाळी; चपेटा.
 चप्पन्न (चप्पन्न) (अ-दे) ना. — छपन्न.
 —देश (देश) (क) ना. — छप्पन्न प्रमुख राष्ट्र; जगत.
 चप्पर (चप्पर) (क) ना. — शोपडी; छप्पर; मांडव; मंडप; वरचें
 आवरण; छावणी.
 चप्परणे (चप्परणे) (क) ना. — पोपटाचा ध्वनि; पक्षांची
 किलबिल; पवर्गी शब्द; मोह; प्राण्यांना दिलेले प्रोत्साहन.
 चप्परिंग (चप्परिंग) (क) ना. — एक प्रकारचे गवत.
 चप्परिसु (चप्परिसु) (क) धा. — पाठ थोपटणें; लडू मारणें;
 दंड थोपटणें; प्रोत्साहन देणें; तोंडानें चपचप असा आवाज करणें.
 चप्पलि (चप्पलि) (अ. दे) ना. — वहाणा; पायतण; जोडा.
 चप्पलिसु (चप्पलिसु) (क) धा. — टाळी वाजविणें; दंड थोपटणें.
 चप्प (प्पा) ले (चप्प [प्पा] ई) (क) ना. — टाळी; करताडन;
 उत्तेजक शब्द.
 चप्पे (चप्पे) (क) वि. — वेचव; सालपट; टसा; छाप; मुद्रा;
 कमरेचे मागील खळगत.
 चवक (कु) (चवक [कु]) (अ. दे) ना. — चावूक; कोरडा;
 कमची; वेत.
 चमकिसु (चमकिसु) (अ. दे) ना. — तेजःपुंज करणें; ओप
 देणें; चकचकीत करणें.
 चमकु (चमकु) (अ. दे) ना. — चकाकी; लकाकी; दीप्ति;
 कांती.

चमटिगे (ಚಮಟಿಗಿ) (क) ना. - कातड्याचा पट्टा; चामड्याचा कमरपट्टा.
 चमत्करिसु (ಚಮತ್ಕರಿಸು) (क) धा. - विस्मय वाटणें; आश्चर्य वाटणें; हातचलाखी दाखवणें.
 चमत्कार (कृति) (ಚಮತ್ಕಾರ [ಕೃತಿ]) (सं) ना. - चातुर्य; आश्चर्य; झळक; मनोहरता; विनोदी खेळ; माया विद्या.
 चमर (ಚಮರ) (सं) ना. - तिबेटी याक बैल; झुब्रेदार शेषदीचा बैल; एक दैत्य; लांगंगावन; चवरी; चामर.
 चमररुह (ಚಮರರುಹ) (सं) ना. - चामर.
 चवरि (री) (ಚವರಿ [ರಿ]) (सं) ना. वनगाय; याकमादी; चवरी; चौरी; गंगावन.
 चमस (ಚಮಸ) (सं) ना. - ऋषभ देवाचा पुत्र; सोमरस पिण्याचें पात्र; एक गोड खाद्य.
 चमु (मू.) (ಚಮು [ಮು]) (सं) ना. - सैन्य विभाग; सेना.
 चमप (पति) (ಚಮಪ [ಪತಿ]) (सं) ना. - सेनापति; सेनाध्यक्ष.
 चमूर (ಚಮೂರು) (सं) ना. - पुंडरीक; कमळ; वाघ; चित्ता.
 चमरु (ಚಮರು) (सं) ना. - एक जातीचा मृग;
 सांबर.
 चंप (ಚಂಪ) (सं) ना. - एक फुलझाड; चंपक.
 चंपक (ಚಂಪಕ) (सं) ना. - चाफा; चाफ्याचें फूल.
 चंपकमाले (ಚಂಪಕಮಾಲೆ) (सं) ना. - चाफ्याच्या फुलांची माला; चंद्रहासपत्ति.
 चंपका (ಚಂಪಕಾ) (सं) ना. - हंसध्वजाची राजधानी.
 चंपु (ಚಂಪು) (सं) ना. - गद्यपद्यात्मक काव्य.
 चंपे (ಚಂಪೆ) (सं) ना. - सुगंध; सुवास; परिमळ.
 चंयक (कवरे) (ಚಂಚಕ [ಕವರೆ]) (क) ना. - एक चर्मवाद्य; संबळ; ढोल.
 चंयार (ಚಂಚಾರ) (क) ना. - मसाल्याचे साहित्य; चांभार; चर्मकार.
 चंयु (ಚಂಚು) (क) ना. - तांब्या; जलपात्र; तांब्याचें वा पितलेचें भांडें; गड्ड.
 चंडुकुटिग (ಚಂಡುಕುಟಿಗ) (क) ना. - तांबट; बिसाडी.
 चंबोन् (ಚಂಬೊನ್) (क) ना. - तांबे; ताम्र 'चंबोन्' पहा.
 चम्म (ಚಮ್ಮ) (क) ना. - चर्म, कातडें.
 चम्मचे (ಚಮ್ಮಚೆ) (क) ना. - चमचा, डाय.
 चम्मटिगे (ಚಮ್ಮಟಿಗಿ) (सं) ना. - 'चमटिगे' पहा.
 चम्मलि (लिके) (ಚಮ್ಮಲಿ [ಲಿಕೆ]) (सं) ना. - केतु राहु ग्रह;
 एक प्रचंड मासा.
 चम्मलिगे (ಚಮ್ಮಲಿಗಿ) (क) ना. - चप्पल; पायतन; पादत्राण.
 चय (ಚಯ) (सं) ना. - समूह; रास; ढीग; संघ.

चयन (ಚಯನ) (सं) ना. - संचय; गुंप; वेच; गोळा केलेले; एकत्रीकरण; संग्रह.
 कुसुमचयन (ಕುಸುಮಚಯನ) (सं) ना. - माला; गुच्छ.
 चर (ಚರ) (सं) वि. - चालणारा; जाणारा; हलणारा; संचलणारा; चरणारा.
 (सं) ना. - चारक; सेवक; दूत; गुप्तचर.
 चरक (ಚರಕ) (अ. दे.) ना. - सूत काढण्याचा रहाट; चरखा.
 (सं) ना. - गुप्तचर; मंत्रवादी; भिक्षु; खाऊन फिरणारा; 'चरक' ग्रंथाचा लेखक.
 चरकि (ಚರಕಿ) (क) ना. - लहान चरक; घाणा.
 चरट (ಚರಟ) (क) ना. - भुस्सा; नीरस; निरुपयोगी वस्तु; टरफल; निःसत्त्व पदार्थ.
 चरण (ಚರಣ) (सं) ना. - खाद्य; चारणी; सरणें; हालचाल; पाय; वेदांतील एक शाखा.
 —सेवक (की) (ಸೇವಕ [ಕಿ]) (सं) ना. - दासदासी; पदसंवाहक; मर्दन करणारे सेवक.
 चरणकमल (ಚರಣಕಮಲ) (सं) ना. - पदकमल; पद्मपद.
 चरणतल (ಚರಣತಲ) (सं) ना. - पायाचा तळवा.
 चरणयुग (गुल) (ಚರಣಯುಗ [ಗುಲ]) (सं) ना. - पायांची जोडी; पदयुग.
 चरणवाल्मिकि (ಚರಣವಾಲ್ಮಿಕಿ) (सं) ना. - हत्तीरोग झालेला पाय.
 चरणायुध (ಚರಣಾಯುಧ) (सं) ना. - तरवार; झुंजार कोंबडा; गाढव.
 चरपु (ಚರಪು) (सं) ना. - गणपतीला समर्पण केलेला नैवेद्य.
 चरवि (ಚರವಿ) (अ. दे.) ना. - चरवी; मांदा; मेद.
 चरम (ಚರಮ) (सं) वि. - अंतिम; शेवटचा; नीच; अवमान कालीन; शाश्वत.
 (सं) ना. - पाठ; पृष्ठ.
 —अंग (ಅಂಗ) (सं) ना. - मोक्षप्राप्तीच्या पूर्वीचा देह.
 चरथिसु (ಚರಯಿಸು) (क) धा. - चारणें; हलविणें; चालविणें; स्थलांतर करणें.
 चरंति (ಚರಂತಿ) (सं) ना. - जंगम; ब्रह्मचारिणी; अस्थिर फिरस्ता.
 चरलिंग } (ಚರಲಿಂಗ) (सं) ना. - वीरशैवस्वामी;
 चरजंगम } (ಚರಜಂಗಮ) जंगम; भ्रमंती.
 चरविगे (ಚರವಿಗಿ) (क) ना. - चरवी; कासंडी; मोठ्या तोंडाचा गुंड.
 चराचर (ಚರಾಚರ) (सं) ना. - स्थावरजंगम; स्थिरचर; चलाचल.
 चरादाय (ಚರಾದಾಯ) (सं) ना. - वेवारशी वस्तुपास्त सरकारांत येणारा पैसा; लाचेचा पैसा; लाच.

चरायि (४०००००) (क) ना. — गवतचारा वगैरेसाठी मालकाला दिलेला पैसा; चारणीचा फाळा.

चरास्ति (४००००) (अ. दे) ना. — पैसा; सोने, मोती, रत्ने वगैरे धन.

चरि (४००) (सं) ना. — जाणारा; संचारी; आचरण.

चरिगे (४००) (क) ना. — सुगीच्या पूर्वी केलेले शेतजेवण; चर्या; चलन; आचरण; जैनभोजन; सूर्यास्तापूर्वी होणारी जैनमुनीची पाद्यपूजा; तांब्या; जलपात्र; भात शिजवण्याचे भांडे.

चरिगेवोग (४००००००) (क) धा. — प्रयाणास निघणें; फिरणें.

चरित (४००) (सं) ना. — चरित्र; वर्तन; स्वभाव; इतिहास; बखर; साहस कृत्य; संगीत काव्य; छंदोबद्ध पद्य.

चरितार्थ (४०००००) (सं) ना. — उपजीवन; कृतकृत्यता; कर्तव्यपूर्ति; साफल्य; उद्देशसमाप्ति; सिद्धी; लाभालाभ.

चरित्र (४००) (सं) ना. — इतिहास; 'चरित' पहा.

— क (गा) र (का) [गा] र (सं) ना. — बखरकार; इतिहासलेखक.

चरिसु (इसु) (४००० [४००]) (क) धा. — जाणें; हलणें; फिरणें; चालविणें; जमवून घेणें; हातीं घेणें; आचरणें; पाहणें; जमविणें.

चरिण्यु (४००००) (सं) वि. — चंचल; चपळ; अस्थिर; आंदोलित.

चरु (४००) (सं) ना. — यज्ञांतील आहुति; हविष्य; अन्नपात्र; बलिदानाची वस्तु.

चरुपु (४०००) (क) ना. — 'चरपु' पहा.

चरुट (४०००) (क) ना. — मांसान्न; गोड खाद्य.

चर्च (४०००) (अ. दे) ना. — खिस्तमंदीर इगर्जा; गिरिजा; सूर्य.

चर्चरि (४००००) (सं) ना. — एक वाद्य; चुरशीची चढाओढ; संगीतविशेष; श्लोक पठण; खेळांतील गोंगाट; तोंडपुजेपण; सण; कुरळे केस.

चर्चिके (४००००) (सं) ना. — सुगंधलेप; उटणें; उजळणी; पुनराभ्यास; प्रतिविंब; झाकण.

चर्चित (४००००) (सं) वि. — चर्चा केलेले; विचार केलेले; वाढविलेले; चोपडलेले.

चर्पट (४००००) (सं) ना. — तळहात.

चर्चु (४००००) (क) धा. — संगोपन करणें; ठेचणें; कुटणें; (अ. दे.) ना. — खिस्तमंदीर.

चर्चे (४००००) (सं) ना. — सुगंधिद्रव्यलेपन; आलोचना; विचार; मनन; चिंता; चामुंडी; दंगा; शोध; वाद; उक्ति; व्रत; चेष्टा; प्रतिमा; बुदबुद; पोरकटपणा.

चर्म (४००००) (सं) ना. — कातडे ढाल; शस्त्र; 'गुराणि' पहा.

— फार (काठ) (सं) ना. — चांभार; कातडकाम करणारा.

— गत (गत) (सं) वि. — अंगाला चिकटलेले.

— कर्पट (कर्पट) (सं) ना. — पोते; बुदला.

— चक्षु (चक्षु) (सं) ना. — भौतिक दृष्टि; बाह्य दृष्टि.

चर्मण (४००००) (सं) वि. — हजरजबाबी; विरबल;

प्रत्युत्पन्नमति; वाग्मी.

चर्मसंवक (४००००००) (क) ना. — भाता; लोहाराचा

चर्मसंविके (४००००००) भाता; फुंकणी.

चर्मयष्टिके (४०००००००) (क) ना. — चाबूक; कमची; कोरडा;

चर्मरत्न (४००००००) (सं) ना. — उत्तम ढाल; 'गुराणि' पहा.

चर्मि (४००००) (सं) ना. — ढालधारी सैनिक; ढालईत; शिरच्छेद करणारा.

चर्म्य (४००००) (सं) ना. चर्या; वागणूक; वृत्ती; आचरण; रूढी; जैनमुनीचे भोजन.

चर्वण (४००००) (सं) ना. चर्चा; ओढाताण; समारोप.

चर्वित (४००००) (सं) वि. गत; दातांनी चाबून तोडलेले.

— चर्वण (४००००) (सं) ना. — उधळणूक; पिष्टपेपण.

गाडलेलेच गाणें; बोललेले बोलणें.

चर्वितक (४०००००) (सं) ना. — ओढाताण; भक्षण; कृतकार्य.

चल (४००) (सं) वि. — हलणारा; चंचल; कंपित; भ्रमित;

अस्थिर; उठणारा.

(क) ना. — छळ; हेकेखोरपणा; निग्रही स्वभाव; हद्दी.

— वादी (वादी) (सं) वि. — हटवादी; आपला हट न सोडणारा;

महाराची पोडजात.

चलक (४०००) (सं) ना. — हस्त लावव; हातचलाखी; नजरबंदी; गारुडी; जादुगार.

चल(ले) कु (४०० [४०] का) (क) धा. — फेकणें; हातातून चलेगु (४००००) निसटणें; हिसकावणें; हात फिरवणें.

चलत् (४०००) (सं) वि. — हलणारे; चालणारा; कापणारा; वापरांत असलेला.

— चित्र (चित्र) (सं) ना. — चित्रपट; सिनेमा; बोलपट.

चलत्व (४००००) (सं) ना. — फिरती; गतिमानता; अस्थिरता.

चलवि (४०००) (क) ना. — कोंबड्याच्या मांसाचे निवालेले पदार्थ.

चलनक (४००००) (सं) ना. — चोळी; स्त्रियांचे कपडे.

चलाकु (खि) (४०००० [४०]) (अ. दे) ना. — चापल्य; चुणचुणीतपणा; 'चलक' पहा.

चलायिसु (४००००००) (क) धा. — चालविणें; संपविणें; सांगितल्याप्रमाणें करणें; प्रयोग करणें; यथासांग करणें.

चलावणे (४०००००) (क) वि. — वर्तन; आचरण; चाल; वापर; नाण्याची अदलाबदल; चलनविनिमय. पद्धती;

चलि (चल्लि) (सं) वि. - जाणारी; गतिमान; चालणारी.

— पुमन्चलि (पुमन्चल्लि) (सं) वि. - पुरुषाच्या मागे लागणारी.

चलि (चल्लि) (क) धा. - खुरटणे; खुजे होणे; दमणे; शिपडणे; थंड होणे.

चलित (चल्लित) (सं) वि. - गत; गतिमान; चालविलेला; निघालेला; डुलणारा; डोलणारा.

चलवु (चल्लवु) (क) ना. - 'चेलक' पहा.

चलो (चल्लो) (क) वि. - सुंदर; उत्तम; चांगले; मनोहर.

चल्ल (चल्ल) (क) ना. - विनोद; आत्मानंद; हास्य; हर्ष; सुख; सरस.

— आट (आट) (क) ना. - विनोद; खेळ; रंगखेळी.

— गाति (गाति) (क) ना. - रसिका; विनोदिनी;

आश्चर्यवती; पिटाळी; पळवणूक.

— वत्तर (वत्तर) (क) ना. - विदूषक; हंसत टोमणे मारणारा.

चलण (चल्लण) (क) ना. - चड्डी; विजार; पायजमा.

चलापिल्लि (चल्लापिल्लि) (क) ना. - अव्यवस्थितपणा;

अस्ताव्यस्तता; वाट फुटेल तिकडे गमन.

चलि (चल्लि) (क) ना. - आरसा; आयना; दर्पण; आदर्श; 'जल्लि' पहा.

चल्लु (चल्लु) (क) धा. फेकणे; निघणे; खाऊन फिरणे; तुडवून बाहेर निघणे.

चलु(तन) (चल्लु[तन]) (क) ना. - वांडपणा; अपहास्य; निंदा; हलकी वागणूक.

चल्लु (चल्लु) (क) ना. - सौंदर्य; मनोहारिता; चांगुलपणा; तेज.

चल्ले (चल्ले) (क) ना. - लांबी; दातृत्व; दानीपणा.

चल्लेगण (चल्लेगण) (क) ना. - तीव्र दृष्टि; दूरदृष्टि; विशाल नेत्र.

चवकि (चवकि) (क) ना. - चतुष्टिका; चौकी; लाक्षागृह; पोलीसचौकी; यल्लमा देवीच्या भक्ताचे एक तंतुवाद्य.

चवडिके (चवडिके) (क) ना. - चौक; चावडी; चवरी.

चवर (चववर) (क) ना. - 'चमरि' पहा; चोर; चोरी; चोरकर्म.

चव (चव) (क) ना. - 'चमरि' पहा.

चवल (चवल) (क) ना. - चौलकर्म; जावळ; क्षौर; चर्म; दोन आण्याचे नाणे.

चवलंब (चवलंब) (क) ना. - डोळ्याची पापणी.

चवि (चवि) (क) ना. - कांती; छवी; झळाळी; प्रकाश.

चवुकलि (चवुकलि) (क) ना. - चौक; चौकोन; चौकडा.

चवुकि (चवुकि) (क) ना. - चामुंडी; क्रूर देवी; कलिका.

चवुरि (चल्लि) (चल्लु[लि]) (क) ना. - चवरि; केसाळ घोडा; केसाची डोक्यातील चवरीग; गंगावन; केसांचे शिरोभूषण.

चपक (चल्लक) (सं) ना. - पानपात्र; मद्याचा प्याला.

चहड(डि) (चल्लड[डि]) (क) ना. - चहाडी; अपप्रचार.

चहा (चल्लहा) (क) ना. चहाची पूड; चहापेय. (चहा चीनातून भारतांत आला.)

चलक (चल्लक) (क) ना. - वेग; चमत्कार; तीव्रता; सामर्थ्य; जबरदस्ती; शिडकावा; शिपडणी; प्रोक्षण; संधिघरणे.

— नीरू (नीरू) (क) ना. - प्रोक्षणाचे पाणी; मार्जनाचे जल.

चल (चल्ल) (क) ना. - 'चल' पहा. चपलता; खाज; चकाकी.

चलगति (चल्लगति) (सं) ना. - चपलगति; वेग; तीव्रता; चुणचुणीतपणा.

चलचमत्कृति (चल्लचमत्कृति) (सं) ना. - अत्यंत विस्मयकारक वेग; अतिशीघ्र गति.

चलत् (चल्लत्) (सं) वि. - 'चलत्' पहा.

चलते (चल्लते) (सं) ना. - चांचल्य; कंपन; थरकाप; डोल; वेग.

चलवळिके (चल्लवळिके) (क) ना. - चलवळ; चमत्कार; क्रांती; गडबड.

चलय (चल्लय) (क) ना. - पाण्याचा शिडकावा; फवारा; शिपडणी.

चलवळ (चल्लवळ) (अ.दे.) ना. - चलनवलन; क्रांतीकारक आंदोलन; अशांति; योजना; कार्यकलाप.

चलि (चल्लि) (सं) धा. - चालणे; दमणे; अडचणीत येणे; कंटाळा येणे; मूर्छित होणे; निस्तेज होणे; तळहातास जखम होणे; न निभावणे; शक्तिहीन होणे.

(क) धा. - घोस लगडणे.

(क) ना. - शीत; थंडी; धुकें; हिम; गारवा.

चलिकदिर (चल्लिकदिर) (क) ना. - शीत कर; शीतलकिरण; चंद्रकिरण.

चलिकदिर (चल्लिकदिर) (क) ना. - शीत किरण चंद्र.

चलिकदिरकल् (चल्लिकदिरकल्) (क) ना. - चंद्रकांतमणि; स्फटिक; दुग्धमणि.

चलिके (चल्लिके) (क) ना. - फुलांचे कंकण.

चलितु (चल्लितु) (क) अ. - थंडी वाजून; दमून; कुरूपपणे; दात कुचकामी झाल्याने; कुडचाभर.

चलिवेष्टु (चल्लिवेष्टु) (क) ना. - हिमपर्वत, वर्षाचा डोंगर.

चलिवेष्टुगि (चल्लिवेष्टुगि) (क) ना. - हिमनगकन्या; पार्वती.

चलिवेष्टुलिय (चल्लिवेष्टुलिय) (क) ना. - शिव; हिमालयाचा जावई.

चलिय (यु) (चल्लिय [यु]) (क) ना. - कूज; लकाकी; फवारा; शिपडणूक.

चळिसु (४३५५) (क) धा. - दमविणें; हंगवणें; निंदा करणें;
पुढें चालविणें; 'छलिसु' पहा.

चळे, (कोडु) (४३५९ [४३५५]) (क) धा. - पाणी शिंपडणें,
सडा घालणें; पसरणें; भरून राहणें; गाळणें.

चळ्ळु (४३५५) (क) ना. - वाकणारा वेत; लहान सलाकी; शालाका.

चळ्ळुगुरु (४३५५ गुरु) (क) ना. - लांब चांगली नखें.

चळ्ळुहणु (४३५५ हणु) (क) ना. - लोणच्याच्या उपयोगी
फळ.

—तिनिसु (४३५५) (क) धा. - पुरेपुरें करणें; उडाणटप्पणा
करणें.

चा (४३५) (क) ना. - बैल हाकण्याचा उद्धार; चहाचें पान.

चाक (४३५५) (क) ना. - वेग; चापल्य; दुषारी; चोखपणा; चक्र.

चाकचक्यते (४३५५ चक्यते) (क) ना. - अतिचपलता; उत्तम
कार्यक्रम; चकाकी.

चाकर (४३५५) (अ. दे) ना. - सेवक कार्यकर्ता; नोकर;
कामकरी.

चाकरि (४३५५) (अ. दे) ना. - सेवा; नोकरी; काम; अधिकार;
हुदा.

चाक्रिक (४३५५) (क) वि. - स्तुतिपाठक; खुषमस्कन्या;
तोंडपूजक.

चाक्षुष (४३५५) (सं) वि. डोळ्यासंबंधी; डोळ्याला
दिसणारा; दृष्टिसमोरचा.

चाग (४३५५) (क) ना. त्याग; दान; सुटका; मुक्ति; वितरण;
हिरवा रंग.

चागि (४३५५) (क) वि. त्यागी; दानी.

चा (चां) गु ४३५ [४३५५] गु (क) अ. भले ! बापु ! भले रे
भले.

चाचु (४३५५) (क) धा. - पुढे ढकलणें; विस्तारणें; रुंद करणें;
उताणें झोपणें; लांब करणें.

(क) ना. - देह; बाण; किरीट.

चांचल्य (४३५५) (सं) ना. - चंचलपणा; हेलकावा;
अस्थिरता; चलन.

चाचक (४३५५) (सं) ना. - मंत्रवाद; मायाविद्या; जादू.

चाट (४३५५) (क) ना. - चावूक; कमची; कोरडा; चामड्याची
वादी.

चाटु (४३५५) (सं) वि. - प्रिय; कुशल; स्तुति करणारा; जादू
करणारा; चतुरोक्ति; तोंडपूजे भाषण; गौरवानें बोलणें.

(क) ना. - आश्रय; आधार.

—तन (४३५५) (क) ना. - फसवणूक; चातुरी; चमत्कार.

चाडि (४३५५) (क) ना. - चहाडी; निंदा; आक्षेप; दुस्तर.

—ग (गार) (ग [गार]) (क) वि. - चहाडखोर; निंदक.

चाण (४३५५) (क) ना. - छत्री; उळी; पटाशी.

चाणक्य (४३५५) (सं) ना. - विष्णुगुप्त; कौटिल्य; चंद्रगुप्ताचा
मंत्री.

चाणूर (४३५५) (सं) ना. - कृष्णबलरामांशी युद्ध करणारां
जेठी; कंसाचा आश्रित मल्ल.

चांडाल (४३५५) (सं) ना. - महार; चांडाळ; बाण पदार्थ
खाणारा.

चात (४३५५) (सं) ना. - एक राक्षस; सूत कातण्याची चाती; कदर.

चातक (४३५५) (सं) ना. - याचक; चातकपक्षी; मेघांतील
जळपानावर जगणारा पक्षी.

चातुर (४३५५) (सं) वि. - चातुर्याचे; चारीशी संबंध असलेले

चातुरंग (४३५५) (सं) वि. - चतुरंग सैन्याशी संबंधित.

चातुरिय (४३५५) (सं) ना. चातुर्य; नैपुण्य; जाणतेपणा.

चातुर्दंत (४३५५) (सं) ना. - ऐरावत; चार दातांचा हत्ती.
(सं) वि. - हत्तीविषयक; ऐरावती.

चातुर्वल (४३५५) (सं) ना. - 'चातुरंग' पहा.

चातुर्मास (४३५५) (सं) ना. - चार महिने आचारण्याचें
व्रत; आषाढ एकादशी ते कार्तिक एकादशीपर्यंतचा काळ.

चातुरमास्य (४३५५) (सं) ना. - चार महिने
आचरण्याचें व्रत.

चातुर्य (४३५५) (सं) ना. - चतुरपणा; कौशल्य; नैपुण्य;
जाणतेपणा.

चातुर्वर्ग (४३५५) (सं) वि. - चारवर्गासंबंधी.

चातुर्वर्ण (४३५५) (सं) वि. - चारवर्णासंबंधी.

चातुर्वर्ण्यम् (४३५५) (सं) वि. - चारवर्णासंबंधी.

चातुःश्रुति (४३५५) (सं) वि. - चार वेदविषयक.

चादगे (४३५५) (क) ना. - 'चातक' पहा.

चांदणि (णी) (४३५५) (अ-दे) ना. - चंद्रप्रकाश;
चांदणें.

चांदस (४३५५) (क) वि. - छंद्राविषयी; वेदानुयायी ब्राह्मण;
वैदिक.

चांद्र (४३५५) (सं) वि. - चंद्रासंबंधीचें.

चांद्रमस (४३५५) (सं) ना. - अमृतशिला;

चंद्रकांत; चंद्रकला.

चांद्रमास (४३५५) (सं) ना. - चंद्रगतीवरून केलेली
कालगणना; चैत्रवैशाखादि बारा महिने.

चांद्रमान (४३५५) (सं) ना. - चंद्रगतीनुसार केलेली
कालगणना.

चांद्रायण (४३५५) (सं) ना. - चंद्रगतीवर आधारलेलें
व्रत.

(सं) वि. - चंद्रगतीसंबंधी.

चाप (चाळ) (सं) ना. - धनुष्य; धनुराशी; इंद्रधनुष्य; मुद्रण.
चापखाने (चाळखाने) (अ. दे) ना. - मुद्रणालय; छापखाना.
चापये (चाळये) (क) वि. - वंचक; जार; ठग; भटक्या;
फटिंग.

चापमाक्षिका (चाळमाक्षिका) (क) ना. - द्राक्षे; मध.

चापल (ल्य) (चाळल [ल्य]) (सं) ना. - चपळाई;

चुणचुणीतपणा; थरकाप; ललब; आकांक्षा.

चापलते (ता) (चाळलते [ता]) (सं) ना. - चपलता; धनुष्य;
आत्मा; भाता.

चापु (चाळु) (क) ना. - मृदंगावरील थाप; चर्मवाद्य वाजविणे;
मुद्रा; ताल; नियम; चापटी.

चासर (चाळसर) (सं) ना. चवरी; कुंचा; चवरीच्या केसांचा
पंखा; राजमर्यादा चिन्ह; झाडणी.

—गिति (गिति) (क) ना. - चवरी डाळणारी.

चासीरक (चाळसीरक) (सं) ना. - चासीर देशांत जन्मणारे सोने.

चासुंडि (चाळसुंडि) (सं) ना. - दुर्गा; पार्वती; सोवळी;
विधवा.

चांपेयिक (चाळपेयिक) (सं) ना. - चापयाचें झाड;
नागकेशर; सोने.

चाये (चाळये) (क) ना. - छाया; सावली; आश्रय; अनुकरण.

चार (चाळ) (सं) वि. - जाणारा; चलविचल होणारा.

(सं) ना. - सेवक; गमन; हेर; गुप्तचर; तुरंग;

वधने; कांबळे; रेघ; कृत्रिम विप.

चारक (चाळक) (सं) ना. - 'चार' पहा; पुढारी.

चारचक्षु (चाळचक्षु) (सं) ना. - राजा; हेर हेच ज्याचे नेत्र
आहेत असा.

चारण (चाळण) (सं) ना. - देवगायक भाट; राजवंशावल
सांगणारा; स्तुतिपाठक; संचारी; भटकणारा; योगी.

चारटे (चाळटे) (क) ना. - असंख्य पायांचा एक कीट.
वनसरतिविशेष; मुसळाचे वेढणे; वेढे.

चारि (चाळ) (सं) वि. - करणारा; जाणारा; चालवणारा;
(सं) ना. - नृत्यपद्धति; नर्तनाचा पदन्यास.

(क) ना. - युक्ति; उपाय; ध्येय.

—परि (परि) (क) धा. - युक्तीने साधणे; उपायाने पुढे
सरकरणे.

चारित्र (चाळित्र) (सं) ना. - वर्तन; कृत्य; आचार; इतिहास;
धर्म; विसर्जन.

चारिसु (चाळिसु) (क) धा. - वाढणे; खलणे; घासणे; घोटणे;
मर्दन करणे.

चारु (चारु) (सं) वि. - सुंदर; मनोहर; हितकर.

(सं) ना. रस; सार; बृहस्पति.

—करण (करण) (सं) ना. - पुढे देणे; झीज.

चारुकेशर (चारुकेशर) (सं) ना. - नागकेशर; कोरट; कारले.

चारुवये (चारुवये) (क) ना. - नीच; जार; कपटी; ठग;
फसविणारा.

चार्विक्य (चार्विक्य) (सं) ना. - उटीलेप; सुगंधी द्रव्याचें
मर्दन.

चारुण (चारुण) (सं) ना. - चामड्याचें झाकण.

चार्वीक (चार्वीक) (सं) ना. - एक भौतिकवादी; नास्तिक;
चार्वीकज्ञपि.

चालन (चालन) (सं) ना. - चालना; आंदोलन; स्थलांतर;
दिलाई.

चालनि (नी) (चालनि [नी]) (सं) ना. - चालण; गाळणी.

चालिसु (चालिसु) (क) धा. - चालविणे; हलविणे; चालणे;
गाळणे.

चालु (चालु) (क) ना. - वर्तन; रीति; व्यवहार; बोड्याची
चाल.

चावटि (चावटि) (क) ना. - चावूक; कोरडा; आसूड; फटका;
कमची.

चावये (चावये) (क) ना. - ठक; फसव्या; जार; चावूक
मारणारा.

चावडि (चावडि) (क) ना. - चौकी; मंडप; स्थान; कचेरी;
सभागृह; लोकसमूह; चावडी; न्यायालय; पडवी; बरापुढील
अंगण.

चावणि (चावणि) (क) ना. - छावणी; पुढील छप्पर; माळा;
सैन्यतळ.

चावळ (चावळ) (क) ना. - चपलता; चुणचुणीतपणा.

—इसु (इसु) (क) धा. - निराकरणे; काढून टाकणे; हाकलून
लावणे; पिटाळणे.

चाक्ष (चाक्ष) (सं) ना. - तासपक्षी; निळापक्षी; 'खंजरीट' पहा.

चाळ (चाळ) (सं) ना. - राहू; कोंडा; दुर्दैवाचा काल;
विपत्काळ; चाळ; घरांची ओळ.

चाळक (चाळक) (सं) वि. - उपद्रव्यापी; नाही तो उद्योग
करणारा; चेष्टा करणारा.

चाळयिसु (विसु) (चाळयिसु [विसु]) (क) धा. - इकडे
तिकडे फिरणे; चालू करणे; विस्तारणे.

चाळि (चाळि) (क) ना. - वर्तन; रुढी; चाल; रीति; अभ्यास;
चट; गुण; खोड.

चाळिसु (चाळिसु) (क) धा. - पराजित होणे; उत्तेजित होणे;
चाळवणे; ओढणे; थडा करणे; निंदणे; आंदोलणे.

चाळीसु (चाळीसु) (अ. दे) ना. - चष्मा; चाळशी; दृष्टिदोष;
आरशी; 'कन्नडक', पहा

चाळेय (४७०५०५) (क) ना. - उडत उडत जाणें; दत्त म्हणून पुढें येणें; गतिलाभ.

चिः (४३०) (क) अ. - तिरस्कारदर्शक अव्यय; छीः थूः वगैरे जुगुप्सा शब्द.

चिकणी (४३०८८) (क) ना. - सार; घनता; भरीवपणा; चिकणी सुपारी; कोवळी सुपारी.

चिकित्से (४३०८९) (सं) ना. - उपचार; योगक्षेम; सूक्ष्मविचार.

चिकित्सक (४३०८९) (सं) ना. - वैद्य; उपचार करणारा; विचारक.

—बुद्धि (४३०९०) (सं) ना. - सूक्ष्मबुद्धि; दूरवर विचार करणारा; सूक्ष्ममति.

चिकीर्षे (र्षी) (४३०९१) [४३०९१] (सं) ना. - काम करण्याची इच्छा; कार्याकांक्षा; युक्ति; औत्सुक्य.

चिकुर (४३०९२) (सं) वि. - चंचल; अविचारणीय; फाजील; उद्धट.

(सं) ना. केशपाश; कुरळे; मागेपुढें न पाहतां केलेली परपीडा.

चिक्क (४३०९३) (क) ना. - बाळपण; लहानपण; जाळें.

चिक्काट (४३०९४) (क) ना. - डास; चिकाटी.

चिक्कण (४३०९५) (सं) वि. - विनयशील; गुळगुळीत; दाट; सांद्र; निखरणांरे; मृदु; वट्ट.

चिक्के (क्कि) (४३०९६) [४३०९६] (क) ना. - नक्षत्र; चांदणी; तारका; टिळा; टिपका; खूण; सुपारी; उंदीर.

चिगरि (रे) (४३०९७) [४३०९७] (क) ना. - मृग; हरिण. सांवर; हरिणवाळ; शावक.

चिगरु (गुरु) (४३०९८) [४३०९८] (क) धा. - कोंब येणें; अंकुरणें; फुटणें; पालवी फुटणें.

(क) ना. - कोंब; मोड; मोळका; पालवी.

चिग (गु)लि (४३०९९) [४३०९९] (क) ना. - चिंच; चिकी; जिभळी; तिळाचा लाडू.

चिगि (४३१००) (क) धा. - पालवणें; अंकुरणें; हसू येणें; उडी मारणें; उडणें.

चिगिर् (४३१०१) (क) ना. - तीव्रता; वेग; चापल्य.

चिगिल् (लु) [४३१०२] [४३१०२] (क) ना. - अडथळा; भाडकाठी; चिकाटी.

चिगिसु (४३१०३) (क) ना. - अंकुरणें; कोंब येणें; मोड फुटणें; उडविणें.

चिगुरोडे (४३१०४) (क) धा. - पान फुटणें; मोळका येणें; कोंब फुटणें; एकत्रित ठेवणें.

चिक्कश्रु (४३१०५) (सं) ना. - अंतर्दृष्टि; मनःचक्षु; अंतर्ज्ञानी.

चिक्कक्ति (४३१०६) (सं) ना. - मनःशक्ति; ज्ञानसामर्थ्य; आत्मबळ; चैतन्य.

चिते (४३०८७) (क) ना. - सरोवर; तळें; विहीर; चिता; 'उदपान' पहा.

चित (४३०८८) (क) वि. - लहान; तोकडे; लांडे; चिमुकले.

—कोळगु (४३०८९) (सं) ना. - गायबैल इत्यादीचे मागील खूर; चिमणी.

चितकि (४३०९०) (क) ना. - टीप; शिवण.

—इसु (४३०९१) (क) धा. - ढकलणें; लोटणें; तुडवणें.

चितके (४३०९२) (क) ना. - चिमूट; चिटकी; धान्य मापण्याचें उपकरण; चुटकी.

चितकु (४३०९३) (क) ना. - चाळीस फेऱ्याची सुताची लडी; बोटांचा आवाज.

—सुरि (४३०९४) (क) धा. - बोटे मोडणें; शाप देणें; तळतळणें.

चितिल् (४३०९५) (क) ना. - चिटचित असो आवाज; किडी; ठिणग्या उडतांना होणारी किणकीट.

चिट्टे (४३०९६) (क) अ. - किंचाळून; एकदम; केकाडून.

चिट्टि (४३०९७) (क) अ. - एक जातीचें गवत; पायली; चार शेर; पणती; लहानसें पत्र.

चिट्टु (४३०९८) (क) वि. - लहान; कोवळें; कोमल.

(क) ना. - जुगुप्सा; कंटाळा.

—आने (४३०९९) (क) ना. - शरभ; हत्तीचें पिल्लें.

—इलि (४३१००) (क) ना. लहान उंदीर.

—ऊळिग (४३१०१) (क) ना. - सामान्य सेवा; झुलक काम.

चिट्टे (४३१०२) (अ-दे)ना. - पतंग; फुलपांवरुं; चिपटे.

चिट्ट (४३१०३) (क) ना. - मशागत केलेली जमीन; लागवड जमीन.

चिणि (णी) (णजे) (४३१०४) [४३१०४] (क) ना. - चिनी; विटी; गिह्नी; विटीदांडू; चिनीटोला.

चिण (४३१०५) (क) ना. - अर्भक; लहान मूल; प्रियवाळ; लाडका.

चित् (४३१०६) (सं) अ. - खरोखर; तसेंच; कनिष्ठ भिक्षु; केवळ; निदानीचे.

(सं) ना. - ज्ञान; चेतना; सामर्थ्य; बुद्धि; आत्मा; हृदय; व्यवस्था; अडणा.

चित (४३१०७) (सं) वि. - मिश्रित; एकत्रित; लक्ष असलेले; विवेचित.

चिता (ते) (४३१०८) [४३१०८] (सं) ना. - अग्नि; जाळ; सरण; चिता.

—अनल (४३१०९) (सं) ना. - चितेची आग; संताप.

चिताभरम (४३१०९) (सं) ना. - प्रेताची राख; चितेची राख

—धारी (४३११०) (सं) ना. - शंकर.

चिति (४३१११) (सं) ना. - प्रेतासाठीं केलेला अग्नि; राख; ढीग; ध्यान; भूमितींतिल आकृति; यज्ञवेदी.

चिक्कले (ಚಿಕ್ಕಲೆ) (सं) ना. - दैवीज्ञान; चैतन्यांश; जीवनकळा; जीव.

चिक्कार (ಚಿಕ್ಕಾರ) (सं) ना. - किंचाळी; ओरड; देहभान हरपून ओरडणे; 'चीत्कार' पहा.

चिक्कत (ति) (ಚಿಕ್ಕತ) (सं) ना. - 'चित्कार' पहा.

चित्त (ಚಿತ್ತ) (सं) वि. - इच्छित; विचारित; परिशीलन केलेले. (सं) ना. - मन; हृदय; विचार; उद्देश; ध्येय.

—इसु (ಇಸು) (क) धा. - विचारणे; लक्ष देणे.

चित्तज (जन्म) (ಚಿತ್ತಜ) (सं) ना. - मदन; मन्मथ; काम.

चित्तजारि (ಚಿತ್ತಜಾರಿ) (सं) ना. - मदनारि; शंकर.

चित्तभव (ಚಿತ್ತಭವ) (सं) ना. - काम; मन्मथ.

—रिपु, -हर (ರಿಪು-ಹರ) (सं) ना. - मदनशत्रु; शंकर.

चित्तभेद (ಚಿತ್ತಭೇದ) (सं) ना. - मन; कलंक; कलुषितपणा; असमदृष्टि; मनोविरोध.

चित्तभ्रमे (ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆ) (सं) ना. - भ्रांति; भोळसटपणा; गोंधळ, चंचलता.

चित्तमोदन (ಚಿತ್ತಮೋದನೆ) (सं) ना. - मनोरंजन; संतोष; पूर्वसूचन; दृष्टांत; होत्या गोष्टीचा सुगावा.

चित्तर (ಚಿತ್ತರ) (क) ना. - चित्र; प्रतिकृति; प्रतिबिंब; तसवीर; प्रतिमा.

चित्तवंत (ಚಿತ್ತವಂತ) (सं) ना. - आस सेवक; गुप्तहेर;

विचारशील; लक्षपूर्वक पाहणारा.

चित्तविभ्रम (ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ) (सं) ना. - मनोविकार; मनातील गोंधळ.

चित्तविमोहन (ಚಿತ್ತವಿಮೋಹನೆ) (सं) ना. - 'चित्त विभ्रम' पहा.

चित्तवृत्ति (ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ) (सं) ना. - मन:प्रकृति; बल; मनोधर्म; आलोचना; राग; रीति; अंतर्मुखदृष्टि.

चित्तसमुच्चति (ಚಿತ್ತಸಮುಚ್ಛತಿ) (सं) ना. - अहंकार; गर्व; उद्धटपणा; मीपणा.

चित्तस्फुरण (ಚಿತ್ತಸ್ಫುರಣ) (सं) ना. - साक्षात्कार; अचानक ज्ञानप्राप्ति; ज्ञानोदय.

चित्तागार (ಚಿತ್ತಾಗಾರ) (सं) ना. - चित्रगृह; फोटो स्टूडियो; चित्रसमूह; चित्रागार.

चित्ताभोग (ಚಿತ್ತಾಭೋಗ) (सं) ना. - सुखदुःखाविषयीची जागरूकता.

चित्तर (ಚಿತ್ತರ) (सं) ना. - 'चित्तर' पहा.

चित्तरिग (ಚಿತ್ತರಿಗ) (सं) ना. - चित्रकार; रेखाशिल्पी.

चित्तिनि } (ಚಿತ್ತಿನಿ) (सं) ना. - रूपवती; (शंखिनी, पद्मिनी,
चित्तिनि } (ಚಿತ್ತಿನಿ) (सं) ना. - रूपवती; (शंखिनी, पद्मिनी,

हस्तिनी, चित्तिनी) यांपैकी एक सुंदर स्त्री. चित्रिणी.

चित्तु (ಚಿತ್ತು) (क) ना. - कला; सुधारणा; चूकदुरुस्ती.

(सं) ना. - 'चित्' पहा.

चित्ते (ಚಿತ್ತೆ) (सं) ना. - कामिनी; इच्छा करणारी.

चित्प्रकाश (ಚಿತ್ತಪ್ರಕಾश) (सं) ना. - ज्ञानप्रकाश; प्रतिभा;

प्रसिद्ध पुरुष; पुरुषोत्तम; विश्व.

चित्र (ಚಿತ್ರ) (सं) वि. - विचित्र; विविधरंगी; शुभ्र; रमणीय; भद्र.

(सं) ना. - प्रतिकृति; नकाशा; तसवीर; टिळा; साधन; लोक.

चित्रक (ಚಿತ್ರಕ) (सं) ना. - चित्रकार; तिलक; पुंड्र; टिळा; एक वनस्पति.

चित्रकाय (ಚಿತ್ರಕಾಯ) (सं) ना. - वाघ; विबळ्या; चित्ता.

चित्रकुटि (ಚಿತ್ರಕುಟಿ) (सं) ना. - गूढागार; डेरा; गुणराशी; गुहार.

चित्रकूट (ಚಿತ್ರಕೂट) (सं) ना. - एक पर्वत.

चित्रगुप्त (ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ) (सं) ना. - यमदरबारांतील मृत्युनोद करणारा कारकून; सुनीम.

चित्रग्रीव (ಚಿತ್ರಗ್ರೀವ) (सं) ना. - पारवा; रंगीवेरंगी मानेचा पक्षी; पंचतंत्रांतील एक पक्षी.

चित्रतर (ಚಿತ್ರತರ) (सं) वि. - विलक्षण; आश्चर्यावह; अद्भुत.

चित्रपुंख (ಚಿತ್ರಪುಂಖ) (सं) ना. - बाण; शर.

चित्रपट (ಚಿತ್ರಪಟ) (सं) ना. - चित्रे काढलेला पट.

चित्रभानु (ಚಿತ್ರಭಾನು) (सं) ना. - विचित्र किरणांचा सूर्य; एक संवत्सराचें नांव; अग्नि.

चित्रमूल (ಚಿತ್ರಮೂಲ) (सं) ना. - एक वनस्पति; पर्वत.

चित्ररथ (ಚಿತ್ರರಥ) (सं) ना. - गंधर्वराज; सूर्य; अग्नि; काश्यप- ऋषिपुत्र.

चित्रलेखे (ಚಿತ್ರಲೇಖೆ) (सं) ना. - प्रतिमा; तसवीर; अप्सरा; बाणाच्या मंत्र्याची कन्या; चित्र.

चित्रवधे (ಚಿತ್ರವಧೆ) (सं) ना. - चित्रहिंसा; खांडोळी.

चित्रविचित्र (ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ) (सं) वि. - विविधरूपी; रंगीवेरंगी; रमणीय.

चित्रविहग (ಚಿತ್ರವಿಹಗ) (सं) ना. - भ्रमर; भृंग; मधमाशी; 'अलरुणि' पहा.

चित्रशिखंडि (ಚಿತ್ರಶಿಖಂಡಿ) (सं) ना. - सप्तऋषि; रंगीवेरंगी छटा असलेला.

चित्रसेन (ಚಿತ್ರಸೇನೆ) (सं) ना. - 'चित्ररथ' पहा.

चित्रहिंसे (ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ) (सं) ना. - 'चित्रवधे' पहा.

चित्रांग (ಚಿತ್ರಾಂಗ) (सं) ना. - अग्नि; ठिपके असलेला हरिण; एका घोड्याचें नांव.

—जात (ಜಾತ) (सं) वि. - रंगीवेरंगी अंग असलेला.

चित्रांगद (ಚಿತ್ರಾಂಗದ) (सं) ना. - शंतनु; सत्यवतीचा पुत्र; गंधर्व.

चित्रांगदे (३३७००८) (सं) ना. - चित्रविचित्र बांगड्या

भरलेली स्त्री; ब्रह्मवाहनाची माता.

चित्रांगि (३३७००९) (सं) ना. - स्त्री; बाईमागूस.

चित्राज्ञ (३३७०१०) (सं) ना. - फोडणीचा भात.

चित्रावह (३३७०११) (सं) वि. - आश्चर्यकारक; सोज्वळ;

चमत्कारिक.

चित्राश्व (३३७०१२) (सं) ना. - सावित्रीचा पति; सत्यवान.

चित्राहुति (३३७०१३) (सं) ना. - भोजनांभी दिलेलं हविष्य.

चित्रि (३३७०१४) (सं) ना. - चित्रकार; 'चित्रक' पहा.

चित्रिणि (णी) (३३७०१५) (सं) ना. - अतिसुंदर स्त्री.

चित्रे (३३७०१६) (सं) ना. - चित्रानक्षत्र; वालुक; काकडी.

चिदकु (३३७०१७) (क) धा. - सडणें; कांडणें; कांडा काढणें.

(क) ना. - सडलेले धान्य; कांडलेले धान्य.

चिदक्षि (३३७०१८) (सं) ना. - ज्ञाननेत्र; चिच्छु; ज्ञानदृष्टि.

चिदंबर (३३७०१९) (सं) ना. - अलिप्त ज्ञानस्वरूप; परमात्मा;

एकक्षेत्र.

चिदानंद (३३७०२०) (सं) ना. - सात्त्विक आनंद.

—मूर्ति (३३७०२१) (सं) ना. - शिव; परमात्मा.

चिद्गानरूप (३३७०२२) (सं) ना. - शिव; परमात्मा.

चिद्गन (३३७०२३) (सं) ना. - परमात्मा; ज्ञानमय ईश्वर.

चिद्रूप (३३७०२४) (सं) ना. - कृष्ण; ज्ञान हेच रूप असलेला परमात्मा.

(सं) वि. - निपुण; जाणता; सन्मानस.

चिन (३३७०२५) (क) वि. - लहान; कोवळें; तुकडा; अंश.

—कडि (३३७०२६) (क) वि. - लहान; चिमुकले.

(क) धा. - चूर करणें; चूर्ण करणें; पूड करणें.

चिनायि (३३७०२७) (क) ना. - चिनी; चीन देशातून आलेला.

चिनि (३३७०२८) (क) ना. - चिनी वस्तु; रंगविशेष.

चिनिवार (ल) (३३७०२९) (क) ना. - सोनार;

सोन्याचांदीच्या वस्तु करणारा; रत्नपारखी; जवाहिऱ्या.

चिनुकु (३३७०३०) (क) धा. - तिखटमीठ लावून वाळविणें;

पाणी शिंपडणें.

चिनुमय (३३७०३१) (सं) वि. - चिन्मय; मनोरूप;

हृदयगम्य; ज्ञानमय परमात्मा.

चितन (३३७०३२) (सं) ना. - योजना; आलोचना; मनन;

जाणीव.

चिता (३३७०३३) (सं) ना. - आलोचना; दुःखविचार; आतुरता;

कळकळ.

—अग्नि (३३७०३४) (सं) ना. - काळजी; प्रखर चिता.

चिताक (कु) (३३७०३५) (क) ना. - सोने तोलण्याचा

ताजवा; गळातील सोन्याची सरी.

चिंताभर (३३७०३६) (सं) ना. - असह्य दुःखावेग;

चिंतारत्नमणि (३३७०३७) (सं) ना. - इच्छित

फल देणारें रत्न.

चिंतामणि (३३७०३८) (सं) ना. - चितारत्न; स्वर्गीय

चिंतामणि.

चिंतारति (३३७०३९) (सं) ना. - चिंताममता; सतत चिंताकुलता.

चिंतालु (३३७०४०) (क) ना. - सोने तोलण्याचा तराजू.

चिंतित (३३७०४१) (सं) वि. - आलोचित; विचार केलेले; मनन

केलेले; योजलेले.

चिंतिसु (३३७०४२) (क) धा. - चिंतन करणें; विचार करणें;

मरगळणें; दुःख करणें.

चित्य (३३७०४३) (सं) वि. - विचारणीय;

चितनीय (३३७०४४) विचारार्ह.

चिदि (३३७०४५) (क) ना. - फाटके कापड; कपड्याचा तुकडा.

चिन्न (३३७०४६) (क) ना. - सुवर्ण; सोने; ओळख; परिचय;

(क) वि. हिंसावून घेतलेले; छिन्नाभिन्न.

—परद (३३७०४७) (क) ना. - सोन्याचांदीचा व्यापारी; सराफ;

'चिनिवार' पहा.

चिन्नि (३३७०४८) (क) ना. - तुरीचे फोल; गोळी; चूण; खेळाचें

सामान; लहान मुलगी; चीनदेशासंबंधी.

चिन्निधान (३३७०४९) (क) ना. ज्ञानविधी; ज्ञानभांडार;

परमात्मा.

चिन्ने (३३७०५०) (क) ना. - खूण; कला; चिन्ह.

चिन्निवार (३३७०५१) (सं) ना. - 'चिनिवार' पहा.

चिन्मय (३३७०५२) (सं) ना. - 'चिनुमय' पहा; परमात्मा.

चिह्न (३३७०५३) (सं) ना. - परिचय; ओळख; कला लक्षण.

चिपिटक (३३७०५४) (क) ना. - पोहे; चापटलेले धान्य.

चिप्प (३३७०५५) (क) ना. - शिल्प विद्या; स्थापत्य; खोदकाम;

मूर्तिकला; हस्तकौशल्याचें ज्ञान.

चिप्पिग (३३७०५६) (क) ना. - शिल्पी; मूर्तिकला-स्थापत्य;

विशारद; दर्जी; शिपी.

चिप्पु (३३७०५७) (क) ना. - कासवाची पाठ; नारळाची कवटी;

करवंटी; करटी; केळ्याचें साल; डोक्यावरील बुट्टी; मांसखंड;

कुकडी; सुताचा गुंडा; मोत्याचें कवच; शिप.

चिबुक (३३७०५८) (क) ना. - चिंचोळी हनुवटी; ओठाचा

तळभाग; गाल.

चिबुलि (३३७०५९) (क) ना. - शिपतर; बांबूचें तबक; करंडा.

चिबु (३३७०६०) (क) ना. - शिबें; चर्मरोग.

चिमटि (३३७०६१) (क) ना. - चिमटा; सांडस; चिमूट; चिमूटभर

वस्तु.

चिमणि (३३७०६२) (क) ना. - धुराडें; गिरणीची चिमणी.

चिमकु (किसु) (ಚಿಮುಕು [ಕೆಸು]) (क) धा. - पाणी शिंपडणें;
परिचिंचन करणें.

चिमुट (ಚಿಮುಟ) (क) ना. - 'चिमटी' पहा.

चिमुटिगे (ಚಿಮುಟಿಗ) (क) ना. - शस्त्रक्रियेंतील चिमटा; श्रवण.

चिमुटु (बुटु) (ಚಿಮುಟು [ಬುಟು]) (क) ना. - डोळा उडविणें;

चिमटणें; ओरबडा; चिमकोडा.

चिंपिग (ಚಿಂಪಿಗ) (क) ना. - शिंपी; दर्जी; शिखाई करणारा.

चिम्मु (ಚಿಮ್ಮು) (क) धा. - टकलणें; विखुरणें; अस्ताव्यस्त
फेळणें; उडणें; उडी मारणें; पळणें; हेलकावे खाणें; वाहणें;
फिरवणें.

चिम्मुरि (ಚಿಮ್ಮುರಿ) (क) ना. - हात मागें वेऊन बांधणें; पृष्ठ
हस्तबंधन.

चिर (ಚಿರ) (सं) वि. - स्थिर; चिरकाल टिकणारें; शाश्वत;
लावण्यमय.

चिरक्रिय (ಚಿರಕ್ರಿಯ) (सं) ना. - विलंबित क्रिया; धिमे सतत काम.

चिरजीवि (ಚಿರಜೀವಿ) (सं.) वि. - दीर्घजीवि; अविनाशी;

चिरकालीन.

(सं) ना. - चिरंजीव.

चिरंजीवि (ಚಿರಂಜೀವಿ) (सं) ना. - दीर्घकाल जगणारा पुत्र;
बालक; पुत्र.

चिरते (ಚಿರತೆ) (क) ना. - 'चिटे' पहा.

चिरंतन (ಚಿರಂತನ) (सं) वि. - अति प्राचीन; कायम टिकणारे.

चिरंती (ಚಿರಂತಿ) (सं) ना. - कायम पितृगृही राहणारी युवती.

चिराव (ಚಿರಾವ) (सं) अ. - फार दिवसांपासून; पूर्वीपासून.

चिरातीत (ಚಿರಾತೀತ) (सं.) वि. - पुरातन; पुराणकालचें.

चिरायु (ಚಿರಾಯು) (सं) वि. - दीर्घायुषी; चिरजीवि; कावळा.

चिरिचु (ಚಿರಿಚು) (क) धा. - किंचालणें; दात काढणें; खिदळणें.

चिचुं (ಚಿಚುಂ) (क) ना. - 'चिरते' पहा.

चिलक (ಚಿಲಕ) (क) ना. - कडी; दरवाजाचा कोयंडा; आडणा;
खिटी; एक मूत्ररोग.

चिलमे (लुमे) (ಚಿಲಮೆ [ಲುಮೆ]) (क) ना. - कारंजा; झरा;
गुडगुडी; चिलीम; 'ऊटे' पहा.

चिल (ಚಿಲ) (क) ना. - वृक्षविशेष; पाणी शुद्ध करण्याच्या
निवळीचें शाड; रहायांतील कदर लावण्याची जागा.

चिलतन (ಚಿಲತನ) (क) ना. - क्षुद्रता; अत्यता; किरकोळ;
अडचण; हरकत.

चिल्लरे (ಚಿಲ್ಲರೆ) (क) ना. - अत्यता; अंश; मोड; खुर्दा; चिल्लर;
व्याज; क्षुद्रता.

चिल्लाण (ಚಿಲ್ಲಾಣ) (क) ना. - कट्यार; तलवार; खड्ग.

चिल्लु (ಚಿಲ್ಲು) (क) ना. - कदर लावण्याचे लाकडी कान;
बालकाचा पापा.

चिल्ले (ಚಿಲ್ಲೆ) (क) वि. - निरुपयुक्त; व्यर्थ; पोचट; पोकळ; पीळ
नसलेले; भांडखोर.

(क) ना. - नीच स्त्री.

चिवुडु (बुडु) (ಚಿವುಟು [ಬುಟು]) (क) ना. - 'चिमुट' पहा.

चिवुटुग (ಚಿವುಟುಗ) (क) ना. - पंच; कागदांना भोकें पाडणारें
यंत्र.

चिवुटुगत्तरि (ಚಿವುಟುಗತ್ತರಿ) (क) ना. - तार कापणारी कातरी;
धातुचे पत्रें कापण्याची कात्री.

चिवुरु (ಚಿವುರು) (क) धा. - बोचकारणें; नखानें ओरबाडणें;
'केरे' पहा.

चिळळे (ಚಿಳ್ಳೆ) (क) ना. - पिछु; बच्चा; चिलीपिली.

ची (ಚೀ) (क) अ. - छी थू; तिरस्कारदर्शक अव्यय.

चीकु (ಚೀकु) (क) ना. - लहानपण; लाकडाचा लहान तुकडा;
गुळगुळीतपणा; कोरड.

चीकुरुवाचि (ಚೀಕುರುवाಚಿ) (क) ना. - हिंडवा; बाहुली;
भावली.

चीटि (टु) (ಚೀಟಿ [ಟು]) (क) ना. - कागदाचा कपडा; चिडी;
पुडके; पुडी.

चीणांबर (ಚೀಣಾಂಬರ) (क) ना. - चीनांबर. रेशमीवस्त्र; चिनी
कापड; कपडा; पट.

चीत्ता (ಚೀತ್ತಾ) (क) ना. - चित्ता; विबळ्या वाघ; मृग; श्वापद.

चीत्कार (ಚೀತ್ತಾರು) (सं) ना. - ओरड; किंचाळी; 'किर'
आवाज.

चीनि (ಚೀನಿ) (क) ना. - पिठीसाखर; रेशमी वस्त्र; चिनी कापड;
कापूर.

चीपरि (ಚೀಪರಿ) (क) धा. - कैर काढणें; 'गुडिसु' पहा.

चीपु (ಚೀಪು) (क) धा. - चोखणें; शोषणें; जिमेनें चाटणें;
स्तनपान करणें.

(क) ना. - आडणा; चीप; पाचर; विणकराची सूत ओढण्याची
आडवी दांडी.

चीर (रु) (ಚೀರು [ರು]) (क) धा. - मोठ्यानें ओरडणें; किंचाळी
मारणें; कोकलणें; टाहो फोडणें.

चीर (ಚೀರು) (सं) ना. - तागाचें कापड; फाटका कपडा;
बुद्धसंन्याश्याची छाटी; साडी; लुगडें; चिंधी; पोतें.

चीरघट्टि (ಚೀರುಘಟ್ಟಿ) (सं) ना. - शिल्पीश्रेष्ठ; देवशिल्पी;
विश्वकर्मा.

चीरण (ಚೀರುಣ) (क) ना. - चिरणें; लहान छत्री.

चीरु (ಚೀರು) (क) धा. - ओरबडणें; नखानें जखम करणें;
ओरडणें; थरथर कापणें.

चीरुडु (ಚೀರುಡು) (क) ना. - रिकामी ओरड; कोरड्या
चकाट्या.

चीर्णिके (२३९९६८) (सं) ना. — तासण्याचें काम; कोरकाम;
कोरीव काम करणारा शिल्पी.

चील (२३९७) (क) ना. — चंची; तट्ट; गोणपाट; तरट.

चीलमुंडे (२३९७००००००) (क) ना. — एक घटका; चतुर्थांश;
गांठीचें मूळ; घोटा.

चीलाय (२३९७०००) (क) ना. — कटारीचे टोक.

चीलाळ (२३९७००) (क) ना. — लहान बालक; चिलार; चिलय.

चीवर (२३९७००) (सं) ना. — संन्याशाचें वस्त्र; 'चीर' पहा.

चीळ (२३९७०) (क) धा. — ओरडणें; किंचाळणें; कोकळणें.

— इडु (२३९७०) (क) धा. — ओरडणें; सादवणें; दवंडी पिटणें.

चुका(का)णि (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — सुकाणु; नावेची

चुक्काण (२३९७० [२३९७०]) दिशा बदलण्याचें साधन.

चुकि (के) (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — 'चिकि' पहा.

चुक्के (२३९७०) (क) ना. — चुकाचार्य; शुक्र.

(क) वि. — अल्प; नीच; आंबट.

चुक्र (२३९७०) (क) ना. — आंबट फळाचें झाड.

चुंगडि (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — चिल्लर; बुंधा; धुद्र.

चुंगु (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — धोतराचा काठ; पदराचा काठ;

केसाचें अग्र; विस्तार; वाढ; व्यापारी कसर.

चुचु (चुं) (२३९७० [२३९७०]) (क) धा. — कोंबणें; रुजणें;

प्रवेश करविणें; घुसडणें; जाळणें; भाजणें; भोक पाडणें;

ठसविणें; बिंबविणें; चहाडी करणें; उपदेश करणें.

(क) ना. — लहानपणा; पुष्पगुच्छ.

चुंच (चु) (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — चोंच; पक्षाचें नाक;

कुरळे केस.

चुंचिलि (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — चुंचि.

चुंचु (२३९७० [२३९७०]) (क) वि. — सुप्रसिद्ध; श्रृंगारित; माहीत झालेले.

(क) ना. — कंदीरंग; मृगविशेष.

चुट (टु) क (कु) (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — लहान;

कोवळा; संक्षिप्त; क्षणिक; अल्पकालिक; स्फुटकविता; लघुगीत.

चुनायिसु (२३९७० [२३९७०]) (अ. दे.) धा. — निवडणें; निवड

करणें; पसंत करणें; वेचणें; मत देऊन निवडणें.

चुनावणे (२३९७० [२३९७०]) (अ. दे.) ना. — निवड; पसंती;

निर्धारण.

चुन्न (२३९७०) (क) ना. — निंदा; शिवी; अपमान; क्षुद्रता;

तिरस्कार; शाप; आक्रोश.

— आडु (२३९७०) (क) धा. — निंदणें; अपमान करणें; शिवी

देणें; पाणउतार करणें.

— चुडि (२३९७०) (क) ना. — निंद शब्द; शिवी; दुष्टाभाषा.

चुबुक (२३९७० [२३९७०]) (सं) ना. — हनुवटी; दाढी; हनुवटीचा

तळभाग.

चुबुकिरि (२३९७० [२३९७०]) (क) धा. — निघणें; प्रयाण करणें.

चुंबक (२३९७० [२३९७०]) (सं) ना. — आकर्षण; लोहचुंबक;

आयसकांत; चुंबक; फसवणूक.

चुंबन (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — मुका; अधरपान; पापा.

चुंबिसु (२३९७० [२३९७०]) (क) धा. — मुका घेणें; चुंबन घेणें; पापा

घेणें; ओढून घेणें; आकर्षणें.

चुंबु (२३९७० [२३९७०]) (क) धा. — मारणें; ओढणें; उडणें; उडी

मारणें; वाकणें; विनय दाखविणें; पार होणें; निसटणें.

चुय (२३९७० [२३९७०]) (क) अ. — जळण्याच्या आवाजाचें अनुकरण

करण; फुरफुरन.

चुयेने (२३९७० [२३९७०]) (क) अ. — 'चुई' असा आवाज होऊन.

चुरि (२३९७०) (क) ना. — आड; विहीर; ओत; प्रवाह.

चुरूकु (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — चपलाई; चुणचुणीतपणा;

कुशाग्रता; तीव्रता; धारदारपणा; तल्लखपणा.

— तन (२३९७०) (क) ना. — चुणुक; चपलता; प्रखरता.

चुर्चु (२३९७० [२३९७०]) (क) धा. — टोचणें 'चर्चु' पहा.

चुर्चुगोळि (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — हिलाळ; दिवडी;

मशाल; जळतें लाकूड.

चुलक (२३९७०) (सं) ना. — क्षुद्रता; दुर्वर्तन; वेतकाठीचा शेवट;

हाताचा शेवट.

चुलिके (२३९७०) (क) ना. — 'चुलक' पहा; लहान नाव; हातकाठी.

चुल्लि (२३९७०) (क) ना. — आखूड चोच; लहान काठी.

चूचुक (२३९७० [२३९७०]) (सं) ना. — स्तनाग्र; स्तनाची उभारी;

स्तनाचा तटतटीतपणा; थानाचे बोंड; कुचाग्र.

चूटि (२३९७०) (क) ना. — चुणचुणीतपणा; अनुभव; उपाय;

युक्ति; ध्येय; साधन; योजना; त्वरा; तंत्र.

चूडगार (२३९७० [२३९७०]) (क) वि. — उपाय जाणणारा; तंत्रज्ञ;

चतुर.

चूड (डा) (२३९७० [२३९७०]) (सं) ना. — शेंडी; बुचडा; वेणी;

मोरतुरा.

— चंद्र (२३९७०) (सं) ना. — शिव.

चूडक (२३९७० [२३९७०]) (सं) ना. — केसांतील मणी; शिरोभूषण;

डोक्यावर घालण्याचा दागिना; घोळीची भाजी.

चूडाकर्म (२३९७० [२३९७०]) (सं) वि. — जावल; एक श्रौकर्म

विधि; चौल.

चूडाणि (२३९७० [२३९७०]) (सं) ना. — शिरोभूषण; वर्गश्रेष्ठ;

जातिश्रेष्ठ; अग्रेसर; सुखंड.

चूडालु (२३९७० [२३९७०]) (क) ना. — बांगडी; काकण; चूडा.

चूडे (२३९७०) (क) ना. — 'चूड' पहा.

चूणि (२३९७०) (क) ना. — आरंभ; आघाडी; अग्रभाग.

— कालिग (२३९७०) (क) आघाडीवरील युद्ध; युद्धसंमुख.

चूत (ಚೂಡ) (सं) ना. — आम्रवृक्ष; आंबा.
 चूतक (ಚೂಡಕ) (सं) ना. — लहान विहीर; आम्रवृक्ष.
 चूपु (ಚೂಪು) (क) ना. — धर; दृष्टि; डोळा; आकृति; प्रवाह;
 ओढ.
 चूर्ण (ಚೂರ್ಣ) (सं) ना. — पूड; सुरण; गड्डा.
 चूर्णकुंतल (ಚೂರ್ಣಕುಂಠಲ) (सं) ना. — कुरले केस;
 मुंगुसाच्या अंगावरील केस.
 चूर्णि (ಚೂರ್ಣಿ) (सं) ना. — वितंडवाद; १०० कवड्यांची माळ.
 चूर्णिके (ಚೂರ್ಣಿಕೆ) (सं) ना. — सुलभ गद्य रचना.
 चूल (ल) (ಚೂಲಾ [ಲ]) (सं) ना. — डोक्यावरील केस;
 तुऱ्याचा शुबका; गर्भ; गर्भाशय; पिंड; अग्र.
 चूलाळु (ಚೂಲಾಳು) (सं) ना. — गर्भवती; गर्भिणी; गरोदर;
 चूलि (ಚೂಲಿ) गर्भण.
 चूलिके (ಚೂಲಿಕೆ) (सं) ना. — टाळू; डोकें; अग्रभाग; शेंडी;
 हत्तीच्या कानाचा गड्डा; पर्वतशिखर; वृक्षाग्र.
 चूलिकापैशाचि (ಚೂಲಿಕಾಪೈಶಾಚಿ) (सं) ना. — एक प्राकृत
 भाषा; पुस्तु.
 चूलय (ಚೂಲಯ) (क) ना. — मोत्याचा दागिना; डोक्यावरील
 आभरण.
 चेळि (ಚೇಳಿ) (क) ना. — आरंभ; आघाडी; 'चूणि' पहा.
 चेकने (ಚೆಕ್ಕನೆ) (क) अ. — एकदम; झटकन; अकस्मात्.
 चेकुसु (ಚೆಕ್ಕುಸು) (क) धा. — विरोध करणें; आडवून धरणें;
 थांबविणें; खोडून काढणें; खंडण करणें.
 चेकु (ಚೆಕ್ಕು) (क) ना. — घाणा; तेलघाणा; चरक; जाते; हुंडी;
 चेक.
 चें (चेंज) (ಚೆಂ [ಚೆಂಜ]) (क) वि. — लालरंगसूचक; आदेश;
 सामासिक शब्दांत कवर्गापूर्वी होणारा आदेश.
 चेंगणगिल् (लु) (ಚೆಂಗಣಗಿಲ್ [ಲು]) (क) ना. — कल्हार;
 सुगंधी कमळ.
 चेंगदिर् (र) (ಚೆಂಗದಿರ್ [ರ]) (क) ना. — चंडकिरण; सूर्य;
 मंगळ; चंद्र.
 चेंगलवे (ಚೆಂಗಲವೆ) (क) ना. — लाल निखारा; लालवत्ती; इंगळ;
 अंगार.
 चेंगुडि (ಚೆಂಗುಡಿ) (क) ना. — तांबडे निशाण; लालबावटा;
 प्रवाळ; पोवळे; विद्रुम.
 चेंगु (ಚೆಂಗು) (क) धा. — उडणें; पळणें; धूस टोकणें; 'चंगु'
 पहा.
 चेंगोरल् (ಚೆಂಗೊರಲ್) (क) ना. — गोड गळा; मधुरध्वनि.
 चेच्चर (ಚೆಚ್ಚರ) (क) अ. — सत्वर; तीव्र; वेगानें; लागलीच;
 खात्रीनें; हुषारीनें.
 चेच्चरिके (ಚೆಚ್ಚರಿಕೆ) (क) ना. — चपलता; चतुरता; त्वरितता.

चेच्चरिग (ಚೆಚ್ಚರಿಗ) (क) वि. — अविश्रांत श्रम करणारा;
 उत्साह असणारा; उत्सुक; आतुरता असणारा.
 चेच्चु (ಚೆಚ್ಚು) (क) धा. — ठेचणें; पृष्ठ करणें; झोडपणें; मारणें.
 चेंडके (ಚೆಂಡಕೆ) (क) ना. — एक जातीचा कोव्हा.
 चेंडिके (ಚೆಂಡಿಕೆ) (क) ना. — शेंडी; शिखा; केस; मोरतुरा.
 चेंडु (ಚೆಂಡು) (क) ना. — कंदुक; चेंडू; गोलवस्तु.
 चेद (दु) रु (ಚೆದ [ದು] ರು) (क) धा. — विस्कटणें; पसरणें;
 अस्ताव्यस्त करणें; दूर सारणें; फेकणें.
 चेन् (ಚೆನ್) (क) वि. — लाल; तांबुस; तांबड्या रंगाचें; 'चें' पहा
 चेंद (ಚೆಂದ) (क) ना. — सौंदर्य; चांगलेंपणा; मोहकता.
 चेंदळिर् (ಚೆಂದಳಿರ್) (क) ना. — तांबडा मृग.
 — तोंगल् (ತೆಂಗಲ್) (क) ना. — तांबड्या फुलांचा गुच्छ.
 चेंदावरे (ಚೆಂದಾವರೆ) (क) ना. — रक्तकमल; तांबडें कमल.
 चेंदिर (ಚೆಂದಿರ) (क) ना. — चंद्र; शशी.
 चेंदुटि (ಚೆಂದುಟಿ) (क) वि. — लालरंगी; रक्तवर्णी.
 चेंदेगु (गाय) (ಚೆಂದೆಗು [ಗಾಯ]) (क) ना. — तांबड्या
 रंगाचे नारळाचें झाड.
 चेन्न (ಚೆನ್ನ) (क) वि. — सुंदर; मनोहर; देखणें.
 (क) ना. — चांगुलपणा; श्रेष्ठता; सुंदर पुरुष.
 चेन्नपोंग (ಚೆನ್ನಪೆಂಗ) (क) वि. — अत्युत्साही; उपद्रवापी;
 वांड; अतिधीट.
 चेन्नगि (ಚೆನ್ನಗಿ) (क) ना. — फुलझाड; धान्यविशेष; मसुर;
 चणी.
 चेन्नकि (ಚೆನ್ನಕಿ) (क) ना. — तांबडा तांदूळ; अक्षता.
 चेन्नक्षि (ಚೆನ್ನಕ್ಷಿ) (क) ना. — सुंदर नेत्र; सुलोचन.
 चेन्नि (ಚೆನ್ನ) (क) ना. — सुंदरी; शोभिनी; स्वरूपिणी.
 चेन्निग (ಚೆನ್ನಿಗ) (क) ना. — सुंदर; देखणा पुरुष.
 चेन्नु (ಚೆನ್ನु) (क) अ. ठीक; क्षेम.
 (क) ना. — मनोहारिता; लावण्य; शोभा.
 चेन्ने (ಚೆನ್ನೆ) (क) ना. — 'चेन्नि' पहा; तांबड्या गुंजांनीं
 खेळायचा खेळ.
 चेन्नेगिगलु (ಚೆನ್ನೆಗಿಗಲು) (क) ना. — तांबडे काटेरी झाड;
 'नेगिगलु' पहा.
 चेन्नरिदुले (ಚೆನ್ನರಿದುಲೆ) (क) ना. — रक्तकमल; ताम्रकमल.
 चेन्नोप्पे (ಚೆನ್ನೊಪ್ಪೆ) (क) अ. — सुंदरतेनें; योग्यपणें; सुखरूपपणें.
 चेम् (चें) (ಚೆಮ್ [ಚೆಂ]) (क) अ. — ताम्रवर्णसूचक आदेश.
 चेंववळ (ಚೆಂವವಳ) (क) ना. — प्रवाळ; पोवळें; विद्रुम.
 चेंबिसिल् (ಚೆಂಬಿಸಿಲ್) (क) ना. — संध्यारंग; मावळतीचे
 किंवा उगवतीचे उन.
 चेंबु (ಚೆಂಬು) (क) ना. — तांब्याचें भांडें; चंबु; पाणी पिण्याचें
 भांडें.

चेंवू (चें०वू०) (क) ना. — तांबडें फूल; कमल.

चेंवेरेलू (लु) (चें०वें०र० [७]) (क) ना. — तांबडें बोट;

मेंदी लावलेले नख; तांबडा रंग लावलेले नख.

चेंबोन् (चें०बो०न्) (क) ना. — खल झालेले लोखंड; तसलोह; सोने.

चेंबोत (चें०बो०त) (क) ना. — तांबडा पक्षी; भारद्वाज; किरकावळा; मेघ.

चेय् (सेय्) (चें०य् [सै०य्]) (क) अ. — ठीक! चांगले! योग्य.

(क) ना. — सरळपणा; स्वच्छता; मनोहरपणा; सौंदर्य.

चेरुकु (चें०रु०कु) (क) ना. — इक्षु; 'इंगोल' पहा.

चेल् (लु) (चें०ल् [७]) (क) धा. — ओतणें; अस्ताव्यस्त फेकणें; निसरून पडणें; गळणें.

चेल्कु (चें०ल्कु) (क) धा. — शिपडणें; पसरणें; वाढणें; फोफावणें.

चेल्गु (चें०ल्गु) (क) धा. — हातातून जाणें; घालविणें; विसरणें.

चेल् (लु) (लु) (चें०ल् [७] ७) (क) ना. — सौंदर्य; चांगुलपणा; मनोहारिता.

चेल्व (लु) (चें०ल् [७]) (क) ना. — सुंदर पुरुष; रूपवान; सौम्य स्वरूप.

चेल्व (लु) (चें०ल् [७]) (क) वि. — सुंदरी; रूपवती; स्फुर द्रुपिणी.

चेल् (चें०ल्) (क) ना. — विनोद; हास्य; हर्ष; सुख.

—आट (७७) (क) ना. — विनोद; स्वैरवर्तन.

—गाति (१०७) (क) वि. — विलासिनी; सोंगलाडी.

चेल् (चें०ल्) (क) धा. — 'चेल' पहा. उधळपट्टी करणें; लुटणें; लुट करणें.

चेल् (चें०ल्) (क) ना. — लांबी; रुंदी; वाढ; आधिक्य.

—कण (७७) (क) ना. — आयताक्षि; विशालनेत्रा; विलासी नजर; कामुक दृष्टि.

चेल्वु (चें०ल्वु) (क) ना. — चांगुलपणा; सौंदर्य.

—आन (७७) (क) धा. — सुंदर होणें; चांगुलपणा मिळवणें.

—इडि (७७) (क) धा. — अतिसुंदर होणें.

—एने (७७) (क) अ. — छान! छान!

चेल्ळु (चें०ल्ळु) (क) वि. — पातळ; चापट; लांब.

चेल्ळुगुरु (चें०ल्ळुगुरु) (क) ना. — पातळ लांब नखें.

चेकितान (चें०कित०तान) (क) ना. — पांडवपक्षीय राजा.

चेग (चें०ग) (क) ना. — त्याग; तीव्रता; 'चाग' पहा.

चेगु (चें०गु) (क) ना. — झाडाचा गाभा; सार; रहस्य; घट्टपणा; जाळे फिरवणें.

चट (टक) (चें०ट [७७]) (सं) ना. — सेवक; दास; नायक-नायिकांचे संधान बांधण्यांत कुशल.

चेटि (टिके) (चें०टि [७७]) (सं) ना. — सेविका; दासी; नायक-नायिकांची गाठ घालणारी स्त्री; कुंठिण.

चेडे (चें०डे) (क) ना. — पीडाशक्ति; मरिआई; मायाविद्या; इंद्रजाल; पीडाकारक मंत्रतंत्र; भूतप्रेतविद्या.

चेण (चें०ण) (क) ना. — छत्री; पटाशी; उळी.

चेत (तस्) (चें०त [७७]) (सं) ना. — शक्ति; बळ; सामर्थ्य; मन.

चेतन (ना) (चें०तन [७७]) (सं) वि. — सजीव; जिवंत; श्रेष्ठ; विशिष्ट; योजलेला.

(सं) ना. — विवेक; ज्ञान; शक्ति; भावना; समजूत; मन; आत्मा; क्षेत्रज्ञ; प्राणी; बळ; बोध; सामर्थ्य.

चेतनाचेतन (चें०तन०चें०तन) (सं) ना. — जडाजड वस्तु; सजीव निर्जीव वस्तु.

चेतने (चें०तने) (सं) ना. — बुद्धि; ज्ञान; प्रज्ञा; जाणीव.

चेतरण (णा) (णे) (चें०तर०ण [७७] ७७) (सं) ना. — विवेक; प्रज्ञा; शक्ति; जायति; शांति; निभाव.

चेतरिसु (चें०तरि०सु) (क) धा. — ज्ञान करून घेणें; बळ वाढविणें; जायत होणें; भानावर येणें; ताळ्यावर येणें.

चेतस् (सु) (चें०तस् [७७] ७७) (सं) ना. — आत्मा; ज्ञान; जाणीव; विवेक; मन; संबोध.

चेतस (से) (चें०तस [७७] ७७) (सं) ना. — आत्मज्ञानी; ज्ञानी.

चेतोजात (चें०ते०जा०त) (सं) ना. — मदन; काम.

चेतोंहारि (चें०ते०हा०रि) (सं) वि. — मोहक; मनोहर; चित्तहारक.

चेदिपति (चें०दि०पति) (सं) ना. — चेदी (जबलपूर) देशाचा राजा शिशुपाल.

चेरु (चें०रु) (क) ना. — कडुरुचि; तुरटपणा; अपानवायु.

चेर (चें०र) (सं) ना. — केरळदेश; कोंग देश; या देशाचे निवासी.

चेल (चें०ल) (सं) वि. — नीच; दुष्ट.

(क) ना. — कापड; पोषाख; शाल; वस्त्र; शिष्य.

चेलंचल (चें०ल०च०ल) (सं) ना. — कपड्याचा काठ; वस्त्राचा पदर; कापडबडी.

चेलि (चें०लि) (क) ना. — शिंपी; दर्जी; कपडे शिवणारा.

चेलिके (चें०लिके) (क) ना. — चोळी; कंचुकी; कस्तुरी.

चेष्टित (चें०ष्टि०त) (सं) वि. — आचरलेले; प्रयत्नपूर्वक केलेले; वेगवान.

(सं) ना. — वेग; क्रिया; कृति; प्रसंग; कार्य; वर्तन; आचार.

चेष्टिसु (चें०ष्टि०सु) (क) धा. — जाणें; काम करणें; हलविणें; आसक्त होणें; वागणें; आचरणें; माकडचेष्टा करणें.

चेंष्टे (ष्टा) (छै०छै [छै०]) (सं) ना. - चलनवलन; क्रिया;
 अंगविकार; हावभाव; विलास; परिहास; चेष्टा; थट्टा.
 चेंष्टेगीडु (छै०छै०००) (क) धा. - मान हरणें; प्रज्ञाहीन होणें;
 चलनवलन थांवणें.
 —गार (गार) (क) वि. - विलासी; परिहासक; विदूषक;
 योजक; तंत्रज्ञ.
 चेंल (छै०छै) (क) ना. - विंचु; वृश्चिक.
 चैतन्य (छै०छै०) (सं) ना. - आत्मा; जीव; शक्ति; सामर्थ्य;
 जाणीव; बोध; प्रज्ञा.
 —मय (मय०) (सं) वि. - आत्ममय झालेला देव
 महापुरुष.
 चैत्य (छै०छै०) (सं) ना. - बौद्ध देवालय; स्तूप; यज्ञस्थळ; वस्ती;
 स्वर्ग; मिश्रु; अर्हत.
 —आगार (आगार) (सं) ना. - जैन देवालय; बुद्ध देवालय.
 —द्रुम (द्रु०) (सं) ना. - अश्वत्थ; बोधिसत्ववृक्ष.
 चैत्यामि (छै०छै००) (सं) ना. - चिताज्वाला; स्मशानामि.
 चैत्र (छै०छै०) (सं) ना. - चांद्रमासांतील पहिला महिना; वसंत
 ऋतूतील प्रथम मास.
 —दूति (दू०) (सं) ना. - वसंतदूति; कोकीळ.
 —रथ (रथ) (सं) ना. - कुबेराचें उद्यान.
 —सख (सख) (सं) ना. - मदन; काम.
 चैत्रानिल (छै०छै०००) (सं) ना. - चैत्रातील वारे; मंदानिल.
 चैत्रि (छै०छै०) (सं) ना. - चैत्र महिना.
 चैद्य (छै०छै०) (सं) ना. - चेदी (जबलपूर) चा राजा; शिंद्यापाल.
 चरंतन (छै०छै०००) (सं) वि. - चिरंतन टिकणारें; शाश्वत.
 चोक्क (छै०छै०) (क) वि. - निर्मल; शुद्ध; चोख; सोज्वल.
 चोक्कट (छै०छै००) (क) वि. - 'चोक्' पहा.
 —इके (इके) (क) ना. - मनोहरता; शुचिता; शुद्धता.
 चोक्कटन (छै०छै०००) (क) ना. - शुचिता; शुद्धता;
 चोखपणा; व्यवस्था; 'ओरण' पहा.
 चोक्केय (छै०छै०००) (क) ना. - नैपुण्य; कुस्तिनैपुण्य; जखम;
 मार; उपाय.
 —तन (तन) (क) ना. - सामर्थ्य; बळ; तंत्रज्ञता; नैपुण्य.
 चोंग (छै०छै०) (क) वि. - दुष्ट; हट्टी; दुर्मागीरामी; 'कोंक'
 पहा.
 चोच्चल (लु) (छै०छै००) (क) ना. - पहिलटकरीण;
 चोच्चल (छै०छै००) प्रथमगर्भवती; पहिलें अपत्य.
 —मग, मगलु (मग, मग०) (क) ना. - प्रथम संतति.
 चोच्च (छै०छै०) (क) वि. - स्वच्छ; साफ; चोख.
 चोंच (छै०छै०) (क) ना. - थोटा; वाकड्या हाताचा.
 चोंचु (छै०छै०) (क) ना. - चोंच; चंचु.

चोष्टि (छै०छै०) (क) वि. - वक्र; वाकडें; आडवें; भोपळा;
 नारळाची सोंडी; कुरूप स्त्री; कुब्जा.
 चोत्ति (छै०छै०) (क) ना. - कुब्जा; अष्टवक्रा.
 चोर (छै०छै०) (क) ना. - मकर; सुसर.
 चोळिपे (छै०छै०००) (क) ना. - सापाची कात; नागाची फणा.
 चोळ्येय (ह) (छै०छै०००) (क) ना. - स्त्रीच्या केसांचीं अंगें;
 बुचडा.
 चोक्ष (छै०छै०) (सं) वि. - चोख; निर्मल; शुद्ध; रम्य; आनंदकर;
 सुज्ञ; सूक्ष्म; तीक्ष्ण.
 चोच (छै०छै०) (क) ना. - त्वचा; चर्म; कातडें.
 चोजिग (छै०छै००) (क) वि. - चोव; आश्चर्य कारक; संशयी;
 विस्मय कारक.
 चोदन (छै०छै००) (सं) ना. - अधिकार; आग्रह; चावा;
 प्रेरणा; आज्ञा; बलिष्ठता; हुरूप; उत्साह.
 चोदिसु (छै०छै०००) (क) ना. - चालविणें; प्रेरणा देणें; उत्साह
 देणें.
 चोद्य (छै०छै००) (सं) वि. - चोदना देणारें; आश्चर्यावह;
 विस्मयकारक; संशयी.
 चोपदार (छै०छै०००) (क) ना. - राजदंडधारी; भालदार.
 चोर (क) (छै०छै०) (सं) ना. - चोर; दरवडेखोर; लुटारु.
 —दष्टि (दष्टि) (सं) ना. - चोरदष्टि; चोरटी नजर.
 चोल (क) (छै०छै०) (सं) ना. - चोळी; काचोळी; पोलका;
 अधींगी.
 चोषण (छै०छै००) (सं) ना. - चोखणें; चाटण; शोषण;
 तोंडानें ओढणें.
 चोष्य (छै०छै००) (सं) वि. - चोखण्यायोग्य; चाखण्याजोगें;
 चाटण्यासारखें.
 चोह (छै०छै००) (क) ना. - वेष्ट; सोंग; खोळ; आपादमस्तकावरण;
 योग.
 चोळ (छै०छै०) (सं) ना. - दक्षिण भारतांतील एक प्रांत;
 चोळदेशीय लोक.
 चौ (छै०) (क) वि. - चार; चहु.
 चौक (छै०) (क) ना. - चतुष्क; चार कोनांची आकृति; चव्हाटा.
 चौकटु (छै०छै००) (क) ना. - चौकट; सांगाडा.
 चौकंड (छै०छै००) (क) ना. - चार खंड; तुकडे.
 चौकळि (छै०छै०) (क) ना. - चौपदरी; चौकोनी वस्त्र; चौकडा;
 चारांचा समूह.
 चौकि (छै०) (क) ना. - पहाण्याची जागा; देवडी; घराचें अंगण;
 —दार (दार) (क) ना. - पहाणेकरी; प्रहरी.
 चौकादाय (छै०छै००००) (क) ना. - कट्टी; (सोंगट्याच्या
 पटावरील); जकात.

चौकु (चौकु) (क) ना. - चार; चतुष्क; चौरस; चौसोपी.
 चौगाव (वे) (चौगाव [वे]) (क) ना. - चतुर्गाम; चार गांवाची वाडी.
 चौजंत (चौजंत) (क) ना. - चतुर्दंत; ऐरावत.
 चौड (चौड) (सं) वि. - चूडासंबंधी; क्षौरसंबंधी; चूडाकर्म; क्षौर
 चौति (चौति) (क) ना. - चतुर्थी; प्रत्येक पक्षाची चौथी तिथी.
 चौदंत (चौदंत) (क) ना. - 'चौजंत' पहा. चौपट; चव्हाटा;
 चार रस्ते मिळणारे ठिकाण.
 चौपट (चौपट) (क) ना. - चारपट.
 चौसद (चौसद) (क) ना. - पशु; चतुष्पाद.
 चौपदि (चौपदि) (क) ना. - चार ओळींची पदरचना;
 सुभाषित; एकावलीसारखे पद्य.
 चौपळि (चौपळि) (क) ना. - चौसोपी; चावडी; जैनमंदिराचा
 सभामंडप.
 चौभुज (चौभुज) (क) (रं) (क) ना. - चतुर्भुज देवी.
 चौर (चौर) (सं) ना. - चोरटेपणासंबंधी; तस्करविपयक.
 (क) ना. - क्षौर; जावळ; आयुष्यकर्म; चौल.

चौरस (चौरस) (क) ना. - समभुज काटकोन चौकोन; ताल; लय.
 चौराशीति (चौराशीति) (सं) वि. - चौऱ्याशी.
 चौरिके (चौरिके) (सं) ना. - तस्करता; चौर्य; चोरी.
 चौर्य (चौर्य) (सं) ना. - 'चौरिके' पहा.
 चाल (चाल) (सं) वि. - चवली; दोन आणे किंमतीचे नाणे;
 जावळासंबंधी.
 चौवट (चौवट) (क) ना. - 'चौपट' पहा. चतुष्पद.
 चौवेदि (चौवेदि) (क) ना. - चतुर्वेदी; चार वेद जाणणारा.
 चौषष्टि (चौषष्टि) (क) ना. - चतुष्टि; चौसष्ट कला.
 चौसोप्पे (चौसोप्पे) (क) ना. - चंद्रशाळा; भगवंतिका;
 चौक.
 च्यवन (च्यवन) (सं) वि. - चालणारे; बुडणारे; पडणारे.
 (सं) ना. - एक ऋषि.
 च्युत (च्युत) (सं) वि. - पडलेले; स्थानभ्रष्ट; गमावलेले; गत;
 नष्ट; अक्षर; सोडलेले अक्षर.
 च्युति (च्युति) (सं) ना. - पतन; नाश; हानी; झड; पानगळ;
 निसराड.

छ

छ (छ) (सं) ना. - 'च' वर्गातील दुसरे व्यंजन; भाग; अंश;
 तुकडा.
 छक्क (छक्क) (क) ना. - पटक; सहाचा संकेत 'चक्र'. पहा.
 छा (गल) } (छग [गल]) (सं) ना. - पालवा; अज; मेंढा;
 छालक } (छगल) निळा कपडा.
 छटा (टे) (छटा) (सं) ना. - कांती; प्रकाश; छाया; समूह;
 रास; गट; चकाकी; आरंभ.
 —आभा (छभा) (सं) ना. - वीज; विद्युत्.
 —फल (छफल) (सं) ना. - सुपारीचे झाड.
 छडाळिसु (छडाळिसु) (क) धा. - प्रज्वलित करणे; उत्रेक येणे;
 आवेश येणे; रागाला येणे.
 छत्तीस (छत्तीस) (अ. दे.) वि. - छत्तीस संख्या.
 छत्र (छत्र) (सं) ना. छत्री, धर्मसत्र; धर्मशाला.
 छत्रक (छत्रक) (सं) ना. - छत्री; ध्वज; पताका.
 छत्रपति (छत्रपति) (सं) ना. - महाराजा; स्वतंत्र राजा.
 छत्रभंग (छत्रभंग) (सं) ना. - राजाचा अपमान; पदच्युति.
 छत्रवति (छत्रवति) (सं) ना. - द्रुपदराजाने वसवलेले शहर.
 छत्रि (छत्रि) (सं) ना. - क्षौरिक; छत्री वापरणारा.
 छत्रिक (छत्रिक) (सं) ना. - छत्रिवाहक; छत्रि घेतलेला.
 छत्रिका (छत्रिका) (सं) ना. - 'छत्र' पहा.

छत्वर (छत्वर) (सं) ना. - घर; धनुषारी.
 छद (छद) (सं) ना. - आच्छादन; पांघरुण; मुस्कट; पाय; कांती;
 प्रकाश; तरवारीची जखम.
 छदि (दिस) (छदि [दिस]) (सं) ना. - घराची माडी; रथाचा
 वरचा भाग.
 छद्म (छद्म) (सं) ना. - पांघरुण; कपट; फसवणूक; वेषांतर;
 अप्रामाणिकता.
 —तापस (छापस) (सं) ना. - कपटी; संन्यासी.
 —वेशि (वि) (वेशि [वि]) (सं) वि. - कपटवेषधारी;
 वेषांतर केलेला.
 छद्मि (छद्मि) (सं) वि. - ठक; वेषांतर केलेला; वंचक.
 छद्मने (छद्मने) (सं) ना. - कपट; फसवणूक; वेषांतर.
 छंद (छंद) (सं) ना. - मनोधर्म; आकार; संतोष; दृष्टि; चेहरा;
 मुख; मुद्रा; आनंद; उत्साह; प्रीति; आवड; उद्देश; मनःपूर्वक
 वर्तन; विलास; विनोद.
 छंदस् (स्सु) (छंदस् [स्सु]) (सं) ना. - छंद; शास्त्र;
 पद्यलक्षणशास्त्र; एक वेदांग; अभिलाषा; आकांक्षा.
 —भंग (छंग) पद्यनियमांचा भंग.
 छन्न (छन्न) (सं) वि. - झांकलेले; आवरण घातलेले; आड
 केलेले; लपवलेले; मुस्कट घेतलेले.

छमंड (छंमंड) (सं) ना. — परदेशी; अनाथ; पोरका.

छल (छंल) (सं) ना. — हट्ट; कपट; फसवणूक; खोटी सबब; दुष्टपणा.

— गाहक (गाहक) (सं) वि. — अत्यंत कपटी; असत्यांतच गढलेला.

— न (न) (सं) ना. — हट्टीपणा; फसवणूक.

छलगति (छंलगति) (सं) ना. — वंचना; फसवणूक; फसगत.

छलवादि (छंलवादि) (सं) ना. — वितंडवादी; हट्टी; खोटे बोलणारे.

छलिक (छंलिक) (सं) ना. — एक नाट्य; नृत्यपद्धति.

छलि (छंलि) (सं) वि. — दुष्ट; वंचक; अप्रामाणिक; लुटारू.

छवि (छंवि) (सं) ना. — कांती; प्रकाश; उज्जेड.

— पडे (पडे) (क) धा. — कांतिमान होणे; उजेडांत येणे.

छह (छंह) (अ. दे) ना. — सहा.

छाग (छाग) (क) ना. — शेळी; मेंढी; अजा.

छागल (छागल) (सं) वि. — मेंढीविषयक; अजासंबंधी.

छागवाहन (छागवाहन) (सं) ना. — अग्नि; अजवाहन.

छात (छात) (सं) वि. — क्षीण; तुकडे केलेले.

छात्र (छात्र) (सं) ना. — शिष्य; अनुयायी; विद्यार्थी. 'चट्ट' पहा.

छाद (छाद) (छाद [दल]) (सं) ना. — पांघरूण; आवरण; आच्छादन; सुस्कट.

छादित (छादित) (सं) वि. झाकलेले; लपविलेले; पांघरूण घातलेले.

छांदस (छांदस) (सं) वि. — छंदासंबंधी; वैदिक; वेदविषयक.

छाया (छाया) (सं) ना. — सावली; प्रकाश; प्रतिबिंब; सूर्यपति; चित्र; प्रतिमा; फोटो.

— चित्र (छात्र) (सं) ना. — प्रतिबिंब; दर्शन.

छायाग्रहण (छायाग्रहण) (सं) ना. — आरसा; चित्रकला; प्रतिबिंब.

छायातनय (छायातनय) (सं) ना. — सूर्यपुत्र; शनिदेव.

छायादर्शन (छायादर्शन) (सं) ना. — पूर्वसूचना; अगाऊ येणारी उमज; मार्गदर्शन.

छायाद्वितीय (छायाद्वितीय) (सं) ना. — एकाकी; एकांडा;

आपणच आपली छाया घेणारा; छायेपुरता राहणारा.

छायापति (छायापति) (सं) ना. — सूर्य; देव.

छायायंत्र (छायायंत्र) (सं) ना. — उनसावलीच्या साह्याने

वेळ सांगणारे यंत्र.

छिः (छिः) (सं) अ. — तिरस्कार दर्शक उद्गार.

छिक्कार (छिक्कार) (सं) ना. — एक प्रकारचा मृग; हरिण.

छित (छिड) (सं) वि. — तोडलेले; क्षत पडलेले; पातळ झालेले; रोडलेले.

छिदिर (छिदिर) (सं) ना. — कुन्हाड; अग्नि; दोर; शब्द.

छिद्र (छिद्र) (सं) ना. — रंध्र; भोंक; अडचण; प्रभाव.

— अन्वेषि (अन्वेषि) (सं) ना. — दोषीक दृष्टि; धुत्र नीतीचा.

छिद्रित } (छिद्रित) (सं) वि. — चूरचूर झालेले;

छिद्रीकृत } (छिद्रीकृत) कातरलेले;

तुकडे केलेले; तासलेले.

छिनरुह (छिनरुह) (सं) वि. — तोडले तरी कोंब फुटणारे.

छिन्न (छिन्न) (सं) वि. — कातरलेले; तुकडे केलेले.

— नासिक (नासिक) (सं) वि. — फाटक्या नाकाचा.

— संशय (संशय) (सं) वि. — संशय नाहीसा झालेला.

छुलुंदरि (सी) (छुलुंदरि [०९]) (सं) ना. — चुंचुंदी;

रानमांजर; ऊद.

छुरिका (के) (छुरिका [०९]) (सं) ना. — लहान तरवार; सुरी.

छेक (छेक) (सं) ना. — जाणता, सज्जन, नागरिक; दोन तीन अक्षरांचा अनुप्रास.

— अनुप्रास (अनुप्रास) (सं) ना. — यमक; पद्यांतील समानाक्षर योजना.

छेकोक्ति (छेकोक्ति) (सं) ना. — पद्यांतील एक अलंकार;

व्यंगभाषा; वक्रोक्ति.

छेद (छेद) (सं) ना. — भाग; तुकडा; चूर; तोडप; अपूर्णाकांतील रेघेच्या खालची संख्या.

छेदन (छेदन) (सं) ना. — कातरण; खच्चीकरण; तोडप; कटणी.

छेदि (दक) (छेदि [दक]) (सं) ना. — कापणारा; छेदणारा;

कातरणारा; सुतार.

छेदिसु (छेदिसु) (क) धा. — कातरणे; फोडणे; तुकडे पाडणे.

छेद्य (छेद्य) (सं) वि. — कापण्यायोग्य; छेद करण्याजोगे;

तुकडे पाडण्यालायक.

छेमंड (छेमंड) (सं) ना. — 'छमंड' पहा.

छेलक (छेलक) (सं) ना. — शेळी; मेंढी; बकरी.

छैदिक (छैदिक) (सं) ना. — वेत; वेळ; चिवा.

छोटिका (के) (छोटिका [०९]) (सं) ना. — चुटकी; बोटांचा आवाज.

ज

ज (ज) (सं) ना. — चवर्गातील तिसरे व्यंजन; 'जन्मलेला' या अर्थी नामाच्यापुढें जोडून येणारें अक्षर.

जकणि (जकणि) (क) ना. — यक्षिणी; जकिणी; स्त्रीपिशाचवाधा; शेजार.

जकाति (जकाति) (अ. दे) ना. — कर; फाळा; सारा; जकात.

जक (जक) (क) ना. — 'चक्र' पहा; यक्ष; कुबेरप्रजा; देवजाति; अतिमानव; मानवाच्यावरची योनी.

जकंदोलि (जकंदोलि) (क) ना. — गाडी; वाहन; रेडा.

— तें (जकंदोलि) (क) ना. — महिषवाहन; यमधर्म.

जकण (जकण) (क) ना. — जकणाचार्य; पुराणप्रसिद्ध शिल्पी.

जक (कि) णि (जक [कि] णि) (क) ना. — यक्षिणी; 'जकणि' पहा.

जकलगुलि (जकलगुलि) (क) ना. — कुरवाळा; लाड; प्रेम; गोंजारणें; हांजीहांजी; गुदगुलि.

जकवकि (जकवकि) (क) ना. — चक्रवाकपक्षी; रथांगपक्षी;

हंसविशेष.

जकिणे (जकिणे) (क) ना. — 'जकणि' पहा. यक्षिणी.

जकिसु (जकिसु) (क) धा. — चालतांना हातवारे करणें; हीनता कबूल करणें; खालच्या पातळीवर येणें; मार्गें हटविणें; दडपून वाकविणें.

जकुलिसु (जकुलिसु) (जकुलिसु [जकुलिसु]) (क) धा. — गोंजारणें; हसविणें; विनोद करणें; संतोष होणें; खेळविणें; व्यापणें; निंदणें; हंस करणें.

जगत् (जगत्) (जगत् [जगत्]) (सं) ना. — लोक; विश्व; प्रपंच; चकाकी.

(सं) वि. — चालक; पुढें जाणारा.

जगच्चक्षुस् (जगच्चक्षुस्) (सं) ना. — सूर्य; जगाचा डोळा.

जगज्जन (जगज्जन) (सं) ना. — जनता; विश्वकुटुंब.

जगज्जननी (जगज्जननी) (सं) ना. — लोकमाता; गंगादेवी; पार्वती.

जगज्ज्योति (जगज्ज्योति) (सं) ना. — सूर्य; प्रकाशदाता.

जगति (जगति) (क) ना. — उंचस्थळ; उचासन; वेदिका;

राजप्रजा; मुख्यमंत्री; निवास; ओशेकरी; मोटकरी.

जगती (जगती) (सं) ना. — जगत्; भूमि; प्रपंच.

जगतीतल (जगतीतल) (सं) ना. — जगत्; भूतल; विश्व.

जगतीवल्लय (जगतीवल्लय) (सं) ना. — मंडलाकार जग; भूमंडळ.

जगत्कर्त (जगत्कर्त) (जगत्कर्त [जगत्कर्त]) (सं) ना. — सृष्टिकर्ता; ब्रह्मादेव.

जगत्त्रय (जगत्त्रय) (सं) ना. — स्वर्ग; मृत्यु; पाताळ हे तीन लोक.

जगत्प्राण (जगत्प्राण) (सं) ना. — वायुदेव.

जगदंड (जगदंड) (सं) ना. — ब्रह्मांड; अंडाकार जगत्.

जगदंबे (जगदंबे) (सं) ना. — जगन्माता; दुर्गा; गंगा.

जगदुदर (जगदुदर) (सं) ना. — जगत् उदरांत असणारा विष्णु; कृष्ण.

जगद्धात्री (जगद्धात्री) (सं) ना. — दुर्गा; गंगा; लोकमाता.

जगन्मोहन (जगन्मोहन) (सं) ना. — अतिसुंदर वस्तु; काम; मदन.

जगपारू (जगपारू) (सं) ना. — वेद्या; व्यभिचारिणी; विधवा.

जगर (ल) (जगर [ल]) (क) ना. — चिलखत; लोहकवच; वंचना; फसवणूक.

जगलि (जगलि) (क) ना. — वेदिका; उमरा; घरापुढील कट्टा; पडवी; सोपा; लहान चावडी.

जगवर्ति (जगवर्ति) (सं) ना. — लोकसंचालक; विश्वसंरक्षक; आग.

जगळ (जगळ) (क) ना. — त्रास; भांडण; लढाई; वादविवाद.

— गट (जगळ) (क) वि. — भांडखोर; तंटेखोर.

— गाति (जगळ) (क) वि. भांडण उकरून काढणारी; भांडकुदळ स्त्री.

जगुने (जगुने) (क) ना. — यमुना नदी; पवित्र नदी.

जगुल (जगुल) (क) धा. — पडणें; खाली येणें; उतरणें; पतन होणें.

जगुलतर (जगुलतर) (क) धा. — निसटणें; दृष्टिआड होणें,

जगने (जगने) (क) अ. — एकदम; झटकन; झटकन.

जग्गु (जग्गु) (क) धा. — ओढणें; हिसकावणें; वाकविणें; खड्डा खणणें; कोसळणें; वश होणें.

जग्ध (जग्ध) (सं) वि. — खाल्लेलें; होऊन गेलेलें; ओढलेलें.

जग्धि (जग्धि) (सं) ना. — भोजन; स्वयंपाक; सहभोजन.

जघन (जघन) (सं) ना. — ढुंगण; नितंब; ओटीपोट; स्त्रीकंबर; कटि.

जघन्य (जघन्य) (सं) वि. — अति प्राचीन; हीन; तुच्छ;

खालच्या प्रतीचे.

(सं) ना. — शूद्र; अहंकार; स्त्रीपुरुषांचें गुप्तेंद्रिय.

— ज (ज) (सं) वि. — नीचकुलोत्पन्न; शूद्र; कनिष्ठ.

जंकणे (जंकणे) (क) ना. — ओढाताण; जबरदस्ती; दटावणी; उच्चध्वनि. 'अब्बर' पहा. दरडावणी.

जंकिसु (जंकिसु) (क) धा. — निंदा करणें; भिववणें; अंगावर ओरडणें; खेसकणें; हंगवणें.

जंके (ज०कै) (क) ना. — गर्जना; हांक; ओरड; हरली.

जंगम (ज०ग०म) (सं) वि. — फिणारा; गतिमान; चालता.

(सं) ना. — शैवस्वामी.

जंगल (ज०ग०ल) (क) ना. — जोडनाव; नौकायुग्म.

(अ.दे.) ना. — वन, अरण्य, पडजमीन, रेंताड भूमि.

जंगळ (ज०ग०ळ) (क) वि. — गोळा केलेले; सैल झालेले.

(क) ना. — कळप; समूह.

जंगिसु (ज०ग०सु) (क) धा. — उडवणे; उडी मारणे; उडणे; ओलांडणे.

जंगु (ज०ग०) (क) ना. — जंगमाच्या पायांतील धुंगुर; भुज;

खांदा; जड ओझे पाठीला बांधण्याची रीति.

जंगुडि (ळी) (ज०ग०डि [ङ]) (क) ना. — समूह; गट; समाज.

जंगे (ज०ग०) (क) ना. — जंवा; पिंदरी; पाऊल; चरण; पोटी.

जंधाल (ज०ज०ल) (सं) ना. — हळुहळु धावणारा; पायाच्या जोरावर पळणारा; हरणासारखा प्राणी.

जंधे (धा) (ज०ज० [ङ]) (सं) ना. — मांडी; पायाचा खालचा भाग.

जज (ज०ज) (क) ना. — योद्धा; सैनिक; कलि.

जजज (ज०ज) (अ.दे.) ना. — न्यायाधीश; न्यायाधिकारी.

जजजरित (ज०ज०ज०ड) (क) वि. — सैल झालेला; फुटलेला; चूर झालेला, जर्जरित.

जजजार (ज०ज०ज०र) (क) ना. — अतिशूर; महावीर; धैर्यशाली; झुंजार; सैनिक; उद्धट.

जजु (ज०ज०) (क) धा. — कुटणे; वाटणे; झेजरणे; ठेचणे; पूड करणे. 'चुचु' पहा.

जंजड (ज०ज०ड) (सं) ना. — उपद्रव; त्रास; पीडा; कष्ट; अडचण; व्यथा; चिंता; जाड्य; विवंचना; योजना; समूह.

जंजर (ज०ज०र) (सं) वि. — अतिशिथिल; पळपुटा; क्रम चुकलेला; क्रमभंग; ओळ चुकलेला.

जंजाल (ज०ज०ज०ल) (क) ना. — बंदुक; उपद्रव; गोळी घालण्याचे साधन. 'कोवि' पहा.

जंझार (ज०ज०ज०र) (सं) वि. — झुंजार; वीर; धैर्यशाली.

जंझावात (ज०ज०ज०वा०त) (सं) ना. — झंझावात; वावटळ; वादळ; सोंसाट्याचा वारा; पावसाचा वारा.

— झंझावात (ज०ज०ज०वा०त) — 'जंझावात' पहा.

जट (टा) (ज०ज० [ङ]) (सं) ना. — केस; केशमार; गुंतलेले केस.

जटकरिसु (ज०ज०क०रि०सु) (क) धा. — देवविणें; पाठविणें; झाडणें;

तिस्कारणें; अवमानणें; अपमान करणें; शिडकारणें.

जटका (ज०ज०का) (अ.दे.) ना. — घोडागाडी; टांगा; झटका.

जटकायिसु (ज०ज०का०यि०सु) (क) धा. — झटकणें; झाडणें;

हंगविणें; हिणवणें; तोंडावर बोलणें; तोडून बोलणें; फटकळपणें बोलणें.

जटमटिसु (ज०ज०म०टि०सु) (क) धा. — संशय दाखवणें; प्रयत्न करणें; धडपडणें; साहस करणें.

जटाजूट (ज०ज०ज०जू०ट) (सं) ना. — जटा; बांधलेले केस; बुचडा.

जटाघर (ज०ज०ज०घ०र) (सं) ना. — शिव; संन्यासी.

जटाबंध (ज०ज०ज०ब०ध०) (सं) ना. — बांधलेले केस; बुचडा.

जटायु (ज०ज०ज०यु) (सं) ना. — पक्षीराज; संपातीचा मुलगा.

जटाल (ज०ज०ज०ल) (सं) ना. — जटाभार असणारा शिव; वडाचें झाड; संन्यासी.

जटि (ज०ज०) (सं) ना. — संन्यासी; शिव; पारंबी सुटलेला वृक्ष.

जटिल (ज०ज०ल) (सं) वि. — गुंतागुंतीचें; अडचणीचें; गुंतलेले; उल्लाष्यासारखें असलेले; व्याप्त.

(सं) ना. — संन्यासी; शिव.

जटे (ज०ज०) (सं) ना. — जटा; झटका; तंतुमय मूळ; आयाळ; दाट केस; बट; आंब्याचे केसर.

ज (जे) ट्टि (ज [ङ] [ङ]) (क) ना. — जेठी; कुस्तिगीर; पेहेलवान; मल्ल; वडील; यजमान.

— ग (ग) (क) ना. — कुस्तिगीर; तालीमबाज; व्यायामपट; मल्ल.

जठर (ज०ज०र) (सं) ना. — पोटा.

— अग्नि (अ०ग्नि) (सं) ना. — भूक; पाचकरस; पोटातील आग.

(सं) वि. — घट्ट; कठिण; जुना; निबर.

जड (ज०ज) (सं) वि. — मंद; सुस्त; मूढ; धड्ड; आळशी; निर्जीव; जड; मूक.

(सं) ना. — चैतन्यहीनता; धुके; दव; पाणी; रोग; अस्वस्थता.

— ज, — जात (ज, जा०त) (सं) ना. — चिखलात जन्मलेले; पंकज; पाण्यांत जन्मलेले.

जडजगर्भ (ज०ज०ज०ग०र्भ) (सं) ना. — ब्रह्मदेव; विष्णु.

जडजभव (ज०ज०ज०भ०व) (सं) ना. — विष्णु; ब्रह्मदेव.

जडजात (ज०ज०ज०ज०त) (सं) ना. — सूर्य; कुमुदबांधव; कमलाचे नातेवाईक.

जडजारि (ज०ज०ज०रि) (सं) ना. — कमलवैरी; चंद्र.

जडजंतु } (ज०ज०ज०त०) (सं) ना. — मूक प्राणी; बुद्धिहीन

जडजीवि } (ज०ज०ज०जि०वि) जीव; अज्ञानी प्राणी.

जड (डि) त (ज०ज० [ङ] [ङ]) (क) ना. — मार; चपाटी; दणका; प्रवेश; समावेश.

जडतन } (ज०ज०ज०त०न) (क) ना. — धडपणा; मूर्खपणा;

जडते (चव) } (ज०ज०ज०ड०ते) सुस्ती; थंडाई; शैत्य;

बत्थडता; स्तंभ; निराशा; ओझे.

जडधर (जडधर) (सं) ना. - जलधर; मेघ; घन; दग.

जडधारे (जडधारे) (सं) ना. - जलधारा; पाऊस; पावसाची शोड.

जडधि (जडधि) (सं) ना. - जलधि; समुद्र.

जडधी (घाय) जडधी [जडधी] (सं) वि. - मंदमती; निर्बुद्ध; अज्ञ; अजाण.

जडपु (जडपु) (सं) ना. - कांती; प्रकाश; चकाकी; ओप; झिलझि; दीप्ति; विनय.

जडमति (जडमति) (सं) ना. - मंदबुद्धि; निर्बुद्धता.

जडाकरत्व (जडाकरत्व) (सं) ना. - महासागर; समुद्र.

जडाशय (जडाशय) (सं) ना. - जलाशय; समुद्र; मूर्खपणाचा अभिप्राय.

जडि (जडि) (क) धा. - भिन्नविणें; भीतीचें बोलणें; गर्जणें; निंदणें; दळणें; प्रकाशणें; वरचेवर विचारणें; चोपणें; मारणें; कोंवणें; कुस्करणें; खड्डा खणणें; संबंध येणें; मारून जाणें; अति होणें; ओतणें; झिजणें; बुडणें; सोडून देणें.

—त (ड) (क) ना. - मारझोड; चपराक; टोला; चोप; कुस्करा.

—मळे (जडि) (क) ना. - सतत पडणारा पाऊस.

जडिति (जडिति) (अ-दे) अ. - झडिति; लागलीच; तावडतोड; लैकर.

जडिपु (जडिपु) (क) ना. - कुटुम्बनि; पोपटपंची; पक्षाचा आवाज; चाहूल; गोंधळ.

जडीभाव (जडीभाव) (सं) ना. - मृदता; मूर्खा; दिशाभूल.

जडे (जडे) (क) ना. - जटा; वट; केस; झिपरी; पारंबी.

जडज (जडज) (अ-दे) ना. - 'जज' पहा.

जडु (जडु) (क) ना. - सामीप्य; समावेश; मिश्रण; जोडाक्षर; द्वित्ताक्षर; आग्रह; जबरदस्ती; खूळ; भूत; यडु.

जडु (जडु) (क) ना. - कलंक; घटा; डाग; वळ; तेलाची राड; रवडा; रोग. अस्वस्थता; अंगजडता; समीपता.

जट्टि (जट्टि) (अ-दे) ना. - समावेश; जोड; भागीदारी; मिळून असणें.

—हाकु (जट्टि) (क) धा. - मिसळणें; एक होणें.

—गार (जट्टि) (सं) ना. - सहकारी; भागीदार.

जडे (जडे) (अ-दे) ना. - झंडा; बावटा; निशाण; ध्वज; गुडी.

जटन (जटन) (क) ना. - यत्न; युक्ति; जागृति; प्रयत्न.

जति (जति) (क) ना. - यति; योगी; त्रती; संन्यासी; ठेका; ताल; तालगति.

जतिगे (जतिगे) (क) ना. - साप्ता; बैलाच्या खांद्यावर जू ठेवण्याची साप्ती; पट्टा.

जतु (तुक) (जडु [जडु]) (सं) ना. - लाख; लाक्षा.

जतुरस (जडु [जडु]) (सं) ना. - लाक्षारस; अलक्तक; लाख.

जते (जडि) (क) ना. - जोडी; सहवास; स्नेह; संयोग; संभोग; संधि.

—गार (जडि) (क) ना. - जोडीदार; मित्र.

—गाति (ति) (जडि [जडि]) (क) ना. - जोडीदारीण; सहचारिणी.

जत्त (जडु) (क) ना. - प्रयत्न; कार्य; कामकाज.

जत्तक (जडु [जडु]) (क) ना. - असत्य; फसवणूक; वेपार; दुष्टपणा; (क) वि. वचक; हिंसक.

जत्तण (जत्तण) (जडु [जडु]) (क) ना. - एक काव्य; विधान.

जत्तुर (जडु [जडु]) (क) ना. - लंगोठ; कौपीन.

जत्तव (जडु [जडु]) (क) ना. - 'जत्तक' पहा.

जत्त (जडु [जडु]) (क) ना. - मित्रत्व; सहचारित्व; समावेश; तंत्र; समता; गति.

जत्तळ (जडु [जडु]) (क) ना. - बुडबुडा; बुद्बुद.

जत्रु (जडु [जडु]) (सं) ना. - गळ्याचें हाड; जवुद; हासळी.

जन (जडु) (सं) ना. - जन्माला आलेला प्राणी; मानव; व्यक्ति लोक.

जनक (जडु [जडु]) (सं) ना. - पिता; विदेहाचा राजा; सीतादेवीचा बाप.

जनजनित (जडु [जडु]) (सं) वि. - प्रसिद्ध; सर्वश्रुत; सर्वाना विदित; जगजाहीर.

जन्ते (जडु [जडु]) (सं) ना. - समाज; जनगण; मानवसमाज.

जनन (जडु [जडु]) (सं) ना. - उत्पत्ति; कुल; वंश; संतति; जन्म.

—पत्रिका (जडु [जडु]) (सं) ना. - कुंडली; जातक; जन्मकालीन नाक्षत्र स्थितिपट.

जननाथ (पति) (जडु [जडु]) (सं) ना. - लोकपति; राजा; मालक.

जननि (जडु [जडु]) (सं) ना. - माता; आई; सुगंधी वनस्पति.

जनपद (जडु [जडु]) (सं) ना. - देश; राज्य; जनांग; खेडें

जनप्रमोद (जडु [जडु]) (सं) ना. - लोकसंतोष; कुमुद; कमल.

जनमेजय (जडु [जडु]) (सं) ना. - परीक्षितपुत्र; लोकभयाला कारणीभूत.

जनयित्य (जडु [जडु]) (सं) ना. - जन्माला कारण झालेला; जन्मदाता; जनक; वडील; पिता.

जनयित्रि (जडु [जडु]) (सं) ना. - जन्मदात्री आई.

जनलोक (जडु [जडु]) (सं) ना. - सतलोकंपैकी एक.

जनवाद (वातें) (जडु [जडु]) (सं) ना. - वर्तमान;

जनश्रुति (जडु [जडु]) (सं) ना. - खबर; वार्ता; बातमी ऐकीव गोष्ट.

जनस्थान (जन्मस्थान) (सं) ना. - दंडकारण्याचा एक भाग;

औरंगाबादजवळील एक प्रदेश.

जनांग (जन्मंग) (सं) ना. - मानवकुल; जनसमाज; राष्ट्र.

जनांत (जन्मंत) (सं) ना. - निर्जन प्रदेश; भूमि; देश.

जनांतिक (जन्मंतिक) (सं) ना. - लोकांना समजण्यासाठी

केलेले नाटकांतील भाषण.

जनार्दन (जन्मार्दन) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण.

जनारात (जन्मारात) (सं) ना. - देश; राष्ट्र; जनांग.

जनालंबन } (जन्मालंबन) (सं) ना. - मनुष्यवस्ती;

जनाश्रय(वास) } (जन्माश्रय [वास]) घर; छप्पर; मंडप.

जनि (जन्म) (सं) ना. - जन्म; उत्पत्ति; संभव; स्त्री; सूत; आई;

सृष्टि; जन्मदात्री.

(क) ना. - गरवारपण; वृष्टि; गळती.

जनित (जन्मित) (सं) वि. - जन्मलेला; उत्पन्न झालेला; संभूत.

जनिवार } (जन्मवार) (क) ना. - जानवे; यशोपवीत.

जन्यवार } (जन्म्यवार) (क) ना. - जानवे; यशोपवीत.

जनुम (जन्म) (क) ना. - जन्म; सृष्टि; उत्पत्ति; संभव.

जने (जन्म) (क) ना. - कणीस; अंड्यांतील बलक; चिमणीचे

अंडे; गर्भ; रस; गोमूत्र; गर्भवती; वनस्पतीचा चीक; द्रव.

जनि (नियि) सु (जन्म (नियम) (सं) (क) धा. - उत्पन्न होणे;

आस्तित्वांत येणे; संभवणे; मान डोलवणे

जंत (जन्म) (क) ना. - दात; दाढा; सुळे.

जंतकुं (गुं) टि (जन्मकुं (गुं) [गुं] (क) ना. - तिफणी;

फण असलेली पाभर; कुरी; पेरणीचे उपकरण.

जंतु (जन्म) (सं) ना. - क्रीटक; जीवाणु; प्राणी.

जंते (ति) (जन्म) (क) (सं) ना. - शिडी; तुळी; बहाल; माळीचे

ओझे तोलण्यासाठी वापरलेले सोट.

जंतुग (जन्म) (सं) वि. - वाकडेतिकडे चालणारा; झोके

खात चालणारा; झुकांड्या खाणारा.

जंतुघ्न (जन्मघ्न) (सं) वि. - कृमिनाशक; कृमिसंहारक.

जंत्र (जन्म) (क) ना. - यंत्र; ताईत.

जंत्रमंत्र (जन्ममंत्र) (सं) ना. - वेधशाळा; जारणमारण

विद्या.

जज्ञ (जन्म) (क) ना. - यज्ञयाग; होम; वेध; एक कन्नडकवि.

जज्ञदार (वार) (जन्मदार) (सं) ना. - 'जनिवार' पहा.

जज्ञाग (जन्म) (सं) ना. जन्म नामक कन्नड कवि.

जज्ञिगे (जन्म) (क) ना. - यज्ञोपयोगी वस्तु; नैवेद्य पदार्थ;

देवाला सोडलेली गाय; गोरस; देवाच्या नांवची वस्तु.

जन्म (जन्म) (सं) ना. - उत्पत्ति; जीवन; आयुष्य; जगण्याचा

काल; मूळ, आरंभ.

—देश (जन्म) (सं) ना. - जन्मभूमि.

—पत्र (जन्म) (सं) ना. - जातक; कुंडली; जन्मकालीन ग्रहमान.

जन्मांत (जन्म) (सं) अ. - या जन्मी.

(सं) ना. - निर्वाण; मोक्ष; मृत्यु.

जन्मांतर (जन्म) (सं) ना. - मागचा किंवा पुढचा जन्म; परलोक.

जन्मि (जन्म) (सं) ना. - प्राणी; जीवजंतु; कृमिक्रीटक.

जन्म्य (जन्म) (सं) वि. - जन्मण्यायोग्य; जन्मणारा; जन्मलेला.

(सं) ना. - जन्म; सृष्टि; उत्पत्ति; प्रसंगानुकूलता;

जन्मासंबंधी वर्दी; बातमी; बराचा स्नेही; युद्ध; द्वंद्व.

जन्मराग (जन्म) (सं) ना. - संगीतांतील रागाचे पोटराग.

जन्मदुतनये (जन्म) (सं) ना. - जान्हवी; जन्मूची कन्या;

गंगानदी.

जप (जन्म) (सं) ना. - देवनामाचा उच्चार; ईशप्रार्थना.

जपमालिका (जन्ममालिका) (सं) ना. - जपाची माळ; रुद्रा-

क्षमाला; मणीसर; तुळशीमण्याची माळ.

जपानुष्ठान (जन्मनुष्ठान) (सं) ना. - जपतपसाधना; मंत्र-

जप; मंत्रावर्तन; प्रार्थना.

जपापुष्प (जन्मपुष्प) (सं) ना. - दासाळीचे फूल; जारबंदीचे

फूल.

जपिसु (जन्म) (क) धा. - जपणे; जप करणे; प्रार्थिणे; मंत्र-

पठण करणे; मंत्रजप पुरा करणे; जपसंख्या भरणे.

जप्पिसु (जन्म) (क) धा. - शांतपणे न्याहाळणे; आयोच्यांत

येईतो टपून राहणे.

जप्य (जन्म) (सं) वि. - जप करण्या योग्य; पठणीय.

जवबलु (जन्म) (सं) ना. - निःसार; निःसत्त्व; नेमळटपणा;

दौर्बल्य; वार्धक्य.

जव्विसु (जन्म) (क) धा. - चोखणे; शोषून घेणे; आंत

ओढून घेणे; नागवणे; कुटविणे.

जव्वु (जन्म) (क) धा. - शिवी देणे; निंदणे; पाणउतारा

करणे; चोखणे; दळणे.

(क) ना. - अशक्तपणा; निर्बलता; सत्त्वहीनता; मार्दव;

वार्धक्य; शिवीगाळ; भेद; उद्धटपणा; शैथिल्य; विलंब;

पोळटपणा; सरपण.

जम (जन्म) (सं) ना. - यम; मृत्युपाश; मृत्यूचा जबडा.

जमखाने (जन्मखाने) (अ. दे.) ना. - अंतरण्याचे जाजम;

रेशमी कापड; दरी; पठार; गुडार.

जमदग्नि (जन्मदग्नि) (सं) ना. - प्राचीन ऋषि; परशुरामपिता.

जमा (मे) (जन्म) (अ. दे.) ना. - जमा; सारांश;

वेरीज; एकूण.

जमीन (जन्म) (अ. दे.) ना. - जमीन; धरणी;

क्षेत्र; विभाग; भूमि.

जमुने (जमुने) (क) ना. - यमुनानदी; जमुना.

जं (जों) प (जं [जं०] ङ) (क) ना. - रास; दीग; समुदाय;
डुलकी; मध्यस्थ; पैग; वामकुक्षी; शोप.

जंपति (जं०पति) (क) ना. - दांपत्य; दंपती; जायापति; पतिपत्नि.

जं(जों)पु (जं०[जं०]पु) (क) ना. - 'जंप' पहा.

जंवे(पताळ) (जं०वे) (जं०वे) (क) ना. - झंपा; पांच किंवा दहा
मात्रांचा झंपा ताल.

जंव (जं०व) (क) ना. - दंभ; आडंबर; अवडंबर; अहंकार;
मस्ती; स्वतःलाच घेतलेला चावा; अतिशयोक्ति; अतिरंजितता;
दिमाख; ऐट; खोटा डौल.

—गार (गार) (क) वि. - दंभ मिरवणारा; दोंगी;
स्तुतिपाठक; चारण; भाट.

—गाति (गाति) (क) ना. - दोंगी स्त्री.

जंवर (जं०वर) (क) ना. - काम; उद्योग; अंगीकार; पत्करा.

जंबाल (जं०बाल) (सं) ना. - राड; चिखल; बुरडी; पोहण्याचा
भोपळा; असत्य; अंतर्गा; शेवाळ; कंजाळ; थापा.

जंवि (जं०वि) (क) ना. - शमीचें झाड.

जंबिया (जं०बिया) (भ. दे.) ना. - एक आखुड तलवार.

जंबीर(भीर) (जं०बीर [बीर]) (क) ना. - पपनस; बंपार; लिंबू.

जंबु(बू) (जं०बु [बू]) (सं) ना. - जांभूळ; सुवास.

जंबु(बू)क (जं०बु [बू] क) (सं) ना. - वरुण; कोल्हा; शृगाल.

जंबुद्वीप (जं०बुद्वीप) (सं) ना. - प्राचीन भारत; हिंदुस्थानाचें
प्राचीन नांव.

जंबुमालि (जं०बुमालि) (सं) ना. - एक राक्षस; प्रहस्तपुत्र.

जंबुनदि (जं०बुनदि [दि]) (सं) ना. - मेरुपर्वतातून उगम
पावलेली एक नदी.

जंभ (जं०भ) (सं) ना. - इंद्रानें मारलेला एक राक्षस; लिंबू;
चावा; दाढ; सुळेदात; तोंड.

जम्मविसु (जं०मू विमू) (क) घा. - थरथर कापविणें; भिवविणें.

जम्मने (जं०मू ने) (क) अ. - लगलीच; त्वरित; चटकन; एकदम.

जय (जं०य) (सं) ना. - विजय; शुभ; शौर्य; जयाचीयुक्ति;

जयजयकार; एक संवत्सर.

—इसु (इसू) (क) घा. - जिकणें; विजय पावणें;

—शाली (शाली) (सं) वि. - जय मिळवणारा;

—स्तंभ (स्तंभ) (सं) ना. - विजयस्मारक;

विजयस्मरणार्थ खांब.

जयवोष (जं०वोष) (सं) ना. - जयजयकार; विजयाची
घोषणा.

जयव (जं०व) (सं) वि. - जयशाली; विजयी.

जयद्वय (जं०द्वय) (सं) ना. - कौरवपक्षीय राजा;

सिंधुदेशाचा राजा; महाराष्ट्रीय.

जयन (जं०यन) (सं) ना. - जय; चिलखत; युद्धकवच.

—शालिका (कें) (शालिका [कें]) (सं) ना. - शस्त्रागार;
शस्त्रमांडार.

जयंत (जं०यंत) (सं) ना. - इंद्रपुत्र; धृतराष्ट्राचा एक मंत्री

जयंति (जं०यंति) (सं) ना. - जन्मतिथि; वाढदिवस;

जन्मदिनोत्सव; पताका; निशाण.

जयमान (जं०यमान) (सं) ना. - विजय; जयप्राप्ति.

जयलक्ष्मि, (श्री) (जं०यलक्ष्मी [श्री]) (सं) ना. - विजया;
विजयलक्ष्मी.

जयविजय (जं०यविजय) (सं) ना. - वैकुंठाचे द्वारपाल.

जया (ये) (जं०या [यं]) (सं) ना. - दुर्गा; कालिदेवी; शक्ति.

जयि (यी) (जं०यि [यं]) (सं) वि. - विजयी; जय मिळवलेला.

जयिनि (नी) (जं०यनि [यं]) (सं) ना. - विजयिनी; जय
मिळवलेली स्त्री.

जय्य (जं०य) (सं) वि. - विजययोग; जयसाध्य.

जर (जं०र) (सं) ना. - जरा; वार्धक्य; म्हातारपण; जीर्णता;
कृष्णाला जखम करणारा वेरड.

(क) ना. - ज्वर; ताप; पुरळ; जर.

जरगु (जं०रगु) (क) घा. - होणें; भरणें; मिरवणें; गमावणें;
चकाकणें; निसरणें; पळून जाणें; निसटणें.

(क) ना. सोन्याची पूड; धान्यातील केर; राड;

उतार; निसरडे; गडबडा लोळणें; सुटका; कृति.

—इसु (इसू) (क) घा. - चालविणें; संपविणें; उतरविणें.

जरठ (जं०ठ) (सं) वि. - कठोर; क्रूर; घट्ट; वृद्ध; जीर्ण.

जरड (जं०ड) (क) वि. - ओबडधोबड; घट्ट.

(क) ना. - क्रूर मनुष्य; क्रोधी मनुष्य.

जरडु (जं०डु) (क) वि. - पोकळ; निःसार; अत्य; क्षुद्र;
निरुपयोगी; अप्रयोजक.

जरडे (डि) (जं०डे [डि]) (क) ना. - चाळण; गाळणी;
गाळण्याचें साधन.

जरण (जं०रण) (सं) ना. - वृद्धावस्था; जीर्णता.

जरव (रंत) (जं०र [रंत]) (सं) वि. - जुना; जीर्ण;
कोमेजलेला; अस्थिर.

जरद्वध (जं०द्वध) (सं) ना. - म्हातारा बैल; जुना बैल.

जरह (जं०ह) (सं) ना. - जरा; तिरस्कार; निंदा.

जरा (जं०रा) (सं) ना. - म्हातारपण; वार्धक्य.

जरायु (जं०रायु) (सं) ना. - गर्भकोष; गर्भिणी.

—ज (जं०) (सं) ना. - गर्भकोषांतून जन्मणारे जीव.

जरासंध (जं०रासंध) (सं) ना. - मगध देशाचा राजा.

जरि (जं०) (क) घा. - पडणें; पाय घसरणें; चिंता करणें; खुड्डा
खणणें; पाणउतारा करणें.

(क) ना. — खड्डा; प्रवाह; नदी; प्रपात; धबधबा; विप्रजंतु; शतपदी-जरतारी भृगु.

जरिगल्लु (जरिगल्लु) (क) ना. — सुवर्णखाणीचे दगड.

जरुचु (जरुचु) (क) धा. — वायफळ गंधा मारणे; रिकामे वडवडणे; वाचाळता करणे; अर्थशून्य बोलणे.

जरुहु (जरुहु) (क) धा. — वाढविणे; वृद्धि पावविणे; नाश करणे.

जरे (जरे) (सं) ना. — 'जरा' पहा.

(क) धा. — हिणविणे; हंगवणे; टोचून बोलणे; निंदणे.

जरेह (जरेह) (क) ना. — घसरगुंडी; आपलेच बोलणे अंगलट येणे.

जर्कु (जर्कु) (क) धा. — दावणे; दडपणे.

(क) ना. — 'कुडकु' पहा.

जर्जर (रित) (जर्जर [रित]) (सं) वि. — शिथिल; जुनेपुराणे;

जीर्ण; चोळामोळा झालेले; फुटलेले; जखम झालेले.

जर्जरिसु (जर्जरिसु) (क) धा. — दुर्बल करणे; अटणे;

अटविणे; भिवविणे; शक्तिहीन करणे.

जर्जर (जर्जर) (क) वि. — उद्धट; अहंकारी; 'जर्जर' पहा.

जर्बु (जर्बु) (जर्बु [जर्बु]) (क) धा. — डोळ्याच्या खुणेने सांगणे;

डोळे वटारणे; शिबी देणे; निंदणे; अवमानणे; भिवविणे.

(क) ना. — भीति; अहंकार; उद्धटता; अवमान; निंदा.

जल (जल) (सं) ना. — पाणी; जड मनुष्य; मंदमति.

— ज (ज) (सं) ना. — कमळ; मासळी; चंद्र.

— मय (मय) (सं) वि. — जलाने भरलेले; पाणीपाणी

झालेले.

जलक (जलक) (सं) ना. — स्नान; अंधोळ; वीरलता.

जलकन्ये (जलकन्ये) (सं) ना. — नागकन्या; नागस्त्री.

जलकरन (जलकरन) (सं) ना. — शंख; कमल; दग; आकाश;

ताजे पाणी.

जलकाक (जलकाक) (सं) ना. — पाण्यांत बुडणारा कावळा;

पाणबुडा; पाणबुडा पक्षी.

जलकने (जलकने) (क) अ. — लागलीच; शटकन; एकदम;

स्वच्छपणे.

(क) ना. — निर्मलता; शठशक्तीतपणा; स्वच्छता; धाई.

जलक्रीडे (जलक्रीडे) (सं) ना. — पाण्यांतील विहार; खेळ;

हुंवणे; जलांतील विलास; जलक्रीडा.

जलगार (जलगार) (क) ना. — वंचक नावाडी; कचऱ्यातून

सोनेचांदी काढणारा; केर काढणारा, गारुडी; कोळी; मासे

धरणारा.

जलगु (जलगु) (क) ना. — सोने; सोन्याच्या खाणींतील दगड.

जलग्रह (जलग्रह) (सं) ना. — मगर; सुसर; मोठा मासा.

जलचर (जलचर) (सं) ना. — पाण्यांत राहणारा प्राणी;

नाव; जहाज.

जलजनित-विद्युत् (जलजनित-विद्युत्) (सं) ना. —

पाण्याच्या शक्तीवर उत्पन्न झालेली वीज; वारा आणि दग

यांच्या घर्षणाने झालेली वीज.

जलजलिसु (जलजलिसु) (क) ना. — प्रज्वलित करणे;

प्रकाशणे.

जलजज (जलजज) (सं) ना. — ब्रह्मदेव; 'अलरिच' पहा.

जलजजांड (जलजजांड) (सं) ना. — ब्रह्मांड.

जलजनाभ (जलजनाभ) (सं) ना. — विष्णु; पद्मनाभ.

जलजासन (जलजासन) (सं) ना. — ब्रह्मदेव.

जलजीव (जलजीव) (सं) ना. — मासे धरणारा.

जलतरंग (जलतरंग) (सं) ना. — पाण्याची लाट; एक वाद्य

जलद (जलद) (सं) ना. — मेघ; दग; आकाश.

(अ. दे.) ना. — तीव्रता; वेग.

जलदागम (जलदागम) (सं) ना. — पावसाळा; पहिला

पाऊस; वळीवाचे पाऊस.

जलदान (जलदान) (सं) ना. — तर्पण; पाणी सोडणे.

जलदुर्ग (जलदुर्ग) (सं) ना. — सभोवार खंदक किंवा पाणी

असलेला किछा.

जलधर (जलधर) (सं) ना. — मेघ; दग; आकाश.

— मार्ग (मार्ग) (सं) ना. — आभाळ; आकाश; सूर्य.

जलधि (निधि) (जलधि [निधि]) (सं) ना. — पाण्याचा साठा;

समुद्र; पावसाचे पाणी.

— जे (जे) (क) ना. — लक्ष्मी.

— रशने (रशने) (सं) ना. — भूमी; पृथ्वी.

जलधर (जलधर) (सं) ना. — जलधर राक्षस; मेघ; दग.

जलपति (जलपति) (सं) ना. — वरुणदेव; महासागर.

जलपुष्प (जलपुष्प) (सं) ना. — मासा; समुद्रफूल.

जलपूरकनलिका (जलपूरकनलिका) (सं) ना. — पाण्याचा नळ;

पाण्याची चावी.

जलग्रलय (जलग्रलय) (सं) ना. — जगाचा पाण्यांत बुडून

विनाश; सर्वनाश.

जलग्राय (जलग्राय) (सं) ना. — डोह.

जलग्रिय (जलग्रिय) (सं) ना. — वैदूर्य रत्न.

जलफलकविमान (जलफलकविमान) (सं) ना. — नौका; जहाज.

जलभृत् (जलभृत्) (सं) ना. — मेघ; दग; जलधर.

जलमग्न (जलमग्न) (सं) ना. — पाण्यांत बुडलेले; भिजलेले.

(सं) ना. — कमल; जलधर वगैरे जलांतील वस्तु.

जलमुच (जलमुच) (सं) ना. — मेघ; दग.

जलराशि (जलराशि) (सं) ना. — समुद्र; सागर; डोह.

जलरुह (जलरुह) (सं) ना. - कमल; जलांत रुजणारे—
वाढणारे.

—मित्र (मित्र) (सं) ना. - सूर्य.

—रिपु (रिपु) (सं) ना. - चंद्र.

—अक्ष (अक्ष) (सं) ना. - कमलनेत्र विष्णु; कृष्ण.

जलरुहोद्भूत (जलरुहोद्भूत) (सं) ना. - कमल ज्याच्या
उदरातून आले तो विष्णु; पद्मनाभ.

जलशयन (जलशयन) (सं) ना. - जलावर निजणारा; विष्णु;
नारायण.

जलशूक (जलशूक) (सं) ना. कमलकंद; शेवाळ; अंतर्गंगा.

जलसंधि (जलसंधि) (सं) ना. - दोन सागरांना जोडणारा
कालवा. सामुद्रधुनि.

जलहास (जलहास) (सं) ना. - जलफेस; सागरफेण; बुडबुडा;
फेस.

जलाकर (जलाकर) (सं) ना. - जलाशय; समुद्र; झरा; बुडबुडा;
चिलीम; गुडगुडी.

जलाधिप (जलाधिप) (सं) ना. - वरुणदेव.

जलांतनौके (जलांतनौके) (सं) ना. - पाणबुडी; जहाज;
मोटक

जलावतार (जलावतार) (सं) ना. - धक्का; गोदी; जहाज
लागण्याचा किनारा.

जलावर्त (जलावर्त) (सं) ना. - भोवरा; पाणघेरा; पाणचक्र.

जलाशय (जलाशय) (सं) ना. - सरोवर; पाण्याचा सांठा;
मासा. मंदमति; अज्ञानी; वाला.

जलाह्वय (जलाह्वय) (सं) ना. - कमल.

जलिक (जलिक) (सं) वि. - बंचक; फसव्या; मायाकार.

जलगु (जलगु) (क) धा. - गळणें; गाळणें.

(क) ना. - राड; गाळ.

जलके (का) (जलके) (क) (सं) ना. - जळू; रक्तशोषण
करणारा जंतु; कांटी.

जलो (लौ) के जलो (लौ) [क] (सं) ना. - जलचर; मासा;
जलच घर असलेलें.

जलोच्छ्रय (जलोच्छ्रय) (सं) ना. - पाणी बाहेर नेण्याचा
पाट; परिवाह; तळ्यातील भोरी.

जलोत्तरण (जलोत्तरण) (सं) ना. - जलतरण; पोहणें; पाणी
तोडून परतीरीं गमन.

जलोद्भूत (जलोद्भूत) (सं) ना. - उदररोग; पोटात पाणी
साठण्याचा रोग.

जलोक्ष (जलोक्ष) (सं) ना. - सरोवर; समुद्र; तटाक; जलाशय.

जल्प (ल्पन) (जल्प) (सं) ना. - कथन; गोष्ट; चर्चा;
गप्पा; मुखस्तुति; खुशामत.

जलपाक (जलपाक) (सं) वि. - वावडी उडवणारा; गम्पिष्ट;
थापाड्या.

जल्पित (जल्पित) (सं) वि. - सांगितलेले; कथित.

(सं) ना. - शब्द; वचन.

जलडि (डे) (जलडि [डे]) (क) ना. - चाळणी; गाळणी
गाळण्याचे साधन.

जलने (जलने) (क) अ. - झटकन; लागलीच.

जलि (जलि) (क) ना. - कणगी; वेताची टोपळी; हारा; घडीव
दगड; खडी; खोटेपणा.

(सं) ना. - गोंडा; चवरी; पुष्पमाला; झालर.

जल्लु (जल्लु) (क) ना. - शीड; नावेतील खांब; धांदोटी;
कपड्याचे किंवा पानाचे तुकडे.

जल्ले (जल्ले) (क) ना. - बांबूची बुट्टी; लोखंडी पाटी.

जव (जव) (क) ना. - यम; अंतक.

—क्रेडिसु (क्रेडिसु) (क) धा. - वेग थांबविणें; बलहीन करणें.

(सं) ना. - त्वरा; वेग; शक्ति; बल; स्थानांतर.

जवन (जवन) (क) ना. - यवनदेशीय; वेगवान घोडा;
यमसंबंधी; दवना.

जवनिके (जवनिके) (सं) ना. - यवनिक; पडदा; घोषा.

जवरके (जवरके) (क) ना. - यमरक्षा; कवच; चिलखत,
देहत्राण.

जवदुर (जवदुर) (क) ना. - यमलोक; यमपुरी.

जवळ (जवळ) (क) ना. - जोड; आवळे जावळे; जावळ.

जवळि (जवळि) (क) ना. - वस्त्राची जोडी; साडी; कापड.

—इसु (इसु) (क) धा. - एकत्रित होणें; समाविष्ट होणें.

—कालु (कालु) (क) ना. - पदयुग्म.

—मदळे (मदळे) (क) ना. - मृदंग; जोडचर्मवाद्य.

जवि (जवि) (क) ना. - घोड्याच्या शेपटीचे केस; सारंगीचा
तंतुगज.

जवुगु (जवुगु) (क) ना. - पाणथळ जमीन;
दलदलीचा प्रदेश; ओल; दलदल.

जवे (जवे) (क) ना. - सातु; जव; यव.

जवारि (जवारि) (क) वि. - देशी; देशावरी.

जवाहीर (जवाहीर) (अ. दे) ना. - मोती; रत्ने वगैरे
जडजवाहीर; कोदणांतील रत्नाचा दागिना.

जव्वन (जव्वन) (अ. दे.) ना. - यौवन; तारुण्य; वाढतें वय;

जौवन (जौवन) स्तन; कुच.

—इग (इग) (क) ना. - तरुण; वयात आलेला.

जव्वने (जव्वने) (क) ना. - युवती; तरुणी; लहान वयाची स्त्री.

जव्वाजि (जव्वाजि) (क) ना. - एक सुगंधी द्रव्य.

जस (जस) (क) ना. - यश; कीर्ति; प्रख्याति.

—वंत (युत) (८०७ [००७]) (क) वि. — कीर्तिमान; प्रसिद्ध पुरुष.

जल (जल) (सं) अ. — केहा केहा; अकस्मात्.

(सं) ना. — थक्का; कंटाळा; आयास.

जहागीरदार (जहागीरदार) (अ. दे) ना. — जहागीरदार; प्रांताधिकारी.

जहाज (जहाज) (अ. दे) ना. — जहाज; मोठी नाव.

जहलक्षण (जहलक्षण) (सं) ना. — शब्दावृत्तीतील लक्षणभेद; लक्षणेने ध्यावयाचा अर्थ.

जहनु (जहनु) (सं) ना. — गंगेचा पिता जन्हुऋषि.

—तनये (जहनु) (सं) ना. — जान्हवी; गंगानदी.

जळ (जळ) (क) ना. — पाणी; जड.

(क) ना. — झळ; उष्णता; उकाडा; स्वच्छता; कांति; प्रकाश.

जळकु (जळकु) (क) धा. — हलविणे; झोक देणे; थरथरणे; कापणे.

जळंब (जळंब) (क) ना. — पांवरण; आवरण; झाकण;

आच्छादन; पंखा.

जळशायत (जळशायत) (क) ना. — चामर; पखा; भालदार.

जळरुह (जळरुह) (सं) ना. — कमल; 'तावरे' पहा.

जळु (जळु) (क) वि. — अयोग्य. अडचणीचे; खोटे; पोकळ;

जाग (जाग) (क) ना. — स्थळ; हिरवारंग; पाच; रत्न; पत्तारत्न; याग; यज्ञ; वेध.

—परल (जळु) (क) ना. — पाचेच्या रंगाचा;

जागटे (जागटे) (क) ना. — झगट; लोहवाद्य; तास; झणाणा; पूजेची घंटा.

जागर (जागर) (सं) ना. — जागृति; लक्ष; निद्रानाश; पहारा; कवच; पौरुष; बल; धैर्य.

जागरण (जागरण) (सं) ना. — जाग्रण; जागृति; जागरूकता; निद्रानाश.

जागरता (ते) (जागरता [ड]) (सं) ना. — जागृति;

जागरूकता.

जागरि (जागरि) (सं) ना. — जाग्रत मनुष्य; गूळ.

जागरिणी (जागरिणी) (सं) ना. — जाग्रत स्त्री; न झोपलेली स्त्री.

जागरित (जागरित) (सं) वि. — जाग्रत; झोपून उठलेला.

जागरूक (जागरूक) (सं) वि. — जागा; जाग्रत; मागचापुढचा विचार करणारा; जाणीव असलेला.

—ते (ड) (सं) ना. — जाणीव; जागृति; विवेक; समजूत.

जागरे (थे) (ति) (जागरे [०००] ३०) (सं) ना. — जाणीव; जागृति.

जागिसु (जागिसु) (क) धा. — जागणे; ताठ उभे राहणे; वाकविणे; वाहवा करणे; प्रोत्साहन देणे; देह ताठ करणे.

जागु (जागु) (क) अ. — भले ! वाहवा !

(क) ना. — मौन.

जागुड (जागुड) (क) ना. — कुंकुमकेशर; केशर.

जागु (प्र) त (जागु [०]) (सं) वि. — जागा झालेला;

जाणीव झालेला; संभाळून चालणारा.

जागु (प्र) ति (जागु [०]) (सं) ना. — मान; विवेक; जागरूकता.

जाग्रत (जाग्रत) (सं) ना. — 'जाग्रत' पहा.

जाग्रते (जाग्रते) (सं) अ. — लागलीच; झटकन.

(सं) ना. — जागरूकता; जागृति.

जांगल (जांगल) (सं) ना. — जंगल; अरण्य; क्रूर; अनागरिक;

हिंसक; निर्जल प्रदेश; रेंताड.

जांगुल (जांगुल) (सं) ना. — मायाविद्या; विषपरिहारविद्या; विष उत्तरवणारा; वैद्य.

जांगुलि (क) (जांगुलि [०]) (सं) ना. — वैद्य; गारुडी; सर्प खेळवणारा; जादुगार.

जांत्रिक (जांत्रिक) (सं) वि. — पळपुढ्या; पायावर भरंवसा ठेवणारा; भीतीने पळणारा.

जाजि (जाजि) (क) ना. — मालतीपुष्प; जायफळ; मोगन्याचे फूल.

जाजु (जाजु) (क) ना. — तांबडा दगड; काव; इंद्रजाल; मायाविद्या; जादू; गारुडी.

जाज्वल्यमान (जाज्वल्यमान) (सं) वि. — प्रज्वलित; प्रकाशमान; जळणारा; तेजःपुंज.

जाठर (जाठर) (सं) वि. — औदरीय; पोटासंबंधी.

—रस (रस) (सं) ना. — पित्त; पाचक रस.

जाडणे (जाडणे) (क) ना. — दान; वापर; हालचाल; फेक; सहनशीलता; मंदी.

जाडि (जाडि) (क) ना. — अखंड प्रवाह; उकळी; झरा; ओढा; उमळी; क्रोध; बलात्कार; उष्णता; समूह; कांबळे; भर.

जाडिसु (जाडिसु) (क) धा. — झडणे; स्वच्छकरणे; हलविणे; फेकणे; पेटविणे; प्रोत्साहन देणे; टोचून बोलणे; तांडावर सांगणे; केर काढणे.

जाडु (जाडु) (क) ना. — रीति उपयोग; वासरक्रम; पद्धति; शैली; ओळ; मार्ग; पंक्ति; सूचना; सुगावा; शोध.

जाडे (जाडे) (क) ना. — पावलाची खूण; गाडीच्या चाकाची खूण; सूचना; चाहुल; अंयरुण; कांबळे; चुणचुणीतपणा; अनुभव; चापल्य, वेग; उपाय; युक्ति; सुट्टी; विश्रांति; मध्यंतर; रजा.

जाड्य (जाड्य) (सं) ना. — मंदपणा; जडत्व; अस्वस्थता; रोग; आलस्य; रोग; थंडपणा; मूर्खपणा; सुस्ती; जडपणा.

जाण् (ज०ण्) (क) ना. - चातुर्य; समजूत; शहाणपणा.

—इमे (मे) (ज०मे [मे]) (क) ना. - समजूत; ज्ञान; शहाणपणा; चतुराई.

—ओडेय (ज०डेय) (क) ना. - ज्ञानी; तज्ञ.

—किडु (ज०डु) (क) धा. - न समजणे; मति कुंठित होणे.

—नुडि (ज०डि) (क) ना. - चांगले बोलणे; विचारी भाषण.

जाण (ज०ण) (क) (क) ना. - ज्ञाता; जाणकार.

जाणि (णु) वे (ज०णि [णु] वे) (क) ना. - ज्ञान; जाणीव; प्रतिपत्ति; प्रगल्भता.

जात (ज०त) (सं) वि. - जन्मलेले; अस्तित्वात असलेले.

(सं) ना. - समूह; पुत्र; सत्कुलीन.

जातक (ज०तक) (सं) ना. - जन्मकुंडली; बुद्धदेवाची पूर्व जन्मकथा; जन्माला आलेला.

जातकर्म (ज०तकर्म) (सं) ना. - नामकरण; बारसे; जन्मल्या बाळाचे संस्कार; पुत्रावण; जातक.

जातरूप (ज०तरूप) (सं) ना. - सोने; जन्मलेल्या मुलाचे रूपरंग; नशावस्था; नशता.

जातवेद (दस्) (ज०तवेद [दस्]) (सं) ना. - अग्नि.

—मुनि (ज०मुनि) (सं) ना. - बसवेश्वरांच्या गुरुचे नाव.

जातसूतक } (ज०तसूतक) (सं) ना. - मिश्र रक्ताची संतति.

जातशौच } (ज०तशौच) अशुद्ध जन्म.

जाति (ज०ति) (सं) ना. - ब्राह्मणादि चतुर्वर्ण; जातकुळि;

वडिलोपार्जित औद्योगिक संस्कार; कुळकसब; मालती-पुष्प;

जायफळ; जन्म; गोत्र; आवळ्याचे झाड; उत्तम कूळ; समूह; विनय.

—कर्म (ज०कर्म) (सं) ना. - जातीचे कर्तव्य; जातीचे मुख्य कार्य.

जाति (ती) कोश (ज०ति [ती] कोश) (सं) ना. - जायपत्री.

जातिगार (ज०तिगार) (क) ना. - गुंड; खाऊन फिरणारा.

फटिंग; 'डंडाडि' पहा.

जातिफल (ज०तिफल) (सं) ना. - जायफळ.

जातिभ्रष्ट (ज०तिभ्रष्ट) (सं) वि. - जातिबहिष्कृत; बाटगा;

जातिबाह्य; नीतिहीन; निरुपयोगी.

जातिवळ (ज०तिवळ) (क) ना. उद्योगी; अनुवंशिक धंदा करणारा.

जातिवैर (ज०तिवैर) (सं) ना. - जातिद्वेष; जन्म शत्रुत्व.

जातिवैरि (ज०तिवैरि) (सं) कुलकंटक; कुऱ्हाडीचा दांडा.

(लक्षणा)

जातिसंकर (ज०तिसंकर) (सं) ना. - जातिमिश्रण; कुलभ्रष्टता;

जातीजातीचे एकीकरण.

जातीय (ज०तीय) (सं) वि. - जातिसंबंधी; जातीला सोपवून दिलेले; जातवार; जातिप्राधान्य दिलेले.

जातु (ज०तु) (सं) अ. - केव्हा केव्हा; कधीतरी; कदाचित्; कथंचित्.

जातुधान (ज०तुधान) (सं) ना. - राक्षस; पिशाच.

जाते (ज०ते) (सं) ना. - मुलगी; कथा.

जात्य (ज०त्य) (सं) वि. - कुलीन; सत्कुलात जन्मलेला; योग्य.

जात्यतीत (ज०त्यतीत) (सं) वि. - जातिभेद न मानणारा;

सत्कुल जन्माचा अभिमान धरणारा.

जात्यंघ (ज०त्यंघ) (सं) वि. - जातीच्या अभिमानाने पछाडलेला; दुरभिमानी.

जात्रे (ज०त्रे) (क) ना. - यात्रा; उत्सव; देवाची मिरवणूक; सण; पवित्र देवदर्शन.

जादि (ज०दि) (सं) ना. - मोगरा; मालती; जाति; जाई.

जादु (ज०दु) (सं) ना. - काव; तांबडी माती; जायफळ.

(अ. दे) ना. - इंद्रजाल; मायाविद्या; नजरबंदी.

जान (ज०न) (क) ना. - जाण; ज्ञान; ध्यान; समजूत; योजना; चिंता; विचार; स्मृति.

—इसु (ज०इसु) (क) धा. - समजूत घेणे; योजना करणे; योजिणे; आठवणे; स्मरणे.

जानकि (की) (ज०नकि [की]) (सं) ना. - जनककन्या; सीता.

जानकीजानि (ज०नकीजानि) (सं) ना. - जानकीजीवन; राम;

जानकीपति.

जानपद (ज०नपद) (सं) वि. - जनपदासंबंधी; खेळ्यासंबंधी.

(सं) ना. - देश; खेडे; जनगण; जनता.

जानि (ज०नि) (क) वि. - ज्ञानी; समजूतदार; आलोचक;

विचारक. (सं) ना. - पत्नि; बायको.

जानिसु (ज०निसु) (क) धा. - ध्यान करणे; विचार करणे; स्मरणे; आठवणे; विवंचून पाहणे.

जानु (ज०नु) (सं) ना. - गुड्यापासून खालचा भाग; पिंढरी.

—दग्न (मात्र) (ज०दग्न [मात्र]) (सं) ना. - गुड्यापर्यंतचा भाग; जंवा.

जापाळ (ज०जापाळ) (क) ना. - जेपाळ बी; मलसारक बी.

जापु (ज०जापु) (क) ना. - लांबट पाऊल; मृदंगवादन; तालगति.

जाप्य (ज०जाप्य) (सं) ना. - आलस्य; अंगचोरपणा; सुस्ती.

जाबाल (ज०जाबाल) (सं) ना. - जाबालोपनिषत्; धनगर;

अजाजीवन कंठणारा; सुखी.

जाबालि (ज०जाबालि) (सं) ना. - प्राचीन ऋषि; दशरथाचा गुरु.

जाम (व) (ज०जाम [व]) (सं) ना. - प्रशंसा; चाल; चलन;

घटका; दिवसाचा आठवा भाग.

जामदग्न्य (ज०जामदग्न्य) (सं) ना. - परशुराम; जगदम्नीचा पुत्र.

जामात (तृ) (ता) (ज०जामात [तृ] [ता]) (सं) ना. -

जावई; मुलीचा नवरा; कन्यापति.

जामि (मिनि) (जामि) [मिनि] (सं) ना. - पतिव्रता; कुलीना; गरती स्त्री.

जामीनु (जामिनु) (अ. दे.) ना. - मध्यस्थ; हमीदार; भद्रता; जबाबदारी.

जांबव (वंत) जांबव [वंत] (सं) ना. - अस्वलासारखा दिसणारा मानवाचा पूर्वज.

जांबवति (जांबवति) (सं) ना. - जांबवानाची कन्या; कृष्णपत्नि.

जांबवि (जांबु) जांबवि [जांबु] (सं) ना. - जांभळ; जंबीर.

जांबूनाद (जांबूनाद) (सं) ना. - जांबूनादीत सापडणारे सोने.

जायक (जायक) (सं) ना. - सुगंधीवृक्ष; चंदन.

जायमान (जायमान) (सं) ना. - जन्म; जीवन; संसार; प्राप्ति.

जाया (जाया) (सं) वि. - नष्ट झालेले.

(सं) ना. - हानी; नाश; अकृत्याण; पत्नि.

जायाजीव (जायाजीव) (सं) ना. - पत्निजीवि; नर्तक; नट.

जायापति (जायापति) (सं) ना. - दंपती; जोडपे.

जायि (यिपत्रे) जायि [यिपत्रे] (सं) ना. - जायफळ; जायपत्री; संगीत पद्धति; झरझरी वाद्य.

जायिल (जायिल) (क) ना. - न्हावी; कुक्कुर; कुत्रा; काळवीट; सारसेय.

जायु (जायु) (सं) ना. - मद्य; दारू; रोगनिवारक औषध.

जाये (जाये) (सं) ना. - पत्नि; धरणीण; जाया.

जार (जार) (सं) ना. - व्यभिचारी; परस्त्रीलोलुप; पाय धरणाऱा; व्यभिचारी.

जारिके (जारिके) (सं) ना. - निसरडे; व्यभिचार; पायचूक; निसरा.

जारिणि (जारिणि) (सं) ना. - व्यभिचारिणी; विधवा;

जारि (जे) (जारि [जे]) वेश्या.

जारु (जारु) (क) धा. - दिसेनासा होणे; वाट चुकणे; पाय चुकणे; चुकून भलते बोलणे; प्रवाहाच्या उलट जाणे.

—इसु (इसु) (क) धा. - खाली सरणे; दूर होणे; चालू करणे.

—केडहु (केडहु) (क) धा. - कडेलोट करणे; उतरणे; नकळत लोटणे; अज्ञानांत लोटणे.

जाल (जाल) (सं) ना. - जाले; मितींतील जाले; कपटजाल; झरोका; कोंडवाडा; समूह; अंकार; दड्डी; श्रृंगार; आकाश; इंद्रिय; गुरे सावलील आणण्याची जागा; इंद्रजाल; आवरण; मुस्कट.

जालक (जालक) (सं) ना. - गालणी; गळंतिका; गळती; फिल्टर; जाले फेकणारा; कोळी; धीवर; विणलेले कापड; जगण्याची इच्छा करणारा; झरोका; साणे.

जालकरण (जालकरण) (सं) ना. - मच्छीमार; मासेमारीचा धंदा.

जालगार (जालगार) (क) ना. - वंचक; फसविणारा; नावाडी; धीवर; कचऱ्यांतून सोनेचांदी निवडणारा.

जालंधर (दर) जालंधर [दर] (सं) ना. - खिडकी; जाली; जालीचे वातायन.

जालरि (जालरि) (क) ना. - झालर; श्रृंगारवस्त्र; जालीचे काम.

जालि (जालि) (सं) ना. - जालेवाला; कोळी; धीवर.

(क) ना. - घाभळ; बघूरवृक्ष.

जालिक (जालिक) (सं) ना. - नावाडी; नाविक; मासे धरणाऱा; जादुगार; इंद्रजालिक; वंचक.

जालिका (के) (जालिका [के]) (सं) ना. - कवच; चिलखत; लोखंडी जाले; टक स्त्री, मंत्रतंत्र करणारी; जादुगारिणी.

जाल्म (जाल्म) (क) वि. - नीच; वंचक; क्षुद्र; क्रूर; तुच्छ.

जाव (जाव) (क) ना. - याम; प्रहर; तीन तास.

जावडि (जावडि) (क) वि. - अत्य; क्षुद्र; दुर्बल.

(क) ना. - गीत; स्त्रियाच्या हातापायाला लावण्याचा रंग; अळिता.

जावळ (जावळ) (क) वि. - सामान्य; सर्वसाधारण; मासुली; हीन; क्षुद्र.

जावळि (जावळि) (क) ना. - 'चावडि' पहा.

जाविने (जाविने) (क) ना. - सरपण; जळणाचे लाकूड; विश्रान्ति; सुटी; काकडा; पोत; टक; वंचक.

जाहिरात (जाहिरात) (अ. दे) ना. - प्रसिद्धी; प्रगटना; डांगोरा; दवंडी; परिपत्रक; प्रख्याति.

जान्हवि (वी) (जान्हवि [वी]) (सं) ना. - गंगानदी; जन्हुतनया. —धर (धर) (सं) ना. - गंगाधर; शिव.

जाल (जाल) (क) वि. - पातळ; जालीदार; झिरझिरीत.

जालक (जालक) (सं) ना. - जाले; भोके असलेले वस्त्र; समूह; कपट; (सं) वि. - उपद्रवापी; लफडेबाज; दुर्वर्ती.

जालरिग (जालरिग) (क) ना. - झालर; 'जालरि' पहा.

जालवणे (जालवणे) (क) ना. - फसवणूक; नजरबंदी; मोह.

जालिने (जालिने) (क) ना. - विणलेली पिशवी; भटार; हमीणी; पैशाची पिशवी; वस्त्रावरण.

जालिसु (जालिसु) (क) धा. - गालणे; हलवणे; गमावणे; धसरणे; हिणवणे; तुच्छ लेखणे.

जाळू (जाळू) (क) ना. - पोकळी; असत्य भाषण; दूरचा नातेवाईक; जाले लावणारा.

—नुडि (नुडि) (क) ना.—पोकळ बोलणें; फोलभाषा; थाप जिहे (जिहे) झुळ [झुळ] (सं) ना.—जिह्वा; जीम; रसना. जिगटु (जिगटु) (क) ना.—डिंक; गोंद; खळ; चिकाटी.

(क) ना.—चिमटा वेणें; चिमटणें; बोचकरणें. जिगणि (गे) लि (जिगणि) (क) ना.—‘जळूक’ पहा; जळू; रक्तपिपासु; दुर्नाम; बदलैकिक.

जिगळु (जिगळु) (क) ना.—कालवा; समानता; साम्य; युक्ति; उपाययोजना; संधि.

जिगि (जिगि) (क) धा.—फाडणें; उडणें; उकरणें; खाणें; चकाकणें; अभिवृद्धि होणें; उडी मारणें.

जिगिल् (जिगिल्) (क) धा.—चिकटणें; खेदून राहणें; अडचणीला कारण होणें; संकटांत सांपडणें; अडकून पडणें.

जिगीषा (ये) (जिगीषा [झी]) (सं) ना.—विजयेच्छा; जिंकण्याची इच्छा.

जिगीषु (जिगीषु) (सं) वि.—जयाची इच्छा करणारा; विजयापेक्षा वाळगणारा.

जिगुळे (जिगुळे) (क) ना.—‘जिगणिलि’ पहा; जळू.

जिघत्सु (जिघत्सु) (सं) वि.—मुकेलेला; क्षुधित.

जिघत्से (जिघत्से) (सं) ना.—भूक; क्षुधा.

जिघांसु (जिघांसु) (सं) वि.—घातक; मारण्याची इच्छा करणारा; वैरी.

जिके (जिके) (क) ना.—हरिण; कुरंग; मृग.

जिगि (जिगि) (क) ना.—मस्ती; शिंग; निशा; अमल; भान हरणें; मासळी.

जिज्ञासु (जिज्ञासु) (सं) वि.—जाणण्याची इच्छा करणारा; विचारक.

जिज्ञासे (जिज्ञासे) (सं) ना.—समजण्याची इच्छा; विचाराची आकांक्षा; परीक्षा.

जिट्ट (टि) (जिट्ट [झि]) (क) ना.—टोळ; पतंग; फुलपांवरुं; टिटवी; देवपक्षी; टोळधाड.

जिट्टि (जिट्टि) (क) ना.—खिड; दिडीदरवाजा.

जिड्डु (जिड्डु) (क) ना.—‘गसि’ पहा, चिखल; धडुपणा; असंस्कृतता; सुगंधी धूप; मूर्ख स्त्री; गोंद; डिंक.

जिण (णु) गु (जिण [झि]) (क) धा.—गळणें; ठिबकणें; पाझरणें; झिरपणें.

जित् (जित्) (सं) वि.—जिकलेला; जिंकणारा.

(सं) ना.—विजयी; विजेता.

जित (जित) (सं) वि.—जिकला गेलेला; आधीन झालेला; निश्चित; स्थिर; प्राप्त.

—पडिसु (पडिसु) (क) धा.—निश्चित करणें; स्मरण देणें; तोंडपाठ करणें; आठवण राहीलसें करणें.

—पडु (पडु) (क) धा.—मन ठाम करणें; निर्धार करणें; विद्वान होणें.

जितकाम (जितकाम) (सं) ना.—काम जिंकणारा; शिव; यति; बुद्ध; जिन अर्हत; विरक्त.

जितकामे (जितकामे) (सं) ना.—काम जिंकलेली स्त्री; घरंदाज स्त्री; पतिव्रता; वरवधु.

जितकाशि (जितकाशि) (सं) वि.—विजयानें मिरवणारा; पापावर जय मिळवलेला.

जितशत्रु (जितशत्रु) (सं) ना.—शत्रूवर विजय मिळवणारा; अजितसेनाचा पुत्र.

जिताक्ष (जिताक्ष) (सं) वि.—इंद्रिये जिंकलेला; मनोनिग्रही; संयमी.

जितांतक (जितांतक) (सं) ना.—मृत्युंजय; कालांतक; शिव. जितेंद्रिय (जितेंद्रिय) (सं) वि.—ज्यानें इंद्रियें जिंकलीं

आहेत असा; मनोनिग्रही; संयमी.

जित्य (जित्य) (सं) वि.—जिंकण्यासारखा; जयसाध्य; नांगराचा फाळ.

जित्वर (जित्वर) (सं) वि.—जयशाली; विजयी.

जिहु (जिहु) (क) ना.—पण; हट्ट; सड; उट्टें; तिरस्कार.

जिन (जिन) (सं) ना.—वीतराग; तीर्थंकर; बुद्ध; विष्णु; चोवीसचा संकेत; अर्हत.

जिनगृह (जिनगृह) (सं) ना.—जैनवस्ती; जैनमंदिर.

जिन (जु) गु झि [झि] (क) धा.—गुणगुणणें; व्यर्थ खंगणें; अल्पवृष्टि होणें; बुरबुरणें; वितळणें; झिरपणें; ओतणें.

जिनिगिसु (जिनिगिसु) (क) धा.—वेग कमी करणें; मूर्छित होणें; निश्चेष्ट होणें; जळफळणें; वर्षाव करणें; वितळणें;

जिंदगी (जिंदगी) (अ.दे.) ना.—जिनगानी; पुंजी; सर्वस्व; चीजवस्त; स्वत्व; जीवन.

जिंदाबाद (जिंदाबाद) (अ.दे.) वि.—चिरंजीव; चिरायु होवो! आयुष्यमान.

जिप (पु) ण झि (झि) (क) वि.—कृपण; लोभी; चिकट; चिक्क; कंजुष; हात राखून खर्च करणारा.

जिबरु (जिबरु) (क) ना.—डोळ्याचें चिपडें; कसर; डोळ्याचें पिच.

जिट्टु (जिट्टु) (क) ना.—चिकटपणा; ध्वनि; स्वर; नाद; चाहुल; आवाज.

जिर् (जिर्) (क) धा.—मिणें; घावरणें; हाय खाणें.

(क) ना.—चिरचीर.

जिल्लें (रले) (रिले) झि [झि] (क) ना.—पोरकिडे; गोम; झुरळ.

जिराफ़ (जिराफ़) (क) ना.—चित्रोष्ट्र; लांब मानेचे जनावर; जिराफ.

जिल्लि (जिल्लि) (क) ना. - लहान भोक; तडा; चीर; भेग.
जिल्लु (जिल्लु) (क) ना. - झुणझुण; बधिरता; चर्मसंकोच; तंटा;
गोंधळ.

जिवुळि (जिवुळि) (ग) ना. - 'जवळी' पहा.

जिण्णु (जिण्णु) (सं) वि. - विजयाकांक्षी; विजयी; जयेच्छु.

(सं) ना. - जिन; इंद्र; अर्जुन; विष्णु; काम; सूर्य; शिव;
शेषराज.

जिण्णुचाप (जिण्णुचाप) (सं) ना. - इंद्रधनुष्य; पाऊस; मदन-
बाण.

जिहासे (जिहासे) (सं) ना. - त्यागाची इच्छा; वैराग्य; त्याग-
बुद्धि; निवेद; कंटाळा.

जिह्वा (जिह्वा) (सं) वि. - कुटिल; वक्र; वाकडे; मंद; मूर्ख;
कपटी; अप्रामाणिक; लुचा; फसवा.

जिह्वा (जिह्वा) (सं) ना. - वक्रगति; साप.

जिह्वा (जिह्वा) (सं) ना. - जीभ; रसना.

जिह्वाडंबर (जिह्वाडंबर) (सं) ना. - तोंडपाटीलकी;
वाचाळता; बढाई; बंडल (लक्षणा).

जीकळि (जीकळि) (क) ना. - झाडांना पाणी घालण्याची शारी.

जीत (जीत) (क) ना. - जीवित; रावणूक; कुली पगार;
रोजमजुरी.

—गार (गार) (क) वि. - रोजमजूर; मजुरीने काम
करणारा; श्रमजीवि; निदळाचा धाम गाळून जगणारा.

जीन (जीन) (क) वि. जीर्ण; जुने; निष्प्रयोजक; कृपण; लोभी;
क्षुद्र; दीन; गरीब.

जीन (जीन) (अ-दे) ना. - घोड्याच्या पाठीवरील
आसन; खोगीर.

जीनगार (जीनगार) (क) ना. - बाहुल्या, खेळणीं,
तयार करणारा; जिनगर.

जीनशाले (जीनशाले) (सं) ना. - शस्त्रागार, युद्धसामग्री
ठेवण्याचे ठिकाण.

जीमूत (जीमूत) (सं) ना. - दग; मेघ; पर्वत; हत्ती; काळा
डाग; देवनाळ; एक राठ गवत; राक्षसांचे नांव.

—लते (लते) (सं) ना. - विद्युत; वीज.

—ब्राह्म (ब्राह्म) (सं) ना. - इंद्र; 'नागानंद' नाटकाचा
कथानायक.

जीय (जीय) (क) अ. - अय्या! स्वामी! वगैरेसारखे सन्मान-
बोधक अव्यय.

जीयेने (जीयेने) (क) अ. - जी जी करून; हांजी हांजी करून;
दीनवाणे; गयावया करून.

जीर (जीर) (क) धा. - किंचाळणे; ओरडणे; चिर
असा आवाज करणे.

जीर (जीर) (क) ना. - अतिवेग; खड्डा; तलवार.

जीरके (जीरके) (सं) ना. - जिरें; मसाल्याचा
जिन्नस.

जीरु (जीरु) (क) धा. - 'जीर' पहा.

जीरुंडे (जीरुंडे) (क) ना. - किरं ध्वनि करणारे किडे;
जीरुंदुंबि (जीरुंदुंबि) (क) ना. - किरं ध्वनि करणारे किडे;

शिल्ली; टोळ; पतंग.

जीरुळे (जीरुळे) (क) धा. - ओरडणे; किंचाळणे; शीळ घालणे.

जीकौळवि (जीकौळवि) (क) वि. - पिचकारी; पाणी घालण्याची
शारी.

जीर्ण (जीर्ण) (सं) वि. - वितळलेले; जुने; विरघळलेले;

झिजलेले; शक्तिहीन; शिथिल; वाहून गेलेले; कोमेजलेले.

अतिप्राचीन; नष्ट.

—इसु (इसु) (क) धा. - पचविणे; पचन करणे; झिजवणे;
जुने होणे; वितळविणे.

—कारि (कारि) (क) वि. - पचनक्रियेला साह्य करणारा.

—कोश (कोश) (सं) ना. - जठर; पचनक्रियास्थान.

—विजीर्ण (विजीर्ण) (सं) वि. - अतिजीर्ण; चिंध्या-
चिंध्या झालेले; अतिशिथिल.

जीर्ति (जीर्ति) (सं) ना. - पचन; वितळण्याची क्रिया.

जीव (जीव) (सं) ना. - जीवन; हयात; आयुष्य; अस्तित्व;

प्राणी; शारदा; घोडा; जीवात्मा; व्यक्ति; उद्योग; भाषा;

जीवनाधार; बृहस्पति; बाणाचें फूल; मौर्वी; सत्त्व; रहस्य;

प्रधान.

—ई, ईयु (ई, ईयु) (क) धा. - जीव घालणे; प्रोत्साहन
देणे; शिकारस करणे.

—अेतु (अेतु) (क) धा. - जन्माला येणे.

—क (क) (सं) ना. - दास; जिन; साधु; गारुडी;

वनस्पतिविशेष.

—कळे (कळे) (सं) ना. - सुखी जीवन.

—कळळ (कळळ) (क) ना. - अंगचोर; चुकारतडू.

—कोडु (कोडु) (क) धा. - प्राणार्पण करणे;

प्रोत्साहन देणे.

जीवगेळय (जीवगेळय) (क) ना. - जिवरदोस्त; जीवश्च

कंठश्च; प्रिय मित्र.

जीवत् (जीवत्) (सं) वि. - जिवंत; जीव असलेला; जिता.

जीवतोंके (जीवतोंके) (सं) ना. - मुलेंबाळें जिवंत असलेली
स्त्री; लेकरवाळी.

जीवत्पति (जीवत्पति) (सं) ना. - सौभाग्यवति; सुमंगला;

सधवा; 'अैदे' पहा.

जीवचय (जीवचय) (सं) ना. - प्राणिजात; प्राणीसृष्टि.

जीवदान (जिवदान) (सं) ना. - प्राणरक्षण; प्राणार्पण;
प्राण वाचवणे.

जीवधन (जिवधन) (सं) वि. - प्राणाला धन मानणारा;
जीवसंपदा.

जीवधारण (जिवधारण) (सं) ना. - जीवन; निर्वाह;
प्राणधारणा; अस्तित्व.

जीवन (जिवन) (सं) ना. - पाणी; उद्योग; निर्वाह; वृत्ति;
अस्तित्व.

—वाह (वाह) (सं) ना. - सेव; दग.

जीवनांश (जिवनांश) (सं) ना. - पोटासाठी मिळणारे धन.
पोटगी; उपजीविकेचे साधन; जीवननिर्वाह.

जीवनिधि (जिवनिधि) (सं) ना. - महासागर; पाण्याचा सांठा.

जीवनीय (जिवनीय) (सं) वि. - जीवनाधार; धारोष्ण दूध.

जीवनोपाय (जिवनोपाय) (सं) ना. - जीवनोद्योग;
निर्वाहसाधन; वृत्ति.

जीवंत (जिवंत) (अ-दे) ना. - 'जीवत्' पहा.

जीवन्मुक्त (जिवन्मुक्त) (सं) वि. - जननमरणांतून मुक्त;
सिद्धपुरुष; मोक्षगामी.

जीवन्मुक्ति (जिवन्मुक्ति) (सं) ना. - जन्मफेन्यापासून मुक्ती;
सिद्धावस्था; सजीव मोक्षप्राप्ति.

जीवमान (जिवमान) (सं) ना. - हयात; जीवन; आयुर्मर्यादा;
आयुष्य; जीवित काळ.

जीवरत्न (जिवरत्न) (सं) ना. - जीवरूपी रत्न; प्राणीश्रेष्ठ.

जीवल (जिवल) (सं) ना. - ऋतुपर्णाचा सारथी.

जीवश (जिवश) (सं) वि. - जिवंत असूनहि
मृताप्रमाणे असणारा; अस्थिरपंजर; जीवन्मृत.

जीवातु (जिवआतु) (सं) ना. - प्राणरक्षण; जीवसत्त्व; संजीवनी.

जीवात्म (जिवआत्म) (सं) ना. - परमात्म्याचा
अंश; जीवात्मा.

जीवाळ (जिवआळ) (क) ना. - जीवनकळा; सत्त्व; रहस्य; सार;
जिव्हाळें; वाद्यांतील ध्वनिसाधन. 'जीवळ' पहा.

जीवि (जिवी) (सं) ना. - जीव असलेला; प्राणी.

—के (के) (सं) ना. - वृत्ति; जीवनोपाय; अस्तित्व; कुली;
मजूरी; निर्वाहव्यय.

—इसु (इसु) (क) धा. - जिवंत राहणे; प्राणधारण करणे.

जीवितेश (जिवितेश) (सं) ना. - पति; वल्लभ;
राजा; महाराज; जीवनाचा मालक.

जीवे (जीवे) (सं) ना. - हृदय; छाती; मौर्वी;
प्रत्यंचा; बाण जोडण्याची रज्जु.

जुक्ती (जुक्ती) (अ. दे) ना. - युक्ति; योजना; उपाय; मार्ग

जुग (जुग) (अ. दे) ना. - युग; जोडीदार; सहचर; सहकारी.

जुगम (जुगम) (क) ना. - युग्म; जोडी; जोड; दोन.

जुगुप्सा (जुगुप्सा) (सं) ना. - तिरस्कार; कंटाळा;
असह्यता; निंदा; तुच्छता; हीनता.

जुगुम (जुगुम) (क) ना. - युग्म; 'जुगम' पहा.

जुगुल (जुगुल) (क) धा. - निघणे; निघून जाणे.

जुंजु (जुंजु) (क) ना. - पिसारा; झिमझिम; गुंजाचे कणीस;
कोंबड्याच्या डोक्यावरील फूल; लालफणी.

जुंजुरु (जुंजुरु) (क) ना. - कुरळे केस; पावसाची भुरभूर.

जुंजुळी (जुंजुळी) (क) वि. - तांबडे, लाल; रक्तवर्णी.

जुंजुटि (जुंजुटि) (क) ना. - संगीतातील एक राग; झिजोटी

जुंजूरि (जुंजूरि) (क) ना. - गुडगुडी; हुक्का; चिलीम.

जुहु (जुहु) (क) ना. - शिखा; शेंडी; मोरतुरा; कोंबडफणी.

—हिडि (हिडि) (क) धा. - शेंडी धरणे; कात्रीत पकडणे;

खोड्यांत पाडणे; विडीत गाठणे.

जुगुगु (जुगुगु) (क) धा. - मार्गे स्वेचणे; मुरडणे; कुस्करणे.

जुद्ध (जुद्ध) (क) ना. - युद्ध; रणकंदन; समर.

जुम्मु (जुम्मु) (क) ना. - हर्षामर्षाचा उद्रेक; रोमांच;

हातापायाला मुंग्या येणे; झुमझुम.

जुम्मेने (जुम्मेने) (क) अ. - अंगावर काटा आल्याने; शरीर
झुमझुमून.

जुरि (जुरि) (क) धा. - ओतणे; पाझरणे; गळणे.

(क) ना. - झुरका; दम; उठाव; ओढ.

जुरिके (जुरिके) (क) ना. - ओढ; झपाटा; धूम्रपान; दम;
झुरका

जुलुमे (जुलुमे) (अ. दे) ना. - जुलूम; जबरदस्ती; आग्रह;
निर्बध; अवश्य कर्तव्य; 'कड्याय' पहा.

जुष्ट (जुष्ट) (सं) वि. - पिकलेले; सेवा केलेले; उष्टे; सेवित.

जुहू (जुहू) (सं) ना. - तांबड्या लाकडाचे यज्ञमात्र. अर्धवर्तुळ;
मुंबईजवळील सुंदर सागरकाठचा भाग.

जुहूराण (जुहूराण) (सं) ना. - अग्नि; यज्ञपुरोहित; ऋत्विज
चंद्र.

जुगलिसु (जुगलिसु) (क) धा. - पेंगणे; झुकांडी देणे.

हेलकावणे; टांगणे; रुजणे; खाली मान घालून पुढे सरकणे.

जुगु (जुगु) (क) धा. - लोंबणे, लोंबकळणे; हलणे; रागावणे;

जूजु (जूजु) (क) ना. - द्यूत; सोंगट्याचा डाव; पद्य; जिह;
प्रतिज्ञा; हट्ट.

जूट (जूट) (सं) ना. - जटा; बांधलेली शेंडी; शिवाची जटा;

बालकाचे बळ; चिकटपणा; त्राण.

(अ. दे) ना. - सनक; वाक; वाकाचे झाड; अंबाडी.

जूडि (जूडि) (अ. दे) ना. - सारामाफ इनाम जमीन; वतनी
जमीन.

जृति (ज०३) (क) ना.—तीव्रता; चुणचुणीतपणा; चापत्य;
चेतना; पादत्राण; जोडा; दूति; दूदि; दासी.

जूदाळि (जू०दा०) (क) वि.—दूत खेळणारा; पण लावून
खेळणारा; जुगारी.

जूदु (जू०दु) (क) ना.—दूत; जुगार; चुरशीचा खेळ; पैज;
'जूजु' पहा.

जूपर (रु) } (जू०पर [रु]) (क) ना.—पावसाची क्षिमक्षिम;
जूबर } (जू०बर) कोईवरील केसर.

जूळ (जू०ळ) (जू०ळ [जू०ळ]) (क) ना.—झूळ; आयाळ;
कपड्याचा चोळामोळा.

जूळि (जू०ळि) (क) ना.—झारी; तोटी असलेले पात्र.

जूळ्य (जू०ळ्य) (क) ना.—कपाळाला लावलेले गंध.

जूंमे (भण) (जू०ं [भण]) (सं) ना.—जामई; जूमा; विकास;
तोंडाची उघड; जवडा उघड; विस्तार; वाढ.

जूंमित (जू०ंमित) (सं) वि.—विकसित; हसित; उघडलेले;
पसरलेले.

जूंमे (भा) (जू०ं [भा]) (सं) ना.—'जूंमे' पहा.

जूंकिमु (जू०ंकिमु) (क) ना.—गर्जेणें; निंदणें; ओरडणें;
किंचाळणें 'जूंकिमु' पहा.

जूंगि (जू०ंगि) (क) ना.—युद्धसंबंधीचे, भांडखोरपणा; वेढा; घेरा.

जूंष्टि (जू०ंष्टि) (जू०ंष्टि) (क) ना.—कुस्तिगीर; बलशाली;
वडीलधारा; श्रेष्ठ पुरुष.

जूंक्त (जू०ंक्त) (क) धा.—वोचकारणें; ओरबाडणें; खाजविणें;
चिमटा घेणें.

जूंगेय (जू०ंगेय) (क) धा.—धनुष्याचा टंकार करणें;
टणत्कारणें.

जूंकरिमु (जू०ंकरिमु) (क) धा.—झंकारणें; गुंजारव करणें;
स्तुती करणें; शिफारस करणें; टंकार करणें.

जूंगरे (जू०ंगरे) (क) धा.—साखर पेरणें; गोड बोलणें; गोड
खाणें; मधाचा वर्षाव करणें; मिष्टान्न जेवणें.

जूंढ (जू०ंढ) (क) ना.—कोळ्याचें जाळें; विणकर, कोष्टी.

—बले (ब०) (क) ना.—कोळ्याचें जाळें.

जूंढि (जू०ंढि) (क) ना.—गोपीचंदन; विभूति; शाहूमाती; धूर;
काजळ; शाई; 'इहण' पहा.

जूंत्वय (जू०ंत्वय) (सं) वि.—जिकण्यायोग्य; जिकता येण्यासारखें.

जूंत्तार (जू०ंत्तार) (सं) वि.—जेता; विजेता.

जूंन् (नु) (जू०ंन्) (सं) (क) ना.—मध; मकरंद; गोडपदार्थ;
मधुरभाषण.

जूंनेय (जू०ंनेय) (क) ना.—मध; मकरंद.

जूंमन (जू०ंमन) (सं) ना.—जेवण; भोजन; खाणेंपिणें; आहार;
खानपान.

जूंय (जू०ंय) (सं) वि.—जिकले जाणारे; जिकण्यायोग्य; विजय
मिळविण्याजोगें.

जूंरु (जू०ंरु) (क) वि.—अशक्त; थकलेला; दुर्बल;

'गोडे' पहा. (क) ना.—किल्ला; तट; कूड.

जूंरुकिंडी (जू०ंरुकिंडी) (क) ना.—झरोका; वातायन; गवाक्ष;
जाळी.

जूंवेडे (जू०ंवेडे) (क) धा.—धनुष्याचा टणत्कार करणें; प्रत्यंचा
छेडणें; 'जूंगेय' पहा.

जूंवेण (जू०ंवेण) (अ. दे) ना.—'जेमन' पहा.

जूंवेणिने (जू०ंवेणिने) (क) ना.—माधुर्य; चव; सरसपणा.

जूंवेडे (जू०ंवेडे) (क) धा.—'जेवडे' पहा.

जूंष्टे (जू०ंष्टे) (जू०ंष्टे) (क) ना.—वडीलधारी स्त्री.

जूंष्टे (जू०ंष्टे) (जू०ंष्टे) (सं) ना.—ज्येष्ठमास; प्रमुख; शानी.

जूंत्र (जू०ंत्र) (सं) ना.—जिकलेलें; जयशाली; विजय.

—यात्रे (या०त्रे) (क) ना.—विजयानें पुढची चाल;
विजयचाल.

—रथ (र०थ) (क) ना.—विजयरथ.

जूंन (जू०ंन) (सं) ना.—जैनपंथी; जैनसाधु; संसारविजेता.

—आगम (आ०गम) (सं) ना.—जैन तत्त्वशास्त्र; तत्वज्ञान.

जूंमिनीय (जू०ंमिनीय) (सं) वि.—जैमिनीचे अनुयायी;
पूर्वमीमांसक.

जूंमिनिभारत (जू०ंमिनिभारत) (क) ना.—लक्ष्मीश कवीनें
लिहिलेले भारतपुराण.

जूंवातुक (जू०ंवातुक) (सं) ना.—चंद्र; दीर्घायु; चिरंजीव; सूर.

जूंके (जू०ंके) (क) ना.—किरीट; वेणी; बुचडा; अंत्य.

जूंगुळि (जू०ंगुळि) (क) ना.—मूर्छा; विस्मृति; देहभान;
विसर; वेभानता.

जूंहु (जू०ंहु) (क) ना.—शेवाळ; जंजाळ; गंजाळ;

घोडघास; पाचूचें झाड.

जूंते (जू०ंते) (क) ना.—जोडी; कूट; मैत्री.

—कूड (कू०ड) (क) धा.—मैत्री करणें.

—कूळिमु (कू०ळिमु) (क) धा.—सिद्ध देवणें; सज करणें;
तयार राहणें.

जूंत्तु (जू०ंत्तु) (जू०ंत्तु [जू०ंत्तु]) (क) ना.—जोडलेली बैलजोडी;
ओळ; समूह; जोडी.

जूंन्न (जू०ंन्न) (क) ना.—ज्योत्स्ना; चांदणे; चंद्रिका;

चंद्रप्रकाश; कौमुदी.

जूंन्नवकि (जू०ंन्नवकि) (क) ना.—चांदण्यावर जगणारा पक्षी;
चकोर.

जूंन्ने (जू०ंन्ने) (क) ना.—द्रोण.

जूंन्नेडल (जू०ंन्नेडल) (क) ना.—चंद्र.

जोंप (जोंप) (क) वि. — पेंगणारा; झोपणारा.

(क) ना. — घोस; धड; कुंचला; रास; समूह; छप्पर; मंडप.

जोंपिसु (जोंपिसु) (क) धा. — घालवणें; थरथरणें; निघणें; उन्मत्त होणें; निशा चढणें; वेभान होणें; दिड्मूढ होणें; घाबरणें.

जोपु (जोंपु) (क) ना. — वेभानता; निःचेष्टता; थरकाप; कंपन; झोप.

जोंपे (जोंपे) (क) ना. — 'जोंप' पहा.

जोंबिसु (जोंबिसु) (क) धा. — वाकणें; झोक जाणें; तोल जाणें.

जोम्सु (जोम्सु) (क) ना. — 'जोपु' पहा. आलस्य; निद्रा.

जोळु (जोळु) (क) ना. — लाळस; लाळ.

जोळेय (जोळेय) (क) ना. — केसाची गाठ घातल्यावर राहणारा केसांचा शेपया; 'चोळेय' पहा.

जोळु (जोळु) (क) वि. — पोळळ; निःसार; सत्त्वहीन; निष्प्रयोजक; निरूपयोगी.

जो (जो) (क) ना. — जो जो कार; अंगाई; बाळ झोपण्यासाठी केलेला जो जो.

जोकाळि (जोकाळि) (क) ना. — झोकाळा; झोपाळा; फोपशा देहाचा.

जोंकु (जोंकु) (क) ना. — झोक; तोल; बोलण्याची ढब; बोलण्याचें तंत्र; शब्दछल; वेशभूषण; शिके; शिकालें.

जोंके (जोंके) (क) ना. — जायति; हुपारी; चमत्कार; प्रौढता; क्रम; लक्ष; सौंदर्य; मनोहारिता; ऐक्य; अवडंबर.

जोग (जोग) (क) ना. — योग; तप; ऐक्य; समावेश; उपाय; ध्यान; आत्मसंयमन; चित्तस्थैर्य; प्रार्थना.

जोगरिसु (जोगरिसु) (क) धा. — उपचार करणें; भान हरणें; विस्मरणें; जो जो करणें; झोके देणें.

जोगि (जोगि) (क) ना. — आत्मसंयमी; परमात्म चिंतन करणारा; बैरागी; योगी; तपस्वी.

जोगिनी (जोगिनी) (क) ना. — योगिनी; तपस्विनी.

जोगु (जोगु) (क) ना. — जलपात; धबधबा; प्रपात; शरावती नदीचा धबधबा; 'अरवि' पहा.

जोगुळ (जोगुळ) (क) ना. — अंगाईगीत; पाळणागीत; दोलागीत.

जोड (जोड) (क) ना. — जार; व्यभिचारी; नीच; उद्धट; पण्यांगना; जारिणी.

जोडि (जोडि) (क) ना. — पादुका; प्राणी; संभोग; सहचर; 'जोते' पहा.

जोडिके (डणे) (जोडिके [डणे]) (क) ना. — एकत्रीकरण; मिश्रण; मिलवणी.

जोडिदार (जोडिदार) (क) ना. — जुडीदार; दोन खेड्यांचा वतनदार.

जोडु (जोडु) (क) ना. — पादरक्षा; पायतण; 'जोडि' पहा; साम्य; सारखेपणा.

जोडे (जोडे) (क) ना. — व्यभिचारिणी; पण्यांगना; जारिणी.

जोति (जोति) (क) ना. — दीप; प्रकाश; उजेड; ज्योति.

जोतिष (यिस) (जोतिष [यिस]) (क) ना. — ज्योतिषी; ग्रहाचें गतिशास्त्र व शुभाशुभ फल जाणणारा.

जोतिष्क (जोतिष्क) (क) ना. — 'जोतिष' पहा.

जोद (जोद) (क) ना. — माहुत.

— काळेग (जोद) (क) ना. — साठमारी; हत्तीझुंज; योद्धा; वीर; सैनिक; कलि.

जोदक (जोदक) (क) ना. — योद्धा; सैनिक; लढवय्या.

जोनि (जोनि) (क) ना. — जलमयता; पाणीपाणी. वितळवणी. राव; काकवी.

जोनेग (जोनेग) (क) ना. — यवन; तुर्क.

जो (जो) पडि (जो [जो] पडि) (क) ना. — लहान छप्पर; कुटी; झोपडी.

जोपान (जोपान) (क) ना. — संरक्षण; जोपासना; ध्यान; सेवा; सुश्रूषा.

जोव (जोव) (क) ना. — आळशी; उडगा; दोळमैरव; अंगचोर.

जोव (भ) द्र (जोव [भ] द्र) (क) ना. — 'चोंगु' पहा.

जोमाले (जोमाले) (क) ना. — लोंबती माळ; माळेप्रमाणें लोंबणारी वस्तु.

जोयिस (जोयिस) (क) ना. — 'जोतिष' पहा.

जोरु (जोरु) (क) धा. — वाहणें; झिरपणें; उतरणें; गळणें. (क) ना. — वेग; तीव्रता; भार; अतिशयता; तृप्ति; संरक्षण; ओझे वाहणारा.

(अ. दे.) ना. — पनि.

— इसु (जोरु) (क) धा. — गळणें; झिरपणें.

जोल् (जोल्) (क) धा. — टांगणें; बलिष्ठ होणें; लोंबकळणें; वाकणें; शिथिल होणें.

— आहु (जोल्) (क) धा. — लोंबणे.

— मुडि (जोल्) (क) ना. — सोडलेली वेणी. मुक्तवेणी; मोकळे लोंबते केस.

जोळि (जोळि) (क) ना. — झोळी; लहान पोतें; पिशवी; संयोग; संभोग; उद्योग; झोका; वळण; आधार; घसरगुडी.

जोळूदळु (जोळूदळु) (क) ना. — मानेपर्यंत कापलेले केस.

जोवळेय (जोवळेय) (क) ना. — वीर; समर्थ; पेहेलवान. (क) ना. — रणकंदन करणारा; कली.

जोव (जोव) (सं) अ. — गुपचुप; सुखानें; आनंदभरानें मोनपूर्वक; मुकट्याने.

(सं) ना. — सुख; संतोष; समाधान.

जोसे (जो०१२) (क) ना.—योषा; योषिता; युवती; स्त्री.
 जोह (जो०१०८) (क) ना.—योग; वेधंतर; वेप; सोंग; ढोंग.
 जोहर (जो०१०८०) (क) ना.—उत्सव; संभ्रम; समारंभ; खेळ;
 विनोद; विलास; जोहुकूम; जी; जोहारमायबाप.
 जोहार (जो०१०८००) (अ. दे.) ना.—रजपूत स्त्रियांची चिता-
 प्रवेश रुढी.
 जोळ (जो०१०९) (क) ना.—ज्वारी; जोधळा; आहारधान्यविशेष;
 'जोडु' पहा; 'जोते' पहा.
 जोळवाळि (जो०१०९०९) (क) ना.—अन्नाची जाग; दाक्षिण्य;
 ऋण; उपकार; आश्रय; आधार; स्वामिभक्ति; स्नेह; भागी-
 दारी; जोधळ्याचें पीक.
 जोळि (जो०१०९) (क) ना.—साम्य; सारखेपणा; जोडी; सहचर.
 जोळिगे (जो०१०९०१) (क) ना.—झोळी; पोतें; जगल थैली;
 चौपदरी.
 ज्ञ (ज्ञ०) (सं) वि.—ज्ञानी; जाणता; तज्ञ; समजूतदार.
 (सं) ना.—बुद्धिमान्; बुधग्रह; मंगळ; ब्रह्मदेव.
 —ते (ज्ञ०) (सं) ना.—समजूत; ज्ञान; जाणीव.
 ज्ञप्ति (ज्ञ० ३१) (सं) ना.—आठवण; स्मरण; ज्ञान; समजूत;
 बुद्धि; शिक्षण.
 ज्ञपित (ज्ञ० ३१३) (सं) वि.—समजलेले; परिशीलन केलेले;
 परीक्षित; तपासलेले; समजूत सांगितलेले.
 ज्ञा (ज्ञ०) (सं) धा.—समजणें; शिकणें; परीक्षणें; परिचय होणें;
 अनुभवणें; सत्य जाणणें; सांगणें; शोधणें; जाणत करणें;
 विचारून घेणें; मागणें.
 ज्ञात (ज्ञ० ३३) (सं) वि.—'ज्ञापित' पहा.
 ज्ञाति (ज्ञ० ३३) (सं) वि.—पितृवंशातील व्यक्ति; संबन्धिक;
 नात्याचा; सगोत्री.
 ज्ञातृ (ज्ञ० ३३) (सं) ना.—ज्ञानी; जाणता; समजूत; जाणीव.
 ज्ञातेय (ज्ञ० ३३०००) (सं) ना.—बांधव्य; संबन्ध; नातें; सोयरीक;
 आसपणा.
 ज्ञान (ज्ञ० ३३) (सं) ना.—माहिती; अनुभव; ब्रह्मज्ञान; सत्यज्ञान.
 —चक्षु (ज्ञ० ३३०) (सं) वि.—अंतर्ज्ञानी.
 —धन (ज्ञ० ३३) (सं) वि.—विद्वान्; ब्रह्मज्ञानी.
 —मार्ग (ज्ञ० ३३००) (सं) ना.—पारमार्थिक विचार.
 —बुद्ध (ज्ञ० ३३०) (सं) वि.—ज्ञानी; अनुभविक.
 ज्ञानि (ज्ञ० ३३) (सं) ना.—पंडित; विद्वान्; ब्रह्मज्ञानी.
 ज्ञापक (ज्ञ० ३३०) (सं) वि.—स्मरण देणारा; आठवण देणारा.
 (सं) ना.—स्मरण; आठवण.
 ज्ञापिसु (ज्ञ० ३३००) (क) धा.—स्मरणें; आठवणें; अकल
 शिकणें; समजणें.
 ज्ञेय (ज्ञ० ३३००) (सं) वि.—इंद्रियगोचर; समजण्यायोग्य; सोपे.

ज्या (ज्या०) सं. ना.—मौर्वी; प्रत्यंचा; नारी; भूमि; पृथ्वि; माता.
 —रव (ज्या०) (सं) ना.—टणत्कार; धनुषकार.
 —घात (ज्या०) (सं) ना.—मोर्वाचा आघात.
 ज्यानि (ज्या० ३३) (सं) वि.—कोमेजलेले; म्हातारें; जुनें.
 ज्यामुडि (ज्या० ३३००) (क) ना.—वाळयाचा पंखा.
 ज्यायस् (ज्या० ३३००) (सं) वि.—वडीलधारा; लाडका;
 आवडता; उत्कृष्ट; वडील पुत्र.
 ज्यायांस (ज्या० ३३००) (सं) वि.—'ज्यायस्' पहा.
 ज्येष्ठ (ज्या० ३३) (सं) वि.—'ज्यायस्' पहा, ज्येष्ठ महिना.
 ज्येष्ठे (ज्या० ३३) (सं) ना.—वडील मुलगी; अक्का; ज्येष्ठ लक्ष्मी.
 ज्योति (ज्या० ३३ [३३]) (सं) ना.—दीप्ति; ज्योत; प्रकाश;
 उजेड; दिवा; अग्नि; किरण; तारा; डोळा; नक्षत्र; सहृदयता.
 —चक्र (ज्या० ३३) (सं) ना.—बारा राशींचें मंडळ.
 —मंडल (ज्या० ३३) (सं) ना.—ग्रहमंडळ.
 —लोक (ज्या० ३३) (सं) ना.—तेजोवलय.
 ज्योतिर्मय (ज्या० ३३००) (सं) वि.—प्रकाशमय.
 ज्योतिर्लते (ज्या० ३३००) (सं) ना.—बीज; एक प्रकारची वेल.
 ज्योतिष (ज्या० ३३ [३३]) (सं) ना.—'ज्योयिस'
 (ज्या० ३३०) ज्योतिषशास्त्र.
 ज्योतिष्टोम (ज्या० ३३००) (सं) ना.—एक विशिष्ट यज्ञ;
 याग.
 ज्योतिष्मति (ज्या० ३३००) (सं) ना.—चांदरात; चांदणीरात.
 ज्योतिष्मंत (ज्या० ३३००) (सं) ना.—कुशद्वीपातील प्रियव्रत
 राजाचा मुलगा.
 ज्योत्स्ना (ज्या० ३३००) (सं) ना.—चांदणें; चंद्रप्रकाश.
 —प्रिय (ज्या० ३३००) (सं) ना.—चकोर; चंद्रप्रकाश.
 —वृक्ष (ज्या० ३३००) (सं) ना.—मेणवटि.
 ज्वर (ज्या० ३३) (सं) ना.—ताप; जाळ.
 ज्वल (ज्या० ३३ [३३]) (सं) वि.—जळणारे; प्रकाशणारे;
 (सं) ना. जाळ; अग्नि.
 ज्वलन (ज्या० ३३) (सं) ना.—अग्नि; अग्निशिखा; प्रकाश.
 —नेत्र (ज्या० ३३) (सं) ना.—शिव.
 ज्वलनाक्ष (ज्या० ३३००) (सं) ना.—शिव; 'ज्वलन नेत्र' पहा.
 ज्वलनि (ज्या० ३३) (सं) ना.—'ज्योतिष्मति' पहा.
 ज्वलित (ज्या० ३३) (सं) वि.—पेटविलेले; जळणारें; पेटणारें.
 ज्वलितारिके (ज्या० ३३००) (सं) ना.—भित्तिचित्र; भिंतीवर
 टाकविलेले किंवा काढलेले चित्र.
 ज्वलिसु (ज्या० ३३००) (क) धा.—जळणें; प्रकाशणें; चकाकणें.
 ज्वाला (ज्या० ३३ [३३]) (सं) ना.—जाळ; अग्नि; स्त्रीचें नांव;
 नीलध्वजाची पत्नी.
 —मुख (ज्या० ३३) (सं) ना.—शिव.

ज्वालामुखि (ज्वालामुखी) (सं) ना. - अग्निपर्वत; आग ओकणारा पर्वत; पेटतापर्वत; भूगर्भातील उष्णता बाहेर पडण्याचें स्थान.

ज्वालि (ज्वाली) (सं) ना. - अग्नि; शिव.

ज्वालिकाविलोचन (ज्वालीकाविलोचन) (सं) ना. - अग्निनेत्र; सूर्य; शिव.

झ

झ (झ) (सं) नां. - च वर्गातील चौथें व्यंजन.

झगझगायमान (झगझगायमान) (सं) वि. - झग-

झगणारा; चकाकणारा; दीप्तिमान.

झगा (झगा) (अ.दे) ना. - पायघोळ अंगरखा; प्रकाश;

ऊन; झळ.

झंकार (झंकार) (सं) ना. - मधमाशाचा गुंजारव; धनुष्याचा टणकार.

झंकिपु (झंकिपु) (क) धा. - गर्जणें; भिक्वणें; धावरविणें.

झंके (झंके) (सं) ना. - तिरस्कार; निंदा; टोचणी.

झंझानिल (वात) (झंझानिल) (सं) ना. झंझावात; वावटळ; वादळ.

झटिति (झटिति) (सं) अ. - लौकर; ताबडतोब; लागलीच.

झणत (झणत) (क) ना. - झणझणणारा घुंगुराचा आवाज.

—कार (कार) (सं) ना. - झंकार; झणझण करणारा.

—नूपुर (नूपुर) (सं) ना. - घुंगुर; पैजण.

झणर (रु) (झणर) (सं) ना. - झणझणा; झणाणा.

झणु (झणु) (सं) अ. - धन्यधन्य ! वाहवा ! भलें !

झंपा (झंपा) (सं) ना. - पांचमात्रिक ताल; दशमात्रिक ताल.

झंपाळ (जंपाल) (झंपाळ) (क) ना. - आवरण; पांवरुण; दादरा; मुस्कट.

झरि (री) (झरि) (सं) ना. - गिरिनदी; निर्झर; डोंगरावरून आलेला प्रवाह; शतपदी; गोम.

झर्झर (झर्झर) (सं) ना. - चर्मवाद्य; वेताची काठी.

झर्झरा (झर्झरा) (सं) ना. - वेद्या; विधवा.

झर्झरि (झर्झरि) (सं) ना. - शिव.

झला (ले) (झला) (सं) ना. - सूर्यप्रकाश; डोळे दिपवणारा प्रकाश; कन्या; मुलगी.

झल (झल) (सं) ना. - आग्रही; हट्टी; नीच जातीचा मनुष्य.

—कंठ (कंठ) (सं) ना. - पारवा; कवूतर.

—त्रि (त्रि) (सं) ना. - दोर; डोंव.

झलरि (झलरि) (सं) ना. - एक चर्मवाद्य; कुरळे केस; मखर; तोरण; झांज; 'जालरि' पहा.

झलळि (झलळि) (सं) ना. - 'झलरि' पहा.

झल्लि (झल्लि) (सं) ना. - झालर; माळा; चवरी; ओळ; समूह.

झल्लिका (झल्लिका) (सं) ना. - स्निग्धता; अंगाला चोपडलेल्या उटीची स्निग्धता; प्रकाश.

झष (झष) (सं) ना. - मासा; मत्स्य.

—उदरि (उदरि) (सं) ना. - सत्यवती; व्यासमाता,

—कैतन, - ध्वज (कैतन-ध्वज) (सं) ना. - मीनकेतु; काम.

झषकेतनध्वंसि (झषकेतनध्वंसि) (सं) ना. - कामांतक; शिव; मदनसंहारक.

झळ (झळ) (सं) ना. - 'झला' पहा.

झळप (झळप) (सं) ना. - चकाकी; प्रकाश; ज्वाळा.

—इसु (इसु) (सं) ना. - 'चकाकणें; मिरवणें; हलवणें.

झळंब (झळंब) (सं) ना. - 'जळबायत' पहा.

झाडने (झाडने) (अ. दे) ना. - झाडलोट; झाडझड.

झाडमालि (झाडमालि) (अ. दे) ना. - गावरस्ते झाडणारा; झाडूवाला.

झालिसु (झालिसु) (क) धा. - दूर ठेवणें; संबंध तोडणें;

दुसरीकडे ठेवणें; गाळणें; चाळणें.

झिलि (झिलि) (सं) ना. - 'जीरंडे' पहा; जळू; एक यादववीर.

—कंठ (कंठ) (सं) ना. - पारवा; कवूतर.

—के (के) (सं) ना. - सूर्यप्रकाश; आवाज करणारा किडा; 'जीरंडे' पहा.

झेंकार (झेंकार) (सं) ना. - बाणाच्या दोरीचा टंकार; संकृति.

झेंपिसु (झेंपिसु) (क) धा. - पेंगणें; झोपणें; एकत्रित होणें.

झौलिक (झौलिक) (क) ना. - चंची; पानसुपारीचा बटवा.

ज (ज) (सं) ना. - च वर्गातील पांचवे व्यंजन; अनुनासिक.

ट

ट (४) (सं) ना. — 'ट' वर्गीतील पहिले व्यंजन.
 टक (४३८) (क) वि. — टक; वंचक; खोटाखा; लुचा.
 टक्कु (४३८५) (क) ना. — फसवणूक; वंचना; असत्य; टक्कणा;
 शिलाईची टीप; टक.
 टक्कुवगे (४३८५०) (क) ना. — फसवण्याची बुद्धि; लबाडी;
 खोटेपणा
 टगरू (४३८५०) (क) ना. — टगर; टकरीचा बकरा.
 टंक (४३८८) (क) ना. — टेकडीचा उतार; छत्री; चलनी नाणें;
 पाय; ज्ञान; अभिमान; चांदी; पितळी मांडें; टांकी.
 —साले (४३८९) (क) ना. — टांकसाल, नाणीं पाडण्याचें घर.
 टंकक (४३८८८) (क) ना. — चांदीचें नाणें; टांकसाल.
 टंकण (णकार) (४३८८९ [८८८८]) (क) ना. — कासार;
 बांगडीवाला.
 टंकार (४३८८८) (क) ना. — 'टं' असा आवाज; घुण्याचा
 टणत्कार; हांक; हरली.
 टंकाहति (४३८८८८) (सं) ना. — पायाची लाथ; तुडवणूक;
 पदाघात; लत्ता प्रहार; दुगाणी.
 टंक्रुति (४३८८८) (सं) ना. — टणत्कार; छातीचे ठोके.
 टंके (४३८८) (क) ना. — नाणें; काठी; टोसा; बुक्की.
 टपा (प्पा) लु (४३८९ [८९९] ७) (अ. दे) ना. — टपाल;
 पोष्ट; पत्र.
 टमाळ (४३८९९) (अ. दे) वि. — टवाळ; उडाल; कपटी.
 टर्किंकोलि (४३८९९९) (अ. दे) ना. — टर्की कांबडा.
 टवणे (४३९००) (क) धा. — हिशेब जमविणें.
 टव (वु) लि (४३९० [९] ९) (क) ना. — फसवणूक; वंचना;
 टक्कणा.
 टाकण (४३९००) (अ. दे) ना. — तट्टू; शिंगरू; पेगुघोडा.
 टाकु (४३९००) (अ. दे) ना. — मित; आधार; लेखणी; टाक;
 टाकाचें टांक.
 टाडडाण (४३९०००) (क) ना. — निर्विवाद गोष्ट; निःसंदिग्ध
 भाषण; कठोर भाषाशैली; निरर्थक शब्दयोजना.
 टावु (४३९००) (अ. दे) ना. — डांव; स्थळ; ठिकाण; जागा.
 टिकाणि (४३९०००) (अ. दे) ना. — ठिकाणा; निवास; स्थान.
 टिकरिगळे (४३९०००) (क) धा. — निंदा करणें; हीन लेखणें;
 बसरणें; तिरस्कार करणें.
 टिकि (४३९०) (क) ना. — रत्नखचित अंगठी; कुंडल; भिकवाळी;
 टिकली; टिला.
 टिंगल (४३९०००) (अ. दे) ना. — पोरकटपणा; फालतुपणा;
 स्फुरण; खालच्या दर्जाचा विनोद.

टिटिभ (४३९००) (सं) ना. — टिटवी; देवपक्षी; लावी पक्षी; लाऊक.
 टिप्पण (णे) (४३९०० [८८]) (अ. दे) ना. — संक्षिप्त लेखन; टीका.
 टिस (सि) लु (४३९ [९] ७) (क) ना. — उपनदी; शाखा; कांब;
 मोड.
 टीका (के) (४३९०) [८] (सं) ना. — विमर्श; टिप्पण; अर्थ;
 व्याख्यान; विवरण.
 (क) ना. — कंठाभरण.
 टीकाकार (४३९०००) (सं) ना. — व्याख्याता; विमर्षकार;
 विवेचनात्मक लेखन करणारा.
 टीकारात्र (४३९००००) (सं) ना. — माध्वसंप्रदायी एक स्वामी.
 टीवक (टिबक) (४३९०० [४३९००]) (क) ना. — तंबोल्याच्या
 तारांचा ध्वनि; तंबोल्याच्या लयीत होणारा नाच.
 टुम (मु) की (४३९०० [८९०] ८) (क) ना. — चर्मवाद्य; टिमकी;
 डफ; दिमडी; डफरी.
 टुलिप् (४३९००) (अ. दे) ना. — टयूलिप नामक इंग्रजी फूल;
 घंटा; पुष्पक; घंटीचें फूल.
 टेक्के (४३९०) (अ. दे) ना. — बावटा; ध्वज; आलिंगन; अटीमिठी;
 उशी; लोड; तक्का.
 टेक्किय (४३९०००) (क) ना. — ध्वज; बावटा.
 टेंटरिसु (४३९००००) (क) धा. — रागाला येणें; रागावणें;
 उद्रेक होणें.
 टेप्पर (४३९००) (क) ना. — झेप; उडी; अभिवृद्धि; चकाकी;
 निर्मलता; सृज; फुगोटा; पानाचा पुडा.
 टेप्परिसु (४३९०००) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; वाढणें;
 चकाकणें; पळणें.
 टेव्वरिसु (४३९०००) (क) धा. — उजळणें; प्रगटणें; कुंठित
 करणें; निश्चेष्ट करणें; दिग्मूढ करणें; देहभान विसरणें.
 टोकलि (ले) (४३९०० [८]) (क) ना. — झाडाची साल; खुराचे
 तासलेले तुकडे; बुडबुडा; वांझ वस्तु; पोकळ बोलणें.
 टोंक (४३९००) (क) ना. — कटिभाग; कमर; माज; मध्यमा.
 टोंकायिसु (४३९०००००) (क) धा. — पांवरुण घालणें;
 हळूच चापटी मारणें; थापटणें; थोपटणें.
 टोंगे (४३९००) (क) ना. — शाखा; पालवी; कांब; 'टिसुल' पहा;
 कमल.
 टोणप (४३९०००) (क) ना. — दांडगा; हुण्या; त्रासदायक मनुष्य;
 दांडोबा; अडमुठा; टोणपा.
 टोणपे (४३९०००) (क) ना. — सोटा; लाठी; लठ्ठ काठी.
 टोणे (४३९००) (क) धा. — गिळणें; थुंकणें; थप्पड देणें; फोडणें;
 वंचिणें; फसविणें; चुकविणें; उकरणें.

टोणिय (टोण्णिय) (क) ना. — 'टोणप' पहा.

टोप्पर (टोप्पु) (क) ना. — टोपी; टोपरे; टोपडे; कुंची.

टोप्पि (टोप्पि) (क) ना. — शिरस्त्राण; टोपी.

— हाकु (हाकु) (क) धा. — फसवणें; वंचना करणें; टोपी घालणें.

टोळु (टोळु) (क) वि. — निरर्थक; व्यर्थ; असार; दम नसलेला.

टोळ्ळे (टोळ्ळे) (क) ना. — डोळ्याची खाच; डोळ्याची खोवण.

टोकु (टोके) (क) ना. — हिशेब; ठोक; वट्ट हिशेब.

टोळि (टोळि) (अ. दे) ना. — ढींग; रास; पक्ष; टोळकें; टोळी; कुल; जात.

टाम्बंडि (टाम्बंडि) (अ. दे) ना. — टामगाडी; लोहरथ्या.

ठ

ठ (ठ) (सं) ना. — ठ वर्गाचें दुसरें व्यंजन.

ठक्क (ठक्कु) (क) वि. — वंचक; ठक; खोटारडा.

ठक्कु (ठक्कु) (क) ना. — असत्य; फसवणूक; वंचना.

— इसु (इसु) (क) धा. — फसवणें; वंचिणें; आडमागाला लावणें.

ठक्के (ठक्के) (क) ना. — 'ठक्क' पहा.

ठणत्कार (ठणत्कार) (क) ना. — ठण्ठण असा आवाज; झंकार; झणत्कार.

ठमाल (ठमाल) (क) वि. — उडगा; भांडखोर; आळशी.

ठवणे (ठवणे) (क) धा. — जमविणें; तोंडमिळवणी करणें. 'ठवणे' पहा.

ठवुळि (ठवुळि) (क) ना. — टवाळी; कुचेष्टा; लुच्चेगिरी; फसवणूक.

ठसे (ठसे) (अ. दे) ना. — मुद्रा; ठसा; तिकीट; परवाना.

ठाकर (ठाकर) (अ. दे) ना. — गौरवाचे त्रिरुद; पदवी; देवमूर्ति; कृष्णमूर्ति; तस्कर; चोर.

ठाण (णे) (णिय) (ठाण [हं] [हंय]) (क) ना. — स्थान;

ठाणें: बिन्हाड; वसती; सैन्याचा तळ; पाहारा; चौकी.

ठाणेदार (ठाणेदार) (अ. दे) ना. — पहारेकरी; चौकीदार.

ठाघि (घे) (ठाघि [यं]) (अ. दे) ना. — संगीत वादन प्रकार; मंदताल; मध्यलय.

ठाव (वु) (ठाव [यं]) (क) ना. — जागा; बिन्हाड; स्थान; निवास.

— काणु (काणु) (क) धा. — आसरा मिळणें; गति लाभणें; ठाव लागणें; तळ सांपडणें.

ठावुडि (ठावुडि) (क) ना. — टोळी; टोळकें.

ठिकाणी (ठिकाणी) (अ. दे) ना. — ठिकाण;

ठीक (कु) (ठीक [यं]) (अ. दे) अ. — योग्य ! बरें !

(अ; दे) ना. — चिन्ह; सोंग; वाळलें आडंबर; डौल, मिजास; चैन.

ठीकुठाकु (ठीकुठाकु) (अ. दे) ना. — ठाकठीक; 'ठीक' पहा.

ठीवि (ठीवि) (अ. दे) ना. — गांभीर्य; संभ्रम; डौल; अवडंबर; दर्प प्रतिष्ठा; सोंगलाडा.

ठेवणाति { (ठेवणाति) (अ. दे) ना. — ठेव; गहाण; तारण;

ठेवणि { (ठेवणि) गुप्त; धन; निधान.

ठेवु (ठेवु) (अ. दे) ना. — ठेव; तारण; गहाण.

ठौळि (ठौळि) (क) ना. — वंचना; फसवणूक; ठक्पणा; असत्यता.

— ग (ग) (क) वि. — वंचक; ठक; फसव्या; लुच्चा; खोटारडा

ड

ड (ड) (सं) ना. — ड वर्गातील तिसरें व्यंजन.

डकायति (डकायति) (अ. दे) ना. — डाका; दरोडा; लूट; डोळ्यादेखतची चोरी.

डक्के (डक्के) (क) ना. — डगा; चर्मवाद्य; मृदंग; डमरू; डफ.

डगे (डगे) (अ. दे) ना. — फसवणूक; दगाफटका; विश्वासघात.

(क) ना. — उवर; ताप; जाळ; धग; सृज; उकाडा; भीति; अपाय; पीडा; त्रास.

डंक (का) (डंक [क]) (अ. दे) ना. नौवत; नगरा; भेरी.

डंक (डंक) (क) ना. — टिपरी; तालकांठी.

डंगुर (डंगुर) (क) ना. — डांगोरा; दवंडी; घोषणा; प्रगटना.

— होय (होय) (क) धा. — दवंडी पिटणें; डांगोरा देणें.

डंगे (डंगे) (अ. दे) ना. — मुद्दल; गदा; वीट; चर्ची.

डब्बु (डब्बु) (क) अ. — खालीं डोके घालून; वाकडेतिकडेपणें; पालथे होऊन.

(क) वि. — जाडी; पालथें; मोठें.

(क) ना. — हलगी; चर्मवाद्य.

(अ-दे) ना. — दंभ; अवडंबर; पोकळपणा; कोरडी ऐट.
 डब्बुगळिल्ल (डब्बुगळिल्ल) (क) ना. — शेर; निवडुंग; कळळी;
 काटेरी शेर.
 डब्बे (डब्बे) (क) ना. — डबा; सामानपेटी.
 डमर (डमर) (क) ना. दंगा; पीडा; विपत्ति; उपद्रव; मारामारी;
 कोलाहल; गंडातर; 'डामर' पहा.
 डमरु (रुक) (डमरु [रुक्]) (सं) ना. — एक चर्मवाद्य;
 कुडबुडे; शिवहस्तांतील एक वाद्य; करडी; कोरण्याचें एक
 कर्मवाद्य.
 डमाण (र) (डमाण [र]) (क) ना. — दोल; दुंदुभी; मेरी.
 डंब (डंब) (क) ना. — दंभ; व्यर्थ अहंकार; गर्व; अवडंबर;
 'जाम' पहा; कोरडी बटाई; कपट; फसवणूक.
 डंबक (डंबक) (क) वि. — दंभक; वंचक; गर्विष्ठ; कपटी;
 (क) ना. अवडंबर माजवणारा; वाद्य विशेष.
 डंबर (डंबर) (सं) ना. — अवडंबर; अहंकार; गर्व; ख्याती;
 प्रसिद्धि; घडण; साम्य; सारखेपणा.
 डंबु (डंबु) (क) ना. — पोकळ बटाई; कोरडे आडंबर;
 दिखाऊ ऐट.
 —क (क) (क) ना. — 'डंबक' पहा.
 डंभ (डंभ) (क) ना. दंभ; 'डंब' पहा.
 डवन (डवन) (सं) ना. — उड्डण; गगनविहार; पालखी;
 वाहनाची भरधाव.
 —ऊत् (ऊत्) (क) ना. — गगनोड्डण; भरारी.
 डवके (डवके) (क) ना. — पिकदाणी; थुंकण्याचें भांडें;
 'काळंजी' पहा.
 डवडविके (डवडविके) (क) ना. — घडघड; उरस्फोट; अत्याशा;
 हांव; छाती फुटणें.
 डवणे (डवणे) (क) ना. — डमरुसारखें चर्मवाद्य.
 डवल (डवल) (क) वि. — नीतिरीतिहीन; कुपथगामी; कुमार्गी;
 क्रमचुकार.
 डवालि (डवालि) (क) ना. — शिपाई; पट्टेवाला; शिपायाचा
 पट्टा; हुद्दादर्शक फीत.
 डवि (वु) ने (डवि [वु] ने) (क) ना. — वेळू; बांवू; पोकळ, जाड
 वेळू; बुरडी; हारा.
 डवुडे (डवुडे) (क) ना. — एक चर्म वाद्य; डिंडिम; दिमडी;
 डफ.
 डवुल (डवुल) (डवुल [डवुल]) (क) ना. — दिमाख; दंभ;
 नसती मिरवण; शिस्त.
 डळहु (डळहु) (क) ना. — अहंकार; गर्व.
 डाक (डाक) (क) ना. — एका राजाचें नांव; डाकरस.
 (अ. दे) ना. — टपाल; पत्र.

डाकिणी (नी) (डाकिणी [नी]) (क) ना. — राक्षसी; भांडखोर
 स्त्री; पिशाचिका.
 डाकु (डाकु) (अ. दे) ना. — दरवडेखोर; देवी; टपाल; देवी
 काढणें.
 डाडिम (डाडिम) (क) ना. — डाळिंब; दाडिम.
 डाणे (णि) (डाणे [णि]) (क) ना. — द्रोण; पळा; खाद्य पदार्थ;
 चारा; चंदी; खुराक.
 डावु (डावु) (क) ना. — आभरण; कमरपट्टा; 'ओड्याण'
 पहा. दाव; दड्या.
 डामर (डामर) (सं) ना. — भयंकर; अद्भुत; लग्ना; दंगा;
 रोगादि विपत्ति; पीडा; श्लोभ; गोंधळ; आकस्मिक घटना;
 ताप; दुष्काळचें भय 'इतिवाचे' पहा.
 डामरु (डामरु) (अ. दे) ना. — डांवर.
 डांभिक (ग) (डांभिक [ग]) (क) वि. — दांभिक; वंचक; कपटी;
 दांगी; गर्विष्ठ; घमंडखोर.
 डालु (डालु) (क) ना. — ढाल; 'गुराणि' पहा.
 डालायित (डालायित) (क) ना. — ढालायित; ढालपट्ट.
 डावणि (णे) (डावणि [णे]) (क) ना. — दावण; गोठा;
 गोदन; दावें.
 डावर (डावर) (क) ना. — दाह; तल्लखी; तहान; खोऱ्याचा
 पाटपुरावा; उपद्रव; आतुरता; पीडा; हाव. 'कोटले' पहा.
 'डामर' पहा.
 —इसु (इसु) (क) धा. — जळणें; टाळणें; आवरणें;
 आतुर होणें; क्रोधानें ओरडणें; रागानें थरथरणें.
 डावरि (डावरि) (क) ना. — जलन; जळ; दाह; धग; उष्णता;
 ताप; संकट.
 डावरिंग (डावरिंग) (क) ना. — क्रोधानें भडकणारा;
 जळफळणारा.
 डावुर (डावुर) (सं) ना. — 'डावर' पहा.
 डावु (डावु) (अ. दे) ना. — कुस्तीचा पेच; सूड; तंत्र; युक्ति.
 डाल (लि) (डाल [लि]) (क) ना. — प्रकाश; कांती; लावण्य;
 कळा; मनोहारिता; चकाकी; ठसठशीतपणा; उठून दिसणें;
 चमक; चवरा.
 डालिसु (डालिसु) (क) धा. — दळणें; झळकणें; चमकणें;
 सुंदर होणें.
 डालिम (डालिम) (क) ना. — डाळिंब; दाडिम.
 डिकिक (डि) (डिकिक [डि]) (अ. दे) ना. — टकला टकली;
 रेटारेटी.
 डिंगर (डिंगर) (सं) ना. — सेवक; दास; चीर; नीच; वंचक;
 भक्त; टोणपा; दांडगा; दुष्ट; 'दडिय' पहा.
 डिंगरिंग (डिंगरिंग) (क) ना. — सेवक; दास 'डिंगर' पहा.

डिडिम (डि०डि०) (सं) ना. - झांगट; ढोल; चर्मवाद्य; मृदंग; भेरी.

डिंडीर (डि०डि०र) (सं) ना. - समुद्राचा फेस; बुडबुडा; समुद्रकिनाऱ्याचा फेस-किनाऱ्याचा प्रदेश.

डिबिक (डि०बि०क) (सं) ना. - जरासंधाचा मंत्री;

डिब (डि०ब) (सं) ना. - दंगा; कोलाहल; विपत्ति; संकट दुष्काळभय; अडें; गर्भस्थ शिशु; गोल.

डिंबु (डि०बु) (क) ना. - जळता दिवा; लामण दिवा.

डिंभ (डि०भ) (सं) ना. - अर्भक; नूतन बालक; पिल्ले; बासरुं; अजाण; मूढ; मतिमंद; निर्बुद्ध

डिंभक (डि०भक) (सं) ना. - डिंभ' पहा.

डिळ (डि०ळ) (क) ना. - भय; आतुरता; निरुत्साह; धाबरेपणा; मोळसरपणा.

—पौंगु (डि०पौंगु) (क) धा. - भिंगे; निरुत्साहणे.

डिळिळ (डि०ळि०ळ) (क) ना. - दिल्लीशहर.

डीन (डि०न) (सं) वि. - उड्डाण घेतलेला; भरारी मारलेला.

डुंडुभ (डु०डु०भ) (सं) ना. - पाणसाप; विरुळा; वेल; नागवेल.

डुवरि (डु०व०रि) (क) ना. - कुवड; कुब्ज; उंटाची मदार.

डुव (डु०व) (क) ना. - 'डुवरि' पहा.

डुरुकु (डु०रु०कु) (क) धा. - वाकणे; ओणवणे; वाकडा होणे; डुरकणे.

डुलि (डु०लि) (क) ना. - कासवी; कुंभाराचा आवा.

डुंडगिसु (डु०डु०गि०सु) (क) धा. - भीतीने कापणे; तळमळणे;

डिडमूढ होणे; दचकणे.

डुंकण (गि) (डु०कण) (क) ना. - तटावरील ध्वजस्तंभाची जागा; तटावरील बुरुज; पडकोट. 'कोत्तल' पहा.

अंतरकोट; तोफाठेवण्याचा बुरुज 'बतैरि' पहा मोर्चाची जागा.

डुंगे (डु०ंगे) (क) ना. - शिकरा, ससाणा; शिकारी पक्षी 'गिडुंग' पहा.

डुरे (डु०रे) (अ. दे) ना. - सैन्याचा तळ; गुडार; तंबू; तात्पुरती वसती.

डोकर (डो०कर) (क) ना. - मार; मुका मार; तुडवातुडवी; सामना; कुस्ती.

—डुसु (डु०सु) (क) धा. - नरडें दावणे; श्रासोच्छास करणे.

डोके (डो०के) (क) ना. - शरीर; देह; पोटा; चेहरा.

डोगरु (डो०गरु) (क) ना. - पोकलेपणा; फुसकेपणा; खड्डा.

डोगे (डो०गे) (क) धा. - भोक पाडणे; छिद्र करणे; उकरून खड्डा करणे; बळ दाखवणे.

डोगो (डो०गो) (क) ना. - घनीकरण; विरजण.

डोंक (डो०क) (क) वि. - वाकडे; वक्र; कलंकित; अडीअडचणीचा.

डोंकणि (डो०कणि) (क) ना. - बर्ची; वीट; शस्त्र; लाठी; आयुध.

डोंकु (डो०कु) (क) ना. - वाकडेपणा; वक्रता; कौटिल्य; वंचना; मान वाकणे; आधीनता; शरणचिठी.

—आगु (डो०गु) (क) धा. - वाकणे; वाकडे होणे; शरण जाणे.

डोंगर (डो०गर) (क) ना. - पर्वत; टेकडी; प्रपात; मोठी चिंच; गोरख चिंच; उंच बांधा; धरण.

डोंगुर (डो०गुर) (क) ना. - जंगल; पर्वत; अरण्य.

डोंगु (डो०गु) (क) ना. - दंभ; गर्व; अहंकार; दोंग.

डोणग (डो०णग) (क) ना. - 'डोणेय' पदा.

डोणे (डो०णे) (क) ना. - कुंड; डोण; टाकें; बांधावरील डबकें; 'डोगरु' पहा. भात; तूणीर; निर्धंग; मीठ.

—कण्णु (डो०कण्णु) (क) ना. - खोल डोळे; बारीक डोळे.

डोणेय (डो०णेय) (क) वि. - लट्ट; दांड्या; उडाणटप्पू; टोणपा; असंस्कृत.

डोंडोळे (डो०डोळे) (क) ना. - फुलवेल; कमळ; एक वेली.

डोण्णे (डो०ण्णे) (क) ना. - लाठी; सोटा; द्रोण;

डोंव (डो०व) (क) ना. - डोंबारी; दोरीवर नाच करणारे.

—गणे (डो०गणे) (क) ना. - डोंबारकाठी; सडपातळ उंच मनुष्य.

डोंबकारो (डो०बकारो) (क) ना. - डोमकावळा; अधाशी कावळा.

डोंबि (डो०बि) (क) ना. - समूह; युग्म; कोलाहल; टोळीतील मांडण.

डोंबु (डो०बु) (क) ना. - दंभ; आडंबर; भगदाड; मोठे भोक; डबकें.

डोळारि (डो०डोळारि) (अ. दे.) ना. - पलंग; माचा; डोलारा.

डोळ्ळास (डो०डोळ्ळास) (क) ना. - युक्ति; तंत्र; फसवणूक; वंचना; विलक्षण रूप.

डोळ्ळु (डो०डोळ्ळु) (क) ना. - चर्मवाद्य; भेरी; नगारा; ढोल.

—होटे (डो०होटे) (क) ना. - डेरपोट; डेरी.

डोका (डो०का) (अ. दे.) ना. - धक्का; आपत्ति; संकट; तोटा; वंचना; धोका.

डोकारि (डो०कारि) (क) वि. - ठक; फसव्या; वंचक; नकाशु दाळणारी; दोंगी; सांगलाडी.

डोणि (डो०णि) (क) ना. - द्रोण; पानाची वाटी; नाव; होडी; सांगड.

डोम (डो०म) (सं) ना. - नीच जातीचा; डोंब.

डोर (डो०र) (क) ना. - डोर; चामड्याची कामे करणारा; चांभार.

डोरिय (डोरिय) (अ. दे.) ना. — नवार; कापडपट्टी.
 डोरु (डोरु) (क) ना. — वीळ; मांडणतेंटा; ठोसा; झाडाची
 ढोली; 'डोगरु' पहा.
 डोरुगळे (डोरुगळे) (क) धा. — भोक पाडणें; छिद्र करणें;
 उकरणें; एकत्र करणें; मिसळणें.
 डोलायमान (डोलायमान) (सं) वि. — हलणारे; लोंबतें;
 संशयित.

डोलि (डोलि) (क) ना. — डोली; पालखी; मेणा; हातडोली;
 हातपलंग.
 डोलु (डोलु) (अ. दे.) ना. — ढोल; भेरी; डोल; शिधा;
 शिधावाटप.
 डोह (डोह [८]) (क) ना. — 'डोर' पहा. 'डोहरकक्य'
 नामक एक जंगम.
 डोडे (डोडे) (क) ना. — दिमडी; चर्मवाद्य; नगारा.

ट

ट (ट) (सं) ना. — ट वर्गातील चौथें व्यंजन.
 टक्का (टक्का) (क) ना. — मृदंग; डग्गा; चर्मवाद्य.
 टक्कुळि (टक्कुळि) (क) ना. — वंचना; कपट; अंगचोरपणा;
 आळस.
 टगे (टगे) (क) ना. — 'डगे' पहा.
 टंबर (टंबर) (सं) ना. — अवडंबर; ठेव.

टाकु (टाकु) (अ. दे.) ना. — विरोध; प्रतिहत्ता; निराकरण;
 खंडण.
 टालु (टालु) (अ. दे.) ना. — टाल; 'डाल.' पहा.
 टालु (टालु) (क) ना. — चतुर; मार्ग; शैली; स्पष्टता;
 खुलासा.
 टिकि (टिकि) (क) ना. — 'डिकि' पहा.

ण

ण (ण) (सं) ना. ट वर्गातील पांचवे व्यंजन. या वर्णानें आरंभ होणारे कन्नड शब्द नाहीत.

त

त (त) (सं) ना. — त वर्गातील १ लें व्यंजन; कानडीतील एक
 कृदंत प्रत्यय.
 (सं) अ. — भूतकृदंताचा संस्कृत प्रत्यय.
 तकरारु (तकरारु) (अ. दे.) ना. — आक्षेप; तकरार; आपत्ति;
 विरोध.
 तकायि (वि) (तकायि [३]) (अ. दे.) ना. — सरकारी कर्ज;
 तगायि (तगायि) शेतीसाठी दिलेली हातउसनी
 रकम.
 तक्क (तक्क) (क) वि. — योग्य; सम; बांधीव; जुळणारे.
 (क) ना. — तागा; टाण; समानता; सद्गृहस्थ; मित्र.
 — अंते (तिके) (७०३ [३८]) (क) अ. — योग्य रीतीने.
 — अनितु (७२३) (क) वि. — जेवढ्यास तेवढें.
 तक्कडि (तक्कडि) (क) ना. — तराजू; तागडी; कांटा; तोलकांटा.
 — काणु (७७७) (क) धा. — विषमता, योग्यता गमावणें;
 योग्यता कसाला लावून पाहणें.

तकायिसु (तकायिसु) (क) धा. — आलिंगणें; मिठी मारणें;
 तकरसु (तकरसु) गळा मिठी घालणें.
 तकिसु (तकिसु)
 तक्किसु (तक्किसु)
 तक्कलि (तक्कलि) (क) धा. — योग्यता कमी होणें; योग्यता
 गमावणें; सामर्थ्य नाहीसें होणें.
 तक्कलिसु (तक्कलिसु) (क) धा. — शिंपडणें; चिमटणें; मान
 घालवून घेणें; 'चिसुकि' पहा.
 तक्कि (तक्कि) (क) ना. — वंचना; फसवणूक; दगा; विश्वासघात.
 तक्कु (तक्कु) (क) ना. — योग्यता; मोठेपणा; श्रेष्ठता; भरीवपणा;
 उन्नति; स्नेह; प्रीति; ह्छा; अहंकार; उत्साह.
 — ऊदु, -दु (७७७, -दु) (क) वि. — योग्य; समान.
 — मे (७७) (क) ना. — स्नेह; योग्यता; गरिमा; मोठेपणा.
 — किडु (८८) (क) धा. — योग्यता घालवून घेणें.
 तक्कुर्मे (तक्कुर्मे) (क) ना. — योग्यता; समानता; औचित्य.

तक्के (डँकै) (क) ना. - आलिंगन; अठीमिठी; मित्रत्व; समूह; रास.
(अ. दे) ना. - तबक्या; उशी.

तक्केसु (कैसु) (डँकैसु [कैसु]) (क) धा. - आलिंगन
देणें; मिठी मारणें; समाधान पावणें; तृप्त होणें; शांत होणें;
'संतइसु' पहा.

तक्कोळ (डँकैळ) (क) ना. - एक प्रकारचें सुगंधी द्रव्य.

तक्ते (डँकै) (अ. दे) ना. - तक्ता; पत्रक.

तक्क (डँकै) (सं) ना. - लोणी काढलेलें ताक; चतुर्थांश पाणी
असलेलें ताक.

तक्क (डँकै) (सं) ना. - सुतार; कातरणारा; तासणारा; मन्मथाचा
धाकटा भाऊ.

तक्कक (डँकैक) (सं) ना. - कट्ट्या पुत्र; काठी.

तक्कण (डँकैण) (क) अ. - तक्कण; तावडतोव.

तक्कन (डँकैन) (सं) ना. - शिल्पी; देवशिल्पी; विश्वकर्मा; चित्रा
नक्षत्र.

तक्कशिला (डँकैशिला) (सं) ना. - प्राचीन विद्यापीठाचे स्थान.

तक्कीर (डँकैर) (अ. दे) ना. - फियाद; खटला; दावा;
अपवाद; चहाडी; निंदा.

तग (डँग) (क) ना. - अंत; विलंब; मध्यंतर; विश्रांति; कामाचा
खंड.

तगडु (डँगडु) (क) ना. - लोह; सीमेंटपत्रा; छपराचें साधन.

तगदु (डँगदु) (क) अ. - एकंदरीत अयोग्य; तात्पर्य पाहतां
अयोग्य.

तगर (डँग) (क) अ. - योग्य समजून; योग्य जाणून.

(क) धा. - विलंब होणें; हरकत घेणें, हातांत घेतलेलें काम
थांबवणें.

(क) ना. - ठगर; टकरीचा बोकड.

तेर (डँग) (क) ना. - ठगरवाहन; बोकडाला वाहन करणारा; अग्नि.

—पोणकै (डँगकै) (क) ना. बोकडखंज; ठगरांची टकर.

तगर (डँग) (क) ना. - एक झाड; शिसे; तगरीचें फुलझाड.

तंगलु (डँगलु) (क) धा. - संपर्क येणें; स्पर्श करणें; मारणें;
चुंबणें; घासणें.

(क) अ. - योग्य होऊन; योग्यता पावून.

(क) ना. - वंचना; असत्य.

—गार (डँग) (क) वि. - वंचक; फसव्या.

तंगवे (डँगवे) (क) ना. - प्रतिबंध; हरकत; संकट; अडचण;
वेडेवाकडे;

तंगडु (डँगडु) (क) ना. - हरकत; अडचण; संबंध वाढणारी
रेषा; अनुकरण; परंपरा; ओळ; पंक्ति; आवरण.

तंगळु (डँगळु) (क) धा. - भाजणें; जळणें; शिजणें; सोडणें;
बंद करणें.

तगादे (डँगदे) (अ. दे) ना. - तगादा; आग्रह; लकडा; पाठ
पुरावा.

तगु (डँगु) (क) धा. - योग्य होणें; कबूल करणें; जुळणें;
लायक होणें.

तगुसि (डँगुसि) (क) ना. - संकोच, झीज; घट.

तगुळ (डँगुळ [डँगु]) (क) धा. - जवळ येणें; मिसळणें;
एकजीव होणें; हटणें; मार्गे रेटणें; तंटा करणें; समाविष्टणें;
आरंभणें; अंगावर पडणें; पालथे पडणें; ढकलणें; सोडणें.

तगुळिसु (डँगुळिसु) (क) धा. - मार्गे रेटणें; मार्गे ढकलणें;
मार्गे घेवविणें.

तगुळुचु (डँगुळुचु) (क) धा. - सोडणें; काढून टाकणें; समाविष्ट
करणें; आरंभणें; उद्योगाला लावणें.

तगुळप (डँगुळप [डँगु]) (क) ना. - जम; सारखेपणा;
साम्य; समावेश.

तगुळसुगुळ (डँगुळसुगुळ) (क) धा. - जवळ येणें; उलटणें;
थांबवणें.

तगे (डँग) (क) धा. - हरकत घेणें; विलंब लावणें.

(क) ना. - हरकत; विलंब; आडकाठी; विरोध.

तगेतगेव (डँगडँग) (क) वि. - हरकत घेणारा; थांबवणारा;
खंडण करणारा; प्रतिरोधक.

तगेमुगिल (डँगमुगिल) (क) ना. - आडवा येणारा मेघ;
घनीभूत मेघमाला.

तगिग (डँगिग) (क) अ. - वाकून; ओणवून; लवून.

(क) ना. - जयंतीवृक्ष; एक धान्य; मुलेंचोरी; मुलें पळवणें.

तगु (डँगु) (क) धा. - वाकणें; उतरणें; कमी होणें; रोडणें;
खालच्या थराला येणें; अवनति होणें; नम्र होणें; किंमत कमी
होणें.

(क) ना. - हीनता; अवनति; विनाश; विकलता; महागाई;
अडचण; अभाव; खड्डा; खळगा.

तड् (डँगड) (क) अ. - क वर्गाचा अनुनासिकाशी संयोग
होतांना डकार होणें.

तंक (डँक) (क) ना. - 'टंक' पहा.

तंगदिर् (रु) (डँगदिर् [रु]) (क) ना. - शीतकरण;
हिमकरण; थंड करणें.

तंगदिर् (डँगदिर्) (क) ना. - चंद्र; शीत किरण; चंद्रमा.

तंगदिर् कळु (डँगदिर् कळु) (क) ना. - चंद्रकांत; अमृत-
शिला; दुग्धमणि; स्फटिक.

तंगदिर्वकि (डँगदिर्वकि) (क) ना. - चकोर.

तंगाळि (डँगळा) (क) ना. - थंड हवा.

तंगु (डँगु) (क) धा. - उतरणें; विच्छाड करणें; मुक्काम करणें;
थांबणें.

तंगु (गू) लु (ड०गु [गु]५) (क) ना. — शीत आहार;
 शिल्लिपाकें खाणें.
 तंगे (गि) (ड०गि [गि]) (क) ना. — लहान बहीण; पाठची बहीण.
 तंगोल (ड०गोल) (क) ना. — शांत सरोवर.
 तच्चण (ड०च०ण) (क) अ. — तक्षणीं; लागलीच; तावडतोत्र.
 तजवीज (ड०ज०व०ज) (अ. दे.) ना. — व्यवस्था; उपचार; उपाय;
 शोध; ठराव; प्रस्ताव.
 तज्ज (ड०ज्ज) (सं) वि. — तद्रव; त्यापासून झालेलें; त्यामुळें झालेलें.
 तज्ज (ड०ज्ज) (सं) ना. — ज्ञानी; विद्वान पंडित; अनुभविक;
 खोल अभ्यास; माहीतगार; जाणकार.
 तड (ड०ड) (सं) ना. — काठ; तीर; प्राणांतिकता; कड; शेवट;
 अभाव; असमर्थता; असमग्रता; अडचण; असत्य; तांत्रिकता;
 क्षेत्र; आकाश; उतरण.
 तडकु (ड०डकु) (क) धा. — ठिक्कणें; थेंबथेंबणें; थेंबथेंब पडणें.
 (क) ना. — थेंब; ठिपका; थानाची बोंडी.
 (क) वि. — थोडकें; अल्प; लहान.
 —डक्कु (ड०डकु) (क) धा. — सारखें गळणें; ठिक्कणें.
 तडकने (ड०डकुने) (क) अ. — थेंबथेंब; ठिक्कून; लौकर;
 लागलीच.
 तडगुडु (ड०डगुडु) (क) धा. — थेंबाथेंबानें गळणें; संतत धार
 धरणें; हातोड्यानें वडवणें; भटकणें.
 तडस्थ (ड०डस्थ) (सं) वि. — बाजूला राहणारा; उदासीन; संवंध
 नसलेला; तिन्हाइतवृत्तीचा; सहेतुक मौन पाळणारा.
 तडस्थ-इके (ड०डस्थ-इके) (क) ना. — तडस्थता; मौन;
 उदासीनता.
 —ते (ड०) (सं) ना. — तडस्थता.
 तटाक (ड०ट०क) (सं) ना. — तडाग; तीर्थ; सरोवर; तळे.
 तटाय (यु) (ड०ट०य [यु]) (क) धा. — पार होणें; तीर
 गाठणें; पैलतीरीं पोचणें.
 तटायिसु (ड०ट०य०सु) (क) धा. — पार करणें; तड लावणें;
 संपविणें.
 तटि (टी) (ड०टि [टी]) (सं) ना. — 'तट' पहा.
 तटित (तु) (ड०टु [तु]) (सं) ना. — विद्युत; वीज; तडित.
 तटिनि (नी) (ड०टि [नी]) (सं) ना. — नदी.
 तटिल्ले (ड०टिल्ले) (सं) ना. — विद्युलता; वीज.
 तट्ट (ड०ट्ट) (क) ना. — चपटेपणा; पातळपणा; सपाटी;
 समपातळी.
 तट्टे (ड०ट्टे) (क) अ. — लागलीच; अविलंबे करून.
 तट्टिय (ड०ट्टिय) (क) वि. — चपटे; निरुत्साही; अशक्त; निर्बल.
 तट्टि (ड०ट्टि) (क) अ. — बडवून; कुटून; टोकून.
 (क) ना. — आडोसा; वई; कूड; चटई; एक जालें; ताटी.

तट्टु (ड०ट्टु) (क) धा. — टोक देणें; थापटणें; स्पर्शणें; जवळ
 येणें; रस्त्यांत येणें; पाठ थोपटणें; टाळी वाजवणें; दार
 ठोठावणें; मागें सारणें; वाजवणें.
 (क) ना. — मार; स्पर्श; टाळी; दुर्दैवाचा टोला; पीडा; चपटी
 वस्तु; समूह; पक्ष; दिशा; पोतें; तट्टु.
 तट्टे (ड०ट्टे) (क) ना. — ताट; तवा; घाट; रुंदी; सपाटता.
 तड (ड०ड) (क) धा. — विलंब लावणें; निरीक्षणें; सहन करणें.
 (क) ना. — उशीर; विलंब; भ्रम; अडचण; टोला; भीती;
 सावधपणा; अनुरूपता.
 —केय (ड०केय) (क) धा. — आलिंगणें; अटीमिटी घालणें;
 वाकडें पाऊल टाकणें; तोल जाणें; हुडकणें.
 —मे (ड०मे) (क) ना. — दिंडीदरवाजा; फाटक; मागीलदार.
 तडकस (ड०डकस) (क) ना. — उपद्रव; अडचण; मार; जखम;
 हुलणें.
 तडकु (ड०डकु) (क) धा. — हुडकणें; निवडणें; हात फिरवणें;
 चकणें पाहणें; काणे पाहणें.
 तडकवेलि (ड०डकवेलि) (क) ना. — उंचउडीची चौकट; उंच
 उडीचें साधन.
 तडगस (ड०डगस) (क) ना. — 'तडकस' पहा.
 तडंगाल (ड०डंगाल) (क) ना. — कार्यहानी; कामातील व्यत्यय;
 आडकांटी.
 —होडे (ड०होडे) (क) धा. — पायांत पाय घालणें; व्यत्यय
 आणणें; काम विघडणें; काम विघडविणें.
 तडप (ड०डप) (क) ना. — विलंब; धिमेपणा.
 तडेप (ड०डप) (अ. दे.) ना. तडफडाट; कपड्याची घडी.
 तड (डे) पु (ड०ड) [ड] (ड) (क) ना. — अडचण; हरकत;
 विलंब.
 तडंबड (ड०डंबड) (क) ना. — चाबरेपणा; कासावीस; निराधार
 शोध.
 तडवरिसु (ड०डवरिसु) (क) धा. — अंगावरून हात फिरवणें;
 उत्तेजन देणें; समाधान मानणें; झोला जाणें; चाचपडणें; धोवडे
 धोलणें.
 तडवु (ड०डवु) (क) धा. — थांबविणें; हरकत घेणें; विरोध करणें;
 विलंब करणें; उत्तेजिणें; पायानें उकरणें.
 तडवे (ड०डवे) (क) अ. — एकदां; एक वेळ; कारणानें; बाबतींत.
 तडसलु (ड०डसलु) (क) ना. — प्रपात; धनधन; 'जोगु' पहा.
 तडाक (ग) (ड०डाक [ग]) (सं) ना. — 'तटाक' पहा.
 तडि (ड०डि) (क) ना. — 'तटि' पहा.
 (अ. दे.) ना. — खोगीर; बैठकीची गादी.
 तडिके (ड०डिके) (क) ना. — 'तट्टि' पहा.
 तडित (ड०डित) (सं) ना. — 'तटित' पहा.

तडे (डँडे) (क) धा. - 'तड' पहा.

—कट्टु (डँडु) (क) धा. - थांवनणें; हरकत घेणें;
बांध घालणें.

—कालु (डँडु) (क) ना. - 'तडंगाल' पहा.

—क्रेडे (डँडे) (क) धा. - तोंडवशी पडणें

—त (ड) (क) ना. - उशीर; विलंब; सहनशीलता.

तण् (डँण) (क) धा. - थंड होणें.

तणलु (डँणलु) (क) ना. - निखारा; इंगळ; विस्तव.

तणसु { (डँणसु) (क) ना. - थंडपणा; गारवा, जमिनीची

तणसु { (डँणसु) ओळ; शीतलपणा.

तणि (डँणि) (क) धा. - तृप्ति पावणें; थंड वाटणें; शीतल होणें.

(क) ना. - लाज; लज्जा.

तणिगे (डँणिगे) (क) ना. - काठाचें उथळ मांडें; परात; थाळी.

तणिपु (डँणिपु) (क) धा. - तृप्ति पावणें; समाधान होणें;

थंडावणें.

(क) ना. - तृप्ति; समाधान; तर्पण.

तणिवु (डँणिवु) (क) ना. - तृप्ति, 'तणिपु' पहा.

तणिसु (डँणिसु) (क) धा. - तृप्ति पावणें; समाधान करणें;

निववणें; थंड करणें.

(क) ना. - तृप्ति; समाधान.

तणगदिर (डँणगदिर) (क) ना. - 'तंगदिर' पहा.

तणगदिर (डँणगदिर) { (क) ना. - चंद्रवंश; सोमवंश;

—अन्वय (डँणगदिर) {

यादववंश; पांडववंश.

तणगदिरवकि (डँणगदिरवकि) (क) ना. - चकोर पक्षी;

'तंगदिरवकि' पहा.

तणगदिराडि (डँणगदिराडि) (क) ना. - चकोर.

तणगल् (डँणगल्) (क) ना. - चंद्रप्रकाश; चांदणें; अमृतशिला;

दुग्धमणि.

तणजोडर (डँणजोडर) (क) ना. - नंदादीप; शांत दिवा;

मालवलेला दिवा.

तंटे (डँटें) (क) ना. - संबंध; भांडण; मतभेद.

—आठ (डँटें) (क) ना. - भांडखोरपणा; वांडपणा.

—गा (का) र (गा [का]र) (क) वि. - भांडखोर; उपद्रवी;
वाद करणारा.

तंड (डँड) (क) ना. - समूह; पक्ष; ढीग; समाज; दल; श्रेणि.

—उपतंड (डँडडँड) (क) ना. - पक्षोपपक्ष; लहानमोठे

ढीग.

तंडक (डँडक) (क) ना. - सिद्धता; श्रृंगार; इंद्रजालिक;

जादुगार; कपट; झाडाचा बुंधा; कांडें; पेर.

तंडकार (डँडकार) (क) ना. - धनिक; कांडावरचा; तटस्थ.

तंडवाल (डँडवाल) (क) ना. - बीड; पोलाद; मिश्रलोह.

तंडस (सि) (सु) (डँडस [सि][सु]) (क) ना. - चिमटा;
सांडस.

तंडु (डँडु) (क) ना. - काठी; सोटा; सुद्रल; शिवाचा द्वारपाल;
सैन्य.

तंडुल (डँडुल) (सं) ना. - तांदूळ; वनस्पति सत्व.

—प्रक्षाल (डँडुल) (सं) ना. - तांदूळ-धुवण.

तंडुलीय (यक) { (डँडुलीय) } (सं) ना. - तांदुळजा;
{ (डँडुलीय) } तांदळीची भाजी.

तंडे (डँडे) (क) ना. - साखळ्यावाळे; पैजण; लमाण स्त्रीसमूह.

तंडेल (डँडेल) (क) ना. - तांदेल; कतान.

तणण (णणे) (डँणण [णणे]) (क) अ. - शांतपणें; मुकाट्यानें;

आरोग्य कारकतेन, काम संपवून; दिवा मालवून-शांत करून.

तणणस (सु) (डँणणस [सु]) (क) वि. - शांत; थंड.

(क) ना. - शांतपणा; थंडावा; गारवा; थंडपणा.

तणिणतु (तु) (डँणिणतु [तु]) (क) ना. - शांति; गारपणा;

धिमपणा.

तणिणदं (डँणिणदं) (क) वि. - थंड झालेला; शांत झालेला.

तणिणदे (डँणिणदे) (क) वि. - थंड; शीतल; गार.

तण्णेरल् (ल्) (डँण्णेरल् [ल्]) (क) ना. - गार वारा;

थंड हवा; शीत वायु.

तण्णळल् (डँण्णळल्) (क) ना. - थंड सावली; शीतल छाया.

तण्णु (डँण्णु) { (क) ना. - गारवा; शीतलता.

तण्णु (डँण्णु) {

—पडे (डँण्णु) (क) धा. - गारवा येणें.

—वीरु (डँण्णु) (क) ना. - गारपाणी; गारवा.

तण्णनि (डँण्णनि) (क) ना. - गारपाणी; शीतलजल; पावसाचे

थेंव.

तण्णिसिल् (डँण्णिसिल्) (क) ना. - उतरलेलें ऊन्ह; माघांतील

ऊन्ह.

तण्णु (णु) लि (डँण्णु [णु]) (क) ना. - निवालेलें सांबारें.

तण्णु (णु) लि (डँण्णु [णु]) (क) ना. - थंड वालु;

शीत पुष्प.

तण्णे (तंणे) लुगु (डँण्णेलुगु) (डँण्णेलुगु) (क) ना. - गार

चांदणे; शांत प्रकाश.

तण्णले (डँण्णले) (क) धा. - आवरणें; व्यापणें; गुंडाळणें;

लपेटणें.

तण्णवण (डँण्णवण) (क) ना. - वीणेचा सौम्य रव.

तत् (डँट) (सं) ना. - तें हें.

ततः (डँडः) (सं) वि. - विस्तृत; विस्तारलेलें; वाढलेलें;

ओढून आणलेलें. (क) ना. - तेंतुवाय.

ततस् (तः) (तड् [तः]) (सं) अ. — अर्थात्; त्यामुळे;
त्यासाठी; त्यानंतर.
तति (तड्) (सं) ना. — हंगाम; ओळ; समूह; ढीग; अधिकचा;
एक याग.
तत्काल (तड्काल) (सं) अ. — लागलीच; समयानुसार; जवळचा
काळ.
तत्क्षण (तड्क्षण) (सं) अ. — लागलीच; वेळेवर; समयानुकूल.
तत्त (तड्) (क) ना. — तथ्य; सत्य; यथार्थ; रहस्य; आशय;
आदर. (क) वि. — मिळवलेले; संबंधित.
तत्तकार (तड्कार) (क) ना. — सत्यसंध; सत्यसंधान;
सत्यवादि.
तत्तनंदन (तड्तनंदन) (सं) ना. — सहजप्राप्त पुत्र; औरस पुत्र.
तत्तर (तड्तर) (क) ना. — थरकाप; भीति; धमकी; पीछेहाट;
कळवळा; आतुरता; घाबरेपणा.
तत्तरि (तड्तरि) (क) धा. — कातरणें.
(क) ना. — कळवळा; आतुरता; कंप; घाबरटपणा.
तत्तरिसु (तड्तरिसु) (क) धा. — घाबरणें; थरथरणें; कापणें;
कळवळणें.
तत्तरिदरि (तड्तरिदरि) (क) धा. — तुकडे तुकडे करणें.
तत्तळ (तड्तळ) (क) ना. — भीति; कळकळ; घाबरेपणा; भय.
— अंकोळ (तड्कळ) (क) धा. — घाबरे होणें; हातपाय
गाळणें; भय वाटणें; तिरपिट होणें.
तत्ति (तड्ति) (क) ना. — अंडें; गोल वस्तु; सोपा; आवर्तन;
प्रदक्षिणा.
तत्तु (तड्तु) (क) धा. — प्राप्त होणें; आस्तित्वात येणें; संभवणें.
तत्तु (तड्तु) (क) ना. — विपत्ति; संकट; नाश; दुर्दैव; विलंब.
तत्तुक (तड्तुक) (क) ना. — नाळ कापलेले मूल; अर्मक;
कोवळे मूल.
तत्त्व (तड्तत्त्व) (सं) ना. — आविर्भाव; स्वरूप; निजस्थिति;
परमात्मा; सत्यसिद्धांत; चित्त.
— ज्ञ (तड्ज्ञ) (सं) ना. — सत्यज्ञानी; साक्षात्कारी.
— ज्ञान (तड्ज्ञान) (सं) ना. — ब्रह्मज्ञान; वास्तव जाणीव.
तत्त्वमसि (तड्त्वमसि) (सं) ना. — तूच तो परमात्मा आहेस
(तत् त्वं अहिं), अद्वैत वेदांताचे परमार्थ वाक्य.
तत्त्वालोक (तड्त्वालोक) (सं) ना. — तात्त्विक दृष्टि; सत्य
शोधनाची दृष्टि.
तत्पर (तड्तत्पर) (सं) वि. — त्यांतच रमलेला; एकामधेंच आसक्त;
एकनिष्ठ; त्यानंतरचे.
— ते (ता) (तड् [ता]) (सं) ना. — एकनिष्ठता; एकासक्ति.
तत्तरं (तड्तरं) (सं) अ. — त्यानंतर; त्याला लागून.
तत्परायण (तड्परायण) (सं) वि. — 'तत्पर' पहा.

तत्पुरुष (तड्पुरुष) (सं) ना. — परम पुरुष; परमात्मा;
शिवाचें एक मुख; राजपुरुष; एक संस्कृत समास.
तत्पूर्व (तड्पूर्व) (सं) अ. — प्राचीनकालीन; तत्पूर्वीचें;
पुरातन; मागील काळचें.
तत्र (तड्) (सं) अ. — तेथें; त्यांत; म्हणून; त्यानंतर.
तत्रापि (तड्त्रापि) (सं) अ. — तेथें सुद्धा; तथापि; असें असूनहि.
तत्सम (तड्त्सम) (सं) वि. — कन्नडमध्ये आलेले वापरातील
संस्कृत शब्द; त्या सारखे शब्द.
तथा (तड्) (सं) अ. — त्याप्रमाणें; त्याच रीतीनें; निश्चयेकरून.
तथागत (तड्गता) (सं) ना. — त्या स्थितीत असलेला; बुद्ध
देव; निजस्वामी, गुरु.
तथास्तु (तड्तास्तु) (सं) अ. — ठीक! तसेच होवो. स्वीकार-
सूचक अव्यय.
तथ्य (तड्थ्य) (सं) ना. — सत्य; यथार्थ.
— मिथ्य (तड्मिथ्य) (सं) ना. — सत्यासत्य.
तद् (तड्) (सं) ना. — 'तत्' पहा.
तदकु (तड्ककु) (क) धा. — मारणें; धोपटणें; अंग मऊ करणें;
शरीर तिबणें.
तदगिणि (नि) (तड्गिणि [नि]) (क) ना. — नृत्यांतील एक गति.
तदनंतरं (तड्दनंतरं) (सं) अ. — त्यानंतर; मग; एवढें
होतांच; एवढें झाल्यावर.
तदलु (तड्दलु) (क) ना. — काटेरी कुंपण; ताटी; स्थिरता;
स्थावृत्त; दिंडी; तडा.
तदा (तड्) (सं) ना. — नंतर; त्यावेळीं; तेव्हां.
तदात्मते (तड्दात्मते) (सं) ना. — तादात्म्य; एकनिष्ठता;
एकासक्ति.
तदानीं (तड्दानीं) (सं) अ. — त्यावेळीं; त्याकाळीं; तेव्हां.
तदारभ्य (तड्दारभ्य) (सं) अ. — तेव्हांपासून; त्याकाळापासून.
तदिगे (तड्दिगे) (क) ना. — तृतीया; पंधरवड्यांतील तिसरी तिथी.
तदीय (तड्दीय) (सं) वि. — त्यासंबंधी; त्याचें; तिचें.
तदुकु (तड्दुकु) (तड्दुकु [तड्दुकु]) (क) धा. — 'तदकु' पहा.
तदे (तड्दे) (क) धा. — हड्डी नरम करणें; नाश करणें; 'तगलु'
पहा.
तद्वत् (तड्द्वत्) (सं) वि. — त्यांतलें; तत्पर; अंतस्थ; एकनिष्ठ;
एकासक्त; तद्गुण.
तद्गुण (तड्दगुण) (सं) ना. — तो गुण असलेला; एक
काव्यालंकार.
तद्गु (तड्दगु) (क) ना. — एक चर्मरोग; वाळली खरूज; बट्टा;
दड्डा.
तद्दिन (तड्दिन) (सं) अ. — त्या दिवशीं; रोजरोज; (सं) ना.
श्राद्ध; मृताची उत्तरक्रिया.

तद्भव (तद्भव) (सं) वि. - त्यापासून उत्पन्न झालेले; त्यातून जन्मलेले; संस्कृत शब्दांचे कानडी वापरांतील रूप.

तद्भाव (तद्भाव) (सं) ना. - त्याची स्थिति; तो गुण; सारांश; वस्तुस्वभाव; समानता.

तद्यम (तद्यम) (सं) ना. - विनय; सभ्यता; मार्दव; शांतगुण.

तद्वत् (तद्वत्) (सं) अ. - त्याप्रमाणे; तसेच.

तन् (तन्) (सं) ना. - स्वतः; आपण.

तनक (तनक) (क) अ. - पर्यंत; पावेतो; वेरी.

तनतु (नतु) (तनतु [नतु]) (क) ना. - आपले; त्याचे

तनतु (तनतु) स्वतःचें; स्वतःचें.

तनय (तनय) (सं) ना. - पुत्र; कुमार; मुलगा.

तनये (तनये) (सं) ना. - पुत्री; कन्या; मुलगी.

तनि (तनि) (क) वि. - छाल; पक्व; पूर्ण वाढीचा; समृद्ध;

संपन्न; मनोहर; उज्ज्वल; केवल; बलिष्ठ.

तनिगंध (तु) (तनिगंध [तु]) (क) ना. - सुवास; मधुरवास.

तनिगुड (तु) (तनिगुड [तु]) (क) ना. - गोड ऊस;

रसदार ऊस.

तनिगिडि (गंड) (तनिगिडि [गंड]) (क) ना. - निखारा;

प्रखलित झगळ.

तनिगुदि (तनिगुदि) (क) वि. - पूर्णपक्व; पूर्ण शिजलेले.

तनिगेदरु (तनिगेदरु) (क) धा. - विस्तारणे; वेसुमार वाढणे.

तनियेरे (तनियेरे) (क) धा. - गारठण्या इतके मिजणे;

अभिषेक करणे; मिजत घालणे.

तनिरस (तनिरस) (क) ना. - मधुरस; मध; अमृत.

तनिव (प) ण (तनिव [प] ण) (क) ना. - पक्व फळ;

कुजलेले फळ; गोड फळ.

तनिवा (पा) ल (तनिवा [पा] ल) (क) ना. - निरसे दूध;

अकडी दूध; धारोष्ण दूध.

तनिवे (वे) लगु (तनिवे [वे] लगु) (क) ना. - पहाट; कांती;

तेज.

तनिसोबगु (तनिसोबगु) (क) ना. - अति सौंदर्य; सुंदर

मुखकांती; चांगुलपणा.

तनिहरके (तनिहरके) (क) ना. - शुभाकांक्षा; उत्तम वर.

तनु (तनु) (सं) वि. - लहान; कृश; छळकाटा; सूक्ष्म; कोवळा;

थंड. (सं) ना. - देह; शरीर; चर्म; थंडपणा.

—कंपु (कंपु) (क) ना. - अंगसुगंध.

—केडु (केडु) (क) धा. - अंगहीन होणे; आजारी पडणे.

—भवे—जे (भवे, —जे) (सं) ना. - कन्या; कुमारी; मुलगी;

पुत्री.

तनुत्र (त्राण) (तनुत्र [त्राण]) (सं) ना. - कवच; चिलखत.

तनुत्व (तनुत्व) (सं) ना. - लहानपणा; क्षुद्रता; थोटेपण.

तनुपत्र (तनुपत्र) (सं) ना. - 'इंगुदि' पहा; 'इंगुल' पहा.

तनुरुह (तनुरुह) (सं) ना. - केस; रोम; रोमांच.

तनु (तनु) (सं) ना. - 'तनु' पहा.

तनूकरण (तनूकरण) (सं) ना. - लघुकरण; कृश होणे; मेद झडणे.

तनूकृत (तनूकृत) (सं) वि. - बारीक केलेला; कृश केलेला.

तनूज (भव) (तनूज [भव]) (सं) ना. - पुत्र; कुमार; मुलगा.

तनूदरि (री) (तनूदरि [री]) (सं) ना. - कृशोदरी; शुभांगी;

कोमल.

तनूनपात् (तनूनपात्) (सं) ना. - औरसपुत्र; वारसदार;

अभि.

तनूरुह (तनूरुह) (सं) ना. - 'तनुरुह' पहा.

तंति (तंति) (क) ना. - तार; तंत्री; सरि.

—चाद्य (चाद्य) (सं) ना. - तंतुवाद्य; वीणा; तंबोरा.

तंतु (तंतु) (सं) ना. - धागा; सूत; दोरा; पाळी; शिशु; तंत्र;

पाण्यांतील प्राणी; सुसर.

—करण (करण) (क) ना. - सूतकताई; दोरवळण.

—गार (गार) (क) वि. - कपटी; बंचक; युक्तिवान.

—नाभ (नाभ) (सं) ना. - कोळी; कोष्टी.

—पट (पट) (सं) ना. - सुती वस्त्र; कापसाचे कापड.

—वाय (वाय) (क) ना. - विणकर; कोष्टी; माग; विणाई.

तंतुकीट (तंतुकीट) (सं) ना. - रेशीम किडा.

तंतुर (तंतुर) (क) ना. - तंत्र; सुतीवस्त्र; कमळाचा देठ;

युक्ति; कपट; बंचना.

तंत्र (तंत्र) (सं) ना. - 'तंतुवाय' पहा. धार्मिक विधान;

सांगता; शांका; परिधान; युक्ति; पद्धति; उपदेश; उपाय;

शृंगार; रहस्यविद्या; इंद्रजाल; औषध; ठक; प्रतिज्ञा; शाप;

शासन; सेना; क्रम; सत्यतत्त्व; जातिभेद; कुलभेद; परमार्थ;

निश्चय.

—गार (गार) (क) ना. - ठक; लुच्चा; युक्तिवाज; बंचक.

तंत्राध्यक्ष (तंत्राध्यक्ष) (सं) ना. - पुरोहित; आचार्य;

उपाध्याय.

तंत्रि (त्री) (तंत्रि [त्री]) (सं) ना. - धागा; सूत; पूजारी;

उपाय योजनारा; सिद्धांत.

तंदल् (तंदल्) (क) ना. - पाण्याचे थेंब; पाऊस; पावसाची

भुरभूर; सर; वृष्टि.

तंदूरिसु (तंदूरिसु) (क) धा. - चिता करणे; दुःख करणे.

तंदे (तंदे) (क) ना. - तात; पिता; जनक; बाप; वडील.

तंदेवादि (तंदेवादि) (क) ना. - पित्याकडील नातेवाईक.

तंदेविर् (तंदेविर्) (क) ना. - 'तंदे'चे अनेकवचन,

तंदेगळ (तंदेगळ) वडीलधारी माणसे.

तंद्र (ड०द) (सं) वि. - थकलेला; दमलेला; वापरलेला;

आळशी; सुस्त; मॅगळा.

तंद्रि (द्री) (ड०द [२१]) (सं) ना. - थकवा; पॅग; डुलकी;

आयास; आसक्ति; वापर; मंपकपणा.

तंद्रालु (ड०द०७७) (सं) वि. - सुस्त; पॅगणारा; आळशी;

शोपालु.

तंद्रलं (ड०द०७७) (सं) वि. - आपल्यासारख्या.

तंद्रळ (ड०द०७७) (क) ना. - सौभाग्यवति; पत्नि; स्वतःची स्त्री.

तंद्रि (ड०द०७७) (क) वि. - आण; आणावे; 'तर'चा आज्ञार्थ.

तन्मध्य (ध्वे) (ड०द०७७ [२१]) (सं) अ. - त्यांत; इतक्यांत;

मध्येंच यापूर्वी; मध्यंतरी.

तन्मय (ड०द०७७) (सं) वि. - तद्रूप; तकादार; आपल्या-

आपल्यांत; एकरूप.

तन्मात्र (ड०द०७७) (सं) ना. - तद्रूपता; मूलरूप; इंद्रियधर्म.

तन्निव (न्वी) (ड०द०७७ [२१]) (सं) ना. - सडपातळ स्त्री;

कोमला; मनोहारिणी; वयांत आलेली बाला.

तप (पस) (ड०द [२१]) (सं) ना. - उष्णता; ग्रीष्म; जाळ;

उन्हाळा; झळ; उष्मा; तपश्चर्या; देहदेडना; रवि; एक ग्रह.

तपःप्रभाव (ड०द०७७ [२१]) (सं) ना. - तपःसामर्थ्य; तपाची

शक्ती.

तपन (ड०द०७७) (सं) ना. - सूर्य; जलन; ताप; नरकाचा एक

भाग; देव; मानसिक व्यथा; गरुडविरोधी दैत्य.

—सुत (२०७) (सं) ना. - कर्ण; सुग्रीव; यम; शनि.

तपनीय (ड०द०७७) (सं) वि. - तापवण्याला योग्य; सुवर्ण; सोने.

तपनी (ड०द०७७) (सं) ना. - गोदावरी नदी.

तपशीलु (ड०द०७७) (अ. दे.) ना. - विवर; विस्तार; तपशील.

तपश्चर्य (ड०द०७७) (सं) ना. - तप; योग; ध्यान; देहदेडन.

तपसि (वसि) (ड०द०७७ [२१]) (सं) ना. - तपस्वी; सुनी;

तप (व) सिंग (ड०द [२१] २०७) योगी; ऋषि; दीनदरिद्री.

तपस्वि (स्विन) (ड०द०७७ [२१]) (सं) ना. - 'तपसि' पहा.

तपस्विनि (नी) (ड०द०७७ [२१]) (सं) ना. - तप करणारी.

तपस्सु (ड०द०७७) (क) ना. - 'तपस्' पहा.

तपाय्य (ड०द०७७) (सं) ना. - उन्हाळ्याचा शेवट आणि

पावसाळ्याचा प्रारंभ यांचा संधिकाल.

तपासु (सणे) (ड०द०७७ [२१]) (अ. दे.) ना. - शोध;

हुडकणें; चौकशी; तलास; विचारपूस.

तपित (ड०द०७७) (सं) वि. - तापलेलें; जळतें; शिजलेलें.

तपिसु (ड०द०७७) (क) धा. - जळणें; पोळणें; चिंताग्रस्त होणें;

मनस्ताप करणें; तपश्चर्या करणें.

तपोधन (ड०द०७७) (सं) ना. - तप हेंच धन असणारा;

योगी; सुनी; ऋषि.

तपोनिधि (ड०द०७७) (सं) ना. - 'तपोधन' पहा.

तपोवन (ड०द०७७) (सं) ना. - तप करण्यास योग्य असं

एकांत वन.

तप्त (ड०द०७७) (सं) वि. - तापलेलें; भाजलेलें; जळतें; शिजलेलें.

तप्ल (लु) (ड०द०७७ [२१]) (क) अ. - चूक करून; नासवून;

विघडवून.

(क) ना. - पालापाचोळा; समभूमी; सपाटी;

पायथ्याचा प्रदेश; पर्वतशिखर; साल.

तप्पु (ड०द०७७) (क) धा. - चूक करणें; विघडवणें; घसरणें; च्युत

होणें; गमावणें; प्राप्त न होणें.

(क) ना. - च्युति; प्रमाद; दोष; घसरगुंडी;

गमावणूक; अनौचित्य; अडचण; वाकडेपणा; अपराध; पाप;

स्वलन; त्याग.

—इसु (२०७) (क) धा. - चुकविणें; विघडवणें; साध्य न

होणें.

—गंडु (२०७) (क) ना. - चुकामूक; न सुटणारी गांठ;

नीति विरुद्ध वर्तन; बोलण्यातील चूक.

तप्पुदु (ड०द०७७) (क) क्रि. - आणलें पाहिजे. ('तपु' धातूचें रूप). संपलें; नाश पावलें.

तवक (ड०द०७७) (सं) ना. - समूह; ताटवा; ताट; पानसुपारीचें ताट.

तबला (ले) (ड०द०७७ [२१]) (अ. दे.) ना. - मृदंग; एक चर्मवाद्य.

तव्वरिसु (ड०द०७७) (क) धा. - घाबरणें; आश्चर्यचकित होणें;

घाबरें होणें; घसरणें; लोळणें.

तव्व (वित्र) लि (ड०द०७७ [२१]) (क) ना. - परदेशी; पोरका;

अनाथ; नातेवाईक नसलेला; एकाकी.

ताद्विबब्बु (ड०द०७७) (क) ना. - घमकी; भीति; भ्रम; गोंधळ;

गडबड; दिङ्मूढता; बेमानता.

—आसु (२०७) (क) धा. - भीति दाखविणें; भ्रम होणें;

बेमान करणें; भ्रमिष्ट करणें.

तव्वु (ड०द०७७) (क) धा. - आळिणें; मिठी मारणें.

(क) ना. - विश्वास; वेंग; वाव; मोळी.

तम् (ड०द०७७) (क) ना. - 'तप्' शब्दाचा 'प' वर्गापूर्वी होणारा

सामासिक आदेश.

तम (मस्) (मस्सु) (ड०द०७७ [२१] [२०७७]) (सं) ना. -

अंधार; रात्र; अज्ञान; दोष; कलंक; पाप; राहुग्रह; तमोगुण.

—विडि (२०७) (क) धा. - अंधार होणें; रात्र होणें.

तम (ड०द०७७) (सं) प्र. - 'सर्वाधिक' वाचक संस्कृत प्रत्यय.

तमंग (ड०द०७७) (सं) ना. - वेदिका; माळी; नाट्यरंगभूमी.

तमक्षीर (ड०द०७७) (सं) ना. - आंब्याचें पन्हें; कैरीची कवी.

तमटे (तमटे) (ड०द०७७ [२१] [२०७७]) (क) ना. - हलगी;

टिमकी; चर्मवाद्य.

तमत (तमउ) (सं) वि. - इच्छित; इष्ट; आशाळभूत; भिकारी.
 तमतु (तु) (तमउ [तु]) (क) ना. - आपापलें; आपलें;
 तुमचें. 'तुमतु' पहा.
 तमन (तमन) (क) ना. - दमछाट; श्वासावरोध.
 तमंध (तमंध) (सं) ना. - अंधार; धोर तिमिर; घनांधकार.
 तमर (तमर) (क) ना. - आस; स्वकीय
 —ऊर (तमर) (क) ना. - आपलें गांव; माहेर घर.
 तमसा (तमसा) (सं) ना. - एक नदी.
 तमस्विनी (नि) (तमस्विनी [२]) (सं) ना. - अंधार;
 काळोख.
 तमाकु (तमाकु) (अ-दे) ना. - तंबाखु; तमाखु.
 तमाम (तमाम) (अ-दे) ना. - सर्व; पूर्ण; पुरा.
 तमाल (तमाल) (सं) ना. - वृक्षविशेष; काळ्या सालीचें झाड;
 मसाल्याचें झाड.
 तमाशा (शे) (तमाशा [३]) (अ-दे) ना. - मौज; नक्कल;
 विनोद; हास्य.
 तमालपत्र (तमालपत्र) (सं) ना. - तमालवृक्षाचें पान;
 कपाळावरील टिळा.
 तमालरेखे (तमालरेखे) (सं) ना. - 'तमाल पत्र' पहा.
 कपाळावरील लंबट टिळा.
 तमि (तमि) (सं) ना. - रात्र; अंधारी रात्र; अंधार.
 तमिस्त्र (स्त्रा) (स्त्रे) (तमिस्त्र [४]) (सं) ना. - निविड
 अंधार; घनांधकार; तिमिर.
 तमिळ (तमिळ) (क) ना. - द्राविड; तामिळ देशाचा;
 तामिळभाषी.
 तमोगुण (तमोगुण) (सं) ना. - सत्त्व, रज, तम, या
 त्रिगुणांतील शेवटचा गुण. काळा.
 तमोघ्न (तमोघ्न) (सं) ना. - तमाचा नाश करणारा; अंधार
 हारक सूर्य; चंद्र; अग्नि.
 तमोपह (तमोपह) (सं) ना. - 'तमोघ्न' पहा.
 तमोमणि (तमोमणि) (सं) ना. - खद्योत; काजवा; चंद्र.
 तमोमय (तमोमय) (सं) वि. - अंधारमय; किरं काळोख.
 तंपु (तंपु) (क) ना. - गारवा; शैत्य; ओल; शीतलता; शांति;
 तृप्ति; समाधान.
 —पडे (तंपु) (क) धा. - थंडावणें; गारवा येणें; मिजणें;
 शांत होणें; तृप्ति होणें.
 —टेर (रु) (तेर [५]) (क) धा. - थंड होणें; समाधान
 करणें.
 तंबट (टे) (तंबट [६]) (क) ना. - टुमकी; एक चर्मवाद्य.
 तंबल (बुल) (तंबल [७]) (क) ना. - तांबूल; विडा;
 पानसुपारी; बाळमुखात चावून घातलेला विडा.

तंबाक (कु) (तंबाक [८]) (क) ना. - तंबाखु; एक उत्तेजक
 वनस्पति.
 तंबिसु (तंबिसु) (क) धा. - थांबविणें; स्तंभित करणें; विलंब
 करणें; ओढून धरणें; आवरणें.
 तंबिटु (तंबिटु) (क) ना. - तांदुळाच्या पिठाचे लाडू.
 तंबु (तंबु) (अ. दे) ना. - राहुटी; डेरा; गुडार; तापुरती
 वसती.
 तंबुलिग (तंबुलिग) (क) ना. - पानदान; विड्याचा डवा;
 विड्याचें तबक; पानसुपारी विकणारा; तांबोळी.
 तंबुलि (तंबुलि) (क) ना. - चिंचेचें खार; चिंचेचें कालवण.
 तंबेलगु (तंबेलगु) (क) ना. - थंड प्रकाश; चांदणें.
 तंबेलग (तंबेलग) (क) ना. - शीत किरण; चंद्र.
 तम्म (तम्म) (क) ना. - धाकटा भाऊ; लहान मुलगा.
 (सं) ना. - स्वतःसंबंधी.
 —तु-तु (तु [९]) (क) वि. - आपलें; स्वतःचें; तुमचें.
 तम्मट (टे) (तम्मट [१०]) (क) ना. - टिमकी; एक चर्मवाद्य.
 तम्मडि (तम्मडि) (क) ना. - पूजारी; अर्चक; पादसेवक;
 स्वतःचें मन.
 तम्मव (तम्मव) (क) वि. - आपला ; तुमचा.
 तर् (रु) (तर् [११]) (क) धा. वेऊन येणें; विकत घेणें;
 मार्ग दाखविणें; प्राप्त करून घेणें.
 तर (तर्) (क) धा. - फिरविणें; कापणें; थरारणें.
 (क) ना. - प्रकार; विध; रीति; क्रम; पद्धति; ओळ; परंपरा;
 औचित्य; पाया; आधार.
 (सं) वि. - 'तुलनेनं अधिक' दर्शक प्रत्यय.
 तरकलु (तरकलु) (क) ना. - खडबडीत जमीन; कठोरता;
 काठिन्य; चढउतार; (क) वि. मस्तखोर; माजुरी; माजलेला.
 तरकस (तरकस) (क) ना. - एक आयुध; तलवार; खड्ग.
 तरकारि (तरकारि) (अ. दे) ना. - भाजी; फळभाजी.
 तरक्षु (तरक्षु) (सं) ना. - चित्ता; वाध; विवळ्या वाध;
 तरवारीची सोनेरी मूठ.
 तरगडे (तरगडे) (क) ना. - केरकचरा; निरुपयोगी वस्तु;
 हानी; उणीव; अभाव; अपहार; लुबाडणूक.
 तरगु (तरगु) (क) ना. - पाचोळा; वाळलेले पान. ओबडधोबड;
 पणा; बुडवणी; हानी; अस्पृश्यता; अडत बट्टा; दलाली;
 उत्तेजनर द्रव्य; ऋणको.
 तरं (तरं) (क) ना. - क्रम; योग्यता; सारखेपणा.
 तरंग (तरंग) (सं) ना. - लाटा; लहर; वीचि; घोड्याची
 दुडकी चाल.
 तरंगिणि (णी) (तरंगिणि [१२]) (सं) ना. - नदी; ओढा;
 लाटा असलेला प्रवाह.

तरंगित (ड००००ड) (सं) वि. — लाटा असलेले; लहरयुक्त;
चंचल; लंबकासारखे हलणारे.
तरजे (ड०००) (क) ना. — एक घोड्याचा दागिना.
तरट (डु) (ड००० [६३]) (क) वि. — डोक्याला केश नसलेला;
टकल पडलेला.
तरण (ड०००) (सं) ना. — नाव; होडगें; पैलपार; सुटका; त्राण;
बल; शक्ति; संरक्षण.
तरणि (ड०००) (सं) ना. — सूर्य; होडी; नाव; पुढारीपण; काटेरी
झाड; शेवंती; पोपट; राघु.
— कांत (ड०००ड) (सं) ना. — सूर्यकांत मणि; स्फटिक.
— ज (डु) (सं) ना. — कर्ण; सुग्रीव; यम; शनि; वैवस्वत.
तरणीय (ड००००००) (सं) वि. — पार होण्यास योग्य; परतीरीं
जाण्यास सुलभ.
तरत् (ड०००) (सं) वि. — तरंगणारा; वेगानें पळणारा; पार
होणारा; परतीरीं पोचणारा.
तरतम (ड००००००) (सं) वि. — थोडें अधिक; अल्पस्वल्प;
न्यूनाधिक.
— भाव (डु०००) (सं) ना. — उच्चनीचभाव; तारतम्य.
तरतरिसु (ड००००००) (क) धा. — थरथरणें; कंप होणें; घाबरणें;
भय वाटणें; विलंब न होऊं देणें.
तरपण्य (ड००००००) (सं) ना. — नावाड्याला दिलेले पैसे; नावेचा
कर; नाविकाचें भाडें; अंबीकाला दिलेले पैसे.
तरपु (ड०००) (क) ना. — कमी किमतीचे रत्न; पैलू पाडलेला
खडा.
तरथेतु (पेंतु) (ड०००००० [६०००]) (अ. दे) ना. — शिक्षण;
खाट; खोडाखोड.
तरमु (ड०००००) (अ. दे) ना. — सरकारी फाळा; तरम आकार;
सारा.
तरल (ड०००) (सं) वि. — चंचल; हलणारा; झोके खाणारा;
हेलकावणारा; चपल; मनोहर; चकाकणारा; मिरवणारा.
(सं) ना. — प्रवाही; पुत्र; हारातील मध्य रत्न; मध्यमणी;
छंदःशास्त्रांतील एक वृत्त.
— अक्षि (डु०००) (सं) ना. — चंचलाक्षी; सुंदरी; कामिनी.
— त्व (ते) डु (डु) (सं) ना. — चकाकी; सौंदर्य; पोरकटपणा;
झोला.
तरलित (ड०००ड) (सं) वि. — चलित; प्रकाशमान; चकचकीत;
हलते.
तरले (ड०००) (सं) ना. — तांदळाची गंजी; भाताची पेज; बाल.
(क) ना. — भांडण; तेंटा; पीडा.
तरवार (रि) (ड००००० [०]) (क) ना. — खड्ग; कट्यार;
पुष्कर.

तरस् (ड०००) (सं) ना. — तीव्रता; वेग; शक्ति; सामर्थ्य.
तरस (ड०००) (सं) ना. — मांस; मांसाहार.
तरसु (ड०००) (क) वि. — ओवडधोवड; खडबडीत; कठिण;
नापीक (जमीन); विनयिकाऊ (जमीन).
तरस्वि (ड०००) (सं) वि. — चपल; वेगवान; सामर्थ्यवान.
(सं) ना. — वेग; वायु; गरुड.
तरह (ड०००) (अ. दे.) ना. — रीत; तऱ्हा; प्रकार; विध.
तरहर (ड००००) (क) ना. — थांबणूक; संशयितता; मनःशान्ति;
समाधान.
— इसु (ड०००) (क) धा. — टिकणें; शांत होणें; सहन करणें;
प्रस्थापणें.
— कोळु (ड००००) (क) धा. — सहन करणें; 'तत्तरिसु'.
पहा.
तरहीन (ड०००००) (क) ना. — वाईटपणा; रीतिहीनता;
अनीतिमानता.
तरळ (ड०००) (सं) ना. — 'तरल' पहा. माणिक्य; तुळसी.
— तन (ड००) (क) ना. — पोरकटपणा; बालभाव.
— ता (त्व) (ड० [००]) (सं) ना. — पोरकटपणा;
बालिशता.
तरळु (ड०००) (क) ना. — पिकून वाळलेलें फळ; नारळ; श्रीफल.
तरळे (ड०००) (सं) ना. — मुलगी; लहान वयाची पोर; चंचला.
(क) ना. — तकार; चहाडी. 'तरले' पहा.
तरातुरि (ड०००००) (अ. दे.) ना. — अत्यातुर; घाई; आवश्यकता.
तरि (ड००) (सं) ना. — नाव; होडगी; जहाज; पाण्यातून पैल
जाण्याचें साधन; धोटा; लाठी.
(क) धा. — कापणें; तुकडे करणें; चिमटणें; मिसळणें; निश्चय
करणें.
(क) ना. — तुकडा; कण; वालु; निश्चय; आवड; साम्य;
सारखेपणा; सुंदरी; कोमला; वाळवंट; खांब; पडभूमि; सोटा.
तरिमिडि (डे) (ड००००० [००]) (क) ना. — युवती;
भरज्वानी; भर ज्वानी.
तरिसंदु (ड०००००) (क) अ. — निश्चयेंकरून; पूर्णपणें;
उत्तम रीतीनें.
तरिसल (ड००००) (क) धा. — निश्चय करणें; निर्णय घेणें;
माहीत करून घेणें.
तरिसल (ड००००) (क) ना. — निर्णय; निश्चय; दृढसंकल्प;
प्रतिज्ञा.
तरिसल्यु (ड०००००) (क) ना. — निष्कर्ष; सिद्धांत; निर्णय;
'तरिसल' पहा.
तरिसु (ड०००) (क) धा. — पैल जाणें; पार होणें; तरंगणें;
पोहणें; आणविणें; जवळ आणणें.

तरिल (ड०५) (क) ना. - पातळ; लहान; पातळ तुकडा;
चकती; कण.

तरिंखु (ड००५०) (क) धा. - आणविणें; जवळ करणें.
(क) ना. - कोरडी वाळू; तापलेली वाळू; वाळवंट.

तरु (ड००) (सं) ना. - वृक्ष झाड.

(क) धा. - वेऊन येणें; जवळ नेणें; समाविष्ट करणें.
—ह (हु) (ळ [ळ०]) (क) ना. - आनयन; उपनिवेश.
—वलि (ळ०) (क) ना. - निमंत्रण.

तरुण (ड००००) (सं) ना. - कोमल; नवा; मऊ; चांगला;
कोवळा; जवान.

तरुण (ड००००) (सं) ना. - युवक; जवान; वयात आलेला.

तरुणदाशि (ड००००००) (सं) ना. - बालचंद्र; अर्धचंद्र.

तरुणातप (ड००००००) (सं) ना. - कोवळें ऊन; सकाळचें
ऊन्ह.

तरुणि (ड००००) (सं) ना. - युवति; वयात आलेली; जाणती;
म्हणवली; पदर आलेली.

तरुणिम (मा) (ड००००० [०००]) (सं) ना. - यौवन;
तारुण्य.

तरुणेंद्रधर (ड००००००००) (सं) ना. - भालचंद्र; शिव.

तरुखु (रुखु) (ड०००० [००००]) (क) धा. - हरकत घेणें;
थांबविणें; विलंब करणें; विरोध करणें.

तरुह (ड०००००) (सं) ना. - बांडगुळ; ऋणतरु; कलम; उपतरु.

तरुलते (ड००००) (सं) ना. - झाड; वेली.

तरुवलि (ड०००००) (क) ना. - बालक; मुलगा; मुलगी;

—तन (ड००) (क) ना. - पोरकटपणा; बालिशता; शैशव;
बालत्व; चांचल्य; पोरकटी.

तरुवायिं (ड०००००००) (क) अ. - क्रमानें; अनुक्रमें; त्यानंतर.

तरुवंड (ड०००००) (सं) ना. - बाग; राई; झाडी.

तरुसार (ड०००००) (सं) ना. - डिक; झाडाचा चीक; वृक्षरस.

तरुह (ड००००) (क) ना. - उपनिवेश; आनयन; साभ्य; सारखे-
पणा.

तरुहि (ड००००) (क) वि. - स्वेच्छाचारी; क्षुद्र; दुर्बळ.

तरुखु (ड०००००) (क) धा. - 'तरुखु' पहा.

(क) ना. - मार्गदर्शक फलक; दिशा दाखवणारा हात.

तरे (रि) (ड० [०]) (क) धा. - कातरणें; तुकडे करणें.

तर्क (ड०००) (सं) ना. - वादविवाद; चर्चा; मीमांसा; तर्कशास्त्र;
उद्वापोह; विचार; संशय; जाणीव; हेतु; कारण; संपादित कर्म;
कृतकर्म.

तर्कयि (वि) सु (ड००००० [०] ००) (क) धा. - तर्क करणें;
उद्वापोह करणें; आलिंगणें; मिठी मारणें.

तर्कविद्ये (ड००००००) (सं) ना. - मीमांसादि शास्त्रें.

तर्किग (ड००००) (क) वि. - तार्किक; तर्कशास्त्रज्ञ; तर्कटी.

तर्के (ड०००) (क) क्रि. - आणू दे; वेऊन घेऊं दे.

(क) ना. - आलिंगन; मिठी.

तर्गु (ड००००) (क) धा. - वाकणें; खड्डा खणणें; खाली येणें.

(क) ना. खड्डा; सरोवर; तळवटी; खालाटी.

तर्ज (जि) नि (ड००० [००] ००) (सं) ना. - दर्शनांगुली;
अंगठ्याजवळील बोट.

तर्जिसु (ड०००००) (क) धा. - भिवविणें; घाबरविणें; गर्जना
करणें; धाक दाखविणें.

तर्जित (ड००००) (सं) वि. - घाबरविलेलें; बेभान केलेलें;
भयभीत.

तर्जुमे (ड०००००) (अ. दे) ना. - भाषांतर; परिवर्तन; अनुवाद.

तर्णक (ड००००) (सं) ना. - वासरु; गोवत्स.

तर्पण (ड००००) (सं) ना. - तृप्ति; पितृयज्ञ; तिलांजली; समा-
धान; जहाजावरील स्वयंपाकगृह.

तर्पिसु (ड०००००) (क) धा. - तृप्ति होणें; समाधान होणें;
पितृयज्ञ करणें.

तर्बु (ड००००) (क) धा. - अलिंगणें; मिठी मारणें; थांबविणें.

(क) ना. - बाब; आलिंगन; वेढा.

तर्ब (र्षण) (ड००० [००००]) (सं) ना. - दाह; तोंडाची कोरड;
तहान; दगा; इच्छा; आकांक्षा.

तर्षित (ड००००) (सं) वि. - तहानेलेला; इच्छुक; धंचित;
आकांक्षी.

तल (ड००) (सं) ना. - तळ; वूड; तळहात; तळपाय; अंतर्भाग;
जमिनीतील भोंक; नेम; खड्डा; वृक्षविशेष; मूळ. नरकातील एक
भाग; कर; मुद्याची गोष्ट; मनगट; तरवारीची मूठ; सोटा;
आधार; आश्रय.

तलपु (ड०००) (क) धा. - शिवणें; पोहोचणें; सारखे होणें;
शिरणें; समावेश करणें.

—इसु (—०००) (क) धा. - पोहोचविणें; जुळवून घेणें;
दान करणें.

तलबु (ड००००) (क) ना. - पगार; वेतन; दुर्व्यसन; कैफ; तलफ;
आमंत्रण; आवाहन.

तलवार } (ड००००) (क) ना. - खड्ग; कट्यार; चौकीदार;
पहारेकरी.

तलारि } (ड००००)

तलाधार (ड०००००) (सं) ना. - लोखंडी रुळाखालील पट्ट्या;
आधारपाट; कडेपाटाची जंती; राफ्टर.

तलिन (ड०००) (क) वि. - लहान; पातळ; खालचे; खालच्या
प्रतीचे; सूक्ष्म; अलग झालेले.

(क) ना. - अंथरुण; पंखा.

तले (डॅल) (क) ना. - डोकें; प्रमुख; सर्वश्रेष्ठ; पिढी;

एक पुरुष उंच माप.

—कट्टु (डॅल्लु) (क) ना. - अक्षराचा वरील भाग; गहाण जमीन.

—करे (डॅल) (क) धा. - टाळणें; चुकवणें.

—कायि (डॅल्लु) (क) धा. - रागावणें; कोपणें; संरक्षणें; पालन करणें.

—कंदरु (डॅल्लु) (क) धा. - डोकें खाजवणें; विचरणें; पुनःपुनः विचार करणें; खोलवर विचार करणें.

—केळगु (डॅल्लु) (क) अ. - अस्ताव्यस्त; उलटसुलट; मागेपुढें; वरखालीं.

—कोड्डु (डॅल्लु) (क) धा. - प्राण देण्यास तयार होणें; बलिदान करणें; लक्ष देणें.

—तिरगु (डॅल्लु) (क) धा. - रागावणें; कोपाविष्ट होणें; क्रुद्ध होणें.

—तूगु (डॅल्लु) (क) धा. - कबूल करणें; मान्य करणें.

—तोडवु (डॅल्लु) (क) ना. - शिरोभूषण; डोक्यावरील अलंकार.

—तोरु (डॅल्लु) (क) धा. - उत्पन्न होणें; मोड फुटणें; अंकुरणें; उठणें.

—पट्टि (डॅल्लु) (क) ना. - डोक्याला बांधण्याचें कापड; रुमाल; मंदील; फेटा; चौकटीचा वरचा भाग.

—बरेह (डॅल्लु) (क) ना. - मथळा; शीर्षक; दैव.

—बागु (डॅल्लु) (क) धा. - नमस्कार करणें; मान्यता देणें; विनय दाखविणें; नमणें.

—बागुह (डॅल्लु) (क) ना. - नम्रता; नमस्कार; संमति; रुकार.

—ब्रेसरु (डॅल्लु) (क) ना. - असह्यता; कंटाळा; नकोसें वाटणें; तिटकारा.

—मगे (डॅल्लु) (क) ना. - सर्पाच्या डोक्यावरील मणी; शिरोभूषण.

—होयक (डॅल्लु) (क) वि. - आग्रही; धरलेला हट्ट न सोडणारा; डोकें फोडणारा; खुनी.

—होंक (डॅल्लु) (क) वि. - जिवाची पर्वा न करणारा; हट्टी.

तलेगुत्तु (डॅल्लु) (क) धा. - मान वाकणें; नमणें; शिर लववणें.

तलेगोल (डॅल्लु) (क) धा. - प्राण घेणें; खून करणें; संकटाला तोंड देणें.

तलेतिरुकु (डॅल्लु) (क) वि. - माथेफिरु; डोकेंफिरु; हट्टी; उन्मत्त; दुरहंकारी.

तलेदेरिगे (डॅल्लु) (क) ना. - डोईपट्टी; यात्राकर;

लोकसंख्येच्या प्रमाणात वसविलेला जनदंड; लोककर.

तलेमडु (डॅल्लु) (क) धा. - टक्कर देणें; विरोधणें; दंड थोपटणें; छड्डु मारणें.

तलेमारु (डॅल्लु) (क) ना. - परंपरा; पिढ्यानुपिढी.

तलेमेरे (डॅल्लु) (क) धा. - पुढारीपण स्वीकारणें; सर्वोपरी होणें; स्वतःचें वैशिष्ट्य राखणें.

तलेयुचु (डॅल्लु) (क) धा. - टाळणें; चुकविणें; निसटणें.

तलेवरि (डॅल्लु) (क) धा. - अंकुशाचा मार खाऊन सुधारणें वळणावर येणें; जुळवून घेणें; 'पळगु' पहा.

तलेविल् (डॅल्लु) (क) ना. - धनुष्कोटी; बाणाचे फळ.

तलेवीसु (डॅल्लु) (क) धा. - विरोध करणें; नाकबूल करणें; निराकरण करणें; खंडन करणें.

तलेवीडु (डॅल्लु) (क) ना. - मुख्य स्थळ; प्राकार; वाडा.

तलेवोयलु (डॅल्लु) (क) ना. - टपली; डोक्यावरील मार; डोक्यावरील जखम; गोवा.

तलेवोरे (डॅल्लु) (क) ना. - डोक्यावरून वाहून नेण्याह्मकें वजन; बोजा.

तलेंदरि (डॅल्लु) (सं) नु. - पातळ पोटाची स्त्री; कृशोदरी; कोमलांगी; सुंदरी.

तल्प (डॅल्लु) (सं) ना. - शय्या; अंथरुण; पलंगा; माडी; पत्ति; भार्या; कुलीन स्त्री; होडी; तराफा; पेव; वाहून आलेल्या घाणीचा ढीग.

तल्ल (डॅल्लु) (सं) ना. - तळें; पाणवडा; दलदल; चिखल.

तल्लज (डॅल्लु) (सं) ना. - सुख; क्षेम; श्रेष्ठ; कमळ; सौंदर्य.

तल्लण (डॅल्लु) (क) ना. - भय; घबराट; गडबड; दुःख; चिंता; कळवळ; आतुरता.

—इसु (डॅल्लु) (क) धा. - भिणें; घाबरणें; तळमळणें; आतुर होणें.

तल्लीन (डॅल्लु) (सं) वि. - तद्रूप; मग्न; तदाकार.

तव (डॅल्लु) (सं) ना. - तुझें.

(क) ना. - आपलें; आपल्यापुरतें.

तवक (डॅल्लु) (सं) ना. - प्रीति; इच्छा; अपेक्षा; आतुरता; त्वरा.

—इसु (डॅल्लु) (क) धा. - गडबड करणें; आतुर होणें.

—कंपेरु (डॅल्लु) (क) धा. - आतुर होणें; औत्सुक्य दाखविणें;

तवकि (किग) (डॅल्लु) (क) वि. - आतुर; गडबड्या; उत्सुक.

तव (व) (ग) (डॅल्लु) (सं) ना. - नाट्यरंग; रंगभूमि. 'इंद्रकोप' पहा.

तमंग (डॅल्लु) (सं) चंद्रशाला; आवार; सोपा.

तवचु (तु) (डवळु [७५]) (क) धा. - पाखडणें; फोल काढणें; स्वच्छ करणें.

तवडु (तौडु) (डवळु [७५]) (क) ना. - कोंडा; भूस; भुसार.

तवदोगे (डवळु [७५]) (क) ना. - अक्षय भाता; अविनाशी तुणीर; नित्य भरलेला वाणकोष.

तवनिधि (डवळु [७५]) (सं) ना. - मांडार; अविनाशी संपत्ति; पुण्य.

तवर् (रु) (डवळु [७५]) (क) ना. - जन्मभूमि; मातृभूमि; माहेर.

—मने (डवळु [७५]) (क) ना. - माहेर; माहेरघर; मायभूमि.

तवराज (डवळु [७५]) (क) ना. - अमृत; अत्यंत गोड साखर.

तवलाय (यि) (डवळु [७५]) (क) ना. - तांबूल; विडा; पानपट्टी.

तवसि (डवळु [७५]) (क) ना. - तपस्वी; ऋषि; मुनी.

तवळिसु (डवळु [७५]) (क) धा. - कोमेजविणें; नाश करणें; झडणें; रोडणें.

तवायि (डवळु [७५]) (क) ना. - दंड; व्यापारांतील हानि; दुर्दैव; नाश; महाविपत्ति.

तविर् (लु) (डवळु [७५]) (क) ना. - विराम; टाळाटाळ; त्याग; प्रयाण; न्यून्य; उणीव; गरीबी; 'तलेवोरे' पहा.

तविसु (डवळु [७५]) (क) धा. - उतरविणें; कमी करणें; विझवणें; संपवणें; नाश करणें; घालविणें; टाळणें.

तवु (डवळु [७५]) (क) धा. - क्षीण होणें; नाश होणें; कमी होणे; क्षिणणें. (क) ना. - क्षय; हानी; क्षीणता; कमतरता.

—गे (रु) (क) ना. - अंत; मुक्ति; समारोप; नाश.

—तले (डवळु [७५]) (क) ना. - थरथरतें शिर; कंप पावणारी मान.

तवुळित (डवळु [७५]) (क) ना. - युद्धनीति; एक युद्धपद्धति.

तवे (डवळु [७५]) (क) धा. - नाश करणें; क्षीण करणें; न शोभण्यासारखे होणें; अवृत्त राहणें. (क) ना. - तवा; झाकणी.

(क) अ. - शिवाय; संपूर्णपणें; अतिशये करून; अमर्यादपणें; चांगल्या रीतीनें.

तसकु (डवळु [७५]) } (क) ना. - चोरी; चौर्य; वंचना;
तसकलु (डवळु [७५]) }

ठकवाजी; युक्तिप्रयुक्ति.

तसवीरु (डवळु [७५]) (अ.दे) ना. - चित्र; चित्रपट; भावचित्र; प्रतिमा.

तस्कर (डवळु [७५]) (सं) ना. - चोर; भामटा; वंचक; निशाचर; दरोडेखोर.

तस्तीकु (डवळु [७५]) } (अ.दे) ना. - देवालय, मशीद, वगैरेचे
तसदीकु (डवळु [७५]) }

वर्षासन; तनखा; देणगी.

तह (डवळु [७५]) (क) वि. - जीर्ण; 'तरुह' पहा; 'तप्प' पहा.

(क) ना. - आतुरता; गडबड; कष्ट; कळवळा.

(अ.दे) ना. - समेट; एकी; करार; निर्णय.

तहनामा (डवळु [७५]) (अ.दे) ना. - करारनामा; समेटपत्र.

तहतह (डवळु [७५]) (क) ना. - कळकळ; कष्ट; आतुरता.

तहसीलु (डवळु [७५]) (अ.दे) ना. - करवसुली; करवसुलीचें ठिकाण; तालुका.

—द्वार (डवळु [७५]) (अ.दे) ना. - तालुकदार; मामलतदार; मामलेदार.

तहि (डवळु [७५]) (क) ना. - संगति; जोडीदारी.

—कार (डवळु [७५]) (क) ना. - नातेवाईक; सांगाती; मित्र.

तळ (डवळु [७५]) (क) धा. - मिळणें; मिश्रणें; अलिंगणें; संबंध येणें; दिसत येणें; आंत जाणें; पालवी फुटणें; अंगावर पडणें; अंगावर धावून जाणें; विरोध करणें; मागें हटणें; विलंब होणें;

तळ (डवळु [७५]) (क) ना. - तळाखालचा भाग; तळहात; तळपाय; चकाकी; स्थळ.

तळकु (डवळु [७५]) (क) ना. - चकाकी; कांति; गुंतागुंत; चांगलेपणा. विज्ञान आश्रय; विलास; शोभा; सौंदर्य.

तळतंत्र (डवळु [७५]) (सं) ना. - अधिकारांतील सैन्य.

तळप (पु) (डवळु [७५]) (क) ना. - प्रकाश; कांती; चकाकी.

तळप (व) ट (डवळु [७५]) (क) ना. - खुली जागा; मैदान; अरण्य; अस्ताव्यस्तता.

तळम (व) ल (डवळु [७५]) (क) ना. - चिंता; दुःख; धावरेपणा; संताप; कळकळ; गोंधळ.

—कुटु (डवळु [७५]) (क) धा. - चिंता करणें; आश्चर्य करणें.

—गु (रु) (क) ना. - कळवळ; शांति.

तळर (रु) (डवळु [७५]) (क) धा. - हलणें; चळणें; आंदोलणें; निघणें; उडून जाणें; थरथरणें; कंपित होणें.

(क) ना. - थरकाप; चलनचलन; हालचाल; बोवडे बोल.

—अडि (डवळु [७५]) (क) ना. - वाकडे पाऊल; ठेच.

—चु (डवळु [७५]) (क) धा. - बाहेर पाठविणें; उडविणें; हाकालणें.

—नडे (डवळु [७५]) (क) ना. - कूच; वाकडे पाऊल; प्रमाद; ठेंच; लहान पाऊल.

—चुडि (डवळु [७५]) (क) ना. - बोवडे बोल; विषयांतर.

तळल (डवळु [७५]) (क) धा. - पालवी फुटणें; मोहरणें; विकसणें; सहन करणें.

(क) ना. - वाळलेलें फळ; पालवी; कांव.

तळव (वार) (डवळु [७५]) (क) ना. - नगररक्षक; पहारेकरी; ग्रामरक्षक; तराळ; बहुतेदार.

तळवे (वे) लुगु (डवळु [७५]) (क) ना. - आश्चर्य; तळमळ; धावरेपणा; भय.

तळहदि (ड०५८८) (क) ना. — पाया; पंचांग; 'अडिगट्ट' पहा.
तळहु (ड०५८८ [५८]) (क) धा. — हरकत घेणें; विलंब
लावणें; उशीर करणें;

(क) ना. — हरकत; उशीर; विलंब.

तळादि (ड०५८८) (क) ना. — 'तळहदि' पहा.

तळामळ (लक) (ड०५८८ [५८]) (सं) ना. — तळहातावरील
आवळा; स्पष्टार्थ; क्रमप्राप्ति.

तळार (ड०५८८) (क) ना. — 'तळवार' पहा.

तळि (ड०५८) (क) धा. — मोड घेणें; पालवी फुटणें; शिंपडणें;
फेकणें; हिसकणें; हरवणें; सारखें करणें; विस्तरणें; पाहणें;
पेरणें; धारण करणें; प्रोक्षण करणें.

(क) ना. — कुल; वंश; सत्र; तीर्थक्षेत्र; कुंपण; टापी; कोंब;
सैन्यविभाग; ठाणें.

तळिके (ड०५८) (क) ना. — अडचण; गुंतागुंत; ओळ; जोड;
सहकार.

तळिगे (ड०५८) (क) ना. — चटई; ढाल; परात.

तळिर् (ड०५८) (क) धा. — कोंब फुटणें; पालवी फुटणें.

(क) ना. — पालवी; प्रवाल.

—अडि (ड०५८) (क) ना. — निमूळता पाय

—अंडु (ड०५८) (क) ना. — टोंकदार बाण.

—इडि (ड०५८) (क) धा. — पालवी फुटणें; पालवीमय होणें.

—उडे (ड०५८) (क) ना. — पालवी हे च वस्त्र; पर्णवसन.

—उव्यल् (ड०५८) (क) ना. — पर्णवसन.

—कोंबु (ड०५८) (क) ना. — शाखा; पालवी फुटलेली
फांदी

—चु (ड०५८) (क) धा. — पालवणें; पालवी फुटणें.

—तोरण (ड०५८) (क) ना. — पालवीचें तोरण;
पल्लवमाला.

—जोंप (ड०५८) (क) ना. — पालवीचा सुवका.

—तुटि (ड०५८) (क) ना. — पालवीसारखे पातळ ओठ.

—तुरुगु (गल्) (ड०५८ [५८]) (क) ना. — पालवीचा
सुवका; पर्णसंभार.

—पट (ड०५८) (क) ना. — पालवीची छत्री; गोरप; इरलें.

ताळिवांसे (वांसु) (ड०५८ [५८]) (क) ना. —
पर्णशय्या; पर्णमंच.

तळिसु (ड०५८) (क) धा. — कुटणें; धान्याचा कोंडा काढणें;
मारणें; शिंपडणें.

तळु (लुडु) (ड०५८ [५८]) (क) धा. — विलंब करणें; घाबरे करणें.

(क) ना. — विलंब; हरकत; अवकाश; उशीर.

तळुकु (ड०५८) (क) धा. — मारणें; आळिगणें; मिठी मारणें;

(क) ना. — आळिगण; मिठी.

तळे (ड०५८) (क) धा. — जमणें; जमवून घेणें; धारण करणें;
पकडणें; नेणें; आधार देणें; सहन करणें; स्वीकारणें; रूपाला
येणें; मिळविणें; वस्त्र देणें.

(क) ना. — आळिगण; वंधन; छत्री; नियम; चौकट.

तळोदरि (ड०५८ [५८]) (सं) ना. — 'तळोदरी' पहा.

तळकु (ड०५८) (क) धा. — लेपणें; लावून घेणें.

(क) ना. — आळिगण; मिठी; लेपन; चकाकी; कांती;
अनुलेपन; भाव.

तळके (ड०५८) (क) ना. — आळिगण; मिठी.

—इसु (—ड०५८) (क) धा. — आळिगणें; मिठी मारणें;
चुंबन घेणें.

—हाकु (—ड०५८) (क) धा. — ओळीत बांधणें; जोडीदार
बनवणें.

तळक्रेसु (ड०५८ [५८]) (क) धा. — आळिगणें; मिठी मारणें.

तळगु (ड०५८) (क) धा. — खाली घसरणें; वाकणें; कमी
होणें; खालावणें.

(क) ना. — दारिद्र्य; नीचपणा; हीनता; क्षय; क्षीणत्व; खळगा.

तळितरि (ड०५८) (क) धा. — अंगावर जाऊन मारणें;
झोंबाझोंबी करणें.

तळपल् (ड०५८) (क) ना. — 'तळपल्' पहा; पाला; पाचोळा;
पायथ्याचा प्रदेश; खालाटी; उपत्यका.

तळवलु (ड०५८) 'तळपल्' पहा

तळपु (लुडु) (ड०५८ [५८]) (क) धा. — आळिगणें; मिठी मारणें.
(क) ना. — आळिगण; मिठी.

तळपोथ (ड०५८ [५८]) (क) धा. — हातघाईवर येणें; झोंबा-
झोंबी करणें; ओतणें; आवळून धरून बडवणें.

तळपु (ड०५८) (क) धा. — वेळ घालविणें; विलंब करणें.

(क) ना. — विलंब; उशीर; हरकत; धिमेपणा.

तळपुडु (ड०५८ [५८]) (क) वि. — समाविष्ट होण्याजोगें;
जुल्ल्यासारखें.

तळळंक (ड०५८ [५८]) (क) ना. — भय; चिंता; कळवळ; पेंच;
गोंधळ; 'तळण' पहा.

—कोळ (ड०५८) (क) धा. — मिणें; घाबरे होणें; गोंधळणें.

तळिळ (ड०५८) (क) ना. — भांडण; तंटा; उपद्रव; चहाडी; संबंध;
संपर्क; आलोचना; उसासर; 'गोडवे' पहा.

तळिळके (ड०५८ [५८]) (क) ना. — भय; भीति.

तळळ (ड०५८) (क) धा. — टकलणें; दाबणें; लोटणें; काढून घेणें;
फेकणें; सोडून देणें; पुढें टकलणें; गोळा करणें.

(क) ना. — अपहार; त्याग; टकल; चालटकल.

तळ (ल) पडि (ड०५८ [५८] ड०५८) (क) ना. — बाजूला सारणें;
दूरीकरण; लांबण; लांबवण; चालटकल.

तळिल्लककु (७६५८५) (क) धा. - शोभिवंत होणें; विलास करणें; चांगले दिसणें.

ता (७७) (क) क्रि. - घे; घेऊन ये.

(सं) ना. - स्वतः तो; आपण; एक भाववाची प्रत्यय.

तां (७७०) (सं) ना. - तो ते.

ताकु (७७८५) (क) धा. - मिसळणें; स्पर्शणें; संबंध येणें; टकरा देणें; अंगावर जाणें.

(क) ना. - स्पर्श; हरकत; क्षेत्र; गादी; पीठ; संगीत स्वर संमेलन; 'तगल' पहा.

ताकुळ } (७७८५५) (क) ना. - दुराराध्य; दुर्निवार; कौर्य;
तागुळ } (७७८५५) अतिरौद्र.

तागु (७७८५) (क) धा. - मिसळणें; मागणें; उडणें; उडी मारणें; वाकणें; विनय दाखविणें; पार होणें. 'ताकु' पहा.

तागुडि (७७८५६) (क) ना. - लपून राहण्याचें स्थळ; गुप्त स्थळ; भूमिगतता; गायवपणा.

तागुळ (७७८५५) (क) ना. - क्रोध; चीड; उद्रेक; रौद्रता; अनावर कोप.

तांकु (७७८८५) (क) धा. - 'तागु' पहा.

तांगु (७७८८५) (क) धा. - आधार देणें; ठेवणें; टिकणें; सहन करणें.

ताजा (७७८८५) (अ-दे) वि. - नूतनतम; नवोनव; गरमागरम; ताजा; आत्ताचा.

ताट (७७८८) (क) ना. - थाळा; तड्या; ताठरपणा; अविनय; घट्टपणा; भरीवपणा; सामर्थ्य; हट्ट; अहंकार; पक्कड.

ताटका (कि) (७७८८८८) (सं) ना. - एक राक्षसी; मारीचाची आई.

—अंतक (७७८८८) (सं) ना. - ताटकीला मारणारा; राम.

ताटकितन (७७८८८८) (क) ना. - दुष्टपणा; बंचना; भामटेगिरी; भांडखोरपणा.

ताटं (डं) क (७७८८८८ [८८०] क) (सं) ना. - स्त्रियांच्या कानांतील दागिना; तानवडे.

ताटि (७७८८) (क) ना. - साल; वल्कल; चर्म; घट्टपणा.

ताटिसु (७७८८८८) (क) धा. - बडवणें; संबंध आणणें; मारपीट करणें;

ताटु (७७८८८८) (क) धा. - विरोधणें; स्पर्शणें; संबंध येणें; मारणें. (क) ना. - हळा; मारामारी; छप्पर; छत; अस्थिपंजर;

अहंकार; गर्व; डौल; थाट; वाढलेलें पान.

—आडिसु (—७७८८८८) (क) धा. - गुंतवणे.

—आडु (—७७८८८८) (क) धा. - मारहाण करणें; झोके खाणें.

—इसु (७७८८८८) (क) धा. - मारामारी करणें; हातघाईवर येणें.

—गार (७७८८८८) (क) वि. - भांडखोर; कलहप्रिय.

ताड (७७८८) (क) ना. - तालवृक्ष; बांध; एकप्रकारचें गवत; आवाज; ध्वनि; चाहुल.

ताडंक (७७८८८८) (क) ना. - 'ताटक' पाहा.

ताडन (ने) (७७८८८८) (सं) ना. - मारपीट; चोर मार.

ताडनि (नी) (७७८८८८) (सं) ना. - माराचें साधन; चाबूक; कोरडा; कमचि.

ताडपत्र (७७८८८८) (सं) ना. - तालवृक्षाचें पान.

ताडिग्य (७७८८८८) (क) ना. - वात; पोपसेपणा; देहस्थूलता; जलचर.

ताडित (७७८८८८) (सं) वि. - टोकलेला; मारलेला; बडविलेला.

ताण (७७८८८८) (क) ना. - स्थान; स्थळ; चावडी; ठाणें; आश्रय; वीत.

—बट्ट (७७८८८८) (क) वि. - स्थानभ्रष्ट; दुर्बल; नीच; हीन.

ताणंदर (७७८८८८८) (क) ना. - स्थानांतर; अन्य ठिकाण.

ताणु (७७८८८८) (क) ना. - स्थानु; खांब; शिव; प्रतान; सोटवृक्ष.

तांडु (७७८८८८८) (क) धा. - हसणें; पार होणें; उडी मारणें; नाचणें.

तांडव (७७८८८८८) (सं) ना. - एक नृत्य; शिवाचें नर्तन.

तात (७७८८८८) (सं) ना. - पिता; आज्ञा; पूज्य; पूजनीय.

तात्कालिक (७७८८८८८८) (सं) वि. - लागलीच होणारे;

त्या काळाशी संबंधित.

तात्पर्य (७७८८८८८८) (सं) ना. - अभिप्राय; सारांश; रहस्य;

तत्परता; एकनिष्ठता; एकासक्ति.

तात्पूर्ति (तिंक) (७७८८८८८८ [८८८८८८]) (सं) अ. -

तेवढ्यापुरतें; त्यासाठीच; नाममात्र.

तात्सार (७७८८८८८८) (सं) ना. - तिरस्कार; निंदा; कंटाळा.

तादर्थ्य (७७८८८८८८८) (सं) अ. - साठी, पुरतें.

(सं) ना. - अर्थसंबंध; त्याच अर्थी.

तादात्म्य (७७८८८८८८८८) (सं) ना. - तदाकारता; तल्लीनता; समरसता; एकात्मता.

तादृश (७७८८८८८८) (सं) वि. - त्यासारखें; तादृक्; तसाच.

तान (७७८८८८८८) (क) ना. - तो स्वतः; बोळणारा; बोळणारी व्यक्ति.

तान (७७८८८८८८) (सं) ना. - कमलनाळ; संगीतांतील आलाप;

विस्तार; रुंदी; विशालता.

तांत (७७८८८८८८) (सं) वि. - थकलेला; कंटाळलेला; कोमेजलेले;

'त' अंती असलेला शब्द.

तांत्रिक (७७८८८८८८८) (सं) वि. - तंत्रासंबंधी; विज्ञानशास्त्री;

तत्त्वज्ञ; शास्त्राप्रमाणें वागणारा; शिल्पी; कलाविध.

ताप (७७८८८८८८) (क) वि. - लोंबतें; टांगलेलें; मारणारा; हिशेबांत घेण्याजोगें.

ताप (७७८८८८८८८) (सं) ना. - उष्णता; जाळ; ऊन; दुःख; चिंता; काळ; चटका; संकट.

तापणे (तापणे) (क) ना. — स्थापना; प्रतिष्ठापना; ज्वलन; थांबणे; स्थैर्य.

तापत्रय (तापत्रय) (सं) ना. — आधिदैविक; आधिभौतिक; आध्यात्मिक असा त्रिविध ताप.

तापमानयंत्र } (तापमानयंत्र) (सं) ना. — थर्मामीटर;
तापमापक } (तापमापक) तापनळी.

तापस (तापस) (सं) ना. — तपस्वी; तपासंबंधी.

तापसतरु (तापसतरु) (सं) ना. — इंगुदी वनस्पति; जटा बांधण्यासाठी उपयोगी तेल निवणारे झाड; 'तनुपत्र' पहा.

तापाळ (तापाळ) (क) ना. — खीळ; कडी; दडपण.

तापसि (सी) (तापसि [सी]) (सं) ना. — तपस्विनी; तप करणारी.

तापि (तापि) (सं) ना. — कोपिष्ठ; जमदग्नि.

तापिज (तापिज) (सं) ना. — एका जातीचे झाड; करंजीचे झाड; करंज.

तापी (तापी) (सं) ना. — मध्यभारतातील एक नदी.

तापे (तापे) (अ.दे) ना. — नर्तकांचा मेळा; ताफा; थवा; नृत्यसंच.

तावा (तावा) (अ.दे) ना. — आधार; वक्ष्यता; आश्रय.

ताम् (ताम्) (सं) ना. — आपण.

तामरस (तामरस) (सं) ना. — कमल; सुवर्ण; सोने.

तामरे (वरे) (तामरे [वरे]) (क) ना. — 'तदद्' पहा.

तामस (तामस) (सं) वि. — तमासंबंधी; अंधारी; काळोखी.
(सं) ना. — नीच स्वभाव; अज्ञान; मंदबुद्धि; जडमति; अंधार; विलंब; राहूची प्रजा; रात्र.

— गार (गार) (क) वि. — आळशी; विलंब लावणारे.

— गेय (गेय) (क) धा. — विलंब लावणे; मस्ती दाखवणे.

तामसि (तामसि) (क) ना. — आळशी; अंधार; रात्र; जडप्रकृति.

तामिस्त्र (तामिस्त्र) (सं) ना. — एक राक्षस; अज्ञान; महानर्क.

तांबूल (तांबूल) (सं) ना. — विड्याची पाने; विडा; पानसुपारी.

तांबूलि (लिंक) (तांबूलि [लिंक]) (सं) ना. — विडा देणारा; पानसुपारी देणारा; विड्याचे स्तवक.

तांबूलिंग (तांबूलिंग) (सं) ना. — तांबोळी; पानसुपारी विकणारा.

तांबूल (तांबूल) (क) अ. — प्रसंगानुसार; अपूर्वपणे.

ताम्र (ताम्र) (सं) ना. — तांबे; तांब्याचा पत्रा; रंग;

अरुणप्रभा; कुष्ठरोग; रोगप्रकार.

ताम्रक (ताम्रक) (सं) ना. — तांब्या; तांब्याचे जलपात्र; तांबे.

ताम्रकर्णि (ताम्रकर्णि) (सं) ना. — एका हत्तिणीचे नांव.

ताम्रकेंतु (ताम्रकेंतु) (सं) ना. — मयूरध्वजाचा पुत्र.

ताम्रचूड (ताम्रचूड) (सं) ना. — तांबडा तुरा असलेला; कोंबडा.

ताम्रतुंड (ताम्रतुंड) (सं) ना. — तांबडी चोच असलेला; पोपट.

ताम्रपर्णि (ताम्रपर्णि) (सं) ना. — एक नदी; सीलोनमधील एक शहर; सीलोन.

ताम्रमुखी (ताम्रमुखी) (सं) ना. — तांबड्या तोंडाचे माकड; रेडहंडियन.

ताम्राक्ष (ताम्राक्ष) (सं) ना. — तांबड्या डोळ्याची कोकिला. रागाचे डोळे; 'कैभूत' पहा.

ताम्रावरे (ताम्रावरे) (सं) ना. — सुंदरी; लाल ओठाची स्त्री; रक्तोष्ठा.

ताय् (यि) (ताय् [यि]) (क) ना. — जन्मदात्री; जननी; अंबा.

तायि (य) त (तायि [यि]) (क) ना. — ताईत; ताविज; मंत्रयुक्त डाग; मंतरलेली राख.

तायगळ } (तायगळ) (क) ना. — आई; 'ताई' शब्दाचे
तायिवर } (तायिवर) अनेकवचन.

तायमळळ (लु) (तायमळळ [लु]) (क) ना. — जन्मभूमि; नंदी; समुद्रतळची वाळू.

तायवने (तायवने) (क) ना. — माहेर; वासस्थळ; घरटे; आश्रय; गुहा; तळघर; प्रार्थना; विनंती.

तायिपडि (तायिपडि) (क) ना. — हत्तीण; करमिणी.

तायवावि } (तायवावि) (क) ना. — आईकडील नातं.

तायिवावि } (तायिवावि)

तायवीडु (तायवीडु) (क) ना. — माजघर; तळघर; स्थिरस्थान. 'तायवने' पहा.

तायवैरू (तायवैरू) (क) ना. — आधार; मूळ; स्रोतमूळ; मातृमूल.

तार् (तार्) (क) धा. — वाळणे; थंड होणे; शोषणे; शुष्क होणे; गळणे; कोसेजणे; बुडणे; पातळ होणे.

(क) शकुन.

तार (तार) (सं) ना. — एक तांब्याचे नाणे; पार होणे; सुटका; पोहणे; तरणे; उतार; तारस्वर; नदी; आकाश; मुक्ताफल;

कपट; पर्वत; मारुती; वारा; शुभ्रता; चांदणी; नक्षत्र; बुबूळ; एक राक्षस.

तारक (तारक) (सं) ना. — तारणारे; संरक्षक; नाविक; नक्षत्र; एक राक्षस.

— अरि (अरि) (सं) ना. — कार्तिकेय, षण्मुख.

— तंत्र (तंत्र) (सं) ना. — ओं कार मंत्र.

तारका (के) (ठारका [कै]) (सं) ना. - नक्षत्र; नाव; होडी
डोळ्यांतील बुबूळ.

—राज (ठार) (सं) ना. - तारापति; चंद्र.

तारकामीन (ठारकामीन) (सं) ना. - नक्षत्राकार मासा.

तारगे (ठारगे) (क) ना. - 'तारका' पहा; नक्षत्र; ग्रह.

—आणम (ठार) (क) ना. - नक्षत्रस्वामी;
चंद्र;

—वट्टे (ठार) (क) ना. - आकाश; भानु; पोक्ळी; नक्षत्र;
मार्ग.

तारडि (ठारडि) (क) ना. - वाळून हलके होण्याची स्थिति;
कोरडेपणा; निस्तेजता.

तारण (ठारण) (सं) ना. - पैलपार; एकसंवत्सर; गहाण
ठेवलेली वस्तु; जामीन.

तारतम्य (ठारतम्य) (सं) ना. - कमीजास्त; तरतमभाव;
विपरीतता; विरुद्धपणा; व्यत्यास.

तारसु (ठारसु) (क) धा. - शीळ घालणें; उच्चस्वरानें
हाक मारणें; तान घेणें; आलाप काढणें; ओरडणें.

तारल् (ठारल्) (क) ना. - काटे, प्रकाश; उसाह;
स्फुरण.

तारसि (ठारसि) (क) ना. - वीट; चिखलकाम.

तारहार (ठारहार) (सं) ना. - मोत्याचा पेंडा; सर; किंमती
मोत्याची माळ.

तारा (ठार) (सं) ना. - नक्षत्र; बालीची पत्ति.

ताराचल (ठारचल) (सं) ना. - कैलास पर्वत; हिमालय;
उदयगिरी.

ताराधिप (पति) (ठारधिप) (सं) ना. - चंद्र; नक्षत्र
स्वामी.

तारापथ (ठारपथ) (सं) ना. - गगन; आकाश.

ताराबल (ठारबल) (सं) ना. - ग्रह-नक्षत्रांचा शुभाशुभ योग.

तारामंडल (ठारामंडल) (सं) ना. - नक्षत्रपुंज; तारकांचा
समूह.

तारि (ठारि) (सं) ना. - शकुन; उतार; दृष्टि; कड.

तारिग (ठारिग) (क) ना. - वाळका ढीग; सुकीरास.

तारिणि (णी) (ठारिणि [कै]) (सं) ना. - दुर्गा; पार्वती; नौका;
बौद्धदेवता.

तारित (ठारित) (सं) वि. - रक्षित; जीवित; पार झालेला; पैल
नेलेला.

तारु (ठारु) (क) धा. - धावाधाव करणें; अव्यवस्थितपणें,
हलवणें; रोडणें; गरीब होणें; कुश होणें.

(क) ना. - कोरडेपणा; तार; रेशमी धागा; तात; शकुन;

तारेंन आलेली बातमी; जोडीदार.

—तहु-माडु (ठारु, -माडु) (क) ना. - असत्य;
कपट; अव्यवस्था; वंचना

—उंबळि (ठारुंबळि) (क) ना. - भ्रम; संभ्रम; अव्यवस्था.

तारुण्य (ठारुण्य) (सं) ना. - तरुणपण; यौवन; जवानी.

तार्कणे (ठार्कणे) (सं) ना. - प्रत्यक्ष प्रमाण; आत्मनिरीक्षण;
स्वयंपरिशीलन; तारतम्य.

तार्किक (ठार्किक) (सं) ना. - तर्कशास्त्रज्ञ; (गौतम; कणाद;
बृहस्पति वगैरे) तर्कशास्त्रप्रवर्तक.

तार्क्ष्य (ठार्क्ष्य) (सं) ना. - गरुड; अश्व.

—ध्वज (ठार्क्ष्य) (सं) ना. - विष्णु; गरुडध्वज.

तार्गुड (ठार्गुड) (क) धा. - चहूकडून गोळा करणें; एकत्रित
करणें.

तार्ण (ठार्ण) (सं) वि. - गवती; गवतकाडीचे; गवतापासून
केलेले.

तार्मुहु (ठार्मुहु) (क) धा. - वाळविणें; केर काढणें;
झाडणें; विरोध करणें;

तार्थ (ठार्थ) (सं) वि. - तारणीय; विजयार्ह.

(सं) ना. - नावेचा कर; जकात; सुटका; मुक्ति; मोक्कीक.

ताल (ठार) (सं) ना. - तालवृक्ष; टाळ; झांज; टाळी; ठेका;
तलवारीची मूठ; वीत; अडणा; अर्गल.

—पत्र (ठार) (सं) ना. - ताडपत्र; तालवृक्षाची साल.

—मधु (ठार) (सं) ना. - ताडी.

तालजंघ (ठारजंघ) (सं) ना. - लांबटांग्या; लंबू.

—ध्वज (ठारजंघ) (सं) ना. - बलराम; भीष्म.

—वृंत (ठारजंघ) (सं) ना. - पंखा; व्यजन.

तालव्य (ठारव्य) (सं) ना. - तालस्थानातून उच्चार होणारे वर्ण;
चवगांतील अक्षरें.

तालांक (ठारालांक) (सं) ना. - ताडवृक्षाचें ध्वजचिन्ह ठेवणारे;
बलराम; भीष्म.

तालि (ठारि) (क) ना. - लहान जलपात्र; थाली; गिंडी; पंचपात्री;
तालवृक्ष; मंगळसूत्र.

तालीम (ठारालीम) (अ.दे) ना. - अभ्यास; रुढी; व्यायाम;
शिक्षण.

—खाने (ठारालीम) (अ.दे) ना. - व्यायामशाला; औषधी
वनस्पतीचे वी.

तालु (लुक) (ठारु [कै]) (सं) ना. तालुका; अंगण;

तालुगे (ठारुगे) (क) धा. - घराचा पुढील भाग; गाल; माल.

तालुजिह्वा (ठारुजिह्वा) (सं) ना. - मगर; सुसर.

तावक (कीन) (ठारवक [कै]) (सं) वि. - संबधिक; आत;
नातेवाईक; आपापले.

तावड (ठारवड) (क) ना. - कमलहार; पुष्पहार.

तावत् (तावत्) (सं) अ. — त्यावेळीं; तेवढें; तोंपर्यंत; कितीतरी;
त्याप्रमाणें.

तावरे (तावरे) (क) ना. — कमळ; तामरस.

— कण (कण) (क) ना. — कमळनेत्र.

— कण (कण) (क) ना. — रक्ताक्ष; विष्णु.

— पण्य (पण्य) (क) ना. — चंद्र.

— पसेय (पसेय) (क) ना. — कमलासन; ब्रह्मदेव.

— मनेयळ (मनेयळ) (क) ना. — लक्ष्मी; कमलांत
राहणारी.

तावु (तावु) (क) ना. — आपण; स्थळ; वसति; डेरा; कॅप.

ताळ (ताळ) (क) धा. — जमविणें; धारण करणें; सहन करणें;
दमानें घेणें; खाली उतरणें; बुडणें; वश होणें; घसरणें;
मिळवणें.

ताळ (ताळ) (क) धा. — स्वीकारणें; स्वाधीन ठेवणें; अनुभवणें;
कष्ट घेणें; शांत होणें; निरीक्षणें; कंटाळा न येणें; उत्तमरीतीने
धारण करणें; क्षमा करणें; कौतुक वाटणें.

(क) ना. — तालवृक्ष; अडणा; कडी; खील; झाडाचा बुंधा;

कणीस; फुलांचा देठ; अवनति; तळ; बुडती; घसरगुंडी.

— उड (उड) (क) वि. — ताडमाड उंच.

— परि (परि) (क) ना. — झाडाचा बुंधा; खोड; सोट.

— पार (पार) (क) ना. — पाखे; छप्पर; पडवी.

— मे (मे) (क) ना. — सहनशीलता; शांति; सवूरी.

ताळ (ताळ) (क) ना. — वीत; झांज; टाळ; वजन; वजन मूट;
रथाचा खालचा भाग; अर्गळ; जीभ; तालवृक्ष.

— गणने (गति) (गणने [गति]) (क) ना. — ताल; मात्र.

— धर (धर) (क) धा. — शब्दवेधी; ठेका धरणारा;

सम पकडणारा.

ताळवट (ताळवट) (सं) ना. — ताडपत्री पंखा; व्यजन.

ताळि (ताळि) (क) ना. — मांगल्य; मंगळसूत्र; केशकलाप.

ताळि (लि) का (ताळि [लि] का) (सं) ना. — वेळापत्रक;
कोष्टक.

ताळिके (ताळिके) (क) ना. — सहनशीलता; शांति; समाधान;
उपयोगिता; गांभीर्य; जीवन; संसार.

ताळि (ळु) ने (ताळि [ळु] ने) (क) ना. — टाळ; घसा; गळा.

ताळिद (ताळिद) (क) वि. — धारण केलेले; जमलेले.

(क) ना. — परतलेली भाजी; शिजवलेली भाजी; मसालेभाजी.

ताळिसु (ताळिसु) (क) धा. — वाचविणें; टिकविणें; घासणें;
परतणें; भाजणें; शिजविणें.

(क) ना. — तळभाग; बूड.

ताळु (ताळु) (क) धा. — सहन करणें; धारण करणें; बुडणें;
कोसळणें.

(क) ना. — देठ; बुंधा; भ्रम; विस्मरण;

अव्यवस्था; अडचण.

ताळे (ताळे) (क) ना. — ताळा; कबुली; मान्यता; संधान;
पत्रव्यवहार; मित्र अभिप्रायांतील एकता; कथा.

— नोडु (नोडु) (क) धा. — जुळवून पाहणें; ताडून
पाहणें; मेळ बसविणें; मेळ घालणें.

— बीळु (बीळु) (क) धा. — मेळ बसणें; जुळून येणें; हिशेब
करणें; आलोचन करणें.

ताळु तडु (ताळु तडु) (क) अ. — अस्ताव्यस्त होऊन;
विलखून; पगळणें; पसरून; भिरकाटून.

ताळगे (ळुगे) (ताळगे [ळुगे]) (क) ना. — 'ताळिगे' पहा.

ताळद (ताळद) (क) वि. — धारण केलेला; जमवलेला; जुळलेला
(क) ना. — धारण करणारा.

ताळदु (ताळदु) (क) धा. — धारण करणें; जुळणें
(क) अ. — धारण करून; जुळवून.

ताळळु (ताळळु) (क) ना. — मसालेभाजी; उकडी भाजी;
फोडणीची भाजी.

ति (ति) (क) ना. — तीन; त्रि; स्त्रीवाचक कृतप्रत्यय.

तिक (तिक) (क) ना. — त्रिकूट; ढुंगण; नितंब.

तिक (ग) डि (तिक [ग] डि) (क) ना. — त्रिकोण; ओळंबा;
समपातळी पाहण्याचें साधन.

तिक (तिक) (क) वि. — तीक्ष्ण; चपळ; चुरचुरीत; बुद्धिमान.

तिकट (तिकट) (क) ना. — तीक्ष्णता; तिखटपणा; तिखट.

तिकळु (तिकळु) (क) ना. — मानसिक अस्वस्थता; वैचारिक
गोंधळ; संकटप्राप्ति.

— आट (आट) (क) ना. — पेचप्रसंग; भांडखोरी; विचाराची
सोडवणूक.

तिककु (तिककु) (क) धा. — घासणें; मर्दन करणें; अडचण
उत्पन्न करणें; कठोरपणें वागविणें.

— आट (आट) (क) ना. — घर्षण; मर्दन; भांडण; घासावीस;
संकट; विघ्न; पेच.

तिक्त (तिक्त) (सं) वि. — तुटलेला; धार लावलेले; पाजळलेले;
तीक्ष्ण.

(सं) ना. — कडपणा; रुचि; तिखट; तुरट.

— क (क) (सं) ना. — तिखट; कडु; रोहिणी; कडू पडवळ.

तिग (तिग) (क) ना. — 'तिक' पहा.

तिगटु (तिगटु) (क) ना. — सोपट; साल; उसाचें वाडें.

तिगडु (तिगडु) (क) धा. — 'तिकु' पहा. थरथरणें; कापणें.

(क) ना. — साल; टरफल; (क) वि. अनाकलनीय; न
रुजणारे; दुरुह्य.

तिगारि (तिगारि) (क) ना. — कुंभाराचें चाक.

तिगळ (३०६) (क) ना. — तामीळप्रांतीय; टकल्या; खल्वाट.
तिगुडु (डे) (३०८ [३]) (क) ना. — झाडाची साल; छकी.
तिगुरि (३०९) (क) ना. — 'तिगरी' पहा.
तिगुरू (३१०) (क) ना. — वासणें; वास वेणें; लेपणें;
मर्दन करणें.

(क) ना. — एक सुगंधी द्रव्य.

तिगुण (३११) (क) ना. — सत्त्व, रज, तम हे तीन गुण.
तिगुणि (३१२) (क) ना. — त्रिगुणी; टेकूण; मत्कुण.
तिग्गालिग (३१३) (क) ना. — तीनचाकी गाडी 'त्रिचक्र' पहा.

तिग्म (३१४) (सं) वि. — तीक्ष्ण; हुपार; गरम; धारदार; तिलट;
टोकदार; उत्तेजक; जळता.

— अंशु (+ ३०८) प्रखर किरण असलेला; सूर्य; भास्कर.
— कर (+ ३०८) प्रखर किरण असलेला; सूर्य; भास्कर.

तिंगळ (ळ) (३०८ [३]) (क) ना. — महिना; चंद्र; चांदणें.
— अणुग (३०९) (क) ना. — चंद्रपुत्र; बुध.
— वेळगु (३१०) (क) ना. — चांदणें, चंद्रिका; कौमुदी.
— सूडिग (३११) (क) ना. — चंद्रशेखर; शिव.

तिंगळिगे (३०८ [३]) (क) ना. — गोपीचंदन; तिलक; गंध; टिळा.
तिजिल (३१२) (क) ना. — चंद्र; एक राक्षस.

तिट्ट (३१३) (क) ना. — रास; समूह; परिमाण; गणना; माप;
चित्रगृह; टेकडी; पद्धति.

— इडु (३१४) (क) धा. — अति चकाकणें; उडून दिसणें;
चित्रासारखे दिसणें.

तिट्टने (३१५) (क) अ. — गरकन फिरून; घाईघाईन;
भ्रमिष्टपणें; वेगानें; गडबडीन.

तिट्टु (३१६) (क) धा. — शिवी देणें; निंदा करणें; निर्भर्त्सना
करणें.

(क) ना. — चढाई; शिवीगाळ; वाऱ्यावरील गोष्ट; टोळ; पतंग.

तिट्टे (३१७) (क) ना. — 'तिट्ट' पहा.

तिण(णि)कु (३१८ [३]) (क) धा. — दम धरून रेटणें;

तिणकु (३१९) (क) धा. — उचकी लागणें; कष्ट होणें; साहस करणें.

तिण (३२०) (क) ना. — तुण; गवत.

तिणि (३२१) (क) ना. — दडपण; दडबेधन; टोरमर

तिंडि (३२२) (क) ना. — खानपान; खाऊ; परिपोषण; खाज;

कंडु

— गार (— ३२३) (क) ना. — खादाड; विकारी.

— पोक (त) (३२४ [३]) (क) ना. — पोटाथी;

आशाळभूत; खा खा करणारा; खादाड.

तिण्ण (३२५) (क) ना. — वनता; सांद्रता; जाडपणा; भार;

गुरुत्व; श्रेष्ठता; दाटपणा; भरीवपणा.

— कोंबु (— ३२६) (क) ना. — फांदी; मोठी दापी. मोठा
प्रवाह.

— बागु (— ३२७) (क) धा. — कठीण होणें; बट्ट होणें;

— ने (— ३२८) (क) अ. — अतिशयत्वे; अधिकपणें.

तिण्णु (३२९) (क) ना. — 'तिण्ण' पहा.

तित्तु(ऊ) (३३० [३]) (क) ना. — चाळण; गाळणी.

तिति (३३१) (क) ना. — स्थिति; जीवन; नीतिरिति; अवस्था;

तिथि; मूर्त; दिन; काल.

तित्तिश्वा(क्षे) (३३२ [३]) (सं) ना. — सहनशीलता; 'ताळमे'
पहा.

तित्तु (३३३) (सं) ना. — सहनशीलता; शांत मनुष्य.

तित्ति (३३४) (क) ना. — पोतें; पिशवी; जठर; चर्मवाद्य; मात्याचें
वाद्य (पेट्टी); कातळ्याची पिशवी.

तित्तिरि (३३५) (क) अ. — दडपून; कोंबून.

(क) ना. — तिचीर पक्षीण.

— तुंबु (३३६) (क) धा. — टासून भरणें; कोंबणें.

तिथि (३३७) (सं) ना. — दिवस; श्राद्ध; चांद्रमानातील एक दिवस.

— श्रय (— ३३८) (सं) ना. — तिथिलोप.

तिदि (३३९) (क) ना. — भाता; 'तित्ति' पहा.

तिदिकोळलु (३४० [३]) (क) ना. — फुंकून वाजविण्य।चे वाद्य
मुरली; सनई वगैरे सारखे वाद्य.

तिदु (३४१) (क) धा. — सारखें करणें; सुधारणें; व्यवस्थित
करणें; शिकविणें; दुरुस्त करणें; डागडुजी करणें.

(क) ना. — शिक्षण; सुधारणा; व्यवस्था.

— पडि, — पाट (३४२, — ३४३) (क) ना. — खाडाखोड;
दुरुस्ती; डागडुजी; शुद्धि.

तिन् (न्नु) (३४४ [३]) (क) धा. — खाणें; उकरणें; जेवण
करणें; चावणें; भोजन करणें; जखमेचा अनुभव घेणें; अपहार
करणें.

तिन (नि) सु (३४५ [३]) (क) ना. — न्याहारी; खानपान;
खाद्य; नैवेद्य.

तिना (चा) लि (३४६ [३]) (क) वि. — आशाळभूत; खादाड
पोटाथी; जिन्हालैल्य असलेला.

तिनिहि (३४७) (क) ना. — 'तिनाळि' पहा.

तिनिसु (३४८) (क) ना. — 'तिनिसु' पहा.

तिंतिडि (३४९) (क) ना. — चिंच, चिंचेचे झाड.

तिंतिणि (त्रिणि) (३५० [३]) (क) ना. — चिंच; समह;
ओळ; घडण.

तिंतिणिसु (३५१) (क) धा. — एकत्र होणें; जबरदस्तीनें
शिरणें.

तिंति (त्रि) णीक (३५२ [३]) (क) 'तिंतिणि' पहा.

तिदुक (ति०यु०क) (क) ना. — 'तुदुक' पहा.

तिन्न (ति०यु०) (क) वि. — उच्छिष्ट; उष्ट्र; खाऊन उरलेले.

तिपुर (ति०यु०) (क) ना. — त्रिपुर; राक्षसांचें नांव; त्रिपुरासुराची तीन नगरे.

—अरि—अंतक (ति० [ति०डक]) (क) ना. — त्रिपुरे

जालणारा, त्रिपुराचा वध करणारा, शिव.

तिपुरवगे (ति०यु०वगे) (क) ना. — त्रिपुरारि शिव.

तिप्प (प्पे) (ति०यु० [ति०यु०]) (क) ना. — गार; गाईर; पेव; उकीरडा; केराचा ढीग.

तिप्पुळ (ति०यु०ळ) (क) ना. — पक्षाच्या अंगावरील केस; पर; पिसारा; पीस.

तिव्व (ति०यु०) (क) ना. — वेग; गडबड; तीव्रता.

तिव्वळि (ति०यु०ळि) (क) ना. — भान; स्मरण; ज्ञान; समजूत; बोध; जाणीव.

तिव्वु (ति०यु०) (क) ना. — बाणाची दोरी, मौर्वी; ज्या; भ्रमंती; फेरफटका.

तिमि (ति०यु०) (क) धा. — टोचणें; मोसकणें; खुपसणें.

(क) ना. — मोठा मासा; तिर्मागिल जातीचा मासा.

तिर्मिगिल (ति०यु०गिल) (क) ना. — एक प्रकारचा मोठा मासा.

तिमित (ति०यु०ड) (क) वि. — स्तिमित; स्थिर; गप्प बसणारा; अवाक.

तिमिर (रु) (ति०यु० [रु]) (क) धा. — कातडें सोलून कमावणें; लेपणें; लावणें; गुंतवणें.

(क) ना. — सुगंधी द्रव्य; मस्ती; दर्प; खाद्य पदार्थ.

तिमिर (ति०यु०) (सं) ना. — अंधार; धुकें; एक नेत्ररोग; अज्ञान; तमोगुण; दुःख; शोक; राहु; मूढ; कपट.

—रिपु—वैरि (ति०यु०, ति०यु०) (सं) ना. — सूर्य; ज्ञान.

तिव्वु (ति०यु०) (क) धा. — भरवणें; जेऊ घालणें; खावविणें; जेवविणें.

तिम्म (ति०यु०) (क) ना. — तिरुमलेश्वर; तिमप्पा; माकड.

तिर (ति०यु०) (क) वि. — स्थिर; अचल; न फिरणारा,

तिरक (ति०यु०क) (क) ना. — भटक्या; फिरस्ता; भिक्षुक; तिलक.

तिर (रु) पे (ति०यु० [रु] पे) (क) ना. — भ्रमंती; भटकंती; भिक्षा; वर्षासन.

तिरश्चीन (ति०यु०श्चीन) (सं) वि. — आडवा; तिरवा; वाकडातिकडा.

(सं) ना. — मादी पशु.

तिरस् (रु) (ति०यु० [रु]) (सं) अ. — शिवाय; पर्यायानें; एकांती.

(सं) ना. — तिरस्कार; पडदा; झाकण.

तिरस्करण (ति०यु०स्करण) (सं) ना. — तिरस्कार; घसरगुंडी; हिणवणूक; शाप; अनादर; शिवीगाळ.

तिरस्करिणि (णी) (ति०यु०स्करिणि [ति०यु०]) (सं) ना. — लट; पडदा; पांघरूण; झाकण; मायाविद्या.

—विद्या (ति०यु०) (सं) ना. — मायाविद्या; संमोहनास्त;

मोहिनीमंत्र; वशीकरण,

तिरस्करिसु (ति०यु०स्करिसु) (क) धा. — अपमान करणें; निंदा;

करणें; तिरस्कारणें; खाली ओढणें; नीच स्थितीला नेणें.

—इके (ति०यु०) (क) ना. — अपमान; निंदा; शिवी; प्रत्याख्यान

तिरस्कृत (ति०यु०स्कृत) (सं) वि. — अपमानित; निंदित; त्यक्त.

तिरि (ति०यु०) (क) धा. — भटकणें; हलणें; भिक्षा मागणें; तुकडे करणें; चिरणें; फुलें वेचणें; कापणें; वाकविणें; हिसकणें; बदलणें.

(क) ना. — बांक; मोडतोड; भिक्षाटन;

—क (क) (क) ना. — भिक्षेकरी; भटक्या.

—कूळ (ति०यु०कूळ) (क) ना. — कोरडी भिक्षा; भिक्षा;

यज्ञप्रसाद.

—तिन् (ति०यु०) (क) धा. — भिक्षेवर उपजीविका करणें.

तिरिक्कल्लु (ति०यु०क्कल्लु) (क) ना. — गार; गारवी; गारा; छप्पा; वज्री.

तिरिक्के (ति०यु०क्के) (क) ना. — भिक्षाटण; भीक; भिक्षा; फिरती.

तिरिचु (ति०यु०चु) (क) धा. — पीळ घालणें; पिळणें; पिरगळणें; मोडणें; सूत गुंतवणें.

तिरिसुळि (ति०यु०सुळि) (क) ना. — त्रिशूलधारी; शिव; डोह; पाण्याचा सांठा.

तिरिपु (ति०यु०पु) (क) ना. — मोडतोड; गुंडाळी; फिरती;

तिरुडु (ति०यु०डु) (क) वेदा.

तिरु (ति०यु०) (क) ना. — मोडतोड; मौर्वी; प्रत्यंचा; फिरती; पीळ; विनिमय; मागणी; मंगलकर.

—पु (ति०यु०पु) (क) ना. — भटकण; भ्रमंती; फिरती; वळण; फेरा.

—वु (ति०यु०वु) (क) ना. — वक्रता; मौर्वी; पाणवटा.

—डु (ति०यु०डु) (क) ना. — फेरा; वक्रता.

तिरुक (ति०यु०क) (क) ना. — फिरस्ता; भिक्षेकरी; भिकारी.

—इ (ति०यु०इ) (क) ना. — भिक्षेकरीण; भिकारीण.

तिरुकुळी (ति०यु०कुळी) (क) ना. — भिक्षा मागत फिरणारा;

चिरप्रवासी; घुमकड.

तिरुगणे (ति०यु०गणे) (क) ना. — मंगळसूत्र.

—मुडु (ति०यु०मुडु) (क) ना. — तलाव; तडाग; सरोवर.

तिरुगणिक्कील (ति०यु०गणिक्कील) (क) ना. — विजागरें; खीळ.

तिरुगु (ति०यु०गु) (क) धा. — फिरविणें; हलविणें; वाकविणें.

—मुरुगु (ति०यु०मुरुगु) (क) अ. — आगेमागे; आरुनफिरून; मागेपुढें.

तिरुचूर्ण (ति०यु०चूर्ण) (सं) ना. — वैष्णवांचें मुद्रादान; तीट; गंध; अक्षंति.

तिरुनाम (तिरुनाम) (सं) ना. — त्रिपुंड्र; कपाळावरील गंधाच्या
तीन उभ्या रेषा.
तिरुनीर (तिरुनीर) (सं) ना. — पवित्र जल; तीर्थ.
तिरुपळि (तिरुपळि) (क) वि. — मंगळसूत्र असलेली.
— ओले (५९) (क) ना. — कर्णफूल; कर्णभूषण.
— हु (५९) (क) ना. — कर्णफूल.
तिरुपु (हु) (तिरुपु [५९]) (क) धा. — फिरणें; फिरविणें.
तिरुपे (तिरुपे) (क) ना. — मिश्राटन; भ्रमंती.
तिरुवु (तिरुवु) (क) धा. — फिरविणें; फेरा घालणें; प्रदक्षिणा
घालणें.
तिरुवाय् (तिरुवाय्) (क) ना. — बाणाची दोरी; मौर्वी;
प्रत्यंचा.
तिरुविल् (तिरुविल्) (क) ना. — बाण; मौर्वी, प्रत्यंचा.
तिरुवु (तिरुवु) (क) ना. — फेरा; प्रदक्षिणा; मौर्वी.
तिरुवोय् (तिरुवोय्) (क) धा. — बाण लावणें; प्रत्यंचा
चढविणें; धनुष्याला दोरी लावणें.
तिरुवोय्लु (तिरुवोय्लु) (क) ना. — टणत्कार; झंकार.
तिरुळ (ळु) (तिरुळ [५९]) (क) ना. — सार; रहस्य; तत्व;
गर; बल.
तिरि (तिरि) (क) ना. — भूमि; धात्री; धरणी.
तिरोधान (तिरोधान) (सं) ना. — झाकण; गुप्तता; खंडन;
अंतर्धान.
तिरोहित (तिरोहित) (सं) वि. — गुप्त; सुप्त; लपलेला; मुजलेला;
झाकलेला; (जवम) भरून आलेला.
तिरोहिसु (तिरोहिसु) (क) धा. — झाकणें; लपविणें; अंतर्धान
पावणें; खंडन करणें.
तिरु (तिरु) (क) धा. — संपविणें; तड लावणें; शेवटास नेणें.
तिरु (तिरु) (क) धा. — दुरुस्त करणें; सरळ करणें; नीट
करणें; सुधारणें.
— उंपोरि (७००५९०) (क) ना. — साद करावयाचा बैल;
वळण लावण्याचा पोळ; वठणीवर आणण्याचें जनावर.
तिरुक् (तिरुक्) (सं) वि. — वाकडातिकडा; तिरकस.
— गामी (— ७००५९) (सं) ना. — खेकडा; दुष्ट मनुष्य;
वाकडे पाऊल टाकणारा पक्षी, पशु.
— लोक (— ७००५९) (सं) ना. — मूलोक; मृत्युलोक.
— पुप्प (— ७००५९) (सं) ना. — करंजवृक्षाचें फूल.
तिरुने (तिरुने) (क) अ. — गिर्कन; गिर्की मारून; चक्राकर फिरून.
तिल (तिल) (सं) ना. — तीळ; एक गळित धान्य; अंगावरील
तीळ; लहानसा डाग; क्षुरक.
तिलक (तिलक) (सं) ना. — त्रिपुंड्र; टिळा; अभक्षण; एक
घोड्याची जात; फुप्पुस; मूत्रकोश.

तिलघातक (तिलघातक) (सं) ना. — तेली; तेलारी.
तिलज (तिलज) (सं) ना. — तिळेल; तिळाचें तेल; गोडेल.
तिलंतुद (तिलंतुद) (सं) ना. — तेळी; तेल काढणारा.
तिलपर्ण (तिलपर्ण) (सं) ना. — त्रिगंध; तर्पणतेल; तर्पेदाइन
तिलपर्णि (तिलपर्णि) (सं) ना. — रक्तचंदन; कुचंदन.
तिलभामिनि (नी) (तिलभामिनि [२९]) (सं) ना. — मालती;
मोगरा; जातिपुष्प; जायफळ; जायपत्र.
तिलप्राय (तिलप्राय) (सं) अ. — तिलमात्र; तिळाएवढेंहि;
खल्पसुद्धा; थोडेंदेखील.
तिलशः (तिलशः) (सं) अ. — कणाकणानें भरून.
तिलोत्तमे (तिलोत्तमे) (सं) ना. — स्वर्गीय अप्सरा.
तिलोदक (तिलोदक) (सं) ना. — मृताच्या स्मरणार्थ केलेलें
तिल तर्पण; तिलांजलि.
तिलौदन (तिलौदन) (सं) ना. — तिळ-तांदुळ-तुपाची वाटी.
तिल्लान (ण) (तिल्लान [६०]) (सं) ना. — संगीतांतील तराणा;
एक नृत्यविशेष.
तिरुव (तिलु) (सं) ना. — लोब्रवृक्ष; हुरा; एक औषधी
वनस्पति.
तिवदि (तिवदि) (क) ना. — त्रिपदी; तिवई; तिकाटणें; सर्वज्ञ
कवीची त्रिपदि रचना.
तिवळि (तिवळि) (क) ना. — स्त्रीच्या पोटावरील तीन वळ्या;
तिपदरी माळ.
तिवासि (तिवासि) (क) ना. — मऊ अंथरण; गादी; जमखाना;
लोड.
तिवि (तिवि) (क) धा. — टोचणें; मोसकणें; टोसा देणें; मारणें;
ओढणें; गळ्यांतील पट्टा सैल करणें.
— त (७) (क) ना. — टोचणी; आक्रमण.
तिवुडे (तिवुडे) (क) ना. — त्रिपुट; कवितेंतील एक छंद;
दीपचंदी ठेका; विलंदी ताल.
तिष्ठिसु (तिष्ठिसु) (क) धा. — स्थिर करणें; थांबविणें; स्थापणें;
प्रतिष्ठापणें.
तिष्ठे (तिष्ठे) (सं) ना. — विराम; स्थापना.
तिष्य (तिष्य) (सं) ना. — कलियुग; पौषमास.
तिष्यरक्षिते (तिष्यरक्षिते) (सं) ना. — अशोकराजाची पत्नि.
तिसर (तिसर) (क) ना. — त्रिसर; मोत्याचें तिपदरी पेंडें; एक
राक्षस.
तिसुळ (तिसुळ) (क) ना. — त्रिशूल; तीन टोकांचें आयुध.
तिसुळि (तिसुळि) (क) ना. — त्रिशूलधारी शंकर; तिकाटणें;
तिपाई; अडणी.
तिलि (तिलि) (क) धा. — समजून घेणें; पटणें; पटवून घेणें;
समजणें; बुद्धि येणें.

(क) ना. - स्वच्छ पाणी; कांजी; समज; ज्ञानप्रकाश; स्वच्छता.
—पु, -(बु), -(हु) (ळ) [ळ] [ळ] (क) धा. -
समजावणें; स्वच्छ करणें; समाधान करणें.

(क) ना. - जाणीव; समजूत.

—सु (सु) (क) धा. - सांगणें; माहिती देणें; समजून सांगणे.

—कोळ (ळ) (क) ना. - स्वच्छ पाण्याचें सरोवर;

समजूत; ज्ञान; निर्मिति; पू.

—वळिके (ळ) (क) ना. - माहिती; ज्ञान; बुद्धिमत्ता;
समजूत.

तिळिवेळ (ळ) (क) धा. - जाणीव देणें; माहिती देणें;
खुलासा करणें.

ती (ती) (क) धा. - गाळणें; भाजणें; पोळणें.

(क) ना. - अग्नि; निखारा; इंगळ.

तीक्ष्ण (तीक्ष्ण) (सं) वि. - धारदार; चुरचुरीत; चपळ; कटु;
कठिण.

(सं) ना. - ऊब; तिखट; विष; युद्ध; लोखंड; त्वरा; तांबडा
कांदा.

—अंशु, -रश्मि (अंशु, रश्मि) (सं) ना. - सूर्य; उष्ण
किरण असलेला.

—कंद (कंद) (सं) ना. - कांदा.

—गंध (गंध) (सं) ना. - मोहरी; प्रखर दर्प असलेली.

—तर (तर) (सं) वि. - प्रखर; अधिक तीक्ष्ण.

—दंष्ट्र (दंष्ट्र) (सं) ना. - वाघ.

—पुष्प (पुष्प) (सं) ना. - लवंग.

—लोह (लोह) (सं) ना. - पोलाद.

तीक्ष्णोपाय (तीक्ष्णोपाय) (सं) ना. - उग्र इलाज; जबरदस्ती.

तीट (तीट) (क) ना. - वाऱ्याचा झोत; सुधारणा; फुकर;
खाजकुलती.

ती (ती) टे (ती) (क) ना. - खाज; हुल्लू;
अत्यापेक्षा; चापल्य; कामुकता.

—गार (गार) (क) ना. - भांडण लावणारा; चहाडखोर;
कामुक.

तीडु (तीडु) (क) धा. - शुद्ध करणें; दळणें; फुंकणें; स्पर्श
करणें; ढकलणें; गळा दावणें; घासणें; धार लावणें; व्यापणें;
पीळ घालणें; सुरळी नीट करणें.

तीनू (तीनू) (क) ना. - खाज; कामुकता; हुल्लू; अत्यापेक्षा.

तीनाळि } (तीनाळि) (क) ना. - खादाड; खाबू; खावबा;

तीनिहाळि } (तीनिहाळि) पोटाथी.

तीवु (तीवु) (क) ना. - कुंपणाचा खांब; खुंटा; खुंटी.

तीवु (तीवु) (क) ना. - लवंग; देवकुसुम; भरणी; माधुरी;
रुचि.

तीर (तीर) (क) धा. - संपविणें; शेवट लावणें; मरणें;
थांबविणें; विलंब करणें; मिरवणें; साध्य होणें; देणें; निश्चय
करणें; परिणाम होणें; रोग नाहीसा होणें; त्यागणें; दिवाळे
निघणें.

—अचुं (क) धा. - संपविणें; तड लावणें.

—पु (पु) (क) ना. - ठराव; शेवट; परिणाम.

—मे (मे) (क) ना. - समाप्ति; मुक्ति; पूर्ति; शेवट.

तीर (तीर) (सं) ना. - किनारा; बाजू; काठ; बाण; माहेर; चीड

तीरमे (तीरमे) (क) ना. - निर्णय; अनुभव; पूर्णता; विचार.

तीरिके (तीरिके) (क) ना. - समाप्ति; समारोप; निर्णय; मध्यंतर;

विश्रांति; मधली सुट्टी.

तीरकोळु } (तीरकोळु) (क) धा. - मरणें; संपणें.

तीरकोळु } (तीरकोळु)

तीरित (तीरित) (सं) वि. - निश्चित; प्रत्यक्ष; निर्णित; सुधारलेले;
सारखे केलेले.

तीरु (तीरु) (क) धा. - 'तीर' पहा.

(क) ना. - निर्णय; ठराव; व्यवस्था; स्थापना; अंत;

बाण; कडें; सौंदर्य; मुक्ता; समाप्ति; समारोप.

—पडे, -पाडु (पडे, -पाडु) (क) ना. - विश्रांति; प्रसंग;
संनिवेश; सुटका; सोडवणूक.

—मान (मान) (क) ना. - निर्णय; निकाल; ठराव.

तीरे (तीरे) (क) ना. - कुमिकीटक; किडा; जंतु.

तीरुणे (तीरुणे) (क) ना. - समारोप; अंत; अवभूत.

तीर्ण (तीर्ण) (सं) वि. - पार झालेले; तरंगलेले; वाहत गेलेले;
निघालेले.

तीर्थ (तीर्थ) (सं) ना. - पवित्र जल; पूज्य; गुरु; मार्ग; सोपान;

नदीकाठ; पुण्यक्षेत्र; पवित्र वस्तु; नदी; तटाक; पवित्र शास्त्र;

दार्शनिक शिक्षण; सत्पात्रता; योग्यता; कुलीनता; ब्राह्मण;

राज्यमंत्री; मुनि; यति; विद्वान; पतिव्रता; पताका; बावटा; जिन.

—कर (कर) (सं) ना. - जैन साधु; तीर्थंकर; अर्हंत;

—जळ (जळ) (सं) ना. - पादोदक; पवित्र स्थाळीचे पाणी;

तीर्थ यात्रा; पंशंसा.

—रूप (रूप) (सं) ना. - पितृगौरव.

—स्वरूप (स्वरूप) (सं) ना. - पित्याप्रमाणें; पूज्य

असलेले; गुरुजन; वडीलधारे.

तीर्णु (तीर्णु) (क) ना. - तीर; मार; निर्धार; निर्णय.

तीर्मान (तीर्मान) (सं) ना. - न्यायदान; समाप्ति.

तीर्वे (तीर्वे) (क) ना. - कर; फाळा; खंड; दावणी.

तीवु (तीवु) (क) धा. - भरणें; भरविणें; ठेवणें; अधिक होणें;

भरून घेणें; विस्तार करणें. रुंदकरणें; पूर्ण होणें; दाट होणें;

उकरणें.

तीव्र (ते०) (सं) वि. - वेगवान; लौकर; बलिष्ठ; भयानक;
हिंसात्मक; उग्र; धारदार; ताळमेळ नसलेला; उष्ण; निष्ठुर;
सहनशक्ति नसलेला; अतिचपल; पुरोगामी.

—कोळ (ते०) (क) धा. - धारदार होणे; आतुर होणे;
प्रखर होणे.

—ख (ते) (डु) (क) ना. - गडबड; दौड; आतुरता;
तीव्रपणा.

तु (डु) (सं) अ. - परंतु; पण; तरी; किंतु.

तुक (क) डि (डु) (क) ना. - तुकडा; चूर; खंड;
विभाग; पक्ष; सैन्यविभाग.

तुकु (डु) (क) धा. - उपसणे; कोंबणे; एकत्र करणे; गोळा
करणे; वेढा घालणे; पांवरून घेणे; मुस्कट मारणे.

(क) ना. - लोखंडावरील जंग; गंज, बुरशी.

तुकत (तुक) (डु) (क) ना. - वत्स; बालक; अर्भक;
तुंग (डु) (सं) वि. - उंच; उन्नत; श्रेष्ठ; प्रमुख; लांबट; दीर्घ;
बलिष्ठ; विकारी.

(क) ना. - तुंगभद्रानदी; पर्वत; गिरी; बुधग्रह; नारळाचे झाड.

—शेखर (ते०) (सं) ना. - पर्वत.

—कुचे (ते०) (क) ना. - उन्नत स्तनाची तरणी; पीनसानी;
उरोजा.

तुंगभद्र (डु) (सं) ना. - मंगलकर हत्ती.

तुंगभद्रा (द्रे) (डु) (सं) ना. - कृष्णानदीची
उपनदी; तुंगभद्रा.

तुंगा (डु) (सं) ना. - तुंगभद्रा; गोड्या पाण्याची प्रसिद्ध नदी.

तुंगी (गी) (डु) (सं) ना. - रात्र; हळद.

—ईश (ते०) (सं) ना. - चंद्र; सूर्य; शिव; कृष्ण.

तुच्छ (क) (डु) (सं) वि. - शून्य; व्यर्थ;
लहान; निम्न; नगण्य; तिरस्करणीय; हीन. 'तेरबु' पहा.

तुच्छीकरिसु (डु) (क) धा. - निंदणे; तुच्छ लेखणे;
हीन समजणे; घसरविणे.

तुंज (डु) (सं) ना. - वज्रायुध.

तुटार (डु) (क) वि. - तुटक; तुटलेले; खचलेले;
निष्प्रयोजक; संवंधहीन.

(क) ना. - तिरस्कार; निंदा; अविचारी.

तुटि (डु) (क) ना. - ओठ; ओष्ठ; अधर.

तुट्टि (डु) (क) ना. - महागाई; टंचाई; वाण; दुर्मिळता; घट;
अनर्धता; बलहीनता; शक्तिशून्य.

—इसु (डु) (क) धा. - बलहीन होणे; अशक्त होणे;
हानी होणे; क्षीण होणे; नाश होणे.

तुडि (डु) (क) धा. - पाठी लागणे; चढून जाणे; पळविणे.

(क) ना. - चोरीची वस्तु; चोरीचा माल.

तुडिके (डु) (क) ना. - अडी; फळागार; फळपिकवण.

तुडि (डु) ने (डु) (क) ना. - आभरण; दागिना;
वापरण्याची वस्तु.

तुडिसु (डु) (क) ना. - शृंगारणे; वापरणे; अंगावर घेणे;
घालणे; धारण करणे.

तुडु (डु) (क) ना. - गोळा करणे; धारण करणे; धनुष्याला
बाण लावणे; शृंगारणे; चोरी करणे; लुटणे; हिसकावणे.

—तिन्नि (डु) (क) वि. - चोरून खाणारा.

तुडुकु (डु) (क) धा. - एकदम हात घालून घेणे;
अंगावर बळजोरीने हुसकणे; हुडकणे; पळविणे; धारण

करणे; जाणे;

—आडु (डु) (क) धा. - हुडकणे; पळापळीचा खेळ करणे.

—इसु (डु) (क) धा. - बलात्काराने घेणे; लुटणे; लूट
करणे; लूट करविणे.

तुडुकुगाय (डु) (क) ना. - हातावरील जखम.

तुडुकुगुदुरे (डु) (क) ना. - लगाम लावलेला;
घोडा.

तुडुकुळि (डु) (क) ना. - दरबडेखोर; लुटारू; धरफोड्या.

तुडुकुवेळगु (डु) (क) ना. - जोडवत्ती; जोडदिवा;
द्विज्योति.

तुडु (डु) ग (डु) (क) ना. - चोर; दरबडेखोर;
कपटी; वंचक; फसव्या.

तुडुगु (डु) (क) ना. - दरोडा; चोरी; फसवणूक;
चोरीचा माल.

तुडुगुणि (डु) (क) ना. - चोरी करणारा; गुरेचोर;
जनावर चोरणारा.

तुडुगे (डु) (क) ना. - वस्त्रप्रावरण; आभरण; वापरावयाचा
कपडा; अलंकार.

तुडुकु (डु) (क) धा. - 'तुडुकु' पहा.

तुडुपु (डु) (क) ना. - नाव चालविण्याचे वल्ले; लाकडी
पळी; डाव; चमचा.

तुडुबु (डु) (क) ना. - एक वाद्य; ढोल.

तुडुवे (डु) (क) ना. - मधमाशी.

तुण (णु) कु (डु) (क) धा. - तुडविणे; तुडुंब
भरणे.

(क) ना. - तुकडा; चूर.

तुंट (डु) (क) ना. - मांडखोर; दुर्गुणी; उपद्रवी; चेष्टेखोर;
रावणारा; मेहनती.

—तन (डु) (क) ना. - नीचपणा; चेंगटपणा; चालढकल;
मांडखोरपणा.

तुंड (डु) (क) ना. - चंचु; चोंच; नाभी; बेंबी.

तुंबितुलुक् (डुं००००००००) (क) धा. - तुडुंब भरणें; कांठोकांठ भरणें; उत्साहाला भरतें येणें.

तुंबु (डुं०००००) (क) धा. - संपविणें; पूर्ण होणें; व्यापणें; वाढणें ठेचून भरणें. 'तुरुगु' पहा.

(क) ना. - देठ; गाडीच्या चाकाचा गड्डा; बेंबी; परिहार; जल-प्रणाली; फुलांच्या देठावरील फुगीर भाग; पाण्याची सांड; मोरी; कुटुंबवस्त्र; शेतकरी; वस्ती.

--जव्वन (डुं०००००) (क) ना. भरज्वानी; ऐनतारुण्य

--वेरे (डुं००००) (क) ना. - पूर्णचंद्र; पुनवेचा चांद.

--परि (डुं००००) (क) धा. - दुथडी वाहणें; उठू येणें.

तुंबुर (डुं००००००) (सं) ना. - गंधर्व; शिवगणांतील एक जात; तांडव; स्वर्गातील एक गवई.

तुंबुरु (डुं००००००) (क) ना. - गावठी आंब्याचे झाड.

तुंबुरुगोळिळ (डुं००००००००००) (क) ना. - ठिगगी उडणारे जळते लाकूड.

तुय (तोय) (डुं०००० [डुं००००]) (क) धा. मिजणें; मिजवणें; ओले करणें; ओलसर करणें.

तुयि (डुं००००) (क) धा. - ओढणें; फरपटणें; विस्तार करणें; आशिर्वाद देणें; शुभेच्छा करणें.

तुय्यल् (लु) (डुं०००००० [लु]) (क) ना. - खीर; दुधांतील खीर; गव्हाची खीर; परमात्र.

तुर (डुं०००) (सं) ना. - त्वरा; वेग; गडबड; घाई.

तुरकि (डुं००००) (अ. दे.) ना - घोड्याची एक चाल; धौरीतक चाल; जवळजवळ पाउल टाकून जाण्याची चाल; तुरुतुरु गति.

तुर (रं) ग (डुं०० [रं] ग) (सं) ना. - अतिवेगानें चालणारा घोडा; सूर्याचे सात घोडे; सात (संख्या).

तुरंगम. (डुं००००००)

--ई (रं) (सं) ना. - घोडी.

--दल (दं) (सं) ना. - अश्वसेना; घोडदल; राजत सैन्य.

तुरंगगति (डुं००००००) (सं) ना. - घोड्याची चाल; संगीतातील एकताल.

तुरंग मुखलोह (डुं००००००००००) (सं) ना. - घोड्याचा लगाम.

तुरंग मेघ (डुं००००००००) (सं) ना. - अश्वमेधयज्ञ.

तुरंगारूढ (डुं००००००००) (सं) ना. - स्वार; राजत; घोडेस्वार.

तुरंग (डुं०००००) (अ. दे.); बंदीखाना; बंधन; कैद; तुरंग.

तुरं (रं) नि डुं००० [रं] नि (सं) ना. - घोडेस्वार; राजत.

तुरंजि (डुं०००००) (सं) ना. - ईडलंबू; मोठें लिंबू

तुरनस् (डुं००००००) (सं) ना. - निरंकुश अधिकारी; एकतंत्री; मुखत्यार

तुरायि (डुं००००००) (अ.दे) ना. - तुरा; मोत्याचा तुरा;

फुलतुरा; शिरपोची; शिरपेच.

तुरावद् (डुं०००००० [वद्]) (सं) ना. - इंद्र.

तुरि (डुं००) (क) धा. - फळाचें टरफल काढणें; सोलणें.

(क) ना. - खाज; त्रणें; सूर्य; तुतारी; नारळाची शेंडी.

तुरित (डुं०००) (क) अ. - त्वरित; वेगानें; शीघ्रतेने.

तुरिप (ह) (डुं००० [ह]) (क) धा. - बडबडणें; आतुर होणें.

(क) ना. - वेग; शीघ्रता.

तुरीय डुं०००० (सं) वि. - चतुर्थ अवस्था

(सं) ना. - चतुर्थीश; आत्म्याची चौथी अवस्था; जीवशिवैक्य.

तुरीयातीत (डुं०००००००००) (सं) ना. तुरीयावस्थेपलीकडील आत्मा; परमात्मा.

तुरु (डुं०००) (क) ना. - गाय; गोधन; पशु; काटेरी झाड; कडीलिंबू; धावपल.

--कुरु (डुं००) गाईचें वासरु; पशुधन.

--काहि (डुं००) (क) ना. - गुराखी; गोवळा; गोपाल; गोळ.

--पळिळ (डुं००) (क) ना. - गौळवाडा; गोकुळ.

--मंदे (डुं०००) (क) ना. - कोंडवाडा; गोठा; गुरांचे विसाव्याचें स्थान.

--मिडि (डुं०००) (क) ना. - वयांत आलेली मुलगी; पदर आलेली तरुणी.

--पिंडु (डुं०००) (क) ना. - गाईचा कळप; जांगळ; पशुसमूह.

--वळ (डुं००) (क) ना. - गुराखी; गोप; गोळ; गोवळा.

--हट्टी (डुं०००) (क) ना. - कोंडवाडा; गौळवाडा.

तुरुकार (डुं००००००) (क) ना. - गुराखी; गोवळा; गोप.

तुरुक (डुं००००) (क) ना. - यवन; म्लेच्छ तुर्कदेशीय.

तुरुकाण्य (डुं०००००००) (अ.दे) ना. - अरबी देश; तुर्कस्थान.

तुरु (रं) कु (डुं०० [रं] कु) (क) धा. - कोंबणें; ठेचून-

भरणें; दावून घालणें; टोकणें; घुसडणें; जोरानें ओढणें.

तुरुग (गल) (डुं०००० [गल]) (क) ना. - गुच्छ; समूह; गट; 'तोंगल' पहा.

तुरुगु (डुं०००००) (क) धा. - चिकटून बसणें; दाटीवाटीनें बसणें. (क) ना. - दाटण; घोस; कुचला.

तुरुगेमे (डुं००००००) (क) ना. - जाड साल; पापणीचे दाट केस.

--कण (डुं०००) (क) ना. - केसाल पापणीचे डोळे; सुनेत्र.

तुरुगोळ (डुं०००००००) (क) धा. - दावणीला बांधणें.

(क) ना. गोमहण.

तुरंगल (डुं०००००००) (क) ना. - 'तुरंग' पहा.

तुरुचि (चे) (डुं०००० [चे]) (क) ना. - लाजाळूचें झाड;

दुस्पर्श.

तुरु (रुं) बु (डुंरु [रुंरु] डुं) (क) धा. — 'तुरुवु' पहा.
दान घालणें; अडकविणें; पेंडी बांधणें; भारा बांधणें.
फूल खोवणें.

तुरुवाळ (ळव) (डुंरुंळव [ळुं]) (क) ना. — पशुपति; गोधन
असलेला; पशुस्वामी.

तुरुवु (डुंरुंळुं) (क) धा. — भोक पाडणें; रिकामें करणें;
उकरणें; कोरणें; सोलणें; किसणें; खाजवणें.

तुरुमणि (डुंरुंळुंळी) (क) ना. — किसणी; खोवणी.

तुलन (डुंलुंन) (सं) ना. — साम्य; साधर्म्य; सारखेपणा.
वजन; टांगणी.

तुलसि (सी) (डुंलुंसी [सी]) (सं) ना. — तुलस; वैजयंती;
सब्जा; वृंदा.

तुला (डुंलुं) (सं) ना. — तुल रास; तोळा; वजन; तागडी;
समानता; सारखेपणा; छाटी.

तुलापात्र (डुंलुंळुंळुं) (सं.) — पारडें; परडी.

तुलाभार (डुंलुंळुंळुं) (सं) ना. — व्यक्तीच्या वजनाइतकें
वस्तू वजन करून त्या वस्तूचें दान.

तुलि (डुंलुं) (सं) ना. — समानता; तागडी; जोडीदार; छाटी.

तुल्य (डुंलुं) (सं) वि. — तुलनीय; वजन करण्यायोग्य.
साम्य असलेला; समान.

तुवर (डुंलुंवर) (क) धा. — तूर; कड्डकाढा; दाढी नसलेला;
चोरवाट; चोरखिडी.

तुवरि (रिंके) (डुंलुंवरि [रिंके]) (क) ना. — तूर; सुवासिक माती;
'तोगरे' पहा.

तुष (डुंलुं) (सं) ना. — भूस; कोंडा; कुट्टा; 'उमि' पहा.

तुषाभि (डुंलुंळुं) (सं) ना. — झगरा; कोंड्याचा अभि;
तुषाचा विस्तव.

तुषार (डुंलुंळुं) (सं) ना. — हिम; धुकें; फवारा; भुरभूर; थंडी.
— अद्रि (अद्रि) (सं) ना. — दाट धुकें; हिमपर्वत; हिमालय.

तुषित (डुंलुंळुं) (सं) ना. — उपदेवता; देवगण.

तुषोदक (डुंलुंळुंळुं) (सं) ना. — तांदळाचे धुवण.

तुष्ट (डुंलुंळुं) (सं) वि. — तृप्त; समाधानी; आनंदी; संतुष्ट.

तुष्टि (डुंलुंळुं) (सं) ना. — तृप्ति; संतोष; आनंद; समाधान.

— पडिसु (पडिसु) (क) धा. — तृप्ति होणें; समाधान पावणें.

तुष (डुंलुं) (क) वि. — थोडें; स्वल्प; ईषत्.

तुहिन (डुंलुंहिन) (सं) ना. — धुकें; हिम; शीत; थंड; चांदणें;
कापूर.

— कर (कर) (सं) ना. — चंद्र.

— षोणीध्र (षोणीध्र) (सं) ना. — हिमालय; दाट धुकें.

— दीधिति (दीधिति) (सं) ना. — धुक्याच्या कांतीचा चंद्र.

तुळ (डुंलुं) (सं) ना. — 'तुला' पहा.

तुळि (डुंलुं) (क) धा. — तुडवणें; पायानें दाबणें; मागें सरणें;

पुढें येण्यासारखें न करणें; पुरणें; झाकणें; रेटणें 'अदुमु' पहा.

तुळिकल् (डुंलुंळुं) (क) वि. — कोमेजलेलें; वाळलेलें;

निस्तेज झालेलें.

तुळित (डुंलुंळुं) (क) ना. — वाळवण; रेटारेटी; दडपण; धर्षण;
ढकलाढकली.

तुळिल् (डुंलुंळुं) (क) ना. — वंदना; नमस्कार; सेवा; दास्य;
पराक्रम; शौर्य.

— आळ (अळ) (क) ना. — वीर; शूर; कलि; वीर सैनिक.

— गेयू (गेयू) (क) धा. — नमस्कार करणें; वंदणें; सेवा करणें.

तुळिप (ह) (डुंलुंळुं [ह]) (क) धा. — लत्ताप्रहार; लाथाळी;
तुडवणूक.

तुळु (डुंलुं) (क) ना. — तुळ भाषिकांचा प्रदेश.

तुळुव (डुंलुंळुं) (क) ना. — तुळ देशवासी; तुळ नागरीक.

तुळु (ळुं) कु (डुंलुं [ळुं] कुं) (क) धा. — बाहेर फेकणें;

हलविणें; भिरकटणें; मरून वाहणें; उतू जाणें; पसरणें;

जोडीला येणें; समान होणें.

(क) ना. — उकळी; बुडबुडा; फेस; लाट.

— आडु (अडु) (क) धा. — फेकणें; बाहेर भिरकाटणें; उतू
जाणें; चढाई करणें.

— इसु (असु) (क) धा. — उतू जाणें; फेकणें; उल्लंघणें;
ढकलणें; शिंपणें; शिंपडणें; जमविणें; रेटणें; दडपणें.

तुळुगत्ति (डुंलुंळुं) (क) ना. — विळी; कट्यार.

तुळुकु (डुंलुंळुं) (क) धा. — हिंदकळणें; डुचमळणें; गौरवानें
चढाई करणें; उतू जाणें; जमविणें; बाण मारणें; शोभणें.

तुळुळ (डुंलुंळुं) (क) धा. — लोळणें; खिदळणें; उडी मारणें;
आनंदानें नाचणें.

तू (तू) (क) ना. — पिपाणीचा आवाज; तुतारीची ललकारी;
'थू' असा तिरस्कारदर्शक शब्द.

तूक (तूक) (क) ना. — ओझें; भार; वजन; गौरव; प्रतिष्ठा;
किंमत; अधिकार; घनता; योग्यता.

तूक (ग) डिके (तूक [ग] डिके) (क) ना. — पेंग; पेंगूळ;
आळस; हेलकावा; झुकांडी; पेंगेचा झुकावा.

तूक (ग) डिसु (तूक [ग] डिसु) (क) धा. — झोपणें; निजणें;
डोळे मिटणें; लोंवणें; हलणें; हेलकावे खाणें.

तूकिरि (तूकिरि) (क) धा. — उडी मारणें; नाचणें; बागडणें.
(क) ना. — नाच; उडणें; बागडणें.

तूकु (तूकु) (क) ना. — गुणविमर्श; 'तूक' पहा.

तूगितोनेदाडु (तूगितोनेदाडु) (क) धा. — लोंवकळणें;
वारंवार झोले जाणें; मनाला येणें; मान डोलवणें; मान्य करणें;
प्रेम करणें.

तृगु (तृगु) (क) धा. - वजन करणें; मान्य करणें; विवेचिणें; लोंबत राहणें.

(क) ना. - हेलकावा; झोका; डोल; पाळण्याचा झोका.

—कडु, -हाकु (कडु, -हाकु) (क) धा. - टांगणें; लोंबत ठेवणें.

तृगुकोलु (तृगुकोलु) (क) ना. - तराजूची दांडी; दांडी; कपडे वाळत घालण्याची आडवी काठी.

तृगुजोडर (तृगुजोडर) (क) ना. - टांगतां दिवा; लामण दिवा.

तृगुदले (तृगुदले) (क) ना. - कंघ पावणारे डोकें; पेंगणारें डोकें.

तृगुदले (तृगुदले) (क) ना. - कंघ पावणारे डोकें; पेंगणारें डोकें.

तृगु (गुं) दीविने (तृगु [गुं] दीविने) (क) ना. - 'तृगुजोडर' पहा.

तृगु (गुं) देने (तृगु [गुं] देने) (क) ना. - हलणारें कणीस; लोंबी.

तृगु (गुं) दोट्टिल् (तृगु [गुं] दोट्टिल्) (क) ना. - हलता पाळणा; हुंदका; हिंदोळा.

तृगुमंच (तृगुमंच) (क) ना. - हलता पलंग; झोपाळा; तृगुमणि (तृगुमणि) (क) ना. - झोकाळा; झोपाळा;

तृगुयले (तृगुयले) (क) ना. - झोकाळा; झोपाळा; दोरीचा झोका; झोला.

तृकु (तृकु) (क) धा. - 'तृगु' पहा.

—आडु (आडु) (क) ना. - झुकांडी; पेंग; झोका; हुलकी.

—आडिसु (आडिसु) (क) धा. - पेंगणें; हुलकी घेणें.

तृण (तृण) (क) ना. - हिंसा प्रवृत्ति; आवेश; उद्रेक; तिरस्कार; त्वरा; मार्दव; दडपण; कळोळ.

—अकोळ (अकोळ) (क) धा. - आवेश येणें; उद्रेक येणें.

तृणि (तृणि) (क) ना. - माता; शरधि.

तृतु (तृतु) (क) ना. - अभाव; उगीव; कलंक; रंघ; छिद्र.

तून (तून) (क) ना. - खांव; वाळलेलें झाड; सोट; केळीचा उभा सोट.

तूंतु (तूंतु) (क) धा. - कांवाणें; ठेचून भरणें; खुपसणें; प्रवेशणें.

(क) ना. - भोक; रंघ; 'तूंतु' असा आवाज.

तूपर (तूपर) (क) ना. - लहान लहान थेंब; पावसाची भुरभुर; 'तुंतु' पहा; दांडगाई करणारा; पुण्ड.

तूपिडि (रि) (तूपिडि [रि]) (क) धा. - फुरें करून थुंकणें;

तूपु (तूपु) (क) धा. - पिचकारी मारणें; खुळखुळून थुंकणें, ओकणें.

तूबर (तूबर) (क) धा. - नपूसक; बिनशिगाचा पोळ; दाढी नसलेला पुरुष.

तूबु (तूबु) (क) ना. - गाडीच्या चाकाचा तुंबा; बेंबी; तळ्याचें पाणी जाणारा पाट; 'तुंभ' पहा.

तूरल (तूरल) (क) अ. - वाऱ्यावर टाकून; आकाशांत फेकून.

(क) ना. - वियोग; विरह; अंतर.

तूरिसु (तूरिसु) (क) धा. - हलविणें; उडविणें; प्रवेश करविणें; आंत शिरणें; खाजवणें; ओरवडणें.

तूरु (तूरु) (क) धा. - धान्याला वारा देणें; रान उठवणें; शिकार उठविणें; ओवणें; कोंवणें; झडणें; दोचणें; ठिक्कणें; पळून जाणें; प्रवेशणें.

—किडी (किडी) (क) ना. - ठिणगी; अग्निपात; अग्निपात.

—इके (इके) (क) ना. - वारवणी; पाखडण; भरारी.

तूरुण (तूरुण) (सं) अ. - शीघ्र; लागलीच; वेगानें; त्वरित.

(क) ना. त्वरा; (क) वि. वेग; उत्सुक; आतुर; गडबड्या;

वाई करणारा.

—ऊदित (ऊदित) (सं) वि. - घाईनें बोललेलें; वेगानें बोललेलें.

तूर्य (तूर्य) (सं) ना. - तुतारी; तुर्यावस्था.

—त्रय (त्रय) (सं) ना. - नृत्य, गीत आणि वाद्य या तीनहींचा मेळ.

तूल (तूल) (सं) ना. - कापूस.

तूलक (तूलक) (सं) ना. - कापूस; आकश.

तूलि (तूलि) (सं) ना. - रंगाचा कुंचला; कलम; ब्रश.

तूलिके (का) (तूलिके [का]) (सं) ना. - चित्रकाराचें कलम; गादी; फुलवात; निखारे फिरवण्याची लोहाराची शलाका.

तूवर (तूवर) (क) ना. - कड्ड; तुरट; बिनशिगाचा बैल.

नपूसक 'तूवर' पहा.

तूणीर (तूणीर) (सं) अ. - मौनयुक्त; मुकाट्यानें; निमूटपणें.

तूणीक (तूणीक) (सं) वि. - मूक; नीरव; मुकाट.

तूणीरुत (तूणीरुत) (सं) ना. - मौन; मौनी; स्तब्धता; मुग्धता.

(सं) अ. - मुकाट्यानें; निःशब्दपणें; निमूटपणें.

तूल (तूल) (क) धा. - पुढें ढकलणें; गमणें; चालणें; जाणें; मार्गे लागणें; दूर पळविणें; नाश करणें; पाय मार्गे घेणें; 'तूलु' पहा.

तूल (ल) (तूल [ल]) (क) वि. - स्थूल; जाड.

(क) ना. - उत्साह; आवेश.

तूलिके (तूलिके) (क) ना. - 'तूलिका' पहा.

तूलिसु (तूलिसु) (क) धा. - पुढें ढकलणें; पुढें चालविणें; 'तूलु' पहा.

तेलुदु (తెలుదు) (क) धा. - मागें सरणें; हटविणें; रंद करणें; गांठ सोडणें; फाडून जाणें.
 तृद (తృద) (सं) ना. - तृपा; तहान; तोंडाची कोरड; दाह; दगा.
 तृण (తృణ) (सं) ना. - गवत; दर्भ.
 —कुटि (కూటి) (सं) ना. - कुटीर; कोपी; खोपट; छप्पर.
 —ग्राही (గ్రాహి) (सं) ना. - गवताचा गंज; दुग्धमणी;
 एक रत्न; अबररत्न; तैलस्फटिक; राळेचा दगड; शिलाराळ.
 —द्रुम (ద్రుమ) (सं) ना. - राळवृक्ष; ताल; नारळी;
 पोफळी.
 —राज (రాజ) (सं) ना. - तालवृक्ष.
 तृणकृतक (తృణకృతక) (सं) ना. - गवत कापण्याचे
 साधन; कोयती; विळा.
 तृणध्वज (తృణధ్వజ) (सं) ना. - बांबू; चिवा; तालवृक्ष.
 तृणपुरुष (తృణపुरुష) (सं) ना. - बांबू; बुजगावणी;
 गवताची मनुष्याकृति.
 तृणप्राय (తృణప్రాయ) (सं) वि. - कस्पटासमान; क्षुल्लक;
 क्षुद्र; अत्यल्प; तिरस्करणीय.
 तृणसंग्रहणी (తృణసంగ్రహణి) (सं) ना. - मांगोरें;
 'जेतगुंदी' पहा.
 तृणीकृत (తృణీకృత) (सं) वि. तिरस्कृत; कस्पटाप्रमाणें
 लेखलेला.
 तृतीय (తృతీయ) (सं) वि. - तिसरें; तृतीयांश; चुना.
 तृतीया (తృతీయా) (सं) ना. - तिसरी तिथी; तिसरी विमत्ती.
 तृप्त (తృప్త) (सं) वि. - समाधन झालेला; संतुष्ट; पूर्णचंढ;
 आशापूरित.
 तृप्ति (తృప్తి) (सं) ना. - संतोष; समाधान; शांति; मनसुराद.
 —पडिसु (పడిసు) (क) धा. - शांति होणें; समाधान
 पावणें; मनसुराद होणें.
 तृप्ति (తృప్తి) (सं) वि. - तहानलेला; तोंडाला कोरड
 पडलेला; इच्छुक.
 तृपे (పా) (తృప్తి [పా]) (सं) ना. - 'तृप्' पहा.
 तृणक (తృణక) (सं) वि. - आतुर; लालसित; तोंडाला कोरड
 पडलेला.
 तृष्णा (తృష్ణ) (सं) ना. - आशा; इच्छा; अमिलापा;
 आतुरता; तहान; तोंडकोरड.
 तेकने (తేకనీ) (क) अ. - अतिशयत्वाणें; घट्ट; पटकन;
 अनपेक्षित; एकदम; अचानक.
 तेकु (తేకు) (क) ना. - पशुप्रमाणें चाटणें; तरंगणें; तारणें;
 मूर्च्छित होणें; दिङ्मूढ होणें; धावरविणें.
 तेक्के (తేక్కు) (क) ना. आलिंगन; मिठी; पाठीवरील केस; सुरळी;
 सापाचें वेटोळें; 'तळके' पहा; 'इरिके' पहा.

—कट्टू (కట్టు) (क) धा. - आलिंगणें; कवटाळणें; कवळणें
 विळखा घालणें; मिठी मारणें.
 —केडिसु (కేడిసు) (क) धा. - पगळणें; विखरणें; गोधळ
 माजवणें.
 —परि (పరి) (क) धा. - आलिंगणें; मिठी सोडवणें.
 —(ह) परिगे (పరిగె) (क) ना. - ढालाईत सैन्य;
 ढालधारी; अनेक ढाली.
 तेगल् (తేగల్) (क) ना. - खांदा; हातोप्याचा बरचा भाग;
 'जंगुडि' पहा.
 तेगले (తేగలే) (क) ना. - छाती; ऊर; हृदय; मस्ती; मद.
 तेगसु (తేగసు) (क) धा. - काढविणें; हटणें; मागें रेटणें;
 ढकलणें; दूर नेणें; बाहेर ओढणें; दरवाजा उघडणें; सोलणें;
 टरफल काढणें.
 तेगहु (తేగఱు [తెగ]) (क) ना. - विकास; धारणा.
 तेगळ (తెగల్) (क) धा. - निंदणें; शिवी देणें; दोष
 लावणें; पाणउतारा करणें; घासणें.
 (क) ना. - निंदा; शिवीगाळ; दूषण.
 —के (కే) (क) ना. - निंदा; दोष; शिवीगाळ.
 तेगिसु (తేగిసు) (क) धा. - 'तेगसु' पहा. दमणें; दमविणें;
 संपणें; संपविणें; नाहीसे करणें.
 तेगे (తేగి) (क) धा. - आपल्याकडे ओढणें; आकर्षणें; काढून
 देणें; वाहून नेणें; ओढून घेणें; चोरणें; नाहीसे करणें; धरणें;
 उलटणें; मालवणें; दिवा फुंकणें; बाण ओढणें; उचलणें; मागें
 खेचणें; मिळवणें; उघडणें; हातीं घेणें; आरंभणें; पायानें
 उकरणें; जीवन कटणें; उपयोग करणें; चित्र काढणें; नेमणें;
 कशीदा काढणें; देवी काढणें; विचार करणें; प्रतिनिधित्व करणें;
 कमी करणें; दृष्टिआड करणें; मागें पाऊल घेणें; निर्मूलन करणें;
 तासणें; रंधा मारणें; घासणें; पळणें.
 (क) ना. हाकलपट्टी; निर्मूलन; निर्दालन.
 तेगेनेरे (తేగేనేరీ) (क) धा. - पूर्णपणें ओढणें; पूर्ण फाडणें.
 तेगेयिसु (తేగేయిసు) (क) धा. - 'तेगसु' पहा.
 तेंक (కణ) (తేంక [తణ]) (क) ना. - दक्षिणदिशा.
 तेंकल् (తెంకల్) (తేంకల్ [తం]) (क) ना. - दक्षिणभाग;
 उजवी बाजू; शेजारबाजू.
 तेंकु (తేంక) (क) धा. - पोहणें; तरंगणें; मूर्च्छित होणें.
 (क) ना. - दक्षिण दिशा.
 तेंगले (తేంగలే) (सं) ना. - विशिष्टाद्वैती; रामानुज पंथी;
 त्रिपुंड्राखाली अडवी रेष लावणारे.
 तेंगु (తేంగు) (क) ना. - नारळाचें झाड.
 (क) धा. - पक्षाचें उतरून बसणें; 'दिगिसु' पहा.

तेंगुह (डॅ०१०००) (क) धा. — पक्षाचें उतरणें; पक्षाचे वसणें.
 तेजिसु (डॅ०३००) (क) धा. — त्याग करणें; सोडणें.
 तेद्रु (डॅ०३००) (डॅ०३००) (क) धा. — उमलणें;
 पूर्ण उघडणें; कान देणें; लक्ष लावून ऐकणें.
 तेणरु (डॅ०३००) (क) धा. — अस्वस्थतेचा आवाज काढणें;
 कण्ठणें; ह्वाळणें; 'मुळकु' पहा.
 तेंद्रु (डॅ०३००) (क) धा. — पाखडणें; ओसडणें; धान्य स्वच्छ
 करणें.
 तेत्तवणें (डॅ०३००) (क) ना. — संबंध; साथ; जोडणी; योजना;
 रचना.
 तेत्तिग (डॅ०३००) (क) ना. — सेवक; दास; संबंधी; स्नेही; मित्र.
 तेत्तिसु (डॅ०३००) (क) धा. — ज्वळ आणणें; खुपसणें;
 कांदणांत घालणें; रस्ता श्रृंगारणें; नाकात दागिना घालणें;
 टोचणें; ओवणें; दोरीला बाण लावणें; प्रवेशणें; आंत शिरणें;
 'केंवणिसु' पहा.
 तेत्तीसु (डॅ०३००) (अ-दे) ना. — तेत्तीस; तेहतीस.
 तेत्तु (डॅ०३००) (क) धा. — पीळ घालणें; जोडणें; वळणें; संबंध
 येणें; जमवून घेणें; स्नेह करणें.
 (क) अ. — देऊन; दंड सहन करून.
 तेने (डॅ०३००) (क) ना. — धान्याचें कणीस; किनाऱ्याचा बुरुज;
 शिखर; प्रासादाग्र; कपिशीर्ष; केवड्याचें कणीस.
 तेप्प (डॅ०३००) (क) ना. — नाव; होडी; प्लव; सांगड; उकीरडा;
 वाहात आलेला केरकचरा; 'हरिगोल' पहा.
 तेप्पणे (ने) (डॅ०३००) (क) अ. — सुकाय्यानें; मौनपूर्वक;
 सुखानें; चांगुलपणें; शांततेनें; थांबून; सुस्कारा सोडून.
 तेप्पर (रु) (डॅ०३००) (क) धा. — चेतविणें; जाग्रत
 तेप्परिसु (डॅ०३००) करणें; जागे होणें; थापटणें;
 पीळ देणें; निघणें; अंगावरून हात फिरवणें; शुद्धीवर येणें;
 साक्ष्य होणें.
 तेव्बु (डॅ०३००) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; भरभराट होणें;
 चकाकणें.
 तेमर् (डॅ०३००) (क) धा. — घासणें; तासणें; लेपणें; तिबणें;
 नाश होणें; नासणें.
 तेमळ (डॅ०३००) (क) धा. — वर उचटून बांधणें; 'तेरळ (लु)';
 पहा.
 तेमळु (डॅ०३००) (क) धा. — एकत्रित करणें; रास घालणें;
 संग्रह करणें.
 (क) अ. — 'येरुगट्टि' पहा. ताणून बांधून; घट्ट गांठून.
 तेल्लर (रु) (डॅ०३००) (क) ना. — दक्षिणानिल;
 मंद वारा; थंड हवा.
 तेय्य (डॅ०३००) (क) ना. — विश्राम; मध्यंतर; विलंब; उशीर.

तेय्यु (रु) (डॅ०३००) (क) धा. — घासणें; घर्षण
 करणें; देह शिजविणें; थकविणें; कष्ट घेणें. 'तीडु' पहा.
 तेर (डॅ०३००) (क) ना. — रीति; क्रम; विश्रांति; अवकाश; मध्यंतर;
 वर मजुरी; हुंडा; कन्याशुल्क; उतरंड; मार्ग.
 तेरु (डॅ०३००) (क) धा. — घासून गोल करणें; सुरळीत करणें;
 जमविणें; जोडणें.
 तेरु (डॅ०३००) (क) ना. — वधुवरांचा पोषाख; अस्तनी.
 तेरु (रु), (हु) (डॅ०३००) (क) ना. — उघाड;
 विश्रांति; अवकाश; मार्ग.
 तेरु (डॅ०३००) (क) ना. — हुंडा; दान. 'तेर' पहा.
 तेरुवळे (डॅ०३००) (क) धा. — झगझगणें; चकाकणें; झळकणें;
 प्रकाशणें.
 तेरळ (लु) (डॅ०३००) (क) धा. — सरणें; हलणें; हलविणें;
 जाणें; कापणें; थरथरणें; सुरळी होणें; चुरगळणें; मुद्दा होणें.
 तेरळिके (लु) (डॅ०३००) (क) ना. — श्लोका; उच्चति;
 भरभराट; अभिवृद्धि; संचलन; दीग; श्रेणी; उतरंड.
 तेरळु (डॅ०३००) (क) धा. — पळविणें; पाठविणें; मागें रेटणें;
 भरणें; खुपसणें; एकत्र करणें; गुंडाळणें.
 तेरळे (डॅ०३००) (क) ना. — लाडू; गुंडा; गुंडी; मूद.
 — डुळु (डॅ०३००) (क) ना. — रेशीम किडा.
 तेरिगे (डॅ०३००) (क) ना. — खंडणी; कर; ज्योतिष शास्त्रातील
 चार महिन्याचा अवधि; दानाची रक्कम.
 तेरु (डॅ०३००) (क) धा. — पैसे देणें; बलिदान करणें; उकरणें;
 खणणें; अर्पणें; पोहचविणें; परतफेड करणें.
 — ह (—ळ) (क) ना. — दान; बलिदान; समर्पण.
 तेरे (डॅ०३००) (क) धा. — उघडणें; मुकट काढणें; उमलणें; गाठ
 सोडणें; लाट येणें; दृष्टिआड होणें; विसरणें; उघडकीस आणणें
 (क) ना. — मुकट; पडदा; तरंग; मंग; तोंडावरील
 सुरकुती; कलंक; डाग.
 — केय्यु (—डॅ०३००) (क) धा. — झांकणें; झाकण घालणें.
 — पोय्यु (डॅ०३००) (क) ना. — तरंगमंग; तरंगाघात;
 लाटांचा मार.
 तेकें (डॅ०३००) (क) ना. — परंपरा, 'तेकें' पहा.
 तेर्ष (रु) (डॅ०३००) (क) धा. — मूर्च्छा उतरणें;
 भानावर येणें; शुद्धीवर येणें.
 तेर्षु (डॅ०३००) (क) ना. — विश्रांति; अवकाश; मध्यंतर; अंतर.
 तेलु (लु) (डॅ०३००) (क) ना. — तेलगु भाषिक.
 तेलु (लु) (डॅ०३००) (क) ना. — पोषाख; पारितोषिक.
 देणगी; बहुमान; संभावना. वऱ्हाड; वरात; 'निब्वण' पहा.
 तेल्लय्यसु (यिसु) (डॅ०३००) (क) धा. — जाड होणें;
 दाट होणें; मंद होणें; बलिष्ठ होणें; अधिक होणें.

तेवडे (तेवडे) (क) ना. — बांध; उंचावरील जमीन.
 तेजःपुंज (तेजःपुंज) (सं) ना. — तेजोराशी; कांतिकंद.
 तेजःन (तेजःन) (सं) ना. — प्रकाश; ओष; झिलझ; स्वच्छता;
 चिवा; बांध.
 तेजोनिधी (तेजोनिधी) (सं) ना. — तेजाकर; सूर्य, तेजःपुंजता;
 कीर्तिशाली.
 तेजःपिंड (तेजःपिंड) (सं) ना. — सूर्य; कांतिमान.
 तेजःसु (तेजःसु) (सं) ना. — तेज; प्रकाश;
 तेजःस्वि (स्विन्) (तेजःस्वि [स्विन्]) (सं) वि. — चकाकी
 असणारा; कीर्तिशाली; प्रकाशमान, सत्त्वशाली; चकाकणारा.
 तेजि (तेजि) (सं) ना. — घोडा; अरबी घोडा; वेगवान; भाववाद.
 (सं) वि. — तीक्ष्ण; चपळ; तीव्र.
 तेजित (तेजित) (सं) वि. — धार लावलेले; पाजळलेले; पाणी;
 दिलेले; कीर्तिमान.
 तेजोमय (तेजोमय) (सं) ना. — प्रकाशस्वरूप;
 अतिप्रकाश; सूर्य.
 तेजोमूर्ति (तेजोमूर्ति) (सं) ना. — सूर्य; तेजोरूप.
 तेजि (तेजि) (क) वि. — परिशुद्ध; निष्कलंक; स्वच्छ.
 तेनतेन (तेनतेन) (सं) अ. — वारंवार; पुनःपुनः; त्या त्या
 वेळी; क्रमाने; अनुक्रमे.
 तेनजात (तेनजात) (सं) ना. — गोलक; लहानपणी झालेले
 मूल; कुंड.
 तेपे (तेपे) (क) ना. — ठिगळ; तुकडेजोड; ठुशी.
 तेम (मन) (तेम [मन]) (क) ना. — हिरचेपण; कच्चेपणा;
 ओलेपणा; धुकें.
 तेमान (तेमान) (क) ना. — झीज; आळस; कंटाळा;
 पीछेहाट; विलंब; चुकारतडपणा; परोपजीवी; धर्षणोत्पन्न झीज
 तेय (यु) } (तेय [यु]) (क) धा. — दळणे; खलणे;
 तेयसु } (तेयसु) वाटणे; उगाळणे; घासणे.
 तेर (तेर) (तेर [रु]) (क) ना. — रथ; गाडी.
 तेरसु (रेसु) (तेरसु [रुसु]) (क) धा. — एकत्रित होणे;
 एकत्र होणे; एकवटणे; पाय मागे घेणे; अयशस्वी होणे.
 तेरस (तेरस) (क) ना. — त्रयोदशी; तेरसी.
 तेरसि (तेरसि) (क) ना. — त्रयोदशी; तेरावी तिथी.
 तेरिसु (तेरिसु) (क) धा. — शेवट करणे; तडीला जाणे; टोक
 गांठणे; संपविणे.
 तेरु (तेरु) (क) धा. — अंताला पोचणे; शेवटाला जाणे;
 परीक्षा उतरणे; इच्छित मिळणे.
 (क) ना. — रथ; गाडी; स्तंभ; शतांग.
 —कडे (कडे) (क) ना. — जय; सुटका; ध्येयपूर्ति.
 —तेगे (तेगे) (क) धा. — रथ ओढणे; रथ चालवणे;

तेल् (लु) (तेल् [लु]) (क) धा. — पाण्यावर हेलकावणे;
 तरणे; तरंगणे; पोहणे; सैल होणे; मूछित होणे; घसरणे;
 मागे हटणे; खाली जाणे; दिडमूढ होणे; खाली वेशुद्ध होणे.
 —कट्टु (कट्टु) (क) धा. — टांगणे; लोबत ठेवणे.
 तेल् (लु) वे (तेल् [लु] वे) (क) ना. — शिकें; शिकाळें.
 तेलिसु (तेलिसु) (क) धा. — 'तेल्' पहा.
 तेव (वन) (वु) (तेव [वन] वु) (क) ना. — 'तेम' पहा.
 तेवुळि (तेवुळि) (क) ना. — केस गळण्याचा रोग; केसाची
 गळती; टक्कलपडी.
 तेल (तेल्) (क) ना. — विंचु; वृश्चिक.
 तेलिद (तेलिद) (क) वि. — विश्वासार्ह; विश्वासपात्र; श्रद्धेय;
 विश्वस्त.
 तेल्देर (तेल्देर) (क) ना. — भैरव; वृश्चिक वाहन.
 तेजस (तेजस) (सं) वि. — तेजःपुंज; कांतिमान; चकाकणारा.
 तेतिश्च (तेतिश्च) (सं) वि. — सहनशील; शांत; शांतिमय.
 तेत्तिरीय (तेत्तिरीय) (सं) ना. — कृष्णयजुर्वेदी; तैत्तिरीय
 ब्राह्मण; एक उपनिषद्.
 तेनाति (तेनाति) (अ. दे) ना. — जवळ असणारा सेवक;
 दास; फौज ठेवण्याची एक इंग्रजी पद्धति.
 ते (दे) य (तेय [देय]) (क) ना. — दैत्य; राक्षस; भूत.
 तेल (तेल) (स) ना. — तेल; स्नेह; गळित धान्यरस.
 तेलकार (गार) (तेलकार [गार]) (सं) ना. — तेली;
 तेलक (तेलक) } तेल काढणारा.
 तेलपणि (तेलपणि) (सं) ना. — रक्तचंदन.
 तेलफल (तेलफल) (सं) ना. — हिंग. 'इंगु' पहा.
 तोक्कु (तोक्कु) (क) ना. — टरफल; कोडा; एक प्रकारचे
 लोणचे; साल.
 तोगरु (तोगरु) (क) ना. — लालरंग; वरधान्य.
 तोगल (लु) (तोगल [लु]) (क) ना. — चामडें; कातडें;
 'तोगल' पहा.
 तोगलकि (तोगलकि) (क) ना. — वाधुळ.
 तोगलबावलि (तोगलबावलि) } (क) ना. — वाधुळ.
 तोल्बावलि (तोल्बावलि) }
 तोमे (तोमे) (क) ना. — वरण; बिन तिखटाची आमटी;
 सपक सार.
 तोंकु (तोंकु) (क) धा. — वापरणे; लोबत ठेवणे;
 टांगणे; वाकणे.
 तोंगल (तोंगल) (क) ना. — गुच्छ; तुरा; गेंद; टपोर फूल.
 —कुरुळ (कुरुळ) (क) ना. — दाट काळेकेश; कुंचला.
 —परजि (परजि) (क) ना. — शस्त्रागार; हत्यारखाना;
 खज्जागार.

तोंगले (तोंगल) (क) ना. - कडदोडा; कटिसूत्र; गोफ; वेरीज; संघटना.

तोंगु (तोंगु) (क) धा. - विणणे; लोंबत ठेवणे; तोल जाणे; तुडुवणे.

तोणे (तोंग) (क) ना. - गुच्छ; कुंचला; फांदी; शाखा; 'तोंगल' पहा.

तोटकु (तोंडकु) (क) धा. - थेंबणे; ठिबकणे; टपटप गळणे; पाझरणे.

(क) ना. - थेंब; बिंदु; ठिबका; गळती.

—इकु (अकु) (क) धा. - ठिबकणे; थेंब थेंब गळणे.

तोदने (ने) (तोंडुनी [न]) (क) अ. - लौकर; लागलीच; झटकन.

तोद्वि (तोंडु) (क) ना. - हौद; पाण्याची टाकी; 'कोळायि' पहा; घराचे अंगण.

तोद्विल (लु) (तोंडुल [ल]) (क) ना. - पाळणा; झोळी; नदीचे पात्र.

तोदु (तोंडु) (क) अ. - धारण करून; जुंपून; आरंभून; आलिंगून.

(क) ना. - थेंब; बोट; अंगुलि; तिलक; घट्टा; पान फळांचा बहर; स्तनाचे बोंड; स्तनाची उभारी; 'चूचुक' पहा.

—इक्कु, इडु (अकु, अडु) (क) धा. - थेंबाथेंबाने गळणे; ठिबकणे.

तोद्वे (तोंडु) (क) ना. - मधाचे मोकळे पोळे; मोहोळ; नारळाची शेंडी.

तोड (तोंड) (क) ना. - वापरण्याचे कपडे; अलंकार; अलंकरण; लेपन.

—अंकटु (अंकडु) (क) धा. - शृंगारणे; अलंकारणे; सजवणे; नटविणे.

—परिके (अंक) (क) ना. - शृंगार; शोभा; सजावट; आरास.

—बेलगु (अंकगु) (क) ना. - अलंकाराची आभा; शृंगार; सौंदर्य.

तोडकलु (तोंडकलु) (क) ना. - भांडण; तंटा; गुंतप; गोता; अटक.

तोडकिसु (तोंडकिसु) (क) धा. - जुळवणे; गुंतवणे; कामाला जुंपणे; घालणे; घालविणे; पोहोचविणे.

तोड (डं) कु (तोंड [डं] कु) (असु) (क) धा. - गांठी गांठी होणे; पकडला जाणे; वश होणे; अडचणीत येणे; भांडण काढणे; मागे घेणे; विपर्यास करणे; आरंभणे.

(क) ना. - अडचण; अटकाव; पीछेहाट; आरोप; संकट; एकी; कळवळ; घाबरेपणा.

—इसु (असु) (क) धा. - गुंतणे; अडकून पडणे; खुपसणे; अडकविणे.

तोडगु (तोंडगु) (क) धा. - आरंभणे; सुरु करणे; चालू करणे.

—इसु (असु) (क) धा. - कामाला लावणे; काम देणे; काम हातीं घेणे.

—ह (ळ) (क) ना. - गुंतण; गोवणूक; गोवा.

तोडचु (चु) (तोंडचु [चु] (असु) (क) धा. - बाण लावणे; बाण जोडणे; बांधणे; आंत घेणे.

तोड (डं) वे (तोंड [डं] वे) (क) ना. - 'तोंगल' पहा.

तोडमे (मे) (तोंडमे [मे] (क) ना. - दिंडीदरवाजा; खिड.

तोडर (रु) (तोंडर [रु] (क) धा. - समावेश करणे; एकवटणे; जुळते होणे; बंधनांत पडणे; वेढणे; जोडीदार होणे; निराकरण करणे; प्रवेशणे; भेटणे; दिसणे; अडकणे; अटक होणे.

(क) ना. - निराकरण; मिश्रण; साम्य; बंधन; विक्री; संबंध; गंडा; मानाची कंठी.

तोडरिसु (तोंडरिसु) (क) धा. - 'तोडचु' पहा. जोडणे; गुंतवणे; उगवणे; बंधन पावणे; आपलेसे करणे.

तोड (डु) वु (तोंड [डु] वु) (क) ना. - पोषाख; कपडे; आभरण; बिरुदावलि; तळ; वूड; आरंभ.

तोडह (तोंडह) (क) ना. - लेपन; मर्दन; रंधणे; तासणी.

तोडहु (तोंडहु) (क) धा. - वेढणे; वेढा घालणे; 'तोडर' पहा.

(क) ना. - समावेश; साम्य; आभरण.

तोडिगे (तोंडिगे) (क) ना. - पोषाख; कपडे; अलंकार.

तोडिसु (तोंडिसु) (क) धा. - धारण करणे; शरसंधान करणे; शृंगार करणे; सामावून घेणे; जमविणे.

तोडु (तोंडु) (क) धा. - 'तुडु' पहा.

तोडुगे (तोंडुगे) (क) धा. - 'तुडु' पहा.

तोडुह (तोंडुह) (क) ना. - आभरण; कपडे; पोषाख; शृंगार; शोभा; सजावट.

तोडे (तोंडे) (क) धा. - लेपणे; घासणे; लावणे; लपविणे.

(क) ना. - मांडी; अंक

—इसु (असु) (क) धा. - लेपणे; लावणे.

—ह (ळ) (क) ना. - लेप; गिलावा 'तोडह' पहा.

तोणचि (से) (तोंणचि [से] (क) ना. - गोचीड; गोमाशी.

तोणे (तोंण) (क) धा. - शिरणे; साम्य पावणे; समीप येणे.

(क) ना. - समानता; साम्य; जोड; 'अणे' पहा.

तोंड (तोंड) (क) ना. - दास; सेवक; अंतवासी.

तोंडिंग (तोंडिंग) (क) गोम; चुरळ; मुखलोमी.

तोंडिंग (तोंडिंग) (क) ना. - एक पक्षी.

तोंडिल (ळ) (तोंडिल [ळ]) (क) ना. - पुष्पगुच्छ; तुरा; फुलपोटा; फुलांचा पोशाख.

तोंडि (ड) ल (तोंडि [ड] ल) (क) ना. - डोक्यांतील मोत्याचा दागिना; बिंदी बिजवरा; गुच्छ; तुरा.

तोंडु (तोंडु) (क) धा. - वर्णन करणे; वाखाणणे; स्तवन करणे; खुशामत करणे.

(क) ना. - वाचाळता; पोपटपंची; पुंडाई;

उद्धटपणा; मदांधता; स्वैरवृत्ती; असंस्कृत वर्तन; अविवेक; दुष्टपणा; असभ्याचार.

—कडे (कडे) (क) धा. - अर्थहीन बडबडणे; पोपटपंची करणे.

—जन (डल) (क) ना. - पुंडाई; स्वैराचार.

—तोंळसु तोंडु (तोंळसु तोंडु) (क) ना. - उद्धटपणा; मोडपणा; क्रौर्य; दुष्टावा.

—दन (डल) (क) ना. - मारकट जनावर.

—मुंडे (मुंडे) (क) ना. - स्वैरिणी; विलासिनी.

तोंडे (ण्णे) (तोंडे [ण्णे]) (क) ना. - सरडा; उसाचे वाडे; तोंडलीचा वेल; एक वनस्पति.

तोत्तळ (तोंटु) (क) ना. - तुडवणूक; तुडवण.

—तुळि (तुळि) (क) धा. - ठेचणे; अस्ताव्यस्त तुडवणे.

तोत्तु (ळतु) (तोंटु [ळतु]) (क) ना. - दासी; सेविका; शेतकरीणा; विधवा; कसबिणी; देवदासी; घास; दास्य.

—केलसु (कैलसु) (क) ना. - सेवा.

तोत्तिनमग (ळ) (तोंटु नमग [ळ]) (क) ना. - शिंदलीचा; रांडलेक; ठेवलेल्या बाईची संतती; दासीपुत्र.

तोत्तिर (तोंटु) (क) ना. - 'तोत्तु'चे बहुवचन; दासीवृंद.

तोदल (ळ) (ळ) (तोंदल [ळ] ल) (क) धा. - तोतरे बोलणे; उचकी येणे; लुडवे बोलणे; 'उगु' पहा.

(क) ना. - उचकी; अस्पष्ट भाषा; बोवडे बोल.

—आडु (अडु) (क) धा. - खोटें बोलणे; उचकी येणे.

—इसु (असु) (क) धा. - अस्पष्ट उच्चारणे; बोलतांना अडखळणे.

—नुडि, मातु (नुडि, मातु) (क) ना. - बोवडे बोल; बाळबोली; तोतरी भाषा.

तोने (तोंने) (क) धा. - लोबणे; टांगणे; हेलकावे खाणे; उगवणे; रुजणे.

तोंतु (तोंंतु) (क) धा. - वेढा घालणे; प्रदक्षिणा घालणे; किल्ली देणे; मुस्कट घेणे; अडकून पडणे; चढणे; तंटा लावणे.

तोंदरे (तोंदरे) (क) ना. - उपद्रव; पीडा; त्रास; अडचण; वकता; टंचाई; बाण.

तोन्नु (तोंन्नु) (क) ना. - पांढरें कोड; चर्मरोग.

तोप्पने (तोंप्पने) (क) अ. - टप्पिशी; एकदम; लागलीच; संपूर्णपणे.

तोप्पल (ळ) (तोंप्पल [ळ]) (क) ना. - पालापाचोळा; निरुपयोगी वस्तु; डोंगर उतरणीचा प्रदेश; डोंगरउतरण.

तोप्पे (तोंप्पे) (क) ना. - शेणाचा थापा; शेणाचा ढीग; पो.

तोम् (तोंम्) (क) ना. - 'तोंबतु' शब्दाचे समासातील रूप; आरंभिक; पूर्वीचा; मूळ; प्राचीन.

तोंबार (तोंबार) (क) ना. - रास; ढीग; धान्याची रास.

तोंबे (तोंबे) (क) ना. - कांति; चकाकी; समूह; ढीग; श्रेणी; रास; कणीस; हारा; पेयारा.

तोय (यु) (तोंय [यु]) (क) धा. - भिजणे; भिजविणे; ओलावणे; भिजत घालणे.

—इसु (असु) (क) ना. - भिजविणे; ओले करणे.

तोरेळे (तोंरेळे) (क) ना. - गुल्मरोग; प्लीहा; पाणथरी.

तोरेत (तोंरेत) (क) ना. - त्वरित; शीघ्र; लौकर.

तोरे (तोंरे) (क) धा. - स्तनांत दूध भरणे; पान्हा येणे;

पिकणे; सोडणे; विसर्जणे; त्यागणे; टाकणे; नाकारणे.

(क) ना. तीव्रता; वेग; गुहा; बीळ; ओढा; झरा.

—कणगिले (कणगिले) (क) ना. - कण्हेरीची एक जात.

—आणम (आणम) (क) ना. - समुद्र.

—बेंटे (बेंटे) (क) धा. - मासे पकडणे.

तोरेय (तोंरेय) (क) ना. - नावाडी; कोळी; जाळे टाकणारा; गवंडी.

तोंलगु (लंगु) (तोंलगु [लंगु]) (क) धा. - सोडून जाणे; अलग होणे; निवारण होणे; त्याग करणे.

—इसु (असु) (क) धा. - निवारणे; दूर सारणे; टकलणे.

तोंलि (तोंलि) (क) ना. - भोक; छिद्र; रंध्र; लाकडाचे यंत्र पात्र.

तोंले (तोंले) (क) ना. तुळई; बहाल; लागडी; समानता; योग्यता; गौरव; कीर्ति; तूळरास; एक तोळा; कृशता; स्त्रियाचें वस्त्र.

—तुंडु (तुंडु) (क) ना. - लछपणा; फोपसेपणा.

तोवरि (तोंवरि) (क) ना. - तूर; गव्हाची खीर; हुग्री.

तोवरु (तोंवरु) (क) ना. - अर्क; कषाय; काढा; उग्रवास; दर्प; कडवटपणा; कडसर चव.

तोवळ (तोंवळ) (क) ना. - कातडे; चामडे; पालवी; कोवळें पान; बोवडे बोल; प्रमाद.

—इडु (अडु) (क) धा. - पालवी फुटणे; कोंब येणे; कोवळीं पानें येणे.

तोवे (वे) (तोंवे [वे]) (क) ना. - 'तोगे' पहा.

तोंळगु (तोंळगु) (क) धा. - चकाकणे; प्रकाशणे; झळकणे; प्रगट होणे.

(क) ना. कांती, प्रकाश, शलक.
 तोलचि (चे) (डो०५७ [५७]) (क) ना. 'तुलसि' पहा.
 तोलप (डो०५८) (क) वि. चकाकणारे; लकाकणारे; कांतिमान.
 तोलपु (डो०५९) (क) ना. प्रकाश; कांती; शोभा; लकाकी;
 ओप; शिलई.
 तोलळ (लु) (डो०६० [७०]) (क) धा. फिरणे; कष्ट करणे;
 —आट (७७) (क) ना. फिरती; भ्रमण; भटकंती; मोवाडा;
 फेरा; गिरकी; आपत्ति; कळकळ; 'तहण' पहा.
 तोललि (डो०६१) (क) अ. भ्रमण करून; गिरकी घेऊन;
 फिरून सवरून; कष्ट सहन करून.
 (क) ना. प्रदक्षिणा; आंदोलन; घाबरेपणा; भय.
 —बललि (७७) (क) अ. प्रवास करून; कष्ट करून; हिंसा
 करून.
 तोलवु (हु) (डो०६२ [७२]) (क) ना. प्रकाश; कांति; चकाकी;
 ओप.
 तोलसु (डो०६३) (क) धा. कांडणे; पाटीवर थाप मारणे; ठोसा
 देणे; भांडण होणे; स्वच्छ करणे.
 (क) ना. अडचण; हरकत; अडसर; शिल्क; प्राप्ति; लाभ;
 भेट; मळमळ; संकट.
 —अलु (७७) (क) ना. झोडपलेले धान्य; कांडण;
 तोलसु (डो०६४) (क) धा. गुंडाळणे; फिरवणे; नांव बल्लवणे;
 (क) ना. गुंडाळी; फिरवण; परतवणी; डोळ्याची चाळवणी;
 बुबुळ गरागराविणे; कर्मविवाक.
 तोले (डो०६५) (क) धा. —स्वच्छ करणे; धुणे; घाण काढणे;
 भोक पाडणे; 'कचु' पहा.
 (क) ना. —भोक; छिद्र; फळाची पाकळी-फोड;
 फळ; विवरण; 'ईले' पहा.
 तोलतळ (डो०६६) (क) अ. —'तोत्तळ' पहा.
 तोल्लु (डो०६७) (क) ना. —'तोत्तु' पहा.
 तोल्लुलि (डो०६८) (क) धा. —मनसोक्त तुडवणे;
 (क) ना. —कोमेजणी; चुराडा; चुरगळा; ठेचणी;
 ठेचा; कुट्टा; घोटा.
 तोलपुट्ट (डो०६९ [७९]) (क) ना. —दासीपुत्र; लेकावळा;
 रांडलेक;
 तोल्ले (डो०७०) (क) ना. —पोकळपणा; छिद्रान्वितता; उणीव;
 अडचण; 'टोळू' पहा.
 तो (डो०७१) (क) धा. —विश्ववर्ण; ओले करणे; लोंबकळत ठेवणे;
 मिजून चिंब होणे.
 —माले (७७) (क) ना. —शोपाळा; पाळणा; जो जो.
 तोक (डो०७२) मूल; बाळ; संतती; वंश; पुत्र.
 तोकक (डो०७३ (सं) ना. —चातक; पावशा; पेंतेव्हा.

तो (तो) कु (डो०७४ [७४] ७५) (क) धा. —विलंब लावणे;
 टिकणे; सहन करणे; उचकी येणे; मारणे; हिंसावर्ण; पाणी
 ओतणे; 'तागु' पहा.
 तोकुलि (डो०७५) (क) ना. —बुडवणूक; निमंत्रण; हाक;
 कातडकमावणी; भिजवण.
 तोके (डो०७६) (क) ना. —लेंबती वस्तु; शेपूट; मोरपिसारा;
 लेकुरवाळी स्त्री; लेंबता अलंकार.
 तोचु (डो०७७) (क) धा. —पटणे; समजून येणे; दिसून येणे;
 सुचणे; दिसणे.
 —इके (७७) (क) ना. —समजून; सुचणूक; गणना; मोजणी;
 मोजदाद.
 तोजे (डो०७८) (क) ना. —रीति; वर्तन; नीति.
 तोटवळ (वाळ) (डो०७९ [७९] ८०) (क) ना. —मळेकरी;
 बागवान; शेतकरी.
 तोटि (डो०८०) (क) ना. —गपागप खाणे; मटकावणी; हातघाई;
 भांडण; झोंबाझोंबी; खेडवळ मजूर; झाडवाला; तोडगा; युक्ति.
 —गेय (८०) (क) धा. —हातघाईवर येणे; तोडगा शोधणे;
 युक्ति योजणे.
 —गार (८०) (क) वि. —भांडखोर; तंटलवाज; तंटेखोर;
 युक्तिवान.
 तोड (डो०८१) (क) ना. —निलगिरी कडील आदिवासी; एक
 लोकसमाज; पांदरे उंदीर; घूस.
 तोडन (डो०८२) (सं) ना. —विभाजन; फाडाफाड; मोडतोड;
 मनोव्यथा.
 तोडु (डो०८३) (क) धा. —बाहेर जाणे; पुढे येणे; बाहेर
 पाठवणे; गरजेपुरते बाहेर काढणे; ओतणे; सूत गुंडाळणे;
 उकरणे; वाण लावणे; उडी मारणे; सापडणे; समावेश करणे.
 (क) ना. —जोड; सारखेपणा; समानता; साम्य;
 युक्ति; उपाय; तोडगा; धारणा; संधि; संघ; दीग; कूट.
 —गार (८०) (क) वि. —युक्तिवान; उपाय करणारा;
 तोड काढणारा.
 तोडुंबीडु (डो०८४ [८४] ८५) (क) अ. —गुंतूनबिंदून;
 अडकूनबिडकून.
 तोडुवोरलु (डो०८५ [८५] ८६) (क) ना. —जशास तसे; ठोशास
 ठोसा; सव्याज ठोसा; शेराला सव्याशेर.
 तोंट (डो०८६) (क) ना. —मळा; बाग; जमीन.
 तोंद्य (डो०८७) (सं) वि. —मारले जाण्यायोग्य; वाद्य.
 तोप (पु) (डो०८८ [८८]) (क) ना. —राई, झाडी; आवेबन;
 तोफ; बंदुक; अरण्य; वन; समूह.
 तोपडे (डो०८९) (क) ना. —दकलादकली; हकालपट्टी; रंधा.
 तोपु (डो०९० [९०]) (क) ना. —'तोप' पहा.

तोंवरि (तोंवरि) (क) ना. - तोंवरा.

तोंम (तोंम) (क) ना. स्तोंम; वडेजाव; डौल; समूह.

तोंमर (तोंमर) (सं) ना. मुद्रर; वीट; बाण.

तोंय (तोंय) (सं) ना. पाणी; जल.

—सुच (सुच) (सं) ना. मेघ; दग.

—सूचक (सूचक) (सं) ना. वेडूक; मंडूक.

तोंयज (तोंयज) (सं) ना. नीरज; कमल.

—नाभ (नाभ) (सं) ना. - विष्णु.

—भव (भव) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.

—मित्र (मित्र) (सं) ना. - सूर्य.

तोंयजाक्ष (तोंयजाक्ष) (सं) ना. - कमलनेत्र; विष्णु.

तोंयजारि (तोंयजारि) (सं) ना. - चंद्र.

तोंयद्र (तोंयद्र) (सं) ना. - मेघ; दग; आकाश.

तोंयधि (तोंयधि) (सं) ना. - समुद्र; जलनिधी.

तोंयु (तोंयु) (सं) (क) धा. - ओले होणें; मिजणें.

—इसु (इसु) (क) धा. - मिजविणें; ओले करणें.

तोर (तोर) (तोर [रु]) (क) धा. - दाखविणें; प्रदर्शणें.

—इके, - के (इके, के) (क) ना. - दृष्टि; दर्शन; आडंबर; शोभा.

—पु (पु) (क) वि. - स्थूल; जाड; मोटा; भरीव;
गौरवास्पद, उदार, कीर्तिशाली.

(क) धा - दाखवणें.

—कायि (कायि) (क) ना. - मोठे फळ; कच्चे फळ.

—कुरुळ (कुरुळ) (क) ना. - दाट लांब केस.

—पनि (पनि) (क) ना. - मोठमोठे थेंब.

—मुत्तु (मुत्तु) (क) ना. - किंमती मोती; मौल्यवान मोती.

—ह (ह) (क) ना. - विस्तार; मोठेपणा.

—हत्त (हत्त) (क) ना. आजानुबाहु; समर्थहस्त; रणधीर;
वीरबाहु.

—इह (इह) (क) ना. - उत्तति; वृद्धि; मोठे होणे.

तोंरण (तोंरण) (सं) ना. - तोंरण; फरारे; फाटक; गळा;
धसा; मान.

तोंरितु (तु) (तोंरितु [तु]) (क) क्रि. - दिसलें.

(क) वि. - विशाल, मोठे.

तोंरिदं (तोंरिदं) (क) क्रि. - दाखविलें;

(क) वि. - स्थूलदेही; दबू; फोपसा; अगडबंद; बंन्या.

तोंरिदुवु (तोंरिदुवु) (क) क्रि. - दिसलीं; 'तोंरितु'चें
बहुवचन.

तोंरु (तोंरु) (क) धा. - दिसणें; दाखविणें; स्पष्ट होणें;
समजणें.

(क) ना. - दृष्टि; समज; ज्ञान; समजूत.

तोंरुवेरु (तोंरुवेरु) (क) ना. - तर्जनी; अंगठ्याजवळचे
बोट; दर्शकांगुली.

तोंरितु (तोंरितु) (क) ना. - शिकार करण्यासाठी लावलेले
अमिष; शिकारवळी.

तोंल (तोंल) (क) ना. - चामडें; चर्म; मार्ग; रस्ता; वाट.

—बावलि (बावलि) (क) ना. - वाघूल.

तोंल (लन) (तोंल [लन]) (सं) ना. - वजन; भार; ओझे;
सभ्य; एक तोळा वजन; तागडी; तराजू.

तोंष (षण) (तोंष [षण]) (सं) ना. - आनंद; तृप्ति;
समाधान.

तोंषल (तोंषल) (सं) ना. - मुसळ.

तोंषित (तोंषित) (सं) वि. - तृप्त; संतुष्ट; आनंदित.

तोंषिप (तोंषिप) (क) वि. - संतोषप्रद; तृप्तिदायक.

तोंषिसु (तोंषिसु) (क) धा. - आनंदित होणें; संतोष पावणें;
आनंदणें.

तोंहडिके (तोंहडिके) (क) ना. - वमन; वांती; ओकारी.

तोंहु (तोंहु) (क) ना. - राई; झाडी; वन; कुंपण; चहाडी;
फसवणूक; कपट; समूह; युक्ति, उपाय; तोडगा; पाठलाग;
गुप्त देहळणीचें स्थळ; शिकार; शिकार हेरणें.

तोंळ (ळु) (तोंळ [ळु]) (क) ना. - भुज; हातोपा; बाहु.

—कुट्टु (कुट्टु) (क) ना. - दंड थोपटणें.

—ती (ती) टे ([ते] टी) (क) ना. - बाहुस्फुरण;

मारामारीची खुमखुमी.

—पसुगे (पसुगे) (क) धा. - अलिंगनासाठी बाहु
पसरणें.

तोंळ (तोंळ) (क) ना. - वृक; लांडगा; अरण्यश्वान.

तोंळे (तोंळे) (क) ना. - पाकोळी; वाघुळ; डोळ्यांतील
बाहुली.

तोंळयंदि } (तोंळयंदि) (क) ना. - सरी; बाहुभूषण;
—बळे } (बळे) दंडावरील दागिना.

—सरिगे } (सरिगे)

—मोदळ (मोदळ) (क) ना. - बाहुमूल; काव.

—वेरसु (वेरसु) (क) ना. - आलिंगन; मिठी.

तोंडु (तोंडु) (क) ना. - फोलेपट; चूण; होड; मुसा.

तोंर्यत्रिक (तोंर्यत्रिक) (सं) ना. - नृत्य, गीत आणि वाद्य
याची लय; सम.

तोंल (तोंल) (सं) ना. - तागडी; तराजू; काटा.

तोंलिक (तोंलिक) (सं) वि. - वजनासंबंधी; चित्रा संबंधी;

चित्रकार; रंगारी.

तोंळव (तोंळव) (सं) ना. - तुळू देशसंबंधी.

त्यक्त (त्यक्त) (सं) वि. - टाकलेला; फेकलेला; सोडलेला.

त्यज (जन) (उ० [ज०]) (सं) ना. — त्याग; गमावणूक; क्षेपण; फेक.

त्यजिसु (उ० [ज०]) (क) धा. — सोडणें; विसर्जन करणें; घालवणें.

त्याग (उ० [ज०]) (सं) ना. — विसर्जन; क्षेपण; विरह; दान; औदार्य; दर्शन.

त्यागि (गिन्) (उ० [गिन्]) उदार; दानी; दाता; दानशूर.

त्याज्य (उ० [ज०]) (सं) ना. — टाकण्यास योग्य; हीन;

तिरस्करणीय; टाकावू; त्यजनीय.

त्र (उ०) (सं) वि. — पालनकर्ता; त्राता; रक्षक; पहारेकरी.

त्रपा (पे) (उ० [पे]) (सं) ना. — लाज; लज्जा; व्रीडा.

त्रपु (उ० [पे]) (सं) ना. — शिसें; जस्त.

त्रय (उ० [य०]) (सं) ना. — तीन; त्रिकुट; तीनीचा समुदाय.

त्रयी (उ० [य०]) (सं) ना. — तिसरा; वेद.

त्रसन (उ० [स०]) (सं) ना. — थरकाप; भय; चलन; अडचण;
* संकट; त्रास.

त्रसर (उ० [स०]) (सं) ना. — विणकराचा धोटा.

त्रसरेणु (उ० [स०]) (सं) ना. — सूर्य किरणांत दिसणारे धूलिकण.

त्रस्त (उ० [स०]) (सं) वि. — त्रासलेला; गांजलेला; संकटग्रस्त;
भयग्रस्त; घाबरलेला;

त्रस्तु (उ० [स०]) (सं) वि. — भिन्ना; भीरु.

त्राण (उ० [ण०]) (सं) ना. — संरक्षण; सांभाळ; पालन; आधार;
साह्य; शक्ति.

त्राणि (उ० [ण०]) (सं) ना. — रक्षणकर्ता; पालक; बलशाली.

त्रात (त्य) (उ० [त०]) रक्षक; पालनकर्ता.

त्रास (उ० [स०]) (सं) ना. — भय; गाळण; अडचण; हिंसा; कंटाळा;
कळवळ; कळवळा.

त्राहि (उ० [हि]) (सं) क्रि. — रक्षण कर; सुरक्षित ठेव.

त्रि (उ०) (सं) वि. — तीन

त्रिक (उ० [क०]) (सं) ना. — त्रिकूट; तीन चरणांचे एकार्थक पद्य;

त्रिपदी; तिहीचा समुदाय; 'तिग' पहा.

त्रिकरण (उ० [क०]) (सं) ना. — मन व इंद्रियें यांचा समूह;
वचन; बोल; काया-वाचा-मन.

—शुद्धि (उ० [शुद्धि]) (सं) ना. — काया-वाचा-मन शुद्धता.

त्रिकाल (उ० [क०]) (सं) ना. सकाळ, दुपार व सायंकाळ हे तीन
समय; वर्तमान, भूत, भविष्य हे तीन काळ.

—ज्ञ (उ० [ज्ञ०]) (सं) ना. — ज्ञानी; ज्योतिषी.

त्रिकूट (उ० [क०]) (सं) ना. — रामायणकालीन एक पर्वत.

त्रिकोटि (उ० [क०]) (सं) ना. — तीन शिखरें असलेला; तीन
तट असलेला.

त्रिकोन (उ० [क०]) (सं) ना. — तीन कोन असलेली आकृती,
तीन मुंजाची आकृति.

त्रिगर्त (उ० [ग०]) (सं) ना. — तीन बाजूला खड्डा असलेला
पंजाबांतील एक भाग; प्राचीन त्रिगर्त देश.

त्रिगुण (उ० [ग०]) (सं) ना. — सत्त्व, रज, तम हे तीन गुण.

त्रिगुणाकृत (उ० [ग०]) (सं) ना. — तीन वेळ नांगरलेली
जमीन.

त्रिचक्रक (उ० [क०]) (सं) ना. — तीन चाकी गाडी.

त्रिजग (गत्) (उ० [ग०]) (सं) ना. — त्रिलोक;

स्वर्ग-मृत्यु-पाताळ हे तीन लोक; त्रिभुवन.

त्रिजगन्माते (उ० [ग०]) (सं) ना. — लक्ष्मी; पार्वती.

त्रिणयन (उ० [य०]) (सं) ना. — त्रिनेत्र; त्र्यंबक; शिव; शंकर.

त्रितत्त्वत्माक (उ० [त०]) (सं) वि. — सत्त्व, रज, तम या
तीन तत्त्वांनी युक्त.

त्रितथ (उ० [त०]) (सं) ना. — मुकुट; त्रिकूट.

—जात (उ० [त०]) (सं) ना. — वैश्य.

त्रिदंड (उ० [द०]) (सं) ना. — एक प्रकारचा संन्यास.

त्रिदंडि (उ० [द०]) (सं) वि. — तीन दंड धारण करणारा;
कायावाचामनावर ताबा ठेवणारा तपस्वी; एक प्रकारचा
संन्यासी.

त्रिदीश (उ० [दि०]) (सं) ना. — देवता; तीस संख्या.

—दीर्घिके (उ० [दि०]) (क) ना. — देवगंगा नदी; आकाशगंगा.

—पाल (उ० [प०]) (सं) ना. — इंद्र.

त्रिदशालय (उ० [द०]) (सं) ना. — देवालय; देऊळ; स्वर्ग;
मेरुपर्वत.

त्रिदशहार (उ० [द०]) (सं) ना. — देवतांचा आहार;
अमृत; सुधा.

त्रिदिव (उ० [दि०]) (सं) ना. — स्वर्ग; तिसऱ्या वातावरणाचा भाग.

—ईश (उ० [ई०]) (सं) ना. — इंद्र; सुर; देवता.

त्रिदोष (उ० [दो०]) (सं) ना. — वात, पित्त, कफ हे तीन शरीर
दोष; शरीरातील तीन दोषांचा बिघाड.

त्रिनयन (उ० [य०]) (सं) ना. — त्रिलोचन; शिव.

त्रिनाम (उ० [ना०]) (सं) ना. — वैष्णवांच्या कपाळावरील तीन
रेषी गंध; त्रिपुंड.

त्रिनामि (उ० [ना०]) (सं) ना. — वैष्णवपंथी.

त्रिपात्के (उ० [पा०]) (सं) ना. — कपाळावरील तीन आडव्या
रेषा; नृत्यभंगी; नाचांतील एक आविर्भाव.

त्रिपत्र (उ० [प०]) (सं) ना. — विलंबदळ, पळस.

त्रिपथ (उ० [प०]) (सं) ना. — स्वर्ग, मृत्यु, पाताळ हे तीन मार्ग.

—गा, गामिनि — (उ० [गा०]) (सं) ना. — गंगानदी;
त्रिलोकांत वाहणारी नदी.

त्रिप (व) दि (३) [३] (सं) ना. — तीन चरणांचें पद्य; तिकाटणें; तिवई; अडणी.

त्रिपुट (३) [३] (सं) ना. — त्रितालांतील पद्यजाति.

त्रिपुर (३) [३] (सं) ना. — आकाशांत राक्षसांनीं बांधलेलीं तीन गांवां.

— अरि (७०) (सं) ना. — आकाशांतील तीन राक्षसी शहरें जाळणारा शिव.

त्रिपुंड्र (३) [३] (सं) ना. — वैष्णवाच्या कपाळावरील त्रिनाम.

त्रिफला (ले) (३) [३] (सं) ना. — हिरडा, बेहडा व भावळकांठी यांचे समभाग चूर्ण; एक सारक चूर्ण.

त्रिभंगि (३) [३] (सं) ना. — तीन ठिकाणीं शरीर वाकवून उभे राहाण्याची पद्धति.

त्रिभुवन (३) [३] (सं) ना. — त्रिजग; त्रैलोक्य.

त्रिमत (३) [३] (सं) ना. — द्वैत, अद्वैत, व विशिष्टाद्वैत हीं तीन मते.

त्रिमूर्ति (३) [३] (सं) ना. — दत्त; ब्रह्मा-विष्णु-महेश यांची एकरूप मूर्ति. किंवा त्या तीन देवता.

त्रिभुवक (३) [३] (सं) ना. — त्रिभुवक; त्रिनेत्र; शिव.

त्रियामा (मे) (३) [३] (सं) ना. — त्रिरात्र, तीन शेंडी; त्रिजावळ.

त्रिरत्न (३) [३] (सं) ना. — बुद्ध-धर्म — संघ या तीनहीला शरण जाण्याचें तत्त्व. सम्यक ज्ञान-सम्यक दर्शन-सम्यक चरित्र ही तीन जैन तत्वे.

त्रिलिंग (३) [३] (सं) ना. — पुलिंग, स्त्रीलिंग व नपुंसकलिंग ही तीन लिंगें.

त्रिलोचन (३) [३] (सं) ना. — त्रिनेत्र; शिव.

त्रिवर्ग (३) [३] (सं) ना. — धर्म-अर्थ-काम; बुद्धि-क्षय-स्थान हे तीन वर्ग.

त्रिवलि (३) [३] (सं) ना. — 'त्रिवलि' पहा.

त्रिविक्रम (३) [३] (सं) ना. — विष्णु; त्रिलोकांत पावले टाकणारा विष्णु; वामन; तीन पावलांत विश्व व्यापणारा.

त्रिविष्टप (३) [३] (सं) ना. — स्वर्ग; देवलोक.

त्रिवेणि (३) [३] (सं) ना. — गंगा, यमुना सरस्वति यांचें संगमस्थान; प्रयागक्षेत्र.

त्रिशंकु (३) [३] (सं) ना. — स्वर्ग व मृत्युलोक यांत लोंबणारा राजा; हरिश्चंद्राचा बाप.

त्रिशंकुस्वर्ग (३) [३] (सं) ना. — दोन बोटें स्वर्ग; संशयप्रस्त.

त्रिशूल (३) [३] (सं) ना. — तीन द्योकांचें आयुध; सापाचें वारूळ;

त्रिशूलि (लित्) (३) [३] (सं) ना. — शंकर; त्रिशूलधारी शिव.

त्रिसंध्या (३) [३] (सं) ना. — तीन काळचे संध्यावंदन.

त्रिसर (३) [३] (सं) ना. — तीनपदरी मोत्यांची माळ; तिपेडी कंठा.

त्रिस्रोतस् (३) [३] (सं) ना. — त्रिपथगा; गंगा.

त्रिहल्य (३) [३] (सं) ना. — तीन वेळ नांगरलेले शेत; 'त्रिगुणाकृत' पहा.

त्रिहायणि (३) [३] (सं) ना. — तीन वर्षांचें वासरं.

त्रुटि (३) [३] (सं) ना. — कातरण; मोडतोड; क्षण; दोन

निमिषांचा काल; वचनभंग; संशय; हानी; नाश; अकल्याण; एक वनस्पति; लहान वेलदोडा; सडपातळपणा.

— त (३) (सं) वि. — तुटलेलें; मोडलेलें; जखम झालेलें.

त्रैतायुग (३) [३] (सं) ना. — चार युगांपैकीं दुसरें युग.

त्रै (३) [३] (सं) धा. — रक्षण करणें; उद्धरणें.

(सं) वि. — तीन शीरासंबंधी.

त्रैकालिक (३) [३] (सं) वि. — वर्तमान-भूत-भविष्यासंबंधी.

त्रैगुण्य (३) [३] (सं) वि. — सत्त्व-रज-तम या तीन गुणासंबंधी.

त्रैजग (अुवन) (३) [३] (सं) ना. — त्रिलोक; त्रिभुवन.

त्रैतनु (३) [३] (सं) ना. — अणिमा; लघिमा-गरिमा हे अवस्थात्रय धारण करणारा; सूर्य.

त्रैमूर्ति (३) [३] (सं) ना. — ब्रह्माविष्णु महेश ही त्रिमूर्ति

त्रोटि (३) [३] (सं) ना. — चोंच; चंचु.

त्र्यंबक (३) [३] (सं) ना. — शिव; त्रिनयन.

त्वक् (क्) (३) [३] (सं) ना. — कातडें; साल; फोल.

त्वक्सार (३) [३] (सं) ना. — बांवू; चिवा; वंश; वेळू.

त्वक्वर (३) [३] (सं) ना. — चर्मधर; शिर.

त्वचिसार (३) [३] (सं) ना. — 'त्वक्सार' पहा.

त्वत् (३) [३] (सं) ना. — तुझें; तुझ्यापासूनचें.

त्वदीय (३) [३] (सं) वि. — तुझें; तुजसंबंधी.

त्वर (रा) (३) [३] (सं) ना. — तीव्रता; वेग;

शीघ्रता; घाई; गडबड.

त्वरित (३) [३] (सं) अ. — लौकर; शीघ्र; जलद; घाईने.

त्वष्ट (३) [३] (सं) वि. — सोललेलें; पातळ केलेलें.

त्वष्टा (३) [३] (सं) ना. — सोटा, विश्वकर्मा; ब्रह्मदेव.

त्वाद्वा (३) [३] (सं) वि. — तुझ्या सारखा; तुजसम.

त्रिवृ (३) [३] (सं) ना. — प्रकाश; कांती; उजेड;

अधिकार; वजन; सौंदर्य; आकांक्षा; रुढी; पद्धति; हिंसा;

क्रौर्य; भाषण.

त्विषांपति (३३०००३) (सं) ना. सूर्य; प्रकाशाचा स्वामी.

त्सरु (३३००) (सं) ना. - तरवार वगैरे आयुधाची मूठ; पोटाचे सरपटणारा प्राणी.

थ

थ (थ) (सं) ना. - त-वर्गातील दुसरे अक्षर.

थट्ट (थ३३) (क) धा. - रास; श्रेणी; सैन्य; मोहोर; मुद्रा; बहुसंख्या.

—गेडे (—११३) (क) धा. - दिसेल त्याचा खून करणे;

—केडट्ट (३३३३) बुडीचे निर्दालन करणे.

थट्टुरि (थ३३३३) (क) धा. - मोठा जाळ करणे.

(क) ना. - मोठा जाळ; महाज्वाळा; वणवा.

थट्टरु (थ३३३३३) (क) धा. - गोळा करणे; एकत्र करणे; आवरून घेणे.

थरथरने (थ३३३३३) (क) अ. - अनुकरण करून थरकापणे; थरथरून.

थळथळिसु (थ३३३३३) (क) धा. - चकाकणे; लकाकणे; प्रकाशणे. 'तळतळिसु' पहा.

थाट (थ३३) (अ-दे) ना. - साम्य; अवढंबर; शोभा; डोल; धाटी; रागरीति; संगीत गायनपद्धति.

थापने (थ३३३३) (क) ना. - स्थापना; अधिष्ठान; पायाभूमी.

थू: (थ३३) (सं) ना. - थुकण्याचा ध्वनि; तिरस्कार;

थूकार (थ३३३३३)

थै, थै (थै३, थै३) (क) अ. - नृत्यांतील अनुकरण शब्द.

द

द (द) (सं) ना. - त-वर्गातील तिसरे अक्षर; कानडीतील भूतकृदंताचा एक प्रत्यय.

(सं) वि. - दाता; देणारा; दान करणारा.

दंश (द०३) (सं) ना. - चावा; जखम; दात.

—क (द०३३) (सं) वि. - चावणारा; चावा घेणारा.

दंशक (द०३३) (सं) ना. - कुत्रा; गांधीलमाशी; लोणच्या-सारखा तोंडी लावण्याचा पदार्थ.

दंशन (द०३३) (सं) ना. - चावा; दंश; चिलखत; जीव; हत्तीची झूल; पैंग.

दंशि (द०३) (सं) ना. - कवच; जाड आवरण; पांघरूण.

दंशित (द०३३) (सं) वि. - दंश झालेला; कवच घातलेला; पांघरूण घेतलेला.

दंष्ट्र (द०३३) (सं) ना. - दाढ; मोठा दांत.

दंष्ट्रि (द०३३) (सं) ना. - सुळे दात असलेला हत्ती; रानडुकर वगैरेसारखे जनावर; सर्प.

दक (द३३) (सं) ना. - जल; नीर; उदक.

दकड (द३३३) (क) वि. - अस्ताव्यस्त; दड; दांडगा; धैर्यशाली; छातीवान.

—तन (ड३३) (क) ना. - अव्यवस्था; सामर्थ्य; स्थिरता;

धीरता.

दकडि (द३३३) (क) ना. - हेलपाटा; तुडवणूक; भारवाहित्व; ओझे.

दक्कळ (द३३३) (क) ना. - धैर्य; शौर्य.

दक्कने (द३३३) (क) अ. - लागलींच; लौकर; झटकन्; अविलंबे.

दक्षिण (द३३३) (क) ना. - दक्षिण; दक्षिण दिशा; दान.

दक्कु (द३३३) (क) धा. - पचवणे; हातीं घेणे; स्वाधीन होणे; शिल्लक राहणे; आपलेसे होणे; जपून ठेवणे; उतरविणे; परत घेणे; अयोग्य होणे.

(क) ना. - आधीनता; वशता; संपत्ति; कांठी;

अडणा; शंकु; खीळ.

—को (गो) डु (३३३ [१३३] ३३) (क) ना. - मालकीचे करणे; कायमचे देणे; उरविणे; झेपेलसे करणे.

—अंतले (३३३३) (क) ना. - बचाव; रक्षण; शीरसलामत.

दक्ष (द३३) (सं) ना. - दक्षब्रह्मा; कर्तव्यदक्ष; साहसी; निपुण; कुशल; सत्त्वशील; तपस्वी; शक्ति; योग्यता; औचित्य.

—ता (ते) (३३ [३३]) (सं) ना. - नैपुण्य; कौशल्य; साहस; सत्त्वशीलता; ज्ञान.

—पेर (रु) (३३ [३३]) (क) धा. - दक्षता घेणे.

दक्षकन्ये (द३३३३३) (सं) ना. - पार्वती, उमा.

दक्षप्रजापति (द३३३३३३३) (सं) ना. - दक्ष नावाचा प्रजापति; पार्वतीचा बाप.

दक्षारि (द३३३३) (सं) ना. - वीरभद्र; दक्ष ब्रह्मदेवाचा वैरी.

दक्षिण (द३३३३) (सं) ना. - बल; निष्ठा; निष्कपट; विनयशाली; साहसी; भारताचा दक्षिण भाग; दख्खन; पलिप्रेमी.

दणिवु (त) (दणिवु [ड]) (क) ना. — आयास; तृप्ति; कंटाळा; उन्ना; वापर; समाधान.

दणिसु (दणिसु) (क) धा. — दमणें; श्रम घेणें; अडचण होणें; तृप्ति होणें.

दणु (दणु) (क) अ. — धन्य; धणी ! ठीक ! वाहवा !

दणि (णु) वारिसु (दणि [णु] वा० सु) (क) धा. — श्रम-परिहार करणें.

दंदि (दंदि) (क) ना. — वेष्ट्या; व्यभिचारिणी.

दंद्दु (दंदि) (क) ना. — कांड; पर्व; घाट; देठ; नाळ.

दंड (दंड) (सं) ना. — काठी; सोटा; मंथा; रवि; टिपरि; वल्हे; मापकाठी; बाहु; अपमान; मांडी; शिक्षा; गर्व; अपकृत्य; उपद्राव; चार उपायांपैकी एक दंडनीति; मृत्युदंड; फाशी; यम; व्यूह; सूर्याचा अनुचर.

दंडक (दंडक) (सं) ना. — एक पयजाति; चिवा; स्तंभ; झाड; दंडकारण्य; दंडधारी; कंचुकी.

दंडकारण्य (दंडकारण्य) (सं) ना. — दंडकराजाचें वन.

दंडधर (धारी) (दंडधर [दणु]) (क) ना. — यम; राजा; कंचुकी; कुंभार; रेल्वेचा पोर्टर.

दंडणे (दंडणे) (सं) ना. — दंडन; मार; शिक्षा; कष्ट.

दंडने (न) (दंडने [न]) (सं) ना. — नकंयातना; अयोग्य दान; 'दंडणे' पहा. अयोग्य पारितोषिक.

दंडनाथ (दंडनाथ) (सं) ना. — सेनापति; न्यायाधीश; मामलेदार; कोतवाल.

दंडनायक (दंडनायक) (सं) ना. — सेनापति; सैन्याधिकारी.

दंडनीति (दंडनीति) (सं) ना. — युद्ध; रण; शिक्षेनें सन्मार्गांला आणण्याची पद्धति; चाणक्य; शुक्राचार्यांचे राजनैतिक ग्रंथ.

दंडपाणि (दंडपाणि) (सं) ना. — 'दंडधर' पहा.

दंडप्रणाम (दंडप्रणाम) (सं) ना. — दंडवत; साष्टांग नमस्कार; लोटांगण.

दंडयात्रा (त्रे) (दंडयात्रा [ड]) (सं) ना. — विजय-यात्रा; मिरवणूक; शत्रू जिंकण्यासाठीं केलेली चाल.

दंडविक्रम (दंडविक्रम) (सं) ना. — धारणा; घुसळखांब; ताकळांवा.

दंडाजीवक (दंडाजीवक) (सं) ना. — ब्रह्मचारी; संन्यासी; मिथुक; दंडधारी.

दंडाधिप (दंडाधिप) (सं) ना. — 'दंडनाथ' पहा.

दंडानन (दंडानन) (सं) ना. — काळा ऊस; वारे ऊस.

दंडासन (दंडासन) (सं) ना. — एक आसनपद्धति;

धनुष्यघाण.

दंडाहुत (दंडाहुत) (सं) ना. — घुसळलेलें; ताक; तक्र ताक.

दंडि (दंडि) (सं) ना. — राजा; यम; कंचुकी; ब्रह्मचारी;

संन्यासी; सूर्याचा अनुचर; एक संस्कृत महाकवि; योगपा; जैनांतील उपजाति; दांडगा; औदार्य; शक्ति; भांडण; कोप; कौर्य; तराजूचा दांडा; तासणी.

दंडिके (ने) (दंडिके [न]) (क) ना. — वीणा; प्रवाल; काठी; ओळ; श्रेणि; दोरी; पालखी; पालखीचा दांडा; पार्श्वभूमि; पाठ; पाट.

दंडिगेतकडि (दंडिगेतकडि) (सं) ना. — दांडीचा तराजू; तोलदांडी.

दंडित (दंडित) (सं) वि. — शिक्षा झालेला; दंड झालेला; नष्ट.

दंडिल (दंडिल) (सं) ना. — क्षौरिक; न्हावी; नापित; नाविंद; दिवाकीर्ति.

दंडिव (दंडिव) (सं) ना. — पशु; मृग; जनावर.

दंडि (डे) सर (दंडि [डे] सर) (सं) ना. — चांचल्य; चापल्य; खेचाखेच; ओढाताण.

दंडिसु (दंडिसु) (क) धा. — शिक्षा करणें; दंड करणें; मारणें; बडवणें; कष्ट करणें; कष्ट देणें.

दंडु (दंडु) (क) ना. — दंड; काठी; सोटा; सैन्य; झाड; देठ.

— कडि (कडि) (क) धा. — झाड तोडणें; महत्कार्य करणें.

— कार, गार (कार, गार) (क) ना. — सैनिक; शिपाई.

दंडे (दंडे) (क) ना. — माळ; सर; पुष्पमाला; तीर; तट; व्यायामपद्धति; जोर; नमस्कार.

— कटु (कटु) (क) धा. — माळ करणें; हार गुंफणें; व्यूह रचणें; सैन्य रचना करणें.

दंडोर (दंडोर) (अ. दे.) ना. — दांडोरा; डांगोरा; दवंडी; सादवणी; प्रगटना; जाहिरात.

दण्णायक (दण्णायक) (क) ना. — दंडनायक; सेनापति; कोतवाल.

दत्त (दत्त) (सं) वि. — दिलेला; उचित; संपलेला; सुपूर्त केलेला; ठेवलेला.

(सं) ना. — वर; देणगी; दान; दत्तक द्यावयाचा पुत्र; दत्तात्रेय; वैश्यवर्णी; चारुदत्त.

दत्तापहार (दत्तापहार) (क) ना. — दिलेले परत घेणें.

दत्ति (दत्ति) (सं) ना. — दान; देणगी; संभावना; पारितोषिक; इनाम; पोषाख; वरस्थळ.

दत्तूर (दत्तूर) (क) ना. — धत्तूरपुष्प; धोतरा; सोने; कांचनवृक्ष.

ददुरिसु (ददुरिसु) (क) धा. — खूज येणें; फोड येणें.

ददु (ददु) (क) ना. — दद्रु; खरुज; खाज; कट; चर्मरोग; नायटा.

दद्रुघ्न (दद्रुघ्न) (सं) ना. — नायट्याचें औषध; खरजेचें औषध.

दधि (दधि) (सं) ना. - दही.

—ओदन (—ओदन) (सं) ना. - दहीभात; बुत्ति.
दधिफल (दधिफल) (सं) ना. - बेलफल; कवठाचे फळ.
दधिमंथ (दधिमंथ) (सं) ना. - घुसळलेले दही; ताक.
दधिसुख (दधिसुख) (सं) ना. - एक माकड; सर्प.
दधिसार (दधिसार) (सं) ना. - नवनीत; लोणी.
दधीचि (दधीचि) (सं) ना. - एक ऋषि; वृत्रासुराला मारण्यासाठी
स्वतःच्या अस्थि देणारा ऋषि; अथर्वमुनीचा पुत्र.

दन (दन) (क) ना. - संपत्ति; द्रव्य; गोधन; गाय.
दनि (दनि) (क) ना. - ध्वनि; स्वर; रव; शब्द; आवाज; चाहुल;
मालक; श्रीमंत.

—गेय (गेय) (क) धा. - आवाज करणे; हाक मारणे;
बांबूच्या आवाज येणे.
—कोडु (कोडु) (क) धा. - आवाज देणे; प्रतिध्वनि येणे;
मान्यता देणे.
—तोह (तोह) (क) धा. - परिचय करून देणे; बोलणे.
—तोरिसु (तोरिसु) (क) धा. - परिचय करून देणे; बोलणे.
—कूडिसु (कूडिसु) (क) धा. - स्वर लावणे; होकार देणे;
कबूल करणे; मान्यता देणे.

दनु (दनु) (सं) ना. - कश्यपऋषीची पत्नि; दानवमाता.
दनुज (दनुज) (सं) ना. - दनुची संतती; दानव; राक्षस.
—अंतक, (अरि) (अंतक, [अरि]) (सं) ना. - राक्षसांचा
शत्रु; विष्णु; शिव.

दंत (दंत) (सं) ना. - दांत; दशन; हत्तीचे सुळे; डुकराचे सुळे;
पर्वतकडा; शिखर; तरुमेद; वत्तिशी. 'कोडुकल्लु' पहा.
दंतक्ते (थे) (दंतक्ते [थे]) (सं) ना. - कल्पित कथा;
बाजारगप्प; गटारवातमी; किंवदंती; ऐकीव वातमी.
दंतचूर्ण (दंतचूर्ण) (सं) ना. - दातवण; दातन; दंतमंजन;
राखुंडी.

दंतच्छद (दंतच्छद) (सं) ना. - दाताचे आवरण; दातावरील
घट्ट किटण; ओठ.

दंतधावन (दंतधावन) (सं) ना. - दात घासणे; दात स्वच्छ
करणे.

दंतपत्रक (दंतपत्रक) (सं) ना. - मोगरीचे फूल; कुंदाचे फूल.
दंतबीजक (दंतबीजक) (सं) ना. - डालिव; दाडिम.
दंतमूल (दंतमूल) (सं) ना. - हत्तीचा दांत; दातांचे मूल.
दंतवक (दंतवक) (सं) ना. - शिशुपालाचा धाकटा भाऊ;
एक राक्षस.

दंतवासस् (दंतवासस्) (सं) ना. - हिरडी; ओठ; अधरोष्ठ.
दंतायुध (दंतायुध) (सं) ना. - हत्ती; वराह; सर्प;
हिंस पशु.

दंतावल (दंतावल) (सं) ना. - गजामुर; हत्ती.

—अरि (अरि) (सं) ना. - गजामुराला मारणारा शिव.
दंति (दंति) (सं) ना. - लांब सुळे असलेला हत्ती.
दंतुर (दंतुर) (सं) वि. - पुढे दात आलेला; दंताडा; दातका;
सुळे दाताचा.

दंतुरित (दंतुरित) (सं) वि. - दात; 'दंतुर' पहा.
दंतुरा (रे) (दंतुरा [रे]) (सं) ना. - दंताडी; सुळ्या
दाताची.

दंत्य (दंत्य) (सं) ना. - 'त' वर्गातील अक्षरे; दंत्यवर्ण.
दंदले (दंदले) (क) ना. - धांदल; गडबड; कोरड्या गप्पा;
पीडा; कंटाळा; 'गुल्लु' पहा.

दंदशूक (दंदशूक) (सं) ना. - सर्प; चावणारा साप.
दंदुग (दंदुग) (सं) ना. - कष्ट; उपद्रव; अडचण; संकट.
—अंकोळ (कोळ) (अंकोळ [कोळ]) (क) धा. - कष्ट
घेणे; संकटांत पडणे.

दप्प (दप्प) (क) ना. - दाटपणा; घनता; मोठेपणा; फोपेपणा;
गर्व; अहंकार; स्थूलता.

दप्पक (दप्पक) (क) ना. - मदन; काम; दर्पक.
—पगेय (पगेय) (क) ना. - कामवैरी शिव; मदनांतक.
दफन (नु) (दफन [नु]) (अ-दे) ना. - प्रेतदहन; प्रेत पुरणे;
प्रेताला दिलेली माती; मृतामाती.

दफा (दफा) (अ-दे) ना. - वेळ; खेप; पाळी; सरती.
दफतर (दफतर) (अ-दे) ना. - पुस्तक; कचेरी; चावडी;
पुस्तकाचा रुमाल.

दबदबे (दबदबे) (क) ना. - धबधबा; जलप्रपात.
दबाण (दबाण) (क) ना. - एक प्रकारचा ढोल; परात; गंगाळ;
'हरिवाण' पहा.

दबायिसु (दबायिसु) (क) धा. - दावणे; खाली रेटणे;
मागे लोटणे.

दबु (दबु) (क) धा. - रेटणे; पुढे ढकलणे; संपविणे.
दबुलि (दबुलि) (क) ना. - धाबळी; सोवळ्याचे लोकरी वस्त्र.
दब्वे (दब्वे) (क) ना. - सळी; वेळु; चिवा; लोखंडी पेटी; वेळ;
चिवाटा; दर्मे; दुर्वा; हाताचा खालचा भाग.

दभ्र (दभ्र) (सं) वि. - स्वल्प; थोडे; चिमुकले; दुबळे; लहान;
अडचणीचे.

दम (मन) (दम [मन]) (सं) ना. - इंद्रियनिग्रह, मन;
संयम; शिक्षा; दंड; निरोध; बर; दमयंतीचा भाऊ; एक ऋषि;
दीक्षित.

दमडि (दमडि) (क) ना. - पैसा, हुंडा पैसा, दबव; पै;
चर्मवाद्य.

दमयंति (दमयंति) (सं) ना. - नळराजाची पत्नि; इंद्रिय निग्रही स्त्री.

दमित (दमित) (सं) वि. - संयमित; निग्रहीत.

दमुन (नस) (दमुन [नस]) (सं) ना. - अग्नि; आग.

दमे (दमे) (सं) ना. - 'दम' पहा.

दंपति (ती) (दंपति [ती]) (सं) ना. - पतिपत्नि; जायापति; सतिपति; जंपती; पक्षी; चक्रवाक पक्षी.

दंब (दंब) (क) ना. - दंभ; गर्व; अहंकार; मस्ती; कोरडे अवडंबर; कपट; वंचना; पाप; असंस्कृतता; ईर्ष्या; माया; 'कुहक' पहा.

दंभ (दंभ) (सं) ना. - 'दंब' पहा.

दंभक (दंभक) (सं) ना. - दामिक, 'दंब' पहा.

दंभोलि (लि) (दंभोलि [ली]) (सं) ना. - वज्रायुध; एक योगमुद्रा.

दम्भ (दम्भ) (क) ना. - धर्म; न्याय; नीति; देवासंबंधी आचार; देवकार्य; देवक.

दम्भय (दम्भय) (क) अ. - धर्मचर; धर्मान्या नावे केले काकळती.

दम्भु (दम्भु) (क) ना. - दुःखाचा सुस्कारा; उचकी; शक्ति; बळ; उत्स्व्वास; संकट; मात्सर्य; उत्तेजन.

दम्भाणि (दम्भाणि) (क) ना. - धर्मार्थ पाणपोई; सराई; 'अरबट्टिगे' पहा.

दम्भ (दम्भ) (सं) वि. - संयमित; शिकण्यास योग्य; वयात आलेला; दमदार. (सं) ना. - खोंड; पाडा.

दय (ये) (दय [यी]) (सं) ना. - दया; करुणा; कृपा; प्रीति; अनुग्रह; कळकळ; रक्षण; कोमल अंतःकरण.

—आकर (अकर) (सं) ना. - दयानिधी; ईश्वर.

—आलु (अलु) (सं) वि. - दयाळु; कृपालु.

—गेय (गेय) (क) धा. - अनुग्रह करणे; दया दाखवणे.

—पालिसु (पालिसु) (क) धा. - दया करणे; करुणा वाळवणे; संरक्षणे; देणे.

—माडु (माडु) (क) धा. - दया दाखवणे; पुढे जाणे; पुढे येणे.

—वंत (वंत) (क) वि. - दयाळु; श्रीमंत.

—विडु (विडु) (क) धा. - दया दाखविणे; करुणा करणे; रक्षणे.

दयित (दयित) (सं) ना. - प्रिय; प्रियतम; पति; 'नल' पहा.

दयिता (ते) (दयिता [ती]) (सं) ना. पत्नि; प्रियतमा; प्रीतीची स्त्री.

दर (दर) (सं) वि. - ईषत्; स्वल्प; आखुड; लांडा.

(सं) ना. - भय; भीति; दरी; गुहा; शंख; धारण; दर; किंमत.

दरकु (दरकु) (क) ना. - वाळली पाने; पाचोळा; काठिय; ओबडधोबडपणा; (क) वि. - डेरपोट्या; असंस्कृत.

दरदुर (दरदुर) (क) ना. - संशय; भीति; आशंका; भय.

दरवार (दरवार) (अ. दे.) ना. - सरकार; सरकारी समास्थान; दरबार.

दरमिलित (दरमिलित) (सं) वि. - अर्धवट लागलेले, अर्धवट मिसळलेले.

दरहसित (दरहसित) (सं) वि. - अर्धवट उमललेले; स्मित; खुदबन हास्य.

दरहास (दरहास) (सं) ना. - स्मित.

दरि (दरि) (सं) ना. - खड्डा; दोन टेकड्यांमधील खोळ; तळवटी; खालाटी; खण; खंदक; गुहा; पाचोळा; खिडकी; अरंद मार्ग; वेस; भगदाड.

द (दा) रित (द [दा] [ड]) (सं) वि. - फाटलेले; गुंतलेले; भयभीत.

दरिद्र (दरिद्र) (सं) ना. - गरीब; भिकारी; अकिंचन; आळशी; दुःखी; दुर्बल; असाहाय.

—तन, ते (डल, [ड]) (सं) ना. - दारिद्र्य; गरिबी; कंगाल स्थिति.

दरसन (दरसन) (क) ना. - दर्शन; दृष्टि; दर्शनशास्त्र; तत्त्वज्ञान.

दरे (दरे) (क) ना. - धरा; भूमी; गुहा; दरा; धराभोवतीची मोकळी जागा; आवार.

दरें (दरें) (अ. दे.) ना. - दर्जा; पायरी; योग्यता; उन्नति.

दरुंर (दरुंर) (सं) ना. - वेडूक; मंडूक; डरांव डराव करणारा.

दर्प (दर्प) (सं) ना. - अहंकार; गर्व; वेग; गति.

दर्पक (पर्पक) (दर्पक [पर्पक]) (सं) ना. - मन्मथ; कामदेव. —अरि; आराति (अरि, [अरि]) (सं) ना. - शिव;

कामध्वंसी.

दर्पण (दर्पण) (सं) ना. - आरसा; ऐना; पेट; जनन.

दर्भशयन (दर्भशयन) (सं) ना. - गवताची शय्या; यति; संन्यासी.

दर्भे (दर्भे) (सं) ना. - दर्भ; दूर्वा; गवत; कुश.

दर्बि (दर्बि) (दर्बि [दर्बि]) (सं) ना. - पळी; चमचा; डाव फणा; सापाची फडा; नागसर्प.

दर्वीपाकन्याय (दर्बिपाकन्याय) (सं) ना. - कृपण; कंजूष; चिक्क; हस्तगत वस्तूचाहि उपयोग न करता येणे.

दर्वीपात्र (दर्वीपात्र) (सं) ना. - चमचा; पळी; साखर वगैरे काढण्याचे साधन.

दर्श (दर्श) (सं) ना. - दृष्टि; देखावा; ब्रह्मणा; ग्रहणाचा आरंभ; पर्वाचा आरंभ.

दर्शक (दर्शक) (सं) वि. - दाखवणारा; दिसणारा. (सं) ना. - प्रेक्षक; पाहणारा.

दर्शन (दर्शन) (सं) ना. - 'दरसन' पहा.

दर्शनिहंडि (दर्शनिहंडि) (अ. दे.) ना. - तत्काळ बठणारी हुंडी; देखतांच पैसे मिळणारा चेक.

दर्शनीय (दर्शनीय) (सं) वि. - प्रेक्षणीय; पहाण्यास योग्य.

दर्शि (दर्शि) (सं) ना. - पाहणारा; दाखवणारा; दिसणारा.

-त (ड) (सं) वि. - दाखवलेला; पाहिलेला; दिसलेला.

दल (दल) (सं) ना. - खात्रीने; खरोखर; सहज.

दल (दल) (सं) ना. - सैन्य; समूह; मित्र; लोह; फुलाची पाकळी 'असल' पहा.

दलत् (दलत्) (सं) वि. - फुटणारे; चिरणारे; उमलणारे; तडा जाणारे; सुटणारे.

दलन (दलन) (सं) ना. - फूट; चीरफाड; तडा; धर्षण; फट.

दलाल (दलाल) (अ. दे.) ना. अडता; व्यापारातील मध्यस्थ; एजेंट.

दलालि (दलालि) (अ. दे.) ना. - अडत; व्यापारातील मध्यस्थाची प्राप्ति; अडतीची मिळकत.

दलित (दलित) (सं) वि. विकसित; चिरलेले; फरारी; तुडवलेले.

दव (दव) (सं) ना. - त्रास; जाळ; झळ; दावाभि; संकट.

दवड (दवड) (क) वि. - दुष्ट; कपटी; वंचक.

दवधु (दवधु) (क) ना. - जाळ; ज्वलन; उष्णता; ताप. संकट; ज्वर.

दवदहन (दवदहन) (सं) ना. - दावानल

दवन (दवन) (सं) ना. - दवना; सुवासिक पानाचे झाड; पाचू.

दवस (दवस) (क) ना. - दाणागोटा; धान्य; पदार्थ.

दवल (दवल) (क) वि. - धवल; पांढरें; स्वच्छ; सुंदर.

दवलार (दवलार) (क) ना. - धवलगार; सौध; चुनेगच्ची घर; शुभ्र चिरेबंदी वाडा; एक मंगल रात्र.

दवलारति (दवलारति) (सं) ना. - कर्पूरारति,

दवाखाने (दवाखाने) (अ. दे.) ना. - औषधालय; रुग्णालय; शुश्रूपागृह.

दवाभि (नल) (दवाभि [नल]) (सं) ना. - दावानल; वणवा; वनदहन; वडवाभि.

दविष्ट (दविष्ट) (सं) वि. - अतिदूरचा; लांबचा; अत्यल्प; गौण.

दवीयस् (दवीयस्) (सं) वि. - थोडे दूरचे; दीर्घ; स्वल्प.

दवुडु (दौडु) (दवुडु [दौडु]) (क) ना. - चढाई;

लाठीहल्ला; तीव्र उपाय; शीघ्र युक्ति; त्वरित योजना.

द्वारिक (द्वारिक) (क) ना. - द्वारपाल; देवडीवाला.

दश (दश) (सं) ना. - दहा, दहाची संख्या; दहा अंक मोजणी.

दशक (दशक) (सं) ना. - दसका; हातचा; दशमान गणती.

दशकंठ (कंधर) (दशकंठ [कंधर]) दहा तोंडांचा रावण;

दशग्रीव; उंच मानेचा

दशकर्म (दशकर्म) (सं) ना. - गर्भाधान; पुंसवनादि दहा संस्कार.

दशगुण (दशगुण) (सं) वि. - दसपट.

दशग्रीव (दशग्रीव) (सं) ना. - 'दशकंठ' पहा.

दशदान (दशदान) (सं) ना. - गो, भू, तिल वगैरे दहा प्रकारचे दान.

दशदिक्कु (दशदिक्कु) (सं) ना. - दशदिशा.

दशधा (दशधा) (सं) अ. - दहा प्रकारे; दहा तऱ्हांनीं; दशविध.

दशन (दशन) (सं) ना. - चावा; दंश; दांत; दंत.

दशनघट्टण (दशनघट्टण) (सं) ना. दांत खाणें; दांत चावणें.

दशनच्छद (दशनच्छद) (सं) ना. - ओठ; अधर.

दशबल (दशबल) (सं) ना. - दहा प्रकारची शक्ति असलेला बुद्ध.

दशभुज (दशभुज) (सं) ना. - दहा हात असलेला शिव.

दशम (दशम) (सं) वि. - दहावा.

दशमांश (दशमांश) (सं) ना. - दशांश; दहावा हिस्सा; दहावा भाग.

—नाप्य (नाप्य) (सं) ना. - दहाच्या कोष्टकांत येणारें नाणें; नया पैसा.

दशमि (दशमि) (सं) ना. - चांद्रमासाची दहावी तिथी.

आसन्नमरण स्थिति.

दशमुख (आस्य) (दशमुख [आस्य]) (सं) ना. - दहा तोंडांचा रावण.

दशरथ (दशरथ) (सं) ना. - दाही दिशा रथ हाकणारा; रामचंद्राचा पिता.

—नंदन (नंदन) (सं) ना. - रामलक्ष्मणादि दशरथाचे पुत्र.

दशशतकर (दशशतकर) (सं) ना. - सहस्रकर सूर्य.

दशशिर (रस्) (दशशिर [रस्]) (सं) ना. - रावण; दहा शिरें असलेला.

दशा (दशा) (सं) ना. - बत्ती; दिव्याची वात; वस्त्राच्या अखरचे ताण्याचे धागे; पदर; स्थिति; जीवनावस्था; खेळातील दहा; गंजीफातील दशा.

दशाकर्ष (दशाकर्ष) (सं) ना. - वात; दीप; दिवा.

दशांग (दशांग) (सं) ना. - दहा अंगे; सुगंधी धूप.

दशार्ण(र्णव) (दश०००० (१०००) (सं) ना. — दक्षिण कोशल;
दक्षिण कोशलनिवासी.
दशावतार (दश००००००) (सं) ना. — मत्स्यकच्छादि विष्णूचे
दहा अवतार.
दशावत (दश०००००) (सं) ना. — सुदैवी; भाग्यशाली; पुण्यवंत.
दशावस्थे (दश०००००) (सं) ना. — मरणोन्मुख स्थिति; खंगण्याने
आलेली मरणस्थिति.
दशाथ (दश०००००) (सं) ना. — इक्ष्वाकुवंशातील दहावा राजा.
दशाहर (दश०००००) (सं) ना. — दसरा; दहावा दिवस; दशहरा.
दशे(शा) (दश०००००) (सं) धा. — कपड्याचा काठ; दिव्याची
बत्ती; विणलेले सूत; नवे वस्त्र; तारुण्य; युवावस्था; कर्मविवाक;
ग्रहाचा माणसावरील परिणामकाल; मनोधर्म; मौर्वी; बाण;
सगा; पूर्व दिशा.
दष्ट (दश०००००) (सं) वि. — दंश केलेले; चावलेले; सापाचा चावा.
दसकु (दश०००००) (क) ना. — कोंडा; फोल; टरफल; बारीक कोंडा
असलेले धान्य.
दसर (रे) (दश००००० [०]) (क) ना. — 'दशाहर' पहा. विजया
दशमी, पाडव्यापासून दहा दिवसांचा उत्सव; नवरात्रोत्सव.
दससिर (दश०००००) (क) ना. — रावण; दशशिर.
दसि (दश०००००) (क) ना. — टोकदार आयुध; झाडाचा शेंडा; पाचर;
शंकु; पायातला काटा.
दसिकु (दश०००००) (क) ना. — दशक; दसका; हातचा; एक आयुध.
दसे (दश०००००) (क) ना. — दशा; स्थिति; अवस्था.
दस्कत (दश०००००) (अ. दे.) ना. — सही; स्वाक्षरी; अंकना;
अंगठा; निशाणी; मुद्रा; मान्यता; रुजू.
दस्तावेज (दश००००००) (अ. दे.) ना. — सरकारी कागदपत्र;
करारपत्र; दाखला.
दस्तु (दश०००००) (अ. दे.) ना. — चोवीस कागद.
दस्तूरि (दश०००००) (अ. दे.) ना. — रीति; पद्धति; जकात;
कपड्यावरील कर, मनोती, खुशाली.
दस्यु (दश०००००) (सं) ना. — अनागरिक; चोर; शत्रु; दुष्ट; वंचक;
एक शिवी.
दह (हन) (दश००००० [०]) (सं) ना. — जळण; आग; जाग;
उष्णता, पेट; जाळ.
— क्रिये (—०००००) (सं) ना. — देहदहन; चितादहनसंस्कार.
— इसु (—०००००) (क) धा. — जालणे; पेटवणे; आग लावणे.
दहनोपल (दश००००००) (सं) ना. — सूर्यकांत; चकमकीचा दगड.
दह्य (दश०००००) (सं) ना. — जळणारा; ज्वलनीय.
— मान (—०००००) (सं) वि. — जळता; पेटता; धगधगीत.
दळ (दश०००००) (क) वि. — रुंद; मोठा; प्रवळ; अदम्य.
दळ (दश०००००) (सं) ना. — 'दल' पहा. सैन्य; पान; पाकळी; तुकडी;

जाळी; दाटण; घट्टपणा; रस; वाद; किमया.
युद्ध; दडपण; देखावा; पाचोळा; दलाली.
दळत (दश०००००) (सं) वि. — कठीण; फुटणारा; फाटणारा.
दळालि (दश०००००) (क) ना. — दलाली.
दळदळ (दश०००००) (क) ना. — बलात्कार; हल्ला; थोळधाड;
जळते लाकूड; लूट; चौरफाड.
दळदु (दश०००००) (क) ना. — नाश; हानी; लूट; खून.
दळदुल (दश०००००) (क) ना. — दरवडा; लूट; चोराचा हल्ला,
'कोल्ले' पहा.
दळदुलकार (दश००००००) (क) ना. — लुटारू; दरवडेखोर;
घरफोड्या.
दळदुलि (दश०००००) (क) धा. — लुटणे; दरोडा घालणे; घरफोडी
करणे.
— ग (—०००००) (क) ना. — 'दळदुलकार' पहा.
दळदुलिसु (दश००००००) (क) धा. — अति आशा करणे; तोंडाला
पाणी सुटणे; आतुर होणे; तळमळणे.
दळन (दश०००००) (सं) ना. — 'दळन' पहा.
दळमुखवळ (दश००००००००) (सं) ना. — प्रवळ सेनानी.
दळवायि (दश०००००००) (अ. दे.) ना. — सेनापति.
दळवुळकार (दश०००००००) (क) ना. — 'दळदुलकार' पहा.
दळवेरू (दश०००००००) (क) धा. — प्रगती करणे. अभिवृद्धि होणे,
उत्साहित होणे; भरभराटणे; पुढे सरणे; कांतिमान होणे.
दळसर (दश०००००) (क) ना. — जाडपणा; भरीवपणा; सद्गर्तन.
दळिसु (दश०००००) (क) अ. — भरभराटून; अभिवृद्ध होऊन.
(क) धा. — वाढणे; उन्नती होणे; पसरणे; वाढ होणे.
दळि (दश०००००) ना. — पान; कूड; गुरांचे पाय बांधणे; गुरांना
बांधण्याचा खुंटा; कुडाचे दार; कुंपणाची झाप; गुरांचा केस
गळण्याचा एक रोग.
दळिके (दश०००००) (क) ना. — काठ; पदर; तीर, किनारा. 'दळि'
पहा.
दळि (लिं) व (व) (दश००००० [०] ० [०]) (क) ना. — सोवळे;
सोवळ्याचे वस्त्र; धौत वस्त्र; 'दणिव' पहा.
दळे (दश०००००) (क) ना. — 'दळि' पहा.
(क) धा. — मिळवणे; जमवणे; ठिगळ लावणे; जोडीने वाढणे;
जवळ जवळ राहणे; अधिक होणे; सांसर्गिक रोगाप्रमाणे
पसरणे; धारण करणे.
— इक्क (०००००) (क) धा. — मिळून बांधणे.
— दळेदु (दश०००००) (क) अ. — उत्तम रीतीने व्यापून.
दळगदिरु (दश००००००) (क) ना. — वाढत्या किरणांची प्रभा.
दळदळि (दश०००००) (क) ना. — सालळी; श्रृंखळा; वेडी;
बंधन.

दल्लिसु (दल्लु, सु) (क) धा. - विस्तारणें; विशाल होणें; आवरणें;
झाकून टाकणें; गर्वानें मिरवणें; वाढवणें; व्यापणें; भीति दाखवणें.
दल्लुरि (दल्लु, ०) (क) ना. - प्रबल अग्नि; दावानल; धगधगते
निखारे; भीषण आग.

दा (दा) (सं) धा. - देणें; कातरणें.

दक्षायणि (णी) (दाक्षु, योळी [ली]) (सं) ना. - दक्षकन्या;
पार्वती.

—नाथ (नाथ) (सं) ना. - शिव; परमेश्वर.

दाक्षाय (दाक्षु, योळी) (सं) ना. - रणांगण; युद्धभूमि; रणरंग;
गिधाड; गृध्र.

दाक्षि (क्षी) (दाक्षी [क्षी]) (सं) ना. - दक्षत्रह्माची मुलगी,
पार्वती.

दाक्षिणात्य (दाक्षिणात्तु) (सं) ना. - दक्षिण देशवासी,
कर्नाटकी.

दाक्षिण्य (दाक्षिणा) (सं) ना. - दक्षिण दिशेसंबंधी; दान;
संभावना; सभ्यता; सरळपणा; औदार्य; विनय; योग्यता; स्पर्धा;
दयाशीलता; प्रामाणिकपणा; भीड.

—कार (गार) (कार [गार]) (क) ना. - भीड करणारा;
संकोच करणारा.

—वंत, —पर (वंड, [वंड]) (क) ना. - दुसऱ्याची
संभावना करणारा; उदार; संकोची स्वभावाचा; मन उघडे
न करणारा.

दाखल (ले) (दाखल [ली]) (अ. दे.) ना. - उपस्थिति;
दाखला; सरकारी कागदपत्र; पूर्वीचें उदाहरण; पूर्व दाखल्याचे
कागद.

—माडु (माडु) (क) धा. - अर्ज करणें; पुढें ठेवणें;
नमुना घेणें; सुपूर्त करणें; समाविष्ट करणें.

दागदूज (दागदूज) (अ. दे) ना. - व्यवस्था; दुरुस्ती;
सुधारणा.

दागम (दागम) (क) ना. - अभिवृद्धि; वाढ; आधिक्य.

दाव (दाव) (सं) ना. - दाह; तलखी; उकळी; जाळ; पोळणें.

दांगुडि (दांगुडि) (क) ना. - कोमल नाळ; वंशवृद्धि; पालवी;
कोंब; टिकरी.

—इडु (इडु) (क) धा. - पुढें सरणें; संतानवृद्धि होणें.

—सु (सु) (क) धा. - वाढणें; पुढें सरणें; भरभराटणें.

दादि (दादि) (सं) ना. - तीव्र लेखन; सरळ वाचन; शास्त्र
नैपुण्य; धाई; बाजू; रीत; पत्ररचना; धाटी; स्पर्धा; शर्यत;
'ओट' पहा.

दादु (दादु) (क) धा. - पार होणें; अतिक्रमण करणें;
ओलाडणें; वेळ उळणें; मरणें; दूर जाणें.

(क) धा. - पैलपार; आडकांठी. संक्षेप; अपशकुन.

—इसु (इसु) (क) धा. - पार करणें; पुढें पाठविणें.

—कते (कते) (क) ना. - सारांशलेखन; संक्षेप; तात्पर्य.

—कालु (कालु) (क) ना. - लांब पाऊल; दूरदूर पाय;
टांग; कदम.

—हाकु (हाकु) (क) धा. - पुढें ढकलणें; पार पडणें;

—होलिगे (होलिगे) (क) ना. - घावदोरा; टीप; शिवण.

दाडि (दाडि) (अ. दे) ना. - दाढी; दाढीचे केस; हनुवटी.

दाडिम (दाडिमाळ) (सं) ना. - डाळिव; अनार.

दाडव (वे) (दाडिव [वी]) (क) ना. - डाळिव.

दाडे (दाडे) (क) ना. - दाढ; दंष्ट्र; सुळे दात; हस्तिदंत; लांब
दांत.

—ग (ग) (क) ना. - हत्ती; रानडकर; वराह; हिंस्र पशु.

दाण (दाण) (क) ना. - धान्य; दाणागोटा; त्राण; सुरक्षा;
'दवस' पहा.

दाणा (जे) (दाणा [ही]) (क) ना. - जाडपणा; स्थूलपणा;
लाठी; टोणा; पळा.

दाणिदडि (दाणिदडि) (क) ना. - टोणा; सोटा; लाठी.

दांडु (दांडु) (क) धा. - पार होणें; उत्तीर्ण होणें; उल्लंघणें.

—इसु (इसु) (क) धा. - पार करणें; कल्याण करणें.

—कुडि (कुडि) (क) ना. - 'दांगुडि' पहा; पालवी; कोंब.

दांडिंग (दांडिंग) (अ. दे) ना. - असंस्कृत मनुष्य; टोणपा;
धडिंगण; भीमकाय. 'दडिय' पहा.

दात (दात) (सं) वि. - कातरलेले; कापलेले.

(सं) ना. - दाता; हानी करणारा; यजमान; मालक

दातव्य (दातव्य) (सं) वि. - देण्यायोग्य; देय.

दातार (दातार) (क) ना. - देणारा; उदार; दानी.

दातु (दातु) (सं) ना. - 'दात' पहा.

—त्त्व (त्त्व) (सं) ना. - उदारता; औदार्य.

दात्यूह (दात्यूह) (सं) ना. - पाणकोंबडा; पाण्यावर तरंगणारा
पक्षी; पाणकावळा.

दात्र (दात्र) (सं) ना. - कापण्याचे उपकरण; करवत; कुन्हाड.

दाद (दाद) (क) ना. - तात; वडील; वडीलकी.

(अ. दे.) ना. - काळजी, लक्ष.

दादि (दादि) (क) ना. - दाई; धात्री; सेविका; दानी; उपमाता;
आजी.

दान (दान) (सं) ना. - संभावना; वंशीस; आहेर; पारितोषिक;
स्वातंत्र्य; लाच; उचित धन; बिदागी; देणगी; वर्षासन; भाग;
युक्ति; डाव; धर्मादाय; मद; गंडस्थलसाव.

—गुण (गुण) (सं) ना. - औदार्य; मदसाव.

—धर्मे (धर्मे) (सं) ना. - भिक्षा; सदळ हात.

—शील (३१७) (सं) वि.—उदार; दानी.
 दानपत्र (दानपत्र) (सं) ना.—दान दिल्याबद्दलचा लेख.
 देणगीचा कागद; वर्षासनाचा दाखला.
 दानपात्र (दानपात्र) (सं) ना.—दान देण्याला किंवा घेण्याला योग्य व्यक्ति अथवा संस्था.
 (सं) ना.—दानावर पाणी सोडण्याचे भांडे; झारी.
 दानव (दानव) (सं) ना.—दनुसंतति, राक्षस.
 —अरि (७०) (सं) ना.—विष्णु; शिव; कृष्ण.
 दानशाले (दानशाले) (सं) ना.—अन्नछत्र; चट्टी; धर्मछत्र; अन्नसत्र.
 दानशूर (दानशूर) (सं) ना.—दानगुणामुळे प्रसिद्धी पावलेल कर्ण; उदार.
 दानि (दानि) (सं) ना.—दान देणारा; उदार; करंडक; अत्तरदाणी; गुलाबदाणी; अठळी; फणसवी.
 दांत (दांत) (सं) वि.—निग्रही; मन स्वाधीन ठेवणारा; संथमी.
 दांती (दांती) (सं) ना.—मनोनिग्रही; आत्मसंयमी; संयमन; निग्रह; अधिकार; पकड.
 दांदले (दांदले) (अ. दे.) ना.—धांदल; दंगल; गोंधळ, कोलाहल; गडबड.
 दापन (दापन) (सं) ना.—दान, जवरदस्तीचे दान.
 दापु (दापु) (क) ना.—मोठे पाऊल; टांग; दांग.
 —हाक (दापु) (क) धा.—दांग टाकून अंतर मोजणे; पावले मोजणे.
 दाम (मन्) (दाम [मन्]) (सं) ना.—दोरी; दाब; डांब; दावे; साखळी; सरपळी; पत्ति; पुष्पमाला; किरण; प्रकाशरेखा; शलाका; झारोव्यातील किरण; कवडसा; कवडा.
 दामनि (नी) (दामनि [२९]) (सं) ना.—दावे; दावण; विरडे.
 दामु (दामु) (अ. दे) ना.—पैसा; धन; किंमत; नाणे.
 दामोदर (दामोदर) (सं) ना.—कृष्ण.
 दामिक (दामिक) (सं) वि.—आत्मप्रीती सांगणारा; दांभी; खोत्रा प्रतिष्ठेचा,
 (सं) ना.—कपटी; वंचक; गर्विष्ठ; डौल करणारा.
 दाय (दाय) (सं) ना.—भाग; हिस्सा; ओळ; वारसाधन; संपत्ति; बहुमान; पोषाख; संदर्भ; अनुकूल वेळ; लाभ; दान.
 —भाग (—दाय) (सं) ना.—मिळकतीमधील वांटणी; वांटा; हिस्सा.
 दायक (दायक) (सं) ना.—दाता; दाती; देणारा.

दायवादि (दायवादि) (सं) ना.—वाटणीचा हक्कदार; वाटेकरी; वारसदार; रक्तसंबंधी; आत; नातेवाइक.
 दायद (दायद) (सं) ना.—धात्री 'दादि' पहा.
 दायिग (दायिग) (क) ना.—'दायवादी' पहा. भक्त; मुमुक्षु; धार्मिक वृत्तीचा मनुष्य; युक्ति सांगणारा.
 दायिनि (नी) (दायिनि [२९]) (सं) ना.—दात्री; दान करणारी; दानी स्त्री.
 दार (दार) (सं) ना.—पत्ति; कुटुंब; रंभ्र; भोक; चीर; तडा; दोरी; सूत.
 (क) ना.—द्वार; दरवाजा.
 दारक (दारक) (सं) वि.—फाडणारा; जोडणारा.
 (सं) ना.—पुत्र; बालक.
 दारकर्म (दारकर्म) (सं) ना.—विवाह; लग्न; बायको करण्याचे काम.
 दारगोंडे (दारगोंडे) (क) ना.—कडदोरा; गोंडा; असलेले कटिबंध.
 दारण (दारण) (सं) ना.—चीरफाड; तडा; फोडतोड.
 दा (धा) रणे (दा [धा] रणे) (अ. दे.) ना.—धारण; दर; भाव; वस्तु किंमत.
 दारबंद (दारबंद) (क) ना.—दाराची चौकट; बळंबा; बांधेसूद; सूत.
 दारंद (दारंद) (सं) वि.—दारापासून झालेले; लाकडी.
 दारवट्ट (दारवट्ट) (क) ना.—राणीवास; झनाना; मागील दार; वेस.
 दारि (दारि) (क) ना.—वाट; मार्ग; आस्पद; युक्ति; उपाय.
 —कट्ट (—दरि) (क) धा.—मार्ग रोखणे; रस्ता आडवणे; निर्वंध घालणे.
 —कट्टागु (—दरिगु) (क) धा.—उपाय न सुचणे; आडवेवेणे.
 —कार (—दर) (क) ना.—वाटसरू; मार्गस्थ. पांथ; प्रवासी.
 —कोळ (—दरि) (क) धा.—मार्ग धरणे; वाटेला लागणे; युक्ति शोधणे.
 —ग (—दरि) (क) ना.—प्रवासी; पथिक.
 —होक (दरि) (क) ना.—अपरिचित; पांथस्थ; रस्त्याने जाणारा.
 —होयूक (दरि) (क) ना.—वाटमान्या; लुटारू; रस्तालट करणारा.
 दारित (दारित) (सं) वि.—फुटलेला; तडा गेलेला.

दारिद्र्य (ದಾರಿದ್ರ್ಯ) (सं) ना. — गरीबी; निष्कांचन वृत्ति; निर्धनता; अकिंचनता; आलशीपणा.
 दारु (ದಾರು) (सं) ना. — लाकूड; वाललेला ओंडका; ठोकळा; देवदार.
 दारूक (ದಾರುಕ) (सं) ना. — कृष्णाचा सारथी; रथ हाकणारा; वीर शैव आचार्यपैकी एक.
 दारुकर्म (ದಾರುಕರ್ಮ) (सं) ना. — लाकूडकाम; झाडतोड.
 दारुकर्मि (ದಾರುಕರ್ಮಿ) (सं) ना. — सुतार; वर्धक; लाकूडकाम करणारा.
 दारुण (ದಾರುಣ) (सं) वि. — क्रूर; भयंकर; कठिण; कठोर.
 (सं) ना. — हिंसा; क्रूर कृत्य; रौद्ररस.
 दारुसर (ದಾರುಸರ) (सं) ना. — श्रीगंध; देवदार; उंच झाड.
 दारु हस्त (ದಾರುಹಸ್ತ) (सं) ना. — पांढरे लाकूड; पोळे; वल्हे; डाव; लाकडी पळी.
 दारे (ದಾರೆ) (क) ना. — धारा; द्रवाची धार; तरवारीचें पातें.
 दारुघ्न (ದಾರುघ್ನ) (सं) ना. — दृढता; घनता; घट्टपणा; भरीवत्व; सामर्थ्य.
 दार्वटि (ದಾರ್ವಟಿ) (सं) ना. — खलबतखाना; मंत्रालय; आलोचना
 गृह; एकांतस्थळ; समाधिस्थान; चिंतनगृह.
 दार्विकर (ದಾರ್ವಿಕರ) (सं) वि. — सर्पसंबंधी.
 दाल (ದಾಲ) (क) ना. — जंगली पोळे.
 (सं) ना. — डाल; कवडी; बूत.
 दालची नि (ದಾಲಚಿನಿ) (अ.दे) ना. — दालचिनी;
 मसाला पदार्थ.
 दाव (ದಾವ) (सं) ना. — अरण; अटवी; वन; झाडी; घागरी; धुंगुर.
 दावणि (ದಾವಣಿ) (क) ना. — गोदून; दावण; गवाण.
 — होडे (ಹೊಡೆ) (क) धा. — दावणीला बांधणें; ओळींत येणें.
 दावति (ದಾವತಿ) (क) ना. — श्रम; उद्योग; कष्ट; आयास,
 प्रयत्न; जखम.
 दावर (ದಾವರ) (अ.दे) (क) ना. — इच्छा; आकांक्षा;
 तहान; आवश्यकता.
 दावळि (ದಾವಳಿ) (क) ना. — धावळी; सोवळ्याचें वस्त्र; धूतवस्त्र,
 दावे (ದಾವೆ) (अ.दे) ना. दावा; हरकत; अधिकार; दोषारोप;
 फियाद; दृढता; निश्चित विधान; अभियोग; उपपादन.
 दावादार (ದಾವಾದಾರ) (अ.दे.) ना. — फियादी; वादी; दोष
 लावणारा; चहाडी करणारा; अपमान करणारा.
 दावामि (ದಾವಾಮಿ) (सं) ना. — वडवामि; वणवा.
 दाखु (वे) (ದಾಖ್ತ) (सं) (क) ना. — 'दम' पहा. दुराग्रह.
 दाश (ದಾಶ) (सं) ना. — दास; कोळी; अंबिग; शकुन सांगणारा.
 दाशरथि (ದಾಶರಥಿ) (सं) ना. — दशरथाचे पुत्र; राम; लक्ष्मण;
 भरत; शत्रुघ्न.

दाशराज (ದಾಶರಾಜ) (सं) ना. — सत्यवती व मत्स्यगंधा यांच्या
 पित्याचे नांव.
 दाशार्ह (ದಾಶಾರ್ಹ) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण.
 दाशीरक (ದಾಶೀರಕ) (सं) ना. — माळवा; मालवदेशवासी.
 दास (ದಾಸ) (सं) ना. — सेवक; नोकर; गुलाम; भक्त; कोळी;
 शकुन सांगणारा; जालमार.
 — अनुदास (—ಅನುದಾಸ) (क) ना. — पडचाकर;
 अनुदास; भक्ताचा भक्त; अनन्य भक्त.
 — च्व (—ಚ್ವ) (सं) ना. — सेवा; भक्ति; परिचर्या;
 मासेमारी.
 दासकूट (ದಾಸಕೂಟ) (सं) ना. — हरिदास संघ; भक्तमंडळ.
 दासण(वण) (ದಾಸಣ [ವಣ]) दासाळीचे फूल; जारवंद;
 बंधूकपुष्प; रुद्रपुष्प.
 दासर (ದಾಸರ) (क) ना. — अजगर; भक्ष्य गिळणारा साप.
 दासि(सी) (ದಾಸಿ [ಸೀ]) (सं) ना. — सेविका; शेतकरीण;
 भक्तीण; 'तोत्तु' पहा; बटीक; कुलंबीण.
 दासेय (ದಾಸೇಯ) (सं) ना. — दासीपुत्र; कोळणीचा मुलगा;
 मत्स्यगंधा.
 दासेर (रक) (ದಾಸೇರ [ರಕ]) (सं) ना. — दासीपुत्र; रांडलेक;
 उंट; शकुन सांगणारा.
 दासोग (गर) (ದಾಸೋಗ [ಗರ]) (सं) ना. — भक्तांनी वाटलेले
 अन्न; अन्नसत्र.
 दासोह (हं) (ದಾಸೋಹಂ) (सं) ना. — भक्तबुद्धीने घातलेलें
 अन्नछत्र; भिक्षावृत्ति; भक्ति; सेवाभाव.
 दास्तान (ದಾस्तಾನ) (अ.दे) ना. — संग्रह; गंगाजळी; कोठार;
 गोदाम; वखार; जहाजावरील माल ठेवण्याची जागा.
 दास्य (ದಾಸ್ಯ) (सं) ना. — सेवा; शकुन सांगणारा; भक्तिभाव;
 सेवावृत्ति.
 दास्यण (ದಾಸ್ಯಣ) (क) ना. — 'दासण' पहा.
 दाह (ದಾಹ) (सं) ना. — चटका; लाही; जाल; तोंडकोरड;
 तहान; दगा; ताप; अग्नि; मरण; पीडा; इच्छा; लोभ;
 अंत्याशा.
 दाहक (ದಾಹಕ) (सं) वि. — तप्त; जालणारे; तापदायक; चटका
 वसण्याजोगे.
 दाहशक्ति (ದಾಹಶಕ್ತಿ) (सं) ना. — तृप्ति; इच्छापूर्ति; तहान
 भागणे; तृष्णाशमन. तात्पुरतें समाधान; आश्रयहीनता.
 दाल (ದಾಳ) (सं) ना. — सांगण्याचा खेळ; 'दाल' पहा.
 दालि (ದಾಳಿ) (क) ना. — हल्ला; वेढा; घेरा; चढाई; आक्रमण;
 युद्धप्रसंग; बाजारीगोधळ.
 — इकु, — इडु (—ಇಕ್ಕು, — ಇಡು) (क) धा. — अंगावर
 धावून जाणें; आक्रमण करणें; वेढा घालणें.

—गार (—गार) (क) वि. — आक्रमक; हल्ला करणारा; वेढा देणारा.

दाळिगिच्छु (दाळिगिच्छु) (क) ना. — प्रज्वलित अग्नि; अनावर जाळ; दावानल; भडका; वणवा.

दाळिव (दाळिव) (क) ना. — दाडिम; डाळिवाचें फळ.

दिक्(श्) (दिक् [श्]) (सं) ना. — दिशा; मार्ग; सूचना.

दिक्कर (गगज) (दिक्क [गगज]) (सं) ना. — दिशापति हत्ती; पृथ्वी धारण करणारे आठ हत्ती.

दिक्कने (दिक्कने) (क) अ. — अचानक; अकस्मात्; एकदम; अवचित; एकाएकी; चटकन; भयावह; दचकण्याजोगें.

दिक्कापाल (दिक्कापाल) (क) ना. — वाट फुटेल तिकडे पलायन; कंगाल स्थिती; वाताहत.

दिक्कु (दिक्कु) (क) ना. — आश्रय; आधार; रक्षण; गति; दिशा.

—पाल (पाल) (क) ना. — वाताहत; निराधार स्थिति; अवदशा.

—केडु (केडु) (क) धा. — निराधार होणें; लाचार होणें; अगतिक होणें; समजेनासें होणें.

—तोरु (तोरु) (क) धा. — आश्रय देणें; वाट दाखवणें; पटवणें; हात देणें.

दिक्कुंभि (दिक्कुंभि) (सं) ना. — दिगाज.

दिक्चक्र (दिक्चक्र) (सं) ना. — दिक्खंडल; क्षितिज; विश्व; प्रपंच; होकार्यत्र.

दिक्कत (दिक्कत) (सं) ना. — क्षितिज; दिगंत; दिक्कोन;

दिक्पति (पाल) (दिक्पति [पाल]) (सं) ना. — दिशांचे स्वामी; दिशांचे देव; इंद्र; अग्नि वगैरे देव.

दिगधिर (दिगधिर) (सं) ना. — दहा दिशांचे दिक्पाल.

दिगंगना (ने) (दिगंगना [ने]) (सं) ना. — दिग्वधु; अष्ट दिशांच्या नायिका.

दिगंत (दिगंत) (सं) ना. — (सं) ना. — दिक्कत' पहा.

दिगंबर (दिगंबर) (सं) ना. — दिशा हेच वस्त्र वापरणारा; नग; नागवा; शिव; जैनयति; जिनधर्मी साधु.

दिगिलु (दिगिलु) (क) ना. — भय; घाबरेपणा; भ्रांति.

—गोळ्लु (गोळ्लु) (क) धा. — घाबरणे; घाबरे होणें; भ्रमिष्ट होणें.

—बीळु (बीळु) (क) धा. — कोडें पडणें; गोंधळणें;

न समजण्यासारखें होणें; दिड्मूढ होणें; संकटांत सांपडणें.

दिगिसु (दिगिसु) (क) धा. — खाली उतरवणें; जमिनीवर ठेवणें.

दिगीश (दिगीश) (सं) ना. — दिग्देवता.

दिगुतट (दिगुतट) (क) ना. — दिगंत; क्षितिज; 'दिक्कत'; पहा.

दिगुबलि (दिगुबलि) (क) ना. — दिग्वळी; खून; दिशांना दिलेला बळी.

दिगाज (दिगाज) (सं) ना. — पृथ्वी धारण करणारे आठ हत्ती.

दिगाने (दिगाने) (क) अ. — झटकन; एकदम; लागलीच; अकस्मात.

दिग्दर्शन (दिग्दर्शन) (सं) ना. — मार्गदर्शन; थोडक्यांत सूचना; संक्षिप्त सूचना.

दिग्देश (दिग्देश) (सं) ना. — सर्व दिशांकडील प्रदेश.

दिग्ध (दिग्ध) (सं) वि. — लिप्त; माखलेले; लेपलेले; गुंतलेले; वापरलेले.

दिग्धंवन (दिग्धंवन) (सं) ना. — दिशाबंधन; एक मंत्रशक्ति; कोणत्याहि दिशेला हल्ला येणार नाहीसं करणें.

दिग्बलि (दिग्बलि) (सं) ना. — 'दिगुबलि' पहा; शेरणी; चरु; काकबळी.

दिग्भ्रमण (दिग्भ्रमण) (सं) ना. — आश्रयासाठी फिरती; भ्रमंती; भटकंती; चक्रनेमिक्रम.

दिग्भ्रमे (दिग्भ्रमे) (सं) ना. — दिड्मूढता; दिशाभूल; वेढा; 'दिगिलु' पहा.

दिग्वधु (दिग्वधु) (सं) ना. — दिगंगना.

दिग्विजय (दिग्विजय) (सं) ना. — विश्वविजय; दिशांच्या शेवटपावेतो मिळवलेले यश; साम्राज्याचे प्राचीन लक्षण.

दिंकिडु (दिंकिडु) (क) धा. — उड्या मारणें; खिदळणें; बागडणें; उसळी मारणें; मिरकटणें.

दिं (दीं) कु (दिं [दिं] कु) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; खिदळणें.

दिंकुगोल (दिंकुगोल) (क) धा. — उडणें; भरारी मारणें; गगनविहार करणें.

दिंडमंडल (दिंडमंडल) (सं) ना. — दिशावलय; दशदिशा; विश्व; प्रपंच.

दिड्मूढ (दिड्मूढ) (सं) वि. — समजेनासा झालेला; भ्रमिष्ट; भ्रांत; वेशुद्ध; बेभान; वेखवर.

—ते (—ते) (सं) ना. — बेभानता.

दिट (दिट) (क) ना. — सत्य; खरोखर; खचित; उद्देशपूर्ण.

—पुट (—पुट) (क) ना. — धैर्यशाली; धीट; नित्य.

दिट्ट (दिट्ट) (क) वि. — मस्त; माजलेला; उद्धत; धैर्यशाली; बलिष्ठ; इष्ट; छातीवान; बेफिकीर; निर्भय; अनुभवाचे; दिसणारे.

—तन (—तन) (क) ना. — धीटपणा; धैर्य; शौर्य.

दिट्टिवारि (दिट्टिवारि) (क) ना. — अश्रू; हितशत्रूचा नाश; दृष्ट काढणें; दृष्टिक्षेप.

दिष्टि (दिष्टि) (क) ना. — दृष्टि; नेत्रशक्ति; दृष्ट काढणें.

—इसु (—इसु) (क) धा. — पाहणें; डोळ्याला डोळा लावणें; परीक्षा करणें; निरखणें.

—केडु (—केडु) (क) धा. — दृष्टिमंद होणें.

- क्रोने (क्रोने) (क) ना. — दृष्टिकोन.
 —कोळिसु (कोळिसु) (क) धा. — प्रत्यक्ष होणें; दिसणें;
 दृष्टीस पडणें; नजरेस येणें; पाहणें.
 —तेगे (तेगे) (क) धा. — दृष्ट काढणें.
 —परिवरि (परिवरि) (क) ना. — दीर्घ दृष्टि; देहळणी;
 चौफेर नजर.
 दिट्टु (दिट्टु) (क) ना. — धीटपणा; धैर्य; पराक्रम; छातीठोकपणा;
 शौर्य; सामर्थ्य.
 दिष्टे (दिष्टे) (क) ना. — धैर्यशालिनी; उद्धट स्त्री.
 दिड (दिड) (क) वि. — निश्चित; दृढ; स्थिर; सत्य; बड.
 दिडगु (दिडगु) (क) ना. — जलपात; धवधवा; उद्रेक; बोंब;
 आधिक्य; उच्चध्वनि.
 दिड्डि (दिड्डि) (क) ना. — दिंडी; लहान दार; उपद्वार; किल्ल्याचें
 गुप्त दार.
 —बागिलु (बागिलु) (क) ना. — खिंड; दिंडी.
 दिड्डु (दिड्डु) (क) ना. — टेकडी; डगर; उंचवटा; चढ.
 दिंड (दिंड) (क) वि. — कोमल तनु; कोवळा; लहान वयाचा;
 उद्धट; असंस्कृत; मुठाड.
 दिंडल (दिंडल) (क) ना. — एक वृक्षविशेष; जळाऊ लाकडाचें
 झाड.
 दिंडिंग (दिंडिंग) (क) ना. — घटिंगण; क्रूर; हिंसक; दिंडल वृक्ष;
 दांडगा.
 दिंडु (दिंडु) (क) ना. — झाडाचा बुंधा; ओंडका, स्थूलता;
 जडपणा; अहंकार; लाकडाची मोळी; गवत; नांगराची मूठ;
 नांगरखुंदी; केळीच्या कालाचा सोट; उत्सव.
 दिंडु-नेडे (दिंडु) (क) धा. — तुकडा पाडणें.
 —तरि, —तरिसु (तरि-तरिसु) (क) धा. — शक्तिहीन होणें;
 अहंकार नष्ट होणें.
 —उरुलु (उरुलु) (क) धा. — झाडाच्या फांदीप्रमाणें
 कोसळणें; सपशेल आडवें होणें.
 —उरुलुचु (उरुलुचु) (क) धा. — विध्वंस करणें;
 —उरुलिसु (उरुलिसु) नष्ट करणें.
 —हाय, —हायु (हाय-हायु) (क) धा. — नीट
 चाचपडणें.
 दिंडे (दिंडे) (क) ना. — उद्धट स्त्री; दुष्टा, धड; मोड स्त्री.
 दिंडेय (दिंडेय) (क) वि. — धीट; वीर; दूर; पराक्रमी.
 दिण्णे (दिण्णे) (क) ना. — टेकडी; डोंगर; उंचवटा;
 पडवी.
 दिति (दिति) (सं) ना. — दक्ष कन्या; कश्यप-पत्नि,
 —सुत-सनु (सुत, [सुनु]) (सं) ना. — दैत्य; राक्षस;
 दितीचे पुत्र.

- दिदीवि (दिदीवि) (क) ना. — अन्न; आहार; खाद्य.
 दिद्युत् (दिद्युत्) (सं) वि. — दैदीप्यमान; झळाळणारे.
 दिधीधु (दिधीधु) (सं) ना. — पाट लावणारा; परित्यक्तीं लग्न
 करणारा; द्वितीय विवाहेच्छु स्त्रीं लग्न करणारा.
 दिन (दिन) (सं) ना. — दिवस; प्रकाश.
 —ईश, कर (ईश, [कर]) (सं) ना. — सूर्य; दिनमणी; भारकर.
 दिनचर्ये (दिनचर्ये) (सं) ना. — दिनक्रम; रोजचा व्यवहार;
 दैनंदिनी; वासरी.
 दिनदीप (दिनदीप) (सं) ना. — सूर्य.
 दिनमान (दिनमान) (सं) ना. — दिवसांची गणती; कालमान;
 दिवसगति.
 दिनवहि (दिनवहि) (अ.दे) ना. — कीर्द; प्रत्यही घटनाच्या
 व्यवहाराचे टिपण; रोजखर्चा; रोजवही.
 दिनंप्रति (दिनंप्रति) (सं) अ. — रोज; केव्हाहि; प्रत्यही;
 अनुदिन; नित्य.
 दिनसु (दिनसु) (क) ना. — खाद्यपदार्थ; सामान; दाणागोटा;
 जिनस.
 दिनागलु (दिनागलु) (क) अ. — रोजरोज; दिवसानुदिवस;
 'दिनंप्रति' पहा.
 दिनादि (दिनादि) (सं) ना. — प्रातःकाल; प्रकाश; प्रभात;
 उपःकाल.
 दिनांत (दिनांत) (सं) ना. — सायंकाळ; संध्यासमय; उपराह्ण;
 उतरता दिवस.
 दिशे (दिशे) (क) ना. — 'दिण्णे' पहा.
 दिप्प (दिप्प) (क) ना. — जाड; लड; स्थूल.
 दिव्व (दिव्व) (क) वि. — दिव्य; श्रेष्ठ; उच्च; स्वर्गीय.
 (क) ना. — डगर; उंचवट्याचा प्रदेश; चढ.
 दिव्वण (दिव्वण) (क) ना. — मिरवणूक; लग्नाचे वऱ्हाड; समूह;
 वृच; वीणा; तंतुवाद्य.
 दिव्य (दिव्य) (क) वि. — दिव्य; देवलोकसंबंधी; स्वर्गीय;
 पवित्र; उत्तम; निर्मल; सत्य; प्रमाण.
 दिव्वि (दिव्वि) (क) ना. — रास; डबोलें; पुंजी; उंचवटा.
 दिमाकु (दिमाकु) (क) ना. — दिमाख; मेंदू; शिर; डोकें;
 दंभ; उद्धटपणा; दर्प; अट्टहास; तोरा; भपका; सांग; डौल;
 विलास; मिजास.
 दिमिकिट (दिमिकिट) (क) ना. — नृत्यगतीला अनुसरून केलेली
 शब्द रचना; नर्तनाचे बोल; नृत्यकथक.
 दिमिदिमि (दिमिदिमि) (क) ना. — 'दिमिकिट' पहा. मृदंगाचे
 बोल. दिमिकिट धोम.
 दिंबु (दिंबु) (क) ना. — उशी; तकिया; गिर्दी; लोड; कमलाचा
 बीजकोष.

दिम्मगे (ने) ([नं]) (क) अ. - झटकन; जोरांत; लागलीच; अचानक.

दिम्मि (दिम्मा) (क) ना. - उंचवटा; उंच प्रदेश; झाडाचा सोट; तुळई; नाट.

दिम्मितु (दिम्मा तु) (क) वि. - वडील; श्रेष्ठ; जाड; बलवंत.

दिम्मिद (दिम्मा द) (क) ना. - श्रेष्ठ पुरुष; विद्वान; ज्ञानी; ब्राह्मण; महात्मा.

दिम्मु (दिम्मा) (क) धा. - तुडवणे; ढकलणे; पुढे सारणे. (क) ना. उशी; गिरदी; तकिया.

दिल् (दिळ) (अ.दे.) ना. - हृदय; मन; अंतःकरण.

—खुष (खुश) (अ.दे.) ना. - मनःसंतोष; आत्मतुष्टि; समाधान.

—गीर, -गिरि (गिर, गिरी) (अ.दे.) ना. - दुःख प्रदर्शन; खेद प्रगटन; विषादव्यक्ति.

—द्वार (द्वार) (अ.दे.) ना. - उदार; थोर मनाचा.

दिलखा (बा) (दिलखाना [बा]) (अ.दे.) ना. - तंतुवाद्य; तंत्रीवाद्य.

दिलीप (दिलीप) (सं) ना. - एक सूर्यवंशीय राजा; रघुराजाचा बाप.

दिव (दिव) (सं) ना. - स्वर्ग; प्रकाश; दिवस; अरण्य.

दिवंगत (दिवंगत) (सं) वि. - स्वर्गस्थ; स्वर्गवासी; कैलासवासी; मृत.

दिवस (दिवस) (सं) ना. - दिन; वार; वासर.

—ईश (ईश) (सं) ना. - सूर्य.

—कळे (कळी) (क) धा. - दिवस कटणे; काळ काढणे; वेळ घालविणे.

—मुख (मुख) (सं) ना. - प्रातःकाल; प्रभात; उपःकाल.

दिवस्पति (दिवस्पति) (सं) ना. - इंद्र; सूर्य; दिवसाचा स्वामी; स्वर्गाचा राजा.

दिवा (दिवा) (सं) अ. - दिवसाउजेडी; उघड; उजेडांत.

—कर (कर) (सं) ना. - सूर्य; दिनकर; प्रभाकर.

दिवाण (न) (दिवाण [न]) (अ.दे.) ना. - मंत्री; कारभारी, न्यायाधीश.

—खाने (खाने) (अ.दे.) ना. - न्यायालय; दालन; प्रशास्त खोली; पडवी; पटांगण.

दिवाणि (दिवाणी) (अ.दे.) ना. - देण्यावेण्याचा व्यवहार; सार्वजनिक हक्कासंबंधी. मिळकती व्यवहारविषयक.

दिवानि (दिवाणी) (अ.दे.) ना. - खुळेपणा; मतिभ्रम; संभ्रम

दिवाना (णा) (दिवाणा [णा]) (अ.दे.) ना. - खुळा; वेडा; मूर्ख कवि; तिरुमलेश्वर.

दिवांध (दिवांध) (सं.) ना. - घुबड; धूक; दिवसाचे अंधत्व येणारा पक्षी.

दिवाभीत (दिवाभीत) (सं) ना. - घुबड; चंद्र; चोर; नपुंसक; भिन्ना.

दिवामध्य (दिवांमध्य) (सं) ना. - भरदिवस; मध्यान्ह; दुपार.

दिवारात्रि (दिवांरात्रि) (सं) ना. - अहोरात्र; दिनयामिनी; दिनरात; रात्रंदिवस.

दिवाळि (दिवाळी) (क) ना. - दीपावली; दिवाळीचा सण; कार्तिकमासातील प्रमुख सण; अवनति; दिवाळे; पडता काळ.

—खोर (—खोर) (क) वि. - उधळपट्टी करणारा; व्यर्थ पैसा उडवणारा. दिवाळे काढणारा.

दिवि (दिवि) (सं) ना. - आकाश; स्वर्ग.

—ज (—ज) (सं) ना. - स्वर्गीय देवता.

दिविजपति (पाल) (दिविजपति [पाल]) (सं) ना. - इंद्र; देवांचा स्वामी; मालक.

दिविजपद (दिविजपद) (सं) ना. - स्वर्ग; देवस्थान; देवांचे वसतिस्थान.

दिविजपुर (दिविजपुर) (सं) ना. - अमरावती; इंद्राची राजधानी.

दिविजांगने (दिविजांगने) (सं) ना. - अप्सरा; गंधर्व स्त्री.

दिविजापगे (दिविजापगे) (सं) ना. - देवगंगा; स्वर्गनदी; आकाशगंगा.

दिविभाग (दिविभाग) (सं) ना. - अमरावती; इंद्राची राजधानी.

दिवौकस (दिवौकस) (सं) ना. - स्वर्गीय देवता; स्वर्गांत राहणारे; देव.

दिव्य (दिव्य) (सं) वि. - श्रेष्ठ; सुंदर; मनोहर; स्वर्गीय. (सं) ना. - चंदन; गोकुळ; 'दिव्य' पहा.

दिव्यगंध (दिव्यगंध) (सं) ना. - गंधक; मोठा वेलदोडा; चंदन.

दिश (श) (दिश [श]) (सं) धा. - दाखवणे

दिशा (दिशा) (सं) ना. - दिक्; दिशा.

दिश्य (दिश्य) (सं) वि. - दाखविले जाणारे; दाखवण्यायोग्य. दर्शनीय.

(सं) ना. - क्षितिज; मृगजळ.

दिष्ट (दिष्ट) (सं) वि. - दाखविलेले; नियमित; कथित.

(क) ना. - नेमणूक; योजना; दैव; नियति; भाग्य; अदृष्ट; आज्ञा; निरोप; ध्येय; गम्य; सांगावा.

दिष्टि (दिष्टि) (सं) ना. - नेमणूक; योजना; मार्गदर्शन; कथन; परवानगी; नियम; सौभाग्य; सुदैव; अदृष्ट; संतोष; मांगल्य; शोभा; दृष्टि; डोळा; निदर्शन; दृष्टिक्षेप; नजर; दृष्ट.

दिष्टांत (दिष्टांत) (सं) ना. — मरणकाळ; अंत्यसमय;

निर्दिष्ट दिवसाचा शेवट; दुर्दिन.

दिष्ट्या (दिष्ट्या) (सं) अ. — दैवामुलें; दैवयोगानें; देवकृपेनें.

दिळ (दिळ) (क) ना. — मधमाशी.

दी (दी) (सं) धा. क्षीण होणें; नाश होणें; मरणें.

दीकिडु (दीकिडु) (क) धा. — 'दिंकिडु' पहा.

दीकुगोळ (दीकुगोळ) (क) धा. — 'दिंकुगोळ' पहा.

दीक्षक (दीक्षक) (सं) ना. — दीक्षा देणारा; दैनिक मार्गदर्शन.

दीक्षा (दीक्षा) (सं) ना. — व्रत; व्रतस्वीकार; कटिबद्धता;

धार्मिक संस्कार; श्रद्धाजीवन; नियमपालन.

दीक्षित (दीक्षित) (सं) वि. — सुसंस्कृत; नियमानुकूल; व्रतस्थ.

(सं) ना. — दीक्षा घेतलेला; यज्ञपुरोहित; अग्निहोत्र

चालविणारा;

दीक्षांत (दीक्षांत) (सं) ना. — यज्ञाचा शेवट; अवभृतस्नान.

दीडु (दीडु) (क) ना. — चढ; उंचस्थळ; डोंगर; टेकडी; तट.

दीदिवि (दीदिवि) (सं) ना. — अन्न; स्वर्ग.

दीधिवि (दीधिवि) (क) ना. — प्रकाश; कांती; उजेड; किरण.

दीन (दीन) (सं) वि. — दरिद्री; दुःखित; विनयशाली; दुर्दैवी;

हीन.

— ते, — भाव (डी, धाव) (सं) ना. — दैन्य; दीनता; नम्रता;

विनय.

— बंधु (धोण्डु) (सं) ना. — गरीबांचा वाली; दीनांचे हित

करणारा.

— वस्त्र (वड्डु) (सं) ना. — गरीबावर दया करणारा.

दीनार (दीनार) (सं) ना. — सोन्याचें नाणें; दागिना.

दीनोद्धार (दीनोद्धार) (सं) ना. — दरिद्री लोकांचा उद्धार;

पतितपावनता; गरीबांची उन्नति.

दीप (दीप) (सं) ना. — प्रकाश; उजेड; दिवा; द्वीप.

— स्तंभ (दुण्डु) (सं) ना. — समुद्रातील मनोन्यावरील दिवा;

सागरी दीपगृह; दीपमाळ.

दीपक (दीपक) (सं) वि. — प्रकाशमान; प्रकाशक; उत्तेजक;

कुशल; चमत्कारिक; पाचक; शक्तिवर्धक.

(सं) ना. — दिवा; काम; केशरी रंग; काव्यांतील एक अर्थालंकार.

दीपन (दीपन) (सं) वि. — पचन करणारा; उत्तेजक; कांतीदायक;

चेतना देणारा.

उद्दीपन (उद्दीपन) (सं) वि. — अति उत्तेजक; विशेष प्रकाश

देणारा.

दीपारावने (दीपारावने) (सं) ना. — आरती; कुरवंडी;

कार्तिक दीपोत्सव.

दीपावलि (दीपावलि) (सं) ना. दीपमाळ; दिवाळी; कार्तिक

महिन्यांतील एक सण.

दीपिका (दीपिका) (सं) ना. — दिवा; ज्योती; प्रकाश

साधन.

दीपिकांकुर (दीपिकांकुर) (सं) ना. — दिव्याची कुडी;

दीपज्योति; उजेडाचें साधन.

दीपोत्सव (दीपोत्सव) (सं) ना. — रोशनाई; दिवे पाजवून

नर्दात सोडून करण्याचा उत्सव; दीपावली.

दीप्त (दीप्त) (सं) वि. — प्रज्वलित; झळाळणारा; प्रकाशणारा.

दीप्ताग्नि (दीप्ताग्नि) (सं) ना. — अगस्ति; प्रज्वळ जठराग्नि

असलेला.

दीप्ति (दीप्ति) (सं) ना. — कांती; किरण; प्रकाश; चकाकी;

दिवा; लाख.

दीर्घ (दीर्घ) (सं) ना. — लांब; गुरुअक्षर; गुरुत्वाचे चिन्ह.

— ते (डी) (सं) ना. — लांबी.

दीर्घकंठ (दीर्घकंठ) (सं) ना. — करकोचा उंट; जिराफ;

वगैरेसारखा लांब मानेचा प्राणी.

दीर्घजिह्व (दीर्घजिह्व) (सं) ना. — लांब जीभ असणारा प्राणी;

सर्प वेडक वगैरे.

दीर्घदर्शि (दीर्घदर्शि) (सं) ना. — तत्त्वज्ञानी; ब्रह्मज्ञानी;

धोरणी; व्यवहारज्ञ. दूरवर पहाणारा; दूरदृष्टी.

दीर्घदृष्टि (दीर्घदृष्टि) (सं) ना. — दूरदृष्टि असलेला; धूर्त;

ब्रह्मा,

दीर्घनिद्रे } (दीर्घनिद्रे) अति निद्रा; काळझोप; कुंभकर्णी

दीर्घशयन } (दीर्घशयन) झोप; मरण.

दीर्घयाम (दीर्घयाम) (सं) ना. — कंटाळवाणा काळ;

उवग आणणारा समय.

दीर्घयाम (दीर्घयाम) (सं) ना. — कंटाळवाणा काळ; उवग

आणणारा समय.

दीर्घसाहस (दीर्घसाहस) (सं) ना. — प्राणार्पणाची तयारी,

अति साहस.

दीर्घायु (दीर्घायु) (सं) ना. — चिरंजीव; मार्कंडेय;

सप्तचिरंजीव; अति आयुष्य असलेला.

दीर्घिका(के) (दीर्घिका [के]) (सं) ना. — ओढा; नदी; प्रवाह,

जलाशय; विहीर.

दीव (दीव) (क) ना. — द्वीप; बेट; देह; शिकारबळी; जंगली

प्राण्यांना पकडून देणारा प्राणी; शिकारी प्राणी.

दीवगार (दीवगार) (क) ना. — शिकारी प्राणी पालन करणारा;

आमिष दाखवून शिकार करणारा.

दीवटि(टिने) (दीवटि [टिने]) (क) ना. — हिलाल; मशाल;

टेन्सा.

— ग (— ग) (क) ना. — मशालजी; हिलालजी.

दीवस (दीवस) (क) ना. - धैर्य; पराक्रम.

दीवल्लिगे (दीवल्लिगे) (क) ना. - दिवाळी; दीपावली.

दीवि (दीवि) (क) ना. - द्वीप; बेट; सौंदर्य; निर्णय; क्रमबद्धता;

लहान दिवा.

दीविगे (दीविगे) (क) ना. - 'दीपिका' पहा; प्रकाशसाधन.

दीवु (दीवु) (क) ना. - लहान द्वीप; 'कुदुरु' पहा.

दीह (दीह) (सं) ना. - 'दीव' पहा.

दु (दु) (क) अ. - सूतकृदन्ताचा अव्यय प्रत्यय.

दुःख (दुःख) (सं) ना. - दुःखणें; चिंता; व्यथा.

दुःखकर (दुःखकर) (सं) वि. - दुःख देणारे; चितेला कारण होणारे; कुलक्षणी हात; अपेक्षी हात.

दुःखार्त (दुःखार्त) (सं) वि. - दुःखपीडित; दुःखानें होरपळलेला.

दुःखि (दुःखि) (क) वि. - दुःखात असलेली, कष्टी.

दुःखित (दुःखित) (सं) वि. - दुःख झालेला, क्षीण.

दुकान (दु) (दुकान [दु]) (अ. दे.) ना. - वखार; मंडई; क्रयविक्रय स्थान; पेट; बाजार; हाट.

दुकूल (दुकूल) (सं) ना. - रेशमी वस्त्र; चीनांबर; पातळ; तलम कापड; शिरशिरीत वस्त्र.

दुक्कुडि (दुक्कुडि) (क) ना. - लगाम; वेसण; 'कडियण' पहा.

दुग (दुग) (क) ना. - जोडी; युग्मक; दोन ओळीत अन्वय होणारी पद्यरचना.

दुगुड (दुगुड) (क) ना. - दुःख; चिंता; ठणका; व्यथा; कळवळा; प्रीती; दया; कळकळ; अभ्यास.

दुगुण (दुगुण) (क) वि. - दुष्पट.

दुगुल (दुगुल) (क) ना. - 'दुकूल' पहा.

दुग (दुग) (दुग [दुग]) (क) ना. - दुर्ग; किल्ला; किल्ल्याचा पुढचा बुरूज. तटबंदी; 'युग्म' पहा.

दुग्गाणि (दुग्गाणि) (क) ना. - दोन दिडकीचे नाणें; दबू पैसा; शिवराई.

दुग्गि (दुग्गि) (दुग्गि [दुग्गि]) (क) ना. - दुर्गा; पार्वती; महाकाली.

दुग्गु (दुग्गु) (क) ना. - कापलेले गवत; गवताचा भारा.

दुग्गु (दुग्गु) (सं) वि. - पिळलेलें; कातरलेले.

(सं) ना. - दूध; रस.

—अभिषेक (अभिषेक) (सं) ना. - दुधाची संततधार.

—अर्णव (अर्णव) (सं) ना. - क्षीरसागर; दुधाचा समुद्र.

दुग्गिनि (दुग्गिनि) (सं) ना. - शेर; कळी; पिळलेला रस; दुग्गि गाय.

दुग्गे (दुग्गे) (सं) ना. - अनुमान; संशय; पोटादुखी; मत्सर; अस्या.

दुष्ट (दुष्ट) (क) वि. - दुष्ट; वाईट; निरुपयोगी.

—गोरव (गोरव) (क) ना. - दुष्ट संन्यासी; कवटी गुरु; शिव; काम.

दुडि (दुडि) (क) धा. - काम करणें; श्रम करणें; संपादन.

(क) ना. - डमरू; चर्मवाद्य.

—त, —मे (त, मे) (क) ना. - श्रम; मजूरी; प्राप्ति; संपादन.

—सु (सु) (क) धा. - कामाला लावणें; श्रम करविणें.

दुडक (दुडक) (दुडक [दुडक]) (क) धा. - अविचारानें कामाला हात घालणें; एकदम काम आरंभणें.

(क) ना. - मागेंपुढें न पाहता केलेला कार्यारंभ; शीघ्रकोपी; अडाणी; उद्धटपणा; उडालवृत्ति.

दुडुप्रवेश (दुडुप्रवेश) (क) ना. - कार्याकार्य विवेक न करतां केलेली मार्गक्रमणा; एकदम धडक मारणारा; साहस.

दुडु (दुडु) (क) ना. - पैसा; ३ पैचे नाणें; गवा; रानरेडा.

दुंदु (दुंदु) (क) धा. - लोंबणें; हेलकावे खाणें; हलणें.

(क) ना. - हेरफेर; कमी अधिक.

—आडु (आडु) (क) धा. - हेलकावे खाणें; टांगणें; लोंबणें;

दुंडगे (दुंडगे) (क) अ. - चक्राकार होउन; बांगडीप्रमाणें.

(क) वि. - गोल; खडबडीत.

(क) ना. - वर्तुळ; असंस्कृता; समानता;

दुंडगे (नेय) (दुंडगे [नेय]) (क) वि. - गोल; खडबडीत; समान; चक्राकार.

दुंडिसु (दुंडिसु) (क) धा. - चक्राकार फिरणें; गुंडाळणें; प्रदक्षिणा घालविणें.

दुंडु (दुंडु) (क) धा. - ओवडधोवडपणा; गोलाई; चक्राकारता; एकरूप वस्तु.

दुडुभ (दुडुभ) (सं) ना. - दुतोंडें; विषहीन सर्प.

दुडु (दुडु) (क) ना. - फळांतील स्निग्ध रस.

दुंदु (दुंदु) (अ. दे.) ना. - अतिव्यय; धांदल; मनमानेल

तसा धुरळा उडविणें; मोकाट; खचित; अवडंबर माजविणारा;

चंगीभंगी; छानछोक करणारा.

दुंदुभि (दुंदुभि) (सं) ना. - नगारा; डांगोरा; एक संवत्सर; एक राक्षस.

दुपट (दुपट) (दुपट [दुपट]) (क) ना. - दुपटें; दुहेरी कापड; वाकळ; गोघडी; पांघरूण. 'हृस्व' पहा.

दुपट्टु (दुपट्टु) (क) ना. - दुष्पट; दुग्गुण.

दुप्पि (दुप्पि) (क) ना. - अग्नि; चित्रांगद; सांबर.

दुवारि (दुवारि) (अ. दे.) ना. - दुष्पट; महागाई; वेसुमार किंमत; संग्रहातील उणीव.

दुबासि (दुबासी) (क) ना. - दोन भाषा जाणणारा; दुभाषी;
एक भाषेतून दुसऱ्या भाषेत भाषांतर करणारा.

दुब्ब (दुब्बू) (क) ना. - पाठ; धव्या; फोपसा; दांडगा; दांडोबा.

दुब्बि (दुब्बू) (क) ना. - दांडगी; कुब्जा; मातीचे भांडे;
धव्बी.

दुब्बु (दुब्बू) (क) ना. - फोपसेवणा; ढेरपोऱ्या; तुंदिल.

दुमि (रिम) कु दुमि [मु] क) (क) धा. - गिरकी मारणे;
गोलाकार उडणे; पायरीपायरीने हसणे; खाली झेप घेणे;
खाली उडी मारणे; आवेशाने प्रवेश करणे.

दुसगुदु (डु) (दुसगुगुळू [डु]) (क) धा. - क्रोधाने
जळफळणे; खिचखिचणे.

दुसदुसु (दुसगुदुसगु) (क) वि. - उग्र; गंभीर; रागाचा
फणकारा.

दुंप (दुंम) (क) ना. - मूळ; सुळी; उगम.

दुंबाल (दुंमाल) (क) ना. - अडचण; हरकत; पिरपीर;
पीडा; लगन.

दुंवि (दुंम) (क) ना. - भ्रमर; सुंगा; तुंबी वृक्ष.

दुंबु (दुंम) (क) ना. - सुरगुरू पाऊस; झिमझिम; पावसाचे
तुषार.

दुमति (दुमूति) (क) ना. - दुर्मति; कुबुद्धि; दुष्ट मनुष्य.

दुमम(म्मा)न (दुमू[म्मा]न) (क) ना. - दुर्मन; चिंता;
ब्रोही; दुष्ट; संकट; अडचण.

दुममळ (दुमूळ) कळवळ; चिंता; दुर्मनस; व्यथा; 'तलण'
पहा.

दुयं(यं) (दुयं [यं]) (क) वि. - दुसऱ्या प्रतीचा;
डाव्या पक्षाचा; माध्यमिक.

दुस्(र) (दुस् [र]) (सं) वि. - वाईट; चांगले नसलेले;
निषेधाई.

दुर (दु) (क) ना. - युद्ध; लढाई.

दुरक्ष (दु) (सं) ना. - वाईट दृष्टि असलेला; दूत; स्पर्धा;
जिद्द; पैज; सोंगटीचा खेळ.

दुरंगि (दु) (अ.दे) वि. - दोन रंगांचा; दोन बाजूंचा.

दुरंजि (दु) (सं) ना. - सीताफळ.

दुरत्यय (दु) (सं) वि. - दुर्लभ्य; दुर्गम; दुष्कर्मणीय.

दुरद (दु) (क) ना. - दुर्भाग; आडवाट; कापथ; खाता न
येण्याजोगे; अभक्ष्य; द्विद; हत्ती.

दुरदृष्ट (दु) (क) ना. - दुर्दैव; दुर्भाग्य; पाप; हतभागी;
पापी; दुर्दैवी.

दुरन्वय (दु) (सं) वि. - अननुकरणीय; अगम्य; न
समजण्याजोगे.

(सं) ना. - चुकीचा निर्णय; दुष्कुल; वाईट घराणे; दुर्वश.

दुरंत (दु) (सं) ना. - दुःख; जखम; ठणका; व्यथा;
विपत्ति.

(सं) वि. - आपत्तीत सापडलेला. दुःखात बुडलेला.

दुरवीनु (दु) (अ.दे) ना. - दुर्वीण; दूरदर्शक यंत्र.

दुरभिप्राय (दु) (सं) ना. - वाईट मत; दुरुदेश;
अपप्रचार; कडवी विचारसरणी; कटु आलोचना.

दुरभिमान (दु) (क) ना. - कोरडा अहंकार; जंभ;
अयोग्य प्रतिष्ठा.

—इ (अ) (क) वि. - अहंकारी; गर्विष्ठ.

दुरभ्यास (दु) (सं) ना. - दुर्वर्तन; चट; बदचाल;
विनाशक चाल.

दुरवगम (दु) (सं) वि. - अनाकलनीय; कळण्यास
कठीण.

दुरवस्थे (दु) (सं) ना. - वाईट स्थिति; दुर्गति; हीन
स्थिति; व्यथा.

दुर (रु) स्ति (दु) (अ.दे) ना. - डागडुजी;
सुधारणा; शुद्धि; जीर्णोद्धार; शोध.

दुरहंकार (दु) (सं) ना. - अकारण गर्व; कोरडे
अवडंबर; जंभ, मस्ती; उद्वेगना.

दुराकृति (दु) (सं) वि. - कुरूपी; विद्रूप; विरूप; विक्राळ,
भयावह.

दुराक्रम (मण) (दु) (सं) ना. - अन्यायाचे
आक्रमण; अकारण रोष.

दुराग्रह (दु) (सं) ना. - हट्ट; निष्कारण वळजोरी;
हेका; हेकटपणा.

दुराचार (दु) (सं) ना. - दुर्वर्तन; चुकीची वागणूक.

—इ (अ) (सं) वि. - दुर्वर्तनी; असभ्य; असंस्कृत; पापी.

दुरात्म (दु) (सं) ना. - दुष्ट; पापी; वंचक, वाईट मनुष्य.

दुराप (दु) (सं) वि. - दुष्प्राप्य; दुर्लभ; मिळविण्यासाठी
कठीण.

दुराधि (दु) (अ.दे.) ना. - विरोध; खंडन; निराकरण;
प्रतिभटना.

दुरारोह (दु) (सं) ना. - चढण्यास कठीण;
(ताडमाडावर चढणे कठीण होते तसे कठीण.)

दुरालाप (दु) (सं) ना. - अपशब्द; शिवी; गाली; शाप.

दुरालोचने (दु) (सं) ना. - दुर्विचार; अहित चिंतन;
दुरिच्छा; दुष्कामना.

दुराशय (दु) (सं) ना. - पोटतिडिक; 'दुरभिप्राय'
पहा.

दुराशे (शा) (दु) (सं) ना. - लोभ; अत्याकांक्षा;
दुरिच्छा.

दुरासद (दु०रा०स०द) (सं) वि.—मिळण्यास कठिण; हाता-
बाहेरचे; शक्तिबाहेरचे.
दुरिच्छे (दु०रि०च्छे) (सं) ना.—लाभ; अति आशा. हावरेपणा.
दुरित (दु०रि०त) (सं) ना.—शाप; संकट; नरकाला कारण होणारे
कृत्य; पाप.
—हर (—ह०र) (सं) ना.—संकटनाशन; ईश्वर.
दुरियाधेन (दु०रि०या०धेन) (क) ना.—दुर्योधन; कौरव राजा;
धृतराष्ट्रपुत्र.
दुरुक्त (दु०रु०क्त) (सं) वि.—दुर्भाषित; चुकीचे बोलणे;
शापवचन; शापित.
दुरुक्ति (दु०रु०क्ति) (सं) ना.—चुकीची भाषा; दुर्भाषण; शिवी;
शाप; अपशब्द; बोलू नये तें बोलणें.
दुरुगुद्दु (दु०रु०गु०द्दु) (क) धा.—वाईट दृष्टीनें
डोळे वटारणें.
दुरुद्वि (दु०रु०दु०वि) (क) ना.—उडाणटप्पु; उडाल;
चेष्टेखोर; दुष्ट; बदसल्ला देणारा; वंचक; हिंसक; भ्रमर;
मधमाशी; गांधीलमाशी.
दुर्वर (दु०रु०वर) (क) वि.—दुर्मर; असहनीय; न भरतां
येण्यासारखें.
दुरयश (दु०रु०य०श) (क) ना.—दुष्कीर्ति; अपयश; बदनाम;
दुर्लौकिक.
दुरुसु (दु०रु०सु) (क) वि.—अत्यातुर; बलिष्ठ; नित्य सिद्ध.
दुरुल (दु०रु०ल) (क) ना.—‘दुरुद्वि’ पहा.
दुरुले (दु०रु०ले) (क) ना.—दुष्टा; बदसल्ला देणारी; वंचकी.
दुरुह (दु०रु०ह) (सं) वि.—अकल्पनीय; अतर्क्य; अवचनीय.
दुरोदर (दु०रु०द०र) (सं) ना.—झूत; सांगण्याचा डाव; पण;
पगडी; सांगटी; ‘लेत्त’ पहा.
दुरंग (दु०रु०ग) (सं) ना.—किल्ला; तट; किल्ल्याच्या तटाचा
बुरूज; दुर्गमता; एकी; अरण्य.
दुरंगति (दु०रु०ग०ति) (सं) ना.—वाईट स्थिति; दारिद्र्य; नर्क;
हीनवस्था; अवकाळ; दुर्दशा.
दुरंग (दु०रु०ग०द) (सं) ना.—घाण; कुवास; दुष्परिमल.
दुरंगम (दु०रु०ग०म) (सं) वि.—अगम्य; कष्टसाध्य; असाध्य.
दुरंगी (गं) (दु०रु०ग० [गं]) (सं) ना.—महाकाली; पार्वती;
कित्यावरील देवडी.
दुरंगुण (दु०रु०ग०ण) (सं) ना.—दुष्ट भाव; दुर्वर्तन; खोड.
दुरंग (दु०रु०ग०) (सं) वि.—न होण्यासारखे; अवदित;
कष्टकारक; कठीण.
दुरंग (दु०रु०ग०) (सं) ना.—दुष्ट मनुष्य; नीच मनुष्य; हिंसक.
दुरंग (दु०रु०ग०) (सं) वि.—जिकण्यास कठीण; अजेय;
अजिंक्य.

दुर्जात (दु०रु०जा०त) (सं) वि.—दुष्कुलीन; कुवंशज; अशुभ
मूहर्तावर जन्मलेला; दुर्दैवी; दुःखी; हतभागी.
दुर्जीवन (दु०रु०जी०वन) (सं) ना.—हीन जिणें; टेकील आलेला
संसार; कष्टकर प्रपंच.
दुर्णय (दु०रु०ण०य) (सं) ना.—अनय; दुर्वर्तन; अनीति;
वाकडे पाऊल.
दुर्दशे (दु०रु०द०शे) (सं) ना.—दुरवस्था; हीन स्थिती; अवनती;
विपत्ति; संकट.
दुर्दर्श (दु०रु०दर्श) (सं) वि.—न पाहण्याजोगें; कुरूप;
अदर्शनीय; असह्य; घृणास्पद; तिटकारा येण्यासारखें.
दुर्दात (दु०रु०दा०त) (सं) वि.—असह्य; कट्यात न राहणारे,
दुर्निग्रही.
दुर्दिन (दु०रु०दि०न) (सं) ना.—वाईट काळ; अवदशा; दुःस्थिति;
पावसाळी दिवस; दगाळ दिवस.
दुर्दैसे (दु०रु०दै०से) (सं) ना.—नीच स्थिती; हीनवस्था; दुर्दशा.
दुर्दैव (दु०रु०दै०व) (सं) ना.—दुर्भाग्य; हतभागीपणा; हीन
स्थिती; पुण्यहीनता.
दुर्धर (दु०रु०ध०र) (सं) वि.—असह्य; काठीण; अपघाती;
दुराधर्ष; वश करून घेण्यास कठीण; धारण करण्यास
कठीण.
दुर्धर्ष (दु०रु०ध०र्ष) (सं) वि.—‘दुर्धर’ पहा.
दुर्नडे (दु०रु०न०डे) (दु०रु०न०डे [दु०रु०न०डे]) (क) ना.—दुर्वर्तन;
दुर्जीवन; दुर्भाषण.
दुर्निमित्त (दु०रु०नि०मित्त) (सं) ना.—अपशकुन; अशुभ सूचना;
अयोग्य कारण.
दुर्निवार (दु०रु०नि०वार) (सं) वि.—अनिवार्य; अटळ; असह्य;
दुर्लब्ध; झालेच पाहिजे असे.
दुर्नीत (दु०रु०नि०त) (सं) वि.—अविनीत; अविवेकी; शीलहीन;
कुमार्गी.
दुर्नीति (दु०रु०नि०ति) (सं) ना.—दुर्वर्तन; दुराचार; अयोग्य
वागणूक.
दुर्नंगे (दु०रु०न०ंगे) (सं) ना.—दुर्भंग; दुरालोचन; कुविचार.
दुर्बल (दु०रु०ब०ल) (सं) ना.—दुबळें; नपूंसक; शक्तिहीन; क्षीण;
रोडलेला.
दुर्बीज (दु०रु०बी०ज) (क) ना.—दुष्ट; हीन जन्म; कुमीकीटक;
जीवाणू.
दुर्बोधने (दु०रु०बो०धने) (सं) ना.—दुरुपदेश; चहाडी;
बदसल्ला; दुकीचे विधान.
दुर्भंग (दु०रु०भ०ंग) (सं) ना.—दुर्दैव; परित्यक्ता; नव्या दसानें
सोडलेली; नावडती.
दुर्भर (दु०रु०भ०र) (सं) वि.—भरण्यास कठीण.

दुर्भव (दुर्भवं) (सं) ना. - कष्टी जीवन; दुःखी संसार;
 कंगाल स्थिति; विपन्नावस्था; दारिद्र्य; हीनजन्म.
 दुर्भावं (दुर्भावं) (सं) ना. - दुर्भन; विरुद्ध भावना; चुकीची
 विचारसरणी.
 दुर्भिक्ष (दुर्भिक्षं) (सं) ना. - असंतोषाचा काळ; दुष्काळ;
 अन्नान्न दशा; नकारघंटा; अवकाळ; अभावस्थिति.
 दुर्भेद्य (दुर्भेद्यं) (सं) वि. - फोडतां न येण्यासारखें; असाध्य
 प्रवेश; आंत शिरण्यास कठीण.
 दुर्भूति (दुर्भूति) (सं) ना. - एक संवत्सर; मूर्ख; दुर्बुद्धि;
 बुद्धिभ्रम
 दुर्भद्र (दुर्भद्रं) (सं) ना. - दंभ; कोरडा अहंकार;
 उन्मत्तपणा; ढोंग; वडेजव,
 दुर्भरण (दुर्भरणं) (सं) ना. - अस्वाभाविक मरण; अकाली
 मरण; यातनामय मरण.
 दुर्भाग (दुर्भाग्यं) (सं) ना. - वाईटमार्ग; नीतिभ्रष्टता;
 बदचाल; दुर्वर्तन.
 दुर्मुख (दुर्मुखं) (सं) ना. - अमद्रभाषी; फुटक्या तोंडाचा;
 कुल्लुपता; क्रुद्ध; एका संवत्सराचें नांव.
 दुर्ग्रह (दुर्ग्रहं) (सं) ना. - अपकीर्ति; निंदा; दुर्नाम;
 दुष्कीर्ति
 दुर्लक्षण (दुर्लक्षणं) (सं) ना. - दुश्चिन्ह; अपशकुन; अशुभ
 सूचना; कुलक्षण; एक काव्यदोष.
 दुर्लक्ष्य (दुर्लक्ष्यं) (सं) वि. - लक्षांत न येणारे; अगणनीय;
 अलक्ष्य; अयोग्य ध्येय; 'दुर्दर्श' पहा.
 दुर्ललित (दुर्ललितं) (सं) ना. - कुचेष्टा; दुर्वर्तन, पोरकटपणा.
 दुर्लभ (दुर्लभं) (सं) वि. - असाध्य; सहज न मिळण्यासारखे;
 श्रेष्ठ; उत्तम.
 दुर्वचन (सु) (दुर्वचनं [सु]) (सं) ना. - शिवी; शाप;
 अपशब्द.
 दुर्वाच्य (दुर्वाच्यं) (सं) वि. - अनुचरणीय; सागतां न
 येण्यासारखें
 (सं) ना. - शिवीगाळ; अपशब्द.
 दुर्वार (दुर्वारं) (सं) ना. - दुर्निवार.
 दुर्वाता (तें) (दुर्वाता [तें]) (सं) ना. - अशुभ वातनी;
 वाईट खबर.
 दुर्वास (सस) (दुर्वास [सस]) (सं) ना. - वाईट कपडे;
 गैर पोषाख; नम्रता; एक ऋषी.
 दुर्वासने (दुर्वासनं) (सं) ना. - दुराशा; दुर्गंध; असदिच्छा.
 दुर्विदग्ध (दुर्विदग्धं) (सं) ना. - अर्धवट ज्ञानी; पडितमन्य,
 मूर्ख.
 दुर्विध (दुर्विधं) (सं) ना. - दुर्नीति; खळ; नीच; गरीब.

दुर्विनीत (दुर्विनीतं) (सं) वि. - माजलेला; मस्तीचा; उद्दाम;
 उद्धट; आग्रही; आडमुठा. एक कन्नड कवि.
 दुर्विपाक (दुर्विपाकं) (सं) ना. - पापाचें फळ; अविवेकाचा
 परिणाम; दुर्दैव; दैवदुर्विलास.
 दुर्विलसित (दुर्विलसितं) (सं) ना. - दुर्दैवाचा खेल; दैवलीला;
 दुर्दैव; दूरदृष्ट.
 दुर्वृत्त (दुर्वृत्तं) (सं) वि. - उद्धट; अविवेकी; अविचारी;
 दुर्वर्तनी.
 दुर्वृत्ति (दुर्वृत्ति) (सं) ना. - हीनकृति; दुर्वर्तन; दुष्कृत्य;
 उद्धटपणा.
 दुर्वेश (दुर्वेशं) (सं) वि. - आत शिरतां न येण्याजोगें; कष्ट
 प्रवेश; असाध्य शिरकाव.
 दुर्व्यय (दुर्व्ययं) (सं) ना. - उधळपट्टी; अमर्याद खर्च.
 दुर्व्यसन (दुर्व्यसनं) (सं) ना. - दुष्ट विचार; वाईट चट;
 दुश्योग; कुमार्गमन; खोडवृत्ति.
 दुर्व्यापार (दुर्व्यापारं) (सं) ना. - दुष्काम; हीनकृति.
 दुर्व्यामोह (दुर्व्यामोहं) (सं) ना. - अति कामुकता;
 अतिदुष्ट मोह.
 दुर्व्यय (दुर्व्ययं) (क) ना. - 'दुर्व्यय' पहा.
 दुलि (दुलि) (सं) ना. - हत्तीण.
 दुर्गुल (दुर्गुलं) (क) ना. - दोन बोटाचें माप; जोड बोट;
 मलयुद्धातील एक डाव.
 दुर्वालि (दुर्वालि) (क) ना. - पलायन; तोंड; चुकवून केलेलें
 पलायन; पळ; पोबारा.
 दुर्वालि (दुर्वालि) (क) घा. - पळ काढणें; धाईने
 पळणें; पाठलाग करणें; सैरासैरा धावणें; पोबारा करणें.
 दुश्चित (दुश्चितं) (क) ना. - दुर्वर्तन; दुर्वर्तनी; दुर्वृत्त;
 दुष्टजीवन; वाईट चरित्र.
 दुश्चित (दुश्चितं) (सं) वि. - लक्ष नसलेले; उद्धिग; चिंतातुर;
 दुःखित.
 दुश्चिन्ह (दुश्चिन्हं) (सं) ना. - कुलक्षण; अपशकुन; अशुभ
 सूचना.
 दुश्चवन (दुश्चवनं) (सं) ना. - इंद्र; देवेंद्र.
 दुश्चेष्टित (दुश्चेष्टितं) (सं) ना. - कुचेष्टा; दुर्विलास; अकल्याण.
 दुश्चेष्टे (दुश्चेष्टे) (सं) ना. - नसता उपध्याप; अव्यापारेपु
 व्यापार; कुचोद्यता; कुचोद्योग.
 दुःशकुन (दुःशकुनं) (सं) ना. - अशुभ लक्षण; अपशकुन;
 अमंगल सूचना; दुश्चिन्ह.
 दुःशले (दुःशले) (क) ना. - कौरवाची बहीण; जयद्रथपत्नि.
 दुःशासन (दुःशासनं) (क) ना. - कौरवांचा भाऊ; दुराचरण;
 अयोग्य राज्यकारभार.

दुःशील (दुःशील) (सं) वि. - दुर्वर्तनी; दुश्चरित.

(सं) ना. - दुर्वर्तन दुराचार.

दुःशीले (दुःशीले) (सं) ना. - दुराचारिणी; दुर्वर्तनी; क्रूर स्त्री.

दुष्कर (दुष्कर) (सं) वि. - कठिण; असाध्य, कर्ण्यास कठीण.

दुष्कर्म (दुष्कर्म) (सं) ना. - दुष्कृति; बाईट काम; पापकर्म.

दुष्कर्मि (दुष्कर्मि) (सं) ना. - पापी; दुराचारी.

दुष्कवि (दुष्कवि) (सं) ना. - क्षुद्र काव्य करणारा; कुकवि; दुष्ट रचना करणारा.

दुष्काम (दुष्काम) (सं) ना. - असदिच्छा; दुराशा; कामविकार.

दुष्काळ (दुष्काळ) (सं) ना. - कठिण प्रसंग; अवकाल; अज्ञान दशा; दुस्समय.

दुष्कीर्ति (दुष्कीर्ति) (सं) ना. - अपकीर्ति; बदनाम; दुर्लौकिक.

दुष्कृत (त्य) (दुष्कृत) (सं) ना. - अपकार; दुष्कर्म; बाईट काम.

दुष्ट (दुष्ट) (सं) वि. - बाईट; नष्ट; नाश करणारा.

(सं) ना. - पापी; सर्प; घोडा; हत्तीचा मदस्त्राव.

दुष्परिणाम (दुष्परिणाम) (सं) ना. - दुर्गति; अधोगति;

दुष्फल.

दुष्फल (दुष्फल) (सं) ना. - बाईट फल; दुष्परिणाम; दुर्लभ.

दुष्पत (दुष्पत) (सं) ना. - चंद्रवंशीय राजा; शकुंतलेचा पति.

दुसरा (दुसरा) (क) ना. - दुहेरी माल; दुपदरी हार; दुसरा सर; द्विसर.

दुस्तम (दुस्तम) (सं) ना. - अंधार; काळोख; घनांधकार

दुस्तर (दुस्तर) (सं) वि. - पार होण्यास कठीण; असाध्य.

दुस्तु (दुस्तु) (अ. दे.) ना. - पोषाख; वस्त्रप्रावरण.

(अ. दे.) अ. - केवल; नीटनेटके.

दुस्संग (दुस्संग) (सं) ना. - कुसंगती; दुष्ट मैत्री; अयोग्य स्नेही.

दुःसंभव (दुःसंभव) (सं) ना. - विपत्ति; संकट; गंडांतर; दुर्घटना.

दुःसह (दुःसह) (सं) वि. - असह्य; असहनीय; दुर्मर.

दुःस्वभाव (दुःस्वभाव) (सं) वि. - दुर्गुण; बाईट मन; दुर्विचार.

दुःसाध्य (दुःसाध्य) (सं) वि. - असाध्य; दुर्लभ; दुष्प्राप्य.

दुहत्त (दुहत्त) (सं) ना. - द्विहस्त; करयुगुल.

दुहि (दुहि) (अ. दे.) ना. - भेदभाव; बेकी; दोन बाजू;

दुमत; वैर; मात्सर्य; मित्र अमिप्राय.

दुहिता (ते) (दुहिता) (सं) ना. - मुलगी; कन्या;

दुहितृ (तार) (दुहितृ) (सं) तनुजा.

दू (दू) (सं) धा. - दुःख करणे; दुःखावणे; कष्ट होणे; मनस्ताप होणे.

दू (दू) ड (दू) [दू] (क) धा. - एका पायाने उडत जाणे; दुडकी गती घेणे; हसणे; कोसळणे; लोबत ठेवणे; टांगणे.

दूड (दूड) (क) धा. - दकलणे; तुडवणे; पुढेंसारणे; वेळ घालवणे; बहिष्कार घालणे; बाहेर घालवणे; विचार काढून टाकणे.

दूडगाडि (दूडगाडि) (क) ना. - बाबागाडी; दकलगाडी.

दूत (दूत) (सं) ना. - निरोप्या; जासूद; रायभारी; हेजीव; 'ओलीकार' पहा.

दूति (ती) (दूति) (सं) ना. - सेविका; दासी; सजणी; बातमी पोचविणारी; कुंठिण.

दूतिके (का) (दूतिके) (सं)

दू (दू) (सं) ना. - निरोप; सांगावा; रायभार.

दूद (दूद) (दूद) (सं) ना. - दूत; जासूद; रायभारी.

दूदि (दूदि) (दूदि) (सं) ना. - दूति; रेशमाचा कोश; तुतीचे झाड.

दू (दू) (क) ना. - दूत; पण; स्पर्धा; निरोप.

दून (दून) (सं) वि. - अतिदुःखी; संकटग्रस्त.

(सं) ना. - आयास; श्रम; सोशिकता; सहाता.

दूपिसु (दूपिसु) (क) धा. - धकणे; झिजणे; आभारणे.

दूमर (दूमर) (क) ना. - धूम्र; शिमशिम; भुरभुर.

दूर (दूर) (सं) वि. - लांब; हाताला न येणारे; जास्तीची भर; वरचा हात; अस्पृश्य.

दूरगा (दूरगा) (क) ना. - वस्त्र; पोषाख.

दूरदर्शक (दूरदर्शक) (सं) ना. - दूरचे दाखवणारे; दुर्बिण. — यंत्र (यंत्र) (सं) ना. - दुर्बिण.

दूरदर्शन (दूरदर्शन) (सं) ना. - गिधाड; पंडित; विद्वान.

दूरदर्शि (दूरदर्शि) (सं) ना. - सुदूर पाहणारा; दीर्घदर्शी; धूर्त; तत्त्वज्ञानी; गिधाड.

दूरदृष्टि (दूरदृष्टि) (सं) ना. - युक्तायुक्त विवेचन; धूर्तपणा; दीर्घ दर्शिता; पूर्वसूचना; पूर्वविचार.

दूरध्वनियंत्र (दूरध्वनियंत्र) (सं) ना. - दूरकथनयंत्र; दूरश्रवणयंत्र; टेलिफोन.

दूरमाडु (दूरमाडु) (क) धा. - त्याग करणे; काढून टाकणे; सोडणे; बहिष्कार करणे; संबंध तोडणे.

दूरवागु (दूरवागु) (क) धा. - संबंध सोडणे; स्थानांतर करणे.

दूरस्थ (दूरस्थ) (सं) वि. - दूर राहणारा.

दूरिसु (दूरिसु) (क) धा. - अपवादात्ता कारण होणें; निंदा करणें; वृद्धि पावणें; चिंतन करणें; दूर करणें.

दूरू (दूरू) (क) धा. - निंदा करणें; अपमान करणें; शिवी देणें; चहाडी करणें.

(क) ना. - अपवाद; चहाडी; निंदा; अपमान.

दूर्त (दूर्त) (क) ना. - धूर्त; कपटी; ठग; दीर्घ विचार करणारा.

दूर्वा (दूर्वा) (सं) ना. - हरळी; हरियाळी; गवत; दूर्वा. दूर्वाकुर (दूर्वाकुर) (सं) ना. - कोवळें गवत; गवताचे कोव.

दूर्वास (दूर्वास) (सं) ना. - दुर्वास ऋषि.

दूल (दूल) (क) ना. - तुळी; तुळई; बहाल; जंती.

दूलि (ली) का (दूलि [ली]का) (सं) ना. - जांभळीचें झाड; नीळीचें झाड.

दूले (दूलै) (सं) ना. - काम वाधा; संभोगेच्छा; कामुकता; खाज.

दूवाळिसु (दूवाळिसु) (क) धा. - 'दुवाळिसु' पहा; पळणें; पळ काढणें.

दूवे (हे) (दूवे [है]) (क) ना. - धूम; धूर; राख; राखेचा ढीग; दूर्वा.

दूषक (दूषक) (सं) ना. - दोष देणारा; दूषण लावणारा; निंदक.

दूषणे (ण) (दूषणे [ण]) (सं) ना. - निंदा; अपवाद; शिवीगाळ; दूषण नामक राक्षस.

दूषिके (दूषिके) (सं) ना. - दृष्टिदोष; मंद दिसणें; मंददृष्टि.

दूषिसु (दूषिसु) (क) धा. - निंदा करणें; शिवी देणें; शब्द लावणें; बोल देणें.

दूष्य (दूष्य) (सं) वि. - दूषणीय; दोष देण्यायोग्य; अपमानास्पद.

(सं) ना. - तंबू; डेरा; पाल; पालपट्टी.

दूस (दूस) (क) ना. - कापड; कपडा.

दूसिग (दूसिग) (क) ना. - कापड व्यापारी; कापडदुकानदार; जवळी.

दूसणे (दूसणे) (क) ना. - दूषण; निंदा; शिवी.

दूसर (रू) (दूसर [रू]) (क) ना. - निमित्त; कारण; सबब;

दूसर (दूसर) (क) वि. - राखी; कंदी; धूसर; भुरें.

दूसिगवसर (दूसिगवसर) (क) ना. - कापडदुकान; जवळी.

दृहति (ति) (दृहति [ति]) (क) ना. - द्विहस्त; दोनी हातांनी पट्टा फिरवणारा; सव्यसाची.

दूल (लि) (लु) (दूल [लु] [लु]) (क) ना. - धूळ; माती; धुरळा; वाळू; रेती.

दृळिदूसरित (दृळिदूसरित) (क) वि. - धुळीनें माखलेले; धुरळ्यानें घाण झालेले; मातकट; रंगानें चिताडलेले.

दृळिसु (दृळिसु) (क) धा. - मातीनें सारवणें; धुळीनें माखणें.

दृळुगेडिसु (दृळुगेडिसु) (क) धा. - नाश करणें; फेकून

दृळेडिसु (दृळेडिसु) (क) धा. - नाश करणें; फेकून

दृक् (दृक्) (दृक्, [दृक्]) (सं) ना. - डोळा; दृष्टि.

दृक्श्रवण (दृक्श्रवण) (सं) ना. - चक्षुश्रवा; सर्प; डोळे हेंच ज्यांचे श्रवण आहेत असा.

दृक्सिद्धांत (दृक्सिद्धांत) (सं) ना. - प्रत्यक्ष प्रमाण;

डोळ्याला स्पष्ट दिसणारा निर्णय; ज्योतिषावरील एक ग्रंथ.

दृग् (गु) (दृग् [गु]) (क) ना. - 'दृक्' पहा.

—जल (जल) (सं) ना. - अश्रु; आसवे; डोळापाणी 'कंवनि' पहा.

दृग्गणित (दृग्गणित) (सं) ना. - खगोल शास्त्राचें गणित; गृहगतिशास्त्र.

दृढ (दृढ) (सं) वि. - घट्ट; बलिष्ठ; स्थिर; सत्य; निश्चित; पक्कें; धन; अतिशय; विश्वसनीय.

—अंग (अंग) (सं) ना. - पुष्ट देह; वज्रदेह.

—चित्त (चित्त) (सं) ना. - स्थिर मन; घट्ट मन.

—ता, - ते (ता, ते) (सं) ना. - घनता; निश्चय; स्थैर्य; घट्टपणा.

—नीर, - फल (नीर, फल) (सं) ना. - नारळ; नारळीचें झाड.

—मूल (मूल) (सं) ना. - नारळीचें झाड; पक्के मूळ धरलेलें.

—प्रतिज्ञा (प्रतिज्ञा) (सं) ना. - दिलेलें वचन पाळणारा; विद्वान्; घनपाटी; अमिषचन

—मति (मति) (सं) ना. - घनपंडित; प्रकांडपंडित.

—मुष्टि (मुष्टि) (सं) ना. - घट्ट मूठ; पक्की पकड; खड्ड; तलवार; लोभी; कंजूप.

—व्रत (व्रत) (सं) ना. - व्रतनिष्ठा; घेतलेलें व्रत न मोडणारा.

दृढायतिके (दृढायतिके) (सं) ना. - चमत्कार; आश्चर्य; विस्मय; मतिभ्रम; त्वरा; दाक्षिण्य; भीड.

दृढायु (दृढायु) (सं) ना. - स्थिर जीवन; चिरंजीव; दीर्घायुषी; एक चंद्रवंशीय राजा.

दृढायल (दृढायल) (सं) ना. - दृढनिश्चयी; बलशाली; ठामपणाबद्दल नांवलेकिक असलेला.

दृढिमे (दृढिमे) (सं) ना. - ठामपणा; बालशालित्व; शक्तिसंपन्नता.

दृढिकरण (दृढिकरण) (सं) ना. - घनीकरण; भरीवपणा; घट्टपणा; विषयाशीं एकजीव; विषय आत्मसात करणें.

—इसु (इसु) (क) धा. —पक्कें करणें; निश्चित करणें;
बल संपादनं; घट्ट करणें.
दहीकृत (दहीकृत) (सं) वि. —भरीव; घन; शक्तिसंपन्न.
दति (दति) (सं) ना. —भाता; पखाल; मासा; चर्म.
—हरि (हरि) (सं) ना. —कुत्रा; कुक्कुर; श्वान.
दस (दस) (सं) वि. —गर्विष्ठ; माजलेलें; अहंकारी.
दश (दश) (सं) ना. —दृष्टि; दृक्; डोळा; विचारा; समजत.
दशद् (द) (दशद् [द]) (सं) ना. —दगड; फरशी;
असंस्कृत मनुष्य; हुंब; बैड
दश्य (दश्य) (सं) ना. —संनिवेश; दृष्टि.
(सं) वि. —दिसणारे; सुंदर; दाखवण्यायोग्य; मनोहर.
—काव्य (काव्य) (सं) ना. —नाटक; खूबक.
—पान (पान) (सं) वि. —दिसणारे; दिसण्यासारखे.
दश्यादश्य (दश्यादश्य) (सं) वि. —दिसलें न दिसलें; पाहून
न पाहिल्यासारखें.
दषद् (द) (दषद् [द]) (सं) ना. —‘दशद्’
दषद्वति (ती) (दषद्वति [३९]) (सं) ना. —सरस्वतीला
मिळणारी एक नदी.
दष्ट (दष्ट) (सं) वि. —पाहिलेलें; समजून आलेलें;
अनुभवलेलें; परिशीलन केलेलें.
दष्टांत (दष्टांत) (सं) ना. —अनुभवाला आलेली गोष्ट;
प्रचीति; उदाहरण; दाखला; एक काव्यालंकार.
दष्टार्थ (दष्टार्थ) (सं) ना. —पाहिलेली वस्तु; पडताळा;
अनुभवाला आलेले फळ.
दष्टि (दष्टि) (सं) ना. —नजर; डोळा; पाहणी; बुद्धि; विवेक;
ज्ञान.
—सु (सु) (क) धा. —पाहणें; परिशीलन करणें; लक्ष
देणें.
दष्टिकोन (दष्टिकोन) (सं) ना. —पाहण्याची पद्धति; विचार
करण्याची रीति; रोख; विचारसरणी; मनोवृत्ति.
दष्टिगोचर (दष्टिगोचर) (सं) वि. —डोळ्याला
दिसण्यासारखे; विचाराच्या कक्षेंत येण्याजोगें.
दष्टिदोष (दष्टिदोष) (सं) ना. —डोळ्यांतील दोष;
पाहण्यांतील दोष; चूकभूल.
दष्टिपथ (दष्टिपथ) (सं) ना. —दृष्टीचा टप्पा; नजरेचा पट्टा;
पाहण्याची पद्धति.
दष्टिविक्षेप (दष्टिविक्षेप) (सं) ना. —नजरफेक; पूर्ण
विचार; आलोचना; पूर्णदृष्टि.
दष्टिविष (दष्टिविष) (सं) ना. —सर्प; पापी नजर; दूषित दृष्टि;
वाईट नजर.
देखबा (खबी) (देखबा [खी]) (क) ना. —परस्परांची

परस्परांनी केलेली पाहणी. एकमेककृत चांचणी; स्वर्भा; ईषा;
लाज; अभिमान; दुःख.
देखाव (ळ) (देखाव [खी]) (क) ना. —आत्मप्रतिष्ठा;
अवडंबर; दंभ; गौरव; शौर्य; मोठेपणा; अतिशयता.
देव्ने (देव्ने) (क) ना. —मोर; चोप; चिवा.
देव्व (देव्व) (क) ना. —भूत; पिशाच; सूक्ष्म शरीरातील जीव;
पीडाकार शक्ति; भयंकरता.
देसे (देसे) (क) ना. —दशा; दिशा; राग; अवस्था; गति; भाग्याचा
चढउतार.
—केडिसु (केडिसु) (क) धा. —दिशाभूल करणें; हीन
स्थितीला नेणें.
—गार (गार) (सं) वि. —दैवशाली; सुदैवी; भाग्यवंत.
—वान, —वंत (वान; वंत) (क) वि. —शुभ लक्षणी;
भाग्यशाली.
देसेगेणु (देसेगेणु) (क) ना. —मूढ; अरुणराग; ‘देसराग’
संधिकाळचे दृश्य.
देसेगणु (देसेगणु) (क) ना. —दरवळणारा सुवास; आसमंतीचा
परिमळ.
देसेगेडु (देसेगेडु) (क) धा. —दुर्देशा होणें; दिडमूढ होणें;
दिशाभूल होणें; वेशुद्ध होणें.
देसेबळि (देसेबळि) (क) ना. —दिग्बळी; दशदिशांना दिलेला
बळी; शेरणी.
देसेबिद्ध (देसेबिद्ध) (क) वि. —दिगंती पोचलेले; क्षितिजाला
मिडलेले; अवदशेच्या हाती सापडलेले; अवनत; विपन्न.
देकु (देकु) (क) धा. —कसेबसे रांगणें; ही नावस्था येणें.
देखरेख (देखरेख) (अ. दे) ना. —पाहणी; देखभाल;
लक्ष.
देगुळ (देगुळ) (क) ना. —देवकुल; देवस्थान; देवालय;
मंदिर; पुजारी.
दे (दे) दु (दे [दे] ४३) (क) ना. —नाळ; देठ; बुंधा;
दांडा; धाट.
देणे (देणे) (अ. दे.) ना. —कर्ज; ऋण; उसनवट.
—दर (दर) (अ. दे) ना. —कर्जदार; ऋणको.
देदीप्यमान (देदीप्यमान) (सं) वि. —चककणारा; दिव्य;
प्रज्वलित; कांतियुक्त; झगझगीत.
देव (देव) (सं) ना. —प्रकाश; प्रकाशमय वस्तु; ईश्वर; ब्रह्म;
वस्तु; प्रभु; राजा; देवता; इंद्र.
—त्त्व (त्त्व) (सं) ना. —देवपणा; प्रकाशमयता; मालकी.
देवक (देवक) (सं) ना. —देवकीचा पिता; उग्रसेनाचा लहान
भाऊ.
देवकणिश (देवकणिश) (सं) ना. —कच्चें कणीस.

देवकि (की) (देवकि [की]) (सं) ना. — कृष्णाची आई;
देवकाची कन्या.
—तनय—नंदन (उत्तम, उत्तम) (सं) ना. — देवकीपुत्र;
कृष्ण.
देवकुल (देवकुल) (सं) ना. — 'देगुल' पहा.
देवकुसुम (देवकुसुम) (सं) ना. — लवंग.
देवखात (देवखात) (सं) ना. — स्वयंभु सरोवर; नैसर्गिक तळें;
देवनिर्मित तडाग.
देवगंगा (गे) (देवगंगा [ग]) (सं) ना. — सुरगंगा;
आकाशगंगा.
देवगण (देवगण) (सं) ना. — देवतासमूह; नक्षत्रवृंद; सत्त्वगुणी
मनुष्य.
देवगवत्र (देवगवत्र) (सं) ना. — देवलोकीचा गायक.
देवडि (देवडि) (क) ना. — देहली; उंबरा; पूज्यपाद.
देवडिग (देवडिग) (क) ना. — देवसेवक; पूजारी; भक्त.
देवडिति (देवडिति) (क) ना. — देवता स्त्री; अप्सरा;
देवसेविका; भक्तीग; 'अचरि' पहा.
देवतरु (देवतरु) (सं) ना. — कल्पवृक्ष; (मंदार;
अश्वत्थ; हरिचंदन; पारिजात; संतान असे पंचवृक्ष).
देवता (देवता) (सं) ना. — देवी;
—अंश (—अंश) (सं) ना. — देवशक्ति विभाग; अवतार;
देवतांना दिलेली आहुती; परमात्म्याचा अंशावतार.
देवतात्म (देवतात्म) (सं) ना. — सत्त्वगुणशाली; देवत्व
असलेला; महात्मा; दैवीशक्ति असलेला.
देवदत्त (देवदत्त) (सं) वि. — देवानें दिलेले; जातीचें;
जन्मजात.
(सं) ना. — अर्जुनाचा शंख.
देवदाय (देवदाय) (सं) ना. — वर्षासन; शिखर.
देवदारु (देवदारु) (सं) ना. — देवदार; देवद्वार.
देवदासि (देवदासि) (सं) ना. — देवाची सेवेकरीण; देवाचे
नांवांनं व्रतस्थ राहणारी स्त्री; नर्तकी; परिचारिका; 'सूळ'
पहा.
देवदुंदुभि (देवदुंदुभि) (सं) ना. — नगरा; देवाची भेरी.
देवदूत (देवदूत) (सं) ना. — देवसेवक; प्रेषित.
देवदेव (देवदेव) (सं) ना. — देवाचा देव; शिव; विष्णु.
देवन (देवन) (सं) ना. — खेळ; लीला; विनोद; सौंदर्य; कांती;
द्युत; क्रीडारंग; उद्यान; कमल; महत्वाकांक्षा; उद्योग; काम;
घोल; दुःख; चलन; लावी पक्षी.
देवनगरि (देवनगरि) (सं) ना. — अमरावती; देवनार; सुरपुर;
लक्ष्मीश कवीचें जन्मग्राम.
देवनट (देवनट) (सं) ना. — कडू दोडका.

देवनदि (देवनदि) (सं) ना. — आकाशगंगा; सुरनदी.
देवनगरि (देवनगरि) (सं) ना. — संस्कृत लिपी; गीर्वाण
लेखन चिन्हें
देवनाल (देवनाल) (सं) ना. — देवनल; बांबू; चिवा.
देवपथ (देवपथ) (सं) ना. — स्वर्ग; जोतिमार्ग; आकाशमार्ग.
देवपुरोच (देवपुरोच) (सं) ना. देवगुरु; बृहस्पति.
देवभूमि (देवभूमि) (सं) ना. — स्वर्ग; तीर्थक्षेत्र.
देवमातृक (देवमातृक) (सं) ना. — पावसावर पिकणारी
जमीन; जिराइट जमीन; देवकृपा झालेला; आईप्रमाणें
असणारा.
देवमार्ग (देवमार्ग) (सं) ना. — देवपथ; आकाशमार्ग;
स्वर्ग.
देवयज्ञ (देवयज्ञ) (सं) ना. — देवतांच्या संतोषासाठीं
करावयाचा याग; होमविधि.
देवयान (देवयान) (सं) ना. — देवतेचा रथ; आकाश;
देवांचा मार्ग;
देवयानि (देवयानि) (सं) ना. — शुक्राचार्यांची मुलगी;
ययातीची पत्नि.
देवयोनि (देवयोनि) (सं) ना. — देवापासून जन्मलेले; यक्ष;
गंधर्व; किन्नर; किंपुरुष; पिशाच.
देवर (देवर) (क) ना. — दीर; देव्य; भावोजी; पतीचा भाऊ.
देवरथ (देवरथ) (सं) ना. — विमान; देवाचें वाहन.
देवराज (देवराज) (सं) ना. — देवेंद्र; देवांचा राजा.
देवरात (देवरात) (सं) ना. — परीक्षिती; अभिमन्यूचा मुलगा.
देवर्षि (देवर्षि) (सं) ना. — नारद; देवलोकीचा ऋषि.
देवल (देवल) (सं) ना. — देवांग ऋषि; वल्ह
विणण्याची विद्या देणारा मुनि; देवपूजारी.
देवव्रत (देवव्रत) (सं) ना. — भीष्माचार्य.
देवस्व (देवस्व) (सं) ना. — देवसंपत्; दैविक भाग्य; देवाचा
खजिना.
देवांग (देवांग) (सं) ना. — कापड; रेशमी वस्त्र; देवांग
ऋषिकुलांतील विणकर समाज.
देवाज्ञे (देवाज्ञे) (सं) ना. — देवाकडून झालेली आज्ञा,
देवाचे बोलावणें; मृत्यु.
देवादाय (देवादाय) (सं) ना. — 'देवदाय' पहा.
देवाद्रि (देवाद्रि) (सं) ना. — मेरुपर्वत; देव ज्यावर राहतात
तो पर्वत.
देवाधिदेव (देवाधिदेव) (सं) ना. — 'देवदेव' पहा; महादेव.
देवाराधने (देवाराधने) (सं) ना. — देवपूजा; देवताचर्न.
देवि (देवि) (सं) ना. — दुर्गादेवी; महाकाली;
अंगावर उठणाऱ्या देवी; राणी; श्रेष्ठ स्त्री.

देवेंद्र (दै०वै००द्र०) (सं) ना. — इंद्र; शचीपति.

देवोद्यान (दै०वै००द्या०न०) (सं) ना. — नंदनवन; देवतांचे उपवन.

देश (सं) (दै०श [सं]) (सं) ना. — स्थळ; अवकाश; आश्रय; प्रदेश; सीमा.

— रूप (—रूप) (सं) ना. — देशाला अनुरूप; प्रांतीय.

— स्थ (—स्थ) (सं) ना. — देशात राहणारा; कोकणाशिवाय अन्य विभागांत जन्मलेला; ब्राह्मणातील एक पोटभेद.

देशकालानुरूप (दै०श०क००००रूप) (सं) वि. — त्या त्या देशाला आणि कालाला जमणारे; परिवर्तनशील.

देशद्रोह (दै०श०द्रो०ह) (सं) ना. — स्वतःच्या देशाविषयी द्वेष.

देशद्रोहि (दै०श०द्रो०हि) (सं) ना. — देशाचे

अकल्याण करणारा; नीच; राष्ट्रद्रोषी; राष्ट्रविघातक.

देशबंधु (बांधव) (दै०श०बंध० [बंध०ध०न०]) (सं) ना. —

देशाचा भाऊ; राष्ट्रमित्र; देशहितेशी; जनहितकर्ता.

देशभाषे (दै०श०भा०षे) (सं) ना. — देशाची भाषा; राष्ट्रभाषा; प्रांतभाषा.

देशभ्रष्ट (दै०श०भ्र०ष्ट) (सं) वि. — देशातून बाहेर गेलेला; परगंदा; देशत्यागी.

देशमुख (दै०श०मु०ख) (सं) ना. — राष्ट्रनायक; एक प्रमुख अधिकारी.

(अ.दे) ना. — परगण्याचा मुख्य अधिकारी.

देशाचार (दै०श०ा०चार) (सं) ना. — देशाची चालरीत; समाजनीति; रूढी.

देशाटन (दै०श०ा०टन) (सं) ना. — देशोदेशीचा प्रवास; देशांतरीचें भ्रमण; देशयात्रा.

देशांतर (दै०श०ा०ंतर) (सं) ना. — अन्यदेश; परदेश; एक प्रदेशातून दुसऱ्या प्रांतांत जाणें.

— वास (वास) (सं) ना. — परदेशांत केलेली वसती.

देशाभिमान (दै०श०ा०भि०मान) (सं) ना. — जन्मभूमीविषयीची प्रीति; देशप्रेम; राष्ट्रभक्ति.

देशावर (दै०श०ा०वर) (सं) ना. — शिक्षाटन; गांवोगांव हिंडून मागितलेली मिश्रा.

देशि (दै०शे) (सं) वि. — देशरूढीचे; सामान्य जनाचे वापरातील; प्रांतीय; गावरात; जवारी.

देशिक (दै०शेक) (सं) ना. — आचार्य; गुरु; उपदेशक; आपल्या गांवचा; देशबांधव; प्रयाणिक; अपरिचित; पांथ; परस्थलाचा; परस्थ.

देशिग (सिग) (दै०शेग [सिग]) (क) ना. — अनाथ; निराधार; 'देशिक' पहा. 'तब्बलि' पहा.

देशीय (दै०शेय) (दै०शेय [दै०शेय]) (सं) ना. — देशासंबंधी; राष्ट्रविषयी; प्रांतीय.

— भाषे (भा०षे) (सं) ना. — त्या त्या देशाची भाषा; प्रांतभाषा.

देसि (दै०शे) (क) ना. — चांगुलपणा; सौंदर्य; शोभा; प्रांतीय भाषेतील सौंदर्य; देशभाषा; गौरव.

देसिकीति (दै०शेकै०ति) (क) ना. — सुंदरी; अप्सरा; कामिनी.

देसिगार (दै०शेग०र) (क) वि. — कळाविद; कलाजीवी; कुशल; कलाकार.

देसिपडे (दै०शेकडे) (क) धा. — चांगले होणें; सुंदर होणें.

देसे (दै०शे) (क) ना. — 'देशि' पहा.

देह (दै०शे) (सं) ना. — शरीर; काया; ज्योतिषशास्त्रातील लग्नस्थान.

— ते (डे) (क) ना. — शरीराविषयीचा आपलेपणा;

देहाविषयी ममत्व; ममकार.

— बिडु (बिडु) (क) धा. — मरणें; मरण येणें.

देहत्याग (दै०शेक्या०ग) (सं) ना. — देह ठेवणें; मरण; देहदान.

देहधारक (दै०शेक्या०रक) (सं) ना. — शरीरधारणा; देहधारी; आत्मा; शरीरधारी; हाड.

देहधारि (दै०शेक्या०रि) (सं) ना. — 'देहधारक' पहा.

देहभूत (त) (दै०शेक्या० [त]) (सं) ना. — जीवात्मा.

देहलि (ली) (दै०शेक्या० [ली]) (सं) ना. — उंबरा, दिल्ली.

देहांत (दै०शेक्या० [त]) (सं) ना. — देहाचा शेवट; मरण; मृत्यु.

— शिक्षा (क्षे) (शेक्षे) (सं) ना. — फाशीची शिक्षा; मृत्युदंड.

देहार (दै०शेक्या० [र]) (सं) ना. — दुर्गति; दुरवस्था.

देहि (दै०शे) (सं) क्रि. — दे. दया कर.

(सं) ना. — प्राणी; जीव; आत्मा; शरीरी.

दैतेय (दै०शेय) (दै०शेय [दै०शेय]) (सं) ना. — राक्षस; दितीचीं मुलें; असुर.

— अरि, — वैरि (अरि; वैरि) (सं) ना. — शिव; विष्णु.

— गुरु (गुरु) (सं) ना. — शुक्राचार्य.

दैत्यसेना (दै०शेयसेना) (सं) ना. — राक्षस सैन्य; दक्षब्रह्माची कन्या.

दैनंदिन (दै०शेयनंदिन) (सं) वि. — रोजचे; रोजरोज; दिसंदीस.

दैनास (दै०शेयनास) (क) ना. — दीनता; दैन्य; दीनाशा; दीन याचना.

दैनिक (दै०शेयनिक) (सं) वि. — रोजचें; नित्याचें; दिवसाचें.

— पत्रिका (के) (दै०शेयनिक [के]) (सं) ना. — दैनिक वर्तमानपत्र.

दैन्य (दै०शेयन्य) (सं) ना. — दीनता; विनय; मृदुता; गरीबीचें जीवन; गरीबीची भाषा; लाचारी; व्यथा; हीन भावना; हीन स्थिति; दीनवृत्ति.

दैर्घ्य (दै०शेयन्य) (सं) ना. — दीर्घता; लांबी.

दैव (दैव) (सं) ना. - देवासंबंधी; अदृष्ट; नशीब; भाग्य; भूत; श्रीमंती; वडीलधारे.

दैवक (दैवक) (सं) ना. - नशीवासंबंधी; दैवाधीन.

दैवगति (दैवगति) (सं) ना. - देवाची इच्छा; विधिलिखित; नशीब; ललाटलेख; कर्मगति; दैवाचा फेरा.

दैवज्ञ (दैवज्ञ) (सं) ना. - भविष्य सांगणारा; सामुद्रिकवेत्ता; भाग्यशानी; सोनार.

दैवत (दैवत) (सं) वि. - देवासंबंधी; दैवाधीन.
(सं) वि. - इष्ट देवता.

दैवतंत्र (दैवतंत्र) (सं) ना. - नशीबाचा खेळ; विधिविलास; ब्रह्मलीला.

दैववाणि (दैववाणि) (सं) ना. - अशरीरिणी; आकाशवाणी; देवाचा आदेश.

दैवावीन (दैवावीन) (सं) वि. - देवाच्या इच्छेनुसार; मरण; मृत्यु.

दैविक (दैविक) (सं) वि. - नशीवासंबंधी; देवामुळे अस्तित्वात आलेले, देवाच्या इच्छेप्रमाणे चालणारा.

दैहिक (दैहिक) (सं) वि. - देहाविषयीचे; शारीरिक; कायिक; तनूसंबंधी.

—क्रिया (ये) (क, या [य]) (सं) ना. - शरीराचे चलनचलन; स्वाभाविक कृत्य.

दोगरु (दोगरु) (क) धा. - उकरणे; पोकळ करणे.
(क) ना. - खड्डा; पोकळी; तोटा.

दोटा (टा) र (दोटा [ठा]) (क) ना. - घट्ट मनाचा; दृढचित्त; स्थिरकाय; बलिष्ठ; दांडगा; समर्थ.

—इसु (इसु) (क) धा. - स्थिरावणे; गर्व करणे.

—तन (तन) (क) ना. - दृढमनस्कता; दांडगेपणा; गर्व; अहंकार.

दोड्ड (डुत्तु) (दोड्ड [डुत्तु]) (क) वि. - वडील; उन्नत; श्रेष्ठ; विशाल; घन; मुख्य; दांडगा.

दोड्डस्त न (दोड्डस्त [न]) (क) ना. - वडीलपणा; दोड्डस्तिक्के (दोड्डस्तिक्के) श्रेष्ठता; विशालता;

उन्नति; औदार्य; घनता; वडीलकी.

दोड्डनिदे (दोड्डनिदे) (क) ना. - दीर्घ निद्रा; मरण; मृत्यु; काळशेष; घोर निद्रा.

दोड्डने (दोड्डने) (क) ना. - मोठा हत्ती; महाहत्ती.

दोड्डि (दोड्डि) (क) ना. - कोठी; गायरान; कोंडवाडा; जंगली हत्ती धरण्याचा खड्डा.

दोड्डिले (दोड्डिले) (क) ना. - रुई; शेवरीचे फळ; कच्चे फळ.

दोड्डेस (दोड्डेस) (क) ना. - दृत्य; नाच; दृत्यभंग; नाचातील अभिनय.

दोणे (दोणे) (क) ना. - बाणांचा भाता; तळें; सरोवर; मागावरील कापड गुंडाळण्याचे लाकूड.

दोडे (दोडे) (क) वि. - घट्ट बांधलेले; करकचून बांधलेले; चुरमडलेले; गोळा केलेले.

दोण्णे (दोण्णे) (क) ना. - सोटा; लाठी; दंड; काठी.

दोद्दे (दोद्दे) (क) ना. - टीग; समूह; रास; असमर्थ; बलहीन; बोंबडे बोल.

दोद्देग (दोद्देग) (क) ना. - पक्षामधे सामावलेला; पक्षातील एक.

दोँति (दोँति) (क) ना. - उतरंड; एकावर एक ठेवलेली मांडी; थप्पी; चळत. 'अडकल' पहा.

दोँदण (दोँदण) (क) ना. - अस्पष्ट भाषा; तोतरे बोलणे; बोंबडे बोल.

दोँदि (दुँदि) (दोँदि [दुँदि]) (क) ना. - हिलाल; दिवटी; पोत.

दोँदुलि (दोँदुलि) (क) ना. - समूह; टीग; संतोष; समाज.

दोन्ने (दोन्ने) (क) ना. - द्रोण; पानाची वाटी.

दोप्पने (दोप्पने) (क) अ. - धप्पकन.

दोप्पलिसु (दोप्पलिसु) (क) धा. - आपटणे; बडविणे; धोपटणे; धाडकन पडणे.

दोव्बु (दोव्बु) (क) धा. - 'दबु' पहा.

दोंव (दोँव) (क) ना. - डोंव; डोंबारी; दोरीवरचा नाच करणारा.

दोंवि (दोँवि) (क) ना. - कोलाहल; मारामारी; गोंधळ; पुंडांची टोळी; गुंडांचा तांडा.

दों विग (गार) (दोँविग [गार]) (क) ना. - भांडखोर; भांडण काढणारा; गोंधळ माजवणारा.

दोंबिदासरु (दोँबिदासरु) (क) ना. - दशावतारी नाटके करणारी एक जात; किर मुखोटा; किमोखोटा.

दोम्मलु (दोम्मलु) (क) ना. - छाती; छातीठोकपणा; धैर्य.

दोम्मलिसु (दोम्मलिसु) (क) धा. - आरडाओरडा करणे; ऐटीने फिरणे; धैर्य दाखवणे.

दोरकु (दोरकु) (क) धा. - सापडणे; आधीन होणे; प्राप्त होणे.

—इसु (—इसु) (क) धा. - मिळविणे; जुळविणे; प्राप्त करविणे; मिळण्यासारखे करणे.

दोरगु (दोरगु) (क) ना. - अविनय; असंस्कृतता; असार; फोल.

दोरे (दोरे) (क) धा. - प्राप्त होणे; स्वाधीन होणे; जवळ येणे.
(क, ना. - राजा; यजमान; मालक; नायक.

—किडिसु (—किडिसु) (क) धा. - अयोग्य होईलसे करणे.

—कोळ (कोळ) (क) धा. - प्राप्त होणे; सापडणे; अस्तित्वांत येणे.

—तन (डन) (क) धा. —राजेपणा; अधिकार; मालकी.
 —तु (डु) (सं) ना. —समानता; सादृश्य.
 (क) अ. —सांपडून; सापडण्याने.
 (क) वि. —सारखें; समान; जुळणारें.
 दोरेसानि (दोरेसान) (क) ना. —स्वामिनी; मालकीण;
 मालकपत्नि; राणी; यजमानीण.
 दोळ्हास (दोळ्हास) (क) ना. —कपट; वंचना; फसवणूक.
 दोळ्हु (दोळ्हु) (क) ना. —दोल; एक मोठे चर्मवाद्य; दोल्या;
 ढेरपोथ्या.
 दोकु (दोकु) (क) ना. —सतत काम करणें; अविश्रांत रावणें;
 रांगणे; रेंगाळणें.
 दोचु (दोचु) (क) धा. —असेल नसेल ते काढून घेणें;
 लुबाडणें; लुटणें; नागवणें; अपहार करणें.
 दोटि (दोटी) (क) ना. —घोटी; फळे तोडण्याची आकडी;
 फुलें तोडण्याची लांब काठीची अकडी. 'तोटी' पहा.
 दोण (णु) (दोण [णु]) (क) वि. —नम्र; उग्रडा; वस्त्रविहीन.
 दो (दो) णि (दोण [दोण]) (सं) ना. नाव; होडी;
 सांगड.
 दोणिमुख (दोणिमुख) (सं) ना. —नावेचे तोंड;
 होडीत पाणी शिरु नये म्हणून निरनिराळ्या प्राण्याचे तोंडाचे
 आकार करतात ते. 'हरि नालिके' पहा. पन्हाळ.
 दोणु (दोणु) (क) ना. —लूट; अपहरण; नाडणूक; नागवण.
 दोवि (दोवी) (अ. दे.) ना. —घोवी; परीट; रजक; कपडे
 धुणारा.
 दोमे (दोमे) (क) ना. —चिलट; डाय; मशक; केमरे;
 नाकाचे टोक.
 दोः, (दोस्) (दोस् [दोस्]) (सं) ना. —हात; बाहु; हातोपा;
 भुज.
 दोर (दोर) (क) ना. —द्वार; दरवाजा; पुढचें दार.
 दोरू (दोरू) (क) ना. —गुहा, दोली; पोटरा; 'दोगर' पहा.
 दोरे (दोरे) (क) ना. —पाडाचे फळ; अर्धपक्व फळ.
 —कायि (कायि) (क) ना. —पिकायला आलेले फळ;
 पाडाचे फळ.
 दोरदंड (दोरेदंड) (सं) ना. —पीळदार दंड; रड्डा; भुज.
 दोबेल (बेल) (दोबेल [बेल]) (सं) ना. —दंडातील
 सामर्थ्य; रड्ड्यातील शक्ति.
 दोमूल (दोमूल) (सं) ना. —काल; खाकोटी.
 दोल (ला) (दोले [ला]) (सं) वि. —लंबता; टांगतां;
 डोलणारा; झुळा; पाळणा; झोपाळा.
 दोलदोल (दोलेदोले) (सं) ना. —चांचल्य; हेलकावा;
 तळमळ; अस्थिरता; कलोल.

दोलायमान (दोलायमान) (सं) वि. —हलणारा; झुलणारा;
 लोंबता; चंचल; अस्थिर.
 दोलासेतु (दोलासेतु) (सं) ना. —झुलतां पूल; तरंगता पूल.
 दोलि (लिका) (दोली [लिका]) (सं) ना. —सेणा, पालवी;
 डोली; अंघण.
 दोले (दोले) (सं) ना. —'दोले' पहा. नीळीचे झाड;
 जांमळीचे झाड.
 दोष (दोष) (सं) ना. —प्रमाद; उणेपणा; अवगुण; न्यूनता;
 अभाव; अकल्याण; राग; हानी; मोह; कलंक; डाग; पाप;
 दुखणें; खाज; देहातील त्रिदोष; शिबी.
 —कर (—कर) (सं) वि. —हानीकारक; नुकसानीचे.
 —कारि (—कारि) (सं) वि. —पीडादायक; हिंसक;
 अकल्याणकृत.
 —ग्राहि (—ग्राहि) (सं) वि. —दोषैकदृष्टि.
 —ज्ञ (—ज्ञ) (सं) वि. —दोष जाणणारा; वैद्य; ज्ञानी.
 —त्रय (—त्रय) (सं) ना. —कफवात पित्त हे त्रिदोष.
 —भाजन (—भाजन) (सं) ना. —पापमूल; दोषकारण;
 प्रमादी.
 —हर (—हर) (सं) वि. —दोष नाहीसे करणारा; धुवून
 काढणारा.
 दोषा (दोषा) (सं) ना. —रात्र; सायंकाल; अंधार; काळोल.
 दोषाकर (दोषाकर) (सं) ना. —चंद्र; शशी; काळे किरण
 असणारा.
 दोषि (दोषि) (सं) ना. —प्रमादी; पापी; अपराधी; चंद्र.
 दोषैकदृक् (दोषैकदृक्) (सं) ना. —केवळ दोषच पहाणारी
 दृष्टि; पुरोभागी असणारा; विनीवर असणारा.
 दोस (दोस) (सं) ना. —'दोष' पहा.
 दोस्त (दोस्त) (अ. दे) ना. —जोडीदार; सांगाती; मित्र;
 सवंगडी.
 दोस्ति (दोस्ति) (अ. दे) ना. —मित्रत्व; स्नेह; मैत्री.
 दोह (दोह) (क) ना. —दोह; असूया; सूड; द्वेष; प्रतिकार;
 अहित चिंतन; दुरिच्छा; धारा काढणे.
 दोहद (ल) (दोहद [ल]) (सं) ना. —आशा; इच्छा;
 डोहाळे.
 —वति (—वति) (सं) ना. —डोहाळकरीण; गर्भिणी;
 गर्भिणीची इच्छा; डोहाळे लागलेली स्त्री.
 दोहन (दोहन) (सं) ना. —दूध काढणें; धारा पिळणें.
 दोळायमान (दोलायमान) (सं) ना. —हलणारे; लोंबणारे.
 दौति (दौति) (अ. दे) ना. —दौत; शाईचें भांडें.
 दौत्य (दौत्य) (सं) ना. —दूताचे काम; निरोप; रायभार;
 सांगावा.

दौरात्म्य (द०रा०त्मा) (सं) ना. - दुरात्म्याची स्थिति;
 नीचपणा; खलत्व; दुष्टपणा.
 दौर्जन्य (द०ज०न्य) (सं) ना. - दुर्जनता; दुष्टपणा; वाईटपणा.
 दौर्बल्य (द०ब०ल्य) (सं) ना. - अशक्तपणा; शक्तिहीनता;
 असमर्थपणा.
 दौर्भाग्य (द०भ०ग्य) (सं) ना. - अगतिकता; दारिद्र्य, दुरदृष्ट.
 दौलत (तु) (द०ल०त [तु]) (अ.दे) भाग्य; श्रीमंती; ऐट;
 विलास; अवडंबर,
 दौवारिक (द०वा०रि०क) (सं) ना. - पहारेंकरी; द्वारपाल;
 देवडीवाला; चौकीदार.
 दौष्ट्य (द०ष्ट्य) (सं) ना. - दुष्ट स्वभाव; पापकर्म; नीचता.
 दौष्यति (द०ष्ट्य०ति) (सं) ना. - भरत; दुष्यंतपुत्र.
 दौहित्र (द०हि०त्र) (सं) ना. - मुलीचा मुलगा; नातवंड;
 दौहद (द०ह०द) (सं) ना. - शत्रुत्व; वैर; दुजाभाव; गर्भिणीचे
 डोहाळे.
 द्यु (द्यु) (सं) ना. - दिवस; आकाश; स्वर्ग.
 द्युक (द्यु०क) (सं) ना. - धुक; घुबड.
 द्युकारि (द्यु०का०रि) (सं) ना. - कावळा.
 द्युति (द्यु०ति) (सं) ना. - कांती; प्रकाश; उजेड; ओप; लकाफी.
 द्युति (दी) (द्यु०ति [दि]) (सं) ना. - आकाशगंगा;
 सुरनदी; स्वर्धुनि.
 द्युमणि (द्यु०म०णि) (सं) ना. - आकाशरत्न; आकाशदीप; सूर्य.
 द्युमुख (द्यु०मु०ख) (सं) ना. - दिनारंभ; सकाळ; प्रभात;
 अरुणोदय.
 द्युम्न (द्यु०म्न) (सं) ना. - संगति; प्रकाश; अधिकार; सामर्थ्य.
 द्युष्ट्युम्न (द्यु०ष्ट्यु०म्न) (सं) ना. - समर्थ; द्रौपदीचा वडील
 भाऊ.
 द्यूत (द्यु०त) (सं) ना. - जुगार; पगडी; सोंगटी; नरद.
 —रारि (द्यु०रि) (सं) ना. - जुगारी; सोंगट्या खेळणारा.
 द्यौ (द्यु०) (सं) ना. - स्वर्ग; आकाश.
 द्यौत (द्यु०त) (सं) ना. - प्रकाश; कांती; उजेड; ऊन्ह;
 वैभव.
 —खद्यौत (खद्यु०त) (सं) ना. - काजवा; सूर्य.
 द्यौतक (द्यु०त०क) (सं) वि. - उजेड असलेला; प्रकाशमय;
 दाखवणारा.
 (सं) ना. - सूचना; आदर्श; उदाहरण.
 द्यौतन (द्यु०त०न) (सं) ना. - प्रकाश; चकाकी; कांती; प्रदर्शन;
 ज्ञान; दृष्टि; विवरण; आदर्श.
 द्यौतिरिंगण (द्यु०ति०रि०गण) (सं) ना. - काजवा.
 द्रढिम (द्र०ढि०म) (सं) ना. - घडपणा; दृढता; निश्चय; भार;
 पकड; मिठी.

द्रमिड (द्र०मि०ड) (सं) ना. - तमीळ देशाचा; द्रवीड.
 द्रव (द्र०व) (सं) ना. - तहान; प्रवाही पदार्थ; रस; वेग; प्रवाह.
 —इसु (इ०सु) (क) धा. - पाणी सुटणें; वाहविणें; पाणी
 सोडणें; वितळणें; द्रवणें; कळवळणें; पाझर फुटणें; दया येणें;
 'मरगु' पहा.
 द्रवण (द्र०व०ण) (सं) ना. - वितळणी; पाझर; विद्रव; प्रवाह.
 द्रवविशिष्ट (द्र०व०वि०ष्ट) (सं) ना. - द्रवाचें गुरुत्वमापक;
 —गुरुत्वमापक (गुरु०त्व०माप०क) हायड्रोमीटर.
 द्रविड (द्र०वि०ड) (सं) ना. - 'द्रमिड' पहा.
 द्रविण (द्र०वि०ण) (सं) ना. - द्रव्य; संपत्ति; सोने; शक्ति; सामर्थ्य.
 द्रवीकरण (द्र०वि०र०ण) (सं) ना. - घन पदार्थाला दिलेले
 द्रवरूप; धातुवितळणी.
 द्रव्य (द्र०व्य) (सं) ना. - प्रवाही पदार्थ; वितळलेली वस्तु;
 लाव; मद्य; अत्तर; सुगंधी पदार्थ; घन; संपत्ति; गुत्ता.
 द्रव्यानुकूल्य (द्र०व्य०नु०कूल्य) (सं) ना. - अर्थानुकूलता;
 श्रीमंती.
 द्रव्यार्जन (द्र०व्य०ज०न) (सं) ना. - धनसंपादन; पैशाचा संग्रह;
 मिळकत.
 द्रष्ट (द्र०ष्ट) (सं) ना. - डोळ्यांनी पाहणारा; शोधून काढणारा;
 साक्ष्य.
 द्रष्टार (द्र०ष्ट०र) (सं) ना. - शोधक; द्रष्टा; ऋषि; मंत्राचा
 साक्षात्कारी सुनी.
 द्रा (द्रा) (सं) धा. - श्लोप घेणें; फाडणें; दडपणें.
 द्राक्षा (क्षे) (द्रा०क्ष० [क्षे]) (सं) ना. - द्राक्षे; वेदाणा; मनुका.
 —रस (—र०स) (सं) ना. - द्राक्षार्क; द्राक्षाख.
 द्राक्षापाक (द्रा०क्ष०पा०क) (सं) ना. - मृदुमधुर काव्यशैली;
 रसाळ साहित्य.
 द्राक्षाराम (द्रा०क्ष०रा०म) (सं) ना. - द्राक्षीचा मळा; द्राक्षाचा
 वाग.
 द्राघिम (द्रा०घि०म) (सं) ना. - रेखांशाची मोजणी; दक्षिणोत्तर
 ध्रुवांतर
 द्राघियस् (द्रा०घि०य०स्) (सं) ना. - दीर्घतर; लांबीतील तरतम-
 भाव.
 द्राघिष्ट (द्रा०घि०ष्ट) (सं) वि. - दीर्घतम; सर्वांत मोठें.
 द्रामिल (द्रा०मि०ल) (सं) ना. - चाणक्याचें एक नांव.
 द्राव (द्रा०व) (सं) ना. - रसरूप; प्रवाहरूप.
 द्रावक (द्रा०व०क) (सं) ना. - वितळलेला प्रवाह; वितळविणारा
 पदार्थ; चंद्रकांत; आम्ल; मेणवत्ती; चोर; चतुर मनुष्य; मन
 द्रवविण्याचें साधन.
 द्रावण (द्रा०व०ण) (सं) ना. - वितळण्याची क्रिया; शुद्ध करण्याची
 क्रिया; गर्भाधान; शुद्धि.

द्राविके (द्रा, वीक) (सं) ना. - लालसर; लाळ; सुखरस; तोंडाला सुटलेलें पाणी; सुखरस; उष्ट्र.

द्राविड (द्रा, वीळ) (सं) ना. - 'द्रविड' पहा; तमीळ; तेलंग; कर्नाटक; गुर्जर; महाराष्ट्र या देशांतील पंचद्रवीड ब्राह्मण.

— धरा (रे) (द्रा, वी) (सं) ना. - तामीळ देश; द्रविड देश.

द्राव्य (द्रा, वी) (सं) ना. - वितळलेला पदार्थ; पन्हे; सरबत वगैरे पानक पदार्थ.

द्रुण (द्रु, ण) (सं) ना. - विंचु; वृश्चिक; 'तेळ' पहा.

द्रुणि (द्रु, णी) (सं) ना. - लक्ष्मी; विंचु; शतपदी; कासवी; सुसळाचें कडें-जानवें.

द्रुत (द्रु, ठ) (सं) वि. - वितळलेलें; पाणी दिलेलें; त्वरापूर्ण; घाईचें; वेगवान; (सं) ना. संगीतातील गतीची लय.

— गति (— गती) (सं) ना. - दौडचाल; संगीतातील लय.

द्रुतविलंबित (द्रु, ठ विलंबित) (सं) ना. - तीव्रमंद वेग असलेले; एक वृत्त; पद्यधारी.

द्रुपद (द्रु, पद) (सं) ना. - द्रौपदीचा पिता; बारा मात्रांचा एक ताल.

— जा, - ने (— जा - ने) (सं) ना. - द्रुपदकन्या; द्रौपदी.

द्रुम (द्रु, म) (सं) ना. - वृक्ष; झाड.

द्रुहिण (द्रु, णी) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; शिव.

द्रोण (द्रो, ण) (सं) ना. - द्रोणाचार्य; एक माप; डोमकावळा; होडी; नाव; द्रोण; वाटी; पर्वतप्रांत; वृक्षविशेष; सरोवर.

द्रोणि (णी) (द्रो, णी) (सं) ना. - खंदक; दरी; प्राचीन देशविशेष.

द्रोह (द्रो, ह) (सं) ना. - वैर; अभिशाप; तळतळाट; असूया; अपकार; अहित चिंतन; दंगा; बंड; 'दोह' पहा.

द्रोहि (द्रो, हि) (सं) वि. - दुष्टावा करणारा; अहितचित्तक; कपटी; हिंसक; अपकारी.

द्रौणि (द्रौ, णी) (सं) ना. - द्रोणपुत्र; अश्रुत्थामा.

द्रौपदि (द्री) (द्रौ, पदि) (सं) ना. - द्रुपदकन्या; पांडवपत्नि.

द्रुद्र (द्रु, द्रु) (सं) ना. - जोडी; दोनची संख्या; युग्म; प्रिया-प्रियकरांचा कलह; युद्ध; हातघाई; संदेह; संशय; संभोग; मीलन; विवाद; जन्ममरण; टकलाटकली; द्विधा मन; स्पर्धा; एक समास; सुखदुःख; शीतोष्ण; गूढ.

द्रुद्रचर (द्रु, द्रु चर) (सं) ना. - जोडीने राहणारे; चक्रवाक पक्षी.

द्रुद्रयुद्ध (द्रु, द्रु युद्ध) (सं) ना. - दोघांची हातघाई; दोघांची लढाई.

द्रुद्रातीत (द्रु, द्रु तीत) (सं) ना. - जन्ममरण; सुखदुःख अशा द्वुद्राच्या पलीकडील; अद्वैती.

द्रय (द्रु, य) (सं) ना. - जोडी; दोहोची गणती.

द्रादशकर (द्रा, दशकर) (सं) ना. - बाराहात असलेला; पणमुख; कार्तिकेय; सूर्य.

द्रादशि (शी) (द्रा, दशि) (सं) ना. - बारावी तिथी.

द्रापर (पार) (द्रा, पर) (सं) ना. - युग कल्पनेतील तिसरें युग; सदभिमानी असुर; युद्ध; मांडण; संशय.

द्रासुषायण (द्रा, सुषायण) (सं) ना. - आडवी भित.

द्रैसुषायण (द्रै, सुषायण) (सं) ना. - दोन्ही घराण्याला वारस ठरणारी दत्तकपद्धति; मोषध; संदिग्ध.

द्वार (द्रा, र) (सं) ना. - दरवाजा; पुढचा दरवाजा; वेश; रीत; मार्ग; प्रवेश; मूलक.

द्वारकलश (द्रा, रकलश) (सं) ना. - फाटक; आवाराचें दार; खांबावरील कलश; गोपुर; घागर; खड्डा.

द्वारदेश (द्रा, रदेश) (सं) ना. - दरवाजा; दरवाजाजवळची जागा.

द्वारबंध (द्रा, रबंध) (सं) ना. - चौकट; अडणा; खील; खिटी; चिमणी.

द्वारमंडप (द्रा, रमंडप) (सं) ना. - दारातील मांडव; कुंज; दरवाजावरील मंडप.

द्वारावति (द्रा, रावति) (सं) ना. - द्वारका; कृष्णाची राजधानी.

द्वारका (द्रा, रका) (सं) ना. - द्वारपाल; पहारेकरी; चौकीदार.

द्वि (द्रि,) (सं) वि. - दोन.

द्विक (द्रि, क) (सं) ना. - जोडी; युग्म; दोन चरणांच्या पदांचा अन्वय होणारी पद्यरचना.

द्विककुद (द्रि, ककुद) (सं) ना. - दोन मदार असणारा; उंट; दोन दिशा.

द्विकर्मक (द्रि, कर्मक) (सं) ना. - दोन कर्मांचे वाक्य.

द्विकवचि (द्रि, कवचि) (सं) ना. - दोन कवचांचा प्राणी; कालव.

द्विगु (द्रि, गु) (सं) ना. - एक समास; दोन गायींचा मालक.

द्विगुण (द्रि, गुण) (सं) ना. - दुप्पट; द्विविध.

द्विगुणित (द्रि, गुणित) (सं) ना. - दोन वेळ गुणलेले; वर्ग.

द्विज (द्रि, ज) (सं) ना. - ब्राह्मण; पक्षी; पाल; नक्षत्र; सर्प; दोनदा जन्मणारा.

— त्व (— त्व) (सं) ना. - ब्राह्मणत्व.

— राज (— राज) (सं) ना. - चंद्र; गरूड; आदिशेष.

द्विजन्म (जात) (द्रि, जन्म) (सं) ना. - 'द्विज' पहा. ब्राह्मणादि त्रिवर्ग. दोनदा जन्मणारा.

द्विजिव्ह (व्हा) (द्रि, जिव्ह) (सं) ना. - सर्प; दोन जिभा असलेला; वचनभंग करणारा; दुतोंड्या; थापेबाज; गप्पिष्ट; बोलण्यात बोलणें नसलेला.

द्वि (द्वि) (सं) ना. - वैरी; शत्रु; द्रोही; पेव.
 द्वितय (द्वि०३००) (सं) ना. - जोडी; युग्म; युति.
 द्वितीय (द्वि०३००) (सं) वि. - दुसरा.
 द्वितीया (द्वि०३००) (सं) ना. - दुसरी तिथी; दुसरी विभक्ति;
 कर्म विभक्ति; द्वितीया विभक्ति.
 द्वित्व (द्वि०३००) (सं) ना. - दुसरेपणा; द्वंद्वी; पतिपत्नी; जोडी;
 द्वित्वाक्षर.
 द्विदल (द्वि०३००) (सं) ना. - दोन दलांचें धान्य; दोन भाग
 असलेले.
 —धान्य (—द्वि०३००) (सं) ना. - कडधान्य, मोडधान्य;
 ज्याला मोड फुटतात ते धान्य.
 द्विधा (द्वि०३००) (सं) अ. - दोन प्रकारें; दोन्ही रीतीनें; चळविल
 होऊन.
 द्विप (द्वि०३००) (सं) ना. - हत्ती; दोनदा पिणारा.
 —अरि (—द्वि०३००) (सं) ना. - सिंह; वाघ.
 द्विपद (द्वि०३००) (सं) ना. - दोन पायांचा प्राणी; दोन चरणांचे
 पक्ष; मनुष्य; देवता; राक्षस; पक्षी.
 द्विपदि (द्वि०३००) (सं) ना. - दोन चरणांचें पक्ष.
 द्विफलक विमान (द्वि०३००) (सं) ना. - जोडविमान.
 द्विभाषि (द्वि०३००) (सं) ना. - दुभाषी; दोन भाषा जाणणारा.
 द्विमातृक (द्वि०३००) (सं) ना. - दोन माता असलेला;
 गणपति; जरासंध.
 द्विमुख (द्वि०३००) (सं) ना. - दुतोंडें; भेरुंड; दोन मुखे
 असलेला सर्प.
 द्विरद (द्वि०३००) (सं) ना. - दोन दात असलेला; हत्ती; रानडुकर.
 द्विरुक्ति (द्वि०३००) (सं) ना. - एकाच गोष्टीचें दोनदां कथन;
 दोनदां उच्चारलेला शब्द.
 द्विरूढा (द्वि०३००) (सं) ना. - दोनदा विवाह झालेली;
 पुनर्विवाहिता.
 द्विरेफ (द्वि०३००) (सं) ना. - भ्रमर; मधमाशी; भुंगा.
 द्विवचन (द्वि०३००) (सं) ना. - दोन गोष्टी; दोन संख्यादर्शक
 संस्कृत व्याकरणांतील द्विवचन.

द्विवेदि (द्वि०३००) (सं) ना. - दोन वेद जाणणारा.
 द्विशफ (द्वि०३००) (सं) ना. - द्विभागलेला खुर; जनावरांच्या
 पावलाचें गोल.
 द्विशिर (द्वि०३००) (सं) ना. - अग्नि; भेरुंडपक्षी.
 द्विषत् (द्वि०३००) (सं) वि. - वैरी; शत्रु; दुष्ट.
 द्विः, (द्विस्) (द्वि०३००) (सं) वि. - दोन; दोनदा.
 द्विससाह (द्वि०३००) (सं) वि. - पंधरवडा; पक्ष; दोन
 सप्ताहांचा काळ.
 —क पत्र (द्वि०३००) (सं) ना. - पाक्षिक; दोन आठवड्यांनी
 प्रकाशित होणारे वृत्तपत्र.
 द्वि हृदय (द्वि०३००) (सं) ना. - वंचक; फसव्या.
 द्वि हृदये (द्वि०३००) (सं) ना. - गर्भिणी; अंतर्वर्ति;
 दोन जीव असलेली; गरोदर.
 द्वीप (द्वि०३००) (सं) ना. - बेट; पाण्यानें वेढलेला भूभाग.
 —कल्प (द्वि०३००) (सं) ना. - तीन बाजूंनी पाणी असलेला
 भूभाग.
 द्वीपि (द्वि०३००) (सं) ना. - वाघ; बिबळ्या; चित्ता.
 द्वेष (द्वि०३००) (सं) ना. - वैर; शत्रुत्व.
 —इसु (द्वि०३००) (क) धा. - वैर करणें; द्वेष करणें.
 द्वेषि (द्वि०३००) (सं) ना. - शत्रु; वैरी.
 द्वैत (द्वि०३००) (सं) ना. - जीवात्मा व परमात्मा हे भिन्न
 मानणारें सिद्धांत मत
 —वादि (द्वि०३००) (सं) ना. - माध्वसंप्रदायी.
 द्वैतवन (द्वि०३००) (सं) ना. - सरस्वतीनदीतीरावरील
 प्रदेश.
 द्वैध (द्वि०३००) (सं) वि. - दोन प्रकारें; दोन्ही बाजूंनी.
 द्वैधीभाव (द्वि०३००) (सं) ना. - मनाची द्विधावस्था; संमोह
 संशयी स्थिति; हें की तें अशी आंदोलित स्थिति.
 द्वैपायन (द्वि०३००) (सं) ना. - व्यास; बादरायण;
 वेदव्यास; द्वीपामध्ये राहणारा; द्वीपांत जन्मलेला.
 द्वैमातुर (द्वि०३००) (सं) ना. - गणपति; जरासंध.
 द्वैमातृक (द्वि०३००) (सं) ना. - 'द्विमातृक' पहा.

ध

ध (ध) (सं) ना. - त वर्गातील चौथें अक्षर; ठेवणारा या अर्थी
 एक संस्कृत प्रत्यय; ब्रह्म; सद्गुण; नीति; संपत्ति; पुंजी; मिलकत.
 धक्का (ध०३००) (अ-दे) ना. - जखम; पीडा; तडाखा; ठोक;
 व्यथा; दुशी.

—मुक्कि (ध०३००) (अ-दे) ना. - ढकला ढकली; मारामारी.
 धक्कु (ध०३००) (क) ना. - लोहाराची ऐरण; 'अद्रणि' पहा.
 धक्के (का) (ध०३००) (क) (अ-दे) ना. - जहाजे थांबण्याचे
 ठिकाण.

धग (ने) (दग) (न) (क) ना. - अग्नि; जाळ; धग; तहान.
धगधगिसु (दगदगिसु) (क) धा. - धगधगणें; पेटणें; जळणें;
प्रचलित करणें; पेटवणें.

धट (दंठ) (सं) ना. - वजनाचा मोठा काटा; मोठा तराजु;
ज्योतिषशास्त्राची 'तुला' रास.

—क (क) (सं) ना. - वेचाळीस गुंजा वजन.

धटि (दंठ) (सं) ना. - दुर्गंध; लंगोटी; नेसण्याचें वस्त्र; शिव.

धटिनि (नी) (दंठि) (२९) (सं) ना. - लहान पंचा; चड्डी;
लंगोटी; तूळरास.

धण (दंठ) (क) ना. - 'धण' असा धातूचा आवाज.

धणि (दंठ) (क) ना. - धनी; मालक; पैसेवाला; स्तुतीपर शब्द;
गौरव शब्द.

धणुधणु (दंठुदंठु) (क) ना. - धनधान्य, याचा पर्यायी
शब्द.

धत्तुर (रके) (दंठुदंठु) (रक) (सं) ना. - धोतरा; कांचनवृक्ष;
रुईचें झाड.

धुत्तुर (दंठुदंठु) (सं) ना. - द्रव्य; संपत्ति; भाग्य; पैसा अडका;

—आढ्य (अढ्य) (सं) वि. - श्रीमंत; संपत्तिमान.

—कैलि (कैलि) (सं) वि. - कुवेर; पैशाचे खेळ.

—वंत (वंत) (सं) वि. - श्रीमान; सावकार; रंगारी.

धनगाहि (दंठगाहि) (क) ना. - सर्प; पुरलेल्या धनावरील नाग.

धनजात (दंठजात) (सं) ना. - स्थिरचर संपत्ति; स्थावरजंगम
मिलकत; संपत्ति संभव.

धनंजय (दंठंजय) (सं) ना. - अर्जुन; पार्थ; अग्नि; कुवेर.

—अनुज (अनुज) (सं) ना. - रावण;

—अंबक (अंबक) (सं) ना. - अग्निनेत्र; शिव.

धनद (दंठद) (सं) ना. - धन देणारा; कुवेर; धनाधिपति;
अग्नि.

धनदायि (दंठदायि) (सं) ना. = अग्नि.

—प, -पति, -पाल (प; पति; -पाल) (सं) ना. - कुवेर;
खजीनदार; खजांची.

धनधव (दंठधव) (सं) ना. - कुवेर; खजीनदार.

धनपतिप्रिय (दंठपतिप्रिय) (सं) ना. - कुवेरमित्र; शिव.

धनपिशाचि } (दंठपिशाचि)
धनपिशाचक } (दंठपिशाचक) (सं) ना. - अमर्याद;

धनलोभी; दुराशी; आशाळभूत; धन राखणारा राक्षस.

धनमद (दंठमद) (सं) ना. - संपत्तीने येणारी मस्ती;

पैशाचा ताटा.

धनमूल (दंठमूल) (सं) ना. - मूळ भांडवल; ऐन धन;
असल मुद्दल.

धनहर (दंठहर) (सं) ना. - वारसदार; चोर; सुगंधी द्रव्य.

धनासि (दंठनासि) (सं) ना. - धनाश्री; एक रागाचे नाव.

धनि (दंठ) (सं) ना. - श्रीमंत; मालक; यजमान; व्याजवटा
करणारा.

धनिक (दंठिक) (सं) वि. - श्रीमंत; पैसेवाला; धनी.

धनिष्ठा (ष्टे) (दंठिष्ठा [दंठि]) (सं) ना. - एक नक्षत्र;
दक्षकन्या; श्रीमंत स्त्री.

धनी (निका) (दंठि [दंठि]) (सं) ना. - वयांत आलेली स्त्री.

धनु (धुप्य) } (दंठु [दंठु])

धनुस (सु) } (दंठुस [दंठु]) (सं) ना. - धनुष्य; कारक.

—गुण (गुण) (सं) ना. - ज्या; मौर्वी.

—द्रुम (द्रुम) (सं) ना. - वेळु; चिवा.

धनुःकांड (दंठुःकांड) (सं) ना. - धनुष्यबाण.

धनुरागम (दंठुनुरागम) (सं) ना. - शस्त्रविद्या; धनुर्वेद.

धनुर्वर (धौरी) (दंठुनुरागम [दंठुनुरागम]) (सं) ना. - धनुष्य
हातीं घेणारा; तिरंदाज.

धनुर्बाण (दंठुनुरागम) (सं) ना. - धनुष्यासह बाण असणारा.

धनुर्मार्ग (दंठुनुरागम) (सं) ना. - धनुष्याप्रमाणें काढलेली
रेषा; कमानी कंस.

धनुर्मांस (दंठुनुरागम) (सं) ना. - सूर्य धनुराशीत येणारा
महिना; मार्गशीर्ष; शुंभुरमास.

धनुर्लंते (दंठुनुरागम) (सं) ना. - धनुष्याची वेल; वेळ.

धनुर्वात (दंठुनुरागम) (सं) ना. - धनुष्याप्रमाणें अंग वांकडें
होणारा रोग.

धनुर्विद्या (दंठुनुरागम) (सं) ना. - धनुर्वेद; शस्त्रविद्या.

धनुर्वेद (दंठुनुरागम) (सं) ना. - धनुष्यासंबंधीचं शास्त्र.

धनुर्वट (दंठुनुरागम) (क) ना. - मल्लविद्येंतील एक डाव; पेच.

धनुस (धु) (दंठुस [दंठु]) (सं) ना. - कोदंड; धनुकली.

धनुष्कोटि (दंठुनुरागम) (सं) ना. - धनुष्याचीं दोन टोकें;
रामेश्वराजवळचें एक क्षेत्र.

धन्य (दंठु) (सं) वि. - कृतार्थ; कृतकृत्य; पुण्यवंत; भाग्यशाली;
श्रीमंत; सुदैवी.

—वाद (वाद) (सं) ना. - कृतार्थता; कृतकृत्यता;

आभारप्रदर्शक शब्द.

धन्व (दंठु) (सं) ना. - धनुष्य; नापीक जमीन; मरुभूमि;
वाल्का प्रदेश.

धन्वन् (न्वा) (दंठुन् [दंठु]) (सं) ना. - धनुर्धारी; धनुर्विद्या-
निपुण; बेट; प्रवहातील स्थिर भूमि.

धन्वंतर (दंठुन्वंतर) (सं) ना. - वाव; चार हाताचें माप.

धन्वंतरि (दंठुन्वंतरि) (सं) ना. - देव वैद्य; आयुर्वेदाचा जनक.

धन्विन् (न्वी) (दंठुन् [दंठु]) (सं) ना. - तिरंदाज; धनुर्धर;

धमनि (नी) (धम्मणि [२९]) (सं) ना. — रक्तवाहिनी; नाडी; मान, सुगंधी द्रव्य.
 धम्म (म्मि) ल (धम्म [२९]) (सं) ना. — केस;
 धम्मिल्ल (धम्मिल्ल) वेणी; बुचडा.
 धर (धर) (सं) वि. — धारण करणारा; पांघरुण घेणारा; दूषित;
 पकडलेला; स्वाधीन झालेला.
 (सं) ना. — पर्वत; घसडी; कापसाचे गांठोडे; आठ वसुपैकी एक.
 धरण (धरण) (सं) ना. — धारणा; गुंतणूक; योगसाधन; गुण;
 सूर्य; वंश; वंशारा; कड, किनारा.
 धरणि (णी) (धरणि [२९]) (सं) ना. — भूमि; माती; पृथ्वी.
 — ईश (ईश) (सं) ना. — राजा; भूपति.
 — ज — जात (ज; — जड (सं) ना. — द्रुम; झाड.
 — जा, — जे (ज; — जे) (सं) ना. — सीता; जानकी.
 — प, — पाल (प; — पाल) राजा; भूमिपति.
 — सुता (ते) (सुता [३]) (सं) ना. — सीतादेवी; जानकी.
 — सुर (सुर) (सं) ना. — ब्राह्मण; भूदेवता.
 — धर — भूत (धर; — भूत) (सं) ना. — विष्णु; पर्वत;
 आदिशेष; महाराज.
 धरणिपुत्र (धरणिपुत्र) (सं) ना. — मंगल; चंद्र; नरकासुर.
 धरणी (धरणी) (सं) ना. — धरा; भूमि.
 — तल (तल) (सं) ना. — भूतल; भूमंडळ,
 — रुह (रुह) (सं) ना. — वृक्ष; झाडे.
 धरणीवरेन्द्र (धरणीवरेन्द्र) (सं) ना. — महाशेष; अनंत,
 मेरुपर्वत; कासव; महाराज.
 धरधुर (धरधुर) (सं) ना. — आश्चर्य; अचंचा; आधिक्य; अती.
 धरा (धरा) (सं) ना. — धरणी; पृथ्वी; भूमि; द्रोणवसूची पति;
 शीर; नाडी; गर्भ; गर्भाशय; उन्हाळा.
 धराधर (धराधर) (सं) ना. — पर्वत; विष्णु; सूर्य.
 धरामर (धरामर) (सं) ना. — ब्राह्मण; भूसुर; भूदेव.
 धरारुह (धरारुह) (सं) ना. — झाड; वृक्ष.
 धरित्रि (त्री) (धरित्रि [३]) (सं) ना. — धरणी; भूमि.
 धरित्रीपाल (धरित्रीपाल) (सं) ना. — राजा; भूपाल.
 धरिम (मा) (धरिम [२९]) (सं) ना. — तागडी; तराजूची
 पारडी.
 धरिसु (धरिसु) (क) धा. — धारण करणे; वापरणे; सहन करणे;
 वाहून नेणे; धरणे.
 धरे (धरे) (सं) ना. — 'धरा' पहा.
 धर्तूर (धर्तूर) (सं) ना. — धर्तूर; धोत्रा.
 धर्म (धर्म) (सं) ना. — जातीपंथांचा आचारविचार; नियम;
 रुढी; रीति; नैतिक योग्यता; सुशीलता; सत्कृत्य. सत्समागम
 कर्तव्य; न्याय; समता; निःपक्षगतीगण; भक्ति; औचित्य;

प्रकृति; स्वभाव; श्रुतिस्मृतीतील आचारविचार; यज्ञयागादि
 कर्म; दानधर्म; प्रथम पुरुषार्थ; युधिष्ठिर; यम.
 धर्मकर्तृ (र्तृ) (धर्मकर्तृ [३०]) (सं) ना. — धर्माचे
 नियम पालन करणारा; धर्मगुरु.
 धर्मकार्य (धर्मकार्य) (सं) ना. — परहिताची कृति;
 परोपकार; धर्मार्थ संस्थेची स्थापना; अन्नछत्र; औषधालय.
 धर्मकैतु (धर्मकैतु) (सं) ना. — बुद्धदेव.
 धर्मक्षेत्र (धर्मक्षेत्र) (सं) ना. — पुण्यभूमि; कुरुक्षेत्र;
 दिल्लीजवळची युद्धभूमि; कौरवपांडवांचे युद्धांगण.
 धर्मचारिणि (णी) (धर्मचारिणि [२९]) (सं) ना. — धर्मपत्नि;
 धर्मदारा.
 धर्मज (नंदन) (धर्मज [२०]) (सं) ना. — युधिष्ठिर;
 धर्मराज; प्रथम पांडव.
 धर्मज्ञ (धर्मज्ञ) (सं) ना. — धर्माधर्म विवेक जाणणारा;
 न्यायवंत; सद्गुणी; न्यायमूर्ति.
 धर्मद्रोह (धर्मद्रोह) (सं) ना. — धार्मिक आचाराचा विरोध.
 धर्मनिष्ठा (धर्मनिष्ठा) (सं) ना. — धर्माचारासक्त; धर्मशील.
 धर्मधारा (धर्मधारा) (सं) ना. — कन्यादान करण्याची एक
 विवाह पद्धति.
 धर्मपतिन (धर्मपतिन) (सं) ना. — शास्त्रपूत विवाहित वधु;
 पतिन.
 धर्मराम (धर्मराम) (सं) ना. — यम; युधिष्ठिर.
 धर्मशाले (धर्मशाले) (क) ना. — धार्मिक शिक्षण संस्था;
 पांथस्थासाठी बांधलेले घर.
 धर्मशास्त्र (धर्मशास्त्र) (सं) ना. — धार्मिक विधी सांगणारे
 शास्त्र.
 धर्मसंकट (धर्मसंकट) (सं) ना. — उभय संकट; श्रृंगापत्ति;
 द्विधा मनस्थिति; अनिर्णीत अवस्था.
 धर्मांग (त्म) (धर्मांग [३]) (सं) ना. — धर्मिष्ठ.
 धर्माधिकारि (धर्माधिकारि) (सं) ना. — मठ-देवालय
 यावरील अधिकारी किंवा व्यवस्थापक.
 धर्मासन (धर्मासन) (सं) ना. — न्यायपीठ; न्यायालय;
 न्यायासन.
 धर्मि (धर्मि) (सं) ना. — धर्ममूर्ति; 'धर्मज्ञ' पहा.
 धर्म (धर्म) (सं) ना. — धर्म; औषध; मस्ती.
 धर्मणि (णी) (धर्मणि [२९]) (सं) ना. — अनीतिमान स्त्री;
 दुराचारिणी; विधवा; उद्धता.
 धव (धव) (सं) ना. — पति; नवरा; मालक; भर्ता; यजमान;
 त्राता; रक्षणकर्ता.
 धवल (धवल) (सं) ना. — पांढरेपणा; शुद्धता; स्वच्छता;
 सौंदर्य; कापूर.

धवलगिरि (धवलगिरी) (सं) ना. - हिमालय; हिमपर्वतशिखर.
धवलपक्ष (धवलपक्ष) (सं) ना. - शुद्धपक्ष; चंद्र असणारा
पंथरवडा.

धवलागार (धवलगाव) (सं) ना. - सौध; राजप्रासाद;
चंद्रकांत; चिरेबंदी घर; पांढऱ्या मर्मरी दगडांचे घर.

धवलित (धवलित) (सं) वि. - पांढरें; शुद्ध; सुंदर

धवलित (मे) (धवलित [मे]) (सं) ना. - पांढरा रंग; उजेड;
पांढरेपणा; प्रातःकाळ; फटफटीत प्रकाश.

धवले (धवल) (सं) ना. - दवळी गाय.

धवल (धवल) (सं) ना. - 'धवल' पहा.

धवळातपत्र (धवलपत्र) (सं) ना. - धवळारें; श्वेतलत्र;
चक्रवर्तीपदाची लव्ही; अबदागीर.

धवित्र (धवित्र) (सं) ना. - मृगाजिनाचा पंखा.

धाटि (टी) (धाटी [टी]) (सं) ना. - रीत सरणी; पद्धति;
शैली; वेग; धाई; त्वरा.

धात (तार) (धात [धात]) (क) ना. - ब्रह्मदेव; विधाता;
सृष्टिकर्ता; संरक्षक.

धातु (धातु) (सं) ना. - मूलवस्तु; त्रिदोष; रक्त; मांस; अस्थि;
वीर्य; वगैरे सप्त धातु. पंचमहाभूतें; लोहादि धातु रूपरसादि
विषय; बल; शक्ति; क्रियापदाचें मूलरूप; एक संवत्सर; देव;
आत्मा; ज्ञानाचें अवयव.

—साम्य (—साम्य) (सं) ना. - आरोग्य.

धातु (धातु) (सं) ना. - ब्रह्मा; सृष्टिकर्ता; विधाता; विष्णु;
सप्तर्षि; आत्मा; उपपत्ति; विवाहितेचा उपपत्ति.

धात्र (धात्र) (सं) ना. - 'धातु' पहा; चतुर्मुख; ब्रह्मदेव.
नियामक; सामान ठेवण्याचें भांडें.

धात्रि (त्री) (धात्री [त्री]) (सं) ना. - दासी; भूमि; आजी;
रक्षण करणारी आई; आवळा; उपमाता.

धात्रिका (के) (धात्रीका [के]) (सं) ना. - 'धात्री' पहा.

धात्रीकल (धात्रीकल) (सं) ना. - आवळा; आमलक.

धान (धान) (सं) ना. - स्थापना; धारणा; संस्थापना

धान्य (धान्य) (सं) ना. - धनासंबंधीचें; ठेवण्यायोग्य;

आदरणीय; दाणा; 'दवस' पहा.

—राज (—राज) (सं) ना. - सातु; बाली

—वीर (—वीर) (सं) ना. - लांबट धान्य; लांबट दाणा.

धान्यक (धान्यक) (सं) ना. - घने; कोथिंबीर

धानुष्क (धानुष्क) (सं) ना. - तिरंदाज; धनुर्विद्या जाणणारा.

धानुष्य (धानुष्य) (सं) ना. - वेळु; वेत.

धाम (मन) (धाम [मन]) (सं) ना. - घर; वास; शरीर;
कांती; किरण; प्रकाशज्योति; मर्यादा; घट्टपणा; आधार;
बळ; जन्म.

—केशि (—केशि) (सं) ना. - सूर्य.

धामनिधि (धामनिधि) (सं) ना. - किरणाकर; सूर्य.

धार (धार) (सं) वि. - धरणारा; धारण करणारा; वाहणारा.
(सं) ना. - वृष्टि; धुकें; अनारोग्य; भय.

धारक (धारक) (सं) वि. - आधारभूत; अवधारित; स्तंभ;
बुडबुडा; कारंजा.

धारण (धारण) (सं) ना. - धारणा; पत्कर; आदर; स्मरण;
सहनशीलता; रक्षण; श्वासनिरोध; मनोनिग्रह.

धारणे (धारणे) (सं) ना. - धारणा; आधार; किंमत; दर; भाव;
व्रताचे उच्चापन; 'धारण' पहा.

धारा (धार) (सं) ना. - प्रवाह; विवाहांतील मुख्य क्रिया;
कन्यादान; शास्त्राची धार; घोड्याची चाल; दानाचें पाणी सोडणें.

—मुहूर्त (—मुहूर्त) (सं) ना. - कन्यादानाचा
मंगल समय.

धारागृह (धारगृह) (सं) ना. - स्नानगृहांतील फवारा; वृष्टि;
जलवर्षाव.

धाराग्र (धारग्र) (सं) ना. - खड्गाची धार; बाणाचें तीक्ष्ण
टोक.

धारातीर्थ (धारतीर्थ) (सं) ना. - रणक्षेत्र; युद्धांतील
रक्तपाताचें मरण.

धारादत्त (धारदत्त) (सं) ना. - पाणी सोडून केलेले दान;
शास्त्रोक्त देणगी.

धाराधर (धारधर) मेघ; जलद; जलधारण करणारा.

धारासंपात (धारसंपात) (सं) ना. - संततधार पाऊंस;
पावसाची झड; मुसळधार पाऊंस; 'सोने' पहा.

धाराळ (धारळ) (सं) वि. - सहळ हातानें देणारा; उदार
हृदयी; विपुल; भरपूर.

—तन (—तन) (सं) ना. - औदार्य; दानशूरता.

धाराळि (धारळि) (सं) वि. - उदार हृदयाचा; दानी; मुक्त
हस्तानें देणारा.

धारि (धारि) (सं) ना. - धारण करणारा; आश्रयदाता; वाहक;
धारक; धरणारा.

धारिणि (णी) (धारिणि [णी]) (सं) ना. - धरणारी; धारण
करणारी; भूमि.

धारुणि (धारुणि) (सं) ना. - धरणी; भूमि; घरा.

धारे (रा) (धार [रा]) (सं) ना. - पाण्याचा प्रवाह; पाण्याची
धार; तरवारीच्या पात्याची धार; घोड्याचा.

धारेधरे (धारधरे) (क) धा. - कन्यादान करणें; विवाहांतील
मुख्य क्रिया विधीपूर्वक करणें.

धार्तराष्ट्र (धारतराष्ट्र) (सं) ना. - कौरव; धृतराष्ट्रपुत्र;
हंसविशेष.

धार्मिक (ಧಾರ್ಮಿಕ) (सं) वि. - धर्मशास्त्र संमत; धर्मसंबंधी.
धाट्य (ಧಾಟ್ಯ) (सं) ना. - धीटपणा; औद्धत्य; मस्ती;
धैर्य; मर्यादातिक्रम.

धावक (ಧಾವಕ) (सं) वि. - वेगानें जाणारा.

(सं) ना. - कपडे धुणारा; परीट; रजक; एक संस्कृत नाटककार.
धावति (ಧಾವತಿ) (अ.दे) ना. - श्रम; कष्ट; थकवा; अंगमेहनत.
धावन (ಧಾವನ) (सं) ना. धर्षण; रंधणूक; रांधण; सफाई;
स्वच्छता; शोध; दौड; धाव; विरोध.

धावल्य (ಧಾವಲ್ಯ) (सं) ना. - पांढरेपणा; सौंदर्य; निर्मलपणा.
धा (ढा) ल (ಧಾ [ಢಾ] ಳ) (अ.दे) ना. - कल; ओढा; उंच
निशाण; कांती; शोभा.

धा (दा) लि (ಧಾ [ದಾ] ಳಿ) (क) ना. - धाटी; चढाई; लूट;
वेढा; लगा.

धि (ಧಿ) (सं) ना. - समूह; रास; आधार; धारणा.

धिक् (ಧಿಕ್) (सं) अ. - तिरस्कार सूचक शब्द; धिक्कारदर्शक
अव्यय.

धिकारिसु (ಧಿಕ್ಕಾರಿಸು) (क) धा. - धिक्कारणें; पाय घसरणें;
तिरस्कारणें; त्याग करणें; नाकबूल करणें.

धिक्कार (ಧಿಕ್ಕಾರ) (सं) ना. - तिरस्कार; नाकबुली; असंमति;
अधिक्षेप; दुर्लक्ष.

धिकृत (ಧಿಕ್ಕೃತ) (सं) वि. - तिरस्कृत; अलक्षित; अमान्य;
नाकबूल.

धिक्षण (ಧಿಕ್ಷಣ) (सं) ना. - बृहस्पति; सुरगुरु.

धिक्षणे (ಧಿಕ್ಷಣಿ) (सं) ना. - बुद्धि; ज्ञान; समजूत; जाणतेपणा.

धी (ಧೀ) (सं) ना. - बुद्धि; ज्ञान; जाणीव; समज.

धीमणि (ಧೀಮಣಿ) (सं) ना. - श्रेष्ठबुद्धि.

धीमत् (मंत) (ಧೀಮತ್ [ಮಂಡ]) (सं) वि. - विवेकी;

बुद्धिमान; जाणता; समजदार.

धीमति (ಧೀಮತಿ) (सं) ना. - विवेकिनी; जाणती स्त्री.

धीमन् (ಧೀಮನ್) (सं) ना. - 'धीमत्' पहा. बुद्धिवंत.

धीर (ಧೀರ) (सं) ना. - शूर; बलशाली; धीर; दांडगा; पंडित;
स्थिरबुद्धि; कलि.

धीरौदात्त (ಧೀರೌದಾತ್ಮ) (सं) ना. - धीरगंभीर; कथानायक;
महापुरुष.

धीवर (ಧೀವರ) (सं) ना. - विद्वान; पंडित; कोळी; नावाडी.

धीवसि (ಧೀವಸಿ) (सं) ना. - शत्रु; वैरी.

धीश (ಧೀಶ) (सं) ना. - बुद्धिस्वामी; विद्वान्; पंडित.

धीसचिव (ಧೀಸಚಿವ) (सं) ना. - सारासार विचार सांगणारा
मंत्री; केवळ सल्लागार.

धुत (ಧುತ) (सं) वि. - थरथरणारा; कंपित; लटपटलेला. दयेनें
पावळलेला.

धुनि (ಧುನಿ) (सं) वि. - गर्जणारा; कंप पावणारा; ओरडणारा.
(सं) ना. - कंपन; थरकाप; नदी.

धुमुकु (ಧುಮುಕು) (क) ना. - उत्साहानें आंत
धुम्मिक्कु (ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕು) (क) शिरलेला; धुडुमदिशी उडी मारणें;
मागचापुढचा विचार न करता टकलणें.

धुर (र) (ಧುರ್ [ರ]) (सं) ना. - पुढचा भाग; मुख्य भाग;
जू; मारा; युद्ध; कापाकापी.

धुरंधर (ಧುರಂಧರ) (सं) ना. - धुरा वाहणारा; जोखम घेणारा;
कर्तव्यभार संभाळणारा; मुखंड; पुढारी; गाडीला जोडलेला
बैल.

धुरीण (ಧುರೀಣ) (सं) ना. - पुढारी; नायक; नेता; समर्थ;
धुरंधर.

—त्व, —ते, —तन (ಧು, — डे; — डल) (सं) ना. - पुढारीपण;
नायकत्व; नेतेपण.

धुरे (ಧುರೆ) (सं) ना. - ओझे; भार; धुरा; जूं; जोखम.

धुर्य (ಧುರ್ಯ) (सं) वि. - भार वाहण्यास योग्य; नेता
बनलेला; पुढारी झालेला.

धूत (ಧೂತ) (सं) वि. - लंगोट घातलेला; गमावलेला; शुद्ध;
हरवलेला; धुतलेला; सोवळा.

धूतादेवि (ಧೂತಾದೇವಿ) (सं) ना. - पतिव्रता; चारुदत्ताची पत्नि.

धूप (ಧೂಪ) (सं) ना. - सुगंध द्रव्य, सुगंधी धूर, चंदन;
धुपाचे झाड.

धूपवर्ति (ಧೂಪವರ್ತಿ) (सं) ना. - उदवत्ती; उदकाडी; अगरवत्ती.

धूपायित (ಧೂಪಾಯಿತ) (सं) वि. - सुगंधित; धूप घातलेलें;
जळणारे; वापरांत असलेलें; इव्हळणारे.

धूम (ಧೂಮ) (सं) ना. - धूर; धूस्र.

धूमल (ಧೂಮಲ) (सं) ना. - धूसर; कंदी रंग; राखी रंग.

धूमकेतु (ಧೂಮಕೇತು) (सं) ना. - अग्नि; एक नक्षत्र;
उत्पातचिन्ह; शेंडे नक्षत्र

धूमयौनि (ಧೂಮಯೌನಿ) (सं) ना. - आकाश; आभाळ.

धूमशकट (ಧೂಮಶಕಟ) (सं) ना. - अग्निरथ; रेलगाडी;
आगगाडी.

धूम्य (म्ये) (ಧೂಮ್ಯ [ಮ್ಯೆ]) (सं) ना. - धुराचा लोट;
धूमराशी.

धूम्र (ಧೂಮ್ರ) (सं) ना. - धूर; धूम; धूसर रंग; अंधार;
अंधुकता; प्रोक्षण; शिंपडणी; फवारा.

पत्र (ಪತ್ರ) (सं) ना. - तमाखू.

धूम्रपायि (ಧೂಮ್ರಪಾಯಿ) (सं) ना. - धूम्रपानाचें साधन;
गुडगुडी; चिलीम.

धूर्जटि (टिन्) (ಧೂರ್ಜಟಿ [ಟಿನ್]) (सं) ना. - शंकर;
धूसरजटा असणारा.

धूर्त (धूर्त) (सं) वि. - दूरदर्शी; वंचक; फसव्या; समर्थ;
बलशाली; युक्तिवाज; शठ.

धूलि (ली) (धूलि [ली]) (सं) ना. - धूल; माती; मातीचा
टिपारा; रजःकण.

—(दु) धूसरित (दु [धूसरित]) (सं) वि. - धूळीने
भरलेले; मळलेले; पूडपूड झालेले; धूळमय बनलेले.

धूलिध्वज (धूलिध्वज) (सं) ना. - वावटळ; झंझावात.

धूसर (धूसर) (सं) ना. - कंदी; राखी; धुरकट रंग; उंट; गाढव.

धूलि (धूलि) (सं) ना. - 'धूलि' पहा.

—त (ठ) (सं) ना. - मातीच माती; धूळमय; ओवळे.

—इसु (असु) अंगभर धूल माखणे; विध्वंस करणे;

—वेळिसु (वेळिसु) वाटेल तसा खर्च करणे.

धूळीपट (धूळीपट) (सं) ना. - पतंग; पताका; हवेवर तरंगारा;
दाणा; ऱ्हास; उध्वस्तपणा.

धूळीपटल (धूळीपटल) (सं) ना. - वावटळ; 'धूलिध्वज'
पहा.

धृत (धृत) (सं) वि. - धारण केलेले; स्वीकारलेले; पेटलेले;
आदर केलेले.

धृतराष्ट्र (धृतराष्ट्र) (सं) ना. कौरवांचा पिता; गांधारीचा
पति; राष्ट्रपुढारी; हंस विशेष; एक गंधर्व.

धृति (धृति) (सं) ना. - दार्व्य; धडपणा; संतोष; निश्चलता;
दान; धारणा; प्रसन्नता; यत्न; एक ताल.

—केडु (केडु) (क) धा. - धीर खचणे; भिणे; चंचल होणे.

धृष्ट (धृष्ट) (सं) वि. - समर्थ; निर्लज्ज; आत्मप्रौढी सांगणारा
नायक; आपलेच स्तोम माजवणारा पुढारी.

धृष्टद्यमन (धृष्टद्यमन) (सं) ना. द्रुपदपुत्र; द्रौपदीचा भाऊ.

धैनु (धैनु) (सं) ना. - गाय; पुढवट गाय; पहिल्या विताची
गाय.

धैनुक (धैनुक) (सं) ना. - बलरामाला मारण्यासाठी कंसाने
पाठविलेला राक्षस.

धैय (धैय) (सं) वि. - चढविला जाणारा; ठेवला जाणारा.

धैनुक (धैनुक) (सं) ना. - गोवुंद; गाईचा कळप;

धैर्य (धैर्य) (सं) ना. - धीटपणा; निर्भीकता; छातीठोकपणा;
धटपणा; सहनशीलता.

—वंत, -स्थ (वंत; -स्थ) (सं) नां. - निर्भय; पट्टा;
धैर्यशाली

धैवत (धैवत) (सं) ना. - संगीतातील सहावा स्वर; सहावा
सूर.

धोष्पने (धोष्पने) (क) अ. - धपविशी; धपकन

धोका (के) (धोका) (क) (अ.दे) ना. - फसवणूक; धका;
गंडांतर; वंचना; पीडा.

धोबि (धोबि) (अ.दे) ना. - परीट; रजक.

धोर (लु) (धोर [लु]) (अ.दे) ना. - नगरा; भेरी; दुंदुभी;
डांगोरा.

धोरण (ण) (धोरण [ण]) (सं) ना. - दीर्घ विचार; भावी
विचार; रीत; क्रम; राजनीति; शासनपद्धति; वाहन; गाडी;
रथ; घोड्याची चाल.

धोरण (धोरण) (सं) वि. - धोरण असलेला; दीर्घदृष्टि;
ध्येववादी; सत्प्रवृत्त; हत्तीवरून फिरणे; रथातून फिरणे.

धोरणे (धोरणे) (सं) ना. - पुढील ध्येय; वर्तन; नीति; दीर्घ
दृष्टि.

धौत (धौत) (सं) वि. - धूत; धुतलेले; स्वच्छ, पांढरें; निर्मळ;
सफेत.

धौम्य (धौम्य) (सं) ना. - एक महाभारतीय ऋषि.

धौरेय (यक) (धौरेय [यक]) (सं) वि. - ओझे वाहण्यास
समर्थ; शक्तिशाली.

(सं) ना. - पुढारी; नेता; बैल; घोडा; नायक.

ध्मात (ध्मात) (सं) वि. - ध्वनित; फुंकलेला; फुंकून वाजविलेला.

ध्यान (ध्यान) (सं) ना. - चिंतना; गाढ विचार; योजना; तप;
मनन; एकचित्ता.

—इसु (असु) (क) धा. - ध्यान करणे; चिंतन करणे.

—पर (पर) (सं) वि. - ध्यानस्थ; चित्तमग्न; एकाग्रचित्त.

ध्यानि (ध्यानि) (सं) ना. - ध्यान करणारा; तपस्वी; पुढील
विचार करणारा.

ध्येय (ध्येय) (सं) वि. - ध्यान करण्यायोग्य; चिंतनीय;
विचार करण्याजोगा.

(सं) ना. - ध्येय; गम्य; उद्देश्य; लक्ष्य; योग्याकांक्षा.

ध्रुव (ध्रुव) (सं) वि. - सिद्ध; अचंचल; धट्ट; स्थिर; शाश्वत;
चिरंतन; आकाश; खुटी; रहस्य; महादेव; विष्णु; ध्रुव नक्षत्र;

भूगोलाचा उत्तर दक्षिण ध्रुवबिंदु; विजेच्या तारेची दोन टोके
ध्रुवनक्षत्र (ध्रुवनक्षत्र) (सं) ना. - ध्रुवांचे राज्य शासन;

उत्तर दिशा दाखविणारे ध्रुवनक्षत्र.

ध्रुवलोक (ध्रुवलोक) (सं) ना. - ध्रुवप्रदेश; ध्रुवराजाचे
राज्य.

ध्रुववृत्त (ध्रुववृत्त) (सं) ना. - भूगोलाच्या दक्षिणोत्तर
ध्रुव प्रदेशातील २३½ अंशातील वलयें.

ध्वंस (ध्वंस) (सं) ना. - नाश; हानि; अकल्याण.

ध्वंसि (ध्वंसि) (सं) ना. - नाश करणारा; विध्वंसक;
अकल्याण करणारा.

ध्वज (ध्वज) (सं) ना. - बावटा; पताका; निशाण; निशाणाची
काठी; खूण; संज्ञा; सेना; पथिकाश्रम; सद्गृहस्थ; व्यापारी खूण;
गर्व; दुरस्मिमान.

ध्वजपट (ध्वजपट) (सं) ना. - पताका; बावट्याचे कापड;
निशाण

ध्वजस्तंभ (ध्वजस्तंभ) (सं) ना. - निशाणाचा खांब.

ध्वजारोपण (ध्वजारोपण) (सं) ना. - ध्वज फडकवणे;
निशाण रोवणे; पताकारोहण.

ध्वजावरोहण (ध्वजावरोहण) (सं) ना. - ध्वज उतरवणे;
पताकावतरण; निशाण खाली काढणे.

ध्वजिनि (नी) (ध्वजिनि [२१]) (सं) ना. - सैन्य;
सेनाविभाग.

ध्वनत् (ध्वनत्) (सं) वि. - आवाज देत राहणारा; ललकारी
देणारा.

ध्वनि (ध्वनि) (सं) ना. - शब्द; नाद; आवाज; हाक. चाहूल;
व्यंग्यार्थ; सूचितार्थ.

ध्वनित (ध्वनित) (सं) वि. - समजलेले; कळलेले; उच्चारित;
तोंडातून बाहेर पडलेले.

(सं) ना. - गर्भितार्थ; सूचितार्थ; ध्वनि; व्यंग्यार्थ; उच्चारले
शब्द.

ध्वस्त (ध्वस्त) (सं) वि. - नष्ट; नाश पावलेले; नाश केलेले.

ध्वस्ति (ध्वस्ति) (सं) ना. - नाश केलेली वस्तु; नष्ट जिन्नस.

ध्वाक्ष (ध्वाक्ष) (सं) ना. - कावळा; वगळा; मिश्रकरी; मिश्रक;
अविवेक.

—आराति (आराति) (सं) ना. - 'धुवड'

—पुष्ट (पुष्ट) (सं) ना. - कोकीळ.

ध्वाक्षध्वज (ध्वाक्षध्वज) (सं) ना. - कर्ण.

ध्वान (ध्वान) (सं) ना. - स्वर; ध्वनि; उच्चस्वर; पहाडी
आवाज; खडाशब्द; चाहुल;

ध्वांत (ध्वांत) (सं) वि. - आवरलेले; झाकलेले.

(सं) ना. - अंधार; काळोख; पांघरूण.

—अरि, —शत्रु (अरि, — शत्रु) (सं) ना. - सूर्य; चंद्र;
नक्षत्र; पांढरा रंग.

न

न (न) (सं) ना. - 'त' वर्गाचे ५ वे व्यंजन; अनुनासिक;
नकारार्थी उपसर्ग.

(सं) वि. - पातळ; मोकळे; त्याच खुणेचे; अविभाज्य.

(क) ना. - गणेश; संपत्ति; समूह; युद्ध; मोर्ती.

(सं) अ. - नव्हे; नाही; नको.

नक (नक) (क) ना. - नाच.

नकलि (नकलि) (अ. दे) ना. - चेष्टा; पोरकटपणा; अनुकरण;
नकल; कृत्रिमता; कुचेष्टा; हास्य.

नकलु (नकलु) (अ. दे) - नकल; तर्जुमा; प्रत; अवतरण;
उतारा.

नकार (नकार) (क) ना. - नाकबुली; अमान्यता; तिरस्कार;
निराकरण; 'न' अक्षर.

नकाश (क्षे) (नकाश [२१]) (अ. दे) ना. - नकाशा; स्थूल
मानाची रूपरेषा; आराखडा; भूपट; आलेख; मानचित्र;
शिल्प; नकशीकाम.

नकुल (नकुल) (सं) ना. - मुंगूस; पांडवातील चौथा पुरुष. शिव.

नकु (नकु) (क) धा. - चाटणे; 'नगु' या कन्नड धातूचे
भूतकृदंत; हसत.

नक्त (नक्त) (सं) ना. - रात्र; अंधार; प्रदोषकालीन जेवण;
रात्रीचा एकाहार; एकभुक्तव्रत.

नक्तक (नक्तक) (सं) ना. - बाण पोषाख; लक्तर; फाटकी वस्त्रे;
धांदोटी; चिंधी.

नक्तंचर (नक्तंचर) (सं) ना. - रात्रीचर; पिशाच; राक्षस;
चोर; धुवड; मांजर; निशाचर.

नक्तभोजन (नक्तभोजन) (सं) ना. - दिवसभर उपोषण
करून रात्री केलेले जेवण; एकभुक्तप्रदोष जेवण.

नक्तमुखा (खे) (नक्तमुखा [२१]) (सं) ना. - रात्रीचा
प्रारंभ; शामवेळ; सायंकाळ; संध्या.

नक्त (नक्त) (सं) ना. - मकर; मगर; सुसर; अंत; समारोप.

नक्तध्वज (नक्तध्वज) (सं) ना. - मकरकेतु; सुसरीचे चिन्ह
असलेली पताका; काम; प्रयुग्म; मीनकेतन.

नक्षत्र (नक्षत्र) (सं) ना. - तारका; तारा.

—ईश (ईश) (सं) ना. - चंद्र.

—मंडल (मंडल) (सं) ना. - नक्षत्र लोक;

—माले (माले) (सं) ना. - सत्तावीस नक्षत्रांचा पुंज;
२७ मण्यांची माळ.

नक्षत्रचिन्ह (नक्षत्रचिन्ह) (सं) ना. - फुली; तारकांकन;
तान्याची खूण; शेवंतीचे फूल.

नख (खर) (नख [२१]) (सं) ना. - नख; कव्वाग्र.

नखलवन (नखलवन) (सं) ना. - खाज.

नखपंजर (नखपंजर) (सं) ना. - नखांची पकड; नखांचा पंजा.

नखरा (नखरा) (अ. दे) ना. - सुरका; कोरडी पेट.

नखरायुध (नखरायुध) (सं) ना. - हिंस्रपशु; नखच हत्यार
असणारे सिंहादिक प्राणी; लढाऊ कोंबडा.

नग (नग) (सं) ना. - पर्वत; वृक्ष; अलंकार; अगति.
 नगकुलिश (नगकुलिश) (सं) ना. - नगावर सत्ता गाजवणारा इंद्र.
 नगजाते (ता) (नगजाते [ता]) (सं) ना. - पर्वतकन्या; पार्वती; गिरीनदी.
 नगण (नगण) (सं) ना. - तीन लघु अक्षरांचा गण.
 नगदि (हु) (नगदि [हु]) (अ. दे) ना. - रोख; रोखड; रोखीचा व्यवहार.
 नगधर (नगधर) (सं) ना. - गोवर्धनधारी; कृष्ण.
 नगपति (नगपति) (सं) ना. - हिमालय; पर्वतांचा स्वामी; नगाधिराज.
 नगर (रि) (नगर [रि]) (सं) ना. - शहर; पट्टण; अरण्या-जवळचे गांव.
 नगवैरि (हर) (नगवैरि [हर]) (सं) ना. - पर्वतशत्रु; इंद्र.
 नगाधिप (नगाधिप) (सं) ना. - हिमालय; पर्वतराज.
 नगरखाना (नगरखाना) (अ. दे) ना. - देवालयतील वाद्यस्थान; नखारखाना.
 नगारि (नगारि) (अ. दे) ना. - नगरा; भेरी; ढोल. चर्मवाद्य. (सं) ना. - इंद्र.
 नगेगेडि (नगेगेडि) (क) ना. - निर्लज्ज; निलाजरा.
 नगेगेडु (नगेगेडु) (क) वि. - हास्यास्पद; अपहास्य कारक; हास्यबळी.
 नगौकस (नगौकस) (सं) ना. - पर्वतच घर असणारा; श्वापद; रानटी मनुष्य.
 नगु (नेगु) (नगु [नेगु]) (क) धा. - ठेचून जाणें; चुराळणें; चुरमडणें; मार खाणें.
 नग्न (नग्न) (सं) वि. - विवस्त्र; दिगंबर; सहजस्थितीतील (प्राणी).
 (सं) ना. - संन्यासी; जैनमुनी; शिव.
 —खड्ग (—खड्ग) (सं) ना. - म्यानातून काढलेली तरवार. पाजळलेली तरवार.
 नग्निका (क) (नग्निका [क]) (सं) ना. - नग्नस्त्री; लहान मुलगी.
 नचिकेत (नचिकेत) (सं) ना. - एक मुनी; अग्नि.
 नच्चण (नच्चण) (क) ना. - नर्तन; नृत्य.
 नचवाणि (नचवाणि) (क) ना. - नर्तकी; वेश्या; नाचणारी; नृत्यांतील पदविन्यास.
 नचिके (नचिके) (क) ना. - विश्वास; श्रद्धा; 'नेचिके' पहा.
 नचु (नचु) (क) धा. - मान्यता देणें; कबुली देणें; विश्वास ठेवणें; अपेक्षित; आधारणें.
 (क) ना. - मान्यता; कबुली. विश्वास.

—इके (—इके) (क) ना. - विश्वास; आधार; मान्यता.
 —इसु (—इसु) (क) धा. - विश्वासणें; मानणें; मान्यता देणें.
 नजराणा (णि) (नजराणा [णि]) (अ. दे.) ना. - बक्षीस; उपायन; पारितोषिक; बहुमान; उत्तेजन; जबरदस्तीनें लादलेला कर.
 नजर (रु) (नजर [रु]) (अ. दे) ना. - दृष्टि; गौरवार्थ दिलेले बक्षीस; 'नजराणा' पहा.
 नजातशत्रु (नजातशत्रु) (सं) ना. - अजातशत्रु; युधिष्ठिर; रामचंद्र.
 नजुगु (नजुगु) (क) धा. - कुस्करणें; मुद्दा होणें; मार बसणें; पूड होणें; नायनाट होणें; अस्ताव्यस्त होणें.
 नजुगुजु (नजुगुजु) (क) ना. - दुर्दशा; खरपूस मार; चकाचूर; नायनाट.
 नंजिडि (नंजिडि) (क) धा. - विष कालवणें; विष भरणें.
 नंजु (नंजु) (क) धा. - कोमेजणें; उतरविणें.
 (क) ना. - विषण्णता; कोमेजलेला पदार्थ; वाळलेली वस्तु; मेंदूचा वात; नंज.
 नंजुगोरल (नंजुगोरल) (क) ना. - विषकंठ; नीलकंठ; शिव.
 नंजुडु (नंजुडु) (क) ना. - विष पिणारा; शिव.
 नट (नट) (सं) ना. - अभिनयकार; सोंगाड्या; नर्तक; शिव; ढोंगी.
 नटन (ने) (नटन [ने]) (सं) ना. - अभिनय; सोंग; ढोंग; नर्तन.
 नटराज (नटराज) (सं) ना. - नटश्रेष्ठ; शिवाचा तांडव-नृत्यावतार; शिव.
 नटि (टी) (नटि [टी]) (सं) ना. - अभिनेत्री; नर्तिका; नाटकांत काम करणारी; सूत्रधार पति; सोंगाडी.
 नटिकेमुनि (नटिकेमुनि) (क) धा. - बोटे मोडणें; शाप देणें; तिरस्कार करणें.
 नटिसु (नटिसु) (क) धा. - अभिनय करणें; सोंगाची बतावणी करणें; ढोंग करणें.
 नट (नट) (क) ना. - नाट्य; नर्तन; नाच; विषप्रयोग.
 (क) अ. - मध्येंच; मध्यंतरी.
 —नडु (—नडु) (क) अ. - मधोमध; केंद्रस्थानी; मध्यमार्गी; मधूनमधून.
 नटगेडि (नटगेडि) (क) ना. - निराश्रित; भिक्षुक; भटक्या.
 नटडवि (नटडवि) (क) ना. - अरण्यमध्य; घोरवन; भयंकर कानन; जंगल.
 नटविग (नटविग) (क) ना. - नट; नर्तक; नृत्यशिक्षक.
 नटिरुल्लु (नटिरुल्लु) (क) ना. - मध्यरात्र; ऐनरात्र.

नट्टु (नट्टु) (क) अ. - आंत गिरुन; स्तून.

(क) ना. - मध्य; केंद्र; गवती मूल; तडा; अडचण; तडा; संकट.

नट्टुगार (नट्टुगार) (क) ना. - कुंदा खणणारा; हरळी

नट्टुव (नट्टुव) काढणारा; नृत्य शिकवणारा; नट; नर्तक.

नट्टुगति (विति) (नट्टुगति [विति]) (क) ना. - नटी; नर्तकी; अभिनेत्री.

नडते (नडते) (क) ना. - आचरण; वर्तन; वागणूक; चर्या; चाल; शील.

नडपाडु (नडपाडु) (क) धा. - फिरणे; हलणे; हदरणे.

नडपु (नडपु) (क) धा. - चालविणे; फिरविणे; चालवू देणे; यथासांग करणे; पुरे करणे; रक्षण करणे; जोपासणे.

(क) ना. - आचरण; वर्तन.

नडवळि (नडवळि) (क) ना. - वर्तन; रीति; शील; चरित्र; मार्ग; पद्धति; नियम; शिरस्ता.

नडवे (नडवे) (क) ना. - राजमार्ग; रस्ता.

नडसु (नडसु) (क) धा. - चालविणे; चालते करणे.

नडावळि (नडावळि) (क) ना. - 'नडवळि' पहा.

नडिगे (नडिगे) (क) ना. - गति; वेग; संचार; आचरण; चाल.

नडु (नडु) (क) धा. - आत घालणे; खुपसणे; रोवणे; रुजवणे; मातीत घालणे.

(क) ना. - कंभर; देहमध्य; कटि; मध्यमा.

—इसु (—इसु) (क) धा. - लावणे.

—कट्टु, —पट्टि (—कट्टु—पट्टि) (क) ना. - कमरपट्टा;

कडदोरा; कंवरबंध.

नडुक (नडुक) (क) ना. - थरकाप; भीति; हादरा.

नडुगु (नडुगु) (क) धा. - कंप पावणे; हलणे; थरथरणे.

नडुनीरलिकैविडु (नडुनीरलिकैविडु) (क) धा. - अर्धवट साह्य करून दूर होणे; अर्धोपर हात सोडणे; मध्येच आश्रय तोडणे.

नडुवगळ (नडुवगळ) (क) ना. - मध्यान्ह; भरदिवस; भरदुपार.

नडे (नडे) (क) धा. - जाणे; चालविणे; पार होणे; पैलतीर गांठणे; सोडून जाणे; त्यागणे; निवारणे; होणे.

(क) ना. - शील; चालचलणूक.

(क) अ. - उत्तम रीतीने; एवढेच नव्हे तर.

नडेगालु (ल) (नडेगालु [ल]) (क) ना. - पादचारी; पदयात्री; पायी. जाणारा.

नडेगेडु (नडेगेडु) (क) धा. - थांबणे; विलंब लावणे; गतिभंग होणे.

नडेगेडिसु (नडेगेडिसु) (क) धा. - थांबविणे; गतिमंद करणे; गतिरोध करणे.

नडेगोलिसु (नडेगोलिसु) (क) धा. - चालेलसे करणे; चालू करणे.

नडेगोटे (नडेगोटे) (क) ना. - सैन्याचा वेढा; वेढा घातलेले सैन्य.

नडेगोलु (नडेगोलु) (क) ना. - फिरतांना घेतलेली हातकांठी.

नडेतरु (नडेतरु) (क) धा. - चालत येणे; परंपरेने येणे.

नडेवल्ल (नडेवल्ल) (क) वि. - शास्त्रार्थ जाणणारा; शास्त्रज्ञ; विद्वान.

नडेबावि (नडेबावि) (क) ना. - वापी; विहीर; पायउताराची विहीर.

नडेमाड (नडेमाड) (क) ना. - विमान, आकाशयान; देवरथ.

नडेवकि (नडेवकि) (क) ना. - हंसपक्षी.

नडेवळि (नडेवळि) (क) ना. - वर्तन; रीति; नीति.

नडेवेण (नडेवेण) (क) वि. - दरिद्री; अत्यंत क्षीण झालेला; हीनशील.

नंट (नंट) (नंट [नंट]) (क) ना. - संबंधिक; आत; बंधन; व्याही.

नंटतन (नंटतन) (क) ना. - बांधव्य; आसत्त्व; नाते.

नंटस्तिके (नंटस्तिके) (क) ना. - आसत्त्व; नाते.

नंटस्ति (नंटस्ति) (क) ना. - आसत्त्वबंधी; नात्यांतील स्त्री, रक्तसंबंधी.

नंटु (नंटु) (क) ना. - बांधव्य; नाते. मित्रत्व; परिचय; मनोहारिता; सौंदर्य; लालित्य; माधुर्य.

—तन (तन) (क) ना. - असत्त्व; नाते; मैत्री.

नणु (नणु) (क) ना. - मनोहारिता; शोभा; आसपण; प्रीति; अनुराग.

नत (नत) (सं) वि. - वाकलेला; पडलेला; नमस्कार घातलेला; चपटा.

—दृष्ट (दृष्ट) (सं) ना. - दुर्दैवी; दुर्भाग्य.

नति (नति) (सं) ना. - बाक; नमस्कार; वक्रता; ओणवेपणा; आदर.

नत्तिग (नत्तिग) (क) ना. - शकुंतपक्षी; बगळा; 'उळिग' पहा.

नत्तु (नत्तु) (क) धा. - बोलणे; बोलणे; अस्पृष्ट बोलणे; (क) ना. - नथ; मोती.

नरच (नरच) (सं) ना. - 'न' अक्षर; अनुमान; तिरस्कार; अभाव; अनिश्चय.

नद (नद) (सं) ना. - ध्वनि; गर्जना; नदी;

नदि (दी) (नदि [दि]) (सं) ना. - प्रवाहिनी; जलवाहिनी; तटिनी.

नदरु (नदरु) (अ. दे) ना. - नजर; नजराणा; देणगी; गृहीत गोष्ठ; सामान्य समजूत.

नदियु (नदियु) (क) धा. - विश्रविणें; थंड करणें; शांत करणें.

नदीज (सुत) (नदीज [सुत]) (सं) ना. - गंगानदीचा पुत्र; भीष्माचार्य.

नदीप (नदीप) (सं) ना. - समुद्र; वरुण.

नदीमातृक (नदीमातृक) (सं) ना. - नदीच्या पाण्यावर पिकणारे शेत.

नदीसेतु (नदीसेतु) (सं) ना. - नदीवरील पूल.

नदुलु (नदुलु) (क) ना. - तिरस्कार; धिक्कार; आश्चर्य; विस्मय.

—नगे (नगे) (क) ना. - उपहास; उपरोधक हास्य.

नद (नद) (सं) वि. - वाकलेले; तोडलेले; घुसडलेले.

नद (नद) (क) ना. - मी.

ननंद (ननंद) (सं) ना. - नणंद; पतीची बहीण; जाऊ.

नने (नने) (क) धा. - मिजवणें; ओले करणें; मिजणें.

(क) ना. - कळी; न उमललेले फूल; मुकुल.

ननेकोनेथेरु (ननेकोनेथेरु) (क) धा. - पालवी फुटणें;

कळ्याफुलांनी ओथंबणें; अत्यानंद होणें; डवरणें.

ननेगणेय (ननेगणेय) (क) ना. - काम; मन्मथ; मदन.

ननेयव (विल्ल) (ननेयव [विल्ल]) (क) ना. - मदन; काम.

ननेपासु (ननेपासु) (क) ना. - पुष्पशय्या; फुलाचे

अंथरुण.

ननेसु (ननेसु) (क) धा. - ओलें करणें; मिजवणें.

ननेह (ननेह) (क) ना. - ओल; ओलेपणा.

नंद (नंद) (सं) ना. - आनंद; संतोष; नंदगोप; महानंदाचा

पुत्र; नंदराजा.

नंदन (नंदन) (सं) ना. - नंदगोपानें पाळलेला पोरगा.

नंदक (नंदक) (सं) ना. - कुलरक्षक; आनंद देणारा;

विष्णूचें खड्ड.

नंदगोकुल (नंदगोकुल) (सं) ना. - नंदगोपाचें राज्य;

लहान मुलांनीं भरलेले घर; गौडवाडा; गोठा.

नंदन (नंदन) (सं) ना. - संतोष देणारा मुलगा; एक संवत्सर;

इंद्राचे उपवन.

नंदने (नंदने) (सं) ना. - संतोष देणारी कन्या.

नंदा (नंदा) (सं) ना. - पार्वती; गौरी; एकादशी; षष्ठी.

नंदादीप (नंदादीप) (सं) ना. - देवापुढें सतत तेवणारा

दिवा.

नंदि (नंदि) (सं) ना. - शिवाचें वाहन; वृषभ; बसवेश्वर; शिवगण; एक वृक्ष; आनंद देणारा; शुभमंगल; हर्ष; एक छंदशास्त्रकार.

नंदिकेश } (नंदिकेश) (सं) ना. - नंदीनाथ; नंदीवाहन;
नंदिकेश्वर } (नंदिकेश्वर) (सं) ना. - नंदीनाथ; नंदीवाहन;

शिव. नंदीकेश नामक नाट्यशास्त्रकार.

नंदीश्वर (नंदीश्वर) (सं) ना. - नंदीचा स्वामी; शिव.

नंदीग्राम (नंदीग्राम) (सं) ना. - अयोध्येजवळील एक गांव.

नंदित (नंदित) (सं) वि. - आनंदित; तृप्त; हर्षित.

नंदिध्वज (नंदिध्वज) (सं) ना. - शिव; वीरशैवांची धर्मपताका.

नंदिनी (नंदिनी) (सं) ना. - कन्या; पार्वती; गंगा; वसिष्ठाची धेनु; आनंद देणारी.

नंदिमंटप (नंदिमंटप) (सं) ना. - शिवालयांतील बसवेश्वर मंडप; गर्भ देवालयाची कमान; मंदिरांतील गर्भकमान.

नंदु (नंदु) (क) धा. - विश्रणें; थंड होणें; शांत होणें; मालवणें.

—इसु (इसु) (क) धा. - विश्रविणें; दिसेनासें होणें; शांत करणें.

नंदुराय (नंदुराय) (क) ना. - चामड्याचें नाणें वापरांत ठेवणारा राजा.

नन्नि (नन्नि) (क) ना. - सत्य; प्रीति; विश्वास; प्रामाणिकता; वास्तवता; धिटाई.

—कार (कार) (क) ना. - सत्यवादी; विश्वासूक; प्रामाणिक.

नपुंसक (नपुंसक) (सं) ना. - पौरुषहीन; अजाण; तृतीय प्रकृति; भिन्ना; हिजडा.

नस (सार) (नस [सार]) (क) ना. - नातु; नातवंड.

नप्प (नप्प) (सं) ना. - नातू.

नप्पु (प) (नप्पु [प]) (क) ना. - नपुंसक.

नप्पे (नप्पे) (क) ना. - जलम; मार; झाडावरील खापा; खच; कच.

नफा (नफा) (अ. दे) ना. - लाभ; बाकी; प्राप्ती.

नभ (भस्) (नभ [भस्]) (सं) ना. - आकाश; आभाळ; ढग; पावसाळा; श्रावण.

नभश्वर (नभश्वर) (सं) ना. - आकाशगामी; ढग; देवता.

नभस्थ (नभस्थ) (सं) ना. - माद्रपदमास.

नभोजन (नभोजन) (सं) ना. - आकाशांत राहणारी;

आकाशांत जन्मलेली.

नभोमणि (नभोमणि) (सं) ना. - सूर्य; आकाश, रत्न.

नभोमंडळ (नभोमंडळ) (सं) ना. - वातावरण; आकाश.
नमः (मन) (नमः [मन]) (सं) ना. - नमस्कार; वंदन;
वाक्पणे.

नमलु (नमलु) (क) धा. - रवंथ करणे; चघळणे; 'नेमलू' पहा.
नमस्कार (नमस्कार) (सं) ना. - वंदन; नम्रता; लीनता.
नमस्ते (नमस्ते) (सं) ना. - तुला नमस्कार; शिष्टाचा नमस्कार
नमस्ये (नमस्ये) (सं) ना. - सेवा; अनुभव.
नमित (नमित) (सं) ना. - वंदन केलेले; वाकलेले; वाकविलेले.
नमिसु (नमिसु) (क) धा. - वंदन करणे; नमस्कार करणे;
गौरव करणे; वाक्पणे.

नमुचि (नमुचि) (सं) ना. - इंद्रानें मारलेला एक राक्षस.
नमूदिसु (नमूदिसु) (अ.दे) धा. - दाखल करून घेणे;
लिहून घेणे व ठसा उठविणे; सांगणे; विवरण करणे.
नमूने (ना) (नमूने [नग]) (अ.दे) ना. - रीति; प्रकार;
पद्धति; आदर्श.
नमे (नमे) (क) धा. - गरीब होणे; दीन होणे; वाळणे; रोडणे;
क्षीण होणे; चित्तिणे.

नमेरु (नमेरु) (सं) ना. - सुरपुंनाग वृक्ष; मंदार; रुद्राक्ष;
नागकेशर.

नमोस्तु (नमोस्तु) (सं) ना. - नमस्कार असो; जैन यति;
विनयशाली; शरण; संन्यासी.

नमन (नमन) (सं) वि. - नम्र; विनयशील.

नंबर (नंबर) (अ.दे) ना. - संख्या; अंक, समस्या; शासन
विचार.

नंबिकस्त (गस्त) (नंबिकस्त [गस्त]) (क) वि. - विश्वासार्ह;
विश्वस्त; मध्यस्थ; विश्वास असलेले.

नंबिके (गे) (नंबिके [गं]) (क) ना. - विश्वास; भरंवसा; आश्रय
नंबिसु (नंबिसु) (क) धा. - विश्वास ठेवणे; मान्यता देणे;
मन वळणे; मध्यस्थी करणे.

नंबुगे (नंबुगे) (क) ना. - विश्वास; भरंवसा.

नंबु (नंबु) (क) धा. - विश्वास ठेवणे; आश्रय देणे; मन
लावणे; भरंवसा करणे; आकांक्षा बाळगणे.

नंबुलि (नंबुलि) (क) वि. - विश्वासूक; प्रामाणिक; भरंवसा
करण्यायोग्य; मध्यस्थ.

नंबुदि (दि) (नंबुदि [दि]) (अ.दे.) ना. - केरळदेशीय
अद्वैत ब्राह्मण; शंकराचार्यांची जन्मजाति.

नम्मावु (नम्मावु) (क) ना. - वनहरिण; वराह.

नम्मु (नम्मु) (क) ना. - ओल; ओलावा; मिजवण; सारंता.

नम्र (नम्र) (सं) वि. - वाकलेला; खळगे पडलेला; बाकदार;
विनीन; दीन; मर्यादशील.

—ने (डे) (सं) ना. - विनय; खळगा.

नय (नय) गुळगुळीतपणा; स्नेह; वाहन; स्पर्श; नीतिशास्त्र;
राजकारण; मृदुता; उपाय.

—न (न) (सं) वि. - नीतिशास्त्रज्ञ; नीतिमान्; योजक;
उपाय करणारा; मऊ अंतःकरणाचा; चतुर राजकारणी.

नयन (नयन) (सं) ना. - वाहन; नेण्याचे साधन; स्पर्शन;
मार्गदर्शन; डोळा.

नयनकर्ण (नयनकर्ण) (सं) ना. - चक्षुश्रवा; सर्प;

डोळ्यांनीच ऐकणारा.

नयनच्छद (नयनच्छद) (सं) ना. - पापणी; नेत्राचे आवरण;
डोळ्याची झापड.

नयनजल (नयनजल) (सं) ना. - अश्रु; आंसू; नयनांशु;
नेत्रवारि.

नर (नर) (सं) ना. - अर्जुन; स्नायु; नाडी; एका ऋषीचे नांव;
घोडा; खुंटा.

नरक (नरक) (सं) ना. - यमलोकीचे शिक्षास्थान; मलमूत्रराशी;
नरक राक्षस.

—चतुर्दश (चतुर्दश) (सं) ना. - आश्विनातील
कृष्णपक्षाची चौदावी तिथी.

नरकवि (नरकवि) (सं) ना. - नवकवि; हलक्या प्रतीचा कवि.

नरकासुर (नरकासुर) (सं) ना. - प्राग्जोतिष शहरातील
एक राक्षस.

नरकु (रकु) (नरकु [रकु]) (क) धा. - विव्हल होणे; कण्ठणे;
इवळणे; ठेचणे; 'नगु' पहा.

नरकुरि (नरकुरि) (क) ना. - अजागळ मनुष्य; शुंभ; भित्रा;
असहाय स्थितीत राहणारा; मेंढीचे जीवन जगणारा.

नरकैसरि (नरकैसरि) (सं) ना. - पुरुषश्रेष्ठ; वीराधिवीर;
पुरुषसिंह.

नरडु (नरडु) (क) ना. - अविनय; औधत्य; असंस्कृतता.

नरनाथ (पति) (नरनाथ [पति]) (सं) ना. - पालक; जनक;
मालक; राजा; स्वामी.

नरनारायण (नरनारायण) (सं) ना. - अर्जुन आणि कृष्ण;
कृष्णार्जुनरूपी एक ऋषि; प्रयत्न आणि दैव यांचा संगम.

नरनारि (नरनारि) (सं) ना. - स्त्रीपुरुष; अर्धनारीनटेश्वर,
शिवरूप विशेष.

नरपशु (नरपशु) (सं) ना. - पशूसारखे भटकणारा; अज्ञानी;
असंस्कृत.

नरपुंगव (नरपुंगव) (सं) ना. - श्रेष्ठपुरुष; निघड्या छातीचा
मनुष्य.

नरबलि (नरबलि) (सं) ना. - मनुष्याला बळी देण्याचा यत्न.

नरभक्षक (नरभक्षक) (सं) ना. - माणसे खाणारे राक्षस; हिंस्र
पशु.

—वृक्ष (—वृक्ष) (सं) ना.—माणसे खाणारी आफ्रिकेतील झाडे.

नरमेध (नरमेध) (सं) ना.—मनुष्याला वळि देण्याचा यज्ञ.

नरलु (लु) (नरलु [लु]) (क) धा.—विहल होणे; कण्ठणे; कष्ट होणे; गळून जाणे; पिरंगणे.

नरलोक (नरलोक) (सं) ना.—भूलोक; मृत्युलोक.

नरवाहन (नरवाहन) (सं) ना.—एक दिक्पाल.

नरविंध्य (नरविंध्य) (सं) ना.—अस्थिपंजर; हाडांचा सापळा.

नरशार्ङ्गल (नरशार्ङ्गल) (सं) ना.—नरश्रेष्ठ; नरसिंह.

नरसिंह (नरसिंह) (सं) ना.—सिंहाप्रमाणे बलिष्ठ; पुरुषश्रेष्ठ;

विष्णूचा चौथा अवतार.

नरहरि (नरहरि) (सं) ना.—नरसिंह

नरि (नरि) (क) ना.—कोल्हा; शृगाल; वंचक; जंबुक; धूर्त.

नरु (नरु) (क) वि.—कंपित; रुचकर.

—कंपु (—कंपु) (क) ना.—सुवास; सुगंध, सुरुचि.

—तंबुल (—तंबुल) (क) ना.—त्रयोदशगुणी विडा; धमधमणारा विडा.

—सुय (—सुय) (क) ना.—सुवासिक उच्छ्वास.

नरुगु (नरुगु) (क) ना.—राखीरंग; कंदीवर्ण.

नरुजु (नरुजु) (क) ना.—लहान दगड; काळा पत्थर. न फुटणारा दगड.

नरुलु (नरुलु) (क) धा.—कण्ठणे; पिरंगणे; इवळणे.

नरे (नरे) (क) ना.—पिकणे; पक होणे; वयात येणे; केस पांढरे होणे; वेळेवर येणे; योग्य मार्गावर येणे.

(क) ना.—वार्धक्य; म्हातारपण; पांढरे केस.

नरेंद्र (रेंद्र) (नरेंद्र) (क) ना.—राजा; पुरुषश्रेष्ठ.

नरुं (नरुं) (क) धा.—विश्वास ठेवणे; मान्यता देणे, कबूल करणे.

नरुंक (नरुंक) (सं) ना.—नाचणारा; नटनाच करणारा.

नरुंक (नरुंक) (सं) नाचणारी; नटी; वैश्या.

नरुंत (नरुंत) (सं) ना.—नाच; नृत्य.

नरुंतु (नरुंतु) (क) धा.—नाचणे; नृत्य करणे; उड्या मारणे.

नरुं (नरुं) (सं) ना.—परिहास; विनोद; खेळ; विलास.

—करण (—करण) (सं) ना.—परिहास्य; विनोदानें होणारा संतोष; खेळातील आनंद.

—सख (—सख) (सं) ना.—परिहास्यांत सामील होणारा.

—सचिव (—सचिव) (सं) ना.—विदूषक; विनोद करणारा; नायकनायिकांचे संधान बांधणारा.

नरुंदा (नरुंदा) (सं) ना.—मध्यभारतातील एक महान नदी.

नरुं (नरुं) (क) वि.—चांगले; उत्तम; विनीत; प्रेमळ.

(क) ना.—प्रीतिक्षेप; कुशल; कल्याण.

नल (नल) (सं) ना.—विदर्भ देशाचा राजा; रामाच्या सेवकांपैकी एक; एक संवत्सर.

नलकूबर (नलकूबर) (सं) ना.—कुवेरपुत्र.

नल (लु) गु (नल [लु] गु) (क) धा.—लहान होणे;

कोमेजणे; खालावणे; गळाठणे; रोडणे; खाज सुटणे.

(क) ना.—पीडा; कष्ट; रोडकेपणा.

—इसु (—इसु) (क) धा.—पीडा देणे; अडचण येणे;

रोडावणे; क्षीण होणे; पाणउतारा करणे; निरुत्साही करणे.

नलु (लु) नलु (लु) (क) ना.—हर्ष; संतोष;

आनंदोन्माद.

नलवांतु (नलवांतु) (क) अ.—संतोषून; आनंद पावून.

नलवेरु (नलवेरु) (क) धा.—हर्षानें फुगणे; अतिहर्ष होणे;

हर्षोन्माद होणे.

नलि (नलि) (क) धा.—संतोषणे; आनंद पावणे; नाचणे;

नाचविणे.

(क) ना.—संतोष; आनंद.

नलिका (नलिका) (सं) ना.—नळी; नळ; पोकळ नळी.

‘कोळवि’ पहा.

नलिदाडु (नलिदाडु) (क) धा.—संतोषणे; आनंदानें नाचणे.

नलिन (नलिन) (सं) ना.—कमल; कालकमल.

—गर्भ (—गर्भ) (सं) ना.—ब्रह्मदेव.

—नाभ (—नाभ) (सं) ना.—विष्णु.

—भव(संभव) (—भव [संभव]) (सं) ना.—ब्रह्मदेव.

—बांधव (मित्र) (—बांधव [मित्र]) (सं) ना.—सूर्य.

—वैरि (—वैरि) (सं) ना.—चंद्र.

नलनि (नी) (नलनि [नी]) (सं) ना.—कमलिनी; लाल कमल.

—पति (—पति) (सं) ना.—सूर्य.

नलि (लु) वु (नलि [लु] वु) (क) ना.—संतोष; आनंद;

थयथयाट; उल्हास.

नलगुटुकु (नलगुटुकु) (क) ना.—पाखरांनी पिलांना

भरवलेला चारा; चिमणघास; गोडघास; गोड जेवण.

नलमे (नलमे) (क) ना.—संतोष; शुभता; अभिवृद्धि; क्षेम;

प्रीति; स्नेह; उड्डाण.

—गार्ति (गार्ति) (क) ना.—प्रिया; दायिता; प्रेयसी.

नल (नल) (क) ना.—दयित; रमण; प्रियकर; चांगुलपण,

सौंदर्य; कल्याण.

नलि (नलि) (अ. दे) ना.—नळी; पन्हळी; नळ.

नले (नले) (क) ना.—प्रियतमा; दयिता; प्रीतिपात्र; प्रियकरीण.

नलव (नलव) (क) वि.—संतोषणारा; नाचणारा उड्या मारणारा.

नल्वरके (नल्वरके) (क) ना.—शुभाशिर्वाद; शुभ कामना;

शुभेच्छा; खुशीचा आशिर्वाद; दुवा.

नव (नव) (सं) वि. - नवीन; नऊसंख्या; आधुनिक; कोवळे.

—क (क) (सं) ना. - नवाचा गट; नवीन; कोवळा.

—म (म) (सं) वि. - नववा; नऊ क्रमांकाचा.

—मी (मी) (सं) ना. - नववी तिथी.

—युवक (युवक) (सं) ना. - तरणाबांड; नवजवान;
तारुण्याने मुसमुसणारा.

—युवति (युवती) वयात आलेली तरुणी.

नवखंडपृथ्वी (नवखंडपृथ्वी) (सं) ना. - पृथ्वी; भारत;

नरभूमी; किंपुरुष; हरिवर्ष; भद्राश्व; उत्तर कुरु; सुवर्ण; दक्षिण
ध्रुववृत्त; 'केतुमाल' पहा.

नवग्रह (नवग्रह) (सं) ना. - आकाशातील नवग्रह.

—होम (होम) (सं) ना. - ग्रहवाधा निवारणार्थ यज्ञ.

नवणे (नवणे) (क) ना. - राळा.

नवतिका (नवतिका) (सं) ना. - नवद; रंगाचा कुंचला.

नवदल (नवदल) (सं) ना. - कमळाच्या नऊ पाकळ्या; नव्या
दमाचें सैन्य.

नवद्वार (नवद्वार) (सं) ना. - शरीरातील नऊ दारें; रंध्र.

नवधान्य } (नवधान्य) (सं) ना. - नऊ प्रकारचें धान्य
मिसळून दिलेंलें दान. भात; हरभरा; उडीद, मूग, तूर,
नवदान } (नवधान्य) कुळीथ, तीळ, पावटे, गहू या नऊ
धान्यांचें मिश्रण).

नवनिधि (नवनिधि) (सं) ना. - कुबेराची नवविध संपत्ति.

नवनीत (नवनीत) (सं) ना. - लोणी.

नवनीतचोर (नवनीतचोर) (सं) ना. - कृष्ण; मांजर.

नवमालिका (नवमालिका) (सं) ना. - जास्वंद; नवमल्लिका.

नवमासिनि (नवमासिनि) (सं) ना. - नऊ महिन्यांची गर्भिणी;
पूर्ण गरोदर.

नवयौवनि (नवयौवनि) (सं) ना. - नवयुवति;

नवरंग (नवरंग) (सं) ना. - मंदिराचें गर्भागार; नंदीमंडप;
कोठार; सामानाची कोठी; खजिना; 'उग्रण' पहा.

नवरत्न (नवरत्न) (सं) ना. - नऊ प्रकारचीं रत्ने; विक्रम राजाच्या
समैतील नऊ पंडित.

नवरस (नवरस) (सं) ना. - शृंगारवीरादि नऊ काव्यरस.

नवरंध्र (नवरंध्र) (सं) ना. - देहातील नऊ द्वारे.

नवरात्रि (नवरात्रि) (सं) ना. - आश्विन शुद्ध प्रतिपदेपासून
दसऱ्यापर्यंत होणारा शक्तिपूजनाचा उत्सव. दसऱ्याचा सण.
नवसागर (नवसागर) (सं) ना. - एकक्षार; कल्हईसांठी
याचा उपयोग होतो.

नवसिंग (नवसिंग) (क) वि. - गावचा उडाल; गावगुंड;
परपीडक; हिंसक.

नवान्न (नवान्न) (क) ना. - नवीन तांदळाचा भात; नव भोजन

नवाव (नवाव) (अ-दे) ना. - मुस्लीम राजाची पदवी;

मुसलमान सामंत; पोळेदार; सरदार.

नवायि (नवायि) (अ-दे) ना. - नवेपणा; असाधारण सौंदर्य;
वैभव; शोभा; नवी पद्धति.

नविर् (नविर्) (क) ना. - शरीरावरील केस.

—अळु (अळु) (क) ना. - रोमांच; अंगावरील काटा;

नवीन (नवीन) (सं) वि. - नवें; नूतन; अपरिचित.

नवुकरि (नवुकरि) (अ-दे) ना. - नौकरी; चाकरी; सेवा;
उद्योग.

नवुवत्त (नवुवत्त) (अ-दे) ना. - नगारा; डमरू; चर्मवाद्य.

नवुरु (नवुरु) (क) धा. - मुलायम पोषाख करणें; शरीराचे
चोचले करणें.

(क) वि. - मृदु; कोवळें; कोमल; ललित.

नवे (नवे) (क) धा. - 'नमे' पहा; क्षीण होणें; गरीब होणें.

(क) ना. - खाज; कंडू.

नव्य (नव्य) (सं) वि. - नवां; नूतन.

—काव्य (काव्य) (सं) ना. - नव कालानुसारं रचलेलें भाव
काव्य; भावगीत.

नशिसु (नशिसु) (क) धा. - नाश होणें; नष्ट होणें; क्षीण होणें.

नशीब (नशीब) (अ-दे) ना. - अदृष्ट; दैव.

नश्वर (नश्वर) (सं) ना. - नाश होणारे; नष्ट होणारे; चंचल.

नष्ट (नष्ट) (सं) ना. - हानी; उणीव; नुकसान; एक ज्योतिष
भेद; छंदशास्त्रीय गणना.

—अग्नि (अग्नि) (सं) ना. - विझलेली आग, कुलभ्रष्ट
ब्राह्मण, बाटगा, नीतिभ्रष्ट.

—इंद्रिय (इंद्रिय) (सं) ना. - अवयवहीन, नपूंसक.

—काल (काल) (सं) ना. - लंगडा, पाय गेलेला, वाईट
दिवस, अवकाळ, दुर्दिन.

—जातक (जातक) (सं) ना. - जन्मकाळचे ज्योतिष,
कुंडली, हीन जात पुत्र, रखेलीचा मुलगा, दासीपुत्र,
दाईचा मुलगा.

—पद (पद) (सं) वि. - गेलेली पदवी; गतप्रतिष्ठ;
स्थानच्युत; पदभ्रष्ट; दुर्दैवी.

नष्टचेत (नष्टचेत) (नष्टचेत) (सं) वि. - चैतन्य घालवून
बसलेला. पौरुषहीन, नपूंसक.

नष्टेदु (नष्टेदु) (सं) ना. - चंद्रहीनत्व, काळोखी रात्र,
अमावास्या.

नसरि (नसरि) (अ. दे.) ना. - उत्तम प्रतीचा मध, मधमाशी.

नसि (सु) (नसि [सु]) (क) धा. - नाश पावणें, क्षीण होणें,
रोडावणें, कोमेजणें, खाली उतरणें, कमी होणें, झिजणें,
निश्चल होणें.

नसि (स) (सु) (कु) लसि [स] [सु] कु) (क) धा. - कोमेजणें;
जीर्ण होणें; खर्चणें.

(क) ना. - उपःकाल; अरुणोदय; सुंजुसुंजु.

नसु (लसु) (क) वि. - थोडे; अल्प.

— तोरु (डोरु) (क) धा. - थोडा भाग दिसणें; थोडें
अवलोकनांत येणें.

नसुगागु (लसुगागु) (क) धा. - सकाळ होणें; जवळ येणें.

नसुगुन्नि (लसुगुन्नि) (क) ना. - कुयलीचा वेल; एक
खाजवेल.

नसुगेंपु (लसुगेंपु) (क) ना. - थोडा तांबुस रंग; फिका
तांबडा रंग.

नसुनगे (लसुनगे) (क) ना. - स्मित; अल्प हास्य; गालांतल्या
गालांत हसणें; खुदकन हसूं.

नसुबिळिडु (लसुबिळिडु) (क) ना. - राखी रंग.

नसुवातु (लसुवातु) (क) ना. - मित भाषण; मोजकें
बोलणें.

नसु सैरणे (लसुसैरणे) (क) ना. - थोडी सहनशीलता;
थोडें समाधान.

नसे (लसै) (क) ना. - खाज; कंहर; तहान; कामातुरता;
भोगविलास.

— गार (गार) (क) ना. - उद्रेक करून घेणारा; काम.

नस्त (लसु) (क) ना. - प्राणेंद्रिय.

नस्य (लस्य) तपकीर; नासिपुडी.

नहन (लसुन) (सं) ना. - बांधणी; वापर; पेहेराव.

नहि (लसु) (सं) अ. - नाही; नव्हे; नको.

नहुष (लसुष) (सं) ना. - ययातीपुत्र; चंद्रवंशीय राजा.

नळ (लसु) (सं) ना. - नळराजा; विदर्भ राजा.

नळनळिके (लसुनळिके) (क) ना. - मार्दव; सौंदर्य; चांगुलपणा;
शोभा; कळकळ; कळवळा.

नळनळिसु (लसुनळिसु) (क) धा. - कळवळा येणें; दया येणें;
सुंदर दिसणें; शोभणें; कोवळें दिसणें.

नळपाक (लसुनळपाक) (सं) ना. - स्वयंपाकातील एक रुचि,
मधुरान्न, पक्वान्न, जिलबी.

नळि (लसु) (क) धा. - डोलणें, वाकणें,

(क) वि. - कोमल, रुंद, विस्तृत, अधिक.

नळितोळ } (लसुनळितोळ) (क) वि. - कोमल बाहु, आजानुबाहु,

नळिदोळ } (लसुनळिदोळ) लांब हात.

नळिगे (लसुनळिगे) (क) ना. - नळिका, नसराळे.

नळिन (लसुनळिन) (सं) ना. - 'नलिन' पहा, कमल.

— अक्ष (अक्ष) (सं) ना. - विष्णु.

— गर्भ, संभव (गर्भ-संभव) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.

— नाम (नाम) (सं) ना. - विष्णु.

— मित्र (मित्र) (सं) ना. - सूर्य.

— अरि (अरि) (सं) ना. - चंद्र.

नळिनि (लसुनळिनि) (सं) ना. - कमळ; सरोवर; तडाग; पुष्करणी.

नळळगु (लसुनळळगु) (क) धा. - 'नेगु' पहा. ठेचणें; वाकणें;
बुडणें.

ना (लसु) (क) ना. - मी.

(सं) अ. - नाही; नव्हे; नको.

(सं) ना. - मनुष्य; 'नृ' शब्दाची प्रथमा.

नाक (लसु) (सं) ना. - आमाळ; स्वर्ग; देवलोक; वातावरण.

नाकि (किग) (लसुकि) (सं) ना. - स्वर्गांत राहणारा;
देव; अजितसेन; पंडित.

नाकु (लसुकु) (क) ना. - सुंग्यांचें वारूळ; स्वर्ग; चार संख्या.

नाखुष (लसुखुष) (अ.दे) वि. - असंतोषी, समाधान; हीनता.

नाग (लसु) (सं) ना. - आसामातील वन्यसमाज; गिरिजन; नट;
अग्नि; पाणी; मोती; शिसें; हत्ती.

— कंकण (कंकण) (सं) ना. - शिव.

— कन्या (न्ये) (लसुकन्या) (सं) ना. - नागकन्या;
नागलोक सुंदरी; अधमानुष देवता.

— कुंडल (कुंडल) (सं) ना. - शिव.

— कैसर (कैसर) (सं) ना. - सुरवृक्ष; नागकेशवृक्षाचें फुल.

— दंत (दंत) (सं) ना. - हस्तीदंत.

— ध्वज (ध्वज) (सं) ना. - सर्पचिन्ह असलेला ध्वज.
दुर्योधन.

— नागरि (लसुनागरी) (सं) ना. - हस्तिनावती; हस्तिनापूर.

— पंचमी (पंचमी) (सं) ना. - श्रावणशुद्ध पंचमी;
सर्पाराधन सण.

— पाश (पाश) (सं) ना. - वरुणदेवाचे एक अस्त्र;
नवदोर, मुसकी.

— भूषण (भूषण) (सं) ना. - शिव.

नागण (लसुनागण) (सं) वि. - चार डोळ्यांचा; उपनेत्र
लावणारा; चाळशी वापरणारा; चप्पेवाला.

नागर (लसुनागर) (क) ना. - नगरासंबंधी; शहरी विद्वान;
प्रतिबंध; हरकत; विलंब.

नागरंग (लसुनागरंग) (सं) वि. - नारिंगी; नारिंगाच्या रंगाचा.

नागरल (लसुनागरल) (सं) ना. - सर्पमणि.

नागराज (लसुनागराज) (सं) ना. - आदिशेष; ऐरावत.

नागरि (री) (लसुनागरी) (सं) ना. - देवनागरी लिपी;
संस्कृत लिपी; चतुरस्त्री.

नागरि (र) (क) (लसुनागरी) (सं) ना. - नगराशीसंबंधी;
शिल्पी; संस्कृत; पुरुषजातीतील एक वर्ग; चोर.

नागरुक (नागरुक्) (क) ना. - नागरिक; शिल्पी; शिष्ट.

नागलोक (नागलोक) (सं) ना. - पाताळ; सर्पलोक.

नागवर्म (नागवर्म) (सं) ना. - अजितसेन पंडित;

‘छंदोबुधि’ ग्रंथाचा लेखक; ‘काव्यालोकन’ कर्ता कन्नड कवि.

नागवलि (स्त्री) नागवलि [०१९] (सं) ना. - पानवेल; विड्याचा

पानवेल; विवाहांतील एक विधि; बहुवरांना दिलेला विडा.

—हचड (हचड) (क) ना. - आद्वेर; विवाहाच्या शेवटी वराला दिलेली आमरणें.

नागवास (नागवास) (सं) ना. - नाट्यगृह; नटसंच.

नागवैणि (नागवैणि) (सं) ना. - वेणीचा शेपटा सोडणारी

तरुणी; कामिनी.

नागसंपने (नागसंपने) (सं) ना. - नागचाफा.

नागसर (नागसर) (सं) ना. - पुंगीचा आवाज; वाजंत्री.

नागशयन (शायि) (नागशयन [००००]) (सं) ना. -

शेपशायी विष्णु.

नागळ (नागळ) (क) ना. - चार कोळगी धान्य; चार कला;

नागली धान्य; नाचणी.

नागार्जुन (नागार्जुन) (सं) ना. - प्राचीन बौद्धपंडित,

विज्ञानी.

नागाशन (नागाशन) (सं) नां. - गरुड, शिधाड, सर्प खाणारा.

नागिनि (स्त्री) (नागिनि [०१९]) (सं) ना. - नागीण; सर्पस्त्री; एक

सुंदर स्त्री; नागरस्त्री.

नागी (नागी) (सं) ना. - नागचाफा; सेनचाफा.

नागेंद्र (नागेंद्र) (सं) ना. - आदिशेष; ऐरावत.

नागोले (नागोले) (सं) ना. - ‘नागवल्ली’ पहा.

नाचु (नाचु) (क) धा. - लाजणें; संकोच करणें; मुरकणें.

(क) ना. - नाच; वर्तन.

—इके (इके) (क) ना. - संकोच; लाज; मुरका; स्त्रीपुरुषांचे

गुतांग; अभिनय.

नाचिकेरोडि (नाचिकेरोडि) (क) वि. - निर्लज्ज; लज्जाहीन;

नपुंसक; हिजडा.

नाचिसु (नाचिसु) (क) धा. - लाजणें; लज्जा दाखवणें.

नाज (झ) र (नाज [०००]) (अ. दे) ना. - न्यायालयांतील

अवल कारकून.

नाजूक (कु) (नाजूक [०००]) (अ. दे) ना. - विनीत; सूक्ष्म;

कोमल.

नाट (टा) (नाट [०००]) (अ. दे) ना. - झाडाचें खोड; तुळी;

तुळई.

नाटक (नाटक) (सं) ना. - दृश्यकाव्य; नाट्यनृत्य; नाटकीय

नाच.

नाटार (नाटार) (सं) ना. - नटाचा मुलगा.

नाटि (नाटि) (क) ना. - संगीतातील एक राग; रोपाची लावणी.

नाटिका (के) (नाटिका [०००]) (सं) ना. - स्त्रीपात्रप्रधान

नाटक; लहान नाटक; एकांकिका; उपरूपक; बीजांकुर

नाटु (नाटु) (क) धा. - जाणें; दोचणें; पार होणें; प्रवेश

करणें; रोप लावणें; मनांत धरणें; रोवणें.

—इसु (—इसु) (क) धा. - पार करणें; समावेश करणें;

पटवणें; पटवून देणें; विश्वास उपजवणें.

नाट्य (नाट्य) (सं) ना. - नर्तन; नाच; अभिनय; हावभाव.

नृत्यगीत वाद्य संमेलन. नाटक प्रदर्शन; नाटक.

—उक्ति (उक्ति) (सं) ना. - नाटकी बोलणें.

—गाति (गाति) (क) ना. - नटी; नर्तकी; रखेली.

—गार (गार) (क) ना. - नट; नर्तक.

नाडदु (नाडदु) (क) ना. - परवा; ‘नाडिदु’ पहा.

नाडव (नाडव) (क) ना. - देशी; उत्तर कानडांतील एक जात;

पंथ.

नाडाडि (डिग) (नाडाडि [०००]) (क) ना. - देशोदेशी

फिरणारा; खेडवळ; असंस्कृत; अजाण; सामान्य मनुष्य.

नाडि (डी) (नाडि [०००]) (सं) ना. - शीर; नाळ; नळी; दंड;

बुंधा.

नाडिके (नाडिके) (सं) ना. - नाडिव्रण; भगंदर रोग; भगेंद्र;

जखम; झांगट; घंटा.

नाडिग (नाडिग) (क) ना. - ग्रामाधिकारी; स्थानिक; तद्देशीय;

मठाच्या धर्माधिकाऱ्याचा सहाय्यक.

नाडिदु (दु) (नाडिदु [०००]) (क) ना. - परवाचा दिवस;

आजपासून तिसरा दिवस.

नाडिंदम (नाडिंदम) (क) ना. - सोनार; सुवर्णकार.

नाडीजंघ (नाडीजंघ) (सं) ना. - करकोचा; उंच पायाचा

पक्षी.

नाडु (नाडु) (क) ना. - गाव; प्रांत; प्रदेश.

(क) अ. - उत्तम रीतीनें.

नाडे (नाडे) (क) अ. - भरपूर; विशेषपणें; अधिक करून;

उत्तमरीत्या.

नाण् (नाण्) (क) ना. - लजा; लाज; संकोच; मुरका.

—गैसु (गैसु) (क) धा. - लाज वाटणें; लाजणें;

अनमान करणें; कांक् करणें.

—चु (चु) (क) धा. - लाजणें; मुरकणें; संकोचणें.

नाणक (नाणक) (सं) ना. - नाणें; चलनी नाणें; चलन.

नाणिलि (नाणिलि) (क) वि. - निर्लज्ज; लाज सोडलेली.

नाटि (टी) (नाटि [०००]) (क) ना. - ‘नाटु’ (क) धा. पहा.

नाण्णुडि (नाण्णुडि) (क) ना. - प्रांतीय भाषा; म्हण;

वाक्प्रचार; रूढभाषा.

नाणनुडि (न००००००००) (क) ना. - लजा दाखवणारी भाषा.
 नाणमीसल (लु) (न०००००००० [००]) (क) ना. - विशेष
 लजा; अलंब लाज; अति ग्रीडा.
 नाण्य (न०००००) (क) ना. - सरकारी छापाचें नाणें.
 नाण्यशाले (न००००००००) (क) ना. - टांकसाळ; नाणी
 पाडण्याचा कारखाना.
 नात (न०००) (क) ना. - वास; दुर्गंधी; चाहुल.
 नाति (न०००) (क) ना. - स्त्री; नायिका.
 नाथ (न०००) (सं) ना. - मालक; पति; यजमान; नाथसंप्रदाय;
 शिव; स्वामी; संरक्षक.
 नाथत्रय (न००००००००) (सं) ना. - काशीविश्वेश्वर; काशीनाथ;
 मंजुनाथ (कदिरेश्वर) व जगन्नाथ (पुरीश्वर) हे तीन नाथ.
 नाद (न०००) (सं) ना. - शब्द; मधुरध्वनि; स्वरसंगीत; अनाहत
 ध्वनि; चट; चाळा; भर.
 नादब्रह्म (न००००००००) (सं) ना. - नाद उत्पन्न करणारा;
 ध्वनीची आदिदेवता.
 नादमूर्ति (न०००००००००) (सं) ना. - स्वतःच नाद बनणारा;
 संगीताची अधिदेवता.
 नादान (न०००००) (अ. दे) ना. - मूर्ख; निर्बुद्ध; अज्ञानी.
 नादानी (न००००००) (अ. दे) ना. - मूर्खपणा; अज्ञान;
 अजाणता.
 नादार (न०००००) (अ. दे) ना. - निर्धन; गरीब; दरिद्री;
 निराधार; दिवाळखोर; काखा वर केलेला.
 नादारी (न००००००) (अ. दे) ना. - निर्धनता; गरीबी; दरिद्र्य;
 दिवाळें.
 नादिनि (न०००००) (क) ना. - लहान भावजय.
 ना (नां) दु (न० [न००] द्यु) (क) धा. - स्मरण करणें; ओले
 करणें; शिकवणें; दाखवणें; सुधारणें; चमडें कमावणें.
 (क) अ. - मिजवून; ओलें करून; मिजत ठेवून.
 नादेय (न०००००००) (सं) ना. - नदीचें पाणी; सैधव; लग्न;
 नदी तीराचा प्रदेश; अस्वीकार.
 नादेयि (न०००००००) (सं) नारिंगाचें झाड; एक जातीचें फूल.
 नान् (न०००) (क) धा. - ओले होणें; कच्चे होणें; मिजणें;
 वितळणें.
 (सं) ना. - मी.
 नाना (न०००) (सं) वि. - हरतऱ्हेचे; विविध.
 - च्व (ड्यु) (सं) ना. - विविधता; अनेकत्व; भिन्नपणा.
 नानार्थ (न००००००) (सं) ना. - अनेक अर्थ; भिन्नभिन्न
 उपयोग.
 नासु (न०००) (क) धा. - दाखवणें; ओले होणें; कच्चे होणें.
 (सं) ना. - अहंभावना; स्वार्थबुद्धि.

नान्नु (न०००००) (क) वि. - चारशेहे; चतुःशत.
 नांतरीयक (न००००००००) (सं) वि. - अविश्रांत; अवकाश
 नसलेले; व्यवधान नसलेले.
 नांदी (न०००००) (सं) ना. - मंगलकार्यारंभीची देवतापूजा;
 स्तुती; नाटकारंभीची मंगल मागणी.
 नांदीमुख (न००००००००) (सं) ना. - विवाहप्रारंभीचे
 मंगलविधी.
 नांदु (न०००००) (क) धा. - नासणें; मर्दन करणें; कमावणें;
 ओले करणें; मिजवणें; वितळविणें.
 नापित (न००००) (सं) ना. - क्षौरिक; न्हावी; हजाम.
 नाभ (न०००) (सं) वि. - नमासंबंधी; स्वर्गीय; आकाशगामी;
 बेंबी असलेला.
 नाभि (न०००) (सं) ना. - बेंबी; चाकाचा गड्डा; तुंबा; कस्तुरी;
 केंद्रस्थान; दूध देणारें जनावर; प्रमुख.
 - ज (ड्यु) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.
 नाम (न०००) (सं) ना. - नाव; नामपद; कपाळाला लावलेला
 नाम; नामाची वस्तु; स्वीकार; स्मरण; वंदना.
 (क) अ - होय ना ? नाही का ?
 - अंकित (ड्यु) (सं) वि. - प्रसिद्ध; प्रख्यात;
 - हाकु (ड्यु) (क) धा. - वंचना करणें; फसविणें;
 बदनाम होणें; नांवें ठेवणें.
 नामकरण (न००००००००) (सं) ना. - अर्भकाचें नांव ठेवणें;
 मुलाला पाळण्यांत घालणें.
 नामदार (न०००००००) (अ. दे) ना. - सन्मान्यतादर्शक पदवी.
 प्रख्यात पुरुष.
 नामदिग (न००००००) (क) ना - न्हावी; कारागीर; नापित.
 नामधारि (रिन्) (न०००००० [०००]) (सं) वि. - नाव
 धारण केलेला; नाव ठेवलेला; नावापुरतांच असलेला;
 सर्वहीन; दुसऱ्याचे नावावर मिरवणारा.
 नामधेय (न००००००००) (सं) ना. - नाम; ग्रीद; पदवी उपाधी.
 नामनिर्देश (न००००००००) (सं) ना. - नामोच्चार; अंगुलि-
 निर्देश; बोटांनें दाखवणें.
 नाममात्र (न०००००००) (सं) ना. - केवळ नावापुरतें;
 नामधारी.
 नामदं (न०००००) (अ. दे) ना. - मित्रा; पौरुषहीन; षंड;
 नपुंसक.
 नामशेष (न००००००) (सं) वि. - नावापुरता उरलेला; पूर्ण
 नाश पावलेला; विध्वंसित; जन्मतः मृत्यु पावलेला; मृतजन्म.
 नामस्मरण (न००००००००) (सं) ना. - देवाचें नाव आठवणें;
 नामजप; नाव घेणें.
 नामावलि (न००००००) (सं) ना. - नांवांची यादी; नाममाला.

नामि (नामि) (क) ना. - नवमी; नामवंत; प्रसिद्ध; अ आ खेरीज इतर स्वरांची संज्ञा.

नामिक (नामिक) (सं) वि. - नावलौकिक झालेला; पहिल्या तीन वर्णांमध्ये जन्मलेला; नामांकित.

नामे (नामे) (अ.दे) ना. - नांव; प्रसिद्धी; विचार; दैव; कागदपत्र; हस्ताक्षर.

नांब (नांब) (क) वि. - मिजलेला.

नांबु (नांबु) (क) ना. - आळशी मनुष्य; भोळा.

नाय (नाय) (सं) ना. - पुढारी; मार्गदर्शक; तंत्र; उपाय; युक्ति; मार्गदर्शन.

नायक (नायक) (सं) ना. - प्रमुख; पुढारी; मालक; स्वामी; सेनानी; पहारेकरी; कथानायक.

—रत्न (रत्न) (सं) ना. - हारांतील मध्यरत्न; श्रेष्ठ नायक.

नायकसानि (नायकसानि) (अ.दे) ना. - वेष्ट्या; रखेली; नायकीण; नायकस्वामिनी.

नायका (कि) (क) (नायका [क] क) (सं) ना. - पुढारीपण; मालकीण; स्वामिनी; कथानायिका; विभाव स्त्री सामग्री.

नायन (नायन) (सं) वि. - डोळ्यासंबंधी; दिसणारे; स्थिर; स्नेह नसलेले; चारित्र्य नसलेले.

(क) वि. - चारित्र्यहीन.

नायि (नायि) (क) ना. - कुत्रा; चुनक; श्वान; कुक्कुर 'सोणग' पहा.

नायिंद (नायिंद) (सं) ना. - क्षौरिक; नापित; हजाम; न्हावी; कारागीर.

नार (नार) (सं) ना. - पाणी; लोकसमूह.

—जीवनं (जीवनं) (क) ना. - सुवर्ण; सोने.

नारक (नारक) (सं) वि. - नरकासंबंधी; नरकयातना.

नारंग (नारंग) (अ.दे) ना. - नारिंग, नारिंगी रंग.

नारद (नारद) (सं) ना. - देवलोकीचा ऋषि; देवाधर्माचे ज्ञानदान करणारा; त्रिलोक सचारी देव; गंधर्व; मुनी.

—पुराण (पुराण) (सं) ना. - सनकऋषींनी नारदाला सांगितलेले पुराण.

नारसिंह (नारसिंह) (सं) ना. - नृसिंह अवताराची उग्रमूर्ति; अती कोपी.

नाराच (नाराच) (सं) ना. - लांब लोहबाण; निळा बाण; लेखणी.

नाराज (नाराज) (अ.दे) ना. - असंतोष; नाकबुली; समाधान.

नारायण (नारायण) (सं) ना. - पाण्यावर झोपणारा; विष्णूचा अवतार; एक प्राचीन ऋषि; उर्वशीचा बाप.

नारायणि (णी) (नारायणि [णी]) (सं) ना. - लक्ष्मीचा अवतार; दुर्गादेवी.

नारि (री) (नारि [री]) (सं) ना. - स्त्री; सति; स्त्रीजात; (क) ना. - बाणाची दोरी; धनुष्याचा आत्मा; मौर्वी.

नारिकेल (ळ) (नारिकेल [ळ]) } (सं) ना. - नारळ.

नारि (ळि) केंर (नारि [ळि] केंर) } (सं) ना. - नारळ.

नारिकेलपाक (नारिकेलपाक) (सं) ना. - एक काव्यशैली; समजण्याला कठिण अशी लेखनशैली.

नारीदूषण (नारीदूषण) (सं) ना. - स्त्रीवैगुण्य; प्रसिद्ध सहा नारी दोष.

नारीरत्न (नारीरत्न) (सं) ना. - स्त्रीचीं आमरणें; श्रेष्ठ स्त्री.

नारीहरि (नारीहरि) (सं) ना. - पिशाच; स्त्री मुखी सिंहहूप पिशाच; माकड; पुरुषमुखी सिंह.

नारु (नारु) (क) घा. - वास येणें; दुर्गंधी येणें; कुजलेली घाण येणें; भिजत ठेवणें.

(क) वि. - उड्या मारणारा; पीळदार; घट्टमुट्ट.

(क) ना. - नारु; दुर्गंधी; झाडांतून निघणारा ढिंक; कात.

नारुजगि (नारुजगि) (क) घा. - सावकाशीनें करणें;

संशयबुद्धीनें पुढें चालविणें; संपवणें; उपसंहार करणें;

आवरणें; शेवट करणें.

नाल् (नाल्) (क) ना. - चार अर्थी एक संज्ञा; कमलनाल; देठ; कालवा.

नाल (नाल) (सं) ना. - कमलदेठ; बांबू; कालवा; पकड.

नाल(लि)गे (नाल [लि] गे) (क) ना. - जीम; रसना; जिह्वा; सत्य; अग्नि.

नालंद (नालंद) (सं) ना. - प्राचीन काळचे विश्वविद्यालयाचें गांव.

नालीक (नालीक) (सं) ना. - लांब लोहबाण; नाराच.

नालीजंघ (नालीजंघ) (सं) ना. - उंच पायाचा पक्षी; करकोचा; बक.

नालदेसे (नालदेसे) (क) ना. - चार दिशा; चौमुख.

नाल्मोग (नाल्मोग) (क) ना. - चतुर्मुख ब्रह्मदेव.

नाल्दोल (नाल्दोल) (क) ना. - चतुर्भुज देवता; विष्णु.

नाल्वरु (नाल्वरु) (क) ना. - चौवेजण; चारचौघे; सामान्य.

नावलिग } (नावलिग) (क) ना. - 'नामदिग' पहा; क्षौरिक; नावडिग } (नावडिग)

न्हावी.

नावाडिग (नावाडिग) (क) ना. - अंबिग; बेस्त; नावाडी; खलाशी.

नाविक (नाविक) (सं) ना. - नौका चालवणारा; नावाडी.

नावे (नावे) (सं) ना. - नाव; होडी; नौका.

नाश (नाश) (सं) ना. - हानी; अंत; नष्टता; मरण; पलायन; दृष्टिआड होणें.

—कर (कर) (सं) वि. —नुकसान करणारा. गैरफायद्याचा.
 नाशन (नाशन) (सं) ना. —हानी; मरण; विध्वंस.
 नाष्टिक (नाष्टिक) (सं) ना. —नाश पावलेल्या वस्तूचा मालक.
 नासत्य (नासत्य) (सं) ना. —आश्विनीकुमार; शाश्वत सत्य;
 आश्विनमास.
 नासा (नासा) (सं) ना. —नाविक; प्राणेंद्रिय; दरवाजा;
 छावणी; हत्तीची सोड.
 नासापुट (नासापुट) (सं) ना. —नाकपुडी; नासिकारंघ्र.
 नासिक (का) (नासिक [का]) (सं) ना. —प्राणेंद्रिय; नाक;
 नासिकक्षेत्र.
 नासिक्य (नासिक्य) (सं) वि. —नाकासंबंधी; ध्वनि;
 अनुनासिक वर्ण.
 नासीर (नासीर) (सं) ना. —सैन्याची आघाडी; सेनेचा
 अग्रभाग; सेनेची प्रमुख फळी.
 नास्त (स्ता) (नास्त [स्ता]) (अ-दे) ना. —उपहार;
 लघु आहार; अल्पाहार; अल्पोपहार.
 नास्ति (नास्ति) (सं) क्रि. —नाहीं; नको.
 नास्तिक (नास्तिक) (सं) ना. —आत्मा अथवा देव नाही असें
 म्हणणारा; अनीश्वरवादी; पुनर्जन्मावर विश्वास नसलेला;
 सांख्यांचा एक पंथ.
 नास्तिकते (नास्तिकते) (सं) ना. —निरीश्वरवाद; नास्तिक बुद्धी.
 नास्तिकालय (नास्तिकालय) (सं) ना. —चैत्यालय;
 निरीश्वरवाद; मंदिर; मठ; वस्ती; जैनमंदिर.
 नाळ (नाळ) (क) ना. —देश; प्रांत.
 नाळ (नाळ) (सं) ना. —बेंबी; नामी; बंटा वाजवण्याचा
 ठोकळा; पाणी. 'देडु' पहा.
 नाळवासगे (नाळवासगे) (क) ना. —सोंगट्याचा पट;
 द्यूत; जुगार.
 नाळि (नाळि) (क) ना. —नाडी; समुद्रधुनी; खाडी.
 नाळिकेर (नाळिकेर) (सं) ना. —नारळ; नारळाचें झाड.
 नाळकडिगळि (नाळकडिगळि) (क) ना. —हृद्पार करणें; तडीपार
 करणें.
 नाळनुडि (नाळनुडि) (क) ना. —म्हण; वाक्प्रचार; बोली;
 रुढभाषा.
 नि (नि) (सं) अ. —नकारार्थी उपसर्ग; (निरोग, निवात इत्यादि
 शब्दात दिसतो).
 निस् (र) (निस् [र]) (सं) अ. —नकारार्थी; संस्कृत उपसर्ग
 निःशेष (निःशेष) (सं) ना. —खर्च; विनियोग; पाठवणी.
 निःश्रयणि } (निःश्रयणि) (सं) ना. —शिडी; सोपान;
 वर चढण्याच्या पायऱ्या.
 निःश्रेणि (निका) } (निःश्रेणि [निका])

निःशंक (निःशंक) (सं) अ. —वैर्यानि; न भितां; निःसंशय;
 विश्वास ठेवून.
 निःशेष (निःशेष) (सं) अ. —बेवाक; शिल्पक न ठेवतां; बाकी
 काहीं न ठेवतां; पूर्णपणे.
 निःश्वास (निःश्वास) (सं) ना. —उच्छ्वास; सुस्कारा; उसासा.
 निःश्रेयस (निःश्रेयस) (सं) ना. —मोक्ष; स्वर्ग; मुक्ति.
 निःश्वसित (निःश्वसित) (सं) वि. —दम न धरलेला; अविश्रांत;
 निर्वीत; उच्छ्वसित.
 निःसंग (निःसंग) (सं) वि. —अनासक्त; न मिसळणारा; अलित;
 वेगळा राहणारा; दूर राहणारा.
 निःसंदेह (निःसंदेह) (सं) ना. —संशयातीत स्थिती; विश्वास;
 सत्य.
 निःसरण (निःसरण) (सं) ना. —दूरदूर सरकणें; अलगात;
 पृथक्ता; सांडपाण्याचा खड्डा; दरवाजा; अंतिम प्रयाण; मरण;
 मुक्ति; उपाय; चिंतन.
 निःसह (निःसह) (सं) वि. —असह्य; असार; आतुर; शक्तिहीन;
 निरुत्साहित; थकलेले; गळलेले.
 निःसार (निःसार) (सं) वि. —सत्त्वहीन; निरुपयुक्त; पोकळ;
 फुसकें; अरुचकर; मूल्यहीन.
 निःसारण (निःसारण) (सं) ना. —ढकलेंपट्टी; सांडपाण्याचा खड्डा.
 निःस्व (निःस्व) (सं) ना. —शिल्पक; बाकी; उच्छिष्ट; अधिक
 झालेले; उरलेले; शेष.
 निःस्त्राव (निःस्त्राव) (सं) ना. —खर्च; व्यय; पेज; आटवल;
 भाताची कांजी.
 निकट (निकट) (सं) ना. —समीप; जवळ; लागूनचा; शेजारचा.
 निकर (कार) (निकर [कार]) (सं) ना. —समूह; सारणी; संदेह;
 रास; सार; रहस्य; योग्य वरदान; गौरव; पारितोषिक; वर्षासन;
 दक्षिणा.
 निकर्तन (निकर्तन) (सं) ना. —तोडप; कापणी.
 निकर्ष (निकर्ष) (सं) ना. —आधिक्य; अतिशयता; जवळीक;
 सामीप्य.
 निकर्षण (निकर्षण) (सं) ना. —विराम; विश्रांतिस्थान; विसावा;
 उद्यान; क्रीडांगण; बरापुटील अंगण; पडजमीन; नापिक भूमी.
 निकष (निकष) (सं) ना. —सहाण; निकस; कसोटीचा दगड;
 निकषावरील सुवर्णरेषा.
 —उपल (—उपल) (सं) ना. —कसोटीचा दगड.
 निकषा (निकषा) (सं) ना. —रावणाची आई.
 निकषामज (निकषामज) (सं) ना. —रावण; निकषेचा पुत्र.
 निका (निका) (अ. दे) ना. —मुस्लीमांचा लग्नविधी.
 निकामं (निकामं) (सं) अ. —अत्यधिक; अतिशय; यथेष्ट;
 वाटेल तेवढें; पाहिजे तितकें.

(सं) ना. — इच्छा; आशा; आकांक्षा.
 निकाय (२०००५) (सं) ना. — समूह; गट; रास; वर्ग; गृह;
 वास्तव्य; परिचय; चिन्ह; देह; शरीर; ध्येय.
 निकाय्य (२०००५) (सं) ना. — घर; ठिकाण; वास्तव्य.
 निकार (२००८) (सं) ना. — तिरस्कार; अपमान; निंदा; दुष्टपणा;
 हिंसा; विरोध; प्रतिकार; खंडण.
 निराकरण (२००८००) (सं) ना. — खून; संहार; निर्दालन;
 व्यथा; हिंसा.
 निकाश (सं) (२००८ [२]) (सं) ना. — समानता; तुलना; दृश्य;
 क्षितिज; सामीप्य; आश्रय; दिखावा.
 निकाष (२००८) (सं) ना. — उकरण; उत्खनन; धर्षण;
 निकुंज (२०००८) (सं) ना. — लता मंडप; लताकुंज; सौध; गुहा;
 कंदर; ढोली; बीळ.
 निकुंभ (२०००८) (सं) ना. — कुंभकर्णाचा पुत्र; प्रल्हादपुत्र;
 शिवाचा दूत.
 निकुंभनि (२०००८) (सं) ना. — भद्रकाळीचा अवतार.
 निकुरं (रं) व } (२००००८) (सं) ना. — समूह; ढीग; कूट.
 } (२००००८)
 निकृत (२००८) (सं) वि. — वंचित; फसविलेला; तिरस्कृत;
 निंदित; अपमानित.
 निकृति (२००८) (सं) ना. — वंचना; फसवणूक; तिरस्कार; निंदा.
 निकृतन (२००८) (सं) ना. — तोडप; कापणी; कटणी.
 निकृष्ट (२००८) (सं) वि. — लघु; नीच; हीन; दुष्ट; वाईट;
 अधम; हलक्या प्रतीचा.
 निकेतन (२००८) (सं) ना. — निवास; भवन; घर.
 निक (२०८) (क) ना. — निष्क; एक प्राचीन नाणें; चांदीचें नाणें;
 नि (न) कि (२ [८] ८) (अ. दे) वि. — निर्दिष्ट; निश्चित;
 खंडित.
 (सं) ना. — संपूर्णतया.
 निकलिसु (२००८) (क) धा. — ऐट्टीनें वाकणें; टेसांत वाकणें;
 नाटकी नमणें; नाटकीपणें डुलत चालणें.
 निक्वण (क्वाण) २००८ [८०८] (क) ना. — मंजुळरव;
 गोडध्वनि; मधुरस्वर.
 निक्षिप्त (२००८) (सं) वि. — ठेवलेलें; फेकलेलें; तिरस्कृत;
 धसरलेलें.
 निक्षेप (२००८) (सं) ना. — पुरून ठेवलेले धन; गाडलेली संपत्ति
 निधान; साठवलेले धन; निधि; सोने.
 निक्षुण्ण (२००८) (सं) वि. — निश्चित; खात्रीचा; पुष्कळ काळ
 वापरलेलें; तुडवलेलें; पृढ झालेला.
 निखात (२००८) (सं) वि. — उकरलेलें; उकरून काढलेलें; खड्डा
 पडलेलें.

निखिल (२००८) (सं) वि. — सर्व; संबंध; सकळ; निखालस; पूर्ण;
 भरपूर;
 निग (२०८) (क) ना. — पाप; दुष्टपणा; अध; निंदकर्म; निध.
 (अ. दे.) ना. — जागृति; लक्ष्य; ध्यान; निगाह.
 निगड (ळ) (२०८ [८]) (सं) ना. — हत्ती बांधण्याची साखळी.
 पाय बांधण्याची साखळी; वेडी; बंधन; 'कोळ' पहा.
 निगडित (२०८ [८]) (सं) वि. — सांखळीनें बांधलेला; अटक
 झालेला; बद्ध; तुरुंगांत अडकलेला; जखडलेला; वेडी घातलेला.
 निगद (दन) (२०८ [८]) (सं) ना. — स्पष्ट निवेदन; सडेतोड
 भाषण.
 निगदि (२०८) (अ. दे) ना. — मांडण; वेतन; पगार; निर्णय.
 निगम (२०८) (सं) ना. — वेद; पट्टण; शहर; पेठ; मार्ग;
 व्यापारी; वर्तक; प्रतिज्ञा.
 निगमगोचर (२०८ [८]) (सं) ना. — वेदोपनिषदांनाच
 केवळ दिसणारा; परमेश्वर.
 निगमन (२०८) (सं) ना. — निर्णय; अंत; उदाहरणावरून
 काढलेला निष्कर्ष; वेदवचनाचें अवतरण.
 निगमागम (२०८ [८]) (सं) ना. — वेद; वेदांत; वेदांगें.
 निगमांत (२०८ [८]) (सं) ना. — वेदांत; देव.
 निग (गा) र (२० [८] ८) (क) ना. — मटकावणी; गिळंकृती;
 खाद्यपेय.
 निगरण (२०८ [८]) (सं) ना. — गिळंकृती; घसा; यज्ञ; धूम.
 निगरिके (२०८ [८]) (क) ना. — उपासन; खडा पाहारा; जवळीक;
 ध्यान.
 निगर (२०८) (क) धा. — नीट होणें; सरळ होणें; सुधारणें;
 सुंदर होणें; जवळ उभें राहणें; उठून उभें राहणें.
 निगर्व (२०८) (सं) वि. — अनहंकारी; मस्ती नसलेला; ताठा
 नसलेला.
 निगर्वि (२०८) (सं) ना. — विनयशाली; नम्र; निरभिमानी.
 निगळ (२०८) (सं) ना. — वेडी; पायाला बांधण्याची साखळी;
 पायबंध.
 निगार (२०८) (सं) ना. — खादाडपणा; गिळंकृती; खानपान.
 निगाल (२०८) (सं) ना. — बोड्याची मान; गिळण्याची क्रिया.
 निगालवत् (२०८ [८]) (सं) ना. — लांब मानेचा बोडा.
 निगिनिगि (२०८) (क) वि. — प्रज्वलित करणारा; जाळणारा;
 दाहक.
 निगीर्ण (२०८ [८]) (सं) वि. — गिळलेला; आडकरून ठेवलेला.
 निगुंबु (२००८) (क) धा. — एकत्रित करणें; गोळा करणें;
 ढीग करणें.
 गिगुर (रु) (२०८ [८]) (क) धा. — चाचपडणें; मोठें
 होणें; ताठ उभे राहणें; गर्व वाहणें; अहंकार करणें.

—इके (७८) (क) ना.—पाहारा; ध्यान; उपासना.
 —इसु (२५०) (क) धा.—जवळ उभें करणें; विस्तारणें;
 फुगणें; अहंकार करणें; ताठ्यानें राहणें. 'निमिरिसु' पहा.
 निगुर्चु (२५०७५) (क) धा.—ताठ उभें राहणें; गर्व वाहणें;
 गर्वानें फुगणें; वाढणें.
 निगुळ (२५०७५) (क) धा.—चाचपडणें; मोठे होणें; उभें राहणें;
 गर्व करणें; ताठ्यानें राहणें.
 निगूळ (२५०७५) (सं) वि.—लपलेला; न समजलेला; डोळ्याला
 न दिसणारा; अव्यक्त; गुप्त; अंतर्हित; रहस्यपूर्ण; गंभीर.
 निगूहन (२५०७५) (सं) ना.—झांकण; आवरण; लपवणूक;
 छपवाछपवी.
 निगूळ (२५०७५) (सं) अ.—खंडन करून; शिक्षापात्र ठरून.
 निगूर (२५०८) (क) ना.—निग्रह; विलंब; अडचण; पीडा;
 निष्ठुरता.
 निगव (२५०८) (क) ना.—गजदंत; हत्तीचे सुळे.
 निगु (२५०८) (क) धा.—दाबून भरणें; कोंवणें; खेचाखेच होणें.
 निगोडि (गोडि) (२५०८ [२५०८]) (क) वि.—निर्लज;
 निराजरा; अल्पात्मा; दुर्दैवी; दिडमूढ.
 निग्रंथन (२५०८५) (सं) ना.—खून; हिंसा; हत्या; वध;
 नाश.
 निग्रह (२५०८) (सं) ना.—आवाका; स्वाधीनता; तावा; खंडन;
 पीडा; हिंसा; शिक्षा; नाश; तिडकारा; बंधन; हरकत; विलंब.
 —इसु (२५०) (क) धा.—दंडणें; शिक्षा करणें; पराजय
 करणें; विलंब करणें.
 निग्रहण (२५०८५) (सं) ना.—पूर्ण समाधान; पुरा निश्चय;
 जबरदस्त पकड.
 निग्राह (२५०८) (सं) ना.—शाप; दुरिच्छा; वासना; शापवाणी.
 निघ (२५०) (सं) ना.—चौरसाकृति; पाप; चेंडू; झाड.
 निघंटु (२५०८५) (सं) ना.—शब्दकोश; शब्दमांडार; शब्दार्थ-
 संग्रह.
 निघर्षण (२५०८५) (सं) ना.—घर्षण; रंधा मारणें;
 रंधासफाई.
 निघस (२५०८) (सं) ना.—आहार; खाद्य; खाण्याचे पदार्थ.
 निघात (२५०८) (सं) ना.—प्रहार; मार; खून; पेट.
 निघ (२५०) (सं) ना.—आधीन; अंतर्गत; आज्ञाधारक;
 अविलंबित; गुणित.
 निचय (२५०८) (सं) ना.—समूह; ढीग; गट.
 निचित (२५०८) (सं) वि.—भरलेला; तुडुंब; व्याप्त; समाविष्ट;
 रचित; दृष्टिआड झालेला; लपलेला; गोळा केलेला.
 निचु (चो) ल (२५० [२५०] ७) (सं) ना.—पांघरुण;
 मुसकट; आवरण.

निचुलक (२५०८) (सं) ना.—कवच; आच्छादन; चोळी;
 काचोळी; 'रक्के' पहा.
 निच (२५०) (क) अ.—नित्य; सदा; रोज; केव्हाहि; स्थिर.
 निचट (२५०८) (क) वि.—सरळ मनाचा; सीधा; नैसर्गिक;
 नम्र; विवस्त्र; नागडा; धीराचा, दृढचित्त.
 निचचणिके (गे) (२५०८ [२५०]) (क) ना.—शिडी; निसण;
 सोपान; जिना; निश्रणिका; पायरी; 'अणि' पहा.
 निचय (२५०८) (क) ना.—निश्चय; सत्य; खंडित; धीट.
 निचल (२५०८) (क) अ.—नेहमी; नित्य; निश्चल.
 निचल (ळ) (२५०८ [२५०]) (क) वि.—निश्चल; न हलणारे;
 दृढ; स्पष्ट; सुगम; निर्मल.
 निश्चित (२५०८) (क) वि.—निश्चित; योजना नसलेले.
 योजनाहीन; शांत मनाचा.
 निज (२५०) (सं) वि.—सहज; अकृत्रिम; स्वाभाविक; सरळ.
 (सं) ना.—सत्य; स्वतः; आपण; उद्देशपूर्वक
 खचितता.
 निजकू (२५०८) (अ) ना.—बहुशः; प्रायः;
 'चून' पहा.
 निजगुण (२५०८) (सं) ना.—स्वतः गुण; सत्यशील;
 निजगुण नामक एक शिवयोग्यांचा पंथ.
 निजधाम (२५०८) (सं) ना.—स्वतःचें घर; अंतिमवास
 स्थळ; मुक्ति.
 निजमार्ग (२५०८) (सं) ना.—सरळ मार्ग; योग्यरीति;
 नीति; मुक्तिमार्ग.
 निजरूप (२५०८) (सं) ना.—आत्मस्वरूप; प्रगटता.
 —तोरु (२५०८) (क) धा.—प्रगट होणें; उघड करणें.
 निजेरु (२५०८) (क) धा.—सत्य प्रगट करणें; खरे बोलणें;
 सत्य होणें.
 निट् (२५०) (क) वि.—लांब.
 निटिल (२५०) (सं) ना.—भाल; कपाळ; निदळ;
 —अक्ष, नेत्र (२५०-२५०) (सं) ना.—भालचंद्र; शिव;
 कपाळावर डोळा असलेला.
 निट्टे (२५०) (क) अ.—लागलीच; गर्जन; वळणावळणानें.
 निट्टिसु (२५०८) (क) धा.—न्याहाळणें; लक्ष लावून
 पाहणें; टक लावणें; परीक्षा करणें; आतुरतेनें पाहणें; परिशीलन
 करणें.
 निट्टदे (२५०८) (क) ना.—अखंड सौभाग्यवती; वेद्या.
 निट्टसु (२५०८) (क) ना.—निरीक्षणें; टक लावून पाहणें;
 न्याहाळणें.
 निट्टालि (२५०८) (क) ना.—टपोर डोळा; विशाल नेत्र;
 दूरदृष्टीचे डोळे.

निट्टिसु (२६५५) (क) धा. - पाहणें; परीक्षणें; लक्ष लावून पाहणें.

निट्टु (२६५५) (क) ना. - दिशा; उतरंड; रचलेली चव्वड; एकावर एक चढविलेला ढीग.

निट्टुर (२६५५) (क) वि. - निष्ठुर; कठोर.

(क) ना. - कठोर भाषा; निर्देय बोल; असभ्यता; सुसकी.

निट्टुसिरु (२६५५) (क) ना. - सुस्कारा; उसासा; जांभई.

निट्टे (२६५५) (क) ना. - निष्ठा; एकचित्त; दृढभक्ति; नियमोपासन; जीवन; स्थिति; सुसंयद्ध आचरण.

निट्टेदे (२६५५) (क) ना. - 'निट्टेदे' पहा. स्थातारपणापर्यंत पति असलेली; आमरण सवाष्ण.

निट्टोडलु (२६५५) (क) ना. - दोल्या; फोपसा; जाड्या; गुवगुवीत देह.

निट्टोडल (२६५५) (क) ना. - ढेरपोट्या; लंबोदर; गणपती

निट्टोडट (२६५५) (क) ना. - पळण्याची शर्यत.

निडि (डु) } (२६५५) (क) वि. - दीर्घ; लांब; विस्तृत; रूंद; उंच; पुष्कळ; अधिक.

निडिदु } (२६५५) (क) ना. - बुडबुडा; फेंस; मोती; उग्रवास; दर्प.

निडिदागि (२६५५) (क) अ. - सरळपणें; स्पष्टपणें; सुंदरतेन.

निडिय (२६५५) (क) वि. - विस्तृत; लांब; रूंद; उंच; पुष्कळ.

निडुगणे (२६५५) (क) ना. - लांबट वाण; मोठा शर; चिरा.

निडुनालगे (२६५५) (क) ना. - लांब जीभ, दीर्घ जिह्वा.

निडुवैरिगे (२६५५) (क) ना. - लाकडाला मोक पाडण्याचें साधन; सामता; डिल.

निडुवरि (२६५५) (क) धा. - लांब पाऊल टाकणें; वेगानें चालणें.

निडुवाय (२६५५) (क) ना. - मोठा जबडा; उघडलेलें तोंड; कुठ्याचें तोंड.

निडुसुय (२६५५) (क) धा. - सुस्कारा टाकणें; निःश्वास टाकणें; दीर्घ निःश्वास सोडणें.

निंतव (२६५५) (सं) ना. - ढुंगण; उपत्यका; कटिपश्चाद्भाग; डोंगराचा उतार.

निंतविनि (नी) (२६५५) (सं) ना. - सुंदरी; कोमला; कामिनी; कमरेखालील भरदार पार्श्वभाग असलेली स्त्री.

नितराम (२६५५) (सं) अ. - पुष्कळ; पुरा; पूर्ण; सुतराम; सदादित.

नितळ (२६५५) (सं) ना. - पाताळांतील एक भाग.

नितांत (२६५५) (सं) अ. - पुष्कळ; विपुल; एकांत; सारांशानें.

नित्तर (२६५५) (क) ना. - सहनशीलता; निस्तार; शांतता; संरक्षण; कालक्षेप.

नित्तरिसु (२६५५) (क) धा. - सहन करणें; निस्तरणें; पार होणें; जय मिळवणें; वेळ मारून नेणें.

नित्य (२६५५) (सं) अ. - सदादित; सदाकदा; केव्हाहि; शाश्वत; अनंत; अमर.

— ते (डै) (सं) ना. - अमरत्व; शाश्वती; अनंतता.

नित्यकर्म (२६५५) (सं) ना. - प्रातर्विधि; दिनकार्य; रोजचा कार्यक्रम.

नित्यवृत्त (२६५५) (सं) वि. - समाधानी; योगी; संन्यासी.

नित्यात्म (२६५५) (सं) ना. - परमात्मा; ईश्वर; परिशुद्ध आत्मा.

नित्राण (२६५५) (सं) ना. - अशक्तता; दौर्बल्य.

नित्राणि (२६५५) (सं) वि. - अशक्त; दुर्बलता.

निदर्शन (२६५५) (सं) ना. - उदाहरण; आदर्श; दृष्टांत; सूचना; प्रात्यक्षिक; एक काव्यालंकार; निदर्शना.

निदाव (२६५५) (सं) ना. - उन्हाळा; उकाडा; उष्णकाळ; उष्णता; धाम.

निदान (२६५५) (सं) ना. - रूपरेषा; मूल कारण; शेवट; अंत्य; शुद्धि; शुद्धिकरण; चौकट; वेदन.

— इसु (२६५५) (क) धा. - रोगपरीक्षा करणें; मूलकारण शोधून काढणें.

निदानिसु (२६५५) (क) धा. - विलंब करणें; वेळ घालवणें; समाधानानें राहाणें.

निदिगालु (२६५५) (क) ना. - रास घातलेलें धान्य; देवापुढें ठेवलेली धान्यरास; शिवामृत; पोत.

निदिध्यास (२६५५) (सं) ना. - एकचित्तानें केलेलें स्मरण; शिकलेले पुनः सांगणें; एकाकडेच लागलेली लय.

निदेश (२६५५) (सं) ना. - आज्ञा; परवानगी; शासन; नियम; सामीप्य; पात्र.

निदि (२६५५) (क) वि. - आळशी; भिन्ना; नपूंसक; अकार्यक्षम; अंगचोर.

निदे (२६५५) (क) ना. - निद्रा; शोप; शयन.

निद्रा (दे) (२६५५) (सं) ना. - शोप; नीज; ब्रह्मदेवी; ब्रह्मदेवाचें स्त्रीरूप.

निद्रालु (२६५५) (सं) वि. - शोपालु; अखंड तंद्रा; गुंगी.

निधन (२६५५) (सं) ना. - मृत्यु; अंत; शेवट; कुंडलीतील लग्नाला मारक स्थान (द्वितीय स्थान); वि. दरिद्री; निर्धन.

निधान (२६५५) (सं) ना. - पुरन ठेवलेले धन; संपत्ति;

‘निक्षेप’ आश्रय; विश्रांतिस्थळ; निवास.

निधि (२६५५) (सं) ना. - संपत्ति; ऐश्वर्य; निधान; मालक नसलेले धन; नवनिधि; आश्रय.

— ईश (— ऊठ) (सं) ना. - कुवेर; संपत्तीचा सर्वाधिकारी.

निधुवन (निधुवन) (सं) ना. - संभोग; सुरतक्रीडा; विलास;
रतिक्रीडा.
निनतु (तु) (निनतु [तु]) (क) ना. - आपलें; तुमचें.
निनद (नाद) (निनद [नाद]) (सं) ना. - स्वर; शब्द; ध्वनि;
चाहूल; आवाज.
निंदक (निंदक) (सं) वि. - निंदा करणारा; द्वेषानें जळणारा;
विद्वेषी; कुत्साखोर.
निंदनीय (निंदनीय) (सं) वि. - निंद्य; निंदार्ह.
निंदित (निंदित) (सं) वि. - निंदा केलेलें; कुत्सित.
निंदिद (निंदिद) (क) वि. - थांबलेलें; अडकलेलें; थांबविणारे;
निंदिसु (निंदिसु) (क) धा. - निंदणें; तिरस्कारणें; शिवि देणें;
पाणउतार करणें.
निंदे (निंदे) (क) ना. - पाणउतार; कुत्सा; शिवी; दूषण.
निंद्य (निंद्य) (सं) वि. - दुष्ट; दूषणीय; निंदा करण्या योग्य.
निश्चतु (निश्चतु) (क) ना. - आपलें; तुमचें.
निश्चवं (निश्चवं) (क) ना. - तुझा; तुमचा.
निप (निप) (सं) ना. - कदंब वृक्ष; कुंभा; पलायन; घोकेपट्टी;
तोंडपाठ; पाठांतर.
निपतन (निपतन) (सं) ना. - पतन; क्षय; क्षीणता; खाली
पडणें.
—नेय (—नेय) (क) धा. - खाली ओढणें; पाय ओढणें.
निपतित (निपतित) (सं) वि. - खाली पडलेला; अवनत;
उतरलेला.
निपत्ति (निपत्ति) (सं) ना. - पतन; अवनती.
निपात (निपात) (सं) ना. - हीन स्थिती; पतन; दिवाळें;
नादारी.
निपुण (निपुण) (सं) वि. - कुशल; जाणता; प्रवीण; दक्ष; समर्थ.
—ता, -त्त्व (ता, -त्त्व) (सं) ना. - चातुर्य; कौशल्य;
जाणतेपण; प्रवीणता.
निष्पसर (निष्पसर) (क) ना. - क्रूरता; निष्ठुरता; आतुरता;
गडबड; वेग; अभिनिवेश; प्रभाव; 'उरवणे' पहा.
निष्पाल्य (निष्पाल्य) (क) ना. - समेटाचा अभाव;
विभाजन; हद्दपारी.
निष्पुलि (निष्पुलि) (क) ना. - दीर्घज्वाला; भडका; भडामि;
आगडोंब.
निष्पोसतु (निष्पोसतु) (क) वि. - नूतनतम; ताजा.
निबद्ध (निबद्ध) (सं) वि. - बांधलेला; मर्यादित; रचित.
निबंध (निबंध) (सं) ना. - विचारांची सुसंगती; सर्वेकष
विचार; प्रणाली; प्रबंध रचना.
निबंधन (ने) (निबंधन [ने]) (सं) ना. - रचना; नियम;
बंधन; चौकट.

निविड (निविड) (सं) वि. - दाट; सांद्र.
—ते (—ते) (सं) ना. - दाटणी; भरीवपणा; सांद्रता.
निव्वण (निव्वण) (क) ना. - वन्हाड; आतेष्टांची मिरवणूक;
लभाची वरात.
निव्वणिग (निव्वणिग) (क) ना. - वरपक्ष; आतेष्ट; नातेवाईक;
स्नेहीसोबती.
निव्वर (निव्वर) (क) वि. - निर्भर; परिपूर्ण; भरलेले; जड;
अधिक; सहज मोडणारे; सहज फुटणारे.
(क) ना. - त्वरा; वेग; आवेश.
निव्वेग (निव्वेग) (क) वि. - शांत; सौम्य; मवाळ.
निव्वेरगु (निव्वेरगु) (क) ना. - अति आश्चर्य; विलक्षण
दीर्घदृष्टि.
निभ (निभ) (सं) वि. - समान; जुळणारा असा.
(सं) ना. - वंचना; प्रकाश; निमित्त; सबब; बहाणा.
निभृत (निभृत) (सं) वि. - भरलेले; गुप्त; अदृश्य; आड
झालेले; निर्जन; एकांत; एकाग्र; दृढ; स्थिर; शिक्षित; रुढ.
निमग्न (निमग्न) (सं) वि. - बुडलेले; गुंतलेले; तल्लीन;
अडकलेले.
निमज्जन (निमज्जन) (सं) ना. - स्नान; पाण्यातील बुडी;
आंघोळ; डुबकी.
निमतु (तु) (निमतु [तु]) (क) ना. - तुझें; तुमचें.
निमंत्रण (निमंत्रण) (सं) ना. - आमंत्रण; बोलावणें; हाक;
सांगणें; श्राद्धमोजनाचे आमंत्रण.
निमि (निमि) (सं) ना. - निमि राजा; दत्तपुत्र; पापणीची
उघडझाप; निमिषोन्मेष.
निमित्त (निमित्त) (सं) ना. - कारण; सबब; उद्देश; ध्येय;
सूचना; शकुन; संकेत; बहाणा.
—गार (—गार) (सं) ना. - शकुन सांगणारा; भविष्य.
वादी; प्रसंगाला कारण झालेला.
—स्थल (—स्थल) (सं) ना. - पिंड टाकण्याचें स्थळ;
ठिकाण.
निमित्तकारण (निमित्तकारण) (सं) ना. - पदार्थ; सामग्री;
उपादान; उत्पत्ति साधन; रचना.
निमिर् (रु) (निमिर् [रु]) (क) धा. - पुढें दकलणें;
विस्तारणें; सरळ होणें; जवळयेणें; ताठ होणें; फुगणें; दीर्घ होणें.
—के (—के) (क) ना. - अहंकार; गर्व; प्रसार; सहवास;
सुधारणा.
—चु (चु) (क) धा. - सरळ होणें; प्रसार करणें; गर्व करणें;
फुगणें.
निमिष (निमिष) (सं) ना. - पापणीच्या उघडझापेचा काळ;
उन्मिष; अल्पतमकाळ; अमृतरक्षक.

निमिषारण्य (२०००००००) (सं) ना. - राजस्थानजवळील

एक दाट अरण्य; वनदाट झाडीचें वन.

निमीलन (२०००००) (सं) ना. - डोळेझाक; मृत्यु; मरण.

निमोष (२०००००) (सं) ना. - 'निमिष' पहा.

निम्न (२००००) (सं) ना. - खड्डा; ओढा; फट.

निम्नगा (गे) (२००००० [००]) (सं) ना. - नदी; ओढा.

निम्नोन्नत (२०००००००) (सं) वि. - चढउतार; उंचसखल;
खालवर.

निंब (२०००) (सं) ना. - कडुलिंब.

निंबे (बू) (२००० [०००]) (अ.दे) ना. - लिंबू; लिंबाचें
फळ.

निम्मडि (२००००) (क) ना. - आपण; पूज्यपाद आपण.

निम्मतु (२०००००) (क) ना. - तुझें; तुमचें.

निम्मळ (२०००००) (क) वि. - निर्मळ; स्वच्छ; शांत; त्रास
नसलेले.

निम्सुतु (२००००००) (क) ना. - तुमचें; आपलें.

निम्सुवुं (२००००००) (क) ना. - आपला; तुमचा.

नियत (२००००) (सं) वि. - निश्चित; आधीन; स्वाधीन;

आचारशील; विदित; धार्मिक आचरणाचा.

नियति (२००००) (सं) ना. - अदृष्ट; विधि; भाग्य; पूर्वकर्म;
संयम; दैव; ठरलेली गोष्ट; सहनशीलता.

नियंत्र (त्र) (२०००००० [००]) (सं) ना. - शासक; चालक;
स्थवाहक; सारथी; स्वाधीन ठेवणारा.

नियंत्रक (२०००००००) (सं) ना. - नियमन करणारा; चालक;
सारथ्य करणारा.

नियंत्रण (२०००००००) (सं) ना. - आधीनता; कड्यात ठेवणें;
स्तंभन; विलंबन.

नियम (याम) (२००००० [००००]) (सं) ना. - समेट; निबंधन
विधी; क्रम; प्रतिज्ञा; निश्चय; व्रत; संतोष.

—इसु (२०००) [क] धा. - कामाला लावणें; गुंतवणें; आधीन
ठेवणें; विलंब लावणें; मान्यता देणें; हवाली करणें; तावा
देणें.

नियामक (२०००००००) (सं) वि. - संचालक; चालविणारा;
आज्ञा देणारा; नेमणारा; मार्गदर्शक; यजमान; निरीक्षक;
देखरेख करणारा.

नियुक्त (२००००००) (सं) वि. - नेमलेला; वसवलेला; जोडलेला;
समाविष्ट; जुळलेला; गुंतलेला.

नियुक्ति (२०००००००) (सं) ना. - आज्ञा; परवानगी; नियोजन;
अपवाद; संदर्शन; कार्यमग्नता.

नियुत (२००००००) (सं) वि. - नियोजित.

(सं.) ना. - मोठी संख्या; शतसहस्र; लक्ष.

नियुद्ध (२००००००) (सं) ना. - कुस्ती; दंड; तुमुल युद्ध;

बाहुयुद्ध; मुष्टियुद्ध.

नियोग (२००००००) (सं) ना. - नेमलेलें काम; नियोजित कर्म;
मार्गदर्शन; विश्वस्तकार्य; कार्यप्रेरणा; आवश्यकता; ऋणभार;
विनंती, मागणी; प्राचीन कुटुंबपद्धति; वंशवृद्धीची एक पद्धति;
कर्तव्य; आज्ञा; विश्वास; मान्यता; प्रवेश.

नियोगि (२००००००) (सं) ना. - मंत्री; रायभारी; ब्राह्मणातील
एक उपजाति; नेमलेला.

नियोगिसु (२०००००००) (क) धा. - नेमणें; आज्ञा देणें;
जबाबदारी स्वीकारणें; अंतर्भाव करणें; पोहोचविणें; हात
घालणें; समावेशणें.

नियोजन (२०००००००) (सं) ना. - नेमणूक; अंतर्भाव;
जुळवणूक; आज्ञा; जबरदस्ती.

—इसु (२०००) (क) धा. - समावेशणें; ठेवणें; नियमन करणें.

नि: (स्) (र) (२० [००] ०) (सं) अ. - नाही; नव्हे; नको;
निश्चयार्थी उपसर्ग.

निरंश (२००००) (सं) वि. - विशेष; संबंध; पूरा; अंश हि न
राहिलेला.

निरक्षर (२०००००) (सं) वि. - अक्षरज्ञान शून्य; अशिक्षित;
हुंब; ढ.

—इ (२०) (सं) ना. - लिहितां वाचतां न येणारा.

निरंकुश (२००००००) (सं) वि. - स्वैराचारी; स्वतंत्र;
सर्वाधिकारी.

—ते, -त्व (२०, - ००) (सं) ना. - स्वैराचार; आधीन न
राहणारा.

निरखु (२०००००) (अ-दे) अ. - नेम मारल्याप्रमाणें; निश्चितपणें.
(अ-दे) बाजारी दर.

निरंग (२००००) (सं) ना. - अंगहीन; निसहाय; काम.

निरग्नि (२००००) (सं) वि. - अग्निविरहित; अब्राह्मण;
ब्राह्मणाशिवाय इतर वर्णांचा.

नि (नी) रज (२००० [२०००]) (सं) ना. - कमल; तावें.

नि (नी) रजे (जा) (२ [२०] ०० [००]) (सं) वि. - निर्मळ;
परिशुद्ध; चारित्र्यवान; निष्कलंक.

निरंजन (२००००००) (सं) वि. - दोषरहित; उत्तम; सुंदर.
(सं) ना. परमात्मा.

निरञ्ज (२०००००) (सं) ना. - शानी; शाहणा; जाणता; निपुण.

निरत (२०००) (सं) वि. - गुंतलेला; तल्लीन; आसक्त; अनुरक्त;
मग्न.

निरतिशय (२००००००) (सं) वि. - अत्युत्तम; श्रेष्ठ; अनुपम.

निरते (ति) (२००० [०]) (सं) ना. - चांगुलपणा; सौभाग्य;
सौंदर्य; मनोहारिता; लावण्य; योग्यता; निमग्नता.

निरत्यय (२०८७००) (सं) वि.—अविनाशी; पार न झालेला; माथारहित.
 निरंतर (२०८७००) (सं) अ.—केव्हाहि; सदादित; नेहमी; अविश्रांत; अवसर न देतां.
 निरपराधि (२०८७००) (सं) वि.—अपराध न केलेला; ज्याची चूक नाही असा; बेगुनाह;
 निरपाय (२०८७००) (सं) वि.—अपाय नसलेले. अविनाशी; अक्षय.
 निरपेक्षे (२०८७००) (सं) ना.—अपेक्षा रहितता; आकांक्षा रहितता; आशा रहितता.
 निरभिमान (२०८७००) (सं) वि.—नम्र; विनीत; विनयी; अभिमानरहित.
 निरय (२०८७००) (सं) ना.—नरक; नर्क.
 निरगल (ळ) (२०८७००) (सं) वि.—हरकत नसलेला; स्वतंत्र; आडकाठी नसलेला; स्वच्छंद; अनिवेध; अडणा नसलेला.
 निरर्थक (२०८७००) (सं) वि.—व्यर्थ; निरुपयोगी; सार्थकहीन; अजाण; अप्रबुद्ध; समज नसलेला.
 निरलस (२०८७००) (सं) वि.—आलस नसलेला; चळवळ्या.
 निरवद्य (२०८७००) (सं) वि.—दोषरहित; कलंकरहित; अचूक.
 निरवधि (धिक) (२०८७००) (सं) वि.—अवधी नसलेला; सवड नसलेला; अमर्याद; अपार; अनंत.
 निरवयल (२०८७००) (सं) वि.—निराकारण; निष्कल; कारण नसलेला, अमर्याद; असीम.
 निरवयव (२०८७००) (सं) वि.—अवयवशून्य; अशरीरि.
 (सं) ना. देव्य; परिमाणु; काम; मदन.
 निरविसु (२०८७००) (क) धा.—सांगणें; विनंती करणें; समजावून देणें; निर्मिणें; उत्पन्न करणें.
 निरशन (२०८७००) (सं) वि.—उपवास; भोजन न केलेला; अन्नान्न; जेवण सोडलेला.
 —व्रत (२०८७००) (सं) ना.—उपोषण; उपवासव्रत.
 निरस (२०८७००) (सं) वि.—नीरस; रसहीन; वाळलेले; सपक; गौण; अमुख्य.
 (सं) ना.—डालिंबफळ; दाडिम.
 निरसन (२०८७००) (सं) ना.—निरास; नाश; परिहार; निकाल; वहिष्कार; त्याग; सोडवणूक; फेक; शंका निवारण; नकार.
 निरस्त (२०८७००) (सं) वि.—अस्ताव्यस्त; तिरस्कृत; गमावलेले; घालवलेले; फेकलेले; टाकलेले; परिहार केलेले; त्यक्त.
 निरहंकार (२०८७००) (सं) वि.—गर्वहीन, अहंकाररहित.
 निरहंकारि (२०८७००) (सं) वि.—मस्ती नसलेला; नम्र; विनयशील; सदाचारी.

निराकरण (२०८७००) (सं) ना.—तिरस्कार; वसरगुंडी; अमान्यता; नकार; निरसन; अस्वीकार.
 निराकरिसु (२०८७००) (क) धा.—अमान्य करणें नाकबूल करणें; निराकरण करणें; निरसणें; तिरस्कारणें.
 निराकांक्षे (२०८७००) (सं) ना.—निरिच्छता; आशा-रहितत्व; विरक्त भाव; निःसंशयता.
 निराकार (२०८७००) (सं) ना.—आकारशून्यता; दैवत.
 निराकुल (२०८७००) (सं) वि.—निश्चित; अनातुर; अव्याकुल; संतुष्ट; तुष्ट; कोशविरहित; सहृदय.
 निराकृत (२०८७००) (सं) वि.—निराकरण केलेले; तिरस्कृत; सोडवलेले; व्यक्त; अमान्य; वहिष्कृत.
 निराकृति (२०८७००) (सं) ना.—तिरस्कार; त्याग; अमान्यता; क्षेपण.
 निरा (गस्) ग (२०८७००) (सं) वि.—निधेम; निष्पाप; अनासक्त; कामनारहित; निर्दोष; विरक्त.
 निराज (२०८७००) (अ.दे) ना.—कलाबतुचे कापड; जरीचें वस्त्र.
 निरांतक (२०८७००) (सं) वि.—निष्कंटक; त्रासहीन; निरगल; सुगम; सहज होणारे; दुःखहीन.
 निराधार (२०८७००) (सं) वि.—आधार नसलेले; आदि अंत नसलेले; खोटे; साह्य नसलेले.
 निराधारि (२०८७००) (सं) ना.—आश्रयहीन; परदेशी; दरिद्री; कंगाल; 'तब्बलि' पहा.
 निरामय (२०८७००) (सं) वि.—निरोगी; आरोग्यवान; शरीरस्वास्थ्य असलेला.
 निरामर्ष (२०८७००) (सं) वि.—मत्सरहीन, द्वेषरहित; क्रोधहीन.
 निरायास (२०८७००) (सं) वि.—सहज; अनायास; सुलभ; सोपे; अश्रम.
 निरालंब (२०८७००) (सं) वि.—निराधार; अनाश्रय; परदेशी.
 निरावरण (२०८७००) (सं) वि.—आवरण नसलेले; उघडें; अनाच्छद; ममत्वशून्य; स्पष्ट; दरिद्री.
 निराशा (शे) (२०८७००) (सं) ना.—निराकांक्षा; हातपाय गळणें; उदासीनता; निरुत्साह; खिन्नता.
 निराश्रय (२०८७००) (सं) वि.—निराधार; बाडविडाना गुंडाळलेला; निःसहाय; 'तब्बलि' पहा.
 निराहार (२०८७००) (सं) ना.—निराशन; उपोषण; उपास.
 निराळ (२०८७००) (क) वि.—गडबड नसलेले; बाई नसलेले; प्रशांत; निश्चित; अव्यक्त; आकाश.
 निरि (२०८७००) (क) ना.—घडी; निरी; चुरमी; ध्येय; गम्य; नीट-नेटकेपणा; सुव्यवस्था; क्रम; पद्धति; सौंदर्य; मनोहरता.

—ने (नै) (सं) ना. —व्यवस्थित क्रम; घडी; पद्धति; प्रदर्शन; देखावा.
 —सु (सु) (क) धा. —प्रदर्शन करणें; विरचणें; स्थापणें; सिद्ध करणें; उत्तेजन देणें; उत्साहित करणें.
 निरिग (निरिग) (क) ना. —गोडभाषा; मधुरवाणी; रसाल फळ; आम्रफळ.
 निरिच्छे (निरिच्छे) (सं) ना. अनासक्ति; विरक्ति; असंमती; इच्छारहितता; निराकांक्षा.
 निरिनिदिलु (निरिनिदिलु) (क) अ. —वाळलेली वस्तु मोडतांना होणारा आवाज.
 निरीन्द्रिय (निरिन्द्रिय) (सं) वि. —इन्द्रियरहित; निरवयव. (सं) वि. —नपुंसक; पौरपहीन.
 निरीक्षणे (निरिक्षणे) (सं) ना. —दूरदृष्टि; मोजणी; गणती; देखरेख.
 निरीक्षा (क्षे) (निरिक्षे) (सं) ना. —प्रतीक्षा; आशाळभूत दृष्टि; पहारा; मोजणी.
 निरीक्षितु (निरिक्षितु) (क) धा. —डोळ्यांत तेल घालून पाहणें; पहारा देणें; प्रतीक्षा करणें; वाट पाहणें.
 निरीश्वर (निरिश्वर) (सं) वि. —नास्तिक.
 —वाद (वाद) (सं) ना. —नास्तिकवाद; चार्वाकमत; 'देव नाही' असें म्हणणारा पक्ष; पाखंडीपणा; जैन; बौद्ध मत; सांख्यांचे अनीश्वरत्व.
 निरीह (निरिह) (सं) वि. —निरिच्छ; निराकांक्ष; आशारहित.
 निरु (निरु) (सं) वि. —व्यवस्थित; क्रमबद्ध; वर्गवारीने असलेले.
 —इसु (इसु) (क) धा. —स्थापणें; जमिनीवर ठेवणें; क्रमबद्ध करणें; व्यवस्था करणें.
 निरुक्तु (निरुक्तु) (क) धा. —वाट पाहणें; पुढें पाहणें; डोळ्यांला डोळा देणें; सूक्ष्म दृष्टीने अवलोकणें; निरीक्षणें.
 निरुक्त (निरुक्त) (सं) वि. —नीट उपटून काढलेले; स्पष्ट; विवरणयुक्त; वेदांग; यास्काचार्यांनी लिहिलेले वेदार्थविवेचन.
 निरुक्ति (निरुक्ति) (सं) ना. व्युत्पत्ति; जन्मेतिहास.
 निरुगे (निरुगे) (क) ना. —निरी; घडी; व्यवस्था; क्रम. (सं) अ. —केव्हा हि; सदा; नेहमी.
 निरुत (निरुत) (सं) ना. —सत्य; वित्यवस्तु; न्याय; नीति.
 निरुति (निरुति) (सं) ना. —नैकत्येचा दिक्पाल.
 निरुत्तर (निरुत्तर) (सं) वि. —उत्तर नसलेला; मौनशील; मूक; भ्रमिष्ट; बेखबर; धावरा; असमान.
 निरुत्साह (हित) (निरुत्साह) (सं) वि. —उत्साह-हीन; हुरूप नसलेला; हात टेकलेला; आनंद हीन; निराश; निरुद्ध; मंद.

निरुद्ध (निरुद्ध) (सं) वि. —विलंबित; निराकृत; गतिहीन; विरोधित; सहा.
 निरुद्योग (निरुद्योग) (सं) ना. —रिकामपण; प्रयत्नहीनता; बेकारी; भिकारी.
 निरुद्योगी (निरुद्योगी) (सं) ना. —कामधंदा नसलेला; बेकार; आळशी; भावडा; मोळा; वावळा.
 निरुपद्रव (निरुपद्रव) (सं) वि. —अडचणरहित; अहित नसलेला, कल्याणकारी; निपीडक.
 निरुपद्रवि (निरुपद्रवि) (सं) ना. —उपद्रव न देणारा; अपाय न करणारा; शांतमनस्क.
 निरुपम (निरुपम) (सं) वि. —उपमारहित; अजोड; साम्य नसलेला; अतिमहत्त्वाचा.
 निरुपाधिक (निरुपाधिक) (सं) ना. —निश्चित; व्यथा नसलेला; स्वतंत्र; संतुष्ट; आनंदी जीवन.
 निरुपाय (निरुपाय) (सं) ना. —नाइलाज; अनन्यगति; प्रसंगावधान; संकटारोहण; प्रसंगाला टक्कर देणारा; अपरिहार्यता.
 निरुहण (निरुहण) (क) ना. —निर्वहन; जबाबदारपणा; उत्तरदायित्व; सातत्य.
 निरुद्ध (निरुद्ध) (सं) वि. —सुप्रसिद्ध; कीर्तिमान; मान्य केलेले; अविवाहित.
 निरुद्धि (निरुद्धि) (सं) ना. —प्रसिद्धि; स्थिरता; प्रख्याती; नामवंतता.
 निरुप (निरुप) (सं) ना. —आज्ञा; निरोप; सांगावा.
 निरुपण (णे) (निरुपण) (सं) ना. —स्पष्टीकरण; विवरण; दृष्टांत; तत्त्वविमर्श.
 —इसु (इसु) (क) धा. —सांगणें; आज्ञा करणें; विवेचिणें; खुलासा देणें; स्पष्ट करणें.
 निरे (निरु) (क) ना. —मांरणें; नाहीसें करणें; खून करणें.
 निरोग (निरोग) (सं) ना. आरोग्य; स्वस्थ जीवन; निरोगिता.
 निरोध (निरोध) (सं) ना. —हरकत; प्रतिरोध; व्यथा; बलात्कार; अडचण; पीडा.
 —इसु (इसु) (क) धा. —हरकत वेणें; विरोध करणें; खंडन करणें; निराकरण करणें.
 निरोधन (निरोधन) (सं) ना. —तुरंग; बंधन; जेल; अडकणी; अटकाव; खोळंबा.
 निर्ग (निरु) (सं) ना. देश; भूमी; प्रदेश; वसतिस्थान.
 निर्गत (निरु) (सं) वि. निवृत्त गेलेला; चालता झालेला; भूमिगत; नाहीसा झालेला.
 निर्गति (निरु) (सं) ना. —असहाय्यस्थिति; एकलकोंडेपणा; निराधार; दुरवस्था; दारिद्र्य; कंगालस्थिति; दुःखितावस्था.

निर्गतिक (निर्गतिक) (सं) वि. - परदेशी; दूरिद्वि; अगतिक.

निर्गंध (निर्गंध) (सं) वि. - वासहीन; सत्त्वरहित.

—कुसुम (कुसुम) (सं) ना. - कोमेजलेलें फूल;

निरुपयोगी वस्तु.

निर्गन्ध (निर्गन्ध) (सं) ना. - खून; डोकेफोड; ठार;

सत्त्वहीनता; नृपुंसकत्व.

निर्गम (मन) (निर्गम [मन]) (सं) ना. - प्रस्थान; प्रयाण;

प्रवाह; दरवाजा; दार

निर्गम (निर्गम) (क) वि. - कोमलांतःकरणी; कोवळ्या

मनाचा; मृदुहृदयाचा.

निर्गलित (निर्गलित) (सं) वि. - पूर्ण क्षिरपलेला; गळलेला;

उबडलेला; सांडलेला; अतिपक्व; वृद्ध.

निर्गदित (निर्गदित) (क) ना. - तळें; खंदक; खड्डा; उखनन;

‘अगांति’ पहा.

निर्गुण (निर्गुण) (सं) वि. - गुणहीन; वाईट; मूर्ख; गुणरहित;

परमात्मा; असुत्र; दोरी नसलेले.

निर्गुणोपासने (निर्गुणोपासने) (सं) ना. - निर्गुण परमा-

त्म्याची आराधना.

निर्ग्रथ (निर्ग्रथ) (सं) ना. - बौद्ध किंवा जैनयति; बैरागी;

द्रविडी; असहाय; मूर्ख; विरक्त.

निर्ग्रथि (निर्ग्रथि) (सं) ना. - गांठ नसलेला; सरळ;

अडचण नसलेला; पातळ; कोमल; विनीत; रोडकेपणा;

क्षीणता.

निर्घात (निर्घात) (सं) ना. - तडाखा; छडू; झंजावाताचा

फटका; विजेचा कडकडाट.

निर्घृण (निर्घृण) (सं) वि. - दयाहीन; करुणाशून्य; कठोर;

क्रूर, निर्दय;

निर्घोष (घण) (निर्घोष [घण]) (सं) ना. - महाध्वनि;

गर्जना; दमडी.

निर्जन (निर्जन) (सं) वि. - अलोक; वसती नसलेलें; एकांत;

विध्वस्त.

निर्जर (रस) (निर्जर [रस]) (सं) ना. - देव; अजर; वृद्धत्व

नसणारे.

निर्जेरेंद्र (निर्जेरेंद्र) (सं) ना. - देवतांचा स्वामी; इंद्र.

निर्जल (निर्जल) (सं) वि. - पाणी नसलेलें; शुष्क; सुकलेलें;

कोरडे वाळवंट.

निर्जित (निर्जित) (सं) वि. - पराजित; जिंकलेला.

निर्जितमाय (निर्जितमाय) (सं) ना. - विरागी; यति;

ज्यानें माया जिंकली आहे असा; परमेश्वर.

निर्जितचक्र (निर्जितचक्र) (सं) ना. - विजयशाली; शत्रूंना

जिंकणारा; अजातशत्रु

निर्जीव (निर्जीव) (सं) वि. - जीव नसलेला; अचेतन; स्थावर;

जड.

निर्झर (निर्झर) (सं) ना. - प्रवाह; झरा; गिरिनीदी; धबधबा.

निर्झरिणि (णी) (निर्झरिणि [णी]) (सं) ना. - झरा; ओहोळ;

निर्णय (निर्णय) (सं) ना. - अंतिम शब्द; ठराव; निकाल;

निर्धार; परिणाम.

—इसु (इसु) (क) धा. - ठराव करणें; निकाल देणें;

निर्धारणें; ठरविणें.

निर्णाम (निर्णाम) (सं) ना. - निर्णाम; नामशेष; जन्मतः

मेलेलें; नष्ट झालेलें.

निर्णिक्त (निर्णिक्त) (सं) वि. - शुद्ध केलेलें; पवित्र केलेलें;

धूत.

निर्णीत (निर्णीत) (सं) वि. - ठरविलेलें, माहिती नसलेलें;

निश्चित.

निर्णीति (निर्णीति) (सं) ना. - स्पष्ट अभिप्राय; निर्णय;

मान्यता; कबुली.

निर्णजक (निर्णजक) (सं) ना. - परीट; रजक; घोबी; धावक.

निर्दय (यि) (निर्दय [यि]) (सं) वि. - दयाहीन; कठोर;

निष्करुण; उग्र.

निर्दये (निर्दये) (सं) ना. - दयाहीनता; क्रौर्य; कटुत्व;

कठोरपणा; कठोर हृदयाची स्त्री; निष्करुण स्त्री.

निर्दक्षिण्य (निर्दक्षिण्य) (सं) वि. - दाक्षिण्यहीन; निर्मांड;

पक्षपातरहित; अमेद.

(सं) ना. - एक बाव दोन तुकडे ही वृत्ति; निश्चलता;

निर्मांडता.

निर्दय (निर्दय) (सं) वि. - वाटा असलेला; अखंड; पूर्ण.

निर्दिष्ट (निर्दिष्ट) (सं) वि. - माहीत नसलेले; दाखविलेले;

आज्ञापित.

निर्दुष्ट (निर्दुष्ट) (सं) वि. - दुष्ट नसलेलें; चांगलें; स्वच्छ;

परिशुद्ध; अडचण नसलेले; सदाचारी; सद्गर्तनी; सुखभावी.

निर्देश (निर्देश) (सं) ना. - आज्ञा; उपदेश; निवेदन; दिग्दर्शन.

—इसु (—इसु) (क) धा. - दाखवणें; निवेदणें; सांगणें;

आज्ञापणें; परवानगी देणें.

निर्देहि (निर्देहि) (सं) ना. - देह नसलेला; अनंग; काम;

मन्मथ.

निर्दोष (निर्दोष) (सं) वि. - दोष नसलेला; शुद्ध; स्वच्छ;

अचूक; उणीव नसलेला; निष्कलंक; पवित्र.

निर्दोषि (निर्दोषि) (सं) ना. - दोषरहित; शुद्धात्मा;

निरपराधी; देव; निष्पाप.

निर्द्वय (निर्द्वय) (सं) वि. - द्वयहीन; द्विरुपेपणा नसलेला;

शुष्क.

निर्धन (निर्धन) (सं) वि. - दरिद्री; गरीब; धनहीन.
 निर्ध (धां) र (निर्ध [दध] ण) (सं) ना. - मनाचा निश्चय;
 घटपणा; दृढता; ठराव; शेवटचा शब्द.
 निर्धूत (निर्धूत) (सं) वि. - धुतलेले; शुचिर्भूत; गमावलेले;
 बहिष्कृत.
 निर्धूम (निर्धूम) (सं) वि. - धूर नसलेले; निर्जन. (लक्षणा).
 निर्नाम (निर्नाम) (सं) ना. - नाश; विध्वंस; निर्णाम.
 निर्निमित्त (निर्निमित्त) (सं) अ. - कारण नसता; निष्कारण;
 स्वतःपुरतः; अकस्मात्; स्वभावतः; अकृत्रिमपणे.
 निर्नेर (निर्नेर) (क) अ. - अकारण, 'निर्निमित्त' पहा.
 निर्वध (निर्वध) (सं) ना. - हरकत; प्रतिरोध; तुरंग;
 बलात्कार; जबरदस्ती; दड.
 -इसु (—असु) (क) धा. - बांधून घालणे; बलात्कार
 करणे; तुरंगांत टाकणे.
 निर्वल (निर्वल) (सं) वि. - बलहीन; निःशक्त; भिन्ना; नपुंसक.
 निर्वोध (निर्वोध) (निर्वोध [वोध] ण) (सं) वि. - हीनबुद्धि;
 मूर्ख; बालिश; अजाण.
 निर्भय (निर्भय) (सं) ना. - निडरता; धैर्य; सुशिक्षितता.
 निर्भर (निर्भर) (सं) वि. - ओझ्याने वाकलेले; ठेचून भरलेला;
 पूर्ण वाढलेला; अमर्याद; अतिशय; बलात्कार.
 निर्भ (भां) व (निर्भ [व] ण) (सं) वि. - अजन्मा; भावरहित
 परमात्मा; ईश्वर.
 (सं) ना. - अकुटुंबी; जेनेतर; सामान्य.
 निर्भाय (निर्भाय) (सं) ना. - भाग्यहीन; दुर्दैवी; अकिंचन;
 दुःखी.
 निर्भिन्न (निर्भिन्न) (सं) वि. - विभाग नसलेला; अखंड;
 उध्वस्त; नाश पावलेले.
 निर्भीती (निर्भीती) (सं) ना. - धैर्यशीलता; निर्भयता;
 निर्भीत (निर्भीत) (सं) वि. - धर्मशील; निर्भय.
 निर्भेद (निर्भेद) (सं) ना. - भेद नसलेले; अभिन्नता; एक-
 रूपता; अमेद.
 निर्मद (निर्मद) (सं) वि. - विनयशील; मस्ती नसलेला;
 नम्र.
 निर्मम (निर्मम) (सं) वि. - ममत्वरहित; पक्षपातरहित;
 मीपणा नसलेले; निरहंकारी.
 निर्मर (निर्मर) (सं) ना. - अमर; देवता.
 निर्मल (निर्मल) (सं) वि. - स्वच्छ; शुद्ध; सुंदर; ललित.
 निर्मले (ला) (निर्मल [ल] ण) (सं) ना. - पतिव्रता;
 सदाचारिणी; सुंदरी.
 निर्माण (निर्माण) (सं) ना. - उत्पत्ति; उत्खनन; सृष्टिरचना;
 अस्तित्व.

निर्मात (तृ) (निर्मात [तृ] ण) (सं) ना. - निर्मिणारा;
 सृष्टिकर्ता; ईश्वर.
 निर्मानुष (निर्मानुष) (सं) वि. - निर्जन; एकांत.
 निर्माय (निर्माय) (सं) वि. - मायेंत न गुरफटलेला; निर्मोह;
 परमस्वरूपी; सत्यस्वरूपी.
 निर्माल्य (निर्माल्य) (सं) ना. - शिळी फुलें; देवावरील
 उतरलेली फुलें; निरुपयोगित्व; शिळवड; कोमेजलेले; बांसे;
 शुद्धता; निर्मलता.
 निर्मित (निर्मित) (सं) वि. - निर्माण केलेले; विरचित;
 उत्पादित.
 निर्मिस्तु (निर्मिस्तु) (क) धा. - निर्मिणे; उत्पन्न करणे;
 उपजविणे; जन्माला घालणे.
 निर्मुक्त (निर्मुक्त) (सं) वि. - बंधनांतून सुटलेला; स्वतंत्र
 झालेला; उघडा; बंधविमुक्त.
 निर्मूल (लन) (निर्मूल [ल] ण) (सं) ना. - उच्चाटण;
 समूल विनाश; सर्वनाश.
 निर्मोक्ष (निर्मोक्ष) (सं) ना. - सापाची कांत; मंग.
 निर्यत (निर्यत) (सं) वि. - निघून जाणारा; विरही; वियोग
 पावणारा.
 निर्याण (निर्याण) (सं) (ना.) - दीर्घ प्रयाण; मृत्यु; निर्गमन;
 आशाकटाक्ष; पायबंध; वासराचे पाय बांधण्याची दोरी.
 निर्यात (निर्यात) (सं) वि. - गत; पाठविलेला; बहिष्कृत.
 -व्यापार (व्यापार) (सं) ना. - व्यापार; देशांतरीचा
 व्यवहार; परदेशी पाठविलेला माल.
 निर्यातन (निर्यातन) (सं) ना. - दान; वैर; सूड; 'सुय्य' पहा.
 निर्याम (निर्याम) (सं) ना. - नाविक; कप्तान.
 निर्यास (निर्यास) (सं) ना. - चीक; डिंक; रस.
 निर्लक्ष (निरलक्ष) (सं) ना. - अलक्ष; तिरस्कार; उपेक्षा.
 निर्लक्ष्य (निरलक्ष्य) (सं) ना. - ध्येयहीनता; उद्देशहीनता.
 निर्लज्ज (निरलज्ज) (सं) वि. - निलाजरा; वेशरम; उद्धट;
 अविनीत.
 निर्लेप (निरलेप) (सं) ना. - कलंकहीन; कशालाहि चिकटून न
 राहणारा; निर्मल; निर्दुष्ट.
 निर्लोभ (निरलोभ) (सं) ना. - निराशी; निःस्वार्थ; निरपेक्षी;
 निराकांक्षी.
 निर्वचने (निर्वचने) (सं) ना. - निष्कपटता; सत्यता;
 प्रामाणिकपणा.
 निर्वर्तन (निर्वर्तन) (सं) ना. - कार्यसांगता; उपजीवन;
 वृत्ति; निर्वाह.
 -इसु (असु) (क) धा. - करून मोकळे होणे; शेवट
 गाठणे; तडीस नेणे; समारोप करणे.

निर्वपण (२०८८००) (सं) ना. - पेरणी; दान; श्राद्ध; मृताची उत्तरक्रिया; यज्ञांतील अन्न.

निर्वयलु (२०८८०००) (क) ना. - निराकारिता; लिंगीक्यता; समरसता; निरवकाश.

निर्वहण (२०८८००) (सं) ना. - जगावदारी; उत्तरदायित्व; कार्यवाहित्व; समाप्ति; पूर्णत्व; नाटकातील संधि; संधिप्रवेश. निर्वहिसु (२०८८०००) (क) धा. - करून संपविणे; भाग घेणे; काम अंगावर घेणे.

निर्वाण (२०८८००) (सं) ना. - मोक्ष; निवृत्ति; कैवल्य; जीव-शिवैक्य; नम्रता; विसर्जन; हत्तीचे स्नान; सायंकाळ.

निर्वा (वा) त (२०८८ [००] ठ) (सं) वि. - वायुविरहित; निवाण्याचे; वातावरणाशी विसंगत; पोकळी.

निर्वातपात्रे (२०८८००००) (सं) ना. - काचे बाहेर उष्णता जाऊ नये म्हणून केलेले योजनापात्र; थर्मास भांडे.

निर्वाद (२०८८००) (सं) ना. - दोष; कलंक; अपराध; प्रमाद; वादाचा अभाव.

निर्वाप (पण) (२०८८०० [००]) (सं) ना. - उद्देश; विनाश; हिंसा; खून; शांतपणा; नावीन्य; शीतस्पर्श.

निर्वासन (२०८८००) (सं) ना. - गृहत्याग; स्थानांतर; हद्दपारी.

निर्वाह (२०८८००) (सं) ना. - पुरवठा; जीवनाधार; जीवनोपाय; आधार; उपाय; साधन.

निर्वाहक (२०८८०००) (सं) ना. - पुरवठा करणारा; तड लावणारा.

निर्विकल्प (२०८८००) (सं) वि. - यथास्थित; विकल्परहित; भेदहीन; निःसंदेह.

—समाधि (२०८८००) (सं) ना. - त्रिपुटीशून्य तदाकारता; निर्विकार समाधी.

निर्विकार (२०८८००) (सं) वि. - विकारशून्य; शांत. (सं) ना. - भावशून्यता; यथास्थिति;

उदासीन वृत्ति; परमात्मस्थिति. जननमरण रहितता.

—चित्त (२०८८००) (सं) ना. इन्द्रियचांचल्य न होणारा; विवेकी; शांत मनाचा.

निर्विघ्न (२०८८००) (सं) वि. - अडचण नसणारा; हरकत नसलेला; सुलभ; संकटहीन.

निर्विण्ण (२०८८००) (सं) वि. - नाकी नऊ आलेला, थकलेला; पराजित; दुःखित; कंटाळलेला; मयाकुल; दिङ्मूढ; नम्र; कोमेजलेला.

निर्विशेष (२०८८००) (सं) वि. - कमजास्त नसलेला; अंतर नसलेला; समसमान; सारखा.

निर्विवाद (२०८८००) (सं) वि. - चर्चेला स्थान नसलेला. वादातीत; सुस्पष्ट; अबाधित; विनतकार.

निर्विष (२०८८००) (सं) वि. - विष नसलेले; जलहीन.

निर्वृत्त (२०८८००) (सं) वि. - संतुष्ट; तृप्त.

निर्वृति (२०८८००) (सं) ना. - सुख; संतोष; मुक्ति; शांति; समारोप; चिंतानिरास; अहङ्क्यता; मरण; नाश.

निर्वृत्त (२०८८००) (सं) वि. - समाप्त; संपलेले; शेवट लागलेले.

निर्वेश (२०८८००) (सं) वि. - गतिहीन; मंद; वैराग्यशील.

निर्वेद (२०८८००) (सं) ना. - विरक्ति; खेद; अपमान; व्यसन; पश्चात्ताप; औदासीन्य; विनय; दुःख.

निर्वेश (२०८८००) (सं) ना. - लाभ; प्राप्ति; वेतन; मजुरी;

प्राप्तिफल; उपभोग; उपयोग; प्रतिदान; प्रायश्चित्त; निष्कृति; मूर्च्छा; प्रमार्जन; विवाह; उन्मादवायु.

निर्व्यसन (२०८८००) (सं) ना. - निश्चितता; दुरभ्यास नसलेले; एकोभाव; संकटमुक्त; ईश्वर.

निर्व्याज (२०८८००) (सं) वि. - अकारण; निर्निमित्त; सरळ; प्रामाणिक; अकृत्रिम.

निर्व्यूह (२०८८००) (सं) ना. - शिखर; शिरोग्रह; किरीट;

शेंडी; शृंग; द्वार; पुढचा दरवाजा; खुंटी; अर्क; रचनारहितता.

निर्वेतुक (२०८८००) (सं) वि. - अकारण; अनिमित्त; स्वामाविक.

निल् (२०८८००) (क) धा. - थांबवणे; गतिभंग होणे; सहन करणे; वाट पाहणे.

—इसु (—०८००) (क) धा. - थांबविणे; स्थिरविणे; आवरणे; विलंब लावणे; ओढून धरणे.

निलय (२०८८००) (सं) ना. - घर; बिऱ्हाड; वसती; राहण्याचे ठिकाण; निवास; वासस्थळ.

निलबु (२०८८००) (क) ना. - थांबणूक; स्थिति; स्थानमान; उंची; उन्नति; मनोधर्म; विश्रान्ति; घर; वासस्थळ.

निलाम (२०८८००) (अ.दे) ना. - लिलाव; उच्चट; सवाल.

निलिप (२०८८००) (सं) ना. - देवता; निरंकुरता.

निलुकु (२०८८००) (क) धा. - शिवणे; हाताला येणे; स्पर्शणे; वेलेला प्राप्त होणे; अनुकूल होणे; पोचण्याचा प्रयत्न करणे; मन लावणे; चवड्यावर उभे राहणे; हात देणे.

निलुगडे (२०८८००) (क) ना. - थांबा; तळ; स्टेशन; स्टँड; अड्डा.

निलुगण्णर (२०८८००) (क) ना. - देवता; स्थिरनेत्र.

निलुगण्णडि (२०८८००) (क) ना. - पुरुषभर उंचीचा आरसा; सहाफुटी ऐना.

निलुबु (२०८८००) (क) ना. - ढीग घालणे; रास करणे; एकत्र करणे; मिसळणे; उडी मारणे; अभिवृद्धि होणे.

निलुबंगि (२०८८००) (क) ना. - लांब अंगरखा; झगा; कफनी; छाटी.

निलुबु (२७७७) (क) ना. - दार; 'निलुबु' पहा.
 निलेनुडि (२७७७) (क) धा. - परिणामकारक सांगणें; पटवणें
 निर्धारणें बोलणें; घोषणा करणें;
 (क) ना. - प्रतिज्ञा; शाश्वत सत्य; सत्यवचन.
 निल्कडे (२७७७) (क) ना. - दरवाजाची चौकट; निर्णय;
 तळ; थांबा; अड्डा.
 निल्कु (२७७७) (क) धा. - शिवणें; हाताला येणें; मन लावणें;
 हात देणें; 'निलकु' पहा.
 निल्लु (२७७७) (क) धा. - थांबणें; वाट पाहणें; गतिरोध होणें.
 निवचन (२७७७) (सं) ना. - निर्वचन; प्रवचन; विवरण;
 स्पष्टार्थ; खुलासा; निवेदन; उखाणा; व्याकरण; भाषानियम.
 निवड (२७७७) (अ.दे) ना. - निवडणूक पसंती; वेचा.
 —इसु (२७७७) (क) धा. - स्पष्ट करणें; निवडणें; हुडकून
 काढणें; उघड होणें; शोधणें.
 निवरु (२७७७) (क) धा. - हातानें चोळणें; कातरणें; उकरणें;
 कासणें; घासणें; गुळगुळीत करणें; शेवट लावणें; अंगावरून
 हात फिरविणें.
 निवर्तक (२७७७) (सं) ना. - मागे फिरणारा; संपविणारा;
 परत येणारा; फिरवणारा.
 निवर्तन (ने) (२७७७) (सं) ना. - माघार; पूर्तता;
 समारोप; तहकुची; फिलाफिल; पश्चात्ताप; जमीनीचे
 २० साखळी माप.
 —इसु (२७७७) (क) धा. - परत फिरणें; थांबविणें;
 भरून येणें; संपवणें.
 निवर्हण (२७७७) (सं) ना. - खून; नाश; मरण.
 निवसथ (२७७७) (सं) ना. - निवास; घर; वस्ती.
 निवसन (२७७७) (सं) ना. - घर; वासस्थळ; कपडे;
 वस्त्रधारण.
 निवह (२७७७) (सं) ना. - समूह; गट; लोक समूह; मेळा.
 निवलित (२७७७) (सं) वि. - संचलित; चालू; गतिमान;
 वक्र; दुष्ट; वक्रदृष्टि.
 निवात (२७७७) (सं) वि. - वारा नसलेले; निर्वात; निवान्याचें
 —कवच (२७७७) (सं) ना. हवाबंद आवरण; प्रल्हादाचा
 राक्षस वंश; अर्जुनाशी युद्ध करणारा राक्षस समाज.
 निवाप (२७७७) (सं) ना. - पितृतर्पण; पितृतिलांजली.
 निवारक (२७७७) (सं) ना. - गमावणारा; नाश करणारा;
 निराकरण करणारा.
 निवार (रण) (२७७७) (सं) ना. - निरोध; गमावणूक;
 खडी; अटकाव; नियंत्रण; हकालपट्टी; दूरीकरण; दुरावा;
 चालकल. निषेध.
 निवारित (२७७७) (सं) वि. - निषिद्ध; दूर लोटलेले; विलंबित.

निवारिसु (२७७७) (क) धा. - काढून लावणें; हाकलणें;
 गमावणें; हरकत घेणें; दूर सरणें.
 निवास (२७७७) (सं) ना. - वासस्थान; जमीन; घर; देश;
 आश्रय; आधार; प्रदेश.
 निवाळि (२७७७) (क) ना. - दृष्ट काढणें; बाधा निवारणार्थ
 उतारा काढणें.
 निवाळिसु (२७७७) (क) धा. - दृष्ट काढणें; उतारा काढणें;
 ओवाळून टाकणें; पाणउतार करणें.
 निविड (२७७७) (सं) वि. - निविड; दाट; सांद्र.
 निविष्ट (२७७७) (सं) वि. - मिसळलेले; समाविष्ट; जुळलेले;
 प्रविष्ट.
 निविसु (२७७७) (क) धा. - वेष घेणें; सांग घेणें; वेष्टांतर
 करणें.
 निवीत (२७७७) (सं) ना. - माला; यज्ञोपवीत; जानवें.
 निवृत्त (२७७७) (सं) वि. - संपविलेले; आवरलेले; आवृत;
 परिवृत.
 निवृत्त (२७७७) (सं) वि. - परतलेला; फिरलेला; संपलेला;
 विश्रांति घेण्याची वृत्ति; सेवानिवृत्ति घेणारा.
 निवृत्ति (२७७७) (सं) ना. - विश्रांति; विरति; सुटका; मोक्ष;
 सेवानिवृत्ति.
 —मार्ग (२७७७) (सं) ना. - मोक्षमार्ग; ज्ञानमार्ग.
 निवेदक (२७७७) (सं) ना. - सांगणारा; समजावणारा; समर्पक
 निवेदन (२७७७) (सं) ना. - कथन; समर्पण; रजवात.
 निवेद्य (२७७७) (सं) वि. - समजून सांगण्यासारखा; योग्य;
 अर्पणीय.
 निवेश (शन) (२७७७) (सं) ना. - गमन; घर; वासस्थळ;
 शिविर; सैन्याचे ठाणें; विवाह.
 निव्वळ (२७७७) (अ-दे) ना. - पक्का; पूरा; अधिकचा;
 स्वतंत्र; केवळत्व.
 निशट (२७७७) (सं) ना. - साधामोळा सरळ मनुष्य; प्रामाणिक;
 विनयशील.
 निशा (२७७७) (सं) ना. - रात्र; अंधार; काळोख.
 (अ-दे) ना. - अमल; मस्ती; उन्माद.
 निशाकर (कांत) (२७७७) (सं) ना. - शशी;
 रात्री प्रकाशणारा.
 निशाचर (२७७७) (सं) ना. - रात्री फिरणारा; भूत; पिशाच;
 राक्षस; घोर; व्यभिचारी; घुबड.
 निशाट (टच) (२७७७) (सं) ना. - रात्रीचा संचार;
 निशाचरी.
 निशात (२७७७) (सं) वि. - तीक्ष्ण; पाजळलेला; धारदार;
 पाणी दिलेले.

निशादि (२७०६) (सं) ना. - रात्रीचा प्रारंभ काळ;

सूर्यास्त समय; संध्याकाळ.

निशान (२७०७) (सं) ना. - पाणी देणें; पाजळणी; धारलावणी;

सहाण लावणें; शाणोल्लेखन.

निशानि (ण) (२७०८ [६०]) (अं. दे) ना. - वावटा; पताका;

ध्वज.

निशानाय (घिप) (२७०९ [६०]) (सं) ना. - चंद्र; रात्रिपति.

निशांत (२७०० [६]) (सं) ना. - रात्रीचा शेवटचा भाग;

अरुणोदय; प्रातःकाळ; प्रभात; राहण्याचें ठिकाण.

निशांघ (२७०० [६]) (सं) ना. - रातांघळें; तिरवा; तिरळा.

निशि (२७०१) (सं) अ. - रात्री; रात्रीच्या काळीं.

(सं) ना. - रात्र; अंधार.

निशित (२७०२) (सं) वि. - धार लावलेला; घासलेला;

पाजळलेला. धारदार; टोंकदार; चिंचोळा.

निशीघ (२७०३) (सं) ना. - निद्रासमय; रात्रीची वेळ;

मध्यरात्र.

निशुंभ (२७०४) (सं) ना. - पूड; वर्षण; शुंभ राक्षसाचा

धाकटा भाऊ.

निशे (२७०५) (सं) ना. - रात्र; अंधार; अमल; उन्माद.

निश्चक्रवाहन (२७०६ [६०]) (सं) ना. - बर्फावरील

घसरगाडी.

निश्चय (२७०७) (सं) ना. - निर्धार; सिद्धांत; ठराव; निर्णय;

माहिती.

—इसु — (असु) (क) धा. - निर्धारणें; ठरविणें; निर्णय

घेणें; सिद्धांत मांडणें.

निश्चल (२७०८) (सं) वि. - स्थिर; अचल; गंभीर.

(सं) ना. - पर्वत; झाड.

निश्चंचल (२७०९ [६०]) (सं) वि. - स्थिर; न ढळणारे;

न हलणारे; अचल; गंभीर.

—ते (ड) (सं) ना. - स्थिरता; गंभीर्य.

निश्चित (२७१० [६०]) (सं) ना. - निर्धारित; निर्णित.

—अर्थ (अर्थ) (सं) ना. - निर्णय; निर्धार; साखरपुडा;

वाङ्निश्चय.

निश्चित (२७१० [६०]) (सं) वि. - चितारहित; स्वस्थचित्त; शांत.

(सं) ना. - शांतवृत्त.

निश्चिते (२७१० [६०]) (सं) ना. - आराम; वृत्ति; शांति; आतुरता;

चितारहितता.

निश्चेष्ट (२७११ [६०]) (सं) वि. - चलनचलनहीन; अचपल;

चळवळसून्य, अचेतन; मूर्च्छित; वेशुद्ध;

निश्चेष्टे (२७११ [६०]) (सं) ना. - मूर्च्छा; वेशुद्धि; जडत्व; अचेतनत्व;

निश्चकं (२७१२ [६०]) (सं) अ. - शांतपणानें; शंका न वाळगतां.

निश्चक्रे (२७१३ [६०]) (सं) ना. - निश्चकंपणा; ठामपणा; विश्वास;

किंतुराहित्य.

निश्चब्द (२७१४ [६०]) (सं) ना. - नीरवता; मौन; शांतता; शांत.

वातावरण.

निश्वास (२७१५ [६०]) (सं) ना. - श्वास सोडणें; दीर्घ श्वास; सुस्कारा;

उच्छ्वास.

निषंग (२७१६ [६०]) (सं) ना. - भाता; शरधि; तुणीर.

निषंगधि (२७१७ [६०]) (सं) ना. - आलिंगन; रथी; धनुषारी;

रथ

निषंगि (गिन्) (२७१८ [६०]) (सं) ना. - पाठीवर भाता

असलेला; तुणीरधारी; धनुषर; संबंधिक; खड्गधारी.

निषण्ण (२७१९ [६०]) (सं) वि. - बसलेला; विश्रब्ध; विश्रान्ति

घेणारा; क्षीण; 'हीनाय' पहा.

निषत् (२७२० [६०]) (सं) वि. - बसून राहणारा; सन्मानित.

निषद्य (२७२१ [६०]) (सं) ना. - लहान अथरुण; व्यापारपेठ; दुकान;

मंडई; बाजार.

निषद्वर (२७२२ [६०]) (सं) ना. - प्रेमदेवता; काम; मदन.

निषद्वरी (२७२३ [६०]) (सं) ना. - रात्र; रजनी; अंधार; काळोख.

निषध (२७२४ [६०]) (सं) ना. - निषध देश; प्राचीन नळराजाची

राजधानी.

निषाद (२७२५ [६०]) (सं) ना. - व्याध; शिकारी; पारधी;

संगीतातील निषाद स्वर; चांडाल.

निषादि (२७२६ [६०]) (सं) ना. - माहूत; हत्ती चालविणारा;

'मावटिंग' पहा.

निषिक्त (२७२७ [६०]) (सं) वि. - शिंपडलेले; व्यवस्थित शिंपलेले;

फवारा दिलेले. तुषारित.

निषिद्ध (२७२८ [६०]) (सं) वि. - निषेध केलेले; उपटलेले; शास्त्रानें

निषेधलेला.

निषूदन (२७२९ [६०]) (सं) ना. - नाश; खून; खुनी; वैरी.

निषेक (२७३० [६०]) (सं) ना. - संततधार; गर्भादान; गर्भाधान

विधि; फलशोभन.

निषेचन (२७३१ [६०]) (सं) ना. - शिंपणी; शिडकावा; फवारा;

अभिषेक; जलधारा.

निषेध (२७३२ [६०]) (सं) ना. - निराकरण; प्रतिरोध; विरोध; हरकत

विलंब; बहिष्कार;

—इसु (असु) (क) धा. - बहिष्कारणें; नकार देणें;

निराकरण करणें.

निषेवण (२७३३ [६०]) (सं) ना. - सेवा; भक्षण; पूजा; भक्ति

राखण.

निष्क (२७३४ [६०]) (सं) ना. - सोन्याचें नाणें; आठ तोळे वजनाचे

गळ्यांतील सोनहार.

निष्कपट (२२५०४) (सं) वि. - कपटरहित; झाकण नसलेले;
उघडे; सरळ; प्रामाणिक.

निष्कपटि (२२५०४) (सं) ना. - सरळ मनाचा मनुष्य; प्रांजळ
निष्करुण (२२५०४) (सं) वि. - निर्दय; कठोर.

निष्कर्म (२२५०४) (सं) ना. - मंदत्व; जडता; वेकारी;
अलिप्तता.

निष्कर्ष (२२५०४) (सं) ना. - निश्चय; निर्णय; ठराव.

—इसु (२२५०४) (क) धा. - निश्चय करणे; ठरविणे; निर्णय
वेणे.

निकर्ष (२२५०४) (सं) ना. - निर्णय; निकाल;
ठराव; तात्पर्य.

निष्कल (२२५०४) (सं) वि. - अखंड; अविभक्त; एकजिनसी;
न तुटलेला.

निष्कलंक (२२५०४) (सं) वि. - कलंकरहित; स्वच्छ; सुंदर;
दोषरहित.

निष्कह (२२५०४) (सं) ना. - झाडाची दोली; गुहा; बीळ;
पोटरी.

निष्कटक (२२५०४) (सं) वि. - विनकाटेरी; अवरोध;
सरळ; निरायास; सहज; प्रेमळ; कौतुकाचे.

—ते (—३) (सं) ना. - सुलभता; सरळपणा.

निष्कापट्य (२२५०४) (सं) ना. - कपटरहितता;
प्रांजळपणा; सरळता.

निष्काम (२२५०४) (सं) ना. - अनासक्ति; विरक्ति;
निःस्वार्थबुद्धि; निराकांक्षा.

निष्कारण (२२५०४) (सं) वि. - अकारण; निर्निमित्त;
पार्श्वभूमीहीन.

निष्कट (२२५०४) (सं) ना. - झाडाची दोली; झाडाची पोकळी
घरापुढील बाग.

निष्कृति (२२५०४) (सं) ना. - वेकारी; सुटका; प्रायचित्त;
परिहार; परिहारकर्म.

निष्क्रमण (२२५०४) (सं) ना. - बहिर्गमन; प्रयाण; बाळाला
प्रथम देवदर्शन करविण्याचा संस्कार.

निकांत (२२५०४) (सं) वि. - बाहेर पडलेला; संस्कृत;
सुसंस्कारित; बाहेर निघालेला; सीमोलंघन करणारा.

निष्क्रिय (२२५०४) (सं) ना. - कामचुकार, आळशी;
निश्चोगी.

निष्ठीवन् (२२५०४) (सं) ना. - थुंकी; पिक; पिचकारी; पीक.
निष्ठुर (२२५०४) (सं) वि. - कठोर; क्रूर; निर्दय; कटु

बोलणारा.

(सं) ना. - काठिण्य; कठोरता; क्रौर्य; दयाहीनता; दुर्मुखत्व;
असंस्कृतता.

—तन (—३) (सं) ना. - कठोरपणा; कटुवचन; क्रूरता.

निष्ठे (२२५०४) (सं) ना. - भक्ति; एकचित्ता;
स्थिति; नियमित आचारविचार; आसक्ति; धार्मिक श्रद्धा;
विश्वास.

निष्णात (२२५०४) (सं) वि. - विपुण; जागता; सुरलेला;
पारंगत; वृद्ध.

निष्पक्षपात (२२५०४) (सं) ना. - भेदभावरहितता;
अभेदत्व; समदृष्टि.

निष्पत्ति (२२५०४) (सं) ना. - रूपसिद्धि; व्युत्पत्ति; समारोप;
समाप्ति; निर्णय; सिद्धांत.

निष्पन्न (२२५०४) (सं) वि. - उत्पन्न झालेला; सिद्ध; निर्णित;
पूर्ण; शेवटास गेलेले.

निष्पंद (२२५०४) (सं) वि. - स्थिर; अविचलित; घट.

निष्पाप (२२५०४) (सं) वि. - पापहीन; परिशुद्ध; पवित्र.

निष्पिष्ट (२२५०४) (सं) वि. - पूड झालेले; पिकलेला.

—गात्र (—३) (सं) ना. - गलितगात्र; क्षीणकाय;
शिथिल तनु.

निष्प्रयोजक (२२५०४) (सं) वि. - निरुपयोगी; अयोग्य;
अकार्यक्षम; मूर्ख; निश्चोगी.

निष्फल (२२५०४) (सं) वि. - विकल; फलहीन; व्यर्थ;
निरुपयोगी.

निष्पंद (२२५०४) (सं) वि. - गळत राहणारा; शिरपणारा;
झरा; वाहता; ओतत राहणारा झरा.

निसद (२२५०४) (सं) ना. - निश्चय; सत्य; खरेपणा.

निसर्ग (२२५०४) (सं) ना. - स्वाभाविक; सहजसृष्टि; स्वयंभु;
आपोआप झालेला.

निसि (२२५०४) (क) धा. - चिमटणे; चिमटा काढणे, पिळणे.

निसूदन (२२५०४) (सं) ना. - ठार करणारा; खून करणारा;
नाश करणारा; नाश; वध; खून.

निस्तरण (२२५०४) (सं) ना. - प्रयाण; मुक्तता; परतीर गमन;
सुटका; सहनशीलता; जलतरण.

निस्तरिसु (२२५०४) (क) धा. - सहन करणे; पैलतीरी जाणे;
पोटांत घालणे.

निस्तुल (२२५०४) (सं) वि. - निरुपम; अजोड; असमान.

निस्तेज (जस) (२२५०४) (सं) वि. - कळाहीन;
वाळलेले; सुकलेले; काळवंडलेले.

निस्त्रिंश (२२५०४) (सं) वि. - क्रूर; कठोर.
(सं) ना. - खड्ग; तलवार.

—लता (—३) (सं) ना. - नागवी तलवार; खड्गलता.

निस्पृह (२२५०४) (सं) वि. - निराश; निरिच्छ; निःस्वार्थी.

—ते (—३) (सं) ना. - नृप्ति; स्वार्थत्याग; निरिच्छा.

निस्वन (स्वान) (२२५२ [७५२]) (सं) ना. - ध्वनि; स्वर; शब्द.

निस्सत्त्व (२२५३ [७५३]) (सं) वि. - सत्त्वहीन; असार; अशक्त; नेमळा.

निस्संशय (२२५४ [७५४]) (सं) वि. - संशयातीत; निश्चित; खात्रीचा; निःसंदेह.

निस्संतान (२२५५ [७५५]) (सं) वि. - निःसंतान; निपुत्रिक; संतानहीनता; वांझ; निर्वेश.

(सं) वि. - वांझपण; निपुत्रिकता.

निस्सहाय (२२५६ [७५६]) (सं) वि. - एकाकी; साह्यहीन; स्वतंत्र; एकांडा; निराधार.

निस्साण (ळ) (२२५७ [७५७]) (सं) ना. - ढोल; नगारा; चर्मवाद्य.

निस्सार (२२५८ [७५८]) (सं) वि. - निःसत्त्व; नेमळट; अर्थहीन; पोकळ; फुसका.

निस्सीम (२२५९ [७५९]) (सं) वि. - अमर्याद; अनंत; असीम; देव.

निहिंसन (२२६० [७६०]) (सं) ना. - हत्या; वध; खून.

निहित (२२६१ [७६१]) (सं) वि. - ठेवलेले; निश्चित; न्यस्त; उतरविलेला.

निहीन (२२६२ [७६२]) (सं) वि. - तुच्छ; क्षुद्र; हीन; अल्प.

निलय (२२६३ [७६३]) (सं) ना. - निलय; घर; वसती.

निलिप (२२६४ [७६४]) (सं) ना. - देवता; निरंकुरता.

निलिपनिलय (२२६५ [७६५]) (सं) ना. - देवतानिवास; स्वर्ग; देवलोका.

निलकृ (२२६६ [७६६]) (क) धा. - शिवणें; हाताला येणें; अनुकूल होणें; स्पर्शणें; हात देणें; वेळेवर मिळणें; मन लावणें.

नी (२२६७ [७६७]) (सं) धा. - मार्गदर्शन करणें; पुढें घेऊन जाणें; वर्ग करणें.

(सं) ना. - पुढारी; मार्गदर्शक.

नीं (२२६८ [७६८]) (क) ना. - आपण; तू स्वतः.

नीकरिसु (२२६९ [७६९]) (क) धा. - तिरस्कारणें; धिक्कारणें; घसरणें.

नीकाश (२२७० [७७०]) (सं) वि. - समान; सारखा.

नीगाडु (२२७१ [७७१]) (क) धा. - गमावणें; त्याग करणें; सोडून देणें; झिडकारणें; आपला नव्हे असें म्हणणें.

नीगु (२२७२ [७७२]) (क) धा. - सोडणें; गमावणें; निवारण करणें; झटकणें; पुढें ढकलणें; दृष्टिआड होणें; संपविणें.

—इसु (२२७३ [७७३]) (क) धा. - संपविणें; अदृश्य होणें; शेवटास नेणें.

नीच (२२७४ [७७४]) (सं) वि. - खालच्या दर्जाचें; वाईट; क्षुद्र; हीन; तुच्छ; अल्प; खोल.

नीच(चि) का (२२७५ [७७५]) (सं) ना. - उत्तम गाय; पुष्कळ दूध देणारी गाय; दुधाळ गाय; बहुदुधी गाय.

नीचकि (किन्) (२२७६ [७७६]) (सं) ना. - डोके; यळ; शेवट; बैलाचे डोके; दुभया गाईचा मालक.

नीट (२२७७ [७७७]) (क) वि. - लांब; निळा; जवळचा

नीटु (२२७८ [७७८]) (क) ना. - सहवास; सरळपणा; अवक्रता; —गाति (—गा०) (क) ना. - सोंगलाडी; नटी; अभिनेत्री; साधीमोळी; सुरडणारी; सुरका मारणारी; सुंदरा.

नीड (२२७९ [७७९]) (सं) ना. - पक्षाचें घरटें; निवास.

ज, -संभव (७, -सं०भव) (सं) ना. - पक्षी; घरट्यांत उपजलेले पाखळ.

नीडर (२२८० [७८०]) (क) ना. - वेगुद्धि; मूर्च्छा; माथेफिरूपणा.

नीडरदे (२२८१ [७८१]) (क) अ. - विलंब न करतां; अतिशीघ्रपणें.

नीडु (२२८२ [७८२]) (क) धा. - देणें; दान करणें; वाढणें; उपयोगी पडणें; लावणें; चाचपडणें; विस्तारणें.

(क) ना. - विलंब; अधिकचे माप; अनुकूलता.

नीडु (२२८३ [७८३]) (क) अ. - उत्तम रीतीनें; अतिशयत्वे; अधिकपणें.

नीडोद्धव (२२८४ [७८४]) (सं) ना. - नीडसंभव; पक्षी; चिमणी; पाखळ; घरट्यांत जन्मलेले.

नीटिसु (२२८५ [७८५]) (क) धा. - निरीक्षणें; न्याहाळणें; परीक्षा करणें; टक लावून पाहणें.

नीति (२२८६ [७८६]) (सं) ना. - मार्गदर्शन; न्याय्यवर्तन; उत्तम पद्धति; युक्ताचार्यांनी लिहिलेला नीतिग्रंथ; सभ्यवर्तन; जाण; ज्ञान; तत्त्वज्ञान; धर्मशास्त्र; राजकारण; वाहतुक; राज्यकारभाराचे धोरण.

—वंत (७०० [७००]) (सं) वि. - नीतीने वागणारा; सद्धर्तनी.

—शास्त्र (७०१ [७०१]) (सं) ना. - नीतिविषयक ग्रंथ.

नीन् (२२८७ [७८७]) (क) ना. - तू

नीप (२२८८ [७८८]) (क) ना. - कंदव वृक्ष; तालवृक्ष.

नीर (२२८९ [७८९]) (क) ना. - पाणी; रत्न; सोन्यावरील कांती; कार्यनिर्वाहक शक्ति; आच; धमक; पीळ;

नीर (२२९० [७९०]) (सं) ना. - पाणी; जल; प्रियतम; नातेवाईक; रसिक; सुंदर.

—ता (ते) (—ता [७९१]) (सं) ना. - सौंदर्य; देखणेपणा; प्रीति.

नीरज (२२९२ [७९२]) (सं) ना. - कमल; तावरे.

(सं) वि. - निर्मल; परिशुद्ध.

—मित्र-सख (—मि० [७९३] - स०) (सं) ना. - सूर्य.

नीरजशर (२२९४ [७९४]) (सं) ना. - मन्मथ; काम.

नीवरा (रे) (२९८० [०]) (सं) ना. - नबोदा; वयात
आलेली तरणी.

नीवाक (२९८०८) (सं) ना. - अकाल; दुर्मिक्ष; दुष्काळ.

नीवार (२९८०८) (सं) ना. - जंगलतील धान्य; रानभात.

नीवि (वी) (२९८० [०९]) (सं) ना. - निरी; घडी; लुगड्याची

निरी; निरीच्या केळ्याची गांठ; भांडवल; जिद्द; हट्ट; प्रतिशा.

नीवीबंध (२९८०८०८) (सं) ना. - लुगड्याच्या निरीची गांठ;
केळ्याची गांठ.

नीवु (२९८०) (क) धा. - कातरणें; लेपणें; अंगावरून हात
फिरवणें; अंगाला लावणें; सोडणें; तिघणें.

(सं) ना. - तुम्ही; आपण.

नीवृत्त (२९८०८) (सं) ना. - जनपद; देश; प्रांत; प्रदेश.

नीशार (२९८०८) (सं) ना. - गरम पांघरूण; ऊबदार पांघरूण;
वाकळ; कांबळें; मच्छरदाणी; गुडार, लाट.

नीसु (२९८०) (क) धा. - पार होणें; शेवट गांठणें, व्यवस्था
करणें; पुरविणें.

नीहार (२९८०८) (सं) ना. - हिम; धुकें; रुंदी; दव; प्रयाण,
वियोग.

नीळ (२९८०) (क) धा. - लांब होणें; विस्तरणें; पाय पसरणें;
उंच होणें; निघणें.

(क) वि. - लांबट.

नीळ (२९८०) (क) वि. - लांब; विस्तृत; रुंद; उंच

(सं) ना. - नीड; घरटें; पक्ष्यांचे घर.

—ज (ज) (सं) ना. - नीडज; पाखरुं; घरट्यांत जन्मलेले.

नीळगळ (२९८०८) (क) ना. नीळकंठ; मोर; चिमणी; शिव.

नीळकरिसु (२९८०८०८) (क) धा. - लांब करणें; फुगवणें;
तिरस्कारणें.

नीळोलिगळ (२९८०८०८) (क) धा. - हलणें; डोलणें;
फिरणें; ओढणें; वाहणें.

नीळोलु (२९८०८०८) (क) धा. - हलणें; डोळा चुकवणें; दुर्लक्ष
होणें; फिरणें.

नीळते (ळु) (२९८० [०८]) (क) वि. - लांब; रुंद; विस्तृत;
विशाल; उंच; मोटें.

नुगि (२९८०) (क) धा. - चिमटणें; पूड करणें; ठेचणें.

नुगिचु (२९८०८०) (क) धा. - घसरणें; पार होणें; पाऊल चुकणें;
खलणें; उगाळणें; हिसकणें; 'नुसळ' पहा.

नुगळ (चु) (२९८०८० [०८]) (क) धा. - 'नुसळ' पहा;
घसरणें.

नुगु (२९८०८०) (क) धा. - पुढें जाणें; घुसणें; बळानें शिरणें;
पूड करणें.

(क) ना. - पूड; चूर.

—नुरि (२९८०) (क) ना. - पूडपूड; अतिपक्वता.

नुगे (२९८०८०) (क) अ. - पुढे जाऊन घुसून; चेंदामेंदा करून
(क) ना. - शेवता.

नुंगु (२९८०८०) (क) धा. - गिळणें; नाश करणें; अपहार करणें;
नाहीसैं करणें.

नुंगुह (२९८०८०८) (क) ना. - गिळंकृति; अपहार; नाश.

नुचु (२९८०८०) (क) ना. - धान्यकण; कणी; बारीक पूड;
अंबील लापशी; आहार; अन्न भाग 'बोन' पहा.

—नुरि-नूरु (२९८०, २९८०८) (क) ना. - वळगाळ
पूड; चूर; पीठ.

नुडि (२९८०) (क) धा. - सांगणें; बोलणें.

(क) ना. - सांगावा; निरोप; शब्द; भाषा; वाक्य; गोष्ट.

नुडिक (ग) डु (२९८०८ [०] ८०) (क) ना. - भाषेचे नियम;
व्याकरण; भाषेची जोडणी; व्याख्यान; लिखाण; भाषाशैली;
'ओक्कणें' पहा.

नुडिकार (२९८०८०८) (क) ना. - भाषाशास्त्रज्ञ; वाचाळ;
बोलका; वाद घालणारा; बोलभांड.

नुडित (२९८०८) (क) ना. - गोष्ट; बोलणें; तोंडानें वाद्य
वाजवणारा; स्वप्नसार.

नुडितपु (२९८०८०८) (क) धा. - वचन मोडणारा; भाषादोष;
बोलण्यातील चूक.

नुडिवक्कि (२९८०८०८) (क) ना. - बोलका पक्षी; राघु; मैना.

नुडिवळि (२९८०८०) (क) ना. - दिलेलें वचन; प्रतिशा; भाषा.

नुडिवेण (णु) (२९८०८०८ [०८]) (क) ना. - भाषेची
अधिदेवता; सरस्वति; वाणी; वाग्देवता.

नुडिसु (२९८०८०) (क) धा. - बोलविणें; शब्द काढणें; वाद्य
वाजविणें.

नुण् (२९८०८०) (क) वि. - विनयशील; मृदुल; ललित; साफ;
चिकट, मऊ.

नुणु (२९८०८०) (क) ना. - विनय, सरळपणा; स्निग्धता;
लालित्य; कोमलता; मऊपणा; 'नळनळिके' पहा.

नुणादिर (२९८०८०८) (क) ना. - शीतकिरण; चंद्र.

नुणादिरु (२९८०८०८) (क) ना. - मृदु किरणकांती.

नुणचर (२९८०८०) (क) ना. - कोमलस्वर; गोड आवाज;
मधुरध्वनि; गोड गळा.

नुणु (२९८०८०) (क) धा. - घसरणें; चुकविणें; पार होणें;
निसटणें.

नुणुगे (ने) (२९८०८० [०]) (क) अ. - विनयानें; सरळपणें
पूर्णतेनें; निखालस; गुळगुळीतपणें.

नुणितु (२९८०८०) (क) ना. - मृदुवस्तु; लालित्य; कोमलता;
गुळगुळीतपणा.

नुणिसु (नुणिसु) (क) धा. - मऊ करणें; सरळ करणें; झिलई देणें; ओप देणें; चकचकीत करणें; लकाकणें; तिबणें; लेपणें.

नुण्दनि (नुण्दनि) (क) ना. - गोड गळा; मधुरध्वनि.

नुण्पिडु (नुण्पिडु) (क) धा. - कपाळाला टिळा लावणें; गालबोट लावणें.

नुण्पु (नुण्पु) (क) ना. - कोमलता; स्निग्धता; सरळपणा; मार्दव.

नुत (नुत) (सं) वि. - स्तुति केलेले; स्तवन केलेले; वाखाणलेले; वर्णिलेले.

नुति (नुति) (सं) ना. - स्तुति; स्तोत्र; गौरव; पूजा; वर्णन.

नुतिसु (नुतिसु) (क) धा. - गौरवणें; स्तुति करणें; पूजा करणें.

नुत्य (नुत्य) (सं) वि. - स्तुत्य; स्तुतिपात्र; पूजाहर्त; पूजनीय; प्रार्थनीय.

नुपु (नुपु) (क) ना. - कोमलता; स्निग्धता; मार्दव; सरळत्व.

नुरि (नुरि) (क) धा. - पूड होणें; लहान होणे; ठेचले जाणें; अनुभव घेणें; कष्टणें; क्षिजणें; त्रास होणें; घासले जाणें.

—ह (—ह) (क) ना. - अनुभव; प्रतीति; पुरावा.

नुरिके (नुरिके) (क) ना. - पुरावा; अनुभव; पूड.

नुरित (नुरित) (क) वि. - पूड झालेले; अनुभूत; प्रत्ययाला आलेले.

नुरिसु (नुरिसु) (क) धा. - पूड करणें; बारीक करणें; अनुभवणें; 'ईलागु' पहा.

नुरु (नुरु) (क) धा. - बाधा होणें; पीडित होणें.

नुरुकु (नुरुकु) (क) धा. - क्षीण करणें; क्षिजणें; खची होणें; रोडणें; कुश होणें.

नुरुगु (नुरुगु) (क) ना. - फेस; बुरबुरा; कोंडा; भूस.

नुरु (रि) पडि (नुरु [०] षडे) (क) ना. - साधुत्व; कामातील अनुभव; सर्वांशी मिसळून ठेवलेले वर्तन; जुळते घेऊन वागण्याची रीत.

नुरुगु (नुरुगु) (क) धा. - पुढें जाणें; घुसणें; शिरणें; पूड करणें नुरुचु (रिचु, रुचु) (नुरुचु [०] रुचु) (क) धा. - पूड करणें; चूरचूर करणें.

(क) ना. - कण; चूर; पूड; लहान भाग.

नुरि (नुरि) (क) धा. - दोरीला पीळ घालणें; वळणें; फिरविणें पिळणें; घासणें; विणणें; तोडणें; मंथन करणें; घुसळणें (क) ना. - दोर; दोरी; दोरीचा पदर.

—के (—के) (क) ना. - दोरी; पीळ; पेडबदल; वळणें; पासणी.

—मंच (—मंच) (क) ना. - बाजले; बाज; नवार पलंगा.

नुलिसु (नुलिसु) (क) धा. - दोर वळणें; दोरीला पीळ भरणें.

नुसि (नुसि) (क) धा. - हलकेंच घसरणें; निसटणें; पेचांतून पार पडणें.

(क) ना. - पोरकिडा; धान्यातील किडा; सरव; धुंगुरटें 'सोल्लिळ' पहा.

नुसुळ (नुसुळ) (नुसुळ [०] (क) धा. - पार होणें; घसरणें; निसटणें; पाऊल वाकडे पडणें; उडणें.

नूकाट (नूकाट) (क) ना. - 'डिक्कि' पाहा. एकमेकाच्या अंगावर जाणें; दकलादकली.

नूकु (नूकु) (नूकु [नुकुं]) (क) धा. - दकलणें; खाली ओढणें; दाबणें; वेगानें फेकणें; हिसकणें, 'तळ्ळु' पहा. संपणें. (क) ना. - दबाव; रेडारेटी.

—नुगगल (—नुगगल) (क) ना. - दाटण; गर्दी; लोकसमाज.

नुगु (नुगु) (क) धा. - कांवणें; दाबून भरणें; खेचाखेच होणें.

नूगु (नुगु) (क) ना. - पूड; कण; चूर; धान्य खाणारा पक्षी.

नूत (नूत) (क) वि. - कातलेले; धागा काढलेले; विणलेले; सूत काढलेले.

(सं) वि. - गुंडाळलेले; गौरवित; वर्णित.

नू (नू) तन (नू [डू] डन) (सं) वि. - नवा; अलीकडचा; विचित्र.

—गार (—गार) (क) वि. - युक्ति सांगणारा; नावीन्य शोधणारा,

—मार्ग (—मार्ग) (सं) ना. - विचित्ररीति; नवपद्धति.

नून (नून) (सं) ना. - न्यून; उणीव.

नून (नून) (सं) अ. - निश्चयानें; बहुशः; प्रायः

नूपुर (नूपुर) (सं) ना. - पैंजण; कालाभरण; पायातील कडी; 'नेवुर' पहा.

नूपिडु (नूपिडु) (क) धा. - कपाळाला टिळा लावणें. गालबोट लावणें; 'नुण्पिडु' पहा.

नूरेले (नूरेले) (क) ना. - शतपत्र; शंभर पाकळ्यांचे कमळ.

—गेळेय (—गेळेय) (क) ना. - सूर्य; कमलमित्र.

—पगेय (—पगेय) (क) ना. - चंद्र; कमलशत्रु.

नूल (नूल) (क) धा. - सूत कातणें; दोरी करणें.

(क) ना. - सूत; धागा.

नूलतोडु (नूलतोडु) (क) धा. - सूत गुंडाळणें.

(क) धा. - गुंडाळलेले सूत; सुतांचा गुंडा.

नूलिग (नूलिग) (क) धा. - सुतासारखा बारीक साप; हिरवा साप.

नृलुसंक (नृलुसंक) (क) ना. - नरक मार्गातील वैतरणी
ओलांडण्यासाठी पितरांना दिलेला सुताचा आधार; सुताचा सेतु.
नृलुहणिवे (नृलुहणिवे) (क) ना. - श्रावणी पौर्णिमा;
यज्ञोपवीत धारण करावयाची पौर्णिमा.
नृलेणि (नृलेणि) (क) ना. - दोराची शिडी; पाणकुत्रे
पकडण्याचें जाळें; गांठीगांठीचा दोर.
नृल् (नृल्) (क) धा. - पार पडणें; घसरणें; निसटणें; वाकडें
पाऊल पडणें; उडणें.
(क) ना. - असत्य; खोटेपणा.
नृलडु (नृलडु) (क) वि. - मोठे; अधिक; श्रेष्ठ; बडील.
नृ (नृ) (सं) ना. - नर; मनुष्य.
नृत्त (नृत्त) (नृत्त [नृत्त]) (सं) ना. - नाच; ताल; लययुक्त
नर्तन.
नृप (पाल) (पति) (नृप [नृप] पति) (सं) ना. - प्रजा
पालक; राजा.
नृशंस (नृशंस) (सं) वि. - घातक; द्रोही; क्रूर; घरमोडा.
नृहरि (नृहरि) (सं) ना. - नरहरि; नारसिंह; नरसिंह.
नेकु (नेकु) (क) धा. - चाटणे; ज़िमेनें चाटणें; कमी होणें;
खचणें; नाहीसें होणें; दृष्टिआड होणें.
नेकने (नेकने) (क) अ. - उताणे; पोटावर करून.
नेकु नेलिळ (नेकु नेलिळ) (क) अ. - गोंधळानें; गडबडीनें.
नेगचु (नेगचु) (क) धा. - उडणें; उडी मारणें; वागडणें
'नेगे', पहा.
नेगपु (हु) (नेगपु [हु]) (क) धा. - उडणें, वर काढणें;
साध्य करणें; साध्य होणें; ओतणें; उचलणें.
नेगळ (हु) (नेगळ [हु]) (क) धा. - करणें; उत्पन्न करणें;
रचणें; गुंतणें; होणें; नांव होणें; मैदानांत येणें; बाहेर फुटणें;
व्यक्त होणें; स्पष्ट होणें; संपणें; शेवट होणें.
नेगळु (ळे) (नेगळु [ळे]) (क) ना. - मगर; सुसर; शेवट;
अंत.
नेगळुचु (नेगळुचु) (क) धा. - उत्पन्न करणें; रचणें; गुंतणें;
प्रशंसा करणें; स्तुति करणें; प्रसिद्धि देणें; हूल उठवणें;
अफवा पसरवणें.
नेगळते (नेगळते) (क) ना. - प्रसिद्धि; कीर्ति; प्रख्याति; वर्तन;
कार्य; रचना; आकार.
नेगे (नेगे) (क) धा. - उडणें; उडी मारणें; वागणें; वर उठणें;
प्रकाशणें; अभिवृद्धि होणें; चकाकणें; स्वच्छ होणें.
नेगे (वे) णिण (नेगे [वे] णिण) (क) ना. - भावाच्या बायको-
कडील नातलग.
नेगेत (नेगेत) (क) ना. - चकाकी; चोखपणा; उडी; उड्डाण;
अभिवृद्धि; तेज.

नेगा (गिग) लु (नेगा [गिग] लु) (क) ना. - एक काटेरी
झाड; खाचखळगा.
नेगेयु (नेगेयु) (क) धा. - उडणें; उडणें; शुद्ध होणें.
नेगु (नेगु) (क) धा. - ठेचले जाणें; वाकणें; नाश होणें;
खड्डा पडणें; बुडणें.
ने (न) चिचके (ने [न] चिचके) (क) ना. - विश्वास; श्रद्धा;
मान्यता; कबुली.
ने (न) च्चु (ने [न] च्चु) (क) धा. - विश्वास ठेवणें; श्रद्धा
ठेवणें; मान्यता देणें.
—इसु (—इसु) (क) धा. - विश्वासणें; कबुली देणें.
नेट्टेगे (ने) (नेट्टेगे [ने]) (क) अ. - सरळपणें; सुंदरपणें;
स्पष्टपणानें.
नेट्टि (नेट्टि) (क) ना. - चांगुलपणा; सौंदर्य; पेरणी.
नेडि (डु) ने (नेडि [डु] ने) (क) ना. - खांब; काठ; घारी;
अधिकार; उद्योग; सैन्याचें ठाणें; पेरणी.
ने (न) डु (ने [न] डु) (क) धा. - पुरणें; रोवणें; पेरणें,
भूमीत गाडणें; आंत घालणें; घुसणें.
ने (न) डे (ने [न] डे) (क) ना. - पायवाट; अंकुर; रुजणी.
नेण (नेण) (क) ना. - चरबी; मेंदु; दाट रक्त; रक्तगाठ; गर्भ;
अहंकार.
नें (नं) ट (नें [नं] ट) (क) ना. - आस; बांधव; नातलग.
नें (नं) टस्तन (नें [नं] टस्तन) (क) ना. - नाते;
आसव्य; लग्नानें निर्माण झालेले नातें.
नें (नं) टु (नें [नं] टु) (क) ना. - आसपणा; बांधव्य; नातें.
नेत्त (नेत्त) (क) ना. - सांगण्याचा खेळ; पण; पगडीखेळ;
जुगार; द्यूत 'लेत्त' पहा.
नेत्तु (नेत्तु) (क) ना. - रक्त; शोणित; 'केन्निर्' पहा.
नेत्तुनायि (नेत्तुनायि) (क) ना. - वासावरून शोधणारे
कुत्रें; शिकारी कुत्रें; मस्तीला आलेले कुत्रें; गूढचार जातीचे
कुत्रें.
नेत्तुलगे (नेत्तुलगे) (क) ना. - द्यूतपट; सांगण्याचा पट.
नेत्ति (नेत्ति) (क) ना. - कपाल; डोक्यावरचा भाग; शिखर.
नेत्तिगळु (नेत्तिगळु) (क) ना. - कमानीचा मध्य दगड;
कमान कळीचा दगड.
नेनरु (नेनरु) (क) ना. - प्रेम; प्रीति.
नेनवरिके (नेनवरिके) (क) ना. - आठवण; स्मरण; ध्यान.
नेनवि (नेनवि) (क) वि. - शोधणारे; पांढरे करणारे; शुद्ध
करणारे; गाळणारे.
(क) ना. - स्मरण; आठवण.
नेनबु (पु) (हु) (नेनबु [पु] हु) (क) ना. - ध्यान; विचार;
आठवण; स्मृति.

नेन (ने) सु (नैल [नै] सु) (क) धा. - स्मरणें; आठवणें; मान्य करणें; ओलें करणें; मिजवणें; कातडें कमावणें.
 नेने (नने) (नैल [नैल]) (क) धा. - योजना करणें; विचार करणें; मिजवणें; ओले करणें.
 नेनेवरिके (नैलैवळीकै) (क) ना. - स्मृति, स्मरण; आठवण.
 नेनेवु (हु) (नैलैवु [ळु]) (क) ना. - ध्यान; विचार; स्मृति.
 नेनेवेणिके (नैलैवैळीकै) (क) ना. - आशा; आकांक्षा; स्मरण; आठवण; मिजवण.
 नेपचून (नैलैवळून) (अ. दे) ना. - रोमन समुद्रदेवता; भारतीय वरुणदेवता; सूर्य मंडळातील केतु ग्रह.
 नेप (नैल) (क) ना. - कारण; उद्देश; निमित्त; सबब.
 नेपु (नैलपु) (क) ना. - सड; हट्ट; आठवण; स्मरण.
 नेपिणेनेपु (नैलपिणेनेपु) (क) ना. - जशास तसें; ठोशास ठोसा; शटं प्रति शास्त्रम.
 नेमरु (नैलैरु) (क) धा. - रवंथ करणें; चघळणें; ओढणें.
 (क) ना. - रवंथ; चर्वण.
 नेम्मदि (नैलैदि) (क) ना. - सौख्य; क्षेम; निरुपद्रवता.
 नेम्मिसु (नैलैसु) (क) धा. - विश्वास ठेवणें; श्रद्धा ठेवणें; मान्यता देणें; चुक लादणें; अपवाद करणें.
 नेम्मु (नैलैम्मु) (क) धा. - नमस्कार करणें; आदरणें; अवलंबणें; आधारणें; आश्रय घेणें.
 नेय (नैलैय) (क) धा. - विणणें; कापड विणणें.
 (क) ना. - स्निग्ध पदार्थ; तूप; मऊ पदार्थ.
 —गे (नै) (क) ना. - विणाई; विणकर.
 नेयिळ (ले) (नैलैयिळ [ळ]) (क) ना. - कमळ; कुवलय;
 —नळ, —नेळिय (—नळ, —नैळिय) (क) ना. - चंद्र;
 कुमुदबंधु.
 —पगेय (नैलैय) (क) ना. - सूर्य; कुमुदशत्रु.
 नेर (नैर) (क) वि. - समीप; जवळचा.
 (क) ना. - सामीप्य; साह्य; आधार; आश्रय; मर्म; रहस्य; संकेत; गूढता.
 नेरके (रिके) (नैरकै [कै]) (क) ना. - कूड; धाटाची पडदी; शिंद; सहाय्य.
 नेरते (नैरतै) (क) ना. - परिपूर्णता; भरगच्चपणा; भोग; फल; सुधारणा; उन्नति; जवळीक.
 नेरपु (नैरपु) (क) धा. जमविणें; पूर्ण करणें;
 जोडणें; जवळ करणें.
 नेर (रै) मने (नैर [रै] मने) (क) ना. - शेजार; जवळचे घर.
 नेरल् (नैरल्) (क) धा. - लोंबणें; लोंबत ठेवणें; झुकांडी खाणें; थकणें; पकड दिली होणें; गळाडणें.
 (क) ना. - कळवळ; इवळणी; कण्हती.

नेरवणिगे (नैरवळीगै) (क) ना. - परिपूर्णता; भरपूरता; चंगळ; चोखपणा; निर्भरता; मनोहरता.
 नेरवि (नैरवि) (क) ना. - समूह; गट.
 नेरवु (नैरवु) (क) ना. - सहाय्य; पाठिंबा; सिद्धी; समूह; पूर्णता.
 नेरवेरु (नैरवैरु) (क) धा. - चालविणें; भकणें; पूर्ण होणें; जोडीदार बनणें; संपविणें.
 नेरहु (नैरहु) (क) धा. - मिसळणें; आंत घालणें; समाविष्ट करणें; सहकारी होणें.
 (क) ना. साह्य; पाठिंबा; पूर्णता; सिद्धि.
 नेरळु (नैरळु) (क) धा. - विव्हाल होणें; कण्हणें; इवळणें; पिरंगणें.
 (क) ना. - छाया; समूह.
 नेरि (नैरि) (क) ना. - सुख्यवस्था; शोभा; सौंदर्य; घडी; निरी; धन; लक्ष्मी; वैभव; ऐश्वर्य.
 नेरे (नैरै) (क) धा. - वयांत येणें; जाणता होणें; भरून येणें; उत्तुं येणें; पूर्ण होणें; जुळणें; वाढणें; आंत शिरणें; लोंबणें.
 (क) अ. - जवळ; समीप; बाजूस.
 (क) ना. - पैलपार; उकळी; संभ्रम; समूह.
 नेरे (नैरै) (क) वि. - अधिक, पुष्कळ.
 —सु (सु) (क) धा. - गोळा करणें; एका बाजूला लावणें; जमविणें.
 —पु (पु) (क) ना. - पूर्तता; संग्रह; मार्गावर येणें.
 —वणिगे (वळीगै) (क) ना. - भाता; समूह, प्रातःकाळ; ऐन तास्य.
 —होरे (होरे) (क) ना. - आजूबाजू; डावा उजवा; जवळचा लागलेला; शेजारी.
 नेरैतेरे (नैरैतैरै) (क) ना. - ग्हातारपणच्या सुरकुत्या; कातडीवरील चुरमी; घडी; आठी.
 नेरैदिगळ (ळु) (नैरैदिगळ [ळ]) (क) ना. - पूर्णचंद्र; पौर्णिमेचा चंद्र.
 नेरैविळि (नैरैविळि) (क) धा. निःश्या करणें; घडी करणें.
 नेरैवे(वे)रे (नैरैवै [वै]) (क) ना. - पूर्णचंद्र
 नेरैगिरिय (नैरैगिरिय) (क) ना. - आपल्यापेक्षा लहान भाऊ.
 नेरु (नैरु) (क) धा. - विश्वासणें; श्रद्धा ठेवणें; 'नेम्मु' पहा.
 नेल् (नैल्) (क) ना. - कलम; 'कळवे' पहा.
 नेल (नैल) (क) ना. - तळ; बूड; भूमि; प्रदेश; जन्मस्थान.
 नेलकल (नैलकल) (क) वि. - लोभी; कृपण; चिक्कू; कवडीचुंबक.
 नेलदेरे (नैलदेरै) (क) ना. - भूपट्टी; सारा; जमिनीचा कर; फूट; चीर; भोक; रुंदी; भेग.
 नेलगट्टु (नैलगट्टु) (क) ना. - पाया; आधार; स्थापना.

नेलदेरेय (नेलदेरेय) (क) ना. - भूपति; राजा; जमिनीचा मालक.

नेलनैदिले (नेलनैदिले) (क) ना. - डॅफोडिल; खडबुडा; एक प्रकारचें फूल; भूकमल; डेलिया.

नेलमने (नेलमने) (क) ना. - तळघर; भूगत गृह.

नेलमाड (नेलमाड) (क) ना. - माडीचें घर; माडी; माळा; अंतस्थ.

नेलमुक्कु (नेलमुक्कु) (क) ना. - पिशाच; एक प्रकारचा साप.

नेलवर (नेलवर) (क) ना. - सत्य; खरेपणा; निश्चित विषय.

नेल (लु) वु (नेल [लु] वु) (क) ना. - शिके, कावडीचे लोंबते पारडे.

नेल (ले) सु (नेल [ले] सु) (क) धा. - राहणें; वसती करणें; पाय रोवणें; स्थिर उमें राहणें.

नेलहिडि (नेलहिडि) (क) धा. - निराश होणें; बोलण्यांत मागें ओढणें; अंथरून घरणें; टाळणें.

नेले (नेले) (क) ना. - वसति; स्थिरता; रहस्य; माप; तळ; थांबा; विश्राम; स्टेशन; पाया; आधार; ध्येय; आश्रय; गांभीर्य; आत्मज्ञान.

नेलेगट्ट (नेलेगट्ट) (क) ना. - आधार; पाया.

नेलेगेडु (नेलेगेडु) (क) धा. - पदच्युत होणें; निराश्रित होणें; आधार तुटणें; स्थानभ्रष्ट होणें.

नेलेगोळु (नेलेगोळु) (क) धा. - वसती करणें; राहणें; स्थिरावणें; निर्णय घेणें; पाय रोवणें; जोर चढणें.

नेलेम (व) ने (नेलेम [व] ने) (क) ना. - माडीचे घर; उघड्या माडीचें घर; राजवाडा; सौध; उंच घर 'करमाडु' पहा.

नेलेमाडु (ड) (नेलेमाडु [ड]) (क) ना. - माडीचें घर; माडी; माळा; अंतस्थ.

नेलेवीडु (नेलेवीडु) (क) ना. - वासस्थान; निवास; स्थिर ठिकाण.

नेलेसु (नेलेसु) (क) धा. - स्थिरावणें; बिऱ्हाड करणें; वास्तव्य करणें.

नेलि (नेलि) (क) ना. - वृक्षविशेष; आवळीचें झाड.

—चट्ट (नेलिचट्ट) (क) ना. आवळकाठी.

नेलु (नेलु) (क) ना. - भातण; पिंजर; भातगवत; भात.

नेव (प) (नेव [प]) (क) ना. - कारण; सबब; निमित्त; खोटेपणा.

नेवन (नेवन) (क) ना. - निमित्त; खोटेपणा.

नेवरु (नेवरु) (क) धा. - उचलणें; वर चढणें; वसरणें; खाऊन फस्त करणें; पार होणें; पाऊल चुकणें; कातरणें; उकरणें; 'नुसल' पहा. अंगावरून हात फिरवणें; 'सवरु' पहा.

नेसे (नेसे) (क) धा. - उडणें; उपटणें; शुद्ध होणें 'नेगेयु' पहा (क) ना. - पशुपक्षाचें मैथुन.

ने (र) लळ (ने [र] लळ) (क) ना. - छाया; प्रतिबिंब; सावली. —कवि (नेकवि) (क) ना. - दाट छाया; छायेचा आनंद उपभोगणें.

नेळगु (नेळगु) (क) धा. - लपून वसणें; वाकणें; क्षीण होणें; नाश होणें; बुडणें; खड्डा पडणें; 'नेग्गु' पहा.

नेंकार (नेंकार) (नेंकार [नेंकार]) (क) ना. - देवांग; कोष्टी; विणकर.

नेकु (नेकु) (क) वि. - गुणवंत; प्रामाणिक; विश्वासूक; नेकजात.

नेंगिलु (नेंगिलु) (क) ना. - नांगर; हल; औत; लांगल

नेगे (नेगे) (क) ना. - विणाई; विणकर; विणण्याचे सूत.

नेजक (नेजक) (सं) ना. - परीट; रजक; घोवी; कपडे धुणारा.

नेजन (नेजन) (सं) ना. - कपड्याची घडी; कापड धुणें; धुलाई; धुणें.

नेजय (नेजय) (सं) ना. - हातवर्ची; ईट.

नेट्ट (नेट्ट) (क) ना. - सरळता; जवळपणा; सामीप्य; सत्य.

नेणु (नेणु) (क) ना. - दोर; फास; जाळे.

नेण्णेरय (नेण्णेरय) (क) ना. - मृत्युपाश धारण करणारा.

नेताडु (नेताडु) (क) धा. - लोंबणें; लोंबकळणें; टांगणें.

नेतार (नेतार) (क) ना. - पुढारी; नेता; नायक; मार्गदर्शक; मालक; प्रभु; स्वामी; यजमान.

नेति (नेति) (सं) अ. - हें नव्हे; असें नव्हे; वेदांतांतील नकारदर्शक शब्द.

(क) ना. - नियति; विधि; अदृष्ट; दैव; ललाटेरेषा.

नेतिगळे (नेतिगळे) (क) धा. - मर्यादा ओलांडणें;

चाकोरी सोडून जाणें; तिरस्कारणें; त्याग करणें.

नेतुहाकु (नेतुहाकु) (क) धा. - टांगणें; लोंबत ठेवणें.

नेतु (नेतु) (सं) ना. - 'नेतार' पहा.

—ख (नेतुख) (सं) ना. - पुढारीपण; नायकत्व; वडीलकी; मालकी.

नेत्र (नेत्र) (सं) ना. - मार्गदर्शन; डोळा; निभावणी; सांभाळ;

घुसळ खांबाची दोरी; गोप; रेशमी वस्त्रप्रावरण; रथ वाहन;

झाडाचे मूळ; ढोली; वाहन; दोनीचा संकेत; नायक; नक्षत्र.

—अंजन (—अंजन) (सं) ना. - डोळ्याचें काजळ;

उपदेश; कानउघाडणी.

—अंडु, —अंभस (अंडु—अंभस) (सं) ना. - अश्रु;

आसु; डोळ्यांतील पाणी.

—उपम (उपम) (सं) ना. - वदाम.

—कौष (कौष) (सं) ना. - बुबुळ; बाहुली; कनीनिका; कळी.

—गोचर (गोचर) (सं) ना. —डोळ्याला दिसणारे; दृष्टीचा टप्पा.
 —चोनि (चोनि) (सं) ना. —इंद्र; चंद्र.
 नेत्रच्छद (नेत्रच्छद) (सं) ना. —पापणी; क्षापड.
 नेत्रत्रय (नेत्रत्रय) (सं) ना. —त्रिनेत्र; शिव.
 नेत्रपत्रिके (नेत्रपत्रिके) (सं) ना. —कनीनिका; बुबूळ;
 डोळ्यांतील बाहुली.
 नेदिष्ट (नेदिष्ट) (सं) ना. —अतिजवळ राहणारा; अंतिक;
 अंतवासी.
 नेपथ्य (नेपथ्य) (सं) ना. —वेष्ट; रंगशाला; वेशभूषाग्रह;
 पडदा; पडद्याभाड.
 नेपाल (नेपाल) (सं) ना. —हिमालयाच्या पायथ्याचा प्रदेश.
 नेम (नेम) (क) ना. —नियम; व्रत.
 —इसु (इसु) (क) धा. —कामाला लावणें; ओळखणें;
 माहीत करणें.
 —क (—क) (क) ना. माहिती; पुरवठा; नेमणूक; नेमणारा
 अधिकारी. नियमावली.
 —व्रत (व्रत) (क) वि. —नियमाप्रमाणें चालणारा; रीतमात
 जाणणारा.
 नेमणूक (नेमणूक) (क) ना. —कामावरील रुजवात; माहिती.
 नेमि (नेमि) (सं) ना. —चाक; चाकाचा दात; चाकाची धाव;
 लोखंडी पट्टी.
 नेमिनाथ (नेमिनाथ) (सं) ना. —कन्नड कवि; श्रृंगाराचें वर्णन
 करणारा उद्दाम कवि.
 नेय (नेय) (सं) वि. —नेण्यास योग्य; उचलून नेण्यायोग्य;
 काढून नेण्यासारखें.
 नेयिने (नेयिने) (नेयिने) (क) ना. —विणकर; विणलेलें
 वळ; विणार्डे; विणण्याचें सूत.
 नेर (नेर) (क) धा. —मान्यता देणें; कबूल करणें; तुकडे करणें;
 कातरणें; मनाला येणें; होकार देणें; प्रेम करणें; तृप्ति होणें.
 (क) वि. —सरळ; दीर्घ; सम; प्रामाणिक.
 (क) ना. —आवड; एकी; व्यवस्था.
 नेर (नेर) (क) ना. —सरळपणा; दीर्घता; साम्य; प्रामाणिकपणा;
 प्रमाद; अपराध; योग्यता; सुलभता.
 नेरनेर (नेरनेर) (क) अ. —सप्रमाण; समोरासमोर;
 नेरल (नेरल) (नेरल) (क) ना. —जामूळ; जंबुफल.
 नेरिल (नेरिल) (नेरिल) (क) ना. —सरळता; नीटपणा;
 व्यवस्थितता.
 नेरिद (नेरिद) (क) ना. —प्रामाणिक मनुष्य; निष्कपट कुशल
 ब्राह्मण.

नेरु (नेरु) (क) धा. —टांगणें; झोका देणें; टांगून ठेवणें.
 नेरिगिरिय (नेरिगिरिय) (क) ना. —लहान भाऊ.
 नेगोर्ले (नेगोर्ले) (क) ना. —लांबट बाण; सरळ उंच काठी;
 बर्ची.
 नेपंडु (नेपंडु) (क) धा. —जमवून घेणें; समरस होणें;
 जवळ येणें; कट्टर होऊन राहणें; मताला चिकटून राहणें.
 —इसु (—इसु) (क) धा. —जमवून घेणें; जुळवून घेणें;
 स्वच्छ करणें; सरळ करणें.
 नेपुं (नेपुं) (क) ना. —सरळ रहाणी; नीट राहणी; कट्टरपणा;
 नियमबद्धता.
 नेल् (नेल्) (नेल्) (क) धा. टांगणें; लांबट ठेवणें;
 लांबकळणें; आंदोलणें.
 —इसु (इसु) (क) धा. —लांबट ठेवणें; टांगून ठेवणें.
 नेवण (नेवण) (क) ना. —माला; हार; दोर; शेवाळे; 'नेवळ'
 पहा.
 नेवणिसु (नेवणिसु) (क) धा. —हार गुंफणें; माळ करणें;
 कंठी जोडणें.
 नेवरिसु (नेवरिसु) (क) धा. —हातानें कातरणें; अंगावर हात
 फिरवणें; सम्यक्तेने वागणें; सरळ करणें.
 नेव (नेव) (नेव) (क) ना. —कडदोरा; हार;
 माला; सर.
 नेवुर (नेवुर) (क) ना. —नूपुर; पायातील साखळी;
 आभरण; तोडा.
 नेसर (नेसर) (नेसर) (क) ना. —सूर्य; वेळ; सम
 (संगीतांतील).
 नेसरणुग (नेसरणुग) (क) ना. —कर्ण; सुम्रीव; शनि.
 नेसरुग (नेसरुग) (नेसरुग) (क) ना. —
 सूर्याकांतमणि; स्फटिकमणि.
 नेस्त (नेस्त) (क) ना. —प्रेम; अनुराग; मित्रत्व.
 नेह (नेह) (क) ना. —स्नेह; मैत्री; प्रीति; अनुराग; 'नल्मे'
 पहा.
 नेहगलह (नेहगलह) (क) ना. —प्रणयकलह; प्रेमाचें भांडण;
 मायेचा झगडा.
 नैक (नैक) (सं) वि. —अनेक; पुष्कळ; कोणी एक.
 नैकटु (नैकटु) (क) वि. —नीरस; सपक; रसहीन.
 नैकवृक्ष (नैकवृक्ष) (सं) ना. —तेगाचे झाड; सागवान वृक्ष.
 नैकषेय (नैकषेय) (सं) वि. —निकषासंबंधी; कसोटीचें.
 (क) ना. —कपटी; राक्षस.
 नैचिके (नैचिके) (नैचिके) (क) ना. —उत्तम गाय; बैलाचें
 कपाळ.
 नैच्य (नैच्य) (सं) ना. —नीचपणा; क्षुद्रपणा; हीन वृत्ति.

नैय्यानुसंधान (नैय्यानुसंधान) (सं) ना. — नीचमैत्री;
नीचपणा; क्षुद्रता; नीचता.
नैज (नैज) (सं) वि. — सत्य; सरळ; आपले स्वतःच.
नैजिगेल (नैजिगेल) (अ. दे.) ना. — एक गाणारा पक्षी;
नायजिगेल.
नैदिले (नैदिले) (क) ना. — कमल; कुवलय.
नैपथ्य (नैपथ्य) (सं) ना. — नेपथ्यासंबंधी; रंगभूषा;
नैपुण्य (नैपुण्य) (सं) ना. — निपुणता; जाणतेपणा; कौशल्य;
उगारलेला हात.
नैपथ्य (नैपथ्य) (सं) ना. — आभरण; अलंकार; साजशृंगार.
नैमित्तिक (नैमित्तिक) (सं) वि. — निमित्तसंबंधी; कारणपरत्वे
चालवलेले; अनित्य; शकुन सांगणारा; भविष्यवादी.
नैमिष (नैमिष) (सं) वि. — निमिषासंबंधी; दाट अरण्य.
नैमिषारण्य (नैमिषारण्य) (सं) ना. — राजस्थानजवळील
एक अरण्य; दाट झाडीचें वन.
नैययिक (नैययिक) (सं) ना. — तर्कतीर्थ; न्यायशास्त्री.
नैरस्य (नैरस्य) (सं) ना. — नीरसता; सपकता.
नैरस्य (नैरस्य) (सं) ना. — निरस्यता पुत्र.
नैरुण्य (नैरुण्य) (सं) ना. — निर्वृणता; क्रूरता; निर्दयता.
नैर्मल्य (नैर्मल्य) (सं) ना. — निर्मलता; चोखपणा; पवित्रता;
स्वच्छता.
नैल्य (नैल्य) (सं) ना. — निळेपणा, निळांरंग.
नैवेद्य (नैवेद्य) (सं) ना. — समर्पण; निवेदन; देणगी; बक्षीस,
कानउवाडणी; उपदेश; भोजन; गाव्हणें; नवस.
नैशाठ (नैशाठ) (सं) वि. — राक्षसी; राक्षसासंबंधी.
नैषध (नैषध) (सं) ना. — निषध देशासंबंधी, नळराज कथा.
नैषधीय (नैषधीय) (सं) ना. — नळचरित्रावरील एक
महाकाव्य; नळचरित्रात्मक.
नैषाद (नैषाद) (सं) वि. — निषादासंबंधी; एकलव्य.
नैष्कर्म्य (नैष्कर्म्य) (सं) ना. — उदासीनता; औदासीन्य;
निष्काम.
नैष्ठिक (नैष्ठिक) (सं) वि. — निष्ठेसंबंधी; नित्य; स्थिर;
अचंचल.
नैसर्गिक (नैसर्गिक) (सं) वि. — निषर्गासंबंधी; स्वामाविक;
आपल्यापुरतें.
नोग (नोग) (क) ना. — जूं; जोखड; दास्य; सेवा.
नोच्चगे (ने) (नोच्चगे [न]) (क) अ. — तृप्ति होण्यासारखें;
सुख होण्यायोग्य; शांती होण्याजोगे.
नोच्चितु (नोच्चितु) (नोच्चितु [नोच्चितु]) (क) वि. — हलकें;
सहज; सफळ; अमोघ; नीच.
नोणे (नोणे) (क) धा. — गिळणे; खाणें.

नोदिसु (नोदिसु) (क) धा. — विझवणें; जखम भरून घेणें;
शांत होणें.
नोदु (नोदु) (क) धा. — विझणे; थंड होणें; मालवणें.
(क) अ. — कष्ट; करून; श्रमानें.
नोरजु (नोरजु) (क) ना. — वाण्यावर उडून जाणारे कीट;
निरुपयोगी वस्तु; क्षुद्र; नगण्य.
नोरटु (नोरटु) (क) वि. — वाढ खुटलेलें; राख झालेलें;
खुरटलेलें; क्षुद्र.
नोरे (नोरे) (क) ना. — पाण्यावरील बुडबुडा; फेस; वारेफोड.
नोरेहाळ (नोरेहाळ) (क) ना. — धारोष्ण दूध.
नोसळ (नोसळ) (क) ना. — कपाळ; भालप्रदेश.
— कण (कण) (क) ना. — भाल लोचन; शिव.
नोल (नोल) (क) ना. — माशी.
नोलले (नोलले) (क) ना. — नल्लिका; पाणसाप; विरोळा; शिप.
नोळे (नोळे) (क) धा. — रांगणें; पोतानें सरपटणें; गुढे टेकून
सरकणें.
नो (नो) (सं) अ. — नव्हे; नाही.
— चेत्त (चेत्त) (सं) अ. — नाहीतर; नसेलतर; नव्हेतर.
(क) धा. — दुखवणें; जखम, होणें; व्यथा होणें.
— त (त) (क) ना. — दुखणें; जखम; व्यथा दुःख.
नोट (नोट) (क) ना. — दृष्टि; दृश्य; डोळा; ध्येय; उद्देश.
— क (क) (क) ना. — पाहणारा; प्रेक्षक; द्रष्टा.
— गार (गार) (क) ना. — टक लावणारा; ध्येयवादी; जाणता;
सराफ; डाक देणारा.
नोटवेट (नोटवेट) (क) ना. — प्रेमानें डोळा मारणें; नेत्र
संकेत; दृष्टिभेट; डोळ्याचें पारणें
नोटु (नोटु) (क) धा. — पाहणें; परिशीलन करणें.
— इके (इके) (क) ना. — पाहणी; जागृति; रक्षण.
— इसु (इसु) (क) धा. — पहावयास लावणें; प्रेक्षणीय
होणें.
नोदन (नोदन) (सं) ना. — कालक्षेप; विलास; विनोद.
नोन् (नोन्) (क) धा. — व्रताचरण करणें; पुण्यकर्म करणें;
देवाला मागून घेणें.
नोनिसु (नोनिसु) (क) धा. — व्रत करविणें; नियममालनांत
गुंतणें.
नोत (नोत) (क) वि. — व्रतस्थ; प्राणसंकटग्रस्त.
नोपि (पु) (नोपि [पु]) (क) ना. — व्रत; नियम;
पुण्यसाधना; भक्ति; तपश्चर्या.
नोय (यु) (नोय [यु]) (क) धा. — त्रास करून घेणें;
कष्ट करणें; दुखणें; जखम होणें.
— इसु (— इसु) (क) धा. — व्यथा होणें; कष्ट देणें; पीडणें.

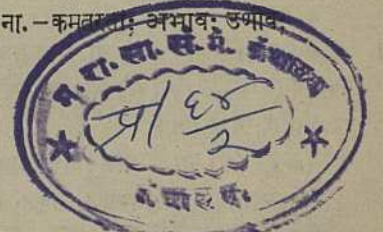
नोर (नोर) (अ. दे.) ना. - गलवताचें भाडें.
 नोवु (नोवु) (क) ना. - दुःख; पीडा; हिंसा; वेदना; व्यथा;
 मार.
 नोहि (नोहि) (क) ना. - व्रत; नियम; तप.
 नोळ (नोळ) (क) धा. - पुढें सरकणें; पुढें चालणें; प्रगती
 कायम ठेवणें.
 नौ, (नौका) (के) (नौ, [नौका] ई) (क) ना. - नाव;
 जहाज; पेलतीरी जाण्याचें साधन, वाहन.
 - नौकटक (नौकटक) (क) ना. - टारपेडो.
 नौकर (नौकर) (अ. दे.) ना. - नोकर; सेवक; अधिकारी;
 दास.
 नौकरि (नौकरि) (अ. दे.) ना. - नोकरी; काम; उद्योग; चाकरी.
 नौ (का) दंड (नौ [का] डंड) (सं) ना. - वल्हे; वल्ह्याची
 काठी.
 नौबत (नौबत) (अ. दे.) ना. - नगारा; डमरू; चर्मवाद्य.
 नौसज (नौसज) (नौसज [नौसज]) (सं) ना. - नौकेवर
 सामानाची चढउतार करण्याची कप्पी.
 नुककृत (नुककृत) (सं) वि. - अपमानित; तिरस्कृत;
 अवमानित.
 न्यक्ष (न्यक्ष) (सं) वि. - नीच; हीन; तिरस्कृत; अपमानित.
 न्यग्रोध (न्यग्रोध) (सं) ना. - वड; वटवृक्ष; एक वाव माप.
 न्यंकु (न्यंकु) (सं) ना. - कुरंग; मृग; अंकुर.
 न्यंचित (न्यंचित) (सं) वि. - खाली ओढलेला; अपमानित;
 तिरस्कृत.
 न्यसन (न्यसन) (सं) ना. - ठेव; न्यास; उतार.

न्यस्त (न्यस्त) (सं) वि. - ठेवलेले; फेकलेले; स्वाधीन केलेले.
 न्याय (न्याय) (सं) ना. - विवाद; भांडण; तंटा;
 (सं) वि. - उचित; समजस; योगयुक्त;
 (सं) ना. - युक्ति; गौतमाचें न्यायशास्त्र; चौकट; संप्रदाय;
 सिद्धांत.
 - अन्याय (अन्याय) (सं) ना. - चूक भूल.
 - अधीश (अधीश) (सं) ना. - न्यायाधिप; न्याया-
 धिकारी. 'जजु' पहा.
 - वंत (वंत) (सं) वि. - नीतीनें वागणारा; रीतीनें
 चालणारा.
 न्यायनिर्णय (न्यायनिर्णय) (सं) ना. - भांडणांचा निकाल;
 निवाडा.
 न्यायविधायक (न्यायविधायक) (सं) ना. - कायदा
 करणारा; न्याय देणारा.
 न्यायस्थान (न्यायस्थान) (सं) ना. - न्यायालय; पंचायत;
 राजसभा; न्याय देणारें स्थान.
 न्यायासन (न्यायासन) (सं) ना. - न्यायपीठ; न्यायाधिकाची
 बैठक.
 न्याय्य (न्याय्य) (सं) वि. - न्यायाला अनुसरून; योग्य;
 उचित; रास्त.
 न्यास (न्यास) (सं) ना. - ठेव; निक्षेप; स्थापना; पुरवठा;
 मुद्रा; ठसा; छाप; प्रबंध.
 न्यून (न्यून) (सं) वि. - उणें; कमी; अडचणीचे; कमती.
 - ते (ते) (सं) ना. - कमतरता; अभाव; उणाव.
 अडचण; क्षुद्रता.

प

प (प) (सं) ना. - प वर्गातील पहिले व्यंजन. 'व' ऐवजी
 होणारा भविष्यकालीन आदेश. प्रेरणार्थी प्रत्यय.
 (सं) अ. - संस्कृत धातूचा लिगत प्रत्यय. (उदा० 'पत'चा
 पपात) 'पालक' या अर्थी एक प्रत्यय. 'पिणारा' या अर्थी
 प्रत्यय.
 प (प) (क) ना. - नामाच्या शेवटी येणारा कृत् प्रत्यय;
 संगीतांतील शुद्ध पंचम स्वर.
 पं (पं) (क) अ. - आहारार्थी कन्नड भाषेत येणारा आरंभीचा
 आदेश.
 पकपक (पकपक) (क) अ. - दिव्याची फडफड; खिदीखिदी
 हंसें.
 पकलि (पकलि) (क) ना. - पाकळी; फुलांचें दल.

पकालि (पकालि) (अ. दे.) ना. - पखाल; मिस्त; पाणी आणून
 ओतण्याची चामड्याची पिशवी.
 पकास (पकास) (क) ना. - प्रकाश; उजेड; कांती.
 पक (पक) (क) ना. - पक्ष; पंख; बाजू; शेजार; सामीप्य; पंथ;
 वाद्यविशेष; शुद्ध कृष्ण पक्ष; जात; कुल.
 पकडि (पकडि) (क) धा. - देहाची कूस; बाजू.
 - झेलु (झेलु) (क) ना. - बरगडी; फासळी.
 पकण (पकण) (क) ना. - बरगडी; झोपडी; लहान खेडें.
 पकने (पकने) (क) अ. - एकदम; लागलीच; अकस्मात.
 पकरके (पकरके) (क) ना. - जीन; झल; थडी; खोगीर;
 सुगंधी; रत्नगंधी; फुलांचे झाड. 'रेंचे' पहा.
 पकरे (पकरे) (क) ना. - कवच; जीन; झल.

पकले (पकळी) (क) ना. - एक भांडें; सरोवर; चिलीम; बुडबुडा; पाझर.

पकवाद्य (पकव्याद्य) (क) ना. - एक चर्मवाद्य; पलवाज; पक्वास; संगीत साथीदार; गवयाचे साथी.

पका (पकळी) (क) वि. - पक; पूर्ण; चोख; वेवाक; बिन कसरीचा; धूर्त; जाणता; सुरलेला; सुरबवी.

—सेरु (—सैरु) (अ.दे) ना. - बंगाली शेर; ८० तोळे वजन.

पकागु (पकळीगु) (क) धा. - पुरवठा होणें; पुरेसे होणें; पुरणें; लायक बनणें; योग्य होणें; कारण होणें.

पकि (पकळी) (क) ना. - पक्षी; खग.

पकु (पकळी) (क) ना. - योग्यता; हक्क; सारखेपणा; स्थान; आस्पद; आधार; आश्रय.

—कोडु (—कौडु) (क) धा. - आश्रय देणें; आधारणें; पाठिवा देणें.

पकुवणि (पकळीवणि) (क) ना. - जवळचा नातेवाईक; बांधव; बंधु.

पके (पकळी) (क) वि. - खाली पडलेला; ठेवून दिलेला; आश्रित. (क) ना. - घरटें; वासस्थळ; झोपडी; कोंडवाडा; दड्डी; गुहा; जवळचे स्थान; शेजार; निद्रा; पांघरूण.

पक्व (पकळी) (सं) वि. - पक्का; बेरकी; कावेवाज; लबाड; पूर्ण शिजलेले; पिकलेले; भरलेले; जीर्ण; झिजके; मरणााला ठेपलेले.

—रस (रस) (सं) ना. - सराई; धर्मशाळा; दारु; कैफ आणणारा पदार्थ.

—वारि (वारि) (सं) ना. - अन्नाची गंजी; लापशी.

पक्वान्न (पकळीन्न) (सं) ना. - गोडघोड; मिष्टान्न; उत्तम आहार; गोड खाद्य.

पक्ष (पक्ष) (सं) ना. - बाजू; पंख; शेजार; साह्य; अनुवाद; राजहत्ती; विवरण; निरूपण; संकेत; सापेक्षता; देह; बाणाचे पीस; अर्ध वस्तु; दोहोंचा संकेत; स्थिति; अवयव; भित; विरोध.

पक्षक (पक्षक) (सं) ना. - पक्षाचा, वाजूचा, दरवाजा.

पक्षति (पक्षति) (सं) ना. - पंखाचा तळभाग; पाडवा; प्रतिपदा.

पक्षदेव (पक्षदेव) (सं) ना. - पंख असलेले देव; यक्ष किन्नरादि देव.

पक्षपात (पक्षपात) (सं) ना. - भेदबुद्धि; अनुचराचें हित पाहण्याची दृष्टि; पाखगळ; पंख येणें; पक्ष पराजय.

पक्षभेद (पक्षभेद) (सं) ना. - पक्षपात; परस्पर पक्षविरोध; एकाला एक व दुसऱ्याला एक अशी कृती; पंक्तिप्रपंच.

पक्षवात (पक्षवात) (सं) ना. - अर्धांगवायु; पक्षधात; पार्श्ववायु.

पक्षांत (पक्षांत) (सं) ना. - पर्वकाळ; पर्वणी; अमावास्या; पौर्णिमा.

पक्षांतर (पक्षांतर) (सं) ना. - दुसरा पक्ष; अन्यपंथ.

पक्षि (पक्षि) (पक्षि [पक्षि]) (सं) ना. - पक्षी; पाखरु; बाण; गरुड.

—णी (णी) (सं) ना. - पक्षीण; मादीपक्षी; पौर्णिमा.

—राज (राज) (सं) ना. गरुड.

—रथ, -वाहन (रथ, -वाहन) (सं) ना. - गरुडारुढ विष्णु.

पक्षम (पक्षम) (सं) ना. - पंख; पंखाचे पर; कमलकेसर; बारीक सूत.

पक्षमल (पक्षमल) (सं) वि. - दाट पंख असलेला.

अक्षिपक्षमल (अक्षिपक्षमल) (सं) ना. - जाड पापणी असलेला डोला.

पगडि (पगडि) (क) ना. - रुमाल; पागोटें; लांच; पागडी; मनोती; खुषीचें धनदान. दाक्षिण्य धन.

पगडे (पगडे) (क) ना. - सोंगटी; द्यूत; नरद; पगडी निजणें; कवडी; द्यूतातील दान.

—पट (पट) (क) ना. - सोंगटीचा पट.

पगदस्त (पगदस्त) (अ.दे) ना. - क्रमबद्धता; क्रमवार पद्धति. (अ.दे) अ. - व्यवस्थितपणें; निर्भयपणें.

पगरण (पगरण) (क) ना. - प्रकरण; चर्चा; विवरण; निरूपण; प्रसंगानुकूलता; परिचय; रूपक; हास्यास्पद विनोद; पाठ; अडचण; 'हगरण' पहा. विषय; वस्तु; भाग; अनुकूल समय; गप्पा; निंदा; गोंधळ.

पगरि (पगरि) (क) ना. - नाटकांतील उपकथा; उपप्रवेश; गोफण; 'कळणे' पहा.

पगळ (पगळ) (पगळ [पगळ]) (क) ना. - दिवस; दिवसा.

—अण्म (—अण्म) (क) ना. - सूर्य; दिनराज.

—अरेय (—अरेय) (क) ना. - भास्कर; सूर्य.

पगार (पगार) (अ.दे) ना. - वेतन; तनखा; वरमान.

पगिन (पगिन) (पगिन [पगिन]) (क) ना. - डिक; राळ; कात; वृक्षाचा चीक.

पगिल् (पगिल्) (सं) धा. - चिकटून राहणें; समाविष्ट करून घेणें; क्लेश भोगणें; व्यापणें; रुंद करणें; दुःख करणें.

पगुरु (पगुरु) (क) ना. - हलकेपणा; लाघव; फसवणूक; वंचना.

पगे (पगे) (क) ना. - पेव; बैरी; शत्रु; विरोध; द्वेष; मत्सर.

पगेवडे (वाडि) (पगेवडे [वाडि]) (क) ना. - शत्रुवैर्य; बैरीसेना.

पंक (पंक) (सं) ना. - चिखल; राड; कर्दम; पाप.

पंकज (केंज) (पंकज [केंज]) (सं) ना. - कमल.

—गर्भ (—गर्भ) (सं) ना.—ब्रह्मदेव.

—नाथ (—नाथ) (सं) ना.—विष्णु.

पंकजाकर (पंकजकर) (सं) ना.—पुष्करणी; सरोवर.

पंकजाक्ष (पंकजकर) (सं) ना.—विष्णु; कृष्ण.

पंकजात (पंकजकर) (सं) ना.—कमल.

पंकजाप्त (पंकजकर) (सं) ना.—कमलमित्र; सूर्य.

पंकजारि (पंकजकर) (सं) ना.—चंद्र.

पंकजासन (पंकजकर) (सं) ना.—ब्रह्मदेव.

पंकजाख (पंकजकर) (सं) ना.—कमल हे शस्त्र वापरणारा;
मन्मथ; मदन.

पंकजिनि (नी) (पंकजकर [२९]) (सं) ना.—कमलिनी;
सरोवर.

पंकजोदर (पंकजकर) (सं) ना.—विष्णु; पद्मनाभ.

पंकरुह (पंकजकर) (सं) ना.—कमल.

पंकिरु (पंकजकर) (सं) वि.—चिबलानें भरलेलें; पापी; राडीचें.

पंकेरुह (पंकजकर) (सं) ना.—कमल; पंकेज; पंकजात.

पंक्ति (पंकजकर) (सं) ना.—ओळ; चरण; पादुका; पाऊल; समूह;
गट; जेवणाची पंगत; दशमान; दशक.

पंक्तिग्रीव (पंकजकर) (सं) ना.—दशमुख रावण.

पंक्तिदोषक (पंकजकर) (सं) ना.—दोषक दृष्टि; धूर्त;
समूहवंचक.

पंक्तिभेद (पंकजकर) (सं) ना.—पक्षभेद; पक्षपात; दुजाभाव.

पंक्तिरथ (पंकजकर) (सं) ना.—दशरथ.

पंग (ल) (पंकजकर [७७]) (क) ना.—शाखा; कोंब; पालवी.

पंगड (पंकजकर) (क) ना.—पक्ष; समूह; कुल; जाति.

—इग (अग) (क) वि. पक्षीय; जातीय; बाजूचा.

पंगु (पंकजकर) (सं) ना.—लंगडा; पांगळा; आश्रयहीन; विकलांग;
अरुण; संकोचवृत्ति; शनैश्चर.

पचगारिसु (पंकजकर) (क) धा.—रागावणें; शिवी देणें;

निंदिणें; हंगविणें; शिक्षा करणें; मर्मभेद करणें.

पचडि (पंकजकर) (क) ना.—तुकडे तुकडे करणें; कोच; कोचणी;
कोशिबीर; पचडी.

पचन (पंकजकर) (सं) ना.—विरघळा; वितळण; शिजवण;
सैपाक; अग्नि.

पचार (पंकजकर) (क) ना.—निंदा; मर्मभेद; टोमणा.

—इसु (असु) (क) धा.—निंदणे; हंगवणें; टोंचून बोलणें;
अपकाराची जाणीव देणें.

पच (पंकजकर) (क) ना.—अलंकार; आभरण; शृंगार;

पोषाखाची ऐट; पाच; मरकत; पाचू.

(क) वि.—चूर केलेले; बोचलेले; कोचलेले.

पचगपुर (पंकजकर) (क) ना.—रसकापूर; कच्चा कापूर.

पचगार (पंकजकर) (क) ना.—शृंगारक; विदूषक; हसवणारा;
नटवणारा; गोड्डी; हास्यकार.

पचड (पंकजकर) (क) ना.—पांघरुण; अलंकार; पासोडी; दुपेटा;
दुलई.

—इसु (असु) (क) धा.—अलंकारणें; शृंगारणें; पोषाख
घालणें.

पचडि (पंकजकर) (क) ना.—पचडी; कोशिबीर.

पचपसि (पंकजकर) (क) वि.—ओलाचिंब; पाणी गळणारा;
ठिबकता.

पचवडिसु (पंकजकर) (क) धा.—पांघरुणें; पांघरुण घेणें;
आवरण घालणें.

पचारल (यिल) (पंकजकर [७७]) (क) ना.—विदूषक;
शृंगारक; हास्यकार.

पचि (पंकजकर) (क) ना.—भाग; अंश; पोटांतील अवयव.

पचिम (पंकजकर) (क) ना.—पश्चिम; मावळती; सूर्यास्ताची दिशा.

पचीस (पंकजकर) (अ.दे) ना.—पंचवीस.

पचु (पंकजकर) (क) —धा. तुकडे करणें; विभागणें;
वाटणें; गुप्त ठेवणें; लावणें; जमविणें; जुळविणें.

—गे (गं) (क) ना.—तोडप; कोच; गूढालोचन; एकांत;
कानगोष्ट; संबंध.

पचे (पंकजकर) (क) ना.—अंकुर; कोंब; हिरवा रंग; अपक्वता;
गोंदण; कच्चेपण; पाच; अर्धवट; कपाळावरील टिळा.

—गाति (गति) (क) ना.—गोंदणारी.

पचेकदिरु (पंकजकर) (क) ना. एक सुगंधी द्रव्य.

पचेले (पंकजकर) (क) ना.—हिरवे पान; ओलेपान.

पचेतोरण (पंकजकर) (क) ना.—पानांचें तोरण.

पचेवरल (पंकजकर) (क) ना.—पाच; मरकत.

पचेपेणु (पंकजकर) (क) ना.—वांझ; निपुत्रिक.

पज (पंकजकर) (क) ना.—शूद्र; देवपादोद्भव.

पजळ (पंकजकर) (क) ना.—प्रज्वलित; जळणारे; धूत, धुतलेले.

पजळ (पंकजकर) (सं) ना.—प्रकाश; अग्नि; चकाकी; धग;

जाळ; झळ.

—इसु (असु) (क) धा.—अग्नि चेतवणें; पेटवणें;
प्रकाशणें.

पजे (पंकजकर) (सं) ना.—पाऊल; पादुका; पावलाचें माप; पद्धति.

—तोरु (तोरु) (क) धा.—परिचय होणें; ओळखणें.

—पिडि (पिडि) (क) धा.—अनुसरणें; ओळखणें.

पंच (पंकजकर) (सं) वि.—पाच संख्या; विस्तृत; रुंद.

(सं) ना.—मध्यस्थ; पंचायत; गावधुरीण, गावपंच.

पंचक (पंकजकर) (सं) ना.—पाचुंदा; पाचाचा गट; पंचोत्री;

मृगपंचक; पावसाची पाच नक्षत्रे; पंचकच्छ नेसण.

पंचकच्चे (पंचकच्चे) पंचकच्छ नेसण.

पंचकज्जाय (पंचकज्जाय) (क) ना. — खोबरें, गूळ, डाळ, पोहे, तीळ यांच्या मिश्रणाचें खाद्य; पंचखाद्य. (खडीसाखर, खोबरें, खारीक, खिसमिस, खसखस हे ५ ख आदि पदार्थ) पंचकल्याण (पंचकल्याण) (सं) ना. — जैन संन्याशाच्या पांच अवस्था. (गर्भावतरण, जन्माभिषेक, परिनिष्क्रमण, केवल ज्ञान; निर्वाण)

पंचकोन (पंचकोन) (सं) ना. — पंचभुज आकृति.

पंचकोश (पंचकोश) (सं) ना. — आत्म्याची पाच आवरणें;

(अन्न, प्राण, मन, विज्ञान आणि आनंद यांचे कोष)

पंचवलेश (पंचवलेश) (सं) ना. — पांच प्रकारचें दुःख.

(अपघ्ना, अस्मिता, राग, द्वेष आणि अभिनिवेश)

पंचगव्य (पंचगव्य) (सं) ना. — देवाच्या अभिषेकासाठीं गाईच्या पांच पदार्थांचें मिश्रण (दूध, दही, तूप, मूत्र व शेण)

पंचगौड (पंचगौड) (सं) ना. — बंगालमधील पांच गौड ब्राह्मण. (सारस्वत; कान्यकुब्ज; उत्कल; मैथिल; गौड)

पंचतरु (पंचतरु) (सं) ना. — स्वर्गीय पांच पवित्र वृक्ष; (कल्प; मंदार; पारिजात; हरिचंद; संतान)

पंचतंत्र (पंचतंत्र) (सं) ना. — पाच उपदेश कथांचा संस्कृत कथासंग्रह

पंचत्व (ते) (पंचत्व [ड]) (सं) ना. — मृत्यु; मरण.

पंचद्राविड (पंचद्राविड) (सं) ना. — कन्नड; तामिल; तेलुगु; मल्याळ; कोडगु अशा पंचद्रविड भाषा; (महाराष्ट्र; गुजराथ; कन्नड; तमीळ; तेलुगु हे पाच समाज)

पंचधारे (पंचधारे) (क) ना. — घोड्याच्या पांच चाली; (दीन नेत्र, दीन नाकपुड्या आणि मुख अशातील पाच धारा)

पंचनामे (मा) (पंचनामे [मा]) (अ. दे) ना. — पंचायतीचा निवाडा.

पंचपांडव (पंचपांडव) (सं) ना. — पंडूची पाच मुलें (धर्म; भीम; अर्जुन; नकुल व सहदेव हे पांच पांडव.)

पंचपात्रे (पंचपात्रे) (सं) ना. — रंदतोंडाचे भाडे; तीर्थवाटी; पंचपाळें; पांच पात्रांचा समूह.

पंचप्राण (पंचप्राण) (सं) ना. — पांच वायु (प्राण; अपान; व्यान; उदान आणि समान)

पंचफल (पंचफल) (सं) ना. — पांच फळे; (केळें; सिताफल; फणस; लिंबु; मोपळा)

पंचबाण (पंचबाण) (सं) ना. — मदन; कामदेव; (पांच प्रकारचे बाण—अशोक; अरविंद; च्युत; कमल; नवमल्लिका)

पंचभुत (पंचभुत) (सं) ना. — पृथ्वी; आप; तेज; वायु आणि आकाश हीं पंचमहाभूतें

पंचभेद (पंचभेद) (सं) ना. — द्वैतसिद्धांतातील पांच भेद परमात्मा; जीवात्मा; यांनी होणारी पांच द्वंद्वें.

पंचम (पंचम) (सं) ना. — वर्ण व्यवस्थेतील पांचवा वर्ण. चांडाल; महार; वगैरे.

पंच महापातक (पंचमहापातक) (सं) ना. — पांच महा पापें (ब्रह्महत्या; सुरापान; गुरुस्त्रीगमन; चौर्य; पातक्यांचा स्नेह).

पंचमहायज्ञ (पंचमहायज्ञ) (सं) ना. — पांच महायज्ञ. (अध्यापन; ब्रह्मयज्ञ; पितृयज्ञ; देवयज्ञ; भूतयज्ञ).

पंचमि (मी) (पंचमि [मि]) (सं) ना. — पांचवी तिथी; नागपंचमी; बुद्धिवळातील पांचवे स्थळ; प्यादे.

पंचमुख (वदन) (पंचमुख [वदन]) (सं) ना. — परमेश्वर; शिव; सिंह; (सद्योजात; वामदेव; तत्पुरुष; अधोर; ईशान हीं शंकराचीं पांचरूपे).

पंचमुद्रे (पंचमुद्रे) (सं) ना. — वैष्णवांच्या पांच मुद्रा. (शंख; चक्र; गदा; पद्म व नारायण).

पंचरात्र (पंचरात्र) (सं) ना. — वैष्णवाचें आगम शास्त्र. भास कवीचें नाटक.

पंचलवण (पंचलवण) (सं) ना. — पांच प्रकारचे मीठ (कात; सेंधव; समुद्र; विशाल; सौवर्चल).

पंचलोह (पंचलोह) (सं) ना. — पंचधातु (ताम्र; पितळ; जस्त; शिसे व लोह.)

पंचवटि (पंचवटि) (सं) ना. — गोदाकाठचें एक तीर्थस्थळ.

पंचवर्ण (पंचवर्ण) (सं) ना. — पांच रंग; (पांढरा; तांबडा; निळा; पिवळा; व काळा)

पंचवाद्य (पंचवाद्य) (सं) ना. — पांच प्रकारचें वाद्य; (शिंग; ढोल; शंख; भेरी; झांगट.)

पंचविषय (पंचविषय) (सं) ना. — पांच इंद्रियांचे विषय; (रूप; रस; गंध; शब्द; स्पर्श.)

पंचविशिख (पंचविशिख) (सं) ना. — पंचबाण; मदन; कामदेव.

पंचशिलीमुख (पंचशिलीमुख) (सं) ना. — पंचशर; मदन.

पंचशाख (पंचशाख) (सं) ना. — हात; पंजा.

पंचसूतक (पंचसूतक) (सं) ना. — पांच प्रकारचें सूतक; (जाति; जनन; उच्छिष्ट; प्रेत; रजसू.)

पंचाक्षरि (पंचाक्षरि) (सं) ना. — पांच अक्षरांचा महामंत्र; (नमःशिवाय)

पंचाग्नि (पंचाग्नि) (सं) ना. — पांच अग्नि; (चार दिशांचे चार अग्नि व सूर्य)

—तपस्सु (तपस्सु) (सं) ना. — पंचाग्नीत राहून केलेली तपश्चर्या.

पंचांग (पंचांग) (सं) ना. — वार, तिथि, नक्षत्र, करण, आणि योग ही पांच अंगें सांगणाऱें ज्योतिषशास्त्र; सिंह.

पंचाचार (पञ्चाचार) (सं) ना. - वीर शैवांचे पांच पवित्र
आचार; (सदाचार; शिव; लिंग; गण; भृत्य हे आचार)
पंचानन (पञ्चानन) (सं) ना. - सिंह; शिव.
पंचामृत (पञ्चामृत) (सं) ना. - मधुरा मिश्रण; (दूध,
तूप, दही, मध व साखर यांचें मिश्रण.)
पंचायत (ति) (पञ्चायत) (ति) (सं) ना. - पंच;
पांच महाजनांकडून होणारा निर्णय.
पंचारति (पञ्चारति) (सं) ना. - पांच वार्तींची आरती.
पंचाल (पञ्चाल) (सं) ना. - द्रुपदराजा; द्रुपदाचा देश; सोनार.
पंचावस्थे (पञ्चावस्थे) (सं) ना. - मानवी देहाच्या पांच
अवस्था; (जाग्रति, स्वप्न, सुषुप्ति, तुरीय, उन्मनी.) या पांच
मनोवस्था.
पंचाक्ष (पञ्चाक्ष) (सं) ना. - पांच आयुषें असलेला काम;
मन्मथ.
पंचास्य (पञ्चास्य) (सं) ना. - शिव, सिंह
पंचु (पञ्चु) (क) धा. - वाटणें; विभागून देणें.
(क) ना. - ठक, वंचना, फसवणूक.
पंचे (पञ्चे) (क) ना. - नैसर्ग्याचें एक वस्त्र, पंचा.
पंचेंद्रिय (पञ्चेंद्रिय) (सं) ना. - डोळा; कान; नाक;
जीम व कातडें हीं पांच इंद्रियें.
पंचेषु (पञ्चेषु) (सं) ना. - पंचबाण; मदन; काम.
पंचोपचार (पञ्चोपचार) (सं) ना. - गंध, पुष्प, धूप,
दीप व नैवेद्य हे पूजेचे पांच उपचार. पांच उपाय.
पंजर (पञ्जर) (सं) ना. - पिंजरा; सापळा; सांगाडा; श्वापदाची
तीक्ष्ण नवें; कलियुग.
—शुक (शुक) (सं) ना. - पिंजन्यांतील पोपट.
पंजा (पञ्जा) (अ.दे) ना. - बावराची पूजा मूर्ति; इस्लामी
पंजा; हात.
पंजाब (पञ्जाब) (अ.दे) ना. - सतलज; विआस; रावी;
जिनाब व झेहलम या पांच नद्यांचा प्रदेश.
पंजार (पञ्जार) (क) ना. - गोड खाद्य; पानगे.
पंजि (जिके) (पञ्जि) (सं) ना. - पेळू; सुताची गुंडी;
पंचांग; लेखी आधार; नियतकालिक; पिंजलेल्या कापसाची
सुरळी.
पंजिकार (पञ्जिकार) (सं) ना. - लेखक; कर्णिक; करणिक;
सुनशी.
पंजु (पञ्जु) (क) ना. - दिवा; चिमणी; दिवटी; हिलाल;
पळता; चूड.
—कळ (कळ) (क) ना. - दरबखोर; डाकू.
पंजे (पञ्जे) (क) वि. - दुर्बल; अशक्त.
(क) ना. - भिकारी; भिक्षेकरी.

—तन (तन) (क) ना. - दौर्वैल्य; भीक; एक कन्नड
साहित्यिक.
पट (पट) (क) ना. - पडदा; मुस्कट; पांघरुण; कापड;
वापयाचा चर.
(सं) ना. - कपडा; ध्वज; बाहुटा; वावडी; चित्रपट; नाटकाचा
पडदा; छप्पर; भाळी; झाकण; प्रदेश.
पटकु (पटकु) (पटकु) (क) ना. - स्फटिक; एक
चकाकणारा खडा; फटका; तडाखा; विणकर.
पटकार (पटकार) (सं) ना. - कोष्टी; विणकर; चित्रकार.
पटकार (पटकार) (क) ना. - चिमटा; सांडस.
पटक (पटक) (अ.दे) ना. - महामारी; वांती; कालरा;
सांसर्गिक रोग.
पटकुटि (गृह) (पटकुटि) (सं) ना. - तंबू; पाल;
गुडार; डेरा.
पटचर (पटचर) (सं) ना. - चोर; स्तेन; भामटा; घटीचोर;
डाकू.
पटच्छद (पटच्छद) (सं) ना. - गुडूप पांघरुण; मुस्कट; प्रावरण.
पटल (क) (पटल) (सं) ना. - समूह; गट; रात्र; झाकण;
पडदा; आवरण; खाजगी गोष्ट; छप्पर; भाळी; बुट्टी.
पटवास (पटवास) (सं) ना. - तंबूतील राहणें; डेन्यांतील
वसती; चोळी; बुक्का; सुगंधी द्रव्य; 'खके' पहा.
पटवे (पटवे) (क) ना. - रेशमी वस्त्र; दुकूल.
पटवेकार (पटवेकार) (क) ना. - विणकर; दागिने पटवणारा;
दागिने गुंडवणारा.
पटविद्दे (पटविद्दे) (क) ना. - चित्रलेखन; पटविद्या;
रेखाकला; चित्रकला.
पटस्तंभ (पटस्तंभ) (सं) ना. - जहाज; शीडाचा खांब;
ध्वजस्तंभ.
पटह (पटह) (सं) ना. - नगरा; ढोल; भेरी; रणवाद्य.
पटाकि (पटाकि) (क) ना. - फटाका; फटाकडी.
पटाटोप (पटाटोप) (सं) ना. - बुजगावणें; बागुलबुआ;
कपड्याचें सोंग; अतिगडबड; विश्वप्रयत्न.
पटायित (पटायित) (अ. दे) ना. - जाणता; कुशल; गत्र.
पटाल (पटाल) (अ. दे) ना. - सैन्य; सेनाविभाग.
पटि (पटि) (क) ना. - गोणपाट; पोते; तरट.
पटिक (पटिक) (क) ना. - स्फटिक; एक चकाकणारा खडा.
पटिष्ठ (पटिष्ठ) (सं) वि. - अतिकुशल; निपुण; समर्थ.
पटीर (पटीर) (सं) ना. - गंध; आकाश; मेघ; ढग; चेंडू; कात;
पोट; काम; उंची; खैर; खदिर.
—जन्मन् (जन्मन्) (सं) ना. - चंदन.
पटु (पटु) (सं) वि. - शूर; समर्थ; निपुण; दृढ; क्रूर; धारदार.

—उक्ति (उक्ति) (सं) ना. — शहाणपण; सुभाषित.
 —तर (ठर) (सं) ना. — अधिक समर्थ;
 —त्व, ते (ठ्व, -ठ) (सं) ना. — नैपुण्य; चातुर्य.
 पटुक (पटुक) (क) ना. — पिकदाणी; थुंकण्याचे भांडें; तस्त;
 स्फटिक.
 पटोल (पटोल) (क) ना. — पडवळ; एक फळभाजी.
 पट्ट (पट्ट) (सं) ना. — कापड; रेशमी वस्त्र; सिंहासन; गादी;
 पीठ; अधिकारस्थान; दैव; विधिलिखित; शिरस्त्राण; मुंडांस;
 रुमाल; चव्हाटा; राजेपणा; हुकूमनामा; वाटा; घडी; सोवळे.
 (क) वि. — झोपलेलें; सुप्त; निजलेलें; मृत; अनुभूत; युक्त.
 पट्टण (पट्टण) (क) ना. — मोठे शहर.
 —इग (अग) (क) ना. — शहरवासी; नागरिक;
 पट्टरसु (पट्टरसु) (क) ना. — सिंहासनस्थ राजा;
 राजेशाहीचें शासन.
 पट्टरसि (पट्टरसि) (क) ना. — पट्टराणी; पट्टाभिषिक्त राणी.
 पट्टमहिषि (पट्टमहिषि) (सं) ना. — राजपत्नी; पट्टराणी.
 पट्टवणि (णे) (पट्टवणि) (क) ना. — सिंहासन; राजगादी;
 राजपीठ.
 पट्टवर्धन (पट्टवर्धन) (सं) ना. — राजा; राजहत्ती.
 पट्टश (स) र (पट्टश) (सं) ना. — मोठे सरोवर; तलाव.
 पट्टशाला (पट्टशाला) (सं) ना. — सोपा; माजघर; चावडी;
 सदर; पटांगण.
 पट्टशालि (पट्टशालि) (सं) ना. — कोष्ट्यांची एक पोटाजात;
 विणकराची एक उपजात.
 पट्टसाले (पट्टसाले) (क) ना. — पाठशाळा; विद्यालय;
 वाचनालय; शाळा.
 पट्टस (पट्टस) (क) ना. — पटाशी; कुन्हाड; परशु;
 पट्टलिगे (पट्टलिगे) (क) ना. — कूजा; रांजण; दुकूल; रेशमी
 साडी.
 पट्टले (पट्टले) (क) ना. — कमरपट्टा.
 पट्टा (पट्टा) (अ. दे) ना. — कमरपट्टा; यंत्राच्या चाकावरील
 पट्टा.
 पट्टागि (पट्टागि) (क) अ. — तयार होऊन; कटिवंध होऊन;
 पूर्णपणें; घट्टमुट्ट होऊन.
 पट्टाभिषेक (पट्टाभिषेक) (सं) ना. — राज्याभिषेक; राज्या-
 रोहण समारंभ.
 पट्टावलि (पट्टावलि) (सं) ना. — रेशमी वस्त्रें.
 पट्टी (पट्टी) (सं) ना. — तिश्ण बाण; एक आयुध.
 (क) ना. — रेखा; वस्त्र; लोहपट्टी; निरी; घडी; वर्गणी, कर;
 डोईपट्टी; स्मरणाथ दिप्पण; कमरेभोवतीचे वस्त्र, पानपट्टी;
 गोठा; घर.

पट्टिका (क) (पट्टिका) (सं) ना. — शासन; विरुद पट्टा;
 स्मरणवही; विवरण.
 पट्टिरिसु (पट्टिरिसु) (क) धा. — खाली उतरवणे; निजवणें; ठेवणें
 पट्टु (पट्टु) (क) वि. — अनुभूत; 'पट्ट' पहा.
 (क) ना. — हट्ट; निर्धार; कुस्तीतील डाव; ओळ; घडी.
 पट्टे (पट्टे) (क) ना. — वस्त्र; कापड; झाडाची साल; रंगाचा पट्टा;
 रेघ; रेखा; कबूलायत; शेतसारा.
 पट्टेगार (पट्टेगार) (क) ना. — रेशमी वस्त्रे विणणारा; विणकर;
 कोष्टी;
 पट्टेय (पट्टेय) (क) ना. — दांडपट्टा.
 पट्टेशिरि (पट्टेशिरि) (क) ना. — रेशमीवस्त्र; दुकूल; 'पट्टलिगे'
 पहा.
 पठ (ठन) (पठ) (सं) ना. — वाचन; अभ्यास; मनन;
 नकाशा; मानचित्र; चित्रपट.
 पठनीय (पठनीय) (सं) वि. — वाचनीय; अवश्य वाचायेंच
 असें.
 प (पा) ठय (प [ठा] ठय) (सं) ना. — वाचनीय; अभ्यासनीय;
 पठिसु (पठिसु) (क) धा. — वाचणें; पाठ करणें; शिकणें;
 अभ्यास करणें.
 पड (डं) गु (पड [डं] गु) (क) ना. — जहाज; नौका; पडाव;
 होडी.
 पडदे (पडदे) (क) ना. — पडदा; लाट; पांघरूण; मुस्कट.
 पडप (पडप) (क) ना. — पेटी; करंडक; पानदान; पानाचा डबा;
 चंची; क्षौरिकाची धोकटी; न्हाव्याची पिशवी.
 पडपवळ (पडपवळ) (क) ना. — करंडक; वाहक; तबक हाती
 घेणारा; हडप.
 पड(डे)पु (पड [डे] पु) (क) ना. — पुण्याई; दाट परिचय;
 आगमन; वेतन; पगार.
 पडल् (पडल्) (क) ना. — वृद्धि; धावरेपणा; आश्चर्य; कष्ट;
 अडचण; संकट.
 —इड्ड (अड्ड) (क) धा. — उघळणें; विस्कळणें;
 गोंधळणें; कालवाकालव होणें; अडचणीत येणें.
 —पड्ड (पड्ड) (क) धा. — विस्कळित होणें; उघळणें;
 गोंधळणें; नमस्कार करणें.
 पडलिगे (पडलिगे) (क) ना. — परडी; रेणुका; भक्तांच्या
 हातातील बुडी; टोपली.
 पडवळ (पडवळ) (क) ना. — प्रसाधन; सौंदर्यसाधक; नटवणारा.
 पडविड्ड (पडविड्ड) (क) धा. — वाटणें; पसरणें; रुंद होणें;
 विस्तरणें.
 पडसाले (पडसाले) (क) ना. — पट्टशाळा; पडवी; चौकी;
 चावडी.

पडि (पडि) (क) ना. — प्रतिनिधि; नीति; पद्धति; आदर्श; नकल; अडेसरी; दोन शेराने माप; शिक्षाप्रमाण; दरवाजा; झाकणी; अडणा.

—इडु (अडु) (क) धा. — पुढें ठेवणें; जुळविणें; आदर्श होणें.

—कट्टु (कट्टु) (क) ना. — आदर्श; पर्याय; रुचि

पाहणारा; चारखा.

पडिग (पडिग) (क) ना. — पिगदाणी; तस्त; थुंकण्याचें भांडें.

पडितळ (पडितळ) (क) ना. — सपाट जागा; विरोध; अंदाजी किंमत.

पडिनेळु (पडिनेळु) (क) ना. — प्रतिबिंब; पडछाया; फोटो.

पडिपाट (ल) (पडिपाट [ल]) (क) ना. — कष्ट; दुःख;

अडचण; पीडा; उपद्रव; ठणका; 'कोटले' पहा.

पडिपुच (पडिपुच) (क) ना. — संदेह; संशय; शंका.

पडिबल (पडिबल) (क) ना. — शत्रुसैन्य; सहाय्यक सैन्य; अन्य सेना.

पडिबलिसु (पडिबलिसु) (क) ना. — हरकत घेणें; थांबविणें; प्रतिरोध करणें; अडवणें.

पडिमोग (पडिमोग) (क) ना. — विरोध; निराकरण; खंडन; प्रतिह्ला.

पडियच्चु (पडियच्चु) (क) ना. — मुद्रिका; साचा; ठसा; प्रतिकृति.

पडिय (या) र (पडिय [य] र) (क) ना. — पहारेकरी; चौकीदार; प्रहरी; देवडीवाला; प्रतिफल.

पडिलु (पडिलु) (क) ना. — पडजमीन; नापीक भूमि; मरुप्रदेश; वालवेट.

पडिवडे (पडिवडे) (क) ना. — शत्रुसेना; 'पडिबल' पहा.

पडिवरिजु (पडिवरिजु) (क) ना. — प्रति आकृति; हुबेहुब सांग; थेट प्रतिरूप.

पडिवळ (पडिवळ) (क) ना. — पहारेकरी; देवडीवाला.

पडिवाघे (पडिवाघे) (क) ना. — लगाम; दोन्हीकडे वादी असलेला लगाम.

पडिसण (पडिसण) (क) ना. — परीक्षण; अवलोकन; परीक्षा; प्रतीक्षा; प्रतीक्षण; निरीक्षण.

पडिसणि (पडिसणि) (क) ना. — आचारी; बल्लव; 'बाणसिंग' पहा. सैपाकी; स्वयंपाकी.

पडिहार (पडिहार) (क) ना. — प्रतिहारी; प्रहरी; पहारेकरी; चौकीदार.

पडु (पडु) (क) धा. — मिळवणें; प्राप्त करून घेणें; जुळवणें; सहन करणें; अनुभव घेणें; आडवें होणें; पडणें; मरणें; अस्त होणें; बुडणें; अटश्य होणें.

(क) ना. — पश्चिम; प्रतीची दिशा.

—इसु (असु) (क) धा. — अनुभव घेवणें; निजवणें; विघडवणें.

पडुवण (लु) (पडुवण [लु]) (क) ना. — मावळती; पश्चिम; सूर्यास्ताची दिशा.

पडुसिले (पडुसिले) (क) ना. — फरशी; लादी.

पडे (पडे) (क) धा. — मिळवणें; प्राप्त करून घेणें; देवाजवळ मार्गणें; नशिवात असणें; अनुभवणें; सहन करणें; सोसणें डोक्यावर देणें; चढवणें; बाळंतणें; जन्म देणें.

(क) ना. — बल; सैन्य; समूह.

—ओडेय (ओडेय) (क) ना. — सेनापति; सेनानी.

पडेमातु (पडेमातु) (क) ना. — बाग्धोरण; गोंधळानें तत पप होणें; आश्चर्य; वृत्तांत; बातमी.

पडेयिल (पडेयिल) (क) ना. — सैनिक; पायदळ; योद्धा.

पडेवळ (ळ) (पडेवळ [ळ]) (क) ना. — सेनाधिकारी; सेनानायक; सेनानी.

पडेपु (वु) (पडेपु [वु]) (क) ना. — लाभ; प्राप्ती; सारखेपणा; हुबेहुबपणा; जुळणी.

पडुलि (पडुलि) (क) ना. — कमल; 'कणगिले' पहा.

पडु (पडु) (क) ना. — यौवन; गद्धेपंचविशी; तारुण्य; हंगाम; संभोगेच्छा.

पण (पण) (क) धा. — पिकणें; पक्व होणें; गमावणें; भरून येणें; रस भरणें; वयांत येणें; सज करणें; सिद्ध करणें; स्तुती करणें; विनिमय करणें.

(क) ना. — पक्व फळ; क्रयविक्रय; देववेव; तयारी; सिद्धता.

पण (पण) (सं) वि. — कोमल; मृदु; कोवळें; नाजुक.

(सं) ना. — पैसा; द्रव्य; पगार; वेतन; नाणें; पणाची वस्तु; किंमत; मूल्य; क्रय; व्यापार; दुकान; मंडई; ठेव.

—अंगने (अंगने) (क) ना. — वेश्या; विधवा; रखेली.

—कट्टु (कट्टु) (क) धा. — पणाला लावणें; शकुन पक्षाचा आवाज ओळवणें.

—पेण, -स्त्री (पेण, [स्त्री]) (क) ना. — पण्यांगना.

देहविक्रय करणारी स्त्री; पणाला लावलेली स्त्री;

व्यभिचारिणी; विधवा.

पणकु (पणकु) (क) वि. — क्षुद्र; क्षुल्लक; मांडखोर; अजाण.

पणत (पणत) (क) ना. — कोठार; भाताचा तट्या; कणगी; खाण; वजन; समूह; रास; वसुली.

पणते (पणते) (क) ना. — पणती; वाटी; 'हणते' पहा.

पणन (पणन) (सं) ना. — व्यापार; क्रयविक्रय; ईर्ष्या; जिद्द.

पणव (पणव) (सं) ना. — प्रणव; ॐ कार मंत्र; तुंदुभी; ढोल; एक चर्मवाद्य.

पणाय (पणाय) (क) ना. — व्यवहार; व्यापार.

पणि (पळी) (क) ना. — फणी असलेला नाग; काठी; सोटा; होडी; नाव; पेठ; व्यापार स्थळ; दुकान; कृपण; दुष्ट फणी; फळी.

पणिगे (पळीगे) (क) ना. — कंगवा; फणी.

पणिचेंडु (पळीचेंडु) (क) ना. — चेंडुफळी; क्रिकेट खेळ.

पणित (पळीत) (क) वि. — वर्णित; रंगवलेले; पणाला लावलेले.

पणिदर (पळीदर) (क) ना. — फणीधर; शिव.

पणे (पळी) (क) ना. — कपाळ; भाल; दगडाची खाण; गुहा; तराई; पायथा; पाचोळा.

पणेगडु (पळीगडु) (क) ना. — शिरस्त्राण; मुंडास; बिंदी; विजवरा; जनावराच्या कपाळावरील पदक; मथळा; शीर्षक.

पणेगण (पळीगण) (क) ना. — भाललोचन; शिव.

पणेवैरिसु (पळीवैरिसु) (क) धा. — पाणी पाजणें; आयुध पाजळणें.

पंट (पळी) (क) ना. — जेवण; लग्नाटी; उलटीउडी; आहार 'लग' पहा.

पंटिसु (पळीसु) (क) धा. — जमिनीवर लोळणें; गलाटी मारणें; उलटी उडी मारणें. गलांटी घेणें.

पंटु (पळी) (क) ना. — आत्मस्तुती; ढोंग; प्रौढी; शेखी.

पंटुवडि (पळीवडि) (क) धा. — गप्पा मारणें; थापा देणें; कोरडी उषाभर करणें; प्रौढी मारणें.

पंड (डा) (पळ) [डा] (अ. दे) ना. — क्षेत्रपुरोहित; स्वयंसेवक.

(सं) ना. — नपूंसक; पंड; नेभळा.

पंडा (पळ) (सं) ना. — ज्ञान; विद्या; समजूत; शास्त्रपारंगतता.

पंडित (पळित) (सं) ना. — विद्वान; शास्त्रपारंगत;

आयुर्वेदविशारद; शास्त्रज्ञ; शास्त्री.

पंडितवक्कि (पळितवक्कि) (क) ना. — बोलका पक्षी; पोपट.

पंडितमन्य (पळितमन्य) (सं) ना. — स्वतःला पंडित समजणारा; दुरभिमानो; अस्पृश.

पंडितिके (के) (पळितिके) [के] (क) ना. — पांडित्य; पंडितगिरी.

पणपणणे (पळ पळणे) (क) अ. — कार्यसफलतेनें; कार्यभाग साधल्यानें. हळुहळु.

पणिणे (पळणे) (क) ना. — साफसफाई नीटनेटकेपणा; सिद्धता सज्जता; व्यवस्था; पारिपत्य; तिलक.

पणिद (पळीद) (क) वि. — सज्ज केलेले; सिद्ध केलेले; पाजळलेले; पक्व.

पणु (पळु) (क) धा. — सज्ज करणें; तयार ठेवणें; सिद्ध असणें; व्यवस्था लावणें.

(क) ना. — पक्व फळ; फळफळावळ.

पणोय (पळोय) (क) ना. — जमीन; रान; मैदान; क्षेत्र.

पणत (पळत) (क) वि. — पक्व; पिकलेले; फलीभूत; मार्गावर आलेले; सुसज्ज; सिद्ध.

पणय (पळय) (सं) ना. — दुकान; बाजार; क्रयविक्रय स्थान; विक्रीची वस्तु; वप्यविषय; स्तुत्य.

— अंगने (अंगने) (सं) ना. — देहविक्रय करणारी; वेश्या; रंडी

जीवि (पळी) (सं) ना. — पैशावर जगणारा; वाणी; व्यापारी.

— जीविनि (नी) (पळीनि) [नी] (सं) ना. — पैशासाठीं जगणारी; रखेली; रंड.

पण्यवीथि (थी) (पळ्यवीथि) [थी] (क) ना. — दुकानाची ओळ पेठ; बाजार.

पत् (पळ) (सं) ना. — पाऊल; पाय; पद; पाद.

पत (पळ) (क) ना. — पथ; मार्ग; वाट; रस्ता.

(सं) वि. — जाणारा; पडणारा; उतरणारा; चढणारा.

(सं) ना. — उड्डण; आकांक्षा.

पतग (पळग) (सं) ना. — उडणारा पक्षी; पतंग.

पतंग (पळंग) (सं) ना. — दीपक्रीड; दिव्यावर झडप घालणारा किडा; सूर्य; वावडी; वाण.

पतंजलि (पळंजलि) (सं) ना. — योगशास्त्रावरील भाष्यकार; पाणिनीयसूत्रभाष्यकार.

पतत् (पळत्) (सं) वि. — पडणारा; उडणारा; नमस्कार घालणारा.

पतत्र (पळत्र) (सं) ना. — पंख; पक्ष.

पतत्रि (पळत्रि) (सं) ना. — पंखें असणारा; पक्षी; वाण.

— इंद्र (अंद्र) (सं) ना. — पक्षीनायक; गरुड.

पतन (पळन) (सं) ना. — पडणे, अवनति; घसरगुंडी; हीनावस्था; विनाश.

पतय (स) (पळय [स]) (सं) ना. — चंद्र; पक्षी; टोळ; 'मिडित' पहा.

पताका (के) (पळका [के]) (सं) ना. — ध्वजधारी; निशाण; बावटा; नाटकातील सूचक स्थान; उपकथा.

— हस्त (अंस्त) ध्वजधारी; सुद्रा; उडून दिसणारी खूण. व्यापारी शिक्षा; व्यवहारचिन्ह.

पताकि (पळकि) (सं) ना. — सैन्य; निशाणाखाली गोळा झालेले लोक.

पति (पळी) (सं) ना. — यजमान; रक्षक; नवरा; स्वामी; माल; भर्ता.

— च्व (अं) (सं) ना. — नवरेपणा; स्वामीत्व; मालकी.

पतिकरण (पळिकरण) (सं) ना. — स्वीकार; मान्यता; कबुली; आदर; आवड; पत्कर,

पतिकरिसु (पठिठिठि) (क) धा. — पतकरणे; मान्य करणे; आदरणे; साह्य होणे; अनुग्रह करणे; प्रेम करणे; दया दाखवणे.

पतित (पठिठ) (सं) वि. — पडलेला; खालच्या दर्जाला आलेला; धर्मभ्रष्ट.

(सं) ना. — पापी, नीतिहीन; तत्त्वच्युत.

पतितपावन (पठिठपठिठ) (सं) ना. — पतितांचा उद्धार करणारा; पाण्यांना हात देणारा; सत्पुरुष; ईश्वर.

पतिमे (पठिठि) (क) ना. — प्रतिमा; पुतळा; बिंब; प्रतिबिंब; खेळातील वस्तु; बाहुली; 'बोंबे' पहा.

पतिव्रता (ते) (पठिठिठि) (सं) ना. — पति हाच देव समजून सेवा करणारी; सती; गर्ती.

पतिष्णु (पठिठिठि) (सं) ना. — उडण्याची इच्छा करणारा; खाली उतरणारा; अस्वस्थ.

पतिवरे (रा) (पठिठिठि) (सं) ना. — स्वयंवर करणारी; स्वतःच पति निवडणारी.

पत्तन (पठिठि) (सं) ना. — पट्टण; नगर; मोठे शहर.

पत्तल (पठिठि) (क) ना. — पातळ; तलम सुताचे लुगडे; कागदासारखी पातळ साडी.

पत्तलिके (पठिठिठि) (क) ना. — पत्रिका; कागद; पत्र; लिखाण; हस्ताक्षर; 'ओले' पहा.

पत्तळे (पठिठिठि) (क) ना. — उच्छिष्ट; उष्टे.

पत्तार (पठिठिठि) (क) ना. — सोनार; सुवर्णकार; पांचाल.

पत्तारि (पठिठिठि) (क) ना. — शेतसारा, भूमाडे, भूपट्टी, शेतसारा वसुळ करणारा; कुलकर्णी.

पत्ति (पठिठि) (सं) ना. — पायदळ; पदाति; हत्ती; रथ; पाच पदाती व तीन घोडेस्वार यावरील अधिकारी.

(क) ना. — कापसाची गाठ; घसडी.

पत्तिग (पठिठिठि) (क) ना. — वाटेकरी; भागीदार.

पत्तिगे (पठिठिठि) (क) ना. — भागीदारी; हक्कदारी; वाटा.

'पसुगे' पहा.

पत्तु (पठिठि) (क) धा. — चढणे; वर चढणे; गुंतणे; चिकटणे; जमवून घेणे; स्वीकारणे; धरणे.

(क) वि. — दहा; दशक; दशमान.

(क) ना. — स्नेह; परिचय; आतस्व; स्वीकार; सहमत; विश्वास.

पत्तुगे (पठिठिठि) (क) ना. — नाते; सहमति; स्नेह; समावेश; निष्ठा; संबंध.

पत्तुविडु (पठिठिठिठि) (क) धा. — संबंध चुकविणे; अंतर पडणे; सहमत न होणे; तडा जाणे.

पत्तुवळि (पठिठिठिठि) (क) ना. — नाते; बांधव्य; धनाची फसवणूक; द्रव्यवचना; डल्ला; लांच. 'कैयासे' पहा.

पत्ते (त्ता) (पठिठि [ठिठि]) (अ. दे) ना. — शोध; ओळख; पत्ता; ठावठिकाणा; 'कुरुपु' पहा. सूचना; अभिप्राय; उद्देश.

पत्तेदार (पठिठिठिठि) (अ. दे) ना. — शोधक; गुप्तचर; हेर; पत्ता लावणारा;

पत्तेमारी (पठिठिठिठि) (क) ना. — मचवा; लहान होडी; फत्तेमारी.

पत्ति (त्ती) (पठिठि [ठिठि]) (सं) ना. — लग्नाची स्त्री; भार्या.

पत्र (पठिठि) (सं) ना. — वाहन; वर वसुळ जाण्याचे साधन. पान; पंख; कागद; खड्गधार; हस्ताक्षर; पिसारा.

— व्यवहार (पठिठिठिठि) (सं) ना. — पत्रोपत्री; चिठी चपाटी; कागद; पट्टी.

पत्रच्छेद (पठिठिठिठि) (सं) ना. — स्त्रियांचे अंगावरील गोंदण. पत्रवल्ली.

पत्रनाडि (डिके) (पठिठिठिठि [ठिठि]) (क) ना. — पानावरील रेखा; शिरा.

पत्रपुटिके (पठिठिठिठिठि) (सं) ना. — द्रोण; पर्णाची वाटी.

पत्रभंग (पठिठिठिठि) (सं) ना. — स्त्रीच्या अंगावरील गोंदण. पत्रवल्ली.

पत्ररथ (पठिठिठिठि) (सं) ना. — रथवाहक पक्षी.

पत्रांग (पठिठिठिठि) (सं) ना. — पतंग; पक्षी. भूर्जवृक्ष.

पत्रांगुलि (पठिठिठिठिठि) (सं) ना. — गंधलेपन; कपाळावरील टिळा.

पत्रांजन (पठिठिठिठिठि) (सं) ना. — शार्ङ्ग; मसीह; मशी.

पत्रावळि (पठिठिठिठि) (सं) ना. — पत्रावळ; पत्रांचा समूह.

पत्रि (पठिठि) (सं) ना. — पक्षी; बाण; लेखक.

पत्रिके (का) (पठिठिठि [ठिठि]) (सं) ना. — लेख; पत्र; लिहिलेला कागद; नियतकालिक.

पत्रिंद्र (पठिठिठिठिठि) (सं) ना. — गरुड; पक्षिराज.

— वाहन (पठिठिठिठि) (सं) ना. — गरुडासन; विष्णु.

पथ (पठिठि) (सं) ना. — मार्ग; वाट; कापड.

— वर्ति (पठिठिठि) (सं) ना. — वाटसरू; पथिक; मार्गस्थ; वाटचाल करणारा.

पथकल्पना (पठिठिठिठिठि) (सं) ना. — इंद्रजाल; मायाविद्या.

पथदर्शन (पठिठिठिठिठि) (सं) ना. — मार्गदर्शन; दिग्दर्शन; उपाययोजना.

पथिक (पठिठिठि) (सं) ना. — यात्रिक; यात्री; मार्गस्थ; वाटसरू.

— आलय (पठिठिठिठि) (सं) ना. — वसतिगृह; धर्मशाळा; वाटसरूचे आश्रयस्थान; सराई.

पथ्य (पठिठिठि) (सं) वि. — योग्य; अनुकूल.

(सं) ना. — हितकर गोष्ट; उपदेश.

—आहार (आहार) (सं) ना. —आरोग्यकारक खाद्य; निरोगी खानपान; योग्य आहार.

—कर (कर) (क) वि. —हितकारक; आरोग्यकारक.

पद (पद) (सं) ना. —पाऊल; पाद; पादुका; वाक्य; शब्द; स्थळ; काळ; अवकाश; पदवी; प्रसंग; व्रीद; जमीन; पथ; परिचय; कारण.

पदक (पदक) (सं) ना. —छातीवरील आभरण; व्रीद; बिला; स्त्रियांच्या कंठातील अलंकार.

+ प्राणपदक (प्राणपदक) (सं) वि. —प्राणप्रिय; जिवलग; हृदयालंकार; आत्मीयता; अतिप्रिय.

पदगति (पदगति) (सं) ना. —पदयात्रा; वाटचाल; ओळ; पंक्ति; शिस्त.

पद (दा) घात (पद [दा] घात) (सं) ना. —लाथ; लताप्रहार; तुडवणूक.

पदच्युति (पदच्युति) (सं) ना. —स्थानभ्रष्टता; हीनस्थिति.

पदच्छेद (पदच्छेद) (सं) ना. —संस्कृत रचनेतील पदं सोडवणे. अन्वय छापणे.

पदन (पदन) (क) ना. —रीति; पद्धति; योग्य समय; समाचार; वार्ता; खबर; संगती; प्रसंग; 'हदन' पहा.

पदपाठ (पदपाठ) (सं) ना. —वेदांतील पदापदांचे पठण; पद, धन, क्रम, वगैरे पद्धतीतील वेदपठण.

पदपु (पु) (पदपु [पु]) (क) ना. —आशा; आकांक्षा; उत्सुकता; संभ्रम; प्रीति; अट्टाहास; शोभा; संतोष; सौरभ; साजशृंगार.

—गाति (गाति) (क) ना. —विलासिनी; सुंदरी; कामिनी; प्रेमळा.

पदमस्तक (पदमस्तक) (सं) ना. —वाघुळ; कर्णभूषण; पाकोळी; 'गविल' पहा.

पदयुग (गम) (पदयुग [गम]) (सं) ना. —दोन्ही पावलें; जोड पाऊल; पादुका.

पदराट (पदराट) (क) ना. —बडबड; कोरक्या गप्पा; ओरड; धाई; गडबड.

पदराहु (पदराहु) (क) धा. —असंबद्ध बोलणें; बडबडणें; व्यंगानें बोलणें; टोचून बोलणें द्वर्थीभाषण करणें.

पदरु (पदरु) (क) ना. —स्तर; पदर; घडी; पापुद्रा; कात; मोग; फट; सुटका; लुगट्याचा पदर; द्वर्थी बडबड; बोबडे बोल.

पदवि (वी) (पदवि [वी]) (सं) ना. —मार्ग; वाट; गौरवाचे स्थान; जमीन; उन्नति; मर्यादा; दर्जा; अधिकार; योग्यता; उत्तम स्थिती; संपत्ति.

—धर (धर) (सं) ना. —पदवीधर; विरुदांकित; नामांकित.

पदविन्यास (पदविन्यास) (सं) ना. —नृत्यांतील पवित्रा; एक नृत्य प्रकार; शब्दाची जडणवडण करण्याचे ज्ञान; तुडवणूक पदगति (पदगति) (सं) ना. —पायाची लाथ; तुडवण; पदाघात; लाथेचा मार.

पदपु (पदपु) (क) ना. —मनोहरता; सौंदर्य; 'पदपु' पहा. शोभा.

पदाति (पदाति) (सं) ना. —सैनिक; पायदळ; पथिक; वाटसरू.

पदायुध (पदायुध) (सं) ना. —गाढव; झुंझ खेळणारा कोंबडा.

पदार्थ (पदार्थ) (सं) ना. —शब्दामुळे कळणारी वस्तु; आहाराचा जिनस; द्रव्य.

—विज्ञान (विज्ञान) (सं) ना. —भौतिक शास्त्र; सृष्टवस्तुज्ञान.

पदि (पदि) (सं) ना. —पाय असलेला; मनुष्य; पशुपक्षी वगैरे; कविता; चरण असलेली पदरचना.

—पदिन् (पदिन्) (सं) ना. —दहा संख्या; दशमान.

प (ह) दिटे (प [ह] दिटे) (सं) ना. —प्रतिष्ठा; कीर्ति; अहंकार; गौरव; मोठेपणा.

पदिबर् (पदिबर्) (क) ना. —दहाजण; बहुवचनी नामापूर्वी होणारा आदेश.

पदिर् (पदिर्) (क) ना. —द्वर्थीभाषा; क्लेश. 'हदिर्' पहा.

पदिपरि (पदिपरि) (क) ना. —जोडवाद्य; मृदंग; पखवाज; पखवाज.

पदुगु (पदुगु) (क) धा. —वाकणें; लवणें; नमणें.

पदुम (पदुम) (क) ना. —पद्मा; कमल.

पदुमालये (पदुमालये) (क) ना. —पद्मालया; कमलासना; लक्ष्मीदेवी.

पदुमे (पदुमे) (क) ना. —पद्मा; कमला; लक्ष्मी.

प (ह) दुळ (प [ह] दुळ) (क) ना. —क्षेम; सुरक्षितता; कल्याण; सुख; भाग्य; उन्नति; भद्रता; निरुपद्रवता; 'नेम्मदि' पहा.

—इग (इग) (क) ना. —सुखांत राहणारा; सुरक्षितता लाभणारा.

—इसु (इसु) (क) धा. —सुखानें राहणें; समाधान राहणें.

पदे (पदे) (क) ना. —सरदी; थंडी; पडसें; क्रम; पाळी; ओळ; पंक्ति.

(क) धा. —प्रीति करणें; लाड करणें; आशा करणें; प्रयत्न करणें; अपेक्षा करणें; स्पंदणें; स्फुरणें; डोळा लवणें; हलणें, 'अदिर्' पहा.

पदेपु (पदेपु) (क) ना. —सौंदर्य; शोभा; आशा; आकांक्षा. 'पदपु' पहा.

पदेपदे (पदेपदे) (सं) अ. - पावलोपावली; वारंवार; वरचेवर;

सतत; केव्हांहि.

पहु (हु) (ददु [दु]) (क) ना. - गिधाड; गरुड; मर्यादा
सीमा; हृद; बांध.

पहुंदेर (पहुंदेर) (क) ना. - गरुडवाहन; विष्णु.

पद्धति (पद्धति) (सं) ना. - पाऊल; पावलाचा ठसा; रुढी;
रीति; वहिवाट; मार्ग; वर्तन; वळण; नियम; व्यूह; रचना;
वापर.

पद्म (पद्म) (सं) ना. - कमळ; पाणी; सरोवर; चंद्र; हत्तीच्या
अंगावरील माशाचा ठसा; नागफणीवरील चिन्ह; कातडीवरील
तीळ; शताब्ज; कुवेरनिधि.

—गर्भ, —ज (गर्भ, ज) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.

—नाभ (नाभ) (सं) ना. - विष्णु.

—पत्र (पत्र) (सं) ना. - कमलदल; कमलाचें पान.

पद्मपाणि (पद्मपाणि) (सं) ना. - हातीं कमल घेणारा; विष्णु;
पार्वती; कमलासारखे हात असलेला—ली.

पद्मबंधु (मित्र) (पद्मबंधु [मित्र]) (सं) ना. - सूर्य;
कमलमित्र; कमलसखा.

पद्मभव (पद्मभव) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.

पद्मराग (पद्मराग) (सं) ना. - तांबडा रंग; माणिक;

रक्तचंदन.

पद्मारिपु (पद्मारिपु) (सं) ना. - चंद्र; कमलशत्रु.

पद्मलोचन (पद्मलोचन) (सं) ना. - कमलनेत्र; विष्णु.

पद्मसप्त (पद्मसप्त) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; लक्ष्मी; सरोवर;
'कोळ' पहा.

पद्मा (पद्मा) (पद्मा [पद्मा]) (सं) ना. - लक्ष्मी.

पद्माकर (पद्माकर) (सं) ना. - सरोवर; पुष्करणी.

पद्माक्ष (पद्माक्ष) (सं) ना. - विष्णु.

पद्मासन (पद्मासन) (सं) ना. - एक योगासन; ब्रह्मदेव.

पद्मानन (पद्मानन) (सं) ना. - कमलवदन; चंद्रहास पुत्र.

पद्मावति (पद्मावति) (सं) ना. - श्रीनिवासपत्नि; भुईकमळ.

पद्मि (पद्मि) (सं) ना. - सर्प; हत्ती; विष्णु.

पद्मिनि (पद्मिनि) (सं) ना. - कमलिनी; सरोवर; कोमलंगा;
रूपवती स्त्री.

पद्मोदर (पद्मोदर) (सं) ना. - विष्णु.

पद्म (पद्म) (सं) ना. - पद; गाणें; कविता; कविरचना; शूद्र.

पद्मे (पद्मे) (सं) ना. - मार्ग; वाट; वस्त्र; पायवाट.

पद्म (पद्म) (क) वि. - दहा; समासातील दहा वाचक आदेश
(पद्मि; पद्मिडु वगैरे) ओला; हिरवा; भिजलेला.

पद्म (पद्म) (क) ना. - संकेतस्थळ; गुप्तस्थळ; रहस्यस्थळ;
खलवतखाना.

पद्म (पद्म) (सं) ना. - फणस.

पद्मि (पद्मि) (क) धा. - ठिकठोरे; थेंबाथेंबानें गळणें; शिरपणें;
सतत धार लागणें.

(क) ना. - तुषार; पावसाची भुरभुर; वारीक पाऊस.

पद्मि (पद्मि) (क) वि. - पाझरलेले; गळलेले; ओले झालेले;
भिजलेले.

पद्मि (पद्मि) (क) अ. - गळण्यानें; भिजवून; ओले होवून.

पद्मि (वा) र (पद्मि) (क) ना. - गोड खाद्य;
पानगे.

पद्मे (पद्मे) (क) ना. - सुळे दात; दात; ताडवृक्ष.

पद्मे (पद्मे) (क) ना. - हट्ट; जिद्द; स्पर्धा;

प्रतिज्ञा; पंथ; शपथ; कलह; भांडण; मार्ग; पक्ष; मत्सर.

—कट्ट (कट्ट) (क) धा. - जिद्द धरणें; पैज मारणें;

प्रतिज्ञा करणें; भांडणें; मत्सर करणें.

—पाड (पाड) (क) ना. - मत्सर; स्पर्धा; कलह;
चढाओढ.

पद्मि (पद्मि) (क) ना. - पंक्ति; ओळ; श्रेणि; पंगत; मळणीची
पात; 'हंती' पहा.

पद्मि (राव) लि (पद्मि) (क) ना. - संगीतांतील

एक रागाचें नांव.

पद्मि (थान) (पद्मि [थान]) (सं) ना. - मार्ग; वाट; पक्षोपपक्ष;
अभिप्राय; वस्त्र.

पद्मि (पद्मि) (क) ना. - स्पंद; स्पंदन; स्फुरण; कंपन.

पद्मि (ल) (पद्मि [ल]) (क) ना. - छप्पर; मांडव; मंडप;
छत.

पद्मि (पद्मि) (क) ना. - रुंड; नुकतीच हजामत केलेलें
डोकें; नुकतेच कापलेलें डोकें 'हसि तेले' पहा.

पद्मि (पद्मि) (क) ना. - डुकर; सूकर; रानडुकर; श्वापद.

पद्मि (पद्मि) (क) वि. - मित्रा; हिजडा; नपूंसक; हातून काहीं न
होणारा; डोक्याची कवटी.

पद्मि (पद्मि) (क) ना. - स्पर्धा; वरचढ; द्वंद्व; चढाओढ.

पद्मि (पद्मि) (क) वि. - जुळलेलें; घसरलेलें; बुडलेलें.

(क) ना. - अहंकार; गर्व; दंभ; दोंग; प्रौढी; प्रतिष्ठा;

'विक' पहा.

पद्मि (पद्मि) (सं) ना. - सर्प; नाग.

पद्मिभूषण (पद्मिभूषण) (सं) ना. - नागभूषणें वापरणारा
शिव.

पद्मिगशयन (पद्मिगशयन) (सं) ना. - शेषशायी; विष्णु.

पद्मिगाभरण (पद्मिगाभरण) (सं) ना. - शिव; परमेश्वर;

नागभूषण.

पञ्चगारि (पञ्चगारि) (सं) ना. — सर्पशत्रु; गरुड; मुंगुस; मोर.
 पञ्चगारिके (पञ्चगारिके) (सं) ना. — अहंकार; गर्व; दंभ; डौल.
 पञ्चगारिध्वज (पञ्चगारिध्वज) (सं) ना. — गरुडध्वज; विष्णु.
 पञ्चगाशन (पञ्चगाशन) (सं) ना. — गरुड; मोर; मुंगुस.
 पञ्चंग (पञ्चंग) (सं) ना. — पालखी; पलंग; पालखीवरील छत;
 पडदा; सर्प.
 पन्नत (पन्नत) (क) ना. — वीर; शूर.
 पन्नतिके (पन्नतिके) (क) ना. — शौर्य; सामर्थ्य; उन्नति; धैर्य;
 पराक्रम; गर्व.
 पन्नडे (पन्नडे) (क) ना. — वनातील पाळापाचोळ्याचा दर्प;
 झाडाचा चीक; डिक; रक्त.
 पन्नि (पन्नि) (क) ना. — दंभ; कोरडा अहंकार; ऐट; चेहरा;
 हजामत
 पन्निछीसिर (पन्निछीसिर) (क) ना. — बारा हजार; वीस हजार
 पन्नीरु (पन्नीरु) (क) ना. — सुवासिक गारपाणी; गुलाबपाणी.
 पन्ने (पन्ने) (क) ना. — कापूर; कपोल; साय.
 पन्नैरिले (पन्नैरिले) (क) ना. — रुचकर मोठे जांभूळ; जंबुफल.
 पपि(पी) (पपि [पि]) (सं) ना. — चंद्र; सूर्य.
 पप्प (पप्प) (क) ना. — अहंकार; उद्धटपणा; मगरूरी; कोरडी
 प्रतिष्ठा. 'बिक' पहा.
 पप्परिके (पप्परिके) (क) ना. — असंस्कृतता; कोरडेपणा;
 रानवटपणा; अविनय.
 पप्पु (पप्पु) (क) ना. — बीजातील बी; बीचा गर; गीर.
 पप्पुक (पप्पुक) (क) ना. — शिकार उठाव; हाके घालणे;
 शिकारशोधन, सावज हेरणे.
 पंप (पंप) (क) ना. — कन्नड आदिकवि पंप.
 पंपा (पंपा) (मं) ना. — पंपासरोवराजवळील क्षेत्र.
 पंपु (पंपु) (अ. दे) ना. — मोठा नळ; बांबुची नाळ; नळिका.
 पंवल्लु (पंवल्लु [पु]) (क) ना. — इच्छा; आकांक्षा
 चिंता; अपेक्षा; निदिध्यास; ध्यान; 'हबल' पहा.
 —इसु (असु) (क) धा. — आशा करणे; आतुरतेने
 इच्छिणे.
 पय (पय) (क) ना. — पद; पाऊल; पादुका.
 (सं) ना. — दूध; पाणी.
 पयण (पयण) (क) ना. — प्रयाण; फिरती; भ्रमंती; प्रवास.
 पयःपति (पयःपति) (सं.) ना. — वरुणदेव; पर्जन्यदेवता;
 जलस्वामी.
 पयश्चर (पयश्चर) (सं) ना. — जलचर; पाण्यात राहणारे प्राणी.
 पयस्विनी (पयस्विनी) (सं. ना.) — नदी; दुभते जनावर.
 पयिन् (पयिन्) (क) वि. — सामासिक शब्दात येणारा 'पतु'
 शब्दाचा सहस्रवाचक आदेश.

पयिन्छासिर (पयिन्छासिर) (क) वि. — दहा हजार;
 दशसहस्र.
 पयिर (पयिर) (क) ना. — पीक; कणीस; धान्याची लोंबी.
 पयोज (पयोज) (सं) ना. — कमल; जलज.
 पयोद (पयोद) (सं) — जलद; मेघ; ढग.
 पयोधर (पयोधर) (सं.) ना. — जलधर; मेघ; कास; ओटी;
 एक प्रकारचा मासा.
 पयोधि (पयोधि) (सं) ना. — समुद्र; सागर.
 पयोभृत् (पयोभृत्) (सं) ना. — मेघ; ढग.
 पयोराशि (पयोराशि) (सं) ना. — समुद्र; सागर.
 पयोरुह (पयोरुह) (सं) ना. — कमल; जलज.
 पयसर (पयसर) (क) ना. — उड्डाण; हानी; नष्टता; नाश;
 विलय; उड्डन जाणे.
 पर (पर) (सं) वि. — श्रेष्ठ; अन्य; परका; दूरचा; पलीकडिल;
 पुढचा; भविष्यकालीन; उत्तम; परम; तत्पर; मग्न; अधिक;
 मुख्य; अपरिचित.
 (सं) ना. — ब्रह्म; मोक्ष; संबंध; वैरी.
 —तर (डर) (सं) वि. — अधिक श्रेष्ठ.
 —ते, —त्त्व (डै-ड्यु) (सं) वि. — श्रेष्ठता; उद्देश.
 —त्र (डु) (सं) ना. — मोक्ष; स्वर्ग; परलोक.
 परकालिसु (परकालिसु) (क) धा. — वाटणे; व्यापणे; पसरणे.
 परकलु (परकलु) (क) ना. — फाटकी चिंधी, लत्तर; जुनेर;
 रोडकेपणा; कुशता.
 परकाय (परकाय) (सं) ना. दुसऱ्याचा देह.
 —प्रवेश (—प्रवेश) (सं) ना. — दुसऱ्याच्या देहात
 स्वप्राण शिरविणे; वशीकरण; परक्याचे मन जाणणे; मनकवडेपण.
 परकाल (परकाल) (सं) ना. — शत्रूचा काल; अरिदम;
 म्हैसूरच्या राजगुरुंचे ब्रीद.
 परकाळे (परकाळे) (क) ना. — लांब वस्त्र.
 परकीय (परकीय) (सं) वि. — परका; बाहेरचा; अपरिचित;
 माहीत नसलेला.
 परके (परके) (क) ना. — आशीर्वाद; कल्याणेच्छा; 'हरके'
 पहा.
 परगणा(णे) (परगणा [हं]) (अ. दे) ना. — खेड्यांचा समूह;
 तालुका.
 परचक्र (परचक्र) (सं) ना. — शत्रुसैन्य; परराज्य.
 परचु (परचु) (क) धा. नवाने खाजवणे; चिमटणे; ओरबडणे.
 परच्छेद (परच्छेद) (सं) ना. — परेच्छा, दुसऱ्याचा अभिप्राय;
 (क) वि. आश्रित; पराधीन.
 परच्छेदानुवर्ति (परच्छेदानुवर्ति) (सं) ना. — दुसऱ्याच्या
 कलाने वागणारा; परबुद्ध; स्वमतशून्य.

पराजित (परजित) (सं) वि. - पराभूत; पराजय पावलेला
जिकलेला.
पर(रं)जु (पर [रं] जु) (क) धा. - चिमटणें; ओरबाडणें.
(क) ना. - खड्गधार; तरवारीची धार.
परंज (परंज) (क) ना. - तरवार; चरक; घाणा.
परंज्योति (परंज्योति) (सं) ना. - दिव्य ज्योति; दिव्य तेज;
परमात्मा.
परटे (परंटी) (क) ना. - टरफल; नारळाची करवंटी; परटी;
चिपाड; परळ; भिक्षावस्था; पाळी; आवार, गप्पा; 'करट'
पहा; करटी; प्रकार.
परडु (परंढु) (क) धा. - चाचणें; पसरणें; विस्तारणें;
चोहीकडे फेकणें; पायानें उकरणें.
(क) ना. - वाढ; सोडवणूक.
परण (परंण) (क) ना. - अपहरण; प्राण; जीव.
परतंत्र (परतंत्र) (सं) वि. - पराधीन; अस्वतंत्र; आश्रित.
—ते (ठी) (सं) ना. - पराधीनता; पारतंत्र्य; परकीय
शासन; परसत्ता.
परद (परंद) (क) ना. - व्यापारी; वाणी; वर्तक; शेट; वैश्य;
'हरद' पहा.
परदार (परंदार) (सं) ना. - परस्त्री;
—सोदर (सोदर) (सं) ना. - परस्त्री बहिणीप्रमाणें
मानणारा.
—सोदरते (सोदरते) (सं) ना. - परस्त्रीशी बंधुभावना.
परदु (परंदु) (क) ना. - व्यापार; विनिमय; वाणिज्य;
देवदेव; लेवादेवी; क्रयविक्रय. 'हरदु' पहा.
परदे (दा) (परंदा [दा]) (अ. दे) ना. - पडदा; आवरण;
मुकट; झाकण.
परदेशस्थ (परदेशस्थ) (सं) ना. - परकीय; दुसऱ्या देशाचा.
परदेशि (परदेशि) (सं) ना. - परदेशांत राहणारा; अनाथ;
वेवारसी; अगतिक; पोरका. 'तब्बलि' पहा.
परदैव (परदैव) (सं) ना. - श्रेष्ठ दैव; इष्टदेवता.
परंतप (परंतप) (सं) ना. - शत्रुनाशन; अरिदम; अर्जुन;
वीर; शूर
परं (रंतु) (परं [रंतु]) (सं) अ. - तथापि; असें असून
सुद्धा; पण.
परंधाम (परंधाम) (सं) ना. - श्रेष्ठलोक; परलोक; कैवल्य;
परमेश्वर.
परपिंडि (परपिंडि) (सं) ना. - परान्नावर जगणारा; सेवक.
परपु (परंपु) (क) धा. - वाढविणें; पसरविणें; विस्तार करणें.
परपुट (परंपुट) (क) ना. - परपुष्ट; कोकीळ; मिश्रुक;
मिश्रिकरी.

परपुरुष (परंपुरुष) (सं) ना. - परका पुरुष; परमपुरुष;
परमेश्वर.
परपुष्ट (परंपुष्ट) (सं) ना. - परभूत; कोकीळ; भिकारी.
परबल (परंबल) (सं) ना. - शत्रुसैन्य; दुसऱ्याची शक्ति.
परबोम्म (परंबोम्म) (सं) ना. - परब्रह्म; देवाधिदेव;
परमात्मा.
परब्रह्म (परंब्रह्म) (सं) ना. - परमात्मा; देवाधिदेव.
परभाग (परंभाग) (सं) ना. - श्रेष्ठता; उत्तमत्त्व; अतिशोभा;
भागचा भाग.
परभारे (परंभारे) (अ. दे) अ. - बाहेरच्या बाहेर; घराशी
संबंध नसतां.
—जमाखर्च (जमाखर्च) (अ. दे) ना. - जमा;
शिल्लक व खर्च हीं समान ठेवण्याचा जमाखर्च; उधार दलाली
जमाखर्च.
परभृत् (त्तु) (परंभृत् [त्तु]) (सं) ना. - दुसऱ्याकडून
पोसलेला; कोकीळ.
परभृत् (परंभृत्) (सं) ना. - परपुष्ट; भिकारी; कोकीळ.
परभृत्तिके (परंभृत्तिके) (सं) ना. - मादी कोकीळ. वेद्या;
गणिका.
परम (परंम) (सं) वि. उत्तम; श्रेष्ठ; उत्कृष्ट; परमात्मा.
—गति (गति) (सं) ना. - शेटचें प्रयाण; अत्यावस्था;
मोक्ष.
—पद (पद) (सं) ना. - श्रेष्ठस्थान; मोक्ष; कैवल्य.
परमंडल (परंमंडल) (सं) ना. - शत्रुराज्य; दुसऱ्याचें
राज्य.
परमपुरुष (परंमपुरुष) (सं) ना. - परमात्मा; देवाधिदेव.
परमपुरुषार्थ (परंमपुरुषार्थ) (सं) ना. - मोक्ष;
पुरुषार्थपैकी श्रेष्ठ.
परमर्षि (परंमर्षि) (सं) ना. - परब्रह्म जाणणारा ऋषि;
ब्रह्मज्ञानी.
परमश्री (परंमश्री) (सं) ना. - श्रेष्ठ संपत्ति; मोक्ष; लक्ष्मी.
परमसुख (परंमसुख) (सं) ना. - नित्यानंद; मोक्ष.
परमहंस (परंमहंस) (सं) ना. - श्रेष्ठ; संन्यासी.
परमा (परंमा) (अ. दे) ना. - स्त्रीसंयोगाने होणारा रोग.
परमाणु (परंमाणु) (सं) ना. - अणुपेक्षा लहान भाग;
रेणु; अँटम.
परमाणुमार्ग (परंमाणुमार्ग) (सं) ना. - वायुमार्ग;
आकाश.
परमात्म (परंमात्म) (सं) ना. - परमेश्वर.
परमानंद (परंमानंद) (सं) ना. - अत्यानंद; मोक्ष; सुख.
परमान्न (परंमान्न) (सं) ना. - पक्वान्न; पायस; खीर.

परमायु (परमोयु) (सं) ना. - दीर्घायु; चिरजीवित्व.
 परमार्थ (परमार्थ) (सं) ना. - मोक्ष; सत्य; दैविकता; देव.
 परमावधि (परमोवधि) (सं) वि. - पुष्कळ; उमाप; अगणित;
 अतिशय; पराकाष्ठा.

(सं) ना. - चरमसीमा; सीमांत. कडेलोट.

परमे (परमै) (क) ना. - भ्रमर; सुंगा; पक्षी; परमा; गुप्तरोग
 परमेश्वर (परमेश्वर) (सं) ना. - देवाधिदेव; सर्वभौम.
 परमेष्ठि (परमैष्ठि) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; शालिग्राम मूर्ति;
 गरुड; अग्नि; जैनगुरु.

परंपर (परंरं) (सं) अ. - एकामागून एक; ओळीने.

परंपरा (परंरं) (सं) ना. - ओळ; पद्धति; व्यवस्था;
 जनांग; जखम; खून; घात; हिंसा.

परंपरागत (परंरंगत) (सं) वि. - परंपरेने आलेले;
 क्रमाने आलेले; वंशपरंपरेने आलेले.

परल् (परल्) (क) ना. - रत्न; खडा; मणी.

परलोक (परलो) (सं) ना. - स्वर्ग; देवराज्य.

—प्रथाण—यान (पर्यय, यय) (सं) वि. - मृत्यु;

मरण; परलोकगमन.

परवश (परवश) (सं) वि. - पराधीन; परतंत्र; बेमान; बेखबर;
 मूर्छित.

—ता, —ते (ता, —ते) (सं) ना. - पराधीनता;

परतंत्रता; अंकितता; मूर्छा; बेमानपणा.

पर (रि) वे (पर [रि] वे) (क) ना. - काळजी; हरकत; विलंब;
 अपाय; जागृति; संपर्क; संबंध; उसाभर.

परवि (हरवि) (परवि [हरवि]) (क) ना. - डेरा; रांजण; माठ;
 मातीचा हंडा.

पर (रा) शक्ति (पर [रा] शक्ति) (सं) ना. - पार्वती; सोमेश्वरी.

परश (परश) (सं) ना. परिस; स्पर्शमणी; लोंखडाचे सोने
 करणारा मणी.

परशु (परशु) (सं) ना. - हातकुऱ्हाड; फरशी.

परशुधर (परशुधर) (सं) ना. - परशुराम; परशु धारण
 करणारा.

परशुराम (परशुराम) (सं) ना. - जमदग्नीक्षत्रीचा मुल्ला;
 विष्णूचा अवतारी पुरुष.

परश्व (परश्व) (सं) ना. - कुऱ्हाड; फरशी; रणकंदनाचा
 परशु.

परसमय (परसमय) (सं) ना. - विधर्मीय सभा; परधर्म;
 परकीय विधान, घटना; विधर्मी तत्त्वज्ञान.

परसु (परसु) (क) धा. - आशिर्वाद देणे; सदिच्छा करणे;
 'परशु' पहा.

(क) ना. - परशु.

परसे (परसै) (क) ना. - उत्सव, यात्रादिकांतील गर्दी.

परस्त्री (परस्त्री) (सं) ना. - दुसऱ्याची बायको.

परस्पर (परस्पर) (सं) अ. - एकमेकाशी; आपापल्यांत;
 अन्योन्यामध्ये.

परस्व (परस्व) (सं) ना. - दुसऱ्याची संपत्ति; परक्याचे धन;
 अन्याचे भाग्य.

परस्वापहार (परस्वापहार) (सं) ना. - परधन लुबाडणे;
 दुसऱ्याची संपदा गिळणे.

परहित (परहित) (सं) ना. - दुसऱ्याचे कल्याण साधणे;
 आणीकाचे हित पहाणे.

परलिंग (परलिंग) (क) वि. जार; स्त्रीलंपट; व्यभिचारी;
 बाईलयेडा.

परा (पर) (सं) वि. - श्रेष्ठ; अलौकिक.

पराक (परक) (सं) ना. - प्रायश्चित्ताचे एक व्रत; तरवार;
 आजार.

पराकरण (परकरण) (सं) ना. - दूरीकरण; निर्मूलन;
 निराकरण.

पराकाष्टे (परकाष्टे) (सं) ना. - परमावधि; अमाप,
 उन्नतावस्था.

पराकु (परकु) (सं) ना. - जागृति; प्रशंसा; स्तुती; वर्णन;
 धन्यवाद; दान; लक्ष.

पराक्रम (परक्रम) (सं) ना. - शौर्य; शक्ति; वीरत्व
 आक्रमण.

पराक्रमी (परक्रमी) (सं) वि. - शूर; बलशाली; वीर.

पराग (परग) (सं) ना. - फुलातील भुगटी; धूल; धुके;
 अरुणराग; चंदन; सोने; ग्रहण; स्वातंत्र्य; उटी.

परांग संस्कार (परंगसंस्कार) (सं) ना. - एका झाडाचे

परांग संयोग (परंगसंयोग) (सं) ना. - एका झाडाचे
 दुसऱ्या झाडावरील कलम.

पराङ्मुख (परङ्मुख) (सं) वि. - विन्मुख; मुख फिरवलेला;
 कच खाल्लेला; मार्गे पाऊल घेतलेला.

—ते (ते) (सं) ना. - पीछेहाट; विमुखता; जुगुप्सा;
 तोंडफिरवणी.

पराचीन (परचीन) (सं) वि. - तोंड फिरवलेला; पाठ
 फिरवलेला; मार्गे हटलेला; अपमान करणारा; विमनस्क;
 हयगय करणारा.

पराजय (परजय) (सं) वि. - पराभव; अपयश; हानी;
 नाश; गमावणूक.

पराजित (परजित) (सं) वि. - पराभूत; नष्ट; धर्मबाह्य; शासन
 विरोधी.

परात्पर (परात्पर) (सं) वि. - पवित्रतम; श्रेष्ठतम. (देव)

पराधीन (परार्थीन) (सं) वि. - परवश; परतंत्र; अस्वतंत्र; अंकित.

—ता (ते) (डा [ड]) (सं) ना. - अंकितता; परवशता.

परानसा (णसा) (परार्थसा [णसा]) (सं) ना. - वैद्यकीय उपचार; वैद्यकीय वृत्ति.

पराश्र (परार्थ) (सं) ना. - दुसऱ्याचें अन्न; भिक्षेचा आहार; मधुकरी.

पराभव (परार्थ) (सं) ना. - पराजय; अपजय; तिरस्कार; विनाश; एक संवत्सर.

पराभूत (परार्थ) (सं) वि. - पराजित; विमुख; तोंड फिरवलेला; माघार घेतलेला.

पराभूति (परार्थ) (सं) वि. - पराभव; अपजय; साक्षात्कार; अति ऐश्वर्य.

परामर्श (परार्थ) (क) ना. - उपचार; आदर; आतिथ्य; परामर्श; पालनपोषण; रक्षण.

परामर्श (परार्थ) (क) धा. - परामर्श घेणे; आदरानें पाहणे.

परामर्श (परार्थ) (सं) ना. - परीक्षा; योगक्षेम; विचार; समजूत; युक्ति; उपाय; वशत्कार; स्पर्श; फरपट; विमर्श.

परायण (परार्थ) (सं) वि. - आसक्त; मग्न (स्वार्थ-परायण = स्वार्थेक दृष्टि.)

परायत्त (परार्थ) (सं) वि. - परवश; पराधीन; परतंत्र.

परारि (परार्थ) (सं) ना. - गतवर्ष; गुदस्त; गेलेसाल; शत्रुंजय; फारी; पलायन.

पराध (परार्थ) (सं) ना. - दुसऱ्यासाठी असलेलें जीवन; संपत्ती; मोक्ष; वेगळा अर्थ; क्लेश; परहित; अन्यप्रयोजन.

पराध (परार्थ) (सं) ना. - अठरावी संख्यागणना; पूर्णाचा अर्ध; दुसऱ्याचा अर्धभाग.

पराध (परार्थ) (सं) वि. - अत्युत्तम.

परावर्तक (परार्थ) (सं) ना. - किरणांना मागे फिरवणारा; अंतर्गोलक; प्रतिबिंबक.

परावर्तन (परार्थ) (सं) ना. - पीछेहाट; पुनरावर्तन; फिरवण्याची क्रिया.

परावृत्त (परार्थ) (सं) वि. - मागे फिरलेला; मागे पाऊल घेतलेला; पुनरागत; परतलेला; मुक्त; संग्रहित; बदललेला.

परावृत्ति (परार्थ) (सं) ना. - पीछेहाट; परत फिरणे; प्रतिक्रिया; पुनरावर्तन.

पराशर (परार्थ) (सं) ना. - एक ऋषि; व्यासपिता; एक स्मृतिकर्ता.

पराश्रय (परार्थ) (सं) ना. - दुसऱ्याचा आश्रय; पराधीनता; परसाहाय्य; अन्याधार.

पराश्रयित (परार्थ) (सं) वि. - परभृत; आश्रित; परावलंबी.

परास (परार्थ) (सं) ना. - माहेर; मायघर.

परासन (परार्थ) (सं) ना. - खून; वध; हत्या.

परासु (परार्थ) (सं) वि. - निष्पाण; मृत; मेलेला.

परास्त (परार्थ) (सं) वि. - दूर फेकलेला; बहिष्कृत; बाहेर टकललेला; हीनावस्थेला पोचलेला.

पराह (परार्थ) (सं) ना. - परवाचा दिवस; अन्य दिवस.

पराहन (पह) (परार्थ) (सं) ना. - मधान्ह; अपराहन; तिसरा प्रहर.

पराहत (परार्थ) (सं) वि. - मागे घेतलेला; मागे रेटलेला.

परि (परि) (सं) अ. - भोवती; चांगल्या प्रकारें; अधिक या अर्थी उपसर्ग.

(क) धा. - फाडणे; कातरणे; उपटणे; पळून जाणे; गमावणे; नष्ट होणे.

(क) ना. - क्रम; रीत; पद्धति; नियम; अवस्था; रोग; स्थितिगति; शेष; बाकी; भूषण; अलंकार; सौंदर्य; शोभा; विश्रांति; संतोष; त्याग; आधिक्य; मुक्ति; ओघ.

—परि (परि) (सं) वि. - हत-हेचा; अनेकविध.

—उ (उ) (क) ना. - चौरफाड; उड्डाण.

—सु (सु) (क) धा. - पुढें चालवणे; फाटेलें करणे.

परिकर (परि) (सं) ना. - आजूबाजू; उपकरण; साधन; गट; पूजासाधन; साहित्य सामग्री; परिवार; सेवकसंघ; विवेक; पलंग; आसन; परकर; लेहंगा; एककाव्यालंकार.

परिकर्म (परि) (सं) ना. - शरीरशृंगार; नट्यापट्टा; देहशुद्धि; पूजा; गणित; विधान.

परिकलित (परि) (सं) वि. - जमलेलें; भरलेलें; व्याप्त.

परिकलित (परि) (क) धा. - अधिक होणे; व्यापणे; विस्तार पावणे.

परिकल्पित (परि) (सं) वि. - पूर्वसूचित; निश्चित; वंचित; नियोजित; विभागलेलें; रूप दिलेलें; फसलेलें.

परिकार (परि) (क) ना. - शतमीदार; प्रेषित; निरोप्या; जासूद.

परिकर (परि) (अ-दे) ना. - परकर; लेंगा; फाक.

परिकाल (परि) (क) ना. - पाट; कालवा; मोरी; झरा.

परिकिसु (परि) (क) धा. - परीक्षणें; नीट अवलोकन करणे; समजून घेणे; शोधणे; कसाला लावणे; विवेक करणे.

परिके (परि) (क) ना. - परीक्षा; समालोचना; शोध; झाडणी; केरसुणी; माशाचे कळे; 'कोळ' पहा.

परिक्रम (मण) (परि) (सं) ना. - फेरा; एक लपेट; इकडेतिकडे भ्रमण; इतस्ततः रपेट; सहल.

परिक्षालन (परिष्कृ० ल) (सं) ना. — शुद्धिकरण; स्पष्टिकरण; धावन; स्नान; आंघोळ; मार्जन; परिहार; पश्चात्ताप.

परिक्षुब्ध (परिष्कृ० धृ०) (सं) वि. — प्रक्षुब्ध; क्रुद्ध; तळमळ लागलेला; अतित्रस्त; गांजलेला; अशांत.

परिखा (खे) (परिष्कृ० [खं]) (सं) ना. — खंदक; चर; 'अगळ' पहा.

परिख्याति (परिष्कृ० ति) (सं) ना. — प्रसिद्धि; नावलौकिक.

परिगणन (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — गणना; समालोचना.

समानतेची जाणीव.

—इसु (असु) (क) धा. — मोजणें; समान मानणें;

हिशेवात घेणें.

परिगणित (परिष्कृ० त) (सं) वि. — हिशेबी धरलेलें; गणना केलेलें; हीन संस्कृतीचा.

परिगत (परिष्कृ० त) (सं) वि. — ज्ञात; विस्तृत; वेढलेला; घेरलेला; कोंडलेला; विस्मृत; आत; अस्तित्वांत असलेलें.

परिगलित (परिष्कृ० त) (सं) वि. — बुडलेला; अपमानित; कोलमडलेला; अदृश्य; वितळलेला.

परिगहण (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — अपप्रचार; अतिनिंदा; निखंदन.

परिगूढ (परिष्कृ० ण) (सं) वि. — अतिगूढ; अनाकलनीय; न कळणारें; ध्यानांत न येणारें.

परिगृहीत (परिष्कृ० ण) (सं) वि. — स्वीकृत; मान्य; आलिंगन दिलेलें; घेरलेलें; उपकृत.

(सं) ना. — मान्यता देणारा; आलिंगन; मिठी.

परिगृह्या (ह्ये) (परिष्कृ० ण) (सं) सा. — विवाहिता; परिणीता; पत्नीकडून स्वीकृत.

परिगे (परिष्कृ० ण) (क) ना. — ढाल; 'अड्डण' पहा.

परिगोलु (परिष्कृ० ण) (क) ना. — नाव; होडी; 'हरिगोलु' पहा.

परिग्रह (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — स्वीकार; कबुली; बलाकार; घेरा; वेढा; दानस्वीकार; चतुःसीमा; दिग्बंधन; मिरवणूक; भूमि; पिछाडी; अभ्युदय; पाणीग्रहण; सेवक; अनुयायी; घराणें; ग्रहण.

परिग्रहिसु (परिष्कृ० ण) (क) धा. — स्वीकारणें; पाणीग्रहण करणें; हिसकणें; विवाहवद्ध होणें.

परिगृहीतृ (ता) (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — पाणी ग्रहण करणारा; पति.

परिघ (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — वर्तुळाचें बाह्यमाप; घेर; मंडल; गदा; मुगदल; अडणा; माप 'लाळविंडिगे' पहा.

परिघपथ (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — कमानी दरवाजा; प्रवेशद्वार; मुख्य दरवाजा.

परिघात (तन) (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — मार; खून; सुटका; गदा; मुगदल; अडणा.

परिचय (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — ओळख; समज; ज्ञान, माहिती; भक्ति; स्तोत्र; प्रशंसा; प्रीति; नवा अनुभव.

परिचरा (चारक) (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — सेवक; अंगरक्षक; अनुचर; रुग्ण सुश्रूषक; उपचार; सेवा; रुढी; अभ्यास.

परिचरिसु (परिष्कृ० ण) (क) धा. — सेवा करणें; अभ्यास करणें; सुश्रूषा करणें.

परिचर्य (र्ये) (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — सेवा; आतिथ्य; पूजा; सुश्रूषा; 'ऊळिग' पहा.

परिचार (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — सेवा; सुश्रूषा; आतिथ्य; सहलीची जागा; उद्यान.

—इके (अके) (क) ना. — सेविका; अंगरक्षिका; दासी. मोलकरीण.

—क (क) (सं) ना. — सेवक; पूजक; नोकर; सुश्रूषक; सहवासी.

परिचिति (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — परिचय; ओळख; ज्ञान; माहिती; भक्ति; प्रीति; प्रशंसा; स्तुती; प्रचीति; अनुभव.

परिच्छद (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — पांघरूण; परिवार; सहाय्य.

परिच्छन्न (परिष्कृ० ण) (सं) वि. — झाकलेला; लपवलेला; घेरलेलें; वेढलेलें; झांकण असलेलें.

परिच्छित्ति (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — सुस्पष्ट व्याख्या; सीमांत पूजन; विभाग; वियोग.

परिच्छिन्न (परिष्कृ० ण) (सं) वि. — तुकडे झालेले; कातरलेले; आवृत्त; मर्यादित; नियत.

(क) अ. — खडांबंगी होऊन; एक घाव दोन तुकडे होऊन.

परिच्छेद (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — विभाग; अध्याय; छेदक; कात्रण; सीमा; मर्यादा; निर्णय; निर्धार; ठराव; प्रस्ताव.

—इसु (असु) (क) धा. — निर्णय घेणे; निर्धार करणें; फोड करणें; तुकडे पाडणें; कातरणें.

परिच्युत (परिष्कृ० ण) (सं) वि. — खाली पडलेलें; घसरलेलें.

परिजन (परिष्कृ० ण) (सं) ना. — भोवतीचें लोक; प्रभावळ; सेवक; परिवार; आत्मीय वर्ग.

परिजु (परिष्कृ० ण) (क) ना. — वेद्य; सोंग; 'पडिवरिजु' पहा.

परिजे (परिष्कृ० ण) (क) ना. — देह; शरीर; अंग.

परिटव (वणे) (परिष्कृ० ण) (क) ना. — सिद्धता; तयारी.

—इसु (असु) (क) धा. — सिद्ध होणें; तयार होणें; सज्ज असणें.

परिणत (परिष्कृ० ण) (सं) वि. — पक्क; पिकलेलें; मुरलेलें; अनुभूत; निपुण; सुसंस्कृत; प्रौढ; अभिवृद्ध; नम्र; समर्थ; पंडित; विकृत; बदलेला.

परिणति (परिणति) (सं) ना. — पक्वता; पांडित्य; सामर्थ्य;
अनुभव; जाण; प्रौढता; सुसंस्कृति; नम्रता; वृद्धावस्था;
रूपांतर; विकार.

परिणद्ध (परिणद्ध) (सं) वि. — बांधीव; वाकलेलें; रुंद; विकट.

परिणमिसु (परिणमिसु) (क) धा. — पिकणें; पक्व होणें;
सुरणें; अनुभव घेणें; म्हातारे होणें; वाकणें; शेवट पाहणें;
विकारवश होणें; संभवणें; रूपांतर होणें; प्राप्त होणें; प्रौढ होणें.

परिणय (यन) (परिणय [यन]) (सं) ना. — विवाह; लग्न;
चतुर्भुजत्व.

परिणाम (परिणाम) (सं) ना. — कार्याचे फळ; कामाचा
शेवट; अंत; फलितांश; स्थित्यंतर; विकारवशता; नम्रता;
विस्तार; क्षेम; संतोष; प्रेम; आरोग्य; वृद्धावस्था.

— वाद (वाद) (सं) ना. — विकासवाद; उत्क्रांति
तत्त्व; डार्विन सिद्धांत.

परिणाय (परिणाय) (सं) ना. — वेडा; फेरा; बुद्धिवळांतील
प्यादे हलविण्याचे नियम.

परिणाह (परिणाह) (सं) ना. — विशालता; विस्तार; रुंदी.

परिणीत (परिणीत) (सं) वि. — विवाहित; समाप्त.

परिणेतृ (ता) (परिणेतृ [ता]) (सं) ना. — विवाह करणारा;
पति.

परित (तः) (परित [तः]) (सं) अ. — समोवर्ती; इतस्ततः;
इकडे तिकडे; सभोवार.

परितपिसु (परितपिसु) (क) धा. — संकटात येणें; तळमळणें;
पोशांत आग पडणें; जळफळणें.

परितरु (परितरु) } (क) धा. — धावून येणें; लावणीने
(परितरु) (परितरु) } येणें; 'दयितरु' पहा.

परिताप (परिताप) (सं) ना. — संकट; संताप; पोटादुखी; दुःख;
उष्णता; भय; कंप.

परितोष (परितोष) (सं) ना. — आनंद; संतोष; तृप्ति;
फुलारकी.

परित्यक्त (परित्यक्त) (सं) वि. — टाकलेलें; फेकलेलें;
सिद्धकारलेले.

परित्यक्ते (परित्यक्ते) (सं) ना. — पतीनें सोडलेली स्त्री;
समाजबहिष्कृता.

परित्यजिसु (परित्यजिसु) (क) धा. — त्याग करणें; सोडणें;
टाकणें; बाहेर घालविणें.

परित्याग (परित्याग) (सं) ना. — बहिष्कार; सोडचिठी; संबंध
सोडणूक; गमावणूक.

परित्याज्य (परित्याज्य) (सं) वि. — त्यागण्यास योग्य; विरह
होण्यास योग्य; सोडण्यासारखे.

परित्राण (परित्राण) (सं) ना. — संरक्षण; पालनपोषण; रक्षण—
साधन.

परिदलित (परिदलित) (सं) वि. — विकसित; पूर्ण उमललेले;
फुललेलें; झडलेले; गळलेलें; अगदीं खालचें.

परिदान (परिदान) (सं) ना. — अदलावदल; विनिमय.

परिदेवन (ना) (परिदेवन [ना]) (सं) ना. — शोक; दुःख;
परिताप; पीडा.

परिधान (परिधान) (सं) ना. — पोषाख; वस्त्र; नेसण; अंगावर
लावून घेण्याचें वस्त्र.

परिधि (परिधि) (सं) ना. — प्रभावलय; तेजोमंडल; खळे; यशस्वी-
भोवतीच्या समिधा; आखाडा; कुस्तीचें मैदान. 'पौल' पहा.

परिवेष; वृत्तिरेखा; घेर; आवार; भित; तट; प्राकार.

परिधावन (परिधावन) (सं) ना. — पलायन; धर्षण; खलन.

परिनिष्क्रमण (परिनिष्क्रमण) (सं) ना. — बुद्धाचा देहत्याग;
निर्याण; मोक्ष.

परिपक्व (परिपक्व) (सं) वि. — पिकलेलें; पिकून गळलेलें.
अनुभवपूर्ण; अतिवृद्ध.

परिपडु (परिपडु) (क) धा. — काढून टाकणें; प्रवाहानें
कातरणें; धुपणें; थांबणें; स्थिरावणें; संपणें; नाश होणें; पुरेसें
होणें.

परिपंथि (परिपंथि) (सं) ना. — वाटेंत आडवा येणारा; शत्रु;
वैरी; विरोधक.

परिपरि (परिपरि) (क) वि. — नानाविध; हरत-हेचे; विविध.

परिपाक (परिपाक) (सं) ना. — पूर्णता; पूर्णानुभव; पूर्णाहुति;
शिजवण.

परिपाटि (लि) (परिपाटि [लि]) (सं) ना. — रीत; रुढी; क्रम;
पद्धति; संगति; 'हृदन' पहा.

परिपाडु (डु) (परिपाडु [डु]) (क) ना. — साम्य; समानता.

परिपाल (लक) (परिपाल [लक]) (सं) ना. — संरक्षक; रक्षण-
कर्ता; त्राता.

परिपालन (परिपालन) (सं) ना. — रक्षण; संरक्षण; जोपासना.
— इसु (इसु) (क) धा. — संरक्षिणें; पालनपोषण करणें;
संगोपणें; 'सलपु' पहा.

परिपुष्ट (परिपुष्ट) (सं) वि. — पूर्ण वाढ झालेला; अभिवृद्धि
पावलेले; माजलेला; अंगानें भरलेला.

परिपूर्ण (परिपूर्ण) (सं) वि. — भरलेला; तुटुंब; ओतप्रोत;
संपूर्ण.

परिवर्तन (परिवर्तन) (क) ना. — परिभ्रमण; चक्रगति;
गिरकी; प्रदक्षिणा; आवर्तन.

परिबोधिसु (परिबोधिसु) (क) धा. — समजून सांगणें; लक्ष
देणें.

परिभव (परिभवं) (सं) ना. - पराभव; अपजय; तिरस्कार; अपमान.

परिभविसु (परिभविसु) (क) धा. - तिरस्कारणें; अनादर दाखवणें; अपमान करणें.

परिभाव (परिभाव) (सं) ना. - गंभीर आलोचना; खोल विचार.

परिभाविषु (परिभाविषु) (क) धा. - नीट विचार करणें;

खोल विचार करणें; भ्रम होणें; गैरसमज करून घेणें;

परिभाषा (वे) (परिभाषा [वे]) (सं) ना. - वाकसंकेत;

व्याख्या; शब्दाचे विशिष्टार्थ. शास्त्रीय संज्ञा; परिभाषा.

परिभ्रमण (णिका) (परिभ्रमण [णिका]) (सं) ना. -

प्रदक्षिणा; गिरकी; निर्दिष्ट कक्षेत फिरणें; आवर्तन.

परिमरि (परिमरि) (क) ना. - शृंगार; नट्यापट्टा; थाटमाट;

साजशोभा; अवडंबर

परिमल (ळ) (परिमल [ळ]) (सं) ना. - सुगंध; सुवास;

दरवळ; गोडी; रुचि; 'कंपु' पहा.

—इसु (असु) (क) धा. - दरवळणें; गंध पसरणें; सुवास फैलावणें.

परिमाण (परिमाण) (सं) ना. - माप; वजन; मोजणी; सरासरी

कल्पना; आकारनिर्देश; मोजमाप.

परिमाजने (परिमाजने) (सं) ना. - प्रक्षालन; धुणें; वहिष्करण;

सारवण; निरसन; नेसण; शुद्धिकरण; धुलई.

दोषपरिमाजने (दोषपरिमाजने) (सं) ना. - कलंक-

निर्धूलन; दोषनिरसन; प्रमादपरिहार.

परिमित (परिमित) (सं) वि. - परिसीमित; सीमित; मर्यादित;

पकडीत सापडलेले.

परिमिति (परिमिति) (सं) ना. - मोजमाप; वजन; आकार;

प्रतीकाचे माप.

परिमिलत (परिमिलत) (सं) वि. - मिश्रलेले; समाविष्ट;

मिश्रित; प्रविष्ट.

परिमुक्त (परिमुक्त) (सं) वि. - संपूर्णतया टाकलेले; सोडलेले;

स्वतंत्र.

परिमुख (परिमुख) (सं) अ. - अवतीभवती; सभोवार; द्वारा;

सुखांतरांन.

परिम्लान (परिम्लान) (सं) वि. - अति कोमेजलेले; उमलून

सुकलेले. गलित.

(सं) ना. - तांबडी कोरांटी.

परियटन (परियटन) (सं) ना. - पर्यटन; प्रवास; भ्रमंती;

येरझारा; संचार.

परिय (या) ण (परिय [या] ण) (सं) ना. - गंगाळ;

ताम्हण; ताट; परात. 'हरिवाण' पहा.

परियंक (परियंक) (क) ना. - पर्यंक; पलंग; माचा.

परियंत (परियंत) (क) अ. - पर्यंत; पावेतो; वेरी.

परियळ (परियळ) (क) ना. - घंगाळ; तामण; ताट.

परिरंभ (परिरंभ) (क) ना. - आलिंगन; आठिमिठी.

—इसु (असु) (क) धा. - आलिंगणें; मिठी मारणें; वेढणे.

परिव (प) ट (परिव [प] ट) (क) ना. - शिरस्त्राण; रुमाल;

फेटा; पागोटें; मुंडाचें.

परिवडु (परिवडु) (क) धा. - अलंकारणें; शृंगारणें, सजवणें;

सुशोभित करणें; नटणें; मिरवून घेणें.

परिवरिसु (परिवरिसु) (क) धा. - मुंडाळणें; वेष्टणें; लावून

घेणें; परिवारांत घेणें.

परिवर्तकास्त्र (परिवर्तकास्त्र) (सं) ना. - अनेक बारी बंदुक;

रिहतास्त्र.

परिवर्तने (न) (परिवर्तने [न]) (सं) ना. - मोवदला;

विनिमय; बदलाबदल; भाषांतर; स्थित्यंतर; पालट; क्रांति;

अध्यायपारंभ

—इसु (असु) (क) धा. - व्यवस्था करणें; बदलणें;

भाषांतर करणें; क्रांति होणें; फिरवणें.

—शील (शील) (सं) वि. - नेहमी बदलणारे; चिरगतिक;

जगत.

परिवर्धक (परिवर्धक) (सं) वि. - पालनकर्ता; संरक्षक; पोशिदा;

संगोपक.

परिवर्धनि (नी) (परिवर्धनि [नी]) (क) ना. - कन्नड

घट्टपदीचा एक प्रकार. (चरणाचे ३ गण + गुरु संख्या)

परि(री)वाद (परि [री] वाद) (सं) ना. - चहाडी; दुर्भाषण;

निंदा; दोषारोप; शिबी; अपवाद; अपवादन; वाद्यवादन.

परिवादिनि (नी) (परिवादिनि [नी]) (सं) ना. - वीणा, सतार.

परिविडि (परिविडि) (क) ना. - क्रम; रीत; अनुक्रम.

परिवार (परिवार) (सं) ना. - मोवतीचे लोक; आतेष्ट; नोकर-

चाकर; अनुयायी; पैपाहुणा; सैन्यविभाग.

परिवृढ (परिवृढ) (सं) ना. - मालक; यजमान; राजा; प्रभु.

परिवृत्त (परिवृत्त) (सं) वि. - घेरलेला; वेढलेला; विवाहित;

स्वीकृत.

परिवृत्त (परिवृत्त) (सं) ना. - मुंडाळलेले; गोल; वर्तुळाकार;

बदललेले; विनिमय केलेले.

परिवृत्ति (परिवृत्ति) (सं) ना. - क्रांति; पुनरागमन; पीछेहाट;

विनिमय; क्रयविक्रय; अंत; शेवट; प्रत्यय; परिस्थिति.

वसतिस्थान; एक अलंकार.

परिवेदक (परिवेदक) (सं) ना. - वडील भावाआधी

लग्न करून घेणारा लहान भाऊ.

परिवेदन (परिवेदन) (सं) ना. - वडील भावाआधी लहान

भावाचा झालेला विवाह; ज्ञान; सूक्ष्मज्ञान; लाभ; प्राप्ति;

विवेकपरिपूर्णता; गृह्यामिसाधन; अग्न्याधार; विस्तार; कौशल्य; धोरण.

परिवेधि (सं०वे०दि) आवरण; पांवरुण; झांकण; दादरा.

परिवेषण (सं०वे०षण) (सं) ना. — जेवणाची मार्गप्रतीक्षा; पान वाढणे; सामीप्य; वेष्टण; परीघ; परिधि; कंकण; खळे.

परिवेष्ट (ष्टन) सं०वे०ष्ट [सं०] (सं) ना. — वर्तुळ; पांवरुण; परिधि; आच्छादन; वेढा; घेरा.

परिवेष्टिसु (सं०वे०ष्टिसु) (क) धा. — गुंडाळणे; वेढणे; आच्छादणे; घेरणे; खळे करणे.

परिव्राजक (सं०व्रा०जक) (सं) ना. — संन्यासी; यति.

परिशिष्ट (सं०शि०ष्ट) (सं) वि. — राहिलेले; बाकी; पुरवणी; शिलकी; क्षुद्र; टाकाऊ.

— वर्ग (सं०वर्ग) (सं) ना. — असंस्कृत समाज.

परिशीलन (ने) (सं०शी०लन [नं]) (सं) ना. — सूक्ष्म परीक्षा; विवेचक दृष्टीने पाहणी; चौकसज्ञान; समग्र दृष्टि.

परिशुद्ध (सं०शु०द्ध) (सं) वि. — अति पवित्र; अत्यंत निर्मल; निष्कलंक; निर्दोष.

परिशोधक (सं०शो०धक) (सं) वि. — शोध करणारा; हुडकणारा; पवित्र करणारा; स्वच्छता ठेवणारा; घाण काढणारा.

परिशोधने (सं०शो०धने) (सं) ना. — नवे शोध; सूक्ष्म परिशीलन; खोल विचार.

परिशोधिसु (सं०शो०धिसु) (क) धा. — परिशीलन करणे; सुधारणे; चाळून घेऊन पाहणे; दोष काढणे; गाळून स्वच्छ करणे.

परिशोभिसु (सं०शो०भिसु) (क) धा. — स्वच्छ करणे; वासणे; पुसणे; प्रकाशणे; चकाकणे; सुंदर होणे.

परिश्रम (सं०श्र०म) (सं) ना. — दीर्घ प्रयत्न; अति कष्ट; मेहनत.

परिश्रांत (सं०श्रा०ंत) (सं) वि. — फार दमलेला; अति कष्ट घेतलेला.

परिषत् (त्तु) (सं०ष०त् [त्तु]) (सं) ना. — सभा; महासभा; विद्वत्सभा; महाजन सभा.

परिषेक (सं०षे०क) (सं) ना. — गुंडाळी; गुंडाळण्याची क्रिया.

परिषेचन (सं०षे०चन) (सं) ना. — परिसिंचन; परिसमूहन.

परिष्करण (सं०षु०रण) (सं) ना. — उजोळा; सुधारणा; स्वच्छता; अलंकार दुरुस्ती; सूक्ष्मावलोकन.

परिष्करिसु (सं०षु०रिसु) (क) धा. — सुधारणे; परीक्षण करणे; अलंकार करणे; पूर्ण करणे; स्वच्छ करणे.

परिष्कृत (सं०षु०कृत) (सं) वि. — संस्कार केलेले; अलंकृत; समर्थन केलेले.

— मुद्रण (सं०मु०द्रण) (सं) ना. — दुरुस्त मुद्रण.

परिष्वंग (सं०ष्व०ंग) (सं) ना. — आलिंगन; मिठी; कवटाळण.

परिसंख्या (ख्ये) (सं०सं०ख्या [ख्ये]) (सं) ना. — एक अलंकार; अतिसंख्यात्व; एकुणात; वट्टसंख्या.

परिसमाप्ति (सं०सं०माप्ति) (सं) ना. — तड; समारोप; शेवट; अंत.

परिसर (सं०सर) (सं) ना. — आजूबाजू; आसमंत; शेजार-पाजार; सीमा; जवळचा प्रदेश; दृश्य; विस्तार; विरह; मृत्यु; नियम.

— ण (सं०) (सं) ना. — पलायन; सुटका; मोकळीक;

निष्क्रमण; आच्छादन; अंथरुणपांवरुण.

परिसर्प (पेण) (सं०सं०सर्प [सं०सं०]) (सं) ना. — आंदोलन; पूसतपास; अनुमान; वळवा; फेरा; विलोलता; चौकशी.

परिसंख्यान (सं०सं०ख्यान) (सं) ना. — सरळ न्यायनिर्णय; योग्य सरासरी; एकूण संख्या.

परिस्फुट (सं०सं०स्फुट) (सं) वि. — अतिस्पष्ट; पूर्ण वाढलेले. पूर्ण विकसित; विवरण; फोड.

परिस्फुरण (सं०सं०स्फुरण) (सं) ना. — कंपन; योग्यता; काठिण्य.

परिहर (सं०हर) (सं) ना. — बहिष्कार; सोडवणूक; चुकारपणा; बचाव; चुणूक; आकस्मिक प्रयत्न.

— इसु (सं०सु) (क) धा. — काढून टाकणे; निवारणे; फेकणे.

परिहार (सं०हार) (सं) ना. — त्याग; सोडवणूक; निवारण; अनादर; तिरस्कार; प्रायश्चित्त; सामूहिक साध्य; धन; दंड.

— द्रव्य (सं०द्र०व्य) (सं) ना. — भूदंड; चुकसानभरपाई; मोबदला.

परिहार्य (सं०हार्य) (सं) वि. — सोडण्यास योग्य; चुकवण्यास योग्य; टाळतां येण्या जोगें.

(सं) ना. — कंकण; काकण; बांगडी.

परिहास (सं०हा०स) (सं) ना. — चेष्टा; विनोद; हास्य; मेळ.

परिहासक (सं०हा०सक) (सं) ना. — गमत्या; विद्रूपक; गोडुी; चेष्टा करणारा; हसविणारा.

परिहत (सं०हत) (सं) वि. — अपहार केलेले; त्याग केलेले; बाहेर घातलेले; अस्वीकृत.

परीक्षक (सं०क्ष०क) (सं) ना. — परिशीलन करणारा; विचार करून पाहणारा; न्यायाधीश; तपासनीस; विमर्शक.

परीक्षण (रीक्षा) (सं०क्ष०ण [रीक्षा]) (सं) ना. — कस;

परीशीलन; विमर्शन; तपास; चूकभुलीचा विचार.

परीक्षित (त्त) (सं०क्ष०ित [त्त]) (सं) ना. — अभिमन्यु पुत्र; परीक्षिती.

परीत (सं०रित) (सं) वि. — अपहत; गुंडाळलेला; गमावलेला; समाप्त; मृत.

परीप्से (परिपेस्) (सं) ना. - मिळण्याची इच्छा; आतुरता; गडबड; धाई.
 परु (परु) (सं) ना. - गाढ; संधि; दुर्बल प्रसंग; स्वर्ग; पर्वत; महासागर; (सं.) वि. मृदु; कोमल.
 परुव (विणे) (परुव [विणे]) (क) वि. - तयारी; विस्तार; विशालता.
 परुविसु (परुविसु) (क) धा. - विस्ताराने सांगणे; विवरण करणे; सिद्ध करणे.
 परुव (विणे) (परुव [विणे]) (क) ना. - सिद्धता; विस्तार; विवरण; विशालत्व.
 परु (परु) (क) ना. - गतवर्ष; गेले साल; गुदस्त; 'पर' पहा.
 परुद्वार (परुद्वार) (सं) ना. - घोडा.
 परुव (परुव) (क) ना. - पर्व; सण; उत्सव; क्रांतिकाल; संक्रमणकाल; संक्रांत.
 परुष (परुष) (सं) वि. - षट्; ओवडधोवड; निष्ठुर; कर्कश; असंस्कृत; स्थूल. 'गडसु' पहा.
 परुषि (परुषि) (क) वि. - गोड; रुचकर.
 परुस (सकळु) (परुस [सकळु]) (क) ना. - स्पर्शमणि; स्पर्शशिला; परीस.
 परे (परु) (क) धा. - पसरविणे; अस्ताव्यस्त करणे; जखम भरून येणे; फाडणे; कातरणे; फेकून देणे.
 (क) ना. - सापाची कात; चर्मवाय; टिमकी; हलगी; डोळ्यावरील सारा; पातळ पांघरण; निंदा.
 —पु (पु) (क) ना. - वाढ; विस्तार.
 परेत (परु) (सं) वि. - मृत; प्रेत; मेलेला; वियोग पावलेला.
 (सं) ना. - भूत; पिशाच.
 परेगणु (परुगणु) (क) ना. - डोळ्याचा बुबुळावरील सारा; बुबुळावरील कवडी.
 —भर्तृ —राज (परु, -राज) (सं) ना. - यमधर्म; मृत्युदेव; भूमि.
 —वास-वन (परु, -वन) (सं) ना. - स्मशान; मसण; मसणवट; रुद्रभूमि.
 परेघवि (घुः) (परुघवि [घुः]) (सं) अ. - परवा; परवाचे दिवशी; उद्या.
 परोक्ष (परु) (सं) वि. - समोर नसणारे; डोळ्याला न दिसणारे. गुप्त.
 —ज्ञानी (परु) (सं) ना. - अदृष्ट जाणणारा; भविष्य ज्ञानी; दूर दृष्टीचा.
 परोपकार (परुपकार) (सं) ना. - दुसऱ्याचे हित; इतरांना केलेले साह्य.

परोपकारि (रिन्) (परुपकारि [रिन्]) (सं) ना. - दुसऱ्याचे भले करणारा.
 पर्बु (परु) (क) धा. - कुजबुजणे; गुणगुणणे; कानांत सांगणे.
 पर्जन्य (परु) (सं) ना. - आकाश; मेघ; वृष्टि; इंद्र.
 —मापक (परु) (सं) ना. - पाऊस मापण्याचे साधन.
 पर्ण (परु) (सं) ना. - पान; पंख; विड्याचे पान; बाणाचे पीस.
 —अद, अशन (परु, अशन) (सं) ना. - पान खाणे; विडा खाणे.
 —उटज, -कुटि (परु, -कुटि) (सं) ना. - शोपडी; पानाचे छप्पर. कूड.
 पर्णसि (परु) (सं) ना. जलमंदिर; शीत हवेचे ठिकाण; फळभाजी; कमर; श्रृंगार; अलंकार; परिमळ द्रव्य; उटणे.
 पर्णि (परु) (सं) ना. - झाडपाला; वेळी; पानवेल.
 पर्तु (परु) (क) ना. - गिधाड; गरुड.
 —तेर (परु) गरुडवाहन; विष्णु.
 पर्तुदेर (परु) (क) ना. - गरुडावर बसणारा; विष्णु.
 पर्प (परु) (सं) ना. - कोवळे गवत; पांगुळ गाडा; बावागाडी; कुबडी.
 पर्परिके (परु) (क) ना. - कर्कशता; असंस्कृतता; धीटपणा; कठोरता.
 पर्परीक (परु) (सं) ना. - सूर्य; अग्नि; जलाशय; सरोवर; तलाव; 'कोळ' पहा.
 पर्बु (परु) (क) धा. - वाढणे; पसरणे; रुंद होणे.
 —गे (परु) (क) ना. - गाढ; विस्तार; प्रसार; रुंदी.
 पर्यंक (परु) (सं) ना. - पलंग; माचा; पालखी; आसन; अंथरण; वीरासन.
 —भोगि (परु) (सं) ना. - एक सर्प.
 पर्यटन (रित) (परु) (सं) ना. - प्रवास; प्रदक्षिणा; फिरती; प्रयाण; जलपर्यटन; समुद्रसंचार.
 पर्यंत (तर) (परु) (सं) अ. - पावेतो; तो; वेरी. (सं) ना. - सीमा; मर्यादा; क्षितिज; बाजू; अंत; शेवट. 'गडि' पहा.
 पर्यय (परु) (सं) ना. - बदली; पालट; पर्याय; आवर्तन; समारोप; नाश; वेळेचा व्यय; तुकसान; अनियमितता; भ्रम; कर्तव्य विस्मृति; विरोध.
 पर्यवसान (परु) (सं) ना. - शेवट; अंत; निर्णय; परिणाम; समारोप.
 पर्यवसायि (यिन्) (परु) (सं) वि. - शेवट गाठणारा; कड लावणारा.
 + आनंद पर्यवसायि (परु) (सं) ना. - सुखांतिका; आनंदाचा शेवट असलेले नाटक.

शोक पर्यवसायि (शोकपर्यवसायि) (सं) ना. -

दुःखांतिका; दुःखांत नाटक.

पर्यवसित (पर्यवसित) (सं) वि. - संपलेले; शेवट लागलेले;
नष्ट; गमावलेले; निश्चित.

पर्यटि (पर्यटि) (सं) ना. - आहार; खाद्य; खाद्यपेय.

पर्यवस्थे (स्या) (पर्यवस्थे [स्या]) (सं) ना. - विरोध;
नाकबुली; खंडन; विसंगती.

पर्याकुल (पर्याकुल) (सं) वि. - भयालेला; बेलबल; बेगुन;
चंचल; व्याकुल; तळमळणारा.

(सं) ना. - गडबड; गोंधळ.

पर्याण (पर्याण) (सं) ना. - घोड्याचे जीन; खोगीर.
'हलण' पहा.

पर्याप्त (पर्याप्त) (सं) अ. - यथेष्ट; यथेच्छ; मनसोक्त;
आकंठ.

(सं) वि. - भरलेले; व्याप्त; मिळवलेले; समाधान पावलेले;
संतुष्ट.

पर्याप्ति (पर्याप्ति) (सं) ना. - प्राप्ति; लाभ; तृप्ति; समाधान;
अंत; शेवट; निर्णय; सामर्थ्य; योग्यता. 'तणिवु' पहा.

पर्याय (पर्याय) (सं) वि. - दुसरी बाजू; अन्य पक्षी;
उलट बाजूने; अप्रत्यक्ष.

(सं) ना. - पाळी; ओळ; क्रम; रीत.

(सं) अ. - बाहेरच्या बाहेर.

—शयन (शयन) (सं) ना. - पाळीप्रमाणे घेतलेली
निद्रा; पहारा.

पर्यालोचन (पर्यालोचन) (सं) ना. - सूक्ष्म विचार;
निश्चित ज्ञान; सत्यदर्शन; यथार्थता.

पर्याप्त (पर्याप्त) (सं) ना. - विनिमय; अदलाबदल;
विपर्यास; व्यत्यास; सार्वत्रिक प्रसार; भिरकाटणे.

पर्युत्सुक (पर्युत्सुक) (सं) वि. - आतुर; गोंधळाचें;
उत्साहपूर्ण; खिन्न; दुःखित.

पर्युपासन (ने) (पर्युपासन [ने]) (सं) ना. - सेवा;
अनुसरण; अनुष्ठान.

पर्युषित (पर्युषित) (सं) वि. - शिळे; उष्टे; उच्छिष्ट.

पर्व (पर्व) (सं) ना. - सण; संभ्रमसमय; पुण्यकाळ; पर्वणी;
गाठोडे; लोखंडी सळी; अध्याय प्रकरण; काल; संक्रमण काल.

पर्वत (पर्वत) (सं) ना. - मोठा डोंगर; गिरी; अद्रि.

—अरि; रिपु (अरि, -रिपु) (सं) ना. - इंद्र ; पर्वतशत्रु

—नाथ, -राज (नाथ, -राज) (सं) ना. - पर्वतश्रेष्ठ;

हिमालय; महागिरी.

पर्वलसु (पर्वलसु) (क) धा. - बाजूला जाणें; बाजूला होणें;
खाली उतरणें.

पर्वु (पर्वु) (क) धा. - पसरणें; वाढणें; रुंद होणें;
विस्तार पावणें; विस्कळणें.

पल् (पल्) (क) ना. - दंत; दात.

—परे (परे) (क) ना. - दात खाणें; दात वाजणें;
कटकट ध्वनि.

—मसे (मसे) (क) धा. - दात चावणें; दात खाणें;
क्रोधाविष्कार करणें.

—मोरे (मोरे) (क) धा. - तोंड वेगडाडणें; तोंड पसरणें;
दीनपणें मागणें.

पल (लवु) (पल [लवु]) (क) वि. - अनेक; पुष्कळ; अधिक;
काहीं, कित्येक

(क) ना. - मांस; गवत; तीन तोळ्याचे वजन.

पलगण (पलगण) (सं) ना. - बहुनेत्र; इंद्र.

पलगे (पलगे) (क) ना. - फलक; फळी; ढाल; ढोल; चर्मवाद्य;
खेळ. 'गुरुणि' पहा.

पलगंड (पलगंड) (क) ना. - राजा; गवंडी; तुरंग; दीर्घ कष्ट.

पलमे (में) (पलमे [में]) (क) अ. - कैकवेळी; कित्येकदा;
अनेक प्रसंगीं.

पलल (पलल) (सं) ना. - मांस; राक्षस; राड; चिखल.

पलसु (नसु) (पलसु [नसु]) (क) ना. - फणसाचें झाड;
फणस.

पलांडु (पलांडु) (सं) ना. - कांदा, कंदर्प. 'ईरुळि' पहा.

पलायन (पलायन) (सं) ना. - पळ; धावन; धाव; यःपलाय;
युक्तीनें निसटणें.

पलायित (पलायित) (सं) वि. - पळून गेलेला; पळविलेला;
स्थानभ्रष्ट.

पलाल (पलाल) (सं) ना. - वाळलेले गवत; पिंजर; करड;
कोंडा; पोकळी

—दोहद (दोहद) (सं) ना. - आम्रवृक्ष.

पलास (पलास) (सं) ना. - पळस; किंशुकवृक्ष; पान; फूल;
हिरवा रंग.

पलित (पलित) (सं) वि. - वृद्ध; पिकलेला; पांढऱ्या केसाचा.

पल्लुगुण (पल्लुगुण) (क) ना. - फाल्गुन; अर्जुन; पार्थ.

पल्लुबु (पल्लुबु) (क) धा. - दुःख देणें; अपमानित करणें;
हळहळणें; कुंथणें; 'हल्लु' पहा. व्यथा होणें; दया येणें;

मन विरघळणें; 'मरुगु' पहा.

पल्यंक (पल्यंक) (सं) ना. - पर्यंक; पलंग.

पल्ययन (पल्ययन) (सं) ना. - खोगीर; पलाण; 'हलण'
पहा.

पल्लविक (पल्लविक) (क) ना. - पालखी; शिबिका; तिरवी.

पल्लंग (पल्लंग) (क) ना. - माचा; पलंग; बाजलें; बिछाना.

पलट (पल्लट) (क) ना. - पर्यस्त; अदलाबदल; क्रांति; व्यत्यास;
उलटापालट; अव्यवस्था.

—इसु (असु) (क) धा. - व्यवस्था करणें; बदल होणें.

पलटित (पल्लटित) (क) वि. - उलटलेला; व्यत्यासित; खाली
डोकें वर पाय झालेला.

पल्लण (पल्लण) (क) ना. - जीवन; खोगीर; पालाण.

पल्लमरि (पल्लमरि) (क) ना. - हत्तीचें पिल्लें; शरभ.

पल्लव (पल्लव) (सं) ना. - पालवी; कोवळी पानें; मोड; नवांकुर;

लहानशाखा; पदर; एक राजवंश; सर्प; अलत्तरस; लाख;

शक्ति; कुसळ; कंकण; वाक्की; प्रेम; विनोद; चांचल्य.

—अंकुर (अंकुर) (सं) ना. - आधार; शाखा; फांदी.

—अस्त्र (अस्त्र) (सं) ना. - काम; मदन; मन्मथ.

पल्लवक (पल्लवक) (सं) ना. - कामुक; उपपत्ति; उपपत्नी;

अशोकवृक्ष; एक माघा; मंजिरी; नव पालवी; व्यभिचारी;

विट.

पल्लवपाणि (पल्लवपाणि) (सं) ना. - पालवीप्रमाणें हात

असलेला; निमूळते हात असलेला.

पल्लवाक्षरे (पल्लवाक्षरे) (क) ना. - पालवीप्रमाणें ओठ असलेली
तन्वंगी, सुंदरी.

पल्लवि (पल्लवि) (क) ना. - ध्रुपद; ध्रुवपद; पालुपद; पालवपद.

पल्लवित (पल्लवित) (सं) वि. - पालवी फुटलेले; मोड आलेले;
फुललेले.

पल्लविसु (पल्लविसु) (क) धा. - अंकुरणें; वाढणें; चिगरणें; फुटणें.

पल्लि (ह्री) (पल्लि [१९]) (सं) ना. - खेडे; लहान गांव; घर.

(क) ना. - पाल; सरड्याच्या जातीचा प्राणी.

पल्लिलि (पल्लिलि) (क) ना. - बोतरा; दात नसलेला; सूर्य; कोष्टी
कांठी.

—वाय (वाय) (क) ना. - दांत नसलेले तोंड.

पल्लल (पल्लल) (सं) ना. - जलाशय; सरोवर; तलाव;

पल्लिसु (पल्लिसु) (क) धा. - झोपणें; झोपविणें; निद्रा घेणें;
ओढणें; विंचरणें; रेघ ओढणें; लुटणें.

पल्लण (ण) (पल्लण [१९]) (क) ना. - प्रयाण; माप; वजन;
निश्चित ज्ञान; विश्रान्ति; औचित्य; शक्ति; सामर्थ्य; विषय;
संमति.

पल्लणिने (के) (पल्लणिने [१९]) (क) ना. - ओवणी; जमवणी;
जमणें; जोड.

पल्लणिसु (पल्लणिसु) (क) धा. - ओवणें; जमवणें; समाविष्ट
करणें; घालणें. 'तेत्तिसु' पहा.

पल्लणसरि (पल्लणसरि) (क) ना. - निश्चय; प्रमाण; विद्वान्;
विश्वास; श्रद्धा.

पल (पल) (सं) ना. - वारा; पवन; शुद्धि; चाळण; शेणगोळा.

पवन (पल्लव) (सं) ना. - वारा; वायु; निवड; चाळणी;
पाणी; कुंभाराचें चाक.

—नी (नी) (सं) ना. - झाडणी; झाडू; चवरी.

—अशन, -भुक् (अशन, -भुक्) (सं) ना. - साप.

—ज (ज) (सं) ना. - मारुति; भीम; अग्नि.

—पथ (पथ) (सं) ना. - आकाश; वातावरण.

—परि (परि) (सं) ना. - योगानुष्ठान; प्राणायाम.

—व्याधि (व्याधि) (सं) ना. - संधिवात; कृष्णमंत्री; उद्वेग.

पल्लमान (पल्लमान) (सं) ना. - हवा; वायु; पवित्र अग्नि;

वायुस्तुति; वाय्याचे गाणें; पवनस्तोत्र.

पल्लव (पल्लव) (क) ना. - प्रवाळ; पोवळे; विद्रुम.

पल्लवड (पल्लवड) (क) ना. - पोवाडा; प्रशंसा; स्तुति; अतिमानुष-

कृति; अद्भुत कार्य; आश्चर्य; अवडंबर; स्तोम.

पल्लि (पल्लि) (सं) ना. - इंद्रायुध; वज्र; वीज.

पल्लित्र (पल्लित्र) (सं) वि. - शुद्ध; निर्मळ; दोषरहित; पापसुक्त;

पुण्यकर; निष्कलंक; जानवें; दर्माची अंगठी; मधले बोट;

मध; व्यायामातील पवित्रा; गाळणी; सोधने.

पल्लित्रक (पल्लित्रक) (सं) ना. - दर्भ; कापूस; दवणा.

पल्लित्रकर (पल्लित्रकर) (सं) वि. - पवित्र करणारा; निर्मळ

करणारा.

पल्लित्रतर (पल्लित्रतर) (सं) वि. - अधिक पवित्र; अति निर्मळ;

पल्लुड (पल्लुड) (क) वि. - प्रौढ; वाढलेला; वयात आलेला.

पल्लुकि, (पौकि) (पल्लुकि, [१९]) (क) वि. - आवार; प्राकार.

तट; समोवतालची भिंत.

पल्लुगे (ने) (पल्लुगे [१९]) (क) अ. - अकरूमात; शकन;

एकदम.

पल्लुसे (पल्लुसे) (क) ना. - तिलक; गोंदण; हातातोंडावरील

चित्र; मगर; 'मकरिके' पहा.

पल्लुलिसु (पल्लुलिसु) (क) धा. - अकरूमात येणें; दत्त म्हणून

उभे होणें; एकदम उद्वेगणें; आगंतुकपणें येणें.

पल्लु (पल्लु) (सं) ना. - गाय; पाळीव प्राणी; मृग; अजाण;

अज्ञानी; यज्ञपशु; शिवगण; इंद्रियविकार; पशुदेवता; समदृष्टि.

पल्लुकर्म (पल्लुकर्म) (सं) ना. - पशुप्रमाणें काम करणारा;

यज्ञ; पशुभोग.

पल्लुपति (पल्लुपति) (सं) ना. - गणप्रमुख; शिव; देवेंद्र; वसव;

नंदी; यति; विरक्त; संन्यासी; सिंह; गुराखी.

पल्लुराज (पल्लुराज) (सं) ना. - सिंह; पशूचा राजा.

पल्लुत् (पल्लुत्) (सं) अ. - नंतर; त्यावर; तदनंतर; आणखी;

मागाहून.

—ताप (ताप) (सं) ना. - कृती घडल्यानंतर वाईट वाटून

घेणें; विषाद; दुःख; अनुताप.

पश्चिम (पश्चिम) (सं) ना. — प्रतीची; मावळती; मागलें;
शेवटचें; अस्त.

— अचल, अद्रि (अचल, अद्रि) अस्तगिरी; पश्चिम पर्वत.

पस (पस) (क) ना. — आशा; आकांक्षा; इच्छा.

पसदन (पसदन) (क) ना. — प्रसाधन; अलंकार; भूषण;

दागिना; वस्तु; चीजवस्त.

पसर (पसर) (क) ना. — प्रसर; प्रसार; दुकान; समूह; संभावना
प्रसिद्धि.

— इसु (इसु) (क) धा. — वाढणें; विस्तारणें; प्रसिद्ध होणें;
निघणें.

पसरु (पसरु) (क) धा. — हिरवे होणें; काढणें.

पसले (पसले) (क) ना. — गवत; हिरवळ.

पसार (य) (पसार [य]) (क) ना. — अनुग्रह; उपकार;
बहुमान; प्रसाद; कृपा; आज्ञा; वर; 'हसाद' पहा. मिठाईचे
दुकान. प्रसार.

पसारत (पसारत) (क) ना. — महसूलाधिकारी.

पसि (पसि) (क) धा. — भूक लागणें; आहार मागणें; आतुर
होणें; इच्छिणें.

(क) ना. — भूक; ओल; सांडपाणी; दलदल; हिरवे कचें; उंबरा;
प्रारंभस्थान; मूलस्थान; 'होसतिलु' पहा.

पसिमे (पसिमे) (क) ना. — ओल; उंबरा; नावीन्य.

प (ह) सिधु (प [ह] सिधु) (क) ना. — भूक; बुभुक्षा;
खाण्याची इच्छा.

पसु (पसु) (क) धा. — कातरणें; विभागणें; वाटून देणें.

(क) ना. — पशु; जनावर; मृग; वाटा; हक; भूक;
कोमलता; अर्भक; हकदारी; भागीदारी.

पसुगे (पसुगे) (क) ना. — विभाग; वाटणी; वाटा.

पसु (सु) वे (पसु [सु] वे) (क) ना. — पोते; मोठ्या
तोंडाची पिशवी; रुंद तोंडाची पिशवी.

पसुवेवळ (पसुवेवळ) (क) ना. — व्यापारी; फेरीवाला;
खेडोपाडी फिरणारा व्यापारी.

पसुपु (पसुपु) (क) ना. — भूक; ओल; कोवळिक; हिरवा रंग

पसुळे (पसुळे) (क) ना. — मुलगा; शिशु; अर्भक; बाळ; पुत्र.

— तन (तन) (क) ना. — कौमार्य; शैशव; बाळपण;
कोमलता.

पसे (पसे) (क) ना. — भूक; मणि; चटई; अंथरण, वधूवरासाठीं
घातलेली बैठक; कोरडे भाषण; काथ्याकूट; बडबड

पसेनिल् (पसेनिल्) (क) धा. — भूक लागणें; लम होणें. लमाला
तयार होणें.

पसेमणे (पसेमणे) (क) ना. — वधूवरांना एकत्र बसण्याचा
पाट; चौरंग; पलंग.

पहरे (पहरे) (क) ना. — प्रहर; पहारा; तीन्हीसांज.

पळ (पळ) (क) ना. — फळ; पिकलेले फळ; एक काळावधी.

पळक (पळक) (क) ना. — विजेची चमक; चकाकी; रुढी;
संप्रदाय; व्यवहार; चट; अभ्यास; शिक्षण; सिद्धता. 'मिनिकु'
पहा.

पळकिसु (पळकिसु) (क) धा. — चकाकणें; शोभणें; प्रकाशणें;
उत्तेजित होणें.

पळकु (पळकु) (क) ना. — स्फटिक; 'हरळ' पहा.

पळगु (पळगु) (क) धा. — साधु होणें; जुळवून घेणें; वापरात
येणें; व्यवस्था करणें; 'ईलागु' पहा.

पळ (ळ) चु (पळ [ळ] चु) (क) धा. — सहन करणें; मारणें;
प्रवेशणें; संबंध येणें; विरोधणें; हरकत घेणें; हल्ला करणें.

(क) ना. — हरकत; अडचण; विरोध, संघटना;

संबंध; मागसलेपण.

पळंचले (पळंचले) (क) धा. — बडबडणें; चोप देणें; अंगावर
चाळून जाणें.

पळंचे (पळंचे) (क) अ. — तळपून; चमकून; चकचकितपणें

पळति (पळति) (क) ना. — पदाति; सैनिक; पायदळ.

पळदि (पळदि) (क) ना. — हळद; पिवळा रंग; कढी.

पळमे (पळमे) (क) ना. — जुनाटपणा; सनातनत्व; पुराण; जुना
इतिहास.

पळयि (वि) सु (पळयि [वि] सु) (क) धा. — प्रलापणें; दुःख
करणें; निरर्थक बडबडणें; एरंडाचे गुन्हाळ लावणें; 'गळपु'
पहा.

पळव (पळव) (क) ना. — प्रलाप, दुःख. वायफळ बोलणें.

पळवाड (पळवाड) (क) ना. — जुनाट खेडें.

पळवातु (पळवातु) (क) ना. — वेद.

पळवि (यि) ने (पळवि [यि] ने) (क) ना. — ध्वज, बावटा;
निशाण; गुढी.

पळवे (पळवे) (क) ना. — जुने नातें.

पळसु (पळसु) (क) धा. — जूने होणें; रुचि बिघडणें; निरुपयुक्त
होणें.

पळह (पळह) (क) ना. — ढोल; नगारा; चर्मवाद्य; 'पटह' पहा.

पळार (पळार) (क) ना. — फळाहार; फराळ; फळांचा आहार;
अल्पाहार; उपहार.

पळाळ (पळाळ) (क) ना. — कपट; फसवणूक; निष्फळता; दोष;
कीड; ठक; कूहक; वंचक.

पळि (पळि) (क) धा. — निंदा करणें; दोष देणें; शिवी देणें;
तिरस्कार करणें;

(क) ना. — निंदा; तिरस्कार; शिवीगाळ; घसरगुंडी;

समानता; सारखेपणा; वस्त्र; कपडे.

पलिक (कु) (पलिक [कु]) (क) ना. - स्फटिक.
 पलिवु (पलिवु) (क) ना. - निंदा; दुर्लौकिक; बदनामी; टोचून बोलणे.
 पलिवानुगे (पलिवानुगे) (क) ना. - पादुका; खडावा; पादरक्षा; पादत्राण.
 पलिवहत्त (पलिवहत्त) (क) ना. - प्रतिनिधी; प्रतिपक्षी; विरोधी.
 पलु (लुव) (पलु [लुव]) (क) ना. - अरण्य; जंगल; वन; आच्छादन; भाता; पांवरुण; केरकचरा; सूज; अशांतता; दावाशि; 'कस' पहा.
 पलुकु (पलुकु) (क) ना. - स्फटिक.
 पलुकु (पलुकु) (क) घा. - रेटणे; दाबणे; ठासून मरणे; टकलणे.
 पलुवगे (पलुवगे) (क) ना. - व्यर्थ अपेक्षा; दुराशा; दुर्गुण.
 पलेय (पलेय) (क) वि. - जुने; प्राचीन; मागील;
 (क) ना. - वृद्ध; वयस्क.
 पलके (पलके) (क) ना. - निवास; ठिकाण; जमीन; अंथरण; बाजू; पक्षी.
 पलिक (पलिक) (क) ना. - फळ पिकविणे; अढी.
 पलचने (पलचने) (क) अ. - निश्चितपणे; विवेचून; स्पष्टतया.
 पलळ (पलळ) (क) ना. - डबकें; ओहोळ; लहान प्रवाह.
 पलळने (पलळने) (क) अ. - लागलीच; लौकर.
 पलित (पलित) (क) ना. - पान; पर्ण; कापूस.
 पलित (लित) (पलित [लित]) (क) ना. - खेडे; लहान गाव; कुग्राम.
 पांशु (सु) (पांशु [सु]) (सं) ना. - घाण; पाप; धूळ;
 कुजटपणा.
 पांशु (सु) ल (पांशु ल [सु] ल) (सं) वि. - धूळमय; पापी;
 कुजके.
 (क) ना. - लंपट; व्यभिचारी.
 पांशु (सु) ले (पांशु ले [सु] ले) (क) ना. - दुःशीला;
 व्यभिचारिणी; दुर्वर्तनी स्त्री.
 पाक (पाक) (सं) ना. - पक्वान्न; औषध; शिजलेले अन्न;
 परिणाम; पूर्णता; परिपक्वता; सिद्धौषध; एक दैत्य; बोकड;
 पाकिस्तान.
 पाकरिपु (पाकरिपु) (सं) ना. - पाकशासन; इंद्र; पाकराक्षस
 संहारणारा.
 पाकशाले (पाकशाले) (सं) ना. - स्वयंपाक घर; बल्लव शाळा.
 पाकशास्त्र (पाकशास्त्र) (सं) ना. - सैपाकपाणी;
 स्वयंपाकाचे शास्त्र.
 पाकीट (पाकीट) (अ-दे) ना. - पैसे ठेवण्याची पिशवी;
 हमीणी; लखोटा; कागदाचे पाकीट.

पाकु (पाकु) (अ-दे) ना. - स्तुति; पक्वान्न; खाद्य; फराळ;
 पगडी; रुमाल.
 पाकुळ (पाकुळ) (क) ना. - प्राकार; आवार; हजार.
 पाक्षिक (पाक्षिक) (सं) वि. - पंथरा दिवसाचे; द्विसप्ताह,
 शुक्ल व कृष्ण पक्षसंबंधी.
 —पत्र (पत्र) (सं) ना. - पंथरा दिवसांनी निवणारे
 वृत्तपत्र; पाक्षिक.
 पाखंड (पाखंड) (सं) ना. - दुसऱ्या धर्माचा मनुष्य;
 नास्तिक; चार्वाक; बौद्ध; वेदविरुद्ध.
 पाग (पाग) (क) ना. - घोडदळ; अश्वसैन्य; घोड्याची पागा.
 पागड (पागड) (क) ना. - पादुका; खडावा; पादरक्षक.
 पागद (पागद) (क) ना. - प्राकृत भाषा; संस्कृतोत्पन्न अपभ्रंश
 भाषा.
 पागल (गार) (पागल [गार]) (क) ना. - प्राकार; आवार;
 अंगण; तट; किल्ला; कोट.
 पागुड (पागुड) (क) ना. - नेसण; वापरण्याचे वस्त्र;
 लावून घेण्याचे वस्त्र.
 पांक्त (पांक्त) (सं) वि. - पंक्तीचा; क्रमवद्ध; ओळीत
 असलेला; बारी; पाळी.
 पांगु (पांगु) (क) ना. - रीत; पद्धति; क्रम; मार्ग.
 पाचक (पाचक) (सं) ना. - स्वयंपाकी; आचारी; शिजवणारे;
 वितळविणारे; पचविणारे.
 पाचन (पाचन) (सं) ना. - जीर्णता; पचनक्रिया; प्रायश्चित्त;
 अग्नि; वितळण्याची क्रिया; आमटी.
 पाचल (पाचल) (सं) ना. - आचारी; बल्लव; सैपाकी; अग्नि;
 वायु.
 पाचि (पाचि) (क) ना. - शेवाळ; अंतर्गंगा.
 पांचजन्य (पांचजन्य) (सं) ना. - विष्णूच्या हातातील शंख;
 बाँब; शंखध्वनि.
 पांचभौतिक (पांचभौतिक) (सं) वि. - पंचमहाभूतासंबंधी.
 पांचवार्षिक (पांचवार्षिक) (सं) वि. - पांच वर्षांचे; पाच
 वर्षासंबंधी.
 —योजना (ने) (योजना [ने]) (सं) ना. - पांच वर्षांत
 होणाऱ्या कामाचा संकल्प.
 पांचाल (पांचाल) (सं) ना. - द्रुपद राजाचे राज्य; एकदेश.
 पांचालि (ली) (पांचालि [ली]) (सं) ना. - द्रुपदकन्या;
 द्रौपदी.
 पांचालिका (के) (पांचालिका [के]) (सं) ना. - करपुतळी;
 खेळाची वस्तु; खेळ.
 पाट (पाट) (क) ना. - गीत; रूढी; वर्तन; विस्तार; हंदा.
 पाटक (पाटक) (सं) ना. - फोडणारा; भागकरणारा; खेड्याचा

एक भाग; संगीतातील वाद्य; नदीकाठ; सागरतीर. भांडवलाचा नाश; पाण्याचा उतार; खेळातील दान.
 पाटञ्चर (पाटञ्चर) (सं) ना. - चोर; दरवडेखोर; चोरी करणारा.
 पाटन (पाटन) (सं) ना. - तडा; काठिण्य; आवेश; निष्ठुरता; क्षिरपणी.
 पाटल (लि) (पाटल [ल]) (सं) ना. - गुलाब; तांबडा वर्ण.
 पाटलिपुत्र (पाटलिपुत्र) (सं) ना. - मगध देशाची राजधानी; पाटणाशहर.
 पाटव (पाटव) (सं) ना. - पटुत्व; कौशल्य; जाणतेपणा; नैपुण्य; बुद्धिमत्ता; चैतन्य; हुरूप; चुणचुणीतपणा; शस्त्रधार.
 पाटि (पाटि) (क) ना. - क्रम; रुंदी; रीत; आकार; रूप; समानता; सारखेपणा; हरकत; विरोध; अवनती; विनाश; कामाचा संभार.
 पाटित (पाटित) (सं) वि. - फोडलेले; दुभंगलेले; निवडलेले; शोषलेले.
 पाटिसु (पाटिसु) (क) धा. - विस्तारणे; अधिक होणे; उपचार करणे; सेवा करणे; ओलांडणे; प्रवासाला निघणे
 पाटु (पाटु) (क) ना. - स्थिति; गति; अवस्था; पतन; अवनति; अनुभव; गोणपाट.
 पाठ (पाठ) (सं) ना. - वाचनाचा धडा; शिक्षण; गुरुमुखाने घेतलेले ज्ञान; अभ्यास; यत्न.
 — क (ठ) (सं) ना. - प्रशंसक; शिक्षक.
 — शाला (ले) (—पाठा [ल]) (सं) ना. - विद्यामंदिर; शाला; शिक्षण्याचे स्थान
 पाठांतर (पाठांतर) (सं) ना. - लेखांतर; पाठभेद; लेखनातील अन्य लेख.
 पाठीन (पाठीन) (सं) ना. - एक जातीचा मासा.
 पाढग (पाढग) (क) ना. - पायदल; पदाति; पायांतील तोडा; वीराच्या पायांतील कडे; साखळी.
 पाढलि (पाढलि) (क) ना. - पाढळीचे झाड; तांबडारंग; पाटल.
 (क) धा. - विटणे; रंग जाणे; फिकुटणे; विरूप होणे; दुःस्थितीला पोहोचणे.
 पाढि (पाढि) (क) ना. - खेडे; ग्राम; गवताचे रान; सेना; वसती; स्थान; घरटे; बीड.
 पाढिव (पाढिव) (क) ना. - पाडवा; प्रतिपदा.
 पाडु (पाडु) (क) धा. - गाणे.
 (क) ना. - गीत; गायन; अवस्था; अनुभव; कष्ट; रीती; पद्धति; वर्तन; पद्य; सारखेपणा; समानता; सौंदर्य; पाड; पक्वता; पूर्वस्थिति.
 पाड्य (ड्यमि) (पाड्य [ड्यमि]) (क) वि. - प्रतिपदा; पाडवा.

पाणि (पाणि) (सं) ना. - हात; हस्त; कर.
 —ग्रहण (पाणि) (सं) ना. - विवाह; लग्न.
 पाणिनी (पाणिनी) (सं) ना. - एक संस्कृत व्याकरणकार; पाणिनी.
 पाणिपट्ट (पाणिपट्ट) (क) ना. - पाणी पिण्याचे भांडे; लिंगासन; लिंगपीठ; शालुंका; लिंगाची बैठक.
 पांडित्य (पांडित्य) (सं) ना. - विद्वत्ता; शास्त्रज्ञान; शहाणपणा; नैपुण्य; पंडितगिरी.
 पांडिवाळ (पांडिवाळ) (क) ना. - स्वच्छ करणारा; धुणारा.
 पांडु (पांडु) (सं) ना. - पांढरा रंग; पिवळसर पांढरा रंग; पांढरा हत्ती.
 पांडुर (पांडुर) (सं) वि. - पांढरें; पांढुरका.
 पांडुरंग (पांडुरंग) (सं) ना. - पंढरीचा विठोबा; विठ्ठलमूर्ति.
 पांड्य (पांड्य) (क) ना. - दक्षिणेतील एक प्राचीन राज्य.
 पाणव (पाणव) (क) ना. - जार; व्यभिचारी; 'सितग' पहा.
 पाणवे (पाणवे) (क) ना. - व्यभिचारिणी; जारिणी; 'सितगे' पहा.
 पात (पात) (सं) वि. - रक्षित; पालित.
 (सं) ना. - पतन; नीचता; अवनति; गळती; झड; दोष; प्रमाद; अवगुण.
 पातक (पातक) (सं) ना. - पाप; दोष; पापिष्ट; अपराध; अपराधी.
 पातकि (पातकि) (सं) वि. - पापी; पापिष्ट; पाप करणारा.
 पातर (पातर) (क) ना. - पात्र; नट; नर्तन; नट्यापट्टा; योग्यता; योग्य पुरूप.
 पातरगिति (पातरगिति) (क) ना. - पाखरू; वेश्या; नर्तकी; नटी; फुलपाखरू.
 पातळि (पातळि) (सं) ना. - पदार्थाची वरची बाजू, वरचा भाग. सळ.
 पाताल (ळ) (पाताल [ळ]) (सं) ना. - नागलोक; भूलोकाखालील लोक.
 पाताळगंगा (ने) (पाताळगंगा [ने]) (सं) ना. - पाताळांतील गंगा; सुप्त नदी.
 पाति (ते) (पाति [ते]) (क) ना. - अळें; कोंडाळें; वाफा; आळवार.
 पातिव्रत्य (पातिव्रत्य) (सं) ना. - पति हाच देव समजून केलेले आचरण.
 पातु (पातु) (सं) क्रि. - रक्षण करो; पा धातूचा तृतीय पुरुषी एकवचनी आज्ञार्थी प्रयोग.
 पात्र (पात्र) (सं) ना. - योग्यता; योग्य व्यक्ति; वस्तु ठेवण्याचे भांडे; नदीच्या प्रवाहाचे विस्तारक्षेत्र; नाटकातील नट; भूमिका वठवणारा; वेशधारी.

पात्रते (पात्र०) (सं) ना. - योग्यता; जुळणूक; जोडगीर.
पात्रे (पात्र०) (क) ना. - पात्र; लोखंडाचे भांडे; मातीचे भांडे.
पात्रेय (पात्र०, १०००) (सं) वि. - पात्रासंबंधी; योग्य.

(सं) ना. - यज्ञ; द्रव्य.

पाथस् (थः) (पाथ० [४०]) (सं) ना. - पाणी; जल.
पाथेय (पाथ०, १०००) (सं) ना. - शिषोरी; प्रवासार्थ घेतलेली खर्ची.

पाथोद (पाथ०, १०००) (सं) ना. - वेध; पाणी देणें; आतिथ्य;
आकाश; मेघ.

पाथोनिधि (पाथ०, १०००) (सं) ना. - समुद्र.

पाथोरुह (पाथ०, १०००) (सं) ना. - कमल.

पाद (पाद०) (सं) ना. - पद; पाय; पाऊल; क. व्यपक्ति; चरण;
मूळ.

—कटक (क०, १०००) (सं) ना. - पायदळ.

—चारी (च०, १०००) (सं) ना. - वाटसरू; पायी जाणारा;
निरोप्या; प्रेषित; जासूद.

—तळ (त०, १०००) (सं) ना. - पायाचा तळवा.

पादत्राण (पाद०, १०००) (सं) ना. - पादरक्षा; जोडा; पायतन;
पायातील शक्ति.

पादप (पाद०, १०००) (सं) ना. - झाड; वेली; पादुका; खडावा;
बडबंकी; शिडी.

पादपद्म (पाद०, १०००) (सं) ना. - चरणकमल; कमलोपम
पाऊल.

पादपूजे (पाद०, १०००) (सं) ना. - गुळच्या पावलाची पूजा.

पादपूरण (पे) (पाद०, १०००) (सं) ना. - च वै तु हि
सारखे पादपूरक शब्द; काव्यातील मात्रा जुळवण्यासाठी
योजलेले निरर्थक शब्द.

पादमूल (पाद०, १०००) (सं) ना. - टाच; पायाचा घोटा;
पायाचा मागील भाग.

पादयुग्म (पाद०, १०००) (सं) ना. - दोन्ही पाय; जोड पाय.

पादर (पाद०) (क) ना. - व्यभिचार पात्र; 'हादर' पहा.

पादरक्षे (क्षा) (पाद०, १०००) (सं) ना. - पादत्राण;
पायतन.

पादरि (पाद०) (क) ना. - पाटल वृक्ष; जारिणी; व्यभिचारिणी.

पादरिग (पाद०, १०००) (क) ना. - जारिणीशी संबंध ठेवणारा;
जार; 'सितग' पहा.

पादरोहि (पाद०, १०००) (सं) ना. - वड; वटवृक्ष.

पादाक्रांत (पादा०, १०००) (सं) वि. - पायदळीं घेतलेले;
हातीं आलेले; आधीन झालेले; पराजित.

पादांत (पादा०, १०००) (सं) ना. - पायदळ; सैन्य.

पादाति (पादा०, १०००) (सं) ना. - निरोप्या; नोकर; पायदळ; सैन्य.

पादावर्त (पादा०, १०००) (सं) ना. - रहाटगाडगें; पायानें चालणारा
रहाट; पायरहाट; पोहरा.

पादि (पादि०) (सं) ना. - मार्ग; वाट; रस्ता; पांद.

पादुका (पादु०, १०००) (सं) ना. - खडावा; पावलाच्या आकाराचा
टाक.

पादोदक (पादो०, १०००) (सं) ना. - तीर्थ; गुरुदेवांचे चरणतीर्थ;
पाद प्रक्षालनाचें जल.

पाद्य (पाद्य०) (सं) ना. - पायाशीं संवंध असलेले; पादप्रक्षालन,
चरण धुतलेले पाणी.

पाद्री (पाद्री०) (अ. दे) ना. - ख्रिस्तधर्मी/गुरु; ख्रिस्तमतो-
पदेशक; ख्रिस्त धर्माधिकारी.

पान (पान०) (सं) ना. - पाणी; पेय; मादकपदार्थसेवन.

पानक (पान०, १०००) (सं) ना. - पन्हें.

पानगोष्ठि (पान०, १०००) (सं) ना. - दारुड्याचा पिठा; मादक
पेय घेणाऱ्यांचा तांडा; दारुगुत्ता.

पानपात्र (पान०, १०००) (सं) ना. - पेय घेण्याचें भांडें.

पानसुपारि (पान०, १०००) (अ. दे) ना. - तांबूल; विडा.

पानीय (पानी०, १०००) (सं) वि. - पानक; पिण्यायोग्य; पेय; पाणी.

पांथ (पांथ०) (सं) ना. - वाटसरू; मार्गस्थ; प्रवासी.

पांथस्थ (पांथ०, १०००) (सं) ना. - प्रयाणिक; प्रवासी; वाटसरू;

पाप (पाप०) (सं) ना. - दुष्कर्म; दुष्टकृत्य; अनीति; हिंसा;
द्रोह; खुलेपणा; दुष्ट मनुष्य.

पापग्रह (पाप०, १०००) (सं) ना. - अकल्याण करणारा ग्रह.

पापघ्न (पाप०, १०००) (सं) ना. - पापहारक; दुष्कर्मीयांचा नाश
करणारा; पापक्षालनी वस्तु; तीळ.

पापात्म (पापा०, १०००) (सं) ना. - पापी मनाचा; दुर्वर्तनी; दुष्ट;
नीच.

पापिष्ठ (पापि०, १०००) (सं) वि. - दुष्कर्मा; पाप करणारा; दुष्कृत्यें
करणारा.

पापे (पापे०) (क) ना. - लाडका; कौतुकाची वस्तु; वाहुली; पुत्र;
कूस; 'हा हे' पहा.

पाम (मा) (पाम० [मा०]) (सं) ना. - खरुज; कोरडी खाज;
कंझ.

पामर (पाम०, १०००) (क) ना. - अन्न; असंस्कृत; अजाण; शेतकरी;
ग्रामीण; किरात; मूर्ख.

पामरि (पाम०, १०००) (क) ना. - ग्रामीण स्त्री; अशिक्षिता;
शेतकरीण.

पाय (यु) (पाय० [यु०]) (क) घा. - ओलांडणें; वाजूनें
जाणें; उडणें; दाटणें; दाटून जाणें; उडी मारणें; चोपणें; पुढें
सरणें; स्पर्शणें; वासणें; मिठी मारणें.

पाय (पाय०) (अ. दे) ना. - पाद; पाया; रीत; पद्धति.

पायक (पायक) (सं) ना. - नोकर; निरोप पोचवणारा;
 सैन्यातील वीर; वेपधारी.
 पायदळ (पायदळ) (क) ना. - पदाति; पादचारी; सैनिक;
 पतिसेवा.
 पायवट्ट (पायवट्ट) (क) ना. - पायांतील तोडा; पायांतील
 धार्मिक कंकण.
 पायवचारू (पायवचारू) (क) ना. - जायति; जाग; स्वर्धा;
 शर्यत; पाण्याची ओढ; वेग.
 पायशुद्ध (पायशुद्ध) (सं) ना. - पायाशुद्ध; धर; स्थिर-
 पादभूमि.
 पायस (पायस) (सं) ना. - परमान्न; खीर; देवदार; धूप.
 पायजमा } (पायजमा)
 पायजाम } (पायजाम) (अ.दे) ना. - विजार, चोळणा.
 पार (रु) (पा [रु]) (क) धा. - उडणें; निरीक्षणें; इच्छिणें;
 मागणें; समोर पाहणें; जाणणें.
 (क) ना. - निश्ठण्याचें ठिकाण; उताराची जागा.
 पार (पा) (सं) ना. - परतीर; पैलतीर; भाग; अंत; कार्य-
 समाप्ति; सीमा; संरक्षण; संकटमुक्ति.
 - काणिसु (काणिसु) (क) धा. - तड लावणें; पार
 होणें; संपविणें; समारोप करणें.
 - काणु (काणु) (क) धा. - शेवट गाठणें; तडीला
 जाणें; तड लावणें; संपवणें.
 - ग (गत) (ग [गड]) (क) वि. - पार पडलेला;
 तड गाठलेला; संपवलेला.
 पारंगत (पा [गड]) (सं) ना. - पैल गेलेला; शेवट पाहिलेला;
 प्रवीण; ज्ञानी; विद्वान्.
 पारज (पा [गड]) (अ.दे) ना. - पारा; रसायन.
 पारण (पा [गड]) (सं) ना. - उपोषणानंतरचा आहार;
 व्रतानंतरचें भोजन.
 पारणि (पा [गड]) (सं) ना. - आवळ्याचें झाड; आवळा;
 आमलक.
 पारतंथ्य (पा [गड]) (सं) ना. - दुसऱ्याच्या सांगण्याप्रमाणें
 वागणें; अधीनता; परावलंबन; अस्वातंत्र्य.
 पारद (पा [गड]) (सं) ना. - पारा; रसायन.
 पारदर (पा [गड]) (सं) ना. - परदारासक्ति; व्यभिचार;
 जारकर्म.
 पारदर्शक (पा [गड]) (सं) ना. - पलीकडचे दाखवणारा;
 पलीकडचे पाहणारा; आरपार दाखवणारे.
 पारमार्थ (थिंक) (पा [गड]) (सं) वि. -
 परमार्थासंबंधी; देवधर्मासंबंधी; आध्यात्मिक; सत्य-
 ज्ञानात्मक; मोक्षकारण; वास्तविक.

पारंपर्य (पा [गड]) (सं) वि. - परंपरेनें आलेलें;
 अनुवंशिक; पिढ्यानुपिढ्या चालणारे; एकाकडून दुसऱ्याकडे
 आलेलें.
 पारलौकिक (पा [गड]) (सं) वि. - परलोकसंबंधी;
 देवधर्माविषयी.
 पारवश्य (पा [गड]) (सं) ना. - परवशता; परतंत्रता; विस्मरण;
 स्वत्वाचा विसर; मूर्च्छा.
 पारशव (पा [गड]) (सं) ना. - पोलाद; ब्राह्मण व शूद्र स्त्री
 यांची संतती; मिश्रजातीय संतती. मिश्रवर्णीय संतति.
 पारसि (सी) क (पा [गड]) (अ.दे) ना. - इराणी;
 परशियाचा रहिवासी; इराण देश; मिश्रवर्णीय संतति.
 पारारु (पा [गड]) (क) धा. - अडचण टाळणें; परतीर गाठणें;
 पार होणें; संरक्षित होणें; निभावणें; झेपणें.
 पारायण (पा [गड]) (सं) ना. - अभ्यास; पुनः पुन्हा पठण;
 आद्यंत वाचन; पठणसमाप्ति; परतीरगमन.
 पारावत (पा [गड]) (सं) ना. - पारवळ; पारवा; कबूतर.
 पारावार (पा [गड]) (सं) ना. - समुद्र; जलध्नी.
 पारिजात (तक) (पा [गड]) (सं) ना. - पारिजात वृक्ष;
 देवलोकीचा पुष्पवृक्ष.
 पारितोष (षक) (पा [गड]) (सं) ना. - वक्षीस;
 बहुमान; इनाम; उपायन; संभावना; देणगी; मानाची वळे;
 औचित्य.
 पारत्रिक (पा [गड]) (सं) वि. - परलोकासंबंधी; मोक्षाविषयी;
 सत्यज्ञानविषयक.
 पारिपथिक (पा [गड]) (सं) ना. - वाटमाऱ्या; लुटारु;
 चांचेगिरी करणारा.
 पारिपार्थक (पा [गड]) (सं) ना. - नाटकांतील
 सूत्रधाराच्या आज्ञाज्ञाजूची पात्रें.
 पारिप्लव (पा [गड]) (सं) वि. - हलणारा; दडी मारणारा;
 लंबकाप्रमाणे झुलणारा; आंदोलणारा; लेंवकळणारा.
 पारिभद्र (पा [गड]) (सं) ना. - कडुलिंबाचें झाड; निंब.
 पारिभाषिक (पा [गड]) (सं) वि. - परभाषेसंबंधी; विशिष्ट
 शास्त्रार्थाचें; परिभाषा संकेतात्मक; शास्त्रीय.
 पारिव (पा [गड]) (सं) ना. - पारवा; कबूतर. पारवळ.
 पारिवाण (ळ) (पा [गड]) (क) ना. - कपोत; कवडा;
 पारवा.
 पारिषद (पा [गड]) (सं) ना. - परिषदेत असणारा; सभासद;
 सभ्य; सभिक; राजाचा आस; राजसचीव.
 पारिषद्य (पा [गड]) (सं) ना. - श्रोता; प्रेक्षक; सभिक.
 पारिहार्य (पा [गड]) (सं) ना. - कंकण; काकण; धारणा;
 अधीनता; नुकसान भरपाई.

पारिहास्य (ಪಾರಿಹಾಸ್ಯ) (सं) ना. - विनोद; चेष्टा; हास्य.
 पारि (री) (ಪಾರಿ [०९]) (सं) ना. - हत्ती बांधण्याचा दोर;
 पाण्याची टाकी; जलपात्र; पाणी पिण्याचे भांडे; मोदकाची
 लाटी; पापडी.
 पारीण (ಪಾರೀಣ) (सं) ना. - पारंगत; विद्वान; पंडित; कृतकृत्य.
 पारींद्र (ಪಾರೀಂದ್ರ) (सं) ना. - सिंह; नाग; आदिशेष; हत्तीचा
 राजा; ऐरावत.
 पारु (ಪारु) (क) धा. परीक्षणें; ज्ञान दृष्टीनें पाहणें; उडणें;
 उडी मारणें; पळणें; अपेक्षिणें; आशा करणें; आकांक्षिणें.
 (क) ना. - व्यभिचारी; होडी; नाव.
 —व (ळ) (क) ना. - ज्ञानी; सूक्ष्म दृष्टीचा ब्राह्मण; उडणारा.
 पारुवाण (वि) (ಪಾರುವಾಣ [२]) (अ. दे) ना. - पोषाळ;
 आहेर; संभावना; व्यवहारी वर्तन; लोकाचार; हिशेबी वर्तन;
 विरहताप; मरण.
 पारुबळे (ಪಾರುಬळे) (क) ना. - चक्र; सुदर्शन; उडती बांगडी;
 उडती तबकडी.
 पारुवे (वे) टे (ಪಾರುವೇ [२९०] डी) (क) ना. - शिकार;
 मृगया; वन्य पशूंची हत्या.
 पारुबोज (जं) (ಪಾರುಬೋಜ [२०] ण) (क) वि. आसक्त;
 व्यभिचारी; उल्लु मशालजी; विटप; खलपुरुष.
 पारुण्य (ಪಾರುಣ್ಯ) (सं) ना. - कठोरता; काठिण्य; असंस्कृतता;
 अकुलीनता; रानटीपणा.
 पारुवेकु (ಪಾರುवेकु) (क) ना. - पिंगळा; शकुंतपक्षी;
 किलविला. 'आळिलु' पहा. खार.
 पारे (पारु) (क) ना. - पहार; कणा; आस; पहारीसारखा बाण;
 खडप.
 पारुलु (ಪಾರುलु) (क) धा. - चिबणें; अवमानित होणें; पळून
 जाणें; पळ काढणें.
 पार्थ (ಪಾರ್ಥ) (सं) ना. - अर्जुन; पृथापुत्र.
 —सारथि (पारुथि) (सं) ना. - कृष्ण.
 पार्थि (पारुथि) (सं) ना. - पार्थपुत्र; अभिमन्यु.
 पार्थिव (पारुथिव) (सं) वि. - पृथ्वीसंबंधी; कृत्रिम; राजासंबंधी
 सार्वभौम.
 (क) ना. - भूमीचा शासनकर्ता; राजेशाही; शेतकरी; मातीचे
 भांडे.
 —देह (देह) (सं) ना. - पांचभौतिक शरीर; मृणमयशरीर.
 पार्व (पार्व) (क) ना. - उडगारा, वेदज्ञ ब्राह्मण.
 पार्वेण (पार्वेण) (सं) ना. - पर्वकालिन विधि.
 पार्वति (पार्वति) (सं) ना. - पर्वतकन्या; गिरिजा.
 पार्विके (पार्विके) (क) ना. - ब्राह्मणी; ब्राह्मण वृत्ति; उड्डाण;
 ज्ञानदृष्टि.

पार्विति (पार्विति) (क) ना. - ब्राह्मण स्त्री; ब्राह्मणी.
 पार्थ (पार्थ) (सं) ना. - बाजू; सामीप्य; कुशीचा; शेजारी.
 पार्थनाथ (पार्थनाथ) (सं) ना. - एक जैन तीर्थंकर.
 पार्थवायु (पार्थवायु) (सं) वि. - पक्षाघात; अर्धगवायु;
 एक रोग.
 पार्थि (पार्थि) (सं) ना. - सैन्याची पिछाडी.
 पाल (लक) (पाल [०८]) (सं) ना. - रक्षक; यजमान; रक्षण
 कर्ता.
 पालकडलु (पालकडलु) (सं) ना. - क्षीरसागर; दूधसागर.
 पालकी (पालकी) (क) ना. - पालखी; मेणा.
 पालन (ने) (पालन [११]) (सं) ना. - संरक्षण; पोषण; भरण-
 पोषण.
 पालाश (पालाश) (सं) ना. - पळस; किंशुक; पंचरत्न तरु.
 पालि (पालि) (सं) ना. - कानाचा खालचा भाग; मनगट;
 बाणाचे टोक; ओळ; पंक्ती; मर्यादा; तीळ; अंगावरील चिन्ह
 सेतु; नाकाचा वरचा उंचवटा; नाकाची शीर; पाळी; बारी;
 बावटा; निशाण; पालीभाषा.
 पालिके (का) (पालिके [०८]) (सं) ना. - रक्षिका; यजमानीण;
 पालखी.
 नगरपालिका (नगरपालिका) (सं) ना. - नगरसभा;
 म्युनिसिपॅलिटी; पालिका.
 पालिसु (पालिसु) (क) धा. - संरक्षिणें; पाळणें; पोषण करणें;
 पाहणें; कार्यभाग उचलणें; नियम पाळणें.
 पालु (पालु) (क) ना. - वाटणी; भाग; अंश; दूध.
 —गार (गार) (क) ना. - भागीदार; वाटणीदार;
 सौगडी; सहकारी.
 —गारिके (गारिके) (क) ना. - वाटा; व्यापारांतील
 भागिदारी. कारभारांतील हिस्सा.
 पालुमारिके (पालुमारिके) (क) ना. - आलस्य; अंगचोरपणा;
 विलंब.
 पाले (पाले) (क) ना. - कानाच्या पाळीतील भोक; कानटोचणी;
 एक पक्षी.
 पावक (पावक) (सं) ना. - अग्नि; विद्युत्प्रकाश; चित्रक;
 विन्याचे झाड; झाड; तीनचा संकेत; पाढा; प्रमुख; ऋषि;
 पवित्र पुस्तक; गावि; चिमटा.
 —नेत्र, नयन (नेत्र-नयन) (सं) ना. - त्रिनेत्र; शिव.
 पावकि (पावकि) (सं) ना. - अग्नीपासून जन्मलेला; प्रमुख;
 पावकी (एक पाव पाव वगैरे.)
 पावटिके (ने) (पावटिके [११]) (सं) ना. - सोपान; शिडी; पायरी.
 पावड (डे) (पावड [०८]) (क) ना. - डोक्याचा रुमाल;
 पटका; फेटा; पांघरूण; झूल; पोषाख.

पावडिंग (ಪಾವಡಿಂಗ) (क) ना. - गारुडी; सर्प खेळविणारा; साप धरणारा.

पावन (ಪಾವನ) (सं) वि. - पवित्र; शुद्ध; उत्तम; श्रेष्ठ; शुद्ध करणारा.

(सं) ना. - अग्नि; सिद्ध पुरुष; तप; गोमय; जातीय चिन्ह.

पावमानि (ಪಾವಮಾನಿ) (सं) ना. - पवमान; वायुपुत्र; हनुमान; भीम; विशिष्ट वैदिक ऋचा; वायुस्तोत्र.

पावसे (ಪಾವಸೆ) (क) ना. - अंतर्गंगा; शेवाळ. 'हावसे' पहा.

पावु (ಪಾವು) (क) ना. - सर्प; चिपटे; पावशेर माप; चतुर्थीचा भाग.

पावुगे (ಪಾವುಗೆ) (क) ना. - खडावा; पातुका; लाकडाचे पादत्राण.

पावुड (ಪಾವುಡ) (क) ना. - देणगी; रुमाल; झळ; पोषाख. 'पावड' पहा.

पाश (ಪಾಶ) (सं) ना. - दोर; साखळी; पक्षी पकडण्याचे जाले; गळफास; दुष्ट विद्यार्थी; संग्रह; सौंदर्य; आश्चर्य; समूह.

—क, -क्रीडे (ಕ, -ಕೃಡೆ) (सं) ना. - ईर्ष्या; स्पर्धा; शयंत; जिद्द; द्यूत.

—धर, -पाणी (ಧರ, ಪಾಣಿ) (सं) ना. - वरुण;

गणपती; यम;

पाशनं (ಪಾಶನಂ) (सं) ना. - जाले; मृग पकडण्याचे साधन.

पाशि (ಪಾಶಿ) (सं) ना. - मरण; यम; फाशी; गळफास घालून मारणारा.

पाशव (ಪಾಶವ) (सं) वि. - पशुसंबंधी; गट; कळप; दड्डी; कोंडवाडा; समाज.

पाशवीवृत्ति (ಪಾಶವೀವೃತ್ತಿ) (सं) ना. - पशुसारखे आचरण; विवेकहीनता.

पाशुपत (ಪಾಶುಪತ) (सं) ना. - पशुपति महादेवासंबंधी; एक शैव मत.

—अश्व (ಅಶ್ವ) (सं) ना. - त्रिशूल; पशुपतीचे हत्यार.

—व्रत (ವ್ರತ) (सं) ना. - शिवाच्या आराधनेचे एक व्रत.

पाश्चात्य (ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ) (सं) वि. - पश्चिम देशासंबंधी; यूरोपीय; नंतरचे.

पापंड (ಪಾಪಂಡ) (सं) ना. - पाखंड; नास्तिक. चार्वाक मत; वेदविरोधी धर्ममत. साधुवेषाने लोकांना फसवणारा.

पाषाण (ಪಾಷಾಣ) (सं) ना. - दगड; विष.

पासने (ಸಂಗಿ) (ಪಾಸನೆ [ಸಂಗಿ]) (क) ना. - मल्लयुद्धातील एक डांव; द्यूत खेळणारा; कवडावेची. 'हासंगी' पहा.

पासटि (ಪಾಸಟಿ) (क) ना. - समानता; सारखेपणा; साम्य; संबंध. 'एणे' पहा.

पासरे (ಪಾಸರೆ) (क) ना. - फरशी; सपाट दगड.

पासले (ಪಾಸಲೆ) (क) अ. - समीप; जवळ; आजुबाजूला; शेजारीचे.

पासंगि (ಪಾಸಂಗಿ) (क) ना. - कुस्तीतील एक पेच; द्यूत; जुगार.

पासाद (ಪಾಸಾದ) (क) ना. - प्रासाद; राजवाडा; देवालय; तळघर.

पासाले (ಪಾಸಾಲೆ) (क) ना. - राजण; माठ. 'बानी' पहा.

पासु (ಪಾಸು) (क) धा. - पसरवणे; अंतरणे; विछाना घालणे.

(क) ना. - विछाना, अंतरण; जमखाना;

कांबळे; पांजण; पाश; कुव्याचा पट्टा.

पासुगे (ಪಾಸುಗೆ) (क) ना. - अंतरण; विस्तरा; शय्या; तल्प.

पासुवोक्कु (ಪಾಸುವೊಕ್ಕು)

पासुपोक्कु (ಪಾಸುಪೊಕ್ಕು) (क) वि. - ओतप्रोत भरलेले;

पूर्ण व्याप्त; आंतवाहेर एक झालेले; अन्योन्य संबंधी.

पाहि (ಪಾಹಿ) (सं) क्रि. - 'पा' धातूचा आशय; संरक्षण कर.

पाळ (ಪಾळ) (क) ना. - मैदान, ओसाड.

—भागु (भागु) (क) धा. - नष्ट होणे; नाश पावणे.

—मसगु (ಮಸಗು) (क) धा. - विध्वंसणे; नाश करणे.

पाळ (ಪಾळ) (क) ना. - भाल, कपाळ; निढळ.

पाळति (ಪಾळತಿ) (अ. दे) ना. - पाळत; पाळीचा पहारा; पाळी; बारी.

पाळय (ळय) (ಪಾळಯ [ळय]) (क) ना. - सैन्य; सेनाविभाग; शिविर; ठाणे.

पाळि (ಪಾळಿ) (क) ना. - बारी; ओळ; क्रम; ध्वज; बावटा;

भाताचा गादा; खाचर; कागद; समूह; सैन्य.

पाळिसु (ಪಾळಿಸು) (क) धा. - तुकडे जोडणे; सेळ घालणे; घुसवणे; समावेशणे.

पाळु (ಪಾळु) (क) ना. - नाश; नष्टता; जीर्णत्व.

पाळे (पाळे) (क) ना. - कागद; भाताचा गादा; बाफा; पातळ कागद; सुपारीच्या पेंदीवरील कोका; तुकडा; चूर.

पाळेय (पाळेय) (क) ना. - 'पाळय' पहा.

—गार (ಗಾರ) (क) ना. - सेनाविभागाचा नायक; पाळेगार.

पाळ्नेल (ಪಾळ್ನೆಲ) (क) ना. - पडजमीन; नापीक जमीन.

पिं (पिं) (क) अ. - पूर्वी; पहिल्याप्रथम; प्राचीनकाळी.

पिक (पिक) (सं) ना. - कोकिला,

—बंधु (ಬಂಧು) (सं) ना. - आम्रवृक्ष; कोकिलेचे

आश्रयस्थान.

पिकासु (सि) (पिकासु [सि]) (अ. दे) ना. - दुतोंडी कुदळ.

पिकाव; पीकंदर; पिकास.

पिक्कु (पिक्कु) (क) धा. - विचरणे; केस सोडवणे; गुंता उकलणे.

(क) ना. - जटा; गुंतवळ; केसाचा गुंता.

पिंकुलि (००८५७) (क) धा. - हंगविणे; टोचून बोलणे; अवमानणे.

पिंग (००८५) (क) ना. - पिंगट वर्ण; कंदी रंग.

पिंगाचक्षु (००८५७५) (सं) ना. - दुर्बोधन; कौरव.

पिंगल (००८५७) (सं) ना. - हळद; पिवडी; एक संवत्सर; माकड; सरडा; मंगलग्रह; ऋषिनाम; एक राक्षस.

पिंगलि (००८५७) (सं) ना. - पिंगळा; किलबिला.

पिंगाक्ष (००८५७५) (सं) ना. - दुर्बोधन; शिव; परटीण पक्षी.

पिंगाणि (००८५७५) (क) ना. - काचेचे भांडे; चिनीमातीचे भांडे.

पिंगु (००८५७) (क) धा. - नाश होणे; नाहीसे होणे;

मागे सरणे; कमी होणे; वाळणे; निभावणे; सोडणे; दूर जाणे; जिरणे; कोमेजणे; खचणे; परतणे.

—इसु (००८५७) (क) धा. - मागे ओढणे; निभावणे; वाळणे; वाळवणे; दूर करणे.

पिंगोळ (क) (००८५७५ [७]) (क) ना. - मागाचा भाग; पश्चाद्भाग.

पिचकारि (००८५७५) (अ-दे) ना. - पिचनळी; द्रव पदार्थ आत घेऊन बाहेर सोडण्याची नळी, चिपनळी, चिळकांडी.

पिचंडि (००८५७५) (क) ना. - मांडी; जंघा; ऊर; मागे बांधलेले हात.

पिचु (००८५७) (सं) ना. - कापूस; रू; दोन तोळ्यांचे वजन.

पिचुमंद (००८५७५००००) (सं) ना. - निंब, कडुलिंबाचे झाड.

पिचुल (००८५७५) (सं) ना. - कापूस; रू; पिसासारखी पाने असणारे झाड; खेकडा; समुद्रकाक.

पिच्छ (००८५७५) (सं) ना. - पिसारा; मोरपीस; वाणाचे पीस.

पिच्छल (००८५७५७) (सं) वि. - निसरणारे; निसरडा, बुळबुळीत; घसरडा.

पिच्छिका (००८५७५७) (सं) ना. - मोरपिसाचा कुंचा; मोचेल.

पिच्छिल (००८५७५७) (सं) वि. - घसरडा; बुळबुळीत; निसरता.

पिच्छिले (००८५७५७) (सं) ना. - तांदळाची गंजी; कांजी; साईचे दही.

पिच्छे (००८५७५७) (सं) ना. - भाताची कांजी; शाळमली वृक्षाचा डिक.

पिंचु (००८५७५) (क) धा. - मागे होणे; मागे सरणे;

मागेपुढे पाहणे.

पिंड (००८५७) (क) ना. - मोरपिसारा.

पिंज (००८५७) (सं) धा. - रंगविणे; रंग देणे; मुजवणे; झाकणे;

स्पर्श करणे; शृंगारणे; काढून देणे; प्रकाशणे; चकाकणे; दुखवणे; जखम करणे; बलवान होणे; राहणे.

पिंज (००८५७) (सं) ना. - चंद्र; कापूस; कापूर; दुख;

जखम; बळ; खून; हत्या.

पिंजर (००८५७०) (सं) ना. - तांबडा पिवळा रंग; पिंगट रंग;

सोनेरी रंग; सोने; चांदी; सापळा; अस्थिपंजर.

—आदि (७५७) (सं) ना. - मेरुपर्वत; चंद्रगिरी; रजतगिरी.

पिंजरी (००८५७०) (क) धा. - मागे हटणे; पीछेहाट करणे;

मिणे; पळून जाणे; पाऊल मागे घेणे.

पिंजु (००८५७०) (क) धा. - गाळणे; घाण काढणे;

तुपांतील वेरी काढणे; पातळ करणे; विरळ करणे;

अडचण दूर करणे.

(क) ना. - कोवळे फळ; तोर; मिडी.

पिंजूस (००८५७००) (सं) ना. - कानातील मळ; केर; घाण;

‘कूकणि’ पहा.

पिंजे (००८५७) (सं) ना. - जखम; दुखणे; कापूस; रू.

पिट (००८५७) (सं) ना. - घर; माळी; माडी; बुट्टी; पेटारा; संदूक.

पिटक (००८५७७) (सं) ना. - पुटकळी; पुरळ; फोड; बुट्टी; पेटारा;

रांजण; धान्यसंग्रह; इंद्राच्या निशाणाचे आभरण.

पिट (टु) (००८५७ [७५७]) (क) ना. - पीठ; पूड.

पिट्टर (रक) (००८५७७ [७७७]) (सं) ना. - पात्र; मडके; रवि.

पिडि (००८५७) (क) धा. - धरणे; हातांत घेणे; पकडणे; पकडून आणणे.

(क) ना. - मूठ; मुष्टि; हत्तीण.

—आळु (७५७) (क) वि. - मुठीत राहणारा; आधीन असणारा; हातांतला.

पिडिकट्ट (००८५७७७) (क) ना. - आवळून बांधण्यासाठी दोराच्या शेवटचा लाकडी बंदाम. पिळकवणे.

पिडुगु (००८५७०) (क) धा. - थरथर कापणे. शिंपडणे; पसरणे.

(क) ना. - वीज; अडचण; हरकत; सांसर्गिक रोग.

पिणिल्ल (लु) (००८५७ [७५७]) (क) ना. - जटा; वेणी;

वशिड; ककुंद. ‘इणि’ पहा.

पिण्याक (००८५७७७) (सं) ना. - पेंड; तिळाची पेंड.

—देव (७५७) (क) ना. - एक शिवशरण.

पिंड (००८५७) (सं) ना. - घास; कवळ; आखातील अन्नाचा

गोळा; देह; शरीर; मनाची घडण.

पिंडक (००८५७७) (सं) ना. - सुवासिक द्रव्य; हत्तीचे गंडस्थळ; लोह; लोखंड.

पिंडच्छेद (००८५७७७७) (सं) ना. - पिंडदान थांबवणूक.

पिंडज (००८५७७) (सं) वि. - आईच्या पोटातून उत्पन्न झालेले; देहज.

पिंडप्रदान (००८५७७७७७) (सं) ना. - मृतांना श्राद्धकाळी दिलेले दान. पिंडदान.

पिंडांड (पिंडांड) (सं) ना. - प्राण्याचा देह, शरीर.
पिंडायस (पिंडायस) (सं) ना. - लोखंडाचा तुकडा;
लोहखंड.

पिंडार (पिंडार) (सं) ना. - बुद्ध संन्यासी; क्षपणक.

पिंडारि (पिंडारि) (अ. दे.) ना. - चोरांची टोळी; ठकांचा
तांडा; पेंडार.

पिंडाशन (पिंडाशन) (सं) ना. - भिक्षुक.

पिंडि (पिंडि) (सं) ना. - शंकराचे लिंग; शालुंका; देवमूर्ति;
गाठोडे; भिक्षेकरी; पिंडात्र स्वीकारणारा. 'अंडिगे' पहा.

पिंडिके (पिंडिके) (सं) ना. - सुज; फुगारा; फूग.

पिंडित (हिंडित) (पिंडित [पिंडित]) (सं) वि. - पिळून
काढलेले; पिळलेले.

(सं) ना. - सार; अर्क; रस.

—अर्थ (अर्थ) (सं) ना. - सारांश; गर्भितार्थ; रहस्य.

पिंडिवाल (पिंडिवाल) (क) ना. - शूरवीर; गर्भश्रीमंत.

पिंडु (पिंडु) (क) धा. - पिळणे; रस काढणे; धारा काढणे;
अर्क काढणे; वेढा देणे; पीळ भरणे.

(क) ना. - समूह; गट; कळप; थवा.

पित (पित) (पित [पित]) (सं) ना. - वडील; तात; पिता; बाप.

पितर (पितर) (सं) ना. - वडील; वाडवडील.

पितामह (पितामह) (सं) ना. - आज्ञा; वडीलांचे वडील;
विष्णु; ब्रह्मादेव; दीर्घजीवी.

पितृ (पितृ) (सं) ना. - पिता; रक्षक; पालक; मातापिता.

—कानन-वन (कानन-वन) (सं) ना. - स्मशान;

मसण; दहनभूमी.

पितृतीर्थ (पितृतीर्थ) (सं) ना. - पिंडदानाला योग्य तीर्थक्षेत्र;
प्रयाग.

पितृदिन (पितृदिन) (सं) ना. - श्राद्धतिथी; पितरांचा
मृत्युदिवस; मर्यती.

पितृधन (पितृधन) (सं) ना. - वडीलार्जित संपत्ती.

पितृपक्ष (पितृपक्ष) (सं) ना. - पक्ष पंधरवडा; भाद्रपदातील
कृष्णपक्ष; वडिलांची श्राद्धतिथी.

पितृपति (पितृपति) (सं) ना. - यमधर्म.

पितृमत्ति (पितृमत्ति) (सं) ना. - मातापित्यावरील श्रद्धा;
वडिलाविषयीची पूज्यबुद्धि.

पितृभोजन (पितृभोजन) (सं) ना. - श्राद्धाचें भोजन;
उडीद.

पितृयज्ञ (पितृयज्ञ) (सं) ना. - तिळांजली.

पितृलोक (पितृलोक) (सं) ना. मृत पितरांचें निवासस्थान;
चंद्रलोकावरील लोक; चंद्रलोकावरील वस्ती.

पितृव्य (पितृव्य) (सं) ना. - चुल्ता; काका; वडिलांचा भाऊ.

पितृशेष (पितृशेष) (सं) ना. - श्राद्धासाठी केलेल्या
स्वयंपाकातील अवशेष.

पित्त (पित्त) (सं) ना. - पित्ताशयातील द्रव, त्रिदोषांतील एक.

पित्तकामाले (पित्तकामाले) (सं) ना. - पांडुरोग; कावीळ.

पित्तनेत्तिगेरु (पित्तनेत्तिगेरु) (क) ना. - क्रोधाचा भडका;

प्रकोप; अतिराग.

पित्तभ्रमे (पित्तभ्रमे) (सं) ना. - पित्तानें होणारा भ्रम; वेरी;
भोवळ; तिरमिर.

पित्तिल् (पित्तिल्) (क) ना. - परसु; घराचा मागील

पित्तिल् (पित्तिल्) (सं) भाग.

पि (पि) पित्तिल् (पि [पि] पित्तिल्)

पिधान (पिधान) (सं) ना. - शांकरण; आवरण; आच्छादन;

बुरखा; पांघरुण.

पिनद्ध (पिनद्ध) (सं) वि. - बांधलेलें; आवळलेलें.

पिनाक (पिनाक) (सं) ना. - शिवधनु; रुद्राचें धनुष्य.

—घर, - पाणि (घर, - पाणि) (सं) ना. - शिव.

पिनाकि (पिनाकि) (सं) ना. - शंकर.

पितु (पितु) (क) अ. - पूर्वी, प्रथमतः; आरंभी; मागील;
पिछाडीकडील.

पिते (पिते) (क) अ. - प्रथमतः; पूर्वी; मागें.

पिज्ञेणिके (पिज्ञेणिके) (क) ना. - सिंहावलोकन; गतकाळचा
विचार; पूर्वावलोकन.

पि (हि) जेले (पि [पि] जेले) (क) ना. - मागचा भाग;
पार्श्वभूमी; संदर्भ; भूतपूर्व विचार.

पिच्छोयु (पिच्छोयु) (क) धा. - पश्चात्ताप होणे; अनुताप
होणे.

पिच्छोवु (पिच्छोवु) (क) ना. - पश्चात्ताप; अनुताप.

पिपासु (पिपासु) (सं) वि. - तहानलेला; पिण्याची इच्छा
करणारा; तोंडाला कोरड पडलेला; मिळवू पाहणारा.

पिपासे (सा) (पिपासे [सा]) (सं) ना. - पिण्याची इच्छा;
तहान; कोरड; मिळवण्याची इच्छा.

पिपीलिका (के) (पिपीलिका [के]) (सं) ना. - मुंगी; वाळवी.
'ओरळे' पहा.

पिपीलिकाशनि (पिपीलिकाशनि) (सं) ना. - मुंगी खाणारा
प्राणी; वाळवीमक्षक.

पिप्पल (पिप्पल) (सं) ना. - पिंपळ; अश्वत्थ; अंगरख्याची
बाही; विनोद; पाणी.

पि (हि) प्पलि (पि [पि] प्पलि) (सं) ना. - पिंपळी; औषधी;
लांबट मिरी.

पिंबगल (लु) (पिंबगल [लु]) (क) ना. - मागील दिवस;
पूर्व काल; तिसरा प्रहर; अपराण्ह; 'बय्यु' पहा.

पिंवडु (विडु) (పింబడు [బిడు]) (क) अ. — पूर्वी; त्या
आधी; प्राचीन काळी.

पिम्मेय (పిమ్మేయ) (क) ना. — पूर्वजन्म; गतजन्म.

पिय (పియ) (क) वि. — प्रिय; प्रीतीचे; आवडता; लाडका.

पिरंगि (పిరంగి) (अ.दे) ना. — तोफ; बंदूक; शत्रुघ्नी; यूरोपीय.

पिर (రా) मिडु (పిర [రా] మిడు) (अ.दे) ना. — इजिप्त
देशातील प्राचीन थडगी; त्रिकोणाकृति समाधि.

पिरि (పిరి) (क) धा. — हिसकावणे; वाढेर काढणे.

(क) वि. — मोठा; श्रेष्ठ.

(क) ना. — मांस; सुदा; शव; रहातारपण.

पिरितिलि (పిరితిలి) (क) ना. — राक्षस; पिशाच; खादाड; प्रेत
खाणारा, लाव.

पिरितिनियाणम (పిరితినియాణము) (क) ना. — पिशाचांचा
राजा; शिव.

पिरिदु (పిరిదు) (क) वि. — मोठा; श्रेष्ठ; विशाल.

पिरिदुं (పిరిదుం) (क) अ. — अधिक होऊन; अति झाल्याने.

पिरिदुपाल (పిరిదుపాల్) (क) अ. — सामान्यतया; प्रायशः.

(क) ना. — अमृत; विपुल दूध.

पिरिपिरि (పిరిపిరి) (क) अ. — सुकाट्याने; व्यर्थ; एकसारखे.

पिरुं (పిరుం) (क) धा. — गर्वाने फुगणे; मोठे होणे; संकोच
वाटणे.

पिल्लिगे (పిల్లగి) (क) ना. — गदा; परिध.

पिल्लि (లె) (పిల్లి [లె]) (क) ना. — जोडवी; मासोळी.

पिशंग (పిశంగ) (सं) वि. — पांढऱ्या तांबड्या रंगाचे.

पिशाच (పిశాచ) (सं) ना. — भूत; प्रेत; राक्षस; दानव.

पिशाटिका (కె) (పిశాటికా [కె]) (सं) ना. — खाजाळू

वनस्पति; खाजकुलती; 'नसुगुणी' पहा.

पिशित (పిశిత) (सं) ना. — मांस

— अशन (అశన) (सं) ना. — मांसाहार; राक्षस; पिशाच.

पिथु (సు) न (పిథు [సు] న) (सं) ना. — चहाडखोर;

हिसुण (పిసుణ) (सं) ना. — पीठ; धान्याची पूड.

पिथि (పిథి) (क) धा. — वियोग करणे; संबंध तोडणे; फाडणे;

पसरणे; पाय घसरून पडणे; कुस्करणे; दडपणे; ओढणे; रंद
करणे.

पिसुकु (సుకు) (పిసుకు [సుంకు]) (क) धा. — हिसकाहिसकी
करणे; गळा दाबणे; दडपणे; घासणे.

पिसुण (పిసుణ) (क) ना. — 'पिथुन' पहा. अपवाद; चहाडी
निंदा; अपमान

पिसुण (పిసుణ) (क) ना. — पिथुन; चहाडखोर; निंदक; दुष्ट.

पिसुनुडि (పిసునుడి) (क) ना. — कानगोष्ट; कुजवूज; हितगूज.

पिस्तुल (ల) (పిస్తూల్ [ల]) (अ. दे) ना. — लहान बंदूक.

पिहित (పిహిత) (सं) वि. — झाकलेले; आवरलेले;

आच्छादलेले; पडद्याआडचे.

पिळि (పిళి) (क) धा. — पिळून काढणे; रस काढणे; पिळणे;

चोपणे; बडवणे; उकळणे; धीर सोडणे.

पिळिकिसु (పిళికిసు) (क) धा. — भेदणे; घाबरणे; भिवविणे.

पिळिगु (పిళిగు) (क) धा. — फोडणे; कठीण होणे; घट्ट होणे.

पिळिल् (పిళిల్) (क) धा. — हिसकावून घेणे; फेकून देणे;

गाठ सोडणे.

पिळुकु (లకు) (పిళుకు [ళు]) (क) ना. — वाणाचा खालचा

भाग; तळभाग; पुंख; खोपट; खेडे.

पिळुगु (పిళుగు) (क) धा. — फुगणे; संतोषणे; तडा जाणे.

पिळुंगोळवि (పిళుంగొళవి) (क) ना. — सुरली; वेणु; पांवा;

पिळुंगोवि (పిళుంగొవి) (क) ना. — सुरलीघर; कृष्ण.

पिळारि (పిళారి) (क) ना. — गणेश; गणपति.

पिळै (పిళై) (क) ना. — बालक; पिल्लू; अर्भक; वासरू; रेडकू;

शावक.

पी (పి) (सं) धा. — पिणे; पान करणे.

पीकदानि (పిక్కదాని) (अ. दे) ना. — पिरादाणी; थुंक्याचें

भांडें; तस्त.

पीकलट (పిక్కలట్) (क) ना. — अडचण; हरकत; कष्ट;

उपद्रव; पीडा. 'उपटळ' पहा.

पीकु (పిక్క) (अ.दे) धा. — कष्ट करणे; साहस करणे;

पीक काढणे.

(अ.दे) ना. — धान्याचें पीक; 'पेरू' पहा.

पीच (పిచ్చ) (क) धा. — हनुवटी; दाढी.

पीचु (పిచ్చు) (क) धा. — ओढणे; दुसंगणे; फुगणे; रंद होणे.

(क) ना. — कोवळे फळ; तोर. 'हीचु' पहा.

पीठ (పిఠ) (सं) ना. — आसन; गादी; पाट; कडा.

पीठपंक्ति (పిఠపంక్తి) (सं) ना. — प्रेक्षागृह; रंगभूमी पुढील

प्रेक्षकस्थल; आखाडा; हौदा; व्यायाम शाळा.

पीठमर्दन (పిఠమర్దన) (सं) ना. — राजाला सजवणारा;

वाक्चतुर; उपनायक; शृंगारमंत्री.

पीठिका (కె) (పిఠికా [కె]) (सं) ना. — प्रारंभ; प्रस्तावना;

प्रारंभिक चार शब्द; आसन; गादी; उपोद्घात.

पीडन (పిడన) (सं) ना. — दडपण; मर्दन; घर्षण; हिसका-

हिसकी; अपाय; दुखणे.

पीडा (డె) (పిడా [డె]) (क) ना. — उपद्रव; बाधा; अडचण;

अनिष्ट; सांसर्गिक रोग; मरीआई, मसणी इ. पीडक देवता.

— कर (కర) (सं) वि. — त्रासदायक; पीडक; बाधक.

पीडित (पि०डि०ड) (सं) वि. - त्रस्त; अडचणीत आलेला;
 दुःखाविष्ट; दुःखित; दुर्दैवानें पोळलेला.
 पीडिसु (पि०डिसु०) (क) धा. - त्रास देणें; दुःख देणें; दुःखविणें;
 दुःखाला कारणीभूत होणें.
 पीत (पि०ड) (सं) वि. - प्यालेला; मद्यपी; दारु प्यालेला.
 (सं) ना. - हळद; पिवळा रंग.
 पीतदारु (पि०डदरु०) (सं) ना. - देवदारु; सुचीपर्णी.
 पीतधाम्य (पि०डधाम्य०) (सं) ना. - पिवळा जोंघळा.
 पीतराग (पि०डतराग०) (सं) ना. - पिवळा रंग; फिका पिवळा.
 पीतल (पि०डल०) (सं) ना. - पिवळा रंग; परात; पितळी.
 पीतवास (पि०डवास०) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण; पीतांबर; पिवळे
 वस्त्र वापरणारा; पीतांबरधारी.
 पीतांबर (पि०डअंबर०) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण; पीतवसन.
 पीति (पि०डि०) (सं) ना. - घोडा; अश्व; पान; हळद; छत्र;
 पाणपोई; हत्तीची सोंड.
 पीतु (पि०डु०) (सं) ना. - सूर्य; अग्नि; कपड्याला लावण्याची
 पीत; काठ; कळपांतील प्रमुख हत्ती.
 पीथ (पि०डथ०) (सं) ना. - सूर्य; अग्नि; समय; पेय; पाणी.
 पीन (पि०डन०) (सं) ना. - मस्त; पुष्ट; जाड; भरलेला; पूर्ण
 वाढलेला; लठ्ठ.
 पीनक (पि०डनक०) (सं) अ. - योग्य रीतीने; विपुलपणें; बहुधा;
 बाहुल्याने; अधिककरून.
 पीनस (पि०डनस०) (सं) ना. - पडसें; थंडी; सरदी; नाक गळणें.
 पीपाथि (पि०डपाथि०) (क) ना. - पीप; बानी; रस साठवण्याचे
 लोहपात्र; काहील.
 पीयु (पि०डयु०) (सं) ना. - कावळा; घुबड; सूर्य; अग्नि; सोने;
 समय; वेळ.
 पीयूष (पि०डयूष०) (सं) ना. - अमृत; सुधा; दूध; चीक;
 कोवळे दूध.
 —रुचि (रु०चि०) (सं) ना. - चंद्र; कापूर.
 —वर्ष (व०र्ष०) (सं) ना. - अमृतधारा; कापूर, चंद्र.
 पीर (पि०डर०) (क) धा. - चाटणें; चोखणें; शोषणें; तोंडात
 ओढून घेणें; लुचणें; विखुरणें; फेकणें.
 पीलक (पि०डलक०) (सं) ना. - डोंगळा; मुंगळा; काळी मुंगी.
 'गोह' पहा.
 पीलि (पि०डलि०) (क) ना. - मोरपिसारा; 'पिंछ' पहा.
 पीलु (पि०डलु०) (क) ना. - बाण; शर; पाणी; परमाणु;
 कृमीकीटक; हत्ती; गज; एक राग; फूल; वृक्षविशेष.
 पीवर (पि०डवर०) (सं) वि. - फुगलेला; मस्त; पुष्ट; स्थूल; पीन.
 (सं) ना. - अश्वगंध.
 —स्तन (स्०न०) (सं) ना. - पुष्टस्तीनी; सुंदरी.

पीळिगे (पि०डि०गे०) (क) ना. - पीठिका; संतती; वंशपरंपरा; पिढी.
 पुंस् (पुं०स्) (सं) ना. - पुरुष; पुरुषप्राणी; पुल्लिंग; मानवजात;
 सेवक.
 पुंश्चली (लें) (पुं०श्च०ली० [लें०]) (सं) ना. व्यभिचारिणी;
 जारिणी; पुरुषाला हुडकत जाणारी.
 पुंसवन (पुं०स०वन०) (सं) ना. - गर्भिणीला पुत्रप्राप्तीसाठी
 केलेला एक संस्कार.
 पुंस्कौकिल (पुं०स्कौ०किल०) (सं) ना. - नर कोकीळ.
 पुंस्त्व (पुं०स्त्व०) (सं) ना. - पुरुषत्व.
 पुंलिंग (पुं०लिंग०) (सं) ना. पुरुषत्वदर्शक शब्द.
 पुंनाग (पुं०नाग०) (सं) ना. - पुरुषश्रेष्ठ; पांढरा हत्ती;
 पांढरा चांफा.
 पुक्क (पुं०क्क०) (क) वि. - पक्ष्याचीं पिसें; नपूंसक; हिजडा; मित्रा.
 पुक्कटे (पुं०क्क०टे०) (क) अ. - फुकट; निःशुल्क; मोफत; धर्मार्थ;
 औचित्यपूर्ण.
 पुक्कल (पुं०क्क०ल०) (क) ना. - अधीरत्व; भय; भीति; भेकडपणा;
 धावरटपणा.
 पुक्कस (पुं०क्क०स०) (क) ना. - नीच जातीचा; चांडाल; शूद्र.
 पुगल् (पुं०गल्) (क) क्रि. - जाऊ नको; आत येऊ नको.
 (क) अ. - जाऊन; प्रवेश करून.
 (क) ना. - कुहु ध्वनि; कूजन.
 पुगिल् (लु) (पुं०गिल् [लु०]) (क) ना. - प्रवेशद्वार; दरवाजा;
 महाद्वार.
 पुगु (पुं०गु०) (क) धा. - जाणें; आंत प्रवेशणें; घुसणें; शिरणें.
 —ते (डें) (क) ना. - प्रवेश; शिरकाव, गमन.
 पुगुल् (लु) (पुं०गुल् [लु०]) (क) ना. - फोड; पुटकळी;
 तोंडावरील मोडी; पडसें; छिद्र; समाधि.
 पुग्गु (पुं०गु०) (क) ना. - अहंकार; गर्व; सज्ज. 'कोब्बु' पहा.
 पुंख (पुं०ख०) (सं) ना. - बाणाचा तळभाग. बाणाचें पंख.
 शिकारी; ससाणा.
 पुंखानुपुंख (पुं०ख०ानु०पुंख०) (सं) ना. - शरवृष्टि; बाणवर्षाव;
 अनुस्यूतता; लांघण.
 पुंगव (पुं०गव०) (सं) ना. - श्रेष्ठ पुरुष; घुळी; बैल; वळ.
 पुंगि (पुं०गि०) (क) ना. - गारुड्याचें वाद्य; भोपळ्याचे साह्यानें
 फुंकून वाजवण्याचे एक सुरेल वाद्य.
 पुच्च (पुं०च्च०) (क) ना. - शेंपूट; पक्ष्याचे पंख; पिसारा.
 पुच्चवण (पुं०च्च०वण०) (क) ना. - परीक्षा; पौरुष; पुरुषत्व.
 पुच्चळि (पुं०च्च०ळि०) (क) ना. - हानी; नाश; नष्टचर्य.
 —इसु (अ०सु०) (क) धा. - वितळणें; विरघळणें; नाश पावणें.
 पुच्छ (पुं०च्छ०) (सं) ना. - शेंपूट; पिसारा; पक्षाची पिसें.
 मागील भाग; पृष्ठ.

पुंज (पुंज) (सं) ना. — जाडपण. साठ धाग्यांचा मागावरील ताणा; कोंबा; कोंबडा; समूह; गट; रास.

पुंजि (पुंजि) (सं) ना. — रास; समूह; परिमाण.

(क) ना. — गोळा; गुंडी; अल्पधनसंग्रह; शिहलक; संवित. गांठ; धनसंचय.

— पूजक (पुंजक) (क) ना. — कृपण; चिक्कू; कंजूर.

पुट (पुट) (क) ना. — उड्डाण; उडी; पांघरूण; पुरस्कार; उत्तेजन. (सं) ना. — झाकण; आवरण; पदर; पडदा; निरी; घडी; द्रोणाचा आंतील भाग; साल; करंडक. पुस्तकाचें पान; पाऊल; ओंजळ; अंजली.

— अंजलिपुट (अंजलिपुट) (सं) ना. — ओंजळ; शीर; पसा.

पुटगोसि (पुटगोसि) (क) ना. — कापड; लंगोटी.

पुटनेगे (पुटनेगे) (क) धा. — सारखे उडणें; टणटण उडी मारणें.

पुटपाक (पुटपाक) (सं) ना. — औषध तयार करण्याची एक पद्धति.

पुटभेंदन (पुटभेंदन) (सं) ना. — पट्टण; शहर.

पुटविडु (पुटविडु) (क) धा. — पेटविणें; अमि लावणें; जाळणें; प्रज्वलित करणें. पुटाला घालणें.

पुटवेलु (पुटवेलु) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; सावकाश उड्या मारीत धावणें.

पुटा (ट्टा) पि (पुट्टा [पुट्टा]) (क) ना. — डाळे; भाजलेले हरभरें; फुटाणे.

पुटि (पुटि) (सं) ना. — थर; पदर;

(क) धा. — उडणें; उडी मारणें; खुपसणें; धुमधडम उडी मारणें; अविचाराने काम करणें; साहस करणें.

(क) ना. — कारंजा; फवारा; चेंडूची उशी; टप.

— त (ड) (सं) ना. — नाचणे बागडणें; नर्तन; उड्डाण; उडी.

— इसु (असु) (क) धा. — उडणे; उडविणें; उशी घेणें; टप खाणें.

पुटिके (पुटिके) (सं) ना. — पानाचा द्रोण; वाटी; जोडलेले करपुट पुट (पुट्टी) (क) वि. — लहान; चिमुकले; खुजे; गिड्डु; कुबडा; बाळ.

पुटि (पुट्टी) (क) ना. — मोहोल; मधाचें पोळें; वुट्टी.

पुटिगे (पुट्टीगे) (क) ना. — आभरण; अलंकार विशेष.

पुटिरुवु (पुट्टीरुवु) (क) ना. — नैसर्गिक जाणीव; उपजत बुद्धि; सहजस्थिति.

पुट्टु (पुट्टु) (क) धा. — उत्पन्न करणें; जन्माला घालणें; जन्म कंठणें; मान डोलावणें.

(क) ना. — जन्म; उत्पत्ति; सृजन.

पुडि (पुडि) (क) ना. — पूड; धूल; कुट्टन बारीक केलेला पदार्थ; धान्यपीठ.

पुडिगडुबु (पुडिगडुबु) (क) ना. — पूड झालेला कडवू; मातीची मूठ.

पुडिवडे (पुडिवडे) (क) धा. — पूडपूड होणें; नाश होणें; नष्ट होणें.

पुडुकु (पुडुकु) (पुडुकु [पुडुकु]) (क) धा. — हुडकणें; शोधणें.

पुण (पुण) (क) ना. — व्रण; जखम; करट.

— कृत् (कृत्) (क) अ. — जखम चिघळून; ठणका लागून.

पुणि (पुणि) चे (पुणि [पुणि] छी) (क) ना. — चिचेचे झाड; चिंच; आंवट फळ; तितिणी.

पुणुकु (पुणुकु) (क) धा. — कापड घासून चोळून धुणें; चुबकून धुणें.

पुणु (पुणु) गु (पुणु [पुणु] गु) (क) ना. — रानमांजराची कस्तुरी;

पटकर मांजराची कस्तुरी; उदापासून मिळणारा सुगंधी पदार्थ.

पुणुंब (पुणुंब) (क) वि. — रेमेडोक्या; मंद; हुंब; मोठ्या सोवळ्याचा.

पुणुंबि (पुणुंबि) (क) वि. मूर्ख स्त्री; धडु स्त्री; अज्ञानती.

पुणुंबु (पुणुंबु) (क) ना. बाण; शर.

पुंड (पुंड) (सं) ना. परिचय; खूळ; चिन्ह.

(क) वि. दांडोवा; हुंब; मस्त; वांड; मंड; ठक; लुटारू; वाटमान्या; निर्भीक.

पुंडरीक (पुंडरीक) (सं) ना. — श्वेत कमल; वाद्य; आग्नेय दिग्गज; कपाळावरील नाम; पुंड्र; पोपट; श्वेतछत्र; महाश्वेतेचा प्रियकर; राजछत्र.

पुंडरीकाक्ष (पुंडरीकाक्ष) (सं) ना. — कमलनेत्र; विष्णु; कृष्ण.

पुंडाट (पुंडाट) (पुंडाट [पुंडाट]) (क) ना. — पुंडाई; गुंडगिरी; वांडपणा; लूटमार; दांडगेपणा.

पुंड (पुंड) (सं) ना. — पांढरा रंग; पांढरा ऊस; गोपीचंदनाचा नाम; चित्र.

त्रिपुंड (त्रिपुंड) (सं) ना. — वैष्णवाच्या कपाळावरील तिरेथी नाम; उमे दुबोटी गंध.

पुणिमे (पुणिमे) (क) ना. — पूर्णिमा; पूर्णचंद्र तिथी; शुक्ल पक्षातील पंधरावी तिथी.

पुण्य (पुण्य) (सं) वि. — पवित्र; पावन; शुद्ध; चांगलें; सद्गुणी; न्याय्य; सुदैवी; अनुकूल; संतोषकारक; उत्साही.

पुण्य (पुण्य) (सं) ना. — सद्गुण; सत्त्वशीलता; यशःकृति; शुद्धता; शोधन.

— अहः (ह्र) (अहः [अहः]) (सं) ना. — पुण्य दिवस; सण; उत्सवदिन.

- अहवाचन (७८८७७८८) (सं) ना. — पुण्य दिवसाचा
त्रिवार उच्चार; एक शुद्धतेचा धार्मिक संस्कार.
- उदय (७९८८८) (सं) ना. — माग्यकाळाचा प्रारंभ;
भरभराट; मागील पुण्याचे फळ; पुण्याची फलप्राप्ति.
- काल (८०७) (सं) ना. —सुसुहूर्त; शुभवटी; पर्वणी.
- क्षेत्र (८१९८८) (सं) ना. —देवतांचे पवित्र स्थळ;
तीर्थस्थान; पावन ठिकाण.
- गृह (८२८) (सं) ना. —दानगृह; देवालय.
- जन (८३८) (सं) ना. —सजन; राक्षस; भूत; यक्ष.
- तीर्थ (८४८८) (सं) ना. —क्षेत्रातील पवित्र जलाशय;
पावनजल.
- भू, भूमि (८५८, ८५८८) (सं) ना. —आर्यावर्त;
पुण्य लोक; स्वर्ग.
- श्लोक (८६८८) (सं) ना. —स्तुती करण्याजोगा
पुण्यपुरुष; ज्याची स्तोत्रे गाण्याने पुण्य लाभते असा
सद्गुणी पुरुष.
- पुत्र (८७८) (सं) ना. —नरक; निपुत्रिकाचा नरक; नरक विशेष.
- पुत्त (तु) (८८८ [८८८]) (क) ना. — वारूळ; सापाचे वारूळ;
वल्मिक; भूक; 'होदरू' पहा.
- पुत्त (त्य) लि (८९८ [८९८]) (क) ना. —पुतळी; बाहुली;
शुद्ध सोन्याचे एक जुने नाणे.
- पुत्तिके (मे) (९०८ [९०८]) (क) ना. —नकल; अवतरण;
बाहुली; वाळवी; कसर; गांवीलमाशी; उडपी स्वामीचा मठ.
- पुत्र (९१८) (सं) ना. —कुमार; मुलगा.
- उत्सव (९२८८) (सं) ना. —पुत्रजन्माचा आनंदोत्सव.
- काम (९३८८) (सं) ना. —पुत्रजन्माची इच्छा;
पुत्रकामेष्टी यज्ञ.
- पुत्रक (९४८८) (सं) ना. —लहान मुलगा; बालक; बाहुली;
शरम; दुष्ट; वंचक; कोळी; आठ पायाचा पक्षी. केस.
- पुत्रवति (ती) (९५८८ [९५८]) (सं) ना. —पुत्र असलेली
स्त्री.
- पुत्र (त्रि) के (९६८ [९६८]) (सं) ना. —कन्या; बाहुली;
लहान वस्तु.
- पुत्रि (९७८) (सं) ना. —पुत्रवती; पुत्र असलेली स्त्री.
- पुत्री (९८८) (सं) ना. —कन्या; आत्मजा.
- पुत्रवधु (९९८८८) (सं) ना. —स्तुपा; स्त; मुलाची पत्नी.
- पुत्रहीन (१००८८) (सं) वि. —निपुत्रिक.
- पुदकळ (१०१८८) (क) ना. —गोबळ; गडबड; उसाभर.
- पुदि (१०२८) (क) धा. —व्यापणें; भरणें; देणें; झांकणें; लपणें;
गुप्त राहणें; मिळून राहणें.
- (क) ना. —पक्ष; बाजू; शेजार; सामीप्य; द्वार.

- पुदु (१०३८) (क) ना. —साम्य; सारखेपणा; जुळणूक; प्रवेश;
परस्पर; अन्योन्य.
- वाळ, बाळ (१०४८, १०४८) (क) धा. —मिळून
राहणें; जुळवून घेणें; भागवणें.
- पु (हो) दुकुळि (१०५८ [१०५८] ८८८८) (क) ना. —पांघरुण;
आच्छादन; आवरण.
- पुदुगिसु (१०६८८८) (क) धा. —मिसळणें; आंत घालणें; मिश्र
करणें; लपवणें; जुळवणें.
- पुदुगु (१०७८८) (क) धा. —संकोच करणें; मागें हटणें; लपणें;
दुमडणें; नेसणें. 'होदुगु' पहा.
- पुदुल (१०८८८) (सं) वि. —सुंदर; शोभिवंत.
(सं) ना. —देव; आत्मा; शिवाचे नाव.
- पुदुवट (१०९८८८) (क) ना. —अडचणीसाठी राखून ठेवलेला
पैसा; विशेष कामासाठी काढून ठेवलेला पैसा.
(क) अ. —वाटणीचा पैसा घेऊन; संकोचून.
- पुदुवाळु (लवे) (११०८८८ [११०८८]) (क) ना. —मिळून मिसळून
राहणें; एक होणें; संबंध जोडणें.
- पुदुवु (१११८८) (क) ना. —वाटणी; हिस्सा; माग; प्रवेश;
संबंध. 'होदुवु' पहा.
- पुदे (११२८) (क) ना. —झाकण; आवरण; कवच; काटा; मोड;
छप्पर; भाता; घर; तळघर; कोनाडा.
- पुदल (११३८) (सं) वि. —चांगले; सुंदर; मनोहर.
(सं) ना. —परमाणु; शरीर; पंचमहाभुते, आत्मा; शिवाचा
अवतार.
- पुनस् (१) (११४८ [११४८]) (सं) अ. —पुनःपुनः; वारंवार;
अरतून परतून.
- पुनरपि (११५८८) (सं) अ. —पुन्हा पुन्हा; आणखी आणखी;
वारंवार.
- पुनरागमन (११६८८८८) (सं) ना. —पुनः पूर्वस्थळी येणें;
पुनः परतून येणें.
- पुनरावृत्ति (११७८८८८) (सं) ना. —पुनः पुनः तेच करणें;
पुनः घडणें; अभ्यास.
- पुनरुक्ति (११८८८८) (सं) ना. —सांगितलेलेच पुनः सांगणे;
वारंवार तेच सांगण्याचा साहित्य दोष.
- पुनर्जन्म (११९८८८) (सं) ना. —भावी जन्म.
- पुनर्दर्शन (१२०८८८८) (सं) ना. —पुनर्भेट, आणखी
झालेली भेट.
- पुनर्नव (१२१८८८) (सं) ना. —पुनः नव्याने वाढणें;
नव, केस, यांचे नवीन येणें.
- आसव (१२२८) (सं) ना. —पुनर्नव्याचे आसव;
पुनर्नवा वनस्पतीची दाख.

पुनर्भव (ಪುನರ್ಭವ) (सं) वि. - पुनः जन्मलेला; पुनर्जात.

(सं) ना. - नख, दात; पुनर्जन्म.

पुनर्भू (ಪುನರ್ಭೂ) (सं) ना. - पुनर्विवाहिता; पाटाची बायको.

पुनर्वसु (ಪುನರ್ವಸು) (सं) ना. - विष्णु; एक नक्षत्र.

पुनर्विवाह (ಪುನರ್ವಿವಾಹ) (सं) ना. - पुनर्लम्भ; पाट.

पुनश्चरणे (ಪುನಶ್ಚರಣೆ) (सं) ना. - पठण; सुखोद्भूतता; मंत्रोच्चार.

पुनश्च (रपि) (ಪುನಶ್ಚ [ರಪಿ]) (सं) ना. - वारंवार; फिरून फिरून; परत परत.

पुन (र) स्कार (ಪುನ [ರ] ಸ್ಕಾರ) (सं) ना. - पुनरावृत्ति; संभावना; अग्रमान.

पुनीत (ಪುನೀತ) (सं) वि. - पवित्र; परिशुद्ध; निर्मल; पुण्यकर; पावन; निष्पाप.

पुनुगु (ಪುನುಗು) (क) ना. - रानमांजराची कस्तुरी.

पुन्नाग (ಪುನ್ನಾಗ) (सं) ना. - श्रेष्ठ पुरुष; पांढरा हत्ती;

राजहस्ती; गवा; प्रमुख; नायक; नागकेशर; सुरवृक्ष; सुरंगी.

पुन्नामनरक (ಪುನ್ನಾಮನರಕ) (सं) ना. - नरकविशेष. 'पुन' पहा.

पुन्निके (का) (ಪುನ್ನಿಕೆ [ಕಾ]) (सं) ना. - कांचन; कांचनवृक्ष.

पुव्वु (ಪುವ್ವು) (क) ना. - भू; भुवई. 'पुव्वु' पहा.

पुव्वे (ಪುವ್ವೆ) (क) ना. - पूर्वा नक्षत्र.

पुष्टि (ಪುಷ್ಟಿ) (सं) ना. - पोषण; पुष्टता; माज; मांदा; लक्षणा.

पुमन् (पुं) (ಪುಮನ್ [ಪುಂ]) (सं) ना. - नर; पुरुष.

पुंभाव (ಪುಂಭಾವ) (सं) ना. - पुरुषत्व; पुरुषपणा.

पुय (पोय्) (ಪುಯ್ [ಪೋಯ್]) (क) धा. - मारणें; चोप देणें; बडवणें; खून करणें; पळवणें.

पुय (य्य) ल् (ಪುಯ್ [ಯ್] ಲ್) (क) ना. - क्रोष; हाक; आरडाओरड; गोंधळ; मारामारी; युद्ध; विनंती; कथन; प्रार्थना.

—चु (ऊं) (क) धा. - आक्रोषणें; ओरडणें; हाक मारणें; विरोधणें.

पुरः (रस्) (ಪುರಃ [ರಸ್]) (सं) अ. - पुढें; समक्ष; समोर.

पुर (पुं) (सं) ना. - शहर; नगर; घर; शरीर; किल्ला; निपुर; राक्षसाचे शहर.

(क) ना. - कालवा; लहान प्रवाह; ओढा; झरा; नदी.

पुरतः (ಪುರತಃ) (सं) अ. - समोर; पुढ्यांत; पुढें; आधीं.

पुरद्वार (ಪುರದ್ವಾರ) (सं) ना. - वेश; नगरद्वार; महाद्वार.

पुरध्वंसि (ಪುರಧ್ವಂಸಿ) (सं) ना. - त्रिपुरासुराची नगरे

जाळणारा शिव.

पुरंदर (ಪುರಂದರ) (सं) ना. - शिव; इंद्र.

पुरंदरदास (ಪುರಂದರदास) (सं) ना. - एक कन्नड महाकवि;

हरिभक्त; हरदास.

पुरंधि (धी) (ಪುರಂಧಿ [ಧೀ]) (सं) ना. - पतिव्रता स्त्री;

मानिनी; वेरड स्त्री; गिरिजनयुवती. 'वेडिति' पहा.

पुरभित्ति (ಪುರಭಿತ್ತಿ) (सं) ना. - गावकोट; गावचा तट; प्राकार; किल्ला.

पुरमर्दन (ಪುರಮರ್दन) (सं) ना. - त्रिपुरविनाशक शिव.

पुरश्चरण (ಪುರಶ್ಚರಣ) (सं) ना. - जप; नामजप; मंत्रसिद्धी.

पुरस्कार (ಪುರಸ್ಕಾರ) (सं) ना. - मान; मान्यता; गौरव; आदर.

पुरस्कृत (ಪುರಸ್ಕೃತ) (सं) वि. - गौरवित; आदरित; मान्यता पावलेला.

पुरस्तात (ಪುರಸ್ತಾತ) (सं) अ. - पुढें; समोर; सन्मुख.

पुरस्सरं (ಪುರಸ್ಸರಂ) (सं) अ. - समोर ठेवून; पुढें सरकून; समोर बसवून.

(सं) वि. - पुढें जाणारे; प्रारंभिक; पूर्वी आलेले.

पुरहर (ಪುರಹರ) (सं) ना. - शिव

पुरा (पुं) (सं) अ. - पूर्वी; प्रथम; प्राचीन; फार काळापूर्वी;

पुराकृत (ಪುರಾಕೃತ) (सं) वि. - पूर्वी केलेले; पूर्वजन्मीचे.

पुराण (पुं) (सं) वि. जुनें; जीर्ण; वृद्धापकाळचे.

(सं) ना. - हिंदुधर्मीय कथाग्रंथ; प्राचीन काव्यग्रंथ; पुराणें.

पुराणपुरुष (पुं) (सं) ना. - देव; विष्णु; परमेश्वर; कुलदैवत; कुलपुरुष.

पुराणवैराग्य (पुं) (सं) ना. - क्षणिक वैराग्य; वैताग; पुराण श्रवणपुरतीं आलेली विरक्ति.

पुराणिक (पुं) (सं) ना. - पुराण सांगणारा; कथेकरी; प्रवचनकार.

पुरातन (पुं) (सं) वि. - पूर्वकालीन; प्राचीन; सनातन.

(सं) ना. - पंडित; विद्वान. महानुभाव; पुराणपुरुष.

पुरारि (पुं) (सं) ना. - शिव.

पुरावृत्त (पुं) (सं) ना. - इतिहास; पुराण; इतिवृत्त.

पुरि (री) (पुं) (सं) ना. - पट्टण; शहर; किल्ला; जगन्नाथपुरी.

(क) धा. - भाजणें; गरम करणें;

(क) ना. - भाजलेला पदार्थ; भाजणी; पिळांची दोरी; हुसप; उत्साह; बळ; तूप सोडलेली पोळी.

पुरिनेण् (पुं) (क) ना. - पीळ असलेला दोर; वळीव दोरी.

पुरीष (पुं) (सं) ना. - प्राण्याचें मलमूत्र; शेण; लेंडी;

विष्टा. 'गंजळ' पहा. बुरशी; शेवाळ.

पुरु (पुं) (सं) वि. - अधिक; जास्तीचे.

(सं) ना. - सोनें; प्राचीन राजवंश.

पुरुकुत्स (पुं) (सं) ना. - एक सूर्यवंशीय राजा.

पुरुगुह (पुं) (क) धा. फुरफुरून जळणें; जळतांना फुरफुरणें; झटकन जळणें; थरथरणें; कापणें; लटपटणें.

पुरुडु (ಪುರುಡು) (क) ना - सार; अर्क; प्रयोजन; सामर्थ्य; स्पर्धा; असूया; मत्सर; पोटदुखी. तिरस्कार.
—इग (ಇಗ) (क) वि. - स्वर्धक; विरोधक; मत्सरी; ईर्षावाज.
—इगु (ಇಗು) (क) धा. - स्वर्धा करणें. ईर्षा बांधणें; पोटदुखी करणें.

पुरुले (ಪುರುಲೆ) (क) ना. - कुमिकोटक; रानमैना; पक्षी.
पुरुष (ಪುರುಷ) (सं) ना. - नर; मनुष्य; आत्मा; ब्रह्म; शिव.
पुरुषकार (ಪುರುಷಕಾರ) (सं) ना. - मानव प्रयत्न; उद्योग;
पौरुष; शक्तीचा उपयोग.

पुरुषत्व (ಪುರುಷತ್ವ) (सं) ना. - पौरुष; पुरुषपणा; शौर्य.
पुरुषार्थ (ಪುರುಷಾರ್ಥ) (सं) ना. - मानवी जीवनाचें साध्य.
जीवितसार्थक; (धर्म; अर्थ; काम व मोक्ष हे) चार पुरुषार्थ.
पुरुषोत्तम (ಪುರುಷೋತ್ತಮ) (सं) ना. - श्रेष्ठ पुरुष;
परमेश्वर; विष्णु.

पुरुहूत (ಪುರುಹುತ) (सं) ना. - देवेश.
पुरुळ (ಪುರುळ) (क) ना. - अर्थ; सार; रहस्य; मर्म; सामर्थ्य;
बल; योग्यता; संपत्ति; द्रव्य.

पुरुळि (ಪುರುಳಿ) (क) ना. - पोपट; मैना; लहान राधू.
पुरूव (वस्) (ಪುರುರವ [ವಸ್]) (सं) ना. - बुध;
इलादेवीचा पुत्र; उर्वशीचा प्रियकर; विक्रमोर्वशीय नाटकाचा नायक; पोरस.

पुरोग (ಪುರೋಗ) (सं) ना. - पुढें जाणारा; नायक; पुढारी;
नेता.

पुरोगति (ಪುರೋಗತಿ) (सं) ना. - प्रस्तावना; अनुयायी; कुत्रा.

पुरोगमन (ಪುರೋಗಮನ) (सं) ना. - पुढें जाणें; प्रगति;
विकास.

पुरोगामि (ಪುರೋಗಮಿ) (सं) ना. - पुढें जाणारा; नायक;
नेता; विकासशील.

पुरोडाश (ಪುರೋಡಾಶ) (सं) ना. - यज्ञांतील आहुती; चरु.

पुरोव (धस्) (ಪುರೋಧ [ಧಸ್]) (सं) ना. - कुलपुरोहित;
कुलगुरु; राजपुरोहित; राजगुरु.

पुरोधिका (ಪುರೋಧಿಕ) (सं) ना. - प्रिय पत्नी; भार्या.

पुरोभाग (ಪುರೋಭಾಗ) (सं) ना. - पुढचा भाग; मुख्य भाग;
मत्सर; अविवेक; धृष्टता; दोषैक दृष्टि.

पुरोभागि (ಪುರೋಭಾಗಿ) (सं) वि. - अविश्वासी; अप्रामाणिक;
धृष्ट; मत्सरी; साहसी; अविवेकी.

पुरोहित (ಪುರೋहित) (सं) ना. - मंगल कार्ये चालवणारा;
धार्मिक दीक्षा देणारा.

पुर्कु (ಪುರ್कु) (क) वि. - मित्रा; नंपूसक; भेकट; भीतिग्रस्त;
तिरस्कुत.

पुर्चु (ಪುರ್ಚು) (क) ना. - खुलेपणा; तोटा; नुकसान; अकल्याण;
चास; ताप.

पुर्बु (ಪುರ್ಬು) (क) ना. - भुवई; भू.

—इक्कु (ಇक्कु) (क) धा. - कपाळीं आठ्या घालणें; भुवई चढवणें; भुवई चढवून भिववणें.

पुल् (पुल्) (क) ना. - गवत; करड.

(क) वि. - क्षुद्र; नीच; अप्रयोजक.

—कर्चु (कर्चु) (क) धा. - दाती तृण धरणें; पराभव मान्य करणें.

पुलक (पुलक) (सं) ना. - रोमांच; अंगावरील काटा.

पुलकित (पुलकित) (सं) वि. - रोमांचित; आनंदानें वेभान.

पुलस्य (पुलस्य) (सं) ना. - ब्रह्म देवाचा मानसपुत्र;

सप्तर्षिपैकी एक ऋषि; रावणाचा आज्ञा.

पुलाक (पुलाक) (सं) ना. - पुलावा; खिचडी.

पुलि (पुलि) (क) ना. - वाद्य; व्याघ्र; एक तृणविशेष.

पुलि (लि) न (पुलि [लि] न) (सं) ना. - वालु; वालवंद;

पुलणी; किनारा; नदीकाठ.

—वति (वति) (सं) ना. - तटिनी; नदी.

पुलिंद (लिंद) (पुलिंद [लिंद]) (सं) ना. - गिरिजन; शबर;

वेरड; शबरवेष्पातील शंकर.

पुलिं (लिं) दी (पुलिं [लिं] दी) (सं) ना. - मिलीण;

शबरी; वेरडीण; गिरिजन स्त्री.

पुलु (पुलु) (क) ना. - गवत; तृण; घास.

(क) वि. - अल्प; क्षुल्लक; थोडकें.

—मानिस (मानिस) (क) ना. - क्षुद्रजीव; नीच माणूस;

वेकार.

पुलमनुज (पुलमनुज) (क) ना. - क्षुद्र मानव; क्षुद्र जात;

अल्पात्मा.

पुलोम (पुलोम) (सं) ना. - इंद्राचा सासरा; शचीपिता.

—जित (जित) (सं) ना. - पुलोमाला जिकणारा; इंद्र.

—जे, —जा (जे—जा) (सं) ना. - इंद्राणी; शची; पुलोमकन्या.

पुलगु (पुलगु) (क) धा. - दाती तृण धरणें; पराभव

मान्य करणें.

पुलग (लक) डग (पुलगु [लक] डग) (क) ना. - प्रतिज्ञाकंकण;

पिंजराचा तोडा.

पुलोबरो (पुलोबरो) (क) धा. - कस्पटासमान मानणें; क्षुद्र

लेखणें.

पुलमरुळ (पुलमरुळ) (क) ना. - क्षुद्र पिशाच; लहान भूत.

पुलमेवु (पुलमेवु) (क) ना. - गवतकाडी; चारा; वैरण; कडबा;

वनचर प्राणी.

पुल (पुल) (क) वि. - विकसित; फुललेले; उमललेले.

पुल्लडिगित्ति { (पुल्लडिगित्ति) (क) ना. - फुल्ले विकणारी;
पुल्लवडिगित्ति { (पुल्लवडिगित्ति) फुल्लारीण; माळीण.
पुल्लशर (पुल्लशर) (क) ना. - पुष्पशर; मन्मथ; मदन; कामदेव.
पुल्लिगे (पुल्लिगे) (क) ना. - फुल्लका; पोळी; एक खाद्य.
पुल्लिंग (पुल्लिंग) (सं) ना. - पुरुषवाचक शब्द; पुरुषवाचक
चिन्ह.
पुल्ले (पुल्ले) (क) ना. - हरीण; मृग; चितल; अग्नि. 'एरले'
पहा.
पुल्लेग (पुल्लेग) (क) वि. - थापाड्या; बडबड्या; गप्पाबाज.
पुल्लर (पुल्लर) (सं) ना. - सोंडेचें टोक; पाणी; कमळ;
आकाश; नगान्याचें चामडें; हंस; खड्ग; आयुध; सुख; एक
द्वीप; पर्वताचे नांव; नळराजाचा धाकटा भाऊ.
पुल्लरि (पुल्लरि) (सं) ना. - हत्तीचे नांव.
पुल्लरिणि (णी) (पुल्लरिणि [ळी]) (सं) ना. - सरोवर; पाण्याचा
साठा; बाणा; बाण्याचे स्त; पायन्याची विहीर; हत्तीण; मूठ.
पुल्लल (पुल्लल) (सं) वि. - अधिक; विपुल; खूब; श्रेष्ठ.
पुल्ल (पुल्ल) (सं) वि. - माजलेला; लढ; संमुख; संपन्न; भरलेला;
पूर्ण वाढ झालेला.
पुल्लि (पुल्लि) (सं) ना. - शक्ति; सामर्थ्य; बळ; मस्ती; समृद्धि;
पुष्टावयव; शरीरसौष्ठव; आश्रय; सहाय्य.
पुल्लिगोलिसु (पुल्लिगोलिसु) (क) धा. - वाढ होणें; अंग धरणें;
अभिव्यक्त करणें; समर्थन करणें; पुष्ट होणें.
पुल्लिकरिसु (पुल्लिकरिसु) (क) धा. - बळ एकत्र करणें;
आधार देणें; बळ आणणें.
पुल्ल (पुल्ल) (सं) ना. - फूल; विकास; विटाळ.
—इसु (इसु) (क) धा. - विकसणें; फुलणें; उमलणें;
विटाळ जाणें; अंगावर जाणें.
—इत (इत) (सं) वि. - विकसित; फुललेले; ऋतुप्राप्त.
—माले (माले) (सं) वि. - फुलांची माल; वेणी; गजरा.
—रस (रस) (सं) ना. - मध; मकरंद; फुलांतील
गोड रस.
—वति (ती) (वति [ति]) (सं) ना. - ऋतुमती; विटाळशी
—व्रत (व्रत) (सं) ना. - सूर्य; चंद्र.
पुल्लक (पुल्लक) (सं) ना. - देवलोकीचे विमान; कुबेराचे
विमान; एक विमान नाम.
पुल्लक्रेतन (पुल्लक्रेतन) (सं) ना. - काम; मन्मथ; मदन.
पुल्लचाप (पुल्लचाप) (सं) ना. - काम; मदन.
पुल्लदंत (पुल्लदंत) (सं) ना. - वायव्येचा दिग्गज; एक
जैनतीर्थंकर.
पुल्लदर्शन (पुल्लदर्शन) (सं) ना. - रजोदर्शन; पदर येणें;
ऋतुप्राप्ति.

पुल्लधन्व (वन्) (पुल्लधन्व [वन्]) (सं) ना. - पुष्पसायक;
कुसुमशर; मदन.
पुल्लबाण (पुल्लबाण) (सं) ना. - कुसुमायुध; सुमनसायक;
कामदेव.
पुल्लमास (पुल्लमास) (सं) ना. - वसंत मास; चैत्र महिना;
मधुमास.
पुल्लवाटिका (पुल्लवाटिका) (सं) ना. - फुलबाग; उद्यान;
उपवन.
पुल्लवृष्टि (पुल्लवृष्टि) (सं) ना. - फुलांचा पाऊस; कुसुमवर्षाव.
पुल्लपांजलि (पुल्लपांजलि) (सं) ना. - फुल्ले वाहणें; भक्तिप्रदर्शन;
नांदीतील पुष्पप्रदान; गौरव.
पुल्लपिणि (पुल्लपिणि) (सं) ना. - फुल्ले सुटलेली वेल, रजस्वला;
ऋतुमति, विटाळशी.
पुल्लपित्त (पुल्लपित्त) (सं) वि. - फुल्ले आलेली; फुललेली; ऋतुमती;
रजस्वला.
पुल्ल्य (पुल्ल्य) (सं) ना. - चांद्र मासाचें नांव; एक पर्जन्यनक्षत्र.
पुल्ल्यराग (पुल्ल्यराग) (सं) ना. - एक रत्न; पुष्कराग
पुल्लयायिसु (पुल्लयायिसु) (क) धा. - फुल्ल लावणें; उत्तेजित
करणें; प्रेरणा देणें; हुरूप भरणें; पीळ देणें.
पुल्लयावणे (पुल्लयावणे) (अ. दे) ना. - फुल्ललावणी; लाड;
सलगी; प्रेम; प्रीति; हुरूप; उत्तेजन.
पुल्लि (पुल्लि) (क) धा. - खोटे बोलणें; चूक सांगणें; थापा देणें;
गप्पा मारणें.
(क) ना. - असत्य; चूक; वढाई; थाप; गप्प, व्यर्थालाप;
पुल्लिग (पुल्लिग) (क) वि. - खोटे बोलणारा; वढाई मारणारा;
थापेबाज; आत्मश्लाघी.
पुल्लिनगु (पुल्लिनगु) (क) ना. - वरपांगी हसे; गालातल्यागालांत
हसणें.
पुल्लिलजे (पुल्लिलजे) (क) ना. - खोटी लाज; लाजेचा बहाणा;
लज्जाभिनय; मुरका; ढोंगी लज्जा.
पुल्लिव (प) डे (पुल्लिव [ड] डे) (क) ना. - माया; सैन्य;
कृतक सैन्य.
पुल्लि (पुल्लि) (सं) ना. - लेपन; सारवण; माखणे; चिखलातील
काम; पुस्तक; हस्तलिखित.
पुल्लिक (पुल्लिक) (सं) ना. - ग्रंथ; पोथी.
—कीट (कीट) (सं) ना. - पुस्तकांतील किडा; न समजतां
वाचत राहणारा; पांवरुण.
पुल्लि (पुल्लि) (अ. दे.) ना. - पुस्तक; आवरण; पांवरुण; किता
गिरवणी.
पुल्लिका (पुल्लिका) (सं) ना. - चोपडे; आवरण.
पुल्लक (पुल्लक) (सं) ना. - पुलक; रोमांच; अंगावरील केस.

—अभिषेक (अभिषेक) (सं) ना.—पूजेतील देवस्नान.
—इसु (असु) (क) धा.—रोमांच उभे राहणें; अंगावर काटा येणें; पुलकित होणें.

पुलि (पुलि) (क) ना.—आंघट पदार्थ; कडू चव; आम्ल.
पुलिचु (पुलिचु) (क) ना.—द्रवमर्दन; लेप; सारवण.
पुलिन (पुलि) (सं) ना.—वाळूची टेकडी; द्वीप; वाळूचा किनारा; वालवट.

पुलिंद (पुलिंद) (सं) ना.—किरात; शवर; वन्यजमात.
पुलिंदि (पुलिंदि) (सं) ना.—शवरी; मिळीण; वेरडीण.
'वेडिति' पहा.

पुलिळ (पुलिळ) (क) ना.—झाडी; राई; वाळूची टेकडी; जमीन; चौक.

पु (हु) लु (पु [ळु] लु) (क) ना.—कुमि; कीटक; क्षुद्र जंतु; जीवाणु.

पु (हु) लुकु (पु [ळु] लुकु) (क) ना.—अडीअडचण; नड; अडीनडी; दोप; लोप.

पुलुवानिस (पुलुवानिस) (क) ना.—क्षुद्र मनुष्य;
पुलुमानिस (पुलुमानिस) कस्यसासारखा माणूस
अत्पात्मा.

पुलिग (पुलिग) (क) ना.—खीर; हुंगी; पायस; गव्हाची खीर.
पुलिळ (पुलिळ) (क) ना.—काठी; काटकी; क्षुद्रत्व.
पुलिळवातु (पुलिळवातु) (क) ना.—क्षुद्र गप्पा; व्यर्थ चर्चा;
कोरल्या चकाट्या.

पुलुगु (पुलुगु) (क) धा.—जळणें; खाक होणें; राख होणें.
पू (पू) (क) धा.—फूल येणें; फुलणें; विकसित होणें.

(क) ना.—फूल; तुरा; मंजिरी.

—कोल (कोल) (क) ना.—मदन; काम.

—गुडि (गुडि) (क) ना.—पुष्पगुच्छ; तुरा; मंजिरी; गोटा.

—तंदल (तंदल) (क) ना.—पुष्पवृष्टि; फुलांचा पाऊस.

—बलि; बलि (बलि-बलि) (क) ना.—फुलवेच; रांगोळी

—बडिग (बडिग) (क) ना.—फुलारी; फुले विकणारा.

—बडिगिति (बडिगिति) (क) ना.—फुलारीण; माळीण; फुले विकणारी.

पूग (पूग) (सं) ना.—सुपारीचें झाड; समूह; रास. 'कौंग' पहा.

पूगण्य (पूगण्य) (क) ना.—काम; पुष्पवाण; मदन.

पूगीफल (पूगीफल) (सं) ना.—सुपारी.

पूजक (पूजक) (सं) ना.—पुजारी; आराधक; अर्चक.

पूजन (पूजन) (सं) ना.—पूजा; सेवा; अर्चना; आराधना.

पूजनीय (पूजनीय) (सं) ना.—पूज्य; पूजार्ह; आदरणीय; मानदेण्यायोग्य.

पूजारि (पूजारि) (सं) ना.—पूजा करणारा; अर्चक; ईशसेवक; आराधना.

पूजार्ह (पूजार्ह) (सं) वि.—पूज्य; पूजनीय; पूजा करण्यायोग्य.

पूजि (पूजि) (क) ना.—शून्य; पूज. चिन्ह;

पूजित (पूजित) (सं) वि.—सन्मानित; आदरित.

पूजिसु (पूजिसु) (क) धा.—पूजा करणें; सेवा करणें; आराधना करणें.

पूजे (जा) (पूजे [जा]) (सं) ना.—देवतार्चन; देवसेवा; आराधना.

पूज्य (पूज्य) (सं) वि.—पूजनीय; पूजा करण्यायोग्य. खूण; (क) ना.—खूण; पूज.

पूज्यपाद (पूज्यपाद) (सं) वि. पुजनीय; चरणसेवा करण्यायोग्य.

पड (पड) (क) धा.—जोडणें; जू ठेवणें; धनुष्याला बाण लावणें, संधान लावणें.

पूण (पूण) (क) धा.—प्रतिज्ञा करणें; स्पर्धा करणें; पैज मारणें; चढाओढ करणें; भांडणें; मत्सर करणें.

(क) ना.—मान्यता; कबुली; प्रतिज्ञा; शपथ; आणभाक.

पूणके (णिणे) (पूणके [णिणे]) (क) ना.—आण; शपथ; पण; प्रतिज्ञा.

पूणिग (पूणिग) (क) ना.—धनुर्धारी; प्रतिज्ञा करणारा; पण करणारा.

पूत (पूत) (सं) वि.—पवित्र; परिशुद्ध; स्वच्छ; निर्मल; चोख. (क) वि.—फुललेला; मोहोरलेला.

पूतनि (पूतनि) (सं) ना.—पूतना राक्षसी.

पूति (पूति) (सं) ना.—दुर्गंध; उकीरडा; कूज; शुद्धता; स्वच्छता; पवित्रता. 'पुनगु' पहा.

पूतु(तुरे) (पूतु [तुरे]) (क) अ.—बाप रे! वाहवा! बहुत अच्छा!

पूदें (पूदें) (क) ना.—पुष्परथ; मन्मथ; मदन.

पूदेंरु (पूदेंरु) (क) ना.—पुष्पक विमान; पुष्परथ.

पूप (पूप) (क) ना.—अपूप; वडा; धारगा; अनरसा.

पूय (पूय) (सं) ना.—दुर्गंध; कुजल्याची घाण.

—मेह (मेह) (क) ना.—मधुमेह; पू गळणारा रोग.

पूर (पूर) (सं) वि.—पूर्ण; पूरा; भरलेला; सर्व; ओसंडणारा; भरपूर; महापूर.

पूरक (पूरक) (सं) वि.—पूर्ण करणारा; भरून देणारा; (सं) ना.—तृप्ति; प्राणायामांतो एक श्वसनक्रम.

पूरगाणिसु (पूरगाणिसु) (क) धा. —संपविणें; शेवटास नेणें.
 पूरण (पूरण) (सं) ना. —भरणपोषण; पूर्णतेला जाणें.
 (क) ना. —रहस्य; मतितार्थ; मर्म; पूरण; सारण.
 पूरयिसु (विसु) (पूरयिसु [विसु]) (क) धा. —संपविणें;
 शेवटास नेणें; पूर्ण करणें; भरविणें.
 पूरा (पूरा) (क) वि. —सर्व; सारा; पूर्ण; भरपूर.
 पूराय (पूराय) (सं) वि. —पुष्कळ; विपुल; मोठा; ऐसपैस.
 (सं) ना. —पूर्णता; समारोप; पूर्णशक्ति; अंत; समाप्ति; अलंभाव.
 पूरित (पूरित) (सं) वि. —पूर्ण केलेले; भरलेले; भरविलेले;
 संपलेले; शेवटास नेलेले.
 पूरिसु (पूरिसु) (क) धा. —भरणें; फुंकणें; उठविणें; प्राप्त
 करून घेणें; पूर्ण करून घेणें.
 पूरुष (पूरुष) (सं) ना. —पुरुष; नर; पुल्लिंग.
 पूरैसु (रसु) (पूरैसु [रसु]) (क) धा. —संपविणें;
 पूर्ण करणें.
 पूर्ण (पूर्ण) (सं) वि. —भरलेला; तडीस गेलेला; संपलेला;
 सारा; सर्व; समग्र; प्राप्त; मागला; तृप्त; बलशाली;
 (सं) ना. जन्मसाफल्य; सार्थक.
 —अभिलाष (अभिलाष) (सं) वि. —पूर्णकाम; इच्छापूर्ण
 झालेला; तृप्त.
 —आनक (अनक) (सं) ना. —नगारा; दुंदुभिव; चंद्रकिरण.
 —इंदु (अंदु) (सं) ना. —पूर्ण चंद्र; पौर्णिमेचा चंद्र.
 —काम (काम) (सं) वि. —इच्छा पूर्ण झालेला; कृतार्थ;
 तृप्ताश.
 पूर्णपात्र (पूर्णपात्र) (सं) ना. —तुपाची घागर; भरलेलें
 भांडें; संभावना; वक्षीस; बहुमान; पारितोषिक; मानाचीं वलें.
 पूर्णप्रज्ञ (पूर्णप्रज्ञ) (सं) ना. —आत्मानात्म ज्ञानी;
 धनपंडित; विद्वान.
 पूर्णमान (पूर्णमान) (सं) ना. —पौर्णिमेस करावयाचा यज्ञ.
 पूर्णविराम (पूर्णविराम) (सं) ना. —पूर्ण विश्रांति; शेवटचा
 क्षण; वाक्यांतीचे विराम चिन्ह.
 पूर्णांक (ग) (पूर्णानंक [ग]) (सं) ना. —पूर्ण संख्या; एकूण;
 वट्ट; संबंध.
 पूर्णाहुति (पूर्णहुति) (सं) ना. —यज्ञांतील शेवटची
 आहुति; आत्मार्पण.
 पूर्णिमा (पूर्णमा) (सं) ना. —शुक्लवक्षीय पंधरावी तिथी;
 पौर्णिमा; पूर्ण चंद्राची तिथि.
 पूर्त (पूरत) (सं) वि. —पूर्ण; सर्व; सारे; उरलेसुरले; आवृत;
 संरक्षित.
 (सं) ना. —तृप्ति; वाढ; अभिवृद्धि; प्रगति; योग्यता; धार्मिक
 स्वातंत्र्य.

पूर्ति (पूरति) (सं) ना. —भरपायी; समारोप; तृप्ति; निभावन;
 संतोष; तर्पण. 'तणितु' पहा.
 पूर्व (पूर्व) (सं) वि. —समोर असलेला; आरंभीचा;
 पूर्वदिशेचा; प्राचीन; पूर्वकथित; पुराण; अनुचरित; अनुसरित.
 —अचल, —अद्रि (अचल, —अद्रि) (सं) ना. —उदयगिरी;
 पूर्वकडील पर्वत.
 —अपर (अपर) (सं) वि. —मागचापुढचा; आद्यंत;
 परसंबद्ध.
 —अर्जित (अर्जित) (सं) वि. —पूर्व संपादलेले;
 पूर्वजन्मीचें.
 —अर्ध (अर्ध) (सं) ना. —वरचा भाग; पहिला अर्धा
 भाग.
 —अहन् (अहन्) (सं) ना. —प्रातःकाळ; सकाळ;
 पूर्वाह्न.
 —कर्म (कर्म) (सं) ना. —पूर्वजन्मी केलेले कृत्य;
 पहिले काम.
 —कालिक (कालिक) (सं) वि. —प्राचीन काळचें; प्राकालीन
 —कोटि (कोटि) (सं) ना. —चर्चेच्या आरंभीचा विषय;
 पूर्वपक्ष; प्रथम आक्षेप.
 —ज (ज) (सं) ना. —वडीलधारे; वाढवडील; वडीलभाऊ.
 पूर्वी जन्मलेला.
 —जा (जा) (सं) ना. —वडील बहीण; पूर्वी जन्मलेली.
 —दिवपति (दिवपति) (सं) ना. —इंद्र.
 —पक्ष (पक्ष) (सं) ना. —प्रथम मांडलेली वाजू;
 शुक्ल पक्ष; वस्तुस्थिति; आरंभीची विचारसरणी.
 —रंग (रंग) (सं) ना. —नाट्यारंभीचा भाग;
 कीर्तनांतील पूर्वभाग.
 —रात्र (रात्र) (सं) ना. —पहिली रात्र.
 —स्थिति (स्थिति) (सं) ना. —पहिली स्थिति;
 पूर्वीची राहणी.
 पूर्वक (पूर्वक) (सं) वि. —पूर्वी असलेला; प्राचीन.
 (क) ना. —वडीलधारे; पूर्वज; पितर.
 पूर्वतः (पूर्वतः) (सं) अ. —पूर्वीपासून; समोर; प्रथमतः
 पूर्वत्र (पूर्वत्र) (सं) अ. —प्रथमतः; आधीं.
 पूर्वभावि (पूर्वभावि) (सं) वि. —पूर्वीचें; प्रथमचें; अगोदरचें.
 पूर्वमीमांसे (पूर्वमीमांसे) (सं) ना. —जैमिनीने
 लिहिलेले दर्शन, पूर्वमीमांसा.
 पूर्ववत् (पूर्ववत्) (सं) अ. —पूर्वीसारखें; होतें तसें;
 यथास्थित.
 पूर्वाश्रम (पूर्वाश्रम) (सं) ना. —ब्रह्मचर्याश्रम. पहिला
 आश्रम.

पूर्वि (पूर्वि) (सं) वि. - पूर्वीचे; वडिलांच्या वेळचे;
संगीतातील राग.

पूर्विक (पूर्विक) (सं) ना. - वडीलधारे; पूर्वकाळचा मनुष्य;
म्हातारेकोतारे.

पूर्वा (वे) (पूर्वा [वे]) (सं) ना. - एक नक्षत्र.

पूर्वोक्त (पूर्वोक्त) (सं) वि. - पूर्वकथित; प्रथमच सांगितलेले

पूर्वोत्तर (पूर्वोत्तर) (सं) ना. - ईशान्य दिशा; मागले
पुढले.

पूर्वोदय (पूर्वोदय) (सं) वि. - पूर्वी जन्मलेला; पूर्वकडील;
पूर्वज्ञात.

पूलि (पूलि) (सं) ना. - ब्रह्मदेशातील देवालय (पॅगोडा)
२॥ रु. किमतीचे एक नाणे.

पूल (पूल) (अ. दे) ना. - समूह; गट; रास; जुडगा.

पूलडिग (पूलडिग [पूलडिग]) (क) ना. - फुलारी;
फुलमाळी.

पूष (पूष) (पूष [पूष]) (सं) ना. - सूर्य; पूषा.

पूसर (पूसर) (क) ना. - फुलाची माळ; सुमनमाला; कुसुमशर;
मन्मथ.

पसु (पसु) (क) धा. - लेपणे; सारवणे; लावणे. 'तोडे' पहा.

पूळ (पूळ) (क) धा. - पुरणे; झाकणे; लपणे; डोळ्याआड
करणे; माती देणे. 'हूळ' पहा.

पृ (पृ) (सं) धा. - उद्योगांत गुंतणे; कामाला कारणीभूत होणे;
गुंतणे; सोडविणे; संतोषणे; पार होणे; गर्वाने फुगणे; जागणे;
पुढे ढकलणे; जागृत राहणे; नियोजन करणे; नेमणे; थावणे;
ठेवणे; फेकणे; भरणे; संरक्षणे; वाढणे.

पृक्त (पृक्त) (सं) वि. - मिश्रित; समाविष्ट; जुळलेले; झाकलेले
अन्योन्य.

(क) ना. - संपत्ति; पुंजी; मालमत्ता.

पृक्ति (पृक्ति) (सं) ना. - मिश्रण; प्रवेश; शिरकाव;
सारखेपणा.

पृच् (पृच्) (सं) धा. - मिसळणे; मिलावणे; प्रवेशणे;
संपर्क आणणे; विचारणे; पृच्छाकरणे;

पृच्छा (पृच्छा) (सं) ना. - प्रश्न; सवाल.

पृच्छापृच्छे (पृच्छापृच्छे) (सं) ना. - तर्कवितर्क; प्रश्नप्रतिप्रश्न;
सवाल जबाब; कलगीतुरा.

पृतना (ने) (पृतना [ने]) (सं) ना. - सैन्य; युद्ध; रणकंदन.

पृथक् (पृथक्) (सं) अ. - वेगळे; शिवाय; खेरीज; विना.

पृथक्करण (पृथक्करण) (सं) ना. - वेगळेपणा; विभजन;

घटकफोड.

पृथक्जन (पृथक्जन) (सं) वि. - दुष्ट; सज्जनेतर; नीच.

पृथक्भाव (पृथक्भाव) (सं) ना. - वेगळेपणा; विभक्तता.

पृथगात्म (पृथगात्म) (सं) ना. - हृदय; आत्मा.

पृथा (थे) (पृथा [थे]) (सं) ना. - कुंती; पांडवांची आई.

—तनय, (तनय) (सं) ना. - पृथापुत्र; धर्म, भीम, अर्जुन,
आदि.

पृथिवि (वी) (पृथिवि [वी]) (सं) ना. पृथ्वी; जमीन; भूमि.

—जा, - जे (जा, - जे) (सं) ना. - भूमिकन्या; सीता.

पृथु (पृथु) (सं) वि. - मोठा; विरतुत.

(सं) ना. - एक सूर्यवंशीय राजा.

पृथुक (पृथुक) (सं) ना. - पोहे; कुटलेले भात; बालक; पिल्लू.

पृथुल (पृथुल) (सं) वि. - वेगळे; रुंद; मोठे; विरतुत.

पृथ्वि (थ्वी) (पृथ्वि [थ्वी]) (सं) ना. - जग; जमीन.

—पति, - ईश (पति, - ईश) (सं) ना. - राजा; सम्राट.

—गर्भ (गर्भ) (सं) ना. - गणेश.

—गृह (गृह) (सं) ना. - गुहा; बीळ; गव्हर.

—ज (ज) (सं) ना. - वृक्ष; मंगळ.

पृथ्वीका (पृथ्वीका) (सं) ना. - वेल्दोडा; लहानमोठा.

पृदाकु (पृदाकु) (सं) ना. - विंचू; नाग; झाड; हत्ती.

पृथ्वि (पृथ्वी) (सं) वि. - कुवज; खुजा; गिड्डा; कोमल; दुर्बल.

(सं) ना. - देवकी; कृष्णमाता; प्रकाशकिरण; भूमि.

—गर्भ (गर्भ) (सं) ना. - देवकीपुत्र; कृष्ण.

—धर, - भद्र (धर, - भद्र) (सं) ना. - कृष्ण.

—शृंग (शृंग) (सं) ना. - कृष्ण; गणपति.

पृषत् (पृषत्) (सं) ना. - जलबिंदु; प्रवाही पदार्थाचा थेंब.

—अश्व (अश्व) (सं) ना. - वायु; हवा; शिव.

—पति (पति) (सं) ना. - वायु; हवा.

पृषत् (पृषत्) (सं) ना. - चितळ; ठिपक्याचे हरीण; जलबिंदु.

पृषत्क (पृषत्क) (सं) ना. - बाण; शर.

पृषज्जल (पृषज्जल) (सं) ना. - जलबिंदु; शितोडा; तुषार;
भुरभुर.

पृष्ठ (पृष्ठ) (सं) वि. - विचारलेले; प्रश्न केलेले.

(सं) ना. - पीठ; आसन; मागचा भाग. पाठ;

मागची बाजू; पुस्तकाचे पान; सूत्रविशेष; माडी; वरचा भाग.

—गोप, - रक्ष (गोप, - रक्ष) (सं) ना. - पाठीराखा;

अंगारक्षक.

—दृष्टि (दृष्टि) (सं) ना. - अस्वल; खेकडा.

—यान, - वाह्य (यान, - वाह्य) (सं) ना. - सवारी;

पाठकुळी; कोकरू; वर चढणे; मांड ठोकणे; पाठीवर चढणे.

पृष्ठशृंगि (पृष्ठशृंगि) (सं) ना. - रेडा; नपूसक; भीम; बोकड.

पृष्णि (पृष्णि) (सं) वि. - दुर्बल; क्षुद्र; खुजा; गिड्डा.

(सं) ना. - देवकी.

पेक्कण (पेक्कण) (क) ना. - प्रेक्षण; प्रदर्शन; दृश्य.

पेकळ (पेकळ) (क) ना. - गर्व; अहंकार; मस्ती; माज.

—इसु (असु) (क) धा. - गर्व करणे; अहंकार व्यक्त करणे; मिरवणे; मुसंडी मारणे; विचार न करतां कामाला हात घालणे.

पेगळ (पेगळ) (क) ना. - खांदा; भुज.

पेगु (पेगु) (क) वि. - मंदबुद्धि; मतिहीन; यव्वड; धडु; मूर्ख; मोळसट; अजाण; बुद्धु.

पे (हे) गगडे (पे [पे] गगडे) (क) ना. - गावचा कुलकर्णी; पाटील; पुढारी; नेता; गावपंच; महाजन; वडील.

पेंकुळि (पेंकुळि) (क) ना. - वेगुद्धि; भ्रम; वेड; वेभानता.

पेचु (चु) (पेचु [पेचु]) (क) धा. - अधिक होणे; उत् येणे; फुगणे.

(क) ना. - आधिक्य; कमी केलेल्या मजुरीतील वाढ; भावडेपणा; मूर्खपणा; धडुता; मोळेपणा.

—गे (ग) (क) ना. - बहुत्व; आधिक्य; ऊत; फुगारा; उकळी; बढती.

—बडि (बडि) (क) धा. - घाबरे होणे; गोंधळून जाणे; वेखबर होणे; वेगुद्ध असणे.

पे (प) उजे (पे [पे] उजे) (क) ना. - पाऊल; पाय; पद; पद्यपंक्ति; चरण; तळ; वूड; 'अडि' पहा.

—पिडि (पिडि) (क) धा. - अनुसरणे; अनुयायी होणे; पावलावर पाऊल ठेवणे; नकल करणे.

पेटलु (ल) (पेटलु [ल]) (क) ना. - वसवस; राग; क्रोध; अंगावर येणे; झाडाझडती.

—उप्पु (उप्पु) (क) ना. - सोरा; सोरमीठ; स्फोटक श्वार; बंदुकीची दारू.

पेट (टि) (पेट [पेट]) (क) ना. - मातीची वीट; मातीचा ढीग; ढेकळ; ढेपा.

पेटुणि (णे) पे (पेटुणि [पेटुणि]) (क) ना. - धुमस; चोपणी.

पेटलु (ल) (पेटलु [ल]) (क) ना. - पिस्तूल; लहान बंदूक; बंदूकीचे खेळणे.

पेटि (टिगे) (पेटि [पेटि]) (क) ना. - पेटारा; मंजुषा; करंडा; करंडक.

पेटिसु (पेटिसु) (क) ना. - धाव घालणे; चोपणे; जमीन बडवणे; आपटणे.

पेटु (पेटु) (क) ना. - मार; धाव; आपटी; धक्का; दुःख; धैर्य; पराक्रम; अहंकार; 'अदु' पहा.

पेटुवेळ (पेटुवेळ) (क) धा. - पराक्रम दाखवणे; धक्का देणे; मारणे.

पेड (ड) (पेड [ड]) (क) अ. - मागे; मागच्या वाजूस.

पेडगगडु (पेडगगडु) (क) ना. - हात मागे करून बांधणे.

पे (हे) डगे (पे [पे] डगे) (क) ना. - हारा; मोठी बुट्टी.

पेडतले } (पेडतले) (क) ना. - डोक्याचा मागील भाग.
पेडंदले } (पेडंदले) (क) ना. - डोक्याचा मागील भाग.

पेडमुडि (पेडमुडि) (क) ना. - बुचडा; खोपा; 'तुरुब' पहा.

पेडसुरि (पेडसुरि) (क) धा. - मागे ओढणे; हातपाय जखडणे.

—कट्टु (कट्टु) (क) धा. करकचून बांधणे; पीळ देऊन बांधणे.

पेडमेडु (पेडमेडु) (क) धा. पाय मागे घेणे; पळून जाणे; पराजित होणे.

पेडसु (पेडसु) (क) वि. - खडबडीत; कर्कश; चिकट; मस्त; घट्टमुट्ट; अतिचपळ; वेगात पळणारा.

—गार (गार) (क) वि. - अहंकारी; गर्विष्ठ; दाम्भिक.

—गाति (गाति) (क) वि. - अहंकारिणी; उद्धता.

पेडे (पेडे) (क) ना. - नागाची फडा; पिसारा.

—मणि (मणि) (क) ना. - सर्पमणी.

पे (हे) ण (णु) (पे [पे] ण [णु]) (क) ना. - बाई; स्त्री.

पे (हे) ण (पे [पे] ण) (क) ना. - शव; प्रेत,

—नडेपेण (नडेपेण) (क) ना. - जीवन्मृत; अतिदरिद्री; मरतमरत जगणारा.

—कळ (कळ) (क) ना. - मृतात्म्याना दिलेला पिंड; काकपिंड.

पे (हे) णगु (पे [पे] णगु) (क) धा. - प्रयत्न करणे; साहस करणे; कष्ट करणे; तंटा करणे.

—इसु (असु) (क) धा. - भांडल्याप्रमाणे करणे; भांडणाला कारण होणे.

पेणसु (पेणसु) (क) ना. - प्रवेश; मान्यता; जोडणी; जुडी; पंडी; आलिंगन; अठीमिठी.

पेणे (पेणे) (क) धा. - मिसळणे; घालणे; विणणे; टाके घेणे; एकजीव होणे.

—इके (अके) (क) ना. - प्रवेश; मिश्रण; सहकार; लहान तुकडा.

पेणेवक्कि (पेणेवक्कि) (क) ना. - चक्रवाक पक्षी.

पेंटे (पेंटे) (क) ना. - ढेकळ; बीज; ढेपा; पांच संख्या; पाचुंदा; पंचोत्री; गाठोडे.

पेंड (पेंड) (क) ना. - स्त्री; बाई.

पेंडवास (पेंडवास) (क) ना. - राणीवास; अवरोध.

पेंडारि (पेंडारि) (अ. दे) ना. - लुटारु; दरोडेखोर; ठक.

पेंडिर् (पेंडिर्) (क) ना. - स्त्रिया; बाया 'पेंड'चे अनेक वचन

पेंडेय (पेंडेय) (क) ना. - चाळ; पैजेण; पादकंकण, तोडा.

पेणुगाने (पेणुगाने) (क) ना. - हत्तीण; करिणी.

पेणुग (पेणुग) (क) वि. - स्त्रीलंपट; बाईलवेडा; कामुक; अंगनासक्त.

पेण्डळ (पेंळ्ळ) (क) ना. — स्त्रीसेना; कामसेना.
 पेण्मरळ (पेंळ्ळ ०५) (क) वि. — स्त्रीलंपट; बाइलवेडा.
 पेदे (पेंदी) (क) ना. प्रत्यंचा; मौर्वी; ज्या.
 पेद्द (पेंद्द) (क) वि. — खुळा; मूख; धडु; ठोंब्या; भरीव.
 पेंतडि (पें०डळि) (क) ना. — फाटके कापड; चिंधी.
 पेंपु (पें०ळ) (क) ना. — मोटेपणा; घनता; महात्म्य; अवडंबर;
 एट; ख्याती; वैभव; उन्नति; श्रेष्ठता; प्रतिष्ठा.
 पेर् (पेंर्) (क) धा. — जन्म देणें; बाळंत होणें; प्रसवणें;
 मिळवणें; अनुभवणें; विरजणें; अस्तित्वात येणें.
 (क) वि. — बडील; मोठा; विशाल; विस्तृत.
 पेर् (पेंर्) (क) ना. — दुसरें; आणखी एक; इतर; अन्य.
 (क) अ. — गतकाळीं; प्राचीन; पुराणकाळांतील.
 पेर्गु (पेंर्गु) (क) ना. — बाजू; मागील बाजू; पार्श्वभाग.
 — तेगे (पेंर्गे) (क) ना. — पाय मार्गे घेणें; पळणें; पाय
 काढणें; पराजय होणें.
 पेर्गिडु (पेंर्गिडु) (क) धा. — मार्गे हटणें; पीछेहाट होणे;
 पराभव होणें; पळ काढणें.
 पेर्गु (तुक) (पेंर्गु [डुर्ग]) (क) ना. — दुसरा; अन्य; इतर;
 आणखी एक.
 पेरेते (पें) ने (पेंर्ते [पें] री) (क) धा. — काढता पाय घेणें;
 मार्गे सरणें; अपयश घेणें.
 पेर्तोंदु (पेंर्तोंदु) (क) ना. — दुसरा; अन्य कोणी.
 पेर्पेर्गु (पेंर्पेर्गु) (क) अ. — फार पूर्वी; पुराणकाळी; कोणे
 एके समयीं;
 पेर्सार (पेंर्सार) (क) धा. — मार्गे हटणें; पराजित होणें; दूर
 उभें राहणें.
 पेर् (पेंर्) (क) धा. — जन्मणें, प्रसवणें; विणें; विरजणें;
 अनुभवणें; जुळवणें.
 पेरे (पेंर्) (क) धा. — विरजणें; विरजण घालणें; साय येणें;
 (क) ना. — पांघरुण; नागाची फणी; फडा; चंद्र.
 — कळे (पेंर्) (क) धा. — फडा काढणें; खवळून उठणें.
 पेरेदलेय (पेंर्दलेय) (क) ना. — चंद्रशेखर; चंद्रमौली; शिव.
 पेर्कळ (पेंर्कळ) (क) ना. — अधिक्य; पुष्कळता; बाहुल्य;
 'हेकळ' पहा; श्रेष्ठता.
 पेर्कुडि (पेंर्कुडि) (क) ना. — मोठे घराणे; थोरकुल; महावंश;
 पुढारीपण.
 पेर्गेडे (पेंर्गेडे) (क) ना. — गावकरी; कुळकर्णी; पाटील; ग्रामनेता;
 गावपंच; महाजन.
 पेर्गवते (पेंर्गवते) (क) ना. — पंजा; बोटे; पसरलेला हात;
 फसवणूक; कपट; बंचना.
 पेर्गु (पेंर्गु) डि (पेंर्गु [पेंर्गु] डि) (क) ना. — मोठे मंदिर, महावंश.

पेर्गुडिक (पेंर्गुडिक) (क) धा. — दारुडा; निशाबाज; भंगड;
 कैफी; मद्यपी.
 पेर्चु (पेंर्चु) (क) धा. — अधिक होणें; उतूं जाणें; ओसंडणें;
 भरपूर होणें.
 (क) ना. — अधिक्य; उत; ओसंडी.
 — ने — चिगे (पेंर्; — चिगे) (क) ना. — बाहुल्य; पुष्कळता;
 चंगळ; भरपूरत्व.
 पेर्चुवडि (पेंर्चुवडि) (क) धा. — भान हरणें; कसेतरी होणें.
 पेर्दोरे (पेंर्दोरे) (क) ना. — महाराजा; सम्राट.
 पेर्द्रे (पेंर्द्रे) (क) ना. — राजमार्ग; हमरस्ता; वाहता रस्ता
 पेर्बडिके (पेंर्बडिके) (क) ना. — वैभव; लावण्य; सौंदर्य;
 अभिवृद्धि.
 पेर्वेल (पेंर्वेल) (क) ना. — अफाट शक्ति; महासेना;
 अपर्याप्त सैन्य.
 पेर्वेलि (पेंर्वेलि) (क) ना. — महाव्याघ्र; टाण्या वाघ.
 पेर्मरेवे (पेंर्मरेवे) (क) ना. — मरण; मृत्यु; महाविस्मृति.
 पेर्मातु (पेंर्मातु) (क) ना. — महत्त्वाची गोष्ट; गंभीरवाणी.
 पेर्मे (पेंर्मे) (क) ना. — अहंकार; गर्व; माज; मस्ती; घनता;
 मोटेपणा.
 पेर्विडि (पेंर्विडि) (क) ना. — हत्तीण; करीणी.
 पेसर् (पेंसर्) (क) धा. — नाव होणें; प्रसिद्धी पावणें.
 (क) ना. — ख्याती; प्रसिद्धी; कीर्ति; नाव; धान्य.
 — कोळ (पेंसर्) (क) धा. — कीर्ति लाभणें; प्रसिद्ध होणें.
 — पेत्त (पेंसर्) (क) वि. — नामांकित; विख्यात; सुप्रसिद्ध.
 पेळगाल् (पेंळगाल्) (क) ना. — पांगळेपणा; लंगडेपणा;
 अपंगता.
 पेळगु (पेंळगु) (क) ना. — भय; भीति; गडबड; गोंधळ.
 पेळर् (पेंळर्) (क) धा. — मिणें; घाबरणें;
 हातपाय गाळणें.
 — इसु (पेंळर्) (क) धा. — भिवविणें; घाबरवणें; पळवणें.
 पेळव (पेंळव) (क) वि. — पंगु; लंगडा; अरुण.
 पेळवि (पेंळवि) (क) वि. — पांगळी; पाय नसलेली;
 लंगडी.
 पेळसु (पेंळसु) (क) वि. — खडबडीत; ओबडधोबड; कठीण;
 धड.
 पेळवळ (पेंळवळ) (क) ना. — भीति; भय; थरकाप.
 — इसु (पेंळवळ) (क) धा. — मिणें; घाबरणें; भीतीनें थरथरणें
 पेंकुणि (पेंकुणि) (क) ना. — पिशाच; राक्षस;
 आक्रोश; आवेश.
 पेंकुळिगोळ (पेंकुळिगोळ) (क) धा. — आवेश येणें;
 अतिक्रोध येणें; रागावणें.

पंचक (पँ०५००) (क) ना. — घुबड; आकाश; आभाळ; ऊं;

मंच; पलंग; हत्तीच्या शेपटाचा शेवट; अंत.

पंचाट (पँ०५०५) (क) ना. — अडचण; पेच; कष्ट.

पंचाडु (पँ०५०८) (क) धा. — अडचणीत येणे; धडपडणे;
संकटांत पडणे.

पेंचु (पँ०५०९) (क) ना. — वेढा; कष्ट; अडचण; डाव; युक्ति.

पेंज (पँ०५१) (अ. दे) ना. — तांदळाची गंजी; कांजी.

पेटिका (के) (पँ०५१० [००]) (सं) ना. — पेटी; संदूक; मंजूषा.

पेटा (ठा) (पँ०५१० [००]) (अ. दे) ना. — तालुक्यापेक्षा लहान
भाग; महाल; पेठा; फेटा; मुंडासं; रुमाल.

पेटे (पँ०५१) (क) ना. — पेट; बाजार; गुजरी; मंडई; दुकान;
व्यापारस्थल; क्रयविक्रयस्थान; शहर; पट्टण.

पेत (पँ०५२) (क) ना. — प्रेत; शव; मुडदा; मुर्दा.

पेतु (पँ०५३) (क) ना. — प्रेत; पिशाच; घाबरटपणा; गोंधळ.

पेदे (पँ०५४) (अ. दे) ना. — शिपाई प्यादे; शिबंदी; पायदळ;
सैनिक. तीळ.

पेंथ (पँ०५५) (सं) वि. — पिण्यायोग्य; पिण्यासारखे.

(सं) ना. — पाणी; पानक.

पेंर (पँ०५६) (क) वि. — मोठा; विशाल; वडील.

पेंरु (पँ०५७) (क) धा. — लादणे; डोक्यावर देणे; भार घालणे.

(क) ना. — धान्याचे एक माप; वजन.

पेंरडि (पँ०५८) (क) ना. — पूज्यपाद; महास्वामी; मोठ्यापायाचा;
उंट; कुत्रा.

—पेंर (पँ०५९) (क) ना. — मोठा पाय.

पेंरणि (पँ०६०) (क) ना. — नाच; नृत्य; लावणी; पेरा; लागवड;
स्पर्धा; शर्यत; प्रवाह; पाण्याची ओढ.

पेंरणिग (पँ०६००) (क) ना. — नट; नाचणारा; नर्तक.

पेंरणे (पँ०६०१) (क) ना. — प्रेरणा; उमेद; उत्साह;

कामांतील निमग्नता.

पेंरल (पँ०६०२) (क) ना. — पेरु; जांब; अमृतफळ.

पेंराने (पँ०६०३) (क) ना. — मोठा हत्ती; राजाचा हत्ती.

पेंराने (पँ०६०४) (क) ना. — मोठी आशा; अत्यापेक्षा;

अत्याशा; दीर्घाभिलाषा.

पेंरि (पँ०६०५) (क) ना. — घोड्याची चाल; घोडदौड.

पेंरीळे (पँ०६०६) (क) ना. — वाघूळ; कंबु फळ; कोहळा; दोडका.

पेंरु (पँ०६०७) (क) धा. — डोक्यावर देणे; ओझें लादणे.

—इसु (पँ०६०८) (क) धा. — भरणे; भरविणे; प्रेरणा देणे.

पेंरुर (पँ०६०९) (क) ना. — मोठे पोट; मोठी छाती.

पेंरुलि (पँ०६१०) (क) ना. — मोठा आवाज; आक्रोश; ओरड;
उसाभर.

पेंरोडल (पँ०६११) (क) वि. — गणपति; डेरपोत्या; तुंदिल.

—आर्य (पँ०६१२) (क) ना. — शिव.

पेंलव (पँ०६१३) (सं) वि. — मृदु; कोमल; लहान; सूक्ष्म.

पेंशल (पँ०६१४) (सं) वि. — कोमल; सुंदर; मनोहर; मऊ.

पेंशि (पँ०६१५) (सं) ना. — मांसपिंड; स्नायु; शरीरघटक.

पेंषण (पँ०६१६) (सं) ना. — दळण; घोटाणी; वर्णन, खलन;
पूड; चषलण.

पेंषणि (पँ०६१७) (सं) ना. — खलवत्ता; उखळी; मुसळ;
पाटावरंटा; पीठ करण्याचे साधन.

पेंसु (पँ०६१८) (क) धा. — तिरस्कारणे; जुगुप्सा राखणे.

—इके (पँ०६१९) (क) ना. — तिरस्कार; घृणा; मलमूत्र.

पेंळ (ळ) (पँ०६२० [००]) (क) धा. — सांगणे, श्वास सोडणे
आज्ञा करणे; निरोप देणे.

पेंळिके (ळे) (पँ०६२१ [००]) (क) ना. — निरोप; सांगावा;
निरुपण, विवरण.

पेंळि (पँ०६२२) (क) क्रि. — सांगा; कळवा; 'पेंळ'चा आज्ञार्थ.
(क) अ. — सांगून; कळवून.

(क) ना. — संबळी; पेठारा; करंडी.

पेंळिगे (पँ०६२३) (क) ना. — पेटी; मंजूषा; पेटिका.

पेंळगे (पँ०६२४) (क) क्रि. — सांगावे; कळवावे. 'पेंळ' धातूचा
विध्यर्थ.

पें (पँ०६२५) (क) ना. — अति लहान नाणे; १/२ आणा;
शंभरांश रुपया.

(सं) धा. — वाळणे; वळविणे.

पेंगंबर (पँ०६२६) (अ. दे) ना. — इस्लाम-धर्म प्रस्थापक;
भविष्यवादी; महंमद पेंगंबर; धर्म सांगणारा.

पेंजण (पँ०६२७) (क) ना. — पेंजण; चाळ; स्त्रियाच्या पायातील
दागिना; नुपूर; 'नेबुर' पहा.

पेंजर (पँ०६२८) (सं) वि. — रुपेरी; चांदीचे.

—आद्रि (पँ०६२९) (सं) ना. — रजतगिरी.

पेंडिक (पँ०६३०) (सं) ना. — पराक्रमी; मिश्रक; संन्यासी.

पेंतृक (पँ०६३१) (सं) वि. — पितरासंबंधी; पितराजित;

श्राद्ध; वांटा; दायभाग.

पेंरु (पँ०६३२) (क) ना. — धान्य, पीक; 'फसल' पहा.

पेंशाच (पँ०६३३) (सं) वि. — पिशाचासंबंधी; आसुरी
वृत्तीचा; क्रूर.

पेंशुन (न्य) (पँ०६३४ [००]) (सं) ना. — चहाडखोरी;
चुगळी; क्षुद्रता; दुष्टपणा.

पेंसा (पँ०६३५) (अ. दे.) ना. — पैका; नाणे; धन.

—नयापैसा (पँ०६३६) (सं) ना. — शतांशरुपया;
तांब्याचे सर्वांत लहान नाणे.

पोकळि (पँ०६३७) (क) ना. — कोकिल; कोयल.

पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — मायाविनी; वेश्या; कुत्री.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — बेंबी; नामी.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — सारा; खंडणी.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — कांती; प्रकाश; कळा;
 'होगर' पहा.
 — उगु, ओगु (उगु, ओगु) (क) धा. — प्रकाशणें;
 चकाकणें; झळकणें; झळाळणें.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — फुगारा; फुगवटा; विस्तार; दिवस;
 प्रातःकाळ.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) धा. — वानणें; स्तुती करणें;
 रंग देणें; प्रसिद्ध करणें; गुंडाळणें; 'कोंडाडु' पहा.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — स्तुती; स्तोत्र;
 वर्णन; प्रसिद्धी.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — वाखाणणी; स्तवन; प्रख्याती.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) धा. — जाणें; प्रवेशणें; शिरणें; आंत जाणें.
 टकलणें.
 — इसु (इसु) (क) धा. — आत घालणें; टकलणें;
 घुसडणें; आंत पाठवणें.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — गर्व; उत्साह; ताठा; अहंकार; हुरूप.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — सोन्याचा कळस; सोनशिवर.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (अ. दे) ना. — साखरभात; खीर; पोळी.
 — हब (हब) (क) ना. — मकरसंक्रमण; संक्रांत;
 पायस; खीर मधुराच; गव्हाची खीर; पक्वान्न.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) धा. — फुगणें; विकसणें; उमलणें; फट
 पडणें; विस्तरणें; शिजवणें; हलविणें.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — पोळी; खीर; साखरभात.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — तमालवृक्ष.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) वि. — नवीन; नूतन.
 (क) वि. — स्वच्छ; कांतियुक्त;
 (क) ना. — प्रवाह; नदी.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) वि. — प्रसिद्ध; नामवंत; स्फूर्तिदायक.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) धा. — समजणें; सुचणें; मनांत येणें;
 दिसणें; गोचर होणें.
 (क) ना. — गर्व; अहंकार.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — कांती; शोभा; कळा; प्रकाश.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) धा. — युक्ति करणें; हिशेब घालणें; वेळेचें
 भान राखणें; काम न बिघडवणें; सैपाक न नासणें.
 (क) ना. — उपाय; युक्ति; योजना; तोड; व्यूह.
 — हाकु (हाकु) (क) धा. — पहारा देणें; अनुकूल
 काळाची वाट पाहणें.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — सोन्याची सरी; सोनसाखळी.

पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — सोन्याची सरी; सोन्याचा
 चाक्र.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — सोन्याची छडी; सोन्याची लडी;
 ल्याड.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — सुका; बोलतां न येणारा.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — द्रोण; सामानाचा
 पुडा; कागदाची सुरळी.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — झाडाची ढोली; 'डोगर' पहा.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — गर्व; मस्ती; माज; अहंकार; डौल;
 दोंग; खोटी प्रतिष्ठा.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) धा. — गर्व करणें; मस्तीला येणें;
 माज चढणें; ताठ्यानें मिरवणें.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — टरफल; फोल; कोंडा; भुसा; गवत;
 कडवा; निःसत्त्व पदार्थ. 'टोळु' पहा.
 — कुट्ट (कुट्ट) (क) धा. — काथ्याकूट करणें; व्यर्थ
 श्रम घेणें.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — पोट; उदर; झाडांतील ढोली; कोय;
 वाठ; 'होटे' पहा.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — पुट; ओंजळ, पसा; रूप; देखावा;
 स्फुट; स्पष्टता.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) धा. — स्पष्ट करणें; दिसणें;
 प्रकाशणें; उतू जाणें; हलणें; स्फुरणें; सहणें; टिकणें; भार
 वाहणें; विवेचणें.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — स्मशान; दहनभूमी; मसणवटी;
 'हुळगाडु' पहा.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) धा. — साष्टांग नमस्कार घालणें;
 पूर्ण शरण येणें; दंडवत घालणे; लांटांगण घालणें.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) धा. — प्रकाशणें; उत्साह
 दाखवणें; गर्व करणें; तळमळणें; हलवणें; स्फुरणें; अंगभरणें;
 समर्थ होणें; सामर्थ्य दाखवणें.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — सामर्थ्य; बल; पराक्रम; तेज;
 उत्साह; गर्व.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — पृथ्वी; भूमि; धरा; पालखी; पलंग;
 मंच.
 — आपम (आपम) (क) ना. — भूपति; राजा.
 — प—पति (प, —पति) (क) ना. — पृथ्वीश; भूपाल; भूप;
 महाराजा.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) ना. — भूमिपुत्र; मंगळ; चंद्र.
 पौष्पिक (पौष्पिक) (क) धा. — मारणे; टोला देणें; चोपणें; निवारणें;
 गिळणें; ओतणें; ओतविणें.

(क) ना. — धनुर्धराच्या मनगटावरील चामड्याचा पट्टा; पोत; कणीस; बाजू; शेजार.
 — अलर (अलर) (क) ना. — नाभी; कमल; विष्णु.
 — केडे (केडे) (क) धा. — मारून आडवें पाडणें.
 — पड्डे (पड्डे) (क) धा. — दंडवत घालणें; साष्टांग नमस्कार घालणें.
 — मरळु (मरळु) (क) धा. — परत येणें; उताणे होणें; कूस बदलणें; साप चावून उताणें पडणें.
 पोणर् (रु) (पोणरु [रु]) (क) धा. — भांडण करणें; त्रास देणें; जोडीनें राहणें.
 (क) ना. — युद्ध; सहवास; जोडीदारी; साथ.
 पोणर्के (पोणरुके) (क) ना. — युद्ध; भांडण; झगडा; साथ; सहवास.
 पोणर्कु (पोणरुकु) (क) धा. — खुपुसणें; घालणें; साथ देणें; भांडण लावणें; द्वंद्व खेळणें; युद्ध करणें.
 पोणर्वकि (पोणरुवकि) (क) ना. — चक्रवाक पक्षी.
 पोणे (पोणे) (क) ना. — जबाबदारी; उत्तरदायित्व; जामीन; दडपण; दबाव; वजन; जोखम; समानता.
 पोणमु (पोणमु) (क) धा. — निघणें; ओझे वाहणें; उत्पन्न होणें; उपजणें; जन्म पावणें; वाढणें; पसरणें; रुंद होणें; गुणगुणणें; झंकारणें; खवणें; पाझरणें; भरणें; फुगणें.
 पोत्तमे (पोत्तमे) (क) ना. — पुस्तक; ग्रंथ; पांघरूण; आवरण.
 पोत्तर (रे) (पोत्तर [रे]) } (क) अ. — पहाटे; प्रातःकाळीं;
 पोत्तारे (पोत्तारे) }
 सकाळीं; भरल्या पहाटे; रामवारी.
 पोत्तिगे (पोत्तिगे) (क) ना. — जाल; ज्वाळा; पेट; पुस्तिका; पोथी.
 पोत्तु (पोत्तु) (क) धा. — जालणें; आग लावणें; पेटवणें;
 (क) अ. — वाहून; भार सहन करून.
 (क) ना. — सूर्य; समय; वेळ; प्रसंग.
 पो (हो) दकुळि (पो [हो] दकुळि) (क) ना. — चिंता; संकट; संताप; जखम; व्यथा; दुःख; उसाभर; गोंधळ.
 पोदके (पोदके) (क) ना. — आवरण; लपवणूक; पुढा.
 पोदर (रु) (पोदर [रु]) (क) ना. — दोली; राई; झाडी; काटेरी झुडुप.
 पोदळ (पोदळ) (क) धा. — बाहेर येणें; वाढणें; व्यापणें; प्रसिद्ध; होणें; प्रकाशित होणें; रुढ होणें; विकास पावणें; वर येणें; शिरावरभार घेणें.
 पोदळ (पोदळ) (क) वि. प्रसिद्ध; बाहेर आलेले; व्याप्त; रुढ.
 पोदि (दि) के (पोदि [दि] के) (क) ना. — आच्छादन; घुंगट; पांघरूण; पुढा; दडवणूक.

पोदे (पोदे) (क) धा. — पांघरणें; पांघरून घेणें; आच्छादणें; झाकणें.
 (क) ना. — पांघरूण; आच्छादन; भाता.
 पोदुंकु (पोदुंकु) (क) धा. — लपणें; लपविणें; पांघरूण; घालणें; झाकणें; दृष्टिआड होणें.
 पोदु (दु) (पोदु [दु]) (क) धा. — जुळवणें; मिसळणें; समीप आणणें; जवळ करणें.
 (क) ना. — सोयरीक; नातें; संबंध; आसन्न; सामीप्य.
 — ने (ने) (क) ना. — प्रवेश; नातें; मिश्रण; संबंध.
 पोन् (नु) (पोन् [नु]) (क) ना. — सोने; कांचन; खत.
 पोन्ळ (नु) (पोन्ळ [नु]) (क) ना. — प्रवाह; वाहतें पाणी.
 — इड (इड) (क) धा. — वाहत राहणें; अखंड खवणें; मुसळधार ओतणें.
 पोन्न (पोन्न) (क) ना. — एक कन्नड जैनकवि; 'शांतिस्वर' काव्याचा कर्ता.
 पोन्नम्म (पोन्नम्म) (क) ना. — कन्नड कवयित्री.
 पोन्नयोग (पोन्नयोग) (क) ना. — सोन्याचीं काकणें; सुवर्ण कंकण; सलकडी; गोठ; तरवारीची मूठ.
 पोन्नु (पोन्नु) (क) ना. — सोने; सुवर्ण; कांचन.
 पोन्नुगुर (पोन्नुगुर) (क) ना. — सुवर्णमुद्रिका; सोन्याची अंगठी; विवाहकाली वराला घावयाची अंगठी.
 पोन्ने (पोन्ने) (क) ना. — कांचनवृक्ष; स्वर्गीय देववृक्ष; खैर; आपटा अशी सोनझाडें.
 पोंदावरे (पोंदावरे) (क) ना. — सुवर्ण कमळ; पीत कमळ; सोनकमळ.
 पोंदु (पोंदु) (क) धा. — जमवून घेणें; प्रवेशणें; मरणें.
 (क) ना. — साम्य; स्नेह; गट.
 — इके (इके) (क) ना. — जुळवणूक; साम्य; प्रवेश; जोड; मरण.
 पोंदुडिने (पोंदुडिने) (क) ना. — सोन्याचा दागिना; सुवर्णालंकार.
 पोंदेंरु (पोंदेंरु) (क) ना. — सुवर्णरथ.
 पोंदोडवु (पोंदोडवु) (क) ना. — सोन्याचा दागिना; अलंकार.
 पोंपुळि (पोंपुळि) (क) ना. — रोमांच; पुलक; अंगावरील काटा; आश्चर्य; चंगळ; मोठेपणा; अमिषुद्धि.
 — पोंगु (पोंगु) (क) ना. — रोमांच उभे राहणें; गर्वाने फुगणें; आनंद लुटणें; सुख उपभोगणें.
 पोंबट्टु (पोंबट्टु) (क) ना. — सोन्याचा पत्रा.
 पोंबसिर (पोंबसिर) (क) ना. — हिरण्यगर्भ; ब्रह्म.
 पोंबळे (पोंबळे) (क) ना. — सोन्याचे कंकण; प्रतिज्ञा कंकण.
 पोंबाळे (पोंबाळे) (क) ना. — सोनकेळे; रसालें; रसकेळे.

अडके बाँवाळे (अडके बाँवाळे) (क) ना. — सुपारीचें फूल; नारळीचें फूल.

पोबिसिल्ल (लु) (पोबिसिल्ल [लु]) (क) ना. — सोनेरी ऊन्ह; कोवळें ऊन्ह; तिन्हीसांजचे ऊन्ह.

पोबेट्टु (डु) (पोबेट्टु [डु]) (क) ना. — सुवर्णगिरी; मेरु; सोनपर्वत.

पोबेसे (पोबेसे) (क) ना. — सोनें तापवणें; सोन्याचा कस काढणें; सुवर्णकस लावणें.

पोम्मदिल्ल (पोम्मदिल्ल) (क) ना. — सोन्याची मित; सुवर्णप्राकार.

पोम्मरे (पोम्मरे) कांचनमृग; सुवर्णहरिण.

पोम्मिग (पोम्मिग) (क) ना. — सोनेरी काळवीट; सुवर्णमृग.

पोम्मिदर (पोम्मिदर) (क) ना. — श्रेष्ठ; सन्मान्य पुरुष; ज्ञानी.

पोय (रु) (पोय [रु]) (क) धा. — मारणें; बडवणें; ओतविणें; ओतणें; प्रार्थना करणें; (क) ना. — मार; धाव; टोसा.

पोयिल्ल (लु) (पोयिल्ल [लु]) (क) ना. — रीत; टोसा; धाव.

पोर (पोर) (क) वि. — बाहेरचा; दूरचा; परस्थ.

पोरके (पोरके) (क) ना. — केरसुणी; झाडणी; साळाती; फड्या; आशीर्वाद; शुभेच्छा.

पोरगागु (पोरगागु) (क) धा. — टाळणें; विटाळशी होणें. अपवाद नियम होणें; हिशेबी येणें.

पो (हो) रजे (पो [हो] रजे) (क) ना. — दोर; धोड्याचा पायबंध; लग्नाम.

पोरवार (पोरवार) (क) ना. — 'पोरमार' पहा. ढुंगण; नितंब.

पोरविग (पोरविग) (क) ना. — परस्थ; परकीय; अन्य.

पोरम (पोरम) (क) ना. — पौष्टिक आहार; सात्त्विक अन्न

पोरमडु (पोरमडु) (क) धा. — बाहेर निघणें; बाहेर पडणें; प्रकाशांत येणें; उघड होणें.

पोरमा (बा) र (पोरमा [बा] र) (क) ना. — नितंब; जघन; कटिपश्चाद्भाग.

पोरवल्ल (पोरवल्ल) (क) ना. — बाहेरचा भाग; घेरा; परीघ; परिधी.

पोरविग (पोरविग) (क) ना. — अन्य; परका; दुसरा.

पोरसु (होरसु) (पोरसु [होरसु]) (क) ना. — बाज; बाजले; खाट; नवारीचा पलंग; तरणोपाय.

पोरळि (पोरळि) (क) अ. — फिलन; पलटून; परत.

(क) ना. — नासिकारंध्र; नाकपुडी; समूह; जमाव; लोटांगण; लाड्ड; गोळा; लोळण. 'होरळि' पहा.

पोरळ (लु) (पोरळ [लु]) (क) धा. — फिरणें; परतणें; लोळणें.

पोरळु (पोरळु) (क) धा. — फिरवणें; वळवणें; लोळवणें; लोटांगण घालणें; लोळणें.

पोरिगे (पोरिगे) (क) ना. — जबाबदारी; जिम्मेदारी; ओझे; भार.

— वाळ (वाळ) (क) ना. — मजूर; कुली; ओझेकरी; हमाल.

पोरु (पोरु) (क) धा. — ओझे वाहणें; वर उचलून घेणें; कडेवर घेणें; वाहून नेणें; चोरणें; कपडे घालणें; आधारणें.

पोरे (पोरे) (क) धा. — संरक्षिणें; पोशणें; वाढवणें; लेप देणें; लावणें; पुसणें; दुजोरा देणें; प्रवेश करणें; निसटणें; जमवून घेणें.

(क) ना. — ओझे; भार; बाजू; शेजार; जबाबदारी; जिम्मेदारी; जमीन; पदर; निरी.

— आळ (आळ) (क) ना. — शेजारी; मजूर; हमाल.

— अेरु (अेरु) (क) धा. — पीळ देणें; उमेदीत येणें;

उत्साहित होणें; वाढ होणें; ओझे होणें.

पोरुळि (पोरुळि) (क) ना. — सुरळी; अनुकूल स्थळ; वंचना; अडचण; पीडा; भूमी; धात्री; लाट.

पोरुळ (पोरुळ) (क) ना. — बेंबी; नामी.

पोरुडु (पोरुडु) (क) धा. — जुळणें; प्रवेशणें; समीप येणें; मरणें. — कार (कार) (क) ना. — जोडीदार; मित्र; आत;

नातेवाईक.

— ने (ने) (क) ना. — मैत्री; नाते; आस्तत्त्व; मरण; स्नेह.

पोल् (पोल्) (क) धा. — जुळवणें; वेणी घालणें; मिसळणें; प्रवेश करविणें; शिवणें; टाके घालणें; टिपणें.

(क) वि. — दुष्ट; नीच.

(क) ना. — दुष्टपणा; नीचता; अकल्याण; अहित.

पोल (पोल) (क) ना. — जमीन; क्षेत्र; गादा; मैदान; दिशा.

पोलति (पोलति) (क) ना. — महारीण; महारी; दुष्ट स्त्री.

पोलदि (पोलदि) (क) ना. — व्यभिचारिणी; जारिणी.

पोल (लं) बु (पोल [लं] बु) (क) ना. — मार्ग; रीत; नीति; पद्धति; परिचय; ओळख; निवास.

पोलबुकाण (पोलबुकाण) (क) धा. — मार्ग सांपडणें; उपाय सुचणें; परिस्थितीची जाणीव होणें.

पोलबुदप्पु (पोलबुदप्पु) (क) धा. — अनीतीनें वागणें; आडमागिनें जाणें; दिडमूढ होणें; आंघळें होणें; धावरणें; 'कगेडु' पहा.

पोले (पोले) (क) ना. — विटाळ; अस्पृश्यता; सुतक; कूज; पाप.

— कलसु (कलसु) (क) धा. — संकर करणें; नीचपणें वागणें.

— केलसु (केलसु) (क) ना. — नीच कृत्य; अविवेकी आचरण.

पोलो (पोलो) (क) ना. — शिवण; टिपण; टाका; सादृश्य.

पोल्ल (पोल्ल) (क) अ. — योग्य नव्हे; न पटण्यासारखें.

(क) वि. — वाईट; दुष्ट; नीच.

(क) ना. — वाईटपणा; दुष्टपणा; नीचता.

— पोय (पोय) (क) धा. — अहित करणें; दूरवर विचार करणें.

— मे (मे) (क) ना. — अहित; अकल्याण; नीचता.

पोल (सतु) (पोल [सतु]) (क) वि. — नवा; नवीन; विचित्र; चमत्कारिक; वेगळा; आगळा.

पोसतिल् (पोसतिल्) (क) ना. — उंबरठा; आसरा; अडणा. 'होसतिल्' पहा.

पो (हो) सब (पो [सब]) (क) वि. — अपरिचित; परका; नवा; अनोळखी; दुसरा.

पोसविसु } (पोसविसु) (क) धा. — मिसळणें; घालणें;
पोसविसु } (पोसविसु)

जुळविणें; नवे करणें; तोडणें; मंथन करणें; घासणें; हलविणें.
पोसे (पोसे) (क) धा. — वेणी घालणें; पीळ देणें; पिळणें; घासणें; किंवचणें; तोडणें; जोडणें; परेच्छानुवर्ति होणें; चिंतन करणें; निदिध्यास करणें.

पोळकने (पोळकने) (क) अ. — एकदम; एकाएकी; अकस्मात्; झटकन.

पोळ (ले) पु (पोळ [ले]) (क) ना. — चकाकी; कांती; उजेड; प्रकाश; कृसपालट.

पोळल् (लु) (पोळल् [लु]) (क) ना. — पट्टण; नगर.

— इच (इच) (क) ना. — शहरवासी; नागरिक; पुरवासी.

पोळे (पोळे) (क) धा. — चकाकणें; मिरवणें; तळमळणें; समजणें; अनुभवाला येणें; वळणें; कुशीला होणें; गडगडणें.
(क) ना. — नदी; ओढा; प्रवाह; पान्हा.

पोळेपु (वु) (पोळेपु [वु]) (क) ना. — प्रकाश; कांति; उजेड; ओप; चकाकी. झळाळी.

पोळतडे (रे) (पोळतडे [रे]) (क) अ. — प्रातःकाळीं; पहाटे; रामवारी. 'होत्तारे' पहा.

पोळार (पोळार) (क) ना. — समय; वेळ; सकाळ; प्रातःकाळ; रामपार.

पोळतु (पोळतु) (क) ना. — समय; वेळ; सूर्य; दिवस.

— कळे (कळे) (क) धा. — वेळ घालवणें; काळ कंठणें; दिरंगाई करणें; आळस करणें.

पोळळाट (पोळळाट) (क) ना. — व्यर्थ परिश्रम; वृथा आयास.

पोळळु (पोळळु) (क) वि. — पोळळ; निःसार; दम नसलेलें.

— चुडि—मातु (चुडि—मातु) (क) ना. — बरळ; वरपांगी बोलणें; व्यर्थ बडबड; वांजभाषण; पोळळ बोलणें.

पो (पो) (क) धा. — जाणें; परतणें; पुढे सरकणें.

(क) अ. — धिक्; छीथू; धिःकारदर्शक उद्गार.

पोक (पोक) (क) वि. — जाणारा; पांथस्थ.

पोकरि (रिंग) (पोकरि [रिंग]) (अ. दे) ना. — सडाल; वेकार; गुंड; खाऊन फिरणारा; दादालोक.

पोंके (पोंके) (क) क्रि. — जाऊ दे; सोडून द्या. दुर्लक्ष करा; 'पो' धातूचे विध्यर्थी रूप.

पोंगड (पोंगड) (सं) ना. — ५ ते १५ वर्षांपर्यंतचा मुलगा; वयात येणारा तरुण; कोवळा पोर; खुजा; मिडा

पोंगु (गुह) (पोंगु [गुह]) (क) ना. — गमन; पुरस्सरण; चलन; कंपन.

पोट (पोट) (सं) ना. — घराचा पाया; घर; भीरु; नपूसक; उदर; पोटा.

(सं) वि. — आतील; उप (भाग); पोट (विभाग).

पोटक (पोटक) (क) ना. — सेवक; नोकर.

पोटगि (पोटगि) (अ. दे) ना. — उपजीवनार्थ दिलेले धन; निर्वाहसाधन; पोटकर्त्री; वर्षासन; तैनात.

पोटेल (ट्ला) (पोटेल [ट्ला]) (अ. दे) ना. — मेंढरु; कोकरु; एडका.

पोटा (टी) (पोटा [टी]) (सं) ना. — मिशीदाढी असणारी स्त्री; पुरुषकामी स्त्री; स्त्री लक्षणी पुरुष; दासी; सेविका; कसबीण.

पोटापोटि (पोटापोटि) (क) ना. — स्पर्धा; अहमहमिका; चुरस; ईर्ष्या; शर्यत.

पोटि (पोटि) (सं) ना. — मगर; सुसर; साम्य; सादृश्य.

पोटे (पोटे) (सं) ना. — स्त्री मजूर; दाढीमिशी असणारी स्त्री; कसबीण.

(क) ना. — ढोली; झाडी; काटेरी झुडप.

पोडु (पोडु) (क) ना. — फोड; खुलासा; विभाजन; विभाग.

पोडुगार (पोडुगार) (क) ना. — लाकूडतोड्या; विभागणारा.

पोणिसु (पोणिसु) (क) धा. — ओवणें; जोडणें; जुळवणें.

माल गुंफणें; मिसळणें; घालणें; ओतणें.

— इके (इके) (क) ना. — ओवणी; वीण; गुंफणी; जुळवणूक.

पोत (पोत) (सं) ना. — नाव; होडी; जहाज; पिल; शिशु; पुत्र; वस्त्रप्रावरण; शेळी, मेंढी; घराची जागा; संनिवेश.

— धारि (धारि) (सं) ना. — कस्तान.

— वणिक् (ज) (वणिक् [ज]) (सं) ना. — परदेशी व्यापार करणारा; सागरी व्यापार.

— वाह (वाह) (सं) ना. — नाविक; नावाडी; जहाज चालवणारा; वल्हे मारणारा; नौचालक.

पोंतक (पों०६८८) (सं) ना. —प्राण्यांचीं पिलें; कोवळे रोप;
अंकुर; अंगणाची भित; संनिवेश; प्रकार,
पोंत्र (पों०६८) (सं) ना. —नांगराचा फाळ; बराहाच्या तोंडाचा
पुढचा भाग; नौका; जहाज; वीज; वस्त्र.

—आयुज (पों०६८८) (सं) ना. —बराह; रानडुकर श्रावद.

पोंत्रि (पों०६८) (सं) ना. —रानडुकर; सुकर; बराह.

पोंप (पों०६८) (क) वि. —जाणारा; फिरणारा.

(अ.दे) ना. —ख्रिस्त धर्मीय महागुरु.

पोंर (र) (पों०६८ [८०]) (क) धा. —भांडणें; भांडण काढणें.

(क) ना. —वीळ; ढोली; भोंक; स्पर्धा.

—आडु (पों०६८) (क) धा. —भांडणें; तंटा करणें.

—कुळि (पों०६८) (क) ना. —भांडखोरी; रणकंदन; युद्ध.

—के (पों०६८) (क) ना. —भांडण; तंटा; स्पर्धा;

अहमहमिका.

पोर (पों०६८) (क) ना. —लहान बालक; भांडखोर पोर.

पोराट (टिके) (पों०६८८ [६८८]) (क) ना. —मारामारी;

मारपीट; पोरकटपणा; पोरपणा.

पोल् (पों०६८) (क) धा. —सारखे होणें; बरोबरीला येणें.

(क) ना. —साम्य; सारखेपणा; बरोबरी; समानता.

—इके (पों०६८) (क) ना. —साम्य, सादृश्य; समानता;

एकसारखेपणा.

पोलिके (का) (पों०६८ [८०]) (सं) ना. —आंबोळी; धावन;

पोळी; एक राक्षसीण.

—इहन (पों०६८) (क) ना. —होलिकादहन; होलिकोत्सव.

पोलु (पों०६८) (क) वि. —समान शोभणारे; तुलनीय.

(क) ना. —नाश; नष्टता; व्यर्थव्यय; उधळपट्टि.

—माडु (पों०६८) (क) धा. —नाश करणें; व्यर्थ खर्चणें.

पोवक (पों०६८) (सं) वि. —वाढविणारे; वाढणारे; संरक्षक;

वृद्धिकारक.

पोवण (णे) (पों०६८ [६८]) (सं) ना. —रक्षण; वाढ; पालन;

सांभाळ.

पोषित (पों०६८) (सं) वि. —रक्षित; वाढविलेले; पालित.

पोषिसु (पों०६८) (क) धा. —रक्षण करणें; पालन करणें;

वाढविणें. 'सलपु' पहा.

पोष्य (पों०६८) (सं) वि. —पाल्य; संरक्षणीय.

(सं) ना. —रक्षणीय; संरक्षणार्ह.

पोळ (ळ) (पों०६८ [६८]) (क) धा. —पाडणें; दुमंगणें; तुकडे

पाडणें; फोडणें; रचणें; व्यवस्था करणें.

(क) ना. —तुकडा; विभाग; खंड.

पोळिल् (ळ) (पों०६८ [६८]) (क) ना. —झाडांतील ढोली;

विभाग.

पोजु (पों०६८) (अ.दे) ना. —फौज; सैन्य; दल; पोलीस तुकडी

—दार (पों०६८) (अ.दे) ना. —फौजदार; पोलीस अमलदार.

पोंडू (पों०६८) (सं) ना. —भीमाचा शंख; एक जातीचा ऊस;

पोंडा ऊस; देशनाम.

पोंडूक (पों०६८) (सं) ना. —पोंड्याऊस. मिश्रजात; पोंडू देशीय.

पोंत्तिक (पों०६८) (सं) ना. —मध; मधु.

पोंत्र (पों०६८) (सं) ना. —मुलाचा मुलगा; नातू.

पोंत्रि (पों०६८) (सं) ना. —मुलाची मुलगी; नात.

पोंनभैव (पों०६८) (सं) ना. —पुनर्विवाहितेची संतती;

पाटाच्या नवऱ्याचीं मुलें.

पोंर (पों०६८) (सं) वि. —नागरिक; शहरवासी; नगरविषयक.

—नीति (पों०६८) (सं) ना. —शहरी राहणी; नागर वागणूक;

सुधारलेली रीती; 'वर्तनपद्धति'.

पोंरव (पों०६८) (सं) ना. —पुरुवंशीय राजा; पोरस.

पोंरस्त्य (पों०६८) (सं) वि. —पूर्वदिशेचा; पूर्व देशीचा;

आघाडीचा; पुढे असणारा.

पोंराणिक (पों०६८) (सं) वि. —पुराणासंबंधी पूर्वकालीन;

जुना मित्र; म्हातारपणचा.

(क) ना. —पुराण लिहिणारा; पुराणसांगणारा.

पोंरुष (पों०६८) (सं) ना. —पुरुषत्व; पुरुषपणा; पराक्रम;

शक्ति; बळ.

पोंरोहित्य (पों०६८) (सं) ना. —पुरोहिताचें काम.

पोंर्णिमे (पों०६८) (सं) ना. —पूर्णचंद्राचा दिवस; शुक्ल

पक्षीय पंधरावी तिथी.

पोंलस्त्य (पों०६८) (सं) ना. —पुलस्त्य ऋषीची मुलें; रावण;

कुंभकर्ण.

पोंलोमि (मी) (पों०६८ [६८]) (सं) ना. —पुलोमकन्या;

शची; इंद्राणी.

पोंष्टिक (पों०६८) (सं) वि. —पुष्टिदेणारे; बलवर्धक; सार्विक;

पोंलि (पों०६८) (क) ना. —प्राकार; आचाराची भित; संनिवेश.

प्यायन (पों०६८) (सं) ना. —वाढ; फुगारा; अभिवृद्धि;

नावीन्य.

प्यायित (पों०६८) (सं) वि. —वाढलेला; जाड; दाट; नवीन

केलेला; बलिष्ठ.

(सं) ना. —उपनामाचा प्रकर्श दाखवणारा; सुरवात.

प्र (पों०६८) (सं) ना. —उपसर्ग.

प्रकट (पों०६८) (सं) अ. —उघड; स्पष्ट; सार्वजनिकपणें; व्यक्त.

(सं) वि. —स्पष्ट; सरळ; स्वच्छ; आतबाहेर

नसलेले; उघडें.

—आगु (पों०६८) (क) धा. —प्रसिद्ध होणें; स्पष्ट दिसणें;

उघडकीला येणें.

प्रकटन (ने) (ङ, ङँड [नँ]) (सं) ना. — अफवा; प्रसिद्धी; जाहीरनामा; प्रसिद्धीपत्र; 'हुल्लु' पहा.
 प्रकटित (ङ, ङँड) (सं) वि. — प्रसिद्ध झालेलें; जाहीर केलेले; प्रत्यक्ष दाखवलेले.
 प्रकटिसु (ङ, ङँड) (सं) धा. — प्रगट करणें; प्रसिद्ध करणें सर्वाना कळवणें.
 प्रकंप (पन) (ङ, ङँड [नँ]) (सं) ना. — कंप; थरकाप; आदोलन; थरथर; वारा; वावटळ; हालचाल.
 प्रकर (ङ, ङँड) (सं) ना. — समूह; रास; संघ; गुच्छ; साह्य; मदत; शेजार; मित्रत्व; उपयोग; वापर; गौरव; मर्यादा.
 प्रकरण (ङ, ङँड) (क) ना. — प्रसंग; संदर्भ; अध्याय; विभाग; विवरण; चर्चा; कार्य; संगती; प्रस्तावना; नाटकाचा एक प्रकार.
 प्रकरणि (ङ, ङँड) (सं) ना. — प्रकरणाप्रमाणेंच असणारे एक नाटक.
 प्रकरिका (ङ, ङँड) (सं) ना. — नाटकातील होणाऱ्या गोष्टीची सूचना देणारा भाग.
 प्रकरी (ङ, ङँड) (सं) नाटकाची उपकथा; नाटकीय वेषभूषा; चव्हाटा; चौक; कडवें; पवाड्याचा चौक.
 प्रकर्ष (ङ, ङँड) (सं) ना. — अभिवृद्धि; उन्नति; श्रेष्ठता; उत्कर्ष; रेलचेल; पूर्णता.
 प्रकर्षण (ङ, ङँड) (सं) ना. — अपहरण; जबरीने नेणें; बाकी.
 (क) ना. — नांगरट; नागरणी; सहनशीलता; लांबी; रुंदी.
 प्रकल्पने (ङ, ङँड) (सं) ना. — निर्णय; निश्चय; ठराव.
 प्रकल्पित (ङ, ङँड) (सं) (वि.) — निर्णित; योजिलेले; रचित; विरचित.
 प्रकांड (ङ, ङँड) (सं) ना. — बुंधा; मूळ; टापी; शाखा.
 (सं) वि. — मोठा; महान्; अति.
 — देह (ङँड) (सं) ना. — भीमकाय; महाशरीर.
 प्रकामं (ङ, ङँड) (सं) अ. — यथेच्छपणें; तृप्ति होण्याजोगें; आपोआप; मनःपूर्वक; अपेक्षेबाहेर; असंख्यात.
 प्रकार (ङ, ङँड) (सं) ना. — इच्छा; संतोष; तृप्ति; रीत; मार्ग; बाजू; विविधता; आदर्श; सादृश्य; समानता.
 प्रकाश (ङ, ङँड) (क) अ. — सर्वाना; मोठ्याने; उघड; जाहीररीत्या.
 (सं) नि. — स्पष्ट; प्रसिद्ध; प्रख्यात; उघडे; प्रकट; फुगीर.
 (सं) ना. — उजेड; चकाकी; ओप; विस्तार; सूर्यप्रकाश; प्रतीति; कीर्ति; घनता.
 प्रकाशक (ङ, ङँड) (सं) ना. — आरसा; प्रकाशणारा; अध्याय; वेश्या; व्यभिचारिणी.

प्रकाशिसु (ङ, ङँड) (क) धा. — प्रकाशणें; उघड करणें; प्रगटणें.
 प्रकाशित (ङ, ङँड) (सं) ना. — एक ज्वालाग्राही पदार्थ; द्रव्य; पुस्तक प्रकाशन; संशोधन.
 (सं) वि. — स्पष्ट; प्रसिद्ध; उघडे; प्रकट.
 प्रकीर्ण (ङ, ङँड) (सं) वि. — पसरलेले; विखुरलेले; फेकलेले; प्रसिद्ध; मिश्र; अव्यवस्थित पडलेले.
 (सं) ना. — समूह.
 प्रकीर्णक (ङ, ङँड) (सं) ना. — चवरी; चामर; बोडा; संमिश्रण; कांहीं विषय असेलेले प्रकरण; अध्याय.
 प्रकीर्तन (ङ, ङँड) (सं) ना. — स्तुती; जाहीरात; डांगोरा; वाखाणणी.
 प्रकृत (ङ, ङँड) (सं) वि. — समाप्त; मिरवलेले; आरंभित; नियोजित; खरे; निर्णित; चर्चा; महत्वाचे; मनोरंजक; आताचें चालू; या काळाचे. मूळ विचाराचें.
 प्रकृति (ङ, ङँड) (सं) ना. — स्वाभाविक स्थिति; शरीर; देह; अवतरण; मूळ; निरर्ग; आदर्श; प्रजा; राज्यांग; स्त्रीस्वभाव; गुप्तद्रिय; आदिमाया; जन्मदात्री; पंचमहाभूतें.
 — कृपण (ङ, ङँड) (सं) ना. — महालोभी; जन्मकृप; विवेकहीन.
 — पुरुष (ङ, ङँड) (सं) ना. — क्रियाशक्ति व प्रयत्न; सृष्टिकारण; शक्तितत्त्व.
 — सुभग (ङ, ङँड) (सं) ना. — स्वभावसुंदर; जातीचा सुंदर.
 प्रकृष्ट (ङ, ङँड) (सं) वि. — ओढलेला; ओढून काढलेला; मुख्य; उत्तम; चांगला.
 प्रकोष्ठ (ङ, ङँड) (सं) ना. — मनगट; अंतर्गृह; चौसोपी; देवडी.
 प्रक्रम (ङ, ङँड) (सं) ना. — पाऊल; दोन पावलांमधील अंतर; प्रारंभ; सुरवात; प्रसंग; नियमितपणा; व्यवस्था; माप; वाटा; भाग.
 — भंग (ङ, ङँड) (सं) ना. — आज्ञाभंग; नियमाचें उल्लंघन; ओळ तोडणें.
 प्रकांत (ङ, ङँड) (सं) वि. — प्रारंभित; गत; आघाडीवर गेलेला; शूर.
 प्रक्रिया (ङ, ङँड) (सं) ना. — रीत; व्युत्पत्ति; वर्तन; आचरण; समारंभ; गौरव; पदवी; अध्याय; प्रकरण; हक्क; अधिकार.
 प्रक्षालन (ङ, ङँड) (सं) ना. — धावन; धुणें; शुद्धता. शुचित्व; निर्मलन; निर्धूलन; स्नान.
 प्रक्षालित (ङ, ङँड) (सं) वि. — धुतलेले; शुद्ध केलेले; सोवळे केलेले.

प्रक्षिप्त (प्रक्षिप्त) (सं) वि.—त्यक्त; अलक्षित; आत घातलेले.
समाविष्ट; जुळवलेले; नवीन घुसडवलेले.

प्रक्षुण्ण (प्रक्षुण्ण) (सं) वि.—रूढ; तुडवलेले;
पायाखाली घातलेले. खुपसलेले.

प्रक्षेप (पण) (प्रक्षेप [प्रक्षेप]) (सं) ना.—फेक; विस्तार;
विभागीय भांडवल; भागीदारी भांडवल.

प्रखर (प्रखर) (सं) वि.—तापलेले; जळणारे; तीक्ष्ण. तिखट;
खरबरीत; टणक; कठिण; तीव्र.

—कर (कर) (सं) ना.—सूर्य.

—ते (ते) (सं) ना.—काठिण्य; तीव्रता; तीक्ष्णता.

प्रख्यात (प्रख्यात) (सं) वि.—नामवंत; कीर्तिमान्; प्रसिद्ध.

—नाम (नाम) (सं) वि.—नावाजलेला. नामवंत;
नाव मिळवलेला.

प्रख्याति (प्रख्याति) (सं) ना.—कीर्ति; लौकिक; सुखसमाधान.
प्रसिद्धी.

प्रगल्भ (प्रगल्भ) (सं) वि.—वादलेला; पिकलेला; प्रौढ; धीर;
आत्मविश्वास.

(सं) वि.—शूर; उत्साही; हुरूपवान; प्रतिभावंत; वाक्पटू;
ब्रह्मपति.

प्रगल्भा (प्रगल्भा) (सं) ना.—प्रौढा; वयांत आलेली.
पतीला सुटीत ठेवणारी.

प्रगूढ (प्रगूढ) (सं) वि.—खोल; गंभीर. पुष्कळ; अतिशय;
वलिष्ठ.

प्रगृहीत (प्रगृहीत) (सं) वि.—पुढे धरून ठेवलेले. स्वीकृत;
मान्य; कबूल.

प्रगोपन (प्रगोपन) (सं) ना.—ज्ञाकून ठेवलेले. लपविलेले.
राखून ठेवलेले.

प्रग्रह (ग्रह) (प्रग्रह [ग्रह]) (सं) ना.—दोर; दोरी. काबू;
कैद; धरपकड; लगाम; देखरेख; प्रकाशकिरण. तराजूचे दोर.

ग्रहणारंभ

प्रघात (प्रघात) (सं) ना.—खून; हत्या; ठार; युद्ध; रूढी.

प्रघट्ट (प्रघट्ट) (सं) ना.—समारंभ; उत्सव.

प्रचंड (प्रचंड) (सं) वि.—आवेशपूर्ण; भयंकर; अत्यातुर.
शक्तिमान्; उग्र; असह्य.

प्रचयन (प्रचयन) (सं) ना.—मिश्रण; निवड; वेचा; रास.

प्रचर (प्रचर) (सं) ना.—मार्ग; रस्ता; रीत; पद्धति; रूढी;
वापर.

प्रचल (प्रचल) (सं) वि.—कंपित; हलणारा; रूढ; वापराचा.
चलनचलन करणारा.

प्रचलाक (प्रचलाक) (सं) ना.—धनुर्विद्या; मोरपिसारा; सर्प.

प्रचलित (प्रचलित) (सं) वि.—चालू; रूढ; वापराचा.

प्रचार (प्रचार) (सं) ना.—आगेकूच; निभावणी; व्यक्ता;
वापर; रूढी; उपयोग; वर्तन. क्रीडांगण; कुरण; रान; मैदान.

—अपप्रचार (अपप्रचार) (सं) ना.—गैरसमजाचा प्रसार;
दुर्लौकिक.

प्रचुर (प्रचुर) (सं) वि.—चोर; प्रसिद्ध; कीर्तिमान्.

(सं) वि.—पुष्कळ; विपुल; मुख्य; अतिशय.

प्रचेतस् (प्रचेतस्) (सं) ना.—वरुणदेव; एक मुनी.

प्रचोद (दन) (प्रचोद [दन]) (सं) ना.—आगेकूच;
उत्तेजन; हुरूप; कार्यमग्नता; साम्य; नियम; शासन; आज्ञा.

प्रचोदित (प्रचोदित) (सं) वि.—कार्यनिमग्न; उत्तेजित;

उत्साहित; पुढे चाललेला.

प्रच्छद (प्रच्छद) (सं) ना.—पांघरुण; झाकण; आच्छादन;
आवरण.

प्रच्छ (च्छन) (प्रच्छ [च्छन]) (सं) ना.—संशोधन;
विचारणा; प्रश्नोपप्रश्न.

प्रच्छन्न (प्रच्छन्न) (सं) अ.—गुप्तपणें; रहस्यमयतेने.

(सं) वि.—झालेला; लुप्त; गुप्त; लपलेला. लपवलेला.

(सं) ना.—गुप्तद्वार; छिडकी.

प्रच्छादन (प्रच्छादन) (सं) ना.—पांघरुण; आवरण; मुस्कट.

प्रच्छाय (प्रच्छाय) (सं) ना.—दाट छाया. गर्द छायेचे
ठिकाण.

प्रच्युत (प्रच्युत) (सं) वि.—खाली पडलेला; स्थानभ्रष्ट;
अधिकार गमावलेला; स्थान-भानरहित. निराधार.

प्रच्युति (प्रच्युति) (सं) ना.—पतन; अधोगति; स्थानभ्रष्टता.

प्रज (प्रज) (सं) ना.—नवरा; पति. भर्ता.

प्रजन (नन) (प्रजन [नन]) (सं) ना.—वाळंतपण; सृजन;
उत्पत्ति; प्रसव. निर्मिती.

प्रजल्प (ल्पन) (प्रजल्प [ल्पन]) (सं) ना.—वेकार गप्पा;
वाचाळता; ओरड; जल्द भाषण.

प्रजा (प्रजा) (सं) ना.—संतती; वंश; जनन; निर्मिती.

मूलवाळ; मानवजात; राज्यशासनाखालील लोक.

—अंतक (अंतक) (सं) ना.—यश; प्रजेचा नाश करणारा.

—काम (काम) (सं) ना.—प्रजाकांक्षी; संततीची इच्छा
करणारा.

—नाथ, —पति (नाथ, पति) (सं) ना.—राजा ब्रह्मदेव;

अत्रिप्रमुख ऋषि; जावई; विष्णु; पिता,

—प्रतिनिधि (प्रतिनिधि) (सं) ना.—रायभारी; निवडून
आलेला मनुष्य.

—प्रभुत्व (प्रभुत्व) (सं) ना.—लोकशाही; लोकराज्य;
जनशासन.

—मत (मत) (सं) ना.—लोकमत; जनमत.

—शासन (शासन) (सं) ना.—लोकराज्य; जनाधिकार.
 —सत्ता (सत्ता) (सं) ना.—लोकाधिकार; जनशासन.
 प्रजागर (प्रजागर) (सं) ना.—जागरण; निद्रानाश; जाग्रति;
 ध्यान; लक्ष; पालक; संरक्षक; कृष्णावतार.
 प्रजावति (प्रजावति) (सं) ना.—माता; लेकुरवाळी; गर्भिणी.
 प्रजीवन (प्रजीवन) (सं) ना.—जीवनोपाय; निर्वाहसाधन.
 प्रज्ञ (प्रज्ञ) (सं) वि.—शाहणा; निपुण; ब्रह्मज्ञानी; विद्वान्;
 पंडित.
 प्रज्ञप्ति (प्रज्ञप्ति) (सं) ना.—कबुली; मान्यता; करारपत्र;
 निमग्नता; शिक्षण; समजवणी; उपदेश; विचारणा.
 प्रज्ञा (ज्ञे) (प्रज्ञा [ज्ञे]) (सं) ना.—विवेक; विचार;
 शाहणपणा; कुशलमति; बोध; ज्ञान; जाणीव; बुद्धि; निर्णय;
 युक्ति; शिक्षिता.
 —चक्षु (चक्षु) (सं) ना.—धृतराष्ट्र; अंध; मानसदृष्टि.
 —हीन (हीन) (सं) वि.—मूर्ख; धडु; अज्ञान.
 प्रज्वलन (प्रज्वलन) (सं) ना.—पेट; भडका; प्रकाश; वृद्धि.
 प्रण (प्रण) (सं) वि.—प्राचीन; जुना; पूर्वकाळचा.
 प्रणत (प्रणत) (सं) वि.—नम्र; विनीत; नमस्कृत; प्रवर
 बुद्धीचा.
 प्रणति (प्रणति) (सं) ना.—नमस्कार; नम्रता बुद्धीची; चमक;
 परिणति; पणती; 'हणती' पहा.
 प्रणय (प्रणय) (सं) ना.—प्रीती; प्रेम; ममता; लाड; सलगी;
 विश्वास; उपकार; दया; पूज्यता.
 —कलह (कलह) (सं) ना.—प्रेमाचें भांडण; क्षणिक भांडण.
 —कोप (कोप) (सं) ना.—धुसफूस; प्रेमाचा राग.
 —परिणय (परिणय) (सं) ना.—प्रीतिविवाह.
 —भंग (भंग) (सं) ना.—स्नेहहानी; प्रेमभंग.
 —विमुख (विमुख) (सं) ना.—निष्प्रेम; प्रेमहीन.
 प्रणयन (प्रणयन) (सं) ना.—प्रेमगुंजन; मार्गदर्शन; नेआण;
 निभावणूक; लिखाण; रचना; शासन.
 प्रणयि (प्रणयि) (सं) ना.—प्रेमी; पति; आवडता; नातेवाईक;
 प्रियकर.
 प्रणयिनि (नी) (प्रणयिनि [नी]) प्रेमपात्र; स्त्री; प्रिया; सुंदरी;
 पति.
 प्रणव (प्रणव) (सं) ना.—एक चर्मवाद्य; ढोल; परमात्मा;
 विष्णु; ॐकार.
 प्रणा (प्रणा) (सं) ना.—महाध्वनि.
 प्रणाम (प्रणाम) (सं) ना.—नमस्कार; वंदन.
 प्रणालि (लिका) (प्रणालि [लिका]) (सं) ना.—रीत; क्रम;
 रुढी; नलिका; प्रवाह; पाण्याचा पाट.
 प्रणिधान (प्रणिधान) (सं) ना.—ध्यान; आत्यंतिक भक्ति;

व्यवहार; अन्वय; उपयोग; भगीरथ प्रयत्न; प्रबल शक्ति;
 वरंदाजपणा; धार्मिक विचार.
 प्रणिधि (प्रणिधि) (सं) ना.—गुप्तचर; हेर; समजूत; विनंति;
 विज्ञापना; सहकारी; अनुयायी.
 प्रणिपतन (प्रणिपतन) (सं) ना.—साष्टांग नमस्कार; दंडवत;
 लोटांगण; प्रणिपात.
 प्रणीत (प्रणीत) (सं) वि.—लिहिलेलें; विरचित;
 सादरकेलेले; लिखित; कथित; मिश्रित; परित्यक्त; निभावलेलें.
 प्रणु (णु) त (प्रणु [णु] ड) (सं) वि.—प्रशंसित;
 स्तवन केलेले.
 प्रणेतृ (ता) (प्रणेतृ [ता]) (सं) ना.—नायक; शिक्षक;
 रचणारा; लेखक; निर्माता.
 प्रतत (प्रतत) (सं) वि.—विस्तृत; वाढलेला; रुंद झालेला.
 प्रतति (प्रतति) (सं) ना.—विस्तार; रुंदी; प्रसिद्धी; वेळी; ढीग;
 रास.
 प्रतन (प्रतन) (सं) वि.—प्राचीन; जुने; पूर्वकाळचे.
 प्रतनु (प्रतनु) (सं) वि.—सूक्ष्म; अति लहान; पातळ;
 कोमल; न गण्य; दुहेरी अडचणीचे.
 प्रतान (प्रतान) (सं) ना.—अंकुर; पालवी; वेल.
 प्रताप (प्रताप) (सं) ना.—झळ; उकाडा; उष्णता; ऊर्ध्व;
 प्रकाश; मद; माज; वनता; गांभीर्य; उत्साह; शक्ति; मात्सर्य.
 प्रतापि (प्रतापि) (सं) ना.—पराक्रमी; सूर्य; भरीवपणा; प्रभाव.
 प्रतारक (प्रतारक) (सं) वि.—कपटी; वंचक; फसव्या; लफंग;
 भामटा.
 प्रतारण (प्रतारण) (सं) ना.—वंचन; फसवणूक; चेष्टा; विनोद;
 दुष्टपणा; दुरभिमान.
 प्रति (प्रति) (सं) अ.—(कड; बाजू; दिशा; विरोध) या अर्थी
 उपसर्ग.
 —अक्षं (अक्षं) (सं) अ.—प्रत्यक्ष; डोळ्यासमोर.
 —अंग (अंग) (सं) ना.—गौण अवयव; अध्याय;
 प्रकरण; शस्त्र; आयुध.
 —अनीक (अनीक) (सं) वि.—वैराचे; विरोधी.
 (सं) ना.—वैर; शत्रुत्व; विरोध; प्रतिकार.
 —आघात (आघात) (सं) ना.—सलट येणारा टोसा;
 प्रतिक्रिया.
 —आशा (आशा) (सं) ना.—निरीक्षण; प्रत्याकांक्षा.
 प्रतिकरिसु (प्रतिकरिसु) (क) धा.—प्रतिकार करणें; सूड घेणें;
 परत फेडणें; जशास तसें वागणें. पोहोचविणें.
 प्रतिकर्म (प्रतिकर्म) (सं) ना.—अलंकार, शृंगार; प्रसाधनविधी.
 प्रति (ती) कार (प्रति [ती] कार) (सं) ना.—प्रतिरोध;
 हरकत; विलंब; जशास तसें; वैर.

प्रतिकूल (प्रति०कुल) (सं) ना. - हरकत; आडकाठी; विरोध.
 प्रतिकृति (प्रति०कृति) (सं) ना. - नकल; प्रतिकृति; प्रतिमा;
 मूर्ति; चित्र; छायाचित्र; सदृशता; विरोध; प्रतिकार.
 प्रतिक्रिया (ये) (प्रति०क्रिया [यं]) (सं) ना. - क्रियेचा
 परिणाम; चिरपरिणाम.
 प्रतिग्रह (प्रति०ग्रह) (सं) ना. - स्वीकार; अंगीकार.
 प्रतिज्ञा (ज्ञे) (प्रति०ज्ञा [ज्ञे]) (सं) ना. - शपथ;
 अभिवचन; पैज; आण; भाक.
 प्रतिदिन (प्रति०दिन) (सं) अ. - नित्य; केव्हाहि; सदोदित.
 प्रतिध्वनि (प्रति०ध्वनि) (सं) ना. - पडसाद; प्रतिसाद; आवाजाचा
 प्रतिरव; उलट आवाज.
 प्रतिध्वनि (प्रति०ध्वनि) (सं) ना. - प्रतिध्वनि; पडसाद.
 प्रतिनायक (प्रति०नायक) (सं) ना. - खल नायक; नाटकातील
 नायकाच्या विरोधी पात्र; दुर्जन.
 प्रतिनिधि (प्रति०निधि) (सं) ना. - बदली; ऐवजी आलेला;
 प्रतिरूप; गौण; अभिनायक; गुमास्ता.
 प्रतिनंदन (प्रति०नंदन) (सं) ना. - अभिनंदन; आभार.
 प्रतिपक्ष (प्रति०पक्ष) (सं) ना. - विरोधी पक्ष; प्रतिवादी;
 कृष्णपक्ष; विरोध.
 प्रतिपत्ति (प्रति०पत्ति) (सं) ना. - समजूत; बुद्धि; ज्ञान; उपचार;
 सत्कार; लाभ; लोभ.
 प्रतिपत्त (प्रति०पत्त [पत्त]) (सं) ना. - पाडवा; प्रतिपदा;
 पहिली तीथ.
 प्रतिपन्न (प्रति०पन्न) (सं) वि. - संपन्न; साठलेले; जमवलेले;
 स्वीकृत; बलशाली.
 प्रतिपादना (ने) (प्रति०पादना [ने]) (सं) ना. - समर्थन;
 सिद्धता; पुरावा; निरूपण; दान; चर्चा; विमर्श.
 प्रतिपादिसु (प्रति०पादिसु) (क) धा. - समर्थन करणे; वाद
 चालणे; पटवून देणे; सिद्ध करणे.
 प्रतिपाद्य (प्रति०पाद्य) (सं) ना. - प्रतिपादनाचा विषय; सिद्ध
 करण्याचा मुद्दा; समर्थनीय विचार.
 प्रतिपालक (प्रति०पालक) (सं) ना. - संरक्षक; पालनपोषण
 कर्ता; यजमान.
 प्रतिपु (पू) रूप (प्रति०पु [पु] रूपा) (सं) ना. - प्रतिनिधी;
 बदली; सवाई पुरुष; गुमास्ता.
 प्रतिफल (प्रति०फल) (सं) ना. - कृतकर्माचें फळ; विदागी;
 संभावना; कष्टाचें फळ; प्रयोजन; प्राप्ति.
 प्रतिबंध (प्रति०बंध) (सं) ना. - विरोध; हरकत; अडचण;
 कामातील व्यत्यय.
 प्रतिबंध (प्रति०बंध) (सं) ना. - प्रतिरूप; पडछाया;
 छायाचित्र; सादृश्य.

प्रतिबिंबिसु (प्रति०बिंबिसु) (क) धा. - समजूत सांगणे;
 ठसवणे; रुजवणे; अनुरूप बनवणे; प्रतिकृति करणे.
 प्रतिबोध (प्रति०बोध) (सं) ना. - जागृति; सूचना; आशय;
 म्हणणे.
 प्रतिभट (प्रति०भट) (सं) ना. - विरोधी वीर; हाडवैरी; कडवा
 शत्रू.
 प्रतिभटने (प्रति०भटने) (सं) ना. - तीव्र विरोध; घोर हल्ला;
 हाडवैर.
 प्रतिभटिसु (प्रति०भटिसु) (सं) धा. - विरोध करणे; दंड
 थोपटून विरोधणे; हल्ला करणे.
 प्रतिभय (प्रति०भय) (सं) वि. - भयंकर; भीतिजनक;
 असाध्य.
 (सं) ना. - भय; संकट
 प्रतिभा (मे) (प्रति०भा [मे]) (सं) ना. - नवनवोन्मेषशालिनी
 बुद्धि; प्रत्युत्पन्नमति; हजरजबाबीपणा; नवकल्पनाप्रसवबुद्धि.
 —वंत, —शालि — (वं० वं-शालि) (सं) ना. - चतुरमति;
 चातुर्य.
 प्रतिभावान (प्रति०भावान) (सं) ना. - तेज; उजेड; कुशलमति;
 प्रतिभात्व.
 प्रतिभाषा (प्रति०भाषा) (सं) ना. - उत्तर; प्रत्युत्तर.
 प्रतिभू (प्रति०भू) (सं) ना. - जबाबदार; जामीन; तारण;
 गहाणवस्तु.
 प्रतिम (प्रति०म) (सं) वि. - समान; सदृश; प्रतिनिधित्व
 करणारा.
 प्रतिमा (मे) (प्रति०मा [मे]) (सं) ना. - मूर्ति; पुतळा;
 बिंब; छाया; बाहुली; सादृश्य; एक वजन; गंडस्थळ.
 प्रतिमुक्त (प्रति०मुक्त) (सं) वि. - श्रृंगारित; सजवलेले;
 नटवलेले; शस्त्रसज्ज; बद्ध; संग्रहित; परतलेला; क्षित;
 विमुक्त.
 प्रतियत्न (प्रति०यत्न) (सं) ना. - प्रयत्न; साहस; श्रम;
 सिद्धता; तयारी; पूर्णता; समारोप; आशा; निरोध; सूड;
 बंधन; उपकार.
 प्रतियोग (प्रति०योग) (सं) ना. - विरोध; प्रतिपक्ष; सहकार;
 उपाय; प्रतिपक्ष करण्याची तयारी.
 प्रतियोगिता (प्रति०योगिता) (सं) ना. - प्रतिकृति; विरोध;
 एक अर्थालंकार; सहकारिता.
 प्रतियोगि (प्रति०योगि) (सं) ना. प्रतिवादी; विरोधीपक्षाचा;
 सहकारी; नकल; सादृश्य.
 प्रतिरंभ (प्रति०रंभ) (सं) ना. - क्रोध; चीड; त्वेष;
 मनोविकार.

प्रतिरथ (प्रतिरथ) (सं) ना. - वैरी; समायुद्ध शत्रु; तुल्यबल विरोधक.

—अप्रतिरथ (अप्रतिरथ) (सं) ना. - महावीर अजात शत्रु.

प्रतिरथ (प्रतिरथ) (सं) ना. - प्रतिध्वनि; पडसाद. 'मार्दनि' पहा.

प्रतिरूप (पु) (प्रतिरूप [रु]) (सं) ना. - प्रतिविंब; पडछाया.

प्रतिरोध (प्रतिरोध) (सं) ना. - विरोध; निग्रह; हरकत; संकट; वेढा.

प्रतिलोम (प्रतिलोम) (सं) वि. - व्युत्क्रम; क्रमविरोध; उच्चवर्णी स्त्रीचा नीचवर्णी वराशीं विवाह; अदलाबदल.

—विवाह (विवाह) (सं) ना. - उच्चवर्ण स्त्रीने अधमजातीय पुरुषाशीं केलेले लग्न.

प्रतिवचन (प्रतिवचन) (सं) ना. - प्रत्युत्तर; उलट जबाब; आक्षेप.

प्रतिवातं (प्रतिवातं) (सं) अ. - विरुद्ध दिशेने जाऊन; उलट्या वाऱ्याने.

(सं) ना. - उलटा वारा.

प्रतिवादि (प्रतिवादि) (सं) ना. - प्रतिपक्षी; विरोधी; युद्धाला उभा ठाकलेला; सामनेवाला; शत्रु.

—भयंकर (भयंकर) (सं) ना. - शत्रुंजय; विरोधकांना धूळ चारणारा.

प्रतिवार्ते (प्रतिवार्ते) (सं) ना. - प्रत्युत्तर; बातमी; समाचार.

प्रतिश्रय (प्रतिश्रय) (सं) ना. - यज्ञशाला; यागभूमि; आश्रय; आधार; सभा; अभयवचन; साह्य.

प्रतिश्रव (प्रतिश्रव) (सं) ना. - प्रतिध्वनि; समेट; अभिवचन.

प्रतिश्रुत (प्रतिश्रुत) (सं) वि. - प्रतिज्ञा; प्रतिज्ञित; अभिवचन दिलेला; अंगीकृत; स्वीकारलेला; कबूली दिलेला.

प्रतिषिद्ध (प्रतिषिद्ध) (सं) ना. - निषिद्ध; क्रमविरुद्ध; रीतिवाह्य.

प्रतिषेध (प्रतिषेध) (सं) ना. - निषेध; विरोध; अमान्यता; नाकबुली.

प्रतिष्ठा (प्रतिष्ठा) (सं) ना. - मोठेपणा; गौरव; कीर्तिमानता; स्थापना; उद्यापन; घनता.

प्रतिष्ठालु (प्रतिष्ठालु) (सं) वि. - प्रतिष्ठाप्रिय; गौरवपूर्ण; लौकिकवान.

प्रतिसंहार (प्रतिसंहार) (सं) ना. - विमोचन; संक्षेप; बलसंपन्नता; शालता; आधीनता.

प्रतिसंधान (प्रतिसंधान) (सं) ना. - जुळणी; संमिश्रण; संक्रांतसमय; आत्मनियमन; उद्देश; उपाय; स्तुति; टोशास टोशा; योजना.

प्रतिसारण (प्रतिसारण) (सं) ना. - दूरीकरण; सुटका; वियोग; जखमपट्टी.

प्रतिसारित (प्रतिसारित) (सं) वि. - अलग केलेले; दूर सारलेले; मलमपट्टी केलेले.

प्रतिसृष्ट (प्रतिसृष्ट) (सं) वि. - बाहेर घातलेले; हाकललेले; तिरस्कृत; शृंगारित; उन्मत्त; परतून लावलेले.

प्रतिसृष्टि (प्रतिसृष्टि) (सं) ना. - विश्वामित्री सृष्टि.

प्रतिस्वर (न) (प्रतिस्वर [न]) (सं) ना. - प्रतिध्वनि; पडसाद.

प्रतिहत (प्रतिहत) (सं) वि. - विरोध केलेले; हरकत घेतलेले; दिलेले; पराभूत; अपमानित.

प्रति (ती) हार (प्रति [ती] हार) (सं) ना. - दरवाजा; पहरी; पहारेकरी; द्वारपाल.

प्रतिहारिणि (प्रतिहारिणि) (सं) ना. - 'प्रतिहार' पहा. वेत्रवती, चौकीदारीण; पहारेकरीण.

प्रतिहिंसे (प्रतिहिंसे) (सं) ना. - सूड; आकस; खुनशीपणा; जशास तसे.

प्रतीक (प्रतीक) (सं) ना. - चिन्ह; खूण; प्रतिनिधि; अवयव; प्रतिमा.

प्रतीकार (प्रतीकार) (सं) ना. - विरोध; प्रतिक्रिया; सूड; खुनशीपणा.

प्रतीक्षा (प्रतीक्षा) (सं) ना. - निरीक्षण; वाट पाहणे; आशाळदृष्टि; इच्छा; आकांक्षा; भावी स्वप्न.

प्रतीचीन (प्रतीचीन) (सं) वि. - प्रातीच्य; पश्चिमेकडील; पाश्चात्य; पाश्चिमात्य.

प्रतीति (प्रतीति) (सं) ना. - अनुभव; प्रचीति; समजूत; रुढी; म्हणणे; ख्याति; विश्वास; सत्यज्ञान.

प्रतीप (प्रतीप) (सं) ना. - उपमान व उपमेय यांची अदलाबदल; एक काव्यालंकार; प्रतिलोम; उलटापालट.

प्रतीहार (रि) (प्रतीहार [रि]) (सं) ना. - द्वारपाल; चौकीदार; पहारेकरी.

प्रत्न (प्रत्न) (सं) वि. - पुरातन; जुनेपुराणे.

प्रत्यक् (च) (प्रत्यक् [च]) (सं) अ. - पूर्वकालीन; प्राचीन; पूर्वीचा; पश्चिमेकडील; पश्चिमेचा.

प्रत्यक्षप्रमाण (प्रत्यक्षप्रमाण) (सं) ना. - डोळ्याला दिसणारा आधार; स्वतःसिद्ध संगति.

प्रत्यग्र (प्रत्यग्र) (सं) वि. - नवीन; नूतन; कोवळा; कोमल.

प्रत्यंत (प्रत्यंत) (सं) ना. - शेजारी देश; जवळचे राष्ट्र.

प्रत्यय (प्रत्यय) (सं) ना. - विश्वास; श्रद्धा; शपथ; निश्चय; कारण; अनुभव; अधीनता; रंघ; छेद; आकार; तद्रव्य शब्द; कारक.

प्रत्यर्थि (प्र० ड्यु० फ) (सं) ना. - वैर; वैरी.

प्रत्यवाय (प्र० ड्यु० वा० य) (सं) ना. - विरोध; हरकत; पाप; वियोग.

प्रत्यह (प्र० ड्यु० ह) (सं) अ. - नित्य; रोजरोज; केव्हाहि; सदोदित.

प्रत्याख्यान (प्र० ड्यु० आ० ख० य० न) (सं) ना. - तिरस्कार; अवहेलना; निंदा; प्रत्यादेश; दूरीकरण.

प्रत्यादिष्ट (प्र० ड्यु० आ० दि० ष्ट) (सं) वि. - तिरस्कृत; अपमानित; निंदित; वियुक्त.

प्रत्याम्नाय (प्र० ड्यु० आ० म्ना० य) (सं) अ. - बद्दल; बदलन; ऐवजी.

(सं) ना. - प्रतिनिधी म्हणून झालेली निवड.

प्रत्याय (प्र० ड्यु० आ० य) (सं) ना. - कर; सारा; फाळा; जकात.

प्रत्यालीढ (प्र० ड्यु० आ० लि० ढ) (सं) ना. - शरसंधानाचा पवित्रा.

प्रत्यायन (प्र० ड्यु० आ० य० न) (सं) ना. - सूर्यास्त; सुनेचा गृहप्रवेश. विवाह.

प्रत्यावर्तन (प्र० ड्यु० आ० व० र्त्त० न) (सं) ना. - घरी परतणे; पुनरागमन.

प्रत्यासन्न (प्र० ड्यु० आ० स० न्न) (सं) वि. - लागूनचा; शेजारी; जवळचा.

प्रत्युक्ति (प्र० ड्यु० आ० क्ति) (सं) ना. - प्रत्युत्तर; उलट बोलणे; आक्षेप; तोंडाला तोंड.

प्रत्युत्तर (प्र० ड्यु० आ० त्तर) (सं) ना. - उलट जबाब; प्रतिवचन; उलट बोलणे; प्रत्युक्ति.

प्रत्युत्थान (प्र० ड्यु० आ० त्थ० आ० न) (सं) ना. - स्वागत; मानवंदना; आदराने उभे राहणे.

प्रत्युत्पन्नमति (प्र० ड्यु० आ० त्प० न्न० म० ति) (सं) वि. - हजरजबाबी; प्रसंगोचित उत्तर देणारा; प्रसंगावधानी; चतुर; प्रतिभाशाली.

प्रत्युपकार (प्र० ड्यु० आ० उ० प० कार) (सं) ना. - उपकाराने केलेली फेड.

प्रत्युष (प्र० ड्यु० आ० ष) (सं) ना. - पहाट; प्रातःकाल; प्रभात; सकाळ; उजेडीसमय.

प्रत्यूह (प्र० ड्यु० आ० ह) (सं) ना. - विघ्न; संकट; अडीअडचण; हरकत.

प्रत्येक (प्र० ड्यु० आ० क) (सं) अ. - एकेकशः; वेगळेपणे; पृथक्कृत. (सं) वि. - एकैक; वेगवेगळे.

प्रथन (थन) (प्र० ड्यु० थ० न) (सं) ना. - युद्ध; रणकंदन; सण; कीर्ति; आत्मस्तुति; बढाई; दंभ; विस्तार.

प्रथम (प्र० ड्यु० थ० म) (सं) वि. - प्रधान; मुख्य; पहिला; श्रेष्ठ; अग्रिम.

प्रथा (थे) (प्र० ड्यु० थ० ा) (सं) ना. - रूढी; शृंगार; कीर्ति; घनता; पद्धति; वहिवाट.

प्रथित (प्र० ड्यु० थि० त) (सं) वि. - प्रसिद्ध; प्रख्यात.

प्रद (प्र० ड्यु० द) (सं) वि. - देणारा; दाता, दायक.

प्रदक्षिण (णा) (प्र० ड्यु० द्क्षि० ण) (सं) ना. - देवस्थान, अश्वःथवृक्ष, वगैरेमोवती घातलेली उजवी फेरी; वळण.

प्रदर्शन (प्र० ड्यु० द० र्शन) (सं) ना. - दाखवणी; सर्वांना दिसण्याजोगी वस्तूंची मांडणी; प्रेक्षणीय मांडणावळ; विवरण; सूचना. प्रदर्शिसु (प्र० ड्यु० द० र्शिसु) (क) धा. - दाखवणे; प्रदर्शन करणे; उघडें मांडून ठेवणे; विवरण करणे.

प्रदान (प्र० ड्यु० द० आ० न) (सं) ना. - दान; समर्पण; संभावना; बहुमान संतोष; मान्यता; घरपोच; 'मेच्युगे' पहा.

प्रदायक (प्र० ड्यु० द० आ० य० क) (सं) वि. - देणारा; समर्पण करणारा.

प्रदारित (प्र० ड्यु० द० आ० रित) (सं) वि. - चिरलेले; फाटलेले; जीर्ण; टरकलेले; फाटके.

प्रदीप्त (प्र० ड्यु० दि० प्त) (सं) वि. - पुष्कळ काळ चकाकणारा; कांतिमान; पेटलेला.

प्रदेश (प्र० ड्यु० दि० श) (सं) ना. - स्थळ; आकाश; राज्य; राष्ट्र; भूविभाग; जमीन.

प्रदोष (प्र० ड्यु० दि० ष) (सं) ना. - तीन्हीसांज; सायंकाळ; प्रमाद; अपराध; अव्यवस्था; गडबड.

—काळ (प्र० ड्यु० दि० ष) (सं) ना. - रात्रीचा प्रारंभ; करकरीत संध्याकाळ.

प्रदोह (हन) (प्र० ड्यु० दि० ह० ण) (सं) ना. - दूध काढणे; दोहन; धारा पिळणे.

प्रद्युम्न (प्र० ड्यु० दि० य० म्) (सं) ना. - मदन; मन्मथ; कामदेव.

प्रद्योतक (प्र० ड्यु० दि० य० त० क) (सं) ना. - सूर्य; प्रकाशणारा.

(सं) वि. - कांतिमान; चकाकणारा.

प्रधन (प्र० ड्यु० ध० न) (सं) ना. - युद्ध; रण; नाश.

प्रधान (प्र० ड्यु० ध० आ० न) (सं) ना. - मंत्री; मुख्य; मालक; त्रिगुणात्मक प्रकृति.

प्रपंच (प्र० ड्यु० प० च) (सं) ना. - अतिविस्तार; लोक; जगत्; संसार; विस्तार; नित्यबदल.

प्रपंचिसु (प्र० ड्यु० प० च० सिसु) (क) धा. - विस्तारणे; सोडविणे; खुले करणे.

प्रपत्ति (प्र० ड्यु० प० त्ति) (सं) ना. - आधार मागणे, आश्रययाचना; स्वागत; आधार प्राप्ति.

प्रपद (प्र० ड्यु० प० द) (सं) ना. - पायाचा शेवटचा भाग.

प्रपन्न (प्र० ड्यु० प० न्न) (सं) वि. - आश्रित; शरणागत; शरणार्थी.

प्रपा (प्र० ड्यु० प० आ) (सं) ना. - पाणपोई; सराई; जलशाळा.

प्रपात (प्र० ड्यु० प० आ० त) (सं) ना. - जलपात; धवधवा; पर्वताचा कडा.

प्रपितामह (प्र० ड्यु० पि० ता० मा० ह) (सं) ना. - पणजोबा; आजोबाचे वडील. वडीलांचे आजोबा.

प्रपौत्र (प्रपौत्र) (सं) ना. — पणतु; नातवाचा मुलगा; मुलाचा नातू.
 प्रफुल्ल (प्रफुल्ल) (सं) वि. — विकसित; विस्तृत; उमलेले; रुंदावलेले.
 प्रबंध (प्रबन्ध) (सं.) ना. — रचना; बांधणी; सुसंबद्धता; विषयाची जुळणी.
 प्रबल (प्रबल) (सं) वि. — बलिष्ठ; समर्थ; शक्तिमान.
 प्रवाल (प्रवाल) (सं.) वि. — अतिकोमल; कोवळा; अंकुरलेला. (सं) ना. — अंकुर; मोड; विद्यार्थी; राणी; प्रवाल; तांबडा रंग. 'हवळ', पहा.
 प्रबुद्ध (प्रबुद्ध) (सं) वि. — प्रौढ; ज्ञानी; बुद्धिमान; जागृत; विकसित; विस्तारित.
 प्रबोध (धन) (प्रबोध [धन]) (सं.) ना. — ज्ञान; जागृति; उत्तेजन; बुद्धिमत्ता; चहाडी; लवालावी.
 प्रभ (भा) (प्रभ [भा]) (सं.) ना. — समानता; सादृश्यता; सारखेपणा; उजेड; कांति; प्रभा.
 प्रभंजन (प्रभंजन) (सं.) ना. मोडतोड; हवा; वावटळ; झंझावात
 प्रभव (प्रभव) (सं.) ना. — एक संवत्सर; उत्पत्ति; पराक्रम; बल; उत्पत्तिस्थान; जन्म.
 प्रभा (प्रभा) (सं.) ना. — तेज; कांति; शोभा; प्रकाश; उजेड.
 — आकर (अकर) (सं) ना. — सूर्य.
 — आवळि (अवळि) (सं) ना. — देवमूर्तीच्या मागील अलंकार; उजेड; तेजोवलय; सूर्यमंडल.
 — मंडळ (मंडळ) (सं) ना. — ग्रह, नक्षत्राभोवतीचे खळें; सत्पुरुषाभोवतीचें तेजोवलय.
 प्रभात (प्रभात) (सं) ना. — प्रातःकाल; सकाळ; उदयकाल.
 प्रभाव (प्रभाव) (सं) ना. — घनता; यश; वैभव; कीर्ति; सामर्थ्य; अधिकार; वर्चस्व; महिमा; तेज.
 प्रभावन (प्रभावन) (सं) वि. — शक्तिमान्; बलिष्ठ; शासक.
 प्रभावना (ने) (प्रभावना [ने]) (सं) ना. — प्रगटन; महत्त्व; घनता; अफवा.
 प्रभास (प्रभास) (सं) ना. — मनोहरता; कांति; सौंदर्य; द्वारके जवळील एक यात्रास्थळ; अष्टावसुपैकी एक.
 प्रभासनं (प्रभासनं) (सं) ना. — उज्वलन; उजाळा; तेज संपादन; कांतिमानता.
 प्रभु (प्रभु) (सं) ना. — शक्तिमान; बलिष्ठ; सामर्थ्यवान; योग्यता; समानता; स्वामी; मालक; राजा; ब्रह्मा; विष्णु; महेश; यम.
 — ता, — त्व (ता, — त्व) (सं) ना. — मालकी; राजेपणा; हक्क शासन.

— सत्ता (सत्ता) (सं) ना. — राजाचा अधिकार; राजेशाही राजसरकार.
 प्रभूत (प्रभूत) (सं) वि. — पुष्कळ; अधिक; अगणित; पूर्ण; परिपक्व; उत्तम; श्रेष्ठ; लांब; उतू गेलेले; आस्तित्वात नसलेले.
 — वय (वय) (सं) ना. — प्रौढ; वृद्ध; वयस्कर; आधिक्य.
 — वर्ष (वर्ष) (सं) वि. — अतिप्राचीन; फारपूर्वीचे, भरतखंड.
 प्रभूति (प्रभूति) (सं) ना. — आधार; शक्ति; बळ; युक्ति; आरंभ; अंगत्व; प्रमुखता.
 प्रभृति (प्रभृति) (सं) अ. आदीकरून; वगैरे. (सं) ना. श्रेष्ठ पुरुष.
 प्रभे (भा) (प्रभे [भा]) (सं) ना. — उजेड; कांति; तेज; प्रकाश; सौंदर्य.
 प्रभेद (प्रभेद) (सं) ना. — मोडतोड; चीर; सांध; व्यत्यास; वियोग; विभाग.
 प्रभ्रष्ट (ष्टे) (प्रभ्रष्ट [ष्टे]) (सं) ना. — पतित; नीतिभ्रष्ट; डोक्यावरून खाली लोंबणारी पुष्पमाला.
 प्रमत्त (प्रमत्त) (सं) वि. — मस्त; माजलेला; झिंगलेला; फुगलेला; प्रमाद असलेले; चुकलेले.
 प्रमथ (प्रमथ) (सं) ना. — शिवगण; शिवशरण; भक्त.
 प्रमथन (प्रमथन) (सं) ना. — चावा; खून; धाव; वध.
 प्रमथनाथ (प्रमथनाथ) (सं) ना. — शिवशरणाचा स्वामी; गणपति; शिव.
 प्रमद (प्रमद) (सं) ना. — प्यालेला; झिंगलेला; शुद्धीवर नसलेला; विकारवश; व्यग्रचित्त; अलक्षित.
 प्रम (भो) दवन (प्रम [भो] दवन) (सं) ना. — राजोद्यान; विलासाचे उपवन.
 प्रमदा (दे) (प्रमदा [दे]) (सं) ना. — स्त्री; सुंदरी; कामिनी; मानिनी.
 प्रमा (प्रमा) (सं) ना. — शुद्धज्ञान; निश्चितज्ञान; विवेक; समज; तर्क.
 प्रमाण (प्रमाण) (सं) ना. — माप; वजन; संख्या; गणना; सिद्धता; स्पष्टता; सत्यज्ञान; शास्त्र; कारण; कृतज्ञता; विश्वास; प्रतिज्ञा; मर्यादा; मिति.
 प्रमाणकोटि (प्रमाणकोटि) (सं) ना. — कौरवांनी भीमाला जेथें बुडविले तो डोह; तत्त्वज्ञानाचा अन्य सिद्धांत.
 प्रमाणिक (प्रमाणिक) (सं) ना. — अधिकृत; आधारयुक्त.
 प्रमातामह (प्रमातामह) (सं) ना. — आईचे आजोबा; मातृकुळांतील पणजोबा.
 प्रमातामही (प्रमातामही) (सं) ना. — आईची आजी.

प्रमाथ (प्र०म०थ) (सं) वि. - अतिदुःखी; त्रास देणारा;
संकट देणारा; उत्तेजक; तोडणारा.

(सं) ना. - खून; वध; नाश; बलाकार;

गोंधळ; गडबड; कोलाहल.

प्रमाथि (प्र०म०थि) (सं) ना. - हत्या; काटछाट; नाश;
संकटग्रस्ता; चीरफाड; ओढाताण; एक संवत्सर; पीडादायक.

प्रमाद (प्र०म०द) (सं) ना. - चूक; दोष; भ्रम; उन्माद;
अज्ञाति; विस्मरण; वेशुद्धि; बेमानता.

प्रमिति (प्र०मि०ति) (सं) ना. - माप, परिमाण; निश्चित ज्ञान;
प्रमाणोत्तर निर्णयबुद्धि.

प्रमीति (प्र०मि०ति) (सं) ना. - मृत्यु; मरण; नाश; नष्टचर्य.

प्रमीला (ले) (प्र०मि०ला [ले]) (सं) ना. - आळ; पेंग;
झोपळुख; स्त्रीराज्याची राणी; अर्जुनपत्नि.

प्रमुख (प्र०मु०ख) (सं) वि. - मुख्य; प्रधान; महत्वाचा; श्रेष्ठ;
प्रथमचा; समोरचा.

(सं) ना. - मुख्य; अखंड; नायक; मालक;

रास; गट; समूह; लेखनारंभ.

प्रमे (मा) (प्र०मि० [मि०]) (सं) ना. - शुद्धज्ञान; विवेक; समज.

प्रमेय (प्र०मि०ये) (सं) वि. - शासित; तुलित; अनुभूत.

(सं) ना. - विषय; पंचप्रसंग; समस्या;

प्रश्न; सिद्ध करावयाची गोष्ट.

प्रमेह (प्र०मि०हे) (सं) ना. - मूत्रपिंडातील रोग; मधुमेह.

प्रमोद (प्र०मो०द) (सं) ना. - एक विलासोद्यान; संतोष;
आनंद.

प्रमोह (प्र०मो०हे) (सं) ना. - सुग्घता; भ्रांती; मूढता.

—इत (अड) (सं) ना. - मूढ; भ्रांतिष्ट.

प्रयत (प्र०य०त) (सं) वि. - परिशुद्ध; आत्मसंयम असलेला;
पवित्र; भक्तिपूर्ण; जितेंद्रिय; विनीत.

प्रयत्न (प्र०य०त्न) (सं) ना. - साधना; उद्योग; कष्ट; आदर;
उद्यमशीलता.

—इसु (अड) (क) धा. - कष्ट घेणे; उद्योग करणे;

साधना करणे.

प्रयण (प्र०य०ण) (सं) ना. - प्रयाण; प्रवास; प्रगति; अभियोग;
आरंभ; मृत्यु; मरण; परलोक प्रयाण; घोड्याची पाठ; प्राण्याचा
पुढा; प्रवासातील विश्रांति.

प्रयाग (प्र०य०ग) (सं) ना. - इंद्र; घोडा; यज्ञ; गंगायमुना
संगमाचे स्थान.

प्रयाण (प्र०य०ण) (सं) ना. - प्रस्थान; संचार; प्रवास; भ्रमण;
अभिवृद्धि; उन्नति; अभियोग; वेदा. 'प्रयण' पहा.

—इक (अड) (सं) ना. - प्रवासी; संचारी.

—क (क) (सं) ना. - प्रवास; चाल.

प्रयास (प्र०य०स) (सं) ना. - आयास; कष्ट; थकवा; श्रम.

प्रयुक्त (प्र०य०क्त) (सं) अ. - कारण मूलक; कारणाने.

(सं) वि. - मिसळलेले; प्रविष्ट.

प्रयुत (प्र०य०त) (सं) वि. - मिश्रित; दशलक्ष.

प्रयुत्सु (प्र०य०त्सु) (सं) ना. - युयुत्सु; युद्धाकांक्षी लढवय्या;
सैनिक; वारा; संन्यासी; इंद्र; बोकड.

प्रयोग (प्र०य०ग) (सं) ना. - वापर; परीक्षा; रूढी; प्रचीति;
प्रत्यक्ष कृति; दृष्टांत; निदर्शन; अनुष्ठान; वशीकरण.

प्रयोजक (प्र०य०जक) (सं) वि. - उपयुक्त; प्रेरक.

(सं) वि. - कामाला लावणारा; नियोजक; नेमणूक
करणारा.

—कर्तृ (कड०) (सं) वि. - कामात गुंतवणारा.

प्रयोजन (प्र०य०जन) (सं) ना. - लाभ; उपयोग; अनुकूलता;
उद्देश.

प्रयोज्य (प्र०य०ज्य) (सं) ना. - प्रेरणा दिलेला; गुंतवलेला.

—कर्तृ (कड०) (सं) वि. - दुसऱ्याच्या प्रेरणेने कार्यनिरत.

प्ररूढ (प्र०रू०ढ) (सं) वि. - वाढलेला; मोठा झालेला;
अंकुरलेला; वापरलेला.

प्ररोह (प्र०रू०हे) (सं) ना. - वाढ; अंकुर, उदय; उत्पत्ति.

प्रलपन (प्र०ल०पन) (सं) ना. - बडबड; बरळ; बकवा; रोदन;
असंबद्ध वाकसरणी.

प्रलपिसु (प्र०ल०पिसु) (क) धा. - बडबडणे; प्रलापणे; रडणे;
बरळणे; असंबद्ध बोलणे.

प्रलंब (प्र०ल०ब) (सं) वि. - लोंबणारे; टांगते; नावाला कारण;
मंद; दाट.

(सं) ना. - आधार; अवलंबन; गळ्यात लोंबणारी

माळ; कंठाभरण; ऊर; सासरा; एक राक्षस.

प्रलंबन (प्र०ल०बन) (सं) ना. - प्रलंब राक्षसाला मारणारा;
बलराम.

प्रलंभ (प्र०ल०भ) (सं) ना. - लाभ; आदाय; वंचना; फसवणूक;
कपट.

प्रलय (प्र०ल०य) (सं) ना. - जगद्विनाश; सर्वनाश; ब्रह्मदेवाचा
एक दिवस; मरण; मूर्च्छा; भ्रम; मंत्र; रहस्य.

प्रलाप (प्र०ल०प) (सं) ना. - रोदन; रडे; दुःख; बरळ; बकवा;
गोंधळ; हाक.

प्रलोभ (प्र०लो०भ) (सं) ना. - अतिआशा; काम; दुराशा;
भोगापेक्षा; आकर्षण.

प्रवग (प्र०व०ग) (सं) ना. - माकड; कपि; वेडुक; प्लवंग.

प्रवचन (प्र०व०चन) (सं) ना. - अर्थविवरण; उत्तम भाषण;
योग्य निरूपण; वेदार्थज्ञान; उत्तम उपासना.

प्रवण (प्र०व०ण) (सं) वि. - वाकलेले; कललेले भक्तिपूर्ण; श्रेष्ठ;

मुख्य; विनम्र; आतुर; सिद्ध; वश; शेवटचा; झिजलेला; वापरलेला; मुक्त मनाचा.

(सं) ना. - चवाठा; चौक; हनुवटीच्या खालचा भाग.

प्रवर (प्र, वर) (सं) वि. - श्रेष्ठ; उत्तम; मुख्य.

(सं) ना. - गोत्र; वंश; संतती; कुलपूर्वज; वंशातील प्रमुखव्यक्ति.

प्रवर्तक (प्र, वर, क) (सं) ना. - प्रेरक; गुंतवणारा; प्रारंभ करणारा; चालना देणारा; मूलपुरुष.

प्रवर्तन (प्र, वर, न) (सं) ना. - गुणधर्म; स्वभाव; प्रवाह; वार्ता; समाचार; पुढाकार; कार्यवाहन; कार्यस्वीकार.

प्रवर्धन (प्र, वर, धन) (सं) ना. - वाढ; अभिवृद्धि; प्रगति.

प्रवर्धमान (प्र, वर, धन, मान) (सं) वि. - वाढते; वाढावू; प्रगतिशील; पुरोगामी.

प्रवर्ष (वर्षण) (प्र, वर, ष [षण]) (सं) ना. - अतिवृष्टि; पावसाळ्याचा प्रारंभ; पावसाची झड.

प्रवह (प्र, वर, ह) (सं) ना. - प्रवाह; वायु; सप्त मरुतांपैकी एक.

प्रवहण (प्र, वर, हण) (सं) ना. - पडदा घातलेली पालखी; मेणा; रथ; गाडी; जहाज; वाहन.

प्रवहिसु (प्र, वर, हि, सु) (क) धा. - वाहणें; पुढें चालू होणें.

प्रवहि (ही) (प्र, वर, हि [हि]) (सं) ना. - उखाणा; प्रहेलिका; कोडे; कूटप्रश्न; यक्षप्रश्न; गूढ; पेचप्रश्न.

प्रवाणि (णी) (प्र, वा, णि [णि]) (सं) ना. - विणकराच्या मागाचा आवाज.

प्रवाद (प्र, वा, द) (सं) ना. - उडत आलेली बातमी; बाजारगप्प; अफवा; ऐकीव बातमी; भविष्य कथन; संभाषण शब्द; ध्वनि; आव्हान.

प्रवादि (प्र, वा, दि) (सं) ना. - भविष्यवादी; ज्योतिषी; देवश्रुषि.

प्रवाल (क) (प्र, वा, ल [ल]) (सं) ना. - पोवळे; विद्रुम.

प्रवास (प्र, वा, स) (सं) ना. - संचार; दूरदेशी जाणें; पर्यटन; प्रयाण; परदेशगमन.

प्रवासन (प्र, वा, सन) (सं) ना. - देशांतर; दूरदेशी राहणें; देशत्याग; हिंसा; खून.

प्रवासि (प्र, वा, सि) (सं) ना. - प्रयाणिक; भटक्या; देशांतर संचारी; घुमकड.

प्रवाह (प्र, वा, ह) (सं) ना. - जलस्रोत; पाझर; जलप्रवहन.

प्रवाहि (प्र, वा, हि) (सं) वि. - पाझरणारा; वाहता; वाहणारा — पदार्थ (प्र, वा, हि) (सं) ना. - जल; द्रव; पातळ जिन्नस.

प्रविष्ट (प्र, वि, ष्ट) (सं) वि. - आत घुसलेले; प्रवेश मिळालेले; शिरलेले.

—क (ठ) (सं) ना. - रंगभूमीवरील आगमन; पात्रांचा प्रवेश.

प्रवीण (प्र, वि, ण) (सं) वि. - निपुण; कुशल; जाणता; मुरलेला; अनुभविक.

प्रवीर (प्र, वि, र) (सं) ना. - शूर; महावीर; योद्धा; नीलध्वजाचा पुत्र.

प्रवृत्त (प्र, वृ, त) (सं) वि. - निवडलेला; निर्धारित; पसंत.

प्रवृत्त (प्र, वृ, त) (सं) वि. - आरंभलेला; गुंतलेला; मिसळला जाणारा; सिद्ध; निर्विवाद; उद्देशित.

(सं) ना. - गोल आभरण; कंकणाकृति दागिना.

प्रवृत्ति (प्र, वृ, त्ति) (सं) ना. - पुरोगमन; कल; प्रगति; उन्नति; दर्शन; प्रारंभ; संबंध; वर्तन; आचार; नियोजन; शब्द संयोजन; सुस्पष्टता; चळवळ; चिन्ह; आसक्ति; कौशल्य; समाचार; शासन संपर्क; दैव; मदस्ताव; उजयिनी.

—ज्ञ (ज्ञ) (सं) ना. - गूढाचार.

प्रवृत्तिमार्ग (प्र, वृ, त्ति, मार्ग) (क) ना. - कर्ममार्ग; ऐहिक वस्तुसंपादनाचा उपाय.

प्रवृद्ध (प्र, वृ, द्ध) (सं) वि. - पूर्ण वाढलेले; विस्तृत; संपूर्ण; खोल; अविनीत; उद्धट; हिंसक.

प्रवृद्धि (प्र, वृ, द्धि) (सं) ना. - अभिवृद्धि; अभ्युदय; उन्नति; वाढ; उद्धार; उच्चता; संभावना; बहुमान.

प्रवेश (प्र, वे, श) (सं) ना. - शिरकाव; अंतर्गमन; रंगभूमीवरील आगमन; उपनयन; प्राप्ति; आदाय; संबंध.

—इसु (इसु) (क) धा. - आत जाणें; प्रवेशणें.

प्रवेशक (प्र, वे, शक) (सं) ना. - उपकथेतील पात्रांचा संवाद; रंगसूचना; नांदी; पूर्वग.

प्रवज्य (प्र, वर, ज्य) (सं) वि. - धर्मोपदेशार्थ संचार; देशयात्री; गावोगाव फिरणारा.

प्रवजक (प्र, वर, जक) (सं) ना. - परिव्राजक; संन्यासी; धर्मोपदेशक; धर्मप्रचारक; महंत.

प्रशंसा (से) (प्र, शं, सा [सं]) (सं) ना. - वर्णन; वाखाणणी; स्तुति; तारीफ; नावाजी.

प्रशंशिसु (प्र, शं, शि, सु) (क) धा. - वाखाणणें; नांवाजणें; स्तवणें; वानणें.

प्रशम (मन) (प्र, शं, म [मं]) (सं) ना. — शांति; समाधान; विराम; उतार; क्षीणता.

प्रशस्त (प्र, शं, स्त) (सं) वि. - वाखाणलेला; स्तुत्य; अनुकूल; उत्तम.

प्रशांत (प्र, शं, त) (सं) वि. - अत्यंत शांत; स्तब्ध; नीरव; मृत; संयमित; समाप्त; शेवट गाठलेला.

प्रश्न (प्र, श्, न) (सं) ना. - विचारणा; चर्चा; वाटाघाट.

—अर्थक (अर्थक) (सं) वि. - प्रश्नसंबंधी; विचारणा करणारा.

- उत्तर (७७७७) (सं) ना. —संवाद; संभाषण.
 प्रश्रय (७७७७७) (सं) ना. —औदार्य; विनय; आदर; प्रीति;
 धनता; शुद्धता; सूतक.
 प्रष्ट (७७७७) (सं) वि. —उत्कृष्ट; उत्तम.
 (सं) ना. —पुढारी; नेता.
 प्रसक्त (७७७७) (सं) वि. —आरंभित; मान्य; प्रस्तुत; आसक्त;
 संदर्भ; योग्य; जुलबून घेतलेला; स्वीकृत.
 प्रसक्ति (७७७७) (सं) ना. —विषयारंभ; प्रारंभ; संदर्भ; प्रसंग;
 आसक्ति; अनुमति.
 प्रसंग (७७७७) (सं) ना. —संदर्भ; समय; विषय; संगति;
 विवेचन; आपत्ति; संभाषण.
 —वश (७७७) (सं) वि. —प्रसंगानुरूप; वेळेला जुळणारे;
 कालयोग्य.
 प्रसन्न (७७७७) (सं) वि. —स्वच्छ; स्पष्ट; निर्मल; चोल; तृप्त;
 संतुष्ट; दयामय; प्रेमळ.
 —चित्त (७७७) संतुष्ट; आनंदी; हर्षित.
 —ता, ते (७७, ७७) (सं) ना. —करुणा; दया; तृप्ति;
 समाधान; निर्मळता; उजेड.
 —मुख (७७७७) (सं) वि. —हास्यमुख; आनंदी चेहरा
 असलेला; हसतवदन.
 —सलिल (७७७) (सं) ना. —छलछलणारे पाणी; शांत,
 लहरीदार, स्वच्छ, पाणी.
 प्रसभं (७७७७) (सं) अ. —वेगानें; आवेशानें; झटकन.
 (सं) ना. —तीव्रता; वेग; आवेश; बलात्कार.
 प्रसर (७७७७) (सं) ना. —दुकान; समूह; रास; विस्तार; रुंदी;
 वेग; प्रवाह; प्रीति.
 प्रसरण (७७७७) (सं) ना. —विस्तार; उद्भव; फैलाव; पसारा.
 प्रसरणि (णी) (७७७७ [७७७]) (सं) ना. —शत्रूला घातलेला
 घेरा.
 प्रसरिषु (७७७७) (क) धा. —पसरणें; वाढणें; विस्तारणें.
 प्रसव (वत्त) (७७७७ [७७७]) (सं) ना. —बाळंतपण; उद्भवन;
 प्रजनन; सृजन; फूल; विकास; उमलन.
 —वेदना (ने) (७७७७ [७७७]) (सं) ना. —वेणा;
 प्रसूतिवेदना; बाळंतपणाच्या कळा.
 —सुखप्रसव (७७७७७७) (सं) ना. —सहज बाळंतपण;
 सुलभ प्रसूती.
 प्रसविषु (७७७७७) (क) धा. —बाळंत होणें; जन्म घेणें.
 प्रसवित्री (७७७७७) (सं) ना. —जन्मदात्री; जननी; बाळंतीण;
 आई.
 प्रसह (७७७७) (सं) ना. —सहनशीलता; वन्य पशुपक्षी; विरोध;
 निरोध.

- प्रसाद (७७७७) (सं) ना. —अनुग्रह; कृपा; थोरांचे उच्छिष्ट;
 प्रसाद म्हणून दिलेली देणगी; एक काव्यगुण.
 प्रसादने (७७७७७) (सं) ना. —गुरुजनांची सेवा; अनुसरण;
 पूजा; शुद्धीकरण; उपकृति; समाधान; तृप्ति; शांति.
 प्रसादिसु (७७७७७) (क) धा. —अनुग्रह करणें; दया
 दाखवणें; प्रसाद देणें.
 प्रसाधन (७७७७७) (सं) ना. —अलंकार; शृंगार; थाटमाट;
 नटवेवणा; नट्यापट्टा.
 —विधि (७७७) (सं) ना. —साजशृंगार; अलंकारक्रिया.
 प्रसाधना (ने) (७७७७७ [७७७]) (सं) ना. —शृंगार; डामडोल;
 ऐट; अलंकार; अलंकरण; निर्मलता.
 प्रसाधित (७७७७७) (सं) वि. —शुद्ध; निर्मल; अलंकृत;
 सुशोभित.
 प्रसार (७७७७) (सं) ना. —वाढ; प्रचार; पसारा.
 प्रसारण (७७७७७) (सं) ना. —प्रदर्शन; पुरोगमन;
 चाचपड.
 प्रसिद्ध (७७७७७) (सं) वि. —कीर्तिशाली; विख्यात; विश्रुत;
 लौकिकवान.
 प्रसिद्धि (७७७७७) (सं) ना. —प्रख्याति; कीर्ति; प्रगटन; साधना;
 अलंकृति; जय.
 प्रसूका (कें) (७७७७७ [७७७]) (सं) ना. —घोडी; अश्वी.
 प्रसूत (७७७७७) (सं) वि. —जन्म दिलेली; बाळंत झालेली;
 जनित; हळजलेली.
 प्रसूति (तिका) (७७७७७ [७७७]) (सं) ना. —बाळंतपण;
 जनन; वीण; निर्मिती; संतान; वंश.
 —गृह (७७७) (सं) ना. —बाळंतघर.
 —वैराग्य (७७७७७) (सं) ना. —क्षणिक वैराग्य; तात्पुरती
 निवृत्ति.
 प्रसूते (ता) तिके (७७७७७ [७७७] ७७७) (सं) ना. —बाळंतीण;
 जननी; जन्मदात्री.
 प्रसून (७७७७७) (सं) ना. —पालवी; कळी; फूल; फळ.
 प्रसूति (७७७७७) (सं) ना. —अंजली; पसा; ओंजळ; पसरण.
 प्रसूतर (७७७७७७) (सं) वि. —झिरपणारे; ठिक्कणारे;
 गळणारे; पाझरणारे.
 प्रस्तर (७७७७७) (सं) ना. —दगड; अस्तर; थर; पदर;
 अंथरुण; शिखर; पाला; पुष्पशय्या; अमोल रत्न.
 प्रस्तरिषु (७७७७७७) (क) धा. —फेकणें; पसरणें.
 प्रस्तार (७७७७७७) (सं) ना. —संगीतातील लघुगुरु मात्रांचेभेद
 चिन्हित करणें; प्रसार; विस्तार; परिपाठी.
 प्रस्ताव (प) (७७७७७ [७७७]) (सं) ना. —आरंभ; पुरोगमन
 संदर्भ; प्रसंग; विचार; चर्चा; वातमी; ठराव.

—इसु (ಇಸು) (क) धा. —चर्चेला प्रारंभ करणें; विषयारंभ करणें.

—ने (ना) (ನೆ [न]) (सं) ना. —उपोद्धात; पीठिका; पूर्वनिवेदन; मृदुबोल.

प्रस्तुत (ಪ್ರಸ್ತುತ) (सं) वि. —प्रारंभीचें; प्रासंगिक; चालू; आताचें; संदर्भानुसार; तात्कालिक.

—अंकुर (अंकुर) (सं) ना. —एक काव्यालंकार.

प्रस्थ (ಪ್ರಸ್ಥ) (सं) ना. —मंगल कार्य; समाराधना; सार्वजनिक भोजनप्रसंग.

प्रस्था (ಪ್ರಸ್ಥಾ) (सं) ना. —पठार; पर्वतशिखरावरील सपाटी; शिखर; पाला; एक परिमाण; विस्तार; वजन.

प्रस्थान (ಪ್ರಸ್ಥಾನ) (सं) ना. —चाल; चालण्याची ठव; रीत; पद्धति; रूढी; लोटांगण; उच्चाटण; हल्ला; मृत्यु प्रयाणाचें सामान; क्षुद्र नाटक.

प्रस्थापना (ने) (ಪ್ರಸ್ಥಾಪನಾ [ने]) (सं) ना. —सिद्धांत; पाया; ब्रीद; स्थापना.

प्रस्थापिसु (ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸು) (क) धा. —सिद्ध करणें; पटवून देणें; निघणें; प्रतिष्ठापना करणें.

प्रस्तुया (ಪ್ರಸ್ತುಯಾ) (सं) ना. —वडील मुलाची पत्नी; वडील स्न.

प्रस्फुट (ಪ್ರಸ್ಫುಟ) (सं) वि. —अतिस्पष्ट; चोहीकडे पसरलेली; निश्चित.

प्रस्त्रव (वण) (ಪ್ರಸ್ತ್ರವ [वण]) (सं) ना. —प्रसार; जलपात; धवधवा; प्रवाह; ओढा; लहान नदी.

प्रस्वेद (ಪ್ರಸ್ವೇದ) (सं) ना. —घाम; घर्म; श्रमविंदु.

—जल (जल) (सं) ना. —घामाची धार.

प्रहर (ಪ್ರಹರ) (सं) ना. —तीन तासांचा अवधी; टोला; घाव; मार.

प्रहरण (ಪ್ರಹರಣ) (सं) ना. —घाव; टोला; आयुध शस्त्र;

प्रहरि (ಪ್ರಹರಿ) (सं) ना. —पहारेकरी; द्वारपाल; देवडीवाला; पाळीचे पहारेकरी.

प्रहर्ष (ಪ್ರಹರ್ಷ) (सं) ना. —अतिसंतोष; लिंगोत्थापन; एक राक्षस.

प्रहर्षण (ಪ್ರಹರ್ಷಣ) (सं) ना. —आत्यंतिक तृप्ति; समाधान; आनंद.

प्रहसन (ಪ್ರಹಸನ) (सं) ना. —हास्यप्रधानरूपक; विनोदी नाटक; फार्स; हंसा; प्रचंड विनोद.

प्रहस्त (ಪ್ರಹಸ್ತ) (सं) ना. —पसरलेला हात; रावणाचा सेनानी; मंत्री.

प्रहार (ಪ್ರಹಾರ) (सं) ना. —मार; घाव; पेट; फेक.

प्रहास (ಪ್ರಹಾಸ) (सं) ना. —अट्टहास; कुचेष्टा; तिरस्कार; मर्माघात; नर्वक; नट; दर्शन उणीव; शिव; तीर्थ.

प्रहित (ಪ್ರಹಿತ) (सं) वि. —ठेवलेले; पाठवलेले; विस्तृत; योग्य; रचित; नियुक्त; जुळणारे.

प्रहुत (ಪ್ರಹುತ) (सं) वि. —बडबलेले; मारलेले; जखम केलेले; आहुति दिलेले.

(सं) ना. —दैनंदिन यज्ञ; वैश्वदेव.

प्रहृष्ट (ಪ್ರಹೃಷ್ಟ) (सं) ना. —अति संतुष्ट; संतुष्ट; संतुप्त.

प्रहृष्टक (ಪ್ರಹೃಷ್ಟಕ) (सं) ना. —काक; कावळा.

प्रहेलिका (ಪ್ರಹೇಲಿಕಾ) (सं) ना. —समस्या; उखाणा; कोडें; कूट प्रश्न.

प्रह्लाद (ಪ್ರಹ್ಲಾದ) (सं) ना. —प्रह्लाह; संतोष; आनंद; तृप्ति.

प्रह्लाद (ಪ್ರಹ್ಲಾದ) (सं) ना. —संतोष; हिरण्यकश्यपूचा पुत्र.

प्रलय (ಪ್ರಲಯ) (सं) ना. —प्रलय.

प्रांशु (ಪ್ರಾಂಶು) (सं) वि. —उन्नत; उंच; उंच मनुष्य.

प्राक् (च) (ಪ್ರಾಕ್ [च]) (सं) वि; —पूर्वांचा; मागील; जुना; (सं) ना. —पूर्व प्रथम.

—कृतं (कृतं) (सं) ना. —पूर्वजन्मी केलेले; प्राकृत.

प्राकाम्य (ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯ) (सं) ना. —अष्टसिद्धीपैकी एक; इष्टार्थ प्राप्ति; प्रकृष्टता.

प्राकार (ಪ್ರಾಕಾರ) (सं) ना. —आवार; तट; बई; पोवळी; कुंपण; कंसाडंड.

प्राकृत (ता) (ಪ್ರಾಕೃತ [ता]) (सं) वि. —मूलरूपी; स्वाभाविक; नीच; क्षुद्र; पामर; हलका; सामान्य; साधा; असंस्कृत; (सं) ना. प्राकृत भाषा; जनवाणी.

—अरि (अरि) (सं) ना. —जन्मशत्रु; शोकार; राष्ट्रावर सत्ता गाजवणारा.

—मित्र (मित्र) (सं) ना. —स्वभावमित्र; सहजस्नेही.

प्राकृतिक (ಪ್ರಾಕೃತಿಕ) (सं) वि. —प्रकृतिसंबंधी; नैसर्गिक; स्वाभाविक.

प्राक्तन (ಪ್ರಾಕ್ತन) (सं) वि. —पूर्वीचे; पूर्वकालीन; जुने; मागचें; प्राचीन; गतजन्मीचे.

(सं) ना. —विधि; अदृश्य दैव.

—विमर्श (विमर्श) (सं) ना. —पुराणग्रंथांचें संशोधन.

प्रागल्भ्य (ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯ) (सं) ना. —प्रगल्भता; प्रौढत्व; धीरपणा धैर्य; साहस; उत्साह; विश्वास; नैपुण्य; कौशल्य.

प्राणैय (ಪ್ರಾಣೈಯ) (सं) वि. —अति गौरवाहं; स्तोत्राहं; स्तुतिपात्र.

प्रागजोतिष (ಪ್ರಾಗಜೋತಿಷ) (सं) ना. —नरकासुराची राजधानी; आखाम.

प्रागभाग (ಪ್ರಾಗಭಾಗ) (सं) ना. —शरीराचा पुढचा भाग.

प्राय (प्राय) (सं) वि. —अत्युन्नत.

—सर (सर) (सं) वि. —सर्वोत्त पुढचा; सर्वप्रथम.

- हर (ह०) (सं) ना. —मुख्य प्रधान.
- प्राघात (प्रा० घा०) (सं) ना. —युद्ध; रणांगण; रूढी; संबंध.
- प्राघुण (णि) क (प्रा० घु० ण [६] क) (सं) ना. —अतिथि; अभ्यागत; आगंतुक; पाहुणा.
- प्रांगण (प्रा० णं) (सं) ना. —अंगण; घराचा पुढील भाग; मैदान; एक वाद्य.
- प्रा (प्रां) चू (प्रा० [प्रा०] चू) (सं) वि. —दृष्टिसमोरचा; पुढचा; संमुख; पूर्वीचा; मागचा; जुना; प्राचीन व्याकरणकार
- अग्र (अ०) (सं) ना. —पूर्वकडे तोंड असलेला.
- अभाव (अ०) (सं) ना. पूर्वी नसलेला; नास्तिकता; अनास्तित्व.
- अभिहित (अ०) (सं) वि. —पूर्वकथित.
- अवस्थे (अ०) (सं) ना. —पूर्वस्थिती.
- कर्म (क०) (सं) ना. —प्राचीन कर्म; पूर्वजन्मीचे पाप.
- कालीन (क०) (सं) वि. —अतिप्राचीन; फार जुने.
- कृतं (क०) (सं) वि. —पूर्वजन्मी केलेले.
- चिरं (च०) (सं) अ. —योग्य वेळी; कालमर्यादा संपण्यापूर्वी.
- जन्म, —जाति (ज०, —जा०) (सं) ना. पूर्वयोनी; पूर्वजन्म.
- भव (भ०) (सं) ना. —वृहस्पति; गुरुग्रह.
- भार (भ०) (सं) ना. —पर्वत-शिखर; पुढचा भाग; शेषट; प्रवाह; रास.
- भाव (भा०) (सं) वि. —श्रेष्ठ; उत्कृष्ट; पूर्वी असलेले.
- प्राची (प्रा०) (सं) ना. —पूर्व दिशा.
- पति (प०) (सं) ना. इंद्र.
- प्राचीन (प्रा०) (सं) वि. —पूर्वकाळाचा; पूर्वसंबंधी; संचितफल; पूर्वकर्म; कुंपण; भित्त.
- तिलक (त०) (सं) ना. —इंद्र; शशी.
- पनस (प०) (सं) ना. —विविध; वेलाचें झाड.
- प्राचीर (प्रा०) (सं) ना. —कुंपण; बंद; आवार.
- प्राचुर्य (प्रा०) (सं) ना. —वैपुल्य; अतिशयता; प्रचुरता.
- प्राचेतस (प्रा०) (सं) ना. —वाल्मिकी; वरुण.
- प्राच्य (प्रा०) (सं) वि. —पूर्वदिशेचा; पूर्वकाळाचा; पूर्वीचा.
- वस्तुसंशोधन (व०) (सं) ना. —प्राचीन वस्तुंचा शोध घेणे; पुरातन वस्तु, ग्रंथ यांचे संशोधन.
- प्राज्ञ (प्रा०) (सं) वि. —अत्यंत बुद्धिमान; कुशलमति; जाणता; निपुण.
- प्राज्य (प्रा०) (सं) वि. —पुष्कळ; पुरेसे; अधिक; विशेष.
- प्रांजल (प्रा०) (सं) वि. —निर्मल; स्पष्ट; स्वच्छ; पवित्र.

- मनस्सु (म०) (क) वि. —सरळ मनाचा; मोकळ्या अंतःकरणाचा.
- प्राण (प्रा०) (सं) ना. श्वासच्छ्वास; जीव; प्राणवायु; प्रियवस्तु; शान्नेत्रिय; प्रतिभा; कुरूप; जीर्णता; कालावधी.
- अंत (अ०) (सं) ना. —मृत्यु; मरण.
- अंकित (अ०) (सं) ना. —मरण; जीवाला अपायकारक खून.
- अपाय (अ०) (सं) ना. —गडांतर; जीवावरील संकट.
- ईश्वर (ई०) (सं) ना. —जीवस्वामी; जिवलग; प्रियकर; पति.
- ईश्वरी (ई०) (सं) ना. —जीवितस्वामिनी; प्रिया; पत्नी.
- उत्कमण (उ०) (सं) ना. —मृत्यु; मरण.
- घातक (घा०) (सं) ना. —जीव घेणारा; खुनी; हत्यारी; जीवकंटक.
- दान (दा०) (सं) ना. —जीवितरक्षण; जीव वाचवणे; संकटविमोचन.
- धारण (धा०) (सं) ना. —जीवन; जिवंत राहणे.
- प्रिय (प०) (सं) ना. —प्राणाइतका प्रिय; नातेवाईक; पति.
- प्राणक (प्रा०) (सं) ना. —जीवाणु; जिवंत प्राणी.
- प्राणकांत (प्रा०) (सं) ना. —प्राणनाथ; प्रियपति; नातलग.
- प्राणत्याग (प्रा०) (सं) ना. —मरण; जीव देणे; जीवसमर्पण; प्राण सोडणे.
- प्राणनाथ (प्रा०) (सं) ना. —पतिदेव.
- प्राणपदक (प्रा०) (सं) ना. —अत्यंत प्रिय वस्तु; मूलबाल; प्रिय स्त्री-पुरुष.
- प्राणयात्रे (प्रा०) (सं) ना. —प्रपंच; संसार; जीवन; जीवित; जगणे.
- प्राणवायु (प्रा०) (सं) ना. —जीवनावश्यक वायु; ऑक्सीजन.
- प्राणसंकट (प्रा०) (सं) ना. —गडांतर; प्राणावरील प्रसंग; जीव घेणारी विपत्ति.
- प्राणहानि (प्रा०) (सं) ना. —जीवितनाश; मरण.
- प्राणापहरण (प्रा०) (सं) ना. —जीव घेणे; वध; खून.
- प्राणायाम (प्रा०) (सं) ना. —श्वासनिरोध; एक योगसाधन.
- प्राणाहुति (प्रा०) (सं) ना. —देहसमर्पण; जीवनाचा होम; आत्मबलिदान; भोजनारंभीच्या पंचप्राणाहुती.

प्राणि (प्रा० णी) (सं) ना. — प्राण असलेला; कृमिकीटक; जीवजंतु.
प्राणिकोटि (प्रा० णीक० टि) (सं) ना. — जीवसृष्टि; जगातील सर्व प्रकारचे जीवजंतु.

प्रातः (प्रा० णी [प्रा०]) (सं) ना. — प्रातःकाल; सकाल; उजेड.

— काल (काल) (सं) ना. — पहाट; प्रभात; सकाल.

प्रातःस्नान (प्रा० णी स्नान) (सं) ना. — पहाटेची अंधोल.

प्रातःस्मरणीय (प्रा० णी स्म० र० णीय) (सं) वि. — प्रभातीं स्मरण करण्यायोग्य; पूज्य; पवित्र.

प्रातिकूल्य (प्रा० णी कूल्य) (सं) ना. — प्रतिकूलता; तडा; विरोध.

प्रातिपदिक (प्रा० णी प० दिक) (सं) ना. — नाम; विभक्ति प्रत्यय लागणारा मूलशब्द; प्रत्येक पदाविषयी; पदापदासंबंधी.

प्राथमिक (प्रा० णी म० क) (सं) वि. — प्रारंभीचे; प्रथम; मूल.

— शाले (शाली) (सं) ना. — देशभाषेतील अक्षरज्ञान देणारी आरंभशाळा; पहिली शिक्षण देणारी संस्था.

प्रादुर्भाव (प्रा० णी द० र्भाव) (सं) ना. — प्रकटीकरण; प्रदर्शन; उत्पत्ति; उदय; उन्नति.

प्रादेशिक (प्रा० णी देशिक) (सं) वि. — स्वप्रांत संबंधी; प्रांतिक; प्रदेशाविषयी; तद्देशीय.

— प्रांतभाषा (प्रा० णी प्रा० भाषा) (सं) ना. — प्रांतिक भाषा; तद्देशीय भाषा; प्रांताची व्यवहारभाषा.

प्राधान्य (प्रा० णी दान्य) (सं) ना. — प्रधानता; श्रेष्ठता; प्रमुखता.

प्रांत (प्रा० णी [प्रा०]) (सं) ना. — देशविभाग; काठ; शेवट; अंतर.

प्रांतर (प्रा० णी ण्तर) (सं) ना. — छायाहीन अरण्य; वाळवंट; मरुभूमि; उष्ण प्रदेश; 'बंगाड' पहा.

प्रांतीय (प्रा० णी तीय) (सं) वि. — प्रादेशिक; प्रांताचे; देशविषयक.

प्रापंचिक (प्रा० णी प० चिक) (सं) वि. — प्रपंचासंबंधी; संसारविषयक; जीवनातील.

प्रापणिक (प्रा० णी प० णिक) (सं) ना. — वाणी; व्यापारी; वणिक्.

प्राप्त (प्रा० णी) (सं) वि. — लब्ध; मिळालेले; सांपडलेले; अनुकूल; योग्य.

— वयस्क (वयस्क) (सं) ना. — वयांत आलेला; तरुण; जवान; युवक.

प्राप्ति (प्रा० णी) (सं) ना. — मिळकत; लाभ; अदृष्ट; दैव; पूर्वमुक्त; अष्टसिद्धीपैकी एक.

प्राबल्य (प्रा० णी बल्य) (सं) ना. — प्रबलता; शक्ति; उत्कर्ष; पुढारीपण; अधिकार.

प्राभव (प्रा० णी भव) (सं) ना. — श्रेष्ठता; पावित्र्य; प्रामुख्य; एक संवत्सर.

प्राभृत (प्रा० णी भृत) (सं) ना. — देणगी; पोषाख; लाच; शिरस्त्राण; पागोटे; रुमाल; पटका.

प्रामाणिक (प्रा० णी मा० णिक) (सं) वि. — रीतीने वागणारा; शुद्धाचरणी; न्याय्यवर्तन करणारा; विश्वासु; सत्यवादी.

— तन (तन) (सं) ना. — बोले तैसा चाले अशी वृत्ति; सत्यनिष्ठा; विश्वासुकपणा.

प्रायः (प्रा० णी [प्रा०]) (सं) अ. — सामान्यतः; बहुतरुन; पूरा, या अर्थी एक प्रत्यय.

(सं) ना. — वय; यौवन; प्रयाण; मरण; बहुमत; विपुलता; आधिक्य; महद्भाग्य; प्रायोपवेशन.

प्रायण (प्रा० णी ण) (सं) ना. — प्रवेश; आरंभ; इच्छामरण; स्वयंप्रेरित मरण; आश्रय; प्राप्ति.

प्रायेण (यशः) (प्रा० णी य० ण [य० शः]) (सं) अ. — बहुतरुन; सामान्यतः; बहुतेक.

प्रायश्चित्त (प्रा० णी य० चित्त) (सं) ना. — कृतकर्माचे पापक्षालन; परिमार्जन; देहदंड.

प्रायस्थ (प्रा० णी य० स्थ) (सं) ना. — वयात आलेला; तरुण; युवक.

प्रायिक (की) (प्रा० णी य० क [की]) (सं) वि. — वापरचा; रुढ; व्यवहारातला.

प्रायोगिक (प्रा० णी य० ग० णिक) (सं) वि. — प्रयोगासंबंधी; प्रयोगावस्थेतील; करून पाहण्याचे.

प्रायोगम (प्रा० णी य० ग० म) (सं) ना. — प्राणांतिक

प्रायोगवेशन (प्रा० णी य० ग० व० श० ण) उपोषण; आमरण उपवास; वेसुदत आहारत्याग.

प्राग्बध (प्रा० णी र्बध) (सं) वि. — सुरु केलेले; आरंभिलेले; हातीं घेतलेले.

(सं) ना. — दैव; नशीब; अदृष्ट; विधिलिखित.

प्रारंभ (प्रा० णी रंभ) (सं) ना. — सुरुवात; आरंभ; प्रथम; सैन्याचा अग्रभाग; आघाडी; 'चूणि' पहा.

इसु (इसु) (क) भा. — हाती घेणे; सुरुवात करणे; सुरु करणे; प्रारंभणे.

प्रार्थना (नि) (प्रा० णी र्थना [नी]) (सं) ना. — मागणी; विज्ञापना; इच्छा; अपेक्षा; विनंती; व्यथा; बांधव्य; आतव्य.

प्रार्थि (प्रा० णी र्थि) (सं) ना. — मागणारा; विनवणारा; इच्छा करणारा.

प्रार्थित (प्रा० णी र्थित) (सं) वि. — मागितलेले; विज्ञापित; अपेक्षिलेले; दुखवलेले; खून केलेला; टिकून राहणारा.

प्रार्थिसु (प्रा० णी र्थिसु) (क) धा. — मागणी करणे; विनवणे; निवड करणे; याचना करणे.

प्रालंभ (प्रा० णी लंभ) (सं) ना. — गळ्यातील हार; ऊर; स्त्रीची छाती.

प्रालेय (प्रालेय) (सं) ना. - हिम; धुकें; शीत; द्युति; कापूर.
 — द्युति (द्युति) (सं) ना. - चंद्र; सौम्यतेज असणारा.
 प्रावरण (प्रावरण) (सं) ना. - पांवरण्याचें वस्त्र; आच्छादन;
 अंगावांवावरील कापड; पांघरूण.
 प्रावृत्काल (प्रावृत्काल) (सं) ना. - वर्षाकाल; पावसाळा.
 प्रावृत्त (प्रावृत्त) (सं) ना. - शिरोवस्त्र; रुमाल; फेटा; कांबळें;
 आच्छादन; कातडें; उत्तरीय; अस्तर; आडवस्त्र. 'हृच्चड'
 पहा.
 प्राशन (प्राशन) (सं) ना. - खानपान; भोजन.
 प्राशस्थ (प्राशस्थ) (सं) ना. - महत्त्व; अनुकूलता; आधिक्य;
 अमिष्टि; वाढ; अहंकार. 'हृच्चल' पहा.
 प्रास (प्रास) (सं) ना. - फेक; फेकीचे आयुध; यमक; पद्यातील
 अक्षर जुळणी.
 प्रासंगिक (प्रासंगिक) (सं) वि. - प्रसंगानुसार; प्रसंगानुरूप;
 प्रसंगाला योग्य.
 प्रासाद (प्रासाद) (सं) ना. - राजवाडा; भोटें घर; माडीचें
 घर; देवालय.
 प्रास्ताविक (प्रास्ताविक) (सं) वि. - प्रथमचा; आरंभीचा;
 प्रस्तावाचे चार शब्द; उपोद्घातासंबंधी.
 प्राणह (प्राणह) (सं) ना. - पूर्वाह्न; दिवसाचा पहिला भाग.
 प्रिय (प्रिय) (सं) वि. - लाडका; मनोहर; सुंदर.
 (सं) ना. - पति; नाथ; नातेवाईक.
 — तम (तम) (सं) ना. - प्रियपुरुष; मनपसंत; प्राणसखा.
 — तमा (मे) (तमा [मे]) (सं) ना. - प्रिय स्त्री;
 प्राणसखी.
 प्रियदर्शन (प्रियदर्शन) (सं) वि. - देखणा; सुंदर; चांगला;
 पंचतंत्रातील सापाचे नाव.
 प्रियवंदे (प्रियवंदे) (सं) ना. - प्रियवादिनी; मधुरभाषिणी;
 शकुंतलेची सखी.
 प्रिया (ये) (प्रिया [ये]) (सं) ना. - प्रीतिपात्र स्त्री; पति.
 प्री (प्री) (सं) धा. - प्रेम करणें; संतोषणें; तृप्ति होणें.
 प्रीत (प्रीत) (सं) वि. - संतोषित; तृप्त.
 प्रीति (प्रीति) (सं) ना. - अनुराग; प्रेम; स्नेह; लाड; संतोष;
 तृप्ति.
 — इसु (इसु) (क) धा. - प्रेमकरणें; संतोषणें; तृप्त होणें.
 — पात्र (पात्र) (सं) वि. - प्रेम करण्यायोग्य;
 प्रेमसंपादित नातें.
 प्रीत्यर्थ (प्रीत्यर्थ) (सं) अ. - संतोषार्थ; तृप्तीसाठी;
 आनंदास्तव.
 प्रेक्षक (प्रेक्षक) (सं) ना. - पाहणारा; साक्षी; निरीक्षक;
 टेहळ्या.

प्रेक्षण (प्रेक्षण) (सं) ना. - प्रदर्शन; अवलोकन; निरीक्षण.
 प्रेक्षिसु (प्रेक्षिसु) (क) धा. - पाहणें; अवलोकणें; निरीक्षणें;
 प्रदर्शणें; दाखवणें.
 प्रेक्षा (प्रेक्षा) (प्रेक्षा [प्रेक्षा]) (सं) ना. - पाहणी; अवलोकन;
 दृश्य; समज; बुद्धि; बहिरंग दर्शन.
 प्रेख (खण) (प्रेख [खण]) (सं) ना. - श्लोका; नर्तन; नृत्य;
 कंप.
 प्रेखत् (प्रेखत्) (सं) वि. - लोंबणारे; लोंबकळते; टांगलेले.
 प्रेत (प्रेत) (सं) ना. - शव; मुर्दा; पिशाच; नरकजीवी.
 — कर्म (कर्म) (सं) ना. - उत्तरक्रिया; मृताच्या
 सद्गतीसाठी करावयाचा विधी.
 — नदी (नदी) (सं) ना. - वैतरणी.
 — वन (वन) (सं) ना. - स्मशान; मसण; दहनभूमी.
 — संस्कार (संस्कार) (सं) ना. - दहन किंवा पुरण्यची
 उत्तर क्रिया.
 प्रेषु (प्रेषु) (सं) वि. - प्राप्तीची इच्छा करणारा;
 लाभार्थी; लाभेच्छु.
 प्रेम (प्रेम) (सं) ना. - अनुराग; प्रीति; भक्ति; संतोष; दया;
 स्नेह; नाते; लाड.
 प्रेमि (प्रेमि) (सं) वि. - प्रेमल; प्रेम करणारा; प्रियकर.
 प्रेयसि (प्रेयसि) (सं) ना. - अतिप्रिय स्त्री; प्रियतमा; दयिता.
 प्रेरक (प्रेरक) (सं) वि. - उत्तेजक; कामाला लावणारा;
 प्रचोदक.
 — शक्ति (शक्ति) (सं) ना. - चेतना; प्रचोदन; उत्तेजक बल.
 प्रेरण (प्रा) (प्रे) (प्रेर [प्रेर]) (सं) ना. - उत्तेजन;
 हुरूप; उत्साह; स्फूर्तिदान; पुरस्कारण; प्रचोदना.
 प्रेरित (प्रेरित) (सं) वि. - उत्तेजित; प्रचोदित; हुरूप भरलेला;
 उत्साहित.
 प्रेरिसु (प्रेरिसु) (क) ना. - उत्तेजन देणें; हुरूप देणें;
 कामाला लावणें.
 प्रेर्य (प्रेर्य) (सं) वि. - प्रेरणा देण्यास योग्य; हुरूपी; उत्साही.
 प्रेरणे (प्रेरणे) (सं) ना. - उत्तेजन; हुरूप; स्फूर्ति.
 प्रेरिषु (प्रेरिषु) (क) धा. - उत्तेजणें; प्रेरणा देणें;
 पुढें आणणें; हुरूप देणें.
 प्रेषण (प्रेषण) (सं) ना. - पाठवणी; पुढे चालन.
 प्रेषित (प्रेषित) (सं) वि. - पाठवलेला; पुढें चाललेला.
 प्रेष्य (प्रेष्य) (सं) वि. - पाठवणारा; नियोजित.
 (सं) ना. - सेवक; नोकर; अंगरक्षक.
 — वधु (वधु) (सं) ना. - नोकरपत्नी; मोलकरीण; दासी.
 प्रेष (प्रेष) (सं) ना. - पाठवणी; मार्गदर्शन; निरोप; सांगावा;
 आज्ञा; हुक्म; आमंत्रण; गंडांतर; वेड; दडपण; रेता.

प्रोक्त (प्रोक्त) (सं) वि. - सांगितलेले; प्रगटकेलेले; निर्धारित.
प्रोक्षण (प्रोक्षण) (सं) ना. - शिंपण; सडा; फवारा; झड;
मार्जन; यज्ञबली; सिंचन.

—इसु (असु) (क) धा. - शिंपणें; सडा घालणें; फवारा
देणें; सिंचन करणें.

प्रोत (प्रोत) (सं) वि. - भरलेले; शिवलेले; विणलेले; घट्ट
आवळलेले.

प्रोत्साह (प्रोत्साह) (सं) ना. - हुरूप; उत्तेजन; उल्हास;
चैतन्य; प्रचोदन; दर्प; अहंकार.

प्रोद्दाम (प्रोद्दाम) (सं) वि. - अनिर्वध; श्रेष्ठ; कल्पनातीत.

प्रोद्यत् (प्रोद्यत्) (सं) वि. - उदयोन्मुख; उठून दिसणारा;
फुगलेला.

प्रोषित (प्रोषित) (सं) वि. - घर सोडून गेलेला; विदेशी
गेलेला; दूर राहणारा.

प्रोषितभर्तृके (प्रोषितभर्तृके) (सं) ना. - विरहार्त
शृंगारनायिका; वियोगिनी; विरहिणी नायिका.

प्रौढ (प्रौढ) (सं) वि. - परिणत वयाचा; तरुण; युवक;
अंगापिंडानें भरलेला; अनुभवी; विवेकी; चतुर; बांधेसुद्ध;
भरीव; बळीव; निपुण.

—तन (उत) (सं) ना. - मोठेपणा; यौवन; घनता.

प्रौढि (प्रौढि) (सं) ना. - वाढ; अभिवृद्धि; परिपक्वता; चातुर्य;

नैपुण्य; पौरुष.

—मे (मे) (सं) ना. - महिमा; मोठेपणा; बडपणा; गांभीर्य;
गौरव.

प्रौढे (ढा) (प्रौढे [ढा]) (सं) ना. - मध्यम वयाची स्त्री;
(सुग्धा; मध्यमा; प्रौढा यांपैकी एक नायिका).

प्लक्ष (प्लक्ष) (सं) ना. - एक प्राचीन द्वीप; अंजीराचें झाड.

प्लव (प्लव) (सं) वि. - तरंगणारे.

(सं) ना. - तरंगिणी; नौका; वेडूक; मंडूक;

पाणकावळा; बल्हे.

प्लव (वं) ग (प्लव [वं] ग) (सं) ना. - माकड; वेडूक.

नावाडी; घोडा; एक संवत्सर.

प्लीह (प्लीह) (सं) ना. - अन्नकोषाजवळची एक ग्रंथी;
पाणथरी.

प्लुत (प्लुत) (सं) ना. - दीर्घध्वनि; स्वरोच्चारणाचा एक प्रकार.
(सं) वि. - उडालेला; उडी मारलेला; तरंगणारा; तरलेला.

प्लुति (प्लुति) (सं) ना. - उड्डाण; उडी; सामीप्य; घोड्याची
दुडकी चाल.

—मंडूकप्लुति (मंडूकप्लुति) (सं) ना. - वेडकाची
उडी; व्याकरण सूत्रांतील अर्थ लावण्याचें विधान.

प्लुष्ट (प्लुष्ट) (सं) वि. - जवळलेले; घसरलेले; भरलेले;
कच्चे; हिरवे; अपक्व.

फ

फ (फ) (सं) ना. - पवर्गातील दुसरे अक्षर.

फकीर (फकीर) (अ. दे) ना. - मुसलमान बैरागी; अकिंचन;
दरिद्री.

फक्कने (फक्कने) (क) अ. - लागलीच; अकस्मात; एकदम.

फक्त (फक्त) (अ. दे) अ. - केवळ; नुसते.

फजीति (फजीति) (अ. दे) ना. - अपमान; अडचण; धांदल.
'पीकलाट' पहा.

फटा (टे) (फटा [टी]) (क) ना. - सापाची फडा; फणी.

फडपोशि (फडपोशि) (अ. दे) ना. - जियें तिथें ढवळाढवळ
करणारा; अनिमंत्रित; आगतुक.

फणा (णे) (फणा [णी]) (सं) ना. - नागाची फडा.

फणाखन (फणाखन) (सं) ना. - नागाच्या फडीवरील मणी;
नागमणि; फणिमणि.

फणि (फणि) (सं) ना. - फड असलेला; साप नाग.

—इंद्र-ईश (अ. दे, - ईश) (सं) ना. - शेष; आदिशेष.

—कटक, - कुंडल (कटक, कुंडल) (सं) ना. - नागभूषणें
वापरणारा शिव.

—तल्प (तल्प) (सं) ना. - शेषशार्ङ्ग; विष्णु.

—वेणि (वेणि) (सं) ना. - नागवेणी घालणारी स्त्री; वेणीचा
शेपटा सोडणारी तरुणी; सुंदरी.

फणींद्रालय (फणींद्रालय) (सं) ना. - पाताळलोक; नागलोक;
अदिशेषाचे वसतिस्थान.

फतवा (फतवा) (अ. दे) ना. - न्यायाधीशाचा निर्णय;
बमलबंदी.

फरक (फरक) (अ. दे) वि. - कमी अधिक अंतर; अंतक;
मृत्यु; तफावत.

फरारि (फरारि) (अ. दे) वि. - पळून गेलेला; पार झालेला;
परागंदा.

फल (फल) (सं) ना. - प्रयोजन; लाभ; उपयोग; परिणाम;
संभावना; कृति; ध्येय; उद्देश; ढाल; म्यान; बाणमुख.

- अन्वेषि (अन्वेषि) (सं) ना. — फलाकडे दृष्टि ठेवणारा.
 —अपेक्षि (अपेक्षि) (सं) ना. — फलाकांक्षी; सकामकर्मी
 —आगम (आगम) (सं) ना. — फळ येणे; ध्येयसाधन;
 उद्देशपूर्ति.
 —आहार (आहार) (सं) ना. — फराळ; फलभक्षण.
 —उदय (उदय) (सं) ना. — आशाळभूतपणा.
 —पाक (पाक) (सं) ना. — फळात रस भरणे; सुपरिणाम.
 —योग (योग) (सं) ना. — इष्टवस्तु; इष्टप्राप्ति.
 —राज, वर्तुळ (राज, वर्तुळ) (सं) ना. — कलिंगडे.
 —श्रेष्ठ (श्रेष्ठ) (सं) ना. — आंबा; आम्रवृक्ष.
 —संपत् (संपत्) (सं) ना. — फलभार;
 विजयप्राप्ति.

- फलहारि (री) (फलहारि [०९]) (सं) ना. — दुर्गा; कालिका.
 फलक (री) (फलक [०९]) (सं) ना. — पाटी; फळा; बोर्ड; ढाल;
 कागद; तळहात; मांडी; हुंगण; कमरेचा पृष्ठभाग.
 फलक विमान (फलकविमान) (सं) ना. — लहान प्रवासी
 विमान
 फलतः (फलतः) (सं) अ. — परिणामतः; शेवटी; अर्थात.
 फलवत् (फलवत्) (सं) वि. — लाभदायक; फलद्रूप; फलपूर्वक;
 पिकाने भरलेले.
 फलश्रुति (फलश्रुति) (सं) ना. — परिणाम; सुक्तता; समारोप;
 अंत.
 फलाफल (फलाफल) (सं) ना. — लाभालाभ; प्रतिकूलता
 अनुकूलता;
 फलार्थ (फलार्थ) (सं) ना. — फलाकांक्षी; यशाची इच्छा
 करणारा; अशा घरणारा.
 फलित (फलित) (सं) वि. — पिकलेला; कार्य हाती घेतलेला.
 (क) ना. — परिणाम; उत्तर; मोर्ती.
 फलिसु (फलिसु) (क) धा. — पिकणे; लाभ होणे; यश पदरी
 पडणे.
 फल्यु (फल्यु) (सं) वि. — असार; निरुपयुक्त; अयोग्य; लहान;
 सूक्ष्म; दुर्बल; अशक्त; पीळ नसलेला; वसंतऋतु; गयेजवळील
 एक नदी; फाल्गुनमास.
 —उत्सव (उत्सव) (सं) ना. — होळी; फाल्गुनी सण.
 फल्गुन (फल्युन) (सं) ना. — अर्जुन; इंद्र; होलिकोत्सव.

- फल्य (फल्य) (सं) वि. — फळ येण्यास योग्य कारण; फूल;
 सुमन.
 फसलु (फसलु) (अ. दे) ना. — पीक; धान्य; 'पैरु' पहा.
 फाल (फाल) (सं) ना. — भाल; कपाल; डोक्यावरील ओझें;
 भारा; गाठोडे; 'नोसलु' पहा.
 फालाक्ष (फालाक्ष) (सं) ना. — भालनेत्र; शिव.
 फाल्गुन (फाल्गुन) (सं) ना. — फल्गूचा पुत्र अर्जुन; फाल्गुनी;
 फाल्गुन नक्षत्रावर जन्मलेला; फाल्गुन महिना; अर्जुनसादडा.
 —अनुज (अनुज) (सं) ना. — चैत्रवसंत; नकुल सहदेव.
 फाल्गुनि (नी) (फाल्गुनि [२९]) (सं) ना. — होळी पौर्णिमा.
 —भव (भव) (सं) ना. — गुरुग्रह.
 फिर् (रसे) (फिर् [०९]) (अ. दे) अ. — आणखी एकदा,
 पुनश्च; आणखी पुनः; वन्समोर.
 फिरंग (फिरंग) (सं) ना. — फिरंग्यांचा देश; युरोप.
 फिरंगी (फिरंगी) (सं) ना. — यूरोपीय; टोपीकर; तोफ; बंदुक.
 फीनिक्स (फीनिक्स) (अ. दे) ना. — अरबस्थानातील एक पुराण-
 पक्षी; स्वतःच्या चितेपासून उपजणारा पक्षी.
 फुक् (फुक्) (सं) ना. — पक्षी.
 फुफ्फुस (फुफ्फुस) (सं) ना. — श्वासकोश; फुफुस.
 फुल (फुल) (सं) वि. — विकसित; उमललेले; फुललेले.
 —नयन (नयन) (सं) ना. — उमललेल्या फुलाप्रमाणे
 डोळे असणारा; कमलनेत्र; विष्णु; हरिण.
 —शर (शर) (सं) ना. — काम; मदन; पुष्पबाण.
 फूल्कार (फूल्कार) (सं) ना. — सर्पांचा फुस्कारा; फुसफुस.
 फेन (फेन) (सं) ना. — फेस; बुरबुरा; समुद्राच्या पाण्यावरील
 फेस; उष्टे; उच्छिष्ट.
 फेनिल (फेनिल) (सं) वि. — फेसाल; बुरबुरा आलेला.
 फेरफार (फेरफार) (अ-दे) ना. — बदल; उलटापालट;
 व्यत्यास.
 फेर (रु) (रु) (रु) (फेर [०९] [०९] ०९) (सं) ना. —
 कोल्हा; बंचक; कपटी.
 फेरि (फेरि) (अ-दे) ना. — फेरा; प्रदक्षिणा; हेलपाटा; येरझार;
 फिरती; संचार.
 फैसलु (फैसलु) (अ-दे) ना. — निश्चय; निर्णय; निकाल.
 फौजु (फौजु) (अ-दे) ना. — सैन्य; शिपाईदल; पोलीस तुकडी.
 फौती (फौती) (अ-दे) ना. — मृत्यु; मृत; शव; प्रेत.

व

व (व) (सं) ना. — प वर्गातील तिसरें अक्षर.
 वक (वळ) (सं) ना. — बगळा; एक राक्षस; कपट; दुष्टपणा.
 — अरि (ळ) (सं) ना. — भीम; कृष्ण.
 — व्रत (वळ) (सं) ना. — कपट संन्यास; गोसुखी व्याघ्रवृत्ति.
 — व्रति (वळ) (सं) ना. — कपट संन्यासी; स्वार्थसाधु.
 वकवक (वळवळ) (क) अ. — गवागवा; बकावक; बकाणाभरून;
 घाईने; गडबडीने.
 वकुति (वळुळ) (क) ना. — भक्ति; विश्वास; गुरुजनावरील प्रेम;
 देवताविषयीचा पूज्य भाव.
 वकुल (ळ) (वळुळ [५]) (सं) ना. — वकुळीचें झाड; वकुळीचें
 फूल; ओवळीचे फूल; पुन्नाग; देवतरु.
 वक्वोरलु (वळुळीरलु) (क) अ. — उलटेंपलटें होऊन;
 पालथे पडून.
 वक्वयल (वळुळयल) (क) ना. — काटे नसलेले मैदान;
 शून्यस्थळ; विशाल मैदान.
 वक्कट (वळुळ) (क) वि. — रिकामें; रिक्तें; मोकळें; निःसार;
 नापीक.
 वक्करे (वळुळी) (क) ना. — जोडळ्याची भाकरी; फुटलेले कौल;
 खापर.
 वकुडे (वळुळी) (क) ना. — विस्मय; भीति; आतुरता; गडबड;
 घाई.
 वक्के (कें) वलसु (वळुळ [८] वळसु) (क) ना. — बरका
 फणस; रसाल फणस.
 वक्षि (वळुळ) (अ. दे) ना. — मुख्य नौकर; हुद्देदार; दरबारी.
 — दर्बोरवक्षि (वळुळवळुळ) (अ. दे) ना. — राजस्थानातील
 मुख्य अधिकारी.
 वक्षीसु (वळुळसु) (अ. दे) ना. — संभावना; देणगी; इनाम;
 तृप्ति; संतोष; मान्यता.
 वगरगे (वळुळगी) (क) ना. — पाण्याचा बुडबुडा; रुंद तोंडाचें
 भांडें; प्रवाहातील वेट.
 वगल (लु) (वळुळ [७]) (क) ना. — काख; बाजू; कक्ष;
 बगल; शेजार.
 वगसे (सिगे) (वळुळ [८]) (क) ना. — ओंजळ; अंजली.
 वगि (वळुळ) (क) धा. — धूर निवणें; जळणें; तडा जाणें; उडी
 मारणें; बाहेर जाणें; पुढें येणें; उकरणें; खाजवणें.
 (अ. दे) ना. — धमणी; धमनी; सारवट; दोन माणसें
 बसण्याचें वाहन.
 वगुळ (वळुळ) (क) धा. — भुंकणें; भकणें; तोंडाला येईल तसें
 बोलणें; तिरस्कार करणें.

वगे (वळुळ) (क) धा. — समजणें; विचार करणें; आलोचणें;
 उकरणें; दुसरेणें.
 (क) ना. — इष्टार्थ; मन; प्रीति; अभिप्राय; क्रम.
 — काणु (वळुळ) (क) धा. — उपाय सुचणें; तोड सापडणें;
 मार्ग निघणें.
 — कुंदु, — केडु (वळुळ — केडु) (क) धा. — निराश होणें;
 असमाधान होणें; मन विथरणें; अडचणीत येणें; दिड्मूढ
 होणें
 — हरि (वळुळ) (क) धा. — मनाला पडणें; समजणें; संपवणें;
 संपणें; भागवणें.
 — हरिसु (वळुळसु) (क) धा. — भागविणें; समारोप करणें.
 वगग (वळुळ) (क) ना. — वाघ; कमळ.
 वगगड (वळुळड) (क) ना. — राड; चिखल; मातीची पेंड; गारा;
 बांगडा; एकजातीची मासळी; निरुपयोगी वस्तु.
 वगगडिग (वळुळडिग) (क) ना. — रटाळ बोलणारा;
 अस्पष्ट बोलणार; निरर्थक भाषण करणारा.
 वगगडे (वळुळडि) (क) ना. — अस्पष्टवाणी; बोवडे बोल;
 तोतरे भाषण.
 वगगणे (वळुळणें) (क) ना. — कोकीळकूजन; कुहुगीत.
 वगगदोवळुडेय (वळुळदोवळुळी) (क) ना. — व्याघ्राजिन-
 धारी; वाघाचें कातडें पांघरणारा शिव.
 वगगरि (वळुळी) (क) ना. — नरडें; ताल; मान; छातीचा सापळा.
 वगगिसु (वळुळसु) (क) धा. — कोकिलसारखा आवाज करणें;
 वाकविणें; नमविणें; गर्जणें; चिवचिवणें.
 वगगु (वळुळु) (क) ना. — वाद्य; वाद्यरु; भाग्य; ऐश्वर्य; संपत्ति.
 (क) धा. — वाकविणें; नमविणें; न्हाऊ घालणें; चिवचिवणें.
 वगगुवळि (वळुळुवळि) (क) धा. — वेदम मारणें; खरपूस चोप
 देणें.
 वगगे (गेगे) (वळुळ [८]) (क) अ. — विचारपूर्वक; प्रीत्यर्थ;
 करिता; साठी; कारणें; विषयी.
 वंक (वळुळ) (क) वि. — वक्र; वाकलेले; मूळचे; कोपण्यांतील;
 (क) ना. घरापुढील चौकी; देवडी.
 वंकु (वळुळ) (क) धा. — वाकणें; नमणें; वाकडेतिकडे होणें.
 (क) ना. — वांक; नम्रता; अकडी; धोटी.
 वंके (वळुळ) (क) ना. — डिक; राळ; धूप.
 वंगडे (वळुळडि) (क) ना. — मासा; बांगडा.
 वंगार (वळुळार) (सं) ना. — सुवर्ण; सोने.
 वंगि (वळुळ) (क) ना. — हावभाव; सादृश्य; सारखेपणा; पात्र;
 भूमिका; बिऱ्हाड; वसती; निवास.

वचच (वचच्) (क) वि. — पिळपिळित; फुसके; पीक नसलेले; दाणा नसलेले; गाभा नसलेले; बोतरा; निरुपयोगी; पोकळ; वाईट.
 (क) ना. — भीति; बागुल; बुजगवणें; वैश्य; व्यापारी.
 वचचविय (वचच् वचिय) (क) वि. — फुसका; निरुपयोगी; शून्य; नष्ट.
 वचचर (जर) (वचच् र [ळर]) (क) ना. — वज्र; रत्न; मूल्यवान खडा.
 वचचरणे (वचच् रणे) (क) ना. — कोंदण; रत्नजडण; रंगरंगोटी; खड्डाला धार लावणें.
 वचचल (लु) (वचच् ल [लु]) (क) ना. — स्नानगृह; न्हाणीवर; न्हाणी; मोरी; पायखाना (चरंडी)
 वचचले (वचच् ले) (क) ना. — वस्त्रा; प्रियतमा; भाता.
 वचचु (वचच्) (क) धा. — लपविणें; आड होणें; गरीब होणें; क्षीण होणें; रोडणें; न दिसणें.
 (क) ना. — भीति; विस्मय; ऊब.
 — वडु (वडु) (क) धा. — दिसेनासें करणें; आड करणें; लपवणें; गूढ राहणें; न सांगात ठेवणें.
 वचचोगु (वचच् वोगु) (क) धा. — निष्फळ होणें; व्यर्थ होणें.
 वजंतरि (वजंउठ) (क) ना. — वाजंत्री; वाजपी; वाद्य; सनई.
 वजायिसु (वजंउयिसु) (क) धा. — निभावणें; आज्ञा देणें.
 वापरांत आणणें; वापरणें; बजावून सांगणें.
 वजार (वजंउठ) (अ. दे) ना. — पेठ; बाजार.
 वजे (वजं) (क) ना. — उग्रगंधा वनस्पति.
 वजर (वजं र) (क) ना. — वज्र; रत्न; माणिक; वीज; इंद्रायुध.
 वंच (वंच) (क) ना. — वंश; कुळ; संतती.
 (अ. दे) ना. — घोस; तुरा; गुच्छ.
 वंचने (वंचने) (क) ना. — वंचना; कपट; फसवणूक.
 वंचर (वंचर) (क) ना. — तंत्रीवाद्य; सतार; तंबोरा; वीणा.
 वंचिसु (वंचिसु) (क) ना. — फसवणें; कपट करणें; वंचना करणें.
 वंजर (वंजंउठ) (क) वि. — नापीक; माळवट; ओसाड.
 — भूमि (भूमि) (क) ना. — माळरान; नापीक जमीन; लोणा; खार जमीन; दलदल.
 वंजिसु (वंजिसु) (क) धा. — उल्लंघणें; ओलांडणें; उडी मारणें; पार होणें; निसटणें; पिटाळून लावणें. मोडणें.
 वंजे (वंजे) (क) ना. — वंध्या; वांझ; टोणगी.
 वंजेपडिसु (वंजेपडिसु) (क) धा. — निकामी करणें; खची करणें; नाश करणें.
 वट (वट) (क) ना. — भट; शूर सैनिक; योद्धा; लढवय्या.
 वटु (वटु) (सं) ना. — ब्रह्मचारी; बाळ; वामनमूर्त; खुजा; कुब्ज,
 — वामन (वामन) (सं) ना. — विष्णु.

वट (वट) (क) वि. — गोल; वर्तुळाकार; वलयांकित; नम्र; टक्कल पडलेला; बोडका; विनशिगी; भुंडा; नष्ट.
 (क) ना. — भट्ट; आचार्य; स्वामी; विद्वान; क्षत्रिय व ब्राह्मण यांची मिश्र संतती.
 वटगौदु (वटगौदु) (क) अ. — गोलकरून, वर्तुळाकारून, वेढून.
 (क) ना. — सुदर्शनचक्र, वृमरंग; वर्तुळयुध, गोलाकारशस्त्र.
 वटनंठु (वटनंठु) (क) ना. — चक्रायुध, गोलशस्त्र.
 वटने (वटने) (क) अ. — लौकर, शीघ्र, लागलीच गोलकरून; मंडलाकार.
 वटनेय (वटनेय) (क) ना. — गोल; वर्तुळ; कंकणाकार.
 वटवयलु (वटवयलु) (क) ना. — झाड वगैरे नसलेले मैदान; मोकळा माळ.
 वटलु (वटलु) (क) ना. — वाटी; लहान भांडे; जलपात्र; पाणी पिण्याचे भांडे.
 वटितु (तु) (वटितु [तु]) (क) ना. — गोलाई, वर्तुळाकृति, मंडलाकार.
 वटु (वटु) (क) वि. — गोल; वर्तुळ; वाटोळें.
 (क) ना. — बिंदु; थेंब; कुंभाराचें चाक. 'तिगरी' पहा.
 वट्टे (वट्टे) (क) ना. — मार्ग; रस्ता; कापड; वस्त्र; कपडा.
 — बिडु, मीरु (बिडु-मीरु) (क) धा. — रीत सोडून जाणें; दुर्वर्तन करणें; आडमार्ग धरणें; नीती सोडणें.
 — हिडि (हिडि) (क) ना. — सन्मार्गावर येणें; वाट सुधारणें; रस्त्याला लागणें.
 वट्टेग (य) (वट्टेग [य]) (क) ना. — वाटसरु; पांथस्थ; मार्गानें जाणारा.
 वट्टेगौदु (वट्टेगौदु) (क) धा. — वाटचुकणें; दुरवस्था होणें; आडमार्गानें जाणें; अनीतीनें वागणें.
 वड (वड) (क) वि. — वाकलेला; रोडलेला; क्षीण; धनहीन; दरिद्री; नीच; खालच्या प्रतीचा.
 — बुद्धि (बुद्धि) (क) ना. — कृपणता; चिक्कपणा; क्षुद्र विचार.
 — व (व) (क) वि. — निर्धन; अकिंचन; दरिद्री; विचहीन.
 वडक (कलु) (वडक [कलु]) (क) वि. — रोड; क्षीण; दुर्बल; मरतुकडा; 'पेत' पहा.
 वडग (गलु) (गु), (वडग) [गलु] (गु) (क) ना. — उत्तरदिशा; उत्तर दिक्
 वडगि (वडगि) (क) ना. — काठी; सुतार; लाकूडकाम करणारा.
 वडनुडि (वडनुडि) (क) ना. — क्षुद्रवचन; दीनपणा; दीनपणाची मागणी; दुर्वचन; अभद्र भाषा.
 वडप (वडप) (क) ना. — प्रवाह; पाण्याची ओढ.

बडपायि (बडपायि) (क) ना. - गरीब; निराधार प्राणी;
असहाय जीव.

बडबड (बडबड) (क) अ - घाईनें; लौकर; शीघ्र;
एकसारखे.

बडबडि (बडबडि) (क) वि. - बडबडया; चकाट्या पिटणारा;
भोंगळ बोलणारा.

बडबडिसु (बडबडिसु) (क) धा. - बडबडणें; बरळणें; भ्रम
होणे; निरर्थक बोलणें; आपल्याशींच पुटपुटणें.

—इके (इके) (क) ना. - बडबड; चकाट्या; कोरडी चर्चा.

बडवाभि (नल) (बडवाभि [नल]) (क) ना. - बडवाभि;
सागरातील आग; प्रलयाभि.

बडवा (वे) (बडवा [वे]) (क) ना. - घोडी, मजुरीवर
जगणारी स्त्री; ब्राह्मणी; मोलकरीण; सैपाकीण.

बडवानिस (बडवानिस) (क) वि. - गरीब; रोडका; धुद्रबुद्धी.

बडायि (बडायि) (अ-दे) ना. - बढाई; दंभ; आत्मस्तुति;
प्रोटी; गप्पा.

बडि (बडि) (क) धा. - मारणें; टोला देणें; चालविणें.

(क) ना. - टोला; मार; आघात; लाठी; काठी.

बडिगल्लु (बडिगल्लु) (क) ना. - अडाणी; अडणा; तिकाटणी
आडकाठी; धोंड; मार्गातील काटा.

बडिक (बडिक) (क) ना. - आशाळभूत गरीब.

बडिदाडु (बडिदाडु) (क) धा. - टांगणें; लोंबणें; झोळा खाणें.

बडिवार (बडिवार) (क) ना. - दंभ; वतावणी; अहंकार;
सोंगाडेपणा; अट्टाहास.

बडिश (लिश) (बडिश [लिश]) (सं) ना. - मासे धरण्याचा
गळ. 'गाल' पहा.

बडिसु (बडिसु) (क) धा. - टांगणें; लोंबत ठेवणें; जीवन
वाढणें.

बडि (बडि) (क) ना. - वृद्धि; व्याज; व्याजाचा पैसा.

बडिगे (बडिगे) (क) ना. - नाभी; बेंबी.

बण (बण) (क) ना. - पक्ष; उपपक्ष; गट; कुल; जात.

—कार (कार) (क) ना. - पक्ष उभारणारा; रयत.

—गार (गार) (क) ना. - रंगारी; रंगवणारा.

बणगु (बणगु) (क) वि. - अत्य; धुद्र; नीच; हिशेबात न
वेण्यासारखा; नगण्य.

—तन (तन) (क) ना. - धुद्रपण; नीचता; अल्पात्मता.

—नुडि (नुडि) (क) ना. - अपशब्द; शिवी; वाईट भाषण.

—मनुज (मनुज) (क) ना. - निरुपयोगी मनुष्य;

वेकार; धुद्र; निकामी.

बणजि (णंजि) ग (बणजि [णंजि] ग) (क) ना. - व्यापारी;
वाणी; वर्तक.

बणंजु (बणंजु) (क) ना. - व्यापार; व्यवहार; व्यवसाय;
क्रयविक्रय.

बणति (बणति) (क) ना. - रंगरंगोटी; आदर्श; नमुना.

बणवे (णंवे) (बणवे [णंवे]) (क) ना. - गवताची गंजी;
बणवी; गवताची रास.

बणिति (बणिति) (क) ना. - भाषा; वाक्; कथा; निवेदन;
म्हणणें. भणिति.

बंट (बंट) (क) ना. - वीर; योद्धा; सैनिक;

—उत्तर बंट (उत्तर बंट) (क) ना. - दक्षिणेकडील एक
जमात; दास; सेवक.

बंड (बंड) (क) ना. - भांडें; पात्र; वस्तु; द्रव्य;

(क) वि. निर्लज्ज; अविनीत; अपमानित.

बंडण (बंडण) (क) ना. - युद्ध; कलह; कंदन; भांडण.

बंडवलु (वाल) (बंडवलु [वाल]) (क) ना. - मूलधन;
भांडवल; ऐनमुद्दल; संपत्ति.

बंडाय (बंडाय) (क) ना. - बंड; दंगा; कोलाहल; क्रांति.

बंडारिसु (बंडारिसु) (क) धा. - निरुपयोगी होणें; निकामी
होणें; अडगळीत पडणें; कोपण्यात बसणें.

बंडिबोव (बंडिबोव) (क) ना. - बैलगाडी चालवणारा;
गाडीवान.

बंडु (बंडु) (क) ना. - मध; मकरंद; फुलातील रस; पराग;
अपमान; दुर्वर्तन; उद्धटपणा; निलाजरेपणा.

—अटु (अटु) (क) ना. - ओरडाओरड; निर्लज्ज वर्तन.

बंडुणि (बंडुणि) (क) ना. - मधुपान; मकरंद सेवन; भ्रमर;
मधमाशी;

बंडे (बंडे) (क) ना. - फरशी; मोठा दगड; अडणा;
असंस्कृत मनुष्य; अडाणी; हुंघ.

बणण (बणण) (क) ना. - वर्ण; लाल रंग; रंग.

बणणगूळ (बणणगूळ) (क) ना. - फोडिणीचा भात; पेज
काढलेला भात.

बणणगार (बणणगार) (क) ना. - रंगारी; चित्रकार; कलाकार;
वर्णन करणारा; कवि; कथाकार.

बणणने (बणणने) (क) ना. - वर्णन; निरूपण; रंगवणूक.

बणणबलि (बणणबलि) (क) धा. - रंग देणें; तिखट मीठ लावून
वर्णन करणें; रसाल कथन करणें.

बणणवुर (बणणवुर) (क) वि. - वर्णपूर. रंगीवेरंगी; चित्रविचित्र.

बणणाचार (बणणाचार) (क) ना. - वेड लावणारी गोष्ट;

अवास्तव स्तुति; बहारदार गोष्ट.

बणणिके (बणणिके) (क) ना. - वर्णन; स्तुति; खुशामत; चित्रण;
खुषमस्करी.

बत (बत) (सं) अ. - अहो; अय्या; अवब; इ. आश्चर्याद्वारा.

वतेरी (व०३९०) (अ. दे) ना. - वातेरी; तोफखाना; किल्ल्यावर
तोफ ठेवण्याची जागा. 'कोत्तल' पहा.

वत्त (व०३९) (क) ना. - मात; पिकाऊ जमीन; गादा; गवताचे
वी; शिजवलेला भात. 'कळवे' पहा.

वत्तलु (ले) (व०३९० [३]) (क) वि. - नम्र; दिगंबर;
वस्त्रहीन; विवस्त्र.

वत्तलि (लिके) (व०३९ [३]) (क) ना. - बाणाचा भाता.

वत्ताय (व०३९०) (क) ना. - भक्ता; प्रवास खर्च;

पगाराशिवाय मिळणारा इतर पैसा.

वत्ति (व०३९) (क) अ. - वाळवून; संकोच पावून; कोळपून.

(क) ना. - दिवा; वात; सुरंगाच्या दारूची वत्ती.

वत्तीसु (स) (व०३९० [३]) (अ. दे.) वि. - तीसावर दोन;
वत्तीस संख्या.

वत्तु (व०३९) (क) धा. - वाळणें; रसहीन होणें; सुकणें; निवणें;
कोमेजणें; संकुचित होणें.

वद (दे) ग (व०३९ [३]) (क) वि. - वंचक; नीच; फसव्या;
जार; व्यभिचारी; उद्धट. 'सितग' पहा.

वदगु (व०३९०) (क) ना. - वंचना; फसवणूक; लुच्चेगिरी;
कुटिलता.

वदनामि (व०३९०) (अ. दे) ना. - दुर्लौकिक; अपकीर्ति;
अपयश.

वदनिके (व०३९०) (क) ना. - बंधनिका; बांडगुळ; ऋण;
वनस्पति.

वदरि (रिका) (व०३९ [३]) (सं) ना. - बोरीचे झाड.

वदरिकाश्रम (व०३९० [३]) (सं) ना. - एक प्राचीन
ऋष्याश्रम.

वदलु (व०३९०) (अ. दे) ना. - बहल येणारा; एका जागीं
दुसरा; व्यवस्था; विनिमय; बदल; क्रांति.

वदसु (व०३९०) (क) ना. - कुटिलता; वंचना; फसवणूक;
लुच्चेगिरी.

वदि (व०३९) (क) ना. - पक्ष; बाजू; शेजार; जवळीक; क्रूस;
पदर.

वद (दे) कु (व०३९ [३]) (क) धा. - जिवंत राहणें;
जीवन घालविणें; जगणें; उरणें; पार होणें; जीव
धारण करणें.

वदुं (दुं) कु (व०३९ [३]) (क) ना. - जीवन;
सांसारिक वस्तु; द्रव्य; उद्योग.

—इसु (इ०३९) (क) धा. - जीव राखणें; वाचविणें; पार
करणें.

वदेग (व०३९) (क) ना. - वंचक; फसव्या; व्यभिचारी; जार;
उद्धट.

वद (व०३९) (क) वि. - वद्ध; बांधला गेलेला; भद्र; मंगल; घट;
गाढ; गाढून मारलेला; सत्य. 'नक्षि' पहा.

वदण (वण) (व०३९ [३]) (क) ना. - वर्धमान; एक
चर्मवाद्य; मंगलवाद्य; मृदंग. 'महल' पहा.

वदि (व०३९) (क) ना. - वृद्धि; वैपुल्य; आधिक्य.

वदिके (व०३९) (क) ना. - कस; कसोटी; विपुलतेचा पडताळा;
अधिक झाले की काय पाहणें.

वदिगे (व०३९) (क) ना. - वस्त्राचा शेवटचा भाग; दशा; कन्या;
विणाईतील ताण्याची सुतें.

वदिसु (व०३९) (क) धा. - जास्तीचा भाग ध्यानीं घेणें;
कसोटी लावणें; कस पाहणें; जुळवून पाहणें.

वदु (दुं) (व०३९ [३]) (क) ना. - प्रौढत्व; जाणीव; नैपुण्य;
मृत्यु; जमिनीतील बीळ; भेग; फट.

वदुगे (व०३९) (क) ना. - विणाईतील सोडलेला शेवटचा भाग.
'वदिगे' पहा. कडदोरा; करदोरा; पट्टी.

वदे (व०३९) (क) ना. - खरे बोलणारी; सत्यवती; प्रौढा;
ओटीपोट.

वदेदलुळ (व०३९ [३]) (क) ना. - वीराला घायाळ करणारा;
वीराधिवीर.

वद (व०३९) (सं) वि. - बांधला गेलेला; जखडलेला; तुरंगात
अडकलेला; बंधनांत पडलेला; सरळ; क्रमशुद्ध.

वदकंकण (व०३९ [३]) (सं) वि. - कंकण बांधून घेतलेला;
कामाला सिद्ध झालेला; दृढनिश्चयी; प्रतिज्ञाबद्ध.

वदमुष्टि (व०३९ [३]) (सं) वि. - मूठ वळलेला; मारामारीला
तयार झालेला; हात आवरणारा; लोभी; कुपण.

वदवैर (व०३९ [३]) (सं) ना. - हाडवैर; कडवैर; कमी न
होणारे शत्रुत्व.

वदशिखि (व०३९ [३]) (सं) वि. - शेंडीची गाठ घातलेला; शेंडी
बांधलेला; अग्निस्तंभन जाणणारा.

वद्वंजलि (व०३९ [३]) (सं) ना. - हात जोडून उभा असलेला;
नमस्कार.

वदिर (व०३९) (क) ना. - किंवडा; बहिरा; ऐकू न येणारा.

वन (व०३९) (क) ना. - वन, अरण्य; बाग; मळा.

वंति (व०३९) (क) ना. - पंक्ति; ओळ; गट. 'हंति' पहा. दहा
संख्येचा समूह.

—तलेय (व०३९) (क) ना. - दशकंठ; दशशिर;

ओळीने दहा डोकी असलेला.

—तेर (व०३९) (क) ना. - दशरथ.

वंते (व०३९) (व०३९ [३]) (क) ना. - जाड तक्क्या; लोड;
जटा; पारंब्या.

बंद (ब००८) (क) ना. - बंद; चौकट; नियम; ओझें; बंद; समूह.

(क) वि. - आगत; जवळ आलेला; पिकलेला;

पक्क; पिका. हाती आलेला.

बंदगे (ब००८१) (क) ना. - चौकट; निर्बंध; दास्य; सेवा.

बंदळिके (गिके) (ब००८२ [८३]) (क) ना. - बांडगूल;

बंधनिका; ऋण (वनस्पति)

बंदरू (ब००८४) (क) ना. - बंदर; जहाज थांबण्याचे ठिकाण.

‘रेवु’ पहा.

बंदी (ब००८) (क) ना. - बाजुबंद; एक दागिना; कैदी; बंदी;

स्तुतिपाठक; भाट; चारण.

बंदिंग (ब००८१) (क) ना. - बांधलेला, कैदी, बंदी, स्तुतिपाठक.

बंदिसु (ब००८२) (क) धा. - बांधणें, बंधनांत टाकणें, कैद

करणें, अटकवणें, स्तुतिकरणें, बंदणें.

बंदुक (ब००८३) (क) ना. - स्तुतीवर जगणारा; भाट;

खुपमस्कन्या.

बंदुगे (ब००८४) (क) ना. - बंधुक, जास्वंद.

बंदूकु (ब००८५) (अ. दे.) ना. - बंदूक, तोड्याची बंदूक.

‘कवि’ पहा.

बंध (धन) (ब००८ [८९]) (सं) ना. - चौकट; नियम; आज्ञा;

शासन; निर्बंध; रचना; जोडणी; तुरंग; पाश; वश्यता.

बंधक (ब००८६) (सं.) वि. - विलंब लावणारा; हरकत करणारा;

वेळ गमावणारा.

(क) ना. - गहाण, तारण, ठेव, प्रतिज्ञा, जोडणी, रचना.

बंधकि (की) (ब००८७ [८८]) (सं.) ना. - दासी; व्यभिचारिणी;

जारिणी.

बंधनालय (ब००८८ [८९]) (सं.) ना. - कारागृह; बंदीखाना;

तुरंग; कैदखाना.

बंधिसु (ब००८९) (क) धा. बांधून घालणें; घट्ट बांधणें;

तुरंगात टाकणें.

बंधु (ब००९०) (सं.) ना. - भाऊ; आत्तेष्ट; नातेवाईक.

बंधुकृत्य (ब००९१ [९२]) (सं) ना. - परोपकाराचे काम; सत्कार्य.

बंधुत्व (ब००९२) (सं.) ना. - बांधव्य, भाऊपणा, नातें,

आसत्व.

बंधुर (ब००९३) (सं.) वि. - घट्ट; दृढ; आवळलेले; मनोहर;

संतोषदायक; कल्याणकारी; भद्र.

(सं.) ना. - गोमेधिक; वदक; ‘बातु’ पहा.

बंधूक (ब००९४) (सं.) ना. - जास्वंद; लाल जास्वंद; रक्तपुष्प.

बन्न (ब०९५) (क) वि. - भग्न; भंगलेले.

(क) ना. - नाश; कष्ट; विपत्ति; अडचण; पीडा.

- पडिसु (ब०९६) (क) ना. - कष्ट सहन करणें; त्रास होणें;

भंगणें.

बन्नि (ब०९७) (क) क्रि. - यात्रें; आलों.

(क) ना. - शमीवृक्ष.

बप्प (ब०९८) (क) वि. - येणारा.

(क) ना. - बर्फ

बफून (ब०९९) (अ. दे) ना. - विदूषक.

बवून (ब०१००) (अ. दे) ना. - गोरीला जातीचें माकड;

बब्वर (ब०१०१) (अ. दे.) ना. - बब्वर देश; बब्वर-देशीय जन;

मूर्ख; मंद; धडु; असंस्कृत.

बब्वुर (लि) (ब०१०२ [१०३]) (क) ना. - बाभळ; काटे बाभळ;

बरबुर वृक्ष.

बभ्र (ब०१०४) (सं) ना. - मुंगुस; शिव; विष्णु; अग्नि; एक

ऋषि; पिंगट रंग; भुरे केस; एक यादव; सोने; एक धातु.

- धातु (१०५) (सं) ना. - सुवर्ण; सोने.

बभ्रवाहन (ब०१०६ [१०७]) (सं) ना. - मणीपुरचा राजा;

अर्जुनाचा (चित्रांगदेला झालेला) पुत्र.

बंबल् (ब०१०८) (क) ना. - समूह; रास; घोस; गुच्छ. ‘तोंगल्’

पहा.

बंबळ (ब०१०९) (क) ना. - आयास; श्रम; थकवा; संकट;

विपत्ति; वापर.

बंबु (ब०११०) (क) ना. - मोठी नळी; बांबू; पाणी काढण्याचें

डबरें; रहाटगाडगे.

बंभर (ब०१११) (सं) ना. - भ्रमर; भुंगा.

बंभरालि (ब०११२ [११३]) (सं) ना. - माशी; धुंगुरटें; मशक.

बंभारव (ब०११४ [११५]) (सं) ना. - भों उड आवाज; भोंगा;

कोलाहल.

बंभ्रमत् (ब०११६ [११७]) (सं) वि. - सारखे फिरणारे; सतत

फिरणारे.

बम्मरि (ब०११८) (क) ना. - मूर्च्छा; आळोखापिळोखा.

बय (ब०११९) (क) धा. - पुरणें; लपवून ठेवणें; झाकून ठेवणें;

निक्षेपणें; अपशब्द वापरणें; शिवीगाळ करणें; घसरणें.

— गळ-गुळ (१२०, - १२१) (क) ना. - अपशब्द;

शाप; तिरस्कार, निंदा; शिवी.

— चु (१२२) (क) धा. - झाकणें; लपवणें; डोळ्याआड

करणें.

बयके (ब०१२३) (क) ना. - आशा; इच्छा; मनोरथ; डोहाळे.

बयल्लु (ब०१२४ [१२५]) (क) ना. - मैदान; बखळ; मोठी

खुली जागा; शून्य; व्यर्थ; ऊन; प्रकाश.

— आगु (१२६) (क) ना. - दिसेनासें होणें; हाताला न

येणें; व्यर्थ होणें; बिंग फुटणें; रहस्यस्फोट होणें.

— आडंबर (१२७ [१२८]) (क) ना. - दंभ; कोरडा

अहंकार; घमंड; खोटी प्रतिष्ठा.

— ब्रह्म (ब्रह्म) (क) ना. — पायघोळ संत; कोरडे ब्रह्मज्ञान सांगणारा; होंगी साधु.

वयलुग (वयलुग) (क) ना. — संसारी; प्रापंचिक. 'भवी' पहा.

वयलदोरे (वयलदोरे) (क) ना. — मृगजळ; तेजाकर; प्रकाश स्वामी; ऊन्हरूपी तेजी, उन्हाचा घोडा.

वयसु (वयसु) (क) धा. — आशा करणे; अपेक्षिते; इच्छिते; मनोरथ करणे; कामना करणे.

वयके (वयके) (क) ना. — निक्षेप; आकांक्षा; शिवी, लपवून ठेवलेली गाठ.

वयगु (वयगु) (क) ना. — अग्रगण्य; तीन्हीसांज; संध्या.

— स्पोकलु (स्पोकलु) (क) ना. — सायंकाळ; सांज.

वयगुळ (वयगुळ) (क) ना. — शाप; दुर्वचन; निंदा; छी; थू; तिरस्काराचे शब्द.

वयतले (वयतले) (क) ना. — भांग; केस-विभागणी; केसळडी; डोक्यावरील केसात मधोमध पडलेली रेखा.

वयतडु (वयतडु) (क) धा. — झांकून ठेवणे; लपविणे.

वयते (वयते) (क) ना. — मनात दडलेली इच्छा; मनोकामना; अंतर्वासना.

वयने (वयने) (क) ना. — तालवृक्ष.

वय (वय) (क) धा. — येणे; होणे; आगमन होणे; संभवणे.

वर (वर) (क) ना. — वर; आशीर्वाद; अनुग्रह; पति.

— गाल (गाल) (क) ना. — दुष्काळ; आपत्काल; दुर्भिक्षसमय.

वरं (वरं) (क) अ. — पर्यंत; पावेतो; वेरी.

वरक (वरक) (क) ना. — निःसत्त्व; निरूपयोगिता; अवकाश; दोरा; भूमि; इळानाडी; पोतें; जाळें.

वरगु (वरगु) (क) धा. — ओढणे; विचरणे; एकत्रित करणे. (क) ना. — एक धान्य; वरगें

वरटे (वरटे) (क) ना. — बाठ; आंब्याची कोय.

वरडु (वरडु) (क) वि. — निःसत्त्व; निरूपयोगी; निष्प्रयोजक; खोटी भूक.

वरणि (वरणि) (क) ना. — भरणी नक्षत्र; एक उभट भांडें; वरणी.

वरत (वरत) (क) वि. — वाळलेले; असार; नीरस; निर्जन.

वरति (वरति) (क) ना. — भरती; भरण; सैन्यभरती; समुद्रभरती.

वरपण (वरपण) (क) ना. — पोषण; लेखनपंडित; लेखणी-बहादर; शाळाशिक्षक; उपाध्याय.

वर (रे) वणिगे (वर [रे] वणिगे) (क) ना. — हस्ताक्षर; लिखाण; हस्तलिखित.

वरसु (वरसु) (क) ना. — आगमन; येणे; वर; अनुग्रह; परिणाम; आशीर्वाद.

वरवसे (वरवसे) (क) ना. — भरंवसा; विश्वास.

वरविग (वरविग) (क) ना. — आगंतुक; अतिथी; अभ्यागत; पाहुणा; येणारा.

वरसिडिलु (वरसिडिलु) (क) ना. — पडणारी वीज; उत्पात; दुष्काळ सूचक उन्हाळा; अवर्षण.

वरसु (वरसु) (क) वि. — ओबडधोबड; सारहीन; कठिण; उद्धट; खडबडीत.

वरसेळे (वरसेळे) (क) धा. — जोराने ओढून घेणे; आतुरतेने आलिंगन देणे.

वर (रे) ह (प) (वर [रे] ह [प]) (क) ना. — लेख; लिखाण; अक्षर; लिपी.

वरिदु (य) (वरिदु [य]) (क) वि. — उघडा; व्यर्थ; निरर्थक.

वरि (वरि) (क) वि. — निरर्थक; उघडा.

वरिके (वरिके) (क) धा. — मोकळे करणे; खोलणे; रिते करणे. (क) ना. — रिक्त हस्त; मोकळा हात; गरिबी; निष्फल कार्य.

वरिगंडु (वरिगंडु) (क) ना. — व्यर्थ आशा; लाभ नसलेले काम.

वरिगुळु (वरिगुळु) (क) ना. — व्यर्थ प्रयत्न; निरर्थक धडपड; उगीच घेतलेला त्रास.

वरिदे (वरिदे) (क) अ. — व्यर्थ; निष्फल; अलाभ; अकारण.

वरिदोरे (वरिदोरे) } (क) ना. — सुकलेला ओढा; राज्य

वरिदोरे (वरिदोरे) } गमावलेला राजा; निष्कांचन नृप; पायउताराची नदी.

वरिबेट (वरिबेट) (क) ना. — व्यर्थ प्रेम; निष्कारण

कामुकवृत्ति; निष्फल कामवासना;

वरिस (वरिस) (क) ना. — वर्ष; वारा महिन्यांचा काळ.

वरिसु (वरिसु) (क) धा. — बोलावून घेणे; आदरपूर्वक स्वागत करणे, येईलसे करणे.

वरु (वरु) (क) धा. — येणे; आगमन होणे.

(क) वि. — मोकळे; रिते; व्यर्थ; निस्सार.

वरु (रुं) वं (वरु [रुं] वं) (क) वि. — अकिंचन; गरीब; रिता झालेला.

वरुव (वरुव) (क) वि. — साह्यशून्य; निराश्रित; निर्वासित; परदेशी; अनाथ; पोरका.

वरे (वरे) (क) धा. — खूण करणे; संकेत दाखवणे; वाळणे; निवणे.

(क) धा. — डाग देणे; भाजणे.

(क) ना. — चट्टा; तप्त लोहाने दिलेला डाग; खूण; दाणे; पालापाचोळा; डांगर झरा.

—प (ळ) (क) ना. — लिखाण; लेखन; लिपी.
 —पञ्चण (—पञ्चण) (क) ना. — लेखनकामाठी; कर्णिक;
 कारकून; कर्मचारी.
 —व (ळ) (क) ना. — हिरोबनीस; कारकून; लेखक.
 वर्क (कैजिके) (बळ [कळळी]) (क) ना. — एक जातीचा
 ससा.
 वर्चणे (बळळ) (क) ना. — रंग; वर्ण; राड.
 वर्चि (बळळ) (क) ना. — मोसकण्याचे टोकदार आयुध; ईट.
 वर्चिसु (बळळसु) (क) धा. — चित्र काढणे; रंग भरणे;
 मनरंजन करणे.
 वर्दर (बळळ) (क) वि. — जोपासलेला; माग्यवंत; प्रौढ.
 वर्दिल (बळळ) (क) ना. — स्वर्ग; देवलोक; अमरलोक.
 वर्दु (बळळ) (क) धा. — मरणे; मृत्यु येणे.
 (क) ना. — प्रौढत्व; नैपुण्य; मरण; स्वर्ग; आधिक्य.
 वर्दु (वु) क (बळळ [बळळ]) (क) धा. — जीवन कंठणे;
 जिवंत राहणे; जीव संभाळून राहणे.
 वर्दुंग (बळळ) (क) वि. — पंडित; विद्वान; ज्ञानी; जाणता.
 वर्दुंगे (बळळ) (क) ना. — मरण; मृत्यु.
 वर्दे (बळळ) (क) ना. — प्रौढ स्त्री; चतुर स्त्री; निपुण स्त्री.
 वर्प (ह) (बळळ [ळ]) (क) वि. — आगामी; भविष्यकालीन;
 आगमन सुचवणारा.
 वर्पुदु (बळळ) (क) अ. — येताक्षणीच; आल्याबरोबर.
 वर्फ (बळळ) (अ.दे.) ना. — गारा; धुक्याचा थर; बर्फ.
 वर्वर (बळळ) (सं) ना. — अनागरिक; अडाणी; रानटी;
 बर्बरदेशीय; बर्बरदेश.
 वर्वर (बळळ) (क) ना. — बाभूळ.
 वर्ह (बळळ) (सं) ना. — पश्याचे पर; मोरपीस.
 वर्हि (बळळ) (सं) ना. — मोर; दर्भ; कुशगवत; जाल; अग्नि.
 —ब्राह्मण (बळळ) (सं) ना. — कार्तिकेय; षण्मुखस्वामी;
 मोरावर बसलेला.
 बळ (बळ) (क) धा. — मोठे होणे; समर्थ होणे; बल संपादन करणे.
 (सं) धा. — श्वासोच्छ्वास करणे; जिवंत राहणे; दळणे; बोलणे;
 दुखवणे; खून करणे; पाहणे; पोसणे; ओळखणे; साह्य
 करणे.
 बळ (बळ) (सं) ना. — शक्ति; सामर्थ्य; सैन्य; पथक; साह्य;
 इंद्रशत्रु; एक राक्षस; बलात्कार; लडवणा; देह-रेत; डिक;
 कावळा; बलराम.
 (क) ना. — उजवी बाजू; दक्षिण बाजू.
 —कोळ (—कोळ) (क) धा. — प्रदक्षिणा घालणे; शक्ति
 संपादने; बळवान होणे.

—बळ (बळ) (क) धा. — उजवे घालणे; प्रदक्षिणा
 घालणे; समर्थ होणे.
 बळक्षोभ (बळक्षोभ) (सं) ना. — सैन्यांतील दंगा; बंड; क्रांती
 बळज (बळज) (सं) ना. — शहराचे महाद्वार; वेस; क्षेत्र;
 धान्याची रास; युद्ध.
 बळद (बळद) (सं) ना. — बैल; खोंड; पाडा; बलिवर्द.
 बळदेव (बळदेव) (सं) ना. — बलराम; बळभद्र; बिजल
 राजाचा मंत्री; वायु; समर्थ.
 बळद्विष (बळद्विष) (सं) ना. — बलराक्षसाला मारणारा; देवेंद्र.
 बळभद्र (बळभद्र) (सं) ना. — शक्तिमान; बैल; बलराम; लोभ.
 बळभिद् (बळभिद्) (सं) ना. — बलराक्षसाला मारणारा; देवेंद्र;
 बलनिपूदन.
 बळमुरि (बळमुरि) (क) धा. — दुबळे करणे; शक्तिहीन होणे;
 बळ खच्ची करणे; सामर्थ्य ठेचणे.
 बळराम (बळराम) (सं) ना. — कृष्णाचा भाऊ.
 बळल (बळल) (सं) ना. — इंद्र
 बळवंत (तिके) (बळवंत [तिके]) (क) ना. बलात्कार; दडपण.
 बळविन्यास (बळविन्यास) (सं) ना. — व्यूह; सैन्यरचना.
 सेनेची फळी उभारणे.
 बळविरोधि (बळविरोधि) (सं) ना. — देवेंद्र.
 बळहरि (बळहरि) (क) ना. — महाकाली; इंद्र; अजगर; दुर्गा;
 महामारी; मरीआई; पीडा; उपद्रव.
 बळा (बळा) (सं) ना. — विश्वामित्राने रामाला दिलेली अस्त्रविद्या;
 आपत्ति; संकट.
 बळाक (का) (बळाक [का]) (सं) ना. — बगळा; करकोचा.
 बळाग्र (बळाग्र) (सं) ना. — आघाडी; सैन्याचा पुढील भाग.
 बळाढ्य (बळाढ्य) (सं) वि. — शक्तिशाली; सामर्थ्यवान.
 बळात (बळात) (सं) अ. — बळजोरीने; जबरदस्तीने;
 जोरावरी.
 बळात्करिसु (बळात्करिसु) (क) धा. — दडपण आणणे;
 बळात्कार करणे. समर्थ करणे.
 बळात्कार (बळात्कार) (सं) ना. — दडपण; वजन; जबरदस्ती.
 बळान्वित (बळान्वित) (सं) वि. — बळवान; सामर्थ्यवान;
 शक्तिशाली.
 बळाबल (बळाबल) (सं) ना. — तारतम्य; दोन सैन्यांची
 तफावत; नूनाधिक शक्ति सामर्थ्य तुलना.
 —इके (इके) (क) ना. — शक्तीतील मोजमाप; सामर्थ्याचे
 तारतम्य.
 बळाह (बळाह) (सं) ना. — जल; पाणी.
 बळि (बळि) (सं) ना. — आहुति; भोजनापूर्वी ठेवलेला काकबली;
 बळवंत; बलिराजा; प्रल्हादाचा नातु; उंट; खोंड; सैनिक; पूजा;

आराधना: कर; देणगी; कोपरा; चवरीची मूठ; डुकर; एक जातीची मोगरी; बलराम; विनोद.
 (क) धा. — वाढणें; जाड होणें; वयांत येणें; मोठे होणें; घट्ट होणें; दडावणें.
 बलाहक (बल०हक) (सं) ना. — आनंद; मेघ; पर्वत; गिरी; बक; विष्णूचा घोडा.
 बलिकल्ल (बल०कल्ल) (क) ना. — काकबली ठेवण्याचा दगड; बलिपीठ; रोजचा काकबली ठेवण्याची जागा.
 बलिके (बल०क) (क) ना. — वाद; वृद्धि.
 बलिकोड्ड (बल०क०ड्ड) (क) धा. — बळी देणें; आहुति देणें; ठार करणें; काकबली ठेवणें.
 बलित (बल०ड) (क) वि. — माजलेला; वाढलेला; मस्तीला आलेला.
 बलिदान (बल०दान) (सं) ना. — आत्माहुति; देहसमर्पण; प्राणार्पण; बली देणें.
 बलिपाड्य (मि) (बल०पाड्य) [मि] (सं) ना. — बलिप्रतिपदा; कार्तिकमासांतील प्रथम तिथी.
 बलिपीठ (बल०पीठ) (सं) ना. — 'बलिकल्ल'; पहा. पूजेचें पवित्र स्थान.
 बलिपुष्ट (बल०पुष्ट) (सं) ना. — कावळा; बलिभुक्; बळी खाऊन जगणारा.
 बलिभुक् (ज) (बल०भुक् [ज]) (सं) ना. — कावळा; चिमणी; बकपक्षी.
 बलिभोजन (क) (बल०भोजन [क]) (सं) ना. — कावळा.
 बलि (ली) वर्दे (बल० [ली] नदर) (सं) ना. — बैल; खोंड.
 बलिष्ठ (बल०ष्ठ) (सं) ना. — बलवंत; सामर्थ्यवान.
 बलिष्णु (बल०ष्णु) (सं) वि. — तिरस्कृत; अपमानित; अवनत; नीचतेला पोचलेला.
 बलिसु (बल०सु) (क) धा. — घट्ट करणें; वाढविणें; पोषण करणें.
 बलिह (बल०ह) (क) ना. — पकड; आवळणी; मगरमिठी; बल-संपादन.
 बलिहरण (बल०हरण) (सं) ना. — बळी खाणें; बळीदान. काकबळी ठेवणें.
 ब (व) ली मुख (ब[व]लीमुख) (सं) ना. — वानर; हुण्या; कपिनाथक; माकड.
 बलीयस् (बल०लीयस्) (सं) वि. — सामर्थ्यवान; शक्तिमान; दांडगा; गोठ्या.
 बलीयसी (बल०लीयसी) (सं) ना. — शक्तिशाली; बळवान.
 बलु (बल०) (क) वि. — पुष्कळ; मोठा; श्रेष्ठ; महत्वाचा.
 — करिसु (क०सु) (क) धा. — बलात्कार करणें; दडपण आणणें; रेटणें.

बलपु (लु) (बल०पु [लु]) (क) ना. — सामर्थ्य; शक्ति; बळ; ताकद.
 बलुमे (बल०मे) (क) ना. — शक्ति; सामर्थ्य; दडपण; नैपुण्य; चातुर्य.
 बलहु (बल०हु) (क) ना. — प्रतिष्ठा; गौरव; प्रमुखता; सामर्थ्य; बळजोरी.
 बले (बल०) (क) ना. — जाले; पशू पकडण्याचा पिंजरा; फसवणूक; वंचना; अडचण; स्तुतीचा शब्द.
 — गार (गार) (क) ना. — जालें टाकणारा; कोळी; पारधी.
 — वीसु (वीसु) (क) ना. — जालें टाकणें; जालें विणणें; कारस्थान रचणें; फसवणें; कव्हांत ठेवणें.
 बलोद्ध (बल०द्ध) (सं) ना. — सामर्थ्य; बलात्कारानें घेतलेला ताबा; अत्याचार.
 बलौव (बल०व) (सं) ना. — मोठे सैन्य; सेनासागर; सैन्याची रीघ.
 बलकणें (लाणें) (बल०कणें [लाणें]) (क) ना. — बलवान बाण; तीक्ष्ण बाण; आपत्ति; महासंकट.
 बलके (बल०के) (क) ना. — दडपण; काठिण्य; समज; ज्ञान; समजूत; समजदारपणा.
 बलगणि (बल०णि) (क) ना. — फास; मोठें जालें; मोठी तलवार.
 बलगरिके (बल०रिके) (क) ना. — जाणतेपणा; श्रेष्ठ कर्तृत्व; नैपुण्य.
 बलगेय (बल०गेय) (क) ना. — दंडांतील सामर्थ्य; शूर; पराक्रमी; आजानुबाहु.
 बलडोरे (बल०डोरे) (क) ना. — मोठा ओढा.
 बलपु (बल०पु) (क) ना. — सामर्थ्य; जबरदस्ती.
 बलमु (लमे) (बल०मु [लमे]) (क) ना. — शक्ति; सामर्थ्य.
 बलमोळगु (बल०मोळगु) (क) ना. — गोंगाट; गोंधळ; कोलाहल; नगरा; दुंदुभि; मेघगर्जना; गडगडाट; विजेचा कडकडाट.
 बल (लं) (बल० [लं]) (क) ना. — जाणता; शानी; अनुभविक; बलवंत; शक्ति; बाण.
 बलणि (बल०णि) (क) ना. — पायदळ; पदाति.
 बलतन (बल०तन) (क) ना. — जाणतेपणा; पांडित्य; कौशल्य; शक्तिमानता.
 बलंद (बल०द) (क) ना. — समंजसता; विवेकशीलता; विवेक.
 बलरिके (बल०रिके) (क) ना. — जोराची मागणी; मुक्तकंठ प्रार्थना; निःसंकोच विनंति.
 बलव (बल०व) (क) ना. — शानी; विद्वान; पंडित; जाणता. (सं) ना. — आचारी; रांधपी; स्वयंपाकी.

बलविके (बल्लुविके) (क) ना. - समज; ज्ञान; शक्तिमानता;
समर्थपणा; स्वयंपाक; रांघण.
बल्लह (बल्लुळ) (क) ना. - समर्थ; जाणता; हुंन; दांडगा; बल्लम;
स्वामी; पति.
बल्लाळ (ळु) (बल्लुळ) [ळ] (क) ना. - वीर; धीर; धीट;
ग्रामप्रमुख; पुढारी; पंच.
बल्लाळ (बल्लुळ) (क) ना. - बल्लाळवंशीय राजा; निकटचा
नोकर; अगाधपणा.
बल्लितु (तु) (बल्लुड) [ड] (क) वि. - वाढलेला; श्रेष्ठ;
मोठा; बलवंत.
बल्लिद (द) (बल्लुड) (क) ना. - सामर्थ्यवान; श्रेष्ठ; जाणता; दांडगा;
निरोगी; श्रीमंत; योग्य.
बल्लुलि (ल) (बल्लुळ) (क) ना. - मोठा आवाज; महाशब्द; हाक;
प्रतिष्ठा.
बल्ले (ल) (क) ना. - झाडांतील टोली; झाडी.
(क) क्रि. - मला माहीत आहे.
बल्लेय (ह) (बल्लुळ) [ळ] (क) ना. - माला; भोसकण्याचें
हत्यार; ईट.
बल्लेरिके (ल) (क) ना. - जोराची रेडारेटी; बळाची
ओढाताण.
बल्लल (ल) (क) वि. - पुष्कळ; अधिक.
(क) ना. - बलाढ्यता; सामर्थ्य; शक्ति.
बल्लसरि (ल) (क) ना. - अतिवृष्टि; चिकार पाऊस; सतत
वर्षाव; सुसळधार पाऊस.
ब (ल) (क) ना. - भव; संसार; प्रपंच; जन्म.
बण (ल) (क) ना. - भ्रमण; संचार; भ्रमेती; फिरती.
बवणि (णे) (ल) [ळ] (क) ना. - अडचण; कष्ट;
आपत्ति; कळकळ; भ्रमण; फिरती.
बवर (ल) (क) ना. - युद्ध; संग्राम; लढाई.
बवरि (ल) (क) ना. - भ्रमरी; भुंग्याची मादी; वेढा;
डाळी; भोवरा; अंबूर; सामता; भोक पाडण्याचें साधन.
—गड्ड (गड्ड) (क) ना. - वारीक कापलेली दाढी; पीळ
भरलेली दाढी; पातळ दाढी;
—ने (ने) (क) ना. - सामता; भोक पाडण्याचें यंत्र.
बवरिग (ल) (क) ना. - सैनिक; योद्धा;
बवसु (से) (ल) [ळ] (क) ना. - व्यवसाय; उद्योगधंदा;
योगक्षेम; प्रयत्न.
बवसे (ल) (क) ना. - आकांक्षा; इच्छा; अपेक्षा.
बवळि (ल) (क) ना. - भ्रमण; डोकें बांधणें; मूर्च्छा;
वेशुद्धि; वेभानता.

बवळिवरि (ल) (क) धा. - गिरगिर फिरणें; गिरकी
वेणें; स्वतःभोवती फिरणें; काळ्यामाळ्या करणें.
बवि (ल) (क) ना. - संसारी; भवी; ग्रहस्थाश्रमी; लिंगधारी
नसलेला.
बस (ल) (क) ना. - आधीनता; गुलामींत राहणारा; बळ;
शक्ति; त्राण.
बसति (दि) (ल) [ळ] (क) ना. - वसतीस्थान; ग्रह; जैनमंदिर.
बस (सि) दु (ल) [ळ] (क) वि. - धार लावलेला;
पाजळलेला; तीक्ष्ण; 'बसि'धातूचे भूतकृदंत.
बसन (ल) (क) ना. - वसन; वस्त्र; पोषाख; प्रावरण.
बसंत (ल) (क) ना. - वसंतऋतु; सुगीचा समय; हंगाम;
संगीतांतील एक राग; मदनसिन्ध.
बसव (ल) (क) ना. - पशुपति; वृषभ; नंदीश्वर; वायु;
शिव; वीरशैव मत प्रचारक; बसवेश्वर.
बसवळि (ल) (क) धा. आधीनता टाळणें; गुलामगिरी
नाहीशी होणें; अशक्त होणें; नित्राण होणें; थकणें; दमणें.
बसवि (ल) (क) ना. - देवाची गाय; देवदासी; मुरळी.
—बीदिवसवी (ल) (क) ना. - वेष्ट्या; बाजारवसवी.
बसि (ल) (क) धा. - ओतणें; पाणी उतरवणें; चाळणें;
गाळणें; ठिक्कणें;
—कलु (ल) (क) वि. - पिळलेलें; पाणी काढलेलें;
झिरपून गेलेलें.
बसिदु (ल) (क) वि. - तीक्ष्ण; धारदार; टोकदार.
बसिर् (रु) (ल) [ळ] (क) ना. - पोट; गर्भ; कूस.
बसि (सु) रि (ल) [ळ] (क) ना. - गर्भवती; गाभण;
जन्म देणारी.
बसुगुत्त (ल) (क) ना. - पोटदुखी; अतिसार; आमांश.
बसुर् (रु) (ल) [ळ] (क) ना. - गर्भ; कूस; पोट.
बसुकुत्त (ल) (क) ना. - अतिसार; आमांश;
पोटदुखी; पोटशूल.
बसे (ल) (क) ना. - स्त्री; पत्नि; कन्या; नणंद; गाय; वांझोटी;
हत्तीण.
बसे (ल) (क) ना. - मजा; मंदु; चरबी; स्निग्ध पदार्थ.
(क) धा. प्रसन्न होणें; हरखणें; वश होणें.
बसि (ल) (क) ना. - वसती; गांव; जैनमंदिर; निवास.
बह (ल) (क) वि. - बर्फ; येणारा.
बहळ (ल) (क) वि. - बहुल; विपुल; अधिक; अतिशय.
बहळित (ल) (क) वि. - अधिकचे; आधीन; मर्यादातीत.
बहिः (हिस) (रु) (ल) [ळ] [ळ] (सं) अ. - बाहेर;
बाहेरील; बाहेरचा.
—करण (ल) (सं) ना. - ब्राह्म पंचंद्रियें.

बहिःप्राण (बहिःप्राण) (सं) ना. — बाहेर दिसणारा प्राण;
 दामिक ममता; धन; द्रव्य.
 बहित्र (बहित्र) (सं) ना. — चूक; प्रमाद; जहाज; नाव; होडी;
 वाहन.
 बहिरंग (बहिरंग) (सं) ना. — बाहेरचा भाग; बाहेरची बाजू;
 बाह्यांग; जगजाहीर प्रगटन.
 बहिर्दि (बहिर्दि) (सं) ना. — गांवाबाहेरील
 गमन; मलविसर्जन; मैदानाला जाणे.
 बहिर्देश (बहिर्देश) (सं) ना. — गांवाबाहेरील मैदान; विसर्जन;
 उत्सर्जन; माळरान.
 बहिर्द्वार (बहिर्द्वार) (सं) ना. — बाहेरचा दरवाजा; वेशीचे
 दार; महाद्वार.
 बहिर्भूमि (बहिर्भूमि) (सं) ना. — बहिर्देश; मैदान;
 माळरान.
 बहिर्मुख (बहिर्मुख) (सं) वि. तोंड फिरलेला; बाहेरतोंडाचा;
 अनासक्त; विरागी; भौतिकवादी; प्रपंचदृष्टि असलेला.
 बहिर्यामि (बहिर्यामि) (सं) ना. — प्रतिभावंत; तेजस्वी.
 बहिर्यापि (बहिर्यापि) (सं) ना. — कूटप्रश्न व त्याचे उत्तर
 एकाच पद्यात असणारी रचना.
 बहिष्करिसु (बहिष्करिसु) (क) धा. — बाहेर घालणे; काढून
 टाकणे; बाळीत टाकणे; निषेध करणे.
 बहिष्कार (बहिष्कार) (बहिष्कार [बहिष्कार]) (सं) ना. —
 समाजांतून उठवण; लोकवाह्यता; सामाजिक संबंधतोड;
 समाजनिषेध.
 बहिष्टे (बहिष्टे) (बहिष्टे [बहिष्टे]) (सं) ना. — विटाळशी;
 रजस्वला; बाहेर वसलेली.
 बहिस्सरण (बहिस्सरण) (सं) ना. — वियोग; विरह; दूर
 प्रयाण; बहिर्गमन; दूर जाणे.
 बहु (बहु) (सं) वि. — पुष्कळ; विपुल; अधिक.
 — तर (बहु) (सं) वि. — जास्तीचे; अधिकचे; बहुतकरून
 वेळोवेळी; प्राय;
 बहुधा (बहुधा) (सं) अ. — बहुतकरून; अनेकरीतीने;
 विविधतेने.
 बहुधान्य (बहुधान्य) (सं) ना. — संवत्सराचे नांव;
 विपुलधान्य.
 बहुनायकत्व (बहुनायकत्व) (सं) ना. — बारमाईपणा;
 अव्यवस्थित शासन; अतिनायकी; अनागोदी.
 बहुपद (बहुपद) (बहुपद [बहुपद]) (सं) ना. — पुष्कळ पाय
 असलेली; गोम; धोण.
 बहुभाषि (बहुभाषि) (सं) ना. — अति बोलका; अनेक
 भाषांपंडित.

बहुमान (बहुमान) (सं) ना. — संभावना; इनाम; पारितोषिक;
 गौरव.
 बहुरूप (बहुरूप) (सं) ना. — अतिरूपे असलेला; शिव;
 विष्णु; राक्षस; मायावी.
 बहुरूपि (बहुरूपि) (सं) ना. — सोंगाड्या; बहुवेषधारी; नट;
 नकल्या; कामरूप; राक्षस; पिशाच.
 बहुल (बहुल) (सं) वि. — पुष्कळ; अतिशय; अनेक; विपुल;
 कृष्णपक्ष; काळारंग; उदाहरणानुरूप नियम.
 बहुले (बहुले) (सं) ना. — गाय; गोधन.
 बहुवच (बहुवच) (सं) वि. — बहुभाषी; फार बडबडणारा;
 गप्पिष्ट; वाचाळ.
 बहुवचन (बहुवचन) (सं) ना. — अनेकवचन; अनेकसंख्य;
 मान्यतेची भाषा; संभ्योद्धार.
 बहुविध (बहुविध) (सं) वि. — त-हेत-हेचे; नानाविध; पुष्कळ
 प्रकारचे.
 बहुव्रीहि (बहुव्रीहि) (सं) ना. — भाताची रास; तांदुळाची
 रास; गव्हाचा दीग; एक समासविशेष.
 बहुशः (बहुशः) (सं) अ. — फारकरून; सामान्यतः; प्रायः.
 बहुश्रुत (बहुश्रुत) (सं) वि. — पुष्कळ ज्ञान असलेला,
 अतिवाचन श्रवण असलेला; ज्ञानी; पंडित.
 बहुसूतिनि (बहुसूतिनि) (सं) वि. — बहुप्रसू; पुष्कळ मुलें
 असलेली; अनेक पिढांना जन्म देणारी.
 बहुशी (बहुशी) (सं) वि. — खादाड; आघाशी; खाखा
 करणारा.
 बहु (बहु) (क) धा. — जिवंत राहणे; जीवन कंठणे; प्रपंच
 चालविणे; संसार करणे.
 बहुकु (बहुकु) (क) धा. — शुकांडणे; हलणे; वाकणे.
 बहु (बहु) कु (बहु [बहु] कु) (क) धा. — शुकांडी खाणे;
 लोबणे; लेवकाप्रमाणे हलणे; झोके घेणे.
 बहुके (बहुके) (क) ना. — उपयोग; रुढी; रीत; समाधान;
 परिचय; सहनशीलता; साम्य; जुळणूक.
 बहुग (बहुग) (क) ना. — कुटुंब; आश्रय; नातेवाईक; परिवार;
 सैन्य; गट; संघ.
 बहुकु (बहुकु) (क) धा. — 'बहुकु' पहा. झोके घेणे; शुकांडी
 खाणे; लेवकाप्रमाणे हलणे; ओळंबणे.
 बहुचु (बहुचु) (क) धा. — तुडविणे; लेपणे; उकरून काढणे;
 कमी होणे; शेवट गठणे; तडीला पोचणे; सांपडणे; कातरणे;
 अंगावरून हात फिरवणे; गुळगुळीत करणे.
 बहुळत (बहुळत) (क) ना. — खाण; पेव; कोठार; धान्य
 ठेवण्याची जागा.
 बहुळि (बहुळि) (क) ना. — उतार; उतरती; उतरण.

बळप (बळप) (क) ना. - बळ; पाटीवर लिहिण्याची पेन्सिल; खड्ड.

बळ(ळं)त्रे (बळ [४०] ङ) (क) ना. - बणवी; गवताची गंजी; हुडा.

बळल् (ळ) (बळल् [७३]) (क) धा. - दमणे; शकणे; श्रमणे; कष्टणे; आयास घेणे; लोंबळणे; बेभान होणे.

—इके (अर्क) (क) ना. - आयास; श्रम; दमन.

—इसु (असु) (क) धा. - कष्टविणे; दमविणे; लोंबवणे; अडचण आणणे.

बळ(ळव)ळं (बळ [४३] ङ) (क) अ. - जास्तीचे; विशेषकरून अतिशयेंकरून.

बळवि (बळवि) (क) ना. - वाढ; अभिवृद्धि; मोठे होणे; वैपुल्य; आधिक्य.

बळसल् (ळ) (बळसल् [७३]) (क) धा. - अवतीर्भवती राहणे; गोडा घोळणे; भोवतीभोवती लुडबुडणे.

बळसु (बळसु) (क) धा. - गुंडाळणे; प्रदक्षिणा घालणे; वेढाळणे; उपयोजिणे; मोवडणे.

(क) ना. - गुंडाळी; वेढेले; प्रदक्षिणा; उपयोग.

बळसिके (बळसिके) (क) ना. - उपयोग; व्यय; खर्च; दूरान्वयाचे भाषण; घोळ; फेरा.

बळह (बळह) (क) ना. - बळ; पेणसल; दगडीपेन; खड्ड.

बळहरि(ळारि) (बळह [७०]) (क) ना. - बळिभुक्; कावळा; महासर्प; शेष; अजगर.

बळि (बळि) (क) धा. - लेपणे; गुंतणे; रास घालणे; एकत्रित करणे; स्वरुच करणे; निवडणे; घासून काढणे.

(क) ना. - सामीप्य; वाजू; शेजार; रस्ता; वस्त्रालंकार; हाक; दूत; कळ; वंश; बहुमान.

(क) अ. - नंतर; उचितपणे; तदुपरि.

बळिक (के) (बळिक [४३]) (क) अ. - त्यानंतर; पुनः; नंतर.

बळिकोळु (बळिकोळु) (क) धा. - जवळ जाणे; जवळ राहणे; तयार ठेवणे; सिद्ध करणे; शपथ घेववणे.

बळिदोत्तु (बळिदोत्तु) (क) ना. - कुटुंबात बरीच वर्षे असलेली मोलकरीण; अंतरंगदासी.

बळिदोय्यु (बळिदोय्यु) (क) धा. - चालून जाणे; कांहीं न उरसे करणे; वाटून खाणे.

बळिनीरु (बळिनीरु) (क) ना. - क्रम; संप्रदाय; काकस्नान; सुखस्नान.

बळियं (यिम्) (बळियं [७३]) (क) अ. - नंतर; पुनः; त्यानंतर.

बळियद्दु (बळियद्दु) (क) धा. - दूत पाठवणे; बोलावणे; आमंत्रिणे; बोलावून घेणे.

बळि (ळ) बळि (बळि [४३] ङ) (क) ना. - बधुवराना आईबापांनी दिलेला आहेर; घरची देणगी; निकटता.

बळिविडि (बळिविडि) (क) धा. - क्रम अनुसरणे; पद्धत स्वीकारणे; ओळीत उभे राहणे; सहचर होणे; मार्गावरून न दळणे; चिकटून राहणे.

बळिविडु (बळिविडु) (क) धा. - संगत सोडणे; दूर होणे; मार्ग सोडणे.

बळिसल् (ळ) (बळिसल् [७३]) (क) धा. - जवळ जाणे; अनुसरणे; सहकारी होणे.

बळिसंदु (बळिसंदु) (क) अ. - अनुसरून; जवळ येऊन; सहचारी बनून; योग्य होऊन.

बळिसलु (बळिसलु) (क) धा. अनुसरणे; सहचारी होणे; जवळ जाणे. (क) ना. - अनुयायित्व; सामीप्य; आश्रय.

—इ (ळ) (सं) ना. - सहकार; सहजीवन; आश्रय.

बळ(ळं)कु (बळ [४३] ङ) (क) धा. - झोके खाणे; हलणे; वाकणे.

बळुवु (बळुवु) (क) ना. - भार; वजन; भारा; ओझे; वापर; निर्मूलन.

बळवे (बळवे) (क) ना. बणवी; गंजी; गवताचा हुडा.

बळे (वेळे) (बळे [४३]) (क) धा. - अधिक होणे; अभिवृद्धि होणे; मोठे होणे; ओरडणे; शंख करणे; हाकारणे.

(क) ना. - कंकण; मंडल; वर्तुळ.

बळकुगेडे (बळकुगेडे) (क) धा. - स्तुती करणे; शोभवणे; गर्जणे.

बळकुडि (बळकुडि) (क) ना. - मीति; भय; वाघरेपणा.

बळकुं (बळकुं) (क) धा. - जगणे; जीवन घालवणे; उरणे; पार होणे; 'बदकु' पहा.

बळवळ (बळवळ) (क) अ. - अधिक होऊन; वाढून.

बळवळिके (बळवळिके) (क) ना. - वाढ; आधिक्य.

बळळ (बळळ) (क) ना. - एक मण; धान्य मोजण्याचे माप; पल्ला; कोल्हा.

बळळवळि (बळळवळि) (क) ना. - विस्तार, वाढ, रुंदी.

बळिगुरुड (बळिगुरुड) (क) ना. - अविचारी अनुकरण; गतानुगतिकता.

बळिगुरुल् (बळिगुरुल्) (क) ना. - कुरुळे; कुरुळे केस.

बळिमाड (बळिमाड) (क) ना. - खोपट; कुंज; लताग्रह; गुंफा.

बळिवरि (बळिवरि) (क) धा. - वाढणे; पुढे चालणे; वेळी सारखी वाढ होणे.

बळिवळि (बळिवळि) (क) ना. - बधुवराना आईबापांनी दिलेला आहेर; घरची देणगी; वर; दान; निकटता.

बळळु (बळळु) (क) ना. - कोल्हा; कुत्रा.
 बळळुगेडे (बळळुगेडे) (क) धा. - हूल उठणें; किचाळणें; शंख करणें.
 बा (बा) (क) कि. - ये. 'बरू' धातूचा आशार्थ.
 (क) धा. - फुकणें; संतोषणें; हर्षित होणें; फुगणें; स्थूल होणें.
 बाकि (बाकि) (क) ना. - शिल्क; उरवणी; ओळ; इतरेजन.
 बाकु (बाकु) (अ.दे) ना. - चाकू; सुरी; लांबट आसन.
 बाकडे; बाक.
 बाकुड (बाकुड) (क) ना. - पति; नवरा; प्रियकर.
 बाकुल (बाकुल) (क) वि. - अति आशा करणारा; आशाळ-भूत; व्याकुल.
 बाकुलि (लितन) (बाकुलि [लितन]) (क) ना. - अत्याशा; महत्वाकांक्षा.
 बाग (बाग) (अ. दे) ना. - मळा; उद्यान.
 बागरणि (बागरणि) (क) ना. - वैयाकरिणी; व्याकरणज्ञ; भाषाकोविद.
 बागवान (बागवान) (अ.दे) ना. - भाजीपाला विकणारा; मळेकरी; फूलफळ विकणारा.
 बागयत (ति) (बागयत [ति]) (अ. दे) ना. - मळा; मळ्यांतील पाण्याचा पुरवठा.
 बागि (बागि) (क) ना. - एक झाड.
 बागिन (नण) (बागिन [नण]) (क) ना. - वायन; वाण; देणगी; पोषाख; देवतांना दिलेली देणगी.
 बागु (बागु) (क) धा. - वाकडे होणें; वाकणें; बाक पडणें. नमस्कार करणें.
 बागुह (बागुह) (क) ना. - बाक; वक्रता; वाकडेपणा.
 बागुल (बागुल) (क) ना. - व्याकुलता; चिंता; दुःख; व्यथा; करकर.
 बाचण (बाचण) (क) ना. - विंचरणी; वेणी; अलिगन; मिठी.
 —इके (इके) (क) ना. - कंगवा; फणी; विंचरण्याचे साधन.
 बाचि (बाचि) (क) ना. - वाकस; तासणी.
 बाचु (बाचु) (क) धा. - वाकणें; घट्ट धरणें; सोलणें; तासणें.
 —इ (इ) (क) अ. - तासून; विंचरून; अलिगून.
 (क) ना. - कवच; खण; चोळी.
 बाज (बाज) (अ. दे) ना. - करणारा.
 बाजने (बाजने) (क) ना. - वादन; वाज; वाजवणें.
 बाजार (बाजार) (अ. दे) ना. - पेट; दुकान; दुकानांची ओळ; गुजरी.
 बाजिग (बाजिग) (क) ना. - वाद्य वाजवणारा; संगीतज्ञ; बाजंत्री
 बाजु (बाजु) (अ. दे) ना. - पक्ष; कूस; शेजार; 'केल' पहा.

बाजुबंद (बाजुबंद) (अ. दे) ना. - दंडावरील दागिना; बंदी; वाकी.
 बाड (बाड) (क) ना. - खेडे; ग्राम; चाळ; अग्रहार; वाडी.
 बांड (बांड) (क) अ. - अतिशय; पुष्कळ.
 बाडव (बाडव) (क) ना. - वडवानल; वणवा; ब्राह्मण; घोडा.
 बाडवानल (बाडवानल) (क) ना. - वडवानल; वणवा.
 बाडगे (बाडगे) (क) ना. - भाडें; कूली; मजूरी; जकातकर; सारा; फाळा; खंडणी.
 बाडु (बाडु) (क) धा. - दडपणें; धुकें येणें; वाळणें; सुकणें; संकोचणें; निस्तेज होणें; कळाहीन होणें.
 (क) ना. - मांस; शाकभाजी; लौकर नासणारा पदार्थ.
 बाडुगे (बाडुगे) (क) ना. - निस्तेजता; दुःख; व्यथा; दडपण.
 बाडुह (बाडुह) (क) ना. - वाळवण; कळाहीनता; जखम; ताप; त्रास.
 बाडं (बाडं) (क) अ. - अतिशय; पुष्कळ.
 बाण (बाण) (सं) ना. - शर; लोखंडी सळी; शलाका; 'कादंबरी' ग्रंथकर्ता; बाणासुर; पाचांचा संकेत.
 बाणघि (बाणघि) (सं) ना. - माता; तूणीर.
 बाणस (बाणस) (क) ना. - सैबाकधर; स्वयंपाक; महानस; पाकगृह.
 बाणसिंग (बाणसिंग) (क) ना. - स्वयंपाकी; आचारी; ब्रह्म; रांधणी.
 बाणासन (बाणासन) (सं) ना. - बाणाला आधार देणारे; धनुष्य; धनुष्याची दोरी; शराधार.
 बाणि (बाणि) (क) ना. - बाणी; भाषा; गोष्ट; संरक्षती देवी.
 बातमी (बातमी) (अ.दे) ना. - वार्ता; हकीगत; खबर; वर्तमान.
 —दार (दार) (अ.दे) ना. - वार्ताहर; बातमी आणणारा; निरोप्या; जासूद.
 बातु (बातकोलि) (बातु [बातकोलि]) (अ.दे) ना. - बदक; पाणकौबडी.
 बाते (बाते) (क) ना. - प्रयोजन; उपजीवन; संसार; प्रपंच; 'बाळते' पहा.
 बादण (बादण) (क) ना. - वातायन; खिडकी; साणें; झरोका; उसासा; गवाक्ष; 'कंडि' पहा; खिड.
 बादर (बादर) (सं) ना. - बोराचें झाड; बदरासंबंधी; बोरविषयक.
 बादरायण (बादरायण) (सं) ना. - बदरिकाश्रमी; व्यासमुनी;
 —संबंध (संबंध) (सं) ना. - संबंध नसलेला नातेवाईक; नाते नसलेला संबंधी.

वाडशाह (शहा) (वाडशाह [शहा]) (अ-दे) ना. -
पातशाहा; मुसलमान राजा; दिहरीश्वर.
बाहुम (म्बे) (बाहुम [म्बे]) (क) ना. - बाहुली;
प्रतिमा.
बाघ (बाघ) (सं) ना. - जलम; दुःख; हरकत; अडचण;
विरोध; वैर; शत्रुत्व.
बाघक (बाघक) (सं) वि. - हानीकारक; अडचणीचे; पीडक;
हरकत घेणारा.
(सं) ना. - अडचण; पीडा; जलम; विरोध.
बाघे (घा) (बाघे [घा]) (सं) ना. - अडचण; हरकत;
विरोध; दुःख; जलम; कष्ट.
बाघिसु (बाघिसु) (क) ना. - हरकत घेणे; अडचण उत्पन्न
करणे; त्रास देणे; विरोधणे; हानी करणे;
बाध्य (बाध्य) (सं) वि. - त्रासदायक; बांधा उत्पन्न करणारा;
धोंड आणणारा; वडीलकी असणारा.
बाध्यस्थ (बाध्यस्थ) (सं) ना. - हकदार; जबाबदार; नातलग;
आत.
वान् (नु) (वान् [नु]) (क) ना. - आकाश; अवकाश;
आभाळ.
—पोले (पोले) (क) ना. - आकाशगंगा.
—बट्टे (बट्टे) (क) ना. - आकाशमार्ग; गगनपथ.
—पावु (पावु) (क) ना. - राहु; आकाश सर्प; दुष्ट प्राणी.
वानल (लु) (वानल [लु]) (क) ना. - मुस्कट; आच्छादन;
बुरखा; अन्नाच्छादन.
वानवर (वानवर) (क) ना. - देवता.
वानाडि (वानाडि) (क) ना. - विहग; खग; पक्षी; विमान;
टिड्ढि; टिड्ढी.
वानुलि (वानुलि) (क) ना. - आकाशवाणी; नभोवाणी;
अशरीरिणी; रेडियो.
वांदळ (वांदळ) (क) ना. - आकाश; आभाळ; वादळ.
वांदेरे (वांदेरे) (क) ना. - आकाशगंगा; स्वर्धुनि.
बांधव (बांधव) (सं) ना. - भाऊभाऊ; आत; नातेवाईक.
बांधव्य (बांधव्य) (सं) ना. - आतपणा; नाते; संबंध.
बान्नविर (बान्नविर) (क) ना. - शिव; लोम; केश.
बान्नुडि (बान्नुडि) (क) ना. - 'बानुली' पहा.
बान्मणि (बान्मणि) (क) ना. - सूर्य; दिनमणि.
बापु (बापु) (क) अ. - भले! वाहवा! बापर बाप!
(क) ना. - फुंकर; सृज; वाखाणणी; स्तुति.
बापुरि (बापुरि) (क) ना. - वाकी; बाजुवंद; बंदी.
वाम (वाम) (क) ना. - वाम; डावी बाजू, अशुभ; विनय;
सौंदर्य; शोभा.

वांबोच (वांबोच) (क) ना. - आकाशगंगा; स्वर्धुनि;
स्वर्गगा.
वांबोचदलेय (वांबोचदलेय) (क) ना. - गंगाधर; शिव;
मस्तकी गंगा ठेवणारा.
वांबोल (वांबोल) (क) ना. - आकाश; अवकाश; आभाळ.
वांबोलु (वांबोलु) (क) ना. - त्रिपुर; आकाशपट्टण;
नभोग्राम.
वांबोलुलरेक (वांबोलुलरेक) (क) ना. - त्रिपुरदहन;
त्रिपुरारी; शिव.
वांबोलेदलेय (वांबोलेदलेय) (क) ना. - स्वर्गगाधर;
शिव.
वाम्मणि (वाम्मणि) (क) ना. - ब्राह्मणी; सूर्य.
वाय (वाय) (क) घा. - फुंकणे; वारा भरणे; फुमणे;
अहंकाराने ताठणे; बडबडणे.
(क) ना. - तोंड; मुख; काठ; धारी; दरवाजा.
—बडि (बडि) (क) घा. - बोलणे उडवून लावणे; तोंडावर
फेकणे; तोंड गप करणे; बोलण्यात बोलणे नसणे.
—बिडु (बिडु) (क) ना. - तोंड फोडणे; उच्चारणे; बातमी
उठवणे; गौप्यस्फोट करणे; बकवा करणे; कुठणे; दीनवाणी
गळ घालणे.
—माडु (माडु) (क) घा. - तोंड करणे; खेकसणे; उद्धट-
पणे ओरडणे; मस्तीने बोलणे; तोंड वाजवणे.
वायलि बेरळिडु (वायलि बेरळिडु) (क) घा. -
वायलि बेरळु कच्छु (वायलि बेरळु कच्छु) बोट चावणे;
तोंडांत बोट घालणे; आश्चर्यचकित होणे.
वायलि (वायलि) (क) घा. - वाचा कुंठणे; शंख करणे;
ओरडणे; आक्रोश करणे.
वायि (वायि) (क) ना. - मुख; तोंड.
—आरु (आरु) (क) घा. - तोंडाला कोरड पडणे; तहान
लागणे; तहानेजणे; उचकी लागणे; मान हरपणे.
—काणिसु (काणिसु) (क) घा. - आगाऊ सूचना देणे;
तोंडावरूनच कळणे; सुत्रेवर दिसणे; प्रथमच समजणे;
निर्धार करणे.
—केळिसु (केळिसु) (क) घा. - आज्ञा मानणे; हुकूम
पाळणे; बोलणे ऐकणे; सांगण्याप्रमाणे वागणे.
—तेरे (तेरे) (क) घा. - तोंड उघडणे; बोलणे.
(क) ना. - ओठ; अधर.
—बडक (बडक) (क) वि. - बोलण्यात बोलणे नसणारा.
या बोटावरची थुंकी त्या बोटावर करणारा.
—बीग (बीग) (क) ना. - मौन; तोंडखिळी; दातखिळ
बसणे; अळीमिळी; कुलुप.

—गेवी गवडि (गैवैगवडि) (क) धा. — गप्प वसणें; तोंड मिटणें; मौन धारण करणें.

—माडु (मळडु) (क) धा. — भिवविणें; गर्जेणें; शंख करणें; किंचाळणें; प्रतिज्ञा करणें.

वायिगेवरु (वायिगेवरु) (क) धा. — तोंडाला येईल तसे वोलणें; मकणें; थापा मारणें; संकटमुक्त होणें; असह्य ताप होणें.

वायिन (वायिन) (क) ना. — वायन; वाण; 'बागिन' पहा.

वायोडक (वायौडक) (क) वि. — रहस्यस्फोट करणारा; फाटक्या तोंडाचा; बटाईखोर; थापाड्या.

वार (वार) (क) धा. — वाहून दूर नेणें; ओतणें; कातडे फाडणें; सोडविणें; गाळणें; शोधणें.

(क) ना. — चामड्याची वादी; कातड्याचा तुकडा; चाबुक; कोरडा; कुंपण; मर्यादा.

वार (वार) (क) ना. — दार; द्वार; दरवाजा.

वारं (वारं) (क) क्रि. — 'बल' धातूचे तृ. पु. ए. व.

निषेधात्मक रूप; येत नाही; येणार नाही.

वारदान (वारदान) (अ-दे) ना. — वजन सारखें राखण्याकरतां वापरलेली वस्तु; भार; तरट.

वारनेचु (वारनेचु) (क) धा. — बळ उठण्यासारखें मारणें.

वारवणे (वारवणे) (क) ना. — भार; ओझे; भारा; प्रासुख्य; गौरव; वैपुल्य; आधिक्य.

वारविसु (वारविसु) (क) धा. — ओझे होणें; कंटाळा येणें; नकोसे होणें.

वारस (वारस) (क) ना. — वारसे; द्वादश दिन; बारा.

वारसे (वारसे) (क) ना. — द्वादशी; बारावी तिथी.

बारबलूति (बारबलूति) (अ-दे) ना. — खेड्यांतील बारा हकदार; बारा बलूते.

बारि (बारि) (क) ना. — क्रम; पाळी; ओळ; साखळी; क्यू; आहुती; चामड्याचा तुकडा; मोटेचा उतार.

बारिसु (बारिसु) (क) धा. — वाजविणें; वाद्य वाजवणें; जखम करणें; मारणें; बुकलणें; निवारणें; गमावणें; विलंब करणें; वेळ काढणें; भार होणें.

बारु (बारु) (क) धा. — कंप पावणें; कापणें; झोला घेणें; झुकांडणें.

(क) ना. — चामड्याचा तुकडा; लक्ष्मणरेषा; मर्यादा; वादी.

—कोळ (कोळ) (क) ना. — चाबूक; चमटा; कोरडा; चामड्याचा पट्टा; वादी.

बारु (बारु) (क) धा. — गोळा करणें; रास घालणें; विंचरणें.

बारें (बारें) (क) ना. — वार्ता; बातमी; वृत्तांत, जीवन.

—गेय (गेय) (क) धा. — समाचार विचारणें; बातमी सांगणें; लक्ष देणें.

बारु (बारु) (क) ना. — कांतीहीनता; निस्तेजता.

बाल (बाल) (सं) ना. — मूल; बालक; अर्भक; शेंपूट; केस; प्रवेश; नुकतेच जन्मलेले मूल; सुग्घ; अन्न; वाळा; सुगंधी द्रव्य.

—अग्र (अग्र) (सं) ना. — केसांची टोंकें; केसांची गांठ.

—अरुण (अरुण) सकाळचा अरुण; तांबडें फुटणें.

—अर्क (अर्क) (सं) ना. — बालसूर्य; सूर्याचें बिंब.

—इंदु (इंदु) (सं) ना. — प्रतिपदेचा चंद्र.

—कडली (कडली) (कडली [९९]) (सं) ना. — केळीचा कांठ; मोना; केळीचा रोप.

—क्रीडनं (क्रीडनं) (सं) ना. — मुलाचा खेळ; मातुकली.

—ग्रह (ग्रह) (सं) ना. — आकडी; फेपरें.

—चमू (चमू) (सं) ना. — बालसेना; स्वयंसेवक पथक.

बालक (बालक) (सं) ना. — मुलगा; कोवळा पोर; नवकुमार.

बालकेतु (बालकेतु) (सं) ना. — चांदणी; लहान नक्षत्र; धूमकेतु.

बालकोळि (बालकोळि) (सं) ना. — लहान मुलाचा खेळ; बालक्रीडा.

बालगोपाल (बालगोपाल) (सं) ना. — नंद गोकुळांतील कृष्ण; बाळकृष्ण.

बालधि (बालधि) (सं) ना. — केशसंभार; मृगपुच्छ.

बालब्रह्मचारि (बालब्रह्मचारि) (सं) ना. — लहानपणापासून ब्रह्मचर्य पालन करणारा.

बालभाव (बालभाव) (सं) ना. — बालपण; मूढता; चापल्य.

बालभाषित (बालभाषित) (सं) ना. — बोबडी भाषा; मुलांची वाणी.

बालव्यजन (बालव्यजन) (सं) ना. — चवरी; केसांचा पंखा.

बालरक्षे (बालरक्षे) (सं) ना. — रज्जूपणी; ताईत; दृष्टीचा गंडा; मंत्रदोरा.

बालविधवा (बालविधवा) (सं) ना. — बालपणी पति निवर्तलेली स्त्री; ऋतु प्राप्त होण्यापूर्वीच विधवा झालेली स्त्री.

बालवीर (बालवीर) (सं) ना. — स्वयंसेवक.

बालशर्ये (बालशर्ये) (सं) ना. — पाळणा; झोळी; अंगाई.

बालसंन्यासि (बालसंन्यासि) (सं) ना. — लहानपणांचे संन्यास घेतलेला; ब्रह्मचर्यातच संन्यासी असलेला.

बालहस्त (बालहस्त) (सं) ना. — विपुल केस असलेली शेंपूट; चवरी; चवरीमृग.

बाला (बाला) (सं) ना. — बालिका; सुग्घा; मूळा; कुमारी.

बालिश (बालिश) (सं) वि. — पोरकट; मोळसर; मूर्ख; केसाळ; नाजुक, सुकुमार.

बालेय (बालेय) (सं) वि. — कोमल; अजाण; बालाई.

बाल्य (बाल्य) (सं) ना. — लहानपण; पोरकटपणा; पोरखेळ.

बाव (बु) ट (बाव [बु] छ) (क) ना. - निशाण; ध्वज; गुढी.
 बावन्न (बावन्न) (सं) ना. - चंदन; श्रीगंध.
 बावन्नदिगुडु (बावन्नदिगुडु) (क) ना. - चंदनाचें खोड.
 बावलि (बावलि) (क) ना. - बाळी; कर्णभूषण; बाधुळ; पाकोळी.
 बावळिसु (बावळिसु) (क) धा. - व्याकूळ होणें; त्रस्त होणें;
 चिंता करणें.

बावि (बावि) (क) ना. - विहीर; वापी; पाण्याचें भांडें.
 बावु (बावु) (क) ना. - सूर; फूगे; फुगारा.
 बावुग (बावुग) (क) ना. - बोका; गुंड; फटिंग.
 बावुट (बावुट) (क) ना. - निशाण; गुढी; ध्वज.
 बावुल (लि) (बावुल [लि]) (क) ना. - बाळी; बाधुळ, पाकोळी.
 बाप्प (बाप्प) (सं) ना. - बाफ; अश्रु; धूर; उष्णता.
 बास (बास) (क) ना. - वास; गंध.
 बासंगुळिगे (बासंगुळिगे) (क) ना. - एक प्रकारची चाल.
 बासण (बासण) (क) ना. - भाषण; प्रवचन; उपन्यास.
 बासणि (णिगे) (बासणि [णिगे]) (क) ना. - झाकण;

आच्छादन; पांघरुण; आवरण.
 बासणिसु (बासणिसु) (क) धा. - झाकणें; लपवणें; पांघरुण घालणें.
 बासर (बासर) (क) ना. - वासर; वार; दिवस; अनाहतध्वनि.
 बासळ (बासळ) (क) ना. - बाबकाचे वळ; वण.
 बासि (सिं) ग (बासि [सिं] ग) (क) ना. - विवाहचिन्ह;
 मुंडावळी; मंडोळी; पुष्पमाला; गण्पिष्ट; विदूषक; गोड्डी.
 बासुगि (बासुगि) (क) ना. - बासुकी; सर्पराज; महारोष.
 बासुळ (ळ) (बासुळ [ळ]) (क) ना. - आघाताचे वळ; वण.
 बासुंडे (बासुंडे) (क) ना. - मार; माराचे वळ.
 बासे (बासे) (क) ना. - भाषा; गोष्ट; बोलणे; प्रतिज्ञा; शपथ.
 बासीच्या पोटावरील केस; छातीवरील केस.
 बासेग (बासेग) (क) वि. - बोलवेवडा; बाताड्या; थापेबाज;
 बागवीर.

बासेगळ (गडुक) (बासेगळ [गडुक]) (क) वि. - वचन
 मोडणारा; प्रतिज्ञा भंगणारा; शब्दाला न जागणारा.
 बाह (बाह) (सं) ना. - हात; हातोपा; घोडा.
 बाहत्तरनियोगिगळ (बाहत्तरनियोगिगळ) (अ. दे.) ना. -
 बहात्तर अधिकारी.
 बाहपळिके (बाहपळिके) (क) ना. - छडू मारणें; आव्हान.
 बाहा (बाहा) (सं) ना. - बाहु; भुज; दंड.

—बाहवी (बाहवी) (सं) ना. - द्वंद्वयुद्ध; हातधाईची
 लढाई; झटापट.
 बाहास्फालन (बाहास्फालन) (सं) ना. - दंड थोपटणी;
 शडू मारणें; आव्हान.

बाहिर (बाहिर) (सं) वि. बाहेरचा; बहिष्कृत; बाह्य.
 बाहीक (बाहीक) (सं) ना. - पंजाबदेश; बैल; पंजाबी.
 बाहु (बाहु) (सं) ना. - भुज; बाही; दंड.
 बाहुक (बाहुक) (सं) ना. - माकड; करकोटक; नळराजा.
 बाहुज (बाहुज) (सं) ना. - हस्तकौशल्य; कृत्रिम; हस्तलाघव.
 बाहुदंड (बाहुदंड) (सं) ना. - समर्थ हात; शक्तिमान
 भुज; बुकी; वज्रमूठ; मुष्टियुद्ध.
 बाहुपाश (बाहुपाश) (सं) बगल; बगली; कुस्तीतील एक
 डाव.
 बाहुपोर (बाहुपोर) (सं) बाजुबंद; बाकी; बंदी.
 बाहुप्रहरण (बाहुप्रहरण) (सं) ना. - कुस्ती; मल्लयुद्ध.
 बाहुमूल (बाहुमूल) (सं) ना. - खांदा; छाती; स्तन.
 बाहुयुद्ध (बाहुयुद्ध) (सं) ना. - द्वंद्वयुद्ध; मुष्टियुद्ध.
 बाहुर (बाहुर) (क) ना. - बाकी; बाजुबंद.
 बाहुरके (बाहुरके) (क) ना. - बाहुरक्षा; भुजत्राण; दंडावरील
 कवच.

बाहुरिके (बाहुरिके) (क) ना. - भुजत्राण.
 बाहुल (बाहुल) (सं) ना. - अग्नि; कार्तिकमास; गुणाकार;
 वैपुल्य; बाहुकवच.
 —ग्रीव (ग्रीव) (सं) ना. - मोर; मयूर.
 बाहुलेय (बाहुलेय) (सं) पण्मुख; कार्तिकेय; कृत्तिकेचा
 पुत्र.
 बाहुल्य (बाहुल्य) (सं) ना. - अतिशयता; वैपुल्य; आधिक्य;
 रास; समूह.
 बाहुल्य (बाहुल्य) (सं) अ. - दोन्ही हात वर करून;
 घंटाघोष करून.
 बाहे (बाहे) (क) वि. - बाहेरचा; बाह्य; परका; बाहेरील
 भागाचा.
 बाह्य (बाह्य) (सं) वि. - बाहेरचा; बाहेरील; विदेशी;
 अपरिचित; अतीत; बहिष्कृत; (समाजबाह्य; = समाजानें
 टाकलेले.)
 —मति (मति) (सं) ना. - जड वस्तूची पहाणी करणारा;
 बाह्यदृष्टी.

बाह्यक (बह्यक) (बाह्यक [बह्यक]) (सं) ना. - पंजाब-
 जबळील एक देश; एक चंद्रवंशीय राजा; पंजाबी घोडा;
 हिंग; इंद्रुदि.
 बाळ (बाळ) (क) धा. - जगणें; जीवन घालविणें.
 बाळ (बाळ) (क) ना. - जीवन; जीवित्व; प्रपंच; खड्ड; तलवार.
 —मोदल (मोदल) (क) ना. - प्रपंचाचा आरंभ;
 संसाराचा श्रीगणेशा; खड्गाची मूठ; जन्म.
 —वे (वे) (क) ना. - संसार; प्रपंच; जीवन; जीवित.

वाळ (वाळ) (क) ना. — वाळ; कुमार; मुलगा; कवाळ; भाल;
शेपूट; मृगपुच्छ; केस; बुचडा; किरीट; वाळा.

वाळक (वाळक) (क) ना. — कुमार; बालक; वाळवलेला;
भाजीपाला.

वाळगोलेय (वाळगोलेय) (क) ना. — मुलें मारणारा; कंस.
वाळघारे (वाळघारे) (क) धा. — खड्गाची धार; पातें.
वाळवट्टे (वाळवट्टे) (क) ना. — जीवित विद्या; जीवनांतील
रीतभात; जीवनमार्ग.

वाळवंद (वाळवंद) (क) ना. — वाळलेणें; लहान मुलांच्या
कमाळावरील दागिना; बिंदी; बिजवरा.

वाळागम (वाळागम) (सं) ना. — शास्त्रविद्या; क्षात्रविद्या.
वाळि (ळ) के (वाळ [ळ] कै) (क) ना. — संसार; प्रपंच;
जीवन.

वाळु (वाळु) (क) धा. — जीवन चालविणें; उपजीवन करणें;
जिवंत राहणें.

— वे (वै) (क) ना. — जीवन; संसार; जीवित.

— ह (ह) (क) ना. — जीवन; जीवित.

वाळुक (वाळुक) (क) ना. — बालक; कुमार; वाळवलेला
भाजीपाला.

वाळुरि (वाळुरि) (क) ना. — जीवनज्योत; संसारशकट.

वाळुवेण (वाळुवेण) (क) अ. — जीवन घालवण्यासाठी;
जगण्याकरतां; जिवंत राहण्याकरतां.

(क) ना. — मृतवत् जीवन जगणारा; दैन्य जीवन.

वाळे (वाळे) (क) ना. — केळे; एक मासा.

वाळतन (ळते) (वाळतन [ळते]) (क) ना. — उपजीवन; संसार;
प्रपंच जीवित; प्रयोजन; काम.

वाळतेगेय (वाळतेगेय) (क) धा. — उपजीवन करणें; संसार
चालवणें; लक्ष देणें.

वाळदले (वाळदले) (क) ना. — जीवंतिका; तरवारीचें पातें.

— पिडि (पिडि) (क) धा. — जीवंत धरणें; जीविताला धोका
न आणतां पकडणें.

वाळवासे (वाळवासे) (क) ना. — द्वंद्व; खड्ग; युद्ध.

विकरि (विकरि) (अ. दे) ना. — विक्री; विकणें; जाहीर लिलाव;
वेचन.

विकारि (विकारि) (क) ना. — मिकारी; मिशेकरी; याचक;
मीकमाग्या.

विकट्टु (विकट्टु) (क) ना. — अडचण; संकट; पेच; कष्ट;
शृंगापत्ति; खोडा; कचाटा.

विक (क) नासि (विक [क] नासि) (क) ना. — भटक्या;
मिशेकरी; अनाथ.

विकलु (लिके) (विकलु [लिके]) (क) ना. — धाप; उचकी;

धपापा; श्वास निरोध; चाचरेपणा; बोवडी भाषा; बोलतांना
लागणें.

विकु (विकु) (क) धा. — बोलतांना लागणें; अडखळत बोलणें;
धापा टाकणें; बोवडे बोलणें.

विककुलि (विककुलि) (क) ना. — वांती; उचकी; ओकारी.

विगड (विगड) (क) वि. — विकट; विचित्र; विषडलेलें; नासलेलें
(क) ना. — विमत्तता; वियोग; पृथक्करण; वेगळीक.

विगडिसु (विगडिसु) (क) धा. — विचित्र होणें; विषडणें;
हातचे सुटणें; दूर होणें; विघडवणें; वाईट होणें.

विगि (विगि) (क) धा. — जोरानें बांधणें; बंधन करणें; चोपणें;
आवळून धरणें.

(क) वि. — कठिण; जटिल; अडचणीचें; संकटग्रस्त.

(क) ना. — घट्टपणा; अहंकार; गांभीर्य.

विगित (विगित) (क) ना. — बंधन; चौकट; पक्कड; निर्बंधन;
टोला; नियमन.

विगु (गुगु) (विगु [गुगु]) (क) ना. — अहंकार; गांभीर्य;
ताडरपणा; ऐट.

विगुर (विगुर) (क) धा. — भिणें; कंप पावणें; भयभीत होणें;
आश्चर्य करणें.

(क) ना. — मीति; भय; आश्चर्य; विस्मय.

विगुरपरिज (विगुरपरिज) (क) ना. — भयंकर आकाराचा;
भैरव; यम.

विघा, विघे (विघा, विघे) (अ. दे) ना. — जमीनमोजणीचें
परिमाण; विप्रह.

विंक (विंक) (क) ना. — कोरडा अहंकार; खोटी प्रतिष्ठा; गर्व;
जंभ.

— गार (गार) (क) ना. — अहंकारी; दोंगी; दंभाचारी.

— गाति (गाति) (क) ना. — सोंगलाडी; दोंगी स्त्री.

विंकण (णि) (णे) (विंकण [णि] णे) (क) ना. — पंखा;
व्यजन; सूप.

विंकणमिविय (विंकणमिविय) (क) ना. — सुपासारखे कान
असलेला; गणपति.

विंकु (विंकु) (क) ना. — गर्म; दंभ; कपट; फसवणूक;
कुटिलता; वक्रता; दुष्टपणा; अप्रामाणिकत्व.

विंग (विंग) (क) ना. — भुंगार; भुंगा; भ्रमर.

विंगार (विंगार) भुंगार; सुवर्णपात्र; कांचेचें भांडें.

विंगारि (विंगारि) (अ. दे) ना. — भिंगरी; गिरगिरणारी वस्तु;
भोंवरा; पाणफेर; पाणचक्र.

विंगु (विंगु) (अ. दे) ना. — भिंग; चमकणारी वस्तु.

विच्च (विच्च) (क) ना. — मिश्रा; मागणी; याचना; 'तिरुपे'
पहा.

विचचटे (बिचुचु) (क) ना. — मिश्राटन; मिश्रुकी; मिकेसाटी प्रवास; भीक.

विचचत (बिचुचु) (क) वि. — विस्तृत; विशाल; रुंद; वाढलेले.

विचचतं (बिचुचु) (क) अ. — बहुतेक; बहुत करून; उत्तम रीतीने.

विचचणिसु (बिचुचु) (क) धा. — विस्तारणें; रुंद करणें; पोषण करणें.

विचचने (बिचुचु) (क) अ. — घट्टपणें; वेगेवेगें; आवेशेंकरून; अभिनिवेशपूर्वक.

विचचरि (लि) के (बिचुचु) (क) ना. — विस्तार; आधिक्य; वाढ; वैपुल्य.

विचचरिसु (बिचुचु) (क) धा. — विस्तारणें; विवरण करणें; उघड करणें; फोडून सांगणें.

विचचलिसु (बिचुचु) (क) धा. — विस्तार करणें; पोषण करणें; विवरण करणें; रुंद करणें.

विचचलिके (बिचुचु) (क) ना. — विस्तार; वाढ; वैपुल्य. आधिक्य.

विचु (बिचुचु) (क) धा. — काढून टाकणें; सोडणें; निसरून पडणें; सोलणें; सोडविणें; झडणें; सैल करणें; रुंद करणें; विरळ करणें.

(क) ना. — मिश्रु; बौद्ध संन्यासी.

(अ-दे) ना. — विचु; वृश्चिक.

विचुक (ग) त्ति (बिचुचु) (क) ना. — उपसलेली तलवार; ग्यानांतून बाहेर काढलेली तलवार.

विचुचे (बिचुचु) (क) ना. — मिश्रा; भीक; याचना; वांझ; बंध्या.

विचुचोले (बिचुचु) (क) ना. — उघडलेले पत्र; एक अलंकार.

विज (बिज) (क) ना. — समूह; गट; रास; गोकुळ; व्रज.

विजय (बिजय) (क) ना. — विजय; यश; आकांक्षापूर्ति.

विजमाडु (बिजय) (क) धा. — दया करविणें; येणें; आगमन होणें; येण्याची कृपा करणें.

विजयंगेय (बिजय) (क) धा. — चित्त देणें; लक्ष देणें; कृपा करून येणें; नम्रतेनें मागणें.

विजयंगेयसु (बिजय) (क) धा. — कृपा करून येणें; लक्ष देणें; नम्रतेनें बोलावून आणणें.

विजण (णिके) (बिजय) (क) ना. — व्यंजन; पंखा; वारा घालणारा.

विजमहादेवि (बिजय) (क) ना. — एक शिवशरणा

विजल (लु) (बिजय) (क) ना. — बाण; शरसंधान;

गौरव; मोठेपणा; गणितज्ञ; शास्त्राचार्यांचें जन्मस्थान.

विजु (बिजय) (क) ना. — खादाड पक्षी; सत्यानास; नाश.

विज्जे (बिजय) (क) ना. — विद्या; वाचन; अभ्यास; चिंतन.

विज्जेवल (लु) (बिजय) (क) ना. — विद्वान; पंडित; गणपति; विनायक.

विज्जोदर (बिजय) (क) ना. — विद्याधर; देववर्ग; किन्नर; गणपति.

विज्जोदरि (बिजय) (क) ना. — विद्याधरी; अप्सरा; किन्नरी.

विज (बिजय) (क) ना. — विंध्य; विंध्याचल.

विटल (बिजय) (क) वि. — मोठा; अधिक.

विट्टि (बिजय) (क) ना. — वृष्टि; व्यक्ति; वेष्ट; एक; विगार; विष्टी; निःशुल्क मजूर; जवरीनें करवलेलें काम.

विट्टिक्कु (बिजय) (क) धा. — ठेचून मारणें; बुकलणें.

विट्टिर (बिजय) (क) धा. — पथारी पसरणें; वसती करणें; विन्हाड टाकणें.

विट्टीरु (बिजय) (क) ना. — बर्ची; भाला; भोसकण्यांचें हत्यार; ईट.

विडदि (बिजय) (क) ना. — अंधारुण; पथारी; विन्हाड; तात्पुरतें वसतिस्थान.

विडय (बिजय) (क) ना. — समूह; ढीग; भीड; दाक्षिण्य; विनय; क्रोध; स्पर्धा; कलह.

विडहु (बिजय) (क) ना. — विश्रांति; मध्यंतर; सुट्टी.

विडा (बिजय) (अ. दे.) ना. — पानपट्टी; विडा; तांबूल.

विडार (बिजय) (क) ना. — तात्पुरती वस्ती; क्षणिक वास्तव्य; विन्हाड; वसेरा.

विडाल (बिजय) (क) ना. — मांजर; माजूर; कामी.

विडिडु (बिजय) (क) वि. — एकटा; एकेक; प्रत्येक; वेगळाला.

विडिक्कु (बिजय) (क) ना. — वेगळे होणें; वियोग; त्याग; रंघ; फट; चीर.

विडिके (बिजय) (क) ना. — सोडवणूक; उलगडा; विराम; विश्रांति; वेगळेपणा.

— गंडविडिके (गंडविजय) (क) ना. — नवरा सोडणारी; त्यक्तभर्तृका. पतित्यागिनी.

विडिय (बिजय) (क) ना. — दाक्षिण्य; संकोच; भीड; लाजाळूपणा.

विडिसु (बिजय) (क) धा. — सोडविणें; सोडेलसें करणें; विस्तार करणें; चित्र रेखणें.

विडु (बिजय) त्यागणें; टाकणें; दूर होणें; कमी करणें; हिशोबांत न घेणें; वसती करणें; विन्हाड थाटणें.

(क) ना. — विराम; विश्रांति; मध्यंतर; सवलत; विन्हाड.

विडुगडे (बिजय) (क) ना. — सुटका; विमोचन; विमुक्ति; मोक्ष.

विडुगण (विडुगण) (क) ना. — देवता; सर्वसाक्षी; निर्लिप्त.
 विडुने (विडुगण) (क) ना. — विराम; विश्रान्ति; मध्यंतर; सट;
 मोकलीक; माफी.
 विडुगेलस (विडुगण) (क) ना. — रिकामपणची कामगिरी;
 विश्रान्तीतील उद्योग; पूरक काम.
 विडुगोळ (विडुगण) (क) धा. — उलगडणे; अलग करणे;
 वादविणे; ओतणे; फेकणे.
 विडुदले (विडुगण) (क) ना. — खाजरे डोकें; उघडें मस्तक;
 खाजवलेलें शिर; बोडकें; विंचरलेले केस; सोडलेली वेणी.
 विडुदि (विडुगण) (क) ना. — मोफत वसतिगृह; धर्मशाळा;
 विन्हाड.
 विडुदिन (विडुगण) (क) ना. — विश्रान्तीचा दिवस;
 आरामाचा वेळ; रजा; सुट्टीचा दिवस.
 विडुमुडि (विडुगण) (क) ना. — खाजवलेलें डोकें;
 उघडेबोडकें; विंचरलेले केस.
 विडुमंडे (विडुगण) (क) ना. — खाजवलेलें मस्तक;
 उघडें डोकें.
 विडुवले (विडुगण) (क) ना. — पक्ष्याचें जाळें; पसरलेलें जाळें
 विडुवाय (विडुगण) (क) ना. — उघडलेलें तोंड;
 सोडलेले तोंड; मांडणारे.
 विडुहु (पु) (विडुगण) (क) ना. — विश्रान्ति; विराम;
 मध्यंतर; अवकाश; सुट्टी.
 विडे (विडुगण) (क) ना. — लजा; भीड; व्रीडा; संकोच.
 (क) अ. — विशेषेकरून; चांगल्या रीतीने; बहुतेकरून.
 विडेनोडु (विडुगण) (क) धा. — निरीक्षण करणे;
 निहाळून पाहणे; लक्षपूर्वक पाहणे.
 विडेय (विडुगण) (क) ना. — भीड; दाक्षिण्य; शक्ति;
 'बलुमे' पहा.
 विडौज (विडुगण) (सं) ना. — इंद्र; शचीपति.
 विण (विडुगण) (क) वि. — स्थूल; वजनदार; जाड; पुष्ट; लठ्ठ.
 — केचलु (विडुगण) (क) ना. — गाईम्हशीची पुष्ट कास;
 सड; अचल.
 — गोने (विडुगण) (क) ना. — केळीचा घड.
 विणिते (विडुगण) (क) ना. — शक्ति; बळ; सामर्थ्य; कस.
 विणणाण (विडुगण) (क) ना. — विज्ञान; बुद्धिमत्ता;
 ठकबाजी; दांभिक विनय.
 — गित्ति (विडुगण) (क) ना. — नाटकरी बोलणे करणारी;
 दांभिक स्त्री.
 विणितु (तु) (विडुगण) (क) वि. — वजनदार; पुष्ट;
 मोठें; भरलेलें.

विणपु (विडुगण) (क) ना. — ओझें; गौरव; पुष्टता; जाडी;
 भरीवपणा; घनता.
 विणिमद (विडुगण) (क) वि. — पसंत पडण्यासारखे; श्रेष्ठ; मोठा;
 पूज्य; मान्यता देण्यासारखे.
 वित्तने (विडुगण) (क) ना. — पेरणी; बीजारोपण; बी टाकणे;
 अफवा; लोकवार्ता; जाहिरात.
 वित्तर (विडुगण) (क) ना. — विस्तार; प्रसार; रुंदी; वियोग;
 फैलाव; विशालता; विवरण; निरूपण;
 — इसु (विडुगण) (क) धा. — विस्तारणे; निरूपणे; विवरणे;
 विवेचने.
 वित्तरिगे (विडुगण) (क) ना. — सिंहासन; पीठ; आसन; गादी.
 वित्ति (विडुगण) (क) ना. — भित्त; कूड.
 — चित्त (त्ता) र (विडुगण) (क) ना. — भित्तीचित्र;
 भिंतीवर चिकटलेली जाहिरात.
 वित्ति (त्ते) ग (विडुगण) (क) वि. — प्रौढ; जाणता;
 पंडित; विद्वान.
 वित्तिगे (विडुगण) (क) ना. — पेरणी; बीजारोपण; बी टाकणे;
 प्रकटता.
 वित्तु (विडुगण) (क) धा. — पेरणे; बी टाकणे; रुजवणे;
 प्रगट करणे; सर्वांना कळवणे.
 (क) ना. — बी; बीज; दाणे.
 विदन (विडुगण) (क) ना. — विधान; शासन; पूजा; गौरव;
 टोचणी; दारिद्र्य; अतिथी; अभ्यागत.
 विदि (विडुगण) (क) ना. — विधी; ब्रह्मा; दैव; अदृष्ट; भाग्य;
 नशीब.
 विदिग (विडुगण) (क) वि. — दैववादी; दैवावर विश्वास ठेवून
 चालणारा.
 विदिगे (विडुगण) (क) ना. — द्वितीया; पक्षातील दुसरी तिथी.
 विदिर् (क) (विडुगण) (क) धा. — सोडविणे; उलगडणे;
 सैल करणे; उकरणे; फेकणे; खरवडणे; हलविणे; विखुरणे;
 उघडणे; विस्तारणे; पसरणे; नम्र होणे.
 (क) ना. — बांबू; चिवा; कळक; काटेरी झाड.
 विदिर्चु (विडुगण) (क) धा. — उलगडणे; सोडविणे; पसरणे;
 रुंद करणे; घाबरणे; मिणे.
 विदु (विडुगण) (क) ना. — विधु; चंद्र; शशी; हत्तीच्या गंडस्थ-
 लाचा मधला भाग.
 (क) वि. — मोठा; रुंद; विस्तृत; पसरलेला.
 विदुगळ (लु) (विडुगण) (क) ना. — दुग्धमणि;
 स्फटिक; चंद्रकांत; अमृत शिला.
 विदुगु (विडुगण) (क) धा. — धार काढणे; दूध पिळणे; गाय,
 म्हैस पिळणे.

विदुर (रु) (बिदुर् [रु]) (क) धा. — सोडविणें; विस्तरणें; फेकणें; उधळणें; 'विदिर्' पहा.

विद् (बिद्) (क) वि. — विद्; मोकें पाडलेला; वेज पाडलेला; कोरलेला; टोचलेला.

विद्गुण (बिद्गुण [रु]) (क) ना. — आमंत्रण; आवतन; बोलाविणें; निमंत्रण; आतिथ्य.

विद्दि (हु)न (बिद्दि [रु] ल) (क) ना. — अतिथी; पाहुणा; आगतुक; आस; नातेवाईक; व्याही.

विद्दु (हु)न (बिद्दु [रु] ल) (क) ना. — मेजवानी; समाराधना; निमंत्रण; बोलावणें.

विन्द (बिन्द) (क) ना. — विनोद; आनंदाचा कालक्षेप; संतोष; खेळ; उत्सव; विलास.

—इसु (रु) (क) धा. — आनंदणें; संतोषणें; खेळणें; क्रीडा करणें.

विणुगु (बिणुगु) (क) वि. — नीच; हीन; खालच्या जातीचा; 'वणगु' पहा.

—नुडि (रु) (क) ना. — हीन वचन; दुर्बचन; हलकें भाषण; फुसके बोलणें.

विंदलि (ले) (बिंदलि [रु]) (क) ना. — बालक; मनगटी; हंसी.

विंदलु (बिंदलु) (क) ना. — हंस.

विंदिगे (बिंदिगे) (क) ना. — कळशी; घडा; लहान घागर.

विंदु (बिंदु) (सं) ना. — धेंव; शून्य; पाण्याचा हौद; खूण; ठिबकण; चांदणी; तारा; गंडस्थळ.

—देव (रु) (सं) ना. — शिव.

—फल (रु) (सं) ना. — मोती.

विन्नगे (ने) (बिन्नगे [रु]) (क) अ. — निःशब्द; नीरव;

मौनपूर्वक.

विन्नण (बिन्नण) (क) ना. — विज्ञान; पांडित्य; विद्वत्ता; चापल्य.

विन्नणि (णिग) (बिन्नणि [रु]) (क) ना. — विज्ञानी; वैज्ञानिक;

भौतिकशास्त्र; विद्वान; पंडित.

विन्नप (ह) (बिन्नप [रु]) (क) ना. — विज्ञापना; विनंती;

याचना; मागणी.

विन्नयिसु (बिन्नयिसु) (क) धा. — विनंती करणें; मागणी

करणें; विनम्रपणें सांगणें.

विन्नवत्तळे (बिन्नवत्तळे) (क) ना. — विनंतीपत्र; विज्ञापन

पत्रिका; मागणीपत्र; अर्ज.

विन्नविसु (बिन्नविसु) (क) धा. — विनवणें; प्रार्थणें; मागणें.

विन्नहमाडु (बिन्नहमाडु) (क) धा. — आदरानें बोलावणें;

गौरवपूर्वक भोजनास आमंत्रणें.

विन्नाकल् (बिन्नाकल्) (अ. दे) ना. — गलघतावरील

होकायंत्र पेटी.

विन्नाण (बिन्नाण) (क) ना. — विज्ञान; सौंदर्य; शोभा; विलास; आरास.

—गाति, -गिति (गति, -गिति) (क) ना. — विलासवती; नटपट्टा केलेली.

विन्नाय (बिन्नाय) (क) ना. — विनंती; विज्ञापना; निमंत्रण.

विप्पंड (बिप्पंड) (क) ना. — पक्ष्याचा किलविलाट;

चिवचिव; कंठाला आणणारी किंचाळी.

विप्पंडिसु (बिप्पंडिसु) (क) धा. — कंठाला येणें; पिरपीर

लावणें; कटकट करणें; भिववणें; निंदणें; घसरणें; चिवचिवणें.

बिबोंक (बिबोंक) (क) ना. — धुसफूस; अनावर राग; रुसवा.

बिभिंसु (बिभिंसु) (सं) ना. — प्रवेशेच्छा.

बिभिंत्सा (त्से) (बिभिंत्सा [रु]) (सं) ना. — प्रवेशेच्छा.

बिभीषण (बिभीषण) (सं) ना. — रावणाचा धाकटा भाऊ.

बिंब (बिंब) (सं) ना. — प्रतिरूप; पडछाया; अवतरण; नकल;

देह; शरीर; सूर्यमंडल; इंद्रधनु; आकाश; पाऊस; आर्द्रवस्त्र; तोंडलें.

बिंबाधरे (वोष्टे) (बिंबाधरे [रु]) (सं) ना. — तोंडल्या-सारखे लाल ओठ असलेली; सुंदरी.

बिंबिसु (बिंबिसु) (क) धा. — प्रतिबिंब पडणें; पडछाया येणें;

पटवणें; बिंबवणें; पटवून देणें; पडसाद घालणें; प्रतिध्वनि येणें;

समजून सांगणें.

बिम्मगे (ने) (बिम्मगे [रु]) (क) अ. — चिकटून; लागून;

दाटून; घट्टपणें; आवळून.

बिम्सु (बिम्सु) (क) ना. — मौन; गांभीर्य; अहंकार; आधिक्य;

श्रेष्ठता; मोठेपणा; गर्व; तोंडखीळ.

बिय (बिय) (क) ना. — व्यय; खर्च; वेच; दान; उणीव; झीज;

उणेपणा; न्यूनता.

बियद (बियद) (क) ना. — व्याध; पारधी; शिकारी.

बियदि (बियदि) (क) ना. — व्याधी; रोग; दुखणें; आजार.

बियळ (बियळ) (क) ना. — व्याळ; सर्प; नाग.

बिय्य (बिय्य) (क) ना. — व्यर्थ; खर्च; व्यय; नापीक जमीन;

पडजमीन.

बिय्यग (बिय्यग) (क) ना. — नातेवाईक; आस; बांधव;

परिवार; कुटुंबातील मनुष्य; स्वर्गिक; उधळ्या.

बिर (रि) कु (बिर [रु] रु) (क) ना. — फट; चीर; तडा;

विकास; उमलन.

बिरडे (बिरडे) (क) ना. — गुंडी; दावें; खीळ; तंबोऱ्याची खुंटी;

बूच; 'वेणे' पहा.

बिरने (बिरने) (बिरने [रु]) (क) अ. — वेगानें; शीघ्रपणें;

घाईने; झटकन.

बिरबिरने (बिरबिरने) (क) अ. — झटकन; लौकर; त्वरेने.

बिरयि (बि००००) (क) ना. — विरही; वियोगी; दूर राहिलेला प्रेमल पति.
 बिरयिनि (बि०००००) (क) ना. — विरहिणी; पतीचा वियोग झालेली स्त्री; वियोगिनी.
 बिरयिते (बि०००००) (क) ना. — विरहिता; वियोगिता.
 बिर (रु) सु (बि० [०] सु) (क) वि. — विरस; कठिण; घट्ट; ओबडधोबड.
 बिराड (बि००००) (क) ना. — बिन्हाड; वस्ती; घर.
 बिरि (बि०) (क) धा. — फाटणे; तडा जाणे; उमलणे; उलगाडणे; भिणे.
 (क) वि. — कठिण; घट्ट; न समजण्यासारखे; गुंतागुंतीचे; अडचणीचे.
 (क) ना. — आवळण्याचे साधन; भयाकुलता; भयदृष्टि; संकटग्रस्तता.
 — कल्लु (बि०००) (क) ना. — मोठा धोंडा; गोफणीने मारलेला दगड.
 बिरिकु (बि०००) (क) ना. — फट; तडा; चीर; विकास; उमलणे.
 बिरिसुगुलु (बि०००००००) (क) ना. — उमलतें फूल; कळा; मुकुल.
 बिरु (बि००) (क) धा. — भिणे; धावरणे; कंपित होणे; लटपटणे; थरकाप होणे.
 (क) वि. — भयंकर, विकार; मोठे; खडबडीत.
 बिरुकु (बि०००) (क) ना. — फट, चीर, तडा, विकास.
 बिरुगणे (बि०००००) (क) ना. — वजनदार बाण; तीक्ष्ण बाण; मोठा वासा; बांबू.
 बिरुगणु (बि००००००) (क) ना. — लाल डोळे; क्रूरनेत्र; वाईट दृष्टि; काकदृष्टि.
 बिरुगणके (बि०००००००) (क) ना. — वाईट दृष्टि; पापी नजर; मोठी देणगी.
 बिरुगालि (बि००००००) (क) ना. — वावटळ; झंजावात.
 बिरुगोलु (बि०००००००) (क) ना. — तीक्ष्ण बाण; वजनदार बाण; महा शस्त्र; लाठी; सोटा.
 बिरुद (बि००००) (सं) ना. — ब्रीद; पदवी; प्रतिष्ठा.
 बिरुदनि (बि०००००) (क) ना. — मोठा आवाज; कर्कशध्वनि; किंकाळी; बांबू.
 बिरुदावलि (बि०००००००) (सं) ना. — ब्रीदवंक्ति; पदव्यांची ओळ; अनेक प्रशस्तिपत्रे.
 बिरुदु (बि०००००) (क) ना. — ब्रीद; बिरुद.
 — बळे (बि०००) (क) ना. — विजयकंकण; मानाचा तोडा; 'कच्चळि' पहा.
 बिरुदोरे (बि०००००००) (क) ना. — मोठा ओढा; महानाला; महापुरुष; मोठा राजा.

बिरुवु (बि०००००) (क) ना. — खडबडीतपणा; काठिण्य; प्राबल्य; आवेश; निष्ठुरता; निर्दयता.
 बिरुमळे (क) ना. — अतिवृष्टि; मोठा पाऊस सुसलधार पाऊस.
 बिरुवरि (बि००००००) (क) ना. — जोराने पळणे; त्वरेने जाणे; धाई धाईने जाणे.
 बिरुवोरुलु (बि००००००००) (क) ना. — जोराचा टोला; खरपूस मार.
 बिरुसर (बि०००००) (क) ना. — मोठा आवाज; कर्कश स्वर; बांबू; ओरड; किंकाळी.
 बिरु (री) सु (बि० [०] सु) (क) वि. — कठीणपणा; घट्टत्व; विरसता; भरीवपणा.
 बिरुचु (बि००००) (क) धा. — उलगाडणे; सोडवणे; उघडणे; रुंद करणे.
 बिरुवण (बि०००००) (क) ना. — आमंत्रण; बोलावणे; आवतण; आतिथ्य; उपचार; सेवा.
 बिरुविग (बि०००००) (क) ना. — अतिथी; अभ्यागत; आमंत्रित.
 बिरुदु (बि००००) (क) ना. — ना. — मेजवानी; खाना; समारंभ.
 (क) अ. — पडून.
 बिरुपडिसु (बि००००००००) (क) धा. — पिरपिरणे; कंटाळणे; कटकट करणे; भिक्वणे; निंदणे; धसरणे; चिक्चिक्वणे; किलबिलाट करणे.
 बिरु (बि०००) (क) ना. — धनुष्य; कार्मुक; खर्चाची यादी; पट्टी.
 बिरु बरुमे (बि००००००) (क) ना. — धनुर्विद्यानैपुण्य.
 बिरु (बि००) (सं) ना. — भोक; बीळ; रंध्र; गुहा; ढोली; इंद्राचा धोंडा; उच्चैश्वा.
 बिरुवास (बि०००००) (सं) ना. — उंदीर; सर्प.
 बिरुलि (बि००) (क) धा. — किंमत लावणे; विक्रीला ठेवणे.
 बिरुलेशय (बि०००००००) (सं) ना. — सर्प; उंदीर; ससा.
 बिरुलिदरुवु (बि०००००००) (क) ना. — मौर्वी; धनुष्याची दोरी; धनुष्यप्राण.
 बिरुपत्रे (बि०००००) (क) ना. — बिल्वदळ; वेलपान.
 बिरुलिनि (बि०००००) (क) ना. — धनुष्य; सेना.
 बिरुलंतर (बि०००००००) (क) ना. — बाणाचा टप्पा; बाणफेकीचे अंतर.
 बिरुलालु (बि०००००००) (क) ना. — धनुर्विद्यानिपुण; तिरंदाज; धनुर्धर; नेम मारणारा.
 बिरुलु (बि००००) (क) ना. — धनुष्य; खर्चाची यादी.
 — गार (गार) (क) ना. — तिरंदाज; धनुर्धर.
 — गारिके (गारिके) (क) ना. — धनुर्विद्या; शरसंधान विद्या; बाणप्रयोग; तिरंदाजी.
 बिरुलंबेरगु (बि०००००००००) (क) ना. — महदाश्चर्य; अहो विस्मय; अत्याचंवा.

बिले (बिले) (क) ना. - बिला; पदक; पैसा.

बिलेरेय (बिलेरेय) (क) ना. - धनुष्यस्वामी; धनुर्वेद पारंगत; द्रोणाचार्य.

बिलेसिग (बिलेसिग) (क) ना. - धनुर्धारी; तिरंदाज; बाण मारणारा.

बिलेसिगे (बिलेसिगे) (क) ना. - शरवृष्टि; बाणफेक.

बिलोवज (बिलोवज) (क) ना. - धनुर्विद्या शिकवणारा गुरु; द्रोणाचार्य.

बिलोज (बिलोज) (क) ना. - धनुर्वेद शिकवणारा; उपाध्याय; द्रोणाचार्य; (ओवज (ओज) = उपाध्याय)

बिलव (बिलव) (सं) ना. - बेल; बेलाचें झाड.

बिस (बिस) (क) ना. - पाणी; धुकें; कमलाचा देठ; मृणाल; कमलनाळ.

बिसकंट (बिसकंट) (क) ना. - विषकंट; नीलकंट; शंकर.

बिसगोरळ (बिसगोरळ) (क) ना. - विषकंधर; नीलप्रीव; शिव.

बिसज (बिसज) (सं) ना. - कमळ.

बिसजनाभ (बिसजनाभ) (सं) ना. - पद्मनाभ; विष्णु.

बिसजगर्भ (बिसजगर्भ) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; कमलेश्वर.

बिसजभव (बिसजभव) (सं) ना. - कमळांत जन्मलेला; ब्रह्मदेव.

बिसजालये (या) (बिसजालये [या]) (सं) ना. - कमला; लक्ष्मी; पद्मालया.

बिसजासन (बिसजासन) (सं) ना. - कमलासन; ब्रह्मदेव.

बिसद (दळ) (बिसद [दळ]) (क) ना. - आश्चर्य; विस्मय; अचंभा; उत्तेजन.

बिसप्रसून (बिसप्रसून) (सं) ना. - कमल; तावर.

बिसरुह (बिसरुह) (सं) ना. - कमल; जलरुह.

— बांधव (बांधव) (सं) ना. - सूर्य.

— चैरि (चैरि) (सं) ना. - चंद्र.

बिसवंद (बिसवंद) (क) ना. - विस्मय; आश्चर्य; अचंभा.

बिससन (बिससन) (क) ना. - मारण; शिरकाण; कंदन; दुखवणें.

बिसाड (डु) (बिसाड [डु]) (क) धा. - फेकणें; भिरकाटणें; भिरकावणें, उधळणें; विखुरणें.

बिसि (बिसि) (क) ना. - उष्णता; झळ; ऊन; ज्वर; ताप; क्रोध. कोप.

— कण्ण (कण्ण) (क) ना. - अंगार नेत्र; शिव; जळते डोळे असणारा; उग्रनेत्र.

— कल्लु (कल्लु) (क) ना. - सूर्यकांत.

बिसिनि (नी) (बिसिनि [नी]) (सं) ना. - कमलिनी; कमल.

बिसिल् (लु) (बिसिल् [लु]) (क) ना. - सूर्यप्रकाश; ऊन्ह; उष्णता; संकट.

— कुदुरे, - तोरे (कुदुरे, - तोरे) (क) ना. - उन्ह;

मुगजळ; किरण; मरिचिका 'बयलदोरे' पहा.

बिसिलक्कि (बिसिलक्कि) (क) ना. - चक्रवाक पक्षी.

बिसु (बिसु) (क) धा. - उन्हांत घालणें; वाळवणें; जुळविणें; जोडणें.

(क) वि. - कढत; तप्त; उष्ण.

बिसुगण्ण (बिसुगण्ण) (क) ना. - तप्तनेत्र; शिव.

बिसुगदिर (बिसुगदिर) (क) ना. - सूर्य; तपन; उष्णकिरण.

बिसुगे (बिसुगे) (क) ना. - उष्णता; तपमान; शिरकाव; प्रवेश; जोडणी; सारखेपणा; अंबारी; हत्तीवरील चौकी; सायंसहल.

बिसुटंबरि (बिसुटंबरि) (क) धा. - आश्चर्याद्वार काढणें; मनसोक्त भटकणें; स्वैर संचारणें; पसरणें; फैलावणें.

बिसुडु (डु) (बिसुडु [डु]) (क) धा. - सोडणें; फेकणें; भिरकाटणें; टाकणें; पाठवणें; दाखवणें.

बिसुपु (बिसुपु) (क) ना. - उष्णता; उकाडा; गरमा; ऊन्ह.

बिसुवंद (बिसुवंद) (क) ना. - विस्मय; आश्चर्य; नवल.

बिसुसुयु (बिसुसुयु) (क) धा. - दुःखानें सुस्कारा सोडणें; उष्ण श्वास टाकणें.

बिसुळ (बिसुळ) (क) धा. - भिरकावणें; वाटेल तसें फेकणें.

बिह (बिह) (क) ना. - व्यूह; सैन्याची विशिष्ट रचना.

बिळ (लि) लु (बिळ [लि] लु) (क) ना. - वडाची पारंबी; आंगुठुक मुळें; सुकलेलें पान.

बिलिळु (लु) (बिलिळु [लु]) (क) धा. - पांढरें होणें; सफेद करणें.

बिलिडु (बिलिडु) (क) ना. - पांढरा रंग; शुभ्रवर्ण; सफेती.

बिलिळु (लु) (बिलिळु [लु]) (क) ना. - पांढरे कोड; चर्मरोग; शुभ्रता; चांदी फुडणें.

बिलिवेलु (बिलिवेलु) (क) ना. - चंद्रिका; चांदणें.

बिलुवक्कि (बिलुवक्कि) (क) ना. - बगळा; बदक; पारवल;

कवूतर.

बिलकडि (बिलकडि) (क) ना. - आश्चर्य; भय; घाबरेपणा; भ्रम.

बिलके (बिलके) (क) ना. - भिक्षा; भिक्षुकी; पतन.

बिलितगे (बिलितगे) (क) ना. - लावणी; पेरणी; वीजारोपण.

बिलु (बिलु) (क) धा. - पेरणें; लावणी करणें; बी घालणें.

बिल्वक्क (बिल्वक्क) (क) ना. - शुक्लपक्ष; शुद्धपक्ष; चांदणी पंधरवडा.

बी (बी) (क) धा. - संपणें; संपविणें; झिजणें; नाहीसें होणें;

रिकामें पडणें; व्यर्थ होणें.

बीकलु (बीकलु) (क) ना. - गाळ; चाल; शेवटी राहिलेलें;

निरुपयोगी वस्तु.

बीग (बीग) (क) ना. - आत; नात्याचा; व्याही; कुलप.

वीगमुद्रे (बी०ग०मु०द्रे) (क) धा. — कुलूप मोहोर करणें; सीलबंद करणें; शिकामोर्तव करणें.

वीगिति(त्ति) (बी०ग०[३]) (क) ना. — आस स्त्री; सासरची स्त्री. वीगिवेरे (बी०ग०वे०रे) (क) धा. — माजणें; मस्तीला येणें; फुगणें; गर्विष्ठ होणें.

वीगु (बी०ग०) (क) धा. — भरणें; भरून घेणें; फुगणें; सुजणें; गर्व वाहणें; अहंकारी होणें; हटणें; पाय मार्ग घेणें; हर्षमरित होणें; स्थूल होणें.

वीगुवेरे (बी०ग०वे०रे) (क) ना. — पूर्णचंद्र; पौर्णिमा.

वीज (बी०ज) (सं) ना. — बी; दाणें; बियाणें; पेरणी; नाटकांतील कथारंभ भाग; पुंस्त्व.

— कौश (बी०ज) (सं) ना. — वीर्यकौश; अंड; बीजाशय.

वीजक (बी०जक) (सं) ना. — पुंनाग वृक्ष; महालुंगाचें झाड.

वीजमंत्र (बी०जम०म०त्र) (सं) ना. — प्रणवमंत्र; ओंकारमंत्र.

वीजवाक्य (बी०जवा०क्य) (सं) ना. — मुख्य गोष्ट; सारांश;

बोलण्याचा आशय; मथितार्थ.

वीजाक्षर (बी०ज०क्ष०र) (सं) ना. — ॐ; प्रणवाक्षर.

वीजावाप (बी०ज०वा०प) (सं) ना. — पेरणी; बीलावणी; बीज टाकणें.

वीडार (बी०ज०र) (क) ना. — तात्पुरती वसती; जमीन.

वीडि(डे) (बी०ज [डी]) (क) ना. — भेग; जमिनीतील फट.

वीडिके (बी०जिके) (क) ना. — तात्पुरती वसती; बिऱ्हाड;

ठिकाणा; स्थान.

वीडु (बी०जु) (क) ना. — वस्ती; घर; एक लोह प्रकार; रास;

समूह; त्याग; नाश; सोडवणूक; दिवाळे; पडजमीन; पाळी.

— विडु (बी०जु) (क) धा. — बिऱ्हाड करणें; उतरणें;

जगून राहणें; निभावणें; तळ टोकणें.

वीडुगलह (बी०जुग०ल०ह) (क) ना. — गृहकलह; अंतःकलह;

घरचे भांडण; भाऊबंदकी.

वीडुगणिके (बी०जुग०णिके) (क) ना. — नजराणा; राजोपहार;

राजाला दिलेली देणगी.

वीडुबेंकि (बी०जुब०कि) (क) ना. — गृह्णाग्नि; शिविराग्नि;

(camp; fire) शिविराग्निपुढील कार्यक्रम.

वीडे (बी०जु) (क) ना. — भेग; जमिनीतील फट; धरणीचा तडा.

— परि (बी०जु) (क) धा. — भेग पडणें; फट सुटणें; तडा जाणें.

वीडेवण (बी०जुव०ण) (क) ना. — पाडाला आलेले फळ.

वीणे (बी०जु) (क) ना. — वीणा; वीन; तंतुवाद्य.

वीत (बी०जु) (क) वि. — स्थूल; जाड; भरलेले; विकसित; व्यर्थ; नष्ट.

वीतु (बी०जु) (क) अ. — संपून; आटोपून; शेवटास जाऊन.

(क) ना. — वैयर्थ्य; समारोप.

वीदि (बी०जु) (क) ना. — गल्ली; रस्ता; दिशा; आश्रय.

— मगु (बी०जु) (क) ना. — पोरका; परदेशी; आईबाप नसलेला.

वीदिवणिज (बी०जुव०णिज) (क) ना. — फेरीवाला; गळोगल्ली फिरून व्यापार करणारा; फिरस्ती व्यापारी.

वीदिवरि (बी०जुव०रि) (क) धा. — स्वैर फिरणें; स्वेच्छेनें पळणें; स्वैर वाहत जाणें; भिरकाटणें.

वीदिवेण (बी०जुव०वेण) (क) ना. — अनाथ शव; वेवारशी प्रेत; निराश्रित मृत.

वीभत्स (बी०जुभ०त्स) (सं) वि. — किडसवाणें; जुगुप्सा उत्पन्न करणारें; ओकारी आणणारें; नवरसांपैकी एक रस.

वीभत्सु (बी०जुभ०त्सु) (सं) ना. — युद्ध नियम पाळणारा अर्जुन.

वीथ (बी०जुथ) (क) ना. — व्यय; खर्च; वेच; वापराची वस्तु; निष्प्रयोजन.

(सं) ना. — अमृत; तांदूळ; भात; आहार.

वीर (बी०जु) (क) धा. — प्रगट करणें; उच्चकर्णें; हूल उठवणें; कंठी पिकवणें; अफवा पसरवणें.

वीर (बी०जु) (क) ना. — वीर; वीर्य; वीरता; पराक्रम; शौर्य; शूर; धीर; धारिष्ठ; धैर्यवान.

वीरवरे (बी०जुव०रे) (क) ना. — युद्धांतील रणवाद्य; भेरी; नगारा

वीरु (बी०जु) (क) धा. — प्रगट करणें; जाहीर करणें; फेकणें; पसरणें.

वीवर् (बी०जुव०) (अ. दे) ना. — जमीन व पाणी यांवर संचार करणारा एक प्राणी. (याच्या केसाच्या टोण्या करतात.)

वीवु (बी०जुवु) (क) ना. — (क) ना. — चर्म; कातडे; स्वयंपाकाचें माडे; पुरुष.

वीसणिके (बी०जुस०णिके) (क) ना. — पंखा; व्यजन; वारा घालण्याचें साधन.

वीसर (बी०जुस०र) (क) ना. — अंत; शेवट; नाश; विध्वंस.

वीसाडु (बी०जुसा०डु) (क) धा. — भिरकाटणें; भिरकावणें; फेकणें; उधळणें; त्यागणें; टाकणें.

वीसालु (बी०जुसा०लु) (क) ना. — मोठ्या व्यक्तित्वाचा मनुष्य; थोर पुरुष.

वीसु (बी०जुसु) (क) धा. — दळणें; पीठ करणें; हलणें; हलविणें; वारा लागेल असा झोका देणें; मागेपुढें हलणें; शस्त्र फेकून मारणें.

(क) वि. — लांब; रुंद; विस्तृत.

— कालु (बी०जुसु) (क) ना. — लांब अंतराचें पाऊल;

टांग; दांग; लांब पावलाची चाल; वेगाची गति.

— बले (बी०जुसु) (क) ना. — मासे पकडण्याचें जाळें; मृग पकडण्याचा फासा.

वीळ (ळ) (वीळ [ळ]) (क) धा. - जमीनदोस्त करणे; स्थानभ्रष्ट करणे; अवनत होणे; घसरून पडणे; खालच्या पायरीला येणे.

(क) ना. - पतन; विनाश; अयोग्यता; हीनता; आशा; व्यर्थपणा.

वीळ (ळ) (वीळ [ळ]) (क) ना. - पारंबी; लोंबती मुळे; टापीची मुळे ('बीर' घातूचे भावकृदंत रूप.)

(क) अ. - जाहीर करून; पसरवून; प्रगट करून.

वीळकेडे (वीळकेडे) (क) धा. - जमीन पड पाडणे; शेत नासणे; मारपीट करून लोळवणे.

वीळडिगे (ळुडे) (वीळडिगे [ळुडे]) (क) ना. - पारोसे वस्त्र; एकदा नेसून सोडलेले वस्त्र; न धुतलेले जुने वस्त्र.

वीळवचन (वीळवचन) (क) ना. - काथ्याकूट; बाष्कळ वडवड; अश्लील बोलणे; व्यर्थ गप्पा; चकाट्या.

वीळवेण (वीळवेण) (क) ना. - मृतवत् पडणारा; मेल्याचे सोंग करणारा; मृतप्राय.

वीळकोडु (वीळकोडु) (क) धा. - सामारें जाणे; गौरवानें पाठवणी करणे.

वीळकोळ (ळळु) (वीळकोळ [ळळु]) (क) धा. - स्वागत करणे; प्रार्थिणे; सहज फेरी मारणे; फिरायला निघणे.

वीळतर (रु) (वीळतर [रु]) (क) धा. - खाली पडणे; पडून राहणे.

वीळमाडु (वीळमाडु) (क) धा. - वेड लावणे; मुलवणे; शोभवणे; सौंदर्य आणणे.

(क) ना. - पडकें घर; डळमळित घर.

बुळिटु (बुळिटु) (क) ना. - बुका; अवीर; काळ्या रंगाची सुवासिक बुकणी.

बुग (गु) डि (बुग [गु] डि) (क) ना. - स्त्रीच्या कानांतील दागिना; अखंड सौभाग्यचिन्ह; बुगडीकाठ.

बुग (गु) रि (बुग [गु] रि) (क) ना. - भोंवरा; भिंगरी; खेळणे.

बुगिलु (बुगिलु) (क) ना. - जाळाची फुरफुर; भय; भीति; गर्भगळितता; गाळण. दिड्मूढता.

बुगे (बुगे) (क) ना. - झरा; कारंजा; पाण्याची उसळी; उत्रेक; 'उठी' पहा.

बुजपत्र (बुजपत्र) (क) ना. - भूर्जपत्र; भूर्जवृक्षाचे पान.

बुड (बुड) (क) ना. - तळ; खालचा भाग; बूड; आदि; आरंभ; पाया; पाऊल.

बुडकटु (बुडकटु) (क) ना. - मूळ; वंशारंभ; कुलपुरुष; जनांग; संतति.

बुडकि (गि) त्तिग (बुडकि [गि] त्तिग) (क) ना. - समूळ उच्चाटण; उत्पादन; निर्मूलन; तळपट.

बुडबुडिके (बुडबुडिके) (क) ना. - कुडबुडे; कुडबुडे.

बालगणारा जोशी.

बुडुमेळ (बुडुमेळ) (क) अ. - उलटापलट करून; व्युत्क्रम करून; खालचे वर करून.

बुत्ति (बुत्ति) (क) ना. - भुक्ति; खाद्यपदार्थ; दहीमात; पाथेय; शिबोरी; पापपुण्याचें गाठोडें.

—हुळ (हुळ) (क) ना. - शेणकिडा; खतांतील किडा.

बुदणि (लि) के (बुदणि [लि] के) (क) ना. - तेलाची बुदली; चामड्याची बुदली; चर्मपात्र.

बुदलिगे (गिगे) (बुदलिगे [गिगे]) (क) ना. - बुदला; चर्मपात्र; पखाल.

बुद्ध (बुद्ध) (सं) वि. - ज्ञात; जागृत; ज्ञानी.

(सं) ना. - विद्वान; पंडित; भगवान् बुद्धदेव.

बुद्ध (बुद्ध) (सं) ना. - बुडबुडा; फेस.

बुध्या (बुध्या) (सं) अ. - बुद्धिपूर्वक; हेतुत; उद्देशानें.

बुद्धि (बुद्धि) (सं) ना. - ज्ञान; समाज; जागृति; निरीक्षण;

विमर्श; तर्क; कल्पना;

—केंडि (केंडि) (क) वि. - निर्बुद्ध; मतिमंद; मोळसट; अज्ञ.

—पूर्वकं (पूर्वकं) (क) अ. - उद्देशपूर्वक; सुदाम;

जाणूनबुजून; आवजून.

—बल (बल) (सं) ना. - ज्ञानशक्ति; बुद्धिबळाचा खेळ.

—भ्रंश (भ्रंश) भ्रम; वेड; चळ.

—अष्ट (अष्ट) (सं) वि. - वेडा; भ्रमिष्ठ; माथेफिरू; खुळा.

—वंतिके (वंतिके) (क) ना. - जाणतेपणा; कौशल्य;

नैपुण्य; समजूत; बुद्धिमानता.

—वाद (वाद) (सं) ना. - समजावणी; ज्ञानदान; पढवणूक.

बुध (बुध) (सं) ना. - विद्वान; पंडित; बृहस्पतिपुत्र; बुधग्रह; जाणीव; ज्ञान.

बुधरत्न (बुधरत्न) (सं) ना. - पंडितरत्न; पाच रत्न; मरकत.

बुध्न (बुध्न) (सं) ना. - भांड्याचा तळ; बूड; बुंधा; झाडाचा खालचा भाग.

बुनुगु (बुनुगु) (अ.दे.) ना. मागची बाजू; पार्श्वभूमी; छोट्या परिवार; प्रभावळ; बाजारबुणगे.

बुंदु (बुंदु) (अ. दे.) ना. - काफीचें बीं; तळलेलें धान्य.

बुन्या (निया) दि (बुन्या [निया] दि) (अ.दे.) वि. -

प्राथमिक; पूर्वकाळचें; मागील.

(अ.दे.) ना. - पाया; आधार; आश्रय; मूळ रचना; पंचांग.

बुभुक्षा (क्षे) (बुभुक्षा [क्षे]) (सं) ना. - भूक; क्षुधा; हवेसें वाटणे; आवश्यकता; अनुभवाची आतुरता.

बुभुक्षित (बुभुक्षित) (सं) वि. - भुकेला; अनुभवातुर;

खाण्याची इच्छा असलेला.

बुभुक (बु०भु०क) (सं) ना. - घौस; घड; गुच्छ; कुंचला.
 बुभुग (बु०भु०ग) (क) ना. - फेस; फसफस; बुरबुरा.
 बुभुगल (बु०भु०गल) (क) ना. - भाजलेले तांदुळ; चुरसुरे;
 तुराट्या; कावळकाठ्या; 'पुगल' पहा.
 बुभुज (बु०भु०ज) (क) ना. - किल्याचा बुरुज; तटाचा डेरा.
 बुभुंति (बु०भु०ंति) (क) ना. - बुरुड जातीची स्त्री; बुरड्या,
 बुरड्या विकणारी.
 बुभुडि (डे) (बु०भु०डि [डि]) (क) ना. - गोल पोकळ वस्तु;
 गोलवस्तु; पोहण्याचा भोपळा; बुडी; असत्य पोकळ भाषा.
 बुभुडु (बु०भु०डु) (क) ना. - सुरळी; गुंडाळी; दिवा ठेवण्याची
 तिकटी; ठाणवई.
 बुरुदे (बु०भु०दे) (क) ना. - माती; राड; चिखल.
 बुलबुल (बु०भु०ल) (अ-दे) ना. - गाणारा पक्षी; मैना;
 एक तंतुवाद्य.
 बुलबिसु (बु०भु०लबिसु) (क) धा. -
 पीळ भरणे; उत्तेजन देणे; हुरूप भरणे; उत्साहित करणे;
 स्तुती करणे; बनविणे; हरमन्याच्या झाडावर चढवणे.
 बुलबणे (बु०भु०लबणे) (क) ना. - उत्तेजन; उत्साह; हुरूप; उमेद;
 आधिक्य; वैपुल्य.
 बुवरि (बु०भु०रि) (क) ना. भवरा; भोवरा; भिंगरी.
 बुवि (बु०भु०वि) (क) ना. - भूमि; भूलोक; भूमीवर.
 बुसुगुडु (डु) (बु०भु०सुगुडु [डु]) (क) धा. - फुसफुसणे;
 सुसुसुसणे; फुस्कारा सोडणे.
 बूट (टक) (बु०भु०ट [ट]) (क) ना. - झाकण; नजरबंदी;
 वंचना; जादू; जादूगार; हस्तचालित्य; हातचलाखी.
 बूटाटिके (बु०भु०टाटिके) (क) ना. - दिखाऊ प्रेम; लबाडीचें
 वर्तन.
 बूत (बु०भु०ट) (क) ना. - भूत; पिशाच; प्राणी; भयंकरपणा.
 -बडि (बु०भु०डि) (क) धा. - भूत लागणे; बाधा होणे;
 -बिडु (बु०भु०डु) (क) धा. - मद उतरणे; मस्ती जिरणे.
 बूताट (बु०भु०टाट) (क) ना. - दांडगाई; धससुसळेपणा; ढोंग;
 सांग; बहाणा.
 बूत (बु०भु०ट) (क) ना. - बंडपणा; धांगडधिंगा; दांडगाई;
 निर्लज्जता.
 बूतुग (बु०भु०टुग) (क) ना. - उद्धटपणा; निलाजरेपणा.
 बूतुगेडे (बु०भु०टुगेडे) (क) धा. - निर्लज्ज बोलणे; दमदाटी देणे;
 दांडगाईचें बोलणे.
 बूदि (बु०भु०दि) (क) ना. - राख; भस्म; विभूति; राखेचा रंग.
 -कुंबळ (बु०भु०कुंबळ) (क) ना. - कोहाळा; एक जातीचा
 भोपळा.

बूदि (बु०भु०दि) (सं) ना. - भूति; ऐश्वर्य; संपत्ति; पदवी; उत्पादन;
 प्राप्ति.
 बूरुग (बु०भु०ग) (क) ना. - शाळमली वृक्ष; सावरीचें झाड.
 बूवि (बु०भु०वि) (क) ना. - भूद; जमीन; भूमी; पृथ्वी.
 बूस (बु०भु०स) (अ-दे) ना. - भूस; कोंडा; धान्यतूस;
 टरफल; निरुपयोगी वस्तु.
 बूसण (बु०भु०सण) (क) ना. - भूषण; अलंकार; सौंदर्याचें मूळ;
 योग्यता; सौंदर्य.
 बूंहण (बु०भु०हण) (सं) ना. - हत्तीचें ओरडणे; गर्जना.
 बूंहित (बु०भु०हित) (सं) वि. - वर्धित; वाढलेलें; हत्तीचें डकरणे.
 बूंद (बु०भु०द) (सं) ना. - बूंद; समूह; गट.
 बूंदारक (बु०भु०दारक) (सं) ना. - देवता; अमर; देव.
 बूंदा (बु०भु०दा) (सं) ना. - बूंदा; तुळस; जळधराची पत्नी
 बूंदावन (बु०भु०दावन) (सं) ना. - तुळशीची बाग; बूंदावन
 क्षेत्र; समाधी; तुळशीकट्टा; तुळशीचें झाड.
 बूहत् (बु०भु०हत्) (सं) वि. - मोठा; विशाल.
 -काय (बु०भु०काय) (सं) ना. - भीमदेह; धिप्पाड देह.
 बूहतिके (बु०भु०हतिके) (सं) ना. - पांवरुण; प्रावरण; झाकण
 बूहदारण्यक (बु०भु०दारण्यक) (सं) ना. - एक प्रसिद्ध
 उपनिषद्
 बूहदथ (बु०भु०हदथ) (सं) ना. - महारथी; रुद्र; शिव.
 बूहबडे (बु०भु०हबडे) (सं) ना. - नपूंसक वेषधारी
 अर्जुन.
 बूहस्पति (बु०भु०हस्पति) (सं) ना. - गुरु; देवगुरु; पंडित; ज्ञानी.
 एक नक्षत्र.
 बेकने (बु०भु०ने) (क) अ. - आश्चर्य वाटण्यासारखें; झटकन;
 अकस्मात्.
 बेकस (बु०भु०कस) (क) ना. - नवल; आश्चर्य; विस्मय.
 -बेरगु (बु०भु०बेरगु) (क) ना. - अत्याश्चर्य. चकितता.
 बेकें (बु०भु०कें) (क) ना. - परिताप; दुःख; जखम; अनुताप.
 बेगडु (बु०भु०गडु) (क) ना. - भय; आश्चर्य; भयचकितता;
 विस्मय.
 बेगर (बु०भु०गर) (क) धा. - भिणे; हदरणे; कांपणे;
 घाम सुटणे; अवाक होणे; चकित होणे.
 बे (बु०भु०) (क) वि. - ऊन; तप्त; गरम.
 बेकि (बु०भु०कि) (क) ना. - तपन; विस्तव; जाळ;
 ज्वलन.
 बेकोळ (बु०भु०कोळ) (क) धा. - सोबतीने जाणे; बरोबर जाणे;
 संगतीने जाणे; पाठपुरावा करणे; पाठिंबा देणे.
 बेगडे (बु०भु०गडे) (क) अ. - पाठीकडून; माग हून; नंतर;
 पाठीमागून.

वेंगदिर (रु) (बिंगदि [रु]) सूर्य; तसकिरण.

वेंगरे (बिंगरी) (क) ना. - सागरतीरावरील वाळवंट;

समुद्रकिनारा.

वेंगाडु (बिंगाडु) (क) ना. - उष्णप्रदेश; पाणी व सावली नसलेला प्रदेश.

वेंगापु (बिंगापु) (क) ना. - पाठ पुरावा; पाठिवा; अंगरक्षण; संरक्षण.

वेंगाल (बिंगाल) (क) ना. - उन्हाळा; वसंतमास.

वेंगावळु (बिंगावळु) (क) ना. - पाठ पुरावा; पाठिवा.

वेंगोडु (बिंगोडु) (क) धा. - पाठ दाखवून पळणे; खुदातून पळ काढणे; नपुंसकाप्रमाणे पाठ फिरवणे.

वेंगोळु (ळु) (बिंगोळु [ळु]) (क) धा. - पाठीमागून येणे;

पाठी लागणे; अनुसरणे; पुढे घालवून येणे. बरोबर येणे.

वेंगोळु (बिंगोळु) (क) ना. - अग्न्यस्त्र; जळते बाण.

वेच (बेच्चे) (क) ना. - बुजगावणे; बागुल; बुजग वाहुले.

वेचगे (ने) (बेच्चेगी [ने]) (क) अ. - उबदारपणे; उब लागण्यासागळे.

वेचंते (बेच्चेउंते) (क) अ. - तापल्याप्रमाणे; स्थिरपणे.

वेचर (बेच्चेर) (क) ना. - घाई; त्वरा; वेग; घाबरेपणा; भ्रम; आश्चर्य.

वेचरिसु (बेच्चेरिसु) (क) धा. - घाई करणे; गडबड करणे; भ्रमाने तोल सुटणे.

वेचळिसु (बेच्चेळिसु) (क) धा. - त्वरा करणे; गोंधळणे; लगबगणे.

वेचु (बेच्चे) (क) धा. - भय वाटणे; घाबरणे; चकित होणे; विस्मय पावणे.

वेचुनीर (रु) (बेच्चेनीर [रु]) (क) ना. - गरम पाणी; तापलेले पाणी; मीतिनिवारक लोहाचे पाणी.

वेज (बेच्चे) (क) ना. - वैद्य; आसव देणारा.

वेजर (बेच्चेर) (क) ना. - मीति; भय; थरकाप.

वेजे (बेच्चे) (क) ना. - पांखराची पिले; किलबिल; चिवचिवाट.

वेचे (बेच्चे) (क) ना. - जलस्रोत; ओहोळ; तळे; सरोवर; पाझर; पाण्याचे भांडे; दाताळे; शेतीचे अवजार; मांगोरे.

वेड (बेच्चे) (क) वि. - मोठा; महान.

(क) ना. - टेकडी; पर्वत; गिरी.

वेडने (बेच्चेने) (क) अ. - निबर होऊन; कठिणपणे; ओवडधोवड होऊन.

वेडवेने (बेच्चेवेने) (क) ना. - डोंगरपेट; वणवा; दावामि; पर्वतावरील आग.

वेडवेसने (बेच्चेवेसने) (क) ना. - भर उन्हाळा; ऐन उकाड्याचा काळ.

वेडवेगे (बेच्चेवेगे) (क) ना. - महाशुभ्र; हाडवैरी; दुष्मन.

वेडवेगेय (बेच्चेवेगेय) (क) ना. - पर्वत; शत्रु; इंद्र;

वेष्टि (बेच्चे) (क) ना. - भेट; संदर्शन; संधान; सूत; मीलन; निबर वस्तु.

वेष्टितु (बेच्चेष्टितु) (क) वि. - कठिण; निष्ठुर; टेकडी.

(क) ना. - मोठेपणा; निबरता; विशालत्व; घट्टपणा.

वेष्टिवेनक (बेच्चेवेनक) (क) ना. - पुष्कळ पाय असणारा प्राणी; गोम; धोण.

वेडु (बेच्चे) (क) धा. - मारणे; चोपणे; वी रुजणे; वी लागणे.

(क) ना. - गिरी; पर्वत; हाताचे बोट.

वेडग (डंग) (बेच्चेडंग [डंग]) (क) वि. - डोंगी; विलासी;

ऐटबाज; पोषाखी.

—इरिव वेडग (उडवेडंग) (क) ना. - जाळ्यांत पकडून मारणारा.

वेड (डंग) (बेच्चे [डंग]) (क) वि. - सोगाडी.

साजशृंगार करणारी; ऐटबाज; चंगीभंगी.

वेड(डंग)गु (बेच्चे [डंग]गु) (क) ना. - सोंग; अवडंबर;

विलास; डौल; तोरा; ऐट.

वेणचि (चु) (बेच्चेचि [चु]) (क) ना. - धारेचा पांढरा दगड.

वेणळतिगे (बेच्चे [चु] तिगे) (क) ना. - निर्मळता; स्वच्छता; तांदूळ; सफेत तांदूळ.

—अक्कि (अक्कि) (क) ना. - पांढरे तांदूळ; न शिजवलेले तांदूळ.

वेणे (बेच्चे) (क) ना. - खील; वूच; खुंटा; मजबुतीचे साधन.

वेणणेगळु (बेच्चेगळु) (क) ना. - नवनीतचोर; लोणी चोरणारा; कुण्ण; मांजर.

वेण्णे (बेच्चे) (क) ना. - लोणी; नवनीत.

वेंडागु (बेच्चेगु) (क) धा. - अति श्रम करणे; थकणे; कष्ट पडणे; वाळणे; मरणे; नित्राण होणे; शक्तिपात होणे.

वेंडु (बेच्चे) (क) वि. - शुद्र; पातळ.

(क) ना. - निस्तेजता; निस्सारता; भेंड; हलकेपणा; वेंडरोग.

वेंडुमरळ (बेच्चेमरळ) (क) धा. - जडत्व येणे; क्षीण होणे.

(क) ना. - भेंडाचे फूल; भेंडीचे फूल.

वेते (बेच्चे) (क) ना. - व्यथा; चिंता; दुःख; दुखणे.

वेत्त (बेच्चे) (क) ना. - वेत; वेत्र; छडी; चिवाटी.

वेत्तले (बेच्चेले) (क) ना. - नम्र; दिगंबर; वस्त्रविहीन; विवस्त्र.

वेद(दे) (बेच्चे [दे]) (क) वि. - उनऊन; उष्ण.

वेदकु (बेच्चेकु) (क) धा. - हुडकणे; विचार करणे; ओरवडणे; बोचकारणे; टपली मारणे; चावणे.

वेदंडे (वेदंडे) (क) ना. - गीतरचना; पद; काव्याची पद्यपद्धति.

वेदरट्ट (वेदरट्ट) (क) धा. - भिववून पळविणें; घाबरवून पाठवणें.

वेदरु (वेदरु) (क) धा. - भेदरणें; भिणें; घाबरणें; थरकाप होणें.

(क) ना. - बुजगावणें.

वेदे (वेदे) (क) ना. - हंगाम; पेरणीचा समय; घात; मद; स्त्रीपुरुष संयोग; ऋतुसमय; उष्णता.

वेनक (वेनक) (क) ना. - सपाट धोंडा; पाटा; गणपति; विनायक.

वेंतर (वेंतर) (क) ना. - धनपिशाच; धनावरील भूत; व्यंतर.

वेन्नट्ट (वेन्नट्ट) (क) धा. - पाठिंबा देणें; पाठलाग करणें; तडीपार होईतो पिच्छा पुरवणें; पिटाळणें; सीमापार पळविणें.

वेन्नने (वेन्नने) (क) अ. - पाठीमागें; मागच्या बाजूस; अविव्रांत; न थांबतां.

वेन्नमेले (वेन्नमेले) (क) अ. - तदनंतर; पश्चात्; त्याउपपर.

वेन्नहिंदे (वेन्नहिंदे) (क) अ. - अनुसरून; अनुकृत्वा; अनुसृत्य; जन्मत्यानंतर.

वेन्नारे (वेन्नारे) (क) अ. - लागलीच; पाठोपाठ; मागोमाग.

वेनीरु (वेनीरु) (क) ना. - ऊन पाणी; गरम पाणी.

वेन्नकट्ट (वेन्नकट्ट) (क) धा. - पाठपुरावा करणें; आधाराला उमैं राहणें.

वेन्नबाळ (वेन्नबाळ) (क) धा. - शरण जाणें; आश्रय घेणें; सामोरे जाणें.

वेन्नहत्तु (वेन्नहत्तु) (क) धा. - पाठलाग करणें; पाठी लागणें; पाठपुरावा करणें.

वेन्नेलु (वेन्नेलु) (क) ना. - पाठीचा कणा; आधार; पाठिंबा; स्थैर्य; दृढता.

वेण (वेण) (क) वि. - मिणारा; वेशुद्ध; वेभान; मूढ; दचकणारा.

वेणु (वेणु) (क) ना. - मूढता; खुळेपणा; घाबरुंगडी; वेभानता.

—तक्कडि (तक्कडि) (क) ना. वि. - वेतालपणा; बुद्धीचा तोल सुटलेला.

वेन्नने (वेन्नने) (क) अ. - माजून; मस्तीने; अहंकारानें.

वेन्नवर (वेन्नवर) (क) ना. - भय; कोलाहल; गडबड; गोंधळ.

वेन्नरिसु (वेन्नरिसु) (क) धा. - भय दाखवणें; गोंधळ माजवणें; भिवविणें;

वेन्नळे (वेन्नळे) (क) ना. - भय; घाबरेपणा; गोंधळ; कळवळा; वेभानता.

वेन्नेरु (वेन्नेरु) (क) ना. - अति नवल; अहो आश्चर्य; अचाटपणा.

वेमरु (वेमरु) (क) धा. - भीतीनें वाम फुटणें; घाबरणें.

(क) ना. - घाम; स्वेद; धर्म.

—सुरिसु (सुरिसु) (क) धा. - कष्ट करणें; अंग मोडून काम करणें.

वेमरु (वेमरु) (क) ना. - घाम गाळणें; वाम सुटणें; घामेजणें.

वेमे (वेमे) (क) ना. - भ्रम; विस्मय; आश्चर्य; धडपड; आशा. (क) धा. - वाम येणें; शरीराचें पाणी पाणी होणें.

वेन्नत्तु (वेन्नत्तु) (क) धा. - बरोबर येणें; पाठी लागून येणें; पावलावर पाऊल ठेवणें.

वेन्नरि (वेन्नरि) (क) धा. - पाय मागें घेऊन पळणें; युद्धांतून पळ काढणें.

वेन्नल (वेन्नल) (क) ना. - सहाय्य; पाठिंबा; पाठपुरावा; उत्तेजन; आधार; आश्रय.

वेन्नलिग (वेन्नलिग) (क) ना. - अनुयायी; बरोबर येणारा.

वेन्नलिसु (वेन्नलिसु) (क) धा. - पाठपुरावा करणें; बरोबर येणें; अनुसरणें; पाठी लागून येणें.

वेन्नडि (वेन्नडि) (क) धा. - पाठी लागणें; आश्रय घेणें; शरण जाणें; आश्रयाला जाणें.

वेन्नडु (वेन्नडु) (क) धा. - पाय मागें घेणें; मदत टाळणें.

वेन्नळ (वेन्नळ) (क) धा. - आश्रयाला जाणें; आश्रय घेणें.

वेन्नळि (वेन्नळि) (क) ना. - फोफाटा; झगरा; गरम राख.

वेरके (वेरके) (क) ना. - मिश्रण; मिसळ; विसाण; जमवणी; चुसडपट्टी.

वेरु (वेरु) (क) ना. - विस्मय; आश्चर्य; अचंभा; मतिभ्रम; गडबड; त्वरा; दाक्षिण्य; भीड.

—आगु (आगु) (क) धा. - दिड्मूढ होणें; चकित होणें; मतिभ्रम होणें.

वेरंजु (वेरंजु) (क) ना. - रास; मिश्रण; मिसळ; मेळ; समूह.

वेर (वेर) (क) धा. - चिमटणें; चिमटा काढणें; खाजवणें; ओरखडणें; 'परचु' पहा.

वेरडु (वेरडु) (क) ना. - शिकार.

वेरणि (वेरणि) (क) ना. - टपलीमार; ठेच; ठेचणी.

वेरतु (वेरतु) (क) अ. - मिसळून; 'वेरे' घातूचे कृदंत.

वेरळ (वेरळ) (क) ना. - अंगुली; बोट; शेवट.

—मुरि (मुरि) (क) धा. - बोटे मोडणें; चडफडणें; शाप देणें; अहित इच्छिणें.

वेरसु (बैरसु) (क) धा. - मिसळणें; मिश्रण करणें.

(क) अ. - सहित; एकूण.

वेरे (बैरी) (क) धा. - प्रवेशणें; मिळणें; एक होणें; मिसळणें; घट्ट होणें; कोरडे होणें; अहंकार बाळगणें.

—के, इके (कै, कै) (क) ना. - मिश्रण; मिळवणी;

मिसळणी; एकी.

वेरेदु (बैरीदु) (क) अ. - मिसळून; मिळवून.

वेरेसु (बैरीसु) (क) धा. - रममाण होणें; संभोगणें.

वेरेसेडे (बैरीसेडे) (क) धा. - भिणें; धसका बसणें; भय खाणें.

वेरु (बैरु) (क) धा. - भिवविणें; घाबरवणें; गोंधळणें; आश्चर्य करणें.

(क) ना. - भय; आश्चर्य; बुजगावणें.

—नीरु (नैरु) (क) ना. - भीतिनिवारक पाणी;

‘ओकुळि’ पहा.

बेले (बैली) (क) ना. - क्रय; मोल; किंमत.

बेलेवेणु (बैलीवेणु) (क) ना. - विकत घेतलेली स्त्री; रांड;

वेद्या; गणिका; पण्यांगना.

बेलपत्त (बैलपत्त) (क) ना. - बेलपान; बिल्वपत्र; बेलाचें झाड.

बेवरु (बैवरु) (क) धा. - एकत्र करणें; गोळा करणें; सावडणें; आवरसावरणें.

(क) ना. - स्वेद; घाम.

बेवसाय (बैवसाय) (क) ना. - व्यवसाय; धंदा; शेती; शेतकी; कृषिकर्म.

—गार (गार) (क) ना. - शेतकरी; आरंभशूर; शेती करणारा.

बेवहार (बैवहार) (क) ना. - व्यवहार; व्यापार; देववेव.

बेस (बैस) (क) ना. - विषमसंख्या; काम; सेवा; आज्ञा; परवानगी; संख्या; ‘उळिग’ पहा.

बेसकेयू (बैसकेयू) (क) धा. - आज्ञेप्रमाणें वागणें; हुकूम पाळणें.

बेसगणेय (बैसगणेय) (क) ना. - विषमशर; पंचबाण; मन्मथ; काम.

बेसगु (बैसगु) (क) धा. - मिसळणें; मिश्रण करणें; निंदणें; चहाडी सांगणें. ‘वेरेसु’ पहा.

बेसगोळ (बैसगोळ) (बैसगोळ [गु]) (क) धा. - नम्रतेनें मागणें; विचार करणें; आज्ञा मिळवणें; आळवणी करणें.

बेसन (बैसन) (क) ना. - आज्ञा; परवानगी; काम; सेवा.

(सं) ना. - व्यसन; दुःख; वाईट सवय; चट; पतंग; टोळ.

बेसल (बैसल [ल]) (क) ना. - बाळंतपण; प्रसव; वीण.

बेसलगु (बैसलगु) (क) धा. - फळ येणें; प्रसूत होणें; बाळंत होणें; विणें.

बेसले (बैसली) (क) ना. - बाळंतपण; प्रसूती; वीण.

बेससु (बैससु) (क) धा. - आज्ञा देणें; परवानगी देणें; सांगणें; हुकूम करणें.

बेसल्लो (बैसल्लो) (क) ना. - शेंगडी; अग्निपात्र; अग्निहोत्र.

बेसु (बैसु) (क) धा. - मिसळणें; जोडणें; जुळणी करणें;

—ने (नै) (क) ना. - मिश्रण; मिळवणी; मिसळणी;

जोडणी; जुळणी.

बेसे (बैसी) (क) धा. - मिसळणें; एक करणें; गर्व वाहणें; अहंकार करणें.

(क) ना. - टोला; पेट; मार; माज; मस्ती; मद; अहंकार; कापूस पिंजण्याची धुकली.

बेस्त (बैस्त) (क) ना. - नावाडी; जाळें टाकणारा; कोळी; मासे मारणारा.

बेळ (बैळ [ळ]) (क) ना. - भय; प्रेत पिशाच; भूत; खुळा; मोळसट; यवड; मूर्ख ‘बिळिदु’ पहा.

बेळकंडि (गंडि) (बैळकंडि [गंडि]) { (क) ना. - खिडकी;

झरोका; साणें; उसासा.

बेळ (बैळ) तन (बैळ [ळ] तन) (क) ना. - मूर्खता; मुग्धता; ‘बेप्पु’ पहा.

बेळकु (बैळकु [गु]) (क) धा. - जळणें; झळझळीत करणें; घासूनपुसून लखव करणें.

(क) ना. - प्रकाश; तेज; चकाकी; दीप; पहाट; प्रातःप्रभा.

बेळगिसु (बैळगिसु) (क) धा. - चकचकीत करणें; प्रकाशणें; झळझळीत करणें.

बेळतिगे (बैळतिगे) (क) वि. - पांढरा; शुभ्र; चकचकीत; झळझळीत.

—अकि (अकि) (क) ना. - न सडलेले तांदूळ; कचा भात; करड; असडी तांदूळ; न शिजवलेले तांदूळ.

बेळरु (बैळरु [रु]) (क) धा. - पांढरे होणें; कांती येणें; तेज चढणें.

(क) ना. - तेज; कांती; शुभ्रता; पांढरेपणा.

—पु (पु) (क) ना. - कांती; तेज; चकाकी.

बेळरुवाय (बैळरुवाय) (क) ना. - ओठ; अधर.

बेळ (बैळ) व (बैळ [ळ] व) (क) ना. - जंगली कवूतर; वन्य पारवा; एक जातीचा पक्षी; कवडा.

बेळवक्क (बैळवक्क) (क) ना. - शुक्लपक्ष; चांदणी पंधरवडा; शुद्ध पक्ष.

बेळवणिगे (बैळवणिगे) (क) ना. - वाढ, अमिष्टुद्धि, उन्नति.

बेळवार (बैळवार) (क) वि. - हीन; नीच; मूर्ख.

बेळवल (बैळवल [ळ]) (क) ना. - वेलफळ; कवठ; देश सीमा; शेवटची मर्यादा.

बेळवि (बेळवि) (क) ना. - वाढ; उन्नति; अभिवृद्धि; भरभराट.
 बेळवेळगु (बेळवेळगु) (क) ना. - चांदणें; चंद्रिका; ज्योत्स्ना.
 बेळसि (बेळसि) (क) ना. - रसपूर्ण धान्य; हुरडा.
 बेळसु (बेळसु) (क) धा. - वाढविणें; मोठे करणें; पोसणें;
 पेरणें; घडविणें.
 (क) ना. - धान्य; वाढ; उन्नति; 'पैर' पहा.
 बेळु (ळ) (बेळु [ळ]) (क) वि. - पांढरें; शुभ्र; चकचकीत.
 बेळुक (ग) वते (बेळुक [ग] वड) (क) ना. - वाटमारी;
 दिवसा दरोडा.
 बेळुगाल (बेळुगाल) (क) ना. - थंडी; हिवाळा; रुक्ष ऋतु.
 बेळुति (दि) गळु (बेळुति [दि] गळु) (क) ना. - शुक्लपक्ष;
 चंद्रप्रकाश; चांदणें.
 बेळुनगे (बेळुनगे) (क) ना. - रिमत; गालहसे; हास्य;
 मुक्ताहास्य.
 बेळे (बेळे) (क) धा. - वाढणें; वाढविणें; अभिवृद्धि होणें.
 (क) ना. - पीक; वाढ; वृद्धि; उन्नति.
 बेळकरू (बेळकरू) (क) धा. - मिणें; पाय मागे घेणें; हटणें;
 छाती फुटणें; धैर्य गळणें.
 बेळकु (बेळकु) (क) धा. - धैर्य गळणें; मिणें; हटणें.
 बेळगदिर (बेळगदिर) (क) ना. - शुभ्र किरण; चंद्र.
 बेळगोडे (बेळगोडे) (क) ना. - श्वेतछत्र; राजछत्र.
 बेळजस (बेळजस) (क) ना. - निर्मल यश; धवल कीर्ति.
 बेळतन (बेळतन) (क) ना. - मृदता; मूर्खपणा; धडुपणा.
 बेळपळ (बेळपळ) (क) ना. - भय; भीति; थरकाप; तळमळ;
 गोंधळ.
 बेळपु (बेळपु) (क) ना. - पांढरेपणा; निर्मलता; शुभ्रपणा;
 पातळपणा.
 बेळवक (बेळवक) (क) ना. - शुक्लपक्ष; शुद्धपक्ष; चांदणी
 पंधरवडा.
 बेळवोगह (बेळवोगह) (क) ना. - स्वच्छ प्रकाश; निर्मल
 तेज; शुभ्रकांती.
 बेळ (बेळ) (क) वि. - मूढ; मित्रा; धडु; उपद्रवी.
 बेळुकरिग (बेळुकरिग) (क) वि. - निरक्षर; असंस्कृत; अज्ञान;
 'गाणप' पहा.
 बेळळडि (बेळळडि) (क) ना. - धनगर; बुरुड.
 बेळळडिय (बेळळडिय) (क) ना. - शिव; ईश्वर.
 बेळळगडि (बेळळगडि) (क) धा. - पूर ओसरणें; पाण्याची
 ओढ कमी होणे.
 बेळळार (ळळवार) (बेळळार [ळळवार]) (क) ना. - मृग
 पकडण्यासाठी लावलेले जाळें; मृगफास; नाक; नासिका.
 बे (बे) (क) धा. - पक्व होणें; जळणें; पेटणें; उकळणें;
 ३०

उकडणें; तापानें किंवा भुकेनें तळमळणें; पोटादुखीनें कळवळणें.
 (क) ना. - मेंढराचे ओरडणें; बें, वें करणें.
 बेकार (बेकार) (अ. दे) ना. - निरुपयोगी; निरुद्योगी;
 रिकामटेकडा.
 बेग (बेग) (क) ना. - वेग; तीव्रता; ओढ; समय.
 बेगडे (बेगडे) (क) ना. - छिद्र; रंघ; भोंक; विहाग राग;
 वेगडा; धातूचा चक्राकणारा पत्रा.
 बेगुदि (बेगुदि) (क) ना. - कायमची काळजी; चिरविंता;
 निरंतरची तळमळ; घोर; पोटातिडिक; प्राणसंकट.
 —कोळ (बेगुळ) (क) ना. - उबलन; जाळ; उष्णता; ताप;
 संकट.
 बेगे (बेगे) (क) ना. - उबलन; जाळ; उष्णता; ताप; संकट.
 बेज (जा) रु (बेज [जा] रु) (क) ना. - कंटाळा;
 उत्साहहीनता; उबग.
 बेट (बेट) (बेड [बेड]) (क) ना. - संभोगेच्छा; मैथुनेच्छा;
 प्रणयदृष्टी; प्रेम; अनुराग; इंद्रियसुखापेक्षा; वियोग.
 बे (बे) टे (बे [बे]) (क) ना. - मृगया; शिकार;
 सावज पकड्याचा खेळ; सावज.
 —कार, -गार (बेकार, -गार) (क) ना. - शिकारी; पारधी.
 बेड (बेड) (क) अ. - नको; मान्य नाही; योग्य नाही.
 (क) ना. - नपुंसक; नेमळा; मित्रा; शिकारी; शबर.
 —आगु (बेगु) (क) धा. - पुरेसे वाटणें; नकोसें होणें;
 जनसंपर्क टाळणें.
 बेडित (बेडित) (क) ना. - मागितलेली वस्तु; इच्छित वस्तु.
 बेडिति (बेडिति) (क) ना. - शबरी; बेरडल्ली; पारधीण.
 बेडु (बेडु) (क) धा. - विचारणें; मागणें; याचना करणें;
 प्रार्थणें; विनंती करणें; हात पसरणें.
 (क) ना. - बेरड समाज.
 बेडे (बेडे) (क) ना. - मृगया; शिकार.
 बेताळ (बेताळ) (क) ना. - वेताळ; भूतविशेष; पिशाच.
 बेयु (बेयु) (क) धा. - शिजणें; उकडणें; पकवणें; चुकवणें;
 संताप होणें.
 बेर (रु) (बेर [रु]) (क) ना. - मूळ; मूल कारण.
 —परि (बेर) (क) धा. - मूळ धरणें; स्थिर उभे राहणें;
 खोल उतरणें.
 —बिडु (बेडु) (क) ना. - मूळ सुटणें; मूळ पक्के होणें; ताठ
 राहणें.
 बेर (बेर) (क) ना. - व्यवहार; व्यापार; क्रयविक्रय; बैर;
 भांडण; शत्रुत्व.
 बेरडि (बेरडि) (क) ना. - फुटकें बांबूचें भाडें; फुटका खूर;
 गेळ; गाई म्हशीचें नख.

बेरिंग (बैरिंग) (क) ना. - व्यापारी; शत्रु; बैरी.
 बेरंड (बैरंड) (क) ना. - दोन डोक्यांचा पक्षी; मेरंड.
 बेरु (बैरु) (क) धा. - तळ ठोकणें; स्थिर उभे राहणें;
 मूळ खोल जाणें.
 बेरपंडु (बैरपंडु) (क) धा. - वेगळे होणें; अलग होणें;
 विभक्त होणें.
 बेवेंरसु (बैवेंरसु) (क) अ. - समूळ; मुळासह; मुळापासून;
 आरंभापासून.
 बेल (बैल) (क) ना. - वेलाचें झाड; विल्ववृक्ष; कपित्थ वृक्ष.
 बेल (बैल) (क) ना. - वेला; समुद्रकिनारा; समुद्रसीमा; वेळ;
 समय; फुरसद.
 बेवस (बैवस) (क) ना. - व्याकुलता; उमळ; तळमळ; चिंता;
 श्रम; थकवा.
 —मण्डु (बैमण्डु) (क) धा. - व्याकुळ होणें; तळमळणें;
 कंटाळणें; मागें सरणें; हटणें; पाऊल मागें घेणें.
 बेवारस (बैवारस) (अ.दे) ना. - अनौरस; ज्याला संबंधी
 नाही असा.
 —इ (अ.दे) ना. - आगापिच्छा नसलेला; एकाकी.
 बेसरो (बैसरो) (क) ना. - उन्हाळा; उकाडा; वैशाख.
 बेसर (क) (बैसर) (क) धा. - मन काढणें; अश्रद्धा
 दाखवणें; थकणें; श्रमणें; दमणें; उग्रणें; कंटाळणें;
 नको म्हणणें.
 (क) ना. - थकवा; कंटाळा; उबग; आयास; अश्रद्धा;
 मनस्ताप.
 —कळे (कैल) (क) धा. - थकवा घालवणें; श्रमपरिहार
 करणें; विनोद करणें.
 बेसरि (बैसरि) (क) धा. - अश्रद्धा दाखवणें; मन काढणें.
 (क) ना. - नथ; चमकी; मुगबट; नाकांतील खड्याचा
 दागिना.
 बेसरिसु (बैसरिसु) (क) धा. - कंटाळा दाखविणें; श्रम घेणें;
 अडचण करणें; करकर करणें.
 बेसरु (बैसरु) (क) ना. - उग्र; कंटाळा; अनुत्साह; उद्वेग.
 बेसाय (बैसाय) (क) ना. - (क) ना. - व्यवसाय; शेतकी;
 कृषिकर्म.
 —गार (गैर) (क) ना. - शेतकरी; शेतीवर उपजीवन
 करणारा; व्यवसायी.
 बेह (बैह) (क) वि. - हवें असलेला; मागणारा; अपेक्षा
 करणारा; मुख्य.
 बेहर (बैहर) (क) वि. - अतिचतुर; निपुण; कुशल.
 बेहवर (बैहवर) (क) ना. - याचक; मागणारा.
 बेहार (बैहार) (क) ना. - व्यवहार; व्यापार; क्रयविक्रय.

बेहु (बैहु) (क) ना. - संशोधन; हेरगिरी; ओळख; संज्ञा;
 खूण.
 —कार, -गार (कैर-गैर) (क) ना. - हेर; गुप्तचर;
 गुहाचार; पत्ता लावणारा.
 बेळ (क) (बैळ [क]) (क) धा. - मागणें; होम करणें; याग
 करणें; बळी देणें; आहुति देणें; किंचाळणें; ओरडणें;
 हळी देणें.
 (क) ना. - घाबरेपणा; गडबड; चिंता; श्रम; मूर्खपणा.
 बेळागु (बैळागु) (क) धा. - मूढ होणें; श्रम होणें; गोंधळ
 होणें; घाई होणें.
 बेळंब (बैळंब) (क) ना. - आकांक्षा; इच्छा; आतुरता;
 गडबड; विचार; प्रयत्न, अशुभ वार्ता; नरयज्ञ.
 बेळिडु (बैळिडु) (क) ना. - आश्चर्य दाखवणें; दुःखी होणें;
 चिंता करणें; चिंतन करणें.
 बेळु (क) (बैळु [क]) (क) ना. - गडबड; गोंधळ; श्रम.
 बेळुनुडि (बैळुनुडि) (क) ना. - भोळसटपणा; रिकाम्या गप्पा;
 चकाट्या; व्यर्थ चर्चा; चन्हाट.
 बेळुबे (बैळुबे) (क) ना. - भोळेपणा; यज्ञ; बनवाबनवी.
 बेळेबेयु (बैळेबेयु) (क) धा. - डाळ शिजणें; काम होणें;
 इच्छित प्राप्त होणें.
 बेळप (बैळप) (क) वि. - मागणी करणारा याचक.
 बेळपनितु (बैळपनितु) (क) वि. - मागितलें तेवढें; मागणी-
 पुरतें.
 बैक (बैक) (क) ना. - मैथ्य; मिश्रा; मिश्रुकी; दानधर्म.
 बैगु (बैगु) (क) ना. - तीनही सांज; अपराह्न; सायंकाळ.
 बैठक (क) (बैठक [क]) (अ. दे) ना. - नृत्य-संगीताचा
 कार्यक्रम; मजलस; ठिय्या; ठाण; बसकण; थकण.
 बैडालकवृत्ति (बैडालकवृत्ति) (सं) ना. - चोरटी वृत्ति;
 चोरटा स्वभाव; कपटभाव; माजूरवृत्ति.
 बैतिडु (बैतिडु) (क) ना. - झाकून ठेवणें; लपवून ठेवणें;
 दिसेनासे करणें.
 बैतुकोळ (बैतुकोळ) (क) धा. - डोळ्याआड होणें;
 दृष्टीआड होणें; लपणें; न दिसलेसे होणें.
 बैत्र (बैत्र) (क) ना. - होडी; होडगे; नावं; वहित्र; 'तेप्प'
 पहा.
 बैरागि (बैरागि) (अ. दे) ना. - विरागी; संन्यासी; विरक्त;
 जोगी.
 बैरिगे (बैरिगे) (अ. दे) ना. - भोंक पाडण्याचें यंत्र; सामना.
 बोक्क (बैक्क) (क) वि. - मोकळें; रिकामें; खाली.
 —तले (क) (क) ना. - टकल; खल्वाट; डोक्याचा
 गुळगुळीतपणा; केशहीनता.

—बायि (बायि) (क) ना. — बोलके; दंतहीनता; बोचरखिंड.
 —बोरलु (बोरलु) (क) अ. — उटलापालट होऊन;
 खालचे वर होऊन.
 बोक्कण (बोक्कण) (क) ना. — खिसा; पाकीट; जीभ; तोवरा;
 पोतें.
 बोक्कस (बोक्कस) (क) ना. — भांडार; पैशाची पेटी; गह्ला;
 तिजोरी; धनकोष.
 बोक्के (बोक्के) (बोक्के [बोक्के]) (क) ना. — फोड; मोडी;
 पुरळ; भोक; वीळ; समाधी; थडगें.
 बोगसे (बोगसे) (क) ना. — अंजली; ओंजळ.
 —ओड्ड (ओड्ड) (क) धा. — हात जोडून मागणी करणें;
 हात जोडून सांगणें.
 बोगुल (बोगुल) (क) धा. — भकणें; बरळणें; तिरस्कार करणें;
 भुंकणें 'बगुल' पहा.
 बोगु (बोगु) (क) धा. — वाकणें; ओणवे होणें; वाकडे होणें.
 (क) ना. — वाक; वक्रता; वाकडेपणा.
 बोगुबडि (बोगुबडि) (क) ना. — वर उठतां न येईतों मारणें;
 पाठ मऊ करणें; चामडी लोळवणें.
 बोंकु (बोंकु) (क) धा. — खोटें बोलणें; नकार देणें;
 नाकबूल करणें.
 बोचु (बोचु) (क) ना. — लोकर; मऊ केस; पक्षाचे पर.
 बोज (जं) ग (बोज [जं] ग) (क) ना. — भुजंग; सर्प;
 कामुक; विट.
 बोज (बोज) (क) ना. — भोज्य; समाराधना; भोज;
 उत्तरक्रिया.
 बोजार (बोजार) (क) ना. — नपुंसक; पौरुषहीन.
 बोजु (बोजु) (क) ना. — दोंद; डेरपोट;
 — ग (ग) (क) ना. — डेरपोट्या; दोंदिल.
 बोड्ड (बोड्ड) (क) ना. — अंगुली; तिलक; बिंदु; टिळा;
 तारा; चांदणी; बोथट; मडु.
 — माड्ड (माड्ड) (क) धा. — बोट दाखवणें; दाखवून देणें.
 बोड्डि (बोड्डि) (क) ना. — वेश्या; रांड; बोडकी; दुष्ट स्त्री;
 अपवित्रा.
 बोंते (बोंते) (क) ना. — कंथा; कवंद; वाकळ; गोघडी.
 बोंदरिगे (बोंदरिगे) (क) ना. — गादी; लोड; शय्या; तक्क्या;
 अग्रा.
 बोंदि (बोंदि) (क) ना. — शरीर; वाकाची पेडी;
 दोराची मोट; भारा.
 बोप्प (बोप्प) (क) ना. — बाप; पिता; तात; वडील.
 बोप्पर (बोप्पर) (क) ना. — कुस्तीतील पवित्रा; डाव;
 द्वंदातील पवित्रा.

बोच्चिबु (बोच्चिबु) (क) धा. — ओरडणें; किंचाळणें;
 शंख करणें; विरोध करणें.
 बोच्चुलि (लिंके) (बोच्चुलि [लिंके]) (क) ना. — बुद्बुद;
 बुडबुडा; फेस; बामूळ; बामूळवृक्ष.
 बोच्चे (बोच्चे) (क) ना. — बोंब; ओरड; शंखवाद्य; किंचाळी.
 तिरुबोच्चे (तिरुबोच्चे) (क) ना. — अपप्रचार; उलटी बोंब.
 बोंबाळ (बोंबाळ) (क) ना. — आगडोंब; प्रज्वलन;
 बोंबाबोंब; पणति; खिंडार; खिडकी.
 बोंबुलि (बोंबुलि) (क) ना. — ढोल; नगारा; चर्मवाद्य.
 बोंबे (बोंबे) (क) ना. — खेळातील वस्तु; बाहुली; पुतळी;
 'पतिमे' पहा.
 बोम्म (बोम्म) (क) ना. — ब्रह्मा; परमात्मा; सृष्टिकर्ता.
 बोम्मांड (बोम्मांड) (क) ना. — ब्रह्मांड; विश्व; जगत्.
 बोम्मेति (बोम्मेति) (क) ना. — ब्रह्महत्या; ब्राह्मणवध;
 दैवद्रोह.
 बोरलु (बोरलु) (क) ना. — झाडणी; झाडू; केरसुणी;
 तुराटणी; तुराट्याचा झाडू.
 बोल (बोल) (क) ना. — एक जातीचा घोडा.
 बोलेग (बोलेग) (क) ना. — तोंडीं येईल ते भक्कणारा;
 बडबड्या; वंचक; फसव्या; गप्पिष्ट.
 बोहरिगे (बोहरिगे) (क) ना. — झाडणी; केरसुणी;
 बोळेतन (बोळेतन) (क) ना. — वंचना; फसवणूक; लफंगेपणा.
 बोकि (बोकि) (क) ना. — परतें; फुटके भांडे; खापर; परळ;
 दुर्दैव; फुटके नशीब.
 बोंगार (बोंगार) (क) ना. — जैनांतील उपजाति; शंखाची
 बांगडी करणारा; तांबट; तांब्याची भांडी करणारा; कासार.
 बोंगि (बोंगि) (क) ना. — भोगी; नाग; फडा असणारा साप;
 भोग भोगणारा; चैनी; सुखी; सुखवस्तु.
 बोजलि (बोजलि) (क) ना. — दुर्वर्तन; बदचाल.
 बोंणि (णिने) (बोंणि [णिने]) (अ. दे) ना. — बेनी; भवानी;
 व्यापाराचा प्रारंभ.
 बोंदि (हु) ने (बोंदि [हु] ने) (क) ना. — खांबावरील
 चौकोनी पाट.
 बोड्ड (बोड्ड) (क) ना. — माज; टक्कू; फोपसा; बोदल्या.
 बोध, (धे) (बोध [धे]) (क) ना. — ज्ञान; समजूत; समज;
 जागृति; प्रज्ञा; सांगावा; जाणीव.
 बोधक (बोधक) (सं) ना. — समजून सांगणारा; उपाध्याय;
 जागे करणारा; स्तुतिपाठक.
 बोधन (बोधन) (सं) ना. — बोध; ज्ञान; जागृति; समजूत.
 बोधित (बोधित) (सं) वि. — समजून सांगितलेला; विवरित;
 जागृत केलेला.

बोधिसत्त्व (बो०दि०सत्त्व) (सं) ना. - बौद्ध यति; अश्वत्थवृक्ष;
बुद्धाला ज्ञानप्राप्ति झालेले झाड.

बोन (बु) (बो०न [न]) (क) ना. - मृगायेचा माचा.

बोन (बो०न) (क) ना. - अन्न; आहार.

—गिति (गि) (क) ना. - स्वयंपाकीण.

बोयि (वि) (बो०यि [वि]) (क) ना. - मोई; मेणा अगर
पालखी वाहणारे.

बोयिति (बो०यि [वि]) (क) ना. - कोळीण; अंबीगिणी.

बोरल (लु) (बो०रल [लु]) (क) अ. - उलथापालथ करून;
खालवर करून; खाली डोकें वर पाय होऊन.

बोरे (बो०रे) (क) ना. - बोर; बदरिफल; पर्वत; टेकडी; उंच
जमीन.

बोव (बो०व) (क) ना. - सारथी; गाडीवान; नेता; मुखंड; मोई

बोसर (बो०सर) (क) ना. - खोटा विनय; तोंडपूजेपणा.

बोसरिसु (बो०स०सु) (क) धा. - तोंडपूजेपणा करणें; खुशामत
करणें; फुगवणें; वनवणें; प्रेमाचा बहाणा करणें.

बोहरिगे (बो०ह०री) (क) ना. - झाडणी; केरसुणी.

बोहरिसु (बो०ह०सु) (क) धा. - आवरणें; गुंडाळणें; वेढा देणें.

बोळ (बो०ळ) (क) ना. - टकल्या; खल्वाट; बोडका; मुंडण
केलेला संन्यासी; मृत्यु; मरण.

बोळयि (वि) सु (बो०ळयि [वि] सु) (क) धा. - पीळ
बोळयु (बो०ळयु) घालणें; फुगवणें;

वारा भरणें; तोंडपूजेपणा करणें; गौरवणें; हुरळविणें.

बोळु (बो०ळु) (क) वि. - नग; बोडका; विनशिगी; साधा;
मुंडा; निस्तेज; नष्ट झालेला.

बोळ्यंबु (बो०ळ्य०यु) (क) ना. - एक प्रकारचा बाण.

बोळ्येर (बो०ळ्य०र) (क) ना. - देवता.

बोळ्येरोज (बो०ळ्य०रोज) (क) ना. - सुरगुरु; बृहस्पती.

बौद्ध (बो०द्ध) (सं) ना. - बुद्धानुयायी; बुद्धिसंबंधी.

बौद्धिक (बो०द्धिक) (सं) ना. - बुद्धीला योग्य; बुद्धीचें.

व्रत (बो०व्र) (सं) ना. - व्रत; नियम; दीक्षा; आचरण; ठराव;
निश्चय. 'नोपि' पहा.

व्रति (बो०व्रि) (क) ना. - व्रत घेतलेला; दीक्षित; नियम पाळणारा;
चौकटीत वागणारा.

ब्रह्म (बो०द्ध) (सं) ना. - सृष्टिकर्ता; प्रजापति; आदिकवि; विधी;
धाना; ब्रह्मदेव; वेद; ब्राह्मण; मुक्ति; विश्वात्मा.

ब्रह्मकपाल (बो०द्धक०पाल) (सं) ना. - ब्रह्मदेवाची निर्मिती;
पोट; (लक्षण).

ब्रह्मकल्प (बो०द्धक०ल्प) (सं) ना. - युग; ब्रह्मदेवाची कालगणना.

ब्रह्मकूर्च (बो०द्धक०कूर्च) (सं) ना. - पंचगव्याचा आहार करून
जगण्याचे व्रत.

ब्रह्मकोश (बो०द्धको०श) (सं) ना. - वेदसमूह; वेदव्रात.

ब्रह्मबोष (बो०द्धबो०ष) (सं) ना. - वेदाचा मोठ्याने उच्चार;
मंत्र म्हणणें.

ब्रह्मचर्य (बो०द्धच०र्य) (सं) ना. - आश्रमव्यवस्थेंतील
पहिली पायरी; विद्यार्जनकाळ; स्त्रीसंगराहित्य; स्त्रीसंगवर्ज्य.

—आश्रम (अ०श्र०म) (सं) ना. - चार आश्रमांपैकी प्रथम
आश्रम.

ब्रह्मचारि (बो०द्धचारि) (सं) ना. - विद्याध्ययन करणारा बटु;
अविवाहित.

ब्रह्मज्ञान (बो०द्धज्ञा०न) (सं) ना. - वेदविषयक ज्ञान;
परमात्मज्ञान.

ब्राह्मण्य (बो०द्धब्रा०ण्य) (सं) ना. - ब्राह्मणधर्म; विष्णु; पुण्याचरण.

ब्रह्मदाय (बो०द्धदा०य) (सं) ना. - वेदाध्ययनोत्तर बटूला
मिळालेली राजाची देणगी.

ब्रह्मपुत्र (बो०द्धपु०त्र) ब्रह्माचीं मुलें; मरीची; नारद; ब्रह्मपुत्रा
नदी.

ब्रह्मर्षि (बो०द्धर्षि) (सं) ना. - श्रेष्ठ ऋषि; ब्राह्मणऋषि.

ब्रह्मशिरोम्भ (बो०द्धशि०म्भ) (सं) ना. - शंकरानें अर्जुनाला
दिलेलें ब्रह्मास्त्र.

ब्रह्मसूत्र (बो०द्धसू०त्र) (सं) ना. - जानवें; यज्ञोपवीत; वेदांतसूत्र.

ब्रह्मस्व (बो०द्धस्व) (सं) ना. - ब्राह्मणाची संपदा; विद्या;
मालमत्ता.

ब्रह्मस्वापहार (बो०द्धस्वा०पहार) (सं) ना. - ब्राह्मणाची
मालमत्ता लुबाडणें; ब्राह्मणधनहरण; पापकर्म.

ब्रह्मणि (णी) (बो०द्धणि [णी]) (सं) ना. - सरस्वति;
ब्रह्मदेवाची पति.

ब्रह्मांड (बो०द्धा०ंड) (सं) ना. - विश्व; ब्रह्मदेवाची सृष्टि.

ब्रह्मार्पण (बो०द्धार्प०ण) (सं) ना. - परमात्म्याला समर्पण.

ब्रह्मोपदेश (बो०द्धोप०देश) (सं) ना. - ब्रह्मज्ञानाचा उपदेश;
वेदांतज्ञान; आत्मज्ञान.

ब्राह्म (बो०द्ध) (सं) वि. - परमात्म्यासंबंधी.

ब्राह्मविवाह (बो०द्धवि०वाह) (सं) ना. - लग्नाचा एक प्रकार.

ब्राह्मण्य (बो०द्धब्रा०ण्य) (सं) ना. - विप्रत्व; ब्राह्मणत्व;
अग्रहार; ब्रह्मपुरी.

ब्राह्मी (बो०द्धि०मी) (सं) ना. - एक वनस्पति; सरस्वतीवेल;
जीवन मुक्तावस्था; सप्तमुद्रेंपैकी एक मुद्रा; लिपी; ब्रह्माशीं
एकरूप स्थिति.

ब्राह्मी मुहूर्त (बो०द्धि०मु०हूर्त) (सं) ना. -

सूर्योदयापूर्वीच्या दोन घटका; सुप्रभात; भली पहाट.

ब्रह्मर् (बो०द्धर्) (अ. दे) ना. - लोहशलाका, लोखंडी
सळी; पंजाबी पोषाख; लेहंगा; पायजमा.

भ

भ (भं) (सं) ना. — प वर्गातील चौथे अक्षर; नक्षत्र; तारका; मेघादि चारा राशी.

— गण (गण) (सं) ना. — नक्षत्रसमूह; छंदःशास्त्रांतील भ गण.

भक्ति (भंक्ति) (क) ना. — भक्ति; प्रीति; अनुराग.

भक्करे (भंक्करे) (क) ना. — जोंधळ्याची भाकरी; भाकर.

भक्त (भंक्त) (सं) ना. — गुरु व देव यांची भावयुक्त सेवा करणारा; भाविक; श्रद्धालु; विश्वासु; पुजारी; भजक.

भक्तवत्सल (भंक्तवत्सल) (सं) ना. — भक्तावर प्रेम करणारा;

भक्ताला आपला मुलगा समजून माया करणारा.

भक्ति (भंक्ति) (सं) ना. — सेवा; आराधना; अनुराग; श्रद्धा; विश्वास; आदर; पूजनीयाविषयीचें प्रेम; पूजा; भजन.

— भाव (भाव) (सं) ना. — श्रद्धा; विश्वास; भाविकता.

— मार्ग (मार्ग) (सं) ना. — सेवा; उपचार;

ईश्वरप्राप्तीची वाट.

— योग (योग) (सं) ना. — ईश्वरप्राप्तीची भक्तीरीति.

भक्ष (भंक्ष) (सं) ना. — खाद्य; खाणारा; भरणपोषण; सेवन.

भक्षक (भंक्षक) (सं) ना. — खाणारा; सेवा करणारा; संहारक; भोजक; सेवक.

भक्षण (भंक्षण) (सं) ना. — खाणें; गिळंकृति; भरणपोषण; जेवण; भोजन.

भक्षि (भंक्षि) (सं) ना. — खाणारा; भोगी; भोजक;

भक्षीसु (भंक्षीसु) (अ. दे) ना. — बक्षीस; इनाम; संभावना; पुरस्कार.

भक्ष्य (भंक्ष्य) (सं) वि. — खाद्य; खाण्यासारखें; भोज्य.
(सं) ना. — फराळाचे पदार्थ; आहारवस्तु.

— भोज्य (भोज्य) (सं) ना. — खाण्याचे पदार्थ;

भग (भं) (सं) ना. — ऐश्वर्य; संपत्ति; श्रीमंती; कांती; सूर्य; चंद्र; नक्षत्र; शक्ति; प्रीति; ज्ञान; कीर्ति; दैव; वैराग्य; देव; धर्म नियम; स्त्रीचें गुतांग; जननेंद्रिय; निरण.

भगंदर (भंगंदर) (सं) ना. — राजव्रण; आसनव्रण; लाल; माणिक.

भगवत् (भंगवत्) (सं) ना. — परमेश्वर; ऐश्वर्यसंपन्न; देव.

भगवति (ती) (भंगवति [ती]) (सं) ना. — दुर्गा; पार्वती; ऐश्वर्य संपन्न स्त्री.

भगवद्गीते (भंगवद्गीते) (सं) ना. — गीताग्रंथ; भगवान श्रीकृष्णानें अर्जुनाला सांगितलेली गीता.

भगवंत (भंगवंत) (सं) ना. — परमेश्वर; देव; ऐश्वर्य संपन्न.

भगवान (भंगवान) (सं) ना. भगवंत. ईश्वर.

भगिनि (नी) (भंगिनी [नी]) (सं) ना. — बहीण; सोदरी.

भगीरथ (भंगीरथ) (सं) ना. — इक्ष्वाकु वंशातील एक राजा; यानें स्वर्गांतून पृथ्वीवर गंगा आणली.

— प्रयत्न (भंयत्न) (सं) ना. — अतिकष्ट; अतिश्रम.

भग्न (भंग्न) (सं) वि. — फुटलेले; मोडलेले; नष्ट झालेले.

— मनोरथ (मनोरथ) (सं) वि. — निराश; असफल आकांक्षा.

— मानस (मानस) (सं) ना. — निरुत्साह; निराश मन.

भंग (भं) (सं) ना. — नाश; हानी; मोडतोड; कार्यहानी;

निराशा; फूट; अधःपात; पराजय; हीनावस्था; असत्य; वंचना; तरंग; लाट.

भंगि (गी) (भंगि [गी]) (सं) ना. — हावभाव; अभिनय;

नटनाट्य; क्रम; विधान; वापर; लाट; तरंग; छेद; झाडूवाला.

भंगित (भंंगित) (सं) वि. — मोडलेला; भग्न; नष्ट; तुकडे पडलेला.

— मुखभंगित (मुखभंगित) (सं) वि. — अपमानित; अवमानित; थोबाड फोडलेला.

भंगिसु (भंंगिसु) (क) धा. — मोडणें; नाश करणें; निरुत्साही करणें.

भंगुर (भंंगुर) (सं) वि. — अशाश्वत; नाश पावणारे; चंचल; अस्थिर.

— क्षणभंगुर (क्षणभंगुर) (सं) वि. — अस्थिर; चंचल; क्षणिक; वक्र; वाकलेलें.

— ते (ढी) (सं) ना. — नाश; चंचलपणा; अस्थिरता; अशाश्वती; भग्नता; संस्कार; सुधारणा; सिद्धता.

भजक (भंजक) (सं) ना. — भक्त; पूजारी; सेवक.

— दयालु (दयालु) (सं) ना. — भक्तवत्सल; परमात्मा; भक्तावर प्रेम करणारा.

भजन (ने) (भंजन [ने]) (सं) ना. — स्तुति; पूजा; सेवा; नामघोष; स्तोत्र; गुणकीर्तन.

— विभजन (विभजन) (सं) ना. — वाटणी; वेगळेवणा; पृथक्त्व.

भजिसु (भंजिसु) (क) धा. — पूजा करणें; स्तुति करणें; आराधना करणें.

भंजक (भंजक) (सं) ना. — मोडणारा; नाश करणारा; पीडक.

— मूर्तिभंजक (मूर्तिभंजक) (सं) ना. — मूर्ति फोडणारा.

भंजन (भंजन) (सं) ना. — नाश; विध्वंसन.

—दुःखभंजन (दुःखभञ्जन) (सं) ना. — दुःख निवारक देव; विघ्नहर्ता.

भट (भट्ट) (सं) ना. — वीर; शूर सैनिक; लढवय्या; धीट पुरुष. 'बेट' पहा.

भट्ट (भट्ट) (सं) ना. — विद्वान्; पंडित; कवि; मालक; भर्ता.

भट्टाचार्य (भट्टाचार्य) (सं) ना. — श्रेष्ठ; विद्वान्; प्रकांड पंडित.

भट्टारक (भट्टारक) (सं) ना. — पूज्य; माननीय; सूर्य; स्तुतिपाठक; खुषमस्कन्या.

भट्टिनि(नी) (भट्टिनी [२९]) (सं) ना. — स्वामिनी; मालकीण; यजमानीण; राजस्त्रिया.

भणितं (भणितं) (सं) ना. — कथन केलेली गोष्ट. कथा; कथन.

भणिति (भणिति) (सं) ना. — गोष्ट; कथन; वचन; सांगणे.

भंड (भंड) (अ-दे) ना. — निर्लज्ज; निलाजरा; बडबड्या; विद्रूपक; विनोद करणारा; गोड्डी.

(क) ना. — पात्र; भांडे; भांडवल; व्यापारांतील मूलधन; युद्ध.

भंडन (भंडन) (सं) ना. — रण; युद्ध; भांडण; संग्राम.

भं (बं) डार (भं [४०] ङार) (क) ना. — भांडार; कोश; खजिना; भंडागार; कोठार; कोठी; ओंजळ.

भंडिल (भंडिल) (सं) वि. — दैवानें मिळालेले; दैवशाली; भाग्यवान्; (सं) ना. अभिवृद्धि; उन्नति; वार्ताहर; वातमीदार; कळाकुशल.

भद्र (भद्र) (सं) वि. — मंगलकर; शुभ; चांगले; सुरक्षित; घट्ट; बलिष्ठ; मनोहर; सुंदर; श्रेष्ठ; उत्तम; निरुपद्रवी.

—क (क) (सं) ना. — षट् करण्याचे साधन; अडणा; खिडि.

भद्रकालि (ली) (भद्रकालि [७९]) (सं) ना. — पार्वती; महादेवी; दुर्गा.

भद्रगज (भद्रगज) (सं) ना. — मंगलकर हत्ती; राजगज; राजाचा हत्ती.

भद्रमंठप (भद्रमंठप) (सं) ना. — मंगल कार्यासाठी घातलेला मांडव; विवाहमांडव.

भद्रश्री (भद्रश्री) (सं) ना. — चंदन; श्रीगंधाचे झाड; चंदनवृक्ष.

भद्रावृत्ति (भद्रावृत्ति) (सं) ना. — यौवनाश्र राजाची राजधानी; म्हैसूर राज्यातील लोखंड कारखान्याचा गांव.

भद्रासन (भद्रासन) (सं) ना. — मंगलपीठ; सिंहासन; राजगादी.

भद्रा (द्रे) (भद्रा [८१]) (सं) ना. — मंगला; एक नदी; सुंदरा.

भद्रेश (भद्रेश) (सं) ना. — राजहत्ती. मंगलकर हत्ती.

भय (भय) (सं) ना. — भय; भीति; धावरेपणा; चावटपणा.

—ग्रस्त (गस्त) (सं) वि. — भीरु; भ्याड; भ्यालेला.

भयानक; भीतीनें पळाडलेला.

भयंकर (भयंकर) (सं) वि. — भीतिदायक; भीकर; भीतिकारक.

भयभक्ति (भयभक्ति) (सं) वि. — क्रूर देवतेची भक्ति;

चंडिकापूजन; कालिकाराधन; विनीत अनुराग.

भयत्रस्त (भयत्रस्त) (सं) वि. — भयकंपित;

भयानें पीडलेला. भीत.

भयद्रुत (भयद्रुत) (सं) वि. — भीतीनें पळणारा; पळपुटा; शेपुट घालून पळणारा.

भयभ्रांत (भयभ्रांत) (सं) वि. — भीतीनें गांगरलेला.

भयानें भ्रमिष्ट; गोंधळलेला.

भयस्थ (भयस्थ) (सं) वि. — भयभीत; भ्यालेला.

भयानक (भयानक) (सं) वि. — भयंकर; भीति उत्पन्न करणारा. (सं) ना. — राहू; वाघ.

भयार्त (भयार्त) (सं) वि. — भयपीडित; भीतीनें घेरलेला.

भयावह (भयावह) (सं) वि. — भिवविणारा; भीतिदायक.

भर (भर) (सं) ना. — वेग; आवेग; तीव्रता; आधिव्य;

भरपूरपणा; परिपूर्णता वाहक; धारक; वाता; आशादायक;

रक्षक; धारण करणारा.

भरण (भरण) (सं) ना. — पुरवठा; पोषण; रक्षण; निर्वाह; पगार; वेतन; भरपूरता.

भरण्य (भरण्य) (सं) ना. — भरण्याला योग्य; मजूरी; निर्वाहक; पोष्य; भाडे; वेतन; पगार.

भरत (भरत) (सं) ना. — नाट्यशास्त्राचा लेखक; जडभरत; दुष्यंतपुत्र; रामचंद्रबंधु.

भरतखंड (भरतखंड) (सं) ना. — भारतवर्ष; हिंदुस्थान; भारत; भरतभूमी; मातृभूमी.

भरतवर्ष (भरतवर्ष) (सं) ना. — भारत देश; हिंदुस्थान.

भरतशास्त्र (भरतशास्त्र) (सं) ना. — नाट्यशास्त्र; अभिनय शास्त्र.

भरद्वाज (भरद्वाज) (सं) ना. — एक ऋषि; द्रोणपिता; भारद्वाजपंथी; नारायणपंथी.

भरवस (से) (भरवस [८१]) (अ. दे) ना. — विश्वास; मान्यता; पाठिंबा; श्रद्धा.

भरिकै (भरिकै) (सं) ना. — खुंडा; सोड.

भरित (भरित) (सं) वि. — भरलेले; तुडुंब; पोसलेले; वाढलेले.

भर्ग (भर्ग) (सं) ना. — शिव; प्रकाश; ज्योति; प्रकाशमय वस्तु.

भर्त (तार) (भर्त [८०]) (सं) ना. — पोषक; पोषिदा; पति; यजमान; संरक्षक.

भर्ति (रत्ति) (भर्ति [८३]) (सं) ना. — समुद्राची भरती;

भरण्याची क्रिया.

भर्तृ (भृङ्) (सं) ना. — पोषणारा; पति; मर्ता.
 भर्तृणी (भृङ्) (सं) ना. — स्वामिनी; संरक्षिका;
 यजमानिण; मालकीण.
 भर्त्सन (ने) (भृङ्) (सं) ना. — निंदा; मानखंडना;
 हंगवणूक; दचका; घसरगुडी.
 भर्म (भृङ्) (सं) ना. — सोने
 भल (ला) (भृङ्) (क) अ. — गौरवोद्धार; वाहवा; छान;
 भले; चांगभला.
 भल्ल (भृङ्) (सं) ना. — भाला; बरची; वीट; दान.
 — क (लूक) (क [भृङ्]) (सं) ना. — अस्वल; जांबवंत; रीस.
 भल्लातक (भृङ्) (सं) ना. — बिवा; विन्यात्रे झाड.
 भले (छेय) (भृङ्) (क) ना. — भाली; बरची; वीट.
 भव (भृङ्) (सं) ना. — संसार; प्रपंच; भूलोक; उत्पत्ति; स्थिति;
 जन्ममृत्यु; जन्मांतर; शिव; घर.
 भवक्षय (भृङ्) (सं) ना. — संसारनाश; जगप्रलय;
 जन्ममरणाचा फेरा चुकवणारा; ईश्वर; मोक्ष मिळवणारा.
 भवत् (भृङ्) (सं) वि. — होणारा; असणारा; जन्मणारा.
 (सं) ना. — आपण; पूज्यापद.
 भवति (भृङ्) (सं) क्रि. — होते; असते; राहते.
 (सं) ना. — आपण; पूज्यस्त्री; बाईसाहेब.
 भवदीय (भृङ्) (सं) वि. — आपले; तुमचे; आपल्या-
 संबंधी; तुमच्याविषयी.
 भवदूर (भृङ्) (सं) ना. — संसारापासून दूर ठेवणारा; देव;
 जननमरण चुकवणारा.
 भवन (भृङ्) (सं) ना. — जनन; जन्म; घर; निवास; आलय.
 भवभूति (भृङ्) (सं) ना. — एक संस्कृत नाटककार.
 उत्तररामचरित, मालतीमाधव, वगैरे नाटकांचा कर्ता; लौकिक;
 संपत्ति; भौतिक ऐश्वर्य.
 भवरोग (भृङ्) (सं) ना. — जन्ममृत्यूचा रोग;
 जननमरणाची व्याधी.
 — निवारक (भृङ्) (सं) ना. — ईश्वर.
 भवरोगवैद्य (भृङ्) (सं) ना. — ईश्वर; जन्ममरण
 चुकवणारा.
 भवानि (भृङ्) (सं) ना. — पार्वती; दुर्गा.
 भवि (भृङ्) (सं) वि. — सांसारिक; प्रापंचिक; जीवी;
 लिंगधारण न केलेला.
 भवितव्य (भृङ्) (सं) ना. — दैव; पुढे होणारे; नशीब;
 भविष्य.
 — ता(ते) (भृङ्) (सं) ना. — भावी गोष्ट; भविष्यता.
 भविष्य (भृङ्) (सं) ना. — होणारे; पुढचे; भावी घटना;
 नशीब; अदृष्ट; दैव.

भविष्यत् (भृङ्) (सं) वि. — भावी काळचे; पुढे होणारे.
 भविसु (भृङ्) (क) धा. — होणे; उत्पन्न होणे; अस्तित्वांत येणे.
 भव्य (भृङ्) (सं) वि. — होणारे; भविष्य; योग्य; सुंदर; शुभकर;
 मंगलकर; अव्यक्त; जैनधर्म.
 भव्येतर (भृङ्) (सं) वि. — अनागरिक; असंस्कृत; जैनैतर.
 भषक (भृङ्) (सं) ना. — कुत्रे; ग्रामसिंह; सारमेय.
 भषण (भृङ्) (सं) ना. — कुत्र्याचे मुंकरणे.
 भसित (भृङ्) (सं) ना. — विभूति; राख; रक्षा.
 — अंग (भृङ्) (सं) ना. — भस्मधारी; बैरागी; शिव.
 भस्त्रा (स्त्रे) (भृङ्) (सं) ना. — माता; फुंकर; वायुरोधक
 योगपद्धति; परसाकडचा उपद्रव. 'तिदि' पहा.
 भस्म (भृङ्) (सं) ना. — राख; विभूति; भस्मासुर.
 — अंग (भृङ्) (सं) ना. — संन्यासी; शिवर.
 — लेपन (भृङ्) (सं) ना. — विभूतिलेपन; भस्मचर्चन;
 उध्वूलन.
 भस्मसात् (भृङ्) (सं) अ. — जळून राख झालेले; खाक.
 भस्मासुर (भृङ्) (सं) ना. — एक लोककंटक राक्षस.
 भळिरे (भृङ्) (क) अ. — वाहवा; भले रे भले.
 भा (भृङ्) (सं) ना. — प्रकाश; कांति; तेज.
 भाग (भृङ्) (सं) ना. — अंश; तुकडा; पुण्य; अदृष्ट; भाग्य;
 स्थळ; प्रासाद; राजगृह.
 भागधेय (भृङ्) (सं) ना. — पुण्य; दैव; नशीबी आलेले.
 भागवत् (भृङ्) (सं) ना. — भक्त; विष्णुपूजक;
 भगवत्संबंधी.
 भागवंदित (भृङ्) (क) ना. — भागकारकून;
 भागाधिकारी; वाटेकरी; जोडीदार; संवगडी.
 भागाकार (भृङ्) (सं) ना. — विभाजन; वाटणी;
 भागपाडणी; भागकरण.
 भागादि (भृङ्) (सं) ना. — वारस; दायद; सोदर.
 भागि (भृङ्) (सं) ना. — वाटेकरी; दायद; भागेली; पातीदार;
 पात्र.
 — पुरोभागि (भृङ्) (सं) ना. — दोषक दृष्टि.
 भागिनेय (भृङ्) (सं) ना. — भाचा; बहिणीचा मुलगा.
 भागिसु (भृङ्) (क) धा. — वाटणे; भाग करणे; विभागणे;
 तुकडे करणे.
 भागीरथ (थी) (भृङ्) (सं) ना. — भगीरथ
 प्रयत्नाने भूलोकी अवतरलेली गंगा नदी. गंगा
 भाग्य (भृङ्) (सं) ना. — संपत्ति; धन; ऐश्वर्य; दैव; अदृष्ट;
 पुण्य.
 भाजक (भृङ्) (सं) ना. — विभागणारे; भागव्यावयाची
 संख्या.

द्विभाजक (द्विभाजक) (सं) ना. — दोन सारखे भाग पाडणारे उपकरण.

भाजन (भाजन) (सं) ना. — भाग पाडण्याची क्रिया; योग्य; पात्र; भांडे; आश्रय; आधार.

भाज्य (भाज्य) (सं) ना. — भाग पाडावयाची संख्या; विभागण्यास योग्य.

भाट (टक) (भाट [४८]) (सं) ना. — भांडे; मजूरी; वेतन; पगार; राजस्थानी प्रजा; राजवंश वर्णन करणारा.

भाण (भाण) (सं) ना. — एकपाची नाटक; रूपक प्रकार.

भांड (भांड) (सं) ना. — पात्र; घागर; वस्तु; सामान; गृहोपयोगी वस्तु.

भात (भात) (सं) ना. — चकचकीत; प्रकाशित; चकाकलेले; समजलेले; माहीत झालेले; अन्न; भात.

भाति (भाति) (सं) ना. — प्रकाश; चकाकी; जाणीव; समज.

भान (भात) (सं) ना. — झळक; प्रकाश; जाणीव; जागृती.

भानु (भात) (सं) ना. — सूर्य; उजेड; मालक; स्वामी; राजा; वृक्षविशेष.

—ज (ज) (सं) ना. — यम; सुग्रीव; कर्ण.

—वार (वार) (सं) ना. — रविवार; आदितवार.

भापु (भापु) (क) अ. — भले; वाहवा; शाबास; धन्य.

भाम (भापु) (सं) ना. — क्रोध; कांति; सूर्य; भावोजी; साडू.

भामा (मे) (भापु [५०]) (सं) ना. — स्त्री; पत्नी; सत्यभामा.

भामिनि (भापु) (सं) ना. — स्त्री; सुंदरी; मानिनी;

‘भामिनी’ षट्पदी छंद (१४ व २३ मात्राची चरणावली)

भार (भात) (सं) ना. — ओझे; भारा; नको असलेले;

अधिकचे वजन; परिणाम; खून; भूमार; निरुपयोगी वस्तु.

भारक (भात) (सं) ना. — ओझेकरी; भारवाहक; हमाल; ओझे; भार.

भारणे (भात) (सं) ना. — गौरव; आधिक्य; सुबलकता; ओझे; गुरुत्व.

भारत (भात) (सं) ना. — भारतासंबंधी; अभिनयशास्त्रज्ञ; नट; हिंदू देश; भारत; महाभारत.

भारति (ती) (भात [५१]) (सं) ना. — विद्यावती; सरस्वती; विद्वान; पंडित.

भारतीय (भात [५२]) (सं) ना. — भारताचा रहिवासी; हिंदू. हिंदुदेशवासी.

भारद्वाज (भात [५३]) (सं) ना. — द्रोणाचार्यांचे वडील; एक पक्षी.

भारवि (भात) (सं) ना. — एक संस्कृत महाकवि;

‘किराताजुनीय’ महाकाव्यकर्ता.

भारि (भात) (सं) वि. — मोठा; जास्तीचा; गौरवान्वित.

(सं) ना. — वजनदार; लोहमंजूषा; तिजोरी; पेढी.

भारोद्धर (भात [५४]) (सं) ना. — ओझे उचण्याची पुली; कप्पी; क्रेन; यारी.

भारोद्धारक (भात [५५]) (सं) ना. — कलथा; उलथाने; ओझे उचलण्याची तरफ; यारी; क्रेन.

भार्गव (भात) (सं) ना. — भृगुवंशातील पुरुष; परशुराम; शिव; शुक्रग्रहसंबंधी.

भार्गवि (वी) (भात [५६]) (सं) ना. — पार्वती; लक्ष्मी; दूर्वा; हरली; मूर्खकपि; भृगुप्रमाणे अविवेकी कृती करणारा.

भायी (भात) (सं) ना. — पत्नी; बायको.

भाल (भात) (सं) ना. — कपाळ; निढळ; निटिल. ‘नोसल’ पहा. —श्रवक (भात) (सं) ना. — शिव; कपाळावर डोळा असणारा.

भाले (भात) (सं) ना. — भाला; बरची; वीट; भोसकण्याचे आयुध.

भाव (भात) (सं) ना. — अभिप्राय; इंगित; रहस्य; हावभाव; मौन; नटपट्टा; तर्कवितर्क; संकल्प; उद्देश; क्रिया; राहणी; सोंग; रसपोषक सामर्थ्य; भाट; चित्तवृत्ति.

—भावेश (भात) (सं) ना. — भावनावशता; मग्नता; तंद्री; वेभानता.

भाव (वु) क (भात [५७]) (सं) वि. — सुंदर; इंगितज्ञ; रसज्ञ; पंडित; भक्त; भावनावश.

भावकि (भात) (सं) ना. — रसज्ञा; भक्ति; सुंदरी; भाविनी.

भावज (भात) (सं) ना. — कामविकार; मदन; मन्मथ.

—अंतक (भात) (सं) ना. — शिव; कामसंहारक; कामाचे दमन करणारा.

भावज्ञ (भात) (सं) ना. — भाव जाणणारा; इंगित ओळखणारा; रसानुभवी.

भावना (भात) (सं) ना. — आलोचना; मनोधर्म; संकल्प; ध्यान.

—वशते (भात) (सं) ना. — भावोत्कटता; भावनेने मारून जाणे; वेभानता.

भाववित् (भात) (सं) ना. — परेगित जाणणारा; रहस्यज्ञ; रसज्ञ.

भावशुद्धि (भात) (सं) ना. — चित्तशुद्धि; मनाचा निर्मलपणा; स्पष्टाभिप्राय.

भावांतर (भात) (सं) ना. — वेगळे भाव; अन्य आलोचना; दुसरी भावना.

—इसु (भात) (क) धा. — मन बदलणे; भाव पालटणे; विषयांतर होणे.

भावि (भा००) (सं) वि. भविष्यकालीन; पुढचा; होणारा.

—काल (भा००) (सं) ना. — भविष्यकाल.

भाविक (भा००८) (सं) वि. — भावनावश; कोमल हृदयाचा; अंधमत्त; विश्वास ठेवणारा; श्रद्धालु.

भावित (भा००३) (सं) वि. — समजून घेतलेला; मोजलेला; अनुमानित; गण्य; चांगला; जाणीवेचा.

भावुक (भा००८) (सं) वि. — कल्याणकर; शुभ; मंगल; आस्तिक; श्रद्धालु; विश्वासुक; मृदु अंतःकरणाचा.

भाषण (भा००००) (सं) ना. — गोष्ट; भाषा; गण्या; वक्तृत्व; वक्तव्य; उपन्यास.

भाषांतर (भा००००००) (सं) ना. — तर्जुमा; अनुवाद; भाषा परिवर्तन; एका भाषेतून दुसऱ्या भाषेत आशय आणणे. भाषांतरिसु (भा००००००००) (क) धा. — अनुवाद करणे; तर्जुमा करणे; भाषांतर करणे.

भाषि (भा००३) (सं) ना. — वक्ता; भाषण करणारा; उपन्यासक. भावे (भा००३ [भा००३]) (सं) ना. — भाषण; बोलणे; शपथ; प्रतिज्ञा; विश्वासाचे बोल; वचन.

भाष्य (भा००००) (सं) ना. — व्याख्यान; टीका; टिपण; कुलंकष विवरण.

—कार (भा०००) (सं) ना. — मूळ ग्रंथाचा टीकाकार; विमर्शक; आलोचक.

—महाभाष्य (भा००००००००) (सं) ना. — पाणिनीच्या सूत्रावरील पंतजलीचे विवरण.

भाः (भा०००) (सं) ना. — प्रकाश; कांति; चकाकी; दीप.

भास (भा०००) (सं) ना. — उजेड; प्रकाश; किरण; दीप्ति; एक संस्कृत नाटककार; एकांकिका लेखक.

भासमान (भा०००००००) (सं) वि. — दिसणारे; प्रकाशणारे; मनाला उमगणारे; भावणारे.

भासुर (भा०००००) (सं) वि. — चकाकणारे; प्रकाशणारे; भेसुर; भयंकर.

(सं) ना. भास्वरता; सौंदर्य; शोभा; शौर्य; कांति.

—तर (भा०००) (सं) वि. — अधिक कांतिमान.

—तम (भा०००) (सं) वि. — असाधारण तेजस्वी; श्रेष्ठ कांतीचे; अप्रतिम सौंदर्यशाली.

भास्कर (भा०००००) (सं) ना. — सूर्य; अग्नि; गणिताचार्य; भास्कराचार्य.

भास्वत् (भा०००००) (सं) वि. — चकाकणारे; प्रकाशणारे.

भास्वान् (भा०००००००) (सं) ना. — सूर्य; भास्कर.

भाल (भा०००) (सं) ना. — भाल; कपाल; निटळ.

—अंबक, नेत्र (भा००००००००००) (सं) ना. — शिव.

भिकारि (भा००००) (सं) ना. — भिक्षुक; फिरस्ता; भटक्या.

भिक्षु (भा००००) (क) ना. — भिक्षु; बौद्ध संन्यासी.

भिक्ष (भा०००) (सं) (भा००० [भा०००] [भा०००]) (सं) ना. — भीक; गयावळ; भिक्षेकरी; याचक; भिक्षा.

भिक्षाटनलीले (भा०००००००००) (सं) ना. — भिक्षेसाठी फिरती; शिवभिक्षेवरील काव्य.

भिक्षु (भा००००) (सं) ना. — भीक मागणारा; संन्यासी; विरक्त.

भिडिवा (भा०००० [भा०००] [भा०००]) (सं) ना. — एक आयुध.

भित्ति (भा०००) (सं) ना. — भित्त; चूर; तुकडा; भेदन.

भिद (भा०००) (सं) ना. — फूट; चीर; फट.

भिद्य (भा००००) (सं) वि. — फुटण्यायोग्य; भेद होण्यासारखे; चीरफाड होण्यायोग्य.

भिदपाल (भा०००००००) (सं) ना. — एक फेकून मारण्याचे आयुध;

भिदमाल (भा०००००००) (क) ना. — एक फेकून मारण्याचे शस्त्र.

भिज (भा००००) (सं) वि. — अलग; विरळ; फुटलेले; तुकडे झालेले; उमललेले; मद्धाव झालेला.

भिजभिज (भा०००००००) (सं) वि. — वेगवेगळे; विविध; विभिन्न; तऱ्हेतऱ्हेचे.

भिजभेद (भा०००००००) (सं) ना. — भिन्नत्वाची जाणीव.

भिजोदर (भा००००००००) (सं) ना. — सावत्र भाऊ.

भिल्ल (भा००००) (सं) ना. — शबर; शिकारी; किरात; वेरड; वनचर.

भिषक् (भा००००) (सं) ना. — वैद्य; आसव देणारा; डॉक्टर.

भी (भा०००) (सं) ना. — भीति; भय.

भीकर (भा००००) (सं) वि. — भयंकर; भीतिदायक.

—ता (ते) (भा००० [भा०००]) (सं) वि. — भयप्रदता.

भीत (भा०००) (सं) वि. — घाबरलेले; भ्यालेले; भित्ता; भ्याड; भीरू.

भीति (भा०००) (सं) ना. — भय; घाबरगुंडी.

भीते (ता) (भा००० [भा०००]) (सं) ना. — भ्याड स्त्री; भीरू; भित्री.

भीम (भा००००) (सं) वि. — भयप्रद आकाराचा; बळशाली; कुंतीपुत्र; दमयंतीपिता भीमक; शिव.

भीमकाय (भा००००००००) (सं) वि. — बळकट देह असलेला; वज्रदेही.

भीरु (भा००००) (सं) ना. — भित्री; नपुंसक; तृतीय प्रकृती; अवला; भयभीत.

भीषण (भा००००) (सं) वि. — भयोत्पादक; भयंकर.

भीष्म (भा००००) (सं) वि. — भयंकर; घोर.

(सं) ना. — शंतनुपुत्र; देवव्रत; भीष्माचार्य.

—प्रतिज्ञे (भा००००००००) (सं) ना. — घोर प्रतिज्ञा; अटळपण.

भुक् (ज) (भा००० [भा०००]) (सं) वि. — खाणारा; भोजन करणारा.

भुक्त (भुङ्क्ते) (सं) वि. - खालेले; अनुभवलेले; भोगलेले.

(सं) ना. - आहार; अन्न.

—उज्ज्वल (उज्ज्वल) (सं) वि. - उच्छिष्ट; खाऊन उरलेले.

भुक्ति (भुङ्क्ते) (सं) ना. - आहार; खाणेपिणे; खाद्यपदार्थ; अंधोल; ज्योतिषातील गणित.

भुम (भुम्) (सं) वि. - वाकलेला; कलकेला; भग्न; तुटलेला; तिरवा.

भुज (भुज्) (सं) ना. - हात; बाहु; खांदा; हातोपा.

—बल (बल) (सं) ना. - बाहुशक्ति; दंडातील सामर्थ्य; रट्यांतील रग.

भुजकिरीट (भुजकिरीट) (सं) ना. - भुजालंकार.

भुजकीर्ति (भुजकीर्ति) (सं) ना. - दंडत्राण; दंडावरील दागिना.

भुजबलि (भुजबलि) (सं) ना. - जैन तीर्थंकरांचे नांव; बाहुबली.

भुज (जं) ग (भुज [जं] ग) (सं) ना. - सर्प; नाग; विट; कामुक.

—भूषण (भूषण) (सं) ना. - नागभूषण; सर्पभरण; शिव.

—बल्य (बल्य) (सं) ना. - तोळवंदी; गुजरिया; बांकी.

‘वंकी’ पहा; शिव.

—वैरि (वैरि) (सं) ना. - गरुड; मोर.

—शयन (शयन) (सं) ना. - विष्णु.

भुजंगम (भुजंगम) (सं) ना. - राहू; साप; भुजग.

भुजादंड (भुजादंड) (सं) ना. - सोठ्यासारखे दणकट बाहु.

भुजास्फालन (भुजास्फालन) (सं) ना. - दंड थोपटणे; शड्डू; छड्डू.

भु (भु) जिसु (भु [भुं] जिसु) (क) धा. - जेवणे; खाणे; सेवन करणे.

भुलवणि (भुलवणि) (सं) ना. - संभ्रम; मोह; फुशारकी; फुंज.

भुलविसु (भुलविसु) (क) धा. - भुलविणे; भुरळ घालणे; मोह पाडणे; फुगवणे.

भुवन (भुवन) (सं) ना. - घर; सदन; लोक; जगत्; जनता; आकाश; पाणी; समुद्र; अरण्य.

—त्रिभुवन (त्रिभुवन) (सं) ना. - तीन लोक; त्रैलोक्य; (स्वर्ग; मृत्यु व पाताळ)

—मोहिनी (मोहिनी) (सं) वि. - जगाला मोहविणारी; विश्वाला भुरळ पाडणारी; त्रिलोकसुंदरा; मोहिनी (विष्णुस्वरूपी).

भुवनकुसे (भुवनकुसे) (सं) ना. - पोटात त्रिभुवन सामावणारा; कृष्ण; विष्णु.

भुवननयन (भुवननयन) (सं) ना. - लोकचक्षु; सूर्य.

भुवनाभिराम (भुवनाभिराम) (सं) ना. - त्रिलोकसुंदर; कामदेव; मदन.

भुवर् (सु) (भुवर् [सु]) (सं) ना. - चौदा भुवनांपैकी एक; सतलोकांपैकी एक.

भू (भू) (सं) ना. - जमीन; पृथ्वी; भूलोक.

—मंडळ (मंडळ) (सं) ना. - गोलाकार पृथ्वी.

भूकंप (भूकंप) (सं) ना. - भूमिकंपन; जमिनीचा हादरा.

—दर्शक (दर्शक) (सं) ना. - जमिनीला हादरा

—लेखक (लेखक) बसल्याची व्याप्ति (स्थान व स्थिति) दाखवणारे यंत्र.

भूगत (भूगत) (सं) वि. - भूमिगत; गुप्त; जमिनीत पुरून ठेवलेले; गाडलेले; (धन).

—शत्रु (शत्रु) (सं) ना. - गुप्तशत्रु; हितशत्रु.

भूगोल, (चक्र) (भूगोल [चक्र]) (सं) ना. - भूमंडळ; भूमिबलय; पृथ्वीचा गोल.

भूचर (भूचर) (सं) ना. - जमिनीवर राहणारे.

—प्राणि (प्राणि) (सं) ना. भूमीवर जगणारे प्राणी; जीव.

भूज (भूज) (सं) ना. - भूमीत जन्मणारे झाड, गवत वगैरे; मंगळ ग्रह.

भूजाता (ते) (भूजाता [ते]) (सं) ना. - भूमिकन्या; सीता.

भूत (भूत) (सं) वि. - होऊन गेलेले; झालेले.

(सं) ना. - पंच महाभूतें (पृथ्वी; जल; तेज; वायु आणि आकाश); पिशाच; प्राणी.

—काल (काल) (सं) ना. - गतकाल.

—दया (दया) (सं) ना. - प्राणिमात्रावरील प्रेम; जीवदया.

भूतधात्रि (भूतधात्रि) (सं) ना. - भूलोक; पृथ्वी.

भूतनाथ (पति) (भूतनाथ [पति]) (सं) ना. - पार्थिव वस्तूंचा मालक; शिव; परमेश्वर.

भूतपूर्व (भूतपूर्व) (सं) वि. - पूर्वी झालेले; मागे घडलेले.

भूतबलि (भूतबलि) (सं) ना. - प्राण्यांना घालण्याचे अन्न; प्राण्यांना दिलेला बळी.

भूतयज्ञ (भूतयज्ञ) (सं) ना. - प्राण्यांना दैनिक बलिसमर्पण क्रिया (वैश्वदेव; काकबळी वगैरे).

भूतल (ल) (भूतल [ल]) (सं) ना. - भूमि; भूमंडळ; पाताळ.

भूताटिके (भूताटिके) (क) ना. - भूतचेष्टा; लबाडी; वंचना; फसवणूक.

भूतात्म (भूतात्म) (सं) ना. - परब्रह्म; परमात्मा.

भूति (भूति) (सं) ना. - ऐश्वर्य; संपत्ति; अभ्युदय; कीर्ति; यश; मरम; विभूति; अष्टसिद्धि; जन्म; उत्पत्ति; राहणी; अधिकार; गौरव.

भूदार (भू०दा०) (सं) ना. — जमीन फाटणे; भेग; दुर्भंगभूमी.
रानडुकर; नांगर.

भूदेव (भू०दे०) (सं) ना. — ब्राह्मण.

भूदेवि (भू०दे०) (सं) ना. — भूमिदेवता; लक्ष्मी; विष्णुस्त्री.

भूधर (भू०ध०) (सं) ना. — पर्वत; गिरी; राजा;
आदिशेष.

भूप (पति) (भू०प [प०]) (सं) ना. — राजा; भूमीचा मालक.

भूप्रदक्षिणे (भू०प [प०] दक्षिणे) (सं) ना. — पृथ्वी प्रदक्षिणा;

सुदूर पर्यटन; पृथ्वीपर्यटन.

भूभर (भू०भ०) (सं) ना. — भूमिरक्षण; राज्यपरिपालन.

भूभार (भू०भ०) (सं) ना. — भूमीला ओझे होऊन राहणे;

पापांचे ओझे; खुशालचेंद्र; खाऊनपिऊन भटकणारा.

भूभुज (भू०भू०) (सं) ना. — भूमीचा उपयोग घेणारा; राजा.

भूभुज (भू०भू०) (सं) ना. — भूमीचे पोषण करणारा; राजा;
पर्वत; विष्णु.

— वैरि (वै०) (सं) ना. — इंद्र.

भूम (मि) (भू०म [मि]) (सं) ना. — पृथ्वी; निमित्त; सबब;
मिष; आव.

भूमध्वरेखे (भू०म [मि] ध्वरेखे) (सं) ना. — भूमध्यातून जाणारी
काल्पनिक रेषा; विपुलवृत्त; भूमीचा अक्ष.

भूमिके (भू०म [मि] के) (सं) ना. — पाया; पात्र; वेष्ट; प्रस्तावना;
अंतस्थ; जमीन; कथावस्तु.

भूमिज (भू०म [मि] ज) (सं) ना. — मंगळग्रह; नरकासुर; झाडवेली.

भूमिजाते (जे) (भू०म [मि] जाते) (सं) ना. — भूमिजा;
सीतादेवी.

भूयः (भू०यः) (सं) अ. — पुनः; आणखी; फिरून.

भूयिष्ठ (भू०यिष्ठ) (सं) वि. — पुष्कळ; अतिशय; अधिक.

भूयिष्ठं (भू०यिष्ठं) (सं) अ. — अत्यंत.

भूरमे (मा) (भू०रमे [मा]) (सं) ना. — वसुंधरा; भूलक्ष्मी;
भूदेवी.

भूरि (भू०रि) (सं) वि. — पुष्कळ; अधिक; मोठा.

(सं) ना. — सोने; शिव; चंद्र; विष्णु; ब्रह्मदेव; श्राद्धाचें
जेवण.

भूरिमाय (भू०रिमाय) (सं) ना. — राक्षस; कपटी; कोल्हा;
मायावी.

भूरुह (भू०रुह) (सं) ना. — वृक्ष, गवत, वगैरे (भूमीत
वाढणारे.)

भूलोल (भू०लोल) (सं) ना. — राजा; भूमीला आनंद देणारा.

भूषण (भू०षण) (सं) ना. — अलंकार; दागिना;

अंगाखांद्यावरील वस्तु; गृहभूषण; पुत्र; मुलबाळ.

भूषित (भू०षित) (सं) वि. — शृंगारित; अलंकृत.

भूषिसु (भू०षिसु) (क) धा. — शृंगारणे; अलंकारणे; सजवणे;
भूषविणे; शोभित करणे.

भूषे (षा) (भू०षे [षा]) (सं) ना. — आभरण; अलंकार;
अंगाखांद्यावरील जडभारी.

भूसुत (भू०सुत) (सं) ना. — मंगळग्रह; नरकासुर.

भूसुते (भू०सुते) (सं) ना. — भूमिकन्या; सीता.

भूसुर (भू०सुर) (सं) ना. — ब्राह्मण; भूदेव.

भृ (भृ०) (सं) धा. — रक्षण करणे; भरणे; धारण करणे.

भृकु टि (टी) (भृ०कु टि [टी]) (सं) ना. — सुवई; भूमेगी;
सुवई चढवणारा; सुवई वाकडी करणारा.

भृगु (भृ०गु) (सं) ना. — एक ऋषि; गुरुग्रह; जलप्रपात.

भृंग (भृ०ंग) (क) ना. — भ्रमर; भृंगा; मधमाशी;

डास; कलिंग पक्षी; जार; कामुक; एक वृक्ष.

भृंगार (भृ०ंगार) (क) ना. — सोने; सुवर्णकलश; गिंडी.

भृंगि (भृ०ंगि) (सं) ना. — भृंगी; शिवाचा द्वारपाल; शिवगणांपैकी
एक.

भृत (भृ०त) (सं) वि. — भरलेले; पुष्ट; आवरलेले.

भृत्य (भृ०त्य) (सं) ना. — सेवक; चाकर; नोकर; दास;

अंतेवासी; पालन करण्यास योग्य.

भृशं (भृ०शं) (सं) अ. — जास्ती; अधिक; तीव्रतेने; घाईने.

भेक (भे०क) (सं) ना. — वेढक; दुबळा; मित्रा.

भेकि (भे०कि) (सं) ना. — वेढकी; दडुर.

भेद (भे०द) (सं) ना. — फूट; वियोग; भाग; भिन्नता; तफावत;
अंतर; फरक.

— बुद्धि (बु०द्धि) (सं) ना. — भेदभाव; वेगळेपणाची जाणीव;
फूट; माझेतुझेपणा.

भेदक (भे०दक) (सं) वि. — भेद करणारा; व्यत्यास करणारा;

फूट पाडणारा; टांचणारा; अंगावर घेणारा.

— मर्मभेदक (मर्म०भेदक) (सं) ना. — मर्मभेदणारे;

अंतःकरणाला मिडणारे; काळजाला झोवणारे; जखम
करणारे.

भेदिसु (भे०दिसु) (क) धा. — भेदणे; फोडणे; वेगळे करणे;
विभागणे; फाडणे; नाश करणे; उचडणे.

भेदि (भे०दि) (सं) ना. — फोडणारा; फूटपाड्या; वंचक; रेचक.

भेद्य (भे०द्य) (सं) वि. — फोडण्यास योग्य; चिरण्याजोगे;

फूट पाडण्यासारखे; वेगळे करण्याजोगे.

भेरि (री) (भे०रि [री]) (सं) ना. — नगरा; टोल; चर्मवाद्य.

भेरंड (भे०रंड) (सं) ना. — दोन डोक्याचा पक्षी.

भेवज (भे०वज) (सं) ना. — औषध; आसव; दारू; चिकित्सा.

भैरव (भै०रव) (सं) ना. — शिवाचा संहारक अवतार;

संगीतातील एक राग; भयंकर.

भैषज्य (भैषज्य) (सं) ना. — दारु; आसव; औषध;
चिकित्सा.

भोक्त (भोक्त) (भोक्त) (सं) वि. — उपभोगणारा; चव
वेणारा; फळ चाखणारा.

भोक्तव्य (भोक्तव्य) (सं) वि. — खाद्य; अनुभव घेण्यायोग्य;
भोगलेच पाहिजे असे; प्रारब्ध.

भोग (भोग) (सं) ना. — अनुभव; सेवन; सुखानुभूति; शरीर
सौख्य; स्त्रीसंग; सेवा; सुश्रूषा; सर्पाची फडा

— आसक्ति (भोक्त) (सं) ना. — सुखलोलुपता; ऐहिक
सुखाची आवड; शरीरसुखमग्नता.

भोगरति (भोगरति) (सं) ना. — नागलोक; पाताळ; पाताळगंगा;
भोगप्रीति; स्त्रीसुवासक्ति; मैथुन.

भोगलालसे (भोगलालसे) (सं) ना. — भोगासक्ति;
सुखलोलुपता.

भोगि (भोगि) (सं) ना. — फणा असलेला सर्प; सुखी;
अनुभूतिक; भोगणारा.

भोगिकटक (भोगिकटक) (सं) ना. — नागभूषण; शिव;
सर्पाभरण

भोगिनि (भोगिनि) (सं) ना. — सर्पिणी; भोगलेली स्त्री; संग
घडलेली स्त्री.

भोगिप (भोगिप) (सं) ना. — आदिशेष; महासर्प.
(क) वि. — भोग वेणारा; उपभोगणारा; अनुभवी.

भोगिभूषण (भोगिभूषण) (सं) ना. — सर्पाकृति भूषण
वापरणारा; शिव.

भोगिशयन (भोगिशयन) (सं) ना. — शेषशायिन्; विष्णु.
भोज (भोज) (सं) ना. — धारा नगरीचा एक राजा.

भोजन (भोजन) (सं) ना. — खाना; जेवण; अन्नसेवन.
भोज्य (भोज्य) (सं) वि. — खाण्यायोग्य; खाद्य; सेवनीय;

(सं) ना. — आहार; सेवन.

भोर्गरे (भोर्गरे) (क) धा. — भोडकाडपरसणें; भोकार
काढणें; बुभुकारणें

(क) ना. — मोड मोड ध्वनि.

भौत (तिक) (भौत) (सं) वि. — पंच महाभूतासंबंधी;
लौकिक; सृष्ट वस्तुसंबंधी.

— शास्त्र (भौत) (सं) ना. — सृष्ट वस्तुशास्त्र; प्रकृति शास्त्र.

भौम (भौम) (सं) वि. — भूसंबंधी.

(सं) ना. — मंगळग्रह; भौमासुर.

भ्रंश (भ्रंश) (सं) ना. — प्राणच्युति; पतन; नाश; नष्टता;

अधोगति; अवरोध; परागति; बडतर्फी.

भ्रम (भ्रम) (भ्रम) (सं) ना. — भ्रवंती गुंगळी;

भोगलपणा; भ्रांती; वेड; गैरसमज; विरुद्धविचार.

भ्रमण (भ्रमण) (सं) ना. — फिरती; हेलपाटा; फेरा; डोके-
फिरवणा; भ्रांती; उन्माद; उन्मत्तता.

भ्रमर (भ्रमर) (सं) ना. — भुंगा; भवरा; चिल्लट; बुंगुरटें;
मधमाशी; 'भारडि' पहा.

भ्रमरारि (भ्रमरारि) (सं) ना. — चापयाचे फूल; चाफा;
(चापयाचे वासानें भ्रमर मरतात.)

भ्रमिसु (भ्रमिसु) (क) धा. — भ्रमण करणें; खुळा होणें.

भ्रष्ट (भ्रष्ट) (सं) वि. — पतित; अनीतिमान; पदच्युत; दुर्वर्तनी
दुष्ट; समाजबहिष्कृत.

भ्राज (भ्राज) (सं) ना. — चकाकी; कांती; शोभा; प्रकाश.

भ्राजत् (भ्राजत्) (सं) वि. — चकाकणारा; प्रकाशमान; डोळे
दिपवणारा.

भ्राजित (भ्राजित) (सं) वि. — प्रकाशित; चकचकित;
झळझळीत; दीप्त.

भ्राजिष्ट (भ्राजिष्ट) (सं) ना. — कांतिमान्; नेत्रदीपक; अति
प्रकाशमान.

भ्रातृ (भ्रातृ) (सं) ना. — भाऊ; सोदर; सहोदर.

भ्रांत (भ्रांत) (सं) वि. — फिरलेला; प्रवास केलेला; भ्रंश;
भोलसट; बावळट; वैलाड.

(सं) वि. — खुळा; मूढ; घाबरलेला; गांगरलेला.

भ्रांति (भ्रांति) (सं) ना. — उन्माद; भोवळ; डोकेफिरवणा;
मतिविकार.

भ्रामक (भ्रामक) (सं) वि. — भ्रमोत्पादक; गैरसमज उत्पन्न
करणारे; बुद्धीला चळ लावणारे; वेडगळ.

(सं) ना. — लोहकांत; चुंबक.

भ्रुकुटि (भ्रुकुटि) (सं) ना. — भुवई; 'भ्रुकुटि' पहा.

भ्रू (भ्रुकुटि) (भ्रू) (भ्रू) (सं) ना. — भुवई; भ्रुकुटी.

भ्रूण (भ्रूण) (सं) ना. — अर्भक; शिशु; बाल; गर्भस्थ मूल;
गर्भपिंड.

— हत्ये (भ्रूण) (सं) ना. — गर्भपात; गर्भस्त्राव; शिशुहनन;
मूल मारणें; गर्भपिंड पाडणें.

भ्रूभंग (भ्रूभंग) (सं) ना. — भुवई चढवणें; भ्रूवक्रता; भुवईनें
खुणवणें; भुवईनें रागातुगाग दर्शन.

भ्रूलता (ते) (भ्रूलता) (सं) ना. — रेखीव भुवई;
लतेसारखी दिसणारी भुवई.

म

म (म) (सं) ना. — प वर्गाचे पांचवें व्यंजन; शिव; विष्णु; ब्रह्मदेव; यम; चंद्र; पाणी; विष; कल्याण; सुख; समय; वेळ.
 (सं) वि. — संख्यावाचकाला क्रमवाचक करण्याचा प्रत्यय.
 मकर (मकर) (सं) ना. — मगर; सुसर; नक्र; एक प्रकारचा मासा; कुवेराचे एक भांडार; दहावा सौरमास; मकरराशि.
 — आकर (लय) (अकर [लय]) (सं) ना. — समुद्र; मत्स्यालय.
 — कुंडल (कुंडल) (सं) ना. — कानांतील एक दागिना.
 — केतन, (केतु) (केतन [केतु]) (सं) ना. — मदन; मन्मथ; काम.
 — तौरण (तौरण) (सं) ना. — जाऊ; तेथे नेतायेण्यासारखे तोरण.
 मकरंद (मकरंद) (सं) ना. — मध; पुष्परस; पराग; कोकिला; मधमाशी; मोगरी; एक फूल.
 मकरपत्र (मकरपत्र) (सं) ना. — छाती; मान; हातावर गोदलेलें रंगीत चित्र.
 मकरवृत्त (मकरवृत्त) (सं) ना. — भूगोलावरील सूर्य दक्षिणेकडे कलल्याचे दाखवणारे वृत्त.
 मकरसंक्रमण (मकरसंक्रमण) (सं) ना. — सूर्यगति दक्षिणेकडून कर्कटवृत्ताकडे झुकण्याच्या वेळचा सण; संक्रांत.
 मकराक्ष (मकराक्ष) (सं) ना. — वरुण; मकरवाहन.
 मकरि (मकरि) (मकर [मकरि]) (सं) ना. — प्राचीन काळी स्त्रीची छाती, मान वगैरेवर काढलेलें चित्र; मगरी.
 मकुट (मुकुट), (मकुट [मुकुट]) (सं) ना. — शिरोभूषण; किरीट.
 — वर्धन (वर्धन) (सं) ना. — राजा; सम्राट.
 म (मं) कुर, (मं [मं] कुर), (सं) ना. — आरसा; दर्पण; कळी; बकुलवृक्ष; अरेवियन मोगरा; कुंभाराचे चाक फिरवण्याची काठी.
 मकड (मकड) (क) ना. — मर्कट; माकड; वानर; कपि.
 मकरि (मकुर) (क) ना. — बांबूच्या वेळाची बुट्टी. फडा.
 मक्का (मक्का) (अ-दे) ना. — सुसलमानाचे पवित्र यात्रास्थळ.
 मक्क (मक्क) (क) ना. — दिव्याचा कोळी; जळकी बात; वातीची काजळी.
 मक्षि (क्षी) का (मक्षि [क्षी]) (सं) ना. — माशी; मधमाशी.
 — मल (मल) (सं) ना. — मेण.
 मख (मख) (सं) ना. — यज्ञ; याग; ऋतु.

— अरि, वैरि (अरि-वैरि) (सं) ना. — राक्षस; दक्षयज्ञाचा नाश करणारा शिव; वीरभद्र.
 मगध (सं) ना. — बिहारच्या दक्षिण भागाचे प्राचीन नांव; पिंपळी.
 मगमगिसु (मगमगिसु) (क) ना. — घमघमणे; सुगंध दरवळणे; सुगंधणे; सुवास सुटणे.
 मगुड (मगुड) (क) ना. — मुकुट; किरीट.
 मगुळ (मगुळ) (क) धा. — मागे सरणे; हटणे; मागे फिरणे; अंगावर शेकणे.
 मगुळे (मगुळे) (क) अ. — आणखी पुनः; आणखी एकदा; मागे फिरून.
 मगुळ्ळु (मगुळ्ळु) (क) धा. — पसरवणे; पुढे रेटणे; वळवणे; डोके खाली करणे; पालथे घालणे.
 मगुळ्ळु (मगुळ्ळु) (क) अ. — आणखी पुनः फिरून.
 मगो (मगो) (क) ना. — मधा नक्षत्र; एक पावसाळी नक्षत्र.
 मग्ग (मग्ग) (क) ना. — माग; विणण्याचे यंत्र; विणण्याचे साधन.
 मग्गिसु (मग्गिसु) (क) धा. — पीडा देणे; त्रास देणे; लपविणे; दृष्टि आड करणे; गमावणे; घालवणे; शमविणे
 मग्गु (मग्गु) (मग्गु [मग्गु]) (क) धा. — थकणे; वापरणे; झिजणे; निस्तेज होणे; कोमेजणे; क्षीण होणे; नाश करणे; पूड करणे; ठार मारणे; वाकवणे.
 मग्गुलु (मग्गुलु) (मग्गुलु [मग्गुलु]) (क) ना. — बाजू; पक्ष; पार्श्व; शेजार.
 — आगु (आगु) (क) धा. — फिरणे; बाजूला होणे; वाट सोडणे; जाऊ देणे.
 मग्ग (मग्ग) (सं) वि. — बुजलेला; बुडलेला; निरत; लीन.
 मग्गव (मग्गव) (मग्गव [मग्गव]) (सं) ना. — इंद्र; देवेंद्र; शुबड; व्यासमुनी.
 मग्गवयोदशि (मग्गवयोदशि) (सं) ना. — भाद्रपद कृ. १३
 — भव (भव) (सं) ना. — शुक.
 मंक् (मंक्) (क) ना. — गैरसमज; खुळेपणा; (क) वि. भ्रमिष्ट; वेष्टु.
 मंक् (मंक्) (क) ना. — खुळेपणा; वेअकलीपणा; वेडा; भ्रमिष्ट; भ्रमता; जाड्य; भ्रंति; कांतिहीनता.
 मंग (मंग) (क) ना. — माकड; कपि; हुण्या; नावेचे टोक; अभीप्सित.
 मंगमुष्टि (मंगमुष्टि) (क) ना. — कपिमुष्टि; वट्ट धरणे.
 मंगल (मंगल) (मंगल [मंगल]) (सं) वि. — शुभकर; कल्याणकारक सुंदर; चांगले; मनोहर; सुलक्षणी; प्रगतिशील.

(क) ना. — मंगल नक्षत्र; अदृष्ट; सुदैव; कल्याण; आनंद; शुभसूचना; काव्यनाटकांच्या आदीचे वा अंतीचे पद.
 मंगलकार्य (मंगलकार्य) (सं) ना. — शुभ कार्य; (लग्न मुंज सारखे).
 मंगलगौरि (मंगलगौरि) (सं) ना. — पार्वती; शुभकरी; मंगलगौरि.
 मंगलाच्छाये (मंगलाच्छाये) (सं) ना. — अतिशीतल छाया; थंड सावली.
 मंगलपाठक (मंगलपाठक) (सं) ना. — स्तुतिपाठक; राजाना स्वस्तिवाचन गाणारा; पुराणिक.
 मंगलस्नान (मंगलस्नान) (सं) ना. — शुभकार्यांरंभीचें स्नान.
 मंगलसूत्र (मंगलसूत्र) (सं) ना. — पतीच्या नावानें विवाहांत बांधलेले मंगलसूत्र. विवाहमांगल्य.
 मंगला (ले) (मंगला) (सं) ना. — धर्मपत्नी; पतिव्रता; विनयवती स्त्री.
 मंगलाक्षते (मंगलाक्षते) (सं) ना. — शुभकार्यातील रंगीत मंत्राक्षता; कुंकुममिश्रित मंगलाक्षता.
 मंगलाचरण (मंगलाचरण) (सं) ना. — काव्य नाटकांतील नांदीश्लोक.
 मंगलारति (मंगलारति) (सं) ना. — शुभसूचक आरति; शुभप्रसंगी लावलेली दीपज्योत; नीरांजन.
 मंगलाष्टक (मंगलाष्टक) (सं) ना. — लग्नासुर्जात म्हणावयाची आठ मंगलपद्ये; वधूवराच्या मांगल्यचिंतनाचीं पद्ये.
 मंचर्चिका (मंचर्चिका) (सं) प्रत्यय — तमभाव दर्शक अंत्य प्रत्यय.
 मंच (चे) (मंच) (क) ना. — अंगावरील मत्स्य; तीळ; खूण; लासे; कस लावण्यासाठी उपयोगांत आणावयाचे सोन्या चांदीचे तुकडे.
 मंचर (मंचर) (क) ना. — मत्सर; पोटादुखी; असुया; पीडा.
 — मंच (अ) (क) वि. — द्वेष करणारा; मत्सरी.
 मंचु, मेचु (मंचु, मेचु) (क) धा. — मनाला येणें; मान्यता देणें; वाहवा मिळवणें.
 (क) ना. — संभावना; मान्यता; पारितोषिक; झाडें तोडण्याची कुऱ्हाड; फरशी; प्रीति; आस्था; जोडणी.
 मंचु को (गो) डु (मंचु को [गो] डु) (क) धा. — पोषाख देणें; इनाम देणें; संभावना करणें.
 मंचुगति (मंचुगति) (क) ना. — चिवे तोडण्याची लांबट फरशी.
 मंचुगार (मंचुगार) (क) ना. — लोकांचे मन वळवणारा; लोकांना रमवणारा; ऐट करणारा; ओळखणारा.

मंचुगति (मंचुगति) (क) ना. — दुसऱ्याचे मन आकर्षणारी स्त्री. मायाविनी; नटपट्टा करणारी स्त्री.
 मंच (मंच) (सं) ना. — मत्स्य; मीन.
 मंचयंत्र (मंचयंत्र) (सं) ना. — होकार्यत्र;
 मंचयंत्र (मंचयंत्र) (सं) ना. — होकार्यत्र;
 दिक्चक्र; द्रौपदी स्वयंवरातील फिरता मत्स्य.
 मजड (मजड) (क) वि. — मड्ड; बत्थड; मूर्ख; अज्ञानी.
 मजभापु (मजभापु) (क) अ. — मले; शाबास; वाहवा.
 मजकूर (मजकूर) (अ. दे) ना. — बातमी; खबर; वार्ता; विषय.
 मजा (मजा) (अ. दे) ना. — मौज; विनोद; विलास; चेष्टा.
 मजूरि (मजूरि) (अ. दे) ना. — कूलि; मांडे; पगार; रोजंदारी; रोजसुरा.
 मज (जा) (जे) (मज [जा] जे) (सं) ना. — मेधस; मजा; हाडांतील सत्त्व.
 मजन (मज) (सं) ना. — मार्जन; स्नान; आंधोल; झाडलोड; स्वच्छता; निर्मळपणा.
 मजासार (मजासार) (सं) ना. — वीर्य; माज; मेद; मेंदु; हाडातील रस; फोपसेपणा; वात.
 मझ (भापु) (मझ [भापु]) (क) ना. — वाहवा; छान; मले; प्रशंसोद्धार.
 मंचक (मंचक) (सं) ना. — पलंग; खाट; बाज; उंचीवरील निद्रासन.
 मंचिका (के) (मे) (मंचिका [के] मे) (सं) ना. — माचा; पीक राखण्यासाठी बांधलेली माची; दागिना.
 मंजर (मंजर) (सं) ना. — फुलांचा तुरा; मोती; तिळवण; तिळाचे झाड; मांजर; कामी.
 मंजरि (सी) (मंजरि [सी]) (सं) ना. — घोस; गुच्छ; तुरा; कळी; मोहोर; मोती; ओळ; वेल; तुळस.
 मंजरित (मंजरित) (सं) वि. — घोस असलेलें; पालवी असलेलें; शाखा फुटलेले.
 मंजा (मंजा) (सं) ना. — शेळी; बकरी; अजा; पुष्पगुच्छ; वेल.
 मंजि (जी) (मंजि [जी]) (सं) ना. — स्तबक; ताटवा; पुष्पगुच्छ; केळीचें झाड; वेल.
 मंजिका (मंजिका) (सं) ना. — रांड; वेष्ट्या; राजनर्तकी.
 मंजिम (मंजिम) (सं) ना. — सौंदर्य; लालित्य.
 मंजीर (मंजीर) (सं) ना. — पायातील साखळी; पंजण; घागऱ्या; घुसळ खांब; मेथा.
 मंजील (मंजील) (सं) ना. — परीटाचे गांव.
 मंजु (मंजु) (क) ना. — हिम; धुकें; बर्फ; शीत; कुंदपण; कांति हीनता; अंधार; तीव्रहीसांज.

—गड्डे (गड्डे) (क) ना.—बर्फ; हिम.
 मंजु (मंजु) (सं) वि.—मनोहर; आल्हादक; रुचकर;
 चांगले; गोड; शीतल.
 —केशि (केशि) (सं) ना.—कृष्ण.
 —गमन (गमन) (सं) ना.—हंघ.
 —गर्व (गर्व) (सं) ना.—नेपाळ.
 —गोष (गोष) (सं) ना.—गोड आवाज; गोड भाषा.
 —नाशी (नाशी) (सं) ना.—सुंदरा; दुर्गा; इंद्राणी.
 —पाठक (पाठक) (सं) ना.—पोपट; राबु.
 —प्राण (प्राण) (सं) ना.—ब्रह्म.
 —भाषि, —वाक् (भाषि-वाक्) (सं) वि.—गोड बोल्या;
 मंजुलवाची; मधुरभाषी.
 —स्वर (न) (स्वर [न]) (सं) ना.—मधुरध्वनि; कोकिला.
 मंजुल (ल) (मंजुल [ल]) (सं) वि.—मधुर; सुंदर.
 (सं) ना.—लताग्रह; कुंज-मंडप; बुडबुडा; फुगा; कारंजा;
 विहीर.
 मंजूष (मंजूष) (सं) ना.—पेटी; संदूक; कपाट; करंडक;
 दगाड; पाषाण.
 मट (आटमट) (मंढ [अटमंढ]) (क) ना.—फसवणूक;
 वंचना; ठकाई; गडबड; धाई.
 मट (मंढ) (क) ना.—प्रमाण; माप; सरळपण; समानता;
 समभावना; माडी; स्थळ; मान.
 मटस (मंढस) (क) अ.—प्रमाणशीर; मापाला धरून.
 मट्टि (मंढि) (क) ना.—मृत्तिका; माती; गोपीचंदन; टेकडी;
 चढाव; 'इल्लण' पहा.
 मट्टिगे (मंढिगे) (क) अ.—पयैत; तोंवर; मात्र.
 मट्टु (मंढु) (क) ना.—माप; मर्यादा; योग्यता; परिमाण;
 शक्ति; संगीतातील एक धाटी.
 मठ (मंठ) (सं) ना.—भग्न मंदिर; देवस्थान; संन्यासी निवास;
 अभ्यासग्रह; पाठशाळा; बैलगाडी.
 मठपति (मंठपति) (सं) ना.—मठाचा स्वामी; महंत;
 धर्माधिकारी; शवसंस्कार करणारा; जंगम.
 मठर (मंठर) (सं) वि.—निशा; कैफ; अमल.
 मठिका (मंठिका) (क) ना.—दुकान; पेठ; दुकानांची जागा;
 झोपडी; लहान घर. 'मळिगे' पहा.
 मड (मंढ) (क) ना.—टाच; पायाचा मागचा भाग; थर; पुट;
 पाण्याचा पाट; मड; टाकलेले अन्न.
 मडके (मंढके) (क) ना.—मडके; मातीचे भांडे; मटकी; एक
 धान्य.
 मड (डं) गु (मंढ [डं] गु) (क) धा.—लपविणे; झाकून
 ठेवणे.

मडगूळ (लु) (मंढगूळ [लु]) (क) ना.—उष्टे; उच्छिष्ट;
 आहार.
 मडचु (सु) (मंढचु [सु]) (क) धा.—घाण होणे; चुरगळणे;
 कंटाळणे; दुर्वासना धरणे.
 मडदि (मंढदि) (क) ना.—स्त्री; पत्नी; बायको.
 मडमुरि (मंढमुरि) (क) धा.—पाऊल मागे घेणे; पाठ
 फिरवणे; मागे हटणे.
 मडल (लु) (मंढल [लु]) (क) धा.—विस्तार पावणे;
 फोफावणे; अधिक होणे; दाट होणे; फाटणे; फट पडणे.
 (क) ना.—काथ्याची हतरी; चटई; काथ्या; झाडी.
 मडलिडु (मंढलिडु) (क) धा.—अधिक होणे; उल्लंघन;
 विपुल होणे; जिकणे; पोटात सरपटणे; सावकाश चालणे; वृद्ध
 होणे; त्रस्त होणे.
 मडहु (मंढहु) (क) ना.—टाच; पायाचा घोटा; मड; थर;
 पुट. 'मड' पहा.
 मडि (मंढि) (क) धा.—मरणे; मृत्यु पावणे; घडी पडणे;
 वाकणे.
 (क) वि.—धूत; शुद्ध; पवित्र.
 (क) ना.—धूतवस्त्र; घडी; सोवळे; नेसण; गादा; जमीन;
 मळी; मळई; वाफा; आळें; काटा.
 मडिके (मंढिके) (क) ना.—'मडके' पहा; मातीची घागर;
 कुंभ.
 मडिते (मंढिते) (क) ना.—निरी; घडी.
 मडिपु (मंढिपु) (क) धा.—ठार करणे; खुनाला कारण होणे.
 मडिबके (मंढिबके) (क) ना.—मोडी; यौवनपीठिका;
 पुटकुळी.
 मडिल (लु) (मंढिल [लु]) (क) ना.—पोट; ओचा;
 ओटी; ओग.
 मडिवल (मंढिवल) (क) ना.—परीट; घोबी.
 मडिवलिति (मंढिवलिति) (क) ना.—घोवीण; कपडे धुणारी.
 मडिवु (वुह) (मंढिवु [वुह]) (क) ना.—मृत्यु; मरण.
 मडिसु (सु) (मंढिसु [सु]) (क) धा.—मरेलसे करणे; ठार
 मारणे; घडी घालणे; निरी करणे.
 मडु (डुवु) (मंढु [डुवु]) (क) ना.—पाण्याचा स्रोत;
 डोह.
 (क) धा.—फुलांची माळ गुंफणे; हार करणे.
 मडुह (मंढुह) (क) ना.—खून; वध; घात; आवड;
 जुळणी.
 मडुहु (मंढुहु) (क) धा.—ठार करणे; मारणे. 'मडिपु'
 पहा.
 मडे (मंढे) (क) ना.—लहान बांध; बंधारा; धरण; उष्टे.

मडेय (म०ड०य) (क) वि. — मूर्ख; खुळा; अजाण; आडमुठा; असंस्कृत; कच्चा.
 मड्ड (म०ड्ड) (क) वि. — माठ्या; मड्ड; मूर्ख; गावडा; खेडवळ; अडाणी; माठ; धड्ड.
 मड्ड (म०ड्ड) (क) ना. — धड्डपणा; मूर्खता; अनागरिकता; राड; गाळ; चिखल; पुरणाचा गोळा; मूर्ख स्त्री; सुगंधी द्रव्य.
 मणक (म०णक) (क) ना. — पहिल्या वीताची गाय-म्हैस; वासरू; रेडकु.
 मणिल (लु) (म०णिल [लु]) (क) ना. — वाळू; फूल; वालुका प्रदेश.
 मणि (म०णि) (क) धा. — वाकणें; नमस्कार करणें; लवणें; वाकवणें; पराजित होणें; मिणें; वश होणें; मागे होणें. 'एरगु' पहा.
 (क) ना. — पाट; आसन; वेदिका.
 (सं) ना. — रत्न; माणिक; खडा; भूषण; अलंकार; श्रेष्ठता; मनगट; जलपात्र.
 — खचित (खचित) (सं) वि. — रत्नजडित; पैलू पाडलेले. (रत्न)
 मणिकट्ट (म०णिकट्ट) (क) ना. — मणिबंध; मनगट.
 मणिकार (म०णिकार) (सं) ना. — रत्नपारखी; सराफ; जव्हेरी; रत्नाचा व्यापारी; पैलू पाडणारा.
 मणिचौकट्ट (म०णिकट्ट) (क) ना. — शालेतील मण्याची चौकट; मुलानां अंक शिकविण्याकरतां केलेली मण्यांची चौकट.
 मणितारक (म०णितारक) (सं) ना. — सारस; वक्कशी.
 मणिपुर (म०णिपुर) (सं) ना. — ब्रह्मवाहनाची राजधानी.
 मणिबंध (म०णिबंध) (सं) ना. — मनगटावरील दागिना; पोची; मनगट्या; बिंदल्या; मनगट.
 मणिमंच (म०णिमंच) (सं) ना. — रत्नखचित पलंग; राजशय्या.
 मणिय (ह) (म०णिय [ह]) (क) ना. — शासन; नोकरी; पदवी.
 मणियगार (म०णियगार) (क) ना. — ग्राम, देवस्थान वगैरेचा पंच; महाजन.
 मणिशिले (म०णिशिले) (सं) ना. — फरशी; रत्न; हिरा; खडा.
 मणिह (म०णिह) (क) ना. — वांक; नमस्कार; शरणागति; आधीनता; सेवा.
 मणिहार (म०णिहार) (सं) ना. — रत्नमाला; कंठा; कंठी.
 (क) ना. — राजवाड्यांतील व्यवस्थापक; राजगृहाधिकारी.
 मणे (णि) (म०णि [णि]) (क) ना. — आसन; गादी; पीठ.
 मणेंगार (म०णेंगार) (क) ना. — महाजन; गावपंच; ग्रामशासक
 मंटप (म०मंटप) (क) ना. — मंडप; छप्पर; मांडव; गुंफा; पर्णकुटी; कुंज; विश्रांतिस्थान.

मंटिके (म०मंटिके) (क) ना. — अंगठी; काचेची अंगठी.
 मंड (म०मंड) (सं) ना. — साय; स्निग्ध पदार्थ; राड; चिखल; शृंगार; अलंकार; वेडूक; एरंड; शिरीष वृक्ष.
 मं , (मंडिगे) (म०मंडिके [म०मंडिगे]) (सं) ना. — मांडा; अतिपातळ साखरपोळी.
 मंडन (म०मंडन) (सं) ना. — अलंकार; विषयनिरूपण; समर्थन; विचारविन्यास; विवेचन.
 मंडनायोग (म०मंडनायोग) (सं) ना. — हत्तीची झूल.
 मंडप (म०मंडप) (क) ना. — मांडव; छप्पर; मंटप.
 मंडल (म०मंडल) (सं) ना. — वर्तुळ; वलय; खळे; संघ; गट; राष्ट्रक; छोटा देश; वेटोळें घातलेला साप.
 मंडलाग्र (म०मंडलाग्र) (सं) ना. — औपधीसेवन सप्ताह; भुताटकी काढण्याचें आवार; ऋग्वेद भाग; सुदर्शन; सुगंध.
 मंडलाधिपति (म०मंडलाधिपति) (सं) ना. — मंडलेश्वर; मंडलेश; राष्ट्रकाचा अधिपति; प्रांताधिकारी.
 मंडलि (ली) (म०मंडलि [ली]) (सं) ना. — समूह; गट; संघ; एक सर्पजाति; मांजर; कुत्रें; झाडू; देशाधिकारी.
 मंडविगे (म०मंडविगे) (क) ना. — मंडपी; लहान मांडव; छपरि; झोपडी.
 मंडळ (म०मंडळ) (सं) ना. — चक्रव्यूह; वर्तुळ; चक्रवाक; चक्र.
 मंडलिसु (म०मंडलिसु) (क) धा. — गुंडाळणें; गुंडाळी करणें; सुरळी करणें; एकत्रित करणें.
 मंडि (म०मंडि) (क) ना. — वातरोग; गुडघीरोग; दुकान; पेठ; मंडई; 'मळिगे' पहा.
 मंडिगे (म०मंडिगे) (क) ना. — मांडा; पातळ साखरपोळी.
 मंडित (म०मंडित) (सं) वि. — मांडलेले; शृंगारलेले; अलंकृत; समर्थन केलेले.
 मंडिसु (म०मंडिसु) (क) धा. — मांडणें; मांडणी करणें; प्रस्थापणें; शृंगारणें; दृष्टिकोण बदलणें.
 मंडूक (म०मंडूक) (सं) ना. — वेडूक.
 — प्लुति (प्लुति) (सं) ना. — वेडकाची उडी.
 उड्या मारीत पळणें.
 मंडूर (म०मंडूर) (सं) ना. — लोहभस्म; लोखंडाचें कीट; जंग; एक रसायन. 'तुकुकु' पहा; एक रत्न.
 मंडे (म०मंडे) (क) ना. — डोके; मुंड; रुंड; शिर.
 मंडोदरि (म०मंडोदरि) (सं) ना. — रावणपत्नि; सुंदरी; कामिनी.
 मण्णालु (म०मण्णालु) (क) ना. — सेवक; मजूर; पगारी नोकर; शेतकरी.
 मण्णिन मग (म०मण्णिन मग) (क) ना. — शेतकरी; रयत; भूमिपुत्र.
 मण्णुग (म०मण्णुग) (क) मा. — भौतिकवादी; विज्ञानी.

मण्णुहुळ (मण्णुहुळ) (क) ना. — काडू; गांडूळ; आमिप.

मत् (मत्) (सं) ना. — माझे

मत (मत्) (सं) वि. — सुचलेलें; स्फुरलेलें.

(सं) ना. — अभिप्राय; आशय; पंथ; जाति; कबुली; अनुमती; आलोचना; मत; उपदेश.

— अंतर (अंतर) (सं) ना. — पहिलें मत सोडून घेतलेलें दुसरें मत. अन्यपंथस्वीकार. अभिप्रायबदल.

— आचार (आचार) (सं) ना. — सांप्रदायांतील रीतभात. नियम.

— दान (दान) (सं) ना. — मत देणें; मतानें केलेली निवड.

— स्थ (स्थ) (सं) ना. — विशिष्ट पंथस्वीकार; विशिष्ट पक्ष घेणें.

मत्तंग (मत्तंग) (सं) ना. — हत्ती; मेघ; एक ऋषि.

मत्तंगज (मत्तंगज) (सं) ना. — हत्ती.

मत्ति (मत्ति) (सं) ना. — बुद्धि; समजुत; ज्ञान; निर्णय; मन; विचार; आलोचना; मान्यता; उद्देश; अभिप्राय; कल्पना; परिणाम; दृष्टि; युक्ति; निर्धार; निश्चय; आशा आकांक्षा; स्मरण; आठवण.

— पूर्व (पूर्व) (सं) अ. — बुद्ध्या; बुद्धिपूर्वक; उद्देशानें.

— प्रकर्ष (प्रकर्ष) (सं) ना. — बौद्धिक वाद; नैपुण्य.

— भ्रम, — विभ्रम (भ्रम-विभ्रम) (सं) ना. — बुद्धिभ्रंश; गैरसमज; गोंधळ.

— वंत (वंत) (सं) वि. — जाणता; बुद्धिवान; ज्ञानी.

— हीन (हीन) (सं) वि. — अजाण; मूढ.

मत्तिविकल (मत्तिविकल) (सं) वि. — निवृद्ध; अजाण.

मतीय (मतीय) (सं) वि. — मतासंबंधी; विशिष्ट मत आचरणारा.

मत्कुण (मत्कुण) (सं) ना. — देकूण; चिलट; डास; लहान हत्ती; रेडा; सुळे न आलेला हत्ती.

मत्त (मत्त) (सं) वि. — माजलेला; फुगलेला; झिंगलेला; अमल चढलेला; भ्रमिष्ठ; चळ लागलेला; गर्विष्ठ.

(सं) ना. — माजलेला हत्ती; रेडा; मोर; धोतरा; धतुरा.

— आलंब (आलंब) (सं) ना. — आवाराचें कुंपण.

— इभ (इभ) (सं) ना. — मस्त हत्ती.

— काशिनि (नी) (काशिनि [नी]) (सं) ना. — सुंदरी.

— नाग, वारण (नाग-वारण) (सं) ना. — माजलेला हत्ती.

मत्तं (मत्तं) (क) अ. — आणखी पुनः.

मत्ति (मत्ति) (क) ना. — अर्जुनवृक्ष; तीळ; लासे; अंगावरील चिन्ह; तारा.

मत्तिन (मत्तिन) (क) वि. — दुसरे; बाकी; आणखी एक.

मत्तु (मत्तु) (क) ना. — उन्माद; भ्रम; बेमानता; कैफ; अहंकार.

(क) अ. — आणखी; आण; तसेच; समुच्चयवाचक अभ्यय.

मत्ते (मत्ते) (मत्ते [मत्ते]) (सं) वि. — झिंगलेली; अमल चढलेली; कैफी; मस्त; माजलेली.

(क) अ. — त्यानंतर; फिरून; पुनः; नंतर.

मत्तेभविक्रीडित (मत्तेभविक्रीडित) (सं) ना. — मस्त हत्तीचा विलास; एक एकाक्षरी छंद.

मत्थ (मत्थ) (सं) वि. — ज्ञान; साधन; ज्ञानार्जनाचा उपाय.

मत्थतीत (मत्थतीत) (सं) वि. — बुद्धीच्या आढोक्यावाहेरचें; केवळ ज्ञानानें साध्य न होणारे.

(सं) ना. — ईश्वर; परमात्मा.

मत्सर (मत्सर) (सं) ना. — पोटदुखी; असूया; सूड; लोभ.

— इसु (इसु) (क) धा. — द्वेष करणें; पोटदुखी करणें.

मत्स्य (मत्स्य) (सं) ना. — मासा; एक प्राचीन देश.

विष्णूचा पहिला अवतार.

— केतन (केतन) (सं) ना. — मन्मथ; मदन; काम.

— गंधी (धे) (गंधी [धे]) (सं) ना. — शंतनूची द्वितीय पत्नी.

— बंध (धी) (बंध [धी]) (सं) ना. — कोळी; धीवर; मासे धरणारे.

— यंत्र (यंत्र) (सं) ना. — द्रौपदीस्वयंवरांतील मीनचक्र.

मत्स्यकन्ये (मत्स्यकन्ये) (सं) ना. — मनुष्यदेवधारी मीनकन्या.

मत्स्योदर (मत्स्योदर) (सं) ना. — विराट राजा.

मत्स्योदरी (मत्स्योदरी) (सं) ना. — सत्यवती.

मत्स्योदरीय (मत्स्योदरीय) (सं) ना. — व्यास.

मथन (मथन) (सं) ना. — तुकडा; खांडोळी; खून; नाश;

मिश्रण; विषयमथन; खोल विचार; जखम; घर्षण; घोटणी.

मथनाग (मथनाग) (सं) ना. — मेरुपर्वत.

मथित (मथित) (सं) वि. — तोडलेला; खोल विचारपूर्वक अभ्यासलेला; ठार मारलेला.

(सं) ना. — रहस्य; तात्पर्य; सारांश.

मथितार्थ (मथितार्थ) (सं) ना. — विचारपूर्वक घेतलेला

निर्णय; सार; महत्त्वाची गोष्ट; शेवट; परिणाम; 'तीर्पु' पहा.

मथिसु (मथिसु) (क) धा. — तोडणें; चर्चिणें; खोल विचार करणें; खून करणें.

मद (मद) (सं) ना. — माज; गर्व; अहंकार; कैफ; विसर;

कस्तुरी; मध; वीर्य; रेत; गंडस्थळांतील रस; इन्द्रिय विकार; भ्रम; उन्माद.

- अंध (अ००) (क) वि. —मस्तीनें अंधळा झालेला;
कोणालाहि न जुमानणारा.
—अंधते (अ०००) (सं) ना. —वेफिकिरी; वेगुमानी.
—इसु (अ००) (क) धा. —मस्ती करणें; अहंकार धरणें.
—गज (ग००) (सं) ना. —माजलेला हत्ती.
—गजगमने (ग००ग००) (सं) ना. —मस्त हत्तीप्रमाणें
डुलत जाणारी; गजगामिनी.

मदग (म०द०ग) (क) ना. —जलाशय; मोठें तळें; सरोवर.
मदजल (म०द०ज०ल) (सं) ना. —मदस्त्राव; गंडस्थळांतून
स्त्रवणारा रस.

मदड (म०द०ड) (क) वि. —मद; मूर्ख; मोगल; खुळा; अज्ञान.
मदडु (म०द०डु) (क) ना. —धडपणा; मूर्खता; आलस्य;
चेंगटपणा.

मदन (म०द०न) (सं) ना. —काम; मन्मथ; व्यामोह; ईश्रियप्रेम;
घोतरा; मादक पदार्थ; मधमाशीचें मेण.
—अरि, वैरि (अ००, -वै००) (सं) ना. —शिव.
—अस्ति-हर (अ०००-ह००) (सं) ना. —शिव.
—तात-पित (ता०-पि०) (सं) ना. —विष्णु.
—मित्र (मि०त्र) (सं) ना. —संपत्ति; धन.

मदनलेख (म०द०न०ले०ख) (सं) ना. —प्रणयपत्र; प्रेमपत्र.
मदनि (म०द०नि) (सं) ना. —बटमोगरी; मोगरी.
मदपु (म०द०पु) (क) ना. —अव्यवस्था; विद्रुपता; चीर;
एक प्रकारचें स्त्रियाचें वस्त्र.

मदप्लव (म०द०प्ल०व) (सं) ना. —हत्तीचें मदोदक; मदस्त्राव.
मदमुख (म०द०मु०ख) (सं) ना. —दुष्ट मनुष्य; दुर्भाषी; गर्विष्ठ.
मदर (म०द०र) (क) ना. —संतोष; हर्ष.
मदराग (म०द०रा०ग) (क) ना. —मद्यपी; काम; कोंबडा.
मदरंग (मि) (म०द०र०ग [मि]) (क) ना. —मेंदी; मेंदीचें झाड.
मदलिग (लिग) (म०द०लि०ग [लि०ग]) (क) ना. —वधु.
मदवलि (मि) ग (म०द०व०लि [मि०ग]) (क) ना. —वर; लग्नाचा
मुलगा; उपवधु पुत्र.

मदवलि (मि) गिति (म०द०व०लि [मि०गि०ति]) (क) ना. —वधु;
लग्नाची मुलगी; उपवर कन्या.

मदालसा (म०द०अ०ल०सा) (सं) ना. —सुंदरी; मदनें सावकाश
चालणारी; दुमकणारी.

मदिरा (रि) (म०दि०रा [रि]) (सं) ना. —मद्य; आसव; दारु;
शिंदी; शराब; होडगा; अमली पेय.

मदिल् (लु) (म०दि०ल् [लु]) (क) ना. —प्राकार; तट; मित.

मदिसु (म०दि०सु) (क) धा. —माजणें; मस्तीला येणें; धुंदी
चढणें; निशा येणें.

मदीय (म०दि०य) (सं) वि. —माझें; माझ्याशी संबंध असलेले.

मदु (म०दु) (क) ना. —मध; मधु; मकरंद.

मदुमग (म०दु०म०ग) (क) ना. —लग्नाचा मुलगा; वर; नवरदेव.

मदुमगळ (म०दु०म०ग०ळ) (क) ना. —लग्नाची मुलगी; वधु;
नवरी.

मदुवर्कळ (म०दु०व०र्क०ळ) (क) ना. —लग्नाचे वधुवर.

मदुवे (म०दु०वे) (क) ना. —लग्न; विवाह; परिणय.

मदेभ (म०दे०भ) (सं) ना. —मत्तगज; माजलेला हत्ती; मस्तवारण

मदोक्त (म०दो०क्त) (सं) वि. —अतिमत्त; मदांध.

मदोद्धत (म०दो०द्ध०त) (सं) वि. —माजलेला; फुंज चढलेला;
उन्माद झालेला.

मदोन्मत्त (म०दो०न्म०त्त) (सं) वि. —मदोद्धत; उन्मत्त;
मदमस्त.

मद्गु (ळगु) (म०दु०गु [ळगु]) (क) ना. —एक पक्षी;
पाणकावळा.

मद्गु (तु) (म०दु०गु [तु]) (अ.दे) ना. —सहाय्य;
मदत; हातभार.

म(सु) हले (ले) (म० [सु] ह०ले [ले]) (क) ना. —मृदंग;
ढोलकें; दोन्ही बाजूनें वाजवावयाचें चर्मवाद्य.

मद्दु (म०दु०) (क) ना. —औषध; रोगनिवारक साधन; दारु;
बंदुकीची दारु.

म (मो) द्दु (म० [मो] द०दु) (क) ना. —धडु; मद; मूर्ख;
धुकें; मूर्खत्व; मूढपणा.

मद्गुणिके (म०दु०गु०णिके) (क) ना. —घोटन्याचें झाड;
धत्तुरबीज. घोटन्याचें बी; पिवळा घोतरा.

मद्य (म०दु०) (सं) ना. —मदिरा; सुरा; दारु; आसव.

—गोटि (मि) (म०दु०गु०णिके [मि]) (सं) ना. —दारुड्यांचा
तांडा; दारुगुत्ता; दारुचा पिटा; अड्डा.

—पान (पान) (सं) ना. —दारु पिणें; सुरापान.

—पायि, -पी (पायि -पी) (सं) ना. —दारुडा;
पियकड; निशाबाज.

मद्यवाचि (म०दु०वा०चि) (सं) ना. —उत्साहध्वनि; कोकिलरव;
कोमल शब्द.

मधु (म०धु) (क) वि. —गोड; रुचकर;

(सं) ना. —मध; मकरंद; पुष्परस; ज्येष्ठमध; अमृत; पाणी;
अशोकवृक्ष; वसंतमास; आसव; रावणाचा मेहुणा;
एक राक्षस; उद्देश.

मधुकर (म०धु०कर) (सं) ना. —मधुव्रत; मधमाशी; भ्रमर;
मधुप.

मधुकरि (म०धु०करि) (सं) ना. —मधमाशी; मक्षिका.

मधुकेश्वर (म०धु०केश०वर) (सं) ना. —शिव; वनवासा येथील
कदंबांचे देवाल्य.

मधुदूति (मधुदूती) (सं) ना. — मधुमालती; कोकिल.
 मधुप (मधुप) (सं) ना. — भ्रमर; भुंगा; मधुपी; दारुड्या.
 मधुपर्क (मधुपर्क) (सं) ना. — वधुधर्मी स्वागतार्थ वराला
 दिलेले मधुमिश्रित पेय; थोरांचें आतिथ्य.
 मधुपान (मधुपान) (सं) ना. — मधुपान; दारु पिणें.
 — गोष्टि (गोष्टि) (सं) ना. — दारुबाजांचा तांडा.
 मधुप्राशन (मधुप्राशन) (सं) ना. — मधुपान; दारु पिणें.
 मधुप्रिय (मधुप्रिय) (सं) ना. — भ्रमर; मधुमाशी; मधुप.
 मधुभूषण (मधुभूषण) (सं) ना. — वसंतराजा.
 मधुभूषीश (मधुभूषीश) (सं) ना. — वसंतराजा.
 मधुमक्षिका (मधुमक्षिका) (सं) ना. — मधुमाशी; मधुकर.
 मधुमंदिर (मधुमंदिर) (सं) ना. — मोहोळ; मधुमाशांचें
 पोळें; मधुसंग्रह.
 मधुमहीश (मधुमहीश) (सं) ना. — वसंतकाल.
 मधुमाधवि (मधुमाधवि) (सं) ना. — वसंतकृत बहरणारी
 माधवी लता.
 मधुमास (मधुमास) (सं) ना. — वसंतमास; चैत्र महिना.
 मधुमित्र (मधुमित्र) (सं) ना. — भ्रमर; भुंगा; मधुमाशी;
 वसंत; शिव; बलमंद.
 मधुमेह (मधुमेह) (सं) ना. — मूत्रांतून अधिक साखर
 जाणारा एक रोग; मूत्ररोग.
 मधुर (मधुर) (सं) वि. — गोड; रुचकर; स्वारस्यपूर्ण;
 मनोहर; प्रिय; आनंददायी; थंड
 (सं) ना. — गोड पदार्थ; एक कन्नड कवि.
 मधुरस (मधुरस) (सं) ना. — मधु; ऊस; उसाचा रस.
 मधुराशन (मधुराशन) (सं) ना. — मिष्टान्न; पक्वान्न.
 मधुरिपु (वैरी) (मधुरिपु) (सं) ना. — मधुराक्षसाला
 मारणारा; कृष्ण; विष्णु.
 मधुरे (रा) (मधुरे) (सं) ना. — मधुरा; दक्षिण
 भारतातील एक प्रसिद्ध शहर.
 मधुरिमे (मधुरिमे) (सं) ना. — माधुर्य; मधुरता; रुचि;
 रुचकरपणा.
 मधुवन (मधुवन) (सं) ना. — मधुराक्षसाचें निवासस्थान,
 मधुरेजवळचें एक वन; वसंतोद्यान.
 मधुवत (मधुवत) (सं) ना. — मधुप; मधुकर; भ्रमर.
 मधुसूदन (मधुसूदन) (सं) ना. — कृष्ण; विष्णु.
 मधुच्छिष्ट (मधुच्छिष्ट) (सं) ना. — पोळ्याचें मेण.
 मध्य (मध्य) (सं) ना. — केंद्र; मधोमधची जागा; कमर.
 — गेह-मंदिर (गेह-मंदिर) (सं) ना. — गाभारा;
 गभीरागर; मधुवाचार्याचें जन्मस्थान.
 — म (म) (सं) वि. — मधला; केंद्रांत असणारा.

(सं) ना. — अर्जुन; संगीतांतील चौथा स्वर.
 — रेखा (रेखा) (रेखा [रं]) (सं) ना. — विषुववृत्त;
 डोकरीवरील भांग.
 — वर्ति (वर्ति) (वर्ति-रं) (सं) वि. — मध्यावस्था; केंद्रीय.
 (सं) ना. — पंच; निर्णय देणारा; निवाडा करणारा.
 मध्यमा (मध्यमा) (सं) ना. — प्रौढा; मध्यम वयाची
 नायिका; प्रौढ स्त्री.
 मध्या (ध्ये) (मध्या [ध्ये]) (सं) ना. — मध्यमा नायिका.
 मध्यान्ह (मध्यान्ह) (सं) ना. — दोन प्रहर; सूर्य डोक्यावर
 राहण्याचा काळ.
 मध्ये (मध्ये) (सं) अ. — मधोमध; मध्ये, केंद्रस्थानी.
 मध्व (मध्व) (सं) ना. — मध्व; द्वैतमतप्रस्थापक मध्वाचार्य.
 — नवमी (नवमी) (सं) ना. — मध्वाचार्याची जन्मतिथी;
 मध्वजयंती.
 मनः (नस्सु) (मनः [नस्सु]) (सं) ना. — चित्त; लक्ष;
 ज्ञान; अंतःकरण; चैतन्य.
 — क्लेश (क्लेश) (सं) ना. — मानसिक त्रास; वैमनस्य; कष्ट.
 मनकत (मनकत) (क) ना. — मनःक्षत; मनःक्षोभ; हृदयांतील
 कालवाकालव; व्यसन; संकट; दुःख; कोप; राग.
 मनका (गा) गु (मनका [गा] गु) (क) धा. — मान्य करणें;
 विश्वासणें; मनांत ठेवणें.
 मनकुं (गुं) दु (मनकुं [गुं] दु) (क) धा. — निराश
 होणें; हताश होणें; धैर्य गळणें; हटणें; मार्ग पाय ओढणें.
 मनःकषाय (मनःकषाय) (क) ना. — मनांतील कालवेरें;
 कडुता, कलुषित मन, असमाधान; असंतोष.
 मनःकूट (मनःकूट) (सं) ना. — चित्तवृत्ति; कबुली; मान्यता;
 समाधान; संतोष.
 मनःपूर्वक (मनःपूर्वक) (सं) अ. — सुहाम; उद्देश पूर्वक;
 हेतुतः; बुद्ध्या; आवर्जन; एकचित्तानें; लक्ष लावून.
 मनःप्रसाद (मनःप्रसाद) (सं) ना. — मनाचें समाधान;
 आनंद; संतोष.
 मनःशैत्य (मनःशैत्य) (सं) ना. — मनाची शांतता; तृप्ति;
 शांति.
 मनःसाक्षी (मनःसाक्षी) (सं) अ. — समजूत उमजून;
 विचारपूर्वक; निश्चयानें; अंतःकरणाला स्मरून.
 मनःस्थिति (मनःस्थिति) (सं) ना. — चित्तवृत्ति; मानसिक
 अवस्था.
 मन (नं) गोळु (मन [नं] गोळु) (क) धा. — मन
 ताव्यांत ठेवणें; चांगल्या रीतीने वागणें; मन रंजविणें.
 मनदत्त (मनदत्त) (क) ना. — मनाला रुचणारा; आवडणारा;
 प्रियकर; पति; प्रिय.

मनदत्ते (मनदत्त) (क) ना. — पत्नि; प्रिया; प्रियतमा.

मनदेरक (मनदेरक) (क) ना. — प्रेम; लाड; मनपसंती;

मान्यता; कबूली; वृत्ति; बहुमान; संभावना.

मनन (मनन) (सं) ना. — चिंतन; पुनःपुनः केलेला विचार;

ध्यान; आलोचना.

मनविच्यु (मनविच्यु) (क) धा. — मन उधड करणें; मोकळे बोलणें.

मनमुट्टु (मनमुट्टु) (क) धा. — मनांत समजून घेणें.

मनवरि (मनवरि) (क) धा. — मनांत उमजणें; खात्री करून घेणें.

— के (क) (क) ना. — समजून; ज्ञान; खात्री; निश्चय.

मनवि (मनवि) (अ.दे) ना. — प्रार्थना; विनंती; अर्ज; वर्दी.

— दार (दार) (अ.दे) ना. — अर्जदार; प्रार्थक.

मनविकु (मनविकु) (क) धा. — मन लावणें; निरुत्साह होणें;

मनातून उतरणें.

मनविळि (मनविळि) (क) ना. — निरुत्साह; निराशा; कुढणें.

मनवुकु (मनवुकु) (क) धा. उत्साहित होणें; उत्तेजणें; हुक्की घेणें; आतुरणें; तलफ घेणें; उर्मी घेणें; लालसावणें; आशा उत्पन्न होणें.

मनवेरगु (मनवेरगु) (क) ना. — आश्चर्य; विस्मय; तल्लीनता.

मनबोळि (मनबोळि) (क) धा. — आसावणें; मन लागणें;

संतोषणें; आशा करणें.

— सु (सु) (क) धा. — मन वळवणें; आकर्षणें; आपलेसे करणें.

मनस् (स्सु) (मनस् [स्सु]) (सं) ना. — चित्त; ध्यान;

निग्रहेंद्रिय; निग्रहसाधन; इच्छा; आशा; अभिरुची; हृदय.

मनस्शास्त्र (मनस्शास्त्र) (सं) ना. — मानसशास्त्र; मानसिक

व्यापाराचे विवेचन करणारे शास्त्र.

मनसिज (मनसिज) (सं) ना. — मदन; काम; मन्मथ.

मनसिजारि (मनसिजारि) (सं) ना. — शिव; कामवैरी; ईश्वर.

मनसोक्त (मनसोक्त) (सं) अ. — मनाला येईल तसे; वाटेल तसे; मन जो चाहे.

(सं) वि. — लहरी; मनचंदी; तलफदार.

मनसोलु (मनसोलु) (क) धा. — वश होणें; जाळ्यांत

सांपडणें; मोहांत अडकणें; फसणें.

मनस्ताप (मनस्ताप) (सं) ना. — मनोव्यथा; पोटदुखी;

मानसिक खळबळ; संताप; खूड भावना.

मनस्तोष (मनस्तोष) (सं) ना. — आनंद; हर्ष; वृत्ति.

मनस्वि (मनस्वि) (सं) अ. — मन मानेल तसे; स्वेच्छापूर्वक;

बहुत करून; वाटेल तसे.

(सं) वि. — जाणता; विद्वान; आत्माभिमानी.

मनाक् (मनाक्) (सं) वि. — थोडे; स्वल्प; रतिमात्र; तीळभर.

मनायि (मनायि) (अ. दे) ना. — हरकत; संकट; आडकाठी;

मना; प्रतिबंध.

मनीषि (मनीषि [मनीषि]) (सं) ना. — पंडित; विद्वान्.

मनीषे (मनीषे [मनीषे]) (सं) ना. — आशा; इच्छा;

आकांक्षा; योजना; समज; अभिप्राय; चिंता.

मनु (मनु) (सं) ना. — मानवकुलाचा मूळ पुरुष; एक

स्मृतिकार; मनुमहर्षि; एक प्राचीन कालविभाग.

मनुचरित (मनुचरित) (सं) वि. — सदाचरणी; सुशील;

उत्तम वर्तन असणारा.

मनुज (मनुज) (सं) ना. — मनुची संतती; मानव; मनुष्य.

मनुजे (जा) (मनुजे [जा]) (सं) ना. — बाई; मनुची स्त्री; संतती.

मनुष्य (मनुष्य) (सं) ना. — मनुवंशीय; बुद्धिमान.

— त्व (त्व) (सं) ना. — माणुसकी; मानवता.

मनुस्मृति (मनुस्मृति) (सं) ना. — मनु महर्षींनी लिहिलेलें हिंदु शासनशास्त्र

मने (मने) (क) ना. — वसती; निवास; आश्रयस्थान; ठिकाण; मंदिर.

— तन (तन) (क) ना. — गृहस्थ; सोयरीक; आतपणा;

कुल; घराणें.

— तनस्थ (तनस्थ) (क) ना. — गृहस्थ; घरंदाज.

— मारु (मारु) (क) ना. — गृहवस्तु; घरांतील संसारोपयोगी जिनस; शेती, घर यांच्या उपयोगी उपकरणें.

— मुट्टु (मुट्टु) (क) ना. — प्रपंचोपयोगी वस्तु.

— मुरुक — हाल (मारुकाळ-हाल) (क) ना. — कुलकलंक; घरबुडवा; घरमोड्या.

मनेयाके (मनेयाके) (क) ना. — गृहिणी; पत्नी.

मनेवातें (मनेवातें) (क) ना. — घराकडील बातमी; केली भागलेली; झाली सवरलेली.

मनेवाळते (मनेवाळते) (क) ना. — आपला संसार; घरप्रपंच; गृहकृत्य; कामधाम.

मनोगत (मनोगत) (सं) ना. — मनातलें; ठरवून ठेवलेले.

मनाचा अभिप्राय; मनीषा; हेतु; आशा.

मनोगति (मनोगति) (सं) ना. — मनीषा; मनाचा वेग; पोंच; वृत्ति; कल; प्रवृत्ति.

मनोज (मनोज) (सं) ना. — मन्मथ; मदन; काम.

— अरि (अरि) (सं) ना. — शिव; मदनशत्रु.

— मित्र (मित्र) (सं) ना. — वसंत; चैत्र; माघव.

मनोज्ञात (मनोज्ञात) (सं) ना. — काम; मदन.

— अरि (अरि) (सं) ना. — शिव.

मनोज्ञ (मनोज्ञः) (सं) वि. - सुंदर; मनोहर; शानी;
जाणता; बुद्धिवंत.
मनोदत्त (मनोदत्तः) (सं) वि. - लक्ष दिलेला; चित्त
लावलेला.
मनोधर्म (मनोधर्मः) (सं) ना. - स्वभाव; अपेक्षा;
मानसिक स्थिति.
मनोनयन (मनोनयनः) (सं) ना. - अंतःचक्षु; ज्ञाननेत्र;
अंतर्दृष्टि.
मनोनिग्रह (मनोनिग्रहः) (सं) ना. - इंद्रियाचा आवर;
संयम.
मनोनिश्चय (मनोनिश्चयः) (सं) ना. - दृढनिश्चय; निर्धार.
मनोनुराग (मनोनुरागः) (सं) ना. - मनःपूर्वक प्रेम;
भक्ति.
मनोभव (मनोभवः) (सं) ना. - काम; मन्मथ; मदन.
मनोभीष्ट (मनोभीष्टः) (सं) ना. - मनातील इच्छा; आकांक्षा.
मनोयातने (मनोयातने) (सं) ना. - व्यथा; चिंता; संकट;
दुःख; पीडा; कष्ट; पोटादुखी.
मनोरंजने (मनोरंजने) (सं) ना. - करमणूक; खेळ;
विनोद; विलास; एक हिरवे फूल.
मनोरथ (मनोरथः) (सं) ना. - इच्छा; वांछा; आकांक्षा;
—सृष्टि (सृष्टिः) (सं) ना. - हवेतील किल्ले; कल्पना साम्राज्य;
स्वप्नसृष्टि; मनातील मांडे; हस्तीदेती बंगला;
कादंबरी; कल्पित कथा.
मनोम (मनोमः) (सं) वि. - मनाला आनंद देणारे;
आल्हादक; रमणीय; सुंदर
मनोरमा (मनोरमा) (सं) ना. - प्रियतमा; मनरंजविणारी.
मनोराम (मनोरामः) (सं) ना. - वांछा; इच्छा; आशा;
आवड; आनंद; संतोष
मनोराज्य (मनोराज्यः) (सं) ना. - कल्पनासाम्राज्य;
खपुष्प.
मनोरोग (मनोरोगः) (सं) ना. - हृद्रोग. मनातल्या मनात
कुठणें.
मनोवाक्य (मनोवाक्यः) (सं) ना. - काया वाचा
मनाचे त्रिकुट; तनमनवाणीचे श्रम; प्रयत्न.
मनोविकार (मनोविकारः) (सं) ना. - इंद्रियांचा खेळ;
मनाचे थर; इंद्रियचाळा.
मनोवृत्ति (मनोवृत्तिः) (सं) ना. - स्वभाव; मनोधर्म; आंतला
आवाज.
मनोविष (मनोविषः) (सं) ना. - उद्विग्नमन; कलुषित मन;
मनाचा गढूळपणा.
मनोवेग (मनोवेगः) (सं) ना. - मनोजव; मनाची तीव्र गति.

मनोहर (मनोहरः) (सं) वि. - सुंदर; मनोहर; रमणीय.
(सं) ना. - सौंदर्य; मोहकता; प्रीति; चांगलेपणा.
मनोह (हा) रि (मनोह [हा] ०) (सं) ना. - सुंदरी, प्रिया;
कामिनी; मनकवडी.
मंतण (मंतणः) (क) ना. - मंत्रणा; आलोचना; मंथन;
विचार; समजूत; रवि; घुसळणी.
मंतु (मंतुः) (सं) ना. - अपराध; प्रमाद; समज; मंत्री;
सह्या देणारा; सचिव; प्रधान.
(क) ना. - मंत्र; रवि; घुसळणी.
मंत्र (मंत्रः) (सं) ना. - गूढवचन; पवित्र विचार; सह्या;
आलोचना.
—अक्षते (अक्षते) (सं) ना. - मंत्रोच्चारपूर्वक टाकावयाचे
कुंकुममिश्रित तांदूळ.
—आलोचने (आलोचने) (सं) ना. - कानगोष्ट; महत्त्वाची
बोलणी; नवयोजनेची सिद्धता.
—आवास (आवासः) (सं) ना. - मंत्रालय; गुप्तचर्चेचे स्थान
—वादि (वादि) (सं) ना. - गारुडी; जादूटोणा करणारा;
पंचाक्षरी; देवर्षि.
—सचिव (सचिवः) (सं) ना. - गुप्त विचार सांगणारा;
आप्तमंत्री.
मंत्रतंत्र (मंत्रतंत्रः) (सं) ना. - मायाविद्या; ऐंद्रजाल;
जादूटोणा.
मंत्रि (मंत्रिः) (सं) ना. - राजाचा सह्यागार; शासनविचार
सांगणारा; गुह्य विचार सांगणारा.
मंत्रिसु (मंत्रिसुः) (क) धा. - सह्या देणें; युक्ति सुचवणें;
मंत्र सांगणें; विचार देणें.
मंथ (मंथः) (सं) ना. - रवि; घुसळणी.
—दंड (दंडः) (सं) ना. - रवि; मथनी.
मंथन (मंथनः) (सं) ना. - घुसळण.
—दंड (दंडः) (सं) ना. - घुसळकाठी; रवि.
मंथनाद्रि (मंथनाद्रिः) (सं) ना. - मेरू पर्वत; मंदाराचल;
सागर मंथनात उपयोजिलेला पर्वत.
मंथर (मंथरः) (सं) वि. - जड; मूर्ख; मंद; विष्णु.
मंथरे (मंथरे) (सं) ना. - कैकयीची खासदासी; दुष्ट स्त्री.
मंथाचल (मंथाचलः) (सं) ना. - समुद्रमथनांत रवीप्रमाणें
उपयोगी पडलेला मंदार पर्वत.
मंथु (मंथुः) (सं) ना. - शोक; दीनता.
मंद (मंदः) (सं) वि. - सावकाश; हळू; जड; धट्ट; धुरकट.
(सं) ना. - खुला; वेडा; यम; शनिग्रह.
—गति, गमन (गति-गमनः) (सं) ना. - सावकाशपणा;
धिमेपणा; शनैश्चरण.

मंदं (म०द०) (सं) अ. — सावकाशीनं; हलुहलु.
 मंदकारि (म०द०क०) (सं) ना. — अपचन; अजीर्ण.
 मंदगमने (म०द०ग०म०ने) (सं) ना. — गजगामिनी; सुंदरी.
 मंदगामि (म०द०ग०मि) (सं) ना. — सावकाश जाणारा; धीरे
 धीरे प्रवास करणारा.

— नि (२) (सं) ना. — सुंदरी; गजगामिनी.

मंदज (म०द०ज) (सं) ना. — कमल; पंकज.

मंदट्टु (म०द०ट्टु) (क) धा. — पटवून घेणें; प्रकाश पडणें;
 समजून घेणें; चकाकणें.

(क) ना. — खात्री; उमज; स्फुरण; दृढाभिप्राय; सुचणें.

मंदपाल (म०द०पाल) (सं) ना. — प्राचीन काळातील एक ऋषि.

मंदभार्य (म०द०भार्य) (सं) वि. — दुर्भागी; दुर्दैवी; दीन;
 दरिद्री; गरीब.

मंदमति (म०द०म०ति) (सं) वि. — अजाण; धडु; मूर्ख.

मंद मारुत (म०द०मारु०त) (सं) ना. — झुळुक; लहर;

झुळझुळणारा वारा; थंड हवा.

मंदर (म०द०र) (सं) ना. — एकपर्वत; समुद्र

मंदरिगे (मिगे) (म०द०रि०गे) (क) ना. — गवती चटई;
 डाळी; चापी.

मंदवार (म०द०वार) (सं) ना. — शनिवार

मंदवासर (म०द०वास०र) (सं) ना. — शनिवार.

मंदस्मित (म०द०स्मि०त) (सं) ना. — खुदकन हसे; स्मितहास्य;
 गालातल्या गालात हसें.

मंदहास (म०द०हा०स) (सं) ना. — स्मित. खुदकन हसे.

मंदाकिनि (म०द०कि०नि) (सं) ना. — सावकाश वाहणारी नदी;
 गंगा; आकाशगंगा.

मंदाग्नि (म०द०ग्नि) (सं) वि. — अजीर्ण; भूक नसलेला.

(सं) ना. — मंदविस्तव; झगारा; फोपाटा; धग.

मंदात्म (म०द०आ०त्म) (सं) वि. — निर्बुद्ध; सुगमनाचा.

मंदानिल (म०द०आ०निल) (सं) ना. — मंदमारुत; झुळुक;
 वातलहरी.

मंदार (म०द०आ०र) (सं) ना. — मांदारपुष्प; रुई; अर्क;
 देवलोकीचे पुष्प.

मंदासन (म०द०आ०स०न) (सं) ना. — देवासन; चौरंग; चौकी;
 पेटी.

मंदि (म०दि) (क) ना. — लोक; पायदळ; शिपाईप्यादे; पदाति.

(अ. दे) ना. — भावातील उतार; धारण उतरणें.

मंदि (दे) (म०दि [दे]) (क) ना. — कोंडवाडा; गोठा,

गुरचराईचे रान; पक्षी; जड; मूर्ख.

— नुरुमंदि (ठ०रु०म०दि) (क) ना. — कोंडवाडा; गावाबाहेर
 जनावरे उभी करण्याचें स्थान.

मंदिर (म०दि०र) (सं) ना. — घर; भवन; वास; देवालय; आश्रय.

मंदिवाळ (म०दि०वा०ळ) (क) ना. — अहंकार; मस्ती; माज;

गर्व; ताटा; उद्धृता; मूर्खता; धडुपणा.

मंदुर (म०द०र) (सं) ना. — अश्रुशाला; पागा; तबेला.

मंदे (म०दी) (क) ना. — प्राणीसमूह; गोशाळा; पशु थांबण्याचें
 ठिकाण; जनसाधारण. 'हट्टि' पहा.

मंदेव (वा) ळ (म०दी०व [वा] ळ) (क) ना. — गुराखी;

गोवळा. गुरे वळणारा.

मंदेह (म०दी०ह) (सं) ना. — अंधार; काळोख; राहू; केतु;
 सूर्यशत्रु.

मंदे (दयि) सु (म०दी [दयि] सु) (क) धा. — एकत्रित
 होणें; जाड होणें; विरजणें; व्यापणें; घट्ट होणें.

मंदोष्ण (म०दी०ष्ण) (सं) वि. — कोमट; निमगरम.

मंद्र (म०द०र) (सं) वि. — उतरलेले; थंड झालेले; खड्डा
 पडलेले; खालच्या दर्जाचें.

(सं) ना. — संगीतातील प्रथम सप्तकाचे सूर; गंभीर ध्वनि;
 घोरा आवाज.

मन्त्रणे (म०न्त्र०णे) (क) ना. — मान्यता; स्वीकार.

(सं) ना. — आदर; गौरव; सन्मान; सत्कार; मर्यादा.

— वेर (रु) (म०न्त्र [वेर] रु) (क) धा. — गौरव करणें; गौरवणें
 सत्कार होणें; मर्यादा लाभणें.

मन्त्रा (त्राय) (म०न्त्र [त्राय]) (अ. दे) ना. — मनाई;
 हरकत; संकट; प्रतिबंध; मना.

मन्त्रिसु (म०न्त्रि०सु) (क) धा. — सहन करणें; मानणें; अनुमति
 देणें; गौरवणें; क्षमा करणें; औदार्य दाखवणें.

मन्त्रेय (म०न्त्रि०य) (क) वि. — मान्य; योग्य; शूर; मुख्य;
 प्रधान.

(क) ना. — सेनानी; प्रतिष्ठित गृहस्थ; पहारेकरी; मांडलिक;
 पुढारी; नेता; अग्रणी.

मन्त्रय (म०न्त्रि०य) (सं) ना. — मदन; कामदेव; अनंग.

— विकार (म०न्त्रि [विकार]) (सं) ना. — मदनबाधा; इंद्रियवासने
 मुळें झालेला बुद्धीचा चळ; विषयेच्छा.

मन्त्र्य (म०न्त्रि०य) (सं) वि. — ज्ञात; समजलेले; समजून घेण्यायोग्य;
 जाणता.

— पंडितमन्त्र्य (प०दि०त०म०न्त्रि०य) (सं) ना. — महामूर्ख;
 अहंकारी; स्वतःला पंडित समजणारे.

मन्त्र्यु (म०न्त्रि०यु) (सं) ना. — राग; क्रोध; दुःख; शोक; अश्रु;
 करुणा; इंद्रिय; यत्न; यत्नसमाप्ति.

मन्त्रे (न्या) (म०न्त्रि [न्या]) (सं) ना. — सुजाण स्त्री.

(क) ना. — उंट; लांब मानेचा प्राणी; फणा; फडा; चेंडु;
 खांदा; पाठ.

मन्वंतर (मन्वन्तर) (सं) ना. — चौदा मन्वन्तील शासन काळ; संक्रमण स्थिती; ऋतुकाल; एकानंतर दुसरी स्थिती येण्याचा समय.

मन्विग (मन्विग) (क) ना. — निशाचर; राक्षस; शम.

मन्वु (मन्वु) (मन्वु [मन्वु]) (क) ना. — अंधार; संध्याछाया; संधिकाल; मूर्खपणा; भ्रम; जाड्य; मूढता; भ्रांति; भीति; धाबरेपणा.

मम (मम) (सं) वि. — माझे; मदीय.

— करिसु (करिसु) (क) धा. — मीपणा दाखवणे;

गर्व करणे; प्रेम दाखवणे.

ममकार (ममकार) (सं) ना. — अहंकार; माझेपणाचा दुरभिमान; मीपणाची भावना; स्वार्थ; ममत्व.

ममता (मे) (ममता [मे]) (सं) ना. — आपलेपणा;

माझेपणाची जाणीव; आत्मीयता; प्रेम; वात्सल्य.

मम्म (मम्म) (क) ना. — नातू.

मम्मल (मम्मल) (क) अ. — विशेषेकरून; बहुत करून.

(क) ना. — मानसिक अस्वस्थता; अतिदुःख.

मंमल मरुगि (मंमलमरुगि) (क) अ. — अतिश्रमानें; अतित्रास्त.

मममलि (मममलि) (क) ना. — दुर्मरण; खांडोळी

— गेय (गेय) (क) ना. — विद्रूप करून केलेला खून.

मय (मय) (क) ना. — काजळ; वातीचा कोळी; तंबाखूची राख.

मय (मय) (सं) वि. — 'पूर्ण भरलेला' या अर्थी एक प्रत्यय; (दयामय, करुणामय वगैरे)

(सं) ना. — मयासुर; दैत्यशिल्पी; उंट; मिश्र जातीय गाढव; खेचर.

मयण (मयण) (सं) ना. — मदन; काम; मेण; चिकट पदार्थ.

मयु (मयु) (सं) ना. — किरण; देवतांपैकी एक जात.

मयूख (मयूख) (सं) ना. — किरण; कांति; शोभा; लावण्य. चकाकी; थाट; ऐट; ज्वाळा; जाळ.

मयूर (मयूर) (सं) ना. — मोर; एक प्रसिद्ध संस्कृत कवि. मराठी कवि मोरोपंत; देवतांपैकी एक; पुष्पदल.

मयूरतुल्य (मयूरतुल्य) (सं) ना. — ताम्रभस्म; मोरचूद. 'तुत्ते' पहा.

मयूरध्वज (मयूरध्वज) (सं) ना. — मणीपूरचा राजा.

मयूरवाहन (मयूरवाहन) (सं) ना. — षण्मुख स्वामी; कार्तिकेय.

मयूरासन (मयूरासन) (सं) ना. — शहाजहानचें तख्त; सिंहासन; मयूरपीठ.

मयूरी (रिके) (मयूरी [रिके]) (सं) ना. — लांडोर.

मयूद (मयूद) (मयूद [मयूद]) (क) ना. — लहान दीर; नवऱ्याचा लहान भाऊ; मेहुणा; भावोजी; देव्य.

मर (मर) (क) वि. — मोठा; खडबडीत.

(क) ना. — वृक्ष; मोठे झाड; निर्वृद्ध.

मरकटु (गट्ट) (मरकटु [गट्ट]) (क) धा. — स्तंभित होणे; चाट पडणे; बेभान होणे; स्पर्शज्ञान उडणे.

मरकत (मरकत) (सं) ना. — पाच; बुधरत्न.

— मणि (मणि) (सं) ना. — पाचेचा खडा; पन्नारत्न.

मरकालु (मरकालु) (क) ना. — कृत्रिम पाय; लांब पाय; लांबटांग.

मरकुटि (छिग) ग (मरकुटि [छिग]) (क) ना. — तास पक्षी; सुतारपक्षी.

मरकंदु (मरकंदु) (क) धा. — पेंगतां पेंगता झोप लागणे; न कळतां झोप लागणे.

मरगिविय (मरगिविय) (क) ना. — किंवडा; बहिरा.

मरगिबुड (मरगिबुड) (क) ना. — पूर्ण बहिरा; कानानें सुळीच ऐकू न येणारा.

मरगुलि (मरगुलि) (क) ना. — विसरालु; विसरमोळा; विस्मरणशील.

मरगूळ (मरगूळ) (क) ना. — काष्ठभक्षी; जाळ; अग्नि;

मरगोरसे (मरगोरसे) (क) ना. — सूरपांवीचे खेळ;

झाडमाकडाचा खेळ.

मरचु (ळचु) (मरचु [ळचु]) (क) धा. — मागे फिरणे; परत येणे, मागे हटवणे; पळवून लावणे; उलथापालथ करणे; खालवर करणे.

मरडि (मरडि) (क) ना. — उंचवटा; टेकडी; डोंगर.

मरणशासन (मरणशासन) (सं) ना. — मृत्युपत्र; मरणोत्तर व्यवस्थचें कागदपत्र.

मरंद (मरंद) (सं) ना. — मध; पुष्परस; मकरंद.

मरळ (ळु) (मरळ [ळु]) (क) धा. — मागे फिरणे; मागे येणे; विकासणे.

(क) ना. — विकास; फूल; वाळू. 'होयिगे' पहा.

मरळुंदु (मरळुंदु) (क) धा. — न कळत झोप लागणे; पेंगतांना झोप येणे.

मरळु (मरळु) (क) धा. — मागे फिरवणे; मागे हटणे; पिटाळणे; उलथापालथ होणे.

मरवडु (मरवडु) (क) धा. — मुकें होणे; चाट पडणे; स्तंभित होणे; मान हरवणे; शक्ति गळणे.

मरवु (वे) (मरवु [वे]) (क) ना. — विस्मरण; बुद्धिभ्रम; मूर्च्छा; उन्माद; गर्व.

मरसु (मरसु) (क) धा. — लपविणे; दिसनासे करणे; झाकून ठेवणे; रागाला येणे; विस्मरण होईलसे करणे.

(क) ना. — विस्मरण; पडदा; दृष्टिआड करण्याचे साधन;
बुरखा; झाडावरील माची; माळा.

मरसुत्तु (मरसुत्तु) (क) ना. — मळसूत्र; फिरकी; स्क्रू.

मरसुंदु (मरसुंदु) (क) धा. — न कळत झोप लागणे.

मर (रे) ह (मर [रे]) (क) ना. — विस्मरण; अपलाय;
असत्य; अपव्यय.

मर (रे) हु (मर [रे]) (क) ना. — विस्मरण; अपस्मृति;
रहस्य; मर्म; अपलाप; भ्रम; प्रवाद.

मरळ (ळु) (मरळ [ळु]) (क) धा. — फूल होणे; उमलणे;
फुलणे; विकसणे; मागे फिरणे; येणे; रक्षण करणे.

(क) ना. — फूल; वाळु; विकास. 'होयिगे' पहा.

मरळुगाडु (मरळुगाडु) (क) ना. — वाळवंट; रण; वालुका
प्रदेश.

— हडगु (हडगु) (क) ना. — वाळवंटीचे जहाज; उंट.

मरळुचु (मरळुचु) (क) धा. — उलथापालथ होणे; खालवर
होणे; परत फिरणे; मागे येणे; हटणे; पिटाळणे.

मराट (रुहट) (मराट [रुहट]) (अ. दे) ना. — महाराष्ट्र
देश; मराठा.

मराल (ळ) (मराल [ळ]) (सं) वि. — कोमल; कोवळे.

(सं) ना. — हंसपक्षी; राजहंस; सुरमा; पाणकावळा.

— गमने (गामिनी) (गमने [गामिनी]) (सं) ना. —
हंसगती; सुंदरी.

मराळिका (मराळिका) (सं) ना. — हंसी.

मरि (री) च (मरि [री]) (सं) ना. — काळी मिरी; एक
मसाल्याचा पदार्थ; मिरची.

मरीचि (चिके) (मरीचि [चिके]) (सं) ना. — किरण; कांति;
चकाकी; उष्ण किरण; सूर्य, मृगजळ. 'बयलदोरे' पहा.

मरु (मरु) (सं) ना. — वालुका प्रदेश; नापीक भूमि.

मरुक (मरुक) (क) ना. — दुःख; व्यथा; दया; कळवळा;
प्रीति, ध्यान; व्याकुलता.

— पडु (पडु) (क) धा. — कळवळा येणे; दया दाखवणे;
मन विरघळणे.

मरुकणिसु (मरुकणिसु) (क) धा. — पुनः परत येणे;
पूर्वस्थितीवर येणे; रोग उलटणे.

मरुकलिसु (मरुकलिसु) (क) धा. — आजार उलटणे;
पूर्वस्थितीवर येणे.

मरुकुलि (मरुकुलि) (क) ना. — कळवळा; व्यथा; रोगाची
पूर्वस्थिति; धाबरेपणा; गोघळ.

मरुकोलिसु (मरुकोलिसु) (सं) धा. — दुखणे उलटणे;
आजाराची पूर्वस्थिति येणे.

मरुग (मरुग) (क) ना. — एक सुवासिक वनस्पति; पुदिना; मरवा.

मरुगु (मरुगु) (क) धा. — कळवळा येणे; द्रवणे; दया येणे;
विरघळणे; संतापणे; जळणे; त्रास होणे.

मरुचल (ळु) (मरुचल [ळु]) (क) ना. — द्वितीय संतती;
अग्रेतर संतान.

मरुजि (जे) (मरुजि [जे]) (सं) ना. — संजीवनी; मृताला
जीव आणणारी वनस्पती; अमरवेल.

मरुजेवणि (णिके) (मरुजेवणि [णिके]) (क) ना. — संजीवनी;
अमरवेल.

मरुव (त) (तु) (मरुव [तु]) (सं) ना. — वायु;
हवा; वारा; एक देवता.

— देसे (देसे) (सं) ना. — वायव्य दिशा.

मरुनंदन (मरुनंदन) (सं) ना. — सैकतहारी; वाळवंटातील
हिरवळ; फलमय प्रदेश.

मरुवाळ (मरुवाळ) (क) ना. — पुनर्जन्म; पुनर्विवाह.

मरुभूमि (मरुभूमि) (सं) ना. — वालुका प्रदेश; पाणी व
सावली नसलेला प्रदेश; निःसार संसार (लक्षणा).

मरुमातु (मरुमातु) (क) ना. — प्रत्युत्तर; रोखटोक जवाब.

मरुमेय (मरुमेय) (क) ना. — पुनर्जन्म; पुढचा जन्म.

मरुवडे (मरुवडे) (क) ना. — शत्रुसेना; विरोधक सैन्य.

मरुवुट्टु (मरुवुट्टु) (क) ना. — पुनर्जन्म; पुढचा जन्म.

मरुळ (ळु) (मरुळ [ळु]) (क) ना. — खूळ; भ्रम; उन्माद;
मोह; पिशाच.

— माडु (माडु) (क) धा. — खूळ लावणे; आपल्याकडे
ओढणे; मोहविणे.

मरुळ (मरुळ) (क) ना. — वेड; खूळ; मोळाभाव; मोळसटपणा;
अज्ञान; मूर्ख; पिशाच.

मरुळाडु (मरुळाडु) (क) धा. — वेडेचार करणे; खुळ्याप्रमाणे
वागणे.

मरुळुचु (मरुळुचु) (क) धा. — वेड लावणे; मोहविणे; वेडे करणे;
बोट चालविणे; विस्मय वाटणे.

मरे (मरे) (क) धा. — विस्मरण; आठवण नसणे;

(क) ना. — आश्रय; आधार; स्थान; रहस्य; मर्म;

पांघरुण; पडदा; बुरखा; लपवणूक; हरण.

— आगु (आगु) (क) धा. — आड येणे; मध्ये पडणे; पाठी
वालणे; दृष्टिआड करणे.

— त (त) (क) ना. — विस्मरण.

— पिडि (पिडि) (क) धा. — आश्रय मिळणे; शाकणे; पडदा
टाकणे.

— पु (पो) गु (गु) (गु) (क) धा. — आश्रय घेणे;
शरण जाणे; संरक्षण होणे.

— माचु (माचु) (माचु [माचु]) (क) धा. — उद्देश पूर्वक

- झाकून ठेवणें; अपलाप करणें; सुद्धाम विसरणें.
 —सातु (सोडु) (क) ना. —तात्पर्य; सारांश; गुत
 ठेवण्याची गोष्ट.
 —मौस (मोस) (क) ना. —वेमालुम फसवणें; नजरबंदी
 करणें; वंचना; फसगत.
 —हो (हो) गु (हो [हो] गु) (क) धा. —शरण जाणें;
 आश्रय मिळवणें; करुणा भाकणें; दया मागणें;
 मर्कट (मर्कट) (सं) ना. —कपि; माकड; हुप्या; कोळी;
 अर्काचें झाड. मंदारवृक्ष.
 —चेष्टे (छेष्टे) (सं) ना. —माकड चेष्टा; वाकुल्या;
 अव्यापारेपु व्यापार. नसता उपव्याप.
 —ध्वज (ध्वज) (सं) ना. —कपिध्वज; अर्जुन.
 मर्चु (मर्चु) (क) धा. —खर्च करणें; मनाला येणें; मान्य
 करणें; अति परिचय होणें.
 मर्जि (मर्जि) (अ. दे) ना. —इष्ट; अभिमत; मानस; लहर;
 मार्ग; रीति; शोभा.
 मर्त्य (मर्त्य) (सं) ना. —मरणारा प्राणी; मरणयोग्य मनुष्य;
 जीवजंतू प्राणी.
 —लोक (लोक) (सं) ना. भूलोक; भूमी.
 मर्दन (मर्दन) (सं) ना. —घर्षण; चोळणें; तिवणें; मालीश;
 हातपायचेपणें; नाश करणें; मऊ करणें.
 मर्दल (मर्दल) (सं) ना. —मृदंग; चर्मवाद्य. 'मदुले' पहा.
 मर्दानी (मर्दानी) (अ. दे) वि. —शौर्याचे; पराक्रमी;
 पौरुषयुक्त.
 मर्दिसु (मर्दिसु) (क) धा. —मऊ करणें; पूड करणें; हिंसणें;
 हिसकणें; मस्ती उतरवणें; नाश करणें;
 मर्दु (मर्दु) (क) ना. —मद्य; दारु; औषध.
 मर्दुगुणिके (मर्दुगुणिके) (क) ना. —घोतरा; उन्माद वृक्ष.
 मर्दु (मर्दु) (क) ना. —अज्ञान; अंधार. धुकें; आवरण.
 —कवि (कवि) (क) धा. —अंधार पसरवणें; अज्ञानाचे पटल
 पडणें.
 —हरि (हरि) (क) धा. —पहाटणें; जाग येणे; सकाळ होणें;
 बुद्धि येणें.
 मर्म (मर्म) (सं) ना. —जीवस्थान; सार; रहस्य; सत्यांश;
 उपाय; युक्ति; मान्याची जागा. जिह्वार.
 —ज्ञ (ज्ञ) (सं) ना. —मर्म जाणणारा; ज्ञानी; अनुभवी.
 —भेद (भेद) (सं) ना. —रहस्यस्फोट.
 —स्थान (स्थान) (सं) ना. —जिह्वाळ्याचे ठिकाण.
 जिह्वार.
 मर्मर (मर्मर) (सं) ना. —पाचोळ्याचा आवाज; पोकळ
 आश्वासन; फोल बोलणें.

- मर्मस्पर्श (मर्मस्पर्श) (सं) ना. —जीवज्ञांवाण; जिह्वारी
 लागण; कसावीसी; जीवधावरेपणा.
 मर्यादे (दा) (मर्यादे [दा]) (सं) ना. —सीमा; समारोप;
 अंत; हद्द; मिति; गौरव; मान; वर्चस्व; सभ्यता; आतिथ्य;
 उपचार; सच्छील.
 —कोडु (कोडु) (क) धा. —गौरवणे; आदरणें.
 —माडु (माडु) (क) धा. —सन्मानणें; बहुमान करणें.
 —बिडु (बिडु) (क) धा. —निलाजरे उभा राहणें; लाज
 सुटणें.
 मर्तु (मर्तु) (क) ना. —अंधार; अज्ञान; धुकें.
 मर्ष (मर्ष) (मर्ष [मर्ष]) (सं) ना. —सहकार; सहनशीलता
 मल (मल) (सं) ना. —लोखंडावरील गंज; कीट; मळ; घाण;
 दुर्गंधी; अपस्मार; कश्मल; पाप.
 —बद्धते (बद्धते) (सं) ना. —बद्धकोष्ठ;
 (क) वि. —दुसरें; नंतरचें; अधिकचे.
 —तम्म (तम्म) (क) ना. —सावत्र भाऊ.
 —ताई (ताई) (क) ना. —सावत्र आई.
 —मग (मग) (क) ना. —सवतीचा मुलगा.
 मलकु (मलकु) (क) धा. —घडी घालणें; गाठ मारणें; पीळ
 घालणें; वाकवणें; रवंथ करणें.
 (क) ना. —अडचण; संकट; गाठ; गळफास; रवंथ;
 साखळीची कोंडी; सुरकुती; आठी; शिरोभूषण.
 —कलकुमलकु (कलकुमलकु) (क) ना. —राड; गोंधळ;
 अडचण.
 मलगु (मलगु) (क) धा. —झोपणें; भोगणें; मरणें; वाकणें;
 संकोचणें.
 मलचल (मलचल) (क) ना. —शेंडेंफळ; शेवटचें संतान.
 मलत्रय (मलत्रय) (सं) ना. —वात-पित्त-कफ यामुळें येणारा
 शारीरिक मळ.
 मलपृष्ठ (मलपृष्ठ) (सं) ना. —पुस्तकाच्या आद्यंतीची कोरी
 पानें; पुस्तकाचा पुढा.
 मलमल (मलमल) (क) अ. —शोभण्यासारखें; चांगल्या
 रीतीनें; भरून घेऊन.
 मलमलने (मलमलने) (क) अ. —अतिशयें करून;
 आधिक्यतया; विशेषस्वानं.
 मलमलाडु (मलमलाडु) (क) धा. —शोभणें; टांगणें;
 लोंबत ठेवणें; भरून घेणें.
 मलमलु (मलमलु) (अ. दे) ना. —मलमल; पातळ मऊ कापड.
 मलमास (मलमास) (सं) ना. —अधिक्रमास.
 मलमूत्र (मलमूत्र) (सं) ना. —शारीरिक घाण; हागमूतमू;
 विष्टालव्ही.

—बाधे (बाधे) (सं) ना. —मलमूत्रमार्गातील रोग; मलमूत्र विसर्जनातील क्लेश; हागमूत होतांना होणारी पीडा.
 मलय (मलय) (सं) ना. —पश्चिम घाटातील डोंगरप्रदेश;
 मलवार; एक कुलपर्वत.
 —अचल (अचल) (सं) ना. —मलय पर्वत; चंदनगिरी.
 मलयज (मलयज) (सं) ना. —मलयपर्वतावर उपजलेले; चंदन.
 मलयध्वज (मलयध्वज) (सं) ना. —चित्रांगदेचा पिता;
 मणिपुरचा राजा.
 मलयमाहव (मलयमाहव) (सं) ना. —मलयपर्वतावरून येणारा सुवकर वारा. दक्षिण दिशेचा वायु.
 मलर (रु) (मलर [रु]) (क) धा. —उमलणें; विसरणें;
 हलवारपणें सोडवणें.
 (क) ना. —पुष्प; उमललेलें फूल.
 मलवक्कि (मलवक्कि) (क) ना. —भ्रमर; भुंगा; फुलपाखळ.
 मलवुडि (मलवुडि) (क) ना. —पराग; फुलांतील भुकटी;
 फुलांतील सुगंधी कण.
 मलसूत्र (मलसूत्र) (सं) ना. —दागिन्याची फिरकी.
 मलसूत्र ग्रंथक (मलसूत्रग्रंथक) (सं) ना. —अठे फिरवण्याचे साधन; अठेपटाशी; स्कूडायव्हर.
 मलार (लार) (मलार [लार]) (क) ना. —मल्हार राग;
 तुरा; गुच्छ; काकणांची माळ.
 मलिन (मलिन) (सं) वि. —धाणीचे; कलंकित; दूषित; पापी;
 मळलेले.
 (सं) ना. —पापी; अपराधी; कलंक; पाप.
 —ते (ते) (सं) ना. —पाप; दोष; अपराध.
 —मुख (मुख) (सं) ना. —काळतोड्या; अग्नि; क्रूर;
 काळ्यातोडाचें माकड; नीच.
 मलीमस (मलीमस) (सं) वि. —घाणेरडें; नासकें;
 डागळलेलें; कुप्रसिद्ध.
 मलुकु (मलुकु) (क) ना. —अडचण; संकट; गाठ; गळफास;
 सुरकुती; अटी; रवंथ; शिरोभूषण. 'मलुकु' पहा.
 —हाकु (हाकु) (क) धा. —मोडून खाणें; रवंथ करणें;
 चघळून चावून खाणें;
 मले (मले) (क) धा. —विरोध करणें; गर्व करणें; धीटपणा
 दाखवणें; मस्तीनें फिरणें; शेवाळणें.
 (क) ना. —टेकडी; डोंगर; अरण्य; माज; मस्ती; धीटता;
 औद्धत्य; मद; गर्व; विरोध.
 —कुडिय (कुडिय) (क) ना. —पश्चिम घाटांतील एक
 उपजाति-जन समाज.
 —नाग (नाग) (क) ना. —महासर्प; जंगली हत्ती;
 एक कल्पित पक्षी.

—नाडु (नाडु) (क) ना. —डोंगराळ प्रदेश;
 अति पावसाचा प्रदेश.
 मलेव (मलेव) (क) वि. —माजलेला; फुगलेला;
 विरोध करणारा.
 मलेपु (मलेपु) (क) ना. —विरोध; धीटपणा; उद्धृता; अमर्यादा.
 मलमलु (मलमलु) (क) ना. —मलमल; मज पातळ कापड.
 (क) अ. —बहुतकरून; विशेषत्वानें; शोभण्यासारखें;
 चांगल्या प्रकारें.
 मलय (मलय) (क) ना. —मुख्य; श्रेष्ठ; नायक.
 मल्ल (मल्ल) (सं) ना. —कुस्तीगीर; पेहेलवान; शूर; साहसी;
 दांडगा.
 —कालंग (कालंग) (सं) ना. —मुष्टियुद्ध; तुमुल युद्ध.
 —रंग (रंग) (सं) ना. —तालीमखाना; आखाडा;
 कुस्तीचा फड; कुस्तीचा हौदा.
 —शाळा (शाळा) (सं) ना. —व्यायाम शाळा;
 आरोग्य मंदिर; तालीमखाना.
 —विद्ये (विद्ये) (सं) ना. —कसरत; कुस्ती; जुजुसु.
 मल्लडि (मल्लडि) (क) ना. —वांझोटी; निपुत्रिक स्त्री.
 मल्लणि (मल्लणि) (क) ना. —व्यथा; दुखणे; दुःख; ताप.
 मल्लंठिके (मल्लंठिके) (क) ना. —कमरपट्टा; मासपट्टा.
 मल्लंतिके (ने) (मल्लंठिके [ने]) (क) ना. —कमरपट्टा.
 मल्लयुद्ध (मल्लयुद्ध) (सं) ना. —कुस्ती; बाहुयुद्ध.
 मल्ललि (मल्ललि) (सं) ना. —गुंडाळी; विस्मय; भय; भ्रम;
 गोंधळ; भ्रम; भुंगा; गर्दी; जमाव; स्वेच्छाचार.
 मल्लिगार्ति (मल्लिगार्ति) (क) ना. —स्वैरिणी;
 स्वेच्छाचरिणी; दुर्वर्तनी स्त्री.
 मल्लट (मल्लट) (क) ना. —कुस्ती; स्पर्धा; चर्चा.
 —मातमल्लट (मातमल्लट) (क) ना. —वाक्स्पर्धा;
 वक्तृत्वाची चढाओढ.
 मल्लड (डु) (मल्लड [डु]) (क) ना. —तांबाळ जमीन;
 उखीर जमीन.
 (क) धा. —साहस करणें.
 मल्लामल्लि (मल्लामल्लि) (क) ना. —झोबाझोबी; रेडारेटी.
 मल्लार (मल्लार) (क) ना. —पुष्पगुच्छ; तुरा; मल्हारराग.
 मल्लारि (मल्लारि) (क) ना. —शिवाचा एक अवतार;
 मल्हारलिंग.
 मल्लि (ल्लि) (मल्लि [ल्लि]) (क) ना. —मोगरी; मोगरीचें फूल.
 मल्लिक (काक्ष) (मल्लिक [काक्ष]) (सं) ना. —हंस; पाय व
 चोच काळे असलेला हंस.
 मल्लिका (के) (मल्लिका [के]) (क) ना. —मोगऱ्याचे फूल;
 कोथिंबीर.

महाकार्जुन (ಮಹಾಕಾರ್ಜುನ) (क) ना. - शिव; श्रीशैल्य;
शिवलिंग.

चेन्नमल्लिकार्जुन (ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ) (क) ना. - इष्ट देवता;
शिवशरण; अक्रमहादेवी.

मल्लिगे (ಮಲ್ಲಿಗೆ) (क) ना. - मोगरा; कोथिंबीर.

मशक (ಮಶಕ) (सं) ना. - माशी; चिलट; डार; बुदला; पखाल.

मशकामिष (ಮಶಕಾಮಿಷ) (सं) ना. - गळ; मासे

पकडण्यासाठी गळाला लावलेले आमिष; (काडू; गांडूळ वगैरे)

मषि (षी) (ಮಷಿ [३९]) (क) ना. - शई; कोळी; काळा डार.

मसक (ಮಸಕ) (क) ना. - उत्साह; साहस; वेग; जामई;

उद्रेक; काळोखी; घाण; उद्रेग; क्षोभ; क्रांति; घर्षण.

मसकु (ಮಸಕು) (क) ना. - मलिन; अस्पष्ट; काळोखी;
अंधार.

मसगु (ಮಸಗು) (क) धा. - घासणें; पुसणें; टांगणें; झटणें.

प्रयत्न करणें; उद्रेक होणें; जामई देणें; उमलणें; चिडणे;

रागावणें; प्रकट करणें; विस्तरणें. 'केरळ' पहा.

—आट (७४) (क) ना. - घर्षण; घासघीस; ओढाताण.

मसगे (ಮಸಗೆ) (क) ना. - अभिवृद्धि; आधिक्य; तेजस्विता;

अंधुकता; काळसर रंग; मासारंग.

(क) अ. - भांडून तंडून; ओढाताण करून.

मसण (ಮಸಣ) (क) ना. - स्मशान; दहनभूमि; रुद्रभूमी.

—मनेय (ಮನೆಯ) (क) ना. - स्मशानवासी. शंकर.

मसणि (ಮಸಣಿ) (क) ना. - दहनभूमीची देवता; पिशाच;

चामुंडी; दुर्गा.

मसपु (ಮಸಪು) (क) ना. - जकात; स्पर्शास्पर्श; शिवाशिव.

मसलत (ತು) (ಮಸಲತ [३५]) (अ. दे) ना. - मसलत;

खलवत; योजना.

मसलु (ತು) (ಮಸಲು [३५]) (क) धा. - निस्तेज होणें; काळे

पडणें; वाळणें; नाश होणें; उमलणें.

मससु (ಮಸಸು) (क) धा. - घासणें; घर्षण करणें; क्षिजवणें.

मसार (ಮಸಾರ) (क) ना. - पाच; हिरवा खडा; पत्ता.

मसारे (ಮಸಾರೆ) (क) ना. - तांबडी जमीन; तांबडी माती.

मसाला (ले) (ಮಸಾಲಾ [३५]) (अ. दे) ना. - मसाल्याचे

जिन्नस; फोडणीचे पदार्थ; मसाला; बोलण्यातील तिखटमीठ.

मसि (ಮಸಿ) (क) ना. - शई; कोळसा; कोळी.

मसीदे (ಮಸೀದೆ) (अ. दे) ना. - मशीद; मुस्लिम प्रार्थनामंदिर.

मसुकु (ಮಸುಕು) (क) ना. - काळोख; अंधार; प्रकाशहीनता;

घाण; पडदा; अस्पष्टता; कदीरंग.

—हरि (४०) (क) धा. - जाणीव करून देणें; जागृति येणें;

पडदा सरकवणें.

मसळ (ತು) (ಮಸಳ್ [३५]) (क) धा. - काळोखी होणे;

अंधार पडणें; कांतिहीन होणें; काळवंडणें; विटणें; कोमेजणें;
विसरणें; व्यथा होणे; खिन्न होणें; संकोचणे.

—इसु (ಇಸು) (क) धा. - निर्माल्य करणें; काळवंडणें;

कोमेजवणें; कळा घालवणें; विटवणें; नाश होणें.

मसूदे (ಮಸೂದೆ) (अ. दे) ना. - कायदा; कानून; नियम;

हुकूम; आज्ञा; नक़ल; कच्चाखडा; आराखडा.

मसूरि (ಸ್ಸुरि) (ಮಸೂರಿ [३५]) (अ. दे) ना. - हिमालया
जवळील आरोग्य स्थान; मसूर धान्य.

मसृण (ಮಸೃಣ) (सं) वि. - स्निग्ध; विनयशील; कोमल;

चकचकीत; मऊ; मृदु; चिकट.

मसे (ಮಸೆ) (क) धा. - घासणें; चोळणें; धार लावणें; भांडणें;
होरपळणें; दळणें.

(क) ना. - लहानशी जखम; चकाकी; कांती; धार; टोक;

उद्रेक; भांडण; घासाघीस.

—पेर (रु) (३५ [३५]) (क) धा. - धार लावणें; सहाण

लावणें; सहाणेवर घासून चकचकीत करणें.

—त (३) (क) ना. - घर्षण; धार; स्पर्धा.

—पोगर (ಪೊಗರ) (क) ना. - धारेची चकाकी.

मसेदंक (ಮಸೆದಂಕ) (क) ना. - मारामारी; झोंवाझोंबी;

मुष्टियुद्ध; हातघाई; स्पर्धा.

मसेदाट (ಮಸೆದಾಟ) (क) ना. - घासाघीस; भांडण; ओढाताण.

शाणोल्लेख धार.

मस्कर (ಮಸ್ಕರ) (सं) ना. - बांबू; चिवा; ज्ञान; चलन.

मस्करि (ಮಸ್ಕರಿ) (सं) ना. - विरक्त; संन्यासी; ज्ञानी; मिश्रचंद्र;

उपहास; चेष्टा.

मस्तक (ಮಸ್ತಕ) (सं) ना. - डोके; शिर; शिखर; माथा.

—शूलि (ಶೂಲಿ) (सं) ना. - डोकेदुखी.

मस्तिष्क (ಮಸ್ತಿಷ್ಕ) (सं) ना. - मेंदु; मगज.

मस्लिन् (ಮಸ್ಲಿನ್) (अ-दे) ना. - मलमल; तलम कापड;

शिरशिरीत कापड.

महत् (ಮಹತ್) (सं) वि. - ज्ञानी; मोठा; श्रेष्ठ; धन; विशाल;

शक्तिमान.

—त्व (३) (सं) वि. - मोठेपणा; श्रेष्ठत्व.

महति (ती) (ಮಹತಿ [३९]) (सं) ना. - विशालता; श्रेष्ठपणा;

मोठेपणा; नारदाच्या वीणेचे नाव.

महत्तम (ಮಹತ್ತಮ) (सं) वि. - अतिमोठे; श्रेष्ठ.

महत्तर (ಮಹತ್ತರ) (सं) वि. - सामान्याहून वरचढ;

अधिक मोठे.

महत्त्वमापन (ಮಹತ್ತ್ವಮಾಪನ) (सं) ना. - क्षेत्रमापन;

भूमीतीचे गणित.

महदेवि (महद्वै०) (सं) ना. — महादेवी; पार्वती;
पट्टराणी.

महनीय (महनी०) (सं) ना. — मोठा माणूस;
महाशय; मान्यवर.

महंत (महंत०) (सं) ना. — श्रेष्ठ मनुष्य; धर्माधिकारी.

महलोक (महल०) (सं) ना. — सप्त लोकांपैकी एक.

महर्षि (महर्षि०) (सं) ना. — श्रेष्ठ ऋषि; ब्रह्मज्ञानी ऋषि.

महल (महल०) (अ-दे) ना. — महल; राजवाडा; प्रासाद;
मजलेदार इमारत.

महा (महा०) (सं) वि. — मोठा; श्रेष्ठ; विशाल.

महाकाल (महाकाल०) (सं) ना. — शिव; भैरव; विषम काल.

महाकालि (ली) (महाकाली [५९]) (सं) ना. — दुर्गा;
पार्वती; भयकारी देवता.

महाकुष्ठ (महाकुष्ठ०) (सं) ना. — महारोग; रक्तपिती.

महातल (महातल०) (सं) ना. — सप्ततळांतील पाचवा तळ.

महाजन (महाजन०) (सं) ना. — सत्पुरुष; मोठा मनुष्य.

महात्म (महात्म०) (सं) ना. — महात्मा; विभूति; श्रेष्ठ पुरुष;
पुण्यात्मा; महापुरुष; आचारविचार मोठे असलेला.

महादेव (हृदेव) (महादेव [हृद्वै०]) (सं) ना. —
शिवसम्राट.

महादेवि (महादेवि०) (सं) ना. — पार्वती पट्टराणी.

महानंदा (दे) (महानंदा [द्वै०]) (सं) ना. — एक गणिका;
पार्वतीचा अंशवतार; वेश्या असूनहि कुलीनप्रमाणें
वागणारी स्त्री.

महानवमि (महानवमि०) (सं) ना. — खांडेनवमी; नवरात्रांतील
नवमी.

महानस (महानस०) (सं) ना. — सैपाकवर; पाकशाळा.

महानुभाव (महानुभाव०) (सं) ना. — श्रेष्ठ; ज्ञानी; महात्मा;
मान्यवर; पुण्यश्लोक.

महंत (महंत०) (सं) ना. — श्रेष्ठ व्यक्ति; धर्माधिकारी.

महाप्रस्थान (महाप्रस्थान०) (सं) ना. — दीर्घ प्रयाण; मरण.

— पर्व (पर्व०) (सं) ना. — महाभारतातील १८ वे पर्व.

महाबल (महाबल०) (सं) ना. — सर्वशक्ति; शिव; परमेश्वर.

महाभाग (महाभाग०) (सं) ना. — पुण्यवंत; भाग्यशाली;
दैववान्; सुप्रसिद्ध.

महामंत्र (महामंत्र०) (सं) ना. — मंत्रीप्रमुख-प्रधानमंत्री;
माहुत; हत्ती चालवणारा.

महामाये (महामाये०) (सं) ना. — दुर्गा; पार्वती; आदि
शक्ति.

महामेरु (महामेरु०) (सं) ना. — मेरु पर्वत. मोठा पर्वत.

महारथि (महारथि०) (सं) ना. — रथांतून युद्ध करणारा योद्धा.

महाराज (महाराज०) (सं) ना. — सम्राट्; मांडलीकावर सत्ता
गाजवणारा.

महालय (महालय०) (सं) ना. — राजवाडा; राजप्रासाद;
प्रलयकाल; लोकक्षय समय; पितृपंथरवडा; पक्षपंथरवडा;
पितरांना पिंड देण्याचा महालयपक्ष.

महाशय (महाशय०) (सं) ना. — श्रेष्ठ पुरुष; महामना; उदार;
त्यागी; सत्पुरुष. वाघ.

महासरिस्प (महासरिस्प०) (सं) ना. — इतिहास पूर्व
काळांतील सरख्याच्या जातीचा महा प्राणी.

महि (ही) (महि [५९]) (सं) ना. — भूमि; जमीन.

— मंडल (मंडल०) (सं) ना. — भूमंडल.

महिके (महिके०) (सं) ना. — धुकें; बर्फ; हिम.

महित (महित०) (सं) वि. — श्रेष्ठ; गौरवित; मोठेपणा आलेले.

महि (ही) धर (महि [५९] धर) (सं) ना. — पर्वत; राजा;
अधिपति; स्वामी; विष्णु

महिम (मे) (महिम [५९]) (सं) ना. — मोठेपणा; एक
सिद्धी; गरीमा-वैभव; गौरव; कीर्ति; सामर्थ्य; न्याय; बल.
उत्साह.

महिरावण (महिरावण०) (सं) ना. — एक राक्षस.

महिष (महिष०) (सं) ना. — रेख्याच्या आकाराचा राक्षस; रेडा.

महिषनाडु (महिषनाडु०) (क) ना. — महिषप्रदेश; म्हैसूर.

महिषि (षी) (महिषि [५९]) (सं) ना. — म्हैसूर; पट्टराणी;
महादेवी.

महिळा (ळे) (महिळा [५९]) (सं) ना. — महिला समाज;
स्त्रीजात; पत्नि; स्त्री.

— मौलि (मौलि०) (सं) ना. — नारीरत्न; उद्धत स्त्री.

मही (मही०) (सं) ना. — भूमि; जमीन.

(सं) वि. — मोठा; महान; विस्तृत.

— कांत-पति (कांत-पति०) (सं) ना. — राजा; अधिपति;
स्वामी.

— भुज-रमण (भुज-रमण०) (सं) ना. — भूपाल; राजा.

महीज (महीज०) (सं) ना. — भूमीपासून निघालेले; झाड;
मंगळ; नरकासुर.

महीतल (महीतल०) (सं) ना. — भूतळ; पृथ्वी; भूलोक.

महीधर (महीधर०) (सं) ना. — पर्वत; राजा; विष्णु; आदिशेष;
कूर्म.

महीध्र (महीध्र०) (सं) ना. — भूधर; पर्वत; राजा; विष्णु.

महीभृत् (महीभृत्०) (सं) ना. — पर्वत; राजा.

महीमंडल (महीमंडल०) (सं) ना. — भूगोल; भूमंडल;
विश्व.

महीरुह (महीरुह०) (सं) ना. — झाड; मंगळ.

महीसुर (म००००००) (सं) ना. — भूदेव; ब्राह्मण.

महेंद्र (म००००००) (सं) ना. — इंद्र; इंद्रावर सत्ता गाजवणारा; परमेश्वर.

— जाल (ज०००) (सं) ना. — इंद्रजाल; नजरबंदी; मायाविद्या. गारुड.

महेश (श्वर) (म०००००० [००००]) (सं) ना. — देवतांचा स्वामी; शिव; परमेश्वर.

म (मा) हेश्वरि (म० [म०] ०००००) (सं) ना. — दुर्गा; पार्वती.

महेश्वर्य (म००००००००) (सं) ना. — अतिसंपत्ति; अमर्याद वैभव; मुक्तिसंपदा; मोक्षधन.

महोत्सव (म००००००००) (सं) ना. — वैभवशाली उत्सव; मोठा सण.

महोत्साह (म००००००००) (सं) ना. — अत्यानंद; अतिहर्ष; दुरुप; आतुरता.

महोदय (म००००००००) (सं) ना. — महानुभाव; पुण्यशाली; अभ्युदय; श्रीमंती; अहंकार; प्रख्यात.

महोदर (म००००००००) (सं) ना. — मोठे पोटा; डेरपोटा; घोल्या; दोंद; भीम; टोलापोटाचा गणपति.

महोपाध्याय (म००००००००००) (सं) ना. — महापंडित; प्र. ध्यापक.

महौषधि (म००००००००) (सं) ना. — उत्तम औषध; सुंद.

मलय (म००००००) (सं) ना. — मलय; पश्चिमघांटी प्रदेश.

मलयमहीज (म००००००००००) (सं) ना. — मलय पर्वतात वाढणारे; चंदन; श्रीगंध.

मल्ल (लु) (म०००० [००]) (क) धा. — अंधेर होणे; धुकें पडणे; काळोख होणे.

(क) ना. — अंधार; काळोख; धूर.

मलि (म०००) (क) ना. — कालव; कासव; पिकळी; गोगलगाय.

मलिनो (म००००) (क) ना. — पेठ; दुकान; बाजार; मठी.

मले (म०००) (क) ना. — पाऊस; वृष्टि.

मलेबिल्लु (म००००००००) (क) ना. — इंद्र धनुष्य.

मलगु (म००००) (क) धा. — दिसेनासें होणे; गुप्त होणे;

धुरकटपणे; धुके पसरणे; पुसणे; नाश करणे; संहार करणे शक्ति येणे.

— इसु (इ०००) (क) धा. — नाश होणे; ठार मारणे; नाहीसे करणे; लपवणे; गमावणे; रंगविणे; शमविणे.

मलित (म०००) (क) ना. — अर्जुन वृक्ष; मत्तीचें झाड.

मा (म००) (सं) अ. — नको; न जुळतां.

(सं) ना. — लक्ष्मी देवी; संपदा; संपत्तीची

अधिदेवता; अंबा; महा; महान.

मांसल (म००००००) (सं) वि. — मांसपूर्ण; पुष्ट; दब्वू;

हातीपायी भरदार.

मांसाद (दि) (म०००००० [००]) (सं) ना. — मांस खाणारा;

हिंस; पिशाच; कावळा.

मांसिक (म००००००) (सं) ना. — काटक; खाटक; प्राण्यांना

ठार मारणारा.

माकंद (म००००००) (सं) ना. — आम्रवृक्ष; आंबा.

मा (मां) करिसु (म० [म०००] ००००) (क) धा. —

गौप्यस्फोट करणे; मर्माघात करणे; विसरणे; अवहेलना करणे; अपमान करणे.

माकालि (म००००००) (क) ना. — महाकाली; दुर्गा; पार्वती.

माषिक (म००००००) (सं) ना. — मधमाशांनी गोळा केलेला मध; उडीद; उडदाचे पदार्थ.

मागध (म००००००) (सं) ना. — भाट; राजाचे स्तुतिपाठक;

मगधदेशीय; क्षत्रिय व वैश्य यांच्या संक्राची संतति; पांढरें जिरें.

मागधि (म००००००) (सं) ना. — प्राकृतभाषा; अर्धमागधी;

भाटखी; स्तुतिपाठकी; शेवंती; मोगरा.

मा (मां) गाव् (म० [म०००] ०००००) (क) ना. — आंब्याची कैरी; कच्चा आंबा; कोंयरी; कुयरी; एक दागिना; महागाई.

मागाधि (म००००००) (क) ना. — महागाई; कैरी; एक कैरीच्या आकाराचा दागिना.

मागि (म००००) (क) ना. — माघ; हिवाळा; हंगाम; सुगीचा

काळ; धान्य कापणीचा समय.

मागु (म०००००) (क) धा. — पिकणे; पक्व होणे; म्हातारे होणे.

माघ (म००००) (सं) ना. — अकरावा महिना; माघमास;

‘शिशुपालवध’ या महाकाव्याचा कर्ता.

मांकरिसु (म००००००००) (क) धा. — उघड करणे; मर्माघात करणे; अवहेलणे; विसरणे.

मांगल्य (म००००००००) (सं) ना. — अभिवृद्धि; कल्याण;

सहनशीलता; मंगलसूत्र; विवाह; मंगल समय; शुभमूर्त.

मांगाव् (म००००००००) (क) ना. — आम्रफल; आंबा; कच्चा आंबा; कैरी.

माचिंदेव (म००००००००) (क) ना. — परीट जातीचा एक शिवशरण.

माचु (जु) (म०००० [००]) (क) धा. — लपवणे; झाकणे;

आवरण घालणे; घासणे; साफ करणे; रंधणे; पुसणे; फसविणे.

माजन (म०००००) (क) ना. — महाजन; सत्पुरुष; सज्ज;

लोकसमूह; मार्जन; धुणे; झाडलेट.

माजात (म०००००) (सं) ना. — काम; मन्मथ; मदन; लक्ष्मीपुत्र

माजाल (म००००००) (क) ना. — मार्जार; मांजर; महाजाल;

महापाश; मोठे जाले.

माजि (मज्झि) (अ. दे) वि. - भूतकालीन; गत; सेवानिवृत्त.

(क) ना. - लपून; झाकून; धासून.

माट (मज्झि) (क) ना. - काम; घडण; करणी; पीडाकारक
मंत्रतंत्र; वंचना; फसवणूक; नजरबंदी; रचना; सौंदर्य; रीत.

—कूट (कूट) (क) ना. - उपसंहार; समारोप; अंत.

—गार (गार) (क) ना. - मंत्रतंत्र करणारा; जादूगार; ठक;
वंचक.

माड (मज्झि) (क) ना. - माडी; माळी; तळघर; कोनाडा;
मिंतीतील खांच.

माडि (मज्झि) (क) ना. - माळा; माडी; जिना; सोपान.

(क) अ. - करून; 'माडु' धातूचे भूतकृदंत.

माडु (मज्झि) (क) ना. - माडी; कोनाडा; पक्ष्याचे घरटे;
नीड; वसती.

(क) धा. - कामाला लागणे; कामांत गढणे; करणे.

माडुवेदु (मज्झि) (क) ना. - कृतकाद्रि; कृत्रिम डोंगर.
उंच धरण.

माण (णु) (मज्झि [णु]) (क) धा. - सोडणे; त्यागणे;
थांबवणे; निवारणे; गूण पडणे; बरे होणे.

—इसु (इसु) } (क) धा. - सोडविणे; गुण आणविणे;
—बुदु (बुदु) }

दूर सारणे; ढकलून देणे; निवारणे.

माणव (माणि) (मज्झि [माणि]) } (सं) ना. - ब्रह्मचारी;
माणवक (माणवक) } बटु; लहान मुलगा.

माणिक (क्य) (मज्झि [क्य]) (सं) ना. - रत्न; माणिक;
लाल; पद्मरत्न.

माणिसु (माणिसु) (सं) धा. - सोडणे; त्यागणे; थांबवणे.
निवारणे; गूण येणे; बरे होणे.

माणु (माणु) (क) धा. - सोडवणे; गुण आणणे; गमावणे.

मांड (मज्झि) (सं) ना. - संगीतातील एक राग.

मांडलिक (मज्झि [मांडलिक]) (सं) ना. - सामंत राजा; लहान
राज्याचा मालक.

मातंग (मज्झि [मातंग]) (सं) ना. - किरात; शिकारी; मांग; हत्ती;
एक पर्वत.

मातंगि (मज्झि [मातंगि]) (सं) ना. - एक देवता; महारीण; रामाने
मारलेली एक स्त्री.

मातरिश्च (मज्झि [मातरिश्च]) (सं) ना. - वायु; महादेव.

मातलि (मज्झि [मातलि]) (सं) ना. - इंद्राचा सारथि.

माता (तु) (मज्झि [माता]) (सं) ना. - आई; जननी; जन्मदात्री.

मातामह (मज्झि [मातामह]) (सं) ना. - आईचे वडील; आजोबा.

माताळि (मज्झि [माताळि]) (क) वि. - बोलका; बडबड्या; वाचाळ;
गर्विष्ठ; चकाट्या पिटणारा; वाचीवीर.

मातु (मज्झि) (सं) ना. - वाक्चातुर्य; संगीत.

(क) ना. - बोल; बात; वचन; भाषा.

—अळिसु (अळिसु) (क) धा. - वचन मोडणे;

सांगितल्याप्रमाणे न वागणे.

—कोडु (कोडु) (क) धा. - वचन देणे; धीर देणे.

—माडु (माडु) (क) धा. - करार करणे; ठरविणे;
मान्यता देणे.

—हिडि (हिडि) (क) धा. - वचनाला जागणे; दुसऱ्याचे
दोष उघडून सांगणे; दोष बोलून दाखविणे.

मातुग (मज्झि [मातुग]) (क) वि. - वाचाळ; बोलभांड; बडबड्या;
वाचीवीर.

मातुल (मज्झि [मातुल]) (सं) ना. - मामा; आईचा भाऊ.

मातुलं (लुं) ग (मज्झि [मातुलं] ग) (सं) ना. -
महालुंगाचे फळ; महालुंगाचे झाड.

मातुलानि (मज्झि [मातुलानि]) (सं) ना. - अत्या; आत; मामी.

मातृ (ते) (मज्झि [मातृ]) (सं) ना. - आई; जननी; भूमि;
संपत्ति.

मातृके (मज्झि [मातृके]) (सं) ना. - आदर्श; देवी; उपमाता; दाई;
सेविका; दासी; मूलाक्षरं.

मातृद्रोहि (मज्झि [मातृद्रोहि]) (सं) ना. - आईचा द्वेष करणारा;
परशुराम.

मातृभक्त (मज्झि [मातृभक्त]) (सं) वि. - आईची सेवा करणारा;
आईच्या वचनांत राहणारा.

मातृभक्ति (मज्झि [मातृभक्ति]) (सं) ना. - आई विषयीचे आत्यंतिक
प्रेम, भक्ति.

मातृश्री (मज्झि [मातृश्री]) (सं) ना. - लक्ष्मीच्या तोडीची माता;
बाई; मातु:श्री.

मात्र (मज्झि [मात्र]) (सं) अ. - पर्यंत; पावेतो; वेरी; केवळ; तथापि.

मात्रा (मज्झि [मात्रा]) (सं) ना. - छंद; शास्त्रांतील अक्षर उच्चारण
काल; औषधी गोळी; औषध योजनेतील मोजमाप; बोट
(लघु; गुरु)

मात्रागण (मज्झि [मात्रागण]) (सं) ना. - छंद:शास्त्रांतील गण (य,
र, त, न, म, ज, स, म.)

मात्सर्य (मज्झि [मात्सर्य]) (सं) ना. - पोटदुखी; पोटशूल; असूया;
तिरस्कार.

माद (मज्झि [माद]) (सं) ना. - अहंकार; दर्प; गर्व; मद; संतोष;
उत्साह; अमल; अमल चढविणारा पदार्थ.

(क) ना. - अस्पृष्ट; हरिजन; अस्पृश्य; चक्रया शिवशरण.

मादक (मज्झि [मादक]) (सं) वि. - मद चढवणारा; मान उडवणारा;
विस्मरण करविणारा.

—पेंय (पेंय) (सं) ना. - शिंदी; दारू; मद्य.

मादरि (मादरि) (क) ना. — आदर्श; अनुकरणीय गोष्ठ.
मादल (क) (मादल [६]) (क) ना. — महालुंग. 'रुचक'
पहा.

मादुर (मादुर) (क) ना. — धोर युद्ध; रणकंदन.
मादुश (मादुश) (सं) वि. — माइयासारखा; मला शोभणारा.
मादेव (मादेव) (सं) ना. — महादेव; शंकर; परमेश्वर.
माद्यत् (माद्यत्) (सं) वि. — मादक; अमल चढवणारा;
माजलेला; मस्त. गर्विष्ठ.

माद्र (माद्र) (सं) वि. — मद्रदेशीय; मद्रासी.
(सं) ना. — मद्र देशाचा राजा; शल्य.
माद्रि (माद्रि) (सं) ना. — पट्टेची द्वितीय पत्नी; पांडव माता
(नकुलसहदेवांची आई)
माद्रेय (माद्रेय) (सं) ना. — माद्रीचे पुत्र; नकुल,
सहदेव.

माधव (माधव) (सं) वि. — गोड; मधुर
(सं) ना. — लक्ष्मीपति; विष्णु;
वसंत; दारू; मध; एक महिना.

माधवि (वी) (माधवि [१९]) (सं) ना. — मालती;
खडीसाखर; भूमि; कुटुंब; मद्य.
माधुरि (री) (माधुरि [१९]) (सं) ना. — गोडी; रुचकरता.
माधुर्य (माधुर्य) (सं) ना. — मधुरपणा; रुचि; गोडी;
मनोहरता; कोमलता; थंडपणा.

माध्यंदिन (माध्यंदिन) (सं) ना. — दुपार; दिवसाचा
मध्यकाळ; यजुर्वेदाच्या वाजसनेय शाखेचा ब्राह्मण.
माध्यान्हिक (माध्यान्हिक) (सं) ना. — मध्यान्हीचे अर्ध;
दुपारची संध्यावंदना.

मान (मान) (सं) ना. — माप; संख्या; परिमाण; मर्यादा;
गौरव; आतिथ्य; उपचार; क्रोध; राग; आत्मप्रतिष्ठा; मतांतर.
— वंत (वंत) (सं) ना. — सन्मान केलेला; गौरवित; स्तुती
केलेला; वर्णित.

— मन्त्रणे (मन्त्रणे) (क) ना. — मानसन्मान; मान-
मान्यता; गौरव; महा प्रशस्ती.

मानदंड (मानदंड) (सं) ना. — लांबी रुंदी मोजण्याचें
साधन; माप; मोठेपणाचे चिन्ह.

माननिधि (माननिधि) (सं) ना. — आत्मामिमाणी; स्वामिमाणी;
गौरवधन; मनाला सर्वस्व मानणारा.

माननीय (माननीय) (सं) वि. — गौरवाह; स्तुतीस पात्र;
आदरणीय.

मानभंग (मानभंग) (सं) ना. — अपमान; मानहानी;
गौरवातील उणेपणा.

मानव (मानव) (सं) ना. — मनुष्य; मनुची संतती.

मानवति (मानवति) (सं) ना. — गौरवलेली स्त्री; स्वामिमाणी
स्त्री; मान्यता मिळवलेली स्त्री.

मानवि (वी) (मानवि [१९]) (सं) ना. — मानुषी; माणुसकी
असलेली स्त्री.

मानस (मानस) (सं) वि. — मनासंबंधी.

(सं) ना. — मन; भाव; अभिप्राय; तात्पर्य;

हिमालयातील एक सरोवर; मनुष्य.

मानसपुत्र (मानसपुत्र) (सं) ना. — मानलेला सुलगा; काम.

मानसपूजे (मानसपूजे) (सं) ना. — निष्ठेने केलेली पूजा;

मनःपूर्वक केलेली आराधना; ध्यान; ध्यानस्थ वसून केलेली
पूजा.

मानससृष्टि (मानससृष्टि) (सं) ना. — कल्पना जगत्; केवळ
कल्पनेतील जग; इच्छामात्र जग.

मानसिक (मानसिक) (सं) वि. — मनासंबंधी; मनाजोनें;
मनविषयक.

— ते (ते) (सं) ना. — विलंब; उशीर; उदासीनता; बेजार;
थकवा.

— माड (माड) (क) धा. — विलंब करणे; उशीर
लावणे; तिरस्कारणे; कळवळा करणे.

मानसिके (मानसिके) (सं) ना. — गौरव; आत्मामिमान;
स्वामिमान; मनोभाव; चित्तवृत्ति; गांभीर्य; उदात्तता.

मानामि (मानामि) (क) ना. — महा नवमी; खाडेनवमी;
नवरात्रांतील नवमी.

मानाय (मानाय) (सं) ना. — मापाड्याची मजुरी; फसकी;
अडेसरी; पायली.

मानि (मानि) (सं) वि. — मान्यता पावलेला; मानधन;
स्वामिमाणी; गौरवित.

मानित (मानित) (सं) वि. — पूज्य; गौरवित; विद्वान्; पंडित;
ज्ञानी.

मानिनि (नी) (मानिनि [१९]) (सं) ना. — गौरवलेली स्त्री;
पूज्य स्त्री; पतीवर रागावलेली स्त्री; अहंकारिणी; चढेल बाई.

मानिस (मानिस) (सं) ना. — माणूस; मनुष्य.

मानिसगळि (मानिसगळि) (क) वि. — पुरुषाला फसवणारी.

मानिसु (मानिसु) (क) धा. — मान्यता देणे; अभिप्राय देणे;
गौरवणे; मान देणे; योजना करणे; तोंड देणे; मानवणे.

मानुष (मानुष) (सं) वि. — मनुष्यासंबंधी; मानवी.

(सं) ना. — मानव; मनुष्य.

मानुषि (वी) (मानुषि [१९]) (सं) ना. — मानव स्त्री;
मनुष्यिणी.

— जमानुषि (जमानुषि) (सं) ना. — अमानवी;
अप्सरा; देवता.

मानोमि (म०म०मि) (क) ना. — महा नवमी; खांडे नवमी.

मांत्रिक (म०म०त्रि) (सं) ना. — मंत्र घालणारा; गारुडी;

इंद्रजाल.

मांडु (म०म०दु) (क) धा. — थांबवणें; प्रतिबंध करणें;

हरकत घेणें; ताब्यांत ठेवणें; घट्ट ओढून धरणें.

मांघ (म०म०घ) (सं) ना. — जडत्व; दौर्बल्य; अशक्तता;

मोंडपणा; आलस्य; चेंगटपणा.

मान्य (म०म०न्य) (सं) वि. — गौरवार्ह; पूज्य; आदरणीय;

कीर्तिवंत; दान; मांडलिक; सामंत; थोराना लिहितांना

उपयोगण्याचा एक गौव शब्द.

— काणिके (काळीक) (सं) ना. — संभावना; दक्षिणा;

गुरुजनाना आर्पिलेला उपायन.

मान्यगार (म०म०न्यगार) (क) वि. — मान्यता पावलेला;

माननीय; उग्रायन घेतलेला; दान स्वीकारलेला.

मान्ये (म०म०न्ये) (सं) ना. — कुलीन स्त्री; गौरविता; सन्मानिता;

मान्यवर स्त्री.

माप (पंक) (म०म०प [पंक]) (सं) ना. — मोजण्याचें साधन;

मापणीचे उपकरण.

मापक (म०म०पक) (सं) ना. — वीज, गॅस वगैरे मोजण्याचे

साधन.

मापन (म०म०पन) (सं) ना. — माप; मापणी; गणना; मोजणी.

मापळ (म०म०पळ) (क) ना. — महाफळ; महालुंग; नारळ.

मापुरुष (म०म०पुरुष) (क) ना. — महापुरुष; थोरपुरुष.

माखुदु (म०म०खुदु) (क) क्रि. — 'माणुबुदु' चे रूप.

(क) वि. सोडण्यायोग्य; त्याब्य; टाकण्यासारखे.

माम (म०म०म) (सं) ना. — मामा; व्याही.

मामक (म०म०मक) (सं) ना. — माझे आत; माझ्या संबंधाचें.

मामकीन (म०म०मकीन) (सं) ना. — आमचे; आपले.

मामर (म०म०मर) (क) ना. — आम्रतरु; आंब्याचें झाड.

मामसक (म०म०मसक) (क) ना. — कोपातिरेक; महाक्रोध;

अत्युत्साह; अतिसाहस; त्वरा; अतिघाई.

मामिडि (म०म०मिडि) (क) ना. — कैरी; आंब्याचे तोर.

माय् (म०म०य) (क) धा. — आड होणें; दिसेनासं होणें;

गुण येणें; माझणें; फुलणें; गर्व करणें; जखम भरणें.

माय (ये) (या) (म०म०य [य]या) (सं) ना. — मोह;

भ्रम; भ्रांति; नजरबंदी; इंद्रजाल; विशिष्ट सृष्टिशक्ति; लक्ष्मी;

बुद्धिमति.

मायकाति (म०म०काति) (क) वि. — लाड पुरवणारी;

मुलांचा थाटमाट करणारी.

मायगानि (म०म०गानि) (क) वि. — मुलाचें कौतुक करणारी;

लाड करणारी.

मायगार (म०म०गार) (क) वि. — लाड पुरवणारा.

मायाजाल (म०म०याजाल) (सं) ना. — कपटजाल; वंचना;

फसवणूक; गारुड; इंद्रजाल; मायाविद्येचा खेळ.

मायादीप (म०म०यादीप) (सं) ना. — जादूचा दिवा; पटदीप;

प्रकाश क्षेत्रक यंत्र.

मायावादी (म०म०यावादी) (सं) वि. — इंद्रजालिक; गारुडी;

संसार मिथ्या आहे असे म्हणणारा; अद्वैतवादी.

मायावि (म०म०यावि) (सं) वि. — मायाविद्या जाणणारा;

कामरूपी; राक्षस; मांजर; कोल्हा; लीलामय परमात्मा.

मायाविद्ये (म०म०याविद्ये) (सं) ना. — इंद्रजाल; जादू;

मुताटकी.

मायाविनि (नी) (म०म०याविनि [नी]) (सं) ना. — माया

विद्या जाणणारी; राक्षसी.

मायिक (म०म०यिक) (सं) वि. — माया विषयक; असत्य; कपटी.

(सं) ना. — वंचना; फसवणूक; भ्रम; ब्रह्म; अग्नि; शिव.

मायु (म०म०यु) (क) धा. — जखम भरून येणें; आड होणें;

गुप्त होणें; गुण येणें; बरें होणें.

माये (या) (म०म०य [य]या) (सं) ना. — लक्ष्मी; संपत्ति;

अज्ञान; भ्रम; कपट; निसर्ग; प्रकृति; इंद्रजाल; दैवलीला; दुर्गा;

ममता.

माय्द (म०म०य्द) (क) वि. — गुण आलेला; जखम भरून

आलेला; लपलेला; दिसेनासा झालेला; मस्त; माजलेला;

फुगलेला.

मार (रु) (म०म०रु [रु]) (क) धा. — विकणें; विनिमय करणें;

बदलणें; स्वाधीन होणें; विरोध करणें; हरकत घेणें.

मार (म०म०र) (क) ना. — चार हाताचे माप; वाव; विरोध; प्रत;

नकल.

(सं) ना. — मन्मथ; विघ्न; विलंब.

— अरि (७०) (सं) ना. — मदनांतक; शिव.

— मारण (म०म०रण) (सं) ना. — शिव.

मारंक (म०म०रंक) (क) ना. — विरोधक; शत्रु.

मारजित (म०म०रजित) (सं) ना. — शिव; कामाला जिंकणारा.

मार (रण) (म०म०र [रण]) (सं) ना. — खून; नाश; विघ्न;

हरकत; आडकाठी; जादूटोणा; गारुड; मंत्रतंत्र; देवर्षी.

मारमण (म०म०रमण) (सं) ना. — लक्ष्मीरमण; विष्णु.

मारव (म०म०रव) (सं) ना. — मारवाड; मरु प्रदेशाचा; मारवा

राग.

मारान (वु) (म०म०रान [वु]) (क) धा. — विरोध करणें;

हरकत घेणें; स्पर्धेला उभे राहणें.

मारांत (म०म०रांत) (क) वि. — विरोध करणारा; प्रत्युत्तर

देणारा; हरकत घेणारा.

मारांतु (मारांतु) (क) अ. — विरोध करून; स्पर्धा करून.
 माराळि (माराळि) (क) ना. — व्यापारी; लिंगायतातील पोटजात.
 माराळु (माराळु) (क) ना. — बदली मनुष्य; प्रतिनिधी;
 विरोधी; अन्यजन.
 मारि (री) (मारां [०९]) (सं) ना. — मृत्यूची अधिदेवता;
 दुर्गा; एक सांसर्गिक रोग; महामारी; पटकी; पीडा; उपद्रव.
 मारिष (मारां [०९]) (सं) ना. — मुख्य मनुष्य; नाटकातील
 सूत्रधाराच्या बाजूचे पात्र; पार्श्वपात्र.
 मारु (मारां) (क) धा. — बदलणे; विकणे; स्वाधीन करणे;
 विरोध करणे.
 —भाट (७४) (क) ना. — क्रयविक्रय; विक्री; विनिमय.
 मारुगोल्लु (मारांगोल्लु) (क) धा. — विक्रीला काढणे;
 विनिमय करणे; विरोधणे; खंडन करणे.
 मारुहोगु (मारांगुहोगु) (क) धा. — मन वळणे; मनाला
 आनंद देणे; भोळवणे; वश होणे; आधीन होणे; दास
 होणे.
 मारुत (मारांत) (सं) ना. — वारा; हवा; वायुदेव.
 मारुति (मारां [०९]) (सं) ना. — वायुपुत्र; हनुमंत; भीम;
 मध्वाचार्य.
 मारुत्तर (मारांतु [०९]) (क) ना. — प्रत्युत्तर; विरोध; विरोधी
 भाषा.
 मारुळि (मारां [०९]) (क) ना. — दुसरें काम; अन्यकार्य;
 विवाहकालचे एक विधान.
 मारुडु (मारां [०९]) (क) ना. — समोर उभे असलेले सैन्य.
 मार्कोल् (मारां [०९]) (क) धा. — विरोध करणे; विरोधाला
 उभे राहणे; तिरस्कारणे.
 मार्कोल् (मारां [०९]) (क) ना. — प्रतिश्चरसंधान; बाणाला
 बाणानेच उत्तर; प्रति बाणप्रयोग.
 मार्ग (मारां [०९]) (सं) ना. — रस्ता; वाट; पथ; शोध; पाऊल;
 ओळ; साहित्याची शैली; सरणी.
 मार्गेण (मारां [०९]) (सं) ना. — बाण; शर; शोध.
 मार्गेण (मारां [०९]) (क) ना. — प्रतिबाण; शत्रूची शरवृष्टि;
 शत्रुपक्षीय बाण.
 मार्गदर्शन (मारां [०९]) (सं) ना. — उपाय प्रतिपादन; वाट
 दाखणे; पथप्रदर्शन; नीतिनियम.
 मार्गविद् (मारां [०९]) (सं) वि. — रीतभात जाणणारा;
 नीतिनियमज्ञ; सच्छील मनुष्य; मार्गज्ञ; वाटाड्या.
 मार्गस्थ (मारां [०९]) (सं) वि. — पांथ; प्रवासी; वाटसरू;
 रस्त्याने जाणारा.
 मार्गायास (मारां [०९]) (सं) ना. — प्रवासातील थकवा;
 प्रवासाने आलेला शीण; प्रवासश्रम.

मार्जेन (मारां [०९]) (सं) ना. — धर्षण; धुणे; उजळणे; सफाई;
 स्वच्छता; शिंपडणे; स्नान.
 मार्जेनि (नी) (मारां [०९]) (सं) ना. — झाडणी; झटकणी
 स्वच्छता करण्याचे साधन.
 मार्जोर (ल) (मारां [०९]) (सं) ना. — मांजर; विडाल.
 मार्जारकिशोरन्याय (मारां [०९]) (सं) ना. —
 मांजरी व तिची पिले या न्यायाने ईश्वर प्राण्याचे रक्षण करतो
 ही जाणीव.
 मार्तंड (तांड) (मारां [०९]) (सं) ना. — सूर्य;
 समय; वेळ.
 मार्दंगिक (मारां [०९]) (सं) वि. — मृदंग वाजविणारा;
 मृदंगिया.
 मार्दनि (मारां [०९]) (क) ना. — प्रतिध्वनि; पडसाद.
 मार्दव (मारां [०९]) (सं) ना. — मृदुत्व; कोमलता; मधुरता.
 कोवळेपणा.
 मार्द्वीक (मारां [०९]) (सं) ना. — द्राक्षाचा घोस; द्राक्षासव.
 मार्नुडि (मारां [०९]) (क) ना. — प्रतिवचन; प्रत्युत्तर;
 प्रतिध्वनि; पडसाद.
 मार्पंडि (मारां [०९]) (क) ना. — समानता; बरोबरी; साचा.
 मार्पंडु (मारां [०९]) (क) धा. — पालटणे; बदलणे; संस्कार
 होणे; सुधारणे.
 सार्पाट (डु) (मारां [०९]) (क) ना. — खाडाखोड;
 बदल; संस्कार; सुधारणा.
 सार्पु (मारां [०९]) (क) ना. — विक्री; क्रयविक्रय; विनिमय;
 बदलाबदल; व्यत्यास; अंतर.
 सार्पेड (ल) पु (मारां [०९]) (क) ना. — प्रतिबिंब;
 पडछाया; प्रतिमा; प्रतिकृति; प्रतिचित्र (फोटो).
 सार्पेडे (ले) (मारां [०९]) (क) धा. — प्रतिबिंब पडणे;
 उमटणे; पडछाया दिसणे.
 सार्बल (मारां [०९]) (क) ना. — शत्रुसेना; समोर उभे असलेले
 सैन्य. 'मारोडु' पहा.
 सार्म (मारां [०९]) (सं) वि. — मर्मासंबंधी; अतिगुत; अतिरहस्य.
 (सं) ना. — शत्रुत्व; वैर.
 सार्मले (मारां [०९]) (क) धा. — मस्तीत फिरणे; ताठ्याने
 चालणे; धुंदीने मिरवणे; विरोध करणे; हल्ला करणे.
 —त (ड) (क) ना. — हल्ला; विरोध; घमेंड; मस्ती; ताठ.
 सार्मिक (मारां [०९]) (सं) वि. — अतिगुत; सुंदर; रहस्यमय;
 सार्बल (मारां [०९]) (क) ना. — शत्रुसेना; रिपुसैन्य. 'सार्बल'
 पहा.
 सार्ष (मारां [०९]) (सं) ना. — मुख्य मनुष्य; सूत्रधाराच्या बाजूचे
 पात्र. पार्श्वपात्र.

माष्टि (माष्टि) (सं) ना. - शोभा; मार्जन; स्वच्छता; सफाई.

मालक (मालक) (सं) ना. - निंबाचें झाड; वेलाचें झाड;

खेड्याजवळचें जंगल; करवंटीचें भाडें; माला.

(अ. दे) ना. - स्वामी; अधिपति.

मालकि (मालकि) (क) (अ. दे) ना. - स्वामित्व; यजमानकी.
घनीपणा.

मालकुमि (मालकुमि) (क) ना. - महालक्ष्मी; संपत्तीची
अधिदेवता; श्रीदेवी.

मालकौंस (मालकौंस) (सं) ना. - संगीतातील एक राग.

हिंदुस्थानी पद्धतीचा संगीत राग.

मालगुंजि (मालगुंजि) (सं) ना. - हिंदुस्थानी पद्धतीचा
संगीतातील एक राग.

मालति (मालति) (सं) ना. - सुंदरपणा; रात्र; मालती वेली.

मालव (मालव) (सं) ना. - माळवा देश; मालव देशीय.

मालश्री (मालश्री) (सं) ना. - उत्तर हिंदुस्थानी पद्धतीचा
एक राग.

माला (माला) (सं) ना. - सर; हार; ओळ; पंक्ति; श्रेणी;
अलंकारभेद.

—कर, —कार (कर-कार) (सं) ना. - हार गुंफणारा;
फुलारी.

—कीपक (कीपक) (सं) ना. - एक काव्यालंकार.

मालि (मालि) (क) ना. - माळ घातलेला; माळांनी गुंगारलेला.

मालिक (मालिक) (सं) ना. - फुलारी; माळी; रंगारी; चितारी.

मालिका (क) (मालिका [क]) (सं) ना. - हार; सर;

अलंकार; फुलमाळ; गळितधान्य; अळशी; चिकणे; वेस
गुच्छ; गट; ओळ; धागा; परंपरा; मोगरा; कन्या; राजवाडा;
सारस; एकपक्षी.

मालिनि (नी) (मालिनि [नी]) (सं) ना. - एक अप्सरा;
फुलराणी; स्त्री; सैरंगी; एक काव्यवृत्त.

मालिन्य (मालिन्य) (सं) ना. - मलिनता; धाण; राड; पाप;
दोष; डाग; कूज.

मालिसु (मालिसु) (क) धा. - वाकवर्णें; ठरकें पाहणें; चोरटें
पाहणें; कटाक्ष फेकणें; सहेतुक पाहणें; टक लावणें.

(अ. दे) धा. - खरारा करणें; मर्दन करणें; मालीश करणें;
तेल लावून चोळणें.

मालु (मालु) (क) धा. - एका बाजूला कलणें; जमिनीशी
समांतर असा भिंतीला रंगपट्टा देणें; अंधुक दिसणें; बेभान
होणें; देहभान विकरणें.

(अ. दे) ना. - सामान, शृंगार; मांडणी; शृंगारलेला मंडप.

मालुगणु (मालुगणु) (क) ना. - अधोदष्टि; टकं डोळे;
वक्रदष्टि.

माले (ला) (माले [ला]) (सं) ना. - सर; हार; ओळ; एक
काव्यालंकार.

मालेय (मालेय) (सं) ना. - फुलारी; गजरेवाला; हारकुशल.

माल्य (माल्य) (सं) ना. - माळ; हार; सर; दांडा जाळीं.

मालयवंत (मालयवंत) (सं) ना. - एक पर्वत; सुकेतूचा पुत्र;
राक्षस.

माव (माव) (सं) ना. - सासरा; मामा.

मावटिग (मावटिग) (क) ना. - माहूत; हची चालवणारा.

माव (वं) त (माव[वं] ठ) (क) ना. - माहूत.

मावनि (मावनि) (क) ना. - फरमणूकीचा कार्यक्रम; विनोद;
कूट; उखाणा.

मावु (मावु) (क) ना. - आम्रवृक्ष; आंबा.

मावुलिग (मावुलिग) (क) ना. - जाले टाकून प्राण्यांना
पकडणारा पारधी; शिकारी.

माष (माष) (सं) ना. - उडीद; एकधान्य; आठगुंजभाराचें
वजन; मासा.

मास (मास) (सं) ना. - महिना; तीस दिवसांचा काल.

मासदिके (मासदिके) (क) ना. - निर्मलता; स्वच्छपणा.

मासर (मासर) (क) ना. - महाध्वनि; मोठा आवाज;
आधिक्य; कांजी; आधार; आश्रय.

मासरसति (मासरसति) (क) ना. - महासरस्वती; शारदादेवी.

मासलु (मासलु) (क) ना. - मालिन्य; कळाहीनता;

मातकटपणा; धाण; कूज.

मासवळ (ळ) (मासवळ [ळ]) (क) ना. - वीर; शूर; पुढारी.

मासादि (मासादि) (क) ना. - महास्वार; घोडेस्वार; चतुर
राजत.

मासालु (मासालु) (क) ना. - वीर; शूर अनंग; मदन.

मासिक (मासिक) (सं) वि. - महिन्यासंबंधी; मासिक श्राद्ध.

—रजस्सु (रजस्सु) (सं) ना. - स्त्रियांचा मासिक विटाळ;
मासिक पाळी.

मासु (मासु) (क) धा. - मलिन होणें; धाण करणें; काळे
होणें; रंग जाणें; विटणें; कुजणें; सडणें; कळा जाणें.

(क) ना. - गर्भावरील आवरण; वार.

मास्ति (सति) (मास्ति [सति]) (क) ना. - महासती; सतीची
स्मारक शिला; महासतीचा दगड.

माहात्म्य (माहात्म्य) (सं) ना. - मोठेपणा; वडीलपणा;
कीर्तीला कारणरूप; रीतभात.

माहेय (माहेय) (सं) वि. - महिलासंबंधी; भूमिविषयक;
महाहेय; अति तिरस्कार्य.

माहेश्वर (माहेश्वर) (सं) ना. - शिव; शिवासंबंधी.

माहेद्रि (माहेद्रि) (सं) ना. - पूर्व दिशा; इंद्राणि; शची

माळ् (माळ्) (क) धा. - सोडणें; सोडविणें; विलंब लावणें; थांबविणें; गुण पडणें; जखम भरून येणें. 'माण्' पहा.
 माळ (माळ) (क) ना. - बोका; रानमांजर; उद; मिठागर; गाडीतळ; कोनाडा; उंचवटा; टेकडी; मैदान; रान; समुद्र तळ; महाळ; पक्ष.
 माळके (माळ्के) (क) ना. - करणी; रीति; वागणूक.
 (क) क्रि. - करूं दे.
 माळकोंडु (माळ्कोंडु) (क) धा. - सहाय्य देणें; मदत करणें.
 मिक (मिक्) (क) ना. - रानडुकर; बराह.
 मिक (मिक्) (क) वि. - बाकी; शिल्लक; उरलेलें; इतर; अन्य.
 मिक्कु (मिक्कु) (क) अ. - अधिकतर; जास्तीचे होऊन.
 (क) ना. - शेष; उरलेले; बाकी.
 मिग (मिग) (क) ना. - मृग; पशु; हरीण; कस्तुरी मृग; रान मांजर.
 मिगडेर (मिगडेर) (क) ना. - वायु देव.
 मिगिते (मिगिती) (क) ना. - बाकी; उरलेले; शेष; मर्यादातीता.
 मिगिल् (लु) (मिगिल् [लु]) (क) ना. - आविषय; अति; श्रेष्ठत्व.
 मिगिसु (मिगिसु) (क) धा. - अधिक होणें; वाढणें; उरविणें; मर्यादेबाहेर जाणें; पार होणें; पैल पोचणें; स्पर्धा करणें.
 मिगु (मिगु) (क) धा. - वाढणें; उरविणें; सीमापार होणें. पैज मारणें.
 मिगे (मिगी) (क) अ. - चांगल्या रीतीनें; अधिक होऊन; उरवून; एक पादपूरक अव्यय.
 —ओगुमिगे (ओगुमिगी) (क) अ. - अती होऊन; मर्यादा ओलांडून.
 मिंचु (मिंचु) (क) धा. - चकाकणें; प्रकाशणें; स्वच्छ होणें; दाखवणें; समजणें; पाहणें; हातचे जाणें; पकड दिली होणें. अधिक होणे.
 (क) ना. - चकाकी; विद्युत्कांति; झळाळी
 —इसु (इसु) (क) धा. - चकचकीत करणें; ओप देणें; पांढरें करणें; हातचें घालविणें; संपविणें.
 मिंचुगारिके (मिंचुगारिके) (क) ना. - ऐट; डौल; चकाकी; ओप; तेज; झिलझि; लेप.
 मिचकिसु (मिचकिसु) (क) धा. - डोळे मिचकणें; पापण्यांची उघडझाप करणें; डोळा मारणें.
 मिडकु (मिडकु) (क) धा. - डोळे मिचकणें; डोळा मारणें. पापण्यांची उघडझाप करणें.
 मिट्टे (मिट्टे) (क) अ. - दुःखानें; त्रासानें; मूक वेदनेमुळे; व्यथेकरून.

मिट्टिले (मिट्टिले) (क) वि. - लहान; चिमुकलें; कोवळें; गुळगुळीत.
 —बाळे (बाळे) (क) ना. - सोनकेळे; चिमुकलें केळें.
 मिट्टे (मिट्टे) (क) ना. - उंचवटा; टेकडी; दीग; रास; एक प्रकारचें आयुध; बाण; मुकुल; कळी.
 मिड (मिड) (क) ना. - शिव; परमेश्वर; व्यथा; जखम.
 मिडि (मिडि) (क) धा. - चिमटणें; उडविणें; किंवचणें; उरणें; स्पंदणें; हसणें; टणत्कार करणें; झंकारणें; अश्रु गाळणें.
 (क) ना. - कोवळे फळ; तोर; कचे फळ; टाच; खोट; घोटा.
 मिडिगालु (मिडिगालु) (क) ना. - अंगुलि; बोट; टाच; खोट.
 मिडिचे (ते) (मिडिचे [ते]) (क) ना. - टोळ.
 मिडिते (मिडिते) (क) ना. - उड्डाण; चिमटा; टोळ.
 मिडिनागर (मिडिनागर) (क) ना. - लहान आकाराचा अति विपारी नाग साप.
 मिडु (मिडु) (क) धा. - झडणें; पान गळणें.
 (क) ना. - व्यथा; बल.
 मिडुकु (मिडुकु) (क) धा. - त्रास होणें; दुःख होणें; मन दुखणें; चिंता करणें; चालविणें; हालचाल करणें; कांपणें; कंप पावणें; दया येणें.
 (क) ना. - दुःख; व्यथा; दया; कळवळा; प्रेम; भक्ति; सखबल; कण्हणें.
 मिण (णु) कु (मिण [णु] कु) (क) धा. - मंद प्रकाशणें; पांढरें फुटणें; पहाटणें; प्रातःकाल होणें.
 (क) ना. - काजवा; चमकी; नाकांतील सोन्याचा दागिना; भुगबट.
 मिणुकुडुळ (मिणुकुडुळ) (क) ना. - काजवा; खद्योत.
 मिणि (मिणि) (क) ना. - चामड्याचा दोर; समुद्रात बातमी पोचवण्याकरतां टाकलेली तार.
 मिणिमिणि (मिणिमिणि) (क) अ. - अति लहान होऊन; तेजहीन होऊन.
 मिटे (मिटे) (क) ना. - उंचवटा; टेकडी; रास; समूह; एक आयुध; कळी.
 मिंड (मिंड) (क) ना. - वयांत आलेला मुलगा; तरुण; प्रियकर; भगड; वीर; छातीवान.
 मिंडे (मिंडे) (क) ना. - वयांत आलेली मुलगी; तरुणी; प्रियपात्र; बलशालिनी.
 मिण्णगळे (मिण्णगळे) (क) धा. - नकार देणें; बडबडणें; दुर्लक्षिणें; घसरणें; कबूल न करणें.
 मिण्ण (पणा) ने (मिण्ण [पणा] ने) (क) अ. - टोकदार होऊन; पाय घसरून; निःशब्द होऊन.

मिणिण (मिणिण) (क) ना. - फरशीचा दगड; गुळगुळीत गोटा;
लहान तोंडाचे लोखंडी भांडे; चामड्याचा दोर.

मित (मिड) (सं) वि. - मोजके; आवाक्यांत असलेले;
हातचे; प्रमाणशीर; मर्यादित.

मिति (मिडि) (सं) ना. - माप; प्रमाण; मर्यादा; हद्द; पकड;
निश्चितज्ञान; योग्यता; तिथी; दिनांक; तारीख;
—कोळ्ळु (मिडि) (क) धा. - कव्हात राहणें;
आटोक्यांत येणें.

—मीरु (मिडि) (क) धा. - मर्यादेबाहेर जाणें;
हाताबाहेर जाणे; उल्लंघणें; हद्दपार होणें.

मितभाषि (मिडिभाषि) (सं) ना. - कामापुरतें बोलणारा;
मोजके बोलणारा; समयोचित भाषण करणारा.

—णि (मिडि) (सं) ना. - जरूर तेवढेच बोलणारी.

मित्तु (मिडु) (क) ना. - मृत्यु; मरण; मृत्युदेव.

मित्र (मिड) (सं) ना. - स्नेही; सोबती; संवगडी; जोडीदार;
सूर्य; एक वैदिक देवता.

मित्रघ्न (मिडिघ्न) (सं) वि. - मित्रद्रोही; वंचक;
विश्वासघातकी.

मित्रभेद (मिडिभेद) (सं) ना. - मित्रामधें फूट पाडण्याचे
तंत्र.

मित्रे (मिडि) (सं) ना. - मैत्रीण; सखी; सहेली; जोडीदारीण.

मिथिला (ले) (मिडिला [ली]) (सं) ना. - जनक राजाची
राजधानी.

मिथुन (मिडुन) (सं) ना. - जोडी; द्वंद्वी; सति-पति-स्त्री,
पुरुष जोडी; जोडीदार; एक सूर्यराशी.

मिथ्या (थ्ये) (मिड्या [थ्ये]) (सं) वि. असत्य; माया;
वंचना; कृत्रिम; खोटे; अनैसर्गिक.

—वादि (मिडि) (सं) वि. - खोटारडा; वंचक; फसव्या;
जग मिथ्या आहे असें म्हणणारा; अद्वैती.

—वादिनि (मिडिनि) (सं) वि. - असत्य बोलणारी स्त्री;
लबाड स्त्री.

मिथ्यावृद्धि (मिड्यावृद्धि) (सं) वि. - नास्तिक; देवाचे
आस्तित्व न मानणारा; चार्वाक.

मिदि (मिडि) (क) धा. - मर्दन करणें; तुडवणें; कुटणें; ठार
मारणें; नाश करणें; उगाळणें; घासणें; मालिश करणे.

मिदु (मिडु) (मिडु [मिडु]) (क) वि. - मृदु; मऊ.

(क) ना. - मार्दव; मऊपणा.

मिदुगुलि (मिडुगुलि) (क) ना. - तांदूळ करणें; भात भरडणे;
गुदगुल्या करून ठार मारणारे; अस्वल.

मिदुडु (लु) (मिडुडु [लु]) (क) ना. - मंद; डोक्यातील
स्निग्ध पदार्थ.

मिदिगे (मिडिगे) (क) ना. - द्राक्षाचा वेल; द्राक्षाचा धोस;
द्राक्षापाक; द्राक्षारस.

मिदिगे (मिडिगे) (क) ना. - कलिंगडे; कलिंगडाचा वेल.

मिनुकु (गु) (मिनुकु [गु]) (क) धा. - चमकून नाहीस होणें;
मंद प्रकाशणें; मिणमिणणें; शोभणें; चांगलें दिसणें; रंजविणें.

(क) ना. - स्त्रियांच्या नाकांतील दागिना; चमकी; सुगवट.

मिरुगु (मिडुगु) (क) धा. - प्रकाशणें; चकाकणें; रंजविणें;
लकाकणें; उजेड पडणें.

(क) ना. - चकाकी; कांति; प्रकाश; शोभा; संस्कार; लेप;
मान्यता; मृग नक्षत्राचा पाऊस.

मिरुगु (मिडुगु) (क) ना. - चकाकी; कांति; सौंदर्य; शोभा.

मिल (ल) न (मि [ल] ल) (सं) ना. - मिश्रण; मिसळ;
संयोग; जुळणी; जोडणी; एकवटपणा; भेट.

मिलित (लित) (मिडि [लडि]) (सं) वि. - मिश्रित; एक
झालेले; जुळलेले; जोडीदार बनलेले.

मिश्र (मिडि) (सं) वि. - मिसळलेले; समाविष्ट; घुसळलेले.
(सं) ना. - मिश्रण; समावेश; मिसळ; एकजीव.

—जाति (मिडि) (सं) ना. - संगीतातील एक ताल.

—ण (मिडि) (सं) ना. - मिसळ; समावेश; एकजीव.

मिश्रवर्ण (मिडिवर्ण) (सं) ना. - जातिसंकर; मिश्ररंगी
मिश्रण.

मिश्रित (मिडिडि) (सं) वि. - मिसळलेले; घुसडलेले; जुळवलेले.

मिष (मिडि) (सं) ना. - निमित्त; सबब; दोंग; सोंग; बहाणा;
वंचना; स्पर्धा; असूया; डोळेझांक.

मिष्ट (मिडि) (सं) वि. - मधुर; गोड; रुचकर.

मिष्टान्न (मिडिन्न) (सं) ना. - मधुर आहार; गोडघोड;
पक्वान्न.

मिसिसु (मिडिसु) (क) धा. - स्नान करणें; अंग धुणें; अंघोळ
करणें; चरणें; चारणें; चकचकीत करणे.

मिसुकु (गु) (मिडुकु [गु]) (क) धा. - हलणें; झोके खाणें
कापणें; थरथरणें; प्रकाशणें; चकाकणें; चालवणे.

मिसुनि (मिडुनि) (क) ना. - सुवर्ण; सोने; चकाकी; शोभा.

—वेष्ट (मिडि) (क) ना. - सुवर्णपर्वत; मेरुपर्वत.

मिहिर (मिडि) (सं) ना. - सूर्य; भास्कर; वायु; चंद्र;
विक्रमादित्याचा दरबारातील एक कवि.

—सुत (मिडि) (सं) ना. - सूर्यपुत्र; कर्ण; शनि; यम.

मिहिराध्व (मिडिराध्व) (सं) ना. - सूर्यचंद्राची भ्रमण कक्षा;
आकाश; अवकाश; आभाळ.

मिळि (मिडि) (क) ना. - चामड्याचा दोर. 'मिणि' पहा.

मिळिर् (रु) (मिडि [रु]) (क) धा. - चालविणें; हलविणें;
कंप पावणें; इकडे तिकडे हलणें; वाढणें.

— चु (चु) (क) धा. — चालविणें; हलविणें; झोकें देणें;
अभिष्टुद्धि पावणें.

मिलिळ (मिळ्ळी) (क) ना. — फरशीचा दगड; लहान तोंडाचे
लोखंडी भांडें; गुळगुळीत गोटा; चंबू.

मिलिळरि (मिळ्ळी) (क) धा. — चालविणें; हलविणें; झोकें देणें.

मिलिळसु (मिळ्ळीसु) (क) धा. — चालविणें; उड्या मारणें;
बागडणें; हंसें पिकवणें; तरंगणें; तबंगणें.

मिल्लु (मिळ्ळु) (क) ना. — मृत्यु; मरण; मृत्युदेवता.

मिल्लुगोड्डु (मिळ्ळुगोड्डु) (क) ना. — अपायकारक भाषण;
दुसऱ्याला दुःख देणारी चर्चा; तापदायक भाषण.

मिल्ले (मिळ्ळे) (क) ना. — लहान तोंडाचे लोहपात्र; गिंडी.
'मिणि' पहा.

मी (मी) (क) ना. — स्नान करणें; अंग धुणें; अंधोळ करणें.

मींगुलिग (मींगुलीग) (क) ना. — मासेमारी करणारा; कोळी;
जाळें टाकणारा; जाळे करणारा; बक; 'कोकरे' पहा.

मींचुळिळ (मींगुळी) (क) ना. — मासे धरणारा पक्षी; बक.

मी (मी) दु (मी [मी] डी) (क) धा. — चिमटणें; बोटांनै
दकलणें; हातांनै उडवणें; उठणें; उठवणें; हसणें; पुढें दकलणें.

(क) वि. — उत्तम; श्रेष्ठ; सुंदर; रंजक.

मीड (मीड) (क) ना. — कोंडी; कडी; अडणा.

मीड (मीड) (सं) ना. — युद्ध; रणकंदन.

मीण (मीण) (क) ना. — अंधोळ; स्नान; अंगधुणें.

मींदु (मींदु) (क) धा. — चिमटणें; उठणें; उठवणें; उडणें;
उडवणें; हंसणें; दकलणें.

मीन् (मीन्) (मीन् [मीन्]) (क) ना. — मासा; नक्षत्र;
'अरिल्' पहा.

मीन (मीन) (सं) ना. — मासा; एक सौर रास.

मीनकेतन (केतु) (मीनकेतन [केतु]) (सं) ना. — काम;
मदन; मकरध्वज.

मीनकोशबक (मीनकोशबक) (सं) ना. — आपल्याच रक्तावर
पिळांना पोसणारा; पाणकोळी.

मीनंबुळु (मीनंबुळु) (क) ना. — काजवा.

मीनाक्षि (मीनाक्षि) (सं) ना. — माशाप्रमाणें लांबट डोळे
असणारी स्त्री; सुंदरी; कुबेरकन्या; मदुरेची दुर्गा.

मीनांक (मीनांक) (सं) ना. — मीनध्वज; काम; मन्मथ.

मींचुळ्ळे (मींगुळी) (क) ना. — पाणकोळी; मासे खाऊन
जगणारा पक्षी.

मीमांसे (सा) (मीमांसे [सा]) (सं) ना. — विचारमंथन;
तात्त्विक निर्णय; हिंदुधर्माचा तत्त्वग्रंथ; षडदर्शनपैकी एक
दर्शन.

मींबट्टे (मींबट्टे) (क) ना. — नक्षत्र मार्ग; आकाश; आभाळ.

मींबळयिगेय (मींबळयिगेय) (क) ना. — मीनध्वज;
काम; मदन.

मींबळविगेय (मींबळविगेय) (क) ना. — 'मीनांक' पहा.

मींबुलिगु (मींबुलिगु) (क) ना. — एक पक्षी.

मींबुलु (मींबुलु) (क) ना. — काजवा.

मीयु (मीयु) (क) धा. — स्नान करणें; नाहणें; अंगधुणें.

मीरु (मीरु) (क) धा. — निघून जाणें; ओलांडून जाणें;
अधिक होणें; अभिष्टुद्धि होणें; माजणें; मस्तीला येणें;
उद्धट होणें.

— ह (ह) (क) ना. — अतिक्रमण; उलंघन; तडीपार.

मीलन (मीलन) (सं) ना. — मिलणी; डोळे झांक; पापणीची
उघडझाप; लपणूक; उघडझाप.

मीसळ (लु) (मीसळ [लु]) (क) धा. — राखून ठेवणें;
सोबळयांत ठेवणें; विशेष हेतूसाठी ठेवणें.

मीसळिरिसु (मीसळिरिसु) (क) धा. — वेगळे ठेवणें;
राखून ठेवणें; न वापरतां ठेवणें.

मीसळुकट्टु (मीसळुकट्टु)

मीसु (मीसु) (क) धा. — स्नान करणें; अंधोळ करणें; धुणें;
अंधोळ घालणें.

मीसेगार (मीसेगार) (क) वि. — मिशाल; छातीवान;
धैर्यशाली.

मीसेहुरिमाडु (मीसेहुरिमाडु) (क) धा. — भांडण उकरून
काढणें; मिशाला पीळ देणें; विडा उचलणें; उत्तेजन देणें.

मीह (मीह) (क) ना. — स्नान; अंधोळ.

मु (मु) (क) अ. — तीन या अर्थी. येणारा आदेश.

मुक (मुक) (क) ना. — मुख; तोंड; चेहरा; वदन.

मुकर (मुकर) (क) वि. — ध्वनि करणारा; मुखर.

(क) ना. — नाकातील दागिना; नथ; मुखडा;
चमकी.

मुकरु (कुरु) (मुकरु [कुरु]) (क) धा. — भरून घेणें;
समाविष्ट करणें; आवरणें; गुंडाळणें; वेढा देणें; आक्रमणें;
एकवटणें.

मुकुट (मुकुट) (क) ना. — किरीट; मुखवटा; शिरोभूषण;
तालु; शिराचा वरचा भाग.

मुकुड (डु) (मुकुड [डु]) (क) वि. — सुगंध; मृद; सुंदर;
मोहित; आश्चर्यचकित; अज्ञानी; मंद; जड; सरळ स्वभावी.

मुकुति (मुकुति) (क) ना. — मुक्ति; मोक्ष; जन्ममरणापासून
मुटका.

मुकुंद (मुकुंद) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण; एक वाद्य.

मुकुर (मुकुर) (सं) ना. — आरसा; दर्पण; कळी.

मुकुल (मुकुल) (सं) ना. — मुकुर; कळी; झाकण; पांद;

निरंद मोकळी जागा; किंचित उघडलेलें.

मुकुलित (मुकुलित) (सं) वि. - कळी सुटलेलें; फुलारलेलें; अर्धविकसित; झाकलेलें.

मुकुलीकृत (मुकुलीकृत) (सं) वि. - अर्धोन्मीलित;

कळीच्या आकाराचें; ओंजळीसारखें; झाकून राहणारे.

मुक (मुक) (क) वि. - मूर्ख; अज्ञानी; अविवेकी; विकल; नासलेले; फुटलेले; अपवित्र; उणीव असलेले.

मुकडि (मुकडि) (क) ना. - त्रिभाग; तीन तुकडे.

— आगु (आगु) (क) धा. - यद्वातद्वा होणें; तुकडे तुकडे होणें; चूरचूर होणें.

मुक्कण (मुक्कण) (क) ना. - त्रिनेत्र; शिव; व्यंक्क; परमेश्वर; मूर्खशिरोमणी.

मुकालु (मुकालु) (क) ना. - तीन चतुर्थांश; पाऊण; तिपार्डे; अडणी; लंगडा; तीन पायाचें.

मुकु (मुकु) (क) धा. - गपागप खाणें; अधाशीपणें खाणें; कोंवणें; धाईनें मिळणें; वकावक खाणें; नाश करणें.

(क) ना. - तुकडा; चूर; लहान भाग; अहंकार; गर्व; मस्ती; माज; जात्यातील घास; ओंजळ; दळणाचा घास; खुळेपणा; मूर्खता.

— हाकु (हाकु) (क) धा. - थोडेथोडें घालणें; घास घालणें.

मुकुडि (मुकुडि) (क) ना. - अपाय; आपत्ति; सेकट; अडचण; त्रिशूल;

मुकुरि (मुकुरि) (क) धा. - तुकडे होणें; आवरणें; गुंडाळणें. (क) ना. - जलम; व्यथा; दुःख; कण्हणें; विव्हळता.

मुकुरिकु (मुकुरिकु) (क) धा. - गुंडाळणें; आवरणें हल्ला करणें; आक्रमण करणें; विरोधणें.

मुकुर (कुर) (मुकुर) (क) धा. - आक्रमणें; विरोध करणें; हल्ला करणें; आवरणें.

मुकुलिसु (मुकुलिसु) (क) धा. - चूळ टाकणें; पाणी खुळखुळून बाहेर थुंकणें; खुळखुळून तोंड धुणें; चूळ भरणें.

मुक्कोटि (मुक्कोटि) (क) ना. - तीन कोटी; एक पवित्र तीर्थ; त्रिशूल.

मुक्त (मुक्त) (सं) वि. - मोकळा; सोडलेला; संसार मोहातून बाहेर पडलेला; विरक्त; संन्यासी; मुक्त झालेला.

मुक्तक (मुक्तक) (सं) ना. - लहान पद्य; स्फुट कविता; चुटका; मुक्त झालेला.

मुक्केशि (शिनि) (मुक्केशि) (सं) ना. - केस मोकळे सुटलेली; द्रौपदी.

मुक्कछंद (मुक्कछंद) (सं) ना. - छंदाच्या चाकोरीतून सुटलेली कविता.

मुक्कहस्त (मुक्कहस्त) (सं) वि. - सदळ हाताचा; हात सैल

सोडून देणारा; दानशूर; कर्ण; फाटक्या हाताचा.

मुक्ता (मुक्ता) (सं) ना. - मोती; मौक्तिक.

मुक्ता (क्ते) (मुक्ता) (सं) ना. - मुक्त झालेली स्त्री.

मुक्तादेवि (मुक्तादेवि) (सं) ना. - एक शिवशरण स्त्री; भक्तीण; संन्यासिनी.

मुक्ताफळ (मुक्ताफळ) (सं) ना. - अत्युत्तम मोती; पाणीदार श्रेष्ठ मोती.

मुक्ताय (मुक्ताय) (सं) ना. - समारोप; परिसमाप्ति; उपसंहार.

मुक्तावलि (ली) (मुक्तावलि) (सं) ना. - मोत्याची माळ; मोहनहार; पेंडे; पाणीदार मोती; रसिक बोल; रसाल गप्पा.

मुक्ति (मुक्ति) (सं) ना. - मोक्ष; जननमरणापासून सुटका; स्वातंत्र्य.

मुक्तिकक्षिके (मुक्तिकक्षिके) (सं) ना. - पार्वती; मुक्तिनामक स्त्री.

मुक्तिमार्ग (मुक्तिमार्ग) (सं) ना. - मोक्षमार्ग; सुटकेची युक्ति; मुक्तीचा रीतिरिवाज.

मुख (मुख) (सं) ना. - तोंड; चेहरा; पुढचा भाग; दिशा. नाटकाचा विषयोपन्यास; प्रारंग; आदि; मूळकारण; देहाचे शिखर; मुख्य; प्रमुख.

मुखंड (मुखंड) (क) ना. - नायक; नेता; तत्त्वदर्शी; मुख्यस्थ. सूत्रधार.

मुखन्न (मुखन्न) (सं) ना. - शिरस्त्राणातील हलवता येण्यासारखा भाग. मुखयोप.

मुखदाक्षिण्य (मुखदाक्षिण्य) (सं) ना. - दयेचें दांग; खोटी सहानुभूती; दिवाळू कळवला.

मुखपाठ (मुखपाठ) (सं) ना. - पाठांतर; तोंडपाठ.

मुखभंग (मुखभंग) (सं) ना. - पडून तोंड फुटणें; अपमान; पाणउतारा; तोंडफोड

मुखभंगित (मुखभंगित) (सं) वि. - अपमानित; तिरस्कृत.

मुखभर्त्सने (मुखभर्त्सने) (सं) ना. - उघडनिंदा; समक्ष केलेली निंदा; झोडपणी.

मुखभाव (मुखभाव) (सं) ना. - चेहऱ्यावरील भाव;

मुद्राभिनय; मनोभावनेचे चर्येवरील प्रतिबिंब; भावनाविष्कार.

मुखमज्जन (मुखमज्जन) (सं) ना. - तोंड धुणें;

मुखमार्जन.

मुखमणि (मुखमणि) (सं) ना. - हारातील मुख्यमणी; सेरुमणी; मध्यरत्न.

मुखमंडप (मुखमंडप) (सं) ना. - सजा; इमारतीच्या दर्शनी भागातील ओसरी; पडवी; ओंढ्या; देलज.

—नात, -वासने (नात-वासने) (क) वि. -दुर्गंध.

मुग्गु (मुग्गु) (क) धा. -झोले खात चालणें; झोल्यानें पडणें; अडखळणें; विचडणें.

(क) ना. दुर्गंध घाण; खड्डा; कुबटपणा.

—आगु (अगु) (क) धा. -घाण घेणें; दुर्गंध पसरणें; कुबटणें; बुरसणें.

मग्गोलु (मुग्गोलु) (क) ना. -तरफ; तरफेखालचा टेकू.

मुग्ध (मुग्ध) (सं) वि. -‘सुगुद’ पहा. सुंदर; मूढ; अज्ञानी.

मुग्धा (ग्धे) (मुग्गा [ग्धे]) (सं) ना. -कोवळ्या वयाची युवती, एक नायिका; अनुभव नसलेली; अजाण सुंदरी.

मुं (मुं) (क) अ. -पुढें; समोर; नंतर; पुढचा; पहिला; पूर्वकालचा.

मुंक्णिसु (मुंक्णिसु) (क) धा. -पुढे चालविणें; पुढें चालू करणें.

मुंकुडि (मुंकुडि) (क) ना. -विनी; सैन्याची आघाडी; पथकाची पुढची फळी; समरसंमुखता.

मुंकोळु (मुंकोळु) (क) धा. -पुढें जाणें; पुढें होणें.

मुंगट्टु (मुंगट्टु) (क) ना. -पुढील छावणी; आतलें अंगण; सोपा; ओसरी; ओटा.

मुंगड (मुंगड) (क) ना. -इसारा; संचकार; अगाऊ दिलेला पैसा; मुद्दल; भांडवल; मूलधन.

मुंगडे (मुंगडे) (क) ना. -पुढचा भाग; समोरचा भाग.

मुंगत्तले (मुंगत्तले) (क) ना. -संध्या समयीचा अंधार; सायंकालीन काळोख; धुक्याचा अंधार.

मुंगाण (गु) (मुंगाण [गु]) (क) धा. -आधीं समजून घेणें; प्रथम माहिती घेणें; भविष्य सांगणें.

—के (कै) (क) ना. -भविष्य ज्ञान; प्रथम दर्शन; भविष्यत्कथा.

मुंगार (रु) (मुंगार [रु]) (क) ना. -आडवळे; मृगाचा पाऊस; नैर्ऋत्येकडील पाऊस.

मुंगावळ (मुंगावळ) (क) ना. -रात्रीच्या पहिल्या प्रहराचा काळोख; करकरीत सांजेचा अंधार. ‘मुंगत्तले’ पहा.

मुंगु ((मुंगु) (क) ना. -कळी; मुकुल; मुकुर; मुगारा; मोड; अंकुर.

मुंगुडि (मुंगुडि) (क) वि. -पूर्वीचा; आधीचा; पहिला; अग्रिम; समरसंमुख; नाक. ‘मुंकुडि’ पहा.

मुंगुरि (मुंगुरि) (क) ना. -मुंगुस; नकुल.

मुंगुरुळु (मुंगुरुळु) (क) ना. -कंपाळावरील केस; झुलें.

मुंगुलि (मुंगुलि) (क) ना. -‘मुगुरि’ पहा; मुंगुस; नकुल.

मुंगुडे (मुंगुडे) (क) धा. -गमंगलित होणें;

धैर्य सुटणें; रेंगाळणें; मंदावणें.

मुंगुडे (मुंगुडे) (क) धा. -पुढें पडणें; उलटून पडणें; उलटणें; उलटापालट होणें.

मुंगोळ (मुंगोळ) (क) धा. -पुढें चालू राहणें; पुढें होणें.

मुंगोट्टु (मुंगोट्टु) (क) ना. -नावेचा पुढचा भाग.

मुंगोप (मुंगोप) (क) ना. -शीघ्र कोप; झटकन येणारा राग.

मुंगोपि (मुंगोपि) (क) ना. -क्षुल्लक गोष्टीला रागवणारा; चिडखोर; रागीट; शीघ्रकोपी.

मुंगोळ (मुंगोळ) (क) ना. -सैन्याची आघाडी; समरमुख; पहिली गळी.

मुच्चजे (मुच्चजे) (क) ना. -श्रीसंध्या; तिन्हीसांज; सूर्यास्तसमय; धुक्याचा अंधार.

मुच्चणि (लि) के (मुच्चणि [लि] कै) (क) ना. -लेखीकरार; तहनामा; सल्लासमेट; झाकण; पांघरूण.

मुच्च (चु) ल (मुच्च [चु] ल) (क) ना. -झाकण; आवरण; झाकण्याचें साधन; भांड्याची झाकणी; दादरा.

मुच्चालु (मुच्चालु) (क) ना. -चोर; भामटा; लबाड; लपून राहणारा.

मुच्चु (मुच्चु) (क) धा. -लपविणें; आडकरणें; झाकणें; आवरणें; घडी घालणें.

—मरे (मरी) (क) ना. -आतबाहेर; कपट; फसवणूक; मर्म; रहस्य.

मुच्चे (मुच्चे) (क) ना. -मूर्च्छा; विस्मरण; फेपरे; बेभानता.

मुच्चव (मुच्चव) (सं) वि. -त्यागी; सोडणारा; सैल; दिला; वसरणारा; मुकणारा; झडणारा; लोंबता.

मुंचित (मुंचित) (क) वि. -पुढे गेलेले; पूर्वीचा. (क) अ. -प्रथमपासून; पहिल्यापासून.

मुंचु (मुंचु) (क) धा. -पुढे होणें; अधिक होणें; मर्यादा ओलांडणें; उन्नति होणें; पुढें जाणें; पुढारणें.

मुंचूणि (मुंचूणि) (क) ना. -सेनेची आघाडी; युद्धातील समोरासमोरील सेना; विनी; पुढचाभाग; आरंभ.

मुंज (मुंज) (क) ना. -मोळ; एक प्रकारचे चिवट गवत; कुश; लव्हाळा; धारा नगरीचा राजा.

मुंजाने (व) (मुंजाने [व]) (क) ना. सकाळ; प्रातःकाळ; रामप्रहर.

मुंजि (जिवे) (मुंजि [जिवे]) (क) ना. -मुंज; मौजीबंधन; व्रतबंध.

मुंजेरगु (मुंजेरगु) (क) ना. -पुढचे टोक; कापडाचा शेवट; पदर.

मुट (मुट) (क) अ. -पथेत; पावेतो; जवळ.

—कोलु (कोलु) (क) ना. -बहिष्कार; विनाश; हरकत; लूट.

मुद्रयि (वि) सु (मुद्रयि [३] सु) (क) धा. - धावून येणें; अंगावर येणें.
 मुद्रले (मुद्रले [३] सु) (क) ना. - क्रयविक्रय; किंमत; रजोदर्शनकाल; विटाळाचे दिवस.
 मुद्रळ (मुद्रळ [३] सु) (क) ना. - दांडगा; हुंब; अडमुठा; घडु; मूर्ख; अंत्यावस्था.
 मुद्रि (मुद्रि [३] सु) (क) ना. - मुष्टि; मूठ; वळवलेला पंजा.
 मुद्रिने (मुद्रिने [३] सु) (क) ना. - चिता; सरण; मूठ.
 मुद्रु (मुद्रु [३] सु) (क) धा. - पोहोचणें; स्पर्श करणें; शिरणें; जाणें; शिवणें; रवानगी करणें. 'सौकु' पहा.
 (क) ना. - स्पर्श; विटाळ; कूज; उपकरण; साधन; उपयोग; वैभव; प्रस्तावना; सामीप्य; शेजार; विलंब; हरकत; कांकू.
 मुद्रुगोल (मुद्रुगोल [३] सु) (क) ना. - बहिष्कार; हरकत; विनाश; लट.
 मुद्रुवलि (मुद्रुवलि [३] सु) (क) ना. - खर्च; वेंच; व्यय; पोहोच.
 मुद्रुडे (मुद्रुडे [३] सु) (क) ना. - कंटक; कष्ट; आपत्ति.
 मुद्रुडि (मुद्रुडि [३] सु) (क) धा. - बीजांकुर येणें; मोड फुटणें.
 (क) ना. - धान्याला मोड फुटण्याच्या वेळचा एक शेतसण.
 मुद्रुह (मुद्रुह [३] सु) (क) वि. - चतुर; युक्तिवाज.
 मुद्रि (मुद्रि [३] सु) (क) धा. - धरणें; धारण करणें; जाळणें; वाकणें; संपविणें; होणें; कामाला येणें; शेवट लावणें.
 (क) ना. - वेणी; बुचडा; जटा; किरीट; धान्याचे माप; अंत; शेवट; कवरी.
 — सु (सु) (क) धा. - डोक्यावर घेणें; डोके शृंगारणें; दिवा लावणें.
 मुद्रिकटु (मुद्रिकटु [३] सु) (क) धा. - वेणी घालणें; केसाचे पेड बांधणें; पेंडी बांधणें.
 मुद्रिने (मुद्रिने [३] सु) (क) ना. - नाश; बाधा.
 मुद्रिगिक्कु (मुद्रिगिक्कु [३] सु) (क) धा. - वेणी सजवणें; कवरी शृंगारणें; बुचडा बांधणें.
 मुद्रि (डु) पु (मुद्रि [३] सु) (क) ना. - राखून ठेवलेली वस्तु; देणगी; प्रसाद; आशीर्वाद वस्तु; समारोप; शेवट; खांदा; भुज.
 मुद्रिवाल (मुद्रिवाल [३] सु) (क) ना. - सुगंधी मुळाची वनस्पति; मोथा; नाग मोथा.
 मुद्रु (गु) (मुद्रु [३] सु) (क) धा. - वाकडे होणें; तिरकस होणें; मुदडणें; विकृत होणें; मिठी मारणें.
 मुद्रु (मुद्रु [३] सु) (क) वि. - प्रसाद; देणगी; आशीर्वाद; भेटवस्तु; समारोप; खांदा; भुज.
 मुद्रुव (मुद्रुव [३] सु) (क) वि. - लंगडा; पांगळा. लुळा 'हेळव' पहा.

मुद्रु (मुद्रु [३] सु) (क) ना. - तोंडावरील मोडी; यौवन पीटिका; तारुण्याचे दर्शक फोड; अठ्या.
 मुद्रु (मुद्रु [३] सु) (क) धा. - खांदा देणें; खांद्यावर घेणें; जबाबदारी घेणें.
 मुद्रु (लु) गु (मुद्रु [३] सु) (क) धा. - तळ गाठणें; बुडणें; पाण्यात डुवणें.
 — इ सु (इ सु) (क) धा. - बुडविणें; दिसेनासा करणें.
 मुंड (मुंड [३] सु) (सं) ना. - डोकें; मुंडकें; टक्कल असलेले मस्तक; भादरलेलें डोकें; बोडलेलें डोकें; वठलेले झाड; धड; कबंध; एक राक्षस.
 मुंडक (मुंडक [३] सु) (क) ना. लोंवणारी डहाळी; डोकें; शिर; केवड्याचें बन; एक उपनिषद्.
 मुंडन (मुंडन [३] सु) (सं) ना. - क्षौर; बोडंती; भादरणी; डोक्याचा गुळगुळीत गोटा; चमनगोटा; अपमान; मानहानी.
 मुंडमोचु (मुंडमोचु [३] सु) (क) धा. - डोकें भादरणें; डोक्याचे केस काढणें; मुंडन करणें; क्षौर करणें.
 मुंडाट (मुंडाट [३] सु) (क) ना. - चुंबन; स्तोत्र; गुणकथन; कौतुक; लाड.
 मुंडाडु (मुंडाडु [३] सु) (क) धा. - चुंबणें; गोजारणें; कौतुक करणें; लाड करणें; मिठी मारणें; भादरणें; बोडणें.
 मुंडास (सु) (मुंडास [३] सु) (अ. दे) ना. - रुमाल; टापरी मंदिर; फेटा.
 मुंडासन (मुंडासन [३] सु) (सं) ना. - शीर्षासन; डोक्यावर ताठ राहण्याचें आसन.
 मुंडिग (मुंडिग [३] सु) (क) ना. - क्षौरिक; न्हावी; चिलखत; लोहकवच.
 मुंडिगे (मुंडिगे [३] सु) (क) ना. - खुंटा; खांब; आधार; झाडाचा बुंधा; सोट; कठिण उखाणा.
 मुंडित (मुंडित [३] सु) (सं) वि. - भादरलेले; मुंडण केलेले; केस काढलेले; गुळगुळीत गोटा केलेले.
 मुंडु (मुंडु [३] सु) (क) ना. - चार हाती पंचा; मुंडकें; टक्कल; वठलेले झाड.
 मुंडे (मुंडे [३] सु) (क) ना. - नवरा मेलेली स्त्री; विधवा; विकेशा; सोवळी झालेली स्त्री.
 मुत्त (मुत्त [३] सु) (क) वि. - जुनें; म्हातारे; जीर्ण;
 — अट्टे (अट्टे [३] सु) (क) ना. - म्हातारपणापर्यंत नवरा असलेली स्त्री; सौभाग्यवती.
 मुत्तव्हे (व्हे) (मुत्त [३] सु) (क) ना. - आजी; थोरली आई; मातामही; पितामही.
 मुत्तय्य (मुत्तय्य [३] सु) (क) ना. - आज्ञा; पितामह; मातामह.

मुत्तल (लु) (मुत्तल [लु]) (क) ना. — पळस; त्रिदल;
पळसाचे झाड, किंशुक; वेढा; घेरा; आक्रमण.

मुत्तुग (मुत्तुग) (क) ना. — पळस; किंशुक; त्रिदल; वेढा.
पलाशवृक्ष.

मुत्तिगे (मुत्तिगे) (क) ना. — घेरा; वेढा; हल्ला; चढाई.

मुत्तु (मुत्तु) (क) धा. — गुंडाळी करणे; वेढा घालणे;

हल्ला करणे; घेरा देणे; आवरणे

(क) ना. — चुंबन; मुका; पापा; मोती.

मुत्ते (मुत्ते) (क) ना. — वृद्धा; म्हातारी; वयस्कर स्त्री.

मुत्तैदे (मुत्तैदे) (क) ना. — म्हातारी सवाण; सौभाग्यवती
वृद्धा.

मुत्सदि (मुत्सदि) (अ. दे) ना. — धूर्त; राजकारणी;

व्यवहारकुशल; दूर दृष्टीचा; चाणाक्ष; हिशोबी मनुष्य.

—तन (तन) (क) ना. — चातुर्य; चाणाक्षपणा; राजकारण;
दूरदृष्टि.

मुद (मुद) (सं) ना. — संतोष; आनंद; हर्ष;

—इसु (इसु) (क) धा. — संतोषणे; आनंदणे; हर्ष पावणे.

—अेरु —पेरु (अेरु—पेरु) अत्यानंद होणे; हर्षमरित
होणे.

मुद (दा) श्रु (मुद [दा] श्रु) (सं) ना. — आनंदाश्रु;
सुखाचे आसु.

मुदि (दु) (मुदि [दु]) (क) वि. — जुना; प्राचीन; वय
झालेला; म्हातारा; वृद्ध

मुदित (ते) (मुदित [ते]) (सं) वि. — हर्षमरित; आनंदित;
(सं) ना. — संतोष; तृप्ति; आनंद; हर्ष.

मुदिर (मुदिरी) (सं) ना. — दग; मेघ; आकाश; प्रियतम;
विट; नायकनायिकेचे मनरंजन करणारा; विदूषक.

मुदु (मुदु) (क) धा. — जुनावणे; वृद्ध होणे; म्हातारे होणे.
(क) ना. — म्हातारपण; वृद्धावस्था.

मुदुगणगळ (मुदुगणगळ) (क) ना. — मंददृष्टि झालेले,
म्हातारे.

मुदुड (मुदुड) (क) धा. — झाकून घेणे; घडी घालणे;
गुंडाळणे; सुरळी करणे; संकुचित होणे; संकोचणे; लाजणे;
नेसणे; नेसवणे; कृश होणे; खुरटणे; लपणे.

मुदुप (मुदुप) (क) ना. — म्हातारा; वृद्ध.

मुदुपु (मुदुपु) (क) ना. — म्हातारपण; वृद्धत्व; उतारवय.

मुदुरु (मुदुरु) (क) धा. — दुमडणे; गुंडाळणे; संकोचणे;
नेसणे; लपणे; वाळणे; खुरटणे.

मुदुवळित (मुदुवळित) (क) ना. — म्हातारपण; मरण; मृत्यु,

मुदुह (मुदुह) (क) ना. — वृद्धावस्था; जरा; वार्धक्य;

पुरातनत्व; जुनाटपणा; सनातनत्व.

मुद्र (मुद्र) (सं) ना. — आच्छादन; कवच; पांघरुण शंख;
शिंप; मृग.

मुद्रर (मुद्रर) (सं) ना. — सोटा; लाठी; गदा; ठोसा; बुक्की.

मुद्राळ (मुद्राळ) (सं) ना. — मुगाच्या डाळीची खीर;

खिचडी; गव्हाची खीर; हुग्गी.

मुद्रण (मुद्रण) (क) ना. — तोंडावर येणारी पुळी; मोडी;

यौवन पीटिका; 'रामाश्वमेध' काव्याचा कर्ता.

मुद्रत (मुद्रत) (अ. दे) ना. — अवधी; समय; वायदा; वेळ.

मुद्रले (मुद्रले) (क) ना. — 'मुरज' पहा, चर्मवाद्य; मृदंग.

मुद्रातु (मुद्रातु) (अ. दे.) ना. — मुदत; अवधी; समय;
वायदा.

मुद्रां (मुद्रां) (क) अ. — स्वतः, पाहिजे

म्हणून; उद्देशपूर्वक; जरूर; आवश्यक; अगत्याने.

मुद्रिगे (मुद्रिगे) (क) ना. — मुद्रा; मुद्रिका; मोहोर; छाप;

खुणेची वस्तु; झाकण.

मुद्रिसु (मुद्रिसु) (क) धा. — प्रेम करणे; लाड करणे; चुंबणे;
पापा घेणे.

मुद्रु (मुद्रु) (क) ना. — मुका; चुंबन; प्रेम; आशीर्वाद;
अवघ्राण; गोंजारणे.

मुद्रुगे (नै) (मुद्रुगे [नै]) (क) धा. — प्रीति करणे;
मुका घेणे; पापा घेणे.

मुद्रे (मुद्रे) (क) ना. — तांदुळाच्या पिठाचा लाडू;
लाह्यापीठाचा लडू.

मुद्रा (द्रे) (मुद्रा [द्रे]) (सं) ना. — नाणे; नाण्याची
किंमत.

—म्हास (म्हास) (सं) ना. — नाण्याचा भाव उतार
वधार; अवमूलन.

मुद्रांकित (मुद्रांकित) (सं) वि. — ठसा उठविणे; चिन्हांकित;
मोहोरबंद; ओले केलेले.

मुद्राक्षर (मुद्राक्षर) (सं) ना. — ठशातील अक्षर; मोहोर;
अक्षराचा खिळा; टंक; टाईप.

मुद्रालय (मुद्रालय)

मुद्रणालय (मुद्रणालय) (सं) ना. — छापखाना;

मुद्रालेखनयंत्र (मुद्रालेखनयंत्र) (सं) ना. —
टंकलेख; टंकलेखन यंत्र; टाईप रायटर.

मुद्रिके (का) (मुद्रिके [का]) (क) ना. — मोहोरेची अंगठी;
छापाची अंगठी; सांकेतिक ठसा; छाप; मुदी.

मुद्रित (मुद्रित) (सं) वि. — छापलेले; ठसा उठवलेले.

मुद्रिसु (मुद्रिसु) (क) धा. — छापणे; ठसा उठविणे; मुद्रित
करणे; ठसवणे; उमटवणे; झाकणे.

मुद्र (मुद्र) (क) अ. — प्रथम; आधी; पूर्वी; पुढे; अगाऊ.

मुन्पार (मुन्पार) (क) धा. - दूरदृष्टीने पाहणे; भविष्य सांगणे; पुढे पाहणे.

मुन्सीफ (मुन्सीफ) (अ. दे) मुन्सफ; न्यायाधीश.

मुनि (मुनि) (सं) ना. - ऋषि; यति; मौनी; साधू; अर्हंत; साताची संख्या; सूत्रक शब्द; सत्तकषि.

—ईश्वर (ईश्वर) (सं) ना. - ऋषिश्रेष्ठ; यतिवर.

(क) धा. - रागावणे; कोपणे; रुसणे; मौन धरणे; मत्सर करणे; विरोधणे.

मुनिपु (मुनिपु) (क) ना. - राग; कोप; चीड; क्रोध; रुसवा.

मुनिम (मुनिम) (अ. दे) ना. - व्यवस्थापक; अढता; गुमास्ता.

मुनिषि (मुनिषि) (अ. दे) ना. - कारकून; हिशोब लिहिणारा; गुमास्ता; भाषांपंडित; सुनशी.

मुनिसु (मुनिसु) (क) ना. - राग; क्रोध; चीड; हेवा; मात्सर्य; वैर.

मुन्तागि (मुन्तागि) (क) अ. - इत्यादि; प्रभृति; वगैरे; समावेश करून; झाडून सारे.

मुन्तिट्टु (मुन्तिट्टु) (क) अ. - पुढे ठेवून; प्रत्यक्ष; समोर.

मुन्तु (मुन्तु) (क) अ. - प्रथम; पूर्वी; समोर; तोंडापुढे.

मुन्ते (मुन्ते) (क) अ. - प्रत्यक्ष; समोर; साक्षात; प्रथमतः; आरंभी.

मुन्दण (मुन्दण) (क) वि. - पुढील समोरचा; नंतरचा.

मुन्दरि (द्वरि) (मुन्दरि) (क) धा. - भविष्य जाणणे; पुढे समजणे; अगाऊ कळणे.

—इसु (इसु) (क) धा. - पुढे चालू ठेवणे; चालू करणे.

मुन्दले (मुन्दले) (क) ना. - कपाळ; डोक्याचा पुढचा भाग.

मुन्दळे (मुन्दळे) (क) धा. - पुढे चालू ठेवणे.

मुन्तु (मुन्तु) (क) अ. - समोर; तोंडासमोर; आगाऊ; नंतर.

—काणु (काणु) (क) धा. - भविष्य समजून घेणे; मार्गदर्शन करणे; आश्रयणे; मार्ग सांपडणे.

—केडु (केडु) (क) ना. - गोंधळ होणे; कळेनासे होणे; दिडमूढ होणे; गत्यंतर नसणे.

—केडिसु (केडिसु) (क) धा. - पेचात पकडणे; कात्रीत धरणे; गति नसणे; नाश करणे; गोंधळवणे; भ्रमविणे.

—कोळ (कोळ) (क) धा. - पुढे होणे; पुढे चालू ठेवणे; पुढे जाणे.

—परि (परि) (क) धा. - पुढे ठेवणे; पुढे चालविणे; पुढे जाणे.

मुन्दुस्वास्तुर (मुन्दुस्वास्तुर) (क) धा. - पुढे पळणे; शोक करणे.

मुन्दोर (मुन्दोर) (क) धा. - भविष्याची सूचना मिळणे; भविष्य डोक्यासमोर येणे; अगोदर पाहणे.

मुन्न (मुन्न) (क) अ. - प्रथम; आधी; अगोदर; आगाऊ; पूर्वी.

मुन्नमे (वे) (मुन्नमे [वे]) (क) अ. - आधीच; प्रथमतःच; अगोदरच.

मुन्निरुळ (मुन्निरुळ) (क) ना. - प्रदोष; सूर्यास्ताचा काळोख.

मुन्नीर (रु) (मुन्नीर [रु]) (क) ना. - समुद्र; पावसाचे पाणी; पाऊस, ओत आणि ओढा यांचा त्रिवेणी प्रवाह.

मुन्नुगु (मुन्नुगु) (क) धा. - पुढे दळणे; पुढे चालू ठेवणे; दांडगाई करणे; हुंमपणाने चालणे.

मुन्नेसर (रु) (मुन्नेसर [रु]) (क) ना. - बालसूर्य; अरुणोदय; प्रातःकाल.

मुन्नोट (मुन्नोट) (क) ना. - दूरदृष्टि; भविष्यज्ञान; प्रथम दर्शन; पूर्वाविगमन.

मुन्नोडु (मुन्नोडु) (क) धा. - पुढे पाहणे; अगाऊ समजून घेणे; दूरदृष्टि राखणे; भीतीने पळणे; रस्ता सोडणे.

मुन्पाग (मुन्पाग) (क) ना. - तीन चतुर्थांश; पाऊण.

मुन्पु (मुन्पु) (क) ना. - गहातारपण; उतारवय; वृद्धत्व; जुनाटपण.

मुन्पुर (मुन्पुर) (क) ना. - त्रिपुर; त्रिपुरासुराची आकाशातील तीन शहरे.

—पगेय (पगेय) त्रिपुरासुरवैरी; शिव.

मुन्पुरि (मुन्पुरि) (क) ना. - तिहेरी दोर; तीन पिळाचा दोर; मजबूत दोर.

—कोळ (कोळ) (क) धा. - एकवटणे; एकत्र होणे; मजबूत करणे.

मुन्पोळल (लु) (मुन्पोळल [लु]) (क) ना. - त्रिपुरासुराची तीन शहरे.

—उरिक (ग) (उरिक [ग]) (क) ना. - त्रिपुरजाळणारा; शिव.

मुन्मुथु (मुन्मुथु) (सं) वि. - मोक्षाची इच्छा करणारा; मुक्ति इच्छिणारा.

मुन्मूर्थी (मुन्मूर्थी) (सं) वि. - मरणाची इच्छा करणारा; मरणोन्मुख.

मुं (मुं) (क) अ. - पुढे; समोर; प्रथम; अगोदर, आधी.

मुंथ (मुंथ) (क) ना. - पुढचा मार्ग; पुढील गति.

मुंबगळ (मुंबगळ) (क) ना. - प्रातःकाल; रामपार; पहाट; दिवसाचा पहिला प्रहर.

मुंबनि (मुंबनि) (क) ना. - मृगाचा पाऊस; अडवळ्याचा पाऊस; अगोट; प्रारंभीचा पाऊस.

मुंबरि (मु०००००) (क) ना. - उन्नति होणे; भरभराटणे; पुढें पुढें जाणे.

—परि (रुं) (क) धा. - अति आतुरतेनें पळणे.

मुंबिग (मु००००००) (क) ना. - नेता; पुढारी नायक.

मुंबु (मु००००००) (क) ना. - पुढचा भाग; संमुख; आघाडी आरंभ. 'चूणि' पहा.

—हचु (मु००००००) (क) धा. - पुढाकार घेऊन आरंभणे; वळण घालून देणे; रीत लावणे.

मुम्माडि (मु००००००) (क) वि. - तिप्पट; तीन वेळा; तिहेरी.

मुम्मरि (मु००००००) (क) ना. - उष्ण निश्वास; तापलेली वाळू.

मुम्मलि (मु००००००) (क) धा. - ओळख न लागण्यासारखा केलेलला खून. छिन्न विच्छिन्न हत्या.

मुम्मलिसु (मु००००००) (क) धा. - पुढे टकलणे; टकलून पुढें नेणे

मुम्मारु (मु००००००) (क) ना. - तीन वाव माप.

मुम्मारु बोगु (मु००००००) (क) धा. - प्रथम दर्शनीं प्रेम जडणे; मन बसणे; सुरवातीलाच पराभव होणे.

मुम्मेळ (मु००००००) (क) ना. - पुढाऱ्याचा मेळा; लोकनाट्यांतील मुख्य पात्रे.

मुम्मोरे (मु००००००) (क) ना. - पुढचाभाग; समोरची वाज; संमुख

मुय (मु००००००) (क) ना. - सूड; पोषाख; रड्डा; खांदा; हातोपा.

—पु (बु) (मु००००००) (क) ना. - खांदा; पूर्वस्थितीवर आलेला रोग. सूड; पोषाख.

मुयिगेमुयि (मु००००००) (क) अ. जशास तसे; सूडबुडीने; टोशास टोशा या न्यायाने.

मुय्याडु (मु००००००) (क) धा. - विरोध करणे; उत्तर देणे; प्रत्युत्तर देणे; उलट बोलणे

मुय्यान् (मु००००००) (क) धा. - विरोध करणे; दंड ठोकून उभे राहणे; अहंकार वाळवणे.

मुय्यीरडि (मु००००००) (क) ना. - षट्पद; भ्रमर; मुंगा; षट्पदी छंद.

मुय्यु (मु००००००) (क) ना. - सूड; खांदा; पोषाख.

मुय्येळ (मु००००००) (क) वि. - तीन सप्तके; तीनवार; एकवीस वेळ.

मुय्यान् (मु००००००) (क) धा. - विरोधणे; गर्व वाहणे.

मुय्यांतु (मु००००००) (क) अ. - मस्ती करून; माजून; गर्व करून. अहंकाराने.

मुर (रु) (मु००००००) (क) ना. - चामड्याचा पट्टा; एक प्रकारची जमीन; कानानाकांतील दागिना.

(सं) ना. - मुरनामक राक्षस.

मुरकलि (कुलि) (मु००००००) (क) वि. - मोडलेले; नष्ट झालेले; नाश पावलेले.

मुर (रु) कु (मु००००००) (क) ना. - चूर; तुकडा; मोडतोड; तुटफूट.

मुरध (मु००००००) (सं) ना. - मुरारी; श्रीकृष्ण; मुराक्षसाला मारणारा.

मुरज (मु००००००) (सं) ना. - चर्मवाद्य; मृदंग.

मुरजित् (मु००००००) (सं) ना. - कृष्ण; मुरासुराला जिंकणारा.

मुरडु (रुडु) (मु००००००) (क) धा. - घडी करणे;

मुरळी करणे; गुंडाळणे; संकुचित होणे; संकोचणे.

मुररिपु (मु००००००) (सं) ना. - श्रीकृष्ण.

मुरलि (ली) (मु००००००) (सं) ना. - बासरी; पावा; वेणु.

—धर (रुं) (सं) ना. - हातीं बासरी वाळवणारा; श्रीकृष्ण.

मुरहर (मु००००००) (सं) ना. - श्रीकृष्ण.

मुरारि (मु००००००) (सं) ना. - श्रीकृष्ण; संस्कृतांतील एक उद्दाम कवि.

मुरि (मु००००००) (क) धा. - मोडणे; तुकडे करणे; ठार करणे; पराजित करणे; वाकविणे; वचन टाळणे; वेढणे; वापरणे; फिरवणे; वाकडें करणे; पीळ घालणे.

—इसु (रुं) तुकडे पाडणे; लहान करणे; चिछर करणे; मोड करणे; छोटी नाणीं घेणे.

—कडे (रुं) (क) धा. - गहाण दागिना मोडणे.

—केडे (रुं) (क) धा. - निराधार करून पाडणे; मोडून पाडणे; कोलमडणे.

—पु (रुं) (क) ना. - भ्रमण; मोडतोड; तुटफूट; अपजय; पुनरागमन.

—वळ, -वाळ (रुं-रुं) (क) ना. - पीळ; पीळ घालण्याचे साधन; ठणका; कळ.

मुरिकिल् (मु००००००) (क) वि. - चोर; असभ्य; अहित करणारा.

मुरिगडळ (लु) (मु००००००) (क) ना. - खवळलेला समुद्र; क्षीरसमुद्र.

मुरिगे (मु००००००) (क) ना. - दुमड; घडी; गुंडाळी; पथारी; पीळ; अंधरण; भ्रमंती; फिरती.

मुरु (रुं) (मु००००००) (क) ना. - कर्णफुलें; कानांतील दागिना; कुडी.

मुरुक (कु) (मु००००००) (क) ना. - वक्रता; वाकडेपणा; तुकडा; चूर; मुटका; विलास; सोंग; बत्तावणी.

मुरुचु (मु००००००) (क) धा. - फिरवणे; अंधरणे; आच्छादणे. (क) ना. - फिरती; भ्रमंती.

मुरु (रुं) ड (मु००००००) (क) धा. - घडी घालणे; दुमडणे; संकुचित होणे.

सुरुड (सुरुड) (क) वि. - उद्धट; मस्तीचा; माजलेला; संकोचलेला; सुरकुतलेला.
 सुरुडि (सुरुडि) (क) ना. - झाडाची ढोली; काटेरी झाड; रोपटें.
 सुरुडिसु (सुरुडिसु) (क) धा. - उपटून काढणें; उकरणें.
 सुरुडु (सुरुडु) (क) ना. - उद्धटपणा; अविनीतता; 'सुरुडु' पहा.
 सुरुह (सुरुह) (क) ना. - मांस; मास, पिशित.
 सुरुहु (वु) (सुरुहु [वु]) (क) ना. - वाकडेपणा; वकता; वाक; रवंथ; चर्वण; अंबोण; गार्द-म्हशींचें खाणें.
 सुरुं (सुरुं) (क) धा. - झाकणें; आड करणें; दिसेनासें करणें; वळवणें; वाकणें; संकोचणें.
 सुलकु (सुलकु) (क) धा. - कण्हणें; इवळणें; आजारानें आवाज बारीक होणें; उचकी लागणें; बावरणें; घाबरें होणें; विलाप करणें; असह्य होणें.
 सुलंगि (सुलंगि) (क) सुळा; मुळ्याची भाजी.
 सुवचु १ (सुवचु) (क) ना. - तीस; त्रिदश.
 सुवचु २ (सुवचु) (क) ना. - तीस; त्रिदश.
 सुशलिके (सुशलिके) (क) ना. - पाल; घोरपड; पालीच्या जातीचा प्राणी. 'गौळि' पहा.
 सुशिर (सुशिर) (क) ना. - ग्रीष्मकटु; उन्हाळा; गदा; सुदूर; डबरी; कुंचला; ठोसा; सभा; ताक.
 सुषित १ (सुषित) (सं) वि. - गमावलेले; चोरीला गेलेले; अपहृत; हिसकावून नेलेले.
 सुषकर (सुषकर) (अ दे) ना. - हट्ट; संप; सत्याग्रह.
 सुष्टासुष्टि (सुष्टासुष्टि) (सं) ना. - गुदागुद्दी; मुष्टियुद्ध; ठोसाठोसी; मारामारी; लढलढी.
 सुष्टि (ष्टिका) (सुष्टि [ष्टिका]) (सं) ना. - मूठ आवळलेला पंजा; बोटे वळलेला हात; गुदा; ठोसा.
 -युद्ध (युद्ध) (सं) ना. - गुदागुद्दी; ठोसाठोसी.
 सुष्टिक (सुष्टिक) (सं) ना. - एक राक्षस; कृष्ण व बळराम यांच्याबरोबर मुष्टियुद्ध करणारा.
 सुसल (सुसल) (सं) ना. - सुसळ; गदा; सुदूर; कुटण्याचें साधन; बत्ता.
 -धर (धर) (सं) ना. - बळराम.
 सुसलि (सुसलि) (सं) ना. - लहान गदा; गदाधारी; बळराम.
 सुसु(सुव) (सुसु [सुव]) (क) ना. - काळ्या तोंडाचें माकड; सिंगालिक.
 सुसु (सु) कु (सुसु [सु] कु) (क) धा. - घेरणें; वेढणें; गद्दी करणें; हल्ला करणें; लपवणें; झाकणें; आवरणें.

(क) ना. - पडदा; आच्छादन; पांघरूण; आवरण; गोपा; बुरखा.
 सुसुडि (डु) (सुसुडि [डु]) (क) ना. - चेहरा; चर्या; तोंड; मुख; मुखवटा.
 सुसुंडि (सुसुंडि) (क) वि. - मित्रा; नपूंसक; आपल्या-पुरतेच पाहणारा; अनागरिक; भ्रूशंडी; हट्टी; त्रिशूल.
 सुसुंबु (सुसुंबु) (क) ना. - मुख; तोंड; मुस्कट; पडदा; पांघरूण; बुरखा.
 सुसुर (रु) (सुसुर [रु]) (क) धा. - घेरणें; वेढणें; ओणवून झाकणें; पाठीं घालणें.
 (क) ना. - गट; ढीग; कळप.
 सुसुळ (ळु) (सुसुळ [ळु]) (क) धा. - आवरणें; झाकणें; पांघरूण घालणें.
 (क) ना. - आवरण; पांघरूण; वेष्टापालट; पडदा.
 सुदुर (सु) (सुदुर [सु]) (सं) अ. - वरचेवर; वारंवार; वेळोवेळीं.
 सुदुसुदु (सुदुसुदु) (सं) अ. - वारंवार; हल्लहल्ल; घडोघडी.
 सुदुत (सुदुत) (सं) ना. - शुभ समय; चांगली वेळ; अल्पकाल; क्षण.
 -माडु (माडु) (क) धा. - सुदुत करणें; बसणें; राहणें; प्रारंभणें; सुरवात करणें.
 सुदुर्तिक (सुदुर्तिक) (सं) ना. - ज्योतिषी; जोशी.
 सुळि (सुळि) (क) धा. - रागावणें; क्रुद्धणें; चिडणें; मत्सर करणें.
 सुळिसु (सुळिसु) (क) धा. - रागाला आणणें; चिडणें; क्रोधाविष्ट करणें.
 सुळ (ळ) (सुळ [ळ]) (क) ना. - काटा; कंटक.
 सुळगिसु (सुळगिसु) (क) धा. - बुडवणें; तळ दाखवणें; डुबवणें; नाश करणें; पैसा उधळणें.
 सुळसुळ (सुळसुळ) (क) अ. - खालच्या आवाजांतील रड; अश्रु गाळणें.
 सुळवु (सुळवु) (क) मा. - हानी; नाश; नाशाचें मूळ.
 सुळवेलि (सुळवेलि) (क) ना. - काटेरी कुंपण; काटेरी वेल.
 सुळकु (सुळकु) (क) धा. - बुडणें; तल्लीन होणें.
 (क) ना. - आसक्ति; तल्लीनता; मग्नता.
 सुळगु (सुळगु) (क) धा. - पडणें; आडवा होणें; नमस्कार करणें; कुबट घाण येणें; कंटाळणें; दुर्गंध येणें.
 सुळिडि (सुळिडि) (क) धा. - काट्यानें भरणें; काटेच काटे होणें.
 सुळिलि (सुळिलि) (क) ना. - घूस; रानडुकर.

मुळुगडि (मुळुगडि) (क) ना. - निखुरणे; काटा काढण्याचा विमटा.

मुळुगळि (मुळुगळि) (क) ना. - काटेरी शेर; निवडुंग; काटेकळी; दुष्ट मनुष्य.

मुळुचमचे (मुळुचमचे) (क) ना. - कटाचमचा; जेवणाची विदेशी साधनें.

मुळुबेलि (मुळुबेलि) (क) ना. - काटेरी कुंपण; वई.

मू (मू) (क) वि. - तीन; 'मूर' या शब्दाचें समासांतील रूप.

मूक (मूक) (सं) वि. - तोंड नसलेला; मुका; दरिद्री; गरीब. (क). ना. नाक; मूक नांवाचा राक्षस.

मूकस्वप्न मूकस्वप्न (क) ना. - अवर्णनीय स्वप्न; मनोराज्य.

मूकांवे (मूकांवे) (सं) ना. - शक्तीचा अंशावतार; दुर्गा.

मूकि (मूकि) (सं) ना. - मुकी; बोलतां न येणारी; गाडीचा पुढचा भाग; संमुख.

मूकोभाव (मूकोभाव) (सं) ना. - मौन; तोंड असून न बोलणें; अश्लेषवृत्ति.

मूकुति (मूकुति) (क) ना. - नाकांतील आभरण; नथ; चमकी; मुगवट.

मूकोरति (मूकोरति) (क) वि. - नकटी; बसक्या नाकाची; नाक कापलेली.

मूकोरेय (मूकोरेय) (क) वि. - नाक कापलेला; फाटक्या. नाकाचा.

मूग (मूग) (क) ना. - नाक; मुका; गरीब; न बोलणारा.

मूगरि (मूगरि) (क) ना. - सुंगूस; नकुल.

(क) धा. - नाक कापणें; नाक तोडणें.

मूगळ (मूगळ) (क) ना. - तीन कोळवी माप; धान्य मोजणीचें माप.

मूगळे (मूगळे) (क) धा. - नाक कापणें; नाक छाटणें.

मूगळ्ळे (मूगळ्ळे) (क) ना. - नाकांतून पाणी गळणें; रडणें; अतिव्यथा; पंचधारावाहणी.

मूगिरि (मूगिरि) (क) धा. - दुर्लक्ष करणें; कंटाळणें; मनावर न घेणें.

मूगिलि (मूगिलि) (क) ना. - चुचुंद्री; नाकेला उंदीर.

मूगुति (मूगुति) (क) धा. - नाकांतील आभरण; नथ; चमकी.

मूगुदार (ण) (मूगुदार[ण]) (क) ना. - वेसण; बैलाच्या नाकांतील दोरी.

मूगुचि (मूगुचि) (क) वि. - नाक नसलेला; अपमानित.

मूगुवडु (मूगुवडु) (क) ना. - खुळा ठरणें; गोंधळणें;

विस्मरणें; अवाक् होणें; बेभान होणें.

—ह (ळ) (क) ना. - बावळटपणा.

मूगुसिरु (मूगुसिरु) (क) ना. - मुके प्राणी; पशुपक्षी वगैरे सारखे अश्लेष प्राणी.

मूकिरि (मूकिरि) (क) धा. दीर्घ श्वासोच्छ्वास करणें; धापा टाकणें; प्रयत्न करणें; साहस करणें; 'अेदु' पहा.

मूजग (मूजग) (क) ना. - त्रिलोक; जगत्रय; स्वर्ग मृत्यु पातळ हें त्रिभुवन.

मूटे (मूटे) (क) ना. - मोटली; गाठोडें; भारा; गढा.

मूड (डण) (मूड [डण]) (क) ना. - प्राची; पूर्वदिशा.

मूडल (ल) (मूडल [ल]) (क) ना. - सूर्योदयाची दिशा; पूर्व दिशा.

मूडावे (मूडावे) (क) ना. - उशी; गिरदी; लोड; कमलकंद; आधार; भार टाकण्याचें साधन; 'आनिके' पहा.

मूडिगे (मूडिगे) (क) ना. - भाता; कट; लड; पेंडी; जुडी.

मूडु (मूडु) (क) धा. - उदय पावणें; उमटणें; उद्भवणें; उपजणें; जन्मणें; दाखवणें; ओळख होणें.

(क) ना. - पूर्वदिशा; उदयदिशा.

—वेट्ट (वेट्ट) (क) ना. - उदयगिरी; पूर्वांचल.

—वे (वे) ण्णु (वे [वे] ण्णु) (क) ना. - पूर्वदिग्धु.

मूड (मूड) (सं) ना. - मूर्ख; खुळा; मूढ; गोंधळलेला; धडु.

मूत (मूत) (सं) वि. - बांधलेला; आवळलेला.

मूति (मूति) (क) ना. - मुस्कट; चेहरा; मुख; तोंड.

मूत्र (मूत्र) (सं) ना. - जलवाधा; मूत; लघ्वी; लघुशंका.

मूत्रपिंड (मूत्रपिंड) (सं) ना. - देहांतील मूत्र तयार होणारें इंद्रिय.

मूदलिके (मूदलिके) (क) ना. - हंगवणी; हेटाळणी; तिरस्कार; आव्हान.

मूदलिसु (मूदलिसु) (क) धा. - हेटाळणें; हंगवणें; हीन लेखणें; वृद्धापणें; म्हतारे होणें.

मूदले (मूदले) (क) ना. - हंगवणी; हेटाळणी; तिरस्कार.

मूवदलु (मूवदलु) (अ. दे) ना. - पूर्वसंग्रह; विनिमय; अदलाबदल; भांडवल; मुद्दल; मूलधन.

मूमे (मूमे) (क) वि. - तीनदा; तीन वेळाचा.

मूमोनेगैदु (मूमोनेगैदु) (क) ना. - त्रिशूल; तीन टोकें असलेलें आयुध.

मूरडिग (मूरडिग) (क) ना. - वामन; त्रिपाद; अग्नि.

मूरंबक (मूरंबक) (क) ना. - त्र्यंबक; त्रिलोचन; शिव.

मूरि (मूरि) (अ. दे) ना. - समूह; कुटुंब; दर्प; घाण; भयंकर स्वरूप; मरणाची देवता.

मूरिविडु (मूरिविडु) (क) धा. - फट सुटणें; आग ओकणें.

मूरु (रा) वटे (मूरु [रा] वटे) (क) ना. - अव्यवस्था; नाश; स्वैरता; वाऱ्यावर जाणें.

मूर्ति (मूर्ति) (क) ना. — मूर्ति; देवाची प्रतिमा; विग्रह.
मूर्त्तसंज्ञे (मूर्त्तसंज्ञे) (क) ना. — तीन्हीसांज; सूर्यास्ताचा
अंधार.

मूर्कोटि (मूर्कोटि) (सं) ना. — एक द्वादशी; तीनकोटी;
त्रिशूल; एक तीर्थक्षेत्र.

मूर्ख (मूर्ख) (सं) ना. — अविवेकी; अज्ञानी; अज्ञान;
मस्तीचा; हडी; मोंड.

मूर्छन (ने) (ना) (मूर्छन [न] लीं) (सं) ना. — मूर्छा;
वेद्युद्धि; वेखबर; विस्मृति; थकवा; संगीतांतील आरोहावरो-
हाचे आलाप.

मूर्छा (छे) (मूर्छा [छे]) (सं) ना. — विस्मृति; भोवळ;
वेद्युद्धि; भ्रम; जाणीव हरपणे.

मूर्छाविल (मूर्छाविल) (सं) वि. — विस्मृत; झिगलेला;
निशा चढलेला; मूर्छना आलेला.

मूर्त (मूर्त) (सं) वि. — आकृत; आकाराला आलेला; स्वरूप
असलेला; स्मृति गेलेला; झिगलेला; वेद्युद्ध.

(क) ना. — मुहूर्त; क्षण; वेळ; समय.

मूर्ति (मूर्ति) (सं) ना. — आकृति; रूप; प्रतिमा; बाहुली.

मूर्तिमत् (न्त) (मूर्तिमत् [न्त]) (सं) वि. — आकार
असलेले; स्पष्ट; प्रत्यक्ष दिसणे.

मूर्ध (मूर्ध) (मूर्ध [मूर्ध]) (सं) ना. — डोकें; शिर;
टाळ; तोंडाचा पुढचा भाग.

— न्य (न्य) (सं) वि. — तालव्य; मेंदूशीं संबंधित.

मूर्धज (मूर्धज) (सं) ना. — केस; रोम.

मूर्धाभिषिक्त (मूर्धाभिषिक्त) (सं) वि. — डोक्यावर अभिषेक
झालेला; राजेपणाचा अभिषेक झालेला; न्यायानें राजेपणा
आलेला.

मूर्धाभिषेक (मूर्धाभिषेक) (सं) ना. — पट्टाभिषेक;

मूर्धाभिषेचन (मूर्धाभिषेचन) (सं) धर्मन्यायानें आलेला
राजेपणा.

मूर्धे (मे) (मूर्धे [मे]) (क) वि. — तीनदा; तीन वेळचा;
तिसऱ्यांदा

मूल (मूल) (सं) ना. — मूल; पहिला; आदि; आरंभ; मूलधन;
मुद्दल; भांडवल; अनुवंशिक सेवक.

— इग (इग) (क) ना. — पूर्वज; पूर्वींच; मूलकारण.

— तः (तः) (सं) अ. — पूर्वीपासून; तळापासून; प्रथमतः

मूलक (मूलक) (सं) अ. — करितां; द्वारां; मुखांतरे.

(सं) ना. — मुळ्या; मुळा; झाड; पाटीर

मूलंगि (मूलंगि) (क) ना. — मुळा; मुळ्या.

मूलद्रव्य (मूलद्रव्य) (सं) ना. — मूलधन; मांडवल; ऐन;
मुद्दल; मूल घटक; पदार्थशास्त्रीय घटकद्रव्य.

मूलन (मूलन) (सं) ना. — किंमत; मूल्य; मोल; अवमूलन;
नाणेंकिंमतीचा चढउतार; नाणें वधारसुधार.

मूलनिवासि (मूलनिवासि) (सं) ना. — तद्देशीय; आदिवासी;
प्रथम वस्ती करून राहिलेले.

मूलभूत (मूलभूत) (सं) वि. पूर्वीचा; सुरवातीचा; पायाभूत;
मूलकारण; नित्य.

मूलाधार (मूलाधार) (सं) ना. — सर्वाधार; पाया;
आदिकारण.

मूलिक (मूलिक) (सं) ना. — वैद्य; चंद्र; वडीलबंधु; प्रमुख.

मूलिका (मूलिका) (सं) ना. — मूळ; औषधी; वनस्पति.

मूलिग (मूलिग) (क) ना. — मूलकारण; आदिवासी;
वनस्पति विकणारा.

मूलगु (मूलगु) (क) धा. — कणहणें; इवळणें; उचकी
लागणें; असह्य होणें; घाबरें होणें; विलाप करणें.

मूले (मूले) (क) ना. — कोन; सांद; सांदर; संग्रह; मोट.

— माडु (माडु) (क) धा. — संग्रहणें.

मूलेहिडि (मूलेहिडि) (क) धा. — निरुपयोगी होणें; मार्गे पडणें;
व्यर्थ होणें; उवगणें; नकोसे होणें.

मूल्य (मूल्य) (सं) ना. — किंमत; योग्यता; क्रय; दाम.

मूवचु (मूवचु) (क) वि. — तीस.

मूष (षि) क (मूष [षि] क) (सं) ना. — उंदीर; घूस; चोर;
ठक; दरोडेखोर.

— वाहन (वाहन) (सं) ना. — गणपति; उंदरावर स्वार
होणारा.

मूसिके (मे) (मूसिके [मे]) (क) ना. — अवघ्राण; हुंगणें;
वास घेणें.

मूसु (मूसु) (क) धा. — वास घेणें; हुंगणें; गंधिणें;
अवघ्राण करणें.

मूळ (मूळ) (क) वि. — किंवडा; बहिरा; कानफाट्या;
अंगहीन; अज्ञान; धडु; असंस्कृत.

मूळिगे (मूळिगे) (क) ना. — भाता; लड; लडी; पेंडी; मोळी;
भारा.

मूळे (मूळे) (क) ना. — हाड; अस्थि.

मूळंडु (मूळंडु) (सं) ना. — एक ऋषि; मार्कंडेयाचा पिता.

मृग (मृग) (सं) ना. — पशु; हरिण; काळवीट;

मृगशीर्षनक्षत्र.

मृगण (मृगण) (क) ना. — मार्गण; बाण; शोध; तपास.

मृगजल (मृगजल) (सं) ना. — जलाभास; जलभ्रांती.

मृगनृपणे (मृगनृपणे) (मृगनृपणे [मृगनृपणे]) (सं) ना. — तहानेमुळें
हरिणाला होणारा जलाभास; मृगाची तहान; मृगजल.

मृगधर (मृगधर) (सं) ना. — चंद्र; शिव; पावती.

मृगनयने (मृगनयनै) (सं) ना. - हरीणाक्षी; सुंदरी;
हरीणाप्रमाणे मोठे डोळे असणारी.

मृगनाभि (मृगनाभि) (सं) ना. - कस्तुरी.

मृगपति (मृगपति) (सं) ना. - सिंह; केसरी; वनराजा.

मृगभेदन (मृगभेदन) (सं) ना. - वाघ; एक राक्षस.

मृगमद (मृगमद) (सं) ना. - कस्तुरी; मृगनाभि.

मृगया (यात्रे) (मृगया [यात्रे]) (सं) ना. - शिकार;
पारध.

—विहार } (विहार)

—व्यसन } (व्यसन) (सं) ना. - शिकारीचा छंद;

पारध करण्याचा नाद.

मृगयु (मृगयु) (सं) ना. - शिकारी; शिकार. पारध; पारधी.

मृगरिपु (मृगरिपु) (सं) ना. - सिंह; वाघ.

मृगलक्ष्म (मृगलक्ष्म) (सं) मृगांक; चंद्र.

मृगलालन (मृगलालन) (सं) ना. - शशांक; चंद्र.

मृगवाहन (मृगवाहन) (सं) ना. - वायुदेव; मरुत.

मृगव्य (मृगव्य) (सं) ना. - शिकार; मृगया; पारध.

मृगशिर (मृगशिर) (सं) ना. - मृगशीर्ष; मृगनक्षत्र; पावसाचे
एक नक्षत्र.

मृगशृंगधर (मृगशृंगधर) (सं) ना. - यज्ञकाळीं हरिणाचें
शिंंग धरून राहणारा याज्ञिक.

मृगसार (मृगसार) (सं) ना. - कस्तुरी; मृगमद.

मृगाक्षि (मृगाक्षि) (सं) ना. - हरिणनयना; सुंदरी.

मृगांक (मृगांक) (सं) ना. - चंद्र; हरिणाचें चिन्ह असणारा.

—धर (धर) (सं) ना. - शिव; चंद्रमौली; चंद्रशेखर.

मृगादन (मृगादन) (सं) ना. - मृग खाणारे; वाघ; सिंह;
हिंस पशु.

मृगरात्रि (मृगरात्रि) (सं) ना. - मृगशत्रु; सिंह.

मृगारि (मृगारि) (सं) ना. - मृगशत्रु; वाघ; सिंह.

मृगि (ग्री) (मृगि [ग्री]) (सं) ना. - हरिणी.

मृगेंद्र (मृगेंद्र) (सं) ना. - मृगांचा राजा; सिंह; वाघ.

मृगोद्भव (मृगोद्भव) (सं) ना. - कस्तुरी; मृगनाभि.

मृगमद.

मृड (मृड) (सं) ना. - शिव; परमेश्वर.

मृडानि (नी) (मृडानि [नी]) (सं) ना. - पार्वती; दुर्गा.

मृणाल (मृणाल) (सं) ना. - कमलाचा देठ; नाल; धाट.

मृण्मय (मृण्मय) (सं) वि. - मातीमय; मातीने भरलेलें;
मातट; मातीचें.

मृत् (मृत्) (सं) ना. - माती; मृत्तिका; धरणी; जमीन.

मृत् (मृत्) (सं) वि. - मेलता; निर्जीव; व्यर्थ; सत्त्वहीन;
प्राण गेलिला.

मृत्क (मृत्क) (सं) ना. - शिव; मुडदा; प्रेत; मर्द; मृत्क;
अशौच.

मृत्पत्र (मृत्पत्र) (सं) ना. - मृत्युपत्र; मरणांत व्यवस्थेचे
कागदपत्र; अंत्येच्छापत्र.

मृत्स्नान (मृत्स्नान) (सं) ना. - शवसंस्कारोत्तर केलेली
अंधोळ; मृतकानंतरचें स्नान; उत्तरक्रियेसाठी स्नान.

मृत्ति (मृत्ति) (सं) ना. - मरण; मृत्यु; निर्वाण.

—पडु (पडु) (क) धा. - मरणें; मृत्यु येणें.

मृत्तिके (का) (मृत्तिके [का]) (सं) ना. - माती; जमीन; भूमी.

मृत्पिंड (मृत्पिंड) (सं) ना. - मातीचा गोळा; ठेकूळ; ठेपसा.

—बुद्धि (बुद्धि) (सं) वि. - निबुद्ध; डोक्यात माती

भरलेला; महड; मूर्ख.

मृत्यु (मृत्यु) (सं) ना. - मरण; यम.

—देवता (ते) (देवता [ते]) (सं) ना. - यमधर्म;

मरणाची देवता.

मृत्युंजय (मृत्युंजय) (सं) ना. - शिव; मरणाचा
जिंकणारा; कालांतक.

मृत्युमुख (मृत्युमुख) (सं) ना. - मरणाचा जवडा; मृत्यूचें
उदर; काळाचें तोंड.

मृदंग (मृदंग) (सं) ना. - एक चर्मवाद्य; तबला; पार्थिव
देह.

मृदु (मृदु) (सं) वि. - मऊ; कोमल; ललित; नम्र; शांत.

(क) अ. - सावकाश; मऊपणें.

मृदुपद (मृदुपद) (सं) ना. - कोमलाक्षर शब्द; कोवळे पाय;
कोमल चरण.

मृदुपदबंध (मृदुपदबंध) (सं) ना. - काव्यांतील कोमल
शब्दाची जुळणी. सौकुमार्य; लालित्य; एक काव्यगुण.

मृदुल (मृदुल) (सं) वि. - मऊ; ललित; कोमल; मनोहर.

मृदुस्मित (मृदुस्मित) (सं) ना. - मंदहास्य; गालांतल्या
गालांत हसणें; ओठावरील हंसें.

मृद्री (द्रीका) (मृद्री [द्रीका]) (सं) ना. - द्राक्षाचा घोस.

मृधवाद (मृधवाद) (सं) ना. - मिथ्यावाद; मायावाद;
असत्यवाद.

मृषा (मृषा) (सं) अ. - खोटें; खोटेनाटें; व्यर्थ; अवश्यपणें;
निष्प्रयोजकत्वें.

मृष्ट (मृष्ट) (सं) वि. - शुचि; रुचकर; पक्क; गोड.

—अन्न (अन्न) (सं) ना. - मिष्टान्न; पक्वान्न; गोड जेवण.

मेघ (मेघ) वणिगे (मेघ [वणिगे]) (क) ना. - सौंदर्य;
योग्यता; पसंती; प्रशस्तपणा.

मेघ (मेघ) (क) धा. - मनाला येणें; मान्य करणें; होकार
देणें; प्रेम करणें; आसावणें; आशा धरणें.

(क) ना. — संभावना; बहुमान; पारितोषिक; इनाम; वक्षीस; पोषाख.

— ने (नै) (क) ना. — तृप्ति; संतोष; मान्यता; देणगी; बहुमान; वस्त्र.

मेडकि (मेड्कि) (क) ना. — वधुवरांनी विवाहात तुडवलेले तांदूळ.

मेड (दि) लु (मेड्कि [डि] लु) (क) ना. — जिना; सोपान; पायरी.

मेडु (मेड्कि) (क) धा. — तुडवणे; पायांखालीं दडपणे; दाबून धरणे; पूड करणे; ठार मारणे; वर न उठू देणे; जाड लेप देणे.

(क) ना. — पादुका; पादत्राण; खडावा.

— आगिरु (अगिरु) (क) धा. — बाजूला ठेवणे; दूर ठेवणे.

— आगु (अगु) (क) धा. — बाजूस सारणे; दूर सारणे.

मेडरु (मेडरु) (क) ना. — जटा; वेणी; चटई; डाळी.

मेणसु (मेणसु) (क) ना. — मिरी; मसाल्याचा पदार्थ.

मेत्तगागु (मेत्तगागु) (क) धा. — मऊ होणे; पक्व होणे; खचणे; दुर्बल होणे; विनय दाखवणे.

मेत्त (त्ता) ने (मेत्त [त्ता] ने) (क) वि. — मृदु; कोमल.

मेत्तन्न (नेय) (मेत्तन्न [नेय]) (क) वि. — मऊमऊ; मृदु; कोवळे; कोमल.

मेत्तिगे (मेत्तिगे) (क) ना. — झाकण; आवरण; लेप; गिलावा.

मेत्तु (मेत्तु) (क) धा. — छिंणे; गिलावा करणे; झाकणे; दावणे.

मेत्ते (मेत्ते) (क) ना. — मऊ गादी; अंथरण; उशी; तक्क्या.

मेद (दु) ग (मेद [दु] ग) (क) वि. — मंद; धडु; स्थूल; फोपसा.

मेदु (मेदु) (क) वि. — मृदु; मऊ.

मेदुड (लू) (मेदुड [लू]) (क) ना. — मेंदु; ज्ञानग्राहक अवयव.

मेदे (मेदे) (क) धा. — मऊ करणे; तिंबणे.

(क) ना. — रास; गंज; गवताची गंजी.

मेय् (यि) (मेय् [यि]) (क) धा. — खाणे; चरणे.

(क) ना. — देह; शरीर; बाजू; शेजार.

मेय्कट्टु (मेय्कट्टु) (क) ना. — शरीररचना; शरीरबांधा; ठेवण; अंगलट; अंगकाठी; यष्टि.

मेय्गण (मेय्गण) (क) ना. — अंगभर डोळे असलेला; इंद्र.

मेय्गरे (मेय्गरे) (क) धा. — लवणे; आड होणे; विस्मृति होणे.

मेय्गलि (मेय्गलि) (क) वि. — बलशाली; शूर.

मेय्गळ (मेय्गळ) (क) वि. — आळशी; सुस्त.

मेय्गपु (हु) (मेय्गपु [हु]) (क) ना. — अंगरक्षक; चिलखत; कवच; शरीरसंरक्षक; हुजुरात.

मेय्गोडपु (हु) (मेय्गोडपु [हु]) (क) धा. — नापसंत करणे; असंमति दाखवणे; अंग झाडणे; नको म्हणणे.

मेय्गोडु (मेय्गोडु) (क) धा. — कामाला जुंवेणे; पुढे येणे; पत्करणे; अंगावर घेणे; साहाय्य करणे; जोखम घेणे; ओझे वाहणे; अनुकूल होणे; देह झिजवणे.

मेय्गोळ (मेय्गोळ) (क) धा. — दाखवणे; प्रगट करणे; रूप देणे; आकार देणे.

मेय्जोडु (मेय्जोडु) (क) ना. — चिलखत; कवच; अंगरक्षक; हुजुरात.

मेय्दडवु (मेय्दडवु) (क) धा. — पाठीवरून हात फिरवणे; गोंजारणे; प्रेम करणे; लाड करणे.

मेय्देगे (मेय्देगे) (क) धा. — विमुख होणे; पाय मागे घेणे; अंग काढणे; पळून जाणे.

मेय्दोरु (मेय्दोरु) (क) धा. — आकार देणे; प्रगट करणे; दाखवणे.

मेय्नेरे (मेय्नेरे) (क) धा. — वयांत येणे; तारुण्यांत येणे; जमवून घेणे; जोडीदार होणे; ऋतुमति होणे; विटाळशी होणे; विटाळशी वसणे.

मेय्मरवु (मेय्मरवु) (क) ना. — विस्मृति; मूर्च्छा.

मेय्मरे (मेय्मरे) (क) धा. — मूर्च्छा येणे; मान हरवणे; विस्मृति होणे.

मेय्मसक (मेय्मसक) (क) ना. — शरीराचे साहस; उद्रेक; अत्यातुरता.

मेय्मेगे (मेय्मेगे) (क) अ. — वेगळे होऊन; निराळेपणे; प्रत्येकीं; एकेकशः.

मेय्गानु (मेय्गानु) (क) धा. — श्रम करणे; रावणे; जबाबदारी घेणे; नमस्कार करणे.

मेय्गि (मेय्गि) (क) ना. — मांडी; अंक.

मेय्गिक्कु (डु) (मेय्गिक्कु [डु]) (क) धा. — नमस्कार करणे; आडवे पडणे; लोटांगण घेणे; दंडवत घालणे.

मेय्गिलि (मेय्गिलि) (क) धा. — गर्भेस्त्राव होणे; पोटाचे पडणे; गर्भपात होणे; पोटा जाणे.

मेय्गलि (मेय्गलि) (क) ना. — आधीनता; परबशता; तावेदारी.

मेय्गेरु (मेय्गेरु) (क) धा. — आकार घेणे; रूप घेणे; प्रत्यक्ष होणे.

मेय्गेरु (मेय्गेरु) (क) धा. — फुगणे; उत्साहित होणे; पीळ धरणे.

मेय्गार (मेय्गार) (क) धा. — मागे सरणे; हटणे; समीप येणे.

मेक्सरि (मे०००००) (क) ना. - देहकांती; शारीरसौंदर्य; अंग सौष्टव; तनुश्री; शोभा; सौंदर्य.

मेखणिगे (मे००००००) (क) ना. - मिरवणूक.

मेरडु (पु) (मे००००० [००]) (क) ना. - शोभा; कांति; तेज लकाकी.

मेरिनो (मे००००००) (अ. दे) ना. - स्पेनदेशांतील दुधाळ मेंढी.

मेरुगु (मे०००००) (क) ना. - ओप; लकाकी; तेज; विनय.

मेरे (मे०००) (क) धा. - उठून दिसणें; प्रकाशणें; हलविणें.

—सु (सु०) (क) धा. - प्रदर्शन करणें; मिरवणें; सर्वांना दाखविणें.

मेरु (मे००००) (क) धा. - मनाला येणें; मान्य करणें; आशा करणें; प्रेम करणें.

(क) ना. - संभावना; बहुमान; वस्त्रालंकार पारितोषिक.

मेल् (ह्रु) (मे००० [००]) (क) धा. - रवंथ करणें; चघळणें; चर्वण करणें; सांगितले पुनः सांगणें.

मेल्कुहाकु (मे००००००००) (क) धा. - खाणें; उकरणें; उडी मारणें; रवंथ करणें.

मेल्कु (मे०००) (क) ना. - रवंथ; चर्वितचर्वण.

मेल्नडे (मे००००) (क) ना. - मंद गमन; गजगति. हंसगति.

मेल्नुडि (मे००००) (क) ना. - गोड शब्द; साखरबोली; मधुर भाषण हितवचन.

मेल्नु (मे०००) (क) ना. - मार्दव; मृदुता; मवाळपणा; गरीब स्वभाव.

मेल्नु (तु) (मे००००० [००]) (क) वि. - मऊ; कोमल; ललित; सुंदर; विनयशील.

मेल्नु (मे०००) (क) धा. - खाणें; उकरणें; उडी मारणें; रवंथ करणें.

मेल्वातु (मे०००००) (क) ना. - हितवचन; गोड भाषा

मृदुबोल; साखरबोली.

मेल्वासु (मे०००००) (क) ना. - गादी; मऊ अंथरुण.

मेल्सरि (मे००००) (क) ना. - भुरभूर; पावसाची बारीक सर.

मेल् (मे०००) (क) ना. - भ्रम; आश्चर्य; विस्मय.

—पडु (मे०००) (क) धा. - आश्चर्यचकित होणें; फसणें; गोंधळणें; गडबडणें.

मेळे (मे०००) (क) ना. - झाडांतील दोली; झाडी; कळकाचें वेट.

मेळपडे (मे००००) (क) धा. - भ्रांत होणें.

(क) ना. - टाळाटाळ; फसवे सैन्य.

मेळ (मे०००) (क) वि. - आश्चर्यचकित; टरका; तिरळा; चकणा; काणा.

मेळळे (मे०००) (क) वि. - टरका; काणा; चकणा; वक्रदृष्टि.

—कण्णु (मे०००) (क) ना. - चकणे डोळे; तिरवी नजर; टरकी दृष्टि.

मे (मे००) (क) अ. - वर; काठी.

(क) धा. - चरणें; खाणें.

(क) ना. - में-में करणें; मेंढीचे ओरडणें; मे महिना.

मेकरिसु (मे०००००) (क) ना. - में SS असे ओरडणें; मेंढीप्रमाणें ओरडणें.

मेकल (मे००००) (क) ना. - एक पर्वत; अमरकंटक पर्वत.

मेकलकन्ये (मे००००००) (सं) ना. - नर्मदा नदी; मेखळ पर्वतांत जन्मलेली.

मेकु (गु) (मे०००० [००]) (क) ना. - स्पर्धा; चढाओढ; अहमहमिका.

मेके (मे०००) (क) ना. - शेळी; बकरी.

मेखले (ला) (मे०००० [००]) (सं) ना. - कमरपट्टा; कमरबंध.

मेगण (मे००००) (क) वि. - वरचा; उंचीचा; शिखरावरील; श्रेष्ठ.

मेगरे (मे००००) (क) ना. - फसवणूक; वंचना. ठकपणा; कंटाळा; उग्रा.

मेगाट (मे००००) (क) ना. - मुख्य पहारा; मुख्य चौकी टेहळणी.

मेगावलु (मे०००००) (क) ना. - देखरेख; निरीक्षण;

नजरखाली ठेवणें; चौफेर नजर; देखभाल.

मेगालि (मे००००) (क) ना. - वरून येणारा वारा.

मेगे (मे०००) (क) अ. - वर.

मेघ (मे०००) (सं) ना. - ढग; आकाश.

मेघडंबर (मे०००००००) (सं) ना. - वीज; मेघमंडळ; छत्री; आतपत्र.

मेघनाद (मे००००००) (सं) ना. - गडगडाट; इंद्रजित; वरुण; घटोत्कचपुत्र.

मेघमाले (मे००००००) (सं) ना. - ढगांची माल; जलदावली; घनराजी.

मेघवाहन (मे००००००) (सं) ना. - इंद्र.

मेघागम (मे००००००) (सं) ना. - पावसाळा; वर्षा. वर्षा ऋतु.

मेघाडंबर (मे०००००००) (सं) ना. - छत; छत्री; 'सत्तिगे' पहा. मेघमंडळ

मेचक (मे००००) (सं) ना. - अतिनील वर्ण; काळोखी; अंधार; चांदणें; नील रत्न; सुरे डोळे. मेघ; ढग; किरात; पारधी

मेजवानि (मे०००००) (अ. दे) ना. - अतिथिसमारंभ; संतोष भोजन; थाटाचे जेवण; मेजवानी; पाहुणचार.

मेजु (मे०००) (अ. दे) ना. - मेज; घडवंची; टेबल.

मेडि (मे०००) (क) ना. - घडवंची; माची; मेंढी; मोठेपणा; श्रेष्ठता; नांगराची मूठ; नागरखुंदी; नेता; पुढारी.

मेंढु (में०६०) (क) ना. — उंचवटा; कुबड. 'हिल्लि' पहा.
मेंढ (ढका) (में०६० [ढका]) (सं) ना. — मेंष; बोकड; बकरा.
मेंढू (में०६०) (सं) ना. — पुरुषाचें गुप्तेंद्रिय; शिस्त; बुद्धी; चोट.
मेंण (णु) (में०६० [णु]) (क) अ. — आणि; शिवाय;
आणि.

मेंण (में०६०) (क) ना. — चिकट पदार्थ; स्निग्ध वस्तु; मेंण.
मेंणे (में०६०) (क) ना. — मेंणा; बंद पालखी.
मेंत (में०६०) (क) ना. — चारा; गवतकाडी; पशूचे खाद्य; कडवा.
मेंद (दस्सु) (में०६० [दस्सु]) (सं) ना. — मेंढु; चरबी; मांस;
दाट रक्त; गर्व.

मेंद (दर) (दार) (में०६० [दर] दार) (क) ना. — बुरुड.
मेंदिनि (नी) (में०६० [दिनि] [नी]) (सं) ना. — भूमि; पृथ्वी.
— पति (सं) (सं) ना. — राजा; भूपाल.
— सुर (सं) (सं) ना. — भूदेव; ब्राह्मण; ज्योतिषपद्धति.
मेंदुर (में०६०) (सं) वि. — दाट; फुगलेले; संकलित; मिश्रित;
मृदु; सुंदर.

मेंध (में०६०) (सं) ना. — यज्ञ; याग.
मेंधा (में०६०) (सं) ना. — बुद्धि; धारणाशक्ति; कुशाल मति.
मेंधावि (में०६०) (सं) ना. — धारणाशक्ति असलेला;
गाढ स्मरणशक्ति असलेला; पंडित; विद्वान; प्रतिभाशाली;
चंद्रहास पिता.

मेंध्य (में०६०) (सं) वि. — यज्ञीय; यज्ञयागार्ह; पवित्र; शुद्ध;
बुद्धि वाढवणारा.
मेंनका (में०६०) (सं) ना. — विश्वामित्राचा तपोमंग करणारी
अप्सरा; शकुंतलेची आई.
— धामजा (अ० ७३) (सं) ना. — शकुंतला; मेनकेची
कन्या.

मेंने (में०६०) (क) ना. — मेंणा; बंद पालखी.
मेंपोल् (में०६० [पोल्]) (अ. दे) ना. — मे दिनाची गुढी;
वासंतिक मेळ्यात फुलांनी सजवलेला खांब.
मेंय (में०६०) (सं) वि. — कळण्यासारखे; समजण्यासारखे.
— अनुमेंय (अ० ७३) (सं) वि. — तर्ककरण्यासारखे.
— उपमेंय (अ० ७३) (सं) वि. — उपमा देण्याजोगी;
उपमा दिले जाणारे.

मेंयु (में०६०) (क) धा. — खाणें; चरणें; गवत खाणें.
मेंरु (में०६०) (सं) ना. — उत्तरेकडील एक पर्वत. सुरगिरी;
हारातील मेरुमणि; उत्तर ध्रुव; श्रेष्ठ पुरुष.
मेंरुवे (में०६०) (क) ना. — ठोकदार रास; गोपुराकृति मंडप;
टेकडी.
मेंरे (में०६०) (क) ना. — सीमा; मर्यादा; अंत; शेवट; रीत;
पद्धति.

— परि (सं) (क) धा. — मर्यादा ओलांडणें; पात्राबाहेर
वाहणें; उतूं जाणें; चौकटीतून बाहेर पडणें.
— मीरु (में०६०) (क) धा. — सीमा उल्लंघणें; आज्ञेबाहेर
जाणें.

मेंल् (लु) (में०६० [लु]) (क) अ. — वर; उत्तरेमधें; उपर.
(क) ना. — उत्तति; श्रेष्ठता; शुभगुण.
— आट (अ० ७३) (क) ना. — स्पर्धा; चढाओढ.
— आडु (अ० ७३) (क) धा. — स्पर्धा करणें; चढाओढ होणें;
अहमहमिका लागणें.
— पायु (अ० ७३) (क) धा. — हल्ला करणें; गर्दी करणें;
वर पडणें.

मेंल (लन) (में०६० [लन]) (सं) ना. — मीलन; मेळ; जोड;
वाद्यमेळ; वादकाचा संच; मेळावा; यात्रेकरुंचा जमाव.
मेंलाप (में०६०) (सं) ना. — जमाव; गर्दी; मेळावा;
समावेश.

मेंलिककु (में०६०) (क) धा. — वर पडणें; चढाई करून जाणें;
धावून जाऊन चोपणें; पाठीशी घालणें; पाठपुरावा करणें;
आव्हान देणें.

मेंलुगडु (में०६०) (क) ना. — लावून घेण्याचें वस्त्र.
टापरी.

मेंलुडु (में०६०) (क) ना. — उत्तरीय; पदर; वर घेण्याचें
वस्त्र; उपरणें; कोट.

मेंलुदु (में०६०) (क) ना. — अंगावर घेण्याचे वस्त्र; शेला;
ओढणी.

मेंलुहोदिके (में०६०) (क) ना. — झगा; छाटी; पायघोळ
अंगरखा.

मेंलुपंक्ति (में०६०) (क) ना. — प्रथम श्रेणि; पहिली रांग;
वरची पंगत; आदर्श.

मेंलुसिरु (में०६०) (क) ना. — सुस्कारा; धाप; फुगवटा;
उसासा.

मेंलुर् (रु) (में०६० [रु]) (क) ना. — स्वर्ग; अमरलोक.
मेंलेशीळु (में०६०) (क) धा. — वेढणें; घेरणें; हल्ला करणें;
अंगावर जाणें; विरोध करणें; चापणें; लढाईला ठाकणें.

मेंलौगर (में०६०) (क) ना. — सार; सांबार; शेवटचा भात.
मेंलग्य (में०६०) (क) धा. — वरचढ होणें; श्रेष्ठ होणें.

मेंल्मे (में०६०) (क) ना. — आधिक्य; श्रेष्ठता; अहंकार;
उत्तमत्व.

मेंवु (में०६०) (क) ना. — गवतकाडी; चारा; कडवा; कोंडाभूस;
खाण्याचा पदार्थ.

मेंवे (में०६०) (क) ना. — पंचलाद्य; नैवेद्य; मेवा; मिठाई.
मेंव (में०६०) (सं) ना. — मेंढा; बकरा; बोकड.

मेह (मेह) (क) ना. - चरणें; चराई; चारणी; एकरोग;
मधुमेह; मूत्ररोग.

मेहु (मेह्यु) (क) ना. - चारा; कडवा; गवत.

मेळ (मेह) (क) ना. - मेळावा; जोड; वाद्यसंच; यात्रिकांचा
जमाव.

मेळय (व) (मेहय [व]) (स) ना. - मिलाफ; प्रवेश; मिश्रण
जोडणी.

मेळयि (वि) सु (मेहयि [व] सु) (क) धा. - जोडीदार
होणें; एकत्रित होणें; जमवून घेणें; घुसडणें; सिद्ध करणें;
अनुकूल करणें.

मेळव (मेहव) (क) ना. - भ्रमर; मधमाशी; सुंगा.

मेळाप (मेहप) (स) ना. - समावेश; जोडणी; जोड; समूह.

मेळवणि (मेहवणि) (क) न. - संगीतयुक्त नृत्य.

मेळवणे (मेहवणे) (क) ना. - संगीत नृत्य; संगीत नर्तन.

मे (मेय) (मेय [मेय]) (क) ना. - शरीर.

मैकट्टु (गट्टु) (मेयकट्टु [गट्टु]) (क) ना. - बांधा; अंगलट;
अंगकाठी; शरीराची ठेवण.

मैगलि (मेयगलि) (क) ना. - बलवान; शूर; समर्थ; पराक्रमी.

मैगणु (मेयगणु) (क) ना. - इंद्र; अंगभर ढोळे असलेला.

मैगरे (मेयगरे) (क) धा. - लपणें; भाड होणें.

मैगावु (पु) (मेयगावु [पु]) (क) ना. - चिलखत; कवच;
अंगरक्षक; हुजुरात.

मैगुडिकट्टु (मेयगुडिकट्टु) (क) धा. - रोमांच उमे राहणें;
अंगावर काटा येणें; शहारणें.

मैगुडु (मेयगुडु) (क) धा. - हातपाय भरणें; लड होणें;
मानणें; माजणें; फुगणें; मस्तीला येणें.

मैचळि (मेयचळि) (क) ना. - लाज; लज्जा; संकोच; भीति.

—विडु (विडु) (क) धा. - लाज सोडणें; भीड घेणें;

निःसंकोच राहणें; धैर्य घरणें; निर्भीड होणें.

मैजोडु (मेयजोडु) (क) ना. - चिलखत रक्षा; कवच.

मैत्र (मेयत्र) (स) ना. - मित्रासंबंधी; मित्रत्वासंबंधी;

अनुराधा नक्षत्र; मित्राला देव मानणारा.

मैत्रि (त्री) (मेयत्रि [त्री]) (स) ना. - मित्रपणा; मित्रत्व;
दोस्ती; स्नेह.

मैत्रेय (मेयत्रेय) (स) ना. - मित्र ऋषिपुत्र; ब्रह्मर्षि;
नाटकातील नायकाचा मित्र.

मैत्रेयि (यी) (मेयत्रेयि [यी]) (स) ना. - याज्ञवल्क्य
ऋषीची पत्नी; एक वैदिक विदुषी.

मैदुन (मेयदुन) (क) ना. - लहान बहिणीचा नवरा;

नवऱ्याचा लहान भाऊ; दीर.

मैदान (मेयदान) (अ. दे) ना. - सपाट भूमि; विशाल प्रदेश.

मैदोडु (मेयदोडु) (क) ना. - अंगावरील पोषाख;
आभरण.

मैन (ना) (मेयन [ना]) (क) ना. - बोलका; पक्षी; मैना;
साळुकी; सारिका.

मैनाक (मेयनाक) (स) ना. - मेनकेच्या पोटी आलेला एक
पर्वत.

मैमसक (मेयमसक) (क) ना. - अत्यातुरता; उद्रेक; लालसा;
आशाळभूतपणा.

मैमसे (मेयमसे) (क) ना. - फिरकोळ जखम; हुसहूर,
कामुकता; चापल्य.

(क) धा. - शरीर झिजवणें.

मैमे (मेयमे) (क) ना. - महिमा; मोठेपणा; श्रेष्ठता; वनता.

मैयरि (मेययरी) (क) धा. - स्मृति येणें; जायत होणें; मूर्च्छा
जाणें.

मैयलि (मेययलि) (क) धा. - मरणें; मृत्यु येणें.

मैयिक्कु (मेययिक्कु) (क) धा. - नमस्कार करणें; दंडवत
घालणें.

मैयुरि (मेययुरि) (क) ना. - पोटदुखी; मत्सर; अवहेलना;
संकट.

मैलगे (मेयलगे) (क) ना. - घाण; घाणेरडेपणा; नेत्ररोग;
देवीरोग; गोस्तन देवी.

मैवेरु (मेयवेरु) (क) धा. - रूप येणें; आकार येणें. मूर्ति
तयार करणें.

मैवेत्तु (मेयवेत्तु) (क) अ. - जवळ; आसपास.

(क) ना. - अनुकरण; अनुयायित्व.

मैवेळगु (मेयवेळगु) (क) ना. - शरीरकांति; देहसौष्टव;

मोक्कळ (मोक्कळ) (क) ना. - बांध; ढीग; रास; आधिक्य;
श्रेष्ठता.

मोग (मोग) (क) ना. - मुख; चेहरा; वदन.

—केडिसु (केडिसु) (क) धा. - निंदणें; अपमान करणें.

—तोरु (तोरु) (क) धा. - तोंड दाखवणें; दिसणें;
उदय पाणें. उत्पन्न होणें.

—पुगु (पुगु) (क) धा. - विरोध करणें; भांडण्यास उभे
राहणें.

—पडे (पडे) (क) धा. - समाधान होणें.

—वाड (वाड) (क) ना. - पांघरूण; पडदा; तोंडावरील
वस्त्र.

—सिरि (सिरि) (क) ना. - मुखश्री; वदनकांती; तोंडावरील
कळा. चेहऱ्यावरील तेज.

मोगगोडहु (मोगगोडहु) (क) ना. - तोंड फिरवणें; नको
म्हणणें; असंमति दाखवणें.

मोगंगिहु (मोगंगिहु) (क) धा. — पोटा भरणें; खाऊन खाऊन पुरे होणें; खाणें नकोसें वाटणें.

मोगचु (मोगचु) (क) धा. — पालटणें; उलटणें; तळाचा भाग वर करणें. 'कविचु' पहा.

मोगदंडे (मोगदंडे) (क) ना. — बुरखा; पडदा; ओढणी; खोळ; झुल.

मोगदिरुवु (मोगदिरुवु) (क) धा. — तोंड फिरवणें; तोंड परतवणें; मार्गे हटणें; मिणें; कंटाळणें; कंटाळा करणें.

मोगरंब (मोगरंब) (क) ना. — झुल; हत्ती, घोडा वगैरेची झुल.

मोगरु (मोगरु) (क) वि. कोमल; कोवळा.

मोगव (वा) ड (मोगव [वा] ड) (क) ना. — बुरखा; ओढनी; खोळ; झुल.

मोगवरिके (त) (मोगवरेक [ड]) (क) ना. — तोंडओळख; ओळखीचा चेहरा; मुखपरिचय; ओझरते दर्शन.

मोगसाले (मोगसाले) (क) ना. — पटांगण; अंगण; सोपा; घरापुढील चौसोपी; आगाशी; चंद्रशाळा.

मोगसु (मोगसु) (क) धा. — उद्युक्त होणें; गुंतणें; झाकणें; प्रारंभणे.

(क) ना. — झाकण; आशा; इच्छा.

मोगे (मोगे) (क) ना. — प्रवाही पदार्थ भरून घेणें; पिणें; आक्रमणें; वर पडणें; जन्म देणें; वेढणें.

(क) ना. — लहान भोंडें; मोठा; पडदा; मुस्कट.

मोगार (मोगार) (क) ना. — रास; ढीग; समूह; बांध.

मोगाल (लु) (मोगाल [लु]) (क) ना. — फरशी; तळाचा दगड.

मोगु (मोगु) (मोगु [गु]) (क) ना. — सुकुल; फुलती कळी; साध्य; अनुकूलता; वशता.

मोगे (मोगे) (क) क्रि. — साध्य आहे का? शक्य आहे का?

(क) ना. — उमलती कळी; सुकुल.

मोटकु (मोटकु) (क) वि. — मोड; गिड्डा; अल्प; बांध.

मोट (मोट) (क) ना. — मापाला येणारे; सुंदरता; शोभा; योग्यता.

मोटने (मोटने) (क) अ. — पुस्तत जाण्यासारखें; नाश होण्याजोगें.

मोट्टे (मोट्टे) (क) ना. — भारा; मोट; मोटली; मोळी; अंडे.

मोटवि (वे) (मोटवि [वे]) (क) ना. — मोडी; पुटकुळी; यौवनपीटिका.

मोट (मोट) (क) वि. — हट्टी; आग्रही; हट्टवादी.

मोटगळि (मोटगळि) (क) ना. — निवडुंगा.

मोटु (मोटु) (क) ना. — हड्डिपणा; घड्डपणा; बोथटपणा.

मोत्त (मोत्त) (क) ना. — रास; समूह; वट्ट; ढीग.

मोत्तमोदुल (मोत्तमोदुल) (क) अ. — सर्वप्रथम; सर्वारंभी; मूलारंभी.

मोदलागु (मोदलागु) (क) धा. — आरंभणें; सुरु करणें.

मोदलिडु (मोदलिडु) (क) धा. — आरंभ करणें; सुरवात करणें.

मोदलु (मोदलु) (क) वि. — प्रथमचा; श्रेष्ठ.

(क) ना. — आरंभ; मूल; बुंधा; बुडखा; मूलकारण.

मोदु (मोदु) (क) ना. — धड्डपणा; मूर्खपणा; मंदबुद्धित्व; लाकडी तुळी; बहाल; गोल होणे.

मोने (मोने) (क) वि. — चपट; तीक्ष्ण; प्रखर; धारदार.

मोने (मोने) (क) ना. — धैर्य; युद्ध; शेवट; टोक; तीक्ष्ण धार; — आलु (अलु) (क) धा. — वीर; योद्धा; सैनिक.

— काणिसु (काणिसु) (क) धा. — टोचणें; मोसकणें; जलम करणें.

— गार (गार) (क) ना. — योद्धा; शूर सैनिक.

— गोड (गोड) (गोड [गोड]) (क) धा. — युद्धाला कारण होणें; युद्ध करणें.

— मातु (मातु) (क) ना. — बोचक बोलणें; कठोर भाषा; मनाला लागणारे बोल.

मोबलगु (मोबलगु) (अ.दे) ना. — मूल धन; मुद्दल; मुबलक; ऐन.

मोबु (मोबु) (क) ना. — काळोख; मोडपणा; भांडण; निर्बुद्धता; मूर्खत्व.

मोगम (मोगम) (मोगम [मोगम]) (क) ना. — नातवंड; नातु.

मोर (मोर) (क) ना. — सूप; पाखडण्याचें साधन.

मोरकु (मोरकु) (क) धा. — गर्वानें मान हलवणें; मस्तीने डोके हलविणें.

मोरगिविय (मोरगिविय) (क) ना. — सुपासारखे कान असणारा; गणपती. हत्ती.

मोर (रं) गु (मोर [रं] गु) क ना. — गर्जना; मेघांचा गडगडाट.

मोरडि (मोरडि) (क) ना. — उंच स्थळ; टेकडी; डोंगर.

मोरहु (मोरहु) (क) ना. — गर्जना; गडगडाट; क्रोध; कोप; हाक; हरळी; शंखध्वनि; बांत्र; उसाभर; 'गोजि' पहा.

मोरे (मोरे) (क) ना. — शंकार; व्यथा; भुंग्याचा गुंगारा; जलम; धर्म; आतपणा; न्याय.

(क) धा. — आवाज करणें; हाक मारणें; विरोध करणें; गर्जना करणें; किंचाळणें; विनवणें; प्रार्थिणें; निंदणें; अपमान करणें; चहाडी सांगणें; उडी मारणें.

— इडु (इडु) (क) धा. — आश्रय मागणें; दीनवाणें प्रार्थणें; दुःख भोगणें; विनवणें; गर्जणें.

—होंगु (मो०गु) (क) धा. —आश्रय मागणें; शरणागत होणें; 'बंबीळु' पहा.
 मोलदंक (मो०लद०क) (क) ना. —शशांक; चंद्र.
 मोले (मो०ली) (क) ना. —स्त्रियांचे स्तन; कुच.
 —कण्णु, —तोडु (क०ण्णु—मो०ळु) (क) ना. —स्तनाची बोंडी; चूचुक.
 मोलेकट्टु (मो०लीक०ळु) (क) ना. —चोळी; स्तनबंध; कृपास काचोळी; 'रवके' पहा.
 मोलेकसु (मो०लीक०सु) (क) ना. —अंगावर पिणारे अर्भक; तान्हें मूल.
 मोलेमल्लिगे (मो०लीम०ल्लिगे) (क) ना. —जाईचें फूल;
 मालती पुष्प; 'जाजि' पहा.
 मोलेयडु (मो०लीय०डु) (क) ना. —पाजणें; स्तनपान करविणें.
 मोले (मो०ली) (क) ना. —मोगरीचें फूल; बटमोगरा.
 मोलेग (मो०लीग) (क) वि. —दखिनी; गरीब; रंक; कंगाल.
 मोहर (मो०हर) (अ-दे) ना. —मोहोर; मुद्रा; एक नाणें;
 ठसा; मोहोर करण्याचें साधन.
 मोल (मो०ल) (क) ना. —उंचीचे एक माप; एक हात लांबीचें माप.
 मोलकय (कै) (मो०लक०य [कै]) (क) ना. —एक हातमाप;
 अठरा इंच; कोपरापासून बोटापर्यंतचा भाग.
 मोलके (लिके) (मो०लक० [लिके]) (क) ना. —अंकुर; मोड; कोंब;
 पालवी; कळी; रोप.
 —ओडे (ओ०डे) (क) धा. —अंकुर; फुटणें; मोड येणें;
 पालवी फुटणें; कळी धरणें.
 मोलगु (मो०लगु) (क) धा. —आवाज करणें; गरजणें; गडगडाट करणें; विरोधणें.
 मोले (मो०ली) (क) धा. —मोड येणें; अंकुरणें; पालवी फुटणें;
 जन्मणें; दिसणें.
 (क) ना. —खुटा; मोड; अंकुर; आण; शपथ.
 —होम्सु—होरडु (मो०मसु—मो०रडु) (क) धा. —मोड येणें; अंकुरणें; पालवी फुटणें.
 मोलमोले (मो०लमो०ली) (क) ना. —उभारी असलेले स्तन;
 पुष्टस्तन; पीन स्तन; टोकदार थान.
 मोळगु (मो०ळगु) (क) ना. —वंदन; नमस्कार; नमन.
 (क) धा. —वाकणें; वंदिणें; नमणें; नमस्कार करणें.
 मोकु (मो०कु) (क) ना. —वरचा भाग; पुढचा भाग.
 मोक्ष (मो०क्ष) (सं) ना. —मुक्ति; विमोचन; जन्ममरणाच्या
 फेऱ्यातून सुटका; मरण.
 मोच (मो०च) (सं) वि. —निष्पयुक्त; निर्फळ; व्यर्थ. निष्फल.

मोच (चन) (मो०च [चन]) (सं) ना. —सुटका; टाळणूक;
 पैरपारी; मुक्तता; मोकळीक.
 मोचक (मो०चक) (सं) वि. —परिहार करणारा; सुटका
 करणारा; मुक्तता देणारा.
 मोजु (मो०जु) (अ. दे.) ना. —खेळ; विनोद; मौज; मजा;
 आनंद लहर.
 मोडु (मो०डु) (क) वि. —मोड; बोथट; अवयवहीन;
 विकल; गलितगात्र.
 मोडि (मो०डि) (क) ना. —घट्टपणा; क्रोध; राग; अभिनय;
 भावभंगी रीत; क्रम; शैली; सरणी; जादूटोणा; इंद्रजाल;
 मायाविद्या; मानामती.
 मोद (मो०द) (सं) ना. —संतोष; आनंद; सुगंध; खाण.
 —क (द) (सं) ना. —संतोषसाधन; मोदक; कडवू.
 मोदिसु (मो०दिसु) (क) धा. —संतोषणें; आनंदणें; आनंदानें
 फुलणें.
 मोदु (मो०दु) (क) धा. —आपटणें; बडवणें; तिबणें; मज
 करणें; रुचि पाहणें; चाखणें; चर्वण करणें.
 (क) ना. —सूज; फूग; फुगवटा.
 मोन (मो०न) (क) ना. —मौन; स्तब्धता; पडता काळ.
 मोषु (मो०षु) (क) ना. —ईर्ष्या; असूया; तिरस्कार; मत्सर;
 इमारतीचें लाकूड; सामान; साधनसामुग्री.
 मोर (मो०र) (क) ना. —मयूर; मोर; केका.
 मोरि (मो०रि) (क) ना. —लांडोर; मयूरी; मोरणी; गयार;
 मोरी; सांडपाण्याचा चर.
 मोरितिरुवु (मो०रि०ति०रुवु) (क) धा. —मागें हटणें; परत जाणें;
 पाय मागें घेणें; तोंड फिरवणें; तिडकारा येणें.
 मोरिमाडु (मो०रि०मा०डु) (क) धा. —पदर पसरणें; मागून घेणें;
 दीन मुख पसरणें; तोंड वेगाडणें; चिडणें; रागावणें.
 मोष (मो०ष) (सं) ना. —फसवणूक; चोरटेपणा; लूट; वाटमार.
 मोस (मो०स) (क) ना. —कपट; वंचना; ठकपणा; ढोंग; अपाय.
 मोह (मो०ह) (सं) ना. —भ्रांती; प्रीति; मुग्धता; मूर्छा;
 परवशता; धाबरेपणा; गोंधळ.
 मोहन (मो०ह०न) (सं) ना. —भ्रांती; मुरळ; भूलसुलाई; मूर्छा.
 मोहनास (मो०ह०ना०स) (सं) ना. —मूर्छा आणणारें अस्त्र;
 भ्रांती पाडणारें हत्यार.
 मोहपाश (मो०ह०पा०श) (सं) ना. —प्रेमजाल; मुरक्यांतील
 आकर्षण.
 मोहर (मो०ह०र) (क) ना. —ढीग; रास; सैन्य; दंड.
 मोहळ (मो०ह०ळ) (क) ना. —तरवारीची मूठ.
 मोहि (मो०हि) (सं) वि. —मोह पाडणारा; भुलविणारा; भ्रांति
 उत्पन्न करणारा.

मोहित (मोहोत्थ) (सं) वि. - मोहपाशांत सापडलेला; भ्रांत; भ्रमिष्ठ.
 मोहिनी (नी) (मोहोनी [२९]) (सं) ना. - मोह पाडणारी; सुंदरी; विष्णूने भस्मासुरवधार्थ घेतलेले स्त्रीरूप.
 मोहिनीविद्ये (मोहोनीविद्ये) (सं) ना. - नजरबंदी; मायाविद्या; गारुड.
 मोहिसु (मोहोसु) (क) धा. - भुलणे; मोहित होणे; आश्चर्यचकित होणे.
 मोहु (मोहो) (क) धा. - झांकणे; बांध घालणे; उचलून धरणे; शरीर मऊ करणे; विरोध करणे; चोपणे; मारणे.
 मोळ (मोहो) (क) ना. - वीळ; भोक; विवर; ढोल.
 मोळगे (मोहो) (क) ना. मोळी; लाकडाचा भारा.
 —मारय्य (मारय्य) (क) ना. - एक शिवशरण.
 मोळु (मोहो) (क) धा. - कांतिहीन होणे; कळा घालवणे; कोमेजणे.
 मौकलि (मोहोली) (सं) ना - डोमकावळा; रानकावळा; किरकावळा.
 मौक्तिक (मोहोक्ती) (सं) ना. - मोती; शिंपल्यांतील रत्न.
 मौजी (मोहो) (सं) ना - मुंज; मोळाची दोरी; कडदोरा.
 —बंधन (बंधन) (सं) ना. - मुंज बांधून ब्रह्मचर्यव्रत धारण करणे; उपनयन; व्रतबंध; मुंज.
 मौढ्य (मोहो) (सं) ना. - मूढता; अज्ञान; गैरसमज; अजाणपणा; बालिशबुद्धि.
 मौन (मोहो) (सं) ना. - स्तब्धता; अबोलपणा; पडताकाळ.

मौनि (मोहो) (सं) ना. - मौनव्रती; मुनी; अबोलपणा स्वीकारलेला ऋषि; धानस्थमुनि.
 मौरजिक (मोहो) (सं) ना. - मृदंगिया; मृदुंग वाजवणारा; तबलजी.
 मौर्वि (वी) (मोहो) (सं) ना. - ज्या; प्रत्यंचा; धनुष्याची दोरी.
 —किण (किण) (क) ना. - बाणाची दोरी ओढओढून पडलेला घट्टा.
 मौर्वि (वी) किणांक (मोहो) (सं) ना. - मृगयासक्त; शिकारीचा छंद असलेला.
 मौलि (लि) (मोहो) (सं) ना. - शिर; कपाल; शिखर; किरोट; जटा; केस; नेता; पुढारी; नायक.
 मौलिक (मोहो) (सं) वि. - मौल्यवाम; श्रेष्ठ.
 (सं) ना. - मंत्री; नायक; पुढारी; नेता.
 मौल्य (मोहो) (सं) ना. - किंमत; दाम; मोल; योग्यता.
 मौहूर्तिक (मोहो) (सं) ना. - मुहूर्त सांगणारा; जोशी; ज्योतिषी.
 म्लान (मोहो) (सं) वि. - कोमेजलेला; कळाहीन; निस्तेज; क्षीण; रोडलेला.
 म्लानते (मोहो) (सं) ना. - निर्माल्य; कोमेजणे; कळाहीनता; क्षीणता; म्लानता.
 म्लेच्छ (मोहो) (सं) ना. - म्लेच्छ; अव्यक्त भाषा-लिपी
 म्लेच्छ (मोहो) (सं) वापरणारा; म्लेच्छदेशीय; अनार्य;
 वेद न मानणारा; किरात; शबर.

य

य (यो) (सं) ना. - अवर्गीय व्यंजनातील व्यंजन; चलवस्तु; हलता रथ; हवा; वारा; ऐक्य; कीर्ति; सातु; वाहन.
 (सं) अ. - संस्कृतातील भावार्थक प्रत्यय.
 यकृत् (यो) (सं) ना. - पित्तकोष.
 यक् (यो) (क) धा. - मापणे; वारेमाप लूट करणे; पूड करणे; वाकडेतिकडे फाडणे.
 यक्ष (यो) (सं) ना. - देवतायोनी; कुवेर; भांडारी; एक पिशाच; जकण; पुराणोक्त शिल्पी; कुवेरसंतती.
 —आवास (आवास) (सं) ना. - इंद्राचा राजवाडा.
 —तरु (तरु) (सं) ना. - अंजीराचे झाड.
 —पति-राज (पति-राज) (सं) ना. - कुवेर.
 —रात्रि (रात्रि) (सं) ना. - दीपावली; दिवाळपण.
 यक्षकर्म (यो) (सं) ना. - एक सुगंधी द्रव्य.

यक्षगान (यो) (सं) ना. - संगीतप्रकार; जानपद संगीत; लोकगीत.
 यक्षवित्त (यो) (सं) ना. - महालोभी; धनपिशाच.
 यक्षि (क्षी) (क्षिणी) (यो) (सं) ना. - कुवेरपति; एक स्त्री देवता; दारुकामाची विद्या.
 —दंड (दंड) (सं) ना. - जादूगाराच्या हातांतील यक्षिणीची कांडी.
 यक्ष्म (यो) (सं) ना - क्षय; खय; राजयक्ष्मा.
 यजन (यो) (सं) ना. - यज्ञ; याग; पूजन; हवन.
 यजमान (यो) (सं) ना. - मालक; धनी; स्वामी; प्रभु; पति; यज्ञदीक्षित; वडील; यज्ञ करणारा.
 —इके (इके) (क) ना. - वडीलकी; थोरपणा; नायकत्व; स्वामित्व; मालकी.

यजुर्वेद (यजुर्वेद) (सं) ना. — चार वेदांपैकी दुसरा वेद.
 यज्ञ (यज्ञ) (सं) ना. — याग; देवतेच्या नावाने बलिस्मरण;
 नैवेद्य; पूजा; हवन.
 यज्ञपुरुष (यज्ञपुरुष) (सं) ना. — यज्ञेश्वर; अग्नि; विष्णु.
 यज्ञवाट (यज्ञवाट) (सं) ना. — यज्ञासाठी योजिलेले स्थळ.
 यज्ञसूत्र (यज्ञसूत्र) (सं) ना. — जानवें; यज्ञोपवीत.
 यज्ञारि (यज्ञारि) (सं) ना. — शिव; राक्षस; षण्मुख.
 यज्ञांग (यज्ञांग) (सं) ना. — यज्ञ साधन; यज्ञभाग; खैराचे
 झाड; वटवृक्ष; सोमलता.
 यज्ञेश्वर (यज्ञेश्वर) (सं) ना. — यज्ञपुरुष.
 यज्ञोपवीत (यज्ञोपवीत) (सं) ना. — यज्ञसूत्र; जानवें.
 यत् (यत्सं) (यत् [यत्सं]) (सं) ना. — कोण? काय?
 कोणते?
 यति (यत्ति) (सं) ना. — इंद्रियसंयमी; ऋषि; मुनी; अर्हंत;
 स्वाधीनता; पद्यांतील विरामस्थान.
 यत्किंचित् (यत्किंचित्) (सं) अ. — थोडेसेंहि; तिळाएवढें;
 स्वल्पदेखील.
 यतिभंग (यतिभंग) (सं) ना. — पद्यरचनेतील विरामाचा
 प्रमाद; मुनीचा व्रतभंग.
 यत्न (यत्न) (सं) ना. — साधना; युक्ति; योजना; साहस; श्रम;
 रावणूक.
 यथा (यथा) (सं) अ. — जसे; याचप्रमाणे; असेंच.
 यथाकाल (यथाकाल) (सं) अ. — कालाला अनुसरून;
 समयानुसारें; कालमानाप्रमाणें; योग्य वेळीं.
 यथाक्रम (यथाक्रम) (सं) अ. — क्रमाला धरून; अनुक्रमें;
 रीतीप्रमाणें; पद्धतशीर.
 यथातथा (यथातथा) (सं) अ. — याहिजे तसें; योग्य; नीट.
 यथापूर्व (यथापूर्व) (सं) अ. — पूर्वी असेल तसें;
 पूर्वीप्रमाणें; पूर्वपद्धतीला अनुसरून.
 यथामति (यथामति) (सं) अ. — बुद्धिप्रमाणें; समजाप्रमाणें;
 समजुतीनें.
 यथायोग्य (यथायोग्य) (सं) अ. — योग्य प्रकारें; जसें
 हवें तसें.
 यथार्थ (यथार्थ) (सं) अ. — असेल तसें; सहजपणें;
 वस्तुतः; अर्थानुसारें; सत्यज्ञानें.
 यथार्थज्ञ (यथार्थज्ञ) (सं) वि. — वस्तुस्थिती जाणणारा;
 ज्ञानी; पंडीत.
 यथाशक्ति (यथाशक्ति) (सं) अ. — शक्तिसर्वस्व वेचून; सर्व
 सामर्थ्यानिशी; बलाप्रमाणें.
 यथास्थिति (यथास्थिति) (सं) अ. — पूर्वी असेल तसें;
 वस्तुस्थितीला जुळून; जसे होते तसे.

यथेष्ट (यथेष्ट) (यथेष्ट [यथेष्ट]) (सं) अ. — इच्छेप्रमाणें
 मागणी प्रमाणें; वाटेला तेवढे.
 यथोचित (यथोचित) (सं) अ. — योग्यतेप्रमाणें;
 औचित्यपूर्ण; मर्यादेत राहून; योग्य रीतीनें.
 यदा (यदा) (सं) अ. — जेव्हा; जसे; (यदा तदा = जेव्हा
 तेव्हा)
 यदि (यदि) (सं) अ. — एकादेवेळी; नंतर; जरी.
 यदु (यदु) (सं) ना. — एका राजाचे नांव; चंद्रवंश;
 श्रीकृष्णाचा आदिपुरुष; म्हैसूर राजाचा मूल पुरुष.
 यदुकुल (यदुकुल) (सं) ना. — यदूचे कुल; यादव वंश.
 —अग्रणि (अग्रणि) (सं) ना. — यदुकुलातील श्रेष्ठ पुरुष.
 —नंदन (नंदन) (सं) ना. — श्रीकृष्ण.
 —उद्भव (उद्भव) (सं) ना. — यदुकुलांत जन्मलेला;
 यादव; कृष्ण.
 यदुनाथ (राज) (यदुनाथ [राज]) (सं) ना. — श्रीकृष्ण.
 यदुगिरि (यदुगिरि) (सं) ना. — बुरुजाकडील टेकडी.
 यदृच्छा (यदृच्छा) (यदृच्छा [यदृच्छा]) (सं) अ. — आपोआप;
 वाटेला तसें; मनमानें; स्वेच्छेनें.
 (सं) ना. — स्वेच्छा; प्रकृति; प्रेरणा.
 यदृच्छाप्रवृत्ति (यदृच्छाप्रवृत्ति) (सं) ना. — स्वाभाविकता;
 स्वयंभूत्व; ओघाने आलेली पद्धति; सहज साधना.
 यद्वातद्वा (यद्वातद्वा) (सं) अ. — कसेतरी;
 अव्यवस्थितपणें; विसंगतपणें हातीं येईल तसें.
 यंत्र (यंत्र) (सं) ना. — पकड; वशता; अल्पश्रमानें अधिक
 काम देणारें साधन; यंत्रतंत्राचे लेखन; छापखाना;
 टाइप रायटिंग.
 यंत्रचालक (यंत्रचालक) (सं) ना. — यंत्र चालवणारा;
 यंत्राला गति देणारा; यंत्रभाग.
 यंत्रधारागृह (यंत्रधारागृह) (सं) ना. — कारंजाचें घर;
 गळंतिका; फवारा; तूपारसेचक.
 यमन (यमन) (सं) ना. — भोग; संभोग; रतिक्रीडा.
 यम (यम) (सं) ना. — इंद्रिय निग्रह; संयमन; सहनशीलता;
 यमधर्म.
 —ज, —तनय (ज-तनय) (सं) ना. — युधिष्ठिर; धर्मराज.
 यमक (यमक) (सं) ना. — अक्षरानुवृत्ति; पद्यातील एक
 शब्दालंकार; जोड; आवळेजावळे.
 यमनियम (यमनियम) (सं) ना. — इंद्रियनिग्रह; व्रतोपा-
 सना; योगातील रीतिनीति.
 यमयातने (यमयातने) (सं) ना. — क्रूरहिंसा, लग्न कष्ट;
 नर्कातील शिक्षा.
 यमल (ळ) (यमल [ळ]) (सं) ना. — जोडी; आवळीजावळी.

यमलरु (यमलरु) (सं) ना. — बरोबर जन्मलेला; अश्विनी-
देवता; नकुलसहदेव.

यमि (यमि) (सं) ना. — इन्द्रियनियंत्री; तपस्वी; ऋषि; यति;
संन्यासी.

यमुना (यमुना) (सं) ना. — यमुना नदी; यमुना जमुना.

यव (वे) (यव [वे]) (सं) ना. — जव; सातु; हस्तसामुद्रिक
गव्हाचे चिन्ह.

यवन (यवन) (सं) ना. — परकीय लिपी व भाषा जाणणारा;
परस्थ; परदेशी; म्लेंछ.

यवनाल (यवनाल) (सं) ना. — जोधळा; ज्वारी; एक
अन्नधान्य.

यवनि (नी) (यवनि [नी]) (सं) ना. — यवनस्त्री.

यवनिका (के) (यवनिका [के]) (क) ना. — जवनिका; पडदा;
गोषा; बुरखा. मुस्कट.

— पतन (पतन) (क) ना. — पडदा पडणे; आच्छादन.

यवल (यवल) (सं) ना. — बांबूचे वी.

यश (शस्) (शस्) (यश [शस्] शस्) (सं) ना. — कीर्ति;
प्रकाश; उजेड; प्रसिद्धि; विख्याति.

यशोदुभि (यशोदुभि) (सं) ना. — जयनाद; विजयमेरी;
विजयवाद्य.

यशोवत (यशोवत) (सं) वि. — कीर्तिमान्; प्रसिद्ध.

यशःपट्ट (यशःपट्ट) (सं) ना. — जयमेरी; यशोदुभि.

यशस्वी (स्विन्) (यशस्वी [स्विन्]) (सं) वि. — विजयी;
सुप्रसिद्ध; सफल.

यष्टि (यष्टि) (सं) ना. — काठी; सोटा; मालेचा पदर; ओवलेले
सूत; वाढती वेल; शरीरबांधा.

याग (याग) (सं) ना. — ऋतु; यज्ञ; याजन.

याचक (याचक) (सं) वि. — मागणारा; भिक्षेकरी; भीक
मागणारा; भटक्या; भिक्षुक.

याचना (ने) (याचना [ने]) (सं) ना. — भिक्षा मागणी;
प्रार्थना; गान्हाणे.

याचिसु (याचिसु) (क) धा. — भीक मागणे; विनम्र विचारणे;
प्रार्थणे; मागणे.

यांचा (यांचा) (सं) ना. — मागणी; प्रार्थना.

याजक (याजक) (सं) ना. — यज्ञ करणारा; यज्ञदीक्षित.

याजन (याजन) (सं) ना. — यज्ञक्रिया.

यावनाल (यावनाल) (क) ना. — जोधळा; ज्वारी.

याज्ञ (याज्ञ) (सं) वि. — यज्ञासंबंधी

याज्ञवल्क्य (याज्ञवल्क्य) (सं) ना. — एक स्मृतिकार.

याज्ञसेनि (नी) (याज्ञसेनि [नी]) (सं) ना. — द्रौपदी.

याज्ञिक (याज्ञिक) (सं) ना. — यज्ञ करणारा; यज्ञासंबंधी.

यात (यात) (सं) वि. — गेलेला; चलित.

(सं) ना. — चालना; संचलना; पायदळ; अंकुशाने चालवणे.

यातना (ने) (यातना [ने]) (सं) ना. — हिंसा; ताप; विपत्ति;
कष्ट; वेदना; तीव्र संकट.

यातुधान (यातुधान) (सं) ना. — राक्षस; पिशाच.

यात्र (यात्र) (सं) ना. — पथिक; वाटसरू.

यात्रि (त्रिक) (यात्रि [त्रिक]) (सं) वि. — तीर्थक्षेत्रे करणारा;
यात्रा करणारा; पुण्यस्थळी जाणारा.

यात्रे (त्रा) (यात्रे [त्रा]) (सं) ना. — जत्रा, देवाच्या नावाने
चालणारा उत्सव; तीर्थक्षेत्री प्रयाण.

यादव (यादव) (सं) ना. — यदुकुलोत्पन्न; यदूची संतती.

यान (यान) (सं) ना. — साधन; वाहन; चलन; प्रस्थान.

यानपात्र (यानपात्र) (सं) ना. — जहाज; नाव; विमान.

यांत्रिक (यांत्रिक) (सं) वि. — यंत्र संबंधी; रूढ; वापरांत
असलेले; तांत्रिक नसलेले.

यांत्रिकतोफु (यांत्रिकतोफु) (अ.दे) ना. — यंत्रावर
उडणारी तोफ; मशिनगन.

याप्य (याप्य) (सं) वि. — कालक्रमणीय; शुद्र; शुल्लक.

— यान (यान) (सं) ना. — पालखी.

यापन (यापन) (सं) ना. — विलंब; उशीर; चालढकल;
दिरंगाई; दवडणूक; गमावणूक.

याभ (याभ) (सं) ना. — रति; सुरतक्रीडा; संभोग; संयोग.

याम (याम) (सं) ना. — प्रहर; चलन; गमन.

यामल (यामल) (सं) ना. — जोडी; बरोवरी; सहवास.

यामवति (यामवति) (सं) ना. — यामा; रात्र; रजनी.

यामिक (यामिक) (सं) ना. — प्रहरी; पहारेकरी; चौकीदार;
देवडीवाला; रक्षक.

यामिनि (नी) (यामिनि [नी]) (सं) ना. — रात्र; रजनी.

यामि (मी) (यामि [मी]) (सं) ना. — बहीण; रात.

यामीर (यामीर) (सं) ना. — चंद्र; शशी.

याम्य (याम्य) (सं) वि. — यमासंबंधी; दक्षिणेचा.

— उत्तर (उत्तर) (सं) वि. — दक्षिणेकडून उत्तरेकडे
जाणारे.

यापि (यापि) (सं) वि. — जाणारा; चालवणारा.

याव (याव) (सं) ना. — यवासंबंधी; यव व गहू यापासून
उपजणारा; राळ; लाव.

यावक (यावक) (सं) ना. — कोणते ? कोण ?

(सं) ना. — गव्हाची गंजी; जवस; अळसंदी; हुलगे. लाव;
माप (अलतगी)

यावज्जीवं (यावज्जीवं) (सं) अ. — जिवंत असे तों;
आमरण.

यावत् (त्सं) (य्वावत् [७०]) (सं) अ. - किती; केवढें.
 — तावत् (तावत्) (सं) अ. - जेवढ्यास तेवढें; जितक्यास तितकें; जेमतेम.
 यावत्काल (य्वावत्काल) (सं) अ. - केव्हाहि;
 मिलेल तेवढा वेळ.
 यावत्तु (य्वावत्तु) (सं) वि. - केव्हाहि; सर्वदा; संपूर्ण काल;
 पुरा.
 यास्क (य्वास्क) (सं) ना. - निरुक्ताचा लेखक; महासुनी.
 युक्ती (युक्ती) (य्वाक्ती [७०]) (अ. दे) ना. -
 उगाय; युक्ति; योजना; तंत्र.
 युक्त (य्वाक्त) (सं) वि. - जुळलेलें; जमलेलें; योग्य; लायक.
 युक्तायुक्त (य्वाक्तायुक्त) (सं) वि. - योग्यायोग्य; चुकलामा-
 कला; चुकभूल.
 युक्ति (य्वाक्ती) (सं) ना. - योजना; उपाय; तोडगा; प्रवेश;
 जोड; साहचार्य; चातुर्य; कौशल्य; तर्कबद्धता; सुसूत्रता.
 युग (य्वाग) (सं) ना. - दीर्घकाल; विभाग; जोड; साहचार्य;
 द्वंद्व; जू; दास्य; एक वाव माप.
 युगपत् (य्वागपत्) (सं) अ. - लागलीच; एकंदरीनें; एकाच
 कालातले; समकालीन.
 युगल (य्वागल) (सं) वि. - जोड; दोन; बरोबरीचा.
 युगादि (य्वागादि) (सं) ना. - वर्षप्रतिपदा; पाडवा.
 युगांत (य्वागांत) (सं) ना. - प्रलयकाल; युगाचा शेवट.
 युगांतर (य्वागांतर) (सं) ना. - दुसरे युग; क्रांति;
 कालव्यत्यास.
 युगम (य्वागम) (सं) वि. - जोडीचा; बरोबरीचा.
 युत (य्वात) (सं) वि. - मिळालेलें; मिसळलेलें; समाविष्ट;
 एकवट; एकत्र.
 युति, (यूति) (य्वाति [७०]) (सं) ना. - मिश्रण; समावेश;
 एकत्रता; मिळवणी; समरसता; मीलन; संगीत.
 युधामन्यु (य्वाधामन्यु) (सं) ना. - पांडवपक्षीय राजा.
 युधिष्ठिर (य्वाधिष्ठिर) (सं) ना. - धर्मराज; पांडवातील वडील.
 युयुत्सु (य्वायुत्सु) (सं) ना. - युद्धाची खुमखुमी असलेला;
 लढवय्या; योद्धा.
 युयुधान (य्वायुधान) (सं) ना. - पांडवपक्षीय महारथी.
 युवन्, युव (वक) (य्वावन् य्वाव [७०]) (सं) ना. -
 तरुण; वयात आलेला; संवत्सर.
 युवति (य्वावति) (सं) ना. - तरुणी; वयात आलेली स्त्री.
 युवराज (य्वावराज) (सं) ना. - राजाचा ज्येष्ठ पुत्र; पुढे
 राज्यावर येणारा राजकुमार.
 युवराणि (य्वावराणि) (सं) ना. - युवराजाची पत्नी; राणी
 होणारी राजकन्या.

युष्मत् (त्सं) (य्वाष्मत् [७०]) (सं) ना. - आपण; तुम्ही.
 यूक (य्वाक) (सं) ना. - डोक्यातील कुमी; ऊ; लिखा.
 यूथ (य्वाथ) (सं) ना. - कळप; गट; हत्तीचा कळप; हुंड;
 सैन्य; संग्रह.
 — पति (पति) (सं) ना. - गजराज.
 यूथि (थिके) (य्वाथि [७०]) (सं) ना. - शेवंतीचे फूल;
 शेवंती.
 यूष (य्वाष) (अ. दे) ना. - यज्ञपथ बांधण्याचा खांब; धारणा;
 वाददिवसाला मुलाला ज्या खांबावर चढवतात तो खांब.
 यौग (य्वाग) (सं) ना. - समावेश; मीलन; जुळणी; संधि;
 अदृष्ट; निग्रह; संयम; उत्साह; दुरूप; सोंग; वेश; काम;
 योग्यता; परिणाम; नशीब; दैव; चित्तैकाग्रता; तल्लीनता; दास्य;
 ध्यान; नैपुण्य; रावणूक; इंद्रजाल; मायाविद्या; रुढी;
 रीत; पद्धति.
 योगक्षेम (य्वागक्षेम) (सं) ना. - चारितार्थ; सुस्थिति; उपचार.
 योगनिद्रे (य्वागनिद्रे) (सं) ना. - योगसमाधि; मौन;
 प्रलयकालीन देवनिद्रा.
 योगासन (य्वागासन) (सं) ना. - योगाला बसण्याची पद्धति.
 योगि (य्वागि) (सं) ना. - योगसाधक तपस्वी.
 योगिनि (नी) (य्वागिनि [७०]) (सं) ना. - स्त्रीगणदेवता;
 तपस्साधना करणारी; तपस्विनी; योगसाधक स्त्री; जोगिनी.
 योगींद्र (य्वागिंद्र) (सं) ना. - मुनिश्रेष्ठ; तपस्वी; परमेश्वर.
 योग्य (य्वाग्य) (सं) वि. - उत्तम; हितकर; अनुरूप.
 योचना (ने) (य्वाचना [७०]) (सं) ना. - चिंतन;
 आलोचन; विचार.
 योजन (य्वाजन) (सं) ना. - समावेश;
 योजना (ने) (य्वाजना [७०]) (सं) ना. - समावेश;
 शिरकाव; जुळणी; संधी; मीलन; मिश्रण; सिद्धता; शपथ;
 नऊ मैलांचे माप.
 योजिसु (य्वाजिसु) (क) धा. मिळवणें; जुळवणें; जोडणें;
 योजुणें; समावेश करणें; उपाय करणें.
 याध (वि) (य्वाध [७०]) (सं) ना. - योद्धा; भट; लढवय्या;
 वीर.
 योधन (य्वाधन) (सं) ना. - युद्ध; लढाई; रण; समर.
 योनी (य्वायनी) (सं) ना. - मूलकारण; मूलस्थान; जन्मस्थान;
 खाण; गर्भाशय.
 योषा (वे) (य्वायशा [७०]) (सं) ना. - स्त्री. बाई; व्हाईल.
 बायको.
 योषित् (ता) (ते) (य्वायित् [७०]) (सं) ना. - स्त्री;
 बायको; बाई.
 यौक्तिक (य्वाक्तीक) (सं) वि. - योजनेसंबंधी; युक्तिसंबंधी.

—तरंग (उठ००) (सं) ना.—लाट; लाटांचा धिंगाणा;
लहरी; उठाव.

रंगनायकी (उठ००००००) (सं) ना.—लक्ष्मीचा अंशावतार;
वैष्णवभक्ति.

रंगभूमि (उठ००००००) (सं) ना.—नाट्यप्रदर्शन स्थल;
सभामंडप; युद्धभूमि; आखाडा.

रंगवलि (लि) (उठ००००००) (सं) ना.—रांगोळी; रांगोळीची
चित्रकला; दगडाचे पीठ; फुलांनी काढलेली चित्रकला.

रंगार (रि) (उठ००००००) (अ.दे.) वि.—रंगविणारा;
चित्रे काढणारा;

रंगु (उठ००००) (क) ना.—रंग; वर्ग.

—इसु-माडु (उठ००००००००) (क) धा.—रंगविणें;
रंगात भिजवणें; रंग देणें.

रंगोले (लि) (उठ००००००००) (सं) ना.—रंगोळी; चित्रलेखन.

रचना (ने) (उठ००००००००) (सं) ना.—आदर्श; उत्पत्ति;
निर्मिति; नियम; प्रबंध; साहित्यनिर्मिती; व्यवस्था; शृंगार;
अनुक्रम; सिद्धता.

रचयिता (नृ) (उठ००००००००) (सं) ना.—रचणारा;
निर्माण करणारा.

रचयित्री (उठ००००००००) (सं) ना.—रचणारी; रचना करणारी;
निर्माती.

रचित (उठ००००) (सं) वि.—निर्मित; रचलेले; उत्पन्न केलेले.

रचिसु (उठ००००) (क) धा.—रचणें; निर्माण करणें; उत्पन्न
करणें; लिहून काढणें.

रच्चे (उठ००००) (क) ना.—गण्यांचे गुन्ह्याळ; प्रगटीकरण;
शिबीगाल; निंदा.

रज (जस्) (उठ००००००००) (सं) ना.—धूळि; धूळ; फोपाटा;
राग; रजोगुण; तांबडेपणा; पांघरूण; स्पशे; काळोख; ओवळे.

रजक (उठ००००) (सं) ना.—परीट; कपडे धुणारा; घोवी.

रजत (उठ००००) (सं) ना.—चांदी; रुपें; पांढरी वस्तु.

—परदे (उठ००००) (सं) ना.—पांढरा पडदा.

रजतगिरी (उठ००००००००) (सं) ना.—चंद्रगिरी; कैलास पर्वत.

रजनि (नी) (उठ००००००००) (सं) ना.—रात्र; काळोख.

रजनीकर (उठ००००००००) (सं) ना.—चंद्र.

रजनीचर (उठ००००००००) (सं) ना.—चंद्र; राक्षस; चोर; रात्री
फिरणारा; डाकू; घरफोडी करणारा. धुबड; पिशाच.

रजनीपति (कांत) (उठ००००००००) (सं) ना.—चंद्र.

रजनीमुख (उठ००००००००) (सं) ना.—रात्रीचा आरंभ; सूर्यास्त
समय; रात्रीचा पहिला प्रहर.

रजपूत (उठ००००००) (अ.दे) ना.—राजपुत्र; राजवंशीय; क्षत्रिय;
राजस्थानी; राजस्थानप्रदेशाचा

रजस्वले (ला) (उठ००००००००) (सं) ना.—विटाळशी,
ऋतुमति; बाहेरची.

रजोगुण (उठ००००००००) (सं) ना.—त्रिगुणांतील एक; स्वार्थ
परार्थ साधणारा गुण.

रजोरक्षक (उठ००००००००) (सं) ना.—धूलरक्षक; पायघोळ शगा;
मलवस्त्र; लाळेरें.

रज्जु (उठ००००) (सं) ना.—दोर; दोरी; सूत.

रज्जुसर्पन्याय (उठ००००००००००) (सं) ना.—दोरीला साप
समजून मिणें; व्यर्थ मीति.

रंजिके (उठ००००) (क) ना.—झूळ; अंबारी; हौदा.

रंजे (उठ००००) (क) ना.—घोडा व हत्ती यांवरील झुल; रक्षिका;
अश्वरक्षक; रजरक्षक.

रंजक (उठ००००) (सं) वि.—मनोहर; सुंदर.

(सं) ना.—चंदन; आशुक; प्रियकर; रंजन करणारा रंगारी;
जारा (फास्करस); स्फुर.

रंजणिके (ने) (उठ००००००००) (क) ना.—रांजण; धान्य वगैरे
साठ्याचे भांडें; बरणी; अत्तरदाणी; सुवासिक वस्तु ठेवण्याचा
करंडा.

रंजन (उठ००००) (सं) ना.—रंगवणी; रंगभरणी; सौंदर्यवर्धन;
आनंद; विनोद; उल्हास; शृंगार; रंग; शोभा.

रंजिनी (उठ००००००) (सं) ना.—निळा रंग.

रंजिसु (उठ००००००) (क) धा.—शोभा आणणें; संतोषणें; रंग
देणें; उल्हास वाटणें.

रंजिके (उठ००००) (क) ना.—अंबारी; हौदा.

रंजे (उठ००००) (क) ना.—घोड्याचे पंख; गजपंख.

रंजत (उठ००००) (सं) वि.—आवाज करणारा; हाक मारणारा;
किंकाळणारा; पाठ करणारा.

रंजन (उठ००००) (सं) ना.—हाक; किंकाळी; आरडा ओरड;
पठण; तोंडपाटीलकी.

रंजडि (उठ००००) (क) ना.—किंकाळी; शंख; बोंब; रहस्य,
नियम वद्धता; व्रत.

रंजिसु (उठ००००००) (क) धा.—वेगळे करणें; मोडणें; फाडणें;
चूक करणें.

रंजे (उठ००००) (क) ना.—रडा; दंड; बाहु; हात; कोपरापासून
बोटापर्यंतचा भाग; बाहुबल.

—सुरि (उठ००००) (क) धा.—अंग मोडून श्रम करणें; रंजे
रावणें.

रण (उठ००) (सं) ना.—युद्धभूमि; ध्वनि; युद्ध.

—रंक (उठ००) (सं) ना.—हत्तीच्या दोन दातांमधील
अंतर.

—रंग (उठ००) (सं) ना.—युद्धभूमि; जंगमैदान; समरक्षेत्र.

रणकहळे (रणकहळे) (क) ना. - युद्धाचे आव्हान; समरधुमाळी; युद्धोन्मादक रणवादन.

रणकलि (रणकलि) (क) ना. - युद्धवीर; लढवय्या; योद्धा; जंगवहादूर.

रणदागडिग (रणदागडिग) (क) वि. - युयुत्सु; युद्धाची खुम-खुमी असलेला.

रणदाणिग (रणदाणिग) (क) ना. - मार्गे पाऊल न घेणारा योद्धा; जयापजयाची पर्वा न करणारा लढवय्या.

रणधीर (रणधीर) (सं) ना. - वीरसैनिक; रणेच्छु; शिपाई; युयुत्सु.

रणभेरि (रणभेरि) (सं) ना. - युद्धाचा नगारा; दुंदुभी.

णमैलार (रणमैलार) (क) ना. - रणपिशाच; युद्धसंचार; लढाईचे भूत; रणमल्हार; समरमल.

रणरण (रणरण) (क) ना. - डस; डुगुरटें.

रणरणक (रणरणक) (सं) ना. - कामुकतेची तळमळ; प्रेम-कातरता; प्रेमाभिलाषा.

रणवाद्य (रणवाद्य) (सं) ना. - रणभेरी; रणालमी; युद्धदुंदुभी.

रणहेंडि (रणहेंडि) (क) ना. - युद्धांतून पलायन करणारा; रणछोडदास; उत्तर कुमार; पौरुषहीन; रणभीरू.

रणांगण (रणान्गण) (सं) ना. - युद्धभूमि; रणरंग; रणक्षेत्र.

रणग्न (रणग्न) (सं) ना. - समर संमुख; युद्ध; कंदन; लढाईचे तोंड.

रणजिर (रणजिर) (सं) ना. - युद्ध; समर; लढाई; कंदन.

रणानक (रणानक) (सं) ना. - युद्धवाद्य; समरभेरी; नगारा.

रणित (रणित) (सं) वि. - ध्वनित; आवाज करणारा; स्वनित.

रंड (रण) (सं) ना. - निपुत्रिक; न रुजणारे झाड.

रंडेतन (रणेतन) (क) ना. वैषम्य; रांडपण; पतिनिधनोत्तर होणारी पत्नीची परिस्थिती.

रत (रण) (सं) वि. - आनंदित; संतुष्ट; आसक्त; मग्न.

(सं) ना. - रतिक्रीडा; सुरतप्रसंग.

—क्रील (रण) (सं) ना. - कुत्रा; कुत्तेकसी.

—ज्वर (रण) (सं) ना. - कावळा.

रति (रण) (सं) ना. - शृंगार; विलास; प्रीति; आनंद; तृप्ति; स्त्रीपुरुषसंयोग; गुप्तैत्रिय; आसक्ति; कामदेवाची पत्नि.

रतिप (तीश) (रण) (सं) ना. - मदन; मन्मथ; काम; रतीचा पति.

रतिसर्वस्व (रणसर्वस्व) (सं) ना. - अति आनंद; अनुपमेय सौख्य.

रत्न (रण) (सं) ना. - खडा; वज्र; माणिक; वस्तुजातामधें श्रेष्ठ.

—आकर (रण) (सं) ना. - समुद्र; सागर.

—गर्भ (रण) (सं) ना. - समुद्र.

—दीपिका (रण) (सं) ना. - रत्नज्योत; रत्नप्रभा.

रत्नत्रय (रणत्रय) (सं) ना. - ज्ञानी माणसांचे तीन गुण. (सम्यक् ज्ञान; सम्यक् दर्शन आणि सम्यक् चारित्र्य) हे जैन धर्मातील तीन सद्गुण.

रत्नसानु (रणसानु) (सं) ना. - मेरुपर्वत.

रत्नाकरवर्णि (रणकरवर्णि) (सं) ना. - कन्नडभाषेमध्यें भारतीय वैभव वर्णन करणारा महाकवि.

रत्नावलि (रणवलि) (सं) ना. - 'रत्नावली' नामक संस्कृत नाटिका (हर्षवर्धनाने लिहिली) रत्नहार.

रत्नि (रण) (सं) वि. - झाकलेली मूठ; एक हात माप.

रथ (रण) (सं) ना. - गाडी; शरीर; अवयव; अंशभाग; आनंद; आशा, आकांक्षा.

रथकार (रणकार) (सं) ना. - सारथी; रथचालक; रथ तयार करणारा.

रथांग (रणान्ग) (सं) ना. - चक्र; चाक; सुदर्शन; चक्रवाक.

रथि (थिक) (रण) (सं) ना. - रथांत बसून युद्ध करणारा; रथवीर; रथाचा मालक.

रथिनि (नी) (रण) (सं) ना. - सैन्य; सेना.

रथोत्सव (रणोत्सव) (सं) ना. - रथ ओढण्याचा समारंभ; जत्रा.

रथ्य (रण्य) (सं) ना. - रथाला जोडलेला घोडा; भाग.

रथ्या (थ्ये) (रण्य) (सं) ना. - राजमार्ग; चव्हाटा; पुष्कळ रथ; ज्यावरून अनेक रथ धावतात तो पथ.

रद (दन) (रण) (सं) ना. - दात; दंत; दाढा; हस्तदंत.

रदनि (रण) (सं) ना. - हत्ती.

रदि (रण) (सं) ना. - सुळे असलेला हत्ती.

रद्दु (रण्य) (अ.दे) ना. - खाडाखोड; निरुपयोगित्व.

रंध्र (रण्य) (सं) ना. - भोक; फूट; छिद्र; न्यूनता; दोष; पेवाचें तोंड.

रंध्रान्वेषणे (रणान्वेषणे) (सं) ना. - दोषैकदृष्टि.

रत्न (रण्य) (क) ना. - एक कन्नड महाकवि; रत्न; गदायुद्धाचा कर्ता.

रत्नगज्जडि (रणगज्जडि) (क) ना. - मणिदर्पण; रत्नाचा आरसा.

रत्नदेने (रणदेने) (क) ना. - किल्ल्याच्या तटावरचा भाग.

रत्नवसर (रणवसर) (क) ना. - रत्नाचें दुकान; सराफीदुकान.

रत्ने (रण्य) (क) ना. - स्त्रीरत्न; सुंदरी; कामिनी.

रभस (रण्य) (सं) ना. - वेग; भर; आधिक्य; शक्ति; सामर्थ्य; आतुरता; उत्साह; आनंद; शोभा; क्रोध; त्वेष.

रमण (रण्य) (सं) ना. - पति; प्रियकर; प्रेमी; प्रीतिपुरुष; आशुक; क्रीडा; विलास.

रमणि (णी) (रमणी [रणी]) (सं) ना. — विलासिनी; मायुक;
प्रिया; प्रेयसी; कामिनी; कांता; रममाण होण्यासारखी स्त्री.
रमणीय (रमणीय) (सं) वि. — आल्हादकारक; मनोहर;
प्रियविलासयोग्य; लोकोत्तर.
रमा (मे) (रम्या [म्या]) (सं) ना. — लक्ष्मीदेवी; वैभव; श्रेष्ठता;
पत्नी.
— धव, — रमण (रम्य — रम्या) (सं) ना. — विष्णु.
रमिसु (रमिसु) (क) धा. — रमविणें; खेळविणें; विलास करणें;
सुखी करणें; संतोषणें; विहरणें; संभोगणें; मन वळवणें.
रंप (रंप्) (क) ना. — गोंधळ; कोलाहल; आरडाओरड; पुकारा;
किंचाळीं.
— श्रीदिरंप (श्रीदिरंप्) (क) ना. — गल्लीभर केलेला
पुकारा.
रंपिणे (रंप्पिणे) (क) ना. — चांमार; चामडे कापण्याचें हत्यार;
रापी.
रंवाट (रंवाट) (क) ना. — दुःखाची वतावणी; कोलाहल;
गोंधळ.
रंभे (भा) (रंभे [भा]) (सं) ना. — केळीचें झाड; अप्सरा;
सुरलोकसुंदरी.
रम्य (रम्य) (सं) वि. — मनोहर; चित्तवेधक; सुंदर; क्रीडायोग्य.
रय (रय) (सं) ना. — शीघ्रता; त्वरा; वेग; प्रवाहाची ओढ;
आवेश.
रयिसु (रयिसु) (क) धा. — चांगलें दिसणें; चांगलें होणें.
शोधणें.
रय्य (रय्य) (क) वि. — रम्य; मनोहर; चांगलें; सुंदर.
रव (रव) (सं) ना. — भाषा; ध्वनि; शब्द; गडबड; उषार;
हाक; गर्जना; शोभा; सौंदर्य.
रवके (रवके) (क) ना. — चोळी; कंचुकी; काचोळी.
रवण (रवण) (सं) ना. — हाक; हरळी; ओरड; खुषी; साद;
फांदी; रावणाचा पिता; शाखा.
रवदि (रवदि) (क) ना. — चिपाडें; चवळ; कडव्याची पात;
क्षुद्र मनुष्य.
रवळि (रवळि) (क) ना. — गोंधळ; आरडाओरड; हाक; एक
वाद्य.
रवळिगे (रवळिगे) (क) ना. — रोवळी; बांबूची उभट बुट्टी;
रवळि; आवेश; भर; तीव्रता.
रवळिसु (रवळिसु) (क) ना. — ओरडणें; किंचाळणें; शंख करणें.
रवाना (ने) (रवाना [ने]) (अ. दे) ना. — पाठवणी;
बोळवण; रवानगी.
रवि (रवि) (सं) ना. — सूर्य; भास्कर; संवत्ति; १२ संज्ञेचा संकेत.
— कांतमणि (कांतमणि) (सं) ना. — सूर्यकांत

— कुमार — सुत (कुमार; — सुत) (क) ना. — कर्ण;
सुग्रीव; यम; शनि; वैवस्वत मनु.
रविकुल (रविकुल) (सं) ना. — सूर्यवंश; रघुवंश; तारामंडळ
रशना (ने) (रशना [ने]) (सं) ना. — दोरी; कमरेची दोरी;
कमरपट्टा; कडदोरा; लगाम.
रशीति (दि) (रशीति [दि]) (अ. दे) ना. — पोच; पावती;
यादी.
रश्मि (रश्मि) (सं) ना. — किरण; कांती; प्रभा; दीप्ति; लगाम;
अनीन; पापणी.
रस (रस) (सं) ना. — द्रव; प्रवाही पदार्थ; पाणी; सत्त्व; अर्क;
सार; रहस्य; षड्स; द्राक्ष; वीर्य; तृप्ति; ब्रह्मानंद; दौली;
शृंगारादि नवरस; विष; गरळ; रुचि; आशा; लालित्य;
सौभाग्य.
रसक (रसक) (सं) ना. — 'रस'; पहा.
रसज (रसज) (सं) ना. — साखर; गोड; रक्त.
रसज्ञ (रसज्ञ) (सं) ना. — रस जाणणारा; रसिक; विज्ञानी;
विद्वान्.
रसज्ञे (ज्ञा) (रसज्ञे [ज्ञा]) (सं) ना. — षड्रसांना जाणणारी
रसिकता.
रसदान (रसदान) (सं) ना. — विषयप्रयोग; स्त्रियांचा नंज;
वातरोग.
रसदाळि (रसदाळि) (सं) ना. — पांढरा मोठा उंस; फोंड्या ऊस.
रसना (ने) (रसना [ने]) (सं) ना. — जीभ; जिह्वा; बोंब;
ओरड.
रसभस्म (रसभस्म) (सं) ना. — पाण्याचें भस्म.
रसवत् (रसवत्) (सं) वि. — रसाळ; रुचकर; मनोहर.
रसवति (रसवति) (सं) ना. — रस करणारि; स्वयंपाकघर.
रसवाद (रसवाद) (सं) ना. — किमया; सामान्य धातूपासून
सोने करण्याची विद्या.
रससिद्धि (रससिद्धि) (सं) ना. — पारा शुद्ध करण्याचे क्रम.
रसा (से) (रसा [से]) (सं) ना. — भूमी; पृथ्वी; जमीन.
रसातल (रसातल) (सं) ना. — भूमीच्या खालील लोक;
पाताळ.
रसान्न (रसान्न) (सं) ना. — मिष्टान्न; पक्वान्न; गोड भोजन;
गोडघोड.
रसाभास (रसाभास) (सं) ना. — शृंगारादि नवरसाचा परिपोष
न होणें; आनंद कमी होणें; विरस होणें; भीति; गोंधळ;
गडबड.
रसायन (रसायन) (सं) वि. — रुचकर; गोड.
(सं) ना. — मधुर पेय; खीर; चाटण; वस्तूचे गुणधर्म
बदलणारे; एकजीवकरण; विज्ञानशास्त्र.

रसारह (०८००००) (सं) ना. — झाड; वेली; गवत; वगैरे
जमिनींत रुजणारे.

रसाल (०८०००) (सं) गोड आंबा; रसपूर्ण ऊस.

रसिक (०८०००) (सं) वि. — रसज्ञ; रुचि घेणारा; विलासप्रिय;
गोड बोलणारा.

— तन (०८००) (क) ना. — रसज्ञता; विलास; सौंदर्यासक्ति;
सरस भाषण; रसपूर्ण वक्तव्य.

रसित (०८०००) (सं) वि. — रसलित; मुलामा चढवलेले; गिलिट
केलेले; झिलाई दिलेले.

(सं) ना. — शंख; ओरड; उसाभर; गोंधळ.

रस्य (०८०००) (सं) वि. — रसपूर्ण; गोड; रुचकर.

रह (हस) (हः) (०८००००) [०८००००] (सं) अ. — आश्रयानें;
गुप्तरीत्या; एकांतांत.

रहस्य (०८००००) (सं) वि. — न समजण्यासारखें; माहीत न
होण्यासारखें.

रहस्य (०८००००) (सं) ना. — गुपित; कोडे; एकांत.

रहि (०८००) (सं) ना. — आश्रय; विनोद; निशा; अंमल; मद;
कैफी; गुंगी चढलेला.

रहित (०८०००) (सं) वि. — नसलेला; सोडलेला; वगळलेला; त्यक्त;
त्यजित.

रहिवासी (०८००००) (अ.दे) ना. — राहणारा; वसति करणारा.

राका (०८००) (सं) ना. — पर्वाळ; अमावास्या; पूर्णिमा.

— इंदु-चंद्र (०८००००, ०८००००) (सं) ना. — पौर्णिमेचा चंद्र.

राक्षस (०८००००) (सं) वि. — भयंकर; भीतिजनक;

अक्राळविक्राळ.

(सं) ना. — राक्षस; दैत्य; दानव.

— अरि (०८००) (सं) ना. — विष्णु; शिव.

— विवाह (०८००००) (सं) ना. — कन्या पळवून नेऊन
तिच्याशी केलेला विवाह.

राग (०८००) (सं) ना. — तांबडा रंग; आसक्ति; अनुराग; प्रीति;
संतोष; संगीतांतील स्वराखण; क्रोध; विकार; रजोगुण.

रागि (०८००) (सं) वि. — राग असलेला; सांसारिक; मोहासक्त.

(क) ना. — एक आहारधान्य; नाचणी.

रागिसु (०८००००) (क) धा. — प्रेम करणें; आसक्त होणें; रंग
देणें; रंगविणें; रमविणें.

रागद्वेष (०८००००००) (सं) ना. — प्रीति; अप्रीति; स्वार्थाच्या
आड येणारी असूया; मत्सर.

रागवैद (छन) (०८००००००) [०८००००] (सं) ना. —

रघुकुलोत्पन्न श्रीराम.

राज (०८००) (सं) ना. — मालक; प्रजारंजक राजा; श्रेष्ठ पुरुष;
चंद्र.

— कार्य (०८००००) (सं) ना. — राजत्व; राज्यव्यस्था;
सरकार.

— निपुणपट (०८००००-०८००००) (सं) वि. — शासक; ज्ञानी;
प्रशासक; मुत्सद्दी.

— निपुणते (०८००००) (सं) ना. — मुत्सद्दीपणा; शासन
कौशल.

राजक (०८०००) (सं) ना. — राजसमूह.

राजकन्ये (०८०००००) (सं) ना. — राजाची कन्या; राजघराण्याशी
संबंध असलेली मुलगी.

राजकीय (०८००००००) (सं) वि. — राजत्वसंबंधी; शासनविषयक.
(सं) ना. — राजकारण; शासनशास्त्र; न्यायशास्त्र.

राजगृह (०८०००००) (सं) ना. — राजवाडा; राजप्रासाद;
भग्यभवन; बुद्धदेवाचें जन्मस्थळ; कपिलवस्तु.

राजत्व (०८०००) (सं) वि. — चक्राकणारा; प्रकाशणारा;
कातिमान; तेजस्वी.

राजत (०८०००) (सं) वि. — रुपेरी; चांदीचे.

राजदंड (०८०००००) (सं) ना. — प्रभुत्वदर्शक दंड; राजानें
हाती ध्यावयाचा रत्नलचित सुवर्णदंड.

राजद्वार (०८०००००) (सं) ना. — न्यायालय; कोर्ट; राजवाडा;
वेस; राजवाड्याचें महाद्वार.

राजद्रोह (०८००००००) (सं) ना. — राजाचा द्वेष; शासन-
विरोध.

राजधर (०८००००) (सं) ना. — शिव; भालचंद्र.

राजधर्म (०८०००००) (सं) ना. — राजाचें कर्तव्य; शासनाची
रीतभात.

राजनीति (०८०००००) (सं) ना. — राजकारण; शासनशास्त्र;
न्यायशास्त्र.

राजन्य (०८००००) (सं) ना. — क्षत्रिय; युद्ध करणारा.

राजपट्ट (०८०००००) (सं) ना. — राजशाही.

राजपिंड (०८०००००) (सं) ना. — राजघराण्यांत जन्मलेला.

राजपुत्र (०८०००००) (सं) ना. — राजाचा मुलगा; राजपूत
वंशांत जन्मलेला.

राजमार्ग (०८००००००) (सं) ना. — हमरस्ता; मुख्य रस्ता;
महापथ.

राजमुद्रे (०८००००००) (सं) ना. — राजाचा सहीशिक्रा; सरकारी
शिक्रामोर्तब.

राजयोग (०८००००००) (सं) ना. — जन्मकुंडलींतील राजयोग
दाखवणारी ग्रहस्थिति; एक प्रकारचें योग-साधन.

राजराज (०८००००) (सं) ना. — सम्राट; चक्रवर्ती; कुवेर.

राजर्षि (०८००००) (सं) ना. — क्षत्रिय ऋषि; क्षात्रमुनी; राज्य
असून हि ऋषीप्रमाणें असणारा; विश्वामित्र; जनक.

राजवदने (राजवदने) (सं) ना. — चंद्र मुखी; सुंदरी.
 राजशासन (राजशासन) (सं) ना. — राजाची आज्ञा; सरकारी संदेश.
 राजशेखर (राजशेखर) (सं) ना. — शिव; नृपश्रेष्ठ.
 राजस (राजस) (सं) वि. — रजोगुणोत्पन्न; रजोगुणासंबंधी; धूलमिश्रित, मातीमय.
 राजसूयि (राजसूयि) (सं) ना. — चक्रवर्तित्वासाठी केलेला यज्ञ; राजसूय यज्ञ.
 राजहंस (राजहंस) (सं) ना. — कलहंस; हंसांतील श्रेष्ठ जाती; मराठ; श्रेष्ठ राजा.
 राजांग (राजांग) (सं) ना. — राजमार्ग; महाद्वार.
 राजाज्ञे (राजाज्ञे) (सं) ना. — राजशासन; राजाचा हुक्म.
 राजार्क (राजार्क) (सं) ना. — चंद्र; सूर्य; राजा.
 राजावर्त (राजावर्त) (सं) ना. — नीलरत्न; नीलमणि.
 राजि (राजि) (सं) ना. — समूह; गुंफ; ओळ; श्रेणी.
 (अ. दे.) ना. — कबुली; संमती; एकी; संधान.
 राजित (राजित) (सं) वि. — शोभणारा; रंजन करणारा; मिरवणारा.
 राजिसु (राजिसु) (क) धा. — प्रकाशणें; चकाकणें; उजाडणें; शोभणें; मनोहर होणें.
 राजीनामे (राजीनामे) (अ. दे) — त्यागपत्र; राजीनामा.
 राजीव (राजीव) (सं) ना. — संस्कृत; वसंतकाळ; नीळ कमळ; पाणी; मास; हरिणविशेष, कळप; टोळी.
 —नेत्र-नयन (नेत्र-नयन) (सं) ना. — कमलनयन; पद्मनेत्र.
 —मित्र-सखा (मित्र-सखा) (सं) ना. — सूर्य.
 राजेंद्र (राजेंद्र) (सं) ना. — महाराज.
 राजेश्वरी (राजेश्वरी) (सं) ना. — सम्राज्ञी; दुर्गादेवी.
 राजि (जी) (राजि [जी]) (सं) ना. — राणी; महाराणी.
 राज्यभार (राज्यभार) (सं) ना. — राज्यकारभार; राज्यशासन; कारभार.
 राज्यतंत्र (राज्यतंत्र) (सं) ना. — राजकार्य; राज्यकारभार; राजशासन; अधिकार.
 राज्यश्री (राज्यश्री) (सं) ना. — राज्यसंपदा; राज्यलक्ष्मी.
 राज्यांग (राज्यांग) (सं) ना. — राजाचा अधिकार; शासनाचा अधिकार विभाग; अर्थ विभाग; संरक्षणविभाग.
 राट् (राट्) (सं) ना. — राजा; धनी.
 राट्य (टाळ) (राट्य [टाळ]) (क) ना. — फिरणारा रहाट; फिरते चक्र; पाणरहाट; सुताराचें चाक.
 राटि (राटि) (क) ना. — चाक; चक्र; चरखा; सूत कातण्याचा रहाट.

राणा (राणा) (अ. दे) ना. — राजा; रजपूत; राजाचें ब्रीद.
 राणि (राणि) (अ. दे) ना. — राज्ञी; स्वामिनी.
 राणुवे (राणुवे) (क) ना. — सैन्य; सैनिक; शिपाई; पदाति.
 रात्रि (त्रि) चर (रात्रि [त्रि] [०] [०]) (सं) ना. — रात्री फिरणारा; पिशाच; राक्षस; चोर; पहारेकरी; धुवड.
 राक्षांत (राक्षांत) (सं) ना. — सिद्धांत; वादनिर्णय; परिणाम; समारोप.
 राव (राव) (सं) ना. — हाक; आवाहन; दया; कृपा; कीर्ति; यश; वैशाखमास; वसंत ऋतु.
 राधा (राधा) (सं) ना. — कर्णाची संरक्षकमाता; दूधमाता; दायी; अधिरथ राजाची पत्नी; श्रीकृष्णाची शृंगारनायिका; ऐश्वर्य; विजय; विशाखा नक्षत्र.
 राधेय (राधेय) (सं) ना. — कर्ण.
 राम (राम) (सं) वि. — मनोहर; सुंदर; काळारंग; बलराम; परशुराम.
 (सं) ना. — राम; सीतापति; जनकपुत्र.
 —दूत (दूत) (सं) ना. — आजनेय; हनुमान.
 रामठ (रामठ) (सं) ना. — हिंग.
 रामणीयक (रामणीयक) (सं) वि. — सुंदर; मनोहर.
 रामबाण (रामबाण) (सं) ना. — रामाचा अचूक बाण; अमोघ परिणामकारक बाण.
 रामवाक्य (रामवाक्य) (सं) वि. — निर्विवाद वचन; सत्यभाषण; एकच बोल; सत्यवाणी.
 रामा (मे) (रामा [मे]) (सं) ना. — पत्नि; भार्या; सुंदरी; कामिनी.
 रामानुज (रामानुज) (सं) ना. — रामाचे लहान भाऊ; विशिष्टाद्वैत मतप्रचारक आचार्य.
 रामायण (रामायण) (सं) ना. — रामचरित्रकाव्य; न संपणारी गोष्ट.
 राय (राय) (क) ना. — राजन्; स्वामी; मालक; राजा; कर्नाटकांतील आदरार्थी शब्द.
 रायस (रायस) (क) ना. — राजशासन; सरकारी संदेश.
 रायसिंग (रायसिंग) (क) ना. — सरकारी आज्ञा लिहिणारा व पोचविणारा अधिकारी.
 रायभारि (रायभारि) (सं) ना. — राजप्रतिनिधी.
 रायजिसु (रायजिसु) (क) धा. — सुशोभित होणें; चकाकणें.
 राव (राव) (सं) ना. — हाक; आवाहन; ध्वनि; शब्द; ओरड; बहुमानाचा शब्द.
 रावण (रावण) (सं) ना. — जीवन; विश्वासूचा पुत्र; लंकेचा राजा.

रावणसंन्यासि (००००००००००) (सं) ना. — कपटवेषांतील
रावण; छद्मीसाधु; राखुर्दीतील रामोशी; ठक; धंक्क.
रावणि (०००००) (सं) ना. — रावणपुत्र इंद्रजित.
रावु (पु) (०००० [००]) (क) ना. — आवेश; उद्रेक; भूतसंचार;
विकारवशता; भीती; राहू.
रावु (हु) त (०००० [००]) ड (अ.दे) ना. — घोडेस्वार;
घोडदळांतील सैनिक; घोडदळ.
राशि (०००) (सं) ना. — समूह; संग्रह; कळप; मेघादि वारा
राशी; अतिशयता; आधिक्य.
राष्ट्र (००००) (सं) ना. — राज्य; विशाल देश; भूप्रदेश.
— पति (०००) (सं) ना. — गणराजाचा अध्यक्ष.
राष्ट्रिक (०००००) (सं) ना. — एका राजाची प्रजा; राज्यपाल.
राष्ट्रि (प्री) य (०००० [०००] ०००) (सं) वि. — राष्ट्रसंबंधी;
नाटकांतील राजाचा मेहुणा; देशीय.
रास (०००) (सं) ना. — शब्द; गोंगाट; गोंधळ; एक नृत्यप्रकार.
रासक (००००) (सं) ना. — एक लघुनाटक; नाटिका.
रासक्रीडा (डे) (०००००००० [००]) (सं) ना. — गोपीकृष्णाचा
विनोद खेळ.
रासभ (००००) (सं) ना. — गाढव; गर्धभ.
राहित्य (००००००) (सं) ना. — अभाव; उणीव; न्यून;
अनुपस्थिति; रहितता.
रासि (०००) (क) ना. — रास; राशि; समूह; संग्रह; कळप.
राहु (००००) (सं) ना. — एक राक्षस; चंद्रसूर्याचा ग्रास घेणारा
राहू; भीतिमूल; विष; एक ग्रह.
राहुग्रस्त (००००००००) (सं) ना. — राहून पछाडलेला,
गिळलेला; ग्रहण लागलेला; दुर्दैवी; दैवहत.
राहुटि (००००००) (अ.दे.) ना. — विन्हाड; डेरा; तंबू; गुडार.
राहुत (०००००) (अ. दे.) ना. — राऊत; घोडेस्वार; घोडदळ
सैनिक.
राहुल (०००००) (सं) ना. — बुद्धदेवाचा पुत्र; गंडांतर; संकट.
राळ (०००) (क) धा. — धूप; धूपार्चन; सुगंधी द्रव्य; सुवास;
एका झाडाचा डिक.
रिकापु (बु) (००००० [००]) (अ.दे) ना. — रिकीव.
रिक्कट (०००००) (क) अ. — गुपचिप; सुकाड्याने; न बोलतां.
(क) ना. — मौन; नीरवता; अबोलपणा.
रिक्त (०००) (सं) वि. — मोकळे; सुटे; खाली; व्यर्थ; पोकळ;
विभक्त; वियुक्त; रिकामें.
(सं) ना. — मरुभूमि; अरण्य.
— हस्त (००००) (सं) वि. — रिकाभ्या हाताचा; गरीब; द्रिद्री.
रिक्थ (००००) (सं) ना. — मरणकाळी सोडून दिलेलें धन;
पित्रार्जित सुवर्ण.

रिक्षा (००००) (अ.दे) ना. — नरवाहन; रिक्षा; मनुष्याने
ओढण्याचे दुचाकी वाहन.
सिंगण (०००००) (क) ना. — नाच; रांगणें; घसरगुंडी.
रिण (०००) (क) ना. — ऋण; कर्ज; उपकार; ओझे.
रिपु (०००) (सं) ना. — शत्रु; वैर; अस्मिन्. 'हगे' पहा.
रियायति (००००००००) (अ-दे) ना. — सौलत; सहूलत; सुवलत;
सुट; अनुकूलता.
रिवाजु (०००००) (अ.दे) ना. — रुढी; वापर; पद्धति; क्रम.
रिष्ट (००००) (सं) वि. — जखमी; दुखावलेला; दुर्दैवी.
(सं) ना. — अडचण; संकट; ठणका; हानि; पाप; दुर्दैव; नाश;
सुदैव; अभ्युदय.
रिसि (०००) (क) ना. — ऋषि; मुनि; यति; योगी.
रीति (०००) (सं) ना. — वर्तनक्रम; पद्धति; रुढी; साहित्यशैली;
('गौडी; वैदर्भी) मार्ग; संप्रदाय; पितळ; कंच; पितळी; जंग;
गंज; पतन; वेग; ओढा; प्रवाह; सीमा; मर्यादा.
— केडु (००००) } (क) धा. — मार्ग चुकणें.
} (क) धा. — कुमार्ग धरणें; अनीतीनें वागणें.
रीतिके (००००) (सं) ना. — पितळी; कंच; गंज.
रुक् (००००) (सं) ना. — वेदांतील ऋचा. 'रुजे' पहा.
रुक्म (००००) (सं) वि. — चकाकणारे; चमचमणारे; लकाकणारे
(सं) ना. — सोने; सुवर्ण.
रुक्मिणि (णी) (००००० [०००]) (सं) ना. — कृष्णपत्नी.
रुक् (००००) (सं) वि. — वाळलेले; कोरडे; सुकलेले; नीरस;
उद्धट; असभ्य; अनागर.
(क) ना. — अस्वल; मृगनक्षत्र.
— कुलपति (०००००) (क) ना. — जांबवंत.
रुग्ण (००००) (सं) वि. — रोगी; मोडलेले.
रुग्णयान (००००००००) (सं) ना. — आजान्याला नेण्याचें
साधन; हातडोली; जखमी लोक नेण्याची गाडी; अंब्युलन्स.
रुग्णालय (००००००००) (सं) ना. — रुग्णासाठीं दवाखाना.
रुक्क (००००) (सं) वि. — रुक्कर; गोड; मधुर; सुखदायक;
(सं) ना. — अमृत; मंगलद्रव्य; दात; डोंगर; मान; महाळुंग.
रुचि (०००) (सं) ना. — कांति किरण; प्रकाश; उजेड; शोभा;
गोडवा; गुंगार; लालित्य; लावण्य; इच्छा; वांछित; अपेक्षा;
अभिलाषा; रंग; भूक.
— कर (०००) (सं) वि. — गोड; चवदार; मधुर; मनोहर;
लज्जतदार.
— कार (०००) (सं) वि. — रुचि जाणणारा; चाख्या; रसज्ञ.
रुचिर (००००) (सं) वि. — सुंदर; मनोहर; रुक्कर.
रुचिसु (०००००) (क) धा. — गोड लागणें; आवडणें; मान्य
होणें; मनाला येणें.

रुज (जन) (रुज [जल]) (सं) ना. - रोग; आजार;

अस्वस्थता; काहिली; दखली.

रुजु (रुजु) (सं) वि. - सरळ; सत्य; स्पष्ट.

—मातु-वातु (मोड-मोड) (सं) ना. - स्पष्टीकरण;
खुलासा.

रुजवात (रुजवात) (अ.दे.) ना. - सही; साक्षरी; मुद्रा;
कबुली; दस्तगत; हस्ताक्षर.

रुजे (जा) (रुजे [जा]) (सं) ना. - आजार; अस्वस्थता;
रोग; काहिली; श्रम; दुखणें; आघात.

रुंड (रुंड) (सं) ना. - मुंडके; उत्तमांग; मानेच्या वरचा भाग.

रुंडमाल (ला) (रुंडमाल [ला]) (सं) ना. - मुंडक्याची
माल;

—घर (घर) (सं) ना. - शिव; कालिदेवी.

रुत (ति) (रुत [ति]) (सं) ना. - शब्द; ध्वनि; आवाज;
चाहुल; गीत; गान.

रुतु (रुतु) (सं) ना. - ऋतु; वसंतादि कालभेद; विटाळ;
स्त्रियांची मासिक पाळी.

रुदन (रुदन) (सं) ना. - रड; आक्रोश; आक्रंदन

रुदित (रुदित) (सं) वि. - दुःखित; प्रलपित; अडचणीत
आलेले.

(सं) ना. - दुःख; आक्रंदन; दुखणें.

रुद्ध (रुद्ध) (सं) वि. - निरोधित; विलंबित; आडकाटी;
असलेला; दाबलेला; आवळलेला.

—कंठ (कंठ) (सं) ना. - दाटलेला आवाज; गर्हिवर.

रुद्र (रुद्र) (सं) वि. - भयंकर; भयानक; आरडा ओरड
करणारा

(सं) ना. - शिव; परमेश्वर; भयानक; देवमूर्ति;

रुद्रनाटक (रुद्रनाटक) (सं) ना. - शोकांतिका;

दुःखपर्यवसायी नाटक; आविद्ध नाटक; ट्रेजेडी.

रुद्रभूमि (रुद्रभूमि) (सं) ना. - स्मशान; मरण; मसोटी;
दहनभूमि.

रुद्रवीणे (रुद्रवीणे) (सं) ना. - श्रेष्ठ वीणावाद्य.

रुद्रवीर्य (रुद्रवीर्य) (सं) ना. - पारा.

रुद्राक्ष (क्षि) (रुद्राक्ष [क्षि]) (सं) ना. - रुद्राच्या
नेत्राप्रमाणें असणारे. रुद्राक्ष फळ.

रुद्राणि (णी) (रुद्राणि [णी]) (सं) ना. - रुद्रपत्नी; पार्वती.
दुर्गा.

रुद्रावतार (रुद्रावतार) (सं) ना. - भयानक रूप; शिवाचा
अवतार.

रुधिर (रुधिर) (सं) ना. - रक्त; मंगळ ग्रह.

—आशान (आशान) (सं) ना. - राक्षस; पिशाच; हिंस्र पशु.

रुधिरपुष्प (रुधिरपुष्प) (सं) ना. - लाल जास्वंद; तांबडी कण्हेर.

रुधिराक्ष (क्षि) (रुधिराक्ष [क्षि]) (सं) ना. - लाल नेत्र;

रागावलेली दृष्टि; एक राक्षस.

रुब्बु (रुब्बु) (क) धा. - खलणें; दळणें; घासणें; ठेचणें;

रंधा मारणें; सांपडणें; समजणें.

रुमाल (लु) (रुमाल [लु]) (अ. दे) ना. - फेटा; पटका;
पागोटें; हातरुमाल.

रुरु (रुरु) (सं) ना. - एक हरीण.

रुषा (ष) (रुषा [ष]) (सं) ना. - जखम; खून; क्रोध;
आवेश; रोष.

रुषित (रुषित) (सं) वि. - क्रुद्ध; क्रोधित.

रुष्ट (रुष्ट) (सं) वि. - रागावलेले; कोपलेले.

रुह (रुह) (सं) वि. - उत्पन्न झालेले; वाढलेले; वर आलेले.

—भूरुह (भूरुह) (सं) वि. - झाड, वेल, वगैरे भूमीत
रुजणारे.

रुळि (रुळि) (क) ना. - पायातील सांखळी; पेंजण.

रुक्ष (रुक्ष) (सं) वि. - वाळलेले; मृदु नसलेले; कठोर;
नीरस; कोरडे.

रुक्षण (रुक्षण) (सं) ना. - द्रवीकरण; वातहारकता;
पातळपणा; देहाचें रोडपण; स्थूलत्व कमी करणें; लघ्वण
घालवणें.

रुढ (रुढ) (सं) वि. - वापरात असलेले; सांप्रदायिक; चालत
आलेले; ओळखीचा; निश्चित; ज्ञात; वाढलेला.

—नाम (नाम) (सं) ना. - वापरात असलेले नाव;
विशेषनाम.

—मूल (मूल) (सं) ना. - खोल गेलेले मूळ; मूळ
घरलेले; बद्धमूल; दीर्घकालीन.

—इसु (इसु) (क) धा. - रुढ होणें; वापरात येणें; वाढणें;
उदय होणें; फळ येणें.

रुढि (रुढि) (सं) ना. - वापर; संप्रदाय; पद्धति; क्रम; प्रसिद्धि;
ख्याति; जन्म; प्रगति; जमीन; मूळ.

रुढिपति (रुढिपति) (सं) ना. - जमिनीचा मालक; प्रख्यात
स्वामी; राजा.

रूप (रूप) (सं) ना. - प्रत्यक्ष पदार्थ; रीतभात; विवप्रतिबिंब;
सास्य; आदर्श; पूर्णांक; नाटक; रूपक; पशु; सौंदर्य; विर्णय;
साधना; नेमपूक; ध्वनि; आकार; मूर्तित्व; सौंदर्य; देखावा;
सूक्ष्म निरीक्षण; आलोचन.

—इसु (इसु) (क) धा. - रूपाळा आणणें; मूर्ती बनवणें;
आकार देणें.

—करे (करे) (क) धा. - वेष्टांतर करणें.

—तोरु (तोरु) (क) धा. - प्रत्यक्ष होणें; दाखवणें.

रूपक (रुपक) (सं) ना. — एक अलंकार; सहा मात्रांचा हिंदुस्थानी दादरा, एक ठेका, नाटकादि दशरूपातील काव्य, अभिनयपूर्ण काव्यप्रसंग; प्रातिनिधिक चिन्ह; लक्षण; वजन; रूपाया.

रूपजीवा (विनी) (रुपजिवी [विनी]) (सं) ना. — रूपावर जगणारी; वेद्या; देवदासी.

रूपण (रुपण) (सं) ना. — विनंती; मागणी; प्रार्थना; नटवेपणा वशिला; सांगणी.

रूपता (ते) (रुपता [ते]) (सं) ना. — सौंदर्य; सुप्रमा; स्वरूपता.

रूपरेषे (रुपरेषे) (सं) ना. — आराखडा; विषयाची थोडक्यात ओळख.

रूपार (रुपार) (सं) ना. — सुंदर आकार; सौंदर्य; चेहरापट्टी.

रूपांतर (रुपांतर) (सं) ना. — सौंग; अन्यरूप, दुसरे रूप. शृंगार; संस्कार.

रूपाश्रय (रुपाश्रय) (सं) ना. — अतिसुंदर पुरुष; मदनाचा पुतळा.

रूपित (रुपित) (सं) वि. — आकाराला आलेले, मूर्त.

रूपु (रुपु) (क) ना. — आकार; सौंदर्य; मूर्तत्व.

रूपोच्चय (रुपोच्चय) (सं) ना. — सुंदर आकाराचे संमिश्रण; अति सौंदर्य.

रूप्य (प्यक) (रुप्य [प्यक]) (सं) वि. — मनोहर; आकर्षक; सुंदर.

(सं) ना. — चांदी; चांदीचे नाणें.

रुवु (रुवु) (क) ना. — रूप; सौंदर्य; आकार.

रुहु (रुहु) (क) ना. — सुवक आकृति; सुंदर मूर्ति; सौंदर्य.

रेकेवरु (रेकेवरु) (क) धा. — पंखात शक्ति येणें; उत्साहित होणें; आपल्या पायांवर उभे राहणें; माजणें.

रेंके (रेके) (क) ना. — डुरकी; डरकाळी; खोंडाची डरकाळी.

रेंचे (रेके) (क) ना. — रत्नगंधा; रत्नगंधीचे फूल; एक वनस्पति.

रेंचेय (रेकेय) (क) ना. — झळ; खोगीर

रेंटे (रेके) (क) ना. — नांगर;

— होडे (रेके) (क) धा. — नांगरणें; नांगर चालविणें.

रेणु (रेणु) (क) धा. — मारणें; चोपणें; बडवणें.

रेंवे (रेके) (क) ना. — झाडाची फांदी; शाखा; विजय.

रेंकु (रेके) (क) ना. — फुलाची पाकळी; कुसुमदल; पातळपत्रा; सोन्याचे पाणी; झिलई.

रेंके (रेके) (क) ना. — रेखा; ओळ; आकार; व्यवस्था;

आराखडा; पहारा; कपट; फसवणूक.

रेखा (रे) (रेखा [रे]) (सं) ना. — रेघ; रेखा; आकार;

पहारा; कपट; फसवणूक; ओष्ट; श्रेणी; आकृति; पूर्णता; तृप्ति.

रेखांश (रेखांश) (सं) ना. — दोन ध्रुवांमधून जाणारी अंशांशांची वर्तुळ.

रेखागणित (रेखागणित) (सं) ना. — भूमिति; महत्त्व-मापन.

रेखावृत्त (रेखावृत्त) (सं) ना. — दोन ध्रुवांमधून जाणारी वर्तुळ.

रेंगिसु (रेंगिसु) (क) धा. — क्रोध येणें; रागावणें; रागाला आणणें.

रेंगु (रेंगु) (क) धा. — रागेजणें; राग येणें; कोपणें.

(क) ना. — राग; क्रोध; कोप.

रेंचक (न) ने (रेंचक [न] ने) (सं) ना. — झाडा; पोट झाडणें;

भेदक औषध; सारक; उच्छ्वास; वहिष्कार.

रेंगु (रेंगु) (सं) ना. — धूल; पराग; भुकटी.

रेंगुके (रेंगुके) (क) ना. — जमदग्नि पत्नी; परशुराममाता; यल्लग्ना.

रेंत (तस्) (रेंत [तस्]) (सं) ना. — पुरुषाचे वीर्य; शुक्र; पारा.

रेंवु (रेंवु) (क) ना. — बोटीचा धक्का; बंदर.

रेंवे (रेंवे) (क) ना. — रेव; गाल; वालु; रेंती; बंदर; रेवानदी.

रेंशिम (श्मे) (रेंशिम [श्मे]) (क) ना. — रेंशीम; किड्याचा कोषांतून येणारा धागा.

रेंषण (रेंषण) (सं) ना. — गर्जना; हरळी; साद.

रें (रें) (सं) ना. — संपत्ति; सोनं; कांति; प्रभा; शोभा.

रेंवत (रेंवत) (सं) ना. — संपन्न; श्रीमंत; मालक; स्वामी;

द्वारकेजवळील एक पर्वत.

रोक (रोक) (क) ना. — रोख पैसा; रोकड; नगद.

रोचिचंगेलु (रोचिचंगेलु) (क) धा. — अती रागेजणें; रागाचा पारा चढणें; मत्सर करणें; उद्रेक होणें; संतापणें; चिडणें.

रोचु (जु) (रोचु [जु]) (क) ना. — डंख; सड; मत्सर; त्वेष; खुनशीपणा. 'कुनसु' पहा.

रोचे (चेड) (रोचे [चेड]) (क) ना. — राड; चिखल; धाण; पाप.

रोडु (रोडु) (क) वि. — डावखुरा; डावखोर.

रोणकु (रोणकु) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; बागडणें.

रोंडे (रोणकु) (क) ना. — चिखल; राड; पंक; नितंबभाग.

रोण्य (रोण्य) (क) ना. — कोंडवाडा; गावकुसु; पिंजरा.

रोणु (रोणु) (क) धा. — गर्जणें; हाक मारणें; हरळी देणें; भिवविणें; ओरडणें; घासणें; शंख करणें.

रोंक (रोणकु) (सं) ना. — प्रकाश; किरण; रंझ; भोक; लड्डा.

रोंगनिदान (रोंगनिदान) (सं) ना. — रोग परीक्षा;

रोग चिकित्सा; आजाराची छाननी.

रोंगिष्ठ (रोंगिष्ठ) (सं) ना. — रोगी; अस्वस्थ मनुष्य.

रोचक (रो००७७) (सं) वि. - रुचकर; गोड; स्वादिष्ट; पक्व;
कांतिमान; तेजस्वी; सुंदर; मनोहर.
(सं) ना. - भूक; क्षुधा.
रोचन (रो००७८) (सं) ना. - रुचि; आवड; पक्वता; कांति;
उत्तेजन; भूक.
रोचि (चिस्) (रो००७९ [७८]) (सं) ना. - प्रकाश; कांति
किरण; प्रभा.
रोडाडु (रो००८०) (क) धा. - उपहासणें; तिरस्कारणें; पाण-
उतार करणें; हिणवणें; हंगवणें; अंगविक्षेपानें उपहास करणें.
रोडिंग (रो००८१) (क) वि. - निंदक; टोचून बोलणारा;
विदूषक; उपहासक; विडंबक.
रोडिसु (रो००८२) (क) धा. - निंदणें; वेडावणें; तिरस्कारणें;
घसरविणें.
रोंते (रो००८३) (क) ना. - चिखल; भिन्नेपणा; उकीरडा; घाणरी;
गाईर.
रोदन (रो००८४) (सं) ना. - रडारड; आक्रंदन; हाक.
रोद (दस्) (दसी) (रो०८५ [८६] [८७]) (सं) ना. -
आकाश; स्वर्ग.
रोदोविवर (रो००८६) (सं) ना. - भूमि आणि आकाश
यामधील पोकळी.
रोय (रो०८७) (सं) ना. - विलंब; गंडांतर; अडचण; विघ्न;
प्रतिज्ञा; वचनबद्धता.
रोयस् (रो०८८) (सं) ना. - काठ; तीर.
रोयण (रो०८९) (सं) ना. - पेरणी; लागवड; लावणी; रोप
खोचणी.
—आरोपण (रो०९०) (सं) ना. - ध्वज रोवणें; निशाण
लावणें.
रोपित (रो०९१) (सं) वि. - लावलेले; उभे केलेले;
चढविलेले; उडविलेले.
रोम (रो०९२) (सं) ना. - केस; लोकर.
—कूप (रो०९३) (सं) ना. - केशरंध्र; केसाचे छिद्र.
—रंध्र (रो०९४) (सं) ना. - केसाचे छिद्र.
—राजि (रो०९५) (सं) ना. - स्त्रीच्या ओटीवरील केशरेषा.
रोमश (रो०९६) (सं) ना. - अंगभर केस असलेला; अस्वल;
केसाळ मनुष्य.

रोमहर्ष (रो०९७) (सं) ना. - रोमांच; आनंदपुलक.
रोमंथ (रो०९८) (सं) ना. - रवंथ; चवितचर्वण.
रोमांच (चन) (रो०९९ [१००] [१०१]) (सं) ना. - देहावर काटा
येणें; शरीरावरील केस ताठ होणें.
रोलंब (रो०१०२) (सं) ना. - माशी; भ्रमर; मधमाशी; चिल्लट;
डास; धुंगुरटें.
रोष (षण) (रो०१०३ [१०४]) (सं) ना. - क्रोध; चीड; राग;
कोप; त्वेष; खेकसणी.
रोषावेश (रो०१०४) (सं) ना. - अति कोप; संताप; असह्य
राग.
रोसु (रो०१०५) (क) धा. - कंटाळणें; असह्य होणें; नकोसे
वाटणें; नाकीं नऊ येणें.
रोहण (रो०१०६) (सं) ना. - आरोहण; उन्नति; बढती; वाढ.
रोहंत (रो०१०७) (सं) ना. - झाड; वृक्ष.
—ती (३९) (सं) ना. - वेळी; लता.
रोहिणी (रो०१०८) (सं) ना. - नाडी; तांबडी गाय; रोहिणी
नक्षत्र; गोधन; चंद्राची प्रिया; बलरामाची आई; १।१० वर्षे
वयाची कन्या; बीज.
—पति, प्रिय (३९ ३००) (सं) ना. - चंद्र; बळु; धुळी;
पोळ.
रोहित (ता) (रो०१०९ [११०]) (सं) वि. - चढलेला; उन्नत;
वर गेलेला.
(सं) ना. - एक मासा; लाल कोल्हा; हरीण; रक्त.
—अश्व (३९) (सं) ना. - अश्वि.
रौद्र (रो०११०) (सं) वि. - भयंकर; भीतिप्रद.
(सं) ना. - कोप; राग; रुद्रभक्त; एक रस; उग्रता; उष्णता; क्रौर्य.
रौप्य (रो०१११) (सं) वि. - चांदीचे; रुप्याचे.
(सं) ना. - चांदी.
—महोत्सव (रो०११२) (सं) ना. - रजतोत्सव;
पंचविसावा वाढदिवस.
रौरव (रो०११३) (सं) ना. - एक भयाण नर्क; रुरु हरिणीचे
चामडे; मृगाजिन.
रौहिणेय (रो०११४) (सं) ना. - रोहिणीपुत्र; बलराम;
वासरु; बुधग्रह; वज्र.
रौहिष (रो०११५) (सं) ना. - हरिण; काशगवत.

ल

ल (७) (सं) ना. - अवर्गीय व्यंजनापैकी तिसरे व्यंजन, इंद्र;
छंदशास्त्रांतील लघु अक्षराची संज्ञा.
लक (७८) (सं) ना. - कपाल; भाल; अरण्य; भाताची लोंबी.

लक लक (पक) (७८७ [७८८]) (क) ना. - चकचकीतपणा;
झकपक; नेत्रदीपकता; दैदीप्यकता; झगझगाट.
लकुड (७८९) (क) ना. - लाकूड; काठी; सोटा; लगुड;

लकुमि (७८५५) (क) ना. — लक्ष्मी; लक्ष्मी देवी.
 लकोटे (७८५६) (अ. दे.) ना. — लखोटा; कागदाची
 लकोटे (७८५७) पिशवी; पुढा; कागदी पाकीट.
 लक्षण (७८५८) (क) ना. — लक्षण; कळा; चांगुलपण; सौंदर्य;
 कांति; चिन्ह; आठवण; साहित्यपद्धति; लक्षणा; लक्ष्मण.
 लकि (७८५९) (क) ना. — लक्ष्मी; एक वृक्ष.
 लक्तक (७८६०) (सं) ना. — लाख; तांबडा रंग; वृक्ष विशेष;
 मेंदी.
 लक्ष (७८६१) (सं) ना. — चित्त; शतसहस्र; उद्देश; ठकपणा;
 समजूत; जागृत ज्ञान; एक लाख संख्या
 — हरिसु-कोडु (७८६२-८०६३) (सं) धा. — मन लावणे;
 ध्यान देणे.
 लक्षण (७८६४) (सं) ना. — स्वभाव; वैशिष्ट्य; विवरण; खूण;
 चिन्ह; साधना; ध्येय; योग्यता; शोभा; सौंदर्य; उद्देश;
 रोगलक्षण; व्याख्या; सारस पक्षी; देहावरील भाग्य चिन्ह;
 वेषांतर; ढोंग सोंग; वक्त्रपक्षी.
 — अन्विता (७८६५) (सं) वि. — चिन्ह असलेला.
 — वंत्त (७८६६) (सं) वि. — दैवज्ञान; भाग्यशाली.
 लक्षणे (णा) (७८६७ [७८६८]) (सं) ना. — सांकेतिक अर्थ;
 कविसंकेत; तेजस्विनी; रूपवती; स्फुरद्रूपिणी.
 लक्षाधीश (७८६९) (सं) वि. — लाखोपति.
 लक्षावधि (७८७०) (सं) वि. — लाखो; लाखांनी मोजण्या-
 सारखे; अमाप.
 लक्षिसु (७८७१) (क) धा. — लक्ष देणे, ध्यानांत घेणे; लक्षांत
 ठेवणे; गौरवणे; आठवणे.
 लक्ष्म (७८७२) (सं) ना. — ओलख; परिचय; चिन्ह; सूचना;
 उद्देश; अभिप्राय.
 लक्ष्मण (७८७३) (सं) ना. — श्रीमंत; धनिक; रामाचा भाऊ;
 सौमित्र; वक्त्रपक्षी.
 लक्ष्मि (क्ष्मी) (७८७४ [७८७५]) (सं) ना. — विष्णुपत्नि; धनाची
 अधिदेवता; शोभा; कांति, सौंदर्य; लक्षण.
 — कान्त, रमण (७८७६-७८७७) लक्ष्मीपति, विष्णु.
 लक्ष्मीश (७८७८) (सं) ना. — विष्णु; लक्ष्मीकांत; कचड भारत
 लिहिणारा एक कवि.
 लक्ष्मीधर (७८७९) (सं) ना. — विष्णु; लक्ष्मण.
 लक्ष्य (७८८०) (सं) ना. — ध्येय; उद्देश; एक चित्त; ध्यान;
 दृष्टांत; उदाहरण; समजून घेण्यासारखे; गणनीय.
 — साधन (७८८१) (सं) ना. — ध्येयपूर्तीचा प्रयत्न;
 ध्येयमार्ग.
 — सिद्धि (७८८२) (सं) ना. — ध्येयपूर्ति; दृष्टांताची
 अनुभूति; दृढीकरण.

लक्ष्यार्थ (७८८३) (सं) ना. — लक्षणेने घेतलेला अर्थ.
 लगळि (७८८४) (सं) ना. — पखाल; माकण.
 लगामु (७८८५) (अ. दे) ना. — लगाम. वेस 'कडिवाण'
 पहा.
 लगु (७८८६) (क) वि. — लौकर; हलके; लघु.
 लगुड (७८८७) (क) ना. — सोटा; बडगा; लठ काठी.
 लगुबगे (७८८८) (क) अ. — घाईघाईने; त्वरया; सत्वर; लौकर.
 लगुलगु (७८८९) (क) अ. — घाईने; ताबडतोब; सत्वर.
 लग्गे (७८९०) (क) ना. — हल्ला; वेढा; चढाई; विविध वाद्यमेळ;
 लगोरीचा खेळ.
 — चेंडु (७८९१) (क) ना. — चेंडू लगोरी;
 — परे (७८९२) (क) ना. — लगोरी; वाद्य संमेलन; रणवाद्य.
 लग्न (७८९३) (सं) वि. — चिकटलेले; समाविष्ट; संबधित.
 (सं) ना. — सेषादि राशीचा उदय; विवाह; शुभमुहूर्त.
 — काल (७८९४) (सं) ना. — शुभ घटिका; शुभ मुहूर्त.
 लग्नाह (७८९५) (सं) ना. — शुभ मुहूर्त,
 लविम (मे) (मा) (७८९६ [७८९७]) (सं) ना. — अष्ट
 सिद्धींपैकी एक. हलकेपणा; भारहीनता; अल्पता; क्षुद्रपणा;
 नीचपणा.
 लघु (७८९८) (सं) वि. — तीव्र; त्वरित; दुर्बल; भिन्ना; अल्प;
 तुच्छ; हलका; लहान; कोवळा; सुलभ; लघुमात्रा.
 — तर-तम (७८९९) (सं) वि. — अति हलका; लहान.
 — त्व (७९००) (सं) ना. — तीव्रता; दुर्बलता; लहानपण.
 लघुशंके (७९०१) (सं) ना. — लघ्वी; मृत्र; मूत.
 लघुहस्त (७९०२) (सं) ना. — हातचलाखी; चोरी;
 हलका हात.
 लंकिणि (७९०३) (सं) ना. — लंकेची द्वारपालिका; राक्षसी.
 लंग (७९०४) (अ-दे) ना. — लेहंगा; स्त्रियांचा परकर; अंतर्वस्त्र.
 लंगर (रु) (७९०५ [७९०६]) (अ-दे) ना. — जहाजाचा नांगर;
 साखळदंड.
 लंगोटि (७९०६) (अ-दे) ना. — कौपीन; लंगोट; लंगोटी.
 लंगन (७९०७) (सं) ना. — उडी; उड्डाण; हास्य; उपवास.
 लंघिसु (७९०८) (क) धा. — उडणे; उडी मारणे; पार होणे;
 अवज्ञा करणे.
 लचुमण (७९०९) (क) ना. — लक्ष्मण; सौमित्र;
 रामाचा भाऊ.
 लच्चण (७९१०) (क) ना. — लक्षण; चिन्ह; खूण;
 स्वभावनिरूपण; ध्येय; योग्यता; नांव; कला; मत्स्य; कलंक.
 लच्चि (७९११) (क) ना. — लक्ष्मी देवी; गृहलक्ष्मी; स्त्री.
 लज्जा (ज्जे) (७९१२ [७९१३]) (सं) ना. — लाज; मनःसंकोच;
 अभिमान; गौरव; दाक्षिण्य; स्त्रीपुरुष गुप्तगों; भीड; विनय.

लज्जालु (लज्जालु) (सं) वि. - लज्जरा; लज्जाळू;
 दाक्षिण्य असलेला; संकोची.
 लज्जित (लज्जित) (सं) वि. - लज्जलेला; विनीत; मर्यादशील.
 लज्जिसु (लज्जिसु) (क) धा. - लज्जविणें; अपमान करणें; श्रेष्ठ
 गुण दाखविणें.
 लंच (लंच) (क) ना. - लच; 'कैय्यासे' पहा.
 लंच (च) गुळि (लंच) (क) वि. - लचखाऊ.
 लंजे (जा) (लंजे) (सं) ना. - व्यभिचारिणी; दुर्वर्तनी;
 प्रवाह; लक्ष्मी; निद्रा.
 लट (टक) (लट) (सं) ना. - मूर्ख; अविवेकी; दुरात्मा;
 फसवणूक; चोरी; दुष्टता.
 लटकटिसु (लटकटिसु) (क) धा. - गोंधळणें; गांगरणें; गडबडणें;
 भान सुटणें; भिणें; भिन्नविणें; आतुर होणें; आसावणें; उ साह
 दाखविणें.
 लटकुमुरि (लटकुमुरि) (क) धा. - चोटें मोडणें; अशुभसूचन
 करणें; शाप देणें; निंदणें.
 लटकने (लटकने) (क) अ. - झटकन; लौकर; अचानक.
 लटपट (लटपट) (क) अ. - चंचल होऊन; घाईघाईनें; झुकांडी
 खात खात; किरकिरत; संशयग्रस्त होऊन.
 लटापटि (लटापटि) (क) ना. - किरकोळ भांडण; झटापट;
 वादावादी; शब्दाला शब्द वाढणें;
 लट्टणिने (लट्टणिने) (क) नां. - लाटणें.
 लट्ट (लट्ट) (क) वि. - लट्ट; जाड; स्थूल.
 (क) वि. - दुष्ट; दुरात्मा; अविवेकी.
 लट्टिसु (लट्टिसु) (क) धा. - लाटणें; लाट मारणें; उपटणें;
 गिळंकृत करणें.
 लट्टु (लट्टु) (क) वि. - जाड; स्थूल; लट्ट.
 (क) ना. - सोटा; काठी; दंडा.
 लट्टे (ट्टा) (लट्टे) (क) ना. - निलाजरी; निर्लज्ज स्त्री.
 लट्टव (लट्टव) (सं) ना. - संगीत; सामग्री; खेळ; लालफूल;
 दुराचारिणी; नाचापोत्या; घोडा; चिमणी.
 लट्टु (ट्टु) (लट्टु) (क) ना. - लाट्ट; गोडखाद्य.
 लंड (ट्टु) (लंड) (क) वि. - नीच; क्षुद्र; भांडखोर;
 मांड.
 लंडेवेण् (लंडेवेण्) (क) ना. - भांडखोर स्त्री; भांडकुदल स्त्री;
 कलहवादिनी; नीच स्त्री.
 लता (ते) (लता) (सं) ना. - वेल; वेली.
 —कुंज (लता) (सं) ना. - वेलीचा मांडव.
 —गृह (लता) (सं) ना. - कुंज; वेली वाढून झालेली
 खोली.
 लतांगि (लतांगि) (सं) ना. - सडपातळ स्त्री; सुंदरी.

लतांत (लतांत) (सं) ना. - लतापुष्प; वेलीचे फूल.
 लतिका (के) (लतिका) (सं) ना. - लहान वेल. 'हंबु'
 पहा.
 लत्ता (से) (लत्ता) (सं) ना. - मार; ठोक; रड्या; लाथ.
 लत्ताप्रहार (लत्ताप्रहार) (सं) ना. - लाथ; दुगाणी; मार;
 तिवणी. पदाघात.
 लपन (लपन) (सं) ना. - तोंड; चेहरा; मुख; भाषा; भाषण;
 लपटायिसु (लपटायिसु) (क) धा. - गुंडाळणें; लपेटणें;
 गडबडगुंडाकरणें; बंडलमारणें; सुरळी करणें.
 लपेट (लपेट) (अ. दे) ना. - फेरा; वेढा; घेरा; लपेटा.
 लब्ध (लब्ध) (सं) वि. - मिळालेले; सापडलेले. प्राप्त.
 (सं) ना. - उदाहरणाचें उत्तर; लाभ; प्रारब्ध.
 —परिकर (लब्ध) (सं) वि. - साधनसंपन्न; सामग्रीसह;
 साहित्ययुक्त.
 लब्धकाम (लब्धकाम) (सं) वि. - इच्छापूर्ति झालेला; तृप्त;
 आशा सफल झालेला.
 लब्धवर्ण (लब्धवर्ण) (सं) वि. - विद्वान; पंडित.
 लब्धि (लब्धि) (सं) ना. - प्राप्ति; उत्तर; परिणाम; प्रारब्ध;
 ललाटेराषा.
 लभिसु (लभिसु) (क) धा. - प्राप्त होणें; मिळणें; सांपडणें;
 अस्तित्वांत येणें.
 लभ्य (लभ्य) (सं) वि. - प्राप्तव्य; मिळण्यासारखे; पुण्यकर.
 (सं) ना. - पुण्य; प्राप्ति; मिळकत; योग्यता; लायकी.
 लंपट (लंपट) (सं) वि. - आसक्त; लोलुप; मग्न; कामुक;
 दुष्ट; विषयासक्त.
 लंपटिके (लंपटिके) (क) ना. - आसक्ति; लोलुपता; लंपटता.
 लंपु (लंपु) (क) ना. - दोंग; सोंग; वैभव; विलास; सौंदर्य.
 लंब (बक) (लंब) (सं) ना. - लांब; लोंबणारा;
 सरळ रेपेस काटकोन करणारी रेषा; घड्याळ्याचा लंब;
 ओलंबा.
 लंबकर्ण (लंबकर्ण) (सं) ना. - एक राक्षस; लांब कानाचा;
 गाढव.
 लंबण (न) (ल) (लंबण) (सं) ना. - लोंबणारा;
 लंबक; ओलंबा. लोंबता गोडा; गळ्यातील हार; उपरणें;
 उत्तरीय अंगोछा.
 लंबि (लंबि) (सं) वि. - आश्रय मिळवलेला; आधार
 सांपडलेला. टांगलेला; लोंबणारा.
 लंबिसु (लंबिसु) (क) धा. - लांब करणें; लांबकळत ठेवणें;
 टांगणें; रुंद करणें; विलंब लावणें; घोळणें.
 लंबोदर (लंबोदर) (सं) ना. - डेरपोट्या; गणपति.
 लंभ (लंभ) (सं) ना. - प्राप्ति; आश्रय.

लय (७०५) (सं) ना. — नाश; तंत्री; निद्रा; ऐक्य; गुंतवणूक; संगीतातील ताल; लीनता; विरघळा.

ललन (७७९) (सं) ना. — खेळ; क्रीडा; लळलळती जीम.

ललना (ने) (७७९० [९]) (सं) ना. — स्त्री; विलासिनी; जिवा; जीम.

ललंतिके (७७०३८) (सं) ना. — बेंबीपर्यंत घोळणारा हार.

ललाट (७७०४) (सं) ना. — कगळ; भाल; निढळ.

—नेत्र (९९७) (सं) ना. — भाललोचन; कगळावर डोळा असलेला; शिव.

ललाटरेखे (७७०४०५) (सं) ना. — भाग्यरेखा; विधिलिखित.

ललाम (७७०५) (सं) वि. — श्रेष्ठ, सुंदर; भूषणभूत; तिलकप्राय.

(सं) ना. — खूण, ओळख, भूषण, ध्वजा, घोडा.

ललित (७७३) (सं) वि. — सुंदर; कोमल; मृदु; मनोहर; निसर्गरमणीय, सरळ.

(क) ना. — श्रेष्ठ क्रिया; खेळ.

—कले (८८१) (सं) ना. — मनोरंजक साहित्य; शिल्प, संगीत, चित्र इत्यादि कला.

ललिता (७७३०) (सं) ना. — स्त्री; विलासिनी; दुर्गादेवी; एक अलंकार.

ललितान्ग (७७३००१) (सं) ना. — सुंदर बांध्याची स्त्री.

रेखीव स्त्री; प्रमाणबद्ध देह असणारी स्त्री.

लळे (७८१) (क) ना. — प्रेमळ वर्तन; चुंबन; प्रीति.

—नेय (१००५) (क) धा. — पापा घेऊन बोलणे, गोंजारून बोलणे; रमविणे.

—मातु (९०७३) (क) ना. — गोडबोल; मिठास भाषण; प्रेमालाप; मोहवाणी; लाडाचे बोलणे.

ललैसु } (७८१५)

ललैयिसु } (७८१५५) (क) धा. — प्रेम दाखवणे; मोहविणे; प्रेमानें बोलणे.

लव (७९) (सं) वि. — स्वल्प; लहान; किंचित्.

(सं) ना. — कात्रण; कातरणी; चिंधी; लक्तर; सीतापुत्र; रोम; केस; लेकर; नाश.

लवण (७९०) (सं) ना. — एक राक्षस; मीठ; क्षार; ओढा.

लवणा (७९००) (सं) ना. — कांति; सौंदर्य.

लवणांतक (७९०००३८) (सं) ना. — लवणासुराला मारणारा; शत्रुघ्न.

लवणासुर (७९०००४०) (सं) ना. — मधूक राक्षसाचा पुत्र.

लवणि(णे) (७९०१ [९]) (सं) ना. — कांति; शोभा; सौंदर्य; अंगविन्यास; शृंगार; एक विशेष भावभंग; चकाकी;

चमत्कार.

—कार (८०८) (क) वि. — वीर; विलासी; शृंगारी; साज शृंगार करणारा.

लवणोदधि (७९०००५५) (सं) ना. — समुद्र; क्षीरसागर.

लवन (७९०९) (सं) ना. — कातरण; कापणी; कोयता; कुन्हाड.

लवलविके (७९०९८) (क) ना. — दुरूप; उत्साह; गडबड;

औत्सुक्य; आकांक्षा; चळवळ; व्यापार; आतुरता.

लवलविसु (७९०९९) (क) धा. — आकांक्षिणे; दुरूप येणे; आतुरणे; चडफडणे.

लवित्र (७९१३) (सं) ना. — विळा; कोयता; कोयती; कुन्हाड; परशु.

लवुड(डि) (७९१३ [३]) (क) ना. — लाकूड; पोलादी द्रोण; मूस; छोटी काहील.

लशुन (७९१९) (सं) ना. — लसुण.

लष्कर (र) (७९२० [८]) (अ. दे.) ना. — सेना; दळ; सैन्य.

लसत् (७९३) (सं) वि. — झळकणारे; योग्य; शोभिवंत;

प्रकाशणारे; डोळ्यात भरणारे; चमत्कारिक; चतुर; चलाख; उल्लसित; विनोदी.

लसित (७९३) (सं) वि. — चकाकणारा; शोभणारा; कांतिमान; प्रकाशणारा; मिरवणारा; जाणता.

लहणि (७९३१) (अ. दे.) ना. — आलाप; गायनातील

आरोहावरोह; तान; लंकेर; लहर; लाट; अडचण; पीडा;

लचांड; भानगड; हुंडीचा एक प्रकार; वायफळ बोल; गंधा; वाता.

लहरि (री) (७९३१ [०९]) (सं) वि. — कांतिमान; चकाकणारा.

(सं) ना. — मनाचा ओघ; प्रवाह; लाट; तरंग; सौंदर्य; विलास.

लळि (७९३) (क) ना. — दुरूप; उत्साह; कौशल्य; जाणतेपणा; सामर्थ्य; लाट; आश्चर्य; चमत्कार; क्रोध; उत्साह.

लळिगे (७९३१) (क) ना. — नळी; फुंकणी.

लाकुट (७९३०४) (सं) ना. — लाकूड; द्रोण; काठी; दंडा;

योगदंड; गदाधारी; पहारेकरी; संरक्षक.

लाकुड (ळ) (७९३०४ [५]) (क) ना. — 'लाकुट' पहा.

लाक्ष (क्षा) (क्षे) (७९३१ [८५]) (सं) ना. — लाख.

लाक्षणिक (७९३१८) (सं) वि. — सांकेतिक अर्थ सांगणारा; लक्षणेने कळणारे.

(सं) वि. — लक्षण जाणणारा; शास्त्रज्ञ.

लाक्षागृह (७९३१९) (सं) ना. — लाखेचे घर; पांडवांचा

नायनाट करण्यासाठी कौरवांनी बांधलेले घर.

लाख (७९३) (अ. दे.) ना. — शतसहस्र; शंभरहजार.

लाग (७९३) (क) ना. — गलाटी; कोलांटी; हातचलाखी; झोला; वजन; लगाटी.

लागहाकु (लागहाकु) (क) धा. - विश्व प्रयत्न करणें; कोलांटी मारणें; उडी घेणें; लगाटी घेणें; पराजित होणें; वचन मोडणें.
 लागिसु (लागिसु) (क) धा. - उडणें; उडी मारणें; कोलांटी मारणें.
 लागु (लागु) (क) ना. - चापत्य; चलाखी; कौशल्य; वेग; तीव्रता; उड्डाण; वैपुल्य; विस्तार; सरळपणा; ध्येय.
 लागुमोग (लागुमोग) (क) ना. - हस्तचापत्य; त्वरा; गडबड.
 लागुळ (लागुळ) (क) ना. - लाकूड; द्रोण; काठी; दंडा 'लाकुट' पहा.
 लाघव (लाघव) (सं) ना. - हलकेपणा; लघुत्व; सुलभता; उल्हास; कौशल्य; त्वरितता; पटुत्व; क्षुद्रता.
 लांगल (लांगल) (सं) ना. - नांगर; औत.
 लांगूल (लांगूल) (सं) ना. - शोपूट; पुच्छ; पिसारा.
 — चालन (चालन) (सं) ना. - गोंडाघोळी; होयवावृत्ति; हांजीखोरपणा.
 लाज (लाज) (सं) ना. - लाह्या; कळी; फूल. 'अरल' पहा.
 (अ-दे) ना. - लजा; अपमान; विनय.
 लाजा (जे) (लाजा [जें]) (सं) ना. - भाताच्या लाह्या; साळीच्या लाह्या.
 लाजाहोम (लाजाहोम) (सं) ना. - विवाहातील एक हवनविधि.
 लांछन (लांछन) (सं) ना. - खूण; चिन्ह; अंगावरील तीळ; गालबोट; कलंक; अपमान; दुष्कीर्ति; लाज; लज्जास्पदता.
 लांछनास्पद (लांछनास्पद) (सं) वि. - लज्जा वाटण्यासारखी; काळोखी फासणारी; डाग लागणारी.
 लांछित (लांछित) (सं) वि. - अंकित; चिन्हित; अपमानित; लज्जित.
 लाट (लाट) (सं) ना. - दक्षिण गुजरात; दक्षिणी गुर्जर.
 लाभालाभ (लाभालाभ) (सं) ना. - नफातोटा; हिताहित; फायदाहानी; नफानुकसान.
 लामंच (लामंच) (सं) ना. - वाळा; उशीर.
 लांबि (लांबि) (अ.दे) ना. - लांबी; लुकण; उभे माप.
 लांबच (लामंच) (क) ना. - वाळा; उशीर. 'लामंच' पहा.
 लाय (लाय) (क) ना. - तवेला; पागा.
 लायर् (लैर्) (लायर् [लैर्]) (अ.दे) ना. - बीणा; एक आंगलवाद्य.
 लालकि (लालकि) (क) ना. - लहान पालखी.
 लालन (ने) (लालन [लें]) (सं) ना. - पोषण; संरक्षण; लाड; प्रेम; पापा; अंगाईगीत.
 लालस (लालस) (सं) वि. - अत्याशा करणारा; प्रेमळ; आसक्त.

लालसा (से) (लालसा [सं]) (सं) ना. - आसक्ति; उत्कट इच्छा; अति आशा.
 लाला (लाला) (सं) ना. - लाल; सुखरस.
 लालि (लालि) (क) ना. - अंगाईगीत; पाळणागीत; दोलागाणें.
 लालित्य (लालित्य) (सं) ना. - मनोहारित्व; सौंदर्य; कोमलता; सरलत्व; शोभा; सुंदरपणा; मादेंव.
 लालिसु (लालिसु) (क) धा. - ऐकणें; कान देणें; प्रेम करणें; कौतुकानें खेळवणें; प्रशंसणे; गुण गाणें.
 लाव (लाव) (सं) ना. - कापणी; कातरणी.
 लावक (लावक) (सं) वि. - कापणारा; कातरणारा; नाश करणारा; लावी पक्षी; नागाचा खेळ करणारा; चहाडखोर.
 लावकि (लावकि) (क) ना. - लावी पक्षी; लावग पक्षी.
 लावणि (लावणि) (क) ना. - लागवड; जमिनीची लावणी; खंड; फाळा; जानपदगीत पद्धति; लावणी; रास; संग्रह.
 — कार-दार (कार-दार) (क) ना. - लावणी म्हणणारा; लागणीनें शेत करणारा; शेतकरी; करवा.
 लावण्य (लावण्य) (सं) ना. - रमणीयता; लालित्य; सौंदर्य; शोभा; खारटपणा, क्षारत्व.
 लावा (व्हा) (लावा [वा]) (अ.दे) ना. - ज्वालामुखी; अभिरस.
 लाविगे (बुगे) (लाविगे [बुगे]) (क) ना. - एक पक्षी; लावी.
 लावुक (लावुक) (क) ना. - हानीकारक; गारुडी; नाग खेळवणारा; लावी पक्षी; लावालावी करणारा.
 लास (लास) नाच; नर्तन; हुरळ; उड्डाण; विलास; नर्तकी; साथीसह संगीत नृत्य; संगीत नाट्य.
 लासिके (का) (लासिके [का]) (सं) ना. - अभिनयपूर्ण नृत्य; हावभावयुक्त नर्तन.
 लास्य (लास्य) (सं) ना. - नर्तन; नृत्य; नाचणें; नटणें.
 लाळ (लाळ) (सं) ना. - नाळ; नळी; देठ; ओळ; स्यान.
 लाळविंडिगे (लाळविंडिगे) (क) ना. - जाड अडणा; बंद दार उघडू नये म्हणून दाराला घातलेला आडवा दांडा.
 लाळि (लाळि) (क) ना. - बोटा; चिमटा; पक्कड; सांडस.
 'तंडस' पहा.
 लिक्लिक् (लिक्लिक्) (क) वि. - सेल; जीर्ण; खिळखिळे; जुनें.
 लिखित (लिखित) (सं) वि. - लिहिलेले; चितारलेले; (सं.) ना. चित्र; ललाटेप्रा; कागदपत्र; प्राचीन ऋषि.
 लिंग (लिंग) (सं) ना. - खूण; चिन्ह; शिवाचा मूर्तिविशेष; वीरशैव धर्माचे चिन्ह.
 लिंगत्रय (लिंगत्रय) (सं) ना. - पुल्लिंग, स्त्रीलिंग व नपुंसक-लिंग ही व्याकरणांतील तीन लिंगें; इष्ट-गुरु-प्राण ही शैवांची तीन लिंगें.

लिंगदेह (०००००००) (सं) ना. — जीवात्म्याचा सूक्ष्म देह.
 लिंगधारि (०००००००) (सं) ना. — वीर शैव धर्माचा अनुयायी;
 लिंग धारण करणारा.
 लिंगवृत्ति (०००००००) (सं) ना. — ढोंगी सन्यास; वृथा सन्यास.
 लिंगवंत (०००००००) (सं) ना. — लिंग धारण करणारा;
 लिंगायत; वीर शैव.
 लिंगवेत्तिने (०००००००) (क) ना. — उंबरा; डोईपट्टी.
 लिंगशरीर (०००००००) (सं) ना. — आत्म्याने धारण केलेला
 सूक्ष्मदेह.
 लिंगायत (०००००००) (सं) ना. — लिंगधारी; वीर शैव;
 लिंगवंत.
 लिंगि (०००) (सं) वि. — लिंग धारण करणारा.
 लिंगैक्य (०००००००) (सं) वि. — मुक्त; निर्वाणाला गेलेला; मृत.
 लिपि (०००) (सं) ना. — अक्षर; लेखन; चित्रण; रंगभरणी;
 शिलालेख.
 लिपिकार (०००००००) (सं) वि. — लेखक; नकलणारा; खड्डेघाशा;
 कणिक.
 लिस (०००) (सं) वि. — वापरलेले; लावलेले; लेपलेले;
 माखलेले.
 लिप्तपाद (०००००००) (सं) ना. — जाळीसारखे चर्मावरण
 असलेला पाय; जाल पाय.
 लिप्से (०००) (सं) ना. — आशा; मिळवण्याची इच्छा;
 प्राप्तीची आकांक्षा.
 लीड (०००) (सं) वि. — चाटलेले; चाखलेले.
 लीन (०००) (सं) वि. — ऐक्य झालेले; समाविष्ट; मिसळलेले;
 मग्न; वितळलेले; नम्र; प्रविष्ट.
 लीला (०००) (सं) ना. — क्रीडा; खेळ; विलास; लहर.
 लीलायित (०००००००) (सं) वि. — सहज झालेले; मुलभ;
 लाडाचे; प्रेमाचे; लीलेने आचरलेले.
 लीलावतार (०००००००) (सं) ना. — विशिष्ट कार्यासाठी
 घेतलेला अवतार; विनोदार्थ घेतलेला जन्म.
 लुंगि (००००) (अ.दे) ना. — पंचा; कमरेचे वस्त्र.
 लुंचित (०००००००) (सं) वि. — फाडलेले; सोडलेले; उपटलेले.
 लुठन (०००००) (सं) ना. — लोटांगण; लोळण.
 लुटाक (०००००००) (सं) ना. — लुटणारा; लुटारू; दरबडेखोर;
 धरफोड्या; डाकू.
 लुंन (०००००००) (सं) ना. — अपहार; नाडणूक; नागवणूक;
 सोलवण.
 लुस (००००) (सं) वि. — नाश पावलेले; अदृश्य झालेले; जखम
 भरून आलेले; गमावलेले; तुकडे केलेले; फोडलेले; चूर
 केलेले; अपद्धत.

— मति (०००) (सं) वि. — बुद्धिहीन; निबुद्ध.
 लुब्ध (०००) (०००० [००००]) (सं) वि. — मोहित; आशा
 केलेले; मागितलेले.
 (सं) ना. — लोभी; कृपण; चिक्क; व्याध; व्याधाचा तारा.
 लुलाप (य) (००००० [०००]) (सं) ना. — म्हैस. महिषी.
 लुलि (लि) त (००० [०००]) (सं) वि. — उकरलेले; उखणलेले
 विखुरलेले; अस्ताव्यस्त केलेले, लोंबणारे, थकलेले, व्यात.
 लुलि (०००) (क) ना. — हातचलाखी; वेग; त्वरा; चकाकी;
 कळकळ; निविडता; दाटपणा; झळक; चमक.
 लुटि (ट) (००० [०००]) (अ. दे.) ना. — धरफोडी; लूटमार;
 दरबडा.
 लुन (०००) (सं) वि. — कापलेले; कातरलेले; चिमटलेले;
 निवडलेले; शोधलेले; हुडकलेले.
 लुस (००००) (सं) ना. — शेपूट; पुच्छ.
 लुलुक (०००००) (सं) ना. — वेडूक; मंडूक.
 लेक (०००) (क) ना. — हिशोब; मोजणी; गणित; संस्था;
 निवडणूक; गौरव; स्थानमान.
 लेकणि (णि) (००० [०००]) (क) ना. — लेखणी;
 लिहिण्याचे साधन. कलम; पेन; टाक.
 लेकाचार (०००००००) (क) ना. — व्यवहाराला धरून वर्तन;
 देणे घेणे; हिशोब.
 लेकिग (००००) (क) ना. — कार्णिक; लिहिणारा; कुळकर्णी;
 कारकून; गणिततज्ञ; ज्योतिषी.
 लेक्सु (०००००) (क) धा. — हिशोबांत धरणे; मोजणे; लेखणे;
 गणना करणे; लक्ष देणे; जोडणे.
 लेंक (०००) (क) वि. — भक्तसेवक; तरंग; मग्न; झिगलेला.
 लेंकिग (००००) (क) ना. — पगारी नोकर.
 लेंकिति (०००००) (क) ना. — सेविका; दासी; स्त्रीनोकर.
 लेत्त (०००) (क) ना. — सोंगट्याचा खेळ; द्यूत; जुगार.
 लेप्प (०००) (क) ना. — लेप; लेपन; सारवण; सावडणी;
 गिलावा; झिलई; ओप; टसा; छाप.
 ले. क. नि. (०००००) (क) वि. — लेखक; कवि; निबंधकार.
 (लेखन यांचे संक्षिप्त रूप; क = कवि; नि = निबंधकार)
 लेख (०००) (सं) ना. — लेखण; लिखाण; लिपी; शासन; करार.
 कागदपत्र; चित्र; शारदा.
 लेखक (०००००) (सं) वि. — लिहिणारा; साहित्यिक; प्रबंधकार.
 लेखन (०००००) (सं) ना. — लिखाण. 'लेख' पहा.
 लेखनि (नी) (०००० [०००]) (सं) ना. — लेखणी; टाक;
 कलम.
 लेखिसु (०००००) (क) धा. — लिहिणे; अक्षर उठवणे; चित्र
 काढणे.

लेखे (खा) (लैखे [ख]) (सं) ना. - रेखा; रेपा; रेघ; ओळ.

लेख्य (लैख्य) (सं) वि. - लिहिण्यास योग्य; लिहिले

जाण्यासारखे.

लेप (लैप) (सं) ना. - चमक; झळक; कल्हई वापरण्याची वस्तु; लेप देण्याची वस्तु; मसता.

लेपन (लैपन) (सं) ना. - गिलावा; सारवण; शिळई.

लेपिसु (लैपिसु) (क) धा. - लावणे; चोमडणे; लेपणे; घासणे; वापरणे.

लेलिहान (लैलिहान) (सं) ना. - जिमल्या चाटणारा साप.

लेवडि (लैवडि) (अ. दे) ना. - अपहास; उपहास; परिहास.

लेवादेवि (लैवादेवि) (अ. दे.) ना. - देणेवेणे; विनिमय.

लेश (लैश) (सं) वि. - थोडे स्वल्प.

(सं) ना. - अणु; अंश; विभाग; तुकडा.

लेशमात्रं (लैशमात्रं) (सं) अ. - थोडेदेखील; अत्यल्पहि.

लेशिग (लैशिग) (क) वि. - कल्याणकर; हितकारी;

पराकामी; शूर.

लेसु (लैसु) (क) अ. - हितकारी; योग्यप्रकारे; चांगले; उत्कृष्टपणे.

(क) ना. - अभिवृद्धि; उन्नति; वाढ.

लेह (ह्य) (लैह [ह्य]) (सं) ना. - चाटण; चाटण्याची वस्तु.

लैग्य (लैग्य) (सं) वि. - लिंगासंबंधी; स्त्रीपुरुषाच्या गुणेंद्रियासंबंधी.

लैगिक (लैगिक) (सं) - वि. लिंगविषयक.

लोचगुट्ट (लोचगुट्ट) (क) धा. मिटक्या मारणे; लुचणे; मचमचणे; चुकचुकणे.

लोचकुसुरि (लोचकुसुरि) (क) धा. - बोटे मोडणे; शाप देणे; अशुभ चिंतणे.

लोहोटे (लोहोटे) (क) वि. - मोकळे; रिकामे;

लोळलोटे (लोळलोटे) पोकळ; फोल; खोटे.

लोक (लैक) (सं) ना. - जगत्; प्रपंच; जनांग; जनसामान्यता; आकाश; आमाळ; गौरव; प्राणी; दृष्टि.

—त्रय (त्रय) (सं) ना. - स्वर्ग-मृत्यु-पाताळ यांचे त्रिकुट.

—बंधु (बंधु) (सं) ना. - सूर्य.

—माता (माता) (सं) ना. - पार्वती देवी; नदी.

लोकचक्षु (लोकचक्षु) (सं) ना. - सूर्य; सर्व साक्षी.

लोकतंत्र (लोकतंत्र) (सं) ना. - जगाचे व्यवहारज्ञान.

लोकन (लोकन) (सं) ना. - पाहणी; परिशीलन; दृष्टि.

लोकनायक (लोकनायक) (सं) ना. - राष्ट्रनेता, पुहारी.

लोकनेत्र (लोकनेत्र) (सं) ना. - जगचक्षु.

लोकशोधन (लोकशोधन) (सं) ना. - सूर्य.

लोकमातृ (लोकमातृ) (सं) ना. - जगन्माता; लक्ष्मी; पार्वती.

लोकमान्य (लोकमान्य) (सं) ना. - लोकादरास पात्र असलेला; श्रेष्ठ मनुष्य; टिळकांना जनतेने दिलेले गौरवपर नांव.

लोकमित्र (लोकमित्र) (सं) ना. - सूर्य.

लोकरूढि (लोकरूढि) (सं) ना. - परंपरेने आलेली रीति; चालत आलेली पद्धति.

लोकवाद (लोकवाद) (सं) ना. - लोकांत पसरलेली अफवा; वार्ता; लोकवार्ता; अंधविश्वास; बाजार गप्प.

लोकवाता (लोकवाता) (सं) ना. - लोकात पसरलेली वातमी.

लोकसाक्षि (लोकसाक्षि) (सं) ना. - परब्रह्म; वस्तु; देव; ईश्वर; सूर्य.

लोकायत (लोकायत) (सं) ना. - नास्तिक; पाखंडमत; निरीश्वरवाद. चार्वाकमत; नास्तिकता.

लोकालोक (लोकालोका) (सं) ना. - पुराणांतरी प्रसिद्ध असा दिव्य लोक.

लोकोक्ति (लोकोक्ति) (सं) ना. - म्हण; वक्ताप्रचार; सुभाषित.

लोकोत्तर (लोकोत्तर) (सं) वि. - असामान्य; असाधारण; जगांत क्वचित आढळणारा; अत्यंत श्रेष्ठ.

लोग (लैग) (क) ना. - लोक; सामान्यजन; जगत्; जनांग; मानव.

लोगर (लैगर) (क) ना. - जनसामान्य; अज्ञ जनात; साधारण बुद्धीचा मनुष्य; विदेशीय; परका पुरुष.

लोचक (लोचक) (सं) ना. - मोड; कनीनिका; बुवूळ; डोळ्यांतील बाहुली.

लोचगुंडिगे (लोचगुंडिगे) (क) ना. - कमंडळ; यतीचे जलपात्र.

लोचन (लोचन) (सं) ना. - डोळा; दृष्टि; दृष्टिक्षेप; कांति. दोन वाचक शब्द.

लोचु (लोचु) (क) ना. - केशलोचन; जैन धर्मरुढीप्रमाणे केश उपटण्याची पद्धति.

लोटा (लोटा) (अ.दे) ना. - थाली; वाटी; मोगा; तांब्या; पाणी पिण्याचे भांडे.

लोडु (लोडु) (अ.दे) ना. - उशी; तक्या; लोड; रेलण्याचे साधन; व्यायामाचे एक उपकरण; करेला; मुद्दल.

लोप (लैप) (सं) ना. - नाश; अदृश्यता; अभाव; उणीव; कमतरता; विष्वस.

लोपामुद्रा (द्वे) (लोपामुद्रा [द्वे]) (सं) ना. - अगस्ती ऋषीची पत्नी.

लोपिसु (लो०००००) (क) धा. - काढून टाकणें; सोडणें; त्यागणें; नाहीसे होणें.
 लोभ (लो००००) (सं) ना. - आशा; इच्छा; आकांक्षा; प्रेम; प्रीति; कृपणता; कंजूपण; काम न करतां दाम मिळवण्याची वेडी आशा.
 लोभान (लो०००००) (क) ना. - धूप; धूपार्चन; सुगंधी द्रव्य; गुग्गुलु.
 लोभि (लो००००) (सं) वि. - लोभ असलेला; दुसऱ्याची वस्तु इच्छिणारा; ऐतखाऊ; कृपण; कंजूप.
 लोम (लो००००) (सं) ना. - रोम; रोमांच; अंगावरील केस.
 लामश (लो०००००) (सं) ना. - अंगभर केस असलेला; केसाळ; अस्वल; मेंढरु; कोल्हा; वानर.
 लोहमर्ष (लो०००००००) (सं) ना. - आनंदाचे रोमांच; आनंदाने अंगावरील केस उभे राहणें; प्रमोदपुलक.
 लोल (लो००००) (सं) वि. - दोलायमान; चंचल; अस्थिर; हलता; झुलता; महत्वाकांक्षी; मोठपणाची इच्छा करणारा.
 (सं) ना. - विलासी; कामुक; आसक्त; विनोदात काम करणारा. जीवन व्यर्थ घालवणारा.
 लोलक (लो०००००) (सं) ना. - किरणाचे पृथक्करण करणारी पैलुदार काच; कर्णभूषण; झूल; डमरू.
 लोलन (लो०००००) (सं) ना. - डोलन; चांचल्य; विलासप्रियता; खुशालचेंडूपणा. 'अलेत' पहा.
 लोलप (भ) (लो००००० [०]) (सं) वि. - अति आशा करणारा; अत्यासक्त; लोभी; महत्वाकांक्षी.
 —ता (ते) (लो०००० [०]) (सं) ना. - आतुरता; आसक्ति.
 लोलुसि (लो००००००) (सं) ना. - दुराशा; दुराकांक्षा; दुरिच्छा.
 लोला (लो०००००) (सं) ना. - चंचला; चपला; सुंदरी; कामिनी; भोगेच्छा असणारी.
 लोवे (लो००००) (क) ना. - छपराचे पाखें; छपराचा उतार; पडछप्पर.
 लोष्ट (ष्टु) (ष्टक) (लो००००० [०]) (क) ना. - मातीचा टिकळा; टेपसा; मातीची वीट.

लोह (लो००००) (सं) ना. - लोखंड; तांबें; एक तांबडी धातु; तांबडा रंग; रक्त; खड्ड; एक धातु.
 —मंजूषा (लो०००००००) (सं) ना. - लोखंडी पेटी; खजिना; तिजोरी; लोखंडी कपाट.
 लोहकार (लो००००००) (सं) ना. - लोहार; विसाडी; लोखंडाचें काम करणारा.
 लोहकांत (लो०००००००) (सं) ना. - लोहचुंबक; आयसकांत; स्पर्शमणि.
 लोहचुंबक (लो००००००००) (सं) ना. - लोखंडाचें आकर्षण करणारी धातु; लोहकांत.
 लोहपट्टिका (लो००००००००) (सं) ना. - गज; लोखंडी कटांजन.
 लोहवक्त्रे (लो००००००००) (क) ना. - रिक्तीव; घोडेस्वाराची पाय ठेवण्याची लोखंडी पायराखी; 'पकरके' पहा.
 लोहवर (लो००००००) (सं) ना. - धातुश्रेष्ठ; सोने.
 लोहित (लो०००००) (सं) ना. - रक्त; तांबे; तांबडा रंग; क्रोध; राग; कुन्हाड; आयुध.
 लोहिताक्ष (लो००००००००) (सं) ना. - कोकीळ; तांबड्या डोळ्याचा पक्षी; विष्णु.
 लोहितांग (लो००००००००) (सं) ना. - रक्तांग; मंगळ; संधिकालीन सूर्य.
 लोहिताश्व (लो००००००००) (सं) ना. - अग्नि; हरिश्चंद्रपुत्र.
 लौळे (लि) (लो०००० [०]) (क) ना. - लाळ; थुंकी; मुखरस; लालाजल. अंड्यातील बरक.
 लौकायतिक (लो००००००००) (सं) वि. - चार्वाक मताचा मनुष्य; नास्तिकवादी.
 लौकिक (लो०००००) (सं) वि. - लोकसंबंधी; जनाविषयी; रूढ; ग्राम्य; प्रापंचिक; ऐहिक; ज्ञान संगत; तर्कशुद्ध; भौतिक.
 —वाद (लो००००) (सं) ना. - पांचभौतिक विज्ञान.
 लौल्य (लो००००) (सं) ना. - लोलपता; अस्थिरता; चांचल्य; अत्यासक्ति; औसुक्य; आतुरता.

व

व (व) (सं) ना. - अवर्गीय मालेंतील चौथें व्यंजन; भविष्य कृदंत करतांना धातूला लागणारा प्रत्यय; वायु; वरुण; भुज; संबोधन; शुभ; क्षेम; महासागर; वस्त्र; राहु; वास.
 वं (व) (सं) वि. - भविष्यकृदंताचा प्रत्यय.
 वंश (व) (सं) ना. - कुल; कुटुंब; संतती; घराणें; वेळु;

काकण; गट; ढीग; समूह; मेळा; सुरली, पावा; पाणी; शाल; सावरवृक्ष; ऊस; दहा हात लांबीचें माप.
 —ज (ज) (सं) ना. - वंशात जन्मलेला; आत; बांधव; बांबूपासून उत्पन्न झालेला.
 —घर (घ) (सं) ना. - पर्वत; वेळूचें वेट.
 —नर्ति (न) (सं) ना. - विदूषक; हास्यकार.

—वृक्ष, वलि (वृक्ष-वलि) (सं) ना. —वंशविस्तार;
वाढती संतती; कुलपरंपरा; वंशावळ; पिढी.

—स्थ (स्थ) (सं) ना. —कुटुंबीय; पिढीचा; बांधव.

वंशक (वंशक) (सं) ना. —ऊस; बांबू; एक मासा.

वंशि (वंशि) (सं) ना. —वेणु; पावा; मुरली; बासरी.

वंशि (शी) क (वंशि [शी] क) (सं) ना. —वंशविषयक; वेणु;
पावा.

वकालतु (वकालतु) (अ.दे) ना. —वकिली; वकिलचा

व्यवसाय; पक्षकाराच्या वतीने बोलण्याचे काम.

वकील (वकील) (अ.दे) ना. —कायदापंडित; विधिज्ञ; रायभरी;

शासनांतील नियमाला धरून पक्षकारातर्फे भांडणारा.

वकुल (ळ) (वकुल [ळ]) (क) ना. —नागकेशर; वकुल;

करंजाचे झाड.

वक्कणिसु (वक्कणिसु) (क) धा. —विवरणे; खुलासा करणे; स्पष्ट
करणे; व्याख्यान देणे; सांगणे.

वक्कणे (वक्कणे) (क) ना. —व्याख्यान; विवरण; समजूत; सांगणे;
खुलासा; स्पष्टीकरण; टिप्पण; शैली; सरणी.

वक्कणिसु (वक्कणिसु) (क) धा. —व्याख्यान देणे; टीका
करणे; वाखाणणे; खुलासा करणे; समजून सांगणे.

वक्तव्य (वक्तव्य) (सं) वि. —सांगण्यास योग्य; समजून
देण्यासारखे; वक्तृत्व; बोलकपणा; वाचाळता; उपदेश;
उपन्यास; निंदा.

वक्तार (क्त) (वक्तार [क्त]) (सं) ना. —वाचिवीर; वाक्पंडित;
बोधक; उपन्यास करणारा; वाक्चतुर.

वक्तृत्व (वक्तृत्व) (सं) ना. —भाषणचातुर्य; बोलण्याची
कला.

वक्त्र (वक्त्र) (सं) ना. —मुख; तोंड; चर्या; चेहरा.

वक् (वक्) (सं) वि. —वाकडे; तिरळे; वाकलेले; चिक्लेले;
गुंडाळलेले; वळलेले.

(सं) ना. —वक्रता; वाक; कुटिलता; अप्रामाणिकता; वंचना;
मंगळग्रह; शनिग्रह.

वक्रग्रीव (वक्रग्रीव) (सं) ना. —वाकडमान्या; उंट.

वक्रतुंड (वक्रतुंड) (सं) ना. —गणपति; पोपट; वाकडे तोंड
असलेला.

वक्रदृष्टि (वक्रदृष्टि) (सं) ना. —वाकडी नजर; टरके; सूडबुद्धि;
अनादर; मत्सर; पोटादुखी.

वक्रांग (वक्रांग) (सं) ना. —हंसपक्षी.

वक्रि (वक्रि) (सं) ना. —वाकडी वस्तु; वाकलेली वस्तु; पीळ
घातलेली वस्तु; कपटी; फसव्या.

वक्रोक्ति (वक्रोक्ति) (सं) ना. —व्यंगोक्ति; व्यंग्य; टोचून
बोलणे; बोचक भाषण; वाकडे बोल; एक काव्यालंकार.

वक्त्रीभवन (वक्त्रीभवन) (सं) ना. —वक्रता; वाकडेपणा.

—किरणवक्त्रीभवन (किरणवक्त्रीभवन) (सं) ना. —प्रकाश
घनपदार्थावरून जातांना होणारी किरणांची वाकडी गति;
किरणाची दिशापालट.

वक्ष (क्षस्) (वक्ष [क्षस्]) (सं) ना. —छाती; ऊर; छाताड.

वक्षस्थळ (वक्षस्थळ) (सं) ना. —छाती; छातीचा भाग.

वक्षोज (वक्षोज) (सं) ना. —स्तन; थान; छातीवर उपजलेले;
उरोज.

वखार (वखार) (अ.दे) ना. —पदार्थसंग्रहस्थळ; कोठी;
कोठार; 'उग्रण' पहा.

वंक (वंक) (क) वि. —वक्र; वाकडे; वाकदार.

वंकर (वंकर) (क) वि. —कुरूप; वक्र; कुटिल; अप्रामाणिक.

वंकि (वंकि) (क) ना. —वाकी; मुसळ.

वंग (वंग) (सं) ना. —बंगालदेश; बंगाली; शिसें; जस्त.

वंगड (वंगड) (क) ना. —पक्ष; पंथ; कुटुंबीय व्यक्ति;

'पंगड' पहा.

वंगार (वंगार) (क) ना. —सोने; भंगार; कांचन.

वंगीय (वंगीय) (सं) वि. —बंगालदेशीय; बंगालीवाबू.

वच (चस्) (चस्सु) (वच [चस्] [चस्सु]) (सं) ना. —

भाषा; गोष्ट; पोपट; सूर्य;

वचन (वचन) (सं) ना. —उक्ति; गोष्ट; वाक्य; संख्या;

दिलेले वचन; प्रतिज्ञा; नियम; सूत्र; सुभाषित;

शिवशरणोपदेश.

—त्रय (त्रय) (सं) ना. —एक-द्वि-बहु अशी

व्याकरणांतील तीन वचने.

—स्थ (स्थ) (सं) वि. —प्रतिज्ञा करणारा; बोलण्याला

जागणारा; विश्वासु.

वचनीय (वचनीय) (सं) वि. —सांगण्यास योग्य. निंद्य;

तिरस्करणीय. (उपरोधिक भाषेत)

वचनीयता (ते) (वचनीयता [ते]) (सं) ना. —निंदा; तिर-

स्कार; आगदन; अपवाद; चहाडी

वचसांपत्ति (वचसांपत्ति) (सं) ना. —बृहस्पति; उत्तम वक्ता;

बोलका.

वचस्वि (वचस्वि) (सं) ना. —चांगले भाषण करणारा; वाचाळ;

बोलका.

वचा (चे) (वचा [चे]) (सं) ना. —वेखंड; तिखट मूळ;

मुठ; 'वजे' पहा.

वचोलहरि (वचोलहरि) (सं) ना. —भाषणाचा ओघ;

वाक्प्रवाह; ओववती भाषा.

वजा (वजा) (अ.दे.) ना. —वर्ज; उणे; वजःवाकी; त्याग;

कमती; वगळणी; कमी.

वजीर (वज्जिर) (अ. दे.) ना. - मुख्य मंत्री; प्रधान.
 वज्र (वज्ज) (सं) ना. - हिरा; माणीक; देवेंद्राचें आयुध;
 वीज; क्रूरता; कृष्णाचा नातू; चिकटपदार्थ; सरस; डिक.
 वज्रकवच (वज्जकवच) (सं) ना. - चिलखत; अंगत्राण;
 सक्त पाहारा.
 वज्रकाय (वज्जकाय) (सं) ना. - वज्राप्रमाणें कठीण देह
 असलेला; भीम; हनुमंत.
 वज्रदंत (ति) (वज्जदंत) (ति) (सं) ना. - रानढुकर; उंदीर;
 कठिण दातांचा प्राणी; कोराटी.
 वज्रदेहि (वज्जदेहि) (सं) ना. - हनुमंत; भीम; वज्रकाय.
 वज्रनिर्घोष (वज्जनिर्घोष) (सं) ना. - विजेचा कडकडाट.
 वज्रपाणि (वज्जपाणि) (सं) ना. - वज्रधारी; इंद्र.
 वज्रमुष्टि (वज्जमुष्टि) (सं) ना. - कठीण सुटीचा; टणक मूठ;
 एक वनस्पति; एक आयुध.
 वज्रशुंठ (वज्जशुंठ) (सं) ना. - अति मूख; अतिमंद; ठोंब्या.
 वज्रांग (वज्जांग) (सं) ना. - वज्रदेही; तारकामुराचा बाप.
 वज्रि (वज्जि) (सं) ना. - वज्रायुध वापरणारा; देवेंद्र.
 वंचक (वंचक) (सं) वि. - फसव्या; कपटी; धूर्त.
 वंचने (वंचने) (सं) ना. - फसवणूक; कापट्य; धूर्तता; माया.
 वंचिसु (वंचिसु) (क) घा. - फसविणें; ठकविणें; जादू करणें;
 वचन देऊन फसवणें; विश्वासघात करणें.
 वट (वट) (सं) ना. - वटवृक्ष; अश्वत्थ; घोळीची भाजी; गोळी;
 वटिका; वडी; धारगा; दोरा; बट; चिन्ह.
 — पत्र (वटपत्र) (सं) ना. - वडाचे पान.
 — वासी (वटवासी) (सं) ना. - यक्ष; भूत.
 वटक (वट) (वटिक [वटिक]) (क) ना. - वडा; गोड पातळ
 वस्तु; विला.
 वटवट (वटवट) (क) ना. - गुणगुण; वडवड; निरर्थक बोलणें.
 वटा (ठा) र (वटार [ठा]र) (अ. दे.) ना. - प्रशस्त जागा;
 घराभोवतीचें आवार; बखल; बखलींतील घरें; वाडी.
 वटि (टी) टिक (वटि [टी]टिक) (सं) ना. - गोळी; मात्रा;
 वडी; विला.
 वटु (वटु) (सं) ना. - बटु; ब्रह्मचारी; मुंजा मुलगा; विद्यार्थी.
 वट्ट (वट्ट) (अ. दे.) ना. - दलाली; कमिशन; अडत; वटाव;
 वट्टा; (वटावणीचा पैसा.)
 वड (वड) (क) ना. - उपवन; उद्यान; मळा.
 वडवा (वा) शि (वडवा [वा]शि) (सं) ना. - वणवा;
 वडवानल; समुद्राग्नि; घोडी.
 वडवास्त्र (वडवास्त्र) (सं) ना. - अग्न्यस्त्र; प्रलयकारी शस्त्र.
 वडवे (वडवे) (सं) ना. - वडवाग्नि; घोडी; विधवा; दासी;
 शेतकरीण; अश्विनीदेवता.

वडा (वडा) (सं) ना. - खाण्याचा पदार्थ; गोड अगर तिखट
 वडा.
 वडि (वडि) (क) ना. - शळ; ऊव; उष्णता; गर्भ.
 वडिश (वडिश) (सं) ना. - वाणा; चरक; गळ.
 वडे (वडे) (क) ना. - 'वट' पाहा; वड; वडी; वडा.
 वडुंति (वडुंति) (क) ना. - वर्धती; जयंती; वाढदिवस;
 जन्मदिनोत्सव; जन्मदिन.
 वणिक (ज) (वणिक [ज]) (सं) ना. - व्यापारी; वर्तक; वाणी.
 वणिग्वाट (वणिग्वाट) (सं) ना. - पेट; दुकानांची ओळ;
 बाजार; मंडई.
 वंट (ठ) (ड) (वंट [ठ]ड) (सं) ना. - भाग; ब्रह्मचारी;
 एकलकोंडा; क्षुद्र; कुन्हाडीचा दांडा; विल्याची मूठ; सेवक;
 व्यभिचारिणी; कुब्ज.
 वंटिसु (वंटिसु) (क) घा. - उपटणें; उपडणें; उखडणें; उसपणें.
 वत् (वत्) (सं) प्र. - सटश; असे या अर्थी येणारा प्रत्यय;
 वान्
 वतन (वतन) (अ. दे.) ना. - पूर्वाजित जिंदगी; संपत्ति;
 इनाम जमीन; वंशपरंपरा चालणारी देणगी; ओझें; भार.
 वत्ति (त्ती) (वत्ति [त्ती]) (सं) प्र. - असणारी या अर्थी प्रत्यय.
 वतंस (वतंस) (सं) वि. - अवतंस; श्रेष्ठ; अधिकचा; बरेपण.
 (सं) ना. - शिखर; मूषण.
 वत्स (वत्स) (सं) ना. - वासरू; मुलगा; पुत्र; पोर.
 वत्सक (वत्सक) (सं) ना. - लहान लेकरू; लहान वासरू; वत्स
 असलेली गाय.
 वत्सनाभि (वत्सनाभि) (सं) ना. - बचनाग; एक विषारी
 वनस्पति.
 वत्सर (वत्सर) (सं) ना. - वर्ष; संवत्सर; बारा महिन्यांचा
 अवधि.
 वत्सल (वत्सल) (सं) वि. - प्रिय; लाडका; प्रेमळ; आसक्त;
 दयाळु; कारुणिक; मायाळु; कृपाळु.
 वत्से (वत्से) (सं) ना. - कन्या; मुलगी; दुहिता; कुमारी.
 वद (वद) (वद [वद]) (सं) वि. - बोलका; बोलणारा.
 वदन (वदन) (सं) ना. - चेहरा; तोंड.
 वदान्य (वदान्य) (सं) वि. - उदार; दाता; सढळ हातानें
 देणारा; दानशूर.
 वद्य (वद्य) (सं) वि. - सांगण्यास योग्य; कृष्णपक्ष; काळोखी
 पंधरवडा.
 वध (धे) (वध [धे]) (सं) ना. - खून; हत्या; हिंसा.
 वधक (वधक) (सं) वि. - वध करणारा; खुनी; हिंसक; ठार
 मारणारा.
 वधिसु (वधिसु) (क) ना. - ठार मारणें; खून करणें.

वधु (धृ) (वधु [धृ]) (सं) ना. — उपवर कन्या; लग्नाची मुलगी; सून; नवपरिणीता स्त्री; पत्नि.

वधुटि (टी) (वधु [टी]) (सं) ना. — वयात आलेली; युवति; तरुणी; स्त्रीसमूह.

वधुवर (वधुवर) (सं) ना. — लग्नाऊ पतिपत्नि; विवाहेच्छु युवयुवति; पतिपत्नि.

वध्य (वध्य) (सं) वि. — ठार मारण्यास योग्य; हत्या करण्यायोग्य.

वन (व) (सं) ना. — वन; मळा; जंगल; अरण्य; पाणी.

वन (ने) चर (व [ने] चर) (सं) वि. — जंगलांत फिरणारा रानटी; पारधी; शिकारी; पहाडी; जंगली; वन्य.

वन (ने) ज (व [ने] ज) (सं) ना. — कमळ; नीरज.

— मुखी (मुखी) (सं) ना. — सुंदरी.

वनजसंभव (वनजसंभव) (सं) ना. — कमलोद्भव; ब्रह्मदेव.

वनजाक्ष (वनजाक्ष) (सं) ना. — कमलनेत्र; विष्णु; कृष्ण.

वनदेवते (वनदेवते) (सं) ना. — अप्सरा; देवी; वनांतील देवी.

वनधि (निधी) (व [निधी]) (सं) ना. — समुद्र; अग्नि.

वन (न्य) पशु (व [न्य] पशु) (सं) ना. — श्वापद; मृग; जंगलांत निपजणारे पशु.

वनप्रिय (व [न्य] प्रिय) (सं) ना. — कोकीळ.

वनभृत् (व [न्य] भृत्) (सं) ना. — मेघ; ढग; पाण्याने भरलेले.

वनभोजन (व [न्य] भोजन) (सं) ना. — मळ्यांत केलेले जेवण; सहलींतील सहभोजन.

वनमहिष (व [न्य] महिष) (सं) ना. — रानरेडा; गवा.

वनमालि (व [न्य] मालि) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण; कुंजांत राहणारा.

वनराजि (व [न्य] राजि) (सं) ना. — झाडी; अरण्य; वृक्षराजी.

वनरुह (व [न्य] रुह) (सं) ना. — कमल; जलज; पाण्यांत रुजणारे.

वनवास (व [न्य] वास) (सं) ना. — अरण्यात राहणे; रानांतील

जीवन; संकटकाल; आपत्काल; दुर्दिन.

वनवासि (व [न्य] वासि) (सं) ना. — वनांत राहणारा; योगी; मुनी; रानटी जन.

वनस्पति (व [न्य] स्पति) (सं) ना. — औषधी; तरुवेली; झाडझाडोरा.

वनालिका (व [न्य] अलिका) (सं) ना. — सूर्यफूल.

वनि (व [न्य]) (सं) ना. — इच्छा; अपेक्षा.

वनिता (ते) (व [न्य] ता [ते]) (सं) ना. — बाई; स्त्री; पत्नि;

प्रिया; मादी.

— विलास (व [न्य] लास) (सं) वि. — स्त्रियांचा शृंगार; विनोद.

वनीय (प) क (व [न्य] य [क]) (सं) वि. — याचक; मिशेकरी;

मागणारा; मिश्रक.

वनौकस् (स) (व [न्य] कस् [स]) (सं) ना. — वनवासी; माकड; मुनी; ऋषि; योगी; जंगली.

वंतिगे (व [न्य] तिगे) (क) ना. — वर्गणी; पट्टी; कर; हत्ता;

वंदन (ने) (व [न्य] दन [ने]) (सं) ना. — नमस्कार; स्तुती; प्रशंसा.

वंदनमालि (व [न्य] दनमालि) (सं) ना. — तोरण;

वंदनमालिका (व [न्य] दनमालिका) चौकटीवर बांधलेली

धान्यलोबी व आंब्याचीं पाने यांची माळ; मंगलमाळ.

वंदनीय (व [न्य] दनीय) (सं) वि. — वंद्य; नमस्कार करण्यायोग्य; पूज्य.

वंदास् (व [न्य] दास्) (सं) वि. — भक्त; वर्णन करणारा; भाट;

स्तुतिपाठक.

वंदि (व [न्य] दि) (सं) वि. — बंदी; भाट; स्तुतीपाठक; चारण;

छपचपट्टी.

वंदिसु (व [न्य] दिसु) (क) धा. — नमस्कार करणे; प्रशंसणे; पूजणे; स्तवणे.

वंद्य (व [न्य] द्य) (सं) वि. — पूज्य; वंदनीय; स्तवनीय.

वंध्या (ध्ये) (व [न्य] ध्या [ध्ये]) (सं) ना. — बांझ; निपुत्रिक;

निष्फल कार्य;

वन्य (व [न्य] न्य) (सं) वि. — वनासंबंधी; जंगली; हिंस; क्रूर

वपन (व [न्य] पन) (सं) ना. — क्षौर; हजामत; मुंडन; पेरणी; लावणी;

वपु (पुस्) (व [न्य] पुस्) (सं) ना. — देह; शरीर; काया;

आकृति.

वपे (व [न्य] पे) (सं) ना. — रक्तस्त्राव; खळगा; श्वासपटल

(Diaphragm) 'कुणी' पहा.

वपृत् (व [न्य] पृत्) (सं) ना. — क्षौरिक; हजाम; न्हावी; नापित.

वप्र (व [न्य] प्र) (सं) ना. — टेकडी; उतारावरील पायवाट; डोंगर-

उतार; कालवा; तीर; खंदक; बुरुज; नांगरलेली जमीन;

अवयवहीनता; शिसे; पाप; पेरणी; आवार.

— क्रीडा (क्रीडा) (सं) ना. — वाळूतील खेळ; वाळवंटीचे खेळ.

वमन (व [न्य] मन) (सं) ना. — वांती; ओकारी; उलटी.

वय (यस्) (यस्सु) (व [न्य] य [यस्] [यस्सु]) (सं) ना. —

आयुर्मान; आयुष्य; जीवित; जीवनकाल.

— रक (रक) (सं) वि. — वयांत आलेला; तरुण; वृद्ध; वय झालेला

वयन (व [न्य] यन) (क) ना. — अनुकूलता; साधुत्व; हित; कल्याण.

वयल् (व [न्य] यल्) (क) ना. — मैदान; खुली विस्तृत जागा.

वयस्य (व [न्य] यस्य) (सं) ना. — बरोबरीचा; सखा; मित्र;

समरयस्क; वारगीचा.

वयिन (व [न्य] यिन) (क) ना. — सुलभ उपाय; हित; कल्याण;

साधुत्व.

वयोधर्म (व००००००००) (सं) ना. — वयोमानाप्रमाणे होणारी स्थितिगति.

वयोवृद्ध (व०००००००००) (सं) ना. — वय झालेला; म्हातारा; वृद्ध.

वय्यार (व०००००००) (क) ना. — संकोच; मुरका, विलास; सोंग; वतावणी; ढोंग.

वय्यारि (व०००००००) (क) ना. — मुरकणारी; मुरका. मारणारी; विलासिनी; लजावती; अभिनेत्री; विलासवती.

वय्याळि (व०००००००) (क) ना. — घोड्याची रपेट; घोडस्वारी.

वय्याळिग (व०००००००) (क) ना. — घोडेस्वार; घोड्यावरून रपेट करणारा.

वर (वर) (सं) वि. — श्रेष्ठ; उत्तम; चांगला; अभीष्ट.

(सं) ना. — इच्छा; आशिर्वाद; अनुग्रह; संभावना; दानधर्म; प्रियकर; पति; लग्नात तरुण. पावली, एक नाणें.

— व (व) (सं) ना. — वर देणारा; अनुग्रह करणारा.

— दा (दे) (दा [व]) (सं) ना. — वर देणारी; अनुग्रह करणारी; एक नदी.

— स्वयंवर (स्व०००००००) (सं) ना. — स्वतःच वर पसंत करणें; आपणच आपल्या पतीची निवड करणें.

वरक (कु) (वरक [कु]) (क) ना. — वर्ख; धातूचा अति पातळ पत्रा; झिलई; गिलीट.

वरकवि (वरकवि) (सं) ना. — जन्मजात कवि; उपजत कवि; अनुभवी कवि; प्रतिभावान् कवि.

वरट (वरट) (क) वि. — खडबडीत; विरूप; तुरट; काळजिरे; कडूजिरे.

वरण (वरण) (सं) ना. — लेप; निवड; सेतु; एक झाड; आवार; उंट; वाड्निश्चय; आच्छादन; वेरा; वारणानदी.

— माले (माले) (सं) ना. — लग्नात वधुवरांनीं परस्परांना घालावयाची माल.

वरदक्षिणे (वरदक्षिणे) (सं) ना. — वधुपित्यानें वराला दिलेला पैका; हुंडा.

वरदि (वरदि) (क) ना. — वार्ता; बातमी; इतिवृत्त; वर्दी; समाचार.

वरपूजे (वरपूजे) (सं) ना. — कन्यादानाचे वेळी केलेला वराचा सन्मान; सीमांतपूजन.

वरोपचार (वरोपचार) (सं) ना. — वराला द्यावयाचा पोषाख.

वरयित (व) (वरयित [व]) (सं) ना. — वर; कन्यार्थी; लग्नाचा मुलगा.

वरवर्णिनि (नी) (वरवर्णिनि [नी]) (सं) ना. — गौरवर्णी; उत्तम रंगाची स्त्री.

वरसे (वरसे) (क) ना. — शस्त्र पेलण्याची एक रीति; पवित्रा;

ओळ; पंक्ति; आवृत्ति; खेप; वेळ; वंश; धराणें; लय; नृत्य-लय; संगती; लहर.

वरह (वरह) (सं) ना. — वराह; रानडुकर; सोन्याचें एक नाणें; चार रुपये किमतीचे नाणें.

वराक (वरक) (सं) वि. — दुःखद; हीन; नीच; क्षुद्र; लहान; गरीब.

वराकी (वरकी) (सं) ना. — दुर्दैवी स्त्री; दुःखिता.

वरांग (वरंग) (सं) ना. — डोकें; श्रेष्ठ अवयव; हत्ती; मन्मथ; कामदेव.

वराट (टक) (वरट [टक]) (सं) ना. — दोर; कवडी.

वराड (वरड) (अ.दे) ना. — कर; वर्गणी; पट्टी. 'वंतिगे' पहा.

वरात (वरत) (अ.दे) ना. — मिरवणूक; लग्नांतील वधुवराची मिरवणूक; आग्रहाची मागणी; जवरदस्ती.

वरारोहा (हे) (वरारोहा [हे]) (सं) ना. — सुंदरी; कामिनी.

वराल (ळ) (वराल [ळ]) (क) ना. — हंस; मराळ.

वराह (वरह) (सं) ना. — रानडुकर.

— अवतार (अवतार) (सं) ना. — हिरण्याक्षाच्या वधासाठीं विष्णूनें घेतलेला श्रावपदस्वरूपी अवतार; डुकराच्या केसाचा कुंचला.

— मुद्रे (मुद्रे) (सं) ना. — विजयनगरराजाची दान पत्रावरील मुद्रा; शिक्का.

वरि (वरि) (अ.दे) ना. — कर; जकात; सारा; फाळा; खंडणी.

वरिवसित (वरिवसित) (सं) वि. — पूजित; सन्मानित; सेवा केलेला.

वरिवस्ये (वरिवस्ये) (सं) ना. — सेवा; पूजा; भक्ति; दास्य.

वरिष्ठ (वरिष्ठ) (सं) वि. — श्रेष्ठ; उच्च; उत्तम; वरच्या श्रेणीचा; विस्तृत; ताम्र.

— अधिकारि (अधिकारि) (सं) ना. — वरचा अधिकारी.

वरिसु (वरिसु) (क) धा. — लग्न होणें; विवाह करणें; वरणें; अपेक्षिणें; इच्छिणें; स्वीकारणें; निवडणें; पसंत करणें.

वरुण (वरुण) (सं) ना. — वैदिक समुद्रदेवता; सूर्य; पाणी.

वरुणानि (नी) (वरुणानि [नी]) (सं) ना. — वरुणपति.

वरुष (वरुष) (क) ना. — वर्ष; संवत्सर; बारा महिन्यांचा अवधी, वर्षाकाल; पावसाळा.

वरूढ (वरूढ) (सं) ना. — रथ; गाडी; वाहन; ढाल; सैन्य; चिलखत.

वरूथिनि (नी) (वरूथिनि [नी]) (सं) ना. — सैन्यसमूह.

वरे (रेगं) (रेगे) (वरि [रेगं] [रेगे]) (सं) अ. — वेरी; पर्यंत; पावेतो.

वरे (रा) (वरं [रा]) (सं) ना. — स्वयंवर करणारी; उत्तम स्त्री; सुंदरी.

वरेंकु (वरेंकु) (सं) ना. — तंतुवाद्यांतील सूक्ष्म मिंड.

वरेंण्य (वरेंण्य) (सं) वि. — वरण्यास योग्य; श्रेष्ठ; मुख्य.

(सं) ना. — कुंकुम; कुंकु.

— गुरुवरेंण्य (गुरुवरेंण्य) (सं) ना. — मुख्याध्यापक; श्रेष्ठ गुरु.

वर्ग (वर्ग) (सं) ना. — वस्तुजाति; समान वस्तूंचा गट; पट-गुणन; अध्याय श्रेणि; स्थानमान; परिच्छेद; बदली; सीमा;

क्षेत्र; स्थान; कुल; घाणें; पंथ; समाज; व्यंजन; विभाग.

वर्गणि (वर्गणि) (अ. दे.) ना. — कर; पट्टी, 'वंतिगे' पहा.

वर्गमूल (वर्गमूल) (सं) ना. — वर्गसंख्येचे मूल घटक; ज्याचा वर्ग झाला ती संख्या शोधणें.

वर्गीण (य) (वर्गीण [य]) (सं) वि. — वर्गांचा; वर्गासंबंधी, श्रेणीवा; जातीय; संघांत सामील असलेला.

वर्गात्तम (वर्गात्तम) (सं) ना. — अनुनासिकाक्षरें.

वर्चस्व (वर्चस्व) (सं) ना. — चकाकी; कांती; प्रकाश; लक्षण; रूप; प्रभाव; वेग, आवेश; उत्साह; शक्ति; प्रसार.

वर्चस्वि (वर्चस्वि) (सं) ना. — कांति; प्रभा; शक्ति.

वर्चस्वि (वर्चस्वि) (सं) वि. — शक्तिमान; तेजस्वी; प्रभावशाली; बुद्धिमान.

वर्जन (वर्ज) (वर्जन [वर्ज]) (सं) ना. — त्याग; सुटका; सोडवणूक; अपाय; हानि.

वर्जनीय (वर्जनीय) (सं) वि. — त्याज्य; सोडण्यासारखा.

वर्जित (वर्जित) (सं) वि. — टाकलेले; त्यागलेले, सोडलेले.

वर्जिसु (वर्जिसु) (क) धा. — त्यागणें; सोडणें; टाकणें.

वर्ज्य (वर्ज्य) (सं) वि. — त्यागण्यास योग्य; त्याज्य;

टाकण्यासारखे; टाकाऊ.

वर्ण (वर्ण) (सं) ना. — रंग; चकाकी; शोभा; अलंकार;

कुट्ट; घराणें, पक्ष; पंथ; वर्ण; अक्षर; स्तुति; कीर्तिलुपी सुवर्ण; वेपभूषागीत; कन्नड संगीतप्रकार.

— इसु (इसु) (क) धा. — खुलासा वेणें; खुलासा करणें; वाढवून सांगणें.

— क (क) (सं) वि. — वर्ण्य; वर्णनीय काव्य; मुखवटा; रसमध.

वर्णधर्म (वर्णधर्म) (सं) ना. — भिन्न जातीय कर्तव्य, वर्णाश्रमाची आशा.

वर्णन (ने), (ना) (वर्णन [ने][ना]) (क) ना. — वर्णन; प्रशंसा; खुलासा; स्पष्टीकरण, रंगरंगोटी.

वर्णसंकर (वर्णसंकर) (सं) ना. — वर्णांची भेसळ; वर्णांच्या भेसळीनें झालेल्या भिन्न जाती.

वर्णि (वर्णि) (सं) ना. — चित्रकार; रंगारी; ब्रह्मचारी; विद्वान्; पंडित.

वर्णिक (वर्णिक) (सं) ना. — नट; नर्तक; रंगरंगोटी; वेपभूषा.

श्रृंगारसाज; रंग कौशल्य.

वर्णिसु (वर्णिसु) (क) धा. — वर्णन करणें; विवरण करणें; रंग भरणें.

वर्ण्य (वर्ण्य) (सं) वि. — वर्णन करण्यास योग्य, रंग भरण्यालायक; उपमेय; वर्णांचा गट.

वर्तक (वर्तक) (सं) ना. — व्यापारी; भटक्या; फिरस्ता; अनुयायी; सहचारी; माप.

वर्तन (ने) (वर्तन [ने]) (सं) ना. — वर्तणूक; वागणूक; चाल; रुढी; रीतिरिवाज; पगार; मजुरी; उद्योग; व्यापार; नौकरी; सेवा; फिरती; भ्रमण; स्थिरता.

वर्तमान (वर्तमान) (सं) वि. — चालू; आजचा; आताचा; उपस्थित.

(सं) ना. — वातगी; समाचार; वार्ता. चालू काल.

वर्ति (तीं) (वर्ति [तीं]) (सं) वि. — अस्तित्वात असलेला; चालू; जवळचा; संनिध असलेला.

(सं) ना. — दिव्याची वात.

वर्तिका (के) (वर्तिका [के]) (सं) ना. — दिव्याची वात; चित्रकाराचा कुंचला. कलम.

वर्तिसु (वर्तिसु) (क) धा. — चालणें; आचरणें; संभवणें; फिरणें; अनुयायी होणें; उद्योगांत गढणें; गुंतणें.

वर्तुल (वर्तुल) (सं) वि. — वाटोळे; गोलाकार.

(सं) ना. — मंडल; गोल; वृत्त.

वर्त्म (वर्त्म) (सं) ना. — रस्ता; मार्ग; पायवाट. 'अवे' पहा.

वर्धक (कि) (वर्धक [कि]) (सं) ना. — कांठी; सुतार.

(सं) वि. — वाढविणारा; अधिक करणारा.

— ध्वनिवर्धक (ध्वनिवर्धक) (सं) ना. — लाऊड स्पीकर; कर्णांतील आवाज.

वर्ध (ने) (वर्ध [ने]) (सं) ना. — आविश्य; वाढ; विस्तार; उन्नति; विजय; अभिवृद्धि; कात्रण; तुकडेतोड.

वर्धति (वर्धति) (सं) ना. — वाढविस; जन्मदिनोत्सव; जयंति.

वर्धमान (वर्धमान) (सं) वि. — वाढता; अभिवृद्धि.

पावणारा; उन्नत

(सं) ना. — महावीर; वाढ; अभिवृद्धि; जैन मुनी; राजवाडा; एरंड; समस्या; विष्णु; आजचा बरवान जिल्हा.

— पुर (पुर) (सं) ना. — बरवान शहर.

वरित (वरित) (सं) वि. — वाढलेला; अभिवृद्ध.

वर्धिष्णु (वर्धिष्णु) (सं) ना. — भरभराटीची इच्छा करणारा; अभिवृद्धि पावणारा.

वर्धिसु (वर्धिसु) (क) धा. - वाढणें; अभिवृद्धि पावणें;
भरभराटणें.
वर्म (वर्म) (सं) ना. - कवच; चिलखत; अंगत्राण;
देहरक्षणाचे साधन; वैर; उपकार बुद्धि; क्षत्रियत्व - सूचक
असा प्रत्यय.
वर्महर (वर्महर) (सं) वि. - कवच वापरणारा; वयात
आलेला.
वरिय (वरिय) (व०य० [व०य०]) (सं) ना. - श्रेष्ठ; उत्तम;
वरेण्य; निवडण्यास योग्य.
वर्ष (वर्ष) (सं) ना. - बारा महिन्यांचा अवधी; संवत्सर;
वर्षाकृत; पावसाळा; (कुरु; हिरण्य; रस्यक; इलावृत्त; हरि;
केतुमूल; भद्राच; किन्नर; भारत) ही नव खंड पृथ्वी; मेघ; ढग;
—प्रिय (प०य०) (सं) ना. - भारतवर्ष; भारत.
वर्षगंदि (वर्षगंदि) (क) ना. - वर्सवणी जनावर; वर्षाला
विणारे जनावर.
वर्षण (वर्षण) (सं) ना. - वर्षा; पाऊस; वृष्टी.
वर्षधर (वर्षधर) (सं) ना. - मेघ; ढग; कंचुकी; राणीवसा.
वर्षधर्य (वर) (वर्षधर्य [वर]) (सं) ना. - अंतःपुररक्षक;
कंचुकी.
वर्षा (वर्षा) (सं) ना. - पावसाळा; पाऊस; जलम.
—काल (काल) (सं) ना. - पावसाळा.
वर्षाभु (वर्षाभु) (सं) ना. - वेडूक; गांडूळ; काडू; जानवे;
इंद्रगोप; काजवा.
वर्षामद (वर्षामद) (सं) ना. - मोर; मयूर.
वर्षासन (शन) (वर्षासन [शन]) (सं) ना. - वार्षिक
नेमणूक; उदर भरण्यासाठी प्रतिवर्षी मिळणारे धन; वार्षिक
तनखा.
वर्षित (वर्षित) (सं) वि. - पाऊस झालेली जमीन; मिजलेली
धरणी.
(सं) ना. - पावसाची झड; वृष्टि; सर; पाऊस.
वर्षिष्ट (वर्षिष्ट) (सं) वि. - म्हातारा; वय झालेला; बलशाली;
श्रेष्ठ.
वर्षीय (वर्षीय) (सं) वि. - जुनाट; वयोवृद्ध; म्हातारा.
वलं (वलं) (क) अ. - निश्चयपूर्वक; निर्भयपणें.
वल (वल) (क) ना. - शक्ति; सामर्थ्य; बळ.
वलक्ष (वलक्ष) (सं) वि. - श्वेत; पांढरे.
वलभि (भी) (वलभि [भी]) (सं) ना. - माळा; घराची माडी;
गची; कोनाडा; सौराष्ट्रातील एक शहर.
वलय (वलय) (सं) ना. - कांकण; कडें; वर्तुळ; गोल;
पांघरुण; आवरण; भूभाग; पट्टी; दाब; दडपण.
वलल (वलल) (सं) ना. - बलव; भीम; विराटाचा आचारी.

वलवर (वलवर) (क) ना. - प्रीति; प्रेम; आनंद.
वलसे (वलसे) (क) ना. - शेती; स्थानांतर; 'गुळे' पहा.
—होगु (होगु) (क) धा. - स्थानांतर करणें; प्रवासास
निवणें.
वलि (ली) (वलि [ली]) (सं) ना. - पडदा; लाट; उर्मी; अडचण;
मानगड; तोंडावरील सुरकुती; कातडीवरील चुरम्या.
वलित (वलित) (सं) ना. - गुंडाळलेले; वाकलेले; आठ्या
पडलेले; सुरकुतलेले; चुरमडलेले.
वलियु (वलियु) (क) धा. - वाकणें; उतार होणें; चकाकणें.
वलिर (वलिर) (सं) वि. - तिरवा; टरका; काणा; चकणा.
वलीमुख (वलीमुख) (क) ना. - सुरकुतलेल्या तोंडाचा;
माकड; वानर; हुप्या.
वलक (वलक) (वलक [वलक]) (सं) ना. - झाडाची साल;
वाकाचें कापड; तागी लुगडें; मीनचर्म; माशाचे कवच.
वलकवंत (वलकवंत) (सं) ना. - कवच असलेला बुडीच्या
जातीचा प्राणी.
वल्लन (ना) (वल्लन [वल्लन]) (सं) ना. - उडी; भरारी;
फुशारकी; आत्मश्लाघा; घोडदौड.
वल्लफल (वल्लफल) (सं) ना. - डाळिव.
वल्ला (लो) (वल्ला [लो]) (सं) ना. - लग्नाम; वेषण.
वल्लमीक (वल्लमीक) (सं) ना. - वारुळ; दोली; खवदाड.
वल्लकि (वल्लकि) (सं) ना. - मेणा; पालखी; दोन ताराचें एक
तंतुवाद्य.
वल्लभ (वल्लभ) (सं) ना. - स्वामी; यजमान; नायक; प्रियकर;
पति; आत.
वल्लभा (भे) (वल्लभा [भे]) (सं) ना. - प्रिया; पति;
मालकीण; गृहिणी; प्रेयसी.
वल्लयिसु (वल्लयिसु) (क) धा. - पळणें; पाय मागें घेणें;
हटणें; निसटणें; पाय काढणें.
वल्लरि (री) (वल्लरि [री]) (सं) ना. - वेली; मंजरी; घोस;
तुरा; घड.
वल्लव (वल्लव) (सं) ना. - बल्लव; आचारी; 'वाणसिंग' पहा.
वल्लि (ली) (वल्लि [ली]) (सं) ना. - वेली; लता; जमीन;
भूमी.
वश (वश) (सं) वि. - साधु झालेला; सुधारलेला; उन्नत.
(सं) ना. - स्वाधीन; आधीन; आशा; शक्ति; अधिकार;
स्वामित्व.
—कोळिसु (कोळिसु) (क) धा. - स्वाधीन होणें;
आटोक्यांत आणणें; सुधारणें.
वशवर्ति (वशवर्ति) (सं) वि. - आज्ञाधारक; स्वाधीन; अंकित;
कह्यांत आलेला.

वशंवद (वशंवद) (सं) वि. — सांगितल्याप्रमाणे वागणारा; आज्ञाधारक; नम्र सेवक.
 वशा (शे) (वश [ई]) (सं) ना. — स्त्री; पत्नी; कन्या; नणंद; वसु; गाय; वांझोटी; हरीण.
 वशित्व (वशित्व) (सं) ना. — अष्टसिद्धीपैकी एक; तावा; आधीनता.
 वशि (शिन्) (वशि [ईन्]) (सं) वि. — बलिष्ठ; संयमित; स्वाधीन झालेला; आत्मसंयमी.
 वशीभूत (वशीभूत) (सं) वि. — कक्षांत आलेला; ताव्यांत गेलेला; आधीन झालेला.
 वश्य (वश्य) (सं) वि. — कक्षांत राहणारा; तावेदार; तावीन; आटोक्यातला.
 वषट्कार (वषट्कार) (सं) ना. — आहुती देण्यासाठी म्हणावयाचा मंत्र.
 वस (वस) (वस [वस]) (सं) ना. — वश; तावा; अंकितता; स्वाधीनता.
 वसति (वसति) (सं) ना. — घर; निवास; राहणी; ठिकाण; वस्ती; वस्ती.
 वसथ (वसथ) (सं) ना. — वसतिस्थान; गृह; निवास.
 वसन (वसन) (सं) ना. — वस्त्र; कापड; पांघरूण; राहणी; निवास.
 वसंत (वसंत) (सं) ना. — पालवी फुटण्याचा काळ; काममित्र; उत्तरेकडील एक संगीतांतील राग; परस्परावरचा रंग.
 — दूत (वसंत) (सं) ना. — कोक्रीळ.
 — दूतिके (वसंतिके) (सं) ना. — मुक्तिलता; मास्ती; मोगरी.
 वसंतोत्सव (वसंतोत्सव) (सं) ना. — वसंतकाळी करावयाचा उत्सव; राजांचा शृंगारोत्सव.
 वसर (हसर) (वसर [हसर]) (क) ना. — प्रसार; दुकान; विक्रीस्थान.
 वसारे (वसारे) (क) ना. — सोपा; घराचा पुढचा भाग; ओसरी; देवडी; सुगंध.
 वसि (वसि) (क) वि. — थोडे; स्वल्प; (क.) ना. — निवासी; रहिवासी; वस्त्रप्रावरण.
 वसित (वसित) (सं) वि. — धारण केलेले; एकत्रित केलेले; वसति केलेले.
 वसिष्ठ (वसिष्ठ) (सं) ना. — एक स्मृतिकार; ऋषि.
 वसिसु (वसिसु) (क) धा. — राहणे; वसती करणे.
 वसीलि (वसीलि) (अ. दे) ना. — थोरांचा आश्रय; प्रभावी लोकांचे साध्य; वशीला.
 वसु (वसु) (सं) ना. — कुवेर; शिव; अग्नि; झाड; संपत्ति; धन; रत्न; सोने; किरण; प्रकाश; आठाचा संकेत; देवताचा एक

पोटभेद; धनिष्ठा नक्षत्र; (पाणी; ध्रुव; सोम; घरा; अनल; अनिल; प्रत्यूष; प्रभास) या आठ वसु.
 वसुदेव (वसुदेव) (सं) ना. — कृष्णपिता; देवकीपती; कुवेर.
 वसुधा (धे) (वसुधा [धे]) (सं) ना. — भूमी; जमीन.
 वसुंधरा (रे) (वसुंधरा [रे]) (सं) — ना. पृथ्वी; संपत्ति धारण करणारी भूमि.
 वसुमति (वसुमति) (सं) ना. — भूदेवता; भूमाता श्रीमती.
 वसुषेण (वसुषेण) (सं) ना. — कर्णाचे ठेवलेले नाव.
 वसूरा (रे) (वसूरा [रे]) (सं) ना. — रासनर्तकी; वेश्या.
 वसे (सा) (वसे [सा]) (क) ना. — चरबी; मेंदू; दाट रक्त. 'नेण' पहा.
 वस्तु (वस्तु) (सं) ना. — पदार्थ; वस्तुस्थिती; सहजता; कथा नाटक वगैरेचा मूल विषय.
 वस्तुक (वस्तुक) (सं) ना. — चंपूकाव्य; सहजता; वास्तवता.
 वस्तुवृद्धिदर्शक (वस्तुवृद्धिदर्शक) (सं) ना. — सूक्ष्म दर्शक यंत्र.
 वस्त्र (वस्त्र) (सं) ना. — कापड; वसन; पोषाख; कपडा.
 वह (वह) (सं) वि. — पांघरण्याचे, वेऊन जाण्याचे, वापरण्याचे, चालू ठेवण्याचे; धारण करणारा या अर्थी एक प्रत्यय.
 (सं) ना. — बैलाची मान; वाहन; घोडा; वायुमार्ग; नद.
 वहणि (वहणि) (क) ना. — दंभ; वैभवाचा डौल; विलास; अवडंबर; मोठेपणा; शोभा; उत्सव; लाटा; प्रवाह.
 वहन (वहन) (सं) ना. — भार वाहणे; चालू ठेवण्याचे साधन; धारण; सांगड; नांव; मार्ग; प्रवाह; ओघ.
 वहि (वहि) (अ. दे) ना. — हिरोवाचे पुस्तक; वही; नोटबुक; भार वाहणारा.
 वहित्र (वहित्र) (सं) ना. — जहाज; नाव; सांगड; नदी तरून जाण्याचे साधन.
 वहिल (वहिल) (सं) ना. — आवेश; तीव्रता; त्वरा; रोग; चपलपणा; चमत्कार; चमक; सळक.
 वहिसु (वहिसु) (क) धा. — सिद्ध होणे; स्वीकारणे; चालू ठेवणे; डोक्यावर घेणे; भार वाहणे; वेऊन जाणे; वाढणे.
 वहिह (वहिह) (सं) ना. — विस्तार; अग्नि; निखारा; जाळ.
 — सख (वहिह) (सं) ना. — अग्निमित्र; वायु.
 वळ (वळ) (क) प्र. — त्यांतच व्यवहार करणारा या अर्थी एक प्रत्यय. (उदा. मडिवाळ)
 वळक्ष (वळक्ष) (सं) वि. — धीर; शूर; वीर.
 वळन (लन) (वळन [लन]) (सं) ना. — गुंडाळी; चालना; चालू ठेवणे.
 वळय (लय) (वळय [लय]) (सं) ना. — कडे; गोल; कांकण.

वळावळि (वळावळी) (क) ना. — आतुरता; गडबड; तळमळ;
कळवळ; चिंता; व्यथा.
वळि (वळी) (क) ना. — निरी; घडी; लाट; ओळ; अडचण;
लिहिण्याची पद्धति; एक कुंदत प्रत्यय.
वळित (वळीत) (सं) वि. — गुंडाळलेले; फिरलेले; वाकलेले.
वा (वा) (सं) अ. — अथवा; किंवा; नाहींतर; अगर.
वाहकण (वाहकण) (सं) ना. — पाण्याचा थेंब; जलबिंदु.
वाक् (क्व) (वाक् [क्व]) (सं) ना. — गोष्ट; वाचा.
वाकलह (वाक्कलह) (सं) ना. — बोलाचाली; मांडण;
तोंडातोंडी; वाग्युद्ध.
वाक्वाचुर्य (वाक्कवाचुर्य) (सं) ना. — शहाणपणाचे
बोलणे; बोलण्यातील कौशल्य.
वाक्चापल्य (वाक्कवाचल्य) (सं) ना. — बोलण्यातील
शहाणपण; अस्खलित भाषण.
वाक्पति (वाक्कपति) (सं) ना. — वाग्वीर; वक्ता; बृहस्पति.
वाक्च (वाक्च) (सं) ना. — पूर्ण अर्थ देणारी शब्दरचना;
गद्यवचन; सूक्ति; सुभाषित.
वाक्पार्थ (वाक्कपार्थ) (सं) ना. — वाक्याचा सरळ अर्थ; चर्चा;
वाद; सारांश; तात्पर्य.
वागाडंबर (वागाडंबर) (सं) ना. — डौलाची भाषा; गवांची
भाषा; तोंडपाटीलकी; आत्मश्लाघा; निरर्थक बडबड.
वागीश (वागीश) (सं) ना. — वाचस्पति; बृहस्पती; वाक्पटु;
बोलण्यात चतुर.
वागीश्वरि (वागीश्वरि) (सं) ना. — शारदा;
सरस्वती; वाग्देवता; वाणीदेवी.
वागु (वागु) (क) ना. — मोठा मासा; प्रचंड मासा.
वागुरि (रिक्के) (वागु ० [०८]) (क) ना. — जालें; जाली; पाश.
वागुरिक (वागु ० [०८]) (क) ना. — कोळी; शिकारी; पारधी.
वागे (वागे) (क) ना. — लगाम; वेसण; वाफ. 'कडिवाण' पहा.
वागजाल (वागजाल) (सं) ना. — भाषापाश; भाषापांडित्य;
बोलण्यातील पेच; वाचामोहनी.
वाग्दत्त (वागु ० [०८]) (सं) ना. — वाचादत्त; वचनबद्धता;
वाचादत्तबधु; वाङ्मन्ययाने दिलेली कन्या.
वाग्दान (वागु ० [०८]) (सं) ना. — वचन; कथन.
वाग्देवि (वाग्देवि) (वागु ० [०८]) (सं) ना. — वागीश्वरी; सरस्वती.
वागिम (गिमन्) (वागु ० [०८]) (सं) ना. — वाक्पटु;
बृहस्पति; भाषा मल्ल; वाचिवीर.
वाग्वाद (वागु ० [०८]) (सं) ना. — भाषेची चर्चा; वादविवाद;
प्रासंगिक वाग्युद्ध.
वाग्युद्ध (वागु ० [०८]) (सं) ना. — भाषेचे मांडण;
बोलमांडपणा; वादावादी.

वाग्विभव (वागु ० [०८]) (सं) ना. — भाषासौंदर्य; शब्दावडंबर;
भाषा पेलण्याचे सामर्थ्य.
वाघे (वाघे) (सं) ना. — लगाम; मुखाडकी; 'वागे' पहा.
वाङ्मन्यय (वाङ्मन्यय) (सं) ना. — वचनबद्धता;
कन्यादानाची निश्चित भाषा.
वाङ्मय (वाङ्मय) (सं) ना. — भाषामय; वचनसाहित्य;
शास्त्रसंपत्ति.
वाङ्मात्रं (वाङ्मात्रं) (सं) ना. — केवळ बोलणे; कृतिशून्य
भाषा; सहानुभूतीची भाषा.
वाङ्मुख (वाङ्मुख) (सं) ना. — भाषेचा आरंभ;
भाषेचा प्रस्ताव.
वाङ्मूल (वाङ्मूल) (सं) ना. — लांब जीम काढून केलेले
भाषण; जवाब; अभिप्राय; करारपत्र.
वाच (क्व) (वाक् [क्व]) (सं) ना. — गोष्ट; भाषा; बोलणे.
वाचक (वाक्क) (सं) वि. — सांगणारा; समजावून देणारा.
(क) ना. — भाषापांडित्य; विशिष्ट शब्द; संदेशवाहक.
वाचन (वाक्क) (सं) ना. — पठण; भाषण; मंत्राचा पाठण
—घोष; स्वस्तिवाचन.
वाचस्पति (वाक्कस्पति) (सं) ना. — भाषास्वामी; बृहस्पति.
वाचामगोचर (वाचामगोचर) (सं) वि. — अवर्णनीय;
अकथनीय; भाषेच्या टण्यापलीकडील.
(सं) ना. — परमेश्वर; ज्याचे वर्णन करता येत नाही असा;
वागिन्द्रियापलीकडील.
वाचाल (क्व) (वाक्काल [क्व]) (सं) वि. — बडबड्या; अति
बोलणारा; निरर्थक बडबडणारा.
—ता—ते (वा—ते) (सं) ना. — भाषेची लांबण; फोल
बोलणे; वेताल बडबड.
वाचिक (वाक्किक) (सं) वि. — भाषेसंबंधी; बोलाविषयी;
(सं) ना. — वातमी; संदेश; नाटककार; संभाषण.
वाचिसु (वाक्किसु) (क) धा. — वाचणे; सांगणे; पठण करणे.
वाच्य (वाक्क्य) (सं) वि. — कथ्य; बोलण्यासारखे; सांगण्यासारखे
पठनीय; नियम;
—वज्र (वाक्क्य) (सं) ना. — कठोर भाषा; रांगडे बोलणे;
खडबडित शैली.
वाच्यार्थ (वाक्क्यार्थ) (सं) ना. — शब्दाचा सरळ अर्थ; रुढार्थ;
शक्यतार्थ.
वाज (वाज) (सं) ना. — शक्ति; सामर्थ्य; उत्पाह; हुरूप; अन्न;
पाणी; तूप; यज्ञ; मंत्र; बाणपक्ष; पीस; पुच्छ; युद्ध; ध्वनि.
श्राद्धपिंड; लोणी; नवनीत.
वाजि (वाजि) (सं) ना. — वन; वेगवान घोडा; पक्षी;
बाण, शत्रु.

वाजीकर (रण) (वाजिकर [रण]) (सं) ना. - संमोहन;
कामुकता वाढविणें; युक्तीनें केलेली कामवाद.

वांछा (छे) (वांछा [छे]) (सं) ना - आकांक्षा; अपेक्षा;
अभीष्ट.

वांछित (वांछित) (सं) वि. - इच्छिलेले; मागितलेले,
अपेक्षित.

वांछिसु (वांछिसु) (क) धा. - मागणें; इच्छिणें; अपेक्षा ठेवणें.

वाट (वाट) (सं) ना. - मार्ग; स्थळ; कर्मशाळा; सेवाक्षेत्र;
घर; आवार; मौली; पाण्याची वाट; कुंपण; परसु; आवरण;
मळा; अंगण; गल्ली.

वाटिके (वाटिके) (सं) ना. - फुलबाग; मळा; निवासस्थळ.

वाड (वाड) (क) ना. - उपवन; मळा; उद्यान.

वाडव (व) (वाडव [व]) (सं) ना. - वडवामि; सागरांतील
अमि; दावानल.

वाडवास्त्र (वाडवास्त्र) (सं) ना. - अयस्त्र; आग ओकणारे
शस्त्र; तोफ.

वाडव्य (वाडव्य) (सं) ना. - ब्राह्मण समूह.

वाडि (डा) (वाडि [डा]) (सं) ना. - आवा; प्रासाद;
लहान गाव; मोठे आवार असलेली इमारत.

वाडिके (वाडिके) (क) ना. - रुढी; पथा; पद्धति; संप्रदाय;
लोकाचार.

वाढ (वाढ) (सं) वि. - बढ; कर्कश; ओबडधोबड; अतिशय.
(सं) ना. - बाण; शर.

वाणि (वाणि) (वाणि [वाणि]) (सं) ना. - सरस्वति; शारदा;
भाषा; गोष्ट; पाणी; तेली.

वाणिज्य (वाणिज्य) (सं) ना. - व्यापार; किराणा व्यापार.

वाणिज्य (ज) (वाणिज्य [ज]) (सं) ना. - वाणी; व्यापारी;
क्रयविक्रय करणारा; विनिमय; व्यापार.

वात (वात) (सं) ना. - वायु; वारा; हवा; झुलुक.

(सं) वि. - वाहता; झुलुळणारा.

वातपूर्ण (वातपूर्ण) (सं) ना. - वारा भरणें; हवा भरणें;
शीड; बावटा.

वातापि (वातापि) (सं) ना. - एक राक्षस; बदामी शहर.

वातायन (वातायन) (सं) ना. - खिडकी; झरोका; गवाक्ष.

—उडंडो-वातायनो - खिडकी-गवाक्षो-भोक मितिचे.

वातायु (वातायु) (सं) ना. - हरिण; काळवीट.

वाताशन (वाताशन) (सं) ना. - हवेवर जगणारा; साप;

वाताहारि (वाताहारि) (सं) ना. - सर्प; खिडकी; झरोका.

वात्या (वात्या) (सं) ना. - वावटळ; जोराचा वारा; झंझावात.

वात्सल्य (वात्सल्य) (सं) ना. - मुलावरील प्रेम; ममता;

आपलेपणा; खरे मित्रत्व; आत्मीयता.

वात्स्यायन (वात्स्यायन) (सं) ना. - कामशास्त्रलेखक;
कामसूत्रकार.

वाद (वाद) (सं) ना. - गप्पा; चर्चा; मतप्रदर्शन; सिद्धांत;
संभाषण

—प्रतिवाद (प्रतिवाद) (सं) ना. - वादावादी; तोंडाला
तोंड लागणें; वादविवाद; सवालजबाब; पूर्वपक्ष-उत्तरपक्ष.

वादन (वादन) (सं) ना. - वाद्य; वाजप; वाद्य वाजवणे.

वादि (वादि) (सं) ना. - वाद खेळणारा; मांडण; संगीतातील
रागाचा जीव स्वर-समर्थक; विद्वान्; पंडित

वादित्र (वादित्र) (सं) ना. - साथीचें तंतुवाद्य; चर्मवाद्य. संगीत
आवाज काढण्याचे उपकरण.

वाद्य (वाद्य) (सं) ना. - वाजवण्याचें साधन; आवाज
काढण्याचें साधन; चर्मवाद्य; तंतुवाद्य.

—शंख वाद्य (शंखवाद्य) (सं) ना. - शंख फुंकणें; बोंब.

वान (वान) (सं) वि. - वन संबंधी; वाळलेले; थंड झालेले
फुगलेले. (सं) ना. - सुके फळ; निवणें; फूग; अस्तित्व.

सुगंध; सुवासिक द्रव्य; काठ्याची रास; विणाई; चटई.

वानप्रस्थ (वानप्रस्थ) (सं) ना. - तिसरा आश्रम; वनांत
राहून ईश्वरचिंतनातील काळक्रमण.

वानर (वानर) (सं) ना. - माणसासारखा दिसणारा पाणी;
कपि; किन्नर; माकड.

वानरध्वज (वानरध्वज) (सं) ना. - अर्जुन; ज्याच्या निशाणावर
वानर आहे असा वीर; कपिध्वज.

वांति (वांति) (सं) ना. - ओकारी; उलटी; वमन.

वाप (वाप) (सं) ना. - पेरणी; लावणी.

वापि (पी) (वापि [पी]) (सं) ना. - विहीर; आड; जलाशय;
कोरण्याचें यंत्र; कापण्याचे उपकरण.

वापित (वापित) (सं) वि. - कापलेले; कोरलेले; कातरलेले;
भादरलेले.

वाम (वाम) (सं) वि. - विपरीत; विरुद्ध; प्रतिकूल; वाकडे;
वक्र; कुटिल; नीच; वंचक; कुब्ज; खुजा; सुंदर; मनोहर.

—मार्ग (मार्ग) (सं) ना. - डावा मार्ग; तांत्रिकाचा
अवैदिक मार्ग.

वामदेव (वामदेव) (सं) ना. - शिव; शिवाचें मुख; एक
ऋषि.

वामन (वामन) (सं) ना. - गिड्डा; खुजा; कुबडा; दक्षिण
दिगाज; बळीवधासाठी घेतलेला विष्णूचा अवतार.

वामलोचना (ने) (वामलोचना [ने]) (सं) ना. - सुंदर नेत्र
असलेली; सुंदरी; सुनेत्रा.

वामांग (वामांग) (सं) ना. - देहाचा डावा भाग; तांत्रिकाचा
वेदविरुद्ध आचार; पत्नि.

वामांगि (गिनी) (वामांगि [गिनी]) (सं) ना. - सुंदर देह
असणारी; बांधेसुंदर देह असलेली; सुंदरा.

वामा (मे) (वामा [मे]) (सं) ना. - सुंदरा; रूपवती;
पार्वती.

वाय (वाय) (क) ना. - व्याज; निमित्त; असत्य; फसवणूक.

वायन (वायन) (क) ना. - व्रत वैकल्य किंवा समारंभ प्रसंगी
द्यावयाचें दान; उपायन; 'वागिन' पहा.

वायव (व्य) (वायव [व्य]) (सं) वि. - वायुसंबंधी; वायव्य
दिशेचें; वारा देणारा. (पंखा.)

वायवीय (वायवीय) (सं) वि. - वायुसंबंधी; वायव्य दिशेचें.

वायस (वायस) (सं) ना. - कावळा; काक.

वायिदा (दे) (वायिदा [दे]) (अ.दे) ना. - मुदत; कालावधि;
नियतकाल; मितिकार; 'गडु' पहा.

वायु (वायु) (सं) ना. - वारा; एक दिग्देवता; एक वैदिक
ऋषि.

—नंदन-सुत (नंदन-सुत) (सं) ना. - हनुमंत; भीम;
मन्वाचार्य.

—पंचक (पंचक) (सं) ना. - (प्राण; व्यान; उदान;
अपान; समान हे) पांच वायु; पंचप्राण.

—पथ (पथ) (सं) ना. - वायुमार्ग; आकाश; वातावरणाचा
भाग; गगन.

—भक्षक (भक्षक) (सं) ना. - सर्प; यति; ऋषि.

—वास (वास) (सं) ना. - वाऱ्यावरचा सुगंध; गुगुळ; धूप.

—वेग (वेग) (सं) ना. - वाऱ्याप्रमाणें धावणारा;
शीघ्र गति.

—सख (सख) (सं) ना. - वायूचा मित्र, अग्नि.

वायुगतिमापक (वायुगतिमापक) (सं) ना. - वाऱ्याची
गति दाखवणारे यंत्र.

वायुभारमापक (वायुभारमापक) (सं) ना. - वाऱ्याचे
दाब किंवा वजन दाखवणारे यंत्र, बॅरोमीटर.

वार् (वार्) (सं) ना. - पाणी, वारि.

वार (वार) (सं) ना. - समूह; सर; खेप; पाळी; समय; संदर्भ;
प्रसंग; दिवस; सप्ताह; हत्या; विघ्न; पडदा; विलंब; काठ;
वाटणी; उतार; आवरण; तीन फूट माप.

(क) ना. - उत्पन्न; भांगेलीचे उत्पन्न; वाटणीने येणारे वारसा
उत्पन्न.

वारंवार (वारंवार) (सं) अ. - वेळोवेळीं; पुनःपुनः;
वरचेवर; नेहमीं.

वारक (वारक) (सं) ना. - विलंब लावणारा; गमावणारा; एक
घोडचाल; संभावना; देणगी; बहुवरांना त्यांच्या आईबापांनीं
केलेला आहेर; 'बळुवल्ली' पहा.

वारकरि (वारकरि) (सं) ना. - कुलदेवतेला प्रतिवर्षी जाणारा
उवासक; पंढरीचा यात्री; प्रत्येक एकादशीला विठ्ठलाचें दर्शन
घेणारा भक्त.

वारगिति (वारगिति) (क) ना. - दीराची पत्नि; जाऊ; आपल्या
वयाची; समवयस्क स्त्री; वारगीची; जोडीदारीण.

वारण (वारण) (सं) ना. - विलंब; विघ्न; निवारण; विरोध;
हरकत; हत्ती; मेघ; सरोवराचा घाट; आकाश.

वारनारि (री) (वारनारि [री]) (सं) ना. - वारयोषा; वेदया;
रांड; ठेवलेली बाई; रखेली.

वाराणावत (वारणावत) (सं) ना. - हस्तिनापूर; पांडवांची
राजधानी.

वाराणासि (वारणासि) (सं) ना. - वरणा व आशी या
नद्यांचें संगमस्थान; काशी.

वारवनिते (वारवनिते) (सं) ना. - वेदया; रांड; रखेली.

वारवाण (वारवाण) (सं) ना. - युद्धकवच; चिलखत; चोली;
कंचुकी.

वारसति (वारसति) (सं) ना. - वेदया; ठेवलेली बाई; पात्र;
वेळेपुरती बायको.

वारांगने (ना) (वारांगने [ना]) (सं) ना. - 'वार नारि'
पहा.

वाराशि (वाराशि) (सं) ना. - समुद्र.

वाराह (वाराह) (सं) वि. - वराहासंबंधी.

वाराहि (वाराहि) (सं) ना. - रानडुकर; शिवशक्ति;
सप्तमातृकांपैकी एक.

वारि (वारि) (सं) ना. - पाणी; सरस्वती.

(क) ना. - क्रम; रीत; पद्धति; हत्ती बांधण्याचा दोर;
हत्तीखाना; हत्ती पकडणें.

वारिज (वारिज) (सं) ना. - कमळ.

वारिजभव (वारिजभव) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; कमलोद्भव.

वारिजरिपु (वारिजरिपु) (सं) नां. - चंद्र.

वारिजाक्ष (वारिजाक्ष) (सं) ना. - कमलनयन; विष्णु; कृष्ण.

वारिजासन (वारिजासन) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; कमलासन.

वारिजोद्भव (वारिजोद्भव) (सं) ना. - कमलोद्भव; ब्रह्मदेव.

वारित (वारित) (सं) वि. - निवारण केलेले; विलंब लागलेले;
गमावलेले.

वारिद (धर) (वारिद [धर]) (सं) ना. - जलधर; जलद; पाणी
देणारे; मेघ; दग.

वारिधि (वारिधि) (सं) ना. - समुद्र; जलसंचय; पाण्याचा
साठा.

वारिरुह (वारिरुह) (सं) ना. - जलांत वाढणारे; पाण्यांत
रुजणारे कमळ.

वारिवाह (वा०वा०) (सं) ना. — मेघ; ढग; पाणी वाहणारे; आकाश.

वारिसु (वा०सु) (क) धा. — काढून टाकणे; निवारण करणे; थांबवणे; विरोधणे; गमावणे.

वारुण (वा०रुण) (सं) वि. — वरुणासंबंधी.

वारुणि (वा०रुणि) (सं) ना. — वरुणपत्नि; पश्चिमा; पश्चिमदिगंगना; मध्य; आसव; दारू.

वारुव (वा०रुव) (सं) ना. — घोडा; अश्व; वारु.

वार्तावह (वा०वार्तावह) (सं) ना. — वृत्तपत्र; बातमीपत्र; निरोप्या; हेजीब; जासूद; टपालाची-ने आण करणारा; पोस्टमन; डाकवाला.

वार्ते (वार्ते) (वा०वार्ते [वार्ते]) (सं) ना. — वर्तमान; समाचार; बातमी; वृत्त; वृत्ति; उद्योग.

वार्धक (वा०वार्धक) (सं) ना. — अभिवृद्धि; वाढ; आधिक्य; म्हातारपण; वृद्धांचा संघ; एक षट्पदी छंद.

वार्धक्य (वा०वार्धक्य) (सं) ना. — म्हातारपण; वृद्धत्व; जुनाटपणा.

वार्धि (वा०वार्धि) (सं) वि. — समुद्र; वारिधि.

वार्मानुषि (वा०वार्मानुषि) (सं) ना. — जलकन्या; पाण्यात उत्पन्न झालेली; पाताळकन्या.

वार्थ (वा०वार्थ) (सं) ना. — निवारण्यास योग्य; विलंब करण्यासारखे.

वार्षिक (वा०वार्षिक) (सं) वि. — वर्षासंबंधी; प्रतिवर्षी येणारे; पावसाविषयीचे; श्राद्ध; वर्षश्राद्ध.

वाल (वा०) (क) ना. — मुक्तकेश; झिंजा; झिपरी; मोकळे केश; काळे लांब केश.

वालक (वा०) (क) ना. — काकण; अंगठी; केश.

वालधि (वा०) (सं) ना. — केशाची बुंधी; बुचडा; खोपा.

वालु (वा०) (क) धा. — वाकणे; उतार होणे; चकाकणे.

वालुका (के) (वा०) (क) ना. — वालू; रेव; रेती; पुलिक.

वाले (वा०) (क) ना. — पिसारा; ताळेपत्र; ताडपत्र; ताडपत्री. लेख.

वाल्मीकि (वा०) (सं) ना. — वारुळात जन्मलेला; वाल्मिकी कवि.

वावदूक (वा०) (सं) ना. — जल्पक; बडबड्या; गप्पीदास; वाद खेळणारा; चिंतववादी. बटाईखोर.

वावि (वे) (वा०) (क) ना. — नाते; प्रेम; सोयरीक; संबंध; बांधव्य; साम्य; सारखेपणा.

वांसकार (वा०) (सं) ना. — वेणु वाजवणारा; मुरली वाजवणारा; वंशीधर.

वास (वा०) (सं) ना. — राहण्याचे ठिकाण; घर; वस्त्रमावरण; सुगंध; वसतिस्थान.

वासक (वा०) (सं) ना. — सुगंध देणारा; वास पसरवणारा; घर; कापड; बिछाना; अंथरुण.

वासकसज्जिका (वा०) (सं) ना. — अष्टविध नायिकांपैकी एक; शय्याश्रृंगारून प्रियकराची वाट पाहणारी युवती.

वासगार (वा०) (क) ना. — रहिवासी; गृहस्थ; पावा वाजवणारा; मुरली वाजवणारा.

वासना (वा०) (सं) ना. — सुवास; सुगंध; परिमळ; पूर्व जन्मीची अपूर्ण इच्छा; कर्मफल; संस्कार

वासनाफल (वा०) (सं) ना. — कर्मफल; इच्छेचे फळ.

वासंति (वा०) (सं) ना. — एक जातीचा मोगरा; वसंतलता; एक प्रकारची मुक्तिवेल.

वासर (वा०) (सं) ना. — दिवस; दिन; वार.

— मणि (वा०) (सं) ना. — दिनमणि; सूर्य.

वासव (वा०) (सं) ना. — ऐश्वर्यवान इंद्र;

वासस्थ (वा०) (सं) वि. — ठाण मांडून बसलेला; वसतीकर; गृहस्थ; घरकरून राहणारा.

वासस्थल (वा०) (सं) ना. — ठिकाण; निवास; वसति; घर; राहण्याची जागा.

वासि (वा०) (सं) ना. — गृहस्थ; रहिवासी; घर करून राहणारा.

— नी (वा०) (सं) ना. — रहिवासिनी; गृहस्थिती; गृहवासिनी.

(क) ना. — क्षेम; गुण; कपट; प्रतिज्ञा; हट्ट; अंशभाग; कीर्ति; स्थिति;

वासिग (वा०) (क) ना. — सेवक; नोकर; अंतेवासी.

वासित (वा०) (सं) वि. — राहिलेला; सुवासिक; सुगंधी.

वासिवट्ट (वा०) (क) ना. — गौरव; घनता; मान्यता; मर्यादा; हट्ट; जिद्द.

वासिसु (वा०) (क) धा. — राहणे; घर करणे; सुवास दरबळणे; सुगंधणे.

वासुकि (वा०) (सं) ना. — सर्पराज; आदिशेष.

— शयन (वा०) (सं) ना. — शेषशायी; विष्णु; अनंतशयन.

वासुदेव (वा०) (सं) ना. — वसुदेवाचा मुलगा; कृष्ण; विष्णु.

वास्तव (विक) (वा०) (सं) वि. — खरे; सत्य; यथार्थ; सहज; स्वामाविक.

वास्तु (वा०) (सं) ना. — घर; मंदिर; पाया.

वास्तुविद्ये (वा०) (सं) ना. — घरबांधणीतील कौशल्य; गृहचरणाशास्त्र; स्थापत्य.

वास्तुशिल्प (वास्तुशिल्प) (सं) ना. - इमारती बांधण्याची कला; स्थापत्यकौशल्य.

वाह (वाह) (सं) वि. - वाहणारा; पुढें चालवणारा; घेऊन जाणारा वाहक.

(सं) ना. - वाहन; घोडागाडी; घेऊन जाण्याचें साधन. वाहक (वाहक) (सं) वि. - जवाबदार; उत्तरदायी; ओझे वाहणारा; मजूर; सारथी; स्वार; निरोप्या; जासूद.

वाहन (वाहन) (सं) ना. - प्रवाससाधन; स्थळांतराचे साधन.

वाहस (वाहस) (सं) ना. - अजगर; महासर्प.

वाहलितन (वाहलितन) (क) ना. - अश्वारोहण; घोडस्वारी.

वाहिक (वाहिक) (सं) ना. - नगरा; भेरी; बैलगाडी; भारवाहक.

वाहित (वाहित) (सं) ना. - अतिभार; प्रचंड ओझें.

वाहिणि (वाहिणि) (सं) ना. - नदी; सैन्य; सेनाविभाग; प्रवाह; द्रवपदार्थाचें वाहणें.

वाहिनीपति (वाहिनीपति) (सं) ना. - समुद्र; नदीपति; सेनापति.

वाहुक (वाहुक) (सं) ना. - वाहुक; सारथी; नळ राजाचे नांव.

वाह्य (वाह्य) (सं) वि. - वाहण्यासारखें; अंगावर ओझे घेण्यायोग्य; पुढें चालू ठेवण्यासारखें.

वाह्याळि (वाह्याळि) (सं) ना. - अश्वारोहण; घोड्यावर स्वारी; राजतपणा. 'वहलितन' पहा.

वाळ (वाळ) (सं) ना. - आवाळू.

वाळि (वाळि) (क) ना. - घोड्यावर स्वार होणें; तिरस्कार; नकोशा झालेला; अविवेक.

वाळते (वाळते) (सं) ना. - जीवन; प्रपंच; संसार; जगणें; उपजीवन.

वि (वि) (सं) अ. - विशेष, विरुद्ध वेगळे अर्थानि शब्दाला जुळणारा उपसर्ग; पक्षी.

विंशति (विंशति) (सं) वि. - वीस; दोनदशक.

विकच (विकच) (सं) वि. - विकसित; उमललेले; विस्तार पावलेले; उघडलेले; केस गळलेले; टकल्युक्त.

विकट (विकट) (सं) वि. - कुरूप; विद्रूप; अस्ताव्यस्त; वक्र; वाकडेतिकडे; भयंकर; अक्राळविक्राळ.

—कवि (कवि) (सं) ना. - विडम्बक कवि; हास्यकर कवि.

—हास्य (हास्य) (सं) ना. - उपहास; हंसें; अपहास.

विकथन (विकथन) (सं) ना. - आत्मश्लाघा; आत्मस्तुति; फुलारकी; घमंड; बढाई.

विकरण (विकरण) (सं) ना. - विद्रुपता; विकृति.

विकराल (विकराल) (सं) वि. - अति क्रूर; भयंकर; अतिभयप्रद.

विकर्ण (विकर्ण) (सं) ना. - बाण; शर; धृतराष्ट्रपुत्र.

विकरिसु (विकरिसु) (क) धा. - विद्रूप करणें; उलटापालट करणें; बदलणें; विरूपणें.

विकर्तन (विकर्तन) (सं) ना. - सूर्य.

विकर्म (विकर्म) (सं) ना. - अयोग्य काम; नीतिबाह्य वर्तन; करू नये ते काम.

विकल (विकल) (सं) वि. - घाबरट; वेद्युद्ध; कोमेजलेले; घडी पडलेले; अपूर्ण; उणीव असलेले. नष्ट.

विकल्प (विकल्प) (सं) ना. - अनुमान; संदेह; अनिश्चितता; संदिग्धता; कुकल्पना; दुर्विचार; इष्टापत्ति; ऐच्छिक; व्याकरणांतील विकल्प.

विकल्पिसु (विकल्पिसु) (क) धा. - गैरसमज करून घेणें; भलतेच समजणें; अन्यथा कल्पणें.

विकसन (विकसन) (क) ना. - विस्तार; वाढ; विकास; प्रगटता; चकाकी.

विकसिसु (विकसिसु) (क) ना. - उमलणें; फुलणें; विकसनें; पसरणें; कांब येणें; प्रगटणें.

विकार (विकार) (सं) ना. - रूप विघडवणें; उलटापालट; बदलावणी; अस्वाभाविक रूपांतर; विकृति; गोंधळ; इंद्रियांचांचल्य.

विकारि (विकारि) (सं) वि. - इंद्रिये चाळवलेला; विरूप झालेला; विकृत मनाचा; एका संवत्सराचे नाव.

विकास (विकास) (सं) ना. - उमलण; उघडणूक; स्पष्टता; प्रगटन; परिस्फोट; विशालता.

विकासवाद (विकासवाद) (सं) ना. - परिणामवाद; उत्क्रांतिवाद.

विकासि (विकासि) (सं) वि. - प्रगटणारें; स्फुरणारें; उमलणारें; पसरणारें; स्पष्ट होणारें.

विकासिसु (विकासिसु) (क) धा. - विकास होणें; प्रगट होणें; वाढविणें; उमलवणें.

विकिरण (विकिरण) (सं) ना. - चौफेर विस्तार; फिस्करण; विखरण; जिकडेतिकडे प्रसार.

—किरण विकिरण (किरणविकिरण) (सं) ना. - किरणविस्तार.

विकिरत् (विकिरत्) (सं) वि. - विखुरणारें; पसरणारें; वाढते; विस्तृत.

विकीर्ण (विकीर्ण) (सं) वि. - फैलावलेले; प्रसृत; रुंदावलेले; विस्कळित झालेले; फुटलेले; मरलेले; पर्याप्त.

विकुर्वीण (विकुर्वीण) (सं) ना. - अयोग्य काम करणारा; दुष्कृत्य करणारा; विकर्मी.

विकृत (विकृत) (सं) वि. - विद्रूप; कुरूप; विकारी; रूपांतरित.

विकृति (विकृति) (सं) ना. - विकार; कुरूपता; दुष्कर्म; बदल; दुर्लभ; आजार; एक संवत्सर.

विकृष्ट (विकृष्ट) (सं) वि. - चिरलेले; ओढलेले; बाहात गेलेले; भयंकर; भीतिदायक; क्रूर.

विक्रम (विक्रम) (सं) ना. - सामर्थ्य; शक्ति; बल; पराक्रम; शौर्य; पाऊल; पाय; सर्वोपरि सामर्थ्य; सीमोलंघन; एका संवत्सराने नाव.

विक्रमशतक (विक्रमशतक) (सं) ना. - विक्रमशक; चालुक्य राजांची कालगणना.

विक्रमादित्य (विक्रमादित्य) (सं) ना. - प्राचीन उजयिनीचा सार्वभौम राजा.

विक्रमि (विक्रमि) (सं) वि. - शूर; शक्तिशाली; पराक्रमी.

विक्रय (विक्रय) (सं) ना. - विक्री; विकणे; विनिमय; देवदेव.

विक्रयिसु (विक्रयिसु) (क) धा. - विकणे; किंमतीने देणे; मोबदला घेणे; पैशाने किंमत करणे.

विक्रांत (विक्रांत) (सं) वि. - सीमा ओलांडलेला. अतिक्रमिंत; उल्लंघित.

(सं) ना. - पराक्रमी वीर; जयशाली; पराक्रम; शौर्य; पाऊल.

विक्रिया (विक्रिया) (सं) ना. - सुधारणा; प्रतिक्रिया; मंत्रतंत्राने घडवलेला बदल.

विक्रव (विक्रव) (सं) वि. - कंप पावणारा; हलणारा; म्यालेला; बेभान.

विक्षिप्त (विक्षिप्त) (सं) वि. - फेकलेला; भिरकाटलेला; त्यक्त; गोंधळलेला; मनावरील तावा सुटलेले; विमनस्क; तिरसट.

विक्षेप (विक्षेप) (सं) ना. - चालढकल; फेक; त्याग; सुटका; बेभानता; वैशुद्धि; धाबरेपणा.

—कटाक्ष विक्षेप (कटाक्षविक्षेप) (सं) ना. - डोळेमोड; दृष्टिक्षेप; नजरफेक.

विक्षेपण (विक्षेपण) (सं) ना. - त्याग; हालचाल; वारा वाहणे.

विख्यात (विख्यात) (सं) ना. - प्रसिद्ध; नावाजलेला; कीर्तिमंत.

विख्याति (विख्याति) (सं) ना. - प्रसिद्धी; ख्याति; कीर्ति; मोठेपणा.

विगड (विगड) (क) वि. - विकट; क्रूर; भयानक; श्रेष्ठ; विघडवणारा; दुष्ट; शत्रु; वेरड.

विगडिसु (विगडिसु) (क) धा. - विघडवणे; विघटणे; मनःपूर्वक विरोधणे; भिडविणे; वाकडे करणे; क्रूर होणे; दूर करणे.

विगत (विगत) (सं) वि. - होऊन गेलेले; गमावलेले; विलंबित; त्यागलेले; संपलेले; विस्मृत; वगळलेले; विहंग दृष्टीचे.

विगलत् (विगलत्) (सं) वि. - गळत असलेले; क्षिरपणारे; घसरणारे; ओतले जाणारे.

विगलित (विगलित) (सं) वि. - शिथिल; सैल; गमावलेले; त्यागिलेले; निस्तृत; घसरलेले; वितळलेले; पाणी झालेले; ओतलेले; गळलेले.

विगर्हण (विगर्हण) (सं) ना. - निंदा; चहाडी; शिवी; टीका; दुर्लौकिक.

विगर्हित (विगर्हित) (सं) वि. - घसरलेले; तिरस्कृत; विरोधित; दुष्ट; निस्पृह; हीन.

विगुर्वणे (विगुर्वणे) (सं) ना. - भयप्रद कृति; चमत्कारिक वेष्ट.

विगुर्विसु (विगुर्विसु) (क) धा. - भीति दाखवणे;

विगुर्विसु (विगुर्विसु) (क) धा. - भीति दाखवणे; धाबरेपणे; वेष्टांतर करणे; विनतोड कृति करणे.

विग्रह (विग्रह) (सं) ना. - सामासिक पदविच्छेद; रूप; आकृति; विस्तार; प्रतिमा; देह; मूर्ति; सोडवणूक; भाग; अंश; युद्ध; प्रणयकलह; विराम चिन्ह; खास जाणीव. —आराधने (अराधने) (सं) ना. - मूर्तिपूजा; देवपूजन; सगुण देवतार्चन.

विग्रहिसु (विग्रहिसु) (क) धा. - समासाची फोड करणे; सामासिक पद वेगळी करून सांगणे; विरोधणे; त्रास देणे; भांडणे.

विघट (विघट) (विघट) (सं) वि. - वेगळे करणारा; फोडणारा; मोडणारा.

(सं) ना. - भेद; विरुद्ध जातीय घटक; भेदी; भंजक.

विघटन (विघटन) (विघटन) (सं) ना. - वेगळेपणा; अलगाव; वियोग; भेद; फूट; नाश.

विघटित (विघटित) (सं) ना. - भग्न; भेदलेले; विग्रहित; वेगळे झालेले; विघडलेले.

विघटिसु (विघटिसु) (क) धा. - वेगवेगळे करणे; पृथक्करण करणे; दूर करणे; भीति उत्पन्न करणे.

विघन (विघन) (सं) ना. - उष्ट्रे; उच्छिष्ट; खाऊन उरलेले.

विघाति (विघाति) (विघाति) (सं) ना. - टोला; थप्पड; दणका; विरोध; हरकत; नाश; खून; वध.

विघाति (विघाति) (विघाति) (सं) वि. - खुनी; नाश करणारा; विघ्न आणणारा; दुखवणारा; मारणारा; संहारक.

विघूर्णित (विघूर्णित) (सं) वि. - वाखाणलेले; नांवाजलेले; विकसित; विनम्र; गाजवलेले.

विघूर्णिसु (विघूर्णिसु) (क) धा. - गदगदा हलणे; कापणे; कंप पावणे; टांगणे; आश्चर्यचकित होणे.

विघ्न (विघ्न) (सं) ना. - संकट; वाधा; अडचण; हरकत; विरोध; विग्रह.

—ईश्वर (ईश्वर) (सं) ना. - गणपति; दुरित हरण.

—विनाश (शन) (विनाश [शन]) (सं) ना. — गणपति;
संकट निवारणारा.

विंगड (विंगड) (क) ना. — विभक्तपणा; पृथक्त्व; अलगता.
विंगडिसु (विंगडिसु) (क) धा. — वेगवेगळे करणे; विवेचन
करणे; तारतम्य समजणे.

विचकिल (विचकिल) (सं) ना. — जाई; जुई.

विचक्षण (विचक्षण) (सं) वि. — खोलवर पाहणारा; चतुर;

प्रखर बुद्धीचा; तारतम्य ज्ञानी; विद्वान; अनुभवी.

विचक्षण (विचक्षण) (सं) ना. — कार्यकुशल स्त्री; चतुरमती;
जाणती स्त्री; चातुर्य.

विचय (विचय) (सं) ना. — शोध; पूसतपास; समेट;
पोरकटपणा.

विचल (विचल) (सं) वि. — हलणारा; अस्थिर; चंचल; कंपित.

विचार (विचार) (सं) ना. — योजना; आलोचना; परीक्षण;
तर्कसंगती; विमर्श; चिंतन; निर्णय; पृथक्करण.

विचारक (विचारक) (सं) वि. — विचार करणारा; निरीक्षक;
आलोचक; विमर्शक.

विचारणे (विचारणे) (सं) ना. — परीक्षा; समजूत घेणे; ज्ञान;
इच्छा.

विचारपर (विचारपर) (सं) वि. — चिंतनशील; विमर्शात्मक;
आलोचनापूर्ण.

विचारमूढ (विचारमूढ) (सं) वि. — अजाण; विचारांत
गडबडलेला; गोंधळलेला; दिडमूढ.

विचारशील (विचारशील) (सं) वि. — पूर्ण विचार करणारा;
समजूत घेणारा; स्थिरबुद्धि; मन शांत ठेवणारा.

विचारस्थ (विचारस्थ) (सं) वि. — ज्ञानी; अनुभवी; विचारवंत;
जाणीव असलेला.

विचारि (विचारि) (सं) ना. — तारतम्यबुद्धि असलेला; विमर्शक;
विचित्त (विचित्त) (सं) वि. — मन ताव्यांत नसलेला; भ्रमिष्ट;

भलतीकडे मन गेलेला.

विचित्र (विचित्र) (सं) वि. — आश्चर्यकारक; गोंधळवणारा;
रंगीविरंगी; सुंदर; चित्ररहित.

—तर-तम (तर-तम) (सं) वि. — अधिक विस्मयकर;
अति सुंदर.

विच्छिन्ति (विच्छिन्ति) (सं) ना. — कातरकाम; तोडप; फाडाफाड;
विमाजन; विलंब; नष्टत्व; नाश; सीमा; मर्यादा; यति;
अव्यवस्था; शोभा; सौंदर्य; रंगवणी.

—विशेष (विशेष) (सं) ना. — विशिष्ट शोभा.

विच्छिदुर (विच्छिदुर) (सं) वि. — फोडणारा; चिरणारा;
सोडवणारा.

विच्छिन्न (विच्छिन्न) (सं) वि. — फाटलेला; मोडलेला; तुकडे

पाडलेला; विलंबित; नष्ट; समाप्त; रंगवलेला; लपवलेला.

छिन्नविच्छिन्न (छिन्नविच्छिन्न) (सं) वि. — तुकडे तुकडे
झालेला; फाटकेतुकडे; मोडतोड झालेले.

विच्छुरित (विच्छुरित) (सं) वि. — आच्छादलेला; लेप लावलेला;
विच्छिन्न; अलगविलगलेला; फुटलेला.

विच्छेद (दन) (विच्छेद [दन]) (सं) ना. — हरकत; अंत;
शेवट; अंश; विभाग.

—विवाहविच्छेद (विवाहविच्छेद) (सं) ना. — घटस्फोट;
काडीमोड; सोडविठी; लग्नभंग.

विजन (विजन) (सं) वि. — निर्जन; एकान्त; अलोक.

विजय (विजय) (सं) ना. — यश; जय; अजुन; वैकुंठीचा
द्वारपाल; आवळ्याचें झाड.

—दशमि (शमी) (दशमि [शमी]) (सं) ना. —
नवरात्रातील शेवटचा दिवस; दसरा.

विजयश्री (विजयश्री) (सं) ना. — विजयलक्ष्मी.

विजयि (विजयि) (सं) वि. — जयशाली; यशस्वी.

वियथोत्सव (विजयोत्सव) (सं) ना. — यशाच्या आनंदानें
केलेला उत्सव.

विजात (विजात) (सं) वि. — भिन्नजाति संकराने जन्मलेला.

विजाति (विजाति) (सं) ना. — मिश्रणाची जात; हीनजात;
पक्षाची जाति.

विजातीय (विजातीय) (सं) ना. — वेगळ्या जातीचा; संकरज;
भिन्न गुणधर्म असलेला.

विजिगीषु (विजिगीषु) (सं) वि. — विजयाची इच्छा करणारा;
जयाकांक्षी; जयिष्णु.

विजित (विजित) (सं) वि. — जिंकलेला; पराभूत; पराजित.

विजुंभ (भण) (विजुंभ [भण]) (सं) ना. — विकसन; जांभई;
तांडउघड; हूल उठावण; देखावा; प्रदर्शन; संभ्रम; शृंगार.

विजुंभिसु (विजुंभिसु) (क) धा. — उमलणे; विकसनणे; विस्तरणे;
उकलणे; स्फुरणे; शोभणे; अधिक होणे.

विजेत (ता) (तु) (विजेत [ता] [तु]) (सं) ना. — जिंकणारा;
जयशाली.

विजेय (रय) (विजेय [रय]) (सं) वि. — जिंकण्यायोग्य;
जय मिळवण्याजोगे.

विज्ञप्ति (विज्ञप्ति) (सं) ना. — विनंती; मागणी; इच्छा.

विज्ञात (विज्ञात) (सं) वि. — प्रसिद्ध; सर्वश्रुत; भौतिक
शास्त्रासंबंधी.

विज्ञान (विज्ञान) (सं) ना. — विशिष्ट ज्ञान; विज्ञानाचें शास्त्र;
शुद्ध जाणीव; परमात्मबुद्धि.

विज्ञानि (विज्ञानि) (सं) वि. — विशिष्ट ज्ञान असलेला; भौतिक-
शास्त्र विशारद.

विज्ञापने (न) (विज्ञापनं [न]) (सं) ना. — आकांक्षा; विनंति; प्रार्थना; अर्जी.

विज्ञापिसु (विज्ञापिसु) (क) धा. — विनंति करणें; अर्ज करणें; विनम्र निवेदनें.

विज्ञेय (विज्ञेय) (सं) ना. कळण्यायोग्य; समजण्यासारखें.

विट (विट) (सं) ना. — नायक नायिकाच्या रंजनार्थ उपयोगिल्लें नाटकांतील संगीतादि कलावंत पात्र; मोसबें; साखरलंबू; विदूषकाचा सहकारी; कामुक; जार; कलहंस; विलासी; उंदीर; खैरवृक्ष.

विटंक (विटंक) (सं) ना. — कवूतराचें घरटें; खुराडें; शिखर; कळस.

विटप (विटप) (सं) ना. — वृक्ष; झाड; उंबराचें झाड; औदुंबर.

विटाळ (विटाळ) (अ.दे) ना. — मालिन्य; शिवाशिव; अस्पर्श; रजोदर्शन; सूतक; अशौच; कलंक; अडचण.

विठल (विठल) (सं) ना. — पंढरपूरची प्रमुख देवता.

विडंग (विडंग) (सं) ना. — वावडिंग; कृमिघ्न वनस्पति.

विडंब (वन) (विडंब [वन]) (सं) ना. — हास्य; चेष्टा; अपवित्रीकरण; वेषांतर; धाबरेपणा; निराशा; बेभानता; फसवणूक.

विडंबिसु (विडंबिसु) (क) धा. — अनुकारणें; चेष्टा करणें; विडंबणें; परिहास करणें; हेंस करणें.

विडाय (वि) (विडाय [वि]) (सं) ना. — अवडंबर; मोठेपणा; सामर्थ्य; आश्चर्य; जांभई; अचंभा; ओळ; समूह; निळाचें झाड; उत्सव.

विडायिगेडु (विडायिगेडु) (क) धा. — शक्ति क्षीण होणें; कळा जाणें; निस्तेजणें.

विडारक (विडारक) (सं) ना. — मांजर; विडालक; मार्जार.

विडूर (विडूर) (क) ना. — भांडखोरपणा; हिंसा; मुस्कटदाबी; पीडा; अडचण; हरकत.

विदूरज (विदूरज) (सं) ना. — वैदूर्य रत्न.

विडौजस (विडौजस) (सं) ना. — इंद्र; 'विडौज'; पहा.

वितंड (वितंड) (सं) वि. — व्यर्थ; आडणा; अर्गला; हत्ती.

— वाद (वाद) (सं) ना. — हट्ट; पोकळ चर्चा; तर्कदुष्ट विवरण; तर्काला सोडून केलेला वाद.

वितत (वितत) (सं) वि. — विस्तृत; रुंद; पूर्ण पसरलेले; एक तंतुवाद्य.

वितति (वितति) (सं) ना. — रास; घोस; घड; विशालता.

वितथ (वितथ) (सं) वि. — व्यर्थ; पोकळ; असत्य; निरुपयुक्त.

वितंतु (वितंतु) (सं) ना. — विधवा; जिची जिविताशा संपलेली आहे अशी स्त्री; उत्तम जातीचा घोडा.

वितरण (णे) (विडरण [णे]) (सं) ना. — वाटप; उचित दान; तरुन जाणें; परतीरगमन; अर्पण.

वितर्क (विडर्क) (सं) ना. — कल्पना; इच्छा; संदेह; संशय; विरोधविचार; अनुमान.

वितान (विडान) (सं) ना. — मांडव; छप्पर; समूह; विस्तार; विशालता; अंश; ओळ; यज्ञ; शून्य.

विताळ (विडाल) (सं) ना. — विस्तार; प्रसार; आविश्य; अभिवृद्धि; उपाय; गर्व.

वित्त (विडु) (सं) वि. — समजलेले; प्रसिद्ध.

(सं) ना. — पैसा; द्रव्य; वैभव; संपत्ति; लाभ; प्रयोजन.

वित्ताधिप (धीश) (विडुधिप [धीश]) (सं) ना. — कुबेर; धनस्वामी.

वित्ति (विडु) (सं) ना. — ज्ञान; लाभ; विचार; संपत्ति.

वित्तेषण (विडुषण) (सं) ना. — संपत्तीची अभिलाषा; लाभाची इच्छा.

विद (विड) (सं) वि. — जाणता; ज्ञानी; विद्वान; पंडित; निष्णात.

विदग्ध (विडग्ध) (सं) वि. — जळून गेलेला; कष्टांत असलेला; कष्ट सहन केलेला.

(सं) ना. — पंडित; विद्वान; निपुण; कुशल.

विदग्धा (ग्धे) (विडग्धा [ग्धे]) (सं) वि. — चतुर स्त्री; विदुषी; पंडिता.

विदर्भ (विडर्भ) (सं) ना. — वऱ्हाड प्रांत.

— कन्या-जा (कन्या-जा) (सं) ना. — रुक्मिणी; दमयंती.

विदर्भरीति (विडर्भरीति) (सं) ना. — एक काव्यशैली; वैदर्भी रीति.

विदल (विडल) (सं) वि. — उघडलेले; उमललेले; विकसित; दळ नसलेले; अखंड.

— (सं) ना. — तुकडा; भाग; चूर.

विदलित (विडलित) (सं) वि. — फुटलेले; विकसित; उघडें; तुडवलेले.

विदलिसु (विडलिसु) (क) धा. — तुकडे करणें; भाग पाडणें; फाडणें; फोडणें.

विदारक (विडारक) (सं) वि. — फोडणारा; फाडणारा. (सं) ना. — विधुर; पत्ति मृत झालेला.

विदारण (णे) (विडारण [णे]) (सं) ना. — फाडाफाड; चीरफाड; मोडतोड; युद्ध; रण; भांडण; खून; शिरच्छेद; कंदन.

विदारि (विडारि) (सं) वि. — फोडणारा; तुकडे पाडणारा; वेगळे करणारा.

विदारित (विडारित) (सं) वि. — फाटकेतुडकें; चिरलेले; टार मारलेले; प्राणघातक.

विदारिसु (विदारिसु) (क) धा. - चिरणें; चूर करणें; छुटणें; उपटणें; फोडणें.

विदित (विदित) (सं) वि. - माहीत झालेलें; अनुभव घेतलेलें; निवडलेलें; सुप्रसिद्ध.

(सं) ना. - समजून; बुद्धि; भान; विचार; आलोचना.

विद्रीण (विद्रीण) (सं) वि. - सोललेले; फाडलेले; चिरलेले.

विदु (विदु) (सं) ना. - गंडस्थळामधील सखल भाग; जाणता.

(क) ना. - महिना; चंद्र; विष्णु; विश्रान्ति; बिन्हाड.

विदुर (विदुर) (सं) ना. - विचित्रवीर्याचा पुत्र; धृतराष्ट्राचा लहान भाऊ.

विदुष (विदुष) (सं) ना. - विद्वान; पंडित; ज्ञानी.

विदुषि (वी) (विदुषि [५९]) (सं) ना. - विद्यावती; पंडिता; विदग्धा.

विदूर (विदूर) (सं) वि. - फार दूर राहणारा; दूरस्थ; वगळलेला.

विदूरज (विदूरज) (सं) ना. - वैदूर्य रत्न.

विदूषक (विदूषक) (सं) वि. - चेष्टेखोर; विनोदी पात्र; नकल्या; हस्यकार; गोड्डा; वाक्यांगवेपविकारानीं हसवणारा.

विदूषित (विदूषित) (सं) वि. - मलीन; अपवित्र; दोष असलेला.

विदेश (विदेश) (सं) ना. - अन्यदेश; परदेश; परकें राष्ट्र.

विदेह (विदेह) (सं) ना. - एक देशनाम; जनकाचें राज्य; देह नसलेला; काम; जनकराजा.

—जा—सुवा (जा—सुवा) (सं) ना. - सीतादेवी; जानकी.

विद्ध (विद्ध) (सं) वि. - घायाळ; जखमी; कोरलेले; भोंक पाडलेले; प्रविष्ट; विरुद्ध; फेकलेले; मारलेले.

(सं) ना. - जखम; घाय; व्रण.

विद्यमान (विद्यमान) (सं) वि. - ज्ञात; समजणारे; चालू असलेले; प्रचलित; हयात.

(सं) ना. - वर्तमान; बातमी; समाचार;

स्थितिगति; संगती.

विद्या (द्ये) (विद्या [८९]) (सं) ना. - सत्यज्ञान; शिक्षण; संस्कृति; समजून; लेखनवाचन.

—अधीन (अधीन) (सं) ना. - गणपति.

—अभ्यास (अभ्यास) (सं) ना. - शिक्षण; वाचन; मनन.

—अर्थि (अर्थि) (सं) वि. - शिकणारा; अभ्यास; शिक्षण वेणारा.

—वंत (वंत) वि. - ज्ञानी; विद्वान; पंडित.

विद्याधर (विद्याधर) (सं) ना. - विद्वान; एक देवजाति; पंडित.

विद्याधरि (री) (विद्याधरि [९९]) (सं) ना. - विद्याधर जातीय स्त्री; गंधर्वकन्या; अप्सरा.

विद्यानाथ (विद्यानाथ) (सं) ना. - गणपति; 'प्रतापस्त्रीय'

या काव्याचा कर्ता; विद्यापति.

विद्याविनोद (विद्याविनोद) (सं) ना. - कलाकौशल्य क्रीडा; रसिकांचा कालक्षेप.

विद्युत् (त्तु) (विद्युत् [३३]) (सं) ना. - वीज; प्रकाशशक्ती; विजेचा प्रकाश.

विद्युत्कवच (विद्युत्कवच) (सं) ना. - विद्युत्संरक्षक साधन. विजेचे आवरण.

विद्युत् व्यजन (विद्युत् व्यजन) (सं) ना. - विजेचा पंखा;

विद्युल्लते (विद्युल्लते) (सं) ना. - वीज; विजेची वेळ.

विद्योत (तन) (विद्योत [३३]) (सं) ना. - धडाडती ज्वाला; प्रकाशमान.

विद्रव (वण) (विद्रव [३३]) (सं) ना. - वितळणी; प्रवाह; तळमळ; चिंता; पलायन.

विद्रविसु (विद्रविसु) वितळणे; वितळून वाहणे; पळणे.

विद्राव (वण) (विद्राव [३३]) (सं) ना. - वितळण; प्रवहन पलायन; पाठलाग.

विद्रुत (विद्रुत) (सं) वि. - पळालेला; पाय काढलेला; तळमळ असलेला; चिंता करणारा; दिसेनासा झालेला.

विद्रुम (विद्रुम) (सं) ना. - प्रवाळ; पोवळे; पालवी; अंकुर.

विद्रुत् (विद्रुत्) (सं) ना. - विद्वान्; पंडित; ज्ञानी.

विद्रुत्ता (त्ते) (विद्रुत्ता [३३]) (सं) ना. पांडित्य; ज्ञान; बुद्धिमानता.

विद्रुत्व (विद्रुत्व) (सं) ना. - शहाणपण; ज्ञान; पांडित्य.

विद्रुस् (द्रांस) (विद्रुस् [८९]) (सं) वि. - पंडित; ज्ञानी; विद्यावंत.

विद्वान (विद्वान) (सं) वि. - पंडित; जाणता.

विद्विष (विद्विष) (सं) ना. - वैरी; शत्रु; विरोधी.

विद्विष्ट (विद्विष्ट) (सं) वि. - शत्रुत्व केला गेलेला; विरोधलेला; द्वेष केला गेलेला.

(सं) ना. - शत्रु; वैरी; विरोधक.

विद्वेष (विद्वेष) (सं) ना. - विशेष भांडण; शत्रुत्व; बद्धकटाक्ष; हाडवैर; भांडण.

विद्वेषि (विद्वेषि) (सं) ना. - प्रबल वैरी; खडतर शत्रु; कटु भांडण.

विद्वेषित (विद्वेषित) (सं) वि. - वैरपात्र; शत्रुत्व पत्करलेला.

विध (विध) (सं) ना. - प्रकार, पद्धति; रीति; तऱ्हा; क्रम; रूप. (सं) वि. - अनेक रीतीचा.

विधर्मि (मिन्) (विधर्मि [९९]) (सं) वि. - अन्य धर्मांचा; वेगळ्या मतपंथाचा; दुसऱ्या संप्रदायाचा; अन्यजातीय.

विधर्मीय (विधर्मिय) (सं) वि. — मित्र सांप्रदायी. अन्य पंथाचा.
 विध्वते (विध्वत) (सं) ना. — रांडावपण; वैध्वय; पतिनिधोत्तर स्थिति.
 विधवा (वे) (विधवा [वे]) (सं) ना. — मृतपति; रांड; विगतपति.
 विधा (विधा) (सं) ना. — आकार; रीति; प्रकार; पद्धति; आवृत्ति; हत्ती घोडा यांचा आहार; प्रवेश; पगार; मसुरी.
 विधात (ता) वृ (विधात [डा][ड्यु]) (सं) ना. — विधी; ब्रह्मदेव; दानी; दाता; दैव; विश्वकर्मा; कामदेव; मदिरा.
 विधान (विधान) (सं) ना. — क्रम; पद्धति; व्यवस्था; नियम; रीत. निबंधन; चौकट; साधन; रचना; निर्माण; शैली.
 — सौध (सुध) (सं) ना. — म्हैसूर राज्याचे शासनसभा-भवन.
 विधायक (विधायक) (सं) वि. — सरळ जुळणारे; रचनात्मक; शासन करणारे; नियामक; व्यवस्थापक; नियम करणारा.
 (सं) ना. — नायक; पुढारी; अध्यक्ष.
 — कार्यक्रम (कार्यक्रम) (सं) ना. — रचनात्मक कामकाज.
 विधावंत (विधावंत) (सं) ना. — पगारदार; वेतन घेणारा; वेतनाधिकारी.
 विधि (विधि) (सं) ना. — ब्रह्मा; दैव; अदृष्ट; आज्ञा; शासन; नियम; क्रम; बंध; निबंध; भाग्य; वर्तन; कर्म; स्थिति; करार; सृष्टि; निर्मिती; गजाहार; विज्ञानी; वेळ; विष्णु.
 विधिज्ञ (विधिज्ञ) (सं) ना. — कर्मठ; ब्राह्मण; दैव जाणणारा; भूतभविष्यज्ञानी; दैवज्ञ; ज्योतिषी.
 विधिप्रयोग (विधिप्रयोग) (सं) ना. — नियमपालन; नियमानुचरण; शासनानुकरण.
 विधिबिंदु (विधिबिंदु) (सं) वि. — शासनसंमत; शासनानुबंध. (Point of order)
 विधिवत् (पूर्वक) (विधिवत् [विविध]) (सं) अ. — नियमा-नुसार; यथाक्रम.
 विधिलिखित (विधिलिखित) (सं) ना. — नशीब; दैव; कर्मफल; कपाळी लिहिलेले; ललाटी रेखलेले.
 विधिसु (विधिसु) (क) धा. — आज्ञा करणे; परवानगी देणे; निश्चय करणे.
 विधु (विधु) (सं) ना. — चंद्र; महिना; विष्णु.
 विधुत (विधुत) (सं) वि. — हलते; झुलते; लांबते; उपटलेले; टाकलेले.
 विधुधर (विधुधर) (सं) ना. — शशिवर; चंद्रमौली; शंकर.
 विधुंतुद (विधुंतुद) (सं) ना. — चंद्राला त्रास देणारे; राहुकेतू.

विधुमौली (विधुमौली) (सं) ना. — चंद्रशेखर; शिव.
 विधुर (विधुर) (सं) वि. — दूर केलेला; अलग केलेला; वेगळा झालेला; भार नसलेला; स्वतंत्र; पीडित.
 (सं) ना. — विगतपत्नी; पत्नी सेलेला.
 विधुरे (विधुरे) (सं) ना. — वियोगिनी; विरहिणी; विधवा; अडचणीत अडकलेली; कष्टासाठीच जगलेली.
 विधुवन (विधुवन) (सं) ना. — कंभन; हालवाल; आंदोलन.
 विधुवास (विधुवास) (सं) ना. — चंद्रहास; एक वैष्णवभक्त.
 विधूत (विधूत) (सं) वि. — हलविलेला; आंदोलित; लांबत ठेवलेला; त्यक्त; टाकलेला.
 विधूत (विधूत) (सं) वि. — अलग केलेला; दूरीकृत; वियोजित; उद्धार केलेला; उचलून घेतलेला; धरलेला.
 विध्वेय (विध्वेय) (सं) वि. — नम्र; अंकित; आज्ञाधारक; आधीन.
 — ता-ते (डा, -डी) (सं) ना. — आधीनता; नम्रता; आज्ञाधारकत्व.
 विध्वय (विध्वय) (सं) ना. — इच्छा; आकांक्षा; परवानगी इत्यादि सूचित करणारे क्रियापद; विधीचा अर्थ; प्रयोजन; कार्याचा हेतू.
 विध्वुक्त (विध्वुक्त) (सं) वि. — वेदशास्त्रप्रणित; शासनादि नियमांत सांगितलेले; विधिविधानसंमत; कायद्याला धरून असलेले.
 विध्वंस (विध्वंस) (सं) ना. — संपूर्ण हानी; विनाश; बद्धवैर; सर्वनाश.
 विनत (विनत) (सं) वि. — वाकवलेले; वाकलेले; नम्र; नमस्कृत; अंकित; विनयपूर्ण; आधीन.
 विनता (विनता) (सं) ना. — गरुडाची माता.
 — ब्राह्मज, सुत (उड्युळ-सुत) (सं) ना. — गरुड; वैनेतेय.
 विनति (विनति) (सं) ना. — विनय; नम्रभाव; बांक; मऊपणा; सद्गतन; सौजन्य; निरंकार; नमन; नमस्कार.
 विन (ना) द (विन [ना] द) (सं) ना. — शब्द; आवाज; ध्वनि; विनोद; संतोष; विलास.
 विनमित (विनमित) (सं) ना. — अति नम्र; अति वाकलेला; लवून नमस्कार केलेला; विनम्र.
 विनय (विनय) (सं) ना. — नम्रता; सद्गतन; सौजन्य; नम्र वर्तन; अनुनय; नमस्कार; प्रणाम; आज्ञापालन; बौद्ध पीटकांतील विनयपीटक.
 विनयन (विनयन) (सं) ना. — निभावणी; संगतीने नेणे; शिस्त; व्यवस्था; शिक्षण; अंशत्व; आंधलेपण.
 विनष्ट (विनष्ट) (सं) वि. — नाश पावलेले; अदृश्य; न दिसणारे; विकृत.

विना (विना) (सं) अ. — शिवाय; खेरीज; वांचून; सोडून; नसताना.

विनायक (विनायक) (सं) ना. — गणपति; पक्षिश्रेष्ठ; गरुड; बुद्धदेव.

विनाश (विनाश) (सं) ना. — विपरीत हानी; विध्वंस; सर्वनाश.

विनिपात (विनिपात) (सं) ना. — अधःपात; घसरण; सर्वनाश; नर्कप्राप्ति; दुर्गति; अशुभ; नाश; अवसान; प्राप्ति; जखम; आघात; अमर्यादा.

विनिमय (विनिमय) (सं) ना. — देवघेव; आदानप्रदान; अदलाबदल; पुरवठा; दडपण.

विलियम (मन) (विनियम [मन]) (सं) ना. — स्वाधीनता; अंकितता; निग्रह; निरीक्षण; वेतन; नियम; वेतनश्रेणी.

विनियोग (विनियोग) (सं) ना. — खर्चवेंच; व्यय; उपयोग; सेवा; वांटणी; विभाजन; नियमन; व्यवस्था; निर्वासन; त्याग; हरकत; विघ्न; कामांत गुंतलेल्या लोकांचा गट.

विनियोगिसु (विनियोगिसु) (क) धा. — खर्चणें; गुंतणें; व्यवस्था लावणें; दूर करणें; अलग करणें.

विनिर्मित (विनिर्मित) (सं) वि. — निर्मिलेलें; सृजन केलेलें; कारणीभूत.

विनिवृत्त (विनिवृत्त) (सं) वि. — फिरविलेलें; फिरलेलें; परत गेलेलें; थांबलेलें; कामांतून मुक्त झालेलें.

विनीत (विनीत) (सं) वि. — नम्र; विनयशील; सुसंस्कृत; सभ्य वर्तनाचे; सुशिक्षित; सुंदर; निभावलेलें; मार्गदर्शन केलेला; व्यवस्था लागलेला; बोलावून नेलेला; आत्मसंयमी; सरळ; साधासीधा; पाळीव घोडा; व्यापारी.

विनुत (विनुत) (सं) वि. — स्तविलेला; स्तुति केलेला; वर्णित; कीर्तित; प्रसिद्ध; भरीव.

विनुति (विनुति) (सं) ना. — कीर्ति; प्रशस्ती; स्तुती; वर्णन.

विनूतन (विनूतन) (सं) वि. — नवीन; नूतन; नवपद्धतीचें.

विनेतृ (ता) (विनेतृ [ता]) (सं) ना. — मार्गदर्शक; नेता; पुढारी; शासक; राजा.

विनेय (विनेय) (सं) वि. — नेतां येण्यासारखें; निभावण्यायोग्य सुंदर; नम्र.

विनोद (विनोद) (क) ना. — आनंद; उत्साह; परिहास; हास्य; कुचेष्टा; कालक्षेप; विलाससंभ्रम; खेळ.

विनोदवाहनचक्र (विनोदवाहनचक्र) (सं) ना. — आल्हादचक्र; फिरत्या झोपाळ्याचें चक्र merry-go-round.

विनोदि (विनोदि) (सं) वि. — हसविणारा; विदूषक; गोड्डी;

विनोदिनि (विनोदिनि) (सं) ना. — हास्यप्रिया; विलासिनी; संतोषिणी; हास्यविनोदांत काल कंठणारी.

विनोदिसु (विनोदिसु) (क) धा. — संतोषणें; आनंदणें; विलास करणें.

विंध्य (विंध्य) (सं) ना. — मध्यभारतीय पर्वत; शिकारी.

वि (वि) ऋते (वि [वि] ऋते) (क) ना. — व्याकुलता; बेभानता.

वि (वि) ज्ञाण (वि [वि] ज्ञाण) (क) ना. — विशेष ज्ञान; पांडित्य; मुरका; विलास; संकोच; हावभाव.

विन्यस्त (विन्यस्त) (सं) वि. — ठेवलेलें; रचलेलें; खचित; दिलेलें; स्वाधीन केलेलें.

विन्यास (विन्यास) (सं) ना. — ठेवण; रचना; जोडणी; संग्रह; संकलन; दृश्य; क्रम; अभिनय; हावभाव; आधार; आश्रय वस्तु.

विपक्ष (विपक्ष) (सं) ना. शत्रुपक्ष; विरोधी दल; हेतुरहितता.

विपचि (ची) (विपचि [ची]) (सं) ना. — वीणा; खेळ; पडदा.

विपण (णन) (विपण [णन]) (सं) ना. — विक्री; विक्रय; विनिमय; दे-घे; देवघेव; व्यापार; व्यवसाय.

विपणि (विपणि) (सं) ना. — दुकानाची ओळ; पेठ; बाजार; मंडई; व्यापार कट्टा.

विपत्ति (विपत्ति) (सं) ना. — संकट; दुर्दैव; पीडा; कष्ट; दुर्दशा; आपत्ति; अडचण; हरकत.

विपत्तु (दा) (विपत्तु [दा]) (सं) ना. — गंडांतर; संकट; पीडा; कष्ट; विपत्ति.

विपद् (विपद्) (सं) ना. — विपदा; संकट; आपत्ति.

विपन्न (विपन्न) (सं) वि. — दुर्दैवी; कष्टी; पीडित; आपत्तीत सापडलेली.

विपरीत (विपरीत) (सं) वि. — पूर्ण विरोधी; अपमानित; अतिरिक्त; अतिशय; मनाला न रुचणारें; उलट; पूर्ण गुंडाळलेलें; मन मानेल तसे.

विपर्यय (याय) (विपर्यय [याय]) (सं) ना. — विपर्यास (विपर्यास)

विपरीत स्थिति; असंगति; विरोध; चूकभूल; अदलाबदल; संकट.

विपश्चित् (विपश्चित्) (सं) वि. — विद्वान; पंडित; बुद्धिमान.

विपाक (विपाक) (सं) ना. — कर्मफल; परिणाम; फल; परिपाक; अडचण; पीडा; दुखणें.

विपाटन (विपाटन) (सं) ना. — भेदन; चीरफाड; मोडतोड.

विपिन (विपिन) (सं) ना. — वन; अरण्य; जंगल.

विपुल (विपुल) (सं) वि. — अतिशय; पुष्कळ; विशाल; विस्तृत; अगाध; खोल; घन.

विपुला (ले) (विपुला [ले]) (सं) ना. — पृथ्वी; भूमी.

विप्र (विप्र) (सं) ना. — ब्राह्मण; भूदेव; पंडित; ज्ञानी; किरण; गवत.

विप्रकृत (विप्रकृत) (सं) वि. — अप्रस्तुत; प्रकृत नसलेले;
अडचणीचे; पीडित; अनमानित.
विप्रकृष्ट (विप्रकृष्ट) (सं) वि. — फोडलेले; हिरावून घेतलेले;
हिसकून घेतलेले; ओढून नेलेले; रुंद; विस्तृत.
विप्रतिपत्ति (विप्रतिपत्ति) (सं) ना. — गैरसमज; भ्रम; विरुद्धज्ञान;
आक्षेप; विरोध; स्पर्धा; कळवळा; तळमळ; चिंता; भीति.
विप्रतिषिद्ध (विप्रतिषिद्ध) (सं) वि. — निषिद्ध; विलंब लावलेली;
अतिरिक्त.
विप्रयुक्त (विप्रयुक्त) (सं) वि. — विरहित; दूर केलेले;
वियोग पावलेले.
विप्रयोग (विप्रयोग) (सं) ना. — वियोग; विरह; दूरांतरता.
विप्रलम्भ (विप्रलम्भ) (सं) ना. — विरह; वियोग; प्रिय माणसाचे
दूर जाणे; प्रियकरांचा विरही शृंगार; भांडण; कपट; ठगणा.
विप्रलब्ध (विप्रलब्ध) (सं) वि. — वियुक्त; विरहित; निराश;
वंचित; फसविलेले; दुखविलेले.
विप्रलाप (विप्रलाप) (सं) ना. — व्यर्थ चकाट्या; विफल चर्चा;
गप्पा; वांझवाता; अतिदुःख.
विप्रल (विप्रल) (सं) ना. — क्रांती; बदल; प्रलय; नाश; युद्ध;
रण; भांडण; स्पर्धा; अहमहमिका; पीडा; उपद्रव; नाव; सांगड;
होडी; तरी.
विफल (विफल) (सं) वि. — निष्फल; फलरहित; पोकळ; व्यर्थ;
निरुपयुक्त.
विबुध (विबुध) (सं) ना. — पंडित; विद्वान्; ज्ञानी; जाणकार;
ब्राह्मण; देवता.
विबोध (विबोध) (सं) ना. — ज्ञान; जाणीव; समज; बुद्धि
मानता; ज्ञानहीनता; प्रज्ञाहीनता; जाणीवशून्यता.
विभक्त (विभक्त) (सं) वि. — वाटून दिलेला; वेगवेगळा; फुटीर;
वाटणी झालेला.
विभक्ति (विभक्ति) (सं) ना. — विभाग; वांटणी; भागाकार;
वांटप; नामाचे अन्यशब्दाशी संबंध दर्शन.
विभंग (विभंग) (सं) ना. — विस्मरण; नाश; विरोध; विघ्न;
अभिनय; हावभाव. भावदर्शन.
विभजन (ना) (ने) (विभजन [न] लं) (सं) ना. — पृथकरण;
वाटणी.
— इषु (इषु) (क) धा. — पृथक् पृथक् करणे; वेगळे करणे;
वांटणी करणे; फोडणे.
विभव (विभव) (सं) ना. — घनता; श्रेष्ठता; शोभा; शृंगार.
वैभव; श्रीमंती; गौरव; एक संवत्सर.
द्रव्य; उत्साह.
विभाकर (विभाकर) (सं) ना. — सूर्य; रवि.
विभाग (विभाग) (सं) ना. — अंश; भाग; तुकडा; चूर; वाटणी.

विभाजक (विभाजक) (सं) वि. — भागणारा; पृथकरण करणारा;
वाटणी करणारा; भूमीतीचे एक उपकरण.
विभाड (विभाड) (सं) वि. — पळविणारा; पराजय करणारा.
(सं) ना. — विजय; यश.
विभात (विभात) (सं) ना. — प्रभात; पहाट; सकाळ.
विभाव (विभाव) (सं) ना. — रसोत्पत्तीची आलंबन-उद्दीपनादि
कारणे; विरुद्ध भाव; विरोध; पृथकरण; मित्रविवेक; निर्णय.
विभावने (न) (विभावने [न]) (सं) ना. — निश्चय; ज्ञान;
विवेक; कल्याण.
विभावरी (री) (विभावरी [री]) (सं) ना. — रात्र.
विभावसु (विभावसु) (सं) ना. — सूर्य; अग्नि; चंद्र.
विभास (विभास) (सं) वि. — चकाकणारे; प्रकाशणारे;
उगवणारे.
विभासा (से) (विभासा [से]) (सं) ना. — प्रकाश; शोभा;
कांति; उज्ज्वल.
विभिन्न (विभिन्न) (सं) ना. — फुटलेले; चिरलेले; विविध;
अनेक तुकडे झालेले.
विभीषण (विभीषण) (सं) ना. — फार भयंकर; रावणाचा
लहान भाऊ.
विभु (विभु) (क) ना. — स्वामी; यजमान; प्रभु; ब्रह्मा; विष्णु;
महेश; राजा.
विभूति (विभूति) (सं) ना. — भस्म; राख; अतुल ऐश्वर्य;
आणिमादि अष्टसिद्धि; अतिमानवशक्ति; महापुरुष पराक्रम;
महिमा; गौरव; कल्याण.
विभूषण (विभूषण) (सं) ना. — अलंकार; आभरण; दागिना;
शृंगार.
विभेद (विभेद) (सं) ना. — व्यत्यास; पृथक्करण; न्यूनाधिक;
दूर करणे.
विभेदिसु (विभेदिसु) (क) ना. — आंत शिरून पाहणे;
डोकावणे; समजूत घेणे; विलग करणे; तारतम्य दाखविणे.
विभ्रम (विभ्रम) (सं) ना. — भ्रान्ति; गैरसमज; धावरेपणा;
गोंधळ; भ्रमण; शोभा; आरास; प्रेमचेष्टा; शृंगाराविष्कार.
विभ्रमण (विभ्रमण) (सं) ना. — भ्रमंती; फिरती; हालचाल;
भ्रम; खूळ.
विभ्रमे (विभ्रमे) (सं) ना. — अत्यासक्ति; खुळेपणा; भ्रान्ति.
विभ्राजिसु (विभ्राजिसु) (क) धा. — प्रकाशणे; चकाकणे; शोभणे;
लकाकणे.
विभ्रांत (विभ्रांत) (सं) वि. — गोंधळलेला; भ्रमिष्ट; विस्मृत;
उत्तेजित; कळवळा उत्पन्न झालेला.
विभ्रान्ति (विभ्रान्ति) (सं) ना. — अतिभ्रान्ति; बेमानता; 'तळण'
पहा.

विमल (विमल) (सं) वि. - गुंग; तल्लीन; आसक्त; बुडालेला; मम.

विमंडित (विमंडित) (सं) वि. - उत्तम; अलंकृत; शृंगारित; सजविलेला.

विमत (विमत) (सं) ना. - अन्यमत; विरोधी अभिप्राय; अन्यजाति.

विमनस्क (विमनस्क) (सं) वि. - उद्विग्न; उत्साहहीन; धावरलेला; भ्रमिष्ट.

विमनस्सु (विमनस्सु) (सं) वि. - चित्तस्वास्थ्य नसलेले; मन उडलेला; चळलेला; कळवळा.

विमर्दन (विमर्दन) (सं) ना. - पीडा; धर्षण; गळा दावणे; मारामारी; भांडण; कलह.

विमर्श (विमर्श) (विमर्श [र्व]) (सं) ना. - गुणदोष; कसोटी; तौलनिक परीक्षण; पर्यालोचन; परिशीलन; परीक्षा.

विमर्शक (विमर्शक) (सं) वि. - परीक्षक; टीकाकार; तुलना करणारा; पर्यालोचक.

विमल (विमल) (सं) वि. - स्वच्छ; स्पष्ट; पवित्र; शुद्ध; निर्दोष; निष्कलंक; निर्मल.

विमातृ (विमातृ [ड]) (ते) (सं) ना. - सावत्र आई; दुसरी आई.

विमान (विमान) (सं) ना. - राजगृह; गोपुर; राजवाडा; आकाशयान; अंतरालयान; लिंगायताची प्रेतवाहक तिरडी; अपमान; तिरस्कार.

विमुक्त (विमुक्त) (सं) ना. मोकळे; सुटलेले; हिसकावून घेतलेले.

(सं) ना. - संन्यासी; विरक्त.

विमुक्ति (विमुक्ति) (सं) ना. - स्वातंत्र्य; जननमरणांतून सुटका; मोक्ष; विमोचन.

विमुख (विमुख) (सं) वि. - तोंड फिरवलेला; दुसरीकडे वळलेला. विरुद्ध; प्रतिकूल; उदासीन.

विमोचन (विमोचन [न]) (सं) ना. - सुटका; मोकळीक; संकटसुक्ती; विवरण; हिसकावणी; भिरकटणी.

वियत् (वियत्) (सं) ना. - आकाश; आभाळ; भानु.

—चर (चर) (सं) ना. - पक्षी; आकाशांतून संचरणारे देव; गंधर्व वगैरे.

—गंगा (गंगा) (सं) ना. - देवगंगा; आकाशगंगा.

—मणि (मणि) (सं) ना. - सूर्य; सूर्याकृत मणी.

वियुक्त (वियुक्त) (सं) वि. - दूर झालेले; पृथक्करण केलेले, वेगळे झालेले.

वियोग (वियोग) (सं) ना. - विरह; अलगता; हानी; मरण.

वियोगिनि (नी) (वियोगिनी [नी]) (सं) ना. - नवव्यापासून दूर झालेली; विरह पावलेली; विरहिणी.

विरक्त (विरक्त) (सं) वि. - अनासक्त; सुखदुःख समान मानणारा; अतृप्त; उदासीन; संसारावर आसक्ति नसलेला. (सं) ना. - बैरागी; संन्यासी; यती.

विरक्ति (विरक्ति) (सं) ना. - वैराग्य; सुखदुःखसमदृष्टि; संसाराविषयी उदासीनता; अनासक्ति; भाविकता; दैविक चिंतनाची आवड; निरिच्छता.

—मार्ग (मार्ग) (सं) ना. - अध्यात्ममार्ग.

विरचना (ने) (विरचना [न]) (सं) ना. - मांडणी; आरास; व्यवस्था; थाटमाट; सिद्धता; निर्मिति.

विरचिसु (विरचिसु) (क) धा. - चांगली रचना करणे; उत्पन्न करणे; सृजिणे; निर्मिणे.

विरज (विरज) (सं) वि. - धाण नसलेले; धूळ नसलेले; निर्धूल; शुद्ध, ऋतुमती नसलेली; कामादि विकारांत न सांपडलेली.

विरंच (चि) (विरंच [चि]) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; प्रजापति.

विरड (विरड) (सं) वि. - विराट; लोकोत्तर; असाधारण; फार मोठा.

(सं) ना. - शरीर; देह, आकृति.

विरत (विरत) (सं) वि. - शेवटचा; अंत्य; संपलेला; थांबलेला; विलंबित; विश्रांत.

विरति (विरति) (सं) ना. - शेवट; अंत; समारोप; तिरस्कार; औदासीन्य; उपेक्षा; निष्काम; हरकत; विश्रांति; वैराग्य; निरिच्छता.

विरथ (विरथ) (सं) ना. - रथहीन; रथ काढून घेतलेला.

विरल (विरल) (सं) वि. - विरळ; पातळ; फट पडलेले; दुष्प्राप्य; दुर्लभ; अत्यंत; थोडका.

विरस (विरस) (सं) वि. - रुक्ष; नीरस; रस नसलेला; वाळलेला; शुष्क; अर्थहीन; निष्प्रेम; निरुत्साह.

विरह (विरह) (सं) ना. - वियोग; प्रियजनांचे दूर होणे; मनांतील कालवाढ.

—अग्नि-ताप (अग्नि-ताप) (सं) ना. - प्रियजनवियोगाने होणारी तळमळ.

विरहि (विरहि) (सं) वि. - वियोग पावलेले; दूर झालेले; वियुक्त

विरहिणि (णी) (विरहिणी [णी]) (सं) ना. - प्रियकरापासून दूर झालेली; प्रियकराचे टाकलेली; ताटातूट झालेली; नियोगिनी; परित्यक्ता.

विरळ (विरळ) (सं) वि. - दूरदूर; दुर्लभ; क्वचित मिळणारे; पातळ.

विराग (विराग) (सं) ना. - विरक्ति; वैराग्य; औदासीन्य.

विरागि (विरागि) (सं) ना. - बैरागी; संन्यासी; उदासी; ऋषी; संसाराविषयी अनासक्त.

विराजमान (विराजमान) (सं) वि. - प्रकाशणारा; चकाकणारा; क्रांतिमान; शोभिवंत; ब्रह्मदेवाचा एक पुत्र.

विराजिसु (विराजिसु) (क) धा. - प्रकाशणें; उजेड पडणें; शोभणें सुंदर दिसणें; चकाकणें.

विराट् (विराट्) (सं) वि. - लोकोत्तर; असाधारण; विश्वव्यापी; फार मोठा.

—पुरुष, - रूप (पुरुष, - रूप) (सं) ना. - परमात्मा.

विराट् (विराट्) (सं) ना. - मत्स्यदेशाचा राजा.

विराध (विराध) (सं) ना. - रामानें मारलेला एक राक्षस.

विराम (विराम) (सं) ना. - शेवट; अंत; विश्रांती; सुटका; मार्ग; अवकाश; 'तेरपु' पहा.

विराव (विराव) (सं) ना. - मोठा आवाज; महाध्वनि; हाकारे; आरोळी; केका; पक्षांचा आवाज.

विरिंच (चि) (विरिंच [चि]) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; कमलासन.

विरुत् (विरुत्) (सं) वि. - किंकाळी; फोडलेला; ओरडलेला.

विरुत्ति (विरुत्ति) (सं) ना. - आक्रोश; आरोळी; आराव; किंकाळी; कलरव; झंकार.

विरुद्ध (विरुद्ध) (सं) वि. - विरोधी; प्रतिपक्षीय; प्रतिकूल; विसुख, अवश; स्वाधीन न होणारा.

विरूप (विरूप) (सं) वि. - कुरूप; विकृतरूप; अन्यरूप घेतलेला; आकारहीन.

—अक्ष (अक्ष) (सं) ना. - त्रिनेत्र शिव.

विरूपि (विरूपि) (सं) वि. - कुरूप; विद्रूप; आकारदुष्ट.

विरिंचन (विरिंचन) (सं) ना. - मलविसर्जन; मलशुद्धिकार; सारक.

विरोचन (विरोचन) (सं) वि. - चकाकणारा.

(सं) ना. - सूर्य; चंद्र; अग्नि; वळीचा बाप.

विरोध (विरोध) (सं) ना. - वैर; भांडण; प्रतिकूलता; नापसंती; खंडन; विघ्न; हरकत.

विरोधाभास (विरोधाभास) (सं) ना. - विरोध आहे असा भ्रम; श्लेषालंकाराची एक पद्धति.

विरोधि (धी) (विरोधि [धी]) (सं) ना. - शत्रु; वैरी; भांडणारा; अडकाठी.

विरोधिसु (विरोधिसु) (क) धा. - भांडण करणें; भांडणें; विरोधणें; प्रतिकूल राहणें; विरुद्ध जाणें; हरकत घेणें.

विर्धु (हुं) (विर्धु [हुं]) (क) ना. - ब्रीद; आमंत्रण; बोलवणें; हाक.

विल (विल) (सं) ना. - वीळ; गुहा; मोक; दोली.

विलक्ष (विलक्ष) (सं) वि. - आश्चर्यकारक; विलक्षण; नवपद्धतीचे; असामान्य; लोकोत्तर; लक्षण नसलेले.

विलग (विलग) (सं) वि. - अपवाद; अपकीर्ती; कष्ट; पीडा; अडचण; गंडांतर; विसंगती; अजोड.

विलग्न (विलग्न) (सं) वि. - संबधित; जुळलेले; जुळविलेले; बद्ध; बंदिस्त.

विलंघन (विलंघन) (सं) ना. - अतिक्रमण; बहिष्कार; उलंघन.

विलंघिसु (विलंघिसु) (क) ना. - पार होणें; अतिक्रमण करणें; उडून जाणें; 'नेगे' पहा.

विलंब (बन) (विलंब [बन]) (सं) ना. - कालक्षेप; दिरंगाई; धिमेपणा; लांबणीवर पडणें.

विलंबिसु (विलंबिसु) (क) धा. - सावकाशीनें करणें; काळ काढणें; वाढविणें; त्याग करणें.

विलय (यन) (विलय [यन]) (सं) ना. - प्रलय; जगाचा नाश; वितळणी.

विलस (सन) (विलस [सन]) (सं) ना. - कांति; शोभा; आरास; मिरवणूक.

विलसत् (विलसत्) (सं) वि. - शोभणारें; चकाकणारें; प्रकाशणारें; सुंदर; मनोहर.

विलसित (विलसित) (सं) वि. - चकाकणारें; लकाकणारें; सुंदर; विचित्र.

(सं) ना. - कांति. विनोद; विलास; क्रीडा; 'चेल्हाट' पहा.

विलाप (विलाप) (सं) ना. - रुदन; एक सुरांत रडणें; एकसुरी रड; मोठ्यानें दिलेली हाक.

विलास (विलास) (सं) ना. - विनोद; उल्हास; खेळ; क्रीडा; शोभा; आरास; लावण्य; लकाकी; हावभाव; विज्ञान.

विलासवति (विलासवति) (सं) वि. - सुरका मारणारी; अभिनेत्री; सुरडणारी; लाजाळू.

विलासिनी (विलासिनी) (सं) वि. - चैन करणारी; विषय-लोळप; गुल्हौशी.

विलिप्त (विलिप्त) (सं) वि. - आसक्त; लेप दिलेले; झिलई केलेले; पाणी दिलेले.

विलीन (विलीन) (सं) वि. - एकरूप झालेले; मिश्रित; समाविष्ट; बुडलेले; अदृश्य; वितळलेले.

विलुप्त (विलुप्त) (सं) वि. - लोपलेले; दृष्टिआड झालेले; नाश झालेले.

विलुलि (लि) त (विलुलि [लि]) (सं) वि. - अव्यवस्थित; लोंबत ठेवलेले; हेळकावे खाणारें; गडगडलेले; अस्ताव्यस्त.

विलून (विलून) (सं) वि. - कातरलेले; छिनलेले; तुकडे केलेले; कापलेले.

विलेपन (विलेपन) (सं) ना. - लेप; मावणें; थर देणें; उटी; सुगंधी द्रव्य; उठणें; वापर.

विलेपित (वि०पि०) (सं) वि. - वापरलेले; गुंतलेले; लेपलेले.

विलोकन (वि०ल०क०न) (सं) ना. - पाहणी; दृष्टि.

विलोचन (वि०ल०च०न) (सं) ना. - डोळा; नेत्र; सूर्य;
आकाशनेत्र.

विलोभन (वि०ल०भ०न) (सं) ना. - आशा; मोहन; फसवणूक;
सोंग.

विलोम (वि०ल०म) (सं) वि. - अपमानित; विरुद्ध; विपरीत;
प्रतिकूल; टक्कल पडलेला; खलवाट.

—संतति (स०त०ति) (सं) ना. - उच्चवर्णी स्त्री व हीनजाती
पुरुष यांची संतती.

विलोल (वि०ल०ल) (सं) वि. - चंचल; हलणारा; हुरळलेला;
अत्यानंद झालेला.

विलोलुप (वि०ल०ल०प) (सं) वि. - अत्याशा करणारा;
अतिलोभी; अत्यासक्त.

विवक्षा (क्षे) (वि०व०क्ष० [क्षे]) (सं) ना. - सांगण्याची इच्छा;
बोलण्याची इच्छा; उद्देश; भाव; तात्पर्य.

विवक्षित (वि०व०क्ष०) (सं) वि. - माहीत असलेला; सांगण्याची
अपेक्षा करणारा.

विवध (वि०व०ध) (सं) ना. - पायवाट; पाऊलवाट.

विवर (वि०व०र) (सं) ना. - स्पष्ट कथन; स्पष्टीकरण; फोड;
उलगडा; खुलासा; रंभ; मोक; बीळ; ढोली; दोष; छिद्र; गुहा.

विवरण (णे) (वि०व०र०ण [विव०]) (सं) ना. - पेरणी; निरूपण;
व्याख्यान.

विवरिसु (वि०व०रि०सु) (क) धा. - विवरण करणे; विवेचिणे;
कष्ट करणे; सोडविणे; विशद करणे, फोड करणे.

विवर्जिसु (वि०व०रि०जि०सु) (क) धा. - सोडणे; दूर करणे; परित्याग
करणे; काढून टाकणे.

विवर्ण (वि०व०रि०ण) (सं) वि. - विटलेले; रंग गेलेले, कळाहीन;
तेजरहित; खालच्या वर्णाशी संतृप्त.

विवर्त (वि०व०रि०त) (सं) ना. - परिवर्तन; बदल; नृत्य; माया; पद्धति.

विवश (वि०व०श) (सं) वि. - परवश; भान हरपलेले, बेभान;
पराधीन.

विवस्वत् (स्वंत) (वि०व०स्व०त् [स्व०त०]) (सं) ना. - सूर्य;
भास्कर; अरुण; अर्काचे झाड; एक कालगणना; एक मनु.

विवाद (वि०वा०द) (सं) ना. - भांडण; तंटा; शब्दाशब्दी; तर्क;
चर्चा.

विवाल (वि०वा०ल) (सं) ना. - विडाल; मांजर.

विवाह (वि०वा०ह) (सं) ना. - लग्न; कल्याण.

विविक्त (वि०वि०क्त) (सं) वि. - अलग; निर्जन; गुप्त; एका जातीचे.

विविध (वि०वि०ध) (सं) वि. - अनेक प्रकारचे; कित्येक जातीचे;
हरतऱेचे.

विवेक (वि०वे०क) (सं) ना. - तोळून पाहण्याची बुद्धि; तारतम्य;
गुणदोषपरीक्षणशक्ति; विमर्श; विचार.

विवेचन (ना) (ने) (वि०वे०च०न [विव०]) (सं) ना. -
गुणदोषविवेक; बऱ्यावाईटाची निवड.

विशंका (के) (वि०श०का [क]) (सं) ना. - संशय; संदेह; भय;
भीति.

विशद (वि०श०द) (सं) वि. - स्पष्ट; विस्तृत; शुद्ध; स्वच्छ; निर्मल;
पांढरें.

विशल्य (वि०श०ल्य) (सं) वि. - निष्कंटक; अडचण नसलेला.

विशसन (वि०श०स०न) (सं) ना. - घात; खून; खड्ड; तलवार.

विशाप (वि०शा०प) (सं) ना. - उश्शाप; शापमोचन;
त्रासांतून सुटका.

विशारद (वि०शा०र०द) (सं) वि. - कुशल; चतुर; निपुण; विद्वान;
पंडित.

विशाल (वि०शा०ल) (सं) वि. - विस्तृत; मोठे; रुंद;

विशिख (वि०शि०ख) (सं) ना. - शर; बाण; खलवाट; शिखा
नसलेला.

विशिष्ट (वि०शि०ष्ट) (सं) वि. - असाधारण; असामान्य; नवीन
पद्धतीचा.

विशिष्टाद्वैत (वि०शि०ष्टा०द्वै०त) (सं) ना. - वैष्णव मत; रामानुज
स्थापित मतपंथ.

विशीर्ण (वि०शि०रि०ण) (सं) वि. - वाळलेला; रोड; फुटका; जखमी;
नष्ट; खालावलेला; चूर झालेला.

विशुद्ध (वि०शि०द्ध) (सं) वि. - निर्मल; पवित्र; चोख; निष्कलंक.

विश्रृंखल (वि०शि०रि०ख०ल) (सं) वि. - स्वैर; मनाला येईल तसे
वागणारा; अनियमित; नियमबद्ध नसलेला.

विशेष्य (वि०शि०ष्य) (सं) ना. - आधिक्य; वैपुल्य; वरचढ;
स्पर्धा; अहमहमिका; विशेषणाकडून वर्णिलेले नाम; भेव.

विशेषण (वि०शि०ष०ण) (सं) ना. - नामाचे गुणवर्णन करणारा
शब्द; भेदक; अनेकांतून एकाचेच वर्णन करणारा शब्द.

विशेषिसु (वि०शि०षि०सु) (क) धा. - वैशिष्ट्य दाखवणे; वाढवणे;
वर्णन करणे.

विश्र(श्र)म (वि०श्र [श्र] म) (सं) ना. - विश्रांति; विराम;
समारोप; अंत; शेवट.

विश्रांति (वि०श्र०अं०ति) (सं) ना. - विराम; श्रमपरिहार;
सेवानिवृत्ति.

विश्रुत (वि०शि०रु०त) (सं) वि. - प्रसिद्ध; नामांकित; कीर्तिमान.

विश्रुथ (वि०शि०रु०थ) (सं) वि. - सैल; दिलें; अनिर्बद्ध; सुटलेले.

विश्लेषक (वि०शि०ल०ष०क) (सं) ना. - विद्युत्प्रवाही तारेला आधारभूत
मातीचे उपकरण.

विश्लेषण (वि०शि०ल०ष०ण) (सं) ना. - पृथक्करण; वियोग; विघटन.

विश्व (विश्व) (सं) ना. - सर्व, सगळें जगत् ; संसार; विष्णु.

विश्वकर्तृ (विश्वकर्तृ) (सं) ना. - ब्रह्मा; परमेश्वर.

विश्वकर्म (विश्वकर्मा) (सं) ना. - देवशिल्पी; सृष्टिकर्ता;
ब्रह्मदेव.

विश्वकेतु (विश्वकेतु) (सं) ना. - अनिरुद्ध.

विश्वतः (विश्वतः) (सं) अ. - कोठेंहि; सर्वत्र; दशदिशां.

विश्वदेव (नाथ) (विश्वदेव [नाथ]) (सं) ना. - परमात्मा;
शिव; विश्वाचा स्वामी.

विश्वंभर (विश्वंभर) (सं) ना. - विश्वपालक; विश्वाचा रक्षण-
कर्ता; विष्णु सर्वसंग्राहक; hold all. प्रवासी विछाना.

विश्वंभरा (विश्वंभरा) (सं) ना. - जगाचा भार वाहणारी;
भूमाता.

विश्वरूप (विश्वरूप) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण; ईश्वराचें विराट
स्वरूप.

विश्वलोचन (विश्वलोचन) (सं) ना. - जगाचा डोळा; सूर्य.

विश्वसन (विश्वसन) (सं) ना. - विश्वास; श्रद्धा; प्रतिज्ञा; वचन.

विश्वसनीय (विश्वसनीय) (सं) वि. - विश्वास ठेवण्यायोग्य;
विश्वसाह.

विश्वसृज (विश्वसृज) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; विश्व उत्पन्न करणारा;
सृष्टा.

विश्वस्त (विश्वस्त) (सं) वि. - विश्वासु; विश्वास आहे असा;
वैर्यशाली; विश्वास ठेवण्यायोग्य.

विश्वस्ते (विश्वस्ते) (सं) ना. - विधवा; रांडमुंड.

विश्वानर (विश्वानर) (सं) ना. - अग्नि; सूर्य.

विश्वामित्र (विश्वामित्र) (सं) ना. - एक क्षत्रिय मुनी.

विश्वामित्र (विश्वामित्र) (सं) ना. - एक गंधर्व; एक संवत्सर.

विश्वास (विश्वास) (सं) ना. - भरंवसा; श्रद्धा; अभिवचन.

विश्वेश्वर (विश्वेश्वर) (सं) ना. - जगाचा मालक; परमात्मा;
शिव; काशीतील शिवलिंग.

विष (विष) (सं) ना. - पाणी; गरळ; नंज; कडूपणा; कठोर
भाषण; टोचून बोललेला शब्द; टोमणा.

-कंठ-कंधर (कंठ, -कंधर) (सं) ना. - शिव; विषप्राशन
केलेला.

-कश्चिके (कश्चिके) (सं) ना. - स्पर्शानें मरण आणणारी
स्त्री; चाणक्यानें पर्वतराजाला पाठवलेली कन्या.

विषण्ण (विषण्ण) (सं) वि. - स्लान; उदासीन; विनम्र; दुःखी.

विषधर (विषधर) शिव; सर्प; मेघ.

-अरि, -अहित (अरि, -अहित) (सं) ना. - मोर; गरुड; चंद्र.

विषपुच्छ (विषपुच्छ) (सं) ना. - नांगीमधें विष असलेला; विंचू.

विषभृत् (विषभृत्) (सं) ना. - मेघ; दग; सर्प; असभ्य;
अरण्या; शिव.

विषम (विषम) (सं) वि. - असम; समान नसलेला; त्रासदायक;
क्रूर; अक्रमिक; नीतिवाह्य; विरूप.

—सायक-शर (सायक, -शर) (सं) ना. - कामदेव मन्मथ;
मदन.

विषमाक्ष (विषमाक्ष) (सं) ना. - शिव; त्रिनेत्र.

विषय (विषय) (सं) ना. - विचार; अभिप्राय; वस्तु; गाव;
विचाराला कारणीभूत प्रसंग; काम; इंद्रियसुख.

विषसर्प (विषसर्प) (सं) ना. - भयंकर विषारी नाग;
कालिया.

विषाण (विषाण) (सं) ना. - शिंग; हत्तीचा दांत; डुकराचा
सुळा; कोंब.

विषाद्र (विषाद्र) (सं) ना. - दुःख; निरुत्साह; परिताप; भीति;
औदासीन्य; विषप्राशन करणारा; शिव.

विषूचि (चिका) (विषूचि [चिका]) (सं) ना. - महामारी;
पटकी; कॉलरा.

विष्कंभ (विष्कंभ) (सं) ना. - नाटकांतील दोन अंक जोडणारा
प्रवेश; अडणा; विघ्न.

विष्टप (विष्टप) (सं) ना. - विश्व; लोक; जगत् ; संसार; प्रपंच.

विष्टर (विष्टर) (सं) ना. - गादी; आसन; सिंहासन.

विष्टरश्रव (वसु) (विष्टरश्रव [वसु]) विष्णु; कृष्ण.

विष्टे (ष्टा) (विष्टे [ष्टा]) (सं) ना. - मल; मैला; शेण; लेंडी.

विष्णु (विष्णु) (सं) ना. - त्रिमूर्तिपैकी एक; सर्वगामी;
सर्वसंचारी.

विष्णुगुप्त (विष्णुगुप्त) (सं) ना. - चाणक्य; कौटिल्य.

विष्णुपद (विष्णुपद) (सं) ना. - आकाश; आभाळ; अंतरिक्ष.

विष्णुपदी (विष्णुपदी) (सं) ना. - विष्णूच्या पायापासून
जन्मलेली; गंगा.

विष्णुवर्धन (विष्णुवर्धन) (सं) ना. - एक सुप्रसिद्ध होयसळ
राजा.

विष्णुश्रवण (विष्णुश्रवण) (सं) ना. - नक्षत्र; तारका.

विष्वक् (विष्वक्) (सं) अ. - सर्वत्र; कोठेंहि; पहावें तिकडे;
सर्वस्थळीं; दशदिशा; चौहीकडे.

विष्वक्सेन (विष्वक्सेन) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण;

वि (वि) स (वि [वि] स) (सं) ना. - पाणी; नंज; गरळ.

विसंचिसु (विसंचिसु) (क) धा. - पूड होणें; निर्बल होणें;
अशक्त होणें.

विसटंबरि (विसटंबरि) (क) धा. - वाट फुटेल तिकडे पळणें;
चौफेर पसरणें; चहूकडे वाढणें.

विसंधि (विसंधि) (सं) ना. - विग्रह; विस्कळितपणा; विभक्तता.

विसप्रसून (विसप्रसून) (सं) ना. - कमल; पाण्यातील फूल;
जलपुष्प.

विसंवाद (वि० सं० वा०) (सं) ना. - विसंगत विधान; विग्रह; अमान्यता; चुकीचें बोलणें.
 विसर (वि० सं०) (सं) ना. - रास; गट; समूह; प्रसार; वाद; रुंदी.
 विसर्ग (वि० सं०) (सं) ना. - दान; त्याग; मोक्ष; प्रलय; नाश.
 विसर्ग संज्ञा (:); संस्कृत स्वरमालेतील अंत्यस्वर.
 विसर्ज (जैन) (वि० सं० [४८८]) (सं) ना. - त्याग; टकल; बहिष्कार; पाठवणी; उत्सव; समारंभ; सांगता; दान; देणगी; वर.
 विसर्जिसु (वि० सं०) (क) धा. - त्याग करणें; सोडणें; व्रताची सांगता करणें; दूर करणें; समाराधना घालणें; उद्यापन करणें.
 विसर्प (वि० सं०) (सं) ना. - वाद; प्रसार; पुरोगति.
 विसृत (वि० सं०) (सं) वि. - वाढलेले; पुढें आलेले; पसरलेले; रुंदावलेले.
 विसृति (वि० सं०) (सं) ना. - वाद; प्रसार; पुरोगमन.
 विसृमर (वि० सं०) (सं) वि. - उत्तु येणारे; उधाणाला आलेले; फेकणारा; शिरपणारा.
 विसृष्ट (वि० सं०) (सं) वि. - टाकलेला; प्रेरणा लाभलेला; निर्मिलेला.
 विस्त (स्ता) र (वि० सं० [८८] र) (सं) ना. - प्रसार; प्रचार; वाद; विवेचन; अहंकार; विशालता; रुंदी.
 विस्तरण (वि० सं०) (सं) ना. - विस्तार; विवरण; वाढावा; व्याप्ति; वाढीव भाग.
 विस्तीर्ण (वि० सं०) (सं) वि. - विशाल; रुंद; वाढविलेला; अघटपघळ; लावरुंद.
 विसृत (वि० सं०) (सं) वि. - पसरलेले; विस्तरलेले.
 विस्फार (वि० सं०) (सं) वि. - स्फुरण पावणारा; कंप पावणारा; फुरफुरणारा; चळणारा; झंकार; धनुष्टंकार.
 विस्फारित (वि० सं०) (सं) वि. - रुंद; पसरलेले; वाढलेले; उघडलेले.
 - नेत्र (वि० सं०) (सं) ना. - उघडा डोळा; शिवनयनाप्रमाणें न मिटणारा.
 विस्फुलिंग (वि० सं०) (सं) ना. - ठिणगी; एकप्रकारचें विष.
 विस्फोट (वि० सं०) (सं) ना. - स्फोट; दारूकाम; फोड; कट; पुळी.
 विस्मय (वि० सं०) (सं) ना. - आश्चर्य; चमत्कार; अचंबा.
 विस्मरण (वि० सं०) (सं) ना. - विसर; विस्मृति; आठवण जाणें.
 विस्मित (वि० सं०) (सं) वि. - आश्चर्यचकित; चमत्कारिक; नवलाचे.
 विस्मृति (वि० सं०) (सं) ना. - विस्मरण; विसर.
 विश्रब्ध (वि० सं०) (सं) वि. - विश्वासाचें; निर्भीक; गुप्त; रहस्यपूर्ण; स्तब्ध; शांत; विनम्र; अवनत; प्रणयकलहाचें.

विश्रंभ (वि० सं०) (सं) वि. - विश्वासपूर्ण; गुप्त; शांत; अमर्याद; खोल; प्रणयकलह; विनम्र; स्तब्ध.
 विश्रब्ध (वि० सं०) (सं) अ. - निर्भयपणें; आत्मविश्वासानें.
 विश्रस्त (वि० सं०) (सं) वि. - दिलें; खाली पसरलेले; झडलेले; दुबळें.
 (सं) ना. - भिन्ना; नपुंसक.
 विह (वि० सं०) (सं) ना. - आभाळ; आकाश; सूर्य; वायु; वारा.
 विहग (हंगम) (वि० सं० [४०८८]) (सं) ना. - आकाशसंचारी; पक्षी; देव; बाण; गंधर्व.
 विहगेंद्र (वि० सं०) (सं) ना. - गरुड; पक्षिराज;
 - वाहन (वाहन) (सं) ना. - विष्णु.
 विहरिसु (वि० सं०) (क) धा. - विहार करणें; खेळणें; मनोरंजन करणें; भ्रमणें; फिरणें; विनोद करणें; उडणें.
 विहति (वि० सं०) (सं) ना. - मार; टोळा; पेट; वेग; तीव्रता; विरोध.
 विहाय (वि० सं०) (सं) अ. - सोडून; त्याग करून.
 विहायस (सं) (वि० सं० [८८]) (सं) ना. - आकाश आभाळ; पक्षी; सूर्य; वायु.
 विहार (वि० सं०) (सं) ना. - संतोष; संचार; खेळ विनोद; उद्यान; उपवन; राजवाडा; बौद्धमठ.
 विहित (वि० सं०) (सं) वि. - हितकर; योग्य; सांगितलेले; नेमून दिलेले; क्रम घातलेला; समजावलेला.
 विहीन (वि० सं०) (सं) वि. - पूर्ण नाहीसे झालेले; परित्यक्त; गमावलेला; शिंयाय; खेरीज; विना.
 विहृत (वि० सं०) (सं) वि. - गमावलेला; काढून टाकलेला.
 (सं) ना. - शृंगाराची एक रीत; शृंगारपद्धति.
 विहृत (वि० सं०) (सं) वि. - वेष्टुद्ध झालेला; दुःखित; घायाळ; अडचणीत पडलेला.
 विहृत (वि० सं०) (सं) ना. - बेभान झालेली; दुःखिता; व्याकुला.
 विळ (लं) ब (वि० सं० [४०] ब) (सं) ना. - सावकाशता; उशीर वेळ; निभाव.
 विळय (यन) (वि० सं० [४०८]) (सं) ना. - विलय; वितळणी; मिश्रण; एकरूपता.
 विळास (वि० सं०) (सं) ना. - विलास; चेष्टा; विनोद; शोभा; आरास; पत्ता; सरनामा.
 वीक्षण (वि० सं०) (सं) ना. - दृष्टि; पाहणी; टक; निश्चल दृष्टि.
 वीक्षिसु (वि० सं०) (क) धा. - पाहणें; टक लावणें; न्याहाळणें.
 वीचि (ची) (वि० सं० [४८]) (सं) ना. - तरंग; लाट; किरण.
 वीचु (वि० सं०) (क) धा. - मार्ग सरणें; मार्ग पाय घेणें; अहस्य होणें.
 वीजन (वि० सं०) (सं) ना. - पंखा; व्यजन; वाण्याचा शेत.

वीटि (टी) (टिका) (२९३ [३३] [३३७]) (सं) ना. - विडा;
तांबूल.

वीणा (गे) (२९३७ [३३]) सं. ना. - एक तंतुवाद्य; रुद्रवीणा.

वीणापाणि (२९३७ [३३]) (सं) ना. - शारदा; सरस्वती;

वीणावती.

वींटु (२९०४) (क) धा. - फेकणे; मिरकाटणे; उधळणे;
हिसकावणे.

वीत (२९३) (सं) वि. - त्यक्त; त्यागलेले; सोडलेले;

सौजन्यपूर्ण; विनीत; मज्ज मनाचा; हळवा; मनपसंत.

वीतराग (२९३७ [३३]) (सं) ना. - रागद्वेष गेलेला; जिनयोगी.

वीतिहोत्र (२९३७ [३३]) (सं) ना. - अग्नि.

वीतिहोत्रि (२९३७ [३३]) (सं) ना. - यज्ञीय; अग्निरक्षक.

वीथि (थी) (२९३ [३३]) (सं) ना. - गल्ली; बोळ; मार्ग;

रस्ता; ओळ; आळी.

वीप्सा (प्से) (२९३७ [३३]) (सं) वि. - प्रत्येक; एकेक;
संस्था; पाठ.

वीर (२९३) (सं) ना. - शौर्य गाजवणारा; पराक्रमी; वीर्यशाली;

शूर; नवरसपैकी एक रस; नट; अग्नि; पुत्र; मिरची; वाळा;

यज्ञाग्नि; पति; अश्वत्थ; औदुंबर; विष्णु; वेळु; चिवा.

—भासन (२९३) (सं) ना. - वीराची बैठक; रणरंग;

किल्ल्याची चौकी.

—कंकण (२९३) (सं) ना. - शौर्यचिन्ह; पराक्रमाचे कडे.

वीरण (२९३) (सं) ना. - वाळा; लामंच; उशीर.

वीरधर (२९३) (सं) ना. - मोर; पशुशी भुंज.

वीरश्री (२९३) (सं) ना. - शौर्यलक्ष्मी.

वीरस्वर्ग (२९३) (सं) ना. - युद्धमृतांचा स्वर्ग.

वीरा (२९३) (सं) ना. - वीरपत्नी; वीरमाता; एक सुगंधी द्रव्य;
कडक दारु; केळीचे झाड.

वीरध (धा) (२९३ [३३]) (सं) ना. - वाढणारी वेल;
शाखा; फांदी; कोंब; झाडाची ढोल.

वीर्य (२९३) (सं) ना. - शक्ति; पराक्रम; बल; सामर्थ्य;
पौरुष; उत्साह; सत्व; पीळ; प्रकाश; कांति; परिणाम; रेत;
पदवी.

वीवध (२९३) (सं) ना. - भार; कावड; धान्यसंग्रह; मार्ग;
रस्ता.

वीवधिक (२९३) (सं) ना. - भारवाही; मजूर; कूली;
हेलकरी.

वीळ (ळे) य (२९३ [३३]) (क) ना. - विडा; तांबूल; पानगट्टी.

वृक (वृक) (सं) ना. - लांडगा; कोल्हा; कावळा.

वृकोदर (वृकोदर) (सं) ना. - ढेरपोट्या; खादाड; भीम.

वृक्ष (वृक्ष) (सं) ना. - झाड; तरु.

वृक्षवाटिके (वृक्षवाटिके) (सं) ना. - झाडी; तरराजी; वन;
मळा; उपवन.

वृजिन (वृजिन) (सं) ना. - पाप; पापकर्म; दुष्टता; वक्रता;
वाकडेपणा; कुरळे; शेंडी; शिखा.

वृत्त (वृत्त) (सं) ना. - गोल; वेढोळे; गुंडाळी; आवर्त; निवड;
आवर.

वृत्ति (वृत्ति) (सं) ना. - कुंपण; भित्त; आवरण.

वृत्त (वृत्त) (सं) वि. - गोलाकार; वर्तुळाकार; गोल; होऊन
गेलेले; अचर; स्थिर.

(सं) ना. - समाचार; बातमी; वर्तन; रुढी; संप्रदाय; कार्य;

काम; छांदस पदरचना; अन्वयार्थ.

—रेंखक (२९३) (सं) ना. - वर्तुळ काढण्याचे साधन;
कंपास.

वृत्तांत (वृत्तांत) (सं) ना. - वर्दी; हकीगत; विषय;
समाचार; बातमी.

वृत्ति (वृत्ति) (सं) ना. - उद्योग; काम; उपजीवनाचा व्यवसाय;
पोटाचा धंदा; उपजीवन; वर्तन; रीतभात; व्याख्यान; टिपण;
एक काव्य लक्षण; वेतन; पगार; विवरण; रुढी.

वृत्र (वृत्र) (सं) ना. - देवशत्रु; एक राक्षस.

—अरि-रिपु (२९३) (सं) ना. - देवेंद्र.

वृथा (वृथा) (सं) अ. - व्यर्थ; फुकट; निष्फल; वेकार

वृद्ध (वृद्ध) (सं) वि. - वाढलेला; म्हातारा; जुना; अधिक.

वृद्धश्रव (वृद्धश्रव) (वृद्धश्रव) (सं) ना. - इंद्र;
सुरेंद्र.

वृद्धाप्य (वृद्धाप्य) (सं) ना. - म्हातारपण; जुनेपण;
वृद्धवास्था.

वृद्धि (वृद्धि) (सं) ना. - वाढ; वाढावा; आधिक्य; उन्नति;
वरचढ; लाम; प्राप्ति; व्याज; प्रस्तावना; कीर्ति; ऐश्वर्य;
कातरण; सुहेर; मोडतोड; ऋद्धि; एकसंधि.

वृंत (वृंत) (सं) ना. - देठ; धाट; बोंड.

वृंताक (वृंताक) (सं) ना. - वांगे; काटे असलेले फळ.

वृंद (वृंद) (सं) ना. - समूह; रास; ढीग; एकूण.

वृंदारक (वृंदारक) (सं) ना. - देवता; मेघ; दग; झाड;
वृक्ष; गज; हत्ती; अभिवृद्धि; प्रगति; अधिकता.

वृंदा (वृंदा) (सं) ना. - तुळस; एक गोपस्त्री; गोपी.

वृंदावन (वृंदावन) (सं) ना. - मथुरेजवळील एक क्षेत्र;
तुळशीबाग; सन्याशाचे समाधिस्थळ.

वृंदे (वृंदे) (सं) ना. - तुळस; जलधराची पत्नी.

वृश्चिक (वृश्चिक) (सं) ना. - विंचु; कृत्तिका नक्षत्र; एक
सौरमास. एक राशी.

वृष (वृष) (सं) ना. - वळु; बैल; पाडा; नंदी; धर्मराज; देवेंद्र.

वृषकेतु (वृषकेतु) (सं) ना. - कर्णाचा मुलगा; शिव.

व्याचे ध्वजावर बैल आहे असा.

वृषभ (वृषभ) (सं) ना. - पाडा; नंदी; वळू; बैल; पहिला तीर्थंकर; वृषभदेव; शनी; श्रेष्ठ; एक सौरमास; एका राशीचे नांव.

—ध्वज-वाहन (ध्वज-वाहन) (सं) ना. - शंकर; नंदीवर बसणारा.

वृषल (वृषल) (सं) ना. - शूद्र; सेवाजीवी; नोकर.

वृषली (वृषली) (सं) ना. - शूद्रस्त्री.

वृषाकपि (वृषाकपि) (सं) ना. - सूर्य; अग्नि; विष्णु; परमेश्वर; तलवार.

वृषांक (वृषांक) (सं) ना. - वृषध्वज; शिव; परमेश्वर.

वृष्टि (वृष्टि) (सं) ना. - वर्षाव; पाऊसधार.

वृष्णि (वृष्णि) (सं) ना. - यदुवंशीय राजा; किरण; पत्ता.

वे (वे) कस (वे [व] कस) (क) ना. - उत्साह; असंतोष; अतृप्ति.

(क) वि. - कठीण; क्रूर; ओबडधोबड; अतिशय.

—वेरगागु (वेरगागु) (क) धा. - स्तिमित होणे; चकित होणे; आश्चर्य वाटणे.

वेगळ (वेगळ) (क) ना. - अभिवृद्धि; वाढ; आधिक्य; श्रेष्ठता; प्रमुखता; भावोद्दीपन; मोठेपणा.

वेगळिसु (वेगळिसु) (क) धा. - उल्लंघने; अतिक्रमणे; पुरेसे होणे; प्रबल होणे, वाढणे.

वेचच (वेचच) (क) ना. - खर्च; व्यय.

वेचिसु (वेचिसु) (क) ना. - व्यय करणे; भाग करून देणे; वाटा देणे.

वेज (वेज) (क) ना. - भोक; वेध; वेज; रंघ.

वेड (वेड) (क) ना. - पर्वत; वन; रान; अरण्य.

वेष्टे (वेष्टे) (क) ना. - उष्णता; ऊन; ऊन्ह; खडबडीतपणा.

वेड्डिसु (वेड्डिसु) (क) धा. - गुंडाळणे; वेढा देणे; घेणे; हल्ला करणे; ठार करणे.

वेडणिसु (वेडणिसु) (क) धा. - गुंडाळणे; आवरणे; घेणे; वेढणे; वाढणे.

वेर (वेर) (क) अ. - खरोखर; नीटपणे; स्पष्टपणे; निश्चयपूर्वक.

वे (वे) सन (वे [व] सन) (क) ना. - व्यसन; व्याकुलता; दुःख; आसक्ति; खोड; वाईट संवय; आज्ञा; परवानगी.

वेग (वेग) (सं) ना. - त्वरा; गडबड; आवेश; दडपण; जबरदस्ती; शीघ्रता.

वेगायिल (वेगायिल) (क) वि. - अतिवेगवान; बीघगतिक.

वेगळ (वेगळ) (क) ना. - पादचारी; पायिक; जासूद.

वेडयिसु (वेडयिसु) (क) ना. - आवरणे; वेढा देणे; घेरा देणे; जुळवून घेणे.

वेडिके (वेडिके) (क) ना. - मनोरंजन; विनोद; मागणी; हावभाव; शोभा; विलास; खेळ; क्रीडा. 'बिन्नाण' पहा.

वेडे (वेडे) (वेडे) (वेडे [वेडे] वेडे) (क) ना. - आवरण; वेष्टण; गुंडाळी; वेढा; घेरा. आवार; कुंपण; वर्तुळांत उभे केलेले घोडे.

—कोळ (कोळ) (क) धा. - गुंडाळणे; वेढणे; आवरणे.

वेणि (वेणि) (वेणि [वेणि]) (सं) ना. - डोक्याचे केस; जटा; केशपाश; बुचडा; प्रवाह; नदी; वेणी.

वेणीसंहार (वेणीसंहार) (सं) ना. - वेणीबंधन; एक संस्कृत नाटक.

वेणु (वेणु) (सं) ना. - वेळू; चिवा; मुरली; पावा.

वेणुगोपाल (वेणुगोपाल) (सं) ना. - कृष्ण.

वेतंड (वेतंड) (सं) ना. - गज; हत्ती. मतंग.

वेतन (वेतन) (सं) ना. - पगार; मजुरी. साह्यधन.

वेतस (वेतस) (सं) ना. - वेत; वेळू; चिवा.

वेतार (वेतार) (वेतार [वेतार]) (सं) ना. - महाभुत; पिशाच; द्वारपालक.

वेत्त (वेत्त) (वेत्त [वेत्त] [वेत्त]) (सं) ना. - ज्ञानी, विद्वान; जाणता.

वेत्त (वेत्त) (सं) ना. - वेत; चिवा; सोडा; बडगा; दंड.

वेत्तधर (वेत्तधर) (वेत्तधर [वेत्तधर]) (सं) ना. - पहारेकरी; द्वारपालक; दंडधर.

वेत्तवत्ति (वेत्तवत्ति) (सं) ना. - स्त्री पहारेकरी; राणीवशांतील पहारेकरी; दासी.

वेत्तासन (वेत्तासन) (सं) ना. - खुर्ची; वेताची खुर्ची.

वेद (वेद) (सं) ना. - ज्ञान; ज्ञान रहस्य; ऋक्; यजु; साम; अथर्व हे चार वेद.

वेदगर्भ (वेदगर्भ) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.

वेदना (वेदना) (वेदना [वेदना]) (सं) ना. - ज्ञान; समज; जाणीव; दुःखणे; चिंता; संकट; पीडा.

वेदवाहिर (वेदवाहिर) (सं) ना. - वेदमार्गाला सोडून असलेला पंथ; (जैन; बौद्ध; चार्वाक; इ.)

वेदव्यास (वेदव्यास) (सं) ना. - पराशर मुनीचा पुत्र;

१८ पुराणांचा लेखक.

वेदांग (वेदांग) (सं) ना. - वेदसाहाय्यक शास्त्र; (शिक्षा; कल्प; निरुक्त; व्याकरण; जोतिष; छंद) ही षट्शास्त्रे.

वेदांत (वेदांत) (सं) ना. - वेदवाङ्मयाचा शेवटचा भाग; वेदाचा अंत्यभाग.

वेदि (दिक्के) (वेदि [दिक्]) (सं) वि. — जाणता; समजदार.

(सं) ना. — जाणकार; ज्ञानी; गुरु; स्वामी; समास्थानातील उच्चासन; चावडी.

वेदिसु (वेदिमु) (क) धा. — निवेदन करणे; माहिती देणे; विनंति करणे; समजावून सांगणे.

वेदी (वेदि) (सं) ना. — समास्थानातील उच्चासन; पशुता बळी देण्याचे उंच ठिकाण; उंबरठा; घरापुढील चावडी.

वेदिसु (वेदिमु) (क) धा. — निवेदन करणे; विनंति करणे; सजवून सांगणे.

वेदे (वेदि) (क) ना. — टोचल्याचे दुःख; चिंताविषय; एकाच विषयाकडे लागलेला लय; मग्नता.

वेद्य (वेदि) (सं) वि. — समजण्यास योग्य; समजलेले; समजण्यांत येणारे; अनुभवाला आलेले.

वेध (वेदि) (सं) ना. — भोक; रंध्र; टोचणी; ध्यानाचे आकर्षण; गृहणाचा वेध; पूर्वीचा समय.

— गृह (गृह) (सं) ना. — ग्रहांचा वेध घेण्याचे घर; वेधशाळा.

वेधस् (वेदिस्) (सं) ना. — ब्रह्मा; प्रजापति.

वेधि (वेदि) (सं) वि. — टोचणारे; जखम करणारे; अचूक वाण मारणारा; विधणारा; तिरंदाज; नेमवाज.

वेपथु (वेदि) (सं) ना. — कंपन; थरथर; कंप; आंदोलन.

वेम (वेदि) (सं) ना. — माग; एक आंध्र कवि.

वेमारु (वेदि) (सं) ना. — विस्मरण; विस्मृति; विसरालुपणा; वंचना.

वेला (ले) (वेदि [ले]) (सं) ना. — वेळ; काळ; समय; प्रहर; संदर्भ; भरती-ओहोटीची सीमा; समुद्राची मर्यादा; सागरतीर.

वेळित (वेदि) (सं) वि. — गुंडाळलेले; वक्र; वाकडे; वाकलेले; कंपित; थरथरणारे.

वेश (वेदि) (सं) ना. — प्रवेश; गमन; वासस्थळ; बदललेले रूप; वेप; सोंग; पोषाख; वस्त्रावरण; दरवाजा; द्वार. 'वीडु' पहा.

वेश्म (वेदि) (सं) ना. — वसति; निवास; घर; राहण्याचे ठिकाण.

वेष (वेदि) (सं) ना. — पोषाख; सोंग; अलंकार; ठक; वंचना बहाणा.

वेष्ट (ष्ट)न (वेदि [ष्टन]) (सं) ना. — आवरण; पांघरूण; मुस्कट; आड; लेप; रुमाल; वासन.

वेष्टित (वेदि [ष्टित]) (सं) वि. — वेष्टिलेले; आवरलेले; पांघरूण घातलेले; झाकलेले; कपडे घातलेले.

वेष्टिसु (वेदि [ष्टिसु]) (क) धा. — आभरण गुंडाळणे; गराडा घालणे; वेढा देणे.

वैसर (वेदि) (सं) ना. — खेचर; मिश्रजातीय गाढव.

वेळे (वेदि) (सं) ना. — समय; काळ; वेळ; संदर्भ; सागरतीर.

वेळकुं (वेदि) (क) अ. — 'योग्य' या अर्थी अव्यय. (क) क्रि. — पाहिजे.

वैकर्तन (वेदि [कर्तन]) (सं) ना. — विकर्तनाचा पुत्र; सूर्याचा मुलगा; कर्ण.

वैकल्पिक (वेदि [कल्पिक]) (सं) वि. — संशयवादी; विकल्पवादी; अनुमानाला जागा देणारे. ऐच्छिक; इच्छाधीन.

वैकल्य (वेदि [कल्य]) (सं) ना. — विफलता; अडीअडचण; न्यूनता; कलंक. दोष; कळवळा; चिंता; तळमळ.

वैकुंठ (वेदि [कुंठ]) (सं) ना. — विष्णुलोक.

— यात्रे (यात्रे) (सं) ना. — मरण; मृत्यु; वैकुंठीगमन.

वैखरि (वेदि [खरि]) (सं) ना. — शोभा; आरास; चांगुलपणा; वक्तृत्व; अर्थानुसार शब्दयोजना.

वैखानस (वेदि [खानस]) (सं) ना. — कंदमुळावर उपजीवन करणे; वानप्रस्थाश्रम; एक ऋषि; तपस्वी; एक वैष्णव पंथ.

वैचक्षण्य (वेदि [चक्षण्य]) (सं) ना. — जाणतेपणा; श्रेष्ठबुद्धि; समयसूचकता; सूचक; सूक्ष्मदृष्टि; निपुणता.

वैचित्य (वेदि [चित्य]) (सं) ना. — चलविचल; गोघळ; गडबड.

वैचित्र्य (वेदि [चित्र्य]) (सं) ना. — विस्मय; आश्चर्य; हरतन्हा; परोपरी; अनेक रीति; विविधता.

वैजयंत (वेदि [जयंत]) (सं) ना. — इंद्राचा राजवाडा; ध्वज; निशाण; बावटा; इंद्राचा ध्वज; अंबोली रंगाची फुलमाळ.

वैजयंति (वेदि [जयंति]) (सं) ना. — तुळशीमाळ; विष्णुकंटातील माला; गेरूच्या रंगाची फुलमाळ.

वैज्ञानिक (वेदि [ज्ञानिक]) (सं) ना. — भौतिक शास्त्रज्ञ; विज्ञानी; विज्ञानपंडित.

वैदूर्य (वेदि [दूर्य]) (सं) ना. — एक रत्न.

वैणविक (वेदि [णविक]) (सं) ना. — वीणावादक.

वैणिक (वेदि [णिक]) (सं) ना. — वीणा वाजवणारा.

वैतरणि (णी) (वेदि [तरणि]) (सं) ना. — यमलोकीची एक नदी.

वैतालिक (वेदि [तालिक]) (सं) ना. — भाट; स्तुतिपाठक; 'भट्टंगी' पहा.

वैदग्ध्य (वेदि [दग्ध्य]) (सं) ना. — विदग्धपणा; पांडित्य; जाणतेपणा; विद्वत्ता.

वैदर्भि (भी) (वेदि [दर्भि]) (सं) ना. — विदर्भराजाची मुलगी दमयंती; रुक्मिणी; एक काव्यशैली.

वैदिक (वेदि [दिक]) (सं) ना. — वेद जाणणारा; पुरोहित; कर्मकांड-निपुण.

वैदुष्य (वेदि [दुष्य]) (सं) ना. — बुद्धिमानता; विद्वत्स्थिति.

वैदेशिक (वैदेशिक) (सं) वि. - विदेशाचा; परदेशी.
 वैदेहि (ही) (वैदेहि [हि]) (सं) ना. - विदेहराजकन्या;
 जानकी; सीता.
 वैद्य (वैद्य) (सं) ना. - रोगचिकित्सा करणारा; नाडीपरीक्षक;
 'वेज्ज' पहा.
 वैद्युत (वैद्युत) (सं) वि. - विजेसंबंधी.
 वैद्यव्य (वैद्यव्य) (सं) ना. - विधवेचें जीवन; रांडपण.
 वैनेतय (वैनेतय) (सं) ना. - विनतादेवीचा पुत्र; गरुड.
 वैपरीत्य (वैपरीत्य) (सं) ना. - प्रतिकूलता; विरोध;
 विरुद्धपणा; उलटपलट; विपरीतपणा.
 वैभव (वैभव) (सं) ना. - शोभा; आरास; घनता; मोठेपणा;
 ऐश्वर्य.
 वैमनस्य (वैमनस्य) (सं) ना. - विरोधी भाव; वैर; मनस्ताप;
 चिंता; दुःख.
 वैमानिक (वैमानिक) (सं) ना. - विमान चालविणारा.
 वैयाकरण (वैयाकरण) (सं) ना. - व्याकरणशास्त्रज्ञ.
 वैयाल्य (वैयाल्य) (सं) ना. - दांडगाई; आडदांडपणा; हुंबपणा.
 वैयालि (वैयालि) (सं) ना. - घोड्यावरून रपेट; घोडेस्वार;
 डौल; शोभा; ऐट; विजृम्भण.
 वैर (वैर) (सं) ना. - शत्रुत्व; भांडखोरपणा; सूड; मात्सर्य.
 वैरस्य (वैरस्य) (सं) ना. - विरसता; नीरसपणा; रसहीनत्व;
 निष्प्रेम; संकट; दुःखण.
 वैराग्य (वैराग्य) (सं) ना. - सुख विलासाचा कंटाळा;
 संसारविषयी अनासक्ति; संन्यासवृत्ति; लौकिक गोष्टीसंबंधी
 अप्रीति.
 वैराण (वैराण) (सं) ना. - बाळवंट; निर्जन प्रदेश; मरुभूमि.
 वैरि (वैरि) (सं) ना. - शत्रु; विरोधक; भांडखोर.
 वैरोचन (वैरोचन) (सं) ना. - विरोचनाचा मुलगा; बळीराजा
 वैलक्षण्य (वैलक्षण्य) (सं) ना. - विलक्षणपणा; विचित्रता;
 नवपद्धति.
 वैवर्ण्य (वैवर्ण्य) (सं) ना. - रंग जाणें; विवर्णता; विटणें;
 फिकेपणा; जातिविषाड; सुरत प्रतिक्रिया; सात्त्विकता.
 वैवस्वत (वैवस्वत) (सं) ना. - एक मनु; युगपुरुष; शनिग्रह;
 यम.
 वैवाहिक (वैवाहिक) (सं) वि. - विवाहासंबंधी.
 वैशंपायन (वैशंपायन) (सं) ना. - कृष्णयजुर्वेदलेखक;
 पुंडलीक; मित्र.
 वैशाख (वैशाख) (सं) ना. - उन्हाळा; उकाडा; उन्हाळ्याचे
 दिवस; एक चांद्रमास.
 वैशिष्ट्य (वैशिष्ट्य) (सं) ना. - विलक्षणपणा; विशेषता;
 आधिक्य.

वैश्य (वैश्य) (सं) ना. - तृतीयवर्णी; व्यापारी.
 वैश्रवसु (वैश्रवसु) (सं) ना. - विश्ववसूचा मुलगा; कुबेर;
 रावण.
 वैश्वानर (वैश्वानर) (सं) ना. - अग्नि; आग; निखारा.
 वैषम्य (वैषम्य) (सं) ना. - कमीअधिक; अपमान; अप्रीती;
 संकट; अन्याय; असम्य.
 वैष्णव (वैष्णव) (सं) वि. - विष्णुभक्त; विष्णूसंबंधी.
 वैशिक (वैशिक) (सं) ना. - ठक; फसवणूक; बंचना; लबाडी.
 वैहासिक (वैहासिक) (सं) ना. - विदूषक; गुड्डी; हास्यनट;
 थट्टेखोर; टोचून बोलणारा.
 वैहालि (वैहालि) (सं) ना. - घोडेस्वार; घोड्यांची ओळ.
 वोल् (वोल्) (वोल् [वोल्]) (क) अ. - असेंच म्हणून;
 जोडणी किंवा जुळणी याअर्थां अव्यय; जोडून; जुळवून.
 व्यक्त (व्यक्त) (सं) वि. - निश्चल; प्रगट; ज्ञात; दिसणारे.
 व्यक्ति (व्यक्ति) (सं) ना. - समाजाचा बटक; मनुष्य; सूचना;
 स्पष्ट दर्शन; उठून दिसणें.
 व्यक्तित्व (व्यक्तित्व) (सं) ना. - मनुष्यत्व; माणुसकी; मानवता;
 स्वतःचा गुण; विशेषत्व.
 व्यग्र (व्यग्र) (सं) वि. - खिन्न, दुःखित, चित्तस्वास्थ्य नसलेला
 गांधललेला; कळवळा आलेला; उद्विग्न; असक्त.
 व्यंग (व्यंग) (सं) वि. अवयव हीन. अडी अडचणीचा;
 विद्रूप; कुरूप.
 व्यंग्य (व्यंग्य) (सं) ना. - वाच्यार्थापेक्षा वेगळा अर्थ;
 वक्रोक्ति; परिहास; विडंबन; दुरुस्तर; वाकडे बोलणें; टोमणा.
 व्यंग्यचित्र (व्यंग्यचित्र) (सं) ना. विडंबक चित्र; हास्यचित्र;
 उपहास प्रतिमा.
 व्यजन (व्यजन) (सं) ना. - पंढा; वारा घेण्याचे साधन.
 'वीजन' पहा.
 व्यंजक (व्यंजक) (सं) वि. - भावसूचक; लोचक अर्थ
 सांगणारा; व्यक्तविणारा.
 व्यंजन (व्यंजन) (सं) ना. - अपूर्णोच्चारो अक्षर; तोंडी
 लावणें; चटणी लोणचे वगैरे सारखे तिवट पदार्थ; स्पष्टीकरण.
 व्यंजित (व्यंजित) (सं) वि. - स्पष्ट; व्यक्त; डोळ्याला
 दिसणारे.
 व्यति (व्यति) (सं) वि. - अन्य; दुसरें; दूरचे.
 व्यतिकर (व्यतिकर) (सं) ना. - समूह; गट; मिश्रण; प्रसंग;
 संदर्भ; संबंध; विघ्न; विरोध; संकट; विपत्ति.
 व्यतिक्रम (व्यतिक्रम) (सं) ना. - उलंघन; तिरस्कार; दुर्लक्ष;
 गंडांतर; आपत्ति; संकट; पालट.
 व्यतिरिक्त (व्यतिरिक्त) (सं) वि. - बाहेर; शिवाय; विरुद्ध;
 वेगळे; विलंबित; मर्यादातीत.

व्यतिरेक (व्य०ति०रेक) (सं) ना. — एक अलंकार; मर्यादातिक्रम; उल्लंघन; व्यत्यास; वैशिष्ट्य; अभाव.
 व्यतीत (व्य०ति०त) (सं) वि. — गमावलेला; गति लाभलेला; मार्गे पडलेला.
 व्यत्यय (व्य०त्य०य) (सं) ना. — हरकत; विघ्न; विरोध; बदल; अन्य व्यवस्था; अडथळा.
 व्यत्यस्त (व्य०त्य०स्त) (सं) वि. — विरुद्ध; बदललेला; मार्गेपुढे झालेला.
 व्यत्यास (व्य०त्या०स) (सं) ना. — कमीअधिकपणा; अंतर; साहस्यहीनता; उलटपालट
 व्यथा (थे) (व्य०था [थे]) (सं) ना. — दुःख; कळकळ; तळमळ; चिंता; कळ; दुखणे; घात. 'वेदे' पहा.
 व्यथित (व्य०थि०त) (सं) वि. — दुःखित; कळवळलेला; पीडित; संकटग्रस्त.
 व्यधिकरण (व्य०धि०कर०ण) (सं) ना. — दुसरा आधार असलेला; विशेष्य.
 व्यंतर (व्य०न्त०र) (सं) ना. — पिशाच; भूत; वेताळ.
 व्यपगत (व्य०प०गत) (सं) वि. — गमावलेले; नाहीसे झालेले; नष्ट.
 व्यपदेश (व्य०प०देश) (सं) ना. — बहाणा; निमित्त; कारण; आव; आडनांव.
 व्यपाय (व्य०पा०य) (सं) ना. — अंत्य; शेवट; समारोप; मरण; मृत्यु.
 व्यपेत (व्य०प०ेत) (सं) ना. — विरुद्ध; अपमानित; झडलेले; गमावलेले; नाहीसे झालेले; विरहित; प्रतिकूल.
 व्यभिचार (व्य०भि०चार) (सं) ना. — नीतिबाह्य संबंध; जारकर्म; संबंध नसलेल्याशी ठेवलेला संबंध. 'हादर' पहा.
 व्यभिचारिणी (व्य०भि०चारि०णी) (सं) ना. — दुर्वर्तिनी; जारिणी.
 व्यय (व्य०य) (सं) ना. — खर्च; नाश; न्यून; पालट; नष्टता.
 व्यर्थ (व्य०र्थ) (सं) वि. — अर्थहीन; प्रयोजनहीन; निष्फल; नष्ट; कामाला न येणारा.
 व्यर्थोलाप (व्य०र्थ०ला०प) (सं) ना. — कोरड्या गप्पा; पोकळ बडबड; अप्रासंगिक वटवट.
 व्यलीक (व्य०ली०क) (सं) ना. — अयोग्य काम; अकृत्य; वंचना; कपट; दुखणे; पीडा.
 व्यवकलन (व्य०व०क०ल०न) (सं) ना. — चुकसान; हानी; घालवणे; गमावणे; वनावट.
 व्यवधान (व्य०व०धा०न) (सं) ना. — अवकाश; विराम; हरकत; बाधा; विरोध; संदर्भ; प्रसंग; झाकण; पांवरुण.
 व्यवसाय (व्य०व०सा०य) (सं) ना. — शेती; कृषि; शेतकाम; परिश्रम; उद्योग; वृत्ति; उस्ताद; हुरूप.

व्यवस्था (व्य०व०स्था) (सं) ना. — मांडणी; क्रमबद्धता; सुस्थिति; नेटकेपणा; निर्णय.
 व्यवस्थित (व्य०व०स्थि०त) (सं) वि. — क्रमसिद्ध; ओळीत लावलेला; मांडलेले.
 व्यवहरण (व्य०व०हर०ण) (सं) ना. — व्यवहार; उद्योग; वर्तन; आचारविचार; विनिमय; देवघेव; रूढी; वापर.
 व्यवहरिसु (व्य०व०हरि०सु) (क) धा. — आचरणे; वागणे; जीवनांत उतरवणे.
 व्यवहार (व्य०व०हार) (सं) ना. — व्यापार; उद्योग; काम; संप्रदाय; देवघेव; प्रवृत्ति; रूढी; मांडण; व्याजकर्म.
 व्यवहारि (व्य०व०हारी) (सं) वि. — व्यापारी; कार्यकुशल; लौकिक काम करणारा.
 व्यवहित (व्य०व०हि०त) (सं) वि. — झाकून ठेवलेला; न दिसलेला; गुप्त; निश्चित.
 व्यष्टि (व्य०ष्टि) (सं) ना. — व्यक्ति; एक; एकरूप.
 व्यसन (व्य०स०न) (सं) ना. — रूढी; जालें; मग्नता; संकट; चिंता; दुःख; हानी; अहित; अकल्याण.
 व्यसनि (व्य०स०नि) (सं) वि. — अत्यासक्त; दुर्वर्तनी; दुःखी.
 व्यस्त (व्य०स्त) (सं) वि. — अपमानित; दुःखित; विस्कळित; गोंधळलेला; व्याप्त; प्रसृत; विविध; नियमबाह्य; सम (गणित) च्या विरुद्ध.
 व्याकरण (व्य०या०कर०ण) (सं) ना. — भाषेचे नियमन करणारे शास्त्र.
 व्याकीर्ण (व्य०या०की०र्ण) (सं) वि. — विखरित; अव्यवस्थित; विस्कळित; प्रसृत.
 व्याकुल (व्य०या०कु०ल) (सं) वि. — चिंतामग्न; आतुर; दुःखित.
 व्याकुलते (व्य०या०कु०ल०ते) (क) ना. — चिंता; दुःख; आतुरता; तळमळ; गोंधळ; संकट; बेभानता.
 व्याकुलित (व्य०या०कु०लि०त) (सं) वि. — चिंतित; कळवळा आलेला.
 व्याख्यात (व्य०या०ख्या०त) (सं) ना. — वक्ता; उपन्यासकार.
 व्याख्यान (व्य०या०ख्या०न) (सं) ना. — उपन्यास; वक्तृत्व; टीका; भाष्य.
 व्याख्ये (व्य०या०ख्ये) (सं) ना. — भाष्य; टीका; विवरण; सूत्रात्मक विधान; निःसंदिग्ध विधान; थोडक्यात स्पष्टार्थता.
 व्याघात (व्य०या०घा०त) (सं) ना. — पेट; मार; प्रतिकूल निर्बंध; हरकत.
 व्याघ्र (व्य०या०घ्र) (सं) ना. — वाघ; श्रेष्ठ; थोर.
 व्याघ्री (व्य०या०घ्री) (सं) ना. — वाघीण; वाघमादी.
 व्याज (व्य०या०ज) (सं) ना. — कारण; प्रसंग; संदर्भ; स्मरण; निमित्तकारण; लबाडी; वंचना; असत्य; खोटेपण.
 व्याड (ळ) (व्य०या०ड [ळ]) (सं) ना. — सर्प; सर्पासारखा मनुष्य; दुष्टस्वभावी.

व्यात्र (व्यात्र) (सं) ना. - किरात; शिकारी; पारधी; वेरड.

व्याधि (व्याधि) (सं) ना. - रोग; कंटाळा; अस्वस्थता.

—ग्रस्त (ग्रास्त) (सं) ना. - रुग्ण; रोगी; आजारी.

व्यान (व्यान) (सं) ना. - पंचप्राणातील एक वायु.

व्यापक (व्यापक) (सं) वि. - विस्तृत; विशाल; भरलेला;

व्यापणारा; वाढणारा.

व्यापन (व्यापन) (सं) ना. - व्याप्ति; प्रसार; विशालता;

विस्तार.

व्यापादन (व्यापादन) (सं) खून करण्याची क्रिया; हिंसा; खून;

घात.

व्यापादित (व्यापादित) (सं) वि. - ठार केलेला; जखमी;

हिंसित.

व्यापार (व्यापार) (सं) ना. - चलवळ; क्रिया; देवघेव;

विनिमय.

व्यापारि (व्यापारि) (सं) ना. - क्रियाशील; देवघेव करणारा

व्यापारधंदा करणारा.

व्यापिसु (व्यापिसु) (क) धा. - भरणें; पसरणें; वाढणें; रुंद

करणें; विशाल होणें.

व्यास (व्यास) (सं) वि. - वाढलेला; पसरलेला; विशाल;

विस्तृत.

व्याप्ति (व्याप्ति) (सं) ना. - भरती; विस्तार; वाढ; व्याप.

व्याबद्ध (व्याबद्ध) (सं) वि. - बांधलेलें; आवळलेलें; पुरलेलें.

व्याम (व्याम) (सं) ना. - वाव; चार हाताचे माप; 'एक

पुरुष' प्रमाण.

व्यामोह (व्यामोह) (सं) ना. - आसक्ति; अतिलोभ; विमोह;

गोंधळ; संकट.

व्याग्राम (व्याग्राम) (सं) ना. - शरीरश्रम; मेहनत;

शक्तिसाधना; देहकमावणी.

व्याल (व्याल) (सं) ना. - साप; हिंस्रपशु; श्वापद;

नीच; वंचक; माजलेला हत्ती.

—माल (माल) (सं) ना. - शंकर; शिव.

—शायि (शायि) (सं) ना. - विष्णु; शेषशयन.

व्यालोल (व्यालोल) (सं) वि. - हलणारा; झोके खाणारा.

व्यावहारिक (व्यावहारिक) (सं) वि. - व्यवहारासंबंधी;

लौकिक.

व्यास (व्यास) (सं) ना. - महाभारतकार; पुराणलेखक एक

मुनी; रचना; योजना.

व्यासपीठ (व्यासपीठ) (सं) ना. - गादी; उच्चस्थान; टेकडी;

आसन.

व्यासमापक (व्यासमापक) (सं) ना. - कैवार; सारख्या

डोकाचे; भाग पाडणारे उपकरण; गुण्या; गुणा.

व्यासंग (व्यासंग) (सं) ना. - उद्योग; अभ्यास; रुढी; प्रयत्न.

व्युत्क्रम (व्युत्क्रम) (सं) ना. - क्रमविरुद्ध; उलटाक्रम;

अतिक्रमण; उलंघन; क्रमभंग.

व्युत्पत्ति (व्युत्पत्ति) (सं) ना. - जन्म; शब्दाचे मूळ; समजूत;

ज्ञान.

व्युत्पन्न (व्युत्पन्न) (सं) ना. - उत्पन्न झालेले; प्रचलित;

वापरातील.

—मति (मति) (सं) ना. - बुद्धिमान; ज्ञानी; विद्वान;

प्रतिभाशाली.

व्युदास (व्युदास) (सं) ना. हिणकस; फेक; त्याग; बहिष्कार.

व्युष्टि (व्युष्टि) (सं) ना. - अभिवृद्धि; वाढ; आधिवय;

परिणाम.

व्यूढ (व्यूढ) (सं) वि. - पसरलेले; फुगलेले; रुंदावलेले;

विस्तृत.

व्यूह (व्यूह) (सं) ना. - रचना; युक्ति; योजना; सैना; सैन्य

रचना; सेना रचनेची युद्धपद्धति.

व्योम (व्योम) (सं) ना. - आकाश; गगन; आभाळ; सूर्य.

व्योमकेश (व्योमकेश) (सं) ना. - शंकर; परमेश्वर.

व्योमगंगा (व्योमगंगा) (सं) ना. - आकाशगंगा;

तारकशरिता; स्वर्धुनि.

व्योममार्ग (व्योममार्ग) (सं) ना. - आकाशमार्ग;

नक्षत्रमार्ग.

व्रज (व्रज) (सं) ना. - समूह; कळप; जागळ; टोळी; गोकुळ;

हट्ट; मार्ग; वाट; मथुरेजवळील एक प्रांत

व्रण (व्रण) (सं) ना. - फोड; करट.

व्रत (व्रत) (सं) ना. - नियमन; साचा; नियम; शासन; विधि;

यज्ञ; भक्ति; तपश्चर्या; पुण्य साधन; पूजा; 'नोपि' पहा.

व्रतति (व्रतति) (सं) ना. - प्रसार; विस्तार; रुंदी; वेळी; लता.

व्रतस्थ (व्रतस्थ) (सं) वि. - व्रत घेतलेला; नियमाप्रमाणे

चालणारा; धर्मनिष्ठ; आचारशील.

व्रति (व्रति) (सं) वि. - नियमाचे पालन करणारा; संन्यासी;

यती.

व्राजक (व्राजक) (सं) ना. - संन्यासी; मिश्र; महंत; संचार

करणारा संन्यासी.

व्रात (व्रात) (सं) ना. - वाढता संघ; मजूर; श्रमिक;

रोजदारी करणारा. किरकोळ नोकरी. रोज मजुरी.

व्रातीन (व्रातीन) (सं) ना. - रोज मजुरीवर जगणारा; श्रम

करून खाणारा; मजूर. श्रमिक.

व्रात्य (व्रात्य) (सं) ना. - संस्कारहीन. शुद्ध; नीच मनुष्य.

व्रात्यस्तोम (व्रात्यस्तोम) (सं) ना. - बहिष्कृताच्या

शुद्धिकरणाचा संस्कार; एक यज्ञ.

व्रीडित (व्रीडित) (सं) वि. - अपमानित; लजित. निर्लज.
व्रीहि (व्रीहि) (सं) ना. - तांदूळ; भात; गहू.

—आगार (आगार) (सं) ना. - कोठार; अंगार; कणगा.
व्रीडा (व्रीडा) (सं) ना. - लजा; लाज. विनयशीलता.

श

श (श) (सं) ना. - अवर्गीय व्यंजन मालेतील पाचवें व्यंजन.
शः (शः) (सं) अ. - नामापुढे येणारा अव्ययकारी प्रत्यय.
(सं) ना. - विनाशक; शिव; एक शत्रु.
शं (शं) (सं) ना. - सुख; संतोष.
शंस (सन) (सने) (शंस [सं] [सं]) (सं) ना. - प्रशंसा;
स्तुति; कीर्ति कथन; आशीर्वाद.
शंसा (से) (शंसा [सं]) (सं) ना. - स्तुति; कीर्तन; प्रशंसा.
शंसित (शंसित) (सं) वि. - प्रशंसित; गौरवित; कीर्तित.
शंसि (शंसि) (सं) वि. - प्रशंसक; कथक; भविष्यवादी; समजून
देणारा.
शक (शक) (सं) ना. - एक राजवंश; एक देश; एक समाज.
—अरि (अरि) (सं) ना. - विक्रमादित्य.
—अवद (अवद) (सं) ना. - शकवर्ष.
—कर्ता (कर्ता) (सं) ना. - शककालगणनेस प्रारंभकरणारा.
शकट (शकट) (सं) ना. - गाडी; रथ; एक राक्षस.
शकटिका (शकटिका) (सं) ना. खेळातील गाडी.
शकल (शकल) (सं) ना. - तुकडा; भाग; चूर; साल; फोलपट;
कवच; शिंपला; करटी.
शकुन (शकुन) (सं) ना. - बऱ्यावाईटाची सूचना; शकुंत पक्षी
पांढरा पक्षी.
शकुनि (शकुनि) (सं) कौरवांचा मामा; चिमणी; गिधाड; पक्षी;
पतंग; वावडी; अहितचिंतक; दुरालोचक.
शकुंत (तक) (शकुंत [तक]) (सं) ना. - पक्षिविशेष; शकुन
पक्षी.
शकुंतला (शकुंतला) (सं) ना. - दुष्यंतपत्नी; भरताची माता.
शकुंत (कु) (शकुंत [कु]) (सं) ना. - दोण; मल; पुरीष.
शक्त (शक्त) (सं) वि. - बलिष्ठ; सामर्थ्यवान; साहसी; दक्ष;
जाणता.
शक्ति (शक्ति) (सं) ना. - बल; सामर्थ्य; शौर्य; दुर्गादेवी; बर्ची;
वीट.
शक्तित्रय (शक्तित्रय) (सं) ना. - प्रभुशक्ति मंत्रशक्ति उल्हा-
शक्ति यांचे त्रिकूट; वाच्य, व्यंग्य व लक्षणा अशा तीन
शब्दशक्ति.
शक्तिधर (पाणि) (शक्तिधर [पाणि]) (सं) ना. - स्कंद; पण्मुख;
कार्तिकेय.

शक्य (शक्य) (सं) वि. - साध्य; होण्यासारखे; शब्दाचा
स्वाभाविक अर्थ.
शक्र (शक्र) (सं) ना. - इंद्र; शुक्र; अर्जुनवृक्ष; ज्येष्ठा नक्षत्र.
शक्रगोप (शक्रगोप) (सं) ना. - इंद्रगोप; गांडूळ; पावसाळी
किडा; वर्षाकृमि.
शक्रचाप (शक्रचाप) (सं) ना. - इंद्रचाप; इंद्रधनुष्य; मदनबाण.
शक्रमुत (शक्रमुत) (सं) ना. - जयंत; अर्जुन; वाली; इंद्राचा
मुलगा.
शंकर (शंकर) (सं) ना. - सुख देणारा; शिव; परमेश्वर.
शंकरि (री) (शंकरि [री]) (सं) ना. - पार्वती; दुर्गा;
सुख देणारी.
शंका (के) (शंका [के]) (सं) ना. - संशय; संदेह; अनुमान;
भीति; पूर्वपक्ष; आक्षेप.
शंकित (शंकित) (सं) वि. - संशयित; संदिग्ध.
शंकिसु (शंकिसु) (क) धा. - संशय घेणे; संदेह बाळगणे;
मिणे; घाबरणे.
शंकु (शंकु) (सं) ना. - कोनशिला; कडी; खुंटी; म्यान;
वाग; बर्ची; शंकासुराचे झाड; अंकुर; मोड.
—आकृति (आकृति) (सं) ना. - गोपुराकृति; निमुळती होत
जाणारी आकृति.
—शिखर (शिखर) (सं) ना. - गोपुराचे शिखर; मास
भाजण्याची अंकडी.
शंख (शंख) (सं) ना. - कुवेराचा एक निधी; विष्णूच्या
हातातील एक आयुध; फुंकून वाजण्याचे वाद्य; गालाचे हाड;
शुभ्र वर्ण.
—ध्वनि, वाद्य (ध्वनि, वाद्य) (सं) ना. - शंख फुंकणे;
बोंब; आरोळी.
शंखपाल (शंखपाल) (सं) ना. - सर्पराज; कालिया.
शंखपाषाण (शंखपाषाण) (सं) ना. - एक कडू पदार्थ;
शखजिरे; संगजिरे.
शंखिनि (शंखिनि) (सं) ना. - चौथ्या प्रकारची स्वरूपसुंदर स्त्री;
असंस्कृत स्त्री.
शचि (ची) (शचि [ची]) (सं) ना. - इंद्रपत्नी; इंद्राणी.
—पति (पति) (सं) ना. - इंद्र.
शठ (शठ) (सं) वि. - नीच; उद्धट; फसव्या; ठक.

(सं) ना. — अविवेक; धूर्त; लोह; केशर; फसवणूक; धोतरा; मध्यस्थ. दृवणा; दलाल.

शण (श०) (सं) ना. — सनक; ताग; अंबाडी; वाक.

शंड (ड) (श० [ड]) (सं) ना. — नपूसक; पौरुषहीन; बैल; पोळ; समूह; शिविर; वसती; घर; बीड.

शत (श०) (सं) ना. — शंभर; पुष्कळ; शें; शेंकडा.

शतक (श०) (सं) वि. — शेंकडा; शतसंख्या; शंभर; शत पद्यांचे काव्य.

शतकुंभ (श०) (सं) — सुवर्णमेरू; सोने सापडणारा पर्वत.

शतकोटि (श०) (सं) ना. — अनंत; माणिक; वज्र.

शतक्रतु (श०) (सं) ना. — शंभर यज्ञ करणारा; इंद्र.

शतक्षी (श०) (सं) ना. — शेंकडोंना ठार करणारे अन्न; तोफ.

शततारका (श०) (सं) ना. — एका नक्षत्राचे नाव; २४ वे नक्षत्र.

शतदल (श०) (सं) ना. — शंभर पाकळ्यांचे कमळ; गुलाब.

शतद्रु (श०) (सं) ना. — सतलज नदी.

शतधार (श०) (सं) ना. — बीज; इंद्राचे वज्र.

शतधृति (श०) (सं) ना. — इंद्र; ब्रह्मदेव; स्वर्ग.

शतपत्र (श०) (सं) ना. — शतदल कमळ; गुलाब. मोर; वक्रपक्षी; पोपट.

शतपत्रलोचन (श०) (सं) ना. — कमलनयन विष्णु; शिव.

शतपत्रलोचने (श०) (सं) ना. — कमलाक्षी; कामिनी; सुंदरी.

शतपद (श०) (सं) ना. — शतपावली.

शतपदि (श०) (सं) ना. — शंभरपाय असणारा प्राणी; गोम. 'वेष्टिमेनक' पहा.

शतपर्व (श०) (सं) ना. — बावू; चिवा; अश्विनी पूर्णिमा; दूर्वा; वीज.

शतभिष (घा) (श०) (सं) ना. — शततारका; २४ वे नक्षत्र.

शतमख (श०) (सं) ना. — शतक्रतु; इंद्र.

शतमन्यु (श०) (सं) ना. — इंद्र.

शतमान (श०) (सं) ना. — शंभरांची गणती; शेंकड्यांचा हिशोब; शतवर्षांचा काळ.

शतांग (श०) (सं) ना. — रथ.

शतानंद (श०) (सं) ना. — ब्रह्मा; विष्णु; विष्णूचा रथ. अहिल्या-गौतमांचा पुत्र. शतानंदक ऋषि.

शतायु (श०) (सं) ना. — शंभर वर्षे आयुष्य लाभलेला; दीर्घायु; चिरजीव.

शत्रु (श०) (सं) ना. — विरोधी; वैरी.

शत्रुघ्न (श०) (सं) ना. — शत्रूचा नाश करणारा; रामाचा भाऊ; दशरथ पुत्र.

शनि (श०) (सं) ना. — एक ग्रह; एकवार; मंद; सूर्य आणि छाया; यांचा पुत्र.

शनीश्वर (श०) (सं) ना. — मंदगामी; शनिग्रह.

शनैश्वर (श०) (सं) ना. — मंदगामी; शनिग्रह.

शंतनु (श०) (सं) ना. — चंद्रवंशीय राजा; भीष्मपिता.

शपथ (श०) (सं) ना. — प्रतिज्ञा; पंथ; पण; जिह; शाप.

शपन (श०) (सं) ना. — निंदा; शिवीगाळ; पंथ; प्रतिज्ञा.

शपिसु (श०) (क) धा. — शाप देणे; शिवी देणे; अहित चिंतिणे.

शफ (श०) (सं) ना. — खुराचे गेल; खुरपुट. 'गोरसु' पहा.

शफरि (री) (श०) (सं) ना. — एका जातीचा मासा.

शबर (श०) (सं) ना. — भिल्ल; व्याध; शिकारी; किरात; पाणी; शिकार.

— शंकर (श०) (सं) ना. — भिल्ल वेषधारी शंकर.

शवरी (श०) (सं) ना. — भिल्लीण; एक हरीण; रामाच्या अनुग्रहाला पात्र झालेली शवरी.

शबल (श०) (सं) वि. — चित्रविचित्र; रंगीविरंगी; विभिन्न रंगाचे.

शबलि (ली) (श०) (सं) ना. — कामधेनु; सुरभी; देवलोकीची गाय.

शब्द (श०) (सं) ना. — भाषा; पद; ध्वनि; अर्थबोधक अक्षर समूह; आवाज; चाहूल.

— अनुशासन (श०) (सं) ना. — कलंड व्याकरण शास्त्र; शब्दाचे नियमन करणारे शास्त्र.

— अर्थ (श०) (सं) ना. — भाषारहस्य; मथितार्थ; तात्पर्य.

— अलंकार (श०) (सं) ना. — ललित शब्द प्रयोग.

— बल्लव-ज्ञ (श०) (सं) ना. — वादकुशल शब्दशास्त्री.

— प्रधान (श०) (सं) ना. — वेद; आज्ञा; प्रभुसंमित साहित्य.

— ब्रह्म (श०) (सं) ना. — वेद; वेदज्ञानी.

— मंजरि (श०) (सं) ना. — अर्थकोश; शब्दसमूह.

— शास्त्र (श०) (सं) ना. — व्याकरण; भाषाशास्त्र.

शम (श०) (सं) ना. — आत्मसंयम; मनोनिग्रह; इंद्रियदमन; शांति; विराम.

शमन (श०) (सं) ना. — समाधान; शांतता; यम; मोकळीक समारोप; शेवट.

शमि (मी) (शंमि [मि]) (सं) वि. - सहनशील; शांत; आत्मसंयमी.

शमिसु (शंमिसु) (क) धा. - शांत होणे; मन आवरणे; समाधान पावणे; संयम राखणे.

शंपा (पे) (शंसा [मि]) (सं) ना. - वीज; विद्युत्.

शंब (शंभ) (सं) ना. - इंद्राचे वज्र; वीज; जहाज;

शंबर (शंभर) (सं) ना. - एक राक्षस; पाणी; मेघ; दग.

शंबरारि (शंभरारि) (सं) ना. - शंबराचा वध करणारा राम; मन्मथ; कामदेव.

शंबुक (शंभुकर) (सं) ना. - शूद्र; तपस्वी.

शंबूक (शंभुकर) (सं) ना. - कालव; गांडूळ; काडू; लहान वेडूक.

शंभु (शंभु) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; विष्णु; शिव.

शय (शय) (सं) ना. - निद्रा; अभिप्राय.

शयन (शयन) (सं) ना. - अंथरण; पलंग; वामकुक्षी; विश्रांति; शोप; निद्रा.

शयनीय (शयनीय) (सं) वि. - झोपण्यास योग्य; अंथरण; पलंग; तल; शय्या.

शय्या (शय्या) (शय्या [य्या]) (सं) ना. - अंथरण; पलंग; शोप; निद्रा.

शय्यागृह (शय्यागृह) (सं) ना. - निद्रास्थळ; झोपण्याची खोली; शयनमंदिर.

शय्यावल (शय्यावल) (सं) ना. - शय्यागृह सजवणारा; शयनगृहाचा अधिकारी; कंचुकी.

शर (शर) (सं) ना. - एक प्रकारचे गवत; बाण; सायक; पाणी.

शरकोष (शरकोष) (सं) ना. - भाता; तुणीर; बाणसंग्रह.

शरजन्म (शरजन्म) (सं) ना. - स्कंद; षण्मुख स्वामी; शरवनांत जन्मलेला; कार्तिकेय.

शरण (शरण) (सं) ना. - आश्रय; आधार; संरक्षण; घर; वसती; पालक; रक्षक; शिवाचा भक्त; शैवसाधु.

शरणागत (शरणागत) (सं) वि. - आश्रयार्थी; तोंड वेंगाडणारा; पराभूत; अगतिक.

शरणागति (शरणागति) (सं) ना. - आश्रयाची मागणी; आधीनता; पराभवाची कबूली.

शरणार्थि (शरणार्थि) (सं) ना. - आश्रय मागणारा; आश्रयेच्छु लवून वाकून येणारा; वंदन.

शरणु (शरणु) (क) ना. - नमस्कार; आधार; आश्रय.

शरण्य (शरण्य) (सं) ना. - शरण जाण्यास योग्य. आश्रय देण्यालायक. संरक्षण देण्यास समर्थ; घर.

शरणे (शरणे) (सं) ना. - वीरशैव साध्वी; शरणम्मा; शिवभक्तीण.

शरत् (शरत्) (शरत् [रत्]) (सं) ना. - शरदतु; वर्षाकाळातील शेवट.

—इंद्र (शरत्) (सं) ना. - शारदीय चंद्र; शरदातील चंद्र.

शरधि (शरधि) (सं) ना. - बाणसमूह; भाता; समुद्र.

—शयन (शरधि) (सं) ना. - विष्णु; क्षीरसागरी झोपणारा.

—सुते (ता) (शरधि [रधि]) (सं) ना. - लक्ष्मी; समुद्रकन्या.

शरनिधि (शरनिधि) (सं) ना. - शरधि; भाता; समुद्र.

शरपंजर (शरपंजर) (सं) ना. - वि. - बाणाची शय्या.

शरपुंख (शरपुंख) (शरपुंख [रधि]) (सं) ना. - बाणाचा पिंजरा; पंख असलेला बाण.

शरभ (शरभ) (सं) ना. - आठ पायांचा सिंहापेक्षा बलिष्ठ पुराणोक्त प्राणी. वीरभद्राचा अवतार.

शरभपदि (शरभपदि) (सं) ना. - षट्पद्याचा अष्ट मात्रिक छंद; चौदा मात्रांची ओळ असणारा षट्पदीछंद.

शरसंवान (शरसंवान) (सं) ना. - बाणप्रयोग; तिरंदाजी; बाणफेक.

शरसंन्यास (शरसंन्यास) (सं) ना. - शस्त्रत्याग; युद्ध न करण्याची शपथ.

शरारि (शरारि) (सं) ना. - शरकूट पक्षी; झाडपाला व गवत खाणारा पक्षी.

शरासन (शरासन) (सं) ना. - भाता; शरकोष; शरधि.

शरासार (शरासार) (सं) ना. - शरवृष्टि; बाणांचा पाऊस; बाणांचा भडिमार.

शरीर (शरीर) (सं) ना. - देह; काया; वस्तूचे स्थूल स्वरूप.

शरीरज (शरीरज) (सं) ना. - देहापासून उत्पन्न झालेला; काम; मदन.

शरीरसंबंध (शरीरसंबंध) (सं) ना. - आसपणा; नाते; विवाह; सुरति; सुरत.

शरीरि (शरीरि) (सं) ना. - देही; आत्मा; जीव.

शरीरध (शरीरध) (सं) ना. - बाणराशी; बाणांचा ओघ.

शर्करा (र) (शर्करा [र]) (सं) ना. - साखर; पिठीसाखर; भुरा; चिनी लिंसा.

शर्करावर्त (शर्करावर्त) (सं) ना. - वावटळ; धुळीचा स्तंभ. वातचक्र.

शर्व (शर्व) (सं) ना. - सेना; पदाति; पायदळ; शक्ति.

शर्म (शर्म) (सं) ना. - ब्राह्मण नावांना लागलेला विद्वत्तादर्शक शब्द; सुख संतोष; आधार; आश्रय.

शर्मिष्ठे (शर्मिष्ठे) (सं) ना. - ययाति राजाची धर्मपत्नी.

शर्व (शर्व) (सं) ना. - शिव; परमेश्वर.

शर्वरि (सी) (शर्वरि [रि]) (सं) ना. - रात्र, रजनी.

—पति (शर्वरि) (सं) ना. - चंद्र.

शर्वाणि (णी) (शर्वाणि [०१]) (सं) ना. — पार्वती; शिवपत्नी.
शल (लल) (शल [०७]) (सं) ना. — रानडुकराच्या अंगावरील
केस. 'अंडुपंदि' पहा.

शलभ (शलभ) (सं) ना. — काजवा; खद्योत; पतंग; दोळ.
'मिडिके' पहा.

शलाका (के) (शलका [०८]) (सं) ना. — काडी; सळी;
टोचणारी काडी; चोय; बर्ची; फुलांतील मध्य केसर.

शलाटु (शलटु) (सं) वि. — पाडाचे; कच्चे.

(सं) ना. — कच्चे फळ; चिमटा; चापटी; आधिक्य.

शलक (शलक) (सं) ना. — साल; टरफल; शिंप.

शल्य (शल्य) (सं) ना. — टोकदार आयुध; बर्ची; काटा; अडचण;
गंडातर; मद्रदेशीय राजा.

शव (शल) (सं) ना. — मृत शरीर; प्रेत; मंढें.

— संस्कार (संस्कार) (सं) ना. — प्रेताची दहनक्रिया;
मरणोत्तर देहसंस्कार.

शश (शक) (शल [०८]) (सं) ना. — ससा; चंद्रावरील सशाच्या
आकाराचा डाग. 'कुंदिली' पहा.

शशधर (शलधर) (सं) ना. — चंद्र; ससा धारण करणारा.

शशांक (शलशंक) (सं) ना. — चंद्र; शशधर.

शशि (शल) (सं) ना. — चंद्र.

— चूड, जूट (शल, -शल) (सं) ना. — चंद्रशेखर;
चंद्रमौली; शंकर; शिव.

शशिकले (शलकल) (सं) ना. — चंद्रकला; चंद्रकोर; चंद्राच्या
सोळा कलांपैकी एक.

शशिकांत (शलकांत) (सं) ना. — चंद्रकांत मणि.

शश्वत् (शलश्वत्) (सं) अ. — पदोपदी; पावलोपावली; सतत;
निरंतर; वारंवार.

शशुलि (ली) (शलु [०९]) (सं) ना. — एक खाद्यपदार्थ;
कानाची पाळी; बाह्यकान.

शष्प (शलष्प) (सं) ना. — कोवळेगवत; शेट; कूस; कस्पट.

शंसन (शलसन) (सं) ना. — प्रशंसा; वर्णन.

शसन (शलसन) (सं) ना. — पीडा; त्रास; मारपीट; शिक्षा.

शस्त (शलस्त) (सं) वि. — वर्णित; कथित; प्रशंसित; जलम
झालेला; क्षेम.

शस्त्र (शलस्त्र) (सं) ना. — फेंकून मारण्याचें आयुध; बाण;
बर्ची.

— अस्त्र (शलस्त्र) (सं) ना. — दारुगोळ्यासारखी आयुध.

— आगार (शलगर) (सं) ना. — शस्त्रगृह; शस्त्रसाठ्याचे
ठिकाण; अस्त्रमांडार;

— संन्यास (शलन्यास) (सं) ना. — शस्त्रास्त्रांचा त्याग.
युद्धविराम.

शस्य (शलस्य) (सं) ना. — पीक; धान्य; दाणागोटा; (सं) वि.
प्रशंसाकरण्यायोग्य. स्तुत्य; कीर्तनीय.

शाक (शलक) (सं) ना. — फळभाजी; टरफल; उष्णता; गरमा;
शक्तिसामर्थ्य.

— आहारि (शलारि) (सं) ना. — धान्याचा आहार
करणारा; मांस न खाणारा.

— आहारिणी (शलारिणी) (सं) ना. — धान्याहार करणारी.

शाकट (शलकट) (सं) ना. — शाकटासंबंधी; गाडी रथ वगैरेना
जोडण्याचें जनावर; बैल; घोडा वगैरे.

शाकिनि (नी) (शलकि [०९]) (सं) ना. — पिशाचिनी; दुष्ट
देवता.

शाक्त (कैय) (शलक्त [०९]) (सं) वि. — शक्तीचा
उपासक; शक्तिपूजक.

शाक्य (शलक्य) (सं) ना. — गौतम बुद्धाच्या घराण्याचे नाव;
बुद्धदेव.

शाक्यमुनि (सिंह) (शलक्यमुनि [१०]) (सं) ना. — शाक्य;
गौतमबुद्ध.

शाकवर (शलकवर) (सं) ना. — घुळी; वळ; खोड; बैल.

शाखा (खे) (शलखा [११]) (सं) ना. — झाडाची टापी; शाखा;
फादी; कांव; उपपक्ष; पंथ; उपसंस्था; भाग; विभाग.

शाखाचर (शलखाचर) (सं) ना. — माकड; वानर; वानरवंश.

शाखाचरी (शलखाचरी) (सं) ना. — वानरी; मादीवानर.

शाखामृग (शलखामृग) (सं) ना. — वानर; कपि.

शाखासंगम (शलखासंगम) (सं) ना. — रक्तवाहिनी;
रक्तनाळ; रक्तवाहिनीचे जाळे; नदी.

शाखि (शलखि) (सं) ना. — कोंबयुक्त झाड. शाखा असलेला वृक्ष;
तरू.

शाटि (टी) (शलटि [१२]) (सं) ना. — संन्याशाची छाटी;
उत्तरीय; गोगणाट; तरट.

शाठ्य (शलठ्य) (सं) ना. — दुष्टपणा; द्रोह; उद्धटपणा; कपट;
वंचना.

शाठ्वल (शलठ्वल) (सं) ना. — शाठ्वल; हिरवाचारा; ओले
गवत. कुरण.

शाण (शलण) (सं) ना. — सहाण; धारेचा दगड; (सं) धा.
पाजळणें; सहाणेवर घासणें. पाणी लावणे.

शाणाश्म (शलणाश्म) (सं) ना. — सहाणेचा दगड; जाते.

शात (शलत) (सं) वि. — धार लावलेले; पाजळलेले; कोमल;
पातळ; संतोषदायक; सुखकर. सुंदर.

शातकुंभ (शलतकुंभ) (सं) ना. — चोख सोने. 'अपरंजि' पहा.

शातन (शलतन) (सं) ना. — विभाजन; धारलावण्याची क्रिया;
विघाड.

शाद (शाद) (सं) ना. — ओले गवत; चारणी; चरणावळ;
चिल्ल; राड.
शादल (शादल) (सं) ना. — 'शाडबल' पहा; हिरवा चारा;
कुरण; ओले गवत.
शानभा (भो) ग (शादभा [भा] ग) (सं) ना. — कुलकर्णी;
मुनशी; कर्णिक.
शाने (शल) (सं) वि. — पुष्कळ; अधिक; भरपूर.
शांत (शांत) (सं) वि. — समाधानी; धिमा; तृप्त; निःसंदेह.
शांतनव (शांतनव) (सं) ना. शांतनूचा मुलगा; भीष्माचार्य.
शांति (शांति) (सं) ना. — सहनशीलता; समाधान; स्वस्थता;
निःशब्दता; पीडापरिहार; उपशम; स्वस्थता.
शाप (शाप) (सं) ना. — अशुभ वचन; तळतळाट; बोटे मोड;
शिबी.
शाव (वक) (शाव [वक]) (सं) ना. — कोवळा अंकुर;
कळकाचा कोंब.
शावर (शावर) (सं) ना. — शवरासंबंधी; शिकारी; एका
संहितेचे नांव.
शाब्दिक (शाब्दिक) (सं) वि. — शब्दासंबंधी; तोंडी;
(सं) ना. — भाषाशास्त्रकोविद; व्याकरण पंडित.
शाम (शाम) (सं) ना. — सायंकाळ; तीन्हीसांज; संध्याकाळ;
शांति.
शामक (शामक) (सं) वि. — शांति देणारा; कमी करणारा;
गुणदायक.
शाबरि (री) (शाबरि [री]) (सं) ना. — मायाविद्या; इंद्रजाल;
नजरबंदी.
शांभव (शांभव) (सं) वि. — शैव; शंभुसंबंधी.
शांभवि (वी) (शांभवि [वी]) (सं) ना. — शंभूची पत्नी;
पार्वतीदेवी.
शायि (शायि) (सं) वि. — शयन करणारा; झोपालु; झोपणारा;
विश्रांति घेणारा.
शारद (शारद) (सं) वि. — शरदकालसंबंधी; पांढरें; शुभ्र;
स्वच्छ.
— शंभोज (शंभोज) (सं) ना. — श्वेतकमल; जहाज;
आकाश; चतुर मनुष्य.
शारदे (दा) (शारदे [दा]) (सं) ना. — सरस्वती; विद्यादेवी.
शारिके (शांरिके) (सं) ना. — सारिका; मैना; सालुंकी. 'पुरुळी'
पहा.
शारीर (रक) (रिक्) (शांरिक [रिक्]) (सं) वि. — शरीरा-
संबंधी; दैहिक.
शाई (शाई) (सं) ना. — विष्णूचे धनुष्य; कामध्याचे धनुष्य.
— धर, — पाणि (— धर शाई) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण.

शाईरव (शाईरव) (सं) ना. — शाईधनूचा टणत्कार;
कण्वशिष्य.
शाईनी (शाईनी) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण.
शाईल (शाईल) (सं) ना. — बाघ; टाण्याबाघ; सिंह; श्रेष्ठ;
एक छंदस वृत्त.
शाईरी (शाईरी) (सं) ना. — एक संवत्सर; रात्रीसंबंधी. शक्ति;
भूमि.
शाल (शाल) (सं) वि. — रंद; विस्तृत; एक वृक्ष; किल्ला; शक्ति;
सामर्थ्य.
शालग्राम (शालग्राम) (सं) ना. — शालिग्राम; गंडकी
नदीतील काळगोटा.
शालभंजिका (के) (शालभंजिका [के]) (सं) ना. — पुतळा;
बाहुली; प्रतिमा.
शालावृक (शालावृक) (सं) ना. — कुत्रे; ग्रामसिंह; कुक्कुर.
शालि (शालि) (सं) ना. — साळ; भात. 'नेलु' पहा. जवळ
असणे या अर्थी एक संस्कृत प्रत्यय.
शालिगळ (शालिगळ) (क) ना. — भाताचा गादा; भातशेत;
तांदुळपिकी जमीन.
शालिनी (शालिनी) (सं) वि. — शोभणारी; असणारी; शोभना;
स्वामिनी.
शालिवन (शालिवन) (सं) ना. — भातशेत;
शालिवाहन (शालिवाहन) (सं) ना. — दक्षिण भारतातील
एक राजा. एक शक.
शालीन (शालीन) (सं) वि. — विनयशाली; कोमल मनाचा;
लाजालु; संकोची स्वभावाचा; दाक्षिण्ययुक्त.
शालीनते (शालीनते) (सं) ना. — नम्रता; विनय; दाक्षिण्य;
मृदुता; कोमलता.
शालु (शालु) (अ.दे) ना. — पांघरण्याचे वस्त्र; उत्तरीय.
शालेय (शालेय) (सं) ना. — शालेसंबंधी; सालीचा;
भातशेत.
शाले (शाले) (सं) ना. — विद्यामंदिर; शिक्षणसंस्था; उद्योग-
शाला; शाळा; रह; भवन; घर; मंदिर.
शालमलि (ली) (शालमलि [ली]) (सं) ना. — सावरीचे झाड.
'बुरल' पहा.
शाल्यन्न (शाल्यन्न) (सं) ना. — सालीचा भात; शिजवलेले
तांदूळ; भात.
शाव (वक) (शाव [वक]) (सं) ना. — पिल; पोत; पेठा; अर्भक.
शाश्वत (शाश्वत) (सं) वि. — स्थिर; अविनाशी; त्रिकालबाधित;
स्वर्ग; आकाश; परमेश्वर.
शासक (शासक) (सं) ना. — शास्ता; आज्ञा देणारा; मेरी;
दुंदुभि.

शासन (शासन) (सं) ना. - नियम; चौकट; आज्ञा; निरोप; व्यवस्था; शिस्त. 'ओरण' पहा. राजशासन; शिक्षा; दंड; 'रायस' पहा. कारभार; अधिकार; लेखी हुकूम; आधारभूत लेख. 'बलणिगे' पहा.

शासनसमे (शासनसमे) (सं) ना. - न्यायसभा; कायदेमंडळ.

शास्त्र (शास्त्र) (सं) ना. - अधिकार; शासन; आज्ञा; कारभार. शिक्षा.

शास्त्र (शास्त्र) (सं) ना. - नीतीनियम; रीतभात सांगणारा ग्रंथ; धर्मनीतीचे नियम निबंधन; आज्ञा; अनुज्ञा.

शास्त्रज्ञ (शास्त्रज्ञ) (सं) वि. - शास्त्र सांगणारा; शास्त्र जाणणारा.

शास्त्री (शास्त्री) (सं) ना. - शास्त्रवेत्ता; शास्त्रज्ञ.

शास्त्रीय (शास्त्रीय) (सं) ना. - शास्त्राशी संबंधित.

शास्त्रानुसार; वैज्ञानिक; शास्त्रपूत; क्रमयुक्त.

शिक्षण (शिक्षण) (सं) अशोक वृक्ष. 'असुके' पहा.

शिक्षुभार (शिक्षुभार) (सं) ना. - मकर; सुसर. 'नेगलु' पहा.

शिक्षा (शिक्षा) (शिक्षा [कृ]) (अ.दे.) ना. - मुद्रा. मोहोर.

शिक्ष्य (शिक्ष्य) (सं) ना. - शिके; शिकाले;

शिक्षक (शिक्षक) (सं) ना. - शिक्षणपारा; उपाध्याय; गुरु.

शिक्षण (शिक्षण) (सं) ना. - विद्या शिकणे; साधना; विद्याभ्यास; सुधारणा; शिक्षणी; साक्षरता.

शिक्षा (शिक्षा) (शिक्षा [कृ]) (सं) ना. - अक्षरज्ञान; अक्षराभ्यास; उपदेश; वेदांग; ग्रंथविशेष; दंडनीति; दंडना; सजा.

शिक्षिसु (शिक्षिसु) (क) धा. - शिकवणे; पाठ देणे; सुधारणे; अक्षरज्ञान देणे; शिक्षा करणे; दंड करणे.

शिखंड (शिखंड) (सं) ना. - केस; शेंडी; बुचडा; तुरा; मोरतुरा पिसारा. 'पीलि' पहा.

शिखंडि (शिखंडि) (सं) ना. - शेंडी असलेला; मोर; मोरतुरा; बाण; पांचाळ पुत्र; पौरुषहीन; नपुंसक.

शिखर (शिखर) (सं) ना. - शिर; शेवट; अंत; पर्वताचा वरचा भाग; सातु; कळस; शेंडा.

शिखरि (शिखरि) (सं) ना. - पर्वत; वृक्ष; भव्य इमारत; गोपुर; वन; अरण्य; टिटवी; टिट्ठिम; सोने; सुईचे नेडें.

शिखा (शिखा) (शिखा [अं]) (सं) ना. - शेंडी; डोक्याचे केस; बुचडा; डोकें; शिखर; अग्निज्वाला; किरणश्रेष्ठ; मंगलग्रह; केतु; अंत; देह; कमंडलु.

शिखामणि (शिखामणि) (सं) ना. - शिरोरत्न; श्रेष्ठ; अत्युत्तम.

शिखावल (शिखावल) (सं) ना. - मोर; मयूर.

शिखि (शिखि) (सं) ना. - मोर; अग्नि; ब्राह्मण; कृष्णसर्प; बाण; पर्वत; डोकें; शिख्राण; किरीट; केतु; मंगलग्रह.

शिखिवाहन (शिखिवाहन) (सं) ना. - मयूरासना; पद्ममुख; कार्तिकेय; मोरावर बसणारी शारदा.

शिखिनेत्र (शिखिनेत्र) (सं) ना. - शिव; अग्निनेत्र.

शिजित (शिजित) (सं) वि. - 'चुईड' असा गुंजारव करणारा झंकार; धनुष्टंकार; तुपुररव.

शिजिनि (शिजिनि) (शिजिनि [रं]) (सं) ना. - मोर्बा; धनुष्याची; दोरी; पायातील बाळे; नूपुर.

शित (शित) (क) वि. - काळ्या रंगाचे पातळ; निर्बल; शिजलेले; पाजळलेले; धार लावलेले.

शिति (शिति) (क) वि. - पांढरे; काळे; निळें.

शितिकंठ (शितिकंठ) (सं) ना. नीलकंठ; शिव; मोर.

शिथिल (शिथिल) (सं) वि. - सैल; दुर्बल; ठिसूळ; रोडलेले; नाश पावलेले.

शिद्दिके (शिद्दिके) (क) ना. - 'शिविका' पहा. पालखी; मेणा; डोली.

शिपिविष्ट (शिपिविष्ट) (सं) ना. - खल्वाट; टक्कल पडलेला; चंपी केलेला; बोलमद.

शिवि (शिवि) (सं) ना. - प्राचीन दानशूर चक्रवर्ती शिवीराजा.

शिविका (शिविका) (शिविका [कृ]) (सं) ना. - पालखी; डोली; विमान.

शिविर (शिविर) (सं) ना. - तात्पुरते वसतिस्थान; आश्रयस्थान; गूढागार. प्रासंगिक शिक्षालय.

शिरः (रस्) रस्सु (शिरः [रस्] रस्सु) (सं) ना. - डोकें; शेंडा.

शिरःकृतक (शिरःकृतक) (सं) ना. - केस कापण्याचे यंत्र. कातरी.

शिरसा (शिरसा) (सं) अ. - डोक्याने; विनयपूर्वक.

शिरस्त्र (शिरस्त्र) (शिरस्त्र [रस्] रस्सु) (सं) ना. - शिरोरक्षक; शिरकवच; रुमाल; टोपी.

शिरा (शिरा) (शिरा [रं]) (सं) ना. - नाडी; नस; रोहिणी; रक्तवाहिनी.

शिरीष (शिरीष) (सं) ना. - शिरसाचे झाड; शिरसलवृक्ष.

शिरोज (शिरोज) (सं) ना. - डोक्यावरील केस.

शिरोधर (शिरोधर) (सं) ना. - शिर धारण करणारा; गळा; कंठ; मान; गर्दन.

शिरोधरे (शिरोधरे) (सं) ना. - मानिनी; विनीता; शीलवती.

शिरोमणि (शिरोमणि) (सं) ना. - शिरोरत्न; चूडामणि; श्रेष्ठ पुरुष; नायक. 'शिवामणि' पहा.

शिरोवेष्टन (शिरोवेष्टन) (सं) ना. - रुमाल; फेटा; पटका.

शिल (शिल) (सं) ना. - निवडलेले कणीस; वियासाठी राखलेले कणीस.

शिला (शिला) (शिला [रं]) (सं) ना. - दगड; घोंडा; अश्म; वज्र; सहाणेचा दगड; उंबरठा.

शिलाघातु (शिलाघातु) (सं) ना. - शिलाजित्; कावेचा दगड; शक्तिवर्धक औषध.

शिलानदि (शिलासदि) (सं) ना. - दहिवर; थडीनें गोठलेली नदी.
 शिलालिपि (शिलालिपि) (सं) ना. - शिलालेख; स्थिरलेखन; ललाटेरेषा.
 शिलावर्ष (वृष्टि) (शिलावर्ष [वृष्टि]) (सं) ना. - गारांचा पाऊस.
 शिलाशासन (शिलाशासन) (सं) ना. - शिलालेखातील राजाशा.
 शिलीध्र (शिलीध्र) (सं) ना. - कुऱ्याची छत्री; आळधी; भुईफोड. 'अणजि' पहा.
 शिलीमुख (शिलीमुख) (सं) ना. - बाण; भ्रमर; घुंगुरटें.
 शिलुवे (शिलुवे) (क) ना. - येशु खिस्ताला फाशी दिलेले झाड; खिस्ताच्या खिले ठोक्याचा खांब.
 शिलोच्चय (शिलोच्चय) (सं) ना. - पर्वत; डोंगर.
 शिल्प (शिल्प) (सं) ना. - दगडातील खोदकाम; मूर्तिकला; कोरकाम.
 शिल्पक (शिल्पक) (सं) ना. - शिल्पशास्त्रज्ञ; खोदकाम करणारा; कोरीव काम करणारा; दगड कोरणारा. 'चिप्पिंग' पहा.
 शिल्पिगार (शिल्पिगार) (क) ना. - मूर्ति कोरणारा; कोरकाम करणारा.
 शिल्पि (शिल्पि) (सं) ना. - खोदकाम करणारा; कोरकलाकुशल; मूर्तिकार.
 शिव (शिव) (सं) वि. - मंगलकर; कल्याणकर; निरोगी; सुदैवी; सशक्त.
 (सं) ना. - शंकर; रुद्र; परमेश्वर; वेद; मुक्ति; निर्वाण; ग्रहांचा शुभयोग; पुरुषोत्तिय; खुंटा; धोतरा; ब्रह्मानंद; पाणी; सेंधव; टाकणखार; देवता; पारा; अभ्युदय; कल्याण; आशीर्वाद.
 - अक्ष (अक्ष) (सं) ना. - रुद्राक्ष; रुद्राक्षफल.
 - आलय (आलय) (सं) ना. - शंकराचें देऊळ;
 शिवमंदिर; स्मशान; तुळस; सज्जा.
 - इतर (इतर) (सं) ना. - दुर्दैव; अकल्याण.
 - द्रुम (द्रुम) (सं) ना. - बेल; बिल्ववृक्ष; रुद्राक्षाचे झाड.
 - द्विष्टे (द्विष्टे) (सं) ना. - केतकी; केवडा.
 - पुर (पुर) (सं) ना. - काशी; स्मशान.
 - रात्रि (रात्रि) (सं) ना. - माघ वृद्ध चतुर्दशी; महाशिवरात्र.
 - लिंग (लिंग) (सं) ना. - शिवाची पिंड; लिंगरूपातील शिव.
 - वल्लभ (वल्लभ) (सं) ना. - आम्रवृक्ष.
 - शरण (शरण) (सं) ना. - वीरशैवभक्त; शिवपूजक.
 - शेखर (शेखर) (सं) ना. - चंद्र; धोतरा;

शिवदीक्षा (क्षे) (शिवदीक्षा [क्षे]) (सं) ना. - शिव भक्त होण्यासाठी करावयाचे संस्कार; लिंगदीक्षा.
 शिवा (वे) (शिवा[वे]) (सं) ना. - पार्वती; कोल्हा; निर्वाण; मुक्ति; शमीवृक्ष; आवळीचे झाड दूर्वा; हळद; पीतवर्ण.
 - अराति (अराति) (सं) ना. - कुत्रा.
 - प्रिय (प्रिय) (सं) ना. - मेंढी; शेळी.
 शिवानि (नी) (शिवानि[नी]) (सं) ना. - पार्वती; दुर्गा.
 शिविका (के) (शिविका[के]) (सं) ना. - मेणा; पालखी; डोली.
 'अंदण' पहा.
 शिवैक्यवागु (शिवैक्यवागु) (क) घा. - देह ठेवणें; मरणें; कैलासाला जाणें; शिवामधे विलीन होणें.
 शिशिर (शिशिर) (सं) ना. - शीत; थंडी; गारठा; हिवाळा.
 दहिवर;
 - ऋतु, - काल (ऋतु-काल) (सं) नां. - हिवाळा.
 - कर-किरण-रश्मि (कर-किरण-रश्मि) (सं) ना. - चंद्र.
 शिशिरोपचार (शिशिरोपचार) (सं) ना. - शीतोपचार; थंड पदार्थाची औषध योजना.
 शिशु (शुक्र) (शिशु[शुक्र]) (सं) ना. - पुत्र; अर्भक; पिल्लु; तरु. रोपटे.
 शिशुपाल (शिशुपाल) (सं) ना. - चेदी देशाचा राजा; चैद्य.
 शिशुमार (शिशुमार) (सं) ना. - मकर रास; मगर. 'नेगल' पहा.
 शिष्ट (शिष्ट) (सं) वि. - उरलेले; शिल्लक; चालरीत जाणणारा.
 सुसंस्कृत; ज्ञानी; सम्य; शिस्तप्रिय; पुण्यवान; विनयशील; सौजन्यपूर्ण.
 - संग्रहाय (संग्रहाय) (सं) ना. - सम्यपणाची चालरीत.
 शिष्टाचार (शिष्टाचार) (सं) ना. - योग्यवर्तन; सम्यरीत.
 शिष्टि (शिष्टि) (सं) ना. - सम्यता; शिस्त.
 शिष्य (शिष्य) (सं) ना. - विद्यार्थी; शिक्षणार्थी; गुरूची सेवा करणारा.
 शिष्यवृत्ति (शिष्यवृत्ति) (सं) ना. - शिक्षण पूर्तीसाठी केलेली मदत; विद्यार्जनार्थ साहा.
 शिस्तु (शिस्तु) (अ.दे) ना. - व्यवस्था; क्रमबद्धता; चोखपणा.
 'ओरण' पहा.
 शिलीमुख (शिलीमुख) (सं) ना. - बाण; भ्रमर; घुंगुरा.
 शीकर (शीकर) (सं) ना. - फवारा; शिंतोडणी; प्रोक्षण.
 शीघ्र (शीघ्र) (सं) ना. - त्वरा; वेग; गडबड; घाई.
 शीघ्रते (शीघ्रते) (सं) ना. - घाई; त्वरा. लग्नग.
 शीत (शीत) (सं) वि. - थंड; गार; हिमल.
 (सं) ना. - औदासीन्य; पडसे; पाणी.

शीतक (३९३८) (सं) वि. - थंडपणा आणणारे; बर्फाचे यंत्र;
विद्युत्संग्राहक.

शीतकर (किरण) (३९३८८ [३८८८]) (सं) ना. - चंद्र.

शीतल (३९३९) (सं) वि. - थंडगार; हिमशीत.

—छाये (३९४०) (सं) ना. - थंड सावली.

शीतला (ली) (३९३९ [३९]) (सं) ना. - देवी रोग.

शीतवारि (अंबु) (३९३९० [३९००]) (सं) ना. - थंड पाणी.

गार पाणी.

शीतवीर्य (३९३९०००) (सं) ना. - अंजीराचें झाड.

शीतांशु (३९३९००) (सं) ना. - चंद्र.

शीताद्रि (३९३९०) (सं) ना. - हिमालय; हिमाचल.

शीधु (३९४०) (सं) ना. - एक प्रकारचे मद्य; सराई; शिंदी.

‘कळळु’ पहा.

—गंध (३९४०) (सं) ना. - वकुल वृक्ष.

शीर (३९४०) (सं) ना. - सूर्य; नांगर; अजगर.

शीर्ण (३९४०) (सं) वि. - गळलेला; रोडलेला; क्षीण; कृश;

कोमेजलेली; जखमी; छिन्न; नष्ट.

शीर्ष (३९४०) (सं) ना. - डोकें; मस्तक.

शीर्षक (३९४०) (सं) ना. - मथळा; शिरस्त्राण; रुमाल.

शील (३९४०) (सं) ना. - स्वभाव; वर्तन; रुढी; सद्गुण; शेष.

शीला (ले) (३९४० [३९]) } (सं) ना. - सदाचारिणी;

शीलवती (३९४० [३९]) } (सं) ना. - सदाचारिणी;

सद्गर्तनी स्त्री; शीलवती.

शीलवंत (३९४० [३९]) (सं) वि. - शीलवान; सभ्य; सुजन;

सदाचारी.

शीसक (३९४०) (क) ना. - शीर्षक; मथळा; शिरस्त्राण; रुमाल.

शुक (३९४०) (सं) ना. - पोपट; शुक्रमुनी.

—तरु-पुष्प-प्रिय, (३९४० [३९]) (सं) ना. -

शिरीष वृक्ष; पळसाचें झाड.

—नास (३९४०) (सं) वि. - पोपटासारखे नाक असलेला.

—वाह (३९४०) (सं) ना. - काम; मन्मथ; मदन.

शुकवाणि (३९४० [३९]) (सं) ना. - पोपटपंक्ती; पोपटाचे बोल;

बोवडे बोल.

शुक (३९४०) (सं) वि. - कठोर; निर्दय; प्रकाशमान; शुभ्र;

परित्यक्त; सांधलेले; जुळलेले.

(सं) ना. - मांस; आंबट पदार्थ.

शुक्ति (३९४०) (सं) ना. - मोत्याचा शिंपळा; शिंप.

—उद्भव-बीज (३९४० [३९]) (सं) ना. - मोती.

शुक्र (३९४०) (सं) ना. - एक ग्रह; दैत्यगुरु; एक नीतिशास्त्रकार;

चांदी; वीर्य; रेत.

—अंग (३९४०) (सं) ना. - मोर.

शुक्रनीति (३९४० [३९]) (सं) ना. - शुक्राचार्यकृत राजनीतिग्रंथ.

शुक्राचार्य (३९४० [३९]) (सं) ना. - दैत्यगुरु.

शुक्ल (३९४०) (सं) वि. - चांदीचे; चंदेरी; पांढरें; शुभ्र.

(सं) ना. - वीर्य; रेतस; नेत्ररोग.

—पक्ष (३९४०) (सं) ना. - शुद्धपक्ष; चांदणी रात्र असणारा

पंथरवडा; महिन्याचा पूर्वांश.

शुंग (३९४०) (सं) ना. - भाताचे तूस; भातकोंडा; एक झाड;

एक कर्नाटकी राजवंश.

शुचि (३९४०) (सं) ना. - निर्मलता; शुद्धता; चोखपणा; पांढरेपणा;

सत्य; सद्गुण; पावित्र्य; मित्र; अग्नि.

शुचिर (३९४०) (सं) वि. - पांढरें; शुभ्र.

शुचिकर (३९४०) (सं) वि. - शुद्धिकारक; निर्मल; पावित्र;

स्वच्छ.

शुचिर्भूत (३९४० [३९]) (सं) वि. - सोवळा; स्वच्छ; पवित्र.

शुंठ (३९४०) (सं) वि. - अज्ञानी; मोंड; मूर्ख; बुद्धिहीन.

शुंठि (३९४०) (सं) ना. - सुंठ; आलें.

शुंड (डा) (३९४० [३९]) (सं) ना. - हत्तीची सोड; हत्तीच्या

गंडस्थलातील मदस्त्राव.

—दंड (३९४०) (सं) ना. - सोड.

शुंडाल (३९४० [३९]) (सं) ना. - हत्ती; गज.

शुद्ध (३९४०) (सं) वि. - कलंकरहित; पवित्र; चोख; सोवळें.

प्रामाणिक; केवल. ‘शुक्ल.’ पहा.

शुद्धक (३९४०) (क) ना. - मूल वर्णमाला.

शुद्धाचार (३९४० [३९]) (सं) ना. - सद्गर्तन; सदाचार; चांगली

राहाणी; प्रामाणिक जीवन.

शुद्धांत (३९४० [३९]) (सं) ना. - राणीवास; अंतःपूर.

शुद्धि (३९४०) (सं) ना. - स्वच्छता; पावित्र्य; निवड; चांगुलपणा;

सत्य; प्रामाणिकपणा; पुण्य; पापमोचन; दुर्गा; अधिकारी;

शुद्धीकरण; पतित परावर्तन; मतांतर; संस्कार; पुटपाक.

शुनःशेष (३९४० [३९]) (सं) ना. - एक वैदिक ऋषि; आईबापांना

नकोसा झालेल मुलगा; अजगर्ताचा मुलगा.

शुनक (३९४०) (सं) ना. - कुत्रा; शुनि; एक ऋषि.

शुनाश्रीर (३९४० [३९]) (सं) ना. - इंद्र; शुबड.

शुनि (३९४०) (सं) ना. - कुत्री.

शुभ (३९४०) (सं) ना. - क्षेम; मंगल; कल्याण; आनंद; सुदैव.

—अंग (गी) (३९४० [३९]) (सं) ना. - सुंदर देहधारी.

—सुहृत् (३९४० [३९]) (सं) ना. - मंगल समय; कल्याणकर

घटका.

शुभ्र (३९४०) (सं) वि. - पांढरे; स्वच्छ; निर्मल;

झळझळीत.

शुभ्रदंति (३९४० [३९]) (सं) ना. - इंद्राचा हत्ती; ऐरावत.

शुभ्रवाहन (शुभ्रवाहन) (सं) ना. - अर्जुन.

शुभ्रांशु (शुभ्रांशु) (सं) ना. - चंद्र.

शुभ्रातपत्र (शुभ्रातपत्र) (सं) ना. - पांढरी छत्री; श्वेत छत्र;
एक छत्र.

शुभ (शुभ) (सं) वि. - धड्ड; अज्ञानी; हुंभ; राक्षस; 'शुभ' पहा.

शुल्क (शुल्क) (सं) ना. - जकात; सारा; किंमत; वरदक्षिणा;
छीधन.

—कन्याशुल्क (कन्याशुल्क) (सं) ना. - हुंडा; वधुदक्षिणा.

शुल्ब (शुल्ब) (सं) वि. - रमणीय; सुंदर.

(सं) ना. - दोर; दोरी; ताम्र; तांबे.

शुश्रूषा (वे) (शुश्रूषा [वे]) (सं) ना. - ऐकून घेण्याची
इच्छा; सेवा; उपचार; नम्रता; परिचर्या; विधेयता.

शुष्क (शुष्क) (सं) वि. - वाळलेले; रसहीन; निरुपयोगी;
निष्प्रयोजन; व्यर्थ; निकासी.

—आलाप (आलाप) (सं) ना. - कोरड्या गप्पा; वाळली
वडवड; काथ्याकूट; निष्फळ चर्चा; स्नेहशून्य भाषण.

—उपचार (उपचार) (सं) ना. - मनांत नसता केलेले
अतिथ्य.

शुष्म (शुष्म) (सं) ना. - बल; सामर्थ्य; चकाकी; कांति.

शूक (शूक) (सं) ना. - धान्यावरील तूस; कोंडा; भूस.

शूकर (शूकर) (सं) ना. - सूकर; रानडुकर; वराह.

शूकल (शूकल) (सं) वि. - बोथट; मोड; अडेल तट्टु;
अडणारा घोडा.

शूद्र (शूद्र) (सं) ना. - चतुर्थवर्णीय; सेवा करून राहणारा;
उपनयन संस्कार नसलेला.

शूद्रक (शूद्रक) (सं) ना. - 'मृच्छकटिक' नाटकाचा कर्ता.

शूद्रा (दे) (शूद्रा [दे]) (सं) ना. - शूद्रस्त्री; शेतकरीण;
दुसऱ्याची सेवा करून राहणारी.

शूद्राणि (णी) (शूद्राणि [णी]) (सं) ना. - शूद्रस्त्री; शूद्राची
पत्नी.

शून्य (शून्य) (सं) वि. - मोकळे; पोकळ; रिते; रिकामे; फोल;
दुःखित; खिन्न.

(सं) ना. - शून्यचिन्ह; आकाश; हानी; मायाविद्या;
नास्तिकता; वंचना.

शून्यवादि (शून्यवादि) (सं) ना. - नास्तिक; निरीश्वरवादी;
चार्वाक.

शून्यसंपादने (शून्यसंपादने) (सं) ना. - श्रीप्रभुदेवाचा
'वचनग्रंथ'

शूर (शूर) (सं) वि. - धीर; धीट; वीर; पराक्रमी; बलिष्ठ;
समर्थ. 'आकेबाळ' पहा.

(सं) ना. - सूर्य.

शूर्प (शूर्प) (सं) ना. - 'गेरसे' पहा. सूप.

शूर्पक (शूर्पक) (सं) ना. - कामवैरी; एक राक्षस.

शूर्पकर्ण (शूर्पकर्ण) (सं) ना. - सुपासारखे कान असलेला
हत्ती. गणपति.

शूर्पनखि (शूर्पनखि) (सं) ना. - सुपलीसारखी नखे
असणारी; राक्षसी; रावणाची बहीण.

शूल (शूल) (क) ना. - कष्ट; दुःखणें; यातना; बर्ची; वीट;
सुळी देण्याचा खांब; त्रिशूल; सूळ.

शूलधर (पाणि) (शूलधर [पाणि]) (सं) ना. - त्रिशूल
धारण करणारा; शंकर.

शूलि (शूलि) (सं) ना. - शूल असलेला; परमेश्वर; शिव;
नळाश्रित वातरोग असणारा.

शूले (शूलै) (सं) ना. - दुःख; ठणका; संघिवात; सूळ;
नळाश्रित वातरोग.

शूल्य (शूल्य) (सं) ना. - भाजलेले मांस; सुळावर भाजलेले
मांस.

शृगाल (शृगाल) (सं) ना. - कोव्हा; जंबुक.

शृंगला (ले) (शृंगला [ले]) (सं) ना. - साखळी; वेडी;
साखळदंड; दुवाजोड.

शृंगलावटि (टी) (शृंगलावटि [टी]) (सं) ना. - पोहरा;
रहाटगाडगे; पाण्याचा रहाट.

शृंग (शृंग) (सं) ना. - शिंग; शिंगाडा; शेंडा; शिखर;
पर्वतमाथा; एक वाद्य; प्रमुखता; मालक; एक ऋषि; उंची.

शृंगरिसु (शृंगरिसु) (क) धा. - शृंगारणें; अलंकारणें;
भूषविणें; सजणें; सजवणें; नटणें; नटविणें; शिस्त करणें.

शृंगार (शृंगार) - (सं) ना. - अलंकार; आभरण; रसराज;
नवरसातील प्रथम रस; रतिविलास; शोभा.

—चेष्टे (चेष्टे) (सं) ना. - प्रेमसूचक हावभाव;
प्रणयविर्भाव.

शृंगाट (टक) (शृंगाट [टक]) (सं) ना. - चवहाठा; चौक;
खूट; सेनाव्यूह.

शृंगारि (शृंगारि) (सं) वि. - शृंगार करणारी; नटणारी;
सुंदरी.

शृंगि (शृंगि) (सं) ना. - शिंगे असलेली; शिखर असलेली;
चितळ; ठिपक्याचे हरिण; मिश्रसुवर्ण; शिंगवण.

शृत (शृत) (सं) वि. - शिजवलेले; पाचित; उकडलेले;
स्वयंपाक झालेले.

शेखर (शेखर) (सं) ना. - श्रेष्ठ पुढारी; प्रमुख; नायक; नेता;
किरीट; वाशिग; बुचडा; वेणी; डोक्याचे केस.

शेखरिसु (शेखरिसु) (क) धा. - एकत्र करणें; संग्रहणें;
गोळाकरणें; ढीग करणें.

शेतकि (शैडक) (अ.दे) ना. - कृषिकर्म. 'बैसाय' पहा.
 शैमुषि (षी) (शैमुषि [३६]) - (सं) ना. - ज्ञान; जाणीव;
 समजूत.
 शैवल (वाल) (शैवल [३७]) (सं) ना. - शेवाळ; गंजाळ;
 अंतर्गंगा; पाचू; सुगंधी लाकूड.
 शैव (शैव) (सं) वि. - उरलेले; बाकी; शिल्लक.
 (सं) ना. - आदिशेष; बलराम; लक्ष्मण; एक हत्ती.
 —गिरि (१०) (सं) ना. - तिरुपति पर्वत.
 शैषधर (भूषण) (शैषधर [३८]) (सं) ना. - सर्पाचा
 अलंकार करणारा; शंकर; नागभूषण.
 शैषशायि (शैषशायी) (सं) ना. - विष्णु.
 शैषा (षे) (शैषा [३९]) (सं) ना. - कुंकुमाक्षता; मंगलाक्षता;
 प्रसाद; शेषभरण.
 शैषेतळे (शैषेतळी) (क) धा. - अक्षता लावणें; अक्षता टाकणें;
 आशीर्वाद देणें.
 शैक्षणिक (शैक्षिक) (सं) वि. - शिक्षणासंबंधी.
 शैव्य (शैव्य) (सं) ना. - थंडी; हुडहुडी; हिम; दव; धुके.
 शैव्योपचार (शैव्योपचार) (सं) ना. - वेद्युद्धावस्था
 घालवण्यासाठी केलेले थंड उपचार.
 शैथिल्य (शैथिल्य) (सं) ना. - हिलेपणा; दुर्बलता; सैलपणा.
 शैनेय (शैनेय) (सं) ना. - शनिपुत्र; सात्यकी.
 शैल (शैल) (सं) वि. - दगडी; दगडाचे; दगडानें भरलेला.
 (सं) ना. - डोंगर; पर्वत.
 —अट (७४) (सं) ना. - वनवास; वनसंचार; रानात
 राहणारा; श्रापद.
 —धर (७५) (सं) ना. - कृष्ण; गोवर्धनधारी.
 —पत्र (७६) (सं) ना. - बिल्वपत्र.
 —सार (७७) (सं) वि. - दगडासारखे घट्ट; कठीण;
 टणक; रथचक्राप्रमाणे कणखर.
 —जा-जे (७८, ७९) (सं) ना. - पार्वती.
 —धन्वा-धन्वन् (७९, ८०) (सं) ना. - शिव;
 परमेश्वर.
 शैलादि (शैलादि) (सं) ना. - नदीश्वर; शिवाचा अनुयायी;
 शैलद्रष्टृपुत्र.
 शैलालि (शैलालि) (सं) ना. - नट; नर्तक; नाचा.
 शैलिक्य (शैलिक्य) (सं) वि. - दुरभिमानी; वंचक; फसव्या.
 शैली (लि) (शैली [८१]) (सं) ना. - छेदक; परिच्छेद;
 वितरणरीति; विवेचनप्रणाली; वर्तन; रीतिक्रम; काव्यरचनेची
 विशिष्ट पद्धत.
 शैल्य (शैल्य) (सं) ना. - नट; नर्तक; गायक; नाटक; दुष्ट;
 बिल्वपत्र.

शैलेंय (शैलेंय) (सं) ना. - शिलारस; शिलाजित; पर्वताप्रमाणे
 अचल; सिंह; सेंधव; सुगंधी पदार्थ.
 शैव (शैव) (सं) ना. - शिवासंबंधी; शिवभक्त; शिवपूजक.
 शैवल (वाल) (शैवल [३७]) (सं) ना. - शेवाळ;
 अंतर्गंगा.
 शैवल्लिनि (नी) (शैवल्लि [३८]) (सं) ना. - नदी; सरोवर.
 शैशव (शैशव) (सं) ना. - बाल्य; बाळपण; शिशुत्व; कौमार्य.
 शैशिर (शैशिर) (सं) वि. - शिशिरासंबंधी; हिवाळ्यातील.
 शोक (शोक) (सं) ना. - दुःखणें; गंडातर; कळवळा; इवळणूक.
 विलाप; रड.
 —अग्नि (७९) (सं) ना. - दुःखाचा ताप; दुःखानल.
 —आकुल (८०) (सं) वि. - दुःखपूर्ण; दुःखविह्वल.
 —आर्त (८१) (सं) वि. - दुःखी; दुःखपीडित; अमागी.
 शोचन ((शोचन) (सं) ना. - दुःख; विलाप; रडारड;
 शोचनीय (शोचनीय) (सं) वि. - दुःखदायक; वाईट.
 शोचिसु (शोचिसु) (क) धा. - दुःख करणें; विचार करणें;
 विलाप करणें; रडणें.
 शोठ (शोठ) (सं) वि. - दुष्ट; आळशी; वंचक.
 शोण (शोण) (सं) ना. - तांबडा रंग; किरमिजी वर्ण; अग्नि;
 रक्त; एक नदी.
 —उपल (८२) (सं) ना. - माणिक; तांबडा खडा; पद्म;
 रक्त कमल.
 शोणित (शोणित) (सं) ना. - रक्त; आर्तव; विटाळ; किरमिजी
 रंग.
 शोणितपुर (शोणितपुर) (सं) ना. - बाणासुराची राजधानी.
 शोथ (शोथ) (सं) ना. - सूज; फुगवटा; फुगारा; फूग.
 शोघ (शोघ) (सं) ना. - तपास; हुडकणी; पत्ता; शुद्धकरण्याची
 क्रिया; गाळणे; ऋणमुक्ति.
 —इसु (८३) (क) धा. - हुकडणें; पत्ता लावणें; परिशीलन
 करणें.
 शोफ (शोफ) (सं) ना. - सूज; फुगवटा; तीव्र बंधन.
 शोभन (शोभन) (सं) ना. - शोभा; सौंदर्य; मांगल्य; आरास.
 शोभर (शोभर) (सं) ना. - निर्मलता; स्वच्छता; चोखपणा.
 शोभा (भे) (शोभा [८४]) (सं) ना. - सुंदरता; आरास;
 प्रकाश; कांति; अलंकार; आनंद झगझगाट; ओप.
 शोभायमान (शोभायमान) (सं) वि. - चकाकणारे;
 शोभणारे; शोभून दिसणारे.
 शोषण (शोषण) (सं) ना. - नागवण; नाडणूक; जिरवणी;
 वाळवण; ओढ.
 शौच (शौच) (सं) ना. - स्वच्छता; निर्मलता; शुद्धता;
 सोवळेपणा; मलविसर्जन.

शॉड (शॉ०ड) (सं) वि. - समर्थ; श्रेष्ठ; निशार्थुद; उन्मत्त;
अत्यासक्त.

शॉडिक (शॉ०डिक) (सं) वि. - दारु विकणारा; गुत्तेदार;
अमली पदार्थ विक्रेता; आसवविकणारा.

शौद्धोदनि (शौद्धो०द०नि) (सं) ना. - शुद्धोदनाचा पुत्र; बुद्धदेव.

शौनक (शौ०नक) (सं) वि. - नैमिषारण्यातील एक ऋषि.

शौरि (शौ०) (सं) ना. - कृष्ण; विष्णु; शनिदेव.

शौर्य (शौ०र्य) (सं) ना. - पराक्रम; छातीठोकपणा; सामर्थ्य;
पीळ.

श्मशान (शु०श०न) (सं) ना. - मरण; प्रेतभूमि; दहनभूमि;
रुद्रनिवास.

—वासि (शौ०) (सं) ना. - शंकर; श्मशानांत राहणारा.

—विरक्ति (शौ०रक्ति) (सं) ना. - तात्पुरतें वैराग्य; क्षणिक
विराग.

श्मश्रु (शु०श्रु) (सं) ना. - दाढीमिशी.

श्याम (शु०य०म) (सं) ना. - काळा वर्ण; करकरीत तिन्हीसांज;
संध्याकाळ; नीळ; हिरवा रंग.

—घनश्याम (शु०नशु०य०म) (सं) ना. - कृष्ण.

—कर्ण (शु०क०र्ण) (सं) ना. - अश्वमेधाचा घोडा.

श्यामला (ले) (शु०य०म०ला [ली]) (सं) ना. - काळ्या वर्णाची
स्त्री; दुर्गा; पार्वती; यमुना नदी.

श्यामाक (शु०य०मा०क) (सं) ना. - सावा धान्य; वरई; वरी.

श्यामांग (शु०य०मा०ंग) (सं) ना. - कृष्ण; कृष्णा; कालिंदी.

श्याला (लक) (शु०य०ला [लक]) (सं) ना. - पत्नीचा भाऊ;
मेहुणा; बहीणीचा पति.

श्येन (शु०ये०न) (सं) ना. - ससाणा; शिकारी पक्षी; बहिरी
ससाणा; श्वेतपक्षी. 'गिडग' पहा.

श्रद्धा (द्वे) (शु०द०द्वा [द्वे]) (सं) ना. - विश्वास; इच्छा;
मागणी; आदरबुद्धि; मान्यता; भक्ति.

श्रद्धालु (शु०द०द्वा०लु) (सं) वि. - विश्वासु; भक्तिमान.

श्रम (शु०म) (सं) ना. - थकवा; आयास; झीज; उद्योग;
प्रयत्न; रूढी; वापर; काम.

—इक (शु०क) (सं) वि. - कष्ट करणारा; कसणारा; घाम;
स्वेद; श्रमानें येणारे अंगांतील पाणी.

श्रमण (णक) (शु०म०ण [णक]) (क) ना. - जैन संन्यासी;
बौद्ध संन्यासी; मिश्रु; सायासी; परिश्रम; कष्ट.

श्रय (शु०य०) (सं) ना. - आश्रय; आधार; जमीन; घर.

श्रयणीय (शु०य०णी०य०) (सं) वि. - आश्रयघेण्यायोग्य.

आधार घेण्यासारखे; विश्राम्य.

श्रव (वण) (शु०व [वण]) (सं) ना. - ऐकणें; परिश्रुति.

—इंद्रिय (शु०इ०द्रि०य०) (सं) ना. - कान; श्रोत्र.

श्राद्ध (शु०द०द्) (सं) ना. - श्रद्धेनें करावयाचे पितृतर्पण;
वर्षांतिक; (सं) वि. श्रद्धावान; विश्वासु.

श्राद्धदेव (शु०द०द्दे०व) (सं) ना. - यम; काळपुरुष.

श्रांत (शु०अ०ंत) (सं) वि. - दमलेला; थकलेला; शिणलेला;
विश्रब्ध; शांत; स्वस्थ.

श्रावक (शु०व०क) (सं) ना. - ऐकणारा; श्रोता; शिष्य;
जैन धर्मी.

श्रावण (शु०व०ण) (सं) वि. - कानासंबंधी.

(सं) ना. - श्रावण महिना; श्रावणाचा पुत्र.

श्राव्य (शु०व०य०) (सं) वि. - ऐकण्यास योग्य. मधुर; मनोहर.

—काव्य (शु०व०य०) (सं) ना. - मात्रा वृत्तातील काव्य; संगीत.

श्रित (शु०अ०त) (सं) वि. - आश्रित; समाविष्ट; मानलेला;
उपचार केलेला.

श्री (शु०) (सं) ना. - लक्ष्मी; संपत्ति; ऐश्वर्य; कीर्ति; प्रभा;
उन्नति; वाढ; अलंकार; शोभा; मांगल्य; आशीर्वाद.

श्रीकंठ (शु०क०ं०ठ) (सं) ना. - परमेश्वर.

श्रीकर (शु०क०र) (सं) वि. - मंगल; धनसाधक; कांतिप्रद.

श्रीकांत (शु०क०अ०ंत) (सं) ना. - विष्णु; लक्ष्मीपति.

श्रीकार (शु०क०र) (सं) ना. - 'श्री' या प्रथमाक्षराची ओळख.

आशीर्वचनात्मक लेखारंभीची श्री.

श्रीखंड (शु०ख०ड) (सं) ना. - चंदन; एक मधुर खाद्य; श्रीखंड.

श्रीद (शु०दे) (सं) ना. - संपत्ति देणारा; कुवेर.

श्रीधर (शु०दे०र) (सं) ना. - विष्णु; लक्ष्मीधर.

श्रीनगर (शु०ने०न०र) (सं) ना. - काश्मीरांतील प्रमुख शहर.

श्रीनंदन (शु०ने०न०द०न) (सं) ना. - लक्ष्मीपुत्र; मदन; काम.

श्रीनिवास (शु०ने०नि०वा०स) (सं) ना. - विष्णु; निवारा देणारी
श्री ज्याच्याबळ राहते असा.

श्रीपति (शु०ने०प०ति) (सं) ना. - विष्णु.

श्रीमत् (शु०ने०म०त्) (सं) वि. - श्रीयुत; श्रीमंत.

श्रीमुख (शु०ने०मु०ख) (सं) ना. - एक संवत्सर; गुरु वडीलधारे
याची चर्या; तेजस्वी चेहरा; देखणेपणा.

श्रीरंग (शु०ने०र०ंग) (सं) ना. - विष्णु; श्रीरंगपट्टण.

श्रीवत्स (शु०ने०व०त्स) (सं) ना. - विष्णु; विष्णूच्या
छातीवरील मत्स्य.

—अंक (शु०अ०क) (सं) ना. - श्रीवत्सलांछन.

श्रीवत्सलांछन (शु०ने०व०त्स०ला०अ०छ०न) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण;

श्रीवत्साची स्तूण असलेला.

श्रीवधू (शु०ने०व०धू) (सं) ना. - लक्ष्मी.

श्रीधर (शु०ने०ध०र) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण.

श्रीशैल (शु०शु०शै०ल) (सं) ना. - महिष्कार्जुन लिंगोद्भव स्थान;

पंडित आराध्याचे अवतार स्थळ.

श्रुत (श्रु०) (सं) वि. - ऐकलेलें; समजलेलें.

(सं) ना. - श्रुति; वेद; ज्ञान.

श्रुतपडिसु (श्रु०) (क) धा. - निवेदन करणें;

विनंती करणें; प्रार्थणें.

श्रुतकीर्ति (श्रु०) (सं) ना. - कीर्तिशाली; प्रसिद्ध;

नावाजलेला; जैनयति.

श्रुत (ति) देवि (श्रु०) (सं) ना; - शारदा;

सरस्वती.

श्रुति (श्रु०) (सं) ना. - कान; श्रोत्र; श्रवण; ध्वनि; नाद; वेद.

श्रेणि (णी) (श्रे०) (सं) ना. - बढती; उन्नति;

इयत्ता; ओळ; गट; समूह; सैन्यविभाग.

श्रेय (यस) (यस्सु) (श्रे०) (सं) ना. -

कीर्ति; गौरव; सुदैव; क्षेम; मोक्ष; सुख.

श्रेयः प्रार्थने (श्रे०) (सं) ना. - आशीर्वादाची

याचना; 'शुभं भवतु'ची अपेक्षा.

श्रेयोभिलाषा (श्रे०) (सं) ना. - श्रेयाची इच्छा;

श्रेयः प्रार्थना.

श्रेष्ठ (श्रे०) (सं) वि. - उत्तम; योग्य; अग्रगण्य; वडील.

(सं) ना. - राजा; कुबेर; ब्राह्मण; विष्णु.

श्रेष्ठिन् (श्रे०) (सं) ना. - व्यापारी; नायक; पुढारी; शेट.

श्रेण (श्रे०) (सं) वि. - लंगडा; पांगळा. 'हेळब' पहा.

श्रेणि (णी) (श्रे०) (सं) ना. - जघन; हुगण;

नितंब; मार्ग; वाट.

श्रोतव्य (श्रो०) (सं) ना. - ऐकण्यासारखे; ऐकू

येण्यासारखे.

श्रोत (ता) (श्रो०) (सं) ना. - ऐकणारा; श्रोतृवृंद;

लक्ष देणारा;

श्रोत्र (श्रो०) (सं) ना. - कान; हत्तीच्या सोडेचा शेंडा.

श्रोत्रिय (श्रो०) (सं) ना. - वैदिकब्राह्मण; वेदपठण

केलेला; पंडित.

श्रौत (श्रौ०) (सं) ना. - वेदासंबंधी; वेदांत सांगितलेले;

वेदसंमत; कानासंबंधी.

श्लक्ष्ण (श्ल०) (सं) वि. - चिकट; गुळगुळीत; स्निग्ध;

दलदलीची (जमीन).

श्लथ (श्ल०) (सं) वि. - ढिला; शिथिल; सैल; थलथलित.

श्लाघन (ना) (ने) (श्ल०) (सं) ना. - स्तुति;

गौरव; वर्णन; तोंडवूनपणा.

श्लाघा (घे) (श्ल०) (सं) ना. - स्तुति; कीर्ति; वर्णन.

श्लाघिसु (श्ल०) (क) धा. - स्तुति करणें; स्तवन करणें;

कीर्ति गाणें; वाखाणणें.

श्लाघ्य (श्ल०) (सं) वि. - स्तुत्य; श्रेष्ठ; संभावित; सद्गृहस्थ.

श्लिष्ट (श्लि०) (सं) वि. - मिसळलेला; जुळलेला; व्यर्थी; मिठी

घातलेला.

श्लेष (श्ले०) (सं) ना. - मिश्रण; जुळणी; आलिंगन; एक

शब्दालंकार.

श्लेष्म (श्ले०) (सं) ना. - कफ; त्रिदोषांपैकी एक.

श्लोक (श्लो०) (सं) ना. - पद्य; कवन; कीर्ति.

श्व (श्वन्) (श्व०) (सं) ना. - कुत्रा; सारमेय; श्वान.

श्वः (श्व०) (सं) ना. - उद्या; भविष्यकाली.

श्वपच (श्व०) (सं) ना. - चांडाल; महार; अंत्यज.

श्वपाक (श्व०) (सं) ना. - चांडाल; महार.

श्वशुर (श्व०) (सं) ना. - साखरा.

श्वश्रु (श्रू) (श्व०) (सं) ना. - सासू;

श्वसन (श्व०) (सं) ना. - श्वासोच्छ्वास; वायु.

श्वसित (श्व०) (सं) वि. - श्वास; श्वासोच्छ्वास; दीर्घश्वास.

श्वान (श्व०) (सं) ना. - कुत्रा; शुनक. 'सोणग' पहा.

श्वापद (श्व०) (सं) ना. - क्रूर मृग; हिंस्रपशु; बाघसिंह.

श्वाम (श्व०) (सं) ना. - वारा; हवा; श्वासोच्छ्वास; दमा.

श्वामकास (श्व०) (सं) ना. - दमा; श्वसनांत होणारा

सुई सुई आवाज.

श्वामकोश (श्व०) (सं) ना. - फुप्फुस.

श्वेत (श्वे०) (सं) वि. - पांढरे; शुभ्र; सफेत.

—कैतु (श्वे०) (सं) ना. - बौद्ध संन्यासी; जैन साधु.

—छत्र (श्वे०) (सं) ना. - पांढरी छत्री; राजछत्र;

अन्नदागिरी.

श्वेतक (श्वे०) (सं) ना. - चांदी; रुपे; कवडसा; कवडा.

श्वेतगस्त (श्वे०) (सं) ना. - बंदक. 'वातु' पहा.

श्वेतच्छद (श्वे०) (सं) ना. - बंदक.

श्वेतद्वीप (श्वे०) (सं) ना. - वैकुंठ.

श्वेतवर्णीय (श्वे०) (सं) वि. - यूरोपीय; गौरवर्णाचा;

गोरा.

श्वेतवाहन (श्वे०) (सं) ना. - चंद्र; अर्जुन.

श्वेतहय (श्वे०) (सं) ना. - इंद्राश्व; पांढरा घोडा;

उच्चैःश्रवा.

श्वेतवाही (श्वे०) (सं) ना. - इंद्र; अर्जुन.

श्वेताद्रि (श्वे०) (सं) ना. - कैलास पर्वत; रजतगिरी;

मेरुपर्वत.

श्वेतांबर (श्वे०) (सं) ना. - पांढरे कापड; शुभ्र वस्त्र;

पांढरे कापड वापरणारा जैनपंथ.

श्वेतांबरि (श्वे०) (सं) ना. - शुभ्रवासना; जैनसंन्यासिनी.

ष (ऌ) (सं) ना. - अवर्गीय ६ वें व्यंजन.

(सं) वि. - श्रेष्ठ; उत्तम.

(सं) ना. - नुकसान; अंत; बाकी; नाश; स्वातंत्र्यसाधना.

षष् (ट्) (ऌऌ [ऌ]) (सं) वि. - सामासिक शब्दांत 'ष' चा 'ट्' होतो; सहा.

षट् (ऌऌ) (सं) ना. - सहाचा गट.

षट्क (ऌऌऌ) (सं) वि. - तिसऱ्यानें ऐकलेली गोष्ट; सहा कानांवर गेलेले; कर्णोपकर्णी गेलेले.

षट्कर्म (ऌऌऌऌ) (सं) ना. - ब्राह्मणाची सहा कर्मे; (यजन; याजन; अध्ययन; अध्यापन; दान; प्रतिग्रह.) ब्राह्मणाच्या उपजीवनापुरतेच वाणिज्य; कृषिकर्म; शांति; वशीकरण; सहा योग.

षट्कर्मि (ऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - षट्कर्मी ब्राह्मण; ब्राह्मणाची योग्य कामे करणारा.

षट्कोन (ऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - सहा भुजांची आकृति.

षट्चक्र (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - शरीरातील सहा प्रकारची चक्रे.

षट्चरण (पद) (ऌऌऌऌऌऌ [ऌऌ]) (सं) ना. - सहा पायांचा भुंगा; भ्रमर.

षट्पदि (ऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - भ्रमर; एक कन्नड काव्यप्रकार.

षट्स्थल (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - वीरशैव धर्माचाराची सहा स्थाने.

षडक्षर (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - 'ॐ नमः शिवाय' हा षडक्षरी मंत्र; एक वीरशैव कवि.

षडंग (ऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - (कल्प; शिक्षा; व्याकरण; निरुक्त; छंद; ज्योतिष) ही वेदांची सहा अंगे.

षडभिज्ञ (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - बुद्धदेव.

षडानन (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - षण्मुख; कार्तिकेय.

षडिन्द्रिय (ऌऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - मनासह पंचज्ञानेन्द्रिये.

षडर्मि (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - (तहान; भूक; दुःख; जरा; मरण; मोह) या सहा उर्मी; लाटा; इच्छा.

षट्क्रतु (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - वसंत; ग्रीष्म; वर्षा; शरद; हेमंत; शिशिर हे सहा ऋतु.

षड्गुण (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - क्षत्रियाचे सहा गुण; साखीखीचे सहा सद्गुण.

षड्ज (ऌऌऌऌ) (सं) ना. - संगीतातील प्रथम स्वर; सा.

षड्दर्शन (ऌऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - सांख्य; योग; न्याय; वैशेषिक; मीमांसा व वेदांत ही सहा दर्शने; सौर; वैष्णव; शाक्त; शैव; वैनायक व स्कंद हे सहा दर्शनमार्ग.

षड्दस (ऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - मधुर; आम्ल; कटु; तिक्त; कषाय; व लवण हे सहा रस; सहा चवी.

षड्द्वि (वैरि) (ऌऌऌऌऌ [ऌऌऌऌ]) (सं) ना. - काम; क्रोध; लोभ; मोह; मद; मत्सर हे सहा अंतःशत्रु.

षड्वर्ग (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - षड्वैरी; षड्विपु.

षंड (ऌऌऌ) (सं) ना. - समूह; बैल; नपूंसक.

षंडक (ढ) (ऌऌऌऌऌ [ऌऌ]) (सं) ना. - पौरुषहीनत्व; नपूंसकत्व; पौरुषहीन मनुष्य.

षण्मत (ऌऌऌऌऌ) (सं) वि. - शैव; वैष्णव; सौर; गाणपत्य; शाक्त; कापालिक ही सहा धर्ममते.

षण्मुख (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - स्कंद; कार्तिकेय; कुमारस्वामी.

षरायि (ऌऌऌऌऌऌ) (अ-दे) ना. - अंगी; विजार; शर्ट.

षष्टि (ऌऌऌऌऌ) (सं) वि. - साठ.

षष्ठ (ऌऌऌऌ) (सं) वि. - सहावा.

षष्टिपूर्ति (ऌऌऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - षष्ठ्यब्दिशांति; साठावी वर्षगांठ; षष्ठ्यब्दि समारंभ.

षष्टि (ष्टी) (ऌऌऌऌ [ऌऌऌऌ]) (सं) ना. - सहावी तिथी; सहावी विभक्ति.

षाड्गुण्य (ऌऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - सहा सद्गुणांचा समूह.

षाण्मातुर (ऌऌऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - कार्तिकेय; कुमारस्वामी; षण्मुख.

षाण्मासिक (ऌऌऌऌऌऌऌऌ) (सं) वि. - सहामाही; सहा महिन्याचे; सहामासासंबंधी.

षिङ्ग (ऌऌऌऌ) (सं) वि. - खीलंपट; जार; कामुक.

षोकि (ऌऌऌऌऌ) (अ-दे) वि. - विलासी; चैनी; (क.) ना. कामुकता; सौंदर्य.

षोडश (ऌऌऌऌऌऌ) (सं) वि. - सोळा; सोळावा; एक श्राद्ध.

षोडशोपचार (ऌऌऌऌऌऌऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - अतिथी किंवा देव यांना अर्पण करावयाची १६ पूजाविधाने

षोडामुख (ऌऌऌऌऌऌऌऌऌ) (सं) ना. - षण्मुख; कार्तिकेय.

छीव(वन) (ऌऌऌऌ [ऌऌऌऌ]) (सं) ना. - थुंकी; पिक; पिक.

स

स (सं) (सं) अ. - अवर्गीय वर्णमालेंतील ७ वें अक्षर; एक उपपद; सहित; सम; सदृश; समान.

(सं) ना. - सर्प; वायु; पक्षी; संगीतांतील षड्ज स्वर; शिव; विष्णु.

संय (सं०यं) (सं) ना. - अस्थिपंजर; वळकटी; सुरळी; गुंडाळी.

संयत (सं०यंत) (सं) वि. - वट्ट; विलंबित; आधीन; निर्बधित सिद्ध; अटक झालेला.

(सं) ना. - युद्ध.

—चेत-मन (जै०ड-मं०न) (सं) वि. - मनावर ताबा ठेवणारा.

संयतात्म (सं०यंतात्म) (सं) वि. - इंद्रियें ताब्यांत ठेवणारा; योगी.

संयत्त (सं०यंत) (सं) वि. - सिद्ध; सज्ज; रक्षक; पहारेकरी.

संयम (मन) (सं०यंम [मं०न]) (सं) ना. - इंद्रियनिग्रह; मनाची आवरशक्ति.

संयमि (सं०यंमि) (सं) ना. - इंद्रियें कक्षांत असलेला; ऋषि; मुनी.

संयुक्त (सं०यंक्त) (सं) वि. - मिश्रित; एकत्रित; वट्ट; एकूण; समाविष्ट.

संयुग (सं०यंयुग) (सं) ना. - युद्ध; रणकंदन; सादृश्य; मिश्रित; विसाण.

संयुत (सं०यंत) (सं) वि. - मिसळलेला; एकत्रित; एकजीव झालेला.

संयोग (सं०यंयुग) (सं) ना. - जुळणी; मिश्रण; समावेश; विसाण.

संयोजन (सं०यंयुज) (सं) ना. - जोडणी; मेळ; समावेश; मिश्रण.

संरक्षक (सं०रंक्षक) (सं) ना. - पालक; जबाबदार; उत्तरदायी; रक्षक.

संरक्षण (णे) (सं०रंक्षणे [ळी]) (सं) ना. - पालन; वाहन; जबाबदारी.

संरक्षिसु (सं०रंक्षिसु) (क) धा. - जबाबदारी घेणें; पालन करणें; जोडीदार होणें; साह्य करणें.

संरंभ (सं०रंभ) (सं) ना. - वेग; आवेश; संभ्रम; उद्रेक; उत्साह; कळकळ; गोंधळ; गडबड; चीड; क्रोध.

संराव (सं०राव) (सं) ना. - गर्जना; घोषणा; उद्घोष.

संरुद्ध (सं०रुद्ध) (सं) वि. - प्रतिहत; भरलेला; विरुद्ध; वेदलेला; हुल्ला झालेला; तिरस्कृत.

संरोध (सं०रुध) (सं) ना. - अग्रदूत; अडचण; संकट; विघ्न; पुरःप्रेषण.

संलभ (सं०लभ) (सं) वि. - चिकटलेला; एकजीव झालेला; एकरूप; कललेला.

—कोन (कै०न) (सं) ना. - लागूनचा कोन.

संलाप (सं०लाप) (सं) ना. - सलग्नीचें भाषण; मोकळ्या वेळच्या गप्पा.

संवत्सर (सं०वत्सर) (सं) ना. - एक संपूर्ण वर्ष.

संवन्नन (सं०वन्नन) (सं) ना. - फसवणूक; भोळसटपणा; वेड.

संवर (रण) (सं०वर [रण]) (सं) ना. - झाकण; आवरण;

दृष्टिआड करणें; सिद्धता; सेतु; बांध; संकोच; एक मृग;

शत्रुसुर; पाणी; बौद्धांचा एक धार्मिक संस्कार; आत्मसंयमन.

संवरणे (भरणे) (सं०वरणे [भरणे]) (सं) ना. - सिद्धता;

सज्जता; विस्तार; जबाबदारी.

संवरिसु (सं०वरिसु) (क) धा. - सिद्ध करणें; सज ठेवणें;

रक्षिणें; पालन करणें; बांध घालणें.

संवर्त (तन) (सं०वर्त [वर्त]) (सं) ना. - प्रलयकाळचा

मेघ; प्रवाहाची ओढ; डोह; प्रलयाभि; वडवाभि; बलराम.

संवर्तक (सं०वर्तक) (सं) ना. - दावानल; प्रलयमेघ; डोह.

संवर्धक (सं०वर्धक) (सं) वि. - चांगले वाढणारे; स्वागत करणारा; आशयपूर्ण.

संवर्धिर (सं०वर्धिर) (सं) वि. - पुष्ट; समृद्ध; विस्तृत; चांगल्या रीतीने वाढलेला.

संवसथ (सं०वसथ) (सं) ना. - राहण्याचे ठिकाण; वसती; वाडी; लहान खेडें.

संवाद (सं०वाद) (सं) ना. - चर्चा; वादविवाद; संभाषण;

बोलणें; तर्क; सादृश्य; मान्यता; बातमी; संगीतांतील संवादी

स्वर; मतैक्य; विचारसादृश्य.

संवाहक (सं०वाहक) (सं) वि. - मग्न असलेला; घर्षण करणारा; मर्दन करणारा; पाय चेंपणारा; मार वाहणारा; जबाबदार.

संवाहन (सं०वाहन) (सं) ना. - पायचेंपणी; ओझें वाहणे; कार्यवाहकता.

संविचिं (सं०विचिं) (सं) ना. - संवेदना; ज्ञान; जाणीव; समजूत; गणती; उल्लेख.

संविधान (सं०विधान) (सं) ना. - रचना; निर्माणकौशल्य;

व्यवस्था; जोडणी; समावेश; संनिवेश; प्रसंग; शासन नियम.

संवीक्षण (सं०वीक्षण) (सं) ना. - निरीक्षण; परीक्षण; संशोधन-

संवृत (सं०वृत) (सं) वि. - झाकलेले; आवृत; भरलेलें; प्राप्त.

संवेग (संवेग) (सं) ना. — गडबड; त्वरा; धाई; वेग;
आतुरता.

संवेद (दने) (संवेद [दने]) (सं) ना. — लागण; जाणीव;
ज्ञान; मनाला पटणे; अनुभव; भावना; धारणा; बोध;
ग्रहणशक्ति.

संवेश (संवेश) (सं) ना. — सुखनिद्रा; विराम; विश्रान्ति;
मग्नता.

संव्यान (संव्यान) (सं) ना. — उत्तरीय; उपरणे; दुपेटा;
शाल; पांघरूण.

संशय (संशय) (सं) ना. — देणगी; अनुमान; चूक; कल्पना;
मानसिक आंदोलन.

संश्रय (संश्रय) (सं) ना. — आधार; असरा; पाठिंबा; आशय.
संश्लिष्ट (संश्लिष्ट) (सं) वि. — आलिंगन दिलेला; अटीमिठी
घातलेला.

संश्लेष (संश्लेष) (सं) ना. — दृढालिंगन; मीलन; जवळीक.

संसक्त (संसक्त) (सं) वि. — अतिसमीप; निकट; चिकटलेला;
लागूनचा; गाढ संबंधी.

संसत् (द) (संसत् [द]) (सं) ना. — महासभा; परिषद;
बैठक; सभा; न्यायस्थान.

संस्मरण (संस्मरण) (सं) ना. — गमन; चलन; संसार; प्रपंच;
क्रांति; युद्धारंभ; राजमार्ग; पुनर्जन्म; सैन्यसंचलन; धर्मशाळा;
इहलोक; ऐहिक सुख; जन्म.

संस्पर्श (संस्पर्श) (सं) ना. — संपर्क; संबंध; जोडीदारी; सादृश्यता;
वापर; संभोग; समावेश; खूण; परिचय; सहकार; सहजीवन.

संसाद (संसाद) (सं) ना. — संसद; महासभा; परिषद;
न्यायालय.

संसार (संसार) (सं) ना. — प्रपंच; जीवन; कुटुंब; घराणे;
पत्नि; चरितार्थ; जननमरणाचा फेरा; ऐहिक संबंध.
— गुरू (गुरू) (सं) ना. — मन्मथ; कामदेव.

संसारि (रिग) (संसारि [रिग]) (सं) वि. — संसार करणारा;
कुटुंबी; गृहस्थ; लौकिक विचारांत गुरफटलेला.

संसिद्धि (संसिद्धि) (सं) ना. — सिद्धि; पुरवठा; लाभ; पूर्णता;
ह्वाती लागणे.

संस्मृति (संस्मृति) (सं) ना. — संसार; प्रपंच; लौकिक विचार;
धर्म.

संस्मृष्ट (संस्मृष्ट) (सं) वि. — विराजित; जनित; समाविष्ट;
मिश्रित; एकजीव झालेले.

संस्मृष्टि (संस्मृष्टि) (सं) ना. — मिश्रण; ऐक्य; पद्यसमस्या;
अर्थालंकार; रचना; संग्रह.

संस्करण (संस्करण) (सं) ना. — दुरुस्ती; सुधारणा; व्यवस्था;
आवृत्ति; संस्कार.

संस्कार (संस्कार) (सं) ना. — सिद्धता; व्यवस्था; रूपांतर;
सुधारणा; कर्मफल; मतिविलास; धार्मिक विधी; व्यवहार;
उत्तरक्रिया; पुट.

संस्कृत (संस्कृत) (सं) वि. — संस्कारित; व्यवस्थित; सुधारलेले;
उत्तम; शिजवलेले; शृंगारित; विवाहित; चोख; स्वच्छ.

(सं) ना. — गीर्वाणवणी; देववाणी.

संस्कृति (संस्कृति) (सं) ना. — सुधारणा; व्यवस्था;
आचरणातील प्रगती; सभ्यता; सौजन्य; हृदयपरिवर्तन;
हृदयशुद्धि.

संस्तर (रण) (संस्तर [रण]) (सं) ना. — पदर; थर; घडी;
निरी; अस्तर; अंथरूण; शय्या; दर्भ; चटई.

संस्थान (संस्थान) (सं) ना. — राजकीय क्षेत्रविभाग; न्यास;
ठेव; जहागीर; आकार; मठ.

संस्थानिक (संस्थानिक) (सं) ना. — संस्थानचा स्वामी; राजा;
प्रजापालक.

संस्थापन (ने) (संस्थापन [ने]) (सं) ना. — पायाभरणी;
देवतेची संस्थापना; संघसंस्थांचा प्रारंभ; शासनसंस्था;
मतप्रसार.

संस्थिति (संस्थिति) (सं) ना. — सुस्थिती; उत्तम जीवन; क्षेम.

संस्था (स्थे) (संस्था [स्थे]) (सं) ना. संघ; समाज; बाजार;
हाट; पेठ; लोकसमाज.

संहत (संहत) (सं) वि. — मारलेला; बडवलेला; बद्ध; नष्ट.

संहति (संहति) (सं) ना. — समूह; ढीग; एकी; एकता.

संहनन (संहनन) (सं) ना. — शरीर; दुखणे; मार; वध; खून.

संहार (हार) (संहार [हार]) (सं) ना. — खून; नाश; कंदन;
एकत्रीकरण; एकवटता; समारोप; अंत; निर्नाम; वध; खोडणे;
पुसणे.

संहारि (संहारि) (क) धा. — नाश करणे; ठार मारणे;
संपवणे; शेवट लावणे; मार्गे घेणे; एकत्र करणे.

सहर्ष (सहर्ष) (सं) ना. — अतिसंतोष; परमानंद; रोमांच.

संहत (ता) (ते) (संहत [ता]) (सं) वि. — संग्रहित;
ठेवलेले; एकत्रित.

(सं) ना. — शासनसंग्रह; मनसंहिता; भारतीय घटना;
पदप्रक्रिया; व्यवस्था.

संहत (संहत) (सं) वि. — एकत्रित; संग्रहित; संक्षिप्त; मार्ग
घेतलेले; उपसंहार केलेले.

संहति (संहति) (सं) ना. — संहार; वध; खून; समारोप;
एकत्रीकरण.

सकर्मक (सकर्मक) (सं) ना. — कर्म असलेला; वर्म असलेला
धातु.

सकल (सकल) (सं) ना. — सर्व; अखिल; पूर्ण; संबंध.

सकाम (सकाम) (सं) वि.—इच्छायुक्त; आकांक्षापूर्ण; वृत्त; कांतियुत.

(सं) अ.—खरोखर.

सकाल (सकाल) (सं) ना.—योग्य समय; सुवेला; निश्चित वेळ; सुसुहृत्.

सकुटुंब (सकुटुंब) (सं) ना.—कुटुंबासह; घरच्या लोकाबरोबर.

सकुति (सकुति) (क) ना.—शक्ति; बळ; सामर्थ्य; पीळ.

सकुल्य (सकुल्य) (सं) वि.—एकाच घराण्यातील; दूरचे आत.

सकृत् (सकृत्) (सं) अ.—एकदम; एकदा; एका सपाख्यांत; एकेवेळीं.

सकेशा (सकेशा) (सं) ना.—सुंडन न केलेली विधवा.

सक (सक) (सं) ना.—छकल; चूर; चकती; तुकडा; कण.

सकद (सकद) (क) ना.—गीर्वाणभाषा; संस्कृत; नागरीभाषा.

सकि (सकि) (क) वि.—साक्षी; डोळ्याने पाहणारा; प्रत्यक्ष पाहिलेला.

सक्त (सक्त) (सं) वि.—गुंतलेला; मग्न; मिश्र; एकजीव झालेला; बलवंत; कठीण; सक्तमजुरी.

सक्ति (सक्ति) (सं) ना.—जोडणी; मिश्रण; विसण; मग्नता; बल; शक्ति.

सक्तु (सक्तु) (सं) ना.—सातूचें पीठ; भाजणीचें पीठ.

सख (खाय) (सख [खाय]) (सं) ना.—मित्र; स्नेही; आत.

सखि (खी) (सखि [खी]) (सं) ना.—मित्र; मैत्रीण; सहेली; स्नेहिता.

सखे (सखे) (क) ना.—शिखा; जाल; ज्वाळा; आग; उष्णता; संकट.

सखेद (सखेद) (सं) वि.—खेदसहित; दुःखित; संकटग्रस्त.

सखेदाश्चर्य (सखेदाश्चर्य) (सं) ना.—दुःखमिश्र विस्मय.

सख्य (सख्य) (सं) ना.—मैत्री; मित्रत्व; दोस्ती; स्नेह.

सगर्भ्य (सगर्भ्य) (सं) ना.—सहोदर; सखेचे; एकाच आईच्या पोटाचे.

सगाटिके (सगाटिके) (क) ना.—सलगी; सख्यता; स्नेहाचार; गाढ मैत्री.

सगाढ (सगाढ) (सं) वि.—दाट; अति; घटमूट.

(सं) वि.—वेग; आवेश; प्रमुखता; आधिक्य; शौर्य; साहस.

(सं) अ.—एकसारखे; न थांबतां.

—पेर (रु) (पेर [रु]) (क) धा.—अती होणें; वाढणें; जास्त होणें.

सगाढिके (सगाढिके) (सं) ना.—आधिवय; दाटपणा; आवेश; वेग; शौर्य; पराक्रम.

सगुण (सगुण) (सं) वि.—गुणयुक्त; आकार असलेला; ओवलेलें.

—उपासना (उपासना) (सं) ना.—मूर्तिपूजा; मूर्तीच्या ठिकाणी देवभाव कल्पून केलेली पूजा.

सगोत्र (सगोत्र) (सं) ना.—समान गोत्र; एकवंश; एकाच वंशाचें; एक ऋषी असलेले.

सग (सग) (क) ना.—स्वर्ग; इंद्राचें राज्य; देवलोक.

सगळे (सगळे) (सं) ना.—परवाल; भिस्त.

सगिग (सगिग) (क) ना.—स्वर्गांत राहणारे; देव; अमर.

सगिगर (सगिगर) (क) ना.—देवांचा राजा; इंद्र; सुरपति.

—आणम } (आणम)

—अरेय—ओडेय } (अरेय—ओडेय) (क) ना.—

स्वर्गाचा राजा अमरेंद्र.

सगिगट्टे (सगिगट्टे) (क) ना.—स्वर्गमार्ग; देवसंचारपथ; आकाश.

सगु (सगु) (क) धा.—ओढणें; कक्षांत ठेवणें; वश होणें; मुठीत राहणें; पंजांत अडकणें; वाकून येणें.

सघाट (ड) (सघाट [ड]) (सं) ना.—‘सगाढ’ पहा.

संक (संक) (क) ना.—शंख; समुद्रशंख; फुंकण्याचा मोठा शंख; सेतु; पूल; नाकाच्यावरचें हाड.

संकट (संकट) (सं) ना.—आपत्ति; गंडांतर; दुखणें; व्यथा; दुःख.

संकर (संकट) (सं) ना.—मिश्रण; समावेश; भिन्नजातीय शरीरसंबंध; शास्त्रपूत नसलेलें नातें; केर; धूळ.

संकषेण (संकषेण) (सं) ना.—ओढाताण; आकर्षण; नांगरट; नांगर; बलराम.

संकल (संकल) (सं) ना.—वेरीज; मिळवणी; मिश्रण; विसाण; जोडणी; जुळणी.

संकलन (ने) (संकलन [ने]) (सं) ना.—रास; संबंध; मिश्रण; एकत्रीकरण; वेरीज; कथासंकलन; बांबू.

संकलित (संकलित) (सं) वि.—एकत्रित; संग्रहित; संमिश्र; गृहीत; रास केलेले.

संकले (संकले) (क) ना.—शृंखला; साखळी; वेडी; ‘कोळ’ पहा.

संकल्प (संकल्प) (सं) ना.—इच्छा; आकांक्षा; निर्णय; उद्देश; ध्येय; विचार; आलोचना; मन; हृदय; प्रतिज्ञा.

संकल्पज (जन्म) (संकल्पज [जन्म]) (सं) वि.—संकल्पानेंच जन्मलेलें; काम; मदन.

संकयुक्त (संकयुक्त) (सं) वि.—चंचल; अस्थिर; शोकें खाणारा; बदलणारे; अचिर; दुष्ट; नीच; नेमळा; दुर्बल; नपूंसक.

संकाश (संकाश) (सं) ना.—साहस्य; सामीप्य; जवळीक; शेजार; साम्य.

संकीर्ण (सं०क०१९९९) (सं) वि. — एकत्रित; मिश्रित; एकवटलेलें; अडचणीचें.

संकीर्तन (ने) (सं०क०१९९९ [१९]) (सं) ना. — प्रशंसा; स्तुति; प्रार्थना.

संकु (सं०क०) (क) ना. — शंख; शिंप; फुंकण्याचा शंख; संकुचित (सं०क०३३) (सं) वि. — मिटलेंलें; घडी पडलेंलें;

आखुड; लांडे; झाकलेलें; लहान; अल्पमनाचा. संकुल (सं०क०३३) (सं) ना. — समूह; ढीग; कळप; युद्ध;

भांडण, संके (सं०क०) (क) ना. — शंका; अनुमान; संदेह; पूर्वपक्ष. संकुलते (सं०क०३३) (क) ना. — बेभानता; कळवळ; गडबड.

संकेत (सं०क०३३) (सं) ना. — रहस्य; ओळख, चिन्ह; परिचय; संज्ञा; नियमबद्धता; कबुली; मान्यता.

संकोच (सं०क०३३) (सं) ना. — संदेह; अनुमान; घडी; सुरकुती; आखडणी; विनय; दाक्षिण्य; भीति; अर्धैर्य.

संकोले (सं०क०३३) (क) ना. — शृंखला; सांखळी; वेडी; आडदांडी; आडकांठी.

संकंदन (सं०क०३३) (सं) ना. — इंद्र; देवेंद्र; ओरड; शंख; बाँव.

— संकंदन (सं०क०३३) (सं) ना. — अर्जुन.

संक्रम (सं०क०३३) (सं) ना. — प्रस्तावना; प्रगति; सोबत; संगत; मिसळून जाणें; जोडीतें जाणें.

संक्रमण (सं०क०३३) (सं) ना. — प्रगति; सूर्याचें एका राशीतून दुसऱ्या राशीत जाणें; (मकरवृत्तांतून सूर्याचें उत्तरेस प्रयाण.)

— मकरसंक्रमण (सं०क०३३) (सं) ना. — मकरवृत्तांतून सूर्याचें उत्तरेस प्रयाण.

संक्रमिसु (सं०क०३३) (क) धा. — पार करविणें; पुढें चालणें; आघाडीवर जाणें.

संक्रांति (सं०क०३३) (सं) ना. — मकरवृत्तांतून सूर्याचें उत्तरेस प्रयाण.

संक्लेश (सं०क०३३) (सं) ना. — अति दुःख; अति मोठी व्यथा. संक्षिप्त (सं०क०३३) (सं) वि. — लहान केलेलें; थोडक्यांत

आणलेलें; सारांशानें सांगितलेलें. संक्षेप (सं०क०३३) (सं) ना. — सारांश; तात्पर्य; लहान रूप;

संक्षेपिसु (सं०क०३३) (क) धा. — सारांश देणें; थोडक्यांत सांगणें; आटोपसर मांडणें; तात्पर्य काढणें.

संक्षोभ (सं०क०३३) (सं) ना. — तळमळ; चित्ताचंबल्य; उद्वेग; कालवाकालव; भीति; भय.

संख्या (खे) (सं०क०३३) (सं) ना. — अंक; हिशेब; विचार; युद्ध.

संख्यात (सं०क०३३) (सं) वि. — प्रशासित; हिशेब केलेले; विचारपूर्ण.

संग (सं०ग) (सं) ना. — मैत्री; संबंध; साम्य; जोडणी; (क) ना. — संघ; संस्था; गट; पक्ष; समूह.

संगड (सं०गड) (क) अ. — मिसळून मिसळून; बरोबरीनें; एक होऊन; एकजीवपणें.

संगडिग (सं०गडिग) (क) ना. — जोडीदार; नातेवाईक; स्नेही; संगतीला असणारा.

संगडिसु (सं०गडिसु) (क) धा. — जोडीदार होणें; स्नेह करणें; संगतीला राहणें; एकत्र होणें.

संगत (सं०गड) (सं) वि. — जोडीदार; मिश्रित; जुळलेला; एकजीव झालेला; कार्यकारणभाव असलेला; चकाकणारा.

संगति (सं०गडिग) (सं) ना. — मिश्रण; चलन; वर्तन; विषय; मैत्री; स्नेह; व्यवहार; प्रसंग.

संगम (सं०गड) (सं) ना. — रतिविलास; प्रवेश; दोन नद्यांचा प्रवाह मेळ; नद्यांचें मीलन.

संगर (सं०गड) (सं) ना. — युद्ध; भांडण; विपत्ति; प्रतिज्ञा. संगळिसु (सं०गडिसु) (क) धा. — घडविणें; जोडणें; अस्तित्वांत येणें; संभवणें; होणें; मिसळणें; संघटन होणें.

संगात (सं०गड) (क) ना. — सोबत; जोड; प्रवेश; स्नेह; मालकी; नातें; समूह; रास; टोसा.

संगाति (सं०गडिग) (क) ना. — जोडीदार; सांगाती; सोबती; मित्र; स्नेही; नातेवाईक; आस

संगीत (सं०गड) (सं) वि. — गुणगान केलेला; पुष्कळ स्तविलेला.

(सं) ना. — गायन; नृत्य; वाद्य; यांचा संयोग.

संगोळिसु (सं०गडिसु) (क) धा. — जुळवणें; जोडणें; प्राप्त करून घेणें; सिद्ध करणें; सज करणें.

संगोपन (सं०गडिग) (सं) ना. — जोपासना; साथ; जोडीदारी. — शिशुसंगोपन (सं०गडिसु) (सं) ना. — मुलांचा

सांभाळ; शिशु संरक्षण.

संग्रह (हण) (सं०गडिग) (सं) ना. — रास; संचय; ढीग; संक्षेप; सार.

संग्राणिसु (सं०गडिसु) (क) धा. — संग्रह करणें; गोळा करणें; समूह करणें; ढीग करणें; धारण करणें.

संग्राम (सं०गड) (सं) ना. — युद्ध; रणकंदन.

संग्रासि (सं०गड) (सं) वि. — विनाशक; सर्वभक्षक; ग्रासून टाकणारा.

संघ (सं०गड) (सं) ना. — संस्था; लोकसमूह; पक्ष; गट.

संघटना (ने) (सं०गडिग) (सं) ना. — जोडणी; प्रवेश; साम्य; अस्तित्व; संभावना; एकत्रीकरण.

संघटिसु (सं०३५३०) (क) धा. — संघटना करणें; अस्तित्वांत येणें उत्तम होणें; संभवणें; प्राप्त होणें; जुळून येणें.
 संघटन (सं०३५३०) (सं) ना. — वर्षण; मारामारी; भांडण; झगडा.
 संघर्ष (वर्षण) (सं०३५३० [३५३०]) (सं) ना. — भांडण; स्पर्धा; चढाओढ; झगडा.
 संघात (सं०३५३०) (सं) ना. — समूह; गट; ऐक्य; खून; हत्या; नर्कविशेष.
 संचर (सं३५३०) (सं) वि. — फिरणारा; भटकणारा.
 संचराचर (सं३५३०) (सं) ना. — स्थावरजंगम; फिरणारा न फिरणारा; स्थिरास्थिर; प्रपंच; संसार.
 सचि (सं३५३०) (सं) ना. — इंद्रपति; शची; सखी; मैत्रिण; सलगी; नातें; मंत्री; सभासद.
 सचिव (सं३५३०) (सं) ना. — मंत्री; प्रधान; सल्ला देणारा; विचार करणारा; आलोचक; मित्र.
 सचेतन (सं३५३०) (सं) वि. — जाणीव असलेला; चेतना असलेला; प्रज्ञावंत; बुद्धिमान.
 सचेत (सं३५३०) (सं) वि. — वस्त्रसहित; अंगावर कपडे घातलेला.
 —स्नान (सं३५३०) (सं) ना. — सवस्त्र स्नान; कपड्यासह अंघोळ.
 सच्चरित (सं३५३०) (सं) ना. — सद्गुण; सदाचार; (सं) वि. कुलवंत; सुशिक्षित; सदाचारी.
 सच्चिदानंद (सं३५३०) (सं) ना. — ब्रह्मानंद; अस्तित्व, ज्ञान व आनंद यांची एकात्मता; परमात्मा.
 सच्छील (सं३५३०) (सं) ना. — सद्गुण; सदाचार (सं) वि. सदाचारी.
 सजल (सं३५३०) (सं) वि. — पाणी असलेले; मिजलेले; ठिक्कणारे.
 —नयन (सं३५३०) (सं) ना. — अश्रुपूर्ण नेत्र; पाणावलेले डोळे.
 सजा (सं३५३०) (अ. दे) ना. — शिक्षा; बंदिवास.
 सजाति (सं३५३०) (सं) वि. — एकच कुल — जन्मस्थान — वर्ग असलेला; एकच प्रकारचे.
 सजातीय (सं३५३०) (सं) वि. — एकाच वर्णाचे; एकच जातीचे.
 सजीव (सं३५३०) (सं) वि. — जिवंत; जीव असलेला; वाढता; वाढीच्या लक्षणांचा.
 सज्ज (सं३५३०) (सं) वि. — सिद्ध; तयार; अनुकूल; अलंकृत.
 (सं) ना. — सिद्धता; छडू; तयारी.
 सज्जन (सं३५३०) (सं) ना. — सभ्य; सुजन; संभावित; पाहारा; प्रतिष्ठा; पोषाख; धर्मपत्ति.

सज्जनिके (सं३५३०) (क) ना. — सभ्यता; सुजनता; चांगुलपणा.
 सज्जरस (सं३५३०) (क) ना. — राळ.
 सज्जिके (सं३५३०) (क) ना. — गव्हाचा सांजा; रवा; शिरा; सोजी.
 सज्जित (सं३५३०) (सं) वि. — सिद्ध; तयार; प्राप्त; सज्ज.
 सजीकरिसु (सं३५३०) (क) धा. — सिद्ध करणें; तयार करणें.
 सजीकृत (सं३५३०) (सं) वि. — सिद्ध; तयार असलेले.
 सज्जु (सं३५३०) (सं) ना. — सिद्धता; तयारी.
 सज्जुक (सं३५३०) (क) वि. — नूतन; नवीन; सुगंध.
 (क) ना. — कळी; मुकुल.
 सज्जुगेय (सं३५३०) (क) धा. — सिद्ध करणें; अनुकूल करणें; नेम धरणें; प्राप्त करून घेणें.
 स (से) जे (सं३५३०) (क) ना. — शय्या; शय्यागृह; शयनमंदिर; अंथरण; पलंग; विश्रांतिस्थान.
 —चळ (चळ) (सं३५३०) (क) ना. — कंचुकी; शयन-गृहाधिकारी.
 संच (सं३५३०) (क) धा. — उपाय; युक्ति; योजना; वंचना; कुशलता; संग्रह; समूह; रहस्य; गुप्तगोष्ट.
 संचकार (सं३५३०) (क) ना. — आगाऊ दिलेला पैसा; इसारा; पूर्वालोचना; पूर्वयोजना.
 संचन (सं३५३०) (सं) ना. — युक्ति; योजना; फसवणूक.
 संचय (सं३५३०) (सं) ना. — संग्रह; समूह; रास; मिळकतीतील ठेवा; उत्पन्न.
 संचयन (सं३५३०) (सं) ना. — साठा; संग्रह; गोळा; प्रेताची हाडें गोळा करणें.
 संचर (सं३५३०) (सं) ना. — मार्ग; संक्रमण; अरुंद रस्ता; पांद; संकुचित मार्ग; द्वार; प्रवेश; देह; खून; अभिवृद्धि.
 संचरण (सं३५३०) (सं) ना. — संचार; चलन; आचरण; वर्तन.
 संचरत् (सं३५३०) (सं) वि. — जाणारा; संचार करणारा.
 संचलन (सं३५३०) (सं) ना. — वेग; गति.
 संचल (सं३५३०) (सं) वि. — हलणारा; झोके घेणारा; चळवळ करणारा; विलोल.
 संचार (सं३५३०) (सं) ना. — प्रयाण; फिरती; भ्रमण; प्रवास; भ्रमंती.
 संचारमापक (सं३५३०) (सं) ना. — वाहनातील गतिदर्शक यंत्र.
 संचारि (सं३५३०) (सं) वि. — फिरता; अस्थिर; चंचल.
 संचारिभाव (सं३५३०) (सं) ना. — रसपोषक अनुकूलभावना; निर्वेद, ग्लानि वगैरे संचारी भाव.
 संचालन (ने) (सं३५३०) (सं) ना. — चलन; आंदोलन; कंपन.

सत्तम (सत्तम) (क) वि. - श्रेष्ठ; उत्कृष्ट.
 सत्तिगे (सत्तिगे) (क) ना. - छत्री; आतपत्र.
 सत्ते (त्ता) (सत्ते [डा]) (सं) ना. - अधिकार; मालकी; प्रमुख;
 यजमानकी; आस्तित्व प्रदर्शन; जीवन.
 सत्पथ (सत्पथ) (सं) ना. - सुमार्ग; चांगली चालरीत; पुण्यमार्ग.
 सत्पात्र (सत्पात्र) (सं) वि. - योग्य; जुळण्यासारखा.
 —दान (दान) (सं) ना. - योग्य ठिकाणी केलेले दान.
 सत्पुरुष (सत्पुरुष) (सं) ना. - साधु; सदाचारी; सुज्ञानी;
 संभावित; सज्जन.
 सत्फल (सत्फल) (सं) ना. - चांगला परिणाम; मधुर फळ.
 सत्य (सत्य) (सं) ना. - खरे; यथार्थ; सौंदर्य; सत्यवंत.
 सत्यवंत (सत्यवंत) (सं) वि. - प्रामाणिक; खरे बोलणारा;
 यथार्थ भाषी.
 सत्यव्रत (संव) (सत्यव्रत [सं]) (सं) ना. - वचन
 पाळणारा; खरे बोलणारा; भीष्माचार्य; सत्यवादी.
 सत्यार्थ (सत्यार्थ) (सं) ना. - खरा अर्थ; रहस्य; तात्पर्य.
 सत्र (सत्र) (सं) ना. - यज्ञ; यज्ञस्थळ; छत्र; धर्मशाळा;
 सदावर्त.
 सत्त्व (सत्त्व) (सं) ना. - बल; सामर्थ्य; पीळ; स्थिति; जीवन;
 सार; अर्क; रहस्य; प्राणी; जीव; जंतु.
 सत्त्वगुण (सत्त्वगुण) (सं) ना. - हितचिंतन; दुसऱ्याचे
 कल्याण इच्छिणें; सुस्वभाव; प्राण; श्वासोच्छ्वास; हृदय;
 आत्मा; आयुष्य; आकाश; पार्वती; घोडा.
 सत्त्वर (सत्त्वर) (सं) ना. - तीव्रता; गडबड; धाई; शीघ्रता;
 लगवग.
 सत्त्वशालि (सत्त्वशालि) (सं) वि. - पौरुषयुक्त; शूर; धीर.
 सत्त्वातिशय (सत्त्वातिशय) (सं) ना. - अंतिमबलशाली;
 सत्त्वाधिक (सत्त्वाधिक) (सं) ना. - अंतिमबलशाली;
 श्रेष्ठ व्यक्तित्व; प्राणिश्रेष्ठ; पुरुषसिंह.
 सत्त्वात्मक (सत्त्वात्मक) (सं) वि. - बलशाली; सामर्थ्यवान;
 आत्मबलशाली.
 सत्संग (सत्संग) (सं) ना. - सज्जनसहवास; साधुसंगती;
 संभावितार्थी मैत्री; सुवृत्तांची सोबत.
 सद् (सद्) (सं) ना. - सत्य; ज्ञान; पूजा.
 (सं) वि. - चांगले; उत्तम; प्रशस्त.
 सद्गु (सद्गु) (क) धा. - देह मऊ करणें; तिवणें; मर्दन
 करणें; मारून मऊ करणें.
 सदन (सदन) (सं) ना. - घर; निवास; विन्हाड; नाश; नष्टता;
 राखरांगोळी.
 सद्धर्म (सद्धर्म) (सं) वि. - सत्यशुद्ध; परिशुद्ध; पवित्र;
 निर्मल.

सदय (सदय) (सं) वि. - दयाशील; कोमल अंतःकरणाचा;
 उपकारबुद्धीचा.
 सदर (सदर) (क) वि. - हलका; सहज; सरळ; सलगीचा;
 लहान.
 (अ. दे.) ना. - सिंहासन; न्यायासन; दिवाणखाना.
 (अ. दे.) वि. - उपरि निर्दिष्ट; पूर्वोक्त; वर सांगितलेले.
 सदर्थ (सदर्थ) (सं) ना. - सत्यज्ञान; श्रेष्ठ; तात्पर्य.
 सदसत् (सदसत्) (सं) वि. - बरे वाईट; भलेंबुरें; हिताहित;
 असले नसलेले.
 —विवेक (विवेक) (सं) ना. - खऱ्या खोट्याचा विचार
 करणारी बुद्धि.
 सदस्य (सदस्य) (सं) ना. - सभासद; सभिक; सभाघटक.
 सदस् (सदस्) (सदस् [सु]) (क) ना. - सभा; संघ; वस्ती;
 समूह.
 सदळ (सदळ) (सं) वि. - सैन्यासह; सेनायुक्त; द्विदलधान्य.
 सदा (सदा) (सं) अ. - निरंतर; सतत; केव्हांहि; अखंड.
 सदागति (सदागति) (सं) ना. - कायम फिरणारा, नित्यसंचारी
 वारा; वायु.
 सदाचार (सदाचार) (सं) ना. - सद्गर्तन; सभ्यता; चालरीत.
 सदातन (सदातन) (सं) ना. - नित्यवस्तु; देव; चिरंतन;
 शाश्वत; परमेश्वर.
 सदाफल (सदाफल) (सं) ना. - नारळीचे झाड; महाफल;
 अश्वत्थ.
 सदार (सदार) (सं) ना. - समर्थ; बलवंत; सपत्नीक, पत्नीसह.
 सदावर (सदावर) (सं) ना. - अतिथींना अन्न देणारा.
 सदावर्त ठेवणारा.
 सदावर्त (वृत्ति) (सदावर्त [वृत्ति]) (सं) ना. - अन्न संतर्पण
 अन्नछत्र; मुक्तभोजन.
 सदाशिव (सदाशिव) (सं) ना. - महादेव; परमात्मा.
 सदृक्ष (श) (सदृक्ष [श]) (सं) वि. - सारखा; जुळण्याजोगा;
 समान; योग्य; असला; या प्रकारचा.
 सदे (सदे) (क) धा. - आपटणें; ठेचणें; मारणें; बडबडणें.
 (क) ना. - घाण; कचरा; केर.
 सदेबडि (सदेबडि) (क) धा. - नाश करणें; पूड करणें; ठार
 मारणें; वधणें.
 सद्गति (सद्गति) (सं) ना. - मुक्ति; मोक्ष; चांगली गति.
 सद्गुण (सद्गुण) (सं) ना. - सद्गर्तन; सदाचार.
 सद्गु (सद्गु) (क) ना. - आवाज; शब्द; चाहूल; ध्वनि; गोंधळ.
 'उलि' पहा.
 सद्धर्म (सद्धर्म) (सं) ना. - न्यायनीतीने वागणें; नीतियुक्त
 वर्तन; चांगला धर्म.

सद्धर्मिणि (सद्धर्मिणी) (सं) ना. - धर्मपत्नी; धर्मकृत्यातील भागीदारीण.

सद्भाव (सद्धाव) (सं) ना. - सुचित; चांगली भावना; सुविचार.

सद्वा (सद्धा) (सं) ना. - घर; ठिकाण; वस्ती देवालय.

सद्यः (सद्धयः) (सं) अ. - आतांच लगेच; या णी.

सद्योजात (सद्धोजात) (सं) वि. - नुकताच जन्मलेला.

(सं) ना. - परमेश्वराचे एक मुख; वासरु; लोणी; नवनीत.

सद्धर्तन (सद्धर्तन) (सं) ना. - चांगली वागणूक; न्यायाचरण; सन्मार्ग.

सद्धर्त (सद्धर्त) (सं) वि. - सदाचारी; सद्धर्तनी.

सद्धर्ति (सद्धर्ति) (सं) ना. - सद्धर्तन; नीतीमार्ग.

सद्धर्मचारिणि (सद्धर्मचारिणी) (सं) ना. - धर्मपत्नी; सद्धर्मिणि (सद्धर्मिणी) (सं) ना. - धर्मपत्नी;

गृहिणी; धर्मकार्यात भागीदार असणारी स्त्री.

सनक (सनक) (सं) ना. - ब्रह्मदेवाचा एक मुलगा.

सनत्कुमार (सनत्कुमार) (सं) ना. - ब्रह्मदेवाचा पुत्र; मानवांचा मूल पुरुष.

सनदु (सनदु) (अ.दे) ना. - सनद; अधिकार पत्र; ब्रीद; राजशासन. 'रायस' पहा.

सनातन (सनातन) (सं) वि. - प्राचीन; पुरातन; त्रिकालबाधित. (सं) ना. - देव; परमेश्वर.

सनाथ (सनाथ) (सं) वि. - ज्याला मालक आहे असा; आश्रित.

सनाथे (सनाथे) (सं) वि. - सौभाग्यवती; पति असलेली.

सनादि (सनादि) (अ.दे) ना. - वाजंत्री; सनई; शहनाई.

सनिय (ह) (सनिय) (क) अ. - जवळ; बाजूचा; समीप; लागूनचे; शेजारील.

संत (संत) (सं) ना. - सज्जन; साधु; सत्पुरुष; समाधानी; भक्त;

संत (संत) (सं) अ. - सतत; केव्हाहि; शांतपणें; निष्कण्टक.

संतत (संतत) (सं) अ. - अखंड; सदादित; निरंतर.

संतति (संतति) (सं) ना. - संतान; मुलेबाळे; वंश; पिढी; कुल; गोत्र; समूह; पंक्ति; ओळ.

संततधारा (संततधारा) (सं) ना. - अखंडधारा; अभिषेक.

संतधारा (संतधारा) (सं) ना. - संततधार; अखंडधारा; अभिषेक.

संतपन (संतपन) (सं) ना. - संताप; चीड; क्रोध; राग; सूर्य.

संतपिसु (संतपिसु) (क) धा. - कळवळणें; संतापणें; रडणें; रोडणें; वितळणें; लज्जित होणें; खजील होणें.

संतस (संतस) (सं) वि. - दुःखित; क्रुद्ध; तापलेला; रागेजलेला जळणारा; कळवळणारा.

संतसि (संतसि) (क) धा. - आनंदात राहणें; गप्प बसणें; मौन घेणें; निमूट राहणें; थंड बसणें; स्तब्धणें.

संतयि (तै) सु (संतयि) (क) धा. - समाधान पावणें; तृप्त होणें; शांतपणें; शांत करणें आनंद देणें.

संतयसु (विसु) (संतयसु) (क) ना. 'संतयिसु' पहा.

संतर्पण (संतर्पण) (सं) ना. - संतोष; तृप्ति, यात्रेचे मामदे; यात्रा सुखासमाधानांनं झाल्याबद्दलचे आनंदभोजन.

संतर्पिन (संतर्पिन) (क) अ. - तृप्ति होईतो; पुरे म्हणेपर्यंत.

संतर्पणे (संतर्पणे) (क) ना. - शांतवन; सान्त्वन; समाधान; मनोरंजन; संतर्पण.

संतर्पितु (संतर्पितु) (क) धा. - समाधान पावणें; संतृप्त होणें; शांत होणें.

संतस (संतस) (क) ना. - संतोष, शांति; हर्ष; आनंद.

संतान (संतान) (सं) ना. - पिढी; वंश; कुल; मूलबाळ; कल्पवृक्ष; समूह.

संताप (संताप) (सं) ना. - कट्ट दुःख; पोटातिडीक, पश्चात्ताप; महाज्वाला.

संतुष्ट (संतुष्ट) (सं) वि. - तृप्त; आनंदित; समुदित; संतोषित; समाधान पावलेला.

संतुष्टि (संतुष्टि) (सं) ना. - समाधान; शांति; तर्पण; तृप्ति.

संतृप्ति (संतृप्ति) (सं) ना. - समाधान; शांति; संतोष.

संते (संते) (क) ना. - संस्था; जनसमूह; बाजार; मंडई; पेठ; व्यापारस्थल.

संत्रास (संत्रास) (सं) ना. - भय; भीति; हिंसा; बुजगावणें; थरकाप.

संद (संद) (क) वि. - नाव झालेला; प्रख्यात; भूतकालीन; मृत; गति पावलेला.

संदणि (संदणि) (क) ना. - समूह; गट; जनसमुदाय; संधान; साम्य; सादृश्य.

संदणि (सि) सु (संदणि) (क) धा. - गोळा करणें; एकत्र करणें; सावडणें; सावरून घेणें; टीका करणें; जुळवणें.

संदय (संदय) (क) ना. - संदेह; अनुमान; विकल्प.

संदरिबु (संदरिबु) (क) ना. - समजतदारपणा; ब्रह्मज्ञान; योग्य जाणीव.

संदर्भ (संदर्भ) (सं) ना. - प्रसंग; अनुकूलता; योग्य समय; संबंध.

संदर्शन (संदर्शन) (सं) ना. - भेट; मीलन; दर्शन; मुलाखत.

संदष्ट (संदष्ट) (सं) वि. - चावलेला; मुरगळलेला; चावा घेतलेला.

संदाय (संदाय) (सं) ना. - परतफेड; व्रतधारण कंकण. 'मुलवलि' पहा.

संदि (संदि) (क) ना. - सांध; संधी; जोड; जोडणी; जुळणूक; व्याकरणातील शब्दसंयोग; सांधमोड.

—इसु (असु) (क) धा. —जोडणें; जुळणें; शिवणें; समावेश
होणें; घडवणें; संभवणें; मिसळणें; साम्य लाभणें; घालणें.
संदिग्ध (संदिग्ध) (सं) वि. —अनिश्चित; पुष्कळ वापरलेले;
तर्कातीत; अंदाजाबाहेर
संदु (संदु) (क) ना. —गाठ; खिळा; खुंदी; चौकट; अनुकूलता;
योग्यता; लोभ.
संदुक (दुक) (संदुक[दुळ]) (अ. दे) ना. —पेटी; पेटारा.
संदुकट्ट (संदुकट्ट) (क) ना. —सांधेजोड; कमानीतील
कळीचा दगड; जमिनीवरील हद्दीचा दगड.
संदस (संदस) (सं) वि. —अतिशय माजलेला; अहंकारी;
महामूर्ख.
संदेग (संदेग) (क) ना. —संशय; अनुमान; संदेह.
संदेय (संदेय) (क) ना. —विकल्प; अनुमान; संशय.
'संदेग' पहा.
संदेश (संदेश) (सं) ना. —बातमी; वार्ता; निरोप;
—हर (हर) (सं) ना. —बातमीदार; निरोप्या; वार्ताहर;
जासुद; अधिकारी; रायभारी.
संदेह (संदेह) (सं) ना. —संशय; अनुमान; विकल्प.
संदोह (संदोह) (सं) ना. —समूह; ढीग; समुदाय; दोहन;
धारकाढणें.
संधान (संधान) (सं) ना. —समेट; शाखा; कोंब; टोकाची
काठी; व्यवस्थित मांडणी; सुस्थिरता; चाण जोडणें.
संधि (संधि) (सं) ना. —जोड; जोडणी; लक्ष्य; ढीग; शब्दपद.
संयोग; एकी; समेट; संधान; प्रसंग; संदर्भ; अध्याय; रंभ.
नाटकातील पांच विभागांपैकी एक; विराम; विश्रांति; दरोडा;
चोरीप्रकरण.
संधिविग्रह (संधिविग्रह) (सं) ना. —सामसंग्रामाची बोलणी;
रायभारा.
संधिविग्रहि (संधिविग्रहि) (सं) ना. —युद्धमंत्री; रायभारी.
संध्या (ध्ये) (संध्या [ध्ये]) (सं) ना. —संधिसमयाची देवता;
सायंकाल; उषासंधि; प्रकाश; मध्याह्नीची प्रार्थना.
संध्यावंदने (संध्यावंदने) (सं) ना. —संधिकालीन सूर्यप्रार्थना.
संध्याराग (संध्याराग) (सं) ना. —सायंकालीन तांबडे आकाश;
सूर्याच्या रंगलटा; संध्येचा रक्तवर्ण.
सन्न (सन्न) (सं) वि. —दुर्बल, कुश, रोडावलेला, बसका,
बिघडलेला; नष्ट.
सन्न (सन्न) (क) ना. —सिद्धता, सैनिकांचे चिलखत; कवच.
सन्न (सन्न) (सं) वि. —सिद्ध; सज्ज; आवळलेला; बांधलेला.
सन्न(ज्ञा)य (सन्न[ज्ञा]य) (सं) ना. —युद्धसिद्धता.
सन्न(ज्ञा)ह (सन्न[ज्ञा]ह) युद्धार्थ सिद्ध झालेले
शस्त्रास्त्रयुक्त चिलखती सैन्य. 'हूट' पहा.

सन्नि (सन्न) (क) ना. —मतिभ्रम; खूळ; वेडेचार; वडवड.
सन्निकाश (सन्निकाश) (सं) वि. —समान; सारखा; जुळणारा;
सदृश.
सन्निकृष्ट (सन्निकृष्ट) (सं) वि. —जवळ ओढून घेतलेला;
खूप ताणलेला; शेजारी; जमवून घेणारा; जवळ राहणारा.
सन्नित (सन्नित) (क) वि. —जवळ राहणारा; शेजारी; मिळून
मिसळून राहणारा.
सन्नितान (सन्नितान) (सं) ना. —सामीप्य; आश्रय; पूज्य
व्यक्तींचा सहवास.
सन्निति (सन्निति) (सं) अ. —जवळ; समीप.
सन्निपात (सन्निकाश) (सं) ना. —मतिभ्रम; भ्रमिष्टपणा; वात;
रोगातील भ्रम; वेड; पतन; समूह; एकवटपणा; एकूण.
सन्निभ (सन्नित) (सं) वि. —समान; सदृश; जुळणारा; सारखा.
सन्नितेश (सन्नितेश) (सं) ना. —संदर्भ; प्रसंग; अंतःप्रवेश;
वसतिस्थान; घटना; पूर्वापीठिका.
सन्नितित (सन्नितित) (सं) वि. —जवळ असणारा; शेजारचा;
समीपस्थ; जुळवून घेणारा; सिद्ध; सज्ज.
सन्नित (सन्नित) (सं) वि. —वर्णित; स्तविलेला; श्लाघ्य; श्रेष्ठ.
सन्नितानि (सन्नितानि) (सं) वि. —वाखाण्यासारखी;
प्रशंसनीय (स्त्री); रेखीव अवयव असलेली; (कामिनी).
सन्ने (सन्न) (सं) ना. —संकेत; खूण; सूचना; अंगविक्षेप;
हावभाव.
(क) ना. —कोळवे; यारी; भार उचलण्याचे साधन; लाट.
सन्नेवेळगु (सन्नितेश) (क) ना. —दीपगृह; दीपानुरोधी
पाहारा; गोपुर.
सन्मत (सन्नित) (सं) ना. —कबुली; मान्यता; संमती;
सदभिप्राय; योग्यता; औचित्य.
सन्मति (सन्नित) सुबुद्धि; योग्य जाणीव.
सन्मान (सन्नित) (सं) ना. —गौरव; मान्यता; आदर;
पुरस्कार; योग्य मर्यादा.
सन्मानिसु (सन्नितिसु) (क) धा. —गौरव करणें; आदरणें;
मान्यता देणें.
सन्मान्य (सन्नित) (सं) वि. —गौरवार्ह; पूज्य; आदरणीय;
मान देण्यास योग्य.
(सं) ना. —ज्ञानी; गुरु; वडीलघारे.
सन्मार्ग (सन्नित) (सं) ना. —पुण्यमार्ग; योग्य चालरीत;
सदाचार.
सन्मुद (संमुद) (सन्नित [संमुद]) (सं) ना. —
अत्यानंद; अतिहर्ष; संमोह.
सन्मोद (संमोद) (सन्नित [संमोद]) (सं) ना. —सात्त्विक
आनंद; अतिहर्ष.

सन्मोहन (संमोहन) (संमोहणं [संमोहणं]) (सं) ना. —
 बनवा बनवी; भुरळ; मोहात पडणे; वेड लावणे.
 सन्म्यस्त (संम्यस्त) (सं) वि. — ठेवलेले; टाकलेले; अर्पित;
 त्यक्त; फेकलेले; हिसकलेले; संन्यास घेतलेला.
 संन्यास (संन्यास) (सं) ना. — सर्वस्व त्याग; विरक्ति;
 मोहापासून अलितवृत्ति; त्याग.
 संन्यासि (संन्यासि) (सं) वि. — विरक्त; संसार सोडलेला.
 सपक्ष (सपक्ष) (सं) वि. — जोडीदार; सहाय्यक; संवंधी;
 आपल्या पक्षाचा; आपल्या बाजूचा; पंख असलेला.
 सपत्न (सपत्न) (सं) ना. — शत्रु; वैरी; प्रतिपक्षी; द्वेषी.
 सपत्नि (पत्नी) (सपत्नी [पत्नी]) (सं) ना. — सवत; नवऱ्याची
 दुसरी बायको.
 सपत्नीक (सपत्नीक) (सं) वि. — पत्नीसह; पत्नी असलेला;
 सहकुटुंब.
 सपदि (सपदि) (सं) अ. — लागलीच; तत्क्षणीं; ताबडतोब.
 सपर्ये (पर्ये) (सपरी [पर्ये]) (सं) ना. — सेवा; पूजा; अर्चना.
 सपाट (सपाट) (क) वि. — चपटा; समान भूमीचा; समपातळीचा.
 सपाद (सपाद) (सं) वि. — पादयुक्त; सव्वा; चतुर्थांश.
 — शतक (शतक) (सं) वि. — सव्वाशे; एकशे पंचवीस.
 सर्पिंड (सर्पिंड) (सं) ना. — सगोत्र; एकाच पिंडाचा; एककुलीन;
 शातिबंधु.
 सपुर (सपुर) (अ. दे) वि. — पातळ; कोमल; कोवळें;
 विनयशील; शीण; दुर्बल; रोड; वाळलेले.
 सस (सस) (सं) वि. — सात.
 ससक (ससक) (सं) ना. — साताचा समूह; आठवडा; सात
 दिवसांचा काल.
 ससजिव्ह (व्हा) (ससजिव्ह [व्हा]) (सं) ना. — अग्नि; सात
 जिभा असलेला.
 ससतंतु (ससतंतु) (सं) ना. — यज्ञ; याग; सात पदरी हार.
 ससधातु (ससधातु) (सं) ना. — शरीरातील सात धातु. (रस;
 रक्त; मास; मेद; मज्जा; हाड व शुक्र हे सात धातु).
 ससपदि (दी) ससपदि [दी] (सं) ना. — वधूवरांनी सात
 पावलें चालण्याचा विवाहातील एक विधि.
 सस पाताळ (ससपाताळ) (सं) ना. — पाताळातील सात लोक.
 ससम (ससम) (सं) वि. — सातवा.
 ससमि (मी) (ससमि [मी]) (सं) वि. — सातवी तिथी;
 सातवी विमक्ती.
 ससपि (ससपि) (सं) ना. — (मरिचि; अंगिरस; अग्नि;
 पुलस्त्य; पुलह; कश्यप; वसिष्ठ) हे सात ऋषि. किंवा (वसिष्ठ;
 अग्नि; भरद्वाज; गौतम; विश्वामित्र; जमदग्नि; ऋतु) हे सात
 ऋषि.

ससव्यसन (ससव्यसन) (सं) ना. — (शिकार; मद्यपान;
 दुर्वाक्य; जुगार; व्यभिचार; दंड; शिक्षा) ही सात व्यसने.
 (दूत; मांसभक्षण; मदिरापान; वेद्यागमन; चौर्य; मृगया;
 परदारागमन) ही सात व्यसने.
 ससशति (ससशति) (सं) ना. — सातशे श्लोकांचे देवी महात्म्य;
 देवीस्तोत्र.
 ससससि (ससससि) (सं) ना. — सूर्य; सात घोडे असलेला रथी.
 ससस्वर (ससस्वर) (सं) ना. — पड्ड (सा); ऋषभ (रे);
 गांधार (ग); मध्यम (म); पंचम (प); धैवत (ध); निषाद
 (नि) हे संगीत शास्त्रातील सात स्वर.
 ससांग (ससांग) (सं) ना. — राज्याची सात अंगे (स्वामी;
 मंत्री; सुहृद; क्रोध; राष्ट्र; दुर्ग; सेना)
 ससार्चि (ससार्चि) (सं) ना. — अग्नि; सप्तजिह्व; धूमकेतु.
 ससाश्च (ससाश्च) (सं) ना. — सात घोडे असलेला सूर्य.
 ससाह (ससाह) (सं) ना. — आठवडा; सात दिवसांचा काल.
 — इक (इक) (सं) ना. — आठवड्याचे वृत्तपत्र; साप्ताहिक
 पत्रिका.
 ससि (ससि) (सं) ना. — घोडा; अश्व; वाजी.
 सप्पगे (ने) (सप्पगे [ने]) (सं) वि. — अळणी; वेचव; तिखट
 मीठ नसलेला; निरुताह; मौनयुक्त; दुःखित.
 सप्पळ (ळ) (सप्पळ [ळ]) (क) ना. — चाहूल; साद;
 सप्पुळ (ळ) (सप्पुळ [ळ]) (क) ना. — शुद्धध्वनि.
 सप्पे (सप्पे) (क) वि. — नीरस; वेचव; करुण; दुःखित;
 चेतनाहीन; चपटे.
 सफल (सफल) (सं) वि. — फलदायी; लाभकर; सार्थक; प्रयोजन
 युक्त; फल देणारे; इच्छापूर्ति करणारे.
 सव (सव) (क) ना. — शव; मुडदा; प्रेत; कलेवर.
 सवर (सवर) (क) ना. — घोडा, बैल वगैरेंच्या पाठीवरील
 ओझाची माकण; बैठक; जळणाचे लाकूड; सरण; पाया.
 सवल (सवल) (सं) वि. — समर्थ; बलशाली; सेनायुक्त; सैन्य.
 सवळ (सवळ) (क) ना. — लाठी; काठी; वीट; बर्ची; आयुध.
 सवल्लिग (सवल्लिग) (क) वि. — बर्ची वापरणारा; शस्त्रधारी;
 आयुध हातीं धरणारा.
 सवुद (सवुद) (क) ना. — शब्द; ध्वनि; स्वर; आवाज; चाहूल;
 साद; सार्थ अक्षरसमूह.
 सव्व (सव्व) (क) ना. — सर्व; शंकर; शिव; परमेश्वर.
 (क) वि. — अखिल; सगळे.
 सव्वक्कि (सव्वक्कि) (क) ना. — शाबूदाणा.
 सव्वमंगळे (सव्वमंगळे) (सं) ना. — सर्वमंगला; पार्वतीदेवी.
 सव्वव (सव्वव) (क) ना. — हास्य; परिहास; मौज; तमाशा;
 वेश.

सब्बवकार (सब्बवकार) (क) ना. — सोंगाड्या; वेपधारी; विदूषक.
 सव्वाणि (सव्वाणि) (सं) ना. — पार्वतीदेवी; गौरी; शर्वाणि.
 सव्विगे (सव्वे) (सब्बु) [सब्बु] (क) ना. — झाडाची लहान फांदी.
 सब्बवचारि (सब्बवचारि) (सं) ना. — सहाध्यायी; वर्गबंधु; सहपाठी; सहधर्मी.
 सभा (सब्बा) (सं) ना. — लोकसमूह; विद्वत्परिषद; आस्थान; प्रकाश.
 सभाजन (सब्बाजन) (सं) ना. — सभ्यलोक; सभेतील श्रोतृगण; विनय; सौजन्य; वंदना.
 सभाकंप (सब्बाकंप) (सं) ना. — सभाभीरुता; सभा संकोच.
 सभापति (सब्बापति) (सं) ना. — अध्यक्ष.
 सभापर्व (सब्बापर्व) (सं) ना. — भारत ग्रंथाचे एक पर्व; महाभारताचा एक भाग.
 सभासद (सब्बासद) (सं) ना. — सभेत बसणारा; सदस्य; घटक.
 सभे (सब्बे) (सं) ना. — द्यूतगृह.
 सभिक (सब्बिक) (सं) ना. — द्यूतगृहाचा मालक; सदस्य.
 सभ्य (सब्बु) (सं) वि. — सभेचा घटक; सभासद; सुसंस्कृत; सद्रर्तनी.
 सभ्यता (ते) (सब्बुता [ड]) (सं) ना. — चांगुलपणा; विनयशीलता; सदाचार; सौजन्य; नागरिकता; श्रेष्ठपणा.
 सम (सब्बु) (सं) वि. — सरळ; सारखा; भेदहीन; एकाच प्रकारचा; जुळता; नीटनेटका; योग्य; (सं) ना. — ठेका; तात; दोन संख्येनें भाग तुटणारी संख्या.
 समकट्ट (सब्बुकट्ट) (क) ना. — सादस्य; सारखेपणा; साम्य; पात्रता; योग्यता; सजता; सिद्धता.
 समकाळ (सब्बुकाळ) (क) वि. — एकदाच; एकवेळ.
 समकालीन (सब्बुकालीन) (सं) वि. — एकाच काळीं असणारे; एकावेळेचे.
 समक्ष (क्ष) (सब्बुक्ष [ड]) (सं) अ. — डोळ्यासमोर; नजरेखाली; जवळजवळ; आसपास.
 समगार { (सब्बुगार) (सं) ना. — चर्मकार; चांभार;
 समगार { (सब्बुगार) (सं) ना. — चर्मकार; चांभार;
 कातड्याचे काम करणारा.
 समग्र (सब्बुग्र) (क) वि. — पूर्ण; पुरा; पूर्णपणे.
 समचतुरस्त (सब्बुचतुरस्त) (सं) वि. — चौरस; चारी बाजू समान असलेला काटकोन चौकोन.
 समज (सब्बुज) (सं) ना. — प्राण्यांचा कळप; पशूंचा समूह.
 समजाति (सब्बुजाति) (सं) ना. — एकजातीय; एकवर्णी; एकवर्गी.
 ३८

समजायिसु (सब्बुजायिसु) (क) धा. — समजूस सांगणे; रमविणे; सोपविणे; मन वळविणे; देणे; अर्पिणे.
 समजोळि (सब्बुजोळि) (क) अ. — समान; ठीक; जुळण्यासारखे; बरोबरीने.
 समंजस (सब्बुजस) (सं) वि. — योग्य; सरळ; पटणारे; तर्काला जुळणारे.
 समतळ (सब्बुतळ) (सं) वि. — सपाट; समान; एका पातळीतील.
 समतळिसु (सब्बुतळिसु) (क) धा. — सज ठेवणे; सिद्ध होणे; तयार राहणे; शपथ वाहणे; शिरणे; प्रवेशणे; जुळणे.
 समता (ते) (सब्बुता [ड]) (सं) ना. — समानता; सरळपणा; साम्य; ऐक्य; चित्तस्वास्थ्य; योग्यता; कठोरमन; दुजाभाव नसणे; अभेद.
 — गोष्टि (गोष्टि) (सं) ना. — सल्लागीचे बोलणे; गप्पासप्पा; प्रेमळसभा.
 समदंडि (सब्बुदंडि) (सं) ना. — समानता; समतोलन.
 समदंशिन् (सब्बुदंशिन्) (सं) वि. — भेदभाव न मानणारा; पक्षपातरहित.
 समनंतर (सब्बुसंतर) (सं) अ. — लागलीच; त्यानंतर; ताबडतोब; तत्क्षणीं.
 समनिसु (सब्बुनिसु) (क) धा. — अस्तित्वांत येणे; जमून येणे; प्राप्त होणे; मिळवणे.
 समंतात् (सब्बुंतात्) (सं) अ. — समोवार; पुरा; पूर्ण; आजूबाजूस.
 समंतु (सब्बुंमु) (सं) अ. — उत्तम रीतीने; आणि; तसेंच; या प्रकारे.
 समन्वय (सब्बुन्वय) (सं) ना. — जोडणी; साम्य; संबंध; आसव्य. प्रवेश; अर्थानुरोधाने शब्द जोडणे.
 समन्वित (सब्बुन्वित) (सं) वि. — जुळलेले; प्रविष्ट; सह; सहित; धरून.
 समपाळि (सब्बुपाळि) (क) ना. — योग्य पद्धति; जोडीदार.
 समभाव (सब्बुभाव) (सं) ना. — भेदभावरहित मन; निःपक्षपाती बुद्धि.
 समय (सब्बुय) (सं) ना. — वेळ; संदर्भ; प्रसंग; अवकाश; निर्णय; सिद्धांत; रुढी; संप्रदाय; प्रतिज्ञा; शपथ; समेट; संधि; कवळ; घास; संकेतखूण; धर्म; मत.
 — अनुसार (अनुसार) (सं) वि. — कालोचित; वेळेनुरूप; प्रसंगयोग्य; गुणाला जुळणारे.
 — उचित (उचित) (सं) वि. — प्रसंगानुसार; कालानुरूप.
 समर (सब्बुर) (सं) ना. — भांडण; युद्ध; मारामारी; लढाळटी.
 — भूमि (भूमि) (सं) ना. — रणरंग; रणांगण; युद्धक्षेत्र; लढाईचे स्थळ.

समरथ (समरुथ) (सं) ना. — सारख्या योग्यतेचा योद्धा;

तुल्यबळ वीर; समान आयुध असणारे.

समरस (समरस) (सं) ना. — ऐक्य; एकरूपता; रसांचा मेळ;
मिश्रण, विलीनता.

समरांगण (समरांगण) (सं) ना. — युद्धभूमि; रणक्षेत्र,
लढाईचें मैदान.

समरु (र) (समरु) (क) धा. — कातरणें; उपटणें; सपाट
करणें; ओळ लावणें; ओळीत उभे राहणें; क्रम लावणें;
व्यवस्था करणें; गोंजारणें; अंगावरून हात फिरणें; शांत करणें;

समर्थ (समरु) (सं) वि. — बलशाली; शक्तिवंत; योग्य; चतुर;
अर्थपूर्ण.

— इसु (अस) (क) धा. — समर्थ होणें; पाठिंबा देणें;
अनुमोदणें.

— न (न) (सं) ना. — पाठिंबा; निर्णय; सिद्धता.

समर्पक (समरुपक) (सं) वि. — नीट; योग्य; युक्त.

समर्पण (समरुपण) (सं) ना. — दान, सुपूर्त करणें; देणगी;
भक्तीनें समर्पण; उपायन.

समर्पिषु (समरुपिषु) (क) धा. — देणगी देणें; भक्तीनें
अर्पणें; विनवणें; विनंती करणें; विज्ञापणें.

समवय (यस) (समवय) [यस] (सं) वि. — एका वयाचे;
वर्गबंधु; मित्र; सारख्या वयाचे.

समवयस्क (समवयस्क) (सं) वि. — समवयी; मित्र.

समवर्ति (समवर्ति) (सं) ना. — मित्राभिन्नांशी सारखी वागणूक
ठेवणारा; यम.

समवसरण (समवसरण) (सं) ना. — सुदैव; अदृष्ट; तीर्थकरांची
सभा.

समवाय (समवाय) (सं) ना. — समूह; रसायनातील एक-
तानता.

समवायि (समवायि) (सं) ना. — एकीकरण; सहचारित्र्य;
सहचारीपणा.

समवेत (समवेत) (सं) वि. — मिश्रित; समाविष्ट; एकत्रित.

समष्टि (समष्टि) (सं) ना. — नम्रता; एकूण; समाज; व्यक्तींचा
समूह.

समसंस्क (समसंस्क) (सं) ना. — राक्षसांचे सैन्य; सात राक्षस
वर्ग यांनी अर्जुनाशी युद्ध केले.

सम(मे) सु (सम [मे] सु) (क) धा. — लहान करणें;
उगाळणें; घासणें; झिजविणें

समस्त (समस्त) (सं) वि. — पूरा; सर्व; सहित; सकल;
मिसळलेला.

समस्या (स्ये) (समस्या [स्ये]) (सं) ना. — कोडें; उलाणा;
पेचप्रसंग; जटिल प्रश्न. 'मुडिगे' पहा.

— पूर्ति (सुर्व) (सं) ना. — कोडे सोडवणूक.

समळतरे (समळतरे) (क) ना. — प्रातःकाल; उपःकाल;
उदयकाल; सूर्योदय समय.

समाकलित (समाकलित) (सं) वि. — पूर्ण ताव्यात घेतलेला;
कह्यात आणलेला.

समाख्या (स्ये) (समाख्या [स्ये]) (सं) ना. — प्रसिद्धी;
कीर्ति; नावलौकिक.

समागम (समागम) (सं) ना. — मीलन; प्रवेश; भोग; रति;
साम्य; सहवास; ध्येयपूर्ति; अनुगमन.

समाचार (समाचार) (सं) ना. — वातमी; वार्ता; सदाचार;
एकाच प्रकारची वागणूक; संतोष. 'ओसगे' पहा.

समाज (समाज) (सं) ना. — लोकसमूह; सभा; पक्ष; कुलजाति;
जमाव.

समाधान (समाधान) (सं) ना. — शांति; सहनशीलता; तृप्ति;
प्रतिष्ठापना.

समाधि (समाधि) (सं) ना. — निदिध्यास; तल्लीनता; लय;
मनाची एकाग्रता; थडगें; वृंदावन; छत्री; आत्मविस्मरण;
मृताचे स्मारक.

— स्थ (सु) (सं) वि. — ध्यानमग्न; योगनिद्रा परवश; मेलेले.

समान (समान) (सं) वि. — सरळ; योग्य; पात्र; एकराखा;
सर्वांशी सारखी वागणूक असणारा; मानासहित; एक वायु.

— ता (ते) (ता [ते]) (सं) ना. — योग्य वर्तन; मान्यता;
प्राप्ति.

समानप्रतिपत्ति (समानप्रतिपत्ति) (सं) ना. — योग्य जाणीव;
योग्यतेप्रमाणें झालेला गौरव.

समानोद्वेग (समानोद्वेग) (सं) ना. — सहोदरत्व; बंधु-
बांधव; एकमातृत्व.

समाप्ति (समाप्ति) (सं) ना. — समारोप; मुक्तता; अंत; शेवट;
मरण; पूर्णता.

समाप्नाय (समाप्नाय) (सं) ना. — वेदपठण; शास्त्रपठण;
एकूण; आणखी; समूह.

समारंभ (समारंभ) (सं) ना. — उत्सव; सोहळा; उत्तम
आरंभ; शुभारंभ.

समाराधन (ने) (समाराधन [ने]) (सं) ना. — ब्राह्मण-
भोजन; तृप्ति; मेजवानी.

समारूढ (समारूढ) (सं) वि. — वर चढलेला; उच्चपदस्थ.

समारोप (समारोप) (सं) ना. — पूर्ति; पूर्णता; शेवट; अंत.

समावर्तन (समावर्तन) (सं) ना. — गुरुगृहीं विद्याभ्यास
झाल्यावर घरी परतणें; पुनरागमन; फेरफटका; प्रवास; भ्रमण.

समावेश (समावेश) (सं) ना. — एकजीव; साम्य; प्रवेश;
अंतःप्रवेश; रिवाज.

समाश्वास (संमोह्यस) (सं) ना. - अभिवचन; शब्द देणें; प्रतिज्ञा; पंथ; समाधान; शांति.

समास (संमोस) (सं) ना. - पदसंयोग; एकार्थक शब्द-जोडणी; संक्षेप निवेदन.

समासारित (संमोसोड) (सं) वि. - जवळ आलेला; शेजारचा; जवळचा.

समाहार (संमोहार) (सं) ना. - संग्रह; संक्षिप्तता; एकत्रिकरण.
—द्वंद्व (द्व्यंद्वा) (सं) ना. - संग्रहात्मक वस्तुवाची एक समास.

समाहित (संमोहित) (सं) वि. - संग्रहित; एकत्रित ठेवलेले; समाधान पावलेले; प्रतिज्ञा घेतलेले.

समाहृत (संमोहृत) (सं) वि. - एकत्रित केलेले; स्वीकृत; संग्रहित.

समाह्वय (संमोह्वय) (सं) ना. - नाव; नाम निमंत्रण; हाक; युद्ध.

समिति (संमिति) (सं) ना. - सभा; समाज; संघ; समूह; संस्थाप्रवेश.

समित्तु (त) (वे) (संमिडु [ड] [ड]) (सं) ना. - लाकूड; जळण; यशासाठी आणलेल्या उंबराच्या किंवा अश्वत्थाच्या काड्या.

समीक (संमिक) (सं) ना. - युद्ध; कलह; भांडण; मारामारी.

समीचीन (संमिचीन) (सं) वि. - मधुर; रुचकर; योग्य; लायक; सरळ; चकाकणारे; शोभणारे.

समीर (रण) (संमिर [रण]) (सं) ना. - वारा; हवा; वायु.

—मलय समीर (मलयसंमिर) (सं) ना. - थंड हवा; सुगंधी वारा.

समीहित (संमिहित) (सं) ना. - अपेक्षा; आकांक्षा; इच्छा; अभीप्सित.

समुख (संमुख) (सं) वि. - गोष्टीवेल्हाळ; वाचाळ; गप्पीदास एकमुखी.

समुचित (संमुचित) (सं) वि. - योग्य; उचित; मनाला पटण्यासारखे.

समुच्चय (संमुच्चय) (सं) ना. - मिश्रण; एकीकरण; जोडणी; संग्रह; समुदाय; संचय.

समुच्छ्रय (संमुच्छ्रय) (सं) ना. - अभिवृद्धि; वाढ; वरचढपणा; स्पर्धा; मोठेपणा; विरोध; प्रतिकार; भांडखोरपणा.

समुत्सारण (संमुत्सारण) (सं) ना. - दूरगमन; चालढकल; वियोग.

समुत्सारित (संमुत्सारित) (सं) वि. - दूर केलेले; बाजूला सारलेले; दूर गेलेले; गमावलेले; पुढें ढकललेले; निघालेले.

समुदय (संमुदय) (सं) ना. - छाप; उसा; जन्म; उदय; दर्शन; गट; समूह; लवणी; लागण.

समुदाय (संमुदाय) (सं) ना. - गट; युद्ध; जन्म; जनन; जमाव; समूह.

समुद्धत (संमुद्धत) (सं) वि. - अति माजलेला; उद्दाम; मगरूर; अहंकारी.

समुद्यत (संमुद्यत) (सं) वि. - वर डोके करणारा; उदय पावणारा; बाहेर येणारा; उदयोन्मुख; पुढें येणारा.

समुद्र (संमुद्र) (सं) ना. - सागर; जलधी; ठसा उमटवलेला; मुद्रा केलेला; मोहोर केलेला.

—जाते (जाते) (सं) ना. - लक्ष्मी.

समुद्रमंथन (संमुद्रमंथन) (सं) ना. - सागराची घुसळण; देवदानवांनी अमृतप्राप्तीसाठी केलेले सागरमंथन.

समुद्रवसना (ने) (संमुद्रवसना) (सं) ना. - पृथ्वी; समुद्राचे वसन नेसणारी; समुद्रांत राहणारी.

समुक्षिप्त (संमुक्षिप्त) (सं) वि. - सुंदर नेत्र असलेला; विकसित; प्रकाशणारा; शोभिवंत.

समुल्लसित (संमुल्लसित) (सं) वि. - अत्यानंद झालेला; अत्युत्साही; कांतिमान.

समुल्लास (संमुल्लास) (सं) ना. - अत्यानंद; मोठा हुरूप; अभिनिवेश; कांतिमानता.

समूरु (संमूरु) (सं) ना. - मृग; हरीण.

समूल (संमूल) (सं) अ. - मूळासह; कुलंकप; थोडेसुद्धा न सोडता.

समूह (संमूह) (सं) ना. - ढीग; रास; एकूण; मेळावा; जमाव.

समृद्ध (संमृद्ध) (सं) वि. - भरलेले; पूर्ण; पूर्ति पावलेले; संपत्तिमान; धनवान.

समृद्धि (संमृद्धि) (सं) ना. - वाढ; पूर्णता; श्री; संपत्ति; सुदैव; अतिशयता; वरचढपणा.

समे (संमे) (क) धा. - पुष्पमाला करणें; रचणें; निर्मिणें; गुफणें; क्षीण होणें; कृश होणें; सिद्ध होणें; हानी होणें.

(क) ना. - उंचावरचा दिवा; ठाणवई.

समेत (संमेत) (सं) ना. - मिसळलेला; सहित; जवळ आलेला; एकवटलेला; एकजीव झालेला.

संपगे (संमंग) (क) ना. - चंपक; चाफा.

संपत्ति (संमत्ति) (सं) ना. - धनधान्यसंग्रह; वैभव; अभिवृद्धि; सुस्थिति; ऐश्वर्य; आनंद; संपूर्णता; सिद्धि.

संपत्तु (त) (द) (संमत्तु [ड] [ड]) (क) ना. - भाग्य; ऐश्वर्य; उन्नति; सुखसमृद्धि; धान्यधनवैपुल्य.

संपन्न (संमन्न) (सं) वि. - युक्त; प्राप्त; सुदैवी; दैवान्न; सभ्य; सौजन्यपूर्ण.

संपन्नते (ता) (सं०प०न०त० [ता]) (सं) ना. - बलशालित्व;
सिद्धि; पराक्रम; बल; सभ्यता; सौजन्य.
संपर्क (सं०प०र्क) (सं) ना. - संबंध; जवळीक; स्पर्श; शिवाशिव;
वापर; विषाण; सानिध्य.
संपाति (सं०पा०ति) (सं) ना. - जटायूचा वडील भाऊ; एक गृध्र;
गिधाड.
संपादक (सं०पा०दक) (सं) ना. - मिळवणारा; संग्रह करणारा;
पत्रिकेचा लेखनसंग्राहक.
संपादन (ने) (सं०पा०द०न [ने]) (सं) ना. - प्राप्ति; लाभ;
मिळकत; अनेक विषयांचा संग्रह
संपादिसु (सं०पा०दि०सु) (क) धा. - मिळवणे; संग्रह करणे;
प्राप्ति करून घेणे; विषयांची जुळणी करणे; जोडणे.
संपालि (लि) सु (सं०पा०लि [लि] सु) (क) धा. - नीट
संरक्षणें; विस्तारणें; पसरविणें; सोडविणें.
संपु (सं०पु) (क) ना. - तृप्ति; सज्जता; वैभव.
संपुट (सं०पु०ट) (सं) ना. - ग्रंथविभाग; झाकणाचा कंडा;
बरणी; नियतकालिकाचा वार्षिक अंक.
संपूर्ण (सं०पु०र्ण) (सं) वि. - भरपूर; सर्व भरलेले.
संपृक्त (सं०पु०क्त) (सं) वि. - एकवटलेले; जुळलेले; एकजीव
झालेले.
संप्रति (सं०पु०ति) (सं) अ. - आतां; सध्यां; वर्तमानकालीं;
प्रकृत; चालू.
संप्रतिपन्न (सं०पु०ति०प०न्न) (सं) वि. - प्राप्त; हस्तगत; मान्य;
समजून आलेले; अनुभूत.
संप्रदान (सं०पु०दा०न) (सं) ना. - दान; देणगी; देणें; देन;
आहेर.
संप्रदाय (सं०पु०दा०य) (सं) ना. - परंपरा; पूर्वापार पद्धति;
चालू; रूढी; तत्त्वज्ञानाची बैठक; विशिष्ट विचारप्रणाली.
संप्राप्त (सं०पु०प्रा०प्त) (सं) वि. - लाभयुक्त; मिळालेला; गवसलेला.
संप्राप्ति (सं०पु०प्रा०प्ति) (सं) ना. - लाभ; फायदा; मिळकत.
संश्रुति (सं०पु०श्रु०ति) (सं) ना. - अतिप्रेम; आसक्ति; ममता;
लाड.
संप्रोक्त (सं०पु०श्रु०क्त) (सं) वि. - चांगल्या रीतीने विवरण
केलेले; सुस्पष्ट; बाखानलेले; शुद्ध केलेले.
संप्रोक्षण (सं०पु०श्रु०क्षण) (सं) ना. - पाणी शिंपडणें;
शुद्धीकरण; पवित्री करण.
संप्लव (सं०पु०ल०व) (सं) ना. - निमज्जन; बुडी; प्रवाह; विध्वंसन;
नष्टचर्य; उलथापालथ.
संप्लुत (सं०पु०ल०त) (सं) वि. - पाण्यात बुडलेले; जलमय झालेले.
संबंध (सं०ब०ध) (सं) ना. - जोडणी; जुळणूक; नाते; बांधव्य;
स्नेह; मैत्री.

संबंधि (धिक्) (सं०ब०ध [धिक्]) (सं) ना. - आस; बंधु;
नातेवाईक; सोयरीक; दशातला; सुहेरसुतकाचा.
संबद्ध (सं०ब०द्ध) (सं) वि. - नीट; बंदिस्त; अति जवळचा;
संबंधी.
संब (बा) र (सं०ब [बा] र) (क) ना. - संभार; सामग्री.
साहित्य; मसाला; साधन.
संबळ (सं०ब०ळ) (क) ना. - पगार; वेतन; मजुरी; कृली; रोजमुरा.
संबळिग (सं०ब०ळिग) (क) ना. - नोकर; सेवक; पगारी; पगार
वेऊन काम करणारा; मजूर.
संबळिगे (सं०ब०ळिगे) (क) ना. - संबळी; देव ठेवण्याची पेटी.
पाखें; भाग; सांकरशी; बर्ची; वीट; मोसकण्याचे आयुध.
संबळिगोलु (सं०ब०ळिगोलु) (क) ना. - दुबळेके; फाटा
फुटलेली फांदी.
संबार (सं०बा०र) (क) ना. - संभार; साधनसामग्री; सांबर.
संबारकागे (सं०बा०र०कागे) (क) ना. - डोम कावळा; भारद्वाज.
'केंवूत' पहा.
संबाळिसु (सं०बा०ळि०सु) (क) धा. - रमविणें; समाधान करणें;
संरक्षिणें; सांभाळणें; गप्प बसवणें; सहन करणें.
संबोधन (सं०बो०ध०न) (सं) ना. - जाग्रति; बुद्धिवाद; समजूत;
हाक; नाम विभक्ति.
संभव (सं०भ०व) (सं) वि. - आगामी; पुढे होणारे; भविष्यत्.
(सं) ना. - उद्भव; जन्म; निपज; उपज; अस्तित्व.
संभविसु (सं०भ०वि०सु) (क) धा. - होणें; जन्म पावणें; उत्पन्न
होणें; घटणें; दाखवणें.
संभार (सं०बा०र) (सं) ना. - सामग्री; उपकरण; संग्रह;
सिद्धता.
संभावना (ने) (सं०भा०व०ना [ने]) (सं) ना. - मान्यता;
गौरव; प्रशस्ति; विदागी; तर्क; योग्यता; सामर्थ्य; पूजा; सेवा;
उपचार; घटना; कल्पना.
संभावित (सं०भा०वि०त) (सं) वि. - ज्ञात; तर्कित; अंदाजलेले.
(सं) ना. - सभ्य गृहस्थ; सज्जन; सद्गृहस्थ.
संभाविसु (सं०भा०वि०सु) (क) धा. - गौरवणें; मान्यता देणें;
समजून घेणें; पारितोषिक देणें; आलोचना करणें.
संभाव्य (सं०भा०व्य) (सं) वि. - घडण्यासारखें; होण्याजोगें;
तर्क करण्यायोग्य; कल्पनीय; संभवनीय.
संभाषण (णे) (सं०भा०ष०ण [णे]) (सं) ना. - बोलणें चालणें;
संवाद; चर्चा; गप्पा.
संभिन्न (सं०भि०न्न) (सं) वि. - फुटलेले; तुकडे झालेले; विकसित;
उमललेले; वेगळे झालेले.
संभूत (सं०भू०त) (सं) वि. - जन्मलेले; उपजलेले; उत्पन्न
झालेले; प्राप्त.

संभृत (संभृ० ड) (सं) वि.—पूर्ण भरलेले; सुरक्षित;
शाकारलेले; शाकारणी केलेले; परतविलेले.

संभोग (संभ० ग) (क) ना.—आनंद; विलास; तृप्ति; सुरति;
उपभोग.

संभ्रम (संभृ० म) (सं) ना.—कंपन; संचार; गडबड; हुरूप;
उत्साह; आनंद; उद्रेक; समारंभ; आरास; शोभा; सौंदर्य;
विजृम्भण.

सम्म (सं० म्) (क) ना.—चर्म; चामडे; कातडे.

—कार (क०) (क) ना.—चर्मकार; चांभार; कातडकाम
करणारा.

सम्मत् (सं० म्) (सं) वि.—कबूल केलेले; अनुमति दिलेले;
एकाच अभिप्रायाचे; सहमत.

सम्मति (सं० म्) (सं) ना.—कबूली; अनुमति; अनुकूलता;
मान्यता; आज्ञा; समेट; एकी.

सम्मर्द (सं० म्) (सं) ना.—जमाव; गर्दी; खेचाखेच; रेटारेट.

समर्दन (सं० म्) (सं) ना.—घर्षण; घासाघीस; रेटारेट;
हातपाय रगडणे; चेपणे; पादसंवाहन.

सम्मान (सं० म्) (सं) ना.—सन्मान; गौरव; धनता;
मान्यता; उपचार.

सम्मानिषु (सं० म्) (क) धा.—मान देणे; गौरवणे;
आदरणे; मानणे; उपचार करणे.

सम्मार्जन (ने) (सं० म्) (सं) ना.—धुणे; धावन;
सोवळे; उजळा; स्वच्छता; निर्मळपणा.

सम्मार्जनि (नी) (सं० म्) (सं) ना.—झाडणी;
केरसुणी; झटकणी.

सम्मिश्र (सं० म्) (सं) वि.—एकवटलेले; मिसळलेले;
एकत्र केलेले.

सम्मुख (सं० म्) (सं) वि.—तोंडासमोर; डोळ्यादेखत;
समोर; जवळ; सामने.

—समरसम्मुख (सं० म्) (सं) ना.—युद्धसज;
युद्धारंभ; युद्धाची आघाडी; 'मुचोणि' पहा.

सम्मुद (सं० म्) (सं) ना.—अत्यानंद; हर्ष; प्रीति; ममता.

सम्मेल (लन) (सं० म्) (सं) ना.—देणगी; प्रवेश;
मेळावा; परिषद्.

सम्मोहक (सं० म्) (सं) वि.—मोह पाडणारे; भ्रम उत्पन्न
करणारे.

सम्मोहन (सं० म्) (सं) ना.—वेड; मोह; भ्रम; भ्रान्ति;
भ्रम.

—अस्त्र (सं० म्) (सं) ना.—मूर्छा आणणारे एक आयुध.

सम्यक् (सं० म्) (सं) अ.—चांगल्या रीतीने; सरळपणे;
लक्षपूर्वक; पूर्णपणे.

सम्राज् (सं० म्) (सं) ना.—चक्रवर्ती;
सार्वभौम; राजाधिराज.

सय् (सं० म्) (क) धा.—शांत होणे; थंड होणे; थांबणे;
निष्क्रिय होणे.

(क) अ.—हं! ठीक!

सय (सं० म्) (क) वि.—वेगवान्; अभिनिवेशपूर्ण; सरळ; नीट;
सावेश; अचूक; बरोबर; योग्य; आपले.

सयंबर (सं० म्) (क) ना.—स्वयंवर; स्वतःच पति निवडणे.

सयगरे (सं० म्) (क) धा.—संतत धार धरणे; सारखे ओतणे;
वर्षणे.

सयगे (सं० म्) (क) ना.—संज्ञा; गुण; संकेत; चिन्ह.

सयगेडे (सं० म्) (क) धा.—आडवे पडणे; सांष्टीग नमस्कार
घालणे; लोळण घेणे; लोटांगण घालणे.

सयत (सं० म्) (क) वि.—सरळ भावी; आडपडदा न
ठेवणारा; लपवाछपवी न करणारा; कपट न करणारा; उघडा;
निष्कपट; वंचना न करणार; प्रामाणिक.

सयितडु (सं० म्) (क) धा.—समाधान होणे; रमणे.

सयतु (सं० म्) (क) धा.—सही; होय; ठीक; अस्तु; विश्रान्ति;
विराम; क्षेम; उत्तम.

सयते (सं० म्) (क) ना.—निष्कपटता; रुतुता; प्रामाणिकपणा;
सरळपणा.

सयद (सं० म्) (क) वि.—प्रामाणिक; सरळ.

(क) ना.—ब्राह्मण.

सयदेगे (सं० म्) (क) धा.—सुंदर होणे; शोभिवंत होणे;
शोभणे.

सयपु (सं० म्) (क) ना.—विश्रान्ति; मौन;
नीरवता; सरळपणा; निष्कपटता; नीति; न्याय; पुण्य; सुकृत.

सयप (सं० म्) (क) धा.—पुढे जाणे;
पळणे; बरेच पुढे सरणे; चांगले पुढे येणे.

सयवे (सं० म्) (क) धा.—महदाश्चर्य; अचंभा; अहोविस्मय.

सर (सं० म्) (क) ना.—शर; बाण; काठी; फुलाची माळ; हार;
मोत्याचा पेंडा.

सर (सं० म्) (क) ना.—सरोवर; तळे; किनारा.

(सं) वि.—हलणारे; पुढे जाणारे.

सरकटिसु (सं० म्) (क) धा.—दूर जाणे; दकलत नेणे; पुढे
दकलणे; एकत्रित करणे; मिसळणे.

सरकार (सं० म्) (अ. दे) ना.—अधिकारी मंडळ;
शासनसभा; परंपरेने येणारी शासनसंस्था.
सरकु (सं० म्) (क) ना.—सामान; लक्ष; ध्यान; लगन;
एकचित्ता.

सरकूठ (सरकूठ) (क) ना. — सुतार पक्षी 'शरारि' पहा.
 सर (रि) गुणिके (सर [०] गोलैट्टै) (क) ना. — सुरगाठ; फास;
 एक प्रकारची गाठ.
 सरगुहु (सरगुहु) (क) ना. — भगदाड; भोंक; खिडार;
 किल्यांतील चोरवाट; सुयार.
 सरघ (घा) (घे) (सरघ [४७] ङै) (सं) ना. — भ्रमर; भुंगा;
 षट्पद.
 सरट (सरट) (सं) ना. — सरडा; पाल; गणपत.
 सरटसर्पन्याय (सरटसर्पन्याय) (सं) ना. — भ्रमानें
 उद्धवलेलें भय; सरड्याला साप समजून वाटणारे भय.
 सरण (सरण) (सं) ना. — चलन; हालचाल; गमन.
 (क) ना. — शरण; रक्षण; आश्रय; प्रगमन; स्वागत; सामोरे
 जाणें; चिता.
 सरणि (सरणि) (सं) ना. — रीति; क्रम; पद्धति; मार्ग; ओळ;
 पंक्ति; काव्यशैली.
 सरणिकेडु (सरणिकेडु) (क) घा. — मार्ग चुकणें; वाट विसरणें;
 शैली सुटणें; क्रम बदलणें.
 सरतविमान (सरतविमान) (सं) ना. — संथ जाणारे विमान;
 ग्लायडर (Glider)
 सरति (दि) (सरति [६]) (क) ना. — बारी; पाळी; क्रम; खेप.
 सरत्ति (सरत्ति) (सं) ना. — मुंडाहात; मुंडेमाप.
 सरद (सरद) (क) ना. — शरद; शरदकाल; पावसाळा.
 सरदार (सरदार) (अ. दे) ना. — नायक; पुढारी; मांडलिक;
 जहागीरदार.
 सरदि (सरदि) (अ. दे) ना. — थंडी; शैत्य; पडसं.
 सरपणि (लि) (सरपणि [७]) (क) ना. — सांखळी; शृंखळा.
 सरमरिके (सरमरिके) (क) ना. — वडालिंगन; आनंदाची भेट.
 सरमा (मे) (सरमा [८]) (क) ना. — देवशुनि; कुत्रें;
 देवलोकीचें कुत्रें; विभीषण पति.
 सरळ (ळ) (ळ) (सरळ [९] [१०]) (क) ना. — बाण; पाणी.
 सरल (सरल) (क) वि. — बाण असलेला.
 — पूसरल (पूससरल) (क) ना. — कामदेव; मन्मथ.
 सरल (सरल) (सं) वि. — जवळचा; नीट; सरळ; निष्कपट;
 सहज; सुलभ; आडंबरहित; प्रामाणिक.
 (सं) ना. — देवदार; सुरतक.
 सरले (सरले) (सं) वि. — निष्कपट स्त्री; सद्गती स्त्री.
 सरवि (वे) (सरवि [११]) (क) ना. — गवताचा दोर; धागा;
 शिकार; शाखा; समुद्र.
 सरस (सरस) (सं) वि. — रसासह; आनंद देणारा; भावपूर्ण;
 आकर्षित करणारे; हल्लें; चंचल.
 (सं) ना. — हास्य; चेष्टा; सरोवर; तळें.

— गाति (गाति) (क) ना. — सदाचारिणी; कामिनी;
 अभिनेत्री; विलासिनी; विलासवती.
 सरसति (सरसति) (क) ना. — सरस्वति; शारदा; विद्यादेवी.
 सरसि (सी) (सरसि [१२]) (सं) ना. — सरोवर; तळें; डोह.
 सरसि (सी) ज (सरसि [१३] ङ) (सं) ना. — कमल; सरोवरांत
 जन्मणारे.
 — नाभ (नाभ) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण.
 — नेत्र (नेत्र) (सं) ना. — कमलनेत्र; विष्णु.
 — भव (भव) (सं) ना. — ब्रह्मदेव.
 सरसिजात (सरसिजात) (सं) ना. — कमल; सरोवरांत उत्पन्न
 झालेले.
 सरसिजांबक (सरसिजांबक) (सं) ना. — कमलनेत्र; विष्णु;
 कृष्ण.
 सरसिजासन (सरसिजासन) (सं) ना. — ब्रह्मदेव; कमलासन.
 सरसि (सी) रह (सरसि [१४] रूळ) (सं) ना. — कमल.
 सरस्वत् (सरस्वत्) (सं) ना. — समुद्र; सागर.
 सरस्वति (ती) (सरस्वति [१५]) (सं) ना. — विद्यादेवता;
 शारदा; भाषा; वाणी.
 सरस्सु (स्) (सरस्सु [१६]) (सं) ना. — सरोवर; डोह;
 मोठें तळें.
 सरहहु (सरहहु) (अ. दे) ना. — सीमा; सरहद्द; सीमारेखा;
 सीमांत.
 सरळ (ळ) (सरळ [१७]) (क) ना. — बाण; शर; शलाका.
 सरळ (सरळ) (सं) वि. — सरळ; सुगम; जवळचा; नीट; थेट.
 — अरसरळ (अरसरळ) (क) ना. — देवदार; सुरवृक्ष;
 पंचबाण; मदन.
 सरळिसु (सरळिसु) (क) घा. — उडणें; उडी मारणें; धूम ठोकणें;
 'नेगे' पहा.
 सराग (सराग) (सं) वि. — प्रीतीनं; बांधलेलें; उत्सुक.
 (क) वि. — सुलभ; जवळचा; शेजारचा; अविलंबित.
 सराफ (सराफ) (अ. दे) — सोन्याचांदीचा व्यापारी; व्याजबट्टा
 करणारा; नगदी कारकून.
 सरि (रित) (सं [१८]) (सं) ना. — शरा; प्रपात; धनधवा.
 सरि (सं) (क) घा. — जागा सोडणें; बाजूला सरणें; जाणें;
 चालू लागणें; चालविणें.
 (क) वि. — ठीक; सम; सपाट; योग्य; न्याय्य; क्रमबद्ध.
 (क) ना. — रास; डिक; सरस; चिकट पदार्थ; वाहवा ! भले !
 उतार.
 — इसु (इसु) (क) घा. — जागा देणें; खाली ढकलणें; रेटणें.
 — इक (इक) (क) ना. — समवयस्क; एक पातळीतील
 स्नेही; बंधु.

—परि (सं०) (क) धा. —समान होणें; जुळणें; जोड होणें.
 सरिकतन (सं०कडल) (क) ना. —समानता; समयोग्यता;
 नातें; आसव्य.
 सरिका (गा)ण (सं०क [ग] ण) (क) वा. —तुलना करणें;
 ताडून पाहणें; तापवून परीक्षणें.
 सरिगुणिके (सं०गुणिके) (क) ना. —सुरगाठीची वीण; साखळी
 टाका.
 सरिगे (सं०ग) (क) ना. —दागिना; गळ्यांतील सरी;
 फास; गाठ.
 सरित् (त्तु) (सं० [डु]) (सं) ना. —ओढा; प्रवाह;
 झरा; धागा सूत; दोरी.
 —पति (सं०) (सं) ना. —समुद्र; नदीपति.
 —सुत (सं०) (सं) ना. —भीष्माचार्य.
 सरिदोरे (सं०दोरे) (क) अ. —सम; योग्य.
 सरिद्वारा (रे) (सं०द्वारा [री]) (सं) ना. —नदीमधील श्रेष्ठ
 नदी, महानदी.
 सरिमिंडि (सं०मिंडि) (क) ना. —समवयस्क मुलगी;
 अविवाहित कन्या.
 सरिल् (सं०ल) (क) ना. —एक प्रकारचा मासा.
 सरिस (सं०स) (क) ना. —सामीप्य; समानता; युद्ध; रणकंदन;
 सरलता; समोर; बाजू.
 सरीसृप (सं०सृप) (सं) ना. —सर्प; विंचु; पाल; सरडा;
 सरपटणारा प्राणी.
 सरु (सं०रु) (क) ना. —गमन; चलन; मृगाचा माग; श्वापद
 फिरण्याचा जंगली रस्ता.
 सरूप (सं०रुप) (सं) वि. —रूपसहित; समरूप; रूपसाम्य;
 एकरूपता; सरूपता; चार मुक्तीपैकी एक.
 सरोज (सं०रोज) (सं) ना. —कमल.
 —निलय (सं०लय) (सं) ना. —लक्ष्मीदेवी.
 —नेत्र (सं०नेत्र) (सं) ना. —कमलनेत्र; विष्णु; कृष्ण.
 —भव (सं०भव) (सं) ना. —ब्रह्मदेव.
 —रिपु (सं०रिपु) (सं) ना. —चंद्र.
 —सख —मित्र (सं०सख) (सं) ना. —सूर्य.
 सरोजिनि (नी) (सं०रोजिनी [री]) (सं) ना. —कमलिनी.
 सरोधि (सं०रोधि) (सं) ना. —समुद्र; सागर.
 सरोरुह (सं०रोरुह) (सं) ना. —कमल. 'तावरे' पहा.
 सरोवर (सं०रोवर) (क) ना. —सर; महातळें; डोह.
 सर्क (सं०क) (सं) ना. —वारा; वायु; मन.
 सर्ग (सं०ग) (सं) ना. —अध्याय; प्रकरण; संधि; त्याग;
 सृष्टि; जनन; जन्म.
 सर्ज (जंक) (सं०ज [जंक]) (सं) ना. —शालवृक्ष; राळ.

सर्प (सं०स) (सं) धा. —पुढें चालणें; पुढें सरणें.
 (सं) ना. —सर्प; नागसाप.
 सर्पतुंडिक (सं०सतुंडिक) (सं) ना. —गारुडी; साप खेळवणारा.
 सर्पभूषण (सं०सभूषण) (सं) ना. —शंकर; एक कन्नड कवि.
 सर्पराज (सं०सराज) (सं) ना. —वासुकी; सापांचा राजा;
 आदिशेष.
 सर्पि (सं०स [सि]) (सं) ना. —तूप; आग्न.
 सर्पिणि (णी) (सं०सि [सि]) (क) ना. —नागिणी; सर्पराणी;
 नागीण.
 सर्व (सं०स [सि]) (क) वि. —सर्व; सगळे; अखिल.
 (क) ना. —शिव; शर्व.
 सर्वव (सं०स [सि]) (क) ना. —वेषधारी;
 बहुरूपी; सोंग घेणारा; थट्टेखोर; चेष्टेखोर.
 सर्व (सं०स) (क) ना. —बदक; पाणकौबडी; 'बातुगोलि' पहा.
 सर्व (सं०स) (सं) वि. —सकल; अखिल; सगळे; वट्ट; पुरें.
 (सं) ना. —महादेव; विष्णु.
 सर्वसहा (हे) (सं०सहा [सि]) (सं) ना. —सर्व सहन
 करणारी; भूदेवी; क्षमा; पृथ्वी.
 सर्वज्ञ (सं०सज्ञ) (सं) ना. —सर्व; महाज्ञानी; कर्नाटकांतील
 सर्वज्ञ महाकवि.
 सर्वतोभद्रे (सं०सतोभद्रे) (सं) ना. —नटी.
 सर्वतोमुख (सं०सतोमुख) (सं) वि. —सर्व प्रकारचा; पूर्ण.
 (सं) ना. —शिव; ब्रह्मा; अतिमानव व्यक्ति; ब्राह्मण; अग्नि;
 स्वर्ग.
 सर्वत्र (सं०सत्र) (सं) अ. —चोहोकडे; कोठेंहि; सर्व बाजूंस;
 अखंडपणें; सर्व संदर्भीमधें.
 सर्वथा (सं०सथा) (सं) अ. —सर्वप्रकारें; सुतराम्; खात्रीनें;
 निश्चयपूर्वक.
 सर्वदा (सं०सदा) (सं) अ. —केव्हाहि; सर्वकालीं; सदादित.
 (सं) ना. —सर्वांनुग्रही; अन्नपूर्णा; पार्वती; शारदा.
 सर्वभक्षक (सं०सभक्षक) (सं) ना. —सर्वनाशी; अग्नि; निखारा;
 ज्वाळा.
 सर्वमंगला (ले) (सं०समंगला [ली]) (सं) ना. —पार्वती;
 सर्व मंगल करणारी.
 सर्वस्व (सं०सस्व) (सं) ना. —चीजवस्तु; संपत्ति; मिळकत.
 सर्वांगीण (सं०सर्वांगीण) (सं) वि. —सर्व देहाशीं संबद्ध;
 सर्व बाजूंनीं परिपूर्ण.
 सर्वाधिकार (सं०सर्वाधिकार) (सं) पूर्ण शासनस्वातंत्र्य; निरंकुश
 प्रभुत्व; संपूर्ण अधिकार.
 सर्वाधिकारि (सं०सर्वाधिकारि) (सं) ना. —निरंकुश सत्ताधारी;
 हुकूमशहा; संपूर्ण शासनाधिकार असलेला.

सर्वार्थसिद्ध (सर्वार्थसिद्ध) (सं) ना. — बुद्धदेव; सर्व पुरुषार्थ साधलेला.

सर्व (सु) प (सर्व [सु] स) (सं) ना. — मोहरी; फोडणीचे दाणे.

सर्वपमैरुच्याय (सर्वपमैरुच्याय) (सं) ना. — राईचा पर्वत; पराचा पारवा; अजगजांतर; जमीनअस्मानाचें अंतर; अति असमानता.

सल् (लु) (सल् [लु]) (क) धा. — योग्य होणें; मनाला येणें; आवडणें; प्रवेशणें; स्पर्शणें; गळाटणें; थकणें.

सल (सल) (सं) ना. — पाणी; जल; हालचाल; गमन.

(क) ना. — बारी; पाळी; सरती; पट; समय.

सलके (सलके) (क) ना. — शलाका; सळी; लोहपट्टी; वेत;

घाण काढण्याचे साधन. 'गोरुमणे' पहा; खोरें.

सलग (सलग) (क) ना. — हत्तीच्या कळपांतील प्रमुख हत्ती; महागज; ऐरावत; खोंड.

सलगु (सलगु) (क) ना. — शलाका; सळी; वेत; कांव; काठी; फुलाचा देठ.

सलपु (सु) (लु) (सलपु [सु] लु) (क) धा. — राखणें; पालन करणें; संगोपणें; जोपासणें.

सलहा (हे) (सलहा [हे]) (क) ना. — आलोचना; हितबुद्धि; हितवाद; अभिप्राय.

— गार (गार) (क) वि. — आलोचक; सला देणारा; हितवादी.

सलाकि (के) (सलाकि [के]) (क) ना. — शलाका; लोखंडी कांव; वेत; लाठीकाठी; फुलाचा देठ.

सलिंगे, (सलिंगे) सलंगी; परिचय; आवड; अग्नि; योग्यता; वापर; लाड; कौतुक; लालन.

सलिल (सलिल) (सं) ना. — पाणी; जल; वारे.

सलिलज (सलिलज) (सं) ना. — कमळ; पाण्यांत जन्मणारे.

सलिसु (सलिसु) (क) धा. — शिवणें; पोहोचणें; संधान बांधणें; अर्पण करणें; वाहणें.

सलीलं (सलीलं) (सं) अ. — खेळतखेळत; सुलभतेनें; सहज; हलवारपणें; आनंदानें.

सलील (सलील) (सं) वि. — लीलायुक्त; विनोदपूर्ण;

सलीसु (सलीसु) (क) वि. — सहज; सुलभ; प्रेमळ; समीपचें.

सल (सल) (क) धा. — योग्य होणें; कबूल करणें; प्रवेश करणें; आवडणें; मनाला येणें.

सलुगे (सलुगे) (क) ना. — स्नेहाचार; गाढ मैत्री; सलगी; अति परिचय.

सलुवळि (सलुवळि) (क) ना. — योग्यता; साम्य; समावेश; औचित्य; रुढी; वापर; संप्रदाय; विनिमय; वधुवरांची कुंडली जमणें.

सले (सले) (क) अ. — चांगल्या रीतीनें; नीट; अतिशयेंकरून.

(क) धा. — विकणें; विक्री करणें; विनिमय करणें; देवघेव करणें

सल (सल) (क) अ. — योग नव्हे! नको! नकारार्थी अव्यय.

सलकि (की) (सलकि [की]) (सं) ना. — एक वृक्ष; कवठाचें झाड; 'वेळवल' पहा.

सललित (सललित) (सं) वि. — अतिसुंदर; मनोहर.

सल्लाप (सल्लाप) (सं) ना. — सुखालाप; गप्पा; चर्चा; संलप (संलप) (सं) ना. — सुखालाप; गप्पा; चर्चा;

सलगीच्या गोष्टी.

सलु (सलु) (क) धा. — आवडणें; प्रवेश करणें; स्पर्शणें; वाकणें; कबूल करणें.

सल्ले (सल्ले) (क) धा. — शल्य; बर्ची; बाण; मोसकण्याचें आयुध; माला.

सल्लेखनव्रत (सल्लेखनव्रत) (सं) ना. — जैनाचें प्रायोपवेशन; उपवास.

सव (सव) (क) वि. — सम; योग्य; सरळ; समान; बरोबरीचा.

(क) ना. — शव; मर्दे; प्रेत.

— तिनि (तिनि) (क) ना. — प्रेतभक्षक; राक्षस; पिशाच; लाव.

सवकटु (सवकटु) (क) ना. — व्यवस्था; सिद्धता; सपाट जमीन; समपातळी; सपाटी.

सवकलि (सवकलि) (क) ना. — झीज; घर्षण; परिणाम; वापर; चालचलन.

सवग (सवग) (क) ना. — कवच; चिलखत; अंगत्राण.

सवडि (सवडि) (क) ना. — जोड; साथ; जुळें; युग्म; आवळेजावळे.

सवडु (सवडु) (क) ना. — विश्रांति; विश्राम; मध्यंतर; जोडीदारी; सोवती; सांगाति.

सवण (सवण) (क) ना. — श्रवण; जैन यति; श्रमण; वस्ती; चिमटा; सांडस; सणशी; पक्कड; 'इक्कुळ' पहा.

— मने (मने) (क) ना. — वस्ती; जैनमंदिर.

सवणिसु (सवणिसु) (क) धा. — सावरणें; सारखें करणें; गोळा करणें; 'सवणिसु' पहा.

सवति (ते) (सवति [ते]) (क) ना. — सवत; सपति; पतीची दुसरी बायको; वालुक; काकडी.

सवन (सवन) (सं) ना. — होम; यज्ञ; स्नान; सोमरस पिळून काढणें.

सवनिषु (सवनिषु) (क) ना. — होणें; संभवणें; बघून येणें; सिद्ध होणें; बरोबर करणें.

सवरु (र) (सवरु [र]) (क) धा. — कातरणें; उपटणें; लेपणें; लावणें; गुळगुळीत करणें; हातावर हात मारणें; शिस्त करणें; शेवटास नेणें; नियमन होणें.

सवरिसु (सर्विसु) (क) धा. — एकत्रित करणें; मिसळणें; कातरल्यासारखें करणें.

सवर्ण (सर्वर्ण) (सं) ना. — समवर्ण; एकाच जातीचे; एकाच ठिकाणाहून उचारले जाणारे वर्ण.

— दीर्घ (दीर्घ) (सं) ना. — सवर्णाक्षर दीर्घ करणारा संधी.

सवसु (सर्वसु) (क) धा. — सिद्ध करणें; टोक करणें; शिजवणें.

सवळदे (ळवळे) (सर्वळदे [ळुळी]) (क) धा. — प्रातःकाल;

उषःकाल; सकाळ.

सवळिसु (सर्वळिसु) (क) धा. — संग्रह करणें; कौलें शाकारणें; भरणें.

सवायि (सर्वायि) (अ. दे.) ना. — सवापट; काकणभर अधिक.

सवार (सर्वार) (क) ना. — राऊत; स्वार; वाहनारूढ.

सवालु (सर्वालु) (अ. दे.) ना. — प्रश्न; म्हणणें; आवाहन; पैज; शयत.

सवि (सर्वि) (क) धा. — चाखणें; रुचि पाहणें; अनुभव घेणें.

(क) ना. — रुचि; चव; गोडी; मधुरता; माधुर्य; स्वाद; सुवास; मनोहरता.

सविगडलु (सर्विगडलु) (क) ना. — क्षीर सागर; दुग्धसमुद्र; 'इंगडल' पहा.

सविगाणु (सर्विगाणु) (क) धा. — अनुभव घेणें; चाखणें; चव पाहणें.

सविगार (सर्विगार) (क) वि. — रुचि जाणणारा; चाखून पाहणारा; वेष्टभूषा करणारा; रसिक; चाख्या.

सवितृ (तार) (सर्वितृ [तार]) (सं) ना. — सूर्य.

सविदोर (सर्विदोर) (क) धा. — चव दाखविणें; चाखवणें; वाईट अनुभव घेणें.

सविनय (सर्विनय) (सं) वि. — नियमानुसार; विनम्र.

सविनोट (सर्विनोट) (क) ना. — प्रेमदृष्टि; शृंगारदृष्टि;

डोकावणी; कामुक दृष्टि.

सविबेट (सर्विबेट) (क) ना. — शृंगारचेष्टा; विलासी हावभाव; मधुरमीलन.

सविबेरे (सर्विबेरे) (क) ना. — मिष्टान्नभोजन; गोड खाद्य; पक्वान्नसेवन.

सविसु (सवेयिसु) (सर्विसु [सर्वेयिसु]) (क) धा. — शिजणें;

शिजविणें; वाढणें; पंगत वाढणें; मासला दाखवणें; कष्ट घेणें.

सवुदु (सर्वुदु) (क) ना. पळी; चमचा; लाकडी पळी; डाव.

सवुसव (सर्वुसव) (क) ना. — चांगुलपणा; परिमळ; सुवास; शोभा; लैडव.

सवुत (सर्वुत) (क) ना. — काकडी; वाळूक.

सवुदे (सर्वुदे) (क) ना. — समिधा; लाकूडफाटा; जळण.

सवुलु (सर्वुलु) (क) ना. — खारट; मचुळ; सोडा; खार.

— कार (कार) (क) ना. — सुताला रंग देण्याचा पदार्थ; क्षार.

सवे (सर्वे) (क) धा. — सिद्ध करणें; टोक करणें; नाश होणें; क्षीण होणें; शिजणें; उगाळणें; तिबणें; वाण पडणें; टंचाई भासणें.

सवेयिसु (सर्वेयिसु) (सं) धा. — शिजणें; शिजवणें; पंगत वाढणें; मासला दाखवणें.

सव्य (सर्व्य) (सं) ना. — डावी बाजू; विरोध; मागची बाजू; विरुद्ध बाजू.

सव्यसाचि (चिन्) (सर्व्यसाचि [चिन्]) (सं) ना. — डाव्या हातानें बाण मारणारा; अर्जुन.

सव्वळि (सर्व्वळि) (क) ना. — लाटेची सुरळी; लाटेची गुंडाळी; लहरीचें अंतर्वलन.

सशरीर (सर्वशरीर) (सं) वि. — सदेह; कायेसह.

ससन (सर्वसन) (क) ना. — बलिदान; आलंब.

ससने (सर्वसने) (क) वि. — स्थिर; स्पष्ट; नीरव; मूक; अचल; न हलणारे; मौनयुक्त.

ससि (सर्वसि) (क) ना. — शशि; चंद्र; सस्य; मोडाचें धान्य; लहान तरु; रोपटें.

(क) धा. — विंचरणें; गुंता सोडवणें; अडचणींतून मुक्त करणें; उपटणें; निवडणें.

ससिगळ (सर्वसिगळ) (क) ना. — चंद्रकांत मणि; शशिकांत शिला.

ससिदलेय (सर्वसिदलेय) (क) शशिशेखर; चंद्रमौली; शिव.

ससिन (सर्वसिन) (क) अ. — सरळ; नीट; जवळपास; व्यवस्थितपणें; उचितपणें.

ससिने (सर्वसिने) (क) अ. — जवळ; बाजूस; सरळ; चांगल्या रीतीने; समानपणें.

ससिल् (लु) (सर्वसिल् [लु]) (क) ना. — एक जातीचा मासा.

ससूत्र (सर्वसूत्र) (सं) वि. — दोरीसह; धागायुक्त; पदर असलेला.

(सं) अ. — संकटाशिवाय; अडचणीखेरीज; सुलभतेने; प्रेमानें.

सस्य (सर्वस्य) (सं) ना. — वनस्पति; धान्य; दाणा; 'दवस' पहा.

सह (सर्वह) (सं) अ. — बरोबर; मिळून; संगतीने; एकंदरीने; सोबतीने.

सहकरिसु (सर्वहकरिसु) (क) धा. — मदत देणें; सहकार करणें; दान देणें; एकवटणें.

सहकार (सर्वहकार) (सं) ना. — परस्पर साह्य; एकोप्याने काम करणें; गोड आवां; आम्रवृक्ष.

सहगमन (सर्वहगमन) (सं) ना. — सती जाणें; पतीच्या चितेवर आत्मविसर्जन.

सहचर (सहचर) (सं) ना. — जोडीदार; सोबती; सवंगडी;
मित्र; अंतेवासी; अनुचर.
सहचरि (सहचरि) (सं) ना. — मैत्रीण; जोडीदारीण.
सहज (सहज) (सं) वि. — स्वाभाविक; बरोबर जन्मलेले; जुळे;
सरळ; सुलभ; अनायास; सत्य.
सहजते (सहजते) (सं) ना. — सरळपणा; स्वाभाविकता;
अकृत्रिमता.
सहजात (सहजात) (सं) ना. — जोडीने जन्मलेला; सरळा
भाऊ.
सहणि (सहणि) (क) ना. — अश्वपालक; घोड्याला ताब्यांत
ठेवणारा.
सहदेव (सहदेव) (सं) ना. — पांचवा पांडव; सहोपासक;
एकाच देवाचे भक्त.
सहधर्मिणि (णी) (सहधर्मिणि [हं]) (सं) ना. — धर्म-
कार्यांत समानाधिकार असलेली; धर्मपत्नि; भार्या.
सहन (ने) (सहन [न]) (सं) ना. — सहनशीलता; शांति;
क्षमा; 'सैरणे' पहा.
सहपंक्ति (सहपंक्ति) (सं) ना. — एकपांक्त; एकत्र जेवणारे;
एकाच जातीचे.
सहभव (सहभव) (सं) ना. — भाऊ भाऊ; सहोदर.
सहवास (सहवास) (सं) ना. — मिळून राहणे; स्नेह; संगत;
सोबत; जोडीदारपणा.
सहस (स) (सहस [स]) (सं) ना. — दीर्घप्रयत्न; सामर्थ्य;
चैतन्य; हिवाळा; मार्गशीर्ष मास; शोभा; विजय.
सहसा (सहसा) (सं) अ. — लागलीच; तक्षणी.
सहसि (सिग) (सहसि [सिग]) (क) ना. — साहसी; धीर;
शूर; बलवान.
सहस्र (सहस्र) (सं) वि. — हजार; दशशत; पुष्कळ.
— पाद (सहस्र) (सं) ना. — विष्णु; सूर्य.
सहस्रकर (किरण) (सहस्रकर [किरण]) (सं) ना. — सूर्य;
सहस्ररश्मी.
सहस्रदल (पत्र) (सहस्रदल [सहस्र]) (सं) ना. — कमल;
पुष्कळ पाकळ्या असलेले.
सहस्रनयन (लोचन) (सहस्रनयन [लोचन]) (सं)
ना. — विष्णु; इंद्र; मोर.
सहस्रफण (सहस्रफण) (सं) ना. — आदिशेष; अनेक
फडा असलेला; शेष.
सहस्रबाहु (सहस्रबाहु) (सं) ना. — बलशाली; हजार हात
असलेला; कार्तवीर्य; अर्जुन; बाणासुर.
सहस्रशिखर (सहस्रशिखर) (सं) ना. — विंध्यपर्वत.
सहस्रांशु (सहस्रांशु) (सं) ना. — सूर्य; रवि.

सहस्राक्ष (क्षेत्रण) (सहस्राक्ष [क्षेत्रण]) (सं) ना. —
इंद्र; विष्णु; मोर.
सहाध्यायि (सहाध्यायि) (सं) ना. — सहपाठी; जोडीदार.
— नि (२) (सं) ना. — जोडीने शिकणारी; सहवर्गिणी;
वर्गमगिनी.
सहानुभूति (सहानुभूति) (सं) ना. — दुसऱ्याच्या
सुखदुःखाशी भागीदार होणे; सहसंवेदना.
सहाय (स्य) (सहाय [स्य]) (सं) ना. — मदत; पाठिंबा;
आधार; अनुकूलता; जवळीक; मित्र.
सहायक (सहायक) (सं) ना. — आश्रयदाता; मदतगार;
आधार देणारा; पाठीराखा.
सहायिग (सहायिग) (क) ना. — पाठीराखा; पाठिंबा देणारा;
सवंगडी; मित्र.
सहि (सि) (अ.दे) — हस्ताक्षर; मुद्रा; दाखल करणे.
सहित (सहित) (सं) अ. — बरोबर; लागलीच; एकूण; वट्ट.
(सं) वि. — हितकर; कल्याणप्रद.
सहिष्णु (सहिष्णु) (सं) वि. — सहनशील; सहन करणारा.
सहिसु (सहिसु) (क) धा. — सहन करणे; अनुभव घेणे;
तग धरणे; टिकाव धरणे.
सहदय (सहदय) (सं) ना. — रसिक; सज्जन; चांगल्या
मनाचा.
सहोदर (सहोदर) (सं) ना. — भाऊ; एकोदर.
सहोदरि (सहोदरि) (सं) ना. — बहीण; सरखी बहीण.
सह्य (सह्य) (सं) वि. — सहन करण्याजोगे; सहनीय; सहन
करण्यायोग्य.
सह्याद्रि (सह्याद्रि) (सं) ना. — पश्चिम घाट; सह्यपर्वत.
सळि (सळि) (क) ना. — थंडी; हीव; थंडपणा; शलाका; लोखंडी
कांब.
सळेह (सळेह) (सं) ना. — शत्रु; प्रतिस्पर्धी; विरोधक.
सांयुगीन (सांयुगीन) (सं) ना. — युद्धासंबंधीचे; शूरसैनिक;
रणवीर.
साकल्य (साकल्य) (सं) ना. — सकलता; परिपूर्णत्व; सर्व बाजू.
साकार (साकार) (सं) वि. — देहयुक्त; आकृतिसह; रूपवान्.
साकु (साकु) (क) धा. — संरक्षणे; पालन करणे; जोपासणे;
संगोपणे.
साकंत (साकंत) (सं) ना. — अयोध्या नगरी.
साक्षर (साक्षर) (सं) वि. — अक्षरज्ञानी; अक्षरओळख
असलेला.
(सं) ना. — शिकलेला; सुशिक्षित; पदवीधर.
साक्षरते (साक्षरते) (सं) ना. — अक्षरवाचन; लिहितां वाचन
येणारा; शिक्षण; पठण.

साक्षात् (साक्षात्) (सं) अ. — प्रत्यक्ष; डोळ्यासमोर; निश्चल;
स्वाभाविक; उद्गून दिसण्यासारखे.

साक्षात्कारिसु (साक्षात्कारिसु) (क) धा. — डोळ्यासमोर
आणणे; प्रत्यक्ष पाहणे; अनुभवणे; मन वळवणे; प्रतीति येणे.

साक्षी (क्ष्य) (साक्षी [क्षी]) (सं) ना. — डोळ्याने पाहणारा;
प्रत्यक्ष पाहणारा; प्रतीति घेणारा.

सागर (सागर) (सं) ना. — समुद्र; महोदधी.

सागरांबरे (रा) (सागरांबरे [रा]) (सं) ना. — पृथ्वी;
समुद्रवसना.

सागु (सागु) (क) धा. — पुढे जाणे; चालविणे; पाळणे.

(क) ना. — कृषि; शेती; तांदळाची पेज.

— माडु (माडु) (क) धा. — चालू ठेवणे; पुढे चालविणे;
मशागत करणे.

— वळि (वळि) (क) ना. — शेतकी; शेतीचा धंदा; क्रम; पुढे
चालवणे.

— वड (वाड) (वड [वाड]) (क) ना. — पाठवणीचा
खर्च; भागवणूक.

सांक्रमिक (सांक्रमिक) (सं) ना. — एकाला एक लागलेले;
स्पर्शजन्यता; संसर्ग.

— रोग (रोग) (सं) ना. — सांसर्गिक रोग.

सांख्य (सांख्य) (सं) ना. — कपिल ऋषीचे दर्शनशास्त्र; सांख्य
पंथ; सांख्यानुयायी.

सांग (सांग) (सं) वि. — संपूर्ण; विभागासह; सावयव.

सांगोळिसु (सांगोळिसु) (क) धा. — सर्व रीतीने पूर्ण
करणे; सर्वांगाने सावरणे; सर्व बाजूंनी सरते करणे.

सांगत्य (सांगत्य) (सं) ना. — संगतीने जाणे; जोडीने जाणे;
एक पथजाति.

सांगोपांग (सांगोपांग) (सं) वि. — वेदवेदांगासहित;
अंगोपांगासह; सर्वबाजूंनी युक्त.

साचा (साचा) (अ. दे) वि. — खरे; सत्य; योग्य; सरळ;
निष्कपट; पक्व.

साचि (साचि) (सं) वि. — वाकलेला; वक्र; वाक आलेला.

(सं) ना. — तिरंदाज; सव्यसाची.

साज (साज) (क) वि. — सहज; स्वाभाविक; सरळ.

साटि (साटि) (क) वि. — समान; योग्य; जुळण्यासारखे.

(क) ना. — साम्य; जोड; स्नेहसंबंध; संपर्क; बाजू; छाठी;
भगवी वस्त्रे.

साणिगे (साणिगे) (क) ना. — चाळण्याचे साधन; छानी;
चाळण.

साणे (साणे) (क) ना. — सहाण; शाण, शाणचा दगड.

— कलु (कलु) (क) ना. — धारेचा दगड.

— हिडी (हिडी) (क) धा. — घासणे; सहाण लावणे; धार
लावणे; पाजळणे; पाणी देणे; संस्कार देणे.

सात्यकि (सात्यकि) (सं) ना. — कृष्णाचा अनुयायी; बांधव.

सात्विक (सात्विक) (सं) वि. — सत्वगुण प्रधान; सत्वगुणी;
साधुस्वभावाचा; सामर्थ्यवान्; ऐनगाभ्याचा.

(सं) ना. — सत्वगुण; सभ्यग्रहस्थ; सहृदय.

सात्यति (ती) (सात्यति [ती]) (सं) वि. — काव्यरचनेची एक
शैली; शिशुपालाची आई.

सादर (सादर) (सं) वि. — आदरयुक्त; गौरव पूर्ण; सधेम.

सादा (सादा) (क) वि. — सरळ; साधा; सुलभ; निष्कटक; साधु.

सादि (सादि) (सं) वि. — नाश करणारा; विध्वंसक.

(सं) ना. — माहूत; घोडेश्वार; राऊत रथिक; वाहनारोहि.

सादिलवारु (सादिलवारु) (अ. दे) ना. — किरकोळ खर्च;
चिछर सामान.

सादु (सादु) (क) ना. — तिलक; टिळा; सुंगधित वस्तु.

सादृश्य (सादृश्य) (सं) ना. — साम्य; सारखेपणा; दृष्टांत;
उदाहरण. 'साटि' पहा.

साद्यंत (साद्यंत) (सं) वि. — पूर्ण; सुरवातीपासून अखेरपर्यंत;
उपक्रमापासून उपसंहारापर्यंत.

साद्यक (साद्यक) (सं) वि. — अभ्यासक; प्रयत्न करणारा;

साधना करणारा; तपस्वी; प्रयत्नशील.

(सं) ना. — सहाय; परिणाम; अनुकूलता; योगी.

— बाधक (बाधक) (सं) ना. — अनुकूल प्रतिकूल परिणाम;
सहाय्यकविरोधक.

साधन (ने) (साधन [ने]) (सं) ना. — उपकरण; सामग्री; प्रयत्न
उपाय; मार्ग; लैन्य; दल; सिद्धि; यश; पीडा; हट्ट.

साधारण (साधारण) (सं) वि. — सामान्य; सर्वसम;

मध्यप्रतीचा; एक संवत्सर; उभयानुकूल.

साधित (साधित) (सं) वि. — साध्य झालेले, प्राप्त; मिळवलेले.

सिद्धि पावलेले; सप्रमाण; पूर्ण केलेले.

साधिसु (साधिसु) (क) धा. — प्रयत्न करणे; सिद्धि मिळवणे;
जुळवणे; प्राप्त करणे; जिंकणे; संपवणे; वशकरणे.

साधियस् (धिष्ट) (साधियस् [धिष्ट]) (सं) वि. — अधिक;
उत्तम; श्रेष्ठ.

साधु (साधु) (सं) वि. — चांगले; सुंदर; उदार; कुलीन;

योग्य; पुरेसे; पूर्ण.

(सं) ना. — परहितबुद्धि; सज्जनता; शुद्धवाणी; पवित्रभाषा;

व्यापारी; संत; संन्यासी; श्रमण, कबुली, सूचन, अनुमति.

(सं) अ. — ठीक ठीक! बरे!

साधुवाद (साधुवाद) (सं) अ. — ठीक! छान! चांगले!

(सं) ना. — तर्कशुद्धवाद; सत्यकथन.

साध्य (साध्य) (सं) वि. — योग्य; साधण्यासारखे; हातीं येण्याजोगें; जुळण्यासारखें; गुण येण्याजोगें; निर्वाह.

— असाध्य (असाध्य) (सं) वि. — शक्याशक्य; साधकबाधक; जुळण्यानजुळण्यासारखे.

साध्वस (साध्वस) (सं) ना. — भय; घाबरेपणा; थरकाप. साध्वि, (ध्वी) (साध्वि [ध्वी]) (सं) ना. — पतिव्रता; परहितकारिणी.

सानि (सानि) (अ. दे) ना. — स्वामिनी; मालकीण; वेद्या बाजार वसवी.

सानु (सानु) (सं) ना. — शिखर; पठार; डोंगरउतार; शृंग; अरण्य; कोंब; पालवी; मार्ग; वाट; शेवट; झंजावात; सोसाटा; विद्वान; पंडित; सूर्य.

— प्रदेश-भूमि (प्रदेश-भूमि) (सं) ना. — पठार; सपाटभूमी; पाचोळा; प्रस्थ.

सानुकूल (सानुकूल) (सं) ना. — अनुकूलता; अनुग्रह; प्रीति; नम्रता.

सानुभव (सानुभव) (सं) वि. — अनुभवासह.

सानुभूति (सानुभूति) (सं) ना. — सहानुभूति; सहृदयता; दुसऱ्याच्या सुखदुःखाशी समरस होणें.

सानुमत् (मत्) (सानुमत् [मत्]) (सं) ना. — पवेंत; टेकडी.

सानुराग (सानुराग) (सं) वि. — प्रेमळ; सप्रेम; प्रेमपूर्ण; मनोहर; मोहक.

सांतपन (सांतपन) (सं) ना. — उग्र तप; खडतर तपश्चर्या.

सांत्व (त्वन) (सांत्व [त्वन]) (सं) ना. — मनोरंजन; शांतता; समाधान, शांति.

सांदु (सांदु) (क) ना. — तिलक; टिळा; परिमळ द्रव्य; सुवास.

सांद्र (सांद्र) (सं) वि. — निविड; भरीव; दाट; किरें; एकत्रित; मृदु; कोमल; गुळगुळीत; रास.

सानिध्य (सानिध्य) (सं) अ. — समीप; जवळ; समोर; बाजूला.

साप (साप) (क) ना. — शाप; शिवीगाळ; अकल्याणचिंतन; अपशब्द; तळतळाट.

सापत्न (सापत्न) (सं) ना. — सवतीचा मुलगा, सावत्र पोर; बैरी; शत्रु.

सापत्न्य (सापत्न्य) (सं) ना. — सवती मत्सर; भांडण; वैर; सवतीचा मुलगा.

सापेक्ष (सापेक्ष) (सं) वि. — एकाच्या अनुरोधी; एकावर अवलंबित; अस्वतंत्र; अन्यतुलन; अन्येच्छा; अपेक्षायुक्त.

सापेक्षे (सापेक्षे) (सं) ना. — अपेक्षासहितता; अन्याची इच्छा.

— वाद (वाद) (सं) ना. — सापेक्षतावाद; आइन्स्टाइनचा तत्त्वसिद्धांत (Relativity).

सासपदीन (सासपदीन) (सं) वि. — सप्तपदीसंबंधीचे. (सं) ना. — सप्तपदी; स्नेह; सलगी.

सासाहिक (सासाहिक) (सं) ना. — आठवडा; आठवड्याचें वृत्तपत्र.

साफल्य (साफल्य) (सं) ना. — फलप्राप्ति; कृतार्थता; यश; इच्छापूर्ति.

साबीतु (साबीतु) (अ. दे) ना. — घट्टमुट्ट; सरळ; सिद्ध. (अ. दे.) अ. — होते तसे.

साम (साम) (सं) ना. — सामोपचार; चतुर्विध उपायांपैकी एक; सामवेद; समेट; सहनशीलता; कोंब; शाखा.

सामग्री (सामग्री) (सं) ना. — उपकरण; उपयुक्त साहित्य; साधन.

सामज (सामज) (सं) ना. — हत्ती; गज; सामवेदोद्भव; संगीत; गायन.

सामति (सामति) (क) ना. — दृष्टांत; उदाहरण; म्हण; प्रहेलिका; उपमान.

सामंत (सामंत) (सं) ना. — आधीन राजा; जहागीरदार; मांडलिक; संस्थानिक.

सामयिक (सामयिक) (सं) वि. — सामाशी संबंध असलेले; नियतकालिक; क्रमबद्ध; ठराविक काळचा.

सामरस्य (सामरस्य) (सं) ना. — समरसता; एकजीवत्व; तद्रूपता.

सामर्थ्य (सामर्थ्य) (सं) ना. — शक्ति; योग्यता.

सामाजिक (सामाजिक) (सं) वि. — समाजासंबंधी; समाजात राहणारा.

(सं) ना. — समिक; सदस्य; जनसामान्य.

सामानु (सामानु) (अ. दे) ना. — वस्तु; पदार्थ; माळ; लक्ष; 'सरकु' पहा.

सामान्य (सामान्य) (सं) वि. — साधारण; आधिक्य नसलेला; सर्वसंबंधी; सर्वानुलक्षी; अश्लील; क्षुद्र; पूरा.

(सं) ना. — संव; समाज; सार्वबांधव्य; सार्वजनिक कार्य; सामुदायिक विधान; एक अलंकार.

— ज्ञान (ज्ञान) (सं) ना. — जागतिक परिस्थितीचें ज्ञान.

— वनिता (वनिता) (सं) ना. — वेद्या.

— शास्त्र (शास्त्र) (सं) ना. — सामान्य नियम.

सामीप्य (सामीप्य) (सं) अ. — जवळ; लागून; शेजारील; बाजूचें. (सं) ना. — मुक्तिविशेष; मोक्ष.

सामुद्रिक (सामुद्रिक) (सं) वि. — समुद्रासंबंधीचें; समुद्रांत जन्मलेले.

(सं) ना. — तळहातावरील रेघा, मुखलक्षण वगैरेवरून

भूतभविष्यकथन; हात पाहून भविष्य सांगणारा.

सामोद्धव (सामोद्धव) (सं) ना. — हत्ती; गज.

सामोपचार (सामोपचार) (सं) ना. — मृदु उपाय; गोड बोलून मन बळवण्याची रीति; सांत्वन.

सामोपाय (सामोपाय) (सं) 'साम' पहा.

सांप्रत (सांप्रत) (सं) वि. — आताचें; वर्तमान; उचित; सुस्पष्ट; सुसंबद्ध.

(सं) अ. लगेच; योग्यतेप्रमाणें; उचितपणें; कालानुसार.

सांप्रदाय (सांप्रदाय) (सं) ना. — रूढि; परंपरा; पद्धति; वर्तन; नियम.

— इक (अक) (सं.) वि. रूढीनें आलेले; परंपराप्राप्त; वापरांतील; व्यवहारांतलें.

सांब (सांब) (सं) ना. — शिव, एक यादव.

सांब्राणि (सांब्राणि) (अ. दे.) ना. — एक सुगंधी द्रव्य; रताळें.

साम्राज्य (साम्राज्य) (सं) ना. चक्रवर्ति राष्ट्र; मोठें राज्य.

साम्य (साम्य) (सं) ना. — सादृश्य; समानता; जोडणी; जुळणी; उपमा; सारखेपणा; जोड; स्नेह; संपर्क.

साय (साय) (सं) ना. — अंत; समारोह; सायंकाल; सामीप्य; बाण.

साय, (सायु) (सायु [सायु]) (क) धा. — मरणें; जीव जाणें; नाश होणें; निःशक्त होणें.

सायक (सायक) (सं) ना. — बाण; खड्ग; तलवार.

सायण (सायण) (सं) ना. — विद्यारण्याचि बंधु, बुकराय मंत्री; वेदभाष्यलेखक.

सायन (सायन) (सं) ना. — सूर्यसिद्धांतानुसार ज्योतिष पद्धति

सायं (सायं) (सं) ना. — सूर्यास्त; संध्याकाळ.

सायंकाल (सायंकाल) (सं) ना. — संध्यासमय; संध्या; 'वैगु' पहा.

सायंतन (सायंतन) (सं) वि. — सायंकालीन; संध्यासमयाचें; सायंकालचें.

सायस (सायस) (सं) ना. — उपद्रव; अडचण; पीडा; संकट.

सायान्ह (सायान्ह) (सं) ना. — संध्याकाळ; संध्या.

सायुज्य (सायुज्य) (सं) ना. — एक मुक्ति; मोक्ष; परमात्म्याचे ठिकाणीं विलीन होणें; जीवशिवैक्य.

सार (रु) (सार [रु]) जवळ येणें; संनिध येणें; बाजूला सरणें; दूर होणें.

(सं) ना. जवळीक; सामीप्य; सांनिध्य.

सार (रु) (सार [रु]) (सं) वि. — श्रेष्ठ; अत्युत्तम; कल्याणकारक; रसभरित.

(क) ना. — माळा; माडी; पूल; शंख.

(सं) ना. — रहस्य, गाभा; तात्पर्य; मुख्यार्थ; बल; सामर्थ्य;

मर्म, मतितार्थ; सत्य; अभूत; दूष; पाणी; निर्णय;

सिद्धांत; संक्षिप्त विवरण; क्षार; द्रव्य; वस्तु.

सारक (सारक) (सं) वि. — ढकलणारा; पुढें लोटणारा; भेदक; रेचक.

— मलसारक (मलसारक) (सं) वि. — मलसर्जक; झाडा होणारें; ढाळ होणारें; भेदक; रेचक.

सारंग (सारंग) (सं) वि. — ठिपक्याचा; मिश्ररंगी; बेरंगी.

सारंग (सारंग) (सं) ना. — ठिपके असलेलें हरीण; पट्टे असलेले मृग; हत्ती; सिंह; काळा भ्रमर; कोकीळ; करकोचा; चंदन; सारंगी; काम; मोर; फ्लेमिंग पक्षी; छत्री; मेघ; वस्त्र; केस; शंख; शिव; कमल; बाण; आभरण; सोने; माती; पृथ्वी; रात्र; काळोख; प्रकाश.

— धर (धर) (सं) ना. — चंद्र; शिव; सारंगधनुष्य वापरणारा; विष्णु.

सारंगि (गी) (सारंगि [गी]) (सं) ना. — एक तंतुवाद्य;

भोपळ्याचें तंतुवाद्य; हरिणी.

सारंगिक (सारंगिक) (सं) ना. — शिकारी; पक्ष्याची शिकार.

सारण (सारण) (क) अ. — जवळ; समीप; बाजूचा; शेजारचा.

सारण (सारण) (सं) ना. — पुढें ढकलणें; विस्तार; ढाळ; झाडा.

सारणि (णी) (सारणि [णि]) (सं) ना. — प्रवाह; पाट; कालवा;

चर; नियमितता; रीति; तीव्रता; वेग; झरा; खाण; खाणी.

सारणे (सारणे) (क) ना. — लेप; माखण; चालढकल; झाडणी; केरसुणी.

सारथि (सारथि) (सं) ना. — सूत; रथ चालवणारा; गाडीवान; म्होरक्या; गाडीहाक्या.

सारथ्य (सारथ्य) (क) ना. — रथ हाकणें; रथसंचालन; पाठिवा; म्होरकेपणा.

सारमेय (सारमेय) (सं) ना. — कश्यपपत्नि; सरमादेवीचा पुत्र; कुत्रा.

सारस (सारस) (सं) ना. — कमल; सरोवरासंबंधी; बक; पाणकोंबडा.

सारस्वत (सारस्वत) (सं) वि. — सरस्वतिदेवीसंबंधी; विद्याविषयक.

(सं) ना. — सरस्वत्युपासक; बोलवेवडा; विद्वान; पंडित; पंचगौडापैकीं एक.

सारांश (सारंश) (सं) ना. — तात्पर्य; मुख्य भाग; रहस्य; मथितार्थ.

साराय (सारय) (सं) ना. — मुख्यार्थ; तात्पर्य; आशय; एक प्रकारचें मद्य.

सारासार (सारसार) (सं) वि. — सत्वासत्त्व; सत्यासत्य.

—विचार (विचार) (सं) ना. — युक्तायुक्त विवेक;
सत्यासत्यविचार.

सारि (सारि) (सं) ना. — सोंगटी; पगडें; नरद.

(क) अ. — जवळ जाऊन; पाळीनें; वारीने; सरतीप्रमाणें.

सारिका (के) (सारिका [ई]) (सं) ना. — साळुंकी; मैना;
'पुरुळि' पहा.

सारिगे (सारिगे) (क) ना. — जमीनीची लागवड; एकाग्रता.

सारिसु (सारिसु) (क) धा. — प्रसिद्ध करणें; डांगोरा पिटणें;
बोवणा करणें; समजून सांगणें; लेप देणें; लावणें; झाडणें;
केर काढणें; गुळगुळीत करणें.

सारु (सारु) (क) धा. — प्रगट करणें; हूल उठवणें;
ओरडून सांगणें; जाणें; दूर होणें; जवळ येणें.

(क) ना. — आमटी; सांबारें; सार.

सारूप्य (सारूप्य) (सं) ना. — एक मुक्ति; सरूपता; इष्ट
देवतेमध्ये लीन होणें; एकरूपता; जुळणी.

सारे (सारै) (क) अ. — जवळ; बाजूस; शेजारी; जवळ येऊन.

(क) ना. — भरती; पाळी; खेप; वारी; क्रम.

सारोद्वार (सारोद्वार) (सं) अ. — थोडेहि न सोडतां; मुख्य
गोष्ट बाजूला न ठेवतां; पुरेसें; ध्यानांत येईलसें.

(सं) ना. — सार; निष्कर्ष.

सार्के (सार्के) (क) ना. — सामीप्य; सुदूरता.

(क) वि. — जवळ; लगत; सोबत.

सार्गळ (सार्गळ) (सं) वि. — आडकाठीचा; बंधनयुक्त; गुंतलेला;
बंधनांत सापडलेला.

सारु (सारु) (क) धा. — दूर पाठविणें; सोडून जाणें; जवळ
करणें; प्रगट करणें.

सार्थ (सार्थ) (सं) वि. — अर्थासह; अर्थविवरणसहित;
सकारण; अनुकूल; संपत्तिमान.

(सं) ना. — व्यापारी संघ; वणिक् संघ.

सार्थक (सार्थक) (सं) वि. — प्रयोजनपूर्ण; सफल; हितकर;
कल्याणप्रद.

(सं) ना. — साफल्य; उत्तरक्रिया; श्राद्ध; समूह.

सार्थक्य (सार्थक्य) (सं) ना. — फलदायकत्व; परिणामकारिता;
यश; कृतकृत्यता.

सार्थवाह (सार्थवाह) (सं) ना. — अर्थविनिमय करणारा;
वर्तक; व्यापारी; व्यापार्यांचा पुढारी.

सार्त्रे (सार्त्रे) (सं) वि. — आर्द्रतेसह; ओला; कच्चा; दयाशील;
हिरवा; कोवळ्या मनाचा.

सार्व (सार्व) (सं) वि. — सर्व; सकल; अखिल; सर्वासंबंधी.

सार्वजनिक (सार्वजनिक) (सं) वि. — अखिल लोकासंबंधी;
सामाजिक; सार्वजनसंबंधी.

सार्वत्रिक (सार्वत्रिक) (सं) वि. — कोठेहि असणारा; सर्वव्यापी;
चोहीकडे असणारा; सर्वसामान्य; सर्वसंबंधी.

सार्वभौम (सार्वभौम) (सं) ना. — सर्वभूमीचा मालक;
सम्राट; चक्रवर्ती; महाराज; राजाधिराज; एक दिग्गज.

(सं) वि. — जागतिक; अखिल भूमिविषयक.

साल (साल) (क) धा. — पुरे होणें; समर्थ होणें; उपयोगी
येणें; कर्ज काढणें.

(क) ना. — ओळ; श्रेणि; पंक्ति; कर्ज.

— तेगे, (डैग) (क) धा. — कर्ज काढणें; कर्जबाजारी होणें.

साल (साल) (सं) ना. — शालवृक्ष; सावरी; एक जातीचे झाड;
तट; कुंपण; बई; कूड; भित्त; एक मासा.

(क) ना. — श्यालक; मेहुणा; पत्तीचा भाऊ; ऋण; उसनवट;
दाक्षिण्य; उपकार; आधार; कर्ज; 'हंसु' पहा.

— इग (अग) (क) ना. — ऋणको; कर्जदार; कर्ज देणारा;
धनको; कोष्टी.

— वणिग (वळीग) (क) ना. — कर्जवाम करणारा; ऋणको;
ऋणाहत.

सालिग्राम (सालिग्राम) (सं) ना. — विष्णुपेक्षा असलेला
शालिग्राम; गंडकीतील काळा गुळगुळीत गोटा.

सालदे (सालदे) (क) अ. — कर्जवाम न करतां; उसनवट न
करतां.

(क) क्रि. — पुरे झाले ना ?

सालभंजिके (सालभंजिके) (सं) ना. — पुतळी; बाहुली;
कठपुतळी; 'शालभंजिका' पहा.

सालंकार (सालंकार) (सं) वि. — अलंकारसहित;
(सं) ना. — वधूला सालंकृत देण्याचा विधी.

सालंकृतकन्यादान (सालंकृतकन्यादान) (सं) ना. —
वस्त्रभरणासहित वधू वराला देण्याची विवाहपद्धति.

सालिग (सालिग) (क) ना. — कर्ज देणारा सावकार; कोष्टी;
देवांग; विणकर;

सालु (सालु) (क) धा. — पुरे होणें; समर्थ होणें; उपयोगी येणें.
(क) ना. — ओळ; पंक्ति; श्रेणि

साले (साले) (क) ना. — शाळा; पाठशाळा; विद्यालय;
शिक्षणसंस्था; कार्यकर्त्यांचा संघ; मात; साली.

सालेग (सालेग) (क) ना. — कोष्टी; साली; देवांग; विणकर;
'सालिग' पहा.

सालोक्य (सालोक्य) (सं) ना. — एक मुक्ति; सलोकता;
एकाच लोकात राहणारा.

सालुंग (सालुंग) (क) अ. — पुरेसें; पुरे; भरपूर.

साल्व (साल्व) (क) वि. — पुरेसें.

(क) ना. — शाख राखस.

साल्विनेगं (साल्विनेगं) (क) वि. — पुरे होण्याइतकें; पुरेसें.

(क) अ. — भरपूर; पुरे होईतें.

साव (हु) (ख) कार (साव[ळ]ळ) (अ.दे.) ना. — श्रीमंत; धनवान्; संपत्तिमान; व्याजबट्टा करणारा.

सावकाश (सावकाश) (सं) वि. — अवकाशसहित; जाग असलेला.

(सं) अ. — हळुहळु; वेतानें.

सावगिसु (सावगिसु) (क) धा. — सावरणें; नीट करणें; व्यवस्थित करणें; सुधारणें; रेवेवर आणणें; गप्प बसणें.

सावधान (सावधान) (सं) ना. — तृप्ति; जाग्रति; जागरण; निस्तब्धता; अवधान; ध्यान; माया; जागा.

सावन (सावन) (सं) वि. — यज्ञासंबंधी; यज्ञाचा शेवटचा भाग. (अ.दे.) ना. — श्रावण महिना.

सावंत (सावंत) (क) ना. — सामंत; जहागीरदार; मांडलिक; खंडणी देणारा राजा; आश्रित राजा.

सावयव (सावयव) (सं) वि. — सांगोपांग; अवयवधारी; प्राणी.

सावरिसु (सावर्सु) (क) धा. — सावरणें; नीट करणें; टोक करणें; चेतवणें; समाधान करणें.

सावासि (सावासि) (क) ना. — सहवासी; अनुचर; जोडीदार; ब्राह्मण; ब्राह्मणातील पोटजात. स्नेही; मित्र.

सावित्र (सावित्र) (सं) वि. — सूर्याविषयी; सवित्यासंबंधी; सूर्याचा.

सावित्र संतति (सावित्र संतति) (सं) वि. — सूर्यवंश; रघुवंश. सावित्रि (सावित्रि) (सं) ना. — सूर्य स्तोत्र; सूर्यस्तुति;

अश्वपतीची मुलगी; सत्यवान पत्नि.

साविरारु (साविरारु) (क) वि. — हजारों; असंख्य; पुष्कळ; विपुल.

सावु (सावु) (क) ना. — मरण; निधन; नाश; अंत.

सावुनोवु (सावुनोवु) (क) ना. — मरणाचा कारण होणारें दुखणें; महदाघात; कष्ट; कार्पण्य.

साष्टांग (साष्टांग) (सं) वि. — आठ अंगांसह.

(सं) ना. — नमस्कार; योग; रति; पूजा.

— नमस्कार (नमस्कार) (सं) ना. — दीर्घदंड नमस्कार; लोटांगण; दंडवत; (गुडघा; हात; पाय; हृदय; मति; डोके; मंत्र; दृष्टि ही आठ अंगां.)

सास (सास) (क) ना. — साहस; दीर्घप्रयत्न; श्वासोच्छ्वास; वायु; पराक्रम.

सासिग (सासिग) (क) वि. — साहसी; परक्रमी; दीर्घ; कष्टालु; संकटानें भरलेला; विचारशून्य.

सासिर (र) (सासिर [र]) (क) वि. — सहस्र; हजार.

सासिरगण (सासिरगण) (क) ना. — सहस्राक्ष; इंद्र.

सासिवे (वि) (सासिवे [वि]) (क) ना. — मोहरी; राई;

सासुवे (वि) (सासुवे [वि]) फोडणीचे दाणे. 'सर्प' पहा.

सास्ना (स्ने) (सास्ना [स्ने]) (सं) ना. — गाय, बैल वगैरेची गळ्याखालील पोळी. 'गंगडोगल' पहा.

साहचर्य (साहचर्य) (सं) ना. — सहचलन; सहवास; सहजीवन; संपर्क; संसर्ग; जोडीदार.

साहजिक (साहजिक) (सं) वि. — सहज; सुलभ; सरळ.

साहणि (णिग) (साहणि [णिग]) (क) ना. — घोड्यांना शिकवणारा; घोड्यांचा बुजारेपणा घालवणारा.

साहस (साहस) (सं) ना. — दीर्घप्रयत्न; पराक्रम; धैर्य; विचारहीन प्रयत्न; धीटपणा.

साहस (सिक्क) (साहस [सिक्क]) (सं) वि. — दीर्घप्रयत्नशील; पुढें होऊन करणारा; जबाबदार.

साहस्र (साहस्र) (सं) वि. — सहस्रावधि; हजारो; हजारोविषयी.

साहाय्य (साहाय्य) (सं) ना. — साहाय्य; मदत; आपलेपणा.

साहित्य (साहित्य) (सं) ना. — शब्दार्थ युक्तता; वाङ्मय; भाषा भांडार; मनोरंजक काव्यनाटकादि रचना; साधनसामग्री; उपकरण.

साह्य (साह्य) (सं) ना. — मदत; संग; सोबत.

साळ (साळ) (क) ना. — एक चर्मवाद्य.

साळव (ळव) (साळव [ळव]) (क) ना. — साळपक्षी; ससाणा; विजयनगरचें राजघराणें.

सिंह (सिंह) (सं) वि. — श्रेष्ठ.

(सं) ना. — वनराज; एक शूर पशु; सिंहरास.

— पीठ-पिंथर (सिंह) (सिंह) (सं) ना. — सिंहासन.

सिंहावलोकन (सिंहावलोकन) (सं) ना. — सिंहाची दृष्टी;

मागे वळून पाहण्याची प्रवृत्ति; गत जीवनाचा आढावा.

सिंहासन (सिंहासन) (सं) ना. — गादी; पीठ; राजपीठ;

सभापीठ; राजासन.

सिंहि (ही) (सिंहि [ही]) (सं) ना. — सिंहीण; मादीसिंह.

सिंहिका (के) (सिंहिका [के]) (सं) ना. — राहूची आई.

सिक्क (सिक्क) (सं) ना. — वालु; वालुका; पुलिन; रेव.

सिक्के (सिक्के) (क) ना. — शिवा; ज्वाला; जाळ; मोरतुरा; शेंडी; केस.

सिक्कटि (सिक्कटि) (क) ना. — कंगवा; फणी.

सिक्कु (सिक्कु) (क) धा. — सापडणें; प्राप्त होणें; हाती येणें; लाभणें.

(क) ना. — गाठ; गुंता; जंजाळ; गळफास; धाण.

सिक्त (सिक्त्) (सं) वि. - ओले; हिरवे; कचे; चुरडलेले;
कुस्करलेले; चिमटलेले.

सिक्थ (क्थक्) (सिक्त् [क्त्]) (सं) ना. - मेण; मधमाशीच्या
पोळ्याचें मेण; शिजवलेलें धान्य.

सिगडि (सिगडि) (क) ना. - पाण्यांतील किडे.

सिगि (सिगि) (क) धा. - फाडणें; दुसंगणें; तुकडे करणें;
चिरणें.

सिगित (सिगित) (क) ना. - चीरफाड; मोडतोड; उड्डाण.

सिगु (सिगु) (क) धा. - प्राप्त होणें; लाभणें; हाती येणें.
हात पोचणें.

सिगुर (रु) (सिगुर् [रु]) (क) धा. - जखम करणें;
ओरबडणें; ओरखडणें.

(क) ना. - चोय; चोयटी; चूर; दोष; उणीव.

सिगुळु (सिगुळु) (क) ना. - तुकडा; फाक; संकोच; दाक्षिण्य;
लाज; मीड.

—आळु (अळु) (क) वि. - दाक्षिण्यशील; लाजालु;
मीड करणारा.

सिग्गळि (सिग्गळि) (क) ना. - संकोच करणारा; लजाशील.
मुखदुर्बळ; अबोल; धुम्या.

सिगिग (सिगिग) (क) ना. - राक्षस; दानव; लजरा.

सिगिलि (सिगिलि) (क) वि. - निलाजरा; लजाहीन.

सिगु (सिगु) (क) ना. - दाक्षिण्य; जुगुप्सा; लजा; लाज.

—आळि (अळि) (क) वि. - संकोचशील; लाजरा; लजालु.

सिंग (सिंग) (क) ना. - श्रृंग; शिंग; मोड; कोंब; मोळका;
शिलर; सिंह; शार्दूल; मृगेंद्र.

सिंग (गा) डि (सिंग [गा] डि) (क) ना. - पोहण्याचा भोपळा;
तरंगण्याचें साधन.

सिंगदेरळ (सिंगदेरळ) (क) ना. - सिंहवाहिनी; महालक्ष्मी.
दुर्गा; पार्वती. चामुंडादेवी.

सिंग(गा)र (सिंग [गा] र) (क) ना. - शृंगार; शोभा;
आरास; अलंकार; सौंदर्य; भूषण; एक काव्यरस.

सिंगली (ली) क (सिंगली [ली] क) (क) ना. - काळ्या
तोंडाचें माकड; हुण्या.

सिंगवणे (सिंगवणे) (क) ना. - सिंहासन.

सिंगाडि (सिंगाडि) (क) ना. - धनुष्यबाण; इंद्रधनुष्य.

सिं (हिं) गार (सिं [हिं] गार) (क) ना. - सुपारीचें फूल;
अलंकार; आभरण.

सिंगि (सिंगि) (क) ना. - शृंगी; शेळी; मेंढी; एक मुनि;
एक शिवगण; सिंहीन.

सिंघाण (सिंघाण) (सं) ना. - लोखंडाचा गंज; 'तुकु' पहा.

सिंचन (सिंचन) (सं) ना. - शिंपण; प्रोक्षण; शिंतोडणी.

सिंजारव (सिंजारव) (सं) ना. - किण किणध्वनि;

पेंजणाचा झणत्कार; धनुष्टंकार; गुंजारव.

सिंजित (सिंजित) (सं) ना. - टणत्कार; किंकिणीचा आवाज.

सिंजिति (नी) (सिंजित [नी]) (सं) ना. - मौर्वी; ज्या;
धनुष्याची दोरी.

—नाद (नाद) (सं) ना. - धनुष्टंकार.

सिद्दु (सिद्दु) (क) ना. - कोप; चीड; राग; क्रोध; मनःकलुषता.

सिडि (सिडि) (क) ना. - उडणें; दूर जाणें; चोपणें; दटावणें; बोट
दाखवून दरडावणें.

(क) ना. - पूड; लोखंडी कडीकोंडी; अडणा; हत्तीचा मदस्त्राव.

—को (गो) ळवे (को [गो] ळवे) (क) ना. - काडतुस.

—मिडि (मिडि) (क) ना. - तळमळ; कळवळा.

मिडिगोळ (मिडिगोळ) (क) धा. - तळमळणें; चडफडणें.

सिडित (सिडित) (क) ना. - जखम; चीरफाड; क्रोध; उड्डाण.

सिडिगुंडु (मद्दु) (सिडिगुंडु [मद्दु]) (क) ना. - स्फोटक
दारुगोळा; तोफ; सुरंग; दारुचा नळा; सुरनळा.

सिडिलु (सिडिलु) (क) ना. - गडगडाट; मेघगर्जना; वीज;
वज्रायुध.

सिडिवले (सिडिवले) (क) ना. - एक जालें; फेकण्याचें जालें.

सिडिसु (सिडिसु) (क) ना. - शिंढणें; शिंपणें; प्रोक्षण करणें;
स्फोट करणें; झारीनें पाणी घाटणें; सिंचिणें; थेंब पाडणें.

सिडिसोने (सिडिसोने) (क) ना. - पावसाची झिमझिम; पाऊस

सिडिबु (सिडिबु) (क) धा. - गडवड करणें; आतुरता;

दाखविणें; चिडणें; रागावणें.

(क) ना. - पाऊस; तिरंदाजाच्या मनगटावरील चामड्याचा
पट्टा.

सिडुक (सिडुक) (क) वि. - दोषी; शीघ्रकोपी; रागीट; चिडका.

सिडुकु (सिडुकु) (क) ना. - क्रोध; चीड; निंदा; शिवीगाळ;
उद्वेग; चहाडी; कलंक; दुल्लेकिक; कोप.

सिडुंबु (बे) (सिडुंबु [बे]) (क) ना. - दोली; पाऊस; काटेरी
झाड; काटे; देवीरोग.

सिंडरिसु (सिंडरिसु) (क) धा. - कंटाळणें; आळोखेपेळोखे
देणें; तिरस्कार दाखवणें.

सिंडु (सिंडु) (क) ना. - दुर्गंधी; घाण; कुवास.

सित (सित) (सं) ना. - चांदी; शुक्र; पांढरेंगंध.

सितग (सितग) (क) वि. - जार; व्यभिचारी; नीच; उद्धत.

सितगे (सितगे) (क) ना. - जारिणी; व्यभिचारिणी.

सितपक्ष (सितपक्ष) (सं) ना. - शुद्धपक्ष; शुक्लपक्ष; चांदण्याचा
पंधरवडा; हंसपक्षी.

सितरोचि (सितरोचि) (सं) ना. - चंद्र; शिव; परमेश्वर.

सितवाहन { (सिडवाहन) (सं) ना. — श्वेताश्व; पार्थ; अर्जुन.
सितहय { (सिडहय)

सितांशु (सिडांशु) (सं) ना. — चंद्र; कापूर.

सिताल (सिडाळ) (क) ना. — नैवेद्य; पान (नैवेद्याचें पान).

सितेंतर (सिडेंतर) (सं) वि. — काळें.

सितोपल (सिडोपल) (सं) ना. — खडीसाखर; काल्पी साखर.

सिदुगु (सिदुगु) (क) धा. — चाचपणें; चाचपडणें; हुडकणें;
शोधणें; नखानें ओरखडणें.

सिदाय (सिदाय) (क) ना. — खंडणी; फाळणी; फाळा; सारा.

सिद्ध (सिद्ध) (सं) वि. — प्राप्त; अस्तित्वाला स्पष्ट; निर्णित;
पूर्णत्वाला पोचलेले; निश्चित; जयशाली; यशस्वी.

(सं) ना. सिद्धपुरुष; योगी; देवजाति.

सिद्धपुरुष (सिद्ध पुरुष) (सं) ना. — असामान्य शक्ति असलेला;
योगी; मोक्षमार्गी. महात्मा.

सिद्धरस (सिद्ध रस) (सं) ना. — किमया; सुवर्ण बनवण्यासाठी
योजिलेला पारा; अमृत.

सिद्धांत (सिद्धांत) (सं) वि. — विवेकपूर्वक घेतलेला निर्णय;
सत्यतत्त्व; प्रमेय.

सिद्धांति (सिद्धांति) (सं) ना. — भूतभविष्य सांगणारा;
ज्योतिषी; विज्ञानी; देवव्रक्षि.

सिद्धाय (सिद्धाय) (सं) ना. — फाळा; खंडणी; सारा.

सिद्धार्थ (सिद्धार्थ) (सं) ना. — इष्टार्थ लाभलेला; सुदैवी;
बुद्धदेव; अर्हत; श्रीमंत.

सिद्धि (सिद्धि) (सं) ना. — फलप्राप्ति; जय; हस्तगतता; संपूर्णता;
अतिमानव शक्ति; निर्णय; निश्चितार्थ; प्राप्ति; योगसाधना;
अष्टसिद्धि.

सिद्धिविनायक (सिद्ध विनायक) (सं) ना. — गणपति;
सिद्धिपति.

सिद्धिसु (सिद्धिसु) (क) धा. — फल येणें; पुरेसें होणें; हातीं
येणें; अस्तित्वांत येणें; पूर्ण होणें; संपणें; तडीला नेणें; शेवट
गाठणें.

सिध्म (सिध्म) (सं) ना. — शिवें; चर्मरोग; कुष्ठरोग.

सिंधुर (धूर) (सिंधुर [धूर]) (सं) ना. शेंदूर; तांबड्या
रंगाची पूड; कुंकुम; पुष्पराग; एकवृक्ष; हत्ती; गज.
एक राक्षस.

सिंध (सिंध) (सं) ना. — पताका; निशाण; बावट.

सिंधु (सिंधु) (सं) ना. — समुद्र; पंजाबांतील एक नदी; एक देश.

सिंधुपुत्र (सिंधुपुत्र) (सं) ना. भीष्माचार्य.

सिंधुराज (सिंधुराज) (सं) ना. — सिंधुदेशाचा राजा; जयद्रथ.

सिपायि (सिपायि) (अ-दे) ना. — शिपाई; चाकर; नोकर;
जवान.

सिप्पु (सिप्पु) (क) ना. — शिंप; शिल्प; चीप; दगडाचा तुकडा;
शुक्ति.

सिप्पे (सिप्पे) (क) ना. — साल; फळाची साल; निःसत्व भाग.

सिवरू (सिवरू) (क) ना. — देहावरील डाग; शिवें.

सिवं (दवं) दि (सिबं [दवं] दि) (अ. दे ना. — नोकरवर्ग;
पहारेकन्याचा वर्ग.

सिविके (सिविके) (क) ना. — पालखी; मेणा; शिविका; खोरें;
पावडे.

सिव्बु (सिव्बु) (क) ना. — चर्मरोग; शिवें.

सि (से) ब्रा (सि [से] ब्रा) (अ-दे) ना. — शेवटा; पद्यापट्ट्याचा
बोडा.

सिमिसिमिगरे { सिमिसिमिगरे (क) धा. — सुईSS असा

सिमिसिमिसु { (सिमिसिमिसु) आवाज होत जळणें.

सिंपडिसु (सिंपडिसु) (क) धा. — शिंपडणें; शिंपणें; झारीनें
पाणी घालणें; प्रोक्षणें; फवारा मारणें; 'सिडिसु' पहा.

सिंपिग (सिंपिग) (क) ना. — शिंपी; कपडे शिवणारा; दर्जी;
शिल्पक.

सिंपिणि (सिंपिणि) (क) ना. — ठिबकणी; प्रोक्षण; झारी.

सिंपु (सिंपु) (क) ना. — मोत्याची शिंप; मोत्याचें कवच; शुक्ति;
कालवाचें कवच.

सिंबळ (सिंबळ) (क) ना. — श्लेष्माजळ; नाकांतील मळ; शेंबूड;
मेकड.

सिंबे (वि) (सिंबे [वि]) (क) ना. — चुंबळ; सापाचें वेटोळें.

सिंय (सिंय) (क) वि. — गोड; रुचकर; मधुर; स्वादिष्ट;
आमोददायी.

सिंयने (सिंयने) (सिंयने [सिंयने]) (क) वि. — मधुर;
सुवासिक.

सिर (रस्) (सिर [रस्]) (सं) ना. — डोकें; शीर्ष; मुंड.
(क) ना. — शिरा; धमती; नाडी.

सिरि (सिरी) (क) ना. — श्री; धन; पैसा; लक्ष्मी; ऐश्वर्य; वैभव;
शोभा; सौंदर्य.

सिरिकंट (सिरिकंट) (क) ना. — श्रीकंट; शिव; परमेश्वर.

सिरिकंड (सिरिकंड) (क) ना. — श्रीखंड; श्रीगंध; चंदन.

सिरिचरे (सिरिचरे) (क) ना. — लहानपर्णीच केस पिकणें.

सिरिसुडि (सिरिसुडि) (क) ना. — सुंदर बुचडा; देवमूर्तीचे
कवरीबंधन.

सिरियरस (सिरियरस) (क) ना. — विष्णु; कृष्ण.

सिरियरसि (सिरियरसि) (क) ना. — संपत्तीची स्वामिनी;
लक्ष्मी; देवी.

सिरियोडु (सिरियोडु) (क) ना. — भाजकी कौलें.

सिरिवर (सिरिवर) (क) ना. — श्रीवर; विष्णु; कृष्ण; लक्ष्मीपति.

सिखियायि (ಸಿಖಿಯಾಯಿ) (क) ना. — ओठ फाटलेलें तोंड;

श्रीमुख; गुरुजनांची पवित्र वाणी.

सिखिवेण (ಸಿಖಿವೇಣ) (क) ना. — लक्ष्मीदेवी.

सिखिस (ಸಿಖಿಸ) (क) ना. — शौर्य, पराक्रम, पौरुष; शिरीष;

शिरसाचें झाड.

सिखिवोळतु (ಸಿಖಿವೊळತು) (क) ना. — संव्यावंदनाचे तीन मंगल काल.

सिखुं (ಸಿಖುಂ) (क) ना. — अडचण; गाढालपणा; संकट, कष्ट; गंडांतर; संकोच; लाज; लज्जा.

सिलकु (लकु) (ಸಿಲಕು [ಲಕು]) (क) धा. — अडकणें; अडचणीत येणें; पात्र होणें.

(अ. दे.) ना. — शिलक; बाकी; उरवणी.

सिलुवे (ಸಿಲುವೆ) (अ. दे.) ना. — फाशीचा खांब; खिस्तवधाचा सुळ.

सिलुवु (ಸಿಲುವು) (क) वि. — कोमल; पातळ; चपटा.

सिवंगि (ಸಿವಂಗಿ) (क) ना. — चित्ता; त्रिवळ्या; विव्या वाघ.

सिवडु (डि) (ಸಿವಡು [ಡಿ]) (क) ना. — चुंबळ; मांड्याखालची बैठक.

सिवदिडु (ಸಿವದಿಡು) (क) धा. — 'उदो उदो' पुकारणें; उद्धोषणा करणें

सिवरु (ಸಿವರು) (क) ना. — क्षिमक्षिम पाऊस; भुरभुर.

सिविके (मे) (ಸಿವಿಕೆ [ಮೆ]) (क) ना. — पालखी; मेणा; शिविका; डोली. 'अंदण' पहा.

सिसु (ಸಿಸು) (क) ना. — शिशु; मूल; बालक; तान्हुला.

सिहि (ಸಿಹಿ) (क) वि. — मधुर; गोड; रुचकर.

सिल्ले (ಸಿಲ್ಲೆ) (क) ना. — चीरफाड; चिपडें, डोळ्यातील मळ; शाखा; कोंब; विभक्त स्थिति.

सी (ಸಿ) (क) धा. — जळून जाणें; काळे ठिकर होणें.

(क) ना. — माधुर्य; सौंदर्य; थंडपणा.

सीकरणे (ಸೀಕರಣೆ) (क) ना. — शिकरण; आमरस; फळाचा रस.

सीकर (ಸೀಕರ) (सं) ना. — पावसाची लहान सर; क्षिमक्षिम; शितोडणी; प्रोक्षण

सीकरि (ಸೀಕರಿ) (क) ना. — जळून खाक; जळून झालेली राख; कोळसा.

सीकरिवोगु (ಸೀಕರಿವೊಗು) (क) धा. — जळून खाक होणें; कोळसा होणें; नाश होणें.

सीग (गु) डि (ಸೀಗ [ಗು] ಡಿ) (क) ना. — एक पाणकिडा; सरककिडा; निवळी.

सीगुरि (ಸೀಗುರಿ) (क) धा. — एका बाजूला वाकणें; कलणें.

(क) ना. — चौरी, चामर; सूर्यपान.

सीगुरिसु (ಸೀಗುರಿಸು) (क) धा. — वाकणें; बाजूला कलणें;

पालवी फुटणें; वाकविणें.

सीगे (ಸೀಗೆ) (क) ना. — शिकेकाई; घाण काढणें; स्वच्छता; धूलन.

— अण्णे-स्नेह (ಎಣ್ಣೆ-ಸ್ನೇಹ) (क) ना. — स्वाभाविक वैर; हाडवैर

सीटु (सींटु) (ಸೀಟು [ಸೀಂಟು]) (क) धा. — पिळणें; पुसणें; विंचरणें.

सीतर (रु) (ಸೀತರ್ [ರು]) (क) ना. — क्रोध; राग, चीड.

सीतळ (ಸೀತळ) (क) वि. — थंडगार; शीत; हिमशीत.

(क) ना. — धुकें; दहिवर

सीता (ಸೀತಾ) (सं) ना. — जानकी; रामपत्नी; नांगराचा तास; एक प्रकारचे गवत.

सीताफल (ಸೀತಾಫಲ) (सं) ना. — एक फळ.

सीतु (ಸೀತು) (क) अ. — जळून; खाक होऊन; काळवंडून; मधुरपणें; गोडी गुलाबीनें.

सीदु (ಸೀದು) (क) ना. — मद्य; दारू.

सीन (नु) (ಸೀನ್ [ನು]) (क) धा. — शिकणें; शिकरणें.

(क) ना. — शिक; नाकानें घेतलेला श्वासोच्छ्वास.

सीवे (ಸೀವೆ) (क) ना. — पेरु; कवठ.

सीमन् (ಸೀಮನ್) (सं) ना. — सीमा; हद्द;

सीमंत (ಸೀಮಂತ) (सं) ना. — सीमारेषा; सरहद्द; सीमांची खूण; केसांचा भांग; गर्भिणीचा संस्कार; भांग पाडण्याचा विधी.

सीमंतपुत्र (ಸೀಮಂತಪುತ್ರ) (सं) ना. — तान्हें मूल; लाडका लेक; वडील पुत्र.

सीमंतमणि (ಸೀಮಂತಮಣಿ) (सं) ना. — चूडामणी;

डोक्यांतील दागिना.

सीमंतिनि (नी) (ಸೀಮಂತಿನಿ [ನೀ]) (सं) ना. — सुवासिनी; सती; स्त्री.

सीमंतोज्ञयन (ಸೀಮಂತೋಜ್ಞಯನ) (सं) ना. — साळीच्या काट्यांनी प्रथम गर्भिणीचा भांग पाडण्याचा विधि.

सीमा (मे) (ಸೀಮಾ [ಮೆ]) (सं) ना. — सीमा; मर्यादा; हद्द; क्षितिज; प्रदेश; अवधि; विदेश; औचित्याची मर्यादा.

— पूजन (ಪೂಜನ) (सं) ना. — सीमांतपूजन.

सीमोछंघन (ಸೀಮೊಛಂಘನ) (सं) ना. — सीमेबाहेरील शमी पूजन; मुळवगिरी; सोनें आणण्यासाठी मर्दुमकी.

सीयाळ (ಸೀಯಾಳ) (क) ना. — शाहारेळें; शाहाळ्याचें पाणी.

सीयु (ಸೀಯು) (क) धा. — जळणें; भाजणें; शिजणें.

सीर (रु) (ಸೀರ್ [ರು]) (क) धा. — चावणें; उडी मारणें;

भांडणें; ओरडणें; रागावणें; किंचालणें;

(क) ना. — अत्यल्प; ऊ चें अंडे; लीख.

सीर (सीर) (क) वि. - पातळ; लहान; त्रासदायक.

(सं) ना. - नांगर; हल; सूर्य; अर्काचे झाड.

सीरण (सीरण) (क) ना. - बाण; शर; पटाशी; तासणी.

सीरणगे (सीरणगे) (क) ना. - चिरणें; कंगवा; फणी.

सीरध्वज (सीरध्वज) (सं) ना. - जनकराजा; नांगराचे चिन्ह

ध्वजावर ठेवणारा.

सीरपाणि (भृत) } (सीरपाणि [भृत]) (क) ना. -
सीरसीर } (सीरसीर)

बलराम; नांगर हातांत धरणारा.

सीरयोग (सीरयोग) (सं) ना. - नांगराला जोडलेले बैल.

सीरुडु (सीरुडु) (क) ना. - झिल्ली; झिडी; किरेड्ड असा

आवाज करणारा किडा; पतंग.

सीरुबुळाडु (सीरुबुळाडु) (क) धा. - चूळ भरणें; खुळखुळून

चूळ टाकणें; चूळ फेकणें.

सीरुबुळु (सीरुबुळु) (क) ना. - चूळ; संततधार; येवायेवानें

गळणें; ठिक्कणी.

सीरे (सीरे) (क) ना. - साडी; लुगडें.

सीरपनि (सीरपनि) (क) ना. - शिंपणी; प्रोक्षण; शिडकावा;

फवारा; सीकर.

सीरवट (सीरवट) (क) धा. - चियाड; रस काढल्यानंतर उरणारी

चोय; चवळ; सोपट.

सीवन (सीवन) (क) ना. - शिवणकाम; शिलाई.

सीवनि (सीवनि) (क) ना. - सुई; सूची; दाभण.

सीवर (सीवर) (क) ना. - तिरस्कार; अवहेलना; हिणवणी;

हंगवणी; विसंगति; ओकारी.

सीवरिसु (सीवरिसु) (क) धा. - हिणवणें; हंगवणें; तुच्छ

लेखन; ओकारी करवणें.

सीवु (सीवु) (क) धा. - अलंकारणें; शृंगारणें; शिजणें; जळणें.

(क) ना. - जळण; कळज; काळवंडणी.

सीसक (सीसक) (क) ना. - शीर्षक; शिरस्त्राण.

सीळ (सीळ [सीळ]) (क) धा. - फाडणें; तुकडे करणें;

फट सोडणें; पूर्ण चिरणें.

(क) ना. - भाग; फाक; तुकडा; लड; चीत्कार; किंचाळी.

सु (सु) (सं) अ. - सत्, चांगलें, सुलभ, योग्य, या अर्थाचा

शब्दांरभी येणारा उपसर्ग.

सुकर (सुकर) (सं) वि. - सुलभ; सोपा; अनुकूल; उदार.

सुकवि (सुकवि) (सं) ना. - श्रेष्ठकवि; कविवर.

सुकाल (सुकाल) (सं) ना. - अनुकूल समय; योग्यवेळ; सुगीचे

दिवस; सुदैवाचा काळ.

सुकुमार (सुकुमार) (सं) वि. - सुंदर; कोमल; मधुर; ललित.

(सं) ना. - चांगला मुलगा; सुपुत्र.

—अक्षर (अक्षर) (सं) ना. - सानुनासिक अक्षर; मृदुवर्ण.

सुकुमारि (सुकुमारि) (सं) ना. - चांगली मुलगी; सुकन्या;

कोमला; सुंदरी.

सुकुमारता (ते) (सुकुमारता [ते]) (सं) ना. - कोमलता;

लालित्य; माधुर्य; सौंदर्य; काव्यातील मधुराक्षराची जडण.

सुकृत (सुकृत) (सं) ना. - पुण्य; भाग्य; सत्कृत्य; सत्कार्य.

सुकृति (सुकृति) (सं) ना. - सत्कार्य; पुण्य; दैव; अदृष्ट;

कृतकार्य; धर्मशील; पुण्यवान्; साहित्यिक; उत्तमसाहित्य.

सुकु (सुकु) (क) धा. - सुदडणें; खचणें; संकोच पावणें;

झडणें; सांडणें.

(क) ना. - चमड्याची घडी; वळी; सुरकुती.

सुक्षेत्र (सुक्षेत्र) (सं) ना. - तीर्थक्षेत्र; पवित्र स्थान;

अनुकूल स्थान.

सुख (सुख) (सं) ना. - हित; आनंद; उल्हास; हर्ष;

अनुकूलता; विराम.

सुखद (प्रद) (सुखद [प्रद]) (सं) वि. - हितकर;

अनुकूल; आनंद देणारे; संतोषदायक.

सुखरूप (सुखरूप) (सं) वि. - क्षेमकारक; सुलभ; हितावह.

सुखि (सुखि) (सं) ना. - सुखकारक; आनंदी; पुण्यवंत.

सुखिसु (सुखिसु) (क) धा. - सुख होणें; संतोष पावणें;

भाग्यवान होणें.

सुगत (सुगत) (सं) ना. - बुद्धदेव.

सुगति (सुगति) (सं) ना. - सुदैव; सद्गतेन. सद्गति; मोक्ष;

सुस्थिति.

सुगंध (सुगंध) (सं) ना. - सुवास; परिमळ.

सुगंधि (सुगंधि) (सं) ना. सुवासिक पुष्प; मालिनी.

सुगम (सुगम) (सं) वि. - सुलभ; सुकर; हलके; सहज;

सोपें; प्रेमळ.

(सं) ना. - सुलभता; बालबोध; सुबोधता; धोपटमार्ग.

सुगि (सुगि) (क) धा. - भिणें; घाबरणें; मार्ग पाव घेणें;

चिरणें; फाडणें; दुमडणें; घडी घालणें; कोमेजणें.

सुगुडि (डे) (सुगुडि [डे]) (क) ना. - पुरुषी स्त्री; हिजडी;

स्त्रीदेहधारी नपुंसक. स्त्रीत्व नसलेली स्त्री.

सुगुडु (डुतन) (सुगुडु [डुतन]) (क) ना. - आशा;

मोह; इच्छा; लालसा; आकांक्षा; आसक्ति.

सुगुण (सुगुण) (सं) ना. - सद्गुण; चांगले गुण; सद्गतेन;

सदाचारी मनुष्य.

सुगि (सुगि) (क) वि. - अधिक; पुष्कळ; जास्त.

(क) ना. - वसंत काळ; हंगाम; सुकाळ; सण; समृद्धि.

—गेळ्य (गेळ्य) (क) ना. - कामदेव; मन्मथ.

सुगिवक्त्रि (सुगिवक्त्रि) (क) ना. - कोकिला; कोयल; पिक.

सुग्रीव (सुग्रीव) (सं) ना. — भरदारकंठ; मधुरध्वनि;

किष्किंदेचा राजा सुग्रीव.

सुग्रीवाज्ञे (सुग्रीवाज्ञे) (क) ना. — उग्र शासन; कडक शिस्त;
कूर कायदा; उग्र विधि.

सुंक (सुंक) (क) ना. — कर; फाळा; जकात; धान्याचा कोंडा;
भुस्सा.

सुंकदकटि (सुंकदकटि) (क) ना. — जकातकट्टा; टोलनाका;
जकातनाका.

सुंकिग (सुंकिग) (क) ना. — जकातदार; जकात वसूल करणारा;
फाळा घेणारा.

सुंकु (सुंकु) (क) ना. — स्पर्शजन्यता; सांस्पर्गिकता;
सांस्पर्गिक रोग; शिवाशिव; स्पर्श. 'सुकु' पहा. निरी; सुरकुती.
सुचरित (सुचरित) (सं) ना. — सद्गर्तन; सदाचार; (सं) वि.
सद्गर्तनी; सदाचारी; कीर्तिवंत; ख्यातनाम.

सुचरिते (सुचरिते) (सं) ना. — पतिव्रता; सती; सद्गर्तनी स्त्री.
सुचरित्र (सुचरित्र) (सं) ना. — सुचरित; सद्गर्तन; सदाचार;
सुवृत्त; कीर्ति.

सुचित्त (सुचित्त) (सं) वि. — सहृदय (सं) ना. निःपक्षपाती
सद्गर्तन; सुप्रसन्न मन.

सुजन (सुजन) (सं) ना. — सज्जन; सद्गृहस्थ; सभ्य; सहृदय.
सुति (सुति) (क) ना. — हुपारी; चापल्य; रुढी; वापर; चतुरता;
जाणतेपणा; निपुणता; कच्चेपणा.

सुट (सुट) (क) वि. — भाजलेले; शिजलेले; तळलेले; नष्ट;
अवलक्षणी; निरर्थक.

सुटतोरु (सुटतोरु) (क) धा. — बोटानें दाखविणें; स्पर्श
करून दाखवणें.

सुट्टु (सुट्टु) (क) ना. — अंगुलीदर्शन; हस्तदर्शन; बोटानें
दिग्दर्शन.

सुट्टुवे (सुट्टुवे) (क) ना. — तर्जनी; निर्देशिकांगुली;
निर्देशिका.

सुट्टुरे (सुट्टुरे) (क) ना. — वावटळ; वातचक्र; भुतादीवारा.

सुढाळ (सुढाळ) (क) ना. — सुप्रभा; सुशोभा; सुकांति; सुढाळ;
डौल.

सुडुक (सुडुक) (क) वि. — जळके; जळते; जळत असलेले;
जाळणारा.

सुडुगाडु (सुडुगाडु) (क) ना. — प्रेते जाळण्याचे स्थान;
स्मशान; दहनभूमि; अवलक्षण; वाईटपणा.

सुंति (ट) ने (सुंति [डि]ने) (क) ना. — भाजलेले मांस; हृदय
सुंतिगेयडगु (सुंतिगेयडगु) (क) ना. — काळजाचें मांस.

सुंटरगाळि (सुंटरगाळि) (क) ना. — वावटळ; भूतवारा;
वादळ; झंजावात; सोसाट्याचा वारा.

सुं (शुं) डाल (सुं [डुं] डाल) (क) ना. — सोंड
असलेला; हत्ती; गज.

सुंडिलि (सुंडिलि) (क) ना. — चुचुंद्री; लांबट तोंडाचा उंदराच्या
जातीचा प्राणी.

सुंडु (सुंडु) (क) ना. — वाळवण; शिरपणी; जिरवण;
सुकती; थंडावा; निवणें.

सुंडे (सुंडे) (क) ना. — हत्तीची सोंड.

सुत (सुत) (सं) ना. — सुलगा; पुत्र; पोर; कुमार.

सुतरां (सुतरां) (सं) अ. — सर्वथा; सर्वतः; केव्हाहि;
बहुतकरून पूर्णपणें; अगदीं.

सुता (ते) (सुता [डे]) (सं) ना. — सुलगी; कन्या; कुमारी.

सुति (सुति) (क) ना. — श्रुति; ध्वनि; स्वर; राग.

सुत्तसुत्तु (सुत्तसुत्तु) (क) आ. — चोहीकडून; कोठेहि;
आजुबाजूस.

सुत्तले (सुत्तले) (क) ना. — प्राकार; आवार; पवळी.

सुत्तिगे (सुत्तिगे) (क) ना. — फेरा; सुतळी; हातोडा; चिमटा;
चामड्याचा पट्टा.

सुत्तु (सुत्तु) (क) धा. — गुंडाळणें; आवरणें; सुरळी करणें;
वेढणें.

(क) ना. — प्रदक्षिणा; सुरळी; गुंडाळी; वंचना; पालवी;
अनुकूल स्थळ; मंदवारा; फिरती; आळस.

सुत्तुवरि (सुत्तुवरि) (क) धा. — प्रदक्षिणा घालणें; रक्ताभिसरण
होणें; रक्त सळसळणें; कागदपत्र देणें; प्रवृत्त करणें.

सुत्तुवळय (सुत्तुवळय) (क) अ. — कोठेहि; चोहीकडे;
प्रदक्षिणा घालून; भोवती फिरून.

सुत्तोलें (सुत्तोलें) (क) ना. — परिपत्र; प्रसिद्धिपत्रक; जाहिरात.

सुत्राम (सुत्राम) (सं) ना. — इंद्र; देवेंद्र.

— लोक (लोक) (सं) ना. — स्वर्ग; इंद्रलोक.

सुदति (ती) (सुदति [डे]) (सं) ना. — दांत चांगले असलेली
स्त्री; कामिनी.

सुदर्शन (सुदर्शन) (सं) ना. — सुलक्षण; सुंदर पुरुष;

सौंदर्यसंपन्न; एक चक्रायुध.

सुदर्शनपाणि (सुदर्शनपाणि) (सं) ना. — हातात सुदर्शन
असलेला कृष्ण; विष्णु.

सुदर्शना (ने) (सुदर्शना [डे]) (सं) ना. — सुंदर स्त्री;
मनोहारिणी; रूपवती.

सुद्राम (सुद्राम) (सं) ना. — उत्तम कडदोरा; उवडी मूट;

कृष्णमित्र; एक गरीब ब्राह्मण; जीर्ण वस्त्र वापरणारा; समुद्र;
पेरावत; गरीबीचें जीवन; दारिद्र्य.

सुदिन (सुदिन) (सं) ना. चांगला दिवस; पुण्यकाल; आनंदाचा
दिन.

सुदूरं (सुदूरं) (सं) अ. - फार दूर अंतरावर; हात न पोचण्यासारखे.

सुदैव (सुदैव) (सं) ना. - भाग्य; नशीब.

सुदो (सुदो) (सं) ना. - मूल वर्णमाला

सुद्धि (सुद्धि) (क) ना. - वार्ता; समाचार; प्रस्ताव; तंटा;

संबंध; संपर्क; विचार; आलोचना; उसाभर.

सुधन्व (न्वा) (सुधन्व) (क) ना. - वाक; तिरंदाज;

हंसखजाचा मुलगा; अनंत नामक सर्पराज.

सुधर्म (र्मा) (सुधर्म) (सं) ना. - देवताची सभा;

उत्तम धर्म; श्रेष्ठ धर्म.

सुधा (सुधा) (सं) ना. - अमृत; क्षीर; दूध; चुना; चूर्ण.

सुधांशु (धाकर) (सुधांशु) (सं) ना. - चंद्र;

अमृतकिरण.

सुधारण (णे) (सुधारण) (सं) ना. - संस्कार; अभिवृद्धि;

सुस्थिति; सुव्यवस्था; चुकीची दुरुस्ती; सुधारणा.

सुधारिसु (सुधारिसु) (क) ना. - संस्कार करणे;

व्यवस्था लावणे; पुढे चाल ठेवणे; समाधान होणे; सहन

करणे; सुधारणे.

सुधाशन (सुधाशन) (सं) ना. - अमृत खाणारे; देव; देवेंद्र.

—पति (पति) (सं) ना. - देवाचा स्वामी; इंद्र.

सुधासूति (सुधासूति) (सं) ना. - शुक्लपक्षांतील चंद्र;

चांदणे देणारा; शशी; सुधावृष्टि करणारा.

सुधि (सुधि) (सं) वि. - धनपंडित; अतिचतुर; कुशलमति.

सुधीर (सुधीर) (सं) ना. - अत्यंत बलशाली; महावीर.

सुधे (सुधे) (सं) ना. - सुधा; अमृत; दूध; चुना.

सुनासीर (सुनासीर) (सं) ना. - इंद्र; देवेंद्र.

सुनायास (सुनायास) (सं) वि. - सुकर; सुलभ; अडचण नसलेला.

सुनीत (सुनीत) (सं) वि. - उत्तम मार्गदर्शित; सद्रतनी;

सदाचारी; सुनीतगीत; सुश्लोक.

—छंदसु (छंदसु) (सं) ना. - सुनीत. Sonnet

सुनीति (सुनीति) (सं) ना. - सदाचार; सद्रतन; ध्रुवमाता.

सुंद (सुंद) (सं) ना. - एक राक्षस.

सुंदु (सुंदु) (क) धा. - भोग करणे.

(क) ना. - अस्वस्थता; जाड्य.

सुपथ (सुपथ) (सं) ना. - चांगला मार्ग; सदाचार; सन्मार्ग.

सुपर्ण (सुपर्ण) (सं) ना. - उत्तम पान; गरुड; बाण; देवता;

नागकेशर.

सुपर्णकेतु (सुपर्णकेतु) (सं) ना. - गरुडध्वज; विष्णु; कृष्ण.

सुपर्णवाहन (सुपर्णवाहन) (सं) ना. - गरुडवाहन; विष्णु;

कृष्ण.

सुपर्व (सुपर्व) (सं) ना. - देवता; अमर; सुर; पोसलेला ऊस;

महाभारत; कलापूर्ण चंद्र.

सुप्त (सुप्त) (सं) वि. - गुप्त; लपलेला; शोपलेला; निद्रिस्त.

सुप्तचेतन (सुप्तचेतन) (सं) ना. - गुप्त सामर्थ्य.

सुप्ति (सुप्ति) (सं) ना. - निद्रा; पेंग; डुलकी; शोप.

सुप्पत्तिगे (सुप्पत्तिगे) (क) ना. - मऊ गादी; अंधरुण;

शय्या; तल्प.

सुप्पल (ल) (सुप्पल) (क) ना. - एक भक्ष्य.

सुप्पाणि (सुप्पाणि) (क) वि. - चकाकणारे; कांतिमान;

लकलकणारे.

सुप्रतिष्ठे (सुप्रतिष्ठे) (सं) ना. - प्रख्याति; गौरव; धनता.

सुप्रतीक (सुप्रतीक) (क) ना. - आदर्श; ईशान्यदिग्गज.

सुप्रभात (सुप्रभात) (सं) ना. - मंगल प्रभात; प्रातःकाल.

सुप्रसन्न (सुप्रसन्न) (सं) वि. - प्रगट; संतुष्ट; लाडावलेले.

सुबुद्धि (सुबुद्धि) (सं) ना. - सुमति; सहृदय; सद्बुद्धि.

सुवेदार (सुवेदार) (अ-दे) ना. - सुभेदार; शिपायावरील

अधिकारी; इनामदार.

सुव्वले (सुव्वले) (क) ना. - स्त्रियांनीं म्हणावयाचीं मंगलगीतें.

सुभग (सुभग) (सं) वि. - गौरवास्पद; कल्याणप्रद; हितकर;

प्रेमळ; लाडीक.

(क) ना. - वैभव; ऐश्वर्य; सुदैवी; भाग्यवान; सुंदरा; कामिनी.

सुभट (सुभट) (सं) ना. - योद्धा; वीर; पराक्रमी.

सुभद्र (सुभद्र) (सं) वि. - मंगलकर; क्षेमकर; सुखरूप;

धष्टपुष्ट.

सुभद्रा (द्वे) (सुभद्रा) (सं) ना. - कुण्याची बहीण;

अर्जुनपरिन.

सुभद्राहरण (सुभद्राहरण) (सं) ना. - संन्यासी वेष्टांत

अर्जुनाने केलेले सुभद्रेचें अपहरण.

सुभातु (सुभातु) (सं) ना. - सूर्य.

सुभाषित (सुभाषित) (सं) ना. - सुवचन; सुक्ति; सिद्धान्तवचन.

सुभिद्ध (क्षे) (सुभिद्ध) (सं) ना. - धनधान्यसमृद्धि;

खाण्यापिण्याची चंगळ.

सुम (सुम) (सं) ना. - फूल; कुसुम.

सुमंगली (ले) (सुमंगली) (सं) ना. - सौभाग्यवती;

सुमंगला; सवाष्ण; सुवासिनी.

सुमति (सुमति) (सं) ना. - सुबुद्धि; बुद्धिमान; सदाचारी.

सुमन (नस्) (नस्) (सुमन) (सं) ना. - फूल;

अमर; देव; पंडित; विद्वान; ऐश्वर्य; वैभव; निर्मलन;

प्रसन्नचित्त.

सुमनोवाण (सुमनोवाण) (सं) ना. - पुष्पवाण; मदन;

मन्मथ; केशीराजाचा आज्ञा; 'शब्दमणिदर्पण' कार.

सुमनोरत (सुमनोरत) (सं) ना. - भ्रमर; रसिक;

विद्वानाविषयीं प्रेम बाळगणारा.

सुमनोरथ (सुमनोरथ) (सं) ना. - सदिच्छा; सत्प्रयोजन;
चांगली आकांक्षा.

सुमनोहर (सुमनोहर) (सं) वि. - सुंदर; शाहीर;
पोवाडा रचणारा; फुलारी.

सुमबाण (शर) (सुमबाण [शर]) (सं) ना. - पुष्पबाण;
काम; मन्मथ.

सुमारु (रागि) (सुमारु [रागि]) (क) अ. - सुमारे;
अंदाजे; सरासरी; थोडे कमीअधिक; साधारणतः; गैर.

सुमान (सुमान) } (क) ना - मौन; नीरवता; तृप्ति; संतोष.

सुम्मान (सुम्मान) }
सुमालि (सुमालि) (सं) ना. - कृष्ण; एक राक्षस.

सुमित्रा (त्रे) (सुमित्रा [त्रे]) (सं) ना. - लक्ष्मणाची आई;
दशरथपत्नी.

सुमुख (सुमुख) (सं) ना. - विद्वान्; उत्तम उपन्यासकार;
सुंदर चेहरा असलेला; गणपति; विनायक.

सुमुखते (सुमुखते) (सं) ना. - आनंदाश्चर्याने 'आ' करणे.

सुमुखि (सुमुखि) (सं) ना. - चंद्रानना; सुवदना.

सुमेरु (सुमेरु) (सं) ना. - मेरु पर्वत.

सुंपुरे (सुंपुरे) (सं) ना. - स्तुती; प्रशंसा; धृवपद.

सुंबु (सुंबु) (क) ना. - सुंभ; काथ्या, मोळ, ताग वगैरेची
दोरी. 'सिंचळ' पहा.

सुंबुळ (सुंबुळ) (क) ना. - शेंबुड; श्लेष्मा.

सुम्भगे (ने) (सुम्भगे [ने]) (क) अ. गपचिप; मौनपूर्वक;
वेकार.

सुम्मान (सुम्मान) (क) ना. - आनंद; तृप्ति; सत्कार; मौन.

सुय् (सुय्) (क) धा. - श्वास सोडणे; श्वासोच्छ्वास करणे;
'सुईड' असा आवाज होणे.

सुयिधान (सुयिधान) (सं) ना. - संरक्षण; पाहणारा; पारा;
जागरूकता; योजना; लक्ष; गमन.

सुयिधानि (सुयिधानि) (सं) वि. - जागृत; जागणारा.

सुयिल् (लु) (सुयिल् [लु]) (क) ना. - श्वास; वारा; निश्वास.

सुयोधन (सुयोधन) (क) ना. - दुर्योधन; सुयोद्धा; गौरव.

सुयंगु (सुयंगु) (क) ना. - श्वासगंध; श्वासातील सुवास.

सुयगुडु (सुयगुडु) (क) धा. - सुईड असा आवाज करणे;
दीर्घश्वास सोडणे; निश्वास सोडणे.

सुयदान (सुयदान) (क) ना. - संरक्षण; पहारा; जागृति.

सुयदानि (सुयदानि) (सं) वि. - जागरूक; जाणीव असलेला.

सुयलु (सुयलु) (क) ना. - श्वास; वारा; निश्वास.

सुर (सुर) (सं) ना. - देव; देवता; अमर.

—असुर (असुर) (सं) ना. देवदानव.

सुरकरि (सुरकरि) (सं) ना. - देवहत्ती; ऐरावत.

सुरकुज (सुरकुज) (सं) ना. - कल्पवृक्ष; देवतरु.

सुरगि (रिगे) (सुरगि [रिगे]) तलवार; खड्ग; सुरा.
(क) ना. - सुरंगीचे झाड; देवतरु.

सुरगिरि (सुरगिरि) (सं) ना. मेरुपर्वत; देवगिरी.

सुरगुरु (सुरगुरु) (सं) ना. - देवगुरु; बृहस्पति.

सुरंग (सुरंग) (सं) ना. - चांगला रंग; आकर्षक वर्ण.

(अ. दे.) ना. - भूमार्ग; भुयारी रस्ता; खिंडीतील वाट.

सुरचाप (सुरचाप) (सं) ना. - इंद्रधनुष्य; देवधनु; इंद्रचाप.

सुरटि (सुरटि) (क) ना. - सुरळी; वेढोळे; कर्नाटकी राग;
घडी; निरी; सुरकुती.

सुर(रु) टु (सुर [रु] टु) (क) धा. - घडी घालणे; सुरळी
करणे; निरी करणे; चुरमडणे; संकोचणे; सुरकतणे.

सुरत (सुरत) (सं) ना. - महदानंद; चांगले झालेले पाहून
होणारा आनंद; रतिक्रीडा; कामकेली.

सुरतरु (द्रुम) (सुरतरु) (सं) ना. - कल्पवृक्ष;
देवलोकीचे झाड.

सुरदल्लण (सुरदल्लण) (क) वि. - देवमीरु; दानव; श्रद्धालु;
भाविक.

सुरधनु (सुरधनु) (सं) ना. - इंद्रचाप;
इंद्रधनुष्य.

सुरधेनु (सुरधेनु) (सं) ना. - कामधेनु; देवलोकीची गाय;
सुरभि.

सुरनदि (दी) (सुरनदि [दी]) (सं) ना. - देवगंगा;
आकाशगंगा.

सुरनदीसुत (सुरनदीसुत) (सं) ना. - भीष्माचार्य;
गंगानदीचा पुत्र.

सुरप (पति) (सुरप [पति]) (सं) ना. - देवेंद्र.

सुरपणि (सुरपणि) (सं) ना. - पुत्राग वृक्ष.

सुरपुर (सुरपुर) (सं) ना. - देवचोक; अमरावती; कन्नडकवि
लक्ष्मीश यांचे गांव

सुरभि (सुरभि) (सं) वि. - सुंदर; मनोहर.

(सं) ना. सुगंध; सुवास; कामधेनु; गाय; वसंतऋतु.

—समीरण (समीरण) (सं) ना. थंड हवा; सुगंधी वारा;
मलयानिल.

सुरभूज (सुरभूज) (सं) ना. - कल्पवृक्ष; अमरपुरीत
जन्मलेले.

सुरभि (सुरभि) (क) ना. - पुत्राग; देवपुष्प.

सुररिपु (अरि) (सुररिपु [अरि]) (सं) ना. - देवशत्रु; राक्षस.

सुरभि (सुरभि) (सं) ना. - देवमुनी; नारद.

सुरवर्धकि (सुरवर्धकि) (सं) ना. - देवलोकचा सुतार;
विश्वकर्मा.
सुरलोक (सुरलोक) (सं) ना. - देवलोक.
सुरवधु (धू) (सुरवधु [धू]) (सं) ना. - देवांगना;
अप्सरा; देवलोकची स्त्री.
सुरवधूटी (सुरवधूटी) (क) ना. - अप्सरा; देवस्त्री.
सुरवैरि (सुरवैरि) (सं) ना. - राक्षस; देवशत्रु.
सुरहोत्रे (सुरहोत्रे) (क) ना. - कल्पवृक्ष; पुत्रागवृक्ष.
सुर (रु) कि (सुर [रु] ९) (क) ना. - घडी; वळी; गुंडाळी;
निरी; 'सुकु' पहा.
सुरळि (ळी) त (सुरळि [९९] ड) (क) वि. - सुललित; सरळ;
अडचण नसलेलें; सुसूत्र.
सुरा (सुरा) (सं) ना. - मद्य; शराब; पेय.
सुरांगना (ने) (सुरांगना [रं]) (सं) ना. - देवलोकची
स्त्री; अप्सरा.
सुराचार्य (सुराचार्य) (सं) ना. - बृहस्पति; देवगुरु.
सुराध्व (सुराध्व) (सं) ना. - देवमार्ग; आकाश; आमाळ.
सुरारि (सुरारि) (सं) - सुररिपु; देवशत्रु.
सुरि (सुरि) (क) ना. - एकसारखे गळणें; ओतणें; धार
लागणें; आवाज होईल असे ओतणें; सेवन करणें; देणें;
अखंड धार धरणें.
सुरिगिरित (सुरिगिरित) (क) ना. - खड्गाचा धाव.
सुरिगे (सुरिगे) (क) ना. - लहान तरवार; कट्यार.
सुरिवायि (सुरिवायि) (क) ना. - चाळणीचें नाळकें.
सुरु (सुरु) (क) ना. - लहान तरवार; सुरी; चाकू.
(अ.दे.) ना. - आरंभ; सुरवात.
सुरुचिर (सुरुचिर) (सं) वि. - अति कांतिमान.
सुरुटु (सुरुटु) (क) धा. - घडी घालणें; गुंडाळणें;
निरी घालणें; सुरळी करणें.
सुरुळ (सुरुळ) (क) धा. - गुंडाळणें; सुरळी करणें; कोमेजणें;
संकोचणें; धावरणें.
सुरुळि (सुरुळि) (क) ना. - गुंडाळी; भीति; घडी.
—रुदुळ (रुदुळ) (क) ना. - कुरळे केस.
सुरुळचु (सुरुळचु) (क) धा. - सुरळी करणें; गुंडाळणें;
घडी घालणें.
सुरुप (सुरुप) (सं) ना. - सुंदररूप; मनोहारिता.
सुरुपि (सुरुपि) (सं) वि. - सुंदर; चांगला; देखणा; सोन्या.
सुरुपिणि (सुरुपिणि) (सं) ना. - सुंदरी; देखणी; सोनी.
सुरे (रा) (सुरे [रा]) (सं) ना. - मद्य; शिंदी; माडी; दारु.
सुरेगुडुक (हि) (सुरेगुडुक [९९]) (क) ना. - मादक पेय
वेंणारा; मद्यपी; निशाबाज; दारुड्या; कैफी.

सुरेंद्र (सुरेंद्र) (सं) ना. - देवेंद्र; देवांचा राजा.
सुरेभ (सुरेभ) (सं) ना. - देवाचा हत्ती; ऐरावत.
सुकु (कु) (सुरकु [कु]) (क) धा. - 'सुकु' पहा.
सुलक्षण (सुलक्षण) (सं) ना. - चांगलें लक्षण; शुभचिन्ह;
शकुन.
सुलग्न (सुलग्न) (सं) ना. - शुभसुहूर्त; शुभसमय; चांगली
जोड.
सुलभ (सुलभ) (सं) वि. - सहज; निर्विघ्न; अनायास.
—उपाय (उपाय) (सं) ना. - सोपी युक्ति; सुलभ योजना.
सुललित (सुललित) (सं) वि. - मनोहर; अतिसुंदर; झळकदार.
सुलि (सुलि) (क) धा. - सोलणें; टरफल काढणें; धाण घालविणें;
छुटणें; नागवणें; उपटणें; नाडणें; अपहरणें.
(क) वि. - निर्मल; स्वच्छ.
सुलिगे (सुलिगे) (क) ना. - नाडणूक; छ्वाडणी; छट.
सुलिपल् (सुलिपल्) (क) ना. - स्वच्छ दांत.
सुलोचन (ना) (सुलोचन [रु]) (सं) ना. - चष्मा;
चाळशी; आरशी; उपनेत्र; उत्तम नेत्र असलेला; हरीण;
इंद्रजितपत्नि; सुनेत्र.
सुलतान (सुलतान) (अ.दे) ना. - सुसलमान राजा; बादशाह.
सुवरिसु (सुवरिसु) (क) धा. - सावरणें; समाधान करणें;
सुधारणें; दुरुस्त करणें.
सुवर्ण (सुवर्ण) (सं) ना. - चांगला रंग; श्रेष्ठजाति, सोने;
उत्तम अक्षर; सुरण गड्डा.
सुवातें (सुवातें) (सं) ना. - क्षेमसमाचार; चांगली बातमी.
सुवासिनि (सुवासिनि) (सं) ना. - सवाण्ण; सौभाग्यवती;
सुमंगला; सुगंधा; पद्मिनी स्त्री.
सुविचार (सुविचार) (सं) ना. - युक्तायुक्त विचार; सद्दालोचना;
सद्बुद्धि; सुविवेक.
—इ (उ) (सं) वि. - सद्धिचारी; विवेकी.
सुविदान (सुविदान) (क) ना. - जागरूकता; चांगला कायदा;
योग्य विधान.
सुव्व (व्वा) ले (सुव्व [व्वा] ९) (क) ना. - डोहाळे;
सुव्वि (सुव्वि) (सं) ना. - डोहाळ्यांची गाणी;
कालज्ञानवर्णनपर गाणे.
सुशिक्षित (सुशिक्षित) (सं) वि. - पंडित; बहुश्रुत; जाणकार;
विद्वान; पढीक; सुसंस्कृत; शिकलेला; साक्षर.
सुशील (सुशील) (सं) वि. - सद्गुणनी; सदाचारी.
सुशीले (सुशीले) (सं) ना. - सदाचारिणी; प्रतिव्रता; सद्गुणनी
स्त्री.
सुश्राव्य (सुश्राव्य) (सं) वि. - ऐकण्यासारखे; श्रवणीय.
(सं) ना. - मधुरश्रवित.

सुश्रुत (सुश्रु) (सं) वि. — ऐकलेले; पटलेले; जाणलेले.

(सं) ना. — शानी; वैद्यशास्त्रज्ञ; 'सुश्रुत' लेखक.

सुषम (सुषम) (सं) ना. — अति मनोहर; एक कालावधि; क्षण.

सुषमा (मे) (सुषम्या [मै]) (सं) ना. — कांति; शोभा.

सुषिर (सुषिर) (सं) वि. — भोकाचें; सच्छिद्र; रंध्र असलेले.

(सं) ना. भोक; छिद्र; रंध्र.

सुषुप्ति (सुषुप्ति) (सं) ना. — गाढ निद्रा; देहमान विसरविणारी झोप.

सुषुम्ना (म्ने) (सुषुम्न्या [मै]) (सं) ना. — इडा व पिंगला यांच्यामधील नाडी.

सुष्ठु (सुष्ठु) (सं) अ. — चांगल्या प्रकारें; ललितपूर्ण; अतिशयेकरून.

सुसर (सुसर) (सं) वि. — सरल जाणारा; वळण चुकवणारा.

सुसिल् (सुसिल्) (क) ना. — सुरत; संभोग; प्रातःकाल; प्रभात.

सुसूत्र (सुसूत्र) (सं) अ. — निर्वेध; सरळपणें; नीट.

सुस्ति (स्तु) (सुस्ति [स्तु]) (अ. दे) ना. — कंटाळा; आयास; जाड्य; मोडपणा.

सुस्थ (सुस्थ) (सं) वि. — क्षेमकर; सुखी; कल्याणप्रद; निरोगी.

सुस्थिति (सुस्थिति) (सं) ना. — सौभाग्य, नशीब; सुदैव; सुवस्थिति.

सुहृत् (व) (हृद) (सुहृत् [हृद]) (सं) ना. — सभ्यगृहस्थ; मित्र; स्नेही; दोस्त.

सुळादि (सुळादि) (सं) ना. — एक पद्यजाति.

सुळि (सुळि) (क) धा. — फिरणें; चालविणें; चक्रकार फिरणें.

(क) ना. — फेरा; प्रदक्षिणा; सुरळी; वंचना; फसवणूक; पालवी; मंदवारा; अनुकूलस्थल; आळस.

सुळिगाळि (सुळिगाळि) (क) ना. — मंद वाहणारा वारा; थंड हवा; झेजावात; सोसाटा; सोसाटवारा.

सुळिगोळ (सुळिगोळ) (क) धा. — सभोंवार राहणें; घेरणें; कोडी करणें.

सुळिदेने (सुळिदेने) (क) धा. — वाढणें; वेल वाढणें; पान फुटणें;

सुळिवु (सुळिवु) (क) ना. — चलन; सुळसुळाट; सूचना; शोध; पाण्यातील भोवरा; पाणचक्र.

सुळपु (सुळपु) (क) ना. — पाण्याचा भवरा; पाणफेर जलवृत्त; प्रवाही वर्तुळ.

सुळवु (हु) (सुळवु [हु]) (क) ना. — संचार; सुळसुळाट; हलकेपणा; अनुकूलता; कोरीव काम; कातकाम;

सूकर (सूकर) (सं) ना. — रानडुकर; डुकर.

सूकल (ल) (सूकल [ल]) (क) ना. — अडेल तडू; भांडखोर; दुष्ट मनुष्य. 'सूकल' पहा.

सूक्त (सूक्त) (सं) वि. — नीट समजून सांगितलेले.

(सं) ना. — हितवचन; बुद्धिवाद; ऋचा; वेद; स्तोत्र.

सूक्ति (सूक्ति) (सं) ना. — हितवचन; बुद्धिवाद; बोधवचन; सुभाषित; नीतिबोल.

सूक्ष्म (सूक्ष्म) (सं) वि. — अति लहान; चिकणे; पातळ; गूढ; विनयशील; रहस्यपूर्ण; अतिचतुर; चपल.

सूक्ष्मदर्शकयंत्र (सूक्ष्मदर्शकयंत्र) (सं) ना. — अति लहान वस्तू मोठी करून दाखवणारे यंत्र.

सूक्ष्माणुजीवि (सूक्ष्माणुजीवि) (सं) ना. — सूक्ष्मजीवजंतु.

सूग (सूग) (क) ना. — नपूंसक.

सूग (गु) रिस् (सूग [गु] रिस्) (क) धा. — कळकळ वाटणें; धाबरे होणें; मान हरपणें; प्रदक्षिणा घालणें.

सूचक (सूचक) (सं) वि. — सूचना देणारा; कळवणारा; लक्षात आणून देणारा; सूचविणारा. प्रस्ताव मांडणारा.

सूचना (ने) (सूचना [ने]) (सं) ना. — सूचवणूक; सांगावा; सल्ला.

सूचि (ची) (सूचि [ची]) (सं) ना. — सुई; दाभण; टोक; विषयानुक्रमणिका.

सूचित (सूचित) (सं) वि. — समजावलेले; सांगितलेले; कळविलेले.

सूचिसु (सूचिसु) (क) धा. — सांगणें; मार्गदर्शन करणें. सूचविणें.

सूचीशतपत्रन्याय (सूचीशतपत्रन्याय) (क) ना. — शंभर कमलपत्रें एकत्र करून ती क्षणात सुईने एकत्र करण्याची रीति. शीप्रकार्यरीति.

सूच्य (सूच्य) (सं) वि. — सांगता येण्यासारखें; सांगण्यायोग्य.

सूजि (सूजि) (सं) ना. — सुई; शिवण्याचे साधन.

सूजिगळु (सूजिगळु) (क) ना. — लोहचुंबक; आयरकांत.

सूटि (सूटि) (क) ना. — चतुरपणा; शक्ति; अनुभव; चापल्य;

वेग; खरा; उपाय; युक्ति; विश्वांति; अवकाश; रजा; अंतर.

सूटे (सूटे) (क) ना. — हिलाल; पणतीचा दिवा; दिवटी; पंजु.

सूडग (सूडग) (क) ना. — कडे; तोडा; काकण.

सूडु (सूडु) (क) धा. — दुमटणें; चुरगळणें; पेटवणें; जाळणें; डाग देणें.

(क) ना. — पेंडी; ओझे; बोजा; भारा; बिंडा; बंडल.

सूत (सूत) (सं) वि. — जन्मलेला; व्यालेला.

(सं) ना. — लळकारी देणारा; नंदी; कोळी; सारथी; गाडीवान; पौराणिक प्रवचनकार; पारा; पादरस.

— तनय (पुत्र) (तनय [पुत्र]) (सं) ना. — कर्ण; राधेय.

सूतक (सूतक) (सं) ना. — जन्म; जनन, सूतक; सुहेर; विटाल; ऋतु.

सूतकि (सू०ड००) (सं) ना. — बाळंतीण; जन्मदात्री; व्यभिचारी; जार.

सूति (सू०३) (सं) ना. — जनन; जन्म; उत्पत्ति; सृजन; बाळंतपण; उत्तरदायित्व.

सूतिका (के) (सू०३०० [३]) (सं) ना. — बाळंतीण; प्रसूति.

— गृह (गु०) (सं) ना. — बाळंतिणीची खोली; प्रसूतिगृह; बाळंतघर.

सूत्र (सू०३) (सं) ना. — नियम; निबंधन; शासन; विधी; सूत; धागा; रहस्य; सूक्ष्मविचार; संक्षिप्त नियम.

सूत्रधार (सू०३/०००) (सं) ना. — पुढारी; नायक; नाटकांतील सूत्रचालक.

सूत्रयंत्र (सू०३/००००३) (सं) ना. — सूतकातण्याचा रहाट; चरखा; शिवणयंत्र.

सूत्रिसु (सू०३/००) (क) धा. — धागा ओवणे; दोरीने बांधणे सूत्र रचणे.

सूत (सू०४) (सं) ना. — खून; हिंसा; स्वैपाकी; बलव. 'बाणसिंग' पहा.

सूदन (सू०४०) (सं) ना. — संहारक; नाशकर्ता; वैरी; नाश; खून.

सून (सू०४०) (सं) ना. — फूल; कुसुम; सुमन.

सुनगि (सू०४०) (क) ना. — टोकदार आयुध; सूळ; शूळ.

सूनु (सू०४०) (सं) ना. — पुत्र; मुलगा; कुमार.

सूनुत (सू०४०/३) (सं) वि. — सत्य; सरळ; दयाशील; करुणामय;

सुनेगार (सू०४०/००) (सं) ना. — खाटीक; कपाई; कसाव;

प्राण्याची हत्या करणारा;

सूप (सू०४०) (सं) ना. — सार; रस; वरण; पाकशास्त्रज्ञ; स्वयंपाकी.

सूय (सू०४०) (सं) ना. — रस पिळणे; रस गाळणे; यज्ञ; प्रेम; प्रीति; सोमरस काढणे.

सूर (रु) (सू०४०/००) (क) धा. — प्रकट करणे; डांगोरा पिठणे; जाहीर करणे.

(क) ना. — छपराचा उतार; घराचे पाखें.

सूर (सू०४०) (सं) ना. — सूर्य; भास्कर.

सूरवीथि (सू०४०/००) (सं) ना. — पूर्व पश्चिम असा सूर्यमार्ग.

सूरसूत (सू०४०/००३) (सं) ना. — सूर्यसारथि; अरुण;

(अनु + उरु = ज्याला मांडी नाही असा)

सूराडु (सू०४०/००) (क) धा. — डल्ला मारणे; नागवणे; लुटणे; नाडणे; अस्ताव्यस्त फेकणे; उघडणे.

सूरि (सू०४०) (सं) ना. — पंडित; विद्वान; सुसंस्कृत.

सूरिय (सू०४०/००) (सं) ना. सूर्य; भास्कर; रवि.

सूरु (सू०४०) (क) धा. — प्रगट करणे; जाहीर करणे; सादवणे.

(क) ना. — छपराचा उतार.

सुरूळ (सू०४०/००) (क) धा. — शपथ घेणे; अभिवचन देणे; प्रतिज्ञा करणे.

(क) ना. — शपथ; अभिवचन; प्रतिज्ञा.

सूरे (सू०४०) (क) ना. — नागवण; लुट; अपहरण; पुर.

सूरेका (गा) र (सू०४०/०० [००]) (क) ना. — लुटारू;

नागवणारा; दरबडेखोर; उदार हृदयी; दाता; दानी.

सूरेगुडु (सू०४०/०००) (क) धा. — सडल हाताने दान देणे; यथेच्छ देणे.

सूरूपान (सू०४०/००) (क) ना. — सूर्यकमळ; सूर्यपान; एक अलंकार; ऊन्हखाणे; सूर्यस्नान.

सूर्य (सू०४०/००) (सं) ना. — रवि; भास्कर; वेळ; समय.

'नेसर' पहा.

सूर्यकांत (सू०४०/००००३) (सं) ना. — सूर्यकांतमणि; स्फटिक.

सूर्यतनय-पुत्र (सू०४०/०००००—००३) (सं) ना. — कर्ण; यम; सुग्रीव; शशी.

सूर्यपान (सू०४०/०००) (सं) ना. — सूर्यकमळ.

सूल (सू०४०) (क) ना. — शूल; टोकदार आयुध. 'कोलांब' पहा, बरची; बाळंतरोग.

सूलगिति (सू०४०/००) (क) ना. — सुईण; बाळंतपण करणारी; दाई.

सूलिके (सू०४०/००) (क) ना. — बर्ची; वीट; त्रिशूल.

सूल (सू०४०) (क) ना. — वेत; विण्याची खेप; निश्वास.

सूसक (सू०४०/००) (क) ना. — बिंदी; बिजबरा; रत्नाचा तुरा; कपाळावरील दागिना.

सूसिके (सू०४०/००) (क) ना. — प्रदर्शन; वस्तुदर्शन; पहाण्यासाठी वस्तु मांडणे.

सूसु (सू०४०) (क) धा. — भरून वाहणे; फेकणे; फाडणे;

पसरवणे; विखुरणे; पाणी घालणे; प्रगट करणे; फेकणे.

सुहु (सू०४०) (क) धा. — उठविणे; हुडकणे; शिकार करणे; पाठलाग करणे; पाठवणे; पळवणे; ढकलणे.

सूळ (लु) (सू०४० [००]) (क) ना. — पाळी; खेप; बारी; हाक; मोठा आवाज; किकाळी; भांडण; कलकलाट.

— सरि (सु०) (क) ना. — पावसाची सर.

सूळने (सू०४०/००) (क) अ. — लागलीच; त्याचक्षणी; तत्क्षणी.

सूळयिसु (रु) (सू०४०/००० [००००]) (क) धा. — मोठ्याने ओरडणे; वाद्यध्वनि करणे; भेरी वाजवणे; वादनाची टिपरी पडणे; बडवणे.

सूळविसु (सू०४०/०००) (क) धा. — वाद्य वाजवणे; ओरडणे. 'सूळयिसु' पहा.

सूळयत (यत) (सू०४०/०० [०००३]) (क) ना. — सादवणारा; डांगोरा पिठणारा; पहोरकरी; अंगरक्षक.

सूळाल (सूळाल) (क) ना. - नोकर; आळीपाळीनें पहारा करणारा.

सूळनगे (सूळनगे) (क) ना. - थांबून थांबून हंसणारा.

सूळनुडि (सूळनुडि) (क) ना. - रहस्य सांगणें; तत्वाचे बोलणें; मुद्याचे भाषण; दर्प.

सूळपाडु (सूळपाडु) (क) ना. - एकेकानें केलेला विरोध.

सूळमातु (सूळमातु) (क) ना. - खुणेची भाषा; सांकेतिक भाषा.

सूळ (ळदे) (सूळ [ळदे]) (क) अ. - क्षणाक्षणाला; सतत; संतत;

सूक् (क) (सूक् [क]) (सं) ना. - माला; सर; कंठा

सूक्व (सूक्व) (सं) ना. - तोंडाचा कडेचा भाग.

सृग (सृग) (सं) ना. - एक तऱ्हेचा वाण; खुपसण्याचे बर्फी-सारखे आयुध.

सृगाल (सृगाल) (सं) ना. - कोल्हा; जंबुक; एक राक्षस.

सृजिसु (सृजिसु) (क) धा. - उत्पन्न करणें; तयार करणें; बाहेर सोडणें; ढकलणें; उपजणें.

सृणि (णी) (सृणि [णी]) (सं) ना. - अंकुश; कुऱ्हाड; परशु; शत्रु.

सृत (सृत) (सं) वि. - पुढें सरकलेला; पडून गेलेला.

सृष्ट (सृष्ट) (सं) वि. - जन्माला घातलेला; अस्तित्वात असलेला; बाहेर सोडलेला; टाकलेला; उत्पादित.

—वस्तु (वस्तु) (सं) ना. - स्वाभाविक तयार झालेल्या वस्तु; स्वयंभु वस्तु.

सृष्टणे (सृष्टणे) (क) ना. - हातोटी; मानवनिर्मिती; कल्पना ग्रथित.

सृष्टि (सृष्टि) (सं) ना. - प्रपंच; संसार; जगत्; उत्पत्ति.

सृष्टिकर्ता (ते) (सृष्टिकर्ता [ते]) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; विधाता; जग उत्पन्न करणारा.

सेकळे (सेकळे) (क) ना. - उष्णता; शेक; ऊब; तहान; गरमपणा.

सेकु (सेकु) (क) धा. - अडकणें; टोचून बोलणें; ठेचणें; भोवकणें; टोचणें

सेगळि (ळिके) (सेगळि [ळिके]) (क) ना. - उष्णता; उकाडा; ऊब; धूर; तहान; कासव.

सेगळगे (ळे) (सेगळगे [ळे]) (क) ना. - संताप; आग; तहान; वाफ; धूर.

सज्जार (सज्जार) (क) ना. - शय्यागार; शयनमंदिर.

सेज्जे (सज्जे) (सेज्जे [सज्जे]) (क) ना. - शय्या; अंथरण; पलंग; लिंगपेटी; रवा; सांजा

सेज्जेवळ (ळ) (सेज्जेवळ [ळ]) (क) ना. - कंचुकी; शय्या गृहाचा पाहरेकरी.

सेटे (सेटी) (क) धा. - वाकविणें; रागावणें; चिडणें; ताठ उभें राहणें; ताठ्यानें राहणें.

—कोळु (कोळु) (क) धा. - रागाला येणे; रागांनं अबोल होणें.

सेट्टि (सेट्टि) (क) ना. - श्रेष्ठी; व्यापारी; श्रीमंत; सुखंड; नायक.

सेडकु (वु) (सेडकु [वु]) (क) ना. - राग; मौन; मद; मस्ती; दुरहंकार; मत्सर.

सेडपु (सेडपु) (क) धा. - मौन स्वीकारणें; संकोचणें; ओढून धरणें; हट्ट करणें

(क) ना. - ओढाताण; मद; माज; मत्सर.

सेडे (सेडे) (क) धा. - भिणें; धावरणें; कंप पावणें; ताठ्यानें राहणें; संकोचणें; फुगणें; खळगा पडणें; वाकणें; माजणें; तोंड उघडणें; घट्ट होणें; अहंकारणें.

सेणसाट (सेणसाट) (क) ना. - स्पर्धा; भांडण; मारामारी.

सेणसु (सेणसु) (क) धा. - मत्सर करणें; भांडणें; स्पर्धा करणें. (क) ना. - मत्सर; क्रोध; राग.

सेंडु (सेंडु) (क) ना. - चेंदूर; गोल वस्तु.

सेंदु (सेंदु) (क) धा. - घासणें; उगाळणें; हिंसणें; नाशकरणें; ताडून पाहणें; लुळवणें. 'ओरे' पहा.

(क) ना. - पीडा; खून

सेंदुर (सेंदुर) (क) ना. - कुंकुम; शेंदूर; तांबडी पूड.

सेरगु (सेरगु) (क) ना. - अडचण; आडकाठी; अपाय; त्रास; उत्तरीय; उपरणें; पदर; आधार; पालन; भय; संदेह; अंत; काठ; परिणाम.

—बडु (बडु) (क) धा. - दीनवाणें मागणें; काळजीनें मागणें; मिश्रा मागणें; तोंड वेंगाडणें.

सेरंगु (सेरंगु) (क) ना. - उत्तरीय; प्रावरण; पांवरण; उपरणें.

सेरपु (सेरपु) (क) ना. - उपचार; सेवा; सुश्रूषा.

सेरे (सेरे) (क) ना. - बंधन; आधीनता; दारुड्याचे अंगविक्षेप; झिंगणें; फट; भेग; कैदी; बंदी; नाडी; धमनी.

सेरु (क) (सेरु [क]) (क) धा. - सांपडवणें; घुसवणें; भरविणें.

सेलदि (लदि) (सेलदि [लदि]) (क) ना. - कोळी; कीटक.

सेलवु (सेलवु) (क) ना. अनुज्ञा; अनुमति; आज्ञा; कबूली; मान्यता.

सेले (सेले) (क) ना. - झरा; वाहता जलौघ; प्रवाह; ध्वनि; प्रतिध्वनि; धबधबा; कारंजे; शिला; दगड. 'बुगे' पहा.

सेलेह (सेलेह) (क) ना. - शय्य; भोसकण्याचे आयुध; शूळ; वीट; बर्ची.

सेलवु (सेलवु) (क) ना. - आकर्षण क्षेत्रण; वस्त्र; उमळ; प्रवाहातील ओढ; ओघ.

सेळसु (सै०३०) (क) धा. — भांडणें; चढाओढ करणें; तंडणें; मत्सर करणें; तंटा करणें.

सेळे (सै०३१) (क) धा. — ओढणें; उपटणें; फरपटणें; जोरानें ओढून नेणें.

(क) ना. — काठी; वेत; खांब.

सेळेगोंडु (सै०३१००००) (क) ना. — झाडाचा सोट; सरळ बुंधा.

सेळमंच (सै०३१०००००) (क) ना. — झोका; झोपाळा 'उखल' पहा.

सेळेमिचु (सै०३१०००००) (क) ना. — काजव्याची चमक.

सेळगुर (रु) (सै०३१००००० [रु]) (क) ना. — लांब निमुळते नख.

सेक (सै०३२) (क) ना. — उष्णता; ऊब; झळ; शेक.

(सं) ना. — गळती; शिंपण; प्रोक्षण; ठिक्कण; सीकर.

सेचन (सै०३२०) (क) ना. — शिंपण, प्रोक्षण; नाहणें; न्हाणें.

सेडु (सै०३३) (क) ना. — सूड; मत्सर; क्रोध; भांडण; थंडीने येणारा कुंदपणा; संकोच; शैथ.

— कोळ (सै०३३०) (क) धा. — कांकडणें; थंडीने संकोचणें; हट्ट चालविणें.

सेतु (सै०३४) (सं) ना. — पूल; नाकाच्या वरचें हाड. 'संक' पहा.

सेंदु (सेंदु) (सै०३४ [सै०३४]) (क) धा. — शोषणें; पाणी वर काढणें; दीर्घ श्वास सोडणें; तमाखू ओढणें; छुरका मारणें.

सेंदे (सै०३५) (क) ना. — स्वेद; वांस; घर्म; उकाडा श्रम; थकवा; कंटाळा.

सेथ (सै०३६) (क) ना. — शेतकी; शेतकाम; शेताची मशागत; कसवटी.

सेनबोन (सै०३६०००) (क) ना. — कर्णिक; कुलकर्णी; ग्रामधिकारी.

सेना (सै०३७) (सं) ना. सैन्य; शिबंदी; फौज; लष्कर.

सेनानि (सै०३७०) (सं) ना. सेनापति; षण्मुख; कार्तिकेय.

सेर (रु) (सै०३८ [रु]) (क) धा. — जमणें; जुळणें; समीप येणें; आंबडणें; रुचणें; झाकणें; शिवणें; पोहोचणें.

(क) ना. — शेर; एक माप.

सेरवे (सै०३८०) (क) ना. — जुळणी; व्यवस्था; ओळ; पंक्ति; चमक; कळप.

(क) अ. — जवळ; लागून.

सेरे (सै०३९) (क) ना. — शीर; पसा; संपुट; ओंजळ.

सेरडे (सै०३९०) (क) ना. — मिश्रण; जोडणी; जुळवणी.

सेले (सै०४०) (क) ना. — कापड; वस्त्र; शेला; सेवक; नोकर; वरिष्ठाचे काम करणारा.

सेवन (ने) (सै०४० [सै०४०]) (सं) ना. — अनुभव; उपभोग; भक्षण; खाणें; स्वीकार.

सेवाळ (सै०४००) (क) ना. — शेवाळ; अंतर्गा.

सेवा (वे) (सै०४० [सै०४०]) (सं) ना. — उपचार; पूजा; आराधना.

सेविगे (सै०४००) (क) ना. — शेवई; शेवयाची खीर.

सेविसु (सै०४००) (क) धा. — सेवा करणें; खाणें; उपभोगणें; स्वीकारणें.

सेव्य (सै०४०) (सं) वि. — पूज्य; पूजनीय. सेवा करण्यायोग्य.

— सेवकभाव (सै०४००००) (सं) ना. — देव आणि भक्त यांचा संबंध.

सेसे (सै०४१) (क) ना. — अश्वता; कुंकुममिश्र तांदूळ; शेपा; मंगलाक्षता.

सै (सै०) (क) ना. अ. — सही; सई ! ठीक ! अस्तु ! बरे ! होय.

— कुडु (सै०४२) (क) धा. — मान्यता देणें; वर्णन करणें;

स्वीकारणें; सई देणें; खेळातील होकार देणें; कौतुकाने

बालकाच्या कपाळाला कपाळ लावणें.

सैहिकेय (सै०४२००००) (सं) ना. — सिंहाकापुत्र; राहू.

सैकत (सै०४३) (सं) वि. — वालुमय; वालवंट; वालुची टेकडी.

सैगरे (सै०४४) (क) धा. — पावसाची झड लागणें; पाऊस ओतणें; उदास होणें; हिरमुसणें; वाकडे करणें.

सैमेडे (सै०४५) (क) धा. — आडवा पडणें; साष्टांग नमस्कार घालणें; दंडवत घालणें. 'अेरगु' पहा.

सैतने (सै०४६) (क) अ. — चांगल्यारीतीने; शोभण्यासारखे.

सैतान (सै०४७) (अ. दे) ना. — भूत; पिशाच; अनिष्ट शक्ति; देवचार.

सैतिडु (सै०४८) (क) धा. — रमविणें; गप बसवणें; मार्गावर आणणें; व्यवस्था लावणें; शांत करणें.

सैतिरु (सै०४९) (क) धा. — बोलत राहणें; जवळ राहणें; शेजारणें; गप्प बसवणें

सैतु (सै०५०) (क) अ. — चांगल्या रीतीने; सरळ; निमूटपणें; न बोलतां

सैद (सै०५१) (क) ना. — सरळ मनुष्य; प्रामाणिक इसम.

सैदेगे (सै०५२) (क) धा. — सुंदर होणें; शोभिवंत होणें; विकसणें; वस्तु वाढणें; रुंद होणें;

सैनिक (सै०५३) (सं) ना. — शिपाई; पदाती.

सैन्य (सै०५४) (सं) ना. — सेना; लष्कर; दल; फौज; बल.

सैभव (सै०५५) (सं) ना. — सिंधू देशाचा राजा; जयद्रथ; बोडा; समुद्रांत उपन्न झालेले; मीठ; चंद्र.

— लवण (सै०५६) (सं) ना. — सागरी मीठ.

सैपिडु (सै०५७) (क) धा. — रमविणें; शांतविणें; मार्गावर आणणें; व्यवस्था करणें.

सैपु (सै०५८) (क) ना. — सुकृत; सौंदर्य; चांगुलपणा; न्याय; कल्याण; खुले मन.

सैरगे (सैरुगं) (क) ना. — सहनशीलता; शांति; सखता; तग; टिकाव.

सैरंधि (ध्री) (सैरुंधि [०१९]) (सं) ना. — अंतःपुरांतील दासी; विराटच्या वाड्यातील दासी वेष्टातील द्रौपदी.

सैरिभ (सैरुभ) (सं) ना. — रानरेडा; गवा; यमाचे वाहन.

सैरिसु (सैरुसु) (क) धा. — सहन करणे; तग धरणे; साहणे.

सैवडु (सैरुवडु) (क) धा. — सै-सई म्हणणे; होका देणे; प्रशंसणे; लाडीगोडी करणे.

सैवरि (सैरुवरी) (क) धा. — जवळ जाणे; सरळ पळणे; थेट जाणे; उठून चाळू लागणे.

सैवेरगु (सैरुवैरगु) (क) ना. — आश्चर्य; अचंबा; विस्मय; वेभानता; दीर्घदृष्टि. 'निवेरगु' पहा.

—आगु (अगु) (क) धा. — चकित होणे; आश्चर्य करणे; विस्मयणे; स्तिमित होणे.

सैळंद्रि (सैरुळंद्रि) (क) ना. — सैरंधि; दासी; दासी वेष्टांतील द्रौपदी.

सोक (ग) (सैरुग [ग]) (क) ना. — सुख; षोक; हर्ष; आनंद; सुस्थिति; भाग्य; दैव; आल्लाह.

सोगडु (सैरुगडु) (क) ना. — उग्रवास; दर्प; शिवाशिव; स्पर्श; मदस्त्राव; हत्तीच्या गंडस्थळातील स्त्राव.

सोग (गयि) सु (सैरुग [गयि] सु) (क) धा. — शोमणे; चांगले दिसणे; चकाकणे; लकाकणे.

सोगसु (सैरुगसु) (क) ना. — सुख; शोभा; कल्याण; रुचि; माधुर्य; सौंदर्य; चांगुलपणा.

सोंकिल (लु) (सैरुगळ [लु]) (क) ना. — शिवाशीव; स्पर्श जवळीक; जवळपणा.

सोंकु, (सोंकु) (सैरुगळ [सैरुगळ]) (क) धा. — शिवणे; जवळ जाणे; चिकटणे; पोहोचणे.

(क) ना. — चिकटा; स्पर्श; शिवाशीव.

—रोग (रोग) (क) ना. — सांसारिक रोग; स्पर्शजन्य रोग.

सोट (सैरुगळ) (क) वि. — वक्र; वाकलेले; कुरूप; विरूप. (क) ना. — वाक; वक्रता; लंगडा.

सोडबलि (सैरुगळबलि) (क) ना. — स्पशान; मसण; प्रेत जाळण्याची जागा.

सोडर (रु) (सैरुगळ [रु]) (क) ना. — दीप; दिवा; दिवटी.

सोडरकि (सैरुगळरुकि) (क) ना. — ज्योतीतील कोळी.

सोणग (सैरुगण) (क) ना. — गुनक; कुत्रा; सारसेय.

सोणे (सैरुगळ) (क) ना. — खुपणे; चावणे; गिळणे; बोटाने मारणे; बोटाने दाखवणे.

सोंट (सैरुगळ) (क) ना. — कमर; कटी; मध्यमा.

सोंडिलि (सैरुगळिलि) (क) ना. — चुचुंद्रि; लावट तोंडाची एक उंदीरजात.

सोंडिलु (सैरुगळिलु) (क) ना. — हत्तीची सोंड; लांबट चेहरा.

सोंडे (सैरुगळ) (क) ना. — लावट चेहरा; लांबट मुखवटा. उभट तोंडवळा

सोत्तु (सैरुगळु) (क) ना. — स्वत्व; आपलेपणा; स्वतःची संपत्ति; चीजवस्त; मिळकत.

सोदे (सैरुगळ) (क) ना. — सुधा; अमृत; दूध; मध; चुना.

सोन (सैरुगळ) (क) ना. — स्वन; स्वर; ध्वनि; नाद; चाहुल; आवाज; शब्द.

सोने (सैरुगळ) (क) ना. — रस; वनस्पति, फळ वगैरेचा रस; पातळ द्रव; पिलून काढलेला अंगरस.

सोंदि (सैरुगळ) (क) ना. — जारिणी; व्यभिचारिणी.

सोन्न (झे) (सैरुगळ [सैरुगळ]) (क) ना. — सुवर्ण; सोने.

सोन्नगार (चार) (सैरुगळगार [सैरुगळगार]) (क) ना. — सुवर्णकार; सोनार; सोन्याचे काम करणारा.

सोन्ने (सैरुगळ) (क) ना. — द्यूत; मोकळा; पोकळ; अनुस्वार; निष्फळता; पूज्य; पूज. यारी; ओझे उचलण्याचे यंत्र.

सोप्पु (सैरुगळु) (क) धा. — निवारणे; टिकणे; तग धरणे; कमी करणे;

(क) वि. — सैल; शिथिल; अस्पष्ट; अंधुक; मलिन.

—आगु (अगु) (क) धा. — सैल होणे; मळणे; काळंबडणे; निःशक्त होणे.

सोप्पु हाकु (सैरुगळुहाकु) (क) धा. — भिणे; धावरणे; मानणे; गणणे; लक्ष देणे.

सोखुळ (ळ) (ळ) (सैरुगळु [ळ] [ळ]) (क) ना. — ध्वनि; नाद; चाहुल; आवाज.

सोव्हे (सैरुगळ) (क) ना. — चारा; गवत; साल; भरड पदार्थ; सोपट.

सोवग (सैरुगळ) (क) ना. — सुभग; सुंदर; सुरूपी; सौंदर्य

सोवगि (सैरुगळ) (क) ना. — नटी; अभिनेत्री; भाग्यवती; सुदैवी; सुंदरी.

सोवगु (सैरुगळगु) (क) ना. — सौभाग्य; सौंदर्य; लालित्य; माधुर्य; शोभा; आरास.

सोंपु (सैरुगळु) (क) ना. — सौंदर्य; शोभा; वैभव; मोहकता; मनोहरता.

—तीवु—वीरु (अैवु—अैरु) (क) धा. — अति सुंदर होणे; खुलणे; चांगले दिसणे; शोभिवत होणे; सौंदर्य खुलणे.

सोंव (सैरुगळ) (क) वि. — आळशी; भोंगळ; खुळा; मूर्ख; मूढ.

सौबतन (सैरुगळबतन) (क) ना. — मंदपणा; मूढता; धडपणा.

सोंबेरि (सोंबेरि) (क) वि. — आळशी; सुस्त. चालढकल करणारा.

सोभु (सोभु) (क) ना. — संपत्ति; चीजवस्त.

सोथ (सोथ) (क) ना. — आपण; स्वतः; जागृति; जागरूकता; आपलेपणाची जाणीव.

सोथवर (सोथवर) (सं) ना. — स्वयंवर; स्वतःच केलेली पतीची निवड.

सोर (सोर) (क) ता. — सुर; देवता; स्वरध्वनि; आवाज; चाहुल.

सोरके (के) (सोरके [क]) (क) ना. — आत्मसंरक्षण; स्वरक्षा.

सोरगु (रंगु) (सोरगु) (रंगु) (क) धा. — रोडणें; रोड होणें; कोमेजणें; ग्लान होणें; चिंता करणें; वाळणें; हडकुळे होणें.

सोरण (णे) (सोरण [ळ]) (क) ना. — स्मरण; आठवण; स्मृति;

—केंडि—गेंडि (केंडि—गेंडि) (क) ना. — उपकार विसरणारा; कृतघ्न.

सोरहु (सोरहु) (क) धा. — निरर्थक बडबडणें; गप्पा मारणें; सांगणें; निवेदणें; भुंकणें.

(क) ना. — बडबड; गप्पा; कृशता.

सोरे (सोरे) (क) धा. — दूधभोपळा; भोपळा.

सोर्कु (कु) (सोर्कु [क]) (क) धा. — माजणें; मस्तीला येणें; गर्व करणें; धष्टपुष्ट होणें; लढ होणें;

(क) ना. — अहंकार; गर्व; लढपणा.

सोल् (सोल्) (सोल् [ळ]) (क) धा. — बोलणें; सांगणें;

(क) ना. — बोल; गोष्ट; भाषा; शब्द.

सोल्लिसु (सोल्लिसु) (क) धा. — बोलणें; बोलविणें; सांगणें; निवेदणें.

सोल्लिवनं (सोल्लिवनं) (क) अ. — बोलतांना; सांगतांना; सांगितों.

सोवडु (सोवडु) (क) ना. — उग्रवास; दर्प. 'सोगडु' पहा.

सोसे (सोसे) (क) ना. — स्तुपा; स्तन; मुलाची पत्नी; वडील भाऊ किंवा बहीण यांची मुलगी; आतेबहीण.

सोळे (सोळे) (क) ना. — नाकपुडी; चिलट; डांस; धुंगुरटें.

—तेरे (तेरे) (क) ना. — छीनं नाकावर घेतलेला पदर.

सो (सो) (क) धा. — हुडकणें; शोधणें; पळवणें; वालविणें; पाठविणें; ढकलणें; पाठलाग करणें; शिकार उठवणें. 'अडु' पहा.

सोंकु (सोंकु) (सोंकु [सोंकु]) (क) धा. — शिवणें; स्पर्श करणें; लागणें.

(क) ना. — स्पर्श; शिवाशीव; उठाव.

सोगिल् (लु) (सोगिल् [ळ]) (क) ना. — ओचा; ओटी.

सोंगु (सोंगु) (क) ना. — सोंग; कपटवेश; स्वांतर

—हाकु (हाकु) (क) धा. — सोंग घेणें; वेपांतर करणें; रूप घेणें; हावभाव करणें; अभिनय करणें.

सोंगे (सोंगे) (क) ना. — नारळाची शेंडी; मोर; मोरपिसारा; मयूरपुच्छ.

सोंकिल् (लु) (सोंकिल् [ळ]) (क) ना. — ओचा; ओटी. 'सोगिल्' पहा.

सोंकु (सोंकु) (क) धा. — स्पर्शणें; शिवणें;

(क) ना. स्पर्श; शिवाशीव

सोंजिग (सोंजिग) (क) ना. — आश्चर्य; अचंबा; विस्मय; आश्चय.

—पडिसु (पडिसु) (क) धा. — आश्चर्य वाटणें; विस्मयणें; स्तिमित होणें.

सोंड (सोंड) (सं) वि. — अनुभवलेले; सहन केलेले; धारण केलेले; तग धरलेले.

सोंदर (सोंदर) (सं) वि. — सख्खे; एकाच उदरातून आलेले.

—अत्ते (अत्ते) (क) ना. — आत; अत्या; बापाची बहीण.

—माव (माव) (क) ना. — मामा; आईचा भाऊ.

सोंदरि (री) (सोंदरि [री]) (सं) ना. — सख्खी बहीण.

सोंदर्य (सोंदर्य) (सं) ना. — बंधुभाव; बांधव्य; जुळे;

सहजातता; एकमातृत्व.

सोंदिसु (सोंदिसु) (क) धा. — शोधणें; हुडकणें; गाळणें; साफ करणें; स्वच्छ करणें.

सोने (सोने) (क) ना. — पाऊस; पावसाची झड; वृष्टि.

सोंपान (सोंपान) (सं) ना. — पायरी; जिना; शिडी.

सोंवति (सोंवति) (अ. दे) ना. — मित्र; सांगाती; सोवती; जोडीदार. 'ओडनाडि' पहा.

सोंवान (सोंवान) (क) ना. — मंगलप्रसंगी स्त्रियानी गाण्याचे पद; शोभन.

सोम (सोम) (सं) ना. — चंद्र; शिव; उमामहेश्वर; एक मादक पेय; अमृत; पाणी; रसकापूर; कुवेर; यम; वायु; संपत्ति; सोमवार.

—धर (धर) (सं) ना. — शंकर; चंद्रशेखर.

—नाथ (नाथ) (सं) ना. — सोमेश्वर; शिव.

—याजि (याजि) (सं) ना. — सोमयाग करणारा.

—जीथि (जीथि) (सं) ना. — दक्षिणोत्तर रस्ता.

सोमक (सोमक) (सं) ना. — पांडव पक्षाकडील एक राजवंश. वेद चोरून नेणारा राक्षस.

सोमज (सोमज) (सं) ना. — सोमपुत्र; बुध ग्रह.

सोमधर (शेखर) (सोमधर [शेखर]) (सं) ना. — चंद्रशेखर; सोमेश्वर; शंकर.

सोमारि (सोमारि) (क) ना. — आळशी; सुस्त; अंगचोर;
अंगराखून काम करणारा.

(सं) ना. — राहु; केतु.

सोमोझवा (वे) (सोमोझवा [व]) (सं) ना. — नर्मदा नदी.

सोर (रु) (सोर [रु]) (क) धा. — द्रवणें; गळणें; पाझरणें;
झिरपणें; थेंवणें; ठिबकणें; बोलण्यात चुकणें.

सोरक (सोरक) (क) वि. — झिरपणारे; गळणारे; द्रवणारे;
ओतणारे; कारंजणारे.

—कड्डि (कड्डि) (क) ना. — झरणी; द्रवलेखनी; फौटनपेन.

सोरलु (सोरलु) (क) ना. — गळती; झिरपणी; साविणी.

(क) अ. — झिरपून; गळतांना.

सोरै (सोरै) (क) ना. — दूधभोपळा; बगळा.

सोर्चु (सोर्चु) (क) धा. — ओतणें; पाझरविणें; गाळणें;
गुह्यस्फोट करणें.

सोर्सुडि (सोर्सुडि) (क) वि. — मुक्तकेश; मुक्तवेणी; केस
मोकळे सोडलेली.

सोल् (लु) (सोल् [लु]) (क) धा. — पराजय होणें; मागे
सरणें; आसक्ति दाखवणें; मोहांत पडणें; मान्यता देणें.

सोल (सोल) (क) ना. — पराजय; अपजय; माघार; पीछेहाट;
मोह; आसक्ति.

सोले (सोले) (क) ना. — सापाची कात; मेंग; दोरी; पीळ; सोल.

सोवत (सोवत) (क) ना. — काकवळी; चरु; लुट; लाभ.

सोवु (सोवु) (क) धा. — हुडकणें; उठवणें; शिकार शोधणें.
पाठविणें; 'अट्ट' पहा.

(क) ना. संक्रेत; खूण; चिन्ह.

सोसु (सोसु) (क) धा. — शोधणें; गाळणें; समजून घेणें; तग
घरणें; सहन करणें.

सोहंभाव (सोहंभाव) (सं) ना. — तोच मी हा भाव;
परमेश्वर मीच ही भावना; असीम दुरभिमान.

सोहु (सोहु) (क) ना. — शोध; उठाव; पाठवणी; ओळख;
चिन्ह. 'सांकु' पहा.

सोहे (सोहे) (क) ना. — पाठवणी; शोध; सूचना; शोभा;
खूण; उद्देश; अभिप्राय; ध्येय.

सौकर्य (सौकर्य) (सं) ना. — सुलभता; सरळपणा;
अनुकूलता; सहजता; सोपेपणा.

सौकुमार्य (सौकुमार्य) (सं) ना. — सुकुमारता; कोमलता;
लालित्य; मार्दव; एक काव्यगुण; यौवन; तारुण्य.

सौख्य (सौख्य) (सं) वि. — हितकर; क्षेमकारक; सुखावह.
(सं) ना. — सुख; आनंद; अनुकूल स्थिति.

सौगंध (सौगंध) (सं) ना. — सुवास; परिमल; सुगंधदेशवासी.
(सं) वि. — सुवासिक; सुगंधी; परिमलित.

सौगंध्य (सौगंध्य) (सं) ना. — सुवासप्रसर; सुगंधद्रवळ.

सौजन्य (सौजन्य) (सं) ना. — सुजनता; चांगुलपणा; दयालुत्व;
कारुण्य; औदार्य; घनता; मोठेपणा; सभ्यता; शील.

सौदाम (मि) नि (सौदाम [मि] १) (सं) ना. — वीज;
विद्युत; चपला; अप्सरा.

सौदे (सौदे) (क) ना. — समिधा; लाकूडफाटा; जळण.
'सुबुदे' पहा.

सौध (सौध) (सं) ना. — राजवाडा; माडीचे घर; मजले
असलेले घर; चुनेगच्ची माडीची इमारत; तळघर.

सौनेदक (सौनेदक) (सं) ना. — एक आयुध; हत्यार.

सौंदर (सौंदर) (सं) वि. — सुंदर; उत्तम; मनोहर; रूपवान.

—नंवि (नंवि) (क) ना. — एक शिवशरण; शिवभक्त.

सौंदर्य (सौंदर्य) (सं) ना. — सुंदरता; मनोहरता; सुरूपता.

सौस्तिक (सौस्तिक) (सं) ना. — सुस्तिकेसंबंधी; श्लोपेविषयी;
रात्रीचे आक्रमण; महाभारतातील एक पर्व.

सौबल (सौबल) (सं) ना. — शकुनिमाल.

सौबलि (ली) (सौबलि [ली]) (सं) ना. — गांधारी;
धृतराष्ट्रपत्नी.

सौभ (सौभ) (सं) ना. — चोहीकडून विस्तार पावणारे शहर;
शाखराजाची राजधानी.

सौभद्र (द्रैय) (सौभद्र [द्रैय]) (सं) ना. — सुभद्रेचा
मुलगा; अभिमन्यु.

सौभद्रा (सौभद्रा) (सं) ना. — अर्जुनाची पत्नी; अभिमन्यूची
आई.

सौभाग्य (सौभाग्य) (सं) ना. — सुभगता; श्रीमंती; संपत्ति.
सवाष्णपण; सौभाग्य; सुदैव; सौंदर्य; मनोहरता.

—वति (ती) (वति [ती]) (सं) ना. — पत्नी; कुटुंब

सौमित्रि (सौमित्रि) (सं) ना. — सुमित्रापुत्र; लक्ष्मण; शत्रुघ्न.

सौम्य (सौम्य) (सं) वि. — मृदु; मऊ; उग्र नसलेले; कोमल;
हितप्रद.

(सं) ना. — सोमपुत्र; बुध; एक संवत्सर.

—कर (कर) (सं) ना. — चंद्र

सौर (सौर) (सं) वि. — सूर्य; सूर्यासंबंधी. सूर्यपुत्र शनिदेव.

—मान (मान) (सं) ना. — ज्योतिषातील सूर्यकालारंभ
पद्धति.

—मास (मास) (सं) ना. — मेषादि राशी ओलांडण्यास
लागणारा सूर्याचा काल.

सौरभ (भ्य) (सौरभ [भ्य]) (सं) ना. — सुगंध; परिमल;
सुवास;

सौरभेयि (यी) (सौरभेयि [यी]) (सं) ना. — सुरभी घेवूचे
वत्स; वासर.

सौरभ (स०र०भं) (सं) ना. — उत्सव; संभ्रम; समारंभ.
 सौराष्ट्र (स०रा०ष्ट्र) (सं) ना. — गुजरात; एक कर्नाटकी राग.
 सौरि (स०रि) (सं) ना. — सूर्यपुत्र; कर्ण; शनि; सुग्रीव.
 सौलभ्य (स०ल०भ्य) (सं) ना. — सुलभता; सहजता; सुसाध्यता.

अनुकूलता.

सौवर्ण (स०व०र्ण) (सं) वि. — सुवर्णासंबंधी; सोन्याचे, उत्तम रंगाचे.

सौविद (दळ) (स०वि०द [दळ]) (क) ना. — कंचुकी;

अंतःपुरसेवक

सौशील्य (स०शै०ल्य) (सं) ना. — सुशीलता; सदाचार; सद्गुण.

सौष्टव्य (स०शु०ष्टव्य) (सं) ना. — सौंदर्य; मनोहरता; चलाखी.

चतुरपणा; चापल्य; हलकेपणा.

सौख्य (स०सु०ख्य) (सं) ना. — सुगंध; परिमळ; सुवास.

सौहार्द (हृद) (स०सु०हार्द [हृद]) (सं) ना. — मैत्री; स्नेह; सहृदयता.

स्कंद (सु०द) (सं) ना. — कार्तिकेय; प्रमुख; शरीर; विद्वान्; पंडित; अभिवृद्धि.

—पुराण (सु०रा०ण) (सं) ना. — अठरा पुराणांपैकी एक.

स्कंध (सु०द) (सं) ना. — खांद्या; भुज; झाडाला फांदी फुटण्याची जागा; फांदी; ग्रंथाचे प्रकरण; परिच्छेद; सेना; पायदळ.

स्कंधावार (सु०द०वा०र) (सं) ना. — सैन्य; पायदळ; लष्कर; सेना विभाग; ठाणे.

स्कन्ध (सु०द) (सं) वि. — घसरलेले; गळलेले; पडलेले; खाली पडलेले.

स्कंभ (सु०द) (सं) ना. — खांब; पुरलेला खांब; आधार; तरफ; तीर.

स्खलत् (सु०ल०त्) (सं) वि. — वाकडे पाऊल टाकणारा; आडमार्गी; चूक करणारा; द्रवविणारा; ओतणारा; झोके घेणारा.

स्खलन (सु०ल०न) (सं) ना. — प्रसाद; प्रवाद; घसरणी; तोतरे बोल; झोला.

स्खालित्य (सु०ल०ति०ड्य) (सं) ना. — चूक; प्रमाद; तोतरेपणा; बोलडेपणा.

स्तन (सु०न) (सं) ना. — थान; अचळ; सड.

—प-पायि (सु०पा०यि) (सं) ना. — तान्हें; स्तनपान करणारे; मूल.

स्तनधय (सु०न०ध०य) (सं) ना. — तान्हुला; स्तनपान करणारा; बालबुद्धि; पोरपणा.

स्तनयितु (सु०न०यि०तु) (सं) ना. — गर्जणारे मेघ; जलद दग;

स्तनित (सु०न०ित) (सं) ना. — गर्जणारे; गडगडाट; मेघगर्जितें.

स्तन्य (सु०न्य) (सं) वि. — स्तनाविषयींचें; दूध; अंगावरचें दूध
 स्तवक (सु०व०क) (सं) ना. — मंजिरी; समूह; शुबका; तुरा; घोस.
 स्तब्ध (सु०ब्ध) (सं) वि. — गप्प; स्थिर; अचल; सुगंध; मोहित; वेभान.

—ता (ते) (सु०[ते]) (सं) ना. — मौन; गूढता.

स्तंब (सु०व०) (सं) ना. — गुच्छ; तुरा; घोस; शुबका; ढोल; पोकळी.

स्तंबेरम (सु०व०र०म) (सं) ना. — हत्ती.

स्तंभ (सु०द) (सं) ना. — खांब; आसरा; आधार; स्थैर्य; एक सात्त्विक भाव; भार घेण्याचे साधन. 'आनिके' पहा.

स्तंभगोपुर (सु०द०गो०पुर) (सं) ना. — मनोरा; निमूळता स्तंभ; छापण्यातील एक चिन्ह.

स्तंभचक्र (सु०द०च०क्र) (सं) ना. — शीड उभयप्याचा रहाट; सूत गुंडाळण्याचा रहाट.

स्तंभन (सु०द०न) (सं) ना. — नियमन; प्रतिबंध; निग्रह; अवरोध;

—अग्निस्तंभन (सु०अ०ग्नि०स्तं०भ०न) (सं) ना. — अग्नीचा अवरोध; भूक मंद करण्याचे साधन.

—जलस्तंभन (सु०ज०ल०स्तं०भ०न) (सं) ना. — तहान आवरणें; तहान मंद करण्याचे साधन.

स्तर (सु०र) (सं) ना. — पदर; थर; आवरण; अस्तर.

स्तव (वन) (सु०व [व०न]) (सं) ना. — स्तोत्र; स्तुति; प्रशंसा; वर्णना; गुणगान.

स्तविसु (सु०वि०सु) (क) धा. — स्तवणें; प्रशंसणें; वानणें; वाखाणणें; स्तुति करणें.

स्तिमित (सु०मि०त) (सं) वि. — स्थिर; अचल; कोमल; मृदु; तुप्त; ओले झालेले.

—ता-ते (सु०[ता-ते]) (सं) ना. — स्थैर्य; अचलता; धीरत्व; पूर्वस्थिति.

स्तुत (सु०त) (सं) वि. — किर्ती पावलेले; वाखाणलेले; गौरवलेले.

स्तुति (सु०ति) (सं) ना. — स्तोत्र; स्तवन; प्रशस्ति.

स्तुतिपाठक (सु०ति०पा०ठ०क) (सं) ना. — भाट; पवाडे गाणारा; कीर्ती गाणारा.

स्तुत्य (सु०त्य) (सं) वि. — प्रशंसनीय; वर्णनीय; श्रेष्ठ; गौरवाह.

स्तूप (सु०तु०प) (सं) ना. — रास; दीग; बौद्ध समाधि; अर्धगोलाकार समाधिरेचना; अशोकस्तंभ.

स्तूपमान (सु०तु०प०मान) (सं) वि. — कीर्ति होत राहणारा; प्रसिद्धी पावणारा; लौकिक वाढणारा.

स्तेन (सु०न) (सं) ना. — चोर; छुटारू; वाटमार करणारा; हातचलाखी चोर.

स्तैय (स्त्री०) (सं) ना. - चोरी; चौर्य; लूट; नागवणूक;
चोरीची वस्तु.

स्तैयि (स्त्री०) (सं) ना. - चोरी करणारा; दरबंदखोर;
घरफोड्या.

स्तोक (स्त्री०) (सं) वि. - थोडे; अल्प; स्वल्प.

(क) ना. - वंश; संतान; मुले; चातकपक्षी.

स्तोत्र (स्त्री०) (सं) ना. - स्तुति; कीर्ति; प्रशंसा; वर्णन;
लौकिक; प्रार्थना.

स्तोम (स्त्री०) (सं) ना. - ढीग; समूह; बली; नैवेद्य; अर्पण;
हवन; यज्ञयाग; प्रशंसा; कीर्ति.

स्त्रीधन (स्त्री०) (सं) ना. - स्त्रीचे धन; स्त्रीची माहेरची
संपत्ति; स्त्रीकडून मिळालेली चीजवस्त.

स्त्रैण (स्त्री०) (सं) वि. - स्त्रीसंबंधी; स्त्रीस्वभावी; स्त्रीलंपट;
कामुक; विलासी; बायकोला भिणारा.

स्थगित (स्त्री०) (सं) वि. - थांबलेले; झाकलेले; लपवलेले.

स्थंडिल (स्त्री०) (सं) ना. - यज्ञाची जागा; यज्ञभूमि.

स्थपति (स्त्री०) (सं) ना. - शिल्पी; सुतार; राजा; स्वामी; पालक.

स्थल (ल) (स्त्री०) (सं) ना. - स्थान; आश्रय; ठिकाण;
जमीन; ठाव; तळ; स्थळ; घर.

स्थली (स्त्री०) (सं) ना. - स्थळ; स्थान; खळे.

स्थलीक (यक) (स्त्री०) (सं) वि. - गृहस्थ;
स्थानिक; स्थळाला चिकटून राहणारा.

स्थविर (स्त्री०) (सं) ना. - वृद्ध; म्हातारा; वय झालेला.

स्थाणु (स्त्री०) (सं) ना. - खांब; अचल वस्तु; बर्ची; वीट;
शिव.

स्थान (स्त्री०) (सं) ना. - स्थळ; निवास; योग्य रीत; देश;
देशपदवी; साम्य; प्रशस्ति.

स्थाननिधि (स्त्री०) (सं) ना. - पुण्यस्थान.

स्थानभ्रष्ट (स्त्री०) (सं) वि. - पदच्युत; स्थानापास्त
ढळलेला; पाया नसलेला; जागा चुकलेला.

स्थानमान (स्त्री०) (सं) ना. - स्थलमहात्म्य; पदगौरव;
क्षेत्रपात्रता.

स्थानांतर (स्त्री०) (सं) ना. - स्थलांतर; अन्य ठिकाण;
दुसरी जागा; परनिवास.

स्थानिक (स्त्री०) (सं) ना. - ठिकाणासंबंधीचे; स्थलीक;
तद्देशीय; देवस्थानचा सेवक; एक प्रकारचे प्रमाण.

—स्वराज्य (स्त्री०) (सं) ना. - नगरपालिका;

तालकासमीति, जिह्वासमीति वगैरे स्थानिक संस्था.

स्थापक (स्त्री०) (सं) ना. - प्रतिष्ठापक; स्थापना करणारा.

स्थापत्य (स्त्री०) (सं) ना. - शिल्पशास्त्र; वास्तुशास्त्र;
गृहचरणाशास्त्र; सुतारकाम.

स्थापन (ना) (ने) (स्त्री०) (सं) ना. - प्रतिष्ठापना;
व्यवस्था; निर्धार; प्रमाणशुद्धता.

स्थापित (स्त्री०) (सं) वि. - प्रतिष्ठित; पाया घातलेले;
निर्धारित; कृतीत आलेले.

स्थापिसु (स्त्री०) (क) धा. - पाया घालणे; निर्णय घेणे;
स्थापणे; मत मांडणे; सिद्ध करून दाखवणे.

स्थायि (यी) (स्त्री०) (सं) वि. - स्थिर; न हलणारे;
अचल; न लडवडणारे; संगीतातील सम; ठेका; जीव-स्वर-
स्थान.

स्थायीभाव (स्त्री०) (सं) ना. - रसपोषक मनःसंवेदना.

स्थालि (ली) (स्त्री०) (सं) ना. - थाळी; लहान भांडे;
पात्र; पेला

स्थालीपुलाकन्याय (स्त्री०) (सं) ना. -
शितावरून माताची परीक्षा; बोलण्यावरून व्यक्ति ओळखणे.

स्थावर (स्त्री०) (सं) ना. - स्थिर वस्तु; अचल वस्तु; न
हलविता येण्यासारखी मालमत्ता.

स्थासक (स्त्री०) (सं) ना. - सुमंघीलेप; उठी; उठणे.

स्थित (स्त्री०) (सं) वि. - थांबलेले; स्थिर; न हलविता येणारे.
स्थितप्रज्ञ (स्त्री०) (सं) ना. - स्थिरबुद्धि; आत्मज्ञानी;
सिद्ध.

स्थिति (स्त्री०) (सं) ना. - अस्तित्व; अवस्था; संस्कार; संपत्ति;
योग्यता; चीजवस्तु; स्थिरता; जीवितकाल.

स्थितिस्थापक (स्त्री०) (सं) ना. - लवचीकपणा;
बाह्य ताण सुटतांच पूर्वस्थितीवर येण्याचा गुण.

स्थिर (स्त्री०) (सं) वि. - अचल; आहे त्याच ठिकाणी राहणारे;
शांत; चिरकालीन; चिरजीवी.

स्थिर (रं) जीवि (स्त्री०) (सं) वि. - इच्छामरणी;
चिरजीवि; पुष्कळ काळ ठिकणारे. पुत्र.

स्थिरा (स्त्री०) (सं) ना. - भूमि; पृथ्वी; जमीन.

स्थिरास्ति (स्त्री०) (सं) ना. - जमीनजुलमा; स्थावर.
मिळकत; स्थिर संपत्ति.

स्थूना (ने) (स्त्री०) (क) ना. - खांब; स्थाणु.

स्थूल (स्त्री०) (सं) वि. - चढ; जाड; मोठे; ओबडधोबड;
सामान्य.

—देह (स्त्री०) (सं) ना. - बोजड शरीर; जडकाया.

—रूप (स्त्री०) (सं) ना. - आराखडा; रूपरेखा; सामान्य
कल्पना.

—विचार (स्त्री०) (सं) ना. - सामान्य कल्पना; दोबळ
कल्पना.

स्थैय (स्त्री०) (सं) ना. - पंचायत; पंचाची बैठक; जमातीपुढे
मांडणे; महाजन विचार; दैव.

स्थैर्य (स्थैर्य) (सं) ना. - स्थिरता; घट्टपणा; दारुण; धैर्य; अचलता; सहनशीलता; छातीठोकपणा; 'सैरणे' पहा.
 स्थौल्य (स्थौल्य) (सं) ना. - स्थूलता; जाडपणा; मोठेपणा; ओझें; भार.
 स्नपन (स्नपन) (सं) ना. - स्नान; अंग धुणें; अंघोळ; सोवळेपण.
 स्नात (स्नात) (सं) वि. - अंग धुतलेले; न्हालेले; विद्याभ्यास पूर्ण केलेले.
 स्नातक (स्नातक) (सं) ना. - पदवीधर; पारंगत; अधीतविद्य; ब्रह्मचर्यव्रतानें अभ्यास केलेला.
 स्नान (स्नान) (सं) ना. - अंघोळ; अंग धुणें;
 —आतपस्नान (अतपस्नान) (सं) ना. - सूर्यस्नान; उन्हा खाणें; घामानें अंग मिजणें.
 स्नायु (स्नायु) (सं) ना. - नाडी; मांस; मांसखंड.
 स्निग्ध (स्निग्ध) (सं) वि. - स्नेहपूर्ण; प्रेमळ; तेलयुक्त; ओलाव असलेले; लाडीक; गुळगुळीत; मऊ; चिकट.
 —ता-ते (ता-ते) (सं) ना. - प्रीति; प्रेम; सलगी.
 स्नुषा (स्नुषा) (सं) ना. - स्न; मुलाची पत्नि; 'सोसे' पहा.
 स्नेह (स्नेह) (सं) ना. - प्रेम; प्रीति; मैत्री; दोस्ती; चिकटपणा; चरबी.
 —अतिस्नेह (अतिस्नेह) (सं) ना. - दृढमैत्री; गाढप्रेम.
 स्नेहित (स्नेहित) (सं) ना. - मित्र; दोस्त; स्निग्धता;
 'ओडनाडी' पहा.
 स्पंद (स्पंद) (सं) ना. - स्फुरण; उड्डाण; कंपन.
 —नेत्रस्पंद (नेत्रस्पंद) (सं) ना. - डोळा लवणें.
 स्पर्श (स्पर्श) (क) ना. - स्पर्श; शिवाशिव. 'सोंकु' पहा.
 स्पर्धा (स्पर्धा) (सं) ना. - चढाओढ; वरचढ; ओढाताण; भांडण; मात्सर्य; कुस्ती 'मल्लाट' पहा; चर्चा.
 स्पर्धालु (स्पर्धालु) (सं) ना. - विरोधी; कुस्तीगीर; स्पर्धक; ईर्ष्यावाज.
 स्पर्वि (स्पर्वि) (सं) वि. - स्पर्धालु; स्पर्धक; कुस्तीगीर; ईर्ष्यावाज.
 स्पर्श (स्पर्श) (सं) ना. - स्पर्श; शिवाशिव.
 —काल (काल) (सं) ना. - ग्रहणाचा आरंभकाल.
 —मणि (मणि) (सं) ना. - परिस.
 स्पर्शन (स्पर्शन) (सं) ना. - शिवणें; हातलावणी; वारा.
 स्पृष्ट (स्पृष्ट) (सं) वि. - शिवलेले; जुळवलेले; सारखे केलेले.
 स्पृह (हा) (हे) (सं) ना. - आकांक्षा; इच्छा; आशा; अपेक्षा; अभीष्ट.

स्पृहता (ते) (स्पृहता) (सं) ना. - अपेक्षा; इच्छा; अभीष्ट.
 स्फट (टा) (टे) (सं) ना. सापाची फडा; फणा;
 स्फटिक (स्फटिक) (सं) ना. - पारदर्शक दगड; पेलदार खडा 'पळीक' पहा.
 स्फरण (स्फरण) (सं) ना. - कंपन; कांप; चिमटा; विकास.
 स्फार (स्फार) (सं) वि. - जाड; स्थूल; अधिक; पुष्कळ.
 (सं.) ना. - फुमारा; विस्तार; पसारा.
 —लोचन (लोचन) (सं) ना. - दीर्घ दृष्टि; ठक.
 स्फिकका (स्फिकका) लेंडी; 'हिके' पहा.
 स्फीत (स्फीत) (सं) वि. - जाड पुष्ट; फुगलेले; स्थूल; विस्तृत.
 स्फुट (स्फुट) (सं) वि. - स्पष्ट; उठून दिसणारे; विकसित;
 मुक्त; शिंतोडा.
 स्फुट विचार (स्फुटविचार) (सं) ना. - स्पष्ट विवरण; तुटक लिखाण.
 स्फुटण (स्फुटण) (सं) ना. - उकळ; विस्तरित; स्पष्टता.
 स्फुटित (स्फुटित) (सं) वि. - विकसित; विस्तृत; नाश केलेले.
 स्फुरण (स्फुरण) (सं) ना. - स्पंदन; कंपन; फुरफुर; लवणें;
 चिमटणें; चमक; चकाकी; स्फूर्ति.
 बाहुस्फुरण (बाहुस्फुरण) (सं) ना. - भुजा स्फुरण; दंडाची सळसळ; हातखुमखुमी.
 स्फुरव (स्फुरव) (सं) वि. - स्फुरणारा; उठून दिसणारा; ठसठशीत.
 —रूप (रूप) (सं) ना. - अति सुंदरता.
 —रूपिणी (रूपिणी) (सं) ना. - अतिसुंदर; अप्सरा;
 स्फुरिसु (स्फुरिसु) (क) घा. - स्फुरण पावणें; चमकणें;
 समजणें; आपोआप ध्यानांत येणें; उडणें; चिमटणें; लवणें;
 फुरफुरणें.
 स्फुलिंग (स्फुलिंग) (सं) ना. - टिणगी; अशिकण; विस्तवाचे किडाळ.
 स्फूर्ति (स्फूर्ति) (सं) ना. - सुचणूक; आवेश; उत्तेजन; प्रतिभा; संचार.
 स्फोट (दन) (स्फोट) (सं) ना. - उग्रदणूक; फुटणें;
 —गौयस्फोट (गौयस्फोट) (सं) ना. - रहस्यभेट; पट्कर्णता.
 स्मय (स्मय) (सं) ना. - आश्चर्य; अचंबा; मंदस्मित;
 ओठातल्या ओठांत हसणें; दर्प; मस्ती; माज.
 स्मर (स्मर) (सं) ना. - काम; मदन; मन्मथ.
 स्मरण (णे) (स्मरण) (सं) ना. - आठवण; चिंतन; ध्यान; याचना.

स्वन (स्वन्) (सं) ना. — नाद; आवाज; चाहल; ध्वनि;
ललकारी
स्वनत् (स्वन्त्) (सं) वि. — नादपूर्ण; ध्वनिकारक; ओरडणारे;
हाक मारणारे—नाद करणारे.
स्वप्न (स्वप्न) (सं) ना. — ध्यान; निद्रा;
—मंदिर (स्वप्न) (सं) ना. — मनोरथ; हवेंतील किल्ले;
मनांतले मांडे; कल्पनासाम्राज्य.
—राज्य (स्वप्न) (सं) ना. — स्वप्नांतील राज्य; असंभव
गोष्ट.
—सुख (स्वप्न) (सं) ना. — कल्पनेत अनुभवलेले सुख.
स्वभाव (स्वभाव) (सं) ना. — जन्मगुण; सहजगुण; प्रकृतिधर्म;
नैसर्गिक शील.
—आचारस्वभाव (स्वभाव) (सं) ना. — विचाराची
क्रमबद्धता.
स्वयं (स्वयं) (सं) अ. — आपोआप.
स्वयंभु (भू) (स्वयंभु [भू]) (सं) ना. — आपोआप
जन्मलेला; ब्रह्मा; विष्णु; एक मनु; निरक्षर; निर्बुद्ध.
—लिंग (स्वयं) (सं) ना. — आपोआप उत्पन्न झालेले लिंग;
वारा ज्योतिर्लिंगे.
स्वयंवर (स्वयंवर) (सं) ना. — एक विवाहपद्धति; स्वतःच
स्वतःचा पति निवडून त्याच्याशी विवाह करणे.
स्वयं (स्वयं) (सं) ना. — स्वर्ग; आकाश; प्रकाश.
स्वर (स्वर) (सं) ना. — ध्वनि; नाद; शब्द; श्वास; स्वयंपूर्णवर्ण.
वर्ण; पूर्णाचारी वर्ण; एक राग.
स्वरमंडल (स्वरमंडल) (सं) ना. — एक वाद्य.
स्वराज्य (स्वराज्य) (सं) ना. — आपले राज्य; जनराज्य.
लोकांनी चालवलेले राज्य.
स्वरित (स्वरित) (सं) वि. — बोललेले; ओरडून सांगितलेले;
वेदमंत्रपठणाचा मध्यमध्वनि.
स्वरु (स्वरु) (सं) ना. — सूर्यप्रकाश; यज्ञस्तंभाचा भाग; यज्ञ;
बीज; वज्र; बाण.
स्वरूप (स्वरूप) (सं) ना. — निजरूप. आकार; सौंदर्य.
स्वर्ग (स्वर्ग) (सं) ना. — सुरलोक; देवलोक; संतोष; सुख.
स्वर्गस्थ (स्वर्गस्थ) (सं) ना. — स्वर्गात राहणारा; देवता;
अमर-मृत.
स्वर्गीय (स्वर्गीय) (सं) वि. — स्वर्गासंबंधी; सुखकर;
—सौंदर्य (स्वर्गीय) (सं) ना. — अनुपम सौंदर्य;
अतुल शोभा; दिव्य सुंदरता.
स्वर्ण (स्वर्ण) (सं) ना. — सुवर्ण; सोने; हळद; पिवडी;
पिवलेपणा.
—मृग (स्वर्ण) (सं) ना. — कांचनमृग

स्वर्णगिरि (स्वर्णगिरि) (सं) ना. — मेरुपर्वत; कांचनगिरी.
स्वर्णदि (दी) (स्वर्णदि [दी]) (सं) ना. — देवगंगा नदी;
स्वर्णीय नदी.
स्वर्णपुष्प (स्वर्णपुष्प) (सं) ना. — मंदारफूल; चाण्याचे फूल.
स्वर्गाम (स्वर्गाम) (सं) ना. — स्वर्ग; अमरलोक.
स्वर्धुनि (नी) (स्वर्धुनि [नी]) (सं) ना. — देवगंगा;
आकाशगंगा.
स्वर्भानु (स्वर्भानु) (सं) ना. — राहू
स्वर्मेणि (स्वर्मेणि) (सं) ना. — सूर्य; कवि.
स्वर्वेद्य (स्वर्वेद्य) (सं) ना. — देववेद्य; अश्विनीकुमार.
स्वल्प (स्वल्प) (सं) ना. — थोडे;
स्वल्पिष्ठ (स्वल्पिष्ठ) कमी; त्यापेक्षा
कमी; अतिकमी.
स्वस्त (स्वस्त) (सं) ना. — बहीण; सहोदरी; ताईमाई.
स्वस्ति (स्वस्ति) (सं) ना. — कल्याण; आशीर्वाद; प्रेम;
शुभआशिर्वाचन.
—क (स्वस्त) (सं) ना. — एक मंगलचिन्ह; ५ मंगलचिन्ह.
—वाचन (स्वस्त) (सं) ना. — मंगल मंत्रपठण.
स्वस्थ (स्वस्थ) (सं) ना. — आत्मसंतुष्ट; निरोगी; सुखशांति-
कारक; निश्चित; स्थिरचित्त.
—चित्त (स्वस्थ) (सं) ना. — निश्चित मन; शांत मनस्वी.
स्वस्त्रीय (स्वस्त्रीय) (सं) ना. — भाचा.
स्वस्वरूपविवेक (स्वस्वरूपविवेक) (सं) ना. —
आत्मानुभूति; आत्मस्वरूपज्ञान; अव्यक्त ईश्वराला
ओळखण्याची एक पद्धति.
स्वहस्तलेखन (स्वहस्तलेखन) (सं) ना. — आपल्या हातचें
लिहिणे.
स्वागत (स्वागत) (सं) ना. आवाहन; संतोषाचें निमंत्रण.
स्वातंत्र्य (स्वातंत्र्य) (सं) ना. — स्वतंत्रता—स्वेच्छानुवर्तन;
स्वच्छंद वागणूक.
स्वाद (स्वाद) (सं) ना. — रुचि; चव; गोडी; सुवास; 'कंपू'
पहा.
स्वाद्विष्ट (स्वाद्विष्ट) (सं) वि. — रुचकर; मधुर; गोड; चवदार.
स्वादिसु (स्वादिसु) (क) धा. — चव घेणे; खाऊन पाहणे; रुचि
पाहणे.
स्वादु (स्वादु) (सं) वि. — रुचकर; गोड; मधुर.
स्वादुदक (स्वादुदक) (सं) ना. — गोड पाणी; पिण्याचा सोडा.
स्वाधीन (स्वाधीन) (सं) वि. — आधीन; आत्मवश; आपल्या
हातचा.
स्वाधीनपत्रिका (स्वाधीनपत्रिका) (सं) ना. — अष्टांगार
नायिकांपैकी एक.

स्वाध्याय (स्वाध्याय) (सं) ना. — वेदाध्ययन; आपल्यापुरता अभ्यास; गृहपाठ.
 स्वान (स्वान) (सं) वि. — स्वरासंबंधीचें; ध्वनि; शब्द; हूल.
 स्वानुभव (स्वानुभव) (सं) ना. — आत्मानुभूति; स्वमत; स्वतःचा अनुभव.
 स्वानुभवि (भावि) (स्वानुभव [भावि]) (सं) वि. — स्वतः अनुभव घेणारा; महानुभावि.
 स्वानुभाव (स्वानुभाव) (सं) ना. — परमात्मविषयक स्वतःचा अनुभव.
 स्वांत (स्वांत) (सं) ना. — मन; अंतःकरण.
 स्वाप (स्वाप) (सं) ना. — निद्रा; झोप.
 स्वापहार (स्वापहार) (सं) ना. — संपत्तीची चोरी.
 — दत्तस्वापहार (दत्तस्वापहार) (सं) ना. — दिलेले दान परत घेणें.
 स्वाभाविक (स्वाभाविक) (सं) वि. — सहज; नैसर्गिक; प्राकृतिक.
 स्वामि (मिन्) (स्वामि [मिन्]) (सं) ना. — मालक; धनी; प्रभु; गुरु; ईश्वर; संन्यासी; मठाधीश.
 स्वामिनि (नी) (स्वामि [नी]) (सं) ना. — मालकीण; यजमानीण; संन्यासिनी; शिवशरणा.
 स्वाम्य (स्वाम्य) (सं) ना. — स्वामित्व, मालकी; अधिकार; हक्क.
 स्वाम्यविक्रांत (स्वाम्यविक्रांत) (सं) ना. — मालकाच्या संपत्तीचे अपहरण करणारा; परमपापी.
 स्वायत्त (स्वायत्त) (सं) ना. — आत्मानुशासन; शैव गुरुकडून घेतलेली प्राणलिंग दीक्षा.
 स्वायत्त (स्वायत्त) (सं) वि. स्वाधीन झालेले.
 स्वायंभुव (स्वायंभुव) (सं) वि. — ब्रह्मादेवासंबंधी; पहिला मनु.
 स्वारस्य (स्वारस्य) (सं) ना. — समयस्थिति; गोडी; रसिकता; रसात्मकता.
 स्वाराज्यं (स्वाराज्यं) (सं) ना. — देवराज्य; रामराज्य; उत्तम शासन; ब्रह्म.

स्वाजित (स्वाजित) (सं) वि. — स्वसंपादित; आपण मिळवलेले.
 स्वार्थ (स्वार्थ) (सं) ना. — स्वहित; आत्मलाभ; स्वप्रयोजन.
 स्वार्थि (थिन्) (स्वार्थ [थिन्]) (सं) वि. केवळ स्वतःपुरते पाहणारा, आत्मकल्याणच्छु; स्वहितसाधक.
 स्वास्थ्य (स्वास्थ्य) (सं) ना. — स्वस्थता, आरोग्य; क्षेम; शांतता.
 स्वाहादेवि (स्वाहादेवि) (सं) ना. — अग्निपत्नी; हविभक्षण.
 स्वित् (स्वित्) (सं) वि. — पाणी सुटलेलें; घाम फुटलेलें; शिजलेलें; घामेजलेले.
 स्वीकरिसु (स्वीकरिसु) (क) धा. — स्वीकारणें; काढून घेणें; कबूल करणें; अंगीकारणें; मोकळे करणें; रिकामे करणें; आपलासा करणें.
 स्वीकार (स्वीकार) (सं) ना. — ग्रहण; कबुली; मान्यता; अनुमति.
 स्वीकृति (स्वीकृति) (सं) ना. — स्वीकार; अनुमति; ग्रहण; मान्यता.
 स्वीय (स्वीय) (सं) वि. — आपला; स्वतःचा; विशिष्ट; स्वतःसंबंधी.
 स्वेच्छाप्रवृत्ति (स्वेच्छाप्रवृत्ति) (सं) ना. — आपल्या मनाप्रमाणे केलेलें वर्तन; स्वैरवृत्ति.
 स्वेच्छामरण (स्वेच्छामरण) (सं) ना. — इच्छेनुसार मरण.
 स्वेच्छामरणि (स्वेच्छामरणि) (सं) वि. — मनाला येईल तेव्हां मरणारा; भीष्माचार्य.
 स्वेच्छे (स्वेच्छे) (सं) ना. — स्वतःची इच्छा; स्वैरवृत्ति; मनःपूतवर्तन.
 स्वेद (दग) (स्वेद [दग]) (सं) ना. — घाम; धर्म; अंगातील पाणी.
 स्वैर (स्वैर) (सं) वि. — स्वेच्छाचारी; मनःपूत वागणारा; हेकेखोर; हटवादी; इच्छाचारी.
 स्वैरवृत्ति (स्वैरवृत्ति) (सं) ना. — अविवेकीवर्तन; स्वेच्छाचार.
 स्वैराचार (स्वैराचार) (सं) ना. — स्वैरवृत्ति; अनिर्बंधवर्तन.
 स्वैरिणि (णी) (स्वैरिणि [णी]) (सं) ना. — जारिणी; व्यभिचारिणी; मनसोक्त वागणारी.

ह

ह (हं) (सं) ना. — अकर्णीय व्यंजन मालेचे आठवे व्यंजन. प्राचीन कन्नड भाषेत 'अ' ऐवजी येणारा भावप्रत्यय. शिवाचे स्वरूप; पाणी; आकाश; प्रेम; तत्सम वा तद्रूप रूप करतांना येणारा आदेश.
 हः (हः) (क) अ. — प्राचीन कन्नडमधील 'प' ऐवजी नव कन्नडमध्यें होणारा आदेश; हास्यदर्शक चिन्ह.

ह (हुं) (हं [हुं]) (क) अ. — संमतिदर्शक अव्यय.
 हंस (हंस) (सं) वि. — श्रेष्ठ (हस् धातूचा 'हंस' वाचक शब्द.)
 (सं) ना. — हंसपक्षी; सूर्य; परमात्मा; जीवात्मा; यति; विष्णु; पर्वत; वायु; काम; एक मंत्र.
 हंसक (हंसक) (सं) ना. — नृपुर; पैजण; घुंगुर.

हंसक्षीरन्याय (हंसक्षीरन्याय) (सं) ना. — दूध व पाणी यांच्या मिश्रणातून दूधच घेण्याचा गुण; चांगले तेवढे घेण्याचा गुण.

हंसगति (गमने) (हंसगति [गमने]) } (सं) वि. —
हंसगामिनी, (नि) (हंसगामिनी [२]) }
हंसाप्रमाणे चालण्याचा दंग असलेली.

हंसतूल (हंसतूल) (सं) ना. — पक्ष्याचे पर; पिसातील केस.
— तल्प-तूलिकातल्प- (तल्प-तूलिकातल्प) (सं) ना.
— हंसाच्या पराची शय्या.

हंसध्वज (हंसध्वज) (सं) ना. — सुधन्वाचा वाप; चंपक नगरीचा राजा.

हंसपाद (हंसपाद) (सं) ना. — हंसाचा पाय; काकचिन्ह.

हंसरथ (वाहन) (हंसरथ [वाहन]) (सं) ना. — हंसावर बसलेला ब्रह्मदेव.

हंसाधिरूढ (हंसाधिरूढ) (सं) ना. — ब्रह्मदेव; हंसवाहन.

हंसि (सी) (सिके) सिका (हंसि [सि] [सि] [सि])
(सं) ना. — हंस पक्षी; हंस पक्षिणी.

— राजहंसी (राजहंसी) (सं) ना. — हंस पक्षिणी.

हकीकत (हकीकत) (अ. दे) ना. — बातमी; समाचार; व्यवहार स्थितिगति; परिस्थिति.

हकीम (हकीम) (अ. दे) ना. — वैद्य; युनानी वैद्य.

हकरिके (हकरिके) (क) ना. — जीन; गाशा; थडी; हत्तीची झुल; एक पालामाजी. 'हलण' पहा.

हकलु (हकलु) (क) ना. — पीक काढून घेतलेली जमीन; दगड-घोंडे वेचून काढलेले शेत; वारा दिलेले धान्य; विश्रांति; अंतर.

हकळे (हकळे) (क) ना. — वाळलेला शेंडा; कागद; पत्रा; फडा; फणा; मागचा भाग; अर्धचंद्र.

हकापकि (हकापकि) (क) ना. — पक्ष्याप्रमाणे भान उडून जाणे.

हकि (हकि) (क) ना. — पक्षी; उडणारा प्राणी.

हकिपकि (हकिपकि) (क) ना. — काहीं जातीचे पक्षी.

हकिवाळ (हकिवाळ) (क) ना. — खुशालछंदी जीवन;

पक्ष्यासारखे जीवन.

हकु (हकु) (अ. दे) ना. — मालकी; अधिकार; योग्यता; वाध्यता.

हके (हके) (क) ना. — स्थळ; घर; निवास; गोठा; गवाण;

विछाना; अंथरण; कोंडवाडा. 'इंनु' पहा.

हगरण (हगरण) (क) ना. — दंभ; कोरडा अहंकार; व्यर्थ

बडबड; भांडण; कलह; निंदा; दीनपणा; प्रहसन; रूपक.

हगरणि (हगरणि) (क) ना. — नटपट्टा करणारी; नटवणारी; श्रृंगारणारी.

हगरणिन (हगरणिन) (क) ना. — वाळला गर्व; गप्पीदास;

नाटककार; अप्रामाणिक मनुष्य; वंचक; दोंगी.

हगरु (हगरु) (क) ना. — बांबूचा बुडला; चिवा; उघडा हात; पसरलेला हात.

हगल् (लु) (हगल् [लु]) (क) ना. — दिवस; दिन; सूर्योदयकाल.

हगलुदीप (हगलुदीप) (क) ना. — दिवसा दिवा लावून विद्वत्ता भिरवण्याची प्राचीन रीति; दिवसाउजेडी.

हगलुदीवटिगे (हगलुदीवटिगे) (क) दिवसा मशाल पाजळणे.

— हिडिसु (हिडिसु) (क) ना. — अतिप्रसिद्ध होणे; टेमा मिरवणे.

हगह (हगह) (क) ना. — पेव; धान्य ठेवण्याचे भुयार.

हगिन (हगिन) (क) ना. — झाडाचा डिक; गोंद; चिकट रस.

हगुर (रु) (हगुर [रु]) (क) वि. — हलके; शुद्ध; नीच; बिनमाराचे.

हगे (हगे) (क) ना. — वैरी; वैर; अमित्र; शत्रु; पेव; भूमीतील धान्य कोठार.

— होरु (होरु) (क) धा. वैर राखणे; शत्रुत्व चालवणे.

हगेय (हगेय) (क) ना. — अमित्र; वैरी; शत्रु; पेव.

हग्ग (हग्ग) (क) ना. — दोरी; फास; जाळे; प्रग्रह.

— हाकु (हाकु) (क) धा. — दोरीने बांधणे; पाश टाकणे; कट रचणे; व्यूह रचणे.

हगु (हगु) (क) ना. — पेव; खालाटी; निम्नभूमि; सखल प्रदेश; फाल्गुन मास.

हंकार (हंकार) (क) ना. — ताठ्याने दिलेला 'हं' कार; अहंकार.

हंगिग (हंगिग) (क) वि. — ऋणी; ऋण खाणारा; उपकृत; उपकारांत बुडलेला; आश्रित; आश्रयाला राहिलेला.

हंगाम (हंगाम) (अ. दे) ना. — सुग्गी; अनुकूल काल; योग्य समय.

हंगिसु (हंगिसु) (क) धा. — उपकाराने होरपळून काढणे;

हंगवणे; हंगवणे; टोमणा देणे; टोचून बोलणे; तुच्छ करणे;

पाणउतारा करणे; स्पर्थेसाठी आव्हान देणे.

हंगु (हंगु) (क) ना. — दाक्षिण्य; ऋण; उपकार; आश्रय; आधार.

हंगुळि (ळिगे) (हंगुळि [हंगुळि]) (क) ना. — लहान पट;

तिवई; लहान टेबल; चौपायी.

हचचड (हचचड) (क) ना. — पांघरुण; उत्तरीय; चादर;

वाकळ; पातळ विछाना.

हचु (हचु) (क) धा. — लेपणे; लावणे; वापरणे; पुसणे;

जुळवणे; एकसंध करणे; उगवणे; नूल पेटवणे; गुंतवणे.

हच्चे (हच्चे) (क) ना. — गोंदण; स्त्रीच्या हातावर गोंदलेले

चित्र; गोंदणाची स्तूप.

हजाम (ಹಜಾಮ) (अ.दे) ना. - क्षौरिक, कारागिर; नापित.
 हजार (ಹಜಾರ) (अ.दे) वि. - सहस्र; दहशत; घरापुढील
 अंगण; सोपा; पडवी.
 हज्जे (ಹಜ್ಜೆ) (क) ना. - पद्धति; पाऊल; क्रम; रीत; शिक्षण.
 हजेहिडि (ಹಜ್ಜೆಹಿಡಿ) (क) धा. - अनुसरणें; पावलावर पाऊल
 ठेवणें; माग काढणें.
 हंचिकड्डि (ಹಂಚಿಕಡ್ಡಿ) (क) ना. - पत्रावळ लावण्याची चोय;
 चोयटी.
 हंचिके (ಹಂಚಿಕೆ) (क) ना. - वाटप; वाटणी; दान; युक्ति;
 उपाय; योजना; सिद्धता.
 हंचिग (ಹಂಚಿಗ) (क) ना. - माहूत; हची चालवणारा.
 हंचु (ಹಂಚು) (क) धा. - वाटणें; भाग करणें; वाटणी करणें.
 (क) ना. - पाहरा; कौल; पन्हळ.
 हंचुहरि (ಹಂಚುಹರಿ) (क) ना. - फुटक्या कौलाचा चूर;
 चकाचूर; चकणाचूर.
 हंजमार (ಹಂಜಮಾರ) (क) वि. - क्षुद्र; नीच; लहान;
 क्षुद्र मनाचा.
 हंजर (ಹಂಜರ) (क) ना. - घरटें; पश्याचा पिंजरा; वेळ.
 हंजरगूलि (ಹಂಜರಗೂಲಿ) (क) ना. - मासे मारण्याचा गळ.
 हंजि (ಹಂಜಿ) (क) ना. - पेळ; कापसाची वात.
 हट (ಹಟ) (क) ना. - हट्ट; छल; मोडपणा; आग्रह.
 हटव (ಹಟವ) (सं) वि. - प्रकाशणारा; चकाकणारा.
 हट्ट (ಹಟ್ಟ) (सं) ना. - पेठ; यात्रा.
 —ताल (ತಾಲ) (क) ना. - हरताल; व्यवहार बंदी.
 —नारी-विलासिनि (ನಾರಿ-ವಿಲಾಸಿನಿ) (क) ना. - वेव्या;
 रांड; रखेली.
 हट्टि (ಹಟ್ಟಿ) (क) ना. - गोशाला; कोंडवाडा.
 हट्टिकार (ಹಟ್ಟಿಕಾರ) (क) ना. - गुराचा मालक; गोवळा;
 गुराखी; गोपालक.
 हठ (ಹठ) (सं) ना. - आग्रह; जबरदस्ती; दडपण.
 —योग (ಯೋಗ) (सं) ना. - कठीण तपपद्धति; उग्र तपश्चर्या.
 हठाव (ಹಠಾವ) (सं) अ. - अकस्मात्; एकदम; जबरदस्तीने.
 बळजोरीने; जोरावरीने.
 हड (हड) गु (ಹಡ [ಹಂ] ಗು) (क) ना. - नाव; नौका;
 सांगड.
 हडदि (दे) (ಹಡದಿ [ದಿ]) (क) ना. - राजाला द्यावयाचा दायभाग;
 बलुता; पायघडी.
 हडप (ಹಡಪ) (क) ना. - पानदान; विड्याचा डबा; चंची;
 हजामाची पिशवी; धोकटी.
 हडपगार (ಹಡಪಗಾರ) (क) ना. - क्षौरिक; नापित;
 धोकटीवाला न्हावी.

हडपवळ (ಹಡಪವಳ [ಳ]) (क) ना. - राजवाड्यात
 पानपट्टी घेऊन उभा राहणाऱ्या हुज्या; क्षौरिक.
 हडपिग (ಹಡಪಿಗ) (क) ना. - पानदान देणारा; नापित.
 हडलिंगे (के) (ಹಡಲಿಗಿ [ಲಿ]) (क) ना. - ताम्हन; तबक;
 पितळी; शिपतर.
 हडि (ಹಿड) (क) ना. - दार; दरवाजा; सैन्य.
 हडिके (ಹडಿಕೆ) (क) ना. - दुग्ध; घाण.
 हडिलु (ಹडಿಲು) (क) ना. - पडजमीन; नापीक जमीन.
 हडे (ಹडे) (क) धा. - जन्म देणें; झुळणें; सहन करणें; प्रसवणें;
 संभोगणें. 'हेर' पहा.
 हण (ಹಣ) (क) ना. - धन; पैसा; द्रव्य; संपत्ति; सोन्याचें वजन.
 हणकु (णिकु) (ಹಣಕು [ಲಿಕು]) (क) धा. - डोकावणें;
 निरीक्षण करणें; लपून पाहणें; चोरून पाहणें.
 —इकु (ಇकु) (क) धा. - चोरट्या दृष्टीनें पाहणें.
 हणते (ಹಣತೆ) (क) ना. - पणति.
 हणाहणि (ಹಣಾಹಣಿ) (क) ना. - मारामारी; डोकेफोडी;
 हातघाईचे भांडण.
 हणि (हणि) (क) धा. - मारणें; ठोकणें; चोपणें; पात्र करणें.
 हणिगु (हणिगु) (क) धा. - आड राहून पाहणें; लपून पाहणें.
 युक्ति योजणें.
 हणिगे (हणिगे) (क) ना. - फणी; केळ्याचा फणा; मागाची फणी.
 हणित (हणित) (क) ना. - पेट; ठोका; नाश; मार.
 हणिद (हणिद) (क) वि. - ठोका मारलेला.
 (क) ना. - ठोसा; ठोका; टोला; तडाखा; मार; पेट.
 हणिदवाडु (ಹಣಿದವಾಡು) (क) धा. - चांगले सडकून काढणें;
 मारून मऊ करणें; चोपणें; घाव घालणें; ठोसा देणें.
 हणु (णु) गु (ಹಣು [ಣು] ಗು) (क) धा. - युक्ति करणें;
 युक्ति योजणें; डोकावून पाहणें.
 हणे (हणे) (क) ना. - कपाळ; वन्य पशूंचे राहण्याचे ठिकाण.
 हण्णरिवे (ಹಣ್ಣರಿವೆ) (क) वि. - निःसत्त्व; वापरलेले.
 (क) ना. - जुने कापड; फाटके वस्त्र.
 हण्णु (ಹಣ್ಣು) (क) धा. - सिद्ध करणें; तयार ठेवणें; सज
 असणें; सुधारणें.
 (क) ना. - फळ; सुपरिणाम.
 हत (हत) (सं) वि. - दुर्दैवी; अगतिक; परदेशी; दुष्ट; अनाथ;
 पोरका.
 हतक (हतक) (सं) वि. - निराश; निरुत्साही; उदास.
 हताश (हताश) (सं) वि. - निराश; निरुत्साही; उदास.
 हताहति (हताहति) (सं) ना. - खणाखणी; हातघाईचें भांडणें.
 हति (हति) (सं) ना. - पेट; मार; ठोसा; घाव; घात; हत्या;
 हिंसा; खून.

हतोटी (होटी) (क) वि. - हातीं आलेले; आवाक्यांत आलेले; मुठीत असलेले; आधीन.

(क) ना. - अधिकार; पकड; हस्तचापख्य;

हातचलाखी; जादू.

हत (हो) (क) ना. - सामीप्य; जवळपणा; शेजार; समावेश;

बाजू; हात; पक्ष.

हत्कडकु (होडकु) (क) ना. - कानातील दागिना;

कर्णभूषण; कुडी.

हत्तडि (होडि) (क) ना. - रंधा; लाकूड साफ करण्याचे उपकरण.

हत्तरि (होडि) (क) ना. - रंधा; तासणी.

हत्तळ (होडळ) (क) ना. - तळहात; हस्ततळ; तळवा.

हत्ताहत्ति (होडोडो) (क) ना. - झोंबाझोंबी; हातघाईचे मांडण.

हत्तिग (होडिग) (क) ना. - आस; नातेवाईक; संबंधी.

जुळणारा; जवळचा.

हत्ति(त्तर) (होडि [डो] र) (क) अ. - जवळ; बाजू; समीप.

हत्तुगडे (होडो, गडे) (क) ना. - एकी; जुट; नाते; स्नेह;

एकत्रीकरण.

हत्तु (होडो) (क) धा. - वर चढणे; उठणे; चिकटणे; जमवून घेणे; आरंभणे; गुंतणे.

(क) ना. - दहासंख्या; नाते; आसपणा; जमवणूक.

हत्ते (होडो) (क) अ. - जवळ; लागून.

—सारू (होडो) (क) धा. - जवळ जाणे; लागून असणे;

लगत राहणे.

हत्तेह (होडो, हो) (क) ना. - जवळचा संबंध; मित्रत्व; नाते;

बांधव्य.

हत्त्य(त्या)(त्ये) (होडो [डो] डो) (क) ना. - खून; वध; नाश;

प्राणघात.

हद (होड) (क) वि. - धारदार; तीक्ष्ण; चपटा; निमूळता;

टोकदार.

(क) ना. - योग्य समय; योग्य स्थान; अनुकूलस्थिति; पाड;

पाडाचे फळ;

हदकार(गार) (होडकार [गार]) (क) ना. - रुचि जाणणारा;

अनुभविक; जाणकार.

हदगाल (होडगाल) (क) ना. - अनुकूल समय; प्रयत्नाला यश

येण्याची वेळ; कार्यानुकूल काल; आवश्यकता.

हदगेडि (होडगेडि) (क) ना. - हातीं येणारे फळ

विघडविणारा; कुलकंटक.

हदडु (हिरु) (होडडो [डो]) (क) ना. - हात, मनगट;

मणिबंध; कणा.

हदन (होडन) (क.) - वि. धारदार; योग्य; उचित; साजेसा.

(क) ना. - बातमी; समाचार; रीति; प्रसंग; समय; धार.

हदनु (होडनु) (क) ना. - क्रम, परिस्थिति; अनुकूलता.

हदरु (होडरु) (क) धा. - सोडणे; उल्लाडणे.

(क) ना. - अतिकोमल वस्तु; कोवळे फळ; तोर; मिडी; मनगट.

हदि (होडि) (क) धा. - खड्डा खणणे; खळगा करणे.

(क) ना. - पाया; आधार; पति.

—तळहदि (डोडो) (क) ना. - पाया; बुनियाद; आधार.

हदिटे (होडि) (क) ना. - प्रतिष्ठा; ; अहंकार; कीर्ति; स्थापना;

पाया भरणी.

हदिबदे (होडिबदे) (क) ना. - पतिव्रता; साध्वी.

हदिरु (होडिरु) (क) ना. - मनगट; उघडलेला हात; रीत;

पद्धत. तोर; मिडी; कोवळे फळ; हंगवणी; टोमणा.

हदुगु (होडुगु) (क) धा. - वाकणे; उपमा देणे; तुलना करणे;

मार्ग मोकळा करणे; दूर सरणे.

हदुळ (होडुळ) (क) ना. - सुख; क्षेम; कल्याण; शुभ.

—इरु (डो) (क) धा. - सुखाने राहणे.

हदुळिसु (होडुळिसु) (क) धा. - आरामीने राहणे;

सुखात राहणे.

हदुळिग (होडुळिग) (क) ना. - आनंदात राहणारा; सुखजीवि;

खुशालचेंदू; सुखवस्तु; घरचे पाहून राहणारा.

हदु (होडु) (क) ना. - गृध्र; गिघाड; गरुड; तीक्ष्ण दृष्टीचा

पक्षी. 'पर्दु' पहा. सीमा; मर्यादा; सरहद्द; शीव.

—कणु (डोडु) (क) ना. - तीक्ष्ण दृष्टि; आशाळभूताची

दृष्टि.

हनन (होडन) (सं) ना. - खून; वध; नाश; घाव; घाव; जखम.

हनसु (होडसु) (क) ना. - फणसाचे झाड; फणस; वेदातील

एक भाग; पद्य; कविता.

हनि (होडि) (क) धा. - पाणी सुटणे; पाझरणे; ठिक्कणे;

ओले होणे.

(क) ना. - थेंब; बिंदु; ठिपका.

हनु (नू) (होडु [डो]) (सं) ना. - दाढी; हनुवटी.

हनुकु (होडुकु) (क) धा. - ठिक्कणे; थेंबाथेंबाने पाझरणे;

गळणे; ओसरणे.

हनु (नू) मत् (होडु [डो] मत्) (सं) ना. - लांब हनुवटी

असलेला. आंजनेय.

हनुमंत (होडुमंत) (सं) ना. - हनुमान; मारुती.

हंत (होड) (क) ना. - पायरी; सोपान; जिना; शिडी.

हंतक (होडक) (सं) वि. - खुनी; खून करणारा; वध करणारा.

हंतव्य (होडव्य) (सं) वि. - मारण्यास योग्य; वध्य; मृत्यू-

येण्याजोगा.

हंति (होडि) (क) ना. - पंक्ति; ओळ; जेवणाची पंगत;

पायऱ्या; जिना; सोपान.

हंतिकट्टु (ಹಂತ್ರಿಕಟ್ಟು) (क) धा. - ब्रैलांची ओळ लावणे.

हंतिदेर (ಹಂತ್ರಿದೇರಿ) (क) ना. - दशरथ.

हंत् (ಹಂತ್) (सं) वि. - खून करणारा; घातकी; ठार करणारा.

हंते (ಹಂತ್) (क) ना. - दर्प; दंभ; अहंकार.

हंदर (ಹಂ) (रु) (ಹಂ) (रु) (क) ना. - मंडप; छप्पर. मांडव.

हंदि (ಹಂ) (क) ना. - डुकर; सूकर; वराह.

हंदु (ಹಂ) (क) धा. - हलणे; कंप पावणे. थरथरणे; चलन होणे.

हंदे (ಹಂ) (क) वि. - भीरु; भीक; नपुंसक; भ्याड; नेभळा.

हंदोगल (ಹಂ) (क) (ಹಂ) (क) (ಹಂ) (क) ना. - ओले चामडे.

हंदिबुरु (ಹಂ) (क) (ಹं) (क) (ಹं) (क) ना. - बारा लोक.

हंते (ಹं) (अ.दे) ना. - आठवडा; सात दिवस; जमिनीचा कर; भूभाडे; फाळा.

हंप्पळ (ಹಂ) (क) (ಹं) (क) (ಹं) (क) ना. - पापड; पोपडा; कागद; फरशी.

हंप्पुळ (ಹಂ) (क) (ಹं) (क) (ಹं) (क) ना. - प्रेत खाणारे; गिधाड; रण-गिधाड.

हंव (ಹं) (क) ना. - सण; पर्व; उत्सवकाल; यात्रा; प्रसंग.

हंवू (ಹಂ) (क) ना. - विस्तार; प्रसार; परण; वाढ; रुंदी.

हंवूगे (ಹಂ) (क) (ಹं) (क) (हं) (क) ना. - वाढ; प्रसरण; प्रसार; विस्तार.

हंवल (ಹं) (क) (ಹं) (क) (ಹं) (क) ना. - इच्छा; आकांक्षा; आतुरता; चिंता; आसक्ति; निदिध्यास.

हंहु (ಹं) (क) ना. - वेली; लता; वाढ; पडजमीन; नापीक भूमी.

हमाल (ಹಂ) (अ.दे) ना. - कुली; मजूर; ओशेकरी; भार वाहणारा; हेलकरी.

हमालि (ಹಂ) (अ.दे) ना. - मजूरी; मजूरीचें काम; मजूरीचा पैसा; कामाचें दाम.

हम्मद (ಹं) (क) ना. - प्रमाद; चूक; मूर्खा; भ्रम; विस्मृति.

हम्मायिसु (ಹಂ) (क) (ಹಂ) (क) (ಹं) (क) (ಹं) (क) धा. - भान हरणें; विस्मृति होणें; मूर्छित होणें; इच्छिणें.

हम्मि (ಹं) (क) (ಹं) (क) (हं) (क) (हं) (क) ना. - कांड्या भरण्याच्या रहाटाची फळी.

हम्मु (ಹं) (क) धा. - कामाला प्रारंभ करणें; सुरवात करणें; कामाला हात घालणें; दोर वळणें; विणणें.

(क) ना. - मस्ती; माज; गर्व; अहंकार; दंभ; दर्प.

हम्मुगे (ಹं) (क) (हं) (क) (हं) (क) ना. - दोर; पीळ घातलेली दोरी.

हय (ಹं) (सं) ना. - अश्व; घोडा; एक वाद्य.

—ग्रीव-वदन (ಗ್ರೀವ-ವದನ) (सं) ना. - विष्णूचा

अवतार; तुंग; दैत्य; गव्हाची खीर.

हयन (ಹಂ) (क) (ಹಂ) (क) (ಹಂ) (क) ना. - गार्हस्थ्यीचें दूधदुभतें; गोरस; दुभतें जनावर.

हयवल्लन (ಹಂ) (क) (ಹಂ) (क) (ಹಂ) (क) ना. - घोड्याची चाल; अश्वगति विशेष.

हथिलु (ಹं) (क) (ಹं) (क) (ಹं) (क) ना. - चट; आसक्ति; ओढ; तल्लीनता; धावरेपणा; गोंधळ.

हथळु, (हैकळु) (ಹं) (क) (ಹं) (क) (ಹं) (क) ना. - पोरवाळ;

हथद (हैद) (ಹं) (क) (ಹं) (क) (ಹं) (क) ना. - पोर; वाळ; अज्ञ; खेडवळ; अशिक्षित; अडाणी.

हर (ಹं) (सं) ना. - भक्ताचे पालन करणारा; शिव परमात्मा; अपहार करणारा; नेणारा; वाहणारा; उपटणारा.

(क) वि. - रुंद; विस्तृत.

हरकत्तु (ಹं) (अ.दे.) ना. - हरकत; आडकाठी; अडचण; विरोध; अगत्य.

हरकरिसु (ಹं) (क) धा. - एकत्रित होणें; एकवटणें.

हरके (ಹं) (क) ना. - आशीर्वाद; शुभाशीर्वाद; प्रार्थना.

—कट्टु (ಹं) (क) धा. - प्रार्थणें; मातून घेणें; मागणी घालणें.

—कोडु (ಹं) (क) धा. - आशीर्वाद देणें; 'चांगलें होवो' असें म्हणणें.

हरगण (ಹं) (सं) ना. - शिवगण; शिवाचा सेवक; भक्त.

हरगलु (गोलु) (ಹं) (क) (ಹं) (क) (हं) (क) ना. - नदीपार होण्याचें साधन; सांगड; होडी.

हरगु (ಹं) (क) धा. - फेकणें; जमीन साफ करणें; मशागत करणें.

ह (प) रचु (ಹं) (क) (ಹं) (क) (हं) (क) धा. - हातानें खाजवणें; ओरवडणें; ओचकारणें; दृष्टिआड करणें.

हरडु (ಹं) (क) धा. - वेचव बोलणें; अर्थहीन बडवडणें; गप्पा मारणें; अहंकारानें बोलणें; गर्व करणें.

हरटे (ಹं) (क) ना. - गप्पा; व्यर्थ आलाप; पोचट भाषा; गोष्टीवेल्हाळपणा.

हरड (डु) (ಹं) (क) (ಹं) (क) (हं) (क) ना. - पायाचा घोटा.

हरडि (ಹं) (क) ना. - करकोचा; हरडीकंकण नामक दागिना; एक खाद्यवस्तु.

हरडु (ಹं) (क) धा. - सोडवणें; रुंद करणें; वाढवणें; लावणें; बोटानें उकरणें; खड्डा पाडणें.

हरण (ಹं) (क) ना. - प्राण; जीव.

(सं) ना. - उन्मूलन; अपहार; चोरी; खून; प्रवाहन

हरताल (ಹं) (सं) ना. - हताळ; पिवडी.

(अ. दे) ना. - टाळेबंदी 'हडताल' पहा-

ह (प) रद् (ळ [ळ] रळ) (क) ना. - व्यापारी; वैश्य; वर्तक.
 हरदिके (ळरळिके) (क) ना. - व्यापार; वाणिज्य.
 हरदु (ळरळु) (क) ना. - व्यापार; व्यवहार; वाणिज्य.
 हरदे (ळरळी) (क) ना. - पत्नी; भार्या.
 हरवीज (ळरळीज) (सं) ना. - शिवभक्त; वीरशैव.
 हर (रे) य (ळर [र] य) (क) वि. ना. तारुण्य; वय; यौवन;
 वयांत आलेला.
 हरवडि (रि) (ळरळडि [रि]) (क) ना. - प्रदर्शन; प्रगटन;
 जमीन; निवास.
 हरवस (ळरळस) (क) ना. - मूर्छा; स्वाधीनता; प्रमाद;
 परतंत्रता; अत्याशा.
 हरवाळिसु (ळरळसु) (क) धा. - होरपळणे; दुःखित होणे;
 भ्रम होणे.
 हरवि (ळरळ) (क) ना. - मातीची घागर; मातीचे भांडे; घडा.
 हरवु (ळरळु) (क) धा. - सोडणे; रंद करणे.
 (क) ना. - रुंदी; विस्तार; चीरफाड.
 हरसु (ळरळसु) (क) धा. - आशीर्वाद देणे; वर देणे.
 हरहु (ळरळु) (क) धा. - वाहून जाणे; पुढे सरणे; चाचपडणे;
 रंद करणे; सोडणे.
 (क) ना. - रुंदी; विस्तार; प्रवाह.
 हरळ (ळु) (ळरळ [ळ]) (क) ना. - खडा; गोटा; मणी.
 रत्न; एरंड.
 हराम (ळरळाम) (अ.दे) ना. - श्रम न करतां खाणे; आलस्य.
 हरि (ळरि) (क) धा. - लौकर जाणे; पळणे; वाहणे; तुकडे करणे;
 चिरणे; फाडणे; उपटणे; आसवणे; घासणे; वापरणे.
 (क) ना. - विष्णु; ब्रह्मा; इंद्र; सूर्य; चंद्र; यम; वायु; अग्नि;
 किरण; जल; समुद्र; सिंह; घोडा; सर्प; हंस; पोपट;
 वेडुक; सकाळ; सोने; पाट; बाण; भूखंड.
 हरिकथे (ळरळिकथे) (सं) ना. - पुराणातील देवकथा; कीर्तन;
 विष्णुकथा.
 हरिकार (ळरळिकार) (सं) ना. - बातमीदार; जासूद; गुप्तचर;
 अग्रदूत.
 हरिके (ळरळिके) (क) ना. - देवाजवळ मागणी; प्रतिज्ञा; इच्छा;
 आकांक्षा.
 हरिगडि (डियु) (ळरळगडि [डियु]) (क) धा. - प्रवाह;
 थांबणे; प्रवाहाला अडथळा येणे.
 हरिगवि (ळरळगवि) (क) ना. - क्षुद्र कवि; व्यर्थ गर्व करणारा.
 हरिगे (ळरळगे) (क) ना. - ढालफलक; ढाल.
 हरिगोलु (ळरळगोलु) (क) ना. - सांगड; तरी.
 हरिचंदन (ळरळचंदन) (सं) ना. - श्रीगंध; पिवळा रंग.
 हरिण (ळरळण) (सं) ना. - मृग; काळवीट; पांढरा रंग.

हरिणधर (ळरळणधर) (सं) ना. - चंद्र; मृगांक.
 हरिणांक (ळरळणान्क) (सं) ना. - चंद्र.
 हरिणाक्षि (ळरळणान्क्षि) (सं) वि. - सुंदरी; मृगनयना.
 हरिणाळिगे (ळरळणान्क्षिगे) (क) ना. - प्रणालिका; पन्हाळी;
 हरिणि (णी) (ळरळणि [ळरळणि]) (सं) ना. - मृगी.
 हरित (ळरळण) (सं) ना. - हिरवा रंग.
 (क) ना. - प्रवाह; पाणी भरणे; चीरफाड;
 (क) वि. तीक्ष्ण; टोकदार.
 हरितरु (ळरळणरु) (क) धा. - वेगाने पळत येणे; निभावून
 घेणे.
 हरिताल (ळरळणताल) (सं) ना. - हळद; पिवडी; पिवळा रंग;
 एक रसद्रव्य; अष्टगंध.
 हरिदध (ळरळणदध) (सं) ना. - सूर्य.
 हरिदास (ळरळणदास) (सं) ना. - विष्णुभक्त; कीर्तनकार.
 हरिदिक् (ळरळणदिक्) (सं) ना. - प्राची; पूर्व; उगवती; इंद्राची
 दिशा.
 हरिदिन (ळरळणदिन) (सं) ना. - एकादशी तिथि.
 हरिद्र (द्रा) (ळरळणद्रा [द्रा]) (सं) ना. - हळद; सुवासिनीचे
 चिन्ह; लेपनद्रव्य.
 — आकांक्षिणी (ळरळणान्क्षिणी) (सं) ना. - सौभाग्यकांक्षिणी;
 सुमंगला.
 हरिद्वार (ळरळणद्वार) (सं) ना. - गंगेवरील यात्रास्थान.
 हरिन्दन (ळरळणन्दन) (सं) ना. - इंद्रपुत्र; अर्जुन.
 हरिनील (ळरळणनील) (सं) ना. - इंद्रनील.
 हरिपद (ळरळणपद) (सं) ना. - आकाश; विष्णुपाद.
 हरिपीठ (ळरळणपीठ) (सं) ना. - सिंहासन
 हरिव (ळरळण) (क) ना. - कार्य; संबंध; अडचण; युद्ध.
 हरिवकार (ळरळणवकार) (क) ना. - छातीटोक भांडणारा;
 समरपटु; युद्धवीर.
 हरिमथ (ळरळणमथ) (सं) वि. - सुवर्णमय; सोन्याचे केलेले.
 हरिमुनि (ळरळणमुनि) (क) ना. - झीज; क्षय; वापराने होणारी
 तूटफूट.
 हरिमंखला (ले) (ळरळणमंखला [ले]) (सं) ना. - मायाविद्या;
 इंद्रजाल; सोन्याचा कमरपट्टा;
 हरियक्ष (क्ष) (ळरळणयक्ष [यक्ष]) (क) ना. - सिंह; केसरी.
 हरिय (या) ण (ळरळणय [या]) (सं) ना. - गंगाल;
 तासहण; परडी.
 हरिवाण (ळरळणवाण) (क) ना. - 'हरियण' पहा. गंगाल;
 परडी. तासहण.
 हरिविष्टर (ळरळणविष्टर) (सं) ना. - सिंहासन; राजपीठ; राजाचे
 आसन.

हरिवु (ह०वु) (क) ना.—प्रवाह; रंदी; पुढें चाल; पुरोगमन.
 विभाजन; चीरफाड; संबंध टाळणें.
 हरिशिले (ह०शिले) (सं) ना.—मरकत; पाच; शालिग्राम.
 हरिसु (ह०सु) (क) ना.—हर्ष; संतोष; आनंद; उत्साह;
 उत्सव.
 हरिसु (ह०सु) (क) धा.—अपहार करणें; उपटणें; लुटणें;
 नागवणें; नकळत उचलणें; घेऊन जाणें; धावरणें; बसवणें;
 सुटका करणें; पुढें जाण्यासारखे करणें.
 हरिसुलिंगे (ह०सुलिंगे) (क) ना.—हल्ला करून केलेली लूट;
 दरोडा.
 हरिसूनु (ह०सूनु) (सं) ना.—इंद्रपुत्र; अर्जुन; जयंत; वाली.
 हरिहय (ह०हय) (सं) ना.—देवराज; इंद्र
 हरिहर (ह०हर) (सं) ना.—शिव, विष्णु यांची एकरूप देवता.
 हरिहंचु (ह०हंचु) (क) धा.—तुकडे वाटणें; चूर होणें.
 हरिक (ह०क) (क) वि.—वाहून गेलेले; गरीब; निराधार.
 हरुगळ (ह०गळ) (क) ना.—नाव; होडी; सांगड; तरी.
 हरुगोलु (ह०गोलु) (क) ना.—मार्ग; वाट; युक्ति; योजना; माप; रंदी.
 हरुव (ह०व) (क) ना.—हर्ष; संतोष; उत्साह; संभ्रम; आनंद.
 हरे (ह०) (क) धा.—वाढणें; रंद होणें; पुढें सरकणें; भिणें.
 (क) ना.—चर्मवाद्य; नगारा; भेरी; ढुंढुभी; नाद; आवाज.
 हरेगडि (ह०गडि) (क) धा.—उघळून लावण्यासाठीं पाटलाग
 करणें; मारून पळवून लावणें.
 हरेगडिसु (ह०गडिसु) (क) धा.—माराच्या भयानें पळ काढणें;
 रागाच्या भरांत अंगावर कोठेहि मारखात पळणें.
 हरेतेगे (ह०तेगे) (क) धा.—पाय मागे घेणें; धावरणें.
 हरेय (ह०य) (क) वि.—तरुण; वयात आलेला; तरुण्यानें
 सुसमुसणारा.
 हर्ता (ह०) (ह० [ह०]) (सं) वि.—अपहरण करणारा;
 उपटून टाकणारा; हिसकावून घेणारा; विनाशक.
 हर्म्य (ह०र्म्य) (सं) ना.—वाडा; राजवाडा; भुयार; रंगीत
 भव्य घर.
 हर्यक्ष (ह०र्म्यक्ष) (सं) ना.—सिंह; केसरी; मुंग्र
 हर्ष (ह०र्म्य) (सं) ना.—संतोष; आनंद; उत्साह; रोमांच;
 अंगावरील काटा. एक उत्तरभारतीय कवि; सम्राट.
 हर्षाश्रु (ह०र्म्यश्रु) (सं) ना.—आनंदाश्रु.
 हल (ह०) (ह० [ह०]) (क) ना.—रदन; दंत; दात; अरा;
 शिडीची पायरी; चक्राचा दुमडलेला कांठ; धाक.
 हल (ह०) (सं) ना.—नांगर, औत; तीन तोळ्यांचे वजन;
 नांगल
 (सं) वि.—कित्येक; अनेक; पुष्कळ.

हलकु (ह०कु) (क) धा.—झाडावर चढणें; वर चढणें.
 (क) ना.—गालाचा खालचा भाग.
 हलगे (ह०गे) (क) ना.—फलक, फळी; फळा; मृदंग.
 हलधर (ह०धर) (सं) ना.—बलराम; बैल; रामचंद्र.
 हल (ह०) (वर) (ह० [ह०] वर) (क) ना.—कैकजण;
 कित्येक लोक; पुष्कळ जन
 हलवंग (ह०वंग) (सं) वि.—सांगोवांग; सर्व वाजूंनीं विचार
 केलेले.
 हलवंद (ह०वंद) (क) वि.—अनेक रीतीचे; हरत-व्हेचे;
 विविध प्रकारचे.
 हलसिंग (ह०सिंग) (क) ना.—विनोद करणारा; ढोंगी; विदूषक;
 हलसु (ह०सु) क. ना.—फणस; फणसाचे झाड.
 हलायुध (ह०लायुध) (सं) ना.—बलराम; रामचंद्र.
 हलाहल (ह०लाहल) (सं) ना.—कालकूट; भयंकर विष.
 हलि (ह०लि) (सं) ना.—बलराम; रामचंद्र
 हलि (ह०) वुलि (ह० [ह०] वुलि) (क) धा.—गर्भपात होणें;
 दिवस न भरतां बाळंत होणें.
 हलु (ह०लु) (क) ना.—दात; दंत; रदन.
 हलुहारु (ह०लुहारु) (क) धा.—दात खाणें; दात चावणें;
 रागावणें.
 हलु (ह०) वु (ह० [ह०] वु) (क) धा.—एकाच गोष्टीचा
 ध्यास धरणें; स्वप्न पडणें; स्वप्नांत बडबडणें; दया येणें;
 कळवळा घेणें; मन विरघळणें; रोडणें; दुःखित होणें;
 जळकळणें.
 हला (ह०ले) (ह० [ह०]) (सं) ना.—अति जहर; तीव्र विष;
 उत्तम मद्य; जल; भूमि.
 हलक (ह०क) (क) ना.—तांबडें कमल; सोनकमळ.
 हलण (ह०लण) (क) ना.—घोड्याचे जीन; थडी; गाशा.
 हलणिसु (ह०लणिसु) (क) धा.—जीन चढवून बैठकीला घोडा
 वा हत्ती तयार करणें; चालू ठेवणें; पुढें चालणें.
 हलन (ह०लन) (सं) ना.—झोपेत कूस बदलणें; लोळकण.
 हलाहले (ह०लहले) (अ. दे.) ना.—घेरा; वेढा; लूट
 ह (ह०) लि (ह० [ह०] लि) (क) धा.—दात असलेला; गवळण;
 पाल.
 हल (ह०ल) (क) ना.—दात; दाता; चाकाचा अरा; शिडीची
 पायरी; गाडीची धाव.
 हवण (ह०वण) (ह० [ह०]) (क) ना.—प्रमाण; मिति;
 सारखेपणा; अनुकूलता; योग्यता; योग्यसमज; पुरावा;
 अनुकूल संदर्भ.
 हवणिके (ह०वणिके) (क) ना.—युक्ति; आलोचना; आकांक्षा;
 मागणी; शाकारणी.

हवणिगे (हवणिगे) (क) ना. — जुळणूक; दान; ओवणें.

हवणिसु (हवणिसु) (क) धा. — युक्ति योजणें; विचार करणें; उत्तेजणें; आलोचणें; आच्छादणें; वाट पाहणें; तयार ठेवणें; ओवणें.

हवणु (हवणु) (क) ना. — प्रमाण; माप; रीति; अनुकूलता; सिद्धता.

हवच (हवच) (सं) ना. — यज्ञ; होम; याग; आहुति.

हवळ (हवळ) (क) ना. — प्रवाळ; तांबड्या रंगाचे रत्न; विद्रुम.

हवालि (हवालि) (अ.दे.) ना. — जामीन; प्रतिभू; जबाबदार; हवाला घेणारा.

हवि(विस्सु) विस् (हवि [विस्सु] विस्) (सं) ना. — यज्ञातील अग्नीत घालण्याची आहुति; हवी.

हविर्भाग (हविर्भाग) (सं) ना. — चरु; आहुति;

यज्ञार्पित पदार्थ.

हव्य (हव्य) (सं) ना. — हवनीय वस्तु; नैवेद्य; तूप; सण

हव्यकव्य (हव्यकव्य) (सं) ना. — देव व पितर यांना अर्पिलेले अन्न.

हव्यवाह (हन) (हव्यवाह [हव्य]) (सं) ना. — अग्नि; आग —सख (सख) (सं) ना. — वायु

हव्यास (हव्यास) (आ) ना. — अत्याशा; चट; आकांक्षा; उत्कटेच्छा.

हव्वने (हव्वने) (क) अ. — एकदम; बहुतेक; घाबरे होऊन.

—हारि (हारि) (क) अ. — भान हरपून; भ्रम होऊन.

हव्वने हारु (हव्वनेहारु) (क) धा. — घाबरणें; दचकणें; एकदम उठणें; घेरी येऊन पडणें.

हस (हस) (क) ना. — स्वच्छता; निर्मलता; व्यवस्था; चांगुलपणा; सौंदर्य; निवसन; राहणी; पद्धति.

हसव (हसव) (सं) वि. — हसणारा; उघड्या मनाचा; वाढलेला.

हसन् (हसन्) (सं) वि. — हसत राहणारा.

—मुख (मुख) (सं) ना. — हास्यवदन; तेजस्वी चेहरा; कळा असलेले तोंड.

हसन (हु) (हसन [हु]) (क) ना. — मनोहरता; स्वच्छता; शिस्त; 'हस' पहा.

हसर (हसर) (क) ना. — प्रसर; पसारा; उघड्यावरील दुकान.

हसरिसु (हसरिसु) (क) धा. — पसरणें; वाढणें; फोफावणें.

हसले (हसले) (क) ना. — हिरवे गवत; कुरण; गवतराखण.

हसाद (हसाद) (क) ना. — प्रसाद अनुकरण; आज्ञा; वर.

हसि (हसि) (क) धा. — भूक लागणें; पोटात मोकळे होणें; पोटांत कावळे उठणें.

(क) वि. — अपक्व; कोवळे; कच्चे; ओले.

हसि (सु) ने (हसि [सु] ने) (क) ना. — वाटणी; वाटा; भाग. हसित (हसित) (सं) वि. — हसे केलेले; उमललेले; वाढलेले स्मित.

(सं) ना. — हास्य; हसे.

हसितले (हसितले) (क) ना. — रंड; नुकेंच कापलेले डोके; 'पंदले' पहा.

हसिवे (हसिवे) (क) ना. — प्रसेव; प्रसेवक; पोते; दुहेरी पिशवी; पखाल; बुदला; भाता; ध्वनिवर्धक उपकरण.

हसिवु (हसिवु) (क) अ. — भूक; आवश्यकता; आकांक्षा; आतुरता; आसक्ति.

हसु (हसु) (क) ना. — गाय; वसु; पशु; बालिश बुद्धि. (क) वि. — लहान; कोवळा; कोमल.

—कसु (कसु) (क) ना. — अर्भक; बालक; शिशु.

हसुकु (हसुकु) (क) ना. — ओलेपणा; कच्चेपणा; उग्रवास.

हसुने (हसुने) (क) ना. — एका दिवसाची धान्यरूपानें मिळणारी मजुरी; वाटणी; विभाग; वाटा.

हसु (सु) वे (हसु [सु] वे) (क) ना. — प्रसेव; प्रसेवक; पोते; पिशवी; पखाल; बुदला; भाता; ध्वनिवर्धक उपकरण.

हसुळ (ळे) (हसुळ [ळे]) (क) ना. — तान्हुला; लहान मूल; बालक; पुत्र.

हसे (हसे) (क) ना. — अंथरुण; हातरी; चटई; वधूवरांना वसण्यासाठी शृंगारलेले आसन; बोहलें; पळेण.

हसेनिल् (हसेनिल्) (क) वि. — बोहल्यावर चढणें; लग्नाला तयार होणें.

हसेमणे (हसेमणे) (क) ना. — चौरंग; वधूवरांनी वसण्याचा पाट.

—हत्तु (हत्तु) (क) धा. — बोहल्यावर चढणें; लग्नाला तयार होणें.

हस्त (हस्त) (सं) ना. — हात; सोंड; एक हाताचें माप; एक नक्षत्र; शेजार.

—चापल्य (चापल्य) (सं) ना. — चोरी; चौर्य.

हातचलाखी; इंद्रजाल; माया विद्या.

हस्तक (हस्तक) (सं) ना. — दैनंदिनी; वासरी; सांगकाम्या; आधीन राहणारा.

हस्तकौशल्य (ल) (हस्तकौशल्य [ल]) (सं) ना. हातचलाखी; चोरी; चौर्य.

हस्तगत (हस्तगत) (सं) वि. — हातीं आलेले; प्राप्त झालेले; मिळालेले.

हस्तत्राण (हस्तत्राण) (सं) ना. — हात मोजे; लेखंडी हात मोजे.

हस्तगुण (हस्तगुण) (सं) ना. — हातगुण; हाताला येणारे यश.

हस्तदोष (हस्तदोष) (सं) ना. — वाईट हात; अक्षरस्खलन; हाताचे अपयश.

हस्तपरीक्षे (हस्तपरीक्षे) (सं) ना. — सामुद्रिक; हस्तरेषेवरून सांगितलेले भविष्य.

हस्तप्रति (हस्तप्रति) (सं) ना. — हस्तलिखित; ग्रंथाची हस्तलिखित प्रत.

हस्तलाघव (हस्तलाघव) (सं) ना. — हस्तकौशल्य; हस्तचापल्य.

हस्ताक्षर (हस्ताक्षर) (सं) ना. — हाताने लिहिलेले; करलेखन; अक्षरबळण; हस्तलेख.

हस्तांतर (हस्तांतर) (सं) ना. — हातबदल, एका हातातून दुसऱ्या हाती जाणे.

हस्ति (हस्ति) (हस्ति) (सं) ना. — गज; हत्ती; सोड असलेला; गणपती.

हस्तिदंत (हस्तिदंत) (सं) ना. — हत्तीचा दात.

हस्तिन (ना) पूर (हस्तिन) (सं) ना. — पांडवांनी वसविलेले शहर; पांडवांची राजधानी.

हस्तिनि (नी) (हस्तिनि) (सं) ना. — हत्तीण; रूपवती स्त्रियांची एक जाती.

हस्तिप (क) (हस्तिप) (सं) ना. — माहुत; हत्ती पाळणारे.

हस्तोदक (हस्तोदक) (सं) ना. — संतर्पणाच्या वेळी हातावर सोडलेले पाणी; अर्पण.

हस्त्यारोह (हस्त्यारोह) (सं) ना. — माहुत; गजारोही; गजस्वार.

हळ (ळु) (हळ) (क) वि. — जुना; प्राचीन; वृद्ध; म्हातारा; दिवसगत झालेला; उतारवयाचा.

ह (प) लकु (ह) (क) ना. — स्फटिक; चूर; कण; तुकडा.

हळचिके (हळचिके) (क) ना. — उजेड; कांती; लकाकी; ओप; झळाली; हल्ला.

हळ (ळ) चु (हळ) (क) धा. — हल्ला करून मारणे; समोरासमोर मारणे; भांडणे; विरोध करणे; कंटाळणे.

ह (प) लमे (ह) (क) धा. — जुनाटपणा, प्राचीनता; वृद्धापकाळ.

हळयिने (हळयिने) (क) ना. — निशाण; बाहुता; ध्वज; रथावरील ध्वज.

हळवंड (हळवंड) (क) ना. — निदिध्यास; आकांक्षा; तन्मयता; कळवळ; 'हळवंड' पहा.

हळव (ह) लिसु (हळव) (क) धा. — रडणे; पश्चात्ताप करणे; आतुरणे; इच्छिणे.

हळवातु (हळवातु) (क) ना. — वेद; वगैरे पुरातन ग्रंथ.

हळवि (वि) ने (हळवि) (क) ना. — रथावरील; निशाण; बावटा.

हळसु (हळसु) (क) धा. — कंटाळणे; दुर्वासना उत्पन्न होणे. हळहळि (हळहळि) (क) ना. — पश्चात्ताप; हळहळ; आतुरता; आकांक्षा.

हळि (हळि) (क) धा. — निंदणे; दोष देणे; हंगविणे; चहाडी सांगणे; दुर्वच करणे.

(क) ना. — चाकाचा तुंबा; रेल रळ.

(सं) ना. — बलराम; हलधर.

हळिग (हळिग) (क) ना. — भुंगी; शिवगणातील एक.

हळिय (हळिय) (क) ना. — सेवक; चाकर; नोकर; मजूर.

हळिवु (हळिवु) (क) ना. — चहाडी; निंदा; दुर्वचन; दुष्कीर्ति; कलेक; दुर्लौकिक.

हळव (वु) (हळव) (क) ना. — जंगल; अरण्य; वन.

हळवर (हळवर) (अ.दे.) ना. — सूक्ष्मता; कोमलता.

हळे (ळय) (हळे) (क) वि. — जुनाट; प्राचीन; दिवसगत झालेले.

हळेनुडि (हळेनुडि) (क) ना. — पुराण; वेद; प्राचीन ग्रंथ; जुने वचन.

हळेनोग (हळेनोग) (क) ना. — दास; सेवक; नोकर.

हळेवातु (हळेवातु) (क) ना. — प्राचीन ग्रंथ.

हळिगाड (डु) (हळिगाड) (क) वि. — असंस्कृत; खेडवळ; अशिक्षित.

(क) ना. — कुग्राम; लहान गाव.

हां (ळळ) (क) अ. — दम धरून; होकार; मान्यतादर्शक शब्द.

हाकु (ळळ) (क) धा. — पाणी देणे; ओतणे; नाहणे; वाढणे; देणे; वाटप करणे; अन्न वाढणे; ठेवणे; धारण करणे;

— आट (ळळ) (क) ना. — तोंडा तोंडी, बोलाचाली; भांडण.

— आडु (ळळ) (क) धा. — भांडणे; बोलण्यावरून बोलणे वाढणे.

हाग (ळळ) (क) ना. — रुक्का; रुवा; दोन पै किमतीचे नाणे.

हागलहणु (हागलहणु) (क.) ना. — कारले; कोवळीक; पक्कावस्था; म्हातारपण.

हागु (ळळ) (क) अ. — आणि; तसेच; त्या प्रकारे; त्या रीतीने.

हाजर (ळळ) (अ.दे.) ना. — अस्तित्व; आगमन; उपस्थिति हजर.

हाटक (ळळ) (सं) ना. — सोने; सुवर्ण.

हाडु (ळळ) (क) धा. — गाणे; पद म्हणणे; सुरावर म्हणणे; आलाप घेणे.

(क) ना. — गति; पद; पद्य; स्थिति; अवस्था; पाडफळ;

परिणामाची पूर्वस्थिति.

— इके (ळळ) (क) ना. — संगीत; गीत-गायन; गीतगान; चीजगायन.

हाडुग (हाडुग) (क) ना.—गृहस्थ; निवासी; विस्तरा
टाकलेला; गवई; गायक.
हाडुगार (हाडुगार) (क) ना.—संगीत शास्त्रज्ञ; चीज
बांधणारा; कवि; पद करणारा.
हाडेहगलु } (हाडेहगलु)
हाडुहगलु } (हाडुहगलु) (क) अ.—पूर्ण उजेडी; भर दुपारी.
हाणाहणि (हाणाहणि) (क) ना.—मारामारी; डोकफोड;
हातघाई; द्वंद्व.
हातोरे (हातोरे) (क) ना.—गडबड करणे; आतुर होणे; अति
आशा करणे.
हादर (हादर) (क) ना.—नर्तन; नाच; व्यभिचार; वेश्या-
व्यवसाय.
हारि (हादर) (क) ना.—वेश्या; व्यभिचारिणी; पाटलवृक्ष.
हादितपु (हादितपु) (क) धा.—नीति सोडणे; पाय घसरणे;
वाकडे पाऊल पडणे; दुर्भाग्य घेणे; भलत्या वाटेला जाणे.
हादिहोयक (हादिहोयक) (क) ना.—वाटमाऱ्या; लुटारु;
दरोडेखोर.
हादिहोके (हादिहोके) (क) ना.—यात्रेकरू; वाटसरू; पांथस्थ;
प्रवासी; भटक्या.
हान (हादर) (सं) ना.—त्याग; विसर्जन; वियोग; सुटका.
हानि (हादर) (सं) ना.—तोटा; नाश; अकल्याण; घृष्टता.
हाय (यु) (हाय [यु]) (क) धा.—ओलांडणे; पलीकडे
जाणे; शिमाने मारणे; चालून जाणे; टकलणे.
(क) अ.—आनंदून; प्रेमपूर्वक; निर्वेधपणे;
(क) ना.—शीड.
हाथन (हायन) (सं) ना.—वर्ष; वत्सर; किरण; कर; अक्षता;
तांबडे तांदूळ
हायि (हायन) (क) ना.—नावेचे शीड.
हायिकु (रक) (हायिकु [यु]) (क) धा.—पाणी देणे;
नाहणे; वाटणे; वाटप करणे; देणे; वाटणे; ठेवणे; धारण करणे.
'हाकु' पहा.
हार (रु) (हादर [रु]) (क) धा.—उडी मारणे; गगनविहार
करणे; उडणे; परीक्षणे; निरीक्षणे; इच्छिणे; आशा दाखवणे;
पार होणे.
हार (हादर) (सं) ना.—सर; माला; अपहार; लूट; नागवणूक;
हिसकणी; पराजय.
हारक (हादर) (सं) वि.—अपहार करणारा; नाश करणारा.
'कौडोय' पहा.
(सं) ना.—चोर; दुष्ट; सर; माला.
हारयिसु (रसु) (हारयिसु [यु]) (क) धा.—आशा
धरणे; इच्छा करणे; अपेक्षणे; वाट पाहात राहणे.

हारयके (हारयके) (क) ना.—आशा; अपेक्षा; इच्छा;
आकांक्षा.
हारयिसु (हारयिसु) (क) धा.—इच्छिणे; आसावणे;
अपेक्षिणे; प्रतीक्षा करणे. 'हारयिसु' पहा.
हारहाकु (हारहाकु) (क) धा.—माला घालणे; लग्न करून
घेणे; विवाह करणे.
हारहीरावलि (हारहीरावलि) (सं) ना.—सोन्यामोत्याचा
दागिना; कंठी.
हारि (हादर) (सं) वि.—अपहरण करणारा; नागविणारा;
मनोहर; तथ्य असलेला; सुंदर.
हारिणि (जी) (हादर [ली]) (सं) ना.—अपहरण करणारी;
मन आकर्षिणारी.
हारित (हादर) (सं) वि.—देणगी दिलेला; समर्पित; आकृष्ट.
(सं) ना.—एक जातीचा पारवा; हिरवा रंग.
हारिद्र (हादर) (सं) ना.—पिवळा रंग; हळद; हळदुळा रंग;
कदंबवृक्ष.
हारिसु (हारिसु) (क) धा.—उडवणे; वर पाठवणे; उडवून
लावणे, टोलवणे.
हारीत (तक) (हारि [तक]) (सं) ना.—हिरवे पारवळ;
कवूतर; मैना; कवडा; धर्मशास्त्र लिहिणारा एक ऋषि; कपट;
फसवणूक; वंचना.
हारु (हारु) (क) धा.—हसणे; उडणे; आकाशसंचार करणे;
निरीक्षणे; मार्ग शोधणे; इच्छिणे; पार पडणे.
हारुव (हारुव) (क) वि.—आकाशसंचारी; समजून घेणारा;
उडणारा.
(क) ना.—निरीक्षक; ज्ञानी; वेदपारंगत; विप्र; ब्राह्मण; पक्षी.
हारे (रेगोलु) (हारु [रेगोलु]) (क) ना.—जमीन
उकरण्याची पहार.
हार्द (हारु) (सं) वि.—हृदयासंबंधी.
(सं) ना.—स्नेह; प्रेम; सन्मान; इंगित.
हार्दिक (हारु) (सं) वि.—मनःपूर्वक; स्नेहाळ; हृदयसंबंधी.
—स्वागत (हारु) (सं) ना.—अंतःकरणपूर्वक सत्कार;
सुस्वागत.
हार्दिक्य (हारु) (सं) ना.—हृदिकाचा पुत्र; कृतवर्मा.
हार्प (हारु) (अ. दे.) ना.—वीणा; तंतुवाद्य
हाल (लु) (हाल [लु]) क्षीर; अमृत; रस; दूध;
हालवकि (हालवकि) (क) ना.—शकुंतपक्षी; शकुनपक्षी.
हालहवालु (हालहवालु) (अ. दे.) ना.—खबरवात;
अडीअडचण; परिस्थिति.
हाल (ला) हल (हाल [ला] लल) (सं) ना.—कालकूट विष;
महाविष; जहर.

हालुबेल्लि (ಹಾಲುಬೆಲ್ಲ) (क) ना. — चोल चांदी; शुद्ध रुपें.
 हाले (ಹಾಲ್) (क) ना. — कानाची पाळी; एक वृक्ष; पातळ पत्रा.
 हाव (ಹಾವ) (सं) ना. — शृंगारचेष्टा; हावभाव; मुरका;
 अंगविक्षेप; प्रणयसंकेत.
 हा(पा) वडिग (ಹಾ[ಪಾ]ವಡಿಗ) (क) ना. — साप खेळवणारा;
 गारुडी; सापेरा.
 हावभाव (ಹಾವಭಾವ) (सं) ना. — अंगचेष्टा; मनोभाव
 प्रगटविणारे अंगविक्षेप; अभिनय; मुखाविर्भाव.
 हा (पा) वसे (ಹಾ [ಪಾ] ವಸೆ) (क) ना. — पाण्यांत वाटणारे
 शेवाळ; अंतर्गीगा.
 हावळि (ಹಾವಳಿ) (क) ना. — काट; त्रास; कटकट; पीडा;
 उपद्रव, हल्ला; रान उठणे.
 हावाडिग (ಹಾವಾಡಿಗ) (क) ना. — गारुडी; सर्प खेळवणारा.
 हावुगे (ಹಾವುಗೆ) (क) ना. — पादुका; खडावा.
 हावुमीन (ಹಾವುಮೀನ) (क) ना. — सर्पाकार मासा.
 हास (ಹಾಸ) (सं) ना. — हास्य; हसणे; संतोष; चेष्टा;
 हास्यरसाचा स्थायीभाव.
 (क) ना. — पाश; फास; बंधन; गळ्यांतील पट्टा.
 हासक (ಹಾಸಕ) (सं) ना. — हंसे पिकवणारा; विदूषक;
 चेष्टेखोर; थट्टेखोर.
 हासडिय (ಹಾಸಡಿಯ) (सं) ना. — बदक; पाणकोंबडी.
 हासरे (ಹಾಸರೆ) (क) ना. — फरशी; चिरा; 'पासरे' पहा.
 हासलु (ಹಾಸಲು) (क) ना. — विछाना; अंयरुण; हशील;
 किमत; वेच; क्रय.
 हासंगि (ಹಾಸಂಗಿ) (क) ना. — द्यूत; द्यूतपट; पगडीपट; सोंगटी.
 हासि (सु) गे (ಹಾಸಿ [ಸು] ಗೆ) (क) वि. — चटई; हातरी;
 डाळी; पलंग; बांबूचा प्रदेश; वेताचा प्रदेश.
 हासु (ಹಾಸು) (क) धा. — पसरणे; सोडवणे; गाठ सोडणे;
 अंथरणे.
 (क) ना. — लांब धागा; पांजण; आडवा धागा; प्रोत.
 — गलु (ಗಲ್ಲು) (क) ना. — फरशी; चिरा.
 — बंडे (ಬಂಡೆ) (क) ना. — फरशी; लादी; 'पडुसिले'
 पहा.
 हासुगेय (ಹಾಸುಗೆಯ) (क) धा. — वाढणे; पसरणे; विस्तरणे;
 सोडणे; ढिले करणे.
 हासुहोक्कु (ಹಾಸುಹೊಕ್ಕು) (क) ना. — गाढ संबंध; जिवश्र
 कंठश्च स्नेही; ताणाबाण्याचें सूत; अन्योन्य.
 हासुहोयू (ಹಾಸುಹೊಯ್ಯ) (क) धा. — झुलवणे; न थांबतां
 झुलत राहणे; डोळणे; डुलवणे.
 हांसे (ಹಾಂಸೆ) (क) ना. — शेवाळ; शैवाळ; शेवाळी चिखल.
 हासे (ಹಾಸೆ) (क) ना. — सुंदर पलंग; बैठक.

— मणे (ಮಣೆ) (क) ना. — बिछायत; पलंग.
 हास्तिक (ಹಾಸ್ತಿಕ) (सं) वि. — हत्तीविषयक; हत्तीचा कळप;
 माहूत; 'हस्तिप' पहा.
 हास्य (ಹಾಸ್ಯ) (क) ना. — हंसे; चेष्टा; थट्टामस्करी; विनोद;
 नवरसापैकी एक काव्यरस.
 हास्यका (गा) र (ಹಾಸ್ಯಕಾ[ಗಾ]ರ) (क) ना. — विदूषक;
 बहुरूपी; विनोद करणारा; गुड्डी.
 हाहाकार (ಹಾಹಾಕಾರ) (क) ना. — 'अथो !' असा ध्वनि;
 गोंधळ; धोळ; प्रलाप; गडबड.
 हाहे (ಹಾಹೆ) (क) ना. — बुवूळ; डोळ्यांतील वाहुली;
 कनीनिका; पायातील तोडा; साखळी; शीड; वाहुली.
 हाल (ಹಾಳ) (क) ना. — नाश; विध्वंस; बाळवंट; नापीक
 जमीन; गादा; शेतविभाग.
 हालि (ಹಾಳಿ) (सं) ना. — पंक्ति; क्रम; पाळी; गादा; कागद;
 पातळ रूंद फळी.
 हाळिहसुगे (ಹಾಳಿಹಸುಗೆ) (क) वि. — विवेक; विचार; योग्य
 वाटणी; रास्त वाटप.
 हालि (ळ) त (ಹಾಳ[ळ] ತ) (क) वि. — मापाल येणारा;
 मान्यता पावणारा; पसंत पडण्यासारखे.
 हालु (ಹಾಳು) (क) ना. — नाश; अकल्याण; भूमी; नापीक
 जमीन; निःसारता.
 हाले (ಹಾಳೆ) (क) ना. — चपटी वस्तु; कागद; पत्रा; वाफा.
 हिं (हिन्) (ಹಿಂ[ಹಿನ್]) (क) अ. प्राचीन; पूर्वकालीन; मागचा.
 हिंस (ಹಿंस) (सं) ना. — सिंह.
 हिंसक (ಹಿंसಕ) (सं) ना. — त्रास देणारा; हानि करणारा;
 खुनी; वध करणारा.
 हिंसिसु (ಹಿंसಿಸು) (क) धा. — हिंसा करणे; त्रास देणे; पीडणे;
 ठार मारणे.
 हिंसे(सा) (ಹಿಂಸಾ[ಸೆ]) (सं) ना. — पीडा; उपद्रव; त्रास;
 कटकट; हिंसा; वध; खून.
 हिंस (ಹಿंस) (सं) वि. — क्रूर; पीडक; त्रास देणारा; हत्थारी;
 खुनी; पशु; हिंसक प्राणी; श्वापद.
 — पशु, प्राणी (ಪಶು-ಪ್ರಾಣಿ) (सं) ना. — क्रूरतेने ठार मारणारा
 बाघ, सिंह वगैरेसारखे श्वापद.
 हिंकलु (ಹಿಂಕಲು) (क) ना. — खलगा; खड्डा; उडी; नर्तन;
 विंचरण; पृथकरण; निवडण.
 हिंकळ (ಹಿಂಕಳ್) (क) ना. — फुगारा; मोठेपणा; गर्व; अहंकार.
 हिंकालु (ಹಿಂಕಾಲು) (क) ना. — काल्याचे फाटे; पाट; चर.
 हिंकु (ಹಿಂಕು) (क) धा. — विंचरणे; वेगवेगळे करणे; अलग
 करणे; सोडवणे.
 हिक्के (ಹಿಕ್ಕೆ) (क) ना. — लेंडी.

हिंगगलिसु (००००००) (क) धा. - दूर करणें; उघडणें; फुगणें;
गर्व करणें.

हिंगलु (०००००) (क) ना - गर्व; अहंकार; गौरव; फुगारा;
फुंज.

हिंगु (०००००) (क) धा - आनंदणें; दुरुप येणें; दूर होणें;
वेगळे होणें;

हिंगदु (००००००) (क) ना - मागें बांधलेलें गाठोडें.

हिंगदु (००००००) (क) धा - पाठीमागें हातमिठी करणें;

मागील बाजूम हातावर हात दुमडणें.

हिंगरणे (००००००) (क) ना - पीछेहाट; पुच्छगति.

हिंगार (००००००) (क) ना - सुपारीचें फूल; सुपारीचा थाट.

हिंगार (र) (०००००० [र]) (क) ना - ईशान्येकडील पाऊस;
अडवळे; वळवाचे पाऊस.

हिं(पिं)गु (०० [००]००) (क) धा. - मागें सरणें; कमी होणें;
वाळून जाणें.

—इसु (००००) (क) धा - अपमान करणें; हंगवणें; कमी
लेखणें; अवहेलणें.

हिंगुरु (००००००) (क) ना - पिंगळा; एक जातीचा पक्षी.

हिंगोडु (०००००००) (क) ना - होडीचे मागचें टोक; नावेचा
मागील भाग.

हिचुकु (००००००) (क) धा - किमचणें; कींवचणें; दावणें;

घासणें; उगाळणें; शक्ति कमी होणें; बठणीवर आणणें.

हिरिशक (००००००) (अ.दे.) ना. - महंमदीयांची कालगणना.

हिंचु (०००००) (क) धा. - मागे राहणें; मागें होणें.

(क) अ. - मागें; पूर्वी; नंतर; त्यानंतर.

हिंचुमुंचु (०००००००००) (क) अ. - मागेपुढें; कांक्र;

टंगळमंगळ करून

हिंचे (००००) (क) अ. - नंतर; त्यानंतर.

हिंजरि (०००००) (क) धा. - मागे सरणें; पाय मागें घेणें;

घेयें सोडणें; खाली येणें.

हिं(हं)जि (०० [००] ००) (क) ना. - पेळू; कापसाचे पेळू.

हिंजीर (००००००) (सं) ना. - हत्तीच्या पायाला बांधण्याची
साखळी; साखळदंड.

हिंचु (०००००) (क) धा. - कसर काढणें; साक करणें; पिंजणें;

विंचरणें; निवडणें.

हिंदु (०००००) (क) ना. - पीठ; पिष्ट; आहारपदार्थ; लाहपीठ;

लाहीपीठ; भाकरी; मूद.

हिडलु (०००००) (क) ना. - झाडणी; केरसुणी; साळोती.

हिडि (०००) (क) धा. - धरणें; स्पर्शणें; थांबवणें; हातीं धरणें.

(क) ना. - हत्तीण; मूठ; खड्याची मूठ; झाडणी.

हिडिकंड (००००००) (क) ना. - चूर; तुकडा.

हिडिके (००००) (क) ना. - मुष्टी; मूठ; कप बरणी वगैरेसारख्या
वस्तूचा कान.

हिडिलु (०००००) (क) ना. - केरसुणी; झाडणी; साळोती;
फड्या.

हिडिवोडे (००००००) (क) धा. - वंघनांत सांपडणें; तुसंगांत
पडणें.

हिडिसु (०००००) (क) धा. - हातांत देणें; हाती घेवणें;
धरवणें; मिळण्यासारखे करणें; मनाला येणें; पसंत पडणें;
समाविष्ट होणें; समजणें.

हिडिंबा(वे) (०००००० [ड]) (सं) ना. - भीमपत्नी; हिंडबाची
बहीण; घटोत्कचमाता.

हिडुवळि (०००००) (क) ना. - जमिनीची मालकी; स्वाधीनता.

हिडुवळिगार (००००००००) (क) ना. - भूमालक; जमीनदार

हिडुहु (००००००) (क) ना. - बाणफेक; अटक; धरपकड.

हिणि (णिल) (णिलु (०००० [०००] [००००]) (क) ना. - वशिष्ठ
ककुद्; बाणाची दोरी; मौर्वी; जटा; केशभार; मयूरपुच्छ.

हिंडलु (००००००) (क) अ. - हुंबरून; हुंबारून; गाईला बोलवून
(क) ना. - झाड; पाऊस, झाडी.

हिंडु (०००००) (क) धा. - पिळणें; पाणी ओतणें; धार काढणें;
दूध पिळणें; त्रास देणें; अडचण आणणें.

(क) ना. - समूह; कळप; थवा; जमाव.

हिंडुकुड (००००००००) (क) धा. - एकत्र होणें; जमणें;
एकवटणें.

हिंडुवळे (०००००००) (क) ना. - जाळ्यांची विविधता; अनेक
प्रकारची जाळी.

हिंडे (००००) (क) ना. - पिंड; माताची मूद; श्राद्धान्न.

—कळु (०००००) (क) ना. - श्राद्धाचें भोजन.

हित (ड०) (सं) वि. - ठेवलेले; घालून दिलेले.

(सं) ना. - कल्याण; क्षेम; लाभ; शुभ; मंगल; मान्यता;
योग्यता.

हितशत्रु (००००००) (सं) ना. - वैरी; मैत्री दाखवणारा शत्रु;
गोमुखी व्याघ्र; अस्तनीतील निखारा.

हितैषि (०००००) (सं) ना. हितचिंतक; कल्याण इच्छिणारा;
शुभेच्छु.

हितोपदेश (००००००००) (सं) ना. - कल्याणकर बोध; संस्कृत
बोधकथा संग्रह.

हिताळि (ळे) (००००० [०]) (क) ना. - पितळ; जस्त व तांबें
याचा मिश्रधातु.

हितिलु } (०००००) (क) ना. - परसु; शेत.

पितिलु } (०००००) (क) ना. - परसु; शेत.

हिदुकु (०००००) (क) धा. - मुरगळणें; पिळणें.

ही (०१) (क) अ. - छी; छे; हा; अय्यो; तिरस्कार; आनंद वा आश्चर्य दर्शक अव्यय शब्द.

हीगळे (०१०६) (क) ना. - निंदा; टोचणी; हंगवणी; तिरस्कार.

हीचु (जु) (०१०७ [७७]) (क) धा. - फुगणें; गर्व करणें;

कष्ट करणें; अतिश्रम करणें.

(क) ना. - लहान; कचे फळ; तोर; मिडी; कोवळे फळ.

हीन (०१०८) (सं) वि. - लहान; कमी प्रतीचा; वाण असलेले;

टंचाईचे; उणें; टाकाऊ; नीच.

हीनयिसु (०१०९००००) (क) धा. - कमी करणें; लहान करणें;

तिरस्कारणें; निंदणें; अपमान करणें; न लेखणें; महत्त्व

न देणें.

हीनाय (०१०९००००) (सं) ना. - हीनपण, क्षुद्रपणा; अल्पत्व;

न्यूनता; वाण; नीचपणा; लहानपण.

हीप (०१०९) (क) ना. - वामभाग; डावी बाजू.

हीयाळि (०१०९००००) (क) वि. 'हीहाळि' पहा.

हियाळिसु (०१०९००००००) (क) धा. - तुच्छ करणें; हिणवणें;

तिरस्कारणें; घसरणें. 'तेगळु' पहा.

हीर (रु) (मि) (०१०९ [०९] [७७]) (सं) धा. - ओढून घेणें;

हिसकावून घेणें; शोषणें; घुरका मारणें; तोंडांत ओढून

घेणें; चोखणें.

हीर (०१०९) (सं) ना. - वज्र; वज्रायुध; सर्प; सिंह; माळ.

हीरक (०१०९००) (सं) ना. - वज्र; माणिक.

हीरा (राव) ळि (०१०९ [०९०] ९) (सं) ना. - हिऱ्याचा

हार; माणकाची माळ.

हीर (०१०९) (क) धा. - चोखणें; ओढून घेणें; शोषून घेणें;

घुरका घेणें.

हीलि, (पीलि) (०१०९ [०१०]) (क) ना. - मोरपिसारा; भेंड.

हीहाळ (०१०९००) (क) ना. - संबंध; संपर्क; कंटाळा;

अडचण; विचार; आलोचना.

हीहाळगेडिसु (०१०९००००००) (क) ना. - निंदणें; तिरस्कारणें;

अपमान करणें.

हीहाळि (०१०९००) (क) वि. - तिरस्कारणीय; तुच्छ; नीच.

हुकं (कुमु) (०१०९०० [०९०००]) (अ. दे) ना. - आज्ञा;

अनुज्ञा; हुकूम.

हुगि (०१०९) (क) धा. - पुरणें; गाडणें; दृष्टिआड करणें.

हुगिलु (०१०९००) (क) अ. - जाऊ नको.

(क) ना. - कोरलेलें भोक; तुटलेला भाग; 'पुगिलु' पहा.

द्वार; प्रवेश; गमन.

हुगिलुकरे (०१०९००००) (क) धा. - चिरणें; भोक पाडणें.

हुगिलुगळे (०१०९००००) (क) धा. - चिरून टाकणें; फाडणें;

चिरणें.

हुगु (पुगु) (०१०९ [०१०९]) (सं) धा. - प्रवेशणें; आंत

जाणें; घुसणें; दकलणें.

हुगुळु (०१०९००) (क) ना. - तोंडात आलेले फोड.

हुगिग (पुगिग) (०१०९ [०१०९]) (क) ना. - गव्हाची खीर;

खिचडी; पोळी; खीर; 'पोंगळु' पहा.

हुगिगग (०१०९००) (क) ना. - मस्ती आलेला; माजलेला;

शक्तिशाली; दुरहंकारी.

हुचु (०१०९००) (क) ना. - बुद्धिभ्रम; अत्यासक्ति; अतिमोह;

वेड; खुलेपणा.

हुचुहोळे (०१०९००००) (क) ना. - वेडा पूर; दुयडी

वाहणारा प्रवाह.

हुचेदुहरि (०१०९००००) (क) धा. - तोंडाला पाणी सुटणें

अत्यातुर होणें; भ्रमिष्टाप्रमाणें करणें; निलाजरेपणें आशा करणें.

हुट्टि (हु) गे (०१०९ [०१०९] १) (क) ना. - वस्त्रप्रावरण;

पोषाख; अंगावरील वस्त्र.

हुहु, (पुहु) (०१०९ [०१०९]) (क) धा. - जन्म घेणें; उत्पन्न

करणें; अस्तित्वात येणें; उत्पन्न होणें; अंकुरणें; कांय येणें;

संभवणें; घडून येणें; उमटणें; उगवणें; दिसून येणें.

(क) ना. - मोहोळे; मधाचे पोळें; नाव चालवण्याचे साधन.

लाकडाची पळी; डाव; उत्पत्ति; संभव.

हुट्टिसु (०१०९००) (क) धा. - जन्म देणें; कल्पित कथा रचणें.

हुट्टुमेहु (०१०९००००००) (क) ना. - जन्मकथा; जनन

इतिहास; जन्मस्थळ; झाले सवरलेले.

हुट्टुवळि (०१०९००००) (क) ना. - उत्पन्न; लाभ; आदाय;

जन्मेवळ; जन्मवंश.

हुट्टुह (०१०९००) (क) ना. - जनन; उत्पत्ति; लाभ; उत्पन्न.

हुडि (पुडि) (०१०९ [०१०९]) (क) ना. लहान कण; पूड; धूळ;

फुलाचा पराग.

हुडिगूहु (०१०९००००) (क) धा. - मातीत मिसळणें; नाश

पावणें; प्रयत्न व्यर्थ होणें.

हुडुकु (पुडुकु) (०१०९०० [०१०९०००]) (क) धा. - शोधणें;

निरीक्षण करणें; शोभणें; 'पुडुक' पहा.

हुडुकुळि (०१०९००००) (क) ना. - संशोधक; शोध लावणारा.

हुडुग (०१०९००) (क) ना. - मुलगा; पोरगा; पोर.

हुडुगाट (०१०९००००) (क) ना. - पोरखेळ; पोरचेष्टा; पोराटकी;

हुडुगि (गे) (०१०९०० [०१०९]) (क) ना. - मुलगी; कन्या; लहान

पोरगी.

हुडुगु (०१०९००) (क) धा. - स्वच्छ करणें; झाडणें; साफ

करणें; केर काढणें; लोटणें.

हुणिसे (पुणिचे) (०१०९०० [०१०९०००]) (क) ना. - चिंच;

चिंचेचें झाड.

हुण्णिमे (वे) (हुण्णिमे [वे]) (क) ना. - पूर्णिमा; पौर्णिमा;
पूर्णचंद्र दिसणारी तिथी.

हुत (हुत) (सं) वि. - हविलेले; आहुति दिलेले; हवन केलेले;
निर्मंत्रित.

(क) ना. - आहुति; चरु; यज्ञात अर्पण केलेली वस्तु; यज्ञ.

—अशन (अशन) (सं) ना. - अग्नि; विस्तव; हविष्यान्न
खाणारा.

—आत्म (आत्म) (सं) ना. - आहुति देणारा;

आत्मबलिदान केलेला.

—वह (वह) (सं) ना. - अग्नि.

—वहसख (वहसख) (सं) ना. - वारा; वायु.

हुत्त (हुत्त) (हुत्त) [हुत्त] (क) ना. - सापाचे बीळ; वारुळ;
मुंग्यांचे वाळ.

हुदि (हुदि) (हुदि) [हुदि] (क) ना. - भरणे; व्यापणे; शिरणे.
घुसणे; दाट होणे; समृद्ध होणे; 'इडि किरि' पहा.

हुदिल (हुदिल) (क) ना. - ओलाव्याची जमीन; दलदल;
पाणथळभूमि; चिखलाची जागा.

हुदु (हुदु) (क) ना. - वाटा; भाग; स्नेह; नाते; मिश्रण;
जुळणी; संबंध; आवड; गट; समूह.

—हु (हु) (क) ना. - नाते; संबंध; स्नेह; वाटा; रास. भाग.

हुदुगु (हुदुगु) (क) धा. - लपणे; संकोचणे; लाजणे; लपून
राहणे; आत घालणे; मिसळणे;

(क) ना. - प्रवेश; संरक्षण; अंतःप्रवेश.

हुदुगो (हुदुगो) (हुदुगो) [हुदुगो] (क) धा. - वाटणी
घेणे; भाग घेणे; मित्रत्व वाढविणे.

हुदुवाळ (हुदुवाळ) (हुदुवाळ) [हुदुवाळ] (क) धा. - मिळून
मिसळून राहणे; आनंदाने राहणे.

हुदे (हुदे) (अ. दे) ना. - पदवी; अधिकार; दर्जा; प्रगति.

हुन्नरु (हुन्नरु) (अ. दे) ना. - चातुर्य; युक्ति; कौशल्य.

हुब्ब (हुब्ब) (हुब्ब) [हुब्ब] (क) ना. - सुंवई; भुकुटी;
भू.

हुम्मस (हुम्मस) (हुम्मस) [हुम्मस] (क) ना. - हुरूप; उत्साह;
अभिनिवेश; दर्प; अहंकार; पीळ; मांडण; कलह.

हुयिलिडु (हुयिलिडु) (क) धा. - शंख करणे; ओरडणे;
हाक मारणे; आक्रोशणे; विलाप करणे; 'गोळिडु' पहा

हुयि (हुयि) (हुयि) [हुयि] (क) ना. - ओरड;

आक्रोश; बोंब. गर्जना; मांडण; युद्ध.

हुयिलुगहळे (हुयिलुगहळे) (क) ना. - युद्धारंभीचे शंख
वादन; युद्धवाद्यवादन.

हुय्यल् (हुय्यल्) (हुय्यल्) [हुय्यल्] (क) ना. - हाक; ओरड;
मार; पेट.

हुय्यलिडु (हुय्यलिडु) (क) धा. - ओरडणे; हाक मारणे;
मांडणे; आक्रोशणे.

हुर (हुर) (क) ना. - पट्टण; पूर; शहर.

हुरमंजि (हुरमंजि) (क) ना. - हुरमंज; काव;

हुरमंजु (हुरमंजु) (क) ना. - हुरमंज; रंग

हुरि (हुरि) (क) धा. - तव्यावर भाजणे; राखणे; संभाळणे;
टिकवणे

(क) ना. - उष्णता; झळ; पीळ; शक्ति; पाठीतील ज्ञानतंतु;
साहस; उत्साह; पिळाचा दोर.

—कट्टु (कट्टु) (क) धा. - धैर्य धरणे; उत्साहित होणे.

(क) ना. - धैर्य; सामर्थ्य; कठोरपणा.

—तुंबिसु (तुंबिसु) (व) धा. - उत्तेजन देणे; पुढे
ढकलणे; चेतवणे; चढवणे; शेपूट मुरगळणे.

हुरिगे (हुरिगे) (क) ना. - हुरूप; उत्साह; अभिनिवेश; हौस.

हुरिहुगिल (हुरिहुगिल) (क) ना. - फूट; फट; भेद.

हु (हु) रुडु (हु) [हु] रुडु (क) ना. - स्पर्धा; चढाओढ;
पोटदुखी; रहस्य; मर्म; सार.

—इग (इग) (क) ना. - स्पर्धक; ईर्ष्या; पोटतिडीक
असलेला.

—इसु (इसु) (क) ना. - स्पर्धा करणे; पैज मारणे.
ईर्ष्या धरणे.

हुरूपलिसु (हुरूपलिसु) (क) धा. - होरपळणे; भाजून
काळवंडणे; जळून खाक होणे; तळमळणे; तडफडणे.

हुरु (रि) पु (क) ना. - उत्साह; उमेद; हुरूप; संभ्रम

हुरुळ (हु) (हु) [हु] (क) ना. - सत्त्व; मर्म; तत्त्व;
रहस्य; सार; योग्यता.

हुरुळि (हुरुळि) (क) ना. - एक तन्हेचे धान्य; कुळीथ; हुलगे;
मैना; मादी पोपट.

हुलिमुख (हुलिमुख) (क) ना. - किल्यातील चोरवाट;
भुयारी मार्ग.

हुलु (हुलु) (क) वि. - गवताप्रमाणे धुदुर; कस्पटासमान
धुलक; तृणप्राय; निरुपयोगी.

हुलुसु (हुलुसु) (क) धा. - समृद्धि; वाढावा; वाढ;
आधिक्य; सौंदर्य; शोभा; वैभव; 'सांपु' पहा.

—आगु (आगु) (क) धा. - वाढणे; समृद्ध होणे; अधिक
होणे.

हुलुवचि (हुलुवचि) (क) ना. - रान; कुरण; गवताची
राखणावळ; गवती सोने.

हुले (हुले) (क) ना. - मृग; हरिण; कुरंग; कुष्णमृग.

हुवाडिग (हुवाडिग) (क) ना. - फुलारी; माळी.

हुवाडगिति (हुवाडगिति) (क) ना. - फुलारीण; माळीण.

हु (पु) सि (हू[सु]) (क) धा. - खोटें बोलणें; बोलणें
नाकारणें; बोललेले निवारणें; पार होणें; घसरणें; पाऊल चुकणें.
(क) ना. - असत्य; निराकरण.

(क) अ. - उगाच; खोटे; विनाकारण.

हुळि (हू[सु]) (क) ना. - मस्ती; माज; आम्लता; अंबटपणा.

हुळु (हू[सु]) (क) ना. - कीटक; कुमि; क्षुद्रजंतु.

हुळुक (हू[सु]) (क) वि. - किडलेले; आंबलेले; कीड झालेले.

(क) ना. - छिद्रान्वेपी; अग्नि; कुशानु.

हुळुकड्डि (हू[सु]) (क) ना. - चर्मरोग; इसब.

हुळुकु (हू[सु]) (क) ना. - दोष; लोप; न्यून; उणीव;

अभाव; अकल्याण; नाश; नीचपणा; क्षुद्रता.

हू (हू[सु]) (क) ना. - पुष्प; फूल; सुम.

हूगणे (णेय) (हू[सु]) (क) ना. - कुसुमायुध;

पुष्पशर; मदन; मन्मथ; काम.

हूजि (जे) (हू[सु]) (क) ना. - कूजा; जलपात्र; पाण्याचा
माठ.

हूट (टे) (हू[सु]) (क) ना. जुपी; जोडणी; आरंभ;

सिद्धता; समावेश; व्यवस्था; युक्ति; योजना; 'सन्नध' पहा.

हूडु (हू[सु]) (क) धा. - जोडणें; शरसंधान करणें; जुळवणें;
समावेशणें; आरंभणें; गुंतणें.

हूडे (हू[सु]) (क) ना. - किल्लाचा बुरूज; चौकी; बातेरी;
किल्ल्यावर तोफ ठेवण्याची जागा.

हूण (णु) (हू[सु]) (क) ना. - प्रतिज्ञा करणें; शपथ
वाहणें; शरसंधान करणें; वाण लावणें; घुसडणें; कोंबणें.

हूण (हू[सु]) (सं) ना. - यवन; मल्लच्छ; बर्वर; प्राचीन समाज.

हूणि (णि) (हू[सु]) (क) प्रतिज्ञा; शपथ; शौर्य;

साहस; बळ.

हूणिग (हू[सु]) (क) ना. - प्रखर प्रतिज्ञा; पराक्रमी; साहसी.

हूणिसु (हू[सु]) (क) धा. - शपथ घेणें; प्रतिज्ञा करणें;

अभिवचन देणें; जोडणें; जुंणें; जुळविणें; नेम धरणें; संधान
राखणें; लक्ष्य रोखणें.

हूणु (हू[सु]) (क) ना. - सिद्धता; सज्जता; 'हूळ' पहा.

हूणके (हू[सु]) (क) ना. - शपथ; प्रतिज्ञा; शक्ति; वीर; रण;

समर; युद्धभूमि.

हूणहोणु (हू[सु]) (क) धा. - युद्धाला सज होणें;

रणकंदन माजणें.

हूतु (हू[सु]) (क) अ. - फूल येऊन; बहरून फुले वाहून; पुरून.

हून्य (हू[सु]) (क) सत्कार्य; शुभकार्य.

हूर (हू[सु]) (क) ना. - प्रवाह; नदी; ओढा; त्वरा; वेग.

हूरण (हू[सु]) (क) ना. - पूरण; कडबूतील सारण; गूळ व

हरमन्याची डाळ शिजवून वाटलेला पदार्थ.

हूरिगे (हू[सु]) (क) ना. - एक प्रकारचे मक्ष्य; पुरी.

हूरि (हू[सु]) (क) ना. - आरोळी; ओरड; भीतीने मारलेली
बोंब; प्लीहा; गुल्म.

हूव (वा) डिग (हू[सु]) (क) ना. - माळी; फुलारी;
फुलें विकणारा.

हूवडिति (हू[सु]) (क) - ना. फुले विकणारी; माळीण;

हूवाडगिति (हू[सु]) फुलारीण.

हूवंब (हू[सु]) (क) ना. - पुष्पधन्वा; मदन; कामदेव;
पुष्पनेत्र.

हूसर (हू[सु]) (क) ना. - फुलमाळ; पुष्पशर; मदन; काम;
मन्मथ.

हू (पू)सु (हू[सु]) (क) धा. - लावणें; लेप देणें; पुसणें;
कातरणें; तासणें.

हूहे (हू[सु]) (क) ना. - मूल; कूस; बाहुली; तर्क; अनुमान;
ऊहापोह; अर्मक; शिशु; 'हसुळ' पहा.

हूळ (हू[सु]) (क) धा. - पुरणें; गाडणें; दृष्टि-
आड करणें; मातीत मुजवणें.

हूळेत्तुग (हू[सु]) पाण्यांतील वस्तु वर काढणारें यंत्र.

हूळगाडु (हू[सु]) (क) ना. - स्मशान; मसण; दहनभूमी;
मसणवटी.

हूत् (हू[सु]) (सं) ना. - हृदय; छाती; अंतःकरण; मन.

—कमल (हू[सु]) (सं) ना. - हृदयकमल.

—करण (हू[सु]) (सं) ना. - छाती.

—शूल (हू[सु]) (सं) ना. - अंतःकरणाला टोचणारे शब्द;
अंतरीचें दुःख; हृद्रोग.

—समुद्भूत (हू[सु]) हृदयांत उत्पन्न झालेले विकार;
काम.

हूत् (हू[सु]) (सं) वि. - अपहार केलेले; उपटून टाकलेले;
लुटलेले; नागविलेले.

हूद् (दय) (हू[सु]) (सं) ना. - अंतःकरण; मन;
छाती; धैर्य; रहस्य; मर्म; सार; तत्त्व; भावना; कल्पना;

आत्मा; 'गुडिगे' पहा.

हृदयंगम (हू[सु]) (सं) वि. - मनपसंत; आकर्षक;
सुंदर; मनोहर.

हृदयभेदक (हू[सु]) (सं) वि. - धैर्यहारक; मर्मावर
धाव घालणारे; मर्मभेदक.

हृदयवल्लभ (हू[सु]) (सं) ना. - प्राणप्रिय; प्रियपति.

हृदयस्पर्शि (हू[सु]) (सं) ना. - मनाला मिडणारें;
मन आकर्षणारे.

हृदयालु (हू[सु]) (सं) ना. - दयालु; प्रेमळ; कोवळ्या
अंतःकरणाचा.

हृदयेश (श्वर) (हृदयेश [हृदयेश]) (सं) ना. - प्राणप्रिय;
 प्रियतम; रमण; दयित.
 हृदय (हृदय) (सं) वि. - हृदयांत असलेले; मनांत असलेले.
 (सं) ना. - रहस्य; गुप्त गोष्ट; हितगूज.
 हृदय (हृदय) (सं) ना. - मनोज; काम; मन्मथ.
 हृदय (हृदय) (सं) वि. - मनोहर; मनमोहक; आल्हादकारक;
 कल्याणप्रद; प्रिय; प्रियवस्तु.
 हृदय (हृदय) (सं) ना. - चिंता; मनाला लागलेली व्यथा;
 हृदयविकार.
 हृषित (हृषित) (सं) वि. - हर्ष झालेला; विस्मित; रोमांचित.
 हृषीक (हृषीक) (सं) ना. - ज्ञानेंद्रिय.
 हृषीकेश (हृषीकेश) (सं) ना. - ज्ञानेंद्रियाला आकलन होणारा
 कृष्ण; विष्णु.
 हृष्ट (हृष्ट) (सं) वि. - आनंददायक; प्रसन्न; प्रसन्न.
 हृष्टपुष्ट (हृष्टपुष्ट) (सं) वि. - शांति व स्वास्थ्य असणारा;
 सुखरूप
 हेकतु (हेकतु) (क) ना. - खड्गाची मागील बाजू; डोक्याचा
 मागचा भाग; गळ्याचा मागील भाग; मान.
 हेकळ (हेकळ) (क) ना. - आधिक्य; वडीलकी; श्रेष्ठत्व;
 संतोष; उत्साह; गर्व; अहंकार; दंभ; कोरडी प्रतिष्ठा.
 हेकळिसु (हेकळिसु) (क) धा. - अहंकार बाळगणे; मस्तीला
 येणे; पावणे; मिरवणे.
 हेकु (हेकु) (क) धा. - निवडणे; निवडून देणे; शोधून काढणे.
 हेगळ (हेगळ) (क) ना. - खांदा; भुज; भुजा.
 हेगळोळ (हेगळोळ) (क) धा. - खांदा देणे; अनुकूल होणे;
 साह्य देणे; पाठिंबा देणे.
 हेगळे (हेगळे) (क) ना. - पुढारी; अग्रणी.
 हेगळे (हेगळे) (क) ना. - घूस; दुष्ट; पानवेल; आधार
 तोडणारा; हुंब; दांडोबा.
 हेगणहत्तु (हेगणहत्तु) (क) धा. - झिजत जाणे; घूस
 लागणे; नष्ट होत जाणे.
 हेगत्तु (हेगत्तु) (क) ना. - लांब मान्या; उंट.
 हेगळ (हेगळ) (क) वि. - अधिक; पुष्कळ; प्रचुर.
 हेगळवागु (हेगळवागु) (क) धा. - अधिक होणे; वाढत
 जाणे; चंगळ होणे.
 हेगळिके (हेगळिके) (क) ना. - प्रशंसा; आत्मस्तुती; बढाई;
 जंभ; चढेलपणा; विपुल मिळकत; अति लाभ.
 हेगळी (हेगळी) (क) ना. - महाध्वनि; आरोळी; शिंगवाद्य.
 हेगळी (हेगळी) (क) ना. - घोरवन; दाट जंगल;
 निविड अरण्य.

हेगळे (हेगळे) (क) ना. - आरोळी; महाध्वनि; शिंगवाद्य.
 हेगळी (हेगळी) (क) ना. - हिमालय; महापर्वत.
 हेगळी (हेगळी) (क) ना. - एडका; मोठा मेंढा.
 हेगळी (हेगळी) (क) ना. - मोठी खूण; मुख्य चिन्ह.
 हेगळे (हेगळे) (क) ना. - महातडाग; मोठे सरोवर.
 हेचळ (हेचळ) (क) ना. - 'हेचळ' पहा.
 हेचळिसु (हेचळिसु) (क) फुगणे; संतोषणे; अमिष्ट होणे.
 हेचु (हेचु) (क) धा. - अधिक होणे;
 वाढणे; तुकडे करणे; कोरणे; फाकी करणे; चिरणे.
 (क) वि. - पुष्कळ; अधिक; मोठा.
 (क) ना. - वाढ; वैपुल्य; आधिक्य.
 हेचुकड (हेचुकड) (क) अ. - सुमारे;
 अंदाजे.
 (क) ना. - कमीअधिक; तारतम्य; अधिक उणे; तुलना; अंतर.
 हेचु (हेचु) (क) ना. - आधिक्य;
 बढती; वैपुल्य.
 हे (हे) (क) ना. - पद्धति; पाऊल; शिक्षण;
 संस्कृति; एका पावलाचे माप; १॥ फूट अंतर.
 हेज्जेहाकु (हेज्जेहाकु) (क) धा. - चालणे; मापणे; नाचणे;
 निरीक्षणे; अंदाजणे.
 हेज्जेहिडि (हेज्जेहिडि) (क) धा. - साथ करणे; अनुसरणे;
 पाठिंबा देणे; ओळखणे.
 हेज्जेतु (हेज्जेतु) (क) ना. - मोठ्या मधमाशाचा मध; उत्तम मध.
 हेड (हेड) (क) ना. - घट्ट झालेली वस्तु; दड्ड; घट्ट; बावळट;
 बुद्धिहीन; मूर्ख.
 हेडगे (हेडगे) (क) ना. - झाडाचा मोठा तुकडा.
 हेडणे (हेडणे) (क) ना. - मार; शाबासकी; कोडकौतुक;
 पाठथोपट; टाळी.
 हेडु (हेडु) (क) धा. - टोचणे; बोचणे; दोसणे; भोसकणे; घुसडणे.
 हेडुगे (हेडुगे) (क) ना. - मैत्रीण; सखी; बरोवरीची; रोमांच;
 पुलक; अंगावरील काटा.
 हेड (हेड) (क) अ. - बाजूस; मागे; पाठीमागे.
 हेडकट्टु (हेडकट्टु) (क) धा. - मागच्या बाजूस हात गुंफणे.
 हेडकु (हेडकु) (क) ना. - भुज; खांदा; मान; बाणाचे टोक;
 धनुष्य कोटी; किल्ल्याचा मागील भाग.
 हेडकुतट्टु (हेडकुतट्टु) (क) धा. - पाठ थोपटणे; कौतुक
 करणे; उत्तेजन देणे.
 हेडगुडि (हेडगुडि) (क) धा. - मागे
 वळणे; परत येणे.
 (क) ना. - पीछेहाट; माघार.

हेड (डि) (डे) ने (हेड [डे] [डे] गी) (क) ना. - हारा;
टोपली; पाटी.

हेडदले (हेडदल) }
हेडतले (हेडतल) } (क) ना. - डोक्याचा मागचा भाग.
हेडंदले (हेडंदल) }

हेडमुरिगट्टु (हेडमुरिगट्टु) (क) ना. - 'हेडगुडि' पहा.
हेडंभूत (हेडंभूत) (क) ना. - अतिहरकत, असाध्य संकट;
महाभूत.

हेडलिगे (हेडलिगे) (क) ना. - केळीसारखे मोठे पान, फडा.

हेडसु (हेडसु) (क) ना. - स्निग्धता; चिकटपणा; गर्व;

अहंकार; चरबी; मदा, गोठलेले रक्त, 'स्नेह' पहा.

हेडे (हेडे) (क) ना. नागफडा.

हेड्डु (हेड्डु) (क) ना. मूर्ख, धडु; खेडवळ; मूढ.

हेड्डुयु (हेड्डुयु) (क) धा. - तिरस्कारणें; हंगवणें; निंदणें;
टोचून बोलणें; 'जरें' पहा.

हेणगाट (हेणगाट) (क) ना. - वीण; विणाई; प्रयत्न; साहस;
भांडण; मारामारी करणें.

हेणगाडु (हेणगाडु) (क) धा. - प्रयत्न करणें; साहस करणें;
भांडणें; मारामारी करणें.

हेणगु (हेणगु) (क) धा. - साहस करणें; भांडणें; मारामारी
करणें; कष्ट करणें; दीर्घयत्न करणें.

हेणइत्त (हेणइत्त) (क) वि. - निरुपयोगी; मेल्यापेक्षां मेला
झालेला; मित्रा; धावरट; हातून कांहीं न होणारा.

हेणिके (ने) (हेणिके [ने]) (क) ना. - जोडणी; बुळवणी,
विणाई; मंथन; मनःक्षोभ.

हेणिलु (हेणिलु) (क) ना. - वेणी; बुचडा, केशकलाप;
केशबंधन.

हेणे (हेणे) (क) धा. - विणणें; जोडणें; पीळ घालणें; मिळवणें;
एकात एक मिसळणें; वेणी घालणें.

हेणेगोड (हेणेगोड) (क) ना. - एकप्रकारचा सरडा; डोंगळा;
मुंगळा.

हें (पें) ड (हें [पें] ड) (क) ना. - चोर; स्त्री; वाई

हेंड (डि) ति (हेंड [डि] ति) (क) ना. धर्मयत्नी; भार्या.

हेंड (डि) रु (हेंड [डि] रु) स्त्री; स्त्रिया. संसार पेंडार.
पेंडि (हेंडि) (क) ना. -

हेणिण (णु) ग (हेणिण [णु] ग) (क) वि. - हातून कांहीं न
होणारा; मित्रा; खोलेष्ट; कामुक.

हेणुमरुळ (हेणुमरुळ) (क) ना. - बाईलवेडा; लंयट;
कामुक.

हेत्त (हेत्त) क. (वि.) - जन्मदात्री; विरजलेले; वरची बाजू
जाड झालेले.

हेत्तवर (रु) (हेत्तवर [रु]) (क) ना. - आईबाप; जनक.
जननी; जन्मदाते.

हेत्तव्व (हेत्तव्व) (क) ना. - जन्मदात्री; जननी.

हेत्तात (हेत्तात) (क) ना. - जनक; पिता; तात; वडील;
आजोबा; आज्ञा.

हेड्डर (रु) (हेड्डर [रु]) (क) धा. - भिणें; भय खाणें;
भयभीत होणें; थरकापणें; धावरणें.

हेदे (हेदे) (क) ना. - मौर्वी, ज्या; तीर.

हेदुदु (हेदुदु) (क) ना. - धडु; अज्ञान; भोळा; जाणीव
नसलेला.

हेद्वारि (हेद्वारि) (क) ना. - राजमार्ग; हमरस्ता.

हेदंबि (हेदंबि) (क) ना. - भ्रमर; मुंगा; खाऊन माजलेला.
हुं
(लक्षणा)

हेद्वेरु (हेद्वेरु) (क) ना. - मोठी टेकडी; डोंगर.

हेद्वेगु (हेद्वेगु) (क) ना. - कळकाच्या जातीची वनस्पति.

हेद्वोरे, (पेद्वोरे) (हेद्वोरे [पेद्वोरे]) (क) ना. - मोठी
नदी; महानद; महाराजा.

हेदु (हेदु) (क) धा. - चालविणें; हलविणें; मार्गें सरणें; कमी
होणें; वाकणें; संकोचणें; 'कुंगु' पहा.

हेड्डर (नाळ) (हेड्डर [नाळ]) (क) ना. - महाधमनी;
रक्तवाहिनी.

हेड्डाग (हेड्डाग) (क) ना. - महासर्प; कालिया; भयंकर नाग.

हेड्डलिसु (हेड्डलिसु) (क) धा. - भिणें; धावरणें.

हेड्डु (हेड्डु) (क) ना. - विरजण; वरचा विरलेला थर; साल;
साय; विरजणाचे दही; सापाची कात.

हेड्डुगट्टु (हेड्डुगट्टु) (क) धा. - विरजणें; दही होणें; घट्ट
होणें; जाड होणें.

हेवे (हेवे) (क) ना. - प्रकाश; उजेड.

हेव्वेट्टे (हेव्वेट्टे) (क) ना. - राजमार्ग; हमरस्ता; मोठा रस्ता.

हेव्वेदि (हेव्वेदि) (क) ना. - मोठे डुकर; वराह.
पेरुवेदि (हेव्वेदि) (क) ना. -

हेव्वर (हेव्वर) (क) ना. - दुष्काळ; अकाल.
पेरुवर (हेव्वर) (क) ना. -

हेव्वरे (हेव्वरे) (क) ना. - भेरी; नगारा; चर्मवाद्य.
पेरुपर (हेव्वरे) (क) ना. -

हेव्वल (हेव्वल) (क) ना. - मोठा दात; सुळा.
पेरुपेल (हेव्वल) (क) ना. -

हेव्वल (हेव्वल) (क) ना. - दात पुढें असलेला; दांतका; दांताडा.

हेव्वल (हेव्वल) (क) ना. - महासेना; अपर्याप्त सैन्य.
पेरुवल (हेव्वल) (क) ना. -

हेब्बागिल (लु) (हेब्बागिल [लु]) (क) ना. - महाद्वार;
पुढचा दरवाजा; वेशीचा दरवाजा.

हेब्बावु (हेब्बावु) (क) ना. - मोठा साप; अजगर;
पेरपावु (हेब्बावु) (क) आदिशेष.

हेब्बाळ (हेब्बाळ) (क) ना. - जीवन; सुखरूपता; मोठे खड्ड;
तरवार; श्रेष्ठ जीवन; 'हेब्बाळ' पहा.

हेब्बुलि (हेब्बुलि) (क) ना. - टाण्यावाघ.
पेरपुलि (हेब्बुलि) (क) ना. - टाण्यावाघ.

हेब्बेट्ट (हेब्बेट्ट) (क) ना. - महानग; अंगठा; मोठा पर्वत.
हेब्बेरल (लु) (हेब्बेरल [लु]) (क) ना. - अंगुष्ठ; 'हेब्बेट्ट'
पहा.

हेब्बेलसु (हेब्बेलसु) (क) ना. - मोठी किंमत; भारी दाम;
मोल.

हेंपु (पंपु) (हेंपु [पंपु]) (क) ना. - मोठेपणा; श्रेष्ठता;
अहंकार; चढेलपणा; महत्त्व.

—अळि (अळि) (क) धा. - दौघ मरणें; संकोचणें; अवनति
होणें; वाईट दिवस येणें; परिस्थिति खराब होणें.

हेंबेडि (हेंबेडि) (क) वि. - भीरु; भ्याड; मित्रा; धाबट.

हेम्मकळ (लु) (हेम्मकळ [लु]) (क) ना. - स्त्रिया; बाईमाणसें
हेम्मर (हेम्मर) (क) ना. - महावृक्ष; मोठे झाड.

हेम्मेरे (हेम्मेरे) (क) ना. - महामृग; काळवीट; मोठा आश्रय

हेम्मारि (हेम्मारि) (क) ना. - महामारी; स्पर्शजन्य रोग;

सांसारिक रोग; संकट.

—बेने (बेने) (क) ना. - महामारी; पटकी; कॉलरा.

हेम्मीलु (हेम्मीलु) (क) ना. - महामत्स्य; तिमिंगल.

हेम्मुगुळ (हेम्मुगुळ) (क) ना. - एक वनस्पति.

हेम्मे (हेम्मे) (क) ना. - मोठेपणा; आधिक्य; वैपुल्य; अहंकार
मस्ती; माज.

हेम्मोरडि (हेम्मोरडि) (क) ना. - मोठी टेकडी.

हेर (हेर) (क) ना. - परका; अन्य; बाहेरचा

हेरकु (हेरकु) (क) धा. - निवडणें; मिळवणें; मिश्रण करणें;

हुडकणें; 'हेकु' पहा.

हेरगे (हेरगे) (क) ना. - बाहेरचा; बाह्यस्थान; बाहेरील ठिकाण.

हेरतोलगु (हेरतोलगु) (क) धा. - मागे सरणें; पाय मागे घेणें.

हेरलु (लु) (हेरलु [लु]) (क) ना. - वेणी; जटा; बुचडा;
विचरलेले केस.

हेरसागु (हेरसागु) (क) धा. - मागे हटणें; नाहीसें होणें;
पुसले जाणें.

हेरसारु (हेरसारु) (क) धा. - मागे जाणें; हटणें.

हेरिगे (हेरिगे) (क) ना. - प्रसूति; बाळंतपण.

हेरु (हेरु) (क) धा. - प्रसवणें; बाळंत होणें; विरजणें; जुळवणें.

हेरे, (पेरे) (हेरे [पेरे]) (क) ना. - सापाची कात; अर्धचंद्र;
मागची वाजू.

(क) धा. - उकरणें; पदर काढणें; विरजणें.

हेरेगोलु (हेरेगोलु) (क) धा. - विरजणें; मागे पाय घेणें; हटणें.

हेरेदलेय (हेरेदलेय) (क) ना. - जटाधारी शिव.

हेरेदेगे (सार) (हेरेदेगे [सार]) (क) धा. - मागे सरणें;

हटणें; पाऊल मागें घेणें.

हेरेहिंगु (हेरेहिंगु) (क) ना. - मागें घेणें; हटणें; कमी होणें;
वाण पडणे.

हेलिकाप्टर (हेलिकाप्टर) (अ.दे) ना. - एक विदेशी पद्धतीचे
विमान.

हेल्लिण (हेल्लिण) (क) ना. - नाश; विनाश; अकल्याण. दुःस्थिति.

हेरसरांत (हेरसरांत) (क) वि. - अतिप्रसिद्ध; क्रीर्तिमान;

नावाजलेला.

हेसरु (र) (हेसरु [र]) (क) ना. - नाव; प्रसिद्धि; ख्याति;
मृग धान्य.

हेळ (लि) लु (हेळ [लि] लु) (क) ना. - वेणी; बुचडा;
केशबंधन; जटा.

हेळव (हेळव) (क) ना. - लंगडा; पागळा; अंगहीन;

आश्रयहीन.

हेळे (हेळे) (क) ना. - पंगु; लंगडा; सबब; निमित्त; मिष.

हेळगे (हेळगे) (क) ना. - खुडी; दुरडी; पाटी; करंडी.

हेळळे (हेळळे) (क) ना. - मातीचे टेकूळ; टेपसा; मृत्पिंड;

मातीचा गोळा.

हेंकरिके (हेंकरिके) (क) ना. - घोड्याची खिकाळी; हे-हे-कार.

हेंकरिसु (हेंकरिसु) (क) धा. - खिकाळणें; हे-हे-करणें.

हेंकुळि (पेंकुळि) (हेंकुळि [पेंकुळि]) (क) ना. - मोळेपणा;
खुळचटपणा; मोगलपणा.

हेंग (हेंग) (क) वि. - अज्ञानी; अजाण; सूर्व; मोळा; बावळा.

हेंगतन (हेंगतन) (क) ना. - मोळेपणा; भ्रम.

हेंटे (हेंटे) (हेंटे [हेंटे]) (क) ना. - कोंबडी.

हेंडि (हेंडि) (क) ना. - घबराट; भिन्ना; हातून कांहीं न
होणारा; 'हंदे' पहा.

हेति (हेति) (क) ना. - अग्निज्वाळा; सूर्यकिरण; प्रकाश; प्रभा;
शास्त्राख; खुनाचें कारण.

हेंतु (हेंतु) (सं) ना. - कारण; निमित्त; आधार; सबब;
एक अलंकार.

—शून्य (शून्य) (सं) वि. - नि निमित्त; अकारण; वेकार.

हेंदे (हेंदे) (क) ना. - प्रेत; भूत; राक्षस; प्यादे; शिपाई;
शिवंदी; सैनिक.

हेन (हैन) (सं) ना. - जिंदा; स्त्रियांची विलासचेष्टा.

हेम (हैम) (सं) ना. - सोने; सुवर्ण; काळाघोडा; बुध.

हेमकार (हैमकार) (सं) ना. - सुवर्णकार; सोनार.

हेमकूट (हैमकूट) (सं) ना. - मेरुपर्वत; हंपी जवळील एक पर्वत.

हेमगर्भ (हैमगर्भ) (सं) ना. - ब्रह्म; अज; एक

रसायन मात्रा.

हेमगर्भा (भै) (हैमगर्भा [भै]) (सं) ना. - भूदेवि भूमि.

हेमनग (हैमनग) (सं) ना. - हेमाद्रि; मेरुपर्वत.

हेमांग (हैम्यांग) (सं) ना. - गरुड; सिंह; मेरु; ब्रह्मदेव; विष्णु.

हेमांबर (हैम्यांबर) (सं) ना. - पीतांबरधारी; विष्णु; कृष्ण.

हेय (हैय) (सं) वि. त्याज्य; तिरस्करणीय; असहनीय;

तुच्छ; हीन; वाईट.

हेर् (हैर्) (क) वि. मोठा; वडील; विशाल श्रेष्ठ.

(क) धा. - धाव घालणे; टोला देणे.

हेर् (रु) (हैर् [रु]) (क) धा. - भार टाकणे; भार घालणे;

डोक्यावर ओझे देणे. धाव घालणे.

(क) ना. - भार; ओझे; वजन; बोजा.

हेरडवि (हैरडवि) (क) ना. - घोर अरण्य; महावन; वनदाट जंगल.

हेरंब (हैरंब) (सं) ना. - गणपति; रेडा.

हेरळ (हैरळ) (क) वि. - पुष्कळ विपुल; विशाल;

हेराने (हैराने) (क) धा. - महागज; ऐरावत; राजहत्ती.

हेरासि (हैरासि) (क) ना. - मोठी रास; ढीग; औदार्य;

दानश्रुता; वैपुल्य.

हेराळ (ळ) (हैराळ [ळ]) (क) ना. - महाधीर; शूरसैनिक.

हेराळ (हैराळ) (क) वि. - अगाध; अतिखोल; पुष्कळ; विपुल.

हेरिट्टे (रीट्टे) (हैरिट्टे [रीट्टे]) (क) ना. - मोठी बर्ची;

मोठी ईट.

हेरीळे (हैरीळे) (क) वि. - कंचीलंबु; ईडलंबू.

हेरु (हैरु) (क) धा. - डोक्यावर ओझे चढवणे; भार घालणे;

टोसा देणे; धाव घालणे;

(क) ना. - ओझे; मोळी; भारा

हेल (ळ) ने (हैल [ळ] ने) (सं) ना. - तिरस्कार; तुच्छता;

हीनता; हंगवणी.

हेला (ले) (हैला [ले]) (सं) ना. शृंगारचेष्टा; विलासविभ्रम;

प्रसंग; संदर्भ; वैभव; संपत्ति; तिरस्कार; जुगुप्सा.

हेव (हैव) (क) ना. - पंथ; स्पर्धा; तिरस्कार; लाज; लज्जा;

दुःख; अभिमान. कंटाळा; मत्सर.

हेवगेडु (हैवगेडु) (क) धा. - लाजणे; संकोचणे

हेवरिसु (हैवरिसु) (क) धा. - लाजणे; कंटाळणे; तिरस्कार करणे; मागे पाय घेणे.

हेवे (हैवे) (क) ना. - स्पर्धा; चढाओढ; अहमहमिका; ईर्ष्या.

हेव (धा) (हैव [धा]) (सं) ना. - घोड्याचे खिकाळणे; 'हें' कार.

हेवारव (हैवारव) (सं) ना. - खिकाळीचा आवाज.

हेवित (हैवित) (सं) ना. - घोड्यागाढवाची ओरड.

हेव्य (हैव्य) (सं) ना. - वाईट सूचना; दुर्लक्षण.

हेसरगत्ते (हैसरगत्ते) (क) ना. - खेचर; मिश्रजातीय गाढव.

हेसिके (हैसिके) (क) ना. - घाण; दुर्गंधी; जुगुप्सा; तिरस्कार;

वीट.

हेसु (हैसु) (क) धा. - मागे सरणे; लाजणे; वीट येणे.

हेळा (हैळा) (सं) ना. - शृंगारचेष्टा; विलासविभ्रम. 'हेला' पहा.

हेळिके (हैळेके) (क) ना. - संदेश; हाक; अभिप्राय कथन;

निवेदन.

हेळिगे (हैळेगे) (क) ना. - समळी; टोपली; पेटारा; सापाची

पेटी. 'हिळिगे' पहा.

हेळु (ळ), (पेंळ) (हैळु [ळ]) (हैळु) (क) धा. - बोलणे;

सांगणे; अभिप्राय देणे.

है (है) (क) अ. - वाजूला हो ! ठीक ! हं; होकारार्थी

अव्ययशब्द.

हैडिंब (हैडिंब) (सं) ना. - हिडिंबापुत्र; घटोत्कच.

हैडिंबि (हैडिंबि) (सं) ना. - घटोत्कचपुत्र, मेघनाद.

हैतिग (गे) (हैतिग [गे]) (क) ना. - पेंचक; पितरासंबंधीचे;

मृतांना अर्पिलेले पिंडदान; देवीरोगाचा एक प्रकार.

हैद (हैद) (क) ना. - सुलगा; वालक.

हैन (हु) (हैन [हु]) (क) ना. - दुमते; दूधदुभते.

हैम (हैम) (सं) वि. - हिमसंबंधी; सुवर्णाचे.

हैमवत (हैमवत) (सं) ना. - हिमाचल; हिमवंत.

हैमवति (हैमवति) (सं) ना. - पार्वती; गंगा.

हैमांबर (हैम्यांबर) (सं) ना. - पीतांबरधारी विष्णु; कृष्ण.

हयंगवीन (हैयंगवीन) (सं) ना. - गार्हचे तूप; लोणी.

हैरान (ण) (हैरान [ण]) (अ. दे) ना. - थकवा; कंटाळा;

पराजय; आयास; कंगालस्थिति.

हैवान (हैवान) (अ. दे) ना. - पशु; भूत; जनावर.

हैहसाद (हैहसाद) (क) अ. - आदृष्टीयाना आनंदाने

दिलेली अनुमति.

होकरणि (होकरणि) (क) ना. - पुष्करणी; सरोवर; तळे.

होकरि (होकरि) (क) ना. - ओकारी; उलटी; वांती

होक्कलिमु (होक्कलिमु) (क) धा. - आकसाने बोलणे; टोचून

बोलणे; लागलेसे बोलणे.

होक् (होक्कु) (क) ना. — मागावरील बाण्याचे सूत; विणार्ड
(क) अ. — प्रवेश करून; मिसळून जाऊन.

होक्कुळ (पोक्कुळ) (होक्कुळ [होक्कुळ]) (क) ना. —
नाभी; धेंवी.

होगरलगु (होगरलगु) (क) ना. — तरवारीचे धारदार पाते;
पाणीदार खड्ग.

होगर (पोगर) (होगर [होगर]) (क) ना. — कांति;
प्रकाश; उजेड; चकाकी.

होगरें (होगरें) (क) धा. — कांती चढणें; कळा येणें;
सौंदर्य वाढणें.

होगरेंळ (होगरेंळ) (क) धा. — प्रकाशणें; उजळणें;
प्रभा पसरणें; उत्साह वाढणें; हुरूप येणें; उत्तेजित होणें.

होगरोगु (होगरोगु) (क) धा. — उजेड पडणें; कांति पसरणे;
प्रकाशणें.

होगळ (ळ) (होगळ [ळ]) (क) धा. — स्तवणें; कीर्तन
पोगळ (होगळ) } करणें; उत्तेजन देणें.

होगळते (ळिके) (होगळते [ळिके]) (क) ना. — कीर्तन; स्तवन;
स्तुति.

होगळितु (दु) (होगळितु [दु]) (क) ना. — स्तुती करून;
पोगळदु (होगळदु) } वर्णन केल्यावर.

होगळते (होगळते) (क) ना. — प्रशंसा; श्लाघा; वर्णन; कीर्ति.
पोगळते (होगळते)

होगु (पुगु) (होगु [पुगु]) (क) धा. — प्रवेशणें; आंत
जाणें; घुसणें.

होगे (होगे) (क) धा. — धूर होणें; धुमसणें; धूमणें; तोंड
वाजवणें; रागावणें.

(क) अ. — जाऊन; प्रवेशून.

(क) ना. — धूर; धूम; धूम.

— आहु (होगे) (क) धा. — आंतल्या आंत घुमसणें; द्वेष
साधणें.

होगेपाडु (होगेपाडु) (क) ना. — धुराडें; चिमणी.

होगेबुने (होगेबुने) (क) ना. — रथाच्या कण्यावरील
कमान; स्प्रिंग.

होगर (होगर) (क) ना. — एकाप्रकारचे झाड; कांचनवृक्ष.

होगरि (होगरि) (क) ना. — सोनेरी पिसारा; सुवर्णपंख.

हों (पों) गळस (हों [गळस]) (क) ना. — सोन्याचा
कळस.

होंगु (होंगु) (क) धा. — गर्व करणें; फुगणें; उदें जाणें;
जागता पहारा करणें; वेळ संभाळणें.

होंगाडु (होंगाडु) (क) ना. — झोक; एका बाजूचा वाक;
कळ; उतार; वळण. 'वाळ' पहा.

होंगे (होंगे) (क) ना. — तमालवृक्ष; एक जातीचे झाड.
होंचहोस (होंचहोस) (क) वि. — अति वृत्तन; आताच
जन्मलेले; नवजात.

होंचु (होंचु) (क) धा. — व्यापणें; मिसळणें; झाकणें;
लपणें; घालणें; ठेवणें.

होंचु (होंचु) (क) धा. — डोळ्यांत तेल घालून पाहणें;
लपून पाहणें; वेळ संभाळणें; दबा धरून बसणें; हेरणें; पालन
करणें.

होंचुगार (होंचुगार) (क) ना. — शिकारी; समयनिरीक्षक;
टीप साधणारा; संधि साधणारा; हेर.

होंचुहाकु (होंचुहाकु) (क) धा. — मागावर असणें; वाट
पाहणें; गुप्त प्रयत्न चालवणें.

होडु (होडु) (क) ना. — धान्याचा कोंडा; मुस्सा.

(क) वि. — पीळ नसलेले; निःसत्त्व; फोल; भुसार; टरफळ.

होडुकुडु (होडुकुडु) (क) धा. — कोंडा कुटणें;
काथ्याकूट करणें; चकाट्या पिटणें.

होटे (होटे) (क) ना. — उदर; पोटा; फुगलेली वस्तु.

होटेकडु (होटेकडु) (क) धा. — अर्धपोटी राहणें;
उपाशी पडणें.

होटेकिचु (होटेकिचु) (क) ना. — असुया; मात्सर्य;
पोटदुखी; पोटतिडिक.

होटेपाडु (होटेपाडु) (क) ना. — जीवनवृत्ति; जीवनसाधन;
वृत्ति; जीवनव्यवसाय; जीवित धंदा.

होटेवाक (होटेवाक) (क) वि. — वेसुमार खाणारा; खादाड;
खाण्याच्या आहारीं गेलेला.

(क) धा. — पोट दुखणें; मनावर आघात करणें.

होटेसुरि (होटेसुरि) (क) ना. — पोटदुखी.

होटेयुरि (होटेयुरि) (क) ना. — संकट; असुया; मात्सर;
पोटतिडिक.

होटेहोरे (होटेहोरे) (क) धा. — पोट जाळणें; संसार
चालवणें; जिवंत राहणें.

होडकरिसु (होडकरिसु) (सं) धा. — दाखवणें; प्रगट होणें;
एकदम चमकणें; स्फुरणें; भांडणांत शिरणें.

होडकलु (होडकलु) (क) धा. — लोळण; लोटांगण.

होडकु (होडकु) (क) ना. — लक्षाष्टी; ठोकाठोकी.

(क) धा. कातरणें; मोडणें.

होडके (होडके) (क) ना. — हत्तीला लागणारे गवत.

होडगु (होडगु) (क) ना. — बीळ; भोक; होली; छिद्र.

होडगुलु (होडगुलु) (क) वि. — विस्तृत; प्रसृत; संद.

(क) ना. — मार; घाव; घात.

होडचु, (पोडचु) (होडचु [पोडचु]) (क) धा. —

स्वच्छ करणें; झाडून हाटकून स्वच्छ करणें; साफ करणें;
अंथरणें.
होडहोम्मु (होडहोम्मु) (क) धा. — नमस्कार करणें;
आग्रहार्थ आडवे पडणें;
हो (पो) डे (हो [हो] डे) (क) धा. — टोकणें; मारणें.
(क) ना. — पीक पोटरस येणें; कणीस फुटणें; शेजार;
आजुबाजु.
होडेचेंडु (होडेचेंडु) (क) ना. — चेंडूफलीचा खेळ;
क्रिकेट.
होडेत (होडेडेत) (क) ना. — मार; धाव; पेट; घात; आवत.
होडेमंच (होडेमंच) (क) ना. — माची; धान्य वेगळे
करण्याचें साधन व भूस घडवंची; तिबडा.
होडेमरळु (होडेमरळु) (क) धा. — मागे वळणें; उताणें
होणें; पीक येणें.
होडेवोडु (होडेवोडु) (क) धा. — नमस्कार करणें; लवून
सुजरा करणें; वाकून वंदन करणें.
होणके (होणके) } (क) ना. — युद्ध; स्पर्धा; हल्ला; मार;
पोणके (होणके) } सामर्थ्य; शक्ति.
होगे (होणे) (क) ना. — भार; जबाबदारी; उत्तरदायित्व;
जामीन.
होणेमार (होणेमार) (क) वि. — जबाबदार; हमी घेणारा;
उत्तरदायी; ग्वाही देणारा.
होत्तगे (होत्तगे) (क) ना. — पुस्तक; ग्रंथ; वही.
होत्तारे (होत्तारे) (क) अ. — सकाळीं; पहाटे; प्रातःकाळीं.
होत्तिगे (होत्तिगे) (क) ना. — पुस्तिका; पत्रिका.
होत्तु (होत्तु) (क) धा. — जळणें; जळून खाक होणें; पेट घेणें.
(क) ना. — सूर्य; समय; दिवस.
होदकुळि (होदकुळि) (क) धा. — दुःखी होणें; तळमळणें;
चिंता करणें.
(क) ना. — संकट; मनस्ताप; दुःख; रहस्य; मनस्ताप;
रहस्य; मर्म.
होद (दि) के (होद [दि] के) (क) ना. — आच्छादन; प्रावरण;
पांवरण; झाकण; पांवरण्याची चादर; वाकळ.
होदगु (होदगु) (क) धा. — झाकणें; आवरण घालणें; झाकून
ठेवणें. 'हुदगु' पहा.
हो (पो) दू (हो [हो] दू) (क) ना. — झाडाची दोली;
भोक; बीळ; समूह; रास. 'संदणे' पहा.
होदरिळु (होदरिळु) (क) धा. — एकत्रित होणें; गोळा करणें.
होदरेदे (होदरेदे) (क) ना. — धैर्य; छातीठोकपणा; धीरता.
होदरेळु (होदरेळु) (क) धा. — एकत्र येणें; एकवटणें; एकी
होणें; अधिक होणें.

होदि (दि) के } (होदि [दि] के) (क) ना. — आच्छादन; कवच;
पोदिके } (होदि [दि] के) प्रावरण.
होदे (होदे) (क) धा. — पांवरणें; झाकणें; अंगावर वस्त्र घेणें.
(क) ना. — प्रावरण; कवच; दोली; भाता.
होदिगे } (होदिगे) (क) ना. — जुळणी; एकत्रीकरण; नाते;
पोदिके } (होदिगे) स्नेह; एकी; कूट.
होदिरु (होदिरु) (क) धा. — सापडणें; अडकणें; जुळवून घेणें.
होदिसु (होदिसु) (क) धा. — मिसळणें; जुळणें; चिकटवणें.
होदु (पोदु) } (होदु [पोदु]) (क) धा. — जवळ जाणें; समीप जाणें;
} (होदु [पोदु]) जमवून घेणें.
(क) वि. — जवळ; समीप.
होदुगे, (पोदुगे) (होदुगे [पोदुगे]) (क) ना. — नाते;
आसन्न्य; जोडणी; जवळीक.
होन् (नु) (होन् [नु]) (क) ना. — सोने; कांचन; स्वर्ण;
सोन्याचे नाणें, पीतवर्ण.
होन (नि) ग (होन [ग]) (क) ना. — चित्ता; वाधाच्या
जातीचा एक प्राणी.
होनल् (लु) } (होनल् [लु]) (क) ना. — प्रवाह; ओढा;
पोनल् } (होनल् [लु]) लहान नदी; पाट.
— हुडु (हुडु) (क) धा. — वाहात राहाणें; अखंड वाहणें.
— किडि (किडि) (क) ना. — टिणगी; स्फुलिंग; किटली; किटाळ.
होनहु (होनहु) (व) ना. — शोभा; सौंदर्य; भोप; शृंगार;
आरास; सुषमा.
होंत (होंत) (क) ना. — बल; धैर्य; सामर्थ्य; उपाय; युक्ति;
मार्ग; सडक; संच; उपकरण; मेळ.
होंतकार (होंतकार) (क) वि. — बलशाली; चतुर; युक्तिवाज.
होंतकारि (गारि) (होंतकार [गारि]) (क) वि. — चतुरवीर;
सामर्थ्यवान.
होंते (होंते) (क) ना. — दिवटी; हिलाल; मशाल; पलुता.
होंदळिगे } (होंदळिगे) (क) ना. — सोन्याचा पत्रा.
पोंदळिगे } (होंदळिगे)
होंदावरे } (होंदावरे) (क) ना. — सुवर्णकमळ; पिवळे
पोंदावरे } (होंदावरे) कमळ.
होंदिके (होंदिके) (क) ना. — प्रवेश; समूह; मरण; स्पर्श;
साम्य.
होंदिकोडिरु (होंदिकोडिरु) (क) धा. — आश्रय घेणें;
अवलंबून असणें; सामोरे जाणें, जुळवून घेणें.
होंदिग (होंदिग) (क) ना. — आस; नातेवाईक, मित्र;
संबंधिक.
होंदिसु (होंदिसु) (क) धा. — जोडणें; मिसळणें; साथ
करणें.

होंडु (होंडु) (क) धा. — लाभ करून घेणें; स्पर्श करणें; मेळ करणें; मरणें.

(क) ना. मृत्यु, जलम; घोळ; घोटाळा.

हों (पों) देरु (हों [पों] देरु) (क) ना. — सुवर्णरथ; सोन्याचा रथ.

होंदोडवु (होंदोडवु) (क) ना. — सोन्याचा दागिना.

होन्न (होन्न) (होन्न [होन्न]) (क) ना. — एक कन्नड महाकवि.

होन्नदण (होन्नदण) (क) ना. — सोन्याची पालखी.

होन्नागर (होन्नागर) (क) ना. — मेरु पर्वत.

होन्नायुग (होन्नायुग) (क) ना. — तरवारीची मूठ.

होन्नाळ (होन्नाळ) (क) ना. — मोल मजूर; पगारी नोकर.

होन्निहुळ (होन्निहुळ) (क) ना. — काजवा; कांचनवृक्ष.

होन्नु, (पोन्) (होन्नु [पोन्]) (क) ना. — सोने; सुवर्ण; एक सोन्याचें नाणें.

होन्ने (होन्ने) (क) ना. — पुंनाग वृक्ष.

— हुळ (हुळ) (क) ना. — काजवा.

होप्पळ (होप्पळ) (क) ना. — मोडी; फोड; पुळी; पुरळ;

पुटकुळी; नक्षत्र; तारका.

होप्पळिसु (होप्पळिसु) (क) धा. — फोड येणें; पुळी येणें; मोडी उठणें.

होप्पे (होप्पे) (क) ना. — फाक; फोड; तुकडा; कांचन वृक्ष.

होंपु (होंपु) (क) ना. — ऊत; ओसंड; पाण्याची भरती.

हों (पों) पळि (हों [पों] पळि) (क) ना. — अत्यानंद; रोमांच.

— अंरु, — अंरु (अंरु-अंरु) (क) धा. — रोमांच उभे राहणें; अंगावर कांटा येणें.

हों (पों) बणण (हों [पों] बणण) (क) ना. — सोन्याचा रंग.

हों (पों) बसिर (हों [पों] बसिर) (क) ना. — हिरण्यगर्भ; ब्रह्म.

होंबळे (होंबळे) (क) ना. — सोन्याची कांकणे; सोनवांगडी; सुवर्णाचा तोडा.

होंबाळे (होंबाळे) (क) ना. — सोनकेळ.

पोंदाळे (पोंदाळे)

होंवेष्ट (होंवेष्ट) (क) ना. — मेरु पर्वत; कनकगिरी; हेमाचल.

होंवेसवु (होंवेसवु) (क) ना. — सोन्याचा डाक.

होम्मराल (होम्मराल) (क) ना. — हंस; ब्रह्मदेव.

होम्मरि (होम्मरि) (क) ना. — सुवर्णमृग.

होम्मरे (होम्मरे) (क) ना. — कांचनमृग; मायामृग.

होम्मिग (होम्मिग) (क) ना. — सोनेरीमृग; सोनहरीण.

होम्मु (होम्मु) (क) ना. — उपजणें; कोंब येणें; होणें; उत जाणें; ओसंडणें.

होम्मुडिगे (होम्मुडिगे) (क) ना. — सुवर्णतूणीर; सोन्याचा भाता.

होय (य) (होय [य]) (क) धा. — मारणें; बडवणें; चोप देणें; पाणी बालणें; न्हाऊ घालणें; मिजवणें; ओले होणें.

होय्कंबि (होय्कंबि) (क) ना. — मारण्याची काठी; छडी; सोटा; वेत.

होय्कय (होय्कय) (क) ना. — समानता; स्पर्धा; चढाई; भांडणतंटा.

होय्ने (होय्ने) (होय्ने [होय्ने]) (क) ना. — समुद्र किनाऱ्याची वाळू; रेती; वालुका. 'मळल' पहा.

होय्त (होय्त) (होय्त [होय्त]) (क) ना. — मार; चोप; पेट; वर्षाव; शिंपडण.

होय्ल (होय्ल) (होय्ल [होय्ल]) (क) ना. — मार; चोप; आघात; प्रवाहाची ओढ; प्रवाहाचा वेग; साम्य; जोड; संबंध.

होर (होर) (क) वि. — बाहेरचा; दुसरा.

होरकुळि (होरकुळि) (क) वि. — परावलंबी; आश्रयी; दुसऱ्यावर विसंबणारा.

होरकै (होरकै) (क) अ. — बाहेर.

होरकै (होरकै) (क) ना. — बाह्य ठिकाण; बाहेरची बाजू.

होरगागु (होरगागु) (क) धा. — दूर राहणें; सोडून जाणें; विटाळशी बसणें; रजस्वला होणें; विटाळ जाणें.

होरचु (होरचु) (क) धा. — वेगवेगळे करणें; बलहीन होणें; झाडणें. 'होडचु' पहा.

होरजि (जे) (होरजि [जे]) (क) धा. — कासरा; दोर; नाडा. 'मिणि' पहा.

होरतु (होरतु) (क) अ. — त्याशिवाय; वाकीचे सोडून; नकोसे होऊन.

होरपडु (होरपडु) (क) धा. — प्रगट होणें; रहस्यस्फोट होणें; बिंग बाहेर पडणें.

होरपु (होरपु) (क) ना. — उघडीक; निरभ्रता; साल. 'हकळे' पहा.

होरबाह (होरबाह) (क) ना. — बाहेरचा भाग; बाहेर; बाह्य.

होरबिग (होरबिग) (क) ना. — परकीय; अन्य मनुष्य; अपरिचित.

होरमिंचु (होरमिंचु) (क) ना. — बाह्य झगझगाट; कृत्रिम सौंदर्य; खोटा बौल.

होरयिके (होरयिके) (क) अ. — बाहेर; बाहेरच्या बाजूस; अन्य बाजूला.

होरवडु (पोरमडु) (होरमडु) (होरमडु) (क) धा. — निवर्णे; बाहेर पडणे; मैदानांत येणे; विरोधाला उभे राहणे.
होरवंट (होरमडु) (क) क्रि. — निघाला; निमावला.
होरवंडिसु (होरमडु) (क) धा. — बाहेर निघणे; बाहेर पडणे; बाहेर पाठवणे.
होरसु (होरमडु) (क) धा. — माचा; माची; बाज; पारवा; कवूतर.
होरसुसु (होरमडु) (क) धा. — उतू जाणे; ओसंडणे; बाहेर फेकणे; मरून अधिक होणे.
होरहूसु (होरमडु) (क) धा. — बाहेर येणे; फेकणे; प्रकाशांत येणे; मैदानांत येणे; उद्भवणे; कांठ येणे; पालवणे.
होरलि (होरमडु) (क) ना. — समूह; दौग; वट्ट; संच.
होरलिगडु (होरमडु) (क) धा. — एकत्रित येणे; रास करणे; गोळा करणे.
होरलिगेडु (होरमडु) (क) धा. — पसरणे; विसकटणे; अस्ताव्यस्त होणे.
होरलिसु (होरमडु) (क) धा. — बोलणे फिरवणे; बोलण्याचा इन्कार करणे; निसटणे; स्वतःची चूक दुसऱ्यावर लादणे.
‘होळिसु’ पहा.
होरलु (होरमडु) (क) धा. — परतणे; परत येणे; वाट सोडणे; रस्ता देणे; परित्याग करणे; निवारणे. ‘तोलु’ पहा.
होरलुगटे (होरमडु) (क) ना. — तळ्याच्या पाण्याचा पाटे; पाणी सोडण्याची मूस; तळ्यांतील पाण्याची मोरी.
होरले (होरमडु) (क) ना. — नाकपुडी; मोटवणाची मूस; मोटेच्या हौदाचे तोंड; भार; बोजा; गाठोडे.
होरिके (मे) (होरमडु) (क) ना. — भारवाहन; हमी; जबाबदारी; दायित्व; हुरूप; उमेद; खुसखुमी; धोटापणा; चेव; वृत्ति; अधिकार; नीति; मार्ग. ‘पदरु’ पहा.
होरिगेव (वा) ल (वळल) (होरमडु) (क) ना. — नोकर; सेवक; दास; मजूर; सेवेकरी.
होरिसु (होरमडु) (क) धा. — भार देणे; ओझे लादणे; अपादन करणे; अपवादाचा कारण होणे.
होरु (होरमडु) (क) धा. — ओझे उतरणे; धारण करणे; नेमणे; वापरणे; लादणे; जबाबदार होणे; भूमी कसणे; अपवाद लादणे.
होरकुलि } (होरमडु) (क) ना. — पाण्याचा झरा; पाट;
पोरकुलि } (होरमडु) (क) ना. — पाण्याचा झरा; पाट;
लाट; तरंग.
होरे (पोरे) (होरमडु) (क) धा. — रक्षण; जोपासणे; लेप देणे; व्यापणे; भरणे.
(क) ना. — उल्हाड; धैर्य; भार; ओझे; सामीप्य, योग्यता.
होरिगडि (होरमडु) (क) धा. — वेडेवाकडे मोडणे.

होरिगुंडु (होरमडु) (क) धा. — संकोच करणे; निरुत्साही होणे.
होरिदाडु (होरमडु) (क) धा. — जबाबदारी घेणे; हमी देणे; भार वाहणे.
होरियेरु (होरमडु) (क) धा. — पुष्ट होणे; देह दणकट होणे; फुगणे; मात्रणे; संतोषणे; गर्वाने फुगणे.
होरिहोरु (होरमडु) (क) धा. — भार वाहणे; ओझे वाहून नेणे; जबाबदार होणे.
होरिहोगु (होरमडु) (क) धा. — मिडेल पडणे; दाक्षिण्य दाखवणे.
होर्दुगे } (होरमडु) (क) क्रि. — जमवून घेऊ या.
पोर्दुगे } (होरमडु) (क) ना. — साम्य; सारखेपणा; संबंध; नाते; स्नेह; मैत्री; जवळीक; आर्तपणा. मीलन.
होल् (होरमडु) (क) वि. — नीच; क्षुद्र; अयोग्य; घाण.
होल् (होरमडु) (क) ना. — नांगरलेली जमीन; भूमी; क्षेत्र; नदीचे पात्र; आधार.
होल्गेडिसु } (होरमडु) (क) धा. — रीत चुकवणे,
होल्गेडिसु } (होरमडु) (क) धा. — रीत चुकवणे, क्रमभंगणे; रूढी मोडणे, संप्रदाय सोडणे.
होल्ति (होरमडु) (क) ना. — चांडालकन्या; महारीण; रजस्वला; विटाळशी.
होल्बु (होरमडु) (क) ना. — रीति; नीति; क्रम; मार्ग; पद्धति; सांप्रदाय; परिचय; स्नेह
—इग (अग) (क) वि. — रीत जाणणारा; व्यवहारचतुर; नीतिज्ञ.
—केडिसु (होरमडु) (क) ना. — रीत मोडणे; रस्ता चुकवणे, क्रम उल्लंघन.
होल् (होरमडु) (क) धा. — शिवणे; टाका घालणे; जोडणे.
(क) ना. — धान्य रुपाने दिलेले व्याज; धान्य समृद्धि; उत्तम पीक.
होल् (होरमडु) (क) ना. — सूतक; विटाळ; कलंक; दोष; मालिन्य.
—युळ (युळ) (क) वि. — नीच; क्षुद्र; घाण; अयोग्य.
‘होल्’ पहा.
होल् (होरमडु) (क) अ. — अयोग्य; योग्य नव्हे.
होल्मे (होरमडु) (क) ना. — नीचत्व; अयोग्यता; अकल्याण; वाईटपणा; घाणेरडेपणा.
होल् (होरमडु) (क) ना. — नीचता, निंदा; मालिन्य; अशुद्धता; शिबी; दूषण.
(क) वि. — नीच; क्षुद्र; क्षुल्लक.
होलेय (होरमडु) (क) ना. — उणीव; न्यून; लोप; उपेपणा; उणीव.

होसतु (होसतु) (क) ना. — नावीन्य; वैशिष्ट्य; आधिक्य.
होसकु (गु) (होसकु [गु]) (क) धा. — रेटणें; तेवणें;
दावणें; त्रास देणें;
होसगे (सिंगे) (होसगं [सिंगं]) (क) ना. — संतोष; गर्व;
गर्भाधान; बातमी; समाचार; नावीन्य. 'ओसगे' पहा;
घर्षण; स्पर्धा.
होसतिलु (होसतिलु) (क) ना. — उंबरा; उंबरा; देवडी;
होसलु (होसलु) सोपा; वास्तु; नवे घर; 'इल' पहा.
होसतिलु (होसतिलु) (क) ना. — उंबरा; देवडी; सोपा;
वास्तु; नवे घर. 'होसतिलु' पहा.
होसे (होसं) (क) धा. — घासणें; विणणें; वेणी घालणें;
बुसळणें; मंथन करणें; मनोमंथन आरंभणें.
होसेदाट (होसंदाट) (क) ना. — भांडण; घर्षण; घासाधीस.
होस्तिलु (होसतिलु) (क) ना. — 'होसतिलु' पहा. उंबरा;
देवडी; वास्तु; घर.
होसकु (होसकु) (क) ना. — प्रकाश; कांति; प्रभा.
(क) धा. — दाखवणें; निदर्शनाला आणणें.
होसके (होसके) (क) ना. — प्रकाश; कांति; प्रभा; छाया.
होसकु (होसकु) (क) धा. — टक लावून पाहणें; परीक्षण
करणें; हाताला येणें; पोहोचणें; 'एटकु' पहा. अंगठ्यावर
उभे होणें; शिवणें; पुरेसें होणें.
होसपु (होसपु) (क) ना. — चकाकी; कांति; उजेड; आरास.
हो(पो)ळलु (हो[पो]ळलु) (क) ना. — पडण; नगर; शहर.
होळलु (होळलु) (क) ना. चकाकी; पहिला पाठ; प्रारंभ;
पायाभरणी सुरवात.
होळलिच (होळलिच) (क) ना. — नागरिक; शहरवासी;
शहरी राहणीत वाढलेला.
होळसु (होळसु) (क) धा. — लोळणें; लोळविणें;
लोळण घेववणे.
होळहु (होळहु) (क) ना. — चकाकी; कांति; प्रकाश; सुरवात.
आरंभ.
होळे (होळे) (क) धा. — दिसणें; वाटणें; समजणें;
बुद्धिगोचर होणें; प्रकाशणें; सुचणें; स्फुरणें.
(क) ना. — नदी; त्वरा; तीव्रता; वेग.
होळेवेळगु (होळेवेळगु) (क) ना. — चमक; वीज; क्षणदीप,
(flash light) प्रकाशक्षोत; विजेरी; क्षणप्रभा.
होळळ (होळळ) (क) ना. — फोल, पोकळ बोलणें; विसरणें.
होळळबळळ (होळळबळळ) (क) ना. — वचन विसरण;
बोलण्यात बोलणे सुटणें; चंचलता.
होळळसु (होळळसु) बोलणें फिरवणें; बोलणें नाकारणें;

बोलण्याचा इन्कार करणें; हातचे निसटणें; कचाट्यातून सुटणें;
आपली चूक दुसऱ्यावर लादणें.
होळळ (होळळ) (क) वि. — पोकळ; फोल; व्यर्थ; ढोली;
निःस्सार; निरुपयुक्त.
होळळ (ळळे) ग (होळळ [ळळे] ग) (क) वि. — निसटून
जाणारा; पळ काढणारा; मित्रा; दुर्बल; घाबरट; आळशी.
होळळे (होळळे) (क) ना. — नाकपुडी.
होळळेदे (होळळेदे) (क) ना. — भिन्नेपणा; घाबरटपणा; बेहिम्मती.
होळळेदेय (होळळेदेय) (क) ना. — मित्रा; घाबरट; पळपुट्या.
होळळेय (होळळेय) (क) वि. — न बुमानणारा; अयोग्य.
न शोभणारा.
(क) ना. — तिरस्कार; हंगवणी. 'तेगळिके' पहा.
हो (हो) (क) अ. — आश्चर्यसूचक अव्यय.
हो (हो) (क) ना. — जाणारा; वाटसरु; पांथस्थ.
'तव्वलि' पहा.
हो (हो) (क) ना. — मरणकाल; मृत्युसमय;
मरणघडी.
हो (हो) (क) ना. — गमन; नाश; हानी; नष्टचर्य.
हो (पो) कुं (हो [पो] कुं) (क) क्रि. — जात आहे.
हो (पो) के (हो [पो] के) (क) क्रि. — जाऊ दे.
(क) ना. — गमन; चलन; रस्ता; मार्ग.
हो (हो) (क) ना. — समानता; साम्य; बरोबरी; छाटी;
मालक; 'ओणे' पहा.
हो (हो) (क) ना. — आंब्याची कोय; वाठ;
(क) वि. ओलावा नसलेला;
कठोर; निष्करण.
हो (हो) (क) वि. — समान; सम.
हो (हो) (क) ना. — अज्ञा; कोरु; मंदरु.
हो (हो) (क) ना. — यज्ञदीक्षित;
यज्ञ करणारा; हवि देणारा;
हवन करणारा.
हो (हो) (क) आहुति देणारा.
हो (हो) (क) ना. — नोकर;
चाकर; कोकरु.
हो (हो) (सं) ना. — होम; हविष्य.
हो (हो) (सं) ना. — होम करणारा; यज्ञाचार्य.
हो (पो) प (हो [पो] प) (क) ना. — पांथस्थ; यात्रेकरु.
हो (हो) (क) ना. — परगणा; महाल; पेठा; लहान
तालुका.
हो (हो) (सं) ना. — यज्ञ; याग; अग्नीत आहुति देणें.
— अग्नि (अग्नि) (सं) ना. — यज्ञार्थ तयार केलेला अग्नि.

—कुडे (कुड) (सं) ना. — यज्ञकुंड.

होरेटे (होरेट) (क) ना. — भांडण; मारामारी; धकाबुकी; युद्ध.

होराड्ड (होराड्ड) (क) धा. — भांडणें; मारामारी करणें; झगडणें; प्रयास घेणें.

होरि (होरे) (क) ना. — खोंड; घुळी; पोळ; भांडणारा; दांडगा बैल.

होरिटु (होरेटु) (क) अ. — भांडून तंडून; मारामारी करून.

होरु (होरे) (क) धा. — भांडणें; झगडणें; मारामारी करणें. (क) ना. — बीळ; रंध्र; ढोली.

—कुळि (कुळ) (क) ना. — भांडखोर; मल्ल; जेठी; थोडा; भांडण; मारामारी; विरोध.

होरे (होरे) (क) ना. — वृत्ति; उद्योग.

(क) अ. — भांडून; तंडून; झगडा करून.

होरे (रा) (होरे[रा]) (सं) ना. — ज्योतिषांतील एक तास; भविष्य; होराशास्त्र; ज्योतिषांतील एक कालमान.

होरेग (होरेग) (क) ना. — कार्यकर्ता; कामकरी; पगारी नोकर.

होर्के (के) } (होर्के[के]) (क) ना. — कलह; भांडण.

पोर्के } (होर्के)

होलिके } (होलीक) (क) ना. — साम्य; सादृश्य; उपमा.

होलुविके } (होलीक)

हो (पो) ल, (होलु) (होले [होले] ल [होले]) (क) धा. — सारखे दिसणें; उपमा देणें; सारखे होऊन राहणें.

होलुमे (होलेलुमे) (क) ना. — उपमा; सादृश्य; सारखेपणा.

होह, (पोव) (होलेलु [होलेलु]) (क) वि. — जाणारा; प्रवासी.

होळ (ळु) (होलेलु [होलेलु]) (क) ना. — अंशभाग; तुकडा.

होळारु (होलेलुगु) (क) धा. — तुकडा पडणें; वाट सोडणें; दूर होणें.

होळि (ळी) (होलेलु [होलेलु]) (सं) ना. — फाल्गुनातील कामदेवोत्सव; शिमगा; रंगखेळीचा सण.

होळिगे } (होलेलुगे) (क) ना. — पुरणपोळी; पोलिका

(पोलिका) } (होलेलुगे) नामक राक्षसी.

होळु (होलेलु) (क) धा. — तुकडे करणें; विभागणें.

(क) ना. — भाग; अंश; तुकडा.

—इसु —कुळे (इसु-कुळे) (क) धा. — खांडोळी करणें;

तुकडे तुकडे करणें; छिन्नविछिन्न करणें.

होदा (होदा) (अ. दे.) अंबारी; कुस्तीचा आखाडा.

होम्य (होम्यु) (सं) ना. — शुद्ध केलेले लोणी; होमासंबंधीचे.

होसु (होसु) (क) ना. — दुरूप, आतुरता; आकांक्षा.

होहार (होहार) (क) धा. — वेभान होणें; गोंधळणें; वेगळ होणें.

ह्यसु, ह्यः (ह्यसु ह्यः) (सं) अ. — काल, कालच्या दिवशी.

ह्यस्तन (ह्यस्तन) (सं) वि. — कालचे; कालच्या दिवसाचे.

न्हद (न्हद) (सं) ना. — खोल सरोवर; मोठा डोह; प्रकाशकिरण

न्हदग्रह (न्हदग्रह) (सं) ना. — मकर; सुसर; डोहात

राहणारा.

न्हदि (द) नि (नी) (न्हदि [द] २ [२९]) (सं) ना. — नदी; वीज.

न्हस्व (न्हस्व) (सं) वि. — लहान; खुजा; थोडा; कोवळा.

न्हस्वगर्भ (न्हस्वगर्भ) (सं) ना. — कुश; एक प्रकारचे गवत; मोळ.

न्हस्वस्वर (न्हस्वस्वर) (सं) ना. — लहान आवाज; एकमात्रक अक्षर.

न्हद (न्हद) (सं) ना. — ध्वनि; आवाज; चाहूल; आनंद; आल्हाद.

न्हदिनि (नी) (न्हदिनि [२]) (सं) ना. — इंद्राचे वज्रायुध; वीज; नदी; वृक्षविशेष.

न्हस (न्हस) (सं) ना. — नाश; क्षीणता; संकोच; उतरती कळा; कोमेजणें; अवनति; चाहूल; आवाज; कंठ.

न्ही (न्ही) (सं) धा. — लाजणें; लाज वाटणें.

(सं) ना. — लजा; लाज.

न्हीण (त) (न्हीण [त]) (सं) वि. — लजित; लाजलेला; लाजाळु; दाक्षिण्ययुक्त; मिडस्त; संकोची स्वभावाचा.

न्हीषा (न्हीषा) (सं) ना. — घोड्याचे खिकाळणें.

न्हद (न्हद) (सं) ना. — आनंद; संतोष; हर्ष.

न्हदक (न्हदक) (सं) वि. — आनंदी, संतोषित; संतुष्ट; प्रसुद्ध.

न्हद (न्हद) (सं) ना. — संतुष्टपणा; आनंद; प्रमोद.

न्हदपडु (न्हदपडु) (क) धा. — आनंदणें; संतोषणें.

न्हदिसु (न्हदिसु) (क) धा. — संतोषणें; आनंदणें; नाचणें; बागडणें.

न्हय (न्हय) (सं) ना. — आमंत्रण; हाक; संबोधन; आवाहन; नाव; तिरस्कार; स्पर्धा; आव्हान; मागणी.

न्हल (न्हल) (सं) ना. — कंपनविह्वल.

न्हान (न्हान) (सं) ना. — आव्हान; आवाहन; स्पर्धा;

आमंत्रण; आवतण; आग्रहाचे निमंत्रण.

ळ

- ळ (५) (सं) ना. - अवर्गीय व्यंजन मालेतील नववा वर्ण; 'ल' पहा.
- (प्र) ळपन ([ळ] ५०८) (सं) ना. - आक्रोश; रड; प्रलाप.
- (वि) ळबन ([ळ] ५०९) (सं) ना. - विलंब; अवकाश; दिरंगाई.
- (वि) ळबिसु ([ळ] ५१०) (क) धा. - विलंब करणे; दिरंगाई करणे; लोंबत ठेवणे.
- (प्र) ळय ([ळ] ५११) (सं) ना. - जगाचा नाश; प्रलय.
- (वि) ळसव ([ळ] ५१२) (सं) वि. - तळपणारे; चकाकणारे; विलसणारे.
- (वि) ळसित ([ळ] ५१३) (सं) वि. - अति तेजस्वी; विलसित.
- (सु) ळलित ([ळ] ५१४) (सं) वि. - मनोहर; सुललित.
- (प्र), (वि) ळाप ([ळ] [५] ५१५) (सं) ना. - आक्रोश आक्रंदन; विलाप.

- (वि) ळास ([ळ] ५१६) (सं) ना. - चकाकी; शोभा; वैभव; विलास.
- ळोळ (५१७) (क) अ. - मों मों कार, - कुठ्याचे ओरडणे अनुसरून; मुकून.
- ळोळोटे (५१८) (क) ना. - निःसार; असार; ढेरपोख्या; दोंदील. (कानडीत 'ड' काराचा 'ळ' कार होतो.) 'डोळोटे' पहा.
- (आ) ळोक ([ळ] ५१९) (सं) ना. - दृष्टि; निरीक्षण; आलोक.
- (वि) ळोचन ([ळ] ५२०) (सं) ना. - डोळा; दृष्टि; वीज; विलोचन.
- (आ) ळोचने (सं) ना ([ळ] ५२१) (सं) ना. - विचार; चिंतन; आलोचना.
- (वि) ळोळ ([ळ] ५२२) (सं) दि. - विलोळ; चंचल; हलणारे; विलासी.
- (वि + आ) ळोळ ([ळ] ५२३) (सं) वि. - लंबकाप्रमाणे हलणारा; डोलणारा; झोके खाणारा; व्यालोल.

क्ष

क्ष (६) हे जोडाक्षर क् व ख यांच्या संयोगाने झाले असल्याने त्याचे शब्द 'क' मध्ये पाहावेत.

ज्ञ

ज्ञ (७) हे जोडाक्षर ज्ञ + ञ यांच्या संयोगाने झाले असल्याने त्यांतील शब्द 'ज' मध्ये पाहावेत.

